ఉప వేదాలు

సంగీత సాంప్రదాయ ప్రదర్శిని -1 నుంచి 4

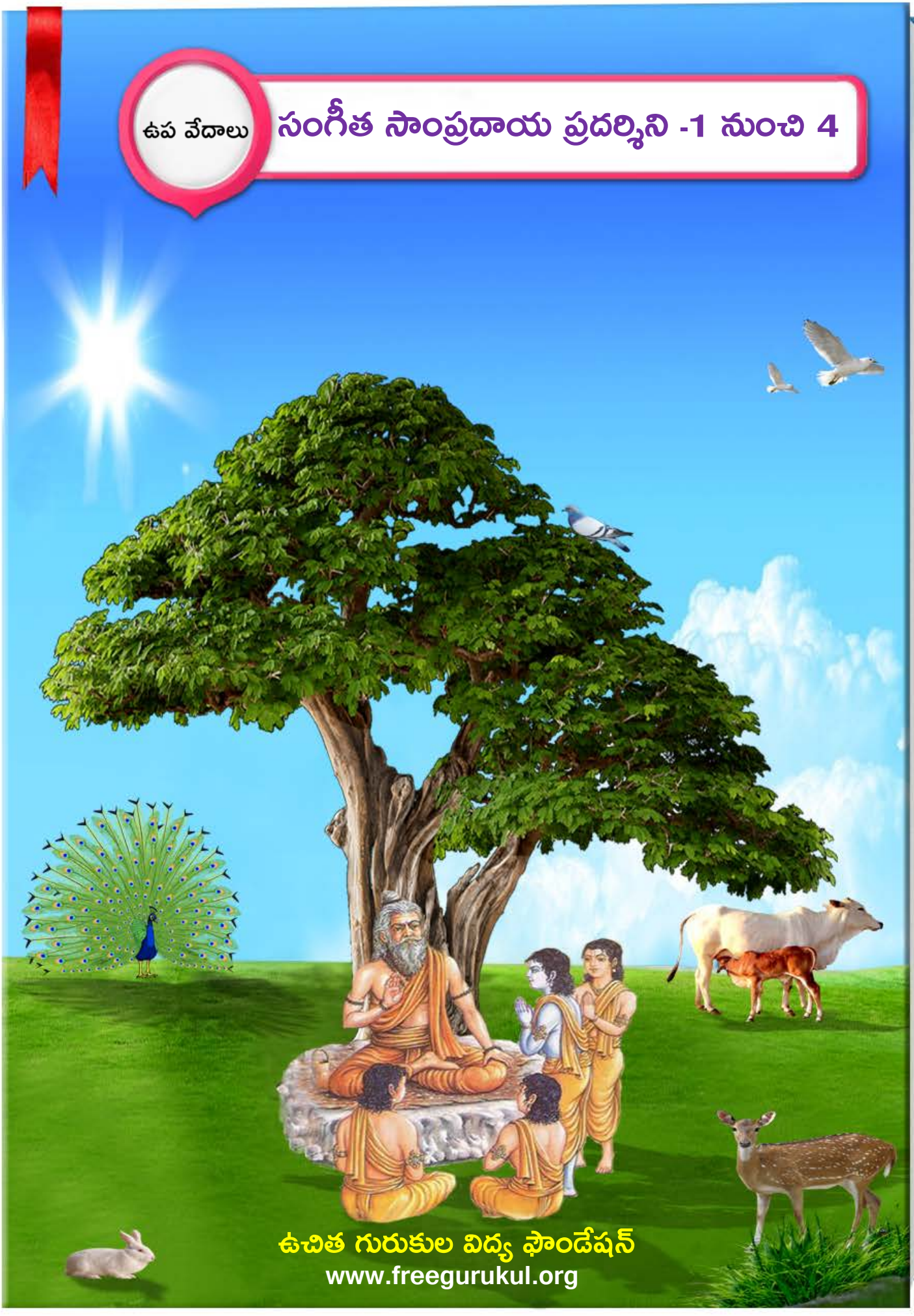

ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్
www.freegurukul.org

సదాశివ సమారంభాం

గురు దక్షిణామూర్తి

గురు వేదవ్యాస మహర్షి

గురు శుక మహర్షి

గురు నారద మహర్షి

గురు వాల్మీకి మహర్షి

గురు శ్రీకృష్ణ

శంకరాచార్య మధ్యమాం

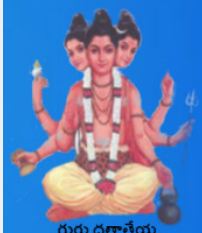
గురు దత్తాత్రేయ

గురు బాబాజి

గురు గౌతమ బుద్ధ

గురు ఆదిశంకరాచార్య

గురు రామానుజాచార్యులు

గురు జ్ఞానేశ్వర్

గురు రవిదాస్

గురు కబీర్ దాస్

గురు చైతన్య మహా ప్రభువు

గురు నానక్

గురు రాఘవేంద్ర స్వామి

గురు వీరబ్రహ్మేంద్ర స్వామి

యోగి వేమన

అస్మదాచార్య పర్యంతాం

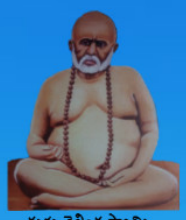
గురు త్రైలింగ స్వామి

గురు లాహిరి మహాశయ

గురు రామకృష్ణ పరమహంస

అమ్మ శారదా దేవి

గురు వివేకానంద

గురు సాయిబాబా

గురు అరబిందో

గురు రమణ మహర్షి

గురు యోగానంద

గురు భక్తివేదాంత ప్రభుపాద

గురు మళయాళ స్వామి

గురు విద్యాప్రకాశానందగిరి

గురు చంద్రశేఖర పరమాచార్య

వందే గురుపరంపరాం..

Free Gurukul

"ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్" ద్వారా విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందించే సేవా కార్యక్రమంలో బాగంగా ఈ పుస్తకాన్ని భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్(డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా) నుంచి సేకరించి అందిస్తున్నాము. ఇందుకు మేము వారికి కృతజ్ఞత తెలియచేసుకుంటున్నాము.

సాయి రామ్ వారి సేవల విస్తరణలో బాగంగా ఈ ఫౌండేషన్ స్థాపించబడినది. ఈ స్వచ్చంద సంస్థ ద్వారానే అన్ని సేవలు అందించబడును. ఇటువంటి పుస్తకాలు మీరు వ్రాసినట్లయితే (లేక) సేకరిస్తే మాకు తెలియచేయండి. మేము ప్రతి విద్యార్థికి ఉచితంగా అందేలా చేస్తాము, తద్వారా ఉన్నత విలువలు, నైపుణ్యాలు కలిగిన విద్యార్థులను మన దేశానికి అందించవచ్చు. మాతో కలిసి నవ భారత నిర్మాణ కార్యక్రమంలో పనిచేయుటకు, భాగస్వామ్యం అగుటకు ఆసక్తి ఉంటే సంప్రదించగలరు.

ఈ గ్రంధాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

1) భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్: http://www.new.dli.ernet.in
2) ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్ వెబ్ సైట్ : www.freegurukul.org
3) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్ : https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement
4) మొబైల్ ఆప్: Free Gurukul

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన,ధర్మ ప్రచారార్థం ఉచితంగా eBook రూపంలో భారత ప్రభుత్వపు డిజిటల్ లైబ్రరీ సహాయంతో ఇవ్వడం జరిగింది. ఇది లాభార్జన దృష్టిలేని ఉచిత సేవ. ఈ సేవలో అంతర్జాలంలోని(ఇంటర్నెట్) లైసెన్సు / కాపీరైటు అభ్యంతరాలు లేనివి అనుకొన్న పుస్తకాలను గ్రహించటం జరిగినది. అనుకోకుండా ఏవైనా అభ్యంతరకరమైనవి ఉన్నచో మాకు తెలుప మనవి, వాటిని తొలగించగలము అని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

Website: www.freegurukul.org Mobile App: Free Gurukul email: support@freegurukul.org
Facebook: www.facebook.com/freegurukul Help Line / WhatsApp: 904 202 0123

" మన లక్ష్యం: విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య అనేది ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందరికి అందించబడాలి "

ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్ – Free Gurukul Education Foundation

సర్వం పరమాత్మ పాద సమర్పణమస్తు

భారత ప్రభుత్వపు వెబ్ సైట్ - డిజిటల్ లైబ్రరీ అఫ్ ఇండియా

http://www.new.dli.ernet.in

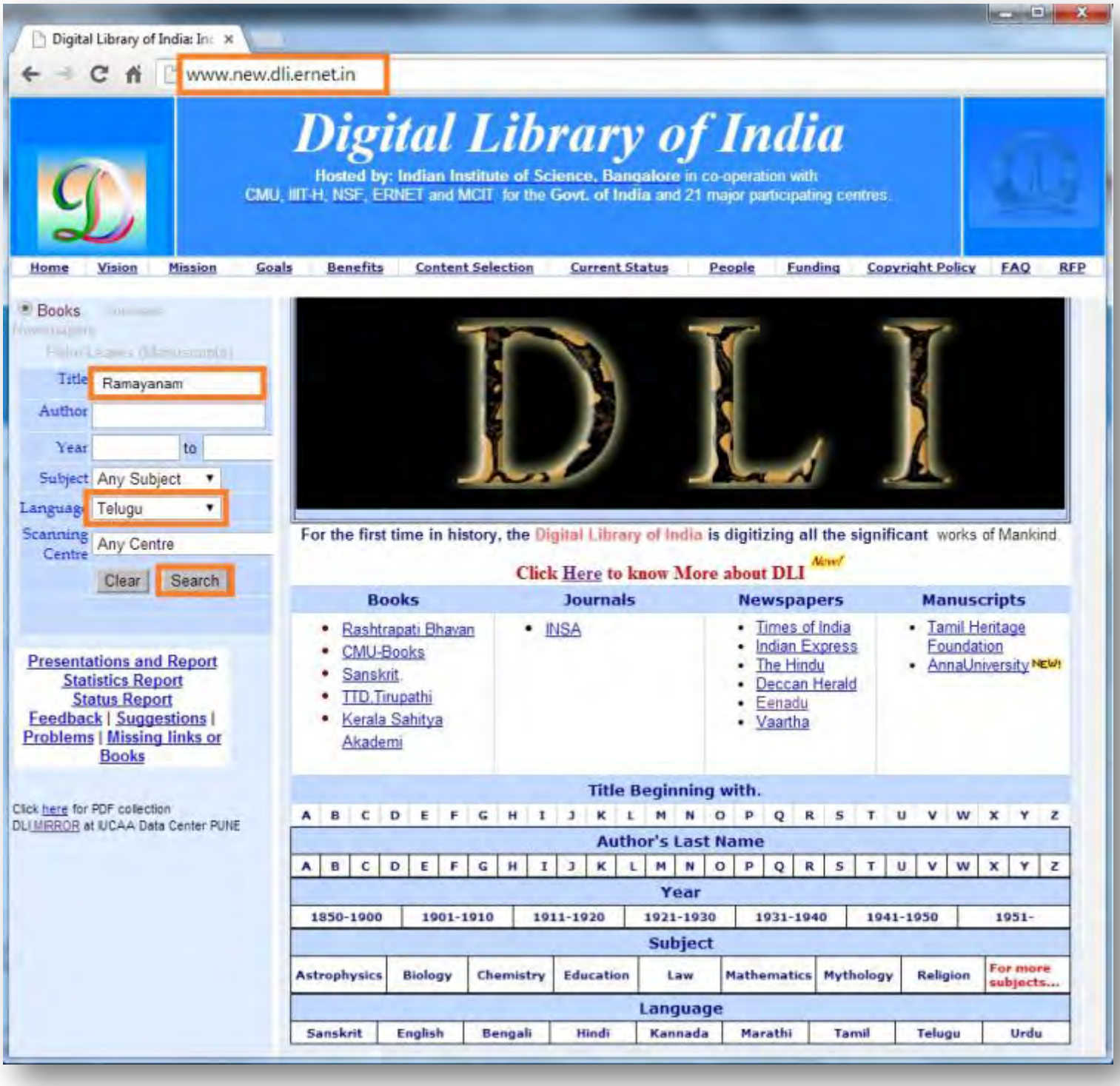

అతి విశిష్టం ఈ దానం!

స్వామి వివేకానంద

"దానాలలోకెల్లా ఆధ్యాత్మిక విద్యాదానం చాలా శ్రేష్ఠమైంది! దాని తరువాతిది లౌకిక జ్ఞానదానం, ప్రాణదానం, అన్నదానం" అని వ్యాసమహర్షి చెప్పారు.

మన ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం భారతదేశ హద్దులలో నిలిచి పోకూడదు. లోకమంతటినీ ఆవరించాలి! ఇలా లోకవ్యాప్తమైన ధర్మప్రచారాన్ని మన పూర్వులు చేశారు. హైందవ వేదాంతం ఎన్నడూ ఈ దేశం దాటి పోలేదని చెప్పేవారూ, మతప్రచారార్థం తొలిసారిగా, పరదేశాలకు వెళ్ళిన సన్యాసిని నేనే అని చెప్పేవారూ, తమ జాతిచరిత్ర నెరుగని వారే! ఇలాంటి సంఘటనలు ఎన్నోసార్లు జరిగాయి. అవసరమైనప్పుడల్లా, భారతీయ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానప్రవాహం వెల్లువలా లోకాన్ని ముంచెత్తుతూ వచ్చింది.

రాజకీయ ప్రచారాన్ని రణగొణధ్వనులతో, యోధులతో సాగించవచ్చు. అగ్నిని కురిపించి, కత్తిని జళిపించి, లౌకిక జ్ఞానాన్నీ, సంఘనిర్మాణ విజ్ఞానాన్నీ విరివిగా ప్రచారం చేయవచ్చు. కానీ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానదానం కళ్ళకు కనిపించకుండా, చెవులకు వినిపించకుండా కురుస్తూ, రోజూ పువ్వుల రాసుల్ని వికసింపజేసే మంచులాగా నిశ్శబ్దంగా జరగవలసి ఉంది. భారతదేశం నిరాడంబరంగా, లోకానికి మళ్ళీ మళ్ళీ చేస్తూ వచ్చిన దానమిదే!

మిత్రులారా! నేను అవలంబించే విధానాన్ని తెలియజేస్తాను వినండి. భారతదేశంలోనూ, ఇతర దేశాల్లోనూ మన పారమార్థిక ధర్మాలను బోధించడానికి తగినవారుగా మన యువకుల్ని తయారు చేయడానికై భారతదేశంలో కొన్ని సంస్థలను నెలకొల్పాలి! ఇప్పుడు మనకు కావలసింది బలిష్ఠులు, జవసంపన్నులు, ఋజువర్తనులు, ఆత్మ విశ్వాసపరులు అయిన యువకులు. అలాంటి వారు నూరుమంది దొరికినా, ప్రపంచం పూర్తిగా పరివర్తన చెందగలుగుతుంది!!

ఇచ్ఛాశక్తి తక్కిన శక్తులన్నిటి కన్నా బలవత్తరమైంది. అది సాక్షాత్తూ భగవంతుని దగ్గరి నుండి వచ్చేదే కాబట్టి దాని ముందు తక్కినదంతా లొంగిపోవలసిందే. నిర్మలం, బలిష్ఠం అయిన 'ఇచ్ఛ' (సంకల్పం) సర్వశక్తిమంతమైంది. దానిలో మీకు విశ్వాసం లేదా? ఉంటే మీ మతంలోని మహోన్నత ధర్మాలను ప్రపంచానికి బోధించడానికై కంకణం కట్టుకోండి. ప్రపంచం ఆ ధర్మాల కోసమై ఎదురుచూస్తోంది. అనేక శతాబ్దాలుగా ప్రజలకు క్షుద్రసిద్ధాంతాలు నేర్పడం జరిగింది. వారు వ్యర్థులని ప్రపంచమంతటా బోధలు జరిగాయి. ఎన్నో శతాబ్దాల నుండి వారు ఈ బోధనల వల్ల భయభ్రాంతులై, పశుప్రాయులైపోతున్నారు. తాము ఆత్మస్వరూపులమనే మాటను వినడానికైనా వారెన్నడూ నోచుకోలేదు. "నీచాతినీచుడిలో కూడా ఆత్మ ఉంది. అది అమృతం, పరమ పవిత్రం, సర్వశక్తిమంతం, సర్వవ్యాపకమైనది" అని వారికి ఆత్మను గురించి చెప్పండి. వారికి ఆత్మవిశ్వాసాన్ని ప్రసాదించండి. ❖

మూలం: శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ - ఫిబ్రవరి 2014

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

శ్రీ గురుగుహ ముద్రాంకిత కృతి వక్తలైన
ముద్దుస్వామి దీక్షితులవారిపుత్రులును,
ఎట్టయపురం సంస్థానం
సంగీత సాహిత్య విద్వాంసులు నైన
బ్రహ్మశ్రీ సుబ్బరామదీక్షితుల వారిచే
రచియింపబడినది.

ద్వితీయ ముద్రణ

సంపాదకులు : ఆచార్య నోరి నాగభూషణం

పర్యవేక్షకులు : గానకళాప్రపూర్ణ రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ

ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగీత నాటక అకాడమీ ప్రచురణ

తొలిపలుకు

నృత్య, సంగీత, నాటకోత్సవాలను నిర్వహించటం, ఆ యా కళలలో శిక్షణాలయాలకు సాంస్కృతిక సంస్థలకు, నిస్సహాయస్థితిలో గల వృద్ధకళాకారులకు ఆర్థికసహాయముచేయటం, మరుగున పడి పోతున్న మన సంప్రదాయ, జానపద కళారూపాల పునర్వికాసానికి కృషిచేయటం మున్నగు కార్యక్రమాలతోపాటు ఆ యా రంగాలలో పరిశోధన చేయించి, గ్రంథాలు ప్రచురించే కార్యక్రమాన్ని కూడా ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగీత నాటక అకాడమీ చేపట్టింది. ఈ పథకం క్రింద సంస్కృతంలోని ప్రామాణిక సంగీత, నృత్యశాస్త్ర గ్రంథాలను అనువదింపజేసి ప్రచురిస్తున్నాము. ఇంత వరకు "సంగీతరత్నాకరం" మొదటి భాగం, "నృత్తరత్నావళి" ప్రచురించాము.

ప్రాచీన సంస్కృత గ్రంథాల అనువాదాలు చేపట్టటమేకాక తెలుగునాట సంగీత, నృత్య, నాటక కళా వికాసాలను తెలియపరిచే స్వతంత్రగ్రంథాలను ప్రచురించాలని కూడా అకాడమీ సంకల్పించింది. మొదట నాటక కళాభివృద్ధికి దోహదకారులైన తెలుగు నాటకకర్తలను గురించి గ్రంథాలను ప్రచురించాలని నిర్ణయించి, నాటక కర్తలుగా చిలకమర్తి, తిరుపతి వేంకట కవులు గురించిన గ్రంథాలను ప్రథమంగా వెలువరించాము. ప్రసిద్ధులైన మిగతా నాటక కర్తలను గురించి, సంగీత, నృత్య కళాకోవిదుల గురించి కూడా గ్రంథాలు ప్రచురించ తలపెట్టాము.

ఇంతేకాక ప్రస్తుతం ప్రతులు లభించని "సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని" వంటి అమూల్య గ్రంథాలను పునర్ముద్రించాలని కూడా అకాడమీ నిర్ణయించింది. ఐదు సంవత్సరాలనాడు చేపట్టిన ఈ గ్రంథ ప్రచురణ పథకం నేటికి సఫలమై, తొలి సంపుటము వెలువడుతున్నది. ఇది అత్యంత వ్యయంతో కూడిన కార్యము. ఈ ప్రచురణంలో ఇంత విలంబనానికి ధనాభావమే కారణము. సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని మిగిలిన మూడు సంపుటాలు, ప్రథమాభ్యాస పుస్తకము త్వరలో వెలువరించగలమని ఆశిస్తున్నాము.

పునర్ముద్రణకు "సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని" ప్రాతప్రతిని సిద్ధపరచిన ఆచార్య నోరి నాగభూషణంగారికి, మేము కోరినంతనే ప్రాత ప్రతిని, ఎంతో శ్రమకోర్చి, పరిశీలించి సహాయపడిన గానకళాప్రపూర్ణ శ్రీ రాళ్లపల్లి అనంతకృష్ణశర్మగారికి ధన్యవాదములు తెలియ పరుస్తున్నాము.

కె. ఆర్. పరమహంస
స్పెషల్ ఆఫీసర్
ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగీత నాటక అకాడమి

ధన్యవాదలేశము

కర్ణాటకసంగీతపు లక్ష్యలక్షణములను ఎంతో విపులముగా విశదముగాచేర్చి కూర్చిన మహాగ్రంథము ఈ సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని. ఇప్పటి మన సంగీతకళకు ఇదిగొప్పనిధి. దీనివంటిది నాటికి నేటికి ఇంకొకటి లేదు. రహస్యముగా రక్షింపబడుచుండిన యిందలి విషయములను వెలికితీయించిన ఎ. ఎం. చిన్నసామి మొదలియారుది. వెలికితీసి చక్కగా ఏర్పఱిచి గమకాదుల నిండుగుర్తులతో దీనిని తెలుగుభాషలో లిపితో సిద్ధపఱిచిన సుబ్బరామదీక్షితులది. అచ్చపు తమిళ రాష్ట్రమున దీనినింత చక్కగా ఆకాలమున 1904 వ సంవత్సరము ప్రాంతమున అచ్చువేయించి ప్రకటించి యెందఱో సంగీతవిద్వాంసులకు రసికులకు బహుమానముగా ఇచ్చుచుండిన ఎట్టయపుర మహారాజులది-ఈ మూడు ప్రయత్నములలో దేనికంటె ఏది యెక్కువ శ్లాఘాపాత్రమో చెప్పలేము. ముగ్గురును కర్ణాటసంగీత రసికులమూర్తీభవించిన భాగ్యము. ఈ గ్రంథమునకు పీఠము వంటిది ఈ గ్రంథకర్తయే రచించిన 'ప్రథమాభ్యాస పుస్తకము' గూడ ఇట్లే చాలా విలువగలది.

ఈ రెండు పుస్తకముల ప్రతులు ప్రాయశః ముగిసిపోయి ఎన్నో యేండ్లయినవి. సంస్థానములు స్వరూపమును పోగొట్టుకొన్న అవాంతర సమయమున ఎట్టయపురము నగరులో మిగిలియుండిన కొన్ని ప్రతులను ఎవరెవరో సంగ్రహించుకొని దండుచేహారము సాగించుచుండిరి. ప్రాతమనకు పల్చని కాగితములమీద ముద్రితములైనవి గనుక ఆ ప్రతులు గూడ తాకితేచాలును విరిగిపోవు జీర్ణస్థితికి లోనైనవి.

ఈ స్థితిలో దీని పునర్ముద్రణము చేయగల పుణ్యాత్ములకై కలలుగనుచుండిన పలువులో నేనొక్కడను. ఏదైనను గొప్ప సంస్థ యొకటి చేపట్టి, నిర్వహింపవలసిన పని యిది. వ్యయ ప్రయాసములు ఎక్కువ. కేంద్రీయసాహిత్య అకాడమి తెలుగు ఉపసమితిలో నేనున్నప్పుడు ఈ పని నెరవేర్చుడని ప్రార్థించితిని. వారంగీకరించి సూచింపగా కేంద్ర సంగీత నాటక అకాడమి వారు సమ్మతించి ఈ గ్రంథము తెలుగుమూలమును, తమిళ హిందీ భాషలలో దీని పరివర్తనమును గూడ ప్రకటింప నిర్ణయించిరి. అందు హిందీ అనువాదమేస్థితిలో నున్నదో తెలియదు గాని తమిళ తర్జుమా మాత్రము క్రమసంచికలుగా సాగుచున్నది. తెలుగుమూలమును ముద్రించు ప్రయత్నము ఇంతకాలమైనను రూపుగొనకుండెను.

ఇప్పుడు ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగీత నాటక అకాడమీ ఈమహాకార్యము శ్రద్ధాభిమానములతో నెరవేర్చబూనుకొన్నది. వ్యయము మాట అట్లుండగా అచ్చుకై యథామూలముగా దీని ప్రాతప్రతిని సిద్ధపరచుట సామాన్యకార్యముగాదు. ఎంతో ఓర్పు, శ్రద్ధ, వైదుష్యము, వ్యుత్పత్తి, ఉత్సాహము కలవారుగాని దానిని నెరవేర్చలేరు. ఈ గుణములు నిండిన శ్రీ నోరి నాగ భూషణంగారు ఈ బరువునెత్తికొని నెరవేర్చుటను ఎంత మెచ్చుకొన్నను చాలదు.

అకాడమీ అప్పటి అధ్యక్షులు శ్రీ పసల సూర్యచంద్రరావుగారి సహృదయత, కార్య శ్రద్ధ, రసికత, కళాభిమానము, దీర్ఘదర్శిత్వము మొదలగు గుణములు జగమెరిగినవి. ఈ మహా కార్యమునకు ఆయన సూత్రధారత్వము లభించుటగూడ వరప్రసాదమువంటిది.

'సిద్ధమైన దీని ప్రాతప్రతి నీవొకసారి పరికించి యిమ్మని' శ్రీ సూర్యచంద్రరావుగారు నాకు నియమించిరి. యథాశక్తిగా ఆపనిచేసితిని. ఈ అవకాశము నాకు కలిగించిన శ్రీ రావు గారి దయకు నా ధన్యవాదాంజలి.

రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ

విషయసూచిక

	పుట
I. వాగ్గేయకార చరిత్రము	1
II. సంగీత లక్షణ ప్రాచీన పద్ధతి	45
III. సంగీత లక్షణ సంగ్రహము	54
IV. లక్షణ సంగ్రహము	58
V. సంగీత సంప్రదాయప్రదర్శిని	

మేళము	విషయము	రచయిత	
1. కనకాంబరి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	131
	కనకాంబరి	ముద్దుస్వామిదీక్షితులు	132
ఉపాంగరాగము			
1. ముఖారి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	135
2. శుద్ధసావేరి	రాగలక్షణము	"	138
2. ఛేనద్యుతి	రాగలక్షణము	"	141
	(శ్రీ) దక్షిణామూర్తి	ము. దీ.	148
3. గానసామవరాళి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	148
	భైరవీదీక్షరో	ము. దీ.	148
ఉపాంగరాగము			
1. పూర్వవరాళి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	150
2. భిన్న పంచమము	"	"	158
4. భానుమతి	"	"	156
	గురుగుహస్వామి	ము. దీ.	159
5. మనోరంజని	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	162
	బాలాంబికే	ము. దీ.	165
6. తనుకీర్తి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	167
	చిదంబర నటరాజ	ము. దీ.	170
	ననుపరీక్షించనేల (పదము)		171

7. సేనాగ్రణి	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	175
	జ్ఞానాంబికే	ము. దీ.	177
8. జనతోడి	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	179
	1. కమలాంబికే	ము. దీ.	181
	2. గానలోలకరుణా	చిన్నస్వామి దీక్షితులు	183
	3. గజవదనా	కుమారయెట్టేంద్రమహారాజు	185
	4. రూపముచూచి (చౌకవర్ణము)	ము. దీ.	187
	5. సరిగానిదాని (స్వరస్థానవర్ణము)	రామస్వామిదీక్షితులు	189
	6. ఆదియారంభ (పదము)	ముక్కు-ప్పులవరు	190
ఉపాంగరాగము			
1. నాగవరాళి	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	195
2. పున్నాగవరాళి	"	"	197
	1. ఏహిఅన్నపూర్ణే	ము. దీ.	199
	2. కమలాంబికాయ	"	201
భాషాంగము			
అసావేరి	రాగలక్షణము		205
	1. చంద్రచూడమానస	ము. దీ.	205
	2. కుమారస్వామినం	"	208
	3. నిత్యానందకార్తికేయే	యెట్టేంద్రమహారాజు	210
9. ధునిభిన్న షడ్జము	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	213
	శ్రీ గురుగుహ మూర్తికి	పొన్నయ్య	216
ఉపాంగరాగము			
1. మోహననాట	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	219
2. ధూపాళము	"	"	221
	1. సదాచలేశ్వరం	ము. దీ.	223
	2. సూళాది. తందెయాగి	వ్యాసరాయలు	225
3. ఉదయరవిచంద్రిక	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	233
	శ్రీగురుగుహమూర్తే	ము. దీ.	234

10 నటాభరణము	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	238
	విశ్వనాథంభజేహం	ము. దీ.	240
11 కోకిలారవము	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	243
	కోదండరామమనిశం	ము. దీ.	245
12. రూపవతి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	248
	శ్రీకృష్ణంభజరే	ము. దీ.	251
13. గేయహెజ్జజ్జి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	256
	రామచంద్రభక్తం	ము. దీ.	257
14. వాటి వసంతభైరవి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	260
	ప్రసన్న వెంకటేశం	ము. దీ.	262
ఉపాంగము			
వసంతభైరవి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	265
15. మాయామాళవగౌళ	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	268
	1. శ్రీనాథాది	ము. దీ.	272
	2. మాయాతీతస్వరూపిణి	పొన్నయ్య	275
ఉపాంగము			
1. సాళంగనాట	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	277
	అవ్యాజకరుణాకటాక్షి	ము. దీ.	279
2 ఛాయాగౌళ	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	281
	సరస్వత్యా భగవత్యా	ము. దీ.	281
3 మంగళకైశికి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	284
	ముక్తపదగ్రస్తము	వెంకటముఖి	
	రేరే శ్రీరామ		284
	శ్రీభార్గవీభద్రం	ము. దీ.	285
4 మేఘరంజని	రాగలక్షణము		289
	వెంకటేశ్వర యెట్టప్ప	ము. దీ.	290
5. మేచకగౌళ	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	294
	దేవిదివ్యనామసుందరి	కృష్ణస్వామయ్య	297
6. టక్క	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	300

	సుందరమూర్తి	ము. దీ.	303
ఉపాంగరాగము			
7. నాదనామక్రియ	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	305
	నిన్ననామ ఒందెసాకు	పురందర విఠలదాసులు	307
	వందేసదాశ్రీకృష్ణం	కృష్ణస్వామయ్య	309
8. పాడి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	311
	శ్రీ గురుణాపాలితోస్మి	ము. దీ.	314
9. రేవగుప్తి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	316
	సదావినత	ము దీ.	318
10. కన్నడబంగాళ	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	320
	రేణుకాదేవి	ము. దీ.	322
11. గౌళ	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	325
	శ్రీ మహాగణపతి	ము. దీ	328
	త్యాగరాజపాలయాశుమాం	"	330
12. లలిత	రాగలక్షణము		333
	హిరణ్మయీం	ము. దీ	335
13. గుజ్జరి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	339
	గుణిజనాదినుత	ము దీ.	341
14 గుండక్రియ	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	343
	రాగాంగరాగలక్షణగీతము	వెంకటనుఖి	344
	రాజరాజేంద్ర	ము దీ	349
15. మలహరి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	352
	పంచమాతంగ ముఖగణపతి	ము దీ.	353
16. బౌళి	రాగలక్షణము		356
	శ్రీ పార్వతీ పరమేశ్వరౌ వందే	ము. దీ	359
17. ఆర్ద్రదేశి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	361
	శ్రీ గణేశాత్పరం	ము. దీ.	363
18. దేవరంజి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	366
	వమస్తేపరదేవతే	ము. దీ.	367

వాగ్గేయకార చరిత్రము

శార్ఙ్గదేవులు

ఈ శార్ఙ్గదేవుడు కాశ్మీరదేశస్థుడు, వర్షగణ ఋషిగోత్రమందు జనించిన భాస్కరునిపౌత్రుడు. సొడ్డలదేవుని పుత్రుడు. ఇతఁడు యాదవవంశస్థుడును, "దౌలతాబాద్" అనెడి దేవగిరి నగరమున శకము 1132, క్రీస్తుశకము 1210 మొదలుకొని శకము 1169, క్రీస్తుశకము 1247 సంవత్సరము వరకు రాచరికము జేసినవాఁడునైన సిమ్మణరాజుకాలములో నుండినవాఁడు. సంస్కృతమందును సంగీతమందును అపారపాండిత్యముగల ఈ శార్ఙ్గదేవుడు "అధ్యాత్మవివేకము" అనెడి యొక వేదాంతగ్రంథముఁజేసియున్నాడు. ఇతనిచేఁజేయబడిన సంగీతరత్నాకరములో "నిశ్శంకుడు" అనెడి బిరుదు వహించియున్నట్లును, భరత మతంగ కీర్తిధర కోహల కంబళ అశ్వతర ఆంజనేయ అభినవగుప్త సోమేశ్వరులు మొదలయినవారల మతముల నిరూపించియున్నట్లును జెప్పియున్నాడు. మొదటిది స్వరగతాధ్యాయము; రెండవది రాగవివేకాధ్యాయము; మూడవది ప్రకీర్ణకాధ్యాయము; నాలుగవది ప్రబంధాధ్యాయము; ఐదవది తాళాధ్యాయము; ఆఱవది వాద్యాధ్యాయము; ఏడవది నృత్యాధ్యాయము-ఇటుల ఏడధ్యాయములుగా జెప్పబడియున్నది.

ఈ సంగీత రత్నాకరగ్రంథము ఏడు వ్యాఖ్యానములతోనున్నది. వానిలో సింహళ శార్ఙ్గదేవ కుంభకర్ణనరేంద్ర కల్లినాథులు జేసిన సంస్కృత వ్యాఖ్యానములు నాలుగు, గంగారాముడు జేసిన హిందూస్థాని వ్యాఖ్యానమొకటి, ఆంధ్రభాషావ్యాఖ్యానములు రెంటిలో నొకటి హంసభూపాలుడు జేసినట్లు దోచుచున్నది. వీనిలో కల్లినాథులు జేసిన వ్యాఖ్యానము బహుదేశప్రసిద్ధిగానున్నది.

ఈ రత్నాకరమునఁ జెప్పఁబడిన కొన్నిభాగములు ఈకాలమునఁగల లక్ష్యలక్షణములకు సమన్వయముగాకనున్నవియని రామామాత్యులును వెంకటముఖియును జెప్పియున్నారు. వాడుకయందును అటులనేయున్నవి అని సంప్రదాయజ్ఞులు నుడువుచున్నారు.

అహోబలులు

ఈ వైదీకబ్రాహ్మణుఁడైన పండితుఁడు "సంగీతపారిజాతము" అను గ్రంథమును సంగీతరత్నాకరమతము ఆంజనేయమతముల ననుసరించి జెప్పియున్నాడు. ఈగ్రంథములోకల

కొన్ని లక్షణ లక్ష్యములు యిప్పటి వాడుక ననుసరించియున్నవి. ఈ అహోబల పండితుఁడు అహోబలప్రాంత్యమున రమారమి నాలుగువందలకాలమునకు మునుపుండిన వాఁడుగా దోచుచున్నది.

రా మా మా త్యు లు

ఈయన తోడరమల్ల కులమునం దుద్భవించిన నియోగిబ్రాహ్మణుడైన తిమ్మామాత్యుని కుమారుఁడు. ఆంధ్రభోజుడని ప్రఖ్యాతివహించి యనేక దేశాధిపతులఁజయించి విద్యానగరము అను విజయనగర సంస్థానమును పాలించిన కృష్ణదేవరాయల కుమారిని వివాహముజేసికొని కృష్ణ దేవరాయలకు వెనుక విజయనగరరాజ్యమునేలిన రామదేవరాయలు తన సహోదరుడైన వెంక టాద్రిరాజుతో సభలో నీరామామాత్యునిచే జేయఁబడిన ఏలా, రాగకదంబము, గద్యప్రబంధము, పంచతాళేశ్వరము, స్వరాంకము, శ్రీరంగవిలాసము మొదలైన ప్రబంధములను శ్రావ్యముగా వినుకొనియుండునప్పుడు వెంకటాద్రిరాయలు అభినవ భరతాచార్యుడని బిరుదువహించిన రామా మాత్యునిఁజూచి

శ్లో. సంగీతశాస్త్రే బహుధా విరోధా
స్సంత్యేవ లక్ష్యేషుచ లక్షణేషు,
సర్వం సమీకృత్య సరామమంత్రీ
తనోతు శాస్త్రం వచసా తవేతి.

అని సంగీతశాస్త్రమందు లక్ష్యలక్షణములలో ననేకవిరోధములు గనబడుచున్నవి గావున నన్నియు సమంజసముజేసి యొకసంగీతశాస్త్రముఁ జేయవలెనని చెప్పినతోడనే రామదేవరాయలు తదను గుణంబుగా కర్పూరతాంబూలము మొదలయిన యనేక బహుమానము లొసంగగా రామామా త్యుడుస్వరమేళకళానిధిని ఏడుప్రకరణములుగా రామదేవరాయాంకితముగానే రచించి వినిపించెను.

శ్లో. శాకేనేత్ర ధరాధరాబ్ధి ధరణీగణ్యేథ సాధారణే,
వర్షేశ్రావణమాసి నిర్మలతరే పక్షే దశమ్యాంతిథౌ,
రామామాత్య వినిర్మితస్స్వరతతే ర్నిర్మథ్య రత్నాకరం.
సోయం మేళకళానిధిర్మతిమతా మాకల్ప మాకల్పతాం.

ఇతడు స్వరమేళకళానిధి జేసినకాలము మీదఁజూపించిన శ్లోకముచేత శాలివాహన శకము 1472. క్రీస్తుశకము 1550 అని తెలియవచ్చుచున్నది. మీదఁజూపించిన యీతని ప్రబంధములలో వొకటైనను యీకాలమ్ములో నగుపడలేదు.

కల్లినాథులు

ఇతఁడు తోడరమల్లకులమందు జనించిన లక్ష్మణాచార్యుని కుమారుడు. అభినవ భరతాచార్యరాయఁడనుఁ బిరుదువహించిన చతురకల్లినాథుడు. విద్యానగరమునేలిన ఇమ్మడి దేవరాయల ఆస్థానపండితుఁడు. ఇతఁడు శాలివాహన శకము 1475, క్రీస్తుశకము 1553 లో సంగీతరత్నాకరమునకు కలానిధి అను వ్యాఖ్యానముఁ జేసినవాఁడు. ఈ వ్యాఖ్యానము అన్ని దేశములందును ప్రసిద్ధినొందుకొనియున్నది.

గోవిందదీక్షితులు

విద్యానగరము అను విజయనగరమునేలిన రాయల వంశస్థులవలన రాచరికమును పొంది శకాబ్దము 1452, క్రీ. శ. 1530 మొదలుకొని శకాబ్దము 1592, క్రీ. శ. 1670 వరకు తంజావూరు సంస్థానమును మిక్కిలి ప్రబలముగా పరిపాలించుకొనివచ్చిన నాయక మహారాజవంశములో మొదటిరాజయిన చేవప్పనాయక మహారాజు శకాబ్దము 1452, క్రీ. శ. 1530 మొదలుకొని శకాబ్దము 1494, క్రీ. శ. 1572 వరకు చోళమండలమును నీతిదప్పక పరిపాలించుకొనివచ్చెను. ఈవివరము తంజావూరి రైల్వేస్టేషనుకు డాసిన సంసప్పిరు మసీదులోనుండు నొక రాతికంబమునందు మసీదుకు యేడువేలినేల దానమిచ్చినదని వ్రాసియున్న దానశాసనమువలనఁ దెలియవచ్చుచున్నది.

ఈ చేవప్పనాయని కుమారుఁడు అచ్యుతప్పనాయకమహారాజు, కర్ణాటక స్మార్త బ్రాహ్మణుఁడును, ఆశ్వలాయన సూత్రుడును వాసిష్ఠగోత్రోద్భవుఁడును, గాయత్రీ మంత్రోపాస్తిచే సావిత్రీదేవి ప్రసన్నమునొందిన మహానుభావుఁడును, సకలశాస్త్రపారంగతుఁడునైన గోవిందదీక్షితులను మంత్రిగాఁగైకొని శకము 1499, క్రీ. శ. 1577 మొదలు శకము 1536, క్రీ. శ. 1614 వరకు చోళమండలమునేలెను. స్మృతిలోఁజెప్పినట్లు ఉత్తమశ్రోత్రియులకు ఉభయకావేరీతీరములందుగల పుణ్యక్షేత్రములలో ననేకదానములును, అనేకభూసుర సురాలయములకుఁ బహుసర్వమాన్యములును పంచనదక్షేత్రము మొదలు మాయూరమువరకుఁగల కావేరీతీరములందు సంధ్యామంటపములతో మెట్లును, నేయునట్లు జేసినదిఁగాక తనబుద్ధిబలముచే వృద్ధాచలము మొదలు రామసేతువరకుఁగల భూమిని (అచ్యుతనాయక మహా) రాజుచే పరిపాలించునట్లును జేసెను. ఈతని యనుమతిచే పంచనదక్షేత్ర మాహాత్మ్యమను స్థలపురాణమును శకము

అప్పయ్యదీక్షితులవారి సహోదరుడైన ఆచ్చాదీక్షితుల పౌత్రుడైన నీలకంఠదీక్షితులు వెంకటేశ్వరదీక్షితుల (వెంకటమఖి) యొక్క శిష్యుడని తన గంగావతరణ కావ్యమందు జెప్పి యున్నారు.

శ్లో. శ్రీ కంఠచరణాసక్త శ్శ్రీమానప్పయ దీక్షితః,
విధిత్రయీ యదాక్షిప్తా నాన్యత్రలభతేగతిం,
తత్సమానప్రభావస్య తదనంతర జన్మనః,
ఆసీదాచ్చాదీక్షితస్య పుత్రోనారాయణాధ్వరీ,
జయంతి తనయా స్తస్య పంచసౌభ్రాత్రశాలినః,

* * * *

తేషామహం ద్వితీయోస్మి భూమిదేవీ తనూభవాం,
నీలకంఠ ఇతిఖ్యాతిం నీతశ్శంభోః ప్రసాదతః,
వార్తికాభరణగ్రంథ నిర్మాణవ్యక్త నైపుణాః,
శ్రీ వేంకటేశ్వరమఖి శిష్యే మయ్యనుకంపతే,
కుర్వతీ శ్రవణే వాణీ కోమళాంయస్యసాహితీం,
కర్ణపూర శిరీషేపి కాఠిన్యమివ పశ్యతి.
భాన్తి శిష్యాః పురోయస్య పాణివిన్యస్త పుస్తకాః,
తత్సాక్షి జాహ్నవీపూర శ్రాసేనేవధృతప్లవాః.

నీలకంఠదీక్షితులు నీలకంఠవిజయము అను గ్రంథము జేసినకాలము శకాబ్దము 1560, క్రీ. శ. 1638,

రఘునాథభూపాలునికి వెనుక నతని కుమారుడైన విజయరాఘవభూపాలుడు సకల విద్యాపారంగతుడై చోళమండలము నేలెను.

ఆకాలమున వీణ శ్రుతి స్వర మేళ రాగ ఆలాప తాయ గీత ప్రబంధ తాళములనెడు పది ప్రకరణములతో గూడిన "చతుర్దండిప్రకాశిక" యను సంగీత లక్షణ గ్రంథమును విజయరాఘవ భూపాలుని ప్రేరణవలన వెంకటమఖి రచించెను. ఈ వెంకటమఖియే రాగాంగ ఉపాంగ భాషాంగ రాగములకు శ్లోకరూపముగా లక్షణములును, గీతరూపముగా లక్ష్యములును జెప్పియున్నారు. లక్ష్యములైన ప్రతిగీతమందునుగల ధాతువుల చమత్కారమును, శుద్ధ వికృత స్వరములివియని తెలుసుకొనుటకుగల సంకేతాక్షరములును, చక్రము మేళము లివియని యెఱుగుటకైగల సంకేత ములును రాగాంగరాగగీతమాతువులం దమర్చియున్న చమత్కారమును యీ పుస్తకమందుగల రాగాంగ ఉపాంగ భాషాంగ రాగగీతముల గమనించి జూచితే స్పష్టమగును.

విజయరాఘవ భూపాలునిచే క్రీస్తుశకము 1660 లో నాగపట్టణమును డచ్చివారల కీయబడినట్లు శాసనములు గనుబడుచున్నవి. విజయరాఘవరాజును వెంకటమఖియును సమకాలీయులే. ఈయన విడిగా గీతములును, ప్రబంధములును జెప్పియున్నారు.

ఈ వెంకటమఖి శ్రీ జయదేవులు జేసిన (అష్టపది) గీత గోవిందమువలె శ్రీ త్యాగరాజ విషయమై యిరువదినాలుగు అష్టపదులు జేసినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. ఈయన నేతు యాత్రబోవునప్పుడు చోరబాధాపీడితులై లలితరాగమున ''అరెనిబిడకంటక దుష్ప్రవేశ'' అను గీతమును పాడినతోడనే శ్రీరామలక్ష్మణులు కోదండపాణులై వచ్చి చోరబాధల దీర్చినారట. ఈ గీతము మాయామాళవగౌళ ఉపాంగరాగవరుసలో జూడస్పష్టమగును. ఒకానొకప్పుడు విజయరాఘవభూపాలుడు తనదేశస్థులందరును శంఖచక్రముద్రాంకితులై యుండవలెనని ఆజ్ఞాపించెనట. అప్పుడు వెంకటమఖి మధ్యార్జుధక్షేత్రమున వెలయు మహాలింగమూర్తిని ''శంఖచక్రాంక నత్యాచరేరే'' అని రీతిగౌళలో నొక గీతమునుపాడి ప్రార్థించెనట. తోడనే రాజు ఉదరబాధచే పీడితుడై వేంకటమఖిని ప్రార్థించి తనదేశస్థులు వారివారి మతములోనే యుండవలెనని యాజ్ఞాపించినమాత్రమున తన ఉదరబాధతీరి సౌఖ్యముగానుండెనట. ఇట్లు వెంకటమఖి మహిమలు పెక్కులుగలవు.

కొన్ని గీతములలో ''ముద్దువెంకటమఖి'' ''వెంకటవైద్యనాథుడు'' అను ముద్రలు గనుబడుచున్నవి. వారలు ఈ వెంకటమఖియొక్క డాసిన వంశస్థులనితోచుచున్నది.

తంజావూరు ఆంధ్రమహారాష్ట్ర రాజుల కాలనిర్ణయము తంజావూరు గవర్నమెంటు నార్మల్ స్కూలు ద్రావిడ పండితులు బ్రహ్మశ్రీ కుప్పుస్వామి శాస్త్రులచే దెలిసెను.

గోవిందామాత్యులు

ఇతడు ఆరువేల నియోగిబ్రాహ్మణుడు. ఆపస్తంబసూత్రుడు. కౌండిన్య గోత్రుడు. ఓబయామాత్యుని పుత్రుడు. సంగీతశాస్త్రమును శ్రీరామచంద్రాంకితముగా ఆంధ్రభాషలో పద్యకావ్యముగా రచించెను. ఈ గ్రంథము కొన్నిభాగములందు శార్ఙ్గదేవుని సంగీతరత్నాకరమునుసరించియు, మేళము, రాగములు రామామాత్యుల స్వరమేళకళానిధిని యనుసరించియు జెప్పియున్నాడు. ఇతడు రామామాత్యునికి వెనుకటివాడును, వెంకటమఖికి ముందటివాడనియు దోచుచున్నది.

పురందరవిఠలదాసులు

ఇతఁడు కర్ణాటక బ్రాహ్మణుడు. మధ్వమతస్థుడు. కర్ణాటకభాషలో గొప్పపండితుడు. భక్తాగ్రేసరుడు. ఇతడు మొట్టమొదట పూనాలో సాహుకారియై కోటీశ్వరుడుగానుండి పాండు

రంగ విఠలుని భక్త్యాతిశయమువలన విరక్తికలిగి మహాభక్తుడై సంగీతసాహిత్యములలో మిక్కిలి ప్రజ్ఞగలవాడై యొక్కొక సందర్భమందును చేసిన కీర్తనములచే శ్రీ పాండురంగవిఠలుని ప్రసన్న తను జెందినవాడై యుండెను. ఇతని యద్భుతచరిత్రములు నెవరికిని వ్రాయనలవిగాదు. ఇప్పటికిని వాడుకలోగల సరళి, జంట వరుసలు, అలంకారములు, పిళ్ళారిగీతములు ఇవి యీమహానుభావుని వలన నేర్పడినవిగా నున్నవి. ఆళ్వారాదులచే జేయబడిన తిరువాయ్ మొఴి అని ద్రావిడ దివ్యప్రబంధమును శ్రీవైష్ణవ బ్రాహ్మణులు సన్నిధులందు ఎటులసేవింపుచున్నారో అటులనే మధ్వమత మఠాధిపతులు వారి వారి యాస్థానదేవతా సన్నిధులందు ఈపురందర దాసుల వారి కీర్తనములనుపాడి కొనియాడునట్లేర్పరచియుండుట నేటికిని జూడవచ్చును. ఇతని వలన జూడబడిన* సూళాదులు పెక్కులుగలవు. ఈతని కీర్తనములు వేదాంతవిషయముగా నసేకములున్నవి. ఈతని కీర్తనములు ఇన్నియున్నవని చెప్పుటకసాధ్యము. ఈపురందర విఠల దాసులు అహోబలుని కాలమునకు మునుపే యుండవచ్చును. ఈతనిసంగీతసాహిత్య ప్రబంధ ధోరణి యీపుస్తకములోగల సూళాదులచే స్పష్టమగును.

రామదాసులు

ఇతడు నియోగిబ్రాహ్మణుడు. కంచల్లకులోద్భవుడు. గోపనామాత్యకుమారుడు. సంగీతసాహిత్యనిపుణుడు. ఇతడు భద్రాచలముతాలూకా తహసీలు గానుండి సుమారు సొమ్ములంతనెత్తి భద్రాచల శ్రీరామభద్రాలయ జీర్ణోద్ధారణము జేసినదిగాక భాగవతులైన బ్రాహ్మణులకు తృప్తిగా ప్రతిదినమును భోజనములు పెట్టించుకొని శ్రీరాములవారి విషయమై యనేక కీర్తనములుజేసి భాగవతులతో నెల్లప్పుడును భజనచేసుకొని తన్ను మరచియుండెనట. ఇదితెలిసి నవాబు ఇతని చెరసాలలోబెట్టి పదిరెండుసంవత్సరములు నిర్బంధపరచినాడట. ఆ సమయ మందు నెడతెగక రాములపై కీర్తనములుజేసి భజించుకొని యుండెనట. కరుణాభద్రుడైన రామభద్రుడు కనికరమున లక్ష్మణునితో బంగారుతుల వేషముదాల్చి యర్ధరాత్రి సమయమున వచ్చి నిద్రబోయ్యెడు నబాబునులేపి చెల్లవలసిన పైకముల జెల్లించి యంతర్ధానమయ్యెనట. ఈ వివరములు రామదాసుల చరిత్రమువలన దెలియనగును. తెనుగున నితని కీర్తనములనేకములు గలవు.

తాళపాకము చిన్నయ

ఇతడు తెనుగు బ్రాహ్మణుడు. వెంకటాచలపతి భక్తుడు. తిరుపతిలో నుండినవాడు. వెంకటరమణ విషయమై భాగవత సంప్రదాయముగా వాడుకలోగల ఉత్సవపద్ధతి నేర్పఅచిన

---

* రచించు అనుటకు "చూచు" అని వాడుట తమిళ సంప్రదాయము. (రా. ఆ)

పుణ్యపురుషుడు. దానిలో తోడయము, మంగళము, శరణు, పెచ్చరిక, కీర్తనములు, ధూప దీపాలంకార నైవేద్యాద్యుపచారముల కీర్తనములు, పవ్వళింపు, దివ్యనామ సంకీర్తనము, వసంతో త్సవముల కీర్తనములు, స్వామిని మేలుకొలుపుటకై కీర్తనములు, ఇని మొదలైనవియు నణగి యున్నవి. ఇదిగాక విడికీర్తనములును గలవు. ఇతని భక్త్యాతిశయమువలన మాటిమాటికి వెంకట రమణుడు ఇతనికి సాక్షాద్దర్శనమిచ్చి మాట్లాడినట్లు పెద్దలు చెప్పుచున్నారు. భజనపద్ధతికి యితడే మూలపురుషుడు. ఇతడు రామామాత్యులకు ముందటివాడని చెప్పుచున్నారు.

క్షేత్రజ్ఞులు

ఇతడు తైలింగ్య బ్రాహ్మణుడు. ఇతనియునికి మువ్వపురి. ఆంధ్రభాషలో మిక్కిలి ప్రజ్ఞగలవాడు. సంగీత సాహిత్యజ్ఞానముగల గొప్పపండితుడు. ఈతడు బాల్యదశలో నొక మహా యోగివలన గోపాలమూలమంత్రముపదేశింపబడి మువ్వపురిలో వెలయు గోపాలాలయము లోనుండి బహుకాలము భక్తితో మంత్రావృత్తి చేసుకొని యుండునపుడు శృంగారరసాధి దేవతయైన గోపాలుడు దర్శనమిచ్చి యనుగ్రహించినతోడనే " శ్రీపతిసుతుబారికి నేనోపలేక నినువేడితే కోపాలా మువ్వగోపాలా" అని వాగ్గేయరూపముగా పదములు చెప్ప ప్రారంభించెనట. ఇతని పదములవలె శృంగారరసము లొలుకునట్లు కైశికీరీతిగాను, మృదుపదములు గలదిగాను, నాయకీ నాయక లక్షణములు దప్పకను, అర్థపుష్టితోను, సందర్భరసములకు దగినట్లు రాగములతోను, ధాతువులతోను ఇతనికి మునుపుగాని వెనకగాని పదములు జూడదగినవారెవరును లేరని నిశ్చయ ముగా చెప్పవచ్చును. ఈతని పదములు శబ్దార్థముల చక్కగానెఱిగి రసానుభవముతో నెవడు (చౌకముగా) విళంబముగా పాడుచున్నాడో ఆపదములుదా రుచించును. ధాతువులను వ్రాసి జూచితే వచ్చినదే వచ్చినట్లుండును. ఇట్లుండుటయే పదసాహిత్యములక్షయ్య. ధాతువులు వచ్చి నదిరాక యుండుట కీర్తనములక్షయ్య. ఈ క్షేత్రజ్ఞులు మధుర, తంజావూరు, గోలకొండ యీ సంస్థానాధిపతులసభలలో యిన్నేసి యిన్నేసి పదముల చెప్పియున్నానన్నందుకు దేశీయదేవగాంధారి రాగమున "వేడుకతో నడుచుకొన్న విటరాయడే" అనునొక పదము చెప్పియున్నారు. ఇదిగాక తంజావూరి విజయరాఘవనాయక భూపాలుని ప్రార్థనచే ఈ రాజాంకితముగా క్షేత్రయపంచరత్న మని ఐదుపదములు చెప్పియున్నారు. ఇతని పదములనేకములు ముప్పగోపాల ముద్రలతో నుండును. కొన్నిపదములు "కంచివరదుడు" "చెవ్వందిలింగడు" అని యుండినప్పటికిని మువ్వ గోపాలముద్రలేక నుండవు.

రసికాగ్రేసరుడైన విజయరాఘవ భూపాలుడు యితనికి సేయునట్టి బహుమానాద్యు పచారములజూచి ప్రబంధ రచనాదురంధరులైన కవీంద్రులు యీసున మహారాజా! "ఇదేమి? ఏరా, రారా, పోరాయనిచెప్పెడి క్షేత్రయమీద నింతమోహమా?" ఇతనికి నింతబహుమానా

ద్యుశ్చార గౌరవమూ?'' అనిన పలుకు లాలకించి క్షేత్రయవచ్చినతోడనే యీ సంగతులు జెప్పెను. క్షేత్రయవిని వారు జెప్పినది సరిదా అనెను. పిమ్మట కాంభోజీరాగమున ''వదరక పోవే'' అను పల్లవి, అనుపల్లవి, రెండు చరణములునుఁజెప్పి మూడవచరణమున ''భామరో శకునములడిగితి మువ్వగోపాలుఁడు వచ్చునని, కామించి నాథులకలయు చెలులజూచి కరగి చింత నొందితి'' ఇంతవరకుఁజెప్పి యీ చరణముయొక్క కడపటి ఖండము మాత్రము కవీంద్రులు పూరింపవలెను అని రాజువద్ద దెలియజేసి సేతుయాత్ర పోయివచ్చెదనని వెడలెను. కవీంద్రులు సభకు వచ్చినతోడనే వారివద్ద పై జెప్పిన పదమునిచ్చి యీపదముయొక్క మూడవచరణమునందు కడపటి ఖండముమాత్రము పూర్తిసేయుడీ యని రాజు చెప్పెను. ఆ కవీంద్రులందరును జేరి క్షేత్రయ తిరిగివచ్చువరకు యోచించియును ఆకడపటి ఖండమునకుఁ దగినవ్యవహారముదోచక చింతిల్లు చుండిరి. క్షేత్రయవచ్చినతోడనే కవీంద్రులందరును క్షేత్రయవద్దికిబోయి ప్రార్థించినారట. క్షేత్రయ ''రామరామ యీమేనితో వానిమోము జూడవలెనా మొదటిపొందేచాలు'' అని పదమును పూర్తిచేసినదివిని కవీంద్రులందరును నీవు సాక్షాద్గోపాలుఁడేయని కొనియాడి రాజువద్దకుబోయి యీ సంగతిని దెలియఁజేసి పొగడిరట.

మావద్దనుండు ప్రాచీనపుస్తకములో పై జెప్పిన పంచరత్నములఁజేర్చి ఏనూరు పదము లున్నవి ఇప్పుడుగల అచ్చుపుస్తకములో బహుపదముల శబ్దములు మాఱ్చబడి యున్నవి ఇది గాక అర్థములు రససందర్భములు దెలియని నవీన గాయకులు రాగములను మార్చియున్నారు. ఇతఁడు పై జెప్పిన విజయరాఘవభూపాలుని కాలమే.

శ్రీనివాసులు

ఇతఁడు ద్రావిడబ్రాహ్మణుడు. ఆంధ్రద్రావిడ భాషలయందును సంగీతమందును పండి తుడు. ఇతడు మధురలో మీనాక్షిగుడి పరిచారకుడు. తనచే జేయబడెడి కైంకర్యములను అప రాధలేశములేక భక్తితో నడుపించుకొని వచ్చునట. ఇటుల నితడుండునపుడు మీనాక్షీధ్వజమంట పమువద్ద నొకతపస్వి రాజమాతంగీదేవి మూలమంత్రమును బహుకాలముగా నావృత్తి జేసుకొని యుండెను. ఒకానొక దినమందు అర్ధజామకాలపూజ నడచినతోడనే మీనాక్షీదేవి అర్థజామా లంకార చిహ్నములతోడ నోరునిండిన తమలముతోడ నొక బోగముపడుచువలె నాతపస్వివద్దికివచ్చి ''ఓరీ! నోరుదెఱచు'' అని జెప్పినమాత్రాన భ్రష్టేఅని తిట్టిన తోడనే అక్కడికి సమీపమున పండు కొని నిద్రబోవుచున్న శ్రీనివాసుని దగ్గరికివచ్చి ''ఓరీ శ్రీనివాసా! లే నోరుదెఱచు'' అన్న మాత్రమున నోరుదెఱచగ వానినోటియందు తమలమును తుప్పెనట. ఆమాతంగీ పరమాను గ్రహాముచలన సంగీత సాహిత్యములలో ప్రజ్ఞగలిగి కీర్తనములు జెప్పదొడగెనట. ఇతని కీర్తన ములు అనేకములుగలవు. అర్థపుష్టియు శబ్దశయ్యయు వ్యవహారములును పొందియుండును.

ధాతువుల శయ్యయు మేలిమిగ నుండును. ద్రావిడభాషలో పలువిధములైన పదములు, కీర్తనములు "విజయగోపాల" ముద్రతో నేయబడియున్నవి. ఇతడు మధుర తిరుచినాపల్లి నేలిన విజయరంగ చొక్కనాథనాయక భూపాలుని కాలమందున్నవాడని తెలియవచ్చుచున్నది.

జయదేవులు

ఇతడు ఉత్తరదేశస్థుడైన విప్రుడు గోవర్ధనాచార్య శిష్యుడు. శ్రీకృష్ణచరణారవింద మరందతుందిల మిళిందాయమాన మానసుడు. సంస్కృతభాషలో నసదృశమైన వాగ్విలాసవైభవముగల కవీంద్రుడు. ప్రసన్నరాఘవ నాటకము మొదలైన పెక్కుగ్రంథములు విరచించిన చతురుడు. శ్రీరాధాకృష్ణ విషయమై శృంగారరస ప్రధానమై ద్వాదశసర్గ సహితమై విలసిల్లెడి "గీతగోవింద" (అష్టపది) అను ప్రబంధమును గాంధర్వముగా విరచించిన మహాత్ముడు. ఈ అష్టపదులకు ఈ జయదేవులవలన నేర్పరుపబడిన రాగములును గేయఘణుతులును సంగీతరత్నాకర రాగవివేకాధ్యాయమునందగల రాగములవలె నెటులనో వాడుకలేకపోయెను. 800 సంవత్సరములకు మునుపుగల దక్షిణదేశస్థులైన సంగీతజ్ఞులు ఇరువదినాలుగు అష్టపదులకును రాగతాళములు, ఆయారాగతాళముల ననుసరించి యేర్పరుపబడిన గేయఘణుతులు, యిప్పుడు వాడుకలోనున్నవి.

ఈ జయదేవకవీంద్రుడు పంతొమ్మిదవ అష్టపది వ్రాసుకొని యున్నపుడు "స్మరగరళఖండనం మమశిరసిమండనం, దేహిపదపల్లవ ముదారం" అని తోచినతోడనే వ్రాయక తాటాకును తన భార్యయైన పద్మావతిచేతనిచ్చి తలంటుకొని తాను స్నానమునకై నదికేగెనట. తోడనే శ్రీకృష్ణుడు తలంటుకొన్న జయదేవ స్వరూపముగావచ్చి పద్మావతిని బిలిచి తాటాకును లేఖినిని బుచ్చుకొని జయదేవులకు తోచినట్లే సాహిత్యములను వ్రాసియిచ్చిపోయెనట. వెంబడిని జయదేవులువచ్చి తాటాకునడిగెను. ఇప్పుడు దానేవచ్చితీసి వ్రాసియిచ్చిపోతిరియని చెప్పగా తాటాకును దీసిచూచి ఆనందసాగరమగ్నుడై 'ఓపద్మావతీ భగవంతుడు నీకు దర్శనమిచ్చెనే. నీ సుకృతము నేమని పొగడుదును' అని చెప్పినదిగాక ఆఅష్టపది ఎనిమిదవ యడుగున "జయతు పద్మావతీ రమణజయదేవకవి భారతీభణిత మితిగీతం" అని తనపేరునకు మునుపు ఆమె నామమునుబెట్టి యిరువది యొకటవ అష్టపదిలోను బెట్టుకొనెనట. ఇటుల బెట్టుకొనుటయే ఆమెకు భగవద్దర్శనమైనందుకు నిదర్శనముగానున్నది. ఇతడు శార్ఙ్గదేవుల కాలముగా నుండవచ్చునని దోచుచున్నది.

ఘనం సీనయ్య

ఇతడు ఆత్రేయగోత్ర పవిత్రుడు ఆపస్తంప సూత్రుడు. శ్రీవైష్ణవుడు వంగల కులజుడు. వాధూలదేశిక కృపాపాత్రుడు. శేషయజ్వకుమారుడు. సంగీత సంస్కృతాంధ్ర భాషా

ప్రవీణుడు. శ్రీవిజయరంగ చొక్కనాథ కరుణాకటాక్ష లబ్ధసంపద్వైభవుడు. మంత్రి శేఖరుడు. శృంగారరస భూయిష్టమైన ''శశాంక విజయము'' అనెడి ప్రబంధమునంది కీర్తివహించినాడు. ఇతని సంగీత విద్యాపారీణతను గురించి శశాంకవిజయములో వర్ణించిన పద్యము.

శా. హాహాహూహులు గానగర్వమునహా హాహూహువంచున్స్వరా,
రోహాప్రక్రియకా తురంగతనులై రూపంబులానన్వృధా,
సాహంకారులమర్త్యగాయకులు జోడానీకు పాండ్యేశ్వర,
స్నేహాలంకృత వంగలాన్వయమణీ సీనా కవిగ్రామణీ.

ఈ సీనయ మన్నారు రంగముద్రతో గేయవాక్కుగా ననేక కీర్తన పదములు జేసి యున్నాడన్నందుకు శశాంక విజయములోగల పద్యము.

క. శ్రీమన్నారు రంగాధిప,
నామాంకిత గేయకల్ప నాతతమతికిన్,
రామానుజ విజయాంకగ
వీ మధురస మోదమాన వేంకటపతికిన్.

ఈ సీనయ క్షేత్రయకు సమకాలీయుండని తోచుచున్నది.

మార్గదర్శి శేషయ్యంగారు

ఇతడు శ్రీవైష్ణవ బ్రాహ్మణుడు. సంగీతమందును సంస్కృతమందును చాలా పాండిత్యముగలవాడు. రంగనాథుని భక్తుడు. అయోధ్యలో నుండి శ్రీరంగమునకువచ్చి సంస్కృత గేయవాక్కుగా రంగనాథునిపై ననేకకీర్తనములుజేసి భజించుకొని వసించెనట. అయోధ్యలో నుండి వచ్చినవాడగుటచే ''కోసల'' యను ముద్రను తన కీర్తనములలో బెట్టుకొని వచ్చెనట. తనచేజేయబడిన కీర్తనములన్నియు నొకపుస్తకముగాబ్రాసి రంగనాథుని యర్ధజామపూజా సమయమున రంగనాథుని పాదముల సమర్పించి బెట్టుమని యర్చకులవద్దనిచ్చి వచ్చెనట. మరునాడుదయకాలమున రంగనాథుని కోవిలకువెళ్లి పుస్తకమును తీసిచూచెనట. ఆ పుస్తకములో నరువది కీర్తనములు మాత్రముండెనట. తక్కిన కీర్తనములన్నియు స్వరూపము దెలియక చెదలుబట్టి పోయెనట. భగవంతుడొప్పుకొన్న అరువది కీర్తనములే ప్రసిద్ధముగా నున్నవి అప్పటి పండితులు ఈతని సంస్కృత వాగ్గేయఘణుతులనుజూచి ఇతనిని మార్గదర్శి శేషయ్యంగారు అని పొగడినారట. ఇతడు సీనయకు మునుపటివాడని చెప్పుచున్నారు.

గిరిరాజ కవి

ఇతడు తైలింగ్య బ్రాహ్మణుడు. ''జననాత్కమలాలయే''అని జనులచే పొగడబడిన తిరువారూరే యీ గిరిరాజకవికి వాసస్థలము. సంస్కృతాంధ్రభాషలలో మిక్కిలి ప్రజ్ఞగలవాడు.

సంగీత విద్యాసంపన్నుడు. ఇతడు తెనుగున భక్తిరసముగాను వేదాంతవిషయముగాను బహు కీర్తనములజేసి ప్రఖ్యాతిని బొందినవాడు. తంజావూరినేలిన మహారాష్ట్రరాజులలో రెండవ రాజయిన సహాజిమహారాజుచే బహుసమ్మాన గౌరవముల నందినవాడు. శ్రీరామానుగ్రహము వలన భక్తిరసముతో తెనుగున ననేకకీర్తనములుజేసి యక్షకాయులై విలసిల్లెడి త్యాగరాజయ్య యొక్క పితామహుడు. రమారమి 170 సంవత్సరములకు మునుపుండిన వాడుగా దోచు చున్నది.

సహాజి మహారాజు

ఇతడు తంజపురినేలిన మహారాష్ట్ర రాజవంశస్థులలో రెండవరాజు. ఏకోజిమహారాజు కుమారుడు. భోసలకులజుడు. సంస్కృత మహారాష్ట్ర, ఆంధ్ర హిందుస్థాని మొదలయిన భాష లలో మిక్కిలి సమర్థుడు. సంగీత సాహిత్య విద్వాపారంగతుడు. ధర్మసంస్థాపనశీలుడు. ఇతడు శకాబ్దము 1605, క్రీ. శ. 1684 మొదలు శకాబ్దము 1633, క్రీ.శ. 1711 వరకు చోళమండలము నేలినవాడు. ఈసాహా మహారాజు అనేక దేవతావిషయములై, పై జెప్పిన భాషలలో ననేక కీర్తనములు జెప్పియున్నాడు. ఇదిగాక తిరువారూరి శ్రీవీధీవిటంక త్యాగరాజస్వామి తెనుగున పల్లకినాటకము అనుపల్లకి సేవాప్రబంధము వాగ్గేయ స్వరూపమై విరచించియున్నాడు. ప్రతి శుక్రవారము స్వామి శయనస్థానమునకు పల్లకిలో వేంచేయునపుడు పల్లకినాటకమునుపాడి ఆడు కొని వచ్చునట్లు ఏర్పాటుజేసియున్నాడు. నేటికిని నడిచివచ్చుచున్నది. ఇట్లు నడిచివచ్చుటకై సాహామహారాజు పదివేలినేల సర్వమాన్యము ఇచ్చియున్నాడట.

లక్ష్మీకాంత మహారాజు

ఈరాజు తృతీయుడు. సంగీత సంస్కృతములం దసాధారణమైన పాండిత్యముగల వాడు. ఇతని కీర్తనములు సంగీత సంస్కృత సాహిత్య చమత్కారములతోగూడి యున్నవి. ఈరాజు ఈ సంస్థానమునేలిన వాడనియు, ఈకాలమున నుండిన వాడనియు తెలియలేదు. ఈయన ఉనికి తెనుగుదేశమో లేకను త్తర దేశమోయనియు, అహోబలునికి పిమ్మట నుండినవాడనియు నెంచవలసినదిగా నున్నది.

వీరభద్రయ్య

ఇతడు తైలింగ్య బ్రాహ్మణుడు. తెనుగున మంచి ప్రజ్ఞగలవాడు. ఇతని వాస స్థలము ఉత్తరదేశము. సంగీత సాహిత్యరచనా విశారదుడు. మహారాష్ట్ర మహారాజులలో సద్వి వేకవితరణ ధురీణుడును, రసికశిఖామణియును, ఔదార్యగుణసంపన్నుడును, నీతిదప్పక చోళ మండలమును పరిపాలించినవాడును, అనేక సురాలయ భూసురాలయములకు సర్వమాన్యములు

నిచ్చినవాడునైన ప్రతాపసింహ మహారాజు శకాబ్దము 1662 క్రీ శ. 1741 మొదలు శకాబ్దము 1688, క్రీ.శ. 1765 వరకు తంజపురినేలెను. ఈతని రాచరికప్రారంభకాలములో నీతని యౌదార్యాది సుగుణములను విని వాగ్గేయశ్రేష్ఠుడైన వీరభద్రయ్య ఉత్తరదేశమునుండి వెడ్డేటిగట్టవచ్చి రాజు భేటికై బహుదినములు కాచియుండెను. ఇతని యోగ్యతాగౌరవములను బహుజనులవలన విని యొకదినము రాజే వీరభద్రయ్యగదికివచ్చి పాటనువిని బహుమానమిచ్చి తంజపురికి పిలుచుకొనిపోయి తగిన జాగనిచ్చి యాదరించి గౌరవించెనట. అదిమొదలు తంజపురినగరిలో కొలువైయున్న భోసలవంశరాజుల కులదైవమైన ప్రతాపరామముద్రను గైకొని బహుకీర్తనములు అనేక రక్తిరాగములందును, బహుదేశీయ రాగములందును గేయకల్పనలు వేర్వేర విలసిల్లునట్లు విరచించెను. ఇదిగాక ప్రతాపసింహ మహారాజుమీద దరు, పదములు, తిల్లానాలు మొదలయినవి యనేక విచిత్రగేయ కల్పనలతోజేసి బహుఖ్యాతినొందెను. ఈ మహానుభావునివలననే దక్షిణదేశపు గాన మార్గము మిగుల పరిష్కారము గలదిగా నేటికిని ప్రకాశించుకొనియున్నది.

కవి మాతృభూతయ్య

ఈ త్రైలింగ్యవిప్రుడు సంగీతాంధ్రభాషా పండితుడు. త్రిశిరగిరి (తిరుచినాపల్లి) వాసుడు. శ్రీ సుగంధి కుంతలాంబా భక్తుడు. ఆమెయనుగ్రహమువలన నీతిభక్తిరసముగల కీర్తనములు అనేకముగా జేసియున్నాడు. శృంగారరసముతో బహుపదములు జెప్పియున్నదిగాక పారిజాతాపహరణమును గాంధర్వరూపమైన యొకనాటకమును జెప్పియున్నాడు. ప్రతి కీర్తనపదములందు "త్రిశిరగిరి" అని ముద్రబెట్టియుండును. పదశయ్యావ్యవహారము గలిగి యర్థపుష్టితోనుండును. ఈ మాతృభూతయ్య తన పేదరికమును సైచక సుగంధి కుంతలాంబవద్ద బహుకీర్తనములచే మొఱ యిడినదిగాక "కాశికప్పణ మీవలనమ్మ" యని జెప్పిన కీర్తనమువిని అమ్మవారు మాతృభూతయ్య స్వప్నమున దర్శనమిచ్చి "తంజావూరిలో నాభక్తుడు ప్రతాపసింహుడున్నాడు. అచ్చటికి వెడలుము. ఆరాజు నీలేమిని పోగొట్టును" అన్నమాత్రమున లేచి తంజావూరికి వెడలెను. ఆదినమే సుగంధి కుంతలాంబ ప్రతాపసింహుని స్వప్నములో "నాభక్తుని నీవద్దికు రమ్మంటిని వానిలేమిని దీర్చుము" అని చెప్పినతోడనే రాజుతెచి మాతృభూతయ్య రాకనుగోరియుండెనట. ఇతడువచ్చి నదితెలిసి యుపచరించి పదివేలరూపాయలిచ్చి త్రిశిరగిరికి పంపించెను. అతడు అచ్చట సౌఖ్యముగా తన కృతులచే శ్రీ మాతృభూత సుగంధి కుంతలాంబలను భజించుకొనియుండెనట.

ఆదిప్పయ్య

ఈ కర్ణాటకబ్రాహ్మణుడు మధ్వ మతస్థుడు. తెనుగందును సంగీతమందును గొప్ప పండితుడు. ఈ ఆదిప్పయ్య ప్రతాపసింహ మహారాజుకాలమందును, తుళజామహారాజు కాలమందు నుండినవాడు. రక్తిరాగములందును, దేశీయరాగములందును "శ్రీ వేంకటగిరిని"

ముద్రతోను, విశేషగమక జాతీయములతోను అనేక కీర్తనములు ఇతనివలన జేయబడియున్నవి. వీరు వీరభద్రయ్య మార్గమునే యనుసరించినవారు. రాగాలాపన, మధ్యమకాలపల్లవి ఘణతులు ఇతనివలననే పరిశుద్ధమైనవని చెప్పుదురు. వర్ణములనేకములు ముందుండినప్పటికిని భైరవిరాగ ములో నితనివలన సేయపడిన "విరిబోణి" యను తానవర్ణము పాడుటకుగాని వీణలో వాయించు టకుగాని యిటువలనే యిక వర్ణముకలుగుట దుర్లభము.

ఈ ఆదిప్పయ్య కుమారుడు వీణకృష్ణయ్య. ఇతడు వైణిక శ్రేష్ఠుడు. మైసూరు, విజయనగరం, కొత్తకోట ఈ సంస్థానాధిపతులమీద (ప్రసిద్ధములుగానున్న సప్తతాళములోగల ధ్రువతాళమందే తక్కిన ఆరు తాళములు నణిగియుండునట్లును, ప్రబంధముపాడి యెత్తునపుడు అన్నితాళముల మొదటి ఘాతలు ఒకేఘాతగా పడునట్లుండెడు) "సప్తతాళేశ్వరము" అనిమూడు ప్రబంధములు జేసియున్నాడు. ఆ ప్రబంధ మాతువులలో రాజుల నామాక్షరము లందొక్కొక్క అక్షరముల నొక్కొక్క ఆ వృత్తాద్యక్షరములుగా నర్థముతో రచించియున్నాడు. ధ్రువతాళము మొప్పదియావృత్తములై తే ఎత్తునపుడు తక్కిన ఆరుతాళములును ఒకేరీతిగా ప్రబంధాద్యక్షరమం దెత్తబడును.

ఈ వీణకృష్ణయ్య కుమారుడు వీణ సుబ్బుకుట్టి అయ్య. ఇతనివలె వీణయందు రాగా లాపన మధ్యమకాల పల్లవి స్వరకల్పనలు గమకమువెలయునట్లును, అతీత అనాగత గ్రహములు వెలయునట్లును వాయించుటనెవరికిని సాధ్యముకానేరదు. వైణికులకు తాళజ్ఞానముండుట యతి దుర్లభము. ఈయనకు గలిగిన తాళజ్ఞానము ఇంకొకరికి గలుగనేరదు. ఈయన వీణవాయించు కొనియే డెబ్బదియేండ్లుండెను. ఇతడు గతించి రమారమి మొప్పదినాలుగు సంవత్సరములుండ వచ్చును.

వెంకట రామయ్య

ఈ బ్రాహ్మణుడు తెనుగున మంచిచదువరి. సంగీతమందును మిక్కిలి ప్రౌఢుడు. ఈ వెంకట్రామయ్య కీర్తనముల జాతీయములనెఱిగి పాడుటకు దుర్లభములుగా నుండుటవలన నప్పటి గాయకోత్తములు "ఇనుప సనిగెలు (శనగలు) వెంకట్రామయ్య" యని పేరిచ్చినారట. ఇతడు బోధేంద్రస్వాములమీద "సతమని" యను తోడికీర్తనము మొదలైనవియును, మధురానల్లూరి మొదటి స్వాములమీద కొన్ని కీర్తనములును "గోపాలకృష్ణ" ముద్రబెట్టి జేసియున్నారు. ఇతడు ఆదిప్పయ్యయొక్క కడపటి కాలమని దోచుచున్నది.

సొంటి వెంకటసుబ్బయ్య

ఈ తైలింగ్య బ్రాహ్మణుడు తెనుగందును సంగీతమందును సామర్థ్యము గలవాడు. వేంకటమఖచే జెప్పబడిన రాగాంగాది రాగ సంప్రదాయములను విశేషముగా దెలిసినవాడు. ఈ

వెంకటసుబ్బయ్య, ఆదిప్పయ్య అను నీయిద్దరును సమకాలికులై యుండినప్పటికిని యీ వెంకట సుబ్బయ్య వయస్సున చిన్నవాడే. ఇతడు తుళజామహారాజుమీద బిలహరిరాగములో నొకవర్ణము విచిత్ర కల్పనలతో జేసియున్నాడు. రసికాగ్రేసరుడై ఔదార్యస్వరూపుడై ప్రఖ్యాతిజెందిన మణలి చిన్నయామొదలారి సభలో బహుమానింపబడి బహుచమత్కారములతో నితనివలన జేయ బడిన సంగీతసాహిత్యములు వెక్కులుగలవు. ఇతనికుమారుడు వెంకట రమణయ్య. సంగీత సాహిత్యమార్గమందును, గానమార్గమందును, తన తండ్రికిమించినవాడని జెప్పుదురు. ఇతడు శరభోజి మహారాజు కాలమందుగూడ నుండెనట. వీరికి సొంటియనుట ఇంటిపేరు.

రామస్వామి దీక్షితులు

శకాబ్దము 1657, క్రీ.శ. 1735 లో జన్మించిన ఈ ద్రావిడ బ్రాహ్మణుడు ఔత్తు రుడు. కాశ్యపగోత్రుడు. ఆపస్తంబసూత్రుడు. ఇతని తండ్రి వెంకటేశ్వర దీక్షితులు. తల్లి భాగీ రథియమ్మ. ఇతడు ఏడవవయస్సున గుట్టపువారి కలహముచే కాంచీమండలమునుండి ఏండ్లుచెల్లిన తల్లిదండ్రులతోవెడలి మధ్యార్జున క్షేత్రమునకు సమీపముననున్న గోవిందపురమునకువచ్చి క్రమాం తము అధ్యయనముజేసుకొని యుండెను. అటుతరువాత ఆయనతల్లిదండ్రులు ఆరునెలలు ముందు వెనుకగా లోకాంతరము జెందిరి. సంస్కృతభాషలో మంచి వ్యుత్పత్తినిజెంది ఆంధ్రభాషను నేర్చు కొనెను. స్వభావముగా తనకు మంచి శారీరముకలిగియుండుటవలన వినికిచే శ్రావ్యముగా పాడ నేర్చుకొనెను. పాటపైనుండు భ్రమవలన తంజావూరికిపోయి వీరభద్రయ్యగారివద్ద రెండుసంవత్స రములుండి రక్తిరాగములందును దేశీయరాగములందు నతనిచేజేయబడిన కీర్తనములును స్వర జ్ఞానము కలుగునట్లభ్యసించి ఆలాపన పల్లవి స్వరములు పాడునట్లు నేర్చుకొని మాయూరమునకు వచ్చియుండునప్పుడు సంగీతలక్షణము దెలుసుకొనవలెనను అపేక్షచే చింతిల్లుచుండెను. ఒకదినమం దొక పెద్దలువచ్చి "మధ్యార్జునమునకు వెడలుము నీచింతలు దీరును. లక్షణ విద్వాంసుడౌదువు" అని యనుగ్రహించిన మాత్రమున మధ్యార్జునమునకు వెడలి అచ్చట నిత్యాగ్నిహోత్రియు వెంకటముఖి మాతులపౌత్రుడునైన వెంకట వైద్యనాథ దీక్షితుల పరమానుగ్రహమువలన ఒక్క సంవత్సరములో వీణనభ్యసించి పిమ్మట చతుర్దండి ప్రకాశిక రాగాంగోపాంగ భాషాంగ రాగగీత ములు సకలరాగ తాళలక్షణములు సాంగోపాంగముగా దెలుసుకొని తనగురువులనాజ్ఞ చొప్పున తంజావూరికేగి అచ్చటి రాజసభలో గొనియాడబడి బహుసమ్మాన గౌరవములనంది మాయూర మునకువచ్చి శ్రీ త్యాగరాజమహోత్సవ దర్శనార్థమై తిరువారూరికివెడలి శ్రీ కమలాంబా త్యాగరాజులసేవించి భజించుకొనియుండెను. దర్శనార్థమై యచ్చటికివచ్చిన అమరసింహ మహా రాజు ఈయనవలన తనమీద చేయబడిన రాగమాలికనువిని బహుమానించి ఆదరించెను. ఈ రామ స్వామి దీక్షితుల భక్త్యాతిశయమువలన శ్రీ వీధి విటంక త్యాగరాజస్వామి స్వప్నదర్శనములో నాజ్ఞయిచ్చినప్రకారమే స్వామి వీధికి విజయముసేయు సమయములందు ధ్వజమంటపము మొదలు

తిరిగి ధ్వజమంటపమువరకు వచ్చుదాక ఇచ్చోటనిచ్చోట నిటులనిటుల వాయించవలెనని నాగస్వర వాద్యగాండ్లు మొదలయినవారికి చేసిన యేర్పాటువలె పరంపరగా ఇప్పుడును వాయించుకొని వచ్చుచున్నారు. ఇతనికి నలువదియేండ్లవరకు సంతతిలేనందువలన తనభార్యతో శ్రీ వైద్యనాథుల గుడికిపోయి శ్రీ ముద్దుకుమారస్వామి సన్నిధిలో భజనయుండిరి. కొన్ని దినములలో నితని భార్య సుబ్బమ్మ గర్భవతియైనతోడనే తిరువారూరికివచ్చి యుండునపుడు మంచిలగ్నమున నొక సుపుత్రునిగనెను. ఆ బిడ్డకు ముద్దుస్వామియని పేరుపెట్టిరి. కొన్నిసంవత్సరములకవతల బుట్టిన రెండవపుత్రుడైన చిన్నసామి దీక్షితులకు తన గురువులపేరైన వెంకట వైద్యనాథ శర్మమును పెట్టిరి. ఈ చిన్నస్వామి దీక్షితుల తోడబుట్టిన ఆడుబిడ్డకు బాలాంబయనియు, కడపటికొడుకునకు బాలస్వామియనియు పేళ్ళుపెట్టిరి. ఇతని కుమారులలో ముద్దుస్వామి దీక్షితులు క్రమాంతము అధ్యయనముజేసి కావ్యనాటకాలంకారములు చదివి వ్యాకరణమూలమైన కౌముదీ చదువుకొని సంగీతమును నేర్చుకొనియుండెను. ఇతనితమ్ములు వారివారియేండ్లకు దగిన విద్యలనభ్యసించు కొనియుండిరి. ఆకాలమున దర్శనార్థమై తిరువారూకి వచ్చిన మణలి ముద్దుకృష్ణ మొదలారు అను గొప్పప్రభువు రామస్వామి దీక్షితుల యోగ్యతను గమనించి బహుమానించినదియుగాక సకుటుంబముగా వీరిని వెంటనేబిలుచుకొని మణలికిపోయి గౌరవముగా కొన్నిసంవత్సరములు ఆదరించుకొనియుండెను. తరువాత నతనికుమారుడును, సకలవిద్యాపారంగతుడును, రసికాగ్రేసరుడును, ఔదార్యస్వరూపుడునైన వెంకటకృష్ణుడను చిన్నయా మొదలారు రామస్వామిదీక్షితులచే జేయబడిన నూటయెనిమిది రాగతాళమాలికను విని కనకాభిషేకముజేసి గారవించినది గాక అర్థపుష్టిగల ఆరాగమాలికను పాడివినిపించిన చిన్నస్వామి బాలస్వాములకు బహుసమ్మానములుజేసి యాదరించినారు. అక్కాలమున వేంకటముఖ ప్రపౌత్రులని వచ్చిన గోవిందదీక్షితులను మొదలారు మిగులనాదరించి చతుర్దండి ప్రకాశిక మొదలయిన పుస్తకముల జూడవలెనని యడిగినందుకు మేమిచ్చెదు మూర్ఛనను ఈరాగమని జెప్పితే పుస్తకముల నిత్తునని అతడిచ్చిన మూర్ఛనను మొదలారిచేనందుకొని రామస్వామిదీక్షితులు మొదలారువచించినట్లు "నన్ను బరీక్షించనేలా" అను పదమునుజూచి కడపటి స్వరమందు గోవిందదీక్షితులిచ్చిన మూర్ఛననమర్చి చిన్నసామి బాలసామి యను నిద్దరు కుమారులగొని వినిపింపజేసినది విని గోవిందదీక్షితులు మేమిచ్చిన రాగమే వీరు మావెంకటముఖ శిష్యులేయని పొగడినారు. తన రెండవకుమారుడైన చిన్నసామయ్యకు కండ్లు దెలియకపోయినందున మిక్కిలి చింతాక్రాంతుడై సకుటుంబముగా తిరుపతికేగి వేంకటాచలపతిమీద "మనసా వేరితరుల దలచక" అను నలువదియెనిమిది రాగములుగల యొక రాగమాలికను, "ఇంకా దయరాకున్నను" అను కీర్తనమును వేగవాహిని రాగములో జూచి నలువదిరైదు దినములు భజించుకొనియుండగా కండ్లు దెలిసి చిన్న సామయ్య తన కాలమువరకు సౌఖ్యముగానుండెను ఈ రామస్వామిదీక్షితులు ప్రత్యేకాదశులందును గీత

గోవింద (అష్టపది) ద్వాదశ సర్గమును తప్పక పారాయణముజేసి వ్రతముందురు. శ్రీ మీనాక్షీ దేవిమీద నలువదినాలుగు రాగములుగల ఒకరాగమాలికయును, రీతిగౌళ, హిందోళ, మనోహరి, పూర్ణచంద్రికరాగములలో చౌకవర్ణములును, శంకరాభరణ తానవర్ణమును, అనేక కీర్తనములును "వెంకటకృష్ణ" ముద్రతో జేసినదిగాక "హంసధ్వని" అను రాగమును గల్పించి ఆరాగములో ప్రబంధమురచించి ప్రసిద్ధిబొంది తనయవసానకాలము దెలిసి* రామస్వామిదీక్షితులు సకుటుంబముగా తిరువారూరికివచ్చి యశఃకాయులై శకాబ్దము 1739, క్రీ. శ. 1817 ధాతసంవత్సరము మాఘమాసము శివరాత్రి పుణ్యకాలమందు పరమపదమునొందెను.

శ్యామాశాస్త్రులు

శ్రీ కాంచి కామాక్షీదేవి యుత్సవమూర్తియైన శ్రీ బంగారు కామాక్షీదేవి దాక్షిణ్య తురకల కలహాములవలన పూజకులును, ద్రావిడ బ్రాహ్మణులలో ఔత్తరులునైన కొన్ని స్థానీకులతో వెడలి శ్రీపురమను తిరువారూరి క్షేత్రమునకువచ్చి రమారమి ముప్పదియైదు సంవత్సరముల వరకు తంజపురిరాజులవలన నేర్పరుపబడిన పూజోపచారాదుల నంగీకరించుకొని యున్నపుడు ఈ శ్యామాశాస్త్రుల తలిదండ్రులు శ్రీ కామాక్షిని యత్యంతభక్తితో పూజించుకొనియుండుటయుగాక, తనకు పుత్రుడులేనందున ప్రతిమాసములందును కడపటి స్థిరవారములో వెంకటాచలపతి ప్రీతిగా బ్రాహ్మణ సంతర్పణలు నడిపించుకొనివచ్చునపుడు ఒకస్థిరవార బ్రాహ్మణ సంతర్పణ నడచుచో నొకముదుసలి బ్రాహ్మణునిమీద వెంకటాచలపతి యావేశించి "ఓ దంపతులారా! మీకు ఒక సంవత్సరములోపల యశోవంతుడైన యొకసుపుత్రుడు గలుగును" అని చెప్పినట్లే ఇతనితల్లి గర్భవతియై పదినెలలునిండినతోడనే శకాబ్దము 1685, క్రీ. శ. 1763 చిత్రభానుసంవత్సర మేషరవి కృత్తికా నక్షత్రమందు శ్రీనగరము అను తిరువారూరిలో ఈ శ్యామాశాస్త్రులు జన్మించెను. ఇతడు బాల్యమందే సంస్కృతాంధ్రభాషలలో మహాప్రౌఢుడై బంగారు కామాక్షితో తంజావూరికివచ్చి తనబంధువులలో నొకరివద్ద సరళిమొదలు స్వరజ్ఞానమువరకు నేర్చుకొనెను. అంతలో శ్రీవిద్యా పరమానుగ్రహమందెను. ఇతని భాగ్యవిశేషమువలన ఉత్తరదేశమునుండి సంగీతస్వాములని సంగీతవిద్యాపారంగతుడైన యొక యతీంద్రుడువచ్చి ఇతనిని అంతేవాసిగాగైకొని మూడుసంవత్సరపర్యంతము సంగీతలక్ష్యలక్షణ మర్మములన్నియు క్రమముగా నభ్యసింపించి ఇతని గానసామర్థ్యములనెఱింగి మిక్కిలి యశోవంతుడవౌదువని అనుగ్రహించి ఆదిప్పయ్యపాటను కొన్నిదినములు వినుమనిచెప్పి పండితస్వాములు కాశికివెళ్ళిరి. కొంతకాలమునకు పిమ్మట శ్రీ కామాక్షీదేవి యనుగ్రహమువలన సాహిత్యచమత్కారములు గేయకల్పనలు తాళవిషయములు పెలయ "శ్యామకృష్ణ" అను ముద్రతో బహుకీర్తనములు స్వర

* గాయకశ్రేష్ఠులని యశముబొందిన అలసూరుకృష్ణయ్య ఈ రామస్వామిదీక్షితులశిష్యులే.

జతులు తానవర్ణములు విరచించి బహుశిష్యులవలన ప్రకాశపరచి యశఃకాయులై శకాబ్దము 1749, క్రీ. శ. 1827 వ్యయసంవత్సర మకరరవి శుక్ల దశమినాడు శ్రీపురము జేరెను. నాటికి పైనుండు నితనికీర్తనముల నచ్చొత్తునపుడు ఇతని యద్భుతచరిత్రములనెల్ల విరివిగా వ్రాసెద.

ఇతని కీర్తనముల గేయపదయతులు, అతీతానాగతగ్రహచమత్కారములతో నారికేళపాక రీతిగా నుండుటవలన గాయకులలో తెలియని కొన్ని సొమరులు రంజనముగలిగించుటకు సామర్థ్యములేక గడుసనిజెప్పుచున్నారు. దీనికి శ్రీనాథకవిచే తెనుగింపబడిన శృంగారనైషధ కావ్యములో ప్రథమాశ్వాసమునగల

చ. పనివడి నారికేళ ఫలపాకమునం జవియైన భట్టహ
ర్షుని కవితాను గుంభములు సోమరిపోతులు కొందబయ్యలౌ
నని కొనియాడనేరరది యట్టిద! లేజవరాలు చెక్కు గీ
టిన వసవల్చు!, బాలకుడు డెందమునం గరగంగనేర్చునే!

అను నీ పద్యార్థమే నిదర్శనముగానున్నది.

ఈ శ్యామాశాస్త్రులకు ఇద్దరు కొమారులు. వారిలో, రెండవకుమారుడైన సుబ్బరాయ శాస్త్రులు శకాబ్దము 1725, క్రీ. శ. 1803 దుందుభి సంవత్సర సింహ్మారవికృత్తికానక్షత్రంలో జన్మించెను. ఇతడు సంస్కృతాంధ్రమందును సంగీతమందును అతిసమర్థుడు. ఆంధ్ర వాగ్గేయచమత్కారములు ప్రకాశింపగా నితడు జేసిన బహుకీర్తన స్వరజతులు వాడుకలో ప్రసిద్ధముగానున్నవి. ఇతడు శకాబ్దము 1784, క్రీ. శ. 1862 దుర్మతి సంవత్సర చాపరవి కృష్ణదశమిలో శ్రీపురమేగెను.

ఈ సుబ్బరాయశాస్త్రుల అన్నకుమారుడైన అణ్ణాసామి శాస్త్రులు కావ్యనాటకాలంకార వ్యాకరణములు సంగీతాంధ్రములు దెలిసిన వాగ్గేయకారకుడు. ఇతడు అనేక కీర్తన దరు తానవర్ణములు జేసియున్నదిగాక ఫిడేల్ వాద్యములో నతిసమర్థుడు. ఇతడు శకాబ్దము 1740, క్రీ. శ. 1827 వ్యయ సంవత్సర మీనరవి ఆశ్లేష నక్షత్రములో జన్మించి శకాబ్దము 1822, క్రీ. శ. 1900 లో తన డెబ్బదిమూడవ వయసున వికారి సంవత్సర కుంభరవి కృష్ణ తృతీయలో శ్రీపురమేగెను.

గురుమూర్తి శాస్త్రులు

ఇతడు తైలింగ్య బ్రాహ్మణుడు. మురికినాటివాడు. తిరునల్వేలిజిల్లా కయత్తారు అను గ్రామము ఇతని జన్మభూమి. చతుశ్శాస్త్ర పండితుడు. సంగీతములో నతిసమర్థుడు. ఇతని యెల ప్రాయములో చెన్నపట్టణము వెడలి మణలి చిన్నయా మొదలారిచే బహు సమ్మానము జెందిన

కీర్తివంతుడు. అనేక గీతప్రబంధకీర్తన రచనావిశారదుడు. బహురాగములలో ప్రతిభగల చతురుడు. ఇతడు రామస్వామి దీక్షితులవారి కాలములోనుండి నప్పటికిని ఆతనికి మిగులపిన్న.

వీణ పెరుమాళయ్య

ఈ పెరుమాళయ్య అని వీణలో నసాధ్యపాండిత్యముగల ఒక మహానుభావుడుండెను. ఇతడు పూర్వమందున్న వీణకాళహస్తి అయ్యవంశస్థుడు. ఆంధ్రబ్రాహ్మణుడు. పరంపరాగత వైణికుడు. తంజావూరి సంస్థానపండితుడు. బహు సర్వమాన్యముల బొందినవాడు. ఘన రాగ తానములు వాయించుటయం దతి ప్రగల్భుడు. భైరవి మొదలయిన రక్తిరాగములలో నొక్కొక్క రాగమును ఒక్కొక్కరాతిరి రెండు జామములవంతున వచ్చినదిరాక పదిదినములవరకు క్రమముగా వాయించి పూర్తిజేసును. ఇటులనే ఉత్తరదేశ సంస్థానములందును వాయించి ఛత్రచామర పల్లకీలు రత్నఖచితవీణ మొదలైన యనేక సమ్మానములబొంది కొత్తకోటకువచ్చి రఘునాథ (తొండమాన్) మహారాజు సభలో నొకరాగము ఇరువదిదినములు క్రమముగా వాయించి పదివేలరూపాయలు సమ్మానము బొందెను. ఇదిగాక ఇతడు పెద్దలకీర్తనము మొదలయిన సాహిత్యములో నొక్కొక్కదినమునకు నొక్కొక్కరాగమున నున్నవానినే వాయించి వినికజేసును. ఇతడు సౌరాష్ట్రమందును, సావేరియందును, అటతాళములో రెండు తానవర్ణములు జూచియున్నాడు. ఆ గేయరచనాసామర్థ్యము లెవరికిని లభించదు. వీణలో తాళములు దప్పక వాయించుట యందతి సమర్థుడు. ఇతడు ముద్దుస్వామి దీక్షితులవారి ముప్పది యేండ్లవరకుండెను. ఇతని తమ్ముడైన వీణ నారాయణ సామయ్య ఇతనివలెనే యోగ్యతగలవాడు. ఇతనితమ్ముడు కొండయ్య. సావేరిలో నొక స్వరజతి జేసియున్నాడు.

త్యాగరాజయ్య

రమారమి 250 సంవత్సరములకు మునుపు తిరువారూరిలో గిరిరాజకవియను నొక బ్రాహ్మణోత్తముడుండెను. ఆయనకు ఐదుగురు కుమారులు. కడపటివానికి రామబ్రహ్మము అని పేరు. ఇతడు వేదశాస్త్రములందు మహానిపుణుడు. ఇతనికి పంచాపకేశుడు, రామనాథుడు, త్యాగరాజుడు అని ముగ్గురుకుమారులు. రామబ్రహ్మము లేమిచే మిగుల కష్టబడి తన భార్యాపుత్రులతో తిరువారును విడచి తిరువైయేరు అనుపంచనదక్షేత్రమునకువచ్చి తన దుత్తమగుణశీలములే సహాయముగా గొని కాలక్షేపము జేసుకొనివచ్చెను. ఈతని కుమారులలో ముందటివారిద్దరును లౌకికకృత్యములందు కుదురుకొనిరి. మూడవకుమారుడు తండ్రికి అనుకూలుడైయుండుకొని వేదాధ్యయనమును సంస్కృతమును నేర్చుకొనివచ్చెను. ఈతని పదునాలుగవ ప్రాయమున తండ్రియును డాసిన సంవత్సరమున తల్లియును కాలము జేసినారు. దీనిలోపల క్రమముగా అధ్యయనమును, కావ్యనాటకాలంకార వ్యుత్పత్తియును పొందెను. వెనుక సంగీతము అభ్యసింపవలెనను

అపేక్షచే తానువాసముచేయు పీఠిలో వసించుకొనియున్న నగరి విద్వాంసుడైన సొంటి వెంకట రమణయ్య వద్ద సంగీతమభ్యసింపదొడగి ఏకసంతగ్రాహియై ఒకసంవత్సరములోపల సంగీతలక్షణ ములు రాగాలాపనము పల్లవి తాళము మొదలయిన సంగీతవిషయములో వీరికి సమానము ఎక్కడ లేరని విలసిల్లెను. ఇటు లుండునపుడు కాంచీపురమున నుండి పంచనదమునకు వచ్చియుండిన ఒక భాగవతోత్త మునివద్ద శ్రీరామనామ మంత్రోపదేశము బొందెను. ఆ భాగవతోత్తముడు తొంబది యారు కోటి నామము జేయువారు జీవన్ముక్తులగుదురనియు, నీవు అట్లుజేసితే ముక్తినందుదు వనియు అనుగ్రహించిన ప్రకారమే ప్రతిదినమును 1,25,000 నామమువంతునజేసి ఇరువదియొక సంవత్సరమున 96,0000000 నామముజేసి పూర్తిజేసెను. దీనికి పిమ్మట భగవంతుడైన శ్రీరాములు మూడుసార్లు ప్రత్యక్షమై సాహిత్యములు జేయునట్లనుగ్రహించెను. ఒకనాడు శ్రీరాముల సన్నిధానమందు గూర్చుండి నామముజేసుకొని యుండునపుడు వాకిలితలుపు సద్దు వినిన మాత్రమున గమనించి జూచుచో శ్రీ రాఘవులు లక్ష్మణ సమేతులై విశ్వామిత్రులతో యాగసంరక్షణార్థముగా వెడలి యేగుసమయముగా దర్శనమిచ్చి యొక నిమిషములో నంతర్ధా నముజెందెను. తోడనే ఒక ప్రయత్నమును లేక "బాలకనకమయచేల సుజన పరిపాల శ్రీరమా లోల" అను కీర్తనరూపముగా శ్రీరాముల స్తుతింప దొడంగెను. ఇదిదా ఈయన మొదటిసాహిత్యము. అతానారాగమున చమత్కారముగల వర్ణక్రమముతో నమర్చిన యీ కీర్తనమును వినిన సంగీతవిద్వాంసులును, అర్థపుష్టులతో నమర్చబడిన పదశయ్యల వినిన రామశేష శాస్త్రులు, భాష్యం కృష్ణశాస్త్రులు మొదలైన సుసంస్కృతపండితులును ఈయన గంధర్వుడో! నారదమునీం ద్రుడో! యనిభ్రమించి నుతించిరి. తరువాత "రామానిన్నే నమ్మినాను" అను హుశానికీర్తనము మొదలైన యనేకకీర్తనములు తెనుగు సాహిత్యముగా జేసుకొనివచ్చెను. ఇటులుండుతరి యొక నాడు నారదమహామునీంద్రులు సన్యాసివేషముతో ప్రాతఃకాలమున ఈ త్యాగరాజయ్య ఇంటికి వచ్చి యీతనిగని త్యాగరాజుడని యెవడో ఒకసంగీతవిద్వాంసు డున్నాడట. వానిగానము విన వలెనని వాంఛ నాకుగలిగియున్నది యనిజెప్పిన మాత్రమున తైలమంటుకొనియున్న త్యాగ రాజయ్య ఆ సన్యాసిని యుపచరించి నమస్కరించి నేనే త్యాగరాజుడని దెలియపరచి ఒక ముహూర్తకాలము గాంధర్వ గానమని యెంచునట్లు అమ్మునీంద్రులముందట గానముజేసెను. యతిశ్రేష్ఠులు ఉల్లమలరి నీకు సదృశముగా గానరసమెఱిగినవాడు యీ భువిలో నెవరును లేరని బలికి యీ పుస్తకము నీవద్ద నుండనీ యని యొకపుస్తకమునిచ్చి అనుష్ఠానముదీర్చి తిరిగి భిక్షకు వచ్చెదనని వెళ్లి యంతర్ధానమందెను. వెనుక నాయతిని యెక్కడవెతకియు గానక చించలబడి సూర్యాస్తమయ సమయముదాక ఆహారములేక నుండి రాత్రినిపూజజేసి నిద్రబోవుచో స్వప్నమున పగలందు యతివేషముతో దర్శనమిచ్చిన మహాపురుషుడు దోచి అయ్యా! నేను నారదుడు. నీదు విద్యామహిమ భక్తి అనుష్ఠానము వీనికి కట్టుబడి సంతోషచిత్తుడై పగటిలో నీకు దర్శనమిచ్చితిని

నేను నీకిచ్చిన పుస్తకము "స్వరార్ణవము" అనెడి సంగీతగ్రంథము. ఇదివరకు భూలోకంనబు నెవరు నెఱుగరు. నిన్నుదక్క నెవరు నీ గ్రంథంబును జూడ నర్హులుగారు. నీవలన సంగీతము ఈ భువిలో ప్రసిద్ధిపడవలెనను మనసుతో నీ స్వరార్ణవమును నీకు నిచ్చితిని. ఇక నీచంచలము నివృత్తి యౌను" అనిబలికి మఱుగుజెందెను. ప్రాతఃకాలమైన తోడనేలేచి తాను పుస్తకంబునుజూడ స్వప్నమున గన్నట్లే యుండగ పరమానందమునుజెంది "నారదగురుస్వామి" అను దర్బార్ కీర్తన మును "శ్రీ నారద నాదసరసీరుహా" అను కానడ కీర్తనమును శ్రీ నారద "నారదగానలోల"* అను అఠాణాకీర్తనమునుజేసెను. స్వరార్ణవమను గ్రంథమును జూడంగ జూడంగ సంగీతము యొక్క అద్భుతమైన రాగరహస్యములన్నియు బయటుపడి యనేకఅపూర్వరాగములందును, మేళకర్తలందును సంగీతలక్షణము దప్పక భక్తిమార్గముల కాస్పదమై సహస్రసంఖ్యగల కీర్తనముల రచించి బ్రహ్మానంద వైభవముల బొందినారు. ఇవి వ్రాయసాధ్యముగాని విషయము.

షట్కాల గోవిందదాసుల విషయము. ఇతడు గొల్లడు. కేరళదేశస్థుడు. గాన విద్యయం దును భక్తియందును శ్రేష్ఠుడు. వీడు అద్దేశంబున వసించుకొని యుండునపుడు ఒకనాడు రాత్రిలో "పంచనదక్షేత్రంబున నాదుభక్తశిరోమణియైన త్యాగరాజుడు గానమూర్తియై వెలయుచున్నాడు. వానివద్దవెడలి వానినిదర్శించి నీదుగాన విద్యాసమర్థతయును, భక్తినిజంబును జూపించగలవు" అని శ్రీరాఘవులు స్వప్నమందాజ్ఞాపింప నారీతిగానే † త్యాగరాజయ్యను వెతకికొనివచ్చి తన గానంబును వినిపించి యతనిగానంబును విని పరమానంద భరితుడై, ఇతడు భక్తిజ్ఞానము సంగీత శాస్త్రము వీనిని పరిపాలనంబుజేసి నిజభక్తుల కనుగ్రహించుట కొరకై యవతరించిన ఈశ్వరాంశ మైన మూర్తియేగాని వేఱులేదని గొనియాడి తానుగనిన స్వప్నంబును తక్కిన వృత్తాంతంబులు నెవరు నెఱుగునట్లుబలికి త్యాగరాజయ్యకు పాదపూజజేసి నమస్కరించి యనుగ్రహమునుబొంది పండ్రాపురిజేరెను. అవతల ఇదేతీరున గంగాతీరంబున నుండి యొక భక్తశిరోమణి స్వప్నంబుగని తిరువై యేటికివచ్చి అయ్యవారిని దర్శించి యనుగ్రహంబుజెంది తన వృత్తాంబు నెఱుగించినతోడనే "దాశరథీ" అను తోడికీర్తనము జూచెను. ఇట్లు త్యాగరాజయ్య యొక్క అమానుషకృత్యంబులు లోకమందెల్ల వ్యాపించగానే మైసూరు తంజావూరు మొదలయిన దేశాధిపతులు ఈతని జూచుట కిచ్ఛించి పత్రికలుబంపగా శ్రీ రాఘవులదప్ప తక్కినవారికృప తనకపేక్షలేదని యసడ్డజేసెను.

---

*ఇది సరిగాతోపదు. ఈ కీర్తన అనుపల్లవి 'నీరదసమనీలా'అని. నారదునిదిధవళవర్ణము. పాఠాంతరము లభించువఱకును ఇది మేఘశ్యాముడైన శ్రీరామునిగూర్చినదే అనుకోవలయును (రా అ)

†పట్కాల గోవిందసామి తిరువై యేటికి వెళ్ళునపుడు ఎట్టయపురమునకువచ్చి బాలస్వామి దీక్షితులచే మహారాజు భేటిచేయించుకొని వీరిభక్తికిమెచ్చి కొన్ని నెలలిచటనే భజనజేసుకొనియుండి తిరువై యేటికి వెడలెను.

ఒక సమయమున తంజపురి శరభోజి మహారాజు తిరువైయేటికి వచ్చినపుడు త్యాగరాజయ్యను జూచుటకపేక్షించి దూతలనంప దానికి సమ్మతింపక "నిధిచాలసుఖమా రామునిసన్నిధి చాల సుఖమా" అను కీర్తనము జేసియు "రామా! ఇటులనెల్ల నన్నన్యులు హింసించక నన్నుగ్రహించ తగదా" అను నర్థముగల వేఱొకకీర్తనమునుజేసి పూర్తికరించెను. ఇటుల పలువిధంబులుగా నాయా సమయంబులకు తగినట్లును, తనకు అనుగ్రహంబు జేసినట్లును అనేకకీర్తనములు జేసి యున్నారు. వానిని విస్తరించి జెప్పుటవలన పెరుగును. శ్రీరంగమునకేగిన సమయంబున "ఓరంగశాయి" అనియు, "రాజు వెడలెజూతామురారే" అనియు శ్రీ రంగనాథుల స్తుతిగా కీర్తనములును, తిరుపతికిబోయిన సమయమున "తెరతీయగరాదా" అనుకీర్తనమును జేసి యున్నారు ఒకనాడు ఇతని అన్నలు ఈయనయందు వందురంది రాజులుజెప్పియంపినప్పటికిని పోనని జెప్పుచున్నాడు. విద్యగలిగిన నేమిఫలము సంపదయంద పేక్షలేక నొకపట్టాభిషేక విగ్రహమును గట్టుకొని తిరుగుచున్నాడు. ఈ విగ్రహముండుట బాధగానున్నది'యని ఇతనికి దెలియక విగహమునెత్తి బావిలోవేసిరి. అదిదెలిసి "ఏ పాపము జేసితినో" అను కీర్తనమును జేసెను. ఇటువంటి సహోదరులు నా తోబుట్టి భక్తిసేయ విడువక నన్ను శ్రమపరచెదరని మొఱబెట్టెను. "ఎట్లా దొరికితివో" అని వేఱొకకీర్తన రూపముగా రామా! చుట్టుకామడ దూరమువరకు నన్ను జేరినవారు భక్తిమార్గము దెలియనివారుగానుండ మీరు నాకులభించిరది యెట్ల'నియు "ఎంత రాని తనకెంతబోని, చింత విడువజాల శ్రీరామా" అని పలు విధములుగా పాడియున్నారు. ఇట్లు ఈతని ఆయుష్కాలమంతయు ప్రతిదినమును తనచే సేయబడిన సత్కర్మానుష్ఠానములును భజనమును విలసిల్ల "కొలువమరెగా" అనియు కీర్తనముజేసెను. త్యాగరాజయ్యకు భగవంతు డైన శ్రీ రఘునాథులు అత్యంత స్నేహితునివలె స్నేహభావముగానుండ ఉత్తరప్రత్యుత్తర రూప ములుగా కీర్తనములుజేసెను. శ్రీ రఘునాథులు మూడుసార్లు దర్శనమిచ్చియున్నారు. ఇతని నిర్యాణమునకు పదినెలల మునుపొకనాడు స్వప్నమున శ్రీరాములు దర్శనమిచ్చి యింక పదినెలలు నీవు ఈ భువినినుండవలెనని యాజ్ఞాపించినారట. మరుసటి దినము వేకువయందు మొదటి దిన స్వప్నమున తనకును శ్రీరాములకును జరిగిన విషయమును ప్రకాశపరచి "గిరివై నెలకొన్న రాముని" అని కీర్తనముజేసెను.* పదినెలలు జరిగిన పిమ్మట నొనడనమందొకనాడు స్వప్నమయి నీ కింకొక జన్మమున్నదని జెప్ప 'నేను ఇంతకాలము మిమ్ము నారాధించి పునర్జన్మ మందను' అనినతోడనే శ్రీ రఘునాథులు కనికరమున 'మరునాడు సన్యాసాశ్రమము దీసికొమ్ము, డాసిన దినమే నిన్ను ఐక్యము జేసికొందును' అని వాక్కుచ్చెను. ఈసంగతి నెవరికిని దెలియపరచి భగ వంతుడాజ్ఞాపించిన ప్రకారమే మరుసటి దినమందు అనేక విద్వాంసులు, భక్తులు, సాధువులు గూడి

---

*ఈ కీర్తనమున ఇప్పటి పాఠము 'పది పూటలవై' అనికలదు. ఇట్లే 'పరితాపము కనియాడిన' అను కీర్తనమందు 'పదిపూటలవై కరుణించెద?' ననియే శ్రీ రాముని మాటగానున్నది (రా.అ)

యుండగ పరమహంసాశ్రమము దీసికొనెను. మరునాడుదయ కాలములో "సా(శ్యా)మ సుంద రాంగ" అని కీర్తనమునుజేసి పాడి తన శిష్యులు, విద్వాంసులు, భక్తులు, లౌకీకులు, వైదీకులు అందరియందును ఆనాటి పగలు పదిరెండు ఘంటలకు తాను నిర్యాణము జెందుదుననియు, అటు లనే తనకు భగవంతుడు నియమించియున్నాడనియు దెలిపింప తిరువైయేటికి చుట్టుపక్కలను తంజావూరు మొదలయిన చోటులందునుండి ఈ వైభవములగని సంతసించుటకై లెక్కలేనిజనులు వచ్చిగూడిరి. త్యాగరాజయ్య జెప్పినకాలము సమీపింపగ ననేకుల గానమును, వైదీకుల వేద ఘోషమును, బహుభక్తుల నామావళియును వ్యాపించియున్న సమయములో శ్రీ త్యాగరాజయ్య తననోటిచే 'భగవంతుడు నిర్ణయించిన కాలమిదిదా దీపారాధన సేయుడీ' అని యాజ్ఞాపించిన ప్రకారమే పట్టాభిరాములకు దీపారాధన జేసినారు. తోడనే తనవాక్కుచే "జానకీకాంతస్మరణే" అని నామావళిసేయ సకలజనులును "జయజయ రామా" అని జెప్పగ అంజలి హస్తములతో భగవంతునిముందర నమస్కరించిన పిమ్మట సకలజనులును సమీపించిజూడగ ప్రాణము విడిచిన వారుగా గనుబడిరి. తోడనే అనేక వైభవములతో తిరువైయేటి శ్రీ జానాస్వామి మెట్లగట్టిన త్యాగరాజయ్య పుణ్యశరీరము నణగింపబడెను. వీరు డెబ్బదియేడవ వయస్సులో దేహవియోగ మైనారు. ఇతనికి పురుష సంతతిలేదు. ఈయన ముప్పదియైదవ వయస్సులో మొదటిభార్య లోకాంతరమందెను. పిమ్మట వివాహము జేసుకొన్న రెండవభార్య వీరికాలమునకు కొంతమునుపే ఒక ఆడుపడుచును విడిచిపెట్టి గతించెను. ఆ బాలికకు ఒక మగబిడ్డ కలిగెను. వానిపేరు త్యాగ రాజుడు. వాడు ముప్పదైదవ వయసున లోకాంతరముజేరెను. ఇప్పుడు సంతతి యొకరును లేరు.

సంగీత రత్నాకరములో ఏనూరు సంవత్సరములుగా వాడుకలోలేని లక్షణములును, వాడుకలోలేని రాగవివేకాధ్యాయమునగల రాగములును, లక్ష్యలక్షణ సమన్వయముగా వాడు కకుగొనివచ్చుట కొఱకు బద్ధకంకణులై రత్నాకరాది సంగీత గ్రంథములను ఊహాపోహములతో పరిశోధించి వ్రాసికొనియున్న కొత్తకోట మహారాజు కాలేజీ ప్రిన్సిపాల్ మహారాజరాజ శ్రీ యస్. రాధాకృష్ణయ్యగారి వలన, ఈ త్యాగయ్యగారి చరిత్రము ద్రావిడవచన రూపముగా నాకు యీయబడెను.

సంగీతశాస్త్ర ప్రథమాచార్యుడును, తారకమంత్రోపదేశకర్తయును, సదాశివస్వరూపు డైన శ్రీ త్యాగరాజస్వామియే పండితపామరజన సమూహముల నుత్తమగతి జెందజేయవలెనను అభిప్రాయముతో కమలాలయమను తనక్షేత్రమందే వైజెప్పిన త్యాగరాజయ్యగా నవతరించి సంగీతవిద్యాసారామృతములను శ్రీరాముల భక్తమార్గములను ప్రకాశింపజేసిరి.

త్యాగరాజయ్య శిష్యులు

(1) గాయకోత్తములును, వైణిక శ్రేష్ఠులును, తెనుగున గేయచమత్కార ఘణు తులు వెలయ బహుతానవర్ణ కీర్తనములు విరచించిన మహానుభావులునైన తిరువత్తూరు వీణ

కుప్పయ్య. ఇతడు తన పుత్రునికి త్యాగయ్య అని తన గురువు పేరేపెట్టెను. ఈ త్యాగయ్య సంగీతమందును తెనుగందును ప్రజ్ఞగలవాడై కొన్ని తానవర్ణములును జేసినదిగాక "పల్లవి స్వర కల్పవల్లి" అనునొక పుస్తకము రచించి ముద్రింపించి ప్రకటీకరించెను. ఇతడిప్పుడునున్నారు.

(2) సంగీత విద్యాశిరోమణియైన బాలాజిపేట వెంకటరామ భాగవతులు. ఇతని వలన ననేక సౌరాష్ట్రులు సంగీతములో నేర్పరులై త్యాగరాజయ్య కృతుల ననేకములు పాఠముజేసి ప్రకాశపరచుకొనియున్నారు.

(3) అయ్యాభాగవతులు. (4) సుబ్బరామ భాగవతులు. (5) తిల్లస్థానం రామయ్యం గారు. (6) ఉమయాపురం కృష్ణభాగవతులు. (7) సుందరభాగవతులు. వీరిద్దరు నిప్పుడు మున్నారు.

గోవిందసామయ్య

ఇతడు తైలింగ్య బ్రాహ్మణుడు. త్రిలింగభాషయందును, సంగీతమందును మంచి పాండిత్యముగలవాడు. ఇతని తెనుగుపదముల రచనలు మిగులనల్లికతోను శృంగారరస ప్రధాన ముగానుండును. కావేటినగర సంస్థానాధిపతులమీద జూచిన మోహనరాగమందొక వర్ణమును, పై జెప్పినట్లే దైవములమీద నవరోజు, కేదారగౌళ రాగములలో జూచిన వర్ణములును మిక్కిలి ప్రసిద్ధముగా విలసిల్లుకొనియున్నవి. గోవిందసామయ్య ఆదిప్పయ్యగారికి మునుపటివాడనియు, ఉనికి కావేటి నగరమనియు జెప్పుచున్నారు.

కూవన సామయ్య

ఇతడు సంగీతాంధ్రరచనలందు మిక్కిలి ప్రౌఢుడు. ఈతనిచే నాటకురంజి రాగములో జేయబడినయొక తానవర్ణము మాత్రము ప్రసిద్ధమైయున్నది. ఇతనిని పై జెప్పిన గోవింద సామయ్య సహోదరుడని జెప్పుచున్నారు.

వైకుంఠశాస్త్రులు

ఇతడు ద్రావిడ బ్రాహ్మణుడు. సంస్కృతభాషలో కావ్యనాటకాలంకారములు వ్యాకరణాదిశాస్త్రములు సంగీతము ఈ విద్యలలో నసాధారణ మహిమగలవాడు. సంస్కృత వాగ్గేయకారులలో శ్రేష్ఠతముడు. ఇతడు సంస్కృతములో గేయకల్పనలతో రక్తిదేశీయ రాగములందు బహుకీర్తనములు జేసియున్నాడు. ఇతడు చోళదేశస్థుడనియు, రామస్వామి దీక్షితులకు సమకాలీయుడనియు జెప్పుచున్నారు. "వైకుంఠ" ముద్ర ఇతని కీర్తనములందు గనుబడును.

విజయగోపాలులు

ఈ విజయగోపాలం అనువారు మహాభక్తులు. సంస్కృతాంధ్ర సంగీతములలో నతిసమర్థులు. భక్తిరసములొలుకునటుల "విజయగోపాల" ముద్రతో సంస్కృతాంధ్ర సాహిత్యకీర్తనములు వెక్కులు గనుబడుచున్నవి. ఈయన 200 సంవత్సరములకు మునుపు గలవారని వెప్పుచున్నారు. విచారణీయము.

కుప్పుస్వామి అయ్య

ఇతడు ద్రావిడబ్రాహ్మణుడు. తెనుగున మంచి ప్రజ్ఞగలవాడు. ఇతడు అమరసింహ మహారాజు కాలమందును, శరభోజి మహారాజుయొక్క ఆరంభదశయందు నుండినట్లు వెప్పుచున్నారు. ఇతని కీర్తనములు భక్తిరసవ్యవహారములు గలిగియుండును. శృంగారరస ప్రధానము లైనకొన్ని పదములు వెప్పియున్నాడు. గేయకల్పనలు మిక్కిలిచమత్కారముగాను పదలాలిత్యములతోడ "వరద వేంకటేశ" అను ముద్రతోను వెలయును.

పల్లవి గోపాలయ్య

ఇతడు ద్రావిడ బ్రాహ్మణులలో నొత్తరుడు. తంజపురియే ఇతనికి వాసస్థానము. సంగీతమునందును తెనుగునందును విశేషప్రజ్ఞగలవాడు. గాయకులలో నేపండితుడును ప్రతిభతో పల్లవిపాడుటలో నితనికి సమానముగాలేనందున పల్లవి గోపాలయ్య అని ప్రసిద్ధిగలిగెను. ఇతని సంగీతకల్పనా చమత్కారములు అట తాళములో నితనివలన నేయబడిన "వనజాక్షి" అనుకళ్యాణి తానవర్ణమును గమనించితే ఒరిక మొదలయిన గమకములు స్వరకల్పనల శయ్యయుస్పష్టమగును. ఇదిగాక కాంభోజి తోడిరాగములలో అటతాళమందు తానవర్ణములు, కొన్ని రక్తిరాగములలో కీర్తనములు "వెంకట" అను ముద్రచే రచించి యశముబొందెను. ఇతడు అమరసింహ నరేంద్రుని కాలమందును శరభోజి మహారాజు కాలములో బహుకాలము నుండెను.

ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

ఇతడు రామస్వామిదీక్షితులకు శకాబ్దము 1697, క్రీ. శ. 1775 మన్మథ సంవత్సరమున తిరువారూరిలో పుత్రుడై జనించెను. ఇతని తల్లి సుబ్బమ్మ. పదియారువయసులోపల క్రమాంతము వేదాధ్యయనము, కావ్యనాటకాలంకారము కౌముదియు, కొన్ని వ్యాఖ్యానములు సంగీతమును నేర్చుకొని, జ్యోతిషము వైద్యము మాంత్రికము ఈశాస్త్రములందు మిగులప్రజ్ఞగలవారై ప్రఖ్యాతినొందెను. ఇతడు వివాహమై మణలి చిన్నయా మొదలారివద్దనున్నప్పుడు ఇతనిజన్మాంతర సుకృతవిశేషమువలన చిదంబరనాథయోగి యనునొక మహాసిద్ధులు మణలికివచ్చి కొన్ని దినములుండినప్పుడు ఇతనిభక్తికి సంతసిల్లి (శ్రీ)విద్యామహామంత్రము నుపదేశించి వెంటబెట్టుకొని

గంగాతీరమునకుచని ఐదువర్షములవరకు క్రమముగా మంత్రావృత్తిచే సిద్ధిబొందించి అష్టమహా సిద్ధుల నందజేసి యితను మహాపురుషునిగా నెఱిగి యనుభవముతో వేదాంతశాస్త్రమునుపదేశించిన తరువాత నామహాత్ముని యనుమతివలన తిరిగి మణలికివచ్చి దేవతలతృప్తికై క్రమముగా అంతర్యాగ బహిర్యాగముల నడిపించి తిరుత్తణిక్షేత్రమునకువచ్చి సన్నిధిలో సుబ్రహ్మణ్య పంచదశాక్షరీమహామంత్రము నావృత్తిజేసుకొనియుండునపుడు ఒకదినమందు చెంగల్వరాయడు ఒక మహాపురుషునివలె వచ్చి నోరుదెరుచుమని జెప్పి నోటిలో కండచక్కెరనువేసి మఱుగుజెందెను. తోడనే దీక్షితులు మాళవగౌళరాగమున ప్రథమావిభక్త్యంతముగా "శ్రీనాథాది గురుగుహో జయతి" యని మొట్టమొదట సంస్కృతమున కీర్తనముజేయ ప్రారంభించెను. ఇదిగాక సంబుద్ధి ప్రథమ మొదలుకొని యేడుకీర్తనములు గురుగుహవిషయముగా జేసినారు. తరువాత కాంచీపురమునకువచ్చి తన సహోదరులతో నాలుగుసంవత్సరములవరకు నచ్చట వసించుకొని శ్రీకామాక్షి సన్నిధానమందు శ్రీవిద్యాఉపాస్తి జేసుకొని "కంజదళాయతాక్షి" "ఏకామ్రనాథం భజేహం" మొదలైన అనేకకీర్తనములు గేయకల్పనలు విలసిల్ల విరచించి తనతమ్ములచే ప్రసిద్ధిపరచెను. ఆ క్షేత్రమున వసించుకొనియుండిన ఉపనిషద్బ్రహ్మముతో వేదాంతవిచారణ జేసుకొని యతనిచే నేయబడిన రామాష్టపదులకు వర్ణక్రమములతో రాగతాళములనేర్పరచెను. పిమ్మట కుటుంబముతో తిరువారూరికివచ్చి వసించునప్పుడు "గురుగుహ" ముద్రతో శ్రీత్యాగరాజస్వామిమీద ననేక కీర్తనములును, ఆనందేశ్వర, సిద్ధేశ్వర, అచలేశ్వర, హాటకేశ్వర, వల్మీకేశ్వరులమీదను, ఆక్షేత్రమందున్న షోడశగణపతులమీదను, చోళమండలమున వెలయు శివక్షేత్ర విష్ణుక్షేత్రములగల దేవతలమీదను పృథ్వ్యాదిపంచభూతక్షేత్రస్థాములమీదను, సంస్కృతమం దసాధారణములైన వాగ్గోరణులతో నద్వైతభావన దప్పక వెంకటమఖి సంప్రదాయ రాగముల విడువక గమకజాతీయములు, అయారాగజీవస్వరములు రాగనామము విలసిల్ల కీర్తనములు రచించినదిగాక సూళాది సప్తతాళములలో నేయబడిన నవగ్రహకీర్తనములను, కమలాంబావిషయమై నవావరణ పూజాక్రమముగా తొమ్మిది కీర్తనములును రచించి తనశిష్యులచే జగత్ప్రసిద్ధిగా నాచంద్రతారార్కముగా విలసిల్లు వట్లు జేసెను. తనతమ్ములు తనవద్దనుండి కీర్తనముల పాఠముజేసుకొనియుండునపుడు రసికులైన ప్రభువులచే మధురకు రమ్మనివచ్చిన పత్రికలవలన చిన్నసామి బాలసామి మధురకువచ్చి కొన్ని సంవత్సరములుండగా చిన్నసామిదీక్షితులు కాలముజెందెను. బాలస్వామిదీక్షితులు భ్రాతృవియోగమువలన విరక్తిజెంది హరియను శిష్యుని వెంటబెట్టుకొని సేతువునకువెడలి ఎట్టయపురమునకు వచ్చి మహారాజుచే నాదరింపబడియుండెను. దీక్షితులు తనభ్రాతృవియోగము లోకస్వభావమని దలంచి తనపినతమ్ముని సంతతిగా భావించుకొనియుండుటచేత తనతమ్ముడు విరక్తిచే నెక్కడ వెడలెనోయని చింతించుకొని తనభార్యలిద్దరితో శిష్యుడైన సుబ్రహ్మణ్యయ్యను తోడబెట్టుకొని మధురమార్గముగా శాత్తూరికివచ్చి శాత్తూరివెరుమాళ్ళ గుడివాకిలిమంటపమున దిగి పూజచేసుకొని

యున్న సమయమున పదియారేండ్లుగల కొన్ని వైష్ణవబ్రాహ్మణులు ఎట్టయపురం మహారాజు వారు తిరువారూరిలోనుండివచ్చియున్న బాలస్వామియను నొక విద్వాంసునికిని రామేశ్వరములో నుండి రప్పించిన పడుచునకును రేపు వివాహము జరుగబోతున్నది. మనమందరముపోదమురండీ యనిజెప్పిన మాటవిని దీక్షితులు సంతోషపరవశులయి వెరుమాళ్లు సన్నిధియందే "వెంకటేశ్వర ఎట్టప్పభూపతిమాశ్రయేహం" అని మేఘరంజనిలో నొకకీర్తనముజేసి సుబ్రహ్మణ్యయ్యకు జెప్పి పెట్టెను. పిమ్మట నచ్చటనుండు వైష్ణవబ్రాహ్మణులజూచి ఎట్టయపురమునకు మమ్మును వెంట బెట్టుకొనిపొండీయనిజెప్పి వారలతో వెడలి ఎట్టయపురమునకు వచ్చుమార్గములో వానలేక వాడుచున్న పంటనుగని కనికరముగలిగి అమృతేశ్వరిని ధ్యానించి అమృతవర్షిణిరాగమున "ఆనందామృతకర్షిణి అమృతవర్షిణి" అను కీర్తనమును రచించి తనశిష్యునికి జెప్పిబెట్టుకొని యుండునపుడే నిర్మలమైన ఆకాశమందు నీలమేఘ మొకటి దోచబడి రానురాను నభివృద్ధియై సయిచని వర్షము గురిసెనట. రేకటినేలగనుక బండిపారకనిలిచె. తనతోడవచ్చిన వైష్ణవబ్రాహ్మణులచే బండితోలబడి సంకటపడుకొని మెల్ల మెల్లగ ఎట్టయపురమునకు సాయంకాలముపచ్చి చేరి తనతమ్మునిగని సంతసిల్లిరట. దీక్షితులవారు వచ్చినది తెలిసి మహారాజువారు తనచేకట్టి ఈయబడిన యింటికివచ్చి దీక్షితులవారిని యుపచరించి వారిచేజేయబడిన మేఘరంజికీర్తనమునువిని చాలా సంతసిల్లి మరునాడువచ్చి పెండ్లిని నడిపించిరి. పెండ్లి నడిచినతోడనే దీక్షితులు తమ్మునిభార్యకు తోడుగ తన పెద్దభార్యనుంచి మహారాజువారి నంపించుకొని తిరువారూరికి వెడలి యచ్చట వసించెను. కొంతకాలమునకు పిమ్మట ఎట్టయపురమున మహారాజువారి జ్యేష్ఠకుమారులకు జరుగు పెండ్లికై రమ్మని వచ్చిన పత్రికనుజూచి తనకవసానకాలము సమీపించియుండుటవలన తనస్నేహితులు శిష్యులు మొదలగువారివద్ద తిరుగరానని అంపించుకొని కుటుంబముతో ఎట్టయపురమునకు వచ్చి యువరాజు పెండ్లిజరిగిన మూడవనెలయైన శకాబ్దము 1757, క్రీ. శ. 1835 మన్మధసంవత్సరము తులాకృష్ణ చతుర్దశియందు యశఃకాయులై స్కందగిరిచేరిరి. ఈ ముద్దుస్వామిదీక్షితులు ఈ గ్రంథకర్తయొక్క పెత్తండ్రి.

ముద్దుస్వామి దీక్షితులవారి శిష్యులు

(1) సంగీత ద్రావిడ పండితులైన తిరుక్కడయూరుబారతి. (2) ఆవడయారు గుడి వీణ వెంకటరామయ్య, (3) తేవూరు సుబ్రహ్మణ్యయ్య, (4) సంగీతమృదంగ లక్ష్యలక్షణములలో సమర్థుడైన తిరువారూరు శుద్ధమృదంగం తంబియప్పడు, (5) భరతశ్రేష్ఠుడైన ఎంజపురి పొన్నయ్య, (6) వడివేలు, (7) భరత లక్ష్యలక్షణసమర్థుడైన కొరనాడు రామస్వామి, (8) నాగస్వరవాద్యమందలి ప్రతిభగల తిరువళుందూరు బిల్వవనం, (9) బహుతానవర్ణ పదముల రచించిన తిరువారూరు అయ్యాసామి, (10) నాట్యగానవిద్యలో మిక్కిలి కీర్తిగొందిన తిరువారూరు కమలము, (11) గానమున సమర్థురాలైన వళ్ళలారుగుడి అమ్మణి.

చిన్నసామి దీక్షితులు

ఇతడు ముద్దుస్వామి దీక్షితులసహోదరుడు. సంస్కృతాంధ్రభాషలలో మంచిచదువరి. సంగీతవిద్యలో ప్రవీణుడు. వైణికశ్రేష్ఠుడు. జంత్రగాత్రములుగల మహానుభావుడు. మణలి చిన్నయామొదలారి సభయందును, తక్కినరాజసభలందును విశేషగౌరవము జెందిన యశోవంతుడు. ఇతడు తిరువారూరిలో కుటుంబముతోవచ్చి వసించుచున్నపుడు రసికులైన ప్రభువులు, పండితులు మొదలైనవారు వచ్చియున్నసభలో నొకరాత్రియందు "నాగవరాళి" అను రాగము నాలాపించు కొనియున్నపుడు ఇతనియెదుట నొకపెద్ద సర్పము పైగప్పుననుండిబడి పడగనెత్తి యాడుకొని యుండుచో జనులందరు వెఱవ నచ్చటనున్న దీక్షితులు 'వెఱవవద్దు వీణను నిలుపక వాయించ వలె'నని జెప్పినట్లే వాయించుకొనియున్నపుడు, ఆ పాము బాహెడు పొడుగు పడగనెత్తి యాడి శ్రమపడి రాగ రాగ తగ్గించుకొని భూమితో పడగనుజేర్చినదిజూచి "అందరును నమస్కరింపుడు వీణనుబెట్టి నమస్కరింపుము" అని దీక్షితులు జెప్పినట్లే నమస్కరించినారు. తోడనే సర్పము బోయెను. ఈసంగతి కనులారజూచిన సుబ్రహ్మణ్యయ్య మొదలైన దీక్షితులవారి శిష్యులు జెప్పుదురు. ఇతడు నారదులమీద తోడిరాగమున "గానలోల కరుణాలవాల" అనియు, కళ్యాణిరాగమున "నారాయణానంత" అనియు రెండు కీర్తనములు జేసియున్నారు. ఇతడు తనతమ్మునితో మధురకువచ్చి 45 వ వయసున లోకాంతరము జెందెను.

బాలస్వామి దీక్షితులు

ఇతడు రామస్వామి దీక్షితుల మూడవ పుత్రుడై శకాబ్దము 1708, క్రీ. శ. 1786 పరాభవసంవత్సర మిథునరవి అశ్వినీనక్షత్రములో కన్యాలగ్నమున జనించెను. ముద్దుస్వామి దీక్షితులవారి కనిష్ఠ సహోదరుడు. బాలకృష్ణ శర్మడు. తెనుగున మంచి ప్రజ్ఞగలవాడు. సంగీతములో మిక్కిలి సమర్థుడు. వీణ, స్వరబత్తు, ఫిడిలు, చితార్, మృదంగము మొదలైన వాద్యములు వాయించుటయందు మిక్కిలి సమర్థుడు. సంగీత లక్ష్య లక్షణ మర్మముల లెస్సయెఱిగినవాడు. ఇతని బాల్యమందే మణలి చిన్నయా మొదలారువారు ఫిడిల్ వాద్యమందలి సమర్థుడైన యొక ఆంగ్లేయునివద్ద మొదట ఫిడిల్ అభ్యసింపుమని యితని నేర్పరచెను. మూడు సంవత్సరములభ్యసించి ఆంగ్లేయసంగీతమును, హిందూసంగీతమును లెస్సవాయించి మణలి మొదలారు మొదలయిన రసికుల తృప్తిబొందించెను. ఇతనిబాల్యములో నొకనాడు మొదలారి సభయందు సొంటి వెంకట సుబ్బయ్య టక్కారాగగీతతానములు వాయించి మొదలారిని జూచి 'ఈరాగము మా యింటిలోదాకద్ద' ని చెప్పినమాత్రమే చిన్నవయసుతో నా సభయందుండిన బాలసామి దీక్షితులు మొదలారిని గని 'ఈ టక్కారాగగీతమును నేనిదో పాడెద వినుడీ' యని "అరమర్జు అపరాధ" అని పాడినతోడనే ఒక ముత్యాల కంఠియును, జోడుసాల్వలును యిచ్చి బహుమానించెను.

కొంతకాలమునకుపిమ్మట మహాప్రౌఢులైన తన అన్నలతో కంచి మొదలైన క్షేత్రములందు వసించి తిరువారూరికివచ్చి యచ్చట కొన్ని సంవత్సరములుండి, తనవద్ద బాల్యముమొదలుకొని యుండిన హరి అను శిష్యునితోడను, తన రెండవ అన్నతోడను మధురకువచ్చి కొన్నాళ్ళుండి, తన అన్నకాలమునకు వెనుక హరిని వెంట బెట్టుకొని సేతువునకువెళ్ళి ఎట్టయపురమునకువచ్చి మహారాజునిగని, అప్పటికాలములో కొత్తవాద్యమైయున్న పిడిలును వాయించగా మహారాజు వారు సంతసిల్లి బహుమానించి యీతని సంగీత లక్ష్య లక్షణసామర్థ్యములను, వీణవాయించు మేలిమియునుగని ఇల్లుగట్టియిచ్చి తన ఆస్థానపండితులుగా నియమించి, రెండవ పెండ్లిజేసిపెట్టిరి. అప్పటి మహారాజు మొదటికుమారులైన కుమారఎట్టప్పమహారాజు ఈతనివలన సంగీతలక్ష్య లక్షణ ములనెఱిగెను. ఆమహారాజేపట్టాభిషిక్తులై సంస్కృతభాషలో బహురాగములందువర్ణక్రమములతో రచించిన కీర్తనములకు బహుచమత్కారకల్పనలుగల ముక్తాయిస్వరములు మహారాజువారు సంతసిల్లు నట్టితడేరచించినది గాక శ్రీగృధ్రాచల కార్తికేయవిషయమై సారంగ దర్బార్ కన్నడ రుద్రప్రియ రాగములలో తెనుగునకీర్తనములుజేసెను. జ్యోతిష్మాస్త్రీములో మహాప్రౌఢులైన కుమార ఎట్టప్పమహారాజుననుమతిచే దౌహిత్రుడయిన నన్నుస్వీకరించి బ్రహ్మోపదేశముజేసిపెట్టి, వీణను నేర్పించి సంగీతలక్ష్యలక్షణములన్నియుదెలియజేసెను. కుమారఎట్టప్పమహారాజుమీద నాటరాగ ములో అటతాళమందు ఒకతానవర్ణమురచించి, యాతానవర్ణమునగల ప్రతిస్వరములును బహు చమత్కృతితోనుండునట్లును, కడపటినాలుగావృత్తస్వరములో నాలుగుజాతులును క్రమముగా ఒక్కొక్క ఆవృత్తమందు నిమిడించియుండునట్లును స్వరమురచించిన తానవర్ణమును మహారాజు వారువినివేయివరహాలు విలువగల కెంపులుచెక్కబడి సింహలలాటముగల జోడితోడాలు బాలస్వామి దీక్షితుల రెండుచేతులలోదొడిగి జోడిసాలువబట్టలిచ్చిబహుమానించిరి. వర్ణముపాడినశిష్యులకు బహుమానమిచ్చిరి. ఆమహారాజునకుపిమ్మట నతనిసహోదరులు పట్టాభిషిక్తులై యితనివద్దనే సంగీతవిద్యనేర్చినవారై గాంధర్వస్వరూపులైన వెంకటేశ్వర ఎట్టప్పమహారాజుమీద రుద్రప్రియ, దర్బార్ వసంత యీరాగములలో పాటవసంబంధములైన ముక్తాయిస్వరములతో జూచినదరువులను మహారాజువారువినిదరువొకటికి జోడుసాల్వలును వెయ్యేసివరహాలునుఇచ్చి సమ్మానించిపోషించిరి. ఇతడు ఏకాదశితప్పకగీతగోవిందము (అష్టపది) పాడి భగవద్భజనజేసుకొనియుండును. ఇటు లుండగ నొకఉపాధియులేకనే శకాబ్దము 1781, క్రీ. శ. 1859 పింగళసంవత్సర కుంభరవిశుక్ల తృతీయయందు పరమపదమునొందెను.

చౌకం సీనువయ్య

ఇతడు ద్రావిడబ్రాహ్మణుడు. సంగీతమందలిచతురుడు. ఇతనివలెచౌకముగా (విళంబ ముగా) రాగాలాపనము మొదలైనవి పాడుటలో నింకొకగాయకునివలకానేరదు. గనుక అప్పటి

ప్రభువులు పండితులు ఇతనికి చౌకముసీనువయ్యఅనిపొగడిరి. ఇతడుశరభోజిమహారాజు కాల మందును, శివాజిమహారాజుని ఆరంభకాలమందునుండెను.

దొరసామయ్య

ఇతడు ద్రవిడబ్రాహ్మణులలో నొత్తరుడు. సంగీతమందును తెనుగునందునుపండితుడు. ఇతనికీర్తనములు "సుబ్రహ్మణ్య" ముద్రతో మిగులరంజనమును సులభశైలియునుగానుండును. ఇతడు శరభోజిమహారాజుకాలమందును, శివాజిమహారాజు ప్రారంభమందును పంచనదక్షేత్రమందు వసించియుండెను.

మధ్యారుజనం ప్రతాపసింహ మహారాజు

తంజపురినేలిన అమరసింహమహారాజుకుమారులు. సంస్కృత మహారాష్ట్ర భాషా విచక్షణులు. సంగీతమందుమిగుల ప్రజ్ఞగలవారు. మృదంగవాద్యములో నతిసమర్థులు. ఈయన మహారాష్ట్రభాషలో వర్ణక్రమములు విలసిల్ల "నవరత్నమాలిక" యను రాగతాళమాలిక యొకటి స్వరచమత్కృతులతో జేసియున్నారు. ఈమహారాజు శివాజిమహారాజునకు కొన్ని సంవ త్సరములకుముందు కాలముజేసిరి.

కులశేఖర పెరుమాళ్

ఈ కిరీటపతి తిరువనంతపురం సంస్థానమును పరిపాలించిన మహారాజు. ఈ కేరళదేశాధి పతి సంస్కృత ఆంధ్ర, మహాణ, కేరళ, హిందుస్తానాద్యనేక భాషలనేర్చినసమర్థులు. సంగీతమందు విశేష ప్రతిభగలవారు. అనేకరక్తిరాగ దేశీయరాగములలో గేయకల్పనా చాతుర్యములు విలసిల్ల సంస్కృత సాహిత్యరూపములైన చౌకవర్ణములు సంఖ్యలేని కీర్తనములు "పద్మనాభ" ముద్రతో విరచించిన మహోత్కృలు. సంస్కృతమందు చంపుమొదలయిన బహుకావ్యములు రచించి యున్నా రట. తెనుగున చౌకవర్ణపదములు జేసియున్నారు. కేరళభాషయందును బహుకృతులు జేసి యున్నారు. ఈపద్మనాభదాసులు శ్రీపద్మనాభ పాదారవిందైక్యమయి రమారమి యేబదియేండ్లగు చున్నది.

వెంగు భాగవతులు

ఇతడు ద్రావిడ బ్రహ్మణులలో నొత్తరుడు. ఇతని ఊనికి తిరునెల్వేలి. తెనుగునందును, సంగీతమందును విశేష ప్రజ్ఞగలదు. ఇతనికి ప్రాచీన కీర్తనములు సంఖ్యలేక పాఠములుగలవు. రాగాలాపన పల్లవి స్వరములు లెస్సపాడును. ఇదిగాక దరు, తానవర్ణములు రచించినాడు. మహా భక్తుడైన ఇతడు డెబ్బదియేండ్లవరకు జీవించియుండి గతించిన ఆనంద సంవత్సరములో లోకాంతర మొందెను.

శేషాచల భాగవతులు

ఇతడు కొత్తకోట సంస్థాన గాయకపండితుడు. శ్యామాశాస్త్రిశిష్యుడు. గానమందతి సమర్థుడు. తెనుగున గేయరూపముగా కృతులుజేసియున్నాడు. ఈతని సహోదరులైన రామదాసులు సంగీతసాహిత్య విద్వాంసులు. తెనుగున గేయకల్పనలుచెలగ "రామ" ముద్రతో జేసిన కీర్తనములుగలవు. ఇతనికుమారుడు మాతృభూతయ్య. ఇతడు సంగీతవిద్వాంసుడు. ఇతని కుమారుడు గోపాలసామిఅయ్య. ఇతడు సంగీత లక్షణ లక్ష్యముల నెఱిగిన గొప్పగాయకోత్తముడు. ఇతడిప్పుడును కొత్తకోట సంస్థాన సంగీత విద్వాంసుడుగా నున్నాడు. ఇప్పటికాలములో సంగీతజ్ఞులు ఇతనివలె ప్రాచీనకీర్తనములుగాని, పల్లవి మార్గములుగాని, ఆయారాగజీవములుచెలగ గమకజాత్యములతో పాడేవారెవ్వరును లేరని జెప్పవచ్చును.

రామానంద యతీంద్రులు

ఈ రామానందయతులు సంస్కృత సంగీత రచనాసామర్థ్యులు గలిగినవారు. ఈయనవలన నేయబడిన గౌరీరాగ ప్రబంధమును గమనించితే యితనిపాండిత్యము స్పష్టమగును. అహోబల పండితునికి వెనకటివారని దోచుచున్నది.

నారాయణ తీర్థులు

మహాభక్తిగల యీయతీంద్రుల సంస్కృత సంగీతసాహిత్య ఫణుతులు ఈయనవలన విరచింపబడిన తరంగములచే విశదమగును. వీరు 300 సంవత్సరములకు ముందుండినవారనియు నుత్తరదేశస్థులనియు జెప్పుచున్నారు.

సదాశివబ్రహ్మము

అమరావతీ తీరమందుగల కరువూరందును, కావేరీతీరమైన నెరూరు కొడుమూడి మొదలైన పుణ్యక్షేత్రములందును 168 సంవత్సరములకు మునుపు దిగంబరులై సంచరించు జ్ఞానపరులైన సదాశివబ్రహ్మము అను మహాపురుషులు బ్రహ్మానంద పరవశులైయున్న సమయములందు గేయవాగ్రూపముగా సంస్కృత కీర్తనములనేకము జేసియున్నారు. అవి యిప్పుడును ప్రసిద్ధముగానున్నవి. ఇతనియద్భుత చరిత్రముల నేకములు గలవు. క్రీస్తుశకము 1890 అక్టోబరు నెల 20 తేదిలో కొత్తకోట సంస్థానమున బ్రహదంబా విలాసయంత్రశాలలో సదాశివబ్రహ్మము యొక్క చరిత్రము ద్రావిడవచనరూపముగా నచ్చొత్తబడియున్నది, ఆచరిత్ర పుస్తకమునుజూచితే ఈమహాపురుషుని మాహాత్మ్యము స్పష్టమగును. ఈమహాత్ముల పరమానుగ్రహమువలననే కొత్తకోట సంస్థానము రానురాను మిక్కిలి శ్రేయస్సును పొందుకొనియున్నది. ఈ సంస్థానరాజులవలన నేటికిని నెరూరిలోనున్న ఈమహాపురుషుని సమాధికి సంవత్సరోత్సవ నిత్యోత్సవపూజలు నడిపించుకొని

వచ్చుచున్నవి. ఈయన ఆజ్ఞచొప్పున ప్రతిశుక్రవారమును కన్యకలకు స్వయంపాకమును, ప్రతి సంవత్సరమును బహుద్రవ్య వ్యయముతో నవరాత్రిపూజా సంతర్పణలును ఇప్పుడును నడుచుకొని వచ్చుచున్నవి.

అక్కిళ్ స్వాములు

ఈ యతీంద్రులు రమారమి అయిదవది సంవత్సరములకు మునుపుండినవారుగా జెప్పు చున్నారు. శ్రీకృష్ణభక్తులు. వీరుచిదంబరమునకు సమీపమున కొళ్లడమను కావేరీ తీరమందు గల యొక అగ్రహారములో తన జన్మాంతర కర్మవశమున ఒడలంత వ్రీలి ఉపాధిచే కష్టపడుకొని బహు దినములుండునపుడు, ఒకనాడు తన శిష్యులజూచి ప్రాతఃకాలమందు నన్నెత్తుకొనివెడలి కొళ్లడ యేటి యిసుకదిబ్బలో విడిచి సాయంకాలమువచ్చి నన్ను జూడుడీయనిన తోడనే శిష్యులల్లే విడిచి వచ్చిరి. ఆయతీంద్రులు మనసున శ్రీకృష్ణునిధ్యానించి "తావక కరకమలే" అనుకీర్తనము కళ్యాణిరాగమున రచించిపాడి భజించుకొనియుండుచో భగవంతుని కృపచే ఎండతగ్గుకొని వచ్చు నట్లితడుయుపాధితీరిన శరీరముతో నుండునపుడు, శిష్యులువచ్చి యతీంద్రులను జూచి సంతసించి నమస్కరించి తమ యగ్రహారమునకు దోడ్కొనిపోయిరి. పిమ్మట అక్కిళ్ స్వామి తనవలన సంస్కృతమున చేయబడిన కీర్తనములచే బహుకాలము భగవంతుని భజించుకొనియుండి సిద్ధిబొందెను.

స్వయంప్రకాశయతీంద్రులు

సంస్కృత ఆంధ్రభాషలలో నతిపాండిత్యముగలవారు. సంగీతమందును అతిసమర్థులు. ఈయనచే చేయబడిన సంస్కృతకీర్తనములచే ఈతనివాగ్గేయఘనుతులు తేటయగును. ఏబది సంవత్సరములకు మునుపు మాయూరక్షేత్రములో వసించినవారు.

శివరామాశ్రములు

ఈయతీంద్రులు రామనాథపురశాఖానగరమైన లక్ష్మీపురమున వైదికలింగ బ్రాహ్మణకుల ములోజన్మించి మరుదానల్లూరిస్వాములవారి శిష్యులై భక్తిమార్గకీర్తనములు, భాగవతోత్సవ సంప్ర దాయ కీర్తనములు, అష్టపది, ద్రావిడరామాయణకీర్తనములు, సంస్కృతకావ్యములు నభ్యసించి ఇరువదేండ్లలో యతులై సకలక్షేత్రములదర్శించుకొని తిరువారూరికివచ్చి త్యాగేశ్వరునిపై గల భక్త్యాతిశయముచే యక్షేశ్వరుని ఘట్టమునవసించుకొని సంస్కృతమందును తెనుగందు ననేక కీర్తన ములుజేయునదిగాక, గాంధర్వరూపముగా "నిజభజన సుఖపద్ధతి" అనునొకపుస్తకమును రచించి చెన్నపురిలో అచ్చొత్తబడి ప్రసిద్ధపరచి తిరువారూరియందే క్రీ. శ. 1897లో సిద్ధిబొందెను. ఈ శివరామాశ్రములు డెబ్బదియేండ్లుండెను.

యువరంగుని పదములు

ఇవి తుళజామహారాజుకాలములో రసికాగ్రేసరుడై, వితరణశీలుడై, ఉడయార్పాళయ సంస్థానాధిపతియైవెలసిన యువరంగేంద్రునిమీద గేయకల్పనలతో తెనుగున ననేకవాగ్గేయకారులచే నేయబడినపదములను యువరంగునిపదములని చెప్పుచున్నారు.

పరిమళరంగడు

"పరిమళరంగ" ముద్రతో గేయకల్పనలు విలసిల్లి తెనుగున ప్రాసయమకములతో పద ములురచించిన గొప్పపండితుడు. ఈతడు చెన్నపట్టణమున కవతలిదేశస్థుడనియు, 200 సంవత్సరము లకులోపలివాడనియు చెప్పుచున్నారు.

సారంగపాణి

ఇతనిపదములు శృంగారరసముగాను, హాస్యరసముగాను పెక్కులుగలవు. హాస్యరస ప్రధానమైనపదములలో గ్రామ్యోక్తులుపెక్కులుగలిగి "వేణుగోపాల" ముద్రతోనుండును. ఇతడు 200 సంవత్సరములకులోబడు ఉత్తరదేశీయుడైన తెనుగుబ్రాహ్మణుడు.

మెరటూరు వెంకటరామశాస్త్రులు

ఇతడు శైవలింగ్యబ్రాహ్మణుడు. తంజావూరికిసమీపముననున్న మెరటూరిగ్రామ వాసస్థుడు. ఇతడు శరభోజిమహారాజు కాలమందును, శివాజిమహారాజుకాలములో కొన్నిసంవత్సర ములునుండినవాడు. ఆంధ్రభాషలో నసాధారణమైనపాండిత్యముగలవాడు. ఇతనిపదములు శైలికి రీతిగా పదసౌష్ఠవముగలిగి శృంగారరసభూయిష్ఠమయియుండును.

తెనుగుశృంగారరస పదకవులు

ఘటపల్లివారు	...	శైలాసపతిముద్ర
బొల్లపురమువారు	...	బొల్లవరము ముద్ర
జటపల్లివారు	...	జటపల్లిగోపాలముద్ర
శోభనగిరివారు	...	శోభనగిరిముద్ర
ఇనుకొండవారు	...	ఇనుకొండ విజయరామముద్ర
శివరామపురమువారు	...	శివరామపురము, రామపురముద్ర
వేణంగివారు	...	వేణంగిముద్ర
మల్లికార్జునుడు	...	మల్లికార్జునముద్ర

వీరు ఆంధ్రదేశస్థులును, శైలింగబ్రాహ్మణులును, ధర్మాధిమి 200 సంవత్సరములకు లోబడినవారుగా చెప్పుచున్నారు.

తోడి సీతారామయ్య

తోడిరాగము ఇతనిసొమ్మట. తోడిరాగమునుకుదువబెట్టి వడ్డికి రూపాయలుతీసి సెలవు జేసునట. ఇతనివద్దపాటవినుటకు నభిలాషపడినరాజులు, ప్రభువులు కుదువబెట్టిన తోడిరాగమును వడ్డితో మొదలునిచ్చి తోడిని త్రిప్పియిచ్చిపాడుమని జెప్పి సమ్మానింతురట. ఇతనిచే గేయకల్పనలు గలకొన్ని సాహిత్యములు గలవని జెప్పుచున్నారు. ఇతడు శరభోజిమహారాజు ఆరంభకాలమందుండిన వాడని జెప్పుచున్నారు.

తచ్చూరు శింగరాచార్యులు

ఇతడు ఆంధ్రవైష్ణవ బ్రాహ్మణుడు. శ్యామాశాస్త్రిలకుమారుడైన సుబ్బరాయ శాస్త్రిలశిష్యుడు. సంగీతసంస్కృతాంధ్రములలో గొప్పవిద్వాంసుడు. గేయకల్పనలు వెలయ సంస్కృతమున నితనివలననేయబడిన కీర్తనములుకొన్నిగలవు. ఫిడిల్ వాద్యములో మిక్కిలి సమర్థుడు. ఇతనిచేతను, ఫిడిల్ వాద్యములో నతిచతురుడైన తచ్చూరి చిన్నసింగరాచార్యులను తన తమ్మునిచేతను సంగ్రహముగా సంగీతలక్ష్య లక్షణములును, పెద్దలగీతవర్ణ కీర్తనపదములలో ననేక ములును ప్రకాశిలునట్లు బహుజనోపకారముగా మొట్టమొదట (1) స్వరమంజరి; (2) గాయక పారిజాతము; (3) సంగీతకళానిధి; (4) గాయకలోచనము; (5) గాయకసిద్ధాంజనములగు నీయిదు పుస్తకములనేర్పరచి అచ్చుకూర్పించి ప్రచురింపబడెను. చిన్నశింగరాచార్యులు ఇప్పు డున్నారు.

ద్రావిడవాగ్గేయకారకులు

అరుణాచలకవిరాయలు: ఇతనియునికిశియ్యాళి. ద్రావిడభాషలో పంచలక్షణములు దెలి సిన విచక్షణుడు. కంబరామాయణమును అర్థప్రసంగముజేసుటయం దతిచతురుడు. ఇతడు తుళజా మహారాజుకాలమున నుండినవాడు. శ్రీమద్రామాయణమును కథా సందర్భములువిడువక ఆయా రసములకుదగిన రాగములతో వర్ణక్రమములు వెలయఆఱుకాండములవరకు ద్రావిడకీర్తనములుగా రచించి మణలి ముద్దుకృష్ణ మొదలారిసభలో నాదుపితామహులైన రామస్వామి దీక్షితులు మొద లైన విద్వాంసులుండుచో వినిపించి కనకాభిషేకముజెంది కీర్తిబొందెను. ఇతడు సంగీత విద్యా సమర్థుడు.

ముత్తు త్తాండవరు

ఇతడుద్రావిడ భాషయందును సంగీతమందును పండితుడు. శివభక్తాగ్రేసరుడు. చిదంబర సభాపతులమీద భక్తిరసముగాను శృంగారరసముగాను అనేకపదకీర్తనములు జేసినవాడు. ఇతడు అరుణాచలకవికి మునుపటివాడని జెప్పుచున్నారు.

పాపవినాశ మొదలారు

ఇతడు సంగీతద్రావిడ భాషాపాండిత్యముగలవాడు. " పాపవినాశ " ముద్రతో నిందా స్తుతిగా బహుపదములు రచించినాడు. ఇతడు తుళజా మహారాజుకాలమందున్నవాడు.

ఘనం కృష్ణయ్య

ఇతడుబ్రాహ్మణుడు. సంగీతమందును ద్రావిడమందును ప్రజ్ఞగలవాడు. పల్లవిపాడుట యం దతిసమర్థుడు. ఇతనిపదములు శృంగారరసములును, గడుసైన వర్ణక్రమములును, ఒరిక యునుగలిగియుండును. ఇతని ఉనికిఉడయారాళయము. ఆరాజుమీద ఇతనిపదములు కానాగలవు. ఇతడు త్యాగరాజయ్య కాలముననుండినవాడు.

శంకరాభరణం నరసయ్య

శంకరాభరణరాగము ఈ విప్రునిసొమ్మే. ద్రావిడములలోగేయకల్పనలుచెలంగ ఇతని పదములు కొన్నిగలవు ఇతడు శరభోజిమహారాజు కాలముననుండినవాడు.

అనతాండవపురం బాలకృష్ణభారతి

ఈ విప్రుడుశివభక్తుడు. ద్రావిడభాషయందును సంగీతవిద్యయందును పండితుడు. రక్తి రాగదేశీయరాగములుగాక కొన్నిఅపూర్వరాగములందును గేయకల్పనాచమత్కారములు వెలయు నట్లు అనేకకీర్తనములు " గోపాలకృష్ణ "ముద్రతోజేసియున్నాడు. నందన్‌అనుభక్తచరిత్రమును, మామినాటకమును గేయరూపముగా హాస్యరసకరముగాజేసి బ్రహ్మచారివ్రతముతో డెబ్బది యేండ్లవరకుండి నేటికిపదియాఱవసంవత్సరమునకు మునుపుకైలాసవాసియాయెను.

వైద్దీశ్వరుని గుడి సుబ్బరామయ్య

ఈవిప్రుడు సంగీతద్రావిడములందును ప్రజ్ఞగలవాడు. శృంగారరసముగ్రీ " ముద్దు కొమరుని " ముద్రతోననేక పదములురచించుకొని నలువది సంవత్సరములకుముందుండెను.

వెంకటేశ్వర ఎట్టప్పమహారాజు

శకాబ్దము 1738, క్రీ. శ. 1816 మొదలు, శకాబ్దము 1761, క్రీ. శ. 1839 వరకు ఈఎట్టయపురమునేలిన వెంకటేశ్వర ఎట్టప్పమహారాజులు గవర్నెమెంటువారికి యుద్ధమందుమిగుల సహాయముజేసి పాంచాలంగురిచిసీమ, అనేకబిరుదులు, గౌరవములుపొందిన జగద్వీరరామకుమార ఎట్టప్పమహారాజులకుమారులు. ఈవెంకటేశ్వర ఎట్టప్పమహారాజులు సంస్కృతాంధ్రద్రావిడ సంగ్ర తములందు నతిసమర్థులు. వైణికోత్తములు. ఈయనవలన 30000 రూపాయలు వ్యయముజేసి ఎట్టయపురములో ఉత్తరపుతెప్పగుంటను రాతిచే గట్లుమెట్లుగట్టించినదిగాక, శకాబ్దము 1756,

క్రీ. శ. 1883లో తిరునెల్వేలి శాలివాటీశ్వరస్వామికిని కాంతిమతీదేవికినిజరిగిన అష్టబంధనములో 50,000 రూపాయలు వ్యయముజేసి బ్రాహ్మణభోజనముసేయించినారు. గళుగుమలలో శ్రీకార్తికేయులకు 20,000 రూపాయలు విలువగల అపరంజిగలసిన కర్ణాటక దంతపల్లకియు, రజతమయ వాహనములు, స్వర్ణదీపములు జేసిబెట్టినారు. ఇదిగాక ననేకధర్మములుజేసియున్నారు. ఈజగద్వీర రామవెంకటేశ్వర ఎట్టేంద్రులు ముఖారిరాగంబున '' శివగురునాథనై ''అనుద్రావిడకీర్తనమును, అనేకద్రావిడ వృత్తములును జేసియున్నారు.

జగద్వీర రామకుమార ఎట్టప్పమహారాజు

ఈమహారాజు సంస్కృత ఆంధ్రద్రావిడసంగీత విద్యాసంపన్నులును మహాధర్మశీలులునై వేంకటేశ్వర ఎట్టప్ప మహారాజులవారి జ్యేష్ఠపుత్రులు. కావ్యనాటకాలంకారాది విద్యలలో మహాసమర్థులు. షట్శాస్త్రమర్యాదదెలిసిన మహాపురుషులు. సంగీత లక్ష్యలక్షణముల బాగుగా నెఱిగిన వైణికోత్తములు. ఆంధ్రద్రావిడభాషలలో నతిచతురులు. శ్రీగణపతి మొదలయిన దేవతల విషయమై '' శ్రీకార్తికేయ '' ముద్రతో బహుమార్గికలు, బహుశ్లోకములు, అనేక రక్తిరాగ దేశీయరాగములలో గేయకల్పనలు విలసిలునట్లు బహుకీర్తనములురచించిన మహాసుకవులు. తన సభలో చతుశ్శాస్త్రపండితుడైన విద్వాన్ శ్రీరంగం కుప్పనయ్యంగారు, చతుశ్శాస్త్రపండితులును అప్పయదీక్షితుల వంశస్థులునైన తిరువాలంగాడు విశ్వేపురిదీక్షితులు, మీమాంసాదిశాస్త్రసమర్థులైన తిరుకోడికావల్ కోదండరామశాస్త్రులు, వైయాకరణపండితులైన శ్రీవిలిపుత్తూరు వీరరాఘవ తాతాచార్యులు, తార్కికశిరోమణియైన విట్లాపురం మన్నారయ్యంగారు, సంస్కృతాంధ్రములందును, కామికాద్యష్టాదశాగమములందు నతిసమర్థులైన గళుగుమల అహోబలశాస్త్రులు, తక్కిన సంస్కృతపండితులును, ఆంధ్రవైయాకరణనిపుణులైన విశాత్తికుళం కృష్ణయామాత్యులు, ఆంధ్ర ద్రావిడములలో మహాకవియైన ఆవల్ నత్తం రామలింగయ్య, ఆంధ్రపండితులైన బాలయ్య, గోపాలయ్య, ఆంధ్రకవీంద్రులగు కేశవరాజుమొదలైన భట్రాజులును, కడికైప్పులవరు, మూకుప్పులవరు, అష్టావధాని ముద్దుకుమారప్పులవరు, పరమశివప్పులవరు, నమశివాయప్పులవరు, పాండ్యప్పులవరు మొదలయిన ద్రావిడకవీంద్రులును, వాగ్గేయకారకోత్తములును, వైణికశ్రేష్ఠులునయిన బాలస్వామిదీక్షితులు, వైణికకులోత్తములయిన సుబ్బుకుట్టిఅయ్య, ఈసంస్థానమున పరంపరవైణికులును బాలస్వామిదీక్షితులవారి శిష్యులునైన వీణమీనాక్షిసుందరమయ్య, వీణలోనతి సమర్థులయి ఈసంస్థానపు సంగీతపండితులయిన వీణసుబ్బయ్య అణ్ణావి, గాయకోత్తములయిన తిరునెల్వేలి వెంకు భాగవతులు, మధురరామయ్యగాయకశ్రేష్ఠులు, ముద్దుస్వామిదీక్షితులవారి శిష్యులైన తేవూరు సుబ్రహ్మణ్యయ్య మొదలయినగాయక శిఖామణులును వెలయగా ప్రతిదినంబులందును వారి వారి విద్యాప్రసంగంబుల తారతమ్యంబులెఱింగి తగిన సమ్మానములనిచ్చి వారివారియోగ్యతకుదగిన జీతములనేర్పఱచినదిగాక వారివారి కుటుంబంబులనడుచు ప్రస్తుతవిశేషములకుదగినట్లిచ్చి గౌర

వంబుగ నాదరించుకొనియుండెను. ఇదిగాక గృధ్రాద్రి శ్రీకార్తికేయాలయ జీర్ణోద్ధారణమును, స్వర్ణకలశములువెలయ విమానములును, రజతమచుబులగు షోడశోపచారదీపంబులు, బహు వాహనాదులను, లక్షవరహాలు విలువగల రత్నఖచిత కిరీటకుండలములును, నవరత్నాభరణ ముక్తా హారంబులు మొదలైన అనేకాభరణంబులును, పూర్వమందున్న గ్రామములుగాక విశేషపూజానై వేద్యోత్సవాద్యుపచారాదులకై బహుగ్రామములు సర్వమాన్యంబులుగ నేర్పఱచినారు. ఎట్టయ పురిలోనున్న శివాలయవిష్ణ్వాలయ జీర్ణోద్ధారణంబులును, స్వర్ణకలశ విమానములును, ఉత్సవములు నడిచివచ్చుటకై పూర్వమందున్న గ్రామములకంటెనధిక గ్రామములును. సర్వమాన్యములుగా విడిచినది యిప్పుడును నడుచుకొనియున్నది. ఈమహారాజు తనసొంతమున రమారమి 25,000 రూపాయలువెచ్చము జేసి గంగకొండాన్ చిత్రానదియందును, కయత్తారుపాళనదియందును, జనోప కారముగా వంతెనలు గట్టించిరి. ఈఎట్టయపురిలో సకలవీధులందును బురుదబడక గులకరాళ్లువేసి ఘట్టించి చెట్లుబెట్టించి తటాకములందు రాళ్ల మెట్లుగట్లు గట్టించి అర్థులకుముంగొంగుపసిండియై వెలింగెను. ఇటువంటి పుణ్యశ్లోకుడు ఈరాజవంశములో మునుపుగలిగియుండరని నిశ్చయముగా జెప్పవచ్చును. ఈమహారాజునకవతల ఇతని మొదటి సహోదరులైన

జగద్వీర రామవెంకటేశ్వర ఎట్టప్పమహారాజు

ఈజగద్వీరరామ వెంకటేశ్వర ఎట్టేంద్రమహారాజు పట్టాభిషిక్తులై రాజ్యమేలెను. వీరు ద్రావిడభాషలో నతిసమర్థులు. ఇతరభాషలనెఱిగినవారు. సంగీతవిద్యాపారంగతులు. వీణ, స్వరపత్తు, సితార్, జలతరంగ మృదంగ ఘటవాద్యముల నతిచమత్కారకల్పనలు వెలయవాయించివినిపించును. గానమున రెండవనారుదులో అనిజెప్పునట్లు రాగాలాపన, మధ్యమకాలపల్లవి మొదలైనవి పాడుచై నది. బహుకల్పనాచాతుర్యములు విలసిల్ల ఆణిముత్తెముల నెత్తివిసరునట్లు మిక్కిలి శ్రావ్యముగా నుండును. ఏవేళను గానరసమనుభవించుకొని యుండుటయుగాక వేదాంతవిచారణతో బ్రహ్మ ధ్యానపరులై జ్ఞానమూర్తియెబరగును. తనకులపురోహితులను, వైయాకరణపండితులును, చతు ర్విధకవిత్వాతిశయవైభవముగలవారును వల్లీపరిణయచంపు ప్రబంధంబురచించి "కవికేసరి"యను బిరుదువహించిన సామిదీక్షితులకు 7000 రూపాయలు వెచ్చము జేసి శకాబ్దము 1778, క్రీ.శ. 1856 ఆనందసంవత్సరవైశాఖమున సోమయాగము జేయించిబెట్టిరి. తన అన్నవలెనే సకలవిద్వాంసుల నాదరించుకొని ధర్మపరిపాలనము జేసుకొని యాచకులకు తనభుజాదండము కల్పశాఖియై చెలగకీర్తి జెందెను. ఈజగద్వీరరామవెంకటేశ్వర ఎట్టప్పమహారాజు రుద్రప్రియరాగమున "మురుగాఉనై నంబినేనయ్యా" అనుద్రావిడభాషలో నొకకీర్తనమును, స్వరజతులునురచించెను. కడపట నిర్వికల్ప సమాధిజెంది పరంజ్యోతితోనై క్యమొందెను. తరువాత ఇతని సహోదరులైన

ముద్దుస్వామి ఎట్టప్పమహారాజు

ఈముద్దుస్వామి ఎట్టప్పమహారాజు పట్టాభిషిక్తులై గాన విద్యాలోలులై రసభావాభినయ జ్ఞానవివేకచతురులై పరంపరగావచ్చుపండితుల నాదరించువారై దేశాంతరముననుండి వచ్చుచుండు పండితులకును అర్థులకును చింతామణియై ప్రకాశించి ఐరావతమే సాక్షాత్కరించి దివినుండి భువికి వచ్చేనోయనిజనులెంచునట్లు గృధ్రాద్రి శ్రీకార్తికేయ స్వాములకు రమారమి 10,000 రూపాయల లో రజతగజవాహనము, 10,000 రూపాయలలో మహారథమును జేయించిసమర్పించి ఖ్యాతి జెందెను. ఈమహారాజుకుమారులిద్దరు. వీరిలోజ్యేష్ఠులైన

రాజ జగద్వీర రామకుమార ఎట్టప్పమహారాజు

ఈ రాజ జగద్వీర రామకుమార ఎట్టప్పమహారాజు పట్టాభిషిక్తులై రాచరికముజేసెను. వీరు హూణ ఆంధ్రద్రావిడభాష లోనతిసమర్థులు. చట్టములను న్యాయశాస్త్రములెఱిగిన వివేక ధుర్యులు. తన ఆస్థానమందున్న పరంపరాగత సకలపండితులను బోషించినవాడు. శ్రీమహాభారత మందు బద్ధస్పృహులు. కవిత్రయమువారిచే తెనుంగింపబడిన ఆంధ్రమహాభారతము నీమహారాజు అనుమతివలన వచనరూపముగా నాచే ద్రవిడీకరించబడి అచ్చొత్తబడినది. శ్రీకాంచీకామకోటి పీఠాధిపతులగు జగద్గురు శ్రీశంకరాచార్యులస్వాములు దక్షిణదేశపుణ్యక్షేత్రయాత్రగా వెడలిన సమయమందు ఈమహారాజుయొక్క భక్త్యాతిశయమువలన నిచటికేతెంచిన జగద్గురువులవారికి రమారమి 10,000 రూపాయలు పాదపూజజేసి సమర్పించి ఆరాధించిరి. కొన్నిసంవత్సరములకు పిమ్మట ఈమహారాజుకుమారులైన

రాజ జగద్వీర రామవెంకటేశ్వర ఎట్టప్పమహారాజు

ఈరాజజగద్వీర రామవెంకటేశ్వర ఎట్టప్పమహారాజు శకాబ్దము 1821, క్రీ. శ. 1899 వికారివత్సరమార్గశిరమాసజ్యేష్ఠానక్షత్రమందు పట్టాభిషిక్తులైరి. ఈమహారాజు హూణాంధ్ర ద్రావిడ భాషాసమర్థులును, వీణావాదనతత్పరులును, శ్రీకార్తికేయ చరణాసక్తచిత్తులును, ఆశ్రితవిద్వజ్జన పోషకులును, మహాశాంత గుణసంపన్నులునై మనునీతిదప్పక రాజ్యమేలుచున్నసమయములో గృధ్రాద్రికార్తికేయుల ఉత్సవమూర్తికి రమారమి 12,000 రూపాయలలో స్వర్ణకవచమును, 10,000 రూపాయలలో రజతమయమై లాసవాహనమును చేయించిసమర్పించినదిగాక ద్రావిడ భాషలో ఖమాజురాగమునందు "మురుగాతరుగిలయా" అనియు, భైరవిరాగమందు "వావా వానీవల్లిమణాలా" అనియు రెండుకీర్తనములుజేసియున్నారు. రమారమి క్రీ. శ. 1885 సంవ త్సరముమొదలుకొని హిందూసంగీతమును ఒకభాషవలె సంగీతజ్ఞులు జూచినమాత్రమున నెఱిగి పాడునట్లు సేయవలెనను అభిప్రాయముతో చిన్నసామిమొదలారు M A. బాలాజీపేట కృష్ణ భాగవతులవద్ద త్యాగరాజయ్యయొక్క 800 కీర్తనములు తానే నొట్టేషనులోవ్రాసి 40 కీర్తన

ములు వరకు స్టాఫ్‌నొట్టేషన్‌లో నచ్చొత్తించినదిగాక కొన్నిచిల్లర కీర్తనములు వారువారుజెప్పిన లక్షణములును ద్రవ్యము వ్యయముజేసియచ్చొత్తించెను. తరువాతనన్నుదెలిసి రప్పించి వెంకటముఖి సంప్రదాయమునగల రాగాంగోపాంగ భాషాంగగీతములును, దీక్షితులవారి కీర్తనములును స్టాఫ్‌నొట్లేషన్‌లోవ్రాసి అచ్చొత్తించవలెనని జెప్పెను. గమకస్వరూపములుదెలియక కీర్తనములు మొదలైనవి యెటులపాడనగును అన్నదిమొదలు నాలుగుసంవత్సరములవరకు నావలన గమకస్వరూపములును లక్ష్యలక్షణములతో లెస్సగాదెలుసుకొని గమకములకు గుఱుతులేర్పఅచి పోయింపుచో నతనికి రాజవిద్వరమును నేత్రోపాధియుగలిగెను. అపుడు నేనెట్టయపురమునకు వచ్చినపిమ్మట కొన్నిదినములలో చిన్నసామిమొదలారిచటికివచ్చి మహారాజునుగని నేనెత్తినపనిని తెనుగుభాషలోనైన పూర్తిసేయింపవలెననికోరినదిగాక ఈమహారాజుల పినతండ్రియును, ద్రావిడ భాషాపంచలక్షణములును పంచకావ్యములునెటిగిన మహా సమర్థులును, సంగీతసాహిత్యరసికులును, దీనజనులకును, ఆశ్రితజనులకును పెన్నిధియునుగా విలసిలుకొనియున్న పిన్నమహారాజయిన వెంకటేశ్వర ఎట్టపాండ్యులగని తనకోరికనుజెప్పివేడుకొనెను పిన్నమహారాజుగారు మహారాజు సముఖమున దెలియజేసినతోడనే తెలుగుఅచ్చక్షరములు రప్పించి ఈ "సంగీతసంప్రదాయప్రదర్శిని"ని అచ్చొత్తమని ఉత్తరవిచ్చినది మొదలు ఈపుస్తకము పూర్తియయ్యేవరకు రమారమి 10,000 రూపాయలకుపై వెచ్చముకావచ్చును. ఇన్నూటయేబది సంవత్సరములమొదలు నేటివరకుగలిగిన వాగ్గేయకారకుల సంగీతసాహిత్యగేయ ఘణుతులునశింపక ఆచంద్రతారార్కముగా భాషలవలె ప్రకాశిలునట్లును, ఇకమీదగలుగు వాగ్గేయకారకులు తమ సంగీతసాహిత్యగేయఘణతులను ఈపుస్తకమువలెనే చూచినమాత్రమునఅభిజ్ఞులు దెలుసుకొనునట్లేర్పఅచగల మార్గమును స్థాపించిన పుణ్యశ్లోకులైన ఈమహారాజును ఈసంగీతసంప్రదాయప్రదర్శినినిజూచిన సకలపండితులును మెచ్చుకొనియాడి పుత్రపౌత్ర దీర్ఘాయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధి గలుగవలెనని ఆశీర్వదింతురుగాక!

ఈరాజ జగద్వీరరామవెంకటేశ్వర ఎట్టప్పమహారాజులు యీ సంస్థానపుస్కూలును అభివృద్ధికి కొంచుకొనిరావలెనని యెంచియుండునప్పుడు ఇండ్యా (India) చక్రవర్తియొక్క ఏడవ ఎడ్వర్డు (Edward VII) పట్టాభిషేకమును కొనియాడవలసి ఢిల్లీ దరుబారునకురావలెనని గవర్నమెంటువారివద్దనుండి ఆహ్వానపత్రికవచ్చినది. తోడనేనెడలి 1903 సంవత్సరము జనవరినెల 1వతేది జరిగిన ఉత్సవమునకు మహారాజులు డిల్లీకియేగియున్న సమయమందు, వారిఆజ్ఞచొప్పున నిచ్చట ఎట్టయపురమందును రాజవర్గస్థులు చక్రవర్తిపట్టాభిషేకదినమును గొనియాడి ఆపట్టాభిషేక జ్ఞాపకము శాశ్వతముగానుండుకొఅకు స్కూలునుపూర్తిసేయుటకై మెట్రికులేషన్ క్లాసు నేర్పఅచిఅభివృద్ధిజేసిరి. స్కూలుయొక్క సౌధమునకుముందటి పందిలియందుగతించిన విక్టోరియా మహారాణియొక్కపేరిమి యొల్లప్పుడును జ్ఞాపకముండుటకయి. (Victoria Memorial Athenaeum) అను సభయేర్పఅుపబడియున్నది. తరువాత చక్రవర్తి యొక్క పట్టాభిషేక దరుబారు

కేగియుండిన జ్ఞాపకముండుటకొఱకు స్కూలుయొక్క పెద్దహాలునకు పట్టాభిషేకహాల్ (Coronation Hall) అనినామకరణముచబడెను. దానియందు చక్రవర్తి చక్రవర్తిని, ఇతర చక్రవర్తులు వీరిపటములనుంచి అలంకరింపబడినది అహోలందే చదువువారికి నుపయోగపడునట్లు నొకపుస్తకశాల నుంచబడియున్నది. దానికి ఎడ్వర్డుహాల్ (Edward VII Alexandra Library) అనిపేరు. యంత్రములు పాఠముచెప్పిపెట్టుటకు తగినసామగ్రులును పూర్తియైనవెనుక మహారాజులవారి వుత్తరువు చొప్పున రికగ్నిషన్ (Recognition)కు అప్లికేషన్ జేసిన తోడనే గవర్నమెంటువారు సంతోష మొంది మొదటిసారియందే పర్మనెంటుసెక్షన్‌లో జేర్చుకొని స్కూలునొప్పుగొనిరి. ఈవర్షమందే 10 బాలకులు మెట్రికులేషనుకును, 16 బాలకులు లోయర్ శెకండరీపరీక్షకును పోయియున్నారు. ఇదిగాక నిచ్చటి సత్రమందు పైజెప్పిన స్కూలులోచదువుటకై లేమిగలఅనేకబాలులకు భోజనము మొదలైన సౌకర్యములుజేయించి ధర్మమునడిపించుచున్నారు. ఇదిగాక అనేకవిధములుగా నభివృద్ధిజేయవలెనని అభిప్రాయముతో క్రికట్టు, టెన్నిస్, ఫుడ్‌బాల్ (Cricket, Tennis, Football) మొదలైన ఆంగ్లేయక్రీడలాడుటకై యీస్కూలుయొక్క ఉత్తరపు భాగములోగల కోవిల్పట్టికే గుమార్గమువరకు గల నేలలను స్కూలుతోజేర్చి ఆనేలలందే తక్కినచోటులనుండివచ్చెడు బాలురకు సౌకర్యముగానుండిచదువుటకును, సాపాడుబస (Hostel accommodation) యని అమర్చుటకు నేర్పాటుజేసుకొనియున్నారు. ఇవి మొదలైన కారణములవలన రాగరాగ స్కూలభివృద్ధికివచ్చి అనేకవిధములైన ఖ్యాతులు మహారాజులవారికి యెచ్చోటను వ్యాపించుటకు సందేహమేలేదు. ఇటులజేయుటకై మొదటనుంచియే యీజిల్లాలో మిక్కిలిప్రసిద్ధిజెందిన(Rev. C.A. Margoschis) దొరగారికి జాబువాసి తెగనిప్రయత్నము, ధైర్యము, సత్యవచనము, శాంతముమొదలైన సద్గుణములతో 20 సంవత్సరములు హైస్కూల్‌కాలేజిమొదలైనతావుల నభివృద్ధిజేసుకొనివచ్చిన మహారాజరాజశ్రీ S. రామకృష్ణయ్య B. A. L. T. యనువారిని పంపవలెనని అడిగినతోడనే ఆదొరగారికి ప్రేమాస్పదులుగా నుండిన ఈతనిపంపెను. ఈయన తగినప్రయత్నమెత్తి అభివృద్ధికి గొంచువచ్చుటకు ఏర్పాటుచేసుకొనియున్నారు. మహారాజులు వేదశాస్త్రపాఠశాలలు నేర్పఱచియున్నారు.

సుబ్బరామ దీక్షితులు

బాలసుబ్రహ్మణ్యశర్మమునుజెందిన నేను ముద్దుస్వామిదీక్షితుల కనిష్టసహోదరులైన బాలస్వామిదీక్షితులపుత్రుడు. బాలస్వామిదీక్షితుల పిన్నకూతురు అన్నపూర్ణియమ్మ, ఆమెవెనిమిటి భారద్వాజగోత్రులును ద్రాహ్యాయన సూత్రులునైన శివరామయ్య. అతనికి మొదటికుమారులై

జనించిన రామస్వామి అయ్యన్* గానమందును వీణయందును అతిసమర్థులై బహురాజ సమ్మానములంది 45వ వయసున పరగతి జెందెను. నేనుళకాబ్దము 1761, క్రీ. శ. 1839 విళంబిసంవత్సర తులారవి హస్తానక్షత్రమున రెండవపుత్రుడై తిరువారూరినిజనించితి. బాలస్వామిదీక్షితులునను ఐదేండ్లలో ఎట్టయపురమునకు దోడ్కొనివచ్చిసంస్కృతాంధ్రములను సంగీతమునునేర్పించుకొని యుండుచో జ్యోతిశ్శాస్త్రములందలి సమర్థులైన జగద్వీరరామకుమార ఎట్టప్పమహారాజు జ్యోతిశ్శాస్త్రజ్ఞులరావించి నాజాతకమునుజూచి బాలస్వామిదీక్షితులగని "మీముగ్గురికిని ఈజాతకుడే పుత్రుడు. వీనిస్వీకరించుకొనుడు, దీక్షితులవలెప్రఖ్యాతివంతుడై యుండును." అని ఉత్తరవిచ్చిన ప్రకారమే నామాతామహులైన బాలస్వామి దీక్షితులు ప్లవంగసంవత్సర మకరరవిలో నన్నుస్వీకరించి బ్రహ్మోపదేశమును, శ్రీవిద్యోపదేశమును జేసిబెట్టెను. కావ్యనాటకాలంకారములును, మనుచరిత్ర, వసుచరిత్రాది మహాకావ్యములును, వ్యాకరణ ఛందస్సులును సంస్కృతాంధ్ర పండితులైన విళాత్తికొళం కృష్ణయామాత్యునివలన దెలుసుకొంటిని. నాతండ్రిగారివద్ద వీణనభ్యసించినదిగాక సంగీత లక్ష్యలక్షణ మర్మములు వివరముగాదెలుసుకొంటిని. పదియేడవవయసున శ్రీకార్తికేయుల మీద దరుబార్ రాగము అటతాళములో ఒకతానవర్ణము రచించి సంగీతవిద్యాపారంగతులైన జగద్వీరరామవెంకటేశ్వర ఎట్టప్పమహారాజుల సముఖమున వినిపించితి. సభలోసున్నకొందఱు ఈతని ప్రసిద్ధికై ఈవర్ణమును ఇతని తండ్రిగారే రచించియిచ్చియుండవచ్చును. అని జెప్పిన వెనుక ఒకనాడు మహారాజునన్ను బిలిపించి "ఇదిగో, స్వారివెళ్లెద. ఒక ఘంటలోవత్తును. ఇచటనేయుండి యమునారాగమందు ఒక జతిస్వగము నేయుటలో స్వరరూపముగా పల్లవి అనుపల్లవి పిమ్మట ధైవతము ఎడుపుగల స్వరము నవతలిస్వరములో క్రమముగా మొదటిది, రెండవది, మూడవది, మూడవది, రెండవది, మొదటిది యునైనకాలములతో కడపటముక్తాయినమర్చవలెను." అని జెప్పి కావలిబెట్టిస్వారిబోయిరి. పెద్దలయనుగ్రహాముచలన మహారాజు సవారి వచ్చుటకొకఘడియకు మునుపే జతిస్వరమునుజూచి వ్రాసి మహారాజువచ్చినతోడనే సభలోవినిపించితి. సంతసిల్లి నన్ను బిలుచుకొని మాయింటికివేంచేసి నాతండ్రిగారినిగని "అయ్యా! యమునారాగములో నొకజతి స్వరమువినవలెను" అని నన్నుగనిపాడుమని జెప్పినతోడనే నేనుపాడిన జతిస్వరమునువిని నాతండ్రి గారు నారచనగానెంచి మహారాజుయొక్క సభావిశేషమేయని తెలియజేసెను. మహారాజువారు జోడుసాల్వలును పదిపవునులును సమ్మానము జేసిరి. కొన్ని సంవత్సరములకుపైన ముద్దుస్వామి జగద్వీరరామఎట్టప్ప మహారాజు తనపేరిట నృత్యోపయోగకరమైన ఆనందభైరవి సురటిరాగములందు చౌకవర్ణములును, తొమ్మిదిరాగములుగల ఒకరాగమాలికయును జేయవలెనని ఉత్తరవిచ్చి

---

* ఈరామస్వామిఅయ్యకు, వీణచిన్నసామి, ఈసంస్థానం మహారాజా హైస్కూల్ త్రితియోపాధ్యాయుడును గానవిద్వాంసుడును అయిన వెంకట్రాముడు F. A, అని ఇద్దరు కుమారులున్నారు.

నట్లే రచించి వినిపించి సమ్మానములనందితి. రామక్రియరాగములో నొకతానవర్ణమును, శంకరాభరణములో శంకరాచార్యమను నొకకీర్తనమును రచించికుంభఘోణం జగద్గురువులదర్శించి, ఆసభలోవచ్చియుండిన వీణసుబ్బుకుట్టిఅయ్య, తిరుమలరాజన్ పట్టణం రాముడుభాగవతులు, తిరుక్కడయూరు భారతి మొదలయిన సంగీతవిద్వాంసులును,చతుశ్శాస్త్రవేత్తలైన పండితులునువినునట్లువినిపించితి. తరువాత నిదివరకు నాచేరచింపబడిన అనేకచౌకవర్ణ తానవర్ణకీర్తన రాగమాలిక రాగసంచారులను ఈ పుస్తకమున కనుగొనవచ్చును. A. M. చిన్నసామిమొదలారు M. A., సంగీతమును ఒకభాషవలెనేర్పఅచవలెనను అభిప్రాయముతో ''ప్రాచీనగానము'' అనునొక పుస్తకమును ఇంగ్లీషునొట్టేషన్‌లో 1895 సంవత్సరముప్రారంభించిఅచ్చొత్తించుకొనియున్నపుడు, నన్ను దెలిసిరప్పించి తానెత్తినపనినిచాలించుకొని మూడుసంవత్సరములదాక గమకవిషయములను, వెంకటముఖి సంప్రదాయముల నెఱిగికొనెను. అవతల ఎట్టయపురమునకువచ్చి మహారాజున్నుగని గమకముల గుఱుతులు, తాళకాలప్రమాణగుఱుతులు, ఇవిమొదలైనవానితోనే తెనుగందు సంస్థానపు విద్వాంసులసీ ముద్రాక్షరశాలలో ముద్రింపించవలెననియు, వెంకటముఖి సంప్రదాయమైన లక్ష్యలక్షణముల మఱుగించకఅచ్చుకునిచ్చి ఈసంగీతసంప్రదాయప్రదర్శినిని పూర్తిజేయునట్లుసుబ్బరామదీక్షితులకు నుత్తరువునేయవలెననియు ప్రార్థించినట్లే మహారాజువారు నాకుత్తరవిచ్చిన ప్రకారమే 1901 సంవత్సరము డిశెంబరునెల 21వతేదీప్రారంభించి పూర్వవాగ్గేయకారకుల చరిత్రము దాక పూర్తియైనదిగాక, ఈపుస్తకములో వెలయుగమక తాళముల గుఱుతులవివరములకు ఆధారమైన సంగీతలక్షణ సంగ్రహముయొక్కపని 1903సం॥ డిశెంబరునెల 17వతేది మొదలు జరుగుచున్నది. నాకు సంగీతవిద్యలో నేర్పరియైన ముద్దుస్వామియని ఒక కుమారుడున్నాడు.

సదాశివరావు

ఇతడు మహారాష్ట్రిబ్రాహ్మణుడు. ఇతనిఉనికి మహిసూరిసంస్థానము సంగీతసంస్కృతాంధ్రములలోపండితుడు. ఇతనిచేసేయబడిన అనేకకీర్తన వర్ణతిల్లానాలు ప్రసిద్ధిగనున్నవి. ఇతడు 20 సంవత్సరములకుమునుపుండెను.

పట్టణం సుబ్రహ్మణ్యయ్య

ఈద్రావిడ బ్రాహ్మణుని ఉనికి పంచనదము. సంగీతాంధ్రములలో విచక్షణుడు. ఇతడు తెనుగునజేసిన కీర్తనములనేకములున్నవి. ఈయన 5 సంవత్సరములకు మునుపుగతించెను.

వెంకటేశ్వర శాస్త్రిలు

ఇతడు సంగీతసంస్కృతాంధ్రములలో పండితుడు. వైణికుడు. ఈయన క్రీ శ. 1882లో సంగీతస్వయంబోధిని అనునొక పుస్తకము తెనుగున అచ్చొత్తిప్రకటీకరించెను. ఇతనిచే సేయబడిన సంస్కృత కీర్తనములు కొన్నిగలవు. ఈయన 7 సంవత్సరములకు మునుపుగతించెను.

గర్భపురివారు, ధర్మపురివారు

వీరలు "గర్భపురి" "ధర్మపురి" ముద్రలతో తెనుగులో శృంగారరసప్రధానములుగా అనేక జావళులు జేసియున్నారు. వీరుగతించి స్వల్పకాలముండును.

రావుబహదూరు C. నాగోజిరావు. B. A., F. M. U.

ఈయన మహారాష్ట్ర బ్రాహ్మణులు, ఆంగ్లేయభాషా విచక్షణులు. ఇదిగాకఅనేక భాషలందును సంగీతమందు నతిసమర్థులు. ఈయన (Inspector of Schools, Southern Circle.) వీరు వర్ణక్రమములతో ద్రావిడభాషలోనొక సంగీత పుస్తకమురచించి క్రీ. శ. 1900లో అచ్చుగూర్చించి ప్రకటీకరించియున్నారు.

ఈరాయలవారి ప్రేరణచే, కొన్నిసంవత్సరములకు మునుపు సంగీతలక్షణ లక్ష్యము లెఱిగిన గాయకోత్తములై యశముజెందియుండిన మహావైద్యనాథయ్య శిష్యుడును, గానవిద్యా సమర్థుడునుగానుండు పళమాన హరిస్వామినాథయ్యగారిపలన రాగవిబోధిని అను పుస్తకము ద్రావిడభాషలో సేయబడి రాయలవారిచే క్రీ. శ. 1901లో అచ్చొత్తించి ప్రకటీకరింపబడియున్నది.

సంగీతలక్షణ ప్రాచీనపద్ధతి

శ్లో. బ్రహ్మగ్రంథిజ మారుతానుగతినా చిత్తేనహృత్పంకజే,
నూరీణా మనురంజకః శ్రుతిపదం యోయం స్వయంరాజతే,
యస్మా ద్గ్రామ విభాగ వర్ణరచనాలంకార జాతిక్రమో,
వందే నాదతనుం తముద్దుర జగద్గీతం ముదే శంకరం.

శ్లో. సదాశివ శ్శివాబ్రహ్మ భరతః కశ్యపోమునిః
మతంగో యాష్టికో దుర్గాశక్తిః శార్దూల కోహలౌ,
విశాఖిలో దన్తిలశ్చ కంబలోశ్వతర స్తథా
వాయుర్విశ్వావసూ రంభార్జున నారద తుంబరాః
ఆంజనేయో మాతృగుప్తో రావణో నందికేశ్వరః
స్వాతిర్గుణో బిందురాజః తేత్రరాజశ్చ రాహలః
రుద్రటో నాన్యభూపాలో భోజభూవల్లభ స్తథా
పరమర్ది చ సోమేశో జగదేక మహీపతిః
వ్యాఖ్యాతారో భారతీయే లోల్లటోద్భట శంకుకాః
భద్రాభినవ గుప్తశ్చ శ్రీ మత్కీర్తిధరోపరః
అన్యేచ బహవః పూర్వే యే సంగీత విశారదాః,

ఈ శ్లోకంబుల గనియున్న సదాశివ భవాన్యాదులు సంగీత శాస్త్రకర్తలైన పూర్వాచార్యులనియు, వీరుగాక ఇతరులనేకులు గలరనియు సంగీతరత్నాకరమున జెప్పబడియున్నది.

శ్లో. నాదోపాసన యాదేవా బ్రహ్మావిష్ణుమహేశ్వరాః,
భవన్త్యుపాసితా సూనం యస్మాదేతే తదాత్మకాః.

నాదబ్రహ్మ స్వరూపులైన బ్రహ్మావిష్ణుమహేశ్వరులు నాదోపాసనవల్ల నిశ్చయముగా ఉపాసితులగుచున్నారు.

1. శ్లో. నాదేనవ్యజ్యతేవర్ణ ఃపదం వర్ణాత్పదాద్వచః,
వచసో వ్యవహారోయం నాదాధీనమతోజగత్.

నాదమువలన అక్షరమును, అక్షరమునుండి శబ్దములును, శబ్దమునుండి వ్యవహారమును కలిగెను గనుక లోకములన్నియు నాదస్వరూపముగా నున్నవని శార్ఙ్గదేవులు మొదలైన పండితులు జెప్పుచున్నారు. ఇప్పటి వాడుకలోగల సంగీతవిద్యను పలుకదొడగుటకు మునుపు ప్రాచీన

కాలమందుండిన సంగీతరీతిని గుఱించి లక్షణసంగ్రహముతో జెప్పని విషయములందు కొన్నిటిని సంగ్రహించి జెప్పుచున్నాము. మనుష్యుల శరీరమునుండి కలిగెడినాదము హృదయ కంఠ శిర స్సుల మంద్రమధ్యతారములను మూడు స్థాయిలయందు పెరిగి బయలువెడలును. ఆనాదము ఒక్కొక్క స్థాయియందును ఇరువదిరెండు శ్రుతులుగా భాగింపబడి ఆశ్రుతి సమూహములచే షడ్జ ఋషభ గాంధార మధ్యమ పంచమ ధైవత నిషాదములను ఏడు శుద్ధ స్వరములు కలుగు చున్నవి. వీని సంకేతాక్షరములు స, రి, గ, మ, ప, ధ, ని అనియు, ఈస్వరములకు క్రమముగా 4, 3, 2, 4. 4, 3, 2, శ్రుతులనియు, ఇవియే శుద్ధ (ప్రకృతి) స్వరములనియు జెప్పబడి యున్నది.

2. వికృత స్వరములు: శార్ఙ్గదేవులమతము. ఒక్కొక్కస్వరమును ఏశ్రుతులనుండి కలుగుచున్నదో ఆశ్రుతి ఆస్వరమునకు నియతశ్రుతియని జెప్పబడును. (1) ఒక శుద్ధ స్వరము తన నియతశ్రుతి యందుండునపుడు దానికేర్పడిన శ్రుతులు తగ్గినను కూడినను అది వికృతస్వర మని జెప్పబడును. ఉదాహరణము: (1) శుద్ధషడ్జము తనకేర్పడిన నాలుగు శ్రుతులలో రెండు శ్రుతిని తన రెండవశ్రుతియందు బుట్టెడు కాకలినిషాదమునకిచ్చి తాను రెండు శ్రుతితో తన నియతి శ్రుతియందుండియు శ్రుతి తగ్గినందువలన అచ్యుతషడ్జము అను వికృతస్వరమగుచున్నది. (2) శుద్ధ ఋషభము తన నియత శ్రుతిస్థానముననుండియు షడ్జము తన మూడవ శ్రుతియందు చ్యుతషడ్జమైనపుడు ఆషడ్జముయొక్క నాలుగవ శ్రుతినిగైకొని చతుశ్రుతి ఋషభము అను వికృత స్వరమగుచున్నది. (2) ఒక శుద్ధ స్వరము తన నియత శ్రుతిని విడిచి వేఱొక శ్రుతి యందు దోచినట్టయిన అదియును వికృత స్వరమేయగును. ఉదాహరణము: చ్యుతషడ్జము తన యొక్క నియతశ్రుతిని విడిచి మూడవశ్రుతిలో దోచినప్పుడు షడ్జము అనెడి నామమును వహించి యుండియు చ్యుతషడ్జము అనెడి వికృతస్వరమగుచున్నది. ఈవిధముకలుగు వికృత స్వరములు పండ్రెండు. అవి ఏవియనిన? (1) కైశికినిషాదము; (2) కాకలినిషాదము; (3) చ్యుతషడ్జము; (4) అచ్యుతషడ్జము; (5) చతుశ్రుతి ఋషభము; (6) సాధారణగాంధారము; (7) అంతర గాంధారము; (8) చ్యుతమధ్యమము; (9) అచ్యుత మధ్యమము; (10) త్రిశ్రుతిపంచమము; (11) కైశికి పంచమము; (12) చతుశ్రుతి ధైవతము. ఇట్లు ఏడుశుద్ధస్వరములును, పదిరెండు వికృతస్వరములును ఇరువదిరెండు శ్రుతులలో పదునాలుగు శ్రుతిస్థానములనుండి కలుగుచున్నవి.

3 సోమనాథులమతము: శుద్ధ స్వరములు ఏడు, వికృతి స్వరములు ఏడు. ఈ పదు నాలుగు స్వరములును పదునాలుగు స్థానములనుండి కలుగుచున్నవి. ఇతడు శార్ఙ్గదేవుల మతమునగల అచ్యుతషడ్జము, చతుశ్రుతిఋషభము, అచ్యుత మధ్యమము, కైశికి పంచమము, చతుశ్రుతి ధైవ తములైన ఐదు వికృతిస్వరములను తోసి చ్యుతషడ్జమును మృదుషడ్జమనియు, చ్యుతమధ్యమమును మృదుమధ్యమమనియు, త్రిశ్రుతిపంచమమును మృదుపంచమమనియు, వేఱువేరులిచ్చి జెప్పి యున్నాడు. ఈ రెండుమతముల శుద్ధ (ప్రకృతి) వికృతిస్వరములు ఏ ఏ శ్రుతులందు కలుగు చున్నవి అనుటయును, వాని పేళ్ళును క్రింద కనపింపబడిన శ్రుతిపథకమునజూడుడు.

శార్ఙ్గదేవుల మతము			సోమనాథుల మతము	
వికృతి స్వరములను శ్రుతి సంఖ్యలను, వాటి			శ్రుతి స్వరములను, వాటి	వికృతి స్వరములను శ్రుతి సంఖ్యలను, వాటి
ధైవతము (4)		1		కైశికీ నిషాదము (3)
కాకలీ నిషాదము (4)		2		కాకలీ నిషాదము (4)
చ్యుత షడ్జము (2)		3		మృదుషడ్జము (2)
అచ్యుత షడ్జము (2)	స 4	4		
		5		
		6		
చతుశ్రుతి ఋషభము (4)	రి 3	7		
		8		
	గ 2	9		
సాధారణగాంధారము (3)		10		
అంతరగాంధారము (4)		11		
చ్యుతమధ్యమము (2)		12		
అచ్యుతమధ్యమము (2)	మ 4	13		
		14		
		15		
త్రిశ్రుతి పంచమము (3)		16		మృదుపంచమము (3)
కైశికీ పంచమము (4)	ప 4	17		
		18		
		19		
చతుశ్రుతిధైవతము (4)	ధ 3	20		
		21		
	ని 2	22		

(3) ఇప్పటి వాడుకలోనుండు శుద్ధవికృతి స్వరముల వివరము. (4) గ్రామత్రయనిర్ణయం. (5) వాదిసంవాది లక్షణము. వీనిని లక్షణ సంగ్రహములో జూడుడు. (6) తానము. తానమను నది స్వరముల విస్తరింపు. అది శుద్ధతానము కూటతానములని రెండు విధంబులు. (1) శుద్ధ తానమనునది స్వరంబులు వరుసక్రమంబుగా వచ్చెడి తానము. ఇది ఔడవ. షాడవ, సంపూర్ణం బుబుగా నుండును. (2) కూటతానంబనునది స్వరంబులు వరుసక్రమంబు దప్పికన్నట్లు (వక్ర ముగ) కలిసివచ్చుతానము. ఇది ఆర్చిక, గాథిక, సామిక, స్వరాంతర, ఔడవ, షాడవ, సంపూర్ణ భేదంబులు గలిసియుండును. వీని నామ, సంఖ్య, ఫలము మొదలైనవానిని గ్రంథవిస్తర భీతిచే నిచట జెప్పలేదు. గనుక, వీనిని సంగీత రత్నాకరము మొదలైన గ్రంథములచే దెలియదగినది. (7) గానక్రియలైన వర్ణములను లక్షణసంగ్రహములో జూడుడు. ఈ వర్ణ క్రమంబుల ననుసరించి శార్ఙ్గదేవులు ప్రసన్నాది నామంబులతో 6ని అలంకారములు జెప్పియున్నారు. అలంకారములు లేని గీతి ప్రకాశింపదనుటకు భరతమునులు

శ్లో. శశినారహితేవనిశా విజలేవనదీ లతావిపుష్పేవ,
అవిభూషితేవ కాంతా గీతిరలంకార హీనాస్యాత్.

(రాగవిబోధం)

(8) గమకము: శ్రోతృచిత్త సుఖావహమైనస్వరముల కదలింపు గమకము. అది లక్షణ సంగ్ర హములో జెప్పికన్నట్లు, తిరుపము మొదలు మిశ్రితముపరకుగల పదియైదువిధంబులుగలవు. గమక వివరమునకు పిమ్మట గమకములతో జేర్చియు జేర్చకను సంగీతరత్నాకరమందు స్థాయములని పదివిధధ్వనిభేదములు జెప్పబడియున్నవి. ఏదైన ఒక స్వరశ్రుతిని అల్పముగా దగ్గించియు నెక్కించియు స్వరాంతరముగా (రెండు స్వరములకు నడిమివచ్చునట్లు) ఒకస్వరమును గనుపింప బడినదైన స్వరకాకు అనుపదియు స్థాయభేదమే. ఆ పదిస్థాయభేదములును వాని అవాంతర భేదములును జెప్పనట్టయితే పెరుగును. (9) మేళము. మేళము అనునది పూర్వాచార్యు లైన శార్ఙ్గదేవులకాలమందు జాతియను పేళ్ళచే ప్రకాశించుకొనియుండెను, శార్ఙ్గదేవులు జాతి పదునెనిమిదియని జెప్పియున్నారు. వానిలో పదునొకటి మధ్యమగ్రామము జేరినవియు, ఏడు జాతులు షడ్జగ్రామము జేరినవియుగా నగును. మధ్యమగ్రామజాతులు పదునొకండు. అవియేవి యనిన: 1. షడ్జకైశికి 2. షడ్జోదీచ్యవా 3. షడ్జమధ్యమా 4. గాంధారోదీచ్యవా 5. రక్త గాంధారి 6. కైశికి 7. మధ్యమోదీచ్యవా 8. కార్మారవి 9. గాంధారపంచమి 10. ఆంధ్రీ 11. నందయంతీ. షడ్జగ్రామజాతులు ఏడు. అవి యెవ్వియనిన: 1. షాడ్జీ, 2. ఆర్షభీ, 3. గాంధారీ, 4. మధ్యమా, 5. పంచమీ, 6. ధైవతీ, 7. నైషాదీ.

(10) రాగము: ఈ రెండుగ్రామములనుండి జనించిన రాగములు మార్గము, దేశీ యను భాగములవలన పదివిధములగును. మార్గరాగము లేవియనిన. 1. గ్రామరాగము, 2. ఉపరాగము, 3. రాగము, 4. భాష, 5. విభాష, 6. అంతరభాష అని ఆఱువిధములు. దేశీరాగము లేవియనిన. 1. రాగాంగము, 2. భాషాంగము, 3. ఉపాంగము, 4. క్రియాం గము అను నాలుగు విధములు. గ్రామరాగమైనది క్రమముగా షడ్జగ్రామ మధ్యమగ్రామ జాతులనుండి జనించిన రాగములు. ఉపరాగము మొదలైన ఐదువిధములు గ్రామరాగముల ననుసరించిన వేఱ్వేఱుభాగములు. ఈ రాగములు.

శ్లో. గ్రహోంశ మంద్రతారాశ్చ న్యాసాపన్యాసకాతథా,
అల్పత్వంచ బహుత్వంచ షాడవౌడవయోరపి. (రత్నాకరం)

గ్రహ అంశ మంద్ర తార న్యాస అపన్యాస అల్పత్వ బహుత్వ షాడవ ఔడవములైన పదిలక్షణములతో విలసిల్లుకొనియుండును. శార్ఙ్గదేవులు 264 రాగములును వాని లక్షణములును సంగీతరత్నాకరములో జెప్పియున్నారు. అవి వాడుకలోనుండి తొలగినవని వెంకటముఖి జెప్పి యున్నారు. పూర్వాచార్యులైన మతంగమునులచే ఇరువదిరాగములు జెప్పబడియున్నవి.

అవి శ్రీరాగము మొదలు నట్టనారాయణిని కడపటిదిగా గొనియున్నవి. 1. పూర్వ మందు పురుషరాగము స్త్రీరాగము అని విభాగింపబడియున్నవి. ఇప్పటికిని బంగాళమందు పురుషరాగములు ఆఱు. స్త్రీరాగములు ఆఱు. ఒక్కొక్కటికి ఆఱువంతున పుత్రరాగములు ముప్పదియాఱు. అంతు నలువది యొనిమిదిగా జెప్పుచున్నారు. వానికి స్వరూపములైన పటము లును పర్ఫు అచిబెట్టుకొనియున్నారు. దేశీరాగమునుజేరిన క్రియాంగరాగము దేవతాస్తుతి శోకో త్సాహయుద్ధవీరపరాక్రమములైన క్రియలకు ఉపయోగింపబడు రాగమనబడును. ఇది పూర్వ కాలములో మిగులవాడుకలోనుండెను.

(2) శ్లో. శుద్ధంతు శివరూపేణ శక్తిరూపేణసాలగం. రాగము శుద్ధ, సాలగ, సంకీర్ణ ములని మూడువిధములందురు (1) శుద్ధమనునది శాస్త్రములో జెప్పినలక్షణములన్నియుగల రాగము. (2) సాలగమనునది అనేకముగా శుద్ధరాగమునుబోలి వేఱొక రాగచ్ఛాయయును జెంది రంజనము నిచ్చునదియగును. (ఛాయ = సదృశము, లగము = జెందుట.) (సాలగము అనునది ఛాయాలగపదవికారము.) (3) సంకీర్ణమనునది పలురాగములుగలిసి రంజనమును ఇచ్చుట యగును. ఇమ్మూటికిని క్రమముగా ఇప్పటివాడుకలోగల శంకరాభరణం, భైరవి, జుజావంతి మొదలైన కొన్నిరాగములు చెప్పవచ్చును. (3) ఉత్తమ మధ్యమ అధమరాగములు అని రాగములు మూడువిధములగును. (1) ఉత్తమరాగము గీతప్రబంధ ఛాయాలాపములు మొదలైనవి జేయుటకు యోగ్యమైనది. (2) మధ్యమరాగము గీతప్రబంధాలాప ఛాయములు

మొదలైనవానికి యోగ్యముగా నుండియు అధికప్రచారములోలేనిది. (8) అధమరాగము గీత ప్రబంధాలాప తానయములు మొదలైనవానికి యోగ్యము లేనిదియును, సంకీర్ణమును, పామరులు భ్రమింపదగినదియును ప్రచారమందుండు నదియునైనది.

(11) గీతి. గ్రామరాగంబులు శుద్ధ గ్రామరాగం, భిన్నగ్రామరాగం, గౌడగ్రామ రాగం, వేసరగ్రామరాగం, సాధారణీగ్రామరాగం అని యైదువిధంబులుగా భాగింపబడి శుద్ధగీతి, భిన్నగీతి, గౌడగీతి, వేసర గీతి, సాధారణీగీతి యని గీతులు పాడుటకుపయోగింపబడి వచ్చినవి.

(12) తాళము: మార్గం దేశీ యని రెండు విధంబులగును. (1) మార్గతాళము చచ్చత్పుట. చాచపుట, షట్పితాపుత్రక, సంపద్వేష్టాక, ఉద్ఘట్టంబులని ఐదువిధంబులగును. వాని అంగంబులును. అక్షరకాలంబును క్రింద గనుపింపబడుచున్నవి.

తాళనామంబులు.	అంగములు.	అక్షరకాలంబులు
(1) చ చ్చ త్పు ట ం	౽ ౽ ౽ 1 ౩	40
(2) చా చ పు ట ం	౽ 1 1 ౽	౩0
(౩) ష ట్పి తా పు త్ర క ం	౩ 1 ౽ ౽ 1 ౽	60
(4) సంపద్వేష్టాకం	౩ ౽ ౽ ౽ ౩	60
(5) ఉ ద్ఘ ట్ట ం	౽ ౽ ౽	౩0

ఈ ఐదు మార్గతాళములును పరమేశ్వరుడు తాండవముజేసినకాలంబున ఈశానాదిపంచ ముఖములనుండి కలిగినవని సంగీతరత్నాకరంబున జెప్పబడియున్నవి. ఈ ఐదు తాళంబులే పూర్వ మందుండినవి. వీనికి తాళంబులకేర్పడిన పదిప్రాణంబులును గలవు. ఈ ఐదు తాళంబులకు

శ్లో. పంచలఘ్వక్షరోచ్చార మితిమాత్రేహకథ్యతే.

ఐదులఘ్వక్షరమ ల నుచ్చరించుకాలము ఒక మాత్రయగును. కాబట్టి ఒక లఘు 5 అక్షర కాలము, గురు పది అక్షరకాలము, ప్లుతము 15 అక్షరకాలము. ఇప్పటికాలమున ఈతాళములకు మాత్రయొకటి నాలుగు అక్షరకాలముగా బెట్టుకొని పాడుచున్నారు. కల. కల అనునది చచ్చ త్పుటము మొదలయిన మార్గతాళములందే ఉపయోగింపబడును. కల అనుట "గురుఃకలాత్ర" గురు అను అగమని శార్ఙ్గదేవులు జెప్పియున్నారు. మార్గతాళము లైదును ఒక్కొక్కటియు మూడువిధములగును. అవి యథాక్షరతాళము (ఏక కలాతాళము) ద్వికలాతాళము, చతుష్కలా తాళము. యథాక్షరతాళము అనునది చచ్చత్పుటము మొదలైన ఐదుతాళములకు నేర్పడిన ప్రమాణము. ద్వికలా తాళమనునది యథాక్షరతాళముయొక్క రెట్టింపు కలలను గలది. చతు ష్కలాతాళమనునది యథాక్షర తాళముయొక్క నాలుగుభాగములనుగలది. పై జెప్పిన కలలు

మార్గతాళముల గురువును దోపజేయుచున్నవి. తక్కిన దేశితాళ లక్షణముల లక్షణ సంగ్రహ ములో జూడుడు.

వాగ్గేయకారక లక్షణము

శ్లో. శాబ్దాతురుచ్యతే గేయం ధాతురిత్యభిధీయతే,
వాచం గేయంచ కురుతే యస్సవాగ్గేయకారకః.

శబ్దరూపమైన సాహిత్యముమాతు. స్వరరూపమైనవర్ణమెట్టు ధాతుః ఈరెంటిని జేయు వాడు వాగ్గేయకారకుడు. సుశబ్దాపశబ్దముల దెలియదగిన వ్యాకరణము, అమరకోశాదినిఘంటు వులు, అనుష్టుప్ మొదలైన ఛందస్సులు, ఉపమాద్యలంకారంబులు, శృంగారాదిరసంబులు, విభా వాది భావంబులు, సంగీతాదికలలు, శౌర్యత్రికంబులు, సుశారీరము, ద్రుతము మొదలైన లయ, చచ్చత్పుటాదితాళంబులు, అప్పటప్పటికి కొత్తకొత్తగా వికసింపగల ప్రజ్ఞయను ప్రతిభ, ద్వేష రోషపరిత్యాగము, చిత్తార్ద్రత (సరసత్వము), ఉచితజ్ఞత, ప్రబంధరచనా ప్రౌఢిమ, సభలో జయించుట, అన్యులచిత్తంబులెఱుగుట, శీఘ్రముగా గీతంబుల నిర్మించుట, త్రిస్థానంబులందు గమక వ్యాపకంబులతోను, రాగరూపకాది విశేషంబులతోను ఆలాపించుట, చిత్తైకాగ్రత ఇవికలిగినవాడే వాగ్గేయకారకుడు. (2) మిక్కిలి ధాతురచనకలగి మాతురచనయందు మందముగలవాడును, ధాతు మాతువులుదెలిసి ప్రబంధంబులందు ప్రౌఢము లేనివాడును మధ్యముడు. (3) రమ్య ముగ మాతురచనగలిగి మందమైన ధాతురచనగలవాడు అధముడు. (4) కథాసందర్భములతో ధాతుమాతువుల రచించు వస్తుకవివరుడనబడును. (5) వర్ణకవి. (వర్ణించుకవి) మధ్యముడు. ఒకరిపల్లసేయబడినమాతునకు వర్ణక్రమంబులతో ధాతునేర్పరించువాడనియు, లేక పల్లవిని మట్టు నెత్తుకొని దానినే క్రమనులు దప్పక కల్పనలతో వర్ణించి పాడువాడనియు కొందఱు. (6) మార్గదేశీయముల నెఱిగినవాడు గాంధర్వుడు. (7) మార్గముమాత్ర మెఱిగినవాడు స్వరాది, (8) ఇతరుల సాహిత్యపు ధాతులో (వర్ణ మెట్టులో) మాతుకల్పన సేయువాడు కుట్టి కారుడు, వీడు అధమాధముడు. (9) మనోహరంబైన శబ్దోచ్చారణము, సుశారీరము, గీతా రంభపరిసమాప్తములు జేయుటయందు సమర్థత, రాగాంగాదిరాగంబుల ఎఱుక, ప్రబంధగానశీలత, బహువిధాలాపంబుల దెలియుట, సకలస్థాననులందు నాయాసము లేక నుచ్చముగ గమకంబుల ప్రకాశపఱచుట, కంఠస్వాధీనము, సావధానము, క్రమములేమి, సకలదోషంబుల వర్జించుట, అభ్యాసతత్పరత, దేశభాషాజ్ఞానము వినువారల మోహింపజేయుట, ఇవిగలిగినవాడే గాయనుడు. (10) గుణములు కొంచెము తక్కువగానుండినను దోషములేనివాడు మధ్యముడు. (11) దోష ముతోగూడినవాడు అధముడు. (12) శిక్షకారుడు అన్యులకునేర్పించును. (13) అనుకారుడు అన్యులభంగినినుసరించును. (14) రసికుడు రసంబులనెఱిగించును, (15) రంజకుడు వినువారిని

రంజింపజేయును. (16) భావుకుడు గానంబున మిక్కిలి ప్రకాశంబును జూపును. (17) ఏకలుడు ఒంటిగా గానముసేయును. (18) యమళుడు. ఇద్దఱు గానముసేయును. (19) బృందకుడు గుంపునజేరి గానముసేయును. (20) మీదజెప్పిన గాయనులవలెనే మాధుర్యముగల ధ్వనులును రూపయౌవనములును చాతుర్యములునుగల గాయనీమణులును గలరు.

గాయక దోషంబులు

1. సందష్టుడు	పండ్లు గఱచుకొని	పాడును.
2. ఉద్ఘుష్టుడు	విరసంబుగనధికధ్వనితో	,,
3. భీతుడు	భయముతో	,,
4. శంకితుడు	సందేహంబుతో త్వరితంబుగ	,,
5. కంపితుడు	అవయవంబుల కంపముతో	,,
6. వికలుడు	స్వరంబుల హెచ్చుతగ్గులతో	,,
7. వితాళుడు	తాళమును విడిచి	,,
8. కరభుడు	ఒంపెపిల్లవలె గొంతును నిడిపించుకొని	,,
9. ఉడ్వడుడు	*మేకనెమరువేయుటవలె నోరుకదలించి	,,
10. ఝోంబకుడు	గొంతు, నుదురు మొగఁబులనరంబులు దెలియునట్లు	,,
11. నిమీలకుడు	కండ్లుమూసుకొని	,,
12. విరసుడు	రంజింపు (రుచి) రసములులేక	,,
13. అపస్వరుడు	స్వరశ్రుతులను విడిచి	,,
14. అవ్యక్తుడు	గద్గదకంఠఁబుతో అక్షరము దెలియక	,,
15. స్థానభ్రష్టుడు	త్రిస్థానంబుల విడిచి	,,
16. అవ్యవస్థితుడు	స్వరస్థానంబుల విడిచి వ్యవస్థలేక	,,
17. మిశ్రకుడు	రాగంబుల గలిపి	,,
18 అనవధానుడు	గమకస్థానంబుల దప్పి	,,
19. అనునాసికుడు	ముక్కుతో	,,
20. సూత్కారి	ఉస్ ఉస్ అని సీత్కారముతో	,,
21. కరాళి	భయముగలుగునట్లు నోరుదెఱచుకొని	,,
22, తుంబకి	సొరకాయవలె బుగ్గలనుబ్బజేసుకొని	,,
23. కాకి	కాకమువలె క్రూరధ్వనితో	,,

*తీసినే దవడతానము లేక మేక తాన మందురు.

24. వక్రి గొంతును వక్రము జేసుకొని ,,
25. ప్రసారి గానప్రవర్తనమువలె కరాద్యవయవచేష్టలతో పాడును ,,

ఇవిగాక గాయన గుణదోషవిశేషంబులు మఱియు గలవు. వానిని రత్నాకరమున జూడుడు.

శారీర లక్షణము

శ్లో. తారానుధ్వని మాధుర్య రక్తి గాంభీర్యమార్దవైః
ఘనతాస్నిగ్ధతాకాంతి ప్రాచుర్యాది గుణైస్యుతం
తత్సుశారీరమిత్యుక్తం లక్ష్యలక్షణకోవిదైః.

తారస్థాయి ననుసరించునట్టి ధ్వని, చెవులకింపు, రంజనము, గంభీరత, మృదుత్వము, ఘనము, విసువారల మోహింపజేయుట, అధికశోభ ఇవి మొదలైన గుణములుగలది సుశారీరమని లక్ష్యలక్షణజ్ఞులు జెప్పుదురు. కుశారీరము.

శ్లో. అనుధ్వాన విహీనత్వం రూక్షత్వం త్యక్తరక్తితా
నిస్సారతా విస్వరతా కాకిత్వం స్థానవిచ్యుతిః
కార్శ్యం కార్కశ్య మిత్యాద్యైః కుశారీరం కుదూషణైః.

శ్రుతిని అనుసరించని ధ్వని, క్రూరత్వము, రంజనములేమి, రుచిలేమి, స్వరవిహీనము, కాకధ్వని, స్థానభ్రష్టము, కృశత్వము, కఠినము, ఇత్యాది దోషంబులుగలది కుశారీరమని జెప్పుదురు.

శ్లో. విద్యాదానేన తపసా భక్త్యావాపార్వతీపతేః
ప్రభూతభాగ్య విభవైః సుశారీర మవాప్యతే.

విద్యాదానము, తపస్సు, శివభక్తి. జన్మాంతరపుణ్యవిశేషము వినిచేతనే మంచిశారీరము కలుగునని తాత్పర్యము.

సంగీతలక్షణ సంగ్రహము

సంగీత ప్రశంస

శ్లో. విఘ్నౌఘ హారిణం సర్వ భక్తాభిమతకారిణం,
వారణాస్య మహంవందే మౌలావర్దేందు ధారిణం.

శ్రీమదఖండపరిపూర్ణ సచ్చిదానంద పరమాత్మ స్వరూపుడైన భగవంతునిచేత శ్రోత్రానందమును, ఆత్మానందమును గలిగించునాదముల రంజనములు గలుగునట్లు విభాగించి యేర్పఅచబడిన విద్యను సంగీతశాస్త్రమందురు. గీతము (గానము) వైదికగానము, వ్యాఖ్యా గానము, లౌకికగానము, కేవల లౌకికగానమని నాలుగువిధములు. సామగానమును వైదికగాన మనియు, ఋషిప్రోక్తములైన గద్యము, పద్యము లేక గద్య పద్యములుగానుండు రామాయ ణాది గ్రంథముల గానమును వ్యాఖ్యాగానమనియు. సంస్కృతభాషచేతను దేశభాషలచేతను దేవ స్తుతులుగా నిబద్ధములుగా గాని అనిబద్ధములుగాగాని సేయుగానమును లౌకికగానమనియు, దేవతాస్తుతులు లేకనే చేసెడిగానమును కేవల లౌకికగానమనియు సూతసంహితలో చెప్పబడి యున్నది.

శ్లో. గీతిగానేన యోగస్స్యాత్ యోగాదేవ శివైక్యతా,
గీతిజ్ఞోయదియోగేన సయాతి పరమేశ్వరం. (సూతసంహిత)

గనుక, భక్తితో నొకదేవతనుగుఱించి గానముసేయు గాయనులకు చిత్తైకాగ్రత కలుగును. చిత్తైకాగ్రతయే యోగము. యోగముచేత పరమాత్మైక్యత్వము కలుగును.

శ్లో. కావ్యాలాపాశ్చయేకేచిద్గీతాని సకలానిచ
శబ్దమూర్తి ధరస్యైతే విష్ణోరంశా మహాత్మనః. (విష్ణుపురాణం.)
సంగీతము భగవదంశమని తాత్పర్యము.

శ్లో. నాహంవసామి వైకుంఠే నయోగిహృదయే రవౌ,
మద్భక్తాయత్రగాయంతే తత్రతిష్ఠామి నారద.

ఓయి నారద! నేను వైకుంఠమందును, యోగీశ్వరుల హృదయములందును, సూర్య మండలమందును వసింపలేను. నాదు భక్తులు యెచ్చోట గానము సేయుచున్నారో అచ్చటనే వసింపుచున్నాను. అని భగవద్వాక్యము.

శ్లో. త్రివర్గఫలదాస్సర్వే దానయజ్ఞ జపాదయః,
ఏకం సంగీతవిజ్ఞానం చతుర్వర్గ ఫలప్రదం. (శివసర్వస్వము.)

దానయజ్ఞ జపాదులన్నియు త్రివర్గములైన ధర్మార్థకామమోక్షముల నిచ్చుచున్నవి. సంగీతజ్ఞానమొకటియే చతుర్వర్గములైన ధర్మార్థ కామమోక్షముల నిచ్చుచున్నదియని పరమేశ్వర వాక్యము. సంగీతమును గాంధర్వవేదమందురు. గాంధర్వము పదునెనిమిది విద్యలలో నొకటి. ఈపదునెనిమిది విద్యలకు సృష్టికర్త పరమేశ్వరుడే.

శ్లో. అష్టాదశానాం ఏతాసాం విద్యానాం భిన్నవర్త్మనాం,
ఆదికర్తాకవిస్సాక్షా చ్ఛూలపాణిరితి శ్రుతిః.

అని మహాభారతములో శాంతిపర్వమున రాజధర్మములో జెప్పబడియున్నది. ఎల్లప్పుడును గానము వినవలెనను కాంక్షచేతనే పరమేశ్వరుడు కంబళ అశ్వతరులనెడు నాగరాజులను కుండలరూపములుగా ధరించుకొనియున్నాడని సంగీతరత్నాకర వ్యాఖ్యానకారులైన కల్లినాథులు వచించియున్నారు. గానమువలన సరస్వతీదేవిని, వేణుగానమువలన విష్ణువును, సామగానంబువలన చతురాననుడును, వీణాగానమువలన సరస్వతియును ప్రీతిబొందుచున్నారు. జ్ఞానహీనములైన శిశుపశుఫణిమృగాదులు గానరస వశమగుచున్నవి. గానముచేత చేతనములు అచేతనములును, అచేతములు చేతనములునుగా నగుటవలన జ్ఞానముగల మానవులు* సంగీతజ్ఞానము నగరంగి తృప్తిబొందుట కేమిసందేహమున్నది!

సామవేదాదిదంగీతం సంజగ్రాహా పితామహాః. (రత్నాకరం)

సంగీత రత్నాకరమందు భార్గదేవులచే జెప్పబడిన సంగీతాచార్యులలో మూడవ ఆచార్యులైన బ్రహ్మదేవుడు సప్తస్వరములుగల సామవేదములోనుండి సంగీతమును గ్రహించెను.

తస్యగీతస్య మాహాత్మ్యం కేప్రశంసితుమీశతే,
ధర్మార్థకామమోక్షాణా మిదమేవైకసాధనం. (రత్నాకరం)

ధర్మార్థకామమోక్షములకు యీసంగీతమే ముఖ్యసాధనముగానున్నది. కాబట్టి యీ సంగీతవిద్యయైనది మిగుల మహిమగలదిగానున్నది.

---

*శ్లో. సంగీతసాహిత్యరసానభిజ్ఞస్సాక్షాత్పశుఃపుచ్ఛవిషాణహీనః
అనెడి ఈ ప్రాచీనశ్లోకమందు సంగీతరసము తెలియని మనుష్యుని తోక కొమ్ములులేని పశువుగా చెప్పియుండుటవలన యీపశువు అద్భుతమైన పశువని తలచవలెను ఇటీగాక ఆంగ్లేయ భాషా పండితుడైన షేక్స్పియర్ అనునొక మహాకవి సంగీతమువలన కరగని మనుష్యుడు ప్రాణిహింస, రాజద్రోహము మొదలైనవి సేయభయపడడని జెప్పియున్నాడు.

శ్లో. వీణావాదన తత్వజ్ఞః శ్రుతిజాతి విశారదః,
తాళజ్ఞశ్చాప్రయాసేన మోక్షమార్గం సగచ్ఛతి.

(యాజ్ఞవల్క్యస్మృతి)

వీణావాదనముల స్వభావమునెఱిగినవాడును, శ్రుతిజాతుల వివేచనములు దెలిసిన వాడును, తాళమును దెలిసినవాడుగా నెవడున్నాడో వాడుప్రయాసములేక మోక్షమును బొందుచున్నాడు, మహాభూతములును గానమునకు స్వాధీనముపడుచున్నవియని పలువిద్వాంసుల చరిత్రములువినబడుచున్నవి. రమారమి 400 సంవత్సరములకు మునుపుండిన గోపాలనాయకుడనే వాడు* ఉత్తరదేశములో నొకరాజసభయందు దీపకరాగమునుపాడి దీపమునంటింప జేసినట్లును, తంజావూరి మహారాష్ట్రరాజసభయందు రమారమి 150 సంవత్సరములకు మునుపుండిన వీరరాఘవయ్య యనువైణిక శ్రేష్ఠులు గాలిలేని వేసంగికాలములో వసంతరాగమును వాయించి చల్లగాలినిరప్పించినట్లును, దానివలన "చల్లగాలివీరరాఘవయ్య" యనిమహారాజు పేరిచ్చి నట్లును, ఈదక్షిణదేశములో ప్రబలవిద్వాంసులై 100 సంవత్సరములకు మునుపుండినవారును, నాదు పెత్తండ్రియునైన ముద్దుస్వామిదీక్షితులనేవారు వానలేనికాలమున అమృతవర్షిణియనేరాగమును పాడి వానను రప్పించినట్లును వాడుకొనుచున్నారు. గ్రంథవిస్తరభీతిచేత ఈసంగీతప్రశంసను ఇంత నుట్టుతో చాలించుకొంటిని.

శ్లో. శిశుర్వేత్తి పశుర్వేత్తి వేత్తిగానరసం ఫణీ,
స పవళ్ళంకరోవేత్తి సమగ్రం వేత్తినాపరః.

అను నీశ్లోకార్థమువలెనే సంగీతశాస్త్రములో జెప్పబడియున్న సకల లక్షణ లక్ష్యములను సకలవిద్యలకును ప్రథమాచార్యుడైన సదాశివుడొకడే యెఱుగుగాక, తక్కినవారెవరునెఱుగ నేరరు. గనుక పెద్దిల యనుగ్రహబలమువలన కొంత ఎఱిగిన నేను సమస్తమును జెప్ప నెంతయు శక్తుడుకాను. అయినను ప్రాచీనసంగీతశాస్త్రములు విశేషముగానుండినప్పటికిని తనకు మునుపటిది యైన 800 సంవత్సరముల సంప్రదాయము ననుసరించినవారును, 250 సంవత్సరములకు మునుపుండినవారును, సంస్కృతభాషలో విశేషపాండిత్యముగలవారును, గంగావతరణ కావ్యగ్రంథకర్తలైన నీలకంఠదీక్షితులవారి గురువును, దక్షిణదేశ సంగీత సంప్రదాయోద్ధారక మూలపురుషులునైన వెంకటమఖిచే తనచతుర్దండి ప్రకాశికలో జెప్పబడిన సంప్రదాయములైన లక్ష్యలక్షణములు మిక్కిలి

---

* ఈ గోపాలనాయకులు తాళార్ణవరాగకదంబములను ప్రబంధంబులు జేసియున్నాడని కల్లినాథులు సంగీతరత్నాకర తాళాధ్యాయ వ్యాఖ్యానమందును, గోపాలనాయకులే శ్రుతులనెఱిగినవారని వెంకటమఖి తన చతుర్దండి ప్రకాశికలో శ్రుతిప్రకరణమందును జెప్పియున్నారు. ఈగోపాలనాయకుడు కల్లినాథులకు మునుపటివారు.

దుర్లభముగా నుండుటవలన తెలిసినమట్టు ఆసంప్రదాయముల దెలియనివారికి దెలియపరచవలెనని కలిగినయపేక్షచే ప్రాయదొరగొంటిని. పూలతోజేరిన నారును మహానదులను జేరిన ఊరివరద నీరునుబోలె. "వెంకటేశ్వరదీక్షితులు" అను వెంకటమఖి మొదలయిన మహానుభావుల లక్షణ లక్ష్యములతో జేరిన నాదువచనములను, పసిబిడ్డలతొక్కుపలుకులవిని ఆనందించి లాలించు తల్లిదండ్రులవలె మహాత్ములు గ్రహించి నన్ను అనుగ్రహించి ఆదరింతురుగాక!

లక్షణ సంగ్రహము

సంగీతము

శ్లో. చైతన్యం సర్వభూతానాం వివృతింజగదాత్మనాం,
నాదబ్రహ్మామృతదానంద మద్వితీయ ముపాస్మహే.
గీతం వాద్యం తథానృత్యం త్రయం సంగీతముచ్యతే. (రత్నాకరం)
గీతము, వాద్యము, నృత్యము ఈమూటిని సంగీతమందురు.
గీతవాద్యోభయం యత్ర సంగీతమితికేచన.
గీతవాద్యముల మాత్రము కొందఱు సంగీతమని చెప్పుచున్నారు.

నాదము:- సంగీతమునకాధారము నాదము.

శ్లో. నకారం ప్రాణనామానం దకారమనలంవిదుః,
జాతః ప్రాణాగ్ని సంయోగాత్తేన నాదోభిధీయతే.

నాదశబ్దమునగల నకారముప్రాణమనియు, దకారము అగ్నియనియు సంజ్ఞగావున ప్రాణాగ్ని సంయోగమువలన నాదము కలుగుచున్నది.

శ్లో. ననాదేన వినాగీతం ననాదేనవినాస్వరః,
ననాదేన వినారాగః తస్మాన్నాదాత్మకంజగత్.

నాదములేనిచో గీతమును, నాదములేనిచో స్వరమును, నాదములేనిచోరాగమునులేవు. గనుక ప్రపంచము నాదస్వరూపముగానున్నది. మనుష్యశరీరములో ఆకాశాగ్నులు సంబంధించి వాయుకంపమువలనగలిగెడి సూక్ష్మధ్వనులేనాదములు. ఆనాదములు హృదయము కంఠము శిరస్సు అనెడి మూడుస్థానములలో వ్యాపించి ముఖమువలన వెడలుచున్నవి.

శ్లో. నాదాచ్ఛ్రుతయోజాతాస్తేభ్యోషడ్జాదయస్స్వరాః,
తేభ్యోరాగ స్సముత్పన్నో గీతం తస్మాచ్చజాయతే,
అతోనాదాత్మకం గీతం వాద్యంగీతానువర్తిచ.

నాదమువలన శ్రుతులును. శ్రుతులవలనషడ్జాదిస్వరములును, స్వరములవలన రాగమును, రాగమువలన గీతమును. కలుగుచున్నది కాబట్టి, గీతమునాదస్వరూపము వాద్యము గీతము వను సరించినది.*

శ్రుతి:- నాదమెప్పుడును ఒకేరీతిగానుండక నతిమందముగాను అత్యుచ్చముగానుండుము. ఈ విధమైవేఱ్వేఱు విధముగానేయదగిననాదములలో నతిమందమైన నాదముమొదలుఅత్యుచ్చమైన నాదమువరకు నొకటికొకటిపైపై విడివిడిగానేయదగిన నాదములు అఱువదియాఱువిధములౌను. వీనిలో మొదటి ఇరువదిరెండునాదములు మంద్రభాగనాదములనియు, రెండవయిరువదిరెండునాదములు మధ్యభాగనాదములనియు, మూడవయిరువదిరెండునాదములు తారభాగనాదములనియు జెప్పబడును. ఈవిధ వ్యత్యాసములగు నొకొక్కభాగమందుగల ఇరువదిరెండు నాదములును పూర్వాచార్యులచే శ్రుతులని వ్యవహరింపబడియున్నవి. "శ్రూయంత ఇతి శ్రుతయఃతిః" అను వ్యుత్పత్తిచేత శ్రుతి యనిపేరొందెను. (శ్రుతి = వినదగినది.)

[స్థాయి. శ్లో.- మంద్రోహృన్మధ్యమఃకంఠశ్శిరస్తారక సంజ్ఞికం. అనునట్లు మంద్రశ్రుతులు ఇరువదిరెండును హృదయమందును, మధ్యశ్రుతులు ఇరువదిరెండును కంఠమందును, తారశ్రుతులు ఇరువదిరెండును శిరస్సునందును కలుగుచున్నవియని జెప్పుచున్నారు. ఈ మంద్రమధ్యతారములు క్రమముగా మంద్రస్థాయి, మధ్యస్థాయి. తారస్థాయి *యనివచింపబడును. (స్థాయి—స్వరములు నిలిచెడిచోటు.)

[స్వరము:- ఈ శ్రుతులు విడివిడిగాను వ్యక్తముగాను శబ్దించవు గనుక వ్యక్తముగ వినదగినదియును, ఇంపుగలదియునుగా నుండునటుల శ్రుతులను పంచి పూర్వాచార్యులచే రంజనముగల యక్షరములచే జేర్చిపలికింపబడియుండుటయే స్వరమనబడును.

1. స్వతోరంజయతి శ్రోత్రం స్వరఇత్యభిధీయతే. తానే రంజనమునీయగలది స్వరమని తాత్పర్యము. (2) మధుకణలేశ మొక్కొకటియును స్వభావమున తీపుగలదిగా నుండినప్పటికిని కొన్ని కణలేశములు జేరియొకబిందుమాత్రమైతేకాని యనుభవించువారికి తీపునీయనేరదు. అటు

---

* ప్రగద్దపక్కియొక్క ఛాయ యెటుల నాప్రగద్దపులుగు ననుసరించియేగునోఅటులనే వాద్యగాని వాచనము గాయకునిగానము ననుసరించి యేగును.

* మంద్రమును తగ్గుస్థాయియనియు, మధ్యమును సమస్థాయియనియు, తారమును పెచ్చుస్థాయియనియు, జెప్పుదురు. ఈమూటిని స్థిస్థాయియనిపలుకుదురు. ఒకయంత్రమందు మంద్రమునకు క్రిందను తారమునకు మీదను ఎన్నిస్థాయిలు యుండినప్పటికిని స్థాయి యొకటికి యిరువదిరెండేసి శ్రుతులుగల వని యెంచవలెను.

వలెనే మధుకణలేశములుబోలిన కొన్ని శ్రుతులనొకటిగా గూర్చి యింపుగల యొక స్వరరూప ముగా గావింపబడెను. (3) ఒక రస స్వరూపముగానే యన్నిస్వరములునుండినట్టయితే తేనెను మాటిమాటికి విడువక భుజించువారికి యెటులరుచింపనోపదో అటులనే రంజనముగలిగింపదు. ఆహారసుఖ మపేక్షించువారును వేఱువేఱు రుచులనీయగల షడ్రసపదార్థములజేర్చి భుజించి తృప్తిబొందుదురు. కాబట్టి యొకటికొకటి పొంచ్చివేఱుబడిన కొన్నికొన్ని శ్రుతులచేరికవలనగలిగిన ప్రత్యేకరకములైన ఋషభము మొదలగు ఆఱుస్వరములును షడ్రుచులజేర్చి భుజించుటకు ఆధార మైన అన్నముబోలిక షడ్జస్వరమునొకటిగా జేర్చియేడుస్వరములుగా ప్రాచీనాచార్యుడైనపరమ శివుడమర్చియున్నాడు. (4) మీదజెప్పబడిన శ్రుతులచేకూర్పబడిన సప్తస్వరములునుమంద్రమధ్యతార ములనెడు మూడుస్థాయిలయందును గానముసేయబడును. శ్రుతుల సంబంధముగల ఏడు స్వర ముల పేళ్లును, వానిసంకేతాక్షరములును. ఒక్కొక్కస్వరము ఇన్ని ఇన్ని శ్రుతులుగలవియనియు క్రింద జూపింపబడియున్నవి.

మొదటి స్వరము	షడ్జము	స	(4 శ్రుతులు)
రెండవ స్వరము	ఋషభము	రి	(3 ")
మూడవ స్వరము	గాంధారము	గ	(2 ")
నాల్గవస్వరము	మధ్యమము	మ	(4 ")
ఐదవ స్వరము	పంచమము	ప	(4 ")
ఆఱవస్వరము	ధైవతము	ధ	(3 ")
ఏడవస్వరము	నిషాదము	ని*	(2 శ్రుతులు)

ఈ సప్తస్వరముల సంకేతాక్షరములు ఆదిమొదలు వాడబడివచ్చుచున్నవి యనుటయివి ఛందస్సు, శిక్షయను వేదాంగములందును, అథర్వణవేదమునుజేరిన ప్రాచీనఉపనిషత్తు (గర్భోప నిషత్తు) ఒకటియందును గనబడుటచేత ప్రకాశించును.

5. ఒకస్థాయియందుగల ఏడుస్వరములకు సప్తకము అనియు, వీనితో నీస్థాయికిపైనిగల స్థాయిషడ్జమును జేర్చుటవలనగలుగు స, రి. గ, మ, ప, ధ, ని, స, అనుఎనిమిది స్వరములకు అష్ట కము అనియుపేరు.

---

*ఈ సప్తస్వర సంకేతాక్షరములలో (స) అను అక్షరము పరమశివునియందును, (రి, గ, మ, ప, ధ,) యను అక్షరములు క్రమముగా సదాశివుని యొక్క సద్యోజాతాది పంచముఖములందును, (ని) అను అక్షరము మహేశ్వరునియందును ఉద్భవించినట్లు గోవిందామాత్యులు తనరాగతాళ చింతామణియను పద్యకావ్యములో జెప్పియున్నారు.

శ్లో. తత్రతుర్యశ్రుతౌషడ్జ స్సప్తమ్యాం ఋషభోమతః,
తతో నవమ్యాం గాంధార స్త్రయోదశ్యాంతు మధ్యమః,
పంచమ స్సప్తదశ్యాంతు ధైవతోవింశతిశ్రుతౌ,
ద్వావింశేతు నిషాదస్యాచ్ఛుతిష్విత్థం స్వరోద్భవః,
ఏతేషడ్జాదయ స్సప్తస్వరాశుద్ధాఃప్రకీర్తితాః (స్వరమేళ కళానిధి)

పై జెప్పబడిన ఏడుస్వరములను ఇరువదిరెండు శ్రుతులలో నాలుగవశ్రుతియందు షడ్జమును, ఏడవశ్రుతియందు ఋషభమును, తొమ్మిదవ శ్రుతియందు గాంధారమును, పదమూడవ శ్రుతియందు మధ్యమమును, పదునేడవశ్రుతియందు పంచమమును, ఇరువదవశ్రుతియందు ధైవతమును, ఇరువదిరెండవశ్రుతియందు నిషాదమునుగలుగుచున్నవి. షడ్జముమొదలైన ఈఏడును శుద్ధ స్వరములని రామామాత్యులచే తన స్వరమేళకళానిధిలో జెప్పబడియున్నది. ఇటులనే సంగీతరత్నాకరము మొదలైన గ్రంథములందును. జెప్పబడియున్నది.

7. ఈ ఏడుశుద్ధ స్వరములనే ప్రకృతిస్వరములని జెప్పుదురు.

8. ఈయేడుశుద్ధస్వరములలో షడ్జము పంచమము దక్క తక్కిన ఋషభగాంధార మధ్యమధైవతనిషాదములైన ఐదుశుద్ధస్వరములు ఎప్పుడును ఒకనాదముగానే శబ్దించక శ్రుతిభేదములవలన వేఱు వేఱు ధ్వనులుగలవిగా శబ్దించుచున్నవి. ఈరీతిగా శ్రుతిభేదములవలన వికారమందు స్వరములు వికృతిస్వరములని జెప్పబడును.

9. శుద్ధ (ప్రకృతి) స్వర వికృతిస్వర నిరూపణము: (1) శుద్ధస్వరములు తమజన్మ స్థానములైన నియతశ్రుతులందే యుండునప్పుడు తమకుగలశ్రుతులు తగ్గినప్పటికిని వికృతిస్వరములుగా కానేరవు. అనగా వికారమందని శుద్ధస్వరములే. ఉదాహరణము- షడ్జమునకుగల నాలుగు శ్రుతులలో మూడవశ్రుతియందుకాకలి నిషాదముదోచియది షడ్జముయొక్క మూడుశ్రుతులజెంది నప్పుడు షడ్జము మిగిలిన ఒకేశ్రుతిగలదిగా యున్నప్పటికిని తన నియతశ్రుతిని విడిచిజారకుండుట వలన అదిశుద్ధస్వరమే. ఏస్వరముతనదు నియతశ్రుతినివిడిచి వేఱొకశుద్ధస్వరముగలుగు శ్రుతియందు గాని, శుద్ధస్వరములు గలుగనివేఱుశ్రుతియందుగాని కలుగుచున్నదో ఆస్వరము వికృతిస్వరమన బడును.

10. వికృతి స్వరములెల్వియనిన:- 1. పంచశ్రుతిఋషభము, 2. షట్శ్రుతి ఋషభము, (3) సాధారణగాంధారము, (4) అంతరగాంధారము, (5) వరాళిమధ్యమము, (6) పంచశ్రుతి ధైవతము, (7) షట్శ్రుతిధైవతము, (8) కైశికినిషాదము, (9) కాకలినిషాదము.

11. మీద గనుపించిన ఇరువదిరెండుశ్రుతులు పేళ్లును, వానినుండి ఏడుస్వరములును, తొమ్మిదివికృతి స్వరములును గలిగించెడిరీతిని దీనిక్రింద ఈ కాలవ్యవహారమువలె వెంకటమఖి విరచిత చతుర్దండి ప్రకాశిక ననుసరించి గనుపింపబడిన శ్రుతిపథకమున జూడుడు.

		స	రి	గ	మ	ప	ధ	ని
I	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22							
	తీవ్ర, కుముద్వతి, మంద, ఛందోవతి, దయావతి, రంజని, రక్తిక, రౌద్రి, క్రోధ, వజ్రిక, ప్రసారిణి, ప్రీతి, మార్జని, క్షితి, రక్త, సందీపని, ఆలాపిని, మదంతి, రోహిణి, రమ్యా, ఉగ్ర, క్షోభిణి							
	ధ ని	ని		ని ని	గ	మ		ని

12 ఈ పథకములో శ్రుతిబంతులకుపైన శుద్ధస్వరములును, శ్రుతిబంతులకు క్రింద వికృతిస్వరములును వ్రాయబడియున్నవి.

13. పైగనుపించిన శ్రుతిపథకమునగలఇరువదిరెండు శ్రుతులలో మొదటి శ్రుతియందు కాకలినిషాదమును; నాలుగవశ్రుతియందుషడ్జమును; ఏడవశ్రుతియందు శుద్ధఋషభమును; తొమ్మిదవశ్రుతియందు శుద్ధగాంధారమును, పంచశ్రుతిఋషభమును; పదియవశ్రుతియందు సాధారణ గాంధారమును, షట్శ్రుతి ఋషభమును; పన్నెండవశ్రుతియందు అంతరగాంధారమును; పదమూడవ శ్రుతియందు శుద్ధమధ్యమమును; పదునారవశ్రుతియందు వరాళిమధ్యమమును;*, పదియేడవ శ్రుతియందు పంచమమును; ఇరువదియవ శ్రుతియందుశుద్ధధైవతమును; ఇరువదిరెండవశ్రుతియందు శుద్ధనిషాదమును, పంచశ్రుతిధైవతమును గలుగుచున్నవి.

14. శుద్ధస్వరములు ఏడు, వికృతిస్వరములుతొమ్మిది. అంతుపదియారు స్వరములు మీద జూపించినట్లు ఇరువదిరెండుశ్రుతులలో పదిరెండు (12) స్థానములనుండికలుగుచున్నవి. అందువల్లనే వీణమొదలైన జంత్రవాద్యములలో నీపదియారుశుద్ధవికృతస్వరముల నుపయోగ పఱచుటకై పదిరెండుస్థానములేర్పడినవి. వీనినిక్రిందజూడుడు.

---

* ఇది ఈకాలమున ప్రతిమధ్యమమని వాడబడుచున్నది.

(1) శుద్ధఋషభము (2) శుద్ధగాంధారము, లేకపంచశ్రుతిఋషభము; (3) సాధారణ గాంధారము, లేక షట్శ్రుతిఋషభము; (4) అంతరగాంధారము; (5) శుద్ధమధ్యమము; (6) వరాళి మధ్యమము; (7) పంచమము; (8) శుద్ధధైవతము; (9) శుద్ధనిషాదము, లేక పంచశ్రుతిధైవతము; (10) కైశికినిషాదము, లేక షట్శ్రుతిధైవతము; (11) కాకలినిషాదము; (12) షడ్డము*

15. ఈస్వరములు వీణలోమేరువుగాక పదిరెండుమెట్లలో పదిరెండుస్థానములందు గలవు. ఈస్థానములవీణలోజూడుడు.

16.ఒక్కొక్కప్రకృతివికృతిస్వరములకుఇన్నిఇన్నిశ్రుతులుగలవనుటనుశ్రుతివీణవలననెఱుగనగును. ఆశ్రుతివీణ ఇపుడు వాడుకలోగల సర్వరాగమేళవీణయందు మధ్యస్థాయిని* 1-6-8వ మెట్లకు నడిమిని రెండేసిమెట్లును, 2-4-9-11వ మెట్లకు నడిమిని యొక్కొక్కమెట్టును, 3-5-7-10-12 ఈమెట్లులుండినట్లునుబెట్టితే శ్రుతి వీణయగునని వెంకటమఖిచెప్పియున్నారు. అటులబెట్టుటవలన నొక్కొక్కప్రకృతి స్వరములకును, అలప్రకృతి స్వరస్థానము నాశ్రయించుటవలన గలుగు నొక్కొక వికృతిస్వరములకును ఇన్నిఇన్నిశ్రుతులుగలవని యెఱుగుటయుగాక నుచ్చోచ్చ తరమైన నాదభేదముల నెఱుగవచ్చును. ఇవియన్నియు నీక్రిందగనుపింపబడిన శ్రుతివీణాపథకమున జూడుడు.

శ్రుతివీణా పథకము

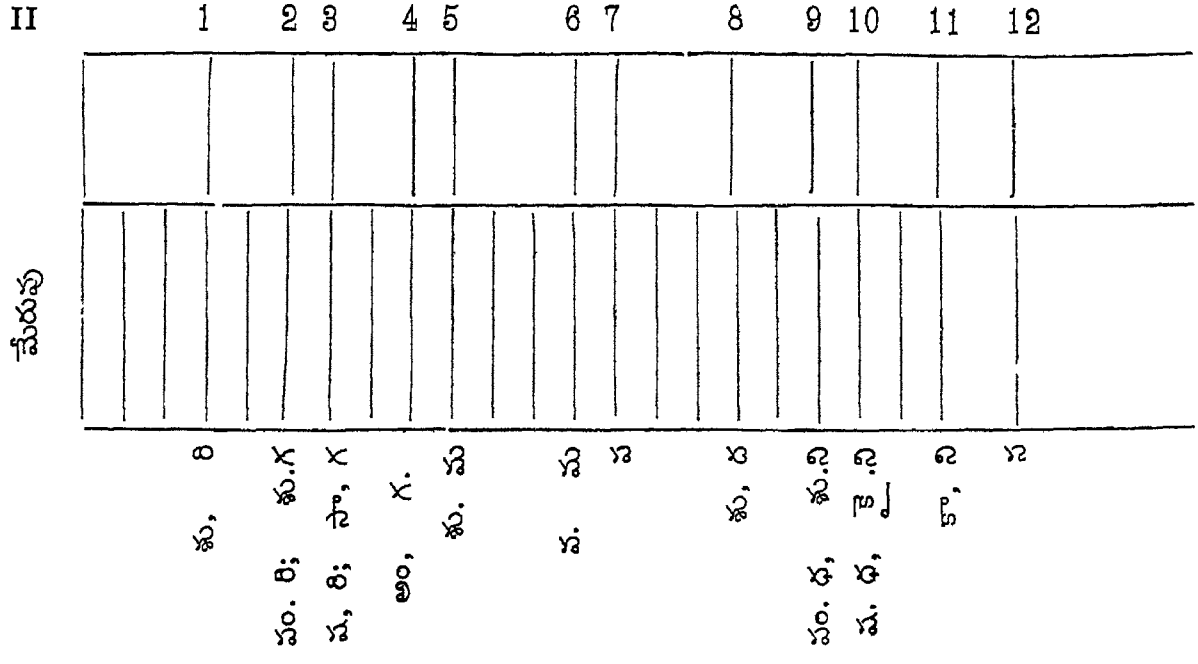

* మధ్యస్థాయిషడ్జము స్థానములేక సారణితంతినుండి కలుగుటవలన స్థానములుగల మధ్యస్థాయి ఋషభము మొదలుకొని యెత్తుకొనబడినదియుగాక నిచ్చటషడ్జమునకై తారస్థాయిషడ్జమెత్తుకొనబడినది.

* స్వరరాగమేళవీణలో మధ్యస్థాయినిగల స్వరస్థానములు (ఇండ్లు) విరివిగానుండుటవలన మధ్యస్థాయి యెత్తుకొనబడెను.

వాది; సంవాది; అనువాది; వివాది

శ్లో. వాదీసయః ప్రయోగే బహుళోరాజా, యయోస్తుమధ్యేస్యుః,
ద్వాదశ వాష్టౌ శ్రుతయోఽహాత్యా సంవాదినౌ తౌస్తుః,
ఏకశ్రుత్యంతరితౌ వివాదినౌ వైరిణౌ మిథోభవతః,
అనువాదినస్తు శేషాభృత్యా ఇత్థంయథార్థాస్తే (రాగవిబోధం)

(1) వాది, ఒకరాగమునగల అంశస్వర (జీవస్వర)మునుబోలి మాటిమాటికి నుపయోగ పరచెడి స్వరము వాదియనబడును. ఆవాదిరాజునకు సదృశమైనది (2) సంవాది రెండుస్వరములకు నడుమ నెనిమిది లేక పదిరెండు శ్రుతులుండితే ఆరెండుస్వరములను పరస్పరము సంవాదుల నబడును. ఆ సంవాది వాది యైనరాజునకు మంత్రిని బోలినది.

(ఉదాహరణము) i సమౌ, సపౌ, రిధౌచైవ నిగౌసంవాదినౌ మిథః,

ఏవంశుద్ధస్వరేషూక్త స్సంవాది స్వరనిర్ణయః. (చతుర్దండిప్రకాశిక)
శుద్ధస్వరములలో (స—మ), (స—ప), (రి—ధ), (ని—గ) ఇవిపరస్పరము సంవాదులగును.

ii శుద్ధశ్చ మధ్యమశ్శుద్ధ నిషాదశ్చేత్యుభౌస్వరౌ,
శ్రుత్యష్టకేనాం తరితావపి సంవాదినౌనహి. (చతు.ప్ర)
శుద్ధమధ్యమ శుద్ధనిషాదములు తమనడుమ నెనిమిదిశ్రుతులు గలిగియున్నప్పటికిని పర స్పరము సంవాదులుగా కానేరవు.

iii సాధారణాఖ్యగాంధార కైశికాఖ్యనిషాదయోః,
తథైవాంతర కాకల్యో స్సంవాదో వికృతేష్వపి,
శుద్ధర్షభేణ సంవాదీ వరాళీమధ్యమస్తథా. (చతు. ప్ర)

వికృతిస్వరములలో సాధారణగాంధారమును, కైశికినిషాదమును; అంతరగాంధారమును కాకలి నిషాదమును, శుద్ధఋషభమును, వరాళిమధ్యమమును పరస్పరము సంవాదులగును.

(3) వివాది: రెండుస్వరములనడుమ నొకశ్రుతియుండితే ఆరెండుస్వరములును పరస్ప రము వివాదులగును. ఆవివాది శత్రువునకు సదృశమైనది.

ఉదా: రిగౌధనీ చశుద్ధేషు స్వరౌస్యాతాం వివాదినౌ,
సాధారణాంతరౌచైవ కైశికీ కాకలీ, స్వరౌ,
మిథోవివాదినౌజ్ఞేయౌ విక్వతేషుస్వరేష్వపి. (చ. ప్ర.)

శుద్ధస్వరములలో (రి–గ): (ధ–ని) ఇవిపరస్పరము వివాదులగును. వికృతస్వరములలో సాధారణగాంధారము లేక షట్శ్రుతి ఋషభమును, అంతరగాంధారమును; కైశికినిషాదము లేక షట్శ్రుతిధైవతమును, కాకలి నిషాదమును పరస్పరము వివాదులగును.

(4) అనువాది. వాది, సంవాది, వివాది, కానిస్వరములు అనువాదులగును. ఆ అనువాది భృత్యునివంటిది. ఈ వాది సంవాది అనువాది వివాదులనుగని పెట్టు మార్గమును యీ క్రింద జూపింపబడిన వీణాప్రస్తారపథకమున జూడుడు.

III

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22

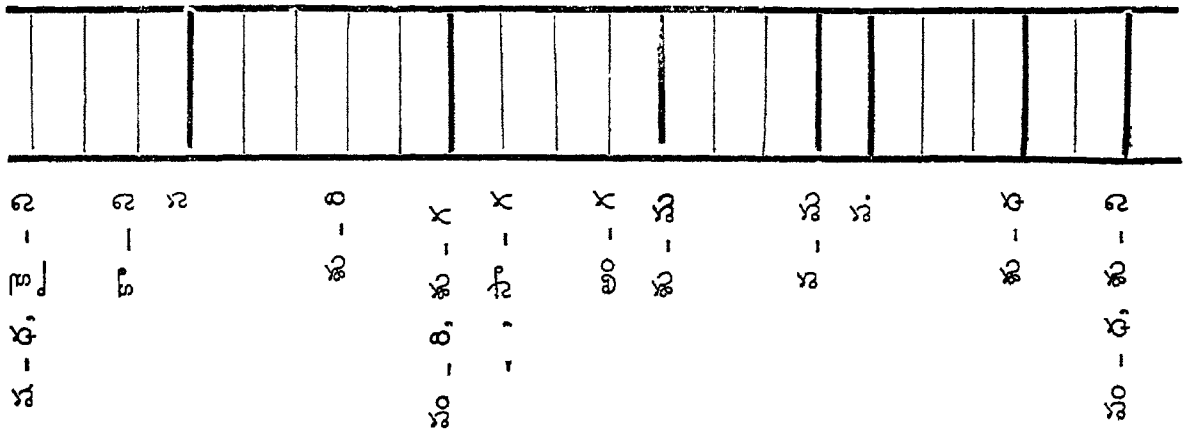

(5) మీదజెప్పియుండుట పరిశోధించిచేడెబ్బదిరెండు మేళములలో గలిగెడిరాగముల పాడుటయందు, 1. శుద్ధఋషభమునుండి శుద్ధగాంధారమునకు ఎక్కుట; 2. శుద్ధగాంధారమున నుండి శుద్ధఋషభమునకు దిగుట; 3. షట్శ్రుతిఋషభమునుండి అంతరగాంధారమునకు ఎక్కుట; 4. అంతరగాంధారముననుండి షట్శ్రుతిఋషభమునకు దిగుట; 5. శుద్ధధైవతమున నుండి శుద్ధనిషాదమునకు ఎక్కుట; 6. శుద్ధనిషాదముననుండి శుద్ధధైవతమునకుదిగుట; 7. షట్శ్రుతిధైవతమున నుండి కాకలినిషాదమునకుఎక్కుట; 8. కాకలినిషాదముననుండి షట్శ్రుతి ధైవతమునకు దిగుట; ఈ ఎనిమిది విధములందును వివాదిదోషములు గనబడుచున్నవిగావున, ఈ ఎనిమిది విధములు దక్క తక్కిన స్వరములను ఏరీతిగా బట్టిననురంజనము చెడదు.

6 ఈ ఎనిమిది విధములయిన వివాదిస్వర ఆరోహణ అవరోహణములు మొదటి చక్రమును జేరిన మొదటి ఆరుమేళములందును, ఆఱవచక్రమునుజేరిన 31, 32, 33, 34, 35, 36వ మేళములందును, ఏడవచక్రమునుజేరిన 37, 38, 39, 40, 41, 42వ మేళములందును, పరెండవచక్రమునుజేరిన 67, 68, 69, 70, 71, 72వ మేళములందును, ఒక్కొక్కచక్రము యొక్క మొదటిదియు, కడపటిదియునైన మేళములందును, అనగామీదజూపించిన మేళములలో

1, 6, 31, 36, 37, 42, 67, 72వ మేళములు దక్క తక్కిన 7, 12, 13, 18, 19, 24, 25, 30, 43, 48, 49, 54, 55, 60, 61, 66వ మేళములందును గనుబడుచున్నవి. ఈ నలువది (40) మేళములందును పాడునప్పుడు వాదివివాది లక్షణముల ననుసరించియేపాడుట సంప్రదాయము గానున్నది. అదిఎటులనిన, వివాదిస్వరమును అనేకముగా వర్జించియైనను. లేక శత్రువునకు సదృశమైన వివాదిస్వరమందు వాది, సంవాది, అనువాది స్వరములలోనేదైనయొక స్వరముయొక్క ఛాయను గమకముచే నెక్కించి (గమకములను కపటక్రియలచే) వివాదిని మిత్రునివలెజూపించియైనను పాడుటసంప్రదాయజ్ఞులవాడుకగానున్నది. ఇట్లునేయనియెడల వివాదిస్వర ప్రయోగముచే గానముయొక్క రంజనముచెడును. ఇదియే భరతమతంగాదిముునులమతము.

గ్రా మ ము

శ్లో. యథాకుటుంబినస్సర్వే ఏకీభూతాభపంతిహి,
తథాస్వరాణాం సందోహోగ్రామఇత్యభిధీయతే.

కుటుంబముగలవారు అనేకులుచేరి ఒకగ్రామమెట్లగునో అటుల మూర్ఛనయును, మూర్ఛనాభేదములవలన గలుగుమేళములును సంభవించుటకుపయోగములైన స్వరసముదాయనుల చేరికయే గ్రామమనబడును. ఈగ్రామముగాంధార గ్రామము, మధ్యమగ్రామము, షడ్జగ్రామము లని మూడు విధములనబడును. ఈ గ్రామముక్రమముగా గాంధారము, మధ్యమము, షడ్జములను స్వరములను మొదలుగాగలవి. (1) గాంధారగ్రామము షడ్జముమొదలు ధైవతమువరకుగల సరిగమపధ యను స్వరములు మూడేసి శ్రుతులును, నిషాదమునాలుగు శ్రుతులునుగలదియగును.

(2) మధ్యమగ్రామము: సోపాంత్యశ్రుతి సంస్థేస్మిన్మధ్యమగ్రామ ఇష్యతే.

పంచమము సాందీపినియనెడు తనదు మూడవ శ్రుతి స్థానమును జెంది 4, 3, 2, 4, 3, 4, 2 శ్రుతులను క్రమముగా పొందిన స, రి, గ, మ, ప, ధ, ని, యను స్వరములు గలదియగును.

(3) షడ్జగ్రామము: షడ్జగ్రామఃపంచమేస్యచతుర్థశ్రుతి సంస్థితే, పంచమము నాలుగు శ్రుతులతో గూడి 4, 3, 2, 4. 4, 3, 2 శ్రుతులను క్రమముగాపొందిన స, రి, గ, మ, ప, ధ ని. యనుస్వరములు గలదియగును. వీనిక్రమములను క్రిందగనుపింపబడిన శ్రుతిగ్రామ పథకమున గమనించిచూడుడు.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
గాంధార గ్రామము			స			రి			గ			మ			ప				ధ				ని	
మధ్యమ గ్రామము				స			రి		గ				మ			ప				ధ			ని	
షడ్జ గ్రామము				స			రి		గ				మ				ప			ధ			ని	

(2) శ్లో గాంధారగ్రామమూచట్లే తదాతం నారదోమునిః.
ప్రవర్తతే స్వర్గలోకే గ్రామోసౌన మహీతలే. (రత్నాకరం.)

గాంధారగ్రామము స్వర్గలోకములో ప్రకాశించుచున్నది యనినారదులుచెప్పినట్లు శార్ఙ్గ దేవులచే రత్నాకరమున జెప్పబడియున్నది.

(3) ద్వౌగ్రామౌ విశ్రుతౌలోకే షడ్జమధ్యమసంజ్ఞికౌ, (భరతులు)

అనిభరతమునుఁబుచెప్పినట్లు ఆమునీంద్రునికాలమందే షడ్జగ్రామము, మధ్యమగ్రామము లను రెండు గ్రామములు మాత్రము వాడుకలోనుండినట్లు తెలియబడుచున్నది. పై జెప్పినరెండు గ్రామములును వాడుకయందున్నట్లు శార్ఙ్గ దేవులును జెప్పియున్నారు. రమారమి 400 సంవత్సర ములకు మునుపు గలిగిన సంగీతపారిజాతమను గ్రంథమందు

(4) మూర్ఛనాధారభూతాస్తేషడ్జగ్రామస్త్రిమూత్తమః (సంగీత పారిజాతం.)

ఈశ్లోకము చొప్పున ఆకాలమందే మధ్యమగ్రామము వాడుకలోలేనట్లును సంగీతజ్ఞులు శ్లాఘ్యముగా షడ్జగ్రామమును మాత్రము వాడుకలో బెట్టుకొనివచ్చినట్లును తెలియవచ్చు చున్నది.

(5) తథాహిమధ్యమగ్రామే త్రిశ్రుతిః పంచమఃఖలు,
అస్మాభిర్మధ్యమ గ్రామోప్యసత్ప్రాయఇతీర్యతే,
ఏక ఏవతుషడ్జగ్రామ ఇత్యవధార్యతే. (చతుర్దండిప్రకాశిక)

మధ్యమ గ్రామమునగల త్రిశ్రుతి పంచమమైనది లక్ష్యమార్గమువలన వరాళీమధ్యమ మగుచున్నది. కాబట్టి షడ్జగ్రామ మొకటియే గ్రహింపబడుచున్నదియని పెంకటమఖి జెప్పి యున్నారు.

మూర్ఛన

శ్లో. క్రమాత్స్వరాణాం సప్తానాం. ఆరోహాశ్చావరోహణం,
మూర్ఛనేత్యుచ్యతేతాస్తు ప్రతిమేళంచసప్తధా. (చతుర్దండి.)

క్రమముగా సప్తస్వరములయొక్క ఆరోహణమును, అవరోహణమును మూర్ఛనయని చెప్పబడుచున్నది. (1) ఆరోహణము. స రి, గ, మ, ప, ధ, ని యనియొక్కటి. (2) అవరోహణము. ని, ధ, ప. మ. గ, రి, స యని దిగుట. (మూర్ఛనయను శబ్దమునకువినువారిని మోహింపజేయుటయని యర్థము,

(2) షడ్జము మొదలు నిషాదమువరకు ఆరోహణమువలనను, నిషాదము మొదలు షడ్జమువరకు అవరోహణమువలనను మొదటిమూర్ఛన కలుగుచున్నది. ఇటులనే ఋషభము మొదలు మీదిస్థాయిషడ్జమువరకు ఆరోహణమువలనను, ఆషడ్జముమొదలు ఋషభమువరకు అవరోహణమువలనను రెండవమూర్ఛన కలుగుచున్నది. ఇటులనే గాంధారముమొదలైన స్వరము లొక్కొక్కటియందును ఒక్కొక్క మూర్ఛన కలుగుచున్నది. దీనిక్రమమును క్రిందజూడుడు.

ఆరోహణము	అవరోహణము
స రి గ మ ప ధ ని ,	ని ధ ప మ గ రి స .
రి గ మ ప ధ ని స ,	స ని ధ ప మ గ రి .
గ మ ప ధ ని స రి ,	రి స ని ధ ప మ గ .
మ ప ధ ని స రి గ ,	గ రి స ని ధ ప మ .
ప ధ ని స రి గ మ ,	మ గ రి స ని ధ ప .
ధ ని స రి గ మ ప ,	ప మ గ రి స ని ధ .
ని స రి గ మ ప ధ ,	ధ ప మ గ రి స ని .

ఇటుల సప్తస్వర స్వరూపములు గలవిగా జెప్పబొయ్యెడి డెబ్బదిరెండు మేళములలో నొక్కొక్కమేళములందును ఏడేసి మూర్ఛనలు వెంకటమఖివల్ల జెప్పబడియున్నవి.

తాసము

స్వరముల విస్తరింపు, లేక గుణించుట. అదిశుద్ధతానము కూటతానములని రెండు విధములగును. (1) ఒకరాగము ప్రకాశిల్లునట్లు జూపించుటయే శుద్ధతానము. (2) రెండురాగములు ప్రకాశిల్లునట్లు జూపించుటయే కూటతానము. ఈకూటతానము భాషాంగరాగ స్ఫూర్తిచేగలుగు తానమని కొందరెంచెదరు. భాషాంగరాగము తనజనకరాగస్వరములుగాక ఏదైన వేఱొకరాగాంగ రాగ స్వరమును మాత్రము విధించినట్లుపాడుటయే యగును. ఉదాహరణము. రాగాంగమైన

హరికేదారగౌళగీతములో భాషాంగరాగములతో జేర్చి జెప్పబడియున్న కాంభోజిరాగమువకు కైశికి నిషాదమేవచ్చును. అటులుండినప్పటికిని (స ని ధ సా) అను ప్రయోగమందుమాత్రము కాకలి నిషాదము రావచ్చునని విధించియున్నారు. తక్కినచోటులన్నియు కైశికి నిషాదమే రావలెను. ఇటువంటి భాషాంగరాగముచేత రెండురాగప్రకాశములు గలుగనేరవు గనుక లక్షణ కారులు జెప్పినట్లు కూటతానములలో ముందటి సగమందొక రాగమును, మరుసటి సగమందొక రాగమును ప్రకాశింపవలెను. భాషాంగరాగమువలన కూటతానమును రెండు రాగప్రకాశము గలదిగా నెంచుట సరికాదని దోచుచున్నది. కాంభోజిబోలిన భాషాంగరాగముల రాగాంగ రాగ గీతములలో జేర్చి విరచించిన వెంకటమఖియే కూటతానము భాషాంగరాగ ప్రకాశముగలదియని జెప్పవచ్చును. అట్లు చెప్పక రెండు రాగవ్యక్తి గలదియని జెప్పియుండుట నూహింపుడీ.

వర్ణము

శ్లో. గానక్రియోచ్యతే వర్ణస్స చతుర్ధా నిరూపితః
స్థాయ్యారోహ్యవరోహీచ స్థాయీ సంచారిణౌతథా.

వర్ణమనునది గానముయొక్క క్రియ. అది స్థాయి, ఆరోహి. అవరోహి, సంచారి యని నాలుగువిధములగును. (1) స్థాయి వర్ణము. ఏ స్వరమందు ప్రారంభించునో ఆ స్వర మందే తిరుగవచ్చి నిలిచెడి గానక్రియ స్థాయీవర్ణమగును. ఉదాహరణము: సా సా సా; సా సా సా; సా పా సా; స గ రి స; రి గ మ ప మ గ రి. (2) ఆరోహివర్ణము: ప్రారం భించిన స్వరమందుండి క్రమముగా నెక్కెడి గానక్రియ ఆరోహివర్ణ మగును. ఉదాహ రణము: సా రి గా; రి గ మ ప ధా. (3) అవరోహివర్ణము: ప్రారంభించిన స్వరమందుండి క్రమముగా దిగెడి గానక్రియ అవరోహివర్ణ మగును. ఉదా: స ని ధ ప మ గ రి; ని ధ ప మ గా; ధ ప మ గ రి సా. (4) సంచారి వర్ణము. పై జెప్పిన మూడు వర్ణములను కలిసెడి గాన క్రియ సంచారివర్ణ మగును. ఉదా: స మ గ ని దా; స ని ధ ప ధా; రి మ గ మ గ రి సా. ఈ కాలమందు పై జెప్పిన వర్ణక్రమముల ధాతువను స్వరములతో జేరిన మాతువను సాహిత్య ముల మాత్రము వర్ణ మెట్టని జెప్పుచున్నారు.

అలంకారము

శ్లో. క్రమేణ స్వరసందర్భ మలంకారం ప్రచక్షతే (రత్నాకరం.)

ఈ వర్ణ భేదములను అనుసరించి క్రమముగా స్వరముల జేర్చుటయే అలంకారము అనబడును. గానమునకు అందమును గలుగజేయునది అలంకారమని తాత్పర్యము. అహోబల

పండితునిచే తన సంగీత పారిజాతమున జెప్పబడిన ఏడు ప్రసిధలంకారములతో స్వరాళి[1] (సరళి) అనెడి ఝంపటా తాళముతో జేరిన అలంకారము ఒకటిని జేర్చి వెంకటమఖి ఎనిమిది అలంకార ములుగా జెప్పియున్నారు. (1) ఝంపటాలంకారము. ఇది ఝంపటా తాళముతో జేరినది. ఈ ఝంపటాతాళము[2] నాలుగక్షరకాలముగల ఒక లఘువును, రెండేసి అక్షరకాలముగల రెండు ద్రుతములును గలది యగును. ఇది రెండు మాత్రలు. స రి గ మ | ప ధ | ని స ।। స ని ధ ప | మ గ | రి స ।। ఇప్పుడు వాడుకలోనుండు సరళి, వరుసలు, జంట సరళి, జంట సరళి వరుసలు పై జెప్పిన ఝంపటాతాళాలంకారముగానే యున్నవి. (2) ధ్రువాలంకారము. ఇది ధ్రువ తాళముతో జేరినది. ఈతాళము ఆఱు అక్షరకాలములుగల లఘుశేఖరమును[3] నాలుగేసి అక్షర కాలములుగల రెండు లఘువులనుగలది. అంతు పదునాలుగు అక్షరముల కాలము స రి గ మ గ రి | స రి గ రి | స రి గ మ ।। (3) మత్యతాళాలంకారము. ఇది మత్యతాళముతో జేరి నది. ఈ తాళము నాలుగక్షర కాలముగల ఒక లఘువును రెండక్షరకాలముగల ఒక ద్రుతమును, నాలుగక్షరముగల ఒక లఘువును గలది. అంతు పది అక్షర కాలము. స రి గ రి | స రి | స రి

---

1. ఈ కాలమున వాడుకలో డెబ్బదిరెండు మేళములున్నప్పటికిని, పదునేనవ మేళమైన మాయామాళవ గౌళ మేళమునగల ఈ స్వరాళిని (సరళిని) మొట్టమొదట అభ్యాసమునకు ఎత్తుగొనియుండుటకు కారణమేమనిన? శుద్ధమధ్యమము ముఖ్యమగుటకును, ఋషభధైవత గాంధారనిషాద శుద్ధ వికృతస్వర భేదములో ఈమేళమునుజేరిన ఋషభ ధైవతస్వరములుదక్క ఎగ్గిన ఋషభ ధైవతములును, పెంచైన ధ్వనిగల గాంధార నిషాదములును లేవుగనుక ఇని పట్టుబడితే తక్కిన స్వరభేదములును సులభముగా పట్టుబడును. కాబట్టి యీ మేళస్వరములనే అభ్యాసము సేయవలెనని ప్రాచీన సంప్రదాయజ్ఞులు ఏర్పాటుజేసి యుండవచ్చును. ఇదిగాక మన పూర్వీకులు ఆస్తిక మతస్థులు గనుక మంగళమును గోరి నాశములేని శుద్ధ వికృతి స్వరములుగల ఈ మేళస్వరావళిని ప్రథమాభ్యాస మునకు ఎత్తుకొని యుండవచ్చునని సంప్రదాయజ్ఞులైన పెద్దలు జెప్పుచున్నారు.

2. వాడుకయందు ఈ ఝంపటాతాళమును ఆదితాళము అని జెప్పుట ప్రసిద్ధిగా నున్నది ఈ ఝంపటాతాళము చతురశ్రజాతి త్రిపుటయగును. ఈ ఆదితాళ లక్షణమును ఏకతాళాలంకారము జెప్పుచోట జూడుడు.

3. లఘుశేఖరము అనునది ఆఱక్షరకాలము గలది. నాలుగక్షరకాలముగల ఒక లఘువు రెండక్షర కాలముగల ఒక ధ్రుతము అని జెప్పక లఘుశేఖరమని వెంకటమఖి జెప్పిన తాత్పర్యమేమనిన? వైణికులు రంజనముగలుగుటకై లఘుశేఖరముయొక్క ఆఱక్షరములలో మొదటి అక్షరమున తాళ ఘాతకు బదులు వేసెడి పక్కమీటును తక్కిన రెండు లఘువుల మొదటి అక్షరములందు రెండు పక్క మీట్లును వేసుకొని ధ్రువతాళమును వాయించుటయే. ఈ మార్గము ఇప్పుడును వాడుకగా నున్నది. గాయనులును పై జెప్పిన వాడుకగానే ధ్రువతాళముల వేసుకొని పాడుచున్నారు.

గ మ ।। (4) రూపకతాళాలంకారము. ఇది రూపకతాళముతో జేరినది. ఈతాళము రెండు ద్రుతకాలముగల ఒక ద్రుతము, నాలుగద్రుతకాలముగల ఒక లఘువును గలది. అంతు ఆఱు అక్షరకాలము. స రి | స రి గ మ ।। (5) జంపెతాళాలంకారము. ఇది జంపె తాళముతో జేరినది. ఈ తాళము ఏడద్రుతకాలముగల ఒక లఘువును, ఒక అక్షరకాలము గల ఒక అనుద్రుతమును (విరామమును) రెండద్రుతకాలముగల ఒక ద్రుతమును గలది. అంతు పది యక్షరకాలము. స రి గ స రి స రి | గ | మా ।। (6) త్రిపుటతాళాలంకారము. ఇది త్రిపుట తాళముతో జేరినది. ఈ తాళము మూడద్రుతకాలముగల ఒక లఘువును, రెండేసి అక్షరకాలము గల రెండు ద్రుతములును గలది. అంతు ఏడద్రుతకాలము. స రి గ | స రి | గమ ।। (7) అట్ట తాళాలంకారము. ఇది అట్ట తాళముతో జేరినది. ఈ తాళము ఐదేసి అక్షరకాలముగల రెండు లఘువులును, రెండేసి అక్షరకాలముగల రెండు ద్రుతములును గలది. అంతు పదునాలుగు అక్షరకాలము గలది. స రి గా | సా రి గా | మా | మా ।। (8) ఏక తాళాలంకారము. ఇది ఏక తాళముతో జేరినది. ఈ తాళము రెండద్రుతకాలముగల ఒక ద్రుతముగలది. ఈ ఏకతాళము రంజనము గలిగింపదని ఏకతాళస్థానమునందు ఆది తాళము నుంచబడియున్నది. ఆదితాళము నాలు గక్షరకాలముగల ఒక లఘువుతో జేరినది. (స రి గ మ), ఈ అలంకారములు ఇప్పటి వాడుకలో నున్నవి. సూళాదిమార్గములైన పై జెప్పిన ధ్రువము మొదలుగల ఏడు తాళములును, ఝంపటా తాళమును, ర గ ణ మత్యమను తాళమునుదక్క తక్కిన తాళములను గీతములందు జేర్పదగదని వెంకటముఖి జెప్పియున్నారు. (సూళయను శబ్దమునకు గీతమని యర్థము.) సూళయనునది దేశీయపదము "లడయోరభేదః" అని యుండుటవలన సూడశబ్దములోగల డకారమునకు లకారము వచ్చినది.

గ మ క ము లు

సంగీత సాంప్రదాయజ్ఞులు గానముజేయునప్పుడు శుద్ధ వికృతి స్వరముల నాతములను ఏర్పడినట్లు బట్టక వినువారికి రంజనముగలుగుటకై మిక్కుటముగ స్వరములను గమకములతో జేర్చి పాడుటయే వాడుక.

శ్లో. (1) స్వరస్య కంపో గమకః శ్రోతృ చిత్తసుఖాపహాః (రత్నాకరము).
(2) స్వరస్వరంహిగమకః శ్రోతృచిత్త సుఖావహాః (చతుర్దండి ప్రకాశిక)

వినువారి చిత్తములకు ఇంపుగలుగునట్లు స్వరములు కదలించుటయే గమకమందురు. చెవులకింపుగలుగునట్లు ఏ స్వరమందును గమకముల నెక్కించవచ్చును.

(2) స్వీయస్థాన శ్రుతిగతాం ఛాయాం హ్యన్యాశ్రయామపి,
ఛాయాం గమయతీ త్యేష గమకః పరికీర్తితః. (చతుర్దండి.)

ఒక స్వరము ఏ శ్రుతియందు కలుగుచున్నదో ఆ శ్రుతినాదము వేఱుశ్రుతినాదచ్ఛాయ యును పొందజేయుటయే గమకమని చెప్పబడును (ఛాయా = శోభ.) ఈ గమకములు పదు నేను విధములని చెప్పబడి యున్నవి. ఇవి

తిరుపః స్ఫురితశ్చైవ కంపితోలీనఇత్యపి,
ఆందోలితో వలిశ్చాథ త్రిభిన్నః కురుళాహతౌ,
ఉల్లాసితః ప్లావితశ్చ హుంఫితో ముద్రితస్తథా,
నామితో మిశ్రితశ్చేతి భేదాః పంచదశ స్మృతాః (చతుర్దండి.)

1. (1) కంపితము. (—) ఒక స్వరమును ఒక అక్షరకాలము కదలించి దానికి డాసిన మీది స్వరముయొక్క ఛాయను వచ్చునట్లు జేయుట కంపితమగును. (కంపితము = కదలింపు.) (2) లీనము. ఒక స్వరమందే రెండక్షరకాలము నిలిచి కదలించి దానికి డాసిన మీది స్వరము యొక్క ఛాయను రప్పించి లయింపజేయుట లీనమగును. (లీనము = లయింపు, లేక సక్తము తగులజేయుట.) (3) ఆందోలితము. ఒక స్వరమందే నాలుగక్షరకాలమువరకు కదలించి దానికి డాసిన మీది స్వరముయొక్క ఛాయను రప్పించుట ఆందోలనమగును. (ఆందోలితము = ఊఁగడము). (4) ప్లావితము. ఒక స్వరమందే పది రెండక్షరకాలముకదలించి దానికి డాసిన మీది స్వరచ్ఛాయను రప్పించుటయే ప్లావిత మగును, (ప్లావితము = తేలుట)

2. (5) i స్ఫురితము. ( ) స స, రి రి మొదలగుచున్న ఆరోహణమునగల జంట స్వరముల వెనుకటి స్వరములందు రమారమి ముప్పాతిక అక్షరకాలము నిలిచి, దానిని గొట్టి దానికి డాసిన క్రింది స్వరముయొక్క ఛాయను రాజేయుట స్ఫురితమగును, ఉదాహరణము ∴ స స యొక్క వెనుకటి స ను గొట్టి ∴ స స ను సనిస అగునట్లు సేయుట. (స్ఫురితము = తోచుట లేక చలనము.)

ii ప్రత్యాఘాతము. (∴) స స, ని ని మొదలయున అవరోహణ జంట స్వరములందు రెండవ స్వరమును గొట్టి దానిమీది స్వరముయొక్క ఛాయను రాజేయుట ప్రత్యాఘాతమగును. ఉదా: ∴ స స యొక్క వెనుకటి స ను గొట్టి ∴ స స ను సరిస అగునట్లు వాయించుట. ఈ ప్రత్యాఘాతమును స్ఫురితమునకు మాఱుపాటుగా డోలము అని చెప్పబడియున్నది. డోలముయొక్క కదలింపును ముఖ్యములోపల నీరు పొరలునట్లుండునని చెప్పుచున్నారు. (డోలము = కదలింపు.)

(6) తిరుపము. (w) ఒక స్వరమందు అర అక్షరకాలము నిలిచి దానిని అదిమి దానికి డాసిన మీది స్వరముయొక్క ఛాయను రాజేయుట తిరుపమగును. (తిరుప్ = హింస పరచుట.) ఈ తిరుపము స్ఫోకు అని చెప్పుచున్నారు. (7) ఆహతము. ఇది రవ అనియు,

ఖండింపు అనియు రెండువిధములగును. (ఆహతము = కొట్టుట.) (i) రవ. (∧) ఏదైన నొక స్వరముననుండి రాల్చుకొని రాలెడు స్వర చ్ఛాయతో క్రింది స్వరమునకు వచ్చుట. ఉదా: ప మ అని దిగునపుడు ప ప̂ మ అని దిగుట.

(ii) ఖండింపు. ( ) ఒక స్వరముననుండి దానికి డాసిన స్వరము లేకనే వేఱొక క్రింది స్వరమునకు దిగునప్పుడు, నడిమినిగల ఏదైన నొక స్వరమును ఖండించి విడిచి, తోడనే దిగెడి స్వరమునకు ఖండింపబడిన స్వరముయొక్క ఛాయను గలుగజేయుట. ఉదాహరణము (మ రి = మ గ̌ రి), (పరి = ప గ̌ రి,)

(8) వళి. (∩) ఒక స్వరమును సుడియించిపట్టి, దాని మీది స్వరముయొక్క ఛాయను రాజేయుట. (వళి = సుడియింపు)

(iii) శి. ఉల్లసితము. దీనిని జారు అని చెప్పుచున్నారు. ఇది ఎక్కుజారు, దిగుజారు అని రెండువిధములగును. (i) ఎక్కుజారు: (/) ఒక స్వరముననుండి దానికి పైనిగల ఏదైన నొక స్వరమునకు ఎక్కునప్పుడు నడుమగల స్వరములను జారినట్లు రాచుకొని యేగుట. ఈ నడుమగల స్వరముల ఛాయ లోపల నణగియుండునేగాక, వ్యక్తముగా వినబడనేరదు. ఉదా: షడ్జమునుండి పంచమమున కెక్కునప్పుడు షడ్జమునందే, పంచమముయొక్క నాదము కలిగి, ఋషభ గాంధారస్వరములను లోపల నణగించుకొని యేగుటయే ఎక్కుజారువగును. (జారు = జారడము) (ii) దిగుజారు. (\) అవరోహణంబున వచ్చెడి ఈ గమకము ఎక్కుజారునకు ఎదురైనది. (10) హుంపితము. (గుంభితము) ఈ గమకము జారువును బోలినదే. వెడలినది మొదలు నిలుచువరకు నాదంబును హుం అని పెరిగించుకొని ఆరోహణ క్రమంబుగా నేగుటయును అవరోహణ క్రమంబుగా దిగుటయును గుంభితమగును. హుంపితము = హుం అని ధ్వనిని వర్ధిల్లజేయుట. (II) కురుళము. ఇది ఒడిగింపు, ఒరయిక అని రెండు విధంబులగును. (i) ఒడిగింపు, (x) ఇది నోటిపాటయందు జారువును బోలినదే. ఒక స్వర స్థానమందు దానికి పయినిగల డాసినదిగాని, లేక డాసిన రెండవ స్వరంబును గాని పలికించునట్లు సేయుట ఒడిగింపు అనబడును. ఉదా: ఋషభ స్వరమందు గాంధార స్వరంబునుగాని మధ్యమ స్వరంబునుగాని వీణలు పలికించునట్లు సేయుట.

(ii) ఒరయిక. (ఒరిక) (∽) ఒక మీది స్వరంబుననుండి క్రిందిస్వరంబులకు దిగునప్పుడు ఒక్కొక్క స్వరములకు వెంబడి దానికి డాసిన మీది స్వరముయొక్క ఛాయను గనుపింప వానిని రాచుకొని దిగుట ఒరిక యనబడును. ఉదా: స̆ ని̆ ధ̆ ప = స రి̆ ని̆ స ధ̆ ని̆ ప. (ఒరిక = రాచుట. (కురుళము = ముంగురులు.) ముంగురుల నుదుటబడక నెటుల ప్రక్క నొదిగించు

కొందురో అటువలె స్వరంబుల నొదిగించి పట్టుటకు ఒదిగింపు అని చెప్పుచున్నారు. (12) త్రిభిన్నము. వీణవాయించు సమయములో మంద్ర పంచమ సారణి తంత్రులందు అడ్డంబుగా డాచేతి వ్రేళ్ళను పెట్టుకొని వలచేతిచే మూడు తంత్రులను చేర్చి మీటుట త్రిభిన్నమగును. ఈ విధంబుగా రంజనమునకయి సేయుట గలదు. (13) ముద్రితము. నోటిని మూసుకొని పాడుటలో గలుగు స్వరముల కదలిక ముద్రితము అగును. ఈ గమకము నోటి పాటకుమాత్రము తగును. (14) నామితము. నాదమును తగ్గించి సూక్ష్మధ్వనితో పాడుటవలన గలుగు స్వరంబుల కదలిక నామితమగును. (15) మిశ్రితము పై చెప్పిన గమకంబులు రెండు మూడు కలసివచ్చునట్లు సేయుట మిశ్రితము అగును.[1]

శ్లో. స్ఫురితః ప్రతిఘాతశ్చ కంపితో లీనఇత్యపి,
ఆందోళితో వళిశ్చాథ హుంపితోల్లాసితౌ తథా.

ఈ శ్లోకంబున గమకంబులు పదియని చెప్పబడియున్నది. ఈ ప్రాచీన శ్లోకము సంప్రదాయజ్ఞులు చెప్పుచున్నారేగాక ఈ గ్రంథమందున్నదియని తెలియలేదు.

మేళము

శ్లో. సప్తభిశ్చ స్వరైః పూర్ణషడ్భిస్తై ష్షాడవోమతః,
ఔడవః పంచభిః ప్రోక్త ఏవం మేళస్త్రి ధామతః,
షాడవాఔడవాషడ్జం వినామేళానతే మతాః,
శుద్ధత్వ వికృతాభ్యాంచ ఇతిమేళామయోదితాః.

(సంగీత పారిజాతం.)

అని 400 వర్షములకు ముందుండిన అహోబలులు తనదు సంగీత పారిజాతంబులో మేళము సంపూర్ణము, షాడవము, ఔడవము లని మూడువిధంబులు. అవి శుద్ధ స్వర వికృత స్వరంబులతో నుండుననియు, షాడవ ఔడవములో షడ్జస్వరము వర్జింపబడదనియు చెప్పియున్నారు. రమారమి ఇన్నూటయేబది సంవత్సరములకు మునుపుండిన వెంకటమఖి ప్రసిద్ధమేళములు పంతొమ్మిది యని తన చతుర్దండి ప్రకాశికలో చెప్పియుండుటయుగాక, డెబ్బదిరెండు మేళములును, తానే కల్పించినట్లును చెప్పియున్నారు. ఈ డెబ్బదిరెండు మేళములు సిద్ధించుటకొఱకై క్రింద గనుపించినట్లు శుద్ధ వికృతి స్వరముల పేళ్ళను, తనచే గల్పింపబడిన వాని సంకేతాక్షరములతో చేర్చి నిరూపించియున్నారు. శుద్ధ వికృతి స్వరములు పదియూఱుగా నుండినప్పటికిని అవి గలి

---

1. ఈ గమకంబుల వీణలో వాయించి చూపించు విధము ఈ పుస్తకముయొక్క వేఱొకభాగమందు [illegible]లతో ప్రకాశపరచియున్నది.

గెడు స్థానములు పదిరెండు. ఆ పదియాఱు స్వరములును వాడుకలో గల సర్వరాగమేళ వీణ లోని పదిరెండు స్థానములలో గనుపింపబడుచున్నవి.

వీణలో మధ్యస్థాయి

1. మొదటి స్థానమున — క అను శుద్ధ ఋషభమును;
2. రెండవ స్థానమున — రి అను పంచశ్రుతి ఋషభమును, గ అను శుద్ధ గాంధారమును;
3. మూడవ స్థానమున — రు అను షట్శ్రుతి ఋషభమును, గి అను సాధారణ గాంధారమును;
4. నాల్గవ స్థానమున — గు అను అంతర గాంధారమును;
5. ఐదవ స్థానమున — మ అను శుద్ధ మధ్యమమును;
6. ఆరవ స్థానమున — మి అను ప్రతీ మధ్యమమును;
7. ఏడవ స్థానమున — ప అను పంచమమును;
8. ఎనిమిదవ స్థానమున — ధ అను శుద్ధ ధైవతమును;
9. తొమ్మిదవ స్థానమున — ధి అను పంచశ్రుతి ధైవతమును, న అను శుద్ధ నిషాదమును;
10. పదియవ స్థానమున — ధు అను షట్శ్రుతి ధైవతమును, ని అను కైశికి నిషాదమును;
11. పదునొకండవ స్థానమున — ను అను కాకలి నిషాదమును;
12. పదిరెండవ స్థానమున — స అను షడ్జమును కలుగుచున్నవి.

వీనిలో రెండవది మూడవదియైన స్థానములు కొన్ని సమయమున రి, రు అనెడి ఋషభములు గాను, కొన్నిసమయమున గ, గి అనెడి గాంధారములుగా నగుచున్నవి యనియు; తొమ్మిదవ పదియవ స్థానములు ధి, ధు అనెడిధైవతములుగాను, న, ని అనెడి నిషాదములుగాను అగుచున్నవి యనియు తెలియవచ్చుచున్నవి. ఒక సమయమునందే రెండవ మూడవ స్థానములు ఋషభములుగాను గాంధారములుగాను కానేరవు. ఇటులనే తొమ్మిదవ పదియవ స్థానములు ధైవతములుగాను, నిషాదములుగాను కానేరవు. ఇట్లు కానేరవనునది స రి గ మ ప ధ ని యనుటలో ఋషభమునకు పైన గాంధారమును, ధైవతమునకు పైన నిషాదమును రావలెననునియమమువలన స్పష్టమగును. స రి గ మ అనునది పూర్వాంగమనియు, ప ధ ని అనునది ఉత్తరాంగమనియు వెంకటమఖి చే చెప్పబడియున్నది. ఒకశ్రుతి, లేక స్థానము కొన్నివేళలలో ఋషభముగాను, కొన్ని వేళలలో గాంధారముగాను కావచ్చును. ఉదా: * 1, 2, 3, 4 ఐన సహోదరులు నలుగురు.

---

* ఈ ఉదాహరణము వెంకటమఖి జెప్పియున్నారు.

వారిలో మొదటివాని పేరు, ర. 4వ వాని పేరు గు. వీరలొకప్పుడును పిన్న పెద్దకానేరరు గావున వేరు పేరులందరు. నడుమగల ఇద్దఱును 1 (ర) మొదలుగా క్రమమున నొక్కక్కరు పిన్నలై 2 (గ) 3 (గి) అనియు, 4 (గు) మొదలుగా క్రమమున నొక్కొక్కరు పెద్దలై 3 (రు), 2 (రి) అనియు రెండేసి పేరులు వహించుచున్నారు. ర పెద్దవాడగునప్పుడు గ, గి, గు ఐన ముగ్గురిలో నొకడు పిన్నవాడై వెనుక రావచ్చును. రి పెద్దవాడగునప్పుడు గ, గి, గు ఐన ముగ్గురిలో నొకడు పిన్నవాడై వెనుకరావచ్చు. రి పెద్దవాడగు నప్పుడు గి, గు ఐన ఇద్దరిలో నొకడు పిన్నవాడై వెనుక రావచ్చును. రు పెద్దవాడగునప్పుడు గు అనువాడే పిన్నవాడగును. మరియు, గు పిన్నవాడగునప్పుడు ర, రి, రు ఐన ముగ్గురిలో నొకడు పెద్దవాడై ముందుగా వచ్చును. గి పిన్నవాడగునప్పుడు ర రి ఐన ఇద్దరిలో నొకడు పెద్దవాడై ముందుగావచ్చును; గ పిన్నవాడగునప్పుడు ర అనువాడే పెద్దవాడగును. కాబట్టి నడిమినిగల ఇద్దఱు పిన్నలుగాను పెద్దలుగా నగుటవలె పై ని జూపించిన 1, 2, 3, 4 స్థానములలో 1 మొదటి స్థానము ఎప్పుడును శుద్ధ ఋషభమే. అది గాంధారము కానేరదు. 4 నాల్గవస్థానము ఎప్పుడును అంతరగాంధారమే. అది ఋషభము కానేరదు. నడుమగల 2, 3 డవ స్థానములు కొన్నిసమయమున ఋషభములుగాను, కొన్ని సమయముల గాంధారములుగాను అగుచున్నవి. ఈ పూర్వాంగము వలెనే ఉత్తరాంగములోగల 8, ,9 10, 11వ స్థానములందు 8వ స్థానము ఎప్పుడును ధ అను శుద్ధ ధైవతమే. అది నిషాదము కానేరదు. 11వ స్థానమెప్పుడును ను అను కాకలి నిషాదమే. అది ధైవతము కానేరదు. నడుమగల 9, 10 యవ స్థానములు కొన్ని సమయములలో న ని అను నిషాదములుగాను అగుచున్నవి. ఈ వివరణముల క్రిందగనుపింపబడిన వాడుకలో గల శుద్ధ వికృతస్వరపథకమున జూడుడు.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ర	రి గ	రు గి	గు	మ	మి	ప	ధ	ధి న	ధు ని	ను	స

పై జెప్పబడిన శుద్ధ వికృతిస్వరములకు లక్ష్యజ్ఞులిచ్చిన నామములును, లక్షణజ్ఞులిచ్చిన నామములును, వీనికి వెంకటముఖివల్ల నివ్వబడిన ర రి రు మొదలైన సంకేతాక్షరములును క్రింద గనుపింపబడిన పథకమున జూడుడు.

VI

స్వరములు	లక్ష్యనామములు	లక్షణ నామములు	వెంకటమఖి ఇచ్చిన సంకేతాక్షరములు
షడ్జము	షడ్జము	షడ్జము	స
1 ఋషభము	గౌళ ఋషభం	శుద్ధఋషభం	ర
2 మొదటి వికృతి	శ్రీరాగఋషభం	పంచశ్రుతిఋషభం	రి
3 రెండవ వికృతి	నాటఋషభం	షట్శ్రుతిఋషభం	రు
1 గాంధారము	*ముఖారిగాంధారం	శుద్ధగాంధారం	గ
2 మొదటి వికృతి	శ్రీరాగగాంధారం	సాధారణగాంధారం	గి
3 రెండవ వికృతి	గౌళగాంధారం	అంతరగాంధారం	గు
1 మధ్యమము	శుద్ధ మధ్యమము	శుద్ధమధ్యమము	మ
2 దీని వికృతి	వరాళిమధ్యమము	ప్రతిమధ్యమము	మి
పంచమము	పంచమము	పంచమము	ప
1 ధైవతము	గౌళధైవతము	శుద్ధధైవతము	ధ
2 మొదటి వికృతి	శ్రీరాగధైవతము	పంచశ్రుతిధైవతము	ధి
3 రెండవ వికృతి	నాటధైవతము	షట్శ్రుతిధైవతము	ధు
1 నిషాదము	ముఖారినిషాదం	శుద్ధనిషాదము	న
2 మొదటివికృతి	శ్రీరాగనిషాదం	కైశికినిషాదం	ని
3 రెండవవికృతి	గౌళనిషాదం	కాకలినిషాదం	ను

*ముఖారి శుద్ధ స్వరములు గలదిగానుండియు వాడుకలో మాఱుబడియున్నది.

(కాని యిది సందిగ్ధము. షడ్జగ్రామమందలి సామవేదస్వరములు శుద్ధస్వరము లను కొన్నచో పాడుకలోని ముఖారిమాఱుపడలేదనవలెను. కనకాంబరి - 1వ మేళము - లోని స్వరములు శుద్ధములని గ్రహించిన తర్వాత ప్రస్తారవళమున వచ్చిన రెండవ సంపూర్ణ మూర్ఛనను 'శుద్ధముఖారి' గా ఈవల గ్రహించుట జరిగినది, 72 మేళముల ప్రస్తారపద్ధతిలోకలిగిన లోపము లలో ఇది మొదటిదనవచ్చును, (రా. అ.)

ఈ ప్రకృతి వికృతిస్వరముల మాఱుపువలనగలుగు రెబ్బదిరెండు మేళములు ప్రస్తారక్రమ ముగా గనుపింపబడుచున్నవి.

పూర్వాంగము ఉత్తరాంగములైన రగమ, పధనస అను శుద్ధ స్వరక్రమము వలన గలుగునది మొదటిమేళము.

ఇకను, ఒక పూర్వాంగమైన రగమ చేత ఉత్తరాంగమైన పధనస ను ప్రస్తరించితే

1 రగమ {
పధనస	రగమ పధనస	i
పధనిస	రగమ పధనిస	ii
పధనుస	రగమ పధనుస	iii
అనగా		
పధినిస	రగమ పధినిస	iv
పధినుస	రగమ పధినుస	v
పధునుస	రగమ పధునుస	vi

అని రగమ చేత మొదటి ఆఱు ప్రస్తారములుగలిగెను,

ఇటులనే

2 రగిమ చేత 6 ను;	5 రిగుమ చేత 6 ను;
3 రగుమ చేత 6 ను;	6 రుగుమ చేత 6 ను;
4 రిగిమ చేత 6 ను;	

అంతు 6×6 = 36 ప్రస్తారములు మ అను శుద్ధ మధ్యమ ప్రస్తారముచేత గలిగెను. వీనిని పూర్వ మేళములని చెప్పియున్నారు.

ఈరీతిగా మి అను వరాళి మధ్యమమునుచెట్టి ప్రస్తరించితే 1 రగమి యను పూర్వాంగముచేత ధన, ధని, ధను, ధిని, ధిను, ధును అని 6 ప్రస్తారములును.

2 రగిమి చేత 6 ను;	5 రిగుమి చేత 6 ను;
3 రగుమి చేత 6 ను;	6 రుగుమి చేత 6 ను;
4 రిగిమి చేత 6 ను;	

అంతు $6 \times 6 = 36$ ప్రస్తారములు గలుగుచున్నవి. వీనిని ఉత్తర మేళములు అని జెప్పియున్నారు.

మ మి వలన $36 \times 2 = 72$ మేళములు కలిగినవి.

శ్లో. ప్రతి మేళమపి స్పష్టం శ్రుతి ర్ద్వావింశతి స్తథా. (చతుర్దండి.)

అను నీ శ్లోకములో జెప్పియున్నట్లు డెబ్బది రెండు మేళములలో నొక్కొక్క మేళ మందును ఇరువది రెండు శ్రుతులుండుట స్పష్టమే. ఈ వివరము క్రిందగల మేళపథకమున జూడుడు.

VII

*పూర్వ మేళములు — 36

సంఖ్య	పూర్వాంగము			ఉత్తరాంగము		
	స్వర భేదము	శ్రుతి భేదము	పంచమ శ్రుతి	స్వర భేదము	శ్రుతి భేదము	శ్రుతుల మొత్తము
I	ఽ ర ఽ ఽ గ ☐ మ	3-2-4	4	ఽ ధ ఽ ఽ న స	3-2-4	22
II	ఽ ర ఽ గి ☐ మ	3-3-3	4	ఽ ధ ఽ ని స	3-3-3	22
III	ఽ ర ☐ గు ☐ మ	3-5-1	4	ఽ ధ ☐ ను స	3-5-1	22
IV	☐ ఠ ఽ గి ☐ ఎ	5-1-3	4	☐ ధి ఽ ని స	5-1-3	22
V	☐ ఠ ☐ గు ☐ మ	5-3-1	4	☐ ధి ☐ ను స	5-3-1	22
VI	# రు ☐ గు ☐ మ	6-2-1	4	☐ ధు ☐ ను స	6-2-1	22

*ఉత్తరమేళములు — 36

సంఖ్య	పూర్వాంగము			ఉత్తరాంగము		
	స్వర భేదము	శ్రుతి భేదము	పంచమ శ్రుతి	స్వర భేదము	శ్రుతి భేదము	శ్రుతుల మొత్తము
I	♭ర ♭ఎ ♭గ ♯మి	3-2-7	1	♭ధ ♭ఏ ♭న స	3-2-4	22
II	♭ర ♭ఎ ♯ మి	3-3-6	1	♭ధ ♭ని స	3-3-3	22
III	♭ర ♮గు ♯మి	3-5-4	1	♭ధ ♮ను స	3-5-1	22
IV	♮ఠ ♮ఎ ♯మి	5-1-6	1	♮ధి ♮ని స	5-1-3	22
V	♮ఠ ♮గు ♯మి	5-3-4	1	♮ధి ♮ను స	5-3-1	22
VI	♯రు ♮గు ♯మి	6-2-4	1	♯ధు ♮ను స	6-2-1	22

*శుద్ధ వికృతి స్వరములకు ఈ సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శనిలో గనిపించియుండు అంగ్లేయ గుఱు తులు ఈ పథకములందు గనుపింపబడి యున్నవి.

పూర్వ మేళములకును ఉత్తర మేళములకును 'మ' అనునదే 'మి' అని మాఱుబడినదిగాక వేఱు వ్యత్యాసములేదు. ఇటుల 'మి' అను నొకస్వర వ్యత్యాసమువలన మేళమే మాఱుబడునో యనిన, ఒక కుండ నిండిన పాలలో కొంచెము పెరుగు పోసితే పెరుగగునట్లు మేళము వేఱుబడు చున్నది యని వెంకటమఖి జెప్పియున్నారు. ఒక పూర్వాంగమువలన గలుగు 6 మేళములు జేరి ఒక చక్రము అగుచున్నది. ఇటులనే శుద్ధమధ్యమముయొక్క 6 పూర్వాంగములవలన గలుగు 36 మేళములకు 6 శుద్ధ మధ్యమచక్రములనియు, వరాళి మధ్యమముయొక్క 6 పూర్వాంగ ములవలన గలుగు 36 మేళములకు 6 వరాళి మధ్యమ చక్రములనియు పేరు. వెంకటమఖి తనచే గల్పింపబడిన డెబ్బది రెండు మేళములు గౌరవమునకని జెప్పిరేని వృత్త రత్నాకరము యొక్క వృత్తప్రస్తారమునగల ఒక వృత్తమును, తాళప్రస్తారమునగల ఒక తాళమును వ్యర్థము కానేరదనుటవలె నిదియు గౌరవమునకుగా, కానేరవు అని సమాధానము జెప్పియున్నారు.

శ్లో. నహితత్కల్పనే ఫాలలోచనోఽపి ప్రగల్భతే. (చతుర్దండి)

అను శ్లోకరీతిగా తనచే కల్పింపబడిన రెబ్బదిరెండు మేళములకంటె నధికముగా గాని, తక్కువగా గాని నుడుటకన్నుగల పరమశివునిచేతను కల్పింప నలవికాదనియు;

తస్మాద్యథైక పంచాశద్వర్ణాస్యుర్మాతృకాభిదాః,
నహీయన్తే నవర్ధన్తే తథామేళాద్విసప్తతిః. (చతుర్దండి)

ఏబదియొక అక్షరములకుపై నధికరింప శక్యముకానేరదువలె మేళములను రెబ్బదిరెంటికిపై గలుగ వనియు తనదు చతుర్దండి ప్రకాశికలో జెప్పియున్నారు. ఈరీతిని రెబ్బదిరెండు మేళములను వెంకటమఖి కల్పించునపుడు వారికాలములో ప్రసిద్ధముగానుండిన మేళము లిరువదియందు కొన్ని టిని వీనితో జేర్చవలెనను నపేక్షచే ఒక్కొక్క మేళమునకును ఇన్నోసంఖ్యయని దెలియునట్లు గణితశాస్త్రమందు ఉపయోగింపబడివచ్చెడు కటపయాదిసంఖ్యలచే రెండు అక్షరపదములను ఆ యా మేళములకు మునుపు జేర్చియున్నారు. ఉదా: (1) మాయా మాళవగౌళ, (2) ధీర శంకరాభరణము; (3) చల నాట మొదలగునవి. కటపయాది సంఖ్యావిధులు

శ్లో. సంఖ్యాః అచశ్చనూన్యాని సంఖ్యాః కటపయాదయః
మిశ్రేతూపాంత్య హల్స్థాన్యోగణోయం తోయ హల్తు సస్వరః (జ్యోతిషం)

అను ఆర్ష వాచ్యరీతిగా (1) విడిగాయున్న ప్రాణాక్షరములును, హల్లక్షరములును పూజ్యముల గనుపించును. (2) మిశ్రాక్షరములైన జడ్డక్కరములలో పూర్వాక్షరములతో సంబంధించిన రెండవ యక్షరముయొక్క హల్లును సంఖ్యలో జేర్చక విడిచి రెండవదియైన ప్రాణ్యక్షరములను సంఖ్యలో జేర్చవలెను. ఉదా: (మిశ్ర అను పదములో శ్ అను హల్లును తోసి ర యను ప్రాణ్య క్షరమును సంఖ్యకు ఎత్తుకోవలెను. (3) అక్షరముల లెక్కించుటయందు "అంకానాం వామతో గతిః" (సూర్య సిద్ధాంతము.) అన్న సూత్రప్రకారము క్రిందనుండి ఏక, దశ స్థానములుగా గైకొనవలెను. ఉదా: (1) "మాయామాళవగౌళ" అనుటలో మా = 5, యా = 1, అగుట వలన మా అను 5 ఏక స్థానమందును, యా అను 1 దశస్థానమందు నుంచితే 15 అగును. (2) "ధీర శంకరాభరణము" అనుటలో ధీ = 9, ర = 2 అగుటవలన ధీ అను 9 ఏకస్థానమందును, ర అను 2 దశస్థానమందు నుంచితే 29 అగును. (3) "చలనాట" అనుటలో చ = 6, ల = 3 అగుటవలన చ అను 6 ఏకస్థానమందును, ల అను 3 దశస్థానమందు నుంచితే 36 అగును. (4) "గీర్వాణి" అనుటలో గీ = 3, ర్వా లో ర్ అను హల్లు తోయబడి వా = 4 చేర్చబడెను గనుక గీ అను 3 ఏక స్థానమందును, వా అను 4 దశస్థానమందు నుంచితే 43 అగును. ఈవిధము గానే తక్కినవి యూహ్యంబులు.

(11)

క ట ప యాది సంఖ్యా పథకము

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
క	ఖ	గ	ఘ	ఙ	చ	ఛ	జ	ఝ	ఞ
ట	ఠ	డ	ఢ	ణ	త	థ	ద	ధ	న
ప	ఫ	బ	భ	మ					
య	ర	ల	వ	శ	ష	స	హ	ళ	†

† కాది నవకము, టాదినవకము, పాదిపంచకము, యాద్యష్టకము - అని యప్పటి సంకేతము. కనుక ఞ - న అనునక్షరములు ఈపథకములో చేరవు. ఞ కారము ప్రత్యేకముగా నుడదు. నకారము పూజ్యముగా గ్రహింపబడును. కనుక 'కనకాంబరి' లోని 'కన' 10 సూచించగా 'వామలోగతి' ప్రకారము 01 యయి ఒకటిని దెలుపును. (రా. అ)

ఇటులుండగ గణితశాస్త్ర విధికి విరోధముగా హల్లక్షరములను సంఖ్యలో జేర్చుకొను నట్లును, ఋ అనుప్రాణాక్షరమును ర యను ప్రాణ్యక్షరముగా మార్చి దానికి దగినట్లు సంఖ్య జేర్చుకొన నట్లును ఈకాలమున వాడబడుచున్న 72 మేళముల లోపల ఏ మేళములను గణితశాస్త్ర విధుల విచారించక జేర్చియున్నారు. అవి యెవ్వి యనిన.

(1) చక్రవాకము, ఇది 26 అగుచున్నది. దీనిని 16 గాను,
(2) దివ్యమణి, ,, 18 ,, 48 ,,
(3) విశ్వంభరి ,, 44 ,, 54 ,,
(4) చిత్రాంబరి ,, 26 ,, 66 ,,
(5) ఋషభప్రియ ,, 60 ,, 62 గాను జేర్చియున్నారు.

18. అంతర గాంధార కాకలీ నిషాద నిరూపణము.

ప్రాచీన పద్ధతిలో శార్ఙ్గదేవులమతమున జెప్పిన శ్రుతిపథకమందు 14 స్థానములలో 19 శుద్ధ వికృతి స్వరములు గలిగినవి యనుటను కనవచ్చును. శార్ఙ్గదేవులకాలమందే మతంగమును

యొక్క రెండవ శ్రుతిని పొందిన అంతరగాంధారమును, షడ్జముయొక్క రెండవ శ్రుతిని పొందిన కాకలీనిషాదమును, అల్పప్రయోగములు గలవియని సంగీతరత్నాకరమందు జెప్పబడియున్నది. ఇటులనే రామామాత్యులును జెప్పియున్నారు. శార్ఙ్గదేవులకు వెనుకటివారును, వెంకటమఖికి ముందటివారునైన రామామాత్యులకాలమునకు మునుపే మధ్యమషడ్జముల రెండవ శ్రుతులును పొందిన అంతర గాంధార కాకలీనిషాదములు బొత్తిగా వాడుకలోనుండి తొలగినదనియు పిమ్మట నవి (అంతర గాంధార కాకలీనిషాదములు) మధ్యమ షడ్జముల మూడవ శ్రుతి స్థానములపొందినవి యనియు, రామామాత్యులు వీణలో పదిరెండు స్థానముల జెప్పుటవల్లను, చ్యుతమధ్యమ గాంధారము అని అంతర గాంధారమునకును, చ్యుత షడ్జ నిషాదమని కాకలీనిషాదమునకును పేరుపెట్టి యుండుటవల్లను స్పష్టమగును.

శ్లో. చ్యుతమధ్యమ గాంధార చ్యుతషడ్జనిషాదకౌ,
క్రమాదంతరకాకల్యోః స్థానే ప్రతినిధీ విదుః. (స్వరమేళకళానిధి)

రామామాత్యులకు వెనుకటివారైన వెంకటమఖి చ్యుతమధ్యమ గాంధారమని అంతరగాంధారమునకును చ్యుతషడ్జనిషాదమని కాకలి నిషాదమునకును జెప్పబడివచ్చిన నామములు తనకాలమునకు మునుపే లేక మాఱుబడినందువలన చ్యుతమధ్యమగాంధారము, చ్యుతషడ్జ నిషాదము అని జెప్పి నోపక మధ్యమ షడ్జముల మూడవ శ్రుతులందు గాంధార నిషాదములు ధ్వనించుటచేత అంతర గాంధారము కాకలీనిషాదము అను నామములనే నిర్ణయించినట్లుగా దెలియవచ్చుచున్నది. అవియే ఈకాలమందును వాడుకగా వచ్చుచున్నవి.

14. పంచమశ్రుతి ఋషభ ధైవత నిరూపణము.

ఇచ్చోట పంచశ్రుతి ఋషభము అనియు, పంచశ్రుతి ధైవతము అనియు జెప్పబడు రెండు స్వరములును, ఈకాలమున "చతుశ్రుతి ఋషభ" మనియు, "చతుశ్రుతి ధైవతము" అనియు జెప్పుచున్నారు. వానికి ఆనామములు (చతుశ్రుతి ఋషభ చతుశ్రుతి ధైవతములు) ఆదికాలములో నేర్పడి పిమ్మట నవి తొలగబడిన వివరమును ఇచట కొంత వివరింతుము.

పూర్వకాలములో శార్ఙ్గదేవుల మతమందు షడ్జము తననియత శ్రుతిని విడిచి తన మూడవశ్రుతి స్థానమందు చ్యుతషడ్జమైనప్పుడు శుద్ధ ఋషభము తన నియత శ్రుతియందే యుండుకొని తన మూడు శ్రుతులతో షడ్జముయొక్క నాలుగవ శ్రుతియైన ఒక శ్రుతిని జెంది చతుశ్రుతి ఋషభము అను వికారమును, పంచమము తన నియత శ్రుతిని విడిచి తన మూడవ

శ్రుతి స్థానమందు చ్యుత పంచమమైనప్పుడు శుద్ధ ధైవతము తన నియత శ్రుతియందేయుండుకొని తన మూడు శ్రుతులతో పంచమముయొక్క నాలుగవ శ్రుతియైన ఒక శ్రుతినిజెంది చతుశ్రుతి ధైవతము అను వికారమును పొందినవి. అవి బొత్తిగా తొలగిన వెనుక ఋషభము తన స్థానమును విడిచి తనకుపై నిగల శుద్ధగాంధారస్థానమును ఆశ్రయించి తనమూడు శ్రుతులతో ఆ శుద్ధ గాంధారముయొక్క రెండు శ్రుతులజెంది "పంచశ్రుతి ఋషభము" అమ నామమును, ధైవతము తన స్థానమును విడిచి తనకు పైనిగల శుద్ధనిషాద స్థానమును ఆశ్రయించి తన మూడు శ్రుతులతో ఆ శుద్ధ నిషాదముయొక్క రెండు శ్రుతులజెంది "పంచశ్రుతి ధైవతము" అను నామమును జెందినవి. ఇటులనే రామామాత్యులను.

శ్లో. లఘ్వ్యేతుకుత్ర చిచ్ఛుద్ధ గాంధారస్థాన మాశ్రయన్,
ఋషభః కీర్త్యతే స్మాభిః పంచశ్రుత్యృషభాహ్వయః,
శుద్ధే నిషాదే నామాన్యత్వాన్న్య తృంచశ్రుతి ధైవతః. (స్వరమేళకళానిధి)

అను శ్లోకరీతిగా పంచశ్రుతి ఋషభ, పంచశ్రుతి ధైవతములని తన స్వరమేళ కళానిధిలో కారణముతో జెప్పియున్నారు.

14. A. వేఱొకరు స్కాందములో తృతీయాధ్యాయమున

సంగ్రహ చూడామణియందు పరమశివుడు పార్వతికి ఉపదేశించినట్లు తెనుగున వచన రూపముగా ఎవరో వ్రాసియున్నారు అది యెటులనిన? ఋషభము మొదలు షడ్జమువరకుగల 12 స్థానములలో ఒక్కొక్క స్థానమునకును రెండేసి శ్రుతులుగా శుద్ధ ఋషభము మొదలు వరాళి (ప్రతి) మధ్యమ స్థానమువరకుగల 6 స్థానములకు $6 \times 2 = 12$ శ్రుతులును, శుద్ధధైవతము మొదలు కాకలీనిషాదము వరకుగల 4 స్థానములకు $4 \times 2 = 8$ శ్రుతులును పంచమ షడ్జములు రెంటికిని ఒక్కొక్క శ్రుతివంతున $1, 1 = 2$ శ్రుతులును అంతు 22 శ్రుతులుగా లెక్కజేసి ఈ లెక్కప్రకారము శుద్ధగాంధార స్థానమును జెందినది చతుశ్రుతి ఋషభమనియు, శుద్ధనిషాదస్థానమును జెందినది చతుశ్రుతి ధైవతమనియు చెప్పియున్నారు. ఈ వివరమును క్రింద గనుపింపబడియున్న పథకమున జూడుడు.

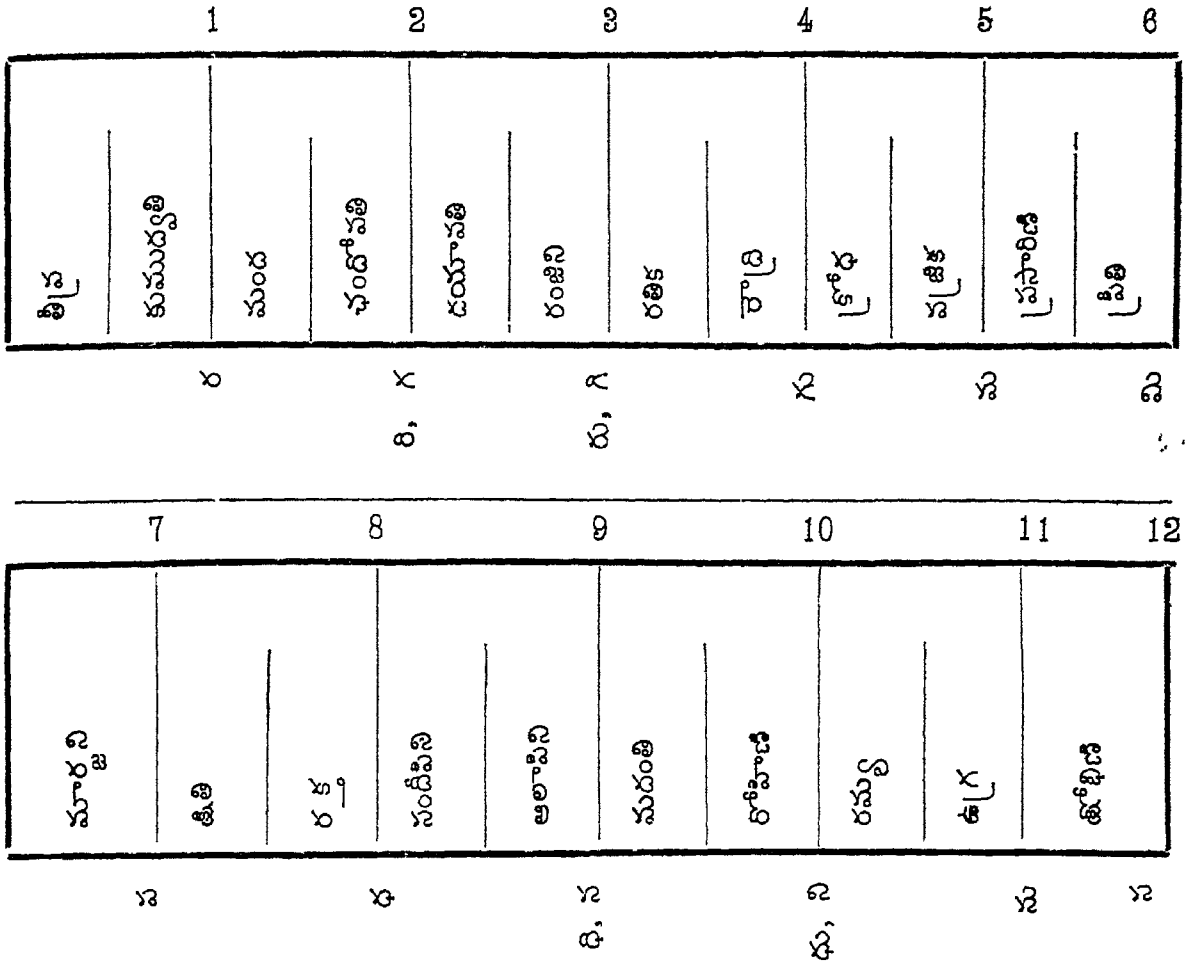

ఈ సంగ్రహ చూడామణిలోగల ఈ విషయములు స్కాందమున గనుబడమిం జేసియు, ఈ మార్గము సంగీతరత్నాకరము మొదలయిన ప్రాచీన గ్రంథములలో లేనందునను, భరతమతంగాది మునులు ఇరువదిరెండు శ్రుతులలో ఏ యే శ్రుతులందు ఏ యే స్వరములు ఉద్భవించినట్లు చెప్పి యున్నారో అట్లులేనందునను ఒక్కొక్క స్వరమునకు వివాదిదోషము లేర్పడుట వల్లను ఈ మతము నిజమని నమ్మిదగినది కాదని యెంచుటకు సందేహమేలేదు.

15. I. రాగము

శ్లో. యోసౌ ధ్వని విశేషస్తు స్వరవర్ణ విభూషితః,
రంజకోజన చిత్తానాం, సరాగకథితో బుధైః. (రత్నాకరం).
రంజక స్వరసందర్భో రాగఇత్యభిధీయతే. (సంగీతపారిజాతం)
రంజయంతి మనాంసీతి రాగాస్తే దశలక్షణాః. (చతుర్దండి ప్రకాశిక)

వినువారి చిత్తమును సుఖపరచి ఇచ్ఛించిసట్లు జేయు స్వరవర్ణముల చేరికకు రాగము అని పేరు. (రాగము = ఆస)

II. రాగములకు

శ్లో. గ్రహాంశ మంద్ర తారాశ్చ న్యాసాపన్యాస కౌతథా,
అపి సన్యాస వినాసో బహుత్వం చాల్ప తా తథా. (చతుర్దండి)

(1) గ్రహ, అంశ, మంద్ర, తార, న్యాస, అపన్యాస, సన్యాస, విన్యాస, బహుత్వ, అల్పత్వములను పదిలక్షణములు మతంగులు మొదలయిన మునీంద్రులచే జెప్పబడియున్నవి. వీని లక్షణములను సంగ్రహముగా జెప్పుచున్నాము. (1) గ్రహము. ఒక రాగము మొదట ఏ గ్రహముచే గ్రహింపబడుచున్నదో, ఆ స్వరమే గ్రహమనదగును. (గహము = గ్రహించుట.) రాగలక్షణము విధించుచో ఒక్కొక్క రాగమునకు ఈ ఈ స్వరము గ్రహమని విధింపబడియున్నది. ఒక రాగమునకు షడ్జముదక్క ఒక స్వరము గ్రహముగా విధించినచో ఆ గ్రహస్వరము ఏ స్వరముగా నుండినప్పటికిని షడ్జస్వర స్థానమునుంచియే పాడవలెను. షడ్జ గ్రహమునకు షడ్జస్వర స్థానమునే గొని పాడవలెను. ఈ పుస్తకములో ధుని భిన్న షడ్జరాగగీతము బౌళిరాగ శ్రీరంగ ప్రబంధము జూడుడు. ఇట్లు పాడుటయే గ్రహస్వరమగును. ఈ విధముగానే గ్రహస్వరలక్షణమును మున్నూరు సంవత్సరములకు మునుపుండిన గోవిందామాత్యులును తమ రాగ తాళ చింతామణి యను పద్యకావ్యములో జెప్పియున్నారు ఇట్లు గ్రహస్వరము పాడుట 400 సంవత్సరములకు మునుపు గలిగిన సంప్రదాయముగా నున్నది.†

(2) అంశము: ఒక రాగము పాడునపుడు ఆ రాగ రంజనమును ప్రకాశింపజేయుటయును, రాజువలె ముఖ్యముగానున్నదియునైన స్వరమే అంశమగును. అదియే జీవస్వరము. (3) మంద్రము: తగ్గు స్వరములవలన పాడుటయే మంద్రమగును. దీనినే మంద్రగతియందురు. (4) తారము: ఉచ్చ స్వరములచే పాడుటయే తారమగును. దీనినే తారగతియందురు. (5) న్యాసము: ఒక రాగమును పాడి ముగించు స్వరమే న్యాసమగును.

---

† ఈ గ్రహస్వర నియమము ఇప్పుడర్థములేనిది. పూర్వకాలమున నెప్పుడో వేఱు వేఱు షడ్జగ్రామ స్వరములకు వేఱు వేఱుగా తంతులనమర్చికట్టి, వ్రేళ్ళతోనో చిన్న పుల్లవంటి 'కోణము' తోనో వాయింపవలసిన హార్ప్ (Harp) వంటి వీణలో భిన్నరాగములను వాయించుసపుడు, స రి గ మ ప ధ ని స్వరతంత్రులలో ఒక్కొక్కదానికి ఆధారషడ్జముగా భావించుకొని నిర్వహించుచుండిరనుకోవలసియున్నది. ఇట్లు ఏర్పడినవే షాడ్జి ఆర్షభి మొదలైన యేడు ప్రాచీన జాతులని నాయూవా ఆధారషడ్జమును స్థిరమైన గ్రహస్వరముగా ప్రతిష్టించి గానవాదనములు సాగించు ఇప్పటిపద్ధతిలో ఈ రాగమునకిది గ్రహస్వరమని విధించు శాస్త్రము వట్టి ఆడంబరము మాత్రమే. (రా. అ.)

శ్లో. గ్రహాంశా యత్రనోచ్యేతే తత్రషడ్జం విదుర్బుధాః. (రత్నాకరం)

ఒక రాగమునకు గ్రహ అంశన్యాసములు చెప్పబడనియెడల షడ్జమునే గ్రహ అంశ న్యాసములుగా గొనవలెను.

(6) అపన్యాసము : ఒక రాగమును పాడునపుడు నడుమ నడుమ ముగించు స్వరము అపన్యాసమగును సన్యాస విన్యాసములు దీనిలోపల నణగియున్నవి యని భరతమునులవలన చెప్పబడియున్నది. (7) సన్యాసము : ఒక రాగమును పాడునపుడు మొదట పలుఖండములుగా విభాగించి ఒక్కొక్క ఖండమును ముగించు స్వరము సన్యాసమగును. (8) విన్యాసము : ఒక రాగమును పాడునపుడు దాని ఖండముల అవయవములుగా నుండు స్వరము విన్యాసమగును. (9) బహుత్వము : ఒక రాగమును పాడునపుడు ఒక స్వరమును మాటిమాటికి గ్రహించి పాడుట బహుత్వమగును. ఇది అలంఘన మనియు, అభ్యాసమనియు రెండువిధములగును. (i) ఒక స్వరమును విడువక పాడుట అలంఘనమగును. (ii) ఒక స్వరమును ఎడతెగక నుచ్చరించుట లేక నడుమ ఎడ విడిచి మాటి మాటికి నుచ్చరించుట అభ్యాసమగును. (10) అల్పత్వము : ఒక రాగమును పాడునపుడు ఒక స్వరమును అధికముగా నుచ్చరింపక నుండుట అల్పత్వమగును. అది లంఘనము, అనభ్యాసము, లని రెండు విధములగును. (i) పాడునపుడు ఒక స్వరమును బొత్తిగా నుచ్చరింపక విడిచి పాటుట లంఘనమగును. (ii) పాడునపుడు ఒక స్వరమును అభ్య సించునట్లు ఎడతెగక (లేక మాటి మాటికి) నుచ్చరింపక ఏదైన నొక సమయమున నల్పముగ నుచ్చరించుట అనభ్యాసమగును. ఈ పదిలక్షణములును పూర్వకాలమున నుండిన రాగములకే గాక ఇప్పటి కాలరాగములకు గ్రహ అంశన్యాసములైన మూడు లక్షణములు మాత్రము గలవని వెంకటముఖి తన చతుర్దండి ప్రకాశికలో చెప్పియున్నారు.

III. రాగవిభాగము : మార్గరాగము, దేశీరాగము అను రెండు భాగములచే పది విధ ములగును. వానిలో మొదటిది మార్గరాగము, (1) గ్రామరాగము, (2) ఉపరాగము, (3) రాగము, (4) భాష, (5) విభాష, (6) అంతరభాష, అని ఆఱు విధములగును. రెండవది దేశీరాగము (1) రాగాంగము, (2) ఉపాంగము, (3) భాషాంగము, (4) క్రియాంగము అని నాలుగు విధములగును. మార్గ రాగములను ప్రాచీనపద్ధతిలో జూడుడు. అవి గంధర్వ లోక మున గలవు. రత్నాకరములో మధ్యమగ్రామ షడ్జగ్రామ సంబంధమైన రాగములు 264 చెప్ప బడి యున్నవి. అవి అనుభవమున లేదని ఆ రాగముల దొలగించి దేశీరాగములలో ఇప్పటి కాల మందుగల లక్ష్యలక్షణములకును సరియైనదిగా వెంకటముఖిచే చెప్పబడిన రాగములే ఇచ్చోట చెప్పబడుచున్నవి.

IV. రాగాంగరాగము: రాగాంగరాగమనునది అనేకముగా గ్రామరాగముల ననుసరించి యున్న సంపూర్ణరాగము. ఇది జనక రాగము, మేళరాగమని చెప్పబడును. ఈ రాగాంగరాగము సంపూర్ణము, షాడవసంపూర్ణము, ఔడవసంపూర్ణము, వక్ర సంపూర్ణము గానుండును. (ఉదా.) షాడవసంపూర్ణము మూడవమేళము స రి మ ప ధ ని స, స ని ధ ప మ గ రి స. ఔడవ సంపూర్ణము మొదటి మేళము సా రి మ ప ధ సా, సా ని ధ ప మ గా రి రీ స్సా. వక్ర సంపూర్ణము పదియవ మేళము స గ మ ప్పా ని ధ ని స సా, స ని ధ ని పా ని ప మ గ గ రి రి సా. దీనిలో ధైవత వక్రము.

V. వెంకటమఖి ఈ రాగాంగ రాగంబులను ముందర చెప్పినట్లు శుద్ధ వికృతి స్వర ప్రస్తారంబులచే డెబ్బదిరెండు విధములుగా పంచి, ఒక్కొక్కటికిని లక్షణ శ్లోకంబును, లక్షణ గీతంబును జేసి ఆ గీత సాహిత్యంబులలో మొదటి ఖండమందు ఆయా మేళంబులకు గల శుద్ధ వికృతస్వరప్రతినిధులై చెప్పబడిన ర, రి, రు మొదలైన సంకేతాక్షరంబుల నొక్కొక్క ఆ వృత్తము యొక్క మొదటి అక్షరంబుగా నమర్చియు, రెండవ ఖండమందు ఆయారాగాంగ రాగంబుల పేళ్ళును, వానిలో జనించెడి ఉపాంగ రాగంబుల పేళ్ళును, ఆ యారాగాంగరాగము ఇన్నో చక్రంబున ఇన్నో మేళమను సంఖ్యయును, మూడవఖండమందు ఆ మేళములో జనించిన భాషాంగ రాగ నామంబులును అమర్చియున్నారు. వీనియొక్క వివరణము ఈ పుస్తకములో రాగాంగరాగ లక్షణగీతంబులలో జూడుడు. ఈ డెబ్బది రెండు రాగాంగరాగ నామంబులును వాని సాహిత్యంబుల మొదటి శబ్దంబులును అనుక్రమణికగా మూలవగౌళమేళజన్య ఉపాంగమైన గుండక్రియారాగగీతమందు చెప్పియున్నారు. ఆ గీతంబును ఈ పుస్తకములో జూడుడు. డెబ్బదిరెండు రాగాంగరాగములకు గల మూర్ఛనలు అనేకముగా నొకటి కొకటి భేదమై రంజన భేదము కలుగునట్లును, అభ్యసించువారికి వ్యక్తంబుగా భేదంబు దోచునట్లును పూర్వాచార్యులు ఏర్పరచియున్నారు. ఈ డెబ్బదిరెండు రాగాంగరాగముల పేళ్ళును, గణితశాస్త్ర విరోధమైన కొన్ని నామములతోను, అన్నియు స రి గ మ ప ధ ని స స ని ధ ప మ గ రి స అనియే ఇప్పటి వాడుకలోగల డెబ్బదిరెండు మేళ కర్తల పేళ్ళును దీనిక్రింద జూపించియున్న మేళపథకంబులో జూడుడు.

రాగాంగ రాగ పథకము.

వెంకటమఖిచే గల్పింపబడిన ఒక్కొక్క చక్ర సంజ్ఞలును, ఒక్కొక్క చక్రములోగల రాగాంగ రాగంబుల సంఖ్యలును ఈ మేళ పథకములో గనిపింపబడియున్నవి.

చక్ర సంజ్ఞలు :

ఇందు - 1, నేత్ర - 2, అగ్ని - 3, వేద - 4, బాణ - 5, ఋతు - 6, ఋషి - 7, వసు - 8, బ్రహ్మ - 9, దిశి - 10, రుద్ర - 11, ఆదిత్య - 12.

మేళ సంజ్ఞలు :

పా - 1, శీ - 2, గో - 3, భూ - 4, మా - 5, షా - 6.

పూర్వ మేళములు 72

ఇందు - ౧ - చక్రము		అగ్ని - ౩ - చక్రము.	
1. పా.	కనకాంబరి కనకాంగి	13. పా.	గేయహేజ్జిజ్జి గాయకప్రియ
2. శ్రీ.	ఘేనద్యుతి రత్నాంగి	14. శ్రీ	వాటీవసంతభైరవి వకుళాభరణం
3. గో.	గానసామవరాళి గానమూర్తి	15. గో.	మాయామాళవగౌళ
4. భూ.	భానుమతి వనస్పతి	16. భూ.	తోయవేగవాహిని చక్రవాకము
5. మా.	మనోరంజని మానవతి	17. మా.	ఛాయావతి సూర్యకాంతము
6. షా.	తనుకీర్తి తానరూపి.	18. షా.	జయశుద్ధమాళవి హాటకాంబరి

నేత్ర - ౨ - చక్రము		వేద - ౪ - చక్రము	
7. పా.	సేనాగ్రణి సేనావతి	19. పా.	ఝంకారభ్రమరి ఝంకారధ్వని
8. శ్రీ.	జనతోడి హనుమత్తోడి	20. శ్రీ.	నారీరితిగౌళ నటభైరవి
9. గో.	ధునిభిన్నషడ్జం ధేనుక	21. గో.	కిరణావళి కీరవాణి
10. భూ.	నటాభరణం నాటకప్రియ	22. భూ.	శ్రీరాగం ఖరహరప్రియ
11. మా.	కోకిలారవం కోకిలప్రియ	23. మా.	గౌరీవేళావళి గౌరీమనోహరి
12. షా.	రూపవతి	24. షా.	వీరవసంతం వరుణప్రియ.

బాణ - ఋ - చక్రము	బుతు - ౠ - చక్రము
25. పా. శరావతి మారరంజని	31. పా. కలావతి యాగప్రియ
26. శ్రీ. తరంగిణి చారుకేశి	32. శ్రీ. రాగచూడామణి రాగవర్ధని
27. గో. సారసేన సరసాంగి	33. గో. గంగాతరంగిణి గాంగేయభూషణి
28. భూ. హరికేదారగౌళ హరికాంభోజి	34. భూ. భోగచ్ఛాయానాట వాగధీశ్వరి
29. మా. ధీర శంకరాభరణము	35. మా. శైలదేశాక్షి శూలిని
30. షా. నాగాభరణం నాగానందిని.	36. షా. చలనాట.

ఉత్తర మేళములు 36.

ఋషి - ఌ - చక్రము	వసు - ఎ - వ చక్రము
37. పా. సౌగంధిని సాలగము	43. పా. గీర్వాణి గవాంబోధి
38. శ్రీ. జగన్మోహనం జలార్ణవము	44. శ్రీ. భవాని భవప్రియ
39. గో. ధాలివరాళి శూలవరాళి	45. గో. శివపంతువరాళి శుభపంతువరాళి
40. భూ. నభోమణి నవనీతము	46. భూ. స్తవరాజము షడ్విధమార్గిణి
41. మా. కుంభిని పావని	47. మా. సావీరము సువర్ణాంగి
42. షా. రవిక్రియ రఘుప్రియ.	48. షా. జీవంతిని దివ్యమణి $

బ్రహ్మ - ౯ - చక్రము		రుద్ర - ౧౧ - చక్రము	
49. పా.	ధవళాంగము	61. పా.	కుంతలము
	ధవళాంబరి		కాంతామణి
50. శ్రీ.	నామదేశి	62. శ్రీ.	రతిప్రియ
	నామనారాయణి		ఋషభప్రియ $
51. గో.	కాళిరామక్రియ	63. గో.	గీతప్రియ
	కామవర్ధని		లతాంగి
52. భూ.	రమామనోహారి	64. భూ.	భూషావతి
	రామ ప్రియ		వాచస్పతి
53. మూ.	గమకక్రియ	65. మూ.	శాంతకళ్యాణి
	గమనశ్రమ		మేచకళ్యాణి
54. షా.	వంశవతి	66. షా.	చతురంగిణి
	విశ్వంభరి $		చిత్రాంబరి $
దిశి - ౧౦ - చక్రము		ఆదిత్య - ౧౨ - చక్రము	
55. పా.	శామళ	67. పా.	సంతానమంజరి
	శామలాంగి		సుచరిత్ర
56. శ్రీ	చామరము	68. శ్రీ.	జోతిరాగము
	షణ్ముఖప్రియ		జోతిస్వరూపిణి
57. గో.	సుమద్యుతి	69. గో.	ధౌతపంచమము
	సిహ్లాంద్రమధ్యసుము		ధాతువర్ధని
58. భూ.	దేశిహ్లారవము	70. భూ.	నాసామణి
	హేమవతి		నాసికాభూషణి
59. మా.	ధామవతి	71. మా.	కుసుమాకరము
	ధర్మవతి		కోసలము
60 షా.	నిషధము	72. షా.	రసమంజరి
	నీతిమతి		రసికప్రియ.

$ ఈ మేళములు ఋషభాది సంఖ్యలకు విరోధముగాన్నవి

VI. ఉపాంగరాగము: ఇది రాగాంగ రాగమునజనించి తన జనక రాగమునకుగల శుద్ధ వికృతి స్వరములనే గలదియై ఔడవ షాడవ సంపూర్ణ వక్రములుగా నుండును. ఈ ఉపాంగ రాగము రాగాంగ రాగమునకు సొంత పుత్రుని బోలినది.

VII. భాషాంగరాగము: ఇది తాను జనించిన రాగాంగ రాగమునకుగల శుద్ధ వికృతి స్వరములనే గొనియుండినప్పటికిని అన్యరాగాంగ శుద్ధ వికృతి స్వరములలో లక్షణమున విధించి నట్లే, ఏదైన ఒకటి, లేక రెండు స్వరములను గొనియుండును. ఈ భాషాంగ రాగము రాగాంగ రాగమునకు స్వీకరించిన అన్యస్త్రీ పుత్రుని బోలినది.

VIII. క్రియాంగరాగము: దేశీరాగములు నాలుగు లోపల క్రియాంగమును జేర్చి వెంకటమఖి జెప్పియున్నారు. ఇప్పుడు క్రియాంగరాగము వాడుకలో లేనందున నిచట జెప్ప బడలేదు. ప్రాచీన పద్ధతిలో జూడుడు.

IX. సంపూర్ణము, షాడవము, ఔడవము: అని రాగములు మూడు విధములు. (1) సంపూర్ణము అనునది ఏడు స్వరములుగల రాగము (2) షాడవము అనునది ఆఱు స్వర ములు గల రాగము. (3) ఔడవము అనునది ఐదు స్వరములుగల రాగము.

X. వివాది స్వర దోష నివారణమార్గ నిర్ణయము. పై జెప్పినట్లే శుద్ధ వికృతి స్వర ప్రస్తరింపువలన గలుగు పూర్వమేళమందును, ఉత్తర మేళమందునుగల పండ్రెండు చక్రము లలో మొదటి చక్రమునగల ఆఱు మేళములలోను, ఏడవ చక్రమునగల ఆఱు మేళములలోను వచ్చు (స రి గ మ) అను శుద్ధ ఋషభ శుద్ధ గాంధార ప్రయోగములందును, పండ్రెండుచక్రములు గల ఒక్కొక మొదటి మేళములలో వచ్చు (ప ధ ని స) అను శుద్ధ ధైవత శుద్ధనిషాదప్రయోగము లందును వివాది దోషముగలుటవలన ఆరోహణమందు గాంధారమును వర్జించియు, అవరోహణ మందు ఉల్లసిత గమకముయొక్క రెండవ భేదమైన దిగుజారుతోను కురుళ గమకముయొక్క రెండవ భేదమైన ఒరయకతోను గాంధారమును జేర్చియు, (ఉదాహరణము) అవరోహణము స ని ధ ప మ గ రి స; ఆఱవచక్రమునగల ఆఱు మేళములలోను, పండ్రెండవ చక్రమునగల ఆఱు మేళములలోను వచ్చు షట్శ్రుతి ఋషభ అంతర గాంధార ప్రయోగములందును, పండ్రెండు చక్రములగల ఒక్కొక్క కడపటి మేళములో వచ్చు షట్శ్రుతి ధైవత కాకలీ నిషాద ప్రయోగములందును గలుగుచున్న వివాదిదోషముల ఆరోహణమందు తిరుపగమకమును నొక్కుచే షట్శ్రుతి ఋషభ ధైవతముల జేర్చియు, (ఉదా.) స రి గ మ ప ధ ని స; అవరోహణమందు షట్శ్రుతి ధైవత ఋషభముల వర్జించియు, లేక వీనితో నిషాద గాంధారముల వక్రముగా

జేర్చియు అంతు నలువది మేళములలో వచ్చు వివాదిదోషముల నిగ్రహించుటయే సంప్రదాయము. కొన్నిచోట్ల* స గ రి మ (స గ ర మ), (స రి గ రి మ), (స ర గ ర మ) అనియు, (ప ని ధ స), (ప న ధ స), (ప ధ ని ధ స), (ప ధ న ధ స), స మ రి గ మ (స మ రు గ మ), ప ని ధ ని స (ప ను ధు ను స), స ని ధ ని ప (స ను ధు ను ప) అను స్వర ప్రయోగములందు గమకములవలన వివాది దోషము తొలగును.

XI. వక్రరాగము : వక్రము అనునది స్వరములు క్రమముగా రాకనే క్రమము దప్పి వచ్చుట. ఉదా : మేఘరంజి అవరోహణము స ని మ గ స ర ని స. రి వక్రము. గౌళ అవరోహణము స ని ప మ రి గ మ రి స. గ వక్రము. సేనాగ్రణి ఆరోహణము స రి గ గ రి మ గ మ ప ని ధ స. మని వక్రం. రూపవతి అవరోహణము స ని ధ ని ప మ గ స. ధ వక్రము. ఫేన ద్యుతి ఆరోహణము స రి మ ప ధ ధ ప ని ని స. ని వక్రము.

XII. ఘన, నయ (రక్తి), దేశీయములని రాగము మూడు విధములు. (1) ఘనరాగమనునది ఘనమైన నాభిస్థానముగా గానక్రియలను చేయదగినది. ఇది శౌర్య వీర్యోత్సాహములు గల పురుషునిబోలినది. (2) నయరాగమనునది వినువారి చిత్తముల నీడ్చి రంజనమును జేయింపగలది. దీనిని రక్తిరాగము మార్గరాగము అని జెప్పుదురు. ఇది ఇంపు సొంపులుగల పలుకులచే చిత్తమును రంజింపచేసెడి స్త్రీలను బోలినది. (3) దేశీయము లేక ఔత్తరరాగము అనునది ఉత్తరదేశమునుండివచ్చి రంజనమును సేయు స్వభావముగలది. ఇది అన్యదేశములనుండివచ్చి ఇంపుగల పలుకులచే మనస్సును గైకొని మోహింపజేయగల భోగస్త్రీల బోలినది. ఈ ఘన, నయ, దేశీయరాగ శ్లోకంబుల గ్రంథవిస్తరభీతిచే ఇచట జెప్పలేదు.

16. తాళము : పాడునప్పుడు పాటయొక్క కాలప్రమాణమును కొలిచి చేతివలన గాని తాళయంత్రమువలనగాని కొట్టుటకు తాళమని పేరు. తాళము మార్గము, దేశీయము అని రెండువిధములగును. అవి దశప్రాణములను ఆధారములుగాగలవి, ప్రాణములనగా శరీరంబున కాస్పదంబులగు ప్రాణము మొదలైన పంచమహా ప్రాణంబులవలె కాలము మొదలు గ్రహము వరకు గల మహాప్రాణము లైదును, నాగము మొదలైన ఐదు ఉపప్రాణంబులవలె జాతి మొదలు ప్రస్తారమువరకుగల ఉపప్రాణము లైదును తాళంబునకు ఆధారంబులుగా నున్నవి. అవి——

---

*ఈ వక్రప్రయోగములుగల క్షుద్ర గాంధార నిషాదములను కురుళ గమక ప్రథమ భేదమైన ఒదిగింపుతో పట్టవలెను

శ్లో. కాలోమార్గః క్రియాంగాని గ్రహోజాతిః కళాలగుః,
యతిః ప్రస్తార కశ్చేతి తాళ ప్రాణా దశస్మృతాః.

1. కాలము, 2. మార్గము, 3. క్రియ, 4. అంగము 5. గ్రహము, 6. జాతి, 7. కళ, 8. లయ, 9. యతి, 10. ప్రస్తారము.

(1) కాలము: ఇది త్రుణ. లవ, కాష్ఠా, నిమిష, త్రుటి, ద్రుత, లఘు, గురు, ప్లుత, కాకపదములని పదివిధములగును వీనిలో నూరు తామరరేకులను దొంతిగాపెట్టి దానిలో నొక రేకును సూదిచే పొడుచుకాలము త్రుణము. అట్టి త్రుణములు 8 = లవము, లవములు 8 = కాష్ఠ, కాష్ఠలు 8 = నిమిషము, నిమిషములు 8 = త్రుటి, లేక అనుద్రుతము అనియు విరామము అనియు జెప్పుదురు. అది ఒక అక్షరకాలము. త్రుటి 2 = ద్రుతము (రెండక్షర కాలము) ద్రుతములు 2 = లఘు (నాలుగక్షర కాలము), లఘు 2 = గురు. (ఎనిమిది అక్షర కాలము) లఘు 3 = ప్లుతము (పండ్రెండక్షర కాలము), లఘు 4 = కాక పదము (పదియాఱు అక్షరకాలము). ఒక అక్షరకాలము అనునది ఒక లఘ్వక్షరమును ఉచ్చరించుకాలము. ఈ రీతిగా నాలుగు లఘ్వక్షరముల నుచ్చరించు కాలమునకు ఒక మాత్రయందురు అనుద్రుతము పాతికమాత్ర, ద్రుతము అరమాత్ర. లఘు ఒక మాత్ర; గురు రెండు మాత్రలు; ప్లుతము మూడు మాత్రలు; కాకపదము నాల్గు మాత్రలు. లఘు ఎల్లప్పుడును ఒక మాత్రగల నాలుగ క్షరకాలముగానే యుండదు. అది జాతుల ననుసరించి 3 4, 5, 7, 9 అక్షరకాలములుగానగును.

(2) మార్గము; ఒకటికొకటి భేదముగల కాల ప్రమాణములతో పాడెడి మార్గములకు మార్గము అని పేరు. అది దక్షిణ, వార్తిక, చిత్ర, చిత్రతర, అర్ధచిత్ర, అతి చిత్రములను ఆఱు విధములగును. 1/4 (పాతిక) మాత్రను ఒక కల (లేక కళ) గా గొనినది అతి చిత్రము. 1/2 (అర) మాత్రను ఒక కలగా గొనినది అర్ధచిత్రము. 1 (ఒ) మాత్రను ఒక కలగా గొనినది చిత్రతరము. 2 (రెండు) మాత్రలను ఒక కలగా గొనినది చిత్రము. 4 (నాలుగు) మాత్రలను ఒక కలగా గొనినది వార్తికము. 8 (ఎనిమిది మాత్రలను ఒక కలగా గొనినది దక్షిణము. శార్ఙ్గదేవులు రత్నాకరములో మార్గములు ధ్రువ, చిత్ర, వార్తిక, దక్షిణములను నాలుగువిధములగు ననియు, 1 (ఒక) మాత్రను ఒక కలగాగొనినది ధ్రువము; 2 (రెండు) మాత్రలను ఒక కలగా గొనినది చిత్రము; 3 (మూడు) మాత్రలను ఒక కలగాగొనినది వార్తికము; 4 (నాలుగు) మాత్రలను ఒక కలగాగొనినది దక్షిణము అనియు జెప్పియున్నారు.

(3) క్రియ: ఒక తాళముయొక్క ఆవర్తమునందు కొట్టు విసరుట ఎంచుట మొదలయిన వ్యాపారములచే ఒక తాళములోగల అంగములను జూపించుట క్రియ అనంబడును. అది

సశబ్దక్రియ, నిశ్శబ్ద క్రియ యని రెండువిధములగును. 1. సశబ్దక్రియ ఎడమచేతిని కుడిచేతిచే శబ్దముగలుగునట్లు గొట్టుట 2. నిశ్శబ్దక్రియ వ్రేళ్ళనే నెంచుట, కుడిచేతిని క్రింద విడుచుట లేక విసరుట, చుట్టుట మొదలైనవి. (i) ద్రుతముయొక్క క్రియ ఎడమచేతిని కుడిచేతిచేకొట్టుట. ఇది సశబ్దము. (ii) ద్రుతముయొక్క క్రియ ఎడమచేతిని కుడిచేతిచేకొట్టి కుడిచేతిని విసరుట. ఇది సశబ్దమును, నిశ్శబ్దముచు జేరినది. (iii) లఘుప్రయొక్క క్రియ ఒక అక్షరకాలము ఎడమ చేతిని కుడిచేతిచేకొట్టి ఒక లఘువులోగల తక్కిన అక్షరకాలమును ఎడమచేతిమీద కుడిచేతి చిటికెన మొదలైన వ్రేళ్ళను క్రమముగా బెట్టి యెంచుట (iv) గురువుయొక్క క్రియ ఎడమచేతిని కుడిచేతిచే గొట్టి మూడు వ్రేళ్ళచే నెంచి నాలుగక్షరకాలము కుడిచేతిని క్రింద విడుచుట. (v) ప్లుతము యొక్క క్రియ ఎడమచేతిని కుడిచేతిచే గొట్టి మూడు వ్రేళ్ళచే నెంచి నాలుగక్షరకాలము కుడి చేతినిచుట్టి నాలుగక్షరకాలము క్రింద విడుచుట. (vi) కాకపదక్రియ. ఇది నిశ్శబ్ద క్రియ. ఇది నాలుగక్షర కాలము కుడిచేతిని ఎడమప్రక్క కొనివచ్చి (సర్పిణి), నాలుగక్షరకాలము త్రిప్పికొని వచ్చి (కృష్ణ), నాలుగక్షరకాలము కుడిచేతిని మీదికెత్తి (పతాకము), నాలుగక్షరకాలము క్రింద బడ (పతితము) జేసుట ఈ అంగమును జేరిన తాళమును అమంగళమని కొందఱు వాడుకలో నుండి తొలగించి యున్నారు. (3) A. ఆవర్తము: ఒక తాళములోగల అంగములను ఒకతడవ చేయబడిన క్రియలంచుట్టు ఆవర్తమగును. సశబ్ద క్రియల తాళము వేయునప్పుడు ఒక్కొక్క అంగముల ప్రారంభమునందు చేతికొట్టులగుటచే ఒక్కొక ఆవర్తమందు ఎన్ని కొట్టులున్నవో అన్ని యంగములు ఆ తాళములోగలవని యెఱుగవచ్చును. ఉదా: ఒక తాళములో ఒక ఆవర్తము వేయునప్పుడు ఒక కొట్టును, మూడు వ్రేళ్ళచే నెంచుటయును, వెంబడి కొట్టి విసరుటయును, తిరుగనొకకొట్టును మూడువ్రేళ్ళచే నెంచుటయును గలిగినట్టయితే అది మూడు అంగముల తాళము మొదటి యంగము చతురశ్రజాతి లఘు. రెండవ అంగం ద్రుతం మూడవఅంగం చతురశ్రజాతి లఘు గనుక నిది చతురశ్రజాతి మధ్యతాళం. (2) ఒక తాళములో నొక ఆవర్తము వేయునప్పుడు ఒకకొట్టును రెండువ్రేళ్ళచే నెంచుటయును, వెంబడికొట్టి విసరుట యును తిరుగకొట్టివిసరుటయును గలిగినట్టయితే అది మూడంగంబులుగల తాళము. మొదటియం గము త్ర్యశ్రజాతి లఘు, తక్కినవి రెండుద్రుతంబులు గనుకనిది త్ర్యశ్రజాతి త్రిపుటతాళము. ఈరీతిక్రియలలో కొట్టుట యెంచుట మొదలైనవి ఒక్కొక్క అక్షరకాలంబునుగుఱించును. తాళము వేయుటలో శాస్త్ర బునకను వాడుకకును విరోధమై ఇప్పటికాలంబులో తప్పైన కొన్ని వ్యాపారంబులు ప్రకాశించుకొని యున్నవి. త్రిపుట చాపు, ఆటతాళచాపు, మిశ్రచాపు మొదలైన వానికి చాపు అని, శాస్త్రములో జెప్పబడని ఒక సాధారణమైన నామమునిచ్చి ఆయాతాళంబులకు శాస్త్రంబులలో నేర్పడిన క్రియల తగ్గించి వచ్చినారు ఉదా: త్రిపుట చాపు దీనిలో జాతి నామము జెప్పబడలేదు. ఆటులుండినప్పటికిని దీనియొక్క జాతి త్ర్యశ్రమని యెఱుగవచ్చును.

గనుక నీతాళమునకు ఏడు అక్షరకాలం; దీనిని జూపించుటకు ఎడమచేతిని గొట్టి కుడిచేతి వ్రేళ్ళ నెంచక, రెండుఅక్షరకాలము బెట్టియుండి తిరుగ నెడమచేతినిగొట్టి మూడక్షరకాలం కాచియుండుట త్రిపుటచాపు అని జెప్పుచున్నారు. ఇట్లు తాళము శాస్త్రవిధికి విరోధంబుగా వేయుటయుగాక త్ర్యస్రమను జాతినామమును విడిచినటులనే, త్రిపుటయను పేరును విడిచి శాపు (చాపు) అని మాత్రము జెప్పుచున్నారు. (శాపు అనునది కొట్టుతో మూడు అక్షరకాలముగాచి, నాలుగక్షర కాలము విసరుట.) దీనినే మిశ్రమని జెప్పువారును గలరు. (4) అంగము: ఒకతాళము యొక్క ఆవర్తములోగల అవయవంబులకు అంగము అని పేరు. (అంగము = అవయవము)

శ్లో. అనుద్రుతో ద్రుతశ్చైవ లఘు ర్గురు ప్లుత స్తథా,
కాకపాదం తథా ప్రోక్తం తాళాంగమితి షడ్విధం.

అనుద్రుత, ద్రుత లఘు, గురు, ప్లుత, కాకపాదములని ఆఱువిధంబులగును. వీనినిగుఱించి గుఱు తులు (సంకేతములు) ఉన్నవి. అనుద్రుతం, ⌣. ద్రుతము, ం. లఘు, |. గురు, ऽ. ప్లుతం, ३. కాకపాదం, ×. ఒకతాళం 100 అను గుఱుతులచేత వ్రాసితే దానిలో ఒక లఘు వును రెండు ద్రుతంబులును గలవియని యెఱుగనగును. పై జెప్పిన ఆఱు అంగములలో అను ద్రుతం, ద్రుతం, లఘు. అను నీమూడు అంగములలో ఇపుడు వాడుకలోగల ధ్రువము మొదలైన సూళాది ఏడుతాళంబులందును విలసిల్లుకొనియున్నవి. తక్కినవి దేశీయతాళంబులైన 128 తాళంబులలో విలసిల్లుకొనియున్నవి.

(5) గ్రహము॥ ఒక పాటలో తాళంబు నుపయోగించి యారంభించి యెత్తుటకు గ్రహము అని పేరు. గ్రహం = గ్రహణం, ఎత్తుట.) గ్రహము, సమ విషమంబులని రెండు విధంబులగును. (1) సమము, పాటయును తాళంబును ఒక్కటిగా నెత్తుటకు సమము అని పేరు. (2) విషమము। పాటయును తాళంబును సమంబుగా నెత్తక ముందు వెనుకగా నెత్తుట ఇది అతీతము, అనాగతమని రెండు విధంబులగును. (i) అతీతము, పాటమునుపును తాళము వెనుకను ప్రారంభించుట. (ii) అనాగతము, తాళము మునుపును పాట వెనుకను ప్రారంభించుట

(6) జాతి: తాళంబులను పంచు విధంబులకు జాతియని పేరు. మార్గతాళంబులైన చచ్చత్పుటము మొదలగు నైదు తాళములను ప్రాచీనపద్ధతిలో జూడుడు. వేఱ్వేఱు దేశంబు లలో గలిగిన పలువిధంబులైన తాళంబులకు దేశీతాళంబులని పేరు. అవి యనేకంబులు. వానిలో 120 తాళంబుల లక్షణంబులును, నామంబులును సంగీత రత్నాకరకారులు జెప్పి యున్నారు. ఆదేశీ తాళంబులలో జేరిన ధ్రువము మొదలైన ఏడు తాళంబులే 400 సంవత్సర ములకు పూర్వంబుననుండి అనేకంబుగా నేటి వరకు వాడుకలోనుండి వచ్చుచున్నవి.

శ్లో. ధ్రువోమఠ్యో రూపకశ్చ ఝంపా త్రిపుట ఏవచ,
అట తాళశ్చైకతాళ స్సప్తతాళాః ప్రకీర్తితాః.

(1) ధ్రువతాళము, ।ం।।; (2) మఠ్యతాళం, ।ం।; (3) రూపకతాళం, ం।; (4) ఝంపతాళం, ।ఽం; (5) త్రిపుటతాళం, ।ంం; (6) అటతాళం, ।।ంం; (7) ఏకతాళం, ।. జాతి త్ర్యశ్ర, చతురశ్ర, ఖండ, మిశ్ర, సంకీర్ణంబులని ఐదు. ధ్రువము మొదలైన ఏడు తాళంబులలో నొక్కొక్కటియును ఈ ఐదు జాతులలో జేరి గలుగు తాళంబులు $7 \times 5 = 35$. ఇప్పుడు వాడుకలోగల తాళంబులలో నుపయోగింపబడు అంగంబులందు అను ద్రుత ద్రుతంబులు రెండును మాఱుబడక నెప్పుడును అనుద్రుతం ఒక అక్షరకాలంబును, ద్రుతం రెండక్షరకాలంబులు గాగలవి. లఘువు ఏజాతిని యనుసరింపుచున్నదో ఆజాతుల నామములను అక్షరకాలమును జెందుచున్నది. ఇవ్విధ జాతి భేదంబులగునపుడు—

	జాతినామములు	అక్షరకాలము	లఘునామములు	అంగములు	మాత్రలు
i	త్ర్యశ్రం	3	త్ర్యశ్ర లఘు	ఴ	$\frac{3}{4}$ ముప్పాతిక మాత్ర
ii	చతురశ్రం	4	చతురశ్ర ,,	।	1 ఒక మాత్ర
iii	ఖండం	5	ఖండ ,,	।ఴ	$1\frac{1}{4}$ ఒకటింపాతిక
iv	మిశ్రం	7	మిశ్ర ,,	।।	$1\frac{3}{4}$ ఒకటిమూపాతిక
v	సంకీర్ణం	9	సంకీర్ణ ,,	।ఽ	$2\frac{1}{4}$ రెండుంపాతిక

ఈ ఐదుజాతులతో ఏడు తాళములు జేరి గలిగెడు ముప్పదియైదు తాళముల పేర్లును, అంగములను, అక్షరకాలమును క్రిందవ్రాయబడిన పఠకమున జూడుడు.

తాళము	అంగము	త్ర్యస్రజాతి	చతురస్రజాతి	ఖండజాతి	మిశ్రజాతి	సంకీర్ణజాతి
ధ్రువము	।ం।।	3,2,3,3=11	4,2,4,4=14	5,2,5,5=17	7,2,7,7=23	9,2,9,9=29
మత్యము	।ం।	3,2,3=8	4,2,4=10	5,2,5=12	7,2,7=16	9,2,9=20
రూపకము	ం।	2,3=5	2,4=6	2,5=7	2,7=9	2,9=11
ఝంప	।ం ం	3,1,2=6	4,1,2=7	5,1,2=8	7,1,2=10	9,1,2=12
త్రిపుట	।ం ం	3,2,2=7	4,2,2=8	5,2,2=9	7,2,2=11	9,2,2=13
అటతాళం	।।ం ం	3,3,2,2=10	4,4,2,2=12	5,5,2,2=14	7,7,2,2=18	9,9,2,2=22
ఏకతాళం	।	3	4	5	7	9

ఈ ముప్పది ఐదు తాళములును సూళాది తాళములందురు.

7. కళ : ఏక కళ, ద్వికళ, చతుష్కళ, అని మూడు విధములు. (1) ఏక కళ అను నది యథాశురకళ అని చెప్పబడును. అది ఒక క్రియ, ఒక అక్కరంబుగలది. (2) ద్వికళ ఒక క్రియ రెండు అక్కరంబులుగలది. (3) చతుష్కల. ఒక క్రియ నాలుగు అక్కరం బులు గలది.

8. లయ : గానముతోజేరి తాళము ఇంచుమించులేక నడచుటకు లయ యనిపేరు. అది విళంబలయ (చౌక), మధ్యలయ (సమం), ద్రుతలయ (వేగం) అని మూడువిధములు. (i) విళంబలయ అనునది ఏర్పడిన అక్షరక్రియతో మందగతిగా పాడుట (ii) మధ్యలయ అను నది ఏర్పడిన అక్షరక్రియలతో విళంబలయకు రెట్టింపు వేగముగలిగి సమగతిగా పాడుట. (iii) ద్రుతలయ అనునది ఏర్పడిన అక్కరక్రియలతో మధ్యలయకు రెట్టింపు వేగముగలిగి త్వరిత గతిగా పాడుట.

9. యతి : ఒక తాళములోగల అంగముల వ్యత్యాసమైన చేరికకు యతియని పేరు. అది (i) సమయతి, (ii) గోపుచ్ఛయతి, (iii) స్రోతోవహయతి, (iv) డమరు యతి, (లేక వేది మధ్యయతి), (v) మృదంగయతి (లేక యవ మధ్యయతి), (vi) విషమయతి, యని ఆఱు

విధములగును. i సమయతి అనునది ఒకతాళ ఆవర్తములోగల అంగములు ఒక రీతిగానే యుండుట. (సమముగాయుండుట) ఉదా : ౦ ౦ ౦ ౦ ౦ ౦ ౦ ౦. ఇటువలెనే తక్కిన అంగంబులను జూచుకొనేది. ii గోపుచ్ఛయతి అనునది అంగములు ఆవుయొక్క తోకవలె మొదట పెరిగి రానురాను తగ్గుకొనిబోవుట. ఉదా : ౩ ౨ ౧ ౦ ౦. iii స్రోతోవహాయతి అనునది అంగములు ఒక నదివలె మొదట కుఱుచయై రానురాను పెరుగుకొనిబోవుట. ఉదా : ౦ ౦ ౧ ౨ ౩. iv డమరు యతి అనునది అంగంబులు ఉడుకవలె నడుమ కుఱుచబడి రెండుప్రక్కలును పెరిగి యుండుట. ఉదా : ౩ ౨ ౧ ౦ ౦ ౦ ౧ ౨ ౩. దీనినే వేది మధ్యయతియనిజెప్పుదురు. v మృదంగయతి అనునది అంగములు నడుమపెరిగి యిరుప్రక్కలుకుఱుచగాయుండుట, ఉదా : ౦ ౦ ౧ ౨ ౩ ౨ ౧ ౦. vi విషమయతి అనునది అంగములు ఏలువిధములై కుఱుచబడియు పెరిగియు కలసియుండుట. ౧ ౦ ౨ ౦ ౩ ౧ ౨ ఒక తాళముయొక్క ఆవర్తములలోపల త్రికాలములైన గానక్రియలవలన పై జెప్పిన యతుల జూపింపవచ్చును అని సంప్రదాయజ్ఞులు జెప్పుచున్నారు.

10. ప్రస్తారము : ప్రస్తారము అనునది విస్తరించి గుణించుట, ఒక తాళములోగల అవయవముల అక్షరకాలముల గొని ఎన్ని విధముగా జేర్చి ప్రస్తరించి తాళభేదంబుల గల్పింప నగునని యెఱుగుట, ఉదా : ప్రస్తరించుక్రమము, ప్రస్తరించుటకు మొట్టమొదట బెట్టుకొనిన అంగమేదియో అదియే యథాంగము, లేక మూలాంగమందురు, ఆ మొదటి బంతినిగల పెద్ద అంగమునకు క్రింద పై గల పెద్ద అంగమునకు తగ్గిన సంఖ్యగల అంగమే బెట్టవలెను పెట్టిన అంగములో మిగిలిన సంఖ్యగల అంగముసు వామభాగమున నుంచవలెను, ఈ రెండవబంతిని గల పెద్ద అంగమునకు తగ్గిన అంగమును మూడవబంతిలో దానికి క్రింద నుంచవలెను, ఇందులో మిగిలిన సంఖ్యగల అంగమును వామభాగమున నుంచవలెను, ఇందులో మిగిలిన సంఖ్యగల అంగమును వామభాగమున నుంచవలెను. ఇటులనే ప్రస్తరించుకొని వచ్చుటలో మొదటి బంతిని బెట్టుకొనిన యథాంగ సంఖ్యకు తగిన తగ్గిన అంగములువచ్చినట్లయితే ప్రస్తారభేదములు లేవు, క్రింద లఘుప్రస్తారమువరకు గనిపించియున్న ప్రస్తారములను జూచి గమనించి ప్రస్తరించి జూచితే తెలియవచ్చును.

(1) విరామ ప్రస్తారము. ౦ ఇందులో భేదమొకటియే.

(2) ద్రుత ప్రస్తారను. ౦ ౦ ఇందులో భేదము రెండు. పాతాళసంఖ్య (విరామము) 2. మహాపాతాళసంఖ్య (అంగములు) 3.

(3) ద్రుత విరామ ప్రస్తారము. ఆ

ఒ ం

ం ఒ

ఒ ఒ ఒ ఇందులో భేదములు 4, పాతాళము విరామము 5, ద్రుతము 2, ద్రుతవిరామము 1, మహాపాతాళము (మూడు అంగములును జేరినది. 1, 2, 5) = 8.

(4) లఘు ప్రస్తారము 1 ఇది మూలాంగం

ఒ ఆ

ం ం

ఒ ఒ ం యథాంగం

ఆ ఒ ఇందులో భేదములు 8, పాతాళము విరామము 12

ఒ ం ఒ ద్రుతము 5, ద్రుత విరామము 2, లఘు 1.

ం ఒ ఒ మహాపాతాళము (నాలుగంగములును జేరినది)

ఒ ఒ ఒ ఒ 1, 2, 5, 12 =) 20.

(5) షోడశాంగ ప్రస్తార పాతాళ మేరు.

అంగము	భేదము	పాతాళము	మహాపాతాళము
విరామం	1	1	1
ద్రుతం	2	2	3
ద్రుతవిరామం	4	5	8
లఘు	8	12	20
లఘు విరామం	16	28	48
లఘు ద్రుతం	32	64	112
లఘు ద్రుత విరామం	64	144	256
గురు	128	316	572
గురు విరామం	256	702	1274

17. ఆలాపనము లేక ఆలప్తి :

శ్లో. తత్తాలావేషు సర్వత్రా ప్యాదావాక్షిప్తికా స్మృతా,
ఆక్షిప్తికైవ లోకేస్మిన్నాయిత్తమితి గీయతే. (చతుర్దండి ప్రకాశిక)

ఆలాపములో నెచ్చటను ఆక్షిప్తిక అను ఆలాపమే మొదటిదిగానున్నది. ఈ ఆక్షిప్తిక అనుదానినే ఆయిత్తము అని లోకులువాడెదరు. (1) ఆక్షిప్తిక లేక ఆయిత్తము.

శ్లో. పీనత్వేన యథాక్షిప్తం స్వనిర్వాహాయ భోజనం,
రాగేణాపి తథాక్షిప్తే త్యాదావాక్షిప్తికామతా. (చతుర్దండి ప్రకాశిక)

ఒకడు తాను పెరుగుటకై ఎట్లు భోజనము నపేక్షించునో అటులనే రాగము తాను వృద్ధిజెందుటకై ఆక్షిప్తికను అపేక్షించుచున్నది. గనుక రాగముయొక్క ఆరంభమందు మధ్యషడ్జమును ఆక్షిప్తికగా గొని మంద్రస్థాయియందును, మధ్యస్థాయి ఋషభ గాంధారస్వరము లోపలను గానముయొక్క క్రియను (వ్యాపారమును) జేసి రాగమునకును గాయకుని శక్తికిని దగినట్లు తారస్థాయి ఋషభగాంధార మధ్యమ పంచమముదాక నొకసారి పాడుకొనిపోయి మఱియు దిరిగి మధ్యస్థాయి షడ్జమునకువచ్చి పూర్తిసేయవలెను, ఇట్లు మీదబోయి వచ్చుటకు ఆక్షిప్తిక, లేక ఆయిత్తము అని జెప్పుదురు. (ఆక్షిప్తిక = (కొంచెము ముందుగా) ఱువ్వుట. ఆయిత్తము = (ఆరంభించుటకుగల) సన్నద్ధము లేక ప్రయత్నము. (2) మొదటి రాగవర్ధని లేక ఎడుపు; మొదటి విదారి లేక ముక్తాయి. (రాగవర్ధని = రాగమును పెంచుట. ఎడుపు = ఎత్తుట).

శ్లో. ఆక్షిప్తికానంతరంతు కర్తవ్యారాగవర్ధనీ,
ఇయమేవ జనైర్లోకే ఎడుప్పిత్యభిధీయతే,
తతోవిదారీ గాతవ్యాలోకే ముక్తాయిసంజ్ఞికా. (చతుర్దండి ప్రకాశిక)

పై జెప్పినట్లు ఆక్షిప్తికయైనతోడనే మొదటిరాగవర్ధనిని సేయవలెను. అది మధ్య షడ్జమునుండి వెడలి రాగమును పెంచుపనిని ముఖ్యముగా మంద్రస్థాయియందును అప్పటప్పటికి డాసిన స్థాయి యందును జేయవలెను. ఈ విధముగా సేయుటయందు స్వరములను గమకభేదములతో బట్టి ఉచితమైన వర్ణాలంకారముల నుపయోగించి విళంబకాలమే ముఖ్యముగా (చౌకముగా) పాడు నప్పుడు ఎడనెడ ద్రుతమధ్యమ కాలముల నిమిడించి ఆలాపింపవలెను, రాగ స్వరూపము వెలయునట్లు నిడిపింపగల స్వరముల నిడిపించి, తొలగింపగల స్వరముల దొలగించి, బహుత్వమీయగల స్వరముల అల్పముగాబట్టక, అల్పత్వమీయగల స్వరముల బహుత్వముగాబట్టక, తీరో

హీనావరోహణములలో వక్రములు గనుబడితే వానికిదగినట్లు వక్రముగా సంచరించి, రాగచ్ఛాయను జెఱుచు వివాదిస్వరములబట్టక, లేక గమకములచే వానిని వంచించి రంజనము గలుగునట్లు బట్టి, అన్యరాగస్వరములు కలయకను పాడి, పిమ్మట ద్రుతకాలముగానే పాడి పై జెప్పినట్లే తారస్థాయికేగి క్రమ్మఱతిరిగి క్రమముగా మధ్యషడ్జమునకు చీల్చుకొనిరావలెను. ఇట్లు తిరిగి చీల్చుకొనివచ్చుదానినే విదారి లేక ముక్తాయి అనిజెప్పుదురు. (విదారి = చీల్చగలది.) (3) రెండవ రాగవర్ధని, రెండవవిదారి: ఇది మొదటి రాగవర్ధనివలె తిరుగజేసుటయందు వేఱు విచిత్ర కల్పనలతో గమకవర్ణ అలంకారములు విలసిల్లునట్లు పనిజేసి ముఖ్యముగా మధ్యస్థాయియందును, మాటిమాటికి తక్కిన స్థాయిలయందును ఆలాపించి పిమ్మట తారమధ్యమ పంచమము వరకేగి అక్కడనుండి చీల్చుకొని క్రిందదిగవలసినది (4) మూడవరాగవర్ధని, మూడవ విదారి: ఇది పైగమనించినట్లు జేయుటలో ముఖ్యముగా పైస్థాయి స్వరములందే పనిజేయవలసినది. కొందఱు మూడుసార్లు రాగవర్ధని విదారికలనుపాడక రెండుసార్లే పాడి మూడుస్థాయిల స్వరములందును కలసిపాడి విడుచుటయును దప్పని జెప్పుచున్నారు.

శ్లో. యథాయోగ్యం సమూదాయ విన్యసేన్మధ్య షడ్జకే.

5. స్థాయి:

1. ఆరోహణస్థాయి: స్వరసంచారము జేయుటలో ఒకస్వరమున నారంభించి మఱియు ఆస్వరమునందేవచ్చి ముగించితే ఆస్వరమస్థాయి అనబడును. 1. మొదట మధ్యషడ్జస్థాయిని గనిపించుకొని దానికి పైనుండు స్వరములనంటక మంద్రస్వరములందును మంద్రషడ్జమందును పనిజేసి మధ్యషడ్జమునకువచ్చి కొంత నిలిచి మఱియు మధ్యషడ్జముననుండియే వెడలి మంద్ర షడ్జమువరకు పనిజేసి మధ్యషడ్జమున వచ్చినిలుచుట మధ్యషడ్జస్థాయి ఆలాపమగును. 2. వెనుక మధ్యస్థాయి ఋషభమును స్థాయిగాజెట్టుకొని ఈ ఋషభమునకు పై నిగల స్వరములలో నొకటిని ముట్టక క్రింది ఋషభమువఱకు పై నిజెప్పినట్లు రెండుసార్లు సంచారముజేసి విడిచి మధ్యఋషభమున న్యాసముజేసి; 3. మఱియు మధ్యస్థాయి గాంధారమును స్థాయిగా గైకొని మీది స్వరముల నంటక క్రిందిగల స్వరములందే పురుపుజెప్పినట్లు రెండుసార్లు సంచారముజేసి తిరిగి ఆగాంధారమందే న్యాసముజేసి ఈప్రకారమే, 4. మధ్యమ; 5. పంచమ; 6. ధైవత; 7. నిషాదము; 8. తారషడ్జమువరకు క్రమముగా రెండుసార్లు సంచారముజేసి తిరిగి ఆయాస్వరములందే న్యాసముజేయవలెను.

(ii) అవరోహణస్థాయి: 9 తరువాత తారషడ్జమును స్థాయిగాగొని దానికి క్రిందగల స్వరములనంటక షడ్జమందును, దానికిమీదగల తారస్థాయి స్వరములందే (ఆరోహణమునకు జెప్పినట్లు) రెండుసార్లు సంచరించి ఆతార షడ్జమందే న్యాసముజేసి, 10. పిమ్మట మధ్యస్థాయి

నిషాదమును స్థాయిగాగొని ఆనిషాదమందును దానికిమీదగల స్వరములందే రెండుసార్లు సంచారము జేసి మధ్యనిషాదమందు న్యాసముజే"; ఈ ప్రకారమే, 11. ధైవతము, 12. పంచమము; 13. మధ్యమము; 14. గాంధారము; 15. ఋషభములను క్రమముగా స్థాయీలుగా గైకొని పై జెప్పినట్లు రెండు రెండు సంచారములను న్యాసములును జేసి; 16. మధ్యషడ్జమును స్థాయిగాగొని సంచారములు రెండుజేసి తారస్థాయిలోనుండి చిల్చుకొని (విదారికగా) దిగవలెను. ఆరోహణస్థాయీలు పాడునప్పుడు ఆ యా స్థాయీ స్వరములకు మీదగల స్వరములలో నొకటియు నుపయోగింపదగదు. అవరోహణస్థాయీలు పాడునప్పుడు ఆయాస్థాయి స్వరములకు క్రిందగల స్వరములలో నొకటియు నుపయోగింపదగదు. అవరోహణ స్థాయీలుపాడుట ద్రుతకాలముగానే యుండవలెను. దీనియందు వర్జస్వరముల తొలగించి, ఆరోహణావరోహణ స్వరములననుసరించి స్వరముల అల్పత్వబహుత్వ దీర్ఘత్వ హ్రస్వత్వముల గమనించి, గమకముల చేతను నానావిధ వర్ణాలంకారములచేతను రాగము అను రామను (స్త్రీని) భూషణవతియు, మనోహరియుగా తోపించి వినువారి మనసుకరగి మోహించునట్లు సేయవలెను.

శ్లో. యత్రోపవిశ్యతే తానఃస్వరేస్థాయీ సకథ్యతే. (చతుర్దండి).

మీదగనిపించిన సంచారులను తానములని వచించి, తానములుండెడు స్వరము స్థాయి అనబడునని యు వెంకటమఖి జెప్పియున్నారు. (6) నాలుగవరాగవర్ధని, నాలుగవ విదారిక : ఇది రెండవ మూడవ రాగవర్ధని విదారికలబోలినదే. (7) మకరిణి : రంజనాస్పదమైన జీవస్వరమును స్థాయిగాబెట్టుకొని ఆస్థాయిని అల్పముగా జూపించి పైన ఒక స్వరమందు ముగించి, తిరుగ ఆలాపనముజేసి మునుపు ఎత్తిన స్థాయీస్వరమునే జూపింపవలెను. ఈరీతిగానే మూడుసార్లు ఆలాపనముజేసి, నాలుగవసారి ఇటుల ఆలాపించుకొని మంద్రమునుండి తారమువరకు ఆలాపనముజేసుకొని మధ్యషడ్జమున ఆలాపనమును ముగించవలెను. దీనినే భరతమునీంద్రులు మకరిణి అని జెప్పియున్నారు.

శ్లో. సాధారణం సర్వరాగేష్వేతదాలాప లక్షణం. (చతుర్దండి ప్రకాశిక)

పైగనిపించిన ఆలాపలక్షణము సకల రాగములకును సాధారణమైనదని వెంకటమఖి జెప్పియున్నారు. (8) ఆలాపనజేయుటలో తానం తానం తా అని ఆలాపించవలెనే గాని వేరు శబ్దోచ్చారణములు తగదని పూర్వాచార్యుల సమ్మతము. తానంతా అని విళంబముగా నాలాపనమున సేయునపుడు తానంతా అను అక్షరములు నెగ్గియుండక ఆకార అంకారములు దీర్ఘోచ్చారణములుగా నుండవలెను. సముద్రము ఎన్ని నదులు జేరినప్పటికిని ఎప్పటివలె నెట్లు ప్రకాశింపుచున్నదో, అటులనే ఎడనెడ ద్రుతమధ్యమకాలములు కొంత కొంత కలసి ఆలాపనము జేసినప్పటికిని చౌక (విళంబ) కాలమే స్థాయిగా ప్రకాశింపవలెను. కేవల విళంబకాలముగానే ఆలాపనము

జేసినట్టయితే శ్రావ్యముగా నుండదని సంప్రదాయజ్ఞుల సమ్మతము. (9) మధ్యమకాలము : తానం తా తానన్న తా నంన ఆని కొంత కొంతగా నెగ్గుకొని మధ్యకాలము గానముసేయునప్పుడు న్యాసము జేయునెడల కొంత విళంబకాలము రావచ్చును. దీనిలో మధ్యమకాలమే స్థాయిగా ప్రకాశింపవలెను. (10) ద్రుతకాలము తానంతా అని పాడుటలో విడివిడిగా ఆకార అంకారం బుల ఇమిడించి నాభితానముగా ద్రుతకాలము పాడునప్పుడు ద్రుతకాలమే స్థాయిగా నుండవలెను. న్యాసముజేయునప్పుడు మధ్యమ విళంబకాలంబులు రావచ్చును. ఈ ద్రుతకాలమునే ఘనం పాడుటందురు. ఈ మధ్యమ ద్రుతకాలములకును ఆ ఆలాపలక్షణమే.

18. తాయము : (తాయము = ఒక స్వరమును స్థాయిగా గొనుట) ఆయారాగముల ననుసరించి ఏదైన నొకస్వరమును స్థాయిగా గల్పించుకొని, దానిక్రిందగల స్వరములందు రాగ లక్షణముఁవలె సంచరించి మధ్యషడ్జమున న్యాసమొనరించి; (1) ఆ స్థాయికి పైని ఆరోహణ క్రమముగాగల మొదటిది, రెండవది, మూడవది, నాలుగవదియైన స్వరముల క్రమముగా నొక్కొక్క స్వరముగా చేర్చుకొని సంచారములుజేసి మధ్యషడ్జమందే న్యాసమొనరించవలెను. మఱియు, (2) అవరోహణ క్రమముగా ఆ నాలుగవ స్వరమందే తానమునారంభించి దానికి క్రిందగల స్వరములనంటక ఆ స్వరమందును, దానికి పయినిగల స్వరములందును సంచార మొన రించి మధ్యషడ్జంబున న్యాసంబులుచేసి, స్థాయికి మూడవది, రెండవది, మొదటిది యైన స్వరము లందు క్రమముగా ఒక్కొక్క స్వరముగా నెత్తుకొని సంచరించి మధ్యషడ్జమందే న్యాసములొన రించవలెను. ఈరీతిని యెనిమిది తానములు గానముచేసి స్థాయిస్వరము నెత్తుకొని ఆలాపలక్షణ ప్రకారముగా కొంచెమాలాపించి తారస్థాయినుండి విదారించుకొనివచ్చి మంద్ర (మధ్య) షడ్జమందు తాయము పాడుటను న్యాసంబుతో నిలువవలెను. అని వెంకటమఖి తమ చతుర్దండి ప్రకాశిక తాయ ప్రకరణములో జెప్పియున్నారు.

19. కటకము, తానము : వెంకటమఖి మొదలైన పూర్వీకులు తానంబులను కటక మని జెప్పుచున్నారు. ఆలాపలక్షణంబువలె ప్రతిరాగంబులగల తానంబులకు ఆయిత్తము, ఎడుపు, ముక్తాయి; ఎడుపు, (ఆయా రాగంబునకు దగినట్లు) స్థాయి, (క్రమంబుగా) ఆరోహి, అవరోహి, సంచారి, మకరిణి, ముక్తాయి అను లక్షణంబులుగల తానంబులు ఈ సంగీత సంప్రదాయప్రదర్శిని లోగల రాగంబుల కన్నింటికిని ప్రాచీనపుస్తకంబులో యున్నవి. పూర్వీకులచే వీణలో మిక్కిలి చేతిమార్పుల చమత్కారములు వెలయునట్లు సేయబడిన ఘనరాగ తానములను వైణికులు ముఖ్యంబుగా నభ్యసించి వాయించుట వాడుకగానున్నది.

20. గీతము : శుద్ధ ఛాయాలగసూడ. సూడ అనునది గీతవాచకమైన దేశీయ పదము. శాస్త్ర నియమంబులుగల ఛాయనుపొందిన గీతము శుద్ధ సాలగసూడ. సాలగము

అనునది ఛాయాలగ పదవికారము. ఈ సాలగసూడ, ధ్రువ, మత్య, ప్రతిమత్య, నిస్సారుక, అట్టతాళ, రాసతాళ, ఏకతాళములైన ఏడు భేదంబులు. వీనిలో ధ్రువము అనునది మొదటి ధాతుమాతువులతోచేరిన రెండు ఖండములు ఉద్గ్రాహము అను నొకఖండమగును. ఈ ఉద్గ్రాహ ఖండమందుగల స్వరములకంటె ఉచ్చమైన స్వరములగలిగిన ఆభోగము అనునొక ఖండముగలదు. ఉద్గ్రాహఖండముయొక్క మొదటిభాగ మెచట న్యాసముంచబడునో దానికి ధ్రువము అనిపేరు. ఈ ధ్రువము పదునొకండశ్రుతము మొదలు ఇరువదియాఅశ్రుతములవరకు గల పదియారు భేదము లకు నామములు, రసములు, తాళములు మొదలైన లక్షణములు వేఱ్వేఱ చెప్పబడియున్నవి. ఇటులనే తక్కిన ఆఱుతాళములకును చెప్పబడియున్నవి. ఈవివరములు విశదంబుగా చతుర్దండిప్రకాశికలో గీతప్రకరణమందును, సంగీతరత్నాకర ప్రబంధాధ్యాయాంతమందును చెప్పబడియున్నవి. గ్రంథవిస్తరభీతిచే నిచట విరివిగా చెప్పక చాలించుకొంటిని. ఇటువంటి గీతంబులు ఇప్పట్లో గనబడ లేవు. ధ్రువము మొదలైన సూళాది ఏడుతాళంబులును, ఝంపటయును, రగణమధ్యఁబును ఈ తొమ్మిది తాళంబులే గీతంబులందు జేర్చవలెనని వెంకటమఖి అలంకారంబులు చెప్పుచోట చెప్పి యున్నట్లే ఇప్పటివాడుకలోనున్న గీతంబులలో కనుబడుచున్నవి. గీతంబులు రెండు ఖండంబులు మూడు ఖండంబులుగానున్నవి. రెండు ఖండంబులుగానుండు గీతంబులలో మొదటిది ఉద్గ్రాహ ఖండము; ఈ ఉద్గ్రాహఖండ స్వరంబులకంటే ఉచ్చమైనస్వరంబులు గలదియే రెండవదియైన ఆభోగఖండము. ఈ రెండు ఖండంబులుగల గీతంబులలో మొదటిఖండమందే ధ్రువఖండము మధ్య షడ్జన్యాసంబుగా నుంచబడియున్నది. మూడుఖండంబులుగల గీతంబులలో మొదటిది ఉద్గ్రాహఖండము, రెండవ అభోగఖండము, మూడవది ముద్రాఖండంబుగా నుంటున్నవి. ఈ మూడు ఖండంబులుగల గీతంబులలో మాత్రము అంతరిగలదు. మొదటిదియైన ఉద్గ్రాహ ఖండంబులో ధ్రువం, అవతల అంతరి.* అవతల జావడ†; రెండవదియైన ఆభోగఖండం, పిమ్మట అంతరి; పిమ్మట మూడవది యయిన ముద్రాఖండం, పిమ్మట అంతరము. ఇటులనే ప్రాచీన పుస్తకంబులలోను, వాడుకయందును గనుబడుచున్నవి. ఈ అంత రంబును ఐదవ ధాతువనియు, త్రిఖండగీతంబుల మాత్రమే కనుబడుచున్నదనియు వెంకటమఖి చతుర్దండి ప్రకాశిక ప్రబంధ ప్రకరణంబులో చెప్పియున్నారు. ముద్రాఖండంబు అనేకంబుగా ఉద్గ్రాహఖండధాతువును గలదిగానే యుండినప్పటికిని, కొన్నిగీతముల ముద్రాఖండధాతు కొంచెము వేఱుగా కనుబడుచున్నవి. ఈవివరంబు ఈ పుస్తకంబులోగల నాదరామక్రియ, హిందోళరాగ గీతంబులు మొదలైనవానిని జూడుడు. ముద్రాఖండ ధాతువులు విశేషంబుగా

---

* అంతరంబుల ధాతుమాతులు మూడు ఖండంబులకును ఒకటిగానే యుండును.

† జావడ అనునది దేశీయపదం. ఆ పదమునకు గీతములో సగము అని అర్థము.

ఉద్గ్రాహఖండ ధాతువలెనుండుటవల్ల పాఠముసేయువాను పాలుమాలి విడిచియుండుట చేత అంతరంబుతోగూడిన అనేకగీతంబులు ముద్రాఖండంబు లేక నేయున్నవి. రూపకతాళమునగల కొన్ని గీతంబులు ధ్రువరూపకమనియు, రూపక ధ్రువమనియు రెండు విధములై కనుబడు చున్నవి. (1) ధ్రువరూపకమునునది మొట్టమొదట మూడుకొట్లు కొట్టి విసరి, అవతల కొట్టెడు ఒక కొట్టందే ధ్రువంబున్నది. తోడనే విసరి రెండుకొట్లును, ఉద్గ్రాహఖండాంతంబున విసరు వచ్చినపిమ్మటనున్న ఆభోగ ఖండారంభంబున మూడుకొట్లుకొట్టి విసరి, తోడనే ఒక కొట్ట కొట్టి విసరి రెండు కొట్లు కొట్టుకొనియేవచ్చి ఖండాంతమందు విసరినవెనుక ధ్రువఖండమును పాడుట వాడుక. కొన్ని గీతంబులలో ధ్రువముమీద జెప్పినట్లుండక ఆ ఉద్గ్రాహఖండమందే వేఱుచోటం దును గనుబడుచున్నది. (2) రూపక ధ్రువమనునది త్రిఖండగీతంబులుగాను అంతరమందు మూడు కొట్లుకొట్టి విసరి, తోడనే ఒకకొట్టుకొట్టి విసరి, పిమ్మట కొట్టెడు రెండవకొట్టందు ధ్రువమున్నది. ఆభోగఖండమును పాడి మీదజెప్పినట్లే తాళమువేసుకొనివచ్చి అంతరముపాడుట వాడుక. కొన్నిగీతంబులలో రంజనమునకై అనుద్రుత, ద్రుతంబులు మొట్టమొదట నెత్తబడి యున్నవి.

శ్లో. అష్టభాషాపదైర్యుక్తం అయ్య అంవోతియైర్యుతం,
స్వరరాగైః ప్రగాయంతి గీతమిత్యభిధీయతే.

గీతంబుల మాతువులు సంస్కృతాభాసమైన ప్రాకృతాది భాషాపదములును. ఆభోగ ఖండమాతువు లలో అర్థములులేని అ అ, ఐయ్య, తియ, అంవో ఇయ, అరే యను శబ్దములును ఉండవలెను.

శ్లో. గీత ప్రబంధ తాయానాం స్థాలనంబహిరంతరం,
తానాది మూర్ఛనానాంతు అంతస్థాలనమిత్యపి.

గీత ప్రబంధంబులగల ధాతుమాతుపుల ప్రత్యక్షరములందును లోమీటు వెలిమీటును, తాయము లోమీటు వెలిమీటును, తానారాగాలాపన కీర్తనాదులందు లోమీటు మీటుకొని వీణ వాయించుటయే పూర్వీకుల సంప్రదాయము. కీర్తనాదులలోగల మాతువుల ప్రత్యక్షరంబు లందును లోమీటు మీటుటయుగాక, సాహిత్యాక్షరంబులు దూరంబుగా నుండినట్టయితే వీణలో తంత్రీనాదము తెలియునట్లు సందర్భానుసారంబుగా అబద్ధపు మీటును మీటి వాయించుటయే వాడుక. తానంబులకు రెండేసి అక్షరంబులకొక మీటును, త్ర్యశ్రజాతి ఖండజాతులలోగల అంత్యాక్షరములందు నడిమిప్రేలిచే తడమీటును మీటవలెను.

21. ప్రబంధము: ప్రబంధము ఆఱు అంగములతోను, నాలుగుధాతువులతోను, స్వర సందర్భముగలదిగా జేర్చబడినది. 1. ఆఱు అంగములు. (1) స్వరము; (2) బిరుదము;

(3) పదము; (4) తెన్నకము; (5) పాటము; (6) తాళము. 1. స్వరమనుట సరిగమ పధని అను స్వరములు. 2. బిరుదమనుట, సంబోధనప్రథముగా ప్రబంధనాయకుని ధైర్య శౌర్యాదులను జేర్చుటకు. 3. పదమనుట క్రియకారక క్రియలచే ధైర్య శౌర్యాదులను జేర్చబడుట. 4. తెన్నకమనుట భాండీరభాషలో గలిగిన తేన అను శబ్దపుకారము. తత్ అను పదముయొక్క సంబంధముగలది. తత్ అను శబ్దము నిత్యమంగళరూపమైన పరబ్రహ్మవాచకము. "ఓం తత్సత్" అనుటవల్లను "తత్వమసి" అను మహావాక్యమువల్లను ప్రబంధములలో తేన తేన అను శబ్దము కనబడుచున్నది. 5. పాటమనుట వాద్యములోగలుగు అక్షరసముదాయము. దుద్రవీణలోగలుగు తక తక మొదలైనవియును, ముఖ వాద్యమైన శంఖములోగలుగు తుకు తుకు మొదలైనవి యును, ఉరోవాద్యములో గలుగు ధింత ధింత కిణ కిణ మొదలైనవియును తక్కిన వాద్యము లందు లక్షణానుసారముగా గలుగు పాటములును గలవెయగును. 6. తాళమనుట తాళప్రకరణ మున జెప్పబడినది.

11. ధాతు అనునది ప్రబంధమునకుగల అవయవము. ఆధాతువు (1) ఉద్గ్రాహము, (2) మేళాపకము, (3) ధ్రువము, (4) ఆభోగము. అని నాలుగు విధములు. 1. ఉద్గ్రాహము ఆనుట ప్రబంధముయొక్క మొదటిభాగము. మొదట గానమును గ్రహించుట. 2. మేళాపకము, ఉద్గ్రాహధ్రువములు గలయుటకు కారణమైనది. 3. ధ్రువము ప్రబంధముయొక్క ముగింపు. 4. ఆభోగము పైనిజెప్పిన ధాతువులగల స్వరములకంటె వెచ్చయిన స్వరములుగలది. ప్రబంధ మందుపయోగింపబడెడి యీ ధాతువును పరిభాష సంగీతాచార్యులైన మతంగాది మునులచే పచింపబడియున్నది. ప్రబంధము ద్విధాతుకము; త్రిధాతుకము చతుర్ధాతుకములని మూడు విధ ములు. ద్విధాతుకము ఉద్గ్రాహ ధ్రువములు గలది. త్రిధాతుకము ఉద్గ్రాహ ధ్రువ ఆభోగ ములుగలది. చతుర్ధాతుకము ఉద్గ్రాహ మేళాపక, ధ్రువ ఆభోగములుగలది. ఇదిగాక నిర్యుక్తము, అనిర్యుక్తములని రెండువిధములు. నిర్యుక్తము ఛందస్సు రాగతాళములుగలది. అనిర్యుక్తము మీద జెప్పిన పరిపాటులేక జెప్పబడినది. ఈప్రబంధములు (1) మేదినీజాతి; (2) ఆనందినీజాతి; (3) దీపినీ జాతి; (4) భావినీజాతి; (5) తారావళీజాతి అని ఐదువిధములు. 1. మేదినీజాతి స్వరములు మొదలగు షడంగములు; 2. ఆనందినీ జాతి ఐదంగములు; (3) దీపినీజాతి నాలుగు అంగములు; భావినీజాతి మూడు అంగములు; (5) తారావళీజాతి రెండు అంగములు. 1. మేదినీజాతి శ్రీరంగము మొదలు ఏడు భేదంబులు. 2. ఆనందినీజాతి పంచతాళేశ్వరము మొదలు ఏడి భేదం బులు. 3. దీపినీజాతి. సుదర్శనము మొదలు ఐదు భేదము లు. 4. భావినీజాతి, వర్ణము మొదలు పదియేడు భేదంబులు. 5. తారావళీజాతి ఏల మొదలు ఇరువదిరెండు భేదంబులు. ఇవి యన్నియు పదిజాతి ప్రబంధము. ద్విజాతి ప్రబంధము. (1) హాయలీల; (2) గజలీల; (3) ద్వి పది; (4) ద్విపదము; (5) పృత్తము; (6) ఘటకామ అని ఆఱు విధంబులు. చక్కిన భేదము

లును వాని లక్షణములును చతుర్దండి ప్రకాశిక ప్రబంధ ప్రకరణమందును సంగీతరత్నాకర ప్రబంధాధ్యాయమందును జూచితే స్పష్టమగును. తానీకరణము. కొన్ని తానీకరణములు గీతలక్షణమును, కొన్ని తానీకరణములు ప్రబంధలక్షణముల ననుసరించి యొడనెడ విళంబ మధ్యలయలుగలవిగా నుండును. అలంకార, గీత, ప్రబంధ, తానీకరణములు మూడుకాలములందును నోరును చేతులును సమముగా యథాక్షరముగానుండునట్లు పాడవలెను. సూళాదులు నోరును చేతులును సమముగానే ఏకకలగా పాడవలెను. పై జెప్పిన అలంకారగీత తాయప్రబంధతానీకరణములు వీణలో లోమీటు వెలిమీటుగా వాయించవలెను. గీతప్రబంధతానీకరణములు మొదట మధ్యతార స్థాయీలందును, తరువాత మంద్రమధ్యస్థాయీలందును వీణలో రెండుసార్లువాయించినట్లుండుట యే సంప్రదాయముగా నున్నది.

22. కీర్తన పద దరు చౌకవర్ణ తానవర్ణాదుల లక్షణము :

కీర్తనము మాతుదేవతాస్తుతిగాను, పల్లవి, అనుపల్లవి, చరణములతోను మొదటి చరణముయొక్క కడపటిభాగము అనుపల్లవియొక్క ధాతువు ననుసరించియును, తక్కిన రెండు చరణములును మొదటిచరణ ధాతువు ననుసరించియును; కొన్ని కీర్తనములలో అనుపల్లవి చరణముల కడపటి భాగములు మధ్యమకాల† ఖండములుగాను, అనుపల్లవి చరణాంతములందు పల్లవి నెత్తునట్లును; పల్లవి ఒక ఖండమును, అనుపల్లవి రెండు ఖండములును, చరణము నాలుగు ఖండములుగా; పల్లవి రెండు ఖండములుగా నుండితే తక్కినవి రెట్టింపు ఖండములుగాను ఉండవలెను. 100 సంవత్సరంబులుగా లక్షణలక్ష్యజ్ఞులచే సేయబడిన కీర్తనపు చరణమొక్కటియే ఆచరణమొక్కటిలో నాలుగు లేక ఎనిమిది, పది రెండు ఆవర్తములుగానున్నను ధాతుభేదములొందియు కొన్ని కీర్తనములు పల్లవి అనుపల్లవి చరణాంతంబున ఆయాఖండములకు దగినట్లు మధ్యమకాల ఖండములు గన్పడుచున్నవి. సాధారణముగా కీర్తన, చౌకవర్ణ, పద, దరు, రాగమాలిక, జావళి, స్వరజతి మొదలైనవియు విళంబకాలమే స్థాయిగా (చౌకముగా) నుండినప్పటికిని సందర్భానుసారమై ఎడ నెడ మధ్యమ *ద్రుతకాలము లిమిడింపబడియున్నవి. ఇదిగాక పై ప్పబడిన కీర్తనాదులు పాడునప్పుడు చేతియందెల్లప్పుడు నొకఅక్షరముతో నోటియందు సందర్భానుసారముగా రెండు నాయిగు అక్షరములతో కొన్ని కీర్తనల పదములు మధ్యమకాలమై కనబడుచున్నవి. జంత్రగాత్రములందు, మంద్ర గాంధారము మొదలు తార పంచమమువరకు సంచరింపులు కీర్తనాదులయందు కలిగియుండును.

---

† ఖండము ఖండిక అనుట ఆవర్తమే

$ చేతిలోవేయు ఒక లఘ్వక్షరకాలంబునకు నోటిలో నాలుగు లఘ్వక్షరములు బలుకుట సరళ క్రమంబున శివ కాలమైయున్నను, మధ్యమకాలమనియు, *చేతిలోవేయు ఒక లఘ్వక్షరకాలమునకు నోటిలో ఎనిమిది లఘ్వక్షరములు బలుకుట 4వ కాలమైయున్నను, ద్రుతకాలమనియు సంప్రదాయజ్ఞులు వాడుదురు.

23. పదము : పదముయొక్క మాతు శృంగారరస నాయికానాయక లక్షణవ్యవహారాదులతో పల్లవిని బట్టునట్టి అనుపల్లవ చరణమాతులనై విళంబకాలముగ పాడదగినదియై అనుపల్లవియందును మూడవచరణమందును నాయకముద్రలు గలిగినదియై కొన్ని పదములలో మూడవ చరణమందే ముద్రగలదియై యుండును. మొదటి చరణ ధాతువులనే రెండవ మూడవ చరణములనుసరించి యుండవలెను. శబ్దార్థములు చక్కగా నెఱిగి రసానుభవముతో చౌకముగా శ్రావ్యమగునట్లు పాడుటయే సంప్రదాయము.

24. దరు : దరు పదలక్షణంబులవలె, శృంగారరస మనుసరించి యుండుటయుగాక, ఒక చరణముతోను, కొంచెంకాలం తోసి పాడదగినదియును, కొన్నిదరువులు రెండుమూడు చరణములుగాను ఉండును.

25. చౌకవర్ణము : చౌకవర్ణము పదము బోలినదిగాక అనుపల్లవ ఆవర్తమునకు రెట్టింపైన ముక్తాయిస్వరము పల్లవినెత్తుకొనునట్లును, చరణము నాలుగు ఖండములుగాను, చరణ మొదటి ఖండాంతమున న్యాసముజేసుకొని విళంబలయగా నొక్కావర్తమైన మొదటిదియు, మధ్యమకాలముగా ఒకటికొకటి రెట్టింపైన ఆవర్తము గల రెండవది, మూడవది, నాలుగవదియైన స్వరముల క్రమంబుగా పాడి ఒక్కొక స్వరాంతంబున చరణముయొక్క మొదటి ఖండమును పాడి న్యాసముజేసుకొని పిమ్మట చరణముయొక్క తక్కిన మూడు ఖండములను పాడి అనుపల్లవిని గల ముక్తాయి స్వరమును పాడుకొని పల్లవినెత్తి నిలుపవలెను. కొన్ని చౌకవర్ణ స్వరములకు సాహిత్యాలును, కొన్ని చౌక వర్ణములు భక్తిరసముగాను ఉంటున్నవి.

26. తానవర్ణము : తానవర్ణము ఇది మధ్యమకాలముగానే యుండుట సంప్రదాయజ్ఞుల వాడుక. పల్లవి అనుపల్లవి-చరణపు మాతువులలోగల ప్రత్యక్షరములకును అకార ఇకారాదులు మిక్కిలి ఇమిడించి యుండుటయే వాడుక. అనుపల్లవి ముక్తాయి స్వర చరణస్వర క్రమములు చౌకవర్ణమునకు జెప్పినట్లే.

27. స్వరజతి : మధ్యమకాలము ననుసరించి శృంగారరసమైన మాతువును, పల్లవి, అనుపల్లవి చరణములును, అనుపల్లవమునకు కడపట ముక్తాయి స్వరరూపమైన ధాతువందు సగము పాటమును, సగముస్వరమును, కడపట తధిం గిణతోం అను పాటమును జేర్చి పల్లవిని ఎత్తునట్లు నుండవలెను. దీనికి సాహిత్యము గలదు. స్వరరూపమైన చరణపు మొదటి ఖండికయును, ఆస్వర సాహిత్యంబును పాడుకొని క్రమముగా చరణముయొక్క మొదటిది, రెండవది, మూడవది, నాలుగవదియైన స్వరసాహిత్యంబులపాడి అప్పటప్పటికి చరణపు మొదటి ఖండస్వరంబున న్యాసంబు జేసుకొని పిమ్మట చరణముయొక్క దక్కిన ఖండికలను చౌకవర్ణమునకు జెప్పినట్లే పాడవలెను.

కొన్ని స్వరజాతులు పాటసమూహమును గర్భమ మంచుకొని స్వరసందర్భరూపమై సాహిత్యంబులతో నుండుటలో ఆయాగాగ మూర్ఛలకు దగినట్లు అరోహణక్రమమైన స్వరములలో నొక టొకటికి ఒకటి లేక రెండేసి స్వరసాహిత్యంబులబెంచి రచించుటయును, ఇటులనే అవరోహణ క్రమముగా రచించుటయుగలదు. ఈ స్వరజాతుల మాతువులు దేవతాస్తుతిగా నుండుటయుగాక ఆరంభమున పల్లవమును బోలిన మాతువులు గనుబడుచున్నవి.

28. జతి స్వరము: ఇది నృత్యంబున కుపయోగకరమైనది. పల్లవ, అనుపల్లవ చరణంబులకు ధాతుమాత్రమే కనుబడుచున్నది. దీనిలో మూడవస్వర మేరాగమున కేది జీవస్వరమో దానినే ఎడుపు స్వరముగాబెట్టి రచించియున్నారు.

29. జావళి: ఇది దరు లక్షణమును, గ్రామ్య గానంబును అనుసరించియుండును.

30. తిల్లాన: ఇది అన్యదేశీయమైన తిరి తిల్లానా అను గ్రామ్య పాటములు, దేశీయ రాగము, వర్ణక్రమము. తాళబద్ధము, వీనితో గూడియుండును.

31. శబ్దము: శబ్దమునునది తాళపాట సాహిత్యంబుల బద్ధము.

32. సూళాది: (సూడ) సూళాది అన్నది ప్రసిద్ధాలంకార సప్తతాళంబులును, రగణ మత్యంబును, ఉద్గ్రాహ, ధ్రువ, అభోగధాతువులతో ఏకకలగా (యథాతురముగా) విళంబ మధ్యమ లయలు గలదియై వర్ణక్రమంబులలో సాహిత్యరూపమైయుండును. ఈ సూళాదులు శ్రీ పురందర విఠలదాసులవారు గాక దక్కినవారెవరును జూచినట్లు కనుబడలేదు.*

33. రాగమాలిక: శృంగారరసము, లేక భక్తిరసముగాను, అర్థములతో సమర్పబడిన రాగములును, తాళములకు దగినట్లయిన ఆవర్తములును, వర్ణక్రమంబుగా ఆయా రాగ జీవ స్వరములతో సమర్పబడిన మాతువును, పల్లవ అనుపల్లవ చరణములును, లేక తొమ్మిది, పదునాలుగు,

---

* పురందరదాసుల కాచార్యులైన శ్రీ వ్యాసరాయస్వామి రచించిన సూళాదులున్నవి. ఈ గ్రంథము నందే భిన్నషడ్జ మేళజన్యమైన భూపాళరాగమున రచించినది 'తందేయాగి తాయాగి' అను సూళాది వారిది ఉదాహరింపబడినది. శ్రీ స్వామివారి ముద్ర 'శ్రీకృష్ణ' యనునదే ఆసూళాదిలోగలదు. పురందర విఠలముద్ర అందులేదు కనుక అది పురందరదాసులదిగా ఈ గ్రంథమున నుల్లేఖించినది పొరబాటుపడలేదని యున్నది ఇదిగాక పై వ్యాసరాయలకు గురువగు శ్రీపాదరాయలవారును సూళాదులు రచించినారని విని. మరియు శ్రీపాదరాయలవారి సమకాలీనులగు తాళ్ళపాక అన్నమాచార్యులుగారు రచించినది, ఏడుతాళములు ఏడు రాగములును గల 'దేశీయసూళాది' యొకటి. ఇంకను అచ్చుపడనిది, తిరుపతి దేవస్థానపురాగిరేకులలోనున్నది. (రా. ఆ)

పదియాఱు రాగముల నమర్చులను, ఆయారాగముల కొనలందు తాళానుసారమైన ఆవర్తములు గల ముక్తాయి స్వరంబులను, కొన్ని స్వరములు సాహిత్యంబులతో గనుబడుటయుగాక, కొన్ని రాగమాలికలలో విలోమక్రమంబుగా రాగమొకటికి ఒక ఆవర్తస్వర సాహిత్యములవంతున పల్లవి లేక మొదటిరాగము నెత్తుకొనువరకు ఎన్ని రాగములున్నవో అన్ని రాగములకును స్వరసాహిత్యం బులు రచించియుండుటయును, అర్ధములతో రాగంబుల నమర్చియున్నట్లే రాగ, తాళముల నమర్చియున్న రాగతాళమాలికయును గనుబడుచున్నది.

84. పల్లవి పాడుక్రమము : ఏ తాళములుగానుండినప్పటికిని మాతువైన పల్లవి యొక్క ఆద్యక్షరము అతీత అనాగత సమగ్రహంబులలో ఏ గ్రహమున నెత్తినప్పటికినీ, అది తప్ప కను, మొట్టమొదట నోట మాతువుయొక్క ఏ అక్షరములు ఎట్లెట్లు తాళావయవాక్షరముల నమర్చి పాడుచున్నారో ఆయా అక్షరములు నిలుచుచోట్లు తప్పక కల్పనలు జేసి తాళానుసార ముగా ఒకటి, రెండు, లేక నాలుగు ఆవర్తములుగా పాడుకొనివచ్చుటలో మొదట పాతిక, అర, ఒక ఆవర్తముగా శక్త్యానుసారమునకు దగినట్లు పెంచుకొనివచ్చునప్పుడు వచ్చిన సంగతులురాక, రాగ తాళ నియమంబులు తప్పక, వినువారి కింపుగలుగునట్లు పాడవలెను. పిమ్మట పాతిక, అర, ఒకటి, రెండు, మూడు, నాలుగు వంతున స్వరములను విచిత్ర శయ్యలతో సామర్థ్యమునకు దగినట్లు పాడి పల్లవి యెడుపక్షరము దప్పక ఎత్తవలెను. ఇటుల కల్పనలుగా స్వరములు పాడునపుడు, ముత్తెము, పవడము, నీలములు గ్రుచ్చుటవలె స్వరముల ఎడనెడ పాటములును, అయారాగంబులకు దగిన గ్రహస్వరంబులను జేర్చి పాడుటయు సంప్రదాయము. ఇదిగాక ఎవరైతేను సమస్యగా స్వరవరుస, లేక పాటముల నిచ్చినప్పటికిని తాను పాడుకొనివచ్చు స్వర ముతో కడపటపెట్టి పాడి పల్లవి ఎడుపునెత్తవలెను. కడపటబెట్టు తదింగిణ తోం అనునది పాట ముతో జేరినదే. పూర్వీకులు పొనరుక్తులు రాక నుండుటకొఱకై పల్లవిని మధ్యమకాలముగానే పాడుట సంప్రదాయముగా నున్నది. ద్రుతకాలము కీర్తనములలో ఎడనెడ నెటులవచ్చునో అటుల పల్లవియందు వచ్చుటయులు కలదు. ఎడుపు మొదలైన అక్షరములన్నియు ద్రుతకాలము గానే ఇమిడించి పాడుట ఏబది సంవత్సరపు వాడుకగా నేర్పడినది. ఈలాగుపాడుటలో పొన రుక్తదోషంబులు మిక్కిలి కలుగుచున్నవనియు, ఇది సంప్రదాయముగాదనియు పెద్దలు జెప్పు కొని యుండిరి. ఇరువది సంవత్సరములుగా కొందఱు గాయకులు చేతిలోవేయు ఒక లఘ్వక్షర కాలమునకు నోటిలో పదియాఱు లఘ్వక్షరకాలమువంతున పాడుచున్నారు. ఇందులో వచ్చెడి పొనరుక్తులు జెప్పనలవిగాదు, అతి విళంబమును. అతి ద్రుతమునుగా పాడుట దోషమనియే పూర్వీకుల సమ్మతము.

శ్లో. గురుప్రసాద మార్గేణ శివానుగ్రహయోగతః,
లభ్యాచ గానసరణిః, ఇతరేషాంతు దుర్లభా.

రాగాంగోపాంగ భాషాంగరాగ మూర్ఛనలు

సంఖ్య		రాగనామములు	ఆరోహణము	అవరోహణము
రా	ఉ.భా			
1	రా	కనకాంబరి	సారిమ, పధసా	సానీధపమగారిరిస్సా
	ఉ 1	ముఖారి (ఋద్ధ)	సరిమప ధసా	సనిధప మగరిస
	2	ఋద్ధసావేరి	సరినుప ధసా	సధాధప పమరిసా
2	రా	ఫేనద్యుతి	సరిమప ధధపనిోనిస	సనిధధ పమగగరిస
3	,,	గానసామవరాళి	సరిమప ధనిస	సనిధప మగరిస
	ఉ 1	పూర్వవరాళి	సరిమప ధనిస	సనిధప మగరిస
	2	భిన్నపంచమము	సరిగగరిమపధప నినీస్సా	సనిధమా గగరిస
4	రా	భానుమతి	సరిమప ధనిస	సనిధపమగారిస
5	,,	మనోరంజని	సరిమప ధనీస	సనిసధప, మపమ, రిగోరిస
6	,,	తనుకీరి	సరిమపనిస	సనిదోనిప, మగరిస
7	,,	సేనాగ్రణి	సరిగగరిమ గమప, నిధ†స్సా	సానీధప మోగమా గగరిస
8	,,	జనతోడి(ర-దే)	సరిగామ, పధనీస	సనిధపమగారిస
	ఉ 1	నాగవరాళి	నరిగమప. మధనిస	సనిధమపోగరిస
	భా 1	పున్నాగవరాళి	నిసరిగమపధ	ధపమగరిసని
	2	అసావేరి (ర)	సరిమపధసా	సనిధపమగారిస
9	రా	ధునిభిన్నషడ్జము	సరిగామపధని ప	సనిధపమ గారిస
	ఉ 1	మోహననాట	సగామపధపమ, పనినిసా	సనిపధోధ, పమగస
	2	భూపాళము(ర)	సరిగపధస	సధపగరిస
	3	ఉదయరవి చంద్రిక	సగమపనినిస	సనిప, మమగస
10	రా	వటాభరణం	సగమప్పానిధోనిససా	సనిధనిపా, నిపపమగగ, రిరిసా
11	,,	కోకిలారవము	సా, రిమమప, మపధనిసా	సనిధధప, మగరిరిస
12	,,	రూపవతి	సరిమప, పససా	సనిధనిప, మగస

రాగాంగోపాంగ భాషాంగరాగ మూర్ఛనలు

సంఖ్య		రాగనామములు	ఆరోహణము	అవరోహణము
రా	ఉ.భా			
13	రా	గేయహెజ్జిజ్జి	స రి మ, గ మ ప ధ స	స నీ ధ ప మ గ రి స
14	,,	వాటివసంత భైరవి	స రి గ మ, మ ధ ని స	స ని ధ, మ గ మ ప మ గ రి న
	ఉ 1	లలితపంచమము	రి స గా మ ధ ని స	సా ని ధ ప మ గ రి స
15	రా	మాయామాళవ గౌళ	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
	ఉ 1	సాళంగ నాట	స రి మ ప ధ స	స ని ధ ప మ గ రి స
	2	ఛాయాగౌళ	స రి మ ప ధ ప మ ప ధ స ని స	స ని ధ ధ ప మ గ స, రి స
	3	మంగళకైశికి (ర)	స రి గ మ ప మ గ, ప ధ ని స స రి మ గ ధ ప స	స ని ధ ప మ గ రి స
	4	మేఘరంజని	స రి గ మ ని స	స ని మ గ స రి * స
	5	మేచబౌళి (ర)	స రి గ ప ధ స	స ని ధ ప మా గ రి స
	6	టక్క 1	స గ మ ధ ధ ని * ధ స	స ధ మ గ రి * గ స
		2	స గ మ ప మ గ మ ధ ని స	స ని ధ మ ప మ గ మ రి గ స
	7	పాడి	రి మ ప ధ ప ని స	స ని ప, ధా * ప ప మ రీ స
	8	నాదనామక్రియ (ర)	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ధ ప, మా గ రి రి స
	9	రేవగుప్తి	స రి గ ప ధ స	స ధ ప గ రి స
	10	కన్నడబంగాళ	స రి మ ప ధ స	స ధ ప మ గ రి స
	11	గౌళ (ఘ)	సా, రి మ ప ని స	స ని ప మ రి గ * మ రీ స్సా
	12	లలిత	స రి గ మ ధ ధ ని స	స ని ధ మా మ గ రి స
	13	గుజ్జరి	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
	14	గుండక్రియ	సా, రి గ మ ప ధ ని స	సా ని ప మ గ మ, ధ ప మ గ రి స.
	15	మలహారి (ర)	స రి మ ప ధ స	స ధ స మ గ రీ స.
	16	బౌళి (ఘ)	స రి గ ప ధ ని స (అల్పనిషాదము)	స ని ధ ప గ రి స

రాగాంగోపాంగ భాషాంగరాగ మూర్ఛనలు

సంఖ్య		రాగనామములు	ఆరోహణము	అవరోహణము
రా	ఉ. భా			
15	17	ఆర్ద్రదేశి 1	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ గ గ రి స
		2	(రి స ని ధ) ని స రి గ మ ప ధ ప ధ ధ ధ స ని స	(ధ స) ధ ప మ గ గ గ రి స
	18	దేవరంజి	స మ ప ధ, ప ని ధ, ప ని స, ధ ని స, ధ స స.	స ని ధ ప మ సా
	భా 1	సౌరాష్ట్రము (ర)	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
	2	పూర్వి (ర, దే)	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
	3	గౌడిపంతు (ర)	స రి మ ప ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
	4	మారువ	స గ మ ధ ని స	స ని ధ ప గ మ ✺ గ రి స, రి గ రి స
	5	సావేరి (ర)	స రి మ ప ధ సా	స ని ధ ప మ గ రి స
	6	మాళవపంచమం	స రి గ మ ప ని స	స ని ధ ధ ప మ గ రి రి స
	7	పూర్ణపంచమం	స రి గ మ ప ధ స	స ధ ప మ గ రి స
	8	మార్గదేశి	స రి గ రి గ ధ మ ప ధ స	స ధ మ ✺ ప గ రి స
	9	రామకలి (దే)	స రి గ ప ధ స	ని ధ ప మ గ రి స
	10	ఫరుజు	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
	11	గౌరి (ర, దే)	స రి మ ప ధ ని స	సా ని ధ ప మ మ ప మ గ రి స
	12	వసంత (దే)	రి స గ మ ధ ని స	సా ని ధ ని ధ మూ గ, మ మ ప మ గ రి స
16	రా	తోయవేగ వాహిని	సా రి గ మ ప ధ ని సా	సా ని ధ ప మ గ రి సా
	భా 1	భైరవము (దే)	స రి గ మ ప ధ ని స	స ధ ప మ మ ప మ గ రి స
17	రా	ఛాయావతి	స రి గ మ ధ ధ ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
18	రా	జయశుద్ధమాళవి	స రి గ మ ప ని స	స ని ధ ✺ ని ప మ గ రి స

రాగాంగోపాంగ భాషాంగరాగ మూర్ఛనలు

సంఖ్య		రాగనామములు	ఆరోహణము	అవరోహణము
రా	ఉ. భా			
19	రా	ఝంకారభ్రమరి	సా రి గ మ ప ధ ని ధ ప ధ సా	స ని ధ ప మ, గ రి గా రి రి సా
20	రా	నారీరీతిగౌళ (ఘ)	స రి గ మ్మ, ప ధ ప ని ని సా	సా ని నీ ధ మా గ గ రి స
	ఉ 1	హిందోళ	స గ గ మ ని ధ ని స	సా నీ ధ మ గ స
	2	నాగగాంధారి	స రి మ గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
	3	ఆనందభైరవి (ర)	స గ గ మ ప ధ * ప స ని స	సా ని ధ ప మ మ మా గ గ రి స
	4	ఘంటారవము (ర)	స గ రి గ మ ప ధ ప ని ధ ని స,	స ని ధ ప మ గ రి స
	5	మార్గహిందోళము	స గ గ మ పా మ, ధ ని స,	సా ధ మ గ స రి ✺ స
	6	హిందోళవసంతం	స గ గ మ ప ధ స స	స ని ధ ప ధ నీ ధ మ గ స
	7	అభేరి	స మ గ మ ప ప స స	సా ని ధ ప మా గ రి స
	8	నవరత్న విలాసము	స రి గ మ ప ధ ప స	స ధ ప మ గ గ మ రి స
	భా 1	భైరవి (ర)	సా, రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
	2	ఆహారి (ర)	స రి స గ మ ప ధ ని స,	సా ని ధా ప మ గా రి స
	3	ధన్యాసి (ర)	ని స గా మ ప నీ సా్ని	ని ధ ప మ గ రి స
	4	గోపికావసంతం	రి ✺ స రి గ మ ప ధ ✺, ప ని నీ సా్ని	స ని ధ ప మ గ రి ✺ మ గ స
	5	మాంజి (దే)	ని స రీ గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
	6	ముఖారి (ర)	స రి మ ప ధ సా,	స ని ధ ప మ గ రి స
21	రా	కిరణావళి	స రి మ ప, ధ ✺ ప ధ ని స,	స ని ప, ధ ప మ ప గ రి స
22	రా	శ్రీరాగము (ఘ)	రి మ ప ని స	స ని ప ధ ని ప మ రి గ ✺ రి స

రాగాంగోపాంగ భాషాంగరాగ మూర్ఛనలు

సంఖ్య		రాగనామములు	ఆరోహణము	అవరోహణము
రా	ఉ. భా			
22	ఉ 1	మణిరంగు	రి మ మ ప ని ని స	స ని ప మ గ రి రి స
	2	సాళగభైరవి	స రి గ మ ప ధ సా.	స ని ధ మ గ రి స
			స రి గ రి ప మ ప ధ ప సా.	ని స ధ ప మ గ రి స
	3	శుద్ధ ధన్యాసి	స గ మ ప ని స	స ని ప మ గ స.
	4	కన్నడగౌళ	స రి గ మ ప ధ ని స, స గ గా మ ప ని నీ సా. (మ గ రి స) ప్రయోగమును గలదు.	స ని ప మ గ స స ని నీ ధ మ మ గ సా, ని స నీ ధ మ మ గ సా
	5	శుద్ధదేశి	స రి మ ప ధ ని ధ ✺ స	స ని ధ ప ✺ ధ మ మ గ రి స
	6	దేవగాంధారి (ర)	స రి ✺ స గ గ మ, ప ధ ✺ ప ని ని స	సా ని ధ పా మ మా గ గ రి స,
	7	మాళవశ్రీ (ఘ)	స గ గ మ ప ని ని స	ని ని ధ ప ను ప, ని ధ మ మ గ స.
	భా 1	శ్రీరంజని	స రి గ మ ధ ని స	స ని ధ మ గ రి స.
	2	కాపి (ర)	సా రి గ మ ప ధ ని స	ని ధ ప మ గ గ రి స్సా
	3	హుసేని (ర)	స రి గ మా ప ధ ని సా	ని ధ ప మా గ రి స
	4	బృందావని (దే)	రి మ ప ని స	ని ప మ రి స
	5	సైంధవి (ర)	సా రి గ మ ప ని ధ ✺ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
	6	మాధవమనోహరి	న రి గ మ ప ని ధ ✺ ని స	స ని ధ మ గ రి స
	7	మధ్యమావతి (ర)	స రి మ ప ని స	స ని ప మ రి స
	8	దేవమనోహరి	స రి మ ప ధ ని ప మ ప ని నిస్సా,	స ని ధ ✺ ని ప మ రి స
	9	రుద్రప్రియ (దే)	సా రి గ మ ప ధ ని ని సా.	స ని ప మ గా రి సా
	10	దర్బారు (దే)	సా రి గ మ ప ధ ని సా	ని ధ ప మ గా రి సా

రాగాంగోపాంగ భాషాంగరాగ మూర్ఛనలు

సంఖ్య		రాగనామములు	ఆరోహణము	అవరోహణము
రా	ఉ. భా			
22	భా 11	సహనా (దే)	స రి గ మ ప మ ధ ని సా	ని ని ధ ప మ గ గ రి గ రి స
	12	నాయకి (దే)	సా రి గా మ ప ధ నీ సా	సా నీ ధ ప మ గా రి సా
23	రా	గౌరివేళావళి	స రి గ గ స, రి మ మ ప ధ ధ స్సా,	స ని ధ ప మ గ గ రి స
24	రా	వీరవసంతము	రి మ మ ప ని ధ ✺ ని స	స ని ప మ రి గ స
25	రా	శరావతి	స మ గ మ ప ధ ని ధ స	సా నీ ధ ప మ గ రి స
26	రా	తరంగిణి	స రి గ ప ధ ని ధ ప ధ స,	సా ధ ప గ రి గ రి గ మ గ రి స్సా
27	రా	సారసేన	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి గ సా.
28	రా	హరికేదారగౌళ (ర)	సా రి మ ప ని స	సా ని ధ ప మ గ. రి స
	ఉ 1	బలహంస	స రి గ మ ప ధ స	స ని ధ ప మ గ రి స
	2	మాహురి	స రి మ గ రి మ, ప ధ సా	స ని ధ ప మ గ రి, సా రి గ రి స
	3	దేవక్రియ (ర)	స రి మ ప ధ స	స ధ ప మ రి స
	4	ఆంధాళి	స రి గ మ ప ని స	స ని ప మ గ రి స
	5	ఛాయాతరంగిణి	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
	6	నారాయణగౌళ	రి మ ప ని ధ ని స	ని ధ ప మ గ రి గ రి స
	7	నటనారాయణి	స రి గ స రి మ ప ధ స	స ధ ప మ గ రి స
	భా 1	కాంభోజి (ర)	స రి మ గ ✺ ప ధ ని ✺ ధ సా	స ని ధ ప మ గ రి స
	2	కన్నడ (ర)	స రి గ మ ప ధా ని స	స ని ధ ప మ గా రి స
	3	ఈశమనోహరి	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి సా స్స
	4	సురటి (దే)	ని స రి మ ప నీ స్సా	స నీ ధ ప మా, గ రీ స్సా
	5	ఎరుకులకాంభోజి	స రి మ ప, ధ ని ధ ప ధ సా	సా ని ధ ప మ గ రి సా
	6	అఠాణా (దే)	స రి గ మ ప ధా ని స	స ని ధా ప మ గా రి స
	7	నాటకురంజి (ర)	సా రి గ మ ప, ధ ని సా	స ని ధ మ గ సా
	8	జుజావంతి (దే)	రి గ మ ప ధ సా, ని ధ ని సా,	ని ధ ప మ మ గ రి స, రి మ గ రి స

రాగాంగోపాంగ భాషాంగరాగ మూర్ఛనలు

సంఖ్య		రాగనామములు	ఆరోహణము	అవరోహణము
రా	ఉ. భా			
28	9	కమాస్ (దే)	సారిగమపధనిసా	సనిధపమగరిసా
29	రా	ధీరశంకరాభరణం	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
	ఉ 1	కురంజి	సారిగమగమపనినీస్సా	సనిపనిధ✺ధపమగరిసా
	2	నారాయణి	సారిమగరిగమ, పధసా	సనిప, నిధపధమపమగరిస
	3	ఆరభి (ఘ)	సరిమపధస	సనిధపమగరిస
	4	క్షుద్ర వసంతము	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
	5	నారాయణదేశాక్షి	సరిగమపధనిస	సనిధపమగరిస
	6	సామరాగము	సారిగస, రిపపధధస్సా (రిపమధధసా) అనియుగలదు)	సధపమగరిస
	7	పూర్వగౌళ	సగరిగ, సరిమపధనిస	సనిధపమగరిస
	8	నాగధ్వని	సరిగసమగమపధనిస,	సనిధ✺నిపమగరి✺గస
	9	హంసధ్వని	సరిగపనిస	సనిపగరిస
	భా 1	బిలహరి (దే-ర)	సరిమ✺గపధసా	సనిధపమగరిస
	2	బేగడ	సగమపనినీస్సా	సనిధపమగరిస
	3	పూర్ణచంద్రిక	సరిగమపధనిస	సనిపమగ✺మరిస
	4	సరస్వతి మనోహరి	సరిగమధధనిస	సనిధపమగమరి✺స
	5	కేదారం	సమగ✺మపనినీస్సా	సనిపమమాగరిస
	6	నవరోజు (ర)	ఫధనిసరిగమప	పమగరిసనిధఫ
	7	నీలాంబరి	సారిగమమాపధ✺పపని నిసా నిధ✺నిసా	సానిపమాగరి✺గసా
	8	దేవగాంధారి(దే)	సారిమపధధాస్సా	సనిధపమగరీ, సరిగరీసా

రాగాంగోపాంగ భాషాంగరాగ మూర్ఛనలు

సంఖ్య		రాగనామములు	ఆరోహణము	అవరోహణము
రా	ఉ. భా			
30	రా	నాగాభరణం	స రీ గ మ ప ని ధ ✺ ని స	స ని ప మ గ మ రి స, మ గ రి స
	ఉ 1	సామంత†	స రి గ మ, ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
31	రా	కలావతి	సా రి గ మ, ప ధ ని ధ ప ధ సా	సా నీ ధ ప మ, రి గ ✺ మ రి స
32	రా	రాగచూడామణి	సా మ రి గ మ ప, ప ని నీ స్సా	సా ని ధ ప మ మ రి స
33	రా	గంగాతరంగిణి	స రీ గ, మా ప ధ ని సా	స ని ప ధ ✺ మ మ గ మ రి ✺సా
	ఉ	మనోహరి	సా గ మ ప ని సా	స ని ధ ప మ గ సా
34	రా	భోగచ్ఛాయా నాట	సా రి గ, రి గ మ ప, ని ని స్సా	స ని ధ ✺ ని, ప స ని ప మ మ రి స
35	రా	శైలదేశాక్షి	స మ గ ప ధ స	స ని ధ స ని ప మ రి స
36	రా	చలనాట (ఘ)	సా రి గ, మ ప, ధ ని స	స ని ప మ మ రి స్సా
37	రా	సౌగంధిని	స రి మ ప ధ స	స ని ధ ప మ గ రి స
38	రా	జగన్మోహనము	సా గ మ ప ధ ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
39	రా	ధాలివరాళి (ఘ)	స గ రి ✺ గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ఽ మ గ గ రి స
40	రా	నభోమణి	సా గ రి ✺ మ ప ధ ✺ ప ని స	స ని ధ ప మ గ రి స.
41	రా	కుంభిని	స గ రి ✺ గ మ ప, ని ద ✺ని స	సా ని ప మ గ రి స
42	రా	రవిక్రియ	స గ రి ✺ గ మ ప, ని ధ ✺ ని స	స ని ప, ప మ గా రి రి స
43	రా	గీర్వాణి	స రి గ మ ప, ధ ని ధ ప ధ స్సా,	స ని ధ ప మ గ గ రి స
44	రా	భవాని	స రి గ మ ప ధ ✺ ప నీ సా	సా ని ధ ప మ గా రి స
45	రా	శివపంతువరాళి (ర)	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స

† ఈ సామంతరాగ మూర్ఛనావరోహణములో మాత్రము స ని ధ ప మ గ రి అని వివాదిదోషయుక్తమై ప్రాచీనపుస్తకములో వ్రాయబడియుండుట లేఖకుల పొరపాటని యెంచవలసినదిగా నున్నది.

రాగాంగోపాంగ భాషాంగరాగ మూర్ఛనలు

సంఖ్య		రాగనామములు	ఆరోహణము	అవరోహణము
రా	ఉ. భా			
45	ఉ	సింధురామ క్రియ	స రి గ మ ప ధ ధ నీ స్సా	స ని ధ ప మ గ రి ✹ గ స
46	రా	స్తవరాజము	స రి మ ప ధ సా	సా ని ధ మ గ స
47	రా	సౌవీరము	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ మ గ రి స
48	రా	జీవంతిక	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ప మ గ రి స
49	రా	ధవళాంగము	స రి గ మ ప ధ స	స నీ ధ ప మ గ రి స
50	రా	నామదేశి	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
51	రా	కాళిరామక్రియ	స గ రి ✹ గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
	ఉ	కుముదక్రియ	స రి గ మ ధ ధ సా	స ని ధ మ గ మ గ రి స
52	రా	రమామనోహరి	స రి గ మ ప ధ ని స,	స ని ధ ప మ గ రి స
53	రా	గమకక్రియ(దే)	స రి గ మ ప ధ ని స (ధ ని స) అల్పము	స ని ధ ప మ గ రి స
54	రా	వంశవతి	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ప మ గ రి స
55	రా	శ్యామళరాగం	సా, రి గ మ ప ధ స	స నీ ద ప మ గ రి స
56	రా	చామరము	సా, రి గ మ ప ధ ని స	సా ని ధ ప మ గ రి స
57	రా	సుమద్యుతి	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
58	రా	దేశిసింహారవం	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
59	రా	ధామవతి	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
60	రా	నిషధరాగం	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ప మ గ రి స
61	రా	కుంతలరాగము	స రి గ మ ప ధ స	స నీ ధ ప మ గ రి స
62	రా	రతిప్రియ	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
63	రా	గీతప్రియ	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
64	రా	భూషావతి	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
65	రా	శాంతకళ్యాణి (ర)	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స

రాగాంగోపాంగ భాషాంగరాగ మూర్ఛనలు

సంఖ్య		రాగనామములు	ఆరోహణము	అవరోహణము
రా	ఉ. భా			
65	భా 1	యమునా కళ్యాణి(దే)	స రి గ మ ప ధ ని సా	సా ని ధా ప మ గా రీ సా
	2	మోహన (ర)	స రి గ ప ధ ఽ	స ధ ప గ రి స
	3	హంవీరు (దే)	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
	4	సారంగ (ర)	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ రి స
66	గా	చతురంగిణి	స రి గ మ ప ధ ని ఽ	స ని ప మ గ రి స
	ఉ	ఆమృతవర్షిణి	స గ మ ప ని స	స ని ప మ గ స
67	రా	సంతానమంజరి	స రి గ మ ప ధ స	స నీ ధ ప మ రి స
68	రా	జ్యోతిరాగము	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ గ స
69	రా	ధౌతపంచమం	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ రి ✺ గా స
70	రా	నాసామణి	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ రి ✺ గ స
71	రా	కుసుమాకరము	స రి గ మ ప ధ ని స	స ని ధ ప మ రి ✺ గ స
72	రా	రసమంజరి	స రి గ, స ప మ ప, ని ధ ✺ ని సా	స ని ధ ✺ ని ప, ప మ ప, రి ✺ గ స

(1) ఈ 72 రాగాంగ రాగములలో 40 రాగాంగములందు వచ్చు వివాది దోషముల నివర్తించు మార్గమును లక్షణసంగ్రహమందు జూడుడు. (2) ✺ ఈ గురుతు ఏ రాగమూర్ఛనా స్వరమువద్ద నుంచబడియున్నదో ఆ స్వరము ఆ రాగమునకు వక్రస్వరమని ఎఱుగదగినది. (3) ఘన, రక్తి (నయ), దేశీయరాగములివి యని తెలియుటకొఱకై ఇమ్మూర్ఛనాపథకములో ఆ యారాగములకు వద్ద ఘన - (ఘ), రక్తి - (ర), దేశీ - (దే) అని గనిపింపబడియున్నవి (4) రాగాంగోపాంగ భాషాంగమునగల కొన్ని రాగమాల మూర్ఛనలలో ఆరోహణములందుగాని అవరోహణములందుగాని జంటస్వరములు లేక దీర్ఘస్వరములు, ఎడనెడ (,) ఈ గుఱుతులు వెంకటముఖి పరంపరాగత ప్రాచీన పుస్తకములోనే వ్రాయబడియున్నది. వీని వివరణములు సమీపమున అచ్చొత్తి వెల్లడిబఱచగల "రాగరసమంజరి" అను ఒక చిఱుపుస్తకమువలన విశద

మగును. ఈ సంగీతసాంప్రదాయప్రదర్శినియందును కొన్ని రాగములలోగల జంటస్వర దీర్ఘస్వర ములకు వివరణము జెప్పియుండినప్పటికిని పై జెప్పిన రాగరసమంజరిలో విశేషించివ్రాయబడును

(1) కనకాంబరి. ఈ రాగమూర్ఛనలో దీర్ఘముగల నిషాదగాంధారములను, (రి రీ సా్స) అను ప్రయోగమును, (2) శుద్ధసావేరి. ఈ రాగమూర్ఛనావరోహణమున దీర్ఘముగల షడ్జ ధైవతములవల్ల ఈ ధైవత ప్రయోగములును, (3) ఫేనద్యుతి. ఈ రాగమూర్ఛనారోహణ ములో జంట ధైవత నిషాదములును, అవరోహణములో జంట ధైవత గాంధారములును గనిపించి యుండుటవల్ల ఇటువంటి జంటస్వర ప్రయోగములును, (సా పా ని ని సా) (స ప మ ప గ రి) (ప మ గ గ రి గ గ స) ఈ విశేషప్రయోగములును, విశేషరంజనపుల నిచ్చును. (4) గానసామ వరాళి. ఈరాగమునకు (ధ స స రి స రి ప మ గ రి) (మ మ ప ప ధ ధ స స) (ని స ధ ప మ గ రి సా) ఇవి విశేషప్రయోగములు. (5) మనోరంజని. ఈ రాగంబునకు (ప మ ప ధ సా) ఇది విశేష ప్రయోగము. (6) సేనాగ్రణి. దీనికి గాంధారమధ్యమములును మిగులరంజనముగల జీవస్వర ములు. సా (గ ప ధ స) (మ ధ ప గ రి స) ఇవి విశేష ప్రయోగములు. (7) తోడి. ఈ రాగ మునకు గాంధార నిషాద ధైవతములు విశేషరంజనముగల జీవస్వరములు. (8) ధునిభిన్న షడ్జము. ఈ రాగమునకు గాంధారము రంజనముగల జీవస్వరము. (పా మ ప ధ మ ప గ గ గ రి స) (ధ ధ గ గ స) (గ గ ధ ప మ గ రి సా) (స రి గ ధ ప గ గ రి సా) (ధ మ గ రి సా) ఇవి విశేష ప్రయోగములు. (9) మోహననాట. దీనికి గాంధార ధైవతములును; (10) నటాభరణము. దీనికి గాంధార ఋషభ మధ్యమములును. (11) కోకిలారవము. ఈరాగ మూర్ఛనలో మధ్యమ ధైవతఋషభములు జంటస్వరములుగా నుండుటవల్ల ఇవియును విశేషరంజనముగల జీవస్వరములు. (12) గేయహెజ్జజ్జి. దీనికి (స రి గ రి స) (స ద ప ధ ప) ఇవి విశేషప్రయోగములు. (13) వాటి వసంతభైరవి. ఈ రాగమునకు మధ్యమనిషాదములు మిగుల రంజనముగల జీవస్వరములు. (స రి గ మ మా ని నీ ధ ని సా) (స రి గ మా ధా మ ప గా రి రి సా) (ని ధ మ గ గ మ ప గ మ గ రి రి రి సా) ఇవి విశేష ప్రయోగములు. (14) లలిత పంచమము. ఈరాగమునకు (రి రి గా మ ధ ని స) అను ప్రయోగము గలదు. (15) మాళవగౌళ జీవస్వరప్రయోగములను గీతకీర్తనము లలో గమనించి చూడుడు (16) ఛాయాగౌళ (సా రి గ మ ప ధ స) అనియు మూర్ఛనగలదు. (17) మంగళకైశికి. (మా మా గా గా రీ రీ (ధ ర్రి రి గా) (గా మ ప మ గ) (రి రీ రీ ధా రి రి రీ సా) ఇవి ఈ రాగమును స్ఫురింపజేయు ప్రయోగములు. (18) మేచబౌళి. దీనికి గాంధారము వరకు మంద్రగతిగలదు. (19) టక్క. దీనికి మూర్ఛనలో గనిపించియుండు జంటధైవతప్రయో గములే రంజనాస్పదములు. అల్ప పంచమము. (20) నాదరామక్రియ. ఈ రాగ మూర్ఛనా రోహణమందుగల జంటధైవత దీర్ఘమధ్యమ జంట ఋషభములుగాక గాంధారములును ఈ రాగ

మును స్ఫురింపజేసును. ఈ రాగము వాడుకలో నిషాదమునకు క్రింద మంద్రగతియును పైన తారగతియును లేక గనుబడుచున్నది. (21) పాడి. దీనికి ఋషభము జీవస్వరముగావునమూర్ఛ నారోహణాదిని ఋషభమును, అవరోహణాంతమున దీర్ఘ ఋషభమును గనిపించియున్నారు. (22) గౌళ. దీనికి ఋషభము జీవస్వరము (రీ గ మ రి స) (ప మ గ మ రి స) ఇవి రంజనమునీయ గల ప్రయోగంబులు. (23) లలిత. దీనికి మధ్యమ ధైవతములు రంజనముగల జీవస్వరములు. (ధ ధ స సా సా) (ధ ధ స స) (ధ మ ధ రి రి స ని సా) ఇవి విశేషప్రయోగములు. ఈ లలితకు మధ్యమమువరకు మంద్రగతి మిగులగలవు. (24) గుజ్జరి. దీనికి (ధ ధ సా) (మ గ ప ధ రి స ని సా) (స రి గ ప ధ ని ధ ప) (మ గ ప మ గ స) (ధ గ్గ రి స ని) (ధ రి రి సా) ఇవియు, (25) గుండక్రియ, దీనికి (గ మ ప ధ స) (స రి మ రి మ ప ధ స) (స మ గ స రి రి సా) ఇవియును విశేషప్రయోగములు. (26) ఆర్ద్రదేశి. దీనికి ధైవతగాంధారములు బహుత్వములు. (27) సామరాగమునకు (సా రి గ స) (రి ప ప ధ ధ సా్న) అనియు మూర్ఛనగలదు. సౌరాష్ట్రము మొదలు రసమంజరి వరకుగల రాగవిశేషములను ఆ యా రాగ వివరణములలో జూడుడు.

గమకసంజ్ఞా నియమవిధాన వివరణము.

శ్లో. దయమాన దీర్ఘ నయనాం దేశికరూపేణ దర్శితాభ్యుదయాం,
వామకుచనిహిత వీణాం వరదాం సంగీతమాతృకాం వందే.

శ్రీ సావిత్రీ దేవతా వరప్రసాద సమాలబ్ధ సకలకలాపారంగతులై యశోవంతులై విలసిల్లిన గోవింద దీక్షితులవారి పుత్రులగు శ్రీ వేంకటమఖ అను వెంకటేశ్వర దీక్షితులవారి పరమానుగ్రహమువలన పరంపరాగతమై లక్ష్యస్వరూపంబులతో నుపదేశపూర్వకంబుగ తెలిసికొనబడిన గమక స్వరూపంబుల నే నెఱిగినంత స్పష్టముగా సంజ్ఞావివరణంబులతో ప్రకటీకరింపవలెనని దలంచి శ్రీ పురందరదాసాది వాగ్గేయకారకులను మదినిస్మరించి, గమకస్వరూపమార్గదర్శియును, నాదు పెత్తండ్రియు నైన ముద్దుస్వామి దీక్షితులవారిని గూర్చి నమస్కరించి వ్రాయంబూనితి.

కం. నేరములు కాళిదాస మ। యూరాదులకైన గలుగ నొరులకు లేవే।
సారమతులైన సుకవుల। కారుణ్యమె నేర్పుకలిమి కవిజనములకున్ ॥

ఈ పద్యములో జెప్పినట్లు మహాకవులకుగూడ తప్పులుగలుగుచో నాబోటివారలకు తప్పులు గలుగుట యొప్పకాదు. కావున ప్రాజ్ఞులైన వాగ్గేయకారకుల కారుణ్యాతిశయమే నాదు సామర్థ్యాతిశయముగానున్నది. మిక్కిలి తెలిసినవారు నావల్ల వ్రాయబడిన గమకస్వరూపముల కనికరముతో చిత్తమున నంగీకరించి అనుగ్రహింతురు. తెలియనివారు చిత్తంబునబూని తెలిసి

కొనవలెనని అపేక్షింతురు. తెలిసి తెలియనివారు నాదుప్రార్థనలంగీకరించి మౌనముగా నుందురే గాక, వేఱొకటియు జెప్పజాలరని నమ్ముచున్నాను. గమక స్వరూపములబట్టెడి క్రమము గని పించుటకు వీణయే ముఖ్యసాధనముగా నుండుటవలన వీణలో గమకంబుల బలికించు విధంబుల నెఱిగిన కొలది నెఱింగించెద. ఈ సంగీత సంప్రదాయప్రదర్శినియందు ఉపయోగపఱచబడిన గమకపు గుఱుతుల వివరణము.

I. (1) కంపితము. — — ఒకానొక స్వరస్థానమందు డాచేతిప్రేళ్లను ఎటులబెట్టవలెనో అటుల మీటుతోబెట్టి అల్లార్చుటయే కంపితము అగును. ఒక స్వరస్థానమందే డాజేతి (Fore finger) జుట్టనప్రేలును నడిమప్రేలును చేరికగానుంచి కదలించుటయు కద్దు, ఉదాహరణముగా: (గా) ఈ కంపితమే కదలిక.

(2) లీనము. (3) ఆందోళితము. (4) ప్లావితము. ఇవి మూడును కంపితభేదములే వీని కాలనిర్ణయముల లక్షణసంగ్రహములో జూడుడు.

II. (5) i. స్ఫురితము. ∴ ఆరోహణక్రమముగా బొయ్యెడి ఒక్కొక్క జంటస్వరము లందును వీణలోగాని గాత్రమునగాని రెండవస్వరమును కొట్టుటయే స్ఫురితమగును. ఎటులనిన వీణలో స ∴ స అను జంటస్వరమును బలికింపుచో జుట్టనప్రేలు నిషాదస్థానమందును నడిమిప్రేలు షడ్జస్థానమందును ఏకకాలమందే బెట్టుకొని మొదటి షడ్జస్వరమును మీటి నిషాదస్థానమందున్న జుట్టనప్రేలు నెత్తక నడిమిప్రేలుమాత్రమెత్తి మీటుతో నడిమిప్రేలను షడ్జస్థానమందు కొట్టుటయే. ఈరీతిగానే తక్కిన జంటస్వర స్ఫురితముల బలికించు విధముల నెఱుగవలెను. ఈ స ∴ స మొదలైన ఆరోహణక్రమముననుండు జంటస్వర స్ఫురితంబులు వీణయందును గాత్రమందును బలుకునప్పుడు డాసిన క్రిందిస్వరములతో బలుకును. స ని స, రి స రి ఇటులనే తక్కిన జంటస్వరములకు నెఱుగవలెను. స్ఫురితమను గమకముయొక్క స్థానమందు డోలము అనునొక్క గమకమును వికల్పంబుగా జెప్పుచున్నారు. ఆ డోలమనెడి గమకమునకు పూర్వాచార్యులు ముత్యములో నీరు పారునట్లు పొదలెడి కదలికను లక్ష్యంబుగా నుడివియున్నారు. ఈ డోలమునే ప్రత్యాఘాత మందురు.

ii. ప్రత్యాఘాతము. ∵ అవరోహణక్రమంబుగావచ్చెడి ఒక్కొక జంటస్వరములలో రెండవస్వరమును వీణయందు కొట్టి వాయించుటయే ప్రత్యాఘాతమనబడును. ఎటులనిన; వీణలో స ∵ స అని దిగెడి జంటస్వరమును బలికింపుచో, డాచేతిజుట్టనప్రేలు మాత్రము మీటుతో షడ్జస్థానమందుంచి క్రిందటి నిషాదస్థానమునకు ఆ జుట్టనప్రేలు పొరలి దిగునప్పుడే మీటుతో నడిమి

వ్రేలును షడ్జస్థానమునందు కొట్టుతో నుంచవలెను. ఇటుల కొట్టినప్పుడు నిషాదస్థానమునకు బొరలివచ్చిన జుట్టనవ్రేలు నెత్తగూడదు ఈరీతిగానే తక్కిన అవరోహణ క్రమముగావచ్చు నొక్కొక్క జంటస్వరముల వాయించువిధములు నెఱుగవలెను. వీణలో స ని మొదలైన అవరోహణక్రమమునందు జంటస్వరములను వాయించునప్పుడు ఎగువనుండు మీటుస్వరములు అతి సూక్ష్మములై బలుకును. ఉదా: స రి న, ని స ని. ఈరీతిగానే వీణలో తక్కిన జంటస్వర ప్రత్యాఘాతంబుల బలికించువిధములు నెఱుగవలెను. ఈ ప్రత్యాఘాతము ఆరోహణక్రమముగా నెక్కిపొయ్యెడి స్వరములకు క్రిందిస్వరములనడుమనుటకు (నొక్కుటకు) బదులుగా అవరోహణ క్రమమున దిగెడి స్వరములయందు రంజనమునకై కొన్ని కొన్ని మీదిస్వరములందు ప్రత్యాఘాతంబును బట్టుట సంప్రదాయముగానున్నది. ఉదా: మ గా, రి మ వా, ధా ప మ, రి గ స. ఇటుల బట్టు ప్రత్యాఘాతము ఆరోహణముగానేగు విడిస్వరములకును బట్టుట వాడుకగానున్నది. ఈ స్ఫురిత ప్రత్యాఘాతముల నొక్కొక్క మీటుతోను వీణలో బలికించవచ్చును. గాత్రమునకు ఈ ప్రత్యాఘాతము స్ఫురితమేయగును.

(6) తిరుపము. w స్వరముల చేరికలందు ఒక స్వరమును అదిమి (నొక్కి) బట్టుటయే నొక్కు అనబడును. ఉదా: (నిసగా), రిమపా, (నిసరిగమపా), (నిసరిస).
(7) ఆహతము. ముందరగాని వెనుకగాని వేగముగా గొట్టి తిరుగడము ఆహతమనబడును. ఇది (i) ముందటి స్వరమున గొట్టి తిరగడము, రవ అనియు (ii) వెనుకటి స్వరమున గొట్టి తిరగడము ఖండింపు అనియు రెండువిధములగును. (i) రవ. ^ పడైన నొక స్వరస్థానంబుననుండి మీటు తోగాని మీటులేకగాని క్రిందస్వరమును డాసేటి నడమివ్రేలిచే వేగముగా తాతిని మీటుట రవ అనబడును. ఉదా: ప ^ మ, మ ^ మ గ, రి ^ రి స. (ii) ఖండింపు. ˇ ఒకటి లేక రెండు, లేక మూడు స్వరములందుండిగాని మీటుతో నొక స్వరస్థానంబుననుండి పడైన నొక క్రింది స్వరస్థానంబునకు దిగి తోడనే మీటి కొంచెమైన నిలువక నేడైన వేఱొక క్రింది స్వరస్థానమునందు మీటు లేక దిగడమే ఖండింపు. ఉదా: ప మˇ గ, పˇ గˇ రి, పˇ రి స. (2) A. ఖండింపులో రెండవ భేదము. పై ఖండింపునకు జెప్పినట్లే రెండు, మూడు, లేక నాలుగు స్వరస్థానములందుండిగాని మీటుతో నొక స్వరస్థానంబుననుండి పడైన నొక క్రింది స్వరస్థానంబునకు దిగితోడనే తంత్రీనాదము తెలియకుండునట్లడ్డగించి తోడనే మీటుకొని బారుతో వేఱొక క్రింది స్వరమునకు వచ్చుటయే ఖండింపు యొక్క రెండవ భేదము. ఉదా: (ప మ\ రి), (మ గ\ రి), గ రి\ సా). (8) పళి గ. ఒక

స్వర స్థానమననే వక్రముగ నుడియించి ఒకటి, లేక రెండు, లేక మూడు స్వరముల ఛాయలను రాజేయుట వలి అనబడును. ఉదా: (1) ఒక స్వర ప్రయోగము ని̂ధా̂ లేక ధా̂ని ఈ ధైవత స్థానమును ఒక మీటుగా మీటి ఆ మీటుతోనే వరుసగా నిషాదము పలుకునట్లు తంతిని యీడ్చి ధైవతమునకువచ్చి డాసిన స్వరముయొక్క మీటును వేయవలెను. దీనికి లక్ష్యము పున్నాగవరాళి మొదలైన కీర్తన సంచారులందుజూడుడు. (2) రెండు స్వరముల ప్రయోగము. సా\ ని దని̂ధా̂ప, ఈ ధైవత స్థానమున ఒక మీటుగా నొక్కుతో మీటి నుడింపున నిషాదమును అల్పముగా గనిపించుకొని ధైవతస్థానమునకువచ్చి పంచమమును మీటు వేయవలెను. దీనికి లక్ష్యము ఆహిరి మొదలైన రాగముల జూడుడు.

(3) మూడు స్వరముల ప్రయోగము. $\frac{\text{ని̂}}{\text{దని̂ధా̂ సధా̂ప}}$ ఈ దీర్ఘనిషా దములోగల దని̂ధా̂స వరకు మొదటి ధైవత స్థానమందు ఒక మీటుగా నొక్కుతో మీటి నుడింపందు నిషాదమును గనిపించి ధైవతమునకువచ్చి షడ్జమువరకు నీడ్చిబట్టి ధాప యందు వేఱ్వేఱు మీటుగా మీటవలెను. దీనికి లక్ష్యము దరుబారు, అఠాణా మొదలైన రాగముల జూడుడు. ఇటువంటి మూడు స్వరములకు ⁀ ఇట్లు పెద్దవంపును, ఒక స్వర ప్రయోగమునకు ∩ ఇట్లు చిన్నవంపును ఉంచబడియుండుటను గమనింపుడు

III. (9) ఉల్లసితము. ఇది ఒక స్వరమునసుండి వేఱొక మిది స్వరమున కెక్కుట/ ఎక్కుజారు అనియు, ఒక స్వరమునసుండి వేఱొక క్రింది స్వరమునకు దిగుట\ దిగుజారు అనియు రెండు విధములు. (i) ఎక్కుజారు/ ఒకస్వరమునసుండి మీటుతో డాసిన మిది స్వరమునకుగాని, లేక డాసిన రెండు, మూడు లేక యుక్తానుసారముగాగాని మిది స్వరమున కెక్కుట ఎక్కుజారు అనబడును. ఉదా: స/రి, స/గ, స/మ, స/ప, స/స. (ii) దిగుజారు\. మీటుతో పైని చెప్పినరీతిగానే మిది స్వరమునసుండి క్రింది స్వరమునకు దిగుట దిగుజారు అనబడును. ఉదా: స\ని, స\ధ, స\ప, స\మ, స/స.

(10) హుంపితము. ఒక స్వరముననుండి నాలుగు, ఐదు, ఆరు స్వరములవరకును లేక డాసిన స్థాయివరకును సమయమునకు దగినట్లు హుంకారముతో కాహళవాద్యాకారము వలె క్రింద నుండినాదమును పెంచుకొనియో, లేక పైనుండిక్రిందికి నాదమును తగ్గించుకొనియో పలుకునట్లు సేయుట హుంపితమగును. ఇది జారుభేదమే

(ii) కురుళము. ఇది ఒడిగింపు, ఒరయిక అని రెండు విధములు: (1) ఒడిగింపు. X మీది స్వరమును క్రిందిస్వరమున బట్టుట. మీది స్వరమును క్రింది స్వరస్థానమందు వీణలో మీటుతోబట్టుటయును, రాగములకు దగినట్లు ఒకటి, రెండు, మూడుస్వరములవరకు మీటుతో క్రింది స్వరస్థానమున నీడ్చిబట్టి ఆ క్రింది స్వరస్థానమునకు వచ్చుటయును కద్దు. ఇది ఆలాపన మందు మెండుగవచ్చును. మూ॥ కి పైనిబోవ్రట దుర్లక్షణం. ఉదా: (స గ రి) దీనిలో షడ్జమును మీటిన వెనుక ఆ స్థానమందే మీటువేళ్ళు గాంధారమునకు వచ్చునట్లు తంతిని యీడ్చిబట్టి వెనుక ఋషభమును పలికింపవలెను. (రి × ను \ గ రి) ఈ ప్రయోగములోగల ప్రతిస్వరములను ఋషభ స్థానమందే మీటుతో బట్టవలెను. ఇట్లు మీది స్వరమును క్రింది స్వరస్థానమందు బట్టుట వీణకు ముఖ్యమేగాక గాత్రమునకు ఎక్కువజారుడే. (ii) ఒరయిక. ఇ దీనినే ఒరిక అనిజెప్పుట వాడుకగానున్నది. మీటుతో నొకస్వరము, లేక రెండు స్వరములు, లేక మూడు స్వరములను డాచేతి అభ్యాసబలమున డాచేతి వ్రేళ్ళచే పలు స్వరస్థానముల నొదిగించిబట్టి దిగుట ఒరయిక అనబడును. ఉదాహరణము: ని స ధని పధ మప గమ ని స

స ని ధ ప మ గ రిస, స ని ధ.

(12) త్రిభిన్నము. ఈ గమకము వీణ వాయించు సమయములో రంజనముగలుగుటకై కొన్ని కొన్ని సమయములందు మంద్ర పంచమసారణి తంత్రుల ఏదియైన నొక స్వరస్థానపు మెట్టున ఎడమ, జేతి జుట్టనవ్రేలునుగాని, నడిమివ్రేలునుగాని లేక రెండు వ్రేళ్ళను జేర్చిగాని అదిమిపెట్టుకొని వలచేతి వ్రేలిచే నొకమీటుగాగాని, విడివిడిగా గాని మీటుటయే త్రిభిన్నగమక మని జెప్పుదురు.

(13) ముద్రితము. నోటిని మూసుకొని పాడుటలో గలుగు స్వరముల కదలిక ముద్రితము అగును. ఈ గమకము గాత్రమునకు మాత్రమని జెప్పుదురు.

(14) నామితము. నాదములను తగ్గించి సూక్ష్మధ్వనితో పాడుట, లేక వాయించుట వలన గలుగు స్వరముల కదలిక నామితమనబడుడు.

(15) మిశ్రితము. మీదజెప్పిన గమకములు రెండుమూడు కలసివచ్చునట్లు నేయుట మిశ్రితమనబడును. ఉదా:

స \ నీ ధ ప, ని / గ గ మ, గ రి / ప మా / మ పా, ప ధ / స ని స.

గమకముల గుఱుతులు

—, కంపితము; ∴, స్ఫురితము; ∵, ప్రత్యాహతము; w, నొక్కు; ∧, రవ; ✓, ఖండింపు; ∩, వళి; /, ఎక్కిజారు; \, దిగుజారు; × ఒదిగింపు; ⌣, ఒరయిక.

1. స్థాయి స్వరముల నెఱుగునట్టి గుఱుతుల వివరము - అనుమంద్రస్థాయికి క్రింద రెండు చుక్కలు, మంద్రస్థాయికి క్రింద ఒక చుక్క, తారస్థాయికి మీద ఒక చుక్క, అతితార స్థాయికి మీద రెండు చుక్కలు పెట్టవలయును. మధ్యస్థాయికి చుక్క వేయబడదు. ఎటులనిన: అనుమంద్రము. మంద్రము. మధ్యము. తారము. అతితారము.

ని ॰ స రి గ మ ప ధ ని ॰ స రి గ మ ప ధ ని ॰ స రి గ మ ప ధ ని ॰ సం

క్షుద్ర (ప్రకృతి) వికృతి స్వరముల గుఱుతుల వివరణము:

♭ ఈగ ఱుతు క్షుద్ర ఋషభ, సాధారణగాంధార, క్షుద్రధైవత కైశికీ నిషాదములకును;

♭♭ ఈగుఱుతు క్షుద్రగాంధార, క్షుద్ర నిషాదములకును;

♮ ఈగుఱుతు పంచశ్రుతి ఋషభ, అంతర గాంధార, క్షుద్ర మధ్యము, పంచశ్రుతి ధైవత, కాకలీ నిషాదములకును;

♯ ఈగుఱుతు షట్శ్రుతి ఋషభ అంతరమధ్యము, షట్శ్రుతి ధైవతములకును వేయబడును.

తాళకాలప్రమాణ సంజ్ఞా నియమాధార వివరణము:

తాళముయొక్క అక్షరకాల ప్రమాణములు తెలియుటకొఱకై యీపుస్తకమునందు ఉపయోగపఱచియున్న గుఱుతుల వివరము. గుణక ప్రమాణములు. I. ఒక స్వరాక్షరమును హ్రస్వముగా వ్రాసి ఒక అక్షరకాలముగా భావించుకొంటిమి దీర్ఘాక్షరముగా వ్రాయునప్పుడు రెండ క్షర కాలమగును. దీని కధికముగావచ్చు గుణక ప్రమాణములకు ఈ ⌒ గొలుసు గుఱుతుల చేత పైపెచ్చిన హ్రస్వ దీర్ఘాక్షర ప్రమాణములకు క్రమముగా పెంచుకొనిపోవలెను.

ఎటులనిన: (1) స = 1 (2) సా = 2 లేక సా ⌒ స = 2, (4) సా ⌒ సా = 4,

---

1, 2, వరకే, 3 లో సా ⌒ స = 3 అనియున్నది. గొలుసు లేకపోయినను అది మూడక్షరకాలమే అలాగే 4 లో సా ⌒ సా = 4 అనియున్నది ⌒ గొలుసులేకను అవి నాలుగక్షరములకాలమే. ఇట్లు 5, 6, 7, 8 అక్షరాల కాలము వరకును చూపబడినది ఇంతకు మించిన గొలుసులను వరలుపరచుట కష్టమైనది. ఒక అక్షరకాలమునకు , ఇలాటి కామా (Comma) యనుగుఱుతును, రెండక్షరకాలమునకు ; ఇలాటి సెమికోలను (Semicolon) అను గుఱుతును వాడబడును

II. ఒక స్వరాక్షరముక్రింద ఒక గీతవేసితే కాలప్రమాణములో సగమగును. రెండు రెండుగీతలువేసితే పాతికయగును. మూడు గీతలువేసితే పరకయగును, నాలుగు గీతలువేసితే పీసమగును. దీర్ఘస్వరముక్రింద ఒక గీతవేసితే ఒక హ్రస్వమగును. తక్కిన ప్రమాణములను ఇటులనేయొంచి తెలిసికొనవలెను.

స = 1 (ఒక అక్షరకాలము), స = $\frac{1}{2}$ అఱ అక్షరకాలము, స = $\frac{1}{4}$ పాతిక అక్షర కాలము, స = $\frac{1}{8}$ పరక అక్షర కాలము, స = $\frac{1}{16}$ పీసము అక్షరకాలము.

ఒక అక్షర కాలములోనే స్వరములయొక్క భిన్నప్రమాణంబులు పలువిధంబులై వచ్చెడి మార్గంబుల వివరంబులు ఎటులనిన:

I. స = సా, సస, సససస, సససససససస, సా సా, సా సా సా సా

స = సా సస, ససా స, సస సా, సస సా సా సా, సస సా స స సా;

స = సస సా సా, సససస సా సా సా సా; సా, స, స సా,

ఇటులనుండు భిన్నకాలప్రమాణంబులో గీతలు అధికంబుగానుండుటవల్ల చూచుటకును కాలప్రమాణంబు తెలుగుటకును ప్రయాసముగానుండును గనుక గీతలనుతగ్గించి మొదటికాలమునకు సా అనియు, రెండవకాలమునకు స స అనియు, మూడవ కాలమునకు ఒక గీతతో సససస అనియు, నాలుగవ కాలమునకు రెండుగీతలతో సససస సససస అనియు ఏర్పఅచబడినది. గీతల వివరణము సేయబడిన కాలప్రమాణములను గలసిన స్వరముల లక్ష్యములను క్రింద జూడుడు.

నాలుగు కాలములకు పై కాలముల పెంచుకొనిపోవుటకు అధికమగు కాలమొక్కొక టికి ఒక్కొక గీత అధికముగా వేసుకొనవలెను.

II. సా = సస, ససస, సససస సససస;

సా = సా సా, సా సా సా సా, సా సా సా సా సా పా సా సా;

సా = సస, సా సస, సస సా స, సస సా, సా, స, స సా, ;

సా = సనసస సాసా, సా, ససనసా, సస సాసా ;

సా = సస ససనస, సా సస సస, సా సనసస,

పెద్ద స్వరాక్షరంబుల నడుమవచ్చెడి చిఱు స్వరాక్షరములు కాలప్రమాణముతో జేరవు.

|| ఇట్లుండు రెండు గీటులును, ఆయా తాళావర్తముల కడపట నుండును.

| ఇటులనుండు నొక్కొక్క గీటు ఆయా తాళావర్తములలోపలనుండు అవయవము లొక్కొక్కటికిని వేయబడును.

, ఈ కామ ఒక అక్షరము విడిచి యెత్తుచోట్లను,

; శమికోలన్ రెండక్షరములు అనగా (అర ఎడము) త్రోసి యెత్తుచోట్లను గుఱుతుగా వేయబడును.

ఈ ఎడుపు కాలప్రమాణములను సందర్భానుసారముగా జూచి యెత్తుకొనవలెను.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

చక్రము 1 : మేళము 1

రగమపధన] రాగాంగ రాగము 1 : కనకాంబరి [ఇందు. పా. చక్రము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖ :- కనకాంబరి రాగఃస్యాదారోహే గనివర్జితః
నివక్ర స్సర్వ కాలేషు గీయతే గాయకోత్తమైః.

మూర్ఛన :- { ఆరోహణము : సా ♭రిమప ♭ధసా / అవరోహణము : సా ♭♭నీ ♭ధపమ ♭♭గా ♭రిరిస్సా } అసావేరి జాతి

లక్షణ వివరణము — సుబ్బరామ దీక్షితులు

రాగాంగము ; సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము ; ఆరోహణమందు గాంధార నిషాద వర్జ్యము.

గమనిక : పూర్వాచార్యులు మొదటి చక్రమందుగల రాగములకు 'రిగమ' ప్రయోగము లేకనే 'రిమ' ప్రయోగముతో మూర్ఛనలను గల్పించియుండుట, రంజనకును, గాత్రమందు సులభముగాఁ బట్టుటకునుగానని యెంచవలెను. స\నీధ, మగారి, వీనియందు గల దీర్ఘ నిషాద గాంధారములను జారుతోఁ బట్టవలెను.

నిషాదవక్రము, ఎట్టులనిన ;— సపనిధప, సధనిధప.

అసావేరి జాతి, ఎట్టులనిన; — మ\గారిస, రిమపధపమ\గగారిస, సపధప/ నిధపమ\గాగరిస, ఎల్లప్పుడును పాడఁదగును.

లక్ష్యము, గీతము - త్రిపుట తాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము :— ధ ప | పమగగగరిరి | సాససరిగగ
అరె | ర్రఅఅ గఅ .ం | గ్రాదుసపుతతి
రిసస ధాధా | పామగారిరి |
మ్ర నమేళా | ప్రమ్మ అ .ణ |

అంతరి :— సాసమరిమధ | ధపమపధరిరి | సా,
ధ్రామబొ ఒల్లతి | న్ర ందనందను | రే,

జావడ :— రిమపధ | పామగారిరి | సాసధాధా |
యమునఅ | తీరలో ఒల | కాస్తుభాలం |

పామపధపని | ధాపపమమగ | రిరిసరిమపమ |
కారకఅంచన | చేలకృపఅఅ | పఅంగఱళఅఅ |

పధపమపధధ | సాసరిమపధ | పామపధసా |
ధఅరగొ ఒపిఱి | జారరఅగఅ | అంగకనకాం |

ధధపమపపనీ | ధాపమగగా | రిససపధపని |
బరిఱిరఆ .అ | ఆగఱిందూ | పఅఅచఅక్రం |

ధాపమగరిరి | సా, మరిమధ | ధపమపధరిరి |
నాగరుఉరెఎ | యా, బొఒల్లతి | నందనందను |

సా, సా; ||
రే రే ||

తానము — వెంకటముఖి

1. సససాస | ససనిధ | ఫసనీధ | ఫనిధధఫ | నిధఫధఫ |
మ్ర మ్ర ఫమ్ర ఫ .| గరిరిగరి | సగరిరిస | రీరి | సరిమ్ర మ్ర ఫ |
ఫమ్ర గరి | మ్ర మ్ర ఫ | మ్ర ఫ | ధధఫనిధ | ఫనిధఫధ | ఫధ

ఫమగరి | ఫమగరి | గరిరిగరి | సగరిరి | సా | రిమఫధసా |
సనీధఫమ | గారిరిస | రీసా | రిమఫధధఫమ | ఫనిధధ |
ఫధఫమ | ఫధఫనిధా | ఫనిధఫధా | ఫధఫమఫా | మఫధధ
సా | ధఫసా | ధఫరి | సగరిసరి | సరిమమపా | పమ | గరిపమ
గరి | ధపపధపమపా | పమగరిరిగరీ | సగరిసరీగరి | రిగరిరిసగ
రిస | రిసససనీధఫ | గరిసరిసమగరి | సగరిస | రీ స సా, సా సా |

2. ససరిసరి | ససనినిధ | ఫనిధఫధ | ఫమఫ | మమఫమఫనిధ |
ఫమఫనిధఫధఫమ | ఫధఫమఫగరి | మమపధఫనిధ | ఫసని
ధఫ | గరి | సమగరిస | పమగగరి | సగరిరిస | ససరిసరి | సస
నిధ | ఫనిధఫధ | ఫధఫమఫ | మమఫమఫ | గరిరిగరి |
సగరిరిస | రిరిమమప | మపధపధ | ఽమపధస | ధపగరీస | మమ
పమప | నిధధపమ | పమగగరి | సమగగరి | సగరిరిసరీససా, సా;

కీర్తనము – త్రిస్రజాతి - ఏకతాళము – ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

పల్లవి: సరిమాపమ | గారీసా | నిధఫధసా ॥
కనకాంబరి | కారుణ్యా | మృతలహరీ ॥

రీమాపా | దా/నిధపా/ధమ | \గారిసరిగరిరీ॥
కామాక్షీ | మామవకా | మేశ్వరీ. . ఈ॥ కన.

అనుపల్లవి :

పధనిధపా | మ\గాగరిరిస | రీపమపా ॥
దినకరచం | ద్రతేజ ఃప్ర | కాశకరీ ॥
మాపధసా | ,రిగరిసా | నిధపాధపమాగరి ॥
దేవిమహా | త్రిపురసుం | దరిశం ం . . కరి॥ కన.

చరణము: సారీపమ | ,మపాధమ | \గాగరిరిస రీ॥
త్రైలోక్యమో | హనాదిచ | క్రేశ్వరీ॥

సా రిగరిస | ,ని ధ ఫ ధ | స రి మ మా ॥
త్రిపదపర | . బ్రహ్మ మహి | మ భా స్వ రి ॥
పా ధా/ని ని | ధ పా ధా స | రీ/గ రి రీ ॥
సా లో కా | ది ము క్తి ప్ర | దా న క రీ ॥
స\ని ధ ప ధ | పా ధ ప మ\గ | , రి/గ రి సా ॥
స దా శి వ క | రీ గు రు గు హో | ద య క రీ ॥

సా ని ధ ఫ ధా సా రి | మ మ ప ప ధ ప ధా సా స స | స స\ని ధా పా ధ ధ సా |
మూ లా ది న వా ధా రే | శ్వ రి శు భ క రి నీ లా ళ క | ధ రి ని త్యా నం ద క రీ |

రీ సా\ని ధా పా మా | ప ప మ గ రి స రీ మా ప ధ | సా ని ధ పా ధ ప మా గ రి ॥
లీ లా వి శ్వో త్ప త్తి | స్థి తి ల య క రి బా లా ప ర | మే శ్వ రి పం చ ద శా క్ష రి ॥

కనక.

సంచారి _ మత్య తాళము — సుబ్బరామ దీక్షితులు

స రి మా గ గ రి రి సా । రి మ పా ధ / ని ధ ధ పా । మ \ గా రి సా ని ధ ఫ ధ ।
సా రి మ ప ధ ప మ గ రి । స ప \ గా \ గా రి రి సా । ని ధ ఫ ధ స రి మ గ రి ।
గ రి మ ప / ధా / ని ధ పా । ని ధ పా \ మా \ గా రి ।
ప \ మా \ గా రి స రి సా । ని ధ ఫ / ని ధా ఫ ధ సా ।

ధ స రి మ గ గ రి రి సా । ధ స రి మ ప ధ ప / ని ధా ।
ప ధ ప / ని ధ ధ ప / ధ ప మ । ధ ప మ గ రి ప ప మ గ రి । గ రి రి గ స / గ రి రి సా ।
స / ఫ ప మ ప / ని ధ ధ ప మ । ప / ని ధ ప ధ ప మ ప ధ ప । / ని ధ ప / ని ధా ప ధ
ప మ । ప ధ ని ధ ధ ప / ని ధ ప మ । ప ధ ప మ పా ప మ గ రి । స / గ రి స రి / గ స
రి / గ రి । రి గ రి రి స / గ రి స రి రి । స రి మ మ పా మ గ రి స । పా మ ప
ధ ప / ని ధా ప । ధ ప ప మ / ధ ప మ \ గా రి । ప \ మా గ రి మ ప ధ ప మ । ప /
ని ధ ప ధ ప మ ప ధ ప । మ మ ప స రి మ గ రి మ ప । ధ ధ ప ధ స రి \ మ మ \ ప ప ।

గరిమపధధవమపా । పమగరిరిగగరిసా । రిరిసరిమపపమపధ ।
పధపధనిధ పపధధ । పధప నిధప నిధపధ । పమపధపస నిధపధ ।
పస నిధపమపధధ । ప నిధాపధపనిధా | పధపమపా ధధపా |
మా గారిరిసాసా | రిమాపధప నిధా | పా నిధపమపధసా | ధానీ
ధప నిధధసా | ధాధాపమపధసా | రిరిగరిరి గరిరిసా | సరిమ
గారిసరిసా | మగరిసధపరిగగరి | సాధధపమప నిధా | పధ
పమ గాగరిసా | ధాపమగగరిరిసా | మమరిమధధపమ పధ |
పధ రిరిసా రి గరిస | సపధప నిధాపమగ | రిరి సా రిమప
ధసా | నీధపమ గారిసా | రి గగరిసరిసా ;||

రగమపధన] మేళము 1 : కనకాంబరి. [ఇందు. పా. చక్రము.

జన్యము (ఉపాంగము) 1 : ముఖారి. *

లక్షణశ్లోకము.

వెంకటముఖి :— క్షుద్రస్వర ముఖారిస్తు ఆరోహేగని వర్జితః,
సంపూర్ణ స్సగ్రహోపేత స్సర్వకాలేషు గీయతే.

మూర్ఛన :— ఆరోహణము : స ♭రిమప ♭ధసా.
అవరోహణము : స ♭♭ని ♭ధపమ ♭♭గ ♭రిస,

లక్షణ వివరణము — సుబ్బరామ దీక్షితులు

ఉపాంగము ; సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము ; ఆరోహణమందు గాంధార నిషాద వర్జ్యము ; ఎల్లప్పుడును పాడఁదగును.

గమనిక: ఈ ముఖారి రాగమును డెబ్బదిరెండు మేళములుగా నేర్పరచిన వెంకటమఖియే చతుర్దండి ప్రకాశికలో మేళ ప్రకరణమందు పూర్వీకమైన ప్రసిద్ధ మేళములు పంతొమ్మిదియనియు వానిఁగుందు, ముఖారి రాగమును శుద్ధస్వరములతోఁ జేరిన మొదటి మేళమనియుఁ జెప్పియున్నారు. స్వరమేళ కళానిధిలో పూర్వీకమేళము లిరువదియని రచించిన రామామాత్యులున్ను ఈ ముఖారి రాగమును మొదటి మేళముగానే వచించియున్నారు. దీనికి నిదర్శనము ఈ ముఖారిరాగ గీతమే.

* ఈ ముఖారి రాగమును శుద్ధముఖారియని చెప్పుట వాడుకగా యున్నది.

లక్ష్యగీతము — ధ్రువతాళము — వెంకటమఖి

ధ్రువము:— గ రిం రిం సా ని ధ సా రిం మ గ రిం | మ పా ని ధ ప ధ ప మ ప మ గ రిం స |
గ అ అ న ప్రి య అ ము ని జ న | మ నో గ మ న హా ం స రె ఎ రె ఎ |

గ రిం మ-గ రిం స రిం ప పా మ గ రిం స | రిం స ని ధ ప ధా ప ధ ప మ పా |
న ట అ మ ం ం డ ల రా అ అ అ వు | భూ యొ ఒ ఒ ఒ పా ప ని ర్ధు తా |

ని ధ ప ధ స స గ రిం ప ప మ గ రిం స | రిం స ని ధ ప మ ని ధ ప మ గ రి స |
చ అ య అ ధ న నె ఎ ఎ త్ర సిం హా | ధాటి ఇ ఇ ఇ ని ఇ ఇ ల క ం ం త |

అంతరి: పా; పా ని ధ సా రిం మ గ రిం | గ రిం స గ రిం స ని ని ధ ధ సా; |
శు. ద్ధ స్వ ర ప్ర మ్మ అ . ణ | సం ఖ్యా . మ స అ గ తి రే |

జావడ: ధ స రిం మ రిం మ పా మ ప మ గ రిం స | గ రిం స గ రిం స ని ని ధ ధ సా; |
బు ధ ను త చ ర ణా భ వ త అ ర ణ | భు వ న భ ర ణ న అ య కు రే; |

గా రిం సా రిం రిం స ని ధ ధ ప మ | ప ధ స ని ధ మ ప ధ మ ప మ గ రి స |
అ, ఆ రె గి రి జ అ స అ య క | అం గ జ అ త భ ం ం గ చ ం ం గ |

స రి స ప పా మ గ రి మ ప ని ధ ప | ని ని ధ సా స రిం మ ప నీ ధ ధ ప మ |
మ ద్ర త్రి పు రా సు ర హా ర క్ర తు హా ర | ర అ అ గాం గ ము ఖ అ రి ర అ అ గ

ప ధ ప స పా ని ధ ప మ ప ని ధ ప | పా మ గ రి స ని ధ ప ప మ గ రి స |
ఉ ప అం గా ళు ఉ ద్ద స వె ఎ ఎ రి | సా గ రు ఉ రె మ అ త్య ళు వె ఎ ఎ శ |

పా: పా ని ధ సా రి మ గ రి | గ రి స గ రి స ని ని ధ ధ సా: ||
ళు ద్ద స్వ ర ప్ర మ్మ అ అ ణ | స ం ఖ్య న అ మ స అ గ రి రే ||

సంచారి - రూపకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

గ రి రి స ని ని ధ ధ పా సా | రి మ గ రి మ మ / పా మ గ రి సా |
రి మ పా ని ధ ప ధ ప మ ప మ | గ రి స గ రి మ గ రి స ని ని ధ |
/ సా గా రి మ పా మ గ రి సా | ధ స రి మ రి మ పా / ధ ప మ ప |
/ ని ధ ధ ప మ ప ప మ గా రి స | రి స ని ధ ఫ ఛా ని ధ సా |
ని ధ స స గ రి ప ప మ గ రి స | రి రి మ మ ప ప రి మ ప ధ ప ప |
మ / ని ధ ప మ / ధ ప ప మ గ రి స | ధ సా రి మ గ రి / గ రి స / గ రి |
స రి / ప పా మ గ రి స రీ స | / ని ధ ప ధా ప ధ ప ప మా ప |
\ ని ధ ప ధ ప మ గా రి స గ రి స | ప \ మా గ రి మ మ గ రి సా |
గ రి మ గ రి స రి మ పా పా | రి మ ప మ / ని ధా ప మ గ రి |
స రి మా గ రి స రి గ రి సా | రి మ మా రి మ ప ధ ప మ పా |
రి మ పా మ ప మ గ రి రి | / ప పా మ గ రి మ మా గ రి స |
పా మ గ రి స ని ధ ధ సా | ఫ ధ స రి మ ప ని ధ పా మా |
ధ ధ పా మ ప మా గ రి మా | మ ప మ మ ప మ గ రి స స రి రి |
స రి మ ప మ గ రి మ ప ప ధ ప | మ ప ని ధ ప ధ మ ప ధ ధ ప ప |
ప ప మ గ రి స రి మ ప ని ధ ధ | మ ప ధ ప ప ని ధ ధ ప ధ ప మ |

ప ధ స ప ని ధ ధ̇ ప మ గ రి రి̇ | స రి మ ప ని ధ ప మ గ రి మ ప |
/ ని ని̇ ధ ప ధ స రి̇ రి̇ గ రి స రి̇ | స రి̇ మ గ రి̇ స ని ని̇ ధ ధ̇ రి̇ స |
ని ధ ధ̇ ప ప̇ మ మ̇ గ గ̇ రి రి̇ స | ని ధ̇ స రి మ ప \ రి మ ప ధ ప |
మ ప ధ పద స రి మ ప ని ధ స | ధ̇ స రి̇ మా గ రి̇ స ని ధ ప ధ |
స స̇ ని ధ మ̆ పా మ గ రి స | రి మ ప ధ ని ధ ప ధ పా \ మా |
ప / ని ధ ధ̇ ప ధ సా ని ధ ప మ | గ రి సా రి మ గ రి సా; ||

రగమపధన] మేళము 1 : కనకాంబరి. [ఇందు. పా. చక్రము

జన్యము (ఉపాంగము) 2 : శుద్ధసావేరి. ✹

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటముఖి :— శుద్ధసావేరికారాగః పంచమ గ్రహసంయుతః
నిగలోపా ద్రాడవోయం సాయంకాలే ప్రగీయతే.

మూర్ఛన :- { ఆరోహణము ; సా ♭ రి మ ప ♭ ధ సా
అవరోహణము : సా ♭ ధా ధ ప ప మ ♭ రి సా.

లక్షణవివరణము — సుబ్బరామ దీక్షితులు

ఉపాంగము ; ఔడవము ; పంచమ గ్రహము ; గాంధార నిషాదవర్జ్యము ; రక్తిరాగము ; సాయంకాలమున పాడదగును.

గమనిక : ప్రాచీన సంప్రదాయజ్ఞులలో శ్రేష్ఠతములును, పూర్వాచార్యులలో నొకరును, మొట్ట మొదట సకల జనులు నభ్యసించునట్టి పిళ్ళారి గీతమును రచించిన మహానుభావులుగా

నుండిన పురందరవిఠల దాసులవారు పై జెప్పిన పిళ్ళారి గీతములలో ననుబంధముగా జేర్చియున్న శుద్ధసావేరి గీతమును, వెంకటముఖి జెప్పిన లక్షణపద్ధతిగానే, శుద్ధఋషభ ధైవతములతో నభ్యసించి పాడుకొని వచ్చుచున్నారు. గాంధార నిషాద వర్జ్యమును పంచశ్రుతి ఋషభధైవతములును కలిసియున్న రాగము దేవక్రియయే గాక శుద్ధసావేరి కానేరదు; అటులుండంగ నీ శుద్ధసావేరి రాగమును పంచశ్రుతి ఋషభధైవతములతో పాడుట నవీనుల వాడుకగా నున్నది.

✹ ఈ శుద్ధసావేరి గీతములోగల గ్రహస్వర రచనల గమనింపవలెను.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువరూపకతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము:- ధ ధ పా ప మ మ రి సా | ధ ధ సా సా | ధ ధా ధ సా | ధ ధ సా సా |
ధ వ ళ గ్గ జ ఆ అ రో | హ ణు రే రె | క్కు చి త్త ళి | ప్పు ణుచంద్రా |
రీ రి రి సా | రి మ మా ; | సా ధ ధ పా | ధ ధ పా ప మ | రి స
ని త్య హా రి | శ్చం ద్రా | ని స్తం ద్రా | గు ణ సం ము ఉ | ం ద్రు

జావడ: ధ స రి మ మా మా రి మ | ప ధ స స మా | రీ మా మా |
ని జ భు జ ద ం డ ద్ద ం | డి త చ ం డ | ప్ర త్య ర్థి |
రి స రీ ; | రీ ప మ రి స | సా రి రి స ధ | సా ధా పా |
ఖ ం డా | తం డో ఒ ఒ ప | తం డ వె ఎ ఎ | ద ం డ అ |
ప మ ప ధ ప మ | మ రి మా రి రి | సా సా స స | రి రి మ్మా ప ప |
మ్మ ం డ లె అ ర | ణ ం ం ం ం | అ త్య ద్భు త | ర చ న ద్భు త
ధా సా స స | రీ మా పా |
స మ్మ ద్ద త | సా మం తా |

సా ; , స | ధ స రి మ రి స | రి స ధ ప మ | రి స ||
పా ప | గ ప ధ స ధ ప | ధ ప గ రి రి స | ధ ప ||
ధ ధ పా ప మ మ రి సా | ధ ధ సా సా ||
ధ వ ళ గ్గ జ అ అ రో | హా ణు శే శే ||

సంచారి – త్రిపుటతాళము – సుబ్బరామదీక్షితులు

ప మ ప ధ స సా | ధ స స రి రి సా | ధ స స ధా పా | ధ ధ ప ప మ రి | ప మ రి మ రి
సా | రి స ధ సా సా | ఽ ధా ప ధా ప ప | మ ప ధ ధ ధ ప ప | మ ప ధ ప ప మ ప |
| రి పా ప మ మ ప | ధ పా ప మ రి స | ఽ ధా ధ సా ధ రి | సా స రి రి
సా | ధ స రి మా మా | రి మ ప ధ ప ప మ | ఽ రి ఽ మ మా రి స | రి స
ఽ రి రి | సా రి ప మ రి స | ధా ఫ ధా స రి | స రి రి సా ధ స | ఽ ధా ప మ
ప ధ ప | ప మ రి మా రి రి | స రి స రి ప మ ప | స రి స ఽ ధ ధ మ ప | మ రి
మ ఽ రి మా | పా ప మ రి సా | ప ధ ప ప మ ప మ | రి మ మ రి మ ప మ |
ఽ రి మ రి మ ప ధ | పా ధ ప ప ధ ధ | పా ధ ప మ రి స | సా ధ ప ప ధ ధ |
ప ప ధ మ ప ధ ధ | మ ప ఫ పా ధ ధ | మ ప ధ ధ స ధ ధ | స ధ ప ప మ రి స |
రి మ రి ఽ ప మ ఽ ధ ప | ధ స రి ఽ ప మ ధ ప | మ ప ధ సా సా | మ ప ధ స
రి సా | ప ధ స రి మ ఽ రి | ధ స రి మ రి సా | ధ స రి ధ ధ పా | ప మ రి
స రి సా | ధా స ధ స ధ స | ధ స రి మ రి స ధ | మ మ రి స రి స ధ | ఽ రి
స ధ స ధ ప ధ | ప మ రి మ మ రి స | ధా స రి మ ప ధ | సా రి మ మ రి స |

స̇ రి మ రి స రి మ | స రి మ రి స ధ స | ధ ధ ధ̇ స ధ ధ̇ ప | ప ధ స ధ ధ̇ ప | ప మ రి ధ̇ ధ ధ ప | ప మ రి ధ పా | ప మ రి సా రి | ప మ రి ధా ధా | ప మ̂ ప ధా పా | ప మ ప మా రీ | మ రి స ధ ప మ రి | స ధ ప మ రి స ధ | ఫ ధ స రి మ రి̇ | సా ; ; . ||

మొదటి మేళము సంపూర్ణము.

ర గ మ ప ధ ని] చక్రము 1 : మేళము 2 [ఇందు. శ్రీ. చక్రము.

రాగాంగరాగము ఫేనద్యుతి.

లక్షణశ్లోకము

వెంకటముఖ : రాగః ఫేనద్యుతిష్షడ్జగ్రహోరోపే గవర్జితః
నివక్రస్సర్వకాలేషు గీయతే లక్ష్యకోవిదైః.

మూర్ఛన :—
ఆరోహణము : స ♭ రి మ ప ♭ ధ ధ ప ♭ ని ని సా,
అవరోహణము : స ♭ ని ధ ధ ప మ ♭♭ గ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు గాంధారవర్జ్యము; ధైవత వక్రము; ఎల్లప్పుడును పాడఁదగును.

గమనిక : మిక్కిలి రంజనను కలిగించునట్టి స్వరసందర్భ సంచారములు గల నీ ఫేనద్యుతి గీతమును విరచించిన వెంకటముఖయొక్క సమర్థతను గొనియాడుటకు నావంటి వాగ్గేయ కారకులు అనర్హులేయని యెంచదగినదిగా నున్నది.

లక్ష్యగీతము - మత్యతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము : సస నిని సాధధపమ | గగరిరిసాసాపమ | మాపగరి సరీ పమ |
రఅజఅవత్తంంస | గరకంతళ్ళంకర | మత్సరహారముక్తి ద |
మమపాపా;; | ససపాధపనినిసా | ళధపనినిసపధపమ |
పదశే రే.. | ధవళాంగచంగా | నిఖిలఅసురఖండన |
పాపళపమపావమ | పానీసాసనినిస | పధపసనిధపమగరి |
ఖండపరళుమండిత | దోర్దండకుండలి | కుండలళోఒభితురెఎ |

అంతరి : సా;పానినిసస | పాధపమపసనినిస | సమగారిరిసా; |
ఆరెపురహారు | రెపాఅవనకిఇరితి | ముఉఊరితి రే |

జావడ : ధధపసనిసపగరిగ | సరిరిసనీసారీ | ధపధమమపగ
తుఝసమఅనుకొఒఒణు | రెఎరెఎయాఆరే | తియఇయఇయఇ
రిసరి | సారిగసరిసనిని సప | ధధపనినిసపధపమ |
యఇయ | ఆఇయఇయఇయ ఇయ | అఇయఇఇయ-అఇయఇ |
గగరిగగసపనిసస | గగరిగగసరిమమప | పాధధమ
అఅఅఅఅఅఆఅఅఅ | రఅఅగఅఅఅఅఆంగ | ఫేనఅద్యు
పమా: | నిససాపధపమగరి | రీసా నినిసా; |
తిరా | అఅగన్నఅగరుఇయ | రేయాఅఅరే |
ధధపసనిధపమగరి॥ సా;పానినిసస | పాధపమపసని
ఇందుశ్రీచఅక్రఅధిప॥ ఆరెపురహారు | రేపావనకిఇ
నిస | సమగారిరిసా;॥
రితి | ముఉఊరుతిరే॥

తానము - వెంకటముఖి

1 మ్ఖమ్ఖఫాఫ | మ్ఖఫధధఫఫమ్ఖ | ఫనినిసనినిని | ఫసనినిస |

నినిసనిస | గరిసగరిసగరిరి | సరిసరి | ఫసఫని | ధధఫనిధ |
ఫనిధధ | ఫధఫధ | ఫనిధధ | ఫధఫమ | ఫసనినిస | మమ
ఫమఫ | గరి | సవమప | ససరిసరి | సస | రిశగరి | సమగరి
| ఫధఫనిస | మమఫమఫ | గగరి | నమగగరి | నగరిరిస
రీ సా | రిరిమమఫ | మమగగరి | మమఫమఫ | గగరిమఫ |
మమఫ | ధధఫనిధధ | ఫసనినిస | నినిసనిస | గరిసగరి |
సరిమమప | మమపమధపమప | మమపమప | పమగగరి | ధధఫ
స | నిధఫమ | గరిసా | రిమఫధఫ | నినిసగరి | సమగగరి |
సగరిరిస | గరిసరిస | నినిస | నినినీ, | సా ; ॥

2 ససనినిఫ | నినిస | ధధఫ | నినిస | ధధఫస | ధధఫని | ధ
ధఫధఫమ | ఫసనినిస | మమఫమఫ | గరిరిగరి | సగరిరిస |
ససగరి | ధధఫసని | ఫధఫనిధ | ఫమఫగరి | మమఫమఫ
| రిరిగరిగరిరి | నగరిరిగ | రిరిసా ॥ నరిమఫధధఫని |
నినిని | సనిధధఫమ | గగరినా ॥ రిరిసామమఫ | మమగగ
ా | మమఫమఫ | ధధఫనిధ | ఫధపమ | ఫసనినిస | మమఫ
మఫ | గరిరిరిస | ససరిసరి | ససనినిసనిని | ఫసని | నిసనిని
ధధఫ | నిధధఫ | గరిస | మగగరి | సపమమప | ససరిసరి |
ాససధఫ | నిధఫధఫ | మఫమమఫ | మమగగరి | నగరినిస
| రిమఫధఫ | నినిసగరి | సమగా,రిరి | సగరిరిస | రిస |
ానినిసనిస | నినినీ, | సా ; ॥

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పల్లవి: రిమపధసా, శ్ | మాగగ | రిరిసా ॥
శ్రీద, ఖిణా | మూర్తిమీ | . . శం ॥

ఫధఫనిసా | మగారి | రీసా ||
చి.త్ర్పకా.శం | ప్ర ణా | మి. ||

అనుపల్లవి :

మపా, మపధపనిని | నిసా, ప, , ప / ధధ ||
వే దాం తవే | ద్యం న్య | గ్రో ధ ||
మాప మాగరిగ | రిసాప | నినిసా ||
వృక్ష మూ లవా | సినం వ | ల్ల కీ ||

పా, / ధాపనిని సా ధపనిని సా | మాగ గరిస సా | నిధపమా గరిప |
నా దానుభవ మోద మమృత ఫే | న ద్యుతిమం ద | స్మిత ముఖాంబు జ ం ॥ శ్రీ

చరణము :

నినిసా / ధపాధ / | మా. / పమగ | రిరిసా ॥ రిగగరీ నిపారి |
జనా దిఖే ద | భం జ న | చతురం ॥ జగ దీంద్రజా ల |

పమా గ | రిరి సా ॥ పధప / నీసనిస | రిసారి | / గ సరీ ॥
చమత్కృ | తి క రం ॥ ముని జ నా దిని | లసం | య మాతం ॥

సానిస పా, ధపా | ధపమగ | , రిసా ॥
ము ద్రా కరం | గురుగు హో | కరం ॥

ఫ / ధాఫనిపారిమాపా / ధమా | పా, ధాపనీ | నిసారీ / గరీ ॥
అ నాద్యవిద్యా తమో భా స్కరం | ఆ చార్య ఖే | ఖరంసుం దరం ॥

పమా గగరీ రిసాసనినిసా | సరిసని నిధపమ | గరి / పమగరిస ॥
మనో వాగగోచరం శశిధరం | మౌ నినం మదన | హరం శం కరం ॥

(శ్రీ) దక్షిణామూర్తిం

గమనిక : (శ్రీ) దక్షిణామూర్తి స్వామిపై నున్న ఈ ఫేనద్యుతి రాగకీర్తనము మిక్కిలి రంజన నిచ్చుటయుఁగాక, నేర్చినవారలకు పరమజ్ఞానమును కలిగించును.

సంచారి – మత్య్స తాళము – సుబ్బరామ దీక్షితులు

మమ̇పా పమపధ̇ప | మపనిసస̇నిసస̇ | మపధపసస̇నిసా |
పాధధప నిసపనిస̇ | పసనిసా ధపనిస | పసనిసపధవమగరి |
ధపమపగగరిరిసా | రిరిమమ̇పామవధప | మపనినిసస̇పనిసస̇— |
పధపసనిధపధపమ | పసధధమగగరి | పమగగరిరిసనిసా |
నినిసానినిస గగరిస | ఫసనినిసగగరిగరిస | ఫధఫసనినిసధధ̇ఫస |
నినిసస̇గగరిగగరి | గగరిరిపరిగనినిస | సధపధపమధపపమ |
పాధధపమపధపమ | నినిసానినిసమగరి | పామగగరిసమగరి |
నిస/గరిసమ\గారిరి | స/గరిదనిసగరిసా | రిపమపధపనినిసా |
పధపసనినినినిసా | పాధపసా నినిసా | పధపసనిస/గరిసా |
నిరిసానిసపధపా | గగరిరిస/రిసనిసా | ధధపనినిసధధపస |
ధధసనినిదధపధపమ | పాపనినిసపనినిస | పానిసాపసనినిస |
పధససస̇నిసధపమ | పసస̇సగదమనపమ | సనిధధపపమపగరి |
పమ\గారిరిసరిసా | నినిసాఫఫనినిసా | పపపానినిసాసా |
పాధధపమపసనిస | సమగగరిగగరిరిస | ధాపాసానినిసా |
సపగరి/గసరిరిసా | ధపగస/రినిసారి | ధమ/పగరిన/రినిసా |
ధపసనిప/ధపమగరి | /గస/రిసరిమపమపా | సానినిసాపా
మగ | గరిరిపానినిసా | పా/ధాప\నినిసా | పనినిసమాగగరిస |
గరిసనినిసా\పాధ | ప\మా/పగగరిరిసా | సాపానినిసాసమ |

గ గ రి / గ గ రి స రి సా | ప / గ రి / గ రి స ని సా | పా / ధ ధ ప మ గ రి సా | రి మ ప ధ ధ ప ని ని సా | స ని ధ ధ ప మ గ గ రి రి | స రి స ని సా ; ; |

రెండవ మేళము సంపూర్ణము

రాగాంగ రాగము 3 : గానసామ వరాళి

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి : సంపూర్ణా సద్గ్రహాసామవరాళీ సార్వకాలికా.

మూర్ఛన :— { ఆరోహణము : స ♭ రి మ ప ♭ ధ ని సా, అవరోహణము : స ని ♭ ధ ప మ ♭♭ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు గాంధారవర్జ్యము. ఎల్లప్పుడు పాడదగును.

గమనిక : భరతమతంగాది మహర్షులును శార్ఙ్గదేవ రామామాత్య వెంకటమఖి ప్రభృతులును, వారి వారి గ్రంథమందు ఈ సామవరాళి రాగము సామవేదమునఁ బుట్టినదని వచియించియున్నారు. అదియుఁగాక డెబ్బది రెండు మేళములకు పూర్వమందుండిన పంతొమ్మిది మేళములలో, నీ సామవరాళి రెండవ మేళముగా నున్నది.

లక్ష్యగీతము - మత్యతాళము - వెంకటమఖి

ధ్రువము:- మ మ పా ధ ప ధ ని సా | మ గ రి గ స రి స ని సా |
ధ ణ వి ద్ధ అసురు రే | గ జ వ ర ద ఆయకు రే

రీ స ని ధ ప ని ధ ప మ | ప ధ ని స గ రి స ని ధ ప |
మ్మాయ అ మ య ప ర ం మ | ప్ర అ వ న ము ఉ రు తి రె ఎ |
స ని ధ ప మ ప మ గ రి స |
ధ అ ర అ ధ ర ద అ అ మ |

అంతరి :- పా ; ధ ధ ప మ ప ధ | ప ధ ని స ధ ని స రి స రి |
న్తుం న అ సు ర గో ఒ | ప అ ల క ప అ ల క ళు భ |
మ గ రి గ స రి స ని సా |
ద అ య క ను త చ రి తా |

జావడ :- మా మా గ గ రీ సా | గ రి ని సా స రి మ మ ప | ప ధ ప నీ ధ ధ
గో పీ జ న లో లా | క అ ళి యా అ హి భ ం గ | గో ఒ కు ల వి ఇ
మ ప పా | ధ పా ధ మ ప మ గ రి స | మా గా రి స ని ధ ధ ప |
ఖ్య అ తా | వి మ త్త అ రి సు ఉ ద న | ఐ యా ఇ య ఇ య ఇ య |
స ని ధ ప మ ప మ గ రి స | రి మ మ ప మ ప ధ ప మ ప | ధ స స రి స
అ ం వో ఒ ఇ య ఇ య ఇ య | ర అ గ అ ం గ గ అ అ న | స అ మ వ ర
రి ప మ గ రి | మ మ ప ప ధ ధ స స సా | ధ ప మ ప మ గ రి ప మ గ |
అ అ అ అ ళి | ఉ ప ం గ పు ఉ ర్వ వ రా | అ ళి భి ఇ ం న ప ం చ మ |
రి స ని స ధ ప మ గ రి స ||
ఇ ం దు గో ఒ ఒ చ అ అ క్ర ||
పా ; ధ ధ ప మ ప ధ | ప ధ ని స ధ ని స రి స రి |
న్తుం న అ సు ర గో ఒ | ప అ ల క ప అ ల క ళు భ |
మ గ రి గ స రి స ని సా ||
ద అ య క ను త చ రి తా ||

తానము _ వెంకటముఖి

స స సా రి | స స రి స రి | స స స ని స | ని ని ఫ | ని ని స | ఫ స ని ఫ |
ని ని స ని స | ధ ధ ఫ ని ధ ధ | ఫ ఢ ఫ మ | ఫ స ని ని స | మ మ ఫ

మ ఫ | మ మ గ గ రి | స రి మ మ ఫ | మ మ ఫా ఫ | మ ఫ ధ ధ ఫ
ఫ మ | ఫ స సా రి | స స రి స రి | స రి గ గ రి | స గ రి రి స | స ని స |
ధ ధ ఫ రి స ని స | ధ ధ ఫ స ని ధ | ఫ ని ధ ఫ ధ | ఫ మ ఫ మ ఫ | గ రి స |
స స రి స రి | స గ రి రి | స రి మ మ ప | ధ ప ధ ప ప | మ ప మ గ రి | స స రి
స రి | స ని స | ధ ధ ఫ ని ధ ధ ఫ | మ మ ఫ మ | ఫ ధ ని స | గ రి స ని
ధ ఫ మ | గ రి ఫ | రి మ ఫ ధ ఫ | మ ఫ ధ ధ స | ఫ ధ స ని స | రి స గ
గ రి | స మ గ గ రి | స గ రి రి స | రి స | నీ , సా ; ||

2 స స ని ఫ | ని ని స | ఫ స ని ఫ | ధ ధ ఫ ని ధ | ఫ స ని ని | స ని స |
ధ ని ధ ధ | ఫ ని ధ ఫ ధ | ఫ స ని ధ | ని ధ ని | ఫ ని ధ ధ | ఫ ధ ఫ
మ ఫ | మ ఫ ధ ధ | ఫ మ ఫ | ధ ధ ఫ మ | ఫ మ మ ఫ మ | గ గ
రి స | గ రి స | గ రి స రి | స రి మ మ ఫ | రి స రి మ | రి మ ఫ | రి మ
ఫ ధ | మ ఫ ధ ధ స | ఫ మ ఫ ధ | మ ఫ ధ | ఫ ని ధ ఫ | ని ధ ఫ ధ ఫ |
స ని ని స | ని ని స | ని స ని ని | స రి స గ రి | స గ రి రి | గ రి స | గ రి స రి |
మ మ ప మ ప | ధ ప ప ధ | ప మ ప | ప మ గ రి | స మ గ గ రి | స గ రి స |
గ రి స | రి స | నీ , సా ; ||

కీర్తనము - త్రిశ్రజాతిఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పల్లవి :- ధ ని సా , మ | \ గా రి / గ స | మా , ధ పా ||
బృ హా దీ శ్వ | రో ర క్షతు | మాం హా రి ||

ధా నీ స ప | ప మా \ గ రీ స | రి స ని సా ; ||
బ్రహ్మేంద్రపూ | . జ ల స్స | త అ అ తం . ||

అనుపల్లవి:-

గ రీ స రి ని | సా స రి మా | పా / ధ ధ పా ||
బృ హన్నా య | కీ స హి తా | నం ద యు తో ||

ధా నీ స / రీ \ నీ | ధ ... ధ ప మ | \ గా రి సా ||
భ్రాంతి స్వ . రూ | ... ప్ర పం చా | . తీ తో ||

స ని ధ / గా రి సా మ \ గ రీ | మ ప ధ ని సా
స హా జ గా న సా మి వ రా | శ్రీ వి ను తో
ని ధా / గ రీ | ... ధ స మ \ గా రి స ని ధ ఫా ||
స దా శి వో | వి సి ం గ ణే శ గు రు గు హాం ||

స్వరము :

ధ ని సా రి మ \ గా ... గ స ... | రి మ పా ధ ధ ని సి ధ ధ పా |
ని ధ పా ధ పా మ ... ని || స ... మ ప ధ మ పా ధ ని స |
రీ రీ / మ గ గ రీ సా సీ సా ని | ధా ప మా గ రీ స ని ధ ఫ ||

బృహదీశ్వరో

మత్యబాళము - సంచారి - సుబ్బరామదీక్షితులు

మ ప ధ ప మ ... ధ / స సా | ధ ని స ని ధ ... ధ
స ని ధ | ... / ... | ని స / గ రి రి స ని రి సా |
గ రి రి స స ని ధ ని సా | రి ... మ ... మ ప ధ ప మ | ప ధ ప / ని ధ ధ ప మ
ప ప | ధ ప ధ మ ... మ ... రి సా | ... మా గ గ రి స ని ధ ధ ఫ | స ని ధ ఫ ధ ని
స రి స ని | స మ గా గ రి స రి గ రి | స గ రి స గ రి స రి మ ప | ధ ప ధ ని ధ ధ
ప ధ మ ప | ప ని ధ ధ ప ధ ప మ మ ప | పా మా గ రి మ మ గ రి | సా గ రి
ని స రి మ మ ప | మ మ ప ధ ప ధ ని ధ ధ ప | ని ధ ప ని ధ ప మ ప ధ | మ ప
ధ ప / మా గ గ రి రి | మ గా రి రి రి గ రి సా | పా పా మ ప ధ ధ ప ధ |

మపధనిసని ధపధధ | ధధసనిధసనిధపధ | పమపధ పమగరి
సరి | సరిసపమ/ధపమగరి | పసనిధపమగరిసరి | మపమపధని
ధనిసా | పధనిసరిరిస/గరిస | రిసనిధపనిధవపమ—| పనిధప
ధపధప/ధమ | పధనిస/గరిసనిసా | /గరిస నిధప సనిధప |
మపమగరిస గరిసా | రిమమపమప/ధధమప | పధపధధనిపా
ధని | పధనిసనిధపమగరి | సరిమప మమపాధప | మపధనిసధ
ధనిస | మగరిగసరినిసరిస | మా\గారిస/రినిసా | రీ స
నిధాపనిధా | పమపధనిస/గరిసని | సనిధాపసనిధప |
సానిధపమ పమగరి | సాపాధపమపధధ | పాధనిస ధనిసరి |
మాగరిగా సరిసా | మగరిస సనిగ ధపమా | సనిధప మపమ
గరిస | పాపామాపాధా | పాధానిసారీ | పధనిసరిమగారీ |
మగరీసానిధా | పామా\గాగారి | మా\గారిసానీ | సా ||

రగమపధను] మేళం 8 : గానసామవరాళి [ఇందు. గో. చక్రము

జన్యరాగం 1 : పూర్వవరాళి

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి :— పూర్ణా పూర్వవరాళీస్యాదారోహే గనివర్జితా,
షడ్జగ్రహా సర్వకాలేగీయతే గాయకోత్తమైః.

మూర్ఛన :- { ఆరోహణము ; స ♭ రి మ ప ♭ ధ స
అవరోహణము : స ని ♭ ధ ప మ ♭♭ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము — సుబ్బరామ దీక్షితులు

ఉపాంగము; సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు గాంధార నిషాద వర్జ్యము ఎల్లప్పుడును పాడఁదగును.

గమనిక : వెంకటమఖి పూర్వవరాళి రాగలక్షణ శ్లోకములో ఆరోహణమున గని వర్జ్యమని వ్రాక్రుచ్చినారు. లక్ష్యముగా రచించిన గీతములో (ధ ని సా) అనియు, (ని రి గ గ రి మ) అనియు ప్రయోగములున్నవి. ఈ అచ్చుపుస్తకమునకు మాతృకయును, పాతదియును, గానుండు వుస్తకము వెంకటమఖి పరంపరలోనుండి వచ్చినదే. పైఁ జెప్పిన ప్రయోగములు పొరపాటని యెంచ వెలుప్రుగానున్నది ఈ మాతృకకు ప్రత్యంతరము పరంపరగానుండెడి పండితులవద్ద వెతకియు దొరకుట దుర్లభముగానున్నది. (ధ ని సా) ప్రయోగము నల్పముగానే యున్నది.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువరూపకతాళము - వెంకటమఖి.

ధ్రువము :

మ మ పా ధ ధ ని ధ సా	రి స రి గ గ రి	మా రి గ రి రి
క మ ల ద్ద ళ నిభా ళో	యణు రె ఎ రె వి	కా ం తి గ తి
స రి రి ని సా	రీ రి గ గ రీ	మ మ పా ప మ
మ జి త వి రో	యణ్ను రె ఖ లు	వి ష మా య ణు
ధ ధ ప మ ప మ	రి్ రి గ రి రి స	ని స ధ ధ ని స
రె . క మ ణి ఇ	య వి భ వ సు ఉ	ఉ య ణు రె ఎ ఎ
ప ప మా పా	స రి గ గ రి మ	ప మ ప ధ ని ధ
క ల ఆ ప	వ్ర జ క లి త ఘ	న చు ఉ ఉ ళి క
స రి ప మ గ రి	గ రి ని స ధ ధ	ని ధ ప మ గ రి
అ అ భ అ అ వు	ధ రు ఉ ఉ రె ఎ	జ య జ య హా రి

సా ।।

రే ।।

జావడ :

రి రి స రి మా మ ప మ ని | గ గ రి మ మ ప | ధ ధ పా ప మ |
అ రె అ రె దే ఎ వ మ హా | అ అ ను భ అ వ | మో ఓ వ ర్ధ న |

ని ధ ప ధ పా | మ రి గ గ రి | మ మ ప మ మ ప |
ధ రు రె ఎ రే | చు అ [illegible] | ని య ం వ ఇ య |

రి రి గ రి ప మ | రి ప మ ని స గ | రి ని స ధ ధ ని |
అ అ ఇ య ఇ య | [illegible] | ధు ర . పు ర |

రి గ గ రి మ మ | ధ ప ని ధ [illegible] | స గ రి మ మ ప |
వ . . సు రె . | ఓ ం [illegible] | ము ని . మ హి త |

ధ ప ని ధ ప మ | మ ప మ రి గ గ | రి రి ని స ధ ధ |
బ లి మ ర ద న | చ ణు రె [illegible] | [illegible] . . ధ ర |

ని ధ ప మ గ రి | సా || [illegible] ధ సా ||
జ య జ య హా రి | రే || [illegible] |

సంచారి – [illegible]

ధ ధ̇ ని ధ సా ధ స / స̇ [illegible] | [illegible] | [illegible] ప ధ ప ప̇ మ |
ధ మ ప మ రి రి̇ గ రి రి̇ . [illegible] | [illegible] |
w ని స ధ ధ̇ / [illegible] | ద [illegible] |
ని స వ మ మ̇ ప గ రి గ గ రి మ . . మ | మ̇ . ధ ధ̇ [illegible] |
మ రి గ గ̇ రి మ మ̇ మ మ : రి రి̇ . . | / . మ ని [illegible] |
సా రి̇ రి గ గ రి / మ మ̇ పా / ధ ధ̇ ప | గ రి / గ గ̇ రి మ మ̇ పా w మ ప ధ ధ̇ |
పా ధ ని ధ ప మా ప ధ ప మ గ రి | మ మ̇ పా w మ ప రి రి̇ గా రి రి̇ స రి |

మ మ̣ ప మ ని ధ ధ̣ ని ధా పా మా | ప ధ ని ధ స రి ప ప̣ మ మ̣ గ గ̣ రి రి̣ |
స రి పా మా గ రి గ రి ని̣ స ధా | ధ ని̣ ధా స స గ గ రి మ మ̣ ప ధ ప |
ని ధ ప మా మ ప మా రి గ గ̣ | రి ని̣ సా / ధ ధ̣ ని ధ ప మ గ రి సా |
ని̣ ధ స స̣ రి రి̣ గ గ̣ రి రి̣ మ మ̣ ధ ప | ని ధ స స̣ గ గ̣ రి రి̣ ని స ధ ధ̣ / ప స̣ |
/ రి ని / స ధ ధా ని ధ ప మ / ధ ప మ ప | ధ స ని ధ ప మ స ని ధ ప రి స ని ధ |
గ రి స ని ధ స ధ రి సా ని ధ పా | ధ మ ప మ రి రి / గా రి స గ రి ని̣ స |
ప మ ప ధ ని ధ సా రి ప మ̣ రి గ రి | మ మ̣ పా ధ ధ మ ప ధ ధ మ ప స ధ |
ని స ధ / స / రి స రి / గ గ̣ రి ని స / గ రి | మా రి గ గ రి స / రి రి ని గ రి సా |
మ మ పా మ / ధ ప మ రి రి̣ గ రి సా | స రి మ ప ధ స స ని ధ ప మ గ రి స |
/ గా రి స ని̣ ధ సా రి ని̣ సా సా ||

జన్యరాగం 2 : భిన్నపంచమము

లక్షణ శ్లోకము - వెంకటముఖి

భిన్న పంచమరాగోయం ఆరోహేవై ధవర్జితః,
షడ్జగ్రహస్సర్వకాలే గీయతే గాయకోత్తమైః.

మూర్ఛన :—
ఆరోహణము : స ♭ రి ♭♭ గ గ రి మ ప ♭ ధ ప ని నీ స్సా
అవరోహణము : స ని ♭ ధ మా ♭♭ గ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు వైవతవర్జ్యము; ఎల్లప్పుడును పాడదగును.

గమనిక : ఈ భిన్నపంచమరాగలక్షణశ్లోకములో అవరోహణమందు పంచమవర్జ్యమని చెప్పలేదు. అవరోహణమూర్ఛనలో (సనిధమా) యని వ్రాసియున్నారు. ఇది విశేషప్రయోగ మని కనువరచినట్లు తోచుచున్నది. లక్ష్యమైనగీతమున గమనింపుడు.

లక్ష్యము - గీతము - వెంకటముఖి

ఏకతాళము :

పా మా ధ ధ పా	పా మా గ గ రి స	నీ స రి స ని ధ ప	ప ని నీ సా సా
ఆ రె త్త అ శా	నా హం వ య త టి	నీ ఇ ర మ అ అ ణ	మ ణి రూ పా

రి స రీ గ గ రీ	ప ప మా గ గ రీ	సా గ రి స ని ధ ప
భ య గ ప్ర భు లో	ష్ణు న దా శ య నా	దా న వ బ ల మ ద

స ని ధ మ మా గ రి
క ద ళి ఇ వా ర ణ

అంతరి :

సా ; పా ధా	ప మ పా ధ ప నీ	నీ సా గ రి స ని	ధ ప ని ని సా ;
పా అ హి శ్రీ	ఉ ష్మ . వా ళా వా రే	పా . ప స మ ణ	ధు ఉ వ ణు రే

జావడ :

గ గ రీ స ని ధ ప	ధ ప మ మ పా ;	మ ప ధ ధ పా మా	గ గ రి రి సా ;
ధ రు చ క్ర గ ద .	న ం . ద ా	శం గ ద సు ా ర	ఖ్ఖ ణ చ ణు రే ప

స స ప ప ప ప మ మ	ని ని స స రి రి స స	గ గ రి రి ప మ మ ప
అ	అ	అ . . . . .

ధ ధ పా మ ప ధ ధ	పా ని స̈ నీ నీ	సా̈ సా̈ స̈ నీ ధ ప
హృ త న ం ద న వ న	ఘం దా రా .	మో ద ప్ర ము ది త

పా మా గ గ రి స	ని రి సా స ని ధ ప	మ ప మా గ గ రి స
ధా మా మ అ న న	ప ద న ం బ్ర లో . క	జ య మ ం గ ళ క ర

సా ; పా ధా | ప మ పా ధ ప నీ | నీ సా గ రి ప ని |
పా . హి శ్రీ | ఉ్మ అ వా ళా వా రే | పా . ప ప మ ణ |

ధ ప ని ని సా ; ||
దు ఉ వ ణు రే . ||

సంచారి _ మత్య తాళము — సుబ్బరామ దీక్షితులు

పా ధప మపధా పా | నీనీధధపా పా | నినిసరిసనిధధపా | సనిధధపా
మధపా | పా మా గగరిసని | సరిసని ధఫఫ్ / నిని | ససరిసరిగగరి |
మ / పపా మా గగరి | వపమా మమగగరిస | సారి / గగరి మపధప |
/ నినీధపధధమా | గరిస / పపా / ధమగగరి | సధాపధా మపధమ |
పధ \ మా / పమగగరిరి | \ గరిసాని ధఫని ధఫ | సాపా ధా పమపా |
పమపా మా గగరిని | సారి / గా గగరిమ | పా మధ / ధపపా మా |
పా / ధమపధ మపధప | పా నినీ / సధ మపధప | నినీ / సనిధ మపా |
నిసనిధమ మా ప / ధమి | ధపమ మపా / ధధ మప | / ధధ పా మా గగ
రి | సా నిసపా పపమమ | సస / పపస / పమ / పమమ | ని నిసనని ప
/ రిరిసస | గగరిరి / పమ మపధప | మమపధపా నీసని | / సా సని
ధపసనిధా | పనినిస / గరిగగరిస | మమగరిమ గగరిరిస | నిధ
పమపనినిసనిస | పనినీసా రిసరిరి | నిసా / గరిరిసనిధప | ధపని
నిసరిసనిధప | నినిసస రిరిసస / గగ | రిరిసనిధమ పసనిస | పస
నిస / గరిసనిధప | పనిసనిధప / ధమ మా | సాపా ధా పమపా | మా
గరిసరిగగరిమ | పధప / నినీసా సా | పాధపమా గరిసా | ధమ మా గ
గరిరిసా | సానిధపమ పనిసరి | నిసరిగరిసస నిధమ | పా సా గరిస

ని ధప | సనిధమమా గరిసా | సాధసా ధప మప ధ | పానీ సా గరిసని |
ధపనిసా గరిసనిధ | పమమా గగరిరిసా | సరిగగరిమపధపని |
నీసా సనిధమమా | గగరిరిసా నిధపని | నీసా సా సా సా ||

మూడవ మేళము సంపూర్ణము.

రాగాంగరాగము : 4 భానుమతి

లక్షణ శ్లోకము - వెంకటమఖి

షడ్జగ్రహో భానుమతీ సంపూర్ణా సర్వకాలికా.

మూర్ఛన :-
- ఆరోహణము ; స ♭రి మ ప ధ ♭ని స
- అవరోహణము : స ♭ని ధ ప మ ♭♭గా ♭రి స.

లక్షణవివరణము — సుబ్బరామ దీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము, ఆరోహణమందు గాంధార వర్జ్యము; ఎల్లప్పుడును పాడఁదగును.

గమనిక : శ్రుతిభేదములుమాత్రముగల ఈ భానుమతీ సామవరాళీరాగ మూర్ఛనలకు సంచార భేదములు మెండుగా నున్నవి. వానిని సామవరాళి భానుమతీరాగ గీతతాన కీర్తన సంచారుల గమనించితే విశదమౌను.

లక్ష్యము-గీతము - ఝంపతాళము - వెంకటమఖి.

ధ్రువము :

పా పా	ధ ప ధ మా ప మ రి రి గ	సా సా రి స	రి ప ప మ
శ్రీ ..	కృ ం గ వా ని ని దె . వి	గ్రు . . భి	ఇ . . ర

రిసరిమా మా ప పా | నిధ ఛా నిఛా ధప మ | పా పా మగ గ
మ్రుధుర వా ణీ అ రే | ప్రం . . చ ఖా . . ణ | త్రీ . ర జ న*

రిరిస | స సగరిస సస సనిధని | పా నిధమమా గరిస |
నై . ఇ | సరువలో . క ళరంణ్య | ప్ర భా . వ కల్యా . ణ |

అంతరి:

సా సా, స ని ధ ని స | పా ని ధ ని సా |
మూ . రు తి . . రే | అ ఇయ ఇ యే |

జావడ:

స సా | పా నిని స రిమమపమ |
అ రే | పాణికం . మళు జ గ ళ |

నిధనిధపధమ పా ప | పపపమా గగరిరిస |
వ రద . అ భ య హ స్త | తె ణె ప రి మి ర వ అ ల్లె |

నిధధపమ పా పా , | పా మ రిరిగరిమా మ |
క మ లా ం బ రే రే | అ ఇయ ఇయ ఇ య్యె య |

సా ని ధ ని స సగ గ రి | సా సగ గ రిమమపప |
య్యె య . ఇ య ఇ య ఇ య | అ అ . , . అ . . . |

సా నిధ నిధ ధ పా , | పా నిధ నిధ పధ పమ |
రా గ అ అం . గా | భా ను మ తి రా . . . గ |

పా పమా రిరిగ రిస | సా గ రిస సస స ని ధ ని |
ఇం దు భూ . చ . . క్ర | నా య కీ . య అ రె ఎ రె |

---

* మిశ్రజాతి ఝంపతాళమున రచించియున్న ఈ భానుమతీగీతములోఁబెట్టిన (రగమపధని) అను సంజ్ఞలో 'ని' అను సంజ్ఞను ఐదవ ఆవర్త విరామాదియందు ఉంచియున్నారు.

పా ని ధ మ మమ గ రిస | సా సా , స ని ధ ని స |
శ్రీ ర మ అ ల కు ఉ ంమ | మూ . రు తి . . శే |
పా ని ధ ని సా ||
ఆ ఇ య ఇ యే ||

తానము _ వెంకటమఖి

1. సస నిఫ | నినిసని | పసనినిస | నిఫని | ఫనిధనిస | నిధఫ మ | ఫనిధఫమ | ఫమఫ | మమఫమఫ | ఫమమఫ | గరిస | మమగ గరి | సగరి | రిసరిమమ | రిమఫమ | మమగరిఫ | గరిస | రిమఫ మఫ | నిధధని | ధధఫధఫ | మమఫ | మమఫధఫ | నిధ నిస | నినిఫనిస | నినిఫ | మఫనినిస | గరిసరి | సగరిరిస | రిసరి | సమగరిస | మమపమ | పరిగగరి | పమప | ససరిసరి | మమపమ | గరిమమప | ససరి | సససగరి | సమగరి | సపమ మప | సస | నిధధధఫ | ఫఫధఫ | మమఫమఫ | గరిస | రిమఫమఫ | మఫనిధని | ఫసనినిస | నిసగరిస | రిసపమప | మమగగరి | సగరిరిస | నినిఫ | నినినీ, | సా సా ||

2. సనిసా | నిసనినిధా | ఫసనిధఫా | నిధఫధఫమ | సస నీ | నినినిసా | నినిగనిసా | నిధఫసనిధ | ఫనిధా | ఫధఫమఫా | మమఫమధా | ఫమఫధఫమ | ఫమఫా | మమగగరీ | సమగ రిసా | గరిసగరిస | గరిసా | మగరిసరీ | మమఫమఫా | నిధఫధఫమ | ఫసనీ | నిసనినిసా | ససగరిసా | గరిసనిధని | సగరి | సమగరిమా | సరిమమపా | నిధధనిధమ | పమగగరిస | సమగరిస | ససనిధని | ఫసనిధమ | ఫమగరిస | రిమఫసనినిస | గరిస | గరిసరిస | నినిస | నినినీ, | సా సా ||

కీర్తనము 1 - అదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పల్లవి:

ని ధ నీ సా , మ	\ గా రి	/ గ రి మా ‖
బృ హ దం బా మ	దం బా	జ య తీ ‖
ఫా ప మా, పా ని ధ ధ	, మ ప మ	\ గా రి స ‖
బ్ర హ్మాం డ స్వ రూ	ప జ గ	దం బా . ‖

అనుపల్లవి:-

మ పా / నీ ధ ధ ప	ప మా, మ పా,	ని ధ ని స ‖
మ హా దే వ యువ	తీ భా	ను మ తీ . ‖
సా ని నీ ధ మ ప ధ	/ నీ ధ \ మ	, గ రి స ‖
మ ద్గు రు గు హ జ న	నీ ని రం	. జ నీ . ‖
మ పా / ధ మా \ గా రి మా ప ధ ని సా	\ మ మా \ గ రి స ని	
మ హే శ్వ రి రా జ రా జే . శ్వ రి	మ హా త్రి పు ర సుం	
ధ \ మా గ రి గ రి స ‖		
ద రీ శ్వ ం క రి . ‖		

స్వరము:

ని ధా నీ సా రి మా మ పా ని ధ ని ప	ధ మా ప ప మా ప మా రి మ రి గ రి స ‖
స సా స రి / గ గ రి స ని ధ ని ప ధ ని స	, సా ని ధ పా మ , \ గా రి గ రి రి స ‖

కీర్తనము 2 - ఖండజాతి త్రిపుటతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

గురు విషయములో నీకీర్తనము సప్తమీ విభక్తి గలది.

పల్లవి:

స ని ధ పా . పా ధ మ	ప మ రి గ	స రి గ స ‖
గు రు గు హ స్వా మి ని	భ . క్తిం	క రో మి ‖

ని ధ ని̇ సా , రి మ మ | , ప ప̇ స | , ని ధ ని ||
ని రు ప మ స్వే మ హి | మ్ని ప రం | ధా . మ్ని ||

అనుపల్లవి :

రి మ పా ధ ప ని ధా ప | , మ ప మ | ` గా రి స ||
క రు ణా క ర చి దా నం | - ద నా - | ధా త్మ ని ||

స ని ధ ని ఫా ని ధ ని̇ స | రి / గ రి స | రి̇ మ ప ||
క ర చ ర ణా ద్య వ య వ | ప రి ణా | మా త్మ ని ||

ప మ / ని ధ ని̇ సా స రి | , / గ రి | సా ని ధ ||
త రు ణో ల్లా . సా ది పూ . జి త | స్వా త్మ ని ||

ధ ప ధ ` మా ప మ ` గ రి స | రి సా | రి మ ప ||
ధ ర ణ్యా ద్య ఖి ల త | ర్వా తీ | తా త్మ ని ||గు

చరణము :

స ప ప మా , ప ని ధ పా మ | ` గా రి స | , రి గ రి స ||
ని జ రూ వ జి త పా వ | కేం దు భా | . ను మ తి ||

ని ధ ని ని̇ సా రి మా | పా , ని̇ సా | స ప మ̇ ప ||
ని ర తి శ యా నం దే | హం సో | వి ర మ తి ||

స స పా మ̇ ప / ని ధ̇ ని | స సా̇ రి | గ̆ స రి స ||
అ జ శి ఖ ణ ర ఖ ణ | వి చ ఖ | ణ సు మ తి ||

గ రి / గ ` సా ని ధ ప ధ ` మ | , ప ప మా , | గ రి / గ స ||
హా రి హ యా దిదే వ తా | గ ణ . | ప్ర ణ మ తి ||

రి / గ సా రి సా ని ని ధ ని ఫా ని ధ ని సా / గ రి |
య జ నా ది క ర్మ ని ర త భూ సు ర హి తే య మ |

/ గ స మా గ రి రి గ | స / ని ధ ని ధ పా ||
ని య మా ద్య ష్టాం | గ యో గ వి హి తే ||

ని ని̇ స̤ ని̇ సా పా / ధ మా గ రి స / గ రి సా |
వి జ య వ ల్లీ దే వ సే నా స హి తే వి |

సా గ రీ రి సా | స̤ ని̇ ద ని̇ స / రి స ||
రా ది స న్ను తే | వి క ల్ప ర హి తే ఎ ||గురు

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

స ప \ మా పా ని ధ పా | ధ ప ధ మా ప \ మా గ గ̆ | రి / గ సా ని̇ ని̇ ధ ని̇ సా |
ని̇ ధా ని̇ \ ఫా ని̇ ధ | ని̇ సా రి మా రి రి / గ స | రి / గ సా రి ప మ̇ పా |
ని ధ ధ̇ా ని ధ ధ̇ పా మ | ధ ప మా పా ప̇ మ గ గ̆ | రి రి మ / పా మ గ గ̆ రి రి̇ |
స ని̇ ధ ని̇ స రి / గ గ̆ సా | మ మ గ గ రి స గ రి సా | రి మ మ̇ ప ని ధ ధ̇ ని ధ ప |
ధ ధ ప ధ ప మ ధ మ ప మ | ధ \ మా ప మ గ̆ రి గ గ̆ రి | సా ని ధా ని ధ మ పా |
పా̇ మ గ̆ రి రి̇ స స గ రి | స / గ రి సా ని̇ ని ధ ని̇ | ఫా ని̇ ధ ని̇ సా ని̇ స | ఫ̇ ఫ̇ ని̇
ని̇ స̤ స రి మ మ̇ ప | ని ధ ని ధ పా ధ మ ప ప̇ | స ప మ ప / స స̤ ని ధ̇ ధ ప | ని ధ ప
మ ప ప̇ గ గ రి స | ని ధ ధ̇ ప మ మ̇ పా పా̇ | పా మ రి / గ గ̆ రి రి̇ మా | సా / గ
గ రి రి / గ గ̆ రి స | రి మ పా మ ప ని ధ పా | ధ ప ధ మ పా మ గ గ̆ రి | స మ గ రి
స / గ గ̆ రి సా | రి పా మ ప ని ధా ని ధ | పా మా రి రి̇ గ రి మా | సా ని̇ ధ ని̇ సా
గ రి | సా గ రి గ రి మా ప ప̇ | సా ని ధ ని ధ పా పా | పా̇ ని ధ ప ధ పా మా |
ధ పా మ రి రి గ రి సా | సా పా ప̇ ని ధ ని ధా | పా ని ధ ని̇ సా ధ మ | పా ధా ని స
ని ధ ని | ధా మా గ గ̆ రి రి̇ సా | స స పా మ ప ని ధ ని | సా రి / గ స రి / గ రి
సా | మా గ గ̆ రి స ని ధ ని̇ | పా ని ధ \ మా గ గ̆ రి స | ఫ ని̇ ధ ని̇ స రి మ

మ̇ప̇ప̇ | రిమమ̇ప̇నిధనిని̇సా | గరిగసారిసనిధని | సానిధనిధపా
ప̇ా | మాగారిగసరిసా | సాసా గరిరీ సా | రిసనిధపా నిధ\మా |
పాధ\మా\గా రిమా | పధని సా మగరిసా | రిగ\సానిధపధమా |
పనిధ\మాగరిగ\సా | /సానిధప మగ గ రిస | ఖిధనిన ఘా నిధనీ | సా ॥

నాలుగవ మేళము సంపూర్ణము

రాగాంగరాగము 5 : మనోరంజని

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : మనోరంజనీ సంపూర్ణాసగ్రహా సార్వకాలికీ
అవరోహేగవక్రాస్యా దేవంగాయంతి గాయకాః.

మూర్ఛన { ఆరోహణము : స ♭రిమపధని స.
అవరోహణము : సనిధపమమపమ ♭రి ♭ధ ♭గరిస.

లక్షణవివరణము – సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు గాంధారవర్జ్యము; అవరోహణమందు గాంధార వక్రము; ఎల్లప్పుడును పాడఁదగును.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటమఖి

ధ్రువము :

ధ ధ స ని | ధ ధ ప ప మ ప ధ | సా స రి రి మీ రి |
ఉ ర్వీ శ | ర జ త శ ఇ ఇ ల | గ్రా ర సు ం ధ ర |

గ రిం స రిం స ని స	ధా ప ధ ధ ధ ప	ప మ ప ధ ప సా
మ్రు ం ద హా . . స	ప్రా ర్వ తీ . . శ	ధి . ర ప్ర సు మం
ధ ధ ప ధ స స రిం	రిం రిం మ రిం గ రిం స	రిం రిం స సా పా
మ్రు . త్న ద . . మ	క లి త రె ఎ రె ఎ	జ ట అ గం గ
రిం గ స రిం మ మ ప	ధ ధ ప మ గ రిం స	మా మ రిం గ రిం స
త్త్ర ర ం . . . గ	ని న ద మృ దం . గ	నా ద జ్ఞం . ఖి త
రిం గ స స ని ధ ధ	సా స ని ధ ప మ	ప మ మ రి గ రి స
న ట న వృ ష భ తు	రం గ మ అ అ అ	దె . వు రె ఎ రె ఎ

అంతరి:

పా ప మ ధ ధా	ప మ ప ధ స ని ధ	సా స గా గా
మ త్త గ జ కృ	త్తి క వ స ం . న	ని త్య క ల్యా .
రీ స ని స ధ ధ	సా సా ,	
అ ణ ము . రు తి	రే	

జావడ:

ధ స	సా రిం మ మ ధ ధ	పా మ రిం గ రిం స
అ అ	రే రె ప ం . చ	జా ణ వం . చి త
మ మా రిం గ రిం స	స ని స స ని ధ ధ	ధ ప స సా , స
ప్ర పం చ . ధి క	చ రి తు రె ఎ రె ఎ	య అ ఖ య్యె . య
రిం గ స స ని ధ ధ	సా స ని ధ ప మ	ప మ మ రి గ రి స
తి య ఖ య ఖ య ఖ	య్యె య ఖ య ఖ య	య ఖ య అ ఖ య ఖ
రీ మ పా ధ ధ	పా ప ధ స స రిం	రిం గ స రిం మ మ ప
ఆ ఖ య త్తి య	రా గ అ అ ం గ	మ నో ఒ ర ం జ ని

ధ ధ స ని ధ ప మ	రిం రిం మ రిం గ రిం స	సా స ని ధ ప మ
ర అ . . . గ	ఇం దు మ . . .	చ క్ర న . గ ర

ప మ మ రిగరి స ।। పా ప మ ధ ధా | ప మ ప ధ స ని ధ |
అ ఇ య అ ఇయ ఇ ।। మ త్త గ జ కృ | త్తి క వ స ం . న |
సా స గా గా | రీ స ని సధ ధ | సా సా ।।
ని త్య క ళ్యా | ణ ము . రు తి | రే . ।।

తానము – వెంకటముఖి

1. సనిధా | ధధఫధ | సనిధ | ఫధసస | ససనిధ | రిసరి | సరిస | ససరిసరి | సగరిరిస | గరిసా | రిరిసరి | సగరి | సమరిగస | మమపమప | సససా | రిసగరి | రిరిగ | సగరిసరి | సనిధధఫ | మ్మఫా | ఫధధా | ఫమ్మఫ | ఫమ్మమ్మమ్మ | రిగరిరిస | గరిసా | రిరిసరి | సగరి | రిరిమ్మగగ | రిసరిమ్మమ్మ | రిమ్మఫా | మ్మమ్మఫమ్మ | ఫధఫ | మ్మమ్మఫమ్మఫ | రిగసరిస | రిరిమ్మా | రిమ్మ ఫధ | సనిధ | ఫధసనిధ | సనిధఫధ | ఫమ్మఫా | ధఫరిరి | ససరి | ససరిసరి | సనిధఫస | ధధఫా | ఫరిసరి | సనిధ | ధధఫ | రిస | గరిసగరి | మమపా | సగరిస | రిరిమ | రిమఒమప | గరిమ మప | సగరి | సమగరి | సపమ | మమధపధ | పపమపప | మపరి గరి | రిస | సాస్సాసా ।।

2. మ్మమ్మఫధఫ | సనిధ | ఫధ | ఫసనిస | సనిధఫరి | సనిస | సని | ఫధ ఫధ | ఫధఫరిస | సనిధ | ఫధ | మ్మఫమ్మఫ | ధఫససరి | ఫధ స | మ్మమ్మ | సఫమ్మఫ | మ్మమ్మఫధఫ | మ్మమ్మఫ | మ్మమ్మ | ధఫ మ్మఫ | మ్మమ్మఫమ్మమ్మ | గరిమ్మ | గరి | సగరిస | గరిసరి | సమ్మ | గరిస | ఫమ్మమ్మమ్మఫ | రిరిసమ్మ | రిగ | సఫమ్మ | మ్మమ్మధధఫ | సనిధఫ | ఫమ్మ | మ్మమ్మ | గరిమ్మమ్మఫ | మ్మమ్మఫధ | ఫస | ఫధఫ | ససరిసరి | మరిగస | సని | ధధఫ | రిససనిధ | ఫరి రిస | సని | ధఫరి | ససరిసరి | మమపమ | గరి | మమప | సమ రిగస | గగరిస | పమ | ధపప | మమపమప | పమమమ్మమ | గరి స | మరిగసరి | సగరిరిస | రిస | సాస్సాసా ।।

కీర్తనము – మత్యతాళము – ముద్దు స్వామిదీక్షితులు

పల్లవి :

సా ని̇ | స రి | , పా ధ ||
శా లాం | బి కే | పా హి ||

ధ̌ పా, ప̌ మా, | \ గ గ | రి స రి స నీ̇ స ||
శ్ర ద్రం . | దే | హి దే . . హి || శా

అనుపల్లవి :

సా పా | ధా | ప మా ప ||
సా లో | కా | ది ము క్తి ||

సా స̌ని̇, | స ని̌ ధ | , స స̌ ని̇, ||
సా మ్రా | జ్యా దా | యి నీ ||

సా మ \ గ | రీ | సా ని ధ ||
శం క ర | నా | రా య ణ ||

\ మ ధా ప | , మ | ప రి మ ప ||
మ నో రం | జ | ని ధ ని ని ||

ధా ని సా రి / గ̌ గ | రి స ని | ధ పా మ రి గ̆ స రి ||
నీ ల కం ఠ గు రు | గు హో ని | త్య ము ద్ధి వి ద్యే ఎ || శా ల

స్వరం :

సా, ని̇ \ ధా ని | స̈ స రి̈ రి | మ రి / గ గ̈ రి రి̈ సా ||
రి రి̈ / మ మ̈ా ప రి మ | పా ధా | ధ̈ ప మ రి / గ స రి ని̇ ||
స ధ సా రి మ మ̈ ప | పా రి మ | ప ధా ని స ధ రి̈ స ||

రి మా రి / గ స ని స | , ని ధ ప | , మ రి మ రి గ స ని || ఖాల

సంచారి - ఏకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సా ని | సరిగస | రిమమ̇ప | ధధ̇పా | మా పా | ధధ̇సా | స నిధధ̇ |
సా స̇ని | ధపమప | మ పమరి | గరిసా | గరిసరి | సని సా | స / ప ప̇ా | / ధధ̇ పా | ధా ప ధ | ధ̇ పధా | పామరి | గరిసా | సరి / మమ̇ | ధధ̇పప̇ | మరిగరి | స / మమ̇ా స / గరిస | స̇ని ధా | స ని ధధ̇ | ఫఫ̇ సా | సని సా | / ధా ఫా | ధ ధ̇ ఫా | / ధ ధ ధ̇ా | స స̇రిరి̇ | / గసరి | రి / గసరి | మమ̇పా | ధధ̇పా | మా పా | ధస నిధ | ప మ ప మ | రి రి̇మరి | / గగరి̇స | గరిసా | సని ధా | నిసరిమ | రిగరిస | ధా నిస | రి / గగ̇రి | సాస̇రి | సరిమరి | / గ రి స ని | సమామ | రిగరి | / గ స సా̇ | \ గ సరి | మమ̇పా | ధధ̇ స ని | ధధ̇పా | ధా ని స | ధ స నిధ | పా ధా | పమపా | మరి గా | రి సా | రిమా | పా ధా | రిమపధ | పాప̇ధ | సస̇రి̇రి̇ | / గ స రి | సనిధప | ధనిసని | దశ / సని | గగరి̇స | నిధసని | ధపమప | మరిగగ | సరిసా̇ | / పా పా | మ / ధధ̇ా | పమపధ | మపధధ | ప ధ నీ | స ని ధా | స ప ధా | స / గా గ | రి గ గరి | రి̇సనిస | ధధ̇సా | ధ / స సా̇ | రిమరి | / గగరి | రి / గసా | సనిసా | స \ నిధధ̇ | పధపా | మపమమరి / గరి / గ | రి / మమ̇ధ | ధ̇పమరి | / గరి / పమ |

గమనిక : ఈ మనోరంజని రాగగీతతాన కీర్తనములలో నొక్కొకతావున (మ గ రి స) ప్రయోగమున్నది.

మ̇ రి / గ రి | / మ మ̇ పధ | పా ప̇ధ | సస̇ రి̇ రి | సరిమ మ̇ | రి / గ సరి | మ మ̇ / ప ప̇ | ధా ధా | ధ̇ పసస̇ | రి / గ సా | స̇ ని ధ ధ̇ | / సా సరి | మరిగరి | స / గరిస | , సనిధ | నిసధా | పధపమ | పమ \ రి | / గరిసా | సరి / మ మ̇ | పా ధా | స రి మ ప | / ధా ధ̇ | పధ నీ | స ని ధా | పాధని | , సనిధ | / సా ని ధ | స ని ధా | సరి / గస | రీ సా | రి రి̇ మరి | / గా సా | రి గ సా | ని ధ పా | సా నీ | ధా పా | సా నీ | ధప మా | సనిధప | మపమా | రి గా | రి సా | సరిమప | ధా నీ | సా సా | రి గ సా | రీ సా | నిధపా | మపమ మ̇ | రి రి̇ గా | రీ సని | / సధ ధా | / సా సా ||

ఐదవ మేళము సంపూర్ణము.

రాగాంగరాగము : తనుకీర్తి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖ : ఆవరోహేధవక్రాస్యా త్తనుకీర్తిస్తు సమ్మతా.
షడ్జగ్రహాసర్వకాలేగీయతేగాయకోత్తమైః.

మూర్ఛన
ఆరోహణము : స ♭ రి మ ప ని స.
అవరోహణము : స ని ♯ ధ ని ప మ ♭ ♭ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగరాగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు గాంధారధైవత వర్జ్యము; అవరోహణమందు ధైవతవక్రము, రంజనకై ఈ పట్ట్యుక్తిధైవత ప్రయోగములు వచ్చునప్పుడు ధైవతముల నదిమిపట్టుటయే సంప్రదాయముగానున్నది; ఎల్లప్పుడును పాడదగును.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

రిం మ	మ ప ప మ గ రిం స	రిం స రిం స ని ధ ని
హా రు	ర అ ణి చి ఇ త అ	గ తె ఎ క అ శి ఇ
పా ని పా మ ప	నీ ని సా ;	సా ని ధ ని ప మ
మ్రా ని నీ య తి	పా వ నీ	ధ్రూ త ప అ అ ప
ప ప ని సా ని స	రీం మ పా మ ప	సా స సా ని స
న్ను త చ రి త్రే	వా ర ణా సి ఇ	వా సి కే య తి
గ గ రిం గ గ రిం స	స రిం రిం స ని ధ ని	ప ప ని ప మ ప మ
అ ఇ య అ ఇ య ఇ	య ఇ య అ ఇ య ఇ	య ఇ య అ ఇ య ఇ
గ రి స సా , స		
య ఇ య రే . రె		

అంతరి:

స స స సా ని స	గ గ రిం గ గ రిం స	సా స స ని ధ ని
త్రి ము ఖ కుం త వి	ర అ జ తె ఎ య అ	నం ద న ం వ న
స్ ని ప ప ని ధ ని	సా సా ,	
ప ర ం జో ఒ ఒ తి	రే .	

జావడ :

ధ ని	పా ప ప ని ధ ని	సా స గ గ రీ
అ ఆ	రే రె న వ ఖ ం.	ం డ సం . ధ
గ రిం స రిం మ మ ప	మా మ. రిం గ రిం స	రిం రిం మ రిం మ మ ప
మ్మ. ఖి ని వ అ సి	ని రె మొ ఒ ఱ	ద్వ అ ర క వ అ ట
నిం ప ప ప ప మా	పా మ రిం గ రిం స	స ని రిం స ని ధ ని
ఖ. ఆ ట న క రి	జ హ్నా త న య అ	పు . ణ్య ము న .

ధ ని ప ప మ రి గ | సా సా స రి మ | పా మ నీ పా |
స ర సు తి ఇ తె లె | రే . రె మి ళ | వు న్ని పం చ |

ప మ ప ప ని ని స | రిం రిం పమా ప మ | పం నిం పం రిం గం రిం స |
క్రో ఒ ళ రూ పి ణి | రా . గా ం గ | త నూ కీ రి తి |

గ గ రిం రిం స ధ ని | సా ని ప మ రి స || స స స సా ని స |
ర అ గ న అ గ రు | ఇం దు పా . చ క్ర || త్రి ము ఖ కుం త వి |

గ గ రిం గ గ రిం స | సా స పం ని ధ ని | స ని ప ప ని ధ ని |
ర . జి తే య | నిం ద న ం వ న | ప ర ం జో . తి |

పా సా , ||
రే ||

తానము - వెంకటముఖి

1. సనిధనిస | నిఫససని | ఫసనినిస | సనిధనిఫసని | ఫనిఫసని
నిస | నిఫరిసనిసరి | సగరిరిగరి | రిగరిసనిస | గరిసరిసని |
సనిధని | ఫనిఫమ్ | ఫసనిఫ | ఫమ్ఫసనినిసని | ఫసనిఫమ్ఫ
ఫమ్ | నిఫఫమ్గగరిస | రిమప | గరిస | మగరి | సమగరిస |
ఫమ్ఫమ్ఫ | సససనిస | గగరిరిసరి | సనిధనిఫస | నిఫసని
ఫని | ఫసనిఫ | రిసగరి | సగరిస | రిమమపమమగరి | మమప
మసగరిస | సససరిసమమప | మమప | ససగ | రిసరి | సరిమ
మప | మమగరిస | మగరిసరి | సగరిరిసరి | సనిధనిఫమ్ | ఫమ్
గ్గగరిస | రిమ్ఫనిధని | సరిసగరిస | గరిసరిస | నీస్సాసా ||

2. సససనిస | రిసనిస | గరిరిరిగ | రిసనిసరి | నిసగరి | రిరిగరిస |
ససరిసరి | సనిధని | ఫసనినిస | నిఫససని | ధనిఫస | నిఫమ్
మ్ఫ | మ్ఫమ్ఫమ్ఫ | మ్ఫఫమ్మ్ | గరిస్గరి | స్ఫమ్మ్ఫ |

స మ గ రి | స గ రి రి గ | రి రి స రి ప | రీ స్సా | రి మ మ ఫ | మ మ
గ రి స | గ రి ప ఫ మ | స ని ధ ని | స ని ని ని స | గ రి స గ రి | స రి
గ గ | రి స రి మ మ | స రి మ మ ప | స గ రి స | మ గ రి స రి | స మ గ
రి మ | స ప మ మ ప | స స స ని ధ ని స | మ మ ప మ | స ని ధ ని | ప ప మ
మ ప | స స రి | స ని ధ ని | స ని ఫ | మ మ ఫ మ | ని ఫ మ | గ గ
రి స | గ రి స | రి రి మ | రి మ ఫ | ని ని స ని స | రి స గ గ రి | స గ రి
రి స | రి స | నీ స్సా సా ||

కీర్తనము మిశ్రజాతి ఏకతాళము – ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

చిదంబర నటరాజ

పల్లవి:

స రి	మ ప రి మ ‖ \ గా రి	సా స ని ధ ని ‖
చి దం	బ ర న ట ‖ రా జ	మూ ర్తిం . . ‖
స ని ఫ	సా రి ప ‖ మ \ గా	రి రి సా ‖
చి ం త	యా మ్య త ‖ ను క్	. . ర్తిం ‖ చి

అనుపల్లవి:

ప / నీ	\ పా స ని ‖ ధ ని స	, రీ సా ‖
మ దం	జా ళి వ ‖ కా మీ	ప తిం ‖
మ గ రీ గ రీ స	ని రీ స ని ధ ని సా ‖	స ని ప ని ప మ | గ రి రి స స ని ధ ని ‖
మ ద వ జ న క	మ హిత ప ళు ప తిం ‖	వ ద న క మ ల | గురుగుహావిను తిం. ‖

స్వరము:

స రి రి మా	రి / ప మ మ గ గ రి రి ‖ స ని ధ ని | ఫ స ని ని స స రి రి ‖
స రి మ \ గా	రి మ ప స ని స గ రి ‖ స సా ని ధ ని | ప పా మ గ రి స ని ‖

పదము - ఖండజాతి - త్రిపుటతాళము

నన్ను పరీక్షించనేలా

ఈ పరీక్షాపదము శ్రీ మచ్చిదంబరేశ చరణారవింద భృంగాయమాన మానసులును, సంగీత సాహిత్యాది బహువిద్యాపారంగతులును, రసికశిఖామణులును, మహోదారులునునై విల సిల్లి యశఃకాయముఁజెందిన మణలిచిన్నయా మొదలారువారి సభకు వచ్చిన వెంకటమఖి ప్రపౌ త్రులవద్ద రామస్వామి దీక్షితులవారి ప్రపౌత్రపణచే మొదలారువారు వెంకటమఖి విరచిత లక్షణగీత పుస్తకము నడిగినప్పుడు ఒక మూర్ఛనను యిచ్చెదము. ఈ మూర్ఛన యీ రాగమని జెప్పి నచ్చెతే వారు వెంకటమఖి శిష్యులేయని నుడివినందుకు మొదలారువారు యీ పదమును రచించి తుదనుగల స్వరమందు వారిచ్చిన మూర్ఛనను అమర్చినమాత్రమే రామస్వామి దీక్షితులవారు చిన్నసామియను తమ పుత్రులఁగొని సభలో వినిపింపఁ జేసినారట. ఈ సంగతుల వివరము మొట్టమొదటనున్న పీఠికలోఁజూడుడు

పల్లవి :

స స స ని	, ని ధ	ని స ‖
న ను ప రీ	క్షి	ం చ ‖
గ మ రీ స	, స	ధ ని ‖
నే . లా	ఇ	పు డు ‖

అనుపల్లవి :

, రి గ రి మ ప ని	ప ప	ప ని ‖
ఎ న్న టి కి ని శ్రీ	స భా	ప తి ‖
ధ ని పా మ	గ గ	రి స ‖ స
కృ ప నా పై	ను ం.	డ గ ‖

స్వరము :

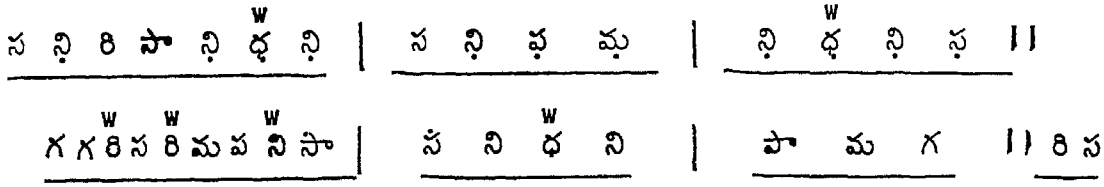
స ని రి పా ని ధ ని | స ని ఫ మ | ని ధ ని స ||
గ గ రి స రి మ ప ని సా | స ని ధ ని | పా మ గ ||
(నను పరీక్షించ)

చరణము :

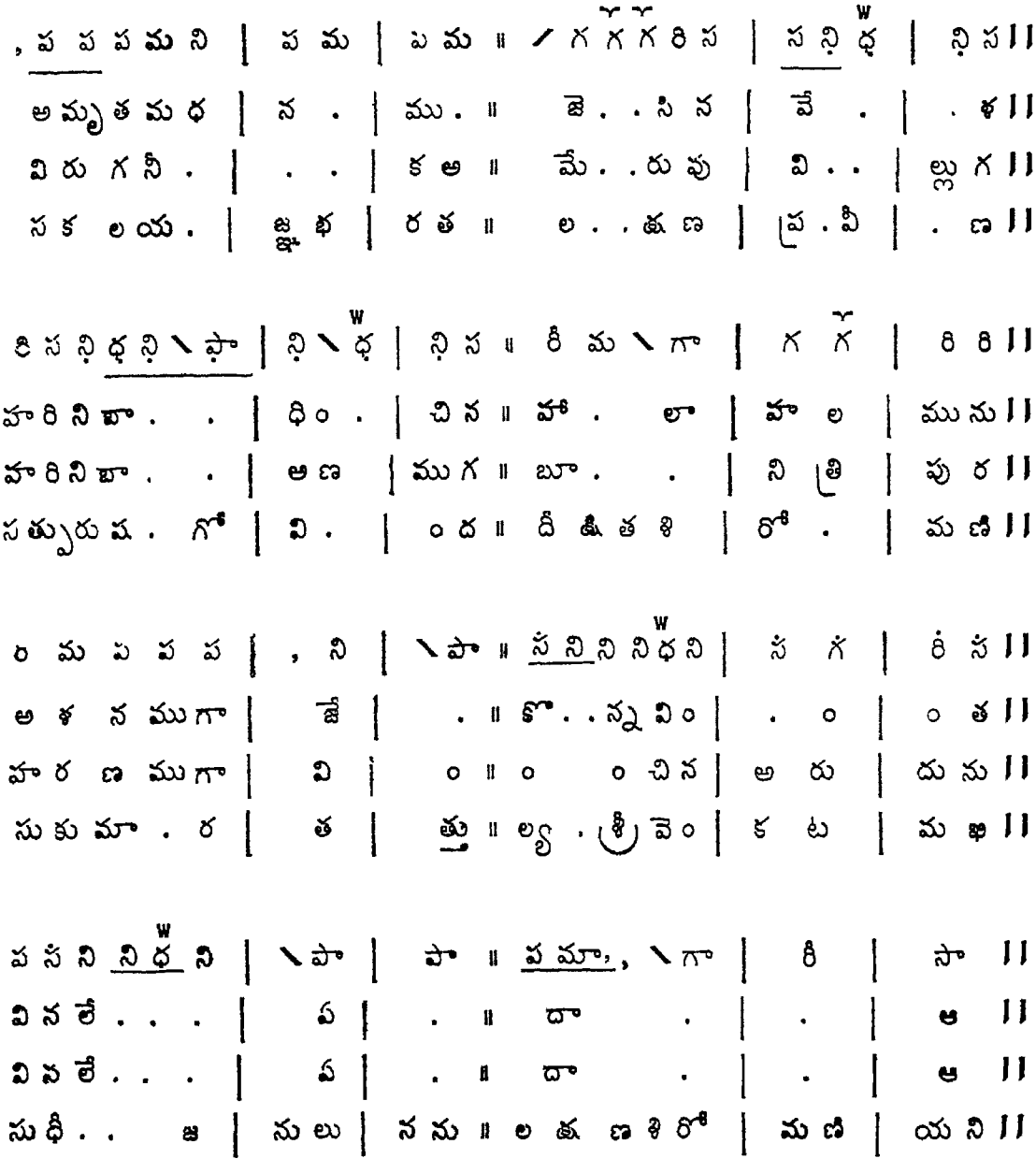
, ప ప ప మ ని | ప మ | ఒ మ ॥ / గ గ గ రి స | స ని ధ | ని స ||
1 అమృతమధ | న . | ము . ॥ జె . . సి న | వే . | . ళ ||
2 విరుగని . | . . | క అ ॥ మే . . రు వు | వి . . | ల్లు గ ||
3 సకలయ . | జ్ఞు భ | ర త ॥ ల . . ఱు ణ | ప్ర . వి | . ణ ||
రి స ని ధ ని \ ఫా | ని \ ధ | ని స ॥ రి మ \ గా | గ గ | రి రి ||
1 హరినిఖా . . | ధిం . | చిన ॥ హో . లా | హా ల | మును ||
2 హరినిఖా . . | అణ | ముగ ॥ బూ . . | ని త్రి | పు ర ||
3 సత్పురుష . గో | వి . | ంద ॥ దీ క్షి త శి | రో . | మ ణి ||
ం మ ప ప ప | , ని | \ పా ॥ స ని ని ని ధ ని | స గ | రి స ||
1 అళ నముగా | జే | . ॥ కో . . న్న వి ం | . ం | ం త ||
2 హర ణముగా | వి | ం ॥ ం ం చిన | అ రు | దు ను ||
3 సుకుమా . ర | త | త్తు ॥ ల్య . శ్రీ వెం | క ట | మ ఖి ||
ప స ని ని ధ ని | \ పా | పా ॥ ప మా , \ గా | రి | సా ||
1 వినలే . . . | ఏ | . ॥ దా . | . | ఆ ||
2 వినలే . . . | ఏ | . ॥ దా . | . | ఆ ||
3 సుధీ . . ఱ | ను లు | న ను ॥ ల ఱు ణ శి రో | మ ణి | య ని ||

	ప ప మ ప మ	మ \ గ	రి మ ॥ పా , ప మ	మ ప	ప మ ॥
1	అ ల సి సొ ల	సి హా	రు ని ॥ పా . ద	ము జె	. రి ॥
2	ప ర గు ని చ్చా	మా	. త్రం ॥ ప్ర భో . స్థ	ష్టి య	న గ ॥
3	ప్ర క ట ము గ	దీ	విం ॥ చి నుతిం . .	ం చి	న ను ॥

	ప స స ని ని	ని ని	w ధ ని ॥ ప సా సా	స రి / గ	రి స ॥
1	అ భ య దా .	న మొ	స గి ॥ కా . .	వు మ .	ని న ॥
2	హా రు ని క .	ట్లు చె	. . ॥ ల్లే . .	త ద్దా	సు లు ॥
3	స క ల వి .	ద్వ .	జ్జ న ॥ భ క్తుడ . నే	నే .	య ని ॥

	సా మా \ గ	రి / గ	రి స ॥ సి రి స ని w ధ ని	స రి / గ	రి స ॥
1	ఆ మా ర్కం	డే .	యు చి ॥ రా యు జే . సి	ఆ నిమి	ష మే ॥
2	ధ ర య థా రా	జా	త థా ॥ ప్ర జా యని స రి	మె ర .	యుట ॥
3	ప లు మా .	రు ప	లు కు ॥ చు . న్నమ . ణ	లి ము .	. ద్దు ॥

	గ గ రి స ని w ధ ని	ప ప మ	పా ప మ ॥ స ని ధ ని \ పా ప ప \ మ	, గ	రి స ॥
1	అం త కు ని ని .	గ్ర హ ము	జే సి న ॥ అ తి శ య ము వి న లే	దా	అ . ॥
2	స క ల శా స్త్రం బుల	దె లు .	ప ం గ ॥ అ వ ని లో చా ల వి న	లే	దా ॥
3	కృ . . . ష్ణ యే ం .	ద్రు త .	న యు ॥ వె ం . . . క ట	కృ .	ష్ణు ని ॥

స్వరము:

, స ని రి సా ని ధ ని | పై అనుపల్లవి ప్రక్కనున్నదే మరల పాడి పల్లవి 'ననుపరీ' ఎత్తుకొనవలెను.

సంచారి – మత్యతాళము – సుబ్బరామ దీక్షితులు

మపపమగరిసరిసా | రిసనిధనిఫనిరిసా | రిరిమమపపమపసస |
నిధనిఫసానిసరీ | గగగరిగగరిసనిస | రిమపనిపపనిధనిప | పని
పమ/పమగగరిస | రిగరిసనిధనిఫ/నినీ | ససరిసరిమరిమమప |
మరిగరిసా/రి మమప | మమప\మామరిగరిస | సనిరిసరిమరిప
మప | మాగరిసరి/గరిసస | నిపమపామరిగరిస | గగరిసాస/గరి
సరి | మమపాపమమగగరి | సనిరిసనిధనిఫసస | ఫనిధనిసా స/
గగరి|గరి\సారిమమపా | రిమమపనిధనిసపా | నిధనిపమరిగరిసా |
రిమపామ/నీపపమ | పపనినిధనిపనిసస | రిరిసనిధనిపానిప |
మాపనినిసానినీ | ధనిపమపపసనిసస | రిమపామపాసా | పప/
ససానిసగగరి | సరిగగరిసనిధనిప | సనిధనిపపనిపమప | మగ
గరిసరిగరిసా | ధని పా పప మగగరి | పా మ
గగరిసనిరిస | ధనిఫసని రిగరిమ | సరిమసపమపనిధని | పనిప
పమారిగగరి | పామగగరిరిగరిరి | సనిసరిరిప\మాప | మపనిప
రిగగరిసా | ధనిసానిపమరిసా | పమనిపపపపనిసా | నిధనిపసని
ధనిసా|ధనిపమపరిసనిరిస | పసనిధనిపమగరిస | సస/గగరి/
గరిసరిమ | సరిగరిసనిధనిపస | ధనిపనినిసనిసగరి | సగరిరి
సాసనిధని | పాపమపమగరిసా | సస/పప/ససనిసరిస | మగరి
సానిధనిసా | పానిధనిపమ\గారి | సాగరిసనిరిరిసా | సరిమపనిస
సనిధని | పమగరిసనిసాసా |

ఆరవ మేళము సంపూర్ణము
మొదటి చక్రము ముగిసెను.

స రి మ ప ధ న] చక్రము 2 . మేళము 7 [సేత్ర పా చక్రము

రాగాంగరాగము 7 : సేనాగ్రణి

లక్షణ శ్లోకము - వెంకటమఖి

సేనాగ్రణీ తు చరోహే షడ్జవక్రేళిసీయతే,
సగ్రహా సర్వకాలేషు గీయతే గాయకోత్తమైః.

మూర్ఛన :- { ఆరోహణము ; స ♭ రి ♭ గ గ రి మ గ మ ప ♭♭ ని ♭ ధ సా
అవరోహణము : సా ♭♭ ని ♭ ధ ప మ ♭ గ మా గ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము — సుబ్బరామ దీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు మధ్యమధైవతములు వక్రములు; ఎల్లప్పుడును పాడదగును.

గమనిక : పూర్వాచార్యులు పండ్రెండుచక్రములందుగల మొదటి రాగాంగరాగములకు (ధ ని స) ప్రయోగము లేకనే (ధ స) ప్రయోగములో మూర్ఛనలను గల్పించియుండుట రంజనములకును గాత్రమందు సులభముగా నుండుటకై యని యెంచవలెను.

లక్ష్యము-గీతము - ధ్రువసూపకతాళము - వెంకటమఖి.

ధ్రువము :

గ ప ధ స సా సా సా | స రి గ గ రి స | సా రి రి సా
ర . జ త ళీ లా | గి రి . . | మ్రో వ సు రే

సా ని ని ధ ప | పా ధ ధ ప మ | గ మ పా, ప | ధ ధ ప సా స |
ప్ర ం ం న గ | ధ్రా రి . రె ఎ | న్న వ నీ య | ఎ . ధ మే రు |

రి రి గ గ రి స | స స ద ధ ద ప | మ మ ధ ప గ రి | సా
చ అ . . . ప | త్రి పు రా ం త - | అ అ ఇ య ఇ య | రే

జావడ:

సస పప పా ధప నిధ | పా పమ గగ | మా గగ రిస
సుర నర కిం నర గణ | గం ధరు ఉవ | గా అ . . న |

స రిగ గరి | సా ధధ ధప | మ పధ ధప పప |
లో ఒ . లరే | వ్రై మవ తి ఇ | ప్ర అణ న అధ |

ని ని ధ సా స | రిం మ గగ రిస | మ పిధ పని ధ |
ర అ అ గాం గ | సె ఎ న అగ్ర ణి | ర అ అ . గ |

ప మ గగ రిస | సా ధ ధ ధ ప | మ మ ధ ప గ రి |
మే . . . త్ర | పా చ . . క్ర | న అ గ రు రె ఎ |

సా 11 గ ప ధ స సా సా సా | స రిం గ గ రిం స | సా రిం రిం సా 11
రే 11 ర అ జ త లీ . లా | గి రి లో ల | మా న సు రే 11

తానము — వెంకటముఖి

1 సస రిస రి | సస నిధ ఫ | సస స | నినిధ | ఫస నినిధ | ఫ నిధ |
ఫ నిధ ధ | ఫ ధ ఫ మ ఫ | ధ ధ ఫ సా స | రి రి స గ రి స | ధ ధ ఫ స |
నిధ ఫ ధ ఫ | ఫ ఫ ధ ఫ | మ మ ఫ మ మ | గ మ ధ మ గ రి స | రి స గ
గ మా | గ మ ధ ఫ నిధ | ఫ మ ఫ ధ ఫ | మ మ ఫ మ ఫ | నిధ ఫ ధ |
ఫ స నిధ | ఫ రి స | స స రి | స గ రి రి | స స ధ ధ ఫ మ | ఫ మ గ మ
ప రి | ప ఫ మ మ ఫ | స రి గ గ మ | గ మ ఫ మ ధ | ఫ నిధ ధ ఫ |
మ మ ఫ | గ గ మ గ మ | గ మ ఫ మా ఫ | గ గ రి రి స | గ మ ధ ఫ గ
రి స | రి స ఫ ఫ మ | మ మ ధ ఫ స | ధ ఫ రి స రి | స గ రి రి స | మ మ
ఫ మ ధ | ఫ మ ఫ | మ మ ఫ మ ఫ | గ గ మ గ మ | గ గ రి | స గ రి
రి స | సా స్సా సా ||

స స రి స రి | స స స | ధ ఫ రి స | ధ ఫ స | నిధ ఫ ధ ఫ | స స రి | గ గ మ గ మ |
స రి స | గ గ రి స రి | స గ రి | స గ రి రి స | మ గ మ | స స రి స స | నిని ధ | ఫ స నిధ |

ని ధ ఫ | మ మ ఫ మ ఫ | ని ధ ఫ | ఫ మ మ మ ఫ | మ గ మ | గ మ
గ గ ని | స గ ని | స ని గ గ మ | గ మ ఫ | గ మ ని స ఫ | మ ధ ఫ |
మ ఫ ఫ ధ ఫ | ని ధ ఫ | ధ ఫ మ మ ఫ | గ ని స | సా ని ధ ఫ | మ గ మా |
గ గ ని స | స ని గ గ ని మ | గ మ ఫ | ని ధ సా | రి స గ గ మా | రి స ప
మ పా | ప ప రి స రి | గ గ మ గ మా | స రి మ మ పా | ని ధ సా | ని ధ ప ధ
ప ప | మ మ ప మ ప మ మ | గ గ మ గ మ | గ మ గ గ రి | స గ రి రి స |
రి స | సా స్నా సా ॥

కీర్తనము - త్రిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పల్లవి:

మా గ గ రి స | రి రి పా | ధ ని ధ ప మా గా మ ప ॥
జ్ఞా నాం . బి | కే . పా | ల . య . మాం శ్రీ . ఇ ॥

మ గా, గ రి, సా | ని ని ధ ధా ఫా | ని ధా ధ సా ॥
జ్ఞా తృ జ్ఞా | న జ్ఞే . . య | స్వ రూ పి ణీ ॥

అనుపల్లవి:

పా, ధా ని | ని ధా, ధ ప ప మా, | పా, ని ని ధా, ॥
నే నా గ్ర | ణీ ప్ర ము ఖో | పా సి తే ॥

స ని ధ సా | ని ధ పా మ గ | , రి గ రి సా ॥
సి తా సి తే | ఖ ల దే వ తా | నే ఎ వి తే ॥

రి మా గ మ ప ధ ని ధ పా | ని ధ ప మా ప ని ధ ధ సా ॥
జ్ఞా న ప్ర ద గు రు గు హా వి | జ్ఞా న ఘ నే ఘ న జ ఘ నే ॥

మా గా రి స రీ గ రి స | సా ని ధ ధ పా సా ధ ధ ప ప ॥
దీ నా వ న కో ంక ణే శ | ది వ్య ల ల నే శో భ నే . ఎ ॥ జ్ఞా

స్వరం:

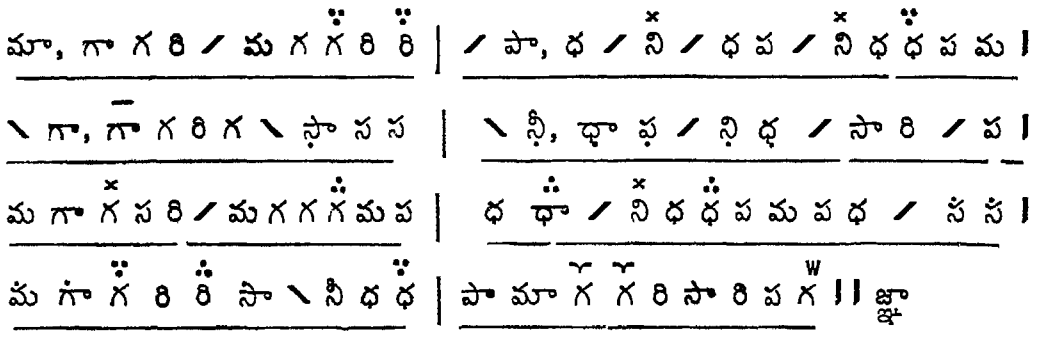

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

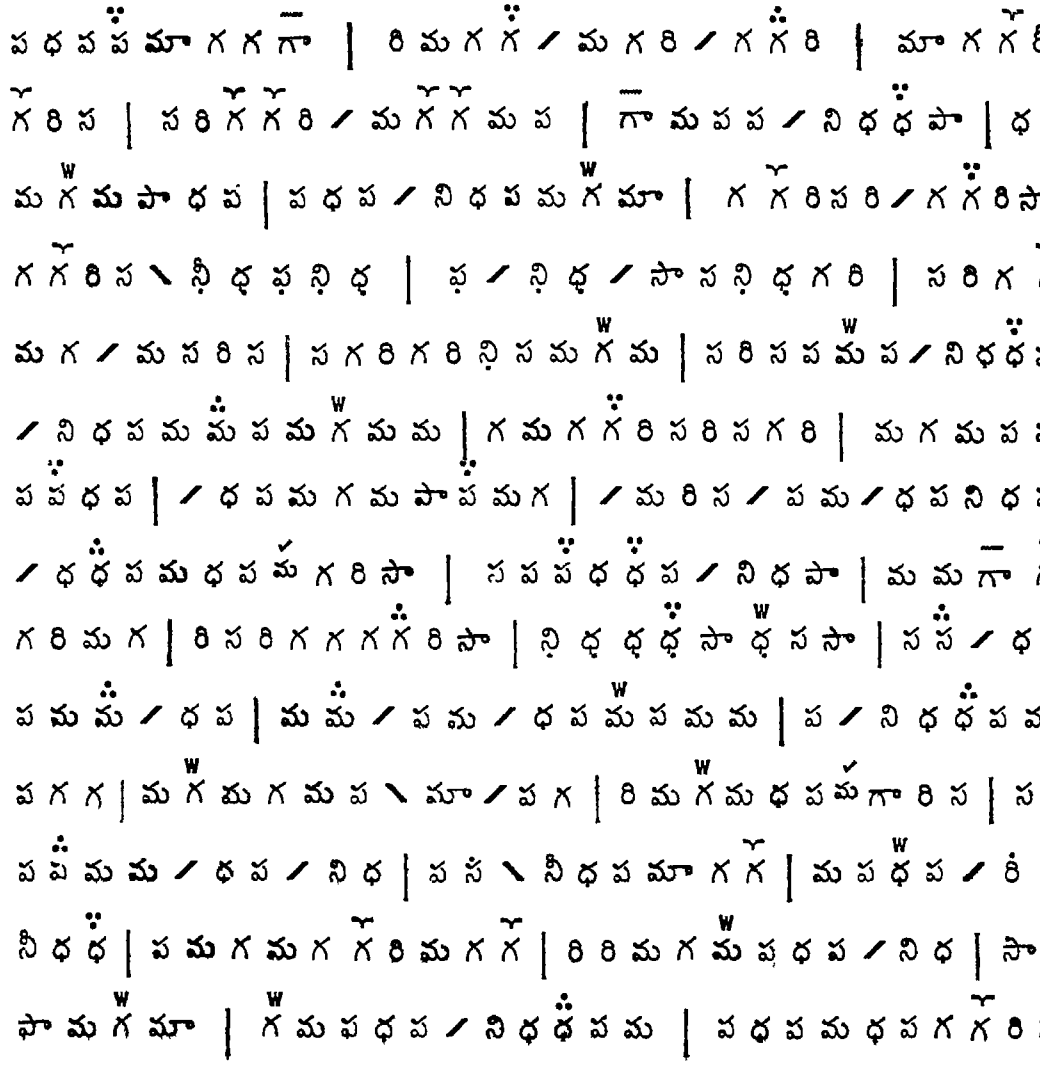

స / రిస / పఁప మ / ధప / సధ | ప / రిస / రిస / గగ రిఁ సా |
మ పధ ధఁప పఁ / ని ధ సా | రిమ గ గరిస ధధ ధఁప | మమ ధప ని ధప
మ గ గ | పగరిస ని ధస గరిస | గపధస సాఁ / గ గ రిస | రిసా ని
ని ధ ధఁప మగ | మూ గగరిస / గరిసా | సరిగ గరిమ గమపని | ధ /
సా సాఁ నీ ధప మ | గ మూ గరి రిఁ సా ||

ఏడవ మేళము సంపూర్ణము.

రగిమపధని] చక్రము 2 : మేళము 6 [నేత్ర. శ్రీ. చక్రము

రాగాంగరాగము : జనతోడి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖ : తోడి షడ్జగ్రహాఽ పూర్ణస్సాయం కాలేప్రగీయతే.

మూర్ఛన :— { ఆరోహణము : స ♭రి ♭గా మప ♭ధ ♭ ని సా,
అవరోహణము : స ♭ని ♭ధ పమ ♭గా ♭రి స.

లక్షణనివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; రక్తిరాగము; సాయంకాలమున పాడఁదగును.

గమనిక :

రక్తిరాగములలో మిగుల రంజనముగల యీ తోడి రాగమును పూర్వమేళములైన పంతొమ్మిది మేళములలోఁ జేర్చలేదు. అదియుఁగాక ఈ తోడిని వెంకటమఖ* ఔత్తర

* ఔత్తర రాగమనిన ఉత్తర దేశము నుండి వచ్చిన రాగమని తాత్పర్యము. దేశీయ రాగమనియు వాడుదురు.

రాగమని జెప్పియున్నారు. రంజన స్వర సందర్భ సంచార భేదములను గీత కీర్తన, వర్ణము మొదలైన లక్ష్యముల గమనించి చూడుఁడు.

లక్ష్యగీతము - రుంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

ప ప మ	గా మ ప మ గా రి రి స	మా మా గ రి స రి స ని
అ అ రె	రా . . జ రా . . జ	గీ . త చ . రి . త్ర
సా రి స ని ధా ధా,	ధా గ గా రి స రి స స	గ గ మ ప మ గ గ రి స ని
మన్మథ హా రే ప	పార్వతీ వ . మం గ	ధ అ . . . ర ణ చ ణ రె
స రి స ని ధ ప మ గ రి స		
ని . రె . జ ర . . . జ		

అంతరి :

ధా, ధా ధ ని ధ ని స	ధా గా, రి సా సా
తే జ ఃప్ర త . . ప	ప్ర భా వు రే ఎ

జావడ :

గ రి స రి ని ధ ని స రి గ	సా రి గా మా ప ప మ	ధా , ధా ధ ని
భ అ వ భ వ హా ర ళ రు వ	సా ర్వ భౌ మ ప ర ం .	ధా . ఆ మ క
ధ ధ ప	పా ధ ప మ ప మ మా మ	గ గ ధ మా గ మ గ రి స
అ . ల	సం హా ర క ర వుం ని	మ . రు కం డె ఎ య అ చె
సా రి గా గా మా ,	స రి గ రి స స రి స ని ధ	ధ ని ధ ప మ గ మ
ర ఖ ణ . ల్లే	త ఇ స రె . మాం ప అ హి	రా గా ం గ జ న
గ రి స	స రి గా మ ప ధ ని స స	మా మా గ రి స రి స ని
తో డి	ఉ ప అం గ వ . గ వ అ	రా . ళి నే . త్ర (శ్రీ) .
		చ . క్ర న
ని ధ మ గ రి స ॥	ధా, ధా ధ ని ధ ని స	ధా గ్రా రి సా ॥
అ గ రు ర వి ఖ ॥	తే జ ఃప్ర తా . ప	ప్ర భా వు రే ॥

రిం సం ని | ధ ద ని ని ని ధ మ గ రి స |
అ అ రె | బా పా ం గ రా . . గ |

రిం సం నిధ ని ధమ గరిస | ధ ధనినిని నిరిం సం నిస | మా పూ గరిం సం
పు ఉ ం న అ . . . గ | వ రా . . ళి రా . గ | గా . న మా

రిం సం ని | ధధ ని నినిధమ గరిస || ధా , ధా ధనిధని సం | ధా గా ,
ధు రి య | జ అ అ ణు జ అ ణ గ వి ఇ || లే . జ ఇ ప్ర త . . ప | ప్ర భా

రిం సా సా ||
వు రే ||

కీర్తనము – కమలాంబికే – రూపకతాళము – ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పల్లవి :

ని ని | W ధ ని ధా ని సం W ని ॥ W ని సా | సా ని ధ ప మ W ||
క మ | లా అ అం బి ॥ . కే | ఏ ఎ . . . ||

ని ని | W ధ ని ధా W ని సం ని ॥ సా | ని ధా ప సం ||
క మ | లాం అం బి ॥ కే | ఆ శ్రి త ||

ని ధా | ప మ గ మ ప ధ ప ప మ గా ॥ రి ని సం | సా W రి గ రి స / గ రి ని ||
క | ల్ప తి కే ॥ ఎ చ | ం డి ఇ కే . . . ఎ ||

స స | రి గా రి స రి స ॥ ని ధ ని | ధ ని సా ||
క మ | నీ య ॥ రు ణా | ం ఙ కే ||

గ గ | W గ మ ని ధ ప ॥ ప గా | గ మ ప మ W ప ధ స ధ ||
క ర | వి ధృ త ళు ॥ కే | మా . మ వ అ ||

ని ని | ని సం రిం సం ని ధ ని ధ W ని సం ని ॥ సా | సా , ధ ప ||
క మ | లా ం బి ॥ కే | జ గ ||

ప్ గా | మా ధప పమ గా రీ ॥ సా | సా సా ||
దం | ం బి కే ॥ ఏ | ఏ

అను పల్లవి:

పప | దా / ని ప ధప ॥ / ధ మ ము | గ ప మ గ రి స ని ||
క మ | లా స నా ॥ . . డి | పూ . . జి త . ||

స రి | గ మ ప ధ / ని ॥ ధ మ | ధ ని సా ||
క మ | ల ప దే ॥ బ మ | వ ర దే

ధ ని | స రి గ రి స ॥ / రి స రి ని | ని స ని స ధ ధ ||
క మ | లా ల య ॥ తీ | ర్థ వై . . భ ||

ప / ధ ని ని స | రీ స ని స ని ధ ॥ ప మ గ | , మ గ మ ప ధ ||
వే . . . | శి వే . క ॥ రు ణా | ర్ణ వే . . ఎ || క.

చరణము :

, ప ధ | ప మ \ గ మ గ ॥ గ మ ప ధా. | ప ప మ గ రి స ని ||
స క | ల లో క ॥ న అ | యి కే . . ఎ ||

, స రి | / గ స / రి ని ॥ స రి | / గా మా ||
స ం | గీ . త ॥ ర సి | కే

, గ మ | పా ధ ప పమ ॥ / ధ ప ధ | , ని సా, రి గా ||
సు క | వి త్వ ॥ ప్ర దా | యి కే

ని సా | స / రి ని ని ధ / ని ధ ధ ప ॥ మ గ మ ప ధ ప | ప మ గ రి స గ రి ని ||
సుం | ద రి గ . త ॥ మా | యి కే ఎ . . . ||

, స స | పా ప ధ ని ॥ ధ ప / ని ధ | \ మ / ధ ప \ గ గ ||
వి క | ళే బ ర ॥ ము . . | క్షి దా . న ||

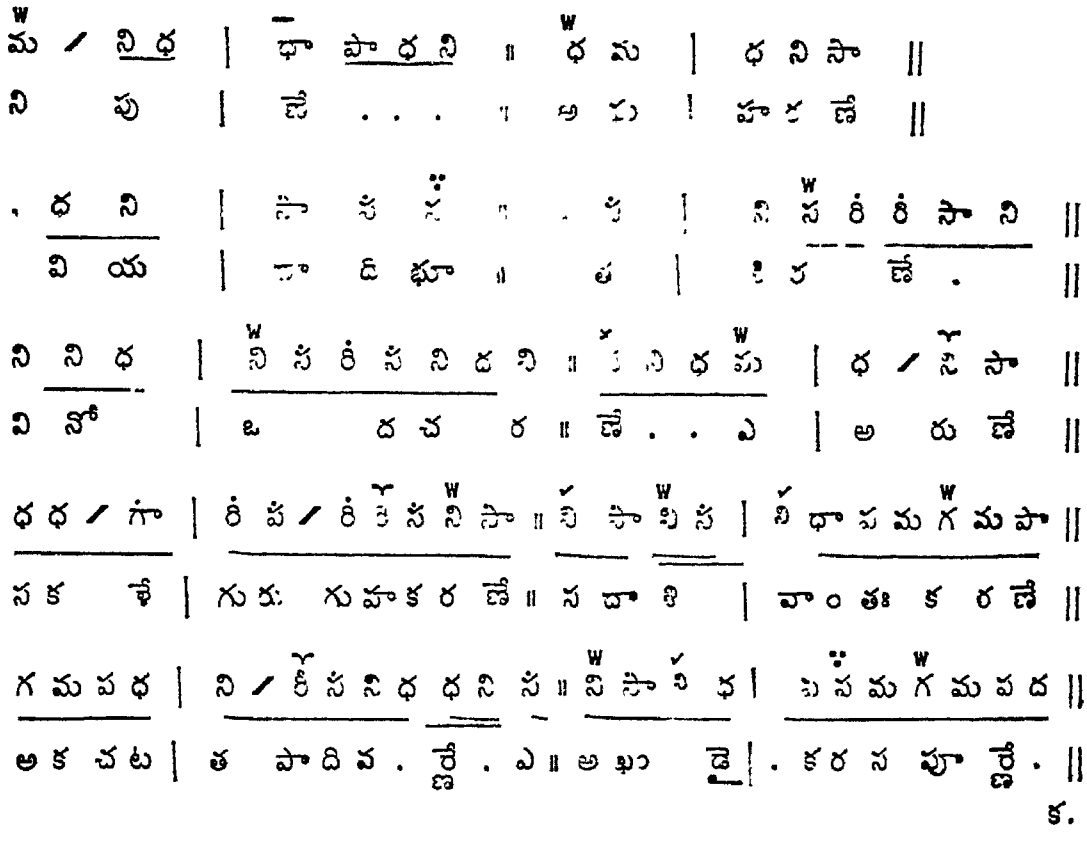

కీర్తనము: గానలోల కరుణా — ఆది తాళము

ఈ కీర్తనము శ్రీ వాసుదేవ మహర్షులవారి మనుమడుగారైన వేదమూర్తులవారి సహోదరులును ఇంత్ర గాత్రములతో జేరిన వైణిక శ్రేష్ఠులు నైన వెన్నెలగంటి వేదమూర్తులవారిచే జేయబడినది.

పల్లవి:

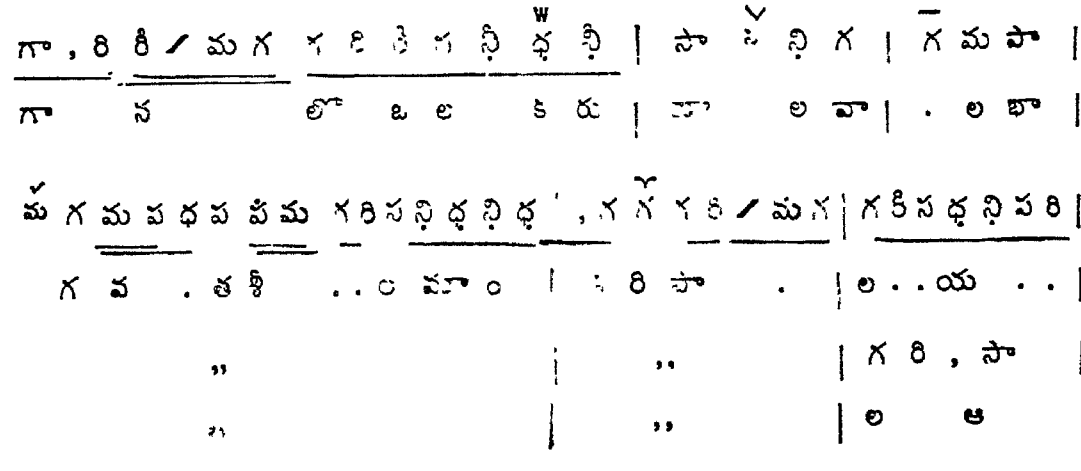

అనుపల్లవి:

మా , ని ధ̣ప మ పమ గ̆మ | పా , ధ ని ని | సా̆ ధ ని సా̆ స ని ∖ ధా ||
మా ని త గు ణ సు . . ఉ | జ్ఞా న ధు | రీ . ణా . . ||

, ధ ని స ని స స ∕ రి సా ని | ని ని ని ధ ని స | సా ధ ని సా̆ స ని ధా ||
మ ధు రి పు ప ద చి ం . | త న పా . . | రీ ణా . . ||

, ధ ని స ని ∕ గ̆ గ̆ రి రి ∕ గ̆ గ̆ రి స | , స ని ∕ గ రి స | ని ∖ ధ ∕ ని స ||
శ్రీ నా ర ద గు . రు | సు జ న . | త్రా . ణా ||

స ని సా̆ రీ , స ∕ రి సా ని సా̆ ని స ని ధ ప ధ | ధ సా̆ ని స సా̆ ధ ప | ప మ గ రి స ∕ రి స ని ||
చి ద్వి లా . . స క ర | ధృ త వ ర | వీ . . ణా . . ||

చరణము:

గ గ రి రి ∕ గ̆ గ̆ రి స సా̆ రి సా̆ ని స స సా | ని ధ ని సా ∕ రి స ని | ని ని ధ సా̆ ని స ని సా̆ ని ధ మ ||

1 హ రి హ ర బ్ర హ్మే ం ద్రా మ క స చ రా | చ ర ము ల న్ని టను | స్థి ర ము గ నె ల కొ ని ||

2 ధ న దా త్మ జు ల తి ద ర్పి తు ల గు యి య ల | వ న జా తు ల మ మ | త ను మి ము దె లి య క ||

3 వ్యా స ను క వి వ ర వా ల్మీ కి ల క తి | భా సు ర మ గు శ్రీ | హ రి చ రి త ము లు ప ||

ధ ని సా స సా̆ ని గా గ మ గ మ పా గ̆ మ | స ధ̆ ప ధ̆ మ స గ̆ మ | మ గ మ ప మ గ రి స ||

1 ప రి పూ ర్ణ డ వై వె లు గు చు సు ం డె డి | ప ర మా త్ము డు నీ | వే గా దా ||

2 మ న సి జా త మ గ్ను ల న ళ కూ బ ర | మ ణి గ్రీ . వు ల ను | ని రు వు ర ను . . . ||

3 దే శ మొ ప గి ప్ర హ్లా దు ని నీ ని జ | దా . . సు జే . . సి | ఘ న ము గ మ ని చి ||

సస/ధధపప/దమపాపగమాపా | గామ/ధాధపధ | నిధనిసనిధమ||

1 వరత్రిభువన ములభూతభవిష్య | ద్వర్తమానముల | నెమ్మదినిరతము||
2 కనుగొనిబృందావనములయమళా | ర్జునతరువులగం | మనియంతటకృ||
3 వేసరకనుదీనులపాలింపుచు | వేదాంతార్థము | విశదముజేయుచు||

ధధనిసాసరిసని/రిసనిధనిసా | నిసరిసనిసనినిపధ | /నినిధపపమగారిరి||

1 నరయుచుందువునీ.మహిములుయిం | తనిపొగడగతర | మావరవీ..ణా||
2 ష్ణునిదర్శనమొసగిపరమపా | వనులజే..సిదన | తినవరవీ.ణా||
3 వాసిగాంచు శ్రీ. మన్నారాయణ | దా..సుడై.నా | రదగురువీ.ణా||

గగమగమధధ నిధని/రి విసధనిధ | /గరిసని నిసానిధ | పమమపామగరిని||

వారిరో హరివకద యనుచు నిజమనాతి | పలుకగసా రెకు | వతి పావనమగు||

గాన

కీర్తనము - ఆదితాళము

శ్రీ కార్తికేయ కటాక్షవీక్షణానులబ్ధ సంస్కృతాంధ్ర ద్రావిడ సంగీత సాహిత్యాది బహువిధ్యాపారంగతులును, ధర్మ సంస్థాపనశీలులును, వితరణ ఖనులును, యశోధురంధరులును, ఇవ్వెటి పట్టపు మహారాజులవారికి పెత్తాతలునుగా వెలసిన కుమార యెట్టేంద్ర మహారాజుల వారిచే రచియింపబడిన కీర్తనము :

'గజ వదనా సంమోదిత వీరా'

పల్లవి :

,గవమగరిసా నిధ/సనిస | ,సరిగమ | పపమ/ధపధ||ప

గజ .వద నా సం | మోదిత | వీ ణి ర అ||

1 , ధ ని సా , రి సరి ని సా , ని సని ధ ప | గ / మగ / పమపధప |
గ జ వ అ ల్లీ ర మ ణ | మా . మ

,, ,, ,, | పమగరిససా ని ధ ॥ పమ
,, ,, ,, | వ . . దే వ ॥ . అ

2 ,, ,, ,,

పమ గరి సా ॥
వ . . ॥ గజ

అనుపల్లవి:

, ధనిధప మ పమమగ మ | . / ని ధ ధా ని | నిధనిని / సనిధ ॥
విజయో ల్లాసవ అ ల్లీ | క టా ఱ | పా . . త్ర అ ॥

, ధగరిసని / ధనిసరి | నిసా నిధప | మగమపధపపమగరిరిస్రి ॥
విజితక . . ల్పక | ప ల్లవ | చర . . . ణ . . . ॥

చరణము :

, సరిగమమ పపమగ | , గమపధ / నిని | ధపపమగారిసని ॥
అసురకుల ని . బి డ | తి మిర . భా | అ నో ఒ ॥

, సరిగసరిసని ధనిస | , సరిగమ | పమ / ధపధ ॥ (ప)
అంభో రు హాజాత | స్తో . త్ర | నా . ధ ॥ (ఆ)

, ధనిధపమపమపమగమ | పప ధ నిని | నిధనిధనిధ ॥ (ధ)
వసుతాతపురసం | ర ఱ ణ | దే ఎ వ ॥ (అ)

, గారిసనిధ నిసరి | నిసా నిధప | మగమపధపపమగరిరి ॥
వాగ్విలా స కా ర్థి | కే ఎయ | గుహా వ . ర . ॥

స్వరము :

* గా రి స గ రి గ గ గా మ మ గ రి స | గా రి రి / గ రి ని ధ | / గా రి రి / గా ;||

గ స గ రి గ గ గ మ గ ప గ ధ గ ని ధ మ | గ మ ధ మ గ మ ని ధ | గ మ ప ధ ని ;||

గ గ మ గ మ ప ధ ని గ గ మ ప ధ ని స రి | గ గ / మ గా రి స ని | గ గ రి ని ధ మ గ రి||

గ గ / మ మ / ధ ధ / ని ని / గ గ రి స ని ధ ని స | / గ గ రి \ ని ధ ని స | గ గ మ / ని ధ మ గ రి ॥ స రి

గ జ వ ద న.

ర గి మ ప ధ ని] మేళం 8 : తోడి [వేత్ర. (శ్రీ). చక్రము

చౌకవర్ణము - ఆది తాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

రూపము జూచి వలచి వచ్చితిని

పల్లవి :

గా మ ప మ / ధ ప ధ ని స | స / రి ని ధ ధ / ని ధ | ప ప మ గ రి / ని ||

రూ ప ము జూ చి | వ ల చి వ | అచ్చి . తి ని ||

స రి గ మ గా రి స ని ధ ని ధ ని స ని | సా , మ ప | ప మ గా , గ రి స ని ||

కో . . ఓ ప ము నే . . ఎ తు | రా సా | మీ ఈ యిం త. ||

స రి గ మ గా రి స ని ని స రి స ని ధ ని స ని | సా ; | సా ; ||

కో ఓ ప ము నే ఎ . . . తు | రా ; | ; ||

---

* ఈ మ క్తాయి స్వరము గాంధారపు యెడుపును, చతురశ్రజాతియునుగా నుండునటుల ముద్దుస్వామి దీక్షితుల మూడవ సహోదరులైన బాలస్వామి దీక్షితులవారిచే రచియింపఁ బడివది.

అనుపల్లవి :

పధ నిసనీ ధపమపమ మగమ | ధా, పధ | నినిధనిధధ ||
తా . . ప త్రయహా. రు | డై. ఇ | వెల యు (శ్రీ) ||

1 నీసరిసనిసస ధపధ | నిసరిసా పధ | నినిధపపమగరిస ||
త్యా గరా జసా అ | మీ ఈయిఇ | దే. . మీ . . ||

2 నిసనినిసరిస ,, | ,, | , ||
త్యా గ ,, | ,, | ,, ||

ముక్తాయి, స్వరము :

గమపగా, మధపా గపమగరిస | నిధనిసారిగమ | నిధగమపాధప ||
గగమగామధధనిధానిధనిసరి | గారినిధమా | గరిసానిసరి ||

చరణము :

మా నిధపమ పమగమ | పా, ధా, ధనీ | ధపపమగారిసరిగ ||
మా రకో టి సుం . . | ద, రా కా | . . రా . . . ||

1 గా, మా ధా మ | , గా రి | , సా రి గ || మా

2 గమ ధప ధమ పగధగమ పమగరినిధ | సగరిమగనిధరి |
నిధనిధమగరిగ || మా

3 ధానిధమ మా ధమగగామగరిరి | , గరిసనిధనిస | రిగమనిధాగమ ||
ii ,, ,, ,, | ,, | రిగమనిధా ధా ||

సరిగరిగమధగమధనిమధనిసధ | నిసరినిగరినిధ | నిధమగరిసరిగ ||
మారకోటి.

స్వరస్థాన వర్ణము - ఆదితాళము

గమనిక : ఈ స్వరస్థాన వర్ణము పుద్దుస్వామి దీక్షితు వారి తండ్రిగారైన రామస్వామి దీక్షితుల వారిచే మహాప్రభువైన చెన్నపురి మణలిచిన్నియా మొదలారిముదఁ జేయబడినది.

స రి గా ని దా ని

పల్లవి :

స రి గా ని ‌ ధా ని	‌ ఫా మ రి	‌ ని నీ , ప ధ ‖
స రి గా ని దా ని	పా మ రి	ని నీ ప ద ‖
స మా గ మ మా గ	‌ నీ గ ‌ ని	, ని సా , ‖
స మా గ మ మా గ	నీ గ నీ	. సా ‖

అనుపల్లవి :

గ రి మ మ / ధా , రిం	ప / ధా రిం	స నీ ధా రిం ‖
గ రి మ మ దా రి	ప దా రి	స దా రి ‖
గ మ ప ధ నీ ధా ని గా	ని ధా ని	ప స గ ని ‖
గ మ ప ద నీ దా ని గా	ని దా ని	ప స గ ని ‖

చరణము :

మ రి మ రి గ ని సా	గ ని ఫ ని	ధ గ ధ ని ‖
మ రి మ రి గ ని సా	గ ని ప ని	ద గ ద ని ‖
మా ని / గా ని / గా	నీ మ ని	గా ధా ‖
మా ని గా ని గా	ని మ్మ ని	గా దా ‖
మ రీ ‌ నీ ప ధ ‌ మ	మ ని గా , మ	రీ , ని / గా ‖
మ రీ నీ ప ధ మా	మ ని గా మ	రీ ని గా ‖

/మ గ రి స ని ధా ప మ ప ధ ని | సా ని ధ ప | ప \ గా మ ప ధ ప ప మ గ రి ||
మ ణి వేం క ట కృ | ష్ణే ం ద్ర. | నా అ తో

ముక్తాయి, స్వరము : *

గా మ ధ మ గ రి ని సా రి/గ రి స ని ధ | ని గా రి మా గ/ధ | ,ధ/రీ ని ధ మ గ ||
గ మ మ ధ ద ని ని / గ రి గ ధ / రి స రి ని/రి | ని ధ గ / ధ మ గ రి / మ |
గ రి ని ధ మ గ రి ని || స రి గా

ర గి మ ప ధ ని] మేళము 8 : తోడి [వేత్ర. శ్రీ. చక్రము

పదము : ఆదితాళము

అత్యాదార్య గుణశీలులై జంత్రగాత్రములతో నత్యానందముగా వినిపించెడి గాంధర్వ విద్యాపారీణులై యద్వైత జ్ఞాన స్వరూపులై ఇప్పటి పట్టపు మహారాజులవారికి రెండవ వెత్తాత లై వెలసిన వెంకటేశ్వర యెట్టేంద్ర మహారాజులవారిపై ఎట్టయపురం సంస్థానపు ద్రావిడ పండితు లైన (ఘటికై ము[illegible]ప్పులవర్) మూక్కుప్పులవరుచేఁ జేయబడిన స్వరస్థాన పదమునకు, ముద్దు స్వామి దీక్షితుల వారి మూడవ సహోదరులైన వీణ బాలస్వామి దీక్షితులవారిచే వర్ణ మెట్టును, అనులోమ విలోమరీతిగా ముక్తాయి స్వరమునుఁ జేయబడిన స్వరస్థాన ద్రావిడ పదము. * ఆది ఆరంభ కలవియిలె.

పల్లవి :

సా , రి గ మ గ మ ప | , గ మ ప మ | ధ ప ధ ధ/ ని ధ మ ||
ఆ ది యా రం భ | క్కు ల వి యి | లె తా వె ||

---

* ఇటువంటి విచిత్రములైన వాగ్గేయకల్పనా చాతుర్య రచనలు వెంకట కృష్ణేంద్రుడనెడి మొదలారు వారిపై మిగుల గలవు

* (సాహిత్యము తమిళాక్షరముల గలదు)

గరి | గమ గరిరిరిగరిసనిధ/రిస | రీ సా | ; ; ||
. . | అధికసు ఖం తర | వే యే | ; ; ||

అనుపల్లవి:

నిధధ/నిధమగరిసరిగ | మా మగమ | పధనిస ||
నీతిదు రై. యె. వెంక | టే శ్వ రె | ట్లైం ది ర ||

నినిస\గామసరిరిసమానినిం|\ధానిమ\గామధ|\మాధరిఫరినిం ||
నినిస గామసరిరిసమానిని| ధానిమ గామధ| మాధరిపారినిల్ ||

చరణము:

సరి/గారిసపధ | \మాధ\మ | ,ధ\మా ||
సరి గారిసపద | మాదమ | దమా ||

సమమా/ధామధ | \మాగా | ధరిగరి ||
సమమా దామద | మాగా | దరిగరి ||

సామధనిధా | నిధసరి | మామా ||
సమ్మదనిదా | నిదసరి | మామా ||

సధమగనినిం | ధానిధం | మాధరి ||
సదమగనినిం | దానిధ | మాదరి ||

స్వరము:

నిరిగమపాధనిసారిగమగా |
రిసరి/గరినిధని | సరిసనిసానిధ ||
ధ/నిసానిసరిసనిధనిరిగసరి |
గా/మగరిసాని | ధపామగరినిం ||

నంచారి _ రగణమత్యతాళము* — సుబ్బరామ దీక్షితులు

గా గా / మ గ రి రి | / గ రి స | / రి స స ని ధ ని సా ||
ధా ని సా రి | ధ ని స ధ | స రి / గ / మ గ రి స ని ||
ధా గా రి రి గా | ధ గ రి గ | మ / గ రి స \ గ రి స ని ||
ధా ని స ధ ని స రి | గ మ గా | / ప మ గా / మ మ గా ||
మ మ గ మ ప ధ ప మ | ధ ప మ గ | / మ మ గ / మ గ రి సా ||
రి గా మా ధా | రి గ మ ధ | గ మ / ధ ధ / ని ని ధా ||
/ ని ధ ప మ / ధ ప మ గ | / ప మ గ రి | / మ గ రి గ స రి సా ||
ధా / రి \ ని ధ ని | స రి గ ప | స రి గ మ గ / ధ ధా ||
మా ని ధ ధ ప ప మ | / ని ధ ప మ | / ప మ గ రి / గా గా ||
మా గ రి గ మ గ రి | స మ గ రి | స ని ధ ని సా సా ||
ధ ని స రి గ మ ధా | గ మ ధ ని | \ ధా మ / ని ధ మ గా ||
/ ని ధ మ గ రి స ని ధ | గ రి స ని | మ గ రి గ మ / ని ధా ||
గ / ని ధ మ గ / ధ మ గ | రి / మ గ రి | స గ రి స / రి ని ధా ||
ని స రి గా ని స | రి రి గా | స రి గ గ మా మా ||
/ సా రి గ మ ప ధ ని | స రి గ మ | ప ధ / ని ధ ధ \ మా ||
గా మా గ మ ప మ | గ మ ప ధ | / ని ని ధ మ గ మ ధ మ ||

---

* లఘుద్రుత లఘువులు గలది మత్యతాళము. గురు లఘు గురువులు గలది రగణ మత్యతాళము. ఇది చతురశ్రజాతి. తక్కినవి మొట్టమొదట నున్న పీఠికను జూడుఁడు.

/ ధ ధ̇ మ గ మ / ధ̇ మ గ | ధ̇ మ గ̇ మ | / ని ని̇ ధ ధ̇ / ని ధ̇ మ̇ గ ||
మ ని \ ధా ధ̇ ని \ ధా | మ̇ ధ \ మా | గ మ గా ధ మ గా ||
మ̇ ప ధ / ని ధ̇ ప మ̇ గ | మ̇ ప ధ ప | మ̇ గ̇ మ / ధ ప మ̇ గ̇ గ ||
మ / ని ధ / ని ధ మ మ̇ / ధ | మ / ధ మ̇ గ | రి గ / మ గ రి / గ రి స ||
స స̇ / రి రి̇ / గ గ̇ / మ మ̇ | స రి గ̇ మ | పా ధ / ని ధ ప ధా ||
ప ద / ని ప / ధ మ̇ పా | గ̇ మ ప ధ | / ని ధ̇ ప మ పా మ̇ గా ||
రి రి̇ గ గ̇ మ మ̇ / ధా | గ̇ మ ధా | మ మ̇ / ధ ధ̇ మ̇ ధ ని స ||
ని̇ ధా ని స ధ ని / ధా | / రి̇ రి̇ స ని | వి / రి̇ ని̇ స ప ధ ని̇ స ||
గ̇ మ ప ధ రి గ మ ప | స రి గ̇ మ | ప ధ ని̇ స / రి̇ రి̇ సా ||
ని \ గ రి̇ ని ధ / రి̇ ని̇ ధ | మ / ధ మ̇ గ | రి / గ రి̇ ని̇ ధ గ̇ రి̇ స̇ ||
ని̇ రి ని̇ గ రి మ గ̇ ప | మ ధ ప / ని | ధ̇ మ గ ధ మ రి / గ స ||
స రి గా మ ప ధ ని | , స ధ ని | సా ధ గ̇ రి̇ రి̇ సా ||
ధ / గ రి̇ గ / మ గ̇ రి̇ రి̇ | / గ రి̇ రి̇ స | / రి స స̇ ని ధ ని̇ సా ||
ని ధ ప మ / ధ ప మ గ | / ప మ గ రి | / మ గ రి గ రి రి̇ సా ||
ని̇ స రి గ మ ప ధ ని | స రి̇ గ మ | గ రి̇ ధ / గా రి̇ ని̇ ధ ||
ధ / రి̇ ని̇ ధ మ గ / ధ | , మ̇ గ̇ రి | ధ / గా రి మ గ రి స ||
సా ని̇ ధా మా | గా ; | మా పా గా ; ||
మా గా రి , ని | ధా గా | రి ; సా ; ||

2 గీతము – ధ్రువతాళము

ఈ తోడిగీతము మాత్రమే పంచమ స్వరము లేక పూర్వీకులచేఁ జేయఁబడి ప్రసిద్ధిగా (వాడుకలో) నున్నది.

ధ్రువము :

సానిధదా | ధనిసరిం | గాగా ॥ గమధమగరిం | గారినిం | సాసా ॥
ఆరెఎఏ | దశరథ | రాజా ॥ కలశాంబుధి | చంద్రము | రేరే ॥

నిసగరిగ | మగరిస | సానిధ ॥ ధారీరీ | గగరిగ | రిససా ॥
తాటక.. | గర్వవి | భేదన ॥ గాధేయా | క్రతుపా | లనురే ॥

గామాధా | ధమగరిం | గాగా ॥ మగరిగరీస | నిగరిస | నిధనిధ ॥
పాపాణ | పా.ణద | పాదా ॥ కమలపద. | అగకణు | రెఎరెఎ ॥

ధనిసరిగా | రిగమా | మగగా ॥ రిగరీరీ | గరిసని | సాసా ॥
హారకో.దం | డవిఖం | డనపం ॥ డితురేరే | ఖితిజా | నాధా ॥

గరిగమమనీ | ధమగమ | గాగా ॥ మగరిగరిప | నిగరిస | సానిధ ॥
భృగురామఅ | వతెఎప | లోపా ॥ కరణచణఅ | కృపణజ | నావన ॥

జావడ :

ధారీరీ | గమగధ | ధాధా ॥ ధాధమగరిం | గారినిం | సరిగమ ॥
ఆరేరే | దశరథ | రాజా ॥ భాషణపరి | పాలను | రెఎరెఎ ॥

ధనిసరిగమ | సారిని | ధనిసరిం ॥ గమధామా | గగరిని | సాసా ॥
వాలివిభే | ఏదన | రవితన ॥ యఅమోదా | పఅలను | రేరే ॥

గరిససాని | ధాధగ | గారిస ॥ నీసరిగా | మగరిస | సానిధ ॥
సింధురాజ | బంధన | బంధుర ॥ రావణవి | ద్రావణు | రెరెఎ ॥

ధధరిరిగగ | మమధధ | నీ సా ॥ ని స్ని నిధధా | ధమగమ | గగరిరి ॥
విభి... | షణసం | హ్రాజ్యా ॥ భిషే..కి | ఖితిధిశ | రునురెఎ ॥

గరిసనిధధ | గరిగస | రినిధని ॥ మగరిగరిస | నిగరిస | నిధధ ॥
సుమహితనయ | సమహిత | నయశ్రీ. ॥ రఘునాయక | జయవర | దాయక ॥

సానిదధా | ధనిసరిం | గాగా ॥
ఆరెఎరే | దశరథ | రాజా ॥

ర గి మ ప ధ ని] మేళము 8 : జనతోడి [నేత్ర. శ్రీ. చక్రము

జన్యరాగం 1 : నాగవరాళి

ల క్ష ణ శ్లో క ము

వెంకటమఖి : ఆరోహేచావరోహే చ పవక్రాసార్వకాలికీ,
షడ్జగ్రహేతి విజ్ఞేయా రాగో నాగవరాళికా.

మూర్ఛన :-
ఆరోహణము ; స ♭ రి ♭ గ మ ప మ ♭ ధ ♭ ని స ,
అవరోహణము : స ♭ ని ♭ ధ మ ప ♭ గ ♭ రి స .

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందును అవరోహణమందును పంచమ వక్రము. రక్తి రాగము; ఎల్లప్పుడును పాడఁ దగును.

గమనిక : ఈ నాగవరాళీ రాగమునకు మంద్రస్థాయి ధైవతముననుండి మధ్యస్థాయి నిషాదము వరకు సంచరించుటయే సంప్రదాయజ్ఞుల వాడుకగా నున్నది. తారస్థాయి షడ్జము వరకుఁ బోవుటయును గలదు. ఐతే పున్నాగవరాళివలె మధ్యమ రాగము గాదు.

లక్ష్యగీతము - రుంపతాళము - వెంకటమఖి

ధ్రువము :

గ గా | మ మ మ గ గ రి స రి రి స | ని స గ రి రి స ని ధ ని ధ |
ర ణ | ద్ధ ర ణి మ అ ధు రి వి జ య | స అ ర ధి ఇ రె ఎ వి జ య |

గ రి గ మ మ గ రి రి స ని |
స ం గ మ ం న అ ఆ మ ం |

అంతరి:

ధనిసనిధ గరిరిసనీ | సాసాసాస |
పాహిగో వళరావు | రే . . రె |

జావడ:

నిసగ | రిరిసానిసాగగమ |
మురళి | నాదావినో . . దు |

మధపమమగగరిసా | మగగరిసగరిరిసని |
మునివంద్యపా . . దు | మ్మ్మ . . . . హా . . . రు |

సాసా , సాధనిని | గరిరిసనిగరిరిసని |
రే రే ళియఇ | అఇయఇయ అఇయఇయ |

రిగమగగరీగగమ | నిధధమగరిగగరిస |
అఇయఅఇయళియం | వఇయఇయఅఇయఇయ |

గమపమమగగరిరిస | నిసమగగరిఱిసనిధ ||
అ . . . . . అ | అ . . . . . రె ||

ధనిసనిధగరిరిసని | సాసాసాసాసా ||
పాహిగో. వళరఅవు | రే . . రే ||

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

నిధనిీనిధగరిసా | నిగగరిసనిసగగా | మధపమమగగ
రిసా | ధధనిీధనినిీగరినిి | సనిగరిరిసనిరిగమ | గరిరి
సనిధనిసనిధ | గరిసరిరిసనిసగరి | పమగగరిరిసనిసా |
నిీసనినిసగరిరిసని | సమగారినిసరినిీ | ధనినిీ/గారిరిసని |
సరిగమగగరిగమా | పగరిసనిధనిీసా | ధానిసమా/ప

గ్గ రిస | రిగ్గమప మ / ధమ / పగ్గరి | సమ్గరిసరి / గారిని |
స / ధమ / పగరిసమపమ | / ధమప \ గరిగ్గమగ్గరిరి |
నిగరిగమపమధనిధ | \ మపగ్గమగపమ్గరిస | నిధమమ్
పా గ గ్గరిస | ధమపగ / మరిగరిసస | నిధ / గరిగమమ్గ
రిరి | సనిధనిసనిధగరిగ | ధనిగరి / గరిసనిధగ | రిస
నిగరినిరిస \ నీ | ధగరినిసరిగమపా | గగ్ / మమ్ / పప్
మ / ధమ / ప | గ్గమ / ధపమధనిధమమ | పప మ్గారిరిగ
గ్గమను | పగమమసమమగ్గరి | సరిసగగ్మమ / ధపమ |
నిధధ్మ / పమగ్గరిరి | సరిగ్గమపమధ్ధ / నిని | సనిధమ
నిధమధ్మప | గ్గమపమ/పగ/మగమధ | నిసినిధ్మపమ్ధనిని |
సానిధమపమ్గారిస | సరిగమపమధధనిస | సనిధమపగ
రిసనిధ | గగ్గరిరిసస్సనిధమమ | / పప్గ్గమపమగరిసా |
ధనిసానిధగ్గరిసన్ని | (సా ; ; ; ;) ॥

జన్యరాగం 2: పున్నాగ వరాళి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : మంద్ర షడ్జ నిషాదోర్ధ్వ ధైవతాంత ప్రమాణకః,
స్యాత్పున్నాగ వరాళిస్తు సగ్రహాన్యస్వకాలికః.

మూర్ఛన
ఆరోహణము : ♭ని స ♭రి ♭గ మప ♭ధ ,
అవరోహణము : ♭ధ పమ ♭గ ♭రి స ♭ని .

లక్షణవివరణము — సుబ్బరామ దీక్షితులు

భాషాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; రక్తి రాగము ఎల్లప్పుడును పాడదగును. కొందరు రాత్రి పాడదగుననియు వాడుదురు.

గమనిక : ఈ పున్నాగ వరాళీరాగము మంద్రస్థాయీనిషాదమునకు పయి మధ్యస్థాయీ ధైవతము వరకు సంచరింపబడిన మధ్యరాగమని వెంకటమఖి లక్షణశ్లోకమందుఁ జెప్పియుండుటయుఁ గాక నీ రాగగీతమందును అటులనే సంచరించియున్నారు.

సాధారణముగా నొక్కొక్క సంపూర్ణ రాగములకును, స్వరసప్తకము లేర్పడియుండినప్పటికిని, స్వరాష్టక ప్రయోగముగా సంచరించుటయే పూర్వాచార్యులసంప్రదాయముగా నున్నది. అటుగనుక క్షేత్రజ్ఞులు మొదలైన సంప్రదాయజ్ఞులును, ముద్దుస్వామి దీక్షితులవారును మంద్ర స్థాయీ నిషాదము మొదలుకొని మధ్యస్థాయీ నిషాదమువరకు సంచరించి యున్నారని యెంచ వలసినదిగా నున్నది. అయితే ధైవతస్థానమందే గమక స్వరూపముగా నీడ్చిబట్టుటయును సంప్రదాయజ్ఞులైన వైణికుల మార్గముగా నున్నది.

ఇదియుఁ గాక, ఈ భాషాంగరాగమున (గరిగమ) యని ప్రయోగించునెడల కొన్ని తావుల పంచశ్రుతి ఋషభప్రయోగమునుఁ గనబడుచున్నది.

లక్ష్యము-గీతము - ధ్రువతాళము - వెంకటమఖి.

ధ్రువము :

గ గ రి స రి ని స రి స రి గా ;	గ మ మ ప మ గ గ గ రి రి సా ;
క ద న త అ ళి వాం ఛి . రా	ఘ న పా గ ర గం భి రా
స స ధ ప ధ మ ప గ గ రి స రి గ గ	సా ధ ధ ప మ గ మా ప గ గ రి స
క వి జ న జీ . వ న రా ధే . య .	ధీ రే . య . ఇ యై య ఇయ ఇయ

అంతరి:

గ రి రి స నీ స రి స రి గా ;	రి గ గ మ గ గ రి స ప గ రి స రి స
భూ లో క చ.రం . . ద్రా	భో . . గ దే . వే . రం ద్ర . . . .

జావడ:

గ గ మా పా ధ ధ ప మ గ మ ప గ	గ రి రి స నీ స రి స రి గ మా గ
ఉ ఉ వేం ద్రా స . ద్రు ణ సాం . ద్ర	తు ఝై ఁ రి ని న . . దే ఏ ఎ
గ రి స రి స ని స రి స గ రి స స	సా ధ ధ ప మ గ మా ప గ గ రి స ॥
అ ఖి జ ని ఖి రె అ రి మం . డ ల	ఆ ఖం డ ల భ జం తి రె . రె . ॥
గ రి రి స నీ స రి స రి గా ;	రి గ గ మ గ గ రి స స గ రి స రి స ॥
భూ లో క చం . . ద్రా	భో . గ దే . వే ం ద్ర . . . . ॥

కీర్తనము 1, ఆదితాళము _ ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

ఏహి అన్నపూర్ణే

పల్లవి:

1	గా రి ప మ గా , ఽ రి సా	రి గ మ గా ,	గ రి , స స ఽ రి నీ ॥
	ఏ హి అం న్న పూ	ర్ణే . .	. . ఎ స న్ని ॥
2	,, ,,	,,	గ రి , స స ఽ రి స ॥
	,, ,,	,,	. . . స న్ని ఱ ॥
1	ఽ నీ నీ స ప ప మ గా , గ రి , నీ	సా , స:	.మా గ గ రి నీ ॥
	ధే హి స . దా . పూ . ఉ	ర్ణే సు	వ ర్ణే . , ॥
			(ఏహి)
2	రి ఽ నీ నీ స ప ప మ గా , గ రి , నీ	సా ;	సా ; ॥
	ధే హి స . దా పూ . ఉ	ర్ణే	ఏ ॥
3	,, ,,	సా ;	సా స రి ॥
	,, ,,	ర్ణే	ఏ మా ం ॥
			(ఏహి)

అనుపల్లవి :

గా , గ మా పమగమ | పా మా పధ ప / ధ | పమరి గా రిసరిగ ||
పా హి పం చా . . | శ ద్వ . . | ణ్ణే .. ఎ మా ం ||

2 మసధపపమమగ గగమా పమగమ | ,, | పమ గా, రి / ని ||
పా . . .హి.పం చా | ,, | ణ్ణే ఎ శ్రి యం ||

సరిగమపధ ధని ధా, సప్ గ | గా / పమ పధా మ / ధ | పమ గా, రిస / రి ని ||
దే...హి.ర . క్తి వ | ణ్ణే . . ఏ అ | ప అ ణ్ణే . ||

(పహి)

చరణము :

మగ / పమ మప గారి సా, రి గా రి స ని | సా , రి | గమ గా, గా ||
కా శీ జే ఎ త్రని | వా సి | ని . ఈ ||

1 స ని స ని ని ని సా . ప మ్ గరి | \ ని స గరి సరి | సా సా ||
క మ ల లో ఒ చ న | వి శా లీ | ని ఈ ||

2 ,, ,, | ,, | సా , స ||
,, ,, | ,, | ని వి ||

1 ని సా స / ధ పా ధని \ ధా ప | మ ప \ మ ధ | మ పా , స ||
శ్వే శ మనో . . ఒ | ల్లా ని | ని . వి ||

2 ,, ,, | ,, | పమ పా పమ ||
,, ,, | ,, | ని . ఈ జ గ ||

1 \ గా రి గ మ ప ధ ని | \ గా , మ / ధప | పమ గరి స పమ ||
ద శ గు రు గు వా | పా . . లి | ని జ గ ||

2 ,, ,, | ,, | పమ గ రి సా రి ని ||
,, ,, | ,, | ని వి ద్రు మ ||

సారి/గామాపాధనిధపామగారి | గామపా,మగా | మ/ధపధమపమగ ||
పాళి నీపున్నాగ వరాళిప్ర | కాశినీ . ష | ట్త్రింశ. త. త్వవి ||

రిసనిసరిగమాపానిధపా | మగా రిగమపాధపా | మగా/ధపపమగారినిని ||
కాసినీసువాసినీభక్త వి | శ్వా సినీ . . చిదా | నం దవిలా . సిని ||
ఏహి.

కీర్తనము 2 – రూపకతాళము – ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పూజాక్రమమైన నవావరణ కీర్తనములలో నిదియాఱవ కీర్తనము

కమలాంబికాయా స్తవ భక్తోహం

పల్లవి :

గ మ	గా , గరి ॥ రీ	సా , / గ రి , స	
క మ	లాం బి ॥ కా	యా . . అ	
/ నిని	, సరిగా గరి రి ॥ గమగా	; స రి	
ప్ర వ	భ , క్తో , , ఒ ॥ హం	ం (శ్రీ) ఇ	
గ/పమ	మప రి గా గరి ॥ రీ	సా , / గ రి , స	
క మ	లాం బి ॥ కా	యా . . .	
1 / నిని	, సరిగా గరి రి ॥ గమగా	రీ సా	
ప్ర వ	భ . క్తో ఒ ॥ హం .	. ం	
2 ,,	,, ,, ॥ గమగా	; రి స	
,,	,, ,, ॥ హం	ం శ్రీ:	

మ గ మ పా | పా , ధ ప ॥ మ గ మ ప | మా / ప గ రి ని స రి ||
గీ ఱ . . త ॥ ర . సి . | కా అ యా శ్రీ . ||

కమ

అనుపల్లవి:

మ మ | మ గా రి ॥ సా రి గా, | గా రి స ||
సు మ | శ రే ము ॥ కో | ద ం . డ ||

సా రి గా, | రి స / గ రి రి ని ॥ స రి | / గా మ మ ||
పా | శా ం . . కు శ ॥ పా | ణ్యా అ ||

\ గ గ | మ ప మ / ని ధ ప ॥ మ గ రి | గ / ప మ ప ధా, ప ||
తి మ | ధు ర తర ॥ వా | ణ్యా అ శ్ర ||

గ # రి | గ / ప మ / ని ధా, ప మ / ధ ॥ ప మ గా, | గ రి, సా ||
ర్వా | ణ్యా . . ఃక ॥ ల్యా | ణ్యా ఃఃః

స మ	, మ స రి ॥ గ రి	, రి గ స రి ని	॥
ద్ర శా	ర స అ ॥ ర్వ ర	ఆ	॥
1 స రి	గ గమ గ రిగ ॥ రి	సా సా	॥
క ర	చ క్రే ఎ ॥ శ్వ	ర్యా ః	॥
2 ,,	,, ॥ రి	సా , ని	॥
,,	,, ॥ శ్వ	ర్యా స్వా	॥
స గ	, రి మ మ ॥ మ / ధ ప మ	గా గా	॥
ద శా	ది ను త ॥ క చ	వ ర్ధ	॥
మ గమ	గ రి సా ॥ పమ గ	మా , మ	॥
ద్వ య	మ య స ॥ ర్వ . అ	ఙ్ఞా . ది	॥
/ ధ మ	మ \ గ గ మప ॥ మ / గ	మప మ \ ని ని	॥
ద శ	శ క్తి స ॥ మే	త మా లి	॥
ని	స రి గమ గ ॥ గరి రి	గమ రి గా స	॥
ని	చ క్రీ ॥ శ్వ	ర్యా అ స్వా	॥
/ ధప	పమ ప పా ॥ \ పా	స సా / ధ	॥
ద శ	వి ం శ ॥ ద్వ	ర్ణ గ ర్భి	॥
ప ధ / ని ధ	ప పమ \ గా రి ॥ గ / పమ	పా . ప	॥
ణి	ఖ కు ం ండ ॥ లి	న్యా ః	॥
గ మ	మా మా ॥ స మ	: మ గమ / ని	॥
ద శ	ము ద్రా ॥ స మా	రా . .	॥

ధ ప | మగమపమగా ॥ గ \ రి | ; సా ||
ధి త | కా . . లి ॥ న్యా | ః ||

నిసనిగ | ,రిమమగ/మగరిస॥ /ధధప/ధ | పమపగమపా ,ప ||
దశరథా | దినుత గురుగుహా॥ జనక శి | వబోధి న్యా ః ||

గ/మగ/పమ | ప/ధపాగమగారి॥నిగారి | మాగారినిసరి ||
ద శ కర | ణ వృత్తిమరిచి॥నిగర్భ | యోగి న్యా శ్రీ ||

సంచారి _ మత్యతాళము — సుబ్బరామ దీక్షితులు

సారిసస\నినిసని | సనిసరి/గరి/గాగా | గరిగమమాగగరిస |
/గరిసరి/నిసారిగ | \సారిగ/మగగరిస | /రిని/సని సారి\
నీ | సామాగ/మగగరిరి | గామపమగరిసరిసా | నిసారిగామా |
నినిసస/రిరి/గగ/మమ | నిసరిగమమ\సరిగమ | గ/మగరి
సరి/గరిసా | మగమాసస రిరి/గా | సరిగా రిగామగరి | నినిసస/
నిసరిరి/గగ | నిసరిగమగరిసా | రి\నిసారి\ని/గాగా |
రిగమమ\సరిసమగమ | సరిస/గరిగనిసరిగ | నిగరిగ/మగ/
మరి/గరి|నిగరినిసరినిరిసా | నిరిగరిగాగమమ | గమా/పమగరి
గరిని | సరిగ\సారి/గసరి | /గరి/గగగమమపమగ | గరిసని
సమగరిసా | రిసా/రిసని/స\నిసని | సరిసగరి మస/ధప మ |
గరిమ\గరిగరినిసా | గాగారిసారి | \నిసామాసాగా | రిగామా
ఫాగమ | పామగారినినిస | సరిగమప/ధపమగరి | \ధానిప
మగరి/పమగారి | స/గరిస\నినిస సరి/గా | రిగగమగరిరిసస నిసని |

స రి గ మ గ మ / ధా ని పా | ప మ ∖ గా రి | గ మ / ధ ధ ప మ | గ మ / ధ ప / ధ మ / ప గ రి ని | స రి గ మ ప ప / ధా పా | గ మ / ధ ప మ ∖ గా మ ప మ ∖ గా | గ మ / ధా ని పా మ ∖ గా రి | ∖ ని స రి గ మ గ గ రి రి | స రి ∖ ని ని పా ; |

ర గి మ ప ధ ని] మేళము 8 : తోడి [నేత్ర. శ్రీ. చక్రము

జన్యరాగం 3 భా. అసావేరి

లక్షణ శ్లోకము - వెంకటముఖి

అసావేర్యాఖ్య రాగశ్చ ఆరోహేగని వర్జితః,
సంపూర్ణస్సగ్రహోపేత స్సర్వకాలేషుగీయతే.

మూర్ఛన :—
ఆరోహణము : స ♭ రి మ ప ♭ ధ సా,
అవరోహణము : స ♭ ని ♭ ధ ప మ ♭ గా ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము ; సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, రక్తిరాగము, ఆరోహణమందు గాంధార నిషాదవర్జ్యము, ఎల్లప్పుడును పాడదగును.

గమనిక : ఈ అసావేరి రాగములో కొన్ని యెడల నిషాదము శుద్ధ నిషాదస్థానమందును, గాంధారము శుద్ధ గాంధారస్థానమందును రంజనముసకై (కొంచెమిడ్చి) పట్టుట వైణికుల సంప్రదాయముగా నున్నది

కీర్తనము 1 - మధ్యతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

నవగ్రహ కీర్తనములలో నిది రెండవ కీర్తనము

(చంద్రంభజ మానస)

పల్లవి :

రి	గ రి	మ	ప ని	ధ	ప	మ పా మ	గ రి స ‖
చ	ం	ద్రం	. .	భ	జ	మా	. . న స ‖

స \ ఫ ధ స	రి / ప మ	మ / ప గ గ రి స ‖
సా ధు హృ	ద య .	స దృ శం . ‖
రిగరి మ ప	ధ ప	మపామ గ రి స ‖
చం, ద్ర ం	భ జ	రే . , రె ఎ ‖
రి గ స ని సని	రీ	సా ; ‖
మా . . న స	.	ఆ ఆ ‖

అనుపల్లవి :

సా / ధ ప	ధ మ̂ ప	\ మ / ధ మ̂ పా ‖
ఇం ద్రా	ది లో	ఒ క పా ‖
పా / ధప ధ / రిస	రీ గ రి	రి స సం నిˆ సా ‖
లే , , డి త	తా	రే . , శం ‖
స రి గ రి రి స ని రి	స సం నిˇ ధˇ	ప మ̂ ప ధా సం సా ‖
ఇం దుం ఖో డ శ	క ళా ధ	ర ం ని శా క ర ం ‖
/ గ̌ రీ సనˇ ధా పమ̌ గా	రి సా ధ̂	సా రి / ప మ̌ ప గ రిస ‖
ఇం ది రా స హో	ద ర ం సు	ధా క ర మ ని శ ం ‖

చంద్రం.

చరణము :

సా ని స	పా , ధ	ప ధ మ ప మ ‖
శం క ర	మౌ	ళి వి భూ ‖
ప / ధ / ని ధ పˆ పప మ	ప థా, ప	మ \ గ రి స ‖
ష ణం ం శీ .	. . త	కి ర ణ ం ‖

నిధా / గ | రిస | నిసనిధా ||
చతు ర్ముఖ | జం | మదన ||

సరిసరిమ | ధప | మధమ పా ||
చ్ఛ . . త్రం | ఉపా | . కరం ||

/ధపపమపధ | పధ | సస సా ||
వేం కటే | ఎళ | నయనం ||

ధ సా రిం | / గరీ స | నిస పధా ||
వి రా జ్మా | నో | జనవం ||

పధా / రిం | సరిం | రిసస నిసా ||
వి ధుం కు | ము ద | మి . త్రం ||

1 \ మమ పధ / ని | ధప | మపామ గరిస ||
వి ధి గురు | గు హా | వక్త్రం . ||

2 ,, | ,, | మపామ గగ రిస ||
,, | ,, | వ అక్త్రంళ ||

రిగా. రిం / గా రిస | రి \ నీ | సానిధపధసా ||
శాం కం గీ మ్పతి | శా పా | నుగ్రహ పా . త్రం ||

వరి / సమా పపా | ధపధ | వ \ మా / ధపమపా ||
ళర చ్చం ద్రికా | ధవళ | ప్ర కా శగా . త్రం ||

పా ధస సా సా | రిం / గా రిం | సస \ నీ / రినీ సా ||
కం కణ కే యూ | ర హా ర | మకు టా దిధ రం ||

/గా రిసరి\నిస | ప/ధ/మా | పధ్నిధపమ\గగరిరిస ||
పంకజ రిపుంరో | . హి ణీ | ప్రియ కరచ తురం.. ||

స్వరము:

రి/గసరినిసరి | సనిస\ఫ | ,ధసరిమ\గారి ||
సరిమపాధపధ | /నిధాప | /ధపామపధసా ||
పధసారిమ\గా | రిసరి\గ | స/రినిసధాపధ ||
/రిసానిసాధప | ,మపా | /నిధపమ\గారిస ||

చం

కీర్తనము 2 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

(కుమారస్వామి)

పల్లవి:

రిమ\రి/మ/పా,/ధపపధని | ధప/ధపమ | పగరిగ రిస ||
కుమా ర స్వా | మినం. గు | ను. గు వాం ||

1 రి/గససరినిసా రిమప/ధప | ప/ధప/ధప/ధమ | గగరి/గరిరిసస ||
న మా మి పదస రో | . .రుహా.మ. | హాం శ్రీ ||

2 ,, , | ,, | గగ రినిసా ||
,, ,, | ,, | హాం. . . ||

అనుపల్లవి:

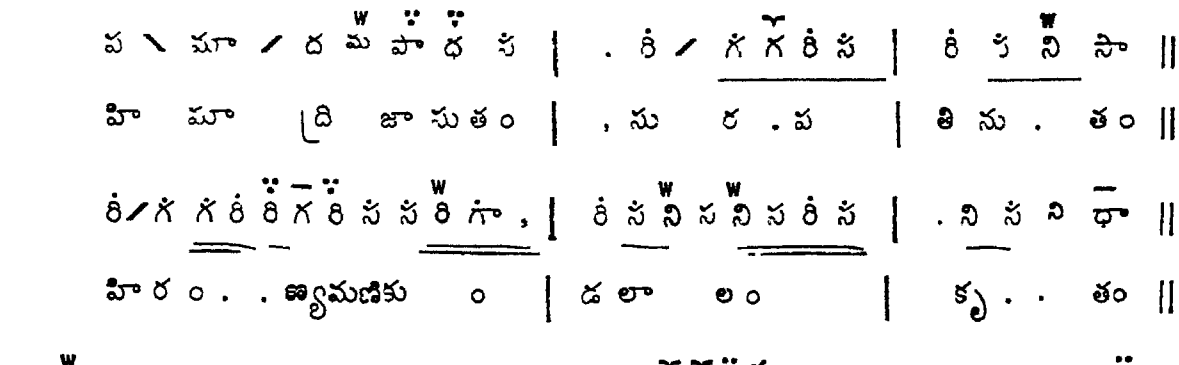

కుమారస్వామి వం.

చరణము:

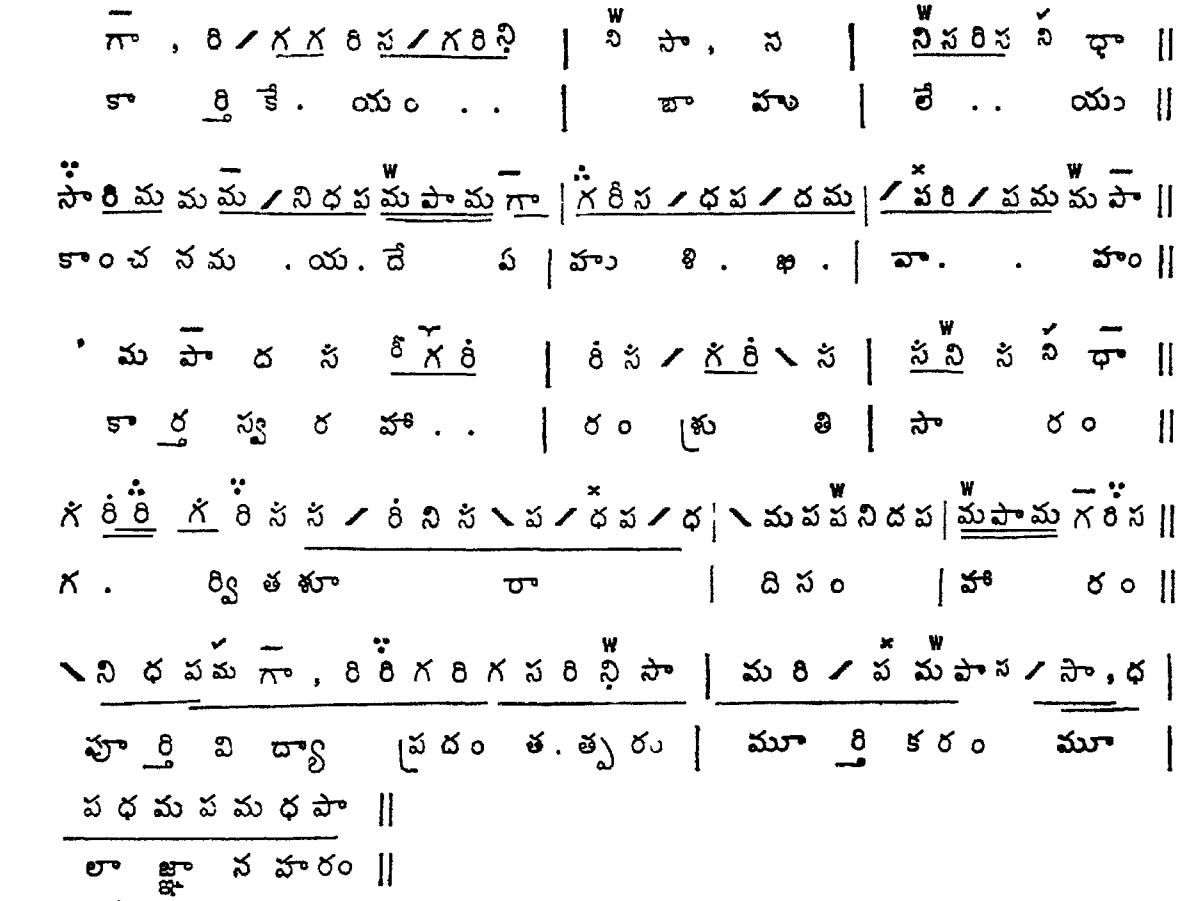

ఫ్ధసారి/గరిస/గరిసనిరిసా | /గరిసనిధాపమ/స |
కీర్తిశాలి నంవి నతళూ.లి నం | ఆర్తి భం జ నమ |
నిధాపగరిగగరిరిస ||
శేష రంజ నం. || కుమారస్వామి నం

కీర్తనము 3 - ఆదితాళము

ఱప్పటి పట్టపు మహారాజువారి పెత్తాతలైన కుమార యెట్టేంద్ర మహారాజులవారి కృతి

నిత్యానంద కార్తికేయే

పల్లవి :

1 ,రిమరి/పమపాధప/ధధ | పపమపధనిధప | మపామగగరిరిస ||
నిత్యా . నంద | అకా ర్తి | కే ఎ యే.. ||

2 స ,, ,, | ,, | మపమపధప పమరిగ రిస ||
,, | ,, | కే.ఎ యే .. ||

నిపరిగసరిసాసనిపరిస | ,రిమపధనిధప | మప పమగా గరిసా ||
ఎ నిత్యం మా నస | భక్తిం.. | కు.రు.. రె.. ||
నిత్యానంద.

అనుపల్లవి :

,మమపాధసాస | రిగరి | స/రిస/రిని/సప ||
స త్యా ది ళ ద్ధి | త త్వ సం | యు క్తే ఎ ||

/ధ-పధా,రిసనిస\మా | మమపాధనిధప | పమరి/గరిస ||
ఎ-సా మీ కృత ని | ర్గుణ చి... | క్తే . . . ఎ ||

పా ధ్ ని ధ ప మ్ ప రి / గా , రి రి సా | స / రి సా రి ని స స మ్ |
శ క్త్యా ది నుత ప దా బ్జ వృ త్తే | ప ర మా న ం ద స |
పా ధ / ని ధ ప ప మ గా | రి స్ ||
వా స్రా ర నృ | త్తే ఎ || నిత్యానంద.

చరణము :

, రి మ రి మ్ మ పా / ధ ప / ధ ధ్ | ప ప మ పా ధ ని ధ ప్ | మ ప మ ప ధ ప ప మ గ రి ||
సో మ క ళా ధ ర | అస్యా . . మి | తా . త్తే అ . . ||
స - రి గ రి స స / రి ని స్ రి స | , రి మ / రి మ | మ్ ప మ ప్ / ధ ప ||
ఎ - సు గుణ భా . అ ని . త | వా . క్య | జా . లే . ||
, మ ప ధ స స స స రి | రి / గ స రి స | సా / రి ని / స ప ధ ||
కా మ కో . టి సౌ ం | ద ర్య సు | దే హా ఎ ||
, ప ధ / రి స రి స ని స ప మ / ప మ | ప ధ ని ధ ప ప మ రి | / గ రి సా ||
కా మి త ఫ ల సౌ . . | ఖ్య . . ప్ర దా | . య కే ||
మా , / ని ధ ప మ్ ప రి / గా , రి స / రి ని సా | రి మ రి మ్ మ ప ప | పా మ్ ప / ధా పా ||
భో మ గ్ర హాసు పూ . జి త దే . వే | భా గ్య . ప్ర ద శి వ | శ క్తి భా వే ||
పా ధ సా స స రి గ రి స సా ని ధా | ప ధ ధ / రి స రి ని స స |
నా మ రూ ప స క ల ధ్యా న యో గే | నా . ర . ద . ప్ర ము ఖ |
ప మ ప ధ ని ధ ప ప మ గ | రి స ||
స్తో త్రా అ న ం . ం | దే ఎ || నిత్యానంద.

జన్యరాగము 8 ఖా. అసావేరి

సంచారి _ మత్యతాళము – సుబ్బరామ దీక్షితులు

రీ మా రిమ పధ పా̇ | రిమపధ/నిధపమ\గా | రీ̇గారిరిసని̇పా | రిమప/నిధపమ̆\గరిస | /రిరి/రినీ/సఫ/ధఫధస | \ఫా ధసరిమ̆గరిసా | రి/మమ̆/ఫా/ధప/ధమ/పప̇ | రిమపధ/నిధ̆పమ̆/పప̇ | /ధధ̆పప̇మప/ధమ/పప̇ | ధపా̇/ధమ/పమ/నిధప | /ధప/ధమ/పమప/నిధప | ధప\మామపాధధ̆పమ | ధపామ̆గరి/పమ\గరి | సరిసప\మా /ధధ̆పమ | ధధపామపధమప/ధ | ప/నిధప/ధమప/ధపమ | /నిధ̆పమ\గారి/పప̇మ | రిరి̇/గరి/గారి/పమగ | రి/గారిస/రినిస/రిస | నిస\ఫా ఢాసారిస | \ఫా ధసరిమరిమ పామ | ఫధసరిమపధసరిమ | సరిమపధ/ని\ధాపమ|/నిధాప మ\గారి/పమ | /నీధపమ\గారిరిస | నిసరిసరి/పమపధప | \రిమపధ/నీధపమ | రిరి/మమ̇/పప̇/ధధ̇/నిధ | ప\మా/ని/ధాపాదమమ | /ధపప̇మ/నిధపమ/పమ | ప\రిమపధ/నిధపా | స/ధపా̇\మాగారిస | /రినిసస/ధప/ధమపధ | రిమ\రిమపధ\సరిమప | రిమపధ\సరి\సరిమప | ఫధసధసరిమపధ̇ధ̇ | ప/ధరిస̇/రినిసరినిస | పధప/ధమపధ/నిధప | మరి\గా రీ̇స/రినిస | /రినిసస̆నిఢాసరిమమ̆ | పమ/నిధపమ̆గరిసా | ధప/ధమ/పరి/ప\మపా | /ధప/ధమపాఢాసా |

ప ధ స రి / గా రీ సా | / స రి సా / రి ని సా ధా | / గ గ రి / గ రి స \
రి ని / స ధ | మ ప ధ ని / ధా పా \ మా | / ధ ప మ ప మ గా రి / గ రి ప |
ని \ ధా ప మ \ గా రీ సా | / రి ని సా రి మ ప ధ పా | ధ పా మ ప ధ స రి గ రి |
స రి మ గా రి స రి సా | / గ రి సా / రి స స ప \ ధా | / రి సా ని సా ధ
పా మ | ప ధ / నీ ధ వ \ మా \ గా | రి స రి మ ప ధ / ని ధా ప | మ గా రి రీ
స / రి ని స రి | సా ; ; ; ; ||

రాగాంగ నామమైన తోడిరాగ లక్షణ గీతములో మూడవ ఖండమునఁ జెప్పెడి భాషాంగ రాగములతో నీ అసావేరి రాగమును జేర్చలేదు. అటులుండినప్పటికిని ఈ రాగమును తోడి మేళములో భాషాంగమఁటమే పూర్వీక సంప్రదాయజ్ఞులు జెప్పుచున్నారు.

ఎనిమిదవ మేళము సంపూర్ణము.

ర గి మ ప ధ ను] **చక్రం 2 : మేళము 9** [నేత్ర. గో. చక్రము

రాగాంగ రాగము 9 : ధునిభిన్న షడ్జము

లక్షణ శ్లోకము - వెంకటముఖి

భిన్నమధ్యాఖ్యరాగోయ మృషభగ్రహ సంయుతః,
సంపూర్ణః ప్రథమేయామే దనఘ్య పరిగీయతే.

మూర్ఛన :—
ఆరోహణము : స ♭ రి ♭ గా మ ప ♭ ధ ని ప,
అవరోహణము : ప ని ♭ ధ ప మ ♭ గా ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము, పంపూర్ణము, ఋషభగ్రహము; ప్రాతఃకాలమున పాడఁదగును.

లక్ష్యగీతము - రుంపతాళము - వెంకటుమఖి

ధ్రువము :

స స స ప ప ప ప పా ప	ధ మ పా ప గ గ గ రి స
ర సి క కు ళ ల వ జా త	గి ఈ త . . మృ త అ
గా గ రి స రి స నీ స	రి స రి రి గ గా గా ,
మ్రా ధు రి ఇ ఇ ఇ ఈ య	త్ర ర మ లో ఒ లా
ధ్ధ ధ గ గ గ స రి స ని ధ	ధా మ పా గ గ గ రి స
ధ్ర ర ణి ం వ రి ఇ ర అ మ	న్ను త్త చా రి ఇ తు రె ఎ

అంతరి :

ధా ధ ళ ధ ని సా ,	గ గ గ రి స రి సా సా
త త్త త త ఢిం కూ	ఢి ం కు ఢి ం కు ఊ .

జావడ :

గ గ గ గ ధ ప ధ ప మ గ	గ రి సా స సా ని ధ ప
ద ధ ధ ద్దు ద్దు ద్దు ద్దు ద్దు ద్దు ద్దు	తె ఎ . న రా గాం గ
రీ స ధ ని సా ధ ని స	ధ ధ పా మ ప గ మ గ రి
* గా రి ని స రీ నీ స రి	ని ని ధా ప ధ మ ప మ గ
స రి గ మా ప ధ ని సా	ధ ధ గ గ గి రి స రి స ని
రి గ మ పా ధ ని స రీ	ధు ని భి ఇ న్న ష డ్జ రా గ
స రి సా రి స రి గా గ	గ ధ ప ధ ప గ ప గ ప గ
ఉ పాం గ మొ ఒ హాం న	నా . టు భూ పా ళ

---

* ఇది గ్రహస్వర సంచార మనుట స్పష్టము. (రా. అ.)

రిం సం రిం గం గం రిం గం రిం సాం | ధం ధం గం గం గం రిం సం రిం పం ని |
ఉ ద య ర వి చం ద్రి కా | నే . . త్ర గో చ . క్ర |

సాం సాం సం ని ధ మ గ రి || ధా ధ ధ ధ నీ సాం , |
నా . గ రు . . . రె || త త్త త ధిం కూ |

గం గం గం రిం సం రిం సాం సాం ||
ధిం కు ధిం కూ ||

తానము – వెంకటముఖి

1 ససరిసరి | సనిస | రిససరి | ససరి | సగరి | ససరిస |
సనిస | ధధఫనిధ | ఫసని | పధఫని | ధధఫ | ధధ
గరిగ | రిరిస | ధధఫస | నిధఫ | ధధఫధఫ | మ్మమ్మ
ఫ | గగరిస | గగమ | సరిగగమ | రిసరి | సపమమ |
పమప | ధపమమప | గగమ | గగరిప | రిసరి | సపమ
మప | ధనిస | మ్మమ్మఫధ | సనిధ | రిసససరి | ధపగ |
ధపగరి | రిరిస | గగధసస | పపమ | గగరిస | గరిస |
ధఫమ్మమ్మఫ | గగమ | రిసపమ | నిధఫ | ధధగరిస |
ధనిస | ధనిధఫ | గరిగ | పపధపని | ధధమమప |
గమ | పపధపధ | రిరిగరిగ | రిరి | నసరిసరి | సగరి
సరి | సని | ధఫగరిగ | సరిపగరి | సగరిరిస | రిస |
నీ , సాం సాం ||

2. సనిపరిస | గగరి | సగరిరిస | రిరి | ధధఫససాంస |
ధధఫనిధధఫ | రిసరి | ధఫనిధఫ | సనిస | ధఫగ
రిస | సాంస | నిధఫఫాంఫ | మమపమపపమ | గమప |
గగమగమ | గగరి | సాంరి | ససగసమూ | సరిసగరిరిస |
గరిస | పమమమప | గగమ | ససరిరి | సరీరి | సధప

మపా | ధఫసనిధ | సనిధనిసపా | ధపమమప | గరిస |
రిసరి | మమపమప | ధఫని | ధధ | ఫధనిస | ధధప
నిధధప | మమపమప | సరిగగమ | సరిసధపమప | గమ
గగరిస | సనిధని | ధధఫ | మ్మఫసనిసరి | ధఫగరి |
సమగగరి | సగరిరిస | రిస | నీ ' సా సా ||

కీర్తనము - తిస్రజాతి ఏకతాళము

తంజవూరి సంస్థానమున పరంపరగావచ్చు నట్టువ యొజ్జయును *ముద్దుస్వామి దీక్షితులవారి శిష్యుడును, భరత లక్ష్య లక్షణ ప్రవీణుడును, నృత్యములకుపయోగించునట్టి యనేక స్వరజతులు వర్ణములుఁ జేసి ప్రసిద్ధినొందినవాడునుగా నుండిన పొన్నయ్య చేసిన కీర్తనము.

శ్రీ గురుగుహామూర్తి

పల్లవి :

1 గా రిసరిస | నీ ఽ ధనిసా | నిగమా గ | గా రిరిపవమా ||
శ్రీ గురుగుహా | మూర్తికినే | శిష్యుడైయు | న్నానురా ఆ ||

2 ,, | ,, | ,, | గా రిసా , ||
,, | ,, | ,, | న్నానురా ||

అనుపల్లవి :

ధానినిసి | రిగ ఽ సారిసని | ధ ఽ గారిసరి | ధ ఽ రిసనిస ||
బాగుగాను | బ్రహ్మదీశ్వర | పదమ్ములను | నిజమ్ముగను ||
ధనిసనిధా | పమగారిసని ||
భజించినం | దుచేతనే . || శ్రీ గురుగుహా

---

* శ్రీ గురుగుహా మూర్తికినే శిష్యుడనై యున్నాను అని యీ కీర్తనములో మొట్టమొదట నెత్తిన పల్లవియే ముద్దుస్వామి దీక్షితులవారికి శిష్యుడనుటకు నిదర్శనముగా నున్నది.

చరణము :

పా ధ స̈ స ని | ^ధా ప మా గ | రిగ^సరిని̇ప | ధని̇సా ; ||
కో రి యు . ష్ణ | కో ర్కె లు ణో | నసా గిం చు | మి పు డు . ||

గరిస / మ గ̈ రి | పమగ / ధపమ | గరిస^నీ సి | రిగమ గా , ||
సా ర మై న | భి . న్న ష . డ్జ | మం దు ప్రేమ | మూ ర్తి వై ||

పా ధ సి ని | ధా ని సా , | రిగమ గా గ̈ | రిసరిగరి ||
గా ర వించి | బ్రో వ రా | కరు ణా ని | ధి నీ వురా ||

సరి గా రి స | ని̈ స / రీ స ని | ధని / సా ని̈ ధ | పధని̇ ; ||
గి రి ప ట్టి కి | దో ర వై తి వి | ప ర మే శ్వ ర యి క | నీ ||

సరి సని సని | ధని̇ ధప ధప | మప̈ గమ గరి | సని̇ ధా ని̇̈ సరి ||
బి రు దు ని లు ప | వ లె ను యి పు డు | వ ర ము లొ సగు మీ | వే . ళ ||

స్వరము, గ్రహము :

గా . రి స రి సా , ని̇ ధ | ; ని̇ సా రి గ గ̇ మా ||
మా గ రి గ రి సా ని | సా రి గా మ మ పా ||

ధా ని̇ ని̇̇ స స / ప పా̇ ధ మ | / ప పా̇ ప ప̀ గా గ̈ గ రి స ని̇̈ స ||
నీ స సా రి రి ధ ధా ని ప | ధ ధా ధ మా మమ గ రి స రి ||

ధ గ రి గ మ̈ పా గ / ధ పా | ధ ని సా ద / గ గా రి గ రి స ||
ని మ గా మ ప ధా మ ని ధా | ని స రి ని మ మా స మ గ రి ||

రి సా ని̈ సా స̇ నీ ధ పా | ప ప̌ గా రి సా గ రి స ని̇̈ స రి ||
గ రి స రి రి సా ని ధా | ధ మా గ రి మ గ రి స రి గ ||

శ్రీ గురు గుహా

నంచారి - ధ్రువతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సస పప పా మ పగ గరిరిగా | రిస / గా గరిగ రిస రి \ సా సా |
రిసరిరిగ గధధగ గసరిసా | ధ నిస రిగ గరిస నిధ నిధ ఫ |
ధధ / నిసా రిసరిగ గరిమా | పా ధ మ పా గ గ గా రి రిసా |
ధధ ఫధ నిస ధగరిగరిస నిస | ఫధ స నిస రిఫ ధ నిస గా గగ |
రిసరిగరిస మా గరిస నిసా | ధప / ధప / ధధ పమ \ గా గరిసా |
స నిధ ఫరిస ధ నిస ధ నిని సా | గా గా రిరిగరిమ పప / ధప మ |
గగ రిస పమ గగ రిసరిస ధస | సా మ పా గరిప \ మా గగ రిప |
ధ ఫధ నిస ధరిసగ గ ధగరిస | సా రి స రిసరి గా గ ధగా గ |
గ / ధప / ధపగ / పప గగ / పగరిస | రిసరిగ గరి / గరిస ధ / రిస నిస |
దధ పా మ పగ మ గరిధ గరిగ | సరిగ గ మా పప ధధ నిపధప |
ధ మ పా గగ గా రి స గా గా | సరి గా మ పరిప మగ మ పగ గ |
సస / పప / ధపధధ నీధ నిసా | ధద / గా గగ గ సరిస రినిసా |
ధధ గగ గ రిసరిస నిసా సనీ | ధపరిస ధనిపధ నిసధధ పా |
మపగా రిస ధ రిసరి గా రిస | మ పధ మ పధనిస ధసధగ రిస |
నిసధధ ధప మ పధనిస ధనిస | ధధరిస గ గరిస రిస ధరిస నిస |
సా సనిధ మగరిధ మ / పగరిస | సరి గా మపా ధ నిస నిధప |
మ గా రిసా ధధ గగ గ పరిస | నిస ధ నిస గ గ రిసరిసా ; ||

భిన్న షడ్జము

జన్యరాగం 1 : మోహననాట

లక్షణ శ్లోకము - వెంకటమఖి

ఆరోహే చావరోహేచ ధవక్రా ఋషభచ్యుతిః,
గీయతే సర్వకాలేషు మోహానానాటకాభిధా.

మూర్ఛన :-
ఆరోహణము ; స b గా మ ప b ధ ప మ ప ని ని సా,
అవరోహణము : స ని ప b ధ ధ ప మ b గ స.

లక్షణవివరణము - నుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; పాడవము; షడ్జగ్రహము; ఋషభవర్జ్యము; ఆరోహణమందును, అవరోహణమందును ధైవత వక్రము; ఎల్లప్పుడును పాడఁదగును.

లక్ష్యగీతము - ఏకతాళము - వెంకటమఖి.

ధ్రువము :

ప ధ ప మ మా గ స	స మ గ మ మ గ స స	
ఉ ద ధి గ భీ ఇ ర	ఉ ర్వు ళి త వీ . . ర	
సా ని పా స స	గ మ పా	
ధీ ఈ రా య గ్ని	ని ఇ లా	

అంతరి :

సా ;	స మ గ స స ని పా	ప ప ని సా ;
ధా	రా . ధ ర ని ళ (శీ)	ధ వు కే యా ;

జావడ :

స మ గా మా పా	ధ ధ ప మ మా పా	ప స్ నీ ప ధ ప మ ప
మా . ఆ ర్తాం డా	శే . . . ఏ జా	ప్ర తా . . . . . ప
మ మ గీ స	స మ మా ; గ స	స ని పా ధ ధ ప మ
రూ . . ప	రె . యా రె ఎ	అ అ రె శే . షా
స మ గ మ పా , ప	ధ ప మ ప ని ని సా	గ మ పా ‖
చ ల వా . . న	శ్రీ . . ని వా . సా	ని ఖ లా ‖
సా ;	స మ గ స స ని పా	ప ని నీ సా ; ‖
ధా	రా . ధ ర ని భ శ్రీ	ధ వు రే యా ‖

నంచారి- మత్యతాళము - నుబ్బరామ దీక్షితులు

పా ధ ధ్ ప మ ప మ గా | మ గ మ ప మ్ మ గ్ గ సా | స మ గా సా మ గ సా | స ని ఫ ధ ఫ ష్ ఫ ని సా | మా గ గ్ మ ప ధ ప మ మ్ | పా మ గ మ గ స గ సా | ప ప్ మ గ మ ప ని ప ధ ప | మ మ్ ప మ మ్ గ గ్ స ని స | నీ ఫా స స్ గ మ పా | సా మ గ స స్ గ గ్ మ ప | గా మ ప గ గ్ మ ప ధ ప | మ్ ప ని ప ధ ప మ మ్ గా | ఽ ధ ధ పా మా గా మ గ | మ్ పా మ గా మ్ ప ధ ప | ని ప ధా ప మ గ్ గ మా | స గ మ్ గ మ ప ధ ప మ గ | స గ మ ప ధా ప మ గా | మ్ ప నీ పా ధ ప మ గ | మ ప ధ ధ్ ప మ ప ప్ ని స | ప స ని ప ధ ప మ ప మ గ | స ఽ మ మ్ గ స ని సా స ని | ఫ స ఖ్ ప మ గ మ మ్ పా | స గ గ్ మ స మ గ గ్ మ గ | స మ గ గ్ స గ స స్ ని ని | స ప మ ప ధ ప స మ గ గ్ | మ్ ప ని ప ధ ప మ మ్ గ గ్ | స గ స ని స గ మ గ గ్ స | ని స గా మ గ మ మ్ ప ప్ |

మ̱ప ధ ధ̇ పా ప̇ మ మ̇ా | గ̇ గ మప మ̱ప ధ ధ̇ప మ | ప ని స ని ప ధ̇ ధ
ప ప̇ మ | పా మ గ స గ సా ని̇ | స̇ స̇ గ మ ప ప̇ స గ మ ప | ధ ప మ̱
ప ని ని̇ సా స̇ ని | ప ధ ధ̇ ప మా గా సా | ⁄ మా గ స ని̇ ని̇ స మ గా |
మా ప ధ ప మ̱ ప ని ని̇ స | స̇ ని ప ధ ధ̇ ప మ̱ ప ని స | నీ̱ స గ స ⁄ మ
మ̤ గ గ̇ సా | ⁄ మ గ స ని ప ధ ప ని సా | గ స ని స ప ని ప ధ పా |
ని ప ధ ప మ గ ⁄ ప మ గ స | ⁄ సా ని ప ధ ప మ̤ా గ స | స̇ స̇ గ̇ గ మ
మ̤ ప ప̇ \ ధ ధ̤ | ప ధ ప ని స̇ స̇ నీ̱ స గ̇ గ̇ | స గ̇ గ̇ మ గ గ̇ స స̤ ని
ని̤ | స ⁄ గ గ̤ స ని̇ ని ⁄ స̇ స̤ ని ని̤ ⁄ | ⁄ స̇ స నీ̇ ని ప̇ ప
⁄ ధ ధ̇ ప ప̇ | మ ప మ మ̤ గ గ̤ ⁄ ప మ గ స | ని̇ ఫ̇ స ని̇ గ స మ గ
మ̱ ప | ఖ ప మ̱ ప స ని గ స నీ̱ స | ⁄ మ గ సా నీ పా ధ ప | మ గ
సా ని̇ ఫా ప గ | మ గ స ని̇ ఫ̇ ఫ̇ ని̇ ని̇ సా | గ గ̇ మ మ̤ గా ⁄ సా ; |

జన్యరాగము 2: భూపాళము

లక్షణశ్లోకము – వెంకటముఖి

భూపాళ స్సగ్రహోపేత ఔడవో మనివర్జితః,
ప్రాతఃకాలేషు గాతవ్యస్సర్వ సంపత్ప్రదాయకః.

మూర్ఛన { ఆరోహణము: స ♭ రి ♭ గ ప ♭ ధ సా,
ఆవరోహణము : స ♭ ధ ప ♭ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము — సుబ్బరామ దీక్షితులు

ఉపాంగము; డొడవము; షడ్జగ్రహము; రక్తిరాగము; ఆరోహణమందును, అవరోహణమందును, మధ్యమ నిషాద వర్జ్యము; ప్రాతఃకాలంబునఁ బాడువారలకు సమస్త శుభముల నొసఁగును.

గమనిక : ఈ భూపాళరాగమును, శ్రీ రామామాత్య వెంకటమఖి ప్రభృతులు పూర్వమేళములో మూడవ మేళముగాఁ జెప్పియున్నారు. ఈ భూపాళరాగ గాంధారమును సంప్రదాయముఁ దెలియని నవీనులు అంతర గాంధారముగాఁ బట్టుచున్నారు. ఇటులఁబట్టిపాడితే సకలశుభముల నెటులనిచ్చును? లక్షణకారులు జెప్పినప్రకారమే సాధారణ గాంధారముఁ జేర్చి పాడితే సకలసంపదల నొసఁగుటకు సందేహముండదు.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువరూపక తాళము — వెంకటమఖి

ధ్రువము :

స స రీ రిం స ధ ప గ ప	ధ ప సా : స	గ రిం రిం గ రిం స
క ద న ఖ ం డి త ద ను	జా తా .	పా లి తా . ను
స స సా రీ	ధ రిం రిం స ధా	ప ప పా ధా
జా . తా	అ అ న ం ద	జా తా .
గ ప ధ రిం రి స	ధ ప ప గ గా రి స	
అ . . . మ్మా త	పా . . రి జా . త	

జావడ :

ధ గ గా గ గ రిం స స రిం	గ ప పా ;	సా ధ ధ ధా
అ మ ర ప్ర భు తె లె స ం	ను తి రే	స ం త త రే
పా ధ ప గా	ధ ధ పా గ ప	గ ధ ధ ధ ప గ
స ం గ త రే	స ము ద్ర ప్ప తి	ర తు నా . ల ం

రిం గ రిం రిం సా | స స సా , రిం | స రిం స ధ ధ ప |
కరు ణె ఎ శే | క్కిఇ రా ం | బు ధి మ అ ఘు రి |

పా ధా ధ ధ | ప ప ధా ; | సా స సా స |
ని ద్ర ము ద్ర | అ అ శే | ళా త కుం భ |

గ రిం రిం గ రిం స | ధ స రిం గ రిం రిం | స ధ ధ ధ ప గ |
సం భా వి త | అ . . . . అ | అ . అ ం బ రు |

రి స || స స రీ రిం స ధ ప గ ప | ధ స సా ; |
రె ఎ || క ద న ఖం డి త ద ను | జా ళా |

కీర్తనము ఆదితాళము _ ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పల్లవి:

1 స ధా స \ పా ధ \ గ | , / ధ ప గ / ప గ రి | సా ధ స \ ఫ ధ ||
స దా చ లే శ్వ రం | భా వ | యే హం . . ||

2 ,, ,, | ,, | సా ; ||
,, ,, | ,, | యే ||

రి సా స రి గా , గ / ధ ప ప గ | గ రి / గ \ రి స | గ / ప గ / ధ ప / స ధ \ రిం ||
చమత్కా ర పు ర | గే హం | గి రి జా మో హం ||
సదా ॥

అనుపల్లవి:

స ధా / గ \ రి సా రి | గా ప గ | / పా పా ||
స దా శ్రి త క ల్ప | వృ ఱ స | మూ హం ||

/ ధ ప \ గా గ / రి సా | రి గా ప | గ గ \ ధ ప ధ ||
శ్ర ర ణా గ త దే | వ తా స | మూ హం ం ||

పధా ధ̇ స గపా ధ̇ సా ధ̇ సా సా̇ | ⁄ రి̇ సా̇ ⁄ ధా , పా̇ | ధ̇ పా̇ ప̇ ప̇ గ ప̇ గ పా ధ రి ||
ఉ దా జ్యకృత నా మ ధేయ నా హం | చి దా నం దా | మృతప్రవా . . హం . . =
సదా ॥

చరణము :

గ రీ̄ సా̇ రి గ గ̇ | ⁄ పా̄ , గ̄ | , రీ̄ స̇ ||
చ మ త్కా ర భూ | పా లా | ది ప్ర ||

సా̇ ధ గ రి స̇ ఫ ధ | స రి̇ గా̄ | ⁄ ప గ ప ⁄ ప̇ గా̄ ||
సా ద క ర ణ ని పు | ణ మ హీ | ళిం ం గం ||

గా̄ , పా ⁄ ధ ధ̇ ప | ⁄ గా̄ , ధ ప గ̄ | , గ రి సా ||
ఛా యా ర హి త | ది ప | ప్ర కా ||

ధ గా̄ గా̄ , రి̇ గ | పా̄ , ధ | ధ ప̇ ప గ పా̄ ||
శ గ ర్భ గృ హా | మ ధ్య | ర ం . . గ ం |

గ పా ప ⁄ గా̄ ⁄ ధ ప ధ | ప ⁄ ధ̇ పా̇ , గ | గ రి గ రి స ||
స మ స్త దుఃఖా | ది హే తు | భూ . . త ||

సా̇ , సా̇ రి సా̇ | గ గ̇ ప ప̇ | ధ ధ̇ సా ||
స ం సా ర సా | గ ర భ య | భ ం . గ ం ||

ధ ప̇ గ̇ పా ప గ ప గ | ⁄ ధా̄ ప ప̇ | , ధా̄ రీ̄ ||
శ మ ద మో ప ర . . | త్యా ది స ం | యు క్త |

సా̇ ⁄ రి స ధ ప̇ గ రి స̇ | స రి̇ గా̄ , రీ̄ స | ధ ధ̇ సా ||
సా ధు జ న హృ ద య | స ర సి జ | భృ ం గ ం ||

గ/ధ పగరిగసరిగగపగపా పా | /ధధగా/ధప/సధ | ,/రిస/గరీ సా ||
కమలవిజయకరవిధృతకురంగం | కరుణారస సుధా | ర్ణవ తరంగం ||

రీ/గ సాప/ధ ధ పగధగపరిగసరి | సరిసపగపగధ | పధా గరి/గ సరీ ||
కమలేశ వినుత వృషభతురంగం | కమలవదనగురు | గుహాంత రంగం ||

సదాచలేశ్వరం ॥

సూళాది — విళంబకాలము — రూపకతాళము

గరిస సరీ | సా/రిస ధా | సా ; స ధ | సరి/గా గరి ||
* తం . . . దె | యా . గి | తా యి | యా గి ణి ||

---

* (ఈ సూళాది పురందరదాసుల గురువగు శ్రీ వ్యాసరాయలు రచించినది. వీరి ముద్ర 'శ్రీకృష్ణ' అనునది దీని సరియైన సాహిత్య పాఠమిది :

1. రూపకతాళము

తండెయాగి తాయియాగి, ఇందిరేశనే యెనగె;
బంధువాగి బళగవాగి, సింధుశయననే యెనగె;
హిందాగి ముందాగి, ముకుందనే యెనగె;
స్వామియాగి ప్రేమియాగి, రక్కసాంతకనె యెనగె;

గురువాగి దైవవాగి, దేవోత్తమనె యెనగె;
విద్యయాగి బుద్ధియాగి. విద్యాపతియె యెనగె;
దిక్కాగి దెసెయాగి, రామచంద్రనే యెనగె;
ఇహవాగి పరవాగి, శ్రీకృష్ణనే పొరెన ॥

2. మత్యతాళము

బొమ్మనమ్మ లకుమిదేవి రాణి, పెళ్లెయ అజను పెమ్మగ,
వామ్మిన రుద్ర మొమ్మగ, సుమనసకెల్ల పరివార,
నమ్మస్వామి కృష్ణ యెందరే, పెళ్లెయిందొలిదిల్ల వే.

3. చతురశ్ర ధ్రువతాళము

దూరదొళ్ కందొమ్మె గోవింద గోవింద అనాథబంధువే
ద్వారకావాసి యెందు చీరిద ద్రౌపదిగె అక్షయాంబరవి త్తె,
సారిదె నానిన్న నంబిదె ఎనె శ్రీకృష్ణ.

4. త్రిపుటతాళము

అందు విష్ణు ఇందు విష్ణు ఎందెందు విష్ణు తానే;
అత్త విష్ణు ఇత్త విష్ణు ఎత్తెత్త విష్ణు తానే;
సర్వయజ్ఞ సర్వశక్తి సాధుగతి విష్ణు తానే;
స్వప్న సుషుప్తి జాగ్రతెలి విష్ణు తానే,
ఓ వినోవి మనదల్లి కావ కృష్ణ నిరుతిరె
ఆవాగలెల్లి హుదావ భయ నినగె జీవ.

5. ఏకతాళము

కరి హరి యెనలా సుషుప్తియ తళ్ళి,
సిరియ సారెనుత ఉరగ మంచదిం ధుమికి,
కరవిత్త విరించన కైలాగు ఒల్లదె,
భరది హనుమనిత్త హోవిగెయను దాంటి,
గరుడ నొదగుతిరె తిరిగి నోడదె బంద
కరుణవ తోరెనగె నమో నమో కృష్ణ.

6. త్రిపుట (జత)

నారాయ యెందు మగన కరెయె యెన్న
కరెదనెంద జమిళ అంజదిరెంద కృష్ణ.

ముద్రిత మూలమునందలి చిన్న ప్రాత పొరబాట్లుమాత్రము సవరింపబడినవి. సాంప్రదాయిక మైన యీ పాఠమును, ఇల్లే ఈ గ్రంథమున రాబోవు ఎన్నడ కీర్తనల సరియైన పాఠములును సంపాదించి యిచ్చి ఉపకరించినవారు నా మిత్రులు సంగీతప్రాజ్ఞులు శ్రీ ఎన్. చెన్నకేశవయ్య (బెంగుళూరు) గారు. (రా. అ.))

గ గ̇ప ప̇/ధా | ధ ది̇ ది̇ స ధా̄ | పా/ధ̇ప గరి | స రి గ̇ రి ది̇ స ||
యి ం . . ది | రే . . . ళ | నే . . | యె . న . గె . ||

/ గ̇ రి స స̇ రి̄ | సా̇ / రి స \ ధా̄ | సా సా ; ||
త ం . . దె | యా . . గి | ఆ ఆ ||

గ̇ రి స స̇/రి̄ | సా̇/రి స̇/ధా̄ | సా సా̇ ధా | సా రి/గ గ̇ రి ||
బ ం . . . ధు | వా . . గి | బ ళ గ | వా అ . గి ||

/గ గ̇ ప ప̇ ధా̄ | ధ/ది̇ ది̇ స ధా̄ | పా/ధ̇ ప గరి | స రి/గ̇ రి ది̇ స ||
రా మ | చం . . ద్ర | నే . . . ఏ | యె అ న . గె ||

గ రి స స రి | సా రి స ధా | సా సా ; ||
త ం . . దె | యా . . గి | ఆ ఆ ||

గ̇ గ̇ / పా పా̇ | /ధ̇ ధ̇ ప ప పా̇ | ప ధ/స ధ̇ ధ̇ ప | /ధ̇ ధ̇ ప ప పా̇ ||
హి . ణం | దా . . . గి | ము . . . ఉం | దా . . . గీ ||

గ గ/పప̇/ధా̄ | సా ధ ప ధ స | సా సా ; ||
దే ఎ . . వో | ఓ త్తు మ . . | నే ఏ . ||

సరి/గరిరిస | స/రిరిసధా | పా,ధసధధప | /ధధప\గగరి ||
ఇ.హా . , | వా . . . గి | ప . అర . . , | వా . . గి . . ||

గగ/పప్/ధా | ధ/రిరిసధా | పా,ధ్ధపగరి | సరి/గరిరిస ||
రా . మ | చం . . ద్ర | నే . . . . | యె . న గె . ||

గరిససరి | సా రి స ధా | సా సా ; ||
త ం . . దె | యా . గి | ఆ ఆ ||

/రిరిరిసధా | పధ/సధధప | పా,ధపా,గ గరి | సరి/గరిరిస |
1 వి . . . ద్యె | యా . . గి , | ఋ ద్ధిఈ . . . | య అ . గి ఎ |
2 ది . . . | క్కా . . గి . | దె శ . . . . | యా . గి ఎ |

సా ; /రిరి | స ధ సా రి గ | గరిరి\సా ||
1 వి . ద్యా . | అ . ప తి . | యే . ఏ ||
2 ర . . క్ష . | స ం త క ఆ | నే . . ఏ ||

గ్గ పా పా | ధ్ధ ధ పప పా | పధ/స ధధ ప | /ధ ధ పప పా |
దై . . వ | వా . . గి | గు ఉ రు . . . | వా . . . గి |

గ/గ పప్/ధ్ధ్ | సా ధ పధ స | సా సా సా | స రి/గ రిరిస |
(శీ) . కృ | . ష్ణ . . | నే . . | స్వా మి . . . |

స/రిరిసధా | పా,ధ/సధ్ధప = /ధధపగగరి | గగ/పపధా |
యా . గీ | ఖూ ఉ . మి = యా . . గి | (శీ) . . . ఈ |
ధరిరిసధా | పా,ధధపగరి | సరి/గరిరిస | గగ/పప్/ధా |
కృ . . ష్ణా | ఖూ . . మి | య . . గి . | (శీ) . . . ఈ |

ధ/రిరిసధా | పా,ధధపగరి | సరి/గగరిస | /గరిసప్రి |
కృ . . ష్ణ | నే . . . . | యె . న . గె | త ం . . దె |

సా రి స ధా | సా సా సా ||
యా . గి | ఆ . . ||

త్రిస్రజాతి రగణమత్యతాళము — మధ్యమకాలము

గా / ప పా ప | ధ ప ధ | సా ధ పా ధ ||
బో మ్మ న మ్మ | ల కు మి | దే వి రా ణి ||
సా / రి రి స ధ | ధ ప గ | రి / గ గ రి స ||
పె ర్మై య . . | అ జ ను | పా మ్మ గ . . ||
/ గ రి స రి , | రి స ధ | స రి గ గ రి స ||
హా ం మి న | రు . ద్ర | మొ మ్మ గ . . ||
గ ప ధ / స ధ ప | / ధ ప గ | రి రి / గ గ రి స ||
సు మ న స . . | రె . ల్లి | ప రి . వా . ర |
సా స రి , | సా ధ | ప రి / గ గ రి స ||
హా మ్మి న | రు ద్ర | మొ మ్మ గ . ||

గా / ప పా ధ | పా ధ | సా ధ పా ధ ||
న మ్మ సా మి | కృ ష్ణ | గెం జ డ ల్లె ||
సా / రి రి స ధ | ధ ప గ | రి / గ గ రి స ||
పె ర్మై య | అ జ ను | పా మ్మ గ . , ||
సా స / రి , | రి స ధ | స రి గ గ రి స ||
హా మ్మి న | రు . ద్ర | మొ మ్మ గ . . ||

ధ్రువతాళము — విళంబకాలము

స ధ ప ప / ధా | ధ ధ ప గ | గ రి స రి ॥ / గ రి స స / రి | రి రి స ధ | సా సా ||
దూ . ర . ద | ల్లి . . | యెం దు. ॥ చీ . రి . దా | గో . . . | విం దా ||

సా ప/గ రిస | స/రి రిస | సధ ధప ॥ పా/ధ సధప | ప/ధవగ | గరిసరి ||
ఆ ర ద. | బం.. | ం.ధు.॥ ద్వా ర కా.. | వా.సి. | యెం.దు ||

/గరిస స/రీ | రిరిసధ | సా సరి ॥ /గసరీ; | సా; | సా; ||
చీ.రి.దా | ద్రౌ... | పది ॥ గే.‖ | ప | ప ||

త్రిపుట తాళము - మధ్యమకాలము

సస రి | రి సస ధ ॥ గగ / ధ | పగ గరి ||
అం దు. | వి.ష్ణు. ॥ ఇం దు | వి ష్ణు ||

పగ / ధ | పగ గరి ॥ రిసరి | / గరి రిస ||
ఎం దె ఎ | ం.ఎ దూ ॥ విష్ణు ఉ | తా అ నె ఎ |

స / గా | గ / పగ రి ॥ రిసరి | గ / పగరి ||
అ త్తా | వి.ష్ణు ఉ ॥ ఇ త్త అ | వి.ష్ణు ఉ ||

గగ / ధ | పగ గరి ॥ రిసరి | / గరి రిస ||
ఎ త్తె ఎ | ఎ ఎ త్తఎ ॥ విష్ణు ఉ | తా నె స ||

గ \ రి | సా / రీ ॥ సా స | సధ ధప ||
స వు | వ సు ॥ షు త్రి | య అ ల్లి ఇ ||

సా స | సా ధా ॥ సా , | సా ; ||
జా గ్ర | ద ల్లో ॥ ఆ | ఆ ||

సస రి | రి సస ధ ॥ ధధ ప | ధ / సధ ప ||
ఓ వి ఇ | ఒ ఒ వి ఇ ॥ ఒ వ అ | నో ఒ వి ఇ ||

పగ / ధ | పగ గరి ॥ రిసరి | / గరి రిస ||
కా వ అ | కృ.ష్ణ. ॥ ని ధి | త్రి ఇ రె ఎ ||

స గా | గ / ప గ రి ॥ రి స రి | గ \ ప గ రి ||
అ వా | గ అ తె ఎ ॥ రి యొ ఒ | జ అ గ అ ||

గ గ / ధ | ప గ గ రి ॥ రి స రి | / గ రి రి స ||
ళ య అ | అ . . . ॥ కె ఎ ఎ | జ ఇ వు ఉ ||

గ \ రి | సా రి ॥ సా ప | స ధ ధ ఫ ||
స పు | న సు ॥ ఘు ప్తి | య అ ల్లి ఇ ||

సా ప | సా ధా ॥ సా , | సా ; ||
ఖా గ్ర | ద ల్లీ ॥ అ | అ ||

ఏకతాళము — ద్రుతకాలము

; గ ప | ధ సా , | ధ ధ పా | ధ / స స ప |
న ర | హ రి | యె న ల | త్తో . త్తి య |

సా స ప | / గ రి స స | / రి స ధ ప | / ధ ధ ప గ |
శే ళి య | శి రి స అ | కందు ర గ | మం చ ద |

రి / గ రి స ||
ధు మి . . ||

గ రి ప రి | రి స ధ ఫ | ధ సా రి | గ / గ రి |
కు ర వి త్తి | వి రిం చ న | పై లా గు | ఒ ల్లె దె |

గ ప ధ స | స స ధ ప | / ధ ధ ప గ | రి / గ రి స |
శ ర ది హా | ను మ ని ట్ట | హా వి గె | ధా . . టి |

ధ ఫ ధ ప | సా ; ||
కు ర వి త్తా | అ ||

ప ప ప ప | / ధ ధ̇ ప గ | గ̣ప ధ స | స స స స |
గ రు డ నా | ద గి వ రె | తి రి గి నో | డ చె ని న్న |

/ గ రి స రి̣ | రి̣ స ధ ప ||
తా ర గె నో | నో ఒ భ క్త ||

/ ధ ధ̇ ప గ | రి / గ రి స | / గ రి స రి | రి̣ స ధ ఫ |
ప ర తం త్ర | శ్రీ . కృ ష్ణ | క ర వి త్త | వి రిం చ న |

ధ సా రి | / గ / ప గ̇ రి | గ ప ధ స | స స̣ ధ ప |
కై లా గు | ఒ ల్ల దె | భ ర ది హా | ను మ ని ట్ట |

/ ధ ధ̇ ప గ | .రి / గ రి స | ధ ఫ ధ స | సా ; ||
వా వి గె | ధా . . టి | క ర వి త్తా | ఆ ||

సంచారి – తిస్రజాతిరగణ మధ్యతాళము – సుబ్బరామ దీక్షితులు

గ రి స స̣ రి | స స̣ రి | స ప ధ సా ధ ॥ స రి గ̇ గా రి | గా ప | గ వ ధ ప గ̇ రి ||
స రి గ గ̇ గ రి | స / గ రి | సా రి గ గ రి ॥ / గ రి స / రి స ధ | స రి గ | గ గ̇ రి సా . ||
రి గ̇ రి గ గ̣ ప | గ̇ గ̇ ప | పా̣ ధ ప పా̣ ధ ॥ ప గ̇ రి స రి గ | ధ గ̇ రి | స స̣ రి గా గ ||
w రి గ రి సా రి | / గ రి స | తి రి స ధ సా ॥ స స̣ రి సా̣ ధ | / రి స ధ | స రి గ గ̇ రి స ||
గా ప పా̣ ధ | పా ధ | ప ధ ప పా̣ ధ ॥ ప ధ ప గా గ | \ ప̇ గ రి | / ప పా̣ గ గ̇ గ̇ రి ||
సా రి స గ̇ రి | / ప గ రి | సా రి / గ రి స ॥ గ ప ప ప పా̣ ధ | ధ ధ̣ ప | / ధ ప గ / ప గ రి ||
స రి గ గ̣ ప గ | గ రి రి | / గ గ̣ రి స స రి ॥ w గ ప ధ w పా̣ ధ ప | గా రి | ధ గ రి సా , ||
/ ధ̣ ధ ప గా గ | / ధ ప గ | పా గ / ప̇ గ రి ॥ గ గ గ̣ పా ప | / ధా ప | ధ ప w గ పా ప ||
గ ప ధ w గ ధ ప | పా / గా | గా గ̇ గ̇ గ రి ॥ స రి గ పా ప | స రి గ | గ̣ రి స సా̣ స ||

గాపగగప | గపప | గధపపధప ॥ ∖గ/ధాగపా | రి/గా | పగా గరిస ||
రిరి/గగాగ | రిగప | రిగపాగగగ ॥ /ధపాగగగ | /ధపా|ధ/సధధపగ ||
గగపధాస | గపధ | స/ధాపాధ ॥ /సధపధ/సధ | ధధప | /ధపగగాగ ||
రిగపధసధ | /రీస | ధ/సధధాప ॥ గపధసస | /రిరిస | /గరిసससస ||
ధగరిధరిస | ధసధ | /సధపగధప ॥ గపధసాస | ధసస | పధప | ధాధ ||
/గాగ/ధధప | గపధ | పాధసస ॥ సాధగగరి | /గారి | /గరిసధసరి ||
సాగ∖రీస | సారి | సాధపాధ ॥ /గా గ∖రీరి | /గ∖రీ | రిసధసాస ||
ధ/గారిగరి | ధగరి | ధరిసరిగగ ॥ సగరిసరిస | సధప | గ/ధపగరిస ||
పాప/ధాధ | సాస | పాధసాస ॥ గాపధాస | గపధ | సా/గగరిస ||
/గరిస/ధాధ | /సధప | /రిసధపాగ ॥ /ధపగరిగ | /పపగ | పాగరిస ||
రిసధసారి | గాప | రిగపధాస ॥ /గారిసాధ | పాగ/ధాపగారి ||
సారిసాధ | /గారి | సా;; ||

జన్యరాగము 3 ఉదయరవిచంద్రిక

లక్షణ శ్లోకము – వెంకటముఖి

రిధత్యక్తోదయరవిచంద్రికా పౌడవీమతా.

మూర్ఛన :–

ఆరోహణము : స రి గ మ ప ని స,

అవరోహణము : స ని ప మ గ వ,

లక్షణవివరణము – సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; ఔడవము; షడ్జగ్రహము, ఆరోహణమందును, అవరోహణమునందును ఋషభధైవత వర్జ్యము ఎల్లప్పుడును పాడఁదగును.

/ప ని | ప మ గ స ॥ గ మ | / పా ; ॥
సా | ధ న స ం ॥ ప | త్తే ॥

మా | మా మా ॥ మ పా | ని పా స ॥
ఆ | ర క్ష ॥ శ్వో | త మి త్ర ॥

గ స | ప ని , ప ॥ ప మా | గ గా / సా ॥
చ ర | ణ ప్ర ॥ వృ | త్తే ఏ ॥

పా | ప పా ప ॥ సా | సా , స ॥
ఆ | త్మ కో టి ॥ భ | క్తే ఆ ॥

ని | స ని పా ॥ ప మ గ మ | పా పా ॥
నా | ఆ ది మా ॥ యో | త్తే ॥

నీ స | / గా , గ ॥ స గ | సా , ని ॥
ఆ | త్మ ను ॥ భ వ | సా ర ॥

ప మ | పా పా ॥ / ని ప | మ గ సా ॥
స ం | తృ ప్తే ॥ ని | ర్మ . ల్తే ॥

గా మా | ప ప ప ని పా స ప ॥ ; నీ స | / మ మ గా ప ప ॥
ఆ త్మా | ద యా ర వి చం ద్రికా ॥ స ం | దీ . ప్తే ప ర ॥

గా గా | గా స సా ని ప మ ॥ పా స ని | పా స స మ మ గ స ॥
మా త్మ | (శ్రీ) చి దా న ం ద ॥ నా థ న | మ స్తే . జ య జ య ॥

(శ్రీ గురు గుహామూ ర్తే.)

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సా గ గ మ మ పా పా | మ ప మ మ గా స మ గా | సా స ని ఫా

ని̇ ని̇ | ఫ ని̇ స ప ∖ మా ⁄ ప మ ∖ గా | మ ⁄ ప మ మ̇ గా ⁄ మ గ సా | స గ సా ∖ ఫా ని̇ స గా | స ⁄ ప ప̇ా మ ⁄ ప మ మ̇ గా | స ప̇ స ⁄ ప మ మ̇ గ గ గ̇ మ గ | స ⁄ గ స ని̇ ⁄ స ని̇ మ గ స ని̇ | స మ గ స ని̇ ఫ ని̇ స గా | ∖ ని̇ స గ స ⁄ మ మ̇ గ గా | సా గ ∖ సా ఫ స మ గా | ⁄ మ మ మా గ మ గ̇ స గా | ఫా నీ ని̇ సా గ మ గా | ఫ ని̇ స గ ⁄ మా గ గ̇ ⁄ మా | ⁄ ని ప మ గ మ̇ ప ∖ మా మా | ప ⁄ ని ప మ గ గ̇ ⁄ మా మ̇ా | ప ని̇ ప మ గ మ పా ప̇ా | మా గ సా స ప ప̇ ∖ మా | ప ప̇ ∖ మా గ మ గా ∖ సా | సా ⁄ నీ ప మ గా సా | నీ ప మ గ గ̇ మ మ̇ గా | స ని̇ సా ప మ ప స గా | ని̇ స ⁄ ప ప̇ ని̇ స ⁄ మ మ గా | ని̇ స ⁄ ని ప మ గ గా సా | ని̇ ని̇ ⁄ స ప̇ స ⁄ గ గ̇ మ మ̇ పా | ∖ నీ స గ మ ప ∖ గా మ ప | గ మ ప ⁄ నీ ని ∖ పా ని ప | ని ప మా గ̇ా మ మ̇ వ ప̇ | ప ని పా స గ సా ⁄ ప ప̇ | స ప̇ స గ స ⁄ ప మ ప̇ ప స ప̇ | ⁄ ప ప̇ ని ని̇ ప ప̇ మ గా | మ మ̇ గా మ మ̇ పా సా | పా స ని ప మ గా సా | ని̇ స గా ని̇ స పా పా | మ ప నీ మ ప సా సా | గ మ ప ని సా ⁄ గా గా | మ ప ని స గ మ గా సా | స గ ⁄ మ మ̇ గా స మ గా | స గ స ని పా సా̇ నీ | ని̇ వ మ గ స ప మ గ సా | సా ప ప మ ప గ మ పా | మా మ̇ పా ని పా స స | గ స నీ ప మ గా సా | సా స పా ప̇ సా సా̇ | ని̇ స నీ ప మ గ మ పా | ని స గా స గ సా̇ నీ | స వి ప మ గ మ ⁄ పా ప̇ా | స ని ప మ మ̇ గ సా సా̇ | గా మా ప ని ప ⁄ స సా̇ | ప ⁄ స సా ⁄ గా గా̇ సా | సా గా గ̇ సా ని ప మ | పా స ని పా మ మ̇ గ స | స గ మా ప ని సా గా | సా̇ ని ప మా గా సా | ప మ గా ∖ గా ∖ సా ; ||

తొమ్మిదవ మేళము సంపూర్ణము.

రాగాంగరాగము 10 : నటాభరణము

లక్షణ శ్లోకము - వెంకటమఖి

నటాభరణ రాగస్యా దారోహే ఋషభోజ్ఝితః,
ఆరోహే చావరోహేచ ధవక్రస్సార్వకాలికః.

మూర్ఛన { ఆరోహణము : స ♭గ మా పా ♭ని ధ ని స సా,
అవరోహణము : స ♭ని ధ ని పా ని ప మ ♭గ గ ♭రి రి సా .

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు ఋషభవర్జ్యము; ఆరోహణమందును ఆవరోహణమునందును ధైవత వక్రము; ఎల్లప్పుడును పాడదగును.

లక్ష్యగీతము – రూపక ధ్రువతాళము – వెంకటమఖి

ధ్రువము :

స స సా సా | గా మా ప మ | పా మ మ గ గ |
ర వి తే జా | గీ ర్వా . ణ | మా . . . ణ |
రి గ గ రి సా | సా రి రి రి స | సా స ని ధ ని |
ప రు రె ఎ రే | థి కృ త . | నీ . . . చ |
పా ని ధ ని స | సా గ మ పా , ప |
ర క్ష ను రె ఎ | రే ఘ ను రే ఎ |

అంతరి:

సా ; నిి రిం రిం సం ని | ధ ని పా ని ని | ని ని ధ ని సా ; ||
కం స ళం . డి త | రె ఎ పూ త న | అ ప హా రు రే ||

జావడ:

మా గ్ గ్ రిం సం | రిం గ్ గ్ రిం సా | సం ని నీ , సం |
కం జ . . త | లో . చ ను రే | క మ నీ య |

గ్ మ ప గ్ మ | గ్ ప మా గ్ గ్ | రిం రిం సా , సం |
కో స్తు భ . . | అ అ లం క అ | అ రు రే . రె |

సా రిం రిం రిం సం | సం ని ధ ని సా | సా సం ని ధ ని |
అ ఖి య ఖి య | అ ఖి య ఖి యా | అ . . . . |

పా ని ప ప మ | గ గ రి రి సా | సా పా పా |
అ . . . . | అ . , . రే | అ రే ఏ |

సం ని ధ ని సం సం | గ్ గ్ మ ప మా | గ్ గ్ రిం రిం సా ||
తా . గా ం గ | న ట . . అ | భ ర , . ణా ||

సా సం ని ధ ని | పా ని ధ ని సం | సా గ్ మా పా ||
రా . . . గ | నే . . త్ర | రె భూ చ క్ర ||

సా ; నిి రిం రిం సం ని | ధ ని పా ని ని | ని ని ధ ని సా ||
కం స ళం డి త | రె ఎ పూ త న | అ ప హా రు రే ||

తానము – వెంకటముఖి

1 స ని ని స ని ధ ని | పా ని ధ ని స | ని ని స ని స | ఫ ని స స | ని ని స | స ని
ధ ని ఫ ని స | పా ని ఫ ఫ మ | ని ఫ ఫ మ ఫ | గ్ గ్ రి స | గ్ రి స | స ఫ
మ మ | ఫ మ ఫ | మ మా మ గ్ మ | గ్ గ్ రి రి స | ఫ ఫ ఫ ని | ధ ని స |

స ని ని ని | స ని స | సా స మ గ గ మ | గ గ రి స రి | స గ రి స | గ రి స |
స ని ని స | గ గ మ | ఫా ని ధ ని స | గ గ మ ప మ | గ మ గ వ | మ మ ప |
గ మ గ గ | రి స రి | సా వ మ మ ప | స స స రి | స ని ని స | ని ధ ని స | గ
గ మ | ఫ ని ధ ని స | రి స స రి | ఫ స ని | ఫ రి స ని | ఫ ని ఫ రి స | ఫా ని
ని స | మ మ ప | గ గ మ గ మ | గ గ రి స | ఫ స ని ని స | గ గ మ | ని ఫ
ని ని స | ని ని నీ , | సా సా ||

2 స స రి స రి | స ని ధ ని | ఫ స ని ని స | ని ధ ని | ఫా ని ధ ని | ఫ స ని ని
స | గ గ మ గ మ | గ గ రి స | గ రి స రి స | మ గ మ | సా ప మ వ | స స రి
స రి | ప గ రి రి | స మ గ గ రి | స మ గ గ మ | స స రి | సా మ గ మ | గ మ
రి స ప | మ మ వ ని ఫ | స ని ని స | ఫ మ ఫ రి స | స స రి | ఫా ని ధ మ |
ఫ స ని ధ ని | ఫ రి స స రి | స గ రి రి | స మ స రి స | మ గ మ | గ మ రి స ప |
స స రి స రి | సా మ గ మ | రి స ప మ ప | ఫ ని ధ ని స | ప ప ని ధ | మ మ ప
మ ప | గ రి స | సా ని ధ ని | ఫ ని ధ మ ఫ | గ్ గ్ మ గ్ మ | గ్ గ్ రి స |
ఫ మ గ మ | ఫ ని ధ ని | స ని ని స | గ గ మ గ మ | ఫా ని ని స | ని ని
నీ , | సా సా ||

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వాముదీక్షితులు

విశ్వనాథం భజేహం

పల్లవి :

సా గ మా మ్ పా మ్ గ | గా గ్ రి | స ని ధ ని ||
వి శ్వ నా థం భ | జే హం | స త తం ||

ని సా గా గ్ మ గ్ రి | స ని ఫ ని | ధ ని సా ||
వి శా లా క్షీ ఈ | శ ం ప ర | మే శ ం ||

అనుపల్లవి .

ధా ద̱ ని పా మ̱ పా | మ̆ గా గా | మ̱ పా మా ||
న శ్వ ర ప్ర ప ం | చా ది | ష్ఠా న ం ||

ప సి̆ ధ ని̱ సా గ రి | , స సా̣ | ని ని̆ ధా ||
న ం ది తు ర ం గ యా | న మీ | శా న ం ||

సా నీ సా ధ పా మ/నీ ధ ని సా | మా గ/మ గ గ̆ రి స | పా/ ధ మ గ గ̆ గ రి ||
ఉ చ్చా ్వ సా జ పా న టా భ ర ణం | ఉ త్త మ గు రు గు హ | పూ జి త చ ర ణం ||

స్వరము :

సా , గ మ ప మ/ప పా̣ మా గా గా | రి గ గ̣ రి స ని ధ ని | ఫ ఫ ని ధ ని ని̣ సా |
గా రి రి̣ సా ని̱ స గ మ సా ని ధ ని̱ స | మా గా రి̣ రి సా | ధ ని పా మ గ గ̆ రి ||

విశ్వనాథం భజే హం

నంచారి- మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

సా సా గా గ̣ మ పా | ని ధ ని ప ప̣ మ గ రి గా | రి గ గ̆ రి సా/ రి రి̆ సా |
ని ధ ని ఫ ని ధ ని̣ సా | గ̱ మ ప మ గ గ̆ రి రి̆ సా | స ని ధ ని సా ని
ధ ని̣ | సా గ̱ మ పా పా గ̱ మ | ప ని ప ప̣ మ/ ని ప ప̣ మ̱ ప | గ గ̆
రి స రి స/ గ రి సా | స ని ని̣ స గ గ̆ మా పా | గ గ̆ మ ప మ గ̱ మ గ̱ ప
మ | మ̣ ప గా/ మ గ̆ రి రి సా | ని ధ ని̣ ఫా ఫ̣ ని ని̣ | ని̣ ధ ని స మా
గ గ̆ రి స | సా ప మ మ̣ ప స స̣ రి స | ప మ పా స ని ధ ని సా | గా మ

ప గ మ గ ప మా | గ గ రి రి సా సా రి | రి స స ని ధ ని సా సా | పా
/ ని ధ / ని ప మ గ గా | / ప మ గా మ గా రి పా | స పా ప మ ప న స
రి స | స గ రి రి స మ గ గ రి స | స గ గ మ స స రి సా ప | మ ప గ మ
గ గ మ ప మా | గ మ పా ప ని ధ ని పా | ని ధ ని ప ప మ / ని ప మ గ |
గ మ ప మ గ గ / మ గ రి గ | స గ రి రి స రి స ని ధ ని | సా గ మ గా
మా పా | మ ప ని ధ నీ పా ని ధ | ప ని ధా నీ స ని ధ సా | నీ ధా ని ప ప మ
గా | మా గా రి గా రి పా | ఫా నీ ధ ని సా గా | ఫ ని ధ ని స స గ మ
పా | గ మ పా ని ని ధ ని ప ప | ని ని ధ ని సా ని ధ ని స | ని ధ ని ప ని
ధ నీ స రి స | నీ స గా గ గ రి రి సా | / గ రి సా ని ధ ని ప ని ధ |
మ ప గ గ / మ గ / మ గ రి స | స మ గ మ ప ని ధ ని స స | ని నీ స స
గ గ / మ గ గ రి | స / గ గ రి స నీ గ రి సా | స ని ధ ని పా ని ప ప
మ | పా మ గ గా రి రి సా | ని ధ ని స రి స మ గ మా | స గ మా గ మ పా
ని ధ | పా ని ధ నీ స రి స గా | గా మ గ గా స రి సా | సా స ని ధా పా
ని ధ | నీ స ని ధ ని పా / ని ప మ | గ గ రి రి సా / గ రి సా | స గ మా
పా ని ధ ని స | ని ధ ని పా ని ప మ గ గ | రి రి సా ని ధ ని ఫా ని | ధ ని
సా : : : ||

పదియవ మేళము సంపూర్ణము

రగిమపధిను] చక్రము 2 : మేళము 11 నేత్ర. మా. చక్రము

రాగాంగరాగము 11 : కోకిలారవము

లక్షణశ్లోకము - వెంకటమఖి

కోకిలారవస్సంపూర్ణ ఆరోహేచగవర్జితః
సగ్రహస్సర్వకాలేషు గీయతే గాయకోత్తమైః.

మూర్ఛన { ఆరోహణము : సా ♭రి మ మప మపధనిసా ,
అవరోహణము : సనిధధప మ♭గ♭రిరిస.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు గాంధారవర్జ్యము; ఎల్ల ప్పుడును పాడఁదగును.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుట తాళము — వెంకటమఖి

ధ్రువము :

రిరి	పామ గగరిస	సనిసరి సస్ని
బల	రామ సం.గత	గిరివరో . ధర

పమపసా సని	ధధపమ మధప	గరిస
మ్రకరమర్దన	ప్రరమపురు ఉప	థిశర

అంతరి :

పామధ	ధాధపధ సని	ధపధసా రిరి
గేయత	స్తూజర . . జ	రఅజపూ జిత

గగగరిమగ గ	రీ, సా ,
భానుతే .	జా .

జావడ:

రీ రీ | గా గ రీ రీ స రీ | గా గ సా ధ ధ |
సు ర | రా జ వం , ది త | రా జ రా . . |

సా మ గ గ రీ స | గ గ రీ సా రీ స | నీ స రీ స ని ధ |
జా ను జ . రె ఎ | అ అ ఇ య త్తి య | య్తె య అ ఇ ఎ ఎ |

ని ద ని ధ ధ పా | మ మ మ ధ ఎ గ రి | సా ; రి మ మ |
అ ఇ య అ ఇ య్తె | అ ఇ య అ ఇ య ఇ | యా అ అ అ |

పా మ ప ధ ధ ధ | పా ప మ ప ధ ని | సా స రీ మ మ ప |
అ . . . . . | రే రె ర అ . . | గాం గ అ అ అ రె |

ధ ప మ గ గ రీ రీ | సా , గ గ రీ స | ని ధ ప మ గ రి రి |
కో . కి ల . ర | వా నే ఎ . త్ర | మ . . . . చ . |

సా , ||
త్ర ||

పా మ ధ | ధా ధ ప ధ స ని | ధ ప ధ సా రీ రి |
గే య త | నూ జ రా . జ | రా జ పూ జి త |

గ గి గ రీ మ గ గ | రీ , సా ||
ఖా ను జే . . ఎ | జా అ ||

తానము - వెంకటముఖి

1 స స స ని స | రి స స ని | స రి ని స రి | స ని స | ధ ఫ స ని ధ | ధ ధ
ఫ ధ | ఫ రి స స రి | ధ ఫ స | ధ ఫ మ మ ఫ | మ మ ఫ ధ |
స ని ధ ఫ రి | స స రి | ఫ ధ ధ ధ ఫ | మ మ ఫ ధ | ఫ మ ఫ
ధ ఫ | మ మ ఫ | స ని ధ ధ ఫ | మ మ ధ ఫ | ఫ మ మ మ ఫ |

గరిస | ససరిసరి | సగరిస | ఘ్ ఘ్ ఫ ఘ్ ఫ | గ గ మ |
సపమమప | ఘ్ ఘ్ ఫ ధ్ | ఫ ధ్ సని ధ్ | సస రి | సని ధ్ని స |
ధ్ ఫ్ స ని | ధ్ ఫ్ రి సరి | గ గ గ | రి రి గ రి గ | రి రి సరి |
సగరిరిస | గరిస | ధ ధ ప ప ధ | ప ప ధ ప | మ మ ప మ ప |
గ గ మ | సరిమమప | సస రి స | ధ ప ఘ్ మ ప | స ని స |
ధ ధ ప ని ధ | ప వ ధ ప | మ మ ప మ ప | గ గ రి స | స ని ధ ఫ |
గ రి | సగరిరిగ | రి రి గ రి స | రిస | స్ని, సా సా ||

2 సని సరి | రిసరి | రిసని స | రి రి స | రి స రి | స గ రి |
సగరిసరి | సని సా | ధ ఫ రి స | గరిస | సస రి స | ని ధ ఫ |
గా రి సగరిస | సస రి సరి | సగరి | సగరిస | గ రి స | రి రి
స రి | గ గ మా | సా గ రి | సగరి | సమగగరి | రిసరి |
సరిగగ | మగమ | రిసపమ | మమప | సాపమ | గగరి |
సపమమపా | నిధపా | ధపమమ | పమప | సస రి స |
గరిస | మా గమ | సధప | మమపమపా | గగమారిసగరి |
సగరి | సరిసప | గగమ | సాపమ | ధధప | సనినినిసా |
ధపసా | సనిధప | ధపధ | పపధప | మమప | గగరి
రిస | సని ధ ధ ఫ | ఫ ఘ్ ఫ ధ ఫ | సని ధ ఫ | గరి |
సగరిరిస | రిప | స్ని సా సా ||

కీర్తనము ఆదితాళము – ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

కోదండరామ మనిశం

పల్లవి:

మా ధా ధ సనిధప మ | మ మ్ప గా | గ గ/మ రి స ||
కో ద ం డ రా . . మ | మ ని శం | భ జా మి ||

ని ధా / ని సా గ గ గ | , మ గ రి | గ రి / గ రి స ||
కో కి లా ర వ జా | న కీ | ర మ . ణం. ||

అనుపల్లవి :

పా ధ \ మ మ పా మ గ ప | , ధ ని | సా సా ||
పా ద జ పాం సు పా | లి తా | హా ల్యం ||

స మ గ గ రి స ని ధ | ప మ గా | రీ సా ||
ప ర మే . శ్వ ర గు రు | గు హా వా | త్స ల్యం ||

సా గా రి మా గ మ ప ధా ని సా | ని ధా పా మ ధ | ప మ గా మ గ రి స ||
వే దాం త వే ద్య మ తి కౌ శ ల్యం | వి శ్వా మి త్ర హి | త మ కౌ టి . ల్యం. ||

స్వరము :

రీ , మా ప \ మా ధ ధ \ మా ధ ధ పా | మా ధ పా ధ ప మ | గా గా / మ గ రి స ||
ధ ని సా | ని మ ప ధా ని సా / గా గ స | ; ధా ధ \ పా, | ని ధ ప మ గ గ రి స ||

కోదండ.

సంచారి - త్రిపుటతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

పా మ ధ స ని ధ | పా మ \ గా గా | / మ గా రీ మ ప | గా రి స ని స ధ |
ఫ ధ ని సా సా | రి రి మ గా గ రి | రీ గ \ సా ధ ధ | ని స రి రి మ మ | గ రి
మ గా గా | గ రి స ని స రి స | స ని ధ సా స ని | స రి గ గా రి స | పా మ ధా
ధా, ధ ప ధ ప మ గ గ | సా \ ధ ధా ప మ | గా గ రి రి సా | ని ని స ని రి స గ |
స ని ధ ధ ని స గ | గ గ రి సా రి స | ని స రి స రి ప | ప మ మ గ గ మ మ |

గా గరిరిమమ్ | గా గస / గరిస | పామగగరిస | ప \ మా గా రీ |
మా గగా రీ | మగరిసనిధధ్ | సా ని / ధా నిస | ధ్ ని సరి రిం మప |
గా రి మ్ ప ధ్ధ | పా పమధ్ధప | ధసనిధపధస | సధ్ధ పాప్ మ |
ధా ప్ పమగా | గరిసరిసని స | రిమపధపధ్ధ | మమ్ పధప ధ ధ్ |
పగా రిమపధ | పమధపామా | గా గరిమమ్ప | ధ్ధ్ప ప్ మపధ |
నీ సస రిస స్ని | పమపసా స్ని | ధ్ధ్పమధ్ధ్ప | / గరిస గా రిస |
సస్ రిసధధ్ధ్ | పమమ్ పధపమ | పధస్ స్ని ధ్ధ్ | పస్ని ధ్ధపప్ |
\ గా రిగరిరిగ | రిగరిసరిసస | రిరిస నీ సరిస | / గరిసస నీ
ధ్ధ్ | / సనిధపామధ | ధ్పధసా రిరి | / గా రి / గరిసా | రిరిం మ
గా రిస | / గా గ \ సా ధ్ధ | పాధపామమ్ | గా గరిరిసా | రి మ మ
పమ్ పధ | నిసనిధధ్పా | మగరిగరిసా | గరిసనిధధ్ప | మ మ గ
రిపా | మా గా రిసా | పామధా ధ్ప | ధసనిధ్ధ్పా | ధసా రిరి గా | రి
మా గగరీ | సనిధనీ సా | పధనిసానిధ | మ గా గరి సా | సా ని ధ్ధ
పా | మధపగరిసా | రిరి / గగగరిమ | గగరిసా ; |

పదునొకండవ మేళము సంపూర్ణము.

రగిమపధుని] చక్రము 2 : మేళము 12 [నేత్ర. పా. చక్రము

రాగాంగరాగము 12: రూపవతి

లక్షణశ్లోకము - వెంకటమఖి

ఆరోహే రూపవత్యాస్తు గధనీ వర్జితాఃక్రమాత్,
అవరోహేధవక్రాస్యా ద్రివశ్జ్యా పార్వకాలికా.

మూర్ఛన :- { ఆరోహణము ; స ♭ రి మ ప ప స సా,
అవరోహణము : స ని ♯ ధ ని ప మ ♭ గ స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు గాంధార ధైవత నిషాద వర్జ్యము; అవ రోహణమందు * ధైవత వక్రము; $ ఋషభవర్జ్యము. ఎల్లప్పుడును పాడఁ దగును.

లక్ష్యగీతము - ఏకతాళము - వెంకటమఖి.

ధ్రువము :

స ప పా ప మ గ స | రి మ మ ప ని ప ప మ | మ ప మ ప ప మ రి స |
ర మణీయ అకృతి | గిరి క ఆర్మ్మకయ నె | మ్ము . . నభు . . రె |

---

* రంజనకై ఈ పట్ట్రుతిధైవతముల నొక్కి-బట్టుటయే సంప్రదాయముగానున్నది.

$ ఈ రూపవతీరాగ లక్షణశ్లోక మూర్ఛనలలో నవరోహణమందు ఋషభవర్జ్యముగనున్నది. గీత మందును, తానమందును కొన్నిచోట్ల (మ రి స) అనియు ప్రయోగములున్నవి.

రి మ పా ; ప మ | సా స స స స ని ప మ | ప ని సా సా ని స |
ప్ర రి తా . ప హా | థు ర్వ . ఋ ధ జ న | న్ను త సం ర క్ష క |

రి స మ ప ప ప మా | ప మ పా ; ప మ | ప మ గ స రి రి స ని |
కు ం . డ లి మా . లా | ధ రు రే రె ఎ | గి రి జ . తె ల్లె మి ళ |

ధ ని ప మ ప స స స |
ఈ ం . ని ఇ రె ఎ రె ఎ |

అంతరి :

పా , పా సా | స ప పా స ని ధ ని | ప స స రి రి మ గ స |
భూ త భే | తా ళ ళ ం . మ్య | తా . ళా ను గు ణ |

స ని ని స సా ; |
న ట క రి రే |

జావడ :

ప స సా స ని ప మ | పా నీ సా ; | ప ని పా ప మ గ స |
చి ద ం . ద రే ళ | ఈ . ళా | స . ర్వే శ్వ ర య మ |

రి మా పా ; | ప మ ని ప ప మ గ స | రి మ ప రి మ ప మ ప |
నా శా | అ . . . . . అ | అ . . . . . అ |

ప స స ప స స రి స | రి మ మ ప ప మ మా | సా ; నీ సా |
రా . . గా అం అం గ | రూ . ప వ తి రా | అ గా |

రి మ మ ప ప మ గ స | స ని ధ ని ప స స స ॥ పా : పా సా |
నే . . త్ర పా చ క్ర | గ . వు ని రె ఎ రె ఎ ॥ భూ . త భే |

ప ప పా స ని ధ ని | ప స స రి రి మ గ స | స ని ని స సా ; ||
తా ళ ం . మ్య | తా ళా ను గు ణ | న ట క రి రే ||

తానము – వెంకటమఖి

1 స ని స | స ని ఫ మ | ఫ ససా | స ని స | స ని ఫ | ని స రి స |
ధ ని ఫా | స ని స | ఫ స ని | ధ ని ఫ మ | ఫ ని ఫా | మ మ ఫ |
ని ని స | ఫ ని ని స | ని ఫ నీ | ఫ మ ఫ ఫ మ రి | ఫ మ రి స |
రి మ ఫా | ఫ మ మ | రి రి స | రి మ మ ఫ | స స రీ | రి స రి |
స రి మ | రి మ గ స | ని ధ నీ | ఫ ని ఫ | ని ని స ని | ఫ స నీ |
స ని ఫ | రి స రి | స స రి స | ని ని సా | రి స రి | ని ని స |
స ని స రి | స గ రీ | రి రి స | ని ని ప | ని ఫ ధ ని | ఫ స నీ |
స ని స | రి రి స | స ని స రి | ఫ స సా | రి స రి | రి రి మ |
రి స మ రి | స ప పా | ప మ ప | స స స | మ మ గ స | ప మ పా |
స రి మ | రి మ ప | మ మ ప మ | రీ స రీ | మ మ ప | సా ని ధ ని |
ప ప ని | మ మ పా మ ప | ప మ రి స : స ని ధ ని | ఫ స ని ఫ |
రి స | మ రి స | మ గ స రీ స | నీ సా సా ||

2 స స రి స రి | స స స ని స | రీ స స రి | స స రి స | స రి | స స రి |
స ని ధ ని స | ని ఫ స స ని | ఫ రి స ని | ధ ని స ని | ని స |
ని ధ ని | స స ని ఫ | మ మ ఫ మ ఫ | స ని ఫ మ | ఫ మ రి స |
రి మ | ఫ మ ఫ | ఫ మ రి స మ | రి స మ గ స | స స రి స |
మ గ స రి | స ప | మ మ ప | స ని ధ ని ఫ | రి స ని స రి |
మ మ ప మ | రి స ప మ | రి స | ప మ ప | రి స మ గ స | ప మ మ మ ప |
రి స ప మ | ని ప ప మ | సా ని | ధ ని ప | సా స ని ధ ని | సా ని ని సా |
ప సా ని ని | ప ప సా ని | ప ని | ప ప మ | మ మ ప మ ని |
ప ప మ మ ప | స స రి స | స ని ఫ మ | ఫ రి స స రి | స స రి రి స |
నీ సా సా ||

కీర్తనము - త్రిస్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శ్రీకృష్ణం భజరే

పల్లవి.

రి ṡపా రి స ṡసా సా రి స ని̇ | ని̇ ẅధ ని̇ సా ; | పా v̇ప మా గ స ||
శ్రీకృ . . . ష్ణం . . | భ జ రే | రే మా న స ||

రి మా ప ని | ∖పా ∖ ŝస మా ẅమ ప మ | v̇ప గా మ గ స ని̇ ||
శ్రీ రూ ప వ | తి గో ప | స్త్రీ జా ర ం ||

అనుపల్లవి :

పా ని ప v̇ప మా | గ స రి మ ప | , స ని̇ ẅధ ని సా ||
చ క్ర ని వా | రి త భా స్క ర | ప్ర కా శం ||

సా ∕ రి సా ని | ẅధ ని స ని ప ప | v̇ప మా గా సా ||
చ ం ద్ర శే . | ఖ ర గు రు గు హా | వి . శ్వా స ం ||

సా ∖ ఫా ఫ సా రి మ గ సా | రి ప ∖ మా నీ ∖ పా స నీ ||
అ క్రూ ర వం ది త ప దం | అ ర్జు న ప్రే మా స్పదం ||

రి̇ రి̇ స ని ẅధ ని స రి̇ మ గ స | స ని స ప ని ప మ ẅమ పా మ గ స ||
న క్ర హా త దం తి వ ర ద ం | న త ఋ క స న క నా ర ద ం ||

స్వరము :

రి , సా రి స ని̇ ẅధ ని̇ ఫ ∕ స | ṡసా పా ∖ మా ṁమ గ ∖ సా రి ẅమ ||
పా ని స ∖ మా రి మ ṁమ స ṗప మ | ని ప ṗప మ ṁమ గ ∖ సా ని̇ ẅధ ని̇ ఫ ||

రీ న స̣ రిమగ \ సా రిమప | నీ ధ̣ని పసా స రీమగస |

స̣ా ని ధ̣ని పా మ మ̣ గసా | గసా ని ధ̣ని ప \ మా మ̣ గస ||

శ్రీకృష్ణం

నంచారి _ ఆదితాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

రిమప స̣ప స̣ా | సనిపమప / స స̣ా | స ని ధ̣ ని ప స ని ప |
సనిపమ మ̣ గసా | స స̣ పా ప̣ మ గ స | \ గ గ సా ని̣ ని̣ సా |
రి మ గ స రి ని̣ సా | ఫ \ స సా ని̣ ధ̣ ని̣ ఫ | స స స̣ా రి రీ మా |
పమ మ̣ా పమగస | రిమపా ప̣ మ గా | స స̣ రీ రి స రీ | స రి మ రి
/ మ గ సా | రిపమప ప̣ మ గ గ | స రి మ మ̣ ప పమగ | మ గ̣ గ
స ని̣ రి సా | ని̣ ధ̣ ని \ ఫా సా | ఫ రి స రి ఫ ఫ̣ స స̣ | ప ప̣ మ గ
గ̣ స / ప ప̣ | గ గ రి మ గ గ సా | స / ప పా స స̣ రి మ | ప మ మ̣
పమ మ̣ గా | స రి మ ప మ మ̣ గా | సా రీ మా పా | గా సా రీ సా |
గా గ̣ రి మ మ̣ పా | స రి మ గా స రీ | మా గ స రి మ గ స | రి మ మ̣
పమగస రి | మ మ̣ పమగ గ̣ స రి | మ మ̣ పని పమగస | నీ పమ
గ గ̣ సా | ని ధ̣ ని పమ మ̣ గస | రి రి మ మ̣ ప ప̣ ని ప | / సా స̣ ని
ధ̣ ని పా | స స̣ రీ రి స స̣ ప స | స ని ధ̣ ని ప స స̣ా | పా సా నీ సా |
ప ప స రీ మ గ సా | రీ రి మ మ గా సా | గ స ని స ని ధ̣ ని ప |
స స̣ ని ప స ని ధ̣ ని | ప ప మ గ \ సా సా | రీ మా పా పా̣ | రి మ
రి మ ప మ పా | ప మ మ̣ రి / గ స స̣ా | ఫ స స̣ రి మ మ̣ ప ప̣ | స రి మ

ప స స సా | రి మ ప స రి స గి స | ౸ ని రి స స ని ధ ని | ౸ సా స
ని ధ ని పా | ప మ ని ప ప మ గ స | మ మ గ స ప ప మ మ | ని ప ప
మ స ని ప ప | రి రి స స ని ని స స | రి రి మ మ గ గ స స | ↖ పా
పా సా సా | స ప ప స స ని ధ ని | ప స స రి రి మ గి స | పా మ గ
మ రి సా | ఫ స స రి మ మ గ గ | మ గ సా స ని ని | సా ; ; ; ||

ఏండ్రెండవ మేళము వంపూర్ణము.

రెండవ చక్రము ముగిసెను.

రాగాంగరాగము 18 గేయహెజ్జజ్జి

లక్షణ శ్లోకము : వెంకటముఖి

హెజ్జజ్జి రాగ సంపూర్ణ: ఆరోహేచ నివర్జిత:
మధ్యమ గ్రహ సంయుక్తస్సాయంకాలే ప్రగీయత.

మూర్ఛన
ఆరోహణము : స ♭ రి మ గ మ ప ♭ ధ స,
అవరోహణము : స ♭ ♭ ని ♭ ధ ప మ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము — సుబ్బరామ దీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; మధ్యమగ్రహము; ఆరోహణమందు నిషాదవర్జ్యము; సాయంకాలమున గానము సేయఁదగును,

గమనిక : పూర్వమేళములైన పంతొమ్మిది మేళములలో నీ హెజ్జజ్జి రాగము నాలుగవ మేళమనియు, మేళప్రస్తారమున పదమూడవ మేళమనియు, వెంకటముఖి చతుర్దండి ప్రకాశికలలో జెప్పియున్నారు. ఈ మూడవచక్రమందీ రాగము మొదటిరాగము గనుక రంజనకును, గాత్రమందు సులభముగా బట్టుటకునై పూర్వాచార్యులు ఆరోహణమందు నిషాదమును వర్జించియున్నారు.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

సా	ప ప ప మ గ రి స	రీ గ రి రి సా	
ఆ	ప్ర తి సు రూ . ప	గు వ్వ భ క తా	

నీ ధ ప ధ సా | రిం రిం గ రీ ; | ధ ధ రిం రిం స ధ ప |
మ స్తక అ భ | ప్ర అ దు రే ; | ధ న ద మి . . త్ర |

ప ధ ప మ గ రి స |
స్త్ర ం ద కు మా ర |

అంతరి:

సా స నీ ధ ప | ద ప మ గ మ పా | ధ ధ స సా సా |
సం ను తూ రే ఎ | ళ శి ధ రు ఉ రే | ది . వ్య నా మ |

రిం రిం గ రిం రిం సా |
ప్ర భా . . వు రే |

జావడ:

మా ప మ గ రిం స | రిం గా రిం రిం సా | రిం సా నీ ధ ప |
హో ట క . భూ | ధ ర చా పా | సు ర త్రా . ణ |

ని ధ ప మ గ మ ప | ధ స స ధ స స స | ధ స స రిం స రిం మ |
ని పు ణ శి . . ల | ధ ద్ధు ధ ద్ధు ద్ధు ద్ధు ద్ధు | రి మ మ ప మ ప ని |

మా , గ మ ప ధ | నీ ధ ప మ ప ధ | సా , ; ; |
నీ ధ ని స రి | రా . గా ం . ం | గా |

నీ ధ ప మ గ రిం రిం | సా , రిం గ రిం స | ధ ధ రిం రిం స ధ స |
గే . య హే ఎ జ్జ . | జ్జి , రా . గ | అ . గ్ని పా . . |

ప ధ ప మ గ రి స || సా స నీ ధ ప | ధ ప మ గ మ పా |
చ . క్ర న . గ రు || సం ను తు రె ఎ | ళ శి ధ రూ రే |

ధ ధ స సా సా | రిం రిం గ రిం రిం సా ||
ది వ్య నా మ | ప్ర భా . వు రే ||

తానము - వెంకటమఖి

1 సస రిసస రి | సస రిసరి | సస స | ధ ఫ రిస | ధ ఫ స | ధ ఫ సస స | ధ ఫ
రిస స రి | సస ధ ఫ గ | ధ ఫ రి | స గ రిస | గ రిస | ధ ఫ గ రిస | రిస ని
ధ ఫ ఫ | ని ధ ఫ ని ధ | ఫ రిస | ని ని ధ ఫ | ని ధ ఫ | మ మ ఫ మ ఫ |
ధ ప మ గ రిస | మ గ రిస రి | స మ గ | రిస గ రి | స రిస | స స రిస రి | స మ
గ రిస రి | స ప మ గ రి | మ మ ప | రిస గ రి | స రిస | ని ధ ఫ ధ ఫ | స స స
ని ని ధ | ఫ రిస స రి | స గ రి | స గ రి రి | గ రి స | స స రి స రి | మ గ రి
స గ రి | స రి స మ గ | రి స రి | స ప మ మ | ప మ ప | స ప మ మ ప | ని ధ ప
ధ ప ప | మ మ ప మ ప | మ మ గ | మ గ రిస | గ రిస | స స ని ధ ఫ | మ మ
ఫ ధ మ ఫ | ధ ఫ స స రి | స గ రి | స మ గ రి | గ రిస | రిస | సా , సా సా ||

2 స స రిస రి | స స స | ధ ప ని ని ధ | ఫ ని ధ | ఫ స ని ధ | ఫ రిన రి | రిన రి |
ఫ ధ ఫ ని ధ | ధ ధ ఫ | ఫ మ ఫ ధ | ఫ స ని ధ ఫ | మ మ ఫ | మ మ ఫ
ధ ఫ | ఫ మ ఫ | ని ధ ఫ మ | మ మ ఫ మ ఫ | గ మ ఫ | మ గ రి రి స |
రి స రి | స గ రి ఫ | స స స రి స | రి స గ | రి స గ రి స | గ మ ప | మ గ రి స |
గ మ ప మ ప | మ గ మ | రి స మ గ రి | స గ రి | స మ గ మ | రి స ప మ ప |
ని ధ ప | ప మ ధ ప | స స రి | ఫ ని ధ ఫ | గ రి స రి స | మ గ రి | రి రి స రి స |
మ గ మ | రి స గ రి | స ప మ మ ప | స స రి | స స మ గ రి | ప మ ధ | ప మ
గ మ | ఫ ని ధ ధ ఫ | ధ ఫ ధ | ఫ స ని ని ధ | ఫ ని ధ | ఫ ఫ ధ ఫ | మ మ
ప మ ప మ గ రి | స మ గ రి స | గ రి స రి స | సా , సా సా ||

3 రి రి స స రి స రి | స స ని ధ ఫ ని ధ | ఫ ధ ఫ స ని ధ ఫ | ని ధ ఫ ని ధ ఫ ధ |
ఫ స ని ధ ఫ ని ధ | ఫ ని ధ ఫ ధ ప మ | ప మ గ మ ప గ మ | రి స మ గ రి స గ |
రి స గ రి స రి స | స స స రి స మ గ | రి స ప మ మ మ ప | గ మ ప ధ ఫ ని ధ |
ఫ ని ధ ఫ స ని ధ | ప మ ప ధ ఫ రి స | గ రి స ని ధ ఫ రి | స స రి స గ రి స |
మ గ మా రి స గ | ధ ఫా రి స స రి | గ రి సా మ గ రి | స మ గ మ రి స |
రి స మ గ మ స రి | స ప మ మ ప గ మ | రి స గ రి స ప మ | స స రి స రి స గ |

రిసమగరిసరి | ధఫరిససరిస | ఫససరిసగరి | నిధధప నిధధ |
పధపపమమప | మధపమపపమ | ధపమపమమగ | మగరిసమ
గరి | గరిసగరిరిస | రిసగరిరిస | సా , సా సా ||

కీర్తనము 3 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

రామచంద్ర భక్తం

పల్లవి:

పాపమగమ/పమగరిస\నిధా | సా రిస/మ | మా గరిగమ ||
రామ చం . . ద్ర భ ఆ | క్తం భజ | మా న . స ||

గా\రిస\నిధఫా | సమ గారిగ | రిస సమగమ ||
రా ఉ సాం తకం | మాన్ మం ం | తం. (శ్రీ) . . , ||
,, ,, | ,, | రీ సా ||
,, ,, | , | తం ం ||

అనుపల్లవి:

ధా/ని ధా , పమ | /ధమ పామ | గా మ గ ||
ఆ మి షి కృత | ది వా క | రం గే ||

మ పా / ధా / ని ధా | పా పా | ధ ధ సా ||
య పొ జ్జ జ్జి రా | గ ప్రి | ధి క రం ||

సా మ గా రి సా\నిరీధ/ని ధపా | పా మ గ రి స సా | మా గ\రీ మ గ మ ||
సా మ ధా స భే దదండ చతురం | స ద్గురు గుహా సం | మో దిత వ రం. ||

స్వరము :

పా , ప మ గ రి రి / మ గ గ రి / గ రి రి స | సా , ` ని ధ ఫ ధ | సా స రి / మా గ మ ||

గ్రహము :

సా , స ని ధ ధ ప ని ధ ధ ప ధ ప ప మ | మా , గా రి స రి | మా మ ప ని ధ ని ||

/ప మ గ రి సా / ని ధ ప ధ సా రి / మ గ రి | సా / ని ధ ప పా | / మా గ రి స మ గ మ ||

స ని ధ ప మా గ రి స మా ప ని ధ ప | మా గా రి స సా | ని ధ ప మ ని ధ ని ||

(రామచంద్ర భక్తం)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

పా ప మ గ మ ప మ గ రి | ప మ గ మ గ రి గ రి సా | రి మ గ మ ప ధ

/ ని ధ పా | ధ / ని ధ ప మ గ రి రి సా | ` ని ధ ఫ ధ స రి గ రి |

ధ / రి రి స ధ ఫ ధ / ని ధ | ఫ ధ ఫా ధ / రి రి సా | మా ప మ గ

రి మ మ గా | మా గ మ ప ధ / ని ధ పా | ధ ధ పా / ధ ప మ గ రి గ |

/ మ గ రి స రి స మ గ రి | స / గ రి రి గ రి ధ రి సా | స ప మ ప / ని

ధ ప ధ పా | మ మ ప మ మ ప మ గ రి స | గ రి మ గ రి గ రి స రి | స స ` ని ధ ఫ ధ స

స రి సా రి గ రి మ గ రి స రి | మ గ గ మ ప ధ / ని ధ ప | / ధ మ / ప మ

గా గ మ గ రి | ని ధ / స స / రి రి గ రి సా | ధ స స రి స రి మ మా గ |

మ ప ధ / ని ధ ప ప మ ప ధ | ప ధ స స / రి గా రి స | స రి మ గ రి

స ధ / రి రి స | ధ ప ధ స / ని ధ ప ధ రి | సా రి స మ గ రి రి సా |

/ గ రి సా \ ని ధ పా మా | గా రి రి స ధ / ని రి సా | స / ధ ప / ధ / ని ధ ప మ గ రి | మ గ రి గ రి రి గ రి సా | సా పా ప ప మ గ రి స | రి గా రి రి రి రి సా | ధ స ధ స స ధ స ధ స | ని మ గ రి / మ మ గ గ / మ మ | గ రి స రి మ గ మ ప ధ స | రి మ గ రి సా / ని ధ ప మ | గ రి రి గ రి సా ; ||

పదమూడవ మేళము సంపూర్ణము

రాగాంగరాగము 14 : వాటి వసంత భైరవి.

లక్షణ శ్లోకము - వెంకటమఖి

వసంతభైరవీ రాగ స్సంపూర్ణస్స్వల్ప పంచమః
షడ్జగ్రహ సమాయుక్త స్సాయంకాలే ప్రగీయతే,

మూర్ఛన { ఆరోహణము : స ♭ రి గ మ మ ♭ ధ ♭ ని స,
అవరోహణము : స ♭ ని ♭ ధ మ గ మ ప మ గ ♭ రి స.

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; అల్ప పంచమము; షడ్జగ్రహము; సాయంకాలమున పాడఁతగును.

గమనిక : పూర్వమేళములైన పంధొమ్మిది మేళములలో నీవసంతభైరవీ రాగము అయిదవ మేళమనియు, మేళ ప్రస్తారమున పదునాల్గవ మేళమనియు, వెంకటమఖి చతుర్దండి ప్రకాశికలోఁ జెప్పియున్నారు

లక్ష్యగీతము — ఏకతాళము — వెంకటమఖి

ధ్రువము :

రిం స రిం గ మా మా | నీ ధ ధ మ మా మ గ | గ మ ప గ మ గ రిం స |
శ్ర ణత ళి ధీ ర | గ్రు ణ గ ం . భీ . ర | మ్ర ం ద ర గి రి ధ ర |

రిం రిం రిం స ని ని సా | ని ధ ని స ని రిం రిం స | ని ధ ని ధ మ మ మ గ |
వ్ర ర ం మ పు రు షా | ద్రా ర . ధ ర ని భ | ని గ మ గో . చ ర . |

గ మ ప గ మ గ రి స |
చం చ ల అం . బ క |

అంతరి:

సా సా ని ధ ని స | నీ రిం రిం రిం రిం సా | మ గ రిం స ని ధ ని స |
ని త్యా నం . ద | స త్య మ న ం తా | శా ం త శా . శ్వ త |
ని రిం రిం రిం సా ; |
మూ రు తి రే |

జావడ:

రీ సా రిం గ మా | మా ఛా ధ మ సా | మ ప గా రిం రిం సా |
ఆ ఆ అ . రే | భూ ఊ ర ం మా | ర మ . . . ణా |
గ రిం రిం స ని ధ ని స | ని ధ ని ధ మా మ గ | గ మ ప గ మ గ రి స |
వి న తా న ం ద న | తు ర గా న ం ద గ | త ఆ . త రె ఎ రె ఎ |
స రి గ మ ని ధ ని స | రిం స రిం గ మా గ మ | ని ధ నీ సా ; |
ఆ . . . . . అ | అ . . . . రె | రా గా ం గా ; |
సా ధ ని ధ ధ మ మ గ | గ మ ప గ మ గ రి స | రిం రిం రిం స ని ని సా |
వా టీ వ స ం త | భై . ర వి రా . గ | ఉ పా ం గ ల లి తా |
ని ధ ని ధ మా మ గ | గ మ ప గ మ గ రి స || సా సా ని ధ ని స |
ప ం చ మ రా . గ | అ . గ్ని శ్రీ చ . . క్ర || ని త్యా న ం . ద |
నీ రిం రిం రిం రిం సా | మ గ రిం స ని ధ ని స | ని రిం రిం రిం సా ; ||
స త్య మ న ం తా | శా ం త శా . శ్వ త | మూ రు తి రే ||

తానము – వెంకటమఖి

1 రిరిరి|పరిసరి|సస నిని|నిని సనిస|నిని నిధమ|మగరి
రిస|రిస|సరిసరి|మగరిరిస|గమపమగ|రిసగరిస|మమ నిధమ|మూగమ|గరిసరి|సమగరి|మగరిరిస|సమమగమ|
గమనిధమ|నీనిధ|నినినిస|మగరిరిస|నినిసనిరి|సనినినిస|నినిసనిస|మామగ|మనిధమ|గమపమగ|మగరిసరి|
మగపమగ|మగరిరిస|మామగ|రిససరి|మమనిధమ|గమఫమగ|మగరిరిస|నినినిధని|సనినినిసా|సా సా ||

2 రిరిసారిస|సనినినిపా|నినిసనిస|నినినిధమ|గమ|నిధ
మూగమ|ఫమమమగా|మగమధమ|గమఫమగ|మగ|
రిరిగారిస|మగరిఫరీ|ఫమగరిఫ|ససరిసరి|సగ|రిసరి
సస|రిసమగరి|సమగమగ|రిసనిధమ|నినిపనిధ నీసనిపా|నినిపనిసా|సనినినిస|నినిసనిరి|సస|మగరిసస|రిసమగరి|
గమపమగ|మగరిరిస|రిసమగమాగమ|సధమమగా|మమనిధమ|నినిసనిస|నినిసనిధని|నిధ|మమమాగమ|పమగమగా|మగరిరిస|నినిసనిస|నినిసనీ,|సా సా ||

కీర్తనము – త్రిపుటతాళము – ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

ప్రసన్న వేంకటేశ్వరం

పల్లవి :

రి సా రి గ మా | మ గమ / ప మ | గరి స సా ||
ప్ర స న్న వేం | క టే శ్వ రం | భ జ రే ||

నిసరిస రిరిగమ / నీ | ధ \ మగమపమగ | గరి / గరిస ||
వా . . బి . వ ర | ల భై ర వి ను తం శ్రీ ||

అనుపల్లవి :

మ గా మ / ని | ధ మ / ని ధ | , నీ సా ||
ప్ర సి ద్ధ | జ న ర | స్తి తం ||

స సం ని ని నీ ధ | మ గ మ మ / ప | మ గ రి స ||
ప్ర బ ల గు రు గు | హా వే ద్య | మా . ద్య ం ||

ని / ధాని సా ని / రి స రి / గ | గ మా మం \ గా మ / ని | ధ నీ సా / రిం సా ||
వ సి ష్ఠ వా మ దే వ వి ది | త ం వ రా ల మే | లమంగా శ్రి తం ||

రిం గ మ గా రి సా ని ధా ధ | నీ సా ని ధ \ మా | గ వ / ప మ గ రి స ని ||
ర సి క శే ఖ రం కృ పా క | రం ర క్షి త భ | క్తా నం ద క ర ం ||

స్వరము :

రీ , సా స రిరిసం స / రిరిం | స రి / గ గ మ / ప మ మం | గ మ / ం మ గ గ రిరీ ||
సా , \ నీ ధా ని మ మ్ / ధ ధ్ | / ని నీ / ప సం ని స రి గ | మ / ప మ గ గ రి సా ||

సం రి గ / మా మ మ / ప గ / మ గ రి | గ మ / నీ ధ మ / ని ధ | గ మ / ని ధ ని / రిం సా ||
స రిం / మ గ రిం గ / మ గ రిం ని / రిం స | , ని ధ / ని ధ / మా ము | గ మ / ం గ మ గ రి స ||

ప్రసన్న వెంకటేశ్వరం

సంచారి – చతురశ్రజాతి అటుతాళము – సుబ్బరామ దీక్షితులు

రి రి సా | / రి స ని ధ | ని ని | సా ॥ ని స రి గ | మ రి / గా | / మా | మా ||

గ మ / ధ ధ | / ని ని ధా | / ని ధ | \ మా ॥ గ గ మ / ప | గ / మ గ రి | / గ రి | సా ||

/ రి స ని ధ | / ని ధా | ని ధ ధ ని ॥ ధ ధ ధా | / ని ధ / ని ని | ధ ని | సా ||

ని స రి గ | / మా మా | గ మ | / ధా ॥ మ మ గా | రి / మ గా | రి / గ | రి స ||

స స రి / మ | గ మ / ధ మ | / ధ మ | గ మ ॥ గ మ / ప మ | గ మ గ రి | / మ మ | గ రి ||

/ ధ మ / ప గ | / మ గ / మ రి | / గ రి | సా ॥ రి సా | ని ని ధ ధ | ని | సా ||

మ గ రి స | ని / రి రి రి | ని రి | స రి ॥ స రి గ మ | / ప గ / మ గ | రి రి | గా ||

గ రి స స | / రి రి స రి | స స | / రి రి ॥ స రి గ మ | గ మ / ధ మ | / ప మ | గా ||

రి సా రి | గ మ ధా | ధ మ | గా ॥ మ / ప గా | రి గా | / రి ని సా ||

రి గ మ ధ | / ని ధ / ని ధ | \ మా | మ గ ॥ మ / ని ధ / ని | ధ ధ \ మా | గ గ | మా ||

గ రి స గ | మ గ మ ధ | / ని ధ | ని స ॥ ని ధ / ని | ధ మ గ మ వ గ | రి స ||

ని స రి గ | మ ద / ని ధ | ని ధ | ని స ॥ / మ గ రి స | రి గ / మా / గ రి | స ని ||

ద ధ / ని ధ | ' మ / ని | ధ ధ | / ని ని ॥ స స రి రి | మ గ రి / గ | రి స | ని ధ ||

ధ / మా గ | మ / ప గా | గ రి | సా ॥ రి రి రి స | / రి స ని ధ | ని స | / గ రి ||

/ మ గ రి మ | ' గ మ / ప | మ గ | రి ॥ ని స రి గ | స రి గ మ | మ ధ | ని స ||

/ రి స ని ధ | మ గ మ / ప | మ గ | రి స ॥ ని \ ధా ని | స రి / గ మ | గ మ | / ని ||

ధ మ గ గ | / ప మ గ రి | / గ రి | సా ||

రగుమపధని] మేళము 14 : వసంత భైరవి [అగ్ని. (శ్రీ). చక్రము

జన్యరాగము 1 : లలితపంచమము

లక్షణ శ్లోకము - వెంకటమఖి

లలితః పంచమః పూర్ణః షడ్జగ్రహ సమన్వితః,
ఆరోహే రిపవర్జ్యస్స్యాత్ సర్వకాలేషు గీయతే.

మూర్ఛన :-
- ఆరోహణము ; ♭రిసగామ♭ధ♭నిస,
- అవరోహణము : సా♭ని♭ధపమగ♭రిస.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు ద్విముఖ పంచమ వర్జ్యము; ఎల్లప్పుడును పాడదగును.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువతాళము - వెంకటమఖి.

ధ్రువము :

గరిసనీ సా సా గా మా మా | మపగమగా రిరిసనిస్సా; ||
ళకతళయళం. జంన | భా.వుక ళవన, మా ||

రిసగా మా గరిరిసగా, మ | మగళా స్నీధపమాధపళా ||
మంతా ళంమంతితహూతి | బం.ధంవద్దూతళూత ||

గమధపధనీధధపమసధపధ | నిధపమపమగమగగరిసనిగ ||
ప్రభూ ంధకా..రవ.... | గ..వరణఉదల...యిలె ||

ఆవడ:

గరిసనిసాగామాధాని | నీధధపామామాగధధా ||
భకతభయబ్భీ ళాఙాధా | కిగదఆ - . బ్భిదఆ ||

ధనీధపమగమాగరిసనగ | రిసానిధానిధాపమగమా ||
నమత్తగజబిబేద్దరసంరు | భపద్దకీయయుక్తపుముదా ||

గమగగరిసగమధధనిధనిస | నిగరిగరిసగమధధనీధనీస ||
అ . . . . , అ | అ . . . . అ . . . . . అ ||

సా నీధపమనీధపమగమధ | ధనీధపమగమపగమగరిసగ ||
సంఘటితప్రతోత్రఘుటిక అ ఆ | ప్రద.నయం.తఅఇతవఇభవ ||

రిసనిధపమగమపగమగరిస || గరిసనిసాసాగామామా ||
వై.ద్వనాధముదువెం.పటాది || భకతభయబ్భంజంన ||

మపగిమగారిరిసనిసా ; ||
భా . . పు క భవనఅమా ||

నంచారి- మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

రిసగామధపమగా | గరిసనిసా గామా | గమపగమగరి
నిపా | గమధాధపమాగా | మగధధనిధపమగగ | మ
ధపధనిధధపమా | నిధపమధపమగమా | గరిసగమధని
ధపా | ధవమగమపమగరిస | సధపధనిధపమగమ | ధప
ధధనిధ పమపమ | గధపధగమగపమగ | రిసమగ గమగ
ధపమ | గరిసనిసాగామా | గమధానీధనిధా | పామాగా
ధాధా | ధనిధాధపమపగా | మాగరిససగాగా | రిస

ని ధ నీ ధ నీ సా | గ మ గ గ రి స గ మ ధా | ధ ధ / ని ధ ధ / ని ధా
ప మ | / ధా ప మ గ రి / ప మ గ రి | స ని స గ రి గ రి స గ రి |
స గ మ ధ ప మ గ మ గ రి | రి స \ గ గ మ మ / ధ ధ ని | ధ ప మ గ
రి స గ మ ధ ని | స / గ రి స / రి సా ని ధా | ని ధ ప మ గ మ ధ ని
సా | గ గ మ గ రి స / గ రి సా | / గ రి స ని ధ / ని ధ ప మ గ |
గ మ ధ ని ధ ప మ గ రి ఽ | సా ని ధ ప మ / ని ధ ప మ | గ మ ధ ధ ని
ధ ప మ గా | మ / ధ ప మ మ గ మ ధ ని ధ | ప మ గ రి గ మ / ప మ
గ రి | రి స గా మా గ రి సా ||

పదునాలుగవ మేళము సంపూర్ణము.

రాగాంగరాగము 15 : మాయామాళవగౌళ

లక్షణశ్లోకము - వెంకటమఖి

పూర్ణో మాళవగౌళాఖ్య స్సగ్రహో గీయతే సదా.

మూర్ఛన { ఆరోహణము : స ♭రి గ మ ప ♭ధ ని స,
అవరోహణము : స ని ♭ధ ప మ గ ♭రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఎల్లప్పుడును పాడఁదగును.

గమనిగ : ఈ మాళవగౌళరాగమందుగల (స రి మ ప ధ) లు మాఱని స్వరములుగాక, కాకల్యంతరములును మాఱుబడని స్వరములుగా నుండుటచేత నీరాగము సకల శుభప్రదమనియు, షడ్జమునకు ఋషభమును, గాంధారమునకు మధ్యమమును, పంచమమునకు ధైవతమును, నిషాదమునకు షడ్జమును డాసిన స్థానములు గనుక పట్టి యభ్యసించుటకు సులభమనియు, పూర్వాచార్యులు ఈ రాగ స్వరాళిని మొట్టమొదట విద్యాభ్యాసశీలులైన బాలురకు ప్రారంభించి సరళివరుస అలంకారములను సాధించునట్లు సేయుట పరంపరాగతమయిన వాడుకగా నున్నది.

భరతమతంగాదిప్రముఖులైన పూర్వాచార్యుల సంప్రదాయము లిటులుండగ నిప్పటి నవీనులలో కొందఱు ఐరోప్యుల వాడుకయయిన శంకరాభరణ మేళరీతినిఁ గైకొని స్వరాళిని యభ్యసింపవలెనని తాముచేసిన పుస్తకములలో ప్రకటీకరించియున్నారు.

ఇటుల నేర్పరించి ప్రకటించుట మన పూర్వాచార్యుల మతములఁ జెఱుపనెంచుటకా? లేక ఐరోప్యుల ప్రేమఁబొందుటకా? లేక నెందుకోయని దోచుచున్నది.

ఈ మాళవగౌళరాగము అనేక జన్యరాగములకు జనకరాగముగా నున్నది.

లక్ష్యగీతము - మధ్యకాళము — పెంకటమఖి

ధ్రువము :

ధీ ధ పా పా మ గా మ గా రీ సా	రీ రీ గా రీ గా మ ప పా మ గా
ర వి కో . టి తే . . శ	గు ణ గ ణ ప ర భ . . వ
ధీ పా మ పా మ గా మ గా రీ సా	మ గా రీ గా రీ సా రీ సా ని ధ
మ్ర . హా అ సు ఘా . . వ	ఏ రి పా . లి త వాం డ వ
సా రీ రీ గా గా రీ సా ని ధ	సా సా సా ని రీ సా సా ని ధ ప
ధ్యా వి త సు ర శా . త్ర వ	మ్ర త మృ దు ప ద ప . ల్ల వ
ని ధ ని ధ ప ధ ప మా	గా మా ధ ధ వ మ గ రి
రె ఎ రే స ర స కృ పా	పాం గా త త చ తు ర ం

సా ; ||
గా ||

అంతరి :

గ మ ప ధ ని స	గ రీ రీ గ రీ రీ స ని ధ స	సా ; ; ; ;
శు భా అ అ ం గ	అ . రు . ధ ఖ గ తు ర ం	గా . . . .

జావడ :

గా మా పా ధ ప మా	గా మా పా ధ ప మ ప
రా గా ం గ ం మా యా	మా ళ వ గౌ . . ళ
ధ ప ని ని ధ ప ఘా ధ ప	ప మ మ ధ ధ ప ప మ మ గ
ఉ పా ం గ సా ళ ం గ	నా . . టఘా యా . .
ప ప మ గ మ గ రీ రీ సా	స రీ గ మ పా ధ ప మ గ
గౌ . . ళ మ ం గ ళ కై	శి కి మే , . ఘ ర ం . జి

రిగరిరిసనిపధపమ	గధపనిధపమగరిస
మే . . చపో . ళిట క్కు	నా . దరా ము . క్రియ
సధపధపమపమగరి	రిరిరిసనిసరిరిసా
పా . డిరే . వగు . ప్తి	కంన్నడబంగా . ళా
ధధధపమ . ధసనిరి	ధనిసరిసరిగమపమ
గౌ . ళలపఖ . . త	గు . జ్జరిగుణి . క్రియ
గమపధపధనిసాఁ	ధపమపమగమగరిస
మలహరిఔ . . ళి	అ . అర్ధిదే . . . . శి
ధగరిసనిధపధనిస	రిసనిధనిధపమగరి
దే . వరంజిఅ . గ్ని	గోఒచ . క్రంన ఆగరు

సా ; ||
రే ||

గమపధనిస	గరిరిగరిరిసనిధస
ళుభాం . అంగ	అ . రూ . ధఖగతురు .
సా ; ; ; ;	ధధపపమగమగరిస
గా	భా . షాం . గరా . . గ
రిరిగరిగమపపమగ	ధపమపమగమగరిస
సౌ . రా . . ష్ట్రిపు ఉరివి	గా డిపంతుమా రువ
మగరిగరిసరిసనిధ	సారిరిగగరిసనిధ
సా వే . ఎరిమా ళవ	పంచమపూ . ర్ణపం .
సససనిరిససనిధప	నిధనిధపధపమా
చమమా ర్గదే . శిరఅ	మకళీఫరు ఉ . జూ

గా మా ధ ధ స ఋ గ రి | పా సా || స మ ప ధ ని స |	
గౌ రీ వ ర . . . ధ అ | గా || శు భ . అం గ |	
గ రి రి గ రి రి స ని ధ ప | పా ; : . ; ||	
అ . రు ణ ధ ళ గ ళ ని . | గా ||	

తావము - వెంకటముఖి

1 సస రి గ ని స రి \| ని స రి స రి \| స ని స ని ని స \| ధ ఫ ని ధ ఫ ని ధా \|
ఫ స ని ని స \| ధ ఫ ని ఫ ఫ \| మ మ ఫా రి స . రి \| స ని ధ ఫ రి \|
స గ రి రి స \| గ రి స రి స స రి \| స రి స ని ధ ఫ మ గ రి స \| మ గ రి
ప మ ప \| స స ద ప మ ప \| మ గ రి \| స ప మ మ ప \| ప స రి స \|
ధ ఫ స ని స \| మ మ ఫ \| ని ధ ఫ మ ఫ \| మ గ రి \| గ మ ఫ \|
స స రి స రి \| స మ గ రి \| స ధ ఫ మ ఫ \| స గ రి స \| మ మ ప మ ప \|
రి స గ రి \| స మ గ మ ప \| ధ ఫ ప ని ప \| ధ ఫ రి \| స స రి స రి \|
మ గ రి \| స ప మ మ \| గ రి స \| గ మ ధ ప మ \| ప మ ధ \| మ ప
మ ధ ప \| స ని స \| ధ ధ ప ని ధ ధ స \| మ మ ప మ ప \| ప మ గ రి \|
స మ గ రి \| ప గ రి రి స \| రి స \| ని సా సా \|\|

2 స ని స రి స ని స \| ని స రి స రి \| స ని స రి \| ని స రి \| స ని \|
ధ ఫ ని ఫ ఫ స ని \| ధ ఫ ని ధ ఫ \| ప ని ధ ఫ \| ని ఫ ని \| ధ ఫ \|
ధ ఫ మ మ ఫ మ ఫ \| మ మ మ గ రి \| మ గ రి స \| గ రి స \| రి ప \|
స స రి స స ని స \| రి మ గ రి స \| మ గ రి స \| గ మ ప \| మ గ \|
రి ప మ మ గ మ ప \| ధ ఫ ని ధ ఫ \| ని స రి స \| ప ప రి \| ప రి \|
స ని స రి మ గ రి \| ప రి గ మ ప \| మ గ మ ప \| మ గ రి \| గ రి \|
గ మ ప మ గ మ గ \| స ప మ ప \| గ మ ప ధ \| ప మ ప \| గ మ \|
రి స గ మ ప మ ప \| ప రి గ మ ప \| మ గ మ ప \| ప ఫ ప \| ధ ప \|
ని గ ని ద ఫ ప \| ఫ మ ప ధ ని \| ధ ని ప ని \| ధ ధ . \| ధ ని \| రి స స

ని ధ ధ ని | ధ ని ధ ప | ధ ప మ మ | ప మ ప | ప మ | మ గ రి స
గ రి స | స స రి స రి | మ గ రి స | గ రి స | రి స | స్ని , సా సా ||

గురువిషయమైన కీర్తనములలో నిది మొదటి కీర్తనము. ప్రమాథవిభక్తిగలది,

కీర్తనము ఆదితాళము – ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శ్రీనాథాది గురుగుహో జయతి

పల్లవి:

సా , రి / గా మ | ప ధ ని / స | . ని ధ ప మ గ రి ||
శ్రీ నా థా ది | గు రు గు హో | జ య తి జ య తి ||

సా స / ని ని , ధ ధా | , పా ప మ మ గా | గ రి రి స స ని ని ||
శ్రీ చి దా న ం ద నా | థో హా మి తి స ం | ద తం హృ ది ని భ జ* ||

సా , స్ని ధా ఫ | ధ ని స / రి | , ప స్ని / సా ||
శ్రీ నా థా ది | గు రు గు హో | జ య తీ ||

అను పల్లవి:

సా , రి గ మా | ప స ని | ధ ప మా ||
నా నా ప్ర ప ం | చ వి చి | త్ర క రో ||

రి గ మా ప ధా | ని ధా ప | , మ గా , మ ||
నా మ రూ ప ప ం | చ భూ తా | క రో అ ||

గా మా పా ధా | ని ధా ప | మా , గ \ రి ||
జ్ఞా న ధ్వాం త | ప్ర చ ం డ | భా స్క రో ||

---

* 'హృదయ భజ' అనిరాని 'హృదిభజే' అనికాని యుండుటచే మేలు. 'హృదిని' అనునది అన శబ్దము. (రా. ల)

మా పా ధ / నీ స | పా మ గ | , రి సా ||
జ్ఞా న ప్ర దా య | కో మ హే | శ్వ రో ||

పా మా గ రి రి స ని ధ ఫ ధ నీ సా : ధ ధ ప ప మా గ మ | గ రి సా ని ధ పా ||
ఏ నా వ నోద్యు క్త ది . వ్య త రో | ది . వ్యో ఘా ది స | క ల దే హ ధ రో ||

స ని రి సా \ నీ / గ రి ప రి ని ధ ని సా | రి స ని ధ పా మ | , గ రి స రి నీ ||
మా న సా న ం ద క ర చ తు ర త రో | మ ద్గు రు వ రో మం | గ ళం క రో తు ||

చ ర ణ ము :

మ పా మ ధ పా | గ మా గా | రి సా ||
మా యా మ య వి | శ్వా ది | ష్టా నో ||

నీ ధ ని సా రి స | గా \ రి | / గా మా ||
మా త్మ క కా ది మ | తా ను | ష్టా నో ||

గా రి స నీ స రి స | మా గ రి | స రి గా ||
మా ల నీ మ ం డ | లా ం త వి | ధా నో ||

ం సా రి గ మ పా | సా సా | ధ ధ పా ||
మ ం త్రా ద్య జ పా | హ ం స | ధ్యా నో ||

మా , గా మా ప | / ధ ప మా | గా మా ||
మా యా కా ర్య | క ల నా | హీ నో ||

పా మ గ ధ పా మ | ప థ వ మ గ | మా పా ||
మా పు క స హ స్ర | క మ . లా | సీ నో ||

ధా , నీ సా నీ | సా ని సా | నీ ధా ||
మా ధు ర్య గా | నా మృ త | పా నో ||

నీ సా రీ గ సా రీ | సా గా రీ | w నీ సా నీ ||
మా ధ వా ద్య ళ య | వ ర ప్ర | దా నో ||

సా / రీ సా నీ ధ ప | , ధ / ని సా | రీ సా ||
మా యా ళ బ ళి త | బ్ర హ్మా | రూ పో ||

నీ సా నీ ధ ప w మ | ప ధా ని | సా నీ ||
మా ర కో టి సుం . | ద ర స్వ | రూ పో ||

ధ ని ధ పా మ గ మ | w గ మ ప ధ | నీ ధా ||
మ తి మ తాం హృ ద య | గో పు ర | ది పో ||

పా మ గా \ రీ స | w రి గ మ ప | ధా పా ||
మ త్త ళూ రా ది | జ య ప్ర | తా పో ||

మా \ w గా మా / ధ ధ ప ప మా గ \ రీ స | రి సా ని w ధ ని స | ను గ ధ ప / ని ధా ప ||
మా యా మా ళ వ గౌ . ళా ది దే ళ | మహీ పతి భూ జా | త ప ద . ప్ర దే ళ ||

మా w గ పా w మ ధ ప సా నీ / గ రీ స | మ గా రీ స స ని | , ధా ప మ గ రి w నీ ||
మా ధ వా ద్యమర బృంద ప్ర కాళ | మ హే ళ స్య మ హో | ర్వీ ప దే . ళ ళ ||

(శ్రీనాథాది)

ఈ కీర్తన పల్లవమున సరళ జంటస్వర సరళుల త్రికాలములున్నూ, అనుపల్లవమున అలంకారముల రీతులున్నూ జూపించియున్నారు. ధాతువున గమనించి జూడుడు.

కీర్తనము 2 - రూపకతాళము

ముద్దుస్వామిదీక్షితులవారి శిష్యుడగు తంజపురి పొన్నయ్య కృతి.

మాయాతీత స్వరూపుఁడీ

పల్లవి :

స రి గా మా	పా ప మ గ మ గ మ ‖
మా యా తీ	త స్వ రూ పి ‖
పా ; ప̣ ధ	ప మ గ రి / గ రి \ ని̣ ‖
ణీ న ను	బ్రో ఒ వ . మే ‖
ని స ని ధ ధ̣ ని ధ ప	ప̣ ధ ని మ గ రి గ \ రి
మ హా త్రి పు ర	సుం ద , . . రీ
రీ సా సా	సా , స రి గ మ ప ద
. . ఈ	. శ్వ ం . . . ం
ని స ని ధ ప మ గ మ గ రి స ని ‖	
ం . . క రి . . ‖	మాయాతీత

అనుపల్లవి :

పా పా̣ , ధ ధ̣ ప మ	మ ప̣ ప మ గ \ రి స
మా యా మా	శ్వ ర గౌ . శ్వ
స మ గ మ ప మ పా	, ధ ని స ని ధ ప
దే శ ము న	మ హి మ గ ల దో
ధ ధ̣ ప ప మా గ మ | ప మ	గ రి / గ రి స ‖
ర ల ర్చిం చు	. . యో . శ్వ రీ ‖
మ గ రి స ని పా మ గ రి స ని	స రి గ మ ప మ గ మ ప ధ ని స
కా య జు ని వై రి కి ప్రా . ణ	కా ం తా బృ హ దీ . శ్వ రి కృ ప

/రిని/స ధ/ని ప/ ధమ/పగమని | ధపమ/ధపమ గమగరిసని ||
సే యవ లెను శ్రీ. గురుగుహ | సామి కినే. దా సుడై. తి ||

మాయాతీత

నంచారి _ మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

ధపమగమా గరిసా | మగరిగరిస/గరిసా | /గరిసరిసని ధ/నిసా | ధనిసరి/గరిగమపమ | గమపధపమ/పమ గరి | గమధపమగ/మగరిస | మగరిసగరిసని ధధ్ | /సారిరిగరిసా నిధ | సస\రిరిసస నిసనిధ | నిసరిగమా గరిగా | గమపధపనిధపమా | పనిధప/ధమ/పగమా | /గామాపాగమపా | \గామాగమగరిసరి | గమపధనిధ పమగా | పమగమగరిగరిసా | గగ/మమ/పప/ధధ/ /నిధ | /నిధ/నిప/ధమ/పగ/మరి | గరిగమసరిగ మపా | గమపప్ధానిధపా | నిధనిప/ధప/ధమగా | పమ గరిరిపమగరిగ | సరిగరిగమపధనీ | గమపధనిసనిధపమ | సనిధపనిధపమధప | నినిధధనిధపమగమ | సరిగమగ మపధనిస | పధనిసరిగమగరిస | మగరిసనిధసనిధప | ధని/సానిధ/రిసాని | ధనిధ్ానిధపామా | మగరిగరిస నిధా | రిసానిధనిధపామ | గమపధనిససరిగమ | పధనిసనిసరిగమప | ధనిసరిగరిసానిధ | సనిధ్పామాగా | రిగామా/ధ్పా | మాగారిగారి | సానిధ్ానిసా ||

రగు మప ధను] సీళమ ౬ : మూళచక్రగాళ [శిగ్ని. గో. చక్రము

జన్యము 1 : సాళంగనాట

లక్షణ శ్లోకము : వెంకటమఖి

సాళంగనాటా సంపూర్ణా ఆరోహే గనివర్జితాః
షడ్జగ్రహాన్వితాసాయం సంధ్యాకాలే ప్రగీయతే.

మూర్ఛన
- ఆరోహణము : స ♭ రి మ ప ♭ ధ స,
- అవరోహణము : స ని ♭ ధ ప మ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము — సుబ్బరామ దీక్షితులు

ఉపాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఘనరాగము; ఆరోహణమందు గాంధార నిషాద వర్జ్యము; సాయం౨ాలమున పాడదగును.

గమనిక : ఈ రాగమందు (స నిస) ఆను ప్రయోగములుగాక (స ని ధ ప) యనెడి ప్రయోగములు ప్రాచీనుల గీత ప్రబంధములయందు లేవు. (మ గ రి స) యను ప్రయోగమందుగల గాంధారము వదిలింప్ర, లేక ఒ౨౫౬కలో ముషభమునకుం దిగుట ప్రాచీన సంప్రదాయజ్ఞుల వాడుకగానున్నది. (మ గా రి), మ గ మ) యను ప్రయోగములందగల గాంధారములు ఒరయక నొక్కక వచ్చును.

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటమఖి

ధ్రువము :

ధ ధ ప	ప మ ప ధ స సా రి స ని
స మ ర	స . వ్య స అ చి భి రు ఉ

సా రి స రి మా గ రి స | మ మ ప మా మ గ రి స స |
దా ది ధ ర ణి ం వ రి ఇ | న త జ న ప్రా . . . ణ |
రి స స రీ రీ ధ స స | మ గ రి స స రి స ధ పా |
జా . ణు రే రె త్తు ఱు అ | ర అ తి మ ం డ అ లి రె |
ప మ ప మ గ రి స
క ళ వ ళి ఇ వె ఎ

ఆవడ:

రి స రి | మ గ రి మ మ పా ధ ధ ప |
స మ ర | స అ వ్య స అ చి త్తు ఱు రె |
మా ప మ గ రి స రి స ని | సా సా రి స రి మ గ రి |
దె ఖు ని ఇ రె రె నం . ది | తో . ఒ ఒ . వ ని ఇ |
మ మ ప మ గ రి స ధ రీ | రీ రి స ని సా మ గ రి |
దె . వు తు ం మి ఇ వి ఁా | ల ధ రు వు రే దె ఎ ఎ |
స స రి స ధ ధ ప ప మ ప | ధ స సా సా , మ గ రి |
శ . . ధి . శ మ ం స్యు | రె ఎ . యా తి య ం |
మ మ ప మ గ రి స మ గ రి | స ప మ గ రి స స రి స ధ |
వ అ ఇ య ఇ య ఇ య ఇ య | అ . . . . . అ |
ప మ ప ధ స స రి మ ప మ | పా ధ ధ ధ మ మ మ ప రి |
అ . . . . . అ | అ . . . . . అ |
రి స స రీ రీ ధ స స | మ గ రి స స రి స ధ పా |
అ . , రే రె తు ఱు అ | ర అ తి మ ం డ అ లి రే |
ప మ ప మ గ రి స ॥ ధ ధ ప | ప మ ప ధ స సా రి స ని |
క్ష్ళ వ ళి ఇ వె ఎ ॥ స మ ర | స . వ్య స అ చి ఖి రు ఉ |
సా ||
దా ||

కీర్తనము - త్రిశ్రగతి రూపకము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

అవ్యాజ కరుణాకటాక్షి

పల్లవి :

రి , మా ప	ధ ప మా	గ రి స ‖
అ వ్యా జ	క రు ణా	క టా క్షి ‖
ధ స సా రి మ	గ రి గ	రి స స ని ని సా ‖
అ ని శం మా	ను వ కా	మా క్షి ‖

అనుపల్లవి :

ధా మ పా ధ ప	మా గ రి	, స రి ‖
ర వ్యా ది న	వ గ్ర హో	ప యే ‖
ధ సా రి మ గ	రి మ ప	, ధ పా ‖
ర సా శం . గ	నా ట క	క్రి యే ‖
ధా సా ధా	రి సా ధ	, ధ పా ‖
ది వ్యా ల ం	కృ తా ం గ	శ్రి యే ‖
మా గా రి స	ధ ఫ మ ఫ	, ధ సా ‖
దీ నా వ న	గు రు గు హా	ప్రి యే ‖
సా / ధ ధ ప పా ప మ గ రి స	రి స ని ధా రి స ని	సా ధ ప మ గ రి స ‖
స వ్యా ప స వ్య మా ర్గ	స్థే స దా న ము .	స్థే శు క హా స్థే ఎ ‖

స్వరము :

రి , మా ప మ స / ధ ధ ప ప	ప ప ప మ / ధ ప మ గ	రి / మ గ రి రి స స ‖

నిసధధాఫమఫధ/ససా | /రిరి\సారిరి/మగ | రిమ/పపమగరి ||
మగరిరిసనిస/ధధాస | నూగరి\మమ/పప | మపధసధధ/రిస ||
/మగరిసాసస సనిసధాధ | పమపమాగమగ | రిస/ధపమగరిస ||

అవ్యాజ కరుణాకటాక్షి

సంచారి - త్రిపుటితాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ధధఫధ/ససా | రిరిసనిసా | రిమమగరిస | సరిసధధ
ఫా | ధసపమగరి | రిరిరిసనిస | ధరిసరిరిసా | ధాఫమ
ఫధస | రిమగరిపమ | మగరి రిసనిస | సారిసరిమగ |
మాగరిరిసా | రిమగరిమగరి | పసుగసనిసా | మగరిసనిరిస |
ధపపమగరిస | సధపమపమగ | రిమగరిరిసా | ధధధమ
మపమ | రిరిసనిరిస | సరిధాఫా చుగరిరిసధప | పమ
పమగరిస | రిమగరిసరి | రిపమగరిస | రిసనిసరి | సా
ధపమగరి | సారిగరిపా | సధధపమసా | సనుగరిసరి | ధస
రిసరిసధ | సా మమగరి | పసుపపపధా | ధధపమగరి |
మమపమగరిమ | గరిసమగరిస | పమపమగరిస | సధధ
పమపధ | పసధపనుగరి | సరిమ పాధస | ధధసరిసనిస |
రిమగరిరిసా | ధసని/రిరి | మగరిసరిసా | రిసధపాప
మ | గరిరిమగరిస | రిమపధధసని | ధసనిరిసనిస |
ధధపమగరిస | ధసనిరిమగరి | రిరిసనిసా ||

జన్యరాగము 2 : ఛాయాగౌళ

లక్షణ శ్లోకము - వెంకటమఖి

ఛాయాగౌళశ్చ సంపూర్ణ ఆరోహే గ ని వర్జితః,
నిషాద గ్రహసంయుక్త స్సాయంకాలే ప్రగీయతే.

మూర్ఛన :—
ఆరోహణము : స ♭ రి మ ప ♭ ధ ప మ ప ధ స ని స ,
అవరోహణము : స ని ♭ ధ ధ ప మ గ స ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; సంపూర్ణము; నిషాదగ్రహము; ఆరోహణనుందు గాంధార నిషాద వర్జ్యము; సాయంకాలమున పాడఁదగును.

లక్ష్యము - కీర్తనము - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

సరస్వత్యా భగవత్యా

పల్లవి :

స రి	స మ గా ॥ , మ గ	సా ని ॥
స ర	స్వ . త్యా ॥ భ గ	వ త్యా ॥
సా ,	ని ధ ప మ ॥ ప ధా	సా ; ॥
సం	ర . . ఖి ॥ తో	హం ॥
రి ,	మా పా ॥ ధ ప మ	గా రి మ గా రి ॥
ధా	యా గా ॥ ర త ర	యా వ ర యా (శ్రీ) ॥

అనుపల్లవి :

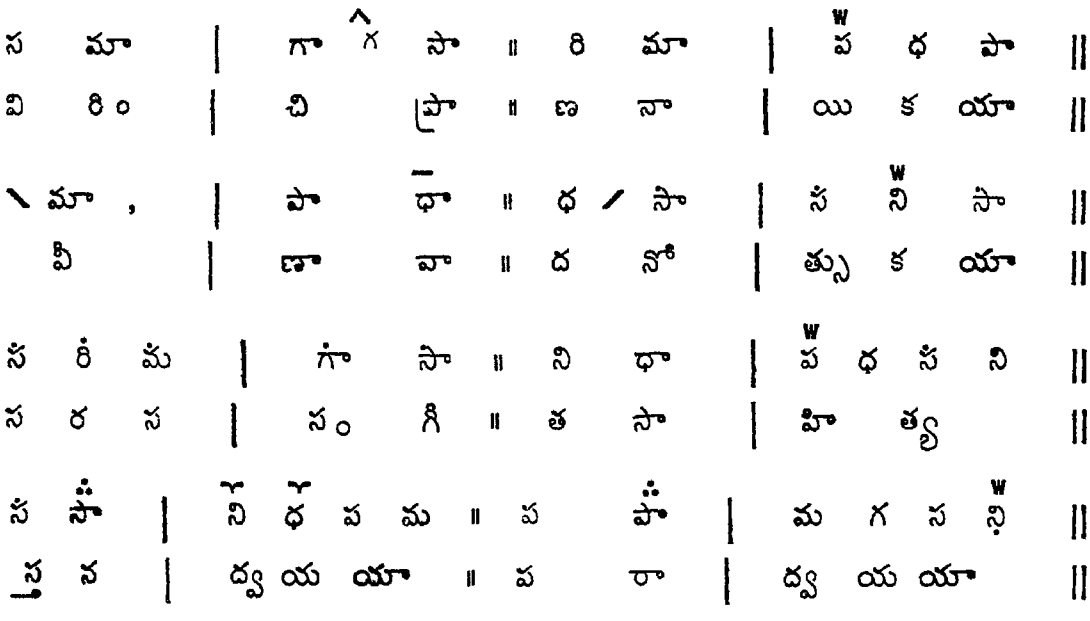

సరస్వత్యాభగవత్యా

చరణము :

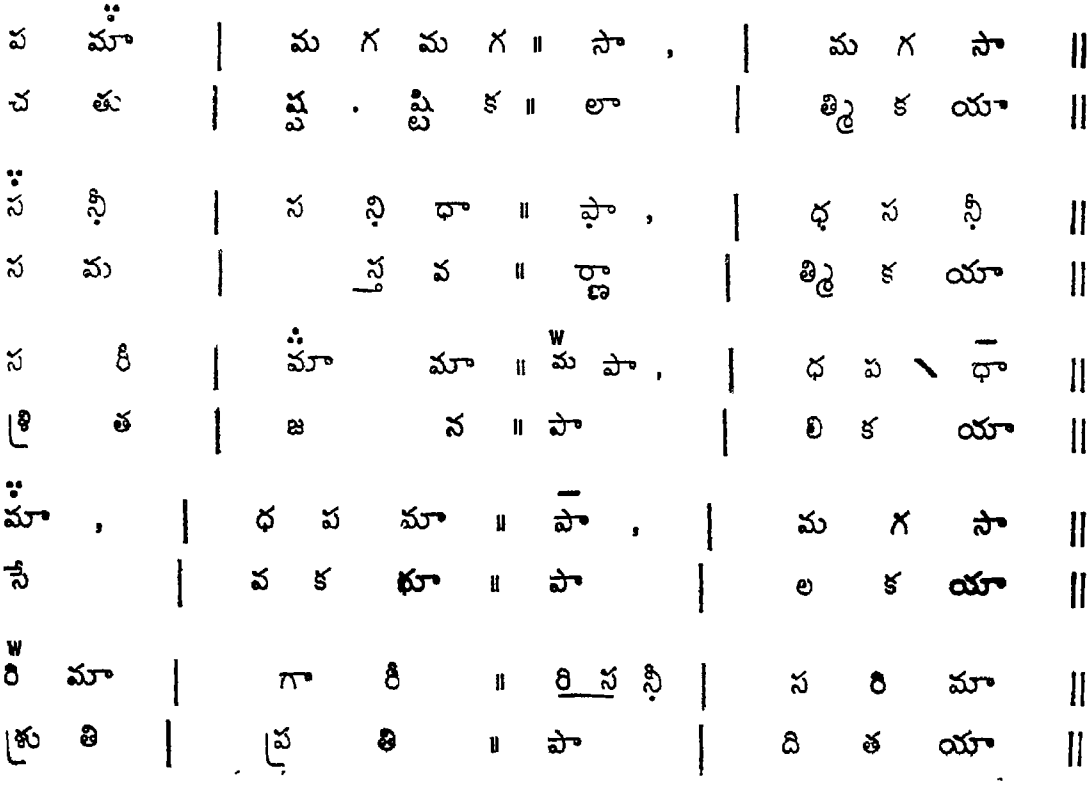

రీ , | పా మా ॥ పా , | ధ ధ̇ పా ||
శు | భ్ర వ ॥ స్త్రీ | వృ త యా ||

ప / సా | సా స̇ ని ॥ ప ధా | ధ̇ ప ధా ||
న తేం | ద్రా ద్య ఖ ॥ ఖ దే | వ త యా ||

సా ని | ధ / ని ధ̆ మ ॥ గ గ̆ సా | ప మ గ స ||
నం ద | గు రు గు హా ॥ సు సే | వి త యా ||

ధ̆ సారిమా | / పమగా సరిసా ॥ మా పా ధ ప | మ̆ పధసస సరీ ||
ర తీ రమా | గి రి జార్చి తయా ॥ ర త్నా భర | ణా లం కృ తయా ||

మ గ సా సా | సా ని ధ ధ̇ పా ॥ మా గ సా ప | మగా సరిమగా ||
మ తి మ జ్జి | హ్వా గ్రస్థి తయా ॥ మం గళ ప్ర | దయా స్వ దయయా ||

సరస్వత్యా

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రిరిసనిసారి / మ̇మా | మగసారి / పమగసా | రీ మ గ స రిసనిసా |
రి / మ మ̇ా పధ ధ̇ పమగ | మ / ధపప̇మగమా మ̇గ | సరిసమగసరిరిసా |
సనిసధఫధధసనిస | ధసరిమగసపమగస | రిసనిధసనిసరి సా |
రిమ మ̇ా పా పమగస | మ మ̇పప̇ / ధ ధ̇ పమగస | / ధ ధ̇ ప ధ ప మ గ
సరిస | నిసరి / మ మ̇వధపమగ | మగసనిసరిసపమగ | సధవధప మ
పమ మ̇గ | సస రి / మ మ̇గసరిరిస | సనిధఫధఫనిసరీ | స రి మ మ̇
పా ధ ప ధా | మా ధ మ పా మ గ సా | మగసరిసనిసరిమా | రీ ప మ ప ధ
పమపా | మగసారిసరిమగా | రిమామసపధ ధ̇ పా | ధసనిసనిధప

ధా | సనిధపమపమగసా | ధపమగసరిసస్ని సా | రిమ మ పధపమ
పధా | ధసనిసనిధ / నిధపా | రిమగా సరిసనిధా | సానిధనిధప
మగరి | పమగాగసరిరిసా | సరిమపధప మపధస | ని స స నిధధప
మగస | రిసరిమగసరిరిసా ||

జన్యరాగం 3 : మంగళకైశికి

లక్షణశ్లోకము - వెంకటమఖి

చ్యుత పంచమ సంయుక్తావక్రారోహావరోహణే,
సంపూర్ణాసగ్రహోవేతా సాస్యాన్మంగళకైశికీ.

మూర్ఛన :- ఆరోహణము : స b రి గ మ ప మ గ ప b ధ ని స,
స b రి మ గ b ధ ప స,
అవరోహణము : స ని b ధ ప మ గ b రి స.

రక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; రక్తిరాగము; ఆరోహణమందును, అవరోణ మందును చ్యుతపంచమము వక్రము; (గ మ ప మ గ) యని చ్యుత వంచమమును, (ధ ధ రి రి) యనే జాతియును కూర్చుకొనవలెను. ఎల్లప్పుడును పాడఁదగును.

లక్ష్యగీతము - ముక్తపద గ్రస్తము - ధ్రువతాళము - వెంకటమఖి

ధ్రువము :

మా మా మా గ గ గ రి రి గా గ | ధా రి రి గా మ గ రి రి సా ; |
రే రే శ్రీ రా . . మ భ ద్ర | భ ద్ర గ జా ధి క యు గ ళీ |

గమధపమా గమగకికిరిసా | రిరిగరిగసిధపమ గమగరిస |
యుగళి . సంతమణి . రమణీ | రమణీ . యతరలక అరజనిక |

రిసనిసరినిసరిగమగరి | గమపా గమగరిసనిధా |
రజనీరజనీరజభా . . ణ | బఅజాజనకకగధ, చా |

రీరీగరిమగరిససారిస | ధానిధపమగరిగమగరిసా |
ధారాధరణీ . ధరజిద్దర | జిద్దరధరధరధఉరెఎరే |

జావడ:

మా, మా గమపమగమగారి | గామపగామగరిసనిసరీ |
రే ఎ శ్రీ . రా మభ . ద్ర | భద్రగజాధికవైభవురే |

రీరీగారిమాగగరిరిస | రిసనిసనిధరీరీగరిగమ |
భావజ్ఞ ప్రభావబం . ధుర | బం . ధుర కీ . రిత్తిధవళిత |

రిరిగరిరిగమపగమగరిసరి | మగరిసనిధరీరిగరిమగ |
ధవళికఅం . . గతరం . గ | రం గదభయదానిప్రకరణ |

* సరిగమధపసనిధపమగరిస ||
రణరం . గభీ . . మచణురెఎ ||

కీర్తనము. - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

శ్రీ భార్గవీభద్రం మేదిళతు

పల్లవి:

మా ,	మా మా ॥ , మా	గ మ ప మ గా ॥
శ్రీ	. భా ॥ ర్గ	వీ ॥

---

* సరిమగధప, అనియు పాఠాంతరము

, గా | మ ధ పా ద ॥ మ గా | / రి సా ||
భ | ద్రం మే ॥ . ది | శ తు ||

సా , | రి మా , మా ॥ , మా | గ మ ప మ గా ||
(శ్రీ) | . . భా ॥ ర్గ | వీ ||

, గా | మ ధ పా ద ॥ మ గా | \ రి సా ||
భ | ద్రం మే ॥ . ది | శ తు ||

ని ధా , | / రి రీ ॥ గ రి గ | మ / ప మ గ ||
(శ్రీ) | రం గ ॥ ధా | మే ||

, రి / గ | \ రి రి ॥ సా , | సా ; ||
శ్వ | రీ ॥ ఈ | ఈ ||

అనుపల్లవి :

స రి | మా గం ॥ / ధ ని ధా | మ పా ; ||
సౌ | భా గ్య ॥ ల | శ్రీ ||

స ని | ధా మ పా ॥ , పా | గా మా ||
స త | తం మా ॥ మ | వ తు ||

ధ పా | మా ప గా ॥ , రి గ | రి స ని ||
స క | ల లో ॥ క | జ న ||

ని స రి స రి | , రి మ ॥ గా రి | రి స రి మ ||
సి . . . . | వి ష్ణు ॥ మో హి | ని . . . ||

(శ్రీ) భార్గవీభద్రం

చరణము:

మ / ధ ప | మ గ ప మమ ॥ గ రీ | : / ప మ ||
చు ద న | గు రు మా ॥ ని ని | మ మ ||

గరీ / గ | \ రి రి స ॥ నిస ధ రి | రి రి గ రి ||
మన సి | తి ష్ఠ తు ॥ మ ధు క | ర వి జ య ||

/ మా , | గ రి సనిస ॥ స రి | నిస రి స ||
మం | గ ళ కై ॥ శి కా | ని వ స తు ||

స రి మ | మ గ ధా ॥ ధ పా | సా సా ||
స ద న | మ . ధ్యే ॥ మ హా | ల క్ష్మి ||

సధా | / రి రి రి రి ॥ సా , | ని ధ పా ||
స దా | వి హా ర తు ॥ సా , | మ జ హే ||

మ గా | రి సా ॥ ధ రి | మ గ రి స ||
మ కుం | భ స్నా ॥ వి తా | వి జ య తు ||

ధ ధ / రి స రి | మ గ రి స / మ మ మా ॥ ప ధ ప స నిస | సరి మ గ రి సా ||
ప ద నయనా | న న క ర న ళి నీ ॥ ప ర మపురుష | హా రి ప్ర ణ యి నీ ||

సనిధ / ని ధ ప | మ గ / ధ ప / సస నీ ॥ ధ ప మ గ రి | రి సా రి మ గ రి / మ ||
వ ద న క మ ల | గు రు గు హా ధ ర ణీ ॥ వ ర ను త ర ం | గ నా థ ర మ ణీ . ||

శ్రీ భార్గవీ.

సంచారి - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

మమా గమపగ | మగా రిరిగా | ధా / రిరిగా | మగా రిరిసా | గమధపా ద

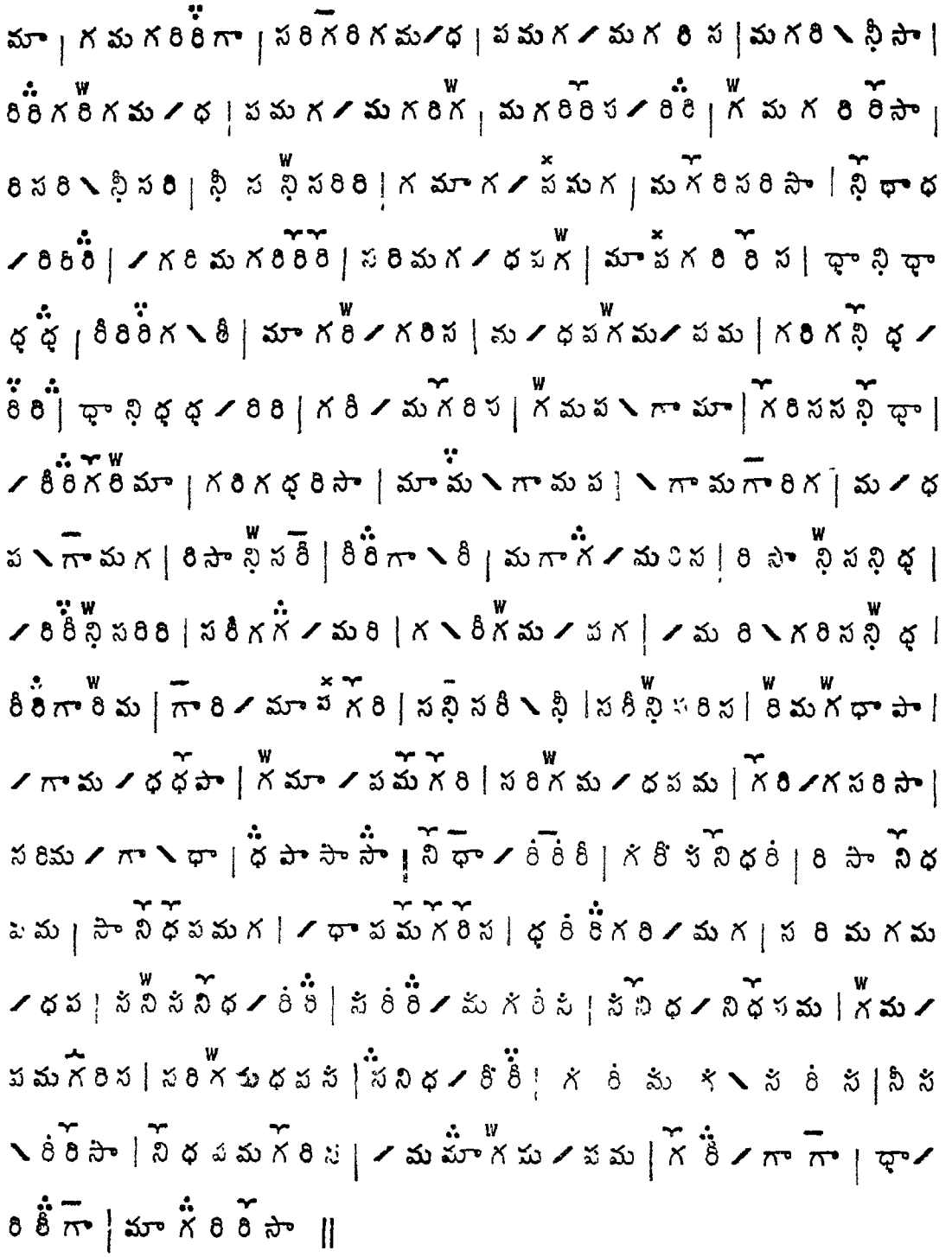

జన్యరాగము 4 : మేఘరంజని

లక్షణశ్లోకము – వెంకటముఖి

ఔడవీ షధవర్జా రివక్రాస్యా దశరోహణే,
షడ్జగ్రహాణ సంయుక్తా గాతవ్యా మేఘరంజనీ.

మూర్ఛన
ఆరోహణము : స ṛ రి గ మ ని స,
అవరోహణము : స ని మ గ స ṛ రి స.

లక్షణవివరణము – సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; ఔడవము; షడ్జగ్రహము; పంచమధైవతవర్జ్యము, అవరోహణమందు ఋషభవక్రము; ఎల్లప్పుడును పాడదగును.

లక్ష్యగీతము – రుంపతాళము – వెంకటముఖి

ధ్రువము :

స సా	రి రి స స రి సా స ని మ	మ మ మ మా గ మ ని స రి
అ రె	స మం గ ణిం . మ ఆ ఖు	పం . క్తి క ంధ రు ఖ ండ

ని సా రి స రి మ గ స	రీ రి స ని సా
నో ద్దండ పర . . .	క్రంముఁ దెఎ రే

అంతరి :

మ గ స	రీ రీ రి ష స రీ రి	మా గా మ నీ సా రి
శ్రీ . .	వి . ర ర ఘురామ	చం . ద్ర రా జీ వ

ని సా రి ని స రి రి రి	సా ; ; స
లోచం న దే . . . వు	రే రె

జావడ:

మ మా | మా గ సా రి స నీ స | రి స రి ని స రి మ మా మ |
అ రె | జా న కీ ర మ ణ | గ రు డ వా . . . హా న |

సా ; రి స రి మ గ స | స రి స ని ని మా గ సా | స స రి స రి మ గ మ ని స |
ప ం . న గ శ య న | పా వ ఁ న మూ రు తీ | అ ఱియతియ అఱియఱియ |

రి స రి ని స రి మ మ గ గ | మా , ; గ స ||
అ ఱియ అ ఱియ ఱియ ఱియ | రే రె ఎ ||

మ గ స | రీ రీ రి స స రీ రి | మా గా మ నీ సా రి |
శ్రీ . . | పి ర ర ఘు రా మ | చ ం . ద్ర రా జీ వ |

నీ సా రి ని స రి రి రి | సా ; ; స ||
లో చ ం న దె . . వు | రే రె ||

గమనిక: ఈ మేఘరంజని రాగమునందుగల కొన్ని గీతముల (మ గ రి స) ప్రయోగములును కనుబడుచున్నవి.

జన్యరాగము 4 : మేఘరంజని

కీర్తనము - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

గమనిక: నరాంకితముగా సాహిత్యములుసేయని దీక్షితులవారు ఈ మహారాజును విష్ణ్వంశీభూతులుగాఁ గొనియాడి యీ మేఘరంజని కీర్తనమును రచియించియున్నారు.

వేంకటేశ్వరయెట్టప్ప భూపతిమాత్రయేవాం.

పల్లవి :

సా | ని ⁄ గా మ ॥ గ గ | రి ⁄ గ స స ని ||
వేం | క టే శ్వ ॥ ర యె | . ట్ట . ప్ప ||

సా | W మ గ మా ॥ మ ని | , W ని స రి స రీ ||
భూ | ప తి మా ॥ శ్ర యే | హం . . . ||

రీ | W గ మ గ ⁄ స రి ॥ స ని | స రీ , ||
వి | శ్వ వి క ॥ ల్ప | ప హం ||

స W ని సా | స ని ప గ మ గ స రి ॥ సా రి స | రి స రి మ W గ మ నీ ||
వి ద్వ | జ్జన క . ల్ప భూ రు ॥ హాం ప ద | న స ర సీ . రు హాం ||

సా | ని \ గా మ ॥ గ గ | రి గ స స ని ||
వెం | క టే శ్వ ॥ ర యె | ట్ట . ప్ప ||

సా | మ W గ మా ॥ గ \ రి | , సా సా ||
భూ | ప తి మా ॥ శ యే | హం ||

అనుపల్లవి:

సా | రి మా మ ॥ మ గ | మ గ రి స W ని ||
కం | క శై ల ॥ మ . | ధ్వ జి త . ||

సా | మ గా మ ॥ రి స | W ని స రి గ ||
కా | ర్తి కే య ॥ శి వ | గు ఱు గు హా ||

మ ని | \ గా మ గ ॥ , రి | ⁄ మా మా ||
క రు | ణా క టా ॥ ఉ | పా త్రం ||

గా | రి గ రి ॥ స ది | స ని సా ||
కం | జ ద ళా ॥ య త | నే . త్రం ||

, రి | స ని సా ॥ రి గ | మ గ మా ||
కం | క ణ హా ॥ ర కి | రి . టా ||

నీ | స ని మా ॥ గ మ | ని సా ||
లం | కృ త సుం ॥ ద ర | గా త్రం ||

రీ | మ గ రీ ॥ రీ | రి స ని ||
కాం | చ న వృ ॥ ష్టి | ప్ర ద మే ||

ని / గ | , మ గ మ ॥ గ స | రి స స ని సా ||
ఘ ర | ం జి త్ప్ర ఖే ॥ హా . | ఖే . త్రం ||

సా స స | ప స స స స ప స స ॥ స రి స ని | , ని మా ని సా ||
పం క జ | భ వ ముఖ సు ర కృ త ॥ స క ల ని | ష్క ళ స్తో త్రం ||

రి మా | గ స రీ రి స స రి ॥ సా ని \ మ | , గా మ ని స రి ||
స ం క | ల్ప వి క ల్ప ర హి త ॥ స చ్చి దా | న ం ద మా త్రం. ||

సా , స | ని ని మ గ మ ని మ గ | మా , ని | మ గ మ గ రి రి స ని ||

సా , స | ని స / రి , రి స రి | / మా , మ | గ మ / ని , ని స రి ||

స రి మ గ | రి స ని స రి రి స ని | స ని మ గ | మ / ని మ గ మ గ రి గ ||

స రి ని స | రి రి గ గ మ మ / ని ని | / స సా ని మ గ మ ని ని స రి ||

వేంకటేశ్వర

సంచారి మత్యతాళము – సుబ్బరామదీక్షితులు

సా ని స ని ∖ మా గా | గ మ ని ని స రి స ని సా | రి స ని మ గ మ ని ని ∕ మా | గ మ ని మ గ స రి రి సా | ని ని ప రి గ ప రి మ గ మా | ని మ గ స రి స రి గ మా | ని మ గా స రి సా ని | గ స రి స ని ని ∖ ఘా ని | ఘ ని స రి ని స ∕ గ రి సా | ని ప రి మ ∖ గా మ మ ని | మ గ మ రి స రి స ని సా | ని ప రి గ గ రి గ మ ని ని | సి మ గా ని మ గ రి సా | ని మ గా స రి గ స రి స | ని ఘ స ని ∕ రి స మ గ మా | సా ప గ మ మ ని మ గ మ | రి మ రి రి స ని ప రి సా | మా గ మ ని ∖ మా గ గ మ | ని ప రి రి స ని ప రి మ గ | మ ని మ గ ని మ గ మ రి గ | స రి ని స ∕ రి రి స ని సా | మ గ మ మ ని ∖ మా గ మ | ని మ గ మ గ ప రి మ గ మ | ని ప మ గ మ ని మ గ గ మ | ని మ గ గ మ ని మ మ గా | మ రి గ స రి ని ప మ గ మ | రి సా రి మ గా మ ని ని | మ గ మ రి రి గ ని ప రి గ | ప సి రి గ రి స రి మ గ మ | స రి గ మ ని ని మ గ మ ని | మ గ మా ని ని స రి సా | రి రి మ గ స రి స ని రీ | స ని మా గ మ ని ని సా | రి మ గ స రి స ని మ ని ప | సా సి సి ని మ గ మ ని | ∖ గా మా ని మ గ మ గ రి | ∕ మా గ రి స ని ప రి గ మ | స రి మ గ మ ని మ మ ని ని | స రి మ గ రి స ని స రి రి | స ని మ గ మ ని మ గ మ గ | రి స ని ప రి మ గ మ ని ప | రి సా ని స ని ∖ మా గ మ | ని సా రి స ని ∖ మా గా | మ మ గా రి గ రి సా | ని ∖ ఘా ని ప ∕ రి రి సా ||

జన్యరాగము 5 : మేచబౌళి

లక్షణశ్లోకము - వెంకటమఖి

మేచబౌళిస్తు సంపూర్ణా ఆరోహే మనివర్జితా,
షడ్జగ్రహ సమాయుక్తా గేయాగాయక సత్తమైః.

మూర్ఛన

ఆరోహణము : స రి గ ప ధ స
అవరోహణము : స ని ధ ప మా గ రి స.

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము: సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు మధ్యమ నిషాదవర్జ్యము; రక్తిరాగము; పల్లవ్వడును పాడదగును.

ఈ మేచబౌళినే గున్మకాంభోదియనియుఁ జెప్పుట వాడుక.

గమనిక: వెంకటక్షి సంగీతశాస్త్ర ప్రాచీన పుస్తకములో ఈ మేచబౌళి రాగమునకు అవరోహణమందు మధ్యమము ఒకసేదియని వ్రాసియున్నది. దీని వివరణము: 1. అవరోహణమందు పంచమస్థానమునసుండి జారుతో మధ్యమస్థానమునకు దిగిన మాత్రమే ఒరికతో గాంధారమునకు దిగుటయును. 2. జారులేకనే మధ్యమమందు ఒరికతో గాంధారమునకు దిగుటయును సంప్రదాజ్ఞుల వాడుకగా నున్నది.

ఈ ప్రయోగములకు ఉదాహరణములు :

1. స ని ధ ప మా గ రి స.
2. స ని ధ ప మ గ రి స. వీనిని గమనింపుడు.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువరూపకతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

రీ రీ స ని ధ ప ధ ని ధా | పా ప ప మ గ | గా పా ధా |
జ య జ య మ ద వి సు తా | సు ఖ ం డ న | కో దం డో |

రీ రీ సా ; | రీ రీ గా గా | గ పా మ గ రీ స | మ గ రీ స ని ధ | ప ధ
ద్దం డా | హి త ల ం క | తా . ట ం . క | వీ . ధి ని ట ం | ం క

జావడ :

గ రీ స రీ గ ప ధ ని ధా | పా పా ప మ గ | గ ధ ప ప మ గ |
జ య జ య మ త వి మ తా | సు ఖ ం . డ న | కో . ద ం . డ |

గ ప మ గ రీ స | రీ గ రీ రీ స వి | ధ ప ధ స సా |
ద ం . డ ధ ర | ద ం డ వై . క | ప ం డి తు రే |

రీ రీ గా రీ రీ | స ని ధ ధ ప మ | ప ధ ప ధ ని ధ |
ఇ య రె త్తి య | ఇ య ఇ య ఇ య | వ ల్మి . . క |

ధా ప ప మ గ | గ ప ధ రీ రీ స | రీ రీ గా గా | గ ప మ గ రీ స |
సం భూ . త | భూ . . . త | సం . భూ త | స్సం న . . థ |

మ గ రీ స ని ధ | ప ధ || రీ రీ స ని ధ ప ధ ని ధా |
భు వి సం . న అ | అ ధ || జ య జ య మ ద వి మ తా |

పా ప ప మ గ | గా పా ధా | రీ రీ సా ; ||
సు ఖ ం డ న | కో ద ం డో | ద్ద ం డా ||

ఉమాతిలకప్రబంధము – త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

సా స మ గ రీ స | స ని ధ ప ప మ గ | గ ప ధ ధ రీ రీ రీ | సా , ధ
ధ సా | రీ రీ గ గ ప మ గ | రీ గ ప మ గ రీ స | మ గ రీ స ని సా |
స ని ధ ప ప మ గ | ప ధ ని ధ ధ ప ప | గ గ ప పా పా ||

సా గ రి గ రి గ | ప ప ధ ప ప మ గ | గ ప ధ రి రి స ధ |
తి ల్లై వ న క లి | త . . వ . . స | చి ద ం బ రే . . |

సా స ధ రి రి స | ధ రి స ధ స రి గ | ధ ప మ స ప మ గ |
ప ళ గో . . | వి ం ధ మ ఖ న అ | గా ం ది క . సు త |

గా రి గ ప మ గ | రి స ని సా సా | రీ గ రి స రీ |
వే ం క ట . ధ్వ రి | ర చి ఇ న ల్లో | మే ది ని ఇ జా |

రి స ని ధ ప ధా | ని ధా ప స మ గ | గ పా ధ వ ధా |
అ . తి వం . తా | ది రు దా ం . క | ఉ మా తి ల క |

రి స ధ సా సా | రి రి స రీ గా | గ గ రి గ ధ ప ధ |
ప్ర బ ం . ధు | తి ఇ న్ని రా గా | తి . న్ని త . . . |

ప మ గ మ గ రి స | సా రి స రి గ ప | మా గ మ గ రి స |
అ . ళ రె ఎ రె ఎ | తే న తె న తె ం | నా ం తె న తె న అ |

స ని ధ ప ప మ గ | ప ప ప ధ రి రి స |
తె ఎ న తె న తె న | తు త్తు క్కు తు క్కు తు క్కు తు క్కు తు క్కు |

రీ గ గ ప మ గ | ధ ప ధ ప ప మ గ |
థో ం గి ణ ం . గి ణ | త్త క్క త్త ద్ది ద్ది ద్ది ద్ది |

ప ప ధ ప ధ సా | స ని ధ ప ప మ గ | గి స రి స ని ధ ప |
మ ద న మ ద బే | ద ం డ ఖ ం . డ న | గ ం డ భే - రుం |

ప మ గ మ గ రి స || సా స మ గ రి స | స ని ధ ప ప మ గ |
డ అ వ త అ అ రు ||

గ ప ధ ధ రి రి రి | సా , ధ ధ సా |

కీర్తనము - రూపకతాళము

గమనిక : (శ్రీ శాలివాటీశాఖానగర కైలాసపురవాసులును, సంస్కృతాంధ్ర హూణ ద్రావిడాది బహుభాషా విచక్షణులును, ప్రౌఢ్వివాద సభాధ్యవహర్తాగ్రగణ్యులును, సంగీతసాహిత్య విద్యామోద రసికులును, పరోపకారధురీణులునై విలసిల్లెడి కృష్ణస్వామి అయ్యంగారిచే చేయబడిన గీతుపద్యము సుబ్బరాయపీఠితులచే గల్పింపబడిన ధాతువు . కీర్తనము .

దేవి దివ్యనామ సుందరి.

పల్లవి :

| | | |

చరణము :

, గ ప | , ధ ప గా ॥ ప / ధ ప / | ధ ధ ధ / ని ధ ప ॥
క ర | దృ త శీ ॥ ణా | నం . . . . ద ॥

ధ ప | \ గా \ రి ॥ స ని ధ | స రి / గ రి గ ॥
క ర | సా ద ॥ క్షు . తి | ము ది తే . . ॥

ప మ గ | గ గ / ప ప / ధ ధ స ॥ స ని ధ ధ | ధ ధ / గ గ రి స ॥
క . రు | ణా . . ర స ॥ పూ . | . . . రి త ॥

/ రి రి స | స ని ద ధ / ని ధ ప ॥ ప మ గ | గ / రి సా ॥
క మ | లా . . . ఈ ॥ సు క | వి ను తే ॥

స ని ధ ప | ప్ గ ఫ ధ స \ గ రి గ ॥ / ధ ధ ప ప | ప / మ గ గ ప ధ సా ॥
త రు ణా | అ ర్క స దృ శ మ కు ట ॥ తా ట ం | కో ఒ ల్ల సి తే ॥

ధ ధ / గా | / రి రి స ని ధ ధ ప ॥ ప ధ సా | ప ధా / ని ధ ప మ గా ॥
ద ర హా | సా దృ త శ్రీ . కృ ష్ణ ॥ దా సా | ది వి శ్వా . సి . తే ॥

ముక్తాయి :

స్వరము :

గా , ప | , ప గ \ ధ ప / ధ ప మ ॥ గా , మ | గ రి స స \ ని ధ ఫ మ ॥
గా , ఫ | , గ / ధ ఫ ధ స ని ధ ॥ / గా , రి | గ / ప మ గ / ధ ధ ప మ ॥
/ గా ని ధ | ని ప ద / ని ప / ధ ప మ ॥ గా ప ధ | స ని ధ / ని ధ ధ ప ప ॥
మ / గా ప ధ | స మ గ ప ధ స ని ద ॥ / గా రి స | ని ధ ప మ గా / ప మ ॥

దేవి దివ్యనామ

సంచారి - ఖండజాతి త్రిపుటతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

సా రి స మ | గ రి | సా ॥ రి స ని ధ ఫ | మ్ గ | గ్ ప ॥
ధ / రి రి సా | ధ ధ | సా ॥ రి రి గ గ్ ప | మ్ గ | రి గ ॥
ప్ మ గ రి గ | ప ధ | ని ధ ॥ ఽ / ని ధ ప మ్ | గా | రి గ ॥
ప ఽ మా గ రి | ప మ్ | గ రి ॥ సా రి ప ఫ | సా | సా ॥
w రి గా పా | ప ధ | , ప ॥ / మా గా రి | ఽ రి | రి ని ॥
రి గ పా | గా | ధా ॥ ప / ని ధ ప గ | ధ ప , మ్ గ ॥
రి స రి గ ప | ధ ని | ధా ॥ పా ప మ్ గ | స్ / ధ | ప ధ ॥
ప మ్ గ గ్ ప | మ్ గ | రి స ॥ గ రి రి రి స | ని ఫ | ఫ ధ ॥
/ సా స్ రి రి | గ రి | రి స ॥ స ని ధ ధ్ ఫ | ధ ప | సా ॥
ధ రి స ధ స | రి గ | ప ధ ॥ ప ఽ మా గా | ఽ | గ ద ॥
ప / ని ధ స ప | మ్ గ | రి స ॥ పా ధా ప | ఐ గ | ప మ్ ॥
గా రి స రి | స ధ | , స ॥ ని ధ గ రి స | రి గ | ఐ గ ॥
w రి గ ప గ ధ | ప ధ | పా ॥ గ గ్ ప రి గ | ప ధ | ని ధ ॥
ని సి ధ ప ని | ధ ప | / ధా ॥ ప మ్ గ / ప | / ధ ధ్ | / రి రి ॥
స్ ని ధ ధ్ ప | మ్ గ | ప ధ ॥ ఽ గా ధ ఽ గా | ప మ్ | గా ॥
గ / ధ ప | ధా | ధ్ రి | సా ॥ ధ్ w సా ని ధ | w ప ధ | w గ ప ॥
మ్ గ రి స మ్ | గ రి | సా ॥ ని ధ ప ధ స | స్ ప | ధ రి ॥
రి స ని ధ ప | ధ ని | ఽ ధా ॥ పా ప ప మ్ | గా | పా ॥
ధా / రి రి స | / గ రి | సా ॥ ధ ప మ్ గ ప | గ ధ | పా ॥
ధ ధ / రి సా | ధ స | , స ॥ ధ / రి స రి గ | ధ స | ని ధ ॥

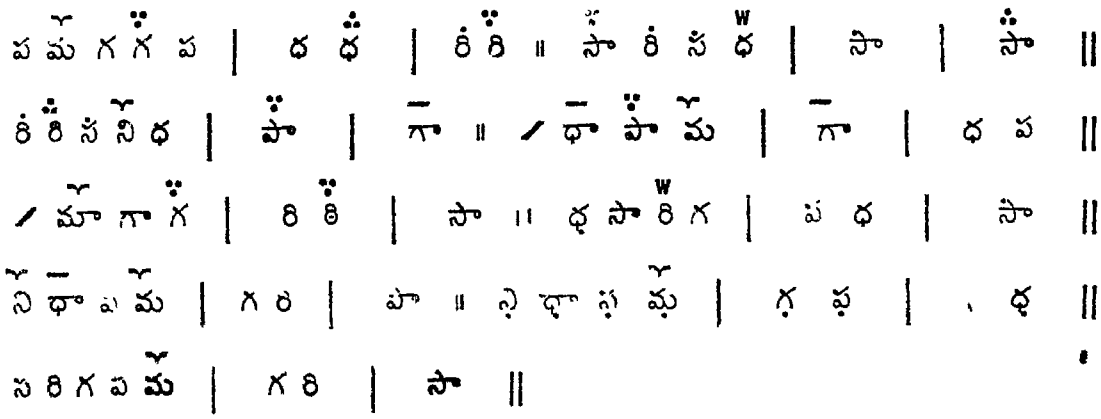

జన్యరాగము 6 : టక్క

లక్షణ శ్లోకము : వెంకటమఖి

షాడవష్టక్కరాగస్తు ఆరోహేచ రి వర్జితః,
అవరోహే ని వర్జస్యా త్సగ్రహో గీయతే సదా,
ఆరోహేప్య వరోహేచ క్వచి త్స్యాదల్ప పంచమః.

గార్భన్న :-
ఆరోహణము : 1 స గ మ ♭ ధ ధ ని ధ సా,
: 2 స గ మ వ మ గ మ ♭ ధ ని స.

ఆవరోహణము ; 1 స ♭ ధ మ గ ♭ రి గ స,
: 2 స ని ♭ ధ మ ప మ గ మ ♭ రి గ స.

ఉదాహరణము — సుబ్బరామ దీక్షితులు

ఉపాంగము; షాడవము; పడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు ఋషభవర్జ్యము; అవరోహణమందు నిషాదవర్జ్యము, * ఆరోహణమందును, అవరోహణమందును, పంచమవర్జ్యము; కొన్ని చోట్ల అల్పపంచమముగా గలదు. అల్పపంచమమెబులబట్టుటనిన, మధ్యమముననుండి జారుతో గాత్రమందును, జంత్రమునందు మధ్యస్థానమందునుం ఒట్టవలను.

లలిత నడక; ఎటులనైన లక్షితరాగమువలె క్రింది మధ్యమ సంచారము మిగుల గలదని సంప్రదాయజ్ఞుల మతము. ఎల్లప్పుడును పాడదగును.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువరూపకతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము :

సా సా ధ మ ధ ధ ని ధ ధ	. స సా సా	రీ రీ మా , మ
కా ళి య మ ర అ ళ గ మ	ణ్ణ చే వి	ప రి పా హి
మ రీ గ స స ధ	మ మా ధ ధ ని	ధ ధ సా ధ స	మా మ రీ రీ గ
మా ం స ద యే	క రా ళ క ర	ష అ ఆ ళి రె	ఎ ని ద ళి త
సా సా ధ మ ధ	స ధ ధ మ మ రి	గ స
ఘో ర అ సు ర	జ య ల అ ల కె	ఎ ఎ

జావడ :

ధ ధ స ధ రీ రీ మా మా	మ గ ధ మ గ స	మా రీ రీ గ
మ హి ష భే . ది నీ సం	త త ళు భ క రి	ళూ రి వ ర్గ

---

* క్వచిత్తుగా ఆవరోహణమునందు నిషాదము గలదని గ్రంథకర్త చూపిన వక్షాంతరమును తెలిపి చున్నది, లక్ష్యములలోనున్నది. (రా. అ.)

సా స ధ మధ | స ధా మ గ రి | స మ మ ధ ధ ని | ధా ధ సా ధ |
భో . . . గ | భ ఆ అ గి య | క రి ణి . . . | భ ర్గ నా రి |

మా గా గ స | సా స గా మ | స గ మ ధ ధ ని | ధ మ మ రి రి గ |
గౌ రి , . | దు ర్గా ం బ | శి య ణి య ణి య | ణి యణి య ణి య |

స ధ ధ మ మ రి | గ స ||
అం వొ . ణి య | ణి య ||

సా స ధ మ ధ ధ ని ధ ధ | , స సా సా | రి రి మా , మ |
కా ళి య మ ర అ ళ గ మ | ణ్ణ దే వి | ప రి పా హి |

మ రి గ స స ధ ||
మాం స ద యె ఎ ||

పంచమప్రయోగమును గనుపఱచిన గీతము - ఝంపతాళము - వెంకటమఖి

ధ ధ సా స రి రి మా మ | మ రి గ స స ధా ని ధ ధ |
అ రె మ ఝ్ఝు ల ప రా ధ | స . న క ర వ న్ని రె ఎ |

మా మా ధ ధ స ధా ధ | సా స రి గ సా సా , ||
వా రా ళి ని మ దుఃఖ | స ం హా రు ని రే రే ||

ధా స సా గా గా మ | మ గ ప మా గ స మా మ |
ఆ ప దో ద్ధా ఆ ర | ఖి రు ద వా . . వ న్ని |

మా రి గ స సా ధ ని స | ధ ని ధ ధ మ రి రి గ సా |
దే వా ది దే వ తు మి | మా అ . . ం పా హి రే |

ఆవడ:

స ధ రి ధ ధ సా రి ధ స | మ ధ ని స గ గ మా రి |
ఇం దు కు ల శే ఖ రు రె | గ జ రా జ ప రి పా ల |

మా రిరి గస గగ మధ | మగ గా మగ గగ గా స |
శ్రీ రమ అమణి లో . ల | సుర జా ల పరి పా ల |

ధమ రిగ సని ధసా ధ | ధధ ని ధసు మా రిగ స |
అ ఇయ తియ అ ఇయా రె | అ అ . . . . . అ |

మరిగ సగగ మధని స | మగ పు ష్ప మ ఘా ధ నీ |
అ . . . . . అ | అ . . . . ఇయ్య తీ |

సా నీ ధ మగ పమగ స | మగ సా స ధమ రిగ స ||
యా రె తి య అ ఇయ ఇయ | మ నో ఓ ఒ హా రు రె ఎ రె ||

ధధ సా స రిరి మా మ | మరిగ స స ధా ని ధధ ||
అ రె మ య్ను అ ప రా ధ | స అ న క గ వు న్ని రె ఎ ||

మా మా ధధ స ధా ధ | సా గ రి గ సా సా , ||
వా రా శి స మ దుఃఖ | సం హా రు ని రే రే ||

కీర్తనము - రూపక తాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

సుందరమూర్తి మాశ్రయామి

పల్లవి :

సా ధ రి సా | గ మా ధ మ రి గ | \ సా ధ ధ / రీ ||
సు ం ద ర మూ | ర్తి మా శ్ర యా | మీ శి వ భూ ||

ధ స గ గా మ | స / ధ \ మా స ని | ధ మ పమగమ \ రిగ \ ||
సు ర కు లా బ్ధి | చం . ద్రం కరు | ణా సాం . . ద్రం ||

అనుపల్లవి :

మా మ గ ప మ | మ \ రి / గ స ధా | రి గ స మ గ ||
క ం ద . ర్ప వి | డం బ న వి | గ్ర హా కాం తి ం ||

గా మ \ రి గ స | ధా \ మ ని ధ మ | , ప మ రి గ స ||
కా మ క్రో | ధా ది రహి తో | ప శా ం తి ం ||

మ గ / దా మ గ మ మ గ ధ ని స | మా రి గ స గ స ని స ధ గ రి ||
మ ం ద స్మి త మృ దు గ ద సం | మా ణి . క్య రు చి ర స ద నం ||

సా ధ \ రి స ని ధ మ రి / గ గ స | ధ ప రి స మ గ ధ ను ప మ రి గ ||
కుం ద ముకు ళ ని భ ర ద నం | గు రు గుహా మో ది త గ ద నం ||

స్వ ర ము :

సా , ధ ధ రి ధ ధ సా రి మ | ధ నీ స ధ / స సా రి ధ / రి స ||
, స గ గా మ / ధ ధా మ గ మ | / ప ను రి గ / సా / రి స ధ మ రి గ ||
సా స ధా ధా రి రి గ సా | మ గ ప దా గ \ సా గ మ \ ధ ధ ||
/ ని ధ / సా , గ గ మ ధ ని స గ | మ రి గ సా ధ ను / ధ మ గ రి గ \ ||

సుందరమూర్తిం

* సంచారి _ మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

ధ ధ సా సా రి రి మా | మ రి గా సా ధా ని ధ | \ మా మా ధ ధ స
ధా ధ | స మ రి గ \ సా ధా సా | ని స సా రి రి మా ను మ | రి రి గ
స స ధ మ మా ధ | మ ధ నీ ధ ధ సా ధ స | రి నూ మ రి రి గ సా స |
ధ మ ధ స ధ మ మ రి గ స | ధ / ని ధా మా రి గ \ సా | స / ధ మ

---

* ఈ టక్కరాగములో కొన్నిచోట్ల జారు లేక పంచమస్థానముండే పంచమమును బట్టుచున్నారు.

గమరిగసా స | ధధ̇ ∖ మా రి / గ ∖ సా స̈ | ధ / ని ధధ̇ ∖ మా రి̈ రి గస | ధమగపమగసమా మ | రిగ ∖ సా ధ ని̇ సా ధ ధ | ధమగసధమరిగ ∖ సా | ధధ̇రిధధ̇సారి ధ̈ స | మ్ఞ మ్ఞ̇ ధ మ్ఞ̈ ధ ని̇ సగగ | మా రిమరీ రిగసా | గగ̈మధమధమా రిగ | సధ మగధమరిగసా | ధ ని̇ ధ సస̇గగ̇మధా | ధ / ని ధమ రిగసధ ∖ మా | ధమగపమగ / మరి / గస | ధ సా సరి మా మరిగ | స / ధమ మా̇ ధధ̇ / ని ధస | / మ మా̇ రి / గ సస̈ సా ధమ | ధస ధమరిగస గ̈మధ | సగమరిగసగ గ̇మధ | ధధ̇ని ∖ ధా సమ రిగస | ధధ̇రి ధ̈ సరి మ̈ / ధని స | ధధని ధమ మా̇ గపమ | మ̇ గా గ̈ మ రిగసా స | మగసధ / ని ధమ రిగస | ధ / ని ధస స̈ధమ రిగస | సస̇గగ̇మధమధని ధ | సా ధధ̇మ మ̇రిగసా | ధా ని̇ ధధ ∖ మ్ఞా మ్ఞ̇ ధా | ని̇ ధసగమ రిగ ∖ సా , ||

జన్యరాగము 7 : నాదరామక్రియ

ఆర్యా శ్లోకము - వెంకటముఖి

నాదరామక్రియా పూర్ణా సాయంగేయాపి సగ్రహా.

వ్యాఖ్యాన : { ఆరోహణము : స b రిగమప b ధనిస , అవరోహణము : సని b ధధపమా గ b రిరిస.

లక్షణవివరణము – సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; సాయంకాలమునఁ బాడఁదగును. మాళవ గౌళకును, వాదగ్రామక్రియకును మూర్ఛనలొక రీతిగా నుండినప్పటికిని, గీతము మొదలయినవాని సంచారములచేఁ భేదములు విశదమగును.

లక్ష్యగీతము – ఏకతాళము – వెంకటముఖి

ధ్రువము :

	ధ ని సా రిం రిం సం ని	ధ ని ధ ధ ప ప మ గ
	వి వి ధ కు సు ం మ	మ ర ం ద తుం. ది ల
మ గ మా ; ధ ధ	స మ ధ ధ ప ప మ గ	
భృ ం గీ భృ ం	గ , ళి . భా వి తె	

అంతరి :

గా రీ రీ గా	రి రి రి స ని సా ;	
ఝం ం కా రా	తె ణె య అ రే	

జావడ :

సా రీ గా మా	గ మ ధ ధ ప ప మ గ	గ మ ప ధ ని ధ ని సం
మా ఆ కం ద	కో . మ ల కి స ల య	వ అ . . . . ర ణ
గ రిం రిం గ రిం రిం సం ని	ధ ని సా ; రిం సం	ని సం ని ధ వ ప మ గ ‖
క ల క ం ఠ అ క ల	కం . ఠా ర అ	ప క రు ని ళ అ వి తె ‖
గా రీ రీ గా	రి రి స ని సా ;	
ఝం కా ర	తె ణె య అ రే	

ముద్ర :

ధ ని సా రిం రిం సం ని | ధ ని ధ ధ ప ప మ గ | మ గ మా ; ధ ధ |
గో . విం దం మ ఱి | కు మా ర వె ం క ట | మ ఖ శే య ఆ |

ప మ ధ ధ ప ప మ గ || గా రీ రీ గా | రి రి ని సా ; ||
ణి ఇ య ఆ రె ఎ . . || ఝ ం కా రా | తె ణె య ఆ రే ||

కీర్తనము 1. మిశ్రజాతి ఏకతాళము - పురందర విఠలదాసులు

నిన్న నామ ఒందే సాకు

పల్లవి :

సా , సా స ని ।। స రీ గా మా | ప మా గ రి గ మా , | గ \ రి ని సా ; ||
నిన్న ।। సా . మ | ఒ ం దే ఎ | సా కు ||

,, ,, | ,, | గ \ రి ని సా గ మ ||
,, | ,, | సా కు ఊ రా మ ||

అను పల్లవి :

ప ధా నీ ధా | మ ధా పా మా | గ మా గా రీ | స రీ \ గా రి ని ||
నీ . ము ని | ద రే ము ని | ని ం న్నా ణె | రా . మా సి న్న ||

చరణము :

స రీ గా మా | ప మా గ రి గ మ | గ రీ సా ; | సా , సా గ మ ||
1 హో ట్టి ద్ది ద్ద | పా ప . వ . | నె ల్లా | ఆ . చి న్న ||
2 సా . రె సం | గ ట బ . రు . | వ ఆ | ఆ . యె న్న ||
3 ప ద మా | నం . ద వ | నీ వ | ఆ . ని న్న ||

	ప ధా ని ధా	ప ధా పా మా	గ మా గా రీ	స ‒ రీ ‒ గా ; ‖
1	చి . ద్ర వ	మా . ఆ డి	ఖ ం డి సి	క ళె వ ఆ ‖
2	నే . రి ద	కో ప వ	పా . ప వ	క ళి వ ఆ ‖
3	స్మర ణె యెం	బ దు య న్న	శి వ్వా క్కె	జీ . వ ఆ ‖

	స రి గా మా	ప మా గ రి గ మ	గ రి సా ;	సా , సా గ మ ‖
1	యె ఎ ద్ద రె	స ం గ . ద	బ రు వ	ఆ . యె న్న ‖
2	ఝూ డి సి	క . ర్మ . వ	క ళె వ	ఆ . యె న్న ‖
3	వ ర వ ళ్కొ	డు వ దొం దు	భా వ	. . యిం దు ‖

	ప ధా ని ధా	ప ధా ద పా మా	గ మా గా రీ	స రీ గా మా ‖
1	ము . ద్ది సి	ము ం ద కె	ము క్తి య	కొడు వం థా ‖
2	ఝూ డి కొ్కిం	డు . వై .	కు ం ఠ కె	న డెవం థా ‖
3	హు ళి యా గి	ప రి య ల్ల	పు ర ం ద ర	వి ఠ లా ‖

	గ రీ సా ని	*
1	అ అ ని న్నే	
2	అ అ ని న్నే	
3	అ అ ని న్నే	

---

* ఈ కీర్తన సరియైన పాఠమిట్లున్నది :

పల్లవి : నిన్న నామ విద్దరె సాకు.

అనుపల్లవి : నీ మునిదదె ముని – నిన్నాణె శ్రీరామ.

చరణము : 1. హొద్దిద్ద పాపవెల్ల – చిన్న – చిద్రవ మాడి ఖండిసి బిడువ,
ఎద్దరె సంగడ బరువ – ఎన్న – ముద్దిసి ముందకె ముక్తియ కొడువ నిన్న ॥ (నామ)

2. సారె సంగిడ బరువ (యిరువ ?) – ఎన్న – సేరిద పాపవ కోపది తరివ,
ఝూడిసి కర్మన కళెవ – ఎన్న – కూడికొందు వైకుంఠకె నడెవ – ఎన్న (నామ)

3. పరమానందవ నీవ – నిన్న – స్మరణె యెంబుదు యెన్న జీవక్కె జీవ,
వరవ కొడువు దొందు భావ – ఈ – పది పురియల్ల శ్రీ పురందర విఠల – నిన్న
(భా. అ.) (నామ)

కీర్తనము 2: మిశ్రజాతి ఏకతాళము - కృష్ణస్వామయ్యగారు

పల్లవి:

పా / ని ధా పా | మా , గ రి గ మ | గా ; రి / గ | రి స ని స రి గా ||
వం దె స | దా శ్రీ . కృ | ష్ణం వా | అసు . దే . వం ||

, సా ని ధ ప మ | గా , \ రి / ప మ | గా , రి ; | సా , సా ; ||
. వం దే . స | దా శ్రీ కృ | ష్ణం . | ం ం ||

అనుపల్లవి:

, మా మా మా | గ\ప మ గ మ గ రి | స ని స రి గా మా | / ధ ధా ధ ప ||
మ ం ద ర | గి రి . ధ . ర ం | ం మం జు వే | ఎ ష ధ రం . ||

, మా గా మా | ప ధా నీ సా, గ | రి స నీ ధా , / ని ధ ప మ | , గ రి / గా మా ||,
మం గ ళ | త ర మ హో | ళం . . ఖ చ . . | క్ర ధ రం ||ం
వందే సదా

చరణము:

, మ / ధ సా / ధ ప | మా , గ రి గ మ | గా , ; స / గ | రి నీ స రి గా ||
వ ర ల | శ్రీ్మ నా య | కం వ అ | ల్ల వ వ . ధూ ||

. మ \ ధ ప / ధ ప / ధ | ప మా గ రి గ మా , | గా , \ రి రి | సా , ; ; ||
వాం ఛి . త | ఫ ల దా య | కం . . . | ం . . . ||

, ప ధ మా గా | , రి గ రి రి స ని | , స రి / గా మా | మ / ని ధ ప ధ ధ ప ప ||
వ ర మ ళ | క్త జ న | భా గ్య వి | ధా . య . కం . ||

, ప మ గా మా | ప ధా నీ సా | ని సా నీ ధ / ని | ధ ప మా గ రి / గా ||
వ ర మ ను | ఖో . ద య | బ హు చి త్ర | రూ . ప కం /

ముక్తాయి :

స్వరము :

/ధ ధా ధ̣ పమగ | /మ మా̣ / పమ గ̆ రి | /గ గా̣ /మ గ̆ రి స | /రి \ స̱ి సరిగమ ||

/ధ ధ̣ప \ సని /రి స | /గ రి సని ధని స | /రి సా̣ ని ధ /ని ధ | ప /మా గ రి గ̱మ ||

వందే సదా శ్రీకృష్ణం

సంచారి _ మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రి రి / మ గ రి / గ / మా మా | గ మ ప / ధ ప మ గ / మ మా̣ | / ప
మ గా / మ గ రి రి / గా | స̱ి సరి / మ మా̣ గ̆ రి సా | స̱ి సరిగమప \
గా మగ | మ̱ పధని ధా పా మ / ధ | ధ̣ వ \ మా గా రి /గ / మా | గరి
/ గరి రి సని / రిగరి | సా రి /మ మా̣ గ̆ రి గ మ | / ధప / ధ మ̆ గా రి
స స̱ి | సధ ధా ధ / గరి రి̣ గమ | గరి సా / పమ గ̆ రి సా | / మ మ /
పగ̆ రి సగ̱ మ ధా | పా / ని ధప ధ̣ పా \ మా̣ | గరి / గా సరి / గ రి /
గా | స / రి / గ / మ / ధప మ̆ గ / పమ | గరిగమ గరి సరి / గా |
సరిగమ / ధప \ మా గరి | గ̱ మగరి స / రి / గా గా | సరి \ మ మా̣
గమ / ధ ధ̣ పమ | / నిధప మగ / పప̣ పమ గ̱ మ | గ̱ మప ధ ధ̣ / నిధ
ప / ధమ | గా మప ధ ధ̣ / నిధప ప̣ | / ధప మ̣ మ / పమ̆ గ̆ రి సా |
ధా పా గ̱ మ \ గా మ ప̣ || గరి / పమ గరి / గరి స̱ి స | / స̱ి సరి / గా
/ మా మా̣ | గమ పధ / నిధప \ మా గ | రి రి̣ / గా మ̆ గా రి రి స | గ̱
మపధ / నిధ / సని ధ̆ ప | మగ / పమ \ గా / మా గా | గరి సని
ధ̆ప \ మా గా | మ̱ పసని ధ̆ప \ మా గ̆ రి | గా / మ మ̆ గా రి / గరిస |

/ ని ధ ప / ధ ప మ గ మ / ధ ప | స ని ధ ప \ రి స / గ రి స ని | ధ ప \
మా గ రి రి రి / గా | / ప మ గ మ ప / ధ / ని ధ ని స | సా రి / గా /
మా మా | స / రి / గా / మా మా స రి | / మా మా గ మ ప ధ / ని |
ధ ప / ధ మ / ప గ మ మ గా | \ రి రి స ని సా ; ||

గమనిక : ఈ నాదరామక్రియ రక్తి రాగము.

ర గు మ ప ధ ను] మేళము 15 : మాళవగౌళ [అగ్ని. గో. చక్రము

జన్యరాగము 8 : పాడి

లక్షణశ్లోకము - వెంకటమఖి

పాడిష్షడ్జగ్రహో వక్రధైవతస్తు గవర్జితః-
పాడవః పూర్వరాత్రేతు గేయోగాంధర్వకోవిదైః.

మూర్ఛన { ఆరోహణము : ♭రి మ ప ♭ద ప ని స ,
అవరోహణము : స ని ప ♭ధా ప ప మ ♭రి స .

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; పాడవము; షడ్జగ్రహము; గాంధారవర్జ్యము; ధైవతము వక్రము; రాత్రి మొదటిజామునఁ బాడఁదగును.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

ధ ప | ప మ రి రి స ని స | రి స రి ప మ రి స |
క రి | రా జ కం ధ ర | క లి త మూ . రి శ |

స స రి స స ని ప | ధ ధ ప మ రి మ మ | పా ప ధ ప మ రి |
కా మ జ న నీ . | క మ ల అ . . అ | దే వి కం ం స |

రి మ పా ధ ప | స సా రి స ని స | రి మా ప మ రి స |
హిం ప క క్క అ | మి ని క్కా . మి త | వ ర దా యి ని |

ని స రి ని స రి మ | రి స రి ప మ రి మ | రి ప మ రి మ ప ధ |
క ల శ జ ల ని ధి | కం అ న్య క . . అ | అ అ అ అ ఇయ ఇ |

ప మ రి రి స ధ ప | ప ప ధ ప మ రి స |
ఎ ఎ ఎ క మ ల అ | ర అ తి సో . ద రి |

అంతరి :

సా స ని ప ధా | ధ ప ప ద ప మ రి | రి మ మ ప ప స స |
ది గ్గ జ అ సం | ఘా త క గ వు ని | క ర శి న లె య ం |

రి స ని సా సా |
మృ త అ రే ఏ |

జావడ :

రీ స రీ ప మ | రి స స రి స స రి | స స రి స స ని ప |
సం త త ధా | ర అ అ అ అ అ ఖి | ష్టే . క వ శి స ం |

ధ ప ప ప ధ పా | ప మ రి రి స ని స | రి రి మ రి మ ప శ |
త అ న వ న మ | ఝ అ రి ఘ న త ర | వి వి ధ మ ణి గ ణ |

ప ప స సా సా | రిం స రిం పా ప మ | రిం రిం ప ప మ రిం స |
ఖ చి త రే రె | స్తం భ సం భృ త | కె ఎ ళి మ ం ట ప |

రీ మ రీ మా | ప మ రిం రిం స ని ప | సా స సా సా |
మ ధ్య మ ధ్యా | సి ఖ ను రె ఎ రె ఎ | అ ఖి య్రై య |

ని సా రీ రిం స | రిం ప మ రిం స రిం స | ప మ రిం స స ని ప |
స్థి య్రై య్రై య అ | ఖి య ఖి యై ఎ అ ఖి | య ఖి య ఖి య ఖి య |

ధా ధ ప మ పా | ప మ రిం మా రిం స | ప మ రిం రిం స ని వ |
య్రై య ఎ ఎ య్రై | యై ఎ ఎ ఐ య ఖి | య ఖి య ఖి య ఖి య |

ధ ప స స స స స | రిం రిం స ని స రిం స | రిం స స రీ మా |
అ . . . . . అ | అ . . . . . అ | అ . . అ అం |

ప మ రిం రిం స ని స | రిం స స రిం స స రిం | స స రిం స స ని ప |
ఓ ఓ ఓ ఖి య ఖి య | అ . . . . . అ | అ , ... అ |

ధ ప ప ప ధ ప ధ | ప ప ధ ప మ రి స | రి రి మ రి మ ప ధ |
అ . . . . . అ | అ . . . . . అ | గో . వి ం . ద |

ప స ని ప ని స రిం | రిం ప మ రిం మ ప ధ | ప ప స్ సా ని ప |
మ ఖి త న య అ అ | వేం ం క ట మ ఖి | న త ప దాం బు జ |

ధ ప మ రిం స ని ప | ప ప ధ ప మ రి స ||
రె ఎ రె క మ ల అ | రా ఖి సో ద రి ||

సా స ని ప ధా | ధ ప ప ధ ప మ రి | రి మ మ ప ప స స |
ది గ్గ జా సం | ఘా త క ర వు ని | క ర ఖి న లె య ం |

రిం స ని సా ; ||
మృ త . రే ||

కీర్తనము - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

గురుస్తుతియైన కీర్తనములలో నిది మూడవకీర్తనము. తృతీయా విభక్తిగలది.

శ్రీ గురుణాపాలితోస్మి సచ్చిదానందనాథేన.

పల్లవి :

ధా | సమరి ॥ సని | ఫధ ఫని | సా | ; రిమ ॥ పధ | , ధపని ||
శ్రీ | గురుణా ॥ పా | లితో . . | స్మి | . స ॥ చ్చిదా | నంద ||

/ సా | , సనిప ||
నా | థేన ||

అనుపల్లవి :

పా | దపా మ ॥ రి | స సనిఫ ॥ ఫధ | ఫనిస ॥ రిం | మ పా వ ||
అ | గమా ది ॥ సం | న్నుతే . న ॥ అఖి | లవిశ్వ ॥ వం | దితే న ||

ం ధ | నిసని ॥ / రిస | , సనిరి ॥ సా | సనిపధ ॥ ధప | మరిమప ||
ణ్యా గరాజ ॥ విధా | తే . న ॥ తా | పత్రయ ॥ సమే | . తే . న ||

శ్రీ గురుణా.

చరణము :

ం ంమా రి ॥ పమ | , రిస ॥ రిస | , నిఫా ॥ ధఫ | . నిస ||
భు | ధాంతా ॥ ర్థవే | ద్యేన ॥ విక | ల్పరో ॥ గవై | ద్యేన ||

రిమ | పామప ॥ ధప | , పామ ॥ రిరిం | మారి ॥ పమ | రిసా ||
నా | దామృత ॥ సుపా | ద్యేన ॥ నవ | నాథే ॥ నా | ద్యేన ||

ఫా | ధాఫరి ॥ సా | పమాప ॥ సధ | , ప/ని ॥ సరిం | , సనిస ||
సా | దాఖ్యక ॥ ళా | కరేణ ॥ సదా | శివా ॥ వతా | రేణ ||

నీ | సా ని రీ ॥ సా | , స్ని ప ॥ ప ప | ప్ మా ... ||
నా | దాంత వి ॥ వో | రే , ణ ॥ వ వ | చ క్రా ॥ ధా | రే . ణ ||

రీ మా | ప ధా ప ప్ మా రి ॥ మా , రి | , స ధ ప్ సీ ||
పా దాం | బు జే న ప రే ణ ॥ భే దా | ది ని దా రే ణ ||

/ రీ , స | రీ స ని ప ధ పా మ ॥ రీ స రి | స ని రి ... ||
అ ది | గు రు గు హా వ రే ణ ॥ కా ది మ | ... ||

(శ్రీ ...)

నంచారి – మత్యతాళము – సుబ్బరామదీక్షితులు

ధాపా / ధపమరిసా | రి / ప్ పమరీపమరిస | ధప మరిసరిసని్ధా |
రిరీ మరిమా పమ పధ | పధధప్ పమరిమపధ | రిమప / దాధ్ ... |
/ ధ్ ధపమరిస / రిరి / మ్ మ | రిమపధపమ / ధప్ పమ | రిమపధప |
ప్ మరిస | రిపమరీమపధప | రిమపాదప / ధపమరి | / పమపరిసరి |
సనిఫఫ | ధఫనీ్ సరిసరి / పమరి | / ధపమరిసనిఫ్ ఫ్ ధఫ | ఫ్ ధఫనీ |
సరిరీమరి | రిమప / ధాధ్ పమధప | మరిసరి / పమరిపమధ | రి / |
మరి / పమ / ధప / ధపమ | రిసరీపమరిరిస | సరిసపనీ్ ... | |
నిఫధఫ / సా \ నీరి | నీ్ సరిపమరిసా | రిసరిప్ పమారీ | రి / ప |
ప్ మరిపమరి | రిమరీమా పమరి | రిమపమరిసరిరిమా | రిమపా ధ |
ధ్ ప మ్ పా | ధప / ధమ రీ మపధపా | రిమపధపనిరి |
సా | నిస / నిరిసనిపా | ధపాని \ రిసనిపధప | ధపామ / ధప మ్ |
పమరి | రిసనీ్ ఫధఫనీ్ సా | ఫధఫరిసారి \ పమప | స / ... ని స

రిసనిస | నిసారిసనిసరిస | సానిపపధపామ | రిసారిరిసనిసా |
రిమాపధపామరి | మారిధపానిసా | రిసరిసానిపధా | పామరి
రిసనిసా | రిమపధపనిసరిస | రిసానిపధపమరిస | నిఫాధఫనీ
సా | రిరిమారిరిసరిసా ||

గమనిక : ఈ పాడిరాగమున మూర్ఛనారోహణములో (సరిమ) యని యెత్తక (రిమప) యని ప్రారంభించియుండుట ఋషభము ఈ రాగమునకు జీవస్వరమని దలచవలసినదిగా నున్నది.

జన్యరాగము 9 : రేవగుప్తి

లక్షణశ్లోకము – వెంకటముఖి

ఔడవో రేవగుప్తిస్తు రిగ్రహో మనివర్జితః,
దినస్య చరమేయామే గేయోగాయకసత్తమైః.

మూర్ఛన
- ఆరోహణము : స ♭రి గ ప ♭ధ స ,
- అవరోహణము : స ♭ధ ప గ ♭రి స .

లక్షణవివరణము – సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; ఔడవము; ఋషభగ్రహము; మధ్యమనిషాదవర్జ్యము; రాత్రి నాలుగవ జామునఁ బాడఁదగును.

లక్ష్యగీతము - రుంపకతాళము — పెంకటమఖి

ధ్రువము:

| | | |

కీర్తనము రూపకతాళము _ ముత్తుస్వామిదీక్షితులు

సదావినత సాదరే

పల్లవి.

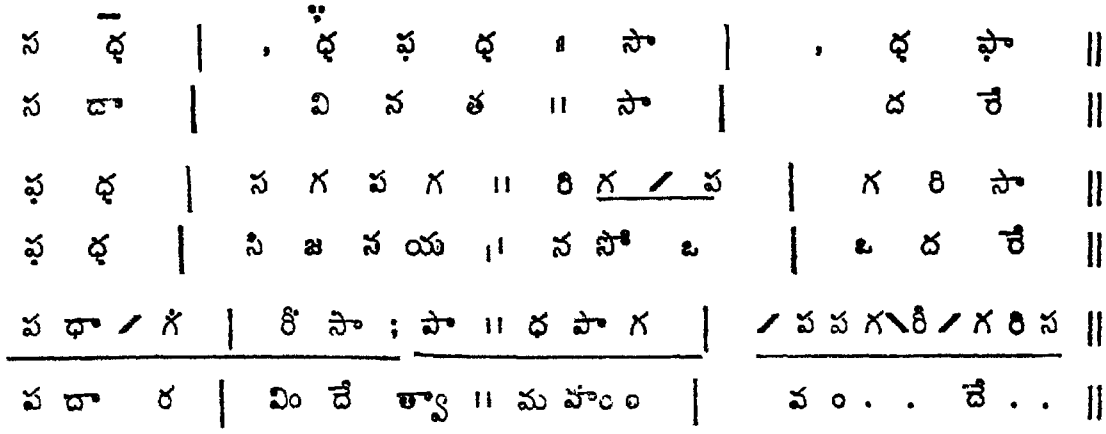

సదావినత.

అనుపల్లవి:

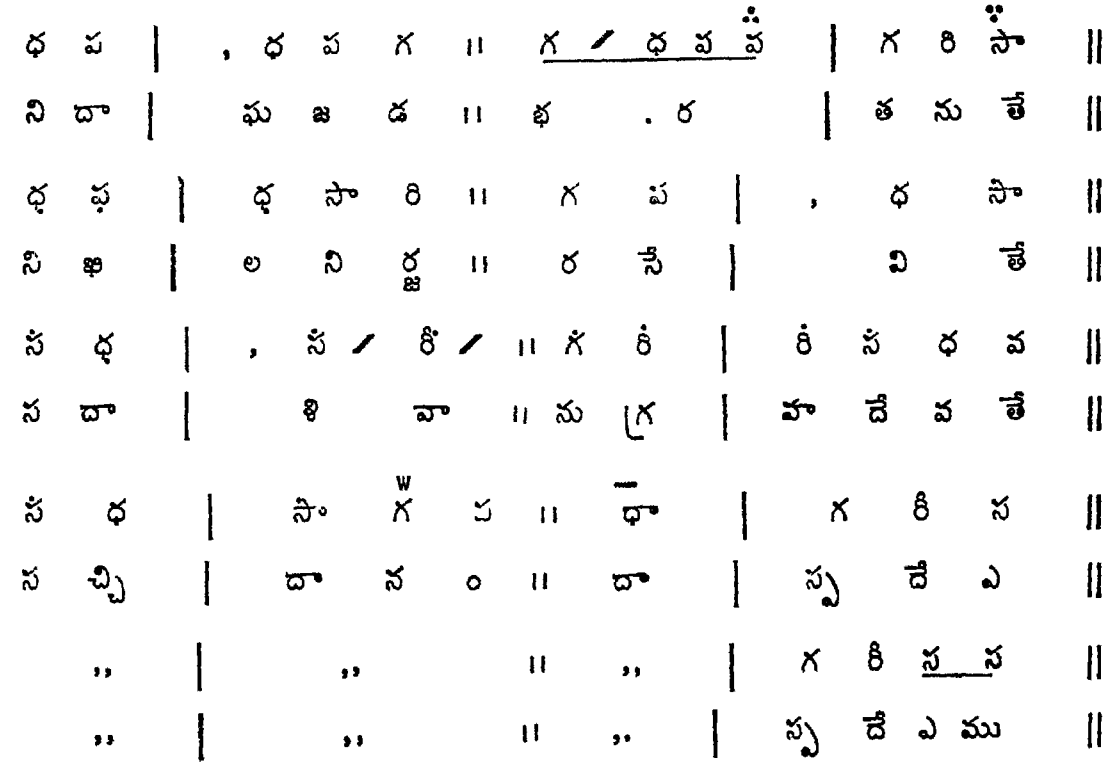

ధ ఫ ధ స | , స రి స రి గా గ ॥ గ మ ప ధ | ప ధా ప ధ సా ||
దా జ్జ రే | వ గు ప్తి చా గ ॥ మో ది త | హృ ద యే స ద యే ||

స రీ / గ | గ రి స స ధ ధ ప ॥ ధ స \ ప ధ | / గ ప / ధ ప గ రి స ||
చి చా నం | . దమయ గురుగుహా శి ప జీ శ | వో ద యే శి వే ఎ ||

అనులోమవిలోమ, స్వరము : ప్రాణము

రీ గా ప | , ధ సా రీ గ రీ ॥ స ధా ప | / గా ప ధ ప ధ సా ||
గ మా ధ | ని రీ గ మ గా ॥ రి నీ ద | మా ధ ని ధ ని రీ ||

సా ధ ప | / ధ ప గా ప ధా స ॥ రీ గ రి | సా ధ పా గా రి ||
రి ని ధ | ని ధ మా ధ ని రి ॥ గా మ గ | రి ని ధా మా గ ||

నదావినత.

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

ధ ధ పా గా ధ ప గా | ప గ రి గ రి రి స ధ సా | ధ స రి గ రి రి గా గా | స రి గ
ధ ప గ రి రి గా | స రి గా గ ధ పా గ రి | గ ప గా రి గ రి రి సా | ప గ రి గ గ పా పా |
గ గ / ధ ధ ప ధ ప గ గ ప | గ ప రి గ స రి గ ధ పా | గ ప ధ ప గ రి ధ ప గ రి | ప గ రి
ధ ప గ రి స ధ స | ధ ఫ / రి స / గ రి / ప గ / ధ ప | ధ సి ధ ధ ప ప గా ధ ప |
గ ప గా రి గ రీ సా | స స రి రీ గా స రి గా | ధ స రి గ ధ స గ రి సా | రి రి గా గా పా పా |
రి గ ప గా ప ధ పా | గా / ధా గ \ ధ ప ధ పా | గా పా రి గ రి ప గా | సా రీ స రి స
గ రీ | సా రి గ ధ ప గ రి స | గ రి సా ధ ధ సా సా | ధ స రి గ ప గ పా పా | ధ స రి గ
ప గ రీ రీ | ప రి గ ప రి గ సా సా | ధ స ధ ప రి స గ రి గ పా | ర రి గ ప రి గ పా | రి గ

ధపసధపగపా | గగపపధగపధధ | గధపధగవగగధధ | గపధస
గపధరిసా | గపధసగధపసధా | గపధసధాపాగా | సధపాగారిగరిస |
ధసరిగసరిగపధా | గా ధసధపాగా | గారిసధపధగరీ | గరిసా ధవ
గా రిస | గరిసధపసరిగా | ధధరిరిసపరిగా | ధరిసరిగధపధపస |
రిగపధసరిగరిసా | రిసాధపగధసాగ | రిగసగారిరిసగరి | సధపగధప
గరిరిస | సాధపగాధపగా | రిగసాసారిగరీ | గరిసాధాసా ; ||

జన్యము 10 . కన్నడ బంగాళ

లక్షణ శ్లోకము : వెంకటముఖి

రాగః కర్ణాట బంగాళ షాడవో గ గ్రహాన్వితః,
నివర్జః ప్రాతరుద్గేయ ఆరోహే గ చ్యుతః క్వచిత్.

మూర్ఛన :-
- ఆరోహణము : స ఽ రి మ ప ఽ ధ స ,
- అవరోహణము : స ఽ ధ ప మ గ ఽ రి స.

లక్షణవివరణము — సుబ్బరామ దీక్షితులు

ఉపాంగము; షాడవము; నిషాదవర్జ్యము; గాంధారగ్రహము; ఆరోహణమందు కొన్ని చోట్ల గాంధారము లేదు. ప్రాతఃకాలమున గానము సేయదగును.

గమనిక : 1 మగమ - కూర్చుకోవలెననియు, 2 సావేరి నడకయనియు ప్రాచీనపుస్తకములో వ్రాసియున్నారు. వీని వివరణములెట్టులనిన :

1. ఆరోహణావరోహణములనుండెడు (మగమ) ప్రయోగములను గీతము మొదలయినవానిచే నెఱుఁగవలెను.

2. సావేరి నడక యనుటకు వివరణము : రి / మా ప, రి మ ప, మ ప ధ ప యని ఆరోహణమందును, ప / ధ మ ప, ప / ధ మ గ రి, రి మా గ రి, రి / మ గ రి యని అవరోహణమందును గమకముల గుఱుతులతోనుండెడి స్వరముల నూహతో గమనించి జంత్రగాత్రములయందు ప్రయోగింపవలెను.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువరూపకతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము :

రి రి స ధ సా ధ ధ ప మ | ప మ గ మ గ రి | మ మ పా ధ ధ |
శ్రీ. క ర శే ష సు వ అ | ము ఉ హా స ళ సి | య వి ల స్సం ను |
మ ప ధ ధ సా | ధా రి రి స ధ | సా ధ ధ పా | ప మ గ మ గ రి |
క ర క ఇ రే | జ క్కు ర అ య | పా అ ణీ రే | మ హి ఇ ణు య య |
ధ ధ ప మ ప ధ | స ధ స రి మా | గ మ గ రి స ధ | ప మ గ మ గ రి | సా |
క ఇ ల అ అ స | ని ల ఇ యు రే | న య అ ణ మహా | ద హా న య అణు | రే |

జావడ :

స సి రి రి మా గ మ గ రి | గ మ పా , ప | మా ధ పా ధ |
ని య చ ర ణా న య సు ర | అ సు రా అ | సి ద్ధ సా ధ్య |
మా పా మ మ | గ మ గ రి స రి | ప ప మా , మ | గ మ గ రి రి స |
ని ష్టో గ ణ | ని హి రై ఎ రై ఎ | గ హా రా య | న భో ఒ మ ణి ఇ |

, గ రి స ధ సా ధ ధ పా మ గ రి | , స | , రి/మ మ్ ||
, ప మ గ స గా స స ని ధ ప మ | . గ | , మ ధ ధ ||

రేణుకాదేవి సంరక్షితోహం.

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సా ధ ధ్ సా ధ రి సా | ధ స రి మ మా గ మ గ రి | రి స ధా / రి రి సా ధ స |
రి మ ప ధ వ మ గ మ గ రి | రి రి / మా గ మ గ రి రి మ | గ రి స రి / మ మా
మ గ మ | / ధ ధ పా ప మ గ మ / ప మ | గ మ గ రి స రి స ధ ఫ ధ | స రి
/ ప మ గ / మ గ రి సా | రి సా / ధ వ మ గ మ గ రి | సా రి స రి / మా
మా | / ధ ధ పా పా మ గ మా | పా ప మ / ధ పా ధ / మా | / పా
\ ధ మ గ మ గ రి స రి | / వ వ \ మా గ మ గ రి రి స | ధ ధ / రి రి స ధ
పా / రి రి | / మా మ గ మ / ధ పా ప మ | / ధ పా ధ \ మా వ మ గ మ |
గ \ రి రి మ గ రి రి సా | రి మ ప ధ ప మ గ రి / మా | గ మ / ధ ధ ప ప
\ మా గ మ | గ రి / మ మ పా / ధ ధ మ ప | ధ ధ సా ధా / రి రి స ధ |
సా ధ ధ్ పా ధ ప మ గ | మ గ రి / ధ ధ ప మ ప ధ స | ధ స రి / మా గ / మ గ రి
స | ధా ప మ గ / మ గా రి స | రి రి / మా గ మ గా మ / ధ | ప మ పా
ప / మా గ రి రి | సా రి స రి / మా మ్ / ధ ప | మ గ మ పా మ / ధ ప
మ ధ | మ ధ సా ధ స రి మ గ రి | స రి గ రి ధా స / రి | మ గ రి గ రి సా
ధా | స ధ పా \ మా గ రి సా | ధ స రి / మా గ మ మ్ / ధా | ధ్ సా రి
మ్ గా రి గ రి | సా సా ధ మ పా గ రి | ధ స రి మ గా రి రి సా | ధ స రి రి మ
మా ప ధ | సా రి / గ రి సా ధ ధ | సా ధ పా మ గ రి మ గ | రి మ గ రి
రి / గ రి సా ||

రగుమపధను] మేళము 15 : మాళవగౌళ [అగ్ని. గో. చక్రము

జన్యరాగం : గౌళ

లక్షణశ్లోకము - వెంకటముఖి

గౌళస్తు పాడవోరాగో నిగ్రహో ధైవతోజ్ఝితః,
సదా వక్రిత గాంధార స్సర్వకాలేషుగీయతే.

ఆరోహణము : సా ♭రి మ ప ని స,
అవరోహణము : స ని ప మ ♭రి గ ను రి సా.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; పాడవము; ధైవతవర్జ్యము; నిషాదగ్రహము; వక్రగాంధారము; ఘన రాగము; ఎల్లప్పుడును పాడఁదగును.

లక్ష్యగీతము - ధ్రుపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

ప మ మ	రి మ ప ని ప ప మ గ మా
అ క ళ	భ ఇ ర వు భ య ం క రు
రి రి ప మ గ మా రి స ని	సా స ని స రి స స ని ప
* ప్ర తి భ ట అ ల ం క రు ఉ	త బ్భు ఉ మి మ ం డ ల అ

---

* ప్రతి పద అ స ం చ అ రి అనియు పాఠాంతరము.

మ రి మా ప మ ప స ని స | రిం స రిం మా రీ రిం స స |
వి క ట ట్ట హా అ అ స | వి ఘ టి త బ్ర హ్మాం డ |

రిం మ రిం స ని స రి స ని ప | సా స ని ప ని ప ప మ మ |
హా రి ని జ అ రు ధీ ఖ . ర | ధా ర అ అ క ర వుం ని |

రీ మ పా ప మ ప స స | రిం పం మ రిం గ మ రిం రిం స స |
సం గ త క్కు రో ఒ ఒ ధి | ధ రు త్రి లో ఒ చ ను య య అ |

రిం స స ని ప ని స రీ రిం |
చ కి త చ కి త అ రే రె |

అంతరి :

రీ మ పా పా ప మ ప | సా స ని స రిం స స ని ప |
కుం భి ని స్సం భా వి | త బ్బు ఉ త భే ఎ త అ ళ |

పా ప మ ప ని స రిం స ని | సా ; ; స |
సం మ అ జ సె ఎ వి త అ | రే . . రు |

జావడ :

సా స | రిం స ని స రిం సా స ని ప |
రే రె | య న అ ఖ వ న త్రి యై ఎ |

మ రి మ మ ప మ ప గ సా | రిం స రిం ప మ గ మ రిం సా |
వ సు కో . ణ వ సు ద ళ | ద్ద ర ణి లె ఎ ఖ ం కి త |

రిం రీ స రిం మ రిం రిం స స | రీ రిం స స రిం స స ని |
చ్చు క్ర అ అ ని ం వ అ సు | మ త్త రు రు ఖీ . మ ణ |

ప ప స స స రిం స స ని ప | పా ప మ ప రిం స ని సా |
క్ష్మ ప అ అ ళి స ం చ అ రు | చం డ అ అ అ అ సి త |

రిం సరిం పపమగమామ | సా ; రిం సరిం గమా |
క్రో. ధభరిత అరే రె | గా లధరుస ళ |

రిం మపనిపమరిపమమ | రిం సనిపనిసరీరిం ||
క్కు అలభఱరవుకం.ం | క అలభఱరవు రేరె ||

రిం మ పా పా పమప | సా సనిసరిం సనిపనిప |
కుం భి నీ స్నం భ అవి | త బ్భు ఉత భే ఎ ళా. ళ |

పా పమపని సరిం సని | సా ; , స ||
సం మ అ జ సె ఎ వి త అ | రే రె ||

ప్రబంధము - ఝంపతాళము _ వెంకటముఖి

ధ్రువము :

పపసపసపా రిం రిం రిం | సా రిం రిం మ రిం సని సా |
త్కత్క తొం గి ణ త్తొం గి | ణ త్తొం గి ణం గి ణా |

పప రిం సరిం సని సనిప | నిపపనిపమగమా |
ధా ధా ద్గు ధా ద్గు ద్గు ద్గు ద్గు ద్గు ద్గు | త ద్ది మి కి ధి మి కి టా |

రిరిమా రిమమపా ప | మపసస సరిం సని సా |
జ్గి జ్గి ఝొం త్ర జ్గి జ్గి ఝొం త్ర | జ్గి జ్గి ఝొం త్ర ఝొం కి ణా |

రిం రిం పపా పా సస స | రిం సస నిపప మరిసా |
త్కణ్కణ్క ణాం గి త్త త రి | ణ ం ణ ం గి ణ ం గి ణా |

జావడ :

పప పప మప మగమా | రీ రిం సస రీ మమ పప |
తు త్తు ద్గు ద్గు ద్గు తొం గి ణ | త్కొంతోం గి ణ త్త త రి |

రీ ; స రిం రిం మ రిం స | రిం స ని సా సా పప ప |
ఝొ ; ం ం ఝొం ఝొం కి | ణ ం ణ ణం గి త్తత్కత్క |

పా ; స సా ప మ ప | నీ ప ని స రీ స ని సా |
తా ం ం త్త ద్ది మి కి | త ద్ది మి కి ధి ం కి ణా |

రీ రీ మ రీ మ పా ప మ ప | నీ ప ప మ రీ గ మ రీ సా |
త్కి ణ్కి ణ్కి ణ్కి ణ్కి ణా ం ణ ం గి | ణ ం . ణ ం గి ణ ం గి ణ |

రీ రీ మ రీ రీ స స నీ ప | మ ప స సా సా రీ రీ |
త త రి త ద్ది మి ధి మి కి | తో ం గి ణం గీ ణ ణం |

రీ ప ప మ రీ స ని సా | వ రీ రీ రీ రీ రీ స స ని ప |
గి ణ ణ ం ణ ం గి ణా | త ఢి ం ఢి ం ఢి ం ఢి ం కు |

స స స ని ప ప మ రి సా ॥ ప ప స స స సా రీ రీ రీ |
ఢి ం ఢి ం కు ఢి ం కి ణా ॥ త్కి త్కి తో ం గి ణ త్తో ం గి |

సా రీ రీ మ రీ స ని సా ||
ణ త్తో ం గి ణ ం గి ణా ||

కీర్తనము 1 - త్రిపుటతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శ్రీ మహాగణపతి

పల్లవి :

రీ మ | / పా | రి ప ॥ మ ప మ గ మ | రి స | స ని పా ||
శ్రీ మ | హా | గ ణ ॥ ప . తి ర | వ తు | మా ం ||

1 రీ స | ని / ఫ | , ని ॥ ని స రి స రీ సా | రీ గ మ | రి స ని స ||
సి ద్ధి | వి నా | య ॥ కో . ఓ | మా త ం | గ ము ఖ ||

2 ,, | ,, | ,, ॥ ని స రి స రి | సా | ; ||
,, | ,, | ॥ కో . . ఓ | ఓ | . ||

అనుపల్లవి :

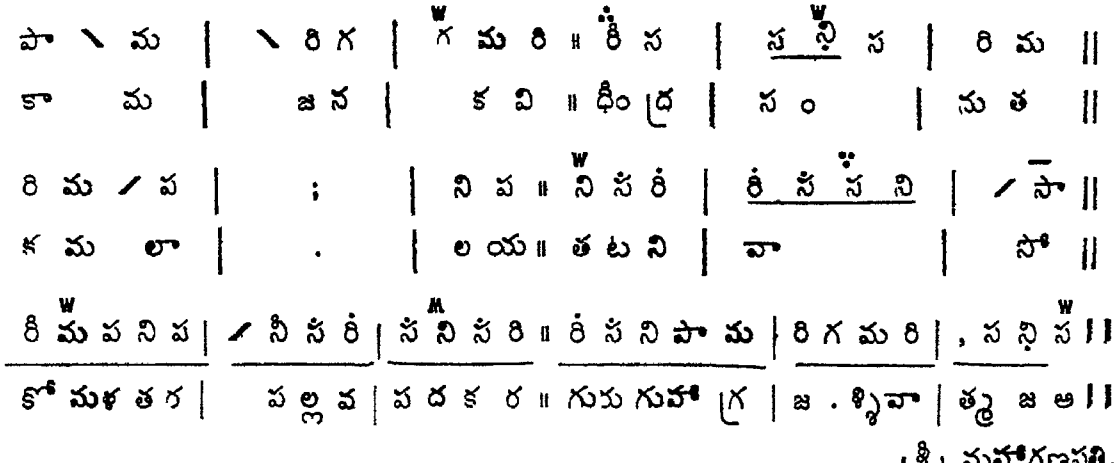

శ్రీ మహాగణపతి.

చరణము :

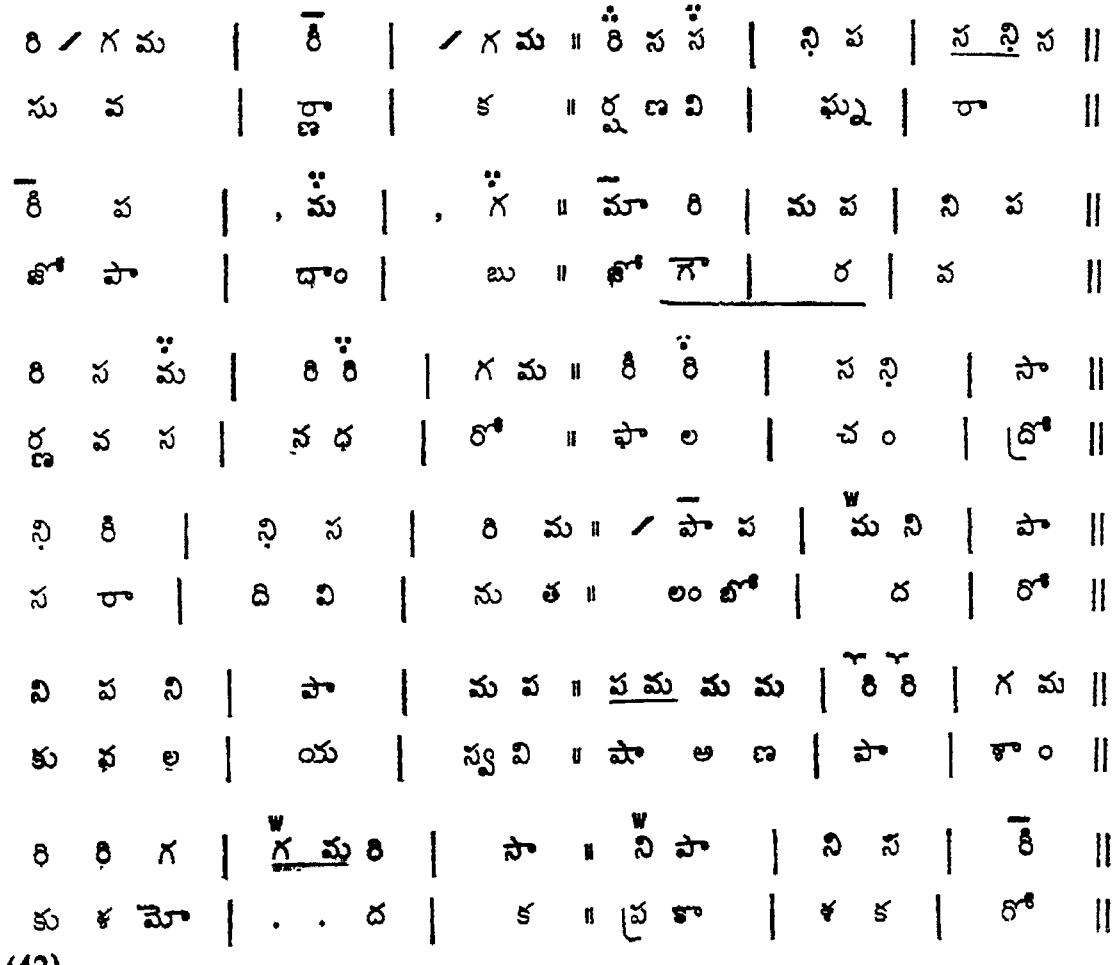

ని	స రిం స	ని ప	/ నీ ॥ నీ	సా ,	పా	నీ ‖
భ	వ . జ	ల ధి	నా ॥ మో		మూ	ల ‖

ప	ప మ్	, రి	/ గా ॥ గ / మ రి	స ని	నిసా,	‖
ప్ర	కృ తి	స్వా	ధా ॥ వ స్తు	ఖ త	రో	‖

రిరి్ / గరిరి్	సా్ నిధ	/ రిరి్ ॥	నిరిమ పనివ	పమ పని	\ పాపా్	‖
ర వి స మా్ప్ర	స న్ని భ	డేహో ॥	క వి జ న నుత	మూ పి క	వా హో	‖

పా్ పస నిసనీ	స / రిం రి్	సనీ సా ॥	రిం సా్ సనీ పప్	మరిగమ	రిసనీ స	‖
అ ఖి న త దే	వ తా స	మూహో ॥	అ వి నా శ కై	. వ . ల్య	గే . హా .	‖

శ్రీ మహాగణపతి.

జన్యరాగము (ఉపాంగము) 11 : గౌళ

కీర్తనము 2 - అదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

త్యాగరాజ పాలయా శుమాం.

పల్లవి :

1	రి / గ / మా రి మ్ పా	ని పా మ	గ / మ రి స	‖
	త్యా గ రా జ పా	ల యా శు	మా ం శ్రీ ఖి	‖
2	,, ,,	,,	గ / మ రి స	‖
	,, ,,	,,	మా ం ం ం	‖
3	,, ,,	,,	గ / మ రి స	‖
	,, ,,	,,	మా ం ని ఖి	‖

సా ని ఫ ని స రి స | రీ , మా ప నీ స | ని ఓ మ రి గ మ రి స ||
త్యా న ం ద క ం ద | సో మా స్కం ద | బీ ధీ వి టం క ||

త్యాగరాజ పాఠయా.

అనుపల్లవి :

రీ ప మా రి / గ మ | రీ సా | ని స రి మ ||
నా గ రా జ మ ణి | భూ షా | ల ం క్రృ తి ||

రి గ / మా రి ని పా | మా రి ప | మ ా ||
న గ రా జ సు తా | ర్ధా ం గ గా | ా ం గ ||

నీ సా / రీ \ నీ స | రీ గ మ | రీ రీ స ||
భో గా ది ప్ర ద | శ్రీ న గ | ా ష్టై ||

రీ స సా ని ప మ | \ రి / గా | గ మ ై ||
భూ సు రా ది న త | వ ల్మీ | క ం ని ||

రి రి స ని ఫ / నీ స రి నీ స రి / గా మ | రి మ రి ప / మా ని ఫ | ని స రి రీ స ||
శ్రీ గురుగుహా పూజిత వృష తు రం గ | శ్రి ల జ న ల ఘు ణ | ీ ప్ర ా ంచిం ||

నీ ప మ ప నీ స రి గ మ రి స ని ప మ ప | రీ రి స ని / సా ని | మా ము రి గ ని స రి గ ||
భో గి యుత చరణ క ర ధృత కు ర ం గ | యో గి పి ది తా ఖ | మా న ట న ర ం గ ||

త్యాగరా ివ లయా.

సంచారి _ మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

రి రి స ని \ ఫా / స స సా | రి రి స నీ స రి మ \ రి | రి స ని ఫ స ని

ఫ సస్ని | ఫ స్ని సరి పమరిరిసా | రి / పమరిగమరిరిసరి |
సస్రిసస్రిసస్సని ఫ | \ రిరిస / పమగమారిరి | సరిసని \
ఫా / రిరిసా | స్ని సరి / పప్మరిగమరి | సస్ని స / రిరిఫ స్ని సరి |
/ మరిసరి / పమగమరిస | రి / మా పని ప్ప \ మా | \ రి /
గా / మా రిరి సా | రిమ్ / పా మగ / మామా | మ్రిసస్ని / రిస /
మరిసా | స్ని ఫ ఫ్ని ఫ ఫ్ని ఫ ఫ్ని | ఫ్ ని సరి స్ స రిస్సరి |
ఫ సస్ని సరిరిఫ / రిసరి | గమరిసరిరి \ పమరిస | రిమపమ
రి / పమ / నిపమ | పమగమరిమరినిపమ | రి / పప్మరిమ
పనిపమ | రి / నిప / నిపమ / నిప ప్మ | గమరిరిసస్ని ఫ
రిసా | రిరిరిసరిమ్ప \ మా | నిన్రిమప \ మా \ రి / గా | /
మా రి / పా \ మా \ రి | గమరిగ / మారిసా | రిస్ని సరిరిసా
స్ని ఫ | రిరిగమరిరిప \ మాప | స్ని సరిగామరిమరిప | \ మా
నిపమపనిప \ మా | పనిస / రిని / రిరిస | \ పాని \ పా /
సానిపని | పానిసారిసనిస | పనిసరిగమరిరిసని | / రి
రిస / మగమరిరిసని | రిసరినిసరిపనిసరి | మ్ప నిసరి
/ మరిసనిప | / రిసనిపమరిగమరిస | స్ని ఫసస్ని రి స మరి
పమ | ని పస ని రిసమరిసని | పమరిగమరిసస్ని \ ఫా |
రిగమ \ రిపమగమ | రి ; సా ; ; ||

జన్యరాగము 12 : లలిత

లక్షణ శ్లోకము – వెంకటమఖి

లలితా స గ్రహాప్రాతర్గేయా పంచమ వర్జితా.

మూర్ఛన :–
ఆరోహణము : స ♭ రి గ మ ♭ ధ ధ ని స ;
అవరోహణము : స ని ♭ ధ మా మ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము · సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉసాంగము; షాడవము; పంచమవర్జ్యము, షడ్జగ్రహము; ప్రాతఃకాలమున గానము సేయదగును.

లక్ష్యగీతము – త్రిపుటతాళము – వెంకటమఖి

ధ్రువము :

రి రి	స ని ధ ధా మ ధ	ధా స సా సా
అ రె	ని బి డ కం ట క	దు ప్ర వే ళ
రి స రి ని స రి గ	మా మ మ గ మా	ధా , ధా
భో ఓ ర త రు వ అ	క్రాం త వి పి న	భ్రా ం త
		ధా
		దు

అంతరి :

స సా రి స స రి	స స రి స స ని ధ	ధ మ ధ రి రి స ని
ర్జ న బ్బ అ ధ అ	భ అ వి త అ రె ఎ	భ వ తు భ వి త అ*
సా , సా		
రే ఏ		

జావడ:

ధ స | సా స మ గ రి స | రీ గ రి రీ సా |
మ న | చా ప బా . ణ | వ జ్ర క వ చ |

సా రి స ని సా | రీ సా స ని ధా | మ ధా రీ స ని ధ |
బ ద్ధ గో ఒ ధాం | గు శ్రీ తా . ణా | క రా అ . శ |

ని ధా ధా ధా | మ మా మ గ రి స | ధా మ ధా మ ధ |
క ర చా శ | ద్ధ డూ రె ఎ రె ఎ | ల ఉ మ్మ ణ త్తె ణె |

ని స రీ స ని ధా | ధా మ ధా ధా | ధ ని సా ; |
స ం గ లు . రే | ర ఉ మా మ | ధ్వ ని రే |

రీ స ని ధ మ ధ స | సా స రీ స రీ మ | మా మ ధా మా |
తి య ం ప ఇ య ఇ | అ ఇ య ఇ య ఇ | య్యె య ఐ య్యె |

మ గ రీ రీ స ని స | మ మా మ గ రీ స | స ని ధ మా ధా |
య ఇ య ఇ . ఇ వ | ఇ య ం ప ఇ య ఇ | అ ఇ య అ అ |

రీ స రీ స ం స రీ | స ని ధ మ ధ సా | స ని ధ ధ ని ధా |
అ ఒ . . . అ | అ . . . : ఆ | అ . . . . ఆ |

మ గ గ మ గ రి స | రి స రి ని సి రి గ | మా . ; మా |
అ . . . . . ల | ల వ ణ బ ల ని ధి | మా ఖి |

సా , ; సా | సా స రీ స రీ | స ని స రీ స రీ మ |
స్నె హ | బం ధ బం ధు ర | కి రి తి ఇ ఇ ర త |

మా మ మ మ మా | ధా , ధా ధా | స సా రీ స స రీ |
బం ధు ద య అ | సి ం ధు దు | ర్జ న బ అ ధ అ |

స స రీ స స ని ధ | ధ మ ధ రీ రీ స ని | సా , ; ‖
ధా వి త అ రె ఎ | ళ వ తు ళ వి త అ ‖ రే ‖

కీర్తనము - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

హిరణ్మయీం లక్ష్మీం సదా భజామి

పల్లవి :

ధ \ మ | . గ \ రి ॥ సా | నిధా రి ॥ సా రిస సా | రి / గా మ ॥
హి ర | ణ్మ యీం ॥ ల | క్ష్మీం స ॥ . . | భ జా మి ॥

మ ధ | \మ గ రి స ॥ , ని ధా | ధ ధ \మ ధ రి ॥ సా రి స ని | సా స రి గ మ ॥
హి | ర మా న ॥ వా | క్ష్మీ యం త్య ॥ జా . . | మి . ఇ . ॥

హిరణ్మయీం లక్ష్మీం.

అనుపల్లవి :

, మ గ | , మ ధా ధా ని ధ ॥ మ గ | మ ధ మ ధా ॥
చి ర | త ర సం ॥ ప . | త్ప దాం ॥

/ నీ | ని ధ ని ధ ధ \ మ ॥ ధ / ని | / సా ; ॥
క్ష్మీ | రా ం. బు ధి ॥ త న | యాం ॥

రి స సా | నీ ని ధా ధ \ మా ॥ మ ద \ మా | గ రి స ని ధ ని సా |
హా రి వ | ఆ స్థ లా ల యాం ॥ హా రి | ణీం చ ర ణా | క్ష స ల యాం |

రి స స ని | ధ మ ధ ని స రి సా ॥ మ గ రి గ | రి / గ రి ని / గ / మా ॥
క ర క మ | ల ధృ త కు వల యాం ॥ మ ర క త | మ ణి మయ వ ల యాం ॥

హిరణ్మయీం.

చరణము:

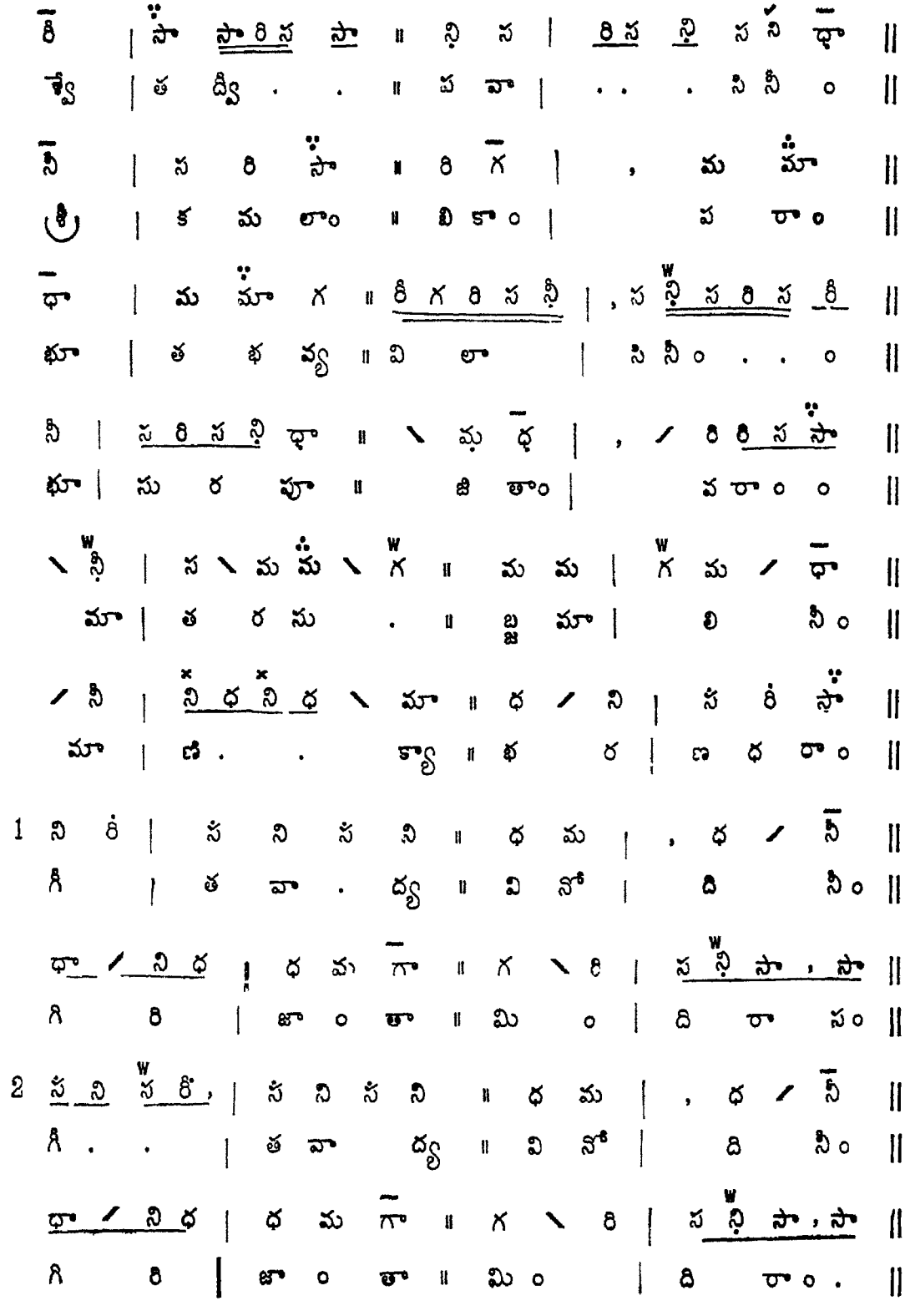
రి | సా సారిస సా ॥ నిస | రిస నిస ధా ॥
శ్వే | త ద్వి . . ॥ ప వా | . . . సినీం ॥
నీ | స రి సా ॥ రి గ | , మ మా ॥
శ్రీ | క మ లాం ॥ ఖి కాం | ప రాం ॥
ధా | మ మా గ ॥ రిగరిస నీ | , స నీ స రిస రి ॥
భూ | త భ వ్య ॥ వి లా | సినీం . . ం ॥
నీ | స రిస నీ ధా ॥ \ ఘ ధ | , / రి రిస సా ॥
భూ | సు ర పూ ॥ జి తాం | వ రాం ం ॥
\ నీ | స \ మ మ \ గ ॥ మ మ | గ మ / ధా ॥
మా | త ర సు . ॥ జ్ఞ మా | లి నీం ॥
/ నీ | నిధ నిధ \ మా ॥ ధ / ని | స రి సా ॥
మా | ణి . . క్యా ॥ భ ర | ణ ధ రాం ॥
1 ని రి | స ని స ని ॥ ధ మ | , ధ / నీ ॥
గీ | త వా . ద్య ॥ వి నో | ది నీం ॥
ధా / ని ధ | ధ మ గా ॥ గ \ రి | స నీ సా , సా ॥
గి రి | జా ం తా ॥ మి ం | ది రా సం ॥
2 స ని స రి , | స ని స ని ॥ ధ మ | , ధ / నీ ॥
గీ . . | త వా ద్య ॥ వి నో | ది నీం ॥
ధా / ని ధ | ధ మ గా ॥ గ \ రి | స నీ సా , సా ॥
గి రి | జా ం తా ॥ మి ం | ది రాం . ॥

సా స రి | స ని ధ మ ధ / ని పా ॥ ని స రి / గ | గ మా / ధ మ ధ ని ని సా ||
శీ త కి | ర ణ ని భ వ ద వాం ॥ శ్రీ త చి ం | తా మ ణి స ద నా ం ||

ని స ని / గ | రి సా , రి స నీ ధ ॥ \ మా మ / ధ | మ గ మా ధ ధ / నీ ||
పీ . త వ | స నా ం గు రు గు హా ॥ మా తు ల | కా ం తా ం ల లి తా ం ||

హిరణ్మయీం.

నంచారి - రగణమత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

ధా \ మా గ రి సా | రి నీ ధా | ధ / ని / సా రి / గ / మా ||
ధ మ గ రి స నీ ధా | మ మ ధా | మ ధ / నీ ధ ని సా ||
ని స రి గ / మా మా | \ ధా ధా | ధా ని స రి / గ రి స ||
ని స ధా \ మా ధా | ధ మ ధా | ధ ని \ ధా రి రి సా ||
ధ ధ / ని ధ / స నీ ధ ధ | మ ధ ని స | ధ ని స రి స రి గా ||
/ మా మ గ మ మ / ధా | ధ మ మ గ | మ మ గ రి / మ గ రి రి ||
స ని ధా మ మ ధ మ | ధా ధా | రి స స ని స రి సా ||
స స రి స నీ ధా | / రి స ని ధ | మ ధా / రి స ని సా ||
మ ధా / రి స నీ ధా | మ ధా రి | సా రి / గ / మా మా ||
రి / గా మ ధ \ మా గ | రి గ మ | ధ మ గ రి స రి సా ||
రి రి స ని స రి స | ని స రి స | , స ని ధ మ ధా ని ||
/ మా ధ ని స ని స రి | గ మా మ | స రి గ మ గ మ దా ||
ధ మ గ మా / ధ ధ మ | గ మా మ | ధ ధ \ మా ధ మ గ మ ||
/ ధ ధ ప / ధ ధ మ గ మ | ధ గ మ ధ | ధ మ గ రి గ మ ధ మ ||

/ ని ధ మ గ రి స ని ధ | స ని ధ మ | ధ ని స రి గ మ ధా ||

ధ ధ ని ని \ ధా ధా | ని స రి రి | స రి గ మ గ మ ధా ||

/ ని ధ ని ధ \ మా | / ధా / ని | ధ మ / ధా / ని సా ||

ని / రి సా ని / స ని | ధ / ని ధా | \ మా మా ధా ని ||

ధ ని స రి / గ రి సా | ని స ని \ ధా | మా ధా ని ని ||

స రి గ మ ధా \ రి | గ మ ధా | గ మ ధా \ మా ధా ||

/ సా \ ని / రి స \ ని | / గ రి సా | ని \ ధా ని సా ||

ధా / ని \ మా / ధా | \ గా \ మా | \ రి / గా \ సా / రి ||

\ గ రి స ని ధా \ మా | ధా / ని | రి రి సా ధ / ని సా ||

ని ధ మ ధ ని స రి గ | మ ధ ని స | ధ ని స రి గ మ ధ ని ||

స రి / గ రి సా ని ధ | / రి స ని ధ | \ మా గ రి స ని ధా ||

\ మా ధా ని రి | ని \ ధా \ స ని | / గ రి స రి రి సా ||

గమనిక : పూర్వీకులు ఈ లలితరాగములో క్రింద మంద్రస్థాయి మధ్యమమువరకును పైన మధ్యస్థాయి ధైవతమువరకును సంచరించియున్నారు. ముద్దుస్వామిదీక్షితులు, శ్యామాశాస్త్రులు, త్యాగరాజయ్య వీరు ముగ్గురున్ను తారస్థాయి మధ్యమ పర్యంతమును సంచరించియున్నారు. ఇటుల సంచరించుటకు వెంకటమఖి గీతమే యాధారముగానున్నది.

ర గు మ ప ధ ను] **మేళము 15 : మాళవగౌళ** [అగ్ని. గో. చక్రము

జన్యము 13 : గుజ్జరి (ఘూర్జరి)

లక్షణశ్లోకము - వెంకటముఖి

సంపూర్ణా ఘూర్జరీప్రాతర్గీయతే రి గ్రహాన్వితా.

మూర్ఛన { ఆరోహణము : స ♭ రి గ మ ప ♭ ధ ని స .
అవరోహణము : స ని ♭ ధ ప మ గ ♭ రి స .

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; సంపూర్ణము; ఋషభగ్రహము; మధ్యమధైవతములు అల్పములు; ప్రాతఃకాలమున గానముసేయదగును.

గమనిక : మూర్ఛనారోహణావరోహణములు సంపూర్ణముగానుండినప్పటికిని, యీ ఘూర్జరీ రాగముయొక్క నడక గీత, కీర్తన, సంచారీ, సంచారుల నూహించి గమని చితే విశదముగా తెలుసుకొనవచ్చును. (మ ధ) లు అల్పములని ప్రాచీనగ్రంథకర్తలలో ప్రావీణ్యుండుట మధ్యమ ధైవతములను అల్పప్రయోగములుగా జేర్చి పాడితే రంజనముగా నుండునని తలంచి ప్రావీణ్యున్నట్టు దోచుచున్నది. *

---

* కాని ఇక్కడి లక్ష్యములలో నెక్కడగాని ధైవతము అల్పప్రయోగముగలదిగా గానరాదు. (రా.అ.)

లక్ష్యగీతము - ధ్రువరూపకతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

ధ స సా రిరి సని ధప | ధ ని ధ ధ ప మ | గ ప ప ధ ప ధ |
గ గ న జ్ఞ ట . . మం | డ ల మం డి త | ఖ ం డ ప ర శు |

రిరి సని సా | రి స రీ గా | రిరి సని సా | ధ స సా ధా |
మం డి తు రే | వె ఎ దం డ | క న క అ ద్రి | కో . దం డా |

పా ప మ గ రి | స రి స రి గ మ | గ మ ప ధ ని స | ధ ని స ధ ని స |
హాంపీ . . ర | అ . . . . అ | అ అ . . . అ | అ . . . . అ |

ధ గా గ రి గ | ప మ గ గ రి స ని ధ
య మ ద్ద మ న | కో ఒ హా స లో ఒ జ య

జావడ :

ధ రి రి గ రి స రి గ గ ప | ధ ని ధ ధ ప మ |
హా రి ప రి క ర మ అ అ హి | రె ఎ ఖ అ లె ఎ |

గా ప మ గ రి | రి రి స ని సా | రి గ రి రి సా | ని స రి స ని ధ |
పా అ అ అ ద | మ ణి మ కు ట | భ ళి వ ర దా | ఘో ఒ ట క అ అ |

ధ స సా సా | ధ ని ధ ధ ప మ | గా పా ప మ | గ స రి రి స ని |
రో ఒ హా ణ | త్రె ధె న అ గ రు | అం నం గ అ | అ అ ర అ అ ది |

సా ; ; | స రి స రి గ మ | గ మ ప ధ ని స | రి గా గ రి గ |
రే | అ . . . . అ | అ . . . . అ | ర ణ ద్ద ళి త |

ప మ గ గ రి స | ని ధ ॥ ధ స సా రి రి స ని ధ ప | ధ ని ధ ధ ప మ |
త్రి పు ర అ సు ర | జ య ॥ గ గ న జ్ఞ ట అ . మ ం | డ ల మం డి త |

గ ప ప ధ ప ధ | రి రి స ని సా ॥
ఖ ం డ ప ర శు | మం డి తు రే ॥

కీర్తనము [illegible] - [illegible]

గుణిజనాదినుత గురుగుహోదయే.

పల్లవి :

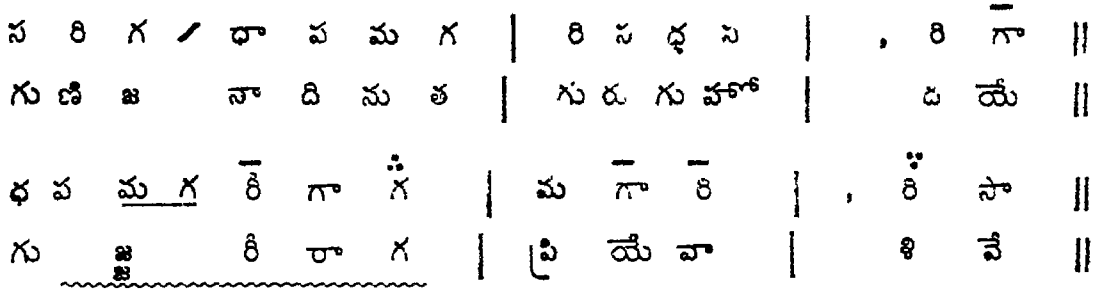

గుణిజనాదినుత.

అనుపల్లవి :

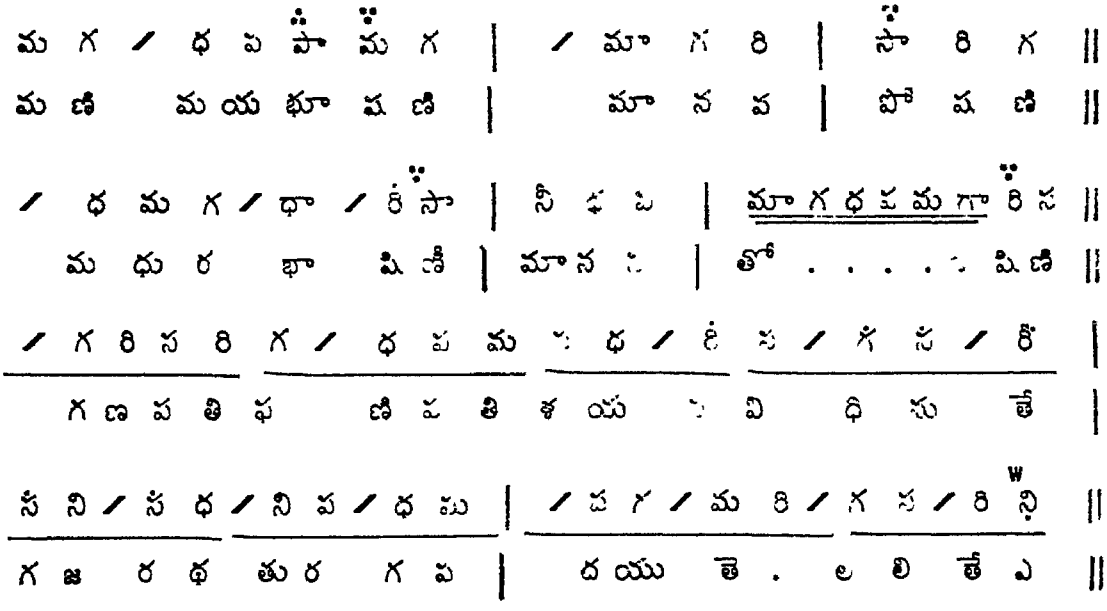

ముక్తాయి స్వరము :

గ్రహము :

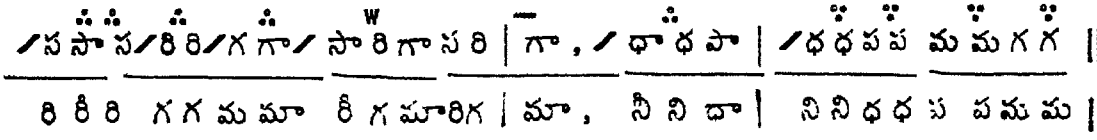

/ధ ధ ఎ మగా /ధ ప మ గా ధ \గా గ గ ప గ /ధ పా మ గ | ధ మ గా /ప మ గ రి ||
ని ని ధా ప మా ని ధ ప మా ని మా మ | మ ధ మ ని ధా ప మ | ని ప మా ధ ప మ గ ||

స స రి /ధా స ఫ ధ స ఫ ధ /రి స రి /గ గ | ధ ని స రి గ మ ప మ | స రి గ వ /ధ ప మ గ ||
రి రి గ నీ రి ధ ని రి ధ ని గ రి గ మ మ | ని స రి గ మ ప ధ ప | రి గ మ ధ ని ధ ప మ ||

ప ధ నీ స ప ధ /రి స ధ /రి స స /గ రి స స | మ గ రి సా ని ధ ప | మ గా /ప గ రి స నీ ||
ధ ని స రి ధ ని గ రి ని గ రి రి మ గ రి రి | ప మ గ రి స ని ధ | ప మా ధ మ గ రి స ||

గుణిజనాదినుత.

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ధ స సా రి స నీ స రి గ | రి స రీ గా రి రి సా | నీ స ధ స సా ధా ఫా | ధా గ
రి గ ప మ గ గ | రి స రి గ గ ప ధ ని ధ ధ | ప మ గా ప మ గ రి రి స | నీ స రి
గ రి రి సా నీ స | ధ స సా ద ని ద ధ ప మ | గా పా ప మ గ స రి స | ధ / రి
రి రి గ రి స రి గా | గ స రి స నీ ధ రి రి గా | / ధా ప మ గ రి స ధ స రి | గా
/ ధ ప మ గ రి గా | మ గ రి స ప గ ధ ప పా | మా గ రి సా రి గ రీ | గ రి స నీ
స రి స ధ పా | మ గా ప మ గ రి రి పా | సా రి గ ధ ప మ గ ధా | ధా ని ధ ధ ప
మ గ పా | పా ప మ గ సా రి నీ స | రి గా / ధ ధ ప మ గా | రి స ధ స రీ రీ గ
రీ | స రి గ గ రి మ గా ధ | ధ ని ప ధ \ మ ప \ గ మ రి గ | \ స రి నీ స
ధ ని ధ నీ స ధ | నీ స ధా గ గ రీ గా | ప మ గా సా గ రి సా | ధ రీ రి గ రి స
రి గ గ ప | ధ ని ధా వ మ గ గ పా | ధ ని సా ధ / రి స స ధా | / రి రీ సా ని
ధ ప మ గ | / ధ పా మ గా రి ధ సా | ధ స రి గ ధ రి స రి గా | రి గ ప మ గ
ధ గ ప ధా | మ ప ధ ని ధ ధ గ గ రి | గ మ ప ధ ని ప రి / గ గ రి | ప /

రిNిసధరిగరిసా | Nిసరిసనిదాధ / సస ధ / నిధధపమగ / పపా | మాగాసారిరిసా | Nిసధారిరిగారి | గగపామగ / ధధపా | ధ / నిసాధ / ససారీ | ధాధ / గరీసారిస | సనిధనిధా పామా | ధా \ గా / పాగరిసా | Nిసరిగపమగధప ధ | ధనిసధ / రిసగరిసరి | ధరిసానిధగధపా | మగరిగా / ధధపా | ధప మగరిగాగమ | గారిరిసధరిసా | నినిసా ; ; ; ||

జన్యము 14 : గుండక్రియ

లక్షణ శ్లోకము : వెంకటమఖి

గుండక్రియా సగ్రహాంశం అవరోహేల్పధైవతా,
సంపూర్ణా పూర్వయామేతుగాతవ్యా గాయకోత్తమైః.

మూర్ఛన :-

ఆరోహణము : సా ♭రి గ మ ప ♭ధ ని స,

అవరోహణము : సా ని ప మ గ మ ♭ధ ప మ గ ♭రి స.

లక్షణవివరణము — సుబ్బరామ దీక్షితులు

ఉపాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; అవరోహణపుపదు అల్పధైవతము; మొదటి జామునఁ గానముసేయఁదగును.

లక్ష్యము - రాగాంగరాగలక్షణ గీతానుక్రమణికా గీతము

త్రిపుట తాళము - వెంకటముఖి

1 స ని | మా ప ప మ గ మ | పా మ గ స రి న |
(1) క న | కా బ రి ఇ అ రె | రా అ గ అ ం గ |

గా మ పా ధ ధ | ని స రీ స ని సా | గ రీ గ రీ రీ స |
(2) ఫే ఎ న ద్యు తి | ర అ అ అ అ జా | (3) గా న సా మ వ |

స ని ప ని స రీ స | స ని ప ధ ధ ధ ప | ధ స స రీ రీ రీ స |
రా ళి ర ణ వి ఇ | (4) భా . ను మ తి శ్రీ . | ర ం గ వా సి ని |

రీ రీ స సా స స | గ మ ప ధ స సా | స ని ప ప మ గ రి |
(5) మ నో ర ం జ ని | ప ర్ణు ళి త . ఉ | (6) త ను . కీ . రి తి |

2 గ గా మా పా | ను మా గ రి రి స | రీ స రి రి స ని |
హా రూ ఛ ణీ | (7) సే . నా గ్ర ణి | రా . జ త వి . |

సా , - మా గ రి | సా ధ ధ ప మా | ప మ గ రి స రి మ |
లా - (8) జ ం న తో | ఓ డి య అ రే | రా జ రా . . |

మా , సా సా | రి గ రి మ గ రి స | రీ రి స ని సా |
జా రే | (9) ధ్వ ని . ఖ ం . న | ష డ్జ ర సి కా |

స ని ప మ మ ప మ | ధ ధ స ని ప మా | మ గ స స ధ ధ ధ |
(10) న టా భ ర . ణ | ర వి ఇ తె ఎ జా | (11) కో కి లా ర అ |

పా మ ధ ప మ ప | గా మ ప స స రీ | సా స - మ గ రీ స |
వా . బ ల ర మ | (12) రూ ప వ తి ర మ | నీ య - (13) గే . య |

రీ స ని సా | రీ రీ ని స రీ స | సా ని మ మ ప ప |
హి జ్జ ఇ జ్జీ | అ ప్ర తి సు రు ప | (14) వా టి వ స ం త |

ధ సా ని స రి స | ని సా - రి మ మ ప | మ మా గ రి రి స |
భ్రే ఈ ర వి ర ణ | ప శి - (15) మా యా | మ ఆ ళ వ గ ఉ |

ని సా రి రి రి గ | రి సా - రి స రి ప | పా ప రి గ రి స |
ఉ ళా ర వి కో . | ఒ టి - (16) తో . య | వే గ వా హి ని |

రి స ని సా ని ప | రీ రి - స ని సా | రి స ని సా ని స |
మ ధు . రా న . | అ ధ - (17) ఛా యా | వ తి , రం జి త |

మ గా మా పా | మ గా ప ప ధ ధ | ధ పా స స రి స |
(18) జ యా ళు ద్ధా | మ ఆ ళ వి ర . | ధ ఆ హ్లా ద య . |

4 మ మా గ రి సా | రి రి గ రీ సా | రీ , ; ; |
(19) ఝం కా ర | భ్ర మ రి రి ణా | జీ

ధ స స స స ని ప | మ గ మ ధ ప మ వ | మా , - గ రి రి స |
(20) నా రి రీ . . తి | గ ఉ ళ ఇ . . శ్వ | రి - (21) కి ర ణ . |

రి గ మ రి మ మ ప | ధ పా - ధ స స రి | రి సా మ గ రి స |
వ శి . రి పు స ం | . గా - (22) శీ . ఛా | . గా శీ ధ ర |

ప మ ప మా గ రి | రి సా రి గ రి స | మా గ రి గ రి స |
(23) గ ఉ రి వే ళ . | వ శి ళ ం క రి | (24) వీ ర వ సం త —

5 రి రీ గా గా | ధ ధా రి రి రి రి | సా స - ని స రి స |
త్రి భూ వం న | (25) ళ రా వ తి రి పు | చా ప - (26) త ర ం . |

స ని ప ప మ గ మ | పా , - మ మ వ మ | గ రి స స ప పా |
గి ణి . శీ ర అ | జా , - (27) స ఉ ర సె | . . న త్రి పు ర |

ధ ప ధ పా మా | ధ ధ ధ సా రి స | రీ గ రి మ గ రి |
బ్ధ ఇ ర వి ఈ | (28) హా రి కె దా . రి | గౌ ళ శీ . న |

సా . ; , | ని సా రీ రిం సం | ధ సం సం రీ సం తిం |
థా | (29) ధి . . . ర | శం క రా భ ర |

గ గ రిం ప మ గ రిం | ప మా గ రిం రిం సం | ని సా రీ రీ |
ం ం ణ రి పు బ ల | (30) న ఆ గ అ భ ర | ం ణా (శ్రీ) రం |

8 గా రిం మ గ రిం సం | గ రీ రిం సం ని సం | రిం సా నీ , సం |
గ ద్ధ అ అ అ అ | (31) క ళా వ తి . . | అ రె క్రూ ర |

రిం సా సి సం ప మ | ప మా గ రి రి సం | రి మ మ రి మ మ ప |
(32) ర అ . గ | చు . డా మ ణి | రు . ప క లు షి త |

స ధ ద పా మ ప | ధ సం సం రీ రిం సం | మ గ రిం ప మ గ రిం |
(33) గ ం ం గా త ర | ం గి ణీ . అ రె | రు కు మ చే . . ల |

ఢా ప మ గ రిం సం | మ గ సం రిం రిం సా | రిం రిం సం ని సం రిం రిం |
(34) భో క్త ఛా యా . | న . టరు చి రం | (35) శ ఇ ల దే . శ |

సా , ధ రిం రిం రిం | ని సం రిం - సం ని ప | సం ని ప రిం రిం రీ |
శ్రీ రు మ . . | కా ం త - (36) చ ల న | అ అ ట అ రె రు |

సం ని ప స మ గ మ | రి సా ;
ప గి రి స అ . . | . సా

జావడ:

7 సం సం | సా సం మ గ రిం సం | రిం సం ని సా |
(37) స ఉ | గం ధి ని . ర మ | (శ్రీ) . రా మా |

రిం రీ గ గ మ గ | సా ప మ ప మ గ | మా మ - రిం గ రిం స |
(38) జ గ న్మో. హ న | ర క్ష స మ ర ద | ం న - (39) ధ అ అ శ |

రీరీ మా గరీ | సధధపమగరీ | రీరీసరిమమప |
వరా . . శి | సంంగ్ర . . మ | (40) నభో . మణి ఒ ఎ |

సామ - గమపధ | పామగరీసా | సనిప - మగమా |
రంభ - (41) కుంభిని | రవ్వొం . హో | ప నె . - (42) రవిఊ |

8 ధపమమగమధ | ధపమగమపధ | ధసనిరీరీసనిస |
క్రియ . రెరరం | ం . గన . యక | (43) గీ . . ర్వా . ణి |

ధసరీధధ - మమ | గరిసనిపధప | గమరిగమపపస |
ప్రతిభటరె - (44) పవ | అ . సి ప్రణుతిం | (45) లం వహంతువ |

సాసనిపమ | గామధసరిరీ | గగరీరీసనిసస |
రాళిగో . పర | (46) స్వ వరా . జ | రవి సంంనిభ |

ధధపగసరీపప | పమాగరీరీస | రీరీసనిసరీరీ |
(47) సఉ . వీ . . ర | ధ ఆ ర . ధరి | (48) జిఇ . వం . తి |

9 సా , పస ఎ ? | నిపా నీపా | మపమగరిరెస |
కా ఓ . ం | . ద్విక్కుంన్యే | (49) ధవళం . . గ |

సాధధసమప | ధధపపమధధ | పా , ; ; |
రాలధ . ళుశ | (50) న . మదే . . శి | ఆ |

పాపమాపమ | గరీససాసా | రీసనిపమగసు |
రత్తరఁ ఉఁ ఒ | (51) కాం శిరా మి | క్రియ . రు ర ం . |

పాప - ససరీరీ | ససారీరీరీస | నిసామమపమ |
పంణ - (52) రమ్ . ళ | మనోహరిరెఎ | రవా వి . . ర |

గరీసమమపప | సధధపాపమ | పమాగరీరీస |
(53) గమక క్రియ . . | బృం ం డా ర ఁ | (54) వం శవతి . |

స మ గ స మా గ | సా , ఛా ; | సా నీ ధ ప మ గ |
స . . ర ం గ | పా . | అ . . . . . |

10 రి సా ; ; | ధ ప మ గ రి రి స | నీ స రి మ మ ప |
ణి ; . . | (55) శ . మ శ . రె . | శ్రీ . దే . . వి |

ప మ ధ ప మ గ రి | రి స రి మా , మ | ప మా ధ ధ ప మ |
(66) ఛా మ ర . శ్రి . | ర ఘు . రా మ | (57) సు మ ద్యు తి శ్రి . |

సా మ - ధ ప మ గ | రీ స రి స ని ప | ధ ధ ధ ధ ప మ ప |
కృ ష్ణ - (58) దే . . ళి | సిం హా ర వ . . | శ్రీ . . వె ం క ట |

స ని ప ధ ప మ ప | ధ ధా సా ; | ని స రి రి గ రి స |
(59) ధ . మ వ తి హి మ | గి రి ం ద్రా | (60) ని ష ధ త్రి న య న |

11 సా స - మ గ రి స | మ గ మ ధ ప - మ ప | గ రీ ప మ గ స |
దే వ - (61) కు ం త ల | అ మ ర రి పు - (62) ర తి | ప్రి య కృ పా కరి |

రీ స సా రి స | స ని ప ప మ గ రి | రి రి స రి మ మ వ |
(63) గీ . త ప్రి య | గా . రి మ నో , . | (64) భూ . షా . వ తి |

వ మ గ ధ స స రి | స రి రి ప మ గ స | రి రి రి స రి మా |
శ్రీ . . ర మ ణి . | (65) శాం త క . ల్యా | అ . ణి రె ఎ రే |
మ మా గ రి - మ మ | పా మ ధ ప మ గ | రి గ రి రి స రి రి |
త్రి భూ ల ని - (66) చ తు | ర ం . గి ణి శ్రీ . | క ర ర మ ణి . . |

12 సా , ; ; | మ పా ధ స ధ ప | ధ స స రి రి స రి |
యా | (67) స ం , శా . న | మ ం జ రి ఇ అ రె |
మా మ గ రి రి స | రి రి స - వ మ గ రి | రీ , రి రి గ గ |
రు ద్ర అ వ త అ | అ . ర - (68) ఖా . . . | ఖీ ర . . గ |

రీ సా మా పా | ప మా గ మ ప ధ | ధ ప స్ స్ స్ స్ స్ |
అ . క్రూ రా | ర . క్క ణు రె ఎ | (69) ధ ఉ త ప ం చ మ |

రీ రీ రీ గ గ గ గ | గ మ ప ధ స్ స్ | స్ నీ ప ప మ గ రీ |
రు . ద్రకు మా ర | (70) న . . స . . | మ ణి . మ . రు తి |

మ మ ప మా గ రీ | ప స్ స్ నీ ప మ | ప మ మ - గ స రీ స |
(71) కు సు మ . . . | క ర ధ్రువ ర . | ఉ కు రె - (72) ర స మా |

స ని ప ప మ గ మ | స మ గ రి స ||
జ రి . భ్రు తి ద్వా | అ వి ం ళ తి ||

స ని | మా ప ప మ గ మ | పా మ గ స రి స |
క న | కా ం బ రి . . రె | రా . గా ం గ |

గా మ పా ధ ధ | ని స రీ స ని సా ||
ఫే . న ద్యు తి | ర . . . . జా ||

కీర్తనము - త్రిపుటతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

రాజరాజేంద్ర చోళ ప్రతిష్ఠితం

పల్లవి :

పా ప | ప మా గ | , గ ॥ రి స ధ | రి గ రి | మ గ మ ||
రా జ | రా జే | -ం ద్ర ॥ చో . ళ | ప్ర తి . | ష్ఠి తం ||

ధ ప మ | గ రి | గా ॥ / మ రి స | , స | స రి గ మ ||
బృ హ దీ | శ్వ | రం ॥ భ జ రే | ఎ | శ్రీ . . ||

రాజరాజేంద్ర.

అనుపల్లవి :

రి గ | . మ | / ధ ప ॥ మ గ రి | , / గ | మా ॥
రా జా | ధి . రా ॥ జ స మ | ర్చి | త ం ॥

ప ధ స ని | ప మ | రి గ ॥ మ / ధ ప | మ గ | రి ॥
ర మ ణీ | . య | హృ ద ॥ య వి రా | . జ | త క ॥

సా ద | , మ | గా ॥ మ ప ధ | స ని | ప మ ॥
రా జీ | వ | లో ॥ చ న గు | రు గు | హా ర ॥

రి గ మ | / ధ ప | మ గ ॥ రి సా | , ధ ప | మా ॥
ం జి త | గు ం | డ . ॥ క్రి యా | . ప్రి . | య ం ॥

పా ప \ ద ప | . గ \ రి | స ధ రి ॥ గా రి / మ గా | . మ / ద ప | మ గ రి స ॥
రా జ రా జే | ం ద్ర చో | ళ ధ ర ం ॥ రా జ ధ ర ం | బృ హా ది . | శ్వ ర ం భ జ ॥

ముక్తాయి స్వరములు :

స గా [illegible] | [illegible] / మ ॥ గ రి రి స / ప మ | గ మ / ధ | ప మ గ రి ॥

స సా రి ప మ | [illegible] | ద ని స ॥ ని ధ / స సా ని | ప ప మ రి | , మ గ మ ॥

రాజరాజేంద్ర.

పంచారి - ముత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

పా మ గ రి రి / గ రి సా | మ గ స / రి రి స ని / రి సా | / రి రి స ని \
ధా ప / స సా | ప / స సా రి రి మ గ సా | మ గ రి రి / గ రి సా రి | ధ /

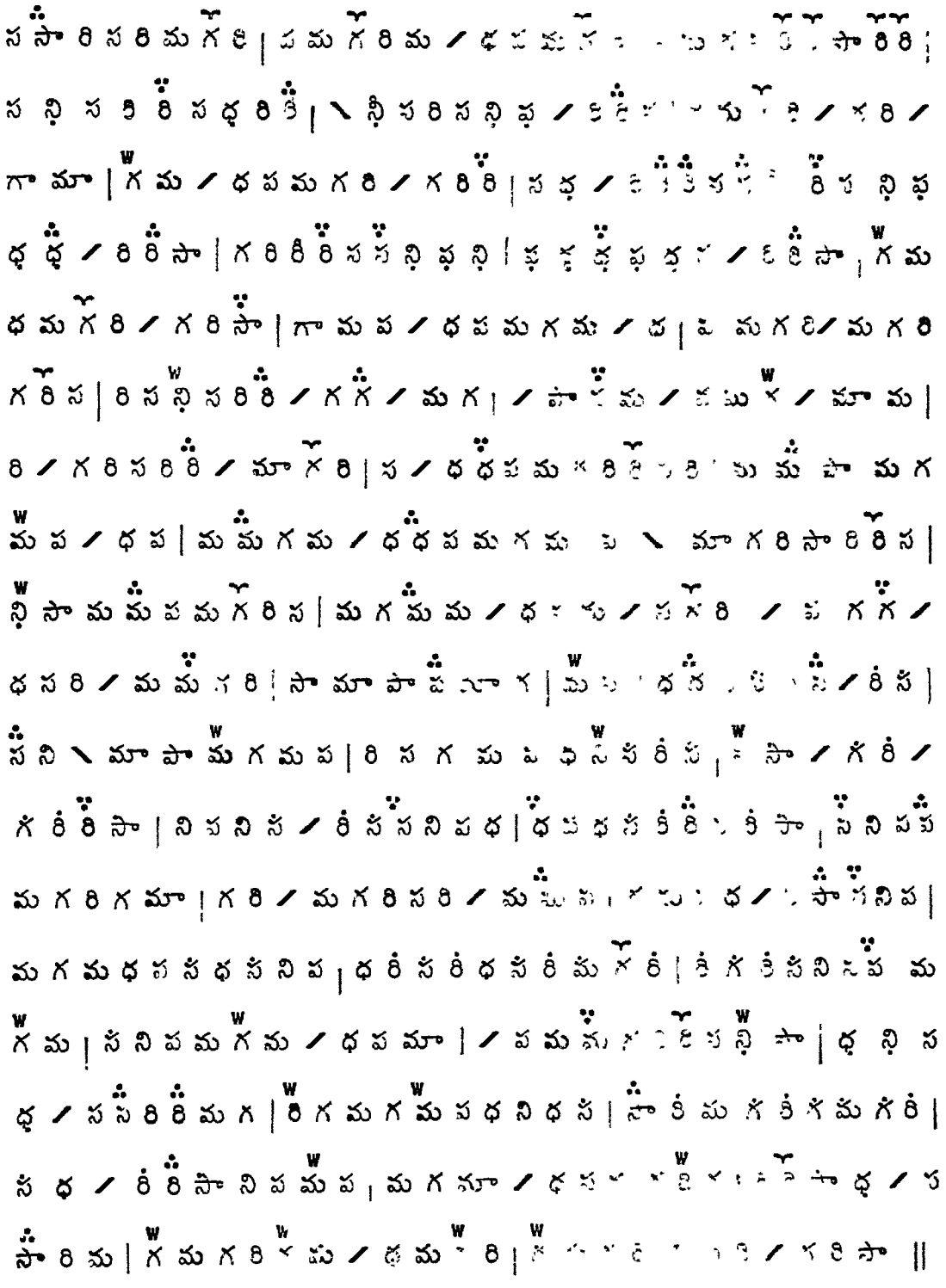

రగుమపధను] మేళము 15 : మాళవగౌళ [అగ్ని. గో. చక్రము

జన్యము 15 : మలహరి

లక్షణ శ్లోకము : వెంకటముఖి

భవేన్మలహరిరాగో నిచ్యుతో ధైవతగ్రహః,
షాడవో గీయతేప్రాత రారోహేతు గ వర్జితః.

మూర్ఛన :-
- ఆరోహణము : స ♭రి మ ప ♭ధ స ,
- అవరోహణము : స ♭ధ ప మ గ ♭రి స .

లక్షణవివరణము — సుబ్బరామ దీక్షితులు

ఉపాంగము; షాడవము; నిషాదవర్జ్యము; ధైవతగ్రహము; ఆరోహణమందు గాంధార వర్జ్యము; ప్రాతఃకాలమున గానముసేయఁదగును.

లక్ష్యగీతము — ఏకతాళము — వెంకటముఖి

ధ్రువము :

సా ధ ధ ధ స ధ ప	ప మ గ రి రి స ఛా	ధ స సా ధా పా
మ ద్ద ళ తా ళ ం	మ హా త్మ . ప ం గా	త్త ఇ స ం మా న
ప మ మ ధ ధా పా	మా పా దా మ ప	ధ ప ధా సా సా
క్ష్మా ర వు ం నీ ఈ	బృ ం దా . వ న	పు ళి న మ్మా ఝి

సరిపమగరిరిస | ధసధవమగరిస |
ద్ధిం. ధిమి ధిమి ధిమి | ధిమికిం మణవుని |

అంతరి:

ధాపధధారిస | ధారిరిసా ; |
నచ్చతినచ్చతి | నచ్చతిరే. |

జావడ:

మాపాధసధప ; పమగరిరిరిసధ ; ధరిరిరిరి |
గోగోవళినిం | గో. వళమ. ఝురి ! అనంతరాళం |
సరిగరిసా ; | ధరిరిసధరిరిస | ధసధసధరిరిస ;
దఅఖవునీ | ఽ. . . . . ఆ | అ . . . . . అ
సారిమగరిస | రిసరిసధా , ప | మాపాధా , ధ |
ఆ . . . . అ | అ . . . . . అ | కా . ళీయ |
మపమపధససరి | సరిపమగరిరిస | ధసధపమగరిస ||
ఫణిఫణమఝురి | ధింధిమిధిమిధిమి | ధిమికిం మణవుని ||
ధాపధధారిస | ధారిరిసా ; ||
నచ్చతినచ్చతి | నచ్చతిరే ||

రగుమపధస] **మేళము 15 : మాళవగౌళ** [అగ్ని. గో. చక్రము

జన్య ఉపాంగరాగము 15 : మలహరి

కీర్తనము - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

వంచమాతంగముఖ గణపతి

పల్లవి:

పా | ధమాప ॥ ధప | మగరిస ||
పం | చమాత ॥ ంగ | ముఖగణ ||

ఫ ధ	సా రి మ ॥ పా	, మ గ రి	॥
ప ఱి	నా ప రి ॥ పా	లి తో	॥
సా	ఫ రి సా ధ స రి మ		॥
హం	ను ము ఖే న . శ్రీ		॥

అనుపల్లవి:

మా	ధ పా , ॥ ప మా	ప ధ స స	॥
ప ం	చ ళూ ॥ తా	త్మ క . ప్ర	॥
రీ	సా ధ ప ॥ , ధ	ప మ ప ధ	॥
ప ం	చో ద యా ॥ . ది	క ర ణ వి	॥
సా రిం గ	రిం సా రిం స ధా ధ ॥ పా ధ ప	, మ రి స రి మా మ	॥
రిం చి హా	రి రు ద్ర ను జే న ॥ సం గ వ	క్తి శి వ ను జే న	॥

చరణము:

రి మ	పా ధ మ ॥ పా	మ గ రి స	॥
వ ర	దా భ య ॥ పా	శ సృ ణి క	॥
రి	స ధా ఫ ॥ ధా	స రి మా	॥
పా	ల దం త ॥ మో	ద క ము	॥
గ రి	, మ మా ॥ పా	ధ పా మ	॥
ద్ది రా	ఱు మా ॥ లా	క రే ణ	॥
ప ధ	రీ స రిం ॥ ధ స	, ధా ప	॥
క మ	లా పు ర ॥ వి హా	రే ణ	॥

సా ధ	పా మా ॥ ప మ	గ రీ స	॥
పు రు	హూ తా ॥ ద్య ఖ	ల దే వ	॥
సా	రి మ గ రి ॥ రి స	ధ రీ స	॥
పూ	జి త వి . ॥ ఘ్నే .	శ్వ రే ణ	॥
మ పధప	మగరీ / ధదా ప ॥ దరీసరీ	ధస ధా గరీస	॥
వర గురు	గుహా సో ద రేణ ॥ సుచు చిర	లం బో ద రేణ	॥
రీ సా ధా	పసా మగరీస ॥ ధసరిమ	గ రి స సా ధా పమ	॥
కరు ణాం	గ గౌ ర తరేణ ॥ కలిమల	హా ర ణ త రే ణ	॥

పంచమాతంగముఖ.

నంచారి - త్రిపుటతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

ధపమగరిసా | రిరిసధససా | రిమసధపమగ | రిమగరి
రిసా | రిమాగరిరిస | రిమాపధపమ | రిపామగరిస | సరి
మాగరిస | రిగరిసరిసా | పమగరిరిసధ | ధసస ధా ఫా |
ధఫధసాసా | రిమమగరిసరి | గరిసరిససరి | ధసస రిస
రిమ | గరిమపాధప | మపధవధపప | ధపమ మగరిస |
ధసరిమగరిస | సస రిరీరీ | పమగరిరిసస | ధరిరిసాధరి |
సారిమగరిస | సరిమగారి | సరిగరిసా | రిమపధా మపప |
రిరిమపధమపస | ధపమగారిస | సరిపమగరిస | సధపమ
గరిస | రిరిమగరిమప | రిమవధపమప | మగరిమసధధ |
రిమపధసధధ | రిరిసధసమప | సధపమగరిమ | గరిస

ధరిసరి | ధసరిరిమగరి | రిమపధధపప | మపధసధసస |
ధసరిమగరిస | గరిసరిసధధ | ధసాధపమగ | రిమా
గరిసా | రిగరిసాధస | రిగరిమాగరి | మపధపామగ |
రిరిపమాగరి | మగరిమాపా | సధధపమపా | సపపమగరి |
సమమగరిసా | సధపధసధధ | ధరిసరిరిసధ | ధరిసధగ
రిస | రిరిసమగరిస | గరిసధధసధ | సధపమగరిస |
ధసరిమాగరి | సరిమగారి | సరిగరిసా ||

జన్యరాగము (ఉపాంగము) 16 : బౌళి

లక్షణశ్లోకము - వెంకటమఖి

మగ్రహోబౌళిరాగస్తు శ్రీదోమధ్యమ వర్జితః,
తురీయ యామేగేయఃస్యాదారోహేతు ని వర్జితః.

మూర్ఛన { ఆరోహణము: స ♭రిగప ♭ధస,
అవరోహణము : స ని ♭ధప గ ♭రిస .

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; షాడవము; మధ్యమ వర్జ్యము; మధ్యను గ్రహము; మనశ్శాంతము; ఆరోహణమందు నిషాదవర్జ్యము ఆరోహణమున స్వల్ప నిషాదప్రయోగమును గలదు, రాత్రి నాలుగవజామున గానముసేయదగును. సకలసంపదలనిచ్చును.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువతాళము - వెంకటమఖి.

ధ్రువము :

ధ ధ పా ధ ప గ ప ధ స స స సా | రి రి గా గా రి రి స ని సా సా |
వి ధు ఖిం బ వి డ ం బ న వ ద నే | సు చ రి త్ర క్ర . ల్య . . ణీ |
ధా రి సా రి స ని సా రి స ధ ప | ధ ని ధా పా ధ ధ ప గ పా పా |
చం డ ముం డ స ం హా . . రి ణి | శు క వా ణీ శ . . . ర్వా ణీ |
స రి గ ధ ప గ ప ధ రి స ధ ప ధ ప స | ధ స ని గ రి గ ధ ధ ప గ ప ధ ని ధ |
శు . తే . . శు ర . . . . . ణి | క ద ం బ త రు గ హా న వి హా . రి ణి |
ప ధ ధ ప గ ధ ధ ప గ ప గా రి స | రి గ ప గ రి స రి గ రి స ని ధ ప ధ |
వ ర ద . భ య పా . ణ . పు స్త క | పా . . . ణి ని రు ప మ శ్రో . . ణి |
సా రి స ధ ప ధ ధ ప గ గా రి స |
నా రి . మ ణి లో . క పా వ ని |

జావడ :

స రి గా గ గ గ ధ ప గ ప ప పా | గ ప ధ ని ధా ప ధ ధ ప గా రి స |
వి ధు ఖిం బ వి డ ం బ న వ ద నే | ఘృ త మా ధు ర్యా మృ త గా . న |
ధ ధ పా గా రి గ గ రి స రి స స | ధ స సా ధా పా ధ ధ ప ధ ప ప |
ప్రి యె . . మృ డ వ్యా ద య . . . | న ం దా . కం ద ళ ము . ది తి |

గా పా పా ధ ధ ప గ గా రి స | రి స రి గ రి గ ధ ధ ప గ ప ప ధ ధ |
జే జే ధ ర్మ సం ం వ ర్ధ ని | రె ఎ య అ ఇ య ఇ య ఇ య ఇ య ఇ య |

ధ ప గ ప ధ స రి స రి గ గ ప ప ధ | పా ధ ని ఛా ప ధ ధ ప గా రి స |
అ . . . . . అ . . . . . | దే . . వీ ల ంబో . ఓ ద ర |

గ రి స ని ధ ప ధ ధ ప గ గా రి స ||
జ న ని ఇ రె ఎ మ అ అ ంమా ఝు ఎ ||

ధ ధ పా ధ ప గ ప ధ స స స సా ||
వి ధు బిం బ వి డ ం బ న వ ద నే ||

శ్రీరంగప్రబంధము - ఏకతాళము - వెంకటముఖి

పా ధ ప గ ప ధ స | సా సా రి స రీ | గా రి రి స ని సా |
ఉ ద్ధ త రి పు జ న | వి ద్ధ త్త ప న | ప ద్ధ తి రె . రే |

ధ స సా ధా పా | ని ధ ధ ప ధ ధ ప గ | గ ప గా గా గా |
ప్రప ం ం చ | సూ . త్ర ధా . ర | జ గ ధా ధా ర |

రి రి స ని సా ; | చ ధ సా గ ప ప ధ | గ రి రి గ రి రి స ని |
గి రి ధీ . రా | ప వ న త్త ను భ వ | క ం ధ ర బ ం ధు ర |

ధ ప ధ ని ధా ; | గ వా ప పా ప ప | పా పా ధా ధా |
స ం ధ రు రే | త కుం ద త క్కు కు | త క్కుం ధ ద్ధి |

ధ స సా ధ స సా | ధ ప ధ ని ధ ధ ప గ | పా ; గా గా |
త కుం ద త్త కుం ద | ఝ్ఝొం తరి కుం తరి ఝొ ఝొ కి ణ | కి ట్టి ట్ట |

రి రి స ని సా సా | సా ; రి గా | పా ధా ని సా |
క్కి ణ కి ణ ఝుం . | మా ప ద్ధ | సా రి గా మా |

స రి స రి గ ప ప ధ | గ ప ప ధ ప ధ ని స | ధా గా గ గ గ గ |
మ ప మ ప ధ స స రి | ధ స స రి స రి గ మ | తె న త్తె న తె న |

రీ సరీ గా ; | పా గా గా గా | రి రీ స ని సా ; |
తె ఎ . . నాం | తే ఏ నా ం | త్తె ఎ . . నాం . |

ధా పా ధా ని స | ధ ప ధా ని ధ ధ ప | గ ప పా ధ ప ప ధ |
గో విం దా ధ్వ రి | సు త వెం క ట మ ఖ | కు రు ని క్క రి వ తె |

రీ సా రి గా | గ ధ ధ ప గ ప ప ధ | ప ధ స సా , పా ||
శ్రీ . ర ం గ | ప్ర బ ం ధ మ వ ధా | అ . ర యా . శ్రీ ||

ధ ప గా గా రీ స | గ రీ స ని ధ ధ ప గ సా ధ ప గ ప ధ స |
ర ం గ స్వా . మి | జి త . వు జి . . వు ఉ ర్ధ్వ త రి పు జ న |

సా సా రీ స రీ | గా రీ రీ స ని సా ||
వి ద్ధ త్త ప న | ప్ప ద్ధ తి రె ఎ రే ||

కీర్తనము ఆదితాళము – ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శ్రీ పార్వతీ పరమేశ్వరావందే.

పల్లవి :

ధా పా ప గా ప ధ | గ ` రీ స | స ని ధా ధ ధ ||
శ్రీ పా ర్వ తీ ప | ర మే శ్వ | రా . . వ ం ||

సా , రీ గా పా ధా సా | ని ధ పా ధ గా | గా రీ గా రీ గ ప ||
దే చి ద్భి ం బౌ లీ లా | వి గ్ర హా మ మూ | ఖి ష్ట సి ద్ధ యే . ||

శ్రీ పార్వతీ.

అనుపల్లవి :

గా పా గ ` ధా ప | గా ` రీ | స రి గా ||
అ పా ద మ స్త | కా ల ం | కా . రా ||

రి గ \ రి రి స ని | స రి గా | / పా పా ||
ఆ ది మధ్యాం త | ర హి తా | కా రా ||

సా ధా గ \ రి గ | / రి సా | / ధా ధా ||
సో పా న మా ర్గ | ము ఖ్యా | ధా రా ||

పా ధా ని ధా పా | / ధ ప గా | \ రి సా ||
సు ఖ ప్ర దో గం | ధ ర సా | ధా రా ||

ధా ఫా ధా రి రి సా రి గ ప గ పా | ధా ప / ధా ప / గా ప | ధా / రి రి స ని సా ||
లో పా ము ద్రే శా ర్చి త చ ర ణౌ | లో భ మో హా ది | వా ర ణ క ర ణౌ ||

పా పా ప ధ పా / గ రి స ని ధ ప ధ స | ని ధ పా / ధ ప గ రి | సా ధ స రి గ / ధ ప ||
పా పా ప హా ప ం డి త త ర గు రు గు హా | క ర ణౌ భ య హా ర | ణౌ భ వ త ర ణౌ . ||

ధ ప ధా పా ప గా ||
శ్రీ . . పా ర్వ తీ ||

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ధ ధ పా గా ప ధ సా | ధ స రి గా రి రి సా | ధ సా ని ధ ప ధ / ని ధా | ధ ధ పా గ /
ధ ప గ రి గ | రి రి స రి స ని సా సా | ధ ధ పా గా పా ధా | గ ప ధ ని ధ ధ ప ధ పా |
ప ధ ప గ / ని ధ ధ / ని ధ ప | గ / ని ధ ప గ / ధ ప గ రి స | గ ప ధ ప ధా \ గా పా | గా / ధ
ప గ రి స ని సా | గ రి స ని ధ ఫ ధ / స సా | ని ధ ఫ ధ స స రి రి గా | రి రి గ గ ప ధ
గ ప ధా | గ ప ధ / ని ధ ప గ / ధ ప గ | రి గ / ప గ రి స ని స రి గ | స రి గ / ధ ప
గ రి స ని ధ | సా రి రి / గ రి స ని ధ ధ | స ని ధ ధ సా ధ స రి గ | ధా స రి గ / ధ
పా గ రి | గ / ని ధా పా గ గ పా | గ ప ధ / ని ధ ధ ప ప గా | ధ ధ ప ప గా / ధ ప గా |

/ ని ధ పా గారి / గరిస | ధసరిగసరిససరిగ | సరిగ / ధగ / ని గ / ధపగ | రిగపధ / నిధపపగా | పధసనిధప / ని ధ ప గ | ప ధ నిసరిగ రీ సా | పా పాపధపా గరి | సనిధపధసనిధపా | ధపగరిసారిగా | పాధా / నిసారిరి | సరిగపపధగవపధ | పధ / రిససాగా గరి | రిసరిగగా / గ గరిస | / గరిసనిధపధసనిధ | పగ / ధపగరిగరిసా | ధాపాధాససధప | ధనిధధపగగపపధ | ధ / రీ సరిగధ / గరీ | / గరిసా నిధ / రిసా ని | ధాపాగధపా గా | రిగపగరి / గరిసా | నిసరిగవధసాసా | రిగాపా ధ / ససా | గపధసాసరి / గరీ | / గరిసానిధపా గా | రి రి సా ని ధ పా గా | నిధపాగారిగప | గారిసరిసానీ | ధా ఫా ధా సాసా ||

జన్యరాగము (ఉపాంగము) 17 : అర్ద్రిదేశి

లక్షణ శ్లోకము - వెంకటమఖి

ఆర్ద్రిదేశీభవేత్పూర్ణా సగ్రహాసాన్యకాలికా.

మూర్ఛన :— { ఆరోహణము : స ♭ రి గ మ ప ♭ ధ ని స ;
అవరోహణము : స ని ♭ ధ ప మ గ గ గ ♭ రి స.

పఞ్చాంతర మూర్ఛన :— ఆరోహణము : (ఽరిసనిఽధ) నిసరిగమధపధధధసనిస.
అవరోహణము : (ఽధస) ధపమగగగఽరిస.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఎల్లప్పుడును గానముసేయదగును.

గమనిక : 'గగగరిస' యని మాటి మాటికిఁ జేర్చుకొనవలయునని ప్రాచీన పుస్తకమున వ్రాసియున్నారు. దీని వివరణము, 'గగగరిస' యనునది యీ రాగమునకు ముఖ్యమయిన జీవస్వరప్రయోగము గనుక రంజకమునకై ఆడుగడుగునకు ప్రయోగించవలెనని పూర్వాచార్యుల మతము. ఇటులనే 'ధధధసనిస' యను ప్రయోగమును రావలెననుటయు నభిప్రాయము.

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

సా స | సా ధ ప మ పా గ గ రి | సా , రి స ని సా ధ స |
వీ ర | భద్ర . . . . సుర | సం హారు . రె ప్రళ |

రీ సా రి రీ గా మ | పా మా ధ ప మ గ గ రి | రీ స రి మ మా |
కా . ల రే రు ద్ర | భ ద్రా వ త . . . ర | కృ త్తి వా . సా |

అంతరి :

ధ ధా | నీ ; స రీ రి స రి | మా ; ప గ గ గ రి రి |
క ఱి | ల్లా స వా . . స | పా హి మ ం పా హి |

సా ; ; స |
రే రె |

ఆరోహణ:

సా | ఛా ఛా ధ నీ ధ ధ ప మ | మా ధ ఛా ప మ గ గ రీ |
అ రె | ద్దీ . న మం దా ర | కుం ద భా సు ర దే . వ |

గా మా ధ ప మ గ గ రీ | రీ స రీ మా మా స సా | మా ; ప గ గ గ రీ స |
నం . ది వా హం న | నా గ భూ ష త్రి యం | వై య అ ఇయ ఇయ |

ధ స్సా ధ ప మ గ గ రీ | సా ధ ధ ధ ని ధ ధ ప మ | ధ స స ధ స స స రీ రీ స |
అ ఇయా ఇయ ఇయ ఇయ | ఆ ఇయం . వ ఇయ ఇయ | అ . . . . . అ |

ప మ ప మ మ పా గ గ రీ ||
అ . . , ... ఆ ||

ధ ధా | సా ; స రీ రీ స రీ | మా ; ప గ గ గ రీ రీ |
క ఇ | ల్లా స వా . . స | వా హి మాం పా హి |

సా ; ; స ||
రే రె ||

కీర్తనము - రుంపతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

శ్రీ గణేశాత్పరం చిత్తనహిరే

పల్లవి:

రీ గ మా ధ ప దా | ఏ | మ గ ॥ గా గ గ రి స ని ధ | ని | సా ||
శ్రీ గణే శా | త్పి | ర ం ॥ చి త్త న . హి రె | రె | ఏ ||

ని ధా ధ పా మ మ గా \ రి సా | ధ / రి | , రి స ని ||
శి వా ది ష ట్టి ం శ త్త త్వ | స్వ రూ | పి ణ ||

(రి స రి)
(శ్రీ . .)

అనుపల్లవి :

సా స̇ా / ధ పా | ప̇ | మా ॥ / ధా̄ పా ధ ధ ధ̇ | స̇ | ని̈ స̇ ॥
వా గా ది పం | చ | క ॥ వ్యా పా ర ర హి | త | హృ ద ॥

ధా̄ సా ధ̈ సా | ధ̇ | పా ॥ మా / ధ పా మ గ | రి | రి స స̇ ని̇ ॥
యా గా ర సం | స్థి | తా ॥ ద్యో గి రా జా | ర్చి | తా . . ॥

(రి స రి)
(ర్చి . .)

చరణము :

మా మ̈ గ మ ధ ప మ | గ | రి స ॥ స̇ని̇ ధా̄ ని̇ స రి | గ | మ̇ ॥
మా త ం ంగ వ ద | నా | . దు ॥ మారు ద్రద | ర్శి | తా ॥

గా గ̇ గా రి స | ధ̄ | , రి ॥ సా ధ రి స̈ని̇ సా | రి̇ | గా ॥
ద్భూత భౌతి క | వి | శ్వ ॥ పూ జి త క . ళే | బ | రా ॥

మా మ̇ గ మ మ̇ గ | మ | ధా̄ ॥ పా ధ ధ̇ స ని స | ధ̇ | పా ॥
చ్ఛ్వో తా . ర్క సుమ | ధ | రా ॥ శ్వే త ర వి వ . | ర్జి | తా ॥

ధా̄ సా ధ̈ సా | ధ | పా ॥ పా̇ మా గ గ̇ రి స ని̇ | రి | సా ॥
తీ్ప తాం బ రా | వృ | తా ॥ ద్భ్రుంహ్మోద్యు పా . | సి | తా ॥

రి / గా మ ధ ధ̇ ప ధా̄ సా ని | స ధ | . స నీ̄ ॥
ద్భూ తా ది ను త ప దాం భో జా | ర్చి వా | త్మ జా ॥

సా స̇ా ని ధ ధ̇ ప ప̇ మ మ̇ మ గ గ̇ | రి స | . ధ సా ॥
ర్చి తాం కు ధ ర ప ర మ శి వ గు రు | గు హ | గ్ర జా ॥

(రి స రి)
(ర్చి . .)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరాయదీక్షితులు

రిగామాధపమగ | గగరిసనిధనిసా | ధపసాధనిపరిరి |
సధనిసధధపామా | ధధపసమమగగగరి | రిసారిరిగామ |
పమగాగగరిరిసనిధ | సనిసరిరిసరిగమ | పమగగరిరిస
రిసనిధ | ధానిసరిసరిరి | సరిమాపాగగగరి | పస/ధాధా
/నిధపమ | పధని ధపామధపమ | ధధాపమగగగగరి |
సామాపగగగరిప | ధనిసాధమగగరి | సాధధధానిధమ |
పమపమమాగగగరి | ధసపాధసపనిప | రిమమా/పగ
గగరిస | గరిగామధసామగ | మాధధపామగరి | సని
ధనిధధగగగరి | సరిసధసరిగమామ | రిపనిధనిసరిగ
మా | గమ/ధపధధధధపా | మగమాధపధధసా | నిసధ
ధధనిధధపమ | ధసనిధనిపరిరిసా | గరిసాధరిసాధధ |
పాధపమగగగంస | ధసరినసిధనిపరిగ | సుధపధధధసని
సా | ధాసాధసాధధప | మాధపామగరిసధ | సారిగమ
పధనిసా | ధాసాధసానిసా | ధాసానిదపమగా | గాగరి
సాధాసా | ధారిసనిరిసరిగా | మాపిగమాగమధా,పాధ
ధసనిసధపా|ధాసాధసాధసా|మాగారిరిసధసా|రిగమధపధధసని |
ధసనిధపమగగగరి | సనిధరిసనిరిరిసా ||

రగుమపధను] మేళము 15 : మాళవగౌళ [అగ్ని. గో. చక్రము

జన్యరాగము (ఉపాంగము) 18 : దేవరంజి

లక్షణశ్లోకము - వెంకటముఖి

షడ్జగ్రహా. దేవరంజి ఔడవి రిగ వర్జితా.

మూర్ఛన :-

ఆరోహణము : స మ ప ♭ధ ప ని ధ

- ప ని స
- ధ ని స
- ధ స స

అవరోహణము : స ని ♭ధ ప మ సా.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; ఔడవము; ఋషభగాంధారవర్జ్యము; షడ్జగ్రహము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును.

లక్ష్యగీతము – మత్యతాళము - వెంకటముఖి

సా సా ని ధ ప ధ సా	ని ధ ధ ని సా ధ స సా
త ద్ది త్త క ణ క ఝొం	త్క త్క త్క త్క ఝొం త రి గ్డు ఝొం
స సా సా స పా మ ప	ని ధ ప ధ ప మ మ పా ప
త ఢిం ఢిం కు ఢిం కు కు	కి ణ ం త రి త క ఝుం త్ర
ప ప పా స స సా మ ప	ధ ప ని ధ ప ధ స ని ధ ప
జ్క జ్క ఝొం జ్క జ్క ఝొం త రి	ణ్గ ణ్గ ణ్గ ణ్గ ణ్గ ణ్గ ణ ం కి ణ

సస పా మ ప సా స ని | ధ ప ధ ని సా స మా మ |
త్క తక్క ఝుం త రి తా ధి క | త్క తక్క త్క తక్క ఝొ. ధ ణీ కు |
ధ ధ ప ప ని ని ధ ధ ప ప | స్ సా స్ ని ధ ప మ సా ||
త తుక్కతుక్కతుక్కతుక్కతుక్కతుక్కతుక్కతుక్క | ధ ళం గ్గు ఝు. క రి త ఝుం ||

సా సా ని ధ ప ధ సా ||
త ద్ది త్త క ణ క ఝొం ||

కీర్తనము - తిస్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

నమస్తే ఒరదేవతే.

పల్లవి :

స మా మా ప | మ ప ధా ప ని | స ని స ధ పా ||
న మ స్తే ప | ర దే వ తే | శి వ య వ తే ||

పా మా సా | ఫ ని సా ప | మా సా ; ||
కా మా క్షీ | న మ స్తే వ | మ స్తే ||

అను పల్లవి :

ప మా మ సా | పా , ధ పా | ని ధ ధ ప పా |
స మ స్త వి | శ్వో ద య | స్థి తి ల య మూ |
ప మా ప ని సా ||
ల ప్ర కృ తే ||

సా మ మ మ సా స పా ని | సా పా ప మా మ సా సా ||
సా ధు జ న చి త్త వృ త్తే | సం గీ త శా స్త్ర యు క్తే ||

పమమ సపపధాపానీ	సనీధపమసాపాసా ‖
విమలగురుగుహోత్పత్తే	వినోదకరసంపత్తే ‖
సమామ \ సా , సనీధప	సాపధాపపమామా ‖
సమస్తదేవరంజిత	సచ్చిదానందమూర్తే ‖

నమస్తే పరదేవతే.

సంచారి _ మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

పమమావమమాసా | సపపమపమసమసా | సపపాధపనీధప | ధపమ మ పమసుసుసా | సమసపసధపమసా | ధపమసుపమసాసా | ఫానీనిధఫా ఛా | నిధఫఫధఫధధసా | ధసమమసపసమమసా | సపమసు సమ స పధప | సధపసధపసుసపమప | సధపమసను ఫసపా | సపమపధాపనిధా | సధపమపాపమపా | పమపధపసుధపమప | ధపపపనిధనిపధప | ధపమమధమ పమమా | పధపమపమసపమా | సపమధసధపధపా | సనిధాపమధపామ | పనిధాపపధామప | ధమపా ధమపమసా | సమమాసపపాధప | సధపధ \ మాపామా | సపపాపాసా మసం ధపధనిధపధపమధప | పపపాసపసాపమ | పపమ మ సా ఫ నిసా | పమామపాగదపా . నిధధపమాసా మమ | సుసాసమసఫాసా | మమ సాసపపానీ | సాపాపమామసా | సపపపసపధధపా | నిసనిధపమపసా | ధపధపనిసపప | మపసపనినిధధపప | నినిధధధపపమ | పపధప ధధనిధపని | ధపధనిసాధపసా | పానిధపమపసా | పానిధపమపసా | మసస ధపానీ | సానిధపమపాసా | పమామ సామమసా | సపపానిధపాసప | మమమమసానిధపా | సనీ ధపసమససా | సాపాధపానుమా | సమామపాపాదా | పానిసనీధాపా | మాసా ఫానీసా | పమామ \ సాపాసా |

ఉపాంగ రాగము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రెండవ సంపుటము

శ్రీ గురుగుహ ముద్రాంకిత కృతి వక్తలైన
ముద్దుస్వామి దీక్షితులవారిపుత్రులును,
ఎట్టయపురం సంస్థానం
సంగీత సాహిత్య విద్వాంసులు నైన
బ్రహ్మశ్రీ సుబ్బరామదీక్షితుల వారిచే
రచియింపబడినది

ద్వితీయ ముద్రణ

సంపాదకులు ఆచార్య నోరి నాగభూషణం

పర్యవేక్షకులు. గానకళాప్రపూర్ణ రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ

ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగీత నాటక అకాడమీ ప్రచురణ

తొలి పలుకు

నృత్య, సంగీత, నాటకోత్సవాలను నిర్వహించటం, ఆయా కళలలో శిక్షణాలయాలకు సాంస్కృతికసంస్థలకు, నిస్సహాయ స్థితిలో గల వృద్ధ కళాకారులకు ఆర్థిక సహాయం చేయటం, మరుగున పడిపోతున్న మన సంప్రదాయ, జానపద కళారూపాల పునర్వికాసానికి కృషిచేయటం మున్నగు కార్యక్రమాలతోపాటు ఆయా రంగాలలో పరిశోధన చేయించి, గ్రంథాలు ప్రచురించే కార్యక్రమాన్ని కూడా ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగీత నాటక అకాడమీ చేపట్టింది ఈ పథకం క్రింద సంస్కృతంలోని ప్రామాణిక సంగీత, నృత్య శాస్త్రగ్రంథాలను అనువదింపజేసి ప్రచురిస్తున్నాము ఇంతవరకు 'సంగీత రత్నాకరం' మొదటి భాగము, 'నృత్త రత్నావళి,' 'భావప్రకాశనము' ప్రచురించాము

ప్రాచీన సంస్కృత గ్రంథాల అనువాదాలు చేపట్టటమేకాక తెలుగునాట సంగీత, నృత్య, నాటక కళా వికాసాలను తెలియపరిచే స్వతంత్ర గ్రంథాలను ప్రచురించాలని కూడా అకాడమీ సంకల్పించింది ఇంతవరకు, నాటక కళాభివృద్ధికి దోహదకారులైన తెలుగు నాటకకర్తలు చిలకమర్తి, తిరుపతి వెంకటకవులు, ధర్మవరం, కోలాచలం గురించిన గ్రంథాలను వెలువరించాము ప్రసిద్ధులైన ఇతర నాటకకర్తలను గురించి, సంగీత నృత్య కళా కోవిదుల గురించి కూడా గ్రంథాలు ప్రచురించ తలపెట్టాము

సుప్రసిద్ధ వాగ్గేయకారుల రచనలను వరుసగా ప్రచురించాలన్న పథకం క్రింద ప్రథమంగా 'త్యాగరాజ పదములు' ప్రచురించాము 'రామదాసు కీర్తనలు' వివిధరచయితల 'జావళీలు' గ్రంథాలుగా త్వరలో వెలువరిస్తున్నాము ప్రఖ్యాతకవుల గేయాలు స్వరసహితంగా "లలిత గీతాలు" అనే సంపుటాన్ని కూడ అతిత్వరలో ప్రచురించడానికి ఏర్పాట్లుచేయడం జరిగింది

ఇంతేకాక ప్రస్తుతం ప్రతులు లభించని అమూల్యగ్రంథాలను పునర్ముద్రించడానికి కూడ అకాడమీ సంకల్పించింది. ఆ సంకల్పానికి రూపంగా 'సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని' అనే గ్రంథం తొలిసంపుటమును ప్రచురించాము ఇది రెండవ సంపుటము ఇంకా రెండు సంపుటాలు వెలువరించవలసిఉన్నది ఈ గ్రంథానికి ప్రాతప్రతిని సిద్ధపరచిన ఆచార్య నోరి నాగభూషణంగారికి మేము కోరినంతనే ప్రాతప్రతిని, ఎంతో శ్రమకోర్చి, పరిశీలించి సహాయపడిన గానకళాప్రపూర్ణ శ్రీ రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణశర్మగారికి, ఈ గ్రంథముద్రణలో మాకెంతోతోడ్పడిన సుప్రసిద్ధ సంగీత విద్వాంసులు శ్రీ పాలగుమ్మి విశ్వనాథంగారికి మేము కృతజ్ఞులము

జె బాపురెడ్డి
స్పెషల్ ఆఫీసర్
ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగీత నాటక అకాడమీ

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని ప్రథమముద్రణములోని పీఠిక

హిందూ సంగీతమునకు పూర్వమందేర్పడి యుండిన గౌరవమును, సంఖ్యలేని లక్ష్యలక్షణ గ్రంథంబులను కొంచమైన తెలియక, తమ తమ మనస్సు బోయిన రీతిగానే సంగీత విద్యకు లక్షణముల నమర్చుకొని వాగ్గేయ కారకులవలె కొందరు దిరుగుచున్నారు సులభముగా తెలియదగని నిక్షేపమువలె నుండు హిందూ సంగీతము కొందరి వలననే ప్రేమగా రక్షింపబడి వచ్చుచున్నది వారును ఈ నిక్షేపమను విద్యనుపొందుటకై గలిగిన కష్టంబులచే ఇమ్మేలిమియైన శాస్త్రంబును బయలు పఱచ మనసురాక, స్వప్రయోజనమును దలచి మిక్కిలి రహస్యంబుగా సంరక్షించుకొని వచ్చుట వలన అనేకులు ఆ శాస్త్రంబును పొందలక్ష్యము గాని వారగుచున్నారు ఆంగ్లేయుల ప్రవర్తన భావనముల ననుసరించుట, హెచ్చుతగ్గుల నెఱుగుట, పురాతన గ్రంథము లందు ప్రీతి కలుగుట-ఇవి కలిగిననాడు, ఒకడు స్వదేశపు సంగీతము మరుగు జెందుటను, అన్య దేశస్థులచే అలక్ష్యము జేయబడుటను కొంచమైనను సహింపజాలడు

కాబట్టి హిందూ సంగీతముయొక్క ప్రౌఢిమను ఎఱుగుటలో నెంత వ్యయము కలిగినప్పటికిని గొప్పకాదని, తానే వెచ్చము జేయునట్లు మొట్టమొదట సాహసంబుతో యత్నించినది కాలము జెందిన మహారా - రా శ్రీ A M చిన్నసామి మొదలారు M A వీరు చెన్నపట్టణమున చీఫ్ సెక్రెటరి ఆఫీసులో ఉద్యోగమందున్నప్పుడు, ప్రాచీన గానమని, ఒక మా సొంత పత్రికను, ఇంగ్లీషు స్టాఫ్‌నోటేషన్ నందు మూడు విధమైన తలంపుతో 11 సంవత్సరముల మునుపు ప్రారంభించెను అవి 1 ప్రాచీనగాన విశేషంబుల ఆంగ్లేయుల చెవులకు వాడుక బడునట్టు సేయుట 2 హిందువులకు ఆంగ్లేయుల నొటేషన్ మూలముగా సంగీతమును ఒక భాషవలె నేర్పించుట, 3 విద్యాబలమును, శాస్త్రసంబంధమునైన హిందూ సంగీతము నశించక శిలా శాసనము వలె నుండ వలెననుటయే యగును

ప్రారంభమందు ఆశ్చర్యముచే గలిగిన భయంకమైన కష్టనష్టంబులవల్ల మొదలారువారు దక్క, తక్కిన వారు ఎంత శాలిమి, తెగువ, తెగని ప్రయత్నము - ఇవి కలిగిన వారై యుండినను యత్నించిన పనిని విడుచుట నిశ్చయమే ఇవ్వనిని పూనినతఱి, త్యాగరాజయ్యవారి శిష్యుల కుమారులైన, శాలాజివేటి కృష్ణస్వామి భాగవతుల సహాయము దొరికి త్యాగరాజయ్య వారి కృతులలో 800 వ్రాసి, రమారమి 40 కృతుల పర్యంతము అచ్చొత్తబడెను

ఎక్కుటకు సాధ్యముకాని శైలము బోలి, యదార్థమైన మార్గము నెఱుగుటకై, దీక్షితులవారి కనిష్ఠ సహోదరుల కుమారులైన, ఎట్టయపురం సంస్థాన సంగీత సాహిత్య విద్వాన్ బ్రహ్మశ్రీ సుబ్బరామదీక్షితుల సహాయము కావలసినది అవశ్యకముగా నుండెను మహిమగల వెంకటమఖి సంప్రదాయమును కులధనము వలె కాపాడుకొని యున్న, సుబ్బరామదీక్షితులవారు, ఈ సంప్రదాయమునకు శ్రేష్ఠులని భావించి 1890 సంవత్సరం ఎట్టయపురం కోర్టాఫ్ వార్డ్సు మానేజరుగా నుండిన మహా-రా - రా శ్రీ వెంకటరాయల వారి మూలముగా సుబ్బరామదీక్షితుల వారు, తన సహాయంబునకు వచ్చునట్లు దయసేయవలెనని ఒక జాబు పంపినారు ఆప్రకారమే దీక్షితులవారు పట్టణము వెళ్ళి మొదలారు వారిని కనిన తోడనే, మొదలారు వారు తమదు పనిని నిలిపించుకొని తనకు తెలిసికొనవలసిన గమకము మొదలైనలక్షణ విషయములనునాలుగై దు సంవత్సరముల వరకు చక్కగా నెఱుగుకొని, దీక్షితుల వారిని తమ పూజ్యతగల ఐహోధిక గురువని భావించివచ్చినారు

వెంకటమఖి సంప్రదాయ ప్రకారమే దీక్షితులవారి కీర్తనములను ఇంగ్లీషు స్టాఫ్ నొటేషన్‌లో అచ్చొత్త యత్నించి, దానికి తగిన గమకములను ఇద్దరును కూడి, గుఱుతులనేర్పరచి వానిని అచ్చుయంత్రములుగా పోయించుకొని యుండుచో మొదలారు వారికి మిక్కిలి కష్టము సంభవించి యది గాక, నేత్రములందు ఉపాధి కలిగినందువల్ల గవర్నమెంట్ ఉద్యోగము నందుండి ఉపకారపు వేతనము పొందునట్లు లభించెను 1898 సంవత్సరమున దీక్షితుల వారికిని అపాయకరమైన ఉపాధి సంభవించి నందువల్ల ఎట్టయపురము వచ్చిచేరినారు.

1899 వ సంవత్సరము ఎట్టయపుర సంస్థానములో జరిగిన రాజ జగదీశ్వర రామ వెంకటేశ్వర ఎట్టప్ప మహారాజుల వారి పట్టాభిషేక మహోత్సవ అహ్వాన పత్రికచే, మొదలారు వారిచటికి వచ్చినారు అప్పుడు మొదలారు వారు మహారాజు వారి సముఖంబున, తన ప్రయత్న ముచే తనకు గలిగిన కష్టనష్టంబుల నెఱింగించి, ఏ విధంబున గాని తనదు తలంపును తెలుగు భాషలో నైన నొటేషన్ గురుతులతో అచ్చొత్తించి పూర్తిచేసి ఈయవలెనని తెలియ పఱచు కొన్నతిగాక, సుబ్బరామదీక్షితుల వారిని ఒక విషయమును మఱుగు జేయక యదార్థముగా వెల్లడి జఱచ సేయవలెననియు వేడుకోనెను మొదలారు వారి వేడుకోలు ప్రకారమే, మహా రాజువారు సమ్మతించి, దీక్షితుల వారిని పిలిపించి, మొదలారు వారి వేడుకలును దెలిపించి, సంస్థానపు అచ్చాఫీసు లోనే పూర్తి సేయవలెనని ఉత్తరువిచ్చిన ప్రకారము, మహారాజువారి ద్రవ్యసహాయము వలన తెలుగు అక్షరములును, గమకపు గురుతులను రప్పించి, సంగీతలక్ష్య, లక్షణంబుల మార్గంబును విశదముగా తేట పరచగల "సంగీతసంప్రదాయ ప్రదర్శని" అనుపేరుతో నీ గ్రంథము 1901 వ సంవత్సరము డిసెంబరు నెల 21 వ తారీఖున అచ్చొత్త నారంభించి పని జరుగుకొని వచ్చునప్పుడు, కృతజ్ఞతగల సంగీతాధిష్టాన దేవతయైన సరస్వతి తనదుప్రియభక్తుడైన చిన్నసామి మొదలారు వారిని తనలోకమునకు రప్పించుకొనెను

పిమ్మట మహారాజు వారి పరిపూర్ణ కృపాతిశయ ప్రేరణచేత పై నెప్పిన పుస్తకము దీక్షితుల వారి ప్రయాసము వల్లనే 1904 వ సంవత్సరము ఫిబ్రవరి 15 వ తారీఖున పని పూర్తి సేయబడినది

ఇతి

కాశీవాసి ఎట్టయపురం । వసిష్ఠ పాదవ్యాదయః।

గ్రంథకర్తపీఠిక

వాగ్గేయ కారకుల చరిత్రములలో వ్రాయబడిన చరిత్రములోగన్న జ్యేష్ఠమహారాజువారి కృపాతిశయముపలన సంస్కృతాంధ్ర సంగీత విద్యల చక్కగా నేర్చి, 68 వ చరిత్రములో గల నమాధి మహారాజు వారి కూరిమి వలన వారి సదస్యుడుగానై, 69 వ చరిత్రములోగన్న మహారాజువారి అను కంపాధిక్యము వల్ల తంజావూరి రామయ్యగారి వద్ద ఆంధ్ర వ్యాకరణాది లక్షణంబుల నెటిగికొన్నది గాక వాగ్గేయ కారక ఖ్యాతిని బొంది, స్టాఫ్ నోటేషనుల నేర్చి, 70 వ చరిత్రమున గల మహారాజు వారి అనుమతి వలన కవిత్రయుల వారి తెలుగు భారత పద్య కావ్యమును ద్రవిడీకరించి, పై గల మహారాజు వారి సహోదరులైన పిన్న మహారాజువారి ప్రేరణచే వల్మీ భరతమను ద్రావిడ నాటకంబున గల పదములకు వర్ణ మెట్టును ముక్తాయి స్వరములు నేర్పఅచితి.

చిన్నసామి మొదలారు వారి ప్రార్థనచే 71 వ చరిత్రమున గల ఇప్పటి మహారాజు వారి ఉత్తరవు చొప్పున ఈ సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శినిని ఈ సంస్థానపు విద్యా విలాసిని ముద్రాక్షరశాలలో మహారాజుగారి ద్రవ్యసహాయము వలన అచ్చువేయబడి, మహారాజు వారి మంత్రి శిఖామణియును, ఆంధ్ర భాషా విచక్షణులును, సంగీత సాహిత్య విద్యారసికులు నైన మహా రా– రా శ్రీ రావుబహదూర్ కె జగన్నాధశెట్టి గారి ప్రేరణచే పూర్తినేయబడెను

నాకు విద్య నేర్పించి సంరక్షించి 'సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని' వల్ల విశేషఖ్యాతిని గలిగించిన మహారాజువార్లకు మిగుల కృతజ్ఞుడనై యున్నాడను

శ్రీ నారదాంశ సంభూతులని పొగడదగిన త్యాగరాజయ్య గారి కృతులను, శ్యామా శాస్త్రుల వారి కృతులు, క్షేత్రయ్య పదములు మొదలైనవియును తాళగమకముల గురుతులతో మహారాజు వారి దయవల్ల సమీపకాలమున అచ్చువేయించి ప్రకటింపబడును

ఈ సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని విషయమై లక్ష్యాకరాది లక్షణ గ్రంథ పరిశోధనము లందు, నాకు కొత్తకోట మహారాజు కాలేజి ప్రిన్సిపాల్ మహారా - రా శ్రీ S రాధాకృష్ణయ్య వారు B A, F M U చేసిన సహాయమును ఎల్లప్పుడును దలచ దగినదిగా నున్నది

సుబ్బరామదీక్షితులు

విషయసూచిక

మేళం నెం	జన్య రాగం	విషయము	రచయిత	పుట
15 మాళవ గౌళ	1 సౌరాష్ట్రి	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	1
		సూర్యమూర్తే (కీర్తన)	ము దీ	5
		వరలక్ష్మీంభజరే ,,	ము దీ	7
	2 పూర్వి	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	11
		గురుగుహాస్య (కీర్తన)	ము దీ	14
	3 గౌడిపంతు	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	18
		కృష్ణానందముకుంద (కీర్తన)	ము దీ	20
	4 మారువ	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	23
		మారువకాది మాలినీ (కీర్తన)	ము దీ	25
		పమమ్మానను బ్రోచుటకు ,,	సుబ్బరామదీక్షితులు	26
	5 సావేరి	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	29
		శ్రీరాజగోపాలకాల (కీర్తన)	ము దీ	31
		నిఖలానంద ,,	కుమారదొట్టేంద్ర	34
		జయజయజనక ,,	కృష్ణస్వామి అయ్య	36
	6 మాళవపంచమము	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	39
		వాసుదేవముపాస్మహేరి (కీర్తన)	ము దీ	45
	7 పూర్ణపంచమం	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	42
		సాధుజన చిత్త (కీర్తన)	ము దీ	45
	8 మార్గదేశి	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	49
		మంగళ దేవతే (కీర్తన)	ము దీ	51

మేళం నెం	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
15 మాళవగౌళ	9 రామకలి	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	53
		రామరామ (కీర్తన)	సుబ్బరామదీక్షితులు	55
	10 ధరుజు	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	58
		శ్రీశుక్రభగవంతం (కీర్తన)	ము దీ	61
		చింతయేమహాలింగమూర్తి ,,	,,	63
		శ్రీలోకమాత ,,	శ్యామశాస్త్రి	65
		ఈశ్వరానను ,,	కృష్ణస్వామిఅయ్య	67
		వద్దంచే (పదము)	కుప్పుస్వామయ్య	69
		ఇన్నాళ్ళవలె ,,	ప్రాచీనపదం	78
	11 గౌరి	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	76
		జయజయ (ప్రబంధము)	రామానందయతి	78
		గౌరీగిరిరాజ (కీర్తన)	ము దీ	81
		శ్రీ మీనాక్షీ ,,	,,	84
	12 వసంత	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	88
		రామచంద్రం (కీర్తన)	ము దీ	89
		సామికి సరి (దరు)	బాలస్వామిదీక్షితులు	92
		మురుగా (కీర్తన)	వేంకటేశ్వరయజ్వేంద్ర	95
16 తోయవేగవాహిని		రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	101
		వీణాపుస్తక (కీర్తన)	ము దీ	104
		బాలరధే ,,	కృష్ణస్వామి అయ్య	106
		ఇంకాదయ ,,	రామస్వామిదీక్షితులు	108
	1 భైరవము	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	112
		కాలభైరవం (కీర్తన)	ము దీ	114
		పతితపావనా ,,	వీరభద్రయ్య	116

మేళం నెం	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
17 ధాయవతి		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	120
		ధాయావతి (కీర్తన)	ము దీ	128
18 జయశుద్ధమాళవి		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	126
		నరహరిమాశ్రయామి (కీర్తన)	ము దీ	129
19 శుంకారభ్రమరి		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	132
		హిమాచలకుమారీం (కీర్తన)	ము దీ	136
20 వారిధిగౌళ		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	139
		శ్రీనిలోత్పల (కీర్తన)	ము దీ	148
	1 హిందోళ	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	149
		నీరజాక్షి (కీర్తన)	ము దీ	151
		రమ్మనవే (వర్ణం)	రామస్వామిదీక్షితులు	154
	2 నాగగాంధారి	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	157
		మన్నారురంగదేవా (కీర్తన)	సుబ్బరామదీక్షితులు	159
	3 ఆనందభైరవి	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	162
		మానస గురుగుహ (కీర్తన)	ము దీ	165
		దండాయుధ పాణిం ,,	,,	166
		త్యాగరాజయోగవైభం ,,	,,	170
		ఆనందేశ్వరేణ ,,	,,	173
		కమలాంబా ,,	,,	175
		అంబానీశరణము ,,	రామస్వామిదీక్షితులు	177
		సారెకునిటు (వర్ణం)	సుబ్బరామదీక్షితులు	180
		మురుగా (కీర్తన)	ఎట్టయాపురంరాజా	183
	4 ఘంట	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	189
		శ్రీ మంగళాంబికాం (కీర్తన)	ము దీ	192
		శ్రీ కమలాంబికే ,,	,,	194

మేళం నెం	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
20 నారీతిగౌళ	5 మార్గహిందోళ	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	200
		మార్గహిందోళ (కీర్తన)	ము దీ	202
	6 హిందోళవసంతం	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	205
		సంతానరామస్వామినం (కీర్తన)	ము దీ	209
		వలచివచ్చినానురా (వర్ణం)	రామస్వామిదీక్షితులు	211
	అభేరి	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	216
		వీణాభేరి (కీర్తన)	ము దీ	218
	8 నవరత్నవిలాసం	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	221
		నవరత్నవిలాస (కీర్తన)	ము దీ	222
	భైరవి	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	225
		చింతయమాకందమూల (కీర్తన)	ము దీ	231
		బాలగోపాల ,,	,,	233
		శ్రీకమలాంబాయాః ,,	,	237
		ఆర్యాఽభయాంబాం ,,	,,	242
		పరమానందసాల ,,	కుమారయెట్టప్పమహారాజు	246
		స్వామినీ మహిమలు ,,	సుబ్బారామదీక్షితులు	249
		శివరామా ,,	,,	251
		వావావాణేనీ వళ్ళి ,,	వెంటకేశ్వరయెట్టప్ప మహారాజు	255
		రామాలోకాభిరామా ,,	కృష్ణస్వామిఅయ్య	257
		కామాక్షీ (స్వరజతి)	శ్యామశాస్త్రి	260
		విరిబోణి (వర్ణం)	ఆదిప్పయ్య	264
	ఆహిరి	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	279
		శ్రీకమలాంబా (కీర్తన)	ము దీ	283
		మోసమాయె (పదం)	బొల్లవరంవారు	288

మేళం నెం	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
20 నారీరీతిగౌళ	ధన్యాశి	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	293
		మంగళ దేవతయా (కీర్తన)	ము దీ	296
	గోపికావసంతం	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	301
		బాలకృష్ణం (కీర్తన)	ము దీ	302
	మాంజి	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	306
		రామచంద్రేణ (కీర్తన)	ము దీ	307
		శ్రీ సరస్వతీ ,,	ము దీ	310
	ముఖారి	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	313
		పాహిమాంరత్నాచల (కీర్తన)	ము దీ	315
		కరుణాసార ,,	కు యే మహారాజు	317
		శివగురునాథనై ,,	వె యే మహారాజు	319
21 శిరణావళి		రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	325
		పంచభూత (కీర్తన)	ము దీ	328
22 శ్రీరాగము		రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	332
		శ్రీమూలాధార (కీర్తన)	ము దీ	338
		త్యాగరాజ ,,	,,	339
		శ్రీవరలక్ష్మి ,,	,,	342
		శ్రీ కమలాంబికే ,,	,,	346
		షడాచారతత్వ ,,	కు యే మహారాజు	347
	మణిరంగు	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	351
		మామవపట్టాభిరామ (కీర్తన)	ము దీ	353
	సాళగభైరవి	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	357
		త్యాగరాజేన (కీర్తన)	ము దీ	360
	శుద్ధధన్యాశి	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	364

మేళం నెం	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
22 శ్రీరాగం	కన్నడగౌళ	రాగలక్షణం	,,	367
	శుద్ధదేశి	,,	,,	374
	దేవగాంధారి	,,	,,	377
		హనుమగళకర (మూళాది)	పురందరవిఠల్	379
		గ్రహభేదము (కీర్తన)	పెద్దదాసరి	397
	మాళవశ్రీ	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	401
		మంగాళాంబాయై (కీర్తన)	ము దీ	404
		దేవిసతతం ,,	కృష్ణస్వామిఅయ్య	406
		ఇంద పెరుమై (పదం)	మూక్కు-పుళవరు	408
	శ్రీరంజని	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	418
		శ్రీ దుందుర్గే (కీర్తన)	ము దీ	415
		శరవానన ,,	,,	418
		నీసాటిదైవ ,,	,,	421
		సామినిన్నే (వర్ణం)	రామస్వామిదీక్షితులు	422
		రామాదయజూడరా (కీర్తన)	కృష్ణస్వామిఅయ్య	425
		కొల్లక్కోళ్ (పదం)	మూక్కు-పుళవరు	428

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

జన్యము (భాషాంగము) 1 సౌరాష్ట్రము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖ సౌరాష్ట్రీరాగసంపూర్ణ స్సగ్రహాస్సర్వకాలికః
పంచశ్రుతి ధైవతస్తుక్వచిత్స్థానే ప్రయుజ్యతే

గమనిక ధైవతస్తు అనునెడలనుండు 'తు' కారముచేత కైశికీ నిషాదమును గలదని తాత్పర్యము

మూర్ఛన -
- ఆరోహణము స ఽ రి గ మ ప ఽ ధ ని స
- అవరోహణము స ని ఽ ధ ప మ గ ఽ రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, రక్తిరాగము ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును కొన్నిచోట్లయందు పంచశ్రుతి ధైవతమును, కైశికీ నిషాదమును ప్రయోగింప బడుచున్నవి

ఈ సౌరాష్ట్రీ రాగమును రంజింపఁజేసెడి ముఖ్యజీవ స్వర సంచారములతో వివరణము,

పంచశ్రుతి ధైవతి ప్రయోగములు

ఆరోహణము 1 స / రి / గ / మ ప / ⊔ ధ / ని / $\overset{w}{\text{ని}}$ స

2 స రి $\overset{w}{\text{గ}}$ మ ప ⊔ ధ $\overset{w}{\text{ని}}$ స

అవరోహణము 1 స \ ని ⊔ ధ ప మ \ గ $\overline{\text{రి}}$ స

2 స $\overline{\text{ని}}$ ⊔ $\overline{\text{ధ}}$ ప మ $\overline{\text{గ}}$ రి స

కైశికీ నిషాద ప్రయోగములు

1 ప ⊔ ధ / ♭ $\overset{x}{\text{ని}}$ ⊔ ధ \ పా

2 ప ⊔ ధ / ♭ ని ⊔ ధ \ పా

3 స ని $\overset{\frown}{\text{ధా}}$ ప

⊔ ధ ♭ ని ⊔ ధ

ఈ దీర్ఘ $\overset{\frown}{\text{ధా}}$ లోపలగల (⊔ ధ ♭ ని ⊔ ధ) లను పంచశ్రుతి ధైవతమందే మీటి ఆ మీటుతో నాధైవతస్థానమందుండియే కైశికీ నిషాదము పలుకునట్లు యూడ్చి ధైవతమునకు వచ్చి పంచమస్థానమున మీటవలెను సందర్భానుసారముగా వేర్వేరు మీటుతోడను షడ్జమును చేతియొక్క సాధ్యబలిమిచేత శుద్ధ ధైవతమందును పై చెప్పినటులనే బట్టుదురు

(⊔ ధ $\overset{\frown}{\text{ని}}$ స) యనునెడల షడ్జమును $\frown$ యీ గుఱుతున నుండెడు కాళీ నిషాదమందును, (రి $\overset{\frown}{\text{గ}}$ మ) యనునెడల మధ్యమమును $\frown$ యీ గుఱుతున నుండు

గాంధారమందును బట్టవలెను జారుతోనుఁబట్టవచ్చును (పా ⌒ధ ని ప) (⌒ధా ని ప)

యీ గుఱుతులనుండు నిషాదమును కైశికిగానే బట్టవలెను (⌒ధ ⌒ద పా మ గ రి)

(గ గ రి) (స ∕ రి ∕ గ రి)

శుద్ధధైవత ప్రయోగములు

(ప ♭ధ ∖ పా) (వ వ ∕ ♭ధ ♭ ధ పా) (ప ♭ ధ పా)

కాకలీ నిషాద ప్రయోగములు

(ప ♭ ధ ని స) (స ని ♭ ధ ప)

తక్కినవి గీత కీర్త వర్ణ సంచారులచే నెఱుగవలెను

లక్ష్యగీతము - ఏకతాళము - పెంకటముఖి

ధ్రువము.

మా మా గ రి గ రి	స స ని రి స స ని ధ	ధ ని స రి గ మ గ రి
రా సా క్ష్య ఇ ద	గు రు త ర మా న స	మ నో హ ర రూ
నా , గా మా	పా , మ ధ పా	గ మ గ రి సా ,
వో వి ల	ద్దా తు వా	సు రే
ని గ రి స స స ని ధ	ధ ని స రి గ మ గ రి	స ని ⌒ధ ప మ గ రి స
న రె య ం ం ణ	అ ఇయ అ ఇయ ఇయ	అ ం భో ఇయ ఇయ

అంతరి

పా , మా పా | ధ స స రి ధ స స రి | స రి స రి గ మ గ రి |
కా శిం ది | త్తటవన విహా రణ | కల్ల్యా ణ |

స రి గ రి సా , |
మూ రి తి రే |

జావడ

సా , రి రి సా | గ రి సా స స ని ధ | స ని సం , రీ |
ఆ ది త్య | త్తై ఎ జ త్తు ఱు రె | సం మూ ము |

గ మ గ రీ గ మ ప మ | పా , , , ||
శ్రీ తి తళి కొ ణు | రే ||

రీ రీ గ రి గా | గ మ ప ధ ని ధ ప | ప ధ ని ధ ప |
ఆ ఆ రె ఎయా | భా షా అం గ | సు , రా ష్ట్రి |

గ మ గ రి స స రి రి | స ని ధ ప మ గ రి స || పా , మా పా |
రా గన | గరు రె ఎ రె ఎ || కా శిం ది |

ధ స స రి ధ స స రి | స రి స రి గ మ గ రి | స రి గ రి సా , ||
త్తటవన విహా రణ | కల్ల్యా ణ | మూ రు తి రే ||

కీర్తనము - ధ్రువతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

నవగ్రహకీర్తనములలో నిది మొదటి కీర్తనము

సూర్యమూర్తే నమోస్తుతే

పల్లవి

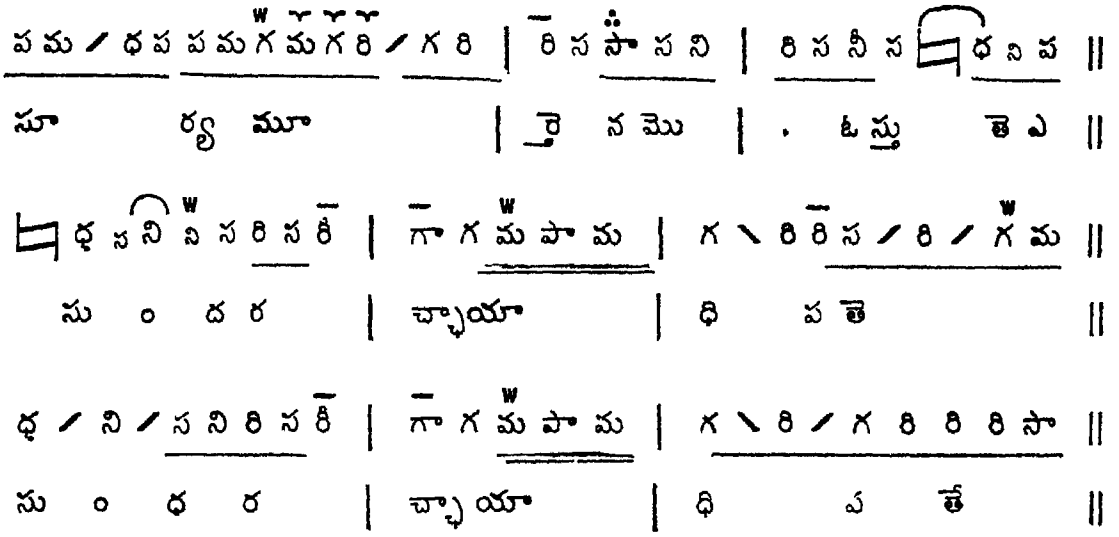

అనుపల్లవి

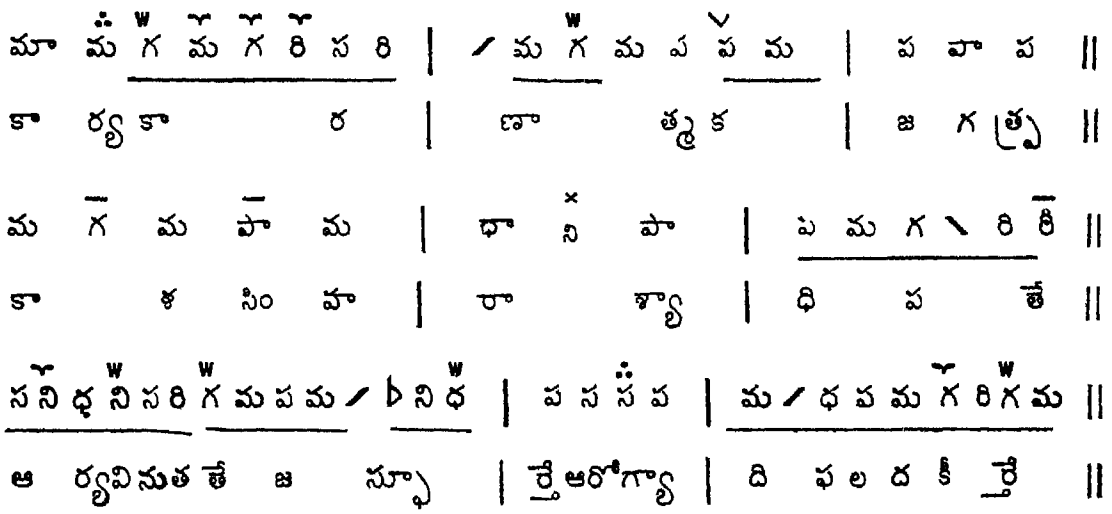

చరణము

1 సా ని స ధ ᵇని ⊐ధ | ప ప మ / ధ ప ప మ | గ రి గ మ ప ధ ||
సా ర స మి | త్ర మి త్ర | భా నో ||

2 ,, ,, | ,, ,, | గ / రి రీ ||
,, ,, | ,, , | భా నో ||

స ᵛఏ ధా ని సే రి | ʷగ మ గ / రి స రి | గ మ ʷమ పా ||
స హా స్ర కి ర | ణ కి ర్ణ | మా నో ||

గ్ మ పా ప | మ గా గ | \ రి సా ||
క్రూ ర పా ప | హా ర కృ | భా నో ||

స రి గ మ పా , ⊐ద | ᵇని ⊐ధ పా పమ | గ రి ʷగ మ పా ||
గు రు గు హా మో | ది త స్వ | భా నో ||

ప మ / ధ ప ప మ గ రి రీ , | గ మ ప ⊐ధ | ʷని స ᵇని ⊐ధ పా ||
మా రి జ నే | డి త సు ది | న మ ణే ||

గ్ మా గ రి | ʷగ మ ప ⊐ధ | , / రి సా ||
సో మా ది | గ్ర హా ళి భా | మ ణే ||

రీ సా రి సే | ని ⊐ధా / రి సే | , ᵇని ధ పా ||
ధీ రా ర్చి త | క ర్మ సా | క్షి ణే ||

ప మ / ధ ప ప మ గ రి రీ సే | , ని ⊐ధా ని | స రి ʷగ మ ప మ గ రి ||
ది వ్య త ర స | ప్తా శ్వ | ర థి నే ||

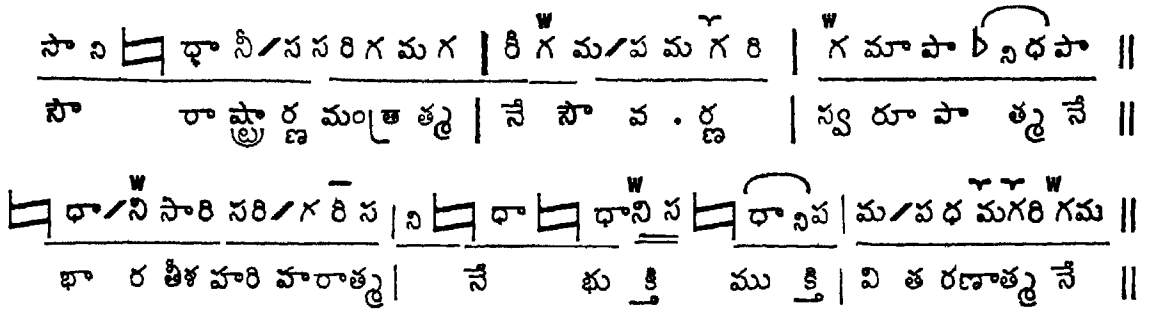

స్వ ర ము

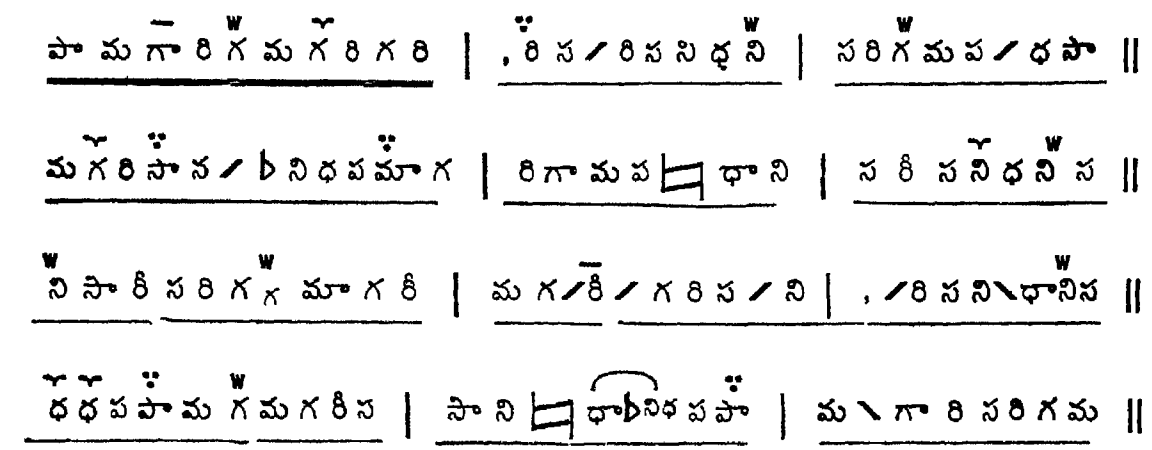

సూర్యమూ ర్తే

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

వరలక్ష్మీం భజరే

పల్లవి

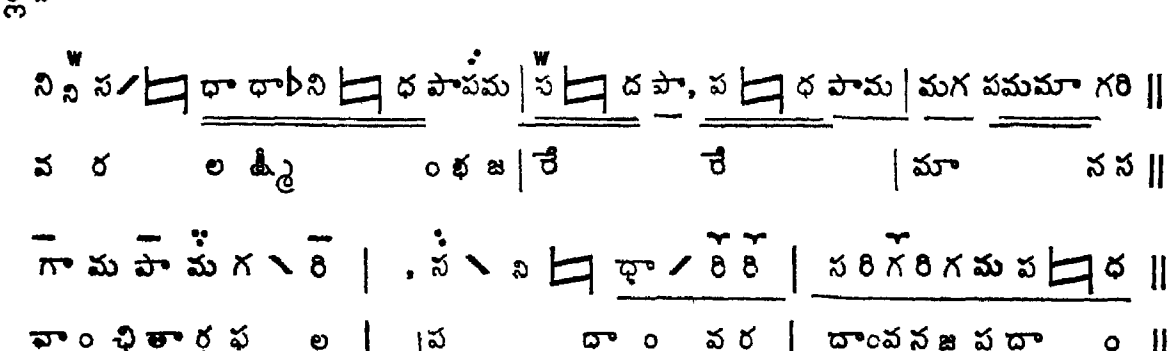

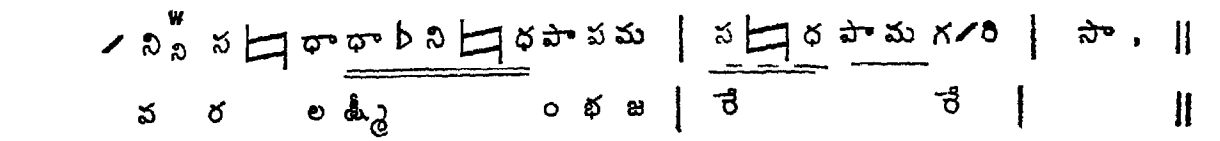

అనుపల్లవి

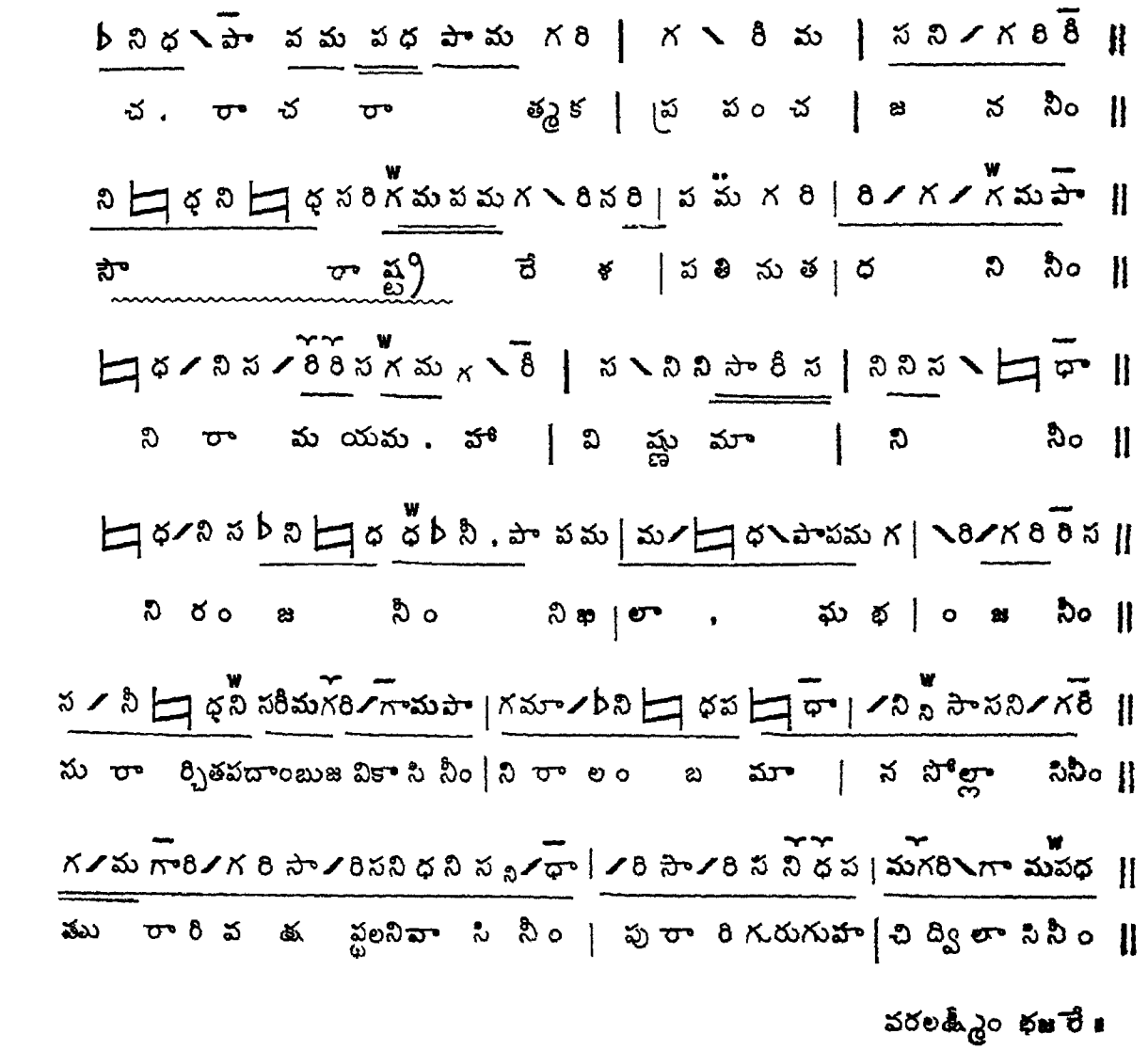

వరలక్ష్మీం భజరే॥

సంచారి - రూపకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

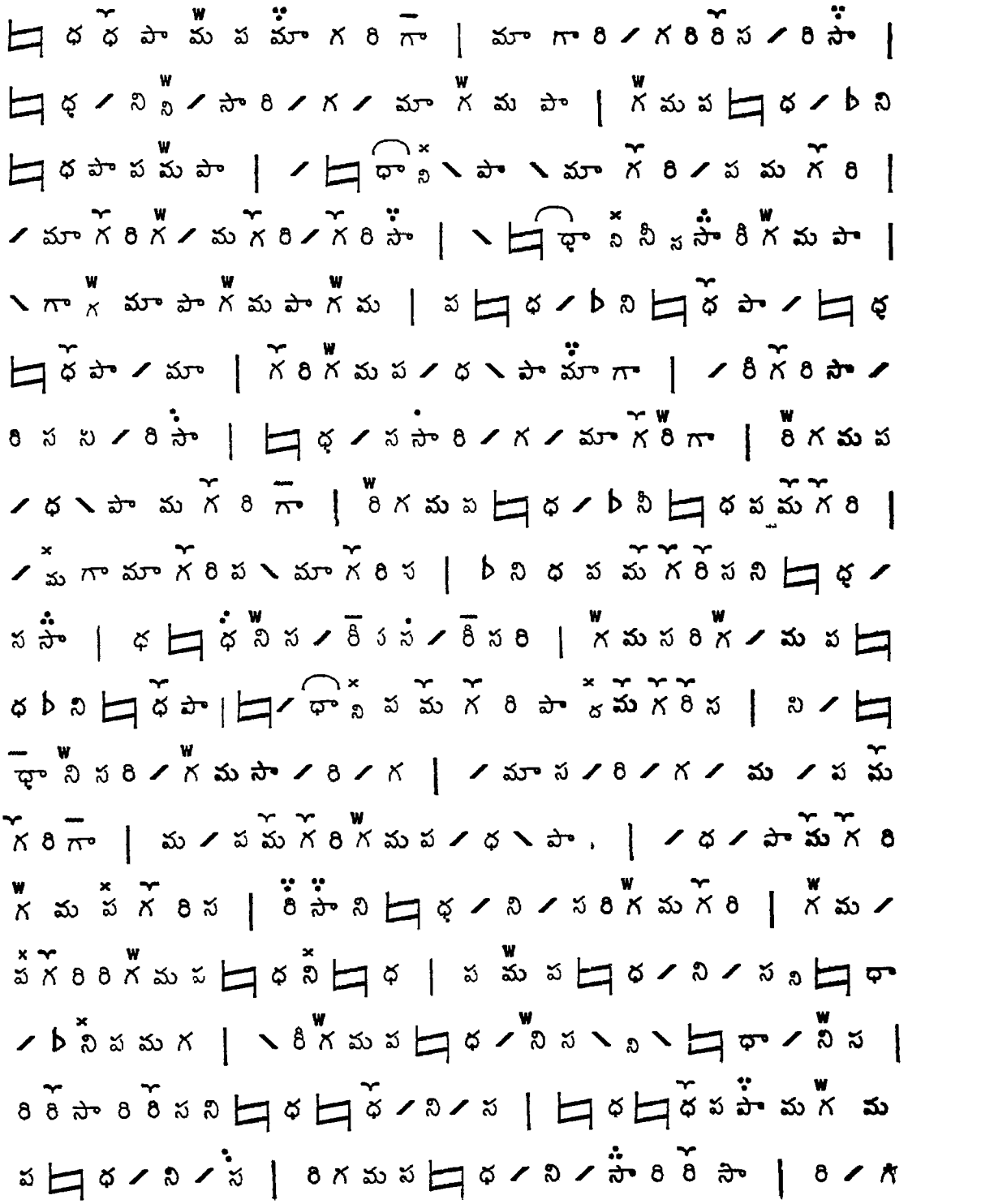

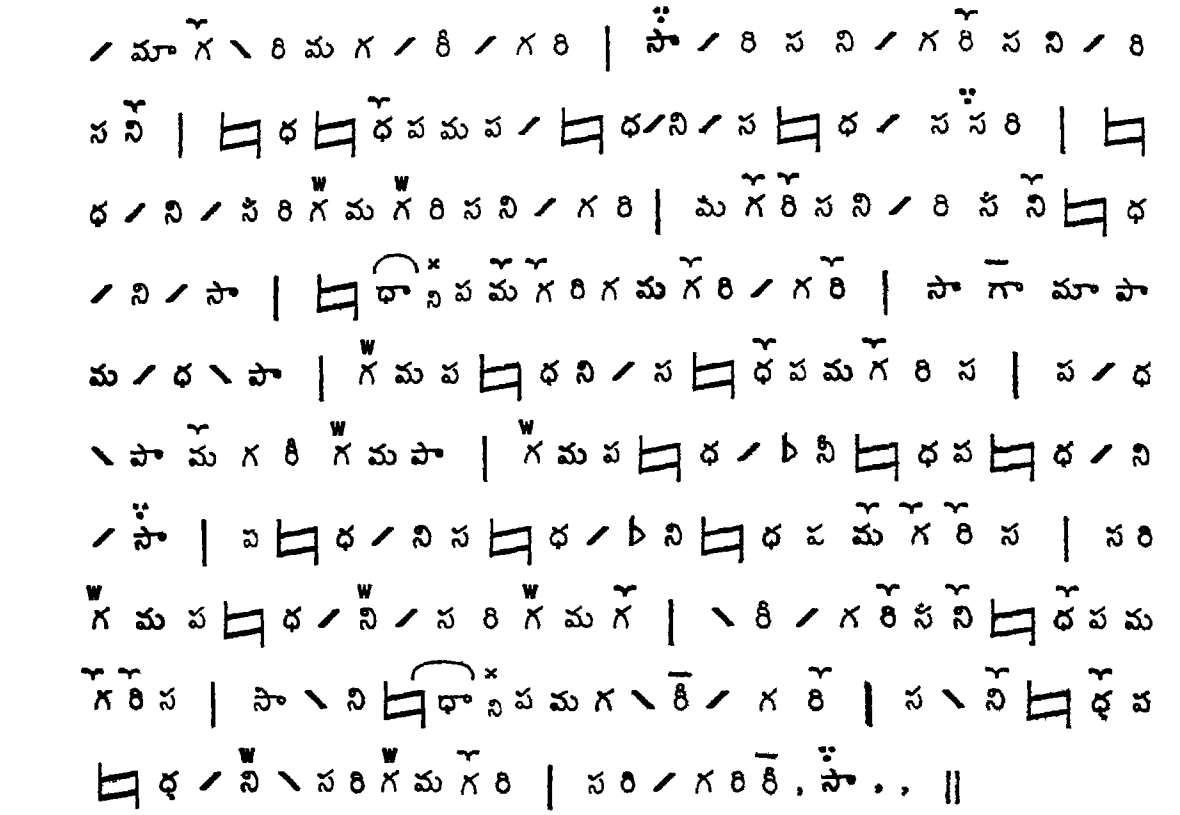

గమనిక ధా, నీ, ఈ గుఱుతులుగల ధైవతనిషాదముల పక్కలనుండెడు పొడిస్వరముల నాధైవత నిషాదములతోనే యిమిడించి పాడవలెను

ర గు మ ప ధ ను] **మేళము 15 మాళవగౌళ** [అగ్ని. గో చక్రము

జన్యరాగము (భాషాంగము) 2. పూర్వి

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి పూర్విరాగస్య సంపూర్ణస్యగ్రహాన్యాస్యకాలికః

మూర్ఛన – { ఆరోహణము స ♭ రి గ మ ప ♭ ధ ని స
అవరోహణము స ని ♭ ధ ప మ గ ♭ రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, దేశీయరాగమును రక్తిరాగముగా నున్నది ఎల్లప్పుడును గానముసేయఁదగును

రి స ని ని నీ, స గ గ మ పా నీ, ప స నీ, ని స నీ నీ,
ని స గా గా, గ మ ధా మా గా, ధ మ గా, మ ప ధ మ గా,
సా గా మా గా, ×ప మ గా, సా గా మా, మ ప నీ ధ ప,

ఈ సంచారముల నుండు నిషాదములును, గాంధారములును, యీ పూర్విరాగమునకు రంజనాస్పదములయిన జీవస్వరములని దలచవలెను తక్కినవి గీత, కీర్తన సంచారులచే నెఱుగవలెను

లక్ష్యగీతము - ధ్రువతాళము - ముద్దు వెంకటముఖి

ధ్రువము

స రి గ మ పా మ మ గ రి గా గా	గ మ ప మ గ రి గా గ మ రీ సా
ఫా ల శి ఖి భ రి త అనం గ	భ సి త భ సి తా ల ం గా ఆ
రీ స ధా స రి స రీ గ రి గా	గ మ ప మ గ రి ని మ గ మి పా ,
ఉ త్త మా ం గ స టా భం గా	గ ం గ తి ర ం గా
ప మ గ రి స రి స ని ధ ప మ గ మ ప	ధ ని ధ ప మ గ మ మి మ గ గ మ రి స
గ ం గె యను బి ం బ శ శి మ ణి భ	జ టా జూ ట మ ది ట రం జి తి యయ

జావడ.

స రి గ మ పా ప మ గ రి గ మ పా	మ గ ని ధ ప ధ ప మ గ రి గ మ పా
ఫా ల శి ఖి భ రి త అ న ం గా	పా ర్వ తి కృ ఏ వా మా ం గా
పా మ గ రీ గా గ మ రీ స రి	సా ని ధ పా మూ గ మి రి సి రీ
మ త్తే భ కు ం భ ము కుం త	యు క్త అ జి న్న క టి స ం గా
స రి గ మ ని ధ ని స రి గ మ ప ధ ని	స్ని ధ ప మ గ రి స ని ధ ప మ గ రి
తె య అ అ	అ వి ర్భ వము ద్దు వెం క ట
గ మ ప ధ ని స రి గ రి స ని ధ ప ధ	రి స ని ధ ప మ మ ప మ గ గ మ రి స ‖
అ ర్ధ భం గ స క లరో గ	హా ర హా ర మ వ వ ఇ ద్యా లిం గ ‖
స రి గ మ పా ప మ గ రి గా గా	గ మ ప మ గ రి గా గ మ రీ సా ‖
ఫ ల శ్ఖి ఖి భ రి త వం గ	భ్ఖి సి త భా . సి తా అ ం గా ‖

పూర్వీకుల గీతము - త్రిపుటతాళము

ధ్రువము

పా | ధమగగరిగా | గరిసనినిసా | గాగమగగరి |
సో | మశే ఖరసుం | దరి అఅరే | జీవు రె ఎ |

గాగపమగమ | రిసారిసనిస | గరిసరిసగరి | గాగపమగగ |
దేవిద ఇ | వతంవిమితం | మరుధణందత | ఘోరతర కర |

మరిససరినిస | సగగమాపని | నిధపపమాప | పపపధధమమ |
వ ళలతియరె | బకుతకా కిణ | దికియఆ అ | సరువఇరుదయ |

గగగమమగగ | మగరిసా
స ళి క | మ ళి

జావడ

స గ | మగరినిధపధ | మధామగగరి | గాగగపమగ |
తు మె | గఉరిప శ | అఆంకుశధరి | ఏకరస ల |

గరిసమమగరి | గాగమమగగ | మగరిసనిసగ | గాగసరినిని |
మూలవా సిని | అంబళంబర | వయిరివరకరి | కాంచిచిఇపు |

సా , , సగ | రిగా , గామ | సా , మగరిస | గాగనిసగరి |
రీ వర | విహా రిణి | రే రె తియ | రె రె తియంవఇ |

గామపనిధప | ధప స్ సా , | నినినిధపమప | పపామగగా |
రే రె అ అ | అ రే | గొ పా ల | వరంకి తి రే |

గమసా , ||
కి తి రే

పా | ధమగగరిగా | గరిసనినిసా ||
సో | మశే ఖరసుం | దరిఇఅ రే ||

కీర్తనము - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

గురువిషయ కీర్తనములలో నిది షష్టీవిభక్తిగల కీర్తనము

(శ్రీ) గురుగుహస్య దాసోహం

పల్లవి

సా , రి స ని॒ ని॒ ని	స గ గ మ॑ గ మ ధ ∖ మా ప॑
(శ్రీ) గు రు గు	హ స్య దా సో
గ ∖ రీ సా ,	ని॑ సా , మా ,
హం ం	సో చే త్
గ॑ మ ప ∕ స॑ ని ∖ ప ∖ మా	గా మ ∕ ప మ గ మా॑ రి॑ రి॑ స స ని॒ ‖
చి ద్ఘ రు గు హ	యే ఏ వా ‖
ని॑ సా , సా , ‖	
హం ం ‖	

అనుపల్లవి

పా గ॑ మా గా	రి స ని॒ స గా మ ‖
భో గ మో క్ష	త్మ్రై క చ ర ణ స్య ‖
పా ∕ స॑ ధా ప మ॑ ∕ ప॑	మ గ గ॑ మ పా ని ‖
భూ పు రా ది న	వా వ ర ణ న్య ‖
ని స ని ధా	పా గ॑ మ పా ని ‖
యో గి బృం దాం	తఃక ర ణ న్య ‖

సి	/	రి	\	సి	/	సా	|	\	మ	మా	గ	\	రి	స ‖
యో		గ		పి		తా	|		ధి	క	ర		ణ	స్య ‖

శ్రీ గురుగుహా

చరణము

గ	మ	పా	ప	మ	ప	|	మా	ప	మ	గ	మ	గ	గ ‖
స	న	కా	ది	పూ		|	ర్వి	క	ము	ని		గ	ణ ‖

\	సా	\	ని	ప	గ	మ	గ	మ	ధ	|	\	మ	గా	గ	రి	స ‖
	స		న్ను	తా		న	ం	.		|		ద	వి	గ్ర	హా	స్య ‖

ప	ప	ప	గ	మా	మ	|	గ	గ	గ	స	/	గ	రి	స	ని ‖
వ	న	జ	ళ	వా	ది	|	స	కా	ల	సు		మ	నో		|

సా		గ	మా	పా		|	ని	ని	\	ధా	పా	‖
వాం		ఛి	తా	ర్థా		|	ను	గ్ర		హా	స్య ‖

మ		గ	మ	ప	ని	ని	|	సా	ని	ధ	పా ‖
జ		న	న	ల	యా	ది	|	రూ	ప	ప్ర	పం ‖

మ	/	ధ	పా	ప	ధ	\	మ	ప	|	మ	గా	గ	మా	మ ‖
చా			జ్ఞా	న		కా			|	ర్య	ని	గ్ర	హా	స్య ‖

గ	రి	సా	/	ని	\	స	|	స	మ	గ	మ	పా	ప ‖
మ	న	న		ధ్యా		న	|	న	మా		ధి	ని	ష్ఠ ‖

ని	ని	మ	పా	గ		|	మా	గ	\	రి	సా ‖
మ	హా	ను	భా	వ		|	హ్యా	త్మ		హా	స్య ‖

రి రి రి స నీ\ స స గా మ పా ప | ధ ఎ ధ ప/ధ మ గ మ ప మ నీ సా స ||
ది న క ర కో టి వి భా స్వ ర స్య | తే జో మయ జ గ దీ శ్వ ర స్య ||

స స \ నీ స రి రి సా స ధ పా పే | సా సా గా మ గా మ రి సా నీ ||
జ న రం జ న క ర స్య వ ర స్య | స ర్వ స్మా త్ప ర స్య హ ర స్య ||

శ్రీ గురుగుహా

సంచారి - మర్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రి రి స ని నీ స గ గా | మ గ మ ధ \ మా గ రి సా | ని నీ సా / మా మా |
గ మ ప / ని ధా పా మా | ధా \ మా గా మ / ప మ గ | / మా \
రి రి స / రి నీ సా | పా \ గా / మా గ రి స ని | సా రి / గ రి / గ
రి గా | మ / వ మ గ రి స ని స గా | మ పా / ని ధా పా మ గ |
రి స / మ గ మా / పా ప మ | గ రి స రి స ని స రి స ధ | ని స గా మ
ప నీ ధ ప | / ధ మ ప గ / మ రి స / రి సా | ని ధ సా మ గ / మా
రి స | / రి స ని నీ స గ గా మా | స రి గ మ సా గ మ ప ని | ధ ప మ
గ మ ఎ / ధ మ పా | గ మ ప ధ / ని ప / ధ మ గా | రి స నీ సా గ
మ గా | పా గ మ గ రి రి స నీ | ధ ని స గ మ ప \ గ మా | \ ని
పా గ మ పా \ గా | మ / ప మా మ గ రి స ని | స గ మ గ మ ధ \
మా గ రి | గ రి ని న గ మ రి సా | వ ప ప గ మా ప గ రి సా | / ని
పా గ మా పా నీ | ధ పా మ గ మ పా నీ | ని నీ సా ని ధ పా వ |

మ గ రి గ మ ప మి గ / ని ధ | ప / ధ ప మ గ రి గ మ పా | ని పా ప మ గ / ధ మ గ రి | వ రి గ మ / ప మ గ / మ రి స | ని స గా మా ప స ని | \ మ పా గ మా రి / గ రి స | రి స ని ని సా గ మ పా | / ధా \ మా గ మ ప ని సా | ని ని నీ స రి రీ సా స | ధ పా ప సా \ గా మా | గ మ / ప మ గ రి / మ రి సా | నీ సా రీ గా మా | \ నీ స గ మా పా నీ | రి గ మ ప ధ ని సా నీ | ధ ప మా గా రి స నీ | ని ని నీ నీ స గా మా | గ మ ప ని ధా పా నీ | రి స నీ నీ స / గ రి సా | ని / గ రి స ని ధ పా సా | గా మా గ మ / ధ వ మ గ | / మ రి / గ రి స / రి స ని నీ | సా గా మా / ధా \ మా | గా రి గ మ / ప మ గ రి | మ రి గ రి స / రి స ని / సా ||

రాగుమపధను]　　మేళము 15　మాళవగౌళ　　[అగ్ని గో చక్రము

జన్యము (భాషాంగము) 3 గౌడిపంతు

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖ　సగ్రహో గౌడివంతుళ్చ ఆరోహే గధ వర్జితః
సంపూర్ణ స్సర్వకాలేషు గీయతే గాయకో త్తమైః.

మూర్ఛన – { ఆరోహణము　స ఽ రి మ ప ని స
అవరోహణము　స ని ఽ ధ ప మ గ ఽ రి స

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, రక్తిరాగము, ఆరోహణమందు గాంధార ధైవతవర్జ్యము ఎల్లప్పుడును గానముసేయదగును

స రి మ ప ని స, స ని ధ ప మ గ రి స, రి మా ప వ,

ప వ నీ స స, సా స నీ రి ని ధ ప, ప వ మా ద మ గ రి స

పై గల ఆరోహణావరోహణముల నుండు నొక్కులొదిగింపులును, మా నీ ఈ గుఱుతులతోనుండు మధ్యమ నిషాదములును, నీ మా ఈ గుఱుతులతోనుండు నిషాద

మధ్యమములును యీ గౌడిపంతురాగమునకు ముఖ్యరంజనాస్పదములయిన జీవస్వరములని తలచవలెను

ఈ ∩ గుఱుతులతోనున్న మధ్యమనిషాద, నిషాద మధ్యమముల నిరుపక్కల నుండెడి పొడిస్వరముల నిమిడించి పట్టవలెను

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

ధ పధ | పా ధప మగ రిరిసని | సా , రిప మగ రిస |
క దన | మత్తర అవణ కుంభ | కర్ణ ది |

రీ స రీ స ని సా స | స ని రీ స ని ధధ పా | ధప ధప మపా , , |
కర్ణు ర భం జం న | జ ఆత రె ఎఘు న | దురిత జ అ తా |

ప ని స రి స రి ప మ గ రి | స ని ధ ప మ ప మ గ రి స |
ద ళ న క ర వుం ని ఇ రె | రా మ స ం ర ఇణు |

అంతరి

సా ధ ధ ధా ని ధ ప | ధా పా ధ మ ప మ గ రి | రీ మా ఎ ని స రి స ని |
యుద్ధి న ం ను ద్ధ స ం | ను ద్ధ త్త్రి పు ర అ చ | వి ధ్వం స ను ం న త |
సా , , స
రె రె

జావడ

ని సా | రి స రి స రి స ని రి సా | రి మ ప ధ ప మ గ రీ సా |
క ర | ద్ధ మ ఢ మి త ధ మరు గ | ద్దు ని వి ఘు టి త యయ |

రిరిసససనీరిసని | ధపనిసా సారిరీ | సారిసనిధపనిసా |
చిక్ర వళగ్రా వ | సంధి రే రె త్తియై | యత్తియంవఅఇయై |

సారిసనిధపనిసా | రీరిసరిపమగరిస | ధపధపమగరినిధప |
యత్తియంవఅఇయై | యైయఅఇయ ఇయఇయ | అ రె |

సా, నిధపమగరి | సనిధపమపమగరిస || సాధధధధానిధప |
వా రిధింమఅఝి | శె ళువరిరెంవిజెఎ || యుద్ధసంనుద్ధసం |

ధాపాధమపమగరి | రీమాపనిపరిసని | సా, , స ||
నుద్ధత్తత్రిపుర చ | విధ్వంసనుంనత | రే రె ||

కీర్తనము - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

కృష్ణానంద ముకుంద మురారే

పల్లవి

, నిwనిసా , | సwరిꜜనీꜜధా ధా ॥ ధꜜమనిధాꜜమా | పాదపమా రీ, ||
కృ ష్ణా | నం ం ద ము ॥ కు ం ద ము | రా మే ||

సా-పꜜనీనీ | సwరిసా:॥ రిమా పాధనిదపమా | గꜜరీసwరిమపꜜని ||
ఏ కృ పాం | కురు కే ॥ శ వ శా | రే వా రె ||

ని
ఏ ॥ కృష్ణా

అనుపల్లవి

, రి మా పా | ని నీ సా రీ॥ రి గ రి సా | నిధప/నీ సా ||
తృ ష్ణా | ర హి త గో॥ పి జ న | వ ల్ల భ ||

నిరిసస నీ | \ధాపమపధమమప॥ గరిరి/గరిరీ | సరిమపా నీ ||
త్రివిక్రమ నా | రా యణ వా సు॥ దే వ గో విం | ద పద్మనా భ ||

నీ, సా, ||
కృ ష్ణా ||

చరణము

, రీ/ప మా మా | మపా,/ధప ధా | \మా, పా ధా | పాధపమా గ\రి రీ ||
యా ద వ | వం శ. ప | యో ని ధి | చం ద్రా ||

, రి/గ రీ సా | ని నీ నీ సా | , రిమపా ధా | పాధపమా గ\రీ రీ ||
య మ ళా | ర్జు నా ది | భ ం జ నో | పేం . ద్రా ||

, రి/ప మపా | /స నీ, సా రీ | రి/గా రీ సా | నిధప/నీ సా ||
మా ధ వా | మా మవ | వి నత వి | ధీ ం ద్రా ||

, రి సా, | సరినిని\ధ ధా | పమ/ని ధా, | పాధపమా గ/రీ రి ||
మా యా | తీ త క | రు ణా | సాం ద్రా ||

రీ/గరిసనీ | నీ సా రి రీ | /పమాపనినీసస | నిధపనినీ సా ||
వే దనుత గౌ | రీ పాం తరం | గా దిగురుగుమా | మో దము ర ళీ ||

/రీరిరి/గరిస | సానిధపనిస | సా నిధపా మ | గరిసరిమపని ||
నా దభే దవి | నో దపం కజ | పా దమమ ప్ర | సీ దశ్రీ ధ ర ||

నీ, సా, ||
కృ ష్ణా ||

సంచారి - మర్యాతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

ధ ప / స నీ సా రి రి సా | రి / మా ప ప / ధ మ గ రి సా | రి స రీ ప
మ గ రి సా | రి సా నీ నీ స / రి | స ధ పా / ధ మ పా నీ | స రి
స / ప మ గ రి స / గ రి | స / గ రి స నీ స / రి స రీ | నీ రి నీ స రి ప మ
గ రి స | రి మ ప ధ ప \ మ గ రి సా | ధ పా నీ స రి ప మ గ రి |
నీ స రి ప మ గ రి / గ రి స | ప / ధ మ మ / పా మ గ రి స రి | నీ న రి
/ ప మా ప / ధ మ పా | ధ \ మా ప / నీ ధ మ ఎ ధ మ | ప ధ \ మా
ప / ని ధ \ మా ప | / ధ మ గ రి మ మ గ రి సా | నీ స రి \ ప మా
ప స రి మ ప | రి / ప పా ని ని రి మ ప / ని | ధ ప \ మా ధ \ మా
గ రి స | రి మ పా ధ ప / నీ సా | రి మ ప ని సా రి స / రీ | స /
రి నీ ధ పా / స నీ సా | / రి స / రి ని స / రి నీ స / రి స | ధ ప /
ధ మ ప ధ మ స / ధ ప | ప స నీ ధ ప మ / ధ మ గ రి | రి స నీ ధ ప మ ప
నీ సా | రి / మ మ / ప ప ప / ధా \ మా | పా / ని ధ ప మ గ రి రీ |
రి రి స స ని నీ సా | రి మ ప ధ ప మ గ రి రీ | రి మ ప / నీ నీ స రి |
రి / గ రి స నీ ధ ప ని సా | / రీ సా రి నీ ధ ప / ఖా | \ మా ధ పా
మ గ \ రి రీ | రి / గ రి స \ ని నీ నీ | సా రి రి ప మ ప / ని నీ |
స స నీ ధ ప మ ప ని సా | / రి రి / గ రి స / రి సా | సా స \ నీ రి ధ
ప / ని నీ సా | రి నా / రి నీ ధ మ ప ధా | మ పా / ధ మ
గ రి / గ రి స | నీ సా రి మ ప ని సా రి | / గ రి సా \ స నీ ధ ప \
ప ధ మా | గ రి సా నీ ధ ప ని / సా ||

రగు మ ప ధ ను]　　మేళము 15 . మాళవగౌళ　　[అగ్ని గో చక్రము

జన్యము (భాషాంగరాగము) 4　మారువ

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి　రివర్జ్యారోహణేపూర్ణో మారువస్తుస సగ్రహ:
సర్వకాలేషు గీయతే గానతత్వవిశారదై:

మూర్ఛన
ఆరోహణము　స గ మ ♭ ధ ని స
అవరోహణము　స ని ♭ ధ ప గ మ గ ♭ రి స రి గ రి స

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, దేశీయరాగము, ఆరోహణమందు ఋషభవర్జ్యము, ఎల్లప్పుడును గానముసేయఁదగును

గమనిక　మూర్ఛనలిటులుండునదియుఁగాక, ధ మ ప ని స, ధ ప / ధ మ గ రి స, ఈ ప్రయోగములునఁ గలవు, రి ని ధ \ ప మా, ప ధ మా, ప ని స గా, మ ధ మ గ రి స, ఇవియును, మంద్ర మధ్యమమువరకు సంచరించుటయును యీ మారువకు రంజనాస్పదములయిన జీవస్వరప్రయోగములుగా నున్నవి గీతకీర్తన సంచారులచే తక్కినవి నెఱుఁగవలెను

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

ధ ధ స సా సా మా మ	గ మ ప ధ ని ధ ప ఎ మె గ
వా సు దే వ కృ ష్ణ	దే వ కి న ం ద
ధా మ గ రి సా రి స ని	ధ ని ధ ప ధ ను గ రి సా
న ం మ ధ వ గో	వి ం ద అ అ ఇయా

అంతరి

సా , స ని ధ ధ ప మ	ని ధ ప ధ మ ప గ మా మ
రే రె క ఇ వ అ ల్య	అ ది న ం ధా న
ధ ని స గా రి స రి స ని	సా , , స
పా వ నం నా ము రె	యా రె

జావడ

రి స ని	ధా స సా సా మ మా
తి య ఇ	య త్తి యై య త్తి యై
మా ధ మా మ గ రి స స	ధ ధ ని ధ ప మ గ రి సా
య త్తి యై య అ ఇ య ఇ	అ . . అ
స: ని ధ ప ధ మ గ రి స ని	స ని ధ సా ధ మ గ రి స ‖
అ అ	అ సా ధ మ గ రి స ‖

సా , స ని ధ ధ ప మ | ని ధ ప ధ మ ప గ మా మ |
రే రె క ఇ వ ఇ ల్య | అ ది స ం ధా స |

ధ ని స గా రి స రి స ని | సా , , స ||
పా వ నం నా ము రె | యా రె

కీర్తనము 1 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

మారువకాది మాలినీ శూలినీ

పల్లవి

మా గ మ / ధా మ మ | గ \ రి | సా / రి \ ని ||
మా రు వ కా ది మా | లి నీ | శూ లి ని ||

ధా మ ప నీ సా | / గ రి స / రి | , ని / సా ||
మా మ వ క ల్యా | ణ గు ణ శా | లి నీ ||

మారువకాది

అనుపల్లవి

గా / మా ధ \ మ ధ ని | , ధ \ మ ధ | పా మ గ ||
చా రు స్మి త ముఖా | ం బు జ శ | పా లి ని ||

రి \ నీ సా గా మ | / ధ ప / ధ మ | మ పా ని స ||
జ గ జ్జీ వే శ | గు రు గు హ | పా లి ని ||

సా / రి ని ధ మ ధ ని సా గ మ గా రి స | సా ని \ ధా మ ప గ | \ రి స ని సా మ గ ||
వా రి జ న య న వి లా సి ని కా శి ని | వాం ఛి తా ర్థ ఫ ల | దా యి ని హాం సి ని ||

ముక్తాయి స్వరము

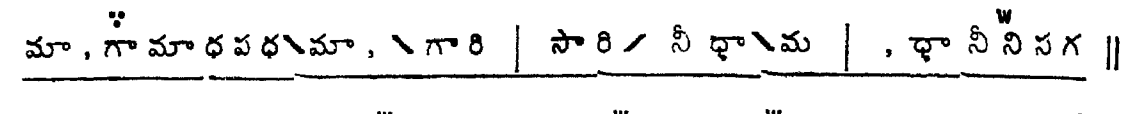

మారువకాది

కీర్తనము 2 - ఆదితాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఏ మంమా నను బ్రోచుటకు

పల్లవి

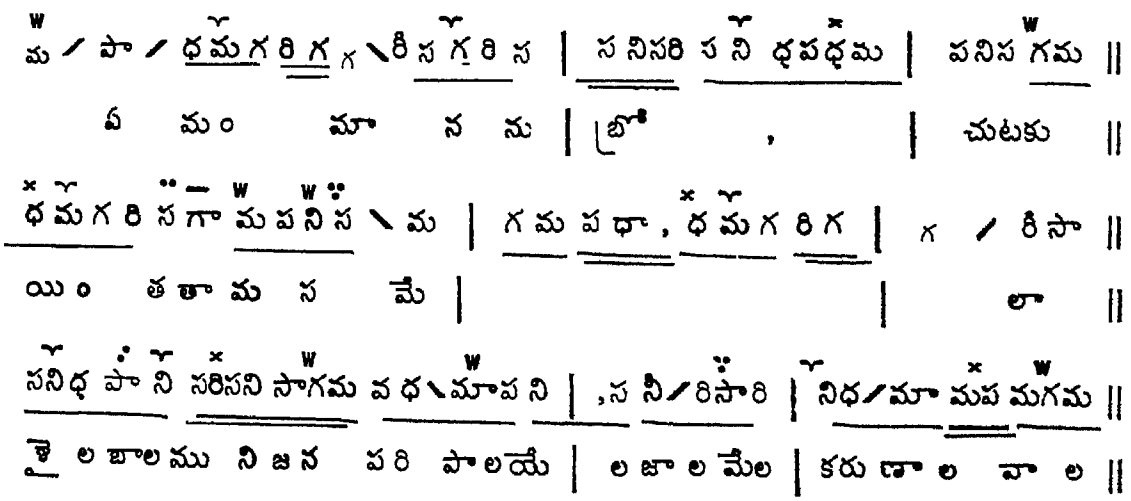

అనుపల్లవి

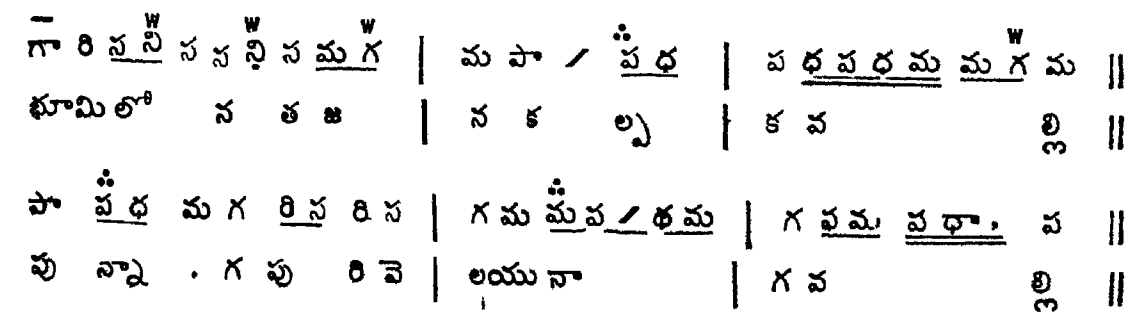

ధపధనీస పనిస / గరిస సనిసరి సా | స / రిని ధపధమ గరి రి | సా, మ ధపధమపగ మ ||

కామితార్థ ఫలము లి చ్చు త ల్లీ | క టా క్షి ంపుముద | యామత ల్లి ||

స్వ ర ము

పా, / ధ మగరిస రినిధ మ పనిసగ | మా, గా మ / ధప | గమగరి నిసగమ ||

సగమ / ధధని సనిధ మ గమా పనిస | / మగరిసారినిధ | మగరిసా మగమ ||

ఏమం మ్మా

సంచారి - మర్యాతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

మా గ మ ధా ప మ గ రి | సా / రి ని ధ ప ధ మ పా | నీ సా గా ధ ని

స గ | మ / ధ ప గ మ గ రి / గ రి స | ధ ధ సా సా మ గ మ ప |

గ మ ప ధ ని ధ మ \ ప మ గ | ధా మ గ రి స / గ రి స ని | స గ మ

/ ధ \ మ గ రి స / రి ని | ధ ప ని స ధ ధ స స గా | మ ప ని స

గా మా గా | మ / ధ మ / ప గ / మ గ రి సా | రి / గ రి స / రి

ని స స గ గ | స స మ మ గ గ మ ప / ధ మ | స గ మ ప / ధ మ గ

రి స ని | స స రి ని సా గ / ధ మ గ | స గ మ ధ మ / ప \ గ మ గా |

ధ \ మ ప \ గ మ గ రి స రి | రి / గ రి స గ మ ప గ మా | \ ధ

ధ మ గ రి స / రి రి స ని | స / రి స గ స మ గ / ప మ గ | మ \

ని ధ ప ధ \ మా ప గ మ | / ధ ధ ప మ గ రి స స / రి ని | స / రి

స / గ రి స గ మ గ రి | స గ మ ధ ప / ని ధ ప మ గ | / ని ధ ప /

ధమగధపమగ | మ / ధ \ మ ప ని / స ధ / ని ధ | / సా / రినిధప ధ \ మ పమ | / ధా మప \ గా మ పని ధ | పసని ధ / రి నిధ / ని ధప | / నిధపమగ / ధ \ మగరిస | మా గరినిసగమపా | / ధప / ధమపాగమ పని | ధప / ధమ పనిస / గరిప | / గరిసనిధప ధమగరి | ని నిధప ధ / మగరిసని | సగమ ధని పగ నుపధ | మపని స / ని నిధమ పని | సా గమ గా రి స / రినీ | సా నిధా మ / పగరీ | పసా మగమధపా | / ధమ గరిస / రి నిధ \ మప | స \ ని నగ ధనిసగమగ | మధ \ మప \ గమపస నిస | ధని స / గరి రిసా / గరి | సనిధప / ధమ గరిసా | సనిధపగమ గరిసా | నిస / గరిస / రిని / సా ||

రగుమపధను]　　మేళము 15　మాళవగౌళ　　[అగ్ని గో చక్రము

జన్యము (భాషాంగరాదము) 5　సావేరి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి　సావేరి రాగః పూర్ణోయం ఆరోహే గ ని వర్జితః
గ ని త్రి త్రి శ్రుతీలఙ్ఘ్యే క్వచిద్గాయంతి గాయకాః,

మూర్ఛన - { ఆరోహణము　స ♭ రి మ ప ♭ ధ సా
　　అవరోహణము　స ని ♭ ధ ప మ గ ♭ రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, రక్తిరాగము, ఆరోహణమందు గాంధార నిషాద వర్జ్యము, ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును

కొన్నిచోట్ల మూడు మూడు శ్రుతులుగల గాంధార నిషాదములను జేర్చి సంప్రదాయజ్ఞులయిన లక్ష్యజ్ఞులు గానముసేయుమన్నారని వెంకటమఖి లక్షణశ్లోకమునఁ జెప్పియున్నారు మూడు మూడు శ్రుతులుగల గాంధార నిషాదము లెవియనిన, సాధారణ గాంధారకైశికీ నిషాదములని తాత్పర్యము మొట్టమొదట వేయబడినపీరికలోఁగల శ్రుతివిభాగ పథకమును జూచితే తేటఁబడును

ని \ ధా సా రీ , మా , రి / ప మా , మ పా , / ధా , ♭ నీ

ఈ దీర్ఘస్వరములిన్నియు నీరాగమునకు మిక్కిలి రంజనముల నిచ్చు జీవస్వరములే

రాగానుసారముగా పలుస్వరముల సంచరించుకొని పైగల యే స్వరములందయితేను వచ్చి వచ్చి న్యాసముఁ జేయుట మిగుల రంజనమును కలిగించును

స రి మ̆ప ధ స , స రి మ̆ప , రి మ̆ప , ధ̆ గ̆ రి మ̆ప ,

స ధ̆ ని̆ ధ̆ ప మ̆ ధ̆ గ రి స , ధ̆ ని̆ ధ̆ మ̆ ధ̆ గ̆ రి స ఇవి మొదలయినవియును జీవస్వర సంచరింపులే

ఈ రాగలక్ష్యగీతమందు ఎనిమిదవ తొమ్మిదవ ఆవర్తములందు ✺ మా ధ̆ గా రి ⊏ గ మ ⊏ గ , పదునేవ ఆవర్తమందు గ ప మ ⊏ గ మ యనెడు యీ ప్రయోగముల మాత్రము అంతరగాంధారములు కనుబడుచున్నవి ఈ ప్రయోగములదప్ప నీగీతమందు తక్కిన యెడలను, కీర్తన వర్ణము మొదలయినవియందును సాధారణగాంధార కైశికీ నిషాదములఁ బట్టుటయే పరంపరాగత సంప్రదాయజ్ఞులవాడుకలోనున్నవి గనుక అంతరగాంధార కాకలీనిషాద ములకు గురుతువేయఁబడునుగాని సాధారణగాంధార కైశికీ నిషాదములకు గురుతు వేయబడదు

స ⊏ ని స ని ధా ఈ ప్రయోగమున కాకలీనిషాదమును ప్రయోగింపుచున్నారు

స ధ̆ ని ధ̆ ప మ ధ̆ గ ధ̆ రి స ఇందున కైశికీనిషాద సాధారణ గాంధారముల గురుతులఁ గమనింపుడు

లక్ష్యగీతము - ధ్రువతాళము - ముద్దు వెంకటముఖి

ధ్రువము

మ మ పా ధా స ని ధ ప మ గ రీ	స రి మా గ రి గా ం ద ం ం
బు ధ జం న పొ్ఫ ఒ ష ం ణ	ఖ్ఖు త ళ దే వే ం ద్రా
మా గ గా రి రీ ధ స సా రి గ	నా రి మా మ పా రి మ ఁ ధ ప
భూ రి వై రి వీ . ర వా ర	పా ర వా రా వా ర
మా ప పా ధ ధా మ ని ధ ధ ప మ	మ వ ధ ని ధ ప ప ఫ ప మ గ రి స రి
మం దం న మం ద ర గి రి	వ ర ఖ్ఖు జ స రు చె యయ

ఆవడ

మా గా రీ రీ స ధ సా రి మ | సా రి మా ప ప ధ ✺ (మా గా రి ⊐ గ |
అ రే రే బు ధ జం ం న | జీ వం న క అ రం దే ం ణ |

మ ⊐ గ) రి గ రీ స రి సా ని ధ ప ధ | ధ ని ధా ధ ప ప ధా ప మ గ రి స |
ని ద అ అ | ధు న ద న చి త క్కు ని న |

సా రి మా మ స రి స రి మా ప ప | మ గ రి మ మ ప ప ప ధ ధ స స రి రి |
ఆ ఇ య్రై య ఆ ఇయఇ యాఇయ | అ ఇయ ✺ ఇ య అ ఇయ ఇయ అ ఇయ |

ధ ధ స స రి రి మ గ రి మ మ ప ప ధ | స ని ధ ని ధ ప ధ ప మ గ రి మ ప ధ |
అ . , అ | ము ద్దు వెం క ట . ధ్వ రి ప్ర భు వ ర |

ని ధ ప ధ ప మ గా (ప మ ⊐ గ మ) గ రి స రి ||
శ మా జి మ హా ర జ జ య జ య ||

మ మ పా ధా స ని ధ ప మ గ రీ | స రి మా గ రి గా రి రి సా , ||
బు ధ జం న ప్పా ష ం ణ | భు త ళ దే వేం ద్రా ||

కీర్తనము 1 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

శ్రీ రాజగోపాలబాల

పల్లవి.

సా , వి సా ని ధ పా ధా , స | ని సా ని / ధా ప ని | ని ధ ప \ మ ప ధ ||
శ్రీ రా జ గో | పా ల | బా . ల ||

ధ ని \ ద , ధ ని ధా ప ప ద \ మ గ రి స | / రి గ స రి / ప మా ప ధ | ని ధ ప మ ప ధ ||
శృం గా ర లీ ల | శ్రి త జ న , పా ల ||

సస/రిస/రినిసాని̄ధపా పమ | పాధని ధపమాగరి̄, | సధధపమాగరిస ||
శ్రీ రా జగో | పా లా | వా వా ||

అనుపల్లవి

/ధా̄, ప/ధమ మగారి/గ | రిసరి/పమమ | పపమపధా, ధపపమ ||
ధీ రా గ్రగం | ణ్యాది న | శరం ం ణ్య ||

ని/ధా̄, ప ,, ,, | ,, | ,, ,, పమ ||
ధీ రా ,, ,, | ,, | ,, ,, ణ్య ||

మపా/మ మవధప పధపా, ధసా | నిధ/ని/ధ̄ధప | ధసి, ధా, /నిధపధమ ||
చా రు చం ంపకా . | రం ంశ్యాద | ఖీ ణ ||

మపా, ధసా రిసధధ/గరి సనిధాపా | ధ/నిసిపధ/నిధా̄ | పధధపపమపాధధ ||
ద్వా రకాపురినిల య విశి ష్టా | ద్వైతాద్వైతా | లయమాం పాలయ ||

శ్రీరాజ ||

చరణము

1 ,సరిమపధని, ధప/ధా̄ | ,పమ/నిధా̄, ధపమ | మపమప ||
స్మేరా నన నే | వక చతు | రా నన ||

2 ప , ,, ,, | ,, | మపపపమ ||
/ ,, ,, | ,, | రా నన ||

జావడ

మా గా రీ రీ స ధ సా రి మ | సా రి మా ప ప ధ ✺ (మా గా రి ⊏ గ |
అ రే రే బు ధ జం ం న | జీ వం న క అ రం దే ం ణ |

మ ⊏ గ) రి గ రీ స రి సా ని ధ ప ధ | ధ ని ధా ధ ప ప ధా ప మ గ రి స |
ని ద అ అ | ధు న ద న చి త క్కు ని న |

సా రి మా మ స రి స రి మా ప ప | మ గ రి మ మ ప ప ప ధ ధ స స రి రి |
ఆ ఇ యై య ఆ ఇయఇ యాఇయ | అ ఇయ ✺ ఇ య అ ఇయ ఇయ అ ఇ య |

ధ ధ స స రి రి మ గ రి మ మ ప ప ధ | స ని ధ ని ధ ప ధ ప మ గ రి మ ప ధ |
అ . , అ | ము ద్దు వెం క ట . ధ్వ రి ప్ర భు వ ర |

ని ధ ప ధ ప మ గ (ప మ ⊏ గ మ) గ రి స రి ||
శ మా జి మ మా ర జ జ య జ య ||

మ మ పా ధా స ని ధ ప మ గ రీ | స రి మా గ రి గా రి రి సా , ||
బు ధ జం న ప్రా ప్త ం ణ | భు త ళ దే వేం ద్రా ||

కీర్తనము 1 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

శ్రీ రాజగోపాలబాల

పల్లవి.

సా , వి సా ని ధ పా ధా , స | ని సా ని ధా ప ని | ని ధ ప ∖ మ ప ధ ||
శ్రీ రా జ గో | పా ల | బా . ల ||

ధ ని ∖ ద , ధ ని ధా ప ప ద ∖ మ గ రి స | రి గ స రి ప మా ప ధ | ని ధ ప మ ప ధ ||
శృం గా ర లీ ల | శ్రీ త జ న | పా ల ||

స్వరము

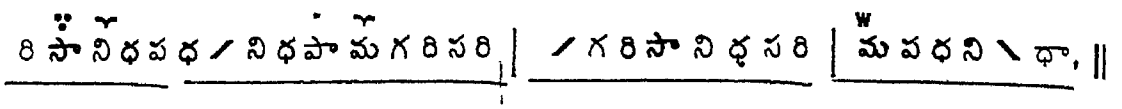

(శ్రీ) రాజగోపాల ॥

కీర్తనము 2 - ఆదితాళము - కుమారయెట్టేంద్ర మహారాజులవారు

నిఖలానంద నిత్యప్రదీప

పల్లవి

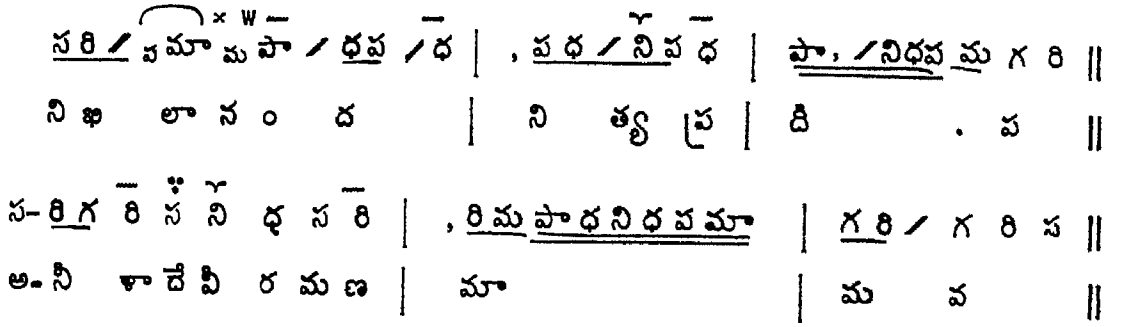

అనుపలవి

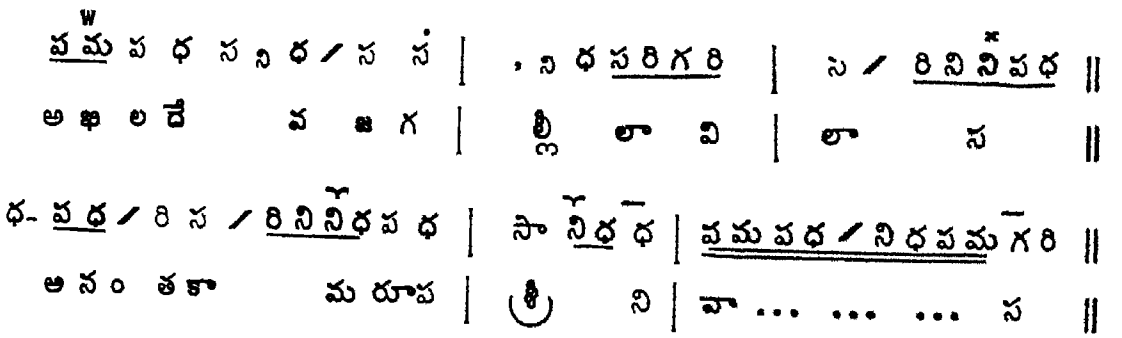

స నిఖలానంద

చరణము

, రిసరి మా , గరిసరి | / మా పధ | పధపమగ \ రిరి ||
పరమసా ర | యో గప | దళ య న ||

, రిగరిసా నిధవధ / రిస | , సరి / మ మప | , పమ పధప ||
పరమకా రుణ్య | ఫా ల నే | త్ర హిత ||

, ధమపధస పదసస | , ధసరిగరి | సా / రినిని / ధధ ||
వరదకా ర్తి కేయ | స్వా మి | మా తు ల ||

, పధ / రిస / రినినిధపధ | సా నిధధ | పా నిధపమగ \ రిరి ||
వా కృతి ముఖ కృత | స్తో త్ర నా | రా య ణ ||

స్వరము

/ గరి సరీ సరిరి / గరిసరిసా నిధ | / గరిస \ నిధసరి | / గరిసస / రి, ||

గరిసరి / పమా గరి / గరిస రిమప / ధమ | గరిస / ని \ ధాపమ | గరిసరిమపధా ||

/ గరిస గరిసనిధ / గరిస / రిమగరి | \ గరిస సనిధపధ | / గరిస / రినిధపమ ||

గరిస రిమపధస / గరిస నిధప / ధధ | / గరిస \ ని ధ / రిస | / గరిస / రినిధమగ ||

రిస || నిఖలానంద ||

కీర్తనము 3 - మిశ్రజాతి ఎకతాళము - కృష్ణస్వామిఅయ్యగారు

జయ జయ జనక సుతే సకల జగదానందాంబునిధే

పల్లవి

నిధా సా రీ	/ ధధ్ధప మగరి / గరి	రి , / ధ పధ ‖
జ య జ య	జన , క సు	తే స కల ‖
స సా ని \ ధా ,	సా , ని ధా ధా , / ని	ధ మా గా రీ ‖ స
జ గ దా	నం దా ం	బు ని ధే ‖

అనుపల్లవి.

సరీ / పమా మా	మపా , ధప ధా	పధా నా సా	నిధా / ం సరీ ‖
జయ జ య	ల క్ష్మ ణ	భ ర త శ	త్రు ఘ్న వి భీ ‖
, సరి గా గా	\ రీ , నిధ / రీ	సా , నిధధా	ప / నిధమగరిస ‖ ప
ష ణ ముఖ	మ త్సు గ్రీ	వా ది	సే వి తే ‖ ఎ

జయ జయ ॥

చరణము

పధపా / నిధధ	మపామ / ధప / ధధ	/ నిధధప / నిధమ	ఎ\మ / నిస \ ధా, ॥
రఘుకులో ద్భవ	రా మ చం ద్రసు	రేంద్రభూ ప తి	సం న్ను తే ॥
/ ని ధ / నిధమప\రి	మా పధ / నిధధస	\మా పధధని ధా ,	ధని ధమగరి ॥
అఘ రహితప రి	శు ద్ధ చి త్తస	ము న్న తే	జన లా లి తే ॥

సరిమసారిస | రిమప మానిధధ | సనిధప నిధమ | పమపధా సా ||
భృగువసిష్ఠస | నకస నంద న | సకలము నిగణ | పూజితే ||

సరిగరి గరిస | రిరిపధసప | దానిపదనిధమ | గారిగరిరిస ||
రఘువరా శ్రిత | కృష్ణవినుత ఎ | దాంబుజ ద్వయ | శోభితె ||

ముక్తాయి స్వరము

నిధా, సా రీ | సరిపమగరిగరి | సా, మనిధ | , మధమ గరిస ||
పమాపధసా | సరినిధా, స | రిగరిసానిధ | నిధామగరిస ||

జయ జయ ॥

సంచారి - రగణమర్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రిరిరి గరిరి | సనిధధ | సరిగగరిరిసా | రిపమగరిసరి
మప | ధమగరి | పమాగరిస రిగరి | సరిస సధా
రిరి | ధసరిరి ధరిసరిపమగరిరి | ధరిసధ సనిధ | సరిపమా
పధమగరిగరిస | నిధా రిసరీ పమా | సారిమ | పాధ నిధమగరి
ధామగరి గరిరి | మపధమ గరిగరిసరి | పమామా గరిసా | రిరి |
సరినిధసారీ | సరి మాపధమా | మపధ ని | ధధ మా
మపమా | ధమాపమాగా | రీ పమా | పధ నిధమగరిస |

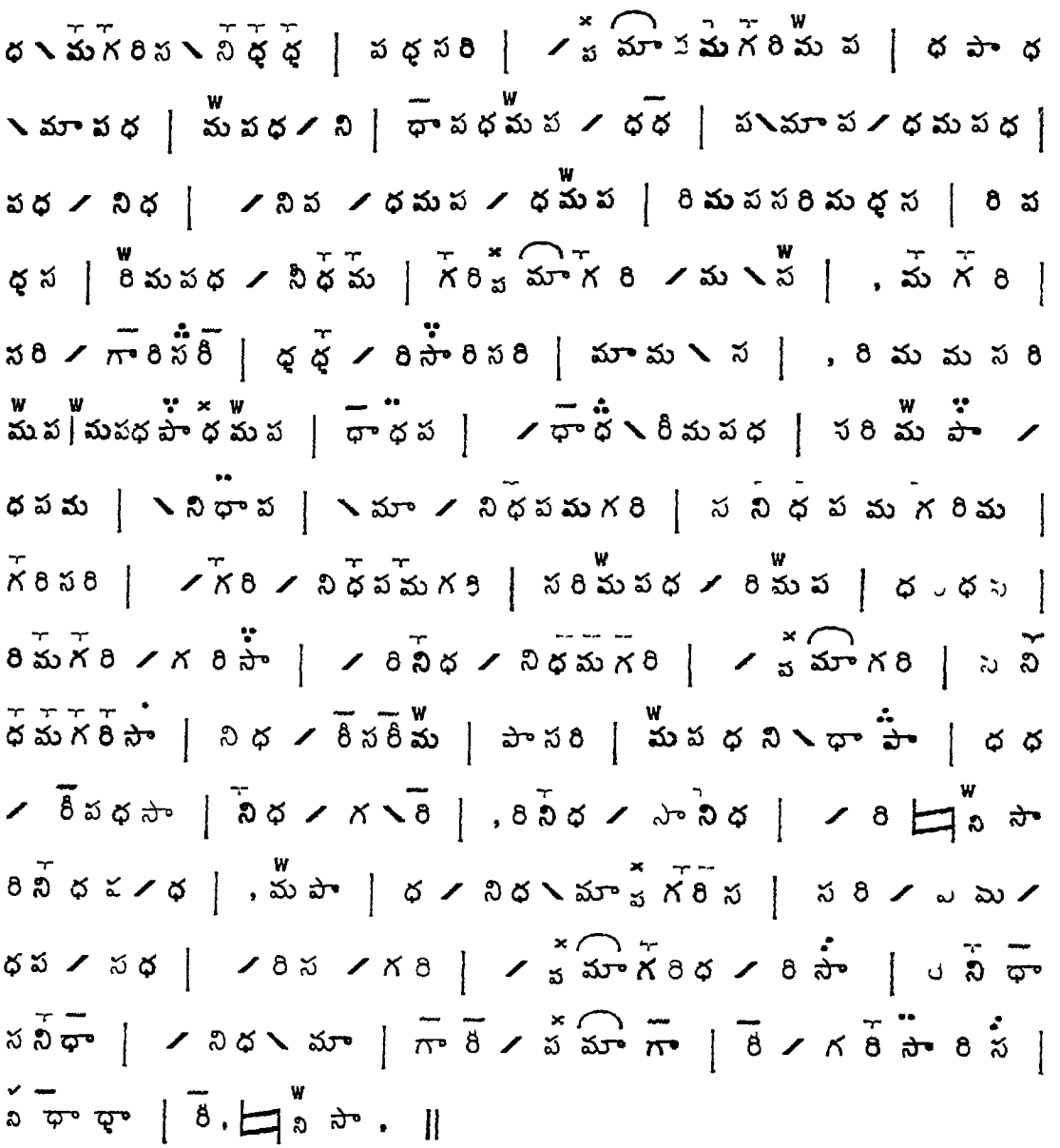

జన్యము 6 : మాళవ పంచమము

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి ధవర్ణితస్స్యాదారోహే పూర్ణో మాళవపంచమః
షడ్జగ్రహసమాయుక్త స్సర్వకాలేషు గీయతే

మూర్ఛన.
- ఆరోహణము స బ్ర రి గ మ ప ని స
- అవరోహణము స ని బ్ర ధ ధ ప మ గ బ్ర రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగరాగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, ఆరోహణమందు ధైవత వర్జ్యము ఎల్లప్పుడును గానము నేయదగును

ఈ మాళవ పంచమరాగమున ఆరోహణమందు

'మ ప ధ ని ధ ప', 'పా ప # మ ధ ని స' అని ప్రయోగములు గీతమున కనుబడుచున్నవి రెండవ ప్రయోగముననుండు మధ్యమమును ప్రతిమధ్యమముగాఁ బట్టు చున్నారు

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

రి స | స ని స ధ ధ ధ ప | మ ప ధ ని ధ ధ ప |
అ ఖి | రు కు మి ణి ఖి ము వా | ప దు మ వి ఖి స ణ |

ని స ని స రి స | రీ రి గ మ గ రి | రి గ ప రీ ప మ |
భా ను గు ణు రె ఎ | అ ద్రి ఖి ధ రు రె | ము ర ళి జ స్వ ర |

గ రి రి స ని స రి | మ గ రి రి స ని స | రి రి స స ని ధ స |
మ వు రి మ వి మొ ఒ | హి య ని హి ళ మ హి | ప ళు ప అ |

స ని ధ ప మ ధ ప | మ గ రి సా
వి ల సి ని | హి ద యు రె

అంతరి

ధ ధ | ప మ ప ధ ధ పా | ని స రీ రి మ గ |
ప్ర ణ | త జ య క ళు రే | మ య ణా గో ప |

రి రి స ని ధ ప మ | ప ని ని సా , |
అ ల దే ఎ వ | న రు ఉ రే |

తావడ

రి స స ని ని స స | రీ రి స రి గ రి | గ మ ధ ధ ప మ గ |
ణ య భు య సి త | చ క్ర ధ ర | అ వి వా ర |

ప మ గ రి రి స ని | గ రి గ మ గ రి రీ | పా ప మ ధ ని స |
వి ద ళి త వి క ల | స క లా సు | ర ప్ర క రీ |

నీ ధ ప మ ప ధ | ధ ప మ గా , | మ గ రి రి రి రి ని |
వి ప్రకు మ ర | భ ర ణు రే | తి య ం వ ఇ య ఇ |

స స రి రి న సా | ధ ప మ పా పా | రి స స రీ రీ |
య ఇ య అ ఇ య | య్యు అ ఇ ప్రై య | త్రి య ం వై య |

గా గ ప మ గ ప | మ మ మ ధ ధ ధ ప | ధ ధ ప మ ప ధ ప |
య్యే ఎ ఎ | ఎ ఎ | అ అ |

ని స రి గ మ గ రి | ధ వ మ ప ని ఫీ | స్తా , , , |
అ అ | అ అ | ర్రే |

స్ స్తా ని ధ ప మ | గ మ ధ ప మ ధ ప | స ని ధ ప మ ధ ప |
ఇ య ం వి ఇ య ఇ | అ అ | అ అ |

మ గ రి సా ||
అ అ రె ఎ ||

ధ ధ | ప మ ప ధ ధ పా | ని స రీ రి సు గ |
ప్ర ణ | త జి య క రు రే | మ య ణా గో ప |

రీ రి స ని ధ ప మ | ప ని ని సా ||
అ ల దే వ | న రు రే ||

కీర్తనము -రూపకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

వాసుదేవ ముపాస్మహే

పల్లవి

1 పా ని సా ని | ధ పా మ గా ॥ రి స రి గ గ | మ పా ధ గ మ ||
వా సు దే వ | ము పా స్మ హే ॥ వ సు దే వా | త్మ జం హ రిం ||

2 ,, ,, | ,, ,, ॥ ,, | మ గా రి సా ||
,, ,, | ,, ,, ॥ , | త్మ జం హ రిం ||

అనుపల్లవి

పా ధ పా మ | గా రి సా ని ॥ సా రి గ మా | ధా ప ప మ పా ||
వా స వా ది | దే వ జా ల ॥ వం ది త వై | కుం ర ప దం ||

ధ ప స ని ధా | పా #మ ధ ప #మ ధ వ ॥ ధ ప ని సా , | స ని ధ ప ప గ మ ||
దా స జ నా | నా మ ఖి ష్ట ॥ దా య కాం | భో జ ప దం ||

వాసుదేవ ॥

చరణము

ప ధ గా గ మ | , రి గ రి సా ॥ ధ ప ని ని సా | రి ని స రి గా ||
క న కాం గ మా | , ది శే షం ॥ క ప ట ద శా | కృ తి వే షం ||

రి గా మ పా | ధ పా , సా ॥ ధ ప గ స రి | గా ధ ప మ గ రి స ||
అ నం త వే | ద ఘో షం ॥ అ ప గ త రా | గ ద్వే ష ం ||

ధ ప \ గా మ ప ప # మ్ / ధా ని ॥ \ గా / మా . ప మ్ ప ని సా ||
ఘన కౌస్తుభమ ణి భూషం ॥ గం భీ రమృదు భాషం ||

/ గ రి సా స ని స ధా పా ॥ / ధ ప మ గ రి రి సా రి గ్ మ ||
వ న జా స నా ది పో షం ॥ వ ర గు రు గు హా సం తో ష ం ||

వాసుదేవముపాస్మహే ॥

సంచారి - మర్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

ధ ప మ గ్ రి రి స ని సా | రి గ మ ప ని ధ ధ ప మ | ప / ని ధ ధ ప ప మ
మ పా | / ధ ప మ్ ప / ని ని ధ ద ప # మ | / ధ మ / ప # మ గ
గ్ రి రి | సా / గ రి స ని / రి రి స ని ధ ప | ని స ని ధ ధ ప ని ని |
ని ధ ధ ప / ని ని / స స / రి రి | స స రి రి గా రి గ మా | స రి గ్ మ
ప ని స రి గ్ మ ప | గ్ రి రి స ప ని ధ ధ ప మ | ప ధ ధ ప / ని ధ ప /
ధ ప మ | ప ప / ని ని ధ ధ ప ప మ మ | / ప మ గ గ / మ గ గ రి
రి స | గ్ మ ప ప / ధ ధ ప ప / ధ ధ | ప ప ని ని ని ని ధ ధ ధ ప |
మ్ ప ని ని ధ ధ ప ప మ ప | / ని ధ ప / ధ ప మ గ గ్ రి రి | మ గ రి
రి గ్ మ / ప మ్ గ్ రి \ గ్ మ ప / ని ధ ప మ్ గ్ రి స | పా మ గ మ్ ప ని
ధ ప | / ని ధ్ ప మ పా మ్ గ్ రి గ | స రి గ్ మ గ్ మ పా / ని ధ |
పా / ని ధ పా / ధ # మ ప మ | గా మ్ ప \ మా గ్ మ పా | స రి
గ్ మ ప మ గ్ మ ప / ని | ధ్ ప మ్ గ మ్ ప / ని ని ధ ప | \ మా / ని ధ
ప మ గ్ మా | గ్ మ పా ని ధా పా | ని ధ పా / ని ధ ప మ మ్ గ | / ప

మ మ గ / మ గ గ రి రి స | ని ధ ప ని స రి గ మ పా | ని స ని ధ వ మ
గ మ పా | ని స రి రి స ని ధ ధ పా | స ని ధ ధ # మ ధ ప మ పా |
మ ప # మ ధ ని స గ మ ప ని | స రి గ మ ప ని స ని ధ ప | స ని ధ
ధ ప మ స గ ప మ | గ గ రి రి స రి స ని సా | ధ ప ని స రి గ మ ప ని స |
గ మ ప ని స రి / గ రి సా | ని ధ ప ని స రి గ మ గ రి | స / రి స ని
ధ ధ ప ప మ గ | మ / ప మ గ గ రి రి రి సా | స రి స / మ గ / ప మ
/ ధ పా | ని స ని ధ / ని ప / ధ మ / ప గ | రి గ మ ప ని స రి / గ
రి | / గ రి సా ని ధ పా మ గ | రి గ మ గ గ రి రి సా | రి గ మ
ప ని సా ని ధ ప | సా ని ధ ప మ గ గ రి | గా మ గ గ రి రి సా ||

రగుమపధను] మేళము 15 మాళవగౌళ [అగ్ని గో చక్రము

జన్యము (భాషాంగము) 7 పూర్ణపంచమము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటముఖి నిషాదవర్జస్సగ్రహోపేత షాడవః పూర్ణ పంచమః

మూర్ఛన .— { ఆరోహణము స ♭ రి గ మ ప ♭ ధ స
అవరోహణము స ♭ ధ ప మ గ ♭ రి స

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, షాడవము, నిషాదవర్జ్యము, షడ్జగ్రహము, ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును

గమనిక. సౌరాష్ట్రరాగచ్ఛాయయని కొందఱు చెప్పుచున్నారు

కీర్తనము - త్రిపుటతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

సాధుజనచిత్త సరసిజోదయం

వల్లి:

సా ధ̲ ధ̲ ప మ గ̲ గ̲	రి స స̲ రి గ	మా ధ̲ప̲ ధా̲ ‖
సా ధు జ న చి	త్త స ర సి	జో ద యం ‖

సధధ పాప / ధప | మ w గ మ గ రి | సా w గ మ ప ధ ||
సక లంబ్ర | హ్మమ యం | ం ం ||
,, ,, | ,, | , రి సా ||
,, ,, | ,, | ||

మవల్లవి

పా / ధా \ గ మ | స రి గ మ మ: | పా పా: ||
ఓం ధం శివ | సం కల్ప వి | కల్పం ||

/ గా రి సా ధ | పా: మ గ | , రి గ మ ప ధ ||
ఋ ద్ధ ఋ ద్ధ | ని త్య ని | ర్వి క ల్పం ||

సాధుజన ॥

ణము.

స / ప ప: / ధా ప | మ \ గ మ ప | \ మా గా ||
స కల నిష్క | ళ రూ ప | మా ద్యం ||

సా రి \ ధా . | సా ధ \ మ | x ప గా రీ ||
స చ్చి దా | నం ద మ | నా ద్యం ||

స మ గ రి గ మ | పా ధ మ | ధా పా ||
స గు ణ ని ర్గు ణ | చై ద్య మ | నా ద్యం ||

సా పా: ధ ప | . గ మా | / ధ ధ మ గ రి స ||
సం సా ర రో | గ వై | ద్య మ ళ్లే . ద్యం ||

ప మ̣ గ మా ప | , \ గా మ | గ̱ మ పా ||
ప్ర క ట మా యా | చి త్ర | చో . ద్యం ||

ప సా ధా / మ | , పా ధ | ప ధ సా ||
ప్ర సి ద్ధా మ్నా | యాం త | వే ద్యం ||

స రి / గ \ రి , | సా̣ ప ధ | ప స \ ధా̄ ||
శు క ర మా | స్య ప్ర తి | పా ద్యం ||

స ధ ప \ మా ధ | ప మ గా | \ రి సా ||
శు భ క రం మా | రి మా రా | రా ద్యం ||

స రి గ̱ మ పా ధా , \ మా | పా ప ధ / రి̄ సా , | రి స \ ధ / రి̄ సా ||
స్వ క ల్పి త వి ద్యా వి | ద్యం సురు చి రం | భే ద్యా భే ద్యం ||

స రి గా మ̄ గా రి̄ స ధా | పా స ధ̄ ప మా / ప | మ̄ గ̄ రి గ̱ మా పధ ||
శు క వా మ దే వా ది చిం | త్యం సుఖ త రం గు | రు గుహ మా చింత్యం ||

సాధుజన ॥

నంచారి - మర్యాదాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ధ స రి గ గా రి స ధా | గ̄ రి స ధ స రి గ రి సా | రి గ మ̄ గ రి గ మ
ప ధ | ప మ గ రి స / ధ ప మ ప మ | గ రి మ గ / మ రి స ధ సా |
రి / స రి / గ మా / ప మ గ మ | గ / మ గ రి / మ గ / మ రి సా |
ధ స రి గ మ ప మ̄ గ రి స | రి / మ గ / మ రి స ధ రి సా | ధ̄ ధ̄ ప /
ధ ప మ గ / మ రి గ | మ పా మ గ / మ రి గ మ ప | ధ పా̣ మ గ /

మ రి స రి | స రి గ మ ధ స రి గ మా | రి గ మ రి మా గ / మ రి |
గ మ ప ధ ప ప ధా పా | ధ ప మ గ మా ప మ గ / మ | రి గ మ ప ధ పా
మ గ రి | పా మ గ / మ రి స రి / గ రి | స ధ ప ధ స రి గ మ గా |
/ మ రి స ధ ధ స ధ ధ సా | ధ స రి గ ని రి గ మ ప ధ | గ మ ప ధ స
ధ ప / ధ పా | మ గ / మ రి గ మ ప ధ ధ స | ధ స రి స / రి రి ధ
రి సా | ధ స ధ ప మ గ మా రి | గ మ ప ధ సా ధ ధ సా | ధ రి స
ధ ప మ గ / ధ ప మ | గ రి స ధ స స ధ / రి స రి | ధ స రి మా గ మ ప
ధ స | రి గ / మ రి / గ రి స ధ సా | ధ ధ పా సా ధ స ధా | ధ పా
మ గ / మ రి సా స | ధ సా ధ ధ ధ ప మ గ మ | రి గ మ ప ధ ధ స ధ
స రి | గ మ గ రి స రి / మ గ మ రి | స రి స ధ / రి స ధ / రి స ధ |
ప ధ ప మ ధ ప మ గ రి గ | రి స ధ రి స మ గ రి గ మ | గ రి స రి గ మ
ప ధ స | ధా రి సా ధా పా | మా గా మా రి సా | గ రి సా ధా సా , ||

రగు మ ప ధ ను] మేళము 15 మాళవగౌళ [అగ్ని గో చక్రము

జన్యము (భాషాంగము) 8 మార్గదేశి

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి నిషాదో వర్జితోయత్ర మధ్యమో వక్రతాంగతః
షాడవీ సగ్రహోపేతా మార్గదేశీతి పాస్మృతా

మూర్ఛన { ఆరోహణము స ♭ రి గ రి గ ♭ ధ మ ప ధ స
అవరోహణము స ♭ ధ మ ప గ ♭ రి స

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, షాడవము, నిషాదవర్జ్యము, షడ్జగ్రహము, మధ్యమవక్రము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును

రి గ ధ ## మ ప, రి గ పా ## మ గ రి గ, ధ మ ప ప, ధ స ధ మ పా గా

ఇవి మొదలయినవి యీ రాగమునకు జీవస్వర సంచారములు మధ్యమమును ప్రతిమధ్యమముగాబట్టుట సంప్రదాయజ్ఞుల వాడుకగానున్నది.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువరూపకతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

ధ ధ మా ప మ ప గ రీ | గ గ ధ ధ మ ప | ధ ధ రి రి సా |
ణియ వి గ్గహా గ ణ వి | ద్ధుత క ణయ బె | ఎ ఎ ళు రె ఎ |

రి రి గా గా | ధ గ రి గ ధ ధ | మ ప గ రి స రి | రి స ధ ప మ గ | రి స
గ హా రా య | ప్పహా విహా ర ం | ం ం ణ త అ | ణు రె ఎ సు గు ణ | రె

ఆవడ.

ధ ధ గా రి సా రి గా | గ రి గ గ ధ మ | మ ప గ రి స రి |
క ద న క్ష ణి ప్ర కా | వి య మ ధు క ణి | ణి ట ళ అ |

ధ గ రీ రి గ | ప మ ప గ రి స | రి స ధా మా | పా గ రి స రి |
సు ర రే ళో ఒ | టి మ య ం ం ణ | స మ ఆ కా | రా తో ఒ ఒ కి |

స రి గ రి గ గ | ధ ధ మ ప ధ స | ధ రి స రి గ ధ | ప మ గ రి స రి |
భ వ ం ం ర ణ | హుఉ యణు రె | ధ ర ళ ం ం ఖ | ధ రు ఉ రె ఎ |

రి సి ధ ప మ గ | రి స ||
గొ ఒ వి ం ం | దు రె ||

ధ ధ మా ప మ ప గ రీ | గ గ ధ ధ మ ప | ధ ధ రి రి సా ||
ణియ వి గ్గహా గ ణ వి | ద్ధుత క ణయ బె | ఎ ఎ ళు రె ఎ ||

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

మంగళదేవతే పరదేవతే

పల్లవి

సా రి గ / ధా \ మ మ ప | , పం రి / గ | , రిం సా ||
మం గ ళ దే వ తే | ప ర దే | వ తే ||

సా ధ సా రి గ ప | ధ మ / ప గ | రి సా . ||
మం గ ళం భ వ తు | న త దే | వ తే ||

అనుపల్లవి

రి గ ద మ ప ధా | స ధా / రి | సం ధ సా ||
అం గ జ పు ర వా | ల వై రి | స హి తే ||

ధ / గా రి స ధ \ మా | ప ప గ రి | స ధ సా ||
అ నా ద్య వి ద్యా | ప్ర పం చ | ర హి తే ||

రిగపగ/ధమపాధద/రిసాసా | సాధ\మాప/ధమ | /పగా పగరిసధ ||
పుంగవగు రు గువో దిమహి తే స | త్సంగ మా ర్గ ద | ర్శి తే సు రహి తె ||

ముక్తాయి స్వరము

రి, సారిరిగ /ధా, \మా/ పగరి | , రిసధ మపధస | రిరిగరిగరిప ||

రిగాగ/ధధమపా/ధమ పాధసరి | ధ/గా రిస ధ\మా | /పగరిసా/రిసధ ||

మంగళ దేవతే ॥

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ధ స సాఁ రి రిఁ గా గఁ | ధ మ పా గ రి సా సా | రి / గ రి స ధ స రి గా |
ధ \ మ / ప గ రి స రి రిఁ గా | గ / ధ మ / ప గ రి స ధ సా | గ రి స
ధ మ పా ధ సా | ధ ధఁ రి రిఁ స రి గ గ రి గ | రి గ గ రి స రి స సఁ స ధ స |
రి రిఁ గ రి గ ధ మ మఁ వ గ | / ధ ధ మ మ / ప పఁ గ గ రి గ | ధ మ పఁ
గ రి స రి గ ధ | మ / ప గ గ రి గ రి రిఁ స పఁ | ధ ధఁ గా రి గ రి రిఁ గా |
ధ ధ సా రి స ధ రి స రి | ధ స రి గ స రి గ రి గ గ | ధ \ మ ప ధ స సఁ రి
రిఁ / గ గ | స రి గ స రి స ధ స రి స | ధ మ పా ధా సా రి | ధ స రి
గ రి గ ధ \ మ / ప గ | రి గ పా గ రి గ గఁ ధ మ | / పా గా / ధ ధఁ
మ / ప గ రి | ధ మ / ప గ రి స ధ గ రి స | పా మ ప గ రి సా ధా |
గ రి రిఁ గ / ధ ధఁ మ ప గ గఁ | ధ ధ మ మ / ప పఁ గ గ రి గ | ధ మ /
ప పఁ ధ మ ప ధ మ ప | రి గ పా ప \ మ గ గ రి రి | గా ధ ధ ధ మ పా
పా | స పా ప మ / ప గ రి స ధ | గ రి రి గ ప మ / ప గ రి స | ధ ధఁ
\ మా ప పఁ \ గా రి గ | ధా మ ప గ / ధ మ / ప గ రి | స రి గ రి గ
ధా మ ప ధ | మ / ప గ రి గ / ధ మ ప గ | రి గా ధ \ మ పా పా |
స ధ మ పా ధ మ ప ధ స | స రి గ రి గ ధ మ ప ధ స | ధ స రి గ ధ ధ
మ ప ధ స | / గ రి స ధ మ ప ధ / రి స | రి / గ రి సా ధ మ పా ప |
ధ \ మా / గ గ రి రి సా | ధ గ రి గ ధ మ / ప గ రి గ | ధ మ ప ధ రి
ధ / గ రి సా | / రి స ధ మ / ప గ రి సా | ధా స స రి రిఁ గా రి గ |
/ ధ ధఁ \ మా / ప గ రి రిఁ సా | / గ రి సా / రి ధ సా , ||

రగుమపధను] మేళము 15 మాళవగౌళ [అగ్ని గో చక్రము

జన్యము (భాషాంగము) 9. రామకలి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటముఖి రాగోరామకలీగేయాహ్యారోహే మనివర్జితా
షడ్జగ్రహోతు సంపూర్ణా ప్రాతఃకాలేషు గీయతే

మూర్ఛన { ఆరోహణము. స బ రి గ ప బ ధ స
ఆవరోహణము స ని బ ధ ప మ గ బ రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, ఆరోహణమందు మధ్యమ నిషాద వర్జ్యము; ప్రాతఃకాలమునఁ గానము సేయఁదగును

గ గ / ధ ప. ధ # మ / ప గా, ధా ప # మ గా

ధ స రి గా, # మ̆ గ ధ ప # మ̆ గా, స రి గ / మ̆ గా, ధ ప # మ గా,

ఇవి మొదలయినవి యీ రాగమునకు జీవస్వర సంచారులే

ఈ రామకలీరాగమునకు మధ్యమమును ప్రతిమధ్యమముగాఁ బట్టుటయే సంప్రదాయముగా నున్నది ఈ రాగము ఉత్తరదేశీయమైన రక్తి రాగము

గమనిక ఈరాగమును పిలాస్ అని అన్యదేశీయులు పెప్పుచున్నారు-

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము:

మ గ | పా ప ధ ని ధ ప | గ గ ధ ప ధ మ ప |		
అ అ | రే రె ను ర ఘు ర | చ అ . . అ |		
గ రి స స రి గా | ధా ప ప మ గ గ | పా మ గ గ రి స |		
అ . ప ధ రు రే | వా మ దే ఎ పు | రే ఎ జ య జ య |		

అంతరి

స రి గ ధ ప మ గ | గి రి స స రి గ రి | గ రి సా ||		
ఎ క అం బ | రె ఎ ళ ప అ హి | రె ఎ ఎ ||		

ఆపద:

ధ ప | ప మ గ గ ప ధ ధ | ప మ ప గ రి సా |		
క అ | మ ఖి దే ఎ వి | క ం త రె రే |		
రి స ధ స రి గా | మ గ ధ ప మ గ రి | స రి స ని ని ధ ప |		
కా మ జ న కా | ఖా ణ రె ఎ రె ఎ | భో గి భూ ష ణ |		
మ గా పా ధ ధ | ప ధ స స రి గా | ధ ధ ప మ గ ప ధ |		
కా ం చీ పు ర | వా స న ట నో | ల్లా స భూ . ఉ |		
పా ని ధ ని ధ ప | గ గ ధ ప మ గ రి ||		
లే ళ స రు వె ఎ | ఎ ళ ఇ ళ ||		
స రి గ ధ ప మ గ | గ రి స స రి గ రి | గ రి సా ||		
ఏ క ం ం బ | రే ళ పా . హి | రే ఏ ఏ ||		

కీర్తనము - రూపకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రామ రామ కలికలుషవిరామ

పల్లవి

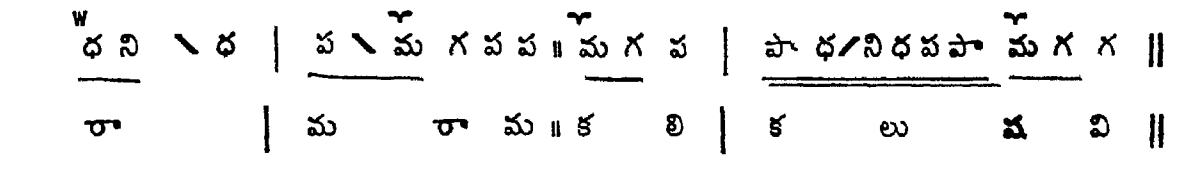

1

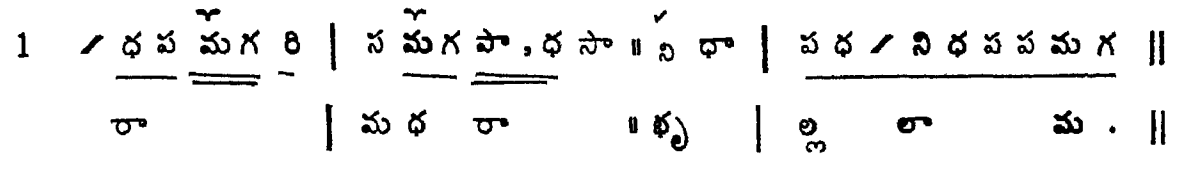

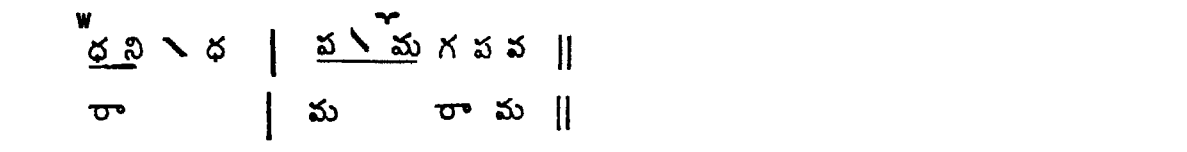

2

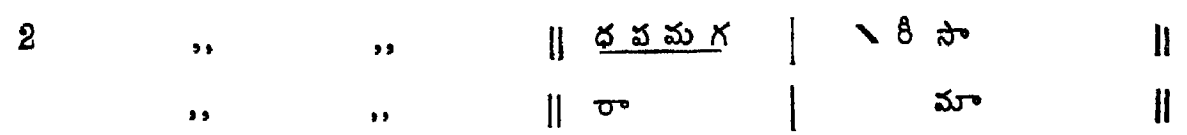

అనుపల్లవి:

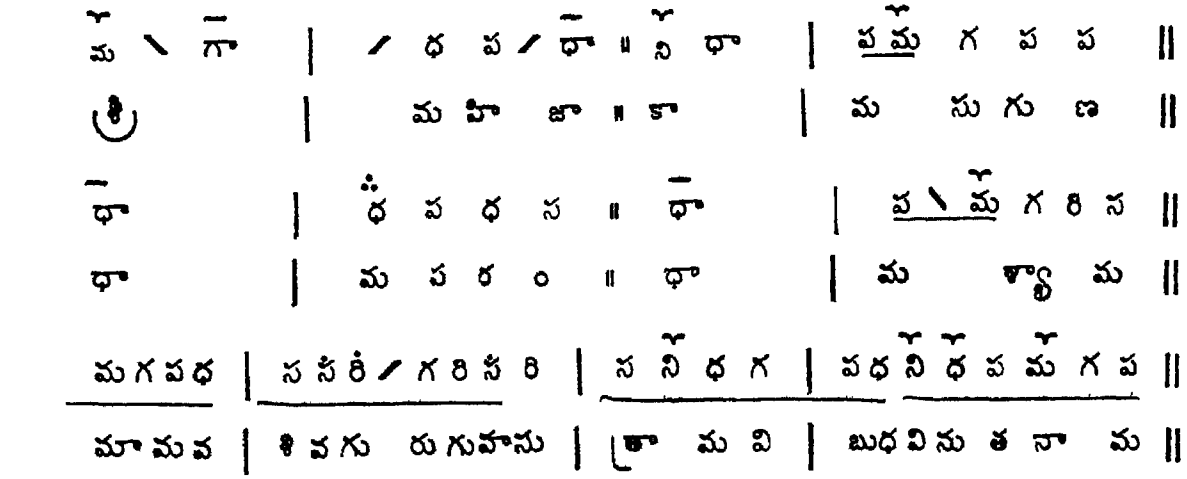

స్వరము.

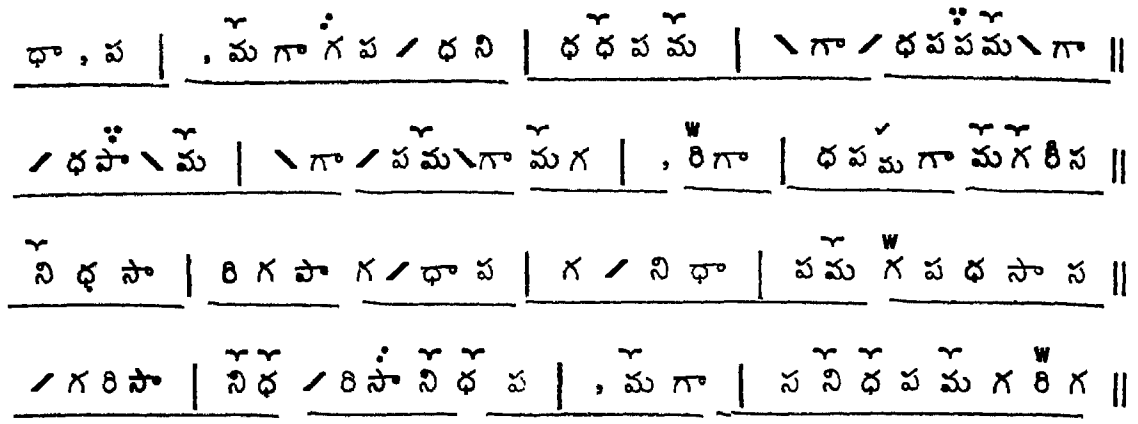

రామ రామ॥

నంచారి - రూపకతాళము - ముత్తురామదీక్షితులు

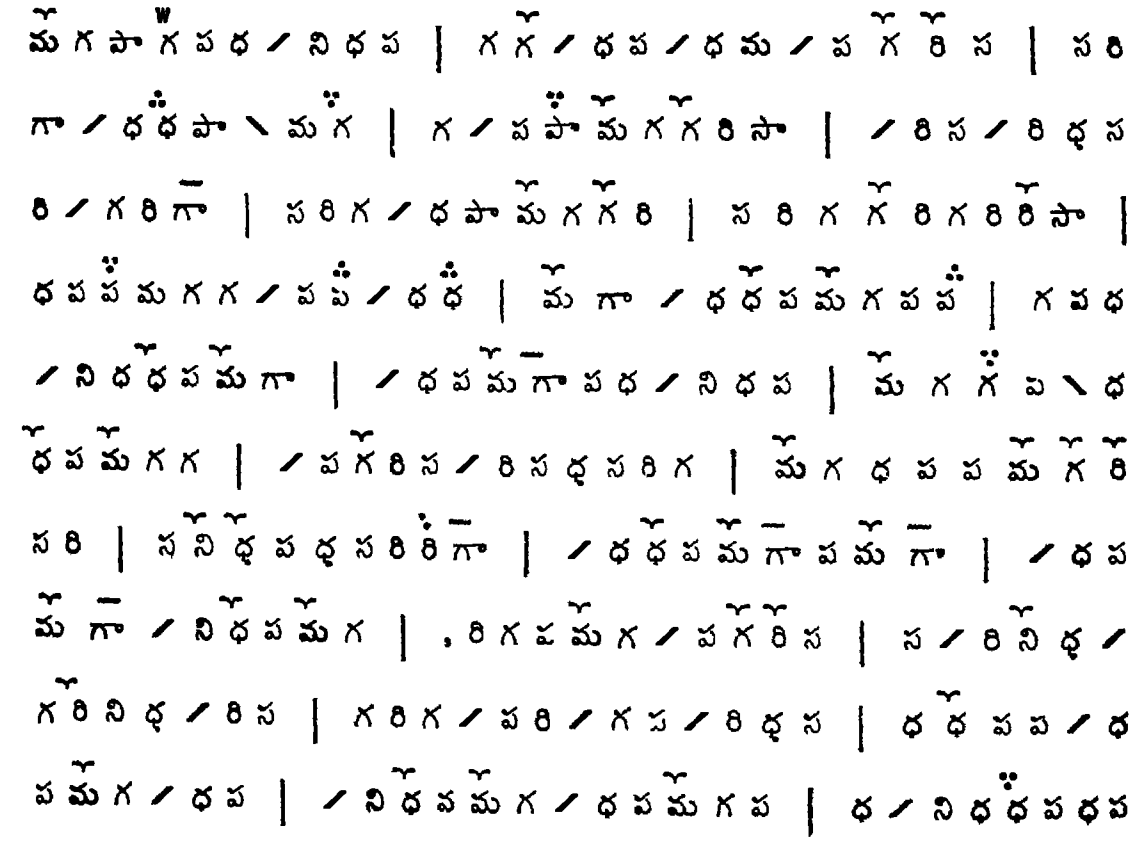

ప్ధప | మ్గ / పప్మిగరిగపమ్ | గ / ని ధ గ / ధపమ్గ రిగ | సరిగ / ధపమ్గపధస | రిగపధసని ధపమ్గ | పాధ / నిధధ్పామ్గ | పాధసనిధపా మ్గ | రిసరిగపప / ధ ద్పా | ప్పాధధ్పాధ / సనిధ | పాధగరిరిసని ద్ప | ధ సా నిధపవ్మ్గా | పధ / గారిరి / గరిసా | రిస నిధసనిధప మ్గ | / నిధపమ్గ / పమ్గరిస | ధసరిగపధగప / ధధ్ | wగపధసనిధపమ్wగప | ధ / ఱసానిధపమ్గరి | గా పా ధా / సా సా | ధగ \ రీ సాధరిసా | నిధాపప్మ్గా | wరిగపధస రిగ \ రీస | ని \ ధాప / ధపామ్గా | / ధపామ్గ్గరిసరిసా | ధధ్పమ్wగపధసాని | ధ / నిధపగగ్ / ధపమ్గ | / గ్గరిస సరిగ \ రీ సా | పమ్గ్గరిసాధరిసా | రిరిగారిగా \ రీ | సరిగ / ధవమ్గా \ రీ | గరిస / రి / గరిసా , ||

రగుమపధను] మేళము 15 మాళవగౌళ [అగ్ని గో చక్రము

జన్యము (భాషాంగము) 10 ఫరుజు

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖ ఫరజూరాగస్సంపూర్ణ స్సగ్రహస్సార్వకాలికః

మూర్ఛన - { ఆరోహణము స ♭రి గ మ ప ♭ధ ని స
అవరోహణము స ని ♭ధ ప మ గ ♭రి స

లక్షణవివరణము - నుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, దేశీయరాగము, రక్తిరాగము, ఎల్ల ప్పుడును గానముసేయఁదగును

ఈ ఫరజురాగమునకు గాంధారము అంశమయిన జీవస్వరముగాను న్యాసముగాను నున్నది ఎటులనిన:

స గా మ ప ధ ప మ గా, ప ని స ని ధ ప మ గా, ప ధ స ని ధ ప మ గా,

మ ధ ని స ధ మ గా, గ మ ధా ధ ప మ గా, ని ధ ప మ గ రి గా,

స ని ధా ప మ గ రి గా, గ రి స నీ స గా, రి గ మ గా రి సా

తక్కినవి లక్ష్యములచే నెఱుఁగదగును

ఈరాగమున మంద్రస్థాయి నిషాదమునకు క్రిందను, తారస్థాయి గాంధారమునకు మీదను సంచరింపు గనఁ బడుటలేదు

దేశీయప్రబంధమైన ఖఖాయ్ - ఆదితాళము - పూర్వీకులు

పల్లవి

గ మ ప ధ ని, స రి	ని సా ,	ని స ని ధ ‖
త త్తా ద్ది త దై ఇ ఈ	ఈ	త త్తా ద్ది త ‖
ని ∖ ధా పా గ మ	ప స ని ధ	ప ధ ప మ ‖
ధై ఈ ఈ థై ఇ	దై ఇం ధ త్త	థై ఇం ధ త్త ‖
గా మ ∕ పు మా	గ ∖ రి ,	సా , ‖
ధై ఇ ఇ ఈ	ఈ	ఈ ‖
మ గ గ మ మ మ ధ ధ	ధ ∕ రి స ∕ రి	స ని స స ‖
ధా క్టి తక్ ధా క్టి తక్ ధా క్టి	ధా ధా క్టి తక్	తక్ ధరి క్టి తక్ ‖
ధా ధ గ రి రి స సా , ని ధ ధ ధ ధ	ధ ధ ∖ మా	గ మ ప ధ ‖
త ద్ది ళాం గుత్క ధోం త క ధళాం	గుత్క ధోం	త త్తా ద్ది త ‖
సో, స రి సా ,	సా ,	ని స ని ధ ‖
ధై ఇ ఈ ఈ	ఈ	త త్తా ద్ది త ‖
∕ ని ∖ ధా పా మ ప	ప స ని ధ	ప ధ ప మ ‖
ధై ఈ ఈ ధై ఇ	ధై ఇం ద త్త	త త్తా ద్ది త ‖
గా , మ పు మా	గ ∖ రి ,	సా , ‖
ధై , ఇ ఈ	ఈ	ఈ ‖
ధా ధా ధా మ ధ	∕ సా సా	సా , ని ∕ రి స ని ‖
ధాం ధాం దాం ద్రి గ్డు	ధీం ధీం	ధీం క్టి తక ‖

ధ ని ధ ని ధ ధా ని | ధ / నీ ధ ధ | గ మ గ రి ||
త ధోం ద్రోం ం గా ధో | ం ధోం గ | త త్త కి ట ||

స స స మ మ మ మ మ | మ మ మ మ | ప మ ప గ ||
త క త ద్రి మి త త క | త క త క | ఝు ం త రి ||

గ గ గ మ మ ధ ధ | నీ నీ ధ ని | / ధా , ||
త క త ద్రి మి త క | ధ ళ ం గు | ధా ||

మ గ గ మ మ మ ధ ధ | | ||
ధా క్టి త్క ధా క్టి త్క ధా క్టి | | ||

గా , మ ప మా | గ / రి , | సా , ||
ధై ఇ ఈ | ఈ | ఈ ||

స స స స / రి నీ ధ ని | ధ మ గ మ | గా రి స ||
ప్ర బ ల ప్ర తా ప | సిం హ్మ | నం ద న ||

సా స మా మ మ మ | గా ప మ | ప మ గా ||
దే శ దే శ కృ త | జా యె ఒ | ఒ ఒ ఒ ||

మ గ మ ధా ధ ని ని | ధ ని ధ ని | సా , స ||
రా జా ధి రా జ తు ళ | జ మ హా | రా జ ||

సా / గ రి స నీ ధ / ని | , ధ / మా | గా రి స ||
చ త్ర ప తి ఇ చి రం | జీ | వూ ఉ ||

మ గ గ మ | . | స ని స స ||
తా క్టి త్క ధా | | త్క ధం క్టి త్క ||

కీర్తనము 1 - అటతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

నవగ్రహకీర్తనలలోనిది ఆఱవ కీర్తనము

శ్రీ శుక్ర భగవంతం

పల్లవి.

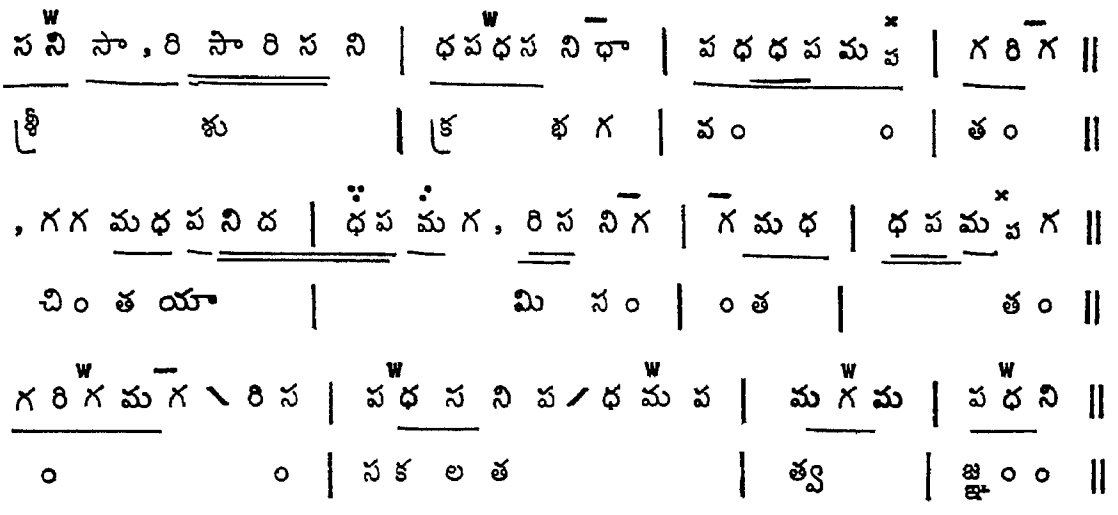

శ్రీ శుక్ర:

అనుపల్లవి

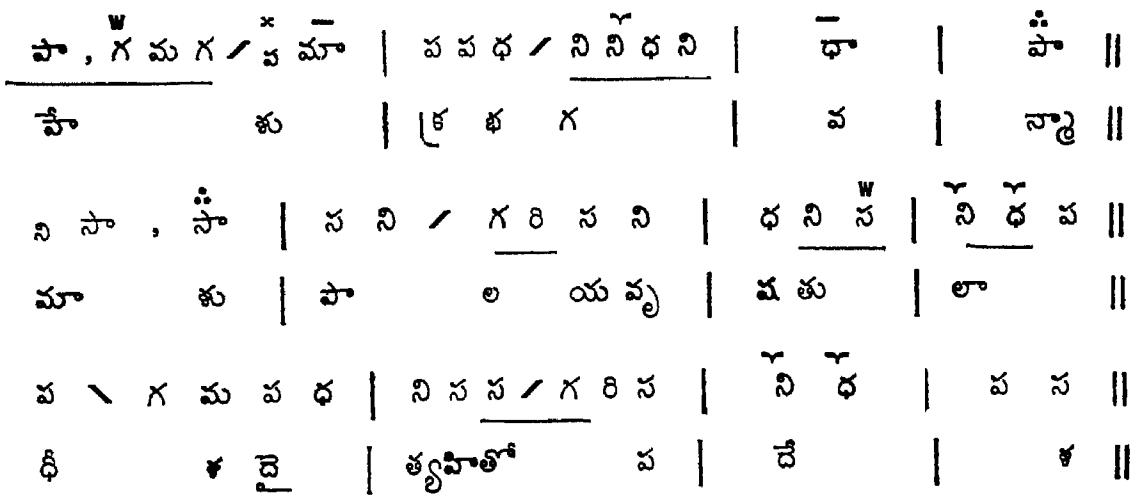

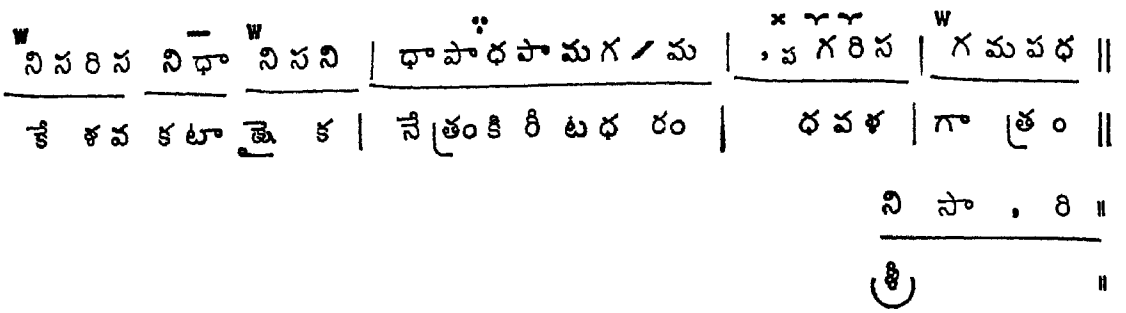
నిసరిస నిధా నిసని | ధాపాధపామగమ | పగరిస | గమపధ ||
కేశవ కటాక్ష క | నేత్రంకిరిటధరం | ధవళ | గాత్రం ||
నిసా రి ||
(శ్రీ) ||

చరణము

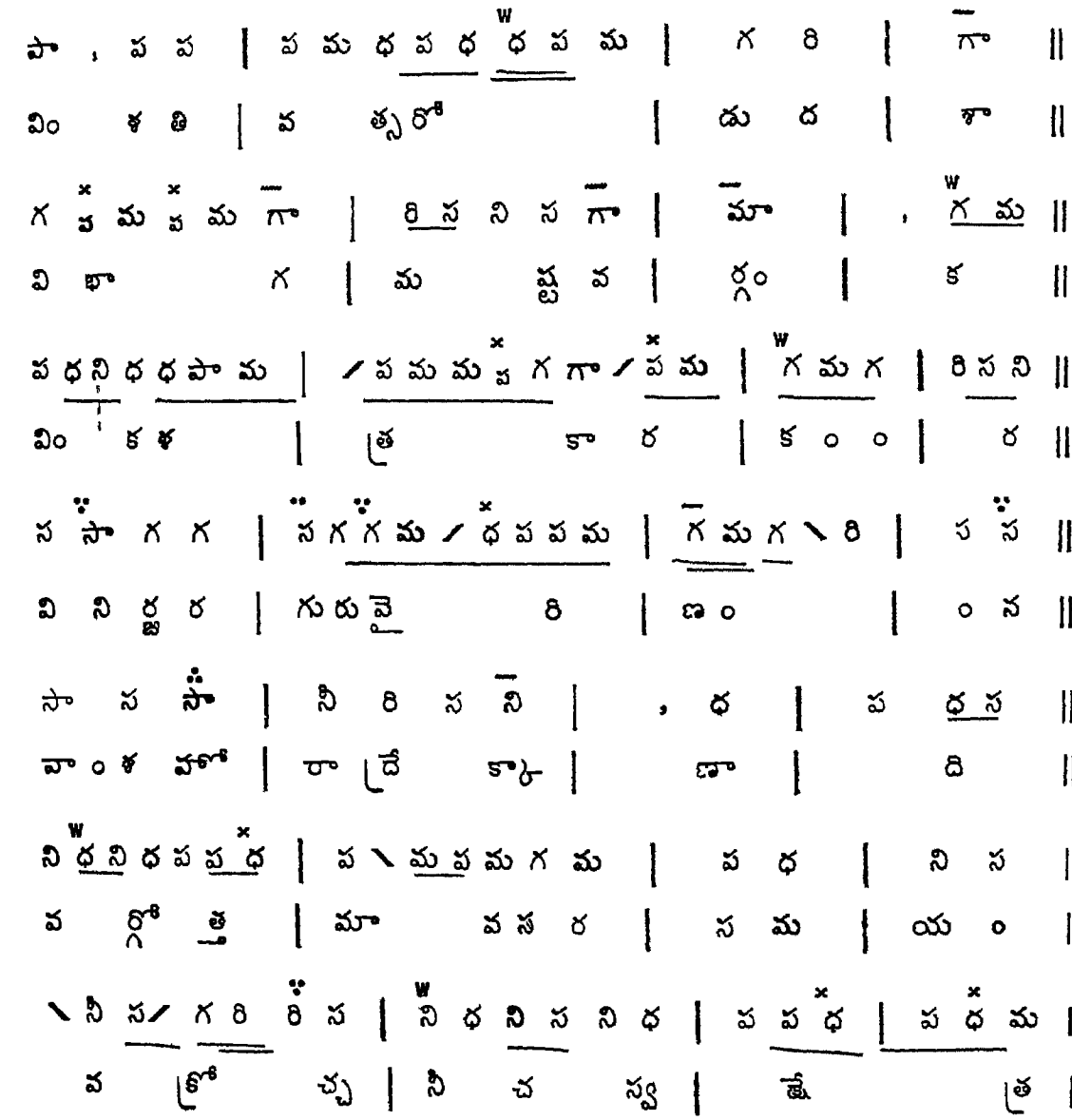
పా పప | పమధపధపమ | గరి | గా ||
విం శతి | వత్సరో | డుద | శా ||
గపమపమగా | రిసనిసగా | మా | గమ ||
విభా గ | మష్టవ | ర్షం | క ||
పధనిధధపామ | పమమపగగాపమ | గమగ | రిసని ||
విం కళ | త్రకార | కంం | ర ||
ససాగగ | సగగమధపపమ | గమగరి | పప ||
వినిర్జర | గురువైరి | ణం | ంన ||
సాససా | నిరిసని | ధ | పధస ||
వాంశమో | రాద్రేక్కా | ణా | ది ||
నిధనిధపపధ | పమపమగమ | పధ | నిస ||
వర్షో త్త | మావసర | సమ | యం ||
నిసగరిస | నిధనిసనిధ | పపధ | పధమ ||
వక్రోచ్చ | నిచస్వ | ఛత్ర ||

గరిసరిగగ | మ/ధపమ/పమగ | \రిగమా, | గరీ, స ||
వరకేం ద్ర | మూ ల త్రి | కో | ణం ం ||

సాసాస/సాసాని | స/గరిసనిధపప\గమ | పధపా | సనిధప ||
త్రింశాంశ షష్ట్యంశై | రా వతాంశపా రి | జాతాం | శగో పు ||

/ధపమమగమపధపస | నిధస/నిధపా/ధప | మగమప | ధపని ||
రాంశరాజయో గ | కారకం రా జ్య ప్రదం | గురుగు | హాముదం ||

శ్రీ శుక్ర ॥

కీర్తనము 2 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

చింతయే మహాలింగమూర్తిం

పల్లవి

వనిసనిధపమగా | గరిగమ | ధధపమపగా ||
చిం . తయే మహా | లిం గమూ | ర్తిం ||

రిస/రినిస/ధపా ధప/ధమ | గాగమపద | నిసనిధపమగమ ||
చిద్రూ పస్వా | ర్తింసు కీ | - . ర్తిం ||

చింతయే ॥

అనుపల్లవి

సాగరిగా, మా | ధాపమ | గమధా ||
సంతతం మ | ధ్యార్జున | పురహా ||

పా ని స ని ధ ప మ | గ రి స గ | మ ధ పా ||
సం బృ హా తు కా చా ం | ఖా స హా | వా సం ||

పా ధ పా గ మా | ప ధ/ని ధా | పా , ||
అం త రం గ భ | క్త జ నా | నా ||

మ గ మ పా పమ గ | మా గ మ | ప ధ ని స ||
మ తి స మీ ప ఖు జు | మా ర్గ ద | ర్శి త ం ||

/గ రి స నీ ధ/స నీ నీ ధ ప గ మ గ మ ప | పా మా మ పా ప | మ గా రి గ మ గ మ ||
అం త కాం త కం ఆ ది తా ర కం | హా త్యా ది పా ప | హా రం పు ర హా ర ం ||

చింతయే ॥

చరణము.

పా మ గ రి స రి | గ నూ ప | మ/ప మ గా ||
పా క ళా స నా | ది దే వ | బృ ం ం దం ||

పా గ మ ధా స ని | ధ ధ ప ప | \ గ / మ గా ||
పా లి త దా స జ | నా ది ము | కుం ద ం ||

రీ గా మ గ మ ధ | ప ధా స | ని స ని ధా ||
శో కా ది హా ర ణ | ప దా ర | వి ం దం ||

/గ రి స ని ధ/ని ధ ప | , మ గ గ | , రి గ మ గా ||
శు భ క రం క రు ణా | ర స కం | ం దం ||

ధప గమప/ధమ పగమా గరిగా | సరిగ మాగము | ధధనిస/గరిసా ||
శ్రీ కమాలా పుర సో మా స్కందం | చిదంబ రేశ్వర | నటనా నందం ||

ని/గరీసాని/రిసని/ధా సనిసధా | /గరీసాని ధని ధ | ప/ధప/ధమ గమ పధ||
శ్రీ కా శీశ భైరవ స్వం దం | శివస్వామిశై | ల గురుగుహస్కందం ||

చింతయే ॥

కీర్తనము 8 - చతుశ్రజాతి ఏకతాళము - శ్యామశాస్త్రి

శ్రీ కామాక్షీ పరిపూర్ణ కటాక్షానుగ్రహముఁజెందిన వాగ్గేయకారకులలో మిక్కిలి శ్రేష్ఠతములై విలసిల్లిన శ్యామశాస్త్రులవారి కృతి వీరి కృతులు మిక్కిలి బిగువుగాఁబట్టి గొట్టి పాడవలెను

త్రిలోకమాత ననుబ్రోవ కరుణను

పల్లవి

స/గా మ | పధనిస | , సా ని | ధపమగ ||
త్రి లో క | మా త ను | బ్రో వు | క రు ణ ను ||

పసనిధ | పమగా | , మగమ | పధనిస |
దినదిన | మిక ను | బ్రో వు | క రు ణ ను |

పసనిధ | పధమపగా | \రిసా ||
దినదిన | మిక నూ | ||

అనుపల్లవి

, ద ధ ధ | ధ ధ ధ ధ | ధ నీ స | , ధ స ని |
వి లో కిం | చు ము స ద | య న న్ను | చ ల్ల గ |

సా , | , ౱నిస మా గ | , మ గ మ | ధ ధ మ గ రి స ని ||
పి | ఁం చి | ఱు ణ ము | న కా మా ఁ ||

చరణము 1

౱ని స నీ ధ | ప మ గా | ౱మ ౱ ధ ప మ | గ రి సా ||
ని ను న మ్మి | యుం డ గా | శ్ర మ ప డ | నే ల నే ||
స గా మ | ప ధ ప ధ | , ధ ప మ | పా , ||
నే నె ట్లు | గా న దిక్కు | నీ వు వి | నా ||

, మ్ర గ మ ధ | , ధ ధ ప | ధ నీ స | , స్ర స్ర స ని ||
ఘ న ము న | కో రి క | ల కో రి | కు రి య మి ||

సా , | , మా గ | మ ని ధ మ | గ మ్ర గ రి ని ||
గా | న క | ఱ న్ను ై తి | ధ న్య ఁ జే సి ||

త్రిలోకమాత ॥

చరణము 2

జ ప ము లె | రు గ నే | త ప ము లె | రు గ నే ||
చా ప ల్య | చి త్తు డ ని | స ం త త | మూ ||

కృ ప కు పా | త్రు డ ను | చు వే ద్య | డ ని న ను ||
పి | ఁం చ | కి ట్లా యె ని | బి ట్ట య ని ||

త్రిలోకమాత ॥

ము శి

మ రు వ క | ని న్ను నే | మ ది ద ల | చ గ నూ ||
మ న్ని ం చి | వె రు వ కు | మ న రా | దా ||
శ ర ణ నే | ను జ ను | ల పా లి | క ల్ప వ ల్లి ||
శ ం క | రి శ్యా | మ కృ ష్ణ | సో ద రి ||

త్రిలోకమాత ॥

కీర్తనము 4 - చతుశ్రజాతి ఏకతాళము - కృష్ణస్వామి అయ్యగారు

ఈశ్వరా నను రక్షింపరాదా !

ప | ని సా ని | ధ ధ ని ధ ప ధ | ప మ గ రి గ మా |
ఈ | శ్వ రా న | ను ర క్షిం | ప రా |

గా , రి గ | ప స ని స రి గ | మ ధ ధ ప మ గ గ మ | ప ధ ని స ని ధ ప మ |
దా కృ , పా ని ధి | గా దా ని | ను నం మ |

గ రి గ మా , గా ॥ స ని ధ ప మ - ప | ని సా ||
లే దా ॥ స దా జ గ - ది | శ్వ రా ||

పల్లవి

ధా | ధ ప ధ ప ధ ప మ | గ మ గా గ రి | గ రి స రి స ని , స ||
శా | శ్వ త స | చ్చి దా న ం | ద స ||

రిగమమ/ధప | ధధనిధధప మపమ ॥ పా , మ | మగమప |
ద్రుణసాం | ద్రుడీ వే ॥ ప స | త్యమైనదై |

ధనిస/గా,రిస | నినిధనిధపధప | మగగరిగమా | గాపమప ||
నమని నే | సంమతి | ంచలే | దాజగది ||
శ్వరా

చరణము

మ | పధమపగ | మపమమగరిగమ | గరి/గరి\ని |
భ | క్తజనమ | నో రథపరి | పూర్ణము |

సా,రిగగగ | మపధనిస | నిధధధనిధ | పధపమపగగరి |
నే యుళ | క్తిగలదే | వతా | సార్వభౌ |

గమా,గా స | స/సా స | ససాని | ,గరిస నినిధనిధ |
మాము | క్తిమార్గ | మునమో | హాము పొందు |

ధ/ని,ధప మ,మ | గమపధ | నిసరిసని | నిధనిధపధధపమ |
కృష్ణ భ | క్తుపైదయ | యుంచిపా | లింప |

గరిగమా,గా |
రా దా |

ముక్తాయి స్వరము

గమ | పధనిసరిసనిధ | పమగరిగమగా | ,రిసనిసరి |
సుమ | శరహారశశిధర | సుచరితరుచిరా | నవసారస |

గ మ W గ ధ ప మ : ...
ద ళ సు న య న : ...

గ గ | ∕మ మ∕ప ప∕ధ ధ∕ని ని | ధ ధ∕స ని∕రి స∕గరి | స రి నీ , ధ పమగ |
సుర | గు రు వర నుత భవ | భయ హర హర కలి | మ లా ఽహా ధా |

మ ∕ ని ధ ప W మ ||
ఆ ర స మ య || ఈశ్వరా ॥

పదము 1 - రూపక తాళము - కుప్పుస్వామయ్య

ప్రాచీనులలో పిక్కిలి రంజనా సందర్భములుగా కృతులరచియించిన మహానుభావులలో నొకరును, వాగ్గేయకారక ండితులలో నైన కుప్పుస్వామయ్యగారి పదము

పల్లవి

స | ని ధా ధ ప | ధ ∖ మ గ | , ప మ మ∕ప గా |
వ | ద్ది ంచె | వి ం | టి వా |

రి | సా ∕ స మ W గ | మ ప | ప W మ ప ∕ ధ ప ||
ఆ | దా ని | యిం టి | కె పో ||

మ స | ని ధా ధ ప | ∖ మ గ | , ∕ ప మ మ ప గా ||
వ | ద్ది ంచె | విం | టి వా ||

రి | సా , ||
ఆ | ఆ ||

అనుపల్లవి

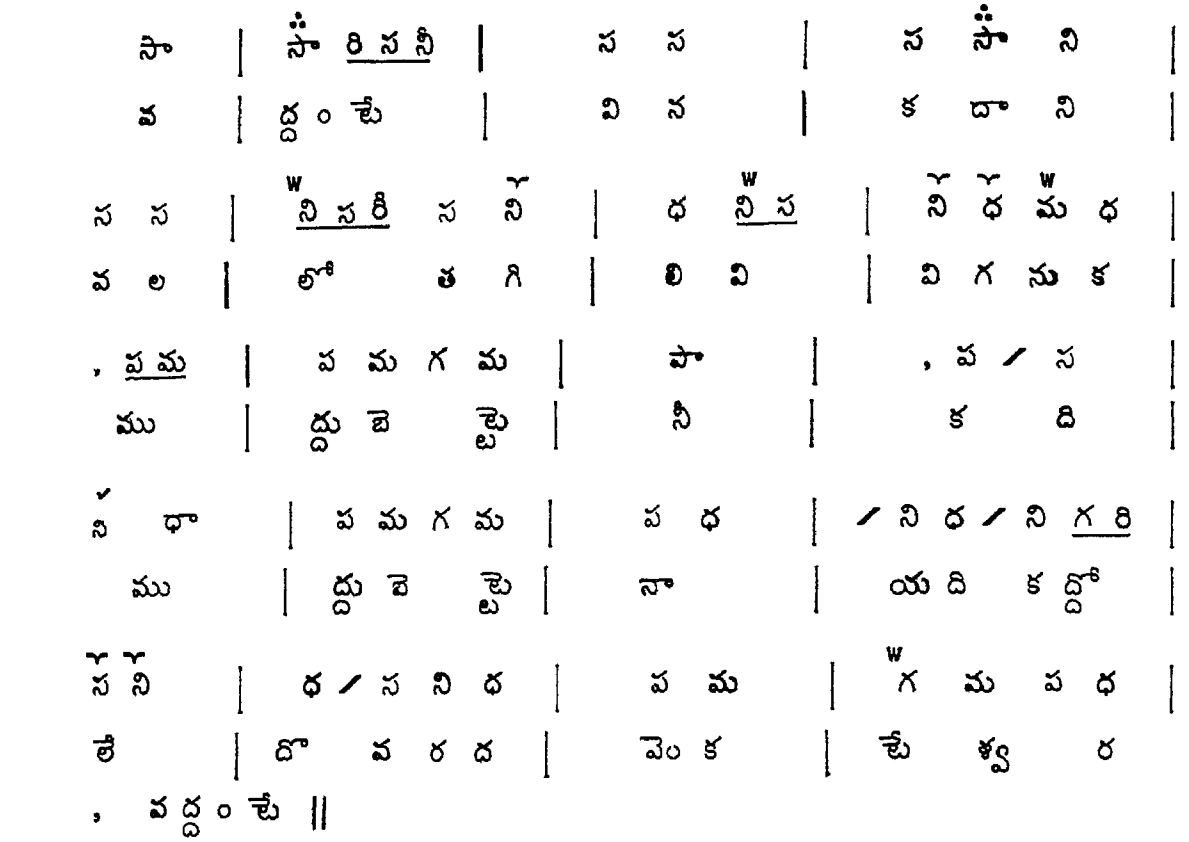
సా | సా రిసనీ | సస | సస సా ని |
వ | ద్దం చే | వి న | క దా ని |
సస | నిసరి స నీ | ధ నిస | నిధమ ధ |
వ ల | లో త గి | లి వి | వి గ ను క |
, పమ | పమగమ | పా | , ప / స |
ము | ద్దు బె ట్టె | నీ | క ది |
నీ ధా | పమగమ | పధ | / ని ధ / ని గరి |
ము | ద్దు బె ట్టె | నా | య ది క ద్దో |
సనీ | ధ / స ని ధ | పమ | గమపధ |
తే | దో వ ర ద | వెం క | టే శ్వ ర
, వద్దం చే ||

చరణము

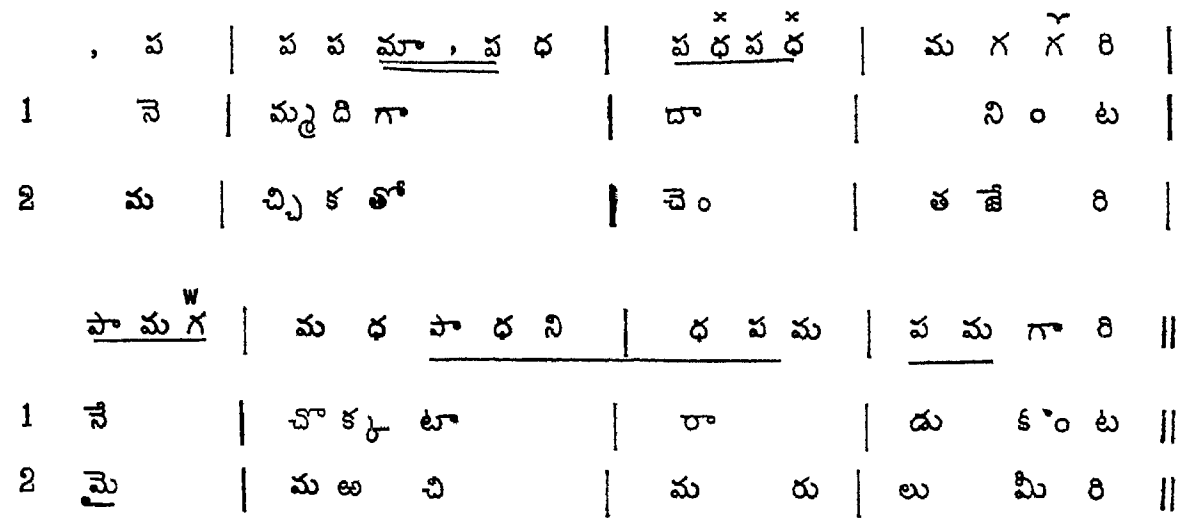
, ప | పప మా , పధ | పధపధ | మగగరి |
1 నె | మ్మ ది గా | దా | ని ం ట |
2 మ | చ్చి క తో | చె ం | త జే రి |
పామగ | మధ పా ధని | ధపమ | పమ గా రి ||
1 నే | చొ క్క టా | రా | డు కొం ట ||
2 మై | మ అ చి | మ రు | లు మీ రి ||

	గా	మ ధ ధ ప పమ	గ మ	గ రి రి స నీ ‖
1	ర	మ్మా ని నే	వి లి	చి నా ‖
2	ప	చ్చ లా తా	శి	త్తు వ ను చు ‖

	, స రి	గ రి గ గ	మ ప మ	గా రి గ మ ‖
1	రా	న ం టి వ	దే	రా ఆ ‖
2	పఱు	వ జే సి	న ది	రా ఆ ‖

	గా	\ రి సా ॥	, ప	ధ మ ప మ	
1	ఆ	ఆ ॥	కో	మ్మ మ న సు	
2	ఆ	ఆ ॥	వి	చ్చ ల వి డి	

	గ గ	రి సు గ మ	పా	/ ధ ప	
1	తె లి	య వ చ్చె	నా	చే	
2	దా	ని మా	ట	అ ది	

	ధ మ	ప మ గ మ	ప ధ	/ ని ధ ప మ	
1	తి కా	సు గై	కొ ని	ని న్ను	
2	ని జ	మ ను చు ను	వి వ	రిం ప	

	గ గ	రి గా మ	ప / ధ మ	గ గ రి ప మ	
1	మో	స బు చ్చె	నా	- అ	
2	గా	లి మా	ట	లె	

	గ మ ప	మ గ రి స	సా	స స సా
1	దే	మి వా . సి	ది	మ్మ రి దా
2	స్నా యె	దా ని	గ	చ్చు లె చ్చ

	స స	, స స స	ని / సా	ని రి స ని
1	ని కె	క్కు డి ని	జ	మ్మ లి మ్మ
2	ట ని	వి పు డు	గం	టి వి . కె

	ధ / స	ని ధ ప ధ	ప మ	ప మ గ మ
1	వ ల	పు గు జ్జి పు	కొ ం	మ్మ ను చు ను
2	లు సు	కొ ం టి వి	ము	చ్చు వ గ ల

	ప ధ	ని ధ / ని స	/ గ రి	ని ధ ని స ‖
1	దె లు	సు కొ మ్మ	ము ం	మ్మా టి కి ‖
2	కె	ల్లి ను	ప	చ్చి పూ . ‖

	ని ధ	ప మ గ మ ప ధ ‖	,	వ ద్ద ం చే
1	దా	ని ల్లు జే ర ‖		వి ం టి వా
2	లు	మే సి , న ది ‖		

ప్రాచీన పదము - ఆదితాళము

ఇన్నాళ్ళవలెగాదే వాని గుణమెంతని

పల్లవి

స గా మ ప ధ ని	సా ,	ని ధ ప మ	‖
ఇ న్నా ళ్ళ వ లె గా	దే	వా ని గు ణ	‖
వ స ని ధ పా ప గ	మ ధ ప మ	గ రి స $\overset{w}{ని}$	‖
మె ం త ని నే వి ను	పి ం తు నె	యో చె లి య	‖
* స గా మ ప ధ ని $\dot{ని}$	సా ,	సా ,	‖
ఇ న్నా ళ్ళ వ లె గా	దే	,	‖
సి రి స రి స ని ధ / ని	సా ,	ని ధ ప మ	‖
ఇ న్నా ళ్ళ వ లె గా	దే	వా ని గు ణ	‖
వ స ని ధ పా ప గ	మ ధ $\dot{ధ}$ ప మ	గా మ గ రి స $\overset{w}{ని}$	‖
మె ం త ని నే వి ను	పి ం తు నె	యో చె లి య	‖

చరణము

	ధా \ మ ధ / ని స స	, రి స రి	స $\overset{w}{ని}$ స స	‖
1	వ న్నెడ ఖా య డు	క న్నెను	జా డ డు	‖
2	ఖా మ స మే ల నె	. తా ళ గ	ఖా ల నె	‖

---

* ఆనువల్లవియందుండు రెండవ ఆవర్తమును రెండుసార్లు పాడవలెను

, స స స ని ధ నిస | నిధ నిస | నిధపమ ||
1 మన్న నవి డడు | మా నినీ | మణి రో ||
2 కో మలిని మది | కో రిన | సొ మ్ములు ||

పధ/ని నిసా , | నిసనిధ | పా \ గా ||
1 వన్నె కా డే , | యెం దున్నా | డే ||
2 నై కొ న వే , | వే గ లె | వే ||

మధధపమ గాగా | మనిధమ | గమగరిసని ||
1 యిందు రా డే వా | డన్ని ట నె | అజా ణు డే ||
2 కో డి తే వే నా | సామి నిటు | రమ్మ న వె ||

ఇన్నాళ్ళవలె గా ॥

నంచారి - మర్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

సగామపధపమగా | ధధపమ/పమగరిగా | మపనిధపమగరిసని |
సగమధపమగరిగా | /ధమ/పమగారిరిసా | ధపాగమగమాపా |
ధానిధనిధధపా | నిధపాగామగరి | గామగరిసనిసా |
పాపగమాధా\మా | /పమగరిగామమగా | రిస నీసాగామా |
పాధనిధపధప/ధమ | పనిధపమగరిసనీ | సగామపధపీసా |
ధనిసానిధపాగా | మాధపామగరిగా | మమగాగరినిసా |
గామపధనిసరిసా | నిసనిధనిధాపా | పసనిధపధపమగా ||

మా గా మగరిగా | మగమధధ / రిస / రిసని | ధ / గరిరిస / రిసనిసస ||
ధ ధ ని ధ ధమగమపధ | పని సరిసానిసనిధ | నిధా పా మా గా ||
రిగ మ పధ నిసా నీ | ధా \ మధనీసాసా | ధ / ససాని / రీసనీధ ||
/ గరిసనిధ / సనీధ / సని | సరిసనిధపమాగా | మధనిసనిధపపగా ||
మా ధా / సనీధపగా | మప \ గామగారిసా | సాసానిసని / గరిస |
సనిధాపమగామపాస | రిసనిధనిధపమా | గా మ ప ధ ప స నీ ధ |
పాధప / ధమగా / మరి | సాసమామగ / పమగ | మాధనిసధ / నిధనిస |
ని / గరిరిని / రిసానిధ | నీధమగా / పమగరి | సగా మ పధనిసరి |
సా , ని ధ ప మ గా | మ ధ ప మ గా రి గా | మా ధ పా మ గ రి గా |
మమగా / మరిసా , |

రగుమపధను] మేళము 15 మాళవగౌళ [అగ్ని గో చక్రము

జన్యము (భాషాంగము) 11 గౌరి

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి గౌరీ రాగస్సగ్రహోయం సాయంకాలే ప్రగీయతే,
చ్యుత పంచమ సంయోజ్యోగీయతే గాయకోత్తమైః

మూర్ఛన :— { ఆరోహణము స ♭రిమప ♭ధని స
అవరోహణము సా ని ♭ధ పమ మప మగ ♭రి స.

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, ఆరోహణమందు గాంధారవర్జ్యము, దేశీయరాగము, అవరోహణమందు చ్యుత పంచమమునుఁగలదు సాయంకాలమున గానము సేయదగును

ఈ గౌరీరాగమునకు $\overline{\text{నీ}}$, నినీ, $\overline{\text{రి}}$, రిరిరి, $\overset{w}{\text{మ}}$పా, ప\రి.

ఈ స్వరములు జీవస్వరములును, న్యాసములునుగా నున్నవి

సరిసనినీ, ససరిరిరి, రి/గ$\overline{\text{రి}}$, రి$\overset{w}{\text{మ}}$ప\$\overline{\text{రి}}$, $\overset{w}{\text{మ}}$పా\రి,
పప$\overset{\cdot\cdot}{\text{పా}}$\రిరి, ధప$\overset{\frown}{\text{మ}}\overset{\frown}{\text{గ}}$రి, గరిసనినీ, స/రి$\overset{\frown}{\text{రి}}$సనిస్నీ,

సా స్మా మా , గమ ధా పమగరి , నినిసా ధపమగరి ,

మమపమగరి , గరినిసా , ఇవియే రంజింపుగల స్వర సందర్భములకు దగిన సంచరింపులు తక్కినవి లక్ష్యప్రయోగములఁ జూడుఁడు

పధనిస , పధపనిస , ఈ ప్రయోగములు గీతమందును, ఈ ప్రయోగములు గాక సరిగమ , యను ప్రయోగము ప్రబంధమందును, సరిమపనిస , పధపనిస , యను ప్రయోగము మాత్రము కృతులయందునుఁ గనుబడుచున్నవి

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము.

సరి	మామగరిరి	గరిరిసనినీ	సారిగరిగరి
అఖి	లాండదే వీ	అసురసంహా	రీ ఇరెఎరెఎ

మామగమపమ	గరీ రిమ	పామధాపా	దనిధపమగరి	
పూర్ణకుసుమ	లతే, లిఖి	లాగతే ఏ	అ అ	

అంతరి.

రిరీరీరిరిరీరి	గరిరిసనినిస	సారీమపధప	
అంఐఁంఐఁఉ	కెఎళరా ణి	ళర్వ అ . .	

పమాగరీరీ	సా , , ,
అ . అ	ణీ

ఆవడ

ధాపనీధప | పాపమమపమ | గరిసనినిస |
చండికేచం | ండముండ. | సురఖ్ఖండన |

సారిపమగరి | గరిససనినిస | రిసీసనిధప |
ప్రభాఅ అ | కమఅసంభవ | వం . దిత |

పమగరిసరిమ | పధపనీనీ | సారిమపధప |
పదపంంకజ | కలితరేరే | అ . |

నినీసా , | నినినిధపపమ | గరిసధనిధప |
ఆఆఆ , | ఖంద్రనీ ల | మేణిపల్లవ |

మగరిరిరిరి || గరిససనినిస | సారిమపధప |
పఅణిజంబు || కేఎకురా ణి | శర్వఅ |

పమాగరిరీ || సా , , , ||
అ . || ణీ ||

ప్రబంధము - ధ్రువతాళము

ప్రాచీన వాగ్గేయకార పండితులైన శ్రీరామానందయతులచే రచియింపఁబడినది

ధపమగరిపమగామగరిస | గరిసనిధానిసరిసనిరి , |
జయజయవిశ్వేశప్రణయిని | జయజనసీశ్రితజనసిధే |

నిగరిససరిగగమగరిససరి | గమపారిమరిమపనిపరిరిస |
నిధే హిమయికరుణ మయి | కరుణామయిశరణాగతపరి |

సారిససారిసనిధపా , | సాసనిధపధధపధనిధప |
పాలనలాలనరసిశే . | హంసవాహకంసనిషూదన |

పా ధ ధ ప మ ప ధ ప ప మ గ రీ | రి స రి పా ప రి , రి గ రి రి స |
సం క్రం ద న సు ర వ ర మ కు టి — ఖ చి త ర త్న పుం జ ర ం జి త |

సా రి గ రి స సా రి రి స ని సా | ప ధ ప స సా రీ ప మ గ రి స స |
మంజు ళ ప ద కం జ ద్వ యమం | దా కి నీ సుం ద ర సువి మ ల |

మ రి మ పా ధ ప ధ స ని ధ ప పా | మ ధా , , పా , , , |
స లి ల పూ ర ప రి వ ల యి త కా | అ ళి ఈ |

మ ప మ ధ ప ధ సా , స సా సీ రి | స ని ధ రి స రి స ని ధ మ ధా , |
పు ర వ రా ల వా ల క ల్ప ల | తే సు ల లి తే సు జా |

ప మ ధా , ధ ధ మ పా , పా | ప ప రి రీ , పా ప ప రి రీ , |
త సు ధా క ర క ల లా లం | కృ త క చే చం ప క రు చే |

ప ధ ని ధ ప మ ప ధ ప ప మ గ స రి | గ మ ప మ గ రి మ గ రీ సా , |
సు రు చి ర త ర క ర కి స ల య త ల | యు గ వి ని హి త మ ణి ధ ర్వి , |

స రి స రి పా ప ప స రి గ రి రీ | స రి స రి పా ప ప న రి గ రి రి స |
ని ర పా య సు ఖ అ ఆ | క ర పా య స స ము ద ం చి త |

గ మ గ రి స రి గ మ గ రి రీ , | స స స స స స మ మ గ మ పా ప ప |
క అ అం చ న క ల శే | కు ల శి ఖ రి మ వో రా జ కు |

రి మ ప స స ని ధ ని స రి స ని సా | ని స రి ని సా మ గ మ గ రి స స |
మా రి గా . రి ఈ | ప్ర చు ర ర ణ ద్భు ఉ ఉ మ ణ |

మ గ రి స ని స రి స ని స రి స ని ధ | నీ స ని ధ ని స ని ధ ని స ని ధ ప |
భా మ ణ గ తి వి ల సి త త త ష రి | వే ష ణ మ య స ము ది త జ ల క ణ |

ధా ని ధ ప ధ ని ధ ప ధ ని ధ ప మ | పా ధ ప మ ప ధ ప మ ప ధ ప మ గ |
రూ మ ణ వ శ్య వి లు ళి త స ద శ క | రా జి త ము ఖ మ ధు రి మ వి భ వ ప |

మా ప మ గ మ ప మ గ మ ప మ గ రి | గా మ గ రి గ మ గ రి గ మ గ రి స |
రా జి త త మ స మ ధు ప వి క చ న | రో రు హా యు త క మ లి ని వి ల స దు |

రి గ రి స స స స స స స సి స స స | స స ధ ని స రి రి స ని ధ ప ధ సా |
రోరుహాతట విసృమర న వ మృగ | మ ద మ ల య జ ఘ న ఘుసృణ స ము |

సా ని ధ ధ ని ధా ప మ గ రి స రి | మ రి మ పా ధ ని ధ పా ప మ పా |
ల్లా సి ని స వా జ స్మి త వ ద నె ఎ | ని ఖి డ సీ ల చి కు ర ప్ర క ర |

మ రి మ పా ధ ధ స ని ధ ని ధ పా | రి మ పా , ధ ధ ప మ గ రి రీ |
స్ఫు ర ద మం ద న ం ద వ కు సు మ | భ్ర మ రీ క ల క ల ల వా రీ |

మ రి మ పా ధ స ని ధ ప మ గ రి | మ రి మ పా ధ స ని థ ప మి గ రీ |
ప్రి య దృ గే క వి హా ర ణ న గ రీ | ప్ర ణ వ సూ న ర స స ర స ధు రీ |

మ రి మ పా , ధ ధ ప మ పా , ప | ధ పా ధ పా ప మ మా పా , |
ప్ర గు ణ మా ణి క్య ధు రీ , ణ | గ ణ క్వ ణ త్క అ ఆం చీ , |

మ రి మ పా ప ధ ధ ప మ పా , ద | సా సా ధా , ప ధ స ని ధ ప |
క లి త చి త్ర చే ల చా రు | చా మీ క ర ధ రా . |

ప ధ స ని ధ ప ప ధ స ని ధ ప ప ధ | పా ధ ని ధ ప మ ప ధ ప మ గ రీ |
ధ ర ని త ం బ భ ర ని త ం బ భ ర | మం ధ ర త ర మ ద గ జ గ మ నే |

పా ప ప రి ప పా , ప రీ , రి | మ గ రి గ మ ప మ గ రి స సా రి స |
శ్రీ క ర కే ఎ యూ ర హా ర | ప ద క తా ట ం ం క క ం క ణ |

సా రి గ రి స ని స రి స ని సా స | రీ మ పా ధ ధ ని పీ రీ స ని సా |
నూ పు ర చి త మ ర క త మ సా ర | కీ ర మౌ క్తి క కు ల ళ క లీ |

ని స రి గ రీ రి స స ని రీ . | రి గ మ గ రీ స ని స రీ స ని సా |
కృ త హా రి ధం త ర ళి మి రే . | ని ఖి ల లో క జ న న ప్ర ళ య |

సనిసనిధపనిధఎనుపా , | ధపధనిసధనిసధనిసరి |
స్థితినిదా ననిజనయనాం | చలవిలాసవిధూతకువలయ |

సనిసాపనిధపమగరీ, | రిరిపాపారిరిరిరిపాపా |
సుషమేధురిదివిజవధూ | ద్ధిద్ధిధాఁధాఁతోద్ధిద్ధిద్ధిధాంధాం |

ధధధాపమగరిగమగరిసరి | పపాపరిరిపపాపగా, |
త్కత్కథోంతరికిటతరికిటతక | ధణేకుతకధణేకుతాం |

మగరిమగరిగా,మగరిస | ధపధనిసధనిసరిసనిసా |
తకిటధికిటతాంతరికిట | త్కత్కధాంధళ అంతరితా |

సనిధపమగరిగమగగరి | సరినిధపనిసనిసరిపా |
జ్ఞజ్ఞజ్ఞజ్ఞజ్ఞజ్ఞర్ధోంతఁగగరీ | సరినిధపనిసనిసరిసా |

రిరిపమగరిమగరీగరిసా | ససససససధనిసాసారిస |
రిరిపమగరిమగరీగరిసా | స్ఫుటతరనటనానందిని |

నిసరిరిసనినిధపమపా,ధ | సానిధపనిధధపమ గరిసరి ||
కలయరా మ నంద | వందనమఖివందిత భువనె ||

ధపమగరీపమగామగరిస | గరిసనిఢానిసరిసనిరీస ||
జయజయవిశ్వే శప్రణయిని | జయజనని శ్రితజననిధే ||

కీర్తనము 1 - తిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

గౌరి గిరిరాజకుమారీ

పల్లవి

సరిమపా, ఽరీ | సరిరిగరీసని | నిసినీ ఽపా ||
గౌరి | గిరిరా జకు | మారీ ||

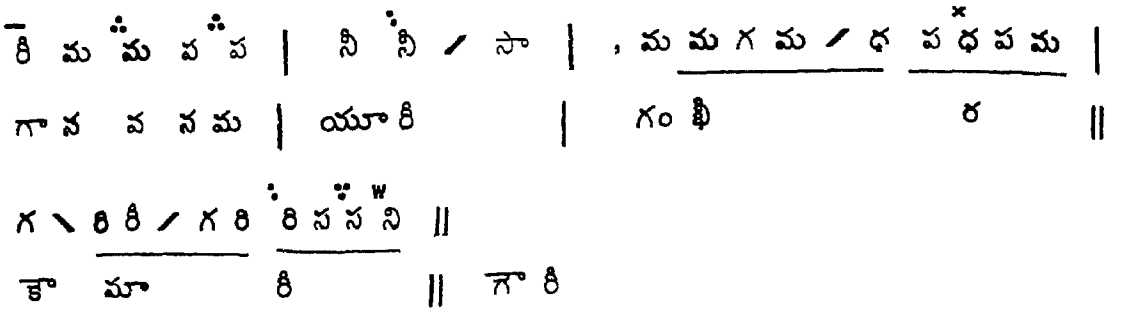
రి మ మ ప ప | ని ని / సా | , మ మ గ మ / ధ ప ధ ప మ |
గా న వ న మ | యూ రి | గం భీ ర ||
గ \ రి రి / గ రి రి ప స ని ||
శ్రీ మా రి || గౌ రి

అనుపల్లవి

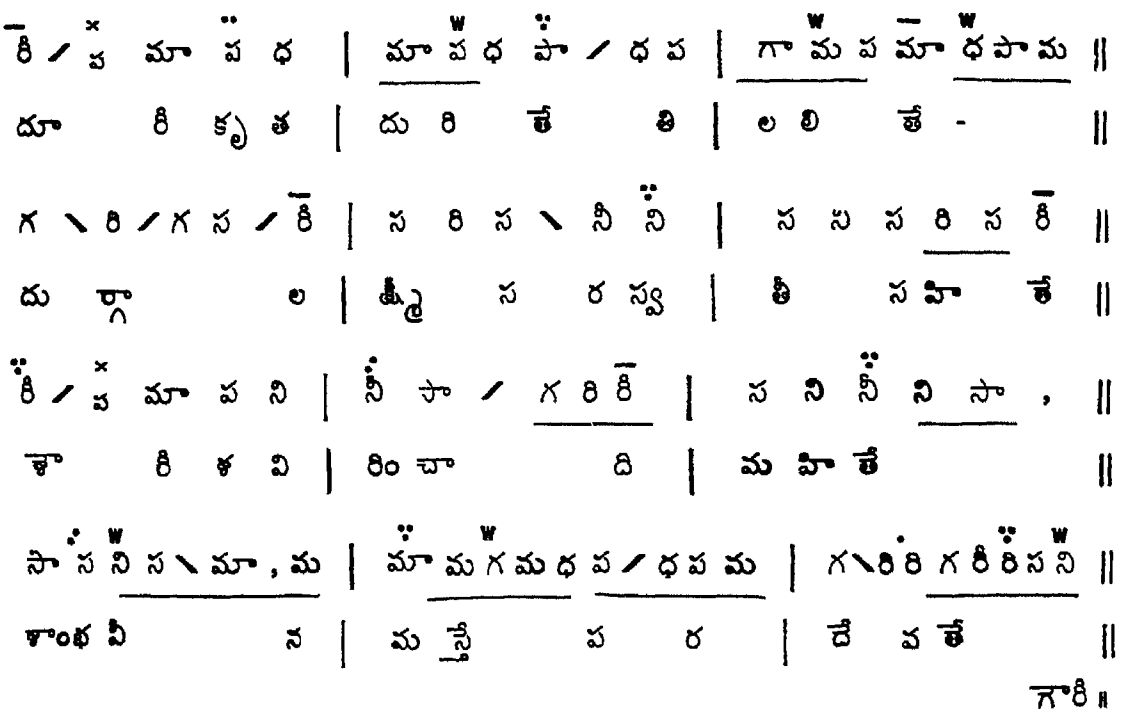
రి / ప మా ప ధ | మా ప ధ పా / ధ ప | గా మ ప మా ధ పా మ ||
దూ రి కృ త | దు రి తే తి | ల లి తే - ||
గ \ రి / గ స / రి | స రి స \ ని ని | స స స రి స రి ||
దు ర్గా ల | మ్మో స ర స్వ | తీ న హి తే ||
రి / ప మా ప ని | నీ సా / గ రి రి | స ని నీ ని సా , ||
శ్రీ రి ళ వి | రిం చా ది | మ హి తే ||
సా స ని స \ మా , మ | మా మ గ మ ధ ప / ధ ప మ | గ \ రి రి గ రి రి స ని ||
శాం భ వీ న | మ స్తే ప ర | దే వ తే ||
గౌరి ||

చరణము

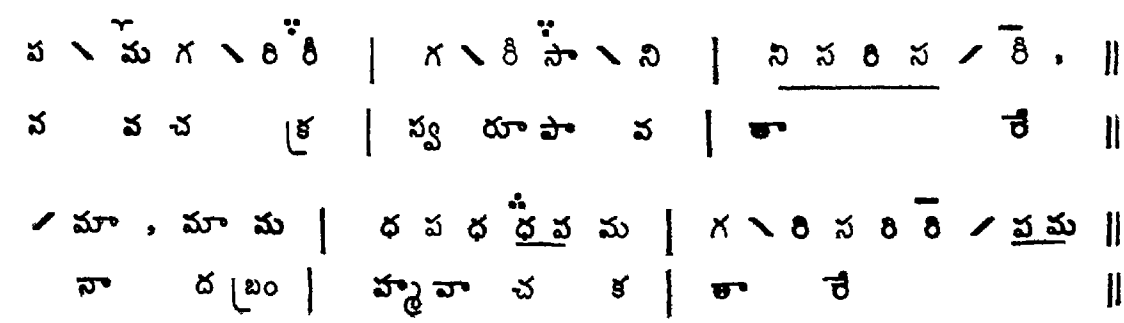
ప \ మ గ \ రి రి | గ \ రి సా \ ని | ని స రి స / రి , ||
వ వ చ క్ర | స్వ రూ పా వ | శా శే ||
/ మా , మా మ | ధ ప ధ ధ్ర వ మ | గ \ రి స రి రి / ప్ర మ ||
నా ద బ్రం | హ్మా వా చ క | శా శే ||

పా ధ ని ధ ప మా ,, | ,, | గ \ రి రి , ||
న వ | ,, | కా . రే ||

స రి గ \ రి రీ | రీ సా రి / గ రి \ ని | సా రి / మ / పా |
శి వ ఏ ర మా | నం దా మృ త | ధా రే |

సా నీ స \ ధా , | పధమమప / ధపమగరి | / గరిస నిసరిస / రి ||
శృం గా | రా ది వ వ ర | సా ధా రే ||

రి రీ మ మ వ పా | ని నీ స / రి స ని | నీ సా , ||
భ వ గు రు గు హా | గ ణ ప తి స ం | సా రే ||

, ప రీ రి రి | స రి / గ రి స ని | నీ స రి స / రీ , ||
భ క్తి ప్ర ద | వే దా గ మ | సా రే ||

మ మ మ / ధా , | ప \ మ గా రి గ రి సని | సా రి / ప పమ / పా , ||
ప వ న ధా | ర ణ యో గ వి | చా రే ||

పా ని నీ / సా | , న ధ ప \ మా | గ \ రి రీ సా ||
పా లి త భ | క్త జ న మం | దా రే ||

రి రీ మ మ మ పా ప నీ స రి | సా రి / గ రి స ని నీ సా ||
త వ చ ర ణ పం క జో ద్భ వ | త త్వ స మ ష్ట్యా గా రే ||

ప / రీ రి రీ రీ / గ \ రీ రి సా | / గ రి స నీ నీ స రి స రీ ||
సు వ ర్ణ మ ణి మ యా ది పం | చ వి ం శ తి ప్ర కా రే ||

స సా \ మా గ మా ధా , | ప ధ ప మ మా గ రి / గ రి సా ||
సు ధా సిం ధు మ ధ్యే | చిం తా మ ణ్యా గా రే ||

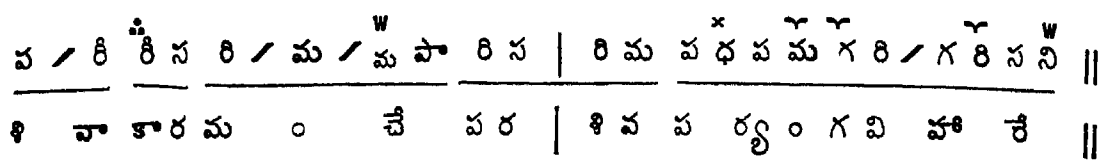

కీర్తనము 2 - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

(శ్రీ) మీనాక్షి గౌరీ రాజశ్యామళే

పల్లవి.

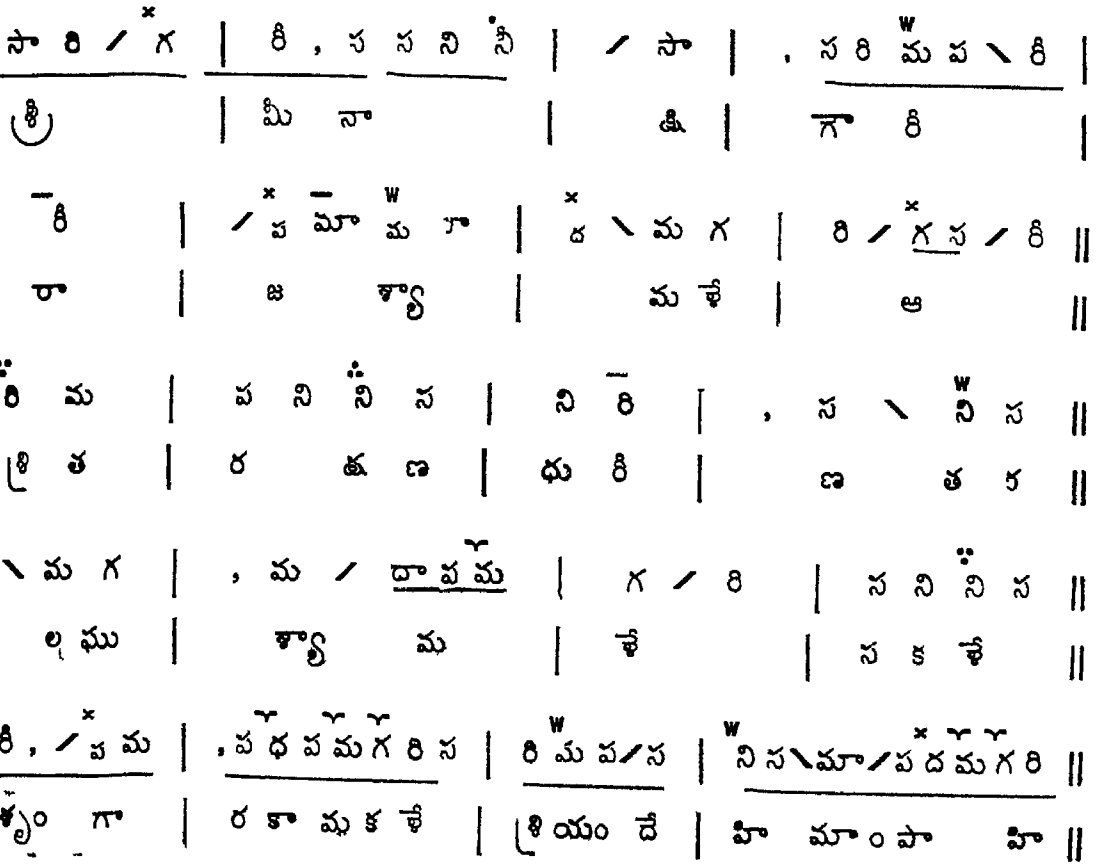

ముక్తాయి స్వరము

సా , స	ని స రి / గ రి స ని	సా , స	ని స రి / ప మా ప / స ని ‖
సా , స	ని స రి / గ రి స ని	/ సా , స	ని స ను / ధ మ గ \ రి ‖

(శ్రీ) మీనాక్షి ॥

అనుపల్లవి.

మ గ	మ ధ ప ధ మ	గ రి	స రి గ గ రి ‖
భూ	మి జ లా	గ్ని	ల గ గ న ‖
మా	/ ధ మ పా ప	మ ప \ రి	స రి / గ రి ‖
భూ	త ప ం చ	కా	ధా రే ‖
స రి	రి స ని స రి	మ మ	/ ధ ప / ధ మ ‖
స్వా	మి ని సో	మ సుం	ద రే ‖
గ రి	స రి స \ గ	,	మ / ధ పా ‖
శ్వ ర	మో హి తా		కా రే ‖
మా	గ మ ప ధ	ని	ధ ప మ గ ‖
కా	మి త ఫ ల	ప్ర	దా య క ‖
మ / ధ	, స ధ ప	ప \ మ	గ \ రి రి ‖
క దం	బ బి పి	నా	గం రే ‖
రి	మ పా ని	ని స	రి / గ రి స ‖
భూ	మి పా ల	ను త	గు రు గు హా ‖

/పమగరి/గరిసనిసా | రిరి/పపపా\రి | /పపమగరి/గరిరి | సా\నినిసరిసరిరి | సా రి/గసరిగ\రిరి | రిమాపధ\మావధ | మా/ధపామగ/మగరి | /పప\రిరి/గరిసనినిస | రిమపధ/నిధపమగరి | /ధపమగరిపమగరి | రిరి/గరిసరిసనినినిని | నిస/రిసనిసరిరి | /మామమామమ/ధపమ | గరిసరి/గరిరిసనినిని | సా రిరిస/రిసస/రి | సరిమపాపధ\నా/పా | \రిమ/పామ/ధాపా | రిమప\రి/గరిరి | సరి/గరిరిసనినిసా | రిమపప\రిమ పధప | /ససధప/ధమగరిసా | రిరి/మమ/పప సస నిస | ధధ మపమగరి/గ\రి | రిరిమాప/నినిసా | ప/రిరిసనినిసా | ప/రిసరి/గరిసనినిస | ప/రిరిరిరి/గరి | పరి/గరిసనినినిసా | సస సా\మామామ/ధ | ప/ధసమగరి/గరిసా | ప/రిరిరిపపపా | ప/రిరిరిరిసనిసా | \గరిసా\రిరిరిమ | ప/ధసమ/పమగరిసా | రిమప/సానిసరిరి | సరి/గరిరిరిసనినిస | ఽ/రిసనిసనిధపా | ధ/నిధపమపగరిసా | రిమాపానాసి | సారిరిరి/గరిసా | మాగా మా ధాధ ఏ | /ధమ/పగ/మరి/గరిసా | రిరిరిమపా\రిరి | /గరిసనినినిసారిగమగ\రి, | /గరిరిసనిసా, ||

రగుమపధను] మేళము 15 మాళవగౌళ [అగ్ని గో చక్రము

జన్యము (భాషాంగము) 12 వసంత

లక్షణశ్లోకము

వెంకటముఖి వసంతరాగస్సంపూర్ణ శ్చ్యుత పంచమ సంయుతః
ఆరోహేతు గపత్ర స్యాద్రి ధర్జ్యగీయతే సదా

మూర్ఛన
ఆరోహణము ṡ రి స గ మ ṗ ధ ని స
అవరోహణము స ని ṗ ధ ప మ గ మ ప రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, ఆరోహణమందు పంచమ వర్జ్యము, అవరోహణమందు వక్రచ్యుతపంచమము, దేశీయరాగము, ఎల్లప్పుడును గానముసేయఁదగును

గమనిక ఈ వసంతరాగమునకు పంచమము లేదని పెదతిమ్మయ్య అది సరికాదు సంస్కృ తాంధ్ర భాషాసామ్రాజ్య సర్వంకషచతుర్విధ కవితా నిర్వాహకుఁడనియు సంగీత రహస్య కళానిధియనియు బిరుదవహించిన రామరాజభూషణుడనే మహా కవిచే రచయింపబడిన వసుచరిత్ర ప్రథమాశ్వాసములో 'అరిగా పంచమమేవగించి' యనెడి 1°1 వ పద్యమున (వసంతము మహాసంపూర్ణ భావోన్నతిన్, అని చెప్పియుండుట చేత వసంతరాగము సంపూర్ణమనియే వెంకటముఖి యభిప్రాయమని దోచుచున్నది

మా ⊔ ధా నీ గా ఇవియే యీ రాగమునకు జీవస్వరములు

స మ గ మా , ⊔ ధ మ గ మా , ని ⊔ ధ మా , స నీ ⊔ ధ ∖ మా ,

గ మ ⊔ ధ ని ⊔ ధా , మ గ మ ⊔ ధా , మ ⊔ ధ ని స ని ⊔ ధా ,

స మ గా ని స మి గా , ని ∖ ⊔ ధా ని స మ గా , ని ⊔ ధ మ గా ,

గ మ ⊔ ధ నీ , మ గ మ ⊔ ధ నీ , ⊔ ధ ని స నీ , గ రి స నీ , ఇవియే జీవస్వరములతో చేరిన సంచరింపులును, న్యాసములునుగా నున్నవి

షడ్జ స్వరము అన్ని రాగములకును జీవాధారస్వరమే

చ్యుతపంచమ ప్రయోగమెటులనిన "మ ⁄ ప మ" అను ప్రయోగము వచ్చు నెడల చ్యుతపంచమమే **మ ♭** ధ మా , అను నీ ప్రయోగమందు మాత్రము శుద్ధ ధైవతము వచ్చును గాక తక్కిన ప్రయోగముల వచ్చు ధైవతము పంచశ్రుతి ధైవతమునకు మాత్రము ఈ ♭ గుఱుతు వేయబడును గాని పంచశ్రుతి ధైవతములకు వేయబడవు

ఈ రాగములో మంద్ర ధైవతమునకు క్రింది సంచారము గనుబడలేదు

కీర్తనము 1 - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

రామచంద్రం భావయామి

పల్లవి:

సా	, ప గా	గ మ	ప మ గ మ గ	
రా	మ చం	ద్ర ం	భా వ	

మ ధ | ని ని ధ ని సా ||
యా | మి ||

1 ని స | ని ధ ని ధ / ని | ద మ గ | మ ధ ని స ||
ర ఘు | కు ల తి ల | క ము | చేం ద్ర ం ||

2 ని స సనిసరి | సని ధా / ని ని ధ / ని | ధ మ గ | మా ప మ మా గ రి స ని ||
ర ఘు | కు ల తి ల | క ము | చేం ద్రం ||

రామ ||

అనుపల్లవి

మా | మ మ గ మ ధా, | / ని ని ధా | ని ని సా ||
భూ | మి జా | నా | య క ం ||

సా | స సా స | స ని స రి, | స ని ధ మ ధ ని ధ / ని / ||
భు | క్తి ము క్తి | దా | య క ం ||
,, 2 | , | ధ మ ధ ని, , ||
,, | ,, | క ం ||

గా | గ మ గ రి స | ని \ ధ | , ని గ రి, ||
నా | మ కీ ర్త | న లా | ర క ం ||

స ని ధ | / స ని ధ మ గ | / ప మ \ గ | , రి గ రి స ని ||
న ర | వ ర ం గ | త మా | యి క ం ||

రామచంద్రం ||

చరణము

సా | , మమమ | మ మ | గా మపమపమ గ |
సా | కే త | న గ | చే ని వ |
మ ధ | / నినిధని సా ॥ సా | సనిధమధని , , |
స ం | త ం ॥ సా | ం భ్రూ |
ద మా | గాపమ గా రి / గ | రి | సా , ॥
జ్య | ప్ర ది హా ను | మం | త ం ॥
సా | , నా స | స స | నిసరిసా , రిసనిధమ |
రా | కిం దు | వ ద | న ం భ గ |
ధ / ని | / సా , ॥ స ని | సా / గరి స ని |
వ ం | త ం , ॥ ర మ | ణీ య్య |
ధా | ధమధని , నిమ ॥ గపమ | గ / రి సా ॥
క | ల్యా ణ ॥ గు ణ | వ ం త ం ॥
సా సా | సా / సా స స సా | సనిస / రి | సని ధమధని సా ॥
కా కు | స్థ ం ధీ మ ం త ం | క మ లా | ఉ ం శ్రీ మ ం త ం ॥
సని / గరి | సని దమధని సని | సనిధ / ని | ధమగమగరిసని ॥
నా కే | శ ను త మ వ ం త ం | న ర గు రు | గు హా వి హా రం త ం ॥

ముక్తాయి స్వరము

సా , స | రిస ని / ధా ని స రి | సా , స | రిస మ / గా మ ధ ని ॥
సా , స | రిస / గ రి స ని ధ ని | సా స | రిస ని ధ మ గ రి ని ॥

రామచంద్రం ॥

దరు - రూపకతాళము - బాలస్వామిదీక్షితులు

ఇప్పటి మహారాజులవారి పినతాతయైన వెంకటేశ్వర యెట్టేంద్ర మహారాజులవారిపై బాలస్వామి దీక్షితులవారిచే జేయఁబడిన దరు

సామికి సరియెవ్వరే

w	సా సరిస	నిధ\మాగరి	సరి	,సనినిధని	
	సా	, మికి	సరి	యెవ్వ	
w	నిసా	,/సా,ని	ధ\మ	గw మధని	‖
	రే	యీ	జ	గ తి లో న	‖
	సా,గరిస	నిధ\మా×ప గరి	సరి	,సనినిధని	
	సా -	మికి	సరి	యెవ్వ	
w	నిసా	,ధని సారిసని	ధ\మ	గw మధని	
	రే	యీ	జ	గ	తి లో న

అనుపల్లవి

	మా	మమగw మా	ధ\మధ	/నీ/సా	‖
	కా	మి కా	ర్థ	ము లి చ్చే	‖
1	, స	సస నిw సరి,సని	ధధ	ధమ ధని,ని ధ/ని	‖
		కా ర్తి కే యు	డి త	డే	‖
2	,,	,, ,,	,,	ధమ ధని, ని	‖
	,,	,, ,	,,	డే	‖

/ స ని | స / గ రి , స ని | స రి ని | స ని ధ ధ \ మా |
ఘ ను | డై న | శి | వే ం ం |

గ మ గ | , రి గ రి స | మ గ | మ మ ధ / ని ||
క చే | శ్వ రె | ట్టై | ం ద్ర ||

సామికి ||

చరణము.

సా | స మా మ | గా | మ ప మ ప మ గ ||
పా | ట వీ ణ | కి | న్నె ర స్వ ర ||

గా | మ ధ నిస ని | ని ధ / ని ధ | / మ గ మ గ రి స ని ||
బ | త్తు యి త ర | వా | ద్య ము లం దు ||

ధా / స ని | స రి గ / మా | ప మ గ | , రి / గ రి స ని ||
ధా | టి గ జం | త్ర గా | త్ర ము ల ||

ధ మ | ధ ని స రి స ని | \ ధా | మ ప గ మ గా ||
ద న | ర వి ని | పి | ం చే ||

, ధ | మ ధ / ని ని | / సా | సా ,
ధ | న్యు డు యి త | డే |

/ మా | , మ మ గ మ ధా, | ధ మ ధ | / ని / సా , స ||
మా | ట ఱా | పి తే | స త్య ||

ని ప రి | , స ని సి / రి స ని | \ ధా | మ ధ / ని స* ||
మా రి | శ్చం ద్రు | డే | ధీ రు డే ||

నిసని | స/గరిసని | ధనిధా | ధమ ధనీ,నిని ||
మహి | మవెలయు | యె | ట్టే ం ద్ర ||

ధ/నిధ | ధమ/ధమగ | మగమధా, | ధధమ ధనీ,ని ||
మద | నా వ | తా | రుడై న ||

● /సా | ,, ,, | రీ సా | సనిధా ధ/నిధా ||
సా | ,, , | త జ్ఝం | తకఝు ధ నిధా ||

ధమాగ | మగారిసనిధని | /సా | సా సా ||
తధీను | మగారిఝుణుతక | సా | ||

ససమగ | మాగమధధనీ | స/రిసని | ధమగమధధాని ||
తకణక | ఝుంగమధధనీ | తక ధీ | నుతగమధధాని ||

సని/గరి | సనిధ/నిధమగమ | గరిసని | ధనిససమగమధ ||
తధిమిత | కిణధ నిధమగమ | తధణత | ఝుణుససమగమధ ||

నిసరిస | నిధనిధ/మాగ | రిసాస | నిధమగామధని ||
తకతధీ | నుధనిధమాగ | తఝుంస | నిధతధిం గిణతోం ||

సామికి ॥

● ముక్తాయి స్వర స్వర జతులు

కీర్తనము 2 - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - వెంకటేశ్వర యెట్టేంద్రమహారాజుగారు

గమనిక ఆంధ్ర ద్రావిడ, హూణ భాషావిచక్షణులును, గానవిద్యాప్రవీణులును, వీణావాదన తత్పరులును, శౌర్యాదార్యశమదమాది గుణసంపన్నులునుగా విలసిల్లునట్టి యిప్పటి పట్టపు మహారాజులవారి సాహిత్యము

మురుగా తరుగిలైయా ఈ కీర్తనమే ఆనందభైరవి మిశ్రజాతి ఏకతాళ యిలలో ఏర్పరచినది మందు చూడవచ్చును (రా అ)

పల్లవి

1 ధ / నీ సా రి స నీ | ధ \ మా గా / ప మ మ | గ \ రీ సా స \ ని ||
ము రు గా | త రు గి లై | యా పు న ||

స మా \ గా మా | ధా మ ధా / నీ ||
ది రు పా ద | నే వై శె య్య || మురుగ ||

2 ధ / నీ సా , / గ రి స నీ | ధ \ మా గా / ప మ మ | గ \ రీ సా ధ ని ||
ము రు గా | త రు గి లై | యా పు న ||

స నీ \ ధా ధా | \ మా గ మ ధా / నీ || ధ / నీ సా , గ రి స నీ |
తి రు పా ద | నే వై శె య్య || ము రు గా |
గ \ రీ సా
త రు గి లై యా

3 స ని || / గ రి సా నీ | ధ మ గ మ ధా / నీ || 'మురుగా తరుగిలైయా'
ఉ న || తి రు పా ద | నే వై శె య్య ||

4 స / గ రి ॥ స నీ ధ ని స రి స ని | ధ మ గ మ ధా / నీ ॥ పల్లవి
ఉ న ॥ తి రు పా ద | నే వై శె య్య ॥ మురుగా

5 స \ నీ ॥ స మా గ మ ధ ని స రి స ని | గ రి స ని ధ ని ధ మ / ధ మ ధ ని ॥ ప
ఉ న ॥ తి రు పా ద | నే వై శె య్య ॥ ము

6 స / గ రి ॥ స నీ స ని ధ మ గ రి స ని | స మ గ మ ధ ని స ని ధ మ ధ ని స ని ॥ ప
ఉ న ॥ తి రు పా ద | నే వై శె య్య ॥ ము

7 ధ ని ॥ స నీ / గ రి స ని ధ ధ \ మా | స ని ధ ధ \ మా గ మ ధ ని స / రి స ని ॥ ప
ఉ న ॥ తి రు పా ద | నే వై శె య్య ॥ ము

8 ధ ని ॥ స నీ గ రి రి గ రి రి స ని | రి స స రి స ని ని ని ధ ధ / ని ధ / స ని ॥
ఉ న ॥ తి రు పా ద | నే వై శె య్య ॥ ము

9 ధ ని ॥ స నీ / గ రి స ని ధ మ గ రి | స మ గ మ ధ ని స ని ధ ధ ధ ని / స ని ॥
ఉ న ॥ తి రు పా ద | నే వై శె య్య ॥ ము

10 స నీ ॥ స మా గ మ ధ మ ధ ని | ధ ని స ని / గ రి స \ రి స ని ॥
ఉ న ॥ తి రు పా ద | నే వై శె య్య ॥ ము

ధ / ని సా , గ రి స ని | ..... గ / రి సా ॥
ము రు గా | ..... యా ॥

అనుపల్లవి

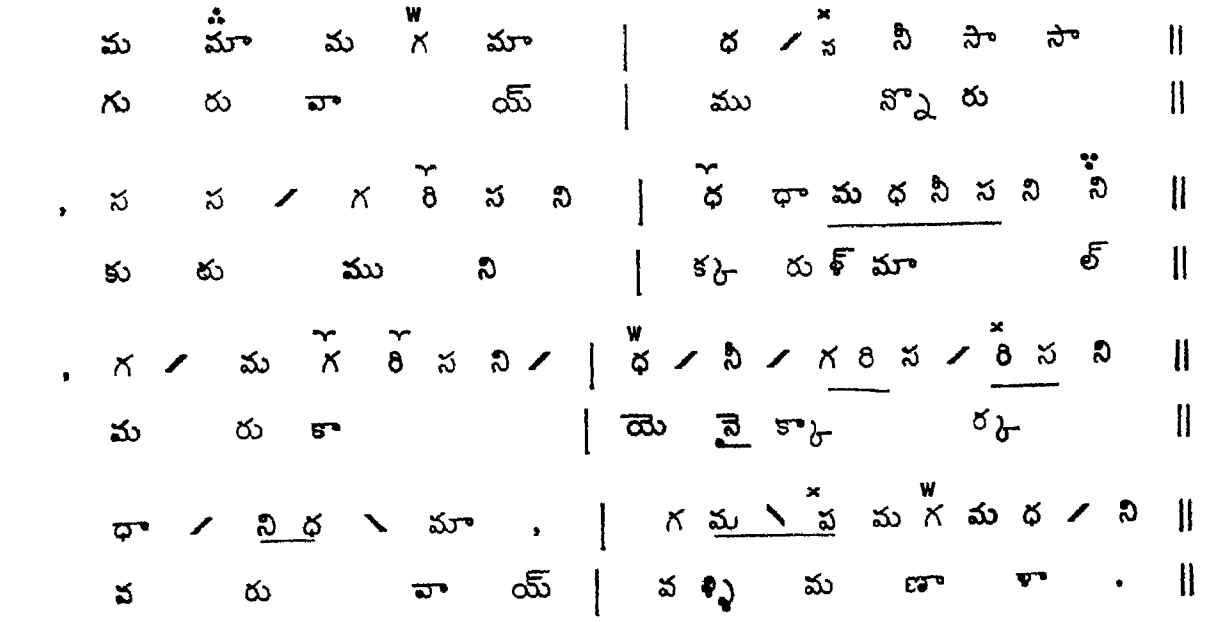

మురుగ (పల్లవి)

చరణము

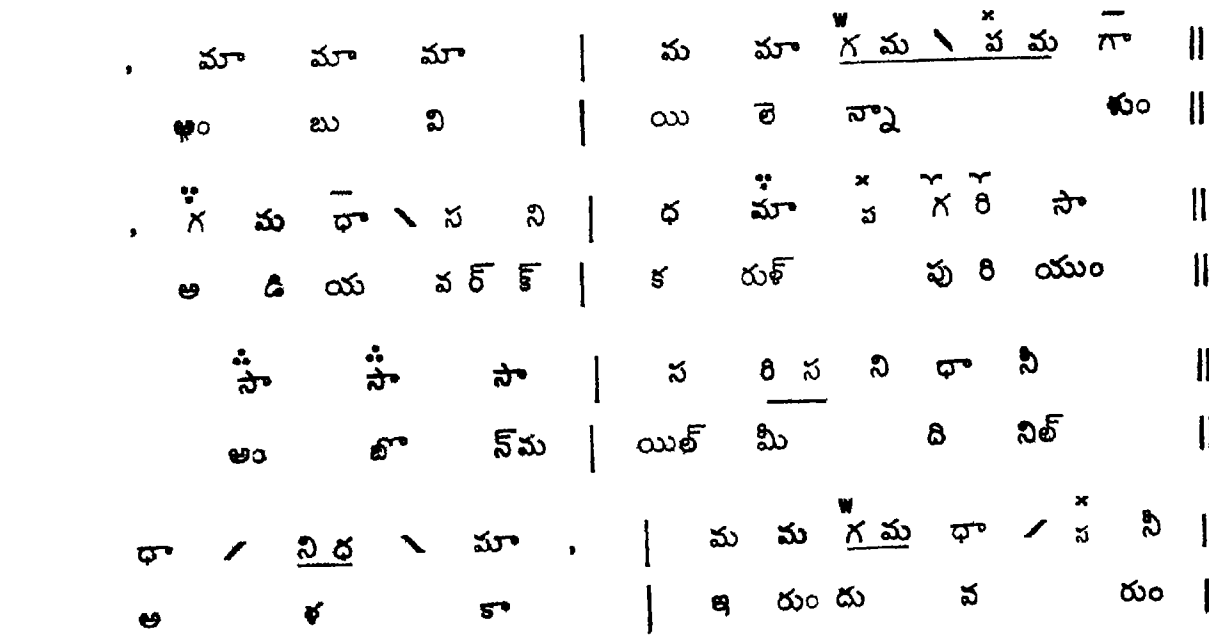

2 , స ని ధా మా | గ మ ప మా గా ||
తి రు వా ఱు | ము కం గ ళుం ||

గ మా ధా మా | ధ ని ధా మా ||
తి రణ్ డ పన్ | ని రు కై యుం ||

మ గా రి గ రిస ని | నిస ధ ని స రి గా ||
మ నై మ ల | రె న్ ది య ప న్ ||

స నీ ధా మా | గ ప మ గా , ||
ని రు వి ళి | పో ళి యుం ||

స సా సా సా | స సా స స సా ||
క రు ణై యున్ | తి గళ్ క ళు కు ||

సా గ రి రి స ని | ధా , మ ధ స ని నీ ||
మా మి నై | క ం ధా , ||

స సా గ రి ని నీ | ధ ధా ని ధ ధా ||
క రు ణై యున్ | తి గళ్ క ళు గు ||

మా గ ప మా గా | గ మా ధా ని ||
మా మ నై | క ం ధా ||

స్వరము

సా ని రి స స | ని ధ ని స ని | గ రి స ని ధ మ ని | ధా , , గా ||
మ ధా గ మ ధా | మ ధా ని ధా స | ని ధా రి స ని ధ | , గ రి స ని ధా ని ||
స సా ని స రి స | ని ని ధ ని స ని | ధ ధా ని ధ మ గ | రి సా గ మ ధ ని ||
స గ రి స ని రి స ని ధ ని ధ ధ మ ధ | మ మ గ మ ధ మ ధ ని ధ ని స ని స రి ||
గ రి సా , రి స ని ధా ని ధ ళు | గా , రి సా స గ రి స ని ధ ని స ని ||

మరుగా ||

నంచారి - మర్యాతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ధ ని సా నిధ / ని ధ \ మా | గ మ ధ ధ / స నిధ మ ధ ని | ధ మ /
b ధ పు గ మ గ రి / ని ధ | మ గ / b ధ మ గ మ గ రి సా | రి స మ
గ మా స \ గా మ ధ | గ గ మ ధ / స నిధ / ని ధ మ | ధ ధ / ని ధ
మ / ని \ ధా మ గ | ధ ధ మ గ మ మ గ రి సా | ధ మ గ రి స ని ధ
ని సా | ధ ని స రి స సా మ గ రి స | స మ గ మ ధ ధ / ని ధ మ గ |
పు ధ / ని ధ మ / ప మ మ గ గ | మ / b ధ మ గ మా ధ ని ధ మ |
స ని ధ మ ని ధ మ గ రి స | గ మ ధ ని మ ధ ని ధ ని ని | ధ / స ని ధ
/ ని ని ధ ధ మ గ | / ధ ధ మ గ గ మ గ మ / b ధ మ | గ మ / ధ ని
ధ మ గ మ మ గ | / b ధ మ గ మ ని ధ మ గ రి స | స రి స గ మ ధ
మ గ మ ధ | గ మ ధ స ని ధ గ మ మ ధ | మ ధ ని స ని ధ గ మ /
ధ ధ | గ మ ధ ని స రి స ని ధ ని | స స రి స ని స / రి స ని ధ |
ని / గ రి స ని / రి స ని ధ ధ | / ని ధ మ మ గ మ ధ ని \ ధా |
/ ని ధ మ / b ధ మ గ రి / గ రి స | స రి స గ మ ధ మ గ మ ధ |
గ మ ప మ గ మ ధ ని స స | ని / గ రి స రి స ని స రి స | ని / రి స /
రి ని / ద ధ / ని మ ధ \ మ ధ ని స మ గ మ ధ ని | మ గ మ ధ ని స /
గ రి సా | ని స ని ధ \ మా స గ రి సా | స మ గ మ ధ ని మ ధ ని స |

/ గ రి సా ని ధ / ని ధ \ మా | గ మ మ / ప మ గ రి సా | సా ని
ధా మా ప గా | మ మ / ప మ గా గ రి సా | స / గ రి సా ని ధ రి స ని ధ |
/ ని ధ \ మా గ మ మ / ప మ గ | రి స ని ధ ని సా , ||

ఖాపాంగ రాగములు సంపూర్ణము

పదునేనవ మేళము ముగిసెను

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రగుమపధని]　　చక్రము 8　మేళము 16　　[అగ్ని భూ చక్రము

రాగాంగరాగము 16　తోయవేగవాహిని

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖ　గేయాషడ్జగ్రహోపేతా సంపూర్ణా వేగవాహినీ

మూర్ఛన - { ఆరోహణము　సా ♭రి గ మ ప ధ ♭ని
　　అవరోహణము　సా ♭ని ధ ప మ గ ♭రి సా

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును

ఈ వేగవాహిని రాగాంగములలో మిక్కిలి రంజనముగల రాగము,

మా, పా, ధా, ని, గ\రి, ఇవి జీవస్వరములును, న్యాసములునుగా నున్నవి

సా మ గ మ ప, మ గ మ ని ధ ని, సా మ మ గ మ, ఈ ప్రయోగమ్ములును

గలవు తక్కిన సంచరింపులు లక్ష్యములందుఁ జూడుఁడు

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

ని ధ ని స |	రి రి స ని ధ ని స |	సా స మ గ రి స |
మ ధు ఉ |	ర అ న థ |	గ్రుం భ వి ఖ ర |
ని ధ ని సా రి స |	ని ధ ప మ గ మా |	మా గ రి రి సా |
మ్ర ధు హా ర ం ణ |	ప్ర వ ను రే |	ధీ రు రె రే |
మా గ మా ప ప |	నీ ధ ని స స |	మా మ గ మ ప మ |
నీ ల క ం ఠ |	పిం ఛ భూ ష ణ |	ధా రు రె రే |
గ గ రి సా , |		
య అ ఖ యా |		

తాళము

మా గ రీ రి స |	నీ ధ ని రి రి స |	నీ ధ ధ ని ధా |
ప్రౌ ఢి మం ని య |	రా జ రా జ |	ఠా జ తు రే |
పా మ ప మ గ మ |	మా గ రి రి సా |	మా గ మా పా |
పం చ పాం డ వ |	పా లను రే |	రా అ గాం గా |
నీ ధ ని స స |	మ మ మ గ మ ప ప |	ని ధా నీ సా |
తో ట య |	వే గ వా హి ని |	భా షాం గా |
ని ధ ని ధా ప మ |	గ మ ప మ గ రి స |	ని ధ ని ధ ప మ గ |
భ ఖ ర వం దె ఎ |	అ గ్ని భు |	చ క్ర న గ రు |
రి రి స ||		
రె ఎ రె ||		

ని ధ ని స | రి రి స ని ధ ని స | సా స మ గ రి స |
మధు | ర నా ధ | గుం భ వి ర |
ని ధ ని సా రి స | ని ధ ప మ గ మా | మా గ రి రి సా ||
మధు హా ర ణ | పా వ న అ రే | ధీ రు రె రే ||

తానము - వెంకటముఖి

1 స స ని ని స ని స | రి స రి | స స రి స రి | స ని ని స |
ని ని స ని స | ని ధ ప స ని ధ ప | ని ధ మ | ప స ని ని స | ని ని ధ ప |
ని ధ ప ని ధ | ప ని ధ ధ ప ధ ప | ని ధ ప | మ గ రి రి స | మ గ రి స |
స స మ గ రి | స రి స స రి స రి | మ గ మ | స మ గ మ ప | ని ధ ని స |
ని ధ ప ని ధ | ప స ని ని స రి స | రి స రి | స ని ని ని స | రి స రి రి |
మ గ రి స రి | స ని ని ని స ని స | స ని రి | ని ని స ని రి | స ని స రి |
స మ మ గ మ | మ గ రి స మ మ గ మ | స స రి | స మ గ రి స | మ గ రి శ |
స మ గ మ ప | ప ని ధ ని స ని స | ని ని ధ | మ మ ప మ ప | ని ధ ప స |
ని ని స ని స | ని ని ని ధ ని రి స | ని ని స | ని ధ మ మ ప | మ గ రి స |
స ని ని ని స | ని ని నీ , | సా సా ||

2 ని ని సా | ని ని | స ని ని ని సా | రి రి సా | ని ని | రి స స స రి |
స స సా ని ధ | ని స ని ని ధా | ని ధ మా | ప స | ప ని ధ మ పా |
మ మ పా | మ గ | రి స మ గ రి | ని ధ ని రి స | స స రి స రి |
మ గ రి | ప మ | ని ధ ప మ పా | మ మ పా | ప మ | ని ధ ప ని ధా |
ని ధ ని | స ని | ని ని రి స రి | మ గ రి | స స | రి స మ గ రి |
ప మ గా | రి స | మ గ రి స రి | మ గ రి | ప మ |

ని ధ ని ని సా | స ధ పా | స ని | ని ధ మ మ పా |
ని ధ మా | ప మ | ని ధ ప మ పా | స ని ధా | ప మ |
ని ధ ధ ని ధా | ని ధ నీ | రి స | ని ధ ని ని సా |
మ మ పా | మ మ | ని ధ మ మ గా | మ గ రి |
స స | మ గ రి స రీ | ప మ గా రి స |
మ గ రి రి సా | ని ని నీ | రి స | ని ని స |
ని ధ నీ | , |

కీర్తనము - ఖండజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

వీణా పుస్తకధారిణీ మాశ్రయే

పల్లవి

సా , మా ప మ మ గ మ వ | ధా ని ధ ప ధ ప మ గ ప మ మ గ \ రి స ||
వీ ణా పు స్త క | ధా రి ణి మా శ్ర యే ||

సా ని ధ ని ధ ప మా ప మ మ | గ మ ప ధ ధా , ని సా ని ధా , నీ సా ||
వే గ వా హి నీ ం | వా ణి మా ! - శ్ర యే ||

2 సా ని ధ ని స నీ ధ ప మా ప మ మ | ,, , సా ||
వే గ వా , హి నీ ం | , యే |

అనుపల్లవి

పా సా ని ధ ప ధ ప మా | మ గ గా మ ప ధ పా ధ నీ, ని ధ ధా ||
ఏ ణాం కయుత జ టా | జూ ట మ కు టా ం తాం ||

2 పా ధా నీ సా, ,, | మ ప ధ ప ప మ మ గ గ మ ,, ,, ని ధ ధా ||
ఏ ణా ం ,, | జూ ట ,, తాం ||

సా స మ గ \ రీ స నీ | ధా ధా ని ధ ప మ గా మ గ రి స ||
ఏ కా గ్ర చి త్త ని | ధ్యా తా ం వి ధి కా ం తా ం ||

॥ వీణా ॥

చరణము

స ధా ధ ని ధ ప మా పా | మ గా మా ప ధ ని ని నీ ధ ధా ||
ప రా ద్య ఖ ల శ బ్ద | స్వ రూ పా వ కా శా ం ||

మా , ప మ గ మా ని ధ | ని ప ధ ప మ గ మా పా ||
పౌ ర్ణ మీ చం ద్రి కా | ధ వ శ స ం కా శా ం ||

గ మా ప ధా ధా నీ సా , స స ని | నీ ని ధ ధ ప మ పా ధ ప మ గ మా ||
క రా ర విం దా ం క | ళ్యా ణ దా ం భా షా ం ||

ధ ని ధ ప మ ప ధా ప మ గ \ రీ స | స మా గా మ పా గ మ ప ధ ||
క నక చం ం ప క దా మ | భూ షా వి శే షా ం ||

2. ,, ,, | స మా గా మ పా పా ||
,, ,, | భూ షా వి శే షా ం ||

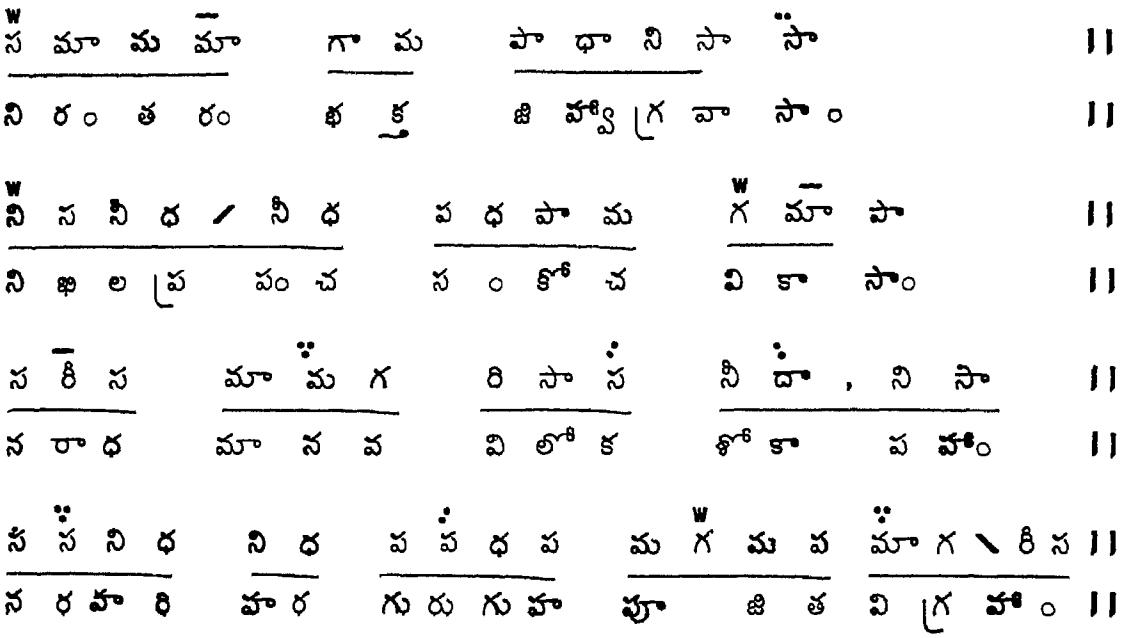

వీణాపుస్తక ॥

కీ నము 2 - ఆదితాళము - కృష్ణస్వామి అయ్యగారు

దాశరథే పాహి

పల్లవి

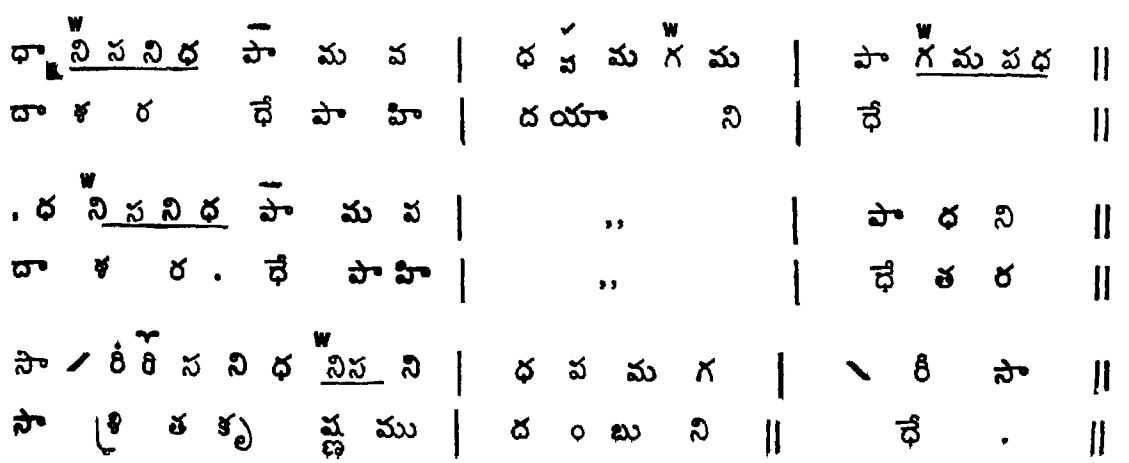

అనుపల్లవి

, ప పా పా ధప మగ | మా గ మ | ప ధ ని స ||
అ శా పా శ వ | శ ఱు ణ | దా చ ర ||

, రి స మ గ రి సా | ం మ ప ధ ని | స ని ధ ప ||
దే శా ధి ప సం | ర ఱు ణ | సు ఖ క ర ||

దాశరధే ॥

చరణము.

దా ధా ధ ధ ని ధ | ప ధప ధ నిస | ని ధ ప మ ||
దా సో త్త మ ప వ | నా నా త్మ జ | ని గ ది త ||

, ధ వ ధ ని ధ ధ ప మ ధ ప | మ గ రి స | మ గ మ ప ధ ||
ద యి శా సు ఖ మృ | త్తా ం త స | మే ధి త ||

, ధ ధా ప ధ ని స | స ని రిస ని ధ | ని ని స స ||
హా సో ల్లా సి ము | ఖా ం బు జ | మం డి త ||

, స మ గ రి సా ం మ ప | ధ ని సా | స ని ని ధ ప ||
హా ట కా సిం హా స్థ | స వ సీ | శా న్వి త ||

ముక్తాయి స్వరము

ధా నిస నిస రిస నిధ నిస ని | ధా , పా మ గ రి | , స మ గ మ ప ధ ని ||

ధా ని ధా స నిస రిసా మ గ రి స ని | ధా ని సా ని ధా | ప మా గ రిస స రి ॥ స ని

దాశరధే

కీర్తనము 3 - ఆదితాళము - రామస్వామి దీక్షితులు

ఇంకా దయరాకున్నను

పల్లవి

పా సా ని ధ ప ధ ప	మ పమ గ మ	ప ధ ని ధ ‖
ఇం కా ద య రా	కుం న్న ను	హా రి హా రి ‖
ప ధ పమ గ గమ స స ని ధ ప	ధ ని స ని ధ ని	సా స మ గ మ ‖
యే మ ని యి క దె లు	పు దు న	య్యా హా రి హా రి ‖
ప ధ ప మ గ గ మ , ,	,	సా , ‖
యే మ ని , ,	, ,	య్యా ‖

అనుపల్లవి

పా ప ధ పమ గ మ ని ధ ని ధ	పమ పా ధ ప	మ గ మ గ రి స ‖
పం కే రు హా లో	చ న కే	పా చ ల ‖
సా స మ గ మ ప ధ	ని ధ ని ప	ధ ని సా ‖
శ ప్య శ వ న శ్రీ .	వే ం క ట	ర మ ణా ‖

ఇంకా ‖

చరణము

1 ష మ పా మ గ రి స	మ గ మ ప	, ధ ధ ని ధ ‖
, క రి రా జేం ద్రు డు	మ క రి చే	త ప లు ‖

పా మ గ గ మ సా | ని ధ పా | ని ధ ని స ||
గా సి జెం ది నీ | శ ర ణా | గ తి య ని ||

మ గ మ పా మ ప మ గ | మ ని ధా ని ధ | పా ధ ప మ గ మ ||
మొ అ లు బె ట్టు చు ం | డ గ వే | వే . గ మె ||

ప ధ ని ధ ప ధ ప గా మ గ | రి స గ మ గ మ ప | పా , ||
మొస లి ద్రు ం చి బ్రో | వ గ లే | దా ||

ధ ధ ధా ధ ధ/ని ధ పా మ పా గ మా | గ మ గ\ రి రి స స | స మ గ మ ప ప ధ ధ ||
ధ ర ణీ ధ ర ని ది వ్య నా మ కీ | ర్త న ము లె ప్పు డును సే యు చు పి లు వ గ ||

ప ప\మా ధ ధ పా ని ధ/ని ప ధ ని స స | సా ని ధ ప మ పా | మ గ రి సా రి గ మ ||
క రు ణా క రు డై యు ను వి ని వి న ము లు | గా కుం డు ట కా | శ్చ ర్య మ య్యి డి ని ||

స్వరము .

పా ధ ధా ని ధ ప మా ప గా మ గ రి | సా ని ధా ప ధ ని | స మ గ మ పా , ||
పా ద సే వ ల ర మా ధ రా స తు లు | సా మ గా న ము న | గొ లు వ గ పా ||

మ గా మ మ గ రి సా రి గ మా ప ధ ని | సా సా , ని ధ | పా , పా మ గ మ ||
వ నాం ఘి స ర సి జా ము బ్రో వు స ర | సా సా రె కృ | పా పాం గ ము ల ||

ఇంకా ॥

2 పు ట్టు చి కు ధృ త | రా ష్ట్రు ని | ప యి ద య ||
బొ డ మి సి దు వి | శ్వ రూ ప | మ గ ప డ ||

నె ట్ట న దృ ష్టు ల | నొ స గి | శ రిం చి న ||
సి ల మే ఘ గా | త్రు డు గా | వా ||

మ ట్టు మి రు సి క లి కా లం బు న | మ ను ప సి వె ప్ర | త్య ఱ్ఱై వ మ ని ||
ఘ ట్టి గనె ర న మ్మి తి ము మ్మా టి కి | క న్ను లొ సగి మ | న్న న ము బ్రో వ గ ||

8 అ ల నా డ ల ద్రౌ | ప ది నా | స భ లో ||
అ ఖి మా న ము గా | చు ట కై | య ఱు య ||
వ లు వ లొ స గి సం | ర ఱు ణ | జే సి న ||
వ ర వెం క ట కృ | ష్ణు డు నీ | వే ||

స ల లి త ము గ కో రి క లీ డే ర్చు చు | స ద్భ క్తు ల నె ల | మి ని పా లిం పు చు ||
వె ల యు దు వి ల న ల మేలుమంగతో | వేద వే ద్య వెం | క ట ర మణాయిటు ||

పాదసేవ ॥

నంచారి - మర్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

స మ మా గ మ ప ధ ని ధ | ప మ గా మ ప మ గ రి స | ని ధ నీ సా ధ ని సా | రి రి సా మ గ మా మా | గ మ ప ధ ని ధ పా మా | గా మ ప ధ ని ధ ప మా | గ మ ప ధ ని ధ ప మ గ రి | సా / రి రి స ని ధ ని సా | ప స సా రి స రి / మ మా | గ మ ప ధ / నీ ధ ప మ గ | మ ప మగరి / గ రి రి సా | ధా నీ \ పా ధ ని సా | / మా గ మ వ మ గ రి సా | / మా గ \ రీ రి స ని సా | రి రి స రి స ని ధ ని స స | రి గ మ ప ధ ని ధ ప మ గ | ని ధ ప మ గ మ ప ధ ప మ | ధ ప మ గ రి గ మ ప మ గ | రి గ మ గ రి గ రి స ని స | స ధ / ని ప ధ ని స రి స స | / మా గ మ రి గ మ గ రి స | మా గ మ పా గ మ ప ధ | ని ధ ధ ని ధ ప ప ధ ని ధ | ధ ప మ గ మ ప ధ ని ధా | ని ధా ప మ గ మ ప మా | గ మా ప ధ ని ధా ప మ | ప ని ధ ని ప ధ ప మ గ రి | ప మ గ రి స ని ధ ని సా | ప ధ ని

సరిసరిwగమా | సామమwగమపధనిస | పధనిసరిరిసనిధా |
పాధానిసనిధా | wపధనిసనిధాపా | మాధపమగరిసా |
స/ధాపాధనిwసనిసరిస | మాగరిసనిధానిస | పధనిసరిగ
మపధని | సామమగమపధనిస | సారిగామాపా | ధానిసా
రిరిసా | /మాగరిసనిధనిసా | రిరిసనిధ/నిధపప |
సనిధపమగరిసా | నిధాపాధానిసా | మాగమపమమగ |
\రి,,సా, ||

రగుమపధని]　　మేళము 16　వేగవాహిని　　[అగ్ని భూ చక్రము

జన్యరాగము 1 · భైరవము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖ. భైరవోస్సగ్రహాః పూర్ణః ప్రాతఃకాలే ప్రగీయతే

మూర్ఛన – { ఆరోహణము　స ♭రి గ మ ప ధ ♭ని స
　　అవరోహణము　స ధ ప మ మ ప మ గ ♭ రి స.

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, దేశీయరాము, ప్రాతఃకాలమున గానము సేయఁదగును.

ఈ భైరవ రాగమునకు

ని ∖ ♭ధా. స ∖ గా, గ ∕ మా, ని ధా ని, స ∖ గా,

ఇవి ముఖ్యజీవస్వరములును, న్యాసములుగా నున్నవి

♭ని ∖ ♭ధా ని ∕ రి స, ని ∕ గ రి స, స ∕ గా రి ∕ గ మా,

మ ♭ని ధా ♭ని ప　మ ∕ పగా, ధా ∕ ని ప మ,

ని స ధ ప మ గ మ , ధా / ని ప , ⸗ / గా మ ధ ని ప మ గ రి స ,

తక్కిన జీవస్వర ప్రయోగములు లక్ష్యములచే నెఱుగదగినవి

స ని ధ మ గ రి స , స ధ మ ప మ గ రి స ,

ఈ ప్రయోగములును గలవు

స ని ధా ని స ధా ని , ధ / నీ , ధా / ని ధ , స ని స , ధ ని స ,

ఈ ప్రయోగములలో సందర్భానుసారముగా ననుభవములచే నెఱిగి శుద్ధ ధైవత, పంచ శ్రుతి ధైవతములును, కైశికీ కాకలీ నిషాదములునుఁ బట్టవలెను

లక్ష్యములందు అచ్చటచ్చట గుఱుతులు వేయఁబడియున్నవి

లక్ష్యగీతము - ఏకతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

మా మా గ రి గ రి	రి రి సా ని ధ నీ	స రి స రి గ మ గ రి	గ రి సా , ,
ఆ రె త్తు హి న గి	రి జా నా థ	జ గ ం ం నా థ	నా థా
గా మా ప మ గ రి	రి మ గ రి గ రి రి స	మ గ రి స ని ధ నీ	సి ధ ప మ గ ప మ గ
కా ల క్ర ఁ	కి రి చ రు మ ం బ ర	క రి ము ఖ జ న క	కా మి త ఫ ల దా
రి రి సా , ,			
య కు రే , ,			

అంతరి

సా , సా సా	రి రి ని స ని ధ నీ	స రి స రి గ మ గ రి	గ రి సా , ,
శ్రీ శై లా	ధి ఱి శా	స రు వె ళ	ఱి శా .

ఆ వ డ

గా మా ధ ప మ ప | గ రి సా గ రి రి స | స ని ధ ని స రి స రి | గ మ ప మ గా మా |
మే రు చా ప | ధీ ర మా ర | మ ర ద న పా రా | వా ర గం భీ |
పా మ ప ప ధ ని స్ | ధ ప మ ప మ మ ప మ | గ రి గ రి స రి రి స | ని ధ ని స ధ ప మ |
ఈ శ్వ ర అ | అ శ్రీ మ ల్ | లి క అ ర్జు న రె ఎ | య రే మాం పా |
గ ప మ గ రి రి సా ।। సా , సా సా | రి రి ని స ని ధ ని | స రి స రి గ మ గ రి |
అ హి పా హి ।। శ్రీ శై లా | ధి ఇ శా | స రు వే ఎ ళ |
గ రి సా , , ।।
ఇ ఇ శా ।।

కీర్తనము 1 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

కాలభైరవం భజేహం

ప ల వి

ని స ధ గరి స సా , ని స రి స ని ధా | ధ ని సా రి | మా, పగా, మ రి గరిస ।।
కా ల భై . ర వం | భ జే హా | మ ని శం . ।।

గ మ గ మ ప ధ ని స ని గ రి | సా ని ధా , ని పా, ధ | మా, ప గ రి గరిస ।।
కా శీ పు ర వా | సం భూ | తే శం ।।

కాలభైరవి ॥

అనుపల్లవి

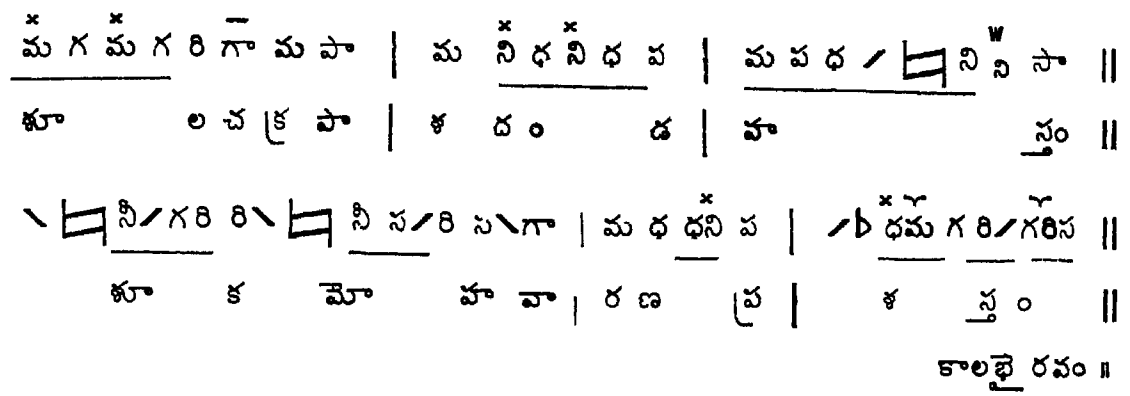
మ మ గ మ గ రి గా మ పా | మ ని ధ ని ధ ప | మ ప ధ / ని సా ||
భూ ల చ క్ర పా | ళ ద ం డ | వా స్తం ||
ని / గ రి రి ని స / రి స గా | మ ధ ని ప | / ధ మ గ రి / గ రి స ||
భూ క మో హ వా | ర ణ ప్ర | ళ స్తం ||
కాలభై రవం ||

చరణము

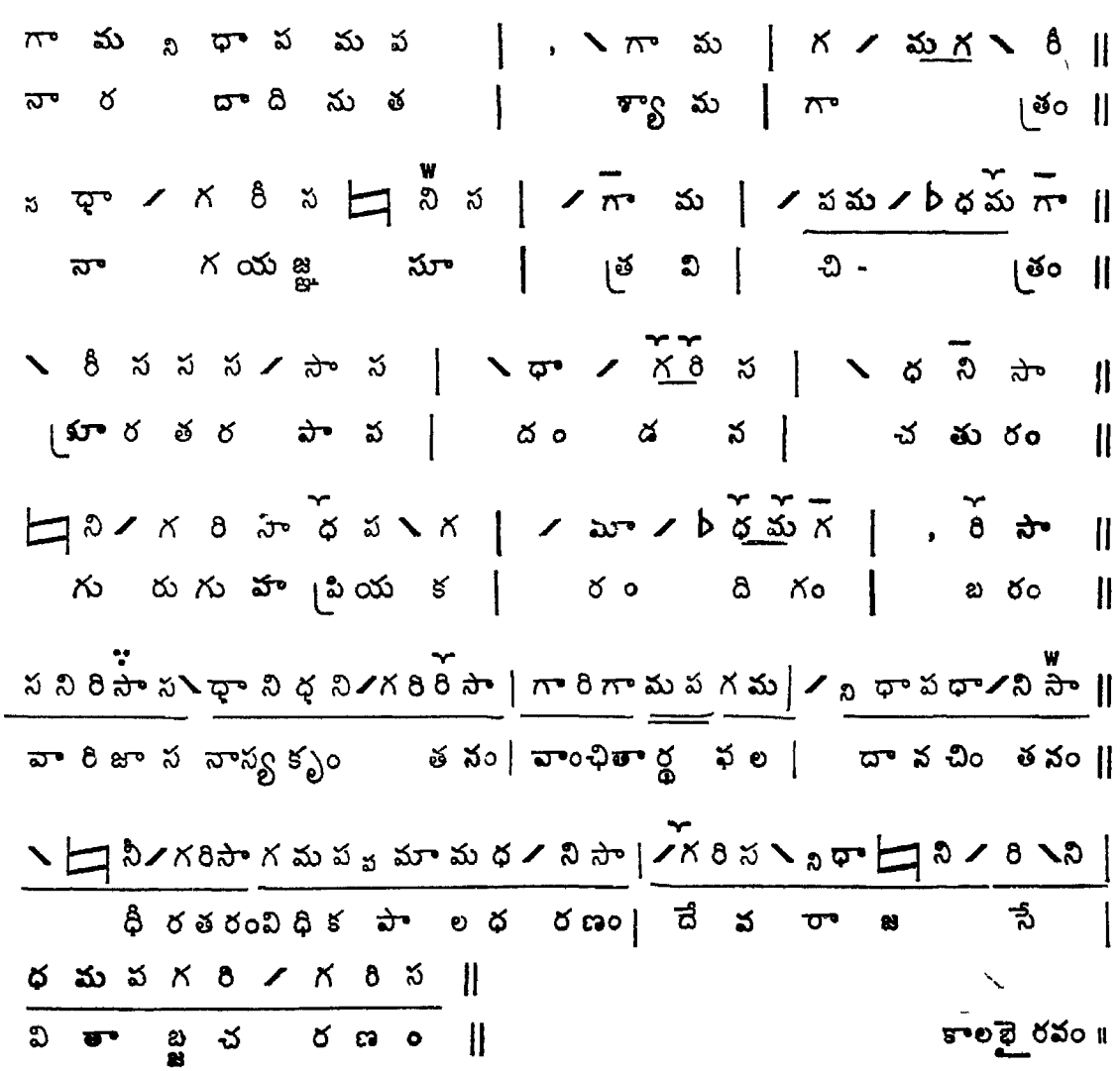
గా మ ని ధా ప మ ప | , గా మ | గ / మ గ రి ||
నా ర దా ది ను త | శ్యా మ | గా త్రం ||
స ధా / గ రి స ని స | / గా మ | / ప మ / ధ మ గా ||
నా గ య జ్ఞ సూ | త్ర వి | చి - త్రం ||
రి స స స / సా స | ధా / గ రి స | ధ ని సా ||
క్రూ ర త ర పా వ | ద ం డ న | చ తు రం ||
ని / గ రి సా ధ ప గ | / మా / ధ మ గ | , రి సా ||
గు రు గు హా ప్రి య క | ర ం ది గం | బ రం ||
స ని రి సా స ధా ని ధ ని / గ రి సా | గా రి గా మ ప గ మ | / ని ధా ప ధా / ని సా ||
వా రి జా స నాస్య కృం త నం | వాంఛి తా ర్థ ఫ ల | దా వ చిం త నం ||
ని / గ రి సా గ మ ప ప మా మ ధ / ని సా | / గ రి స ని ధా ని / రి ని |
ధీ ర త రం వి ధి క పా ల ధ ర ణం | దే వ రా జ సే |
ధ మ ప గ రి / గ రి స ||
వి తా జ్జ చ ర ణ ం ||
కాలభై రవం ||

కీర్తనము 2 - ఆదితాళము

వాగ్గేయకారకులైన ఘన నయ దేశీయగానమార్గముల స్థాపించిచూపించిన
మహానుభావులు నైన వీరభద్రయ్య గారి కృతి

పతితపావనా మాకెల్లప్పుడు

పల్లవి

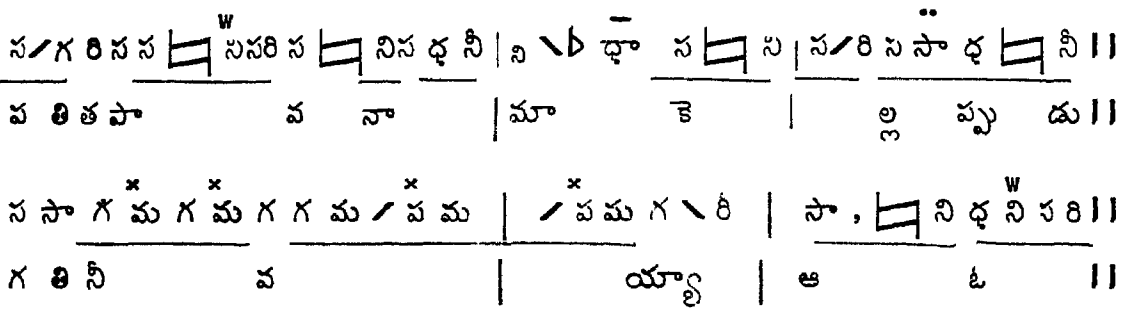

పతిత ॥

అనుపల్లవి.

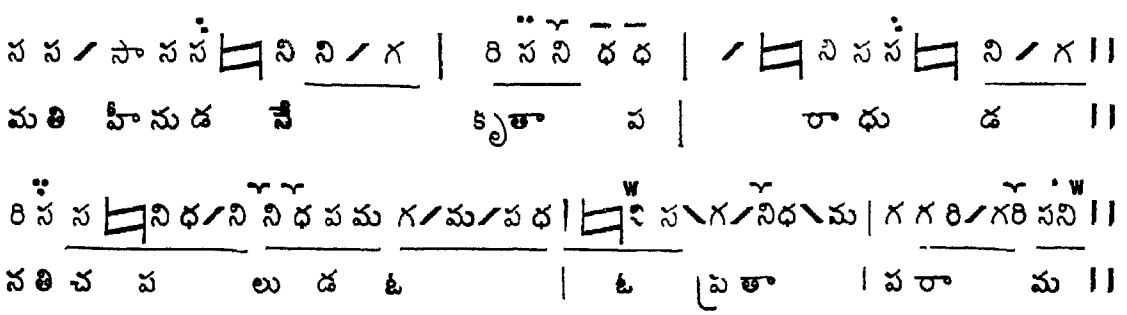

పతిత ॥

చరణము.

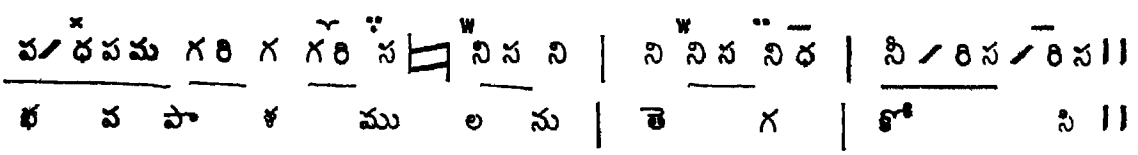

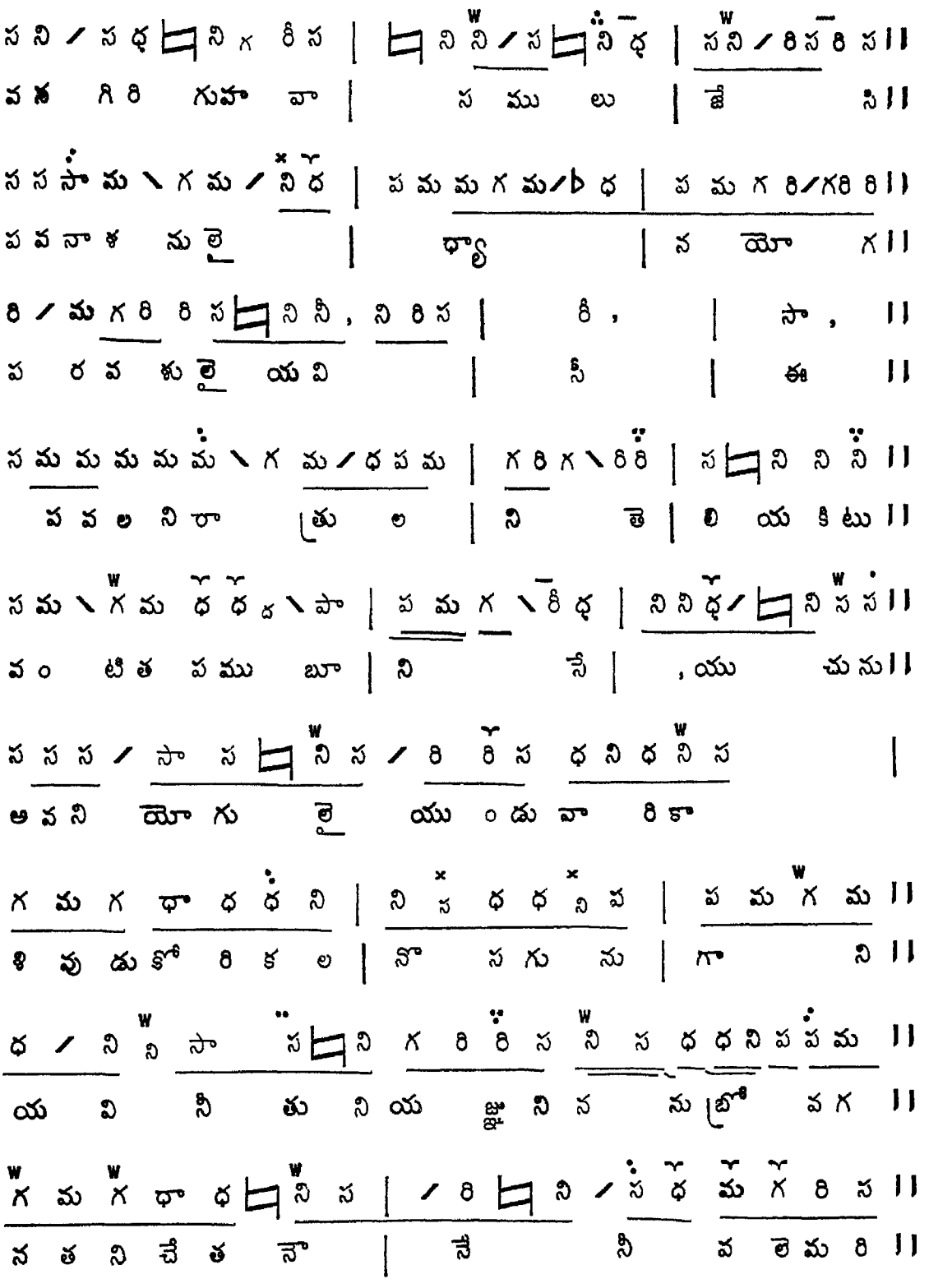
పతితపావనా ॥

నంచారి - మర్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

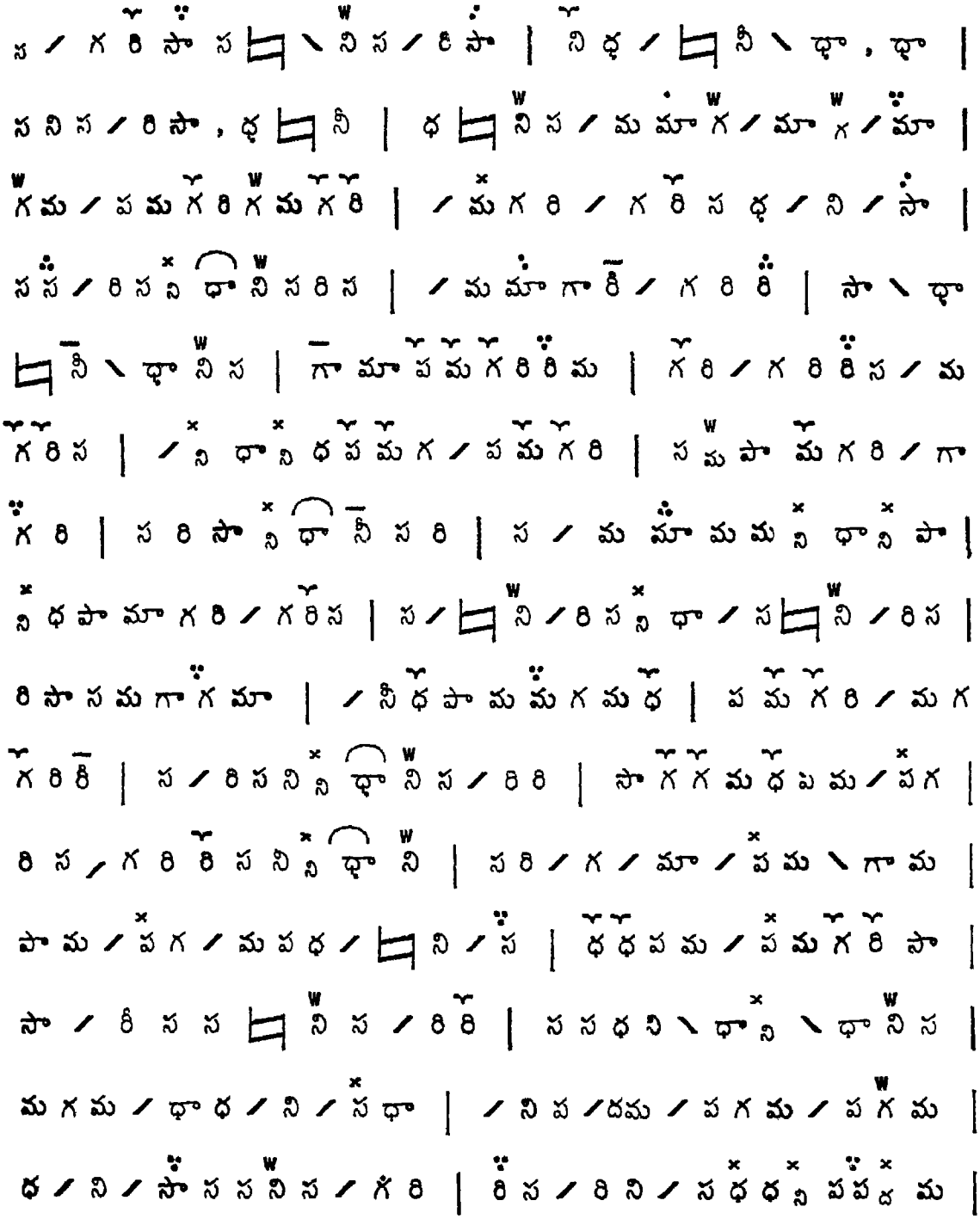

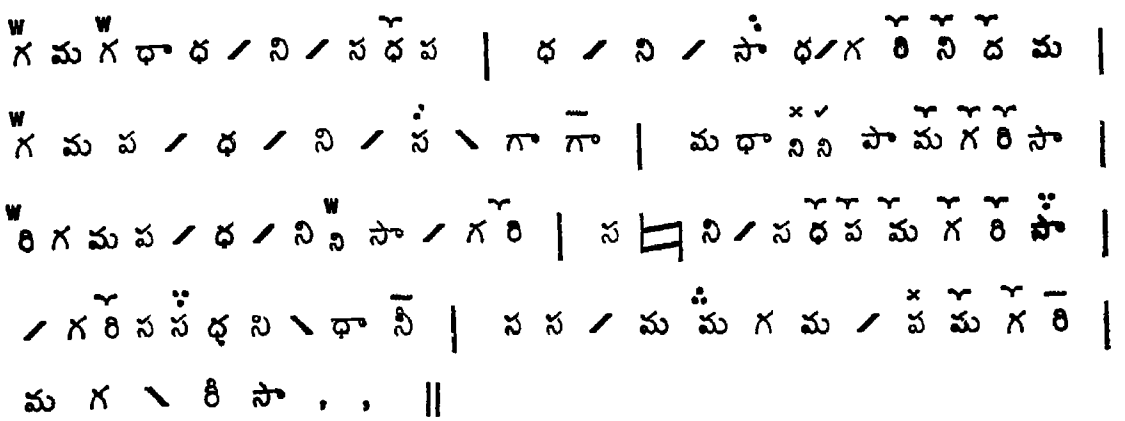

పదునాఱవ మేళము ముగిసెను

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగరాగము 17 ఛాయావతి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : ఛాయావతీతు ఆరోహే ప వర్జా సాధ్వకాలికా.

మూర్ఛన
- ఆరోహణము స ♭రి గ మ ధ ధ ధ ని స స
- అవరోహణము స ని ధ ప మ గ ♭రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, ఆరోహణమందు పంచమవర్జ్యము, ఎల్లప్పుడును గానము నేయఁదగును

గమనిక మా, ధ ధ ధా, ఇదియే ఈ ఛాయావతికి జీవస్వర ప్రయోగము గనుక మూర్ఛనలో మ ధ ధ ధ ని స, అని నిరూపించియున్నారు ఆరోహణమున మ ప మ ధ ని స, అనియు అవరోహణమున మ రి స, అనియు ప్రయోగములు గలవు తక్కినవి లక్ష్యములఁ జూడుఁడు.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

సా ని ధ | ని ధ ప మ గ మ ధ | ధా ధ సా సా |
రం జి త | ర తు న వ ళి | గుం భి తా ధ్య |

ని స రి సా ని ధ | ని స రి సా , | ధా స స స సా |
మ్రం జు హూ పు ర | ప దు రే | ధీ ర సు ష మా |

ధా రి రీ రి స | ని స రి స ని ని ధ | ని ధ ని ధా , |
న్నూ త్న కుం డ ల | చ ల న గ ం డ వి | భ అ సు తే |

ప మి ప మా మా | ప మ మ రి స రి గ | మా మ స ధ ధ ధ |
జె ఎ సు రే ప | దే వి ప్ర ఉ ధ ం | మా ఇ లో క |

ధా ధ ప మ ధ ధ | సా , , , |
మా యి జ య క లి | తే

జావడ

ప మ మ రి స రి గ | మా మ ధ ధ ధ ప | ప మ మ రి గ మా |
వ న జ ళ వ ను త | పా ద వి ళ వె ఎ | అ ఇ య అ ఇ యా |

గ రీ గ రి రి స | సా రి స ని ధ ని | స ని ధ ప మ గ మ |
ఇ య్యై య ఇ య ఇ | శ్యా మ శె ఎ కొ ఒ | మ శె ఎ గ ఉ రి |

పా మ గ మ స ధ | ధా ధ ని ధ ని స | రి స రి ప మ గ మ |
య్యై య అ ఇ య అ | రే రె య అ ఇ య | అ ం గ భ అ య అ |

ధ ధ ధ ని ధ ని ని | సా సఁ ధ సఁ ధా | ప మ ధ ప మ గ మ |
వ తి ఇ ర అ | గా అ రే | అ గ్ని మ . |

రి స రి ధ ధ ప ప | మ గ రి ॥ సా ని ధ | ని ధ ప మ గ మ ధ |
చ క్ర న గ | రు ఉ రె ॥ రం జి త | ర తు న అ అ వ ళి |

ధా ధ సా సా | ని స రి సా ని ధ | ని స రి సా , ||
గుం భి తా ధ్య | మ ం జు సూ పు ర | ప అ దు రే ||

తానము - వెంకటుమఖి

1 స ని ధా | ధ ధ ప | మ గ మ | ధా ధ | ని స రి | స ని ధ |
ని స రి | రి స | రి రి సా | స స రి | స ని స | ధా స | స ని ధా |
స స స | ధ ధ ధ | ధా ధ | స ని ధా | ప మ గ | మ గ మ |
గా మ | ప మ గా | రి స రి | స స రి | సా రి | స గ రి | గ రి స |
ప మ గ | మా మ | ధ ని సా | ధ ప స | ధ ప రి | సా ని |
మ గ రి | స స రి | ని స రి | సా రి | స స రి | స గ రి |
గ రి స | సా గ | రి స రి | మ గ రి | స స ప | గా మ |
ప మ మా | రి స గ | రి స స | మా మ | స ధ సా | ధ ధ ప |
మ మ ప | మా ధ | మ మ ధా | మ మ ప | మ మ ధ | ధా స |
స స రి | స ని ధ | స ని ధ | ధా ప | మ మ ధా | ప మ ప |
మ గ రి | సా రి | స ని ధా | స స రి | స స రి రి స | ని , సా , ||

2 స స స ని ధ | స ని స | ప ని ధ | రి రి స స ని | రి స రి |
స ని స | స ని ధ ప ధ | ప మ ప | మ గ రి | రి స మ గ రి |

మ మ ధ | మ గ మ | గ మ ధ ప ధ | ని స రి | స ని స |
స ని ధ ప రి | ధ ప రి | స ని ధ | స స రి స రి | స ని స | రి స రి |
ధ ప స స స | ధ ప స | ధ ని స | ధ ప మ గ రి | ప మ గ |
రి స గ | రి స ప మ ప | స స రి | స గ రి | ప మ మ మ మ |
రి రి స | మ మ మ | ధ ప ధ ధ ప | మ మ ప | మ మ ధ |
ప మ మ మ ప | స ధ ప | మ మ ప | మ మ ప మ ధ | ప ప మ |
స ని ధ | స స రి స రి | స స స | ధ ధ ప | స ని ధ ధ ప |
ధ ప ధ | మ మ ప | మ మ ధ ప మ | ప మ ప | మ గ రి |
మ మ ప మ ప | స స రి | స గ రి | స గ రి రి స | రి స |
ని , సా సా ||

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

ఛాయావతీమానంద వల్లీం

పల్లవి

సా ని ధా నీ సా మ | , ‘ రి గ | రి సా నీ ||
ఛా యా వ తీ మా | నం ద | వ ల్లీ ం ||

సా రి ప మ గా రి | ‘ గ రి నీ | సా , మ గా రి గ రి ||
చా రు త ర తం జ | పు రే శ్వ | ర ం భ జే హ ం ||

అనుపల్లవి

మా పా ధ మ పా | ధ నీ | స ధ పా ||
మా యా మ య వి | శ్వో త్ప | త్తి క రిం ||

మా గ రి గ స మ పా | మ గా రి | గ రి సా ||
మా ర జ న క సో | ద రిం సుం | ద రిం ||

సా రి మ గా రి ప మా గ రి సా ధ ప ధ | గ రి సా ప మ ధ ని | స ధ ప మ గ రి మ గ ||
కా యి క వా చి క మా న స త్రి వి ధ | క ర ణో పా సి త | గు రు గు హా జ న నీ ం ||

ఛాయావతీమానందవల్లిం ॥

స్వ ర ము

రి, సా స రి స ని ధ ని సా రి గ | గ మా / ధ ధ పా ధ | పా గ మ గ గ రి గ ||
రి సా రి గ మ ధ ధ ని సా రి గ మ గ / మ | రి సా / రి స ని ధ ద | పా మ గా రి / మ గ రి ||

ఛాయావతీమానందవల్లిం ॥

నంచారి - ధ్రువతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ధ ని సా ని ధ ని ధ ప మ గ మ ధా | ని స ని ధ ప మ రి గ మ గ రి సా |
రి స ని ధ ని స రి గ మ రి గా గా | స రి గ మ ధ ధ ప మ గా మ ప మా |
ధ ధ ప ధ పా మ ప మ ధ పా మ గ | మ ప మ గ మ రి గ మ గ రి గ రి సా |

నిసరిస \ ధాసస \ ధారిరీ | నిసరిసనిధనిధపమధధసా |
నినిధానిసరిస \ ధా / సస సా | పమమరిసరిగమమాధధధప |
మమరిగమాగరిగరిరిససా | సరిగమామధససాధధపా |
ధానిధనిధపమధపమగమా | సరిగమధాధానినిధాధా |
పధపమపామపమాసధధా | ధనిధాపామాధపమగరిస |
రిసరిపమగరిసరినిధనిసా | పమపమామపమరిసరిగమా |
సధధా ధపమధధపధపా | మధధనిసా \ ధానిసనిధపా |
మగమధధధధరినిరిసాసా | నిధసధాపమధపమగమరీ |
సనిధధపపమమగగరిరిసా | ససరిరిగగమాసరిగమధధ |
నిసనిధరిరిసనిగరిసనిధధ | నిసరిగమరిగసరినిధనిసా |
నిసరిసనిధనిధపమగమరిగ | రిగరిసారిరిసనిధనిసా |
సధాధాపమగమధనిసరిస | నిగారిసనిధాపమరిగమగ |
రిగరిసనిసధధాసా , ||

సదునేడవ మేళము ముగిసెను

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రగుమపధను]　　చక్రము 3　మేళము 18　　[అగ్ని పా చక్రము

రాగాంగరాగము 18　జయశుద్ధమాళవి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి శుద్ధమాళవి రాగస్తు సంపూర్ణో వక్రధైవతః

మూర్ఛన -
- ఆరోహణము　స ♭ రి గ మ ప ని స
- అవరోహణము　స ని ♯ ధ ని ప మ గ రి స

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, ఆరోహణమందు ధైవత వర్జ్యము, అవరోహణమందు ధైవత వక్రము, ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁ దగును

ఈ జయశుద్ధమాళవిరాగములో ప ధ^{w} ని స, - యనియు మ రి స, - యనియు ప్రయోగము లున్నవి

లక్ష్యగీతము - ధ్రువరూపకతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

సా సా స ని ధ ని సా | రి స ని ప మ రి | గ మ గ రి సా |
రా ధా హృ దయా ను | గు ణ మూ రు తి | మ హా నీ యా |

స స వ వ ప మ | ప ని ప మ, ప మ | స ని ని ప వ మ |
ప్ర వ న జ బ ం | ధ్రు ర క ం ధ ర | ను త చ ర ణ అ |

ప ప స స సా | వ ని స రి గ మ | రి స స ని ధ ని |
గో వి ం ద | జ గ ం ం న | అ ఖ ల మ ల అ |

సా ని ప మ గ | రి స
నా థ రే ఎ | రే ఎ

జావడ

స స పా ప మ గ రి రి స | రి గ మా , మ | గ మ గ రి రి స |
మ ధు కై ట భ హా ర మ ధు | ర అ లా అ | ప గో ప |

ప మ గ రి రి స | రి స స ని ధ ని | స రి గ మ ప మ |
ల క సు ర వ ర | ప రి పా ల క | అ ం ం గ జ య |

పా ప స్ సా | ని ప ప మ గ మ | గ రి స రి గ రి |
ళు ద్ద మ అ | ళ వి రా గ | అ గ్ని మ |

స ని ప మ గ రి | సా ॥ సా సా స ని ధ ని సా | రి స ని ప మ రి |
చ క్ర నా | ధా ॥ రా ధా హృ దయా ను | గు ణ మూ రు తి |

గ మ గ రి సా ||
మ హా ని ఇ యా ||

తానము - వెంకటముఖి

1 స ని ధ ని స ని ప | ని ప ని | ప స ని ని స | ని ప ధ ని స గ స | స ని స |
ధ ని ప మ ప | స ని ని ని ప ని ప | మ మ ప | ప మ ప ని ప | మ మ మ గ రి రి స |
రి స రి | మ గ రి రి స | స స రి స గ రి స | మ గ మ | రి స గ రి స | స స ప ప మ మ ప |
మ మ ని | ప మ మ మ ప | మ మ ధ ని వ స ని | ప రి స | స స రి స రి | స స రి |
స గ మ రి | మ మ ప | ప స రి స రి | గ మ రి స గ రి స | మ మ ప |
స ని ధ ని స | స స స ప మ మ ప | స స రి | స ప మ గ రి |
మ మ ప ప స ని స | ని ధ ని | స ని ధ ని స | ప ప స ని ప ప మ |
మ గ మ | రి స మ గ రి | స ని ప మ గ రి స | ప ప ప | స ని ధ ని ప |
స ని ని ని స | ని ధ నీ , | సా సా ||

2 ప స ని ధ ని | స ని ధ ని స | ని ప | స ని ప ని ప స ని | ప మ ప ని ప |
స స ని ప ని | ప ని | ప స ని ని స ని ప | న స గ స ని | స ని ప మ ప |
ని ప | మ గ రి స గ మ గ | రి స గ రి స | స స రి స రి | గ మ |
గ రి స ప మ మ ప | ప మ ప ని ప | ని ప ప ప ని | ప మ |
ని ప ప మ ప స ని | ప ప స స స | ని ప స స రి | గ మ |
రి స స స ని ధ ని | స ని ప మ ప | రి స గ రి స | స ప |
మ గ రి స గ రి స | స స రి స రి | స గ రి స గ | రి స |
గ మ ప మ గ రి స | స స రి స గ | రి ప మ గ రి | ప మ |
స ని ధ ని స ని ప | స ని వ మి ప | ఒ ఒ | స ని ప ని ప ప మ |
ని ప మ మ ప | మ గ రి స గ | రి స | స ని ని ని స ని స | రి స రి | స గ రి రి స |
రి స | ని , సా సా ||

కీర్తనము - త్రిపుటతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పల్లవి

స ని ధ ని సా	రి గా మ	స ని సా ‖
న ర హ రి మా	క్ష యా మి	స త తం ‖
పా మ గా మ	రి స స ని	‖ పా ని స ని ‖ రి ‖
నా ర దా ది	ము ని వి ను	తం శి ‖

నరహరి ‖

అనుపల్లవి

ప ప మ గా మ	రి సా స	, రి రి ‖
ప ర మ భా గ	వ త ప్ర	ల్హా ద ‖
స స మా ‖ ని ప	ధ ని స మ	, గ రి స ‖
వ ర దం జ య	ళు ద్ద మా	ళ వి ‖
స ని ప ని సా ధ ని స ని పా	మా ప ని ధ ని పా	మ గ రి స ని స రి ‖
కు రు పాం చా లా ది వి హా	రం గు రు గుహామో	ది త మ తి ధీ . రం ‖

స్వరము

స ని ధ ని స రి గా మ రి రి	సా , ప ‖ మా గ మ గా రి ‖ గ రి స ని ‖
స రి గ మ రి గా మ ప ని స	రి గా మ రి రి సా	ని ధ ని పా మ గ రి

నరహరి ‖

నంచారి - మర్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

సా సా స ని ధ ని సా | స ని ధ ని ప మ ప స సా | రి రి స రి స ని ధ
ని సా | స ని ధ ని ప మ గ రి సా | గ మ గ రి రి స పా ప మ | గ మ ప
ని ప మ గ మ రి | మ గ రి స స స / ప ప సా | రి రి / గ రి స ని
ధ ని సా | ప స స రి గ మ రి స నీ | ధ ని సా గ మ గ రి సా | స రి గ
మ ప ని ప ప మ గ | రి స రి గ మా పా మ గ | మ ప ని ప మ మ గ రి సా |
స స పా ప మ గ రి రి స | రి గ మా / ప గ / మ గ రి స | ప మ గ రి రి స
స ని ధ ని | స రి గ మ పా \ మా పా | స ని పా మ ప సా సా | ని ని
ప ని మ ప గ మ రి స | ప స ని సరిని స రి స ని | రి స స ని స ని ధ ని
ప స | రి గ మ గ / మ రి / మ గ రి స | స రి గ మ ప ని పా సా |
ప ప సా స ని ధ ని సా | స ని ని ప ప మ ప ప స స | ప ని స రి స ని
ధ ని సా | ప స ని రి రి స / గ రి సా | స ని ధ ని ప ప \ మా ప స |
ప ని ప మ రి గ మ గ రి స | ప ప / ప ప మ ప ని ప మ ప | స స ప ప
ని ప గ మ సా | రి స ని ధ ని \ పా / స సా | ప మ గ రి గ మ ప ప
గ మ | గ గ రి ప ప మ గ గ రి స | స రి గ మ మ గ మ ప ని ప | ప స

ని రి స మ రి గ రి స | రి స ని ధ ని ప మ గ రి స | స రి గ మ ప మ ప / స సా | రి గ మ గ రి స / గ రి సా | రి స ని ధ ని ప సా ని ప | ప మ గ మ గ రి స రి గ రి | / సా ని ప మ గ మా గ రి | స స రి గ రి సా. ||

వదునెనిమిదవ మేళము సంపూర్ణము

మూడవ చక్రము ముగిసెను

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగరాగము 19 ఝంకారభ్రమరి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి ఝంకార భ్రమరీరాగ ఆరోహేతు నివర్జితః
గీయతే సర్వకాలేషుగానశాస్త్ర విశారదైః

మూర్ఛన. { ఆరోహణము స రి ♭ గ మ ప ♭ ధ ♭ ♭ ని ధ ప ధ సా,
ఆవరోహణము స ♭ ♭ ని ♭ ధ ప మ ♭ గ రి గ్గా రి రి సా

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, ఆరోహణమందు నిషాదవర్జ్యము, ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును

ఈ ఝంకారభ్రమరి శుద్ధనిషాదము కలిసిన రాగములలో మిక్కిలి రంజనముగలది

సా పా , ప / ని ధ ధ ప , మా గ మ పా , గ రి గా / నీ ధా పా , ఇవి జీవస్వరములు గల సంచరింపులు తక్కినవి గీత తాన కీర్తన సంచారులచే నెఱుఁగఁ దగినవి ఈ రాగ మూర్ఛనలో అవరోహణమున రి గ్గా రి రీ సా యని కనియుండుట రంజన స్వర సంచరింపని దోచుచున్నది

లక్ష్యగీతము - రగణమర్యతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువ ము

సా , పా పా | ప మ పా | ధ ప ని ధ ధ ప మా ||
శ్రీ ణా జ | ఖో ణీ | వి క్ర మ రి పు రే ||

మా , గ మ పా | ధ ప ని ధ | ధ ప మ గ రి గ మ ప ||
గీ త క ళా | న ం ది త | గో పి జ ను రె ఎ ||

మా , గ రి గ మ | గ రి రీ | గా , రి రి సా ||
మ్రా య | అ ధా | రూ రె ఎ రే ||

రి మా పా ప ని | ని ధ ప ధ | మ పా మ ప ధ స రి ||
ప్రాం చా లి ప్ప | అ అ | లి తం మ న స ||

సా , ని ధ స ని | ని ధ ప ధ | ప ప మ ప మ గ రి గ ||
ధ్రు ం మ జ అ అ | ను జ హి త | వ హా మ తి క రు రె ఎ ||

అం త రి .

ని ; ధా ప మ | ప మ గ రి | గ రి గ మ గ రి గ రి ||
న్రా ఆ ద తు | మి రె ఎ ఎ | కి ఇ రి తి ము ఉ రి తి ||

స రి గా రి రి సా ||
రె ఎ రే య అ రే ||

జావడ।

| స ఽ సా | ప ప పా ధ ప ని ధ ||
| సు వి ణ | చ్చ లి త చ్చ అ య ం ||

ధ ప మ ప ధ సా స | రీ గ గ | రి రి సా ప మ గ రి ||
ఱ రు రె ఎ ఇ మా రె | వా ణి ఇ | ర మ ణ స్స ం మ్ము త ||

మా ప ప గ రి స స | ,ని ని ధ | ప ప మ ప మ గ రి స ||
రా గ అ ం గ ఝు ం | కా ర | భ్ర మ రి రా గ ||

సా ,ని ధ పా | ప ని ని ధ | ప ధ ప ప మ గ రి గ ||
వే ఎ ద | పా | చ క్ర ం న గ రు ||

నీ ,ధా ప మ | ప మ గ రి | గ రి గ మ గ రి గ రి ||
నా ఆ ద తు | మి రె ఎ ఎ | కీ రి తి మూ రి తి ||

స రి గా రి రి సా | సా , | సా , , , ||
రె ఎ రే య అ రే | ఏ | ఏ ||

తానము - వెంకటముఖి

1 సా ని ధ | పా ని ధ | ప ని ధ ప ధా | ప ధ ప మ పా | ని ధ మా |
గ రి రీ | గ మ గ రి సా | మ గ రి స రి | సా గ రి | పా ప మ |
మ మ గ మ పా | గ రి రి రి సా | సా మ గ | రీ స గ | రి స రి గ మా |
ప మ మ మ ఘా | గ మ పా | ని ధ ధా | ప ధ మ పా మ | ప ధ స రి సా |
ని ధ పా | స ని ధా | ప మ ని ధా ప | స ని ధ పా ధ | ప మ పా |
ధ ధ సా | రి గ రి రి రి | గ రి గ మా మ | గ రి సా | మ గ రీ |

సరిగమా మ | ధపనిధా మ | పధసా | నినిధా | పనిధపాధ |
మమపమాప | నిధమా | గమపా | నిధపపాధ | మమపా |
మగరీ | సమగరిగ | రిసరీ | ససనీ | ధపనిధాప | గరిరిరిస |
సా , సా సా ||

2 ససపాసా | నినిధ | పనిధధ | పధపధ | పసనీధా |
పమప | నిధపధ | పసనిధ | పనిధాపా | పమప |
పమగరి | సమగరి | సగరీసా | రిసరి | సససరి | సగరిస |
గరిసాపా | మపమ | పనిధప | మపమప | పధపాసా |
పనిధ | పనిధప | నిధపధ | పధసారీ | గరిస .
రిసగరి | సరిసరి | మగరీసా | మగరీ | సమగరి |
సపమప | ససరీసా | పమమా | నిధపధ | మపమప |
ధపసాధా | పనిధా | పనిధప | నిధపధ | పసనీధపా |
పమపా | పమగరి | గరిసరి | సరిసామా | గరిరీ |
గమగరిస | మగరిస | మపమాగ | రిసమా | గరిగమ |
గరిసమ | రిససానీ | ధపధా | ధపగరి | సగరిస |
రిస | సా సాసా ||

రిగిమపధన] మేళము 19 ఝంకారభ్రమరి [వేద పా చక్రము

కీర్తనము 1 - తిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

హిమాచలకుమారీం

పల్లవి

రి మా ప ధ ప | వ మా గ రి రి | స మ పా , ధ ప | ని ధ ధ ప మా ||
హిమాచ ల కు | మా రిం | భ జే త్రి పు | ర సుం ద రిం ||

పా సా , స | ని ధ సా రి రి | మా గ రి రి , గ మా | గ రి రి సా ||
హ్రీం కా ర | స ర సీ రుహా | ఝం కా ర _ _ _ | భ్రమరీ ం _ _ ||

అనుపల్లవి

రి మా పా ధ | నీ ధ ధ పా | మా గా రి రి | గ మ గ గ రి ||
ర మా భా ర | తీ న యనాం | రా జీ వ చ | ంద్ర వదనాం ||

రి మా గ రి గ రి స నిధ సా | రి మా మ పా ధ మ ప ధ సా ||
కు మా ర గు రుగుహా జ న నీం | ఉ మాం మ హే శ్వ రిం ధ ని నీం ||

రి మా మ గా రి రి రి సా | ని ధా ధ ప పా మ గ గ రి స ||
న మా మి శం భు రంజ నీం | భ్ర మా త్మ క వి శ్వ జ న నీ ం ||

స్వరము

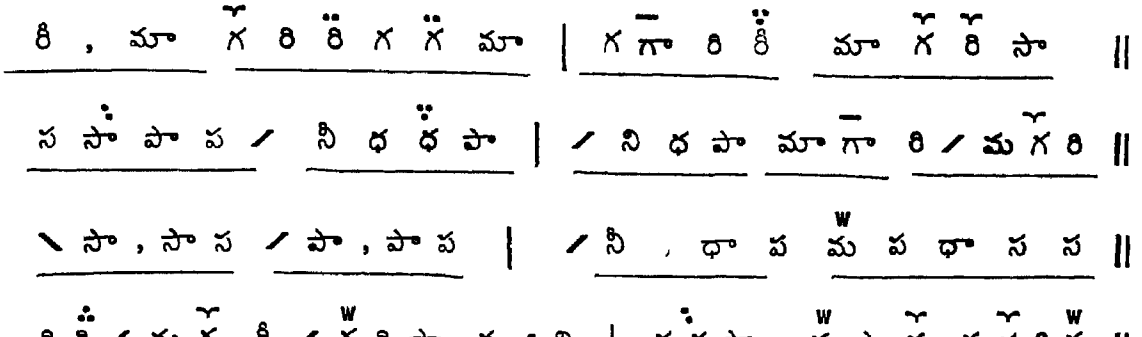

హిమాచల ॥

నంచారి - మర్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

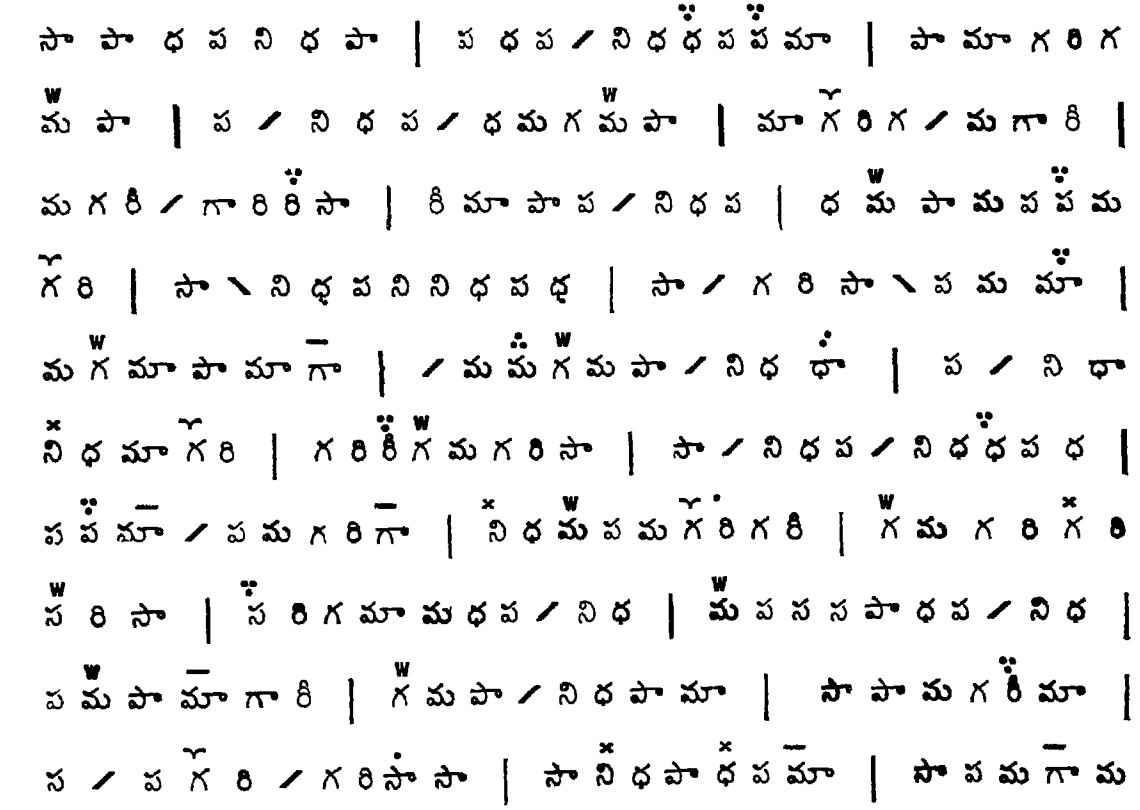

గరీ | / పమగరి / గారిరిసా | సస సాపధప / నిధా | పా \ మా ప / నిధధసా | పధసా రి / గగరిగ / మ | గారి / గరిసా సా | నిధపధపప / ధపసా | / గరిసా మ గరి రీ | మగరిసనిధప / ధపమ | పస నిధపమ గారీ | గరిగ / మగ రి / గరిసా | సా రిగమపధ / నిధప | ధసా నిధప మ గరి | రీగా రిరిగ / మ గరి | రీ / గారిరిసా , ||

పంతొమ్మిదవ మేళము సంపూర్ణము

సంగీత సంప్రదాయప్రదర్శిని

చక్రము 4 మేళము 20

రిగిమపధని] రాగాంగరాగము 20 నాటరీతిగౌళ వేద (శీ) చక్రము]

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి. నిగ్రహోరీతి గౌళాఖ్యో ఆరోహేతు ధవర్జితః
సంపూర్ణ శ్చైషగాతవ్యస్సాయాహ్నేగీతకోవిదైః

మూర్ఛన - { ఆరోహణము స గ్రి ♭ గ మ్మ ♭ ని ♭ ధ ప ని ని సా
(సా రి గా మ
అవరోహణము సా ♭ ని ని ♭ ధ మా ♭ గ గ రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము, సంపూర్ణము, నిషాదగ్రహము, ఆరోహణమందు ధైవతవర్జ్యము ఘనరాగము, సాయంకాలమున గానముసేయదగును

ఈ రీతి గౌళరాగమునకు నీ, సా, రి / గా, మా, ఇవి జీవస్వరములును, న్యాసములునుగా నున్నవి

సా నీ, సా గా, గా మా, సా / నీ, ని ధ \ మా, ప ధ ప \ మా,

సా రి గా మా, స రి గ మ, స గ గ̇ మ, స / గ గ̇ మ,

సగరిగమ , సగగగ , గమ , నిగగగ , నిగరిస ,

సనినినిని , గమపమగరిస , మ / నిధమగరిస ,

ధపమగరి , పమగరిస , గమనిధమనిసా ,

సనిధమగరి , గమగరిస ,

✹ నిపనిని , పసనిస , ని \ పా / నిసనిస , ఇవి ఈ రాగమునకు జీవస్వర సంచరింపులు తక్కినవి పూర్వాచార్యుల గీతము మొదలయిన లక్ష్యములచే నెఱుఁగదగినవి

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

నిపని	రిసా సా నిసా సా	సా మ గరిగమగరిస
ఇఇళ్వ	రిఈ లక్ష్మీ	గీ ర్వా ణి రె ఎ య అ రె
నీ నిపనిసా సనిస	సానిగరిసా గరిస	నిధనీసనిసగరిస
మ్రాంపాహిపా హి	ప్రా హి రే అ రెఎ	ధ్ర నధాన్యధాయి నిఇ
గారిగమగరిగరిస	సా , , స	
నిచ్చక ల్ ల్యా ణి	రే రె	

✹ ఇటువంటి ప్రయోగములు మంద్రస్థాయి పంచమముదాక కనబడుచున్న వేగాక మధ్యస్థాయి యందు గనుబడలేవు

జావడ

సపా | పా పా ధ నీ ని ధ మ | మా గ గ మ గా గ రి స |
అ రే | రా గాం గ నా రి | రి తి గౌ ఉ ళ |

సీ గ రీ గ మి గ గ గ రి | గా రి గ మ గ రి సా . | నీ నీ స గా గ రి స |
ఉ పాం గ హిం దో ళ | నా గ గ ం ధా రి | ఆ పేద భై రవి |

ని ప ని నీ సా ప ధ ప | మ గ మా మ గ రి గ రి స | ని స గ రీ స స నీ స |
ఘం ట రవ్వ రె | రె మా గ్గ హిం దో ళ | హిం దో ళ వ సంత |

నీ నీ , ని ని ని ధ మ | ని ని సా స గ గ మ మా | సా స ధ ప మ గ మ గ రి |
అ భే రి వే ద | శ్రీ చ క్ర న గ రూ | నీ ని ప మ గ రి గ రి స |

మ గ రి గ రి సా ని ని స | గా గ రి స ని ప ॥ ని ప ని | రి సా సా ని సా , |
గ రి స రి స నీ ధ ధ ని | రీ రి స ని ధ మ ॥ ఇ ఇ శ్వ్ | రి ఈ ల క్కు మి |

సా మ గ రి గ మ గ రి స ॥ ని ని స | గ గ మ ప మ గ రి గ రి స |
గీ ర్వా ణి రె ఎ య అ రె ॥ థ అ అ | షా అ ం ం గ భై ఇ ర వి ఇ |

ని ప ని ని స ని ని సా స | గ గ మా మ ని ని సా స | ధ ప మ గ మ గ రి గ రి స |
అ వా రి ర గ | ధ ం నా శి గో ట పి | క ఆ వ స ం ం త రా గ |

గా గ రి స ని ప ॥ ని ప ని | రి సా సా ని సా , ||
నా గ రు రె ॥ ఇ ఇ శ్వ్ | రి ఈ ల క్కు మీ ||

తానము - వెంకటముఖి

1 స ని ని ని స | ని ని | ప ని ని స | ని ని స ని స | ని ని ని ధ మ | ప స |
ని ని ధ మ | ప స ని ధ మ | గ గ | మ గ గ రి | స మ గ రి స | స ని ని ని స |

సనిని | సగగమ | నినిసనిస | పమగగమ | గరి | సమగరి |
నిసరిగమ | సమగరిస | ధప | మమపమ | పసనినిస |
నినిగరిస | సని | సనిసని | సమగరిమ | గరిమగరి | సని |
సమగరి | నిసగరిస | గగమగమ | నిని | సమగరి |
సపగగమ | నిపనినిస | గరి | సనిసమ | సధపమప |
మమనిధమ | నిని | సనినిస | నినినిధమ | ధపమమప |
మమ | గరిమగ | రిసగరిస | నిపనినిస | నినీ, | సా, ||

2 సపని | నినిసని | నినిసనిస | నినీ | నినినిదమ |
నినిసని | ధపనిధప | నిధధా | పధపమప | మమప |
మమపమగగరి | మగగరి | సగరీ | సమగరిస | నినిస |
నినిసస | సమగరిస | గరిసా | నినిసనిస | సనినీ |
సమగరి | సమగరిస | గగమా | గరిమగరి | సపమా |
మమధప | నిధపధనిప | నినిసా | ధపగరిస | సనినీ |
సమగరి | నిసగరిస | నిపనీ | సమగగమ | గరిమా |
గరిసమ | గరిమగరి | ససరీ | గమగరిస | ససపా |
మగరిస | ధపమమప | సపరీ | గమనిధమ | నినిసా |
నినిధమ | ధపమమప | మమనీ | ధధపమప | మగరి |
సమగరి | మగగరిస | సనినీ | సమగరిస | నినిస | నినినీ, |
సాసా ||

కీర్తనము 1 - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

శ్రీ నీలోత్పల నాయికే

పల్లవి

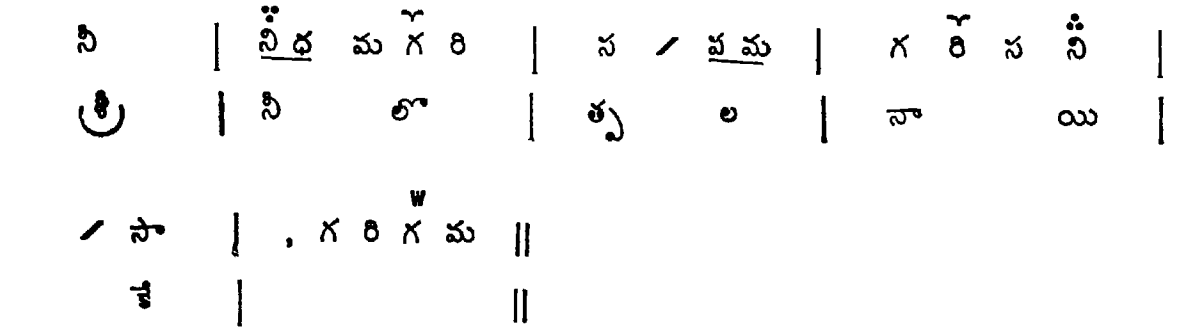

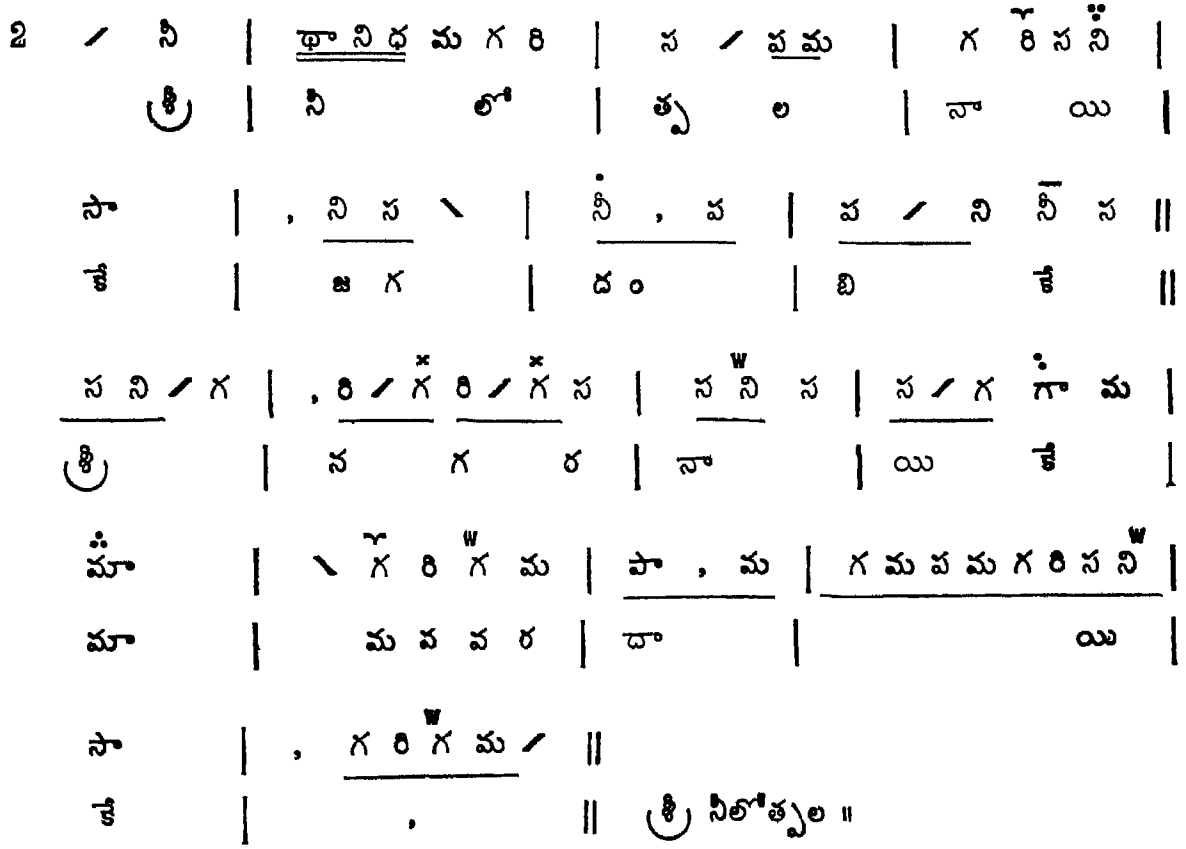

అనుపల్లవి

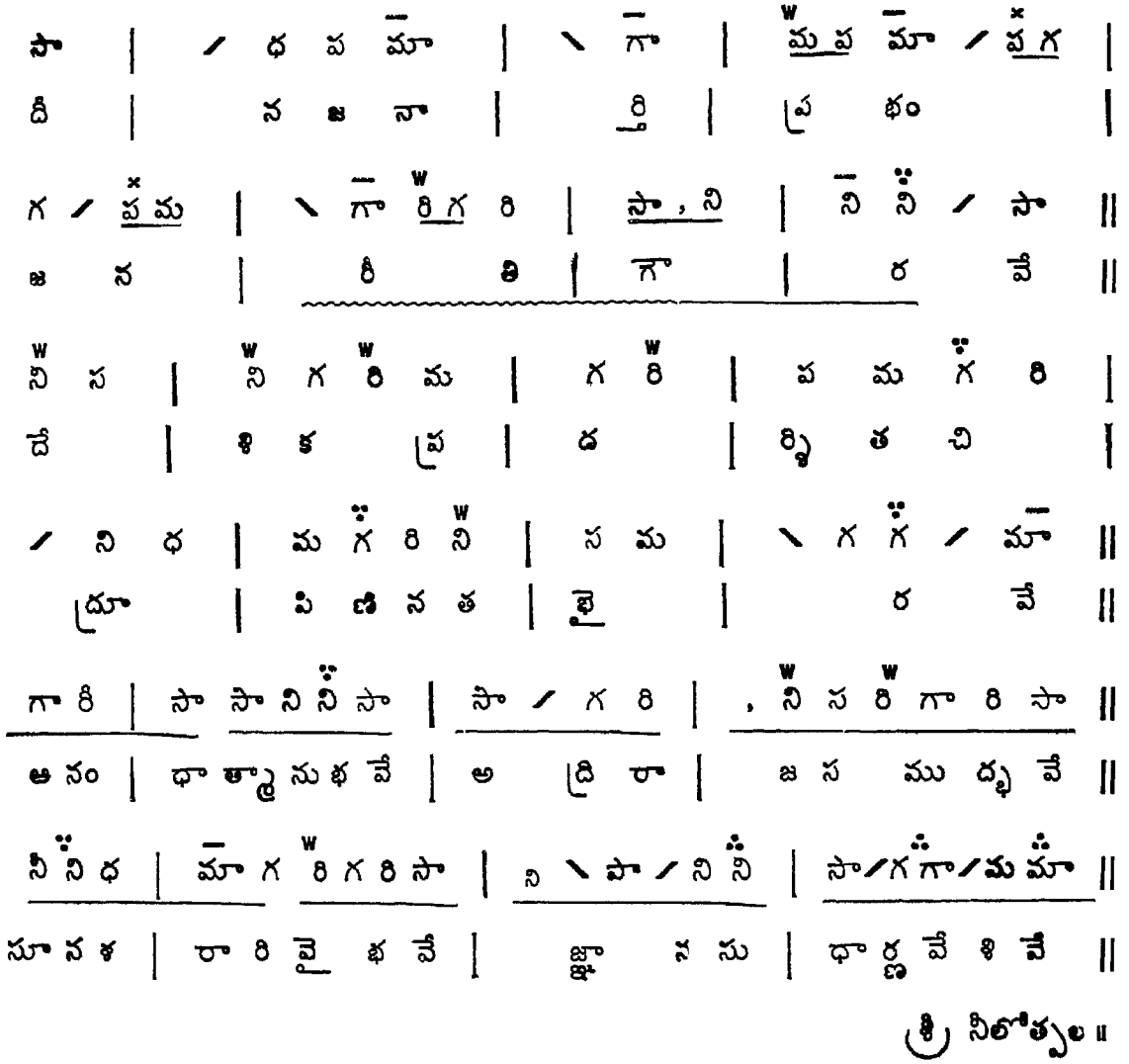

శ్రీ నిలోత్పల ॥

చరణము

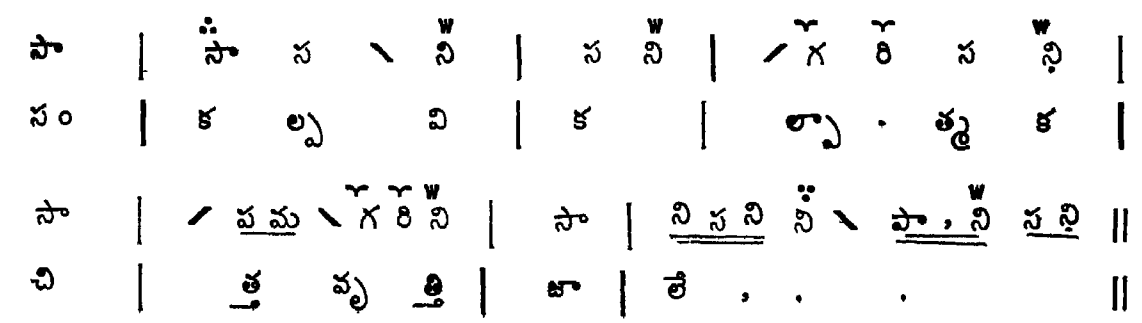

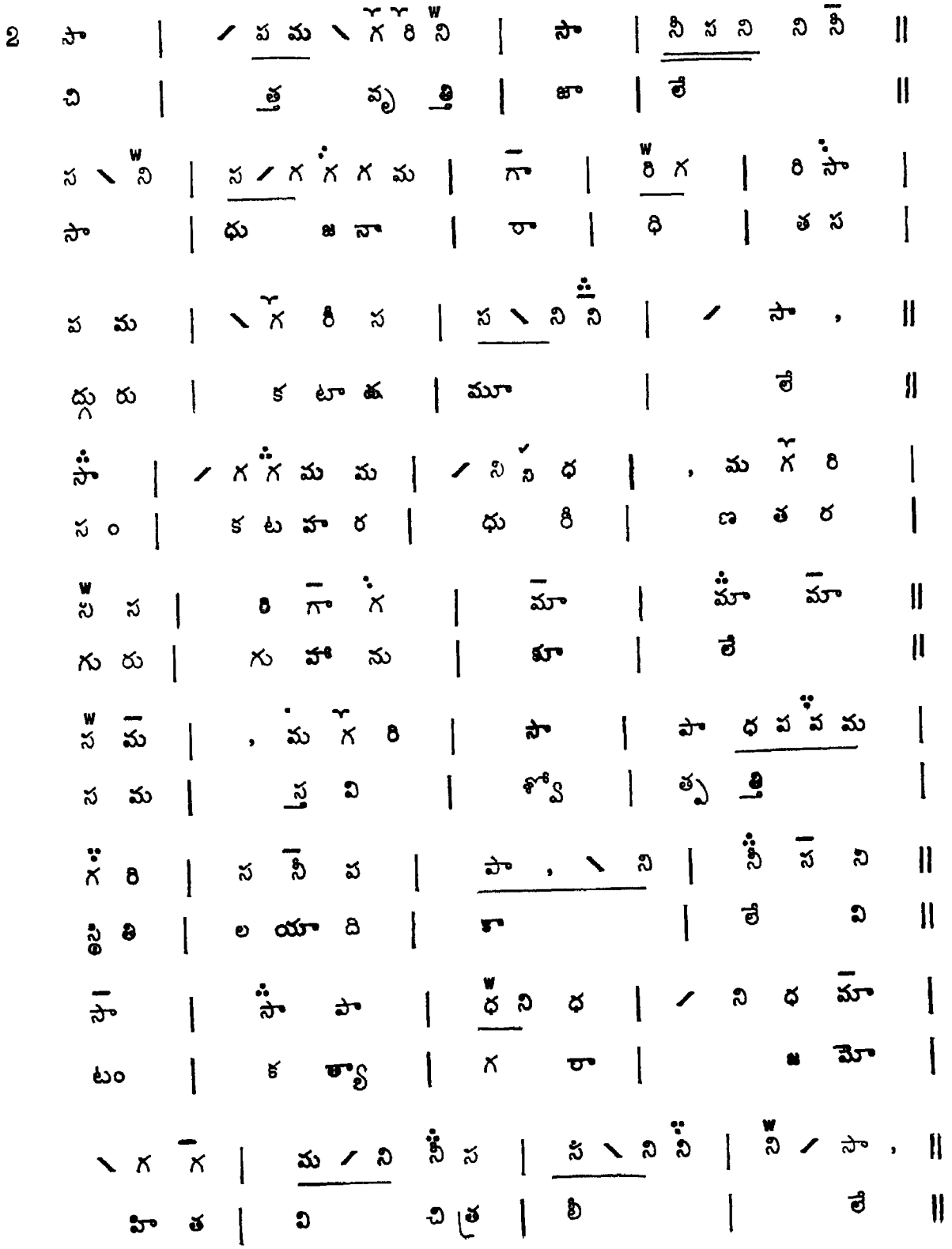
2 సా | / ప మ / గ రి ని | సా | సి స ని ని సా ||
చి | త్త వృ తి | ఙ్ఞా | లే ||
స / ని | స / గ గ గ మ | గా | రి గ | రి సా |
సా | ధు జ నా | ర్హా | ధి | త స |
ప మ | / గ రి స | స / ని ని | / సా , ||
ద్ధు రు | క టా క్ష | మూ | లే ||
సా | / గ గ మ మ | / ని ని ధ | , మ గ రి |
స ం | క ట హా ర | ధు రి | ణ త ర |
స స | రి గా గ | మా | మా మా ||
గు రు | గు హా ను | గ్ర | హే ||
స మ | , మ గ రి | సా | సా ధ ప ప మ |
స మ | స వి | శ్వా | త్మ తి |
గ రి | స సా ప | సా , / ని | సా స ని ||
తి | ల యా ది | క్ష | లే వి ||
సా | సా సా | ధ ని ధ | / ని ధ మా |
టం | క కా ర్య | గ ర్హా | ణ మా |
/ గ గ | మ / ని సా స | స / ని సా | సా / సా , ||
హి త | వి చి త్ర | లీ | లే ||

(19)

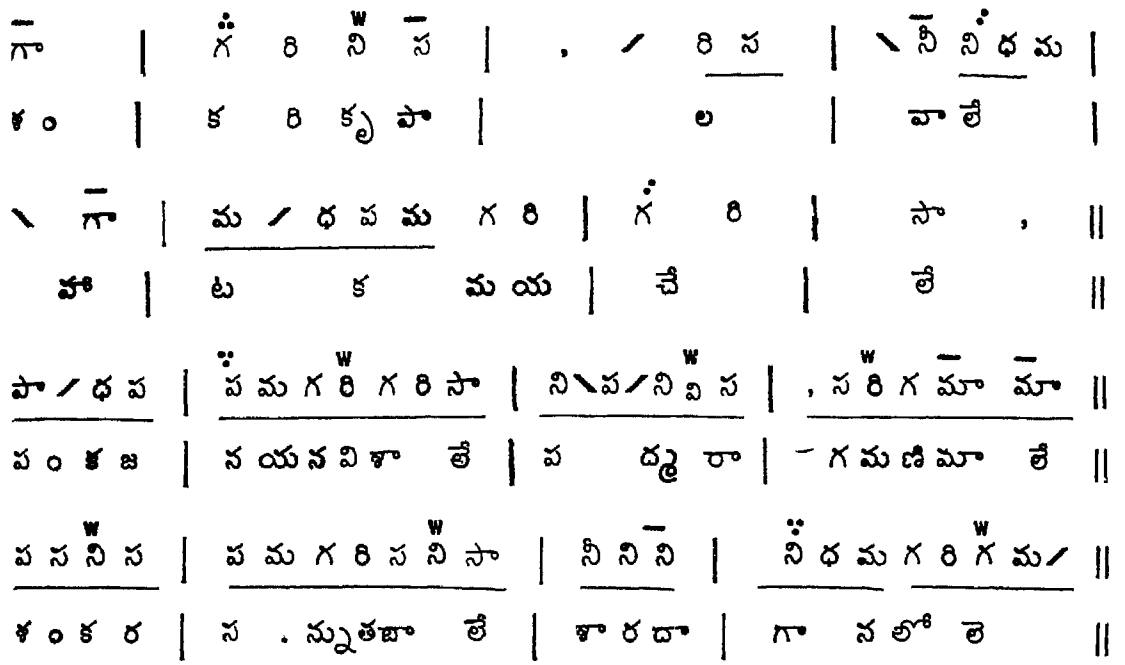

ముక్తాయి స్వరము

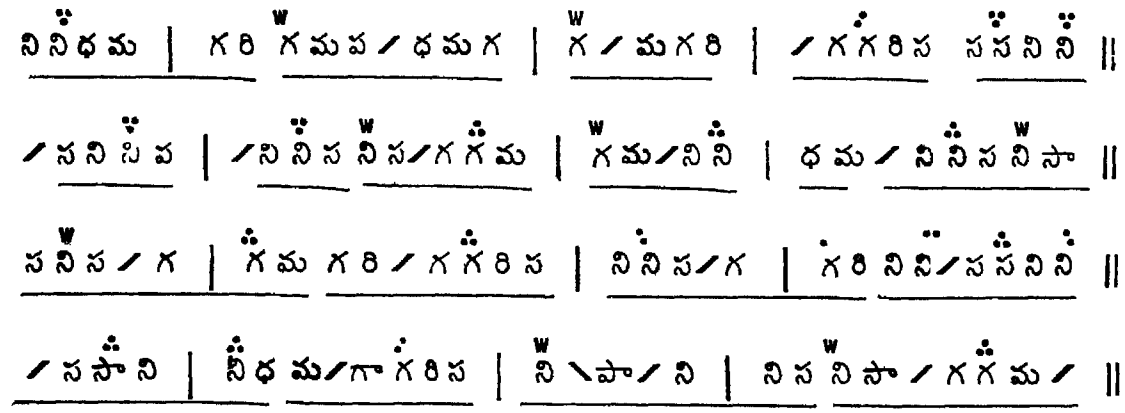

(శ్రీ) నీలోత్పల

సంచారి - మర్యాతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

సా ని ని సా స / గ గ మ | గ రి గ మ గ రి / గ గ రి రి | సా ని ప / ని ని సా సా | ని / గా గ రి సా ని ప | / ని ని / స స ని ని / స స / గ గ | మ మ ని స / గ గ / మా మా | గ మ / వ మ గ రి / ప మ గ రి | / ధ మ గ రి గ రి గ రి సా ని ధ | \ ఘా / ని ని సా సా | స గ గ మ / ధ ప ప మ / ప మ | గ / మ గ రి సా ప / ధ ప మ | మా గ రి గ మ / ప మ గ రి | సా ని / గా గ గ గ | గ రి సా ని \ పా / ని | ని సా సా సా రి | గా మా / ధ ప మ గ / ప మ | గ రి మా గ రి సా సా | పా ప / ని ధ మ మా గ రి | సా మా మ మ గ రి స మ | గ రి / గా రి / ప మ గ రి | సా సా పా / ని ని ని | ని ని ని ని ధ మ గ రి గ మ | ప / ధ మ / ప గ రి గ స రి ని | సా సా ప ని ని స ని స | ని గ రి గ రి స ని స / గ గ | / మ మ / ని ధ \ మా గ మ / ని ని | స స ని స / గ గ / మ మ గ రి | / మా గ రి / మ గ గ రి స / గ |

గ రి ని / స ని ని / స స ని ని | ధ ధ ని ని ధ ధ \ మా గ / మ |

గ రి సా / సా ని ధ \ మా | గ మ ప గ / మ గ గ రి \ సా |

సా / సా ని ని సా / గా | రి / గి మ గ రి / గా గ రి స |

ని స \ ని ధా ని ధ \ మా | గా మ ప / ధ మ ప గ మ ప |

ప మ గ రి సా ని పా | / ని ని / సా సా , ||

రిగిమపధని]　　మేళము 20　నారీరీతిగౌళ　　[వేద (శ్రీ) చక్రము

జన్యము (ఉపాంగము) 1 : హిందోళ

లక్షణ శ్లోకము

వెంగటమఖ　హిందోళ స్త్వౌడవోరాగః పంచమర్ష భవర్జితః
షడ్జగ్రహాణ సంయుక్తో గాతవగస్సర్వదాబుధై :

మూర్ఛన – { ఆరోహణము　స ♭ గ గ మ ♭ ని ♭ ధ ని స
అవరోహణము . సా ♭ ని ♭ ధ మ ♭ గ స .

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము , ఔడవము , పంచమ ఋషభవర్జ్యములు , షడ్జగ్రహము ; ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును

ఈ హిందోళరాగమునకు క్రిందఁ జూపబడిన లక్ష్యములచే రంజనముగల స్వర సందర్భ సంచారముల నెఱుఁగఁ దగును

లక్ష్యగీతము - రుంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

మా ని ధ మ ని ధ ని సా	సా మ గ స సా , ,	సా గ గ మ సా మ గ స
ర త్న సిం హా స నం	తు ర్ప్ తు అ రి రే	అ ష్ట ద ళ క ం ణ ం క
ని ధ ని సా ని ని ని ధ మ	ని ధ ని సా మ గ గ	మా , , మ
క ం మ ళు క్క ం ని క అ	మ ధ్య మ ధ్యా సి ఇ ను	రే రె

అంతరి.

ని ధ ని	సా , మ గ స ని ని స	ని ని ని ధ మ గ గ మ గ స
జ న ని	ఇం ది ర దే వి	జ య చం ద్ర సా . ద రి

జావడ

సా మ గ స మ గ గ మా	మా ధా మ మా ని సా	గ గ మ గ స ని ధ ని సా
ర త్న సిం హా స నం	మ ధ్యా రి రే ప రిం	మి ర వ ల్ లె ము ఉ రి తి
గా స ని ధ ని సా సా	సా గా గ మా మ గ స	సా ని ని స ని ధ ని ధ మ
ది గ్గ జ ఇ త్త	ది వ్యా మృ త ప్పు ఉ ర	సం త త అ భి షే ఎ కు
మ గ గ మా ని ని ని ధ మ	ని ధ ని స గ సా , ,	స ని ని ని ని ని ని ధ మ
న వ ని ధి క్క ర్త రు	జ న క త న యే	తి య ం వ ఇ య ఇ య ఇ య
ని ధ ని స మ మ మ గ స	ని ధ ని స మ గ స గ గ మ	స గ గ మ గ గ మ ని ని స
అ ఇ య అ య ఇ య ఇ య	అ . . . అ	అ . అ

నీ ని ధ మ గ స మ గ గ | మా , , మ ||
అం వొ ఉ ఇ ఎ యె ప ం చ | ఖా ణ ||

ని ధ ని | సా , మ గ స ని ధ ని స | ని ని ని ధ మ గ గ మ గ స ||
జ న ని | ఇ ం ది ర అ దే వి ఇ | జ య చ ం ద్ర సొ ద రి ||

నీ ధ ని స ని ని ని ధ మ | గ గ మ గ స సా , , | నీ ధ ని స ని ని ని ధ మ |
ని చ్చ క అళ్యా ణి | నీ ల వే ణీ | అచ్యుత చ ర ణ |

గ గ మ గ స సా , , | స స మ గ స మ గ గ మా | మ మ ధా మ గ గ మ గ స |
అం బు జ పా ణీ | కు శ ల వ మ్మా త రు | క్కు శ ల ం క రి జె |

సా గ సా ని ధ నీ స | సా మ మ మ గ స మ గ గ | మా , , మ ||
వెం క టే శ్వ ర దీ క్షి | తా్యా చె రె ఎ రె ఎ స క ల | లో క ||

ని ధ ని | సా , మ గ స ని ని స ||
జ న ని | ఇ ం ది ర అ దె వి ||

కీర్తనము - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

నీరజాక్షి కామాక్షి

పల్లవి

నీ	ధ \ మా గ	సా	ని ధ \ మా /	
నీ	ర జా క్షి	కా	మా క్షి	

నీ	ధ ని స ని	సా	/ గ గ మా , ని	
నీ	ర ద చి కు	రే	త్రి పు రే	

2 ధ ని | ధ \ మా గ | సా | ని ధ \ మా / ||
నీ | ర జా కీ | కా | మా కీ ||

నీ | ధ ని స ని | సా | , , ||
నీ | ర ద చి ఖు | రే | , , ||

అనుపల్లవి

సా | సఃనీ నీఃధా | మ గ మా ||
శా | ర దా ర | మా | న య జే ||

నీ | నీఃధ / నీ | సా | గ సా , ||
* సా | ర స చం | ద్రా | న నే ||

\ నీ స గ | సా నీ / స నీ ధా | మా / ని ధ | మా గా స గ మా / ||
వా రి జ | పా దే వ ర దే | శా ర య | మాం త త్వ ప దే ||

నీరజాకీ కామాకీ ॥

చరణము

సఃసా | గా సఃసా | నీ | ధా నీ స ||
గా | రీ హిం | దో | ళ ద్యు తి ||

---

* శారద చంద్రా? (రా అ)

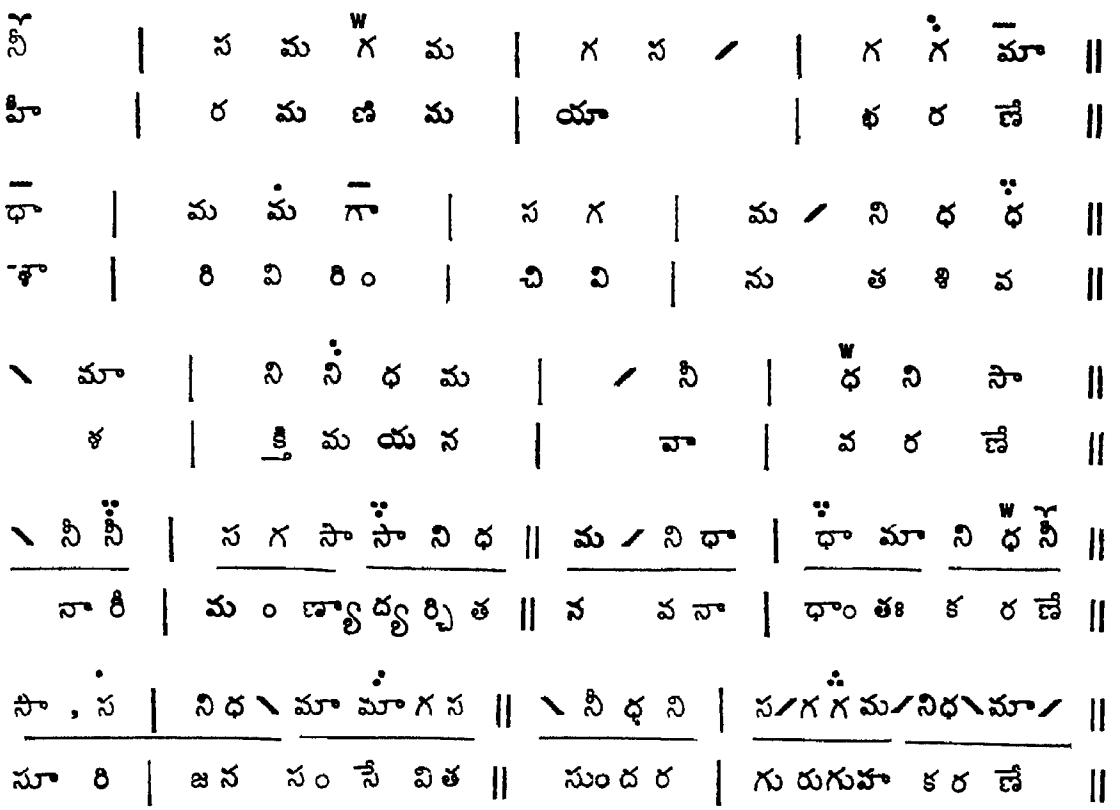
నీ | స మ గ మ | గ స / | గ గ మా ||
హి | ర మ ణి మ | యా | ళ ర ణే ||
ధా | మ మ గా | స గ | మ / ని ధ ధ ||
శా | రి వి రిం | చి వి | ను త శి వ ||
/ మా | ని ని ధ మ | / ని | ధ ని సా ||
శ | క్తి మ య న | వా | వ ర ణే ||
/ నీ నీ | స గ సా సా ని ధ || మ / ని ధా | ధా మా ని ధ నీ ||
నా రి | మ ం డ్యా ద్య ర్చి త || న వ నా | ధాం తః క ర ణే ||
సా , స | ని ధ / మా మా గ స || / నీ ధ ని | స / గ గ మ / ని ధ / మా / ||
సూ రి | జ న సం సే వి త || సుం ద ర | గు రుగుహా క ర ణే ||

స్వ ర ము

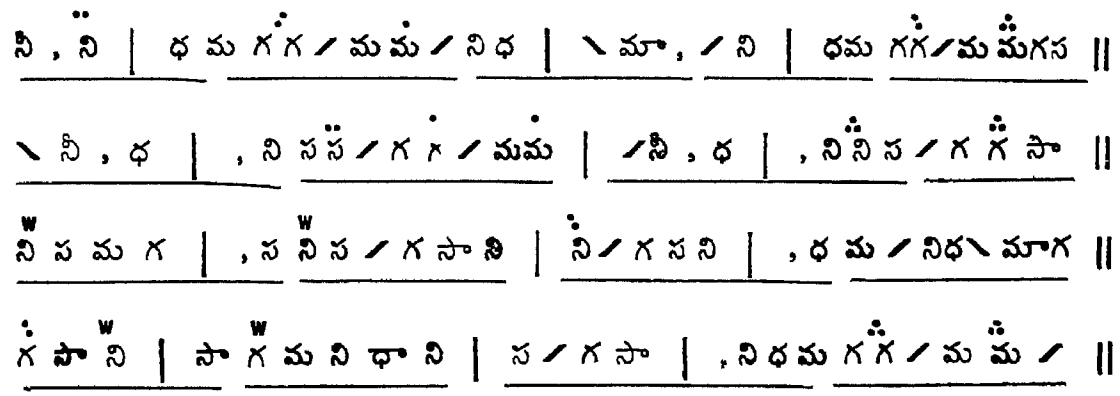
నీ , నీ | ధ మ గ గ / మ మ / ని ధ | / మా , / ని | ధమ గ గ / మ మ గ స ||
/ నీ , ధ | , ని స స / గ గ / మ మ | / నీ , ధ | , ని నీ స / గ గ సా ||
నీ ప మ గ | , స నీ స / గ సా నీ | నీ / గ స ని | , ధ మ / ని ధ / మా గ ||
గ సా నీ | సా గ మ ని ధా ని | స / గ సా | , ని ధ మ గ గ / మ మ / ||

నీరజాక్షి ॥

చౌక వర్ణము - అటతాళము - రామస్వామి దీక్షితులు

రమ్మనవే త్యాగరాజసామిని

పల్లవి

, ధ / నీ , ధా నీ ధ | \ మా , నీ స ని ని ధ ధ | ధా నీ స ని | ప సా , ||
రం మ్మ | న వే | త్యా | గ | ||

, సా స మ మ గ మ మ గ | సా , స ని ధ ని ని ధ ధ | ధా నీ సా ని | / సా , ||
రా జ | సా మి | నే | డూ ||

అనుపల్లవి

నీ , నీ ధ మా | మ గ సా స మ మ ని ధ | ధా నీ సా ని | సా , ||
కో మ్మా | మ న వి చే | యో | వే ||

, స ని స గ సా , ప ని | ధ ధ ని ని ధ మ గ మ ని ధ | మ గ గ మ | మ గ సా ||
యో రి | న ది | చ్చే | నే ||

ముక్తాయి స్వరము

స గ సా ని ధ నీ స మ గ | సా ని ధ నీ స ని ని ధ మ | / నీ ధ ని | సా నీ స ||
మ గ స / మా మ / ధా మ మ | ని ధ మ ని ధ నీ స గ సా | ని ని ధ మ | మ మ గ స ||
ని ధ / — (రమ్మనవే)

చరణము

మా గ గ మా మ గ సా | స ని స గ స మ మ గ సా | స ని ధ ధ | ని సా ||
మ న సు తె లి | సి న వా | అ | డే ||

స్వరము

1 సా , , , | నీ ధా ని సా | ని ధా ని | , స గ గ || మన

2 సా స ని ధ నీ ని ధ | ని సా స ని ధ ని స ని నీ | ధ మ ని ధ | ని స గ గ || మన

3 సా స నీ , ధా ని ని | సా ని ధ ని ని స నీ ధ | మ నీ ధ | ని సా స ||

మా గ సా స ని ధా ని | ని స మ గ స మా గ స గ | సా ని ధ | ని స గ గ || మన

4 నీ స ని నీ ధా ని స | ని స సా గ స ని స ని | ధ ని ని స | , నీ స ||

నీ , ని ధ మ నీ ని | ధ ని ని సా స ని ధ మ ని | ధా ని స | ని సా స ||

ని ధా ని ని స సా గ | సా మ గ సా మ గ గా | మ మ గ స | మ గ గ మ ||

నీ ధ ని సా ని స సా | గ స ని స గ సా స ని ధ | మ నీ ధ మ | గ స గ గ || మన

నంచారి _ ఏకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

స స గ గ | మ మ గా | మ గ స స | ని ని సా | సా స ని |
ధా ని ధ | మా ని | ధ ని సా | స గ గ మ | మ గ మ మ |

గ్మ మధమ | మ్గసా | గగ్/మమ్ | /నిధ\మా | గమ/
నిధ | \మాగ్మ | /ధమగస | /మామా | గగ్/మమ్ |
గ్మ మ/నినిం | ధధ్మమ | గ్మ మ/నిధ | మ్/ధమగ |
సగసస్ | నిస/మమ్ | గానిస | /గగ్సా | నిసని ధ్ |
\మా/నిని | సనిసమ | గమనిస | /ధమగస |
స/నినిని | నినిధమ | స/ధధధ | ధమమ్గ | /మగ
సని | స/గస/మ | గ్మనిస | నిగసగ | నినిం/సస్ |
గగ్మమ్ | /నిధమస | నిధధమ | మ్గమమ్ | గ\సాస |
గాసా | నిసా | గామా | /నిధా | మానిం | ధనిసా |
సాస్ని | స/గ\సా | సాసస్ | నిధమ/ని | ధా\మా |
మ్గసగ | \సాసా | నిధమని | ధనిసస | గగ్సస |
స/గగ్మ | /నిధమని | ధనిసస | స్నిస/గ | సస్
/మా | మగసస్ | నిసగ\స | ,సనిస | నిధాధ్ |
మ/నిధమ్ | ,గసమ | గ\సాస | మగసని | ధమగస |
గమ/నిం | నినిసా | /గసనిధ | మ/నిధమ | గాసా |
నిధమని | ధని/సా | సా, ||

రిగిమపధని] మేళము 20 రీతిగౌళ [వేద శ్రీ చక్రము

జన్యము (ఉపాంగము) 2 నాగగాంధారి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి సంపూర్ణా నాగ గాంధారీ ఆరోహేచ గవర్జితా,
షడ్జగ్రహా సర్వకాలే గేయాగాయక సత్తమైః

మూర్ఛన :— { ఆరోహణము స రి మ♭ గ మ ప ధ♭ ని స
అవరోహణము స ని♭ ధ ప మ♭ గ రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, ఆరోహణమందు గాంధారవర్జ్యము, ఎల్లప్పుడును గానము నేయఁదగును

ధ ప ని స, ధ మ ప ని స రి స ని ధ ప ని స రి స గ మ ప స
ధ గ మ గ రి స, ప గ మ గ రి స స గ గ రి స, ని స గ గ గ గ గ రి స,

ఇది ఈ నాగగాంధారీ రాగమునకు విశేష ప్రయోగములుగా నున్నవి.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

గ రి రీ సా ని ధా ని ధ ప మా	పా నీ స స స రి మా గ రి సా
రె ఎ థుం మి మ్మ ర్ధూ రీ	నం నం వి ధ జ అ తీ జ అ తీ
గా మా పా గ మ ప గ మ గ రి స	మ గ రి స గ రి రీ స ని స ని ధ ప
సౌం ద ర్య త రు ణ ఇ మ ణి ఇ	ల కు ఉ మి స రి సం మ అ ను
ప ధ ని స గ రి స రి నీ ధ ప ని స	రి సా ని ధ ప ధ ప మ ప మ గ రి స
క ర వు ని మి ర వ ల్ లే జ ణు	రే ఎ ఎ రె ఎ అ ఇ స చ రి త్ర

ఝావడ

గ గ మా పా ధ ప ధ గ మ గ రి స	గ రి రీ సా నీ సా ని ధ ప మ
అ రె గౌ ళ చో ళ మ రా ట	బం గా ళా క ర్ణా ట కా ది
పా నీ సా గ గ గ గ రి గ మ గ	రి స గ రి స ని సా , ని ధ ప మ
రా జం న్యా ని త వి చి త్ర	క ర ని కు రు ం ం ం ం ం బ
పా ని సా స గ మ ప గ మ గ రి స	గా మ పా ప ్ని ధ ప మ గ రి స
బడ్కి ఖా చ హా ర పు ని రె ఎ రె ఎ	ర ఉ ణూ రె అ త
ని సి గ గ గ గ గ మ ప గ మ గ రి స	గ రి రీ స ని స ని ధ ప మ గ రి స ‖
చ రి తు రె యయన మొ ఒ న మొ ఒ	శ్రీ వెం క ట నా య క ‖
గ రి రీ సా ని సా ని ధ ప మా	పా నీ స స స రి మా గ రి సా ‖
రె ఎ థుం మి మ్మ ర్ధూ అ రీ	నం నం వి ధ జ అ తీ జ అ తీ ‖

కీర్తనము - రూపకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

మన్నారురంగదేవా

పల్లవి

, మ	మ గ రి రి	, గ	గ రి సా గ రి ‖
మ	న్నా రు రం	గ	దే వా శ్రీ ‖
మా	పా ధా	ప మ	ధ ప మ గా ‖
మ	న్నా రా	య ణు	డు గా వా ‖
రి గ మ	మ గా రి రి	, గ	రీ సా ‖
శ్రీ మ	న్నా రు రం	గ	దే వా ‖
మా గ రి	గ మ మ ప ధ ప ని ప	రి మ గ రి	ని ధ ప మ గ గ రి గ ‖ మా
మ న్న న	గు రు గు వా దా నుడౌ	న న్నే	లుముక రుణిం చుము ‖ మ

అనుపల్లవి

, ధ ప	మ గా రి గ	, ధ	మ రి గ మ ‖
పు	న్నా గగాం	ధా	రీ ళ ‖
పా	ధ ప ప ని	ప రి	ప ని ధ ప ‖
భూ	వి భు వై	కు	ణ వొ డ మి ‖
, మ ప	ధా ని ప	రి మ గ	రి స ని రి స ‖
క	న్నా క యి	వి	శ్వ రూ . పు ‖

/ గ రి | స ని ధ ప | మ ప | మ గ రి ||
గ ను | పి ం చి న | ఘ ను | డు గ దా ||

మ ప గ మ | గా రి స ప ధ / రి స | గ గ రి గ | / మ గ గ రి స స / ప ప ||
అ న్నుల | మిన్నగు ద్రో వ ది | ఉ న్న త | మొ అ లి డి న ం నె ||

స ని ధ ప | ధ ని స రి / మ గ రి స | మ ప ని స | ని ధ ప మ గ రి స రి ||
స న్న వ | లా వ ద య నో స గి న | మ న్నె దొ | ర ని వు గ ద (శ్రీ) ||

స్వరము

మా , మ | గరి / మగగరి / సగ | రి , స | , రి / మ గ రి / గ గ రి |

సా , ని | ధ ధ / రి స ని ధ ధ ప | ని సా గ | , రి మ గా గ రి ||
స / గ రి స | ని స / ప ప ధ పా ధ | గ / మ గ గ | రి రి సా ని ధ ప మ |

ప ధ ని స | / గ రి / మ గ మా గ రి | సా ని ధ | ప మా గ గ రి స రి ||

మన్నారు రంగదేవా ॥

నంచారి - రగణమర్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సా గ రి రి | సా ని | సా ని ధ ప మ పా |
ని సా రి రి | మా గ రి | సా సా స / గా గ |

నీ సా రి రి | మా గ రి | సా సా స / గా గ | రి గ / మ గ గ రి సా |
గా మా | పా గ మ పా గా | మా గ రి సా గ మ | గ / మ గ రి |
సా గ రి రీ సా | నీ స నీ ధ పా ప మ | ప ధ రి స | ప మ ప ధ నీ స
గ రి | స రి స నీ ధ ప గ రి | రీ సా | నీ స / గ రి స రి \ నీ |
సా సా గ మ పా | / ధ ప / ధ గ | / మ గ రి స గ రి స స | రి రి ని
ని / స స స / గ | రి మ గ | మ ప గ / మ గ రి స గ | మా పా ప /
స ని ధ | వ మ గ రి | సా / పా నీ ప ని | స గ గ గ / మ గ రి స |
గ రి రీ | స నీ సా నీ ధ పా | పా / నీ ధ ధ \ మా | పా / నీ |
ధ మ పా నీ సా | స / గ గ రి స / రి ని ధ | ప మ ప ని | స / గ
రి స సా \ నీ | ని స నీ ధ ప ప ధ ని | సా సా | గ రి స రి నీ ధ ప |
ని స రి సా ని ధ ప | ధ ప \ మా | ప ప సా నీ ధ ప ప | \ మా గ రి
/ గ రి స రి | \ నీ స రి | నీ స / గ రి / మ గ మ ప | ధ / ని ప
స నీ ధ / రి స | నీ ధ నీ స | / గ రి / మ గ రి స / రి స ని |
, ధ ప / నీ సా స | ని ధ పా | మా గ రి సా గ రి | రీ \ నీ స గ రి నీ |
గ రి స ని | రీ గా \ సా , ||

రిగిమపధని] మేళము 20 నారీరితిగౌళ [వేద (శ్రీ) చక్రము

(జన్యము ఉపాంగము) శ ఆనందభైరవి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి. ఆరోహే ఋషభం త్యక్త్వా ధవక్రాంచ సమాచరేత్
సంపూర్ణా సగ్రహోపేతా భవేదానంద భైరవీ

మూర్ఛన

ఆరోహణము స ♭గ గ మ ప ♭ధ ప స ♭ని స

ఆవరోహణము సా ♭ని ♭ధ ప మ మ మా ♭గ గ రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, ఆరోహణమందు ఋషభవర్జ్యము, దైవతవక్రము, ఎల్లప్పుడును గానముసేయదగును

ఈ ఆనందభైరవి రాగమునకు మా, గా, ని, సా, ఇవి జీవస్వరములును, న్యాసములునుగా నున్నవి

గ / మా, \ ని / గా రి / గా, గ మ / ధ ప \ మా, పా సా \ పా,

ఇవి మొదలయినవి రంజింపుగల సంచరింపులు

ప / ని ని సా, స ని ధ ని స, ఇటువంటి ప్రయోగములుకు గలవు

వెంకటముఖి విలసిల్లినకాలములకు పిమ్మట రమారమి నూటయేబది సంవత్సరములుగా నీయుపాంగ రాగమైన ఆనందభైరవికి, యెటులనో పంచశ్రుతి ధైవతము బట్టుటయు నొక్క వాడుకగా కలిగియున్నది

వాడుకలోపట్టెడు పంచశ్రుతి ధైవత ప్రయోగ వివరములను క్రింద కనుపఱచెద

సా ని ♮ ధ పా సా ని ♮ ధ ని పా, స ♮ ధ ని ♮ ధ ప,

స ♮ ధ ని ప, ప ♮ ధ ని ♮ ధ ప, ప ♮ ధ ని ప, ప ని ♮ ధ ప,

స ని ♮ ధ ని సా,

శుద్ధ ధైవత ప్రయోగ వివరములు

స / ♭ ధ ప మ, ప / ♭ ధ వ మ, మ / ♭ ధ ప మ

స ని ధ \ మా, స ని ధ ప మా ఈ రెండు ప్రయోగములందు రెండు ధైవతములను బట్టు వాడుక కలిగియున్నది గీత ప్రబంధములుదప్ప కీర్తన వర్ణ రాగాలాపన పల్లవుల యందు మాత్రము మంద్రస్థాయి నిషాదమునకు క్రింద సంచరింపులుగల వాడుకలేదు

గమనిక రక్తిరాగమైన ఆనందభైరవి మూర్ఛనయొక్క ఆరోహణమందు స గ గ మ — యనియు అపరోహణమందు మ మ మా గ గ రి స, యనియు ఇంట ఇంటగా, గాంధార మధ్యమములఁ గనిపించియుండుటచేత గాంధారమధ్యమములు యీ రాగమునకు మిగుల రంజనము గలిగించు స్వరములే మూడయిన మధ్యమములో మూడవ మధ్యమము దీర్ఘస్వరముగా నిరూపించియుండుట గాంధారముకన్న మధ్యమము విశేషరంజనము గలిగించు స్వరమని యభిప్రాయము

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

ని సా	మ గ గ రి స ని ని సా ,	నీ స గ గ మ గ గ రి స
జ య	జ్జ గ తి తుమి ధీ రూ	దీ న మం దా అ , రు

స వ ప ప మ మ గ గ రి మ	స ని నీ స ని స గ గ మ	ప ధ ప మ ధ ప మ మా ,
ప ర వి భ అ భు	ప ర మేళ కృ పా . భు	పా ప స ం మో రూ

ని స గ గ మ ప మ గ రి స	సా ని ని ని పా ని ధ మ	మా గ గ రి సా
క ఉ ము ది స ం ధ రు ఉ	రే ఎ రె కం ద ర్ప	ద ర్ప మా రూ

జావడ

స సా	స ప పా వ ప ధ ప మా	గ రి గ మా మా , ,
అ రె	భు వ నై క మో హ నా	ను ఉ భ ట ం గా

ని స గ గ మ ప మ గ రి స	రి స ని నీ సా , ,	ని స గ గ మ ప మ గ రి స
క ర క లి త సా ర ం గ	ధృ త భు గం గా	అ అ ఇ య ఇ య

నీ స గ గ మ ప మా ,	స స్ స్ స్ సా ని ధ ధ ప మ	గ గ మ ప మ గా గ రి స
య య్య అ ఇ య ఇ యే	చ తు ర వే ద తు ర ం గ	త్రి పు ర మ ద భ ం గ

స గ రి సా ని ధ ని స	ని ధ ధ ప మ గ రి ॥
పా ర్వ తీ వా మాం గ	రా మ లిం గ అ ॥

ని సా	మ గ గ రి స ని ని సా , ॥
జ య	జ్ఞ గ తి తు మి ధీ ఇ రూ ॥

కీర్తనము 1 - తిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

గురువిషయములో ద్వితీయా విభక్తిగల కీర్తనము

మానస గురుగుహారూపం భజరే

పల్లవి

మ పా ధ ప మ గ రి	గ మ పా . మ మ గ మ పా మ	గ రి సా గ రి గ మ ‖
మా న స గు రు	గు హా రూ ప ం	భ జ రే రే ‖
2 ,, ,,	,, ,,	గ రి సా / రి సా ని ‖
,, ,,	, ,,	భ జ రే రె ‖
నీ ని స ని / మ గ రి	/ గా మ గ మ పా , పా ధ ప	మ / పమ గ రి గ రిగమ ‖
మాయా మ య	వ్యా ప్తా పం	త్య జ రే రె ‖

మానసగురు ॥

అనుపల్లవి

సా ప ప సా	స మ గ రి సా	/ రి సా ని ని స ప ప ‖
మా న వ జ	న్మ ని సం ప్రా	ప్తే స తి ప ర ‖
సా ని ధ ప ధ	ని ఏ ధ ని ధ ప / ధ ప	మ / పమ \ గ రి గ రిగమ ‖
మా త్మ ని ని ర	తి శ య సు ఖ ం	ప్ర జ రే . రే ‖

(మానస)

చరణము

సా గ గ మా | మ పా మ గ రి స ని | స గా మ పా ||
స త్వ గు ణో | పా ధి స హి త | స దా శి వం ||

సా ని ధ పా ధ ప | మ మ గ రి గ రి \ సా , ని | ని ని స ని ని సా ||
స్వా వి ద్యా | స మే త జీ | వో ద్భ వం ||

పా సా స మ | గ రి గ రి సా , ని | ని ని ధ ని సా ||
త త్వం తా | మ స యు త వి | శ్వ వై భ వం ||

సా ని ధ ని ప | స \ పా ధ ని ప | మ గ / ప మ గ రి సా ||
తా ర కే శ్వ | ర మా న ం ద | భై ర వం ||

సా సా / సా స స స స సా | / గా రీ స రి స ని ని సా ||
న త్వా శ్రీ గు రు చ ర ణం | కృ త్వా నా మ స్మ ర ణం ||

పా సా ని ధా ప / ధ ప మ | గా మా ధ పా మ గ రి గ మ ||
జి త్వా మోహా వ ర ణ ం | మ త్వా త్వ దే క శ ర ణ ం ||

మానస గురుగుహ ॥

కీర్తనము - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

దండాయుధ పాణిం

పల్లవి

సా | సా ని ధ | పా | పా , ||
ద ం | డా యు ధ | పా | ణి ం ||

/ ధప | మగ మపామ | మగ / పమ | గరిసా, నీ ||
దం | డితదై | త్యా | క్షేణిం ||

/ గరి | , గ / మా | పధ | పా , ధ ||
దయా | నిధిం | భజ | రేహ్మా ||

పసప | సగరిస | రిస | నిధ / నీ ||
దయ | పతతం | సుర | విసుతం ||

అనుపల్లవి

సా | సా , స | పప | పా , ప ||
చం | డాంశు | శత | కోటి ||

/ నీ | నీ నీ | స / గ | రిగరి సమ ||
సం | కాశం | జగ | దీశమ ||

గరి | సనిధప | రిస | నిధపమ ||
ఖం | డరూప | మం | డజమణి ||

సని | ధపమగ | మా / ధప | మగరిస ||
మం | డలమయ | కుం | డలాది ||

మాగరి | , / గరిసనిసా ॥ గారిగ | మాపగ మామా ||
మండితా | ంగసుకుమారం ॥ ఖండిత | తారకభూరం ||

పసనిస | నిసగరి సానీ ॥ రిసనినీ | ధధపమ పసనినీ ||
ఖండిత | తరనవవీరం ॥ చండిశే | శావతారం ॥

దండాయుధ ॥

చరణము

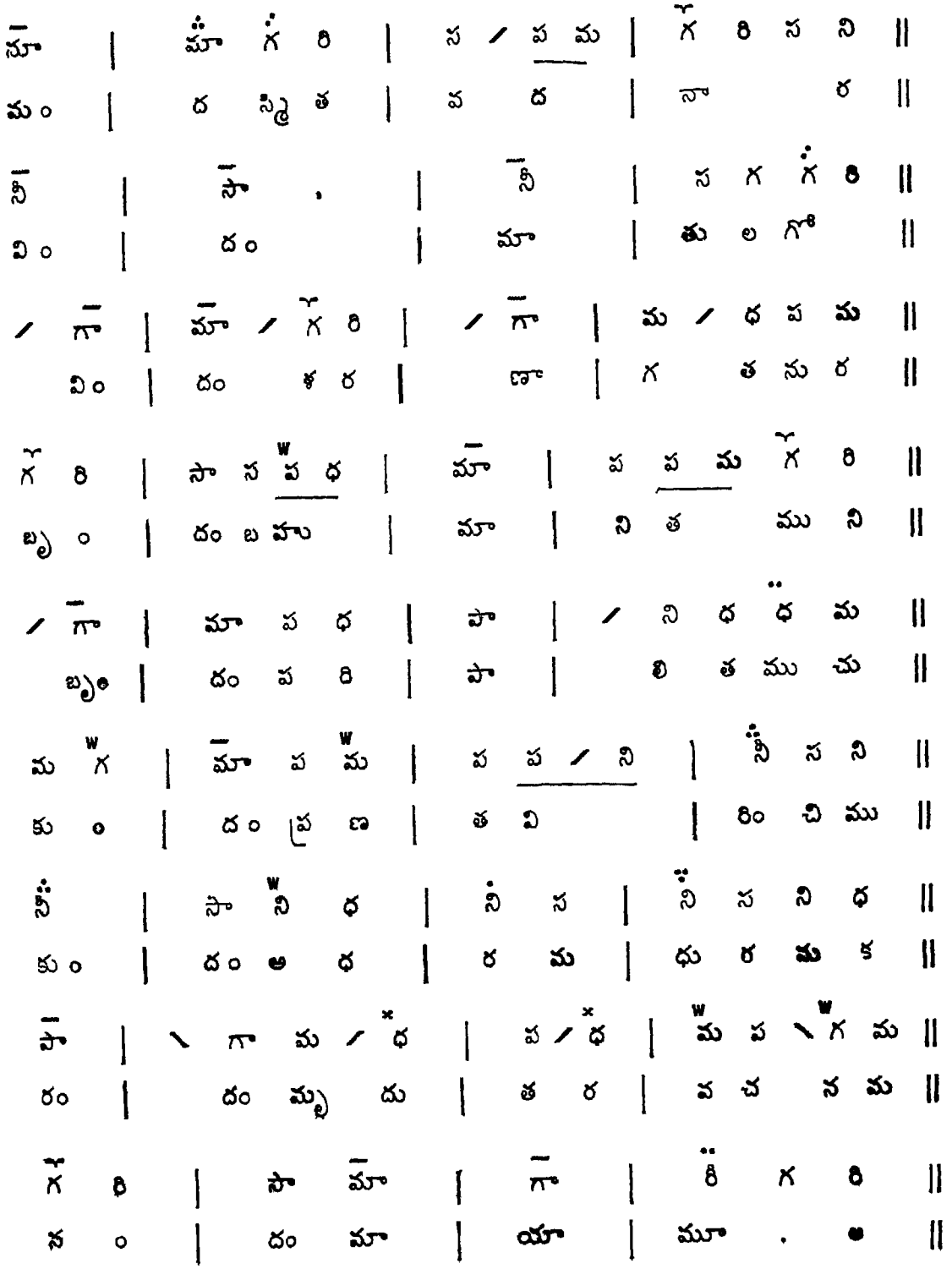
నూ | మూ గరి | స / పమ | గరిసని ||
మం | దస్మిత | పద | నా ర ||
నీ | సా . | నీ | సగగరి ||
వి ం | దం | మా | తులగో ||
/ గా | మా / గరి | / గా | మ / ధపమ ||
వి ం | దం ళర | ణా | గతనుర ||
గరి | సా స పధ | మా | పపమగరి ||
బృ ం | దం బహు | మా | నితము ని ||
/ గా | మా పధ | పా | / నిధధమ ||
బృం | దం పరి | పా | లితము చు ||
మగ | మా పమ | పప / ని | నీ సని ||
కు ం | దం ప్ర ణ | తవి | రిం చి ము ||
నీ | సా నీ ధ | నీ స | నీ సని ధ ||
కు ం | దం ఆ ధ | ర మ | ధు ర మ ళ ||
పా | / గా మ / ధ | ప / ధ | మ ప / గమ ||
రం | దం మృ దు | త ర | వ చ న మ ||
గరి | సా మా | గా | రీ గ రి ||
న ం | దం మా | యా | మూ . . ||

స ∖ ని | నీ , | స ∕ పమ | గ రి రిగ ∖ సా ||
ఈ ం | దం | స్కం | దం ||

గ రి | ∕ గా స | సా | పా ప ప ||
శ ం | దం పృ | థి | వ్యా త్మ క ||

పధ ప | మా ∖ గగ | మా | ప మ గ రి ||
గ ం | ధం గ గ | నా | త్మ క సు మ ||

∕ గా | మా సా | ∕ ధ ప | మ మ ∖ గ రి ||
గ ం | ధ ం వా | యు మ | య ధూ ప ||

గ ∕ పమ | పా పా | ∕ ని ధ | ప ∖ మా ప ||
గ ం | ధం వ | స్తా మ | య దీ వ ||

సా , ∖ ని | నీ స ∕ గ | రి ∕ గ రి | స నీ స మ ||
బృ ం | దం అ మృ | తా | త్మ క ర ప ||

గ రి | సా పా | ∕ ధ ప | మ గ మ పా మ ||
బృ ం | దం (శ్రీ) | గు రు | గు వా మా ||

గ రి | సా , ||
వ ం | దం ||

సా ∕ గగ | రిగమప సా , ని ॥ సనిధప | పమగరి | నిసాస ||
సుం దర | కర చర ణా ర ॥ విం దం | ర థ గ జ | తు రం గ ||

నిస ∕ గగ | ∕ మమ ∕ పప ∕ నినిసా ॥ నిసమ | గరిసా సరిసని ||
బృం దం | స త్య జ్ఞా నా ॥ నంద మ | తి స్వ చ్ఛం దం ||

దండాయుధ ॥

కీర్తనము శ్రీ - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

త్యాగరాజయోగవైభవం

పల్లవి

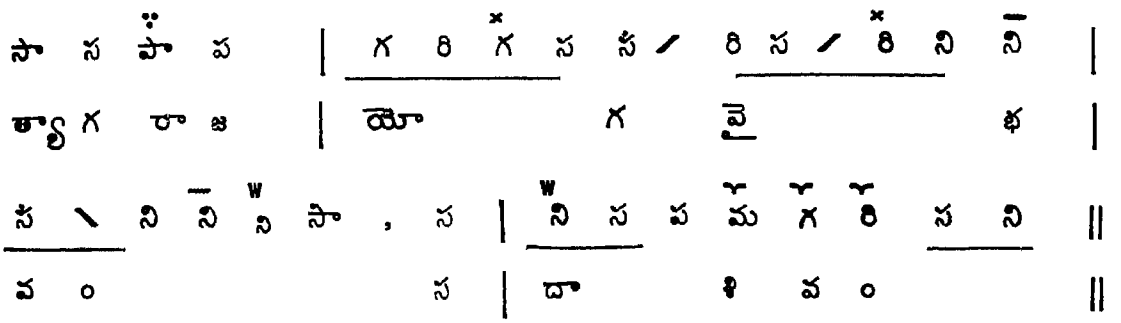

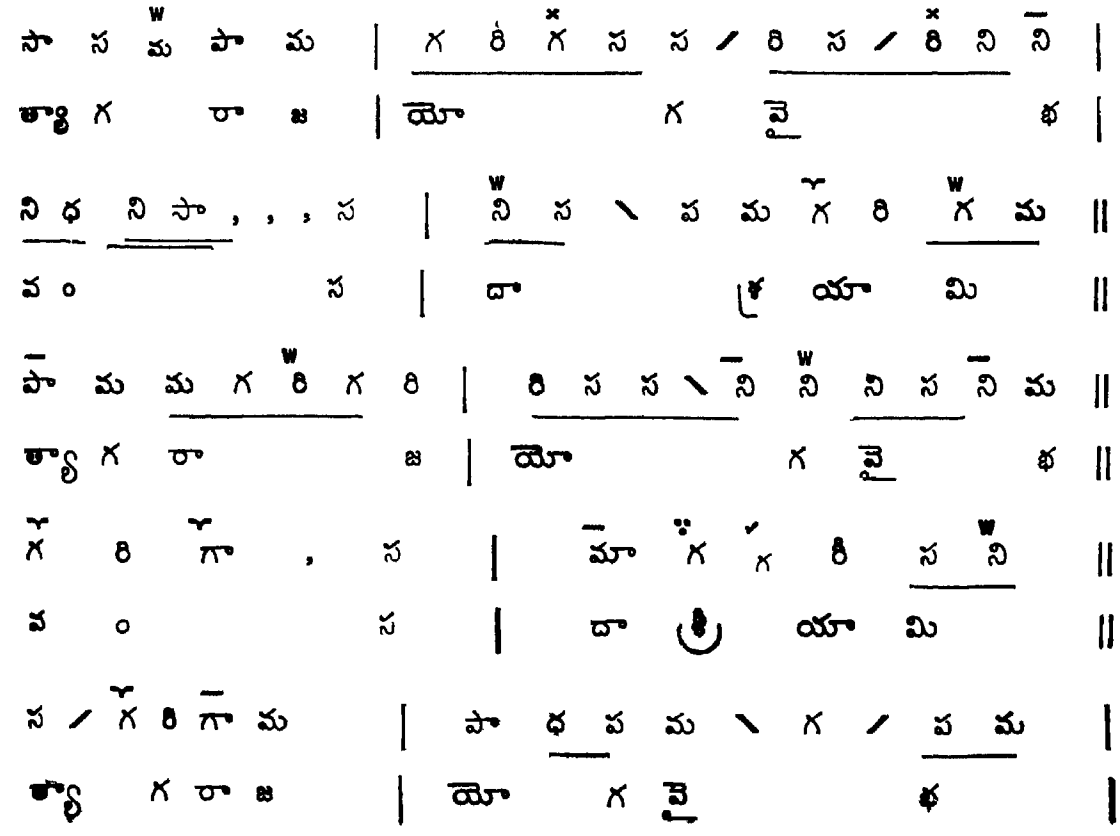

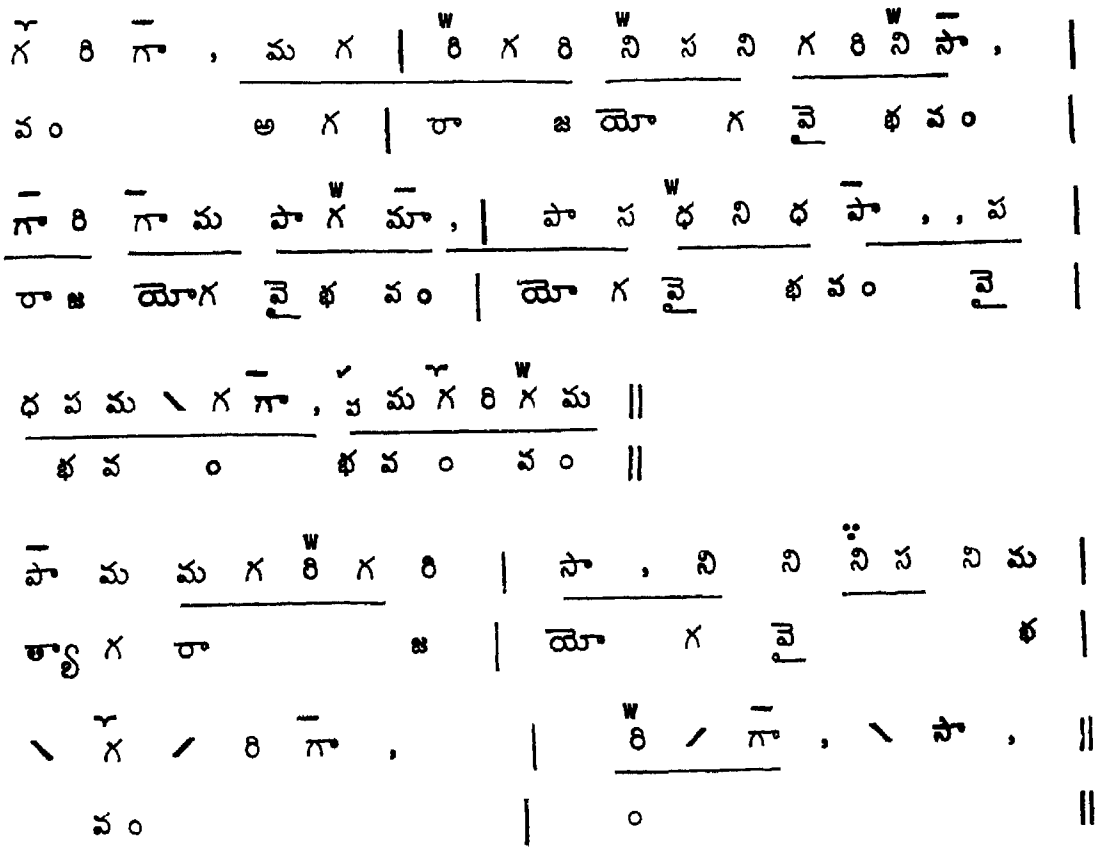
గ రి గా , మ గ | రి గ రి ని స ని గ రి ని సా , |
వం అ గ | రా జ యో గ వై భ వం |
గా రి గా మ పా గ మా , | పా స ధ ని ధ పా , , ప |
రా జ యోగ వై భ వం | యో గ వై భ వం వై |
ధ ప మ \ గ గా , ప మ గ రి గ మ ||
భ వ ం భ వ ం వ ం ||
పా మ మ గ రి గ రి | సా , ని ని ని స ని మ |
త్యా గ రా జ | యో గ వై భ |
\ గ / రి గా , | రి / గా , \ సా , ||
వ ం | ం ||

చరణము

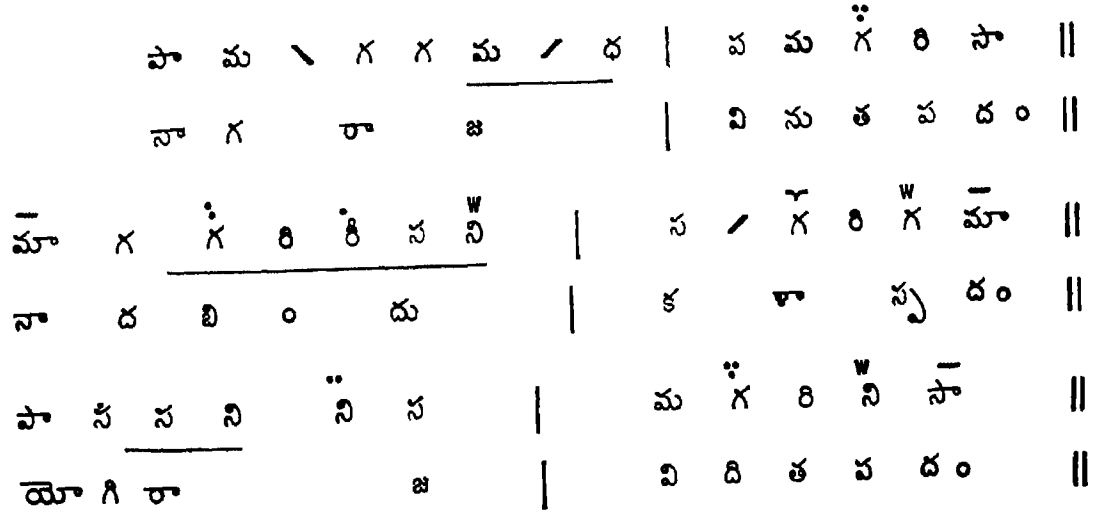
పా మ \ గ గ మ / ధ | ప మ గ రి సా ||
నా గ రా జ | వి ను త ప దం ||
మా గ గ రి రి స ని | స / గ రి గ మా ||
నా ద ల ం దు | క ళా స్ప దం ||
పా స స ని ని స | మ గ రి ని సా ||
యో గి రా జ | వి ది త ప దం ||

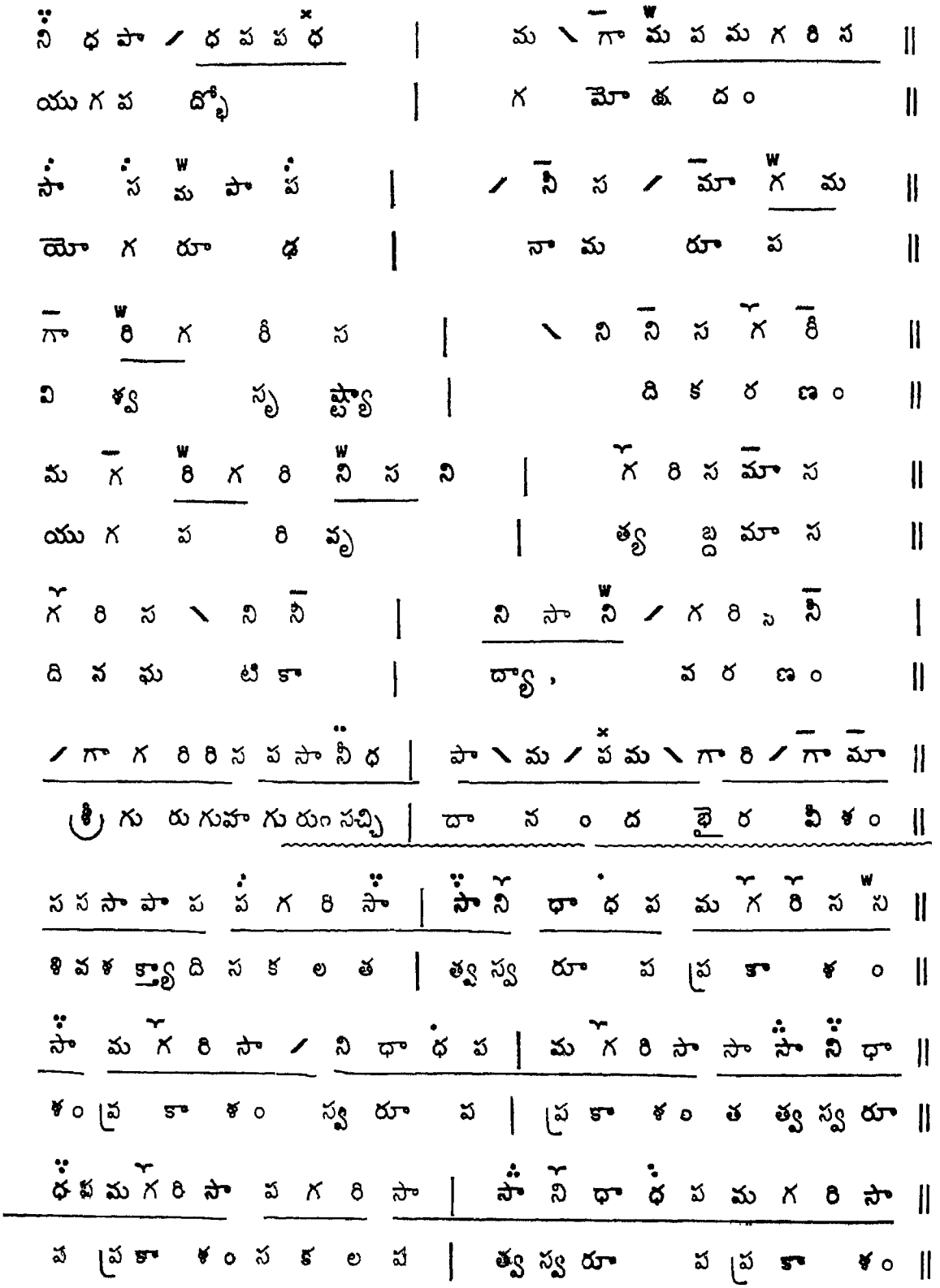
నిధపా ధపపధ | మగామపమగరిస ||
యుగప దోళ | గమోహద ం ||
సాసమపాప | నిస మాగమ ||
యోగరూధ | నామరూప ||
గారిగరిస | నినిసగరి ||
విశ్వసృష్యా | దికరణం ||
మగరిగరినిసని | గరిసమాస ||
యుగపరివృ | త్యబ్దమాస ||
గరిసనినిస | నిసాని గరిసనిస ||
దివముటికా | ద్యా, వరణం ||
గాగరిరిసపసానిధ | పానమపమగారిగామా ||
శ్రీగురుగుహాగురుంసచ్చి | దానందభైరవీశం ||
సపసాపాపప పగరిసా | సానిధాధపమగరిసస ||
శివశక్త్యాదిసకలత | త్వస్వరూపప్రకాశం ||
సామగరిసా నిధాధప | మగరిసాసాసానిధా ||
శంప్రకాశం స్వరూపప | ప్రకాశం తత్వస్వరూ ||
ధపమగరిసా పగరిసా | సానిధాధపమగరిసా ||
పప్రకాశంసకలప | త్వస్వరూపప్రకాశం ||

సస సా సా స గ రి సా | సా ని ధా ధ ప మ గ రి స ని ||
శివ శ క్యా ది స క ల త | త్వ స్వ రూ ప ప్ర కా శం ||

త్యాగరాజ యోగ వైభవం॥

కీర్తనము 4 - మిశ్రపతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

ఆనందేశ్వరేణ సంరక్షితోహం

పల్లవి

పా , సా స ని | ధ ని ధా పా ధ ప | మ గా మా ప మ | గ రి సా ప మ ||
ఆ నం దే | శ్వ రే ణ | సం ర క్షి | తో హం (శ్రీ) ||

పా , సా ని స రి స | ని ధా పా ధ ప | మ గా మా ధ ప ప మ | గ రి సా ని ||
ఆ నం దే | శ్వ రే ణ | సం ర క్షి , | తో హం ని ||

స గ రి గా మా | పా మ మ గ మ పా మ | గ రీ గా , | సా , , ని ||
త్యా నం ద | రూ పో | స్మి | బ్రం ||

స గ గ / మా మా | పా మ మ గ మపామ | గ రీ గా , | రి గ \ సా , , ||
స్మి నం ద | రూ పో | స్మి | ఈ ||

అనుపల్లవి:

సా , సా పా | మ పా , పా \ స ని | ని , సా మా | గ రి సా రి ||
ఇ ష్టా న ప్ర | దా న గు | రు గు హ | రూ ప చి ||

సా , నీ ధా | పా ధ ధ ప మా | గ రి సా \ నీ | ని గ రి గా మా ||
దా నం ద | నా థ , స్వ | రూ వ ప్ర | కా శే న ||

ఆనందేశ్వ ॥

చరణము

స సా పా పా | , పా ప ధ పా \ మా | \ గా మా , ద ప మ | గ రి సా ని ||
అ వ య వ | త్ర యా | మి తే న | ని త్యే న ||

స / గా గా మా | గ రి సా ని | సా / ధ ప / ధ మా | గ గా మా మా ||
అ వ స్థా | త్ర య సా | క్షి ణా మి | ళు ద్దే న ||

ప సా నీ ధా | పా , పా గ మ | పా , / ని నీ | స నీ సా సా ||
భ వ పం చ | కో ళ వ్య తి | రి క్తే న | బు ద్ధే న ||

/ గ రి సా సా | సా , నీ ధా | పా ధ ధ పా మా | మ గమపమా గ రిసా ||
శి వ స చ్చి | దా నం ద | రూ పే ణ | ము క్తే న ||

స / ధ ప మ గ రి గ | మా , గ రి స ని ॥ స మా గ పా మా ప ని నీ స |
ప్ర వ ణ మ న న ని | ది ధ్యా స న ॥ స మా ధి ని ష్ఠా ప రో ఽ హ ము ||

/ గ రి స స రి స్ర సా ని నీ స సా ॥ స పా ద మ ప మ గ రి ని స / గ గ మ ||
భ వ స్వ మా త్రా వ శే షి త ॥ ప్ర కా శ మా న మ హే శ్వ రే ణ ||

ఆనందేశ్వరేణ ॥

కీర్తనము 5 - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

నవావరణ పూజాక్రమములో ప్రథమావరణ కీర్తనము

కమలాంబా సంరక్షతుమాం

పల్లవి:

పధపామగమపామ	గరిసానీ	, నిసా/పమ	గరి/గామా ॥
కమలా ం	బా సం	రక్షతు	మాం శ్రీ ॥
2 ,, ,,	,,	,,	గరిసానీ ॥
,, ,,	,,	,,	మాం మ్మా ॥
సగా గామా	పధపామా మపామ	గరిగమపమ పగరి	గా ,, స ని ॥
త్కమలా	నగరని	వాసి నీ	మ్మా ॥
2 ,,	,,	గరిగమపమ పగరి	గా, సా, ॥
,,	,,	వాసి నీ	ఈ ॥

అనుపల్లవి

పమపసాపా	పధపామగమా	ప/ధమగగమా	పమ/నినినిసా ॥
సుమనసారా	ధిజాబ్జముఖి	సుందరమనః	ప్రియకరసఖి ॥
సనిసమరిగ	రిసానిధపా	సాసనిధ/నిప	నూధపపమగరిగమ ॥
కమలజానం	దబోధసుఖి	కాంతాతార	పంజరశుకి ॥

కమలాంబా ॥

చరణము

పధపామగమపామ | గరిసనీసనీ | స , సానీ | గరిగామా ||
త్రిపురాది | చక్రేశ్వ | రిఅ | ణిమాదిసి ||

పాధపామగ | మపమాగరిసనీ | నీ,సా/పమ | గరి/గాస ||
ద్దిశ్వరి | . నిత్యా | కామేశ్వ | రి ఈ ||

ధపామా\గా | /పమగరిసని | సాగగామా | పా,/ధమమగ ||
తిపురవైరి | లోక్య | మోహన | చక్రవ ||

గగాగ/మా | ,మా/పమమగ | గమామగామా | /పా,,సస ||
త్రినీ | ప్రకట | యోగి | నీసుర ||

పపాసానిస | మా,గరీ | రిగరిస/రిససని | నీ,సానీ/గ ||
రిపుమహి | షాసురా | దిమర్ది | నీనిగ ||

రిసాసా, | /పా,,ధప | మ\గామ/ధపమ | గరిసాసా ||
మపురా | ణాది | సంవే | ది నీ ||

సనపాపా / గరిరిసస\నినీ | మమమరిగరిస నిధనిసామగ ||
త్రిపురేశ గురుగుహాజ నని | త్రిపురభంజనభంజనీ మధు ||

రిసస\నీ ధపప\మాగరి | నిగరిగామప/ధ మ\గారిగమ ||
రిపుసహో దరీత లోదరీ | త్రిపురసుందరీ మహేశ్వరీ ||

కమలాంబా సంరక్షు ॥

కీర్తనము 6 - ఆదితాళము - రామస్వామి - దీక్షితులు

అంబా నీ శరణము జొచ్చితి

పల్లవి

, ప పా , పా , మ | మ గ మ ప గ | మ పా మ గ రి గ మ ||
అం బా నీ | శ ర ణ ము | జొ చ్చి తి ||

2 ,, ,, | ,, | మ పా మ గ రి స ని ||
,, ,, | , | జొ చ్చి తి ||

, స స / రి స స \ ని ని స మ | గ రి / గా | , సా ||
ఆ ద రిం ప వం | మ్మా | ||

అంబా ||

అనుపల్లవి

, ప / ధ ప / మ ప / నీ స స | , గ రి సా , ని | ని నీ స స ||
శం బ ర | వై రి ని | బ్ర తి కిం | చి న శ వ ||

, ప స సా రి స ని ధ ప / ధ ప పమ | మ గ మ ప \ గ | మ పా మ గ రి గ మ ||
శాం భ వీ . త్రి పు ర | సుం ద రి | ఓ . జ గ ||

అంబా ||

చరణము

	,గరి సస \ నినినిని	సా సా	గ్గరి / గ్మగమ ‖
1	సకలలో కజన	ని	నీ పని ‖
2	చక్కని బంగరు	బొ మ్మా	నీ ‖
3	వే రెదై వము ల	ను	యి లను ‖

	పపాప / ధపపమ \ గా	గ్గరిగ / పమ	\ గ్గరిసా ‖
1	సదా ని ం న్ను	బే	కో రి తి	నీ ‖
2	చ ర ణ ము లే	న మ్మి తి	నం మ్మా ‖
3	వే మ ఱు వే	డ గ లే	ను ‖

	,పధపమప / నినిసా	/ గరిసస	సని నిసస ‖
1	ప్ర కటమై న ని	మహిమలు	వి ంటి ని ‖
2	గ్రక్కున మనవులు	గై కొ •	మ్మా ‖
3	వి రళక్తి యై	వెలసియు	న్నా వు ‖

	పసా సారిస నిధపపమ	గమపమ	/ పమగ్గరిగమ ‖
1	పతం త్యో తి నిమ	పొడగం	టి ని జగ ‖
2	గం గా ధరు కొ	మ్మా మా	య మ్మ ‖
3	వెం కట కృష్ణ స	హో దరి	యనుచు ను ‖

స్వరము

పధపమ పమగరి గమపమ గమగరి | గరిసా, నిని | సానిసగరిగమ ||

పపానినిస నిసామగరి గారిస | నిసాసానిధప | ,మ గరిగామ ||

అంతా ||

రిగమపధని] మేళము 20 రీతిగౌళ [వేద (శ్రీ) చక్రము

జన్యము (ఉపాంగము) 3 ఆనందభైరవి

7 చౌకవర్ణము 3 ఆదితాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సారెకు నిటు మోడిజేయకురా

పల్లవి

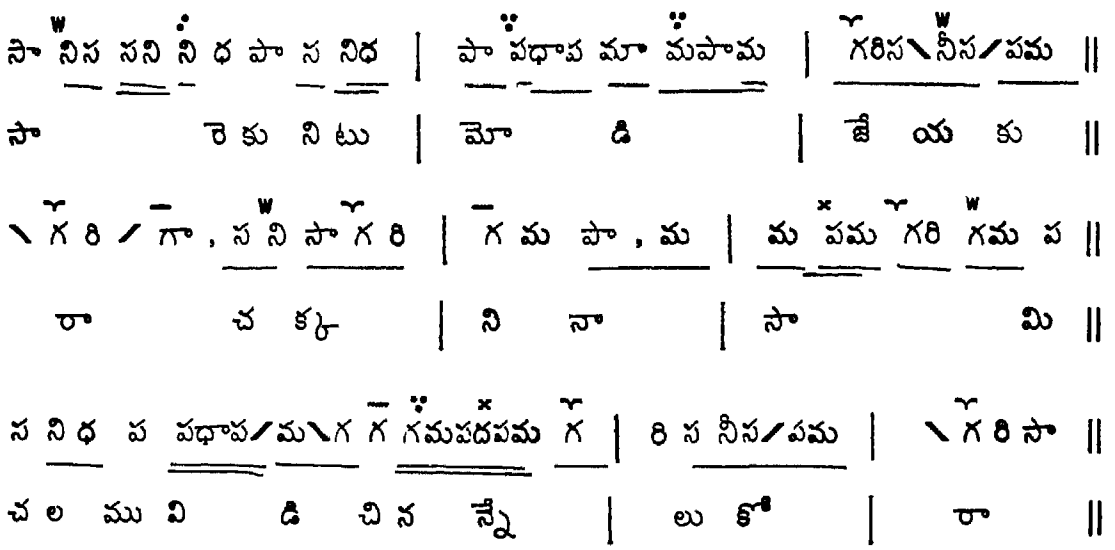

అనుపల్లవి

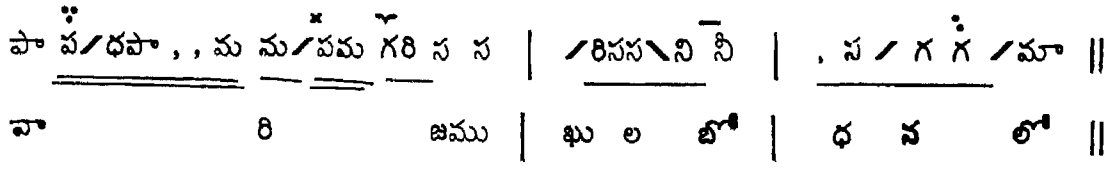

మ\గ రి సా/ధ ప\మ మ | ప ధ ప / స ని ని | /సా నిసరిస నిధ ||
వ ల చి యుం డు ట | మే | రా ||

2 ,, ,, | ,, | / సా , ||
, ,, | ,, | రా |

నీ స మ గ రి గ రి | సా స/రి సా, ని | ని ని సా ||
(శ్రీ) ర మ ణు డ ని ని | న్నే న | మ్మి తి రా ||

ని సరిస స\పా వ మ ప పా | \గా/ మగ గ | మ/పమ గరి గమ ప ||
(శ్రీ) ము ద్దు సా | మి యె | ట్టే ం ద్ర ||

ముక్తాయి స్వరము

సా , స ని ధ ప మ | \ గా , మ | గ రి / గ రి |
సా ర స ళ రు డు | వే మ | ఉ మ రు లు |

సా , స / రి స స \ ని | నీ , ని స గ | రి గ మ ప ||
మిం చ స మ య మ | ని య స మ | ళ ర ము లు ||

సా, సా ని ధ ప మా, పా మ గ రి | సా, ని సా మ గ | రి గా మ ప ధ ప స |
సా ధా ర ణ ము గా నా యు ర ము | వై ని నే య గ | ను ఝుల్ల ని మ న సు |

ని ని స ని స మ గ రి/ గ రి స ని సా ని ధ | ప మ పామగరిస | గ రి గ మ ప ధ ప ||
వ ర వ ళ మ యి వి ర హా ఖ ధి లో ము ని | గి తి రా పలుకర | ధరా వ ర సదయ ||

సారెకు ||

తరణము

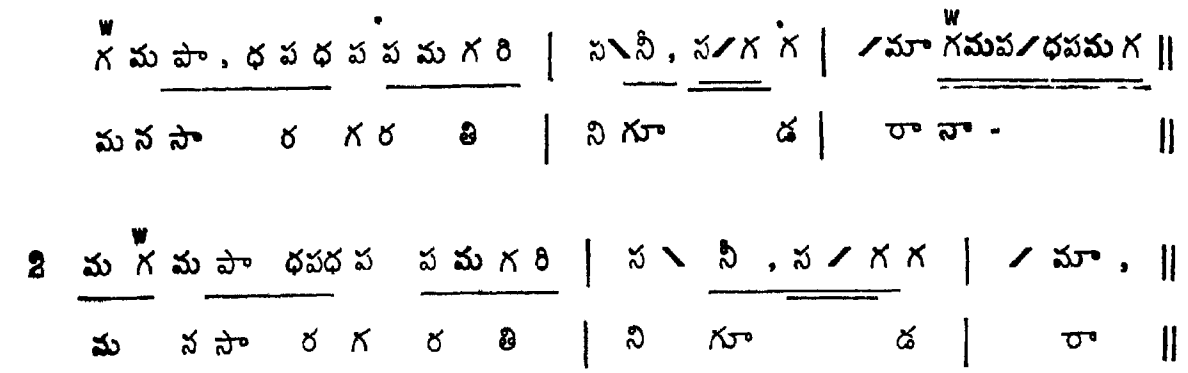
గమపా, ధపధప పమగరి | సనీ, సగ గ | మాగమపధపమగ ||
మనసా రగరతి | నిగూ డ | రా నా - ||
2 మగమపా ధపధప పమగరి | సనీ, సగగ | మా, ||
మనసా రగరతి | నిగూ డ | రా ||

స్వరములు

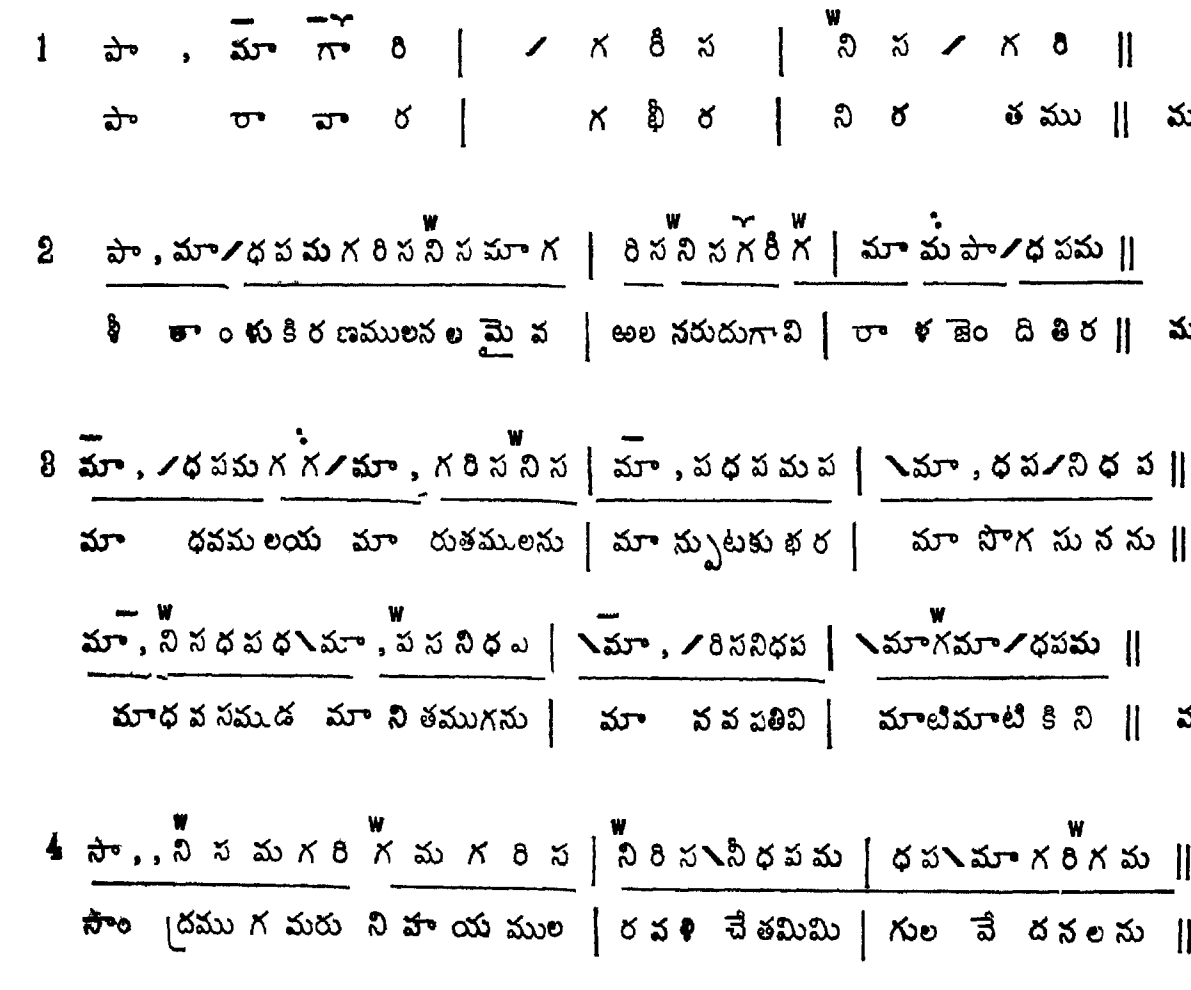
1 పా, మా గా రి | గరిస | నిసగరి ||
పా రా వా ర | గభిర | నిర తము || మ
2 పా, మాధపమగరిసనిసమాగ | రిసనిసగరిగ | మామపాధపమ ||
శి కాం కిరణములనలమైవ | అలనరుదుగావి | రా ళజెం దితిర || మ
3 మా, ధపమగగమా, గరిసనిస | మా, పధపమప | నమా, ధపనిధప ||
మా ధవమలయ మా రుతములను | మా న్పుటకుభర | మా సొగసునను ||
మా, నిసధపధనమా, పసనిధప | నమా, రిసనిధప | నమాగమాధపమ ||
మాధవసముడ మా నితముగను | మా నవపతివి | మాటిమాటికిని || మ
4 సా,, నిసమగరి గమగరిస | నిరిసనిధపమ | ధపనమాగరిగమ ||
సాంద్రముగమరు నిహాయములు | రవళిచేతమిమి | గులవేదనలను ||

గా , , /మగరిస/పమగరిస/ధ | పమగరిస/సాని | ధపమగరిగమప ||
జెం దెద చను వున నధర మొ | సగిక లప గంధ | మలదిమడుపొసగి ||

సరిసనిసనిధపమధపమపమగరి | సమగగరిసనిస | గరిగమపధపా ||
సరస ముమిగులగ వరుస వరుసగను | విరస రహితమున | సురతమున కళా ||

పధపసనిస మగరిని గరిసనిధప | రిసానిధపామ | గరిగమ/ధపమ ||
విధినినిత రియనిదయను కలయుము | వందారుసందోహ | మందారసు ఖకర ||

మనసారగ ॥

కీర్తనము 8 - మిశ్రజాతి ఏకతాళము

ఇప్పటి ఎట్టయపుర మేలుచున్న సుహోరాజుగారు రచించిన కీర్తనము ✺

పల్లవి

మపాపధపాపా , మ | మపమమ\గగా | మపామ , మమాగమ ||
ముగా | తరు కి లై | యా ఉన ||

పధపమా/పమ | \గరి/గాగమా ||
దిరు పా ద | నే వై నె యా ||

✺ ఈ కీర్తన సాహిత్యమునే వసంతరాగ - రూపకతాళములలో మార్చి రచించినది
మాళవగౌళ భాషాంగరాగముల పట్టికలో చూడవచ్చును (రా ఆ)

2 ప పా / రి స ని ధ | ప ధా , ప మ \ గ గా | మ పా , మ మా గ మ |
మురు గా | తరూ కి లై | యా ఉ న |

ప / ని దా ప మా ధ ప ప మ | \ గా రి / గా గ మా ||
ది రూ పా ద | నే వై నె య్యా ||

3 ప పా రి స ని ధ పా | ప ధా , ప మ \ గ గా | మ పా , మ మా గ మ |
మురు గా | తరూ కి లై | యా ఉ న |

ప / ని ధ ప మా ధ ప ప మ | \ గా రి / గా గ మ ||
ది రు పా ద | నే వై శె య్యా ||

4 ప పా సా రి స ని ధ | ప ప మ మ ప మ \ గ గా | మపా , మ మా గ మ |
మురు గా | తరూ కి లై | యా ఉన |

ప / ని ధ ప ప రి స ని ధ ప | మ / ని ధ ప ప మ గ రి గ మ ||
ది రు పా ద | నే వై శె య్యా ||

ప పా పధ పా , , మ | మ ప మ మ \ గ గా | మ పా , మ మా \ గా |
మురు గా | తరు కి ఇ లై | యా ఆ |

/ రి , సా , ||
ఆ ఆ ||

అనుపల్లవి

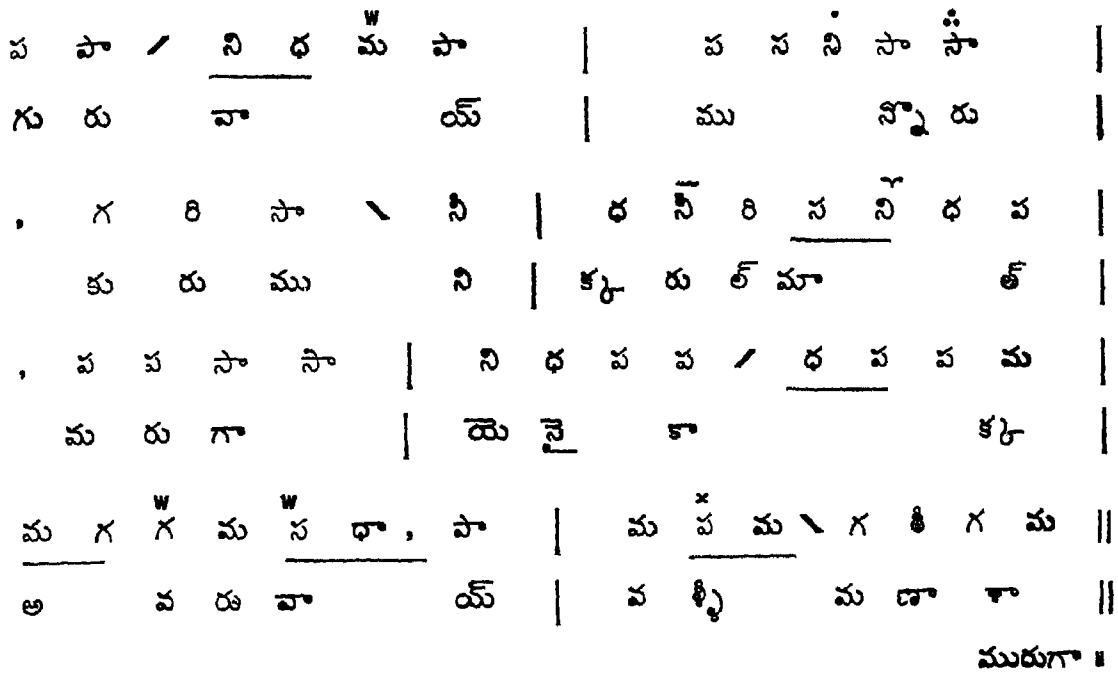

మురుగా ॥

చరణము

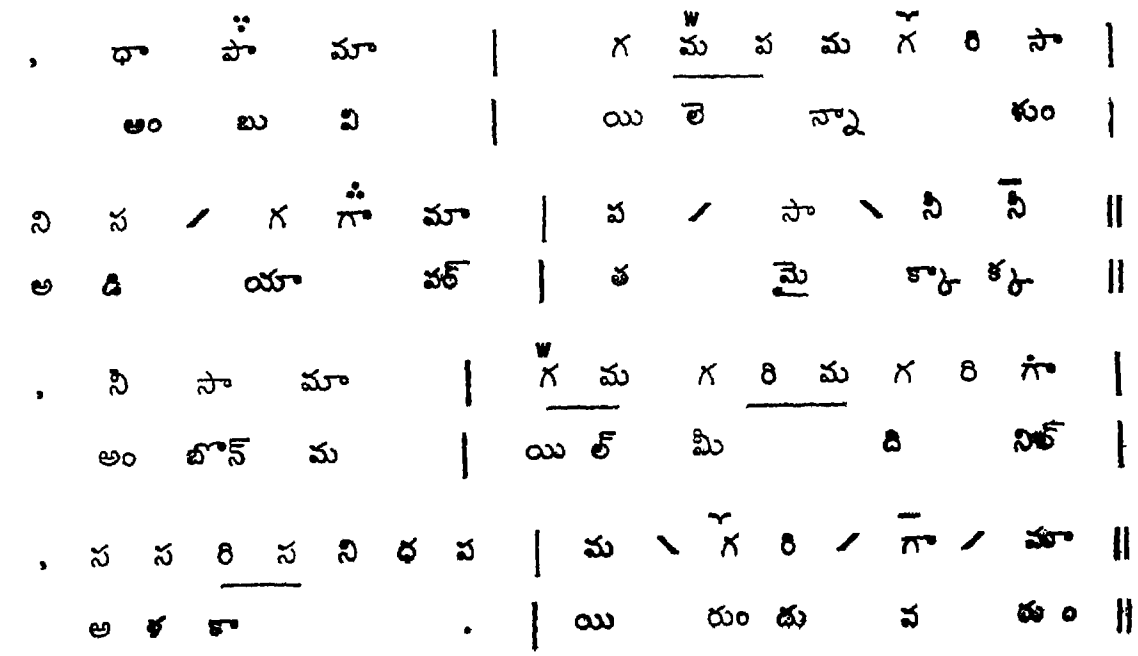

ధ పా మ గ మ పా మ | గ రీ సా \ నీ |
తి రు వా అ | ము ఖం గ శుం |

స సా / రి స స ని | స / ప మ గ రి స ని ||
తి రం డ ప న్ | ని రు త్తై యు ం ||

, మ మా మా \ ని | స / గ గ మా పా |
మ త్తై మ ల | రా గి యా ప న్ |

ధ ని ధా పా మా | గ గా / మా , ||
ని రు వి ళి | పా ళి యు ం ||

, ప ప / ధ ప మ ప | ప / నీ స స సా |
క రు త్తై యు ం | తి గళ్ క శు కు |

సా మ గా రి | సా ని సి నీ సా , ||
మా మ త్తై | క ం దా ||

, ప ప సా / రి స | ని ధా ప ప ప మ |
క రు త్తై యు ం | తి గళ్ క శు కు |

మా , \ గా రి | గా , మా గ మ ||
మా మ త్తై | క ం . దా ||

స్వరము

పా సా ∖ పా / స | నిఁ నిఁ ధఁ ధఁ పఁ పఁ మ | మఁ గ రి గ మ పమ | / ధ పమ గ / మ గ రి |

/ గా ∖ నీ సా నీ / | గా రీ గ మా | / ధ పా మా గ రి | ,గ మ / ధ పగ మ ||

ప / ధా ప / సా ని | నిఁ సా మ ∖ గా రి రిఁ / గా రి రిఁ సా | నీ సా / రి స ని ధ |

ప / ధా పమ గ రి | ,గ / మ గ రి సా | సా ని ధ పా మ | ,గా మ పగ మ ||

ప / ధా ప / సా ని నీ సా మ ∖ గా రి | రిఁ / గా రి రిఁ సా నీ సా ∖ రి స ని ధ |

ప / ధా పమ గ రీఁ గ / మ గ రి సా | సా ని ధ పా మా గా మ పగ మ ||

ముగు ॥

నంచారి - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

స / ధ ప ∖ మా ∖ గా | గ మ ప మా గా | రీ గ మ ∖ గా రి |

/ గ రి స ∖ నీ సా | నీ స / గా రి గా | మ / ధ ప / మా ప / మ |

, గ గ మా మా | / ధ ప మ గ రి గా | / ప మ గ / మ గ గ రి |

పా / గ ∖ సా నీ | సా / గ గా మా | గా మ పా / ధ ప |

∖ గా మ పా ∖ గా | / మా గ రీ గా | మ / ప మ గ రీ సా |

ప ∖ గా / మా మా | ప మ గా రీ గా | మ / ప గ రీ సా |

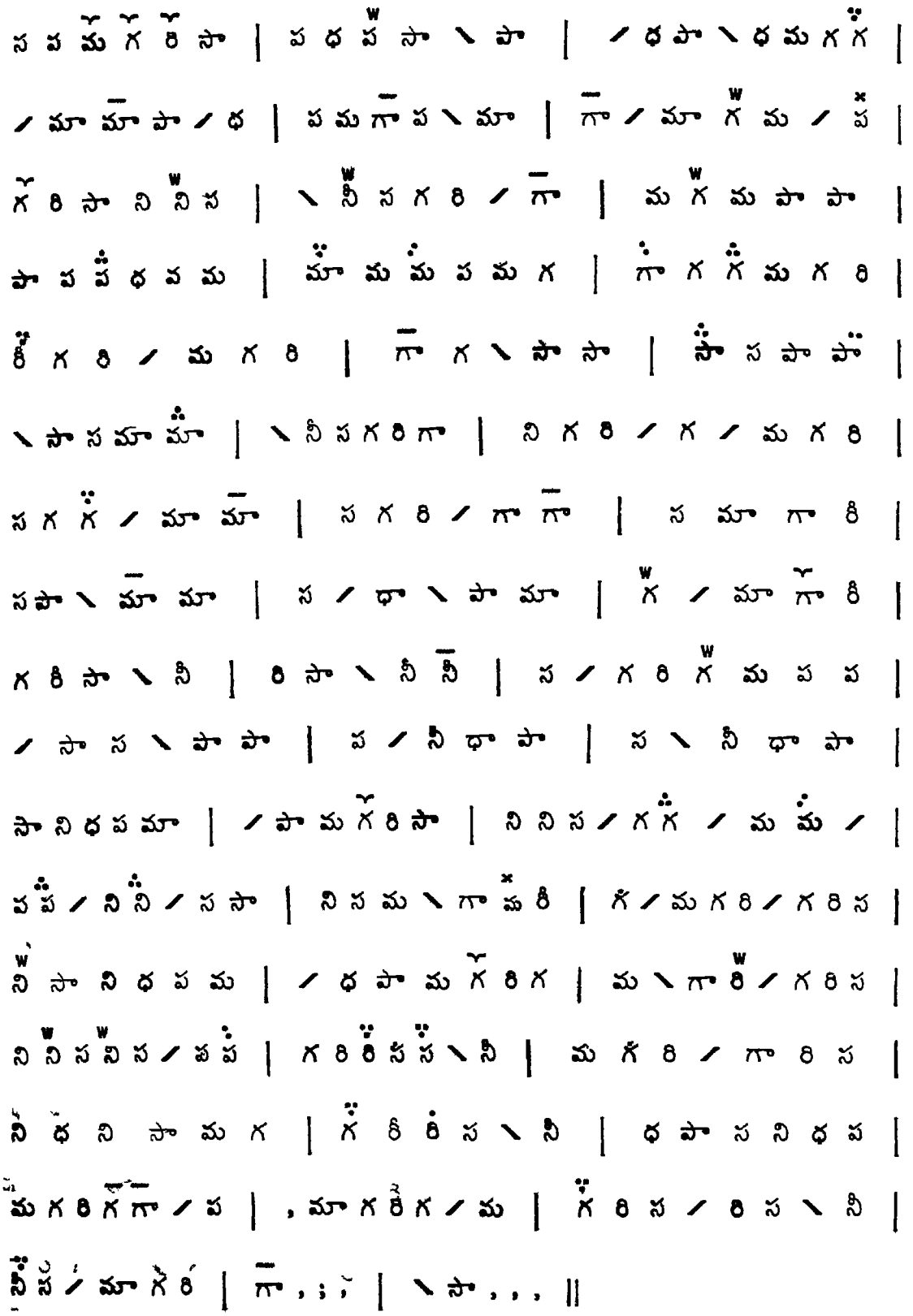

[వేద (శ్రీ) చక్రము మేళము 20 నారీరీతిగౌళ రిగమపధని]

(జన్యము ఉపాంగము) 4 · ఘంట

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమిఖి. ఘంటారవస్తు సంపూర్ణస్సాయం గేయశ్చధగ్రహః

మూర్ఛన. { ఆరోహణము. స బ గ రి గ మ ప బ ధ ప బ ని ధ ని సా
ఆవరోహణము. స బ ని బ ధ ప మ బ గ రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము, సంపూర్ణము, ధైవతగ్రహము, రక్తిరాగము, సాయంకాలమున గానముసేయఁదగును

గ రి గ మ, ప ని ధ ని - యని మూర్ఛనలో గనిపించియుండెడి వక్రప్రయోగములు ఈ రాగమునకు ముఖ్యరంజనాస్పదమఁ లని యభిప్రాయము

ఈ ఘంటారవమును "ఘంట" యని పరంపరగా జెప్పుచున్నారు

గా , మా , నీ , ధా , పా , ఽ గా , రి , సా – ఇవి ఈ ఘంటారాగమునకు జీవస్వరములును, న్యాసములునుగానున్నవి

ని స నీ ప ధా , ని ప ధా ని ధ , గా ప మా , మ గా మ రి ,

గ గ రి . మ ని ధ పా మ గ రి స - ఇవి మొదలయినవి ఈ రాగమును స్ఫురింప జేయునట్టి సంచారములు తక్కినవి గీత, కీర్తన సంచారులచే నెలుఁగ దగినవి

వాడుకలోబట్టెడు పంచశ్రుతి ధైవత ప్రయోగములు.

ని స నీ ప ధా ని సా , ని ధా ని స , ని ధ ని స – తక్కిన ప్రయోగ ములయందు శుద్ధ ధైవతములే

ప ని స – ప్రయోగమును కనుబడుచున్నది

పంచశ్రుతి ఋషభ ప్రయోగములు

గా రి గ మ పా , గ రి గ మ పా , స గ రి గ మ పా , స ఽ రి స , స గ ఽ రి స , ని ఽ రి స - ఈ ప్రయోగములందు వచ్చు ఋషభములు త్రిశ్రుతి ఋషభములుగా బట్టుచున్నారు

తక్కిన ప్రయోగములందు యుక్తానుసారమువలెనే రెండు ఋషభములును బట్టుట వాడుకగా గలిగియున్నప్పటికిన్ని కొందఱు త్రిశ్రుతిగానే బట్టుకొనుచున్నారు పైఁ జెప్పినట్లు ఋషభ ధైవతములను వ్యత్యాసముగా బట్టు సంప్రదాయము వెంకటమఖి కాలమునకు పిమ్మట కలిగియుండవచ్చునని దోచుచున్నది.

లక్ష్యగీతము - రుంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

వపా | మపధమపమగగరిస | నిసరిసస నీ, , |
అరె | కదనతళిమాంపీ ర | మేరుధీ రా |

థాగరిగరిసరిసని | సాససానిధధపమ | మపధమపమగగరిస |
అష్టుళితరిపు రెఎరె | మండలంవరిజాణు | వినుతజనసంత్రాణ |

అంతరి

సా, సనిసగరిని | నిసగరిరి సా, |
దా నసంతా న | తరుసమా నా |

జావడ.

సాససస సాసాస | నిసమగగరిసరిసని | నిసరిసాగరిగమప |
తుష్టుసరిసంమాను | జగతిలెంనహిరెఎరె | అపరంపా . ర |

మపధపమపా, , | ష్టనిధపధపమపపప | పమపమగరిససస స |
గుణసముందూ | ధపమగమగరిగగగ | గరిగరిసనిధధధధ |

నినినినిధనిసా | మపధిమపమగగరిస | ససనిధపపమగరిస ||
జగతిసంతఆగరూ | ప్రణుతరెఎసామంత | నతపాదర జంత ||

సా, సనిసగరిని | నిసగరిరిసా, , |
దా నసంతా న | తరుసమా నా |

కీర్తనము 1 - ఝంపతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శ్రీ మంగళాంబికాం

పల్లవి.

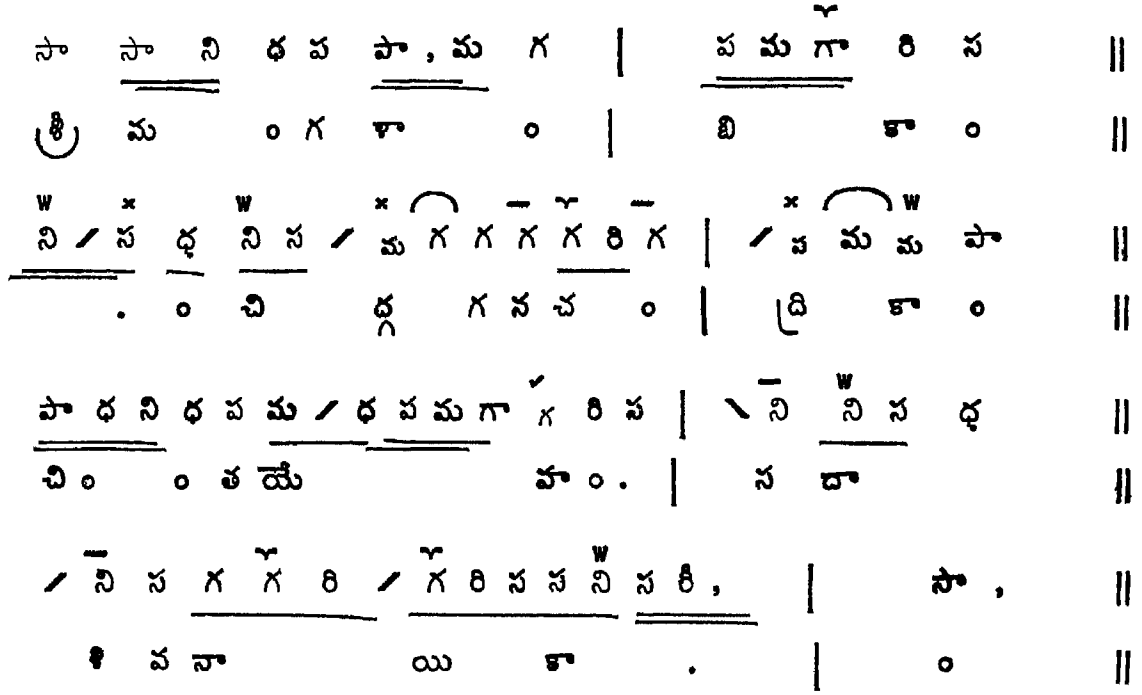

అనుపల్లవి

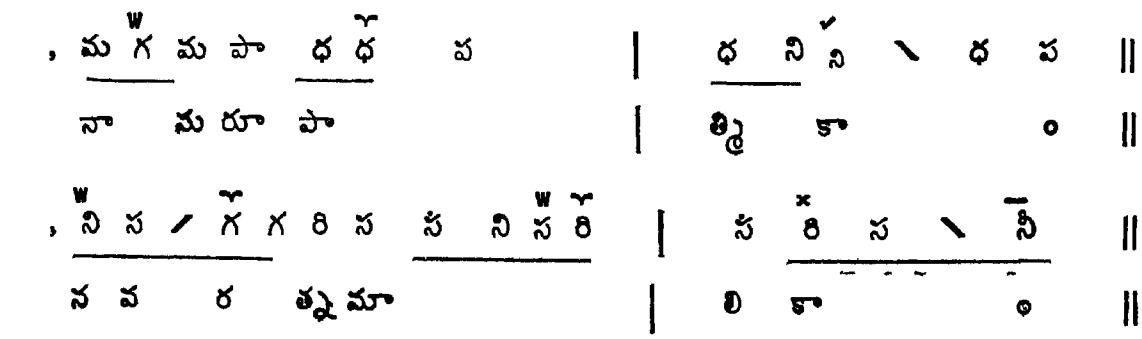

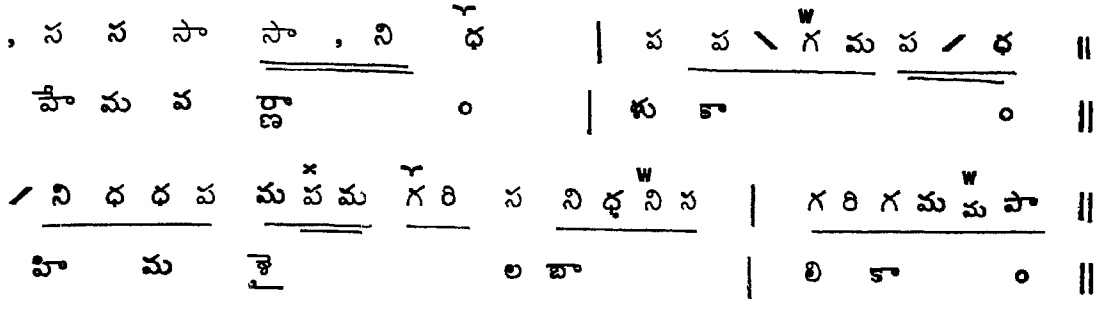
, స స సా సా , ని ధ | ప ప / గ మ ప / ధ ||
హే మ వ ర్ణా ం | శు కా ం ||
/ ని ధ ధ ప మ ప మ గ రి స ని ధ ని స | గ రి గ మ మ పా ||
హి మ శై ల బా | లి కా ం ||
(శ్రీ) మంగళాంబికా ||

చరణము

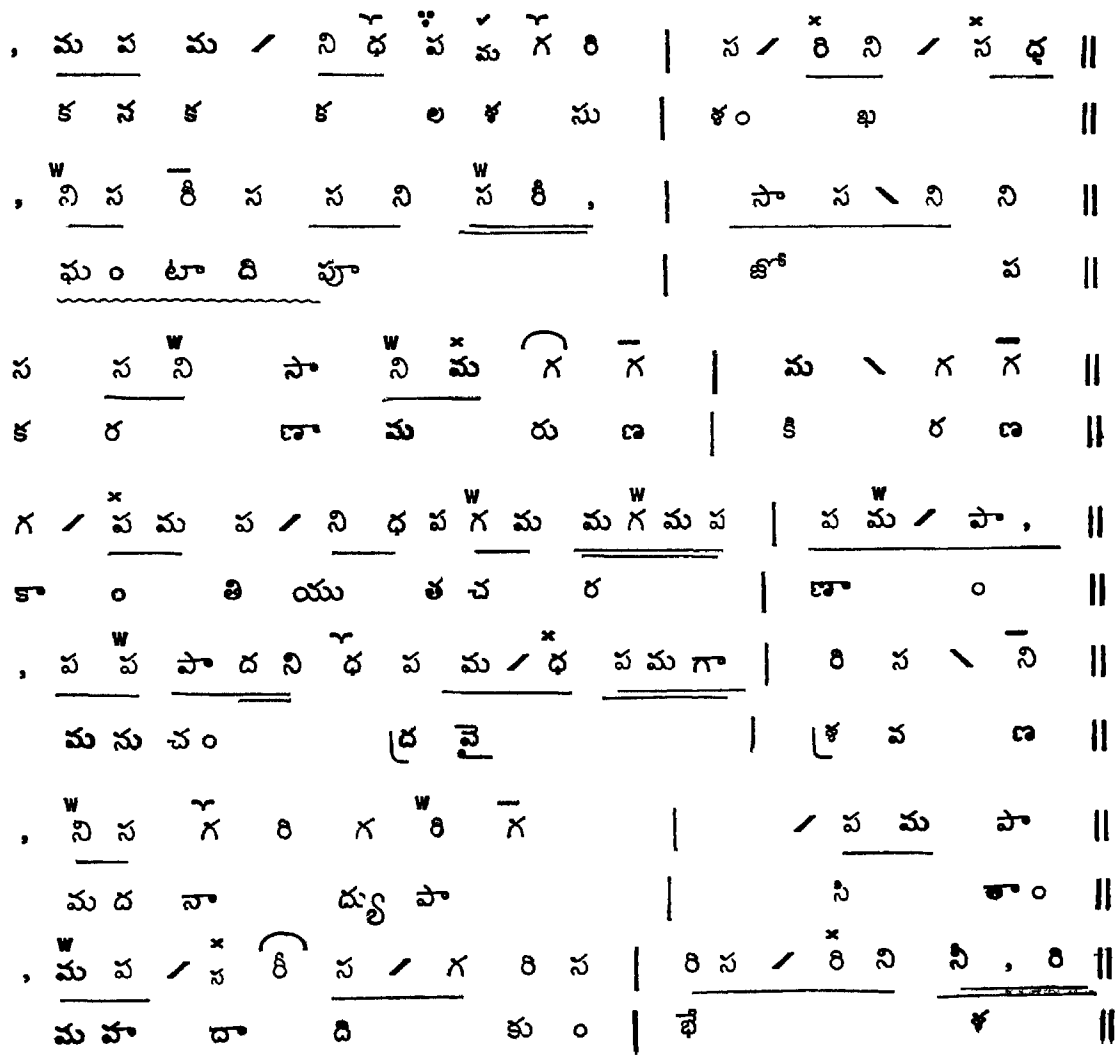
, మ ప మ / ని ధ ప మ గ రి | స / రి ని / స ధ ||
క న క క ల శ సు | శం ఖ ||
, ని స రి స స ని స రి , | సా స / ని ని ||
ఘం టా ది పూ | జో ప ||
స స ని సా ని మ గ గ | మ / గ గ ||
క ర ణా ము రు ణ | కి ర ణ ||
గ / ప మ ప / ని ధ ప గ మ మ గ మ ప | ప మ / పా , ||
కా ం తి యు త చ ర | ణా ం ||
, ప ప పా ద ని ధ ప మ / ధ ప మ గా | రి స / ని ||
మ ను చం ద్ర వై | శ్ర వ ణ ||
, ని స గ రి గ రి గ | / ప మ పా ||
మ ద నా ద్యు పా | సి కా ం ||
, మ ప / స రి స / గ రి స | రి స / రి ని సా , రి ||
మ హా దా ది కు ం | భే శ ||

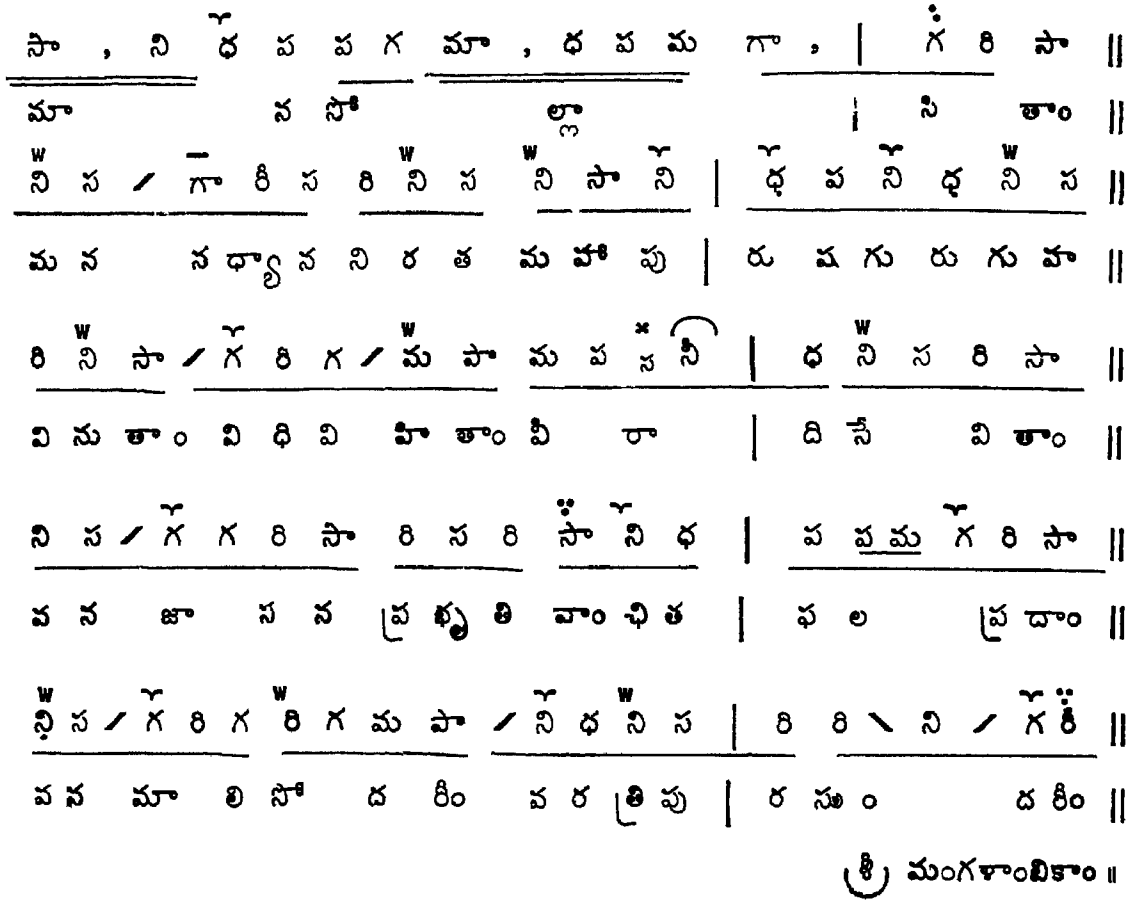

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

(శ్రీ) కమలాంబికే

ఈ కీర్తనము నవావరణములో అష్టమావరణ కీర్తనము

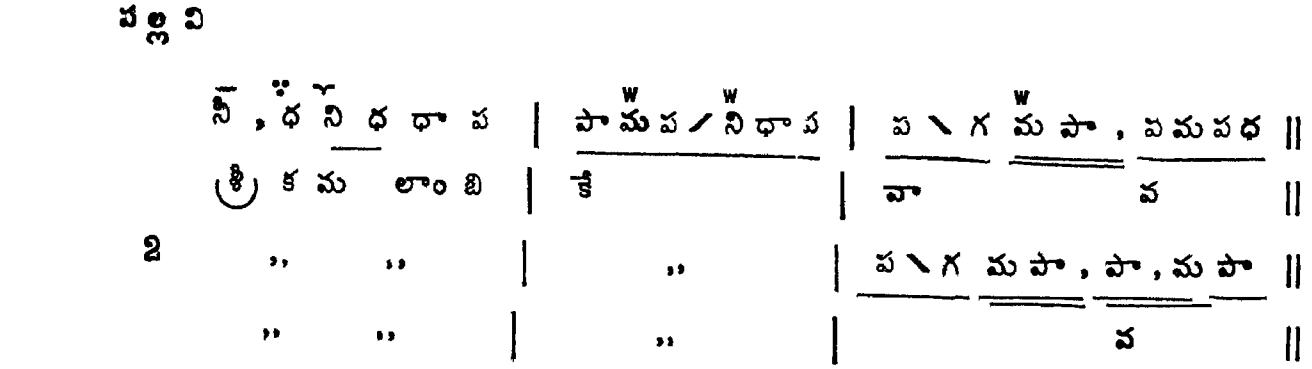

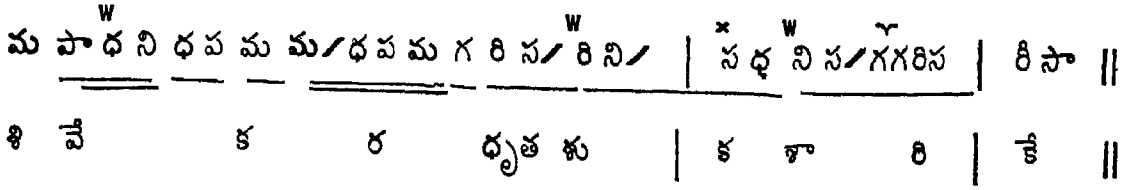
మ పా ధ ని ధ ప మ మ/ధ ప మ గ రి స/ రి ని/ | స ధ ని స/గ గ రి స | రి సా ||
శి వే క ర ధృత శు | క శా రి | కే ||

అనుపల్లవి

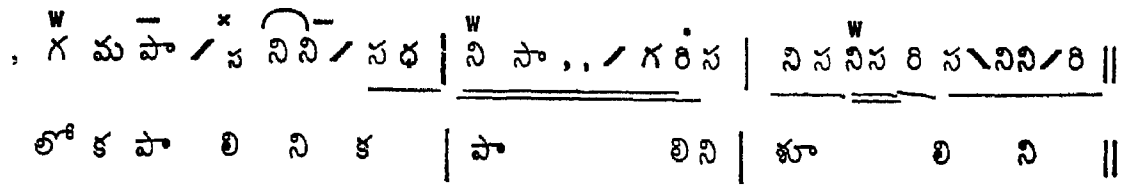
, గ మ పా/ స ని ని/ స ధ | ని సా , , / గ రి స | ని స ని స రి స \ ని ని/ రి ||
లో క పా లి ని క | పా లి ని | శూ లి ని ||

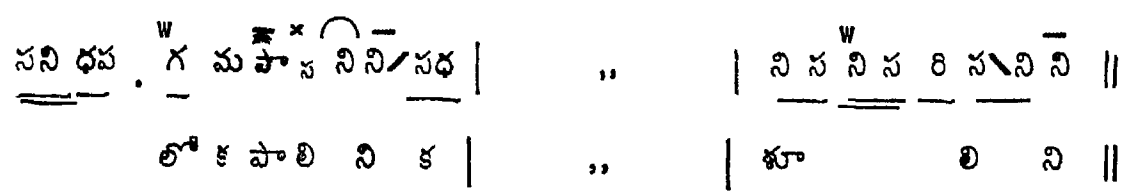
2 స ని ధ ప . గ మ పా స ని ని/ స ధ | ,, | ని స ని స రి స \ ని ని ||
లో క పా లి ని క | ,, | శూ లి ని ||

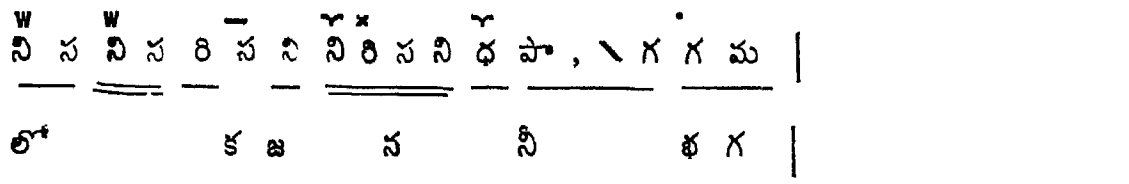
ని స ని స రి స ని ని రి స ని ధ పా , \ గ గ మ |
లో క జ న నీ ళ గ |

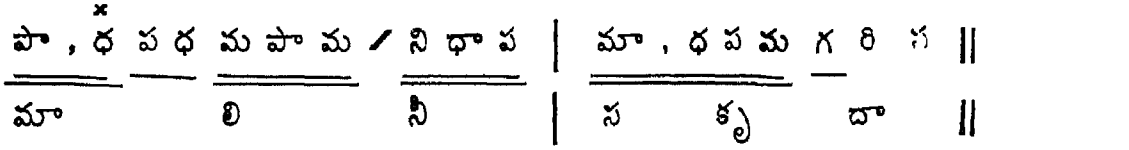
పా , ధ ప ధ మ పా మ / ని ధా ప | మా , ధ ప మ గ రి స ||
మా లి నీ | స శృ దా ||

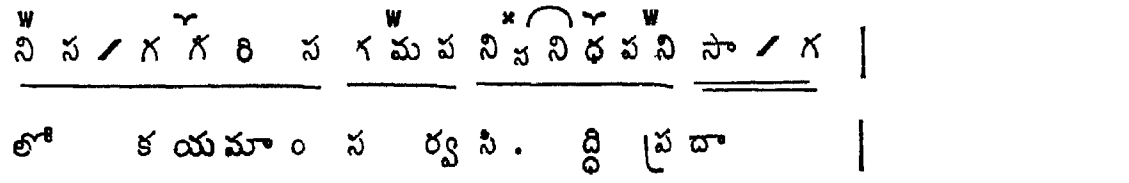
ని స / గ గ రి స గ మ ప ని స ని ధ ప ని సా / గ |
లో క యమా ం స ర్వ సి . ద్ధి ప్ర దా |

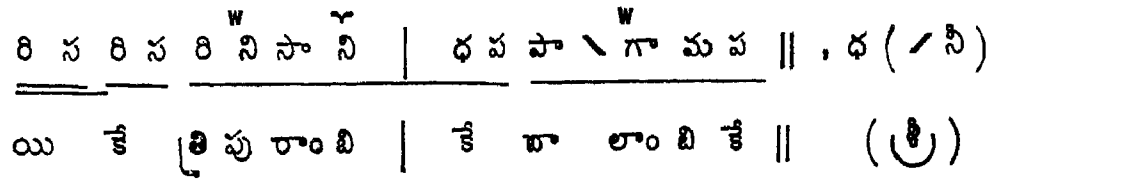
రి స రి స రి ని సా ని | ధ ప పా \ గా మ ప || , ధ (/ ని)
యి కే త్రి పు రాం బి | కే ఖా లాం బి కే || (శ్రీ)

చరణము

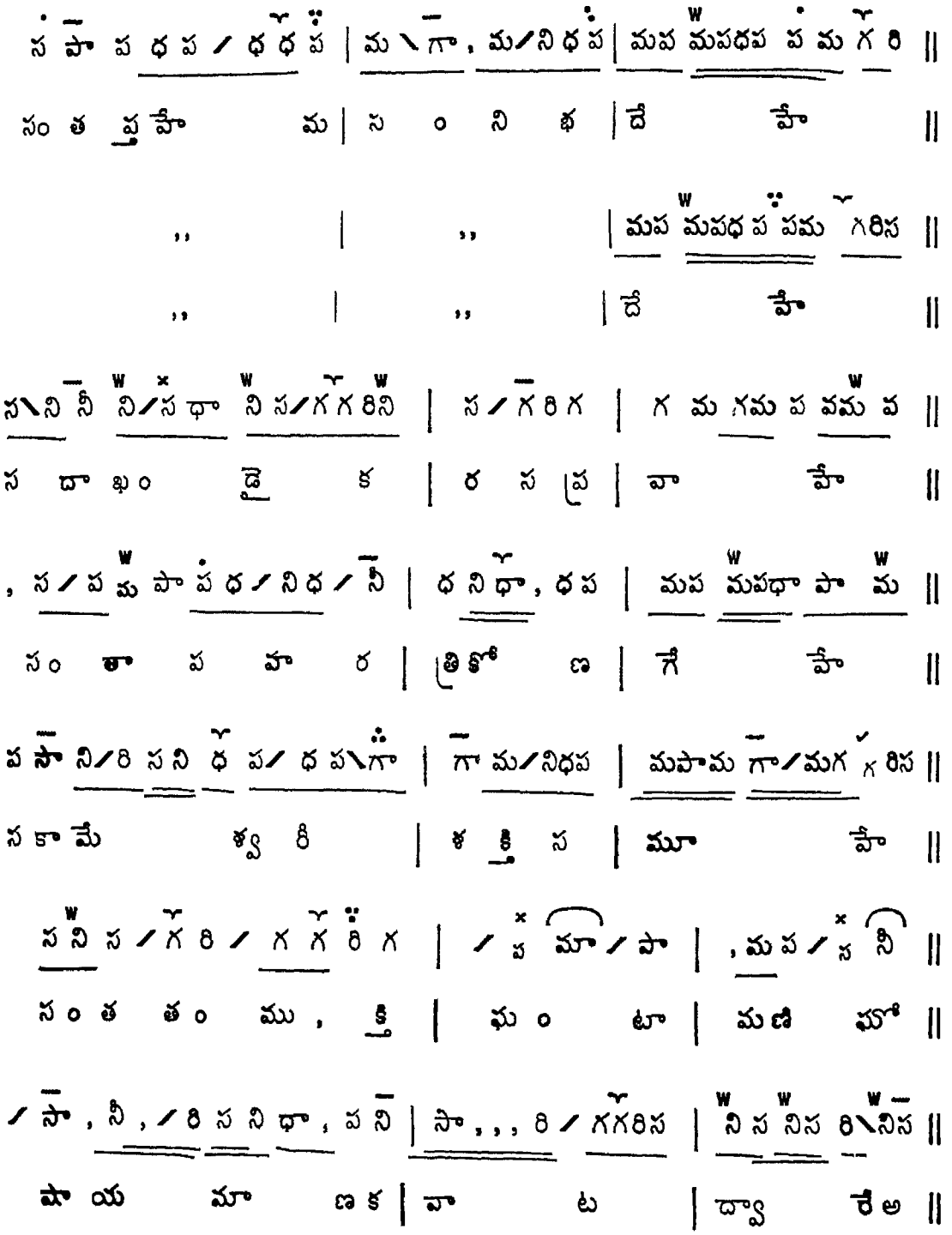
సపపధప/ధధప | మ\గా, మ/నిధప | మప మపధప పమ గరి ||
సంతప్తహే మ | స ం ని భ | దే హే ||
,, | ,, | మప మపధప పమ గరిస ||
,, | ,, | దే హే ||
స\ని నీ ని/సధా నిస/గగరిని | స/గరిగ | గ మ గమ ప వమ వ ||
స దా ఖం డై క | ర స ప్ర | వా హే ||
, స/ప మ పా పధ/నిధ/నీ | ధని ధా, ధప | మప మపధా పా మ ||
సం తా ప హా ర | త్రికో ణ | గే హే ||
పసా ని/రి సని ధ ప/ధప\గా | గా మ/నిధప | మపామ గా/మగ గరిస ||
సకా మే శ్వ రి | ళ క్తి స | మూ హే ||
సని స/గరి/గగరిగ | /ప మా/పా | ,మప/సనీ ||
సంత తం ము, క్తి | ఘం టా | మణి ఘో ||
/సా, ని, /రిసని ధా, పని | సా,,,రి/గగరిస | నిస నిస రి\నిస ||
పా య మా ణక | వా ట | ద్వా రే అ ||

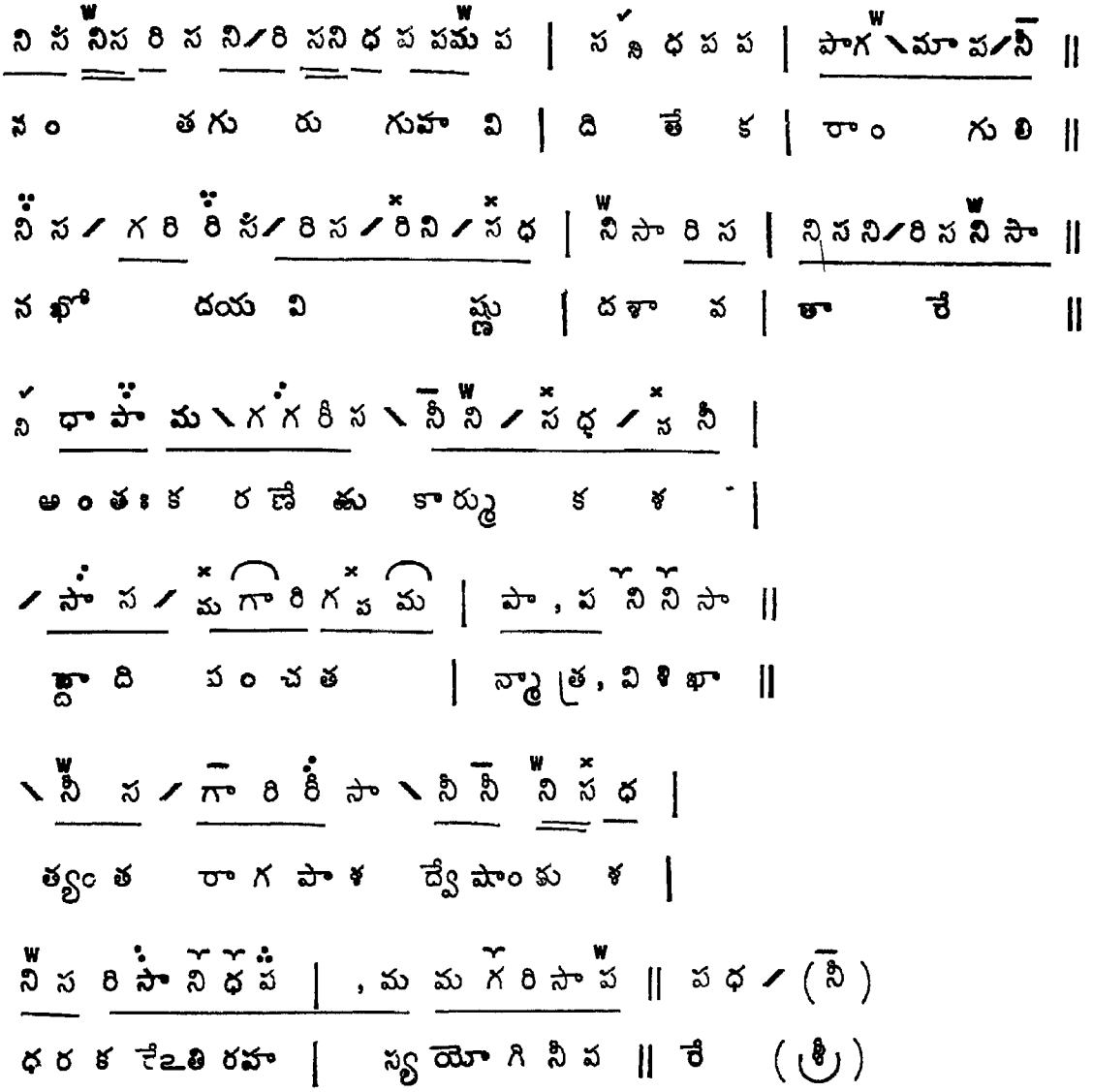

సంచారి - మర్యతాళము - నుబ్బరామదీక్షితులు

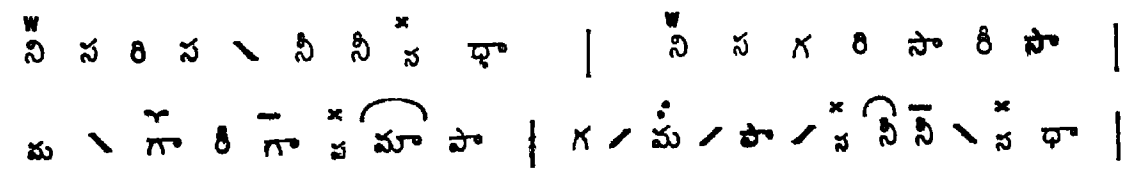

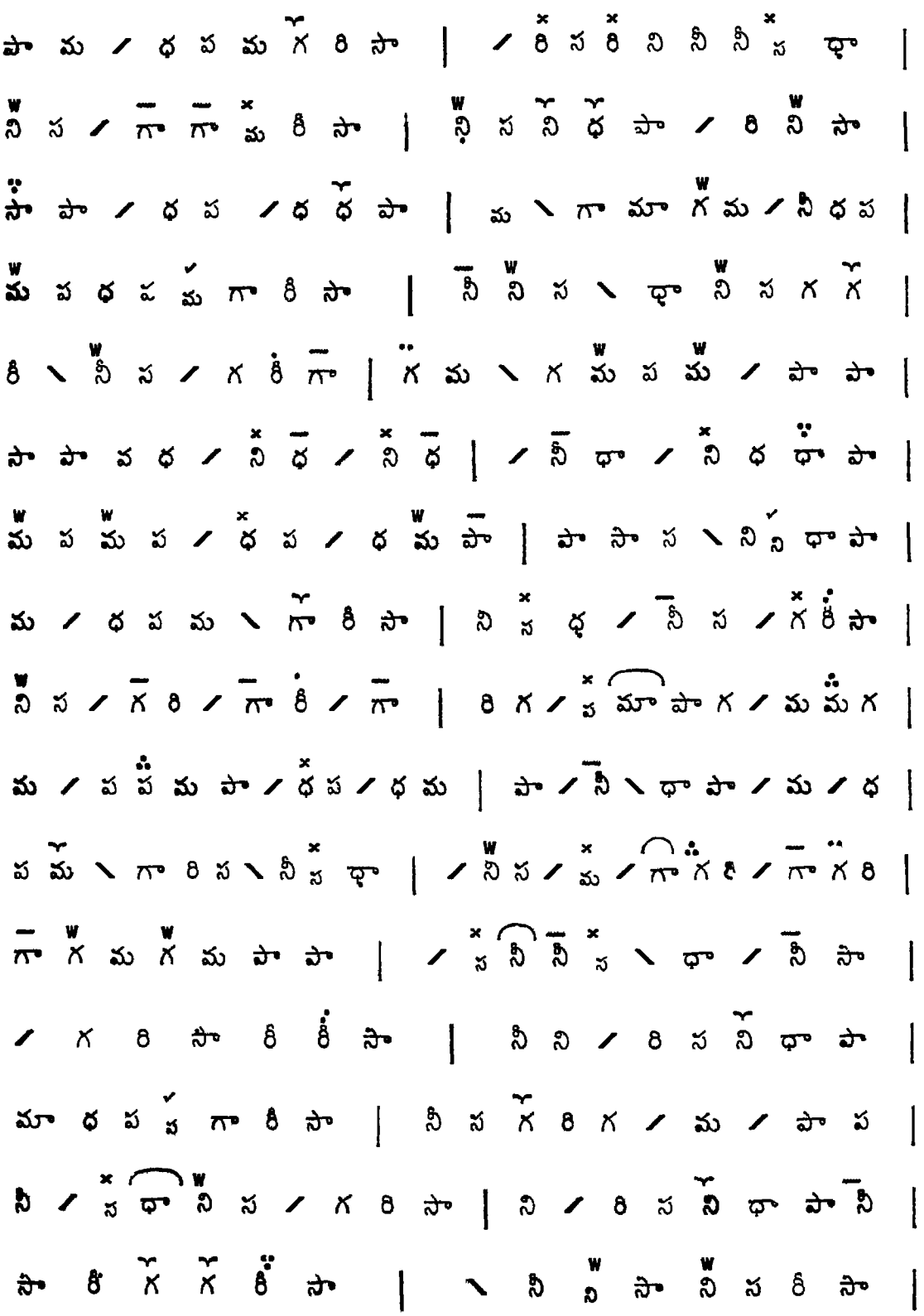

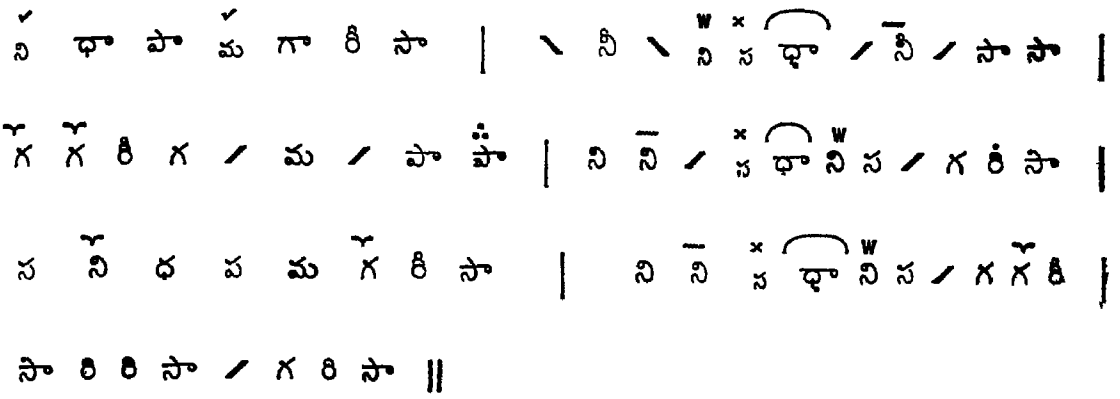

[వేద శ్రీ. చక్రము మేళము 20 రీతిగౌళ రీగిమపధని]

జన్యరాగము 5 మార్గహిందోళ

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి మార్గ హిందోళ రాగస్యా దారోహే చ రి వర్జితః
అవరోహే ని పా వర్జ్యో రి వక్రో గ్రహషడ్జకః

మూర్ఛన :—

ఆరోహణము స ♭గ గ మ పా మ ♭ధ ♭ని స

అవరోహణము సా ♭ధ మ ♭గ స రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, ఆరోహణమందు ఋషభవర్జ్యము, అవరోహణమందు నిషాదపంచమ వర్జ్యము, ఋషభవక్రము, ఎల్లప్పుడును గానముసేయఁదగును

గీత, కీర్తన, సంచారులచే యీ మార్గ హిందోళరాగ సంచరింపుల వివరములు విశదమగును.

లక్ష్యగీతము - మర్మతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

| | | |

స సా ధ మ ప మ ధ ని స | మ గ స గ స మ గ స రి స |
తి యం వ ఇ య ఇ య ఇ య | అ ఇ య ఇ య ఇ య అ ఇ య |

స ని ని స గ స గ గ మ | స స పా ప మ ధ మ మ ధ |
తి య త్తి య ం వ ఇ య ఇ | అ అ రె త్తి య ఇ య ఇ య |

మ ధ ని స సఁ ధ ని ని సాఁ | సఁ సఁ సఁ ద మ పా ప మ |
అ ఇ య ఇ య అ అ అ రే | జ యా జ య ఒ పా ణు ర |

స ధ మ ప మ మ గ స స ధ | మ ధ మ పా ప మ మ గ స ||
అ అ ఇ య ణ వ అ అ అ అం | చి తా ర్ధ ఘ ధ ణు రె ||

ధ మ పా ప మ ధ ని స గ | స మ గ స స ధ ని ని సా ||
జ య జ య్యా గో ప అ | అ అ ల దె ఎ ఎ ఎ వు రే ||

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి - దీక్షితులు

మార్గహిందోళరాగప్రియే

పల్లవి

మా గ సా రి స | ధ ని సా | , / గ గాఁ ||
మా ర్గ హిం దో ళ | రా గ | ప్రి యే ||

మ గ మ ప / ధ మ గా | / మ గ స రి | సాఁ , ||
మ ర క త వ ల్లీ | మాం క ల | య ||

అనుపల్లవి.

మా గ స పా పా | మ ధా ని | స గ సా ||
మా ర్గ స హో యే | శ్వ ర ప్ర | ణ యి నీ ||
ము గ గా స ధ ధి మ | ధ ని \ మ ధ | ని స రి సా ||
మ ధు కై ట భ ద మ | నీ మ ద | శ మ నీ ||

సా గా స ధ మ గా స స రి సా ధ ని | గా సా ధ ని స ని | స ధ మ గ స రి స గ ||
దు ర్గా ద్యఖిల శ క్తి ప రి పా లి ని | దుఃఖ ధ్వం సి ని | గు రు గుహా జన నీ ||

స్వరము

మ మా మ గ స రి సా ధ ని స / గ గ మ గ | స సా ప పా \ ధ మ | , మ గా సా / గ గ ||

స రి స ప / ధ మ గ స ని స గ స / గ గ మ మ | ప మ ధ ని సా గ స | , ధ మ గా స / గ గ ||

మార్గ హిందోళ ॥

సంచారి - రగణమర్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

స గ గ మ పా మ గ | మ / ధ పా | మ గ స రి సా ధ ని ||
స స గ గ మ మ పా | మ మ గ స | సా స ధ మ ప మ ధ ||
ని సా ధ ని స రి | స / మ గా | సా స ధ / ని స గ ||

గ మ గ స ధా ని స | రి స మ గ | స స / మ మ గ \ సా స ||
ధ మ పా మ మ గ స | / ప ప మ మ | గా / ప ప మ గ స రి ||
స గ స స ధ ని స గ | స / మ మ గ | స / గ స స రి రి సా ||
స స పా ప ప మ మ | గా మ మ | ప ప మ / ధ మ మ గా ||
/ ప మ మా / ధ మ గ స | మ \ గ గా | / మా గా సా స రి ||
సా స స / ధ ధ మ ప | / మ మ గ గ | స / ధ మ / ధ మ మ గ స ||
స సా ధ మ / ప మ మ | ధ ని సా | మ గ స గ స స / మ గ ||
స రి స స ని ని స గ | సా స స | \ పా ప మ / ధ మ మ ధ ||
\ మా ధ ని సా సా | స స ధ ధ | ని ని సా సా / సా ||
స స ధ మ గ గ మ ప | మ ధ ని ని | స ధ మ గ స రి సా ||
మా పా ప ధ మ స | ధ మ / ధ మ | మ గ \ సా స ధ మ ధ ||
మా / ధ మ గ మ గా | స గ స రి | సా / సా ని సా ||
ని ధ / ని ని సా స గ | గ మ గా | స రి సా స ధ మ గ ||
స రి సా మ మ గా | గా \ సా | రి రి సా ధ ని సా ||
గా సా రి సా | ధా ని | సా ధ ని సా , ||

రిగిమపధని] మేళము 20 రితిగౌళ [వేద (శ్రీ) చక్రము

జన్యము (ఉపాంగము) 6 · హిందోళవసంతము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి స్యాద్ధిందోళవసంతస్తు ఋషభేణతు వర్జితః
ఆరోహణే ని వర్జ్యస్స్యా దవరోహే ని వక్రితః

మూర్ఛన - { ఆరోహణము స ♭ గ గ మ ప ♭ ధ స స
అవరోహణము స ♭ ని ♭ ధ ప ధ నీ ధ మ ♭ గ స

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము, షాడవము, షడ్జగ్రహము, ఋషభవర్జ్యము, ఆరోహణమందు నిషాదవర్జ్యము అవరోహణమందు నిషాదవక్రము, ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

ఈ హిందోళవసంతరాగలక్షణ శ్లోకములో షాడవమని జెప్పకయుండుటవలననుఁ "ఋషభేణతువర్జితః" అనుటలోనున్న 'తు' కారమువల్లను స్వల్పఋషభముఁ గలదని తాత్పర్యమగుచున్నది

ఎటులనిన! లక్ష్యముగా వ్రాసియున్న గీతములో ఋషభము లేదు ఋషభ సంచార ములు గల గీతములు, తానములు, ప్రాత ప్రతులలో నున్నవి ఆ గీతములలో నొక్క గీతము మాత్రము యెత్తి రెండవగీతముగా నచ్చొత్తియున్నాను జూడుఁడు

ఋషభ సంచారములుగల గీత రాయముల ననుసరించియే రామస్వామి దీక్షితులను, వారి కుమారులయిన ముద్దుస్వామిదీక్షితులును చౌకవర్ణమును, కీర్తనమును, రచించియున్నారు గమనింపవలెను

సా పా పా , సా పా స స , ధ ప ధ / ని ధ మ గ ,

గ గ మ ప ధ / ని ధ మా గ స - ఇవి మొదలయినవి యీరాగమునకు జీవస్వర సంచ రింపులు ని ధ ని స , — యను విశేష ప్రయోగమొకటి కనుబడున్నది

ఋషభ ప్రయోగములు

స గ రి గ / మా మ , గ రి మ గ , గ రి గ మా గ స

తక్కినవి గీత కీర్తనసంచారులచే నెఱుగఁదగినవి

లక్ష్యగీతము - ధ్రువరూపకతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము.

స స స ధ ప ధ స స సా	గ గ మా మా	సా మ మ గ స	
జ య జ య స ం గ్ర అ మా	ధ ర ణి ం మ	జ్ఞా రి ఇ రె ఎ	
గ సా స ని ధ	ప ధ స ని ధ మ	గ గ మా మా	
రి పు వ్ర ఉ ధి	ఫ ణి ర అ అ వు	స ం ఘా త	

స ని ధ స సా	ని స మ మ గ స	స ని ధ ప ధ మ
స్వం న అ ధ	ఋ ధ కే న రి	స ం ధ రు రె ఎ
గ స ‖		
రె ‖		

జావడ

పా పా ప ధ ని ధా	మా మ గ గ మ	ప మ గ మ గ స
బ ం ధు జ న సం ధా	న క్కి అ ర ణె	క అ ర ణె యయ
ని స గ గ మా	పా ధ మ గ స	స్వా స్వ ని ధ ని
మ ణి బ ం ధ	బ ం ధు ర య య	బ ంధు ర హా ఎ
ధ ప పా ప మ	గ గ మా మా	సా గా సా
అ మ క ం క ణు	తి య రే రె	వ్వి ద్యా అ
గ గ మ మ గ స	గ గ మా మా	స ని ధ స సా
ధి క ప ణె ఎ ఎ	ఘ న రా శి	గ్గ ం భి ఇ ర
ధ స స ధ స స	ప ప ధ మ గ స	స ని ధ ప ధ మ
వ్వ ల వు రె ఎ రె	స మి ం ధ అ వ	క ం క ణు రె ఎ
గ స ‖	స స స ధ ప ధ స స సా ‖	
ఇ య ‖	జ య జ య స ం గ్ర అ మా ‖	

రిగమపధని] మేళము 20 రీతిగౌళ [వేద. శ్రీ చక్రము

జన్యము ఉపాంగము 6 హిందోళవసంతము

ఋషభప్రయోగముగల గీతము - మర్యాతాళము

ధ్రువము.

సా సా స ని ధ ని ధ మ | పా ధా స ని ధ స సా | ని స గ గ రి గ మా మ |
ఆ రె శ్రీ ఱు కు మ ణి | భామామ ణి ధ వు రే | యాదవ కులో ఒ ట్ట ద్భ |

స స మా గ స స గ సా | మ గ స ని స గ గ మా మ | సా పా ధ మ గ గ మా |
రి ణ కా ర ణ జ గ తీ | త శ్రీ తుమి అవ త రు న్ని | గో పాం గ న అ ఆ |

పి ధా ని ధ మ మా మ గ | స మ గ సా స ని ధ ప ధ | ప ధ సా స ని ధ ధ ని |
ర పు వ్ర ఉ ధ భా ఆ గ్య | ర త న హో వ్వు ని ఱి రె ఎ | య ము నా త ట మ ఱు ఆ |

ధ మ గ గ మా, గ స |
అ రె తు మి ఈ ళ రె |

అంతరి

పా ధ ధ ని ధ మా గ మ | ప ధ ప ని ధ స సా , |
మో హా న ము ర శీ ధ ర | వు ని వ అ జ వి రే |

జావడ

గసాసనిధపధసస | నిసగారిగమామ | సాసమాగిసమాగ |
సమ స్తగఉళినిగొఒ | కుళభాళవ్వినల్లె | తర్ప్పులీ లలఖేల |
సపాధమగగమమా | సమిగససాపాధని | ధమగమమాగరిమగ |
తుమీజ అణురెఎ రే | మునిజన హిక్కుంమళు | మధురస మాధురిఇఇ |
సాసనిధపసనిధమ | గగమపధమగసనిస | గాగమామపధసీస |
లోఒలమదబంభగ | పిఇత అఅంబరధర | శంబరారిజనకురె |
నిధసీసనిసాగస | మాగమపధనిధమగ | సనిధపధససగగమ |
యుధిరక్కసభే ఎద | నై పుణురెఎరెఎఇయ | తియఇయఇయఇయ ఇయ |
స సాసనిధమపధ | సనిధససానిధమగ | సమగససానిధపధ |
ఇయ త్తియైయఅఇయ | అఇయఇయాఇయఇయ | నతజనపా అఅఅల |
సనిధనిధమగమగస॥ పాధధనిధమాగమ | పధపనిధససా, ॥
గొఒపా అల జయ జయ॥ మోహనమురళీధర | పునివజవిలే ॥

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

సంతాన రామస్వామినం

పల్లవి

సా, పా పధ పధని | ధ \ మా గ | రిగ గ మప మ ॥
సం తాన రా | మ స్వా | మి న ం ॥
గరిగ / మా పధపమా | సమా / పమ | గా / మగస/గసని ॥
సగుణ నిర్గుణ | స్వరూ వం | భ జ రే ॥

అనుపల్లవి

గ-రి / గ రి / గ రి / గా గ గ | మా పా | / ధ మ గ స ||
స ం త తం యము | నాం బా | పు ర ని వ ||

స / గ గ మ ప ధ సా | సా నీ ని | ధా మా గ స ||
స ం త ం న త సం | తం హిం | దో ళ వ ||

గ రి గ మా గ సా నీ స గా గ మా | సా ప పా సా స | ని ధ మా మ గ స ||
స ం త మా ధ వం జా న కీ ధ వం | స చ్చి దా నం ద | వై భ వం శి వం ||

సంతాన రామ ॥

చరణము: ●

సా ని స గ గ \ సా | మా మ గ మ | ప ధ ధ మా ||
సం తా న సౌ | భా గ్య వి | త ర ణం ||

సా స ని ని ధ స ని ని ధ ధ మ మ గ | గ స స ని స గ గా | మ మ పా ||
సా ధు జ న హృ ద య | స ర సి జ | చ ర ణం ||

సా , ని ధ ని ధ ని ధ మ మ గ | మా ని ని | \ ధా స ధ / స ||
చిం తా మ ణ్య | ళం కృ త | గా త్ర ం ||

● : ఈ చరణము మూలములో లేదు, తమిళగ్రంథములో చూచి చేర్చడమైనది

సా , ని / గా \ సా నీ | ని ధ ధ ని ధ ధ మ మ గ | గా ప మ గ స ||
చి న్మా త్ర ం మూ | ర్య చ ం ద్ర | నే త్ర ం ||
స ని స మ గ మ ధ ని ధ మ పా ధ ధ సా |
అ ం త ర ం గ గు రు గు హ సం వే ద్యం |
గ స ని స ని ధ ని ధ | మ ని ధ మ గ మ గ స ||
అ నృ త జ డ దు ఃఖ | ర హి త మ నా ద్య ం ||

స్వరము

సా / ప పా ధ ని ధ \ మా గా / మ గ సా | \ నీ ధా ప ధ సా | గ రి గ మా మ గ స ||
స సా / ప పా ధ ని ధ ధా మ వ ధ సా | గ సా స ని ధ ప ధ | / నీ ధ \ మా మ గ గ \ ||

సంతానరామస్వామినం ॥

చౌకవర్ణము - రూపకతాళము - రామస్వామిదీక్షితులు

వలచి వచ్చినానుర

పల్లవి

స స | పా మ ప | ని ధ మ మ గ గ | గ మ గ మ గ స ||
వ ల | చి వ | చ్చి | నా ను ర ||

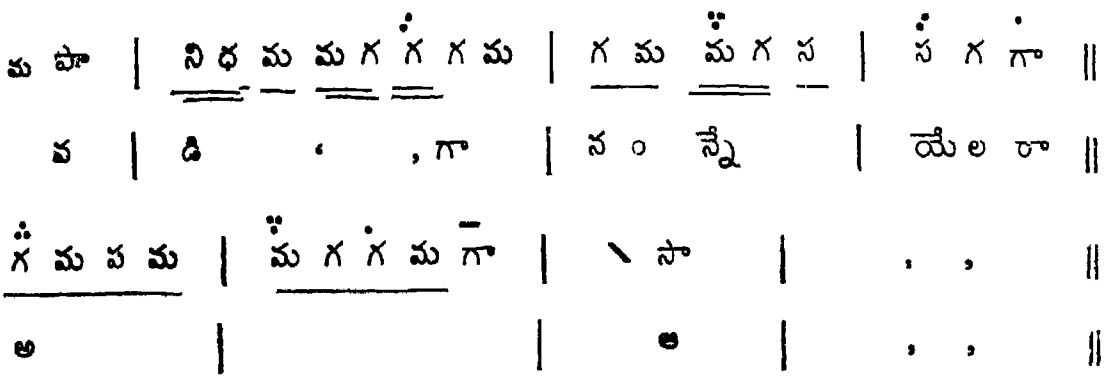

అనుపల్లవి

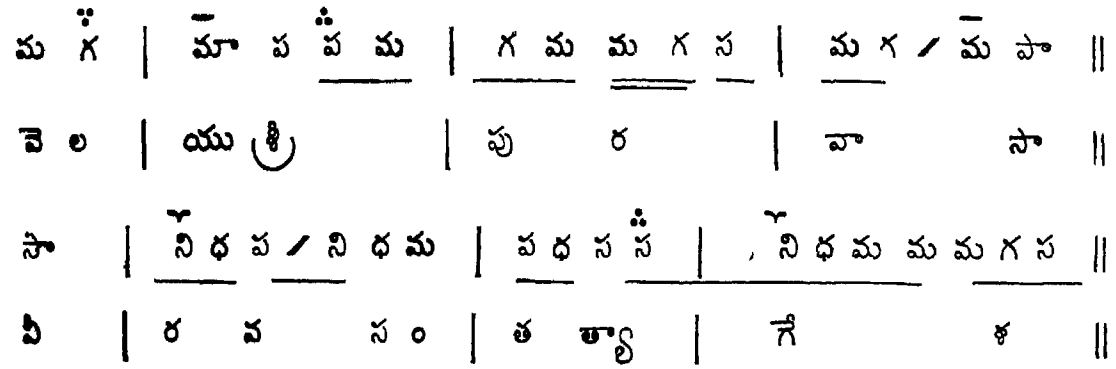

ముక్తాయి స్వరము :

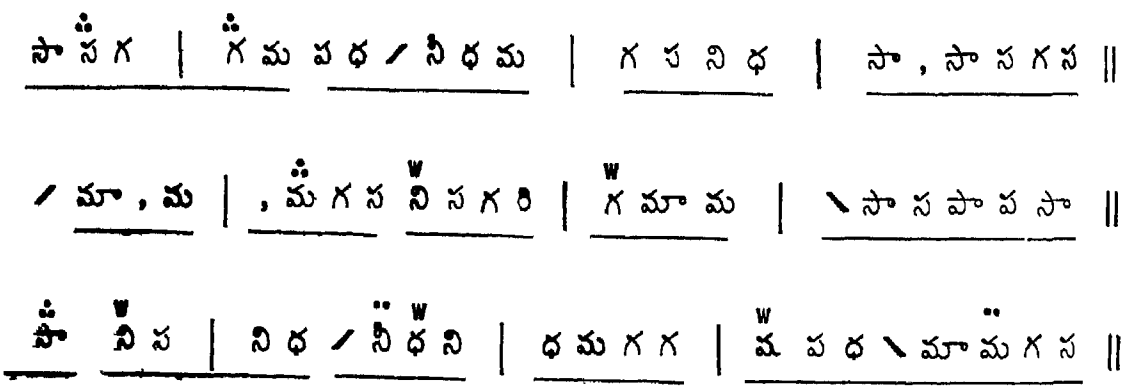

వలచి వచ్చినానుర ॥

చరణము

1 పా | పమగగ్మగస | నిధ/సస | ,/గగామాగమ ||
చి | న్న నా | టి మొ | ద లూ ||

2 పా | నిధమమ్గస | నిధ/సస్ | ,/గగ/మా ||
చి | న్న నా | టి మొ | ద లూ ||

స్వరము

1 సా స్ ని ధా | సా/గగ్ | /మమ/పప/ధమగస ||

2 మమగ\స | ,నిధసాధస | స్గగ్మ | గరిగ\సాసమా ||

పధ/ని | ధమగన/సా సస | నిసనిధ | నినిధని ధమగస ||

3 పా పా | /ధమగమపామగ | /నూగస | సా సా ని ధసస ||

/గగ్/మమ్ | పా/ధమగ/మా, | గా/మమ్ | గ\సాస/మా, మ ||

సపాప | ససా స\ని ధమ | గమపధ | /నిధా మమ్ గా స ||

వలచి వచ్చినానురా ॥

సంచారి - మర్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

స స̇ ని ధ ప ధ సా స̇ | గ గ̇ / మా మా సా మ గ |
\ సా సా మ గ రి గ సా | ప ధ / ని ధ మ గ గ / మా |
గ రి గ \ సా స ని ధ ప ధ | సా ని ధ ప ధ సా / గ గ̇ |
\ సా స̈ మా మ̇ గ సా | ని సా గ రి గ మా మా |
సా పా పా ప ధ / ని | ద / ని ధా \ మా గ మ ప ధ |
స స స / గ గ మ ప ధ ని స | స ని ధ ప ప ధ / ని̈ ని ధ మ |
గ / మ మ̈ గ \ సా ని స గ గ̇ | మ మ పా / ధ మ గ స ని ధ |
ప ధ స స ని ధ ప ధ స స̇ | స గ రి గ మా స / ప పా̇ |
స సా స ని ధ ప ప̈ ధ ధ̇ | / ని̈ ని ధ \ మా ప / ధ \ మా |
మ̇ గ మ ప / ధ మ గ స / గ | \ సా / గ గ / మ మ̇ వ వ̈ \ ధ ధ |
మ మ̇ గ గ̇ / మా గ / మ మ̇ గ | సా ని స / మ మ̇ ని స / ప ప̇ |
ని స̈ / గ స̇ ని ధ ప ద / ని ధ | / స ని ధ మ ప ధ ప ని ధ ధ̇ |
ప ధ స ని ధ ప / ని ధ ధ | \ మా గ గ̇ \ సా గా \ సా |
సా / ద మ గ స గ రి గ మ | స / గ గ̇ మ గ మ ప ధ సా |

సా / గ గ̇ స ని ధా ప ధ | / స స̇ గ మ ప ధ ని ధ స స̇ |
మా గ మ ప ధ స స̇ / గ గ̇ | \ సా గ \ సా స̇ ని ధ / నీ |
ధా \ మా ధ మ గా \ సా | ని ధ ని స స̇ పా ప ప |
ప ధ స స̇ \ నీ ధ మ గ మ | ప ధ / నీ ధ మ గ మ ప ధ |
\ మా గ మ గా \ సా \ నీ | ధ ప ధ స / గ గ̇ / స̇ , ||

రిగిమపధని] రాగాంగరాగము 20 నారీతిగౌళ వేద (శ్రీ) చక్రము]

జన్యరాగము 7 (ఉపాంగము) ఆభేరి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి అభేరీ సగ్రహాపూర్ణాస్యాదారోహే నిషర్జితా

మూర్ఛన - { ఆరోహణము స మ ♭గ మ ప ప స స
అవరోహణము సా ♭ని ♭ధ ప మా ♭గ రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, ఆరోహణమందు నిషాదవర్జ్యము, ఎల్లప్పుడును గానముసేయఁదగును

గమనిక లక్ష్యములయిన గీత కీర్తన సంచారుల పరామర్శించితే యీ ఆభేరీ రాగ సంచరింపులు తెలివిడియౌను

ఆరోహణములో 'ని' వర్జ్యమనిమాత్రము లక్షణశ్లోకమున జెప్పియున్నదేగాక ఋషభ, ధైవతములు వర్జ్యములనియు గాంధారవక్రమనియు జెప్పకయున్నప్పటికిని, పూర్వాచార్యులు వ్రాసియున్న మూర్ఛనారోహణము 'స మ గ మ ప ప స స' అని యున్నది ఈ మూర్ఛన ననుసరించియే గీతతానములు రచియించియున్నారు గీతమును గమనించి జూడుడు తానములు గ్రంథవిస్తరభీతిచే నచ్చొత్తఁబడలేదు

నిసగరిస, నిగరిస, సగరిస - అను ప్రయోగములు గనుబడుచున్నవి

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

పా	పధపమగరిస	సనిధపాపమ	
ఉ	ద్ధతశిరో మణి	కఉడపక్కుళ	
ఎపససాసా	నిసగరీరీ	సాసనిధపమ	
సంంమోర	క్కుఅరణేఏ	పంచపాండవ	

పధపమగరిస ||
రకంణఅరెఎ ||

అంతరి

సాసనిధధమ	గమాపపసస	సనిగగగరీ	
వేదవిద్యఅ	పవప్పావన	కొఒటినామ	

రిసినిసా, |
ప్రభాపూ

జావడ

మామమగరిస	గరీరిసనీ	ససాసనిధప	
మండలావని	ధరఖ్ఖారా	ద్దురంధరురెఎ	
ఎపసససస సస	గరిసనిధపమ	వపసస సపప	
ఆఅఱియఱియఅ	ఱియఱియఱియఱి	అఱియఅఱియఱి	

స స స మ మ పా | సా సా ని ధ ప మ | మా మ మ గ రి స |
ఇ య ఇ య ఇ యా | ఆ య తి య ఇ య | కం స హిం స క |

ని సా ని ధ ప మ | మా మ మ గ రి స ||
తు ర్యూ ప ర అ అ | కం ము రె ఎ రె ఎ ||

సా స ని ధ ప మ | గ మా ప ప స స | స ని గ గ గ రి |
వే ద వి ద్యా అ | ప న ప్రా వ న | కో టి నా మ |

రి స ని సా , ||
ప్ర థ మ పూ ||

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

వీణా భేరీ వేణు వాద్యాది

పల్లవి.

రి సా , ని ˎ గ గ రి | నీ స మ | , గా మ ||
వీ ణా భే రి | వే ణు వా | ద్యా ది ||

ప ప మ ప ధ పా మా | ˎ గ రి రి | , స ని సా ||
వి నో ది ని మో | ది ని ర | ము మాం ||

వీణాభేరి ||

అనుపల్లవి

పా , స \ నీ ధ ధ ప మ | మ గ మ ప | ప రి సా ||
ఫో ణీ వ ద నా | ది వి ను త | చ రి తే ||

సం గ గ గ రి స మ | గ గ రి రి | / గ రి సా ||
గు ణ ర హి తే వి ధి | గు రు గు హా | మ హి తే ||

సా \ నీ ధా ప మ పా ప స ని గ రి స | నీ నీ ధ పా మ ప మ | . గ రి స మ గ రి స ||
ఏ ణీ లో చ ని పా ప వి మో చ ని | ఇం ద రే శ సహో | ద రి త లో ద రి ||

స్వరము

రి సా ని స గ గ రి రి సా మ మ మ గ గ | రి రి సా స ప మ ప | మ మ గ గ రి రి సా ||

ని ధ ప / స సా మ మ ప ప / స సా స మ గ | , / మ గ గ సా ని ధ | ప మా గ రి సా ని ||

వీణాభేరి ॥

నంచారి - మర్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సా సా ని స / గ రి సా | మా మా \ గ మ గ రి సా |
గ రి సా నీ సా స ని | ధా ప ధ పా ప / స సా |
గ రి స ని ధ ప మ ప స ప | ప ప / స స / మ మ గ గ / మ మ |

పా ప̇ ధ ప మ గ̆ రి సా | స ని̆ ధా పా సా సా̇ |
ని̇ స గ గ̆ రి̇ ని̇ స / మ మ̇ | గా / మ గ̆ రి స ని̇ సా |
పా మ మ మ మా̇ గ గ | గ గ గా గ̇ / మ గ̆ రి స |
/ గ̆ రి రి̇ స / మ గ / మ గ̆ | రి స / గ రి / గ రి స ని సి ధ |
ధ̇ ప ధ ప ప స సా̇ సా̇ | పా గ గ గ గ రి̇ సా |
ని ధ పా పా̇ స స̇ / గ రి | సా మ గ గ మ̇ \ సా / మ గ |
గ̇ రి సా / ప మ గ̆ రి సా | / ధ ప మ గ గ̇ రి సా గ̆ గ̆ |
రి̇ రి̇ పా మా మ మ̇ | గ̆ రి సా మా మ మ̇ గ̇ మ |
సా పా పా ప ప̇ మ ప | సా మా గ̆ రి సా సా̇ |
స స / మ మ̇ గ గ̆ / మ గ గ̇ రి | రి̇ స స̇ ని ని స స̇ మ గ గ̇ |
మ గ రి స / మ గ̇ మ ప ధ ప | ప ప స స సా̇ సా̇ సా |
ని̆ ధ ప మ గ̇ మ ప స సా̇ | గ గ̆ రి రి̆ స స ని ని̇ సా |
/ మా మ మ̇ గ రి సా స̇ ని | ధ ప / గ రి స ని̆ ధ ప మా |
మా̇ గ̇ మ ప ప స స ప ప | స స స గ రి సా స ని ధ |
ప \ మా మా̇ గ గ̇ రి సా | ప మ గ రి సా / మ గ / మ గ |
రి రి సా ప స స మ గ రి | గ గ̆ రి గ రి సా ని̆ |
పా గ రి స ని̇ సా ; ||

జన్యము (ఉపాంగము) 8　నవరత్న విలాసము

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి　నవరత్న విలాసస్తు ని వర్జ్యష్షాడశోమతః

మూర్ఛన – { ఆరోహణము　స రి ♭ గ మ ప ♭ ధ ప స
అవరోహణము　స ♭ ధ ప మ ♭ గ గ మ రి స

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము, షాడవము, షడ్జగ్రహము, నిషాదవర్జ్యము, ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును

ఈ నవరత్నవిలాసారాగలక్షణ శ్లోకములో 'ని' వర్జ్యమని మాత్రము జెప్పియున్న ప్పటికిని పూర్వాచార్యులు వ్రాసియున్న మూర్ఛనారోహణమున ధైవతవక్రమును, అవరోహణ మున గాంధార వక్రముగానున్నవి మూర్ఛనల ననుసరించియున్న లక్ష్యములజూడుడు

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పల్లవి.

1 ప మ \ గా గ గ మ రి | స స రి / గ | , మ పా ||
న వ ర త్న వి లా | స వి భ వ | ప్ర దే ||

ధ ప స స ధ పా ప | మా గ మ | ప ధ పా మ గ / మ రి ||
న త జ న ళు భ ప్ర | దే బ హు | ఎ ర దే జ య జ య ||

2 / ప మ \ గా గ గ మ రి | స స రి / గ | , మ పా ||
న వ ర త్న వి లా | స వి భ వ | ప్ర దే ||

ధ ప స స ధ పా ప | మా గ మ | రి రి సా ||
న త జ న ళు భ ప్ర | దే బ హు | వ ర దే ||

అనుపల్లవి

స స రీ రి స రి గ | / మ రీ స ప ధ | పా సా ||
భ వ రో గ ప రి హా | రి ణి శ | ర్వా ణీ ||

ధ ప మా \ గ గ మ ప | / ధ ప మ గ | గ మ రీ స ||
భ వ మో హా న క ర | రూ పి ణి | భ వా ని ||

ధ ప సా రి గా మ పా ప మ / ధా పా మ | ధా పా స స రి గ | / మ రి సా ధా ప మ ||
న వ చ క్ర బిం ద పి ర ని వా సి ని | నా రా య ణీ గు రు | గు హా వి ఖ్యా సి ని ||

స్వరము

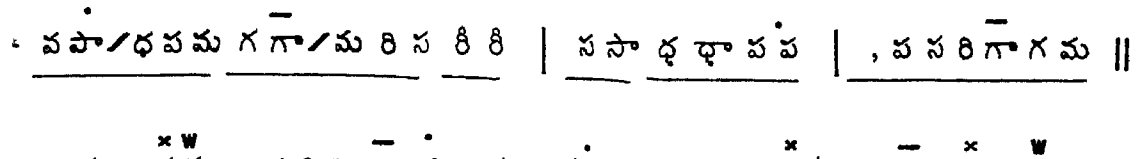

నవరత్న విలాస॥

సంచారి - రగణమత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

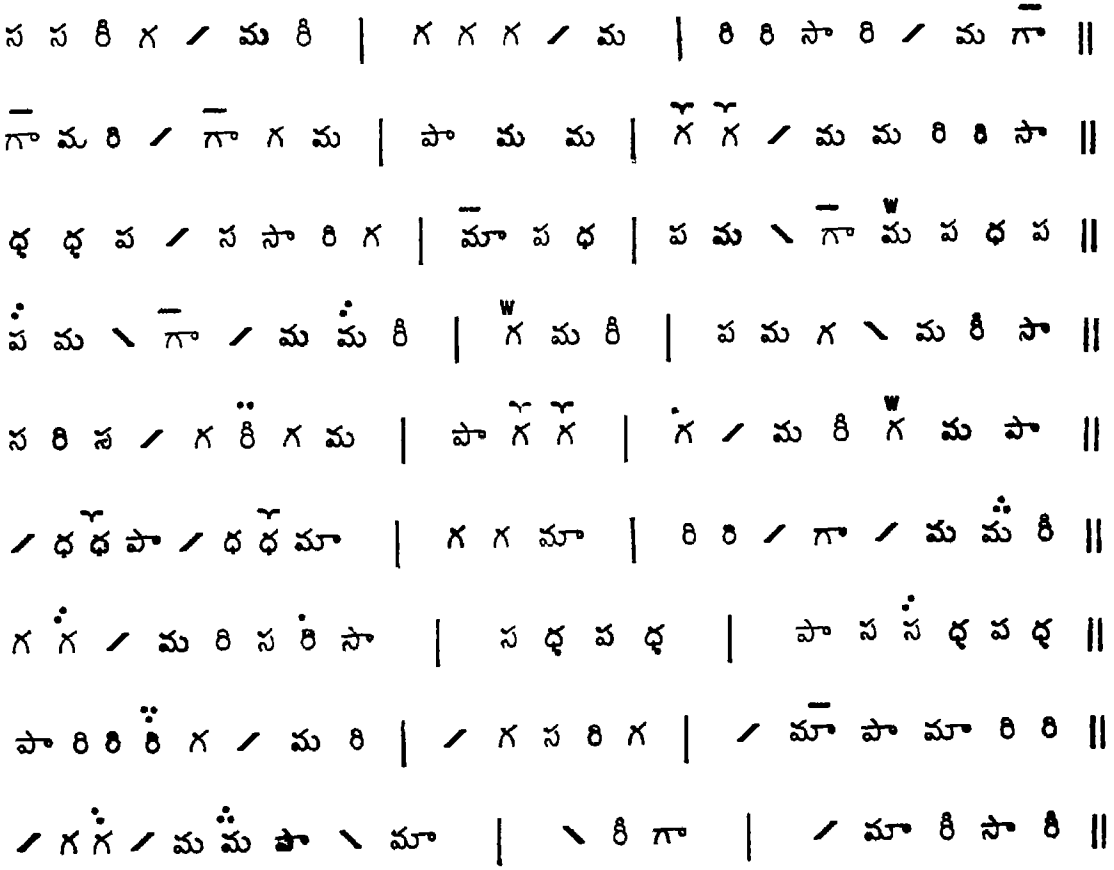

గా మా రి గ మా | ప స / ధ ధ | మ ప మా గ గ / ప మ ||

రి రి / గా స / ధ ప ధ | ప మ గా | ప / ప మ ప మ రి / గా ||

/ మ రి స రి గ రి / గా | గ మ పా \ | రి గ మ పా స రి ||

గ మ ప ధ పా స స | పా గ గ | మా రి రి గా మ ప ||

గ మ రి / గా / మ రి | స / ధ ప మ | ప ధ పా సా ధ ప ||

గ రి గ మ రి సా | రి గ మా | ప ధ పా పా సా ||

ధ ప మ గ మ ప / ధా | ప ప సా | ప ధ ప సా రి గ రి ||

ధ ప \ గ రి ధ ప / రి స | ధ ప రి రి | గా / మ గ / మ రి స రి ||

గా / మ మ రి సా | రి గ గ | / మా రి రి సా ||

ధ ప మ గ గ / మ రి | సా రి | గ గ రి సా , ||

ఉపాంగ రాగములు సంపూర్ణము

జన్యము (భాషాంగము) 1 భైరవి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖ సంపూర్ణో భైరవీరాగ స్సాయంకాలే ప్రగీయతే
పంచశ్రుతి ర్ధైవతస్తుక్వచిత్ స్థానేప్రయుజ్యతే

మూర్ఛన - { ఆరోహణము సా రి ♭ గ మ ప ♭ ధ ♭ ని స
అవరోహణము స ♭ ని ♭ ధ ప మ ♭ గ రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, సంపూర్ణము, ధైవత్రగహము, సాయంకాలమున గానము సేయఁదగును

ఈ భైరవి రాగమునకు సప్తస్వరములును రంజనములనిచ్చు జీవస్వరములును, న్యాస ములునుగానున్నవి అట్లుండినప్పటికిని ఋషభగాంధార మధ్యమ నిషాదములు విశేష రంజన ముల నిచ్చెడి జీవస్వరములును, న్యాసములునుగానున్నవి

జీవస్వర సంచరింపులు

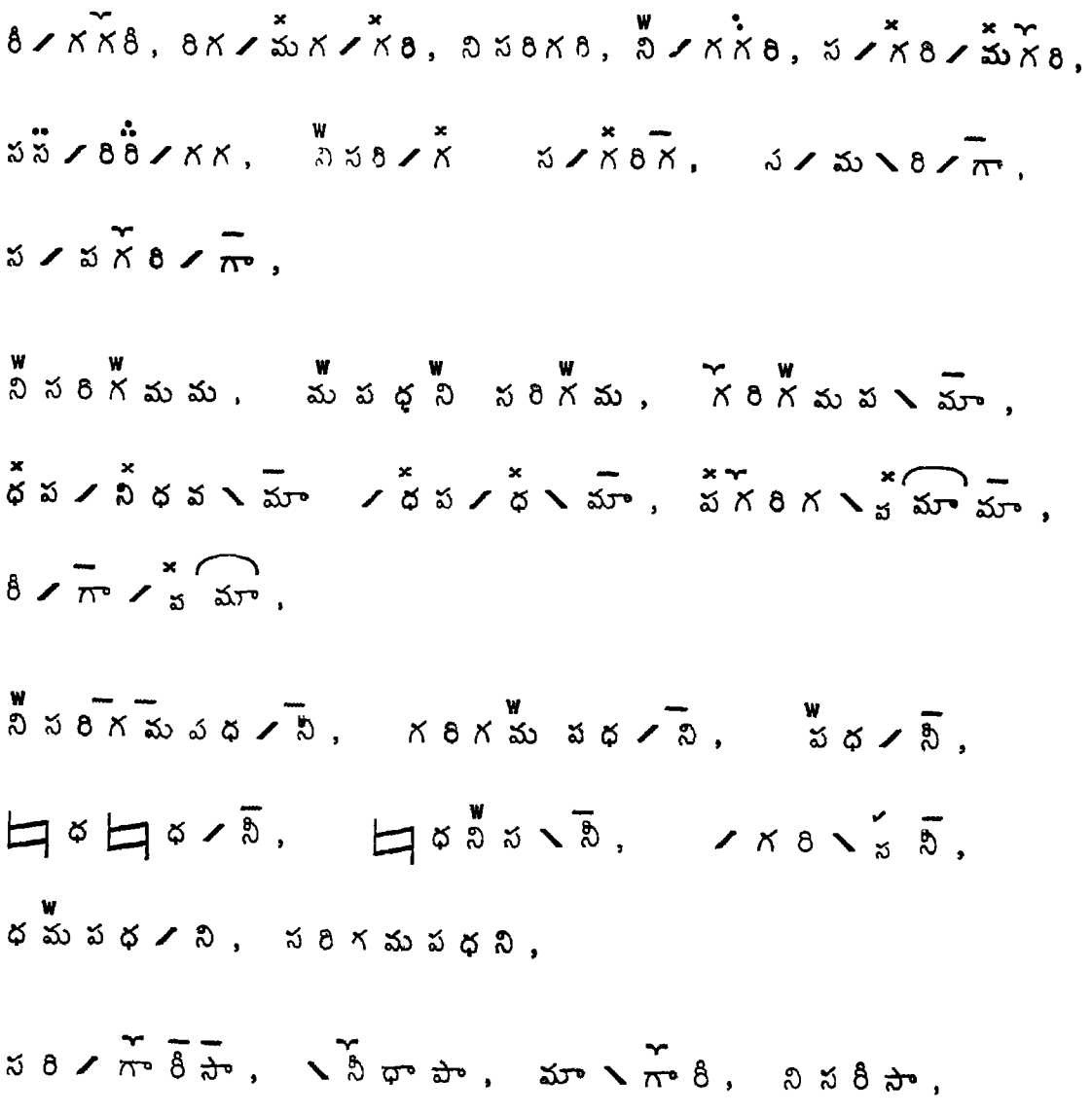

మూర్ఛనారోహణమునగల యొక్కొక్క స్వరములందు నెక్కుజారువులును, రి గ మ మ ప జాతిభేదములుగల స్వరసముదాయముల నదిమిబట్టుటయందు నొక్కులును, రిగమ, గమపధ, గమపధని గగమప ధనిస జంటస్వర

స్ఫురితమలును, మ మ ప ప ధ ధ ని ని , ⁄ మ మ ⁄ ప ప ⁄ ధ ధ ⁄ ని ని ఇదిగాక నొదిగింపులును, మ మ ప ప ధ ధ ని ని, మ మ ప ధ ధ ని ని గ గ గ మ మ మ ప ప ప, ఇవియన్నియు సమయోచితమునకు దగిసట్లు కలుగుచున్నవి

మూర్ఛనావరోహణమునఁ గల యొక్కొక్క స్వరములందు దిగుజారువులును, ప ⁄ ని ధ ప ⁄ మా ⁄ గా రీ ఇదిగాక నొదిగింపులును, స ని ధ ప మ గ రి స , జంటస్వర ములయందు ప్రత్యాఘాతములును, ప ప మ మ గ గ రి రి , ఇదిగాక నొదిగింపులును, ప ప మ మ గ గ రి రి , ప ప మ మ గ గ రి రి , ప ప ప మ మ మ గ గ గ రి రి రి ఇవి యన్నియు సమయోచితమునకు దగినట్లు కలుగుచున్నవి

షడ్జమున బుషభమునఁ బట్టునపుడు శుద్ధ బుషభమును, స ⁄ ర్బి ని ధ్వ ని స, గాంధారమున మధ్యమమునఁ బట్టునపుడు అంతరగాంధారమును, స ⁄ రి ⁄ గ ⁄ మ్ గ రి, మధ్యమమున పంచమమునఁ బట్టునపుడు ప్రతిమధ్యమమును, గ ⁄ మ ⁄ ప్ మ గ్ మ, ధైవత మున నిషాదమునఁ బట్టునపుడు శుద్ధ నిషాదమును ప ద ⁄ ద్బ ని ధ ప , కైశికీనిషాదమున షడ్జమునఁ బట్టునప్రడు కాకలీనిషాదమును, ని ⁄ స ని ధ ప , బలుకుచున్నవి వీనిని అతి సూక్ష్మబుద్ధిచే నెఱుగవలెను ఆలాపన సమయమందు శుద్ధ బుషభమున పంచశ్రుతి బుషభమునఁ బట్టునపుడు శుద్ధగాంధారము బలుకుచున్నదియని చెప్పుచున్నారు

వినెడివారల కింపుగలుగునట్లు ఒక స్వరమందు అన్యస్వరచ్ఛాయల బట్టుటయే గమక మలని వెంకటమఖి గమకములకు సాధారణలక్షణముగా చెప్పియున్నారుగాన యీ భైరవి రాగ

మందు ప్రకృతి వికృతలయిన ద్వాదశ స్వరములును, అన్ని గమకములును స్ఫురించుచున్నవి గనుక పూర్వీక సంప్రదాయజ్ఞులైన పెద్దలు రాగములలోఎల నీభైరవిని పెద్ద రాగమని వాడుచున్నారు

ఇటులున్నప్పటికిని రక్తిరాగములలోపల నుత్తమోత్తమమైన యీ భైరవి రాగమునగల యన్యస్వరములను క్రింది స్థానములందీడ్చిపట్టునపుడు అన్యస్వరచ్ఛాయలు వీనులకు వికారములను బుట్టించునట్లు తామసించి నిలువరముగా నిలవకూడదు

క్రింద జెప్పిన వివరములన్నియు వాగ్గేయకారకులలో శ్రేష్ఠతములై వెలసిన ఆదిప్పయ్యగారిచే రచియింపఁబడిన 'విరిబోణి' యను తానవర్ణమును, ముద్దుస్వామిదీక్షితుల వారిచే విరచింపబడిన కీర్తనములను పరంపరాగత సంప్రదాయజ్ఞులచే వీణలో వాయించి తెలిసికొన్న వారికి తెలివిడియగును

పంచశ్రుతి ధైవత ప్రయోగములు

ప ధ / ని ⊏ ధ $\overset{w}{\text{ని}}$ స, ని ⊏ ధ ని స, $\overset{\times}{\text{ని}}$ స ⊏ ధ $\overset{\times}{\text{ని}}$ స ఈ చోట్లుగాక, తక్కినయెడలవచ్చు ధైవతములు శుద్ధధైవతములే

పూర్వాచార్యులచే జెప్పఁబడిన పంతొమ్మిది మేళములలో నేడవ మేళముగాను వెంకటమఖిచేత ప్రస్తారక్రమముగా గల్పింపబడియున్న డెబ్బదిరెండు మేళములలో నిరువదవ మేళమున భాషాంగముగాను, జెప్పబడియున్నదిగనుక ఈ భైరవిగీతము పూర్వాచార్యులచే జేయఁబడినదేగాక వెంకటమఖిచే కల్పింపబడనిదని దోచుచున్నది

సగగమ, నిసగగమపమగరి, నిదనిప, పనినిస, పమనిధనిస, పనిధనిస — ఈ ప్రయోగములు గీతమున గనబడుచున్నవి

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

స సా	గ రి స ని ధ ని స ని ధ ని
అ రె	శ్రీ ద శ ర మ ణి ఇ మ ణి ఇ
పా ని ని స ని స గ గ మ	ధ ప మ మ గ గా గ రి స
గీ ర్వా ణ గ ణ వ ం ద్య	మ అ న మ అ తం ం ం గి
మి గ గ మా మా ని సా	మ గ గ రి స ని ధ ని సా
పా ం డు రం గ న్ను జే	ద్ధ అ ర అ ధ ర అ ద్యు తే
ని ధ ని ధ ధ ప మ ప పా	ప మ ప మ గ రి స స సా
ని ఖి ల భు ఉ ష ం న్వి తే	ధి ఇ భు వ న సం న్ను తే
సా ప పా స ధ ధ ప మ	పా ని ని స ని ని సా స
హో ఇ రే జ అ అ అ ణు	ఓ ం కా రి మ వా మా యి
మ గ గ రి స ప మ మ గ రి	ని ధ ని ధ ధ ప మ గ రి స
మ అ ణి ఇ క్య వ ల్ల కి ఇ	మ ధు ర వ అ ద్య వి నో ఒ ది

అంతరి।

సా , ని స గ గ మ మ	ప మ మ గ రి గా గ రి స
రా జ రా జే ఎ శ్వ	రి ఇ శ్రీ పు ర సుం ద రి ఇ

సా గ రి స రి స ని ధ ని | ప ప ని ని స సా , ||
చ ద్ర క ళ అ అ ధ రి ణి | శి వ శ ం క రీ |

ఆరోహణ:

ని ధ నీ స ని స గ రి స | మ గ రి గ మ గ రి గ రి స |
క ం కా ళీ కా అ అ ళి | క ద న ధ ఉ ర ం ధ రి ణి |

గా గ రి స రీ రి స ని | సా ని ధ ని ప ధ ని ని స |
క ళ్యా ణి కా మా క్షి | కా త్యా య ని ణి గ ఉ రి |

గ గ మ ప మ గా గ రి స | సా , స గ రి గ రి స |
క ణి లా స వా సి ని ణి | ధా ధ స ని స ని ధ |

గ గ రి రి స రి స ని ధ ని | ప ధ ని ధ ధ ప మ గ రి స |
స స ని ని ధ ని ధ ప మ ప | గ మ ప మ మ గ రి స ని ధ |

స స గ రి స గ గ మ గ మ | ని ధ ధ ప మ ని ధ ని సా |
క ఠి క లభ గ అ మి ని ణి | క ఉ మా రి మ రా ళీ |

ని స గ గ రి గ రి గ మ ప | ని ధ ని ప ధ ని స ని ధ ని |
భా షాం గ భ ణి ర వి ణి | రా గ న అ అ అ గ రు ఉ |

ప ధ ని ధ మ గా గ రి స ||
అ అ ణి య ం వై య ణి య ||

సా , ని స గ గ మ మ | ప మ మ గ రి గా గ రి స |
రా జ రా జే ఎ శ్వ | రి ణి త్రి పు ర సుం ద రి ణి |

సా గ రి స రి స ని ద ని | ప ప ని ని స సా , , ||
చం ద్ర క ళ అ అ ధ రి ణి | శి వ శ ం క రీ ||

కీర్తనము 1 - తిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

చింతయమాకందమూలకందం ఇది పంచభూతక్షేత్ర కీర్తనములలో
మొదటి కీర్తనము

పల్లవి

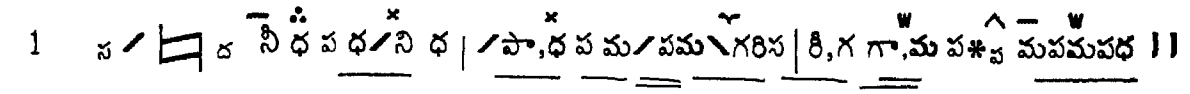

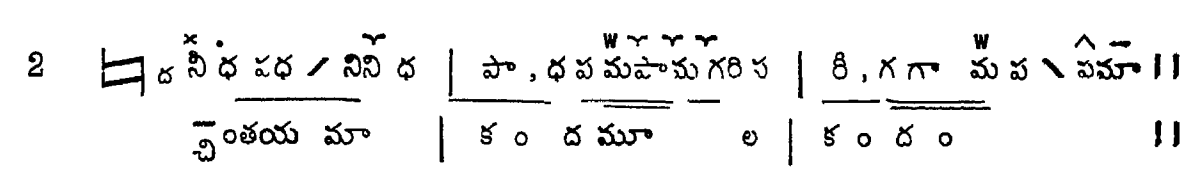

అనుపల్లవి

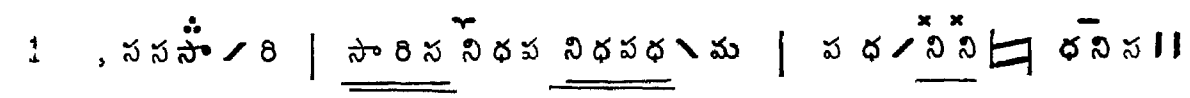

---

* ఇది మొదలుకొని ఝూ ^ గుఱుతు రవకు వేయబడును

2 ,ससసా/రి | సారిసనిధపనిధపధమ | పధ/నినిధస/నిసరి, ||
సంతతం అ | ఖం డస చ్చి | దా నం దం ||

/గగరిసారిసనిధపధ | /నినిధపమగరిరి/గస | సనిస/గరిగమప/ధమ/
సాం ద్రా జ్య | ప్ర ద.చ రణా | ర విం ం దం ం||

చింతయా ॥

చరణము

1 ,మమమ\గగ | రి,గమగరిరి/గస | రి\నిని సానిసరిగ ||
మంగళ కర | మం దహా స | వ ద నం ం ||

2 గ/మామమ,, | , | రిసని సా, ||
మంగళ,, | ,, | వద నం ||
మాగరిరిగస | /నిధపమాపమగరిగ | గ/మమపా, ధాపా ||
మాణి క్య | మయకాం చీ | స ద నం ||
,పధ/నిధరి | సారిసనిధప/నిధమ | పధ/నీ/సా ||
అంగ సౌ ం | ద ర్య వి జి త | మ ద నం ||

2 ,, | , | పధ/నిసనిసరి ||
, | , | మద నం ం ||

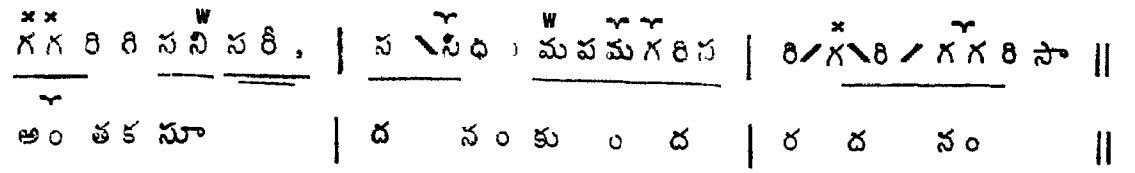

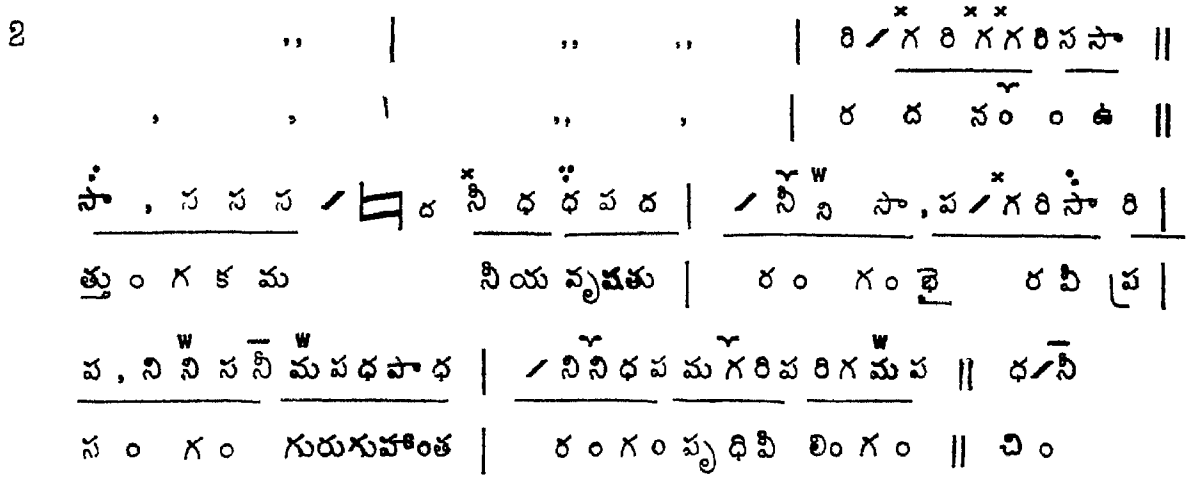

కీర్తనము 2 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

బాలగోపాల పాలయాశుమాం

పల్లవి

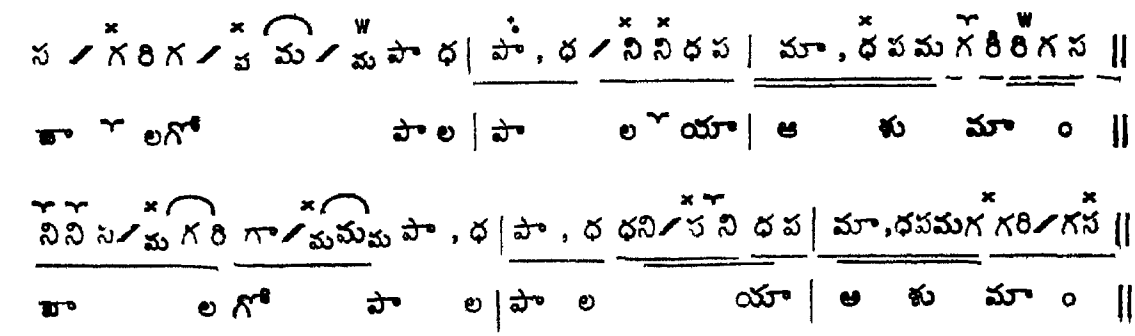

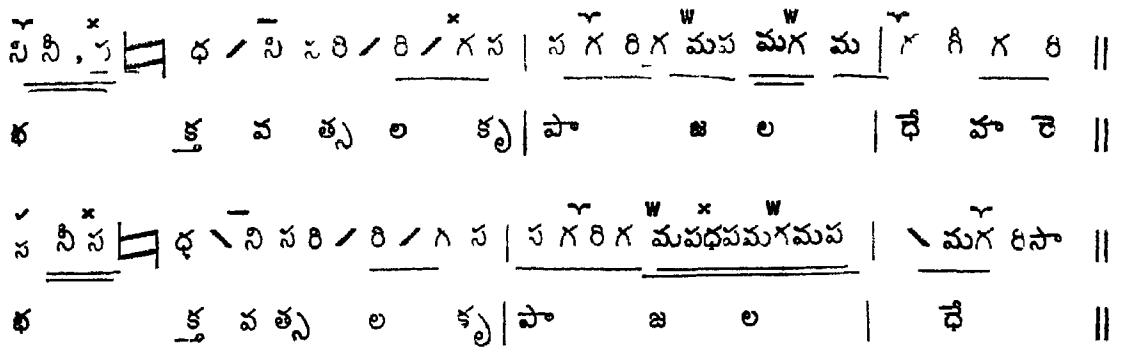
నిసనిస ధనిసరిరిగస సగరిగమప మగమ గరిగరి
అక్క వత్స లకృ పాజల ధేహా రె
2 సనిస ధనిసరిరిగస సగరిగమపధపమగమప మగరిసా
అక్క వత్స లకృ పాజల ధే

అనుపల్లవి
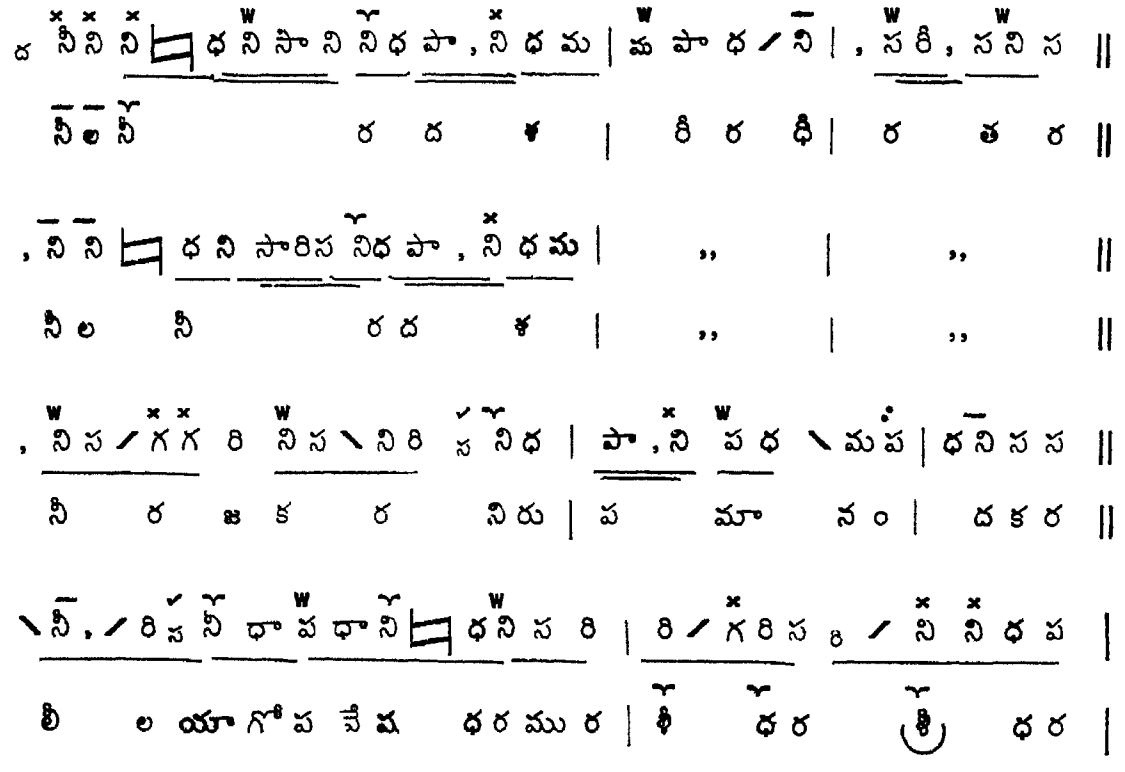
ద సనిసనిస ధనిసాని నిధపా,నిధమ పాధ/ని ,సరి,సనిస
నిలనిర దళ రిరధీ రతర
2 ,నినిస ధనిసారిసనిధపా,నిధమ
నిలని రదళ
,నిసగగరి నిసనిరి సనిధ పా,నిపధమపధనిసస
నిరజకర నిరు పమానం దకర
నిరిసనిధాపధానిస ధనిసరి రిగరిసరినినిధప
లీలయాగోపచేమ ధరమురశీ ధర (శ్రీ) ధర
మా,నిధపమపమగరిస
దామోదరవర బాల

చరణము

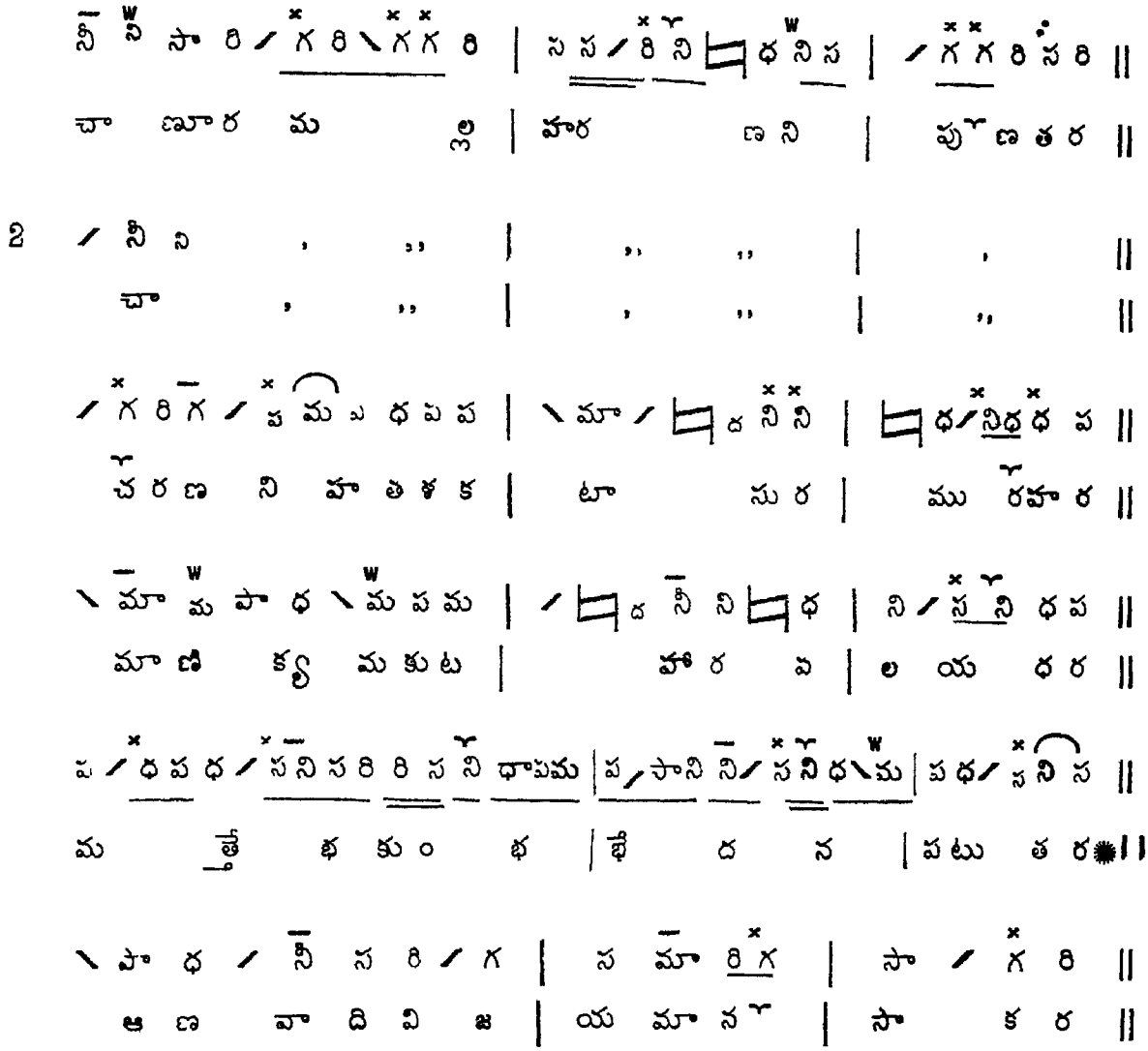

✹ ఈ ఆవర్తము తరువాత "వాణీశాంత పీతాంబరధర వైజయంతీ వనమాలాధర" అని రెండావర్తములను కొందరు చేర్చి పాడుదురు దీనివల్ల చరణపు విళంబభాగము ఎనిమిదావర్తములు గలిగి చతురస్రత సిద్ధించును అందుకై ఎవరో చేర్చినారా, లేక, మూల ముద్రణమున పొరపాటున నిలిచిపోయినదా, తెలియదు (రా అ)

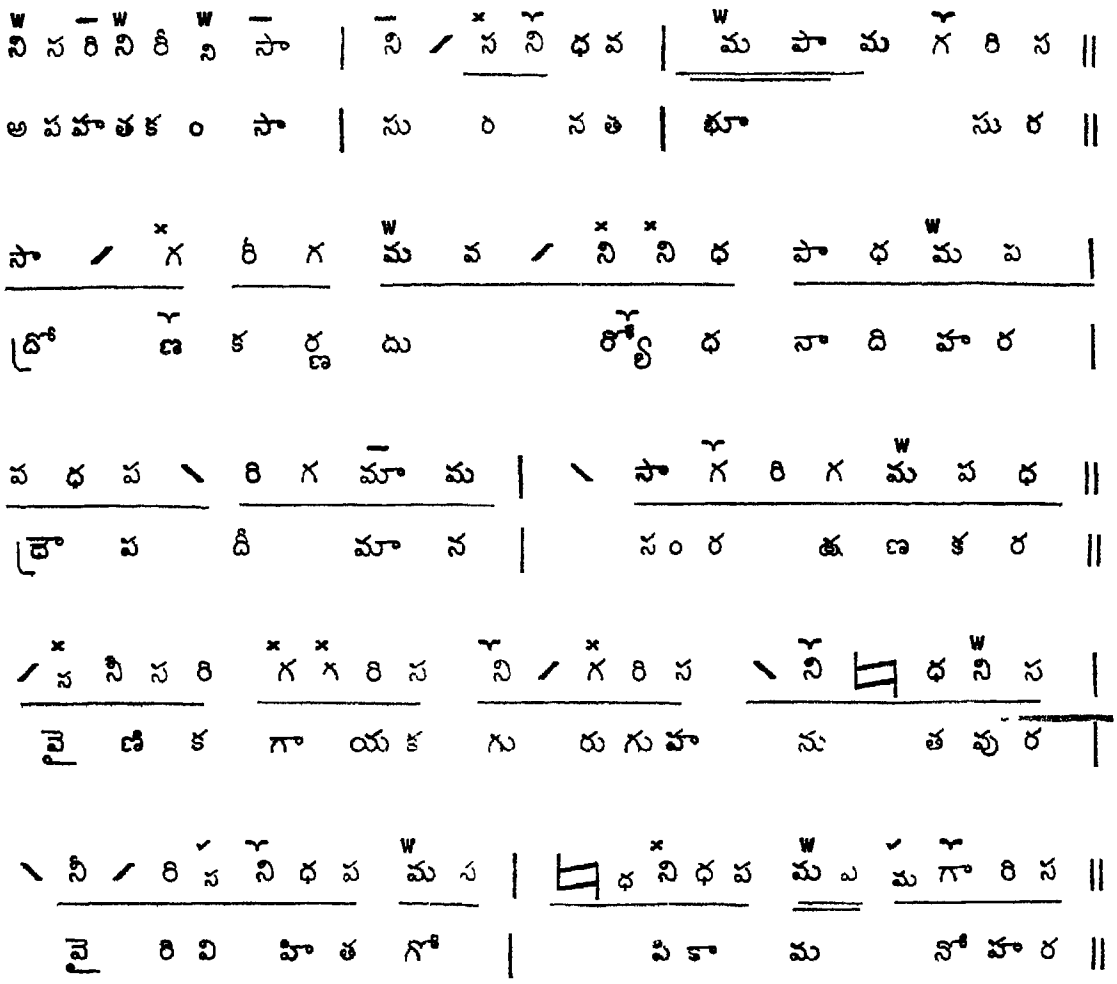
నిసరినిరినిసా | నిసనిధప | మపామగరిస ||
అపహతకంసా | సురనత | భూసుర ||
సాగరిగ | మవనినిధ | పాధమప |
ద్రోణకర్ణది రోధనాదిహర |
పధప రిగమా | సాగరిగమపధ ||
ద్రౌపదీమాన | సంరక్షణకర ||
సనిసరి | గగరిస | నిగరిస | నిధనిస |
వైణికగాయక గురుగుహ నుతవుర |
నిరిసనిధప | మప | ధనిధప | మఁమగారిస ||
వైరివిహితగో | పికామనోహర ||

బాలగోపాల ॥

కీర్తనము 3 - రుంపతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

నవావరణ కీర్తనములలో నిది పంచమావరణ కీర్తనము

(ఒకి ఆవర్తము 2 పంక్తులలో వ్రాయడమైనది)

(శ్రీ) కమలాంబాయాః పరం

పల్లవి

సా , ని ని / స ని ని ధ ధా పా పా ధ ని , ధ ప
(శ్రీ) క మ లాం బా యా

ని ధ ప ధ ప మ గ రి | గ / ప మ మ పా రి / పా ధ ని ||
ః ప ర ం | న హి రే రే చి త్త ||

సా , ని ని / స ని ని ధ ధా పా పా ధ ని , ధ ప
(శ్రీ) క మ లాం బా యా

2 ,, ,, | గ / ప మ మ పా , ధ మ / గ రి స ||
, ,, | న హి రే రే చి త్త ||

/ గ రి \ సా ని స / గ రి గ / మ మ పా ధ ని స
ఖ్యా ది శి వా ం త త

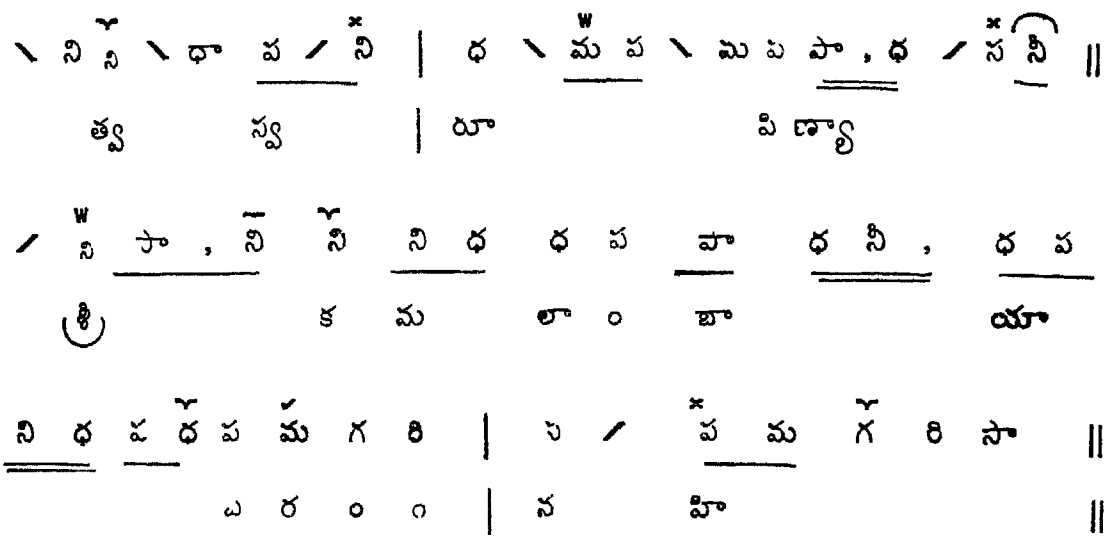
నిసా ధా ప ని | ధ మ ప మ పా, ధ స నీ ||
త్వ స్వ | రూ పి ణ్యా
ని పా, ని నీ ని ధ ధ ప వా ధ నీ, ధ ప
(శ్రీ) క మ లాం బా యా
ని ధ ప ధ ప మ గ రి | స ప మ గ రి సా ||
ఒ ర ం ం | న హి ||

అనుపల్లవి

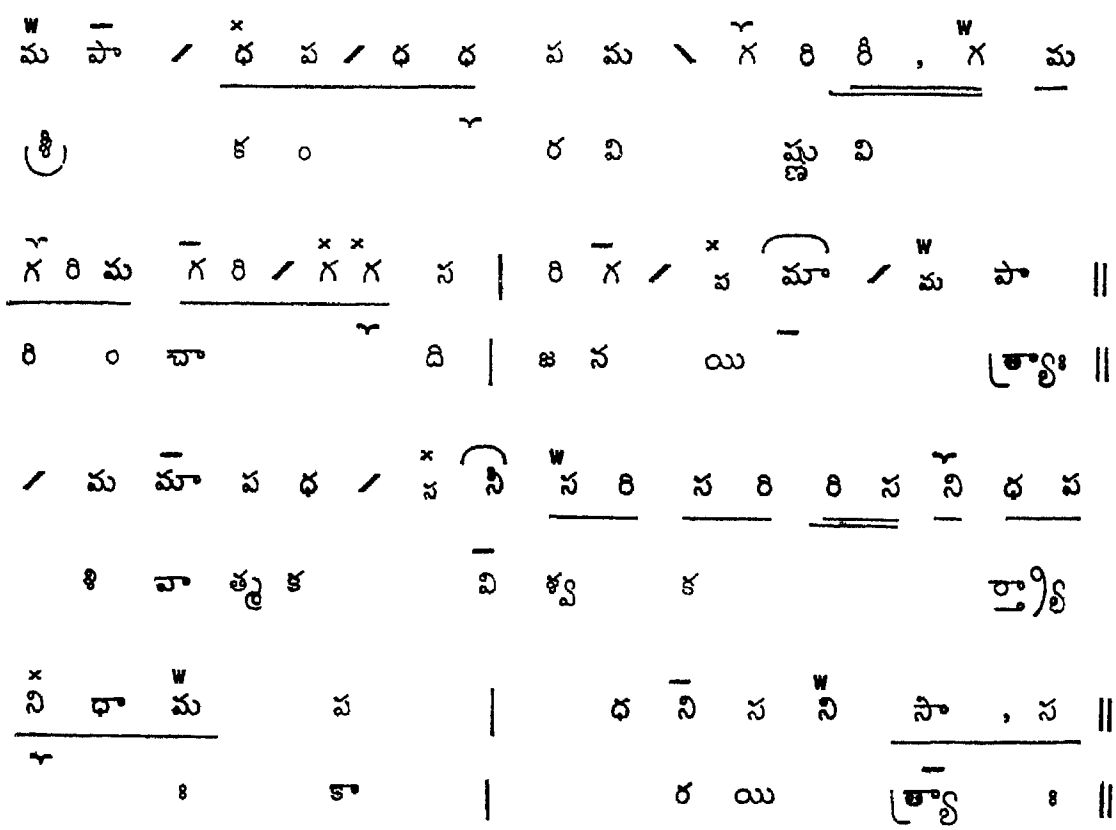
మ పా ధ ప ధ ధ ప మ గ రి రి, గ మ
(శ్రీ) క ం రవి ష్ణు వి
గ రి మ గ రి గ గ స | రి గ ప మా మ పా ||
రి ం చా ది | జ న యి త్రాయః ||
మ మా ప ధ ప ని స రి స రి రి స ని ధ ప
శి వా త్మ క వి శ్వ క ర్త్రీ
ని ధా మ ప | ధ ని స ని సా, స ||
ః కా | ర యి త్రీ ః ||

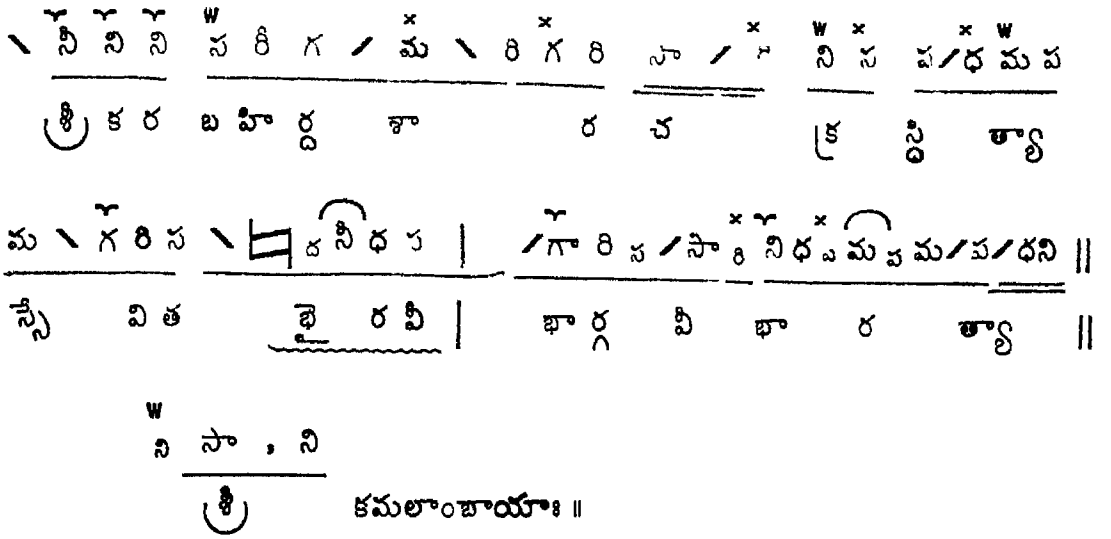
(శ్రీ) కర బహిర్ద శా ర చ క్రి ది త్యా
స్నే వి త భై ర వీ | భా ర్గ వి భా ర త్యా ||
(శ్రీ) కమలాంబాయాః ॥

చరణము
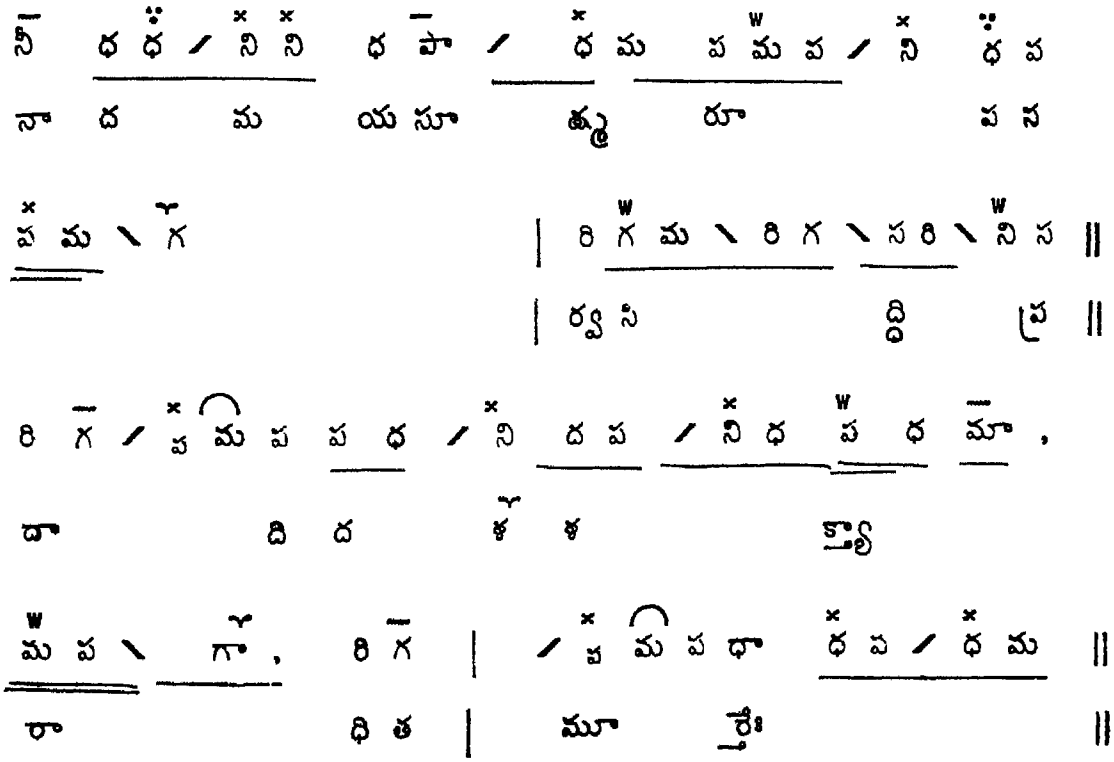
నా ద మ య సూ త్మ్ర రూ ప స
| ర్వ సి ది ప్ర ||
దా ది ద శ్శ క్త్యా
రా ధి త | మూ ర్తేః ||

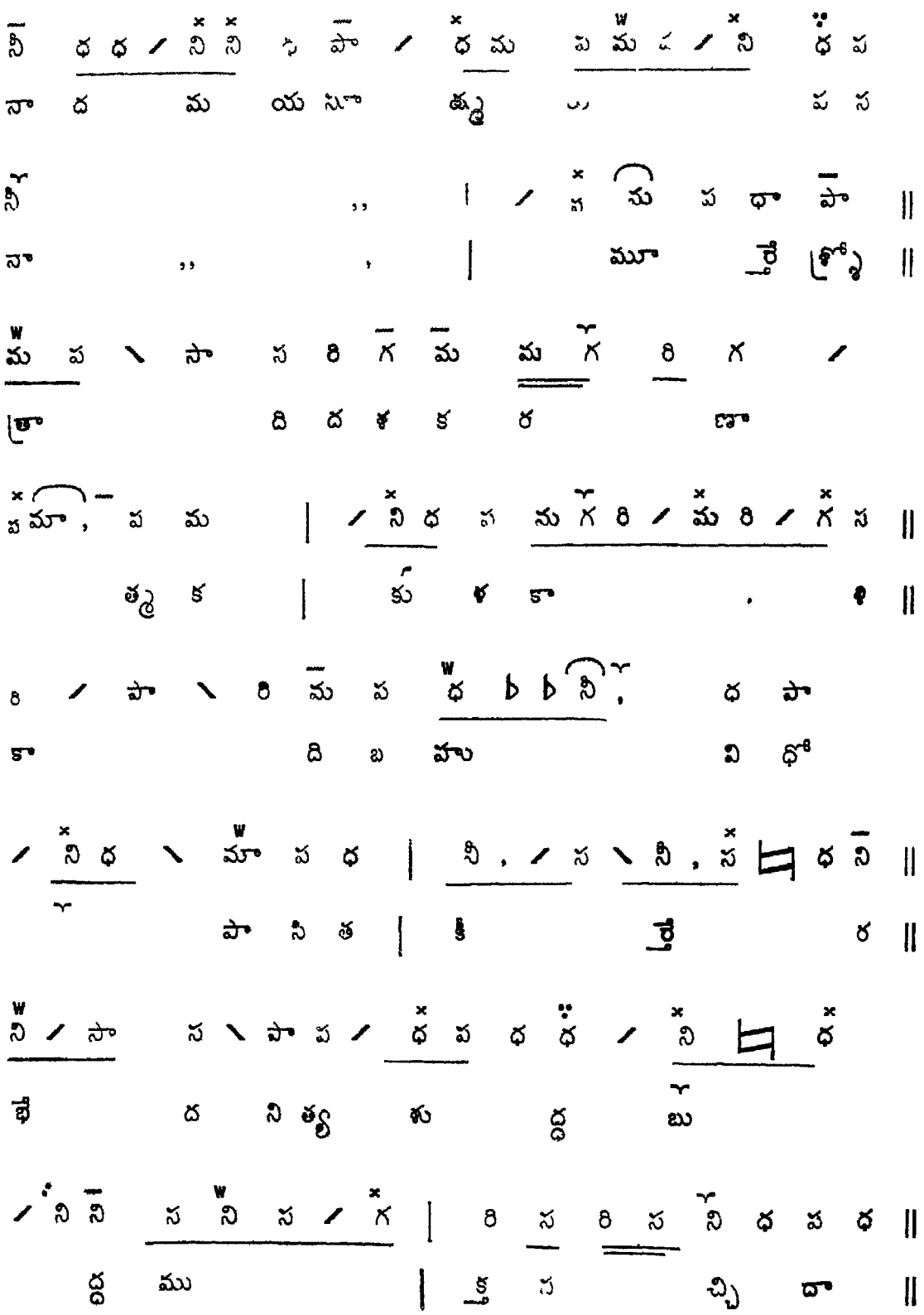
2
నా ద మ య మూ ర్తి
నా
త్మ కు ళ కా
కా ది బ మ్మ వి ధో
ఖే ద ని త్య శు ద్ధ బు
ద్ధ ము క్తి చ్చి దా

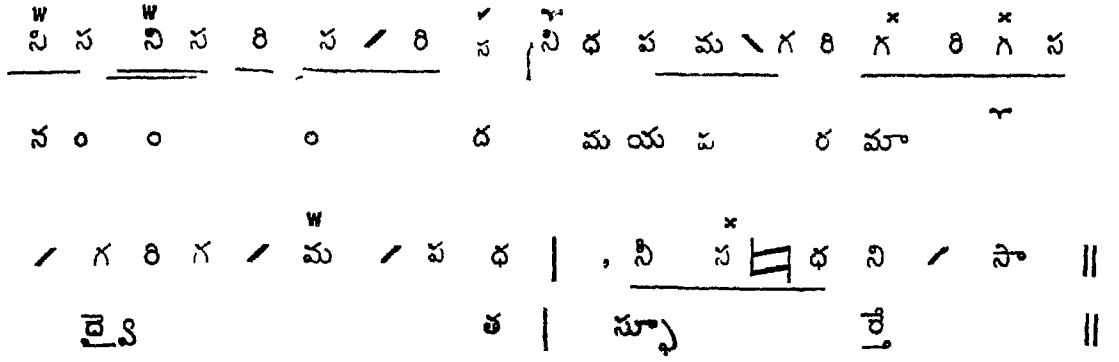
నం ం ం ద మ య ప ర మా
దై వి త | స్థా ర్తే ||
రీ రీ సా రీ స రీ గ మా ,
కా ది మ ధ్యాం త ర హి
తా ప్ర మే | య గు రు గు హా ||
రీ , గ మ రి / గ గ రి స / సా \ ని ని ధ ప ధ ని
మో ది త స ర్వా ర్ధ
సా ని ధ ప | మ పా మ గ రి రి గ స స రి ||
సా ధ క | పూ ర్తే మూ ||
స ని ధ ని సా ధా పా గా రీ గ మ మ పా ధ / ని
లా ది న వా ధా ర వ్యా వృ త్త ద ళ ధ్వ ని
\ పా \ ధ మ ప \ గా రి | రి ని సా / గ రి గ / మ మ పా మ గ ||
భే ద జ్ఞ డో గి | బృం ద సం ర క్ష ణా ర్థ ఆ ||

(31)

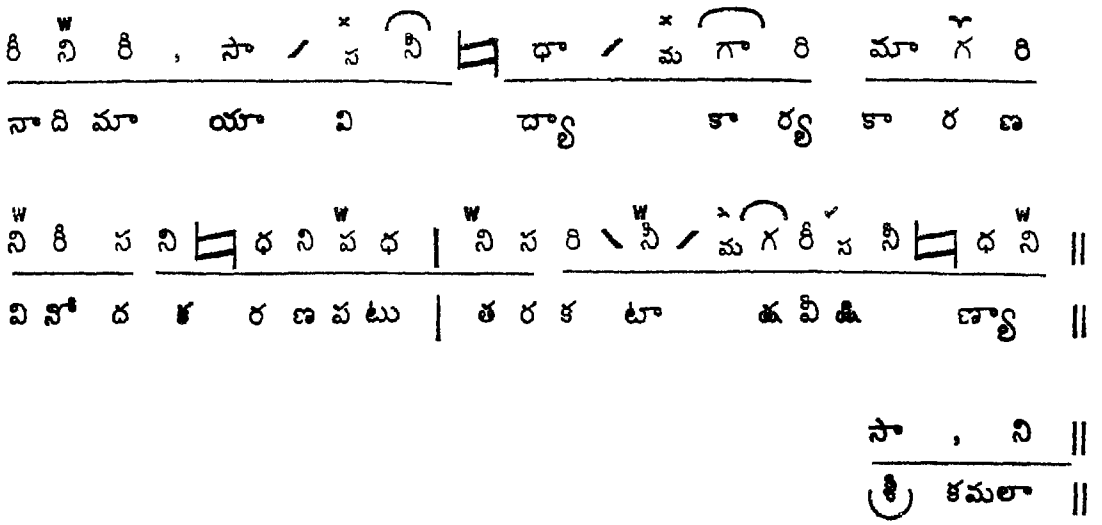

కీర్తనము 4 - అటతాళము - ముత్తుస్వామి దీక్షితులు

ఆర్యాం అభయాంబాం భజరే

పల్లవి

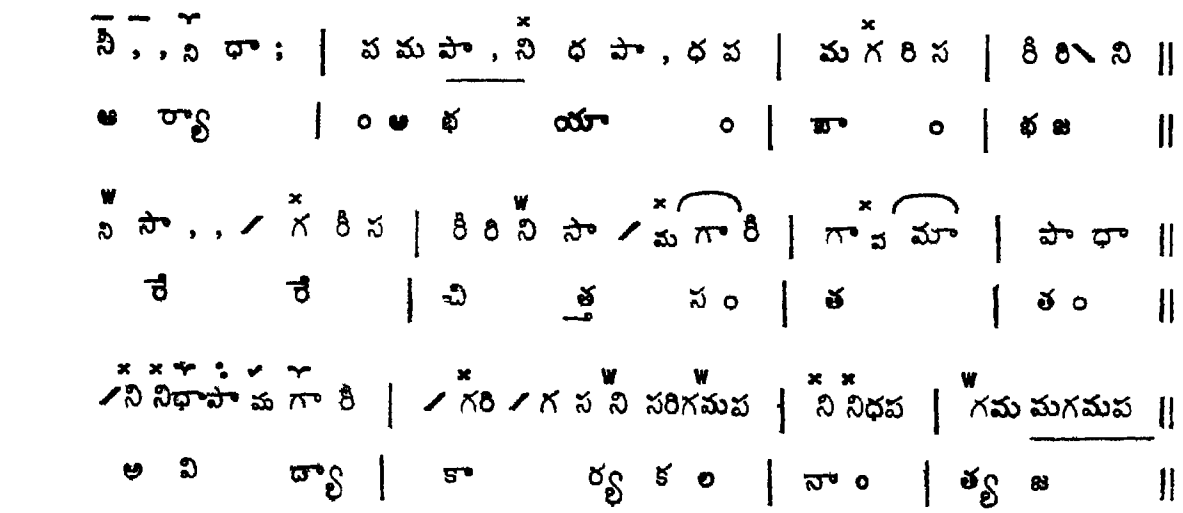

మ/గరీ, సా, | సాగరిగపమపధని | సానిసని | ధమపా, ధ/ ||
రే | ఆదిమధ్యాంతరహి | తాంశివ | సహితాం ||

ఆర్యాం ॥

అనుపల్లవి

మగమా, మ/గరిగ | రి, రి, గమరిగస | గరి, ని | సా, ||
సూర్యా | గ్ని చం | ద్ర | మం ||

/మగరీ, గా, | మా, పా, మగమప | పమ/గమ | /గారి ||
డల మ | ధ్య వా | సి . | ని ||

గామా, మా/నిధ | ధాపాపా/ధప/ధమ | ప/గమా | పధా, పా ||
సుఖ త | ర ప్ర వ | ర్తి | నీం ||

,పా ధా/నీనీ | ని/సధానీ సరిసని | సా, | సానీస ||
స్వో త ర | ని వా సి | నీ | ం ఆ ||

రి, /గారీరి | రిగసానీస/గరిస/రి | పనీధా | ఫా ధా ||
చా ర్య శి | ష్యా ను గ్ర | హ క | ర ణ ||

పా, ధా, bbనినీ | ధా, పా, ధా | నీసా | రీ, ||
శ క్తి ప్ర | దా పా ర | కరు | ణాం ||

గ/మగా గరీ సారి స | నీనీ సరిరి\సా నిధప | మగరిస | రిగమప/ ||
చ ర్యాదిచతుష్టయ | వితరణస మస్తతర | చరణాం | ఆరుణాం ||

ధా నిస\నీ నీ

ఆ

చరణము

, పమపా ధా, | పా, పా/ధప/ధమ | మపా, | , ధా ||
(✺) నం ద | న వ నో | త్పా | వ ||

నీ, , , , | నీ ధా\సనీ, సరిసనీ | ధా, | పా, ||
నా | ం పు ష్ప మా | లి | కాం ||

(✺) "నందనవనోత్పాదన పుష్పమాలికా - వందనమాలాది ప్రస్థాపన దివ్య - చందన కర్షణస్థల శుద్ధికరణ - వందన స్తోత్రాది వదన భక్తసేవనాం."

ఇట్లు దీర్ఘసమాసముగా పారము సవరింపవలసియున్నది లేనిచో అర్థము కుదురదు 'వందనమాల' యనగా ఇంటి వాకిటపైభాగమున కట్టునట్టి ఆకుల - పూవుల మాలిక ఱేనినిప్పుడు సామాన్యముగా తోరణమనివాడుక "మంగళప్రక్ తోరణోద్వే భవేద్వందన మాలికా" అని అమరనిఘంటువ్యాఖ్యలో క్షీరస్వామి

(2 వ కాండ, పురవర్గ, శ్లో ౧౭) (రా అ)

, \మా , మా/నిధ | ధా పా\మా , /ధపమగ | రి , | /గరి/గా ||
వం ద | నా అ ల | యా | ది ||

సా రి , / గా , | / పమా , పా పా , | పా ధా | ధపపమ ||
ప్ర ష్టో | ఆ ప న | ది | వ్య ||

మా , స / పప పా , | ధప ధా నిస నీ , , | ధా పా | ధా , ||
. చ ం ద | వ క ర్ష | ణ ||

నీ సా , రి , | రి \ నీ సా పా , | ని సా , | సా , ||
ద్వి ల క్షు | ద్ధి క | ర | ణ ||

, నీ , సా , | సా , రి గరిసరి రిసనీ , | నిధా , | పా ధా ||
వం ద | న . స్తో | త్రా | ది ||

నిసరిసరినినిధపా | ధప/సాసనిధాపా | మ/ధపమగ | రిసా ||
ప ర న | ఖ క్ష నే | , వ | నాం ||

రి , గా / పమా , | మాపా / నిధా ధా | పా , / ధ | ధపా\మ మా ||
మం ద ధీ | హా ర ణ చ | ర్యా | యు త ||

మ పా , ధ / నినీ | ధ ప ధా ని సరి స ని | సా సా | , ని స ||
మా న వా | నా ం ధ ర్మ | మ య | స్వ ||

రి , గగరి రి | రి గ సా ని స/గరిసరి | స నిధా | పా ధా ||
చ్ఛం ద శి వ | సా లో క | దా | య క ||

/నీ సా రి సా నీ | ధా పా నీ / స ప మ / ధ | ప మ గ రి | / గ రి / గ స ||
చ తు ర త ర | హా ర న ట శై | ర | వీ ం ||

1 పా ధా / ని ని ధ ని స ని | స సా స ని ని / రి రి స ని | రి సా రి / గ | రి స ని ధ మ ||
ము ం ద స్మిత వి లసిత | ముఖార విం దాంగురు | గు హాం బి | కా ం ||

2 ,, | ,, | ,, | రి స ని ధ మ ||
,, | ,, | ,, | కాం ంము ||

పా ధ / నీ స రీ స రి స ని | , ధ ప ధ ని స రి సా రి ని | ధ వ మ గ | రి గ మ ప ||
కుం ద సోదరీం మ హా | త్రిపు ర సుం ద రీ మా | న ం ద | లహా రీ ం ||

/ ద నీ
ఆర్యాం

కీర్తనము 5 - ఆదితాళము - కుమార యెట్టప్ప మహారాజుగారు

పరమానందసార ప్రవాహా

పల్లవి.

, స ని సా / గ రి గా / ప మ ప ధ | ని సా ని ధ ప | మ ప ప మ గ రి సా || గ రి స రి
ప ర మా న ం ద | సా ర | ప్ర వా హా ||

సనిధనిసరిగస | రిగమపామగ | గరిరిసరిగరి || రిస
పా ర్వతీ ర మణ | మా మ | వశంభో ||

2 నిధనిసరిగస | ,, | గరిసా ||
పా ర్వతీ ర మణ | ,, | వ ||

అనుపల్లవి

, పధనినిధనిరిపనిధా దానిధ | పదపగమపపధ | నిసధనిస || ,
వరమా ధవ భృంగ | పతంజలి | సంనుత ||

సనిసాగరిసరినిధపధ | ధానిసానిధప | మగరిసాగరిస || రిస
విరుదా వళీగీత | మంజుల | తరనృత్త ||

పరమా ॥

చరణము

, మపధపాపపీధ | నిధనిధ | నిసా, నినిధప ||
, ధీరకార్తికేయ | స్వామి | తాత ||

, మపనినిధపమపామగరిస | , రిగామప | పమపధా, పపమ ||
దివ్యగంగా ధర | సోమవి | లాస ||

, ప ధ / ని నీ ధరి స నీ ధ \ మ | మ పా ప ధ | ని ధ ని స ||
భై ర వీ మృ దు ము | ఖా బు జ | భా నో ||

, స ని స రి సా , ని ధ ప | ధా ని స ని ధ ప | మ గ రి గ మ ||
ప్ర ణ వ హ్రీం కా ర స | మ్మో ళ న | మో హా ||

పా ధా / నీ సా స నీ ధ ప మ గ రి స |
త ద్ది త్తో న్నం |

\ నీ సా రి రి గా | మా గ రి గ మ ప ధ ||
త త్తోం ద్రి గ్డు ధోం |

ని ని ని స స రీ రి రి రి / గ రి / గ రి / గ / మ గ రి స నీ ధ ని స |
తక్కిటు త క ధిక్కిటు త క త క త క |

\ గ రి స \ నీ ధ ని స రి రి | స / రి స నీ ధ ప మ స నీ ధ ప || మ గ రి స
ద్రుకుట ఝే య్యు దిగి తక | త క త ధిం || గి ణ తోం

కీర్తనము 6 - తిస్రజాతి ఏకతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

సామీ నీమహిమలు దెలిసి

పల్లవి

సా\ని ధా ని సా ని | స స స/రి స ని ధ ప | మ మప/సనిధప మ గరిస |
సా మి ని | మ హి మ లు దె లి | సి బ ల్లు-టకు |

2 సా\ని స ని ధా ని సా ని | స స స/రి స ని ధ ప | మ మప/సనిధప మ గరిస |
సా మి ని . | మ హి మ లు దె లి | సి బ ల్లు-టకు |

, స రి స ని ధ ద మ గ రి స | స/ని ధపమగరిసారి/గ రి | గ గ రి సా మా |
శా ర్ఙ్గ ధ రు న | కై న త ర | మా వా |

గ మా/ని ధ \ మా/ని ధ/గ రి ని | సా\ని /గ గ రీ, సా |
స వా బ్జ భ వా మ ర వి ను త | సా మి మా |

అనుపల్లవి

మా గ రి సా | /ని ధ పా, ని ప ధ \ మ | ప ధ/ని ధ ని |
ఈ మ హి లో | ని వ లె దై | వ ము లే ద ని |

సా స రిస నినిధ | ప/నిధ పధ/మా/ , పా , ధనీ | /నిస ధనీ , స రీ రిసనినిస |
యెం ంచి వ | చ్చి తి శ్రీ కా | ర్తి కే య |
రి/నీ స రి గమ మగరిగ\రిసనిరి | స/నిధపామగరి/గరిసని ||
(శ్రీ) ముదితకు వా సమయిన | (శ్రీ) జయం తిపుర వా స ||
సామినీ ॥

చరణము.

, మగమ మ ధనిధ | పామప/ధప మ/పమగరి | , సరి/గరిసనిరిసనీధప |
శ రణమ నిన | వా రి కి | నీ కృప |
, ధనిసరి/గగరి | /గరి/గసస/గగరిగ/మమప | ధ/నిధాపా\మా , |
శ రణము గా | నుం డ లే | దా |
, రిగమపధ/నీ | సారిసనిధపధా , నిస | నిసనీధపమగరిస |
కరుణతో నీ | దు ఖ | ర్త్రజన ముల |
, సరిగారీ , గమగమ | ప/ధపపమ/నినిధధప | ధా , ని సానీ సా , |
కరుణా బ్ధి | పా ద ములొ ప గ | లే దా |
పపధనీసరీ , స | /గారీ గరి | స \ నీ సరి స |
శ రణి టే జి | సంసార వా | రి ధి కి |

మ గ రి స నీ , | సారిస ని నిధామ పా , ధ ని ధ | నిసాని రిస రిగ గరిరీ |
త ర ణి ని | వే ఎ గా | అ అదని |

మ గ రి రి / గ స సా , ని | స రి స \ పా ధ ధ ని | ధ ప మ ప మ గ రి |
చ ర ణ మున ం | మ్మిన దీన జ | నులబ్రో చు నా |

గ రి స ని ధ స నీ స రి | రిగ స / గ గ రి గ మపామ గ మ | గ రి సా , |
చ ర ణ యు నీ ఇ | ఇ ది గా | దా |

/ గ రి సా గ రి గ మ ప / ధ ప మ | ప ధ నీ / గ రి స ని ధ ని స |
వ రు ణా ల య ళ మన వం ద్య , | వ రు ణా గ్ని భాస్క ర వంద్య |

రి గ మా గ రి స నీ ధా పా | మ ప మ గా రి స రి గ మ ప ధ ని ||
సు ర నా య క ర ఖా యా | సు ర నా య క ళి ఖా నా ||

సామినీ ॥

కీర్తనము 7 - రూపకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

శ్రీ శివరామాక్షరములను చింతింపుమీ

పల్లవి

స \ ని | ధ - ధా , ని సా | స ని ధ ప | మ గ మ పా , ప మ గ రి |
శ్రీ | శి వ రా | మా | క్ష ము ల .ను |

2 సారిసనీ | ,, | ,, | , |
(శ్రీ) . | ,, | ,, | ,, |
స ని స | రీ స ని స | రి గ మ | / గ గ రి సా |
చిం | తిం పు మి | మ న | సా |
స ని స / గ | రి స రి స ని ధ ప | / నీ ధ ప | , మ గ మ ప ధ / నీ |
(శ్రీ) శి వ | నా ము సు ధా ర స | సిం ధుమ | గ్నులే మ న సా ||

(శ్రీ) శివ ॥

అనుపల్లవి

, రి గ | , మ / రి గ గ మ పా మ | మ / ధ ప మ గ | గ రి సా |
(శ్రీ) | శి వ రా | మ ధ్యా | న మే |
, రి గ | , మ ప ధ ధ నీ . ధ | ప మ ప | / మ ప ధా , పా |
నే | య మ హా | ను భా | వు లే |
, / నీ నీ | నీ నీ స రి | గ మ | గా రి మ గ రి స |
(శ్రీ) | శి వ గు రు | గు హా | కీ ర్త న |
స సా | / నీ ధ ప ధ | / నీ నీ ధ ప | మ గ రి గ మ ప ధ నీ ||
శి | ల న జ న | నే | వి తు లే ||

(శ్రీ) శివ ॥

చరణము

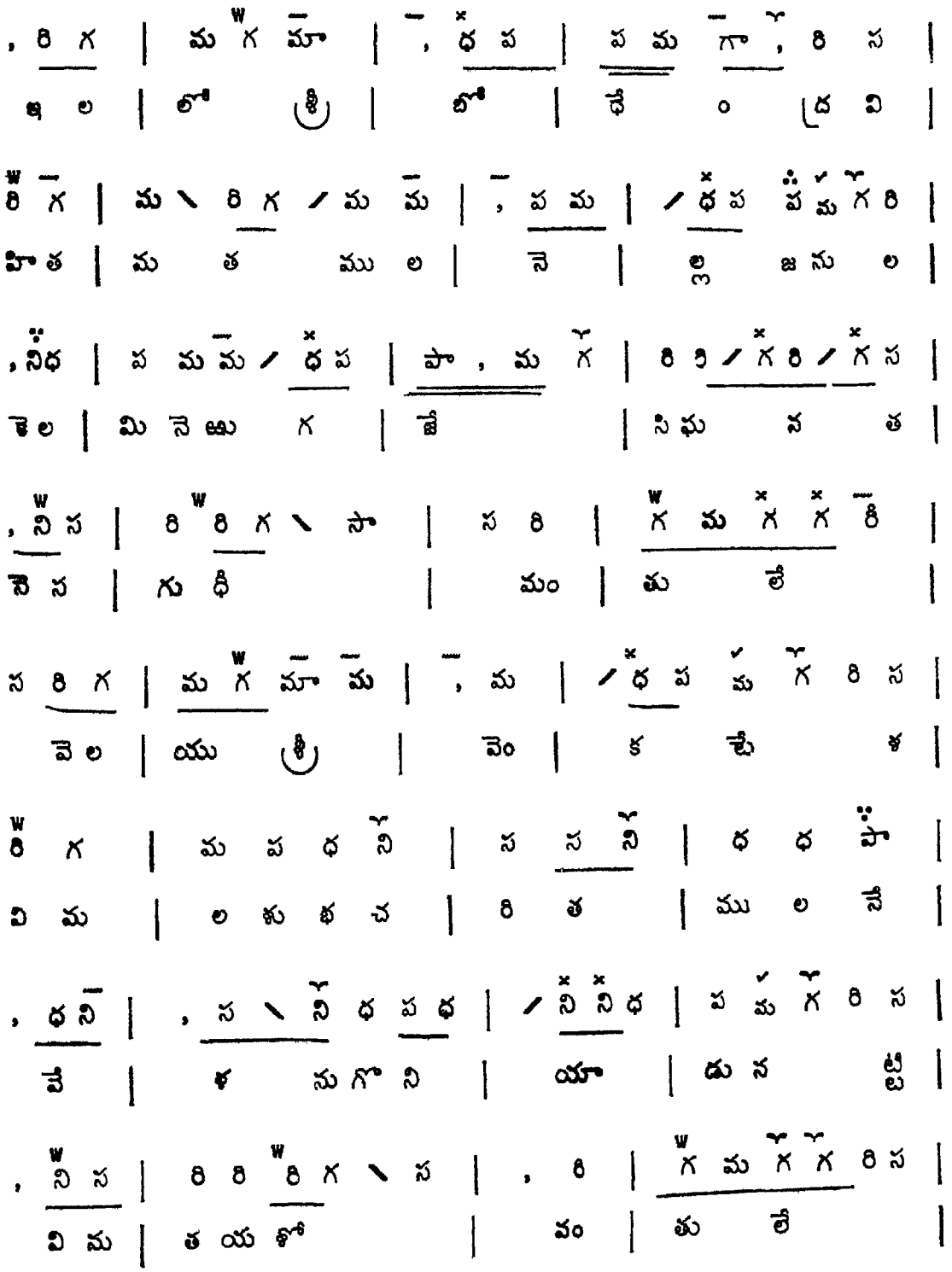
, రి గ | మ గ మా | , ధ ప | ప మ గా , రి స |
ఇ ల | లో శ్రీ | బో | ధే ం ద్ర వి |
రి గ | మ \ రి గ / మ మ | , ప మ | / ధ ప ప మ గ రి |
హి త | మ త ము ల | నె | ల్లి జ ను ల |
, నిధ | ప మ మ / ధ ప | పా , మ గ | రి రి / గ రి / గ స |
శె ల | మి నె ఱు గ | జే | సి ఘ న త |
, ని స | రి రి గ \ సా | స రి | గ మ గ గ రి |
నె స | గు ధీ | మం | తు లే |
స రి గ | మ గ మా మ | , మ | / ధ ప మ గ రి స |
వె ల | యు శ్రీ | వెం | క టే శ |
రి గ | మ ప ధ ని | స స ని | ధ ధ పా |
వి మ | ల ళు ఖ చ | రి త | ము ల నే |
, ధ ని | , స \ ని ధ ప ధ | / ని ని ధ | ప మ గ రి స |
పే | ళ ను గొ ని | యా | డు న టి |
, ని స | రి రి రి గ \ స | , రి | గ మ గ గ రి స |
వి మ | త య శో | వం | తు లే |

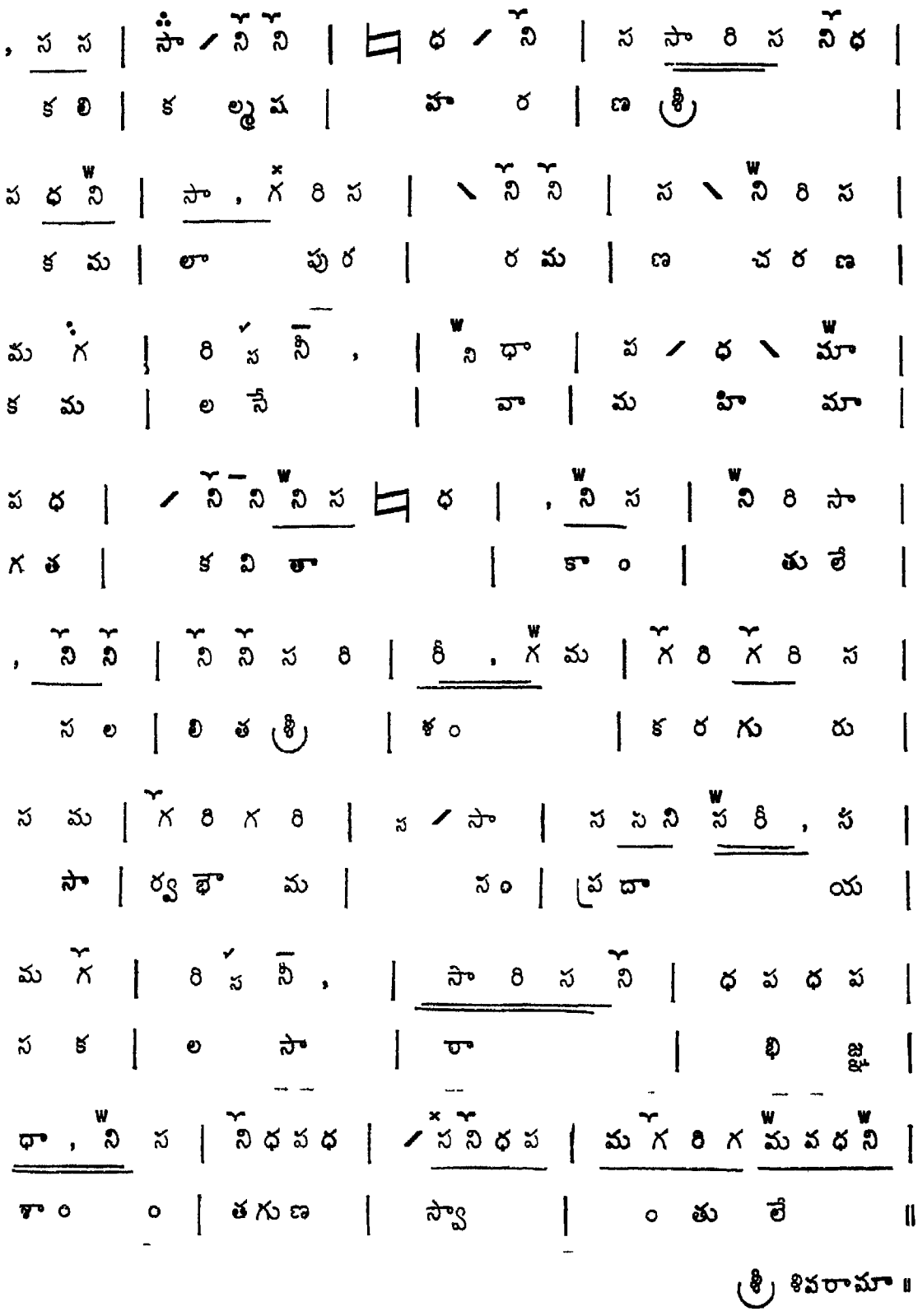
, స స | సా / ని ని | ధ / ని | స సా రి స ని ధ |
కలి | కల్మష | హర | ణ (శ్రీ)
ప ధ ని | సా , గ రి స | / ని ని | స / ని రి స |
కమ | లా పుర | రమ | ణ చరణ |
మ గ | రి స ని , | ని ధా | ప / ధ / మా |
కమ | లనే | వా | మహి మా |
ప ధ | / ని ని ని స | ధ | , ని స | ని రి సా |
గత | కవి తా | కాం | తులే |
, ని ని | ని ని స రి | రి , గ మ | గ రి గ రి స |
సల | లిత (శ్రీ) | శం | కరగు రు |
స మ | గ రి గ రి | స / సా | స స ని పరి , స |
సా | ర్వ భౌ మ | సం | పదా య |
మ గ | రి స ని , | సా రి స ని | ధ ప ధ ప |
సక | లసా | రా | ధి జ్ఞ |
ధా , ని స | ని ధ ప ధ | / స ని ధ ప | మ గ రి గ మ ప ధ ని |
రాం | ం | తగుణ | స్వా | ంతులే ||

(శ్రీ) శివరామా ॥

కీర్తనము 8 - ఆదితాళము - ఇప్పటి పట్టపు వెంకటేశ్వర యెట్టప్ప మహారాజు గారు

వా వా వానివళ్ళి మణాళా

పల్లవి

1 సా ; సా రి స సా | స ధా , | పా , ధ |
వా వా | వా | ని |
ని ని ధ ప మ గ రి గ | , మ పా | ధ మ ప ధ |
వ ళ్లి మ ణా | ళా | యెన్ ము న్ |

2 / సా , సా రి స సా | స ధా , | పా , ధ |
వా వా | వా | ని |
ని ని ధ ప స ని / గ రి | స సా ధా | ధ మ ప ధ |
వ ళ్ళి మ ణా | ళా | యెన్ ము న్ |

3 గ గ రి స / ని ని ధ ప | / గా , రి స సా | ధ మ ప ధ |
వ ళ్లి మ ణా | ఆ ళా | యెన్ ము న్ |

4 / సా స రి గ మా గ రి | స సా ధా | ధ మ ప ధ |
వ ళ్లి మ ణా | ళా | యన్ ము న్ |

వా వా ॥

అనుపల్లవి

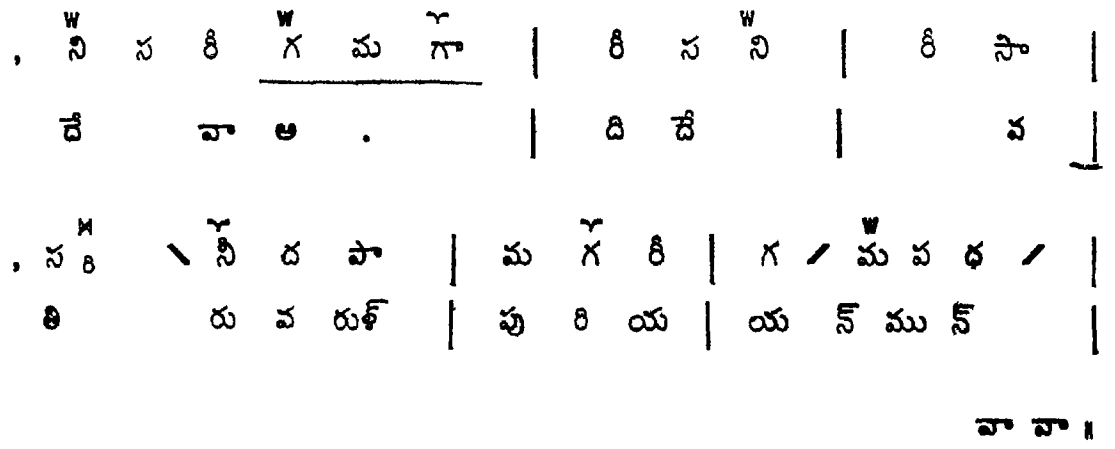
, నిసరి గమగా | రిసని | రిసా |
దే వా అ . | ది దే | వ |
, సరి నిదపా | మగరీ | గమపధ | |
తి రువరుళ్ | పురియ | యన్మున్ | |
వా వా ॥

చరణము

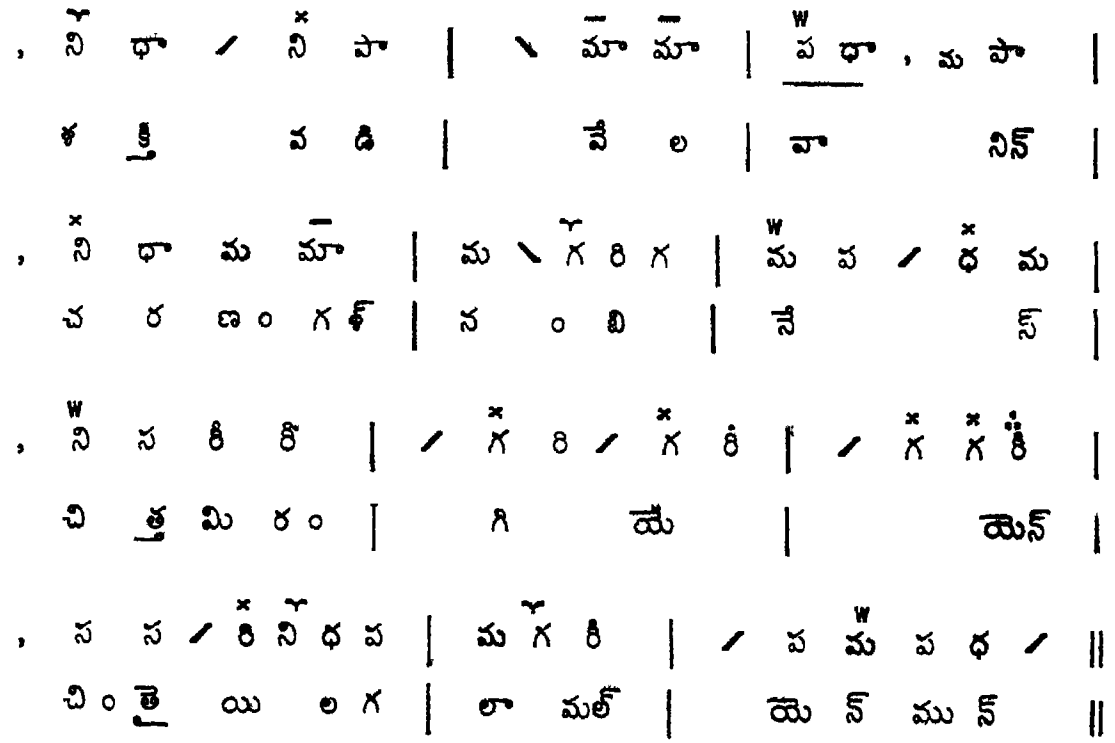
, నిధా / నిపా | / మా మా | పధా , మపా |
శ్రీ వడి | వే ల | వా నిన్ |
, నిధా మ మా | మ / గరిగ | మప / ధమ |
చరణంగళ్ | నంబి | నే న్ |
, నిసరిరీ | / గరి / గరి | / గగరీ |
చిత్తమిరం | గి యే | యెన్ |
, పప / రినిధప | మగరి | / పమపధ / ||
చింతై యిలగ | లా మల్ | యెన్ మున్ ||

స్వరము

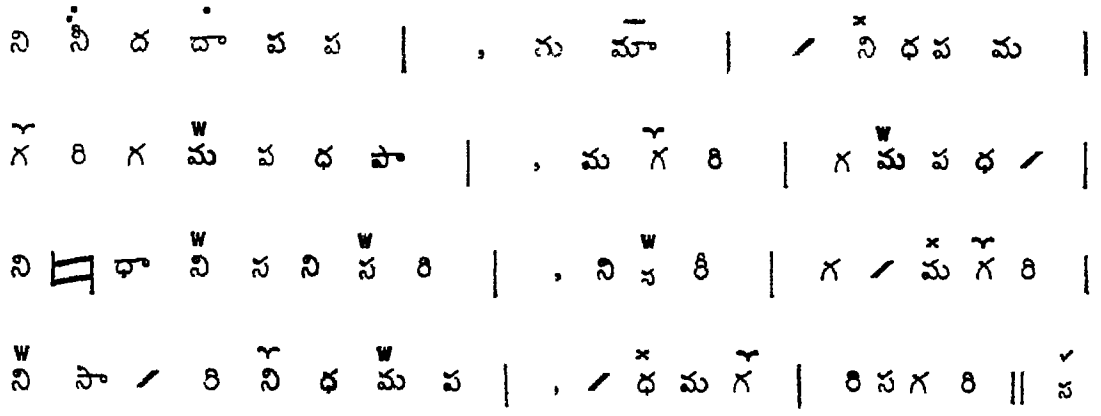

కీర్తనము 9 – చతురశ్రజాతి ఏకతాళము – కృష్ణస్వామి అయ్యగారు

రామాలోకాభిరామా

పల్లవి

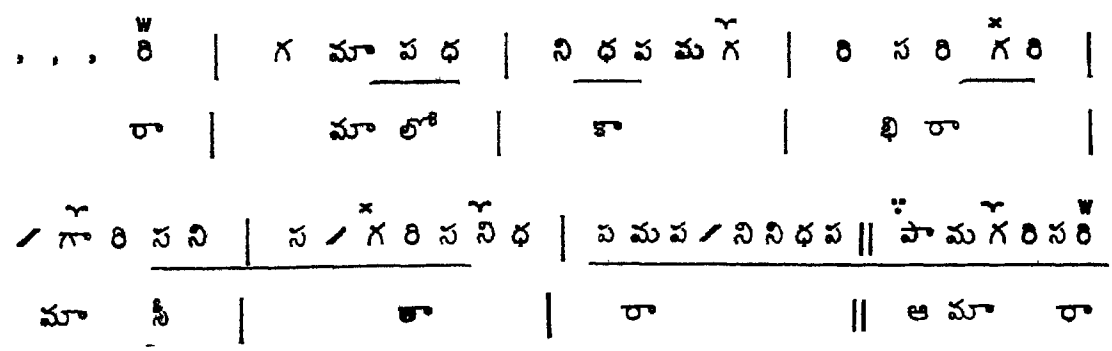

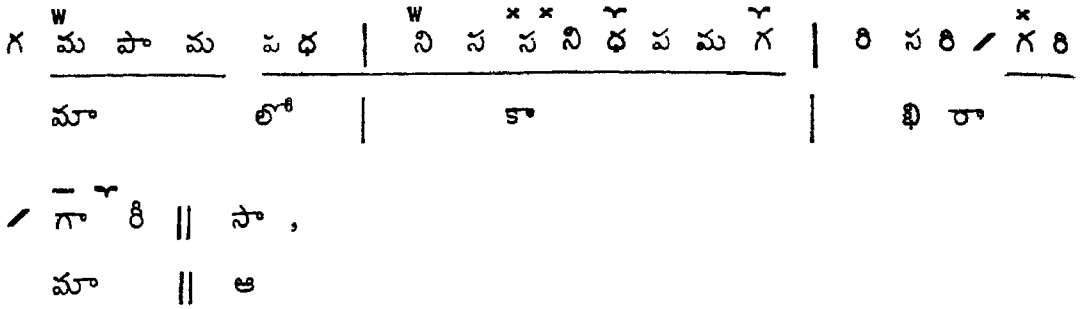

అనుపల్లవి

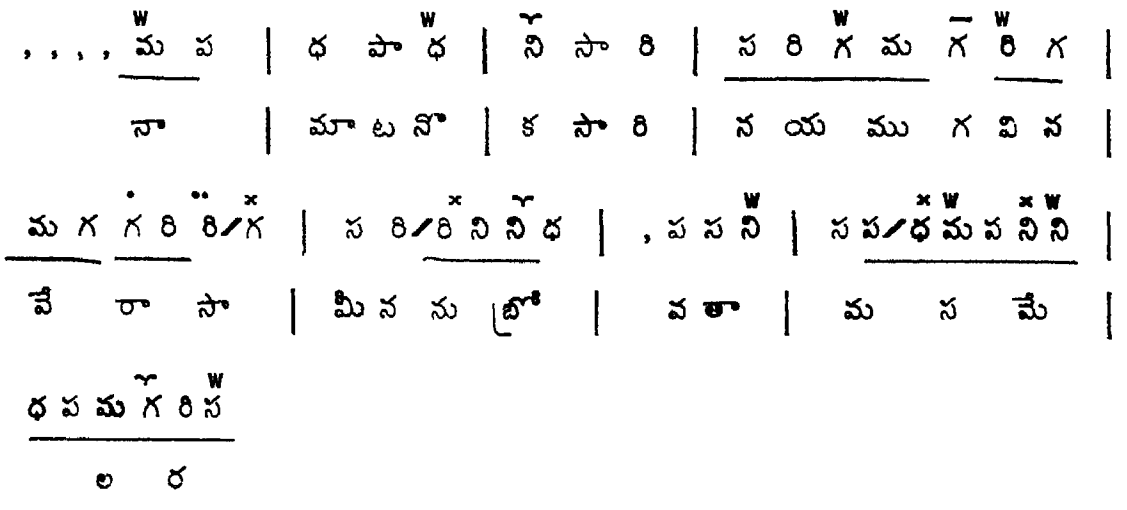

రామా ॥

చరణము

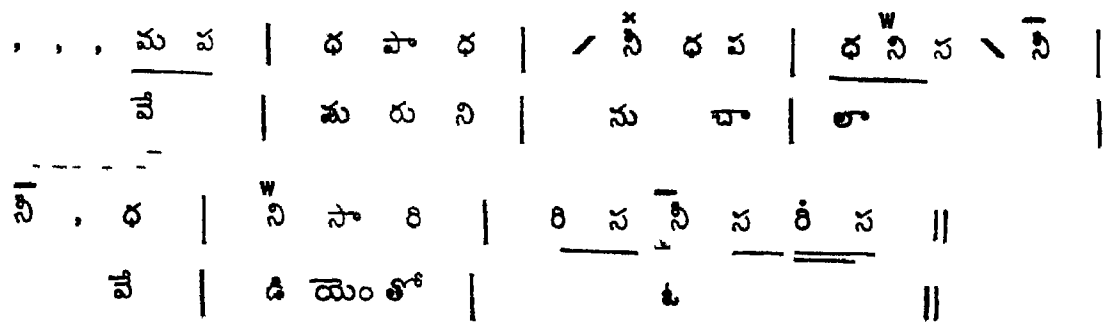

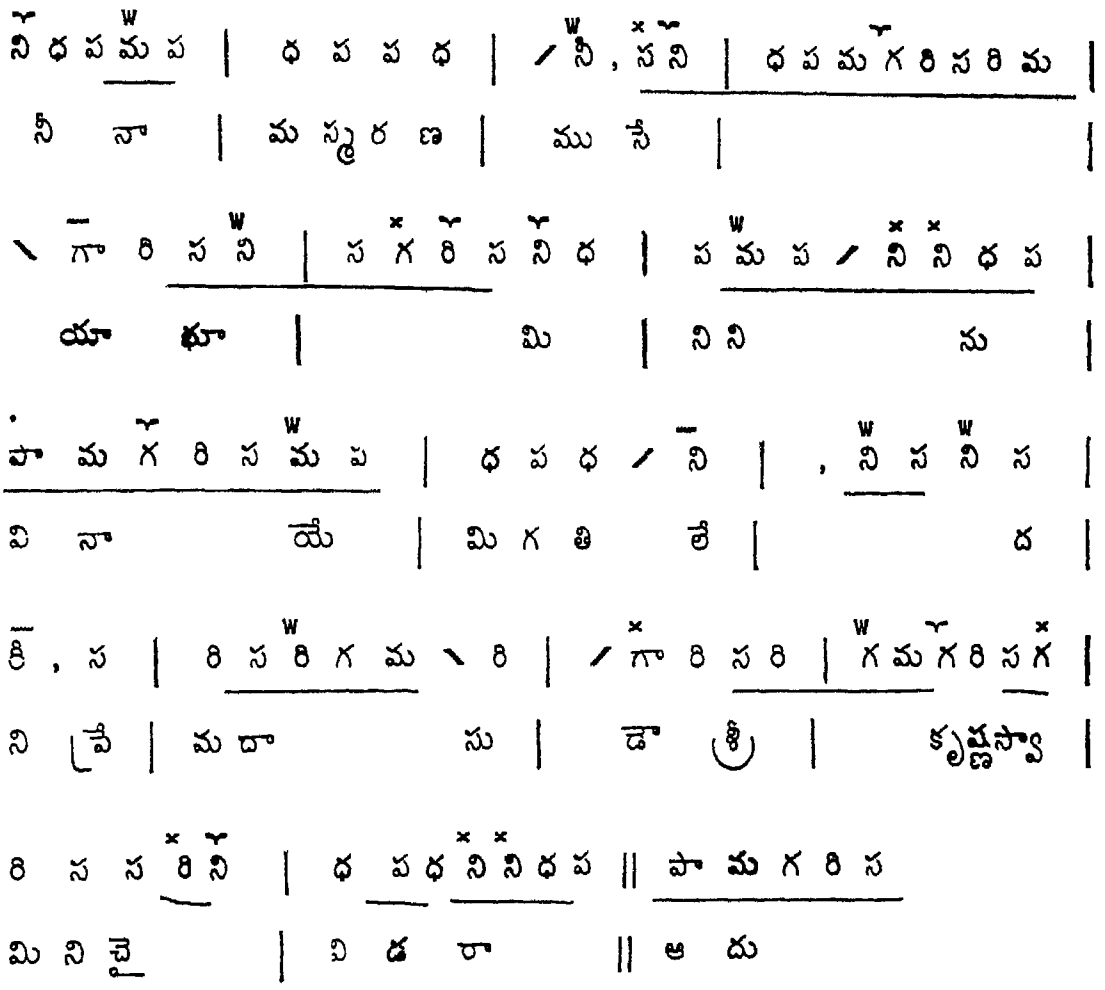
నీ నా | మస్మరణ | ము సే |
యా థూ | మి | నిని ను |
వి నా యే | మి గతి లే | ద |
ని ప్రే | మదా సు | డో (శ్రీ) | కృష్ణస్వా |
మి నిచ్చె | వి డ రా || ఆ దు

ముక్తాయి స్వరము

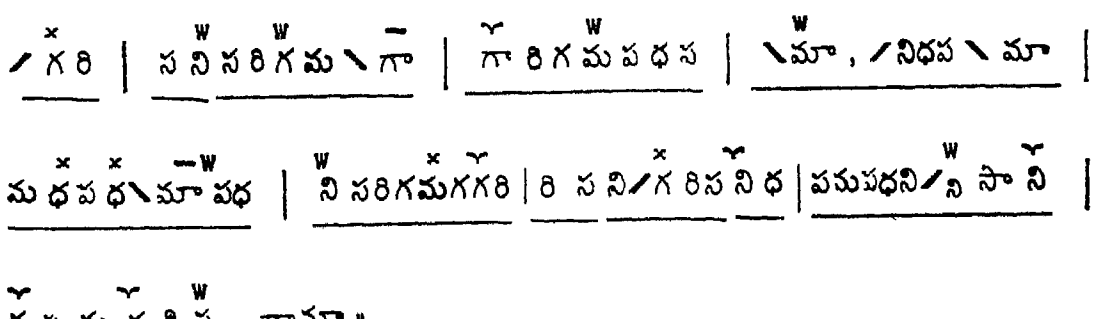
మా, నిధప మా
రామా ॥

రిగమపధని] మేళము 20 రీతిగౌళ [వేద చక్రము

జన్యము (భాషాంగము) 1 భైరవి

స్వరజతి - మిశ్రజాతి - ఏకతాళము - మహనీయులైన శ్యామాశాస్త్రులు గారు

కామాక్షీ అనుదినము మమవకనే

పల్లవి

ధనీ, , ధా	, , , పా	, , , ధ నీ	సరిగమపమగ
కా మా	క్షీ	అ ను	దినముమ అవక
రీ, , నీ	నిసారిగ మమపా	ధనిసనీధప	మగా, రిస
నే నీ	పా దము లే ది	క్కనుచునమ్మితి	ని శ్రీ కంచి

కామాక్షీ ॥

పారినీ సరీ	, నిరిసనీధప	పమా, , పా	ధాసనీ సారి
కుందర ద నా	కు వ ల యనయ	నా త	ల్లి ర క్షించు

కామాక్షీ ॥

2 రీ/గరి/గ\సా | ,ని/గరిసరీ | ,ని/రీసనీ\ధా |,/సనీ, /మగారి\ |
కంబుగళ నీ | రదవికురా | విధువదనా | మాయమ్మ |

కామాక్షీ ॥

3 స/గా/మగరిసరి |\నీసనీసరిగ |/మా/పగరిగ/మ |మపా/ధమగరిస |
కుంభకుచమద| మత్తగజగమ| పద్మభవహార |శంభునుతపద |

\నీస\నీ/గా | రిగా/సమాపధ | నీ/నిధపా|పా\మాగరిస\ |
శంకరినా | వునా చింతల | వే వేగదీ|ర్చి మ్మాయిపుడు |

కామాక్షీ ॥

4 మాప/నిధ\మా |పధప\మాగరి |గా/మమపాగ/మ |మపాగ/పమగరి |
భక్తజనక |ల్పలతి కాకరు|ణాలయా సద |యాగిరితనయ |

\నీసరిని/స |సరినిసరిగ/మ |మపాధనిస\పా |/సనిధపమగరి\ |
కావవేళర|ణాగతుడుగద |తామసము నే| యకవర మొసగు |

కామాక్షీ ॥

5 పాధపమగరి | గామపామగ | రిగమాగరి | స\నీసరి, |
పాతకములను | దీర్చినీపద | భక్తిసంతత | మీయవే |

గా/మగరిసా | ,/పమగరిసా | ,రిసా\నీధ | పా\మా\గరిస\ |
పావనిగదా | మొరవినదా | పరాకేల | నమ్మా వినమ్మ |

కామాక్షీ ॥

ధప/నిధాపమ | \గరిగమపధ | పా , , మగ | మపమగరిగమ |
కలు షహారిణి | సదానతఫల | దా యకి | యని విరుదుళువి |

గా , , రిగ | /మగరి/గస/రిని | /సా , , /గరి | సనిధపమగరిస\ |
లో గలి | గినదొరయనుచు | వే దము | మొరలిడగవిని |

కామాఁ ॥

సస/నిరిసరిని/రి | నిధ , ధప/ప | మగారిసరినిస | రి/గ/మమపామప |
నీ పవనని ల | యాసురసము ద | యాంకరవిధృత | కువ లయామద |

/సనిధపామగ | రిసా/నిస ధని | సరిగమ/పమ/గ | రీ , , నిస |
దనుజవారణ | మృగేంద్రా ర్చిత | కలుషదహ వఘ | నా అవ |

రిగ/మమపాసరి | గ/మమప/ధామ/ప | గరిగ/పమాపము | పధ/నినిసాపధ |
రిమితవై భవ | ముగల నిస్మర | ణమది లో దల | చిన జనాదుల |

నిసరి/గా/మగ | రిసా\నిధప | /గరి , స\ని | ధపా , గరిస\ |
కుబహు సంపద | లనిచ్చేవిపు | డుమాక భ | యమీయవె |

కామాఁ ॥

/సా/గరిసరి | సా/రిసనిధమ | పాధ/నిధని | నిసా , నిగరి |
శ్యామకృష్ణస | హోదరిశివ | శంకరిపర | మేశ్వరి |

సరిస\నిధప | మగా/మగరిస | నిసా , రిగ | /మమపాగమ\గా |
హరిహారాదుల | కునీమహిమలు | గణింపత | రమాసుతుడ |

రీ , , స నీ | సా , , ప మ | పా , , ధా | , / నీ , సా |
మ్మా యఖి | మా నము | లే దా | నా నై |

, రి , గా | /మ\గా రి/గరి | సా రిస నీ ధప | మ\గారిగరిస \ || నీ
దే వీ | ప రా కె లనె | త్రోప వేయిపు | డు శ్రీ భైరవి || కా

కామాఁ ॥

విరిబోణి అను ఆటతాళ తానవర్ణము ప్రక్క-పుటలో చూడుడు

జన్యము (భాషాంగము) 1 భైరవి

తానవర్ణము - అటతాళము - వాగ్గేయకారులలో తానవర్ణమార్గదర్శులైన ఆదిప్పయ్యగారు

విరిబోణి నిన్నే కోరి

పల్లవి

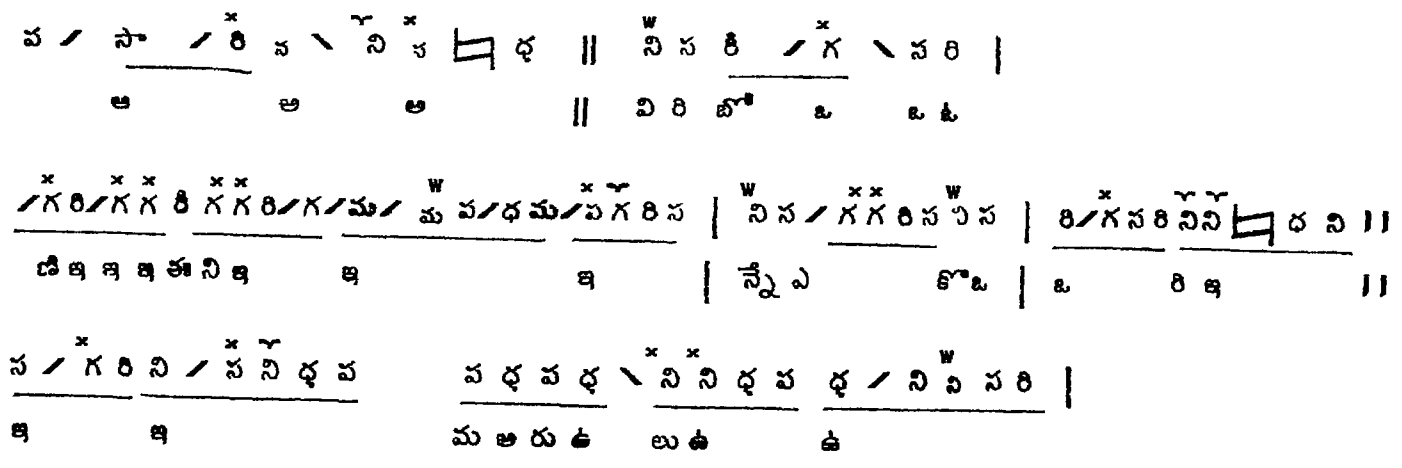

w w
మ | స మ ప ధ ని
ప | ప మ గ

w
మ స ||

1 \ గా , రి స \ నీ ధా స \ మా , స ధ్రా ని స
w w — x x . . w . .
ని రి స రి గ మ గ మా / ని ని ధ ధ / నీ ధ ధ మ | మ / స మ మా / గ రి గ | / ని ని ధ ధ్రా మ మా ||

గ రి స ని సా రి గ (చిఱు నవ్వు)
w
ధ్రా ||

x x . x . x . x
2 / ని ని ధ ధ్రా / ని ధ ధ \ మా , / ని ధ ప \ మా , ధ ప మ |
— w x x w
/ గ రి / గా / మ / మ ప ధ / మ సా ధ ప ధ / ని ప ని రి ప ధ ప | ని / గ రి ప ని ధ ప ధ ప | మ మ సా ధ మ గ రి స / రి ||

x w w
మ / స || రి / మ రి గా , రి స ని \ ధ నీ , ధ్రా ప మ ని \ మా , ప ధ్రా ని ప
w
మ స ||

వీణలో యిటుల వాయింపబడును గలదు

$ రి సధ నిసరిగ మగరిసని ధపమ గరిసని ధస |

మ సధ నిసరిగమ నిసరిగమప మ/నిధమ | గగరిస/రినిధపమ | సరిగమపానిస ||

మగరిస సమగరిస ధపమగరి నిధపమగరి |

స స/నిధపమగరి సరిగమపధ మపధనిస | నిగరిధమపగ మ/నిధమ | సధనిసాస ||

నిధపమగరిసా, రిగమపధ మపధనిస |

గమగరిసనిధపమగరిస నిధపమగరిస | నిసరిగమపధ మపధనిస | సరినిసాస పధమ ||

సా స మా గరిస || చిఱు

$ గాయక శ్లోకములు పాడెడు క్రమమును ఈ మూడవ స్వరమునమూ క్రమము గనుపించినిని ఇటులనే తక్కిన వానిని యు పాడుదురు

4 సాంరిగమపధనిసా, సనిధపమగరిసా |

సనిసా, సనిధపమగరిసా, రిసనిసా, పాధనిసా | పధనిసనిధపా ||

ధపమగరిసనిధపమగరిసా | మపమగమపా ||

రిగమపధనిసా, సనిధపమగరిసా | గరిగమపమగరిసా ||

నిసనిధపమగరిసా | పధనిసనిధపమ | ||

గమపమపధనిసా, సనిధపమగరిసా | పధనిసనిధపమ | ||

పమపధనిసనిధపమగరిసా | ధపధనిసాంధపమా ||

సనిధపనిధపమగరిసా | పధనిసనిధపమ | ||

పధనిసనిధపమగరిసా | ధపధనిసనిధపమా ||

సగరిసనిధపమగరిసా |

(35)

ఈ క్రింది పద్యమును సంప్రదాయజ్ఞులైన వైదిక శ్రేష్ఠులు మీరు గోడలియని గానియూడుదురు

(జన్యము కాషాంగము) 1 భైరవి

సంచారి - రగణమత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

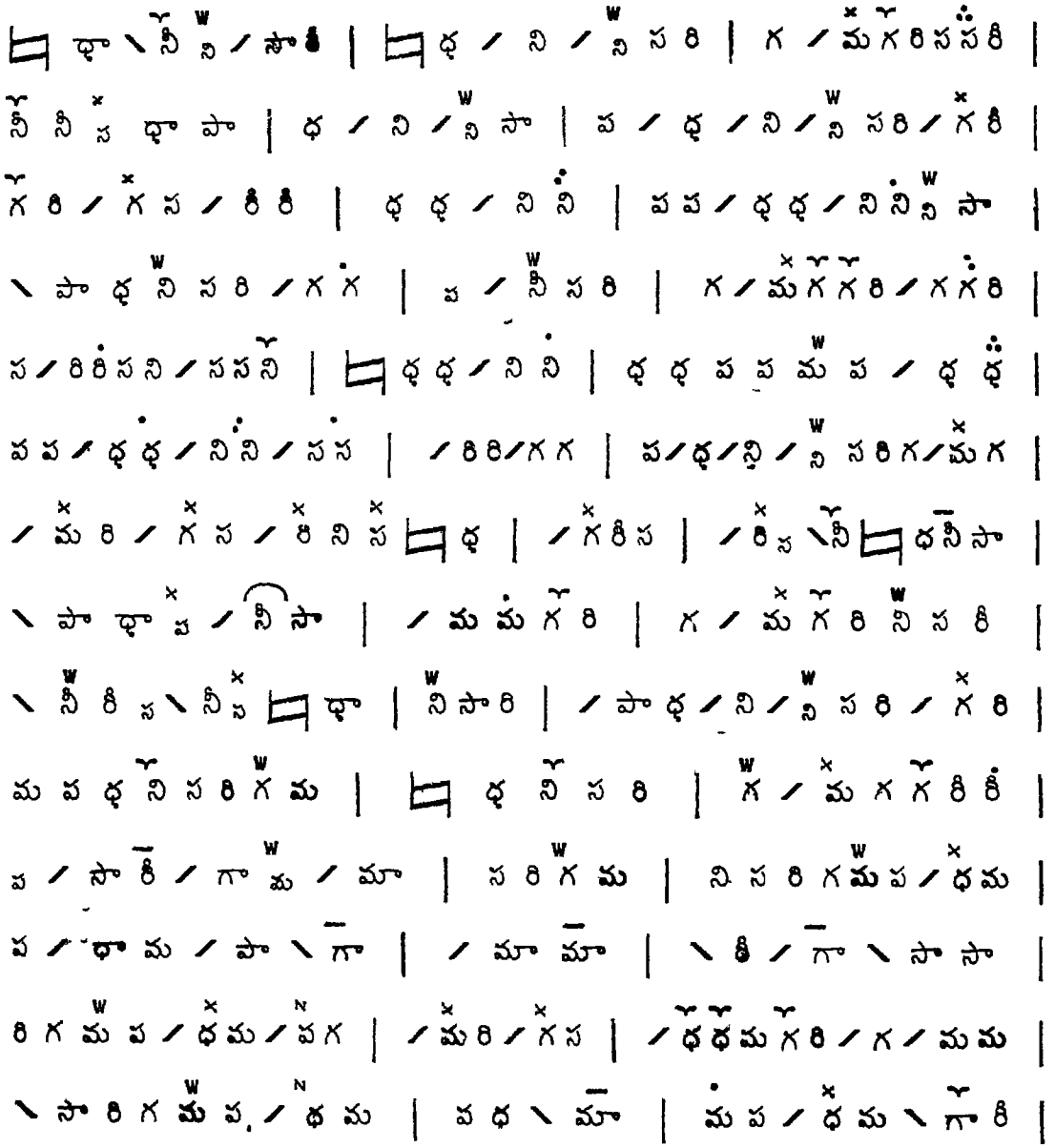

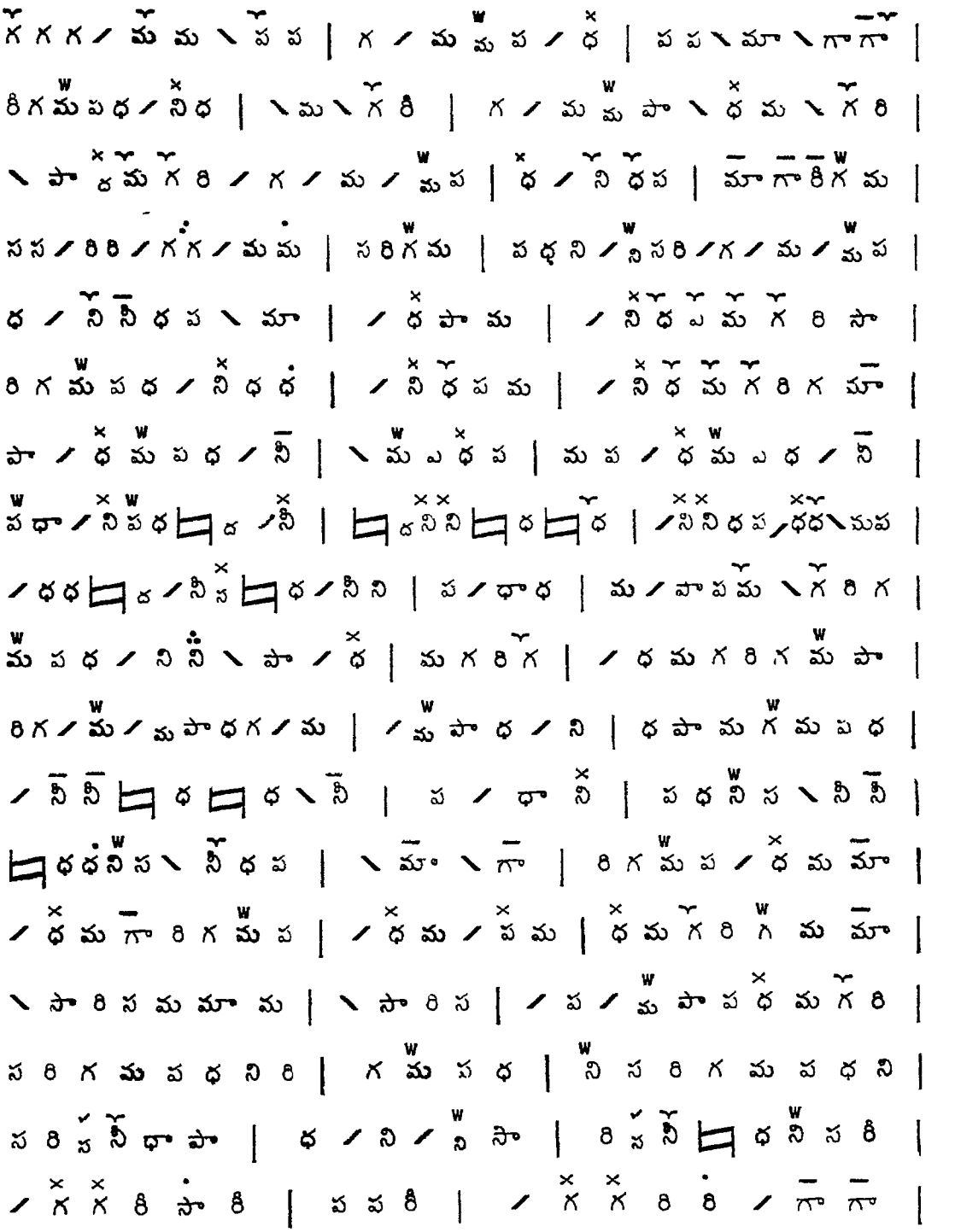

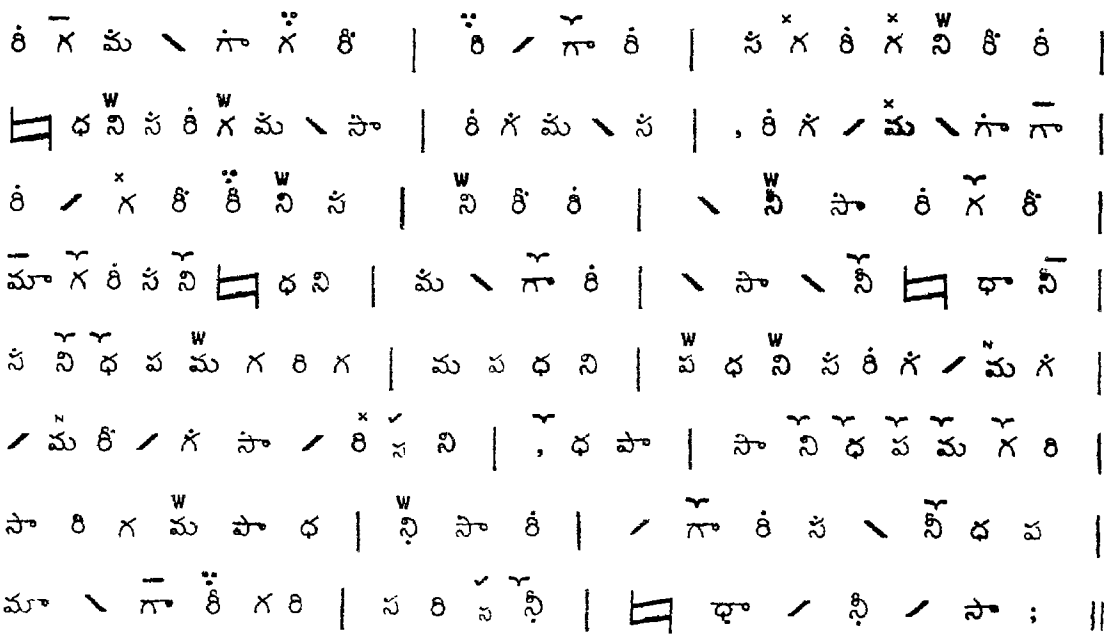

జన్యము (భాషాంగము) 2 ఆహిరి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి ఆహిరీ సాతు సంపూర్ణా సర్వహోర్త్రోత్ర రంజనీ
గీతోక్త మేళమార్గేణ భాణయామే ప్రగీయతే

మూర్ఛన -
- ఆరోహణము స రి స ♭గ మ ప ♭ధ ♭ని స
- అవరోహణము సా ♭ని ♭ధా వ మ ♭గా రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము, రక్తిరాగము, రాత్రి మొదటిజామమున గానముసేయఁదగును

ఈ ఆహిరిరాగము పూర్వాచార్యులు జెప్పిన ప్రసిద్ధమేళములలో ఎనిమిదవమేళము

ఈ ఆహిరిరాగమునకు మూర్ఛనావరోహణమునఁ గల దీర్ఘ స్వరములైన నిషాద, ధైవత, గాంధారములే విశేషరంజనముల నిచ్చెడు జీవస్వరములు ఈ రాగమునకు [illegible]

పంచశ్రుతి ఋషభములును, సాధారణ అంతరగాంధారములును, త్రిశ్రుతి పంచశ్రుతి ధైవతము లును, కైశికి కాకలి నిషాధములును బలుకుచున్నవి

సా \ ని \ ధా ప , మ \ గా రి స , సా \ ని ద ని ధా ప మ గ మ \ గా రి స ,

స మ \ గా మ ప , స మ గ మ గా మ ప , మ / ని \ ధా ప ,

మ / ని ద ని ధా ప , ప / ధ / ని / సా , స \ పా \ గ మ ప / ని / సా ,

ని / రి రి స , స \ ని ధ ధ ధ ప , స \ పా మ గ గ గ రి రి స ,

ని \ ధా ప / ని / సా – ఇవి జీవస్వర ప్రయోగములు

స రి స , రి రి స , ని / రి రి స – ఇచట శుద్ధ ఋషభములే

ప రి స , రి రి స – ఇచట త్రిశ్రుతి ఋషభములును, పంచశ్రుతి ఋషభములునుఁ బలుకుచున్నవి

మ \ గా మ ప , మ \ గా రి స - ఇచట అంతరగాంధారములు బలుకు చున్నవి

మ \ గ మ ప , మ \ గా మ ప , మ \ గా రి స , మ గ గ రి స — వీనియందున్న గాంధారములు సాధారణములే.

ప ధ / ని / స – ఇచట శుద్ధ ధైవతమును పంచ్రశుతి ధైవతమును బలుకు చున్నవి

ప ధ ని ధ , ప ద ని ధ - ఇచట నిషాదము కైశికియే

ప ధ / ని / స సా \ ని \ ధా స - ఇచట కైశికియును, కాకలియును బలుకు చున్నవి ఇటులున్నప్పటికిని యీ రాగమంను ముఖ్యగాంధార ధైవత నిషాదములను సమయానికి దగినట్లుబట్టి రంజనము కలిగింపవలెను ప ధ / స గ రి - ప్రయోగము గీతమున గనుబడుచున్నది ఈరాగము అనుభవవేద్యము

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

సా	పా ప ధ ధ ధ ధ	ప ధ పి మ గ మ ప
భూ	రి ప్ర భా అ వు	గి రి ఇ జా వ తి
ధ ధ ప మ గ రి స	గ మ ప మ గ రి స	స స స మ గి రి స
మ ద న స ం హా తి	ప ర ం జో ఒ ఒ తి	ధ రు మ ము ఉ రి తి
స రి స ని ధ ధ ప	ధ ధ ప మ గ మ ప	ధ ధ ప మ గ రి స
ను త ను ధా కృ తి	ని ఖి ల సు ర ప తి	ధి ఇ రు కై ఎ కై ఎ

అంతరి

గ మ ప గ మ పా | ని స రి స ని ధ ప | ధ స స రి రి రి రి |
పా హి పా హి | స్మ్మ అ అ డే ఎ వ | గు ణ గ ణ అ ప రి |
గా రి సా |
ర ంజి కా

జావడ

రి రి స ని స రి రి | సా స ని ధ ధ ప | స సా మ గ రి స |
కు లి శ ధ రా ది | దే వ స ం ం ఘ | వ త ప్ప అ అ ద |

మా మ గ మ పా | ధ ధ ప ప మ మ ప | ని ధ ప ప మ మ ప |
కం మ ళు ఉ రే | క న క గి రి చ అ | అ అ ప జ ట ఆ అ |

ధ ధ ప మ గ రి స | గ మ ప గ మ పా | మ గా మ ప మ ధ |
ఘ టి త గ ం గ అ | గ మ తు ర ం గా | ని రా మ య ని టి |

పా మ గా రి స | స స ప మ గ రి స | గ రి స రి స ని స |
లం బ కా రె ఎ | చ ం ద్ర శే ఖ ర | ద ను జ ని ఘ్ర హా |

ని రి స ని ధ ప మ | గ మ ప మ గ రి స | గ మ ప గ మ ప స |
మే ఎ న కా త్మ్మ జ | ధ వు ఉ రె ఎ రె ఎ | ఖా అ ష అ |

సా స మ గ మ ప | ని ధ ప మ గ మ ప | సా ' స ని ధ ధ |
అం గ ఆ హి రి | ర అ గ న అ గ రు | ఐ య అం వొ ఒ |

ధీ ధ ప మ గ రి స | స రి స ని ధ ధ ప | మ మ ప మ గ రి స ||
అ ఖి య రె ఎ రె ఎ | రె ఎ ఎ య అ అ అ | అ అ అ అ అ రె ఎ ||

గ మ ప గ మ పా | ని స రి స ని ధ ప | ధ స స రి రి రి రి ||
పా హి పా హీ | మ్మ అ అ దే ఎ వ | గు ణ గ ణ అ వ రి ||

గా రి సా ||
ర ంజి తా ||

ఈ రాగమున త్రిశ్రుతి ఋషభములే బలుకుచున్నవిగనుక పంచశ్రుతి ఋషభ ధైవత ములకును, అంతరగాంధార, కాకలి నిషాదములకును ⊐ ఈ గుఱుతు వేయబడియున్నది

ప్రథమావరణము మొదలు అష్టమావరణమువరకు అష్ట విభక్తులుగా రచించి ఈ నవమావరణ కీర్తనములలో అష్టవిభక్తులును జేర్చి జెప్పియున్నారు

నవావరణ కీర్తనములలో నిది నవమావరణకీర్తనము

కీర్తనము - త్రిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శ్రీ కమాలాంబా జయతి

పల్లవి

| పా , ధ / ని̇ ధ పా | / ధ̇ పా మ ⊐ గ మ / ప̇ మ̇ / ⊐ గ ౽ రి . స |
| శ్రీ క మ లా | అ ం బా అ అ |

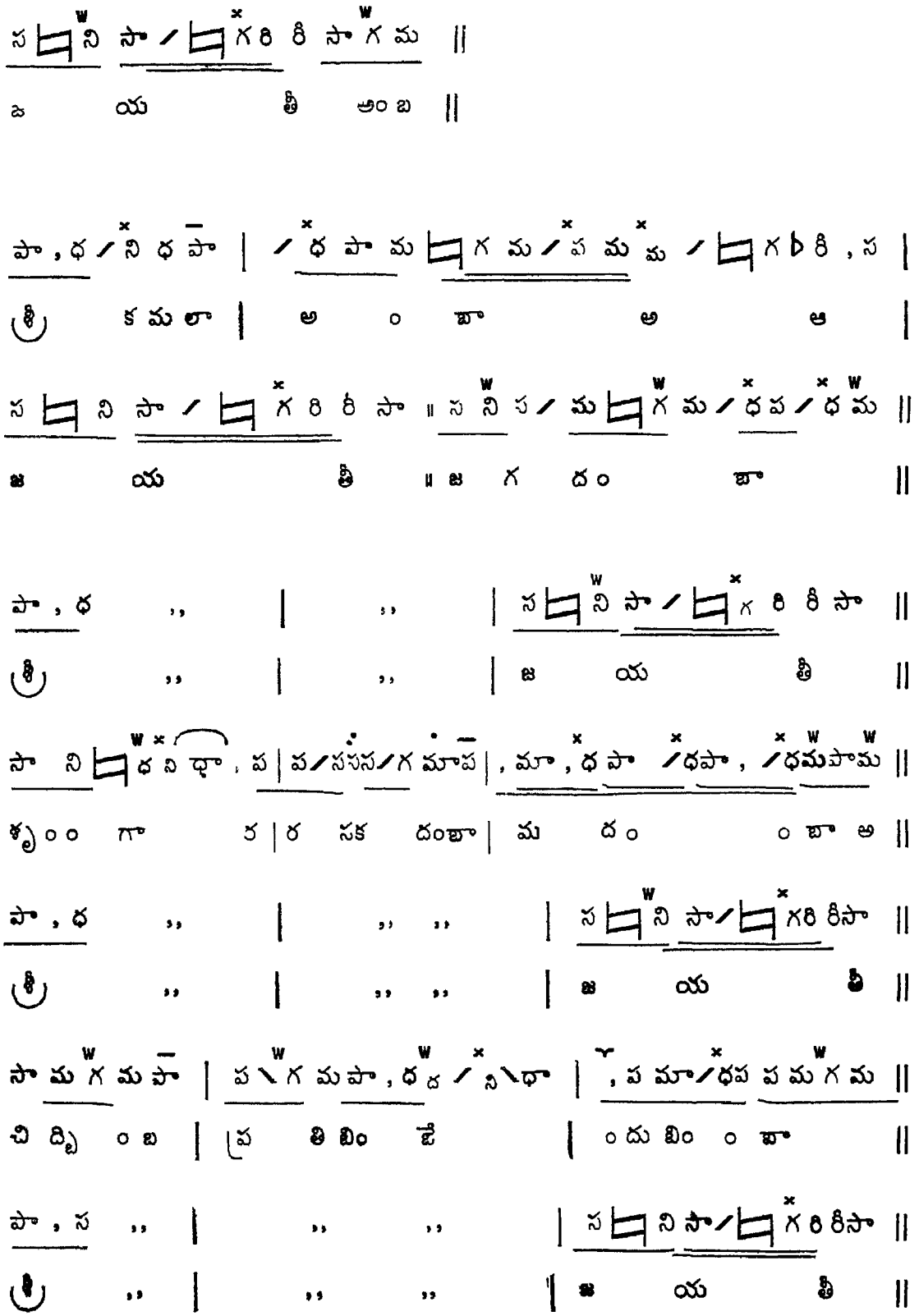
స ని సా గరి రీ సా గ మ ||
జ య తీ అం బ ||
2 పా , ధ నీ ధ పా | ధ పా మ గ మ పమ మ గ రి , స |
శ్రీ క మ లా | అ ం బా అ ఆ |
స ని సా గరి రీ సా || స ని ప మ గ మ ధప ధ మ ||
జ య తీ || జ గ దం బా ||
3 పా , ధ ,, | ,, | స ని సా గరి రీ సా ||
శ్రీ ,, | ,, | జ య తీ ||
సా ని ధ విధా , ప | పసస గమాప | , మా , ధపా ధపా , ధమపామ ||
శృం ం గా ర | ర సక దంబా | మ దం ం బా అ ||
పా , ధ ,, | ,, ,, | స ని సా గరి రీసా ||
శ్రీ ,, | ,, ,, | జ య తీ ||
సా మ గ మ పా | ప గ మపా , ధ ని ధా | , ప మా ధప పమ గ మ ||
చి ద్బి ం బ | ప్ర తి బిం బే | ం దు బిం ం బా ||
పా , స ,, | ,, ,, | స ని సా గరి రీసా ||
శ్రీ ,, | ,, ,, | జ య తీ ||

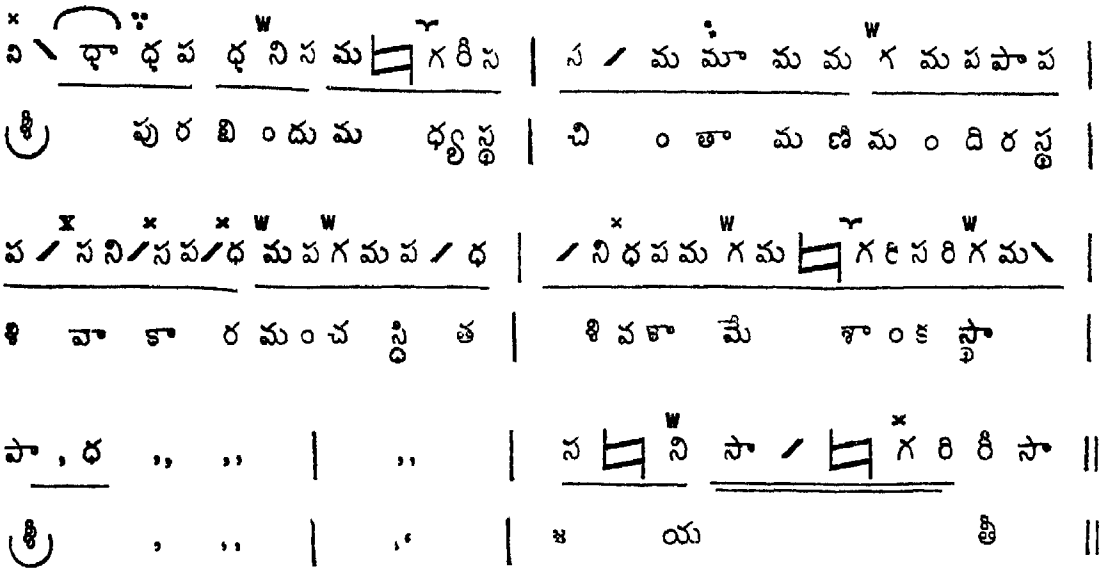
ఏ ఢా ధప ధనిస మగరిస | స మమా మమ గమపపాప |
(శ్రీ) పురఇందుమ ధ్యస్థ | చింతా మణిమం దిరస్థ |
ప సనిసప ధమపగమప ధ | నిధపమ గమగరిసరిగమ |
శివాకా రమంచ స్థిత | శివకా మే శాంక స్థా |
పా,ధ ,, ,, | ,, | సనిసా గరిరిసా ||
(శ్రీ) , ,, | ,, | జయ తీ ||

అనుపల్లవి

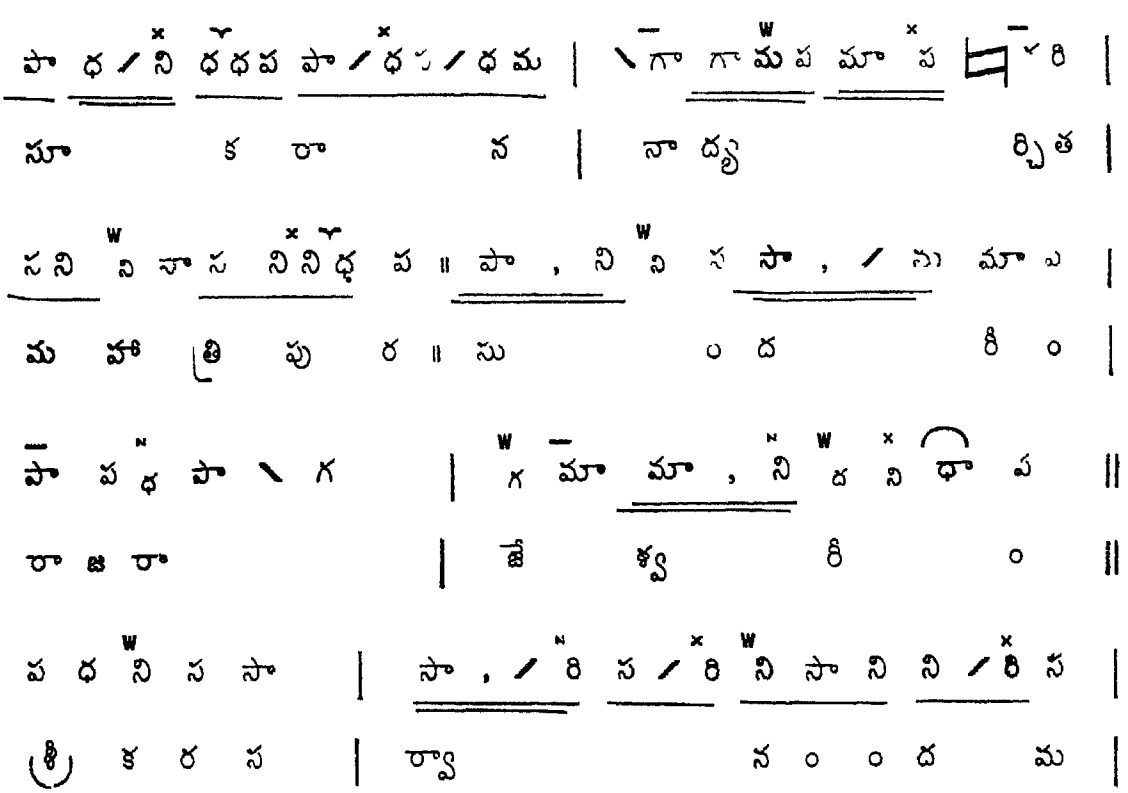
పా ధనిధధప పాధపధమ | గా గామప మాప రి |
సూ కరా న | నాద్య ర్చిత |
సనినిసా సనినిధప పా,నినిసా,సమాఒ |
మహా త్రిపుర సుం దరీం |
పాపధపాగ | గమా మా,నిదనిధాప ||
రాజరా | జేశ్వరీం ||
పధనిససా | సా,రిసరినిసానినిరిస |
(శ్రీ) కరస | రాన నందమ |

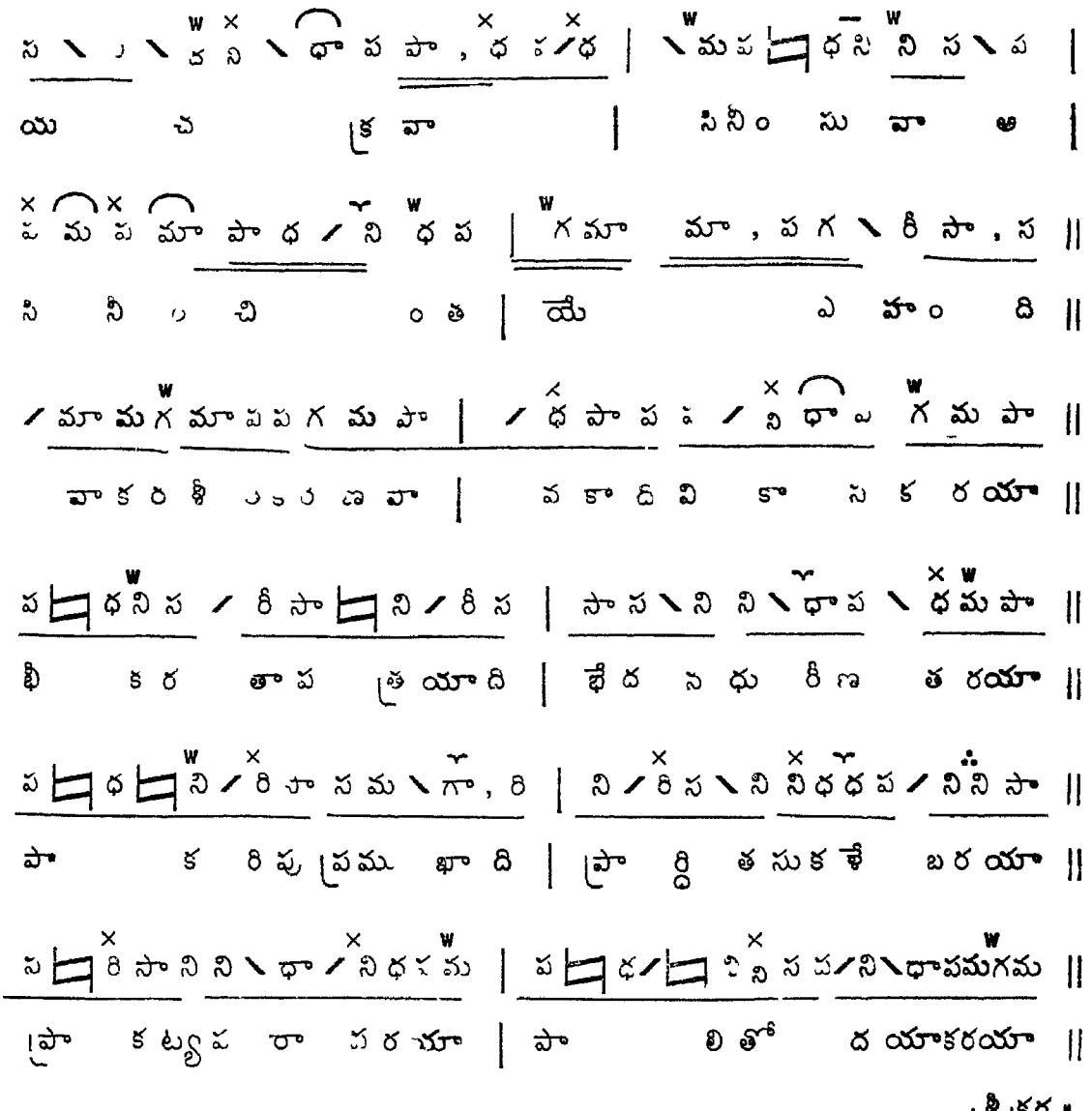
స ఽ ఽ ఽ ద ని ఽ ధా ప పా , ధ ద ధ | ఽ మ ప ధ ని స ఽ ప |
యి చ క్ర వా | సి నీ ం సు వా అ |
ప మ ప మా పా ధ ఽ ని ధ ప | గ మా మా , ప గ ఽ రీ సా , స ||
సి నీ ఽ చి ం త | యే ఎ హా ం ది ||
ఽ మా మ గ మా ప ప గ మ పా | ఽ ధ పా ప ద ఽ ని ధా ఽ గ మ పా ||
వా క రి శీ ఽ ం ఽ ణ వా | వ కా ది వి కా సు క ర యా ||
ప ధ ని స ఽ రీ సా ని ఽ రీ స | సా స ఽ ని ని ఽ ధా ప ఽ ధ మ పా ||
భీ క ర తా ప త్ర యా ది | భే ద సు ధు రీ ణ త ర యా ||
ప ధ ని ఽ రి సా స మ ఽ గా , రి | ని ఽ రి స ఽ ని ని ధ ధ ప ఽ ని ని సా ||
పా క రి పు ప్ర ము ఖా ది | ప్రా ర్థి త సు క ళే బ ర యా ||
స రి సా ని ని ఽ ధా ఽ ని ధ ద మ | ప ధ ఽ ని స ప ఽ ని ఽ ధా ప మ గ మ ||
ప్రా కట్య ప రా ప ర చూ | పా లి తో ద యా క ర యా ||
(శ్రీ) కర ॥

చరణము

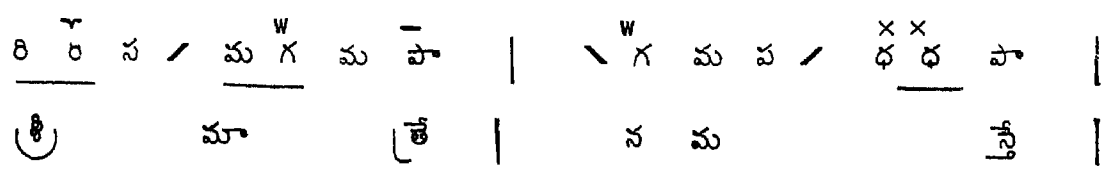
రి రి స ఽ మ గ మ పా | ఽ గ మ ప ఽ ధ ధ పా |
(శ్రీ) మా త్రే | న మ స్తో |

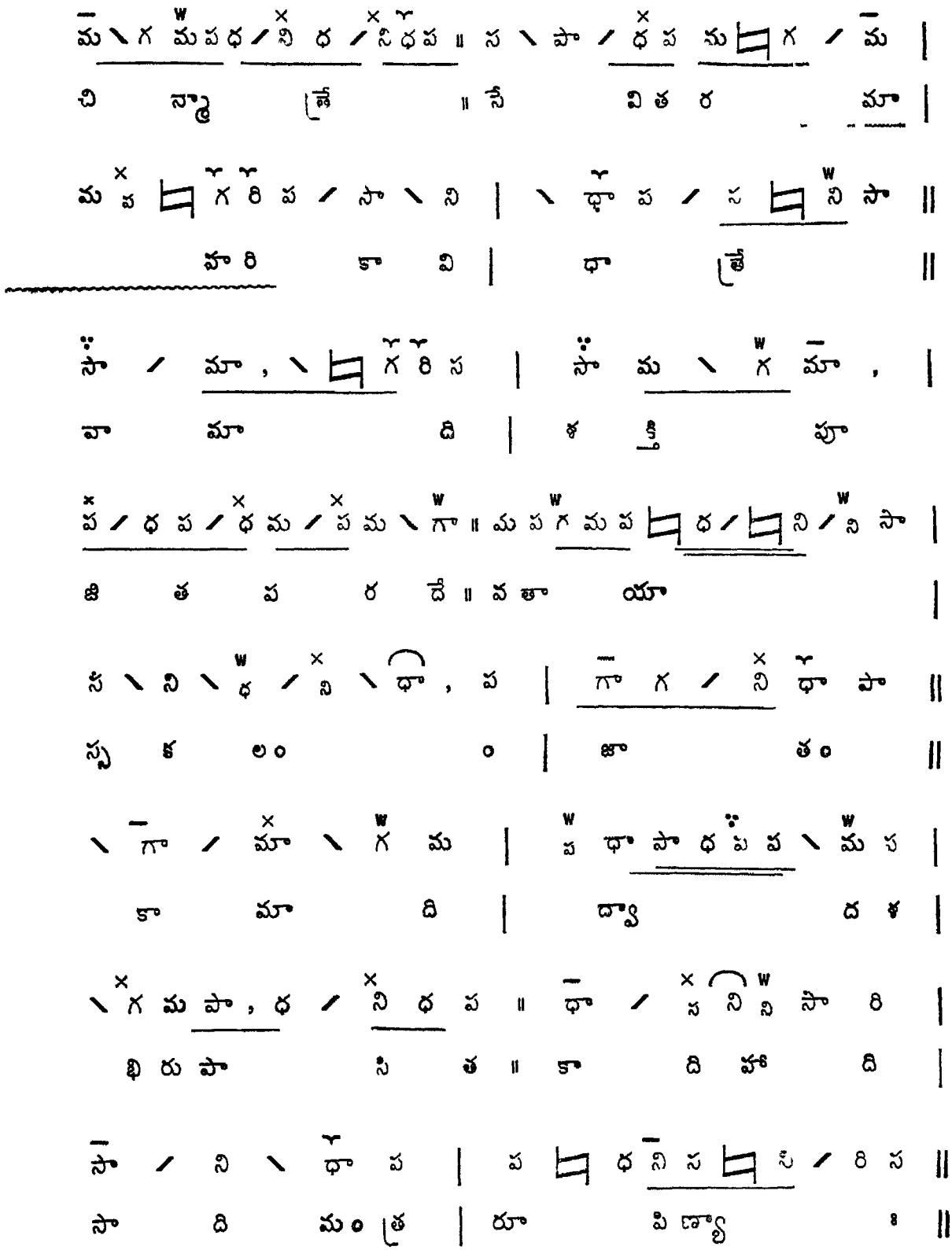
మ \ గ మపధ / ని ధ / నిధప ॥ ప \ పా / ధ్ ప ను గ / మ |
చి న్మా త్రా ॥ నే వి త ర మా |
మ ప గ రి ప / సా \ ని | \ ధ్ ప / ప ని సా ॥
హా రి కా వి | ధా త్రా ॥
సా / మా , \ గ రి స | సా మ \ గ మా , |
వా మా ది | శ క్తి పూ
ప / ధ ప / ధ మ / ప మ \ గా ॥ మ ప గ మ ప ధ / ని / ని సా |
ఖి త ప ర దే ॥ వ తా యా |
స \ ని \ ధ / ని \ ధ్ , ప | గా గ / ని ధ్ పా ॥
స్ప ష్ట లం లం | జా తం ॥
\ గా / మా \ గ మ | ప ధా పా ధ ప ప \ మ ప |
కా మా ది | ద్వా ద శ |
\ గ మ పా , ధ / ని ధ ప ॥ ధ్ / స ని ని సా రి |
ఖి రు పా సి త ॥ కా ది హా ది |
సా / ని \ ధ్ ప | ప ధ ని స / రి స ॥
సా ది మం త్ర | రూ పి ణ్యా ॥

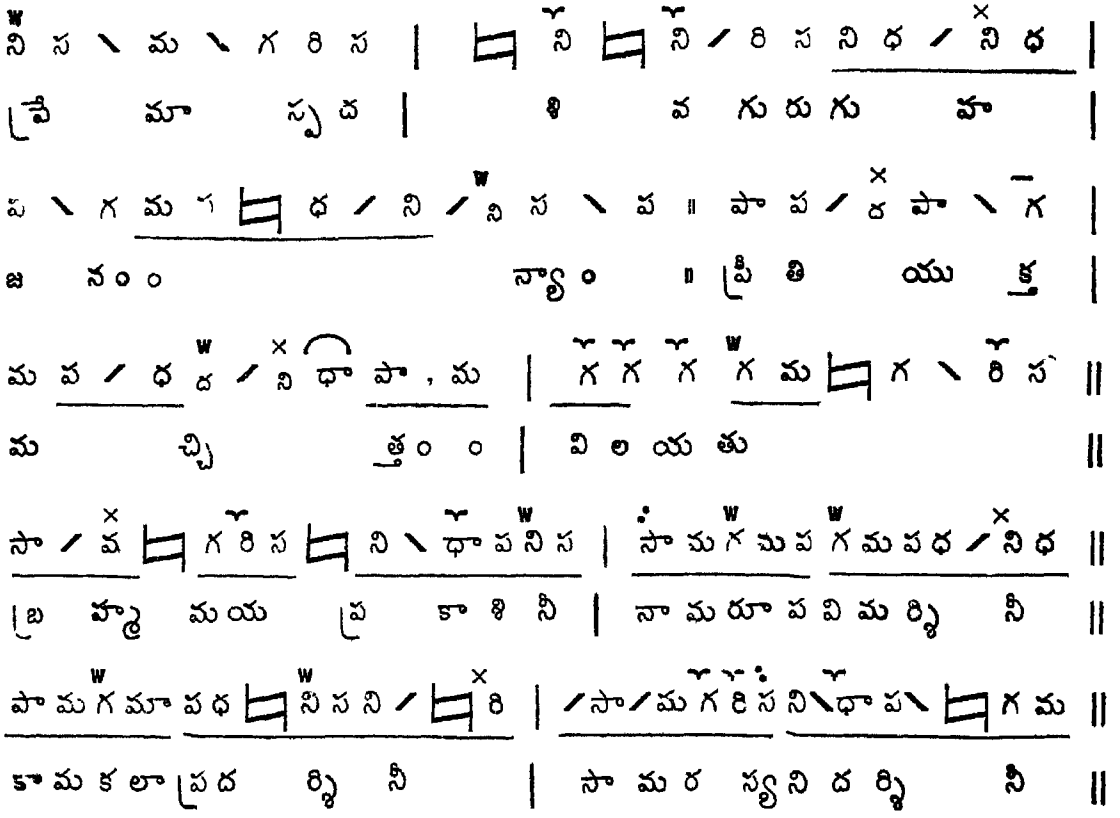

పదము - మిశ్రజాతి యేకతాళము - బొల్లవరమువారు

మోసమా యెగదవే

పల్లవి.

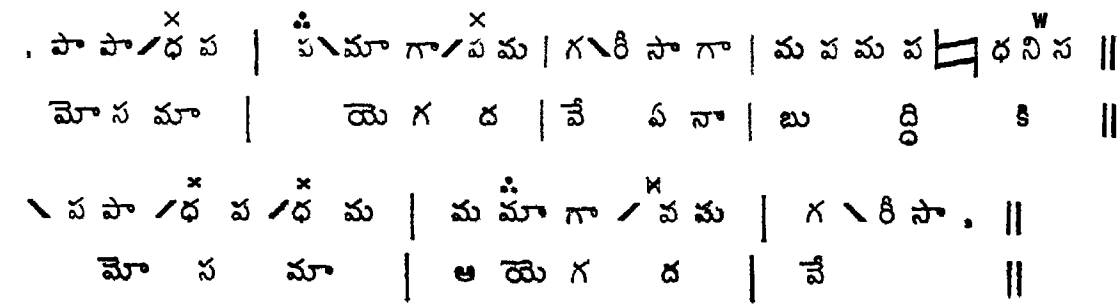

అనుపల్లవి

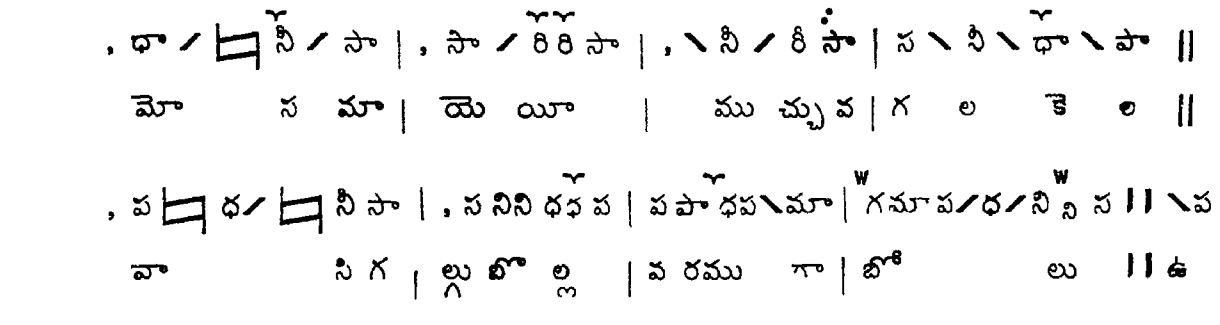

మోసమాయె ॥

చరణములు

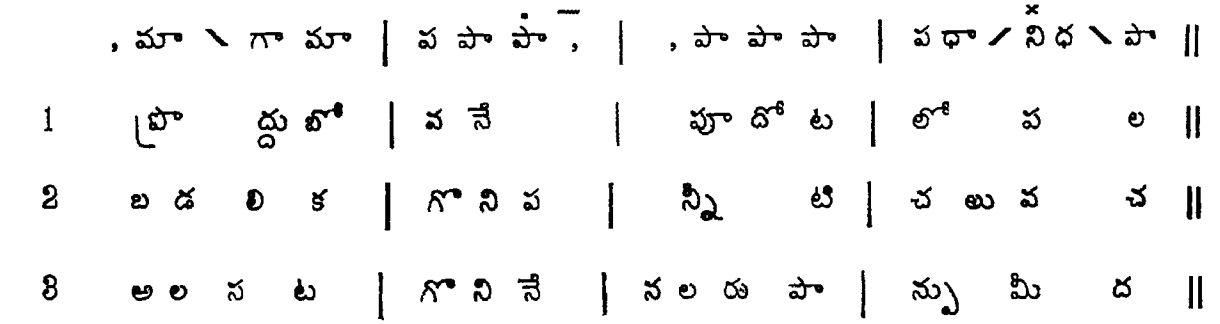

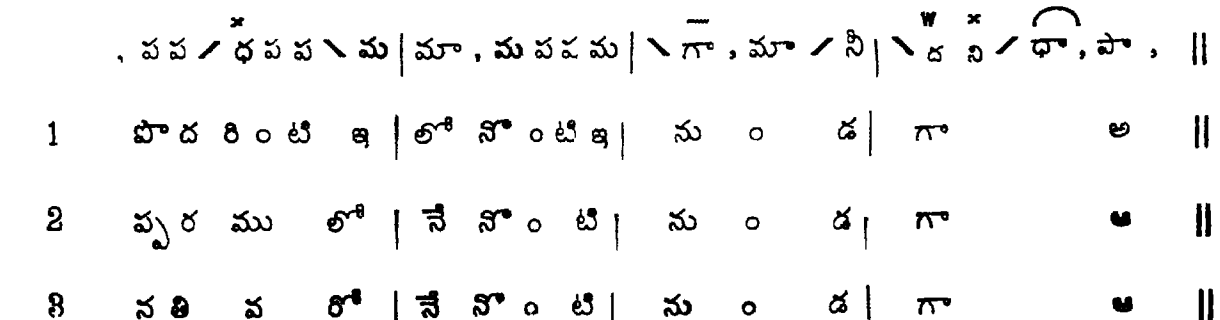

, ధా / ⊟ సి / సా | స సా ని / సా / రిరి | స / నీ సా సా | , \ ని \ ధా పా ||

1 స ద్దు నే | య క సం దె | , జా ము కా | డ యే ||

2 పొ డ ము కొ | ని స రి | , ప్రొ ద్దు కా | డ యే ||

3 చ ల ము కొ | ని బొ ల్లి | వ ర ము సా | మి యే ||

, ప ధ ని ధా | పా , \ గా మా | ప / ధా / నీ ధా | పా \ , గా మా ||

1 చ ం దా న | వ చ్చె నో | వ చ్చె నే | వ చ్చి ||

2 పొ ం కా న | వ చ్చె నో | వ చ్చె నే | వ చ్చి ||

3 చ ం దా న | వ చ్చె నో | వ చ్చె నే | ప చ్చి ||

ప ధా నీ ధా | ప మా \ గా మా | ప ధా ని దా | ప మా గా మా ||

1 ము ద్దు బె | ట్టి బె ట్టి | మో వి యా | ని యా ని ||

2 యొ డలు బ | ట్టి బ ట్టి | తొ డలు జీ | రి జీ రి ||

3 బ లి మి బ | ట్టి బ ట్టి | ప య్యె ద | ది గ దీ సి ||

ప ధా నీ ధ \ పా | ప ధా ధ ప \ మా | \ గా , మా / ని | / డ ని ధా , పా , ||

1 మొ న ప ల్లు | నా టిం చి | పో యె | ను ||

2 జ డి య కు | మ ని వా డు | పో యె | ను ||

3 ప ణ తి రొ | క ళ లం టి | పో యె | ను ||

, ధా / నీ సా | సా , సా / రీ | స సా సా సా | స \ నీ \ ధా \ పా ||

1 ని ద్దు ర | ము బ్బు న | నుం టి గా | ని లే చి ||

2 వి డి యము | పొ క్కు న | నుం టి గా | ని లే చి ||

3 చి లు క సం | ద డి ని నే | నుం టి గా | ని లే చి ||

, ప ధ / నీ W ని సా | ని ⊏ ధా నిధపా | పా ధ ద పా , మ | మప మప ⊏ ధ / ని W ని స ॥ \ ప

1 నీ వె వ్వ | డ వ నై తి | నే యో | ళి య రో ॥ ఓ

2 నీ వె వ్వ | డ న నై తి | నే యో | చె లి య రో ✹ ॥ ఓ

3 చే బ ట్టు | కొ న నై తి | నే యో | చె లి య రో ॥ ఓ

మోసమాయెగద ॥

నంచారి - మర్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

స స్ / మ \ ⊏ గ మా పా \ W గా | మా ⊏ W గ మ ప / ధ / * ని ధ పా |

\ W గా మ ప \ గా / మ \ గా రి | సా \ నీ \ ధా \ పా ⊏ ధ / ని |

W ని సా / రి రి స / గ రి రి సా | / గా మ ప మ / ని \ ధా \ పా |

/ ధ ధ పా మ ఎ \ గా మా | W గ మ ప / ధ / ని \ ధా ప / ధ ప |

✹ ఈ పంక్తిలో యతిభంగమున్నది మంచిపారము విచారణీయము (రా అ)

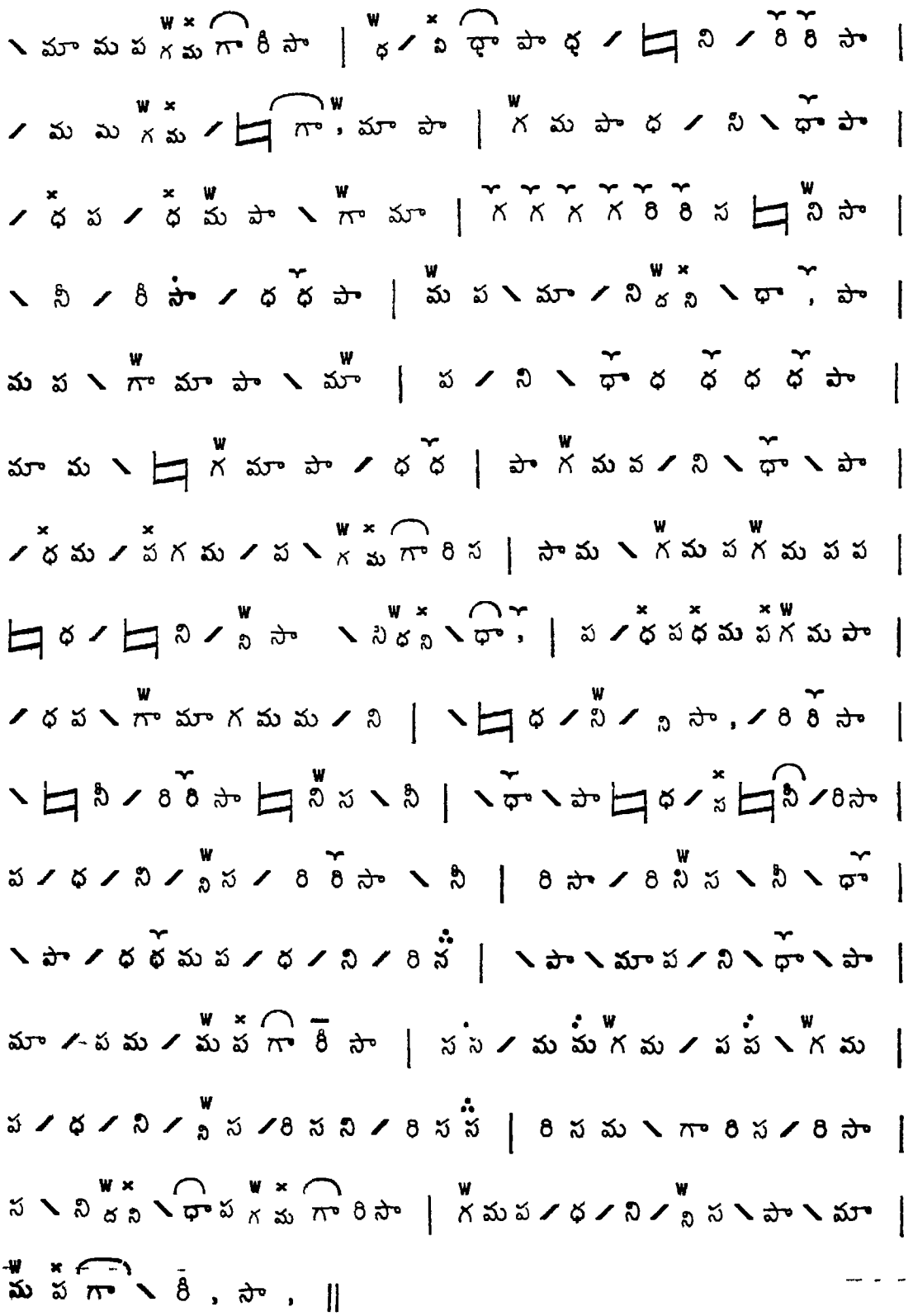

రిగిమపధని] మేళము 20 రితిగౌళ [వేద (శ్రీ) చక్రము

జన్యము (భాషాంగము) ఏ ధన్యాళి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి ధన్యాశిరాగస్సంపూర్ణ ఆరోహే రిధవర్జితః
గానతశ్చార్ధ విద్భిస్సః ప్రాతఃకాలే ప్రగీయతే

మూర్ఛన - { ఆరోహణము ♭ని స ♭గా మ ప ♭ని సా
అవరోహణము ♭ని ♭ధ ప మ ♭గ రి స

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, రక్తిరాగము, ఆరోహణమందు ఋషభధైవతవర్జ్యము, మొదటిజామమున గానము చేయదగును.

గమనిక ఈ ధన్యాశిరాగమునకు బట్టెడు ఋషభములన్నియు శుద్ధ ఋషభములే ఇటులనే బట్టుటయే సంప్రదాయమైన వాడుకగానున్నది అటుగనుక సనిధపమగ ♭రిస- అని యీ ♭ గుఱుతు యీ మూర్ఛనావరోహణమందు ఋషభమునకు మాత్రము వేయబడియుండుటచేత ని రాగగీత కీర్తనములు మొదలైనవానియందు వచ్చెడు

ముఖములన్నియు శుద్ధముఖమునే బట్టవలెను ఇటులుండగా ఎటులనో ఈ రాగమును వెంకటముఖి రీతిగౌళ (మేళము) లో భాషాంగమునఁ జేర్చిచెప్పి యున్నారు ఈ రాగమునకు గాంధారనిషాదములు మిగుల రంజనముగల జీవస్వర న్యాస స్వరములు

ఎటులనిన

నీ స గా, నీ స గా, ని ని స గ ని స గ గ నీ స గ మ గా,

ని ఽ గ మ ని గా, ని ధ ఽ మ ని గా, గా మ వ నీ, గ గ మ ప నీ,

ధ ప నీ స ని ధ ప స నీ నీ, రి ని ధ ప స నీ సా రి,

ని ధ ప మ గ రి స ని ధ ప నీ ని సా

తక్కినని గీత, కీర్తన, సంచారులచే నెఱుఁగఁ దగినని

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

మ మ పా	గు గ రి స రి ని స	ధా ప ని ని సా
అ అ ఆ	రె ఎ రె ఒ ల్ ల వ	వా ణి శు క పా
గ మ ప మ గ ప మ	గ రి సా ,	గా మ ప ని నీ
అ అ ణి శ యి వ అ	ణి ఈ ఈ	ఒ ఓం క అ ఆ

ధ ప మ గ మ పా | గ మ ప మ గ రి స | గ రి స రి స ని స |
అ అ ర న అ ద | స్వ రు ఉ ఉ ఉ పై ఎ | ఆ ప ం ం ం ం ణ్ణై |

ధా ప ని సా | గా మ పా గ మ | గ మ ప గా రి స |
శా మ వ ణ్ణే | ఆ ర త బృం ం | ం ం ధు పా అ ళు |

ని సా ని ధ ప మ | గ మ ప మ గ రి స |
కృ పా అ అ అ ళు | ప ర వి ళ అ ఆ ళు |

అంతరి.

గా మ పా ని ని | ధా ప ని సా | గా మ ప ప మ గ |
అ అ రే ళి వ | కా మ వ ల్లీ | క ల్ప త రు వ ల్ |

పా మా గ రి సా |
ల్ ల్ లి ఖి ఈ |

ఆవడ

పా మా గ రి సా | ని స గా రి స | ని సా ని ధ పా |
ధ ం మి ల్లా | మ ల్లి కా మొ ఒ | ఒ ఓ ఒ ఒ దా |

మా ప ని ధ ప | ని స గా రి స | గా గ మా పా |
భృ ం గ సం ం ఘ | ని ర్ఘో ఓ ఒ ష | న ం గ ట ం కా |

గ మా ప గ రి స | ని సా ని ధ ప మ | గ మ ప మ గ రి స |
ర వా క అ అ ర | ప్ర పం చ అ య త | అ అ అ ధ అ అ ర |

గ మ ప ని ని ధ ప	నీ స గా మ ప	ధ ప మ ప మ గ మ
అ అ	అ అ	అ . అ
ప నీ సా ,	పా ప ధ ప మా	మా ప గా రి స
అ అ శే	వ్యో మ కే ఎ ఏ	ఏ శ రా ణి ఇ
ని స స ని ధ ప మ	గ మ ప మ గ రి స ‖	గా మ పా ని ని
అం బు జ ప అ అ ణి	ని ఇ ల వే ఎ ఎ ణి ‖	ఆ అ శే శి వ
ధా ప నీ సా	గా మ ప ప మ గ	ప మా గ రి సా ‖
కా మ వ ల్లీ	క ల్ప త రు వ ల్	ల్ లీ తు ‖

కీర్తనము - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

మంగళ దేవతయా

పల్లవి:

మా	\ గ / మ గ గ రి స	స ని స	స / మ \ గ మ
మం	గ ళ దే	వ త	యా త్వ
పా	. ని ని / రి	సా , ని ధ	ప మ ప / ధ ప మ / ప
యా	బ హు	మా	ని తో
\ గా , రి / గ	రి స ని సా మ గ మ ‖		
హం ం	ం శ్రీ	ఇ ఇ ‖	

2 పా | మ\గ/మ గ గ రి స | \ ని స | స మా , \ గ మ |
మం | గ ళ దే | వ త | యా త్వ |

పా | గ మ పా , మా | / ప గ రి | స ని \ ధ ప |
యా | ఖ హు మా | ని తో | , |

ని | ని సా , ||
ఓ | హం ||

అనుపల్లవి

వ /ధ పా మ | మా /ప మ \ గ గా /మ గ గ | గా మ పా , | మ గ మ /ధ వ \ మ పా ||
పు ం ం | గ వ క మ | లా | ల య యా ||

2 /ధ పా మ | , ,, | ,, | ,, ||
పు ం | ,, ,, | ,, | ,, ||

గ | మ గ మ ప ని , / ని | ధ ప | / ని ని సా ||
భో | గ భో | గ్యా | ల య యా ||

\ నీ స గ | , /మ గ రి స \ నీ స /రి | స నీ ధ ప ప మ గ | రి స ని స /గా గా మ ప ||
జం గమ | స్థా వ ర లో క | జ . న న | స్థితిల య యా జ య ||

మంగళ ||

చరణము

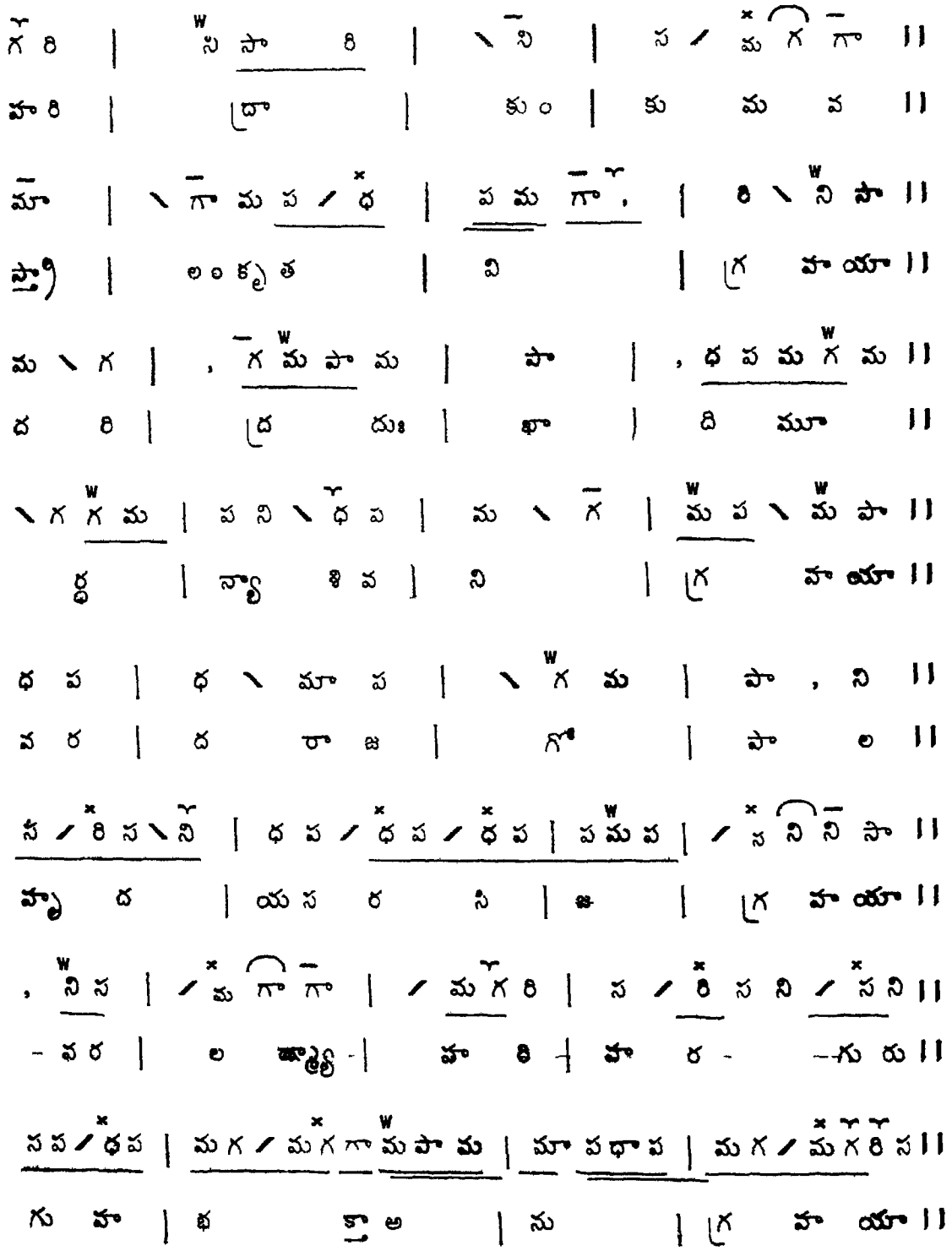
గరి | సాపా రి | ని | సమగా ||
హరి | ద్రా | కుం | కుమ వ ||
మా | గామప ధ | పమగా, | రి నిపా ||
స్తో | లంకృత | వి | గ్ర హాయా ||
మగ | గమపామ | పా | ధపమగమ ||
దరి | ద్ర దుః | ఖా | దిమూ ||
గగమ | పనిధప | మగ | మపమపా ||
ర్థ | న్యా శివ | ని | గ్ర హాయా ||
ధప | ధమాప | గమ | పా, ని ||
వర | దరా జ | గో | పాల ||
సరిసని | ధపధపధప | పమప | నినిపా ||
హృద | యసరసి | జ | గ్ర హాయా ||
, నిస | మగాగా | మగరి | సరిసనిసని ||
-వర | ల హ్యా- | హరి + | హర - | -గురు ||
సపధప | మగమగామపామ | మాపధాప | మగమగరిస ||
గుహా | భక్తా | ను | గ్ర హాయా ||

నీ పా రి | నీ స / గా గ మ పా | ని ∖ ధా ∖ ప | మ పా / నీ నీ సా ||
సురార్చి | త ప దాం బు జయా | సు ధా సా | గ రా త్మ జయా ||

/ మ ∖ గ రి స | ని ∖ ధ పా మ ప / నీ | ధా పా | ప మ గ రి సా గ మ ప ||
సు ర వి ను | త శి వా ను జయా | మా యా | బీ జ యా వి జయ ∖

మంగళ దేవతయ ॥

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

నీ సా / మ గా మా పా | గ మ పా గ మ ప / ని ధ ధ |
ప మ ∖ గా రి సా సా | / గ రి సా నీ స ని ధ పా |
స / నీ సా / మ గా గా మా | నీ స గ మ ప / ని ధ ప మ గ |
/ ప మ ∖ గ రి ∖ నీ సా | నీ స ని ధా పా నీ సా |
ప ధ ప స నీ స నీ గ ప ని | స గ / మ గ రి స / ప మ గ రి |
సా / ధ ప మ గ రి స నీ | ∖ ధా పా నీ సా గా |
ప ని సా గా మా పా | గ మ గ / ప మా ని స ని / మ |
గా / ప మ గా / ధ ప మా | ∖ గా రి స రి సా నీ |
స మ గ మ పా / ధ మ గ మ | పా / ని నీ ∖ ధా ∖ పా |

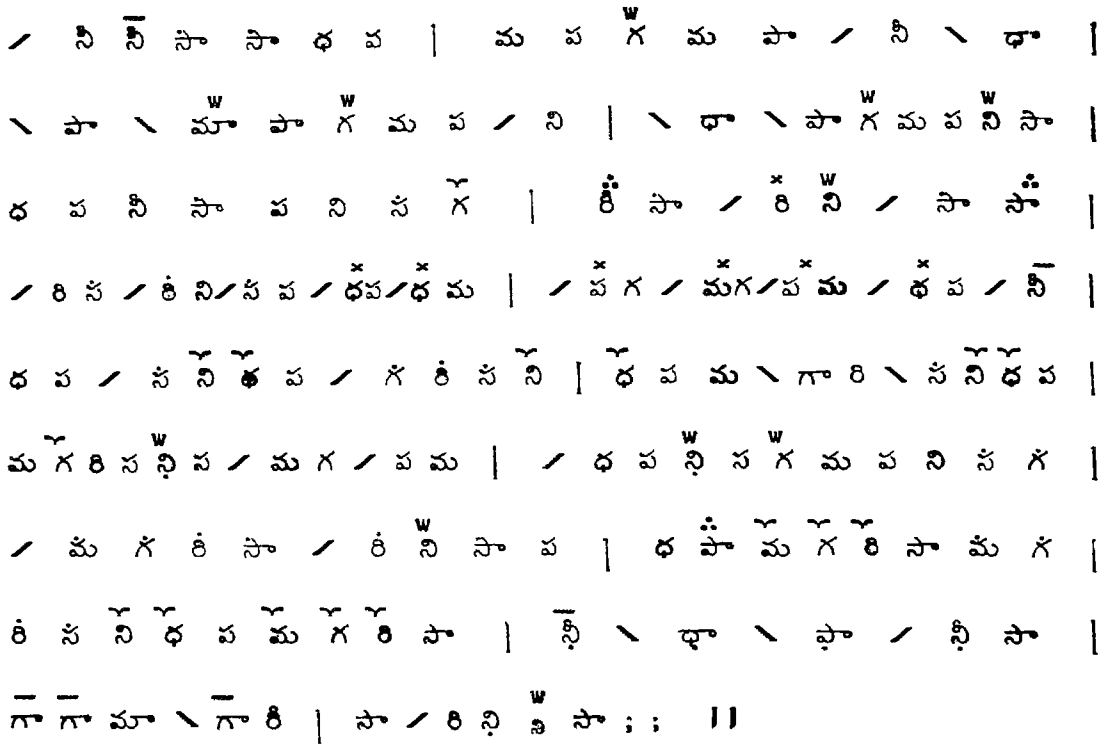

రిగిమపధని] మేళము 20 కీరవాణి వేద (శ్రీ) చక్రము]

జన్యము (భాషాంగము) 4 గోపికావసంతము

లక్షణశ్లోకము

వెంకటముఖ స్యాద్గోపికావసంజ్ఞాఖ్యః పూర్ణషడ్జగ్రహాన్వితః
ఆరోహేతు ధవక్రస్యాద వరోహే రివక్రితః

మూర్ఛన –
ఆరోహణము రి స రి ♭ గ మ ప ♭ ధ ప ♭ ని నీ సా
అవరోహణము స ♭ ని ♭ ధ ప మ ♭ గ రి మ ♭ గ స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, ఆరోహణమందు ధైవతవక్రము, అవరోహణమందు ఋషభవక్రము ఎల్లప్పుడును గానముసేయఁదగును

ఈ గోపికావసంతరాగమునకు ఋషభగాంధార మధ్యమ పంచమములు మిక్కిలి రంజనములు గల జీవస్వరన్యాస స్వరములు

ఎటులనిన

రీ గ మ రి / గా , రి / మ రి / గా , రి / గ గ గ , రీ / గ గ స ,

రీ గ మా , పా / ధ ప \ మా , గా మ పా , రి గ మ పా , ని ధ \ మా

గ రి / మ గ సా , రి మ రి / గ \ సా , పా సా , ప ప సా ,

మా గ రి మా \ రి గ సా , పా సా ని ధ పా మా , గా రీ / మ గ \ సా ,

పా ని ని స , ప స ని స , పా మ గ రి / మా గా \ సా , ప ప సా

కీర్తనమున ప ని స , స ని స - ప్రయోగములు లేవు

ఈ ప్రయోగములు మూర్ఛనా తానములు మొదలైనవానియందున్నవి. ఈ రాగమును వెంకటమఖి ఎందుచేతనో రీతిగౌళ గీతములో భాషాంగముగా జెప్పియున్నారు

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

బాలకృష్ణం భావయామి

పల్లవి

పా , ధ ప మా	గ రి రి గ	స ప స స	/ గ రి / గ స రీ గ మా , - ‖
బా ల కృ	ష్ణం ం	ంభా వ	యా మీ ‖

పా , ధ ప మా ప మ మా గ రి మ , గా | స ప స స | గరి గస రి గ రి గ మ ||
బా ల కృ ష్ణం | ం భా వ | యా మి ||

, గ రి గా మ రి గ స రి గ మ ప | , , ధ పా మా | పమ పగ రి గ మ ప ||
బల రా మా ను జం | ం వసు దే | వ జం ||

పా , ధ ప మా , గ రి గ గ | స ప స స | గ రి మ గ సా ||
బా ల కృ ష్ణం | ం భా వ | యా మి ||

అనుపల్లవి

పా ప నిధ మమ గరి గస | రిగ రిగ మా ప మ | పా సా ||
నీ ల మే ఘ గా | త్రం స్తు తి | పా త్రం ||

, ప సా నిధ మ గ రి | గమా , , రిగ సా ప | రీ రిగ మ ప ||
నిత్యా నం ం ద కం | ద ం ం ము | కుం ద ం ||

బాలకృష్ణం ॥

చరణము

, గ గ గ రి గ మా , గ రి మ గ స | , ప స స గరి | రిగ స రి గ మా , ||
క మ ల లో చ న ం ం | క ర్మ మో | చ న ం ||

, సపపప/ని ధ\మమ/పమ/పమ పమగరిమగరిగస | , రిగమప\మా ||
కపటగో పికా | వసం | తం ం ||

, సస సా పపమప | సా నిధ మ | పపే సా ||
అమరార్చితచర | ణం భవ | తరణం ||

, పసస సే నిధ మ | /పమ\గరిరిగ | సపసా ||
అర్జున సార థిం | ం కరుణా | నిధిం ||

సససాపపపపా సనిధమపపసా | మా మ సా సా స | పా , సా నిధమ ||
మమతారహితం గురుగుహావిహితం | మా ధవం సత్య | భామా ధవం ||

గగరిగమగా గాగసా పసాసా | నినిదామగస | పాగరిగమప ||
కమలే ళం గోకుల ప్రవేశం | కంసభంజనం | భక్తరంజనం ||

బాలకృష్ణం ॥

నంచారి - ఏకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ని నిే సా సా సా | రిగమా / గరి / గరి | గా , గగగరి |
గా , రి / గ \ సా | పా / సా / గరి / గస | రిగ / మప / ధమ / ప / మ |

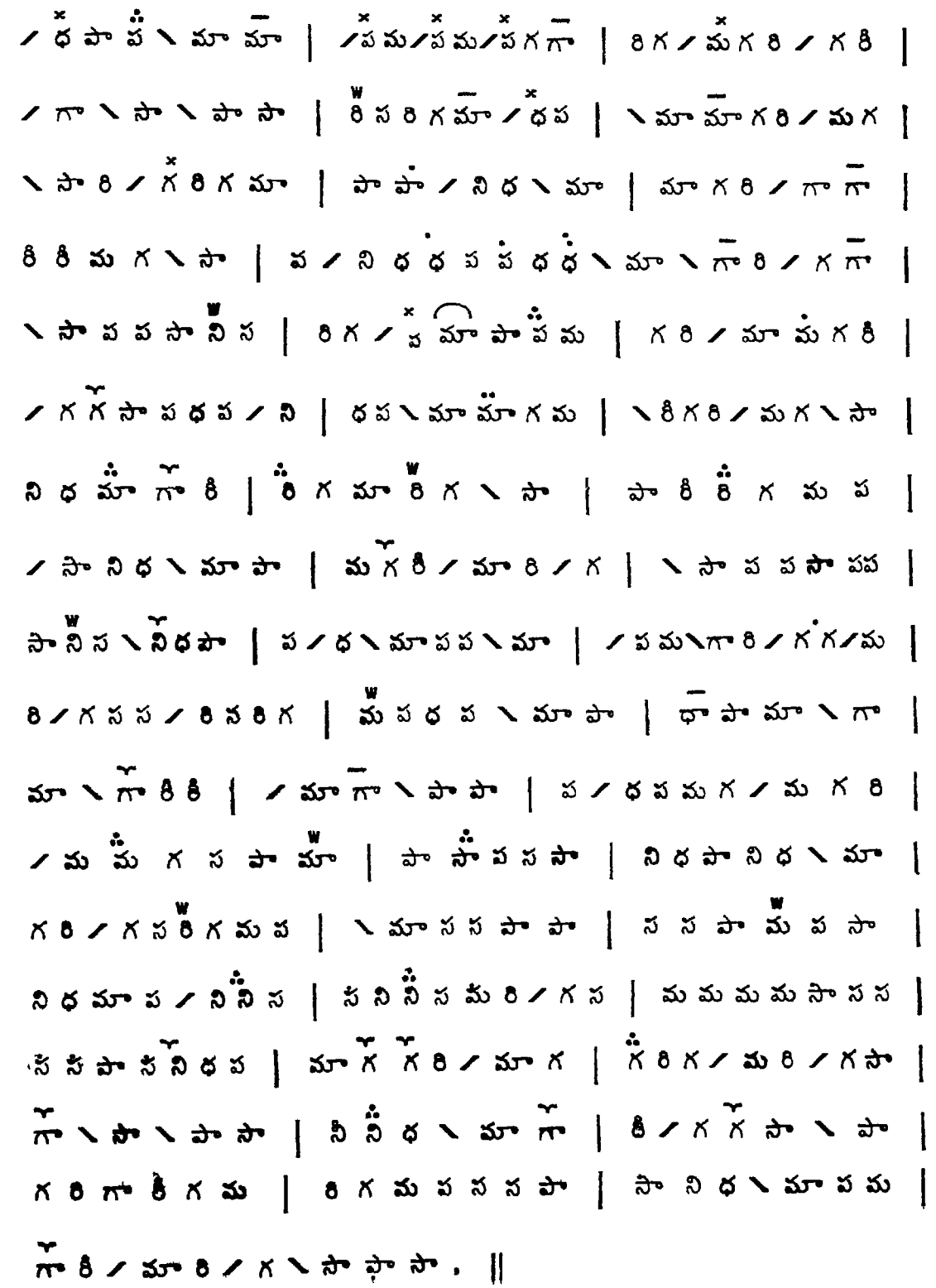

(39)

రిగిమపదని] మేళము 20 నారీరితిగౌళ [వేద (శ్రీ). చక్రము

జన్యము (భాషాంగము) లో మాంజి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటముఖ మాంజి రాగస్తు సంపూర్ణ స్సగ్రహోగీయతే సదా

మూర్ఛన :—
ఆరోహణము ♭ని స రి ♭గ మ ప ♭ధ ♭ని స
అవరోహణము ♭స ని ♭ధ ప మ ♭గ రి స

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, దేశీయరాగము, రక్తిరాగము, ఎల్లప్పుడును గానముసేయఁ దగును

స ∖ స్ని సా రి రి, రి రి గా మా పా, మా ∕ ని ధా పా, మా గా,
ప మ గా, రి సా, స మా మా పా ⊔ ధా, మ ప ధా ∕ స ని ని,
పా ∖ ని ధ ధ పా, స ∖ ని ధా ధా పా, మా ∕ ని ధ ప మా,
ప మ గా రి, ప మ గ రి సా, మా పా ∕ ని ⊔ ధా గ రి సా సా సా,

పా ధ ని స ని ధా పా మా , ప స ని స ప ధ మ ప ని ధ ప మ గ రీ సా

ఇవియే ఈ మాంజిరాగమునకు ముఖ్యముగా రంజనములుగలిగించెడి జీవస్వర ప్రయోగములుగల సంచరింపులు

పంచశ్రుతి ధైవత ప్రయోగములు

ప ధ ని స , ని ధ ని స - తక్కినచోట్ల శుద్ధధైవతములే.

తక్కినవి కీర్తనములు మొదలైనవిచే నెఱుఁగవలెను

కీర్తనము 1 - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

రామచంద్రేణ సంరక్షితోహం

పల్లవి

రీ | రీరీగ | గా , మ ప | మ పా / ధ ప ||
రా | మచం | ద్రే | ణ సం ం ||

మ \ గ | మ గ రి స ని | ని సా | , రి గ మ గ రి స ||
ర | క్షి తో ఽ | హం | సీ తా ||

2 రీ | రీరీగ | గా , మ ప | మ ప / ని ని ధ ప ||
రా | మచం | ద్రే | ణ సం ||

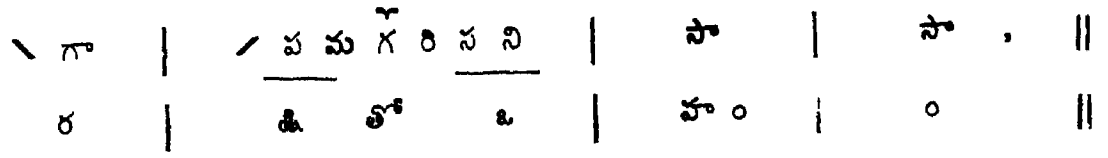

అనుపల్లవి

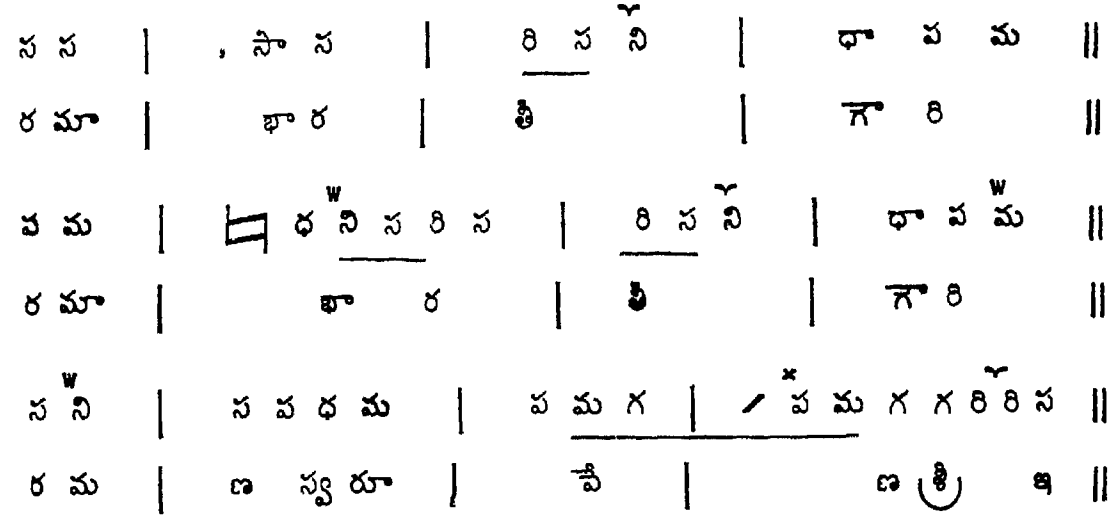

రాము॥

చరణము

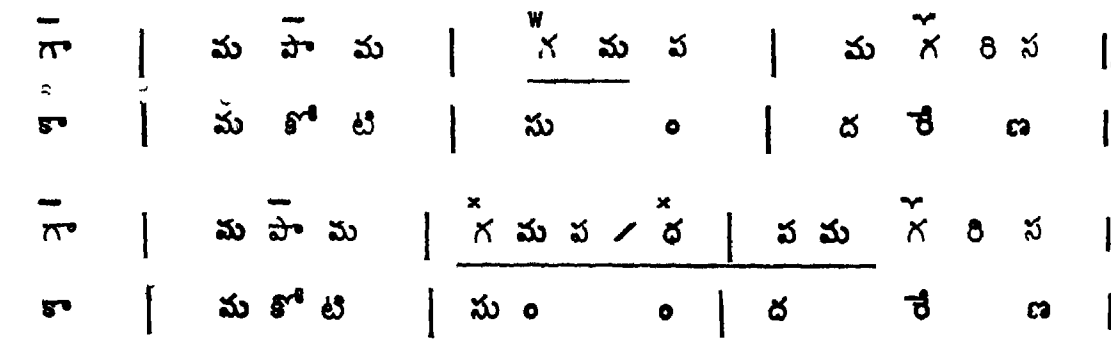

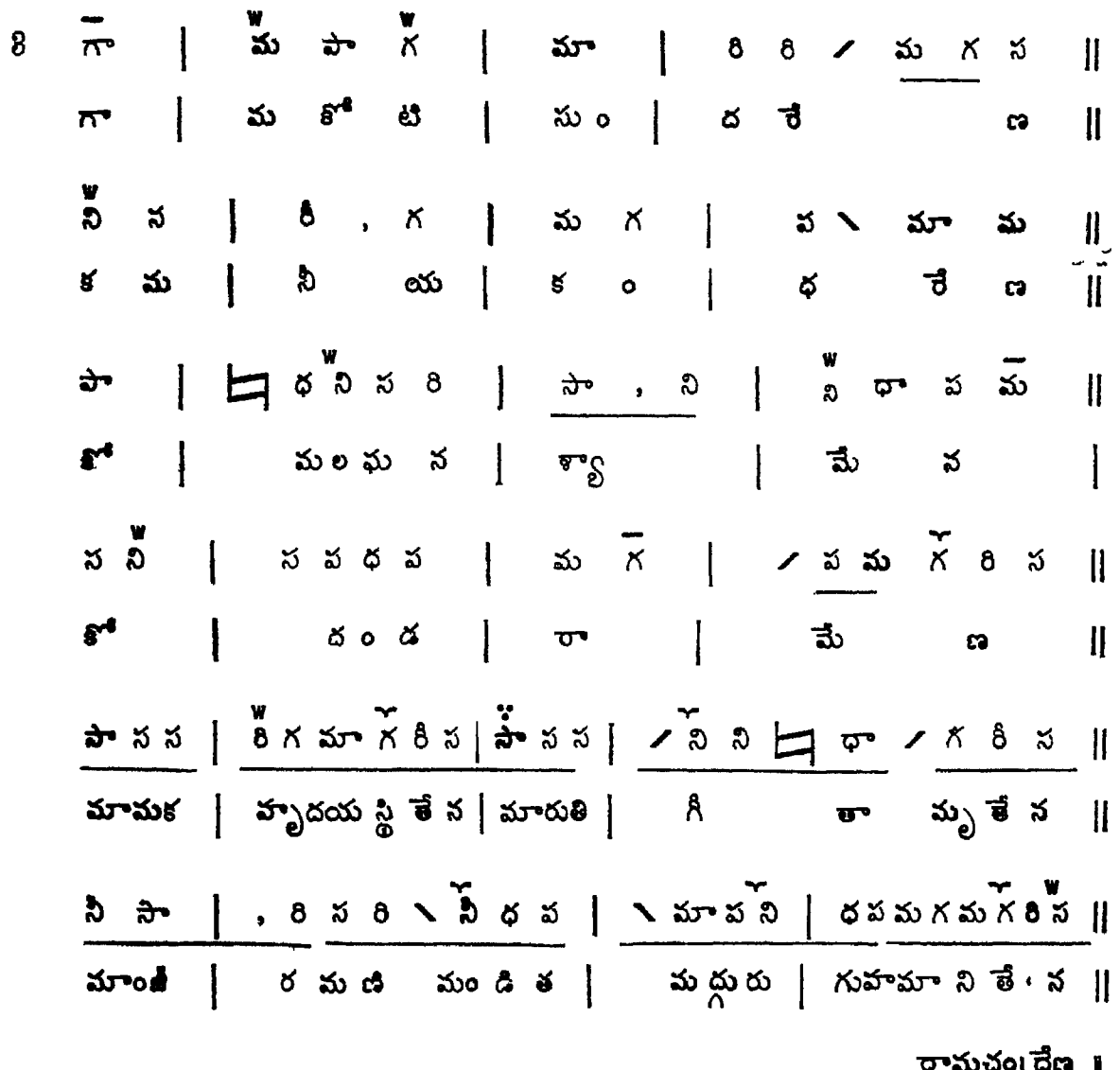
సా | మ పా గ | మా | రి రి / మ గ స ||
గా | మ తో టి | సుం | ద రే ణ ||
నీ స | రి , గ | మ గ | ప \ మా మ ||
క మ | నీ య | క ం | ధ రే ణ ||
పా | ధ నీ స రి | సా , ని | నీ ధా ప మ ||
తో | మ ల ఘు న | శ్యా | మే న |
స నీ | స ప ధ ప | మ గ | / ప మ గ రి స ||
తో | ద ం డ | ధా | మే ణ ||
పా స స | రి గ మా గ రి స | పా స స | / ని ని ధా / గ రి స ||
మామక | హృదయ స్థి తే న | మారుతి | గీ తా మృ తే న ||
ని సా | , రి స రి \ నీ ధ ప | \ మా ప ని | ధ ప మ గ మ గ రి స ||
మాంజీ | ర మ ణి మం డి త | మ ద్ధు రు | గు హా మా ని తే న ||

రామచంద్రేణ ॥

కీర్తనము 2 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

(శ్రీ) సరస్వతిహిమాచలే

పల్లవి.

సా , రి రి రి	రి గా మ	పా ; ‖
(శ్రీ) స ర స్వ	తీ హి	మా చ లే ‖
మ పా ధ పా మా	\ గా మ గ	\ ప మ మా ‖
శి వే చి ద్రా నం	దే శి వ	స హి మా చ లే ‖
\ సా , రి రి రి	రి గా రి	సా , ‖
(శ్రీ) స ర స్వ	తీ హి	మా చ లే ‖

అనుపల్లవి

మ \ ని , ధ \ ని పా	ధా పా	మా , ‖
వా స	వా ది	మ హి	మా చ లే ‖
\ గా , మ పా \ గా	మా గా	రి , \ ‖
వా స	నా ది	ర హి	మా చ లే ‖

చరణము.

మా , మ పా ధా	\ స (ని) ని	సా , ‖
కా మ కో టి	ని ల	యే ‖

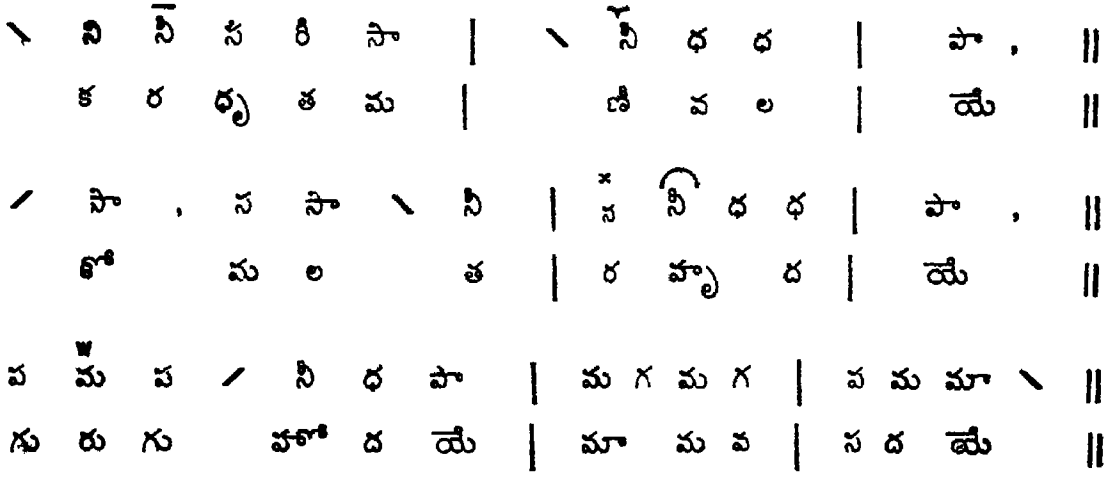

శ్రీ సరస్వతీపితే ॥

నంచారి - చతురశ్రము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

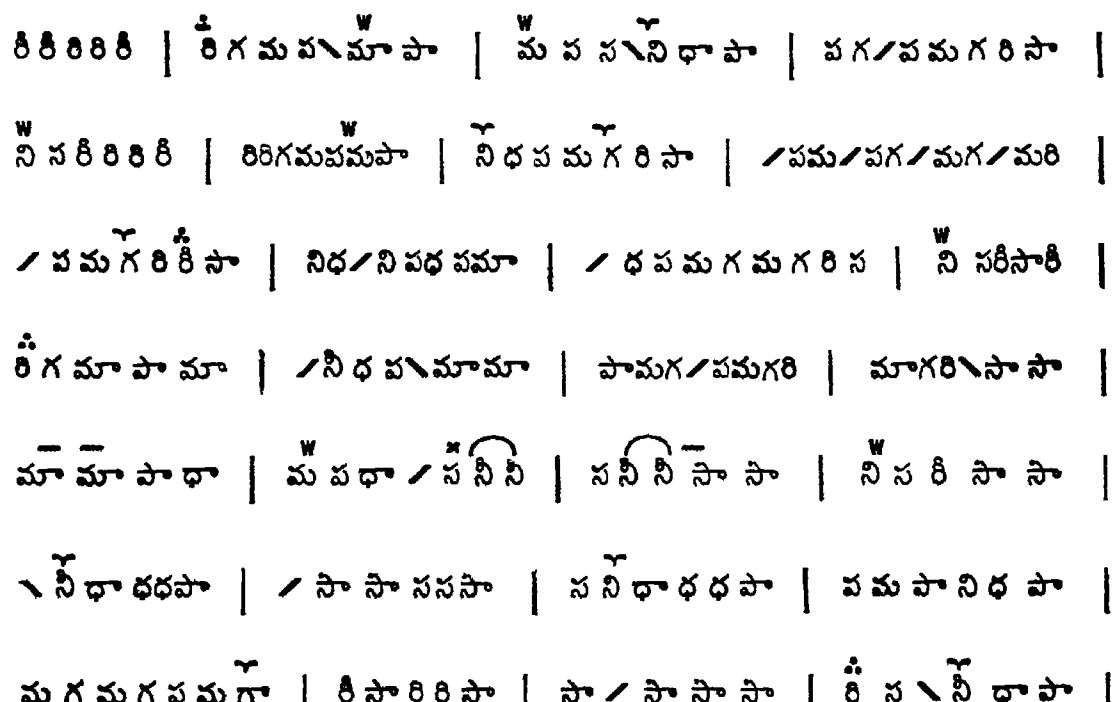

\మామాపస స\నీ | ధాపా\మామా | సనిసపధప/ధమ | పమ/పగమగ/మరి |

పమగరిసాసా | సనిధపపమ/పమ | /సనిధపమగరిస | సస/సస గరీసా |

/సి ధాపస\సా | /గరిసనీధప | నిసారిస\నిధప | సనిసపధపనిధ |

పమధపమగరిస | మమవధనినిసస | గరిసా\నీధా | పా\మాప/నినిస |

ప/ధమపసనిసప | /సనిధపమగరిస | రిరిరిరి | రిగమపపమపా |

/మా\గారిసా | రిరిపనిసాసా |

రి గి మ ప ధ ని] మేళము 20 రితిగౌళ [వేద (శి) చక్రము

జన్యము (భాషాంగము) 6 ముఖారి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి ముఖారాఖ్యస్సరాగః స్యాదా రోహేగ ని వర్జితః
సంపూర్ణస్సగ్రహోపేత స్సర్వకాలేషుగీయతే

మూర్ఛన { ఆరోహణము స రి మ ప ♭ ధ సా
అవరోహణము స ♭ ని ♭ ధ ప మ ♭ గ రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, రక్తిరాగము, ఆరోహణమందు గాంధారనిషాదవర్జ్యము ఎల్లప్పుడును గానముసేయఁదగును

ఈ ముఖారి రాగమునకు మధ్యమ, నిషాద, ఋషభములు మిగుల రంజనములు గలిగించు జీవస్వర న్యాసస్వరములుగా నుండుటయుగాక తక్కిన స్వరములును రంజింపును కలిగించు స్వరములే

ప్రయోగములు ఎటులనిన

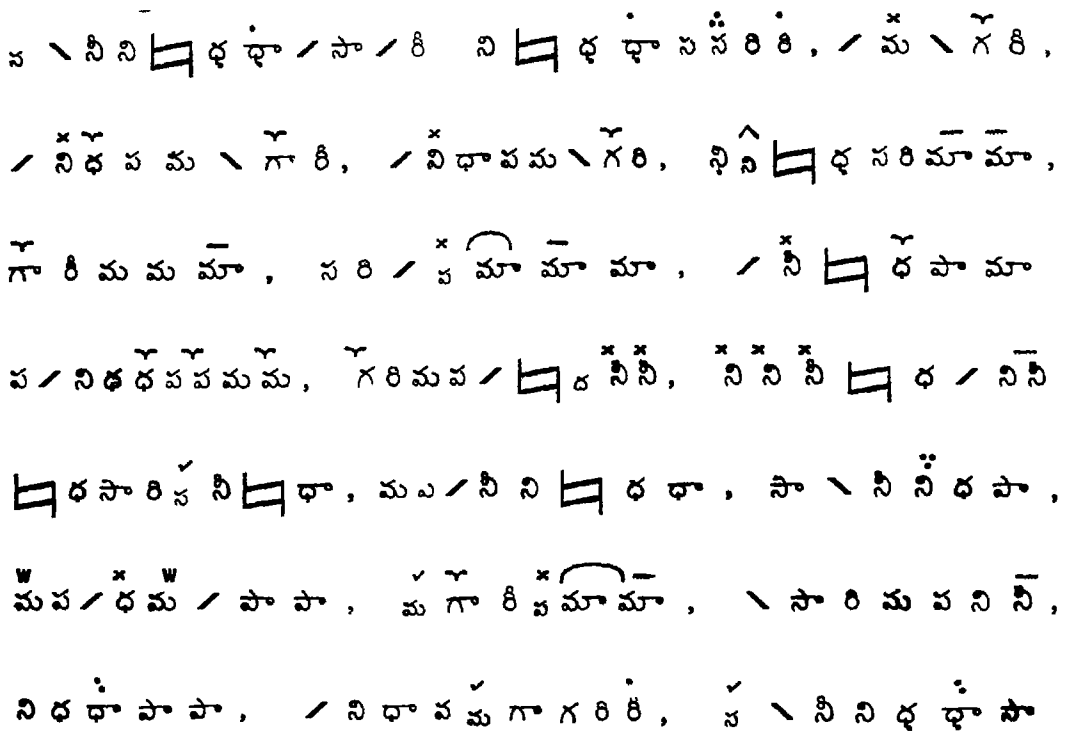

కడపటివిగానున్న రెండు ప్రయోగములును ఈ రాగ రంజనములకు ముఖ్యాస్పద ములుగా నున్నవి ఈ రాగమునకు ఆరోహణము పంచశ్రుతి ధైవతమే వచ్చును అవరోహణ మున శుద్ధధైవతమును, పంచశ్రుతి ధైవతమును, సమయానికి దగినట్లు బట్టుట వాడుకగా నున్నది

కీర్తనము 1 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

పాహిమాం రత్నాచల నాయక

పల్లవి

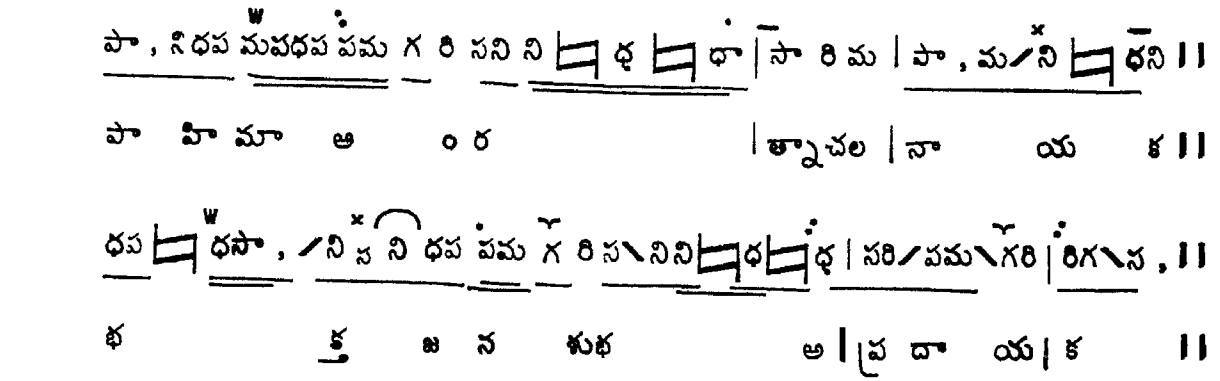

అనుపల్లవి

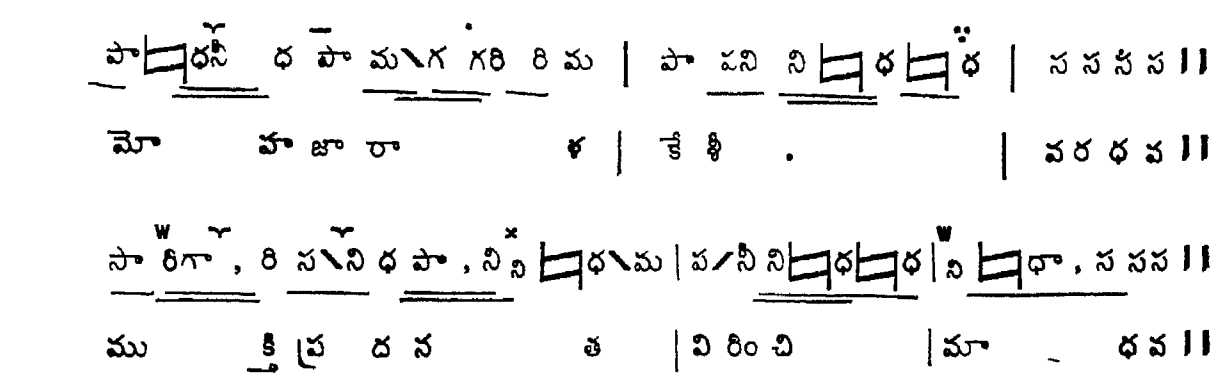

పాహిమాం ॥

చరణము

, రిపా , మ గ రి గ రి , గ రి / గ | స రి మ మ | మ గ మ \ గ రి ||
స ద్యో జా తా అ | ది ప ం చ | ము ఖా అ రి ||

, రి మా ప / ని ధ / ని ధ ని | ధా / సని ని ధా , ప | మప మప ధ మ పా ||
వ ఢ్వ ర్గ ర హి త | వ్యా త్స ం ం | చా రా ||

, ప ప మ ప ధ ప ప \ మ మ | / ధ ప / ధ ధ మ పా | మ ప మ గ రి స ||
వి ద్యో దయ వి య | దా | ప్ర ప ం ం చ ||

రి ని ని ధ ధ ధ ధ సా రి రి గ స | రి మ ప / ని ధ ప | మప మప / ధప పమ గ రి ||
వి క ల్పా తి త | త త్వ వి | చా ర ||

స స సా / ని ధ / ని ధ / ని ని | ధా / సని ని ధా , ప | మప మప ధ మ పా \ ||
అ వి చ్యా త్మ క శ్రీ | చ క్రా | కా ర ||

మ పా స స \ ని ధ \ మా | మ / నిని ని ధ ధ | / సా , స ||
వి చి త్ర వ వ ర | త్న గి రి వి | హా ర ||

, ధ సా రి గ రి / గ గ రి | సా ధ ద / ని ని ధ | ప \ మ ప ధ రి ||
గ ద్యా ను వి ద్ధ | ప ద్యా | ది వి ను త ||

సా , ధ ద / ని ని ధ ప ప మ ప / ని | ధ ప మ పా మ గ | రి రి / గ \ సా ||
గం గా ధ రా | గ మ సా | ర ||

సాసామపా , పమగారిమాపనీ | ధసా రిసరిసనిధ | పమ పధసారీ ||
అ ద్యాప్యార్య వంశ జాతతు | ర్య జా తిభృ తాఖ | ండ కా వే రీ ||

మాగారి సానిధపధమ పధసస | పాగిధమగరి | సాసమరిమపనీ ||
న ద్యోద కా ఖి పి ళ రి ర | నాదిగురుగుహుకు | మారమా ర హార ||

ధపా , , ని ధప ||
పా ఆ హి ||

కీర్తనము 2 - ఆదితాళము - కుమార యెట్టేంద్రమహారాజుగారు

కరుణాసార మధుర ప్రసాద

పల్లవి

, రిరిమాపా పని నిధధధ్ | , పధసస | సనిధప పామగ ||
క రు ణాసా ర | మ ధురప్ర | సా ఆ ద ||

రిస | సరిసని ధ సరిగరిగరి | గ స రి మ ప ని ధ ప | మపామగరి స || ,
ఆ | కమల వ దన గు హా | అ మా మ | వ ఆ ||

కరుణాసార ॥

అనుపల్లవి

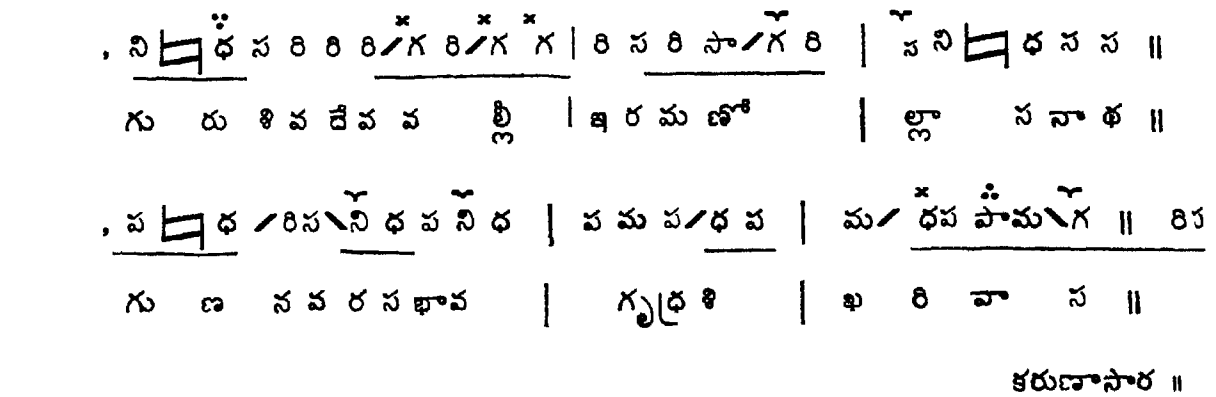

కరుణాసార ॥

చరణము

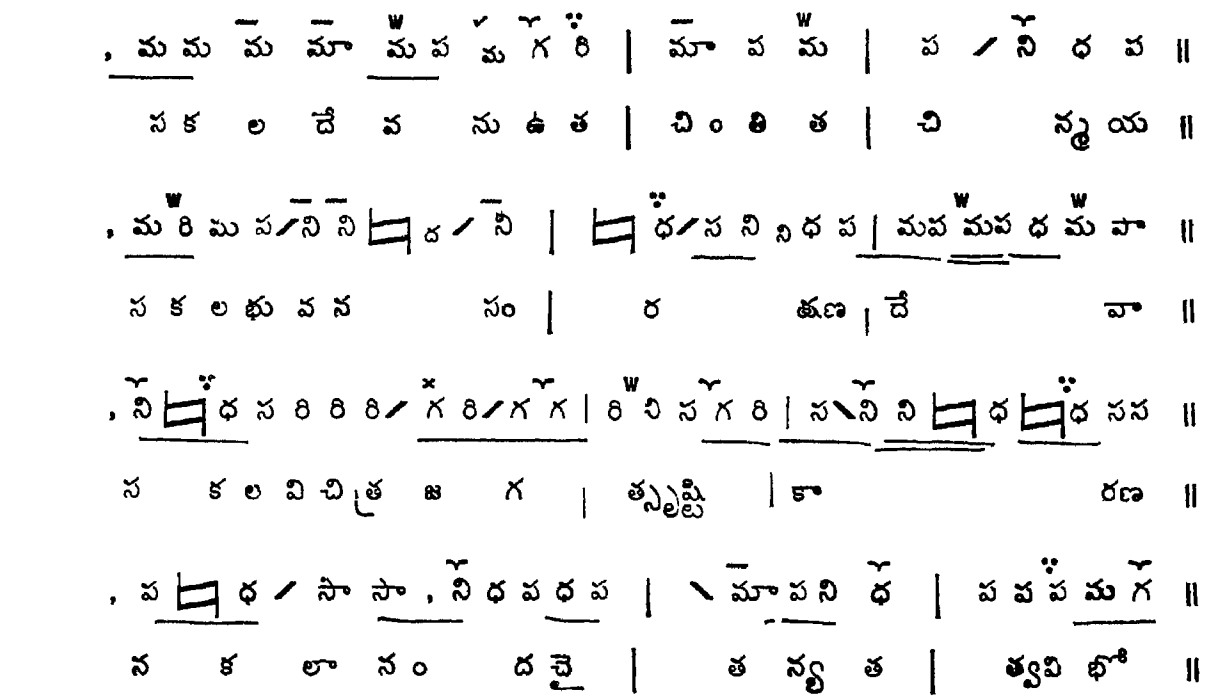

స్వరము

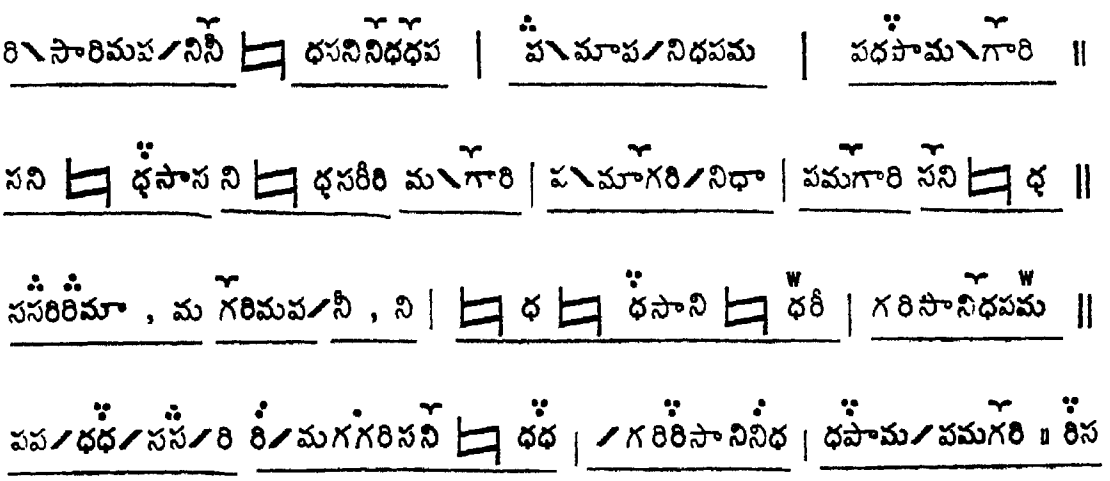

కరుణాసార ॥

ఇప్పటి పట్టపు మహారాజులవారి ప్రపితామహులైన వెంకటేశ్వర యెట్టప్ప మహారాజులుగారు

కీర్తనము ౩ - ఆదితాళము

శివగురునాథనై

పల్లవి

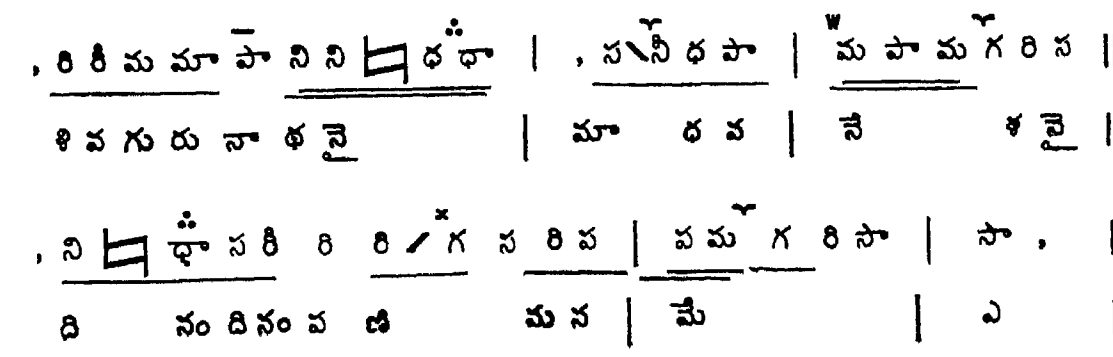

అనుపల్లవి.

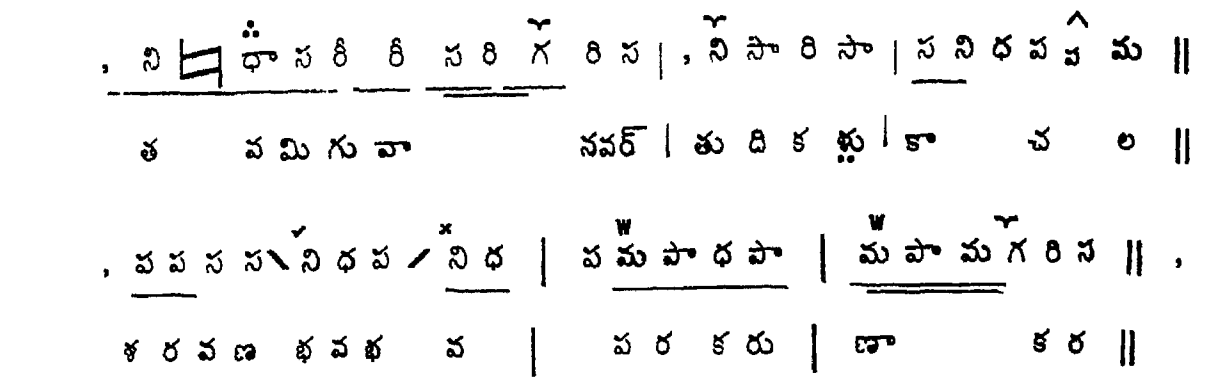

ముక్తాయి స్వరము

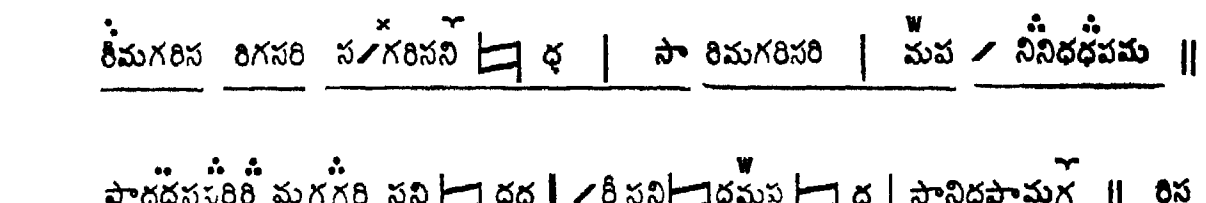

చరణము

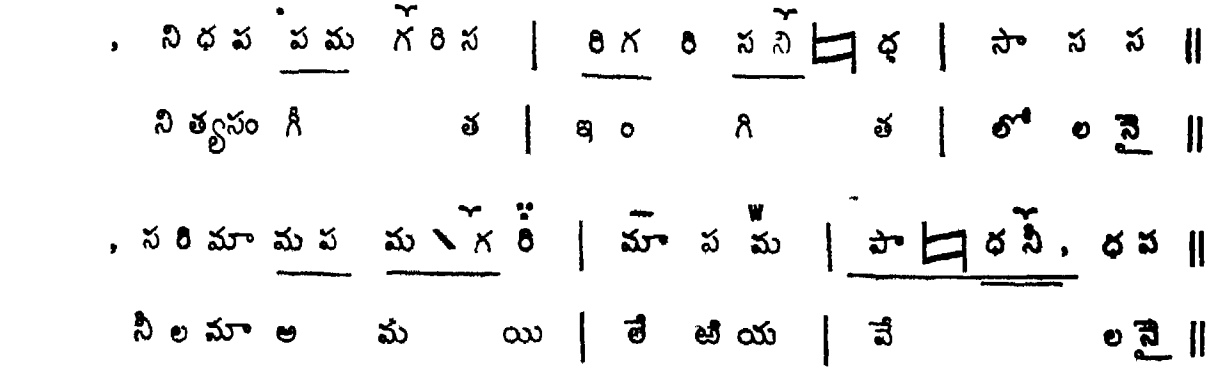

, ధ స రి రీ / గ రి | , నీ సా రి సా | \ ని ధ ప మ ||
చి త్ర గం భీ ర కో | లా హా ల | శీ ల నై ||

, ప స స నీ ధ ప / ని ధ ప | మా , ప మా ని ధ ప | మ పా మ గ రి స ||
దే వ దే వ దే వ | నా యకి | లీ ల నై ||

శివగురునాథనై ॥

౭ గ ం నై మా మ గ | నా కి య | నీ త నై ||
క న క మా ర్చి ల | ణి యు ప | వీ త నై ||
ప ం క జా స న న్ | నే వి త్ర | బో ధ నై ||
పా క శా స న న్ | నే వి త్ర | పా దా నై ||

శివగురునాథ ॥

8 వ ళ్ళి తే డి య | ఇ న్ప పు ల్ | లా స నై ||
మ రై క ళ్ పా డి య | శె ం జో లు ల్ | లా స నై ||
వె ళ్ళి నీ డి య | మా ల్ వ రై త్ | తూ ర్య నై ||
మే వి క్కూ డి య | శా ం భ వి | చే య నై ||

శివగురునాథ ॥

నిత్య సంగీత ఆంగికలీలనై

స్వ రము లు

1 సా , రి / ప మా ప | , / నీ ధా పా | పా మ గ రి \ సా రి || మ ప

నిత్య ॥

2 రిరీమగరి సరిసనీధ పరిమగ | రిమాప ధసాని | ధపామగరి సరి || మప

నిత్య ॥

3 మా , మా , ప/నిధధ పమగరిని | ధా , సా , రిమ | ప/నిధమ గరిసరి/ ||

మపా ధధాససా రిరీమగగరి | ససానినిధపప | , మగరి ససారి || మప

నిత్యసంగీత ॥

4 పా , / నినిధప మగరి/సా ని ధసరి | పమా , , ప ధ | సరిధప మగరిమ ||

గరిసని ధ/మగరిని/ , , ని/మమ | పని/నిని ధధపమ | గరిమప ధసాస ||

ని ధస/రీ , రి సరిమ/గా , రి | సా/గ రిరిసని ధ | , /రిసనినిధధప ||

మాగరి రిసని ధ సరిమ ధసరిమ | గరిససానిధప | పామగరి/సారి || మప

నిత్యసంగీతలోలనై ॥

ఈ ద్రావిడకీర్తనమందున్న మొదటిచరణముయొక్క మొదటి ఆవర్తనమును పాడిన తోడనే యొక్కొక స్వరములుగా పాడి చరణముయొక్క మొదటియావర్తమును నెత్తవలెను నాలుగు స్వరములుపాడినపిమ్మట తక్కిన మూడావర్తములును అనుపల్లవిలోగల ముక్తాయి స్వరమును పాడి పల్లవి నెత్తవలెను అవతల రెండు చరణములును పాడవలెను

సంచారి - చతురశ్రము - సుబ్బరామదీక్షితులు

పా రి మ ప / ని ని | ని ధ ధ ప / ధ మ వా | మ ప ధ వ మ గా రి |

మా మా , ప / ని | ధ ప మా \ గా రి / గా సా రి మ ప / ని |

ధ వ మ గ రి సా | రి స ని ▭ ధా , | ప ▭ ధ సా సా , |

ని ▭ ని ప రి మా మా | గ రి మా గ రి మ ప | / ని ని ని ధ ధ |

ధ ప పా మ ప ధా | \ మా పా మ / ధ పా | మ గ రి మా \ గా |

రి / గ సా సా / ని | ని ని ని ని ▭ ధ / స ని | ని ▭ ధ పా మ ప ధ ప |

మా పా పా సా | సా \ ని ధా పా | మ ప ధ ప మ గా రి |

/ మ గ రి \ సా సా | ని ▭ ధా సా రి | / స \ మా మా గ రి మ ప |

/ ని ని ▭ ధ ధ సా | ని ▭ ధ స రి / గా రి | స ని ధా పా \ మా |

ప ▭ ధ స రి / మా గ రి | మ గ గ రి \ గా సా | ప ప ధ ధ స స రి రి ‖

మ మ గ రి / గ గ రి | / గా రి స ని ▭ ధ మ ప | ▭ ధ ధ సా రి మ ప / ని |

ధా పా మా \ గా | రి గా రి సా | \ ని ▭ ధా / సా , ‖

ఈ ముఖారిరాగమునకు మొట్టమొదట చెప్పిన ముఖారి రాగమునకును మూర్ఛన లొకటిగా నున్నప్పటికిని ఆ యారాగములనున్న సంచారుల పరామర్శించి పర్యాలోచించితే ప్రకృతి వికృతులుగాక ఛాయాభేదములును తెలివిడియౌను

ఇరువదన మేళము సంపూర్ణము

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగరాగము 21 కిరణావళి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి కిరణావళిరాగస్తు సంపూర్ణస్సగ్రహాన్వితః
పవక్రంత్యక్తగాంధార మారోహేచావరోహణే
ధమయోర్వక్రితాం కృత్వా సర్వకాశేప్రగీయతే

మూర్ఛన -
- ఆరోహణము స రి మ ప ♭ధ ప ♭ ధ ని స
- అవరోహణము స ని ఽ ♭ ధ ప మ ప ♭ గ రి స

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, పంచమవక్రము, ఆరోహణమందు గాంధారవర్జ్యము, అవరోహణమందు మధ్యమ ధైవతవక్రము, ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

లక్ష్యగీతము - మర్యాదాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

స స ధ ప మ ప గ రి సా | రి రి మా మా గ రి సా |
రి పు స ం ం ఘ ద మ న | గి రి చా ప ధ ర ణ |

గ రి స గ రి స స స ని ప | ధ ప మ ప మ ప స స గ రి |
మ్ర ద న గ రు వ హా రి ం ణ | ప్ర అ వ క న యం ం ం న |

స రి మ ప మ ప గ రి సా | స ని ప ధ ప మ ప గ రి స ||
ధ్ర రు ం ము ఖే ఎ ద ం న | న్నుత చ రి ఇ త్రు ప ం వ గ ||

అంతరి।

పా , ధ ధ ప మ పా | ధ సా స గ గ రి రి సా ||
యా ళ ర ం ం ణా | మృ కం డు ప అ ల ం నా ||

జావడ

ధ సా రి మా ప ధ పా | గ రి సా ప మ పా ధ ప |
సు ర య్య రి ద్ధ ర ణ | త్త రు ణ త్త ర ణిం ని భ |

గ రి స ప మ ప గ రి స రి | స ని ప ధ ప మ ప గ రి స |
ఋ ట అ మ కు ట ప్ర క అ ళ | స క ల లో ఒ క ళ ర ం ణ్య |

స రి మ ప మ ప స స రి రి | స రి మ ప మ ప స్ స్ సా |
ర అ గా ం ం గ | కి ర ణ అ వ ళి రా గా |

స. ని ప ధ ప మ ప గ రి స | స ని ప ధ ప మ ప గ రి స ||
వే ద గో చ క్ర | న గ రు , రె ప ం న గ ||

పా పా ధ ధ ప మ పా | ధ సా స గ గ రి రి సా ||
యా ళ రం ం ణా | మృ క్ం డు పా లం నా ||

తానము - వెంకటముఖి

1 స స స ప | స ని ప | ధ ప మ ప | ప మ ప | స ని ప ధ | ప మ ప |
మ మ్ప మ | ధ ప మ | స మ మ ప | గ గ రి | స గ రి రి | గ రి స |
ప స రి స | స ని స స గ రి | రి స గ రి | స గ రి | స ప మ మ |
ప మ ప | ధ ప స స | గ రి రి | స రి మ ప | గ రి స | స ని ప ధ |
ప మ ప | స స రి గ | గ రి రి | స స ప మ ప | గ రి |
స ని ప ధ ప | రి స | మ మ ప ధ ప | స ని | ప మ ప మ ప |
గ రి | స రి మ మ ప | ధ ప | స ని ప ప స | ని ఫ |
ధ ప మ మ ప | మ మ | ధ ప రి స స | రి స | స ని ప ధ ప |
మ మ | ప మ మ మ ప | ధ ప | స ని ప ధ ప | గ రి |
ప స ని ప | ప మ | ప మ గ రి స | గ రి స | సా ధ ధ ప |
ఫ మ ప | రి స గ రి స | ప ని ప | ధా ని సి , | సా సా ||

2 సనిపధప | మమపమప | ధపగరి | ధపసనిస |
ధపగరిస | గరిసరి | సపమమప | ససరిసరి |
సగరిస | పగరిసఖ | మపధపస | గరిసరి |
ససరిసప | ససరిసగ | రిసపమ | సస మగరి |
సగరిసరి | సధపమ | సనినినిస | సనిపమప |
సనిపమ | మమపమధ | మమపమప | సనిపమ |
పపససగ | రిససనిప | మమధప | సనిపఖధ |
పపధపమ | పగరిస | ఽనిపధప | మమపమఖ |
గరిస | రిరిమమప | ఽసగరిస | పమప ||
గగరిసరి | సనిపధప | మమప ||
ధపససరి | సగరిరిస | నీ , సా సా ||

కీర్తనము - ఖండజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పంపథూత కిరణావళిం చంద్రమౌళిం

పల్లవి

పా ధపా మమ/పగరి/గా | రిసా సా/ధపమ/పగరిస ||
పంచథూత కి ర ణా | వళించం ద్ర మౌ ళిం ||

పా ధనీ సగగగరి | సా సినీ సా , ||
శా వయామి గురు గుహా | తం సంత తం ||

అనుపల్లవి

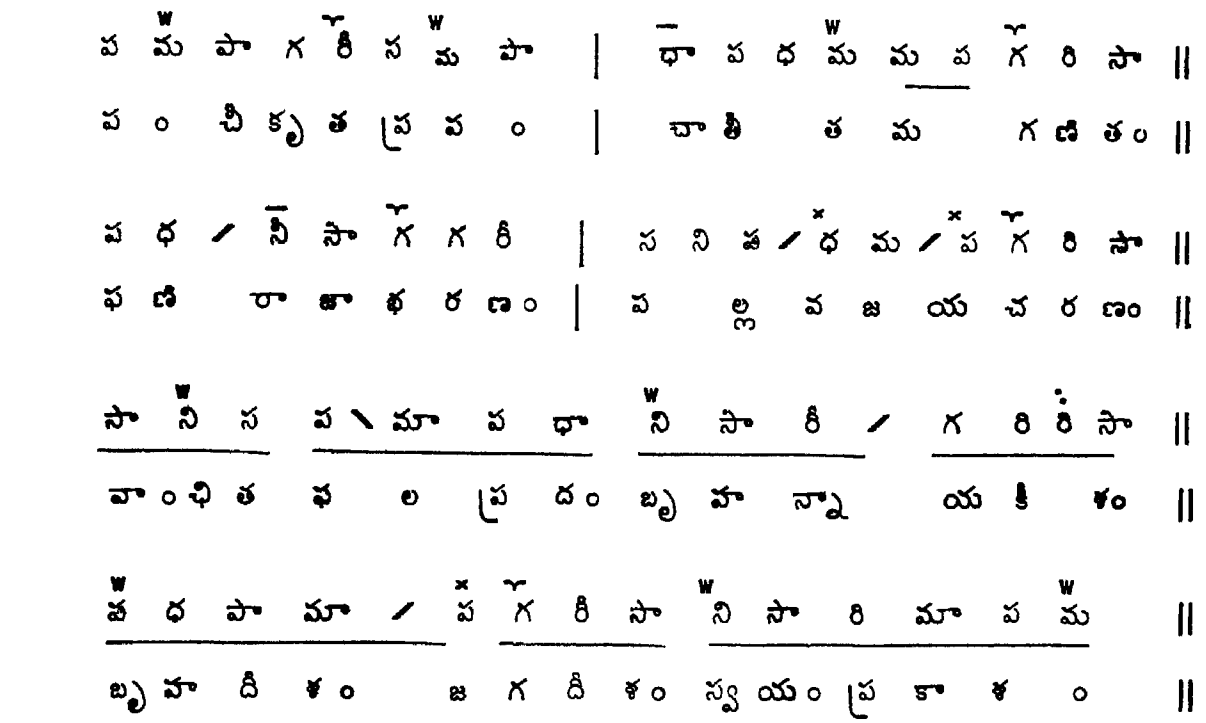

స్వరము

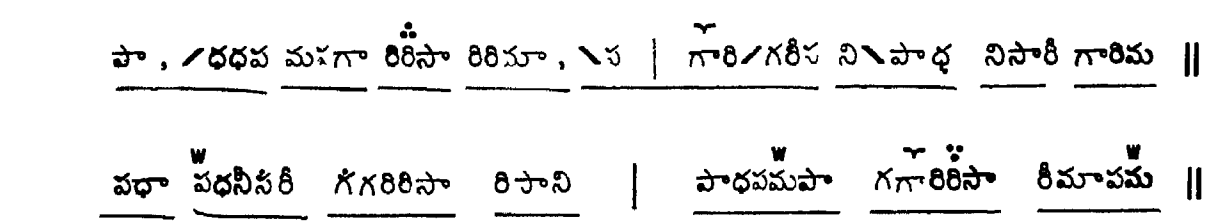

పంచభూత ॥

సంచారి - మత్యకాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

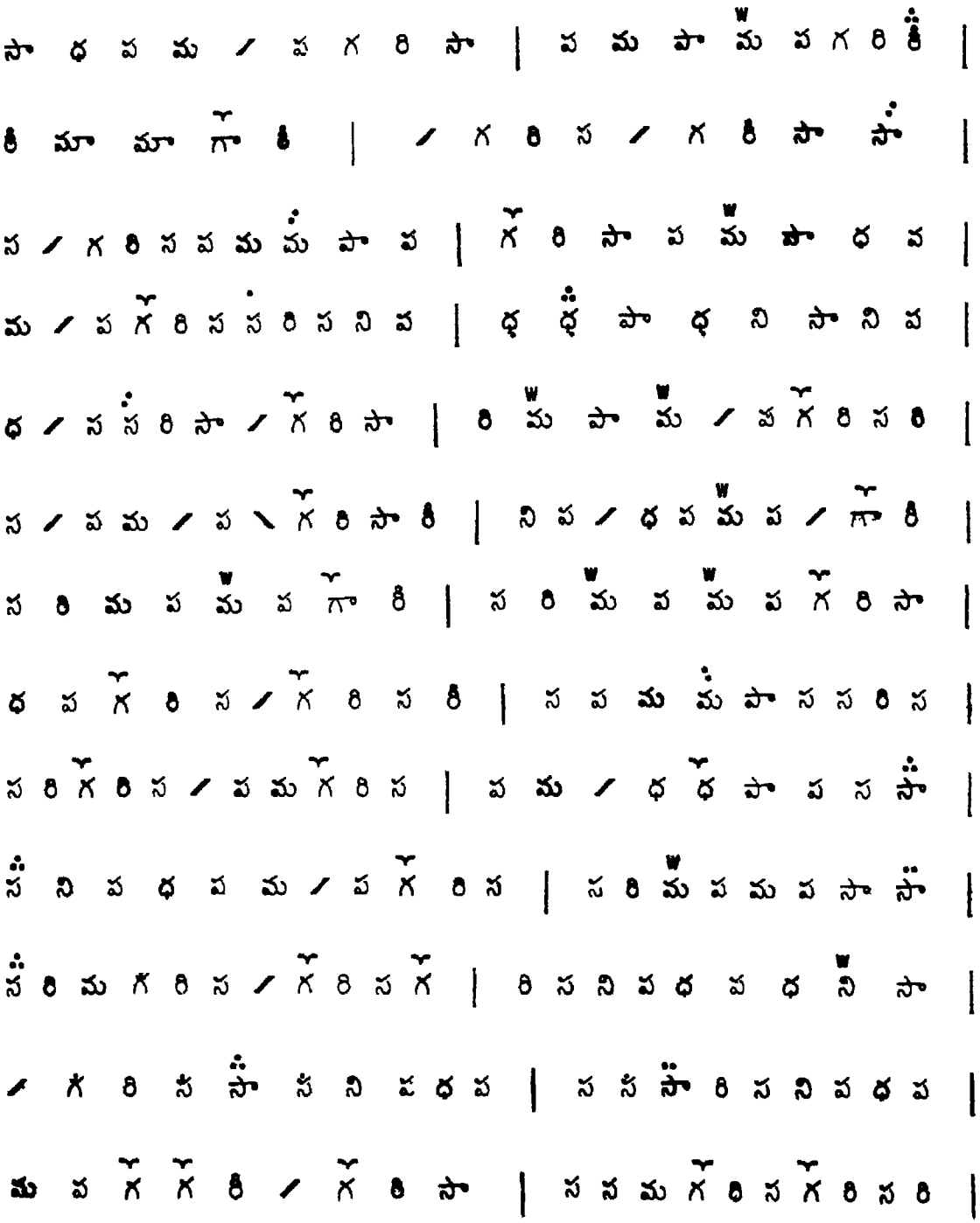

స స ప మ స స గ రి స / గ | రి స ప మ స మ గ రి గ రి |

స ధ ప మ స ని ని ని స సం | సం ని ప మ ధ ప స నీ స సం |

ప ప సం స / గ రి స స ని ప | ధ ప పం ధ ప మ / ప గ రి స |

స రి మ ప ధ ప ధ ని స సం | ని ప ధ ప మ / ప గ రి సా |

రి స గ రి సా స ని పా | ధా నీ సా , , ||

ఇరువదొకటవ మేళము సంపూర్ణము

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగరాగము 22 శ్రీరాగము

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి శ్రీరాగస్సగ్రహాంశ పూర్ణశ్చారోహేచాల్పధైవతః
అవరోహే గవక్రస్స్యాత్సాయంగేయశ్శుభావహః

మూర్ఛన

ఆరోహణము	రిమపధనిస
అవరోహణము	సధనిపధనిపమరిగరిస

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, ఘనరాగము, ఆరోహణమందు గాంధారవర్జ్యము, అల్పధైవతము, అవరోహణమందు గాంధారవక్రము, సాయంకాలమున గానముసేయదగును

ఈ శ్రీరాగ మూర్ఛనారోహణములో మొట్టమొదటనున్న 'రి' ఇదియే యీ రాగమునకు జీవస్వరన్యాస స్వరముగా నున్నది అవరోహణమునఁ గనియున్న రిగరిస, పధనిప - ఇవి ఈ రాగమునకు విశేషరంజనములఁ గలిగించెడి జీవస్వర ప్రయోగములు పధనిప - ఈ ప్రయోగము మాత్రము యే గీతప్రబంధ కీర్తనములలోగాని రాగాలాపనములు మొదలైనవిలోగాని యొకసారి రావలెనేగాక పలుమారు రాకూడదని పూర్వాచార్యుల మతము.

ఈ రాగము వైణికశ్రేష్ఠుల చైమార్పులకు తగిన మేలిమిగల ఘనరాగము

ఈ శ్రీరాగము యెప్పుడు పాడినప్పటికిని సకలమంగళములఁ గలిగించును

లక్ష్యగీతము - మత్యతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

స స సా రి గ రి స ని ప	మ ప ని ప ని ని సా సా
శ్రీ. ధ ర రె ఎ ఇ ం	గి త ము ఖ ల ఖీ య
ని స రి గ రి స రి స స ని	ప మ ప స ని ప ని స రీ
మ్ము అ ని య క రు ఉ ని ళి కు	ప్ర అ ల క అ చి రు కు మా
రీ ప మ ప మ మ ప మ రి	రి గ రి స రి స స ని ప మ
ధీ ర ధ రు ని రు కు మి ణి	ని యమం కి లె త వ అ అ

పా ని ని సా ని స రీ | రీ గ రి సీ ని సా స ని |
గౌ రి య దె శ్శి బ హూ | సం ను తి క ర సుం ద ర |

పా ని ప ప మ రి గ రి స ||
నం ద కు మ అ ర ం దె ఎ ||

అంతరి

సా , స స సా ని | పా ని సా గ రి స ని |
శ్రీ రు కు మి ణ్ణి | క్కు శ్యా ణ క్కా ర ణ |

సా స ని రి గ రి స ని ప | మ ప ని ప సీ స ని సా |
ద క్షి ణ ను కి రి తి చ రి | త అ న ం దా క ం దా |

ఆవడ

రి రి గ రి స ని సా స ని | ప ని ని స ని స రి మ మ పే |
డి య సు వ య ణ మా ణి మ | బ హు బ ళ స ం కు ళ తె ణె |

ని ప ప మ రి గ రి స ని ప | ప మ మ ప రి రి గే రీ సీ ని |
రు కి మి ణి గ హి క రి జ హా | అ ం ం గ శ్రీ రా గ |

ప ని ని స ప ప ని ని ప మ | రి మ ప ని ప మ రి గ రి స |
ఉ పా ం గ మ ణి ర ం ం గు | సా ళ గ భ ఇ ర వి ఉద్ధ |

రి మ మ ప మ రి మ మ ప ప | స స ని ప ప మ ప ని సీ రి |
ధ ం న అ అ శి క ం న డ | గ ఉ ఉ ళ ళు ద్ధ దే శి |

ప ప మ రి రి రి మ మ ప ప | స స స ని ప మ రి గ రి స |
దే ఎ వ గాం ధా రి | మా ళ వ శ్రీ వే ద |

స స స ని ప మ రి గ రి స ||
భూ చ క్ర ం వ ఆ గ రు ||

సా , స స సా ని | పా ని సా గ రి స ని |
శ్రీ రు కు మి ణ్ణి | క్ర ల్యా ణ కా ర ణ |

సా స ని రి గ రి స ని ప | మ ప ని ప ని ని సా ||
ద క్షి ణ సు కి రి తి చ రి | తా అ వ ం దా క ం దా ||

స స సా రి గ రి స ని ప | మ ప ని ప ని ని సా సా |
భా షా ం గ రా గ | శ్రీ ర ం జ ని కా పి |

ని స రి గ రి స రి స స ని | ప మ ప స ని ప ని స రీ |
వా ళ అ ని బృ ం దా వ ని | స ఖ ం ం ధ వి క ం స్రా |

రీ ప మ ప మ మ ప మ రి | రి గ రి స రి స స ని వ మ |
మా ధ వ మ నో హా రి మ ళ | ధ్యా మ అ వ తి |

పా ని ని సా ని స రీ | రీ గ రి స ని సా స ని |
దే వ మ నో హా రి రే | రే య అ ఇ య ఐ య ఇ |

పా ని ప వ మ రి గ రి స ||
యా ఇ య ఇయ ఇ ఇ ఇయ ||

సా , స స సా ని | పా ని సా గ రి స ని |
శ్రీ రు కు మి ణ్ణి | క ళ్యా ణ కా ర ణ |
సా స ని రి గ రి స ని ప | మ ప ని ప ని స ని సా ||
ద క్షి ణ సు కి రి తి చ రి | త ఆ న ం దా క ం దా ||

ఈ గీతములో ధైవత ప్రయోగము లేదు

తానము - వెంకటమఖి

1 స స ని ప | ని ప ని స | ప ని ప స ని | ప మ పా |
మ మ ప ని | ప ని ని ప సా | ని ప రీ | ని ప సా | ని ప రి స |
మ మ ప మ పా | ని ప ని | ప మ పా | రి గ రి స |
రి మ ప ని సా | స ని పా | మ మ పా | స స రి స |
ని ని స ని సా | ని ప ని | ప ని సా | ని ప స ని |
ప రి స స రీ | మ మ పా | ని ప ని | ప స ని ప |
రిస ని ప రి | మ ప ని | ని ని ప ని | ప మ ప ని సా |
ని ప రి | స ని సా | రి ప ని ప | రి స గ రి సా | ని ని సా |
ని మ ని | మ మ ప మ | ప స ని ప రీ | స ని సా | ప మ రి |
మ మ ప మ | స రి మ ప ని | ప మ పా | ని ప ని | ప మ ప ని |
ప ని స ని సా | స ని పా | మ మ పా | ని ని స ని |

ప ప ని ప ని | ప మ పా | మ ని పా | ధ ని ప మ |
రి రి గ రి సా | స స రి | స ని ప ని పా | ని ప స ని | ప స స ని స |
ని ని నీ | సా సా ||

2 మ మ ప ని | మ ప ని ప ని | ప ని స స స | ని ప | స ని ప ని |
ప రి స స రి | మ మ ప మ ప | స ని | ప స ని ప | మ మ ప మ మ |
రి రి గ రి స | ని స | ని ప స ని | స రి స ని స | ని ని స ని స |
ని ని | స రి ని స | ని స రి మ ప | మ మ మ ప | స ని | ప స ని ప |
మ మ ని ప స | ని ప రి స రి | స ని | ప మ ప రి | మ మ ప మ రి |
ప మ ప గ రి | స రి | స గ రి రి | స ప మ మ ప | ని ప స ని ప |
రి స | ని ని స ని | స ప మ మ ప | స స రి స రి | ప మ | మ మ ప మ |
రి గ రి స రి | మ మ ప మ ప | మ మ | ని ప మ రి | మ ప ని ప ని |
ప ని స ని స | ని ని | స ని ప మ | మ మ ప మ ప | మ ప ని స ని |
ప మ | స ని ప మ | మ ప మ ని | ప ప మ మ ప | మ మ |
స ని ప ని | ప ప మ మ ప | మ మ ప మ రి | ప మ | రి గ రి స |
ని ని స ని స | ని ప స ని ప | మ మ | రి గ రి స |
రి మ ప ని ప | రి స గ రి స | ని ని | స ని ని ని |
ప ని స ఫ గ రి స | స గ రి రి స | ని ని స | ని ని నీ ,
సా , ||

కీర్తనము 1 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శ్రీ మూలాధారచక్ర వినాయక

పల్లవి

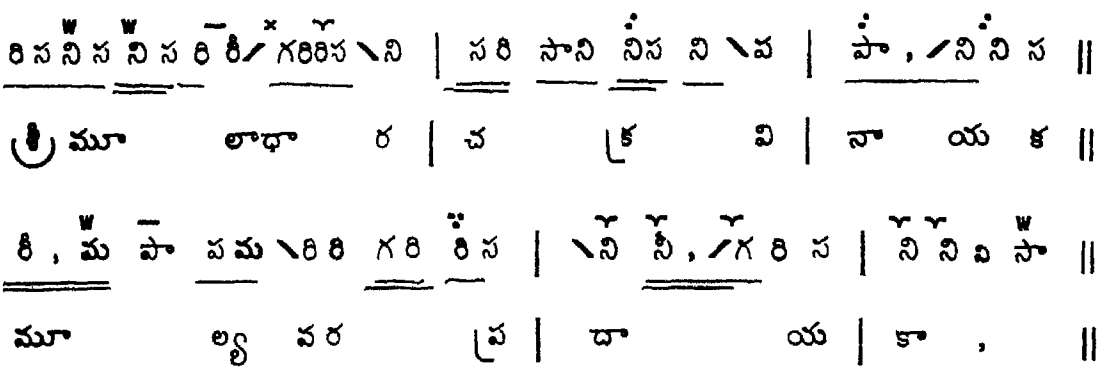

అనుపల్లవి

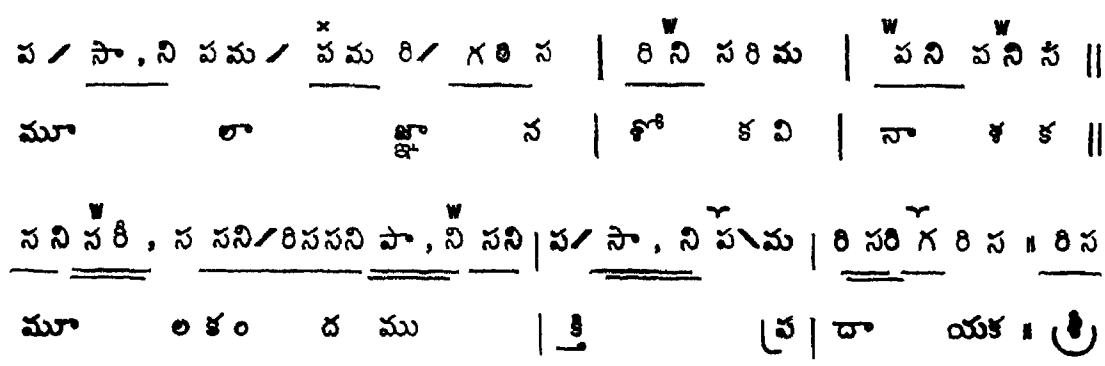

చరణము

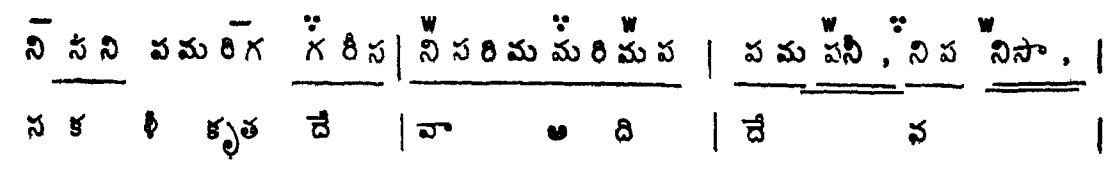

సనిపమ రిగ గరి స సి ప | ని స రి మ | పమ / పా ప ||
శ బ శీ కృ త స | ర్వ జ్ఞ ఆ | స్వ . భా వ ||

పమ పా మ ప మ / నీ | ప / స రి స ని | / సా , స ||
ప్ర క టీ కృ త వై | ఖ రి స్వ | భా వ ||

స స ని సరి , స / రి రి \ నీ , ప మ మ | ప ని నిసాని ప \ మ మ | పమరి / గరిస ||
ప రా భ వ ప్ర సి | ద్ధ గ | జ గ్రీ వ ||

రిగరిసా నిసా రి మా మ పా ప | మపా / నీ \ మా ప | నీ సా ని సా స ||
వికటషట్ఛ తశ్వా సాధి కా ర | వి చి త్రా కా ర | ఖ క్రో ప కా ర ||

నినిస / గరిస \ నీ రిస నీ \ పా నిస | ని \ గ రి స ని ప / సా | ని ప పమరి / గరిస ॥ రి స
అ క ళం క వి భా స్వరవిఘ్నే శ్వర | హే ర గురుగుహా సో | ద ర లంబో దర ॥ శ్రీ

కీర్తనము 2 - ఆదితాళము - ముత్తుస్వామి దీక్షితులు

త్యాగరాజ మహాధ్వజారోహ

పల్లవి

రి , రి రిగరి సని సరి , | సా , ని ని ని | , ని \ ప ప ||
త్యా గ రా జ మ | హా ధ్వ జో | రో హ ||

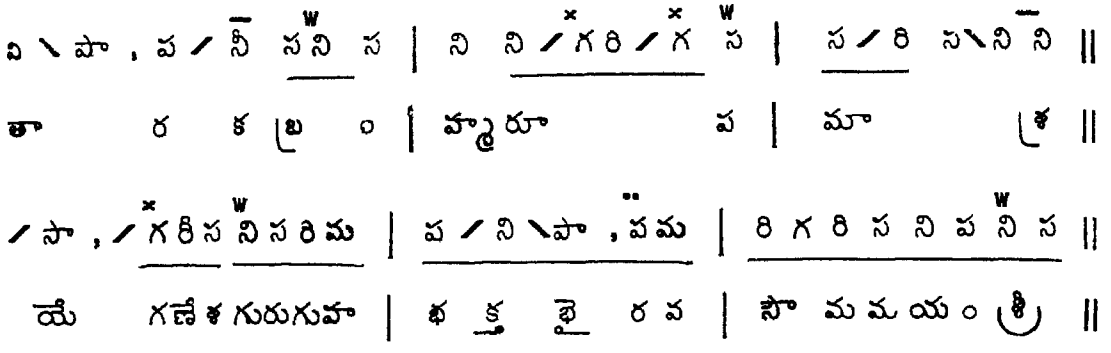

త్యాగరాజ ॥

అనుపల్లవి

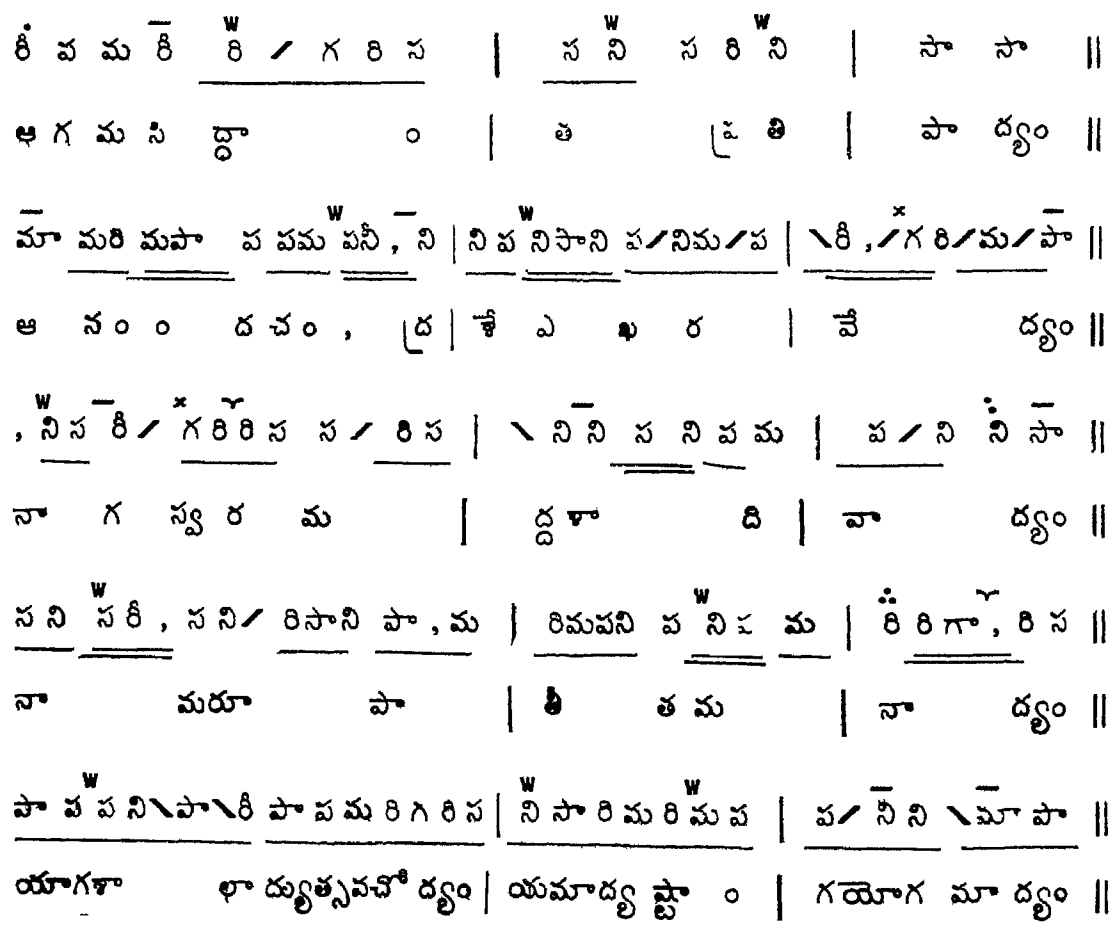

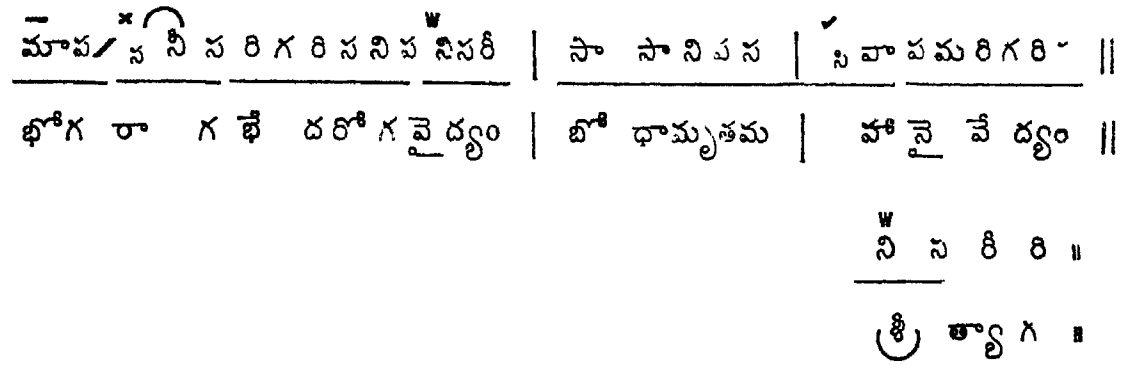
మాపస నీ స రి గ రి స ని ప నీ స రీ | సా సా ని ప స | స వా ప మ రి గ రి ||
భోగ రా గ భే ద రో గ వై ద్యం | బో ధామృతమ | మో వై వే ద్యం ||
నీ స రి ||
శ్రీ త్యా గ ||

చరణము

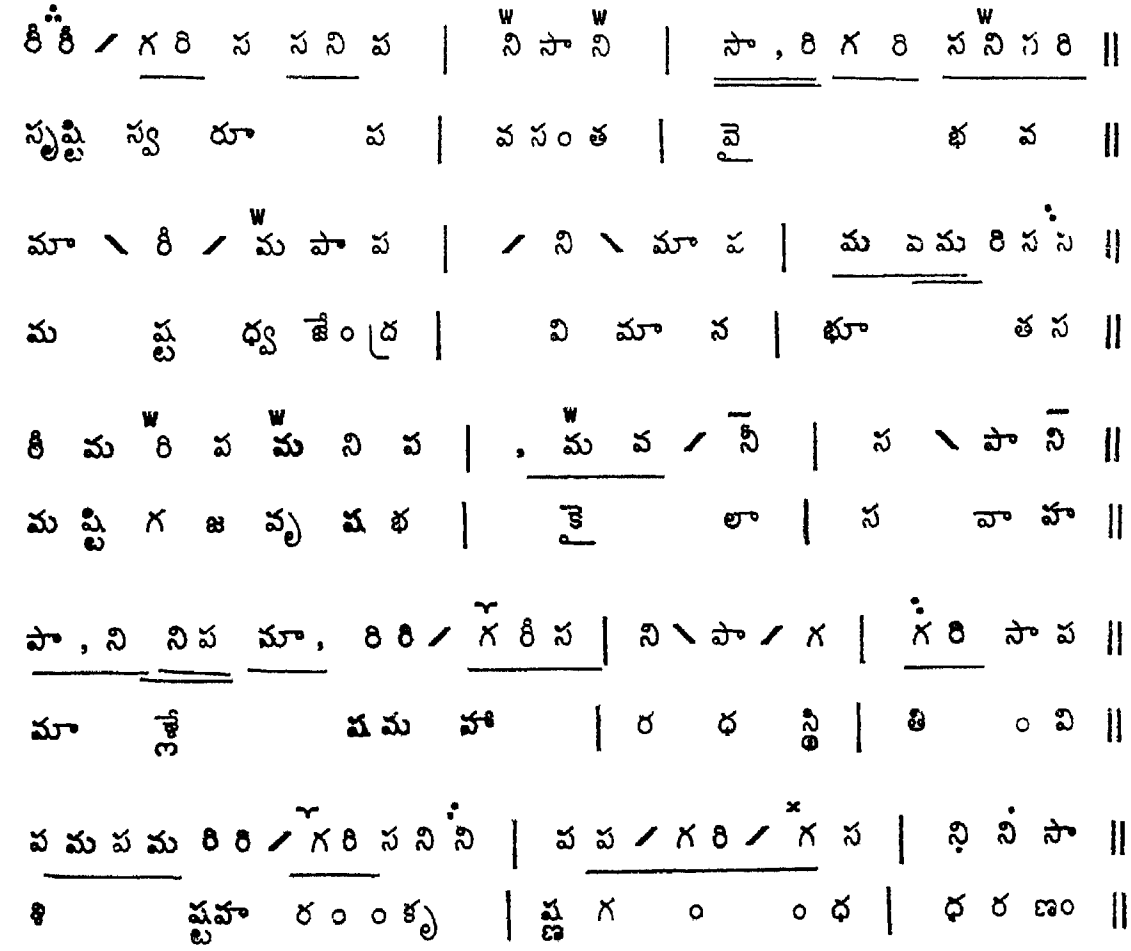
రీ రీ / గ రి స స ని ప | నీ సా నీ | సా , రి గ రి స నీ స రి ||
సృష్టి స్థ రూ ప | వ సం త | వై భ వ ||
మా \ రి / మ పా ప | / ని \ మా ప | మ ప మ రి స స ||
మ ష్ట ధ్వ జేం ద్ర | వి మా న | భూ త స ||
రి మ రి ప మ ని ప | , మ వ / నీ | స \ పా నీ ||
మ ష్టి గ జ వృ ష భ | వై ల | స వా హ ||
పా , ని ని ప మా , రి రి / గ రీ స | ని \ పా / గ | గ రి సా ప ||
మా ల్లే ష మ మ హా | ర థ స్థి | తి ం వి ||
ప మ ప మ రి రి / గ రి స ని నీ | ప ప / గ రి / గ స | ని ని సా ||
శి ష్ట హా ర ం ం శ్ర | ష్ణ గ ం ం ధ | ధ ర ణం ||

, రి మ మా ప పా | ‘ని ‘పా ‘మ | ,ప ‘నీ ||
శి ష్ట సే వి తా | జ పా న | ర్త నం ||

‘ప ని పా ‘గ రి స | సా , రి ‘నీ | ‘ని ‘సా స ||
అ ష్ట పా ళ మా ర | తీ ర్థ | ప్ర భా వ ||

రి సా ‘ని నిస‘నీ పమ | పా ధ ‘ని పమ రి | ,గ గరి‘రిస ||
అ ను గ్ర హా త్మ క | పా ద ద | ర్శ నం ం ||

రిగరి సారిస నిసా‘ని రిస | రి ‘నిపా ‘ని ‘మా | పా రీ స‘ని సరి ||
ఇ ష్ట ఫ ల ప్రద క ళ్యా ణ సుంద | రే ళ నా వ మా | చా ర్య ప్రా ణ వ ||

రిగరిసరిస‘నిసనిపనిప మ‘ని‘నిస | ‘రిమరిమపపనీ | సనిపమరి‘గరిస ||
మ ష్ట సి ద్ధి దాయ కాం బి కో త్స వ | మా రూ ఢచం | డే శ్వరం శివం ||

‘నిస రీ రి‘రిగ రిసని ||
శ్రీ త్యా గ రా జ ||

కీర్తనము 21 - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శ్రీ వరలక్ష్మి నమస్తుభ్యం

పల్లవి

రి | ‘గరిసా | ‘నిస‘ని | , ఫ ప‘మ ఫ ||
శ్రీ | వ ర ల | క్ష్మి | వ మ ||

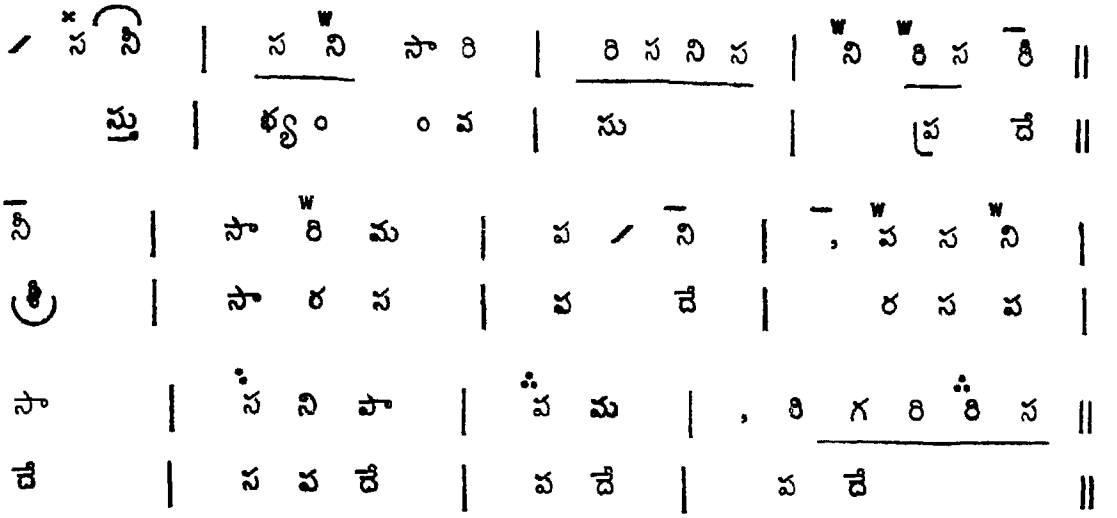

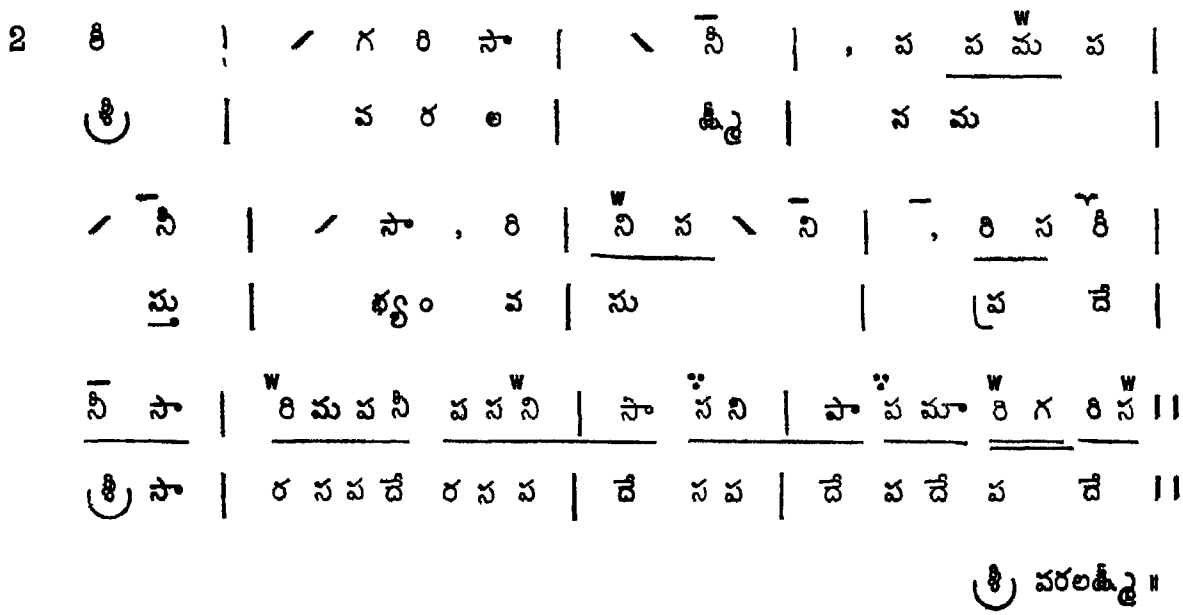

శ్రీ వరలక్ష్మి ॥

అనుపల్లవి:

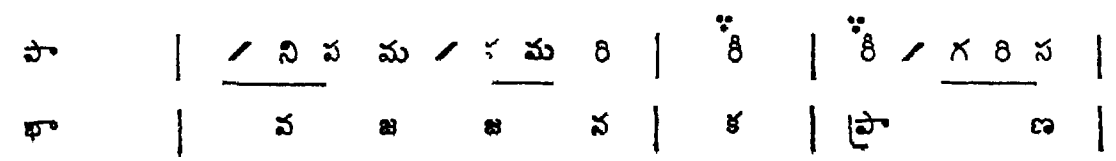

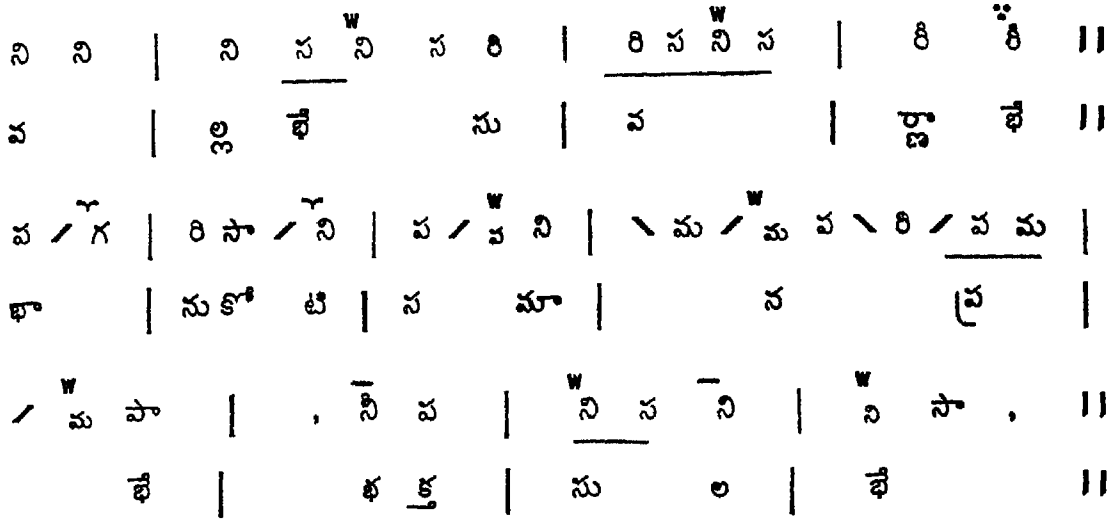

శ్రీ వరలక్ష్మీ ॥

చరణము

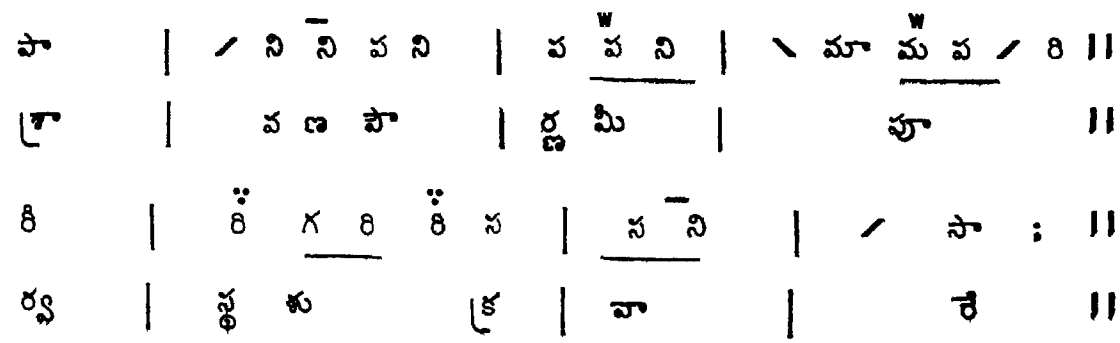

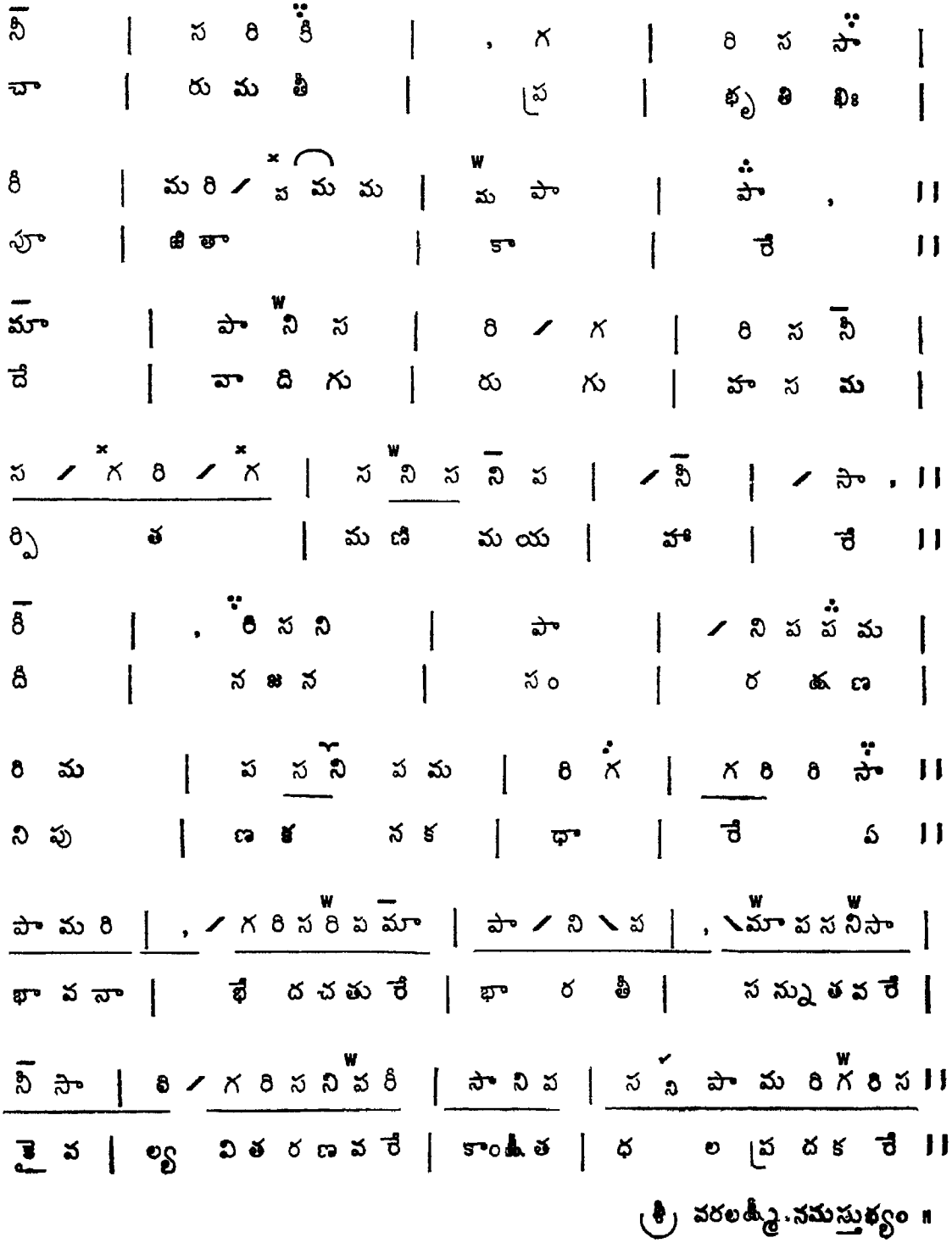
నీ | స రి కీ | , గ | రి స సా |
చా | రు మ తీ | ప్ర | భృ తి ఖిః |
రి | మ రి / ప మ మ | మ పా | పా , ||
పూ | జి తా | కా | రే ||
మా | పా నీ స | రి / గ | రి స నీ |
దే | వా ది గు | రు గు | హ స మ |
స / గ రి / గ | స నీ స నీ ప | / నీ | / సా , ||
ర్పి త | మ ణి మ య | వా | రే ||
రి | , రి స ని | పా | / ని ప ప మ |
ది | న జ న | సం | ర ఘు ణ |
రి మ | ప స నీ ప మ | రి గ | గ రి రి సా ||
ని పు | ణ క న క | ధా | రే ఏ ||
పా మ రి | , / గ రి స రి ప మా | పా / ని \ ప | , \ మా ప స నీ సా |
భా వ నా | భే ద చ తు రే | భా ర తీ | స న్ను త వ రే |
నీ సా | రి / గ రి స ని ప రి | సా ని ప | స ని పా మ రి గ రి స ||
హై వ | ల్య వి త ర ణ వ రే | కాం క్షి త | ధ ల ప్ర ద క రే ||
శ్రీ వరలక్ష్మీ నమస్తుభ్యం ॥

కీర్తనము 4 - ఖండజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శ్రీ కమలాంబికే శివే

పల్లవి

నీ , ప \ మ \ రి / గ రి స | \ ని నీ \ పా ని సా / గ రి సా ||
శ్రీ క మ లాం బి కే | శి వే పా హి మాం ల లి తే ||

రి వ మ రి గ రి స \ నీ రి సా ని స రి మ ప / స ||
శ్రీ ప తి వి ను తే సి తా సి తే శి వ స హి తే ||

\ నీ , వ ని ప మ \ రి / గ రి స | ని నీ \ పా ని సా , ||
శ్రీ క మ లాం బి కే | శి వే పా హి మాం ||

అనుపల్లవి

రి ప మ / ప మ రి గ రి స ని రి | నీ ప / గ రి గ రి స ని సా ||
రా కా చం ద్ర ము ఖి | ర క్ష త కో ల ము ఖి ||

రి మా పా / ని \ మ పా | \ రి , / ని \ పా ని స ని సా ||
ర మా వా ణీ స ఖి | రా జ రా జే శ్వ రి ||

రి రి గ రి సా సా రి స \ నీ ప మ ప ని స రి |
రా కే ం బు ధి రా తో ద రి చం ద్ర క ళా ధ రి |

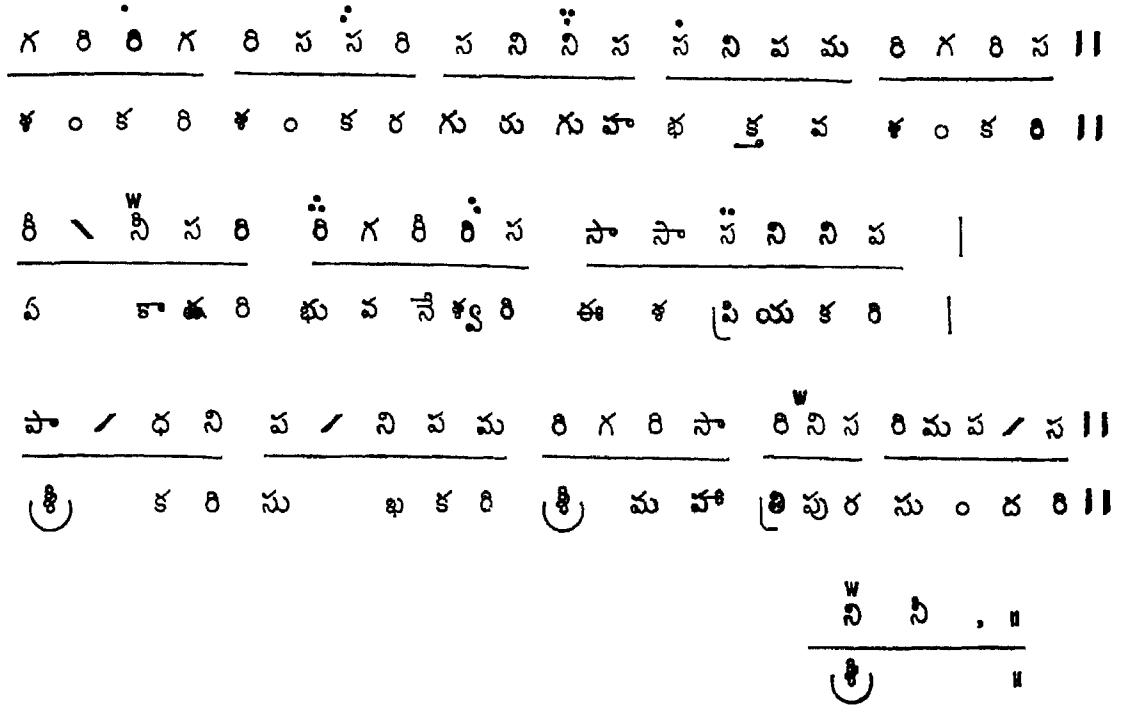

కీర్తనము 5 - ఆదితాళము - కుమార యెట్టప్ప మహారాజులు

షడాధార తత్వవినాయక

పల్లవి

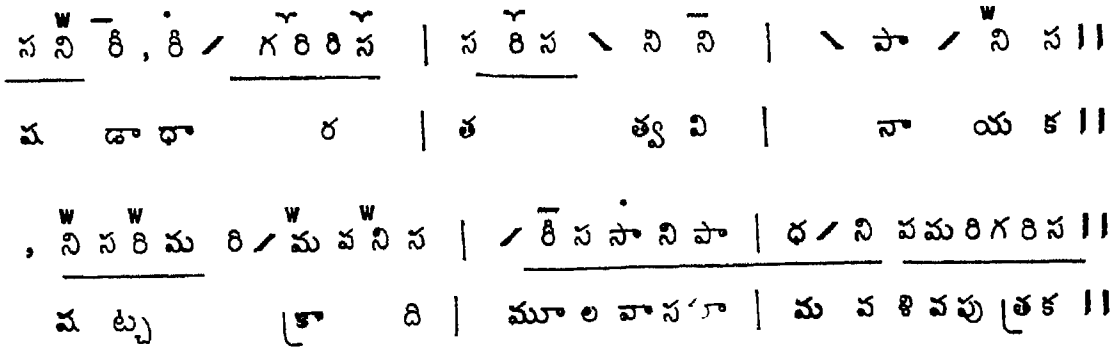

షడాధార ||

అనుపల్లవి

రి ప, ని ప మ పమ రి గరి | స రి మ రి మ | ప / ని సా ||
షడా న న శ్రీ కా | ర్తికే య | వ ర దా ||

స ని సరి, స నీ స ని ప మ | పా ప / ని ప మ | రి రి గ రి స ||
శా ర్జ పా ణి హిత | భా గి | నే య ||

షడాధార ॥

చరణము

రి మ పా మ రి, గ గరి స | ని స రి మ రి | మ పా ప ||
అ నంత సూ ర్య | తే జ | స్స్వ రూ ప ||

మా ప ప / నీ \ మా | ప ని స ని | / సా , స ||
ఆ గ మ సి ద్ధాం | త వా క్య | జా ల ||

ప రి రి, గ గ రి స | నీ ని / గ రి స | ని ప ని స ||
అ నంత కుం డ లి | భూ షణ | భూ షి త ||

స స ని సరి, స ని స ని ప మ | ప ధ ని ప మ | రి రి గ రి స ||
అ నం ం గ మో హ క | సు ం ం ద ర | దే హ ||

స్వరము

సానిప గరిస సనిప నిసరి రిమరి | ।పమరి।నిపమ రి।స | నిపమ రిగరిసని ||

పనినిస రిమమప।నిప।సని।రిగ।గరి | ని।గరిసాని పధ | నిపామ రిగరిస ||

షడాధార ॥

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రి గ రి స ని పా నిw స | రి గ రి సా గ రి స ని |

పా నిw స రి।గ రి స ని ప | ని నిం సా సాం నిw స రి |

మా రి మ ప।ని పా మా | ప పం \మా రి।గ రి స।గ రి |

సా నిం ప మw ప నిw స రి।గ | రిం సా ప ని స రి గ రి |

సా ప ని స రి స ని పా | గ రి సా ని ప నిw స రి |

రిం ప నిం ఫ ని సా సాం | ప ని స రి।ప మ రి గ రి స |

నిం ప నిw స రి మ రి।గ రి స | ।ని ప।ని నిం \మా పా రి।ప |

మ।ప రి।గ రి।ని ప మ రి | ।గ రి సా రి।ని ప।ని మ ప |

\మా రి।ప మ ప రి గ రి స | ।మ రి।ప మ।ని ప।స ని ప।స |

ని ప మ రి / గ రి నీ స రిమ | ప నీ స రి / గ గ రి స రి / గ |
రి స ని ప / ని ని / సా సా | నీ స రి / మ రి / గ రి / గ రి |
స ని ప / స ని ప / ని ప మ రి | / గ రి సా రి మ ప / నీ |
\ పా నీ స \ నీ రి స \ నీ | గ రి సా రి స ని ప ధ / ని |
పా మా మ రి గ రి సా | / మ రి మ ప ని ని / సా . |
ప / స ని ప మ రి / గ రి సా | నీ పా నీ సా రి |
గ రి పా \ నీ / సా . ||

రిగిమపధని]　　మేళము 22 శ్రీరాగము　　వేద భూ చక్రము]

జన్యము (ఉపాంగము) 1　మణిరంగు

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖ　మణిరంగు స్సగ్రహోత్తప్లవోయం ధ వర్జితః
గ వర్జితస్స్యాదారోహే సర్వకాలేషు గీయతే

మూర్ఛన –
- ఆరోహణము　రి మ మ ప ధ ని ని స
- అవరోహణము　స ధ ని ప మ ధ గ రి రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము ; షాడవము , ధైవతవర్జ్యము , షడ్జగ్రహము , ఆరోహణమందు గాంధార వర్జ్యము , ఎల్లప్పుడును గానముసేయదగును

ఈ మూర్ఛనారోహణావరోహణమునఁగల జఁటస్వరములే, ఈ మణిరంగు రాగమునకు ముఖ్యమైన జీవస్వరములుగా నున్నవి

రిమమా, పమమా, పనిసా, నినిసా, నిస\సా, పప\మా,

/పమగరిరిరీ, పనిసిసనిపమగరిరీరి, /పామగగరిరి,

సిసరిరి, ప/రిరీ, పపరిరి, పమగరిరిసా - ఇవియే రంజింపు గల సంచరింపులు

లక్ష్యగీతము - ధ్రువరూపక తాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

పరిరిరిగరిసనిస	రిసనిసా,	నిసరిగరిసా
నుపరిక్ష్మితళిదె ఎ	వేం ద్రా	కీ ఇరి ళిజి త
నిసరిసిసా	రిగరిసా	నిసరిసనిసా
రకచం ద్రా	ఉర్ష్ణళిత	ప్ర శా పా
పనిపమగరి	గస	
ప్రకటిం నతె	యఅ	

జావడ

సపిపా పపపమమా	పాపమగరి	రిగరిరిసా
అహిత ప్రభు జన వి	ధ్రాసన తె ధె	వాం విఠ్ఠరు

నీ సా రీ	నీ స రి స స	నీ , ,
చ్చు క్ర గ్రా	వం మి ర వ లె	యా
పా నీ నీ	ప ని సా సా	ప ని ప ని స స
వి ఖ్యా త	న్ని జ నా మ	ద్ద ర వి ద ళ త
ని స రి స ని స	ని స రి గ రి స	ని స రి స నీ
చం ప క సు మ	మొ ఒ చ అ అ అ	స మ వ అ చా
ప మ రి గ రి స	ని స రి స స ని	ప ని ప మ గ రి
గి రి ధి ఇ రు	తు మి ధి ఇ రు	బు ధ మం ద అ

రి స ||
అ రు ||

ప రి రీ రి గ రి సీ ని స | రి స నీ ||
ను ప రి ష్ఠి ఖి త ళి దె ఎ | వే ంద్రా ||

కీర్తనము - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

మా మ వ ప ట్టా భి రా మ

పల్లవి.

స ´నీ , సా రి	రి , ´గ రి రీ స	´నీ , రి సా	´ని స ని పా మా ‖
మా మ వ	ప ట్టా భి ‖	రా మ	అ భి ష్ట ‖
పా , నీ సా	రి , ´గ రి రీ స	నీ , స´ని సా	సా , ´గ రి రీ స ‖
మా రు తి	స న్ను త	నా మా	రా మ ‖

పా , పప / నిప | మపమగరిసరి | నీ , నిసరిరి | రీ , గరిరి ||
కో మల తర | ప . ల్లవపద | కో దండ | రా మఘన ||

నీ రిరిరి | పపామగరిస | పా , / నిపమ | పా , / ని నీసని ||
శా మలవి | గ్రహో జ్జనయన | సం పూ ర్ణ | కా మా రఘు ||

పా నిపా / నిప | మగరిగరిస ||
రా మక ళ్యా | ణ రా మరా మ || మామవ

చరణము

రి , పా పా | నిపామపమ / ని | పమా నిగా రి | నిసారిరి ||
ఛ త్రచా | మరక ర | ధృత భ ర | త లక్ష్మణ ||

నీ , రిసని | రి , రిరిరి | పా , పానిప | మపమగరిరిస ||
శ త్రుఘ్నవి | భీ షణసు | గ్రీ వత్రము | ఖా దిసే వి త ||

పా , రిరి | రీ , నిగరిరిస | రి , మామా | పాపప / నిపమ ||
అ త్రివ | సి ష్టా ద్య | ను గ్ర హా | పాత్ర దశరథ ||

నిసానిప / నిపమ | పపమగరిసా | నిరిసరినిస | పా , మగరిస ||
పుత్రమ ణి రం | గవ ల్యాలం | కృతనవ రత్న | మంటపే వి ||

సా సపపపప | పా / నిప మమా | ప / నిపపమగరి | సా , పరిప / రి ||
చిత్రమణిమయ | సిం హా స నే | నే తయా సహా | సం స్థితసు చ ||

రీ రి / ప మ గ రి | సా స ప / ని ప మ | పా ప ప / గ రి రి | సా ని ని ని ||
రి త్ర ప ర మ ప | వి త్ర గు రు గు హా | మి త్ర స ం కి జ | మి త్ర వం శ ము ||

ని ని ని పా మ | పా స ని పా / ని ప | మ గ రి రి గ రి స \ ||
ధాం బు ధి చం ద్ర | మే ది ని పా | ల రా మ చ ం ద్ర ||

మామవ ||

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ని సా రి ని / రి రీ | ని స రి / నీ రి రీ |
/ ప \ ని ప మ / ప మ గ రి రి | ప / ని ప మ గ రి రీ సా స |
రి / ప పం మ గ రి సా | / ని ప మ గ రి నీ స రి |
ని / రి రీ ప పం / రి రీ రీ | \ స నీ ప / ని ప / ని సా |
ప ప రి ప ని ఽ ని స రి | / పా నీ సా రి రీ |
పా రి / ప ప మ గ రి రి | / ప ప \ మా గ రి \ నీ సా |
ప / ని ప / ని \ మా పా \ మా | మ / ప మ / పం గ రి రి రీ |
పా / ని ప ప మ మం గ గ రి | / పా మ గ రి స నీ రి |

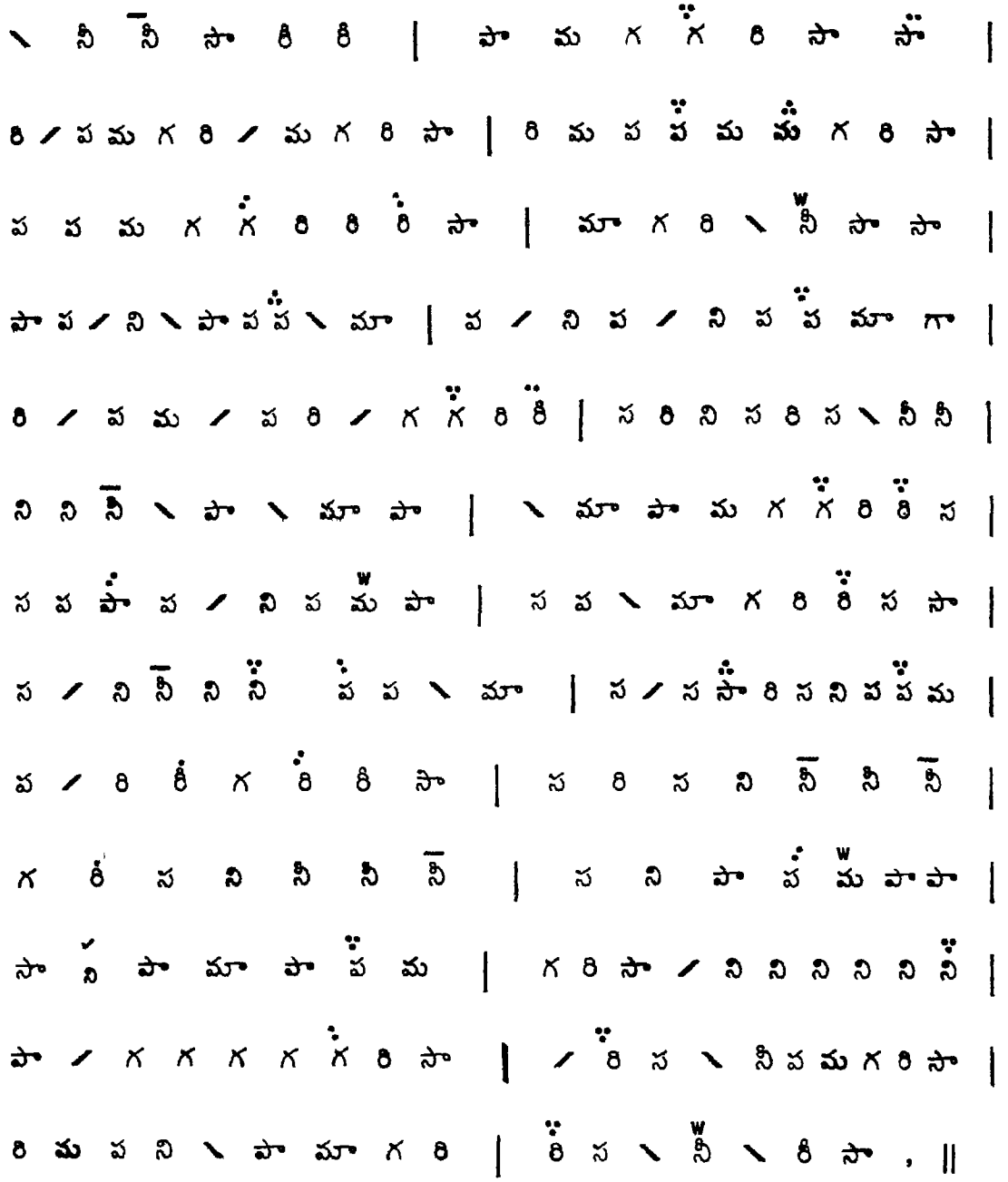

రిగమపధని] మేళము 22 శ్రీరాగము [వేద భూ చక్రము

జన్యము (ఉపాంగము) 2 పాళగభైరవి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటముఖి సంపూర్ణా సగ్రహోపేతాచారోహే పధవర్జితా ●
దినస్సవరమే యామే గేయా పాళగభైరవీ

మూర్ఛన - { ఆరోహణము స రి గ మ ప ధ ప స
అవరోహణము స ని ధ ప మ గ రి స

● వెంకటముఖి సంస్కృతశ్లోకమున ఎదో పొరబాటున్నది ఆ లక్షణమునకును సుబ్బ రామదీక్షితులుచూపిన రెండు భిన్న మూర్ఛనలకును పొందిక కానరాదు ఇచ్చిన గీతకీర్తన సంచారులలో ఎక్కడను ప - ధ వర్జముగా ఆరోహణ సంచారములు కానరావు గీతమందు 'స రి గ మ' అను నడకలేదు మరి 'ప ధ ని స' అను ధారాళ సంచారమును కనబడదు కనుక లక్షణశ్లోక పాఠము "ఆరోహే ధ ని వర్జితా" అని యుండదగును 'ప ధ ప' అనియు 'స ని స' అనియు ప్రయోగించవచ్చునని ఇందలి లక్ష్యములు తెలుపుచున్నవి ఇంకను 'రి మ' అను సంచా

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, ఆరోహణమందు పంచమ ధైవత వర్జ్యము, పగలు నాల్గవజామున గానము చేయదగును

మూర్ఛన – { ఆరోహణము స రి ♭ గ రి ప మ ప ధ ప సా
అవరోహణము ♭ ని స ధ ప మ ♭ గ రి స

ఈ షడ్జాంతర మూర్ఛనారోహణావరోహణ భేదమును —

స రి మ గ రి ప ప ధ ప స , ని స ధ ప గ గ రి స ,

స గ రి మ ప ధ ప మ గ రి స –

ఈ ప్రయోగములును, ఈ సాళగభైరవిరాగమునను గలవు

రము అ దందు గమని పపచ్చును ఎప్పుడు వాడుకలోనున్న శ్రీ త్యాగరాజ స్వామి కృతి "పదనిసి సద్భక్తియు గల్గుట" అనుదానిలో ఈ రాగము 'స రి మ ధ స - స ని ధ ప మ గ రి స' అని ఔడవ సంపూర్ణముగా నడచు చున్నది ప్రాయశ గ - ధ - ని స్వరాలు మూడును ఈ రాగమున దుర్బల ముగా ప్రయోగింపవలెనని తోచును (రా అ)

లక్ష్యగీతము - రూపకతాళము - వెంకటమఖి

ధ్రువము

రి రి సా	ని స ధ ప ధ ధ	పా గ గ రి	స ని ధ ప సా
శ్రీ నం	ద త నూ భ వ	రే జ య రే	త్తు ర్వుప ర భా
రి స ని ధ ప	సా , ,	గ గ రి సా రి	
వు ర్కొ ఒ ణు	రే	జా ణ వే ణు	
సా స ని ధ ప	గ గ రీ రీ	మ మ మ గ గ రి	
గా ణ ప ర వి	ఇ ణు కా ళిం	ది ఇ క త క	
స ని స రి గ స	ని స ధ ప సా	ని స ధ ప మ గ	
క అ ళ క అ	ళి ఇ య భ ణా	త ట న ట న య	
రి సే ‖			
ను రె ‖			

జావడ

స స రి స గ గ రీ మ మ	పా ధ ధ పా	పా మ గ రీ	
ళ క ట ని ళ అ ట మ్మ ద	ళి ఖ్ఖ ణ ద	ఖ్ఖా అ స రీ	
సా మ గే రి రి	సా ని స ధ ప	గ గ రీ రీ స	
ఖ్ఖా అం గి రి	సా ర సు రె ఎ	వ సు ర ఖ్ఖ ణ	
ని స రి గ సా	ని సా ధ ధ ప	పా మ గ రి స	
ని వు ణ ద య్యా —	గు ణా భ ర ణ	మా ర మ ణు రె	

ప పా ధ ధ ప	గ గ రి సా రి	మ మ గ గ రి ప
తి యం వ ఖి య	అ ఖి య తీ య	అ ఆ
ప ప ధ ప సా	సా సఁ ని ధ ప	మ గ రీ రి గ
అ రే	సా ర మ ణి ఖి	ర మ ణీ ఖి య
సా ని స గ రి	స ని ధ ప మ గ	రి స ‖
భా ష ం ం	త ర వి ల సి తు	రె ‖
రి రి సా ని స ధ ప ధ ధ	పా గ గ రీ	స ని ధ ప సా ‖
శ్రీ నం ద త మూ ళ పు	రే జ య రే	త్తు ఝు ప ర భా ‖

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

త్యాగరాజేన సంరక్షితోహం

పల్లవి

రీ గ మ \ గా గ రి రిం \ ని	సా , రి	, గ మ రి గ / ‖
త్యా గ రా జే వ	స ం ర	క్ష తో ‖
మా , ధ పా స సఁ	, నీ ధ ప	మ గ రి రి స ‖
హ ం ద యా సు ధా	పా గ	రే ణ శ్రీ ‖

త్యాగరాజేన ॥

నుపల్లవి

పా గ మా , \ గా | రి గ మ \ గా | రి స రి స ||
యా గ ళా లా | ది మ హో | త్స వే న ||

ని ధ ప సా ధ పా | గ రి గ | మ పా ప ||
య తి వ రా ద్యు పా | సి తే న | ఖ వే న ||

పా ధ పా సా ప సా గా గ రి స | రి స ని ధా ప | ధ ప ప మ గ రి స ||
భో గ భో గ్య ప్ర పం చో ద్భ వే న | భు క్తి ము క్తి ప్ర | ద తర మ ఖి వే న ||

త్యాగరాజేన ॥

చరణము

రీ గ మ గా రి స | , రి గ మ | గ మా మ ||
శ్రీ ర మ ణా ది పూ | జి త చ | ర ణే న ||

రి / గ \ సా ధ పా ప / | గా \ రి ప | ప \ మా ప ||
స్వ ర్గా ద్యా ది ప ం చ | కృ త్య క | ర ణే న ||

/ ధా ప మ గ రి / మ గ | రి రి ప | మ ప ధా ప ||
హో ర క ట క మ కు | టా ది క | ర ణే న ||

సా రి / గా , రీ | సా ధ ధ | ప మ గ రి స ||
హా ట క | శ్రీ ధి క | ర ణే వ ||

సారిసాగరి / గామ రిగరిరి | గమాప ధపపగ , రిరిగ / మాప ||
పీ ర ఖ డ్గ ఖే టా ది ధ ర ణేన | వి క ల్ప వి ర హి తాం | తఃక ర ణేన ||

మాపసాస నిధపాప గగరి స | / మగారిస నిధ | పమామగరిస ||
మా ర కా ల త్రిపు రాది హా ర ణేన | మ హాదేవ గురు | గు హ స్మ ర ణేన ||
త్యాగరాజేన ॥

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ప ధ పా సా రి రి సా | ని స ధ ప ధ ధ పా గ గ |
రీ సా ని ధ పా సా | గా రి రీ సా రీ సా |
మా గ రి / మ మ గ రి స ని | స / రి / గ స ని స ధ ప సా |
స రి స గ రి స ని ధా | పా ధ ధ పా పా మా |
ప మ గ రి సా మ గ రి | పా మ గ రి స ని సా |
ని స రి గ \ సా / పా ధ ప | పా మ గ రి స ప ప ధ ధ |
ప మ రి / గ రి రి సా రి మ | మ గా రి సా రి / గ రి రి
ప ప ధ ప ధ ప సా సా | మ గ రి రీ / గ సా ని స

గ గ రీ నీ స ధా పా | గ గ రి స నీ స / గ రి స |

మ గ రి / మ గ రి నీ స రి రి | గ గ / మ మ గ రి ని నీ సా |

నీ స నీ ధ ప మ గ రి సా | ని ధ ప స రి గ రి ప మ ప |

ధ ప మ గ రి స ధ ప సా | స నీ సా రీ గ రి గా |

రి స \ నీ ని స ధ ప మ గ | గ రి సా రి మ మ గ గ రి |

నీ స రి గ మ ప ధ ప ప నీ | సా రి / గ / మ గ రి / గ స / రి |

నీ స ధ ప / స స నీ స రి / స ని | ధ ప మ గ రీ / పా మ గ |

గ రి / మ గ రి / గ స / రి స ని | ని ధ ధ ప / గ గ / మ గ గ రి |

\ సా ధ ప గ గ రి సా ||

[వేద భూ చక్రము మేళము 22 శ్రీరాగము రిగిమపధిని]

జన్యము (ఉపాంగము) శి శుద్ధధన్యాశి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి ప్రాతర్గేయా రిధత్యక్తా శుద్ధ ధన్యాశికాస్మృతా
షడ్జగ్రహ సమాయుక్తా ఔడవీతి నిగద్యతే

మూర్ఛన
- ఆరోహణము స బ గ మ ప బ ని స
- అవరోహణము స బ ని ప మ బ గ స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము , ఔడవము , ఋషభధైవత వర్జ్యము , షడ్జగ్రహము , ఉదయకాలమున గానముసేయఁదగును

ఈ శుద్ధ ధన్యాశికిని, ఉదయరవిచంద్రికకును నిషాదభేదమేగాక వేఱు భేదములు గానము

అష్టగీతము - ధ్రువరూపకతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము.

పా నీ సా గ స సా | సా నీ సా | సా మ మ గ స | ని స గ స నీ |
చ క్ర క్ష్మిం డి త న | క్ర బ్ధా చ | క్ర క్ర క చి ం | న లె ద ం డ |

ప ని ప మ మ గ | గ మ గ మ ప ని | ప ని స మ గ స | స స ని ప ప మ | గ స ||
క్ష్మి బన అయక | అ , అ | అ అ | ఇయఇయఇయ | ఇయ ||

తావడ.

సా పా ప ని ప మ మ ప | మ మ గ ప స ని | పా ని సా స | పా నీ సా |
చ క్ర క్ష్మి ర వు ని స ం | ము త లె ఎ లె ఎ | చ క్ర వా ళ | మ ర్ష్మా రి |

స గ సా స ని | ని స సా , | పా ప నీ స | ప ని వ మ మ గ |
క్ర క చిం న లె | కి రి టీ | మ ర్ష్మ మ త్త | ద ను స ం హా ర |

గ మ పా , వ | గ మ వ మ గ స | స మ మా గ మ | ప ప స సా , |
స ం హా ర | అ న అ అ అ ర | న త తా జ న | తా వ న తా |

మ మ పా , ప | ప ని స మ గ స | స స ని ప ప మ | గ స ||
య త అ ర | అ అ | ఇయ ఇయ ఇయ | ఇ య

పా నీ సా గ స సా | సా నీ సా | సా ||
చ క్ర క్ష్మిం డి త న | క్ర బ్ధా చ | క్ర ||

నంచారి _ రూపకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

గ మ పా పా | గ మ మ గ సా | ని స మ గ మ ప | మ గ \ సా సా |

నీ పా నీ | పా స ని స మ | గ గ / మ మ గ గ | మ గ గా సా |

నీ సా \ నీ / | గా \ నీ మ గ | ని స గా మ ప | పా నీ సా |

ని నీ సా ప ని | స గ స / మ మ గ | సా ా మా ప | ప / ని ప మ మ గ |

సా పా మ గ | సా గా స ని | స ప ుప / ని ప | స మ గా స ని |

/ ని నీ పా మ గ | / ని ప మ గ గ స | ప / పా \ మా గ | ప / మా \ గా స |

ని నీ స స / మ గ | ని నీ స / గ గ మ | ా గా మ పా | \ గా మా పా |

గ మ ప / ని నీ | ప ని ప సా ని | ప మ \ గా గా | \ సా నీ సా |

స / ని ప మ మా | స / ప మ మ గా | మ ప / సా మ ప | / నీ నీ స గా |

స మ గా గ మ | గ స \ గా గా | మ గ స నీ స | గ స నీ పా |

గ మ ప ని సా | మ ప ని స / మ గ | సా గ స ని ప | మ గ సా ని స |

మ గ / ప మ / ని ప | / సా ని ప ప మ | గా / ప మ గా | గ \ సా ||

రి గి మ ప ధి ని] మేళము 22 శ్రీరాగము [వేద భూ చక్రము

జన్యము (ఉపాంగము) 4 కన్నడగౌళ

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖ రాగః కన్నడగౌళోయం నిషాదగ్రహ సంయుతః
అవరోహే ధ వర్జ్యస్స్యాత్సాయాహ్నేషుప్రగీయతే

మూర్ఛన
ఆరోహణము స రి ♭ గ మ ప ధ ♭ ని స
అవరోహణము స ♭ ని ప మ ♭ గ స

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము , సంపూర్ణము , నిషాదగ్రహము , అవరోహణమందు ధైవతవర్జ్యము సాయంకాలముల గానము సేయఁదగును

మూర్ఛన
ఆరోహణము స బ గ గా మ ప బ ని నీ సా
అవరోహణము స బ ని నీ ధ మ మ బ గ సా , ని ప ని ధ మ మ గ సా

ఈ మూర్ఛనవలె ప్రయోగములు గనుబడుచున్నవి

మ గ రి స — అను ప్రయోగమును గలదు

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

ని	సా	|	గ	గ	మా	గ	మ
తు	ర్తు	|	ద్ద	ర	ణిం	మ	ర్తు

ని	రి	సా	మ	మ	గ	స	సా	ని	ప	|	పా	మ	మ	గా	స	గా	సా	సా	ని	ప
క	వ	ణు	స	రి	స	ం	మ	అ	ణు	|	న	వ	ఖ	ం	డ	ళ	మ	ం	డ	

పా	ని	ప	మ	ప	మ	మ	మ	గ	
లా	ఖ	ం	డ	లు	ఉ	రె	ఎ	రె	|

అంతర్

సా	ని	ని	ని	పా	ని	ని	ని	|	పా	ని	ధ	మ	మ	మ	మ	మ	గ	|
అ	రె	ఎ	రె	సం	ధ	రు	రె	|	సం	ధి	త	అ	అ	ం	నె	ఎ	క	|

సా	ని	ధ	మి	సా	సా	ని	ని	|	సా	;	;	సా	|
అం	నె	ఎ	క	రు	ద్ది	రు	|	రే	రె	|

జావడ

మ గ స | మ మ ప ప ని ప మ మ గి స |
ధ వ ళ | కి రి తి ప స తి ం న లె ఎ |

సా మ గ స గ సి స ని ప | సా ని రి సా మ గ స |
భూ న భో ం త రా ళ | దే స బం ధు ద్ద య అ |

ప మ మ గ స సా , , | మ గ స మ మ గ స మ గి స |
సి ం ధు రె ఎ యా | తి య ం వ ఖి య ఖి య ఖి య |

స ని స గ స గ స స ని ప | ని ద ని ప ని ధ మ మ మ గ |
అ ఖి య అ ఖి య ఖి య ఖి య | అ ఖి య అ ఖి య ఖి య ఎ ఎ |

స ధ ని సా స రి గ మా | స ధ ని స ని ధ పి మ గి మ |
ఖ అ అ అ | అ అ |

ప ని పి మ మ గ స స ని ప | పా ని ప మ ప మ మ మ గ ||
అ ఖి య అ ఖి య ఖి య ఖి య | ఐ య ఖి య అ ఖి య ఎ ఎ ||

సా ని ని ని పా ని ని ని | పా ని ధ మ మ మ మ మ గ |
ఆ రె ఎ రె స ం ధ రు రె | స ం ధి త అ అ ం నె ఎ క |

సా ని ధ ని సా స ని ని | సా , , సి ||
అ న్నే క రు ద్ది ఖ రు | రే రె ||

గీతము - రూపకధ్రువతాళము - పూర్వీకులు

ధ్రువము

సా నీ | నినినిధని | ధమమమగా | సనినిసనిని |
అ రె | ప్పఅ వన | తరవఅమా | క్కుఱి లా స |

సాసా , | గగమామగ | మగగిరిసా | సనిసగగమ |
ధామా | ఫలలాంబక | జితకామా | క్కుపా ల |

సగగమగస | నిప |
కృతదఅ | అమ

జావడ

సాపా | పా , ధప | పమమమగస | నిసనినిసా |
అ రె | బ్భా నభో | ఒం త రఅం | మఅఱుఅరి |

పమమమగస | సాసానీ | పానిసా | సగగమగస |
ధ్రువ రి ంనలె | అ ప్రాకృ | త్తత్తేజా | ఖండవ రళు |

సనిపనిపమ | పమామగా | పనినిసా | గగమా , |
మఅళుఅసిత | చతుర్ద శి | థ్రియఅమా | మఅఱిు |

పనినిసనిస | పమగమపని | పమమమగస | నిప ||
హారివినియం | విఠ తపఅ | అద మకు ఉ ఉ | ఉ ఉ ||

సా నీ | ని ని ని ని ధ ని | ధ మ మ మ గా | సా , , ||
ఆ రె | పా వ న | త ర నా మా | ఆ ||

ప్రయోగములు తెలియుటకై ఈ గీతము వ్రాయబడినది

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సా సా మ గ సా మ మ | ప ప / ని ప \ మా మ మ గ గ |
\ సా ని స ని రి స మ మ గ | \ సా స ని \ పా ని ప ని స |
రి గా మ / ప మ గ గ స | ధా ని స ని ధ నీ సా |
గ గ / మ గ రి స ధ ని సా | మ గ స / మ మ గ స / మ గా |
స ని ధ ని ప / ని ధ ని స రి | గా మ / ప మ గ / పా మ గ |
మా గా / మ మ మ గ స స | రి గ గ మ స / ప మ గ గ స |
ని స ని ప ని స ధ ని సా | మా గ స గ మ పా / ని ప |
\ మా మ గ గ మ ప / ని ప మ | ప మ గ స రి గ మ గ సా |

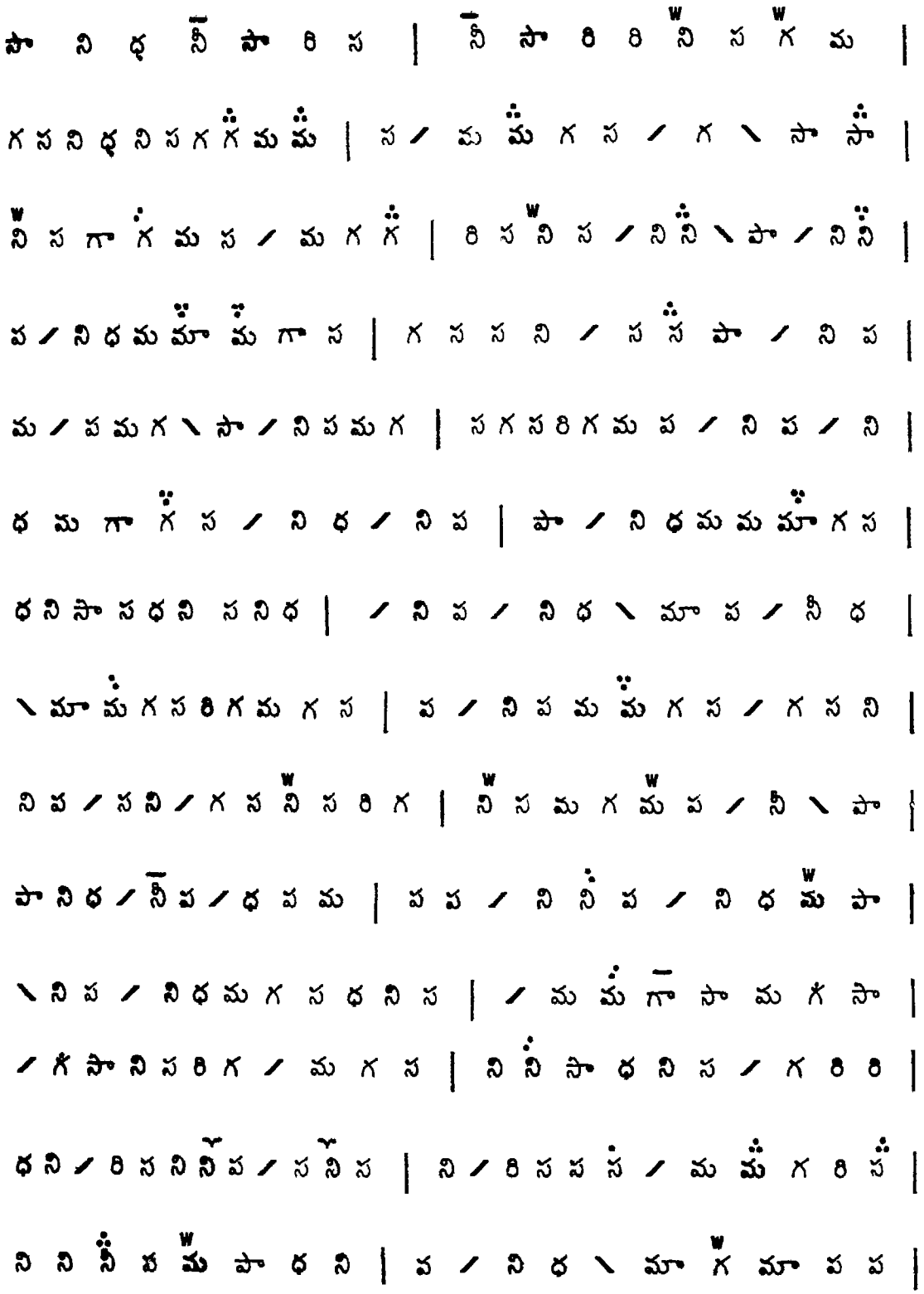

సా ధ ని సా ని ధ ని స | ని ∖ సా ని̇ సా స̇ ని ప |

/ ని ప మ̄ గ ప మ̄ గా సా | మ గ రి స / ని ని̇ ప ప̇ / స స̇ |

ని ని̇ స / మ గ / మ గ గ ∖ సా | రి సా ని స ని ప మ మ̈ గ |

ప మా గ మ̈ గా స గ స | / ని ప / ని ధ ∖ మా / ప మ మ̈ గ |

∖ సా రి గ / మ గ ∖ సా స̈ ||

జన్యము (ఉపాంగము) శుద్ధదేశి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి షడ్జగ్రహ శుద్ధదేశ్యారోహే చ గవర్జితః
పూర్ణోధవక్ర ఆరోహేప్యవరోహే పవక్రితః

మూర్ఛన

ఆరోహణము — స రి మ ప ధ ♭ని ధ స

అవరోహణము. — స ♭ని ధ ప ధ మ మ ♭ గ రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, ఆరోహణమందు గాంధారవర్జ్యము, ధైవత వక్రము, అవరోహణమందు పంచమవక్రము, ఎల్లప్పుడును గానముసేయఁదగును

ఈ శుద్ధదేశిరాగము గీత, సంచారులచే తెలివిడియౌను

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

సా ని ధా గ రి స రీ | పా మా ప మ గ గ రీ |
ఊ రి ఈ కృ త జ న | భూ రీ కృ త అ ఘ న |

సా ని ధా గ రి స రీ | ని ని ధ సా , సా , |
ప్ర ధ న ఖ్ఖ ం డ న | ఖ్ఖ ం డ రే రే |

రీ మ గ రి స రి గ రి రి | సీ ధ సా గ రి స రీ |
అ జ్ఞా న పు ఉ జ అ ని | మి త్ర సం ర ఉ డా |

గ రి స రీ ని ధ స రీ | సా రీ మా , మా , |
అ న ర త మ్మ కు ర త | స్నీ ఈ మం తా |

రి మ ప ని ధ మ ప గ రి స | స ని ధ ప ధ మ మ గ రి స ||
అ అ | అ అ ||

సా ని ధా గ రి స రీ | పా మా ప మ గ గ రీ |
ఊ రి ఈ కృ త జ న | భూ రీ కృ త అ ఘ న |

సా ని ధా గ రి స రీ | ని ని ధ సా , సా ||
ప్ర ధ న ఖ్ఖ ం డ న | ఖ్ఖ ం డ రే రే ||

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

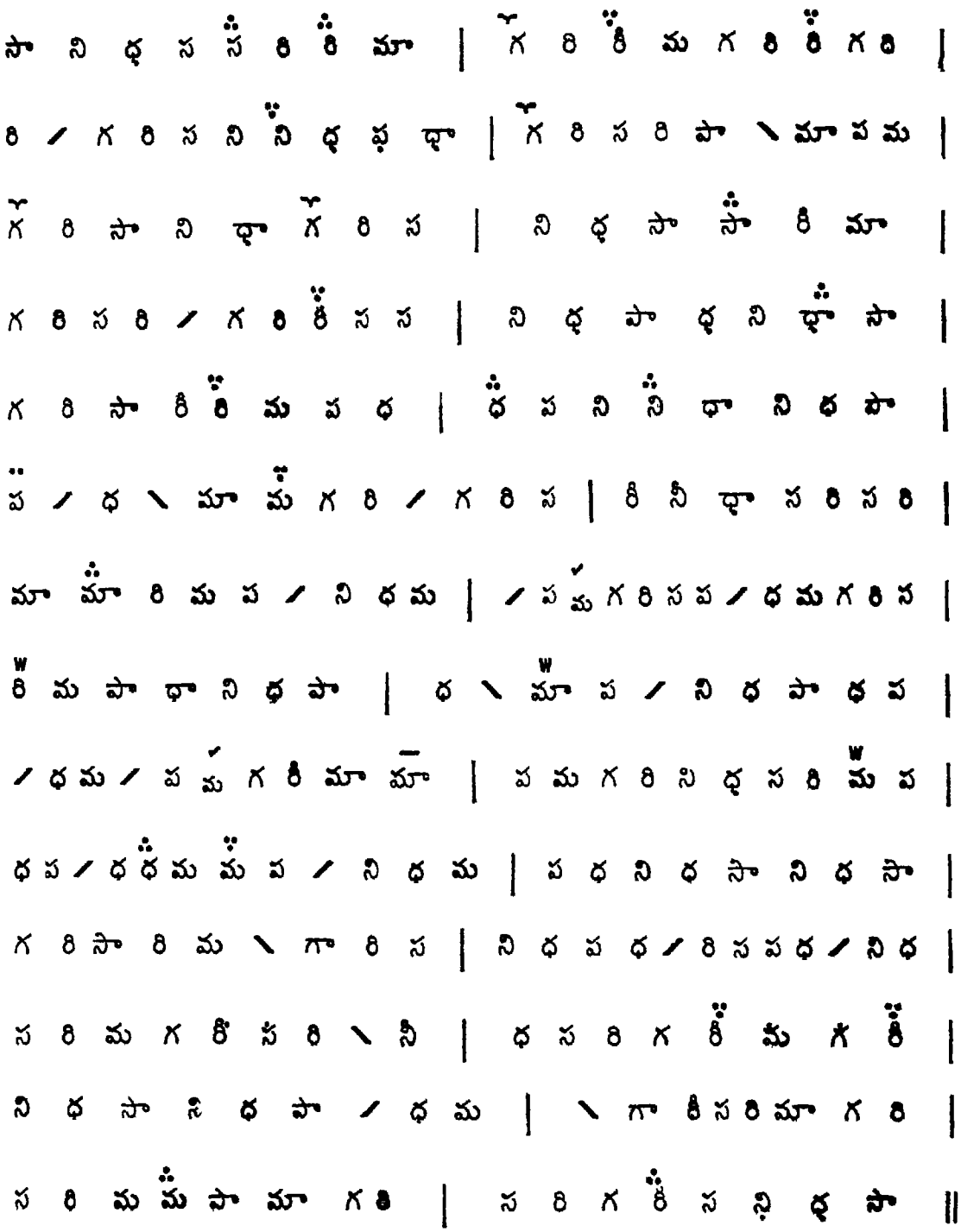

(జన్యము ఉపాంగము) 6 దేవగాంధారి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖ సంపూర్ణా దేవగాంధారీ షడ్జగ్రహా సమన్వితా
రిధవక్రాతధారోహే ప్రాతఃకాలేప్రగీయతే

మూర్ఛన - { ఆరోహణము స రి స b గ గ మ ప ధ ప b ని ని స
అవరోహణము సా b ని ధ పా మ మా b గ గ రి స

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, రక్తిరాగము, ఆరోహణమందు ఋషభధైవతవక్రము, ప్రాతఃకాలమున గానముసేయఁదగును

ఈ రాగ మూర్ఛనారోహణావరోహణములగల జంటస్వరములును, దీర్ఘస్వరములును, విశేషరంజనముల నీయగల జీవస్వరన్యాసస్వరములే, తక్కినవి గీతమును, శ్రీపురందరవిఠలదాసుల వారి సూళాదిని గమనించి చూడుఁడు

లక్ష్యగీతము - రుంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

ధ ప మ | మ మ ద ప మ గ రి రి స ని |
క ఆ ళి | య ఆ హి ఫ ణ ర ం గ |

పా ని స సా రి స ని | మ గ మ పా , ప ప ప |
మ ర్ద్దూ రి న వ్వ ల్లె | గొ ఒ వ భూ రె ప రి |

ని ధా ని ధా ధ ప మ | గ మ పా ప గ మ గ రి స |
ఖ్యా ఆ చె లా ం గూ ల | క ర వు ం ని న ఆ చ రి ఖ |

అంతరి

సా , స ని ధ ధ ప మ | మా మ మా గ మ ప ని |
న ం ద గో ప | న ం ద న క్కి ం కి ణీ |

ధ ప ని సా ని స గ రి గ | సా మ గ స సా , , |
ఘ ణ ఘ ణ ం ఘ ణ ని న ద | న ం ద్ర మి ఖ శే |

ఝావడ.

పా గ మా వ మ గ రి స | ని వ ని సా ని స రి స ని |
ఝం బు రు న్నా ర ం ద | గ రు డ గ ం ధ రు వ అ చె |

ని స స స స ని ధ ధ ప మ	మా మ గ మ పా పా ,	
గ అ న న ం ర ం భ	సం భా వి నల్ లే	
మ గ మ గ రి స రి స ని	ని స గ రి గ రి సి రి స ని	
ఆ ఆ	అ అ	
ని స స స స ని ధ ధ ప మ	మ గ మ గ మ ప ని ప స̇ సి̇	
అ అ	అ అ	
మ గ మ పా పా ప పా	ని ధా ని ధా ధ ప మ	
అ అ ది వ స్తు పు రి	శ్యా ఆ చె లా ం గూ ల	
గ మ పా ప గ మ గ రి స ‖		
క ర వు ం ని న అ చ లి ఇ ‖		
సా , స ని ధ ధ ప మ	మా మ మా గ మ ప ని	
న ం ద గో ప	న ం ద న క్కి ం కి ణీ	
ధ ప ని సా ని స గ రి గ	సా , మ గ స సా , ‖	
ఘ ణ ఘ ణ ం ఘ ణ ని న ద	సం భ్ర మి ఇ శే , ‖	

సూళాది - ఆదితాళము - శ్రీ పురంధర విఠలదాసులు

	, స సా / గ స స ని	సా గా	మా పా ‖
1	హా సూ గ అ ళ అ	క ర	వ ధ్వి ‖
2	ర మే య క ం	క ణా	గ ళా ‖

, మ ప / నీ ధ వ మ మ ప / ధ ప | ప మ గ మ గ రి | సా , / గ గ స స ని ||

1 ని ఇ ఈ ఇ ఇ ఇ ఇ | క అ రు | గ ళ ||

2 ని ట్టు ఉ | యె ళో ఒ | దే ఎ ఎ ||

స గా గ మ పా , ధ \ పా | మ ప మ గ రి | స ని స మ ||

1 పి డి ఇ ఈ దు ఊ | బి ఇ గు ఉ | వ అ ధ్వ అ ||

2 మొసా అ ఆ ర ఆ | క అ డ ఆ | వ అ ధ్వ అ ||

మ గ గ రి / గా , | గా , \ స | సా , ||

1 ని ఇ ఈ | ఆ | ఆ

2 ని ఇ ఈ | అ | ఆ ||

పా పా , పా | ప / స ని ని / స ని | ని ప ప మ ||

ప యో ధి | శ అ య అ | న ం న అ ||

మా ప \ మ మా మా | మ గ గ మ | గ స స ని ||

ప ం ం న్న గ | త అ | ల్ప అ న అ ||

పా గ రి / గా మా | పా / ని ప | ప మ మ గ ||

పా అ ఆ ఆ | డు ఉ ఉ | వ అ ధ్వ అ ||

గా : మ గ మ పా మ | మా , | మా , ||

ని ఇ ఇ ఈ ఇ | ఈ | . , ||

పా సా , స ని | ని ప పా | ప/ స్ \ ని ని/ స్ \ ని ||
శ్రీ శే మం | చ అ ద | న్య అ అ లె ఎ ఎ ||

పా/ధ ప \ మ మ/ధ ప | మ గ/ మ్ గ రి | రి స స మ ||
యో ఒ గ అ ని ఇ | ద్రై ఎ యొ ఒ | శి ఇ ప్ప అ ||

మా మా , మా | గ గ గ మ | గ స స్ ని ||
ప దు ం మ్మే | ఈ అ | ను ఉ ప అ ||

ప/ నీ ధ/ నీ ధ/ నీ ప మ/ధ ప | మ్ గ మ గ రి | సా , రి \ స \ ని ||
వ శి ఇ శే ఎ స అ | లూ ఉ ఉ | ఊ ఉ ఉ ||

, స సా/ గ స స్ నీ | సా , | సా , ||
హా సూ గ అ శ అ | ఆ | అ ||

, స సా/ గ్ స స ని | సా / గా | మా పా ||
1 మై ఈ ము ఉ రి ఇ | దే ఏ | బం దూ ||
2 మొ లే య అ క్కు ఉ | డూ హా | నే దే ||

, మ్ ప/ని ధ ప మ మ ప/ ధ ప | ప మ గ మ గ రి | సా , / గ్ గ స స ని ||
యే ఎ ఏ ఎ ఎ | శో ఒ ఒ | ఓ దే ఎ ||
నె ఎ ఎ ఎం ం ం ం | త్తె ం ం ం | ం ం ం ఐ అ అ అ ||

సా గా గ్ మ ప / ధ పా . | మ గ్ / మ గ్ రి | స ని స మ ||

1 నె రి ఇ ఈ యె ఎ | పి ఇ . డి ఇ | దు ఉ లో ం ||

2 హా రి ఇ ఈ యె ఎ | ఖి గి ఇ | ఇ ఇ య అ ||

\ గ్ రి గ్ రి / గా , | \ సా , | సా , ||

1 డు ఉ ఊ | ఆ | ఆ ||

2 పి ఇ ఈ | ఆ | ఆ |

పా పా , పా | ప / స \ ని ని / స \ ని | ని ప ప మ ||

తో డే య | మె ఎ ఎ ఎ ఎ | లి ఇ ట్టు ది ||

మా ప \ మ మా మా | మ గ గ మ | గ స స ని ||

దా అ అ నీ యా | మొ ఒ తె ఎ | యు ఉ ది ఇ ||

సా గ రి గా మా | పా / ని ప | ప మ మ గ ||

నా గు ఉ ఉ వ్వ | శృ | ష్ణ అ ర అ ||

గా మ గ మ పా , , మ | మా , | మా , ||

యా అ అ అ అ | ఆ | ఆ ||

పా సా , స ని | ని ప పా | ప / స \ ని ప / స \ ని ||

లి డా దె ఎ | స అ ల | వు ఉ ఉ వె ఎ ఎ ||

పా / ధప \ మమ / ధప | మగ / మగ రి | రి సస మ ||
ళ కఅ తఅ ణెఎ | వం ంంంం | గఅళఅ ||

మా మా , మా | \ గగ గగ మ | గసస ని ||
సు కూ మ | రఅ కఅ | పుఉరం ||

స / నీ ధ / నిధ / నిపమ / ధప | మాగ / మగరి | సా , రిస \ ని ||
దర అ విఙ | ఠఅ ల్లిఅ | ఆ అ అ ||

, స సా / గ స స ని | సా , | సా , ||
వా సూ గ అ ళ అ | అ | అ

ఖండజాతి రగణ మత్యతాళము

పససాసనిప / నిపమ | మా మా , | మా మా గ / ప మమ గస ||
పం బణ్ణదం ళఅర | వుట్టూ | కం బాళ హోద ణెఎఎ ||

గస సని ప పా నీ స | సా గామ | పా పమ గ మ పా , \ మా , ||
అం భో ఱ సం ళవ్వ | అ గమ్మ | ఉ చ్చు అ రి శే ఏ ఏ ||

ప సా , స ని ధ నినినీ | ధా పా మ | మా / పమ గ / పమమగస ||
కొం ంబు కొళలు ఉ ఉ | తు త్తూ రి | గా ళయు ఉ గు ఉ వ్వెఎఎ ||

గ్గ స స్ని ప పా నీ స | సా గా మ | పా ప్ప మ గ మ్మ పా , \ మా ||
అం భో జ సం భవ్వ | ఆ గ మ్మ | ఉ చ్చ అ రి శే ఏ ఏ ||
ప పా , స ని ధ ని ని ని | ధా పా మ | మా / ప్ప మ గ / ప్ప మ్మ గ స ||
కొ ం బు కొ ళ లు ఉ ఉ | తు త్తూ రి | గా ళ యు ఉ గు ఉ వ్వే ఎ ఎ ||

గ్గ స స్ని ప పా నీ స | సా గా మ | పా ప్ప మ గ మ్మ పా , \ మా , ||
అం భో జ సం భవ్వ | ఆ గ మ్మ | ఉ చ్చ అ రి గే ఏ ఏ ||

ప స స్సా స ని ప / ని ప మ | మా మ్మా స | / మా మ్మ గ / ప మ మ గ స ||
యం కా ర న రి గే ఎ ఎ | నే ను ప్పు | ర ం ద ర వి త అ ల్లి అ అ ||

/ గ స స్స ని ప స్సా నీ స | పా గా మ | పా ప్ప మ గ మ్మ పా , \ మా , ||
అం భో ఒ జ సం భవ్వ | ఆ గ మ్మ | ఉ చ్చ అ రి గే ఏ ఏ ||

ధ్రువతాళము

సా , స్ని | స్ని ప ని ధ | / నీ సా ||
కో కి ఇ | లె | య ం శే ||

స్ని ని ధ ప మా | గ స గ మ | పా పా ||
కు ఉ గీ | హో ఒ ఒ ఒ ం | మ్మ ం మ్మె ||

సా స నీ సా | / గ రి గా | మా పా ||
గీ ణి ఇ య ం | శె ఎ ఏ | మ ఆ ||

/ ని ధ ప మ / ధ ప , | , మ గ మ గ రి | గ స స్ని మ ||
త అ అ అ డి | హో ఒ ఒ ఒ ం | మ్మ ం మ్మె ఎ ||

మా , , మ | మా మ గ | / ప మ గా ||
తుం ది | యం తె ఎ | ప అ ఆ ||

మ గ స / గ స ని | స / గ గ మ | మా మా ||
అ ఆ ఆ అ డి ఇ | హో ఒ ఒ ఒం | మ్మ్ం మ్మ్మె ||

పా / ని ప ప మ | మ / ప మ / ప | గ రి / గ స ||
న వి ఘ్ల ం | తె ఎ | న అ లి ఇ ||

/ గ స ని ని స గ | గా గ స | సా సా ||
ద అ ఆ ఆ డి ఇ | హో ఒ ఒం | మ్మ్ం మ్మ్మె ||

సా సా , | పా , | పా పా ||
కొ క్కా | రా | లం తే ||

స ని ధ ప మా | గ స గ మ | పా పా ||
క్కొ ఒ ఒ ఒం కి | హో ఒ ఒ ఒం | మ్మ్ం మ్మె ||

సా , స ని | ని ప ప మ | గ మ ప ధ ||
గూ ళి ఇ | య ం తె ఎ | గు ఉ ఉ ఉ ||

ని ధ ప మ ధ పా | మ గ మ గ రి | / గ స స మ ||
త అ ఆ ఆ డి | హో ఒ ఒ ఒం | మ్మ్ం మ్మె ఎ ||

మా , మా | మా మ గ | / ప మ గా ||
తుం ది | యం తె ఎ | ప అ ఆ ||

మ గ స / గ స ని | స గ గ్ మ | మా మా ||
అ అ అ అ డి ఖి | హూ ఒ ఒ ఒం | మ్మ్ం మ్మ్ ||

పా / ని ప ప మ | మ / ప మ / ప | గ రి / గ స ||
న వి ఖి లం | తె ఎ ఎ ఎ | న అ లి ఖి ||

/ గ స ని ని స గ | గా గ్ స | సా సా ||
ద అ అ అ డి ఖి | హూ ఒ ఒం | మ్మ్ం మ్మ్ ||

పా సా , | పా , | పా పా ||
గ్లో ఒ | ళా | రం తే ||

స ని ధ ప మా | గ స గ మ | పా పా ||
గ్లో ష్టి ఖి మ అ | దు ఉ వె ఎ | ని స్న ||

సా సా సా | / గా గా | మా ప ని ||
యా అ వా | లీ ల | యా పు ఉ ||

ని ధ ప మ / ధ ప | మ మ్ గ రి | / గ స మ్ మ ||
రం ం ద అ రి అ | వి ఖి ఖి ఖి | ర అ ల్లి అ ||

మా , మా | మా మ గ | / ప మ గా ||
తుం వి | యం తె ఎ | ప అ అ ||

/ మ గ స / గ స ని | స గ గ్ మ | మా మా ||
అ అ అ అ డి ఖి | హూ ఒ ఒం | మ్మ్ం మ్మ్ ||

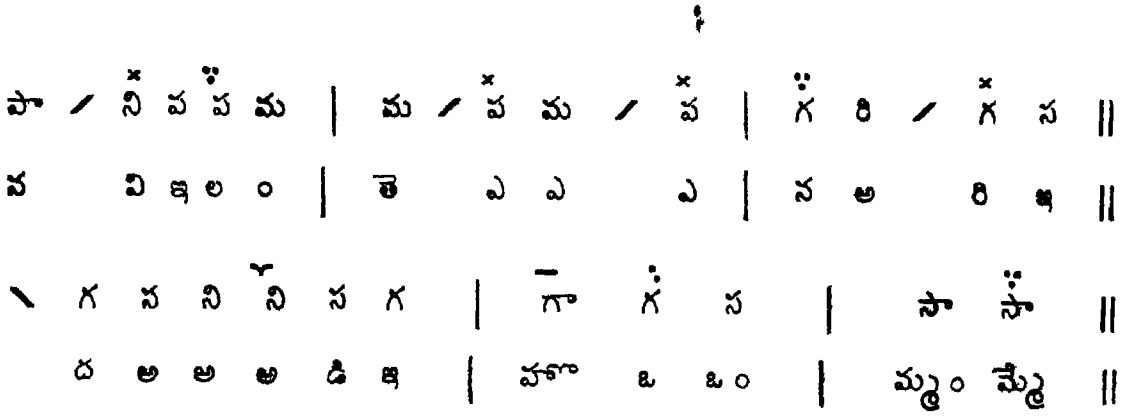
పా / నిస పప మ | మ / పమ / ప | గరి / గస ||
వ వి ఘ ళం | తె ఎ ఎ ఎ | న అ రి ఘ ||
/ గ స ని నిస గ | గా గం స | సా సాం ||
ద అ అ అ డి ఘ | హూ ఒ ఒం | మ్మం మ్మో ||

ఆదితాళము

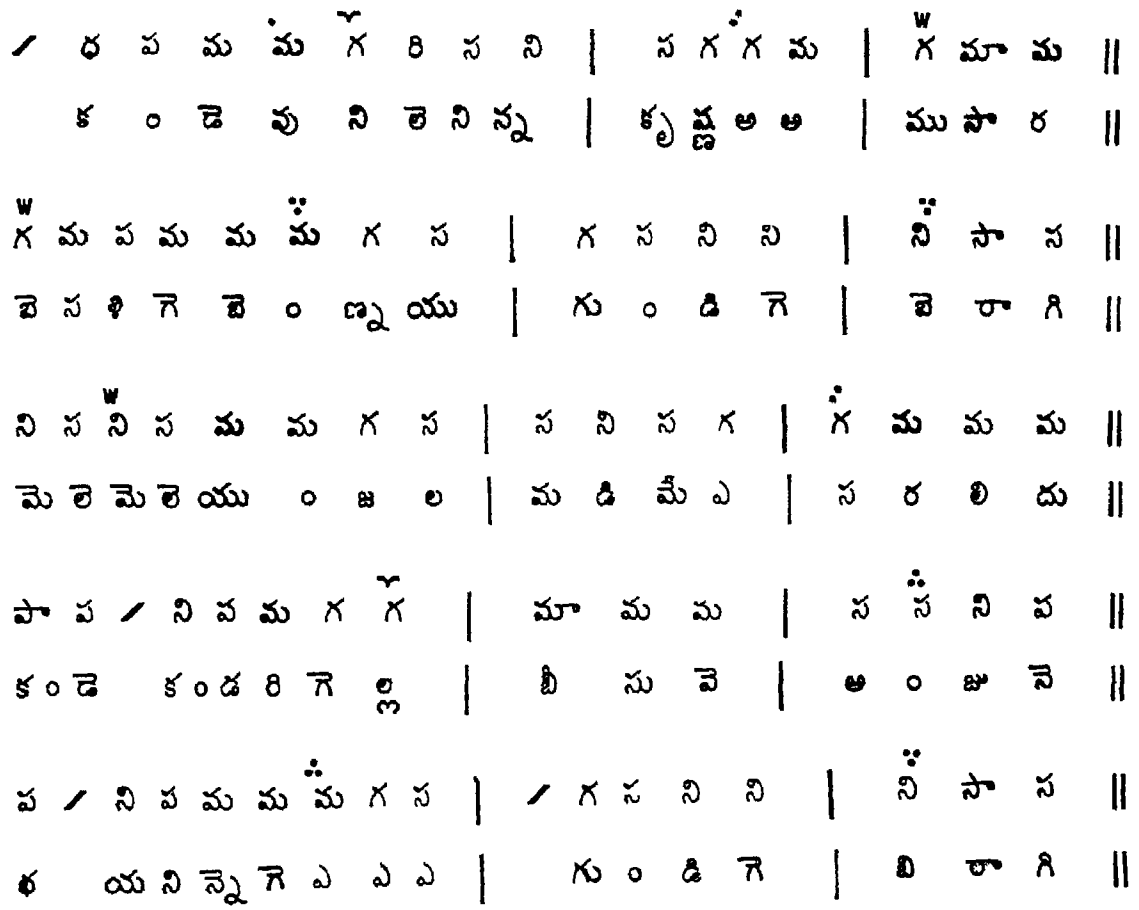
/ ధ ప మ మం గ రి స ని | స గ గ మ | గ మా మ ||
కం డె వు ని తె ని న్న | కృ ష్ణ అ అ | ము సా ర ||
గ మ ప మ మం గ స | గ స ని ని | నిం సా స ||
బె స శి గె బె ం ణ్ణ యు | గు ం డి గె | బె రా గి ||
ని స నిస మ మ గ స | స ని స గ | గ మ మ మ ||
మె ల మె ల యు ం జ ల | మ డి మే ఎ | స ర లి దు ||
పా ప / ని ప మ గ గ | మా మ మ | స సం ని ప ||
కం డె కం డ రి గె ల్లి | బి సు వె | అం జ నె ||
ప / ని ప మ మ మం గ స | / గ స ని ని | నిం సా స ||
శ యని న్నె గె ఎ ఎ ఎ | గు ం డి గె | బి రా గి ||

/ ధ ప మ మ̇ గ̇ రి స ని | స గ గ̇ మ | గ̇ మా మ ||
పం డ రి రె య పు రం | ద ర అ అ | వి ఠ ల్లా ||

గ̇ మ ప మ మ̇ గ స | గ స ని ని | నీ̇ సా స ||
చి లి కి దె న మ గి ను | గు ం డి గె | బి రా గి ||

రూపక తాళము

సా పా పా̇ | ప స ని ప ప̇ మ | మా మ̇ గ గ̇ మ | వ మ గ రి స ని ||
వి ఘ్నా దా | హం క అ ర అ | మా మ అ క అ | ర అ ద అ ల్లి ఇ ||

సా మా మా | మా గ మ/ప మ | గ/మ గ రి స ని | స గ గ̇ మ ధ ప ||
సు త్తి సు | త్తసుం న అ | వ అ గ అ ళు ఉ | క ండు ఉ ఉ ఉ ||

మ మ̇ గ రి స ని | స/గ గ̇ స స ని | స/గ స ని ని ని | సా సా సా̇ ||
ఇ త్త అ అ బ అ | ఇ త్త అ అ బ అ | ఇ త్త అ అ బ అ | యం దూ వం ||

సా మా మా | మా గ మ ప మ | గ/మ గ రి స ని | స గ గ̇ మ ధ ప ||
న త్తం మ్మ్మి | త్త మ్మ్మి అ డి ఇ | కో ం డ అ గో ఒ | వి ం ద అ అ అ ||

మ మ̇ గ రి స ని | స గ గ̇ స స̇ ని | స గ స నీ̇ ని నీ̇ | సా సా సా̇ ||
ఇ త్త అ అ బ అ | ఇ త్త అ అ బ అ | ఇ త్త అ అ బ అ | యం దూ ఊ ||

సా , ; ||
ఊ ||

పా పా పా | పసనిపపమ | మామ్మగగ్గమ | /పమగరిసని ||
ఉ క్తా రీ | సుఉవె ఎసం | సా ర అసఅ | గఅర అవ్వఅ ||

సా మా మా | మా గమపమ | గ్గమగరిసని | సగగ్మ/ధప ||
భృ క్యా న | ప్పంపు ఉరం | దఅర అవిఇ | ఠఅల్లఅ అఅ ||

మ్మమగరిసని | స/గగ్గసస్సని | స/గసనినిని | సా సా సా ||
ఇ క్తాఅ అబఅ | ఇ క్తాఅ అబఅ | ఇ క్తాఅ అబఅ | యందూ ఊ ||

పా : . ||
ఊ ||

ఆదితాళము

పా , పా పా | నీ స ని | పా వమ మ ||
యా వ తి | రు చు ఉ | ద ల్లి ఇ ||

ప\మామ్మగగామ/ధపమ | గ్గ/మా గ | గ స స్స ని ||
మూ ళి ఇ గీ ఇ దె ఎ | నొ ఓ ఓ | ఓ ఓ ఓ ఓ ||

సా మా మా మా | మా గ్గ మ | గ స స్స ని ||
య అ వ శ్రీ | తు ర అ | గ అ ళ అ ||

పా గ రి రి స ని | స స గ గ | మ మ ప మ ||
మె ఎ ఎ ట్టి ఇ దే | నా ఒ ఒ ఒ | ఒ ఒ ఒ ఒ ||

పా ధ ప మ మ ధ ప | మ మ గ రి | స గ ప ని ||
యా అ అ ప అ దె ఎ | వ అ శె ఎ | గ ళ అ ||

ప ని , స గ స మ | మ గ గా | గ స పా ||
ళ జీ శె ఎ దె ఎ | సా ఒ ట | ఒ ఒ ట ||

, స మా మా మా | గ గ గ మ | గ స స ని ||
య అ వ క్రే | తు ఉ వ్వె ఎ | నె ఎ శె ఎ ||

పా గ రి గా మ వ | మా , | , గ మ ||
మా అ అ డీ దె ఎ | నో | స అ ||

పా , పా పా | ని స ని | ని ప ప మ ||
నా వ పు | ఊ ణ్యా అ | వ అ న అ ||

మా మ గ గ మ ప మ | గ మా గ | గ స స ని ||
చ రి ఇ శె ఎ దె ఎ | నా ఒ ఒ | స అ అ అ ||

ప ని , ద ని ధ ని | పా ప మ | మ ప ధ ప ||
నా ప అ వ అ | హా రి ఇ | య అ ర అ ||

మ గ మ గ గ స స ని | స స గ గ | మ మ వ మ ||
గ అ ర అ గి ఇ దె ఎ | నా ఒ ఒ | ఒ ఒ ఒ ఒ ||

పా ధ ప మ మ ధ ప | మ మ గ రి | స / గ స \ ని ||
యా అ అ వ అ దె ఎ | వ అ శె ఎ | గ అ ళ అ ||

ప / నీ , స గ స మ | మ గ గా | గ స సా ||
భ జీ శె ఎ దె ఎ | నో | ఒ ఒ ఒ ||

పా , పా పా | / నీ స ని | ని ప ప మ ||
దే వ పు | రం ం ం | ద అ ర అ ||

మా మ గ గ మ ప మ | గ / మా గ | గ స స ని ||
వి ర అ ల్లి అ శె ఎ | య అ అ | ని ం న్న అ ||

ప / మా , మా మా | గ మ ప మ | గ స స ని ||
పా వ న్న | మ్ము ఉ ఉ ఉ | రు ఉ ఖి ఖి ||

సా గ రి రి స నీ | స స / గ గ | మ మ / ప మ ||
శం ం ం ం ం డే | నో ఒ ఒ ఒ | ఒ ఒ ఒ ఒ ||

పా ధ ప మ మ ధ ప | మ మ గ రి | స / గ స \ నీ ||
యా అ అ వ అ దె ఎ | వ అ శె ఎ | గ అ ళ అ ||

ప నీ , స గ స మ | మ గ గా | గ స సా ||
భ జీ శె ఎ దె ఎ | నో ఒ ఒ | ఒ ఒ ఒ ||

ఏకతాళము

ప సా స	ని ధ ప మ	మ̣ ప̇ మ̆ ప̇	మా గ రి ॥
ఉ పా ధి	యిం ద ని న్న	ళ లి ఇ స	వే ని ఇ ॥
గ̆ మా మ	ప̇ మ గ రి	గ̆ మ ప మ	గ రి స ని ॥
రు పా ధి	సు ఖ వ న	న రి య ద	క ఆ ర ణ ॥
స గ గ̣ మ	గ రి స ని	/ గ సా స	స స స స ॥
అ పా ర	మ హి మ ని	ఉ పా ధి	యొ ళ య దు ॥
స̆ మా మ	/ ప̇ మ గ రి	గ మ ప మ	గ రి స ని ॥
ఉ పా ధి	ఇం ద ని న్న	ళ లి పం త్య	మ అ డ య ॥
స గ గ̣ మ	గ రి స ని	/ గ సా స	స స స వ ॥
అ ప అ ర	మ హి మ ని	రు పా ధి	యొ ళ య దు ॥
ప సా స	ని ధ ప మ	మ వ మ ప	మా గ రి ॥
అ పా ర	రం గ వి వ	ద అ అ ణి	యే జ గ ॥
గ̆ మా మ	ప మ గ రి	గ మ ప మ	గ రి స ని ॥
దు పా ర	పు రం ద ర	వి ఇ ర ల్లి	శె ఎ య న్న ॥
స గ గ̣ మ	గ రి స ని	గ సా స	స స న స ॥
అ ప అ ర	మ హి మ అ	రు పా ధి	యొ ళ య దు ॥

అటతాళము

పా , ⁄ నీ , | సా గా గా రి ; | సా ⁄ గా | గ స ∖ ని ||
య న్న | త్తా ను ఉ ఊ | మ ఆ | న అ ఆ ||

సా గా గా మా ప మ | గా మా గా , రి | ⁄ గా ∖ సా | సా , ||
ని ం న్ను పా అ అ | వ ఆ వ ఆ | వ ఇ | య్యా ||

, పా , పా , | పా , పా సా , | ని ధా | పా మా ||
ని న్నూ | శే రి దే | పు ఉ | ర ం ం ||

⁄ గా గా , మా ⁄ ధ | పా , ⁄ ధ మా మా , ⁄ ప | గా రి | స ⁄ గ ∖ సా ||
ద ర వి ఇ | ఈ ఇ ర ఆ అ | ల్లి అ | అ అ ఆ ||

నీ ∖ ఫా , ⁄ ని , | సా గా గా రి , | సా ⁄ గా | గ స ∖ ని ||
అ య న్న | త్తా ను ఉ ఊ | మ ఆ | న అ ఆ ||

సా ⁄ గా గా మా ప మ | గా మా గా , రి | ⁄ గా ∖ సా | సా , ||
ని ం న్ను పా అ ఆ | వ ఆ న ఆ | వ ఇ | య్యా

(పై సూళాది యథాపూర్వముగా ముద్రించబడినది దాని శుద్ధ కన్నడ పాఠము ఇట్లు లిఖించినది.

1 ధ్రువతాళము (ఆది?)

వాసుగళ కరెవ ధ్వని - కరుగళ పిడిదు బిడువ ధ్వని
రళవె కంకణగళ నిట్టి యళోదె మొసర కడెన ధ్వని

పయోధి శయనవ పన్నగతల్పన ఒనెదు పాడున ధ్వని
నెలె మంచదమేలె యోగనిద్రె యొళిప్ప
పదుమేశుణనుప్పనడిసలు ॥

మైముదిదెద్దు బందు యళోదెయ నెరియ పిడదుకొందు
మొలెకోడు హాసిదె నెంతెంబ హారియ బిగియప్పి
తొడెయమేలిట్టు హానివ మొలె యూడలు
నగువ కృష్ణరాయ బిడదె నలహువ భక్తజనంగళ
సుకుమారక పురందర విరల ॥

2 మత్యతాళము

ఎంబణ్ణదంబరవనుట్టు - కంబళియ హుద్దిరె
అంభోజసంభవ ఆగమ ఉచరిసె
కొంబు కొళలు తుత్తూరిగళు ఊదుతిరె
ఎంబివనవియె (?) నీను పురందర విరల

8 అట్టతాళము (ధ్రువతాళ ?) ----- -- -- --- - - - - - - - -

కోగిలెయంతె కూగి ఒమ్మొమ్మె, గిణియంతె మాతాడి ఒమ్మొమ్మె
తుంబియంతె పాడి ఒమ్మొమ్మె - నవిలంతె నలిదాడి ఒమ్మొమ్మె (ఆ)
కొక్కరెయంతె కూగి ఒమ్మొమ్మె - గూళియంతె గుటిరి ఒమ్మొమ్మె
గోపళరంతె గోలియాడువె ఒమ్మె - యావళీలెయో పురందర విరల ॥

4 రూపకతాళము (ఆదితా ?)

కండెవు నిన్న నెలెకృష్ణ - మొసరబిసళిగె బెణ్ణెయగడిగె వెరసి
మెలె మెలె యెంజలమాడి _ మీసలళిదు
కండకండవరిగెల్ల బీసువె ఆంజువెవు పంతరికేయ
పురందరవిరల సిలుకిదె నమనిన్ను ॥

5 ఝంపతాళము (రూపకము ?)

చిత్తదహంకార మమకారదల్లి
సుత్తి సుత్తి నుణ్ణవాగలు కండు
ఇత్తబా ఇత్తబా ఇత్తబా యెందు నన్న
నుత్తమోత్తమన మాడికొండ గోవింద
ఉత్తరిసువె సంసార సాగరవ
భ్వత్యనవ్వె పురందర విరల ॥

6 ఆదితాళము

ఆవతీరుథదల్లి ముళుగిదెనో నా
నావశ్వేతురగళ మెట్టిదెనో
ఆవదేవతెగళ భజిసిదెనో నా
నావ క్రతువ నెరె మాడిదెనో - నా
నావ పుణ్యవాచరిసిదెనో నా
నావ హిరియరిగెరగిదెనో

దేవ పురందర విరలకేయ నిన్న
పావన మారుతి కండె ॥

7 ఏకతాళము

ఉపాధి యింద నిన్న భజిసువె ని
రుపాధి సుఖవ నానతియద కారణ
అపారమహిమనె ఉపాధియళిదు ని
రుపాదియింద నిన్న భజిసువంతె మాడయ్య,
అపవర్గ పదవియిత్తు జగదే -
కపాల పురందర విరలకేయ ॥

8 అటతాళము

- జ తె -

ఎన్న తను మనవిన్ను పావనవయ్య
నిన్నె నేరిధె పురంధ విఠల ॥

(ఈ పాఠములోను ఒకటిరెండు లోపములున్నట్లు తోచుచున్నది. కాని సవరించు పనికి పోలేదు (రా అ))

కీర్తనము - రుంపతాళము - పెద్దదానరి

గ్రహాఫలము మీయను

పల్లవి.

గ మ ప పమ/ధప పమ గప	గ సా ॥ ని ప/ని ని స మ గ రి	స స ని ॥
గ్రహాఫల ము మీ	యను ॥ గ్రహా ఫ లము మా	కిపుడు ॥
సా , , ,	సా , ॥	
ఆ	ఆ ॥	

అనుపల్లవి:

మ మ మ మా గ మ	ప ని స ॥ / గ రి స \ ని ని స	ధ ని ప వ మ ॥
స హా ఇ మా న ర	సి ం హా ॥ చ ల ని వా పా	అ అ ॥

గ్రహాఫలము ॥

చరణము:

1 , ప ప/ని ని ని ని	సా స ॥ సా గ గ మ గ రి	స స స ॥
- తిక్కు లలతు ని	మే ని ॥ తే ఇ మే ఎ ర వి	ఫ లము ॥

, నీస ససాసస | సనిని ॥ నీనినినినిని నీస | నీ ప మ ॥
చక్కని నిమోము | క ళలు ॥ చంద్రఫలము | ఉ ఊ ॥

, గమ పపమధపపమగమ | గసని ॥ సామగమపా | పమమ ॥
చొక్కింపుమీ న య | నములు ॥ చూపెతా రా | ఫ లము ॥

, మమమమగమ | పనిస ॥ , సగరిససనినిని | నీసనిప ॥ మ
మక్కుల లరు నీ | మూర్తి ॥ మంగళఫ లము | ఉ ॥ ద

గమ
గ్రహఫలము

2 ఇరవు గొనగా మిమ్మె ॥ నెఱు గుచేబుధఫలము
గురుని కీ గురుడౌట ॥ గురు ఫలంబూ
పరగమా మిద్దరిని(?) ॥ బ్రతికించుటకు ఫలము
సరిలేని నీమాయ ॥ శనిఫలంబు (గ్రహఫలము)

3 భావింపమీ శేష ॥ పానుపే రావు ఫలము
కేవలము మీపడగ ॥ కేతుఫలము
శ్రీవెలయుసింహాద్రి ॥ శ్రీవరహా సరసింహా
నీవైభవమె మాకు ॥ నిత్యఫలము ✺

(గ్రహఫలము)

✺ ఈ కీర్తనలో ఫలమ్ము ' అనుచోట్ల ' బలము ' అని యుండుట తగునేమో ! ఈ వ్యాఖ్యానము తమిళ వ్రాతవల్ల కలిగియుండును (రా ఆ)

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

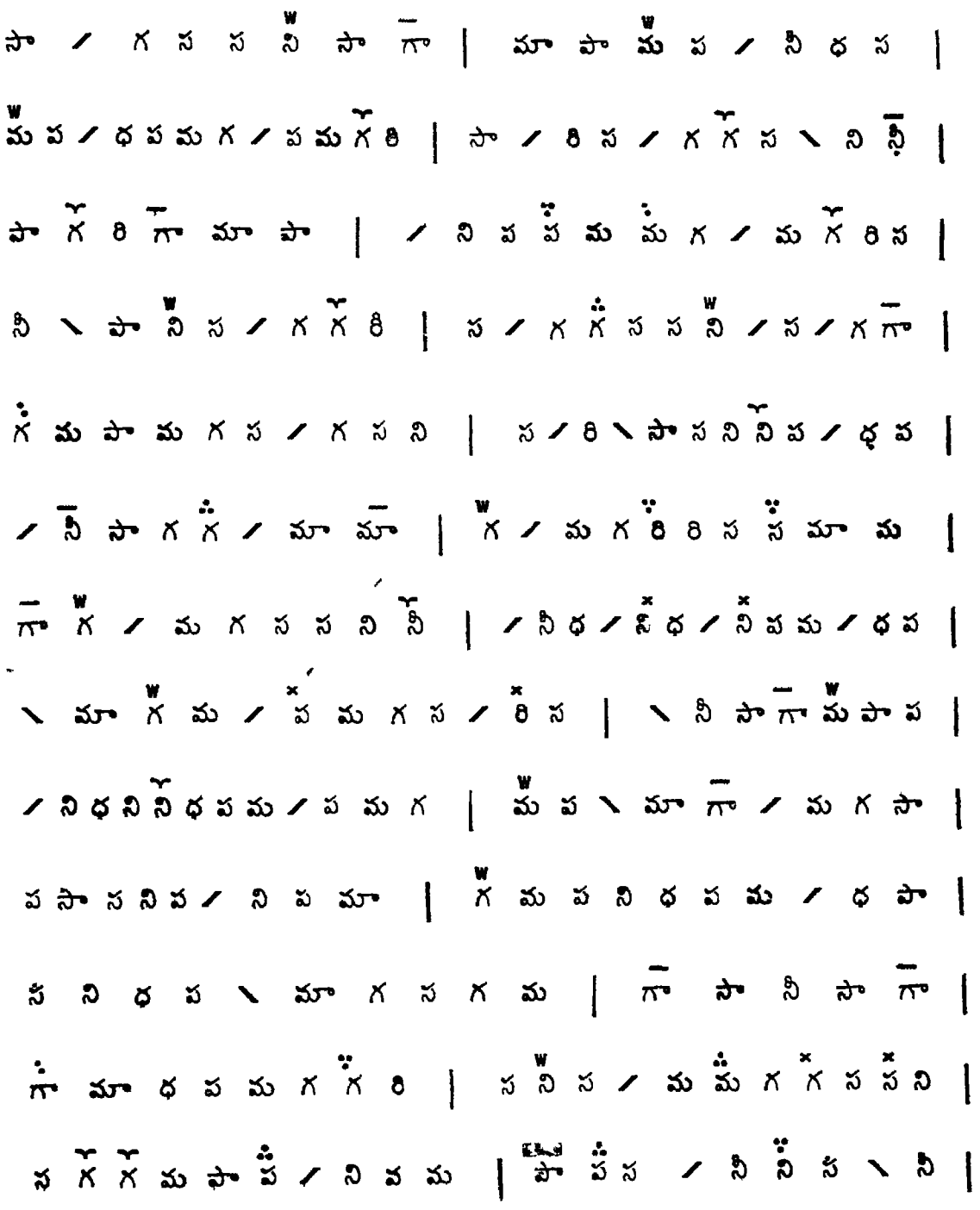

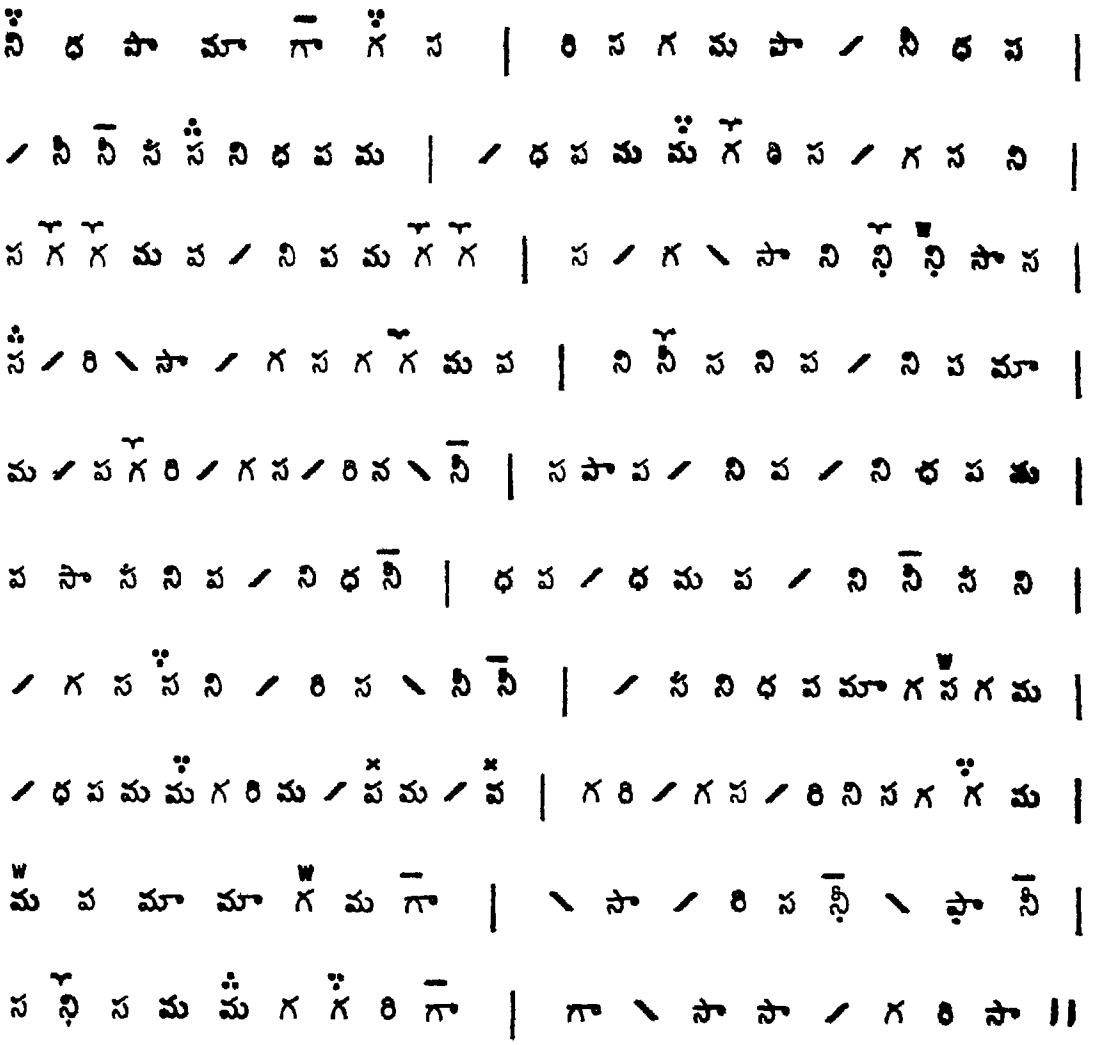

రిగిమపధిని]　　మేళము 22 శ్రీరాగము　　వేద భూ చక్రము]

జన్యము (ఉపాంగము) 7 మాళవశ్రీ

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి రిషర్జితా మాళవశ్రీ రారోహేతు ధ వర్జితా
షడ్జగ్రహాంశాడవిచ సర్వయా మేషు గీయతే

మూర్ఛన – { ఆరోహణము స ♭ గ గ మ ప ♭ ని ని స
అవరోహణము ♭ ని ని ధ ప మ ప ని ధ మ మ ♭ గ స.

లక్షణవివరణము – సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము, షాడవము, ఋషభవర్జ్యము, ఘనరాగము, ఆరోహణమందు ధైవత వర్జ్యము, ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును

మూర్ఛనారోహణావరోహణములలో జంటస్వరములుగానుగ గాంధార నిషాద మధ్యములే, ఈ మాళవశ్రీరాగమునకు మిగుల రంజనము లగలిగించు జీవస్వరనామక స్వరములుగా మున్నవి

ఇవి గీతకీర్తనముల గమనించితే విశదమౌను లక్ష్యములుగా జెప్పియున గీతములలో మధ్యస్థాయి షడ్జము మొదలుకొని తారస్థాయి మధ్యమమువరకు సంచరించియున్నది

లక్ష్యగీతము - రూపకతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

సా సా	స గ సా ని ధ	ని స ని ని ధ ప	మా పా ని	ని ని ధ పా	
ఆ రె	బ్భ ర తం మ ద	క లి త బం ధు	జా ణా ని	రే య అ రే	
ని ని ని ధ మా	మ గ స ని ని ని	ధ పా ప మ మ	గ స		
ను ఉ ళ అ దీ	క్ర మ ప్ర బ ం ధు	వి చి త్ర ప ణె	ఎ ఎ		

జావడ

స గ గ మ మ గ	సా ని సా	, స ని ని ని	స గ సా ని ధ	ని స ని ని ధ ప	
యె ఎ ఎ ఎ ల అ	ది ప్ర బ	ం ధు వ న న్న	వి ధి దే వ త	వి ఖ గ ణ ప ధ	
ని ధ ప మ ప ని	ని ధ ని స ని స	ని ధ ప మ పా	పా మ మ మా		
ప్ర వీ ణ జ అ	ళి ఖి వి భ అ ను	ర చ న అ భే	ఎ దు ఉ ఊ		
మ మ మ గ సా	ని ని ని ధ	ప మ మ పా ప	ప ని ని స ని ధ		
గు ణ మ ణి ఇ	శా తక్కు ర	వు ని య య్యా రె	అ అ		
వ మ ప ని వి స	ని ని ధ మ మ మ	గ స ॥ సా సా స గ సా ॥			
అ , , , అ	న ద అ లు రె ఎ	రె ఎ ॥ ఆ రె బ్భ ర్త ం ॥			

గీతము - ధ్రువతాళము - ముక్తపదగ్రస్తము

సా గ స ని ధ ని స నీ ని ని ధ ప | మ మ పా మ ప ని ని ధ ని సా ని స |
మ న్మ ధ న ళ న ళ కూ బ ర స మ | స మ రో న్ముఖ ముఖ ర మ హీ ప తి |

మి గ స మ గ స మ మ గ స సా ని ధ | స ని ధ ని ప ధ ప ని ధ మ పా మ ప |
ప తి తో ఒ త్త మ త మ వ శి ఖా వ శి | వ శి క అ త ను త ను రు చి రో ద య |

మ ని ద ని ప ధ మ గ ధ ని ధ మ గ స ||
ద య మా న వ స వ జి త ఘ న న వ ||

జావడ

స స గ గ మ మ ప ని ధ ని ప ధ ప మ | ప ప ని ని ని ని ని ధ ని సా ని స |
న వ ఖ గ మ క మ క ర ం క అ క ర | క ర ల వ శ ట శ ట న స ముద్భ ట |

గ గ మా గ స స మ గ స మ మ గ స | గ స ని స ధ ని ప ని ధ మ మా గ స |
భ ట సే ని త వి త ర ణ జి త ఘ న | ఘ న భు జ బ ల బ ల రి పు వై శ్ర రి |

సా గ స ని ధ ని స నీ ని ని ధ ప | మ మ పా మ ప ని ని ధ ని సా ని వ ||
మ న్మ ధ న ళ న ళ కూ బ ర స మ | స మ రో న్ము ఖ ముఖ ర మ హీ ప తి ||

కీర్తనము 1 - రుంపతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

మంగళాంబాయై నమస్తే

పల్లవి:

మా గ సా గ స | స ని | ని ధ ప ॥ మ̆ ప స ∖ సే̆ ధ నీ̆ | సా స ॥
మం గ ళా ం బా | యై | న ॥ మ స్తే శ్రీ | వాం ఛ ॥

ని̆ సా గ స స̣ ని ధ̆ | ప మ̆ గ ॥ మా ∕ నీ̆ ధ ని స ని ధ ని | స ని̆ స ∕ గ̈ గ ॥
లి ం గ ని జ ళ | స్తే వి ॥ లీ ప చి చ్ఛ | స్తే శ్రీ ॥

∕ మా గ సా గ స | సా , ॥
మం గ ళా ం బా | ॥

అనుపల్లవి

సా గా̆ గ సా | మ గ స ॥ సా̈ గా̆ గ సా̈ | ని̆ సా ॥
సం గీ త సా | హి త్య ॥ సా ర జ్ఞ స | న్ను తే ॥

నీ̆ ని నీ̈ స ని ధ | ద ∖ మ̆ ప ॥ మ̆ ప ∕ నీ̆ ధ ∕ నీ̆ | నీ̈ సా ॥
మం గ ళా ల య | గు ప్ర ॥ గ ం గా త ట | స్థి తే ॥

/ గ స ని ధ మ పా ని ధ ని | పా మ గ సా నీ స / గ గ ||
వం గా ద్యు పా సి తే | శృం గా రా ది యు తే ||

మంగళాంబ ॥

చరణము

సా గా గ సా | నీ సా ॥ స మ గ సా ని నీ | ధ పా ||
మం ద స్మి తా | న నే ॥ మా ళ వ శ్రీ | జ నే ||

మా మ పా ని నీ | ధ మా ॥ నీ ధ నీ స మ మ | గ సా ||
ఇం ది రా లో | క నే ॥ ఈ శ్వ రా రా | ధ నే ||

సా గా గ సా | మ గ స ॥ సా ని ధ ని \ పా | / ని ధ మ ||
ఇం దీ వ రా | ప వా ॥ మీ డి త శి వాం | గ నే ||

మా / నీ ధ / నీ | సా స ॥ సా మ గ స గ స | నీ సా ||
సిం దూ ర క | స్తూ రి ॥ చం ద నా లే | ప నే ||

సా / గ స నీ / స ని ధ పా మ ప ని ని | ధ ని స నీ సా ||
కుం ద ము కు ళ ర ద నే గు రు గు హా | హృ త్స ద నే ||

మా గ మ గ స / గ గ మా స మ గ స | ని ద నీ స / గ గ / ||
సుం ద రి మృ దు గ ద నే సు ఖ క ర | క ర ముద నే ||

మంగళాంబాయై ॥

కీర్తనము 2 - మత్యతాళము (చాపు)తాళము - కృష్ణస్వామి అయ్యగారు

దేవి సతతం ముదందేహి

పల్లవి

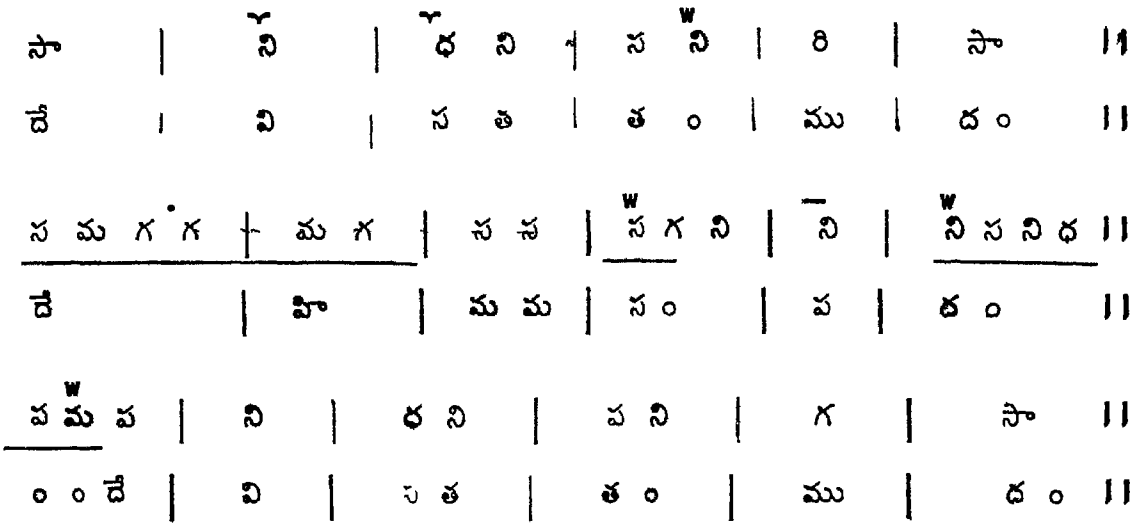

అనుపల్లవి

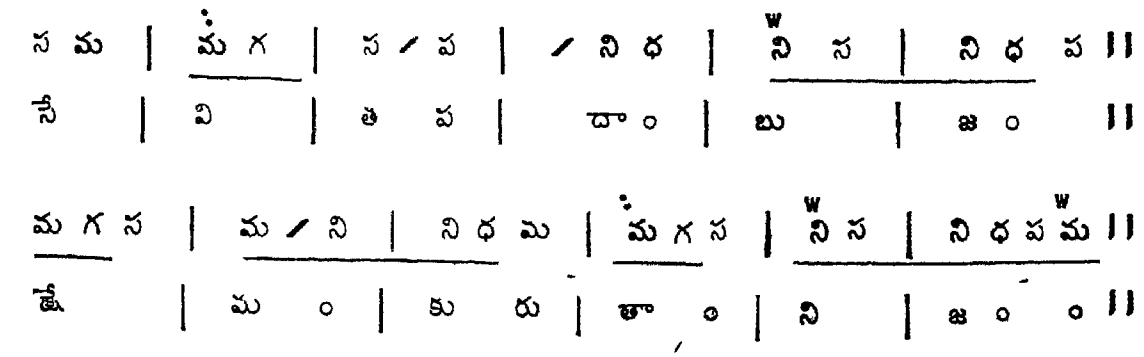

దేవిసతతం ॥

చరణము -

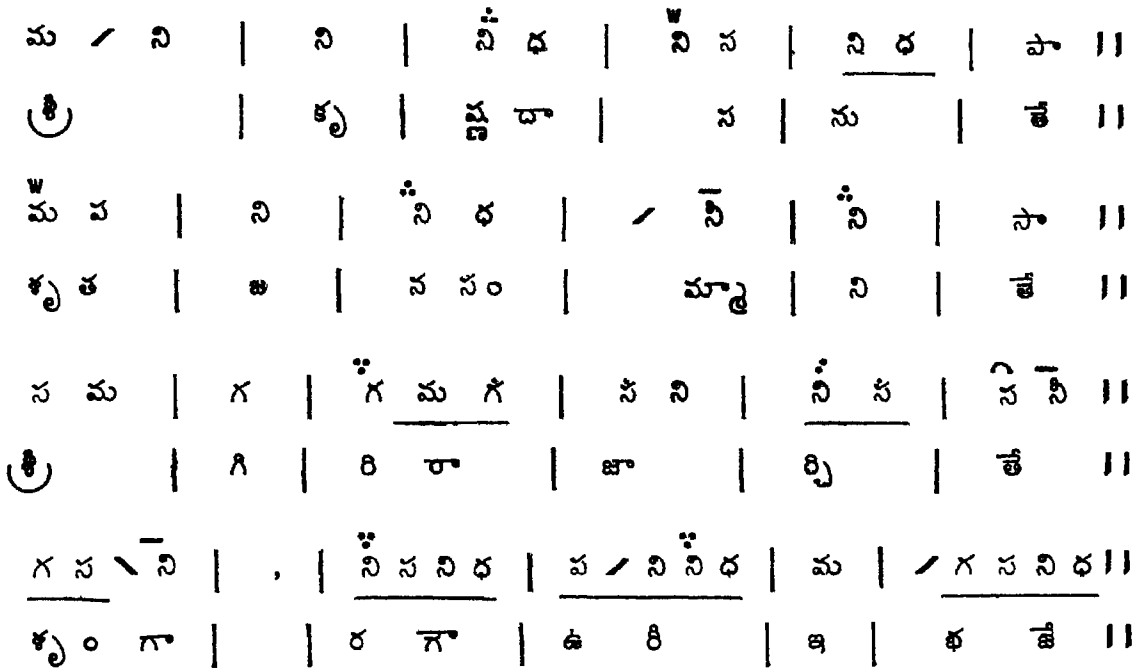

ముక్తాయి స్వరము

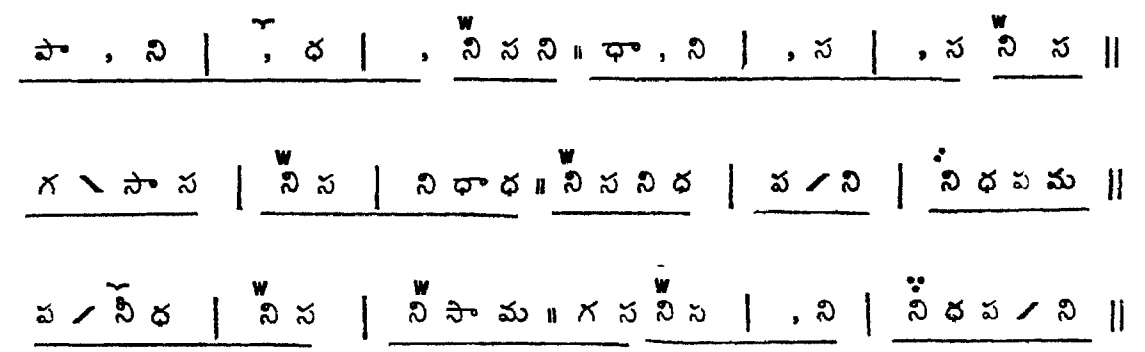

, ధ ని ధ మ | మా | మ మ గ సా ॥ స స / గ గ | మ మ | / ని ధ / ని ప ॥ / ధ మ

● మ గ రి స స | , స | ని ధ ప ప ॥ , మ ప | / ని

దే వి పతతం

ద్రావిడపదము ౫ - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముత్తుస్వామిదీక్షితులవారు

ఇందపైరుమై ఉనకుక్కిరైత్తదు

పల్లవి

సా , ని ధ మా | గ మా గా సా | ని సా ని ని |
ఇ ం ద | పై రు మై | ఉ న కు క్కి |

ధ ని ధా పా ॥ , ని ధా ని | సా , సా మ గ |
రై ఇ త్త దు ॥ ఎ న్న ళో | వే న న్న |

\ సా , , , ||
మే ||

ఇం ద

ఈ ముక్తాయిస్వరమును రెండవసారి పాడునప్పుడు యేడవ ఆవర్తమువరకు పాడి

● ఈ గురుతువేసియున్న స్వరములను యెనిమిదవ ఆవర్తముగా పాడి పల్లవినియెత్తవలెను.

అనుపల్లవి

సా , పా మా | గ మా గా స గ | మా , పా / నీ |
చిం దై మ | కిం న్ దు కు ఉ | మా రె ట్టెన్ |

, ధ ని సా సా ॥ గ సా నీ సా | ని నీ ధా పా |
ది ర ను నై ॥ శ గ్గి రం | వ ర చ్చో లి |

ని ధా మా మా | గ పా గా మా ||
వా కు క్కొ | డు త్తా ర డి || ఇందపెరుమై

చరణము

మా , గా గా | మ గా సా సా | నీ , ధా నీ |
మన్ న్న దన్ | శో ల్లుం శోల్ | లే ఱ్ఱి మ్మ |

సా , సా సా ॥ మ గా సా గా | గ మా పా పా |
వా క్కి యం ॥ మ న దిల్ ని | నై త్తు ప్పా |

ని ధా / మా , | గ గా మా మా ॥
ర దు వే | శి లా క్కి యం ॥

ప ని ధా పా | ని ధా నీ సా | మ మా గా సా |
శో న్న ప | డి క్కి న డన్ | దా ల్ వె ము |

ని ధా నీ సా ॥ గ గా సా గా | సా , నీ నీ̇ |
యో కి్క యం ॥ ఓ న్ న్నెన్ ఓన్ | నే ని ని |

ధ పా ని ధ మా | గ సా గా మా ॥
వ రుం ఘ న | భా కి్క యం ॥

వ లి య న | ర చ్చో న్నా | లి ని మే లెన్ | న పి ర్యం |
వ ళ కెక్కి ల్లాం | ఇ రు క్క ట్టుం | పే చ్చు చ్చా | తు ర్యం |

2 ప లి యా దు | ఉ న్నై న్నా న్ | అ రి వే నెన్ | న కా ర్యం |
ప ణ్ణా దే | ప ణ్ణాం దే | ఇ దు న ల్లి | కా ర్యం |

ఇందప్పెరుమై ॥

8 ఉ రై క్కు మెన్ | ఓ ల్లై ల్లాం | కే ళు ద | య వా లే |
ఉ ణ్మ యెన్ | ఉ మె త్తక్ | కొండాడుం | అ న్బా లే ॥

దొ రై క్కు మా | రె ట్టై ం దిర నై | కూ డు మెన్ | మే లే |
సు ఖ మే ఇ | రు ని త్యం | మ హా రా జి | పో లే ॥

ఇందప్పెరుమై ॥

ముక్తాయిస్వరము :

పా / ని నీ̇ ధ మ̇ప | మ మ̇ గ స / గ స ని |
సా ని̇ ధ / ని ప ని | ధ̇ ని̇ స నీ̇ స / గ గ̇ ॥

/ మా గ స గ గ మ | ప / ని ధ ని స గ ప |

ని సా ని ధ ప / ని | ధ మ గ స / గ గ మ ॥

నంచారి - మర్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సా సా స గ సా ని ధ | ని స ని ధ పా / ని ధ \ మా |

పా / ని ధ ని సా సా | మ మ గ \ సా , మ గ \ సా |

/ మ మ గ గ \ సా స గ \ సా | / గ \ సా ని స ని ధ ని ధ ధ |

మ / ని ని ధ / నీ ని ధ ని | / స ని / గ స / గ గ / మా గ స |

గ గ / మ మ గ స / మ మ గ స | / గ స ని / స ని ధ / ని ప ప మ |

ప / ని ని ని ని ని ని ధ ప | / ని ని ధ మ ప / ని ధ ని సా |

/ గ గా మ గ స / మ గ \ సా | స / గ గ మ గ స / గ గ \ సా |

గ \ సా స ని ధ \ పా మ ప | ని ని ధ నీ స మ గ గ / మ |

, మ గ స ని ధ \ పా , | మ ప ని ధ ని సా గ స ని |

ధ ప మ ప ని ధ మ మ గ స | ని స / గ గ / మ మ స / గ గ మ |

గ మ మ్ / ని ధ / ని ధ ప / ధ మ | ప ప / ని ని ని ని ధ ని |

సా ని ప గ గ / మా మ గ | ప \ మ మ గ ప / గ ప ప / గ ప |

ప / గ ప సా ప ప ని ధ ప | , ప ని ధ \ మా మ గ సా |

/ ని ని ని ధ ప మ మ ప | , ప ప ని ని స ని ధ ప మ |

ప ని ని న ని ధ పా / ని ధ | \ మా మ మ గా \ సా , ||

[శిగిమపధిని] మేళము 22 శ్రీరాగము [వేద భూ చక్రము

జన్యము (భాషాంగము) 1 శ్రీరంజని

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి శ్రీరంజనీ పాడవీచ ప వర్జ్యా సార్వకాలికీ

మూర్ఛన :-
- ఆరోహణము స రి ♭గ మ ధ ♭ని స
- అవరోహణము స ♭ని ధ మ ♭గ రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, పాడవము, పంచమవర్జ్యము, షడ్జగ్రహము, ఎల్లప్పుడు గానము చేయదగును

ఈ శ్రీరంజనీ రాగమునకు మ ని ధ ని స, ని ధ మ రి గ స, రి గ మ రి గ స — ఈ ప్రయోగములును గలవు తక్కినవి గీత, కీర్తన, వర్ణ, సంచారులచే నెఱుగవలెను

లక్ష్యగీతము - మర్యాశాళము - వెంకటుమఖి

ధ్రువము.

సా సా రి స ని ధ ని స | ని ని ధ మ గ మ రి గ మా |
శ్రీ మ త్తు హి న గి రి త | ను ఉ భ అ వ ధ వు రే |

ధ మ ధ ని స స రి గ స ని | స రి గ మ రి రి గ స ని ధ |
ధ వ ళ ని భ అ అ అం గ | ద యా అ ళు భా ం ం ం గ |

ని స రి సా స ని ధ ని స | రి స రి గ మ రి గ స ని ధ |
ధ ర సు శా కృ త అ అ అ | లిం ం గ ధృ త గ ం ం గ |

ని స ని ధ ధ మ గ రి సా |
ధ ర అ ళ త అ అ ం గా |

అంతరి

ధా ద మ ధ ని స స రి రి | గ మ రి గ స ని ధ ని సా |
ర ఱు ణ ద అ ఱు ణు రె ఎ | ర జ త గి రి ని ల యు రే |

ఝావడ

రి సా ని ధ ని స స ని ధ | ని సా రి గ మ రి రి స ని |
మ ద న్న ద హా న చ ణు రె | మ హా త్త ర భు చా ప |

ధ ని స రిం సాం స ని ధ ని | సి రి గ మ రి రిం గిం మ రిం గ |
ర ఆ క ర మ ర్ద ణు రై ఎ | మ ధు క ఱి ఱి ట భ అ అ రి |

స సిం రి గ మ రి గ స ని ధ | నీ సి రి స స ని ధ ధ మ |
మ హిం త స అ య క ము ఖ అ | అ గ్ని ఫ ల ద శి త మ హా |

గ మ రి గ స రి గ మ ధ ని | స రి స ని ధ ని స రి గ మ |
రి ను ర అ సు ర రై ఎ రై ఎ | తి య ఱి య ఱి య ఱి య ఱి య |

రి గిం గ మ మిం ధ ధ ని సాం | సిం సాం ని ధ ధ మ గిం గ రిం |
అ ఱి య అ ఱి య ఱి య రై | క ఆ అ ల అ మ ద అ అ |

గ స ని ధ మ గ గ రి సా ॥
ప హిం మ హో ఒ ఒ ని ధి రై ॥

ధా ధ మ ధ ని స స రి రి | గ మ రి గ స ని ధ ని సా ॥
ర ణు ణ ద అ ణు ణు రై ఎ | ర జ త గి రి ని ల యు రై ॥

కీర్తనము 1 _ ఖండజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శ్రీ దుందుర్గై శివసంసర్గై చిద్రసవర్గై

పల్లవి

రి రిం గ మ రి గ గం రి సా | రి స ని ధ నీ సా , ||
శ్రీ దు ం దు ర్గై ఎ | శి వ సం స ర్గై ||

నీ ధ నీ స రి గ మా . | మ / నీ ని ధ ధ మ గ రి గ మ ||
చి ద్ర స వ ణే | స్థి రే వా . ప వ ణే ||

రి గ / మ గ రి స ని ధ / ని సా ||
శ్రీ . , వ న దు ర్గే ||

అనుపల్లవి:

సా / ని ని ని ధా ని సా రి | రి గ మ గ రీ రి గ రి సా |
దు ం దు ఖి వా ద్య భే ద | నా ద వి నో ది నీ |

మా , ని ధా ని స ని స రి | సా , ని ధా / నీ సా |
మో ది నీ వి ణా | వా ది నీ స ం ం

సా ని ధా మ గ రి / గ స ॥ సా స స సా ని ధ ని స ని ధ ని ధ మ రి గ / మ రి / గ స ||
వే ది నీ అ భే ది ని ॥ సుం ద రి శ్రీ ర ం జ ని ని ర ం జ ని జ య జ నని ||

శ్రీదుందుర్గే ॥

చరణము.

రి గ మా రి గా గ స రి | స రి స ని ధ ని స రి గ రి |
క రు ణా ర సా ల మే | క లి క ల్మ ష వి ల . మే |

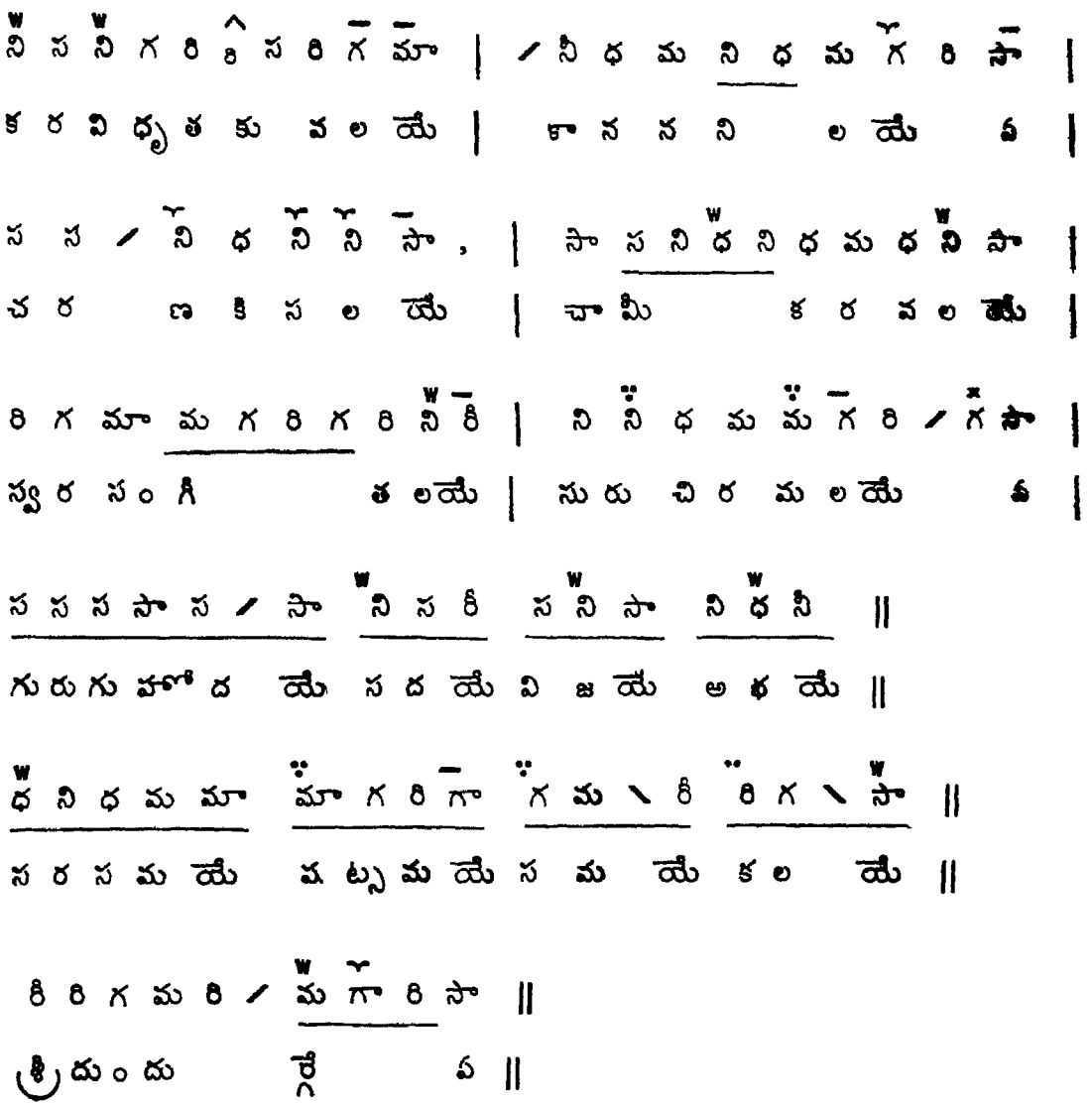
నిసనిగరిసరిగమా | నిధమనిధమగరిసా |
కరవిధృతకువలయే | కానననిలయే |
సస నిధనినిసా, | సానిధనిధమధనిసా |
చరణకిసలయే | చామీకరవలయే |
రిగమా మగరిగరినిరీ | నినిధమమగరిగసా |
స్వరసంగీతలయే | సురుచిరమలయే |
ససససాసనిసరీ సనిసా నిధనీ ||
గురుగుహోదయే సదయే విజయే అభయే ||
ధనిధమమా మాగరిగా గమరీ రిగరిసా ||
సరసమయే పట్టమయే సమయే కలయే ||
రిరిగమరి మగరిసా ||
శ్రీదుందుర్గే ఏ ||

కీర్తనము 2 - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శరకాననసంభవ

పల్లవి:

సని | ధానిధధమమ | రిగమా, | గమగరిసా ॥
శర | కానన | సం | భవ ఆ ॥

నిధ | నిసరిగ | మరిగ | మాగమధని ॥
శర | నన | దహా | నాఅ ఆ ॥

2 సా,రిసని | ధా,నిసనిధమ | రీగమా, | గమగరిసా ॥
శర | కానన | సంంం | భవ ఆ ॥

నిధ | నిసరిగ | మరిగ | మా, ॥
శర | కానన | దహా | నా ॥

సస నిధ | గమధానిసస ॥ రిసని | నిధమానిధనీ ॥
శరణా | గతరక్షకుడని ॥ శరణా | గతుడైతిని శ్రీ ॥

మగరీ | గనిధా సని రిస ॥ గరిసని | నిధమాధధనీ ॥
స్మరణా | ఘవిధారణ చణ ॥ భరణా | భవసంతరణా ॥

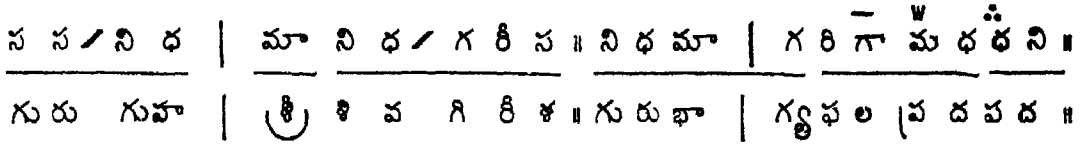

శరకానన ॥

అనుపల్లవి

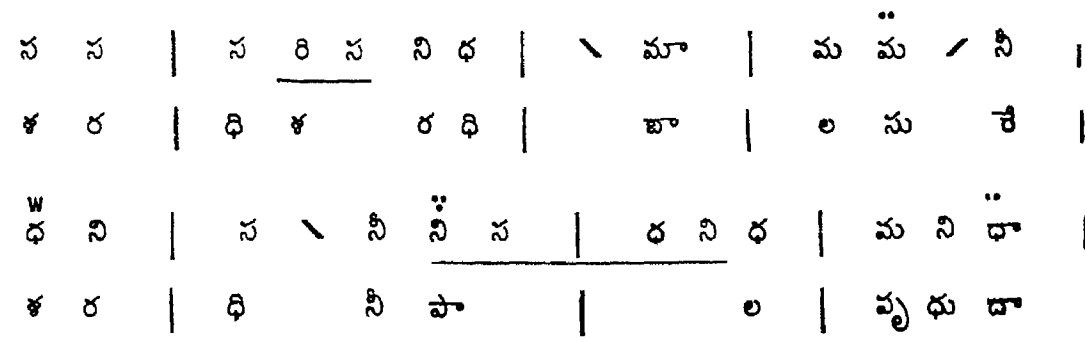

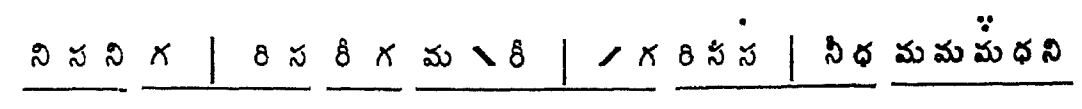

శరకానన ॥

చరణము

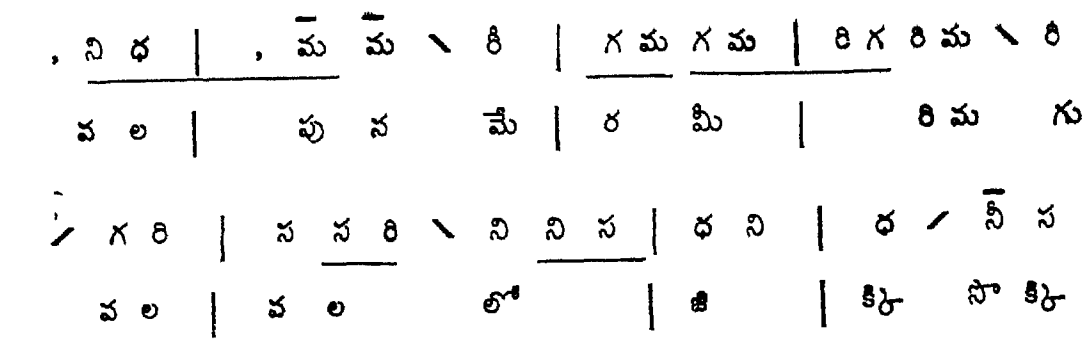

, నీస | రిరి / గ | , గ | మరిగమమ ॥
వల | వంత జెం | ది | గుంది మిము ॥

, / నిధ | , మమ \ గా | గరిగ | మసమగరిస ॥
వల | గొన నే | రనై | తి సా మీ ॥

, సస | సా / ని ^ సి ధ | , మ | \ గా మధ ॥
కల | కా ల మె | ల్ల | లో భు ల ॥

, గమ | ధా ధ ని | సరిగ | రినిసస ॥
కల | వా డ ని | పొ గ | డి పొ గ డి ॥

, రిగ | మా గరి / మ | గరి | సస / రిసని ॥
కల | నై నమి | ము ద | ల చ క ని ॥

/ సనిధ | మరిగమరి | గరిస | సనిధని సా ॥
క ల | చరితు డై | ఇ తి | సా మీ ॥

సససా | సస ధనిధమగరి | మరి/గరి | , సధని/మగరిస ॥
కలహో | శన గౌ త మ ఋగు | కల శజా | దిము ని మా నస ॥

సససా | సరిగమగరిసస | నిధనిగ | మధ/నిసగరిని ॥
కలహం | సపరమ హం సస | కల నిగ | మసు తప్ర శం స ॥

శరదానన ॥

కీర్తనము 3 దరు - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

నీ సాటి దైవమెందులేదని మరులుకొంటిరా

పల్లవి

నీ | సా , రి | స నీ | నిధనిధ | మా | ధనిసరి | గ గరి | రినీసా ॥
నీ | సా టి | దై | వమెందు | లే | దనిమరు | లుకొ | ంటిరా ॥

ద నీ | , ధామ | గరి | రిగసరిగ | మరి | గరిసా | నిస | రిగమని ॥
నీ | దా న | రా | వం | న్నె | లరా | మ్రొ | క్కెర ॥

ఙ ద నీ | , నిధ ధమ | గరి | గసరిగ | మరి | గరిసా ॥
నీ | దా న | రా | వం | న్నె | లరా ॥

అనుపల్లవి

పా | , నిధా | నిస | నిధనిధ | మా | , గరిస | సా | మ గామ ॥
వా | సవా | ద్యము | రులె ల్ల | వం | ద్రి స్వ | రూ | ప మె త్తి ॥

నీ | నిధని సనీ | రీ | నిసస సి | సరి | మగా గ | గరి | నీ సరి ॥
వా | సుదే వు | గ | ర్వమణచి | వరు | సగా న | మరు | శ్రీ పుర ॥

సా | రిస నీ సని | ధని | ధమా గ | రిగ | మరిగరి | సరి | గమా మ ॥
వా | స దా స | చి | ద్వి లా స | ప | ల్మి కే | శ జ | గ దీ శ ॥

ముక్తాయిస్వరము.

నీ | , ధా ని | సా | , నీ రి స | నీ స | ని ధ ని ధ | మ ని | ధ ని స రి ॥
ని | మీ ద | నే | మి గు ల | వ ల | పు సొ ల పు | గ లు | పు గొ లు పు ॥

గ మా రి | గా సరీ నీ సా | నీ / గ రి స | , రి నీ / రి స నీ ధ ॥
మ న ం బు | తో ని జం బు గా | ఐ య లు దే | రి వో య లు మీ రి ॥

మ / ని ధ మ | , గ రి గ మ రి స | నీ సా రి గ మ ని ధా నీ స రి ॥
చె లి మి కో | రి వ ల చి నా ను | ఖి రా న బ హు వ రా లో స గు ॥

నీసాటి దైవ మెందు ॥

చౌక వర్ణము 4 - ఆదితాళము - రామస్వామి దీక్షితులు

సా మి ని న్నే కో రి

పల్లవి

సా , స ని ధ ని ధ నీ స | రీ గ మ | రి గ రి స నీ స రి ॥
సా మి ని ం | న్నే | కో రి నా ॥

2 సా , స ని ధ ని ధ నీ స | రి గ మ | గ రి గ రి సా ॥
సా మీ ని ం | న్నే | ల్లో రి ॥

గ రి గ మ రి గ మ రి గ రి స / రి స | స నీ ధ ని ని ధ మ | ధ నీ స ని సా ॥
చా లా మ రు | లు ల్లో | న్నది రా ॥

అనుపల్లవి.

రి గ రి స రి గ మా గ మ ని ధ | మ రి గ / మ రి / గ స | రి గ మ మ ॥
కా మి తా ర్థ ము | లొస గే | దే వ ర ॥

గ మ ధ ని సా , ని ని ని | ధ ని / స ని ధ ని ద్ర మ | ధ ని / స నీ సా ॥
క మ లా వ గ | ర వి హా | అ రా ॥

సా స రి గ మ రి గ మ రి గ రి | స / రి స \ నీ | ని ధ మ ధ ని స నీ ॥
కా మ స మి క సే | య కు మ్రొ | క్కే ర ॥

సా \ ని ధ ని / స ని ధ ధ ని ధ మ | మ రి గ మ రి గ | మ రి గ రి స స ॥
కా ర్య గ రా జ | ద యా సా | గ ర శ్రీ ॥

2 సా స ని ధ ని / స ని ధ ధ ని ధ మ | మ రి గ మ రి గ | మ రి గ రి సా ॥
కా ర్య గ రా జ | ద యా సా గ రా ॥

ముక్తాయిస్వరము

నిసారిసనీ ధనీసరిగామరి | సమారిగాసరి, రినిసా సరిగ ॥
నిశాకరుం డిదేకిర ణాళు లను | మఱిన్మ ఱీవిరో | ధముగా బర ప ॥

మధధ నీసనీసా, రిసాని | ధధనిధమా నిధ, మరిగామరి ॥
మనోజ వేదనలన్ విరాళి | గొనిబలిమిన్ సదా | కలయందల చి ॥

సామినిచ్చోరి ॥

చరణము.

సా, నినీధా, నిస | నిధమ మనినిధ | ధా, నిసని సధని ॥
ఆ టపా | ట ల | ధా టి ॥

2 సా, నినీధా, నిస | నిధమ మని నిధ ధ | ధా, నిసనీసా ॥
ఆ టపా | ట ల ధా టి ॥

స్వరములు

1 సా, నినిధా మా | , రిగసా రిగ | మా మధా ధనినీ ॥
సా రెకు రా మా | మ ణి కిన్ సరి | యి మ్మ హిం గనము ॥ అ

2 సా ,ṡనిధ నీ,ṅధమధాṗధని | సా రిసానిధమ | ,నిధరిగమధని॥
ఓ ర్వు గల నే ర్పరు లలోనను | మేలు మేలనగా | నె అతనముగల ॥ ఆ

3 సా ,రినిస ధా,నిధమరీ మ | రిగ\సా,రిẅనిస | రిగమాṁమధని॥
స్వాంతమున భ్రాంతిగొనికాంత | నిను కాంతుడనన్ | యెలమిన్ వలచె ॥ ఆ

4 నీ,స ధా,ని సా ని ధమా, | రీ,గమా రిగ | రీ, నిẅసా,॥
నీ స్వ ఖా వ సాదర ము ల్ | యోగ్యమౌనను | చున్ సదా ॥
ని సా రిగ మరీ,సా రిగా మ | ధని ధా,మా | మా నిసీ ధాని ॥
● ని ధా నములు చా లా వినోద | ములు గా మా | మా ని ని పూ ని ॥

కీర్తనము ర్ - చతురశ్రజాతి ఏకతాళము - కృష్ణస్వామి అయ్య

రా మా దయ జూ డర

పల్లవి

, , రిẅ | గ మా ని ధ | మ గ రి నిẅ | సా , ని ధ |
రా | మా ద | యు జూ డ | రా ర |

మ ధని స ని ||
మ ణీ య ||

● ఈ పై చరణ స్వరములలో రెండవస్వరము శ్యామశాస్త్రులు, మూడవ స్వరము చిన్న స్వామిదీక్షితులు, నాలుగవ స్వరము ముద్దుస్వామి దీక్షితులు రచించినారు

ధధనిధమరి | గమా నిధ | మగరిసా | సా , నిధ |
నా మా రా | మా ద | యజూ డ | రా ర |

/ మధనిసరిసని |
మ డి య

ధనినిధమరి | గమా నిధ | మగరిసా | సా , ||
నా మా అరా | మా ద | య జూ డ | రా ||

అనుపల్లవి

, , ధ | నినినిధధమ | ధనిసగగ | గగగగ |
ఆ | మ స ం బు | నే యకా | మిత ఫ ల |

రిగరిగ |
మి రా శ్యా |

రిసనిస | నిసరిసరిస | నిసనిధనిధ | మగా
మళాంగ | సుందర శం | ఖచ క్ర | ధ రా ణ రామ

చరణము :

ధ | నినిధధమ | ధనిసస నిస | /నిధపు |
భూ | మి ళా మ | నో హార పు రు | షో త్తమ |

గ మ గ రి - స | స ధ ని స | రి గ మ ని ధ | ని స ని ధ మ గ మ ||
వ ళా ర భౌ | మి త్రి స | హా చ ర సా | ర్వ భౌ మ శే ||

గ రి సా - ధ | ని ని ధ మ ధ | ని స స ని | గ గ గ రి ||
ఖ రా - స్వా | మిన్ జ గ ది | ళ్వ ర స్వా | వం ద ము ||

మ గ గ రి / గ | రి స స స | స ని స రి స రి స | \ సి ధ ని ధ ||
ళా ళ ర మా | మ క ప్రి య | దే వ మ హా | నీ య్యా క్ష ||

మ ని ధ మ గా |
ష్ణు ని బ్రో వ

ముక్తాయిస్వరము

రి గ | మ ని ధ మ రి గ మ రి | గ రి స ని ధ ని సా | , ని ధ ని స రి గ |

మ రి గ రి స స : రి గ | మ ని \ ధ మ ని ధ ని స | రి గ మ రి గ రి స ని | రి సా ని | ధ ని స ని |

, ధ / ని ధా మ \ | రా మా ॥

స్వరము :

మా రి గ్‌ మ రి గ | గ రి స ని ధ ని | సా ని ధ ప ని ధ | ని స రి గ మ ధ ద ||

ని ధ / స ని / రి స / గ | రి మ రి / గ ప / రి వి | / రి స ని ధ మ / ని ధ | మ రి గ రి ప రి గ ||

శొల్లకేలి ॥

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రీ గ మ రి గ గ రి సా | రి స ని ధా ని సా |

ని స రి గ / మ గ రి గ మా | మ / ని ధా మ గ రి గ / మ |

గ రి స రి స ని ధ ని సా | ధ ని స రి గ / మ గా రి |

స రి గ / మ రి / గ సా రి | స రి స ని ధా ని స గ రి |

ని స ని గ రి గ మా మా | మ / ని ధ మ రి గ రి సా |

రి గ మ ని ధ ని ధా మా | / ని ధ మా రీ / గ రి సా |

రి / మ రి / గ \ సా రి గ మా | గ గ మ మ ధ ద ని ధ మా

గ్‌ మ ధ ని ధ మ ధ్‌ ని సా | ని ధ మ గ రి గ రి మ గా |

సా సా రి గా | మ రి గ రి సా | మా , గా రి | గా , మా ||
ఎన్ సామిక్య | నైక్కుపా త్ర | మా నాల్ శిం | గా రం ||

సా , సా / సా | ధ / సా ధా మా | / సా , ధా సా | సా , సా సా ||
అం ద ఘ | న మిల్లాదార్ | భూ మిక్కు | పీ ణ్యాధారం ||

రి సా సా సా | సా సా ధా మా | రి గా రి సా | రి రీ / గా గా ||
అ ల్లామల్ | వే రి ల్లై | యా రుక్కుం | అల ం కా రం ||

2 వా సో ర్వ | ణి యుం గృ ద్రా | చ ల సు బ్ర | మ ణ్య ం |
వ ర ప్రసా | ద మ ణి | రూ వ లా | వ ణ్య ం |

ఆ వదు | నై మ్రొ శేర్ న్ద | వే రు కె | -గె ణ్య ం ||
ఆ దువుం ఆ | వ ర వ ర గ ళ్ | పూ ర్వ జ | న పుణ్యం ||

శ్రీ ల్లక్కోళ్ ॥

3 క న్న ల్ | ద నన్ క ణై | ఇ ని మే ల్ - | తో డా నే |
క ణై మ్రొత్తో | డు క్తా లు ం | కె ం జి శ | య ప్ప డే నే |

మ న్నన్ కు | మా రె ట్ట | మే ం ది ర | నై నా నే |
మ రు వి వే | ని దె ల్లాం ఉన్ | ఉ ప కా ర | మా నే ||

శ్రీ ల్లక్కోళ్ ॥

స్వరము :

మా రి గ్‌ మ రి గ | గ రి స ని ధ ని | సా ని ధ ప ని ధ | ని స రి గ మ ధ ద ||

ని ధ / స ని / రి స / గ | రి మ రి / గ ప / రి వి | / రి స ని ధ మ / ని ధ | మ రి గ రి ప రి గ ||

శొల్లకేలి ॥

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రీ గ మ రి గ గ రి సా | రి స ని ధా ని సా |

ని స రి గ / మ గ రి గ మా | మ / ని ధా మ గ రి గ / మ |

గ రి స రి స ని ధ ని సా | ధ ని స రి గ / మ గా రి |

స రి గ / మ రి / గ సా రి | స రి స ని ధా ని స గ రి |

ని స ని గ రి గ మా మా | మ / ని ధ మ రి గ రి సా |

రి గ మ ని ధ ని ధా మా | / ని ధ మా రీ / గ రి సా |

రి / మ రి / గ \ సా రి గ మా | గ గ మ మ ధ ద ని ధ మా

గ్‌ మ ధ ని ధ మ ధ్‌ ని సా | ని ధ మ గ రి గ రి మ గా |

గ̣ రి / గ స / రి ని గ రి సా | స స / ని ని̣ ధా ని ధ మా |
గ̆ మ ధ మ ని ధ ని̄ సా | ని̆ స రి గ మ రి / గా సా |
/ గ రి సా రి స ని ధా | ని ధ మా గ̆ మ రి / గ సా |
స స / ని ని̣ ధా ని ని̆ సా | ని̆ స రి గ / మా రి / గ సా |
ని̆ స \ ని ధా ని ధ మా | / ని ధ మ గ రి / మ గ రి సా |
ని̆ స రి గ మ ధ ని̄ సా | మ గ రి స ని ధ మ గ రి స |
గ రి సా ని ధ మా గ రి | గ / మ రి / గ స రి స̆ ని ధా |
ని̆ స / గ రి \ సా రి ని̆ సా ||

రెండవ సంపుటము సంపూర్ణము

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

మూడవ సంపుటము

శ్రీ గురుగుహ ముద్రాంకిత కృతి వక్తలైన
ముద్దుస్వామిదీక్షితులవారిపుత్రులును,
ఎట్టయపురం సంస్థానం
సంగీత సాహిత్య విద్వాంసులు నైన
బ్రహ్మశ్రీ సుబ్బరామదీక్షితులవారిచే
రచియింపబడినది.

ద్వితీయ ముద్రణ

సంపాదకులు : ఆచార్య నోరి నాగభూషణం

పర్యవేక్షకులు : గానకళాప్రపూర్ణ రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణశర్మ

ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగీత నాటక అకాడమి ప్రచురణ

తొలి పలుకు

నృత్య, సంగీత, నాటకోత్సవాలను నిర్వహించటం, ఆయా కళలలో శిక్షణాలయాలకు సాంస్కృతిక సంస్థలకు, నిస్సహాయ స్థితిలో గల వృద్ధ కళాకారులకు ఆర్థికసహాయం చేయటం, మరుగున పడిపోతున్న మన సంప్రదాయ, జానపద కళారూపాల పునర్వికాసానికి కృషిచేయటం మున్నగు కార్యక్రమాలతోపాటు ఆయా రంగాలలో పరిశోధనచేయించి, గ్రంథాలు ప్రచురించే కార్యక్రమాన్ని కూడా ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగీత నాటక అకాడమీ చేపట్టింది. ఈ పథకం క్రింద సంస్కృతంలోని ప్రామాణిక సంగీత, నృత్య శాస్త్రగ్రంథాలను అనువదింప జేసి ప్రచురిస్తున్నాము. ఇంతవరకు 'సంగీత రత్నాకరం' మొదటి భాగము, 'నృత్త రత్నావళి', 'భావప్రకాశనము' ప్రచురించాము.

ప్రాచీన సంస్కృత గ్రంథాల అనువాదాలు చేపట్టటమేకాక తెలుగునాట సంగీత, నృత్య, నాటక కళా వికాసాలను తెలియపరిచే స్వతంత్ర గ్రంథాలను ప్రచురించాలని కూడా అకాడమీ సంకల్పించింది. ఇంతవరకు, నాటక కళాభివృద్ధికి దోహదకారులైన తెలుగు నాటక కర్తలు చిలకమర్తి, తిరుపతి వేంకటకవులు, ధర్మవరం, కోలాచలం గురించిన గ్రంథాలను వెలువరించాము. ప్రసిద్ధులైన ఇతర నాటకకర్తలను గురించి, సంగీత నృత్య కళాకోవిదుల గురించి కూడా గ్రంథాలు ప్రచురించ తలపెట్టాము.

సుప్రసిద్ధ వాగ్గేయకారుల రచనలను వరుసగా ప్రచురించాలన్న పథకం క్రింద 'త్యాగరాజ్య పదములు', 'రామదాసు కీర్తనలు' ప్రచురించాము. వివిధ రచయితల 'జావళీలు'

గ్రంథంగా త్వరలో వెలువరిస్తున్నాము. ప్రఖ్యాత కవుల గేయాలు స్వరసహితంగా 'లలిత గీతాలు' అనే సంపుటాన్ని ప్రచురించడానికి ఏర్పాట్లు చేయటం జరగింది.

ఇంతేకాక ప్రస్తుతం ప్రతులు లభించని అమూల్య గ్రంథాలను పునర్ముద్రించడానికి కూడా అకాడమీ సంకల్పించింది. ఈసంకల్పానికి తొలిరూపమే 'సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శని' ప్రచురణ. ఇంతవరకు రెండు సంపుటాలు ప్రచురించాము. ఇది మూడవ సంపుటము. నాలుగవ సంపుటము, ప్రథమాభ్యాస పుస్తకము వెలువడవలసి ఉన్నది. ఈ గ్రంథం ప్రాతప్రతిని సిద్ధపరచిన ఆచార్య నోరి నాగభూషణంగారికి, మేము కోరినంతనే ఎంతో శ్రమకోర్చి, పరిశీలించి సహాయపడిన గాన కళా ప్రపూర్ణ రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణశర్మగారికి, ఈ గ్రంథ ముద్రణలో మాకు తోడ్పడిన సుప్రసిద్ధ సంగీత విద్వాంసులు పాలగుమ్మి విశ్వనాథం గారికి మేము కృతజ్ఞులము.

కూర్మా వేణుగోపాలస్వామి

అధ్యక్షులు

ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగీత నాటక అకాడమీ

విషయసూచిక

మేళం నెం.	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
22. శ్రీరాగము	కాపి	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	1
		లక్షణగీతము	వెంకటమఖి	2
		వెంకటాచలపతే	ము. దీ.	3
		సేవింపరావమ్మ	వీరభద్రయ్య	6
		నీవు నను బ్రోవవలెనమ్మా	శ్రీనివాసయ్య	10
		దినమే సుదినము	రామదాసు	12
		రంగపతే పాహిమాం	శేషయ్య	13
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	16
	హుళాని	రాగలక్షణము	వెంకటమఖి	18
		లక్షణగీతము	వెంకటమఖి	20
		ఉమాతిలక - ప్రబంధము	వెంకటమఖి	21
		శ్రీకాళహస్తీశ	ము. దీ.	28
		స్వరజతి	ఆదిప్పయ్య	26
		ఆలిగితె భాగ్యమా	క్షేత్రజ్ఞులు	32
		తెలిసినీ నెనరులేని	క్షేత్రజ్ఞులు	36
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	40
	బృందావని	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	42
		లక్ష్యగీతం	వెంకటమఖి	43
		సుందర రాజమూర్తయే	ము. దీ.	44
		కమలాస్య ఫాది	కుమారయెట్టప్ప	48

మేళం నెం.	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
22. శ్రీరాగము	బృందావని	సంచారి	సుబ్బరామ దీక్షితులు	50
	సైంధవి	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	51
		లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	52
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	54
	మాధవమనోహరి	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	55
		లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	56
		మహాలక్ష్మి కరుణాకటా	ముదీ	57
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	59
	మధ్యమావతి	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	61
		లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	62
		ధర్మసంవర్ధని	ముదీ.	64
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	66
	దేవమనోహరి	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	68
		లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	69
		భావతమర్దిభటా	ముదీ	70
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	72
	రుద్రప్రియ	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	74
		రుద్రకోపజాత	ముదీ.	75
		వల్లీదేవసేనాపతి	బాలస్వామిదీక్షితులు	77
		నీవేగతిక శిఖామణి (వరు)	బాలస్వామిదీక్షితులు	79
		అంబపరదేవతె	కృష్ణస్వామయ్య	82
		మురుగా ఉన్నైనంబినేన్	వెంకటేశ్వరయట్టప్ప	86
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	88
	వరుళారు	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	90

మేళం నెం.	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
22. శ్రీరాగము	ధరుబారు	త్యాగరాజాదన్యం	ము. దీ.	92
		రాజశిఖామణి	బాలస్వామిదీక్షితులు	96
		పాహిమాం బాలకుమారా	కృష్ణస్వామయ్య	99
		ఇట్లనుండరాదు	కృష్ణస్వామయ్య	101
		తానవర్ణము	సుబ్బరామదీక్షితులు	104
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	110
	సహనా	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	112
		శ్రీకమలాంబికాయా	ము. దీ,	113
		ఈశానాదిశివాకార	ము. దీ.	117
		వాశివాశివాశి	రామస్వామిదీక్షితులు	119
		తానవర్ణం	సుబ్బరామదీక్షితులు	121
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	127
	నాయకి	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	130
		రంగనాయకం	ము. దీ.	132
		నయలేని బ్రతుకేమి	త్యాగరాజు	136
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	139
23. గౌరిపేళావళి		రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	141
		లక్ష్యగీతం	వెంకటమఖి	142
		తానము	వెంకటమఖి	143
		శ్యామారిగౌరి	ము. దీ.	145
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	146
24. వీరవసంతం		రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	148
		లక్ష్యగీతం	వెంకటమఖి	149
		తానము	వెంకటమఖి	150

మేళం నెం.	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
24. వీరవసంతం		వీరవసంత	ము. దీ.	152
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	154
25. శరావతి		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	156
		లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	157
		తానము	వెంకటముఖి	158
		శరావతీ	ము. దీ.	159
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	161
26. తరంగిణి		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	162
		లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	164
		తానము	వెంకటముఖి	166
		మాయేశ్వం	ము. దీ.	168
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	170
27. సారసేన		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	172
		లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	173
		తానము	వెంకటముఖి	174
		సారసేనేశం	ము. దీ.	176
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	177
28. హరికేదారగౌళ		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	179
		లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	180
		నీలకంఠం భజేహం	ము. దీ	182
		అభయాంబికాయాః	ము. దీ.	185
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	188
	బిలహరి	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	190
		లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	191

మేళం నెం.	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
28. హరికేదారగౌళ	బలహంస	గురుగుహాదస్యం	ము దీ.	193
		తావవర్ణం	సుబ్బరామదీక్షితులు	195
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	202
	మాహురి	రాగలక్షణం	సుబ్బరామదీక్షితులు	204
		లక్ష్యగీతం	వెంకటమఖి	205
		మామన రఘువీరా	ము. దీ.	206
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	207
	దేవక్రియ	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	209
		శ్రీగురుగుహ	ము. దీ.	210
		శ్రీ వటుకనాథ	ము. దీ.	211
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	213
	ఆంధాళి	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	214
		లక్ష్యగీతం	వెంకటమఖి	215
		బృహన్నాయకి	ము. దీ	216
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	218
	ఛాయాతరంగిణి	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	219
		లక్ష్యగీతం	వెంకటమఖి	220
		సరస్వతీ	ము. దీ.	221
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	223
	నారాయణగౌళ	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	224
		లక్ష్యగీతం	వెంకటమఖి	225
		కైవారప్రబంధము	వెంకటమఖి	226
		శ్రీరామం రవికులాబ్ధిసోమం	ము. దీ.	229
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	231

మేళం నెం.	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
28	హరికేదారగౌళ	నటనారాయణి	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	238
			లక్ష్యగీతం	వెంకటమఖి	284
			మహాగణపతె	ము. దీ.	285
			పంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	289
		కాంభోజి	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	241
			లక్ష్యగీతం	వెంకటమఖి	243
		కాంభోజి	కమలాంబికాయై	ము. దీ.	244
			శ్రీవల్మీకలింగం	ము దీ.	248
			కాశీవిశ్వేశ్వర	ము. దీ.	251
			శ్రీ సుబ్రమణ్యాయ	ము. దీ.	255
			కానవర్ణము	పల్లవి గోపాలయ్య	258
			పంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	268
		కన్నడా	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	265
			లక్ష్యగీతం	వెంకటమఖి	266
			శ్రీమాతృభూతం	ము. దీ.	267
			ఆర్తిదీర్చి నన్ను	బాలస్వామిదీక్షితులు	271
			పంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	274
		ఈశమనోహరి	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	275
			లక్ష్యగీతం	వెంకటమఖి	276
			జగదీశమనోహరి	ము. దీ.	277
			శ్రీ గణనాథం	ము. దీ.	279
			పంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	280
		సురటి	రాగలక్షణం	వెంకటమఖి	281
			లక్ష్యగీతం	వెంకటమఖి	282

మేళం నెం.	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
28, హరికేదారగౌళ	సురటి	శ్రీవాంఛనాథం	ము. దీ.	284
		శ్రీ వెంకట గిరీశ	ము. దీ.	286
		బాలసుబ్రహ్మణ్యం	ము. దీ.	288
		అంగారక మాశ్రయామ్యహం	ము. దీ.	290
		శివానంద	కుమారయెట్టప్ప	293
		తిల్లాన - దరు	కృష్ణస్వామయ్య	295
		చౌకవర్ణం	సుబ్బరామదీక్షితులు	298
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	303
	ఎరుకుల కాంభోజి	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	305
		లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	306
		త్యాగరాజంభజరే	ము. దీ,	308
		దివాకర తనూజం —	ము. దీ,	311
		కామాక్షీ (స్వరజతి)	శ్యామశాస్త్రి	314
		కరుణారస	కుమారయెట్టప్ప	318
		పార్థసారథిని	సుబ్బరామదీక్షితులు	322
		తానవర్ణము	సుబ్బరామదీక్షితులు	326
		శ్రీ కరుడని - దరు	సుబ్బరామదీక్షితులు	335
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	337
	అఠాణా	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	339
		లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	342
		త్యాగరాజో విరాజితే	ము. దీ.	343
		బృహస్పతె తారాపతె	ము. దీ.	348
		సారసదళనేత్ర	కుమారయెట్టప్ప	350
		తానవర్ణము	సుబ్బరామదీక్షితులు	353
		తానవర్ణము	సుబ్బరామదీక్షితులు	365

మేళం నెం.	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
28. హరికేదారగౌళ		పాలయమాం మేళరి	కృష్ణస్వామయ్య	876
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	878
	నాటకురంజి	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	881
		లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	882
		బుధమాశ్రయామి	ము. దీ.	884
	నాటవరాళి	త్రిపురసుందరీ	సుబ్బరామదీక్షితులు	886
		నీదుమూర్తిని	పల్లవిగోపాలయ్య	891
		నాతిరో నిను	ప్రాచీనపదం	894
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	897
	జుజావంతి	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	899
		చేరశ్రీ బాలకృష్ణం	ము. దీ.	401
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	404
	కమాస్	రాగలక్షణం	సుబ్బరామదీక్షితులు	407
		సారసనయనముఖ	కులశేఖరమహారాజు	408
		మురుగాతరుకిలయా	ఎట్టయాపురంమహారాజు	415
		స్వరజతి	సుబ్బరామదీక్షితులు	421
		సంచారి	సుబ్బరామదీక్షితులు	425

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

మూడవ సంపుటము

మేళము : 22 శ్రీరాగము

రిగమపధని] జన్యము (భాషాంగము 2) : కాపి [వేద భూ చక్రము

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : కాపి రాగశ్చ సంపూర్ణస్సగ్రహస్సార్వకాలికః .

మూర్ఛన :
ఆరోహణము : సా రి ♭గ మ ప ధ ♭ని స
అవరోహణము : ♭ని ధ ప మ ♭గ గ రి సా

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము ; సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము ; రక్తిరాగము ; ఎల ప్పుడును గానము సేయఁదగును.

ఈ కాపి రాగ మూర్ఛనావరోహణమున షడ్జమును జెప్పకఁడున్న నిషాదమును, జంట స్వరముగనున్న గాంధారమును, దీర్ఘముగానున్న ఋషభమును ఈ రాగమునకు విశేషరంజన ములు గల జీవస్వరన్యాస స్వరములని అభిప్రాయము.

నీ సా గా మా గా మ రీ సా , సా నీ ని సా ధా ప మ ప గ గ మ రీ స ,
రీ గ మ ప ధ ని పా మ మ గ మ గ మ రీ స , ని స ధ ని సా ని ప
మ ప గ రీ గ రీ స , ప మ గ గ మ రీ సా , స ని ప మ గ మ రీ స ,
రీ ప మ ప రీ మ రీ స , రీ ప మ రీ స , ధా ని ం ని ధ ప ని ప మ
ప ధ / రీ స , ని ప మ ప ధా ప మ గ గ / మ రీ సా ,
నీ స ధా / నీ సా రీ గా మ రీ సా – ఇవి ఈ రాగమును స్ఫురింపఁజేయు
ప్రయోగములు , స ని ప మ ప , ధ స ని ం మ స , ప మ గ మ రీ ,
మ ప గ మ రీ స – ఈ ప్రయోగమ..గఁ నిషాదగాంధారములు మంద్రము
కాకల్యంతరములుగా బట్టుట కొందరిమతము. గాంధారమునట్టును బట్టుట కొందరి
మతము. తక్కినవి గీత , కీర్తన , సంచారులచే నెఱుగవలెను.

లక్ష్యగీతము - మత్యతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

గ గ గ రీ సా	ప ప సా ప ధ ని ప పా
అ రె య రె ఱం	ధు జ న చ్చ కొ ఒ ర చం
మ మ గ గ రీ రీ సా ;	స పా మా ప గ గ రీ
ది రు వ అ రె ఎ రే	ద యా వా రి ధి ఇ ఇ
గ రీ స ని స రీ గ మ ప మ	ప ధ ని స మ గ గ రీ ,
గ్గు ణ ని ధి ఇ	ఉ లో ఒ తు ప్ర భ అ అ
స ని ని ధ ప మ గ గ రి స	సా ; ॥
వ అ	రే ॥

జావడ:

స స స స పా | ధా నీ ధ మ ప గ గ రీ |
అ ఖి న వ భా | ర త్తి య ం వ త అ రూ |
పా మ ధ ప మ గ గ రీ | స రిం రిం స రిం గ మ ప మా |
స ం చ ర ం త ప అ రీ | జ అ అ . . . . . తా |
స రిం సా ప ప మ ప మ ప | ధ నీ ప ధ మ ప గ గ గ రిం |
అ అ రె త్తి య ఇ య ఇ య | అ ఇ య ఇ య అ ఇ య ఇ య |
సా సా సా ప ధ నీ స్సా | ధ ప మ ప మ గ గ రిం రిం స |
ఆ ఆ రె త్తి య ఇ య | అ . . . . . |
ని గ గ రిం స ని ని ధ ప మ | గ గ రి స ॥
అ . . . . . అ | అ అ అ రె ॥

గ గ గ రిం సా ప ప పా ప ధ నీ ప పా |
అ రె య రె బం | ధు జ న చ్చ కో ఒ ర చ ం
మ మ గ గ రిం రిం సా ; ॥
ది రు వ అ రె ఎ రే . ॥

కీర్తనము 1 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

✹ వేంకటా చలపతే

పల్లవి:

ధా సని పా ధప మప మ | మ గ మ గ / మ రి స | రి గ మ ప గ మ రి స ॥
వేం క . టా చ ల ప | తే నిను | న ం మ్మి . తి . ॥

రి గ మ ప ∖ మ గ మ గ గ మ రి | స ని స రి ప మ గ మ | గ ∖ మ ∖ రి సా ॥
వే గ మే న ను ర | క్ష యుమ | య్యా ॥

✹ ఈ కీర్తనమును సంస్కృత, ఆంధ్ర, ద్రావిడ భాషలుగా జేర్చి రచియించియున్నారు. దీనిని మణిప్రవాళమందురు.

అనుపల్లవి:

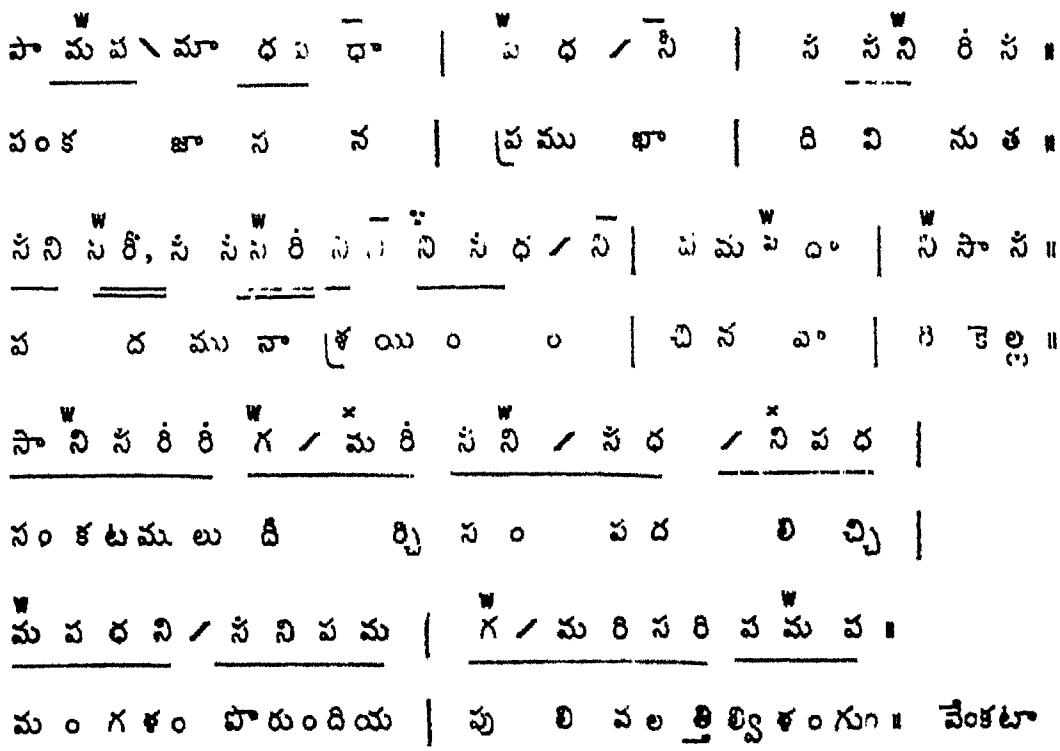
పా మ ప ∖ మా ధ ప ధా | ప ధ / ని | స స ని రి స ॥
పంక జా స న | ప్ర ము ఖా | ది వి ను త ॥
స ని స రీ, స స స రి స ని స ధ / ని | ప మ ప ం | ని సా స ॥
ప ద ము నా శ్ర యి ం ం | చి న ఎ ం | ని డె ల్ల ॥
సా ని స రి రి గ / మ రి స ని / స ధ / ని ప ధ |
సం క ట ము లు దీ ర్చి స ం ప ద లి చ్చి |
మ ప ధ ని / స ని ప మ | గ / మ రి స రి ప మ ప ॥
మం గ ళం బొ రుం డి య | పు లి వ ల తి ల్వి ళం గు ॥ వేంకటా

చరణము:

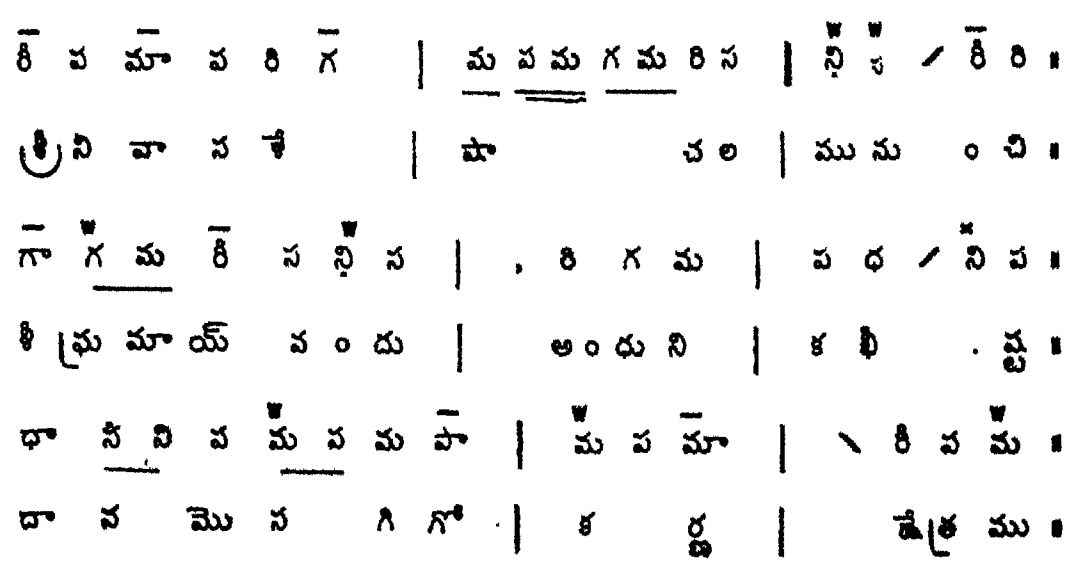
రీ ప మా ప రి గ | మ ప మ గ మ రి స | ని ని / రీ రి ॥
శ్రీ ని వా స శే | షా చ ల | ము ను ం చి ॥
గా గ మ రీ స ని స | , రి గ మ | ప ధ / ని ప ॥
శీ ఘ్ర మా య్ వం దు | అం ధు ని | క థి . ష్ట ॥
ధా ని వి ప మ ప మ పా | మ ప మా | ∖ రి ప మ ॥
దా వ మొ న గి గో | ళ ర్ణ | క్షే త్ర ము ॥

పా , రి గా మ పా ధ ప | , ధ / స ని స ని | ని స ధ ప మ ॥
లో నె ల కొ ని మృ కం | డు ము ని | ళు మొ ద ॥

ధా ధ / నీ స ని స | , రి స రి | ని సా ని ॥
లా న ళ క్తా నా | ం ఆ ళ య | వ ర ప్ర ॥

సా స ని ధ / ని ప ధ | ధ స \ మా / ధ ప | ధా , స ॥
దా న చతు ర తర | ర మా ప | తే ద ॥

ని స \ నీ రి స రీ గ గ / మ | రీ స ని స రీ , | సా ని / రి ॥
యా ని ధే ప్ర | త్యూ ఉ ము | గా ని ం ద ॥

సా ని స ధా ని ప ప మ ప ధ | / స ని ప ధ ప | మ గ మ గ గ / మ రి ॥
మా ని ల త్తిల్ని ర్ | మహిమైయ | నే క ం ॥

స ని స రి ప మ ప \ మా ప ధా ని సా |
వా న వ ర్ణం గుం వా సు దే వ నే |

నీ స రీ స రి స | నీ / స ధ ధ ప ధా ॥
వాంఛి తా ర్థ ఫ ల | మి చ్చు వ ర ద నే ॥

ధా / ని పా మ పా మ \ గా గా రి / ప మ ప |
దీ న ర ళ కా పి శాం బ ర ధ ర |

మ \ గా గ / మ రి ప స రి | ని స రి గ / మా ప ॥
దే వ దే వ గు రు | గు హన్ మా మ నా న ॥

వేంకటాచలపతే ॥

కీర్తనము 2 - త్రిపుటతాళము - వీరభద్రయ్య

సేవింప రారమ్మ

పల్లవి:

మా ,	పా	ధా	పధా	నిసధ	ధ నిధ ॥
సే	విం	ప	రా	. . .	ర ం ॥
పా ,	పమ	పధా , ప	మరిగరి	గరిగరి	సరి ॥
మ్మా	రా	అ మ	చంద్రు	ని పు	డు ॥
సనిరిరి	రిగ	మప	ధనిపధప	మపమారి	మగసగ ॥
సేఎ విం	ప	రా	అ రం	ం ం	మ్మా ॥
గమరి :	పా	. :	॥		
అ అ	అ	:	॥		

అనుపల్లవి:

మా ,	పా	దపధ	పధరిసధ ;	నిసధ	పపధ ॥
సే	విం	ప	రా అ	ర ం	మ్మా ॥
ధపపమ	మపమ	పా	దపధ	నిసనిసనిప	పా ॥
అ	అచె లు	వ	లా	అ రా	యిపు	డు ॥

సా ని స రి స | రి రి ప మ రి | గ మ రి స ॥ రి స రి ని ధా స | ధా ధప మ | ప ధ ని స ॥

భా వము ర ం | జి ల మా | దే వు ని ॥ ద రి శ న ంబు | సే తా | మే మన ॥

ధా / రి సా రి | స ధ ని స | ని ప మ ప ॥ ని స ని ప మ స | ధ ని ప మ | రి / మ రి స / ॥

భా గ్యం బు | న కు కొ ద | వే . మి క ॥ ప్ర తి ది న మును | ప్ర తా ప | రా ము ని ॥

సేవింప ॥

చ ర ణ ము లు :

1	మ మా	మా	మా	ప మ / ని ప	గ రి గ రి	గ / మ రి ॥
	ర ం	గై	న	ప ం ం	న్నీ	రు ॥
2	మే	ని	ని ం	ం డ	మ ం	చి ॥
3	చె లు	వ ం	దు	భో .	స	ల ॥

	రి ప మ \ రి	/ గా	గ మ రి	స రి గ	మ గ	మా ॥
1	బ ం ం	. గా	రు	మే	డ అ	లో ॥
2	మి ను కు	సొ ం	ప్ప్ల లు	బె	ఎ ఎ	ట్టి ॥
3	కు ల	ర	త్న మై	భు వి	లో	ఓ ॥

	రి రి గ	ప ప	ధ ని ప	ప మ ప ధ ప	మ గ మ గ	గ / మ రి ॥
1	శృం గా	ర	ర	స ము	లొ	లు ॥
2	యే	ను	గ	పై	ము	ను ॥
3	వెలయు	ప్ర	తా	ప సి ం ..	ం ం	హా ॥

	సనిధిపా	నిస	మపమధపమ	పధపమ	గమపని,	పా ॥
1	కం గ	మా	ని	ని	ని	ని ॥
2	యెం తొ	మే	డు	ర	ను	డొ ॥
3	నీ థు ని	సగ	ర	మం	గా	ఆ ॥

	మం,	పా	మపధ	మధరిసని,	సధ	పా ॥
1	చె ం	గ	ని	ని ని	ని ని	ని ॥
2	పొ ం	వి	న ం	న్నె ని	ని ం	ని ॥
3	నె ల	తొ	ని	ని ని	ని	ని ॥

	పధధపపమమ	పా	ధపధ	నిసని	పని	సా ॥
1	ఉ ఉ చే	రి	ప	న్న ని	నీ	ని ॥
2	ధ ధ పో	మిం	పు	మం ం	న్న ని	డు ॥
3	ధ ధ బ ల	మ్ము	తొ	ని	ని ని	చి ॥

	సానిసరిస	రిరిరి	రి, మరిస ॥
1	సం గ తి మీ	ర గ సీ	తా ల ॥
2	మా న క మ న	మం చ ర	మ ను ని ం ॥
3	వ ల చి న కో	రి క లె	వ్వా రి కి ॥

రి స రి స రి స | ధ స ధ ప మ | ప ధ ని స

1 మ్మ ణ భ ర త శ | . . త్రు ఘ్న | హ ను మ
2 మ్మ ది ని పో యి | వ త్తా అ అ | మె బ్ర ॥
3 ద య నో సం గి | తం జ పు | ర ము ప రి ॥

ధ / రీ సా స రి | ధా ని స | ని ప మ ప ॥

1 త్స మే తం బు | గా ని ం | డో ల గ ॥
2 హ్మో దు ల కు | క న గూ | డ ని దై ॥
3 పా లిం పు | చు న్నా | డే స శ ॥

ధ స ని ప మ ప | ధ / ని ప మ | రి / మ రి స

1 మ్మ న కో లు వై | యు న్నా | డిం పు తో ॥
2 వ ము యి త డెసు | మీ ని లు | వ ర ము గ ॥
3 ల జ న ం బు లు | సం త స | మం ద గ ॥

నేవింపరారమ్మా ॥

శ్రీ మీనాక్షి కృపానుగ్రహమువలన నిగ్రహానుగ్రహ కవిత్వమునొంది వెలసిన శ్రీనివాసయ్య

కీర్తనము ని - ఖండచాపు తాళము

నీవు ననుబ్రోవవలెనమ్మా

పల్లవి :

రి ప మ ప ధా ప మ ప | ధ ని ని సా ధ పా మ రి మ ||
నీ వు న ను బ్రో వ వ లె | న ం మ్మా క దం బ వ న ||

ప ధ / ని స మ గ మ రి స రి | గ మ \ రి , సా ; , ||
ని ం యు ని కి ని జ మై . న | కొ ం మ్మా ఆ ||

నీవునను బ్రోవ

అనుపల్లవి :

పా మ పా ధా ని స స | స ని సా ; , స ని స ||
దే వి మీ నా క్షి కు క | పా ణి స కా ల ||

ధ / రి స రి సి ని స ని \ ధా ప | మ ప ధ ని ని గ మ \ రి స ||
దే ఎ వ త లు ను తి యిం చు | వా ణి పు రా ణి ||

నీవు నను బ్రోవ

చరణము :

రీ ప మ ప రీ మ రి స | సా స స స / పా ప ప మ ||
త ప్ప ద టు యి త్త ను వు | ము ప్పు న ద రి ద్ర ము లు ||

మా / ధ ప మ పా ప ప మ | /ధా పమప మ \ గా గ మ రి స ||
దె ప్ప ర ము వ చ్చు ని క (నని?) | చె ప్ప వి ని యుం దు ని క ||

సా స స స ప ప ప మ ప | ధా ధ ప మ ప / ద ప మ ప ||
తె ప్ప న వె త లు దీ . ర్చి | త్రి ప్ప టి లు ప ర చ త గ ||

ధా / రీ స రీ ని ధా ని స ధ ప | మ ప ధ ని ప మ \ రీ మ రి స ||
ది ప్ప టి కి య ప్ప టి కి | యె . ప్ప టి కి ను ప్ప లి క ||

నీవు ననుబ్రోవ ॥

2 చ క్క ని క వి త్వ ము ని | యె (య?) క్కు వ యె ఱి ం గి మ ఱి ॥
యె క్క వి డ మి ం ద ము ని | గ్ర క్కు న నొ స ం గ గ ల ॥
యె క్కు వ వి వే కు ల ను | యె క్క డ ను గా న ని ల ॥
ని క్క డి కి న క్క డి కి | ది క్కె వ రు ని క్క ము గ ॥

3 శ్రీ పొ స గు టి ల్లు మ ధు | రా పు రి ని యె న్న గ ల ॥
కా పు ర ము సే య ము (సిన?) ద | యా ప రా మీ నా ఱి ॥
ఈ పు డ మి లో ఁ బి జ య | గో పా లు చె ల్లె ల ని (వు?) ॥
ప్రా ప ను చు మో ప ను చు | రే ప న క మా ప న క ॥

నీవు ననుబ్రోవవలె ॥

కీర్తనము 4 - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - మహనీయులైన శ్రీ రామదాసులు

దినమే సుదినము

పల్లవి:

ప మా పా :	మ రి గ రి గ రి	రి : . పా	ప మా పా ధా	‖
ది న మే	సు ది న	ము రా	పు ని గ మ్మ్మా	‖
ప మా పా ధ ప	మ రి గ రి గ రి	రి : . సా	‖	
ది న మే . .	సు ది న	ము ఱా	‖	

చరణము:

సా , సా సా	స ఽ ని పా రీ	స ఽ ధా ని స ధా	ప మా పా ధా	‖
అ ర్థా మే	ఱ ణ జ న్మ్మ	వ్య . ర్థ ము	గా . రుం డ	‖
ధ సా ని పా	మ రి మా పా	రి మా రి పా	ని సా రీ గా	‖
సా ర్థ క	ముల (గగి) మిమ్మ్మ	ప్రా ర్థ న	లే . సి న	‖

దినమే సుదినము ॥

2 త మి దీ ర | కా ళ ము | తం బు రు | శ్రు తి గు ర్చి |
య సు రా గ | ము ల కి | ర్తన లు పా | డి న వి న్న ‖

దినమే సుదినము ॥

3 నిధినై | నప్రాణ | ధీధినై | నబలిమి |
చేతనై | నమిమ్మే | రీతినిం | దలచిన ||

దినమే సుదినము ॥

4 నిరతము | మెరుగుబం | గరుపుప్ప | ములచేత |
రఘువీ | రునిపా | దములపూ | జించిన ||

దినమే సుదినము ॥

5 అక్కడ (ర?) | వెడలిభ | ద్రాచల | మునసుండి |
చక్కనిసీ | తారా | ముని | కనుగొన్న ||

దినమే సుదినము ॥

కీర్తనము 5 - రూపకతాళము

శ్రీరంగనాథస్వామిని భక్త్యతిశయముచేత తన కీర్తనముల నొప్పుగొన్నట్లు జేసికొనిన

పరమభాగవతోత్తములైన శేషయ్యగారు

రంగపతే పాహిమాం

పల్లవి.

స నిˇ | రిˇసరి | పమరి | గˇమరిరిస ||
రం | గపతే | పా | హిమాం శ్రీ ||

2 రి స సా ని | రి రి స రి | మ వ / ధ ప | మ రి గ మ రి స ||
ర ం | గ ప తే | పా | హి మాం ం శ్రీ ||

స ని | రి స రి | సా | ; ; ||
ర ం | గ ప తే | ఆ | ||

అనుపల్లవి :

పా మ ప | మ రి / న రి రి / మ రి స ॥ సా స స | స స / పా ప పా మ ||
మంగళ | క ర స ంగ ర హిత ॥ అ గ ఙ | ని భ మోహనాంగ ||

ధా ధా | ని స రీ స రి స రి ॥ ని \ ధా ని స | ద ద పా మా మ / ని ||
గంగా | ఙ నకా గ రు డతు ॥ ర ం గా | భ వ భ ం గా క రు ||

ధ / ని పా | మా రి రి / మ రి స ||
ణా పాం | గా ధృత ర థాంగ ||

ని | రి స రీ | ప మ రి | గ మ రీ స ||
ర ం | గ ప తే | పా | హి మా ం ||

చరణము :

మా | పూ మ మ | గ మ ప | మ \ రి / గా , గ ||
1 ప ం | కే రు వా | నే | క్రీ ఆ ||
2 ల్యం | దా వ న | లో | లా ఆ ||

గ మ | రి స ని స | రి | గా మా ||

1 ప ం | న్న సు జ న | మి | త్రా ఆ ||

2 నం | ద క ర సు | శి | లా ||

ధా | ప ధప ధప మ | ప ధ | నీ సరి ||

1 ప ం | క జ భ ప | ను తి | పా త్ర ||

2 నం | ది త ము ని | జ న | పా ల ||

నీ | నిసధా ప | మపధని | పమరిమరిస ||

1 ప ం | క జా స | నా | క ళ త్ర ||

2 మం | ద హా స | సు గు | ణ జా ల ||

పామప | మరిగరిరిమరిస ॥ సాసస | సస సపపపపమ ||

1 శం క ర | సఖకిం క ర భ య ॥ సం క ట | హార దసు జ జ(చ?) య భ ||

2 మంద ర | ధరకుం ద ర ద న ॥ బృం దా | ర క యోగి బృం ద |

ధా ధధ | నీ సా రి స రి స ॥ ని ధా నిస | ధా పా మా మ నిస ||

1 యంక ర | గో పి జ న మ క ॥ రాం కా | ని శ్శం కా శ్రీ =

2 వం ది త | మృదు చ ర ణా ర ॥ విం దా | కు రు విం దా ధ ర =

ధ / నిపా | మా రీ / మరీస ||

1 వ శ్యా | మా ని ష్కలం ||

2 గో వి ం | దా జ నా నం ద || రంగపతే పాహిమాం ||

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

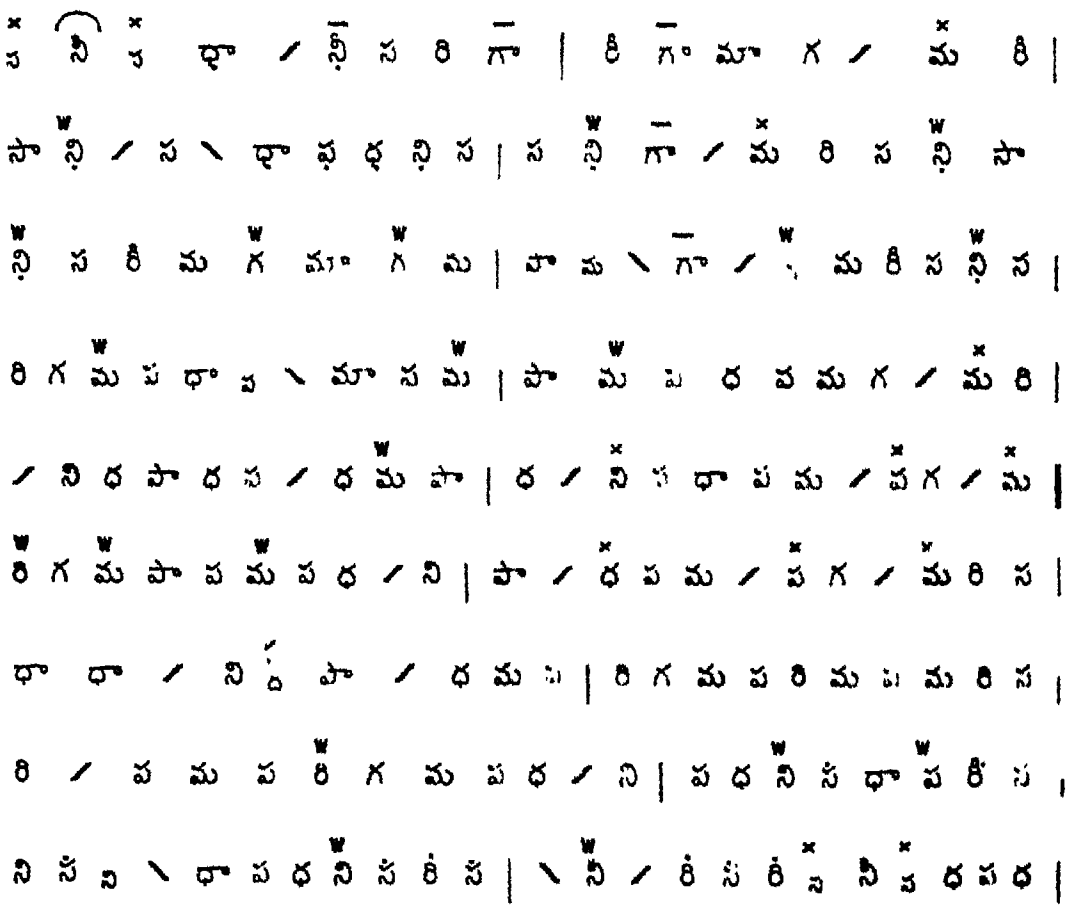

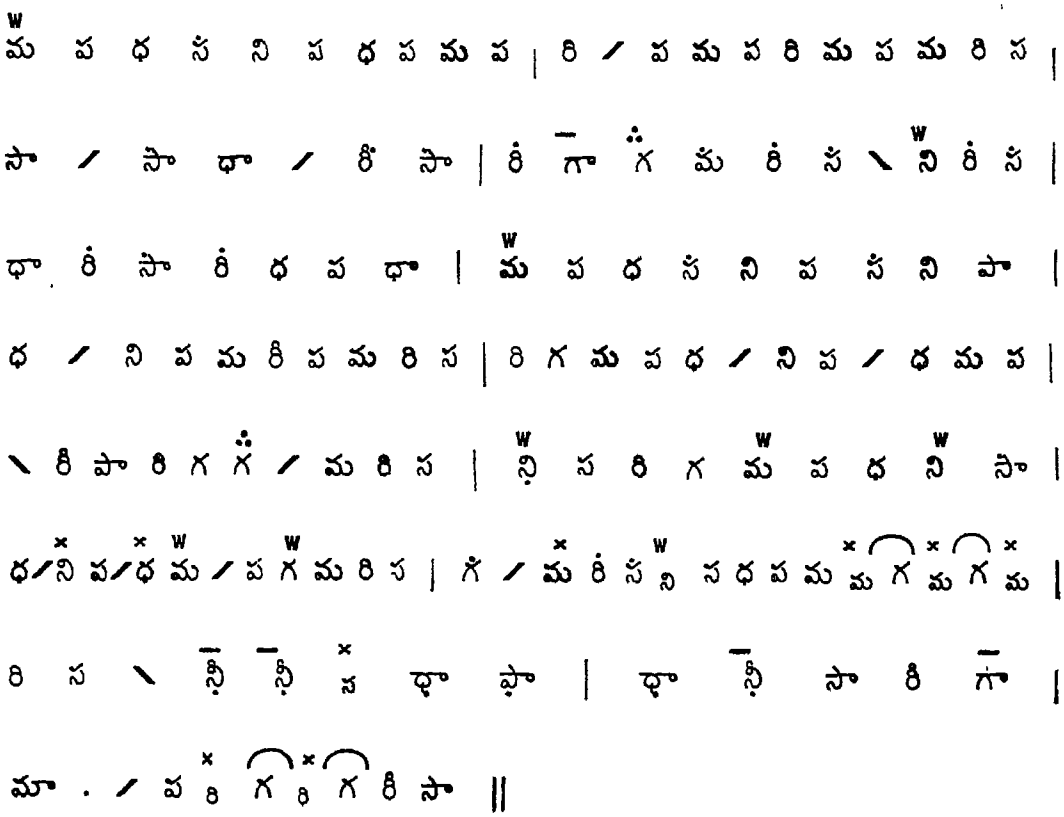
మ పధ సని పధపమప | రి / పమపరిమపమరిస |
సా / సా ధా / రీ సా | రిం గా గ మరిస \ నిరిస |
ధా రిం సా రిం ధపధా | మ పధ సని పస నిసా |
ధ / ని పమరిపమరిస | రిగమ పధ / నిప / ధమప |
\ రిపా రిగ గ / మరిస | ని పరిగ మ పధ నిసా |
ధ/ని ప/ధ మ / పగ మరిస | గ / మ రిస ని సధపమ మ గ మ గ మ |
రిస \ ని ని స ధా ఫా | ధా ని సా రి గా |
మా . / పరి గ రి గ రి సా ||

(జన్యము భాషాంగము) శ్రీ : హుళాని

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : హుళాని రాగస్సంపూర్ణాస్సగ్రహాస్సర్వకాలికః.

మూర్ఛన :-
- ఆరోహణము : స రి ♭గ మా ప ధ ♭ని సా ,
- అవరోహణము : ♭ని ధ ప మా ♭గ రి స .

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము ; సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము ; రక్తిరాగము ; ఎల్లప్పుడును గానముసేయఁదగును.

ఈ హుళాని రాగ మూర్ఛనారోహణావరోహణములఁ గల దీర్ఘములైన మధ్యమ స్వరములును అవరోహణమున మొట్టమొదటనియున్న నిషాదమును రంజనములఁనిచ్చెడి జీవస్వర స్థానస్వరములు.

ఆరోహణావరోహణములందు మధ్యమ స్వరములే దీర్ఘములై కనియుండుటవల్ల మిక్కిలి రంజనముల గలిగించు స్వరము మధ్యమమేయని తాత్పర్యము.

ప్రయోగములు

సా రి గ మ ప ∖ మా , మా ప ⁄ నీ ధా ప ^ప మా , ప ⁄ ×స ⌒నీ ధ wని స ∖

నీ ధ ప మా , ⁄ నీ ధా ప ∖ మా , ప ˘ని ధ wని సా స ని ధ ప మా .

ని ధ wని స ని ధ ప మా , ప మ గ రి సా , wని రి రి రి రి గ మ ప మా ప మ

గ రి సా .

శుద్ధ ధైవత ప్రయోగములు: మా ♭ధ ప మా గ రి సా , ప ∖ మా పా ♭ధ ప మా గ రి సా . ప ♭ధ ∖ మా , ప మా ♭ధ ప మ గ రి సా — ఈ ప్రయోగములు దప్ప తక్కిన ప్రయోగములుగల ధైవతములు పంచశ్రుతి ధైవతములే.

ఇదిగాక, నవీనులు, స నీ ♭ధ ప , ప ♭ధ ని ప ♭ధ ప , మా ⁄ ని ♭ధా ప , ప ♭ధ ని ♭ధ ప — వీనిలోగల ధైవతములను శుద్ధములుగా బట్టుచున్నారు.

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

		స	సా	|	గ	రి	గ	మ	ఫ	మ	ము	గ	రి	గ	|
		అ	రె	|	మ్మ	ఉ	ని	మ	అ	న	స	భృ	ం	గ	|
గ	రి	రీ	స	ని	ధ	ని	సా	|	గ	రి	మ	గ	రి	సా	;	,	|
వి	హా	ం	గ	తు	ర	ం	గా	|	ద	ఇ	త్య	భ	ం	గా			|
గ	రి	గ	మ	ప	మ	ప	గ	రి	రి	|	మ	గ	రి	గ	రి	సా	ని	ధ	ని	|
ని	ఇ	ల	ని	భ	అ	అ	అ	ం	గ	|	భ	ం	త	ప	ం	త	త్తు	ం	గ	|
సా	ని	ధ	ప	మా	గ	రి	స	|											
శా	ర్ఙ	ధ	ర	చం	ం	ం	గ	|											

అంతరి:

సా	;	ప	ని	ధ	ధ	ప	మ	|	గా	గా	రి	రి	స	రి	గ	మి	|
గం		గ	ణ	వ	ర	ము	ఉ	|	జం	ం	గ	న	అ	.	.	య	|
గ	రి	సా	;	,				|									
క	అ	అ						|									

ఆవర్త:

		స	సా	|	సా	సా	ప	ని	ధ	ధ	ప	మ	|
		అ	రె	|	చౌ	ద	ం	త	అ	అ	రో	ఒ	హా	|

పా పమా గరిగమా | సా నిధనిసనిధపమ |
రా వువందితమహా | ఆ అ అనుభఅ . . వ |
నిధనిసాసా ; , | మగరిగరిసానిసా |
దె ఎవదేవా | అ ఇయఅ ఇయత్తియై |
గరిగమమపమమా , | నిధనిసాసనిధధపమ |
యఇయఆ ఇయఇయా | అరెవిభీషంం . ణ |
గరిగమాగరిగరిస | సానిధపమాగరిస ||
వంచునీవుభయక అ | వేరిమఅఖిళయన ||

పా ; పనిధధసమ | గాగారిరిసరిగమ
గంగజనకభుఉ | జుంగనఅ . . య

గరిసా ; . ||
కఅఅ

ఉమాతిలక - ప్రబంధము - ఏకతాళము - వెంకటముఖి

సససనినిధధపమ | నిధనిససా ; | రీనిసనిధపమ |
పమమాగరిసా | సపాపపనిధమ | ససాసరిరిమా |
మగరిసరినిసా | సా ; ; ; ||

నిధనిసససస్ | మగరిగరిసరిరి | నిధనిసనినిధా |
తోద్దిదత్తధికిటక | ధళంధళంధిమి | ఝుంత్తరికుందా |

మమగరిగగరిస | పాపాపదపమ | మాగమగగరీ |
ద్దిద్దిదాంద్దిద్దిదాం | తేనత్తెనతెన | తేనతెవతెనం |

నిధనీససస్స | మాగమగగరీ | పపపపపధపమ |
తెఎవత్తెనతెస | తేనతెంనం | దళరధరఅఅమ |

మపమపగమగరి | రీమపపధపమ |
దనుజవిరఅఅమ | గోవిందఅధ్వరి |

మాగమగరిగమ | గమగమగరిసా |
వెంకటమఖరచి | ఖంంంనఅత్తై |

మగరీగరినీ | ససాస సా సస్ సస్ |
ఉమఅఖిలక | ప్రఖంద్దుపాళిపై |

సరిగమపధనీస్ | నిధపపధపమగ |
దళఅఅఅఅనన | సంహారబిరుదధు |

రిసనిస ||
రంధరు ||

సస నినిధధపమ | నిధనిససా ; ||

కీర్తనము 1 - ఝంపతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

(శ్రీ) కాళహస్తీశ శ్రితజనావన.

పల్లవి :

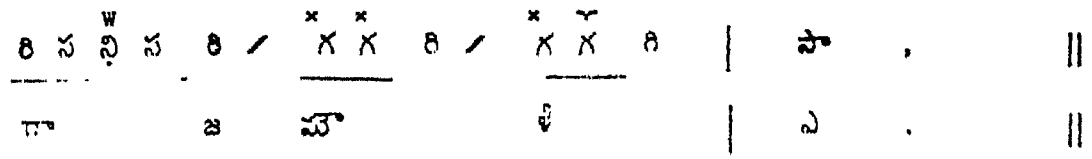

అనుపల్లవి:

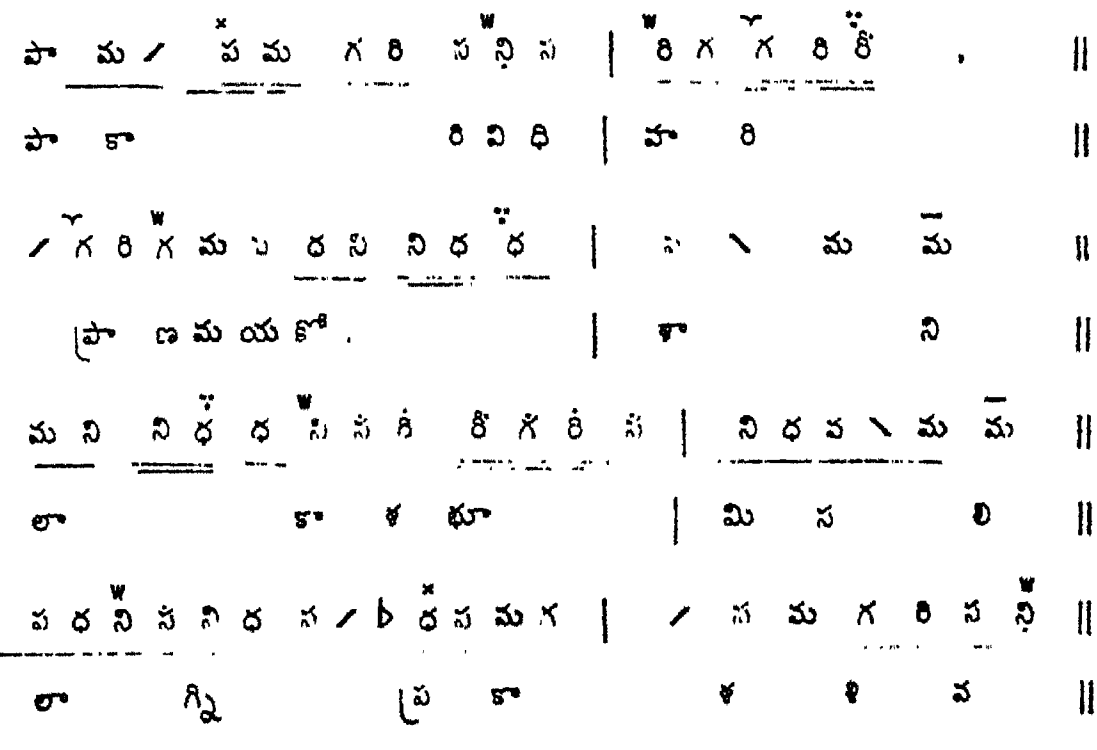

శ్రీరాగ ॥

చరణము:

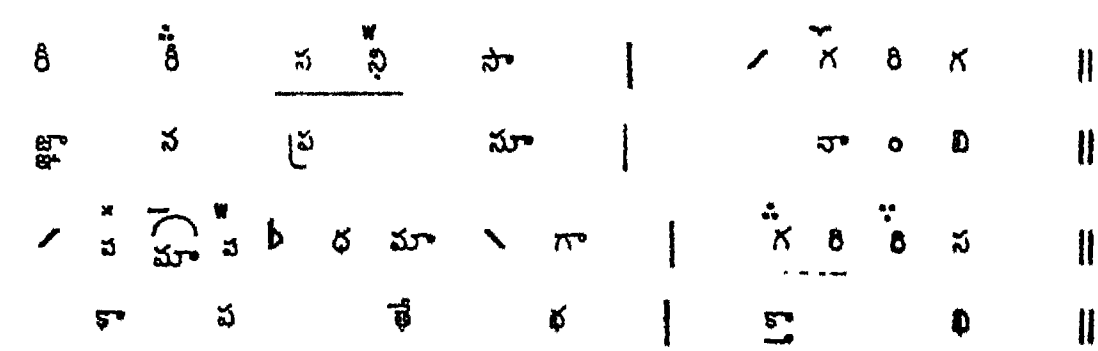

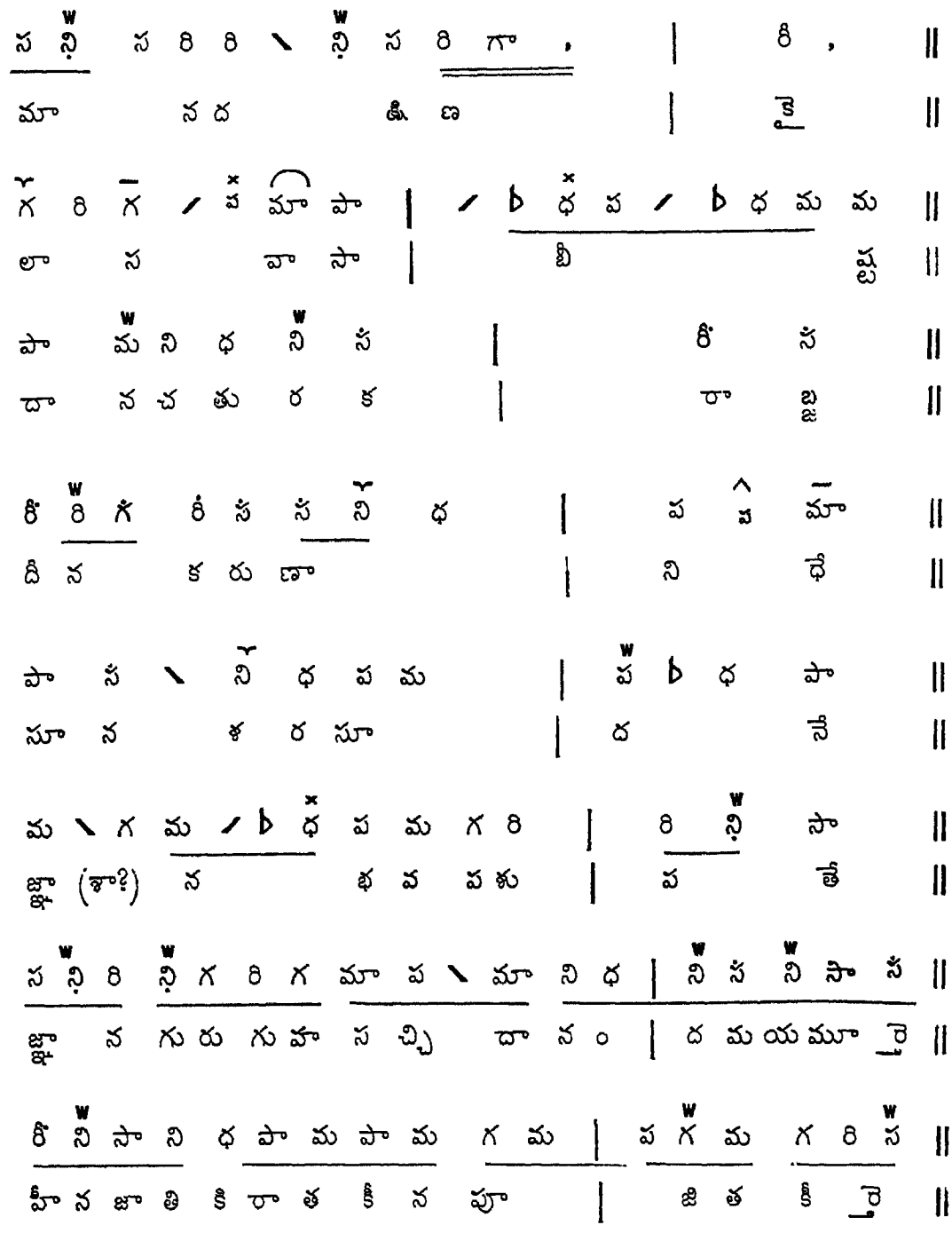
మూ నద ణి | రై ||
లా స వా సా | బి ట్ట ||
దా న చ తు ర క | రా జ్ఞ ||
దీ న క రు ణా | ని ధే ||
సూ న శ ర సూ | ద నే ||
జ్ఞో (శా?) న భ వ ప ళు | ప తే ||
జ్ఞో న గు రు గు హా స చ్చి దా న ం | ద మ య మూ రై ||
హీ న జా తి కి రా త కీ న పూ | జి త కీ రై ||
శ్రీకాళ ||

2 స్వరజతి - రూపకతాళము - ఆదిప్పయ్య

పమందయానరా బాసామిసి

పల్లవి:

ప	పనిధమ	ప	, స	
ఏ	మంద	యా	న	
నిి	సారిసనిధప	మగమప	, మగరిస	‖
రా	ఆ . నా	సా	మి . సి	‖
ప	పపమ	ప	ప / నిధని	‖
ఓ	మంద	యా	అ . న	‖
స	రిసనిధప	మ / ధిప	పిమగరిస	
రా	అ నా	సా	అ . మిసి	
రి	/ గమ	గ	మపమగరి	‖
ఓ	మందు	ఱె	ట్టి . . ను	‖
ప	, నిి స	రిగ	మరిగస	‖
రా	నా	సా	మి సి	‖

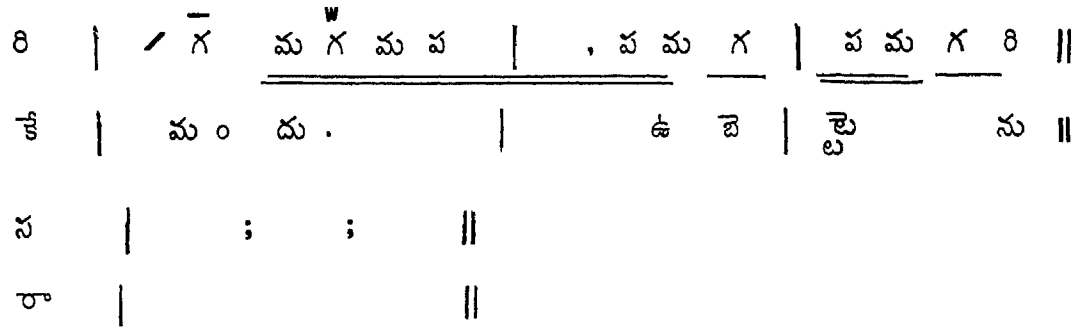
రి | గ మ గ మ ప | , ప మ గ | ప మ గ రి ||
కో | మం దు . | ఊ బె | ట్టై ను ||
న | ; ; ||
రా | ||

అనుపల్లవి:

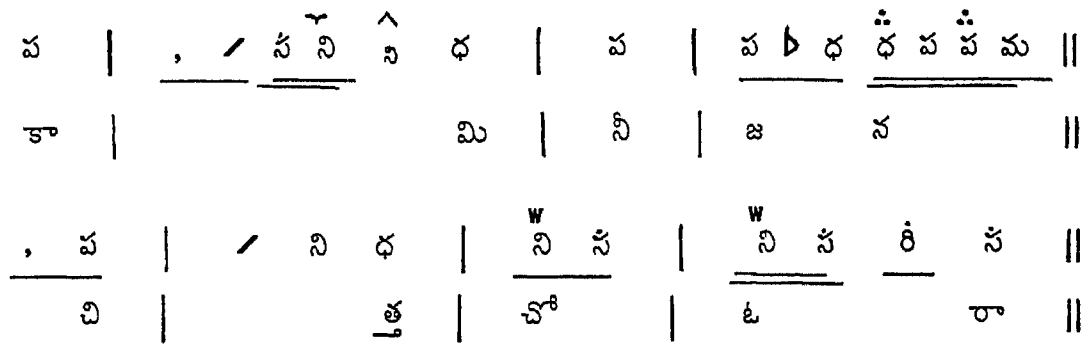
1 ప | , స ని ధ | ప | ప ధ ధ ప మ ||
కా | మి | నీ | జ న ||
, ప | నిధ | ని స | ని స రి స ||
చి | త్త | చో | ట రా ||

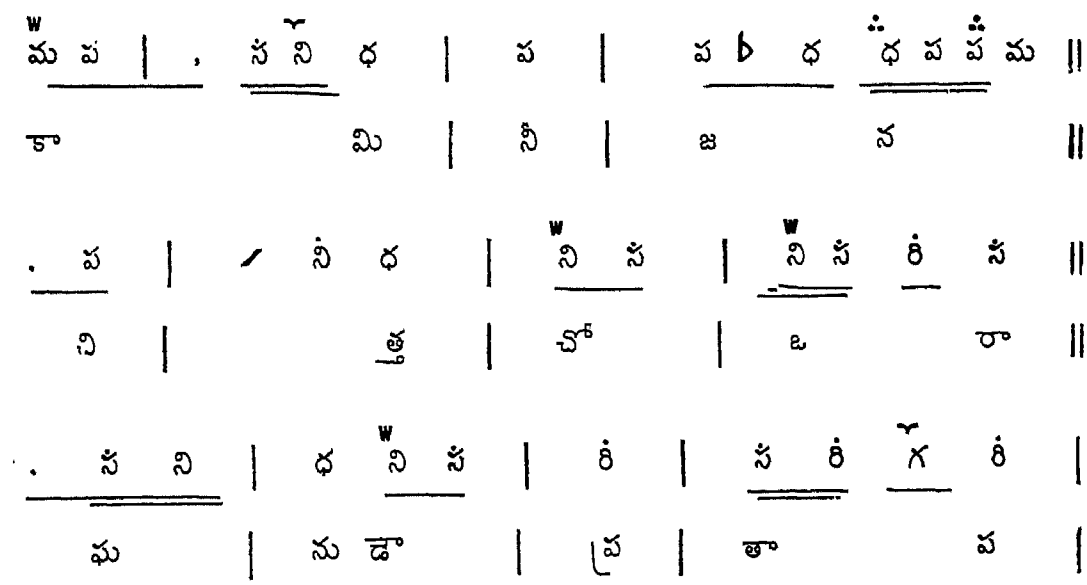
2 మ ప | , స ని ధ | ప | ప ధ ధ ప మ ||
కా మి | నీ | జ న ||
. ప | నిధ | ని స | ని స రి స ||
ని | త్త | చో | ట రా ||
. స ని | ధ ని స | రి | స రి గ రి |
ఘ | ను డౌ | ప్ర | తా ప |

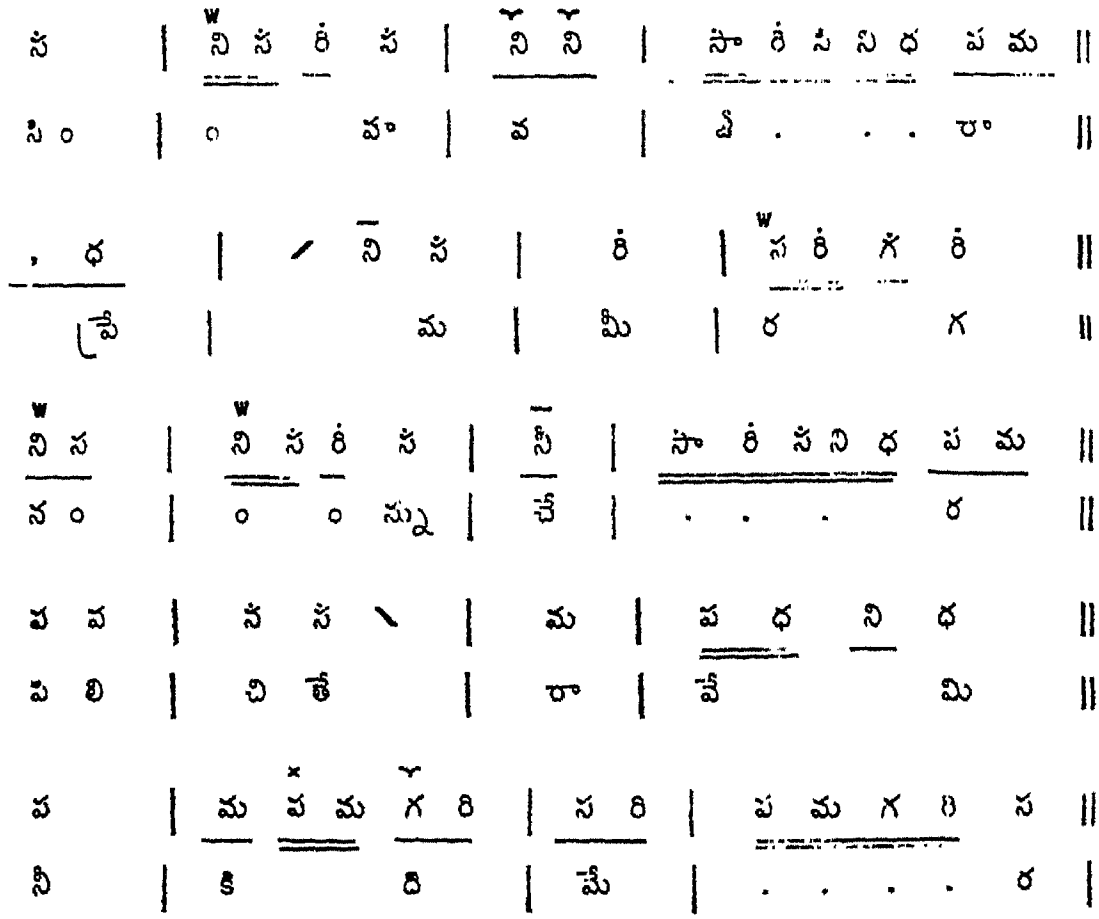
స | నిసరిస | నినీ | సారిసనిధపమ ||
సిం | ం వాం | వ | టీ . . . రాం ||
, ధ | / నిస | రి | సరిగరి ||
ప్రే | మ | మీ | ర గ ||
నిస | నిసరిస | నినీ | సారిసనిధపమ ||
న ం | ం ం స్మ్ | చే | . . . ర ||
పప | నిస / | మ | పధనిధ ||
పి లి | చి తే | రా | వే మి ||
ప | మపమగరి | సరి | పమగరిస ||
నీ | కి ది | మే | . . . . ర |

జతి :

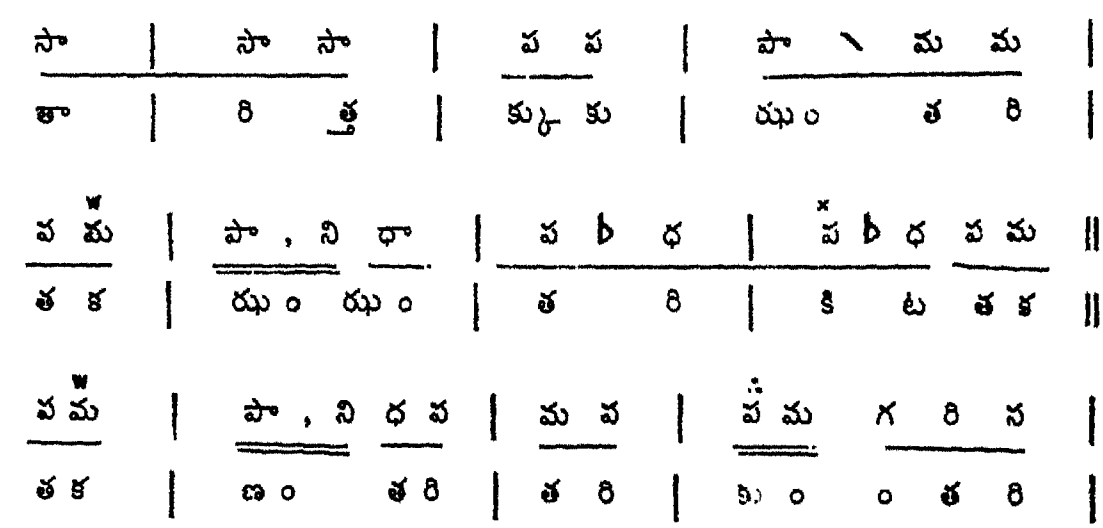
సా | సా సా | పప | పా / మమ |
తా | రి త్త | కుకు | ధుం త రి |
పమ | పా , నిధా | పధ | పధపమ ||
త క | ధుం ధుం | త రి | కి ట త క ||
పమ | పా , నిధప | మప | పమ గరిస |
త క | ణం త రి | త రి | ధిం ం త రి |

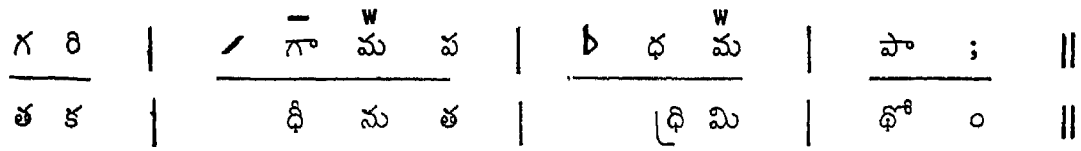

స్వరము :

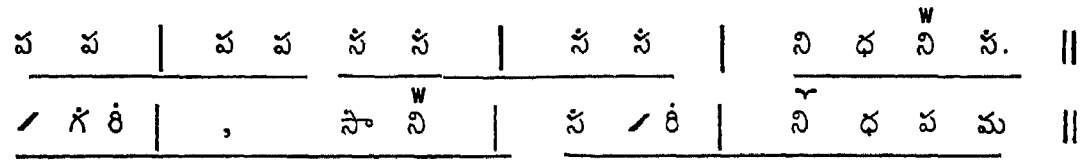

జతి :

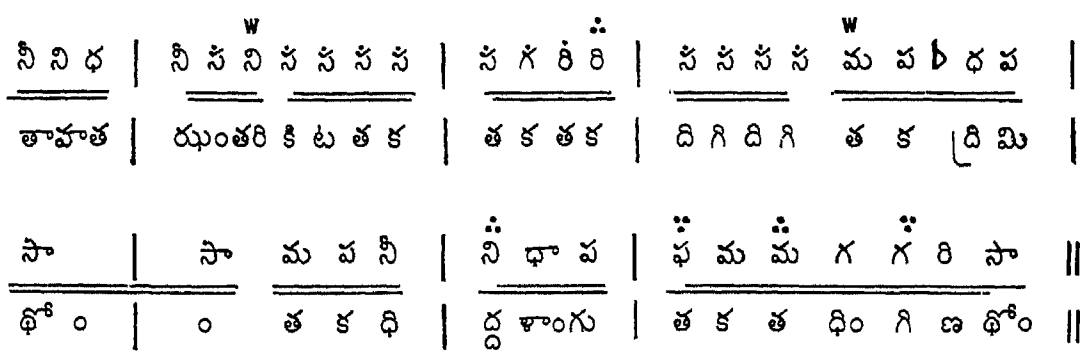

ఎత్తుగడ :

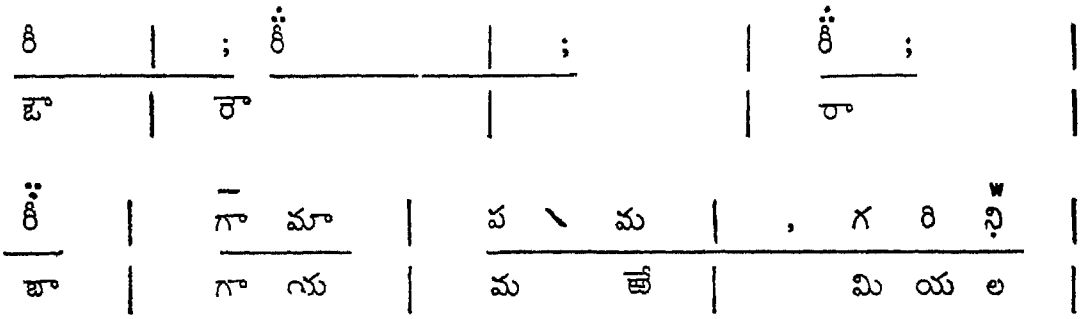

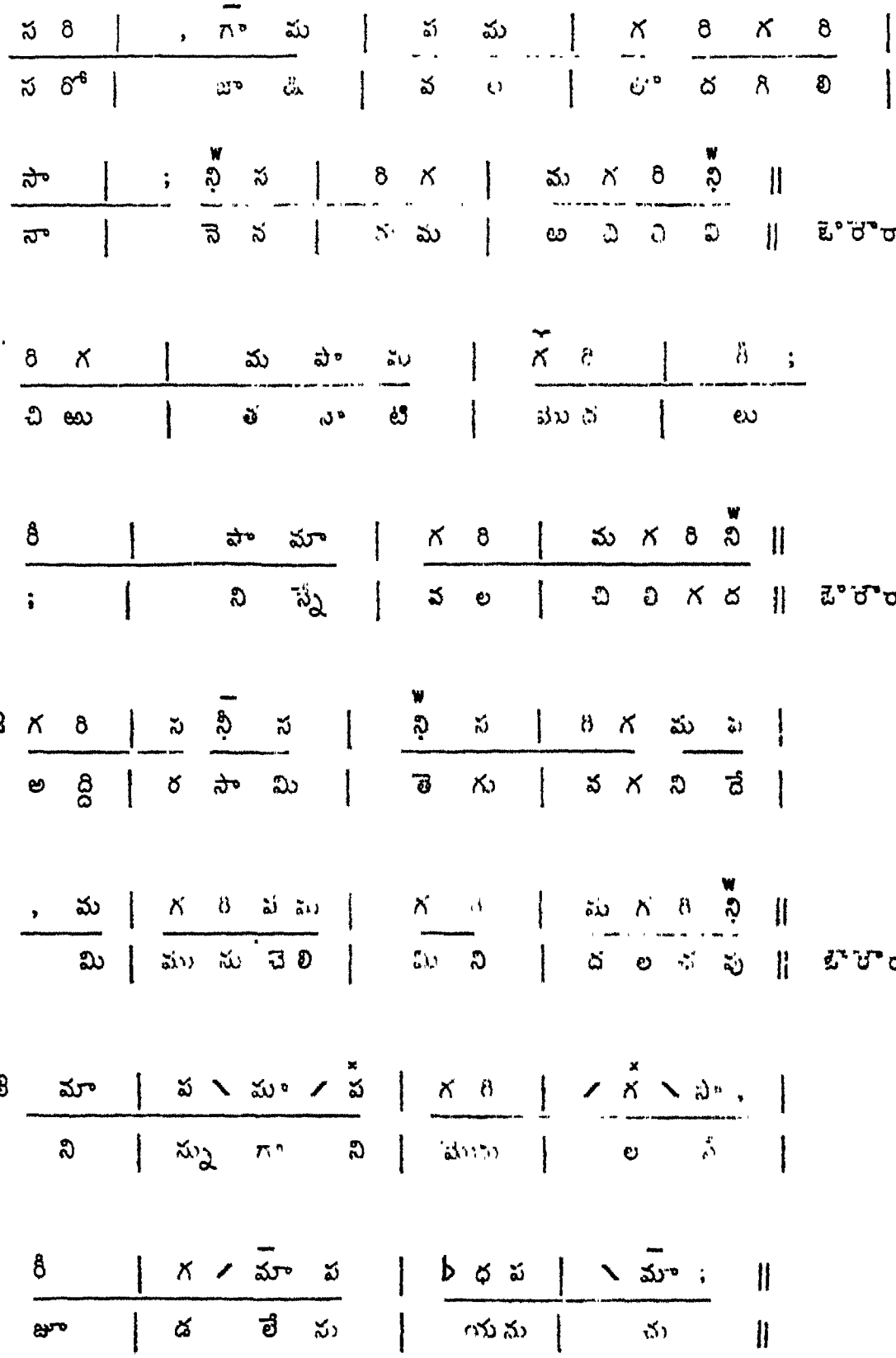
స రి | , గా మ | ప మ | గ రి గ రి |
సరో | జా క్ష | వ ల | లో ద గి లి |
సా | ; ని స | రి గ | మ గ రి ని ||
నా | నె న | నా మ | అ చి ం చి || జోరోరా
1 రి గ | మ పా మ | గ రి | రి ;
చి ఱు | త నా టి | ము వ | లు
రి | పా మా | గ రి | మ గ రి ని ||
; | ని న్నే | వ ల | చి లి గ ద || జోరోరా
2 గ రి | స ని స | ని స | రి గ మ ప |
అ ద్ది | ర సా మి | తె గు | వ గ ని దే |
, మ | గ రి ప మ | గ ం | మ గ రి ని ||
మి | ము సు చే లి | మి ని | ద ల చ పు || జోరోరా
3 మా | ప \ మా / ప | గ రి | / గ \ మా , |
ని | న్ను గా ని | మ ము | ల నే |
రి | గ / మా ప | b ధ ప | \ మా ; ||
జూ | డ లే ను | గ ను | చు ||

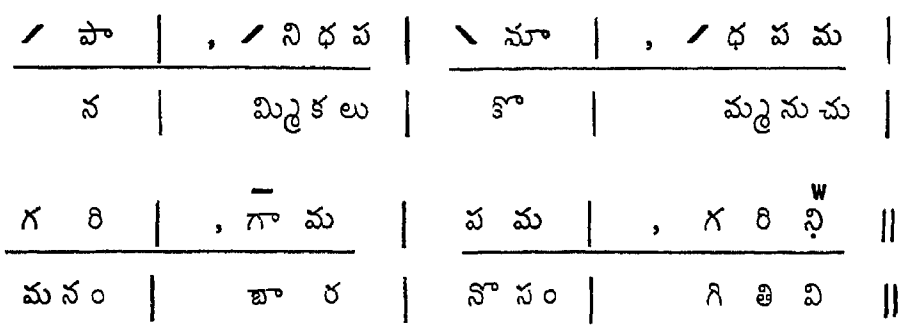
/ పా | , / ని ధ ప | \ నూ | , / ధ ప మ |
న | మ్మి కలు | కో | మ్మి నుచు |
గ రి | , గా మ | ప మ | , గ రి ని ||
మ నం | బా ర | నో సం | గి తి వి ||
హౌరౌరా

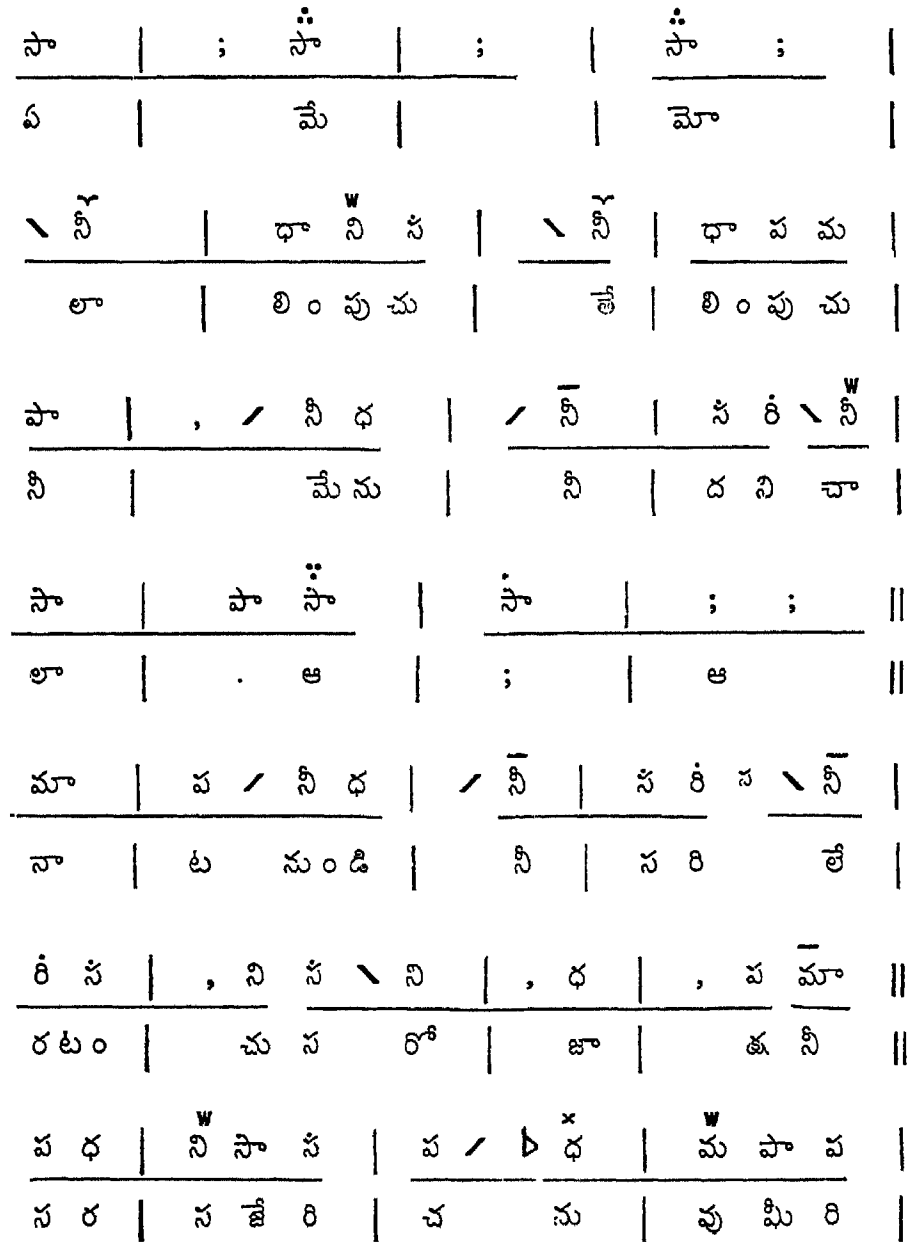
4 సా | ; సా | ; | సా ; |
ఏ | మే | | మో |
\ నీ | ధా ని స | \ నీ | ధా ప మ |
లా | లిం పు చు | లే | లిం పు చు |
పా | , / ని ధ | / నీ | స రిం \ నీ |
ని | మే ను | ని | ద ని చా |
సా | పా సా | సా | ; ; ||
లా | . ఆ | ; | ఆ ||
మా | ప / ని ధ | / నీ | స రిం స \ నీ |
నా | ట నుం డి | ని | స రి లే |
రిం స | , ని స \ ని | , ధ | , ప మా ||
రటం | చు స రో | జా | క్ష నీ ||
ప ధ | ని సా స | ప / ధ | మ పా ప |
స ర | స జే రి | చ ను | వు మి రి |

గ రి	, గా మ	ప \ మ	, గ రి ని̇ ‖
మ టిం	గూ ఁ	వ ఁం	చ క ఁె ‖

ప్రౌఢాం

3 పదము - త్రిపుట తాళము - క్షేత్రజ్ఞులు

అలిగితే భాగ్యమాయ

పల్లవి :

, ని̇ ధ	/ ని̇	సా	సా ,	గ రి	రి̇ స ‖
అ లి	గి	తే	.	వా	. . ‖
ని̇ ధా	ని̇	సా	సా ,	పా	మా ‖
డ లి	గి	తే	.	భా	గ్యా ‖
ప ధ ని̇ ,	ధా	పా	మ / ధ ప మ	గ రి	స రి గ రి ‖
మా	య	మ	రే	మి	వా ‖
రి̇ స ని̇ ధ	ని̇	సా	సా ,	పా	మా ‖
అ డ లి	గి	తే	. .	భా	గ్యా ‖

● ఈ పై స్వరజతి స్వరములను సాహిత్యములు ఆంధ్ర కవిత్వములలో సమగ్రతగల మెరట్లూరి వెంకట్రామశాస్త్రులు జేసినట్లుగ తెప్పుచున్నారు.

ప పా , ని	^ని ధా	పా	మ పా , మ గ	రి	స రి గ రి	‖
మా	య	మ	రే	మి	వా	‖
:రి స ని ధ	/ నీ	సా	సా ,	పా	మా	:‖
అ డ లి	గి	తే	.	భా	గ్య	‖
w ప సా	రి స ని ధ	పా , మ	మ b ధ ప ప మ	గ రి	/ గ రి స	‖
సూ	య	మ	ఱే	మి	నా	‖
ని ధా	/ నీ	సా	సా ,	సా	మా	‖
డ లి	గి	తే	ఎ	భా	గ్య	‖
w ప ధ ని స రి స	స ని ధ	ప మ	ప ధ ని ప ధ ప	మా	ప మ గ రి	‖
మా	య	మ	ఱే . .	మి	వా . .	‖
స ని ధ	నీ	సా	‖			
. డ లి	గి	తే	‖			

అనుపల్లవి:

, ప ప	సా	రి స ని	ధ పా	\ మా	మా	‖
త లి	రు	బో	ణి రో	వా	ని	‖

ప	ధ్వనీ,	ధా	పా	మధపపసు	గరి	సరిగరి ‖
	దం	ణిం	చ	గ ల	మా	వా ‖
	రిస	ని ధ ‖				
	అ	డ లి గి లే ‖				

చరణములు :

	, స స	సా	సా	పా ,	/ మా ,	మా ‖
1	అ ర	సా ం	పు	మా	ఆ	ట ‖
2	బా	ళి	లే	ప	ది	క ‖
3	బా	ల	ప్రా	యము	మా	ణి ‖

	మ్వపా	ప / నిధ్వ	ధ ని	సనిసారిసని	ద ప	ప మ ‖
1	లా ఆ	డే	వా	ని ని	కి	నీ ‖
2	నే ఏ	ల	నా	తో ఒ	పా ం	దు ‖
3	భ్ర మ	యిం	చి	న ం ం	న్ని	వా ‖

	, మ / ని	ధా	పా	మ్వపా , మ గ	రి	సా ‖
1	త రు	ణి	రో	మం ం	ం	చి ‖
2	చా	లు	గా	తో	ట	లు ‖
3	డే	లి	న	సు	ఉ	ద్భు ‖

	, గా	రి	గా	మ పా , మ	మా	; ॥
1	దా	న	న	య్యో . .	నా	; ॥
2	నం	త	న	మా	య	; ॥
3	లెం	న్నె	న్నో	గ ల	వు	; ॥

	, ప ప	∕ నీ	ధా	నీ ,	సా	సా ॥
1	న ర	న	కు	రా	డా	యె ॥
2	నీ (ఊ?)	లా	గు	నే	వా	ని ॥
3	చా	ల	నా	తో	బా	అ ॥

	, ని ధ	నీ	సా	రి స ని ధ	ప ∖ మ	మా ॥
1	న కి	య	రో	నా	మో	ము ॥
2	కి త	వు	గా	ఆ	దే	మో ॥
3	న లు	చే	సి	నా	డే	మో ॥

	ప ప	సా	సా	ని ధా	ప ∖ మ	మా ॥
1	తి రి	గి	జూ	డ	డే	మో ॥
2	నీ	ల	వే	ణి రో	నా	టి ॥
3	బా	ల	రో	ము	వ్వ	గో ॥

	ప ధ ని	ధ	పా	మ మ మ	గ రి	స రి గ రి ॥ రి స ని ధ ॥
1	దే	వు	ని	వ్నా	టి	వా ॥ అలడలి
2	నె న	రం	ము	క లే	క	వా ॥ అలడలి
3	పా		లు	మీ ప్పు	డు	వా ॥ అలడలి

4 పదము - ఆదితాళము - క్షేత్రజ్ఞులు

తెలిసె నీనెవరు లేని జాడలు

పల్లవి:

ప ధ ని పా , స ని ధ ప	మ ప ధ ని ధ ప	ప మ గ రి గ మ ప ॥
తె లి సె నీ నె న	రు లే ని	జా డ లు ॥

శ్రీ మువ్వ గోపాలుని పరమానురాగపాత్రములగు శృంగారమయములగు పదములను, పలుగు లకుఁదగిన వర్ణ మెట్టులును గల లెక్కలేని పదసాహిత్యములుఁజేసి క్షేత్రజ్ఞుడని ప్రఖ్యాతి గెందిన ఈ మహాపురుషుని పదములవలె నితనికి మునుపును, వెనుకను గలుగనేరవని నిశ్చయముగా సరస కవితాధోరణిగలవారు చెప్పుచున్నారు.

2 ప ధ ని సా , స ని స | రి స రి స ని ధ ప | మా గ రి రి గ స ||
తె లి సె నీ నె న | రు లే ని | జా డ లు ||

, రి గ మ ప ధ ప మ గ రి స రి | మ రి గ రి | సా ; ||
తే ట తె ల్ల ము | గ ను | ఊ ||

అనుపల్లవి :

, ప ప స స ని ధ ప నీ ధ మ | . ప స ని ధ | ని స ని స స ||
వ లదు ని లుపు యీ | మా ట ల | కే ఏ మి ||

, స ని స రి , స రి స ని ధ ప మ | పా ధ ని , ధ ప | మ ప మ గ రి గ మ ప ||
వ చ్చె ము వ్వగో | పా ల | సా అ మి ||

తెలిసె నీనెవరు ॥

చరణములు :

, రి రి రి గ రి గ రి గ రి గ గ రి | , రి గా మ ప | ప మ గ రి స ||
1 మన సుక లి గి తే | ది న మొ క | సా రి ||
2 ఊ ఁ దా . క | పో యి వ | చ్చే న ని ||
3 కూ ని ము డ లే | దా న ను | మె చ్చి ||

, గ రి గ / వ మ మి ప మి ప ధా , | ని ా మా , | ని ప వ మా ||

1 మా యి ం టి కి గా | వా | యె ం తో ||

2 యూ ర కే య ప లే | గా | డ్డు ||

3 కూ ం మి తో సీ | ష్ | ము ప్పు ||

, ప ప స స ని ధ ప మా | ప ధ ని, ధ ప | మ గ మ ప మ గ రి స ||

1 చ న పు మి ర లా | లి ం చి | ము . ద్ది . డి ||

2 చా రు రి న మా ం లు | దు ి | మో మొ క ||

3 డా డ కా డ కే | ప ప మా | ద ల చు క ||

, స రి గ మ ప ధ ప మ గ గ స రి / గ గ | గ ల సా | ; ; ||

1 స ర స ను ం చు ర్ | మా | ; ; ||

2 సా రి జా ప ది | గా | ; ; ||

3 యం త ర ం ం గ మీ | ప్ | ; ; ||

, ప ప / ని ధ ని స స ని ధ ప మ | , మ ప / ని ధ | ని స ని స స ||

1 త ని వి చి ర లా | లి ం చి | క . ప్పు ర ||

2 వా రి జా ఢి హి త | పై లే | నే మి మా ||

3 ఓ డు బా య లే | న ని బ తి | మా లి ం ||

, ని ధ నిᵂ సం రిం సా | సా , ని | ధ ప మా ||

1 తా వి మడు పు లీ | వా | యీ ||

2 వే రు ద ల చ నీ | చా | కం ||

3 వే డ వ ల ద నే | వు | నా ||

, మని ధ నిᵂ సం నిᵂ సం సం | , నిᵂ సం రిం సం | సం రిం సం నిధప/మమ ||

1 తను వు నీ ద ని | న . మ్మి క | జే సి న ||

2 న్ని రు నిం చి ద య | మ రవ కు | మ న్న ది ||

3 యీ డు వా రు యె క | స క్కె ము | లా డు ట ||

, పసం సం రిం సం నిధ పమ | పా ధనీ , ధపధప | మగ రి గమప ||

1 తచ్చ న లే గా | వా అ అక్కొం | చ అ కా డ . వ ||

2 నీతో ఒ నే గా | చా అ మ రి | యా ద ||

3 కిం త జే సి నా | వు ఉ . మం | చి వా డ వు ||

తెలిసె నీ ॥

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

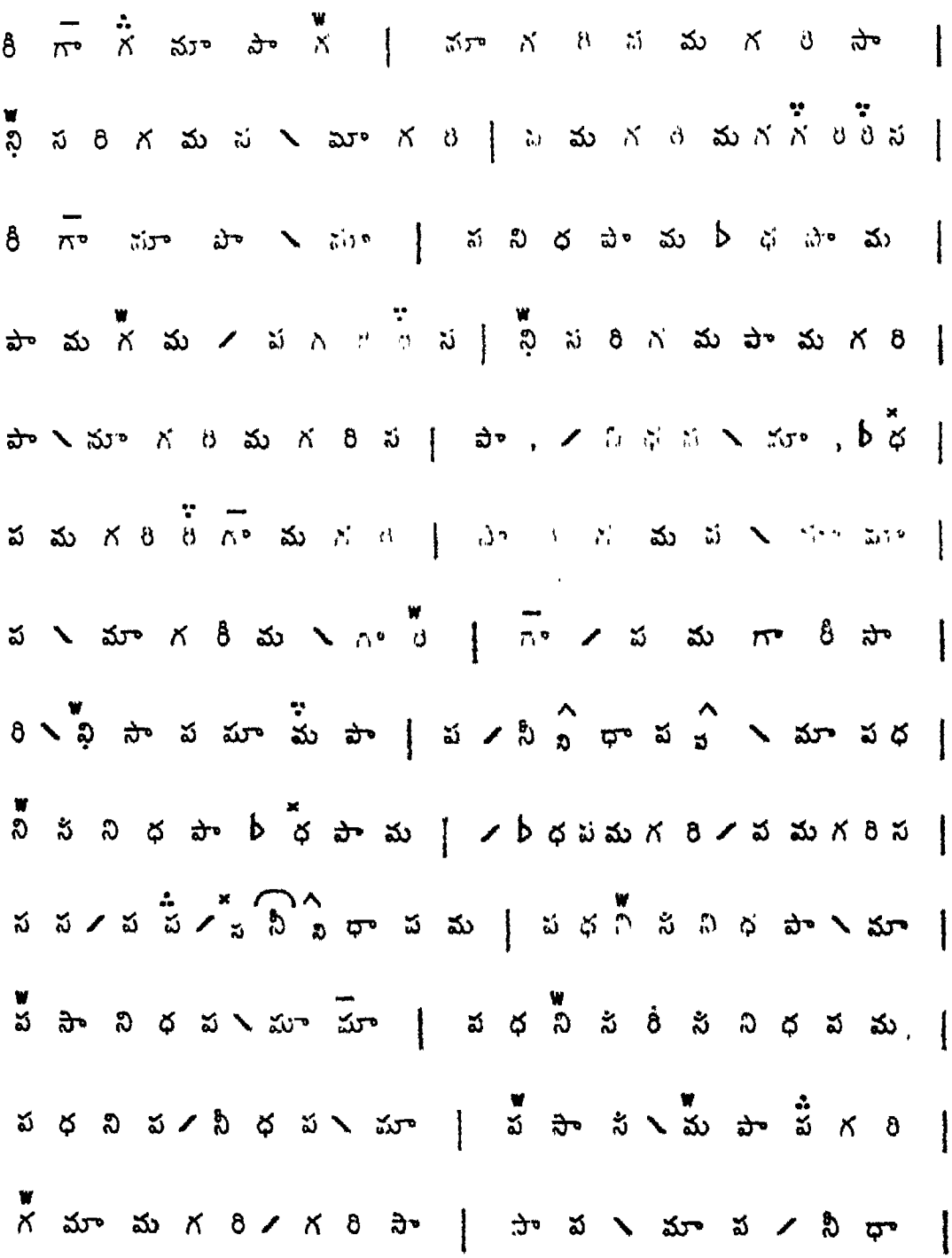

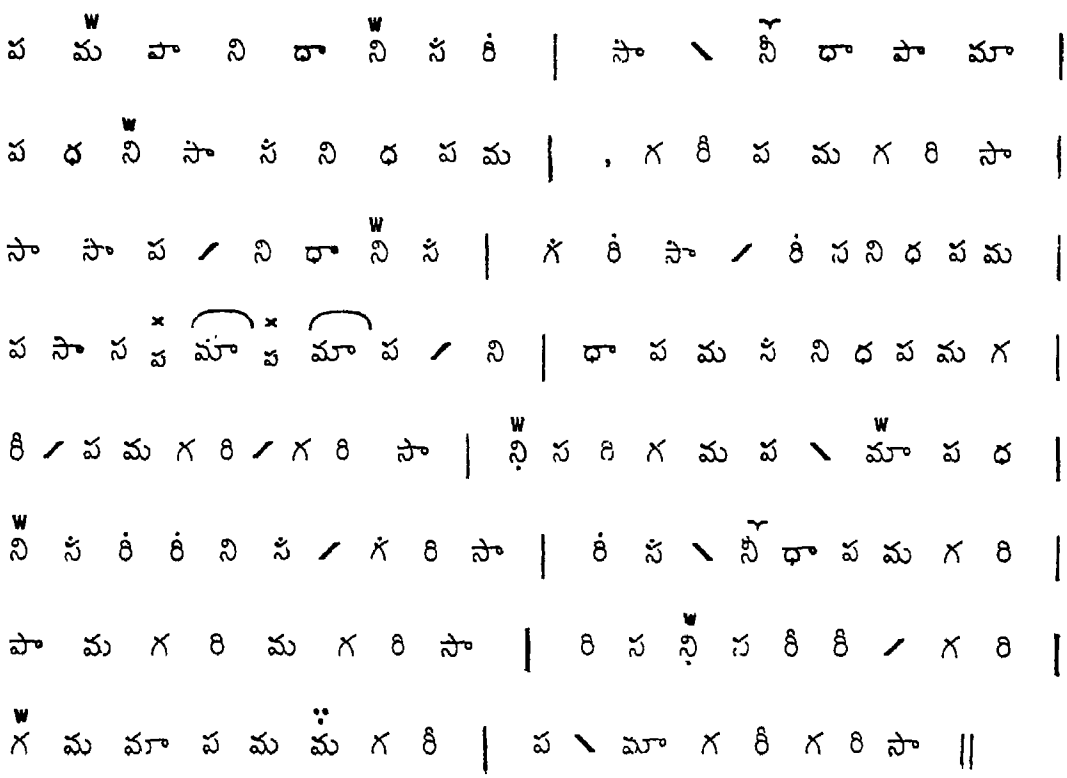
ప మ పా ని ధా ని స రి | సా ని ధా పా మా |
ప ధ ని సా స ని ధ ప మ | , గ రి ప మ గ రి సా |
సా సా ప ని ధా ని స | గ రి సా రి స ని ధ ప మ |
ప సా స ప మా ప మా ప ని | ధా ప మ స ని ధ ప మ గ |
రి ప మ గ రి గ రి సా | ని స రి గ మ ప మా ప ధ |
ని స రి రి ని స గ రి సా | రి స ని ధా ప మ గ రి |
పా మ గ రి మ గ రి సా | రి స ని స రి రి గ రి |
గ మ మా ప మ మ గ రి | ప మా గ రి గ రి సా ||

రిగమపధని | మేళము 22 : శ్రీరాగము | [illegible] భూ. చక్రము

జన్యము భాషాంగము) 4 : బృందావని

లక్షణశ్లోకము

పంకటమళి : [illegible]

మూర్ఛన :- { ఆరోహణము : రిమపనిసాం
అవరోహణము సనిపమరిసా.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము; ఔడవము; గాంధార [illegible]; షడ్జ [illegible]; నిషాదము; రక్తిరాగము, ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

ఈ బృందావనిని బృందావన సారంగయని [illegible] వాడుచున్నారు ఈ బృందావనీ మూర్ఛనారోహణమున ఆధారస్వరమైన షడ్జము నెత్తక మెట్టమొదట ఋషభము నెత్తి నిషాదము దీర్ఘముగను అవరోహణమున నిషాదము మొదటనెత్తి ఋషభము దీర్ఘముగను

గనిపించియుండుటవలన ఈ రాగమునకు ఋషభ నిషాదములే రంజనములనిచ్చి జీవస్వర న్యాస స్వరములని పూర్వాచార్యుల అభిప్రాయము. జీవస్వర న్యాసస్వర ప్రయోగములు స్పష్టములే. గీతమందు పచింపకనుండిసను ఈ రాగమునకు స్వల్పగాంధారము గలదని సంప్రదాయజ్ఞుల సమ్మతము.

ఎటులనిన: రి / గ రిస , సా / గ రిస — పైఁ జెప్పిన ప్రయోగములును గాంధార ప్రయోగములును గీతకీర్తన సంచారులవలన స్పష్టచౌను.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

రి మ ప | నీ ప మ రి మ ప | రీ సా ప మ | రీ సా , రి రి |
అం బ ర | కే శ శ ం ం భు | రే ప హా ర | రే ఎ క ర |

స ని స ని ప మ ప | సా ని ప మ రి | మ హా ని ప మ రి | మ రీ సా ; |
క లి త క ళ అ ల | శూ ల ధ ర రే | గ జా సు ర హా ర | రె ఎ ఎ |

గి రి మ పా మ ప | ని ని ని సా ని స | స్ని స రి మ రి స | స ని ని ని ని ని ని |
క మ ల సు భ వ | న త ప దా ంబుజ | దా న వ అ అం | త క రె సు ర జ న |

స ని స స ని ప ప | ని ని ప ప మ రి స | సా స |
ప అ ల న అ ప టు | ప్ర మ ధ అ అ ధి ప | రే రె |

జావడ:

రిమపా | పమపరిమప | నిసపపమరిసు | సాసరిసారీ |
పురం | ... | ... | రేరెమధుసూ |

సనిసరిమరా | పమపసా ; | హానిపమరి | రిసనిసా ; |
దంనమ... | ...ధుతీ | పీధిపసుం | కంఅరే |

రిమరిమపని | పమపనిసరి | రిరిమపపనిసా | సాసా, |
ఐయనియనియ | ...యఐశుఖి | అ.....అ | రే |

పమపసనిపమ | మరీసనిసరి | రీరిసనిసరి | సానిపమరిమ |
త్యాగరా . జ | మహో... | రాజశే ఎళర | దేవమహాఅఅ |

రిసరిమపని | సాసా ||
దేవదే ఎ . వ | రేరె ||

రీమపా | నిపమరిమప | రీ , సాపమ | రీ , సా ; ||
అంబర | కేళళంఘు | రే పహారా | రే ఏ ||

కీర్తనము 1 - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

సౌందరనాయకీం భావయే

పల్లవి;

రీ | గరిసనిసనిసనిస | పని | పపనిసనిస | సా | ;నిసనిస ||
సౌం | దర రా | అఅ | జమా శ్ర | యే | గ జ ||

రీ | ఁ మా పని | ఁ సా | నిసనిపమపస | నిప | పమరిసరిమపరి ||
బృం | దా వన | సా | రం గవ | రద | రా జం . . ||

2 సా | సనినిప పమపమప | రిమ | రిరిమపనిపమరిమ | రీ | సా ; ||
సాం | దర రా అ అ | అ అ | జమా శ్ర | యే | . ||

అనుపల్లవి :

రి మ ఁ | రి మ మ రి మ | ప ప | మ ప ని ప ని ని మ ప ||
నం | ం ధి న ం ం | ద న | రా జ ం ం ||

, మ | ప ని ని మ ప | ప ని ని | స ని సా ||
నా | గ ప | త్త న | రా జం ||

, ఁ ని | ని స రి మ రి స | ని ప | ఁ నీ సా ని సా రీ , ||
సుం | ద రీ ర | మా | రా జ ం ||

సా , రి స | ని ప ని సా ని | ప మ | ఎ ప మ గి మ రి స ||
సు ర | వి ను త మ | హి | రా జం ||

వా సా | ప స ని ప మ రి మ ప || రి ఁ మ రి స | ని స రి మ రి మ పా ||
మం ద | స్మి త వ ళ్ళాం బు జ ం || మ ం ద ర | ధ ర క రాం బు జం ||

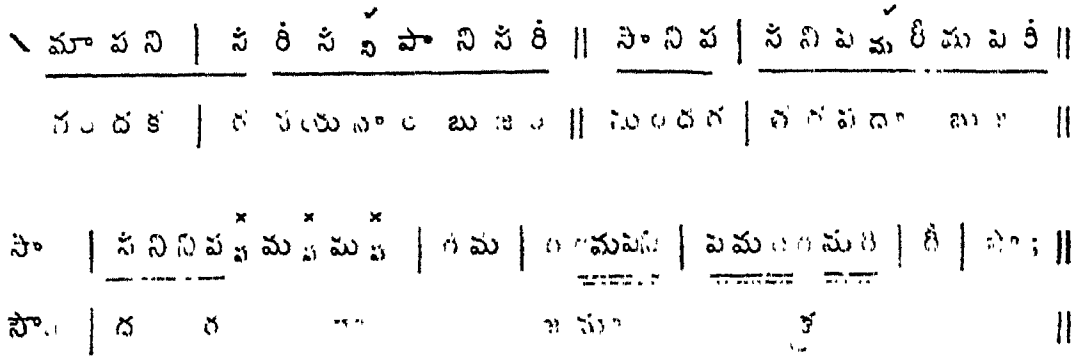

చరణము :

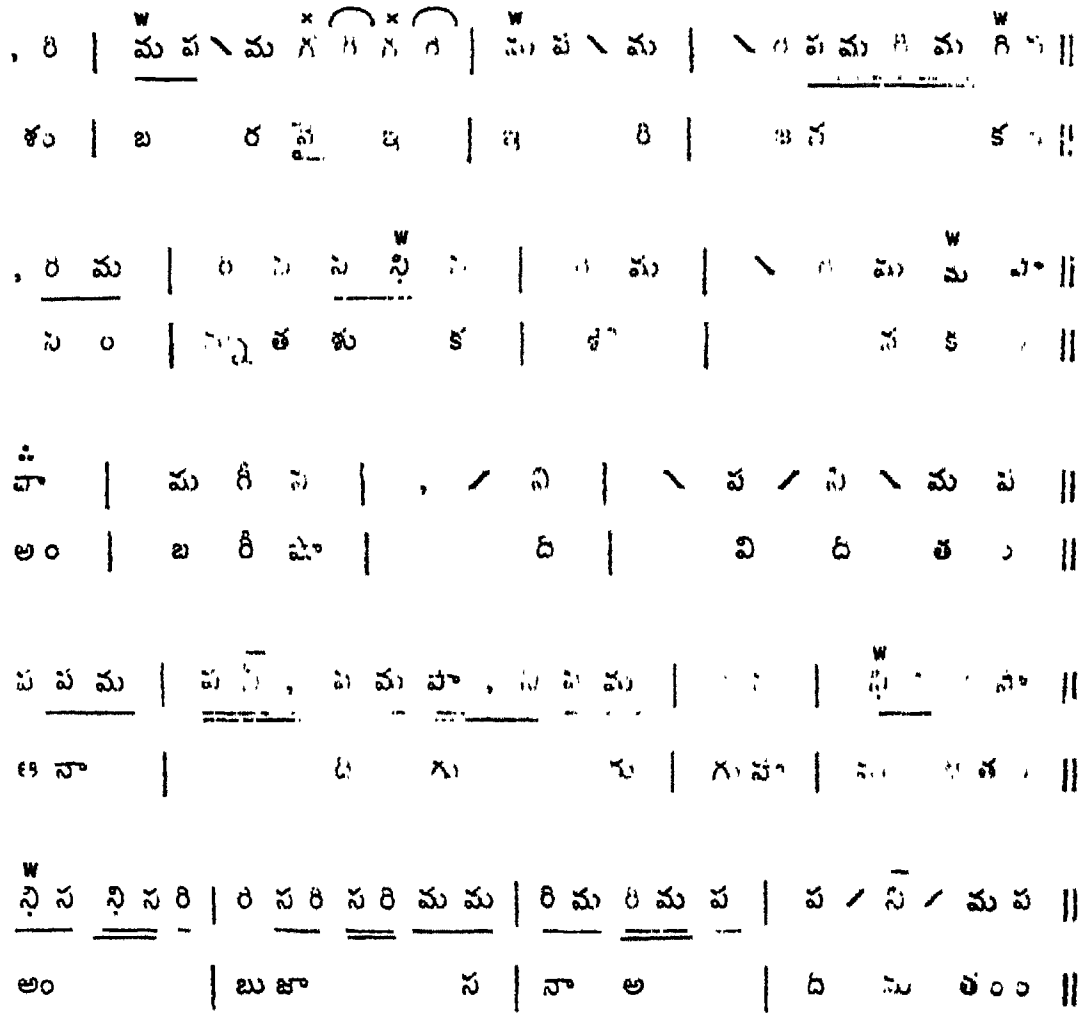

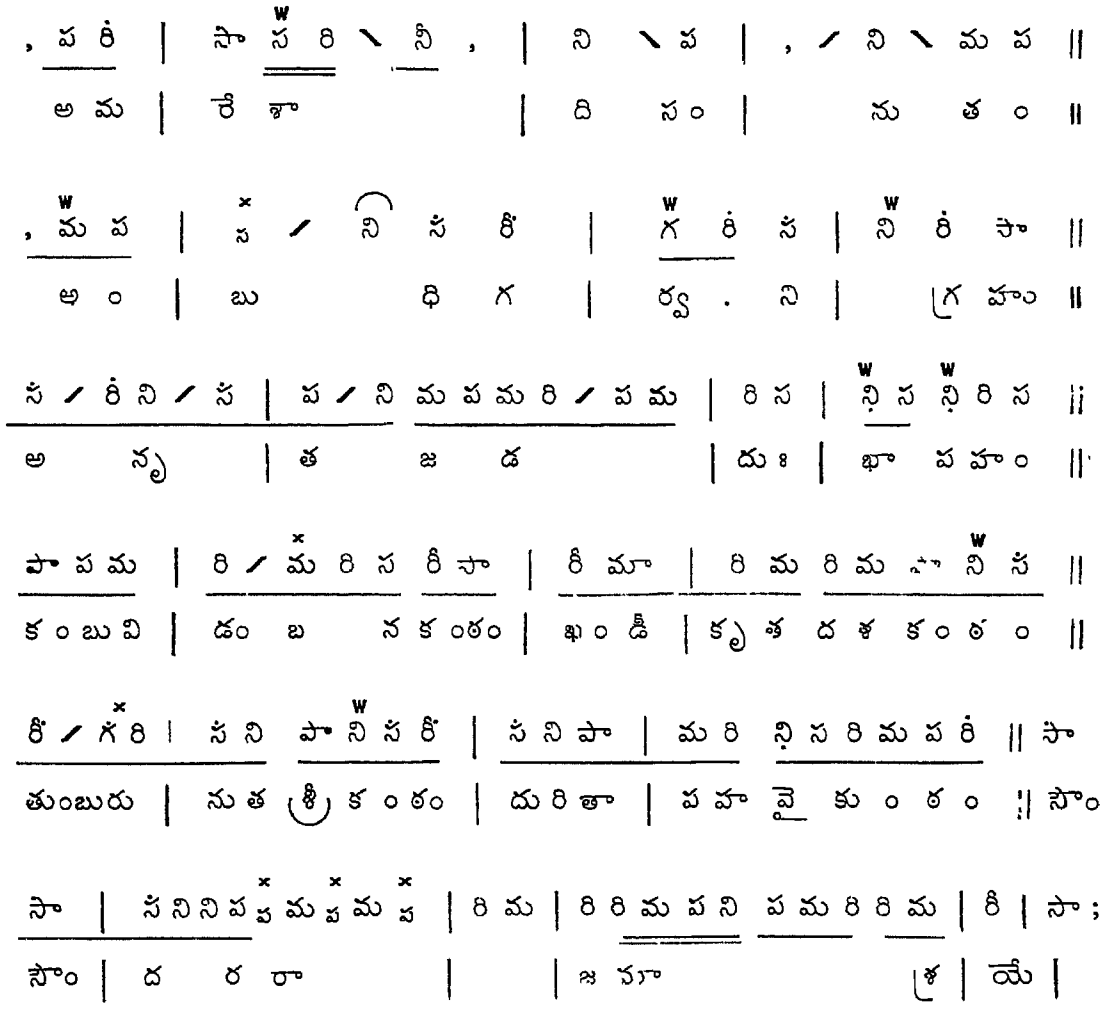
, ప ధ | సా స రి ని , | ని ప | , ని మ ప ||
అ మ | రే శా | ది సం | ను తం ||
, మ ప | స ని సరీ | గ రి స | ని రి సా ||
అం | బు ధి గ | ర్వ . ని | గ్ర హాం ||
స రిని స | ప ని మపమరి పమ | రిస | ని స ని రిస ||
అ న్న | త జ డ | దుః | ఖా పహం ||
పా పమ | రి మ రిస రీసా | రీ మా | రిమ రిమ ని స ||
కం బువి | డం బ న కంఠం | ఖం డీ | కృ శ ద శ కంఠం ||
రీ గ రి | సని పా నిసరీ | సనిపా | మరి నిసరిమపరి || సా
తుంబురు | నుత శ్రీ కం ఠం | దురి తా | పహా వై కుం ఠం || సౌం
సా | సనినిప మ మ ప | రిమ | రిరిమపని పమరిరిమ | రీ | సా ;
సౌం | ద ర రా | | జ నూ | శ్ర | యే |

కీర్తనము 2 - ఆదితాళము - [illegible] మొట్టప్పమహోదయులు

కమలాసనాపవిత్ర

పల్లవి:

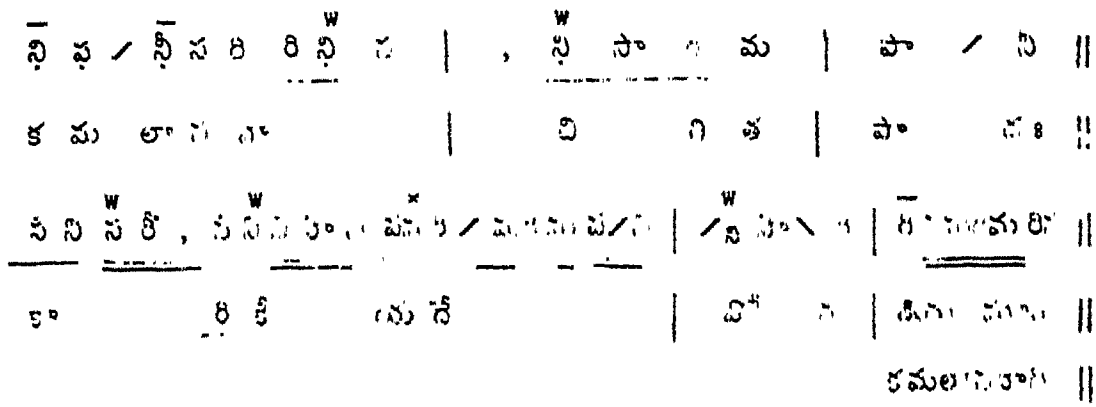

అనుపల్లవి:

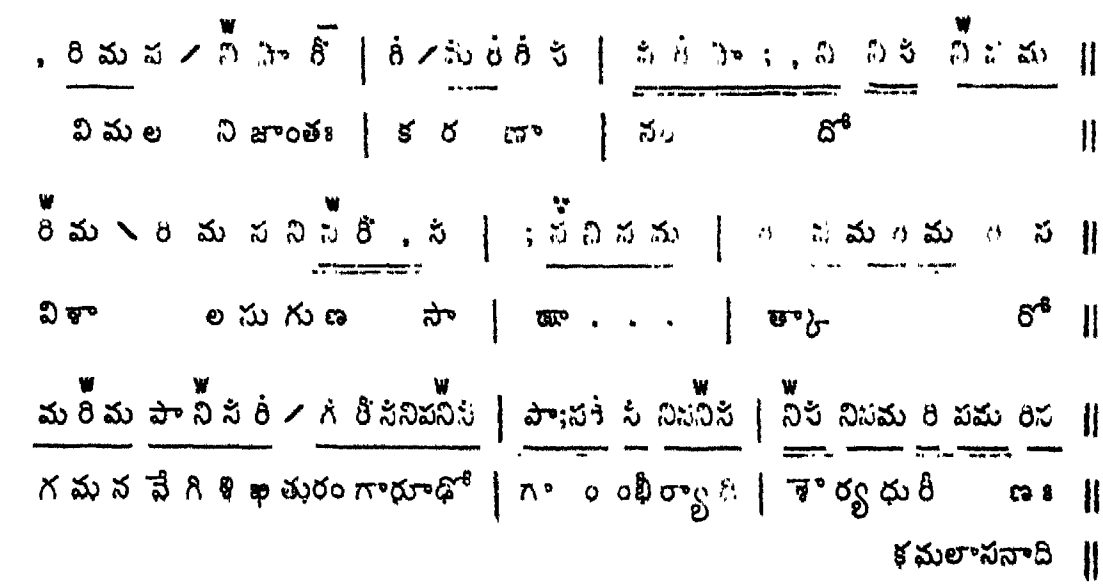

చరణము :

, రి రి మా మ రి మ ప | ప మ ప నీ , ప మ రి | ప మ రి మ రి స ||
న వ మా ణి క్య | స దృ శ గా | . . . త్రో ||

, రి ప మ రి రి స స స రి | ` నీ స రి మ | ప మ రి మ రి స ||
నా గ కం క ణ హా | ర ధ ర | పు . త్రో . ||

, రి మ పా / ని ని / సా | , నీ స ని ప మ | రి ప మ రి మ రి స ||
భు వ న త్రయ సం | మో హ . న | గా . . . . నో ||

, ని ఫ / నీ స రి స | , రి మ ప నీ , ప మ | రి ప మ రి మ రి స ||
భో గి శా యి హి త | భా గి | నే యో ||

మ రి మ పా , పా పా ప ప ని మ పా | ` మా పా / ని ` మా ప | నీ సా నీ సా ; ||
భ వ క టా . ట శ్రీ గురునా . థో | భా గ్య ప్ర మేయ | ఫ ల ప్ర దో ||

ప రీ రీ రీ / మ రీ ; స ని ప నీ సా | ని రి స స ని ప నీ స | ని ప మా రి / మ రి స ||
న వ శ క్తి సు తా గ్ర జ ధీ రో | నా గ రా జ వి ను | త మహా దే . . వ ||

స్వరము :

సా ని ప రి ని సా ; ని స రి మ ` రి | ; మ ప ని స ` నీ | , ప మ ప రీ రి స ||
- - - - రీ - - - రి పా మ నీ ప | సా / గ రీ స సా | ని ప పా మ రీ స ||

ళమలాశనా

నంచారి మిశ్రతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

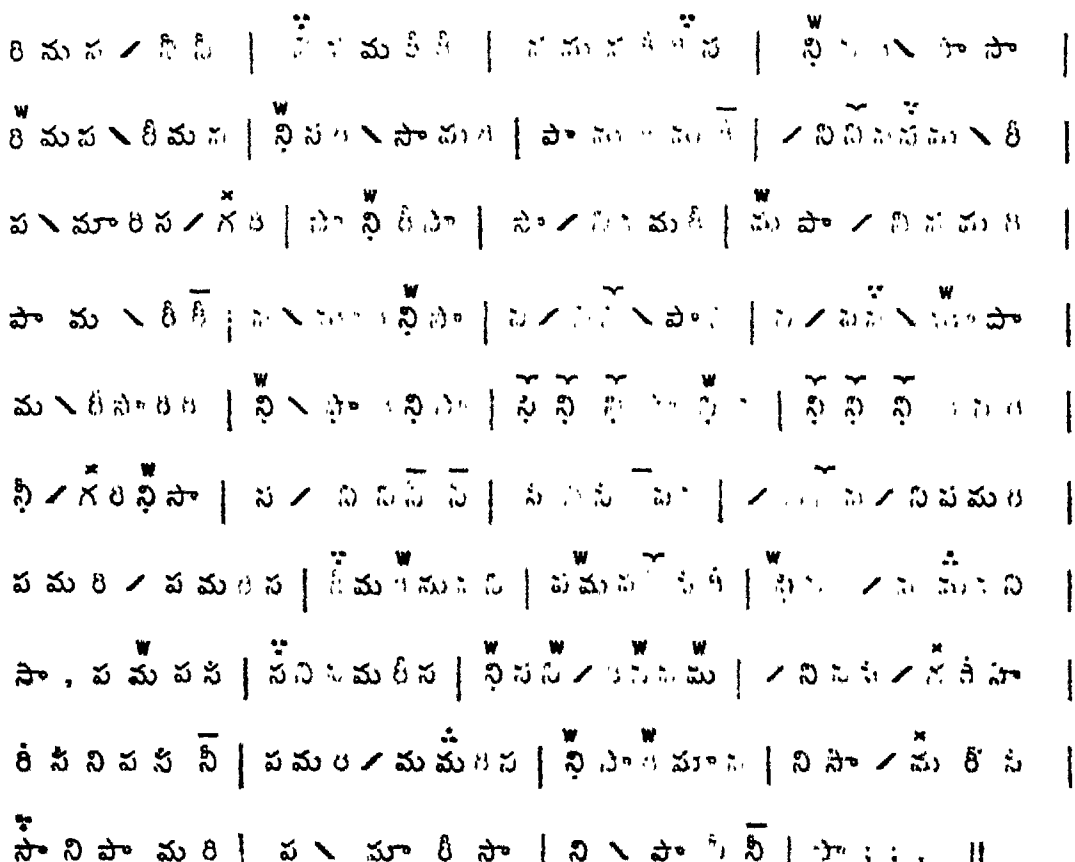

జన్యము (భాషాంగము) 5 . సైంధవి

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి : సైంధవీ సగ్రహాపూర్ణా ఆరోహేతు ధవక్రితా

మూర్ఛన :-
- ఆరోహణము : సా రి ♭ గ మ ప ♭ ని ధ ని స
- అవరోహణము : స ♭ ని ధ ప మ ♭ గ రి స

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము; సంపూర్ణము; ఆరోహణమున ధైవత వక్రము; షడ్జగ్రహము; రక్తిరాగము; ఎల్లప్పుడును గానముసేయదగును.

ఈ సైంధవీరాగమునకు ఋషభగాంధార నిషాదములు మిగుల రంజనముల గలిగించెడి జీవస్వరన్యాసస్వరములు; సా ♭ ధ ప , మా ♭ ధ ప మ , పా ♭ ధ ప మ గా , ♭ ధ ప మ గ రి సా ఈ ప్రయోగములుగాక, దక్కిన ప్రయోగములలో శుద్ధధైవతములురావు. స గ రి మ గా రి , స ని ధ ప ని సా , ని ధా ని సా , మ ప గ గ రి సా . ఈ ప్రయోగములును గలవు.

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటమఖి

ధ్రువము :

	స సాం	స స గ రి మ గ రి స ని ధ
	అ రె	భు వ న మొ ఒ హం న ము ఉ ప
ని ధ ధా ని సా రి రీ	రి ధా సీ సాం ;	
భు జ ం గ శా యి రీ	వా మ ము రే	
నీ రి రీ గ మ గ రీ స	పా ధ మా గ రి గా మ	
హో ఇ రే ఇ ఇ ఇ ఇ ము	పే ణు నా ద వి నో దు	
మ ని ధ పా మ గ రి సా	మ గ గ రి స గ రి ని ధ ని	
భా ర్గ వీ నా ఇ ము ం	భ అ వ భ వ జ న క జ య	
సా ని ధ ప ము ం గ రి స		
భూ తె ఎ శ సా య క అ		

అంతరి :

నీ ధా ని సా రీ రి	స రి గ మ గ రి స ని ధ ని
రా . జ గో పా ల	ర మ ణీ . య గు ణ శి ఇ ఇ
సా ; ; ,	
లా	

జావడ :

స సా	సా ధ పా ధ మ ప గ రి
అ రే	పా రి జా తా ప హా ర

గా గా రి రి స గా రి	ని ధ ని సా రీ గ గ రి
పా అ ప స ం హా ర	వ న ధి గం భీ . . ర

ని ధ ని స ని ధ ప నీ ,	సా ని ధ ప మ ప ప మ మ
వా మ దే . ఎ ఎ వా	అ అ అ ది దే ఎ ఎ ఎ వ

ప గ రి సా రి గ మ ప మ	ని ధ ని స ని రి ; ,
దే . వ తా స రు వ భ ఉ	ఉ ఉ మ రె ఎ రే

ని ధ ని సా రీ గ గ రి	మా గ రి స రి గ మ ప మ
అ ఇ య ఐ యై య ఇ య	ఆ అ . . . . . అ

స: ని ధ నీ సా ; ,	ధ ప ధ మా ప గ రి సా
అ అ అ ఆ రే	ప ం చ పాం డ వ ప రి

గా గా రి ని ధ ని సా	ని ధ ప ధ మ ప ప గ రి స ‖
పా లం న వ ర గు ణా	ల ం ం క అ అ అ అ అ ర ‖

నీ ధా ని సా రీ రి	స రి గ మ గ రి స ని ధ ని
రా . జ గో పా ల	ర మ ణీ . య గు ణ శీ ఇ ఇ

సా ; ; , ‖	
లా ‖	

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

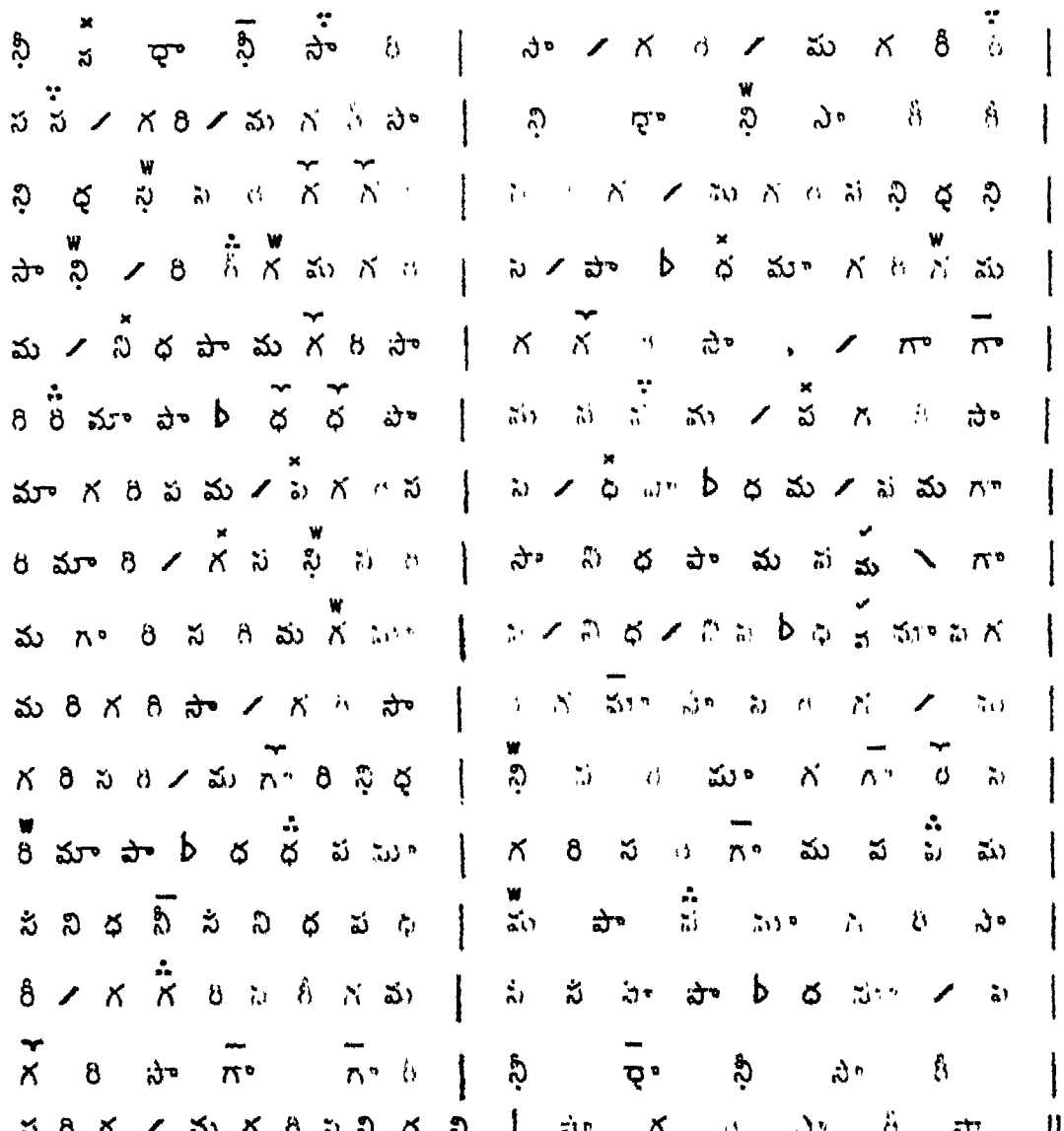

ఈ రాగమందు మంద్ర స్థాయిధైవతమును తీసుకొని మధ్యమ స్థాయి నిషాదము మీదను సంచరించుటలేదని కొందరు. వెంకటమఖి ఈ రాగితమ దు రెండు స్థాయిలయందును సంచారముచేసి యున్నారు.

జన్యరాగము 6 : కాన్రా　అప్రసిద్ధము

జన్యము భాషాంగము 7 : మాధవమనోహరి

ల క్ష ణ శ్లో క ము

వెంకటముఖి :　　సంపూర్ణా సగ్రహోపేతా చారోపేతుధవక్రితా
ప వర్జితో వరోపేచ స్యాన్మాధవ మనోహరీ.

మూర్ఛన :—
ఆరోహణము : స రి ♭ గ మ ప ♭ ని ధ ని స.
అవరోహణము : స ♭ ని ధ మ ♭ గ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమున ధైవతవక్రము; అవరోహణమున పంచమ వర్జ్యము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

ఈ మాధవ మనోహరికి మన్యమను మిగుల రంజనముగల, జీవస్వరన్యాస స్వరములు.

మా ని ధ ని సా , మ ని ధ ని స , ని గ రి మూ గ రి స , ఇవి విశేషప్రయోగములు; మా ప ♭ ధ మ గ రి సా , పా ⁄ ♭ మ గ రి సా , ఈ ప్రయోగములు దప్ప తక్కిన ప్రయోగములు పుచ్ఛశ్రుతి ధైవతములే.

లక్ష్మీగీతము . త్రిపుట తాళము - చెంకటుమఖి

ధ్రువము :

సా ని	ని ధ ని సా రీ ని ధ	ని సా ని ని మ ని ని	ద మ గ మ ని ధ మ
కా టి	త టి ఝ ణ క టి ణ	క మ క ప టి ణ ణ	ని టి ణ ణ న ట అ

ని ద మ ప ని ద ని	సా ని సా ని ద ని	ప ని ధ రీ గ రీ	గ మ గ రీ ని ధ ని
న వ న ణ ణ ట కి	ఘా ల ణ ణ ణ న	క ణ బు ణ ణ ప	కి మ ల ణ ణ క మ

గ రీ ని ధ ని స రీ	ని ధ మ ప ని ద ని	ప ని ద మ ని ని మ	ప ధ మ గ ని సా ‖
ల వి లో ల ల చ న	ణ ణ క మ ని ణ గు	ణ్ణ సా ణ ణ న ఘు ణ	ణ ణ త రు ణ తే ‖

అంతరి :

సా ని రీ ని ధ ని	రీ రీ గ గ మ గ ణ	గ రీ ని ద ని స రీ	స ద మ ప ని ధ ని
జ స్ప మీ కృత	ది న మ ణి శ ణు రె	ది ణ్ణ జ గ తా మ వా	ణ ణ మ ణ్ణ ణా వు రె

సా , సా	
దీ న	

జావడ :

గ రీ	ని ధ ని స రీ ని ద	ని ని గ రీ గ గ	మా మ రీ గ గ మ
జ న	భ వ న అం గ ణ	రిం ఖ ద మ ర వ	నం త ర త రు రె

గ రీ ని స రీ ని ధ	ప ఏం టి ణ ణ ణ	ణ మ గ ణ ణ ణ	ణ మ ప ధ ణ ణ ణ
ద ర స మ వా వు ఉ	ర ణ ధ్వ ని గ ణ	మ పి భ అ అ మ	శ్ణ భ వ ము రె ఎ ఎ

గ మ గ రి ని ధ ని | స రి ని ధ ని స రి | ని ధ మ ప ని ధ ని | స సా ని ధ ని స |
సు ద రు శ న ప ర | త అ ప కి ఇ ఇయ | కి ఇ ల అ అ భ ర | వ మా పి త ద ను |

గ గ రి గ మ గ రి | గ మ గ గ మ ని ధ | మ ని ధ మ గ గ మ | ప ని ధ మ ప ని ధ |
అ ను ఉ భ వ భ వ | స స ద న అ సు రె | స స ద న సు రె ఎ | దు ద గొ ఒ ప అ అ |

ని సా స ని ధ మ | ని ధ మ గ రి గ మ | గ రి ని ధ ని స రి | ని ధ మ గ రి సా ||
అ ఆ ల దె ఎ ఎ | వు రె జ స క త అ | అ భి న య అ వ సు | దె ఎ వు రె ఎ తే ||

సా స రి ని ధ ని | రి రి గ గ మ గ రి | గ రి ని ధ ని స రి | స ధ మ ప ని ధ ని |
జ స్స మీ కృ త | ది న మ ణి శ తు రె | ది వి జ సు త మ హా | అ అ ను భ అ వు రె |

సా , సా ||
ది న ||

కీర్తనము - ఆది తాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

మహాలక్ష్మి కరుణారస లహరి

పల్లవి:

మ పా మా గ గ రి గ మా , | గ రి మ గ గ రి స ని | స గ రి రి ||
మ హా ల క్ష్మి . క రు | ణా ర స | ల హా రి ||

మా ని ధ మా గ రి | స రి స ని ధ ని | సా ని గ రి గ ||
మా ను వ మా ధ వ | మ నో హ | రి శ్రీ || మ

అనుపల్లవి :

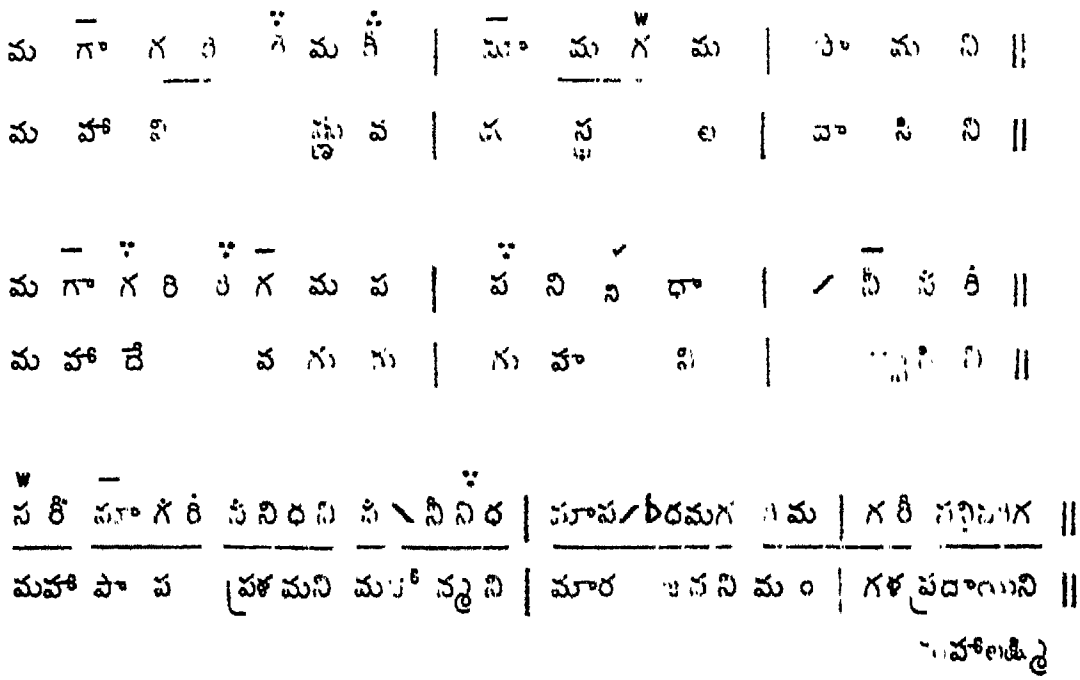

పావోలఁ మ్మ

చరణము :

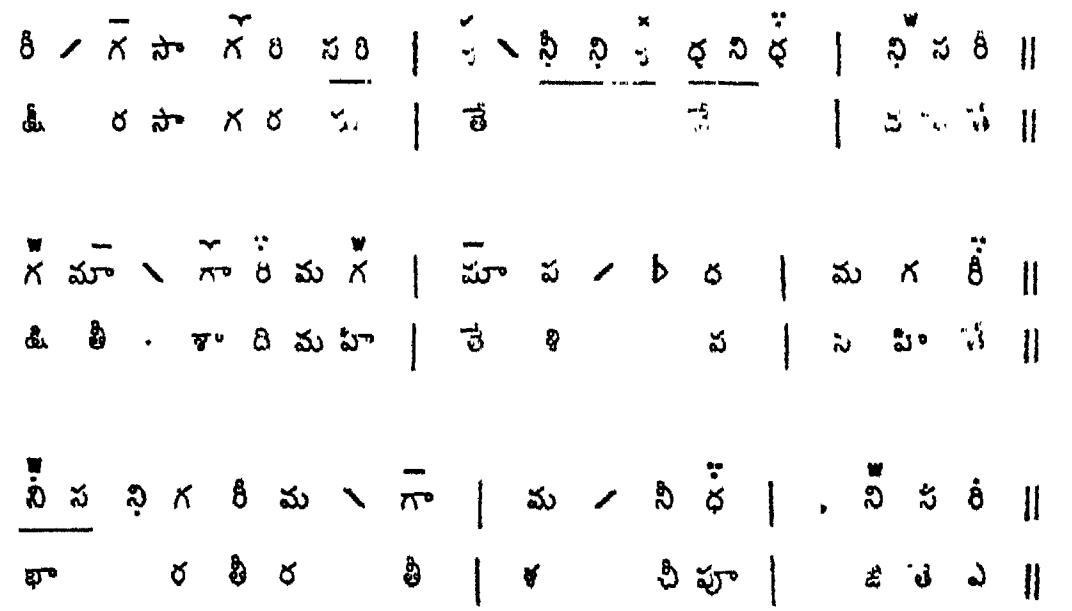

రి / గ రి నీ ధ మా | ప ప / ♭ధ మ గ రి | మ గ గ రి సా ||
భ క్తి చు క్తి మా మా న స వి రా | జి తే ||

నీ రి / నీ గ రి మ గ మ ప మా / ♭ధ మా | / నీ ని ని ధా ని స రి | \ నీ / గ రీ ని సా ||
వా రి జా స నా ద్య మ ర వం ది తే | నా ర దా ది ము ని | బృం ద నం ది తే ||

నీ ధ మా ప ♭ధ మ గా రి మ గ రి సా | సా ని ధ / నీ సా | స పా మ గా రి గ ||
నీ ర జా స న స్తే సు మ న స్తే | సా ర స హా స్తే | స దా న మ . స్తే ||

మహాలక్ష్మీకరుణా

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

మా గ రి గ మ గ రి సా | నీ ధా ని స రి గ మా |
ని గ రి గ మా పా ప / ♭ధ | మా మ మ గా రి రి ని |
గా రీ గ రి స ని సా | స రి గ మ గ రి / గ స రి |
గ మ పా మ / ని ధ \ మా ప | / ♭ధ మ గ రి / గ స రి ని సా |
మ గ రి గ మా గ రి సా | ప ♭ధ \ మా మ ప / ♭ధ మ ప మ |
ని ధ \ మా గ మ ప / ♭ధ మ గ | మా గా రి గ రి సా |
ని ధ ని స నీ గ మ గా | రీ సా గ మ ప / ♭ధ \ మా |

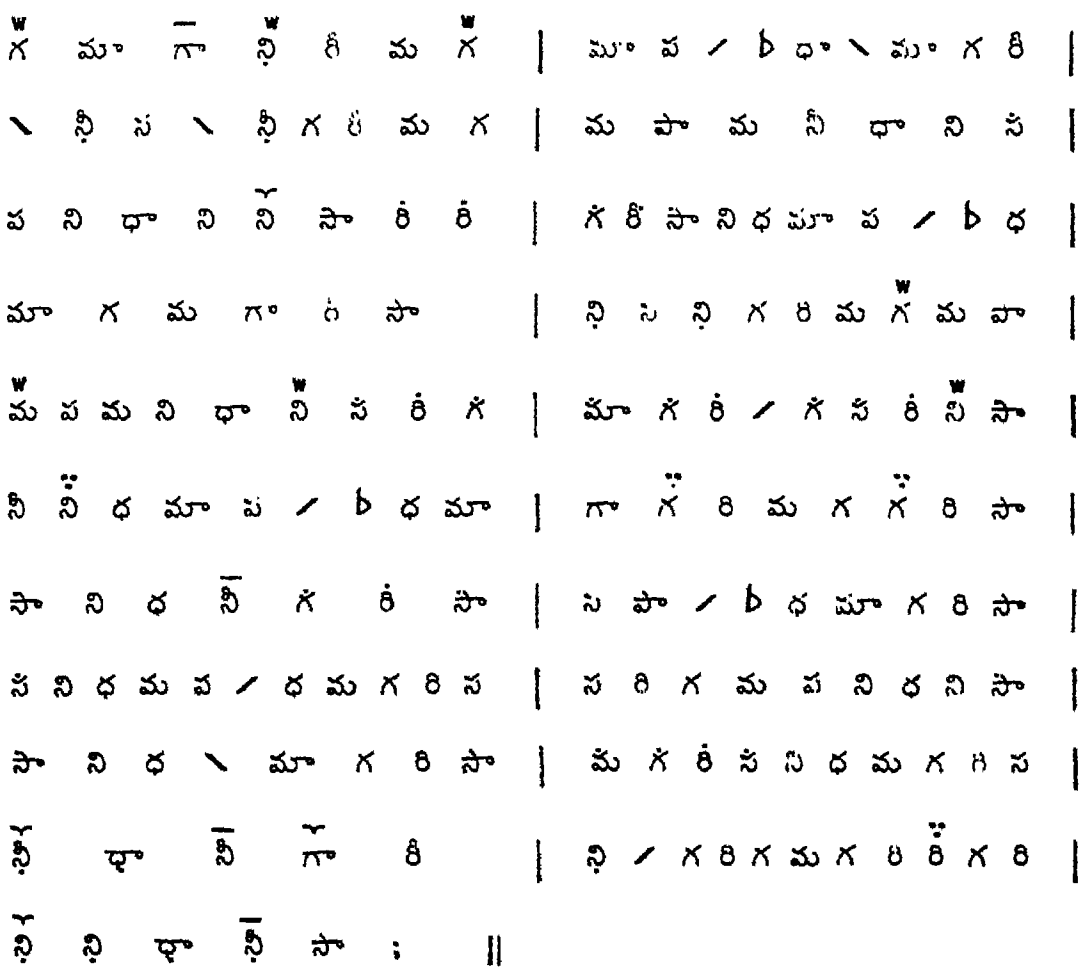

జన్యము (భాషాంగము) 8 మధ్యమావతి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటముఖి : మధ్యమాదిస్సురాగోయం మధ్యమగ్రహసంయుతః
గధలోపాదౌడవః స్యాత్సాయంకాలే ప్రగీయతే.

మూర్ఛన :- { ఆరోహణము : స రి మ ప ♭ ని స
అవరోహణము : స ♭ ని ప మ రి స .

లక్షణవివరణము సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము ; ఔడవము ; గాంధారధైవత వర్జ్యము ; మధ్యమ గ్రహము ; రక్తి రాగము ; మధ్యాహ్నకాలమున * గానము చేయదగును.

ఈ మధ్యమాది రాగమునకు మధ్యమావతియని ప్రసిద్ధిగలదు. ఈ మధ్యమావతికి ఋషభ నిషాద మధ్యమములు జీవస్వర న్యాసస్వరములు. వీని ప్రయోగములు గీతము మొద లైన లక్ష్యములచేత ప్రసిద్ధములు.

---

* 'సాయంకాలే' అను మూలశ్లోక పాఠమునకది విరుద్ధము. చేతి పొరబాటేమో ! (రా. అ)

పర్వడని ...లమిమిలో యేంగాగమిలు పాడినప్పటికిని వానిచేకలిగెడి దోషము...ల పరి హారముటకై కడపటి ఈ భాగము పాడనలెనని...ము సకలశుభములు నిచ్చునని...ము సంప్రదా యజ్ఞుల సమ్మతము

ఈ అభిప్రాయమును తెలియుటకై ఈ మధ్యమాది లక్షణశ్లోకమున సురాగమని పూర్వాచార్యులు చెప్పియున్నాము.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుట తాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

సా ని స |	రి మ మ రి మ వీ |	ప మ రి మా రి స |
అం మృత |	కి ర ణ మం డ ల |	కొ ఒ టి కో ఒ టి |
రి స ని స ని సా |	రి స రి సీ స ని |	పా ని పా ప మ |
బ ది ం వ అ నూ |	ప ర వి ధి అ ళు |	_ స్తి _ ర్తి చ్చొం కి లె |
ర మ మా మా ; |	రి మా పా ; |	ప నీ సా ; |
ట గం శా |	ని తాం ళా |	ల సం ళా |
స ని ప పా ప మ |	రి మా రీ సా |	
రు ఉ ప చ్చొం కి లె |	వ సు తా ఆ |	

అంతరి :

సా ని సా ని స |	రీ మ మా రీ రి |	స నీ పా ; |
ధ ర్మ మా ర గ |	రా ఇ రే తు మి |	వ సం శా |

జావడ :

పా ని సా సా | రీ మ మా మా | ప మ రి రి రి స ని |
దం తి దం త | క్కుంత దం త | క్క ద న త ళి వా ం |

స ని స నీ , | పా ని పా ప మ | ప మ ప మా ; |
వి ఇ రు రే | మే రు మం ద ర | ధి ఇ రు రే |

రి మ మ రి రి రి రి | స ని స సా ; | రి మా రీ రీ |
వి బు ధ త తి మ ం | ద అ రు రే | తి యం ఐ యై |

స ని స రీ రీ | రి మా పా నీ | ప మ ప మా మా |
య ఇ య ఐ యై | ఇ యం ఐ యై | య ఇ య ఐ యా |

రి ప మ రి మ ప ని | ప స ని ప ని స రి | రీ ప మ రీ మ ప నీ |
అ . . . . . అ | అ . . . . . అ | అ . . . . . అ |

ప నీ సా ; | పా ని పా మా | ప మ మ రి రి స ని |
అ ఆ రే | సు ప్ర దీ క | త్త ఇ స బ ళు రె ఎ |

పా ని పా మా | ప మా రీ సా ||
సు ప్ర దీ పం | మి రం వ ల్లే ||

సా స సా ని స | రీ మ మా రీ రి | స నీ సా ; ||
ధ ర్మ మా ర గ | రా యి రే తు మి | వ నం తా ||

కీర్తనము - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

ధర్మ సంపర్దనీ

పల్లవి:

రి	రి గ్రి	గ్రి	/ ప మ గ స	‖
ధ	ర్మ సం	వ	ర్ధ నీ	‖

రి స	రి సా ని	స ని	రి స గ్రి	‖
ధ ను	జ సం	మ్మ .	ర్ధ నీ	‖

ని / ప	. ని సా	రి మ రి	మ పా	‖
ధ రా	ధ రా	త్మ జే	ఙ్ఞ నీ	‖

ని స	స ని స ని ప మ	రి మ ప / ని	ని మ రి మ / ప మ రి స	‖
ద యు	ఙ్ఞా పూం	పా . .	హి పా పి .	‖

(ధర్మసం)

అనుపల్లవి:

రి	మ మ రి మ	ప ప మ	పా ప ప	‖
ని	ర్మ ల హృ ద	య ని	వా సి ని	‖

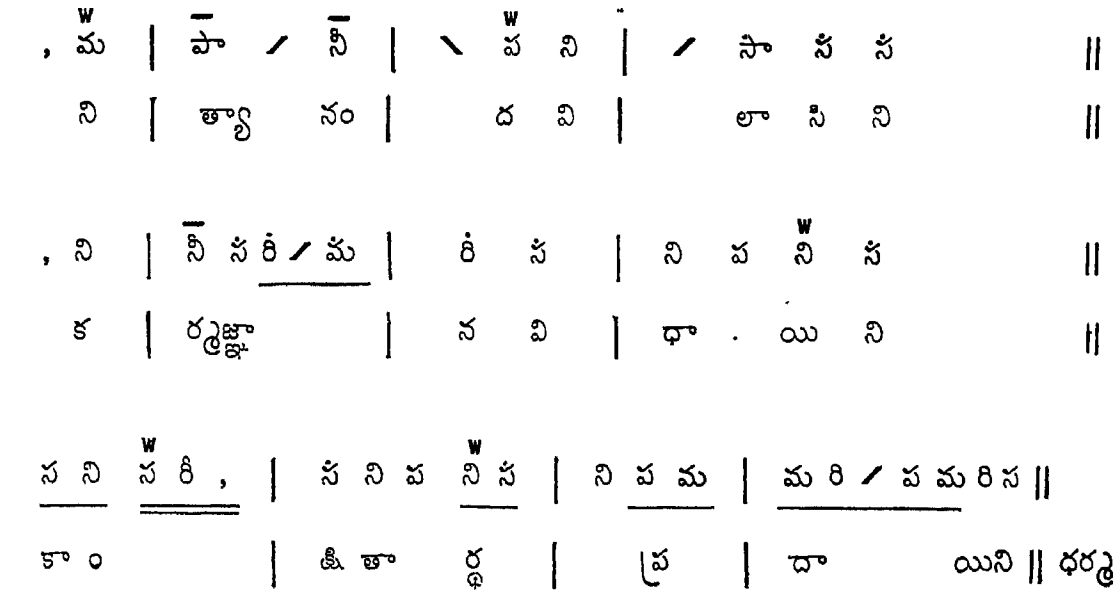
, మ | పా / నీ | \ పని | / సా సస ||
ని | త్యా నం | ద వి | లా సి ని ||
, ని | నీ సరి / మ | రి స | ని ప నీ స ||
క | ర్మజ్ఞు | న వి | ధా . యి ని ||
సని సరి , | సని ప నిస | ని ప మ | మరి / పమరిస ||
కాం | ఖీ తా | ర్థ | ప్ర | దా యిని || ధర్మ

చరణము :

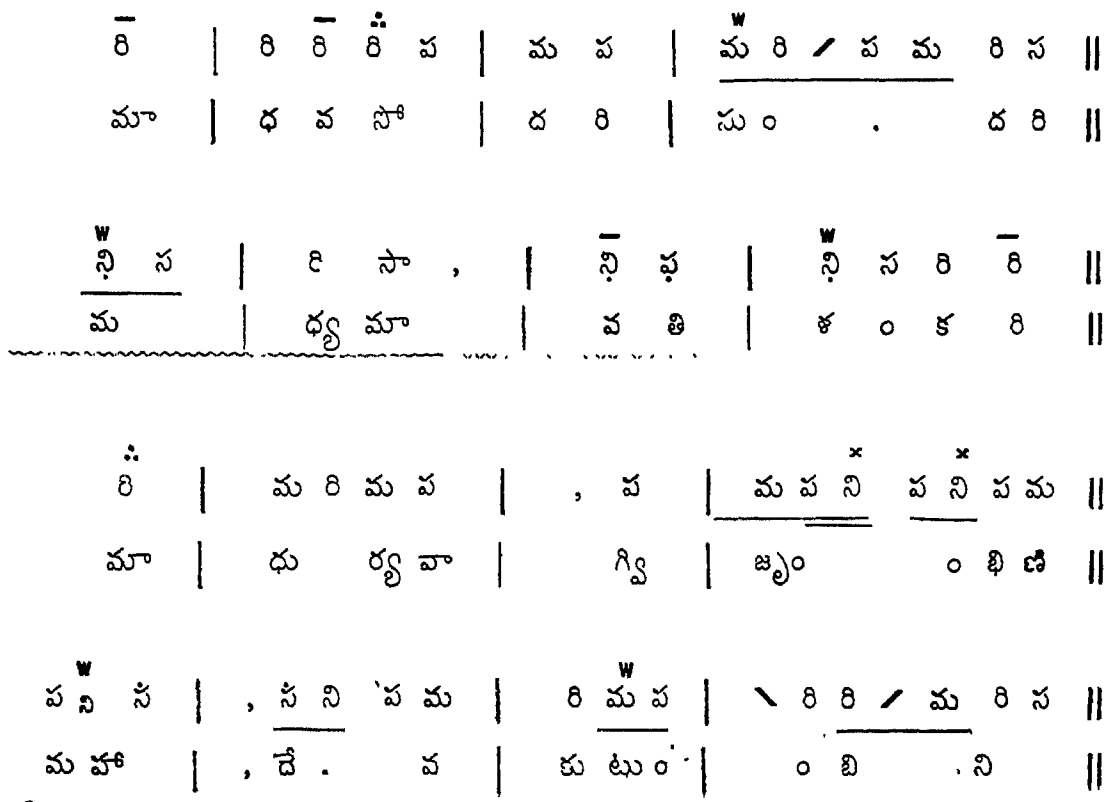
రి | రి రి రి ప | మ ప | మరి / పమ రిస ||
మా | ధ వ సో | ద రి | సుం . దరి ||
నిస | రి సా , | నిప | నిసరి రి ||
మ | ధ్య మా | వ తి | ళం కరి ||
రి | మరిమప | , ప | మపని పనిపమ ||
మా | ధు ర్య వా | గ్వి | జృం ంభి ణి ||
పని స | , సని పమ | రి మప | \ రి రి / మ రిస ||
మహా | , దే . వ | కు టుం | ంబి .ని ||

. రి	మ గి మ ప	. స	మ స / ని స మ ‖
సా	ధు జ న చి	త్త	రం . . జ ని ‖
. మ	ప ప / నీ ని	\ మ స	నీ నీ సా ‖
శా	శ్వ త గు రు	గు హా	స స నీ ‖
\ ని	నీ సి రిం మ రి	స ని	\ పా మి సా ‖
బో	ధ రూ . పి	ణి ని	రూ స ని ‖
రిం స	ని ప ని స ని	స మ	సు రి / స మ రి స ‖
భు వ	నే శి రు	లి త	స్ం ం జ ని ‖
రిమరిం	మా స మం పా స మ ‖	\ సూ ప ప	/ నీ స నీ సా స సా ‖
పాదజ	వి శ్వ వి లా సి ని ‖	పం చన	దీ . ల్లా సి ని ‖
నీనిరి	/ మ రి సా ని పనీ స ‖	రిం స ని ప	స ని పా మ / మ రి స ‖
వేదశా	స్త్ర వి శ్వా సి ని ‖	విధి హరి	హ ర ప్ర ముఖా ర్చి ‖

(ధ్యా

నవారి _ రూపకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రిం రిం రిం	రిం / మ రి రిం స ని	స రి స సం ని ప	/ నిం నిం నిం
సా రి రి	నిం స రి మ స మ	రి రిం స నిం స రి	సా నిం ప మ ప

ని̇ స రి రీ̄ | మ̣ మ̣ ఫ̣ ని̇ సా | ఫ̣ ని̇ స రి రీ | ఫ̣ ని̇ సా సా |

ఫ̣ ని̇ స రి మా | రీ సా ని̇ | స రి స ని̇ సా | ని̇ స రి రీ |

రి మ రి మ పా | మా ప ని ∖ మా | ప ప ∖ మా ప ∕ ని | ప ∕ ని ∕ మా మ̇ స |

మ ప ∖ రీ రి̇ మ | రి ప ∖ మా ∖ ని ప | ∖ మా ∕ నీ ని̇ ప | ∖ మా ∕ నిమ ∕ పమ |

∖ రీ స మ ∖ రీ | ∕ మా ∖ రీ ప మ | ∖ రీ రీ̇ ∕ నీ | ప మ రీ స ని |

ప మ ∖ రీ మ రీ | స ని ప మ ∖ రీ | ని̇ స రి మ ప ని | స రీ మ రీ సా |

∖ నీ ∕ రీ స ని ప | మ రి ∕ స మ రి స | ని ఫ ని̇ ∕ రి స̣ రి | ∕ ప మ ∕ ని ప ∕ స ని |

∕ రీ ని ∕ స ప ∕ ని మ | ∕ ప రి ∕ ప మ రి స | ని̇ స రి మ̇ ప ప | ని ని స స రీ రీ |

∕ మా రీ స ని ప | ∕ సా ని ప మ రి | ∕ నీ ప మ రీ | ∕ పా మ రి స ని̇ |

∕ రీ స ని̇ ఫా | ని̇ స రి ∖ సా | ∖ ని̇ ని̇ ని̇ | ∖ ఫా ∕ ని̇ రి |

స ని̇ సా ; ||

జన్యము (భాషాంగము) 9 : దేవమనోహరి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : గవర్జితషడ్జవోయం రాగోదేవమనోహరి

ఆరోహేచానరోహేచ ధవక్రస్సప్తాన్వితః.

మూర్ఛన:- { ఆరోహణము : స రి గ మ ప ధ ని సం మ ప ధ ని ధ ప మ గ రి స
అవరోహణము : స ని ధ ప ని ప మ గ రి స

లక్షణవివరణము సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము, షాడవము ; గాంధారవర్జ్యము ; ఆరోహణావరోహణములందును ధైవత వక్రము ; షడ్జగ్రహము. ఎల్లప్పుడు గానము సేయదగును.

ఈ దేవమనోహరీ రాగమూర్ఛనలో ఆరోహణావరోహణమున నిషాదములు మిగుల గనిపించి యుండుటవలన ఈ రాగమునకు మిక్కిలి రంజనముల గలిగించెడి జీవస్వర న్యాస స్వరము నిషాదమే, ప్రయోగములచే స్పష్టముగ నెఱుఁగదగును.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువరూపకతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

స స ని ప ధ ని ప మ పా	మ ప ని ని సా	ని స రీ రీ	
జ య జ య జ న క సు తా	కు చ యు గ భూ	ష ణు రే రే	
ని ధ ని ప ని ని	స ని స రి మ రి	స ని ధ ని ప ని	ని స రి రి మ రి
మ ద ళి ఇ ఇ ష	ణ ఖ ర దు ఉ ఉ	ష ణ ళొ ఒ ష	ణ మ అ ను ష వె
ప మ రి రి స ని	ప ని ధ ని స మ	రి స	
ఎ ఎ షు రె ఎ రె	మృ దు ళ ఉ ణు	రె ఎ	

మానడ :

స స రి రి మా రీ పా	మా ప ధ ని ప	మ రి స రి మా	
జ న సు త సా కే తా	ధీ ఇ శు రె ఎ	జ ల ద అ భో	
ని స రి నీ స	ని ధా ని ప మ	పా ప మ రి స	మ మ మ రి రి రి
ఖ్ఖ ల త నూ ఖ	జ పా ఖి గ త	పా రు వ తి ఇ	ప తి త అ ర క
ప మ స ధ ని ప	మ ప ని ని స ని	స రి మ రి ప మ	రి మ ప ధ ని ప
స అ అ ము రె ఎ	స ళ ము ఖ ల రి	స క ల ద ను జ	స మ ద హా రు రె

మ ప ని ని సా | స ని ధ ని ప మ | ప ప మ మ రి రి | స ని ధ ని ప మ |
జ ల జ స భా | త్మ్రి జ ము ఖ స ం | ని అ య ం చె ఎ | ర ఘు న ా య ం |

రి స ||
రె ఎ ||

స ని ని ప ధ ని ని మ మ ప ా | మ మ ని ని ం ం | ని ం ం ం ||
జ య జ య జ న క ం ా ా | ం చ న ం గ ం ం | ప ం ం చే రే ||

కీర్తనము - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

భారతీమద్దిపణాంజాండ్యాపహే

పల్లవి :

పా | , మ గా | మూ | పధనిప | మం | సరసని | సం | ; రిమ ||
భా | ర తీ | మ | ద్దిపణా | జా | .డ్యా.ప | హే | శ్రీ ||

2 do do | do | సం | ; రీ ||
do do | do | హే | త్వ ||

పా | మరీస | నిధ | ధనిపప/నిని | సా | ఎసరూప | ధని | పమరిమ ||
ద్భ | క్తకల్ప | క మ | హీ రు | హా | ముఖాంభో | రు | హా. శ్రీ ||

అనుపల్లవి :

రీ | \ నీ̇సమ | \ రి | పమరి | సా | రిమపా | ధధని | పామప ||
కా | రుణ్యసు | ధా | లహరీ | కం | జజ ధే | వమ | నోహరి ||

నీ̄ | నిసా రిం | ,రిం | నీ̄ సరిం | సని | ధానిప | మరి | సారిమ ||
శా | రదే వా | గ | ధీశ్వరి | శశి | కుందధ | వళ | భాస్వరి ||

[భారతీ

చరణము :

రీ | పమారి | ,స | రీసరి | ని̇ధ | ని \ పా ని̇ | ని̇ సా | ని̇ రిసా ||
వ | ల్లకీపు | స్త్ర | కాభయ | వర | ద కోమ | ళత | రకరె ||

రీ | మపామ | పధ | / నిపమా | పమ̄ | ,పమా | రీ | ^సరిమా ||
ప | ల్లహాంఘ్రి | యుగ | ళమణి | ప్రకా | శమం | జీ | రధరె ||

రి | రిపమప | ధా | ధనీ,పా | నీ̄ నీ̄ | ,సరీ | నీ సా | నీ సరీ ||
పు | ల్లసరసి | జా | క్షీ శ్రీ | పుర | స్వపీ | ఠా | ంతరె ||

మా | రిసాని | ధధని | పమరిస | ని̇ధ | ని̇నీ̇ని̇ | ,ప | రిని̇ స ||
వ | ల్లభేశ | విధి | హరహర | వాం | ఛితార్థ | ప్ర | దేవరె ||

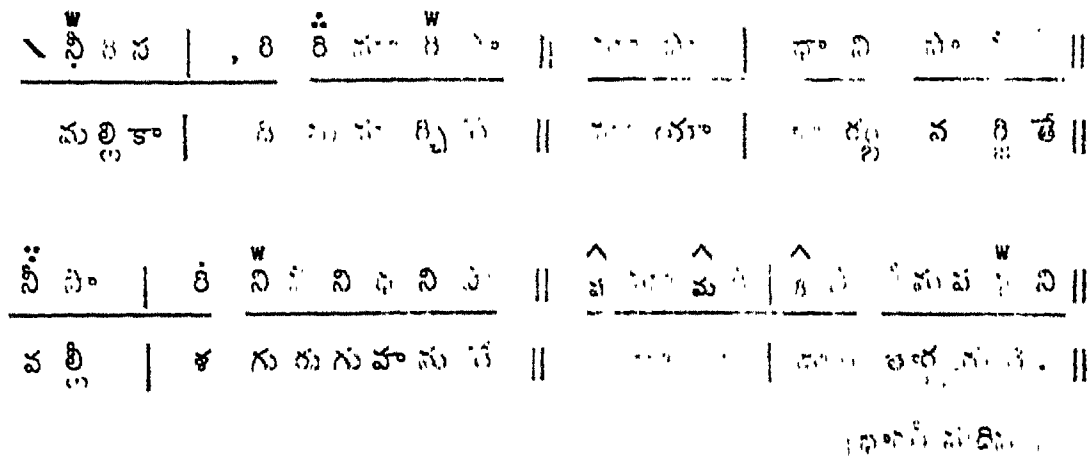

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రి ప మ రి సా ప మ రి స | ని స రి మ పా ధ ని పా |
పా ∖ మా ప ధ ని ప మా | పా ∖ మా రి స రి రి మా |
రి పా మ రి సా ని | ఫ ధ ని ఫ రి రి సా |
ని స ని రి రి ప మ ప ధ ని | ప ధ ని ప మా ప మ మా |
రి మా ప ధ ని ని పా | ని ని సా రి ని స రి |
మా రి మ రి సా స ని | ధ ని పా మా రి సా |
ని స రి మ ప ధ ని ప మ ప | ని ని సా రి ∖ ని స రి |
మా రి సా మ రి సా | స ని ధ ని పా మ రి సా |
రి స ని ధ ని ప మ రి సా | ప మ రి స ని ధ ని ఫ ని ని |
సా ని రి సా ; ||

జన్యము (భాషాంగము) : 10 రుద్ర ప్రియ

లక్షణ శ్లోకం

వెంకటనుఖి : పూర్ణో రుద్రప్రియ: సాయంసంధ్యాసమీరణ: ప్రియ: ప్రకీర్తిత:.

మూర్ఛన : { ఆరోహణ : ప ని ధ మ గ మ ని ధ ని సా
అవరోహణ : సా ధ ని మ మ ధ గ మ ని ధ ప

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము; సంపూర్ణము; అవరోహణమున స్థాయినస్వర్ణ; షడ్జగ్రహము; దేశీయరాగము; ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

ఈ రుద్రప్రియ రాగమూర్ఛనారోహణావరోహణాలలో ఇంచుమించు నిషాదమును, దీర్ఘ నిషాద గాంధారములనుగా, గనిపించి యుండుటచేత, ఈ రాగమునకు విశేషరంజనమును గలిగించు జీవస్వర న్యాసస్వరములు నిషాద మధ్యమ గాంధార ఋషభములే. ఈ రాగ లక్ష్యముల పర్యాలోచించితే, పైఁజెప్పిన జీవ స్వర న్యాస స్వరములతో జేరిన ప్రయోగములు స్పష్టమౌను.

కీర్తనము 1 - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

రుద్రకోపజాత వీరభద్ర

పల్లవి:

సా	ని	నిW సం	ని	ప	మ గ	రి గ మ గ	రి మ ‖
రు	ద్ర	కో	ప		జా	త వీ	ర ‖

పా	సం ని	ప	మ	గ	గ రి	సా	స ‖
భ	ద్ర	మా	W శ్ర		యె . .	ఏ	స ‖

ఽ గ గ ని	గ రి మ ప ధ ని	‖
దా	హృదయె . .	‖ రుద్రకోప

అనుపల్లవి:

పా	మ ఽ ని నిV ఽ గా		రి గ		Wమ ప	Wమ పా	‖
భ	ద్ర కా		లీ		ర	మ ణం	‖

ధ	ధ ని	W ప మా		ప ధ		నిW సం ని	ప ‖
భ	హా	ర ణం		భ		ద్ర	ద్ర ‖

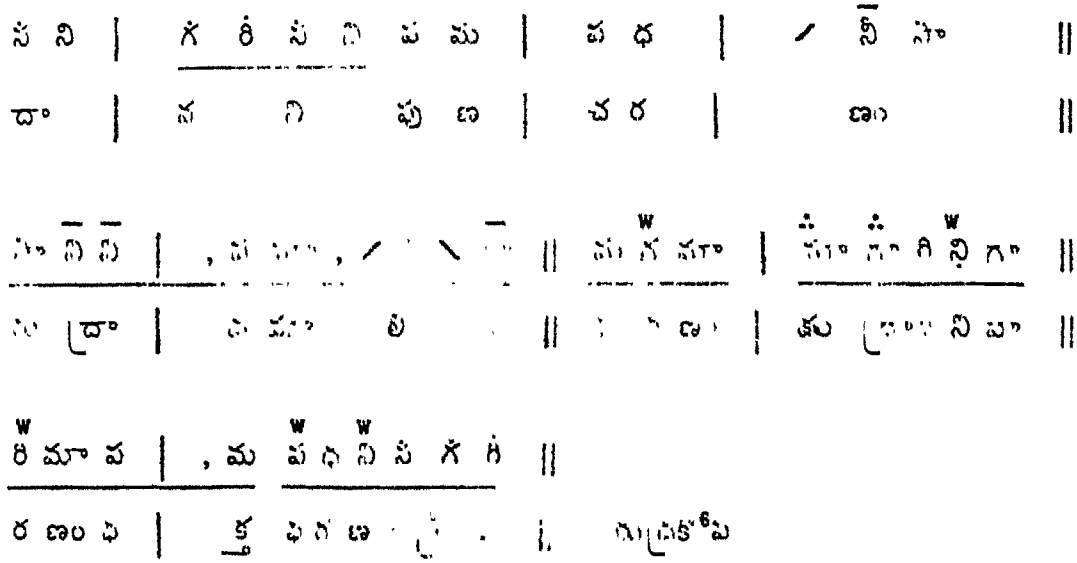
స ని | గ రి స ని ప మ | ప ధ | ని సా ||
దా | న ని పు ణ | చ ర | ణా ||
సా ని ని | , మ మా , గ మ గ | మ గ మా | సా సా రి గ మా ||
సు ద్రా | ప మా ల | ణా | కు ద్రా ని ధా ||
రి మా ప | , మ ప ధ ని స గ రి ||
ర ణం ధి | క్త ధ ర ణా ధ్రీ . | సుప్రకోపి

చరణము :

మ గ | స గ మ స | ని | రి గ మా ||
వి జి | త వి ధి మా | గ హా | రి వా యుం ||
గా | గ రి స ని స | ని ప | మ ప గ ని స ||
వి | రా ది వి | ర | మ భ యం ||
రి గ | మ ప ధ ని | పా | ని స రీ ||
ర జ | త ప . ర్వ | తా | . శ్ర యం ||
మ గ | రి ని సా | ధ ని ప | మ గ రి స ||
ర వి | వి ధు తే | జో | మ యం ం ||

గ రి నిˇ స	గ రి గ మా మా ‖	ప మˇ ప ధ	నిˇ సా రిం మా గ రిం ‖
గ జ ము ఖ	గ ణే శ ర ఙ్గం ‖	అ జ వ ద	న ద ఙ్గ శి ఙ్గ ం ‖

నిˇ సˇ సˇ నీ	పˇ పˇ మా గ గ రి సా ‖	నిˇ స గ రి	మ \ గా ని \ పా గ రిం ‖
ని జ రూ	ప దా న ద . ఙ్గం ‖	ని జ గు రు	గు హా స్వ ప ఙ్గ ం ‖

(రుద్రకోప

కీర్తనము 2 – రూపకతాళము – బాలస్వామి దీక్షితులు

పల్లవి :

రి	/గాˇ;మˇ	గరిస	రిసమగˇ	మా	;పద	పధనిధ	/సీపమ ‖
వ	ల్లీ	దే	.వసే .	నా	పతి	నా	పతి ‖

గగ	పమగరిగరి	సరిస	సనిˇ నిధˇ	సరి	
వర	మి . . ఇచ్చి	నది	ఇచ్చి	ర	

రి / మరి / గగ	రీ	రినిˇ సరి / మ ‖
ఓ ంచు	సా	అ . మి ‖

గరి	సారిస	నిరిస	సనిˇ నిధని	సరి	రి/మరి/గగ	రీ	రినిˇ సా ‖
వర	మి చ్చి	న ది	ఇ . ఇ . చ్చి	ర	ఓ ంచు	సా	. . మి ‖

(వల్లీ

అనుపల్లవి :

ని	, సా ధ ప	, మ	గ రి సా	ప ధ	∕ని ;	సా	సా ; ‖
త	ల్లి నం	ది	గు రు దై	వము	ని	వే	. ‖

2	ధ∕ని	, ని స ధ ని ప	, మ	గ రి మ సా	ప ధ	∕ని ;	సా	సా , గ ‖
	త	ల్లి తం	డ్రి	గు రు దై	వము	ని	వే	యు ‖

గ గ	గ రి గ ని	ని	సా , స	ని గ	రి ని సా	సా ని ని ప	ప మ ప మ గ గ మ ప ‖
త ర	మా లే. దు	ల్లి	గన్న	ది ది	గు రు వు	వా	ఁ . ఁ ఁ . . . ‖

do	do	do	సా ని ప	మ ప మ గ రి సా	‖
do	do	do	వా	ఁ ఁ . .	‖

మళ్ళీ పల్లవి పాడాలి

చరణము :

ధని	ధా , ని	పా	, ని ప ధ	ని సా ని	ధ ని ధ ప ధ ప	మ ∕ ప మ	రి గ గ ని సా ‖
ధన	ధా న్య	వ	స్తు వా	వం న	ము లు యి	చ్చి	యు ం న్న ‖

, ని ధ	∕ని ∖ పా	ధ ధ	∖ని సా	స మ	, మ ప గ గ	, గ	గ గ ప మ రి ‖
ధ ర	ణీ పా	లు డు	శ్రీ	కు మా	రె . ట్టు	ద్ర	సా ం మి ‖

,పమ	పధనిస	రీ	రీగరి	సా	,రినిస	నిస	రీరి ‖
మన	సుకు మో		దం బు	జే	సి బె	ట్టి	తే ‖

మగరి	సనిసా	:	నిధపమా	పా	;ధమ	రిగ	,గరిరిస ‖
మటి	నీ సం	.	న్నిధియు	బ్పాం	గును	గుహా	వా స ‖

ము క్తా యి స్వ ర ము :

రి , ⁄ గా	,రి \ సా , మా గ	మా ;	పధనినిపమగరి		
స ని ధ ని	,స రిగ ⁄ సరిస	మమ \ రి ⁄ గ	,గమపధనిసా		‖

స ని ప మ	గరి గమపధనిస	రిగమ రి	గస ని ⁄ రిసనిధని		
గ రి రి స	,ని నిపామ మగ	,రి సా	ని ప మా గ రి	ని స	‖

వల్లీ దేవ

3 దరు - ఆదితాళము - బాలస్వామి దీక్షితులు

సి వే ర సి క శి ఖా మ ణి

పల్లవి :

సా ;	నిస ని	ప మ గా	మ గ రి	ని	‖
సి వే	ర సి	క శి ఖా	మ ణి య ని	‖

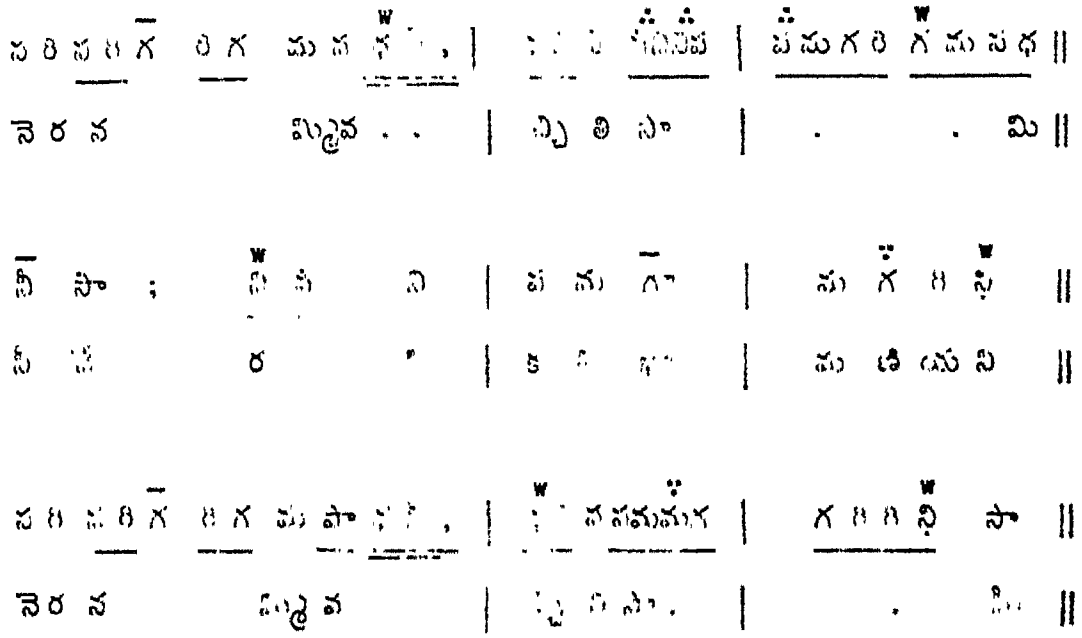

అనుపల్లవి:

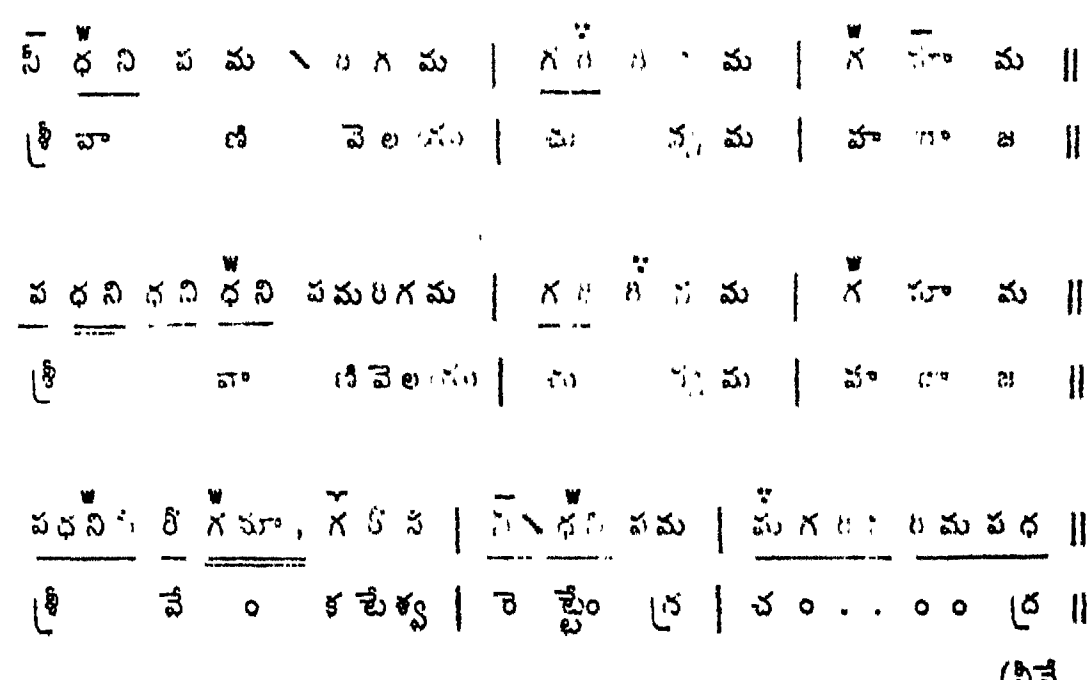

(నీవే

చరణము :

పా ప పా ప ప ధ | ని ధ ని ప మ | ∖గ గ రి రి , మ ||
ఆ ట పా ట లి త | ర శ్రా. స్త్రీ | ము లం ం. దు ||

2 do do | do | ∖గ గ రి రి , రి ∖ ||
do do | do | ము లం ం. దు ||

స్రీ సా రి రి ∕ గ రి ∕ గ స | సా మ గ | ∕ మా మ మ ||
ఆ నం ద ము గ ప్ర | సం గ ము | జే సే వు ||

1 సా స ప ప పా ప ధ | ∕ నీ ∖ ప ధ | ని స ని సా ||
సా టి యె వ రు యుం | న్నా రుయీ | భు వి లో ||

2 do do | do | ని స ని స రి గ రి గ ||
do do | do | భు వి లో . . . ||

సా ని ని ధ ని పా మ | రి గ గ రి రి , స | రి మ ప ధ ||
సా మి యె ట్లే ం ం ద్ర | క ర్ణా వ | తా . . ర ||

ముక్తాయి స్వరము.

నీ , సా , స నిపా పమ ∖గం మా | గా , రి , పమ | గ రి ని సా ; ||
ని స ని రిస రిగ గమా మ పధ ధని | , ని పమ గ రిస | ని సా రిగమపధ ||

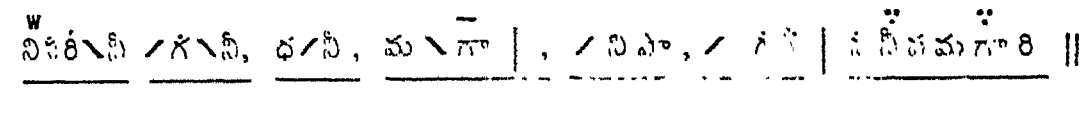

గీర్వాణిక సిద్ధామణి

కీర్తనము 4 - తాళము మత్యతాళం - కృష్ణస్వామయ్య

అంబపతిసోదరి

పల్లవి :

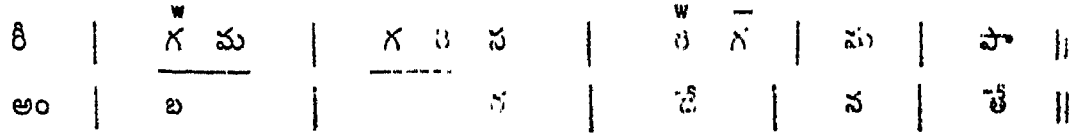

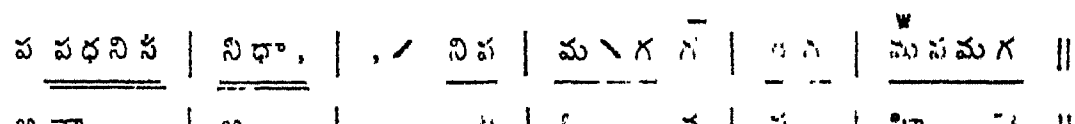

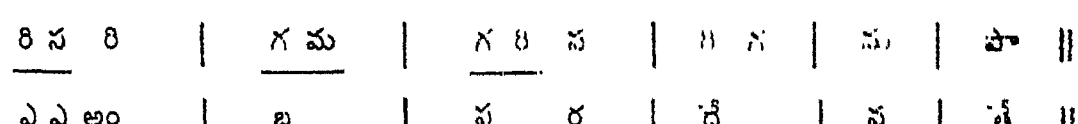

అనుపల్లవి :

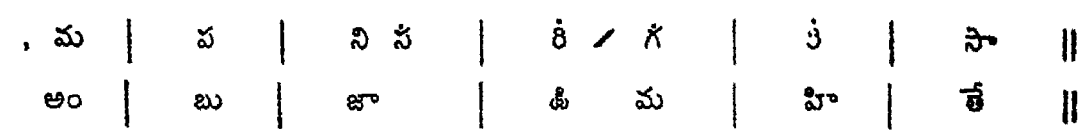

సాం	సని	ధని ప	మస	ధని	పమగరి	‖
అ	మో	ద	రస	భ	రి తె	‖

స్వరము :

రీ / గా	రిస	, మా గ	మా పధ	/ నిని	పమగరి	‖
శ్రీ రా	జ రా జే శ్వ	ర నిరు	పమ	ళు భ క రి		‖
సనిధని	, స	రిగసరి	, స మమ	రిగ	, గమప	‖
హి త భ వా	ని	బహువిధా	ని ది శ	సుఖా	నిగుహా	‖
ధనిసని	సని	పమగరి	గమపధ	నిస	రిగమరి	‖
జ న న	స్మ ర	హా ర స ఖ	స ర నిజ	ముఖ	వి వి ధ సు	‖
గ స ని / రి	సని	ధని గరి	రిసాని	నిప	, మ మగ	
ఖ ని స ర	సగు	ణ ని హృది	భ జా మి	పురా	ణి న మా	
, రి సా	ని ప	మా గ రి	‖ నిస			
ము హూ	మ వ	ధా ని త	‖ మ తె	అంబపరదేవతె		

చరణము :

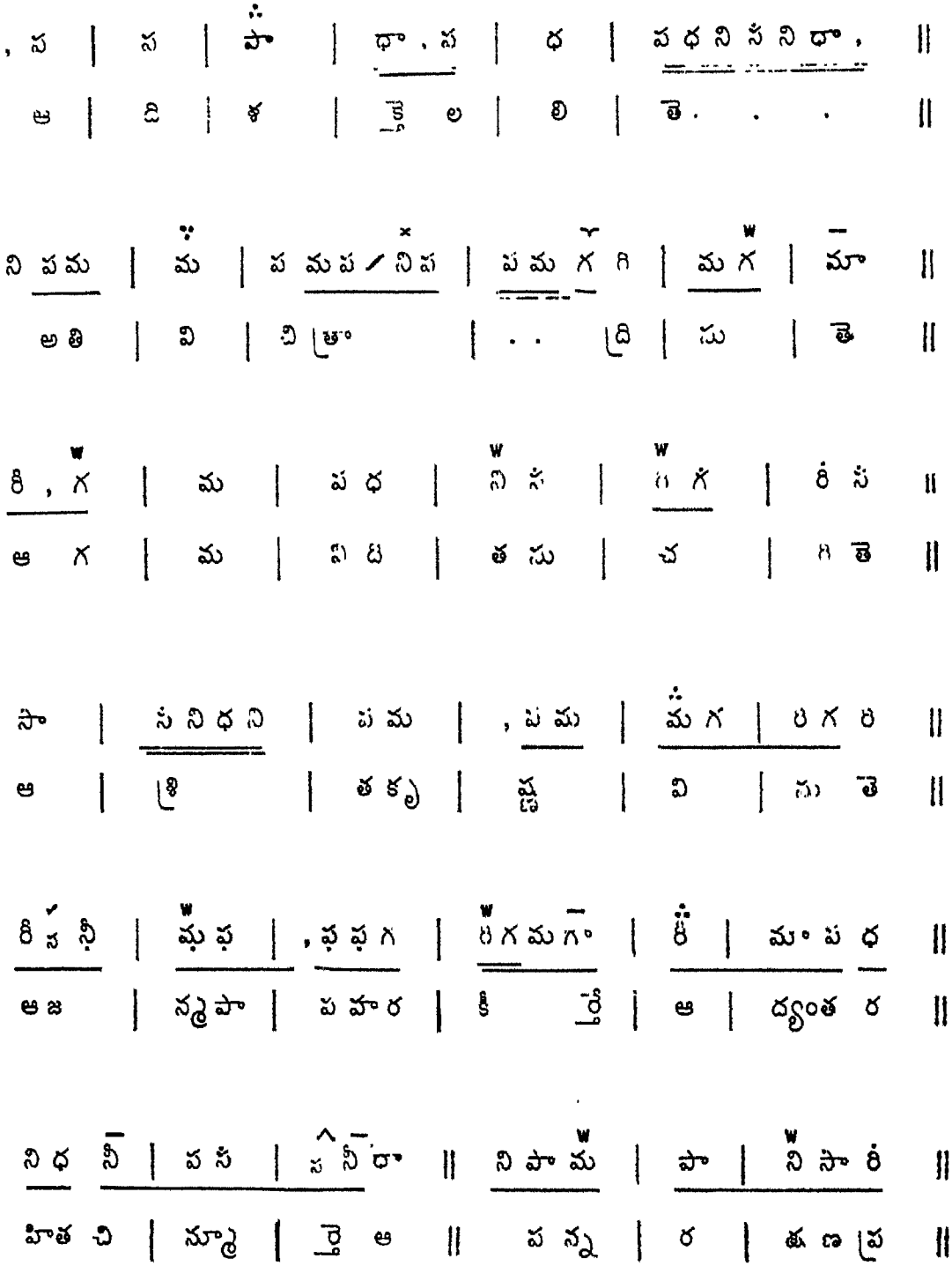
, ప | ప | పా | ధా , ప | ధ | పధనిసనిదా , ||
ఆ | ది | శ | క్తే | ల | లి | తె . . . ||
నిపమ | మ | పమపనిప | పమగరి | మగ | మా ||
అతి | వి | చిత్రాం | . . | ద్రి | సు | తె ||
రి , గ | మ | పధ | నిసా | గరి | రిసా ||
ఆ | గ | మ | పిటి | తసు | చ | రి తె ||
సా | సనిధని | పమ | , పమ | మగ | రిగరి ||
ఆ | శ్రీ | తక్కు | ష్ణ | వి | సు తె ||
రిసనీ | మపమ | , పపగ | రిగమగం | రిం | మం పధ ||
ఆజ | న్మపా | పహార | కీ ర్తే | ఆ | ద్యంత ర ||
నిధ నీ | పస | సనీదా || | నిపామ | పా | నిసారిం ||
హిత చి | న్మా | ర్తె ఆ || | పన్న | ర | క్షణ ప్ర ||

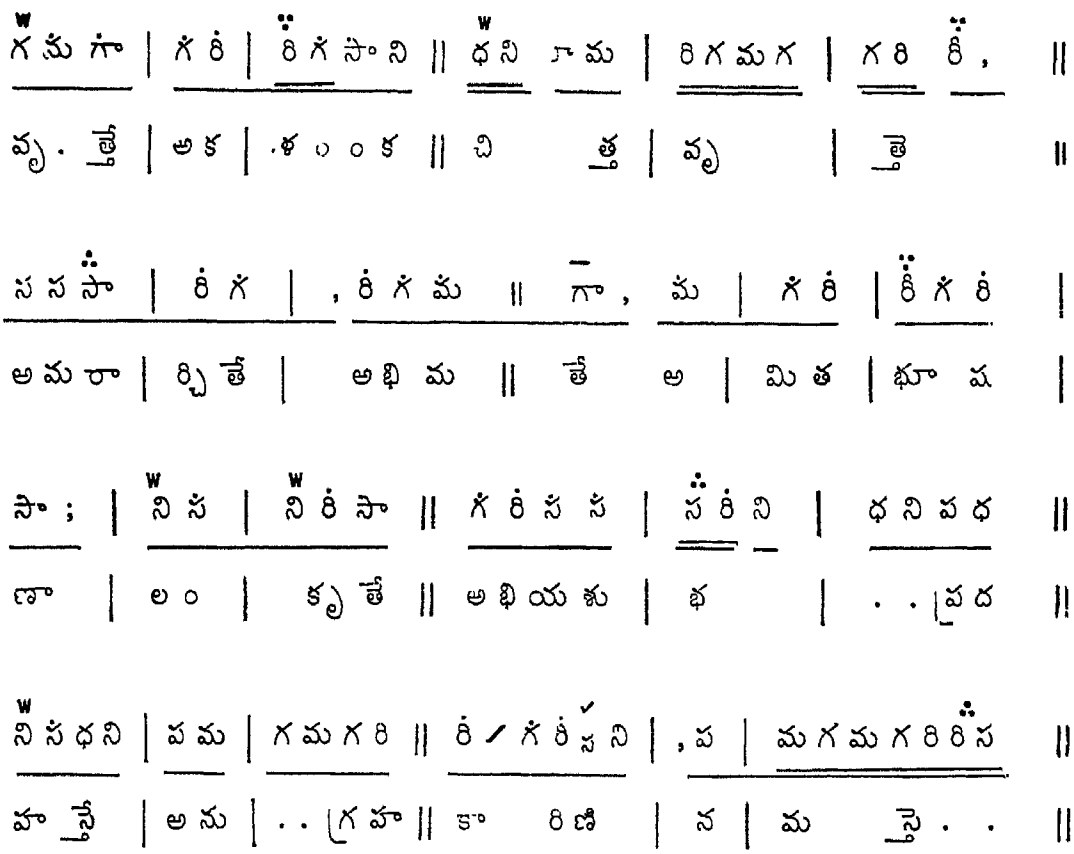
గమ్ము గా | గరి | రిగసాని || ధని గామ | రిగమగ | గరి రీ, ||
వృ. త్తే | అక | ళంక || చి త్త | వృ | త్తె ||
సస సా | రిగ | , రిగమ || గా, మ | గరి | రీగరి |
అమరా | ర్చితే | అభిమ || తే అ | మిత | భూష |
సా ; | నిస | నిరిసా || గరిసస | సరిని | ధనిపధ ||
ణా | లం | కృతే || అభియు | భ | . . ప్రద ||
నిసధని | పమ | గమగరి || రిగరిసని | ,ప | మగమగరిరిస ||
హా త్తే | అను | . . గ్రహ || కా రిణి | న | మ త్తై . . ||

స్వరము :

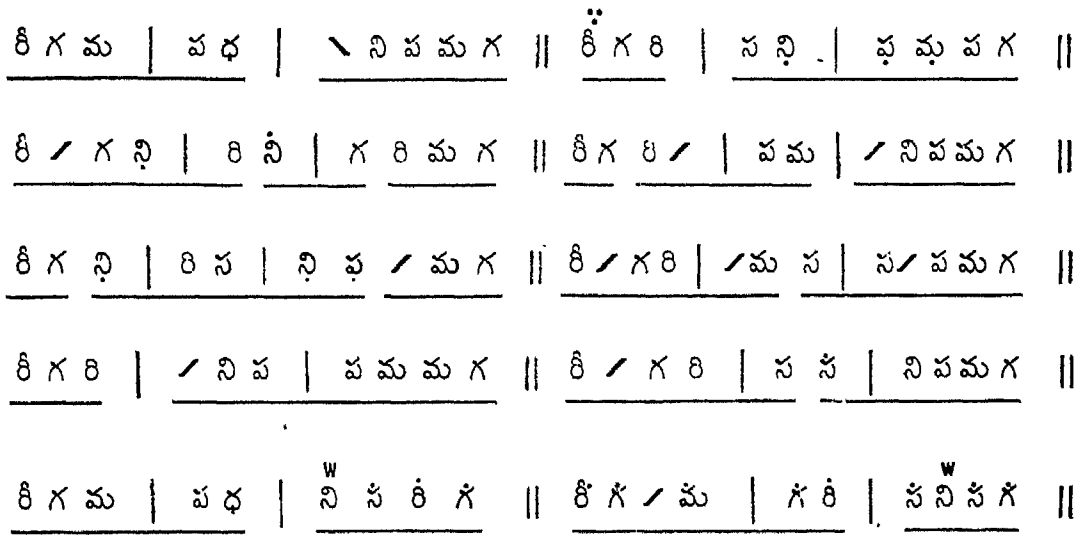
రిగమ | పధ | నిపమగ || రిగరి | సని | ఫమపగ ||
రిగని | రిసి | గరిమగ || రిగరి | పమ | నిపమగ ||
రిగని | రిస | నిఫమగ || రిగరి | మస | సపమగ ||
రిగరి | నిప | పమమగ || రిగరి | స స | నిపమగ ||
రిగమ | పధ | నిసరిగ || రిగమ | గరి | సనిసగ ||

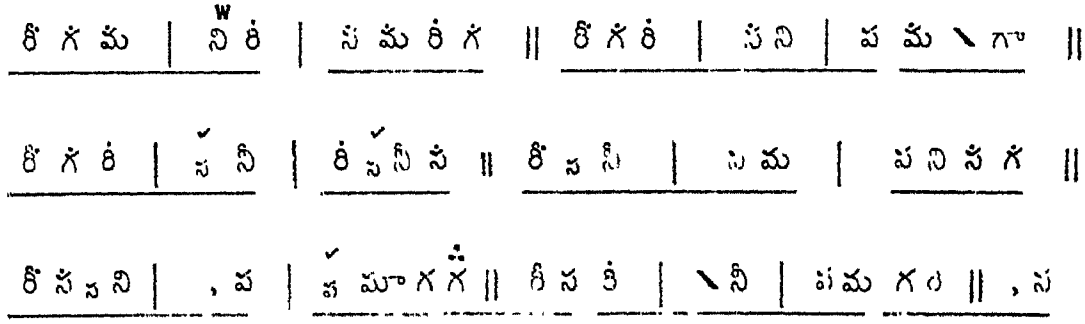

(అంబపరదేవ)

కీర్తనము 5 - రూపకతాళము - వెంకటేశ్వర యెట్టప్ప మహారాజులు

ముదుగా ఉన్నై నంబినేన్

పల్లవి:

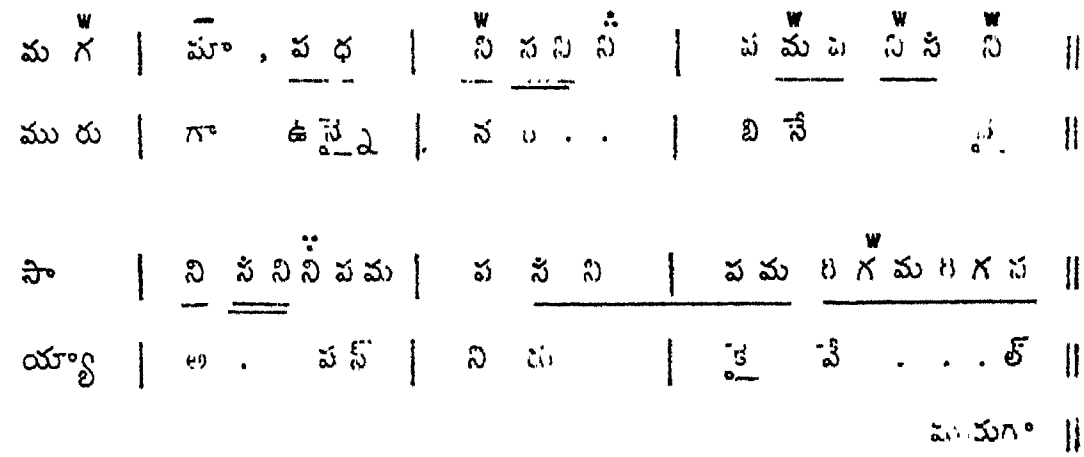

అనుపల్లవి:

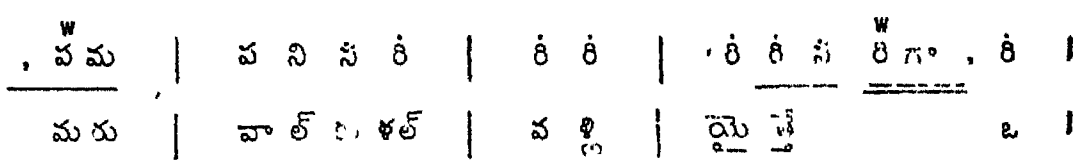

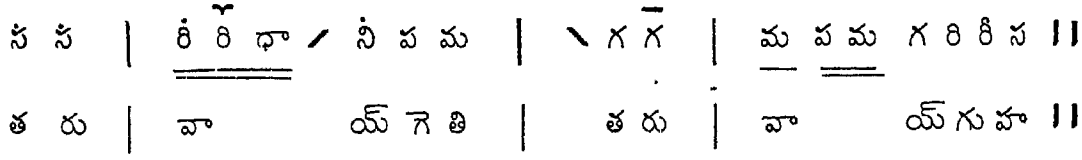
సస | రిరిధా నిపమ | గగ | మపమ గరిరిస
తరు | వాయ్ గెతి | తరు | వాయ్ గుహ
ఘురుగా

చరణము :

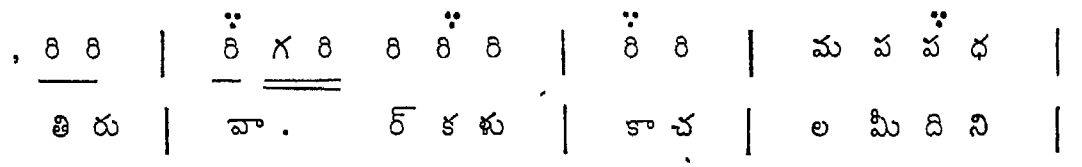
,రిరి | రిగరి రిరిరి | రిరి | మపపధ |
తిరు | వార్ కళు | కాచ | లమిదిని |

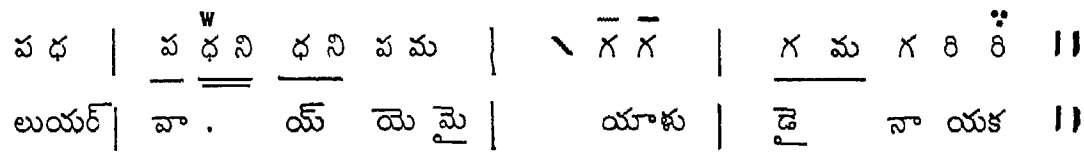
పధ | పధని ధని పమ | గగ | గమ గరిరి
లుయర్ | వా. య్ యెమై | యాళు | డై నా యక

,పమ | పనిసరి | రిరి | సరిగ రిగ రిస |
వరు | వాయ్యరుళ్ | పురి | వాయ్ నిధి |

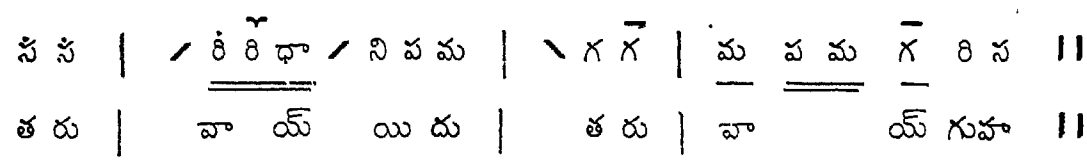
సస | రిరిధా నిపమ | గగ | మపమ గ రిస
తరు | వాయ్ యిదు | తరు | వాయ్ గుహ

స్వరము :

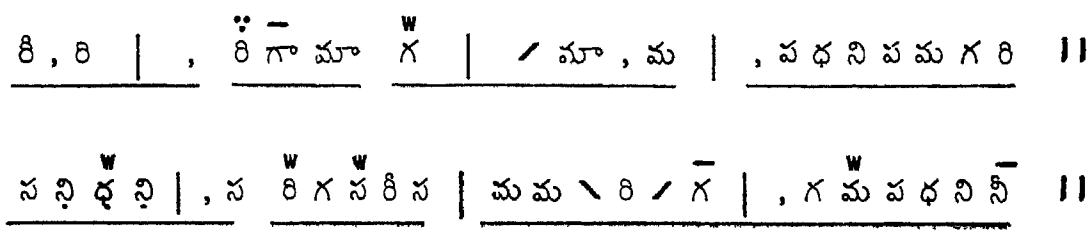
రి,రి | , రిగామా గ | మా,మ | ,పధనిపమగరి
సనిధని | ,స రిగసరిస | మమరిగ | ,గమపధనిని

సనిపమ | గరి గమపధని | పగమరి | గస నిరిసనిధని ||

గరిరిస | ,ని నిపామ మగ | ,ం ం | నిప మగ రిస్ స ||

(మురుగా

నంచారి - మత్స్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రి గా గ / మ గ రి సా | మగా గా మగా మా ; |

ప ధ ని ద / నీ పా మా | ప మ గ రి / ని ప మ గ రి స |

స్ఫీ ఫా షగా ఫ ని స రి | రి గ మా గ / మ గా రి |

సా రి స సం ని ధా నీ | స స్ గా రి గ / మ గా |

రి గ మ ప ధ / నీ పా | మా గా రి మా మా |

మం ప ధ / ని ప మ గా రి | మా గ రి స ని ఫా షగా |

గా రి మ ☐ గ మా మా | గ మ ప ధ / ని ప మ గ రి |

గా మా గ రి స ని ఫా | స్ ని స రి గ మ గ రి గ రీ |

/ నీ ప మ గ రి స స్ ని గ రి | గా మ గ రి గ రి సా |

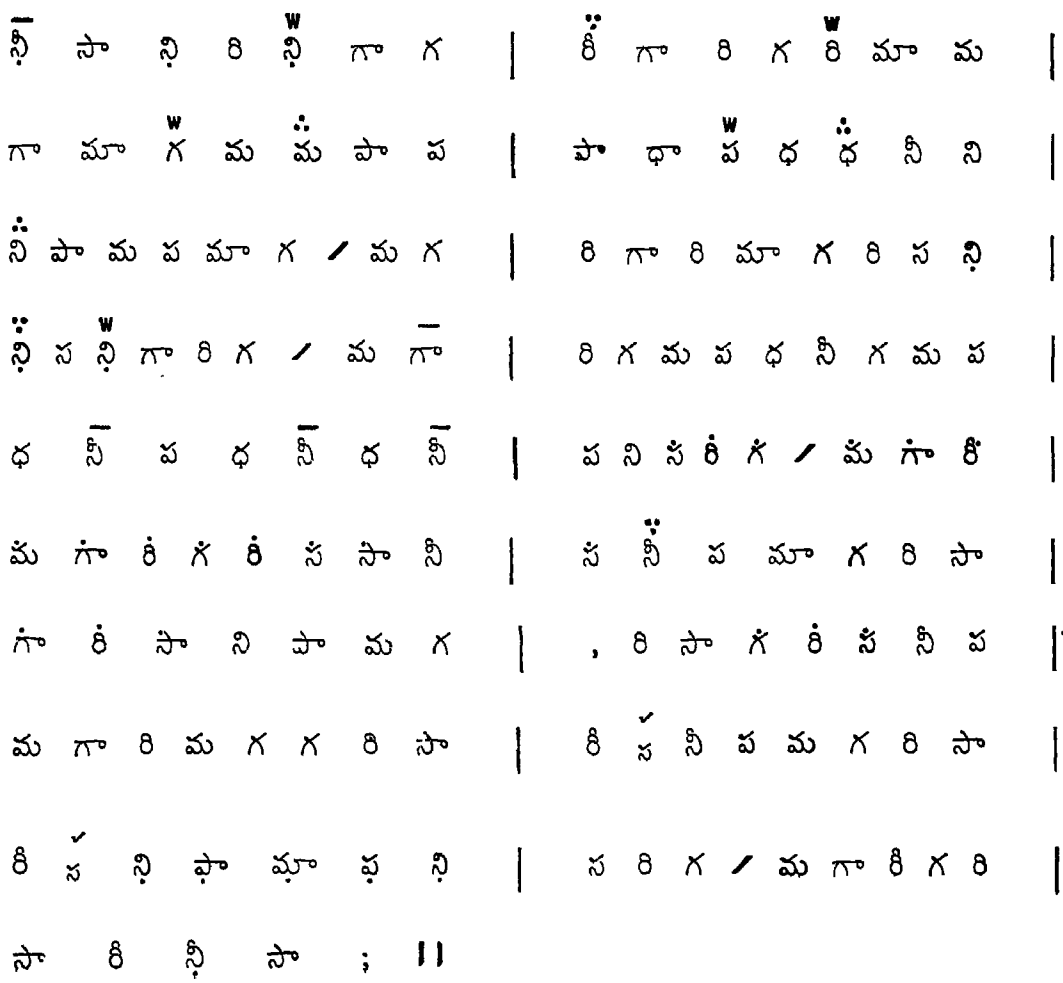

గమనిక : ఈరాగమున (మ ⊔ గ మా) ప్రయోగమందు కొన్నిచోటుల అంతర గాంధారము పలుకుచున్నది. ఈ రుద్రప్రియను హిందూస్థాని కాపియందురు.

రి గి మ ప ధి ని] మేళము 22 : శ్రీరాగము [illegible]

జన్యము (భాషాంగము) : 11 దసుదారు

లక్షణ శ్లోకము

[illegible]

మూర్ఛన :- { ఆరోహణము . సా రి b గ మ ప ధ b ని సాం
అవరోహణము : b ని ధ ప మ b గా రి సా

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; [illegible]; ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

గమనిక : ఈ దరుబు రాగమూర్ఛనావరోహణములగల దీర్ఘనిషాద గాంధారములతో ఈ రాగమును స్ఫురింపజేసెడి జీవస్వరములు. ఆరోహణ ప్రయోగములగల దీర్ఘగాంధార నిషాదములు కంపములతో డవచ్చును.

స ని ధ ప – ఈ అవరోహణ ప్రయోగమునగల నిషాదము ధైవతస్థానమున నొక్కు-
కొని వడిగా ఆ ధైవతస్థానమందేవచ్చి ఆ స్థానమందే షడ్జమును గనుపించి ఆ ధైవతస్థానము

(ని)
నకువచ్చి పంచమునకు దిగును, ——————— ఈ దీర్ఘ నిషాదములో గల
ధ ని ధా స ధా ప

ధ ని ధా ని వరకు నొకమీటును, ధా ప – యందు వేర్వేరు మీటునుగా మీటవలెను.

ప మ గా రి స – ఈ అవరోహణ ప్రయోగమునగల దీర్ఘగాంధారమును ఋషభ
స్థానమందే నొక్కుకొని వేగముగా ఆ ఋషభస్థానమునకేవచ్చి యా తావునందే మధ్యమస్థాన

(గా)
మును గనుపించి ఆ ఋషభస్థానమునకువచ్చి షడ్జస్థానమునకు దిగును, ———————
రి గ రీ మ రీ స

ఈ దీర్ఘగాంధారములోగల రి గ రీ మ – వరకు ఒక మీటును, రీ స – యందు విడి విడి
మీటునుగా వేయవలెను, ని న్ని ధ ప – అని నిషాదము జంటగా బలుకునపుడు మొదటి
ని షాదము యొక్క మీటును ధైవతస్థానమందే వేసి నొక్కుకొనివచ్చి యా స్థానమందే పైన
జెప్పినట్లు మీటుతో రెండవ నిషాదమును బట్టి ధైవతమునకు దిగవలెను, (గ) (గ్గా) రి స –
అని వచ్చునపుడు మొదటి గాంధారము యొక్క మీటును ఋషభస్థానమందే వేసి నొక్కుకొని
వచ్చి యాస్థానమందే పై జెప్పినట్లు మీటుతో రెండవ గాంధారమునుబట్టి ఋషభమునకు దిగ
వలెను, నిషాద గాంధారములందు ( ) ఈ గుఱుతులు మాత్రము వేయబడియుండితే పైన
జెప్పినట్లు నిషాదగాంధారములఁ బట్టవలెను. ఈ నిషాద గాంధారములఁబట్టు సంప్రదాయము
దెలియుటకై 'లక్ష్య మూర్ధ్నేణ గీయతే' యని పూర్వాచార్యులు జెప్పియున్నారు.

— — w
ప్రయోగములు : స రి గా మా, గా గ మ రి స.

సారిగమపధనిస { నీధపమ, గారిస / నినీధపమ, గగారిస / నీధ\మా గారిస }

తక్కినవి కీర్తన, వర్ణన, సుచారులచే నెలుగఁదగినవి.

కీర్తనము 1 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

త్యాగరాజాదన్యం నజానే

పల్లవి:

రి రిగ సస రిరి నిస ధనిధ ధ | ,/సనిసా | ,రిప పమరి/గ ||
త్యా గరా . . జా | ద న్యం | న జా . ||

గమ\రీ రిస రినీస సం/ధాధ | నిసనిరిసా, రినిస |
నే ఏ గురు గుహోది స మస్త | దేవ తా స్వ |

పా,/నిమపమరి/పమ రిసనిస ||
రూ పి ణ శ్రీ.. ||

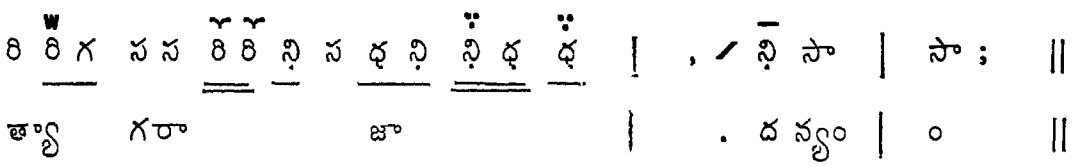

అనుపల్లవి:

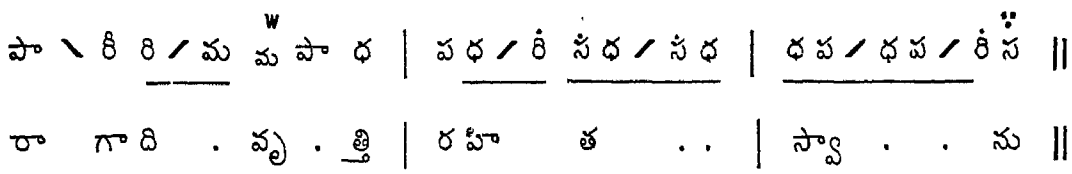

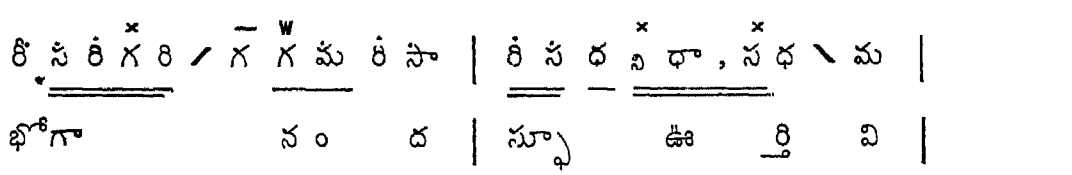

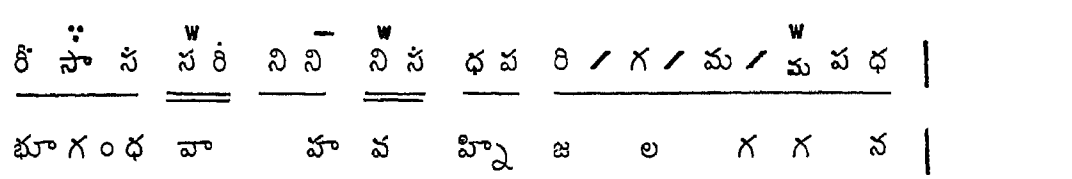

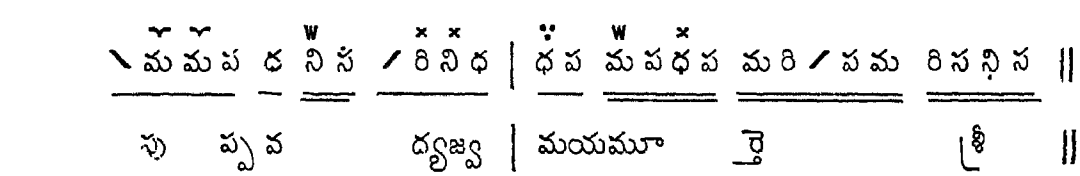

త్యాగరాజా

చరణము :

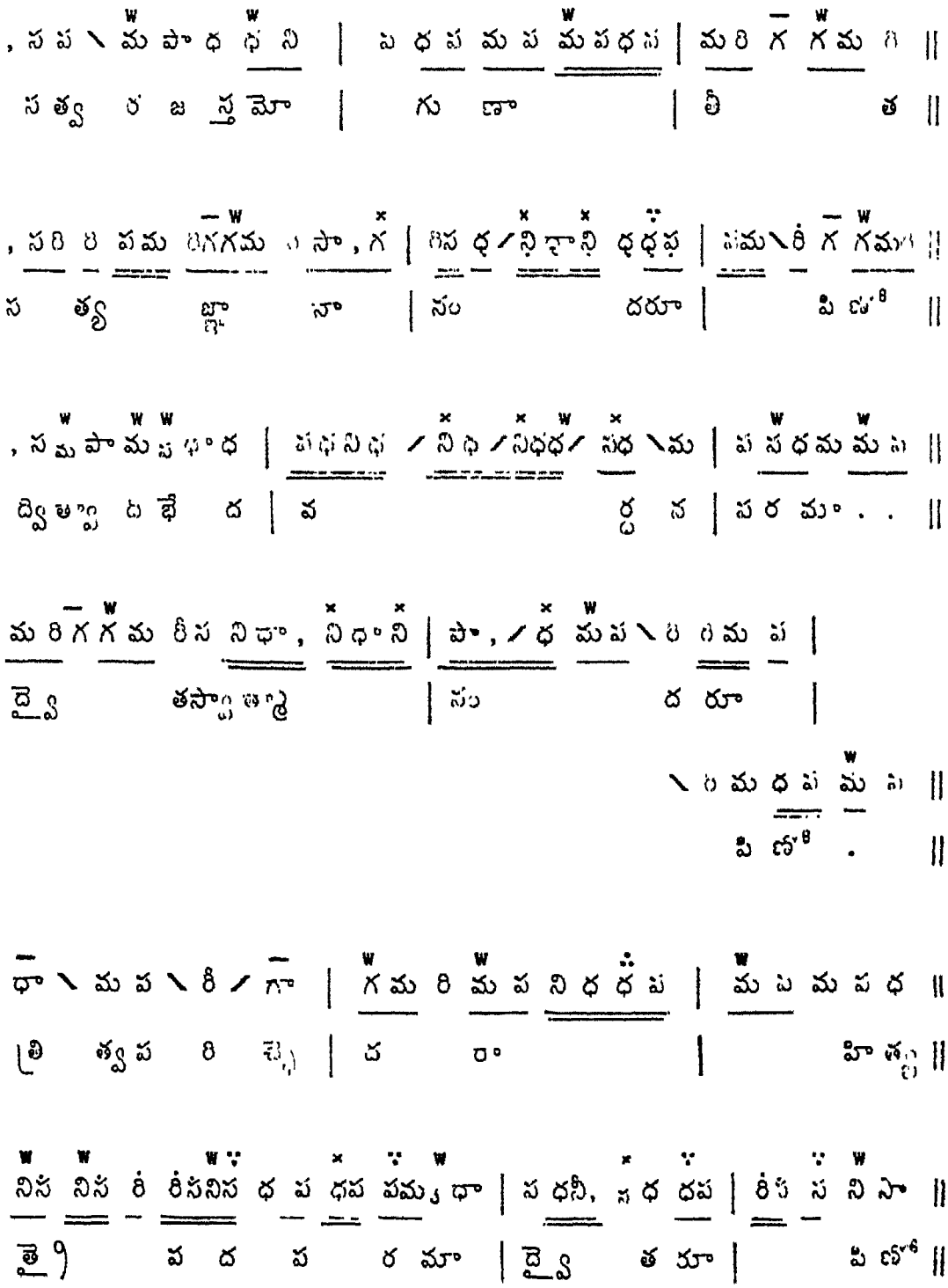
, స ప ∖ మ పా ధ ధ ని | ప ధ ప మ ప మ ప ధ స | మ రి గ గ మ రి ||
స త్వ ర జ స్తమో | గు ణా | లీ త ||
, స రి రి ప మ రి గ గ మ ప సా , గ | రి స ధ ∕ ని ని ధ ధ ప | ప మ ∖ రి గ గ మ రి ||
స త్య జ్ఞా నా | సం దరూ | పి ణి ||
, స మ పా మ ప ధా ధ | ప ధ ని ధ ∕ ని ధ ∕ ని ధ ధ ∕ స ధ ∖ మ | ప స ధ మ మ ప ||
ద్వి తా్వ ది భే ద | వ ర్జి త | ప ర మా . . ||
మ రి గ గ మ రి స ని ధా , ని ధా ని | పా , ∕ ధ మ ప ∖ ప రి మ ప |
ద్వై తస్మా త్మా | సం ద రూ |
∖ ప మ ధ ప మ ప ||
పి ణి . ||
ధా ∖ మ ప ∖ రి ∕ గా | గ మ రి మ ప ని ధ ధ ప | మ ప మ ప ధ ||
త్రి త్వ ప రి చ్ఛే | ద రా | హి త్వ ||
ని స ని స రి రి స ని స ధ ప ధ ప ప మ ∕ ధా | ప ధ ని , స ధ ధ ప | రి స స ని సా ||
తై ై ప ద ప ర మా | ద్వై త రూ | పి ణి ||

, నిసరీ , ప మరిగ గమ రిస | సిగరిరిస నిసధప | ప నినిధధప మపమపధ ||
త త్వం ప దా ర్థ | శో ధ న | శే షిత ||

పమ పమ పధనిస రిసరిసని స ప ధపమప | మరి / పమ
త . త్ప ద ల ఖ్యా | ర్థ

రిసనిస ధఫ | పమరి / గ గమ \ రి ||
స్వ రూ | పి ణో ||

సారిస నిధఫ గారి / నిధప మపధప | / ధమ \ రిమా పా ధ |
తత్వసమష్టి వ్యష్టి రూ ప ల . య . | తా ర క బ్రహ్మ |

/ నీ , / సనిరిసా ||
రూ పా త్మ నో ||

నిసరి / పి \ గారిసా / రినిధపధనిసరి | రిస స ధప ప గరి రిరిస |
త . త్వ ం స్ఫాతి రి క్త సన్మహిత | తన్న క్ష మా నరూ |

రిగమప ధనిసప గారిసనిస ||
. . . పా త్మ న శ్రీ . ||

త్యాగరాజదన్యం

కీర్తనము 2 - ఆది తాళము - బాలస్వామిదీక్షితులు

రాజశ్యామణి నిన్నేనమ్మితి

పల్లవి :

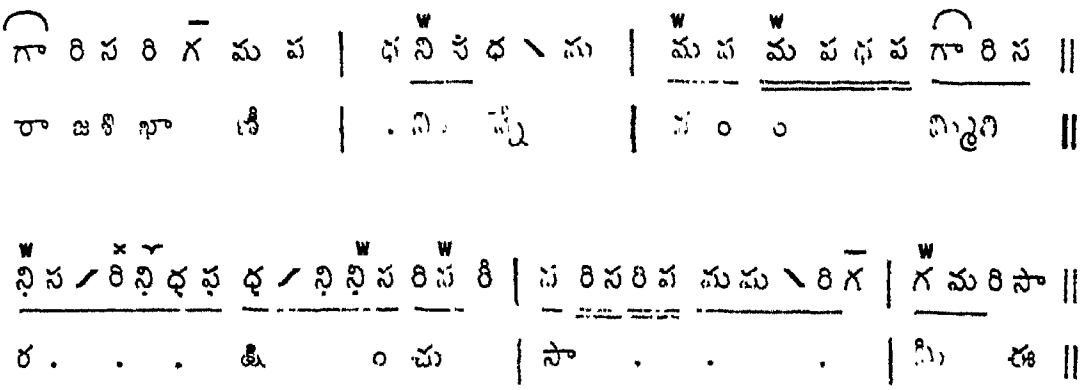

రాజ

అనుపల్లవి :

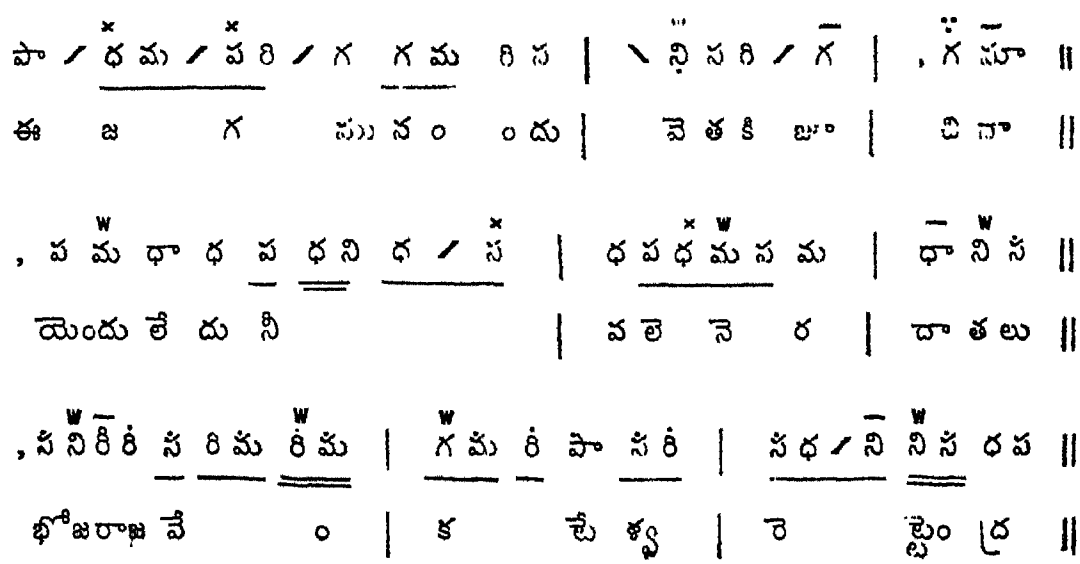

\రిగ/మ మపధ/ని సరిం | స/రిని/స ధప | మప మపధప గారిస || నిస
భోగ దే వేం ద్ర | క రు ణా | సా ం ద్ర || . .

గా రి స రి గ మ ప ||
రా జ శి ఖా మ ణి ||

చరణము :

, ప ప పా ప ప మ ప | ధ ధ ని ప ధ ప | మ రి / గ గ మ రి ||
అ న్న వ స్త్ర ము లు | బ హు శా | ల్వ లు వ ర ||

, స రి / ప మ మ / ప రి / గ గ మ రి స | , నిస రి గ | మ గ మ మ ||
హా లు మె హి రీ లు | న వ ర త్న | సౌం మ్మ్ర లు ||

, ప ద ప ప మ ధా / ని | స ని స రిం స ధ ని | ని ని స ధ ప ||
ఐ న్నె నో వి | ద్వ జ్జ ను | ల కె ల్ల ||

, ప మ ధ ధా \ ప ధ | , ని స ని | సా ; ||
యి చ్చి యా నం ద ము | బొ ం దె | టి ||

సా స పా ప ధా | ధ ధ ప ధ | ని నిం ధా ||
క న్న త ల్లి తం | డ్రి గు రు వు | ని వే ||

, ప మ్ధా ధ ధా | ప ప / ని ని | ప ని సా ||
కా మ ధే ను క | ల్ప క త రు | సి . వే ||

,ని సరి రి / పమరి గగ గమ | రిసరిస \ ధ / ని | ని స ధపధ ||
యె న్నటి . కి చిరం | జీవి గా | వె లయుము ||

మ / ప్మ పధని సరిని , స్ | ధ / ని పమ ధప | గరి / గరి గరి ||
యె ట్లైఎం ద్ర జ్ఞా | న మూ ర్తివి | నీ వే ||

/ గా , రిస రి , సరిస ని / రిరి | నీ సపఫ ఫా ధ ఫ ధ | ని సరి ని సరి / గా ||
తాథై న్యరి . . . తకఝుం | తక | ధ్రిమిత . . . ||

గా / గమరిస పామధాధ పమధా | నీ , సధాప పమ | ధ / నీ సరిస \ నీ ||
ఝు ం తకుంత తకధీం | | ధ ణం తకిట ఝుం ||

సగారిసరి స \ నీరిసరినీధా | \ మ \ రి / గరిస నిధ | , ఫ పా ధ ని సరి ||
. . . తకుం తరిత | తధిం న్నాను | ధణ ధ్రిమి ||

సని / రిస పమ / ధప మపగధ / నిరి | గ / గారి సనిని | , స ధపమ రిగామరి |
. . . తకఝుణు తధణత | తక | తధిం గి |

రిస || గామరి సరిగమప ||
ణతోం || రా జ శి ఖా మ ణి ||

కీర్తనము 3 - తిశ్రజాతియేకతాళము - కృష్ణస్వామయ్య

పాహిమాం బాలకుమారా

పల్లవి:

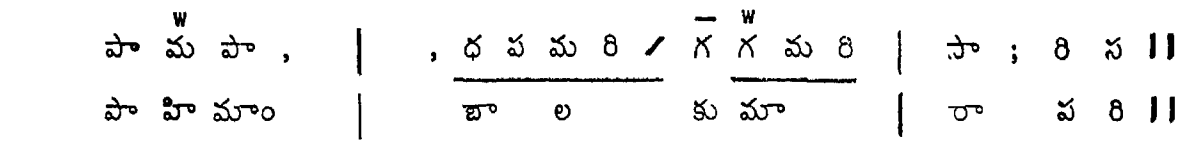

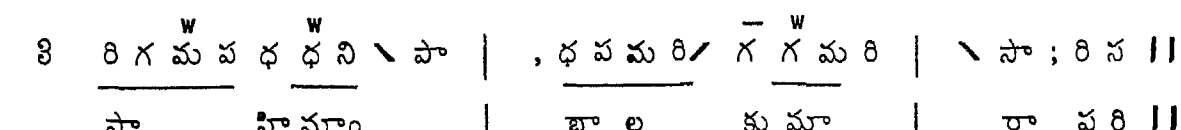

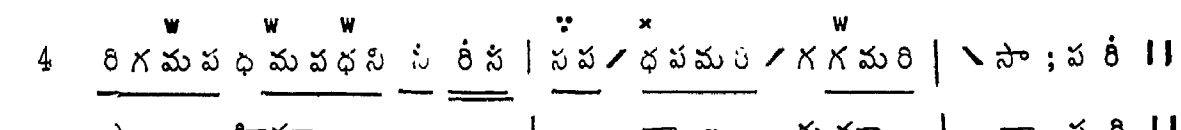

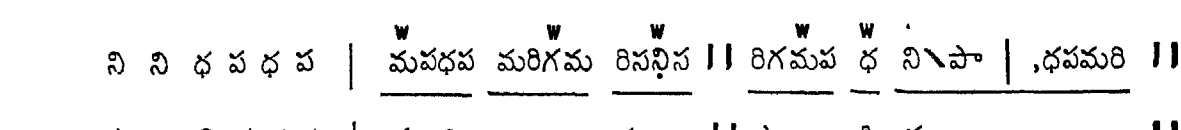

అనుపల్లవి :

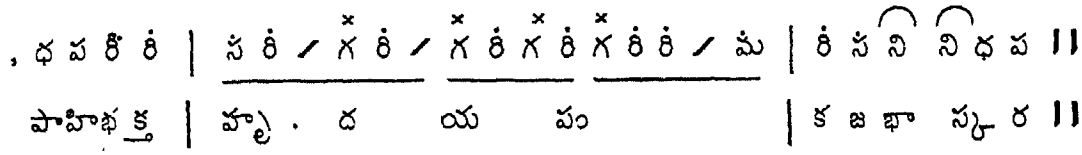

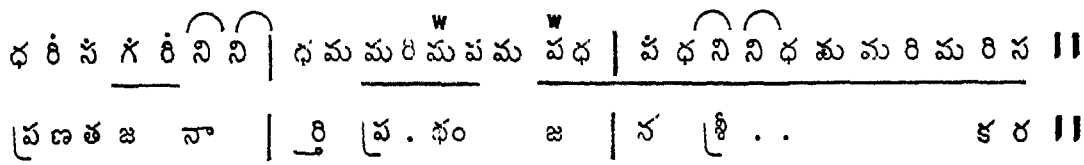

పాహిమాం

చరణము :

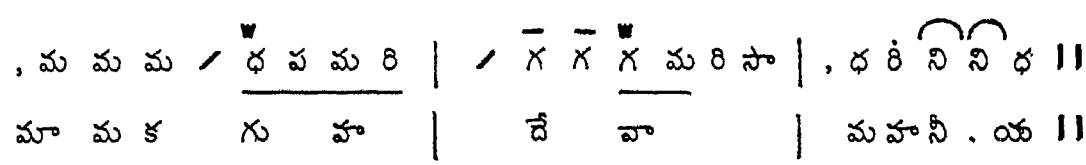

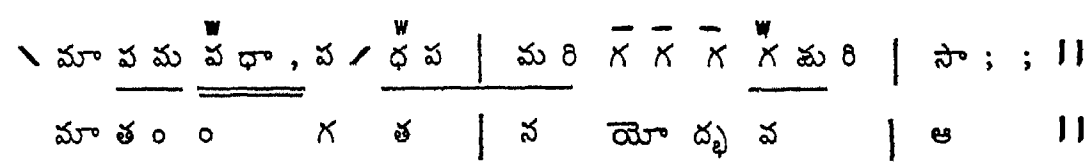

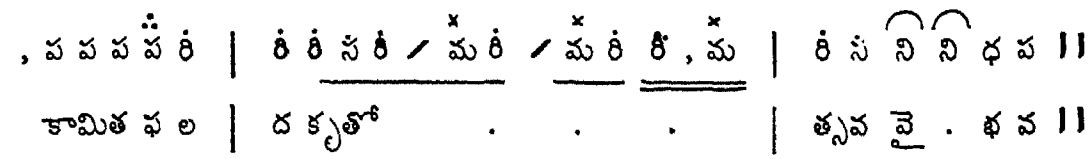

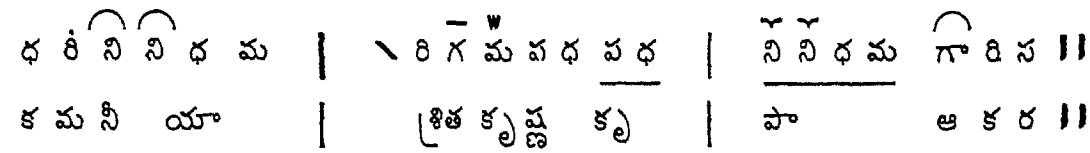

స్వరము :

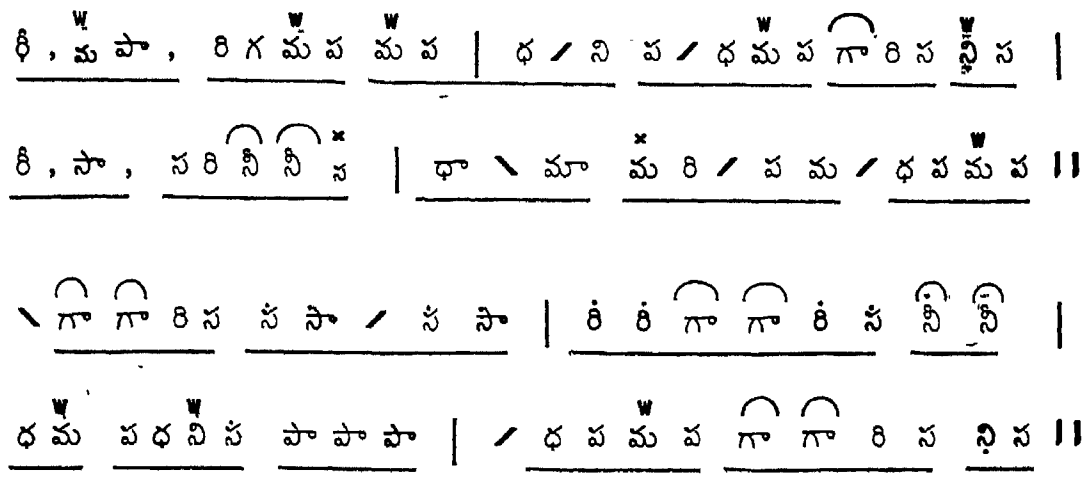

కీర్తనము 4 - రూపకతాళము - కృష్ణస్వామయ్య

ఇట్లనుండరాదు

పల్లవి :

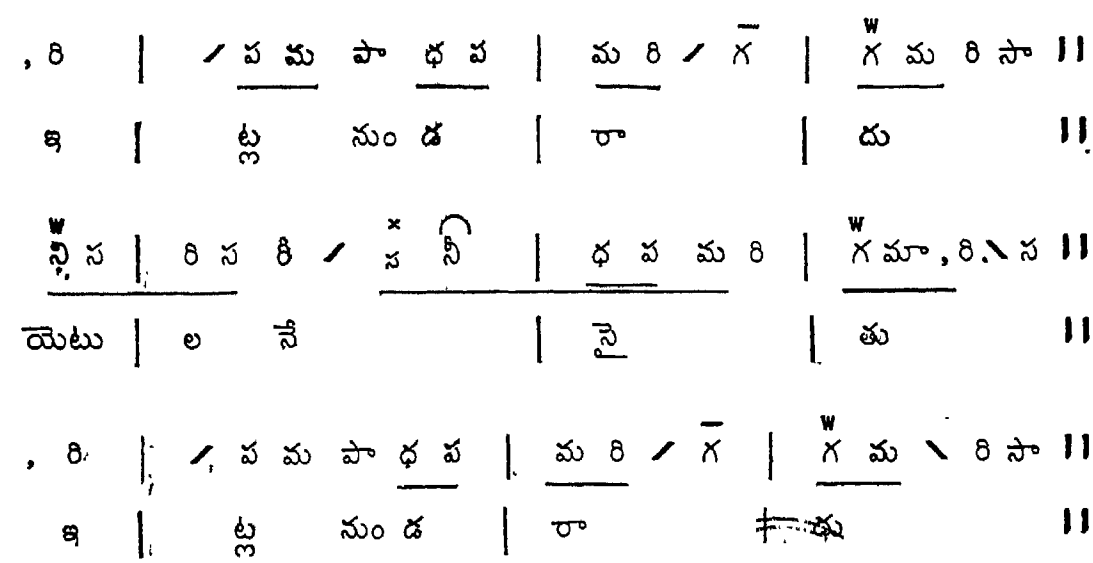

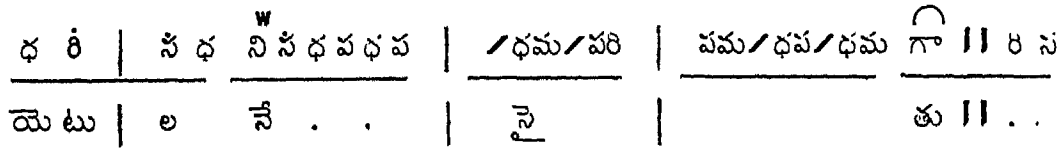
, ధ రీ | స ధ | ని సి ధ ప ధ ప | /ధమ/పరి | పమ/ధప/ధమ | గా ॥ రి స
యెటు | ల | నే . . | నై | | తు ॥ . .

అనుపల్లవి :

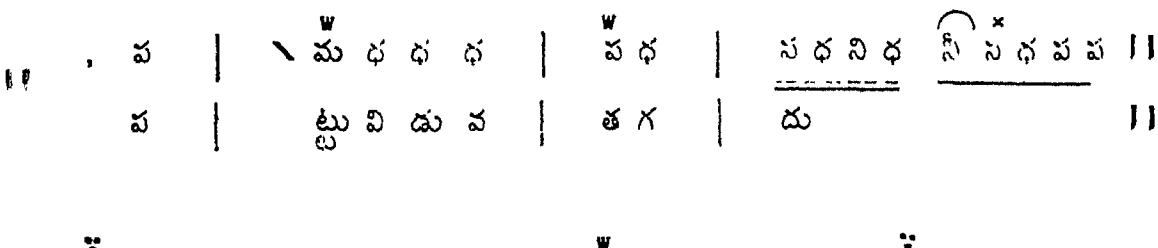
॥ , ప | \ మ ధ ధ ధ | ప ధ | స ధ ని ధ | సి స ధ ప ప ॥
ప | ట్టు వి డు వ | త గ | దు ॥
ప మ ప | \ మ ధ ధ ధ | ప ధ | ధ ప ప మ ప \ రి ॥
ప | ట్టు విడువ | త గ | దు ప రి ॥
పధనిస | ప/ధమ/ప పరి | \ ని ని ధ ప | ప/ధమ/ప గారి ॥ ని స
పా | ల న ము | నీ | బి గు దు ॥ . .

చరణము :

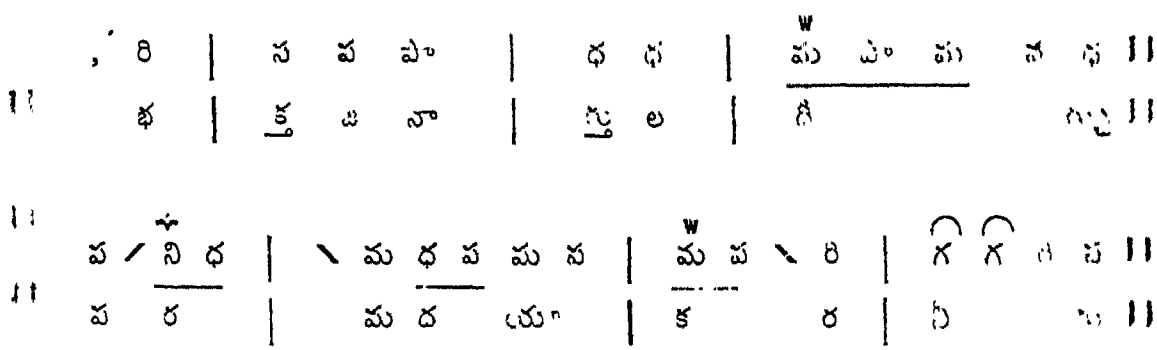
॥ , రి | స ప పా | ధ ధ | పు ఎం పు ప ధ ॥
భ | క్తి జ నా | ళ్లి ల | గి గు ॥
॥
॥ ప/ని ధ | \ మ ధ ప మ ప | మ ప \ రి | గ గ ప ప ॥
ప ర | మ ద యా | క ర | ని ము ॥

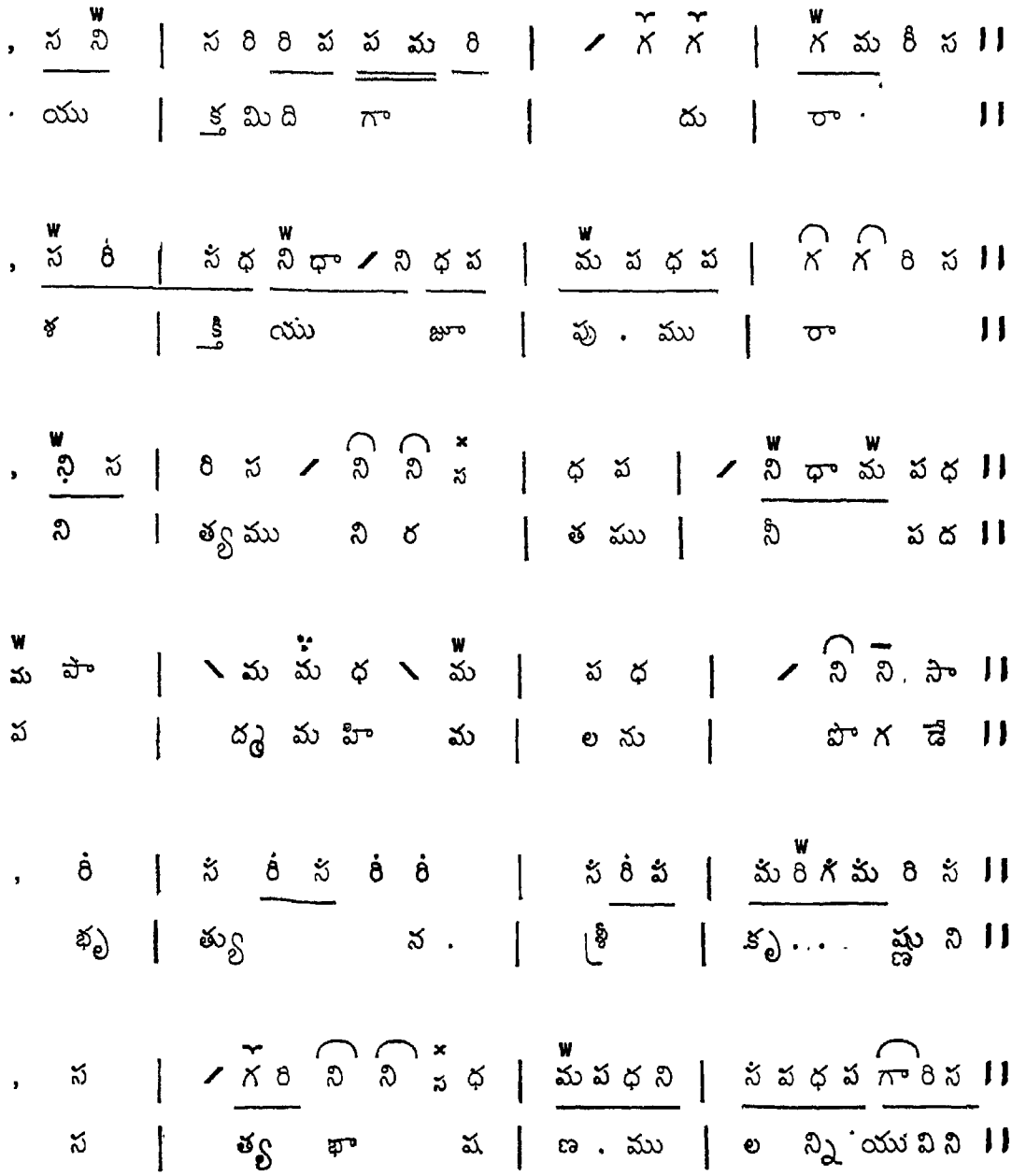
, స నిW | స రి రి ప ప మ రి | / గ్ గ్ | గW మ రి స ||
· యు | క్క మి ది గా | దు | రా · ||
, సW రి | స ధ నిW ధా / ని ధ ప | మW ప ధ ప | గ గ రి స ||
శ | క్తి యు జూ | పు . ము | రా ||
, నిW స | రి స / ని ని సx | ధ ప | / నిW ధా మW ప ధ ||
ని | త్యము ని ర | త ము | నీ ప ద ||
మW పా | \ మ మ ధ \ మW | ప ధ | / ని ని . సా ||
ప | ద్మ మ హి మ | ల ను | పొ గ డే ||
, రి | స రి స రి రి | స రి ప | మW రి గ మ రి స ||
భృ | త్య న . | శ్రీ | కృ . . . ష్ణు ని ||
, స | / గ్ రి ని ని సx ధ | మW ప ధ ని | స ప ధ ప గా రి స ||
స | త్య భా ష | ణ . ము | ల న్ని యు వి ని ||

స్వరము:

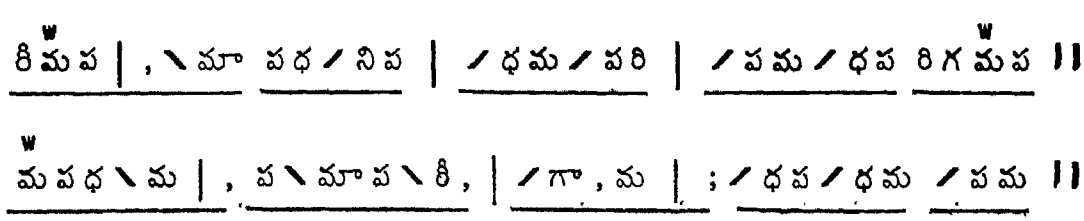
రిW మ ప | , \ మా ప ధ / ని ప | / ధ మ / ప రి | / ప మ / ధ ప రి గ మW ప ||
మW ప ధ \ మ | , ప \ మా ప \ రి , | / గా , మ | ; / ధ ప / ధ మ / ప మ ||

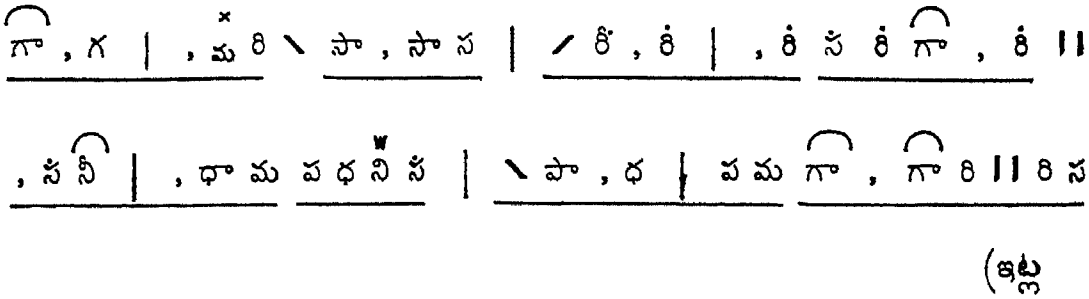

(ఇట్లు

5 తానవర్ణము - ఆటతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

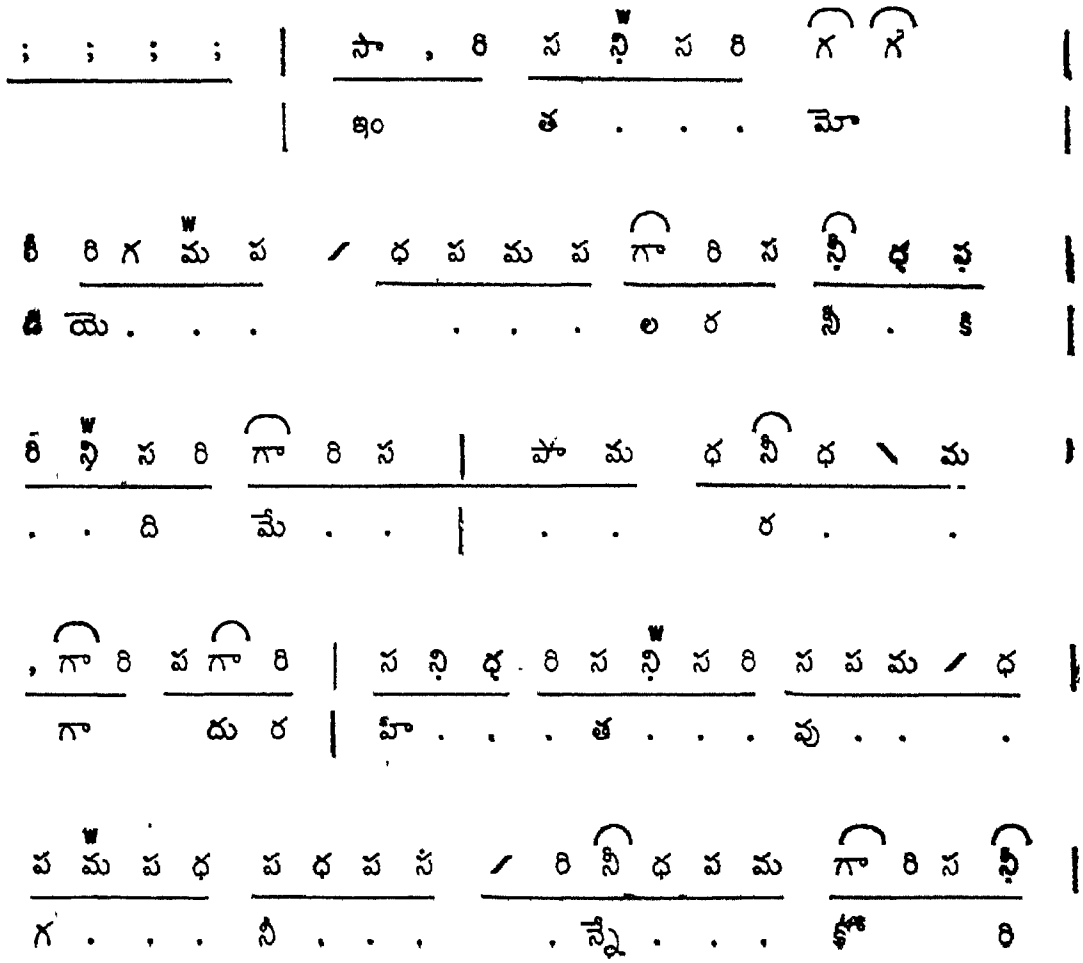

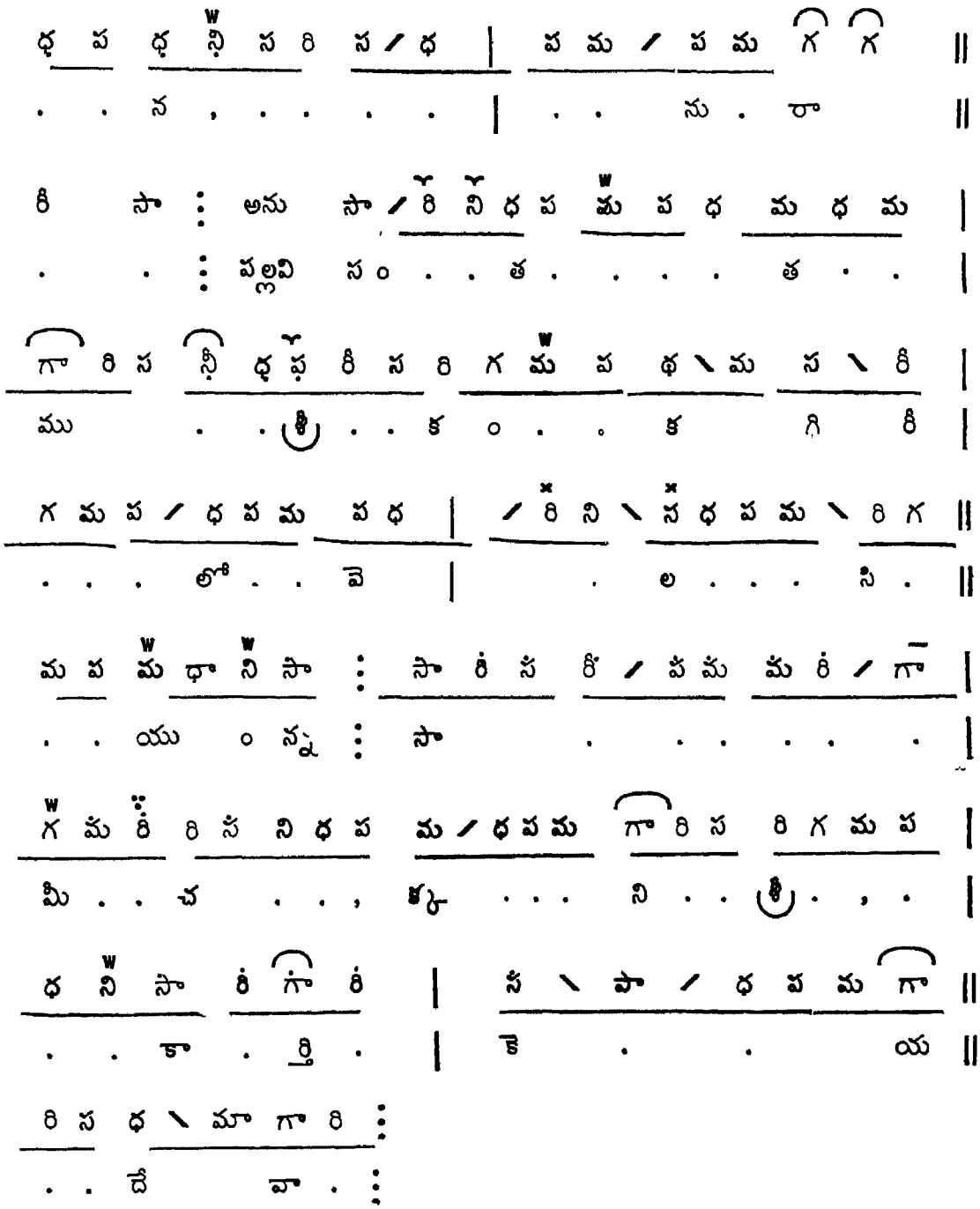
ధ ప ధ ని స రి స / ధ | ప మ / ప మ గ గ ||
. . న , ... | . . ను . రా ||
రీ సా : అను సా / రి ని ధ ప మ ప ధ మ ధ మ |
. . : పల్లవి స ం . . త . . . . త . . |
గా రి స ని ధ ఫ రీ స రి గ మ ప థ \ మ స \ రీ |
ము . . శ్రీ . . క ం . . క గి రీ |
గ మ ప / ధ ప మ ప ధ | / రి ని \ స ధ ప మ \ రి గ ||
. . . లో . . వె | . ల . . . సి . ||
మ ప మ ధా ని సా : సా రి స రీ / ప మ మ రి / గా |
. . యు ం న్న : సా . . . . . |
గ మ రి : రి స ని ధ ప మ / ధ ప మ గా రి స రి గ మ ప |
మీ . . చ . . , క్ర . . . ని . . శ్రీ . , . |
ధ ని సా రి గా రి | స \ పా / ధ ప మ గా ||
. . కా . ర్తి . | కే . . య ||
రి స ధ \ మా గా రి :
. . దే వా . :

ముక్తాయిస్వరము :

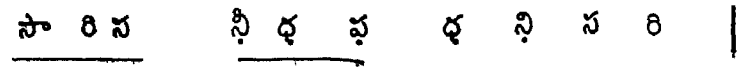
సా రి స ని ధ ఫ ధ ని స రి |

చరణము :

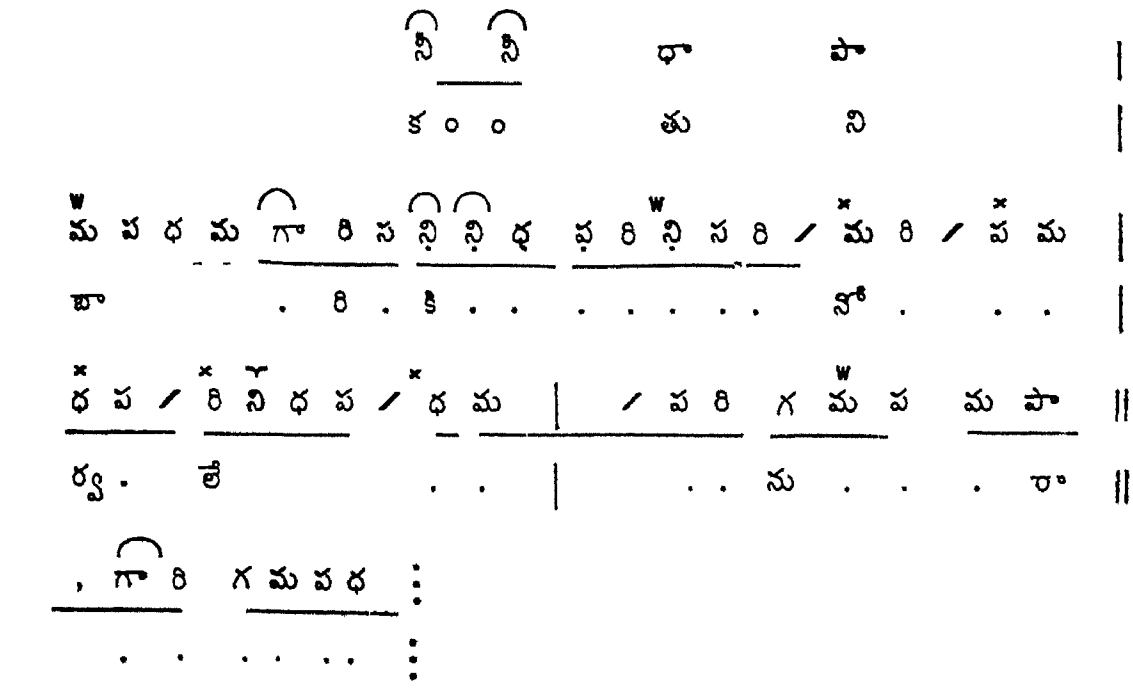

స్వ ర ము :

1 ధా , పా మ \ గా , ప ధ |

, స ని ధ ప ధ ని స |

పా మ \ గ | , మ ధ / గ ||

, మ ప ధ : (కంతుని)

2 ధా , ధ ప మ ప ధ ప మ గా ధ స / ధ ని ధ ప ధ |

ని ధ స ప \ మా ధ ప ధ ని ధ స ని ధ ప మ ధ గ |

మ ప ద ప ధ స ని | ధ ప ప మ గా ధ ప ||

, ధ / గా మ ప ద : (కంతుని)

3 మ ప ధ మ గా ధ స ధ ని ధ ప ధా ని ప ని స ధ స |

పా మ ప ధ ప ధ ని ధ ప ధ మ ప గా ధ ధ గ మ ప |

మ / ధ ప మ గ ధ స | / ధ ప మ \ ధ ప మ పా ||

ధ గా మ ప మ ధ పా ధ ని ప ప ధా / ధ ని / స \ ధ |

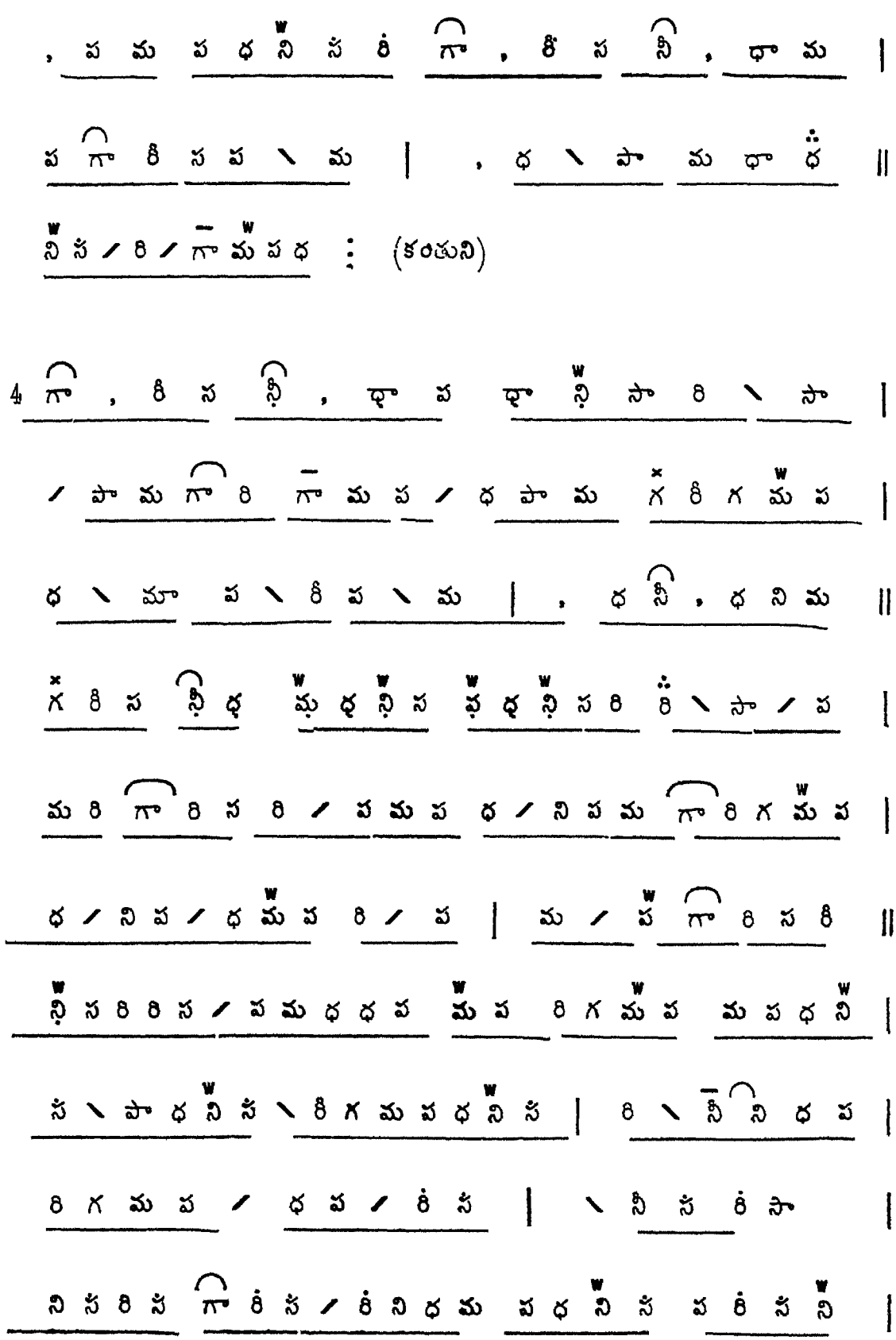
, ప మ ప ధ ని స రి గా , రీ స ని , ధా మ |
ప గా రి స ప ∖ మ | , ధ ∖ పా మ ధా ధ̇ ||
ని స ∕ రి ∕ గా మ ప ధ : (కంఠుని)
4 గా , రీ స ని , ధా ప ధా ని సా రి ∖ సా |
∕ పా మ గా రి గా మ ప ∕ ధ పా మ గ రి గ మ ప |
ధ ∖ మా ప ∖ రీ ప ∖ మ | , ధ ని , ధ ని మ ||
గ రి స ని ధ మ్రు ధ ని స మ్ధ ధ ని సరి రి ∖ సా ∕ ప |
మ రి గా రి స రి ∕ ప మ ప ధ ∕ ని ప మ గా రి గ మ ప |
ధ ∕ ని ప ∕ ధ మ ప రి ∕ ప | మ ∕ ప గా రి స రి ||
ని స రి రి స ∕ ప మ ధ ధ ప మ ప రి గ మ ప మ ప ధ ని |
స ∖ పా ధ ని స ∖ రి గ మ ప ధ ని స | రి ∖ నీ ని ధ ప |
రి గ మ ప ∕ ధ ప ∕ రి స | ∖ ని స రి సా |
ని స రి స గా రి స ∕ రి ని ధ మ ప ధ ని స ప రి స ని |

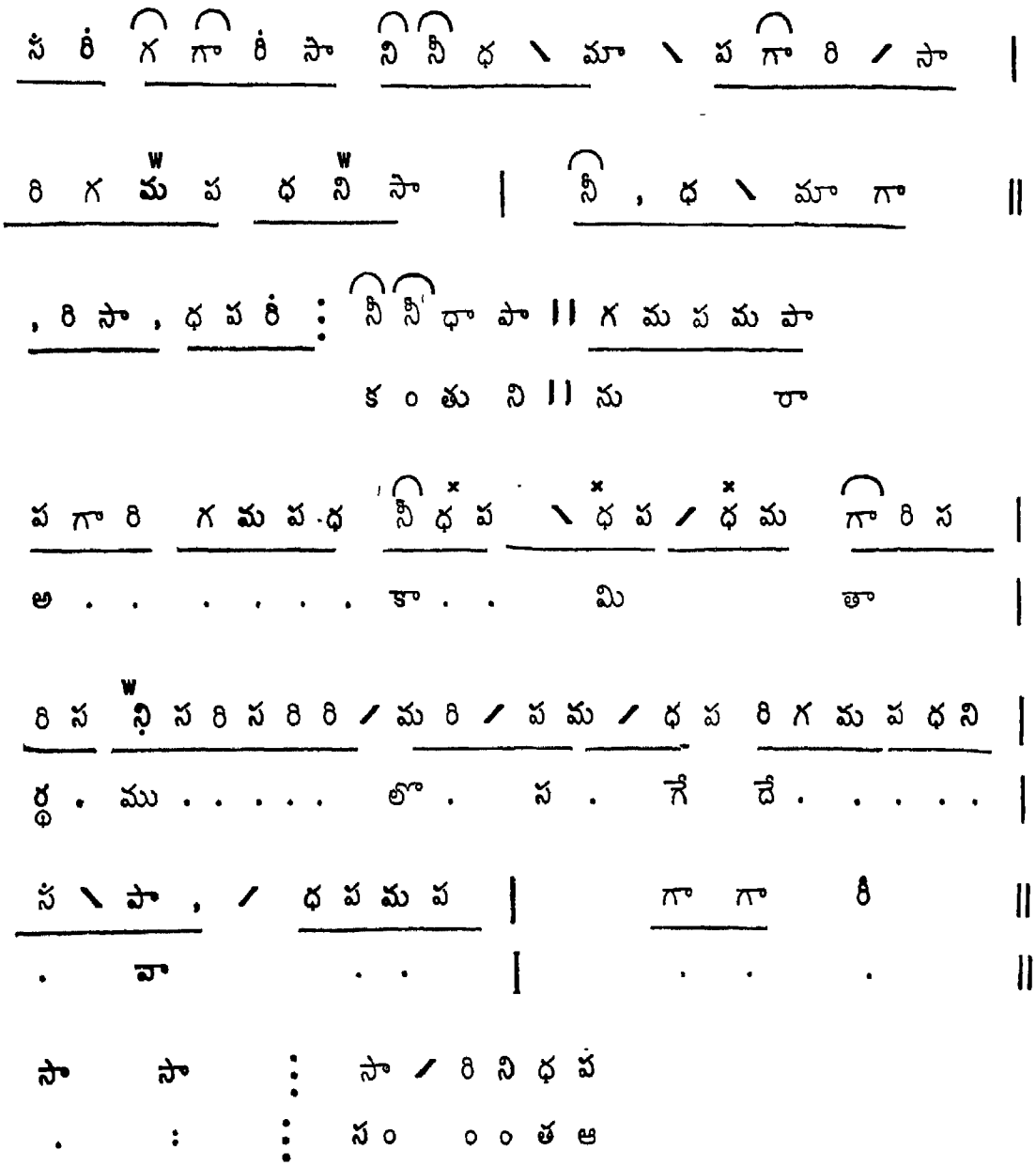

అనే తక్కిన ఆనుపల్లవి ముక్తాయి స్వరమును పాడుకొని పల్లవిని యెత్తవలెను.

సంచారి - రగణ మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రి సా ని స రి స | రి రి | రి ప మా పా ధా ||

ప ధ / ని ధ / నీ నీ | ధా \ మా | / ధ ప మ ప గా గా ||

రి ప మ గా రి ప | నీ ధా | ఫ ధ ని స రి స రి ||

గా / మా \ రి / ప మ | ప ప ధా | ప ధ ని ని ధా ప ధ ||

పా \ మా ధ ప \ మా | ప గా రి | గ మ \ రి స రి సా ||

సా పా \ రి గా | మా పా | రి / మ పా / ధ మ ప ||

ధా / ని పా \ ధ / మా | / ప \ రి గ | మ ప ధ ప మా పా ||

గ గ / మ రి \ సా రి ని | ని ధ ఫ ధ | ప పఁ రి సా రి ||

స రి / గా / మా మా | ప ధ \ మా | గా గా రి సా ||

ని స రి స పా మ ప | ధా ధఁ | ప ధ ని ధ నీ నీ ||

ధా పా పఁ ధ పా | ధ ప \ మా | పా / ధా \ మాఁ పా ||

రి మ ప ధ నీ ధా | \ మా / ధ ప | / ధ మ / ప రి గా రి స ||

సా రి స ని స రి | రి సా | రి / మ రి \ ప \ మా ప ధ ||

ధఁ ప \ మా ప ధ \ మా | పఁ పఁ \ మా | / ని ధ \ మా గా రి స ||

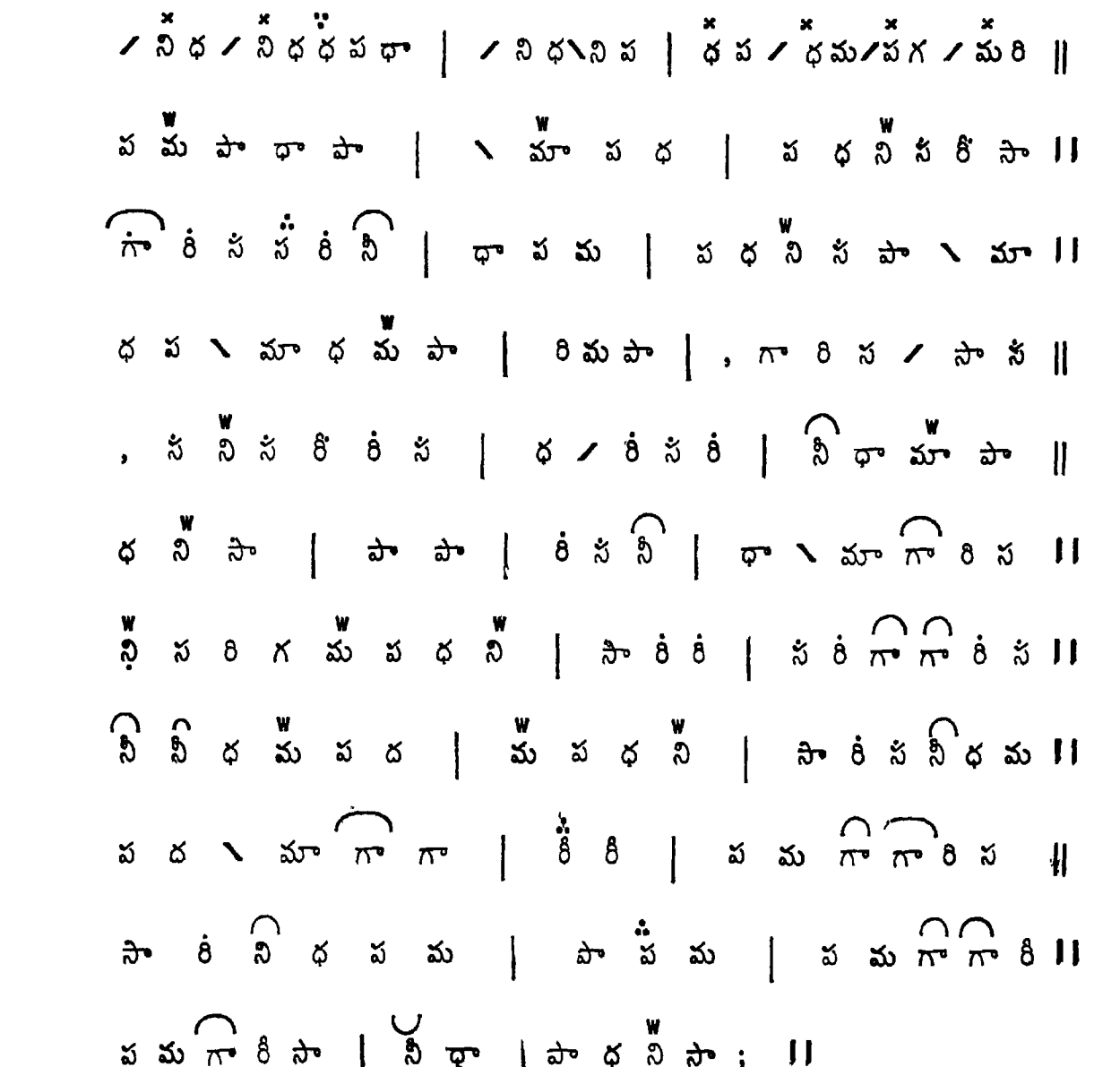

గమనిక: ఈ రాగమున దీర్ఘ నిషాద, గాంధారములను, సులభముగాఁ బట్టుటకై ధైవత ఋషభ స్థానములందే నొక్కుకొని షడ్జ మధ్యమ స్థానములవరకేగి గనుపించి తిరిగి ధైవత ఋషభస్థానమునకు వచ్చుటన వీనుల విందుగానున్నది.

జన్యము (భాషాంగము) 12 : సహనా

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : సహనా రాగస్తు పూర్ణషడ్జగ్రహ సమన్వితః
ఆరోహేతు ప వక్రశ్చ గీయతే లక్ష్య వేది భిః

మూర్ఛన : { ఆరోహణము : స రి ♭ గ మ ప మ ధ ♭ ని సా
అవరోహణము : ♭ ని ని ధ ప మ ♭ గ గ రి ♭ గ రి స .

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము ; సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము ; దేశీయరాగము ; **ఆరోహణమందు పంచమ వక్రము** ; ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును.

గ మ ని క : ఈ సహనారాగ మూర్ఛనావరోహణమున నిషాద, గాంధారములు, జంట జంట గాను, ఋషభము దీర్ఘముగాను గనుపించియుండుటవలన, ఈ రాగమునకు విశేష రంజనముల నీయగల జీవస్వరములు నిషాద గాంధార ఋషభములే, ఆరోహణ ప్రయోగముల వచ్చు దీర్ఘనిషాద గాంధారప్రయోగములు కంపనములతోవచ్చును

రి గా మా పా మా , ధా నీ సా , – హ్రస్వ నిషాదములు ప మ ధ ని స - ఇటుల నొక్కితోడ వస్తాయి ; అవరోహణమున వచ్చు దీర్ఘ నిషాద గాంధార ప్రయోగములు - నీ స ధా పా మా – ఈ ప్రయోగమున గల దీర్ఘ నిషాదమును మీటుతో నిషాదస్థాన మందే తిన్నగ నదిమి షడ్జమును నల్పముగ గనుపించి మీటుతో ధైవతమునకు రావలెను. మా గా మ రి సా – ఈ ప్రయోగమున గల దీర్ఘ గాంధారమును దీర్ఘ నిషాదమునకు జెప్పినటులనే బట్టవలెను ఈ దీర్ఘ నిషాద గాంధారములలో కొన్ని యెడల కంపములును గలవు. ని ని స ధా ప – ఈ ప్రయోగమున గల మొదటి హ్రస్వ నిషాదమును నిషాదస్థానమందే మీటుతో తిన్నగ నదుముకొని ప్రయోగములకు తగినట్లు మీటుతోగాని, మీటు లేక గాని, రెండవ నిషాదమును మెల్లన నదుముకొని అల్పముగ షడ్జమును గనుపించి మీటుతో ధైవతము నకు దిగవలెను. గ గ మ రి స – ఈ హ్రస్వపు జంట గాంధారములను పైన జంట నిషాదము లకు జెప్పినట్లె పట్టవలెను. గ గ మ రి స – ని ని స ధ ప – ఈ గుఱుతులు గల నిషాదగాంధారముల పైన జెప్పినట్లే పట్టవలెను.

మా గ ధ ప , ని ధ ప – ఈ ప్రయోగములును గలవు. ఆరోహణావరోహణ ప్రయోగములుదు కొన్నిచోటుల అంతర గాంధారమును బలుకును. తక్కిన ప్రయోగములు కీర్తన, వర్ణ సంచారులచే నెఱుగుకొనవచ్చును.

కీర్తనము 1 - త్రిపుటతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శ్రీకమలాంబికాయాః

పల్లవి :

రి రి గ	మ ప మ	గ గ మ	రి గ రి	సా	రి రి ని	
శ్రీ	క మ	లా	.ం బి	కా	అ అ	

(15)

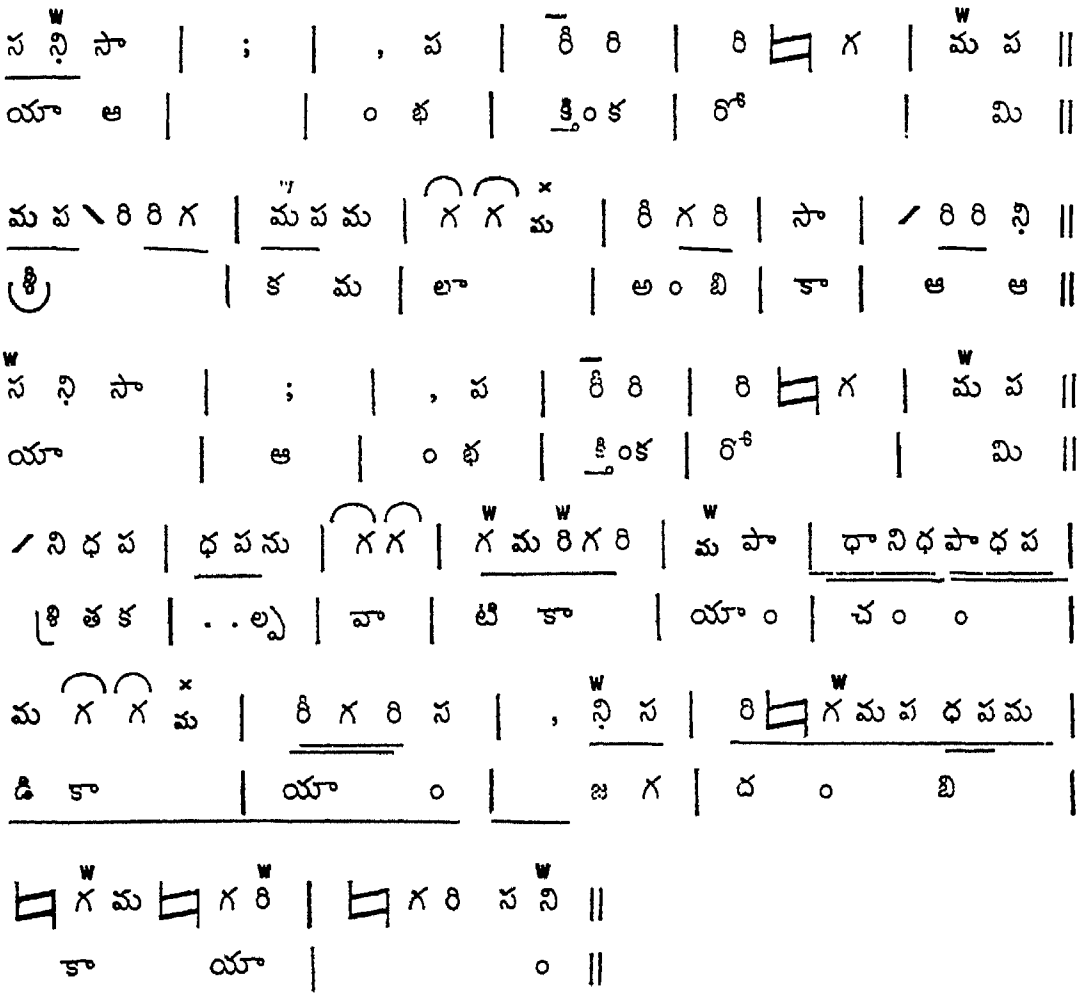

(శ్రీ కమలాంబికాయాం)

అనుపల్లవి:

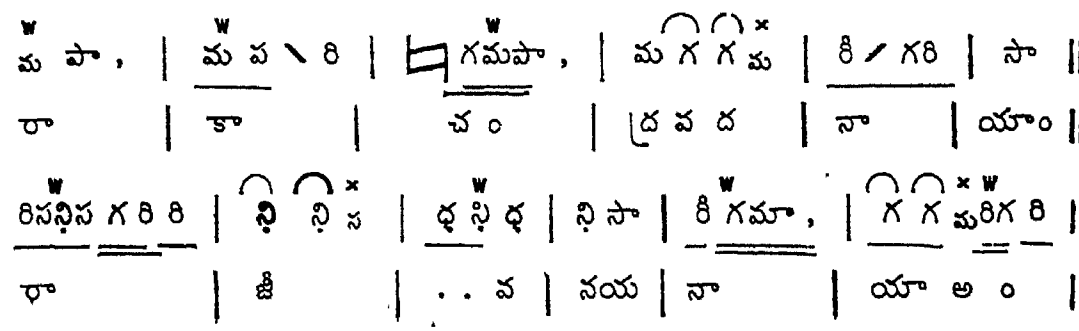

పా , | మ̆ప మ | ధ ధ | ని̆ స రి | నినిస̆ | ధా ని ధ ప ||
పా . | కా | రి ను | త చ ర | ణా | యా ||

మా ప మ | గగమ̆ | రి గ రి | సపమ | ధ ని̆ | సా ||
మా | కా | శా | ధి క ర | ణా | యాం ||

రీ , గ̆ మ రి గ రి | స ని̆ గ రి | సా ని ||
హ్రీం కా రా | వి పి న హా | రి ణ్యాం ||

స ని̆ స ధ ని ధ | ప రి / గా | మా పా ||
హ్రీం కా ర | సు శ రీ | రి ణ్యాం ||

మ ప మ̆ ధా ధ | స ని̆ సా | గ̆ రి సా ||
హ్రీం కా ర | త రు మం | జ ర్యాం ||

నినిధధపప | మమగగ | రిరిస ని̇̆ ||
హ్రీం కా రే | శ్వ ర్యాం | గౌ ర్యాం ||

(శ్రీ కమలాంబి)

చ ర ణ ము :

స సా | మా | మ / ధ̆ప మ | గగగమ̆ | రి రి | రి / గ̆ రి ||
శ రీ | ర | త్ర య | వి ల | క్ష ణ | సు ఖ ||

ప రి స / ని̇̆ | నినిస̆ | ధ ని̆ | ధ స ని̇ స | రి | రీ̇ ∴ =
త ర | స్వా | త్మా | ను భో | గి | న్యాం ||

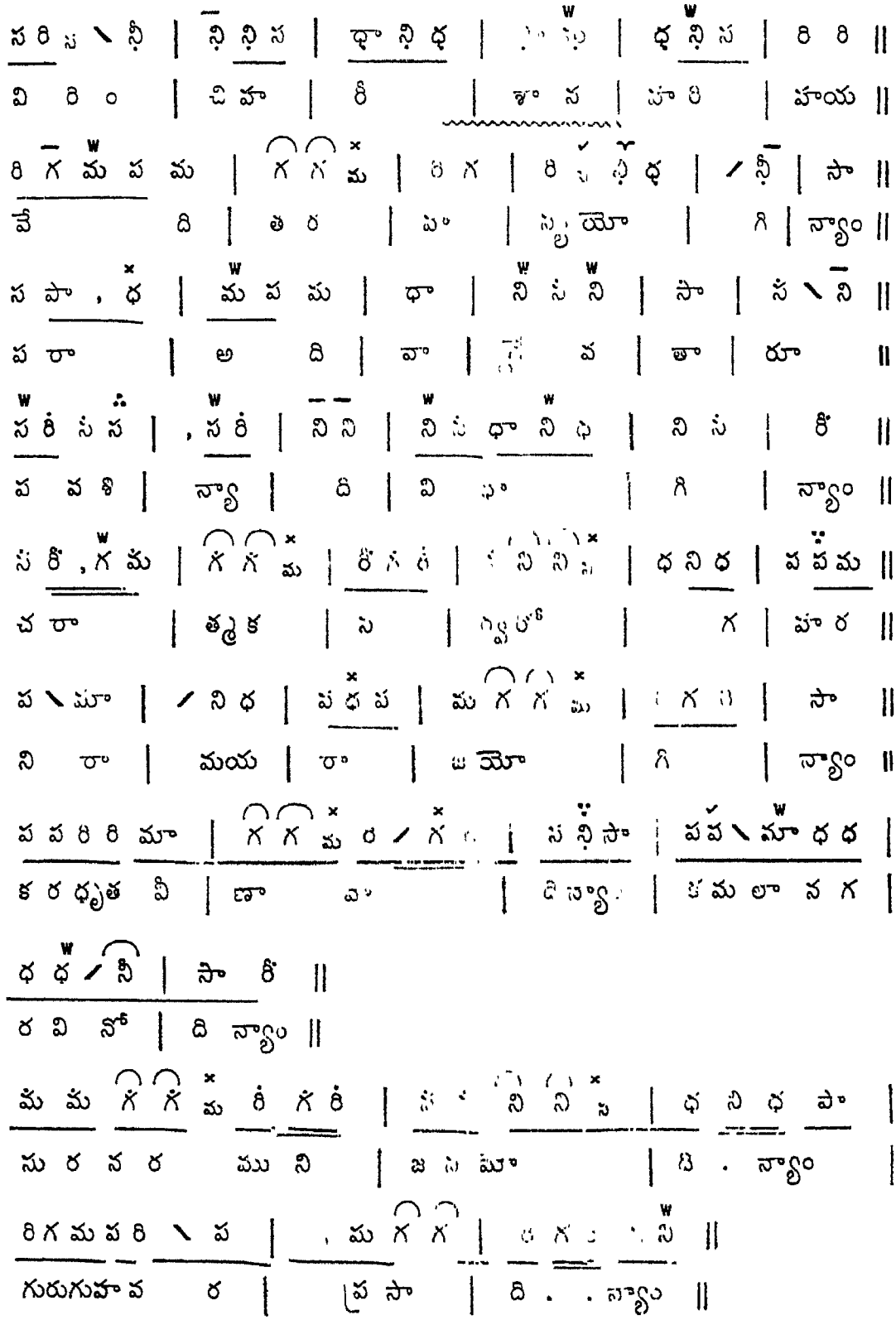
సరిస నీ | నిని స | ధా ని ధ | ... | ధ నిస | రి రి ||
వి రిం | చి హా | రి | శా స | హా రి | హాయ ||
రిగమపమ | గగమ | రిగ | రిపధ | నీ | సా ||
మే | ది | తర | పం | క్తి యో | గి | న్యాం ||
సపా, ధ | మపమ | ధా | నిసని | సా | సనిని ||
పరా | అ | ది | వా | ద్య | వా | రూ ||
సరిసస | , సరి | నిని | నిస ధా ని ధ | నిస | రీ ||
వ వ శి | న్యా | ది | వి | ధం | గి | న్యాం ||
సరీ, గమ | గగమ | రీగరి | ... | ధనిధ | పపమ ||
చ రా | త్మ క | సి | ... | గ | హ ర ||
పనిమా | నిధ | పధప | మగగమ | ... | సా ||
ని రా | మయ | రా | ... | గి | న్యాం ||
పపరిరిమా | గగమ రనిగ | సనిసా | పపనిమా ధధ |
క ర ధృత | వీ | ణా | ... | ది న్యా | క మ లా న గ |
ధధనీ | సా రీ ||
ర వి నో | ది న్యాం ||
మమ గగమ రీ గరీ | ... | ధనిధ పా |
సు ర న ర | ము ని | జ సి మో | ... | ది . న్యాం |
రిగమపరిప | మగగ | ... | నీ ||
గురుగుహా వ | ర | ప్ర సా | ది . . న్యాం ||

శ్రీ కమలాంబికాయాం

కీర్తనము 2 - త్రిస్రజాతి యేక తాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

ఈశానాది శివాకార మంచె

పల్లవి :

రి పా ప మ ప మ ధ | ప మ గ గ మ రి | గ రి స ని సా | ; స రి సా ||
ఈ శా న | ది శి వా కా | , ర మం చే | శి వ కా ||

సా ని స/రి | గా మ పా , ధ ప మా గ మ | గ రి గ రి గ స |
మే శ్వరవా | మా ం క స్థే | న మ . స్థే . న |

రి గ మ / ధ ప మ గ మ రి / మ గ స || రి పా
మ . . స్థే గా || రి శా నా

అనుపల్లవి :

రి సా , ధ | రి రి , గ గా మ పా , | / ని ధ పా ప ధ మ |
శ్రీ శా ర | దా స ం నే ఎ | వి త పా ర్శ్వ |

గ గ మ రి రి గ రి స ||
యు గ ళే . . . ||

రి , గ గ మ పా , మ ప మ | గా / మ గ రి / గ రి సా | ని ని రి స ని ధ |
శృం గా ర క | శే ఖ ర న త | శ్యా మ ళా . |

ని స ని సా , స ||
బ గ శే ఖ ||

ధా / ని ధా / ని ప మ | ధ / ని స రి రి | స రి ని ని / స ధ \ మ |
రా కా ప హ | ధు రీ ణ త ర | స ర సి జ ప ద |

ధ / ని సా , స ||
.యు గ శే ఖ ||

మా మ మ ప \ గ గ మ | రీ , గ రి సా | ని స ధ పా \ రి ⊐ గ |
రా రి గు రు గు | మో ది పూ | జి త పూ ర్ణ క |

మ / ధ ప మ గ గ మ రి / గ రి స ||
శే స క శె , . ||

పా సా / ని ధా ప సా ని స | రీ రి గ మ / గ రి స ని స ధా ||
పా శా ం కు శే ఖ కా ర్ముక | పం చ సు మ బా ణ హా . స్తై ||

/ ని / రి సా రి ని ని స ధా ప | \ రి ⊐ గ / ధ ప మ గ గ మ రి గ రి స ని ||
దే శ కా ల వ స్తు రూ ప | ది వ్య చ . క్ర మ ధ్య స్థై ||

ఈశానాది.

కీర్తనము 5 - ఆదితాళము - రామస్వామి దీక్షితులు

పల్లవి:

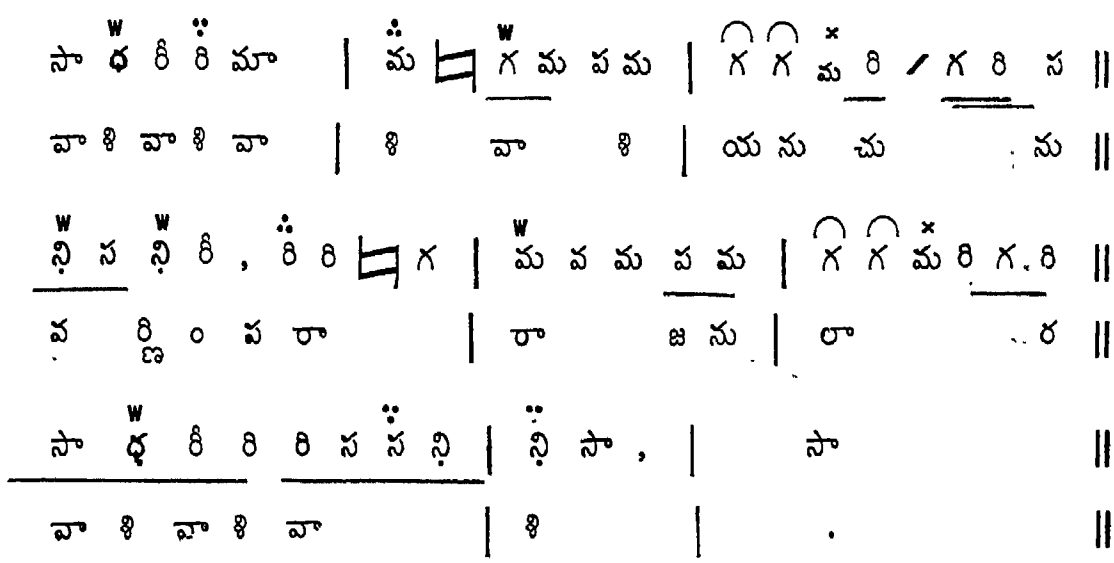

అనుపల్లవి:

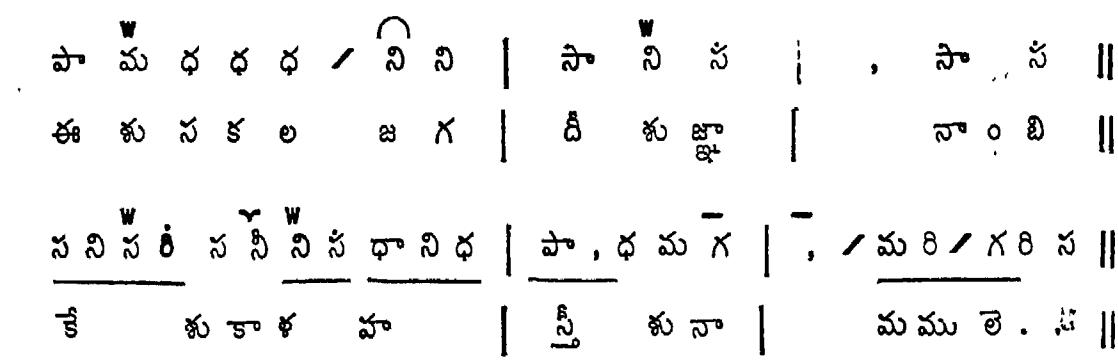

వాశివా.

చరణములు :

వాశివా.

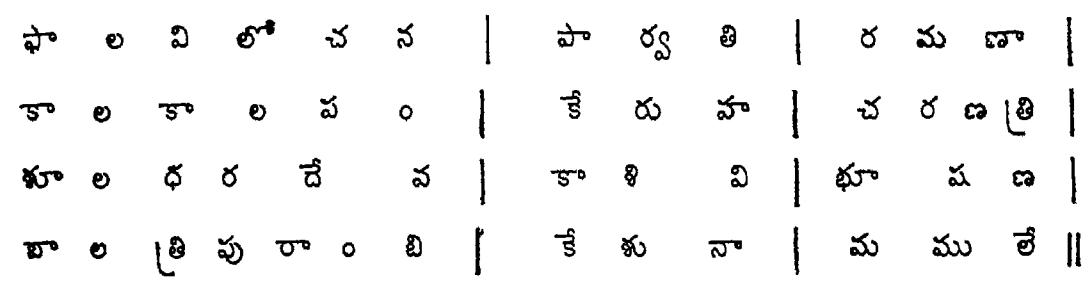

వాశివా.

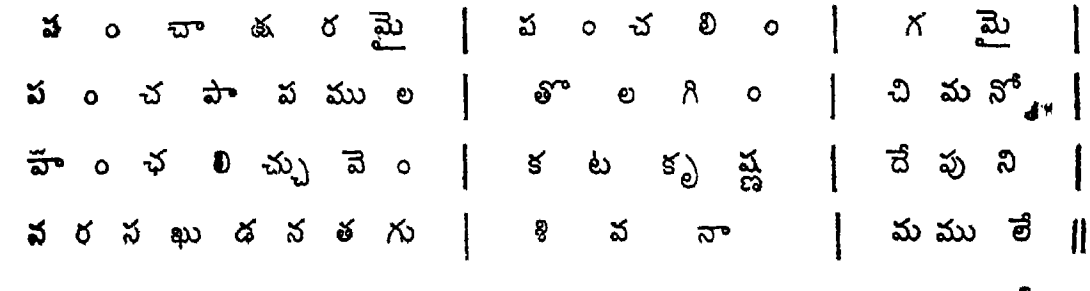

వాశివా.

4 తానవర్ణము - ఆటతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

వా రి జా క్షి ని

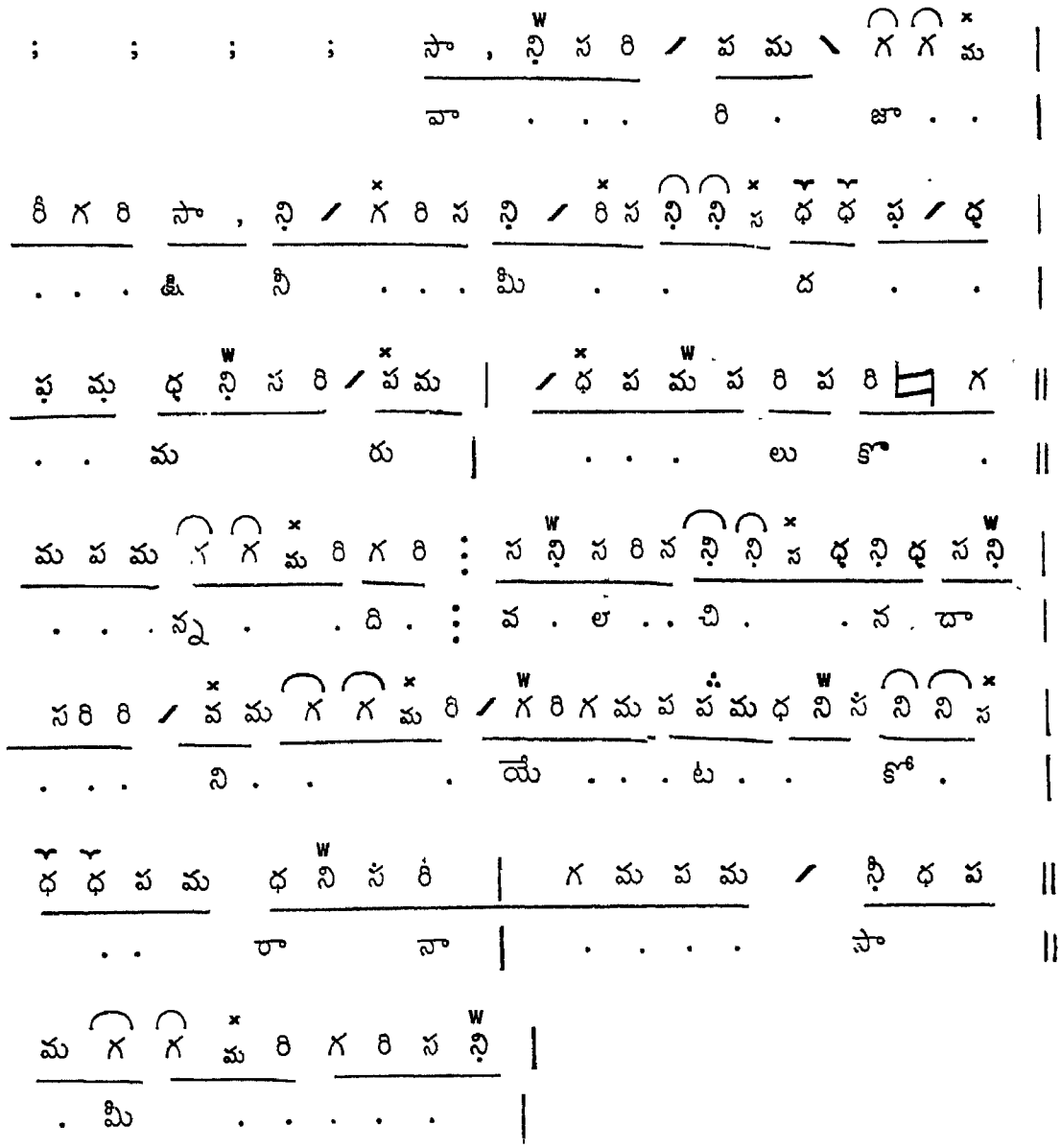

అనుపల్లవి:

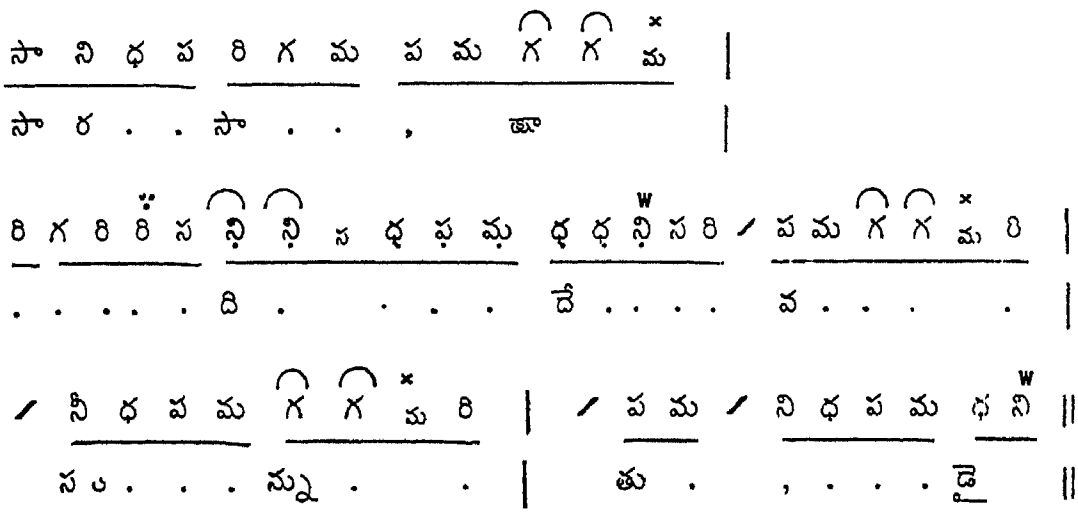

1 స ని సా సా : (మరల అనుపల్లవి త్రిప్పి పాడి)
. . న :

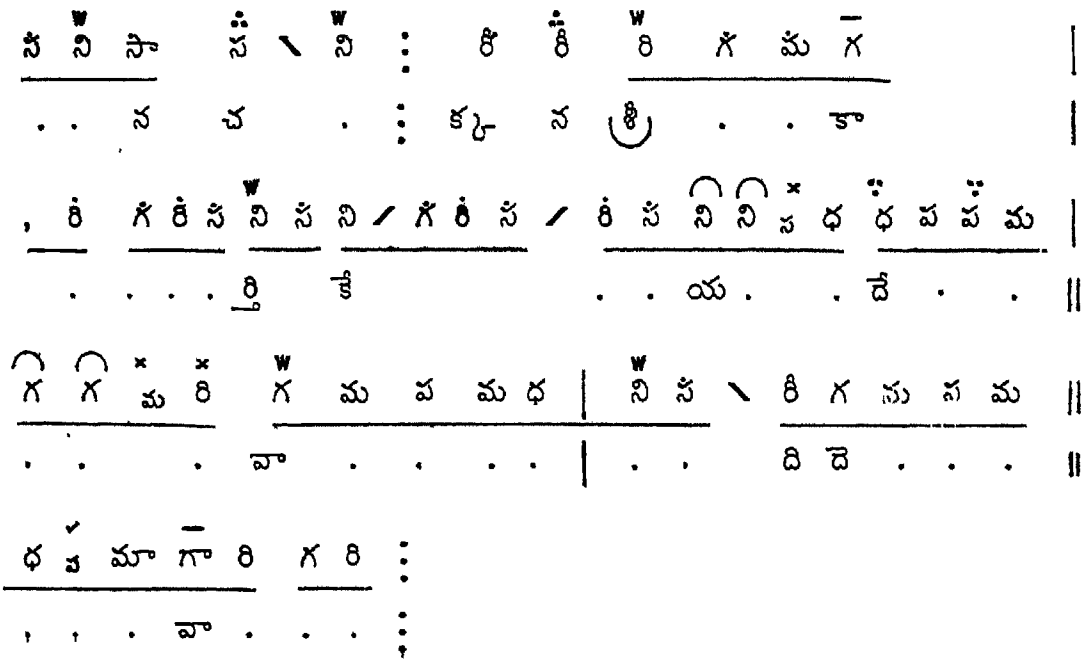

ముక్తాయి స్వరము :

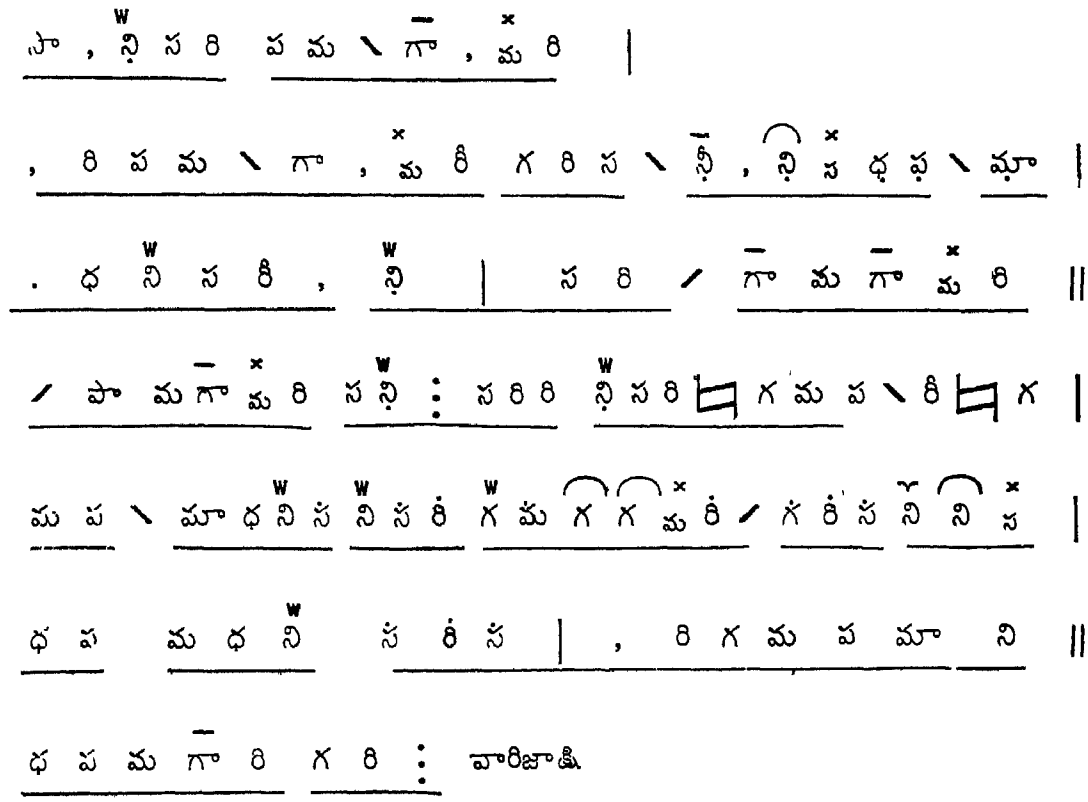

చరణము :

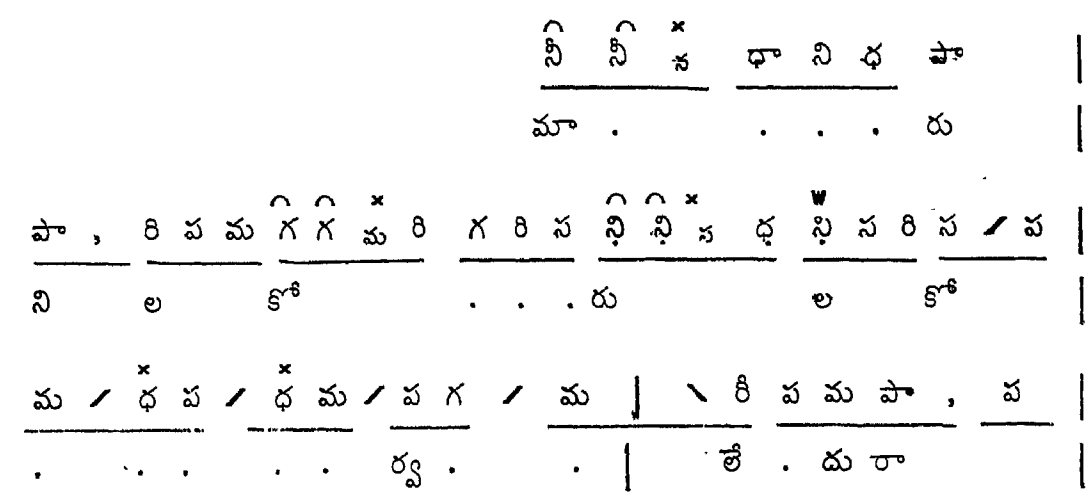

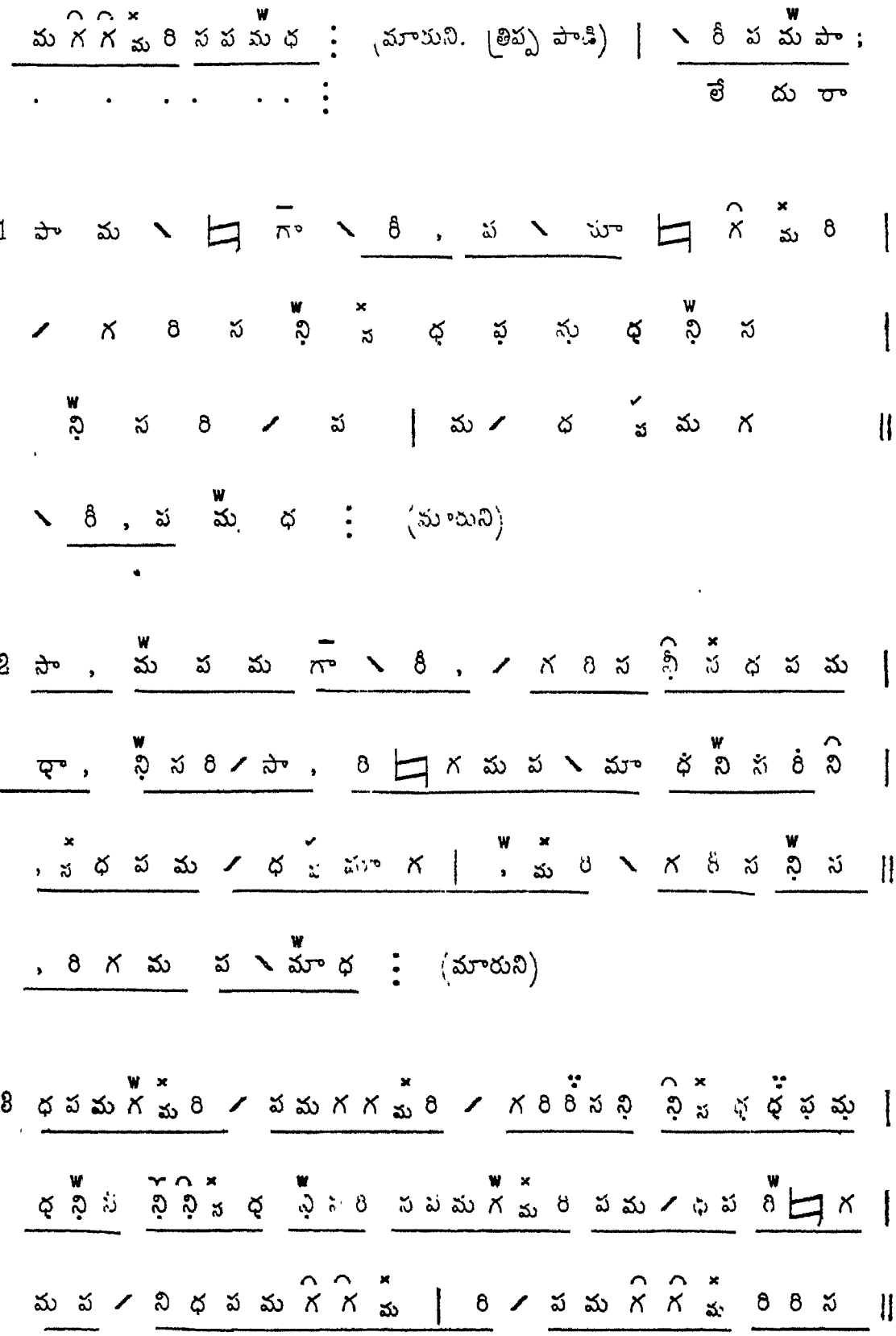
(మారుని. త్రిప్ప పాడి)
లే దు రా
1
2
3

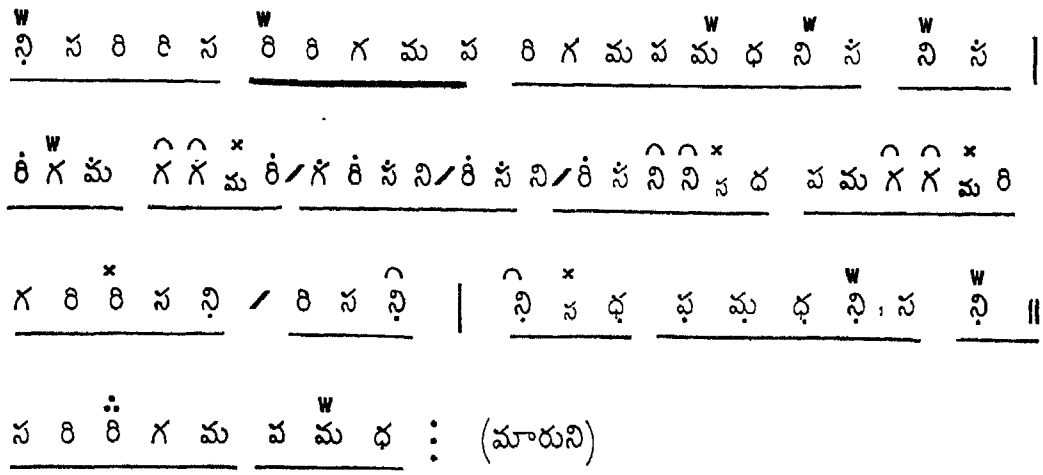
(మారుని)

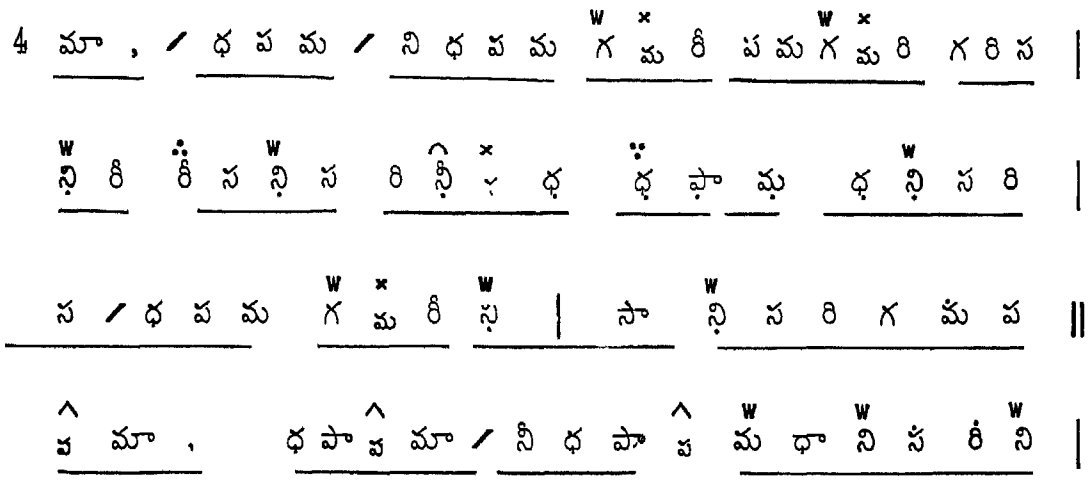
4
(మారుని)

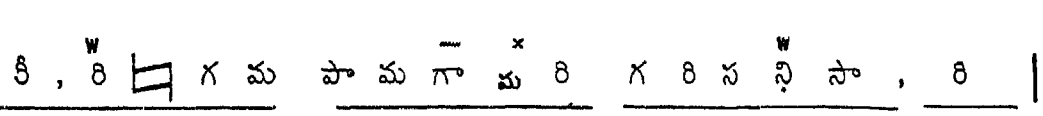

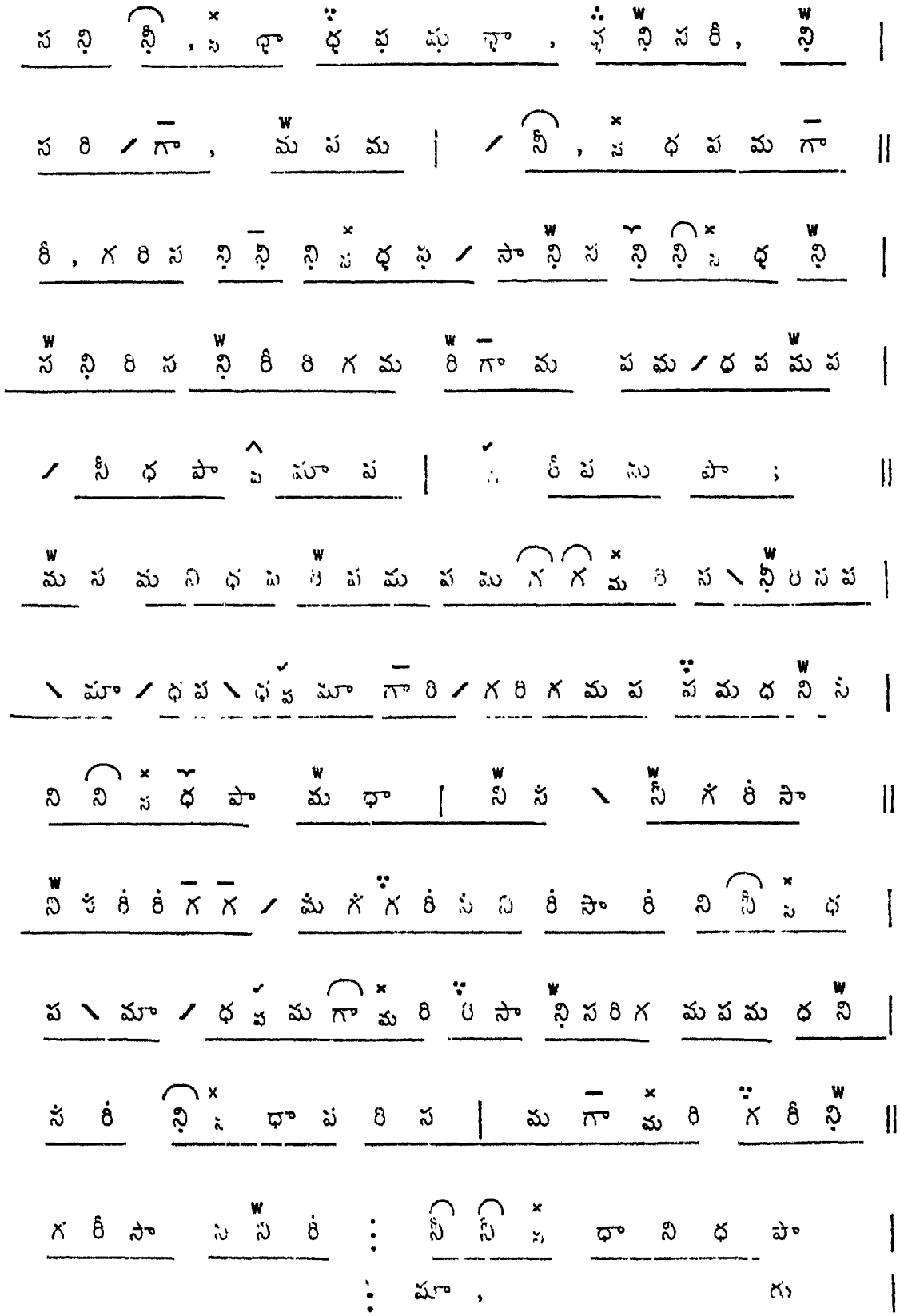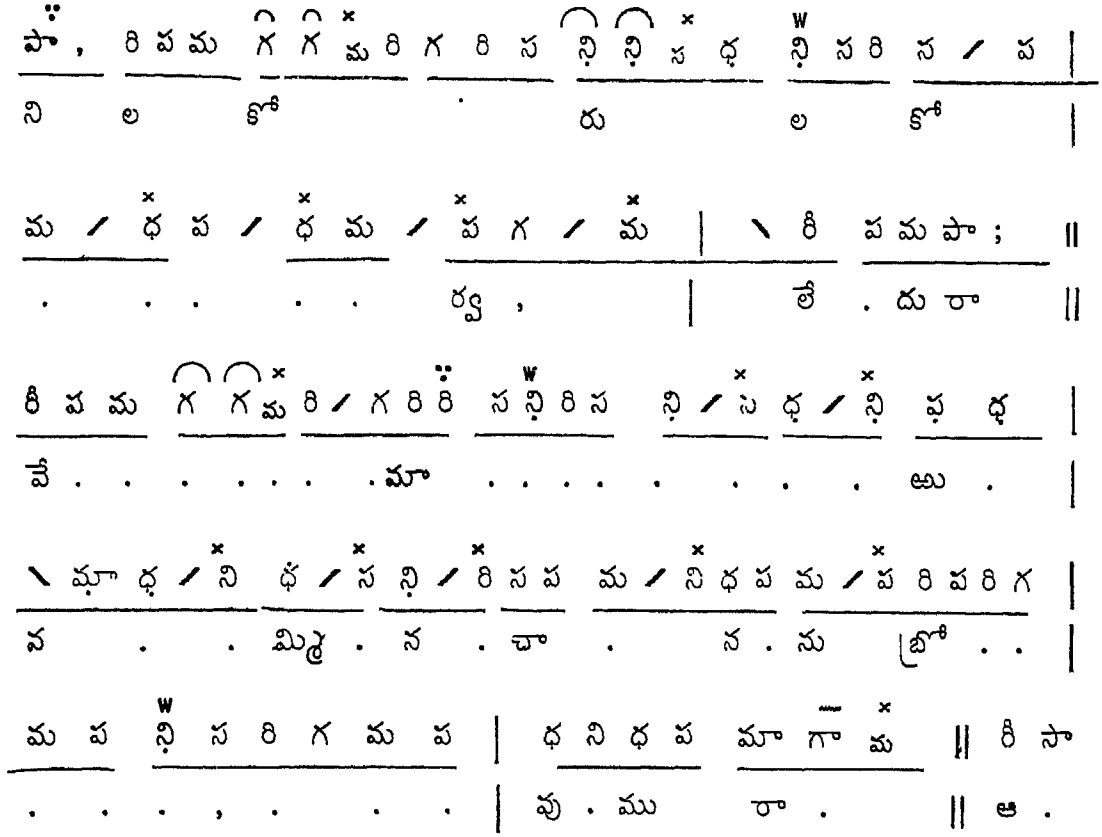

ఆనుపల్లవి ముక్తాయి స్వరములను పాడుకొని పల్లవి యెత్తవలెను. ఈ వర్ణ చరణ మున మూడువ స్వరము సర్వ లఘువు.

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

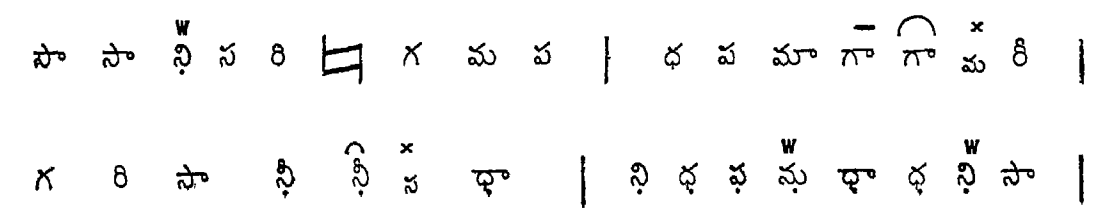

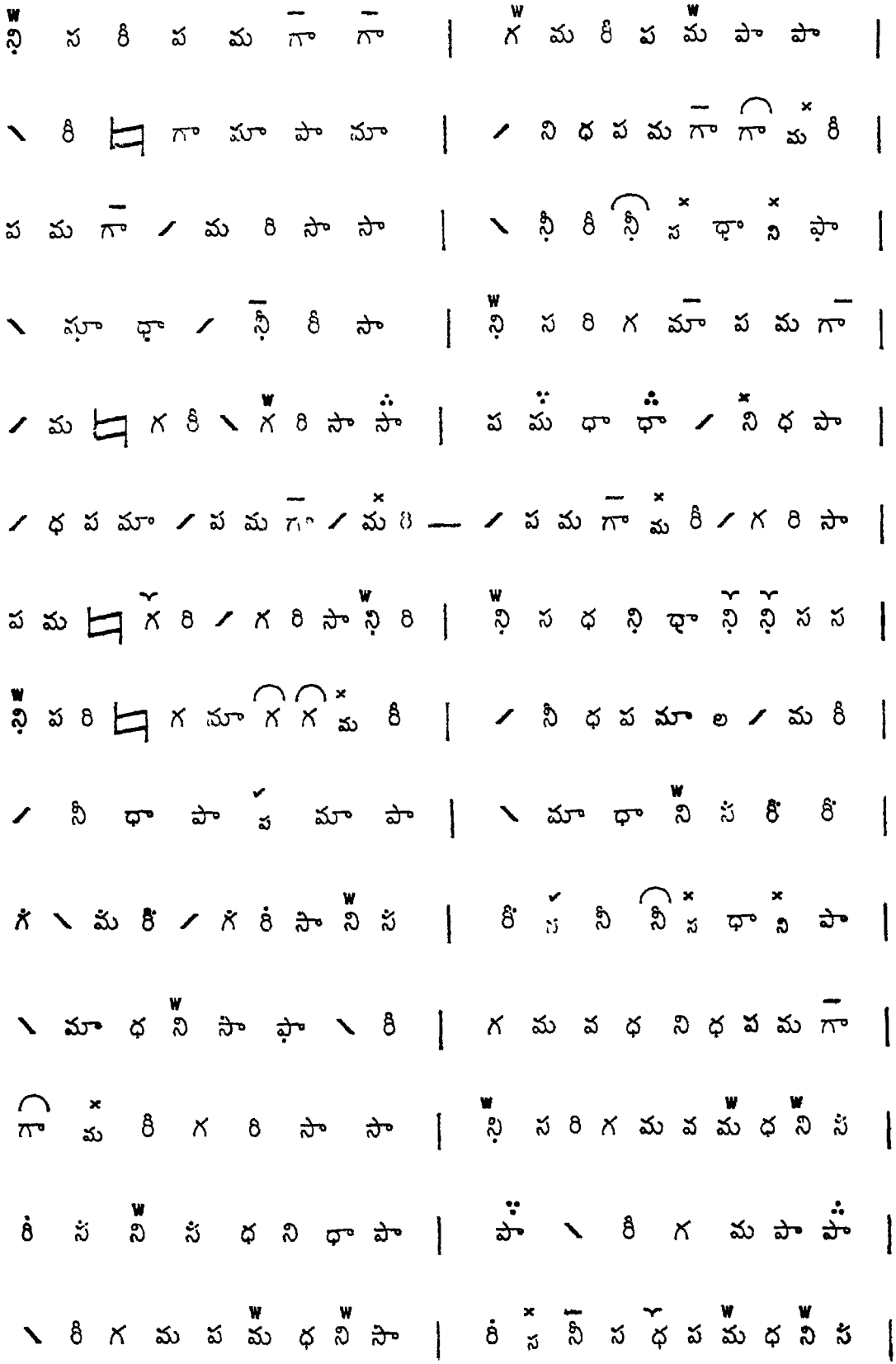

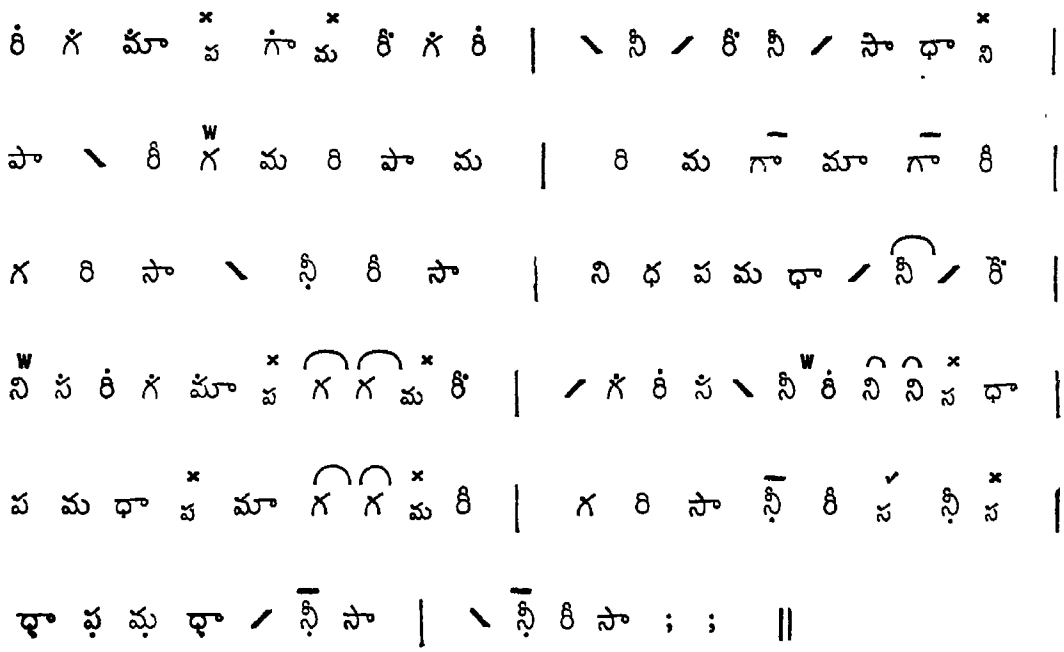

గమనిక : స ప్రదాయ మెఱిగి ఈ శహనానారాగ నిషాద గాంధారముల బట్టవలెనని దెలి యుటకై లక్షణశ్లోక వాక్యమున 'గీయతే లక్ష్యవేదిభిః' అని పూర్వాచార్యులు నుడివి యున్నారు. ఈ రాగమును 'శహన', 'సహన' 'శానా' యని జెప్పు చున్నారు.

రిగిమపధిని] మేళము 22 : శ్రీరాగము [వేద. భూ. చక్రము

జన్యము (భాషాంగము) : 13 నాయకి

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి : సంపూర్ణో నాయకీ రాగషడ్జ గ్రహ సమన్వితః
లక్ష్యమార్గానుసారేణ గీయతె సార్వకాలికః

మూర్ఛన :-
ఆరోహణము : సా రి ♭ గా మ ప ధ ♭ ని సా
అవరోహణము : సా ♭ ని ధ ప మ ♭ గా రి సా

లక్షణ వివరణము - ముత్తురామదీక్షితులు

భాషాంగము ; సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము ; దేశీయరాగము ; ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

గమనిక : ఈ నాయకి రాగ మూర్ఛనారోహణావరోహణముల గల దీర్ఘ నిషాద గాంధారములే ఈ రాగమును స్ఫురింపఁ జేసెడి జీవ స్వరములు. ఆరోహణక్రమముగా హ్రస్వ దీర్ఘ

గాంధారములు మధ్యమున కేగునప్పుడు అల్పములైన కంపములతో బట్టనలెను. ఆరోహణక్రమముగా హ్రస్వ దీర్ఘ గాంధారములు మధ్యమునకేగునప్పుడు అల్పములైన కంపములతో బట్టవలెను. ఆరోహణ క్రమముగా బొయ్యెడి హ్రస్వదీర్ఘనిషాదముల బట్టుట పైన గాంధారములకు జెప్పినటులనే యగును.

ప్రయోగములు : రి $\bar{గ}$ మ ప , రి / $\bar{గా}$ మ ప - ఈ గాంధార నిషాదములు, సాధారణ, కైశికులే. అవరోహణముగా దిగెడు హ్రస్వ దీర్ఘ నిషాద గాంధారముల బట్టు వివరణము నిషాదమును మీటుతో ధైవత స్థానమందే అల్పకంపముతో బట్టి ఆ ధైవత స్థానమందే మిక్కిలి నల్పముగ షడ్జమును గనుపించి కొంచెపు ఘట్టి మీటుతో ధైవతమునకు దిగవలెను. దీర్ఘనిషాదమును జంట నిషాదములును పైన జెప్పినటులనే బట్టవలెను. గాంధారమును మీటుతో ఋషభస్థానమందు అల్పకంపముతో బట్టి ఆ ఋషభ స్థానమందే మిక్కిలి నల్పముగ మధ్యమమును గనుపించి కొంచవు ఘట్టి మీటుతో ఋషభమును బట్టవలెను. దీర్ఘగాంధారమును జంట గాంధారములును పైన జెప్పినటుననే బట్టవలెను.

ప్రయోగములు : మ ప ధ / $\overset{\times}{ని}$ $\overset{\times}{స}$ ధ ప , మ ప ధ / $\overset{\times}{నీ}$ $\overset{\times}{స}$ ధ ప మ రి ,

ధ ప ధ / $\overset{\times}{ని}$ $\overset{\times}{ని}$ $\overset{\times}{స}$ ధ ప మ రి , ప మ రి / $\overset{\times}{గ}$ $\overset{\times}{మ}$ రి స , ప మ రి / $\overset{\times}{గా}$ $\overset{\times}{మ}$ రి స ,

రి ప మ \ రి / $\overset{\times}{గ}$ $\overset{\times}{గ}$ $\overset{W}{మ}$ రి సా - రి మ ప ధ / $\overset{\times}{నీ}$ $\overset{\times}{స}$ ధ ప సా , ధ / $\overset{\times}{నీ}$ $\overset{\times}{స}$

ధ ప మ రి / $\overset{\times}{గా}$ $\overset{\times}{మ}$ రి సా .

నిషాద గాంధారములు కలసిన యిటువంటి ప్రయోగ భేదములు రాగస్ఫురణమునకై మాటి మాటికి రావలెను. పైన జెప్పినట్టు బట్టు నిషాదగాంధారములు శుద్ధమును కైశికియును శుద్ధసాధారణమును లేక బలుకుచున్నవి యని సంప్రదాయజ్ఞులు జెప్పుచున్నారు.

తక్కినవి కీర్తన సంచారులచే నెఱుగవలెను.

ఈ రాగ లక్షణశ్లోకములో 'లక్ష్యమార్గానుసారేణ గీయతే' అనుటవలన నిషాద గాంధారముల బట్టు లక్ష్యక్రమములను సంప్రదాయజ్ఞులచేత నెఱిగి జంత్రగాత్రముల వినిపింపవలె నని పూర్వాచార్యుల అభిప్రాయము.

కీర్తనము 1 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

రంగనాయకం

పల్లవి:

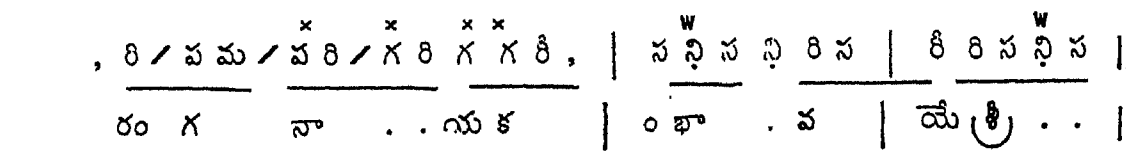

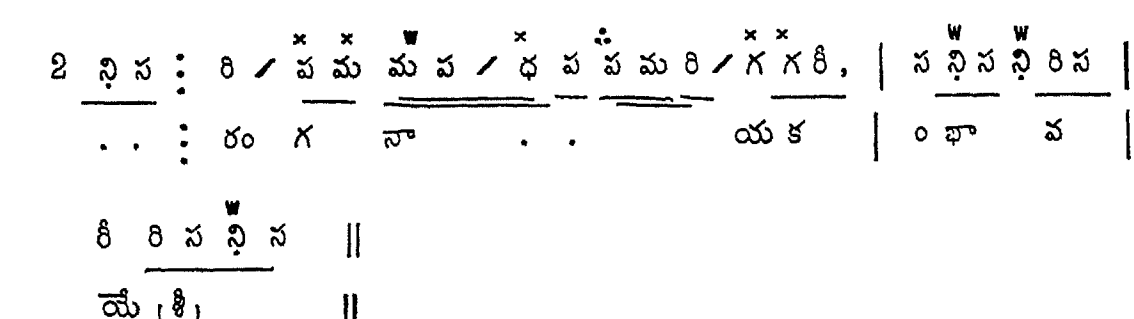

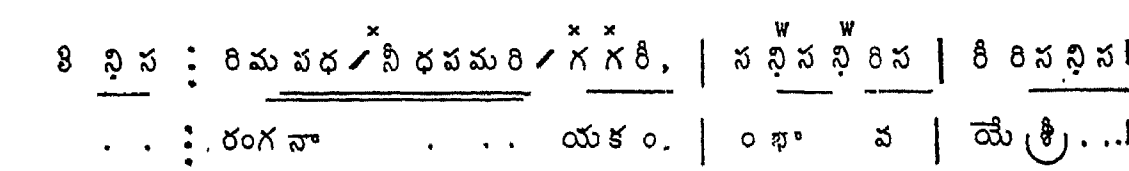

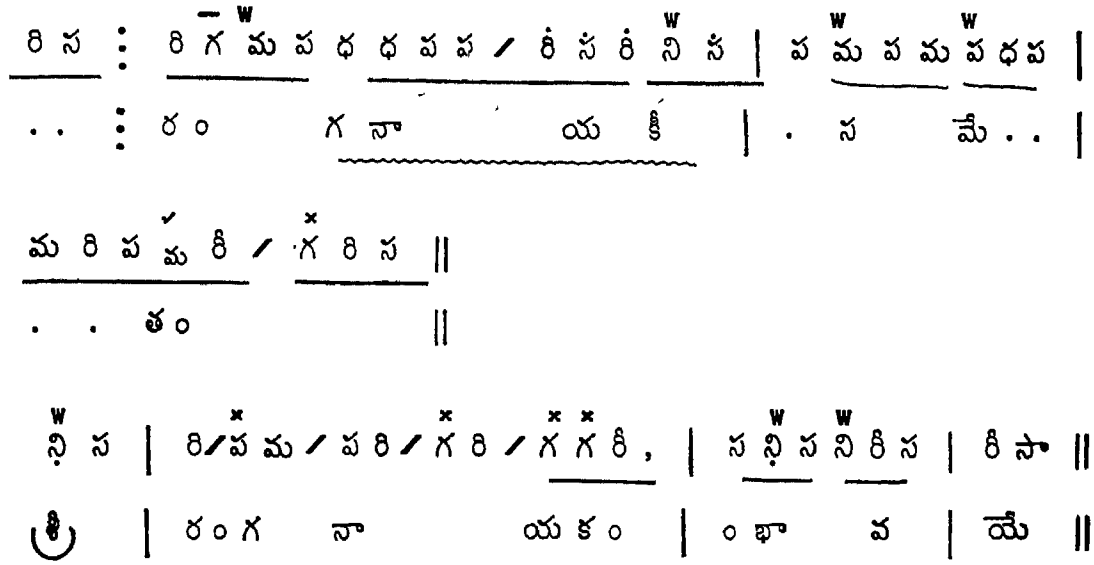
రిస : రిగమపధధపప / రిసరినిస | పమపమపధప |
.. : రం గనా యకీ | . స మే .. |
మరిపమరి / గరిస ||
. . తం ||
నిస | రి/పమ/పరి/గరి/గగరి, | సనిసనిరిస | రిసా ||
శ్రీ | రంగ నా యకం | ంభా వ | యే ||

అనుపల్లవి:

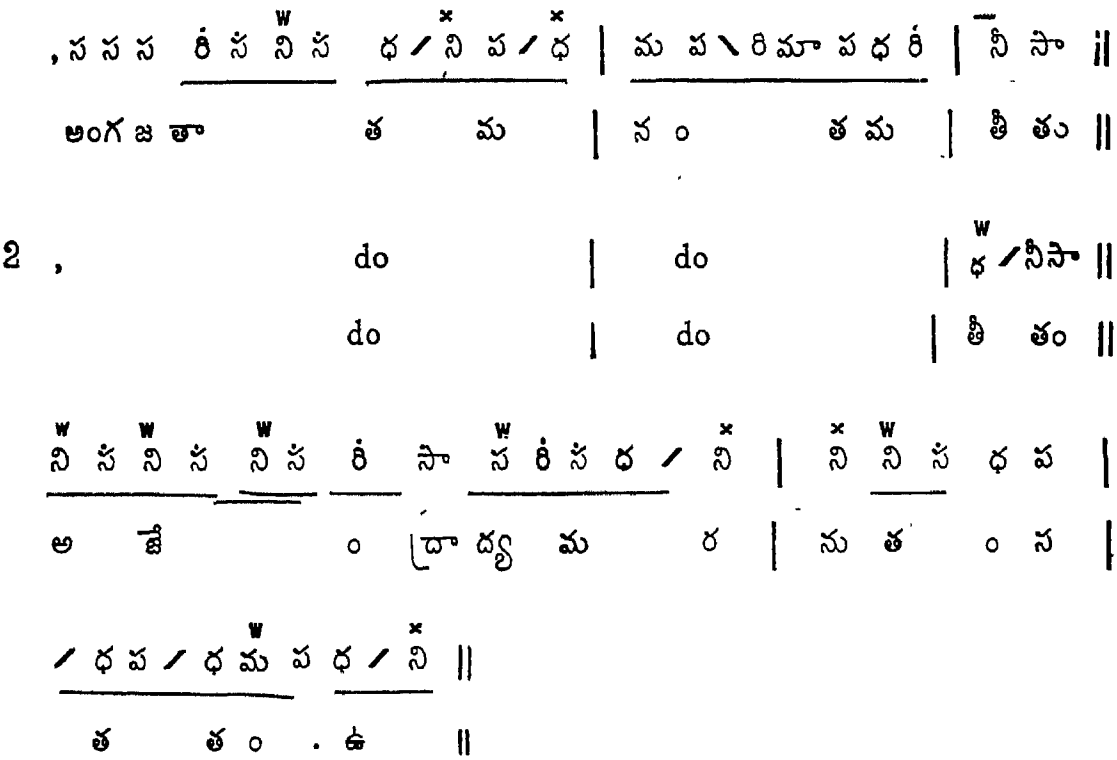
,సస స రిస నిస ధ/ని ప/ధ | మప\రిమా పధరి | నీసా ||
అంగజ తా త మ | న ం త మ | తీ తు ||
2 , do | do | ధ/నీసా ||
do | do | తీ తం ||
నిసనిసనిస రిసా సరిసధ/ని | నినిస ధప |
అ జే ం ద్రా ద్య మ ర | ను త ం స |
/ధప/ధమపధ/ని ||
త త ం . ఊ ||

ప / ధ మ ప రి / గా రి స రి సా మ పా | పా రి సా ప / ధ మ |
త్తు ం గ వి హా ం గ తు ర ం గం కృ పా | పా ం గ ం ర మా |

ప రి / గా రి స ని స || రి స
ం త ర ం గ ం శ్రీ || . .

(రంగనాయకం

చ ర ణ ము :

1 , ప మ పా రి / గ రి స ని | రి స ని / రి స | రి ని సా ||
ప్ర ణ వా కా ర | ది వ్య వి | మా న ం ||

2 , ప మ పా ప మ రి / గ రి స ని | రి స ని / రి స | రి సా ||
ప్ర ణ వా కా | ది వ్య వి | మా న ం ||

, ఫ రీ రి స ని , స / ని ప | ప / ని ప మ రి మ రి మ | ప మ పా ||
ప్ర ఫ్లో దా ది భ | క్తా . . భి | మా . న ం ||

, గ రి / గా రీ స ధ \ మా ప | రి మ మ రి మ పా , | మ రి \ గా రి స ||
గ ణ ప తి స మా న | వి ష్వ | క్సే న ం ||

, రి గా మ ప ధ ప ని ధ ధ / ని | ప ప మ రి స రి / ప మ రి | / గ గ రి స రి స ||
గ జ తు ర గ ప దా | తి సె ఎ ఎ | న ం . . ది న ||

ప మ ధ ప / ని ధ పా | మ ధా / ని | , ని ని స ధ ||
మ ణి కు ల భ వ రా | ఘు వా రా | ధ న ం . ||

, స ప మ ధ ధా ధ | / ని ని స | , ని సా ||
మా మ క వి దే హా | ము క్తి సా | ధ న ం ||

ధ / రి స / రి ని ని / స ధ మ ధ ప ధ | ; / ని ని | స ని సా ||
మ ణి మ య స ద న ం | శ శి | వ ద న ం ||

, ప ధా ప రి స స రి స ని స | / ప మ ప ప మ / ధ ప | మ రి / గ రి స గ ||
ఫ ణి ప తి శ య న ం | ప ద్మ | న యనం . ఆ ||

రి స రి ని స స / ని ని ధ ప ధ \ మా ధ ధా | ని స ని రి రి స స ధ మ |
గ ణి త సు గు ణ గ ణన త వి భీ ష ణం | ఘ న త ర కా . స్తు భ |

ప ధ ని సా ని సా ||
మ ణి వి భూ ష ణం ||

ప ధ ని స రి రి గా రి స రి డ / ని స ని రి | స / రి ని / స ధ / ని ప / ధ |
గు ణి జ న కృ త వే ద పా రా య ణం | గు రు గు హా ము ది త నా |

మ / ప రి రి గ రి స ని || సరి / ప మ | ప రి / గ రి గ గ రి , | సా
రా య ణం శ్రీ || రం గ | నా య కం .

శ్రీ రామానుగ్రహము వలన మక్కిలి మాధుర్యరసము లొలుకునటుల సులభ శైలిగా బహుకృతుల రచియించిన మహనీయులగు.

కీర్తనము 2 - ఝంప తాళము - శ్రీ త్యాగయ్యగారు

దయ లేని బ్రతుకేమి

1 , రి రి మ పా ధ ప ప మ ప ధా , ప | ధ / ని ని స ధ ||
దయ లే ని బ్ర తు | కే . . మి ||

పా , ప \ మ ప ధా , ప మ ప ధ ప పమ రి | / గ గ మ రి స ||
రా ళ ర ధే రా | మా ని ||

2 , రి రి మ పా ధ ప ప మ ప ధా , ప | ధ ప ధ ని స ధ ||
ద య లే ని బ్ర తు | కే మి ||

పా , ప \ మ ప ధా ప ధ / ని స ధ ప మ రి | స రి / గ రి గ రి స ||
దా ళ ర ధే | రా మ ని ||

'దశరథరామ' అని పాఠము అటుర విన్యాసమునకు మేలు. (రా. అ.)

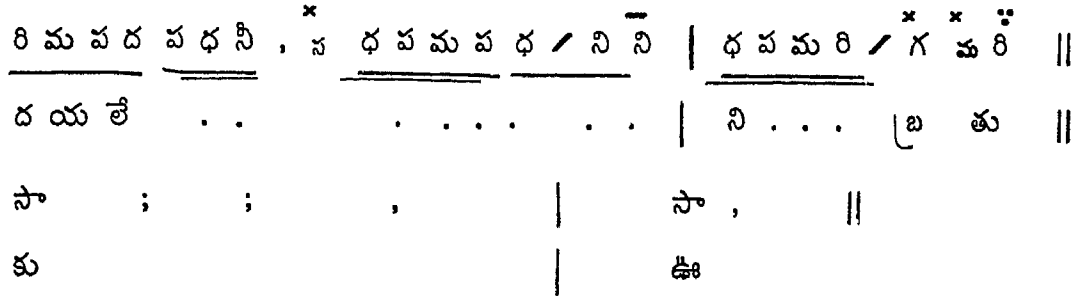
రిమపదపధనీ , సధపమపధ/నినీ | ధపమరి/గమరి ||
దయలే . . . . . | ని . . . బ్రతు ||
సా ; ; , | సా , ||
కు | ఊ

అనుపల్లవి:

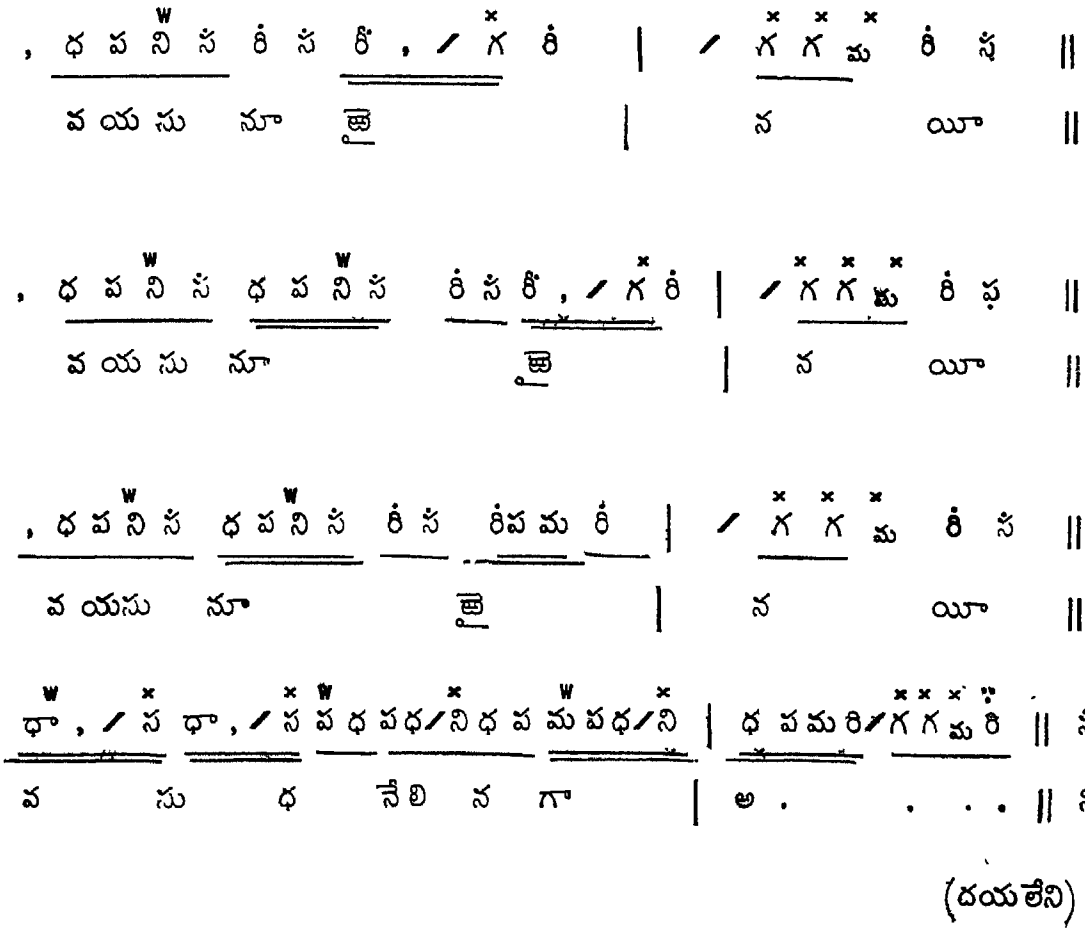
1 , ధపనిసరిసరీ , / గరి | / గగమరిస ||
వయసు నూ ళ్ళె | న యీ ||
2 , ధపనిసధపనిస రిసరీ , / గరి | / గగమరిఫ ||
వయసు నూ ళ్ళె | న యీ ||
3 , ధపనిసధపనిస రిస రిపమరి | / గగమరిస ||
వయసు నూ ళ్ళె | న యీ ||
ధా , / స ధా , / స పధపధ/నిధపమపధ/ని | ధపమరి/గగమరి || స
వ సు ధ నేలి న గా | అ . . . . || ని

(దయలేని)

చరణము :

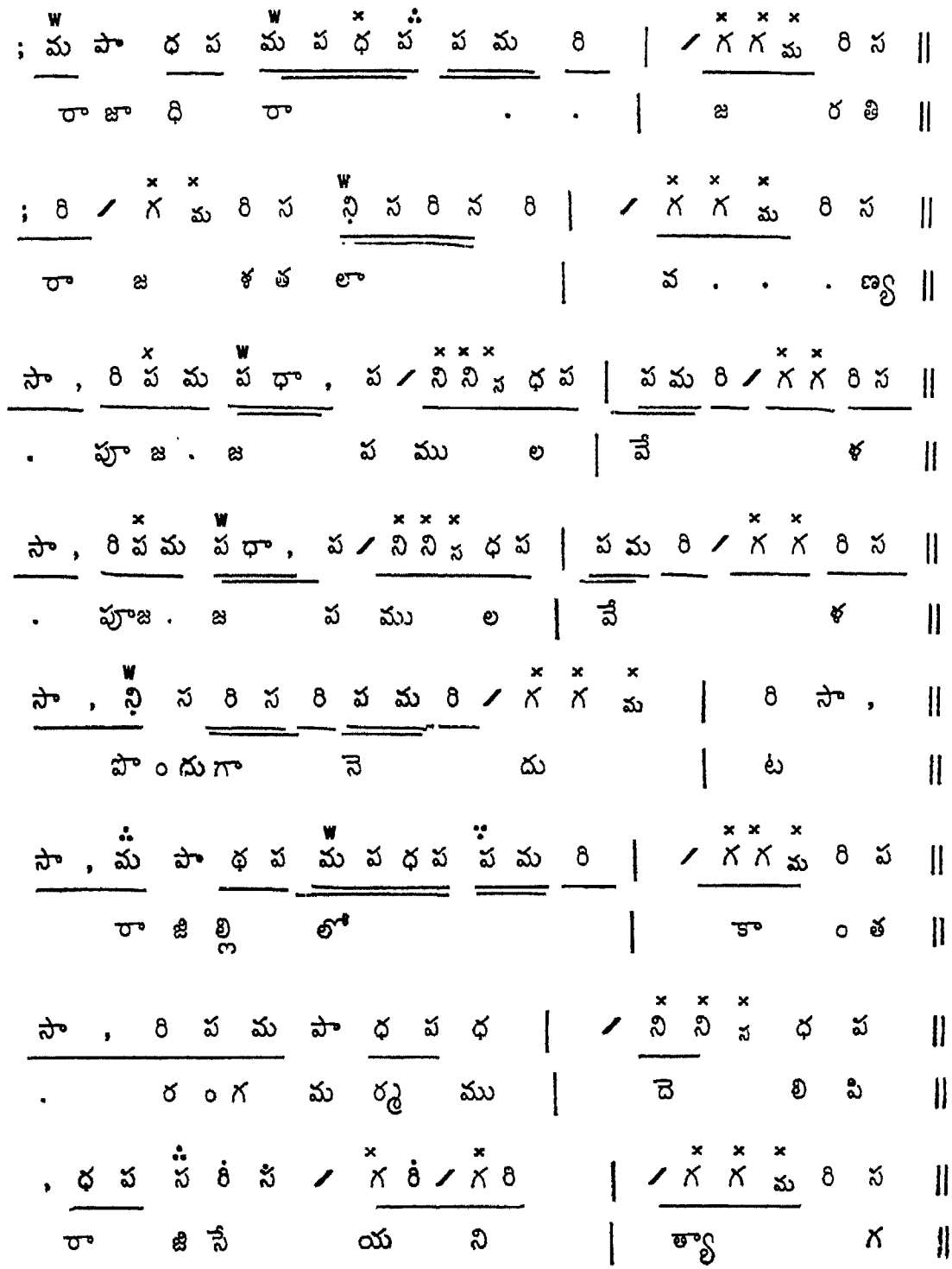
; మ పా ధ ప మ ప ధ ప̣ ప మ రి | / గ గ మ రి స ||
రా జా ధి రా . . | జ రతి ||
; రి / గ మ రి స నిˬ స రి న రి | / గ గ మ రి స ||
రా జ ళత ల్లా | వ . . . ణ్యా ||
సా , రి ప మ పˬ ధా , ప / నిˬ నిˬ సˬ ధ ప | ప మ రి / గ గ రి స ||
. పూ జ . జ ప ము ల | వే ళ ||
సా , రి ప మ పˬ ధా , ప / నిˬ నిˬ సˬ ధ ప | ప మ రి / గ గ రి స ||
. పూజ . జ ప ము ల | వే ళ ||
సా , నిˬ స రి స రి ప మ రి / గ గ మ | రి సా , ||
పొం దు గా నె దు | ట ||
సా , మ̣ పా ధ ప మ ప ధ ప ప̣ మ రి | / గ గ మ రి ప ||
రా జి ల్లి లో | కా ం త ||
సా , రి ప మ పా ధ ప ధ | / నిˬ నిˬ సˬ ధ ప ||
. ర ం గ మ ర్మ ము | దె లి పి ||
, ధ ప స̣ రి̣ సి̣ / గ రి̣ / గ రి | / గ గ మ రి స ||
రా జి సే య ని | త్యా గ ||

| | | |

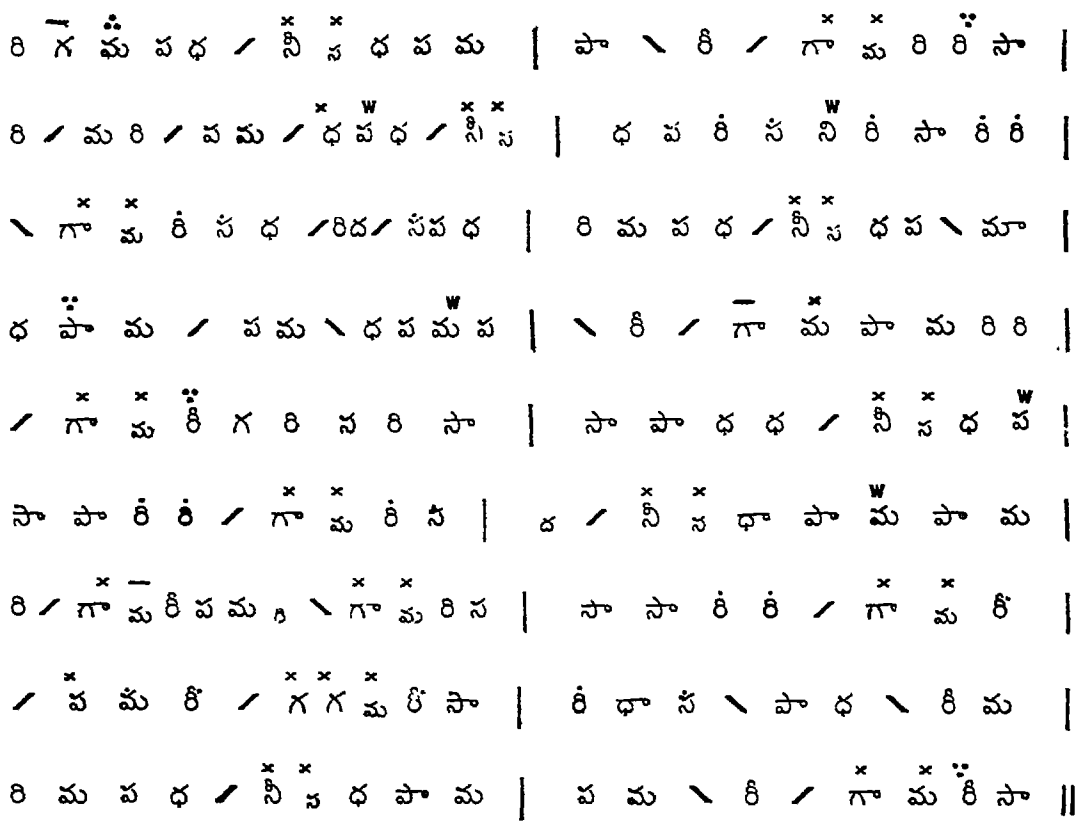

ఇరువది రెండవ మేళము సంపూర్ణము.

రి గి మ ప ధి ను] చక్రము 4 : మేళము : 28 [వేద. మా. చక్రము

రాగాంగ రాగము 28 : గౌరీ వేళావళి

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి : రాగోవేళావళి ర్ధైయో వ్యోరోహో ని వర్జితః
ధైవత గ్రహ సంయుక్తః ప్రాతఃకాలే ప్రగీయతే.

మూర్ఛన {
ఆరోహణము : స రి గ ♭ గ స । రి మ మ ప ధ ధా సా
అవరోహణము : స ని ధ ప మ ♭ గ గ రి స .

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

రాగాంగము ; సంపూర్ణము ; ధైవతగ్రహము ; ఆరోహణమందు గాంధార నిషాదవర్జ్యము. ప్రాతఃకాలమున గానము చేయదగును.

గమనిక : ఈ గౌరీవేళావళిరాగ మూర్ఛనలో గనుపించియున్న జంట మధ్యమ ధైవతము ఋషభము ఈ రాగమునకు విశేషరంజనముల నీయగల జీవస్వర న్యాసస్వరములు. ఇవిగాక మూర్ఛనారోహణమందే స రి ⁄ గ గ సా యని విశేషప్రయోగమును గనుపించియున్నారు.

లక్ష్యగీతము - ఝంప తాళము - వెంకటుమఖి

సా స | ధ ధ ప మ ప మ మ గ గ రి |
శం క | రి ఇ ఇ వ ల్ ల కి ఇ ఇ ఇ |

రీ గ గీ రి స రి స ని ధ | ధ స సా స రీ గ గ రి |
గీ ఇ . త అం బు ధి ఇ | మ హా ని య ఆ న ం ద |

స రి స ప మ గ గ గ రి స | గ గ రి సా ని ధ పా ధ |
ప ర వ శు ఁ రె ఎ య అ రె | ధి ఇ మ తీ రె ఎ యం బ |

ధ స స ని ద ప మ గ గ రి ||
ను త సు ర అ మ ర స ం ఘ ||

అంతరి:

పా పా ధ సా గ గ రి | సా గ గ రి సా ; , ||
పా . హి కం కా ళి | కా అ . ళి రే . . ||

జావడ:

రీ ప మ మ గ గ గ గ రి | సా ని ని ధ గ గ గ రీ |
ఆ అ అ ది దె ఎ ఎ ఎ వి | శా అ . అ ఆ ం భ వి |

సా స ధ థ పా గ గ రి | స ప ప ధ ధ సా గ గ రి |
ధా ద మ మ గా స స ని | ర అ గ గ అం గ గ ఉ రి |

సా స ఫ్రా ధ ధ సా , | ధ స స ధ ధ పా గ గ రి |
వే ళ ఆ వ ళి రా | అ అ గ వె ఎ ద మ అ అ |

సా గ రి రి సా ని ధ మ ||
చ అ ఆ క్ర నా గ రు ఉ ||

పా ; ధ సా గ గ రి | సా గ గ రి సా ; , |||
పా హి కం క అ ళి | కా అ అ ళి రే ||

తానము : వెంకటముఖి

ప స స ని ధా | స స రి | సా గ గ రి ధ ధ ఫ స సా |
ధ ధ ఫ | ఫా మ్ల మ్ల ఫ ధ ఫ స ని ధా | ఫ మ్ల ఫ |
మ్లా గ్ల గ్ల రి | స స రి ప రి | గ గ రి | పా స స స |
రి స గ రి సా మ గ రి | సా ఫ మ్ల మ్ల | గ్ల గ్ల రి స ఫ |
గ్ల రి రి స ఫా | ధ ఫ స | సా స ని ధ ధ ధ ఫ రి సా |
గ గ రి | సా గ గ రి | స ప మ మ పా | గ గ రి |
సా ప మ మ | మ మ గ గ రి | స గ రి | సా గ గ గ రి |
స ప మ మ పా | స స రి | సా ని ధ మ్ల ఫ ధ ప స స స రి |
మ మ ప | ధా సా ని ధ | ప ప ధ ప మా | ప మ ప |

మా ధ పధప పమ మపా | ధ ప స | పా ధ పధ మమ వమ పా |
సధప | సారిసరీ | రిసరి | సా గ గ రి రీ స | సా సా సా ||

2 ధ ధ సా ని ధ ఫ | మ మ ఫ | మ మ ధ ఫ ధ స ని ఢా రి స రి |
గ గ రి | స ని ధ ఫ స ధ ఫ సా ధ ధ ఫ | ఫ మ ఫ |
మ మ ఫ మ ఫ మ మ ఫా గ గ రి | స గ రి | గ గ రి రి స స సా గ రి స |
మ మ ఫ | గ గ రి స ప స స రీ స ప గ రి | ప గ రి |
ధ ప మ గ గ రి మ మ ఫా ధ ఫ స | ధ ఫ స | ధ ఫ గ గ రి స ని ఢా ఫ మ ఫ |
ధ ఫ స | మ మ ఫ మ ఫ ధ ఫ రి గ గ రి | స స రి | స స ప మ ప స ని ఢా గ గ రి |
ధ ఫ మ మ ఫ ధ ఫ ప గ గ రి | స స రి | స ధ ప మ ప |
మ మ పా మ ధ ప | స ని ధ | ప ప ధ ప ధ సం ని ఢా ప మ ప |
గ గ రి | ధ ఫ స | స స ప మ మ మ గ రీ స స రి | స ని ధ |
ఫ మ గ గ రి రి ఫ ఫా మ మ ఫ | ధ ఫ స | ధ ఫ గ గ రి రీ స |
సా సా సా ||

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

కౌమారి గౌరి

పల్లవి :

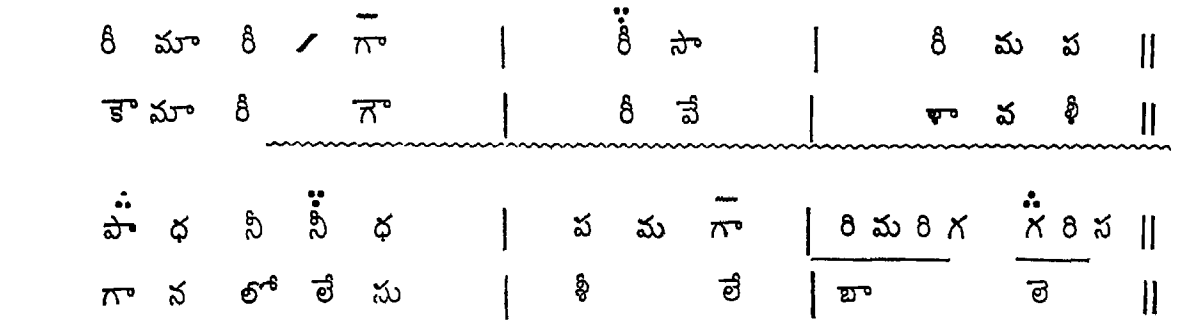

కౌమార

అనుపల్లవి :

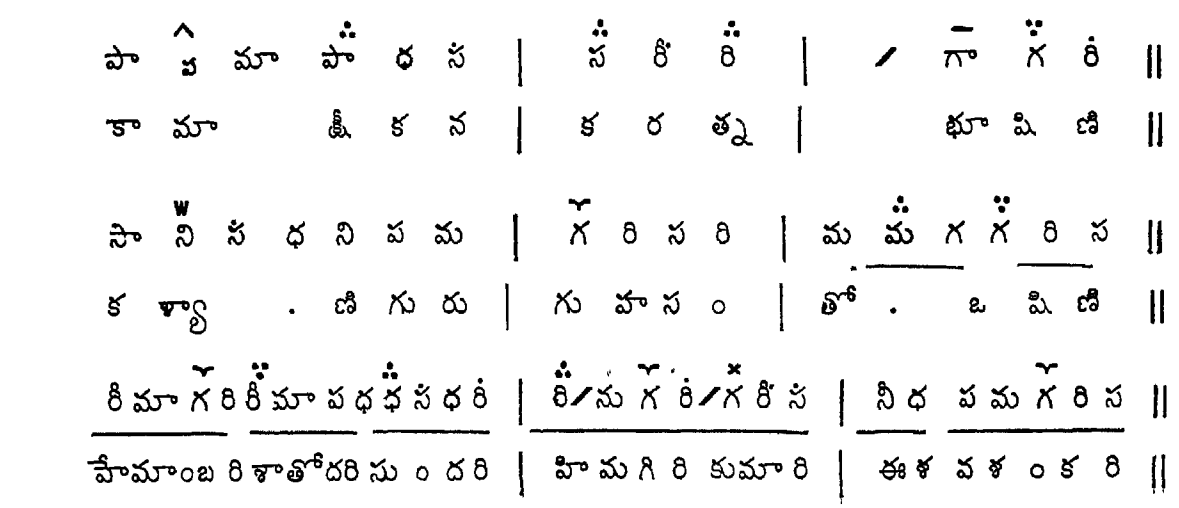

స్వరము :

రి , గా రి రి / గ గ సా రి మ మ | పా , ధా ని ధ | ని ధ ధ ప ప గ గ రి ||

రి స ని ధసరి / ప మ గా రి మ మ పధ | ధ సా రి / గ గ సా | నిధపమగగరిస ||

కౌమారీ.

సంచారి - చతురశ్రజాతి అట తాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రి ప మ మా గ గ రి సా | స రి గ గ సా రి మ గ రి సా |

రి ప మ పా మ గ రి స రి సా | మ మ గ గ గ గ రి గ రి సా |

సా ని ని ధా ధా స ని ని | ధ ధ గ గ రి గ రి స స ధా |

ఫా గ గ రి స ఫ ఫ ధ స సా | ధ ఫ సా ని ధ ఫ రి / గ రి సా |

గ గ రి స ప మ మ ప గ గ రి | ప మ పా మా గ గ రి స స రి |

ఫా స స రి స గ రి సా మ గ | రి సా ప మ మ గ గ రి రి స |

ధ ధ ప ప మ మ రి మ గ గ రి స | పా ధ ప ప మ గ రి / గ స రి స |

న రి గ గ̣ సా రి మ మ̣ ప మా | ప ధ సా స̣ ని ధా గ గ̆ రీ ష్ణ |

గ గ రీ స రీ / గ గ స రీ మ గ రీ | సా స̤ ధ ధ̤ పా ప̤ గ గ̆ రీ |

స స̣ ప ప̣ ధ ధ̣ా స గ గ̆ రీ | మ గ రీ స స̤ పా ధ ధ̣ సా |

స̣ ని ధా ప మ గ గ̆ రీ సా | స రి / గ గ̆ \ సా రి రీ మ మ̣ పా |

ధ ధ̣ సా స̣ ని ధ ప ప̤ మ గ గ | రి రీ̤ సా రి మ రి గ గ̣ రి సా |

రీ రీ సా̤ సా నీ ధా | సా రీ మా గ̆ా రీ సా ||

గమనిక : ఈ అట తాళమును చతురశ్రజాతి లఘువులు రెండు, ద్రుతములు రెండుగా వేయవలెను.

ఇరుపది మూడవ మేళము సంపూర్ణము.

రి గి మ ప ధు ను] చక్రము 4 : మేళము 24 : [వేద. పా. చక్రము

రాగాంగ రాగము 24 : వీరవసంతరాగము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి : రాగో వీరవసంతాఖ్యో గ వర్జ్యో వక్రధైవతః
అవరోహే ధ వర్జ్యస్స్యా త్సంపూర్ణస్సార్వకాలికః.

మూర్ఛన :
- ఆరోహణము : రి మ మ ప ని # ధ ని స
- అవరోహణము : స ని ప మ మ రి ♭ గ స

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము ; సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము ; ఆరోహణమందు గాంధారవర్జ్యము ; వక్రగాంధారము ; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

గమనిక : ఈ వీరవసంత రాగ మూర్ఛనారోహణమున మొట్టమొదట నొత్తిన ఋషభమును, జంటలుగా గనుపించియున్న మధ్యమములును ఈ రాగమునకు జీవస్వరములు.

ప్రయోగములలో ధైవతములు నొక్కులతోనే వచ్చును ప ని ధ ని స , ని ధ ని స , స ని ధ ని ప - పైన జెప్పినవి గీత, కీర్తన, తాన, సంచారుల నూహించితే స్పష్టమగును.

లక్ష్యగీతము - మత్యతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

ప ని ధ ని సా రిం మ మ ప	ప మ రిం గ స రిం సా , స
త్రి భు వ న మ ఖ్ఖి అ అ రి	గీ ఇ ర్వా అ ణ వ ం ద్య
ధ ని సా ; స ని ని ప	మ రి మ మ పా ని ధ ని స
మ ధు రా పు రి ఇ ఇ	ప అ ల కు రె త్తి య ఇ య
సా ; ; రీం ;	పా ; రీం గ గ సా
ధూ . . తా	నూ నా అ అ ఆ
సా సా స ని ధ ని ప మ	పా మా రీ గ రి సా
లో క జ్ఞ న పా . ప	మ త్స్య కూ ర్మా రు ం మ
రి మ మ ప మ ప స ని ని ప	మ ప ని ధ ని స రీం రీం
వ ర అ హా న్నృ సిం ం ం హా	వ అ అ అ అ మ ం న
ప మ రిం గ సా స ని ని ప	స ని ని ప ప మ రి గ సా
భృ గు రా మ శ్రీ . . ఇ	రా . . మ బు ధ క అ ల్కి

జావడ :

సా ; సా సా రిం మ | మ ప వ మ రిం గ స స రిం రిం |
ఆ రే రె క్కు రు | ణా ర్థి ఇ ప అ ల ం . న |

గ గ సా స ని రిం స స ని | స ని ని ప ని ధ నీ , స |
ఖే ఎ ద ం ని వా . ర ణ | అ . . . . . అ రె |

రిం గ సా రిం మ మ పా వ | సా ; రి స స ని ద ని |
తి య రె త్తి య ఇ య్యె య | ఆ ఆ ఆ . . . . రె |

స ని ని ప స ని నీ , స | రిం మ మ ప మ ప సా ; |
ర అ . . అ అ గా ం గ | అ . . . . . రే |

ప ప సా సా స స స స | పా మా రీం రిం గ సా |
బి ఇ . ర వ స ం త | రా గా మే ఎ ఎ డా |

ధ ని సా ; స ని ని ప | స ని ని ప ప మ రి గ సా ||
ష అ చ క్ర . . . | న ళ అ అ . . గ రు రే ||

ప ని ధ ని సా రిం మ మ ప | ప మ రిం గ స రిం సా , స ||
త్రి భు వ న మ ద్భు అ అ రి. | గీ ఇ ర్వ అ అ ణ వం ద్య ||

స్థానము - వెంకటమఖి

1 స ని ని ని స | ని ధ ని | ప స ని ధ ని | స ని ప | ని ని సా ని ప |
స ని ధ ని స ని ని ని ప | ని ప ని | ప మ రి గ స | రి స రి |

ని̇ ని̇ సా ని̇ ఫ | గ రి స రి̇ ని̇ ఫ రి | స స రి మ ప | మ మ ప |
మ మ పా మ మ | ని̇ ఫ స ని̇ ఫ స ని̇ ని̇ స | ని̇ ఫ స | ని̇ ఫ స ని̇ ని̇ |
ధ ని̇ ఫ | ని̇ ధ నీ̇ స రి | స గ స రి స గ రి రి స | రి స రి |
స ని̇ స ని̇ స | ధ ని̇ స | ఫ ఫ సా ని̇ స | రి మ మ ప ప మ రి గ స |
రి రి స | ని̇ ని̇ స ని̇ ఫ | గ రి స | ని̇ ధ నీ̇ స ని̇ | ఫ స ని̇ ఫ |
రి మ మ ప మ | రి రి గ | స ప మ మ ప | స స రి | రి స పా మ మ |
ప ని̇ ని̇ సం ని̇ ని̇ సం ని̇ సం | ని̇ ధ ని̇ | సం ని̇ ప మ ప | ని̇ ని̇ సం |
ని̇ ధ ని̇ సం ని̇ | ప ప సం ని̇ ప ని̇ ప ప మ | మ మ ప | ప మ రి గ స |
ని̇ ని̇ స | ని̇ ని̇ నీ̇ , | సా ; ||

2 స ని̇ స ని̇ స ని̇ స | ని̇ ని̇ సా | ని̇ ఫ స ని̇ | ఫ ని̇ ధ ని̇ స ని̇ ఫ |
ని̇ ఫ నీ̇ | ధ ని̇ ఫ మ | ఫ మ మ మ రి గ రి | గ స రీ | స గ రి స |
స స రి స గ రి రి | ఫ రి సా | గ రి స రి | ఫ మ మ ఫ మ మ ఫ |
స ని̇ నీ̇ | ధ ని̇ ఫ మ | ఫ స ని̇ ని̇ స ని̇ ఫ | ఫ మ మా | ఫ ని̇ ధ ని̇ |
స ని̇ ని̇ ని̇ న ని̇ స | రి రి రీ | రి గ స రి రి స గ రి స గ రి |
స ని̇ ఫా | స స రి స | రి మ మ ప స రి | ప మ రీ | రి గ స రి |
రి మ మ ప మ మ ప | రి స పా | సం ని ధ ని | ప ప మ మ ఖ మ ని |
ప స సా | సం ని ధ ని | సం ని ని ని సం ని ని | ని ని పా |
ఱ ఱీ ప మ | ప మ రి గ రి స స | ని̇ ధ నీ̇ | ఫ స ని̇ ఫ |

మ ఫ ని ధ ని ప రి | ప ని సా | గ రి ప రి | ప గ రి రి ప రీ ప |
మ మ పా | గ రి రి రి | ప గ రి రి గ రి ప | ప ని ని ప |
ని ని ప ని ప | ని ని సా | పా పా ||

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

వీరవసంత త్యాగరాజమూం

పల్లవి:

సా ని ˱ధ నీ సా | పా మ ˱ రి | , ˱ గ ˱ సా ||
వీ ర ప సం త | త్యా గ రా | జ మాం ||

˱ ఫా ఫ రి ప రి రి ప మ | ˱ రి , ˱ గ | ˱ సా రి ˱ గ ˱ ||
తా ర యా . శు క రు | ణా ని | ధే జ య ॥ వీ

అనుపల్లవి:

రి మ ప మ ప ని | ˱ ధ ని ప రి | , రీ రి ||
మా ర జ న క ప్రా | జి త మ హా | దే వ ||

˱ గా గ సా ని ఫా | ప మ రి | ˱ గ రి రి ˱ గ ||
మా ని తా జ పా | న ట న | ప్ర భా వ ||

చరణము:

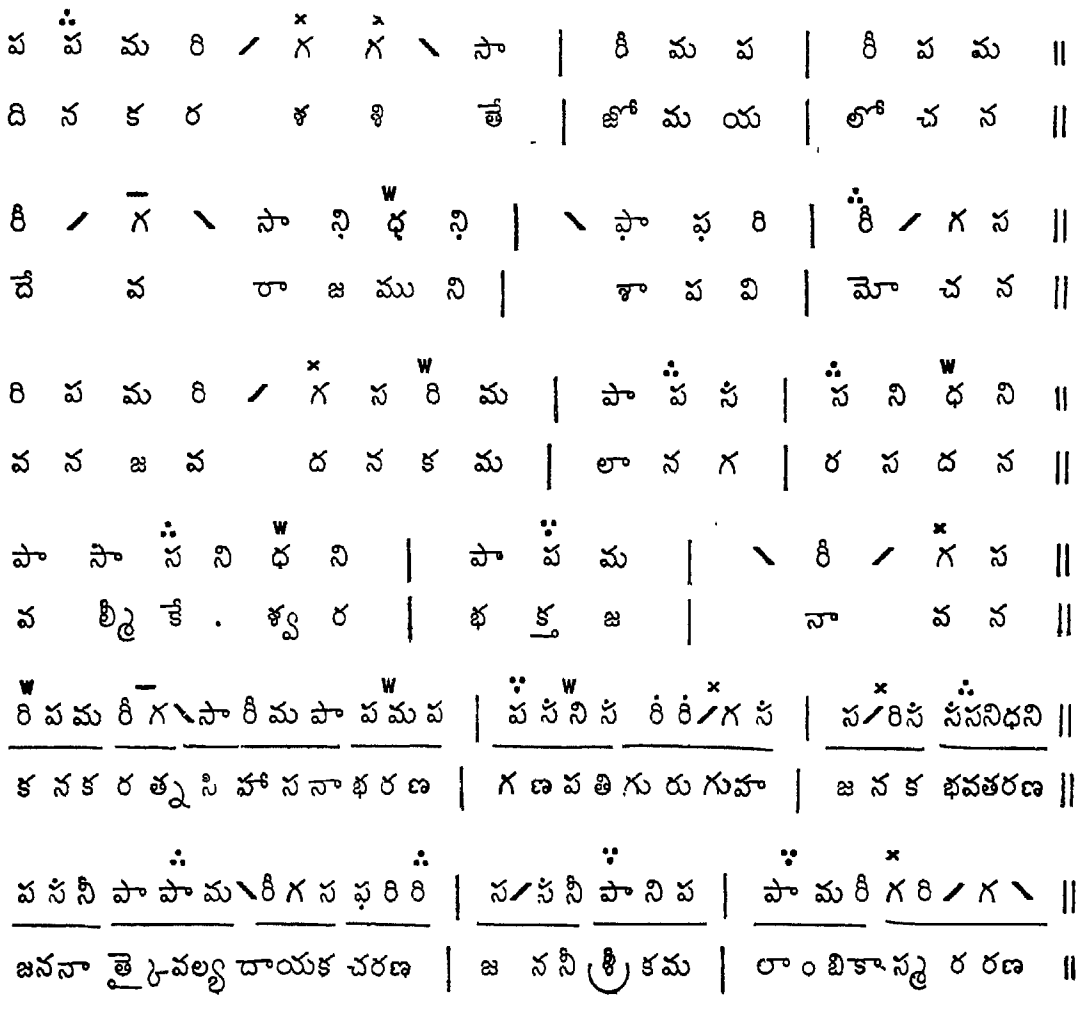

వీరవసంత.

సంచారి – మత్యతాళము – సుబ్బరామ దీక్షితులు

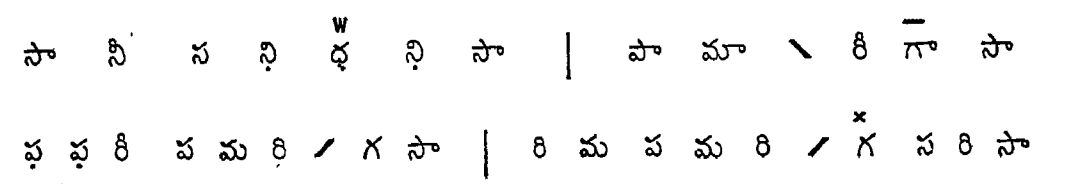

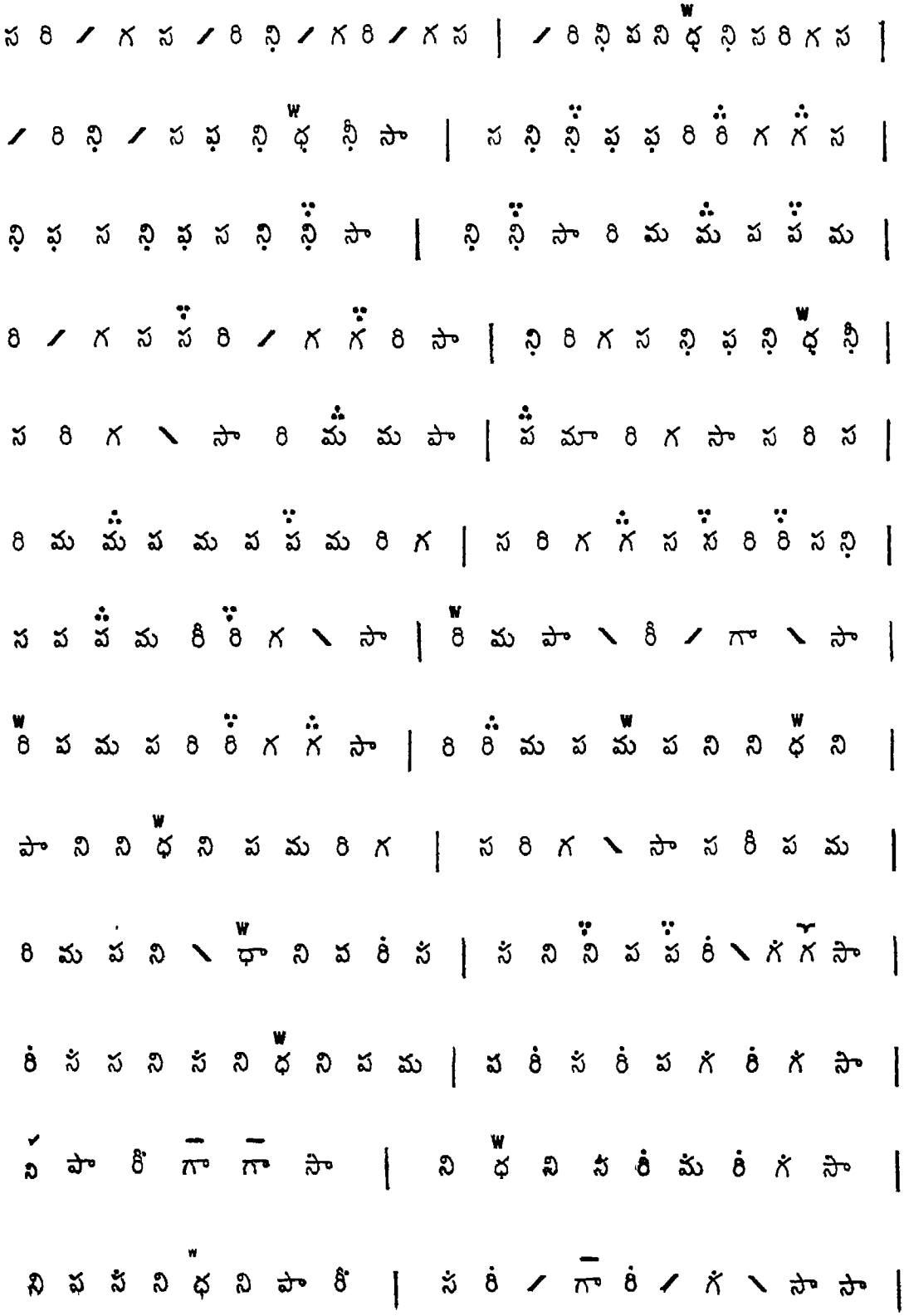
స రి / గ స / రి ని / గ రి / గ స | / రి ని ప ని ధ ని స రి గ స |
/ రి ని / స ఫ ని ధ నీ సా | స ని ని ఫ ఫ రి రి గ గ స |
ని ఫ స ని ఫ స ని ని సా | ని ని సా రి మ మ ప ప మ |
రి / గ స ప రి / గ గ రి సా | ని రి గ స ని ఫ ని ధ నీ |
స రి గ \ సా రి మ మ పా | ప మా రి గ సా స రి స |
రి మ మ ప మ ప ప మ రి గ | స రి గ గ స ప రి రి స ని |
స ప ప మ రి రి గ \ సా | రి మ పా \ రి / గా \ సా |
రి ప మ ప రి రి గ గ సా | రి రి మ ప మ ప ని ని ధ ని |
పా ని ని ధ ని ప మ రి గ | స రి గ \ సా స రి ప మ |
రి మ ప ని \ ధా ని వ రి స | స ని ని ప ప రి \ గ గ సా |
రి స స ని స ని ధ ని ప మ | ప రి స రి ప గ రి గ సా |
ని పా రీ గా గా సా | ని ధ ని స రి మ రి గ సా |
ని ప స ని ధ ని పా రీ | స రి / గా రి / గ \ సా సా |

రి రి, మా రి రి / గా సా | రి స ని ధ ని ప **మ** రి గ స |

ఫ ఫ రి రి గ స రి మ మ ప | ని ధ ని స రి స స ని ప **మ** |

మ రి గ స ని ధ ని ఫ రి రి | ప మ రి రి గ \ సా పా |

మా రి / గా \ సా ; ||

ఇరువది నాలుగవ మేళము సంపూర్ణము.

నాలుగవ చక్రము ముగిసెను.

రాగాంగ రాగము 25 : శరావతిరాగము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖ : సుందరశ్శరావతీరాగ ఆరోహే ధ గ వర్జితః
సగ్రహా న్యాస్సకాలేషు గీయతే గాయకోత్తమైః.

మూర్ఛన {
ఆరోహణము : స మ గ మ ప b ధ b b ని ధ స
అవరోహణము : సా bb ని b ధ ప మ గ రి స
}

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు ఋషభ గాంధార వర్జ్యము; గాంధార నిషాదవక్రము; ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

గమనిక : ఈ శరావతి రాగమునందు జీవస్వరన్యాస స్వరములు గీతము మొదలైన లక్ష్యములచే స్పష్టమగును.

లక్ష్యగీతము - రూపక తాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

స మ మా మా	గ మ పా పా	ప ధ ని ధ పా	ప మ గ మ పా
రి పు చా ప	గ్రు ణ రో ప	మ్మ రద్ద ం న	ప్ప ర వణు రే
మా గ మ రీ	గా సా రీ	సా ; ధ స	సా ధ ని ధ ధ
ధా త్రీ . శా	నా యక్	ఐ . స అ	రే ఎ రె ర ఘు
ప మ గ మ పా	వ స స స మ గ	మ ప	
కు ల తి ల కా	మ ద ం న జ న	క అ	

అంతరి :

గ మ రీ గా	రీ గ రీ రీ రీ	మ గ గ గ రీ స	సా సా ;	‖
రె ఎ ల ఱ్మి	క్కు ం త క్కి ఇ	రి తి స అ జ ం	తా	‖

జావడ :

ధ స సా సా	మ గ మా , ప	ప ధ ని ధ పా	ప మ గ మ పా	
సు ప అ ర్న	వ్వ అ హా ం న	అ ప . . ర్న	సో ఒ ద రు రే	
పా మా మా	గ మ గ మ రీ	సా రీ రీ రీ	ధ ని ధ ప ధా	
క ం ం స	ఖ్కు ం డ ం నా	ఆ ఇ య్యైయ	ర అ గ ం గా	

ని ధ ప ధ ని స్ | గ మ పా , ప | ప ధా ని ధా | ప ధ ప మ మా |
శ్ర ర అ . . . | వ తి రా గ | బ అ ణ పా | చ అ క్ర ం నా |
మ ప మా మా ||
గ రు రే రే ||

గ మ రీ గా | రి ని రీ రి ని | మ గ గ గ రి ని | సా సా ; ||
రె ఎ ల మ్మీ | క్కు ం త క్కి ఇ | రి తి ని అ జ ం | తా రే ||

తానము : వెంకటముఖి

1 ని ని సా | ధ ని ధ ఫ | ధ ఫ గ ఫ మ | ఫ ధ నీ | ధ ఫ ని ధ |
ఫ మ గ మ ఫ ధ | ఫ మ గా మ గ రి ని | ఫ ఫ మ గ రి ని | ఫ మ గా |
మ ప మ గ | రి ని మ ని మ మ ఫ | మ గ రి | ని మ గ మ | ఫ ధ ని ధ ఫ మ |
ని ధ ఫా | ని ధ ఫ మ | గ రి ని మ గ రి | ధ ఫ రీ | మ గ రి ని |
ఫ మ గ మ ఫ ధ | ఫ ని సా | మ గ మ ప | మ గ రి ని రి రి |
ని మ గా | రి ని రి రి | ని మ గ మ మ గ | రి ని రీ | ప మ గ రి |
మ గ రి రి ని మ | ని మ మా | గ మ ప మ | ద ప ని ధ ప ధ |
ప ధ సా | ని ని ధ ధ | ప ని ని ధ ప | ధ ప మా | గ మ ప ధ |
ప ని ధ ప ని ధ | ప మ గా | ప మ మ గ | ప మ గ మ రి గ |
రి ని రీ | ధ ఫ ని ని | రి ని గ రి ని రి | ని గ రీ | గ రి ని ని |
రి ని గ రి | ధ ఫ పా | ధ ఫ ని ధ | ఫ ధ ఫ మ గ మ |

ఫ ససా | మగ గరి | రిసగరిస | సా సా సా ||

2 పా సస | ఫా ధ ని ధ ఫ ధా | ఫ ధ ఫ మ ఫా | ఫ మ గ మ రీ |
ఫా ఫ ఫ | మా గ మ రి గ సా | స రి రి స రీ | ధ ఫ స స సా |
ఫా ధ స | రీ మ గ | రి గా | రి స గ రి | ప ప మ మ పా |
మా గ మ | సా ధ ప ని ని ధా | ప ని ధ ప ధా | ధ ప స స సా |
సా రి రి | సా మ గ రి గ సా | స ప మ గ మా | గ మ రి స సా |
ఫా రి రి | సా ప మ ని ధ పా | ధ ప మ మ పా | ధ ప ని ధ మా |
పా ని ద | సా స ని ద ప ధా | ప ని ద ప ధా | ప మ ని ధ పా |
సా ని ధ | పా ధ ధ ప మ పా | ప మ గ మ రి | స ప మ మ పా |
సా ప మ | రి గ గ రి స రి | ధ ఫ స స సా | ధ ఫ గ రి |
రి సా ని ధ | ఫా ధ స ఫ ధ ఫా | మ గ రి గ సా | స గ రి రి స |
రి స | రి స గ రి రి | సా సా సా ||

కీర్తనము - త్రిశ్రజాతియేకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

శరావతీ తటవాసిని

పల్లవి:

స మా గ మా | గ మ పా ధ ప | , ధా ´ ని ధా ||
శ రా వ తీ | త ట వా సి ని | హం సి నీ ||

సా ఽ నీ ధ పా | ఽ ధ ప మ గ రి గ మ గ | రి సా ఽ నీ ధ ధ ॥
స ర స్వ తీ | వి ధి [illegible] . . . | సం ర క్షతు ॥
సా ; ; ॥
మాం ॥

అనుపల్లవి:

స మ మ గ మా | గ పా ధ పా | ఽ నీ ధ ప ఽ ధ పా ॥
చ రా చ రా | త్మ క ప్ర ప ం | చ రూ పి ణీ ॥

ధా సా రీ | గ మ గ గ రి సా | పా ని ధ ధ పా ॥
శ బ్దా ర్థ | స్వ రూ . పి ణీ | బ్ర హ్మ . ణీ ॥
మ గా రి గ రీ స స మ గ మ ॥ పా ధ ఽ నీ ధా పా ధ సా ॥
ము రా రి పు రా రి గు రు గు హ ॥ మో ది నీ సం వే ది నీ ॥

గ రి సా ఽ నీ ధా పా ధ ప ॥ మా ప మ గా మ గ గ రి సా ॥ *
ము ర శీ వీ ణా గా న వి ॥ నో ది ని గీ ర్వా . . ణీ ॥

● 'మా ప మా గా మ గ రి సా' | ఇట్లు స్వరాక్షర విన్యాసమున్నచో సాహిత్య
'నో ది సి గీ ర్వా ణీ' | పూర్తికి మేలు. (రా. అ.)

స్వరము :

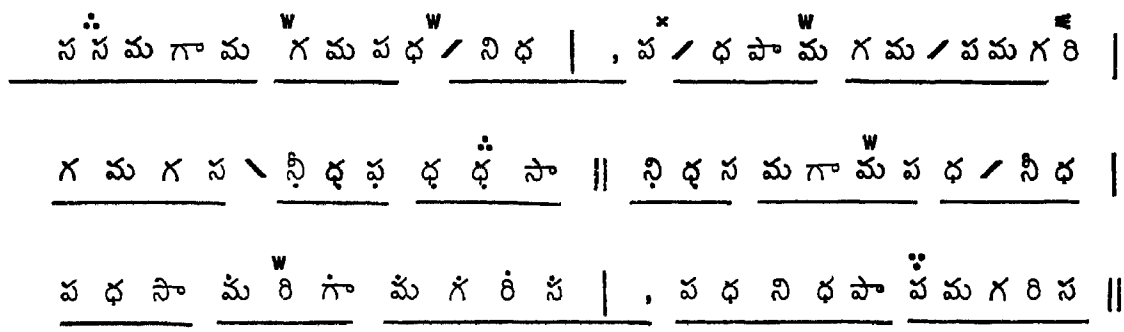

శరావతీ తటవాసినీ

సంచారి - త్రిపుటతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

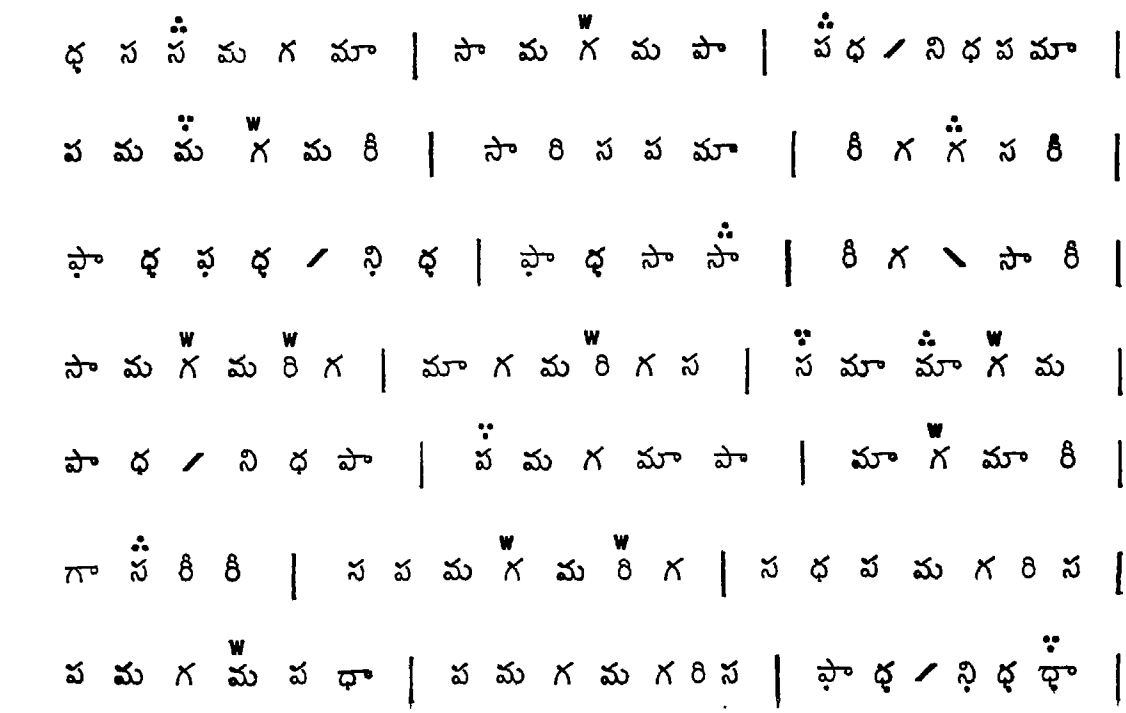

ఫా ధ స స మ గ | రి స మ గ మ పా | మా గ మ రి గా |

గ మ రి స రి రి | మ గా మ గ రి స | ప మ గ రి మ గ రి |

మ గ రి సా మ మ | గ మ ప మ ధ ప ని | ధ ప ధ / ని ధ ధ ప |

మ / ధ ప ప మ గ మ | / ధ ప మ రి గ మ గ | ప ధ ని ధ ప మ గ |

ప ధ స గ మ పా | ప ధ / ని ధా పా | ప ధ ప \ మా మా |

\ రి గ \ సా సా | స మా గ మ ప ధ | \ ని ధా ప ధ స స |

మ గ మ ప ధ ని ధ | ప ధా సా సా | \ నీ ధ ధ ప మా |

పా \ మా మ గ మ | గ మ రి గ రి సా | సా రి రి స మా |

గా మ ప గ మా | పా ధ / ని ధ ప స | మ పా ధ / ని ధ స |

మ గ మ రి గ మ గ | మ రీ గ రి సా | మ గ రి సా \ ని ధ |

పా / ధ ప మ గ మ | రి గ మ గ రి స | సా , ధ / ని ధ స |

మ గ రి గ రి సా | ని ధ ధ ని ధ పా | ప మ గ గ మ గ రి |

ప మ గ మ ప ధ / ని | ధ ధా సా సా | సా \ నీ ధ ప మ |

గ రి స మ గ రి స | \ నీ ధ ఫ ధా ని | ధా , సా ; ||

ఇరువై రెండవ మేళము సంపూర్ణము.

రాగాంగ రాగము 28 : తరంగిణి రాగము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖీ : పూర్ణస్తరంగిణీ రాగ ఆరోహే మ ని వర్జితః ✹
అవరోహే ప ధ ని ధ , రి గ మా గ రి సంయుతః
గీయతే సర్వకాలేషు సగ్రహాన్యాచ్యతే బుధైః

మూర్ఛన :-
ఆరోహణము : స రి గ ప ♭ధ ♭ ని ధ ప ధ స .
అవరోహణము : సా ♭ధ ప గ రి స రి గ మ గ రీ , సా .

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము ; సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము, ఆరోహణమందు మధ్యమ నిషాద వర్జ్యము ; అవరోహణమందు ప ధ ని ధ , రి గ మా గ రి - వీనిని జేర్చుకొనవలెను. ఎల్లప్పుడును గావము సేయదగును.

✹ 'రి గ వర్జితః' అని ముద్రిత చతుర్దండీ ప్రకాశికానుబంధపాఠము. (పు. 13) ఇక్కడి లక్ష్యముల ప్రకారము ఆ పాఠము సరిగాదనుట స్పష్టము. (రా. అ.)

గమనిక : ఈ తరంగిణీరాగ మూర్ఛనావరోహణాంతమున ఋషభమును దీర్ఘముగాఁ గనుపించి యుండుటవలన, ఋషభము జీవస్వరమును న్యాసస్వరమునుగా నున్నది.

ఈ రాగమునకు పధనిధపగరి , సరిగమగరీ ∖ సా — ఈ ప్రయోగములే రాగ స్ఫురణమును బేయగలవు.

సరిగపధనిధపగరిగమగగరీ , సాధపధనిధధపగరీ సరిగమగరిసరీసా , ధఫధసపగరిగమగరి , సాధఫమగరిగరీ . ఫధసరిగమ గగరిరి ∖ సా . తక్కినవి గీత, తాన, కీర్తన. సంచారాదులచే నెఱుఁగవలెను.

లక్ష్మీగీతము - రూపకతాళము - వెంకటముఖి

ద్రుతము :

సా పా పా | ధ ప గ గ రీ | గ రి సా సా | రీ గ మ గ రి |
శ్రీ రా జ | ద్రుణ ర అ జీ | మధు రా లా | పా తి స ర ళ |

గ గ రీ ; | ధ ప ధ సా స | రీ గ రి స రి | గ గ ప ప ధ ధ |
ధ అ రా | ని ఖి ల భా గ్య | దా అ ని ప ర | మె ఎ శ్వ రి లో ఒ |

ని ధ పా గ రి | స రి గ మ గ గ | రి రి ||
ఒ క శం క రి | స రు వ వ శ ం | క రి ||

అంతరి:

సా ; | ధా ప ప ధా |
కా | దం బి ని తు |

సా రీ గా | సా రీ గా | మా గ గ రీ స | సా ; ; ||
ర్ష్ణు ప్పా ద | మ ర్ష్ణూ అ | రి గ్గ తి ఇ ఇ | రే ||

జావడ:

సా రీ రీ | స రీ స ధ స స | సరిగా ; | గ రీ గ మ గ రీ |
ఆ రే రె | ప్పం చా న న | ర అ ణీ | శ రు వా అ ణి |

స రీ గ సా , | ధ ప ధ ని ధ ప | గ ధ ప గ రీ గ | మ గ రీ గ రీ |
ఇ ఇ శ్వ రీ | జ గ దీ . శ్వ రి | అ ఇ య అ ఇ య | అ ఇ అ ఇ యే |

సా రీ గా | స రీ స ధ స స | పా ప ధ ప గ | రి'గ రీ ; |
ఆ రే రే | త్తి య ఇ య ఇ య | ఐ య అ ఇ య | గి రి జే |

గ ప ధ సా స | రీ రీ గ రీ స రీ | గ గ ప ప ధ | ని ధ పా గ రీ |
ర అ అ గాం గ | త ర ం ం గి ణి | బ అ . . ణ | శ్రీ ఇ ఈ . . |

స రీ గ మ గ గ | రీ రీ ||
చ అ క్ర ం న అ | గ రు ||

సా ; ధా ప ప ధా | సా రీ గా |
కా దం బి ని తు | ర్ష్ణు ప్పా ద |

సా రీ గా | మా గ గ రీ రీ | సా ; ; ||
మ ర్ష్ణూ అ | రి గ్గ తి ఇ ఇ | రే ||

తానము - వెంకటముఖి

1 స స సా ధ ఫ | రి స స స రీ | ధ ఫ స స స | ధ ఫ గ రి |
స రి గా స రి | స గ రి స రీ | గ మ గ గ రి | ధ ధ ఫ స |
ఫ ధ ఫ ని ధ | ఫ ధ ఫ ని ధా | ధ ధ ఫ ధ ఫ | ఫ ఫ మ ఫ |
మ గ రీ స రి | గ మ గ గ రీ | స రి స గ రి | ధ ధ ఫ స |
ధ ఫ సా ధ ఫ | గ రి స గ రీ | స రి గ రి గ | రి స గ రి |
స రి సా గ రి | స గ రి స రీ | స రి గ గ ప | ధ ని ధ ప |
గ ధ సా గ రి | గ రి స రి గా | రి స గ రి స | ధ ధ ఫ ధ |
స రి గా మ గ | రి గ రి ప రీ | రి స గ రి స | ధ ప ని ధ |
ఫ ధ స రి గ | మ గ రి గ రీ | స రి గ గ ప | స రి స గ |
రి ప రీ స రి | స రి గ రి గా | రి గ మ గ రీ | స రి గ గ |
ప గ సా ధ ప | గ ధ ప గ రీ | గ గ ప ప ధ | గ ధ ప గ రి |
గ రి స | స స రి గ ప | ధ ప ని ధ సా | గ రి స రి గ |
రి గ రి స గ | రి స ని ఫ | గ రి సా రి గ | స గ రి స రీ |
ధ ఫ స స స | ధ ఫ గ రి | స రి స గ | రి రీ స |
సా సా సా ||

2 సా ధ ధ ఫ ధ | ఫ స సా | ధ ఫ రి | ధ ఫ గ రి | స రి గ మ |
గ గ రి | సా రి రి స రి | స ధ సా | ధ ధ ఫా | ధ ఫ ధ ని |
ధ ఫ గ ధ | ఫ గ రీ | సా ధ ఫ గ రి | స రి గ్రా | మ గ రి |
స రి స గ | రి స గ రి | గ గ రీ | సా గ రి స రి | గ మ గ్రా |
రి స రీ | స రి గ ఫ | ధ ని ధ ఫ | ధ స సా | పా ధ ప గ రి |
ప గ రి | స రి రీ | గ గ ప ప | ధ ధ ని ధ | ప ధ పా |
పా ప ధ ప ని | ధ ప ధా | ధ ప సా | రి స గ రి | స రి స గ |
రి స రీ | రి గ మ గ రి | గ గ రీ | రి స సా | ధ ధ ఫ ని |
ధ ఫ ని ధ | ఫ మ ఫా | సా రి గ స రి | గ మ గ్రా | గ రి సా |
ధ ఫ స స | రి స గ రి | ప గ రి | సా రి స స స | రి స గ్రా |
రి స రి | గ మ గ రి | గ గ ప గ | ప గ ధా | పా ని ధ ప ధ |
ప ని ధా | ధ ప సా | ధ ప ని ధ | ప ని ధ ప | ని ధ పా |
సా రి రి గ రి | స రి గ్రా | మ గ రి | స గ రి స | రి రి స స |
ధ ఫ సా | సా రి స గ రి | స గ రి | గ మ గ రి స గ రి |
స గ రి రి స | సా , సా ||

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పల్లవి:

గ మా , గ రిగ మగ రి సా ధ ఫా | ధా స ధ | సా రి గ మా గా రి ||
మా యే త్వం | యాహిమాం | బాధితుం కాహి ||

2 do do | ధా సా | సా ; ||
do do | యా హి | ||

అనుపల్లవి:

సా రి గ / మ గ గ రి | స రి రి ధ / సా ధ | , ధ / నిఫ ధ సరిగ ||
ధ్యే యేదే యే | త్వమేహి ము దం దే హి మాంపాహి ||
మాయే

చరణములు:

1 గా , మ గ గ రి సా , రి గా రి / గ రి స | ఫా ఫ ధా ధ సా | స రి రి గా గ ||
గా యే గే ఏ యె | యాహి కాహి యే | హి దేహిపాహి ||

గ మా , గ రి గ / మ గ రి సా ధ ఫా | ధా సా | సా సా , మ ||
మా యే త్వం | యా హి | . , ఉ ||

2 పా \ రి రి గ మ గ రి స స ఫ ఫ ధ | , స ధ స రి గ | , స రి గ / మ గ రి ||
పా యే పే యే స ర స కా | యే ర స కా యే | స కా యె అ యే ఎ ॥ మా
మా యే ... ... ప ప ||
స ము ||

3 ప ధ ని ని ధ ధ సా ధ స రి గా రి సా | ప ధా ని ధా ధ ప | , / ధ ప గ రి స రి గ ||
చా యే గురుగుహో దయే | సుధాతరం గిణి | అం త రం గిణి ||

స్వ ర ము ;

మా , మ గ రి స రి గ / మ గ గ రి స రి | సా , ధా , ఫా | ధ ని ధా ఫ ధ సా ||

ధ సా రి గా ధ ప ధ ని ధ పా ధ స రి | గా మ గ రి సా ధ | పగరి సారిగ ||

మా యే త్వం యా హి ✺ ||

✺ ఈ కీర్తనను నేను వినిన ఇప్పటి గాయకవాదకులందఱును హరికేదారమేళజన్యముగా చతురశ్రగతి ధైవతముతోనే పాడుచున్నారు. 'స రి గ ప ధ' అను మధ్యమ వర్జిత సంచారము గూడ ఇప్పుడు వినరాదు. కాంభోజిరాగ సుచారమందలి రక్తిలోభమే ఇందుకు కారణమనుట స్పష్టమే. కాని యీ మార్పు సమర్థనీయము గాదు. దీనిపేరు గూడ వట్టి 'తరంగిణి' గాక 'సుధాతరంగిణి' అని మార్పబడినది. (రా. అ.)

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సా రి గ పా ధ ప గ రి | సా రి గా మ గ రి |

ధా ధ̇ ఫ ధ ధ̇ సా రి | గ రి సా రి̋ గ మ గ రి |

గ గ̇ పా ధా / ని ధ పా | ధ / ని ధ ప గ రి గ గ̇ రి |

స రి గ / మ గ గ \ రి రి | సా \ ధా ధ̇ ఫ ధ స రి |

సా రి గా స రి గ రి | సా రి స రి స ధ సా |

స రి గా గ రి గ మ గ రి | సా రి స రి గ ప ధా |

ని ధ పా ధ ని ధ ప గ రి | స రి గ / మ గ గ̇ రి స రి |

స రి గ గ̇ పా గ ప ధ ప | గ / ధ ప గ రి గ గ̇ ప ప̇ |

గ ప ధ / ని ధ ప గా రి | స రి గ ప గ మ గ గ̇ రి |

స రి గ / మ గ రి స / గ రి | రి స సా ధ ధ ఫ / ని ధ ఫ |

ధ స సా రి గ మ గ రి | గ గ̇ ప ప̇ ధ ధ̇ ని ధ ధ̇ |

ని ధ ప ప̇ గ / ధ పా గ రి | స రి గా రి గ మ గ గ̇ రి |

స రి గ రి స ధ సా సా̇ | స గ రి̋ గ మ మ̇ గా రి |

స రి గ మ గ రి స రి సా | గ ప గ / ధ ప ధ ని ద పా |

గ ప ధ / ని ధ ప ధ ధ పా | పా ధ ప గ రి గ / మ గ రి |

గ ప ధ సా స గ గ ప ప | ధ ధ ని ధ ప ధ ని ధ ప ప |

స రి గ మ గ రి గ గ రీ | స రి గ రి స / గ రి స రీ |

ధ ధ ప ప ధ ని ధ ధ పా | ధ స గ రి స రి గా రీ |

స రి గ మ గ రి ధ ప సా | ధ ప ధ ని ధా ప గ రి |

ప ధ స రి గ మ గ గ రీ | గ రి సా ధ ప ధ ని ధా |

ప సా స పా ధ ని ధ ప | ప గా రి స రి గ / మ. గ రి |

స రి / గ రి స / గ రి రి సా | స ప రీ గ ప ధ ని ధ ప |

ధ స సా ధ ప గ రి సా | స రి గ / మ గ రి సా రీ |

గా మా గ గ \ రి రి | \ సా ధా \ ధా ధ ధ సా |

ఫ ధ స రి గ / మ గ గ రి రి | స రి గ మ గ రి స రి గ రి |

స / గ రి రి స రి \ సా ; ||

ఇరువై యాఱవ మేళము సంపూర్ణము.

రాగాంగ రాగము 27 : సౌరసేన రాగము

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : సౌరసేనాభిధోరాగ స్త్వవరోహే రి వర్జితః
సంపూర్ణ స్సర్వకాలేషు గీయతే సగ్ర హోజచ

మూర్ఛన : { అరోహణము : స రి గ మ ప ♭ ధ ని స
అవరోహణము : స ని ♭ ధ ప మ గ రి గ సా .

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

రాగాంగము ; సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము ; ఎల్లప్పుడును గానముసేయఁదగును.

ను గ రి̆ గ సా , రి̆ గ \ సా , --- ఈ ప్రయోగములు ఈ రాగమునకు విశేష రంజనాస్పదములు, స రి గ మ , రి మ ప , మ ధ ప , ప ధ స , స ని ప ధ ప — ఈ ప్రయోగములును గలవు.

లక్ష్యగీతము - ఏకతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము:

రిం సం రీం సం నిం ధం పం | ధం నిం సం రిం సం రిం మం గం | రిం గం సం రిం సాం ; |
త్రి వు ర బ్భ యి ర వి | గు ఉ . ధ న అ న అ | మ అ అ య రే |

రీం మాం పాం మం పం | మం ధం పం ధం మం పం మం గం | మం గం రి గం సాం ; ||
పా ధో ద జ్వ ల | ధం మి ఇ ల్ల అ జ న | ను త పదు రే ||

అంతరి:

సాం ; | నీం పాం | ధం ధం ధం పం | మాం ; పాం మాం | గాం ; మాం ; |
దే | వి పాం | హి ఇ . . | పాం ఆ హి | రే రే |

పం ధం నిం సం రిం రిం మం గం | రిం గం సం రిం సాం ; ||
ప ర ం ం జో ఒ . తి | ము ఉ రి తి రే ||

జావడ;

సాం ; రీం రీం | ఫం ఫాం ఫం మం గం రిం గం | సం రిం సం మం మాం , మం |
ఆ రే రే | ప్ర మ త్త బ ళ ర అ | క్క సం ఖం డం న |

పం మం గం మం రిం గం సాం | సం నిం ధం పం ధం సం సాం | గం మం పాం ధం పం మం పం |
రె ఎ రె ఎ య అ రే | ర అ అ అ గాం ం గాం | సం ఉ ఉ ర సె ఎ న |

ధ సఁ సా సఁ నిధ ప | మగరిగసరిసా ||
ర అగ బా . . ణ | గో . చక్ర నా ధా ||

సా ; | నీ పా | ధ ధ ధ ప | మా ; పా మా |
దే | వీ పా | హి ఇ ఇ ఇ | పా ఆ హీ |

గా ; మా ; | ప ధ ని స రిం రిం మ గ | రిం గ స రిం సా ; ||
ఓ రే | ప ర ం ం జో . ఒ తి | ము ఉ రి తి రె ||

తానము - వెంకటముఖి

| సనిధసరి | ధపసనిస | సపనిధప | రిసరి | మగరిగస |
సనిధపస | ధపనిధప | మపపప | ధపసరి |
సరిమగరి | మగరిగస | రిసరి | పధసరి |
మగరిగస | సనిధపస | పమప | మగరిగస |
గరిగసరి | సగధపస | ధపరి | పధనిసరి |
మగరిగస | పపమగరి | గసరి | సమమమమ |
పమగమప | ధపసనిధ | పమప | ధసనిధ |
పమపధస | ధపరిసరి | ససరి | సుగరిగసనిసపధ |
మగరిసస | మగమరిగ | సమమ | పమగమరి |
సధపమస | ధపసనిధ | పపధ | మమపమప |

మ గ రి గ స | స ని ఫ ఫ మ ఫ | ఫ ధ స స రి | మ గ రి రి గ |

సా రి రి స | నీ , సా సా ||

2 ధా | ఫ మ ఫా | ధ ఫ స స రీ | ధ ఫ స | సా ని ధ ఫా |

ధ ఫ ధా | ఫ ధ ఫ మ ఫా | మ మ ఫ | మా గ రి గా | గ స రీ |

స రి స గ రి | ధ ఫ స | సా ధ ఫ రీ | ప మ గా | మ గ రి గ సా |

రి స గ | రి మ మ పా | మ గ రీ | మ మ ప ధ పా | ధ ప ధా |

ఫా స ని ధా | ధ ధ ఫా | ధ ఫ స ని ధా | స స రి | సా ధ ప గా |

రి స రీ | ధ ఫ గ | రి గా | ఫ గ రి | సా ప మ పా | మ గ మా |

మ గ రి గ సా | స ప రి | సా ఫ ఫ ఫా | మ గ రీ | ప మ గ మ రి |

మ మ ప | మా ప మ ధా | ప మ పా | మ మ ప మ ధా |

స స రి | సా ప మ ధా | మ మ పా | మ ధ ప మ ధా |

మ వ ధ | సా స ని ధా | స ని ధా | ప ధ ప మ పా | థ ప మ |

పా మ ధ మా | ప మ గా | మ గ రి గ సా | స ని ఫ | ధా ఫ మ ఫా |

ధ ఫ సా | ఫ ధ ని స రి | రి మ గ | రి గ స రీ స | నీ , సా సా ||

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

సౌరసేనేళం వల్లీళం

పల్లవి:

సా , రి ప మ మ మ గ గ | రి రి గ | \ సా నీ ||
సౌ ర సె నే | ళ ం వ | ల్లీ ళ ం ||

ఫా ధా నీ సా | ని ధా ప | మా గా రి స నీ ||
సు బ్ర హ్మ ణ్యం | భ జే హం | మా గా ం స నీ* ||

సౌరసేనేళం

అనుపల్లవి:

గా రి ప మ గా | మ పా ధ | ప మ గా ||
గౌ రీ ళ ను తం | గ జా న | న యు తం ||

మ ప గ మ రి గా మ | రి గ స ని ధ | / నీ సా ||
గ . ర్వి త శూ . ర | మా రం సు కు | మా రం ||

---

* ఇక్కడ ఏదో పొరబాటు దొరలినట్లున్నది. ఈ ధాతువున రుక్తి అర్థము గాలేదు. తొలి ముద్రణమండలి 'తప్పొప్పులు' గూడ దీనిని సవరింపలేదు. (రా. అ.)

సా గ రి గ సా రి గ మ పా ధా నీ | సా రి గ స రి స ని | ధ ప మ గ రి గ స ని ||
నీ ర జ ప ద ం ని రు ప మా నం దం | వా రి జ భ వ వ ం | ది త ం గు రు గు హం ||

స్వ ర ము :

సా , రి గ మ / ధ ప / ధ మ / ప మ గ / మ గ రి | గ సా నీ ధా ని | , సా పమగరిగ ||

స రి గ మ పధాని ధా నీ సా రి మ | గ రి గ స రి సా ని | ధ పా మ గా రి గ ||

సారసేనేళం.

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

స స రీ స రి మ గ రి గ | స ' రి స ని ధ ఫ ధ ని సా |
స రి గ మ రి గ స రి సా | రి మా పా మ ప మ ధ |
ప ధ మ ప మ గ రి గ సా | స ని ధ స ధ ఫ రి స రి రి |
మ గ రి గ స రి స ని ధా | ఫ ధ ఫ స ని స రీ రి |
స మ గా / మా గ రి గా | సా రి స గ రి మ మ గా |
మ మ ప మ గ రి మ గ రి గ | స ని ధ ని ధ ధ ఫ స ని ధ |

స ని ధ ఫ ధ స ని రి సా | స మ మా ప మ గ మ రి గ |

స / ప పా మ గ రి గ సా | స ధ పా ధ / ని ధా పా |

మ / ధ ప / ధ మ ప ప మ గా | రి గ స మ గ మ / ధ ప మా |

ని ధ ప మ గ రి గా సా | స రి స మ గ మ ప ధ పా |

గ మ ప ధ ప మ ప ధ స స | స ని పా ధ ధ ప మ గ మ |

ప ధ ని స రి రి మ గ రి గ | స రి గ మ రి గ స రి సా |

స ని ధ ప ధా ప మ గా | రి మా గ రి గ స రి స |

రి గ మ పా ధ ప మ పా | స ని ధ ప మ గ రి గ మా |

గా రి గ సా రి స రి | స రి గ మ ప ధ ని సా |

రి గ మ గ రి గ స రి | స ని ధ ప మ గ రి గ సా |

ని ధా ఫా ధా ని | సా రి గ స రి సా ; ||

ఇరువై యేడవ మేళము సంపూర్ణము.

రాగాంగ రాగము 28 : హరికేదారగౌళరాగము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి : కేదారగౌళ స్సంపూర్ణస్త్వారోహే గధ వర్జితః
నిషాదగ్రహ సంయుక్తస్సాయంకాలే ప్రగీయతే.

మూర్ఛన { ఆరోహణము : సా రి మ ప ♭ ని స
అవరోహణము : సా ♭ ని ధ వ మ గ రి స .

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

రాగాంగము ; సంపూర్ణము ; నిషాదగ్రహము ; రక్తిరాగము ; ఆరోహణమందు గాంధార నిషాదవర్జ్యము ; సాయంకాలమున గానము సేయదగును.

గమనిక ఈ కేదారగౌళరాగమునకు ఋషభ, మధ్యమ నిషాద గాంధారములు విశేష రంజనాస్పదములు. ఋషభము న్యాసస్వరమును, కొన్నిచోటుల నిషాదము యెడుపుస్వరమునుగా నున్నవి. ప్రసిద్ధరాగము గనుక పూర్వికుల లక్ష్యములచే నెఱుగదగును.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుట తాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

పా సా | స ని స రిం మ మ గ | రిం మ గ రిం మ మ ప |
అ రె | శ్రీ ఇ . న అ అ ధ | గు రు ఉ . . . చె |

ధ ధ ప మ గ గ రి | సా స పా ని స | రీ మ మ గ గ రిం |
మ నో ఒ భి ఇ ఇ ష్ట | పా ల కూ రె ఎ | ధీ రు రె ఎ . . |

స స రం స ని ధ ప | ప ధ ప మ గ రి స | రి మ పా ని ధ |
ని జ ప ర అ క్ర మ | దె ఎ వు రె ఎ రె ఎ | జా ణు రె జ అ |

ధా ప నీ స రిం | నీ స స ని ధ ధ ప | ప ధ ప మ గ రి స |
అ ణు జా అ ణు | తు ర్కు స మ గ్ర . ణు | కో ఒ ణు రె ఎ రె ఎ |

అంతరి :

సా స నీ ని ధ | పా మ ప ని ని స | రీ మ మ గ రిం ప |
నం ద గో . ప | నం ద ను . . రె | మం ద హా . . స |

మ గ రిం సా ; ||
వ ద ను రే ||

జావడ :

సా రిం రీం రిం స | సా రిం స ని ధ ప | సా స పా ని స |
కా ళియార్ద న | కంజ లో చ న | కం సహిం స క |

రీం మ మ గ రిం స | మ గా గ రిం సా | గ రిం సి స గ రిం గ |
కా ర ణు ఉ రె ఎ | ర ఆ గ ం గా | హా రి ఇ కె ఎ ద అ |

సరిం సని ధ ద ప | స స స ని ధ ధ ప | ధ ధ ప మ గ గ రి |
అ అ ర గ ఉ ఉ ళ | ఉ ప అం. గ బ ల | హా ం స మా వు రి |

రీ మ పా ని ధ | ధా ప నీ స రిం | రీ మ మ గ రిం మ |
దే ఎ వ క్రి య | ఆ ం ధా అ ళి | ఛా అ య అ త రం |

పా ప ని ని సా | పా ప ధ ధ ఫా | మ గ రిం స స రిం రిం |
ం గి ణి ఇ నా | రా య ణ గ ఊ | ళ న ట న అ ర అ |

మ గ రిం గా రిం స | ని ధ ప మ గ రి స | పా స నీ ని ధ |
య ణి ఇ ఖా అ ణ | భు ఉ చ క్ర అ ధి ప | నం ద గో . ప |

పా మ ప ని ని స | రీ మ మ గ రిం పి | మ గ రిం సా ; ||
నం ద ను ఉ . రె | మం ద హా . . స | వ ద ను రే ||

; , సా సా | స ని స రిం మ మ గ | రిం మ గ రిం మ మ ప |
ఆ రె | భ అ అ ష ం ం గ | క ం ం భో ఒ జి |

ధ ధ ప మ గ గ రిం | సా స స స ని స | రీ మ మ గ గ రిం |
క ం ం ం ం న డ | ఈ శ మ నో ఒ ఒ | హా రి సు ఉ ర టి |

స స రిం స ని ధ వ | ప ధ ప మ గ రి స | రీ మ పా ని ధ |
యెరు కు ల క ం ం | భో ఒ జి అ త అ ణ | నా గ రూ రె ఎ |

ధా ప నీ స రిం | స స స ని ధ ధ ప | ప ద ప మ గ రి స ||
ఆ ఖ య్యె య ఖ | ని ని ని ధ ప ప మ | మ ప మ గ రి స ని ||

సా స నీ ద ప | పా మ ప ని ని స | రీ మ మ గ రిం ప |
నం ద గో . ప | నం ద ను . . రె | మం ద హా . . స |

మ గ రిం సా ; ||
వ ద ను రే ||

కీర్తనము 1 - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

నీలకంఠం భజేహం

పల్లవి :

ని స ని | ధ ప మ గ | రి గ | రి స ని స రి ||
నీ | ల క ం | ఠ ం | భ జే ||

సా | ని ధ పా ||
హా ం | స త తం ||

నీ | స రి మ గ | రి | మ ప ని ||
నీ | ర జా స | నా | ది ను తం ||

2 సా రిసని | ధపాధప మగ | రిగ | రిస నిసరి ||
ని ఈ | ల కం ం | త ం | భ జే ||

ని సా | ; ; ||
హా ం | ||

అనుపల్లవి:

మా | మ్మగసరి | మ్మప | మ్మపపా ||
భా | ల కుచాం | భా | సహితం ||

/మా | ప/నిధప | నిస | నిసా , ||
భా | ల చంద్ర | జే | విత ం ||

నినీ | నిస ఱ్ఱ/గరి | సస | ,నిధప ||
శ్రీ | లగురు గు | హా పూ | జిత ం ||

సా | నిధ్ధప | మ్మగ | రి/పమ ప్ప/ప్పని ||
శ్రీ | కదంబ | వన | నా . థ ం ||

2 వ నీల కంఠం

చరణము :

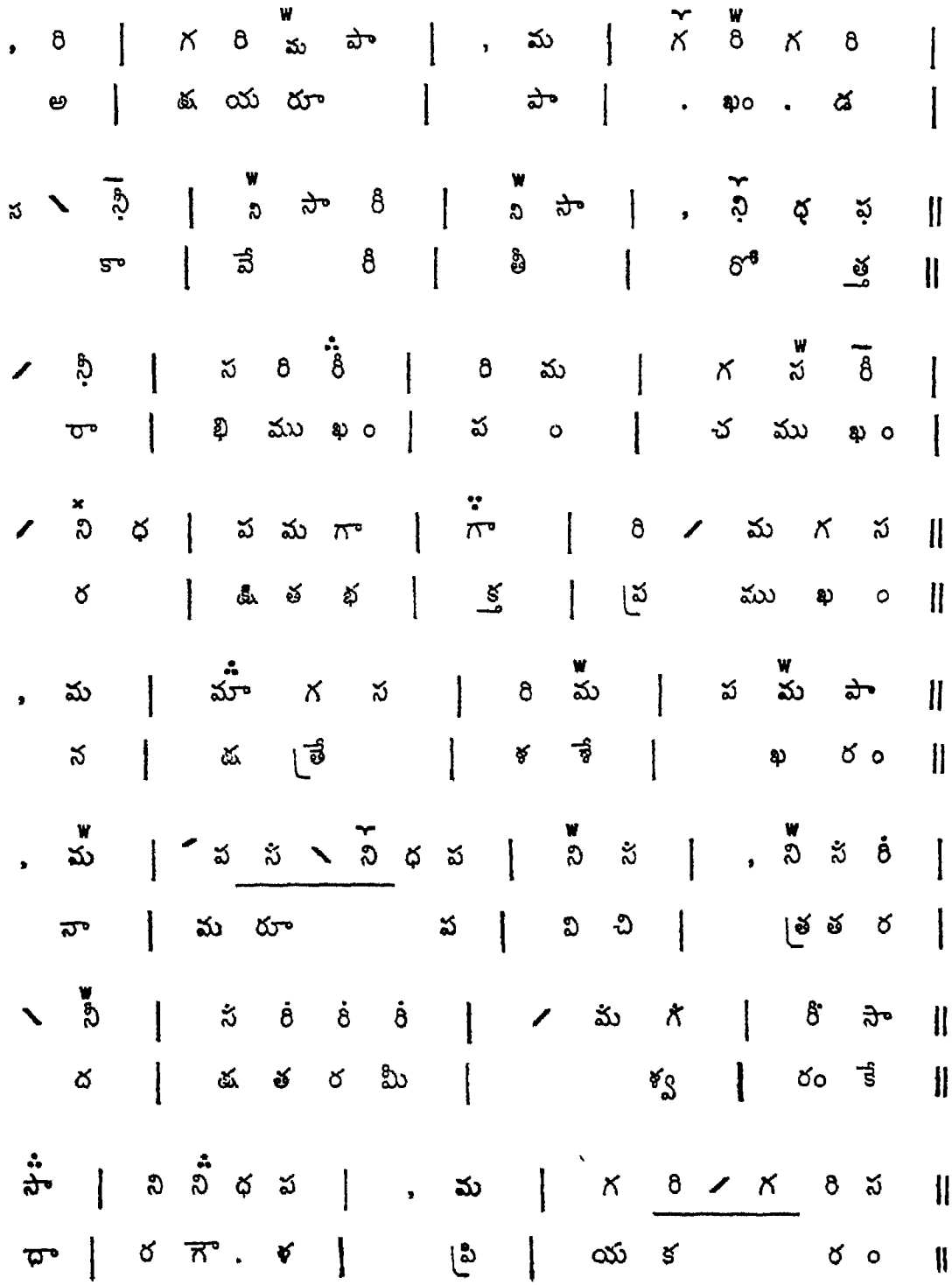
, రి | గ రి మ పా | , మ | గ రి గ రి |
అ | ఖ య రూ | పా | . ఖం . డ |
స ˎ సా | ని సా రి | ని సా | , ని ధ ప ||
కా | బే రి | తి | రో త్త ||
ˎ సా | స రి రీ | రి మ | గ స రీ |
రా | భి ము ఖం | ప ం | చ ము ఖం |
ˎ ని ధ | ప మ గా | గా | రి ˎ మ గ స ||
ర | ఖీ త భ | క్త | ప్ర ము ఖం ||
, మ | మా గ స | రి మ | ప మ పా ||
న | ఖ త్రే | ళ శే | ఖ రం ||
. మ | ˎ ప స ˎ ని ధ ప | ని స | , ని స రి |
నా | మ రూ ప | వి చి | త్ర త ర |
ˎ సా | స రి రి రి | ˎ మ గ | రీ సా ||
ద | ఖ త ర మి | ళ్వ | రం కే ||
సా | ని ని ధ ప | , మ | గ రి ˎ గ రి స ||
ధా | ర గౌ . ళ | ప్రి | య క ర ం ||

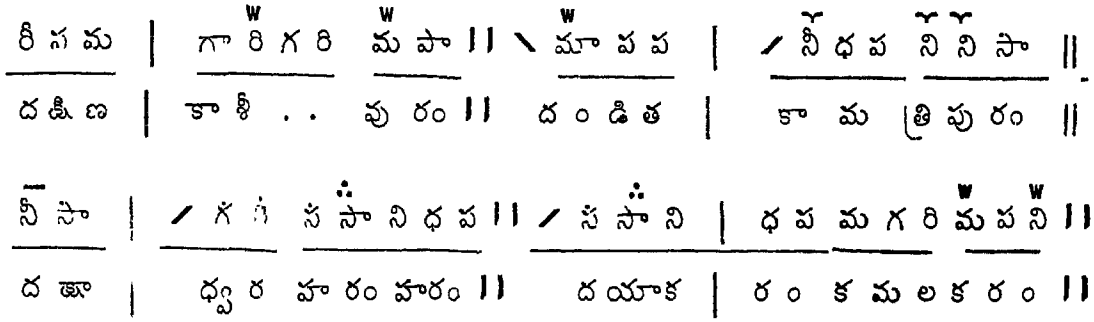

స్వరము :

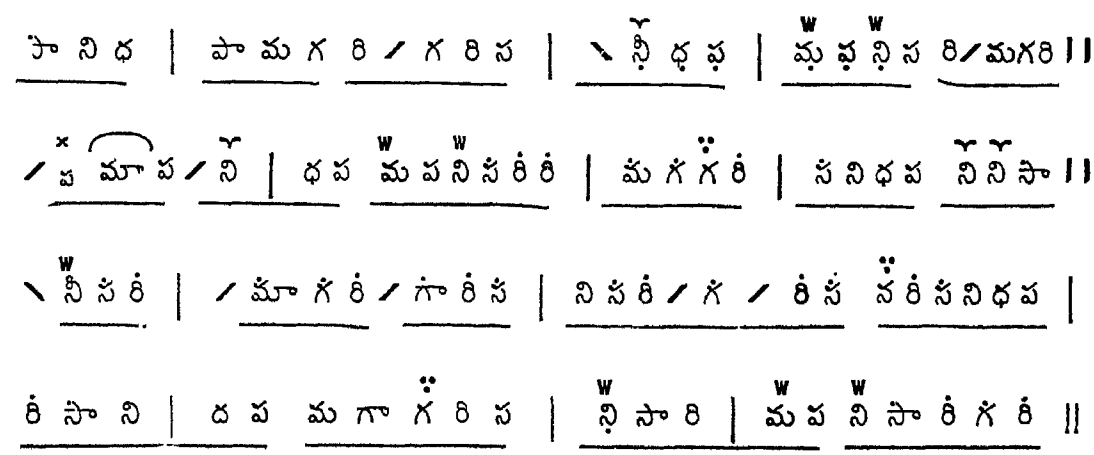

2 నీలకంఠం

కీర్తనము 2 - రుంప తాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

అభయాంబికాయాః

పల్లవి ;

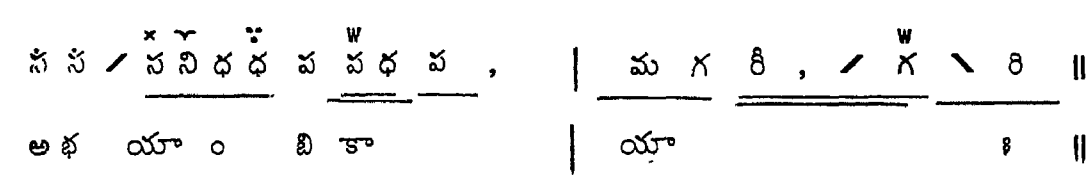

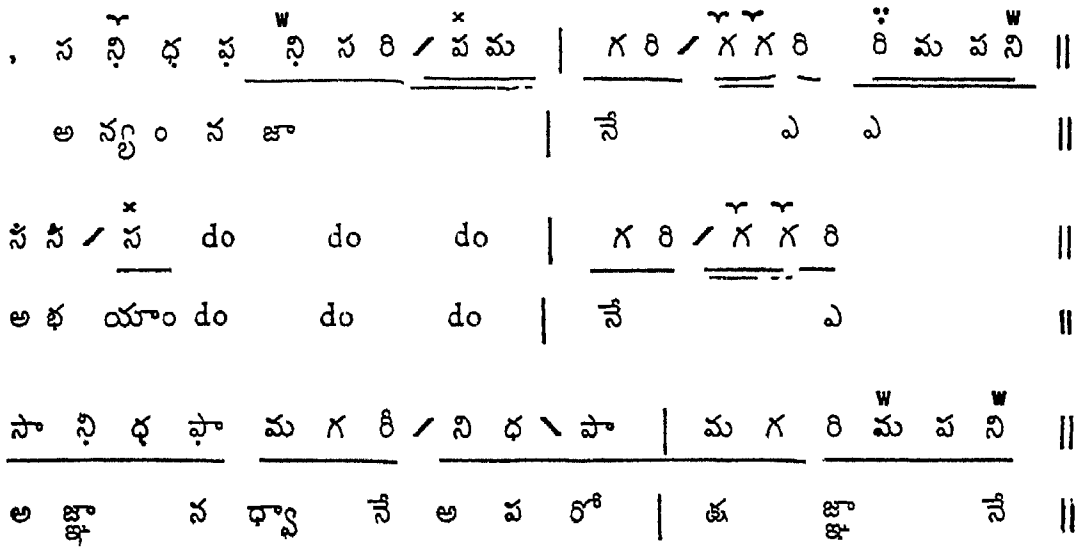

అభయాంబికా.

అనుపల్లవి;

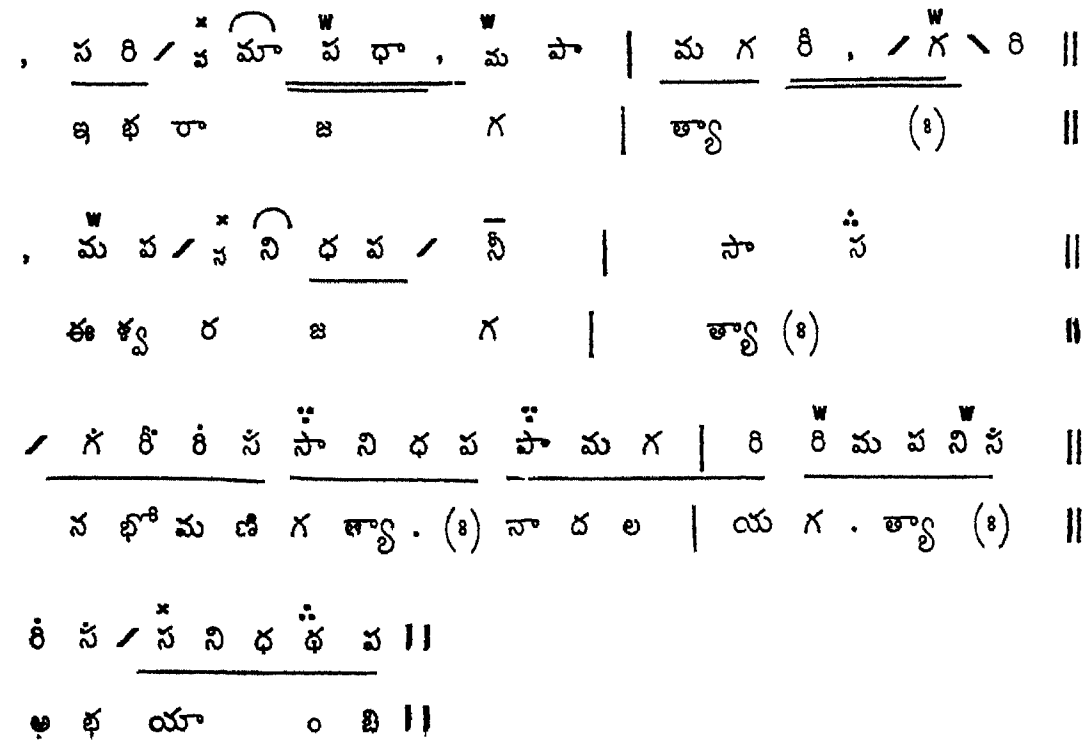

చరణము:

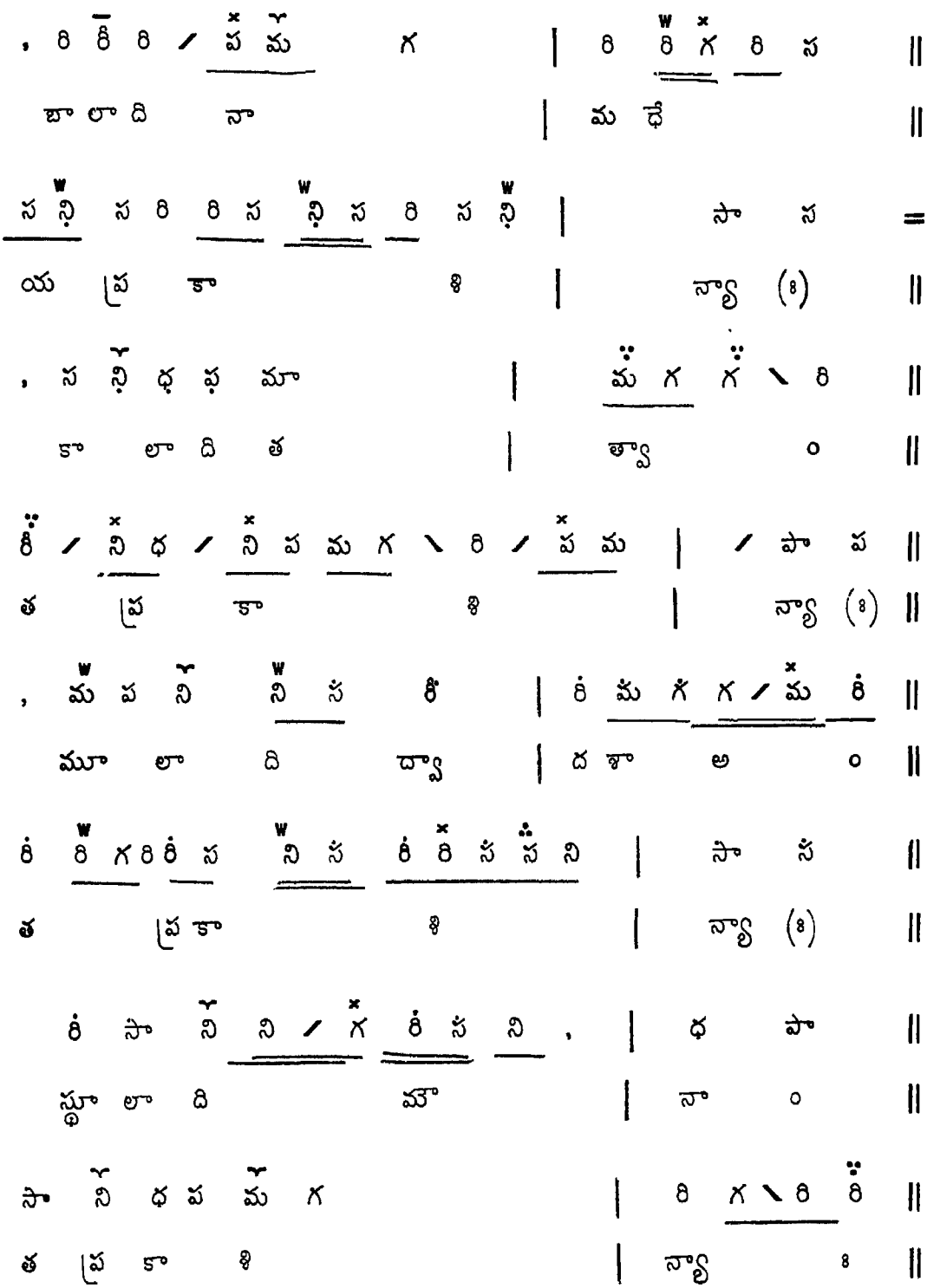
, రి రీ రి / ప మ గ | రి రి గ రి స ||
బా లా ది నా | మ ధే ||
స ని స రి రి స ని స రి స ని | సా స =
య ప్ర కా శి | న్యా (ఃు) ||
, స ని ధ ఫ మా | మ గ గ \ రి ||
కా లా ది త | ద్వా ం ||
రీ / ని ధ / ని ప మ గ \ రి / ప మ | / పా ప ||
త ప్ర కా శి | న్యా (ఃు) ||
, మ ప ని ని స రీ | రిం మ గ గ / మ రిం ||
మూ లా ది ద్వా | ద శా అ ం ||
రిం రి గ రి రిం స ని స రిం రి స స ని | సా స ||
త ప్ర కా శి | న్యా (ఃు) ||
రిం సా ని ని / గ రిం స ని , | ధ పా ||
స్థూ లా ది మౌ | నా ం ||
సా ని ధ ప మ గ | రి గ \ రి రీ ||
త ప్ర కా శి | న్యా ఃు ||

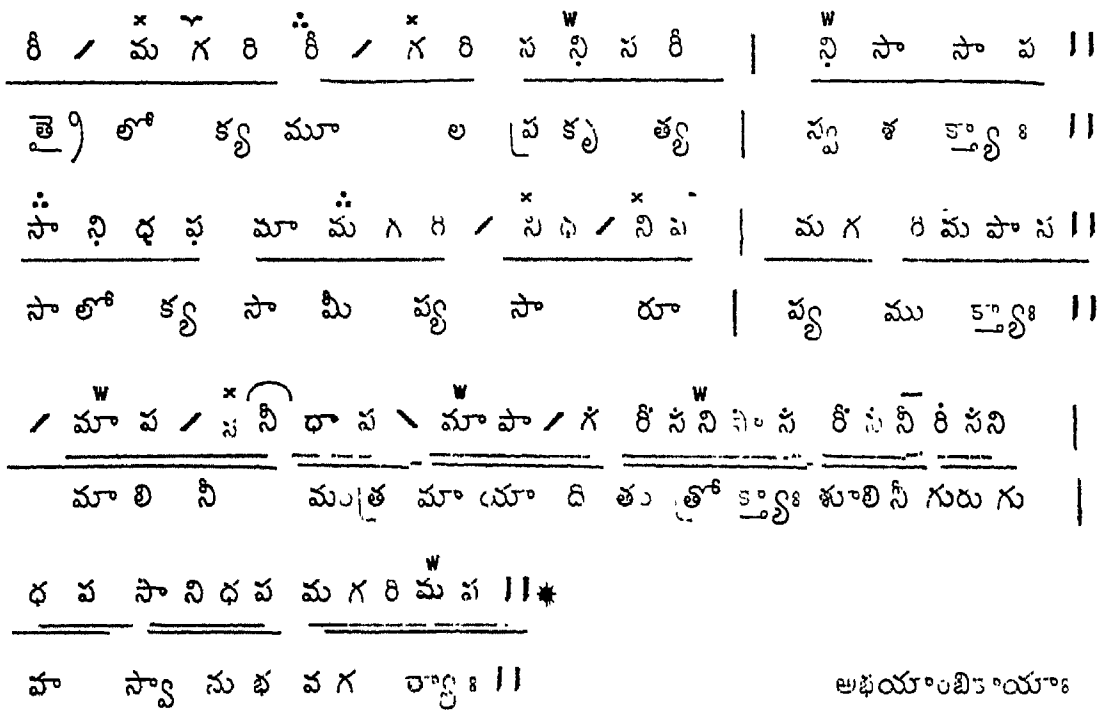

నంచారి - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

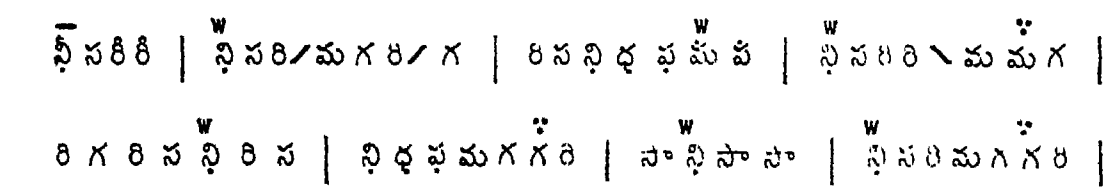

✹ ఈ మధ్యమ కాలపు రెండవ ఆవర్తమునం మూడవకాలపు గణ్యమగా రెండు శ్రీ గీతలు వేసియుండుట యుక్తముగా తోచదు ఆ యా వర్ణమును మాత్రము మూడవ కాలమున పాడుట సాధ్యమే. కాని అప్పుడు మధ్యమకాల భాగము ఒకటి న్నర అవర్తములే యగును. అది సాంప్రదాయకము గాదు. (రా. అ.)

/ మగరి \ సారిరి | \ సారిరీ మగ | రి/గారిసనీ స | రీ మపా ధప |
మగ గ \ రీ రీ | రీ ప \ మాగరి | రీగ \ రిసా | నీ సరిగరిస |
\ నీ రిసని ధప | / సాస సా సా | రీరిమగరిమ | గరిమ పా పా |
నీ సని ధపా | మపధ \ పామగ | రిగరి \ సా సా | \ నీ సరిమ పా |
నిధప \ మాపని | సా సరీ / గరీస | నిసరీస / గరీగ | సరీస \ నీధప |
/ సా స \ నీధప | నిసరీ \ మా గరీ | \ గరీస నిరీస | నిసానిధపా |
మ పామ గరిస | రిసా ని ధప | మప పా ని సరిస | \ గరిసరి / మమగ |
గరిస \ నీ సరి | / పా మగరి / గరి \ సని రి \ సా ; ||

రిగుమపధిని] మేళము 28 : హరికేదారగౌళ [బాణ భూ. చక్రము

జన్యము (ఉపాంగరాగము) 1 : బలహంస

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖ : బలహంసాఖ్య రాగోయమూరోహేచ నివర్జితః
సగ్రహస్సర్వకాలేషు గీయతే గాయకోత్తమైః.

మూర్ఛన :
ఆరోహణము : స రి గ మ ప ధ స
అవరోహణము : స ధ ని ధ ప మ గ రి స .

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము ; సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము ; ఆరోహణమందు నిషాదవర్జ్యము ఎల్లప్పుడును గానముసేయదగును.

గమనిక : ఈ బలహంస రాగమునకు ఋషభము జీవస్వరము, న్యాసస్వరముగాసున్నది.

రిసనిధఫధపరిరిం, సరిపామరి, రిపామరి, గమపమరి,

సరిగమపమరి, సనిపధపమరి, ధసరిమగరి,

సరిమగరిగ\సా — ఈ ప్రయోగములచే ఈ బలహంస మిక్కిలి ప్రకాశించు చున్నది.

లక్ష్యగీతము - మధ్య తాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

రిం సా ని పా ధ స స రిం | మ మ పా సా పా మ రిం | స రిం గ రిం స రిం సా , స |
ప యోధర ప్ప టి ళి ఇ | బ ం ధు ప్ర ఖ్యా అ త | వి నిఇ ల గళు రే రె |

పా ధ ప మ గ రిం స రిం రిం | స ని ధ ని ధ ప ధ సా రిం | మ గ రిం మా పా ధ ప |
దే వ అ అ ది దె ఎ ఎ వ | వ అ అ ర్వ తీఇ ద యా ణు | ప దు ం మ్మ బ్బ ం ధుర |

సా స పా వ మ రిం రిం | స రిం స ని ధ ప మ గ రి స |
సూ ర భూ రి క ం త్రీ | వి భ వ అ త్రి శూ ల ధ ర |

అంతరి :

పా ; ధా ప ని ధ ప | ధ స స రిం గ ప రిం రిం సా
జ్ఞా . న ప్ర సు ఉ ఉ | న ం బ అ పా ల కు రే

జావడ :

ఫ ా ప మ రి స రి గ రి | మ గ రి రి మా ప ధ ి | స సా స ని ప ధ సా రి |
వి చి త్ర త ర వి శా ల | మి వా తు హ వా స సు రే | మ హం ణ మహారం ణ |

పా పా స ని ధ ప సా | సా రి గ రి స రి మ గ రి | ధ ప ఫ మ గ రీ స రి |
దా వ ప్పా వ కు రే | చ ర్రి ఇ ఇ స భు ఉ జయ | మ ని ప్ప వ ర మ ర్ష్ణ య |

పా మ రి మ గ రీ రి రి | మ గ రి రి రీ స ని ధ ప | ధ స రి గ రి స స రీ రి |
పూ జి త ప య జ గ్గ ళ | అ అ అ అ ర్ తి య ఇ గు | ఇ య ఇ య ఇ య ఇ య్ తి య |

ధ స రి మ గ రి మ ప ధ ప | సా ని స ధ పా మ గ రి | సా మా రి రి గ మ ప మ |
అ . . . . . అ | ఆ అ ర్ తి య ం ప ఇ య | అ రే ప్పు ర భం జన |

రి సా స ని ప మా గ రి | పా ; ధా ప ని ధ ప | ధ స స రి గ రి స రి సా ||
జ గ త్రా . ణ శ ం క ర | జ్ఞా న ప్ర సూ ఉ | న ం బ అ పా ల కు రే ||

కీర్తనము 1 - ఝంపతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

గురుగుహాదన్యం నజానేహం.

పల్లవి :

స రి మ పా , మ గ రి , స ఫా | ధా సా ; ||
గు రు గు హా ద . న్య ం న జా | నే హం ||

సా ఫా ధ సా రి పా ప మ రి స రి | , రి ` సా ; ||
గు ప్తా గ మా ర్థ త త్వ ప్ర బో | ధి నో ||

అనుపల్లవి:

మ గ రి ప మా ధా ప మ పా ధా | పా ధా సా ||
ఆ రు ణో ద యా నం త కో టి | బ్రం హ్మేం డా ||

రి గ రి సా ని ప ధా ప సా ని పా | మ గా రి మ గ గ రి ||
క ర శి వా ని ధ రా ం త త్వ | స్వ రూ పి ణో ||

చరణము:

స రి రి స ని ధ ప ధ స రి మా గ రి | స రి గ గ రి , ||
సహా ప్ర న ళ స ర సి జ మ ధ్య ని | వా సి నో (నస్) ||

స ని ఫ ధా స రి మ గ రి పా పమ | రి గ స రి \ సా ||
స క ల చం ద్ర భా స్క ర తే జ ః | ప్ర కా శి నో (నస్) ||

స స పా మ రి స రి గ రి ధా ప స | , ప ధ ని పా ||
సహా జా స ం ద స్థి త దా స వి | శ్వా సి నో (నస్) ||

ధా సా , స రి గ రి సా ని ప | పా మ గ రి , ||
స చ్చి త్సు ఖా త్మ క వి శ్వ వి | లా సి నో ||

రి గ రి సా స ని ఫ ధా సా రి గా రి గ రి స రి మ పా , ధా |
అ హా ర హ ః ప్ర బ ల హం స ప్ర కా శా త్మ నో ద హ ర వి ద్యా |

వ సా ని ధ ని ధ పా ధ సా ||
ప్ర దా య క ప ర మా త్మ నో ||

రిం గ రిం స రీ సాం ని ప ధా పా ధా సా ధ పా ప సా ని పా మ గ |
జ హా ద జ హా ల్ల ఋ ణ యా జీ వై క్యా త్మ నో ర హ ఃపూ జి త |

రి సా సం ని ఫ ధ స రి మ గ రి ||
చి దా న ం ద నా థా త్మ నో ||

స్వరము :

స రి పా మ గ రి స రి మ గ రి స రి గ స రి ; సా ని పా , ధా |
ఫా సా రి మ గా రి గ రి ||

స రి మ ప ధ ప సా రిం మ గిం సరిం గ సా సం ని ప ప ధ ని పా పం మ రి
స రి గ స సా ని పా మ గ రి ||

గురువిషయ కీర్తనములలో పంచమీవిభక్తి కలది.

రామ్‌నాడ్ రాజా భాస్కరస్వామి సేతుపతి అవర్‌గళ్ గౌరవార్థం ఈ వర్ణం రచింపబడినది.

2 తానవర్ణము - ఆటతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

పల్లవి:

మ గ రి గ రి సా |
(శ్రీ) ఇ రా జా |

స స / రి రి గ స / రి స ని ధ \ ఫా ధ ధ స ఫ ధ స రి / మ |
ధి ఇ రా . . అ . . జ అ స ం ం ం ం . ం న్ను త |

గ గ రి మ ప ధ ప ప | మ రి స రి / మ గ గ రి ||
త అ . మ . . హా . | అ అ రా అ . . . . ||

స రి / గ రి స స / రి రి : / ప ప మ రి స ని ధ ఫ ధ స రి మ |
అ . అ అ జ ఆ : సే . . . ఎ వి ఇ త అ (శ్రీ) |

గ రి మ ప ధ ప మ రి స రి మ వ ధ ప స ప / రి స ని ప |
ఇ . రా . అ . మ నా అ . ధ అ . ప అ . . దా |

/ ధ ప మ రి పా మ రి | గ మ ప మ రి రి స ని ||
అ ం భో ఒ ఒ | ఒ . . . ఒ . ఒ ||

ధ ఫ ధ స రి గ \ సా :
ఒ ఒ . . . జా :

అనుపల్లవి :

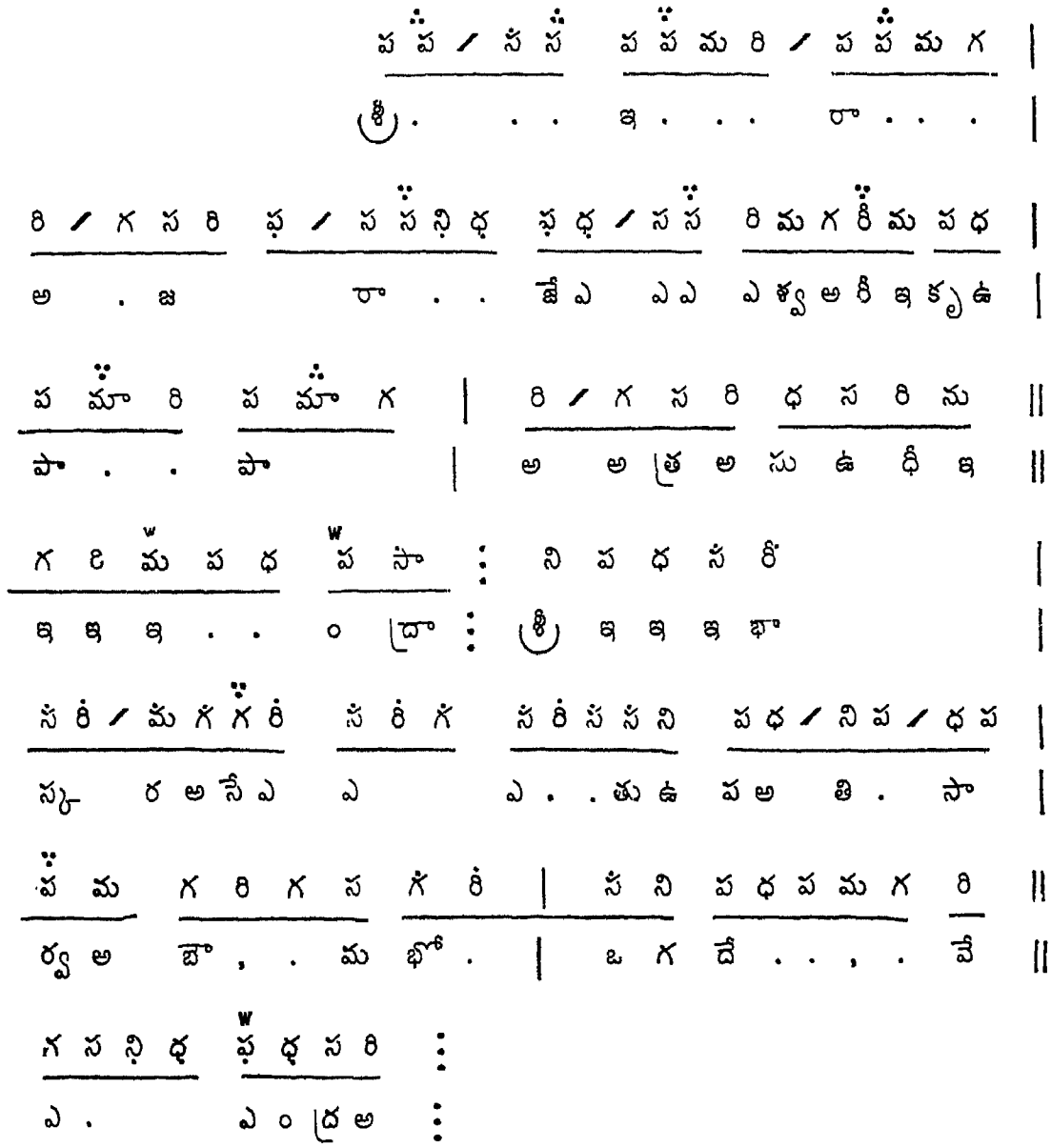

ముక్తాయి స్వరము :

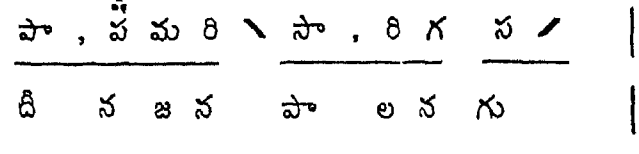

రీ ,స నీ | ధ / ఫా ధ సా | రి \ సా | రి / మా గ గ్ రి |
ణా క ర | కృ పా ల యా | ర మా కు | మా ర | ని భాం |

, రి | W మ పా ధ పా | మ రి \ సా | రి / మ గ రి ||
గ ధ రా | మ రా | మ్ ర సా | ల వి బు ధ ||

W మ ప ధ ప | మ రి స రి ॥ / | ప మ రి / | ధ ప మ గ రి | ధ స రి మ |
కు వ ల య | హి మ క ర ॥ | ప్ర బ ల | ని ఖి ల ఖ ల | రి వు కు ల |

గ రి | W మ ప | ధ ప స స | రీ మ గ రీ గ | స రీ గ సా ని |
జ ల ని ధి | క ల శ జ | సు క వి రా జ | ని క ర భో జ |

వ ధ ని | పా మ గ రి | సా సా ని | పా మ ||
అ మి త | తే జ సు ము | భా ం భో జ | నై జ ||

గ రి / గ స | ధ స రి / | ప :||
వి త | ర ణ సు ర మ | ణి :||

చరణము:

:|| స నీ ధ ప | ప మ రీ | గ రి స |
:|| కా అ . . | అ . . | మి ని |

ధ స రి ప | మ గ గ రి | ప మ గ రి | W మ ప ధ ప | మ రి స రి |
ని ఖి ఖి ం | న్నే ఎ ఎ ఎ | కో ఒ . ఒ . , . | రి ఖి . . |

| | | |

\ రి మ̱ప ధ ప సా | ని ప ధ ని పా మ రి ||
రే డ బ ల మొ గం | బు న కె న గా డ ని ||

స రి సా / ధ ధ̣ ప రి̇ :
వ చి యిం ప త గు ర : కా మి ని

3 ప / ధ ప మ గ రి సా ప మ రి స రి గ సా ని̣ ధ ఫ ని̣ |
అ లు క వ ల దు సా మ జ గ మ న కు సా టి ల త గ |

ధ ధ̣ సా స రి స / ప మ రి సా ధ ప మ గ రి̱ గ సా |
ల దు సా ర స ళ రు డు ను సా హా స ము న సు మ సా |

స ప ధ ని ప మ రి గ | సా రి̇ సా ని ప ధ ||
య క ము ల బ ర ప గ | సా ర సా ఱి బె ద ||

ని ప మ రి సా ప / రి̇ :
రి న ది ర సా మి గ : కా మి ని

4 పా ధ ప మ రి స రి పా మ రి స రి గ స ఫా ధ ఫ |
పా వ న చ రి త నృ పా వ న శ్రి త జ న పా ల ప్ర |

ధ స ని̣ ధ \ ఫా ధ స రి̱ మ గ రి పా ధ ప ధ ప మ రి |
బ ల మ గు పా డి త గ వు మ గ పా డి చ దు రు గ ల |

పా మ రి \ సా రి రి | పా ధ \ పా / స స̣ ని ||
పా ర్థి వ కా ర్ము క | పా ర్థ పా టి లు కృ ||

\ పా . పా ధ ప̱ రి̇ :
పా పా త్ర యగు : కా మి ని

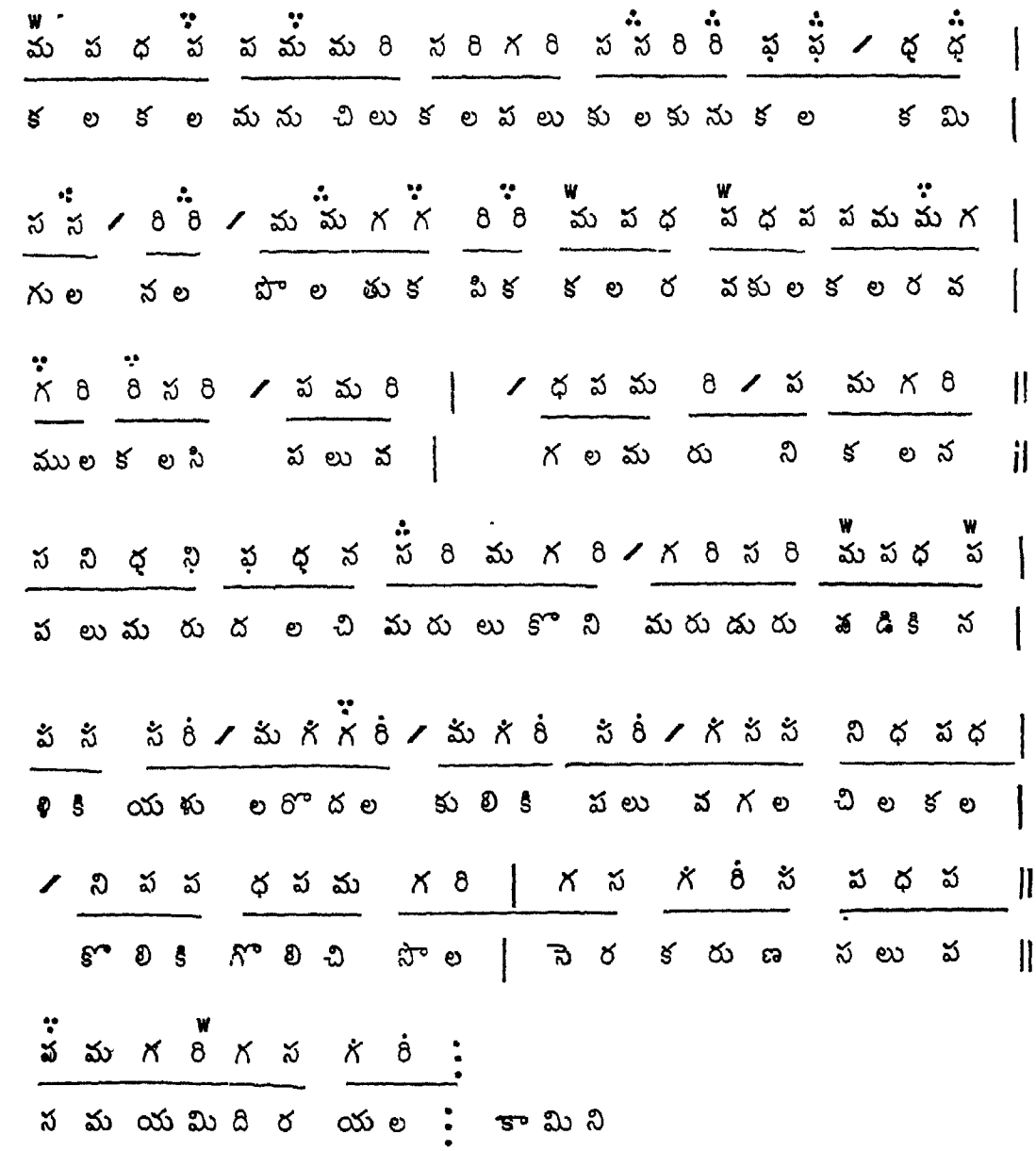
మ ప ధ ప ప మ మ రి స రి గ రి స స రి రి ఫ ఫ / ధ ధ
క ల క ల మ ను చి లు క ల ప లు కు ల కు ను క ల క మి
స స / రి రి / మ మ గ గ రి రి మ ప ధ ప ధ ప ప మ మ గ
గు ల న ల పొ ల తు క పి క క ల ర వ కు ల క ల ర వ
గ రి రి స రి / ప మ రి / ధ ప మ రి / ప మ గ రి
ము ల క ల సి ప లు వ గ ల మ రు ని క ల న
స ని ధ ని ఫ ధ న స రి మ గ రి / గ రి స రి మ ప ధ ప
ప లు మ రు ద ల చి మ రు లు కొ ని మ రు డు రు ఱ డి కి న
ప స స రి / మ గ గ రి / మ గ రి స రి / గ స స ని ధ ప ధ
ళి కి య ళు ల రొ ద ల కు లి కి ప లు వ గ ల చి ల క ల
/ ని ప ప ధ ప మ గ రి / గ స గ రి స ప ధ ప
కో లి కి గో లి చి పొ ల / నె ర క రు ణ స లు ప
ప మ గ రి గ స గ రి
స మ య మి ది ర య ల కా మి ని

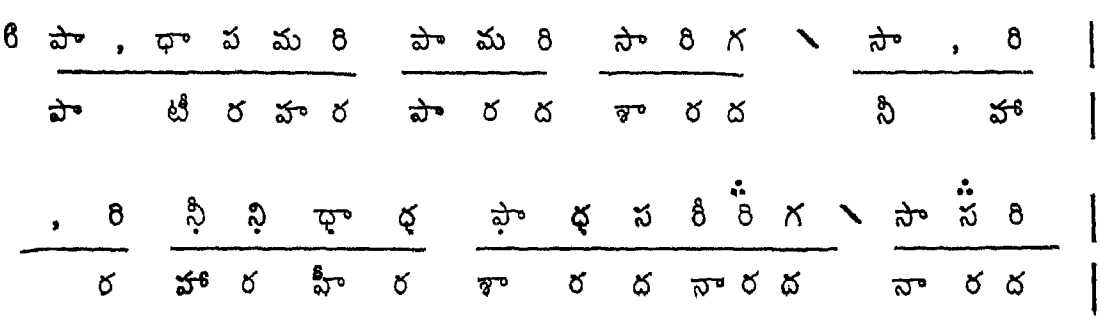
రి పా , ధా ప మ రి పా మ రి సా రి గ \ సా , రి
పా టీ ర హా ర పా ర ద శా ర ద ని వా
, రి ని ని ధా ధ ఫా ధ స రి రి గ \ సా స రి
ర వా ర హీ ర శా ర ద నా ర ద నా ర ద

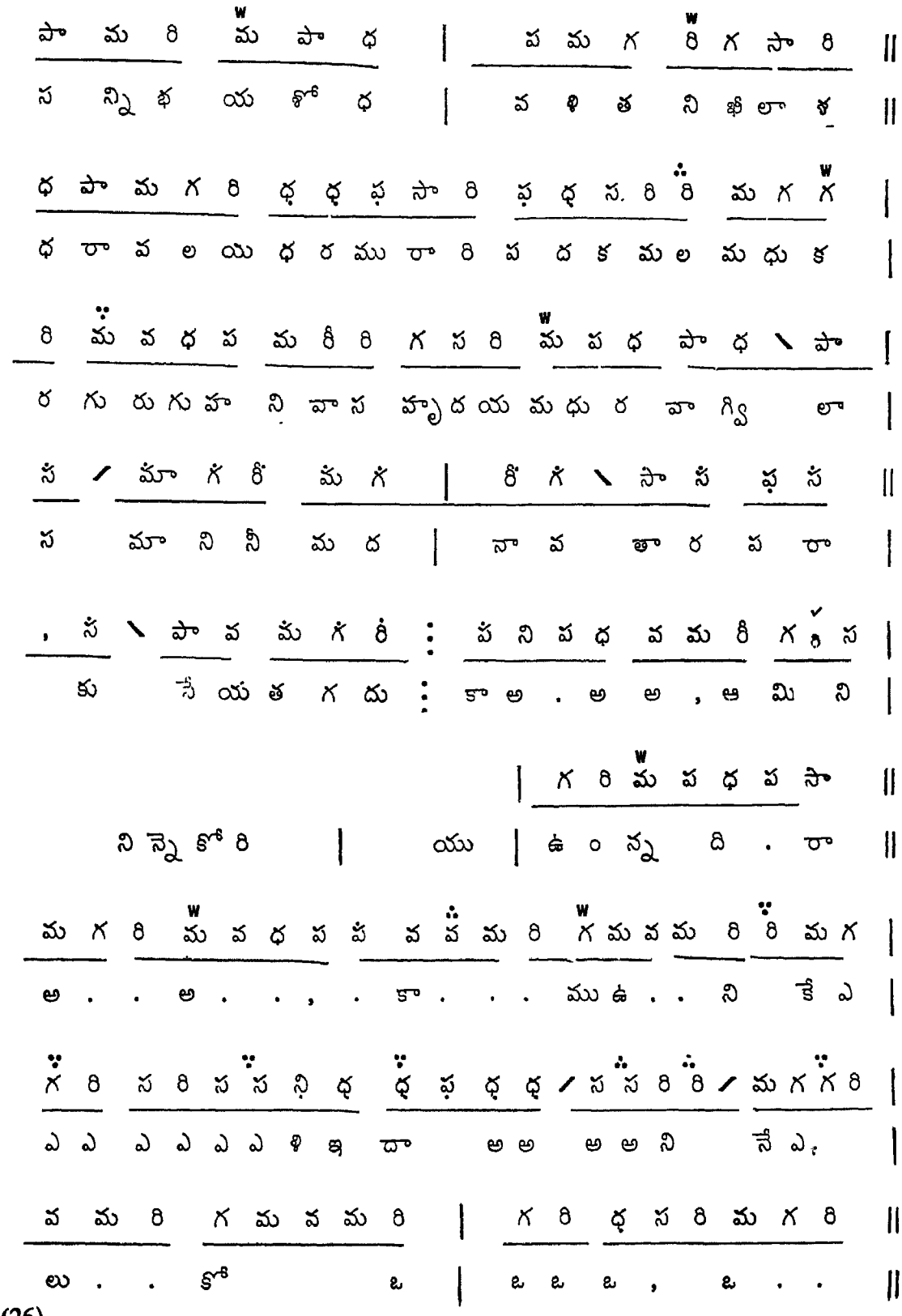
పా మ రి మ పా ధ | ప మ గ రి గ సా రి ||
స న్ని భ య శో ధ | వ ళి త ని ఖి లా ళ్ ||
ధ పా మ గ రి ధ ధ ఫ సా రి ఫ ధ స. రి రి మ గ గ |
ధ రా వ ల యి ధ ర ము రా రి ప ద క మ ల మ ధు క |
రి మ వ ధ ప మ రీ రి గ స రి మ ప ధ పా ధ ∖ పా |
ర గు రు గు హ ని వా స హృ ద య మ ధు ర వా గ్వి లా |
స ∕ మా గ రీ మ గ | రీ గ ∖ సా స ఫ స ||
స మా ని నీ మ ద | నా వ ఱా ర ప రా |
, స ∖ పా వ మ గ రీ : ప ని ప ధ వ మ రీ గ రీ స |
కు సే య త గ దు : కా అ . అ అ , ఆ మి ని |
| గ రి మ ప ధ ప సా ||
ని న్నె కో రి | యు | ఉ ం న్న ది . రా ||
మ గ రి మ వ ధ ప ప వ మ రి గ మ వ మ రి రి మ గ |
అ . . అ . . , . కా . . . ము ఉ . . ని కే ఎ |
గ రి స రి స స ని ధ ధ ఫ ధ ధ ∕ స స రి రి ∕ మ గ గ రి |
ఎ ఎ ఎ ఎ ఎ ఎ ళి ఇ చా అ అ అ అ ని నే ఎ, |
వ మ రి గ మ వ మ రి | గ రి ధ స రి మ గ రి ||
లు . . కో ఒ | ఒ ఒ ఒ , ఒ . . ||

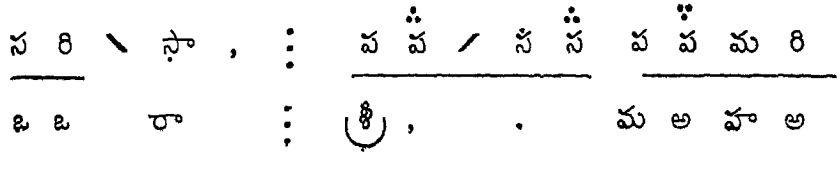

✹ (రాజరాజేశ్వరి)

సంచారి — మత్యతాళము — సుబ్బరామ దీక్షితులు

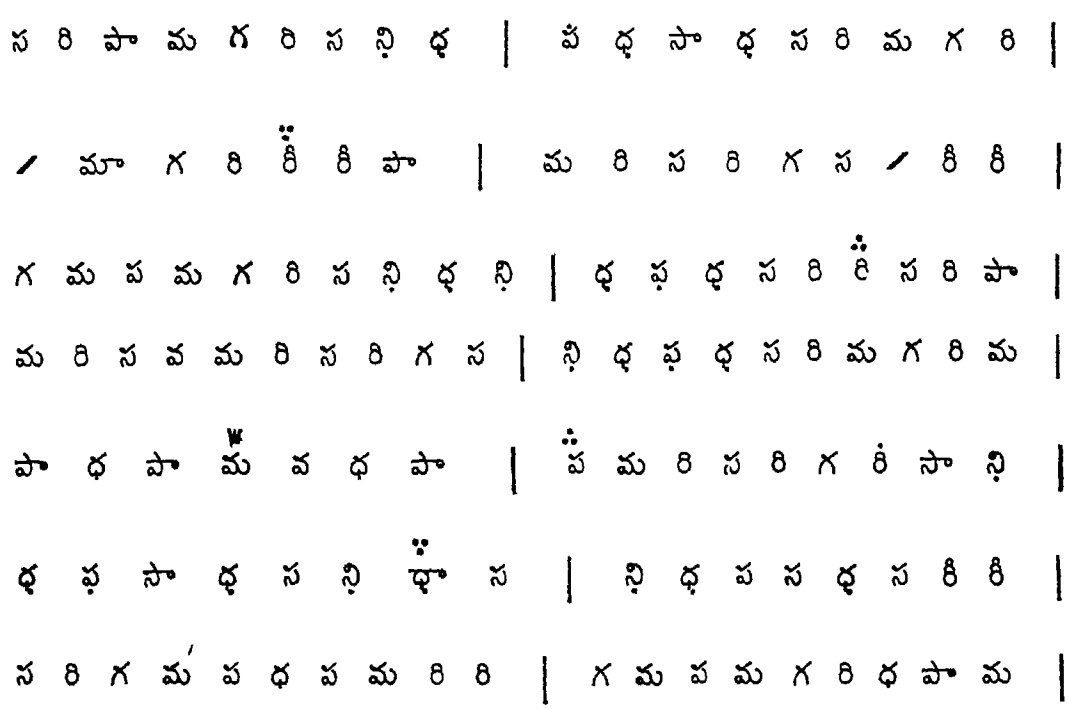

✹ తక్కిన అనువల్లవిని స్వరసాహిత్యములను పాడి వల్లవి యెత్తవలెను.

ఈ తానవర్ణ చరణస్వరములలో మూడవ స్వరము షడ్జాంతము. నాలుగవస్వరము పంచమస్వరాది. ఐదవ స్వరము సర్వలఘువు.

రి ధ వ మ గ రి స ని పా | ధ ప మ గ రి రి స రి గ మ |

ప ధ ప సా స ని ప ధ ప | సా స ని ధ ప ధ స పా |

మ గ రి స రి గ సా ని వ | ధ ని పా మ రి స రి గ స |

, స ని వ మ రి స రి గ రి | సా ని ధ వ మ గ రి ధ స |

రి మ గ రి స రి / గ రి \ సా ||

జన్యము (ఉపాంగము) 2 : మాహురి

లక్షణ శ్లోకము

మూర్ఛన :-
ఆరోహణము : స రి మగ రి మ | ప ధ సా ,
అవరోహణము : స ♭ ని ధ ప మ గ రి | సా రి | గ రి స .

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

ఉపాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; అరోహణమందు గాంధార నిషాద వర్జ్యము. ఎల్ల వ్వుడును గానముసేయఁదగును.

గ మ ని క : ఈ మాహురీ రాగ మూర్ఛనారోహణములో రెండవ మధ్యమమున కవతలను, మూర్ఛనావరోహణములో రెండవ ఋషభమునకు పక్కనను గీటువేసి యుండుట వలన నీ రాగమునకు మధ్యమము జీవస్వరమును ఋషభము న్యాసస్వరమునుగా నున్నవి

ఈ రాగలక్ష్యగీతములో రెండవఖండమున, ఒకటి, రెండు, ఆఱు, ఏడు, ఎనిమిది, తొమ్మిది, వది, ఈ ఆవర్తాంతములందు ఋషభన్యాసములుగా రచించియున్నారు.

కీర్తనమున వల్లవి, అనువల్లవాదులందు మధ్యమమును, (ఉద్గ్రాహము) ఎడుపుగా ఎత్తియున్నారు. గమనింపుడు ప ా రి గ రి ప . మిగుల రంజనముగల ప్రయోగము గనుక అవరోహణమున వేరుగా గనుపించి యున్నారు. తక్కిన సంచరింపుల గీత, కీర్తన, సంచారుల నూహించి జూడుడు

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

మ గ	రి స రి సా ని ధ	స రి మ గ రి మ ఫ
అ అ	రె ఎ రె వీ ణ అ	వ అ ద్య వి శే . ష

ధ ఫా మ గ రీ	మ గ రి సా ని ధ
ప ర ం వి ఇ ణు	జ్జ అ ణు రే ఎ రె

అంతరి :

ధ సా మ గ రి గ	స రి గ రి రి సా
బు ధ జ్జ న చి ం	త అ మ ణి ఇ రే

జావడ :

పా మ గ గ రీ	స రి మ గ గ రీ	రి స రి సా ని ధ
తే ఎ ఎ ఎ జ	ద్ది న మ ణి ఇ రె	ద్ద అ న రా ధే యు

ధ స రి మా మ గ	మ ప ధ పా ;	మ ప ధ ప మ గ రి
సు జ న ఖా అ గ	ధే ఎ య్యు రే	మ ం ం న అ అ రు

స రిం మ గ గ రిం | ధ సా రిం మ గ రిం | మ గ రిం ప మ గ రిం |
ద్దు నె ఎ ద అ రు | త్తి యం వ ఇ య ఇ | య ఇ య అ ఇ య ఇ |
నిం ధ ప మ గ గ రిం | పా ప మ గ రిం స | రిం స స ని ధా ||
శ్రి త అ న ం ం ద | కా ర ణె ఎ లి బ | ఈ భ పు రె ఏ ||
ధ సా మ గ రిం గ | స రిం గ రిం రిం సా ||
బు ధ జ్ఞ న చి ం | త అ మ ణి ఇ రే ||

కీర్తనము - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

మా మ వ ర ఘు వీ రా .

పల్లవి:

మా , మ̆ప మ గ | రి̆ సా ని̆ప ధా | సా ; ; మ | మ̂ గా రి రి̆ స రి ప ||
మా మ వ | ర ఘు వీ | రా మ | ర్త్యా వ తా . ర ||

మా , మ̆ వ మ గ | రి̆ సా ని̆ ఫ ధా | సా , ; పా | ధ ధ̈ా సా రి ||
మా మ వ | ర ఘు వీ | రా మా | ధ వ ధీ రా |
(మామవ)

అనుపల్లవి:

పా ప̂ మా గ రి | రి̆ స రి̆ గా రి̂ సా | రి / మ గ రి̆ స \ ఫా |
త్వా మా హు రి | ళా ద య స్త | త్వ మి తి క రు ణా |

ధ రి ద / ప̆ థ స రి / ప ||
ని ధే ది . . న ం ‧ ||
(మామవ)

చ ర ణ ము :

మా ; , మ̣ ధ | ప మా̈ గా రీ | మ గ రి గా , ́రి సా రి | , పా మ గ రీ ||
మా మ క | వ్యా ద య ని | వా స శ్రీ | ని వా స ||

, రీ̣ మా పా | , ధా \ మా̈ పా | ధా , సా నీ | ధా , పా ధా ||
మా రు తీ | ప్ర భృ తి | దా స వి | శ్వా . స ||

రీ మ గా స రి | సా ధ / రి స ని ధ | పా ధ పా ప̈ మ | మ̈ గ రి స రి స ||
భూమి జా స హా | వా స ఇ హా ప ర | భు క్తి ము క్తి వి | త రణ వి లాస ||

పా మ గ రి గ స రి / సా ని ధ ఫ ధ | రీ̣ రి̣ గ / సా రి మ̈ గ మ ప ధ ప స ||
కా మ జ న క క న కాం బ ర ధ ర | తా మ ర సా ఱు వ ద న ప ద క ర ||

రీ మ గ రీ గ రి సా ని ధ ప ధ | సా స పా ప / ధ ప మ గ రి స రి / ప ||
పా మ ర వం డి త పా వ న క ర | నా మ ధే య గు రు గు హా నుత ధ ర ||

మామవ

సంచారి - ఏకతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

సా ధ స | స స̣ రి రి̣ | మా మా | మ̈ ప మ గ | రి స ని́ ఫ |
ధ ధ సా | స̣ రి మా | గ రి̈ మా వ ధ పా | ́ప మా గ రి |
గ స రి / ప | \ మా మా | స్సా ధ ధ | స సా స | రి రీ రి |

పా ప మా | గ రి రీ | ప ప మా గ | రీ సా రి | గా రీ సా |

రి / మ గ రి | ద / ని̇ ఫ ధ | సా రీ | ప మ గ రి | రీ మ ప |

, ధ మ̆ ప | ధా సׄ ని | , ధ వ ధ | సా రి స | , ని నీ̈ ధ |

రీ రీ మ | గ రీ గ రీ | సా ని ధ | ప ధ సా | స పా ప |

స ని ధ రీ | స ని ధ గ | రీ స ని ధ | స రీ మ గ | సా ని ధ |

రి రీ సా ని | ధ వ స ని | ధ ప మ గ | రి సా రి | గ రి సా ని̇ ధ ఫ ధ |

సా రి / ప | \ నూ ప మ | గ రి సా | ని̇ ఫ ధ ధ̇ సా సా̇ ||

జన్యము (ఉపాంగము) : 3 దేవక్రియ

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి : దేవక్రియా చౌడవిస్యాద్ధ ని వర్జ్యాథ సగ్రహా.

మూర్ఛన { ఆరోహణము : స రి మ ప ధ సా
అవరోహణము : సా స ధ వ మ రి సా

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

ఉపాంగము ; ఔడవము ; షడ్జగ్రహము ; గాంధార నిషాదవర్జ్యము ; రెండవ జామున గానము సేయదగును.

గ మ ని క : ఈ దేవక్రియా రాగమునకు ధైవత ఋషభములు మిగుల రంజనముల గలిగించు జీవస్వరన్యానస్వరములు. వీని ప్రయోగములు లక్ష్యములచే స్పష్టమగును.

కీర్తనము 1 - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

(శ్రీ) గురుగుహ తారయాశుమాం

పల్లవి:

సా | ధపమధ | పా | మరిస | రి | , సరిమపధ/రి ||
(శ్రీ) | గురుగుహ | తా | రయాశు | మాం | శరవణ భవ ||

సా | ధపమధ | పా | మరిస | రి | ; ససధరి ||
(శ్రీ) | గురుగుహ | తా | రయాశు | మాం | సురపతి ||

సామరి | /దధపస ధారిస | /మరిసరి | సధసధ | పమపధ ||
(శ్రీ)పతి | రతిపతి వాక్పతి | ఛితిపతి | పశుపతి | సేవిత ||

(శ్రీ) గురుగుహ

చరణము:

ధా | ధపధ | \మప | \రిమపధ |
రా | గాదిర | హిత | హృదయవి |

\మా | రిసస రిస | రిమప | /ధా \మప ||
భా | వితసుర . | ముని | పూజిత ||

ధా | రీ స రిం సి | , ధ | సి ధా ప |
త్యా | గా ధి రా | జ | కు మా ర |
సా | పా మ ధ | \ మ ప | మ రీ స ||
తా | ప త్ర య | హ ర | కు మా ర ||

సా ధ రి | , స మ రి మ పా ధ | \ మా పా | ధా స ధా రీ సి ||
భో గి రా | జ వి ను త పా ద | భూ దే | వ క్రి యా మో ద ||

రీ మ రిం | , రిం సా సి ధా ధ్ | మా రి స | ధా స రి మ పా ధ ||
యో గి రా | జ యో గ భే ద | యు క్తమ | నో ల య వి నో ద ||

(శ్రీ) గురుగుహ

కీర్తనము 2 - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

(శ్రీ) వటుకనాథ శివ సంజాత

పల్లవి :

స /ధా ; ; ప | ధ ధ ప మ పా ధ స | ధ ధా పా మా | మ పా , మ రీ సా ||
(శ్రీ) వ | టు క నా థ | శి స సం | జా త ||
సా , ధా సా | రి మా పా ధ స | ధ ధా పా మ ప ధ ప | ప్ మ రీ సా ||
జీ వ ద | యా క ర | *డ మ రు భా | . . స్వ ర =

* సమర భాస్కర యని పాఠాంతరమున్నది.

అనుపల్లవి:

సధ॥ సరీమపధస	ధా , పాధస	ధధాపా ∖మా	పధారీసా ॥
దేవ॥ దే . వ . కి	యా శ క్తి	సహిత	ఓం

రీమరిససా	రిసధధాపమ	పధసధధపా	మ/ధపపమ రిస రిమప ॥
భూవలయర	క్షణవిచక్షణ	గుణాత్మిక	కా . . రీ . ర . క్షణ ॥

శ్రీ వటుకనాధ

చరణము:

ధా , ధా ధా	. ధా/సి ధధస	∖మా , పా ధా	ధ పా , ∖మామా ॥
కా ల కా	ల భై	ర వ	బ్ర . హ్మా క ॥

పా , ∖మా ప/మా	, రీ రీ సా	సా , ధా సా	రీ మా పా ధా ॥
పా ల శూ	ల ధర	ఫా ల న	యన జ్వా లా ॥

పా , పా పా	∖మా , పా ధా	/సా , సా సా	సా ధా , రీ సా ॥
పా ల	ని ద్రణ	శీ ల ని	యం క ర ॥

పమా , పా ధధ	/సా , సా సస	రీ , రీ రీ స	/ధా . ధా రీ స ॥
జ్వా లాముఖ	హా లా హల	మూలాశ న	కో లా హ ల ॥

రీ∖మ రీ రీ స	సా సధధపమ	పధసధధపా	మ/ధపపమ రిస రిమప ॥
నీ ల కంఠ సు	బాల గురుగుహా	లో లశీ లా	జా . . లపాలయ ॥

శ్రీ వటుకనాధ

సంచారి - మత్స్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

స / ధ ధ̆ ప ప̤ మ మ̤ ప \ మ రి | రి స రి మ̱ ప / ధా ధా̤ |

ప ధ / స \ ధా \ పా ధా ధ | రి మ ప ధ మ̱ పా ప̤ మ రి |

మ̱ పా మ మ̱ ధ ధ̤ ప ప̤ \ మ | మ̤ / ప మ రి స ధ స రి మ̱ ప |

ధ స రి / ప మ / ధ ప / స ధ రి | స / మ రి స \ ధా ధ̤ ప ధ స |

ధ / స ప / ధ ప / ధ మ / వ మ / ప | రి / మ రి / వ మ / ధ ప ధ సా |

స̤ ధ ధ̤ ప \ మా మ̤ ప మ రి | స ధ స రి మ వ ధా ధా̄ |

మ̱ / పా మ రి̱ మ ప ధ సా | / మా రి స ధా̆ ప మ రి స |

ధ ప మ రి ప మ రి రి \ సా | ధా సా రి మా రి రి̤ |

ధా ప మ రి రి̤ \ సా ; ||

జన్యము (ఉపాంగము) 4 : ఆంధాళి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : ఆరోహే చావరోహేచ ధ వర్జ్యాం ధాళికామతా.

మూర్ఛన : { అరోహణము : స రి గ మ ప ని సా
అవరోహణము : స ని ప మ గ రి స

లక్షణ వివరణము - నుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము ; షాడవము ; పంచమగ్రహము ; ధైవత వర్జ్యము ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును.

ప ని స రి గ మ రి స , ని ప మ రి గ మ రి స , రి గ మ రి స , -

ఈ ప్రయోగములే ఈ ఆంధాళిరాగమునకు రంజకములగ లిగింపుచున్నవి స రి మ ప ని స , స ని ప మ రి గ మ రి స - ఆరోహణావరోహణములు యిటులనే మిక్కిలి గనుబడుచున్నవి.

ఈ గీతములోమాత్రము నొకచోట సా రీ రీ మ గ రి స - అను ప్రయోగ మున్నది. వీనిని లక్ష్యములందు గమనింపుడు.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువరూపకతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

రిం స రీ గ మ రిం స ని రిం	రిం స సా సా	స ని పా మా
చం ద్రద్ది న మ ణి ము ర	అం వ ల్లె	న్న ఇ య ం న
పా ని సా	రిం పా మా ప	ప ని స రిం గ మ
త్తుం మి రే	గ్గ తి రే రె	తె ఎ య అ అ అ
రిం స ని రిం రిం స	ని ప మ రి గ మ	రి స ‖
అ అ . . . అ	అ ం వొ ఒ ఇ య	ఇ య ‖

జావడ :

రిం ము మా రిం మ ప మ ప ని	ప మ ఫా ప మ	రిం మ మా మా
క ల శ జ్జ ల ని ధి మ ధ	నొ ఒ ది ం న లె	దె ం బి య
ని ని ని	సా రీ రీ	మ గ రిం స ని స
ఘ్ణో ఒ ర	ద్దా న వ్వ	క్క అ . . న న
ని రీ రిం రిం స	సా స ని ప మ	పా ని ప మ
ప్ర శ క్క అ ల	ఝు ం ఝు అ న అ	ధూ మ ధ్వ జ
రి మ మా రి మ	ప ని ప స సా	రిం మ మా మా
మ అ ను క్క అ	అ చె వ ఇ రి	ద్ధ రు రే రె
ప ని స రిం గ మ	రిం స ని రిం రిం స	ని ప మ రి గ మ
త్తె ఎ య అ అ అ	అ అ . . . అ	అ ం వొ ఒ ఇ య

రి స ||

ఇ య ||

రిం సం రీం గం మం రిం సం ని రిం | రిం సం సాం సాం ||

చం ద్రద్ది న మ ణి ముర* | ఆ ం ప ల్లే ||

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

బృహన్నాయకీ వరదాయకి

పల్లవి :

రి పా ప మ రి గ మ రి | స స రి ని స | ని రి సా ||

బృ హ న్నా య కీ | వ ర దా | య కీ ||

రి . ా మా ప ని ప | ని ని స ని ప మా | రి గ మా రి స ||

ర్ణ హ్మో ది జ వ | ని ఏ . హి ముదం | దే హి మాం పాహి ||

బృహన్నాయకీ

---

* మొదట 'మురు' అని మూలముద్రణము. రెంటిలో ఏది సాధువో తెలియదు.

(రా. అ.)

అనుపల్లవి :

రి \ స్ సా రి గా | గ మ రి రి మ | పా ని ప ||
అ హం తా స్వ రూ | పి . ణీ చి | ద్రూ పి ణి ||

మా పా \ రి గ / మ రి | ప ప మా ని | \ పా ని స ని ||
ఆం ధ్రా ళి హా ర ణ | చ ణ ప్ర | ఖా పి . ని ||

స రీ గ మ రి స ని రీ ని స పా మ ని | స సా ని ప మ రి గ | మ రి
సహా స్ర ద ళ స ర సీ రు హా వా సి ని | స చా న ం ద గు రు | గు హా

స ని రీ స ని ||
వి . శ్వా సి ని ||

స్వరము :

రీ , మ పా , \ రి గ మ రి రి స ని స రి | \ సా , రి / మా, | , పా మ రి / ప మ ||

ప / ని ప మ మ రి ప మ మ రి / మ స / రి ని స | / రి రి స / మ మ రి / ప ప | మ \ రీ గా మ రి స ||

రి మ ప / ని ని \ సా ని ప ని స / ని, ని | ప మ రి గ మ రి \ ప మ | \ ని ప / స \ ని ని ప మ ||

ప ని స రి గ మ రి స | ని / రి స రి | ని ప ని | స సా ని ప మ ప ప | , మ రి గ మ రి స ని ||

బృహన్నాయకీ

జన్యము (ఉపాంగము) ౯ : ఛాయాతరంగిణి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : సంపూర్ణా సగ్రహోపేతా గేయాఛాయాతరంగిణీ.

మూర్ఛన : { ఆరోహణము : స రి గ మ ప ధ ♭ ని స
అవరోహణము : స ♭ ని ధ ప మ గ రి స .

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

ఉపాంగము ; షడ్జగ్రహము ; సంపూర్ణము ఎల్లప్పుడును గానముసేయదగును.

గమనిక : ఈ ఛాయాతరంగిణీ రాగమునకు వర్జ్యము వక్రములు లేక మూర్ఛనను గనుపించి యుండినప్పటికిని ఈ రాగమును స్ఫురింపజేయగల ప్రయోగములలో కొంత కనుపఱచెద -

రి గ మ గ రి , ప ^ప మా గ రి , రి రి మ ∴మ ప , రీ మ గ రి , ని ధ ప మ గ రి ,

స రి గ మ రి ప మ ʷ పా ప , మ ఫ ని ∴ని స , ~~నీ~~ సా రీ గా మా , గ రీ మా సా ,

ప ధ నీ స , రి గ మ ప , రి మ సా ప , మ సా , ధ నీ , స ధా , ప మ సా ,

రి గ రి మ గ రి సా , సా / గ రి సా నీ సా — తక్కినవి ప్రాచీన

వాగ్గేయకారకుల గీత, కటక, కీర్తనములచే విశదమగును.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువరూపకతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

మ మ సా ప ధ ని స పా	ధ ని సా పా	రి మ మా మ గ	
వ వ న త్తనుభ వ సం	గ తె రే రే	వ్వ ద ర జ్జు ం	
రి స సా స ని	ప ధ నీ మా	సా : సా	
మ హి మ త్తై ణె	గ్ర అ వ ర్ష్ణు	ల్లా రే	
సా స ప స స	స ని ధ ప మ గ	రి స ‖	
శ్రీ ఇ . . .	ము ని స తి య అ	ఇ య ‖	

జావడ :

స ని సా ప ధ ని స రి గ	మ ప ధ ధ మా	పా మ ప మా	
శ్ర ర అ గ్ర అ అ చె ప రి	క రు జ ల ఆ	రె మ్మా కు తి	
మ గ రి స స ని	స ని సా ధ ని	సా ప మ గ రి	
ప్ప ళు రె ఎ రె ఎ	ల వ ణాం బు ధి	రే య రె ఎ ఎ	

మ మ సా స స | మా ఫా ఫా | రీ మ గ రీ |
అ మ ర ప్ర భు | సం మ త్త | సం త త ం |

ప మ మ గ రీ | స: ని ధ ప మ గ | రి స స స స ని |
న త రె ఎ రే | త్రి య అ అ అ ం | బ క రె ఎ రె ఎ |

ప ధ ని ప మ గ | రి స
జ య జ య ర అ | ఘ వ

ప మ సా ప ధ ని స సా | ధ ని సా సా ||
ప వ న త్త ను భ వ సం | గ తె రే రే ||

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

సరస్వతీ ఛాయాతరంగిణీ

పల్లవి:

స రి స ని సా | రి గ మ | , రి గా , రి ||
స ర స్వ తీ ఛా | యా త రం | గి ణీ ||

స గ రి స ని సా | రి గ మా | , రి పా ||
స ర స్వ తీ ఛా | యా త ర ం | గి ణీ ||

మ గ రి గ రి ప ప మ | గ గ మ గ రి | రి గ రి స ని ||
స క ల క ళా స్వ రూ | పి ణీ | ర . . ఖ్యతు ||

సా , స / ని̇ ధ పమగ రి \ గ రి స ని̇ | ; ని̇ ఫ ఛా ని̇ స | ; \ ని̇ ధ ప మ గ రి ||
మాం స క లదురిత భ ం జ నీ | వి ధి రం జ నీ | ని ర ం జ నీ . ||

సరస్వతీ.

అనుపల్లవి:

మ పా ధ / నీ ప ధ | , మ సా , / ధ | ప మ గ మా ||
పు రం ద రా ది పూ | జి తా | జ్ఞ ము ఖి ||

రి గ రి రి̇ మ మ̇ ప ధ | / ని̇ ధ \ సా ప మ | గ రి \ గ గ రి ||
బు ధ జ నో . పా . శ్రి | త స చ్చి | త్సు ఖ . ||

స రి గ మ ప మ గ మ ప ధ ని̇ స | రి̇ \ మ గ రి̇ | స రి̇ స స ని̇ ధ ప ధ |
గ రు డ వృ ష తు ర గ హా రి హా ర క రి ము ఖ | గు రు గు హా ము ఖ మ తి |

ప ప̇ మ గ రి స ని̇ ||
వి త ర ణ గు ణి నీ ||

స్వరము :

సా . గ రి సా ని̇ సా రి / మా గ రి | సా , మా . గా | రి మ గ రి / గ రి ||

స / ధ ప మ / ప మ గ రి / ని̇ ధ ప / ధ ప మ గ రి | ని̇ ధ / ని̇ ఫ ధ ని̇ సా | రి̇ గ రి / మ̇ మ గా రి ||

స ని స రి గ రిమ రి / పమగ గ రి | మ సా ధ \ పా \ మా | గరి / ని ధ పమగరి ||

సరిగమప మగమపధ ని సరి / మగరి | సరిస సా నిధప | పా మగ / రి సని ||

సరస్వతీ

సంచారి - రూపకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సా ని సరిమ | గరిప \ మా | మ గ \ రిరి | స / గ రి సని | సరి / మగమా | మ గ గరిరి | / గరిసా సని | / గరిసని | ఫధ నిసరిగ | మపధని \ మా | పా పా రిమ | పా మగ \ రి | రి / పా మగమ | గరిస ని రిరి | పరిమ మ గరి | సరిరి సస ని | ని సా రిగమ | రిసా స ని ఫ | ఫ ఫ ధ ని సరి | గ మ పధని ధ | ధప మ పా ప | మా గరి రి మ | పా \ మా మప | , ధపా మగ | \ రిరి \ సా ని | ని స మ ఫ ని ని | సా స ని సరి | గమపధ ని స | రి గ మ రి గ | గ రి ని సని ధ | పప మగ / పమ | గరి రి మగ | రిరి గరి మ | మ ఫ ప ధరిప | మా గరి ని ధ | పమ మ గరిస | రి స ని ధని | పధపమగరి | సనిధపమగ | రిరి సా ని | రిసగరిసా | ని సా సా ||

జన్యము (ఉపాంగము) 6 : నారాయణగౌళ

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి : స్యాన్నారాయణ గౌళస్తు సంపూర్ణో నిగ్రహాన్వితః
ఆరోహే గధ వర్జ్యశ్చ విన్యాసాద్విద్యతే క్వచిత్.

మూర్ఛన :
ఆరోహణము : రి మ ప ని ధ ని స
అవరోహణము : ని ధ ప మ గ రి గ రి స ,

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము ; సంపూర్ణము ; నిషాదగ్రహము ; ఆరోహణమందు గాంధార ధైవత వర్జ్యము. కొన్నిచోట్ల విన్యాసముతోనున్నది ✹ ఎల్లప్పుడును గానముసేయదగును.

✹ అరోహే గధవర్జ్యశ్చ ..... ఇత్యాది ఒక వాక్యముగా భావించి, కొన్నిచోట్ల విన్యాసము ననుసరించి ఆరోహణమున గాంధారధైవతములు వర్జించుటకలదు - అని తాత్పర్యముచేయుట మేలు ; రి మ రి మ ప ని ప ని సా - ఇట్లు. (రా. అ.)

గమనిక : ఈ రాగ మూర్ఛనానారోహణావరోహణములలో మొట్టమొదట ఋషభమును నిషాదమును యెత్తియుండుటచేత నీరాగమునకు మిగుల రంజనములుగల జీవ స్వరన్యాసస్వరములు నిషాద ఋషభములే. ఏ రాగమునకు యే స్వరము గ్రహమో ఆ స్వరమే ఆ రాగమునకు అంశస్వర* న్యాసస్వరములని భరతమతం గాది పూర్వాచార్యుల మతముగనుక యీ నారాయణగౌళకు నిషాదము న్యాస స్వరముగానుండినప్పటికిని కొన్ని తావుల ఋషభన్యాసప్రయోగములును గలవు. విన్యాసలక్షణము లక్షణ సంగ్రహములో జూడుడు.

మూర్ఛనావరోహణమున గనుపించియున్న మ గ రి గ రి స , ఇదిగాక మ w ప ధా \ మా ప మ గ రి — ఇవియు మిక్కిలి రంజనములుగల ప్రయోగములు. ప ని స. ప్రయోగమును గలదు.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

మ ప పా పా ధా మా ప మ గ రి | మ గ రి గ రి స సా ని ని సా ; |	
ప్ర ద ళి త్త త్తే జం మ ం డ లి | ర్చు ం కి న అల్లె త్రి భ్భు ఉ మి |	
రి మా పా ప ని ని ధ పా ధా | పా మా ధా ప మ పా ప మ గ రి |	
ఉ ద్ద ం డ కొ్కొ ఓ . . దం డ | ద్ద ం డి త్తం ద్ద ళ కం ధ రు యయ |	

---

* అంశస్వరమే జీవస్వరము.

రిగరిపమగరిమపనిధనిసరిం	సాంనిసనిధపపమగరిగరిప
అఅ . . . . . అ . . . . . అ	నందసంయమిసంధరుమయ

జావడ :

పనినీనీధానీసాసాం	రీనిసాసనినిసానిధపా
ప్రదళితత్తేఏఏజం	దీనబంధుదంతిత్రఅణ
నినిధసనిధపనినిధపధమప	నీనిసాసనిగరిససా;
క్కఅలనెఎమికలిపంహారుమద	మత్తకంపహిం పం నా
గరిసగరిసనిసగరిపసనిధ	సనిధనిపధమధపమపమగరి
అఇయఅఇయఅ ఇయఇయఅఇయ	అ ఇయతిఇయఅఇయ ఇయఅఇయ
రిగరిపమగరిమపనిధనిసరిం	సాంనిసనిధపపమగరిగరిప ‖
అ . . . . . ఆ . . . . . ,అ	నీధనిధపమమగరిసరిసని ‖
మమపాపాధామాపమగరి	మగరిగరిససాన్నిన్నిసా; ‖
ప్రదళిత్తత్తేజంమండలి	ఝుంకినఅల్లెత్రిబ్భుఉమీ ‖

తైవారప్రబంధము - మళ్యతాళము - వెంకటమఖి

పాటవఖండము :

పససానిసనినిధప	మపనీధనిసాసా
తోద్ధిచాంధిమధిమికిట	తోంగిణంగిణ్ణా

రీ ని సా స ని గ రి స | స రి ని స ని ధ ప ధ మ ప |
త త్త ధిం కు ణ క కి ణ | ణ్ణ ణ్ణ ణ్ణ ణ్ణ ణ్ణ ణ్ణ ణ్ణ ణ్ణ ణ్ణ ణ్ణ |

ని ని స ని ధ ప ని ని సా | రి స రీ మ గ రి గ రి స |
ద్ది ద్ది చాం ం చా ం ద్ది ద్ది చాం | ధి మి త ద్ది మి ధి మి కి ట |

రి రి రి ప మ గ రి గ రి స | ని ధ ప మ మ గ రి గ రి ప |
ధ ధ ధ ద్దు ద్దు ద్దు ద్దు ద్దు ద్దు | తొ ం తొ ం తొ ం తొ ం గి ణ |

జావడ।

స స స స రి రి మ మ పా | మ ప ఫా మా ప మ గ రి |
తు త్తు త్తు త్తు త్తు త్తు త్తు త్తు చ్చుం | త అ ద్ది న్నాం ధి మి కి ట |

ప మ మ ప మ గ రి గ రి స | సా ని ధ ని సా సా |
కు త కి ట కి ట్ట త హా కి ట | ఘు ర్ర అ ట్ట క్కి ణ్ణం |

ని ని సా ని స ని ని ధ ప | ధా మా పా నీ ధా |
క కుం ద త్త కుం ద ధి కుం ద | ర్ఘు ం త్ర ర్ఘు ం ం త్రా |

ని ని ని సా స ని గ రి స | సా ని ని సా సా ; |
త ఱిం ం ఢి క్కు ఢి ం కు కు | ర్ఘు ం త అ రి త్తా |

స రి ని ధ ప ధ మ పా ప | ని ధ ని స స రి ని సా స |
త ట కి ణ త రి ధ ణే కు | ర్ఘు ర్ఘు కి ణ త రి ఘు రే కు |

ని రీ రి ని సా స సా | రి మ ప ధ మా పా ; |
త రే కు ధి రే కు తా | ర్ఘు ం త రి కుం తా |

సా రీ మ గ రి గ రి స | రి మ మ ప ని ధ ని స్ ని ధ |
తా హాం ధి మి ధి మి కి ట | త కు ఢి కు తొ c గి ణ ం గి |

ప ధ మ ప మ గ రి గ రి స ||
ఐజ ఐజ ఐజ ఐజ ఐజ ఐజ ఐజ ఐజ ఐజ ఐజ ||

ఆలాపఖండము :

స ని స ని W ప రీ / మ మా , గా , W రి గా రి సా ,
కు ం భ ఘో ట ట ట ణే ఎ ఎ ఏ

W ని స నీ , W స రి సా , W రి గ రీ , గ రి స నీ
మ అ ఆ అ అ ఆ అ అ ఆ అ అ అ ఆ

W ప రీ స నీ రి స ని ధ ధ W ధ నీ ధ ప పా , పా ప ప
అ . . ఆ అ . అ . అ అ , అ ఝ రి ని త్యా ని

సా , / నీ ధ ధా W ధ ని / పా . ప మ ప మ ప / ప నీ
వా ఆ సు రే ఎ ఏ అ బ . రి ఈ ఖ

ధ ని W ని / సా ; , స W ని స రి మా ; , W ప ధ /
ఖ యా. ఆ అ అ . . ఆ

మా గ రి W రి గా రి సా ; స నీ , / రి సా . / గ రీ ,
ఆ అ అ అ . . ఆ ప్లసా అ ఆ అ ఆ

గ రి స నీ W ప రీ స నీ రి స ని ధ ధా ధ ధ నీ ధ
అ . అ ఆ అ . అ ఆ అ . అ ఆ ఆ . ఆ .

పా ; ప ప మ ప మ ప / ని ధ ని / సా ; ||
ర ం గ పా అ అ ణి ఇ ఇ ఇ రే ||

ముద్రాఖండము :

రీ మ ప నీ ధ ప ధా ధ | మా పా మ గ రి గ రి స |
శం క ర ము ని మ త ప్ర | తి ష్టా ప న కొ ఒ వి దు |

సా ని ని సా ని గ రి స | సా సా ని ధ ప ధ మ ప |
గో వి ం దా ధ్వ రి న అ | గా అం బి క అ అ సు త |

ని ధ ని స రి ని సా సా | స ని ధ ని స రి రి మ మ ప |
వెం క ట మ ఖ చం ద్ర | ప రి ర చి ఇ ఇ ఇం న్న లె |

ధ మ ప మ గా రి గ రి స | ని ధ ప ధ మ గ రి గ రి స ||
నై ఇ వ అ ర ప్ర బ ం ధ | మ వ ధ అ అ అ అ అ రయ ||

స స సా ని స ని ని ధ ప | మ ప నీ ధ ని సా సా ||
తొ ద్ది దాం ధిమి ధి మి కి ట | తొ ం గీ ణ ం గి ణ్ణా ||

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శ్రీరామం రవికులాబ్ధిసోమం

పల్లవి :

1 రి , మ మా మ గ మ గ రి / గ రి | ప ని ధ ఫ | / నీ సా ||
శ్రీ రా మ ం ర వి | కు లా బ్ధి | సో మం ||

2 , రి \ మ మా ప మ గ మ గ రి | గ రి | ప ని ని ధ ఫ | / నీ సా ||
(శ్రీ) రా మం . . . ర | వి | కు లా బ్ధి | సోమం ||

, ని ప రీ మ పా / ని ధ | \ మ పా , మ గ గ | మ గా రి / గ రి / గ ప ||
శ్రీ త క ల్పభూ రు | హా ం , . భ | జే హా ం . ||

అనువల్లవి :

1 ధా , \ మా / ధ ప / ధ మ గ | రి గ రి మ | పా పా ||
ధీ రా గ్ర గ ం | ణ్య ం వ | రే ణ్యం ||

2 ధ ప ధా ధ మ / ధ ప / ధ మ గ | రి గ గ రి మ | మ పా పా ||
ధీ రా గ్ర గ ం ం | ణ్యం ం వ | రే . ణ్యం ||

, మ ప ని ని ధ ధా , / నీ | / సా ని రి | \ నీ సా ||
దీ న జ నా ధా | ర ం ర ఘు | వీ రం ||

\ నీ / గ రీ గ స / రి ని స రీ సా ని ధ | పా పా మ గ రి గ | గ రి సా ని ధ ఫ ని ప ||
నా ర దా ది స ం ను త రా మా యణ | నా రా యణ ముది | త నా రా య ణం ||

చ ర ణ ము :

, రి గ రి సు పా మ మ గ మ గ | రి గ రి స | , ని సా ||
ద ళ ర థా త్మ జ ం . . | ల . త్మ ణా | గ్ర జం ||

, స నీ ధ ఫ మ ఫ నీ ధ | నీ సా రి | మ గ రి గ రి ||
చా న వకు ల ఖీ | క రం శ్రీ | క రం . ||

, రి మ ప ని ద / నీ నిధ ధ | , మ ప / ని ని ధ ధ | నీ స రీ ||
కు శ ల వ తా తం . | సీ తో | పే . తం ||

రీ / మ గ రి / గ రి స ని ధా , నీ స | ని ధ పా మ | గ రి / గ రి స ||
కు వ ల యనయనం . | సు ద ర్భ | శ య . నం ||

మ రి మ పా ప / నీ నీ నిధా నీ సా | రీ రి నీ సా సా | సనిధమ పా పా ||
సుశ ర చా ప పాణిం సు ధీ మ ణిం | సూనృత భా షం | గురుగుహా తోషం ||

ప మ నిధని నిధని సా నిధ మ పపా | మనిధమపా ప \ మ | , గ రి గరిపనిప ||
ద శ వ దనభ ంజ నం నిర ంజ నం | చా ననిధిం దయా | ర స జ లనిధిం ||

శ్రీరామం

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రీ మా పా మ మ పా | ప మ పా ధా \ మా / ప మ |
గ రి / మ గ రి / గ రి స నీ నీ | సా నీ ధ నీ సా సా |
నీ ధ ఫ మ ఫ నీ ధ నీ సా | రీ మ గ రి గ రి ప నీ స |
రి మ ప ని నీ ని నీ ధా \ | మా పా ధ మ గ రి గ రి |

రి̇ ప రి మ గ రి గ రి సా | రి మ ప ని ధ ప̆ ధా ధ |

మ̆ పా ప ధ మ ప మ గ రి | రి̇ గ రి / ప మ గ రి మ ప ప |

ని ని ని నీ̆ ధా \ మా పా | మ స / ని నీ̆ ధా నీ̄ సా |

పా / ని ధ ని ని సా రి̇ రి̇ | రి̇ / మ గ రి̇ / మ గ రి̇ / గ రి̇ స |

ని / రి̇ స / రి̇ ని / స ని ధ మ / ధ | ప / ధ మ / ప మ గ రి మ ప ని |

ధ ని స రి̇ సా నీ̆ స ని ధ | ప ధ మ, ప మ గ రి గ రి స |

ని̣ ధ ఫ ని̣̆ ప రి ప రి మ గ | రి మ గ రి మ ప ని ధ నీ̆ స |

నీ̆ స రి̇ మ గ రి̇ / గ̇ రి̇ సా | స ని ధ ప మ గ రి / గ రి ప |

రి సా ని ని ధ మ̆ పా ధ | \ మా గ రి గ రి సా ని̣ ధ |

మ̣ ఫ / ని̣ ధా నీ̣̄ సా ||

జన్యము (ఉపాంగము) 7 : నటనారాయణి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటముఖి : నటనారాయణీ రాగశ్చారోహేహి గవక్రితః*
ని వర్జ్య షాడవస్తు స్యాద్గీయతే సతతంబుధైఃr.

మూర్ఛన : {
ఆరోహణము : స రి గ స రి మ ప ధ స
అవరోహణము : స ధ ప మ గ రి స .

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; షడ్జగ్రహము; షాడవము; నిషాదవర్జ్యము; ఆరోహణమందు గాంధారవక్రము. ఎల్లప్పుడును గానముసేయదగును.

---

* 'గ వర్జితః' అని చతుర్దండీ ప్రకాశిక యనుబంధమున ముద్రితపాఠము. ఒకవిధముగా అదే సరియని తోచును. లక్ష్యములుగా ఇక్కడ చూపిన గీతకీర్తన దరువులలో 'స రి గ సా' అను సంచారము కానరాలేదు సంచారిలోమాత్రము శాస్త్రమునకు గా కడపట రెండుమూడుచోట్ల గ్రంథకర్త దానిని జతపఱచినాడు. (రా. అ.)

రిధపరి \ ఫా ధపరీ, ఇటుల ఋషభమునకు క్రిందగల ధైవతమునకు గాని పంచమమునకుగాని కలిగెడు సంబంధమును సా \ పా ధపమగరీ, ససా మా పధప మగరి — ఇటుల పైనిగల షడ్జముననుండి క్రింది పంచమమునకుగాని మధ్యమమునకుగాని దిగుటయును ఈ నటరాయణిని విశేషముగా స్ఫురింపజేయుచున్నవి.

లక్ష్యగీతము - ఏకతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

పా పా ధ ప మ గ	గ గ రీ స రీ రీ	పా పా ధ ప మ గ
ఆ రె ద్ద ళ వి ధ	పా వ న రూ ప	స్థో పా ం గన అ ను

గ గ రి స ‖
రూ ఉ ప ‖

అంతరి :

ధా సా సా రీ	రీ మ గ గా రీ	స ప రీ గ
నం దా నం దం	నా అ అ ఆ ఆ	వ్ర జ అ అ

రీ స రీ స సా ; ‖
న ం ద ం నా ‖

జావడ :

ధ ధ స సి స స స స స	రీ మ మ గ గ రీ స	సా స్సా స్సా పా
క్టిత్క్ర త త కి ణ జ క	తొం గి ణ మ ణ వు ని	న చ్చుం తా ఆ

ప ధ ప మ గ గ రి స ||
డి ం వ అ న ం ద తి ||

ధా సా సా రీ | రీ మ గ గూ రీ | స స రి గ |
నం దా నం దం | నా అ . ఆ ఆ | వ్ర జ అ అ |

రి స రి స సా ; ||
న ం ద ం నా ||

కీర్తనము 1 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

మహాగణపతే పాలయాశు

పల్లవి :

మ గా గ్ రి స రీ | ఫా ధ స | ధ రి ||
మ హా గ ణ ప తే | పా ల యా | శు మాం ||

సా రి ప మ గ గ్ రి | స రి గ రి రి స | రీ ధ స రి ప ||
మా యా మ య వ | ల్ల భా ప | తే (శీ) ||

2 ,, ,, | ,, | రి సా ||
,, ,, | .. | తే . ||

అనుపల్లవి :

మ పా ధ ప పా ప మ | గ మ గ రీ | ధ స స్ రి ||
మ హా న ట నా రా | య ణీ | న ం ద న ||

సా ధ ఫ సా స̣ప | , ప̣ ధ ప | మ గ గ̣ రి ||
మా ని త దే వ దే | వ కీ | న ం ద న ||

w
మ ఫా ధ ప మ గ గ̣ రి సా స ∖ సా స̣ స | ∖ మా పధ పమగగ | గ̣ గ రి స ధసరి ∖ ప ||
మహేశ్వర గురుగుహ భ క్త చం దన | మా త ం గ వదనే | ం ద్రాది వ ం దన ||

స్వ రము :

ప̣ పా ప̣ ధప ప̣ ప మ మ గ̣ గ రి స w రి గ | ∖ రి , రి̣ , ధా | , సా ∖ పా ధ స రి ||

ప ∖ మా గ రి ప w ప సా ని w మ పా ధ ప మ | గ̣ గరిసా సా ∖ ప | , ∖ మా ∖ గా w రిసరి ||

An Ode on M. R. Ry Nagaya Swami Pandiyan Avurgal, Zamindar of Periyur పెరియార్ జమీందారు మ రా. రా. శ్రీ నారాయణస్వామి పాండియన్ అవరగళ్ మీద రచించిన 'ఓడు' ✹

2 దరు - త్రిస్రజాతి ఏకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

స రసా గే స ర స ర గు న

పల్లవి :

w
ప మ పా మ ప ప ధ ప | మ గ గ̣ మ గ w రి గ రి ||
స ర సా గే | స ర స ర గు వ ||

✹ Ode అనగా A Lyinc Poem of exatted style and tone అని ఆంగ్లనిఘంటు దానికి తెలుగుపదము 'దరు' అని గ్రంథకర్త. (రా. అ)

ద ఫ ధ స రీ రి | ప రి ప మ మ గ రి స రి గ రి గ ||
స ర స కో రి | వ చ్చి తి గ ద . . . ||

రి సా ; ||
రా ||

అనుపల్లవి:

స స పా ప మ | ప ధ ప మ గ రి గ రి ||
శ్రీ ర భూ తి మ | తి బ ల ధృ తు ల ||

మ ప ధ ప మ గ | మ గ రి గ గ గ రి ||
శి వ పు రు గు హా | గి రు లె న యే ||
సా సా సం సం | సా సం సా సం ||
(శ్రీ) నా ధ ప | దా జ్ఞ భృం గ ||

మా మా గ రి | ప రి రి గ రి సా ప మ గ రి ||
(శ్రీ) నా గ య | సా మి ప త్నం . గ ||

సరసాగేసర

చరణము:

గా రి స రి | ప మ ప మ మ గ రి ||
గా న క ళా | ధు ర ం ధ ర జ ||

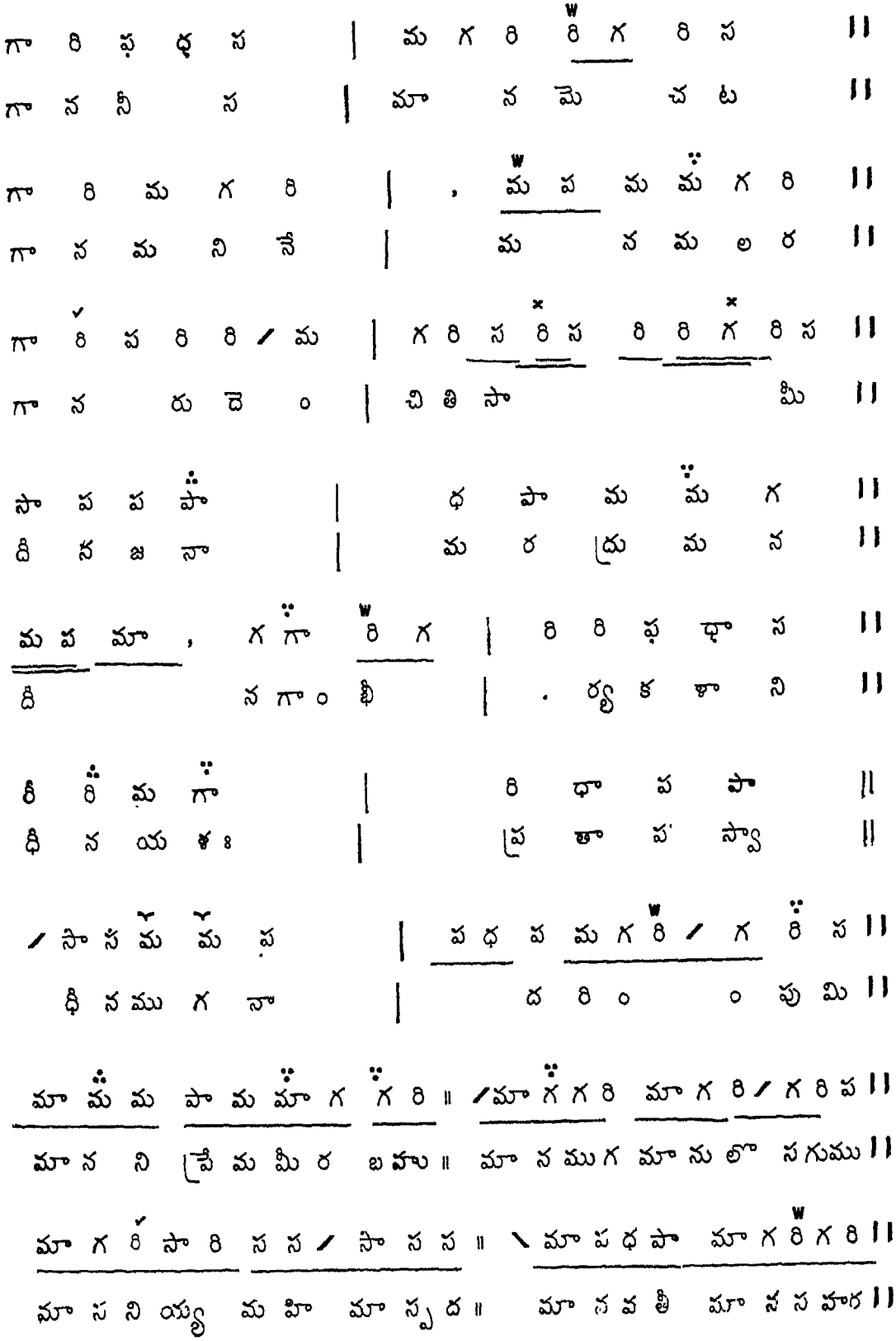
గా రి ఫ ధ ప | మ గ రి రి గ రి స ||
గా న నీ స | మా న మె చ ట ||
గా రి మ గ రి | , మ ప మ మ గ రి ||
గా న మ ని నే | మ న మ ల ర ||
గా రి ప రి రి / మ | గ రి స రి స రి రి గ రి స ||
గా న రు దె ం | చి తి సా మి ||
సా ప ప పా | ధ పా మ మ గ ||
ది వ జ నా | మ ర ద్రు మ న ||
మ ప మా , గ గా రి గ | రి రి ఫ ధా స ||
ది న గా ం తి | . ర్య క ళా ని ||
రీ రి మ గా | రి ధా ప పా ||
ధీ న య శ ః | ప్ర తా ప స్వా ||
/ సా స మ మ ప | ప ధ ప మ గ రి / గ రి స ||
ధీ నము గ నా | ద రి ం ం పు మి ||
మా మ మ పా మ మా గ గ రి ॥ /మా గ గ రి మా గ రి / గ రి ప ||
మా న ని ప్రే మ మీ ర బ వు ॥ మా న ము గ మా ను లో న గు ము ||
మా గ రి సా రి స స / సా స స ॥ \ మా ప ధ పా మా గ రి గ రి ||
మా స ని య్యె మ హి మా స్ప ద ॥ మా న వ తీ మా న స హా ర ||

స్వరము :

పా , పా , ప̇ ధ / ప మ గ గ̈ | \ రి , రి , రి̈ / మ గ రి స రి |

\ సా , సా , ధ్రా స \ ఫా ధ | స రి \ సా రి పా మ గ రి స రి ||

ప \ మా మ̇ \ గా గ̈ \ రి రి̈ \ సా | రి / మా మ̇ \ గా గ̈ \ రి రి̈ స రి |

/ సా , సా స స స̈ \ పా , ప | , ప మ̈ ప \ మా మ గ̈ గా రి ప రి ||

సరసాగ్రేపర

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

పా ప̇ ధ ప మ గ గ̇ రి | స రి / మా గ రి గ గ̇ రి |

ధ్రా సా \ ఫా ధ ధ̇ సా | ఫ ధ స రి మ గ \ రి రి |

ధ పా మ గ గ̇ \ రి రి | ధ్రా స స̇ రి పా ధ స |

/ ధ ప మ గ రి గ రి స రి | రి̈ సా రి ధ సా రి రి̇ |

\ మా గ రి స / గ రి స రి | మ̈ పా ధ పా మ గ రి |

రి స పా మ గ రి గ గ̈ రి | / ధ ధ̇ పా మ / ధ ప మ గ రి |

సా ప మ గ గ̇ రి స రి | ధ ధ̇ స స̇ ఫ ఫ̇ ధ ధ̇ సా |

స రి స ప స రి స గ రి | స ధ ఫ ధ స / ప మ గ రి స |

ధ స రి మ ఫ ధ స రి మ గ | రి / మ మ̇ గ రి / ప మ గా రి |

ప ధా రి ధ సా రి సా | మ గా గ̈ ∖ రి రి̈ / సా రి |

/ మా మ ∖ గా గ గ̈ రి రి | మ గా రి సా ఫా ధ స |

ఫ ధ స రి గ ∖ సా స ధ స | ఫ ధ ఫ సా ధ స రి గ స |

మ / ధ ప ప̈ మ గ రి / గ సా | రి / మ గ రి / గ స ప ధ సా |

సా̇ ధ ప మ గ గ̈ రి సా | ప / ధ మ / ప మ గ రి రి̈ / గ స |

స సా ప ధ పె మ గ రి స | స ∖ సా సి / పా పా ధ ప |

∖ మా మా స ∖ మా గ రి స | సా సా మా ప మ గ రి |

ధ ప మ గ రీ ధా సా | రి గ / సా రి ∖ సా ; ॥

ని గు మ ప ధి ని] మేళము 28 : హరికేదారగౌళ [భాణ. భూ. చక్రము

జన్యము (భాషాంగము) 1 : కాంభోజి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : కాంభోజిరాగ స్సపూర్ణశ్చారోహాగ ని వక్రితః
నిషాదః కాకలీయుక్తః క్వచిత్థాన్యే ప్రయుజ్యతే✹

మూర్ఛన : {
ఆరోహణము : స రి మ గ ప ధ ♭ ని ధ సా
అవరోహణము : స ♭ ని ధ ప మ గ రి స .

✹ ముద్రిత చతుర్దండీ ప్రకాశిక రాగప్రకరణమున 'మని వక్రితః' అని పాఠము. (శ్లో. 79) 'మనివర్జితః' అను ఇక్కడి పాఠముకంటె లక్ష్యమునకది సమీపముగా నున్నది. కాక, 'సాయంసంగీయతే నోఽయం సంగీతాగమపారగైః' అని అక్కడి కాలనియమము అది ఎప్పుడును ప్రాయశః చెల్లుబడిలోనున్నది. (రా. అ.)

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము ; సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము ; ఆరోహణమందు గాంధార నిషాద వక్రము ; రక్తిరాగము ; కొన్నిచోట్ల కాకలినిషాదము ప్రయోగింపబడును. ఎల్లప్పుడును గానముసేయదగును,

ఈ కాంభోజిరాగము రక్తిరాగముల లోవల మిక్కిలి ప్రసిద్ధము. ఈ రాగమునకు అన్నిస్వరములును రంజనములు గలవిగా నుండినను మధ్యమధైవత నిషాదములు మిక్కుటముగ రంజనముల గల్పించును. ఈ రాగప్రయోగములు స్పష్టములు గనుక కొన్ని ప్రయోగముల జూపించెద.

ధా సా రీ , మ గ / ప మా పా ధా , మ ప ధా , పా / ని ని ధా ,

ప మా మ గా రి సా , రి / మ గ మ ప ధ సా , గ స ధ స \ నీ ధా ప మ

గ రి / గ \ సా .

కాకలి నిషాద ప్రయోగములు ;

సా ని \ ఫా ధ సా , ని \ ఫ ధ సా , స ని ఫ ధ సా ,

స స ని ప ధ స రి గ / మ రి / గ స / గ రి \ సా — ఈ కాకలి నిషాదము ధైవతమునకు దిగక షడ్జమున కెక్కకపంచమమునకు మాత్రము వచ్చినపిమ్మట పంచమముమీది ధైవతమునకేగి క్రమముగా సంచరించును. క్రింద దిగదు. తక్కినప్రయోగ ములు గీతము మొదలైన లక్ష్యములచే నెఱుగదగును చతుర్దండి ప్రకాశికలో ఈ రాగమునకు ఆరోహణమున మధ్యమ నిషాదములు వర్జ్యములని వెంకటమఖి చెప్పియున్నారు.

లక్ష్యగీతము - అటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

ని ధ సరి	మ గరి గా రి స గరి స ని ధ ప ధ
అ రె య మ	రి ఇ ప రి వ్మ ఱె అ సు ర మ ర ద ని

రిరి స ని ధ ప ధ సా స ని ధ ప ధ	ని ధ ప ధ ప మ గ పా ధ సా ని ప
గు రు కు చె ఎ కు ం ం ద వు ళి త	మ ం ద హా సి తొ ట్లా సి తా న న

ధ సా ధ స స రి మ గ రి ప మ గ రి	గా గ సా రి రి స రి స ని ధ ప ధ
ప ర ద్దె ఎ ఎ వ ఱె ఎ ఎ దె ఎ ఎ వి	ధీ రు మం జు ళ వా గ్వి లా సి ని

స ని ధ ని ధ ప ధ మ ధ ప మ గ రి స
నీ . ల కు ం త లె గ అ న లో . ఒ లె

అంతరి :

మా మ గ మ ప ధ ని ధ ప గ మ ప ధ	సా స నీ ని ధ ప ని ధ సా ; ‖
నూ త్న నూ పు ర ళి ం జి తా ప ద	ప ం క జే ధు రి ది రి ఇ జే ‖

జావడ :

ధ సా ధ స స రి మ గ రి ప మ గ రి	ధ ధ ప మ గ రి గ సా స రీ గా
అ రె ప్రళయక అ అ ల కా అ ళి	ప ర ం ఙో . ఒ తి రే రెయా అ

రీ స ని ధ ప ధ స ని ధ ని ధ ప ని	ధా మ గ ప ధ ని ధ ప మ గ రి సా
రేరెయ అ ఇయ క ం బు క ం ం ధ	రే య అ ఇ ఇ అ ఇ య అ ఇ య ఈ

మా మ గ మ ప ధ ని ధ ప మ గ ప ధ | సా స ని ధ స రి మ గ రి మ మ గ రి |
యో గి మా న స పదుమ భృం గ | రే రె ర వ త కి రి ఇట ధా రి ణి |

ని ధ ప మ గ ప ధ స్సా ని ధ ప ధా | ధా ప మ గ రి స గా రి స ని ధ ప |
జా న అ అం బి కే భ అ . ఆ | పాం గ కా అ అం భో జి రా . అగ |

ధ ధ ప మ గ ప ధ ధ ధ ప మ గ రి స ||
న అ గ రు ఉ ఉ ఉ రె ఎ రె య్య అ ఇ య ||

మా మ గ మ ప ధ ని ధ వ మ గ ప ధ | సా స ని ని ధ ప ని ధ సా ; ||
నూ త్న నూ వు ర శి ం జి త అ ప ద | ప ం క జే ధు రి గి రి ఇ జే ||

కీర్తనము 1 - ఆటతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పూజాక్రమమైన నవావరణ కీర్తనములలో నిది నాలుగవ కీర్తనము,

కమలాంబికాయై

పల్లవి:

, గ ప మ పా | , ధ నీ , ధా , | ప ధ మ గ గ | పా , ధ సా ||
కమ లాం | బి కా | యై . . ఇ | ఈ ఈ ||

ధ స ని ని ధ ధ , ప మ ప | , ధ స ప ధ మ మ గ | మ రి గ రి |
క న కా ం | ళు యై | ఇ ఇఇ |

రి ప మ మ గ గ ||
ఇ ఇ ||

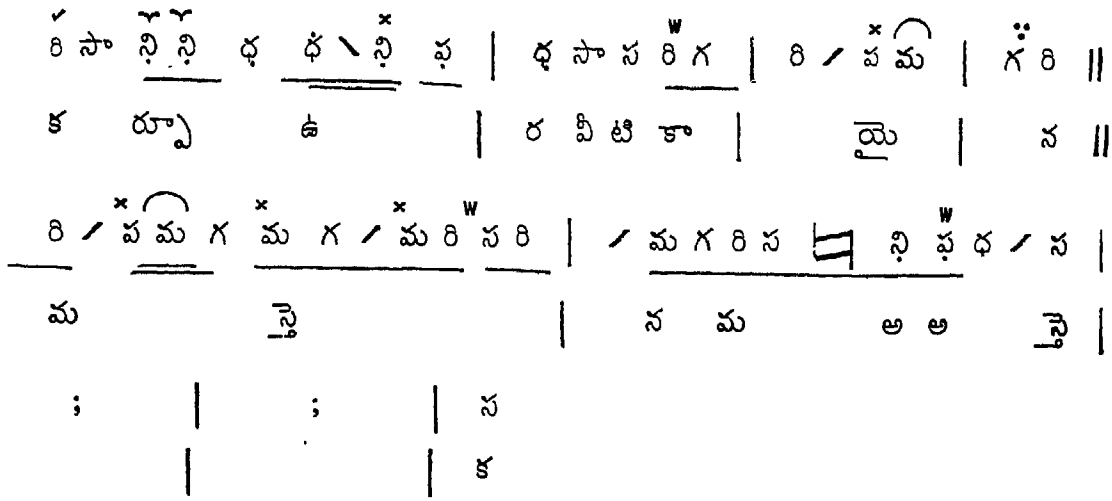
రి సా ని ని ధ ధ / ని ప | ధ సా స రి గ | రి / ప మ | గ రి ||
కర్పూ ఉ | ర వీ టి కా | యై | న ||
రి / ప మ గ మ గ / మ రి స రి | / మ గ రి స ని ధ / స |
మ స్తై | న మ అ అ స్తై |
; | ; | స
| | క

అనుపల్లవి:

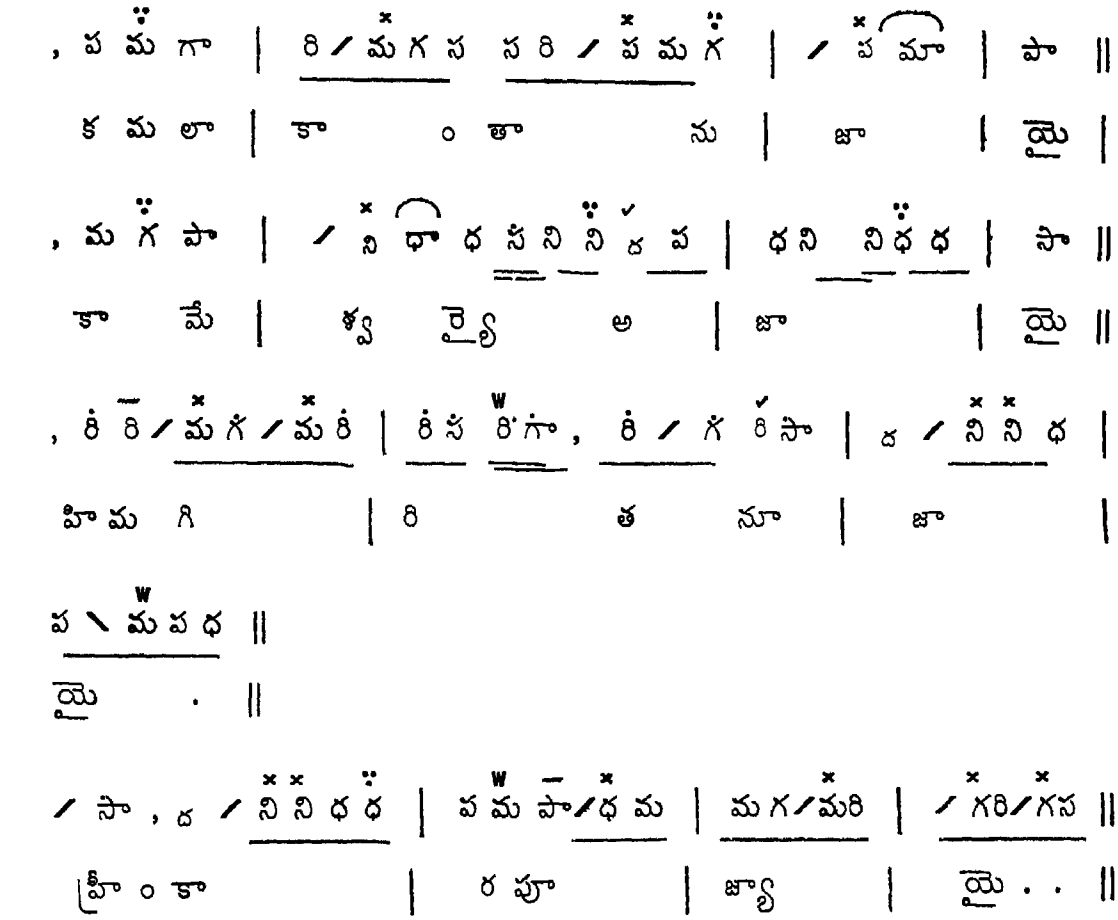
, ప మ గా | రి / మ గ స స రి / ప మ గ | / ప మా | పా ||
కమలా | కా ం తా ను | జా | యై |
, మ గ పా | / ని ధా ధ సని ని ద ప | ధని ని ధ ధ | సా ||
కా మే | శ్వ ర్యై అ | జా | యై ||
, రి రి / మ గ / మ రి | రి స రి గా, రి / గ రి సా | ద / ని ని ధ |
హిమ గి | రి త నూ | జా |
ప \ మ ప ధ ||
యై . ||
/ సా , ద / ని ని ధ ధ | ప మ పా / ధ మ | మ గ / మ రి | / గ రి / గ స ||
హ్రీం కా | ర పూ | జ్యా | యై . . ||

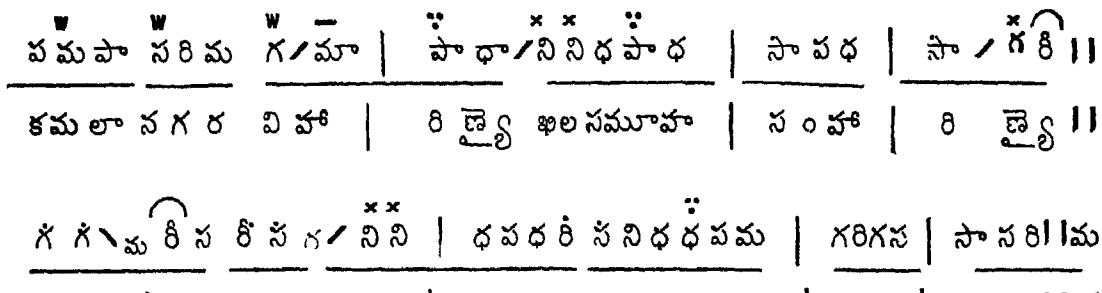
పమపా సరిమ గ/మా | పాధా/నినిధపాధ | సాపధ | సా/గరిII
కమలా నగర విహా | రిణ్యై ఖిలసమూహా | సంహా | రి ణ్యైII
గగ\మరిస రిసగ/నినిని | ధపధరిసనిధధపమ | గరిగస | సానరిIIమ
కమ నీయరత్న హా | రి.ణ్యై కలిక.ల్మష | పరిహా | రిణ్యైIIక

చరణము :
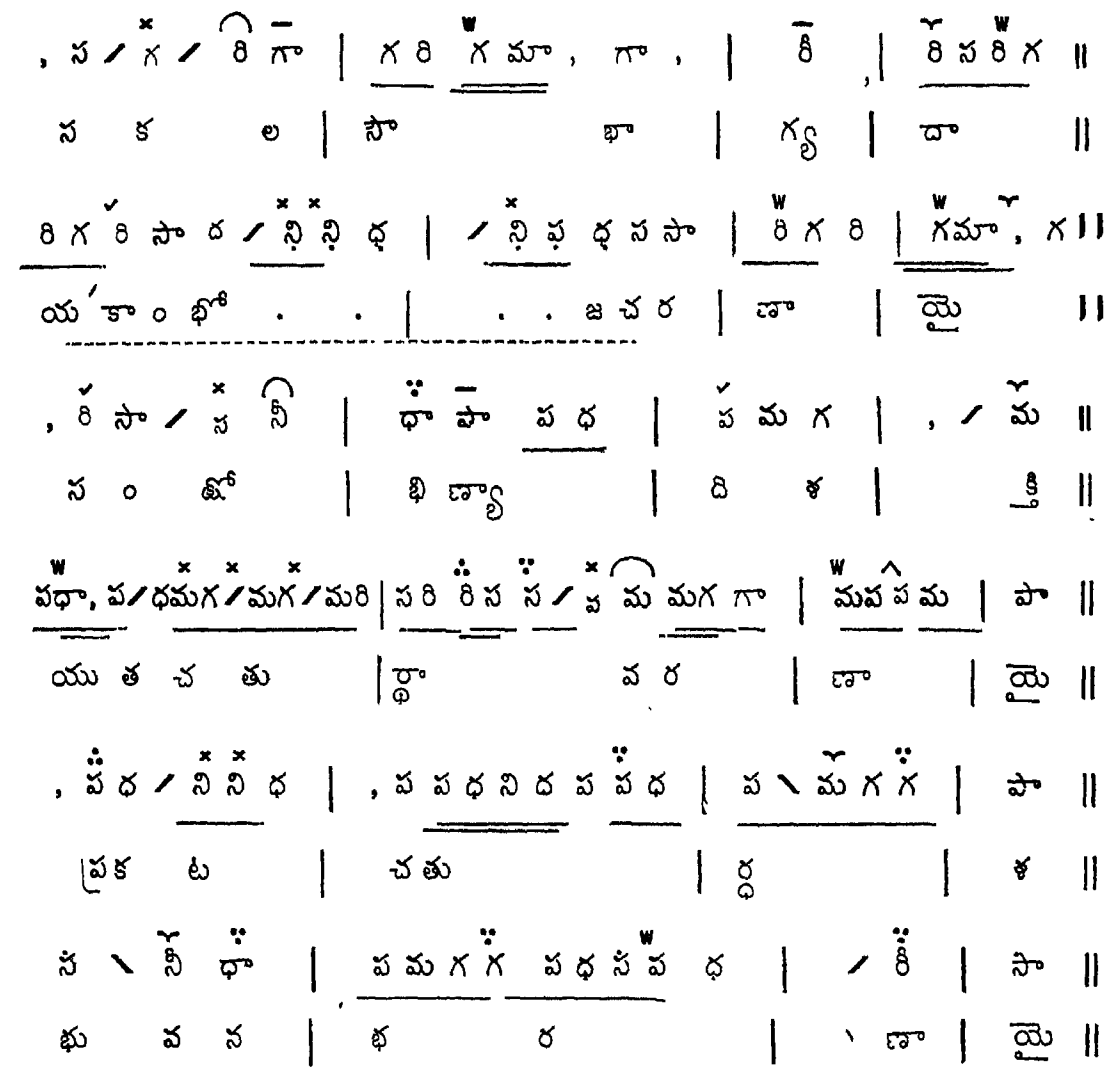
,స/గ/రిగా | గరిగమా, గా, | రీ, | రిసరిగ II
సకల | సాభా | గ్యదా ||
రిగరిసాద/నినిధ | /నిపధససా | రిగరి | గమా, గII
య్కాంభో . . | . . జచర | ణా | యైII
,రిసా/సనీ | ధాపా పధ | పమగ | ,/మ ||
సంఘో | భిణ్యా | దిళ | క్షి ||
పధా,ప/ధమగ/మగ/మరి | సరిరిస స/పమమగగా | మపపమ | పా ||
యుతచతు | ర్థా వర | ణా | యై ||
,పధ/నినిధ | ,పపధనిదపపధ | ప\మగగ | పా ||
ప్రకట | చతు | ర్థి | ళ ||
స\నీధా | పమగగ పధసపధ | /రీ | సా ||
భువన | భర | \ణా | యై ||

, రిస రిగా | గరిగమా, గాగమరి | రిగా, స | సనిధ ||
ప్ర బల | గురుగు | హా | స్థం ||

రిసాపా | పమవధసదప/ధమ | గ/మగ/మరి | /గరి/గస ||
ప్రదాయాం | తఃకర | ణా | యై ||

రిస\నీధ | \పధధ/నిపధ | సా | సా ||
అకళంక | రూపవ | ర్ణా | యై ||

సపధమగగ | గ/నిధపధపమగగ | పా | పా ||
అపర్ణా | యై సుప | ర్ణా | యై ||

పధసరిగ | గరిగమా, గరిస | ద/నినిధ | పమపధ ||
సుకరధృత | చా పబా | ణా | యై . . ||

సరిమగా మపామ | ధాపధ/నిధపా | నిధా/గ | రిసా ||
సకుంకుమా దిలేప | నాయైచ రాచరా | దికల్ప | నాయై ||

రిగమరి/గస\నీధ/రి | సనీధా/రిసానిధప |
చికురవి జిత | నీలఘు | నా యై చిదానంద |

\సా/నిధ | పామప || \మ
పూర్ణఘ | నాయై. || క

కమలాంబికాయై

కీర్తనము 2 - అట తాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శ్రీ వల్మీకలింగం

పల్లవి :

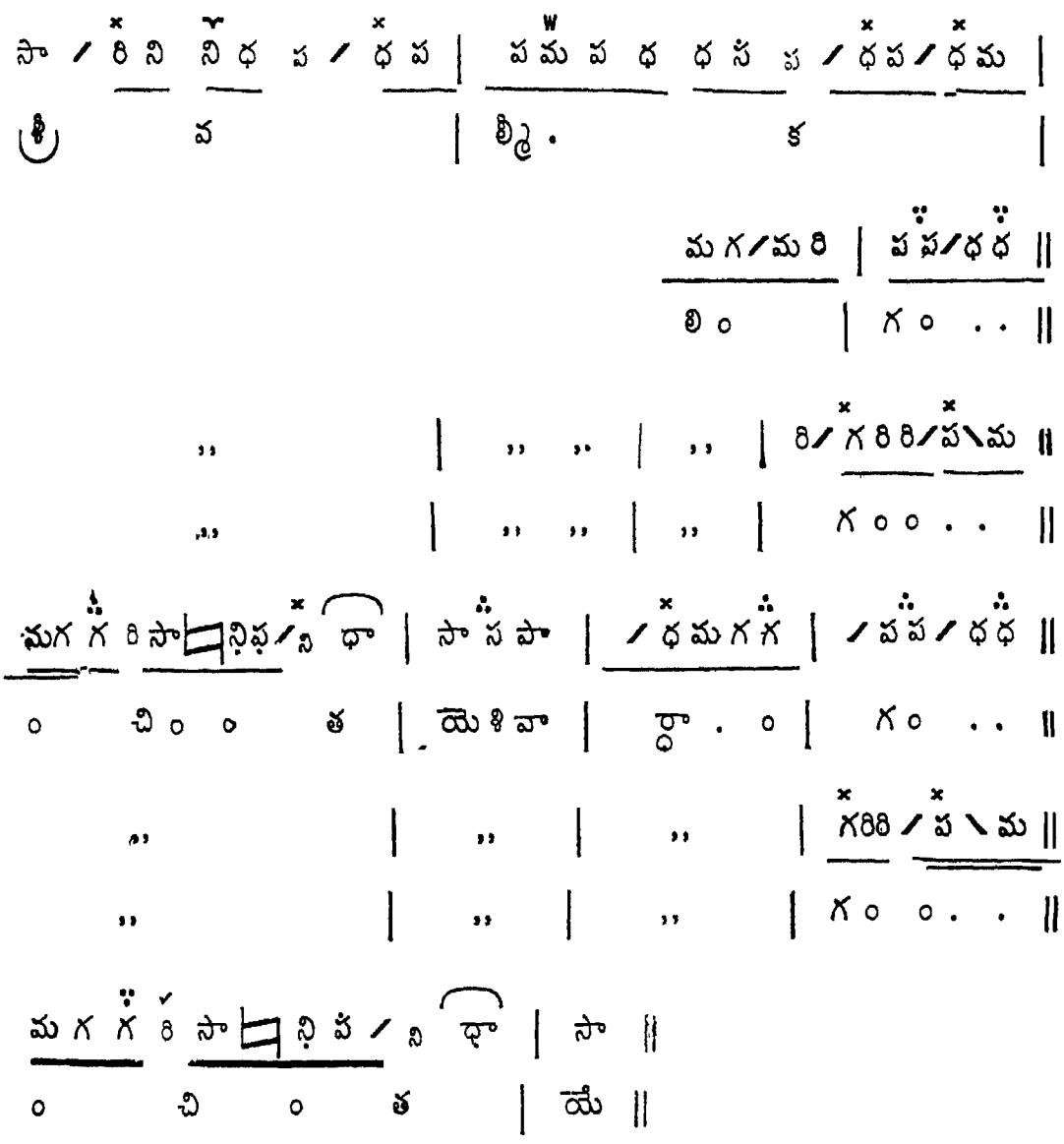

అనుపల్లవి :

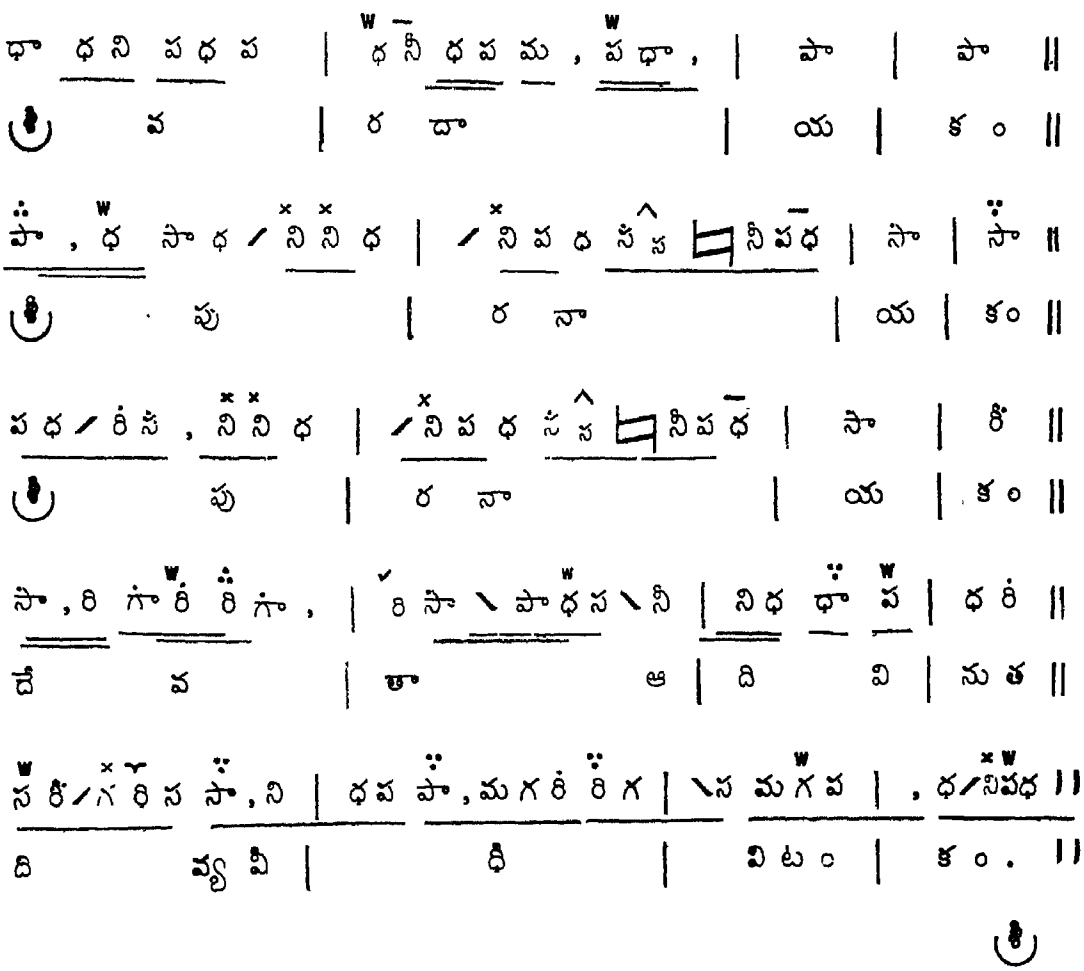
ధా ధని పధప | ధనీ ధప మ, పధా, | పా | పా ||
వ | ర దా | య | కం ||
1 పా, ధ సా ధ / నిని ధ | / నిప ధ సస నిపధ | సా | సా ||
పు | ర నా | య | కం ||
2 పధ / రిసి, నిని ధ | / నిప ధ సస నిపధ | సా | రీ ||
పు | ర నా | య | కం ||
సా, రి గారి రిగా, | రిసా \ పాధస \ ని | నిధ ధా పా | ధరి ||
దే వ | తా ఆ | ది వి | నుత ||
సరి / గరిస సా, ని | ధప పా, మగరి రిగ | \ స మగప | , ధ / నిపధ ||
ది వ్య వి | ధి | వి టం | కం. ||

చరణము :

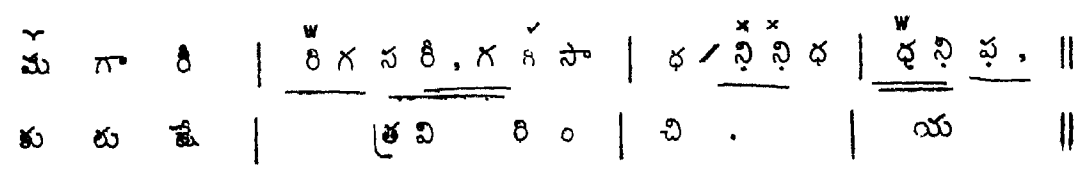
మే గా రి | రిగ సరి, గ గ సా | ధ / నిని ధ | ధని ప, ||
కు లు మే | త్రవి రిం | చి . | య ||

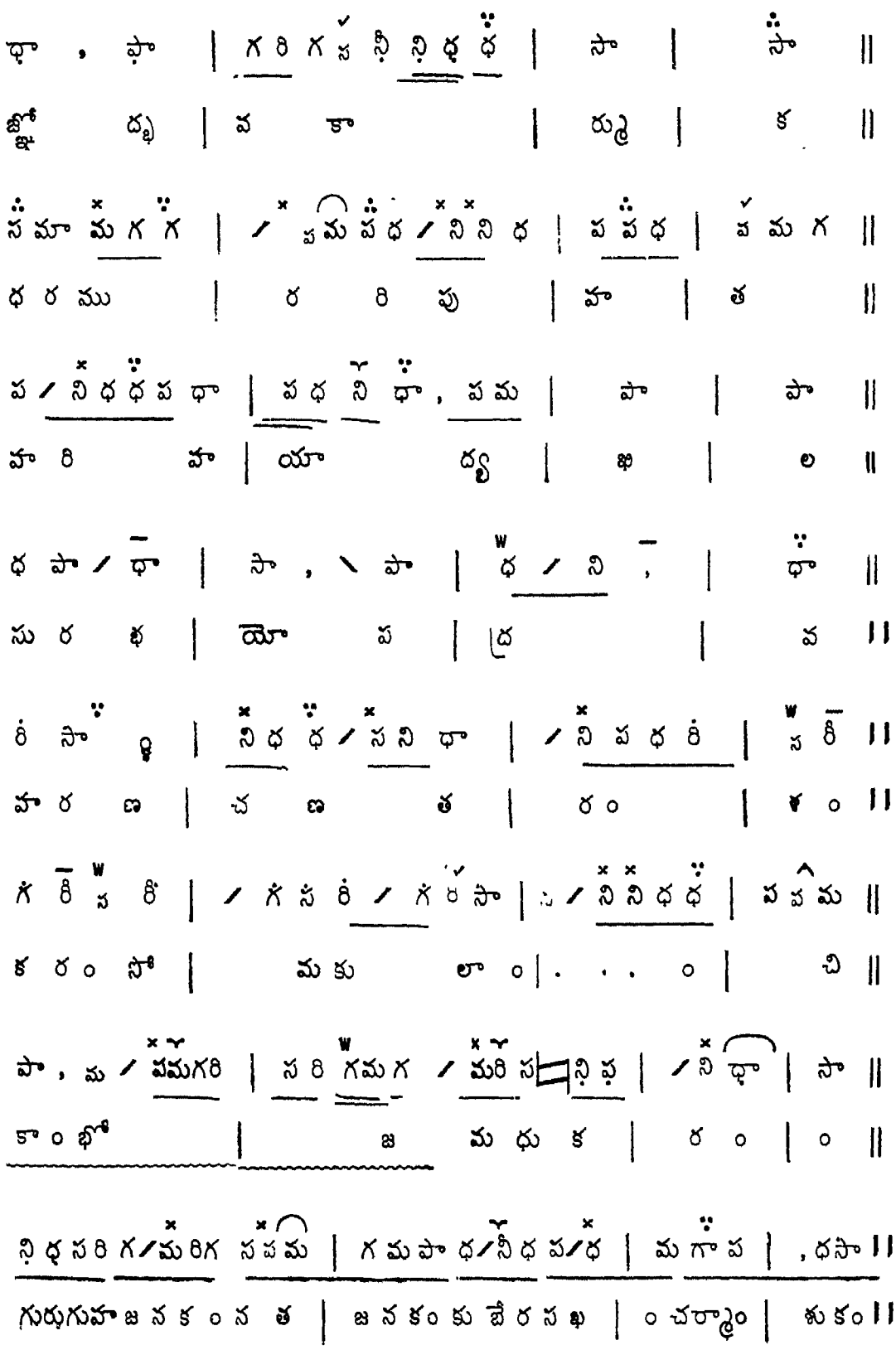
ధ్రా , ఫా | గరిగప నీ నిధ ధ | సా | సా ||
జ్జో ద్భ | వ కా | ర్మ్మ | క ||
సమా మ్మగ గ | పమపధ నినిధ | పపధ | పమగ ||
ధరము | రరిపు | హా | త ||
పనిధధపధా | పధని ధ్రా , పమ | పా | పా ||
హా రి హా | యా ద్య | ఖ | ల ||
ధపా ధ్రా | సా , పా | ధ ని | ధ్రా ||
సు ర భ | యో ప | ద్ర | వ ||
రిం సా ళి | నిధ ధ సని ధా | నిపధరి | స రీ ||
హా ర ణ | చ ణ త | ర ం | ళ ం ||
గ రీ స రీ | గసరి గరి సా | నినిధధ | పపమ ||
క ర ం సో | మ కు లా ం . . . ం | చి ||
పా , మ పమగరి | సరి గమగ మరి స నిప | ని ధ్రా | సా ||
కా ం భో | జ మ ధు క | ర ం | ం ||
నిధసరిగ మరిగ సపమ | గమపా ధనీధప ధ | మగా ప | , ధసా ||
గురుగుహా జ న క ం న త | జ న కం కు బే ర స ఖ | ం చర్మాం | ఖ కం ||

స/గరిగ సరిరిస ని | ధపధరి రిసా నిధా | ప/ధమ గ | ,పధ/నిపధ ||
సు రుచిర శిరోధృత | శ్రీంకం స్వయం ప్రకా | శ కం తా | ర కం ం ||

కీర్తనము 1 - అటతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

కాశీవిశ్వేశ్వర పాహిమాం

పల్లవి :

, పధ సా | సస ని ని/నిధ నిధ/నిధ ధప | ధా | నిధ/నీ ||
కా శీ | వి శ్వే | శ్వ | ర ||

పధ ధప ధా | నిధ/నీ ధ ధా నిధ ప | పమ గ/ | పమ ప ||
పా హీ | మాం పా | హి | ||

పప ప/ధప/ధమ మగ/మరి | రి/పమ గ\మగ/మరి/గస | ధ/నినిధ | నిపధ ||
కరు ణా | నిధే . . . | సం | . . ని ||

సా, /గరిగ | /మగరిసమ గా, మప | మా, పధ | పధ/రిసా ||
ధే హి | ముదం ం | దే | హి ||

, ని : పధసా | ,, ,, ,, ,, ||
కా శీ | ,, ,, ,, ,, |

2 సా , / గ రి గ | మ గ రి స ⊓ ని \ ప ధ | సా | సా ||
దే హి | ఇ ఇ ఇ | ఈ | ||

అనుపల్లవి:

మా , మ ప ను మ | గ మ పా , , ప మా | పా | ధ ప ధ ||
కా శీ | వే త్ర | ప | ద్మ ||

ధా ధ స స ⊓ నీ | \ పా ధ / ని ని ధ ధ | సా | సా ||
శా | ధి క | ళ | ద ||

2 ,, | ,, | సా | రీ ||
,, | ,, | ల | ద ||

గ రి గా మ రి గ రి , | రి స రి రి / గ రి సా | గ / ని ని ధ | / ని ప ధ ||
గ ర్త | తీ ర | వా | . . . ||

/ సా , \ పా | , ప / ని ధ / ని ప / ధ మ | మ గ / మ రి | / గ రి / గ స ||
సా | భ క్త వి | శ్వా | స ||

సామగ / నిధా పమాగ | / మాపప ధాస ⊓ నీ \ ప | , ధ సా | స స రి గ ||
దేశిక కటాక్షే ణ | ద ర్శిత దేవ తా సా | ర్వభౌ | మ మ వో ||

గరిస \ నీధ పమాగ మ | పమధప \ సారి / పమా గ | సాధరి | సాస ∏ ని ||
దే ప దేవదే వ దే | . వనుత దేవ రా జ | పూజిత | ద క్షి ణ ||

ని \ ప ధ సా ||
కా శీ ||

చరణము :

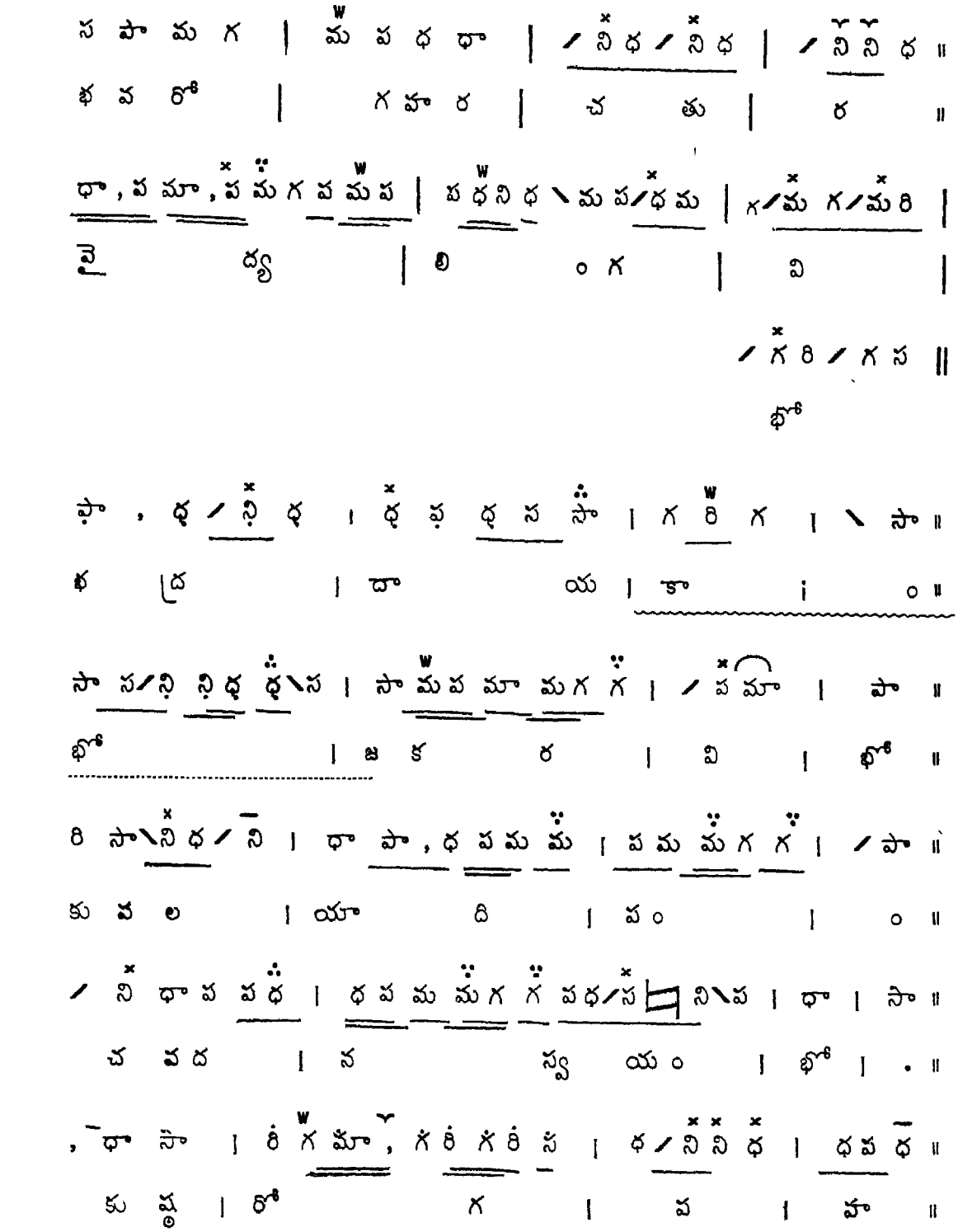
స పా మ గ | మ ప ధ ధా | ధ ధ | ధ ధ ||
భ వ రో | గ హా ర | చ తు | ర ||
ధా , ప మా , ప మ గ ప మ ప | ప ధ ని ధ మ ప ధ మ | గ మ గ మ రి |
వై ద్య | లి ం గ | వి |
గ రి గ స ||
భో
పా , ధ ని ధ | ధ ప ధ స సా | గ రి గ | సా ||
భ ద్ర | దా య | కా | ం ||
సా స ని ని ధ ధ స | సా మ ప మా మ గ గ | ప మా | పా ||
భో | జ క ర | వి | భో ||
రి సా ని ధ ని | ధా పా , ధ ప మ మ | ప మ మ గ గ | పా ||
కు వ ల | యా ది | ప ం | ం ||
ని ధా ప ప ధ | ధ ప మ మ గ గ ప ధ స | ని ప | ధా | సా ||
చ వ ద | న స్వ యం | భో | . ||
, ధా సా | రి గ మా , గ రి గ రి స | ధ ని ని ధ | ధ ప ధ ||
కు ష్ఠ | రో గ | ప | హా ||

ధ సస పమ/పమ | పధస ధప ప/ధమ | మగ/మరి | /గరి/గస ||
గ. ర్త తీ | ర్థ శం ం | భో | . . . ||

రి స మ మ మగ | నుపా, మమ పధప | సని | ధప/నిధ ||
ర వి శ శి వ | న్హా నె త్ర | సు చ | రి ఇ ||

ప మ గ మగ/పా | ధా ధ/రిస నిప | ధని నిధ ధ | సా ||
త్ర వి శా | లా క్షీ క | శ . . | త్ర ||

/నిధస గరి | గ/మా, గరి/గ రి సరి | సధ/నినిని | ధపధరి ||
క విజ నా | ది సం ను | తి పా | త్ర ||

/ధరి సస నిధ ధ/నిధప | మగసధ సధ/నిధ/నిప/ధమ |
క మనీ య | గా త్ర చి . . |

మగ/మరి | /గరి/గస ||
న్మా . . | త్ర ||

సనిధ/గరిగ పాపమ గ | మపధా నిధపమగ పధ |
భువన భరణ భూత గ | ణపతే భవహర నత |

సనిని | పధరి ||
విధి | పతే ||

గ/మరి/గసరి నిధ/నిప | ధ/నిపా రిస/మగ/
శివ గురుగుహా జన క ప | ళుపతే నవ మణి

/పమ | ధప గా | రిసా స || సనిని ||
విల | సిత చి | త్సభవ || తే . . || కాశీవిశ్వేశ్వర

కీర్తనము 4 - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యాయ నమస్తే

పల్లవి:

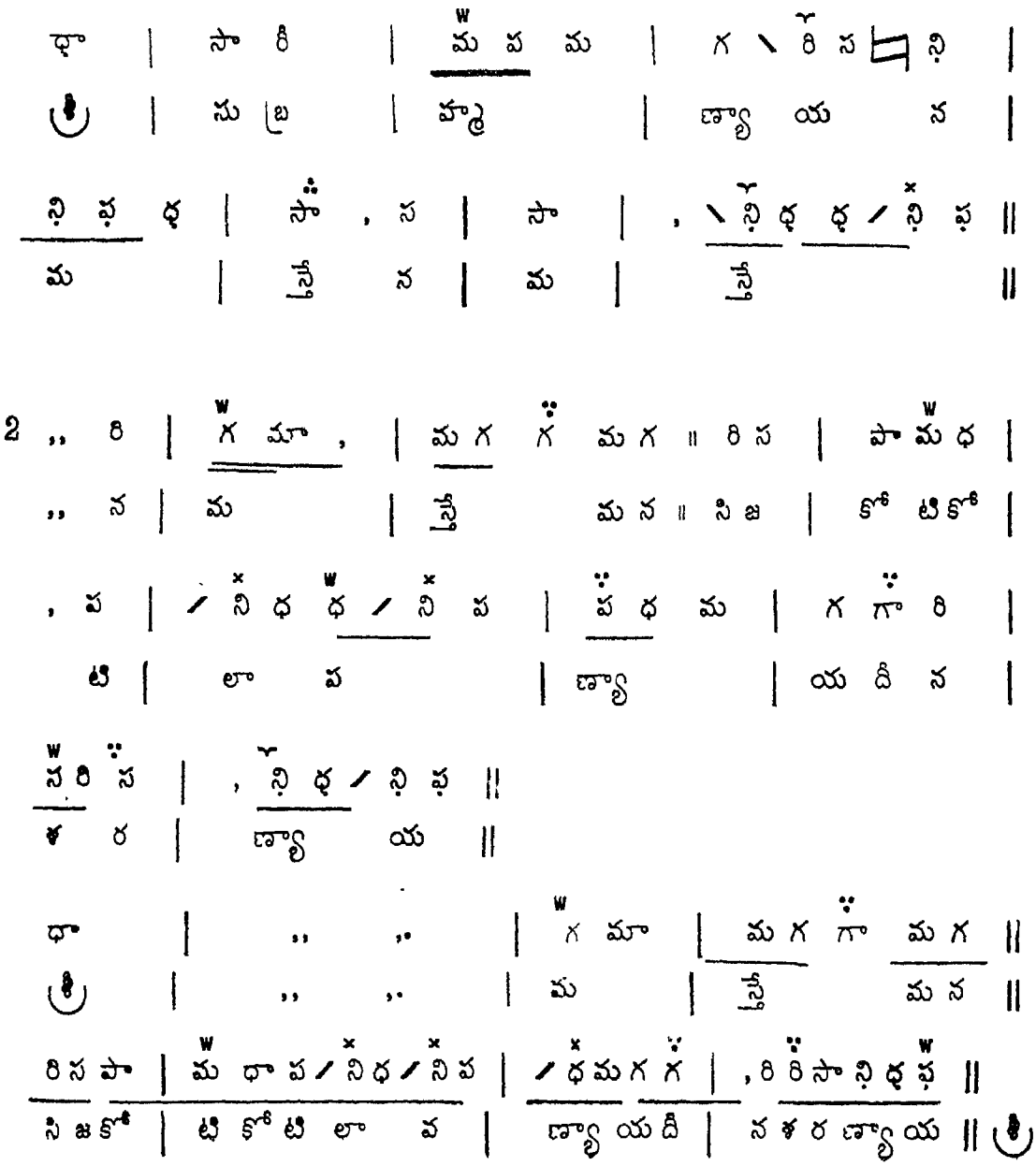

అనుపల్లవి :

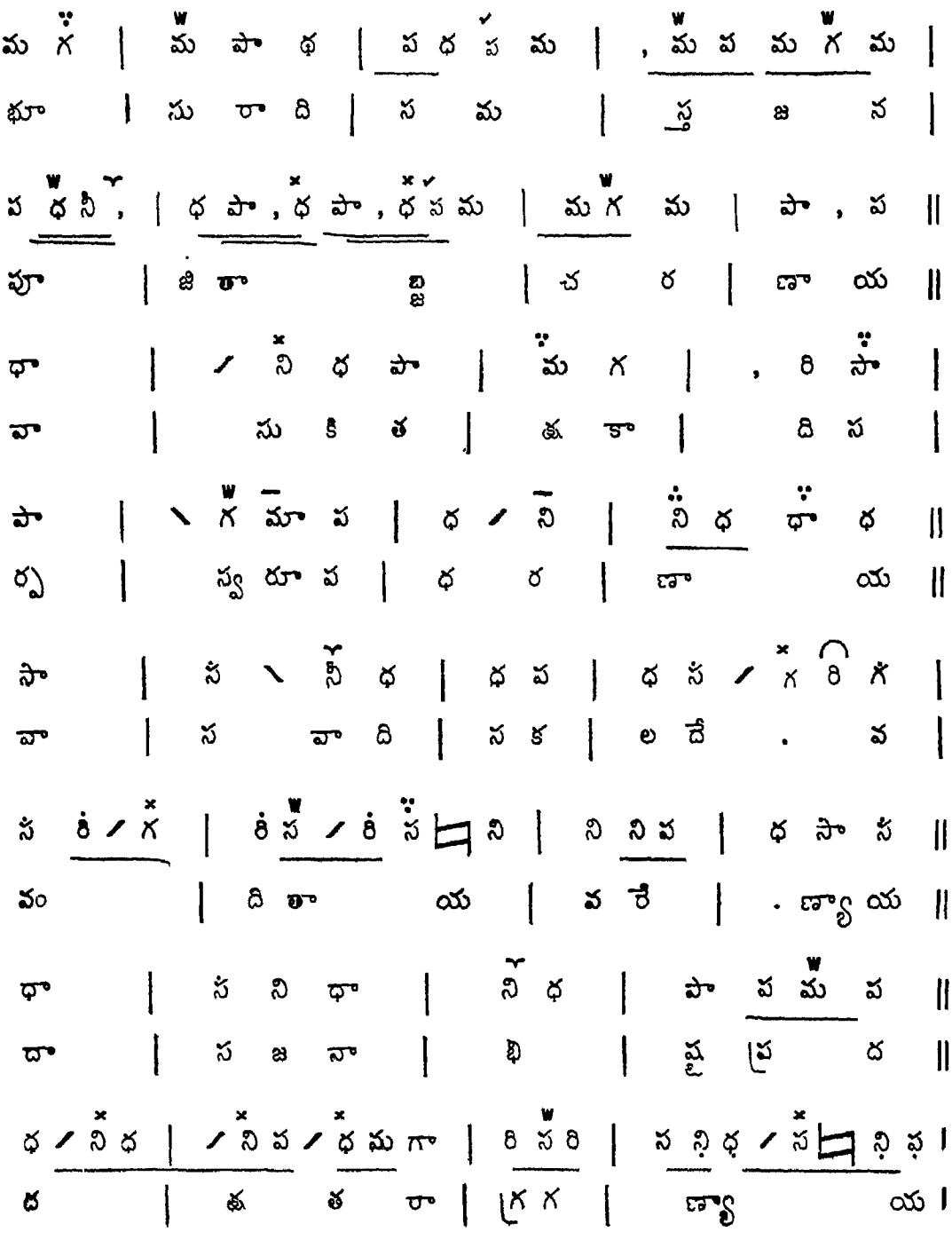
మ గ | మ పా ధ | పధ పమ | , మ ప మ గ మ |
భూ | సు రా ది | స మ | స్తు జ న |
ప ధ నీ , | ధ పా , ధ పా , ధ పమ | మ గ మ | పా , ప ||
పూ | జి తా జ్జి | చ ర | ణా య ||
ధా | / ని ధ పా | మ గ | , రి సా |
వా | సు కి త | ఉ కా | ది ప |
పా | \ గ మా ప | ధ / ని | ని ధ ధా ధ ||
ర్ప | స్వ రూ ప | ధ ర | ణా య ||
సా | స \ నీ ధ | ధ ప | ధ స / గ రి గ |
వా | స వా ది | స క | ల దే . వ |
స రి / గ | రి స / రి స | ని | ని ని ప | ధ సా స ||
వం | ది తా య | వ రే | . ణ్యా య ||
ధా | స ని ధా | ని ధ | పా ప మ ప ||
దా | స జ నా | భి | ప్ర ప్ర ద ||
ధ / ని ధ | / ని ప / ధ మ గా | రి స రి | స ని ధ / స | ని ధ |
ద | ఉ త రా | గ్ర గ | ణ్యా య |

చరణము :

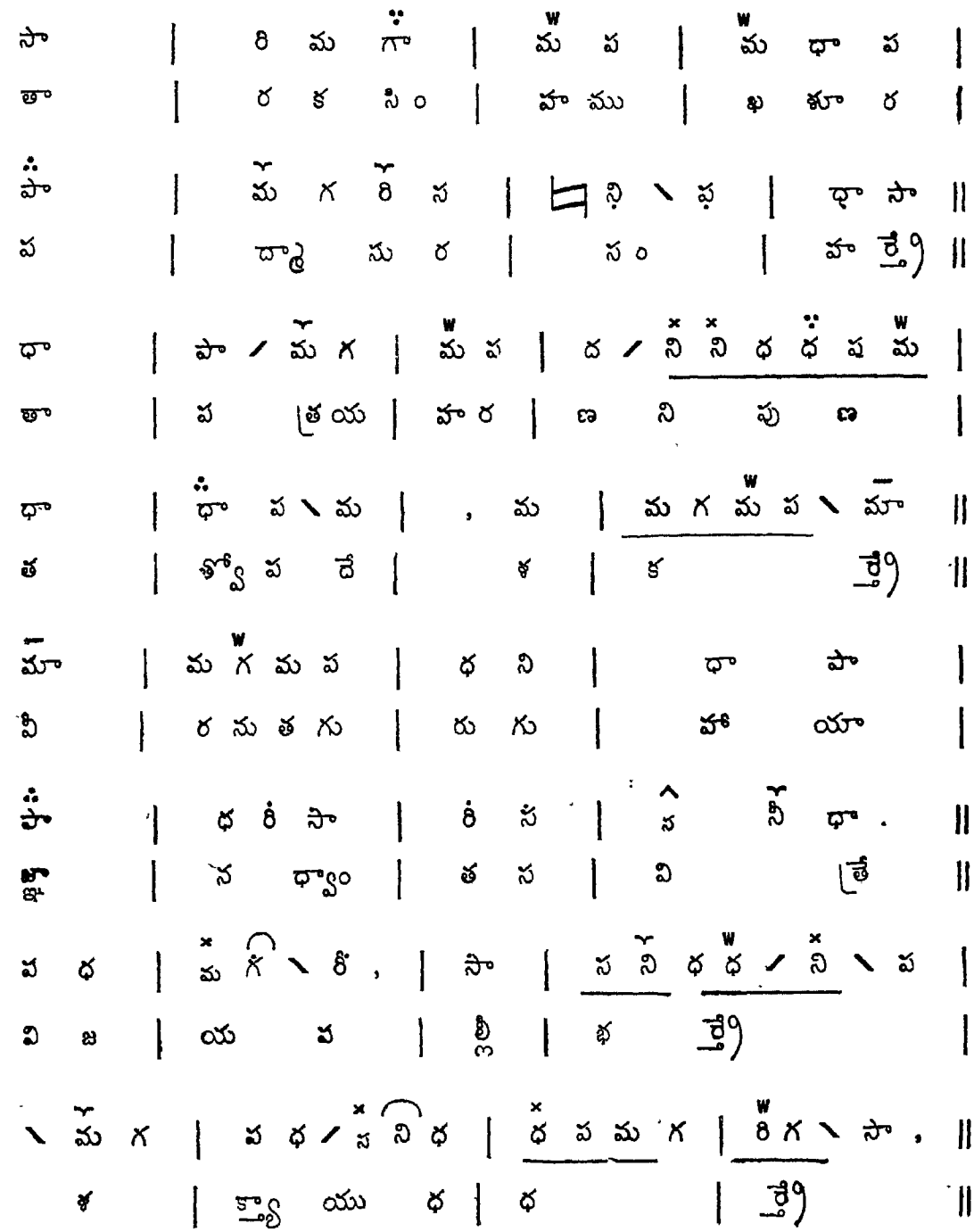
సా | రి మ గా | మ ప | మ ధా ప |
తా | ర క సిం | హా ము | ఖ ఖూ ర |
పా | మ గ రి స | ని ప | ధా సా ||
ప | ధ్వా సు ర | సం | హా రే ||
ధా | పా మ గ | మ ప | ద ని ని ధ ధ ప మ |
తా | ప త్రయ | హా ర | ణ ని పు ణ |
ధా | ధా ప మ | , మ | మ గ మ ప మా ||
త | శ్వో ప దే | శ | క రే ||
మా | మ గ మ ప | ధ ని | ధా పా |
బి | ర ను త గు | రు గు | హో యా |
పా | ధ రి సా | రి స | స ని ధా . ||
ష్ణో | న ధ్వాం | త స | వి నా ||
ప ధ | మ గ రి , | సా | స ని ధ ధ ని ప |
వి జ | య ప | ల్లి | భ రే ||
మ గ | ప ధ స ని ధ | ధ ప మ గ | రి గ సా , ||
శ | ర్వా య ధ | ధ | రే ||

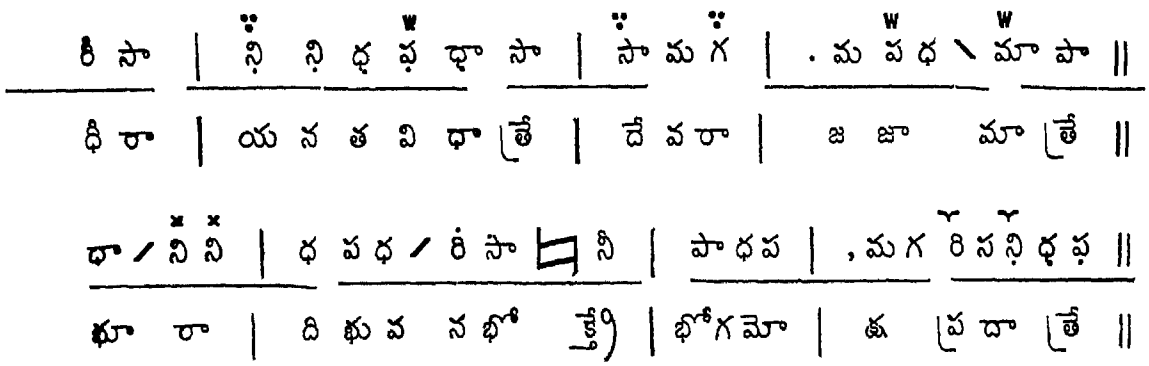

శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యాయ నమస్తే

కానవర్ణము - ఆటతాళము - పల్లవి గోపాలయ్య

పల్లవి :

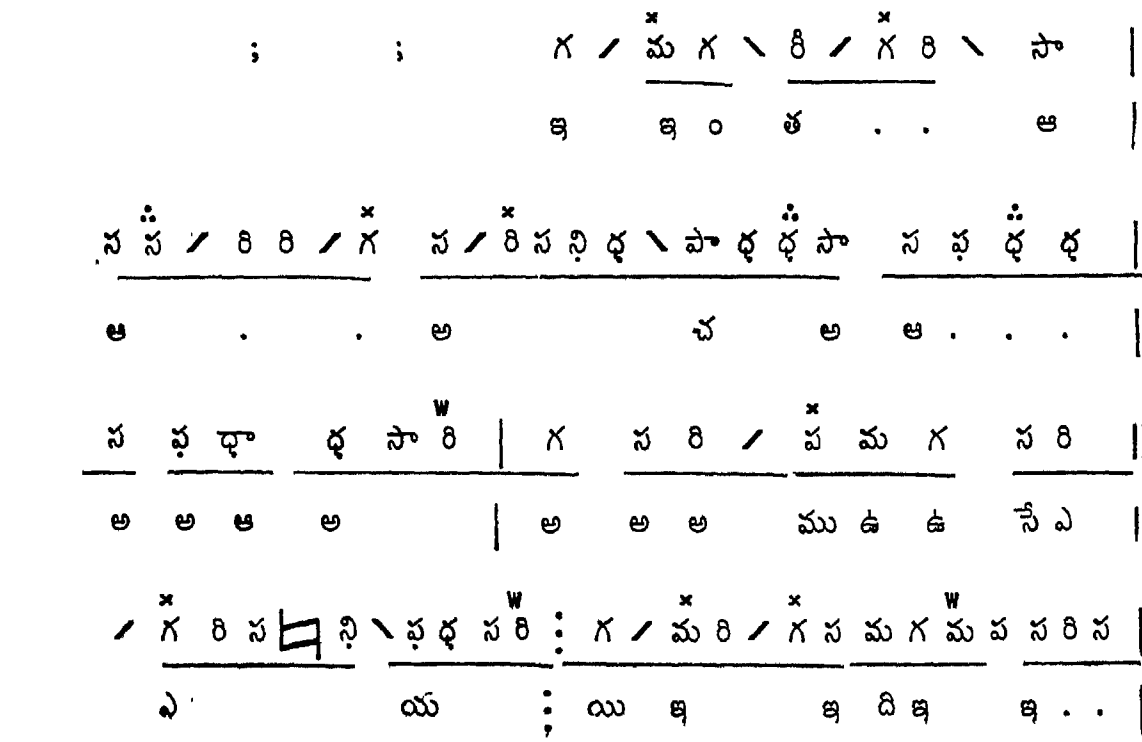

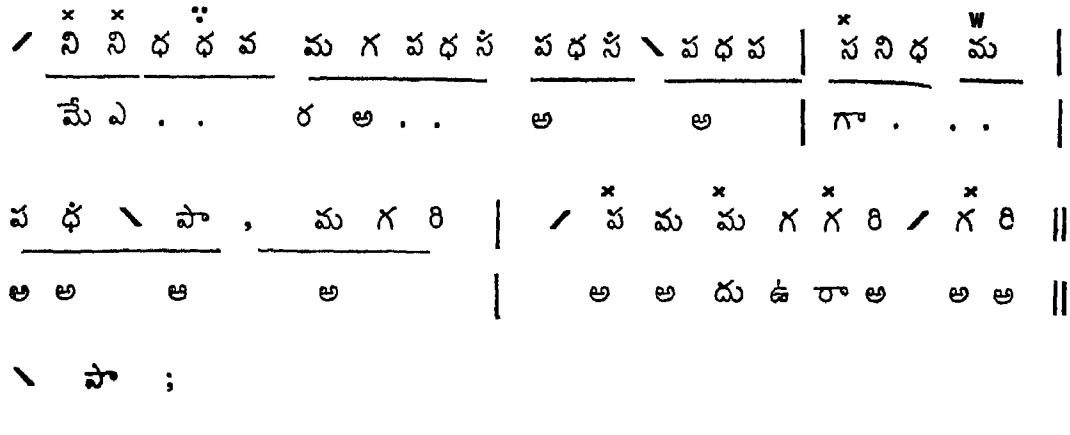

అనుపల్లవి:
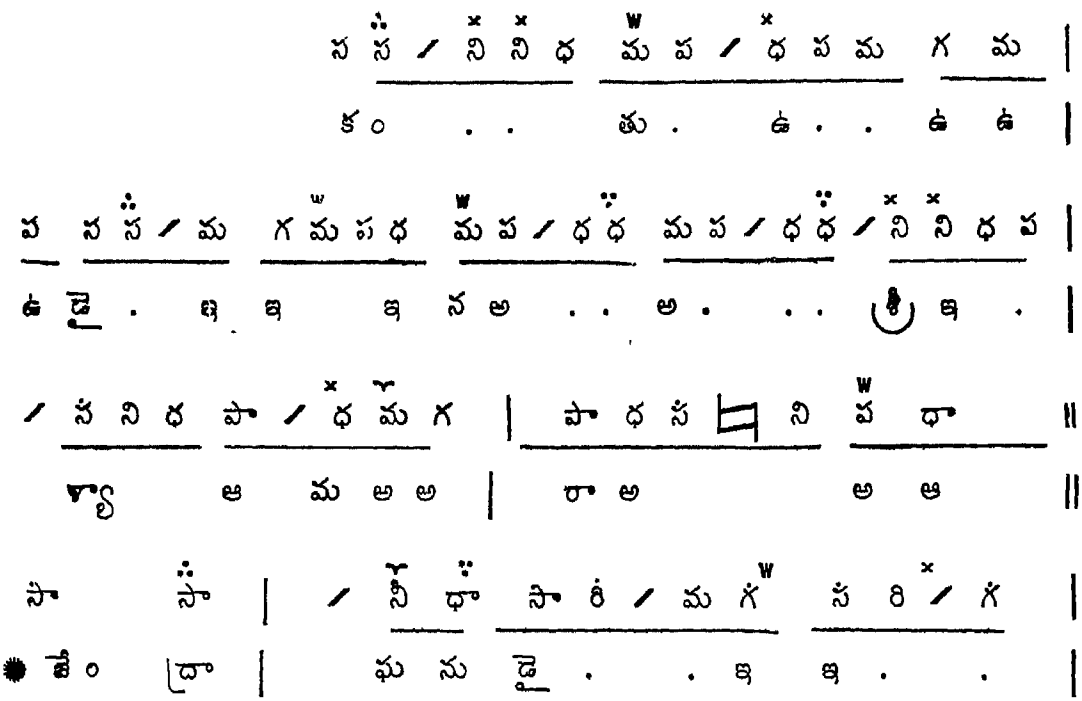
---

* 'రాజేంద్రఘనుని' అని యుండదగును. (రా. అ).

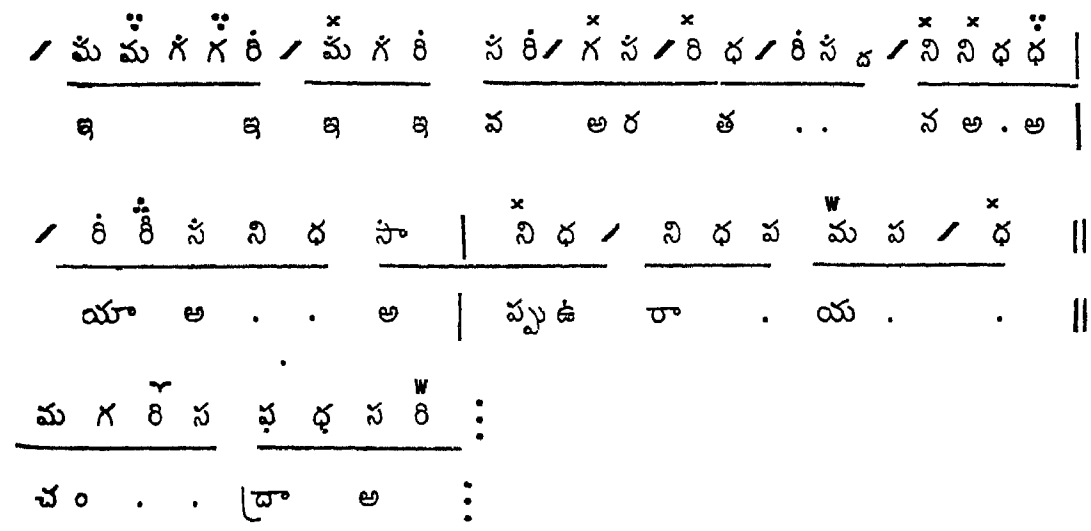
ఇ ఇ ఇ ఇ వ అ ర త .. న అ . అ
యూ అ . . అ | ప్పు ఉ రా . య . . ||
చం . . ద్రా అ :

ముక్తాయిస్వరము:

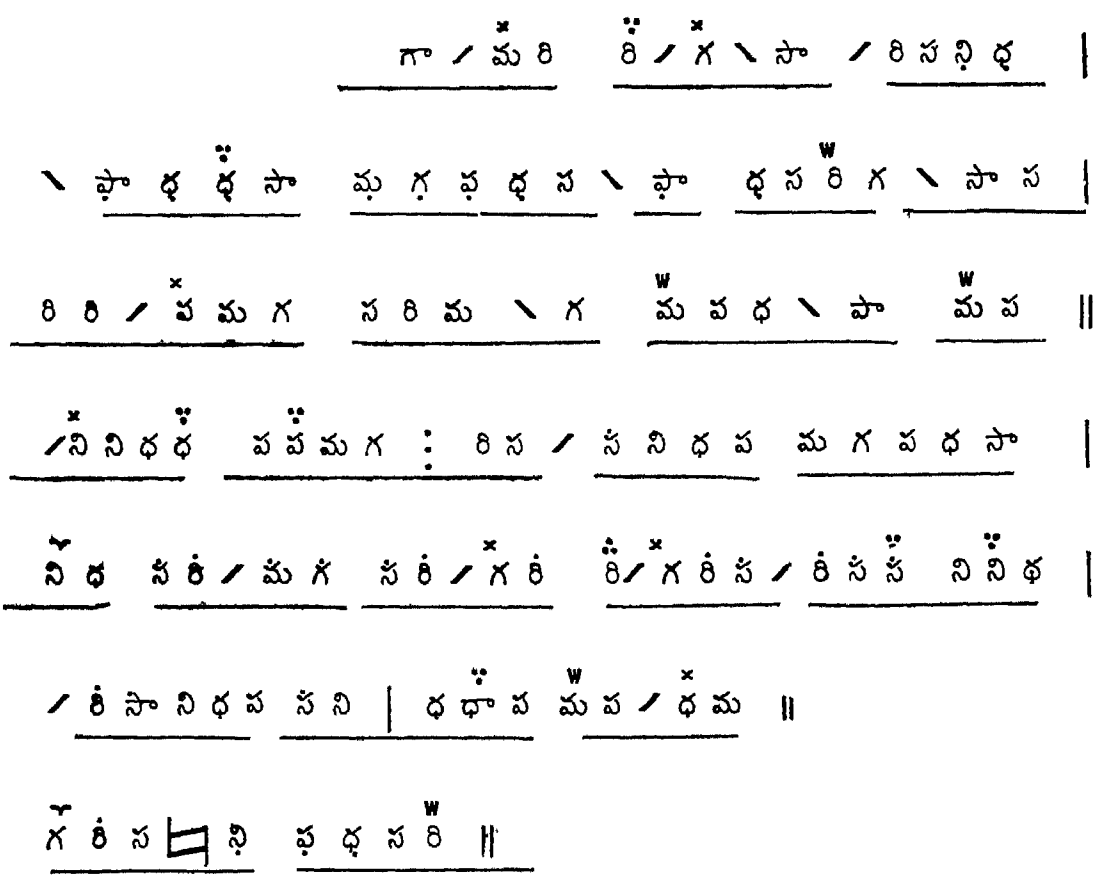
గా మ రి రి గ సా రి స ని ధ
ఫా ధ ధ సా ఘ గ ఫ ధ స ఫా ధ స రి గ సా స
రి రి ప మ గ స రి మ గ మ వ ధ పా మ ప ||
ని ని ధ ధ ప ప మ గ : రి స స ని ధ ప మ గ ప ధ సా
ని ధ స రి మ గ స రి గ రి గ రి స రి స స ని ని ధ
రి సా ని ధ ప స ని ధ ధా ప మ ప ధ మ ||
గ రి స ని ఫ ధ స రి ||

చరణము :

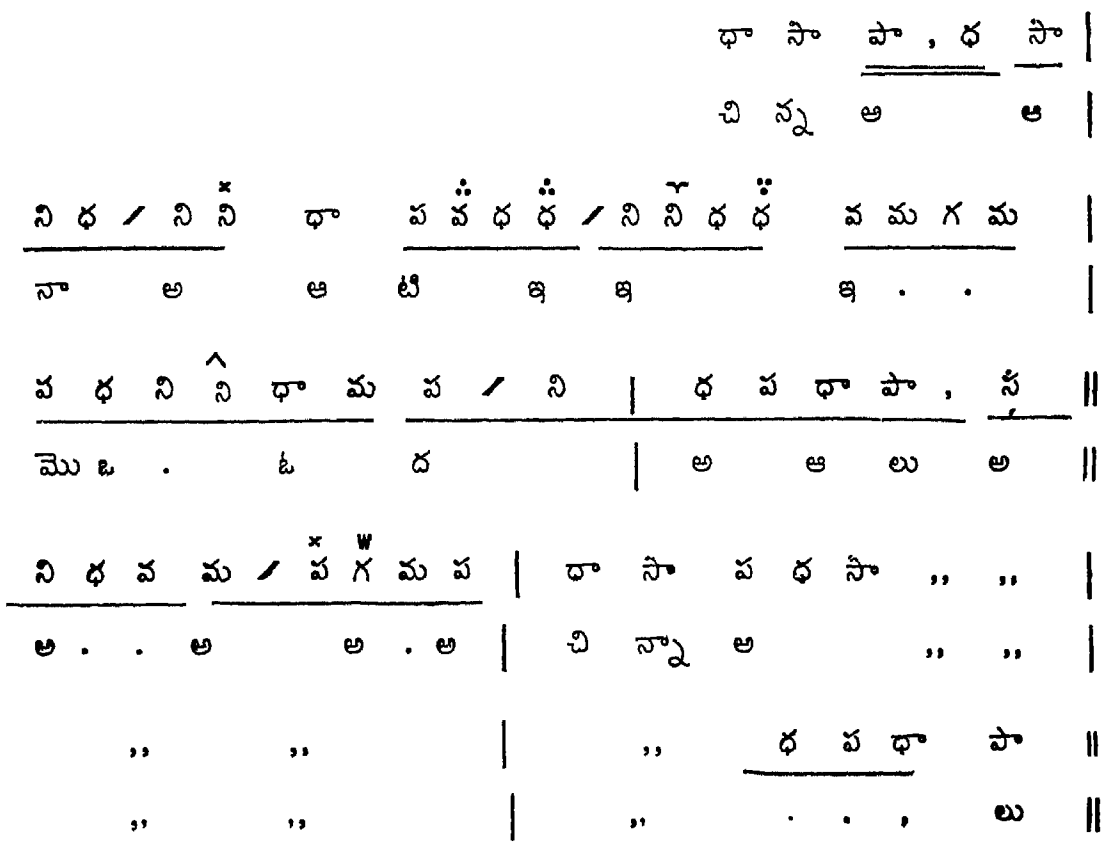
ధా సా పా , ధ సా
చి న్న అ ఆ
ని ధ / ని నీ ధా ప వ ధ ధ / ని నీ ధ ధ వ మ గ మ
నా అ ఆ టి ఇ ఇ ఇ . .
వ ధ ని నీ ధా మ ప / ని | ధ ప ధా పా , సా ||
మొ ఒ . ఓ ద | అ ఆ లు అ ||
ని ధ వ మ / ప గ మ ప | ధా సా ప ధ సా ,, ,, |
అ . . అ అ . అ | చి న్నా అ ,, ,, |
,, ,, | ,, ధ ప ధా పా ||
,, ,, | ,, . . , లు ||

స్వరములు :

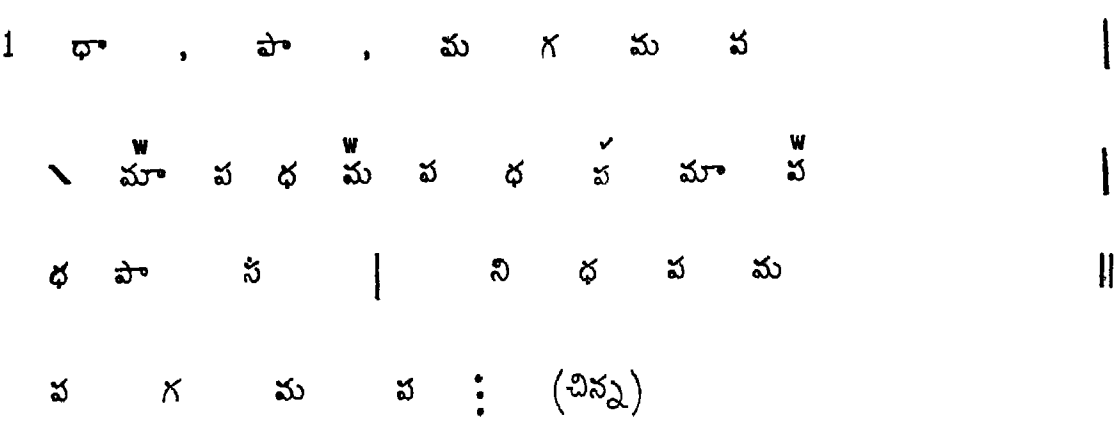
1 ధా , పా , మ గ మ ప |
\ మా ప ధ మ ప ధ ప మా ప |
ధ పా స | ని ధ ప మ ||
ప గ మ ప : (చిన్న)

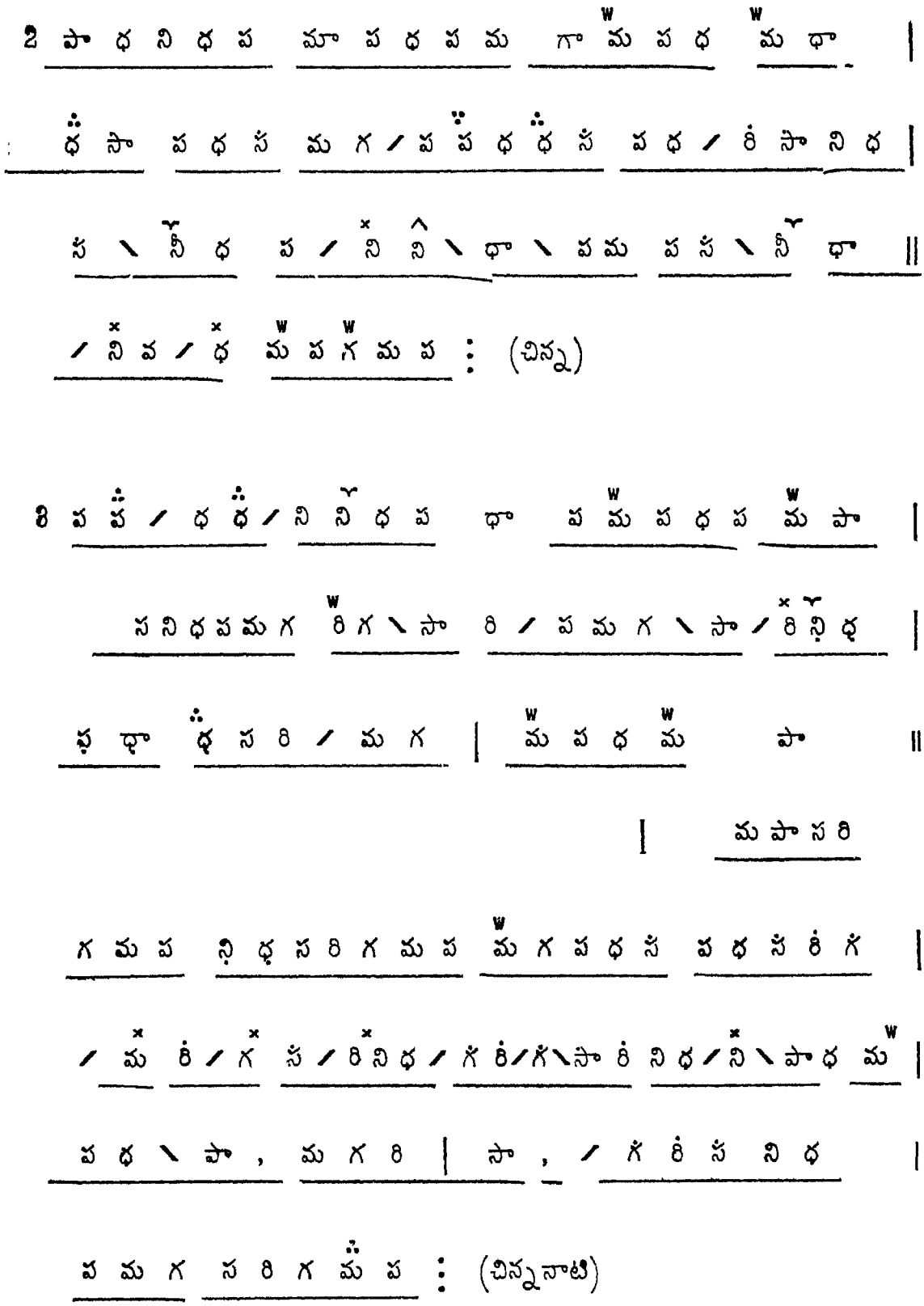
2 పా ధ ని ధ ప మా ప ధ ప మ గా మ ప ధ మ ధా
ధ సా ప ధ స మ గ / ప ప ధ ధ స ప ధ / రి సా ని ధ
స ∖ నీ ధ ప / ని ని ∖ ధా ∖ ప మ ప స ∖ నీ ధా ||
/ ని వ / ధ మ ప గ మ ప : (చిన్న)
రి ప ప / ధ ధ / ని ని ధ ప ధా ప మ ప ధ ప మ పా
స ని ధ ప మ గ రి గ ∖ సా రి / ప మ గ ∖ సా / రి ని ధ
ఫ ధా ధ స రి / మ గ | మ ప ధ మ పా ||
| మ పా స రి
గ మ ప ని ధ స రి గ మ ప మ గ ప ధ స ప ధ స రి గ
/ మ రి / గ స / రి ని ధ / గ రి / గ ∖ సా రి ని ధ / ని ∖ పా ధ మ
ప ధ ∖ పా , మ గ రి | సా , / గ రి స ని ధ
ప మ గ స రి గ మ ప : (చిన్ననాటి)

నంచారి - నంకీర్ణజాతి ఏకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

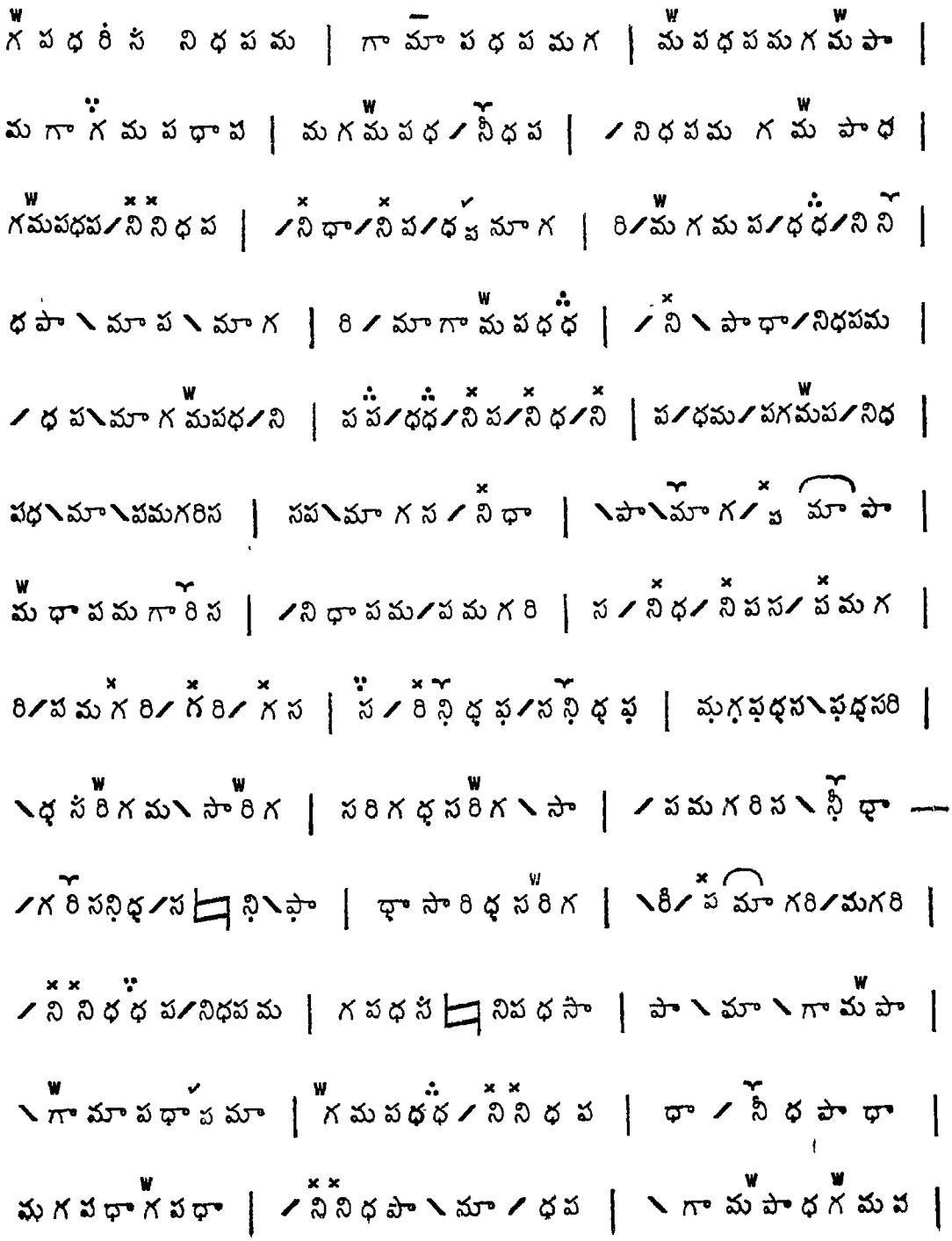

ధ / ని ప / ధ మగ / మగప | మ / ధప \ మాగ / ప \ మా | / నిధప \ మాగమపా |

\ సారి / మగ మ ప / నిధ | ప / ని ధ సా ధ స రి గ | \ సా రి గ స రి / మ గ |

షరి / గరి / గధ / రిధస | పస / నిధాపామ | స \ నిధాపామ | స \ నిధపమ / ధపమ |

గా / మా పా / ధ ప మ | గ గ / మ మ ప మ గ మ వ | గ మ ప ధ స మ ప ధ స |

ప ధ స \ ని ప ధ స రి | / మ గా రి స / గ రి సా | / రి స నిధప / నిధపా |

ప మ గ రి స / గ రి సా | / రి స నిధప / ధ పమా గ | రి / గ రి సా / గరిసా |

ధ / నిధపామగరి / గస | సరి / మగ మ ప / ని ధ స | ప ధ / రి ధ / గ రి సా ని |

ధ పా మ గ రి గ \ సా | ని / ఫా ధ స రి / మ గ | స రి / గ రి \ సా ; ||

ఈ సంకీర్ణజాతి యేకతాళమును ప్రేళ్ళచే నెంచక ఐదునాలుగుగా 'చాపు' వలె వేయవలెను.

రి గు మ ప ధి ని] మేళము 28 : హరికేదారగౌళ [భాణ. భూ. చక్రము

జన్యము (భాషాంగము) 2 : కన్నడా

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి ॥ కన్నడారాగస్సంపూర్ణశ్చారోహే ఋషభః క్వచిత్.

మూర్ఛన :-
ఆరోహణము : స రి గ మ ప ధా ♭ ని స
అవరోహణము : స ♭ ని ధా ప మ గా రి స.

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

భాషాంగము ; సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము : ఆరోహణమందు కొన్నిచోట్ల ఋషభ ప్రయోగము గలదు రక్తిరాగము ; ఎల్లప్పుడును గానముసేయదగును.

ఈ కన్నడా రాగమునకు మిక్కిలి రంజనములు గల స్వరము ధైవతము. రెండవది గాంధారము గనుక పూర్వాచార్యులు ఈ రాగ మూర్ఛనారోహణావరోహణములందు ధైవతము లకు దీర్ఘములును, అవరోహణమందు గాంధారమునకు దీర్ఘమును విధించియున్నారు.

సా గా మా ధా ధా ధ̆ ని సా , స గ గా మ మ పా ధ ధ ని̆ సా ,

సా ని ◟ ధా ని̆ పా గా మా ధ ప గా మ̆ రి సా , ధా̆ పా గా̆ రి సా ,

ధ ప గ మ ◞ ప̆ గ̆ రి స , ని ◟ ధా ని̆ సా రి̆ గ మ గ ◞ మ̆ రి సా ,

ధ ⊏ ని స ని ◟ ధా ప ◟ గా మ ◞ ధ ప గ గ ◞ మ రి సా , ధ ధ ◞ స ⊐

ని రి సా — ఇవి ప్రయోగములు. తక్కిన ప్రయోగములు పూర్వీకుల లక్ష్యములచే నెఱుగవలెను. గీతమందు స మ గ మ ప అను ప్రయోగమే కనుబడుచున్నది.

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి

ని ధ నీ స మ గ మా ప	సా ఛా ధ నీ ధ ప మ గ
మ ద మ త్త మా త ం గ	క ం ఖా ణ రి ం ఖ అ అ
మా ప మ గ రీ రీ రిం	స ని రి స ని ధా ధా ,
స ం ఘా త స ం జా త	రె ఎ ణు తె ణె యా రే
మ గ మ ప ధ ని స ని ని స	ప మ ప మ గ గా రిం సా
య అ . . . . అ క్ర ం త	మా ర్తా ం డ మ ం డ లా

అంతరి:

ధా ; ధ ధ ని ధ ప మ	ప మ ప ధ స సా ; ,
ధే వ మ ం ద ర అ	మే రు దీ రా

జా వ డ :

మా గా మ రీ రీ రిం | స ని రిం స ని థా ; , |
దీ ఈ న మం చా ర | మే రు ధీ రా |

సా స ని ధ థా థా ధ | మ మ ప మ గ మ గ మ రి స |
అ ప్ర తి మ ను త్తే జ | ఝం కి లె ఎ మ హి ఇ త ళి |

మ గ మ పా ని ధ ని సా | మ గ మ ప ధ ని స్ ని ధ ధ |
అ . . . అ . . ఆ | అ . . . . . అ |

ప మ ప మ మ గా ; , | ప మ ప మ గ రిం స స ని స |
అ ఇ య ఇ య రే | తు మ క ర ం ట ని హో ం తి |

థా ధ ని ధ ప మ గ రి న ||
భుం మి ర అ జ అ కృ తి ఇ ||

థా ; ధ ని ధ ప మ | ప మ ప ధ స సా ; , ||
దీ న మ ం చా ర | మే ఎ రు ధీ ఇ రా ||

కీర్తనము 1 - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పల్లవి :

| గా మా థా | ప* ధ W మ ప గ మ రి స |
| (శ్రీ) మా తృ | భూ త ం త్రి |

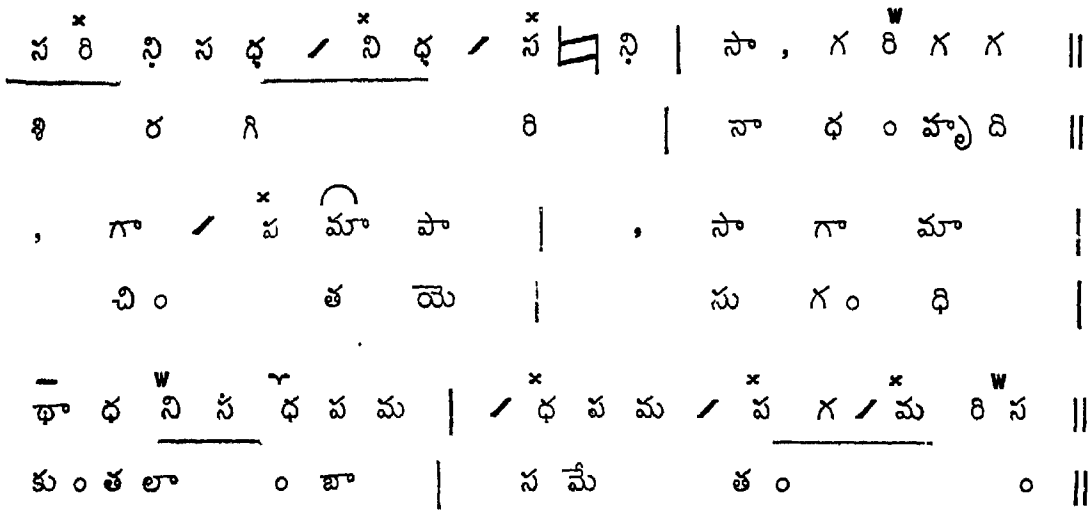
స రి నిస ధ / ని ధ / స నిసా, గ రి గ గ
శి ర గి రి నా ధం మ్మా ది
, గా / ప మా పా , సా గా మా
చిం త యె సు గం ధి
ధా ధ ని స ధ ప మ / ధ ప మ / ప గ / మ రి స
కుం త లాం బా స మే తం ం

శ్రీ మాతృ.

అనుపల్లవి :

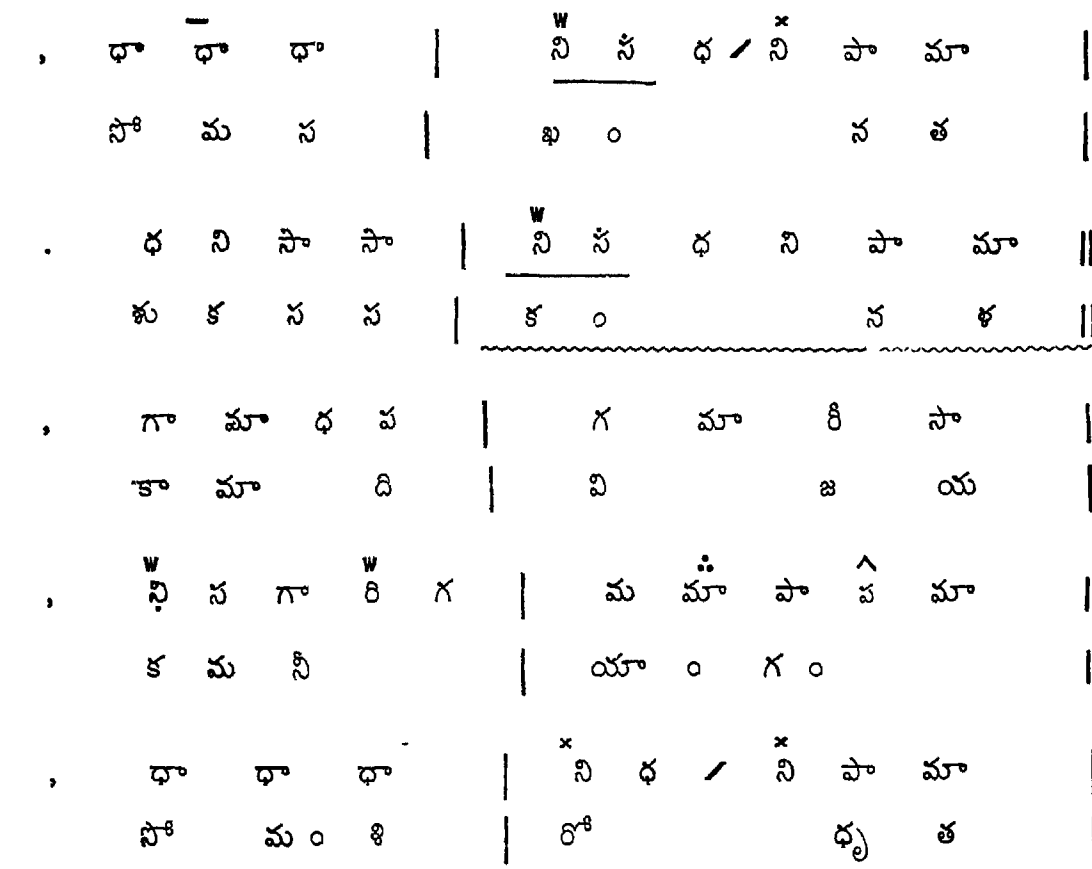
, ధా ధా ధా | ని స ధ / ని పా మా |
సో మ స | ఖం న త |
. ధ ని సా సా | ని స ధ ని పా మా ||
ఋ క స స | కం న ళ ||
, గా మా ధ ప | గ మా రి సా |
కా మా ది | వి జ య |
, ని స గా రి గ | మ మా పా ప మా ||
క మ నీ | యా ం గం ||
, ధా ధా ధా | ని ధ / ని పా మా |
సో మం శి | రో ధృ త |

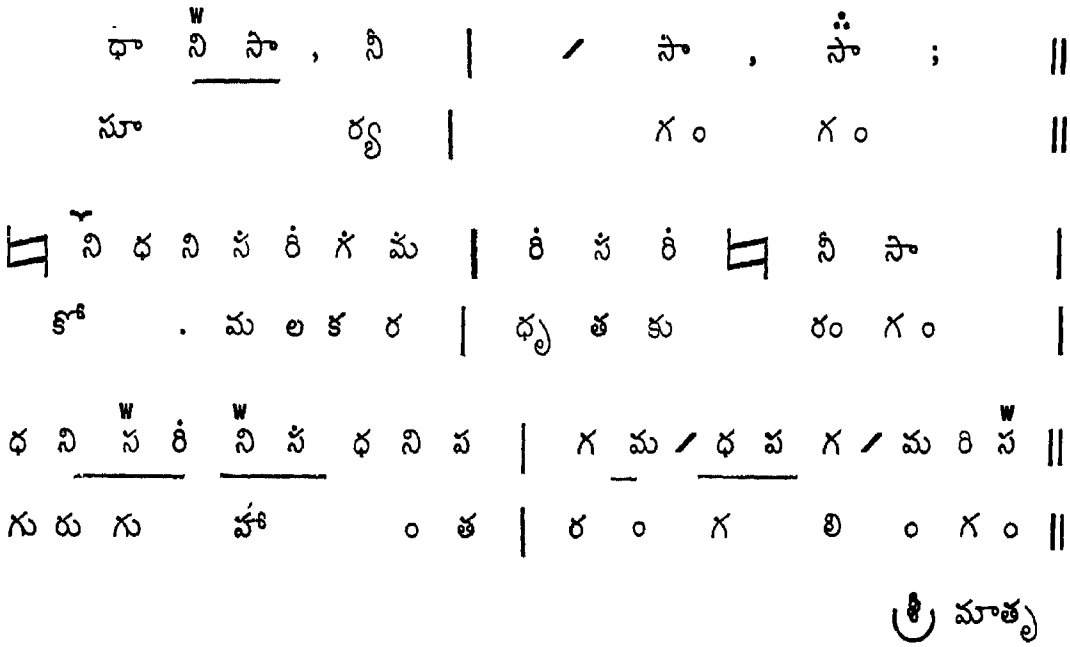
ధా నిసా , ని | / సా , సా ; ||
సూ ర్య | గం గం ||
నిధనిసరిగమ | రిసరి నిసా |
కో . మలకర | ధృతకు రంగం |
ధనిసరినిసధనిప | గమ/ధపగ/మరిస ||
గురుగు హాం త | రంగ లింగం ||
శ్రీ మాత్రే

చరణము :

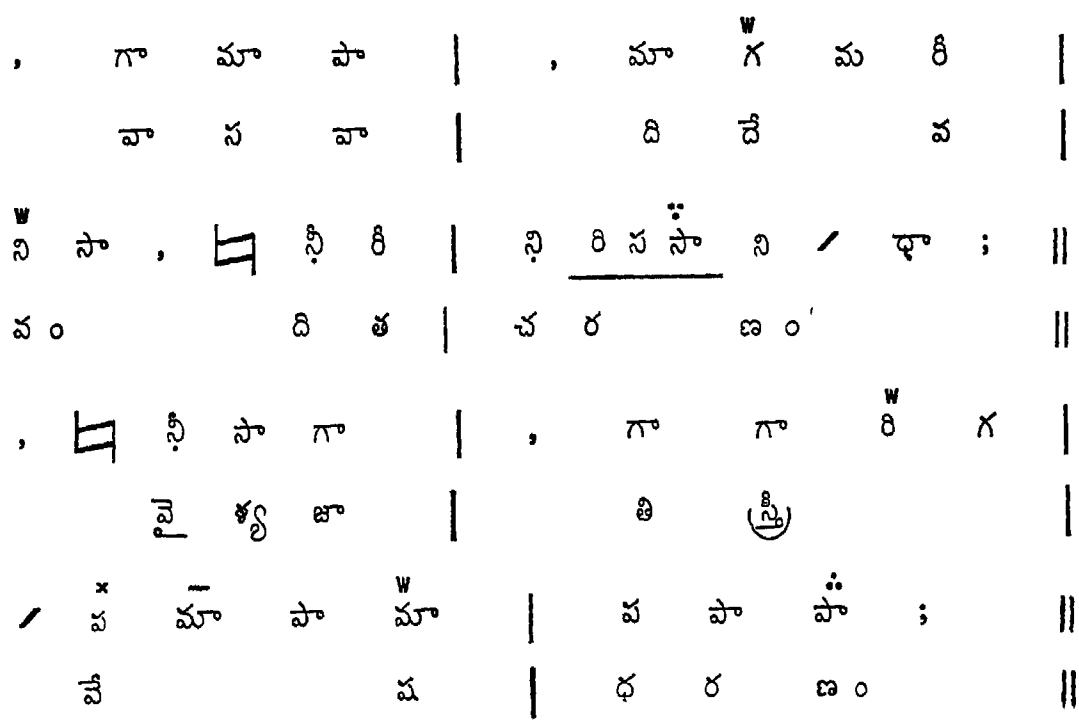
, గా మా పా | , మా గమరి |
వా స వా | ది దే వ |
నిసా , నిరి | నిరిససా నిధా ; ||
వం ది త | చర ణం ||
, నిసా గా | , గా గా రిగ |
వై శ్య జా | తి స్త్రీ |
/ పమా పా మా | పపా పా ; ||
వే ష | ధర ణం ||

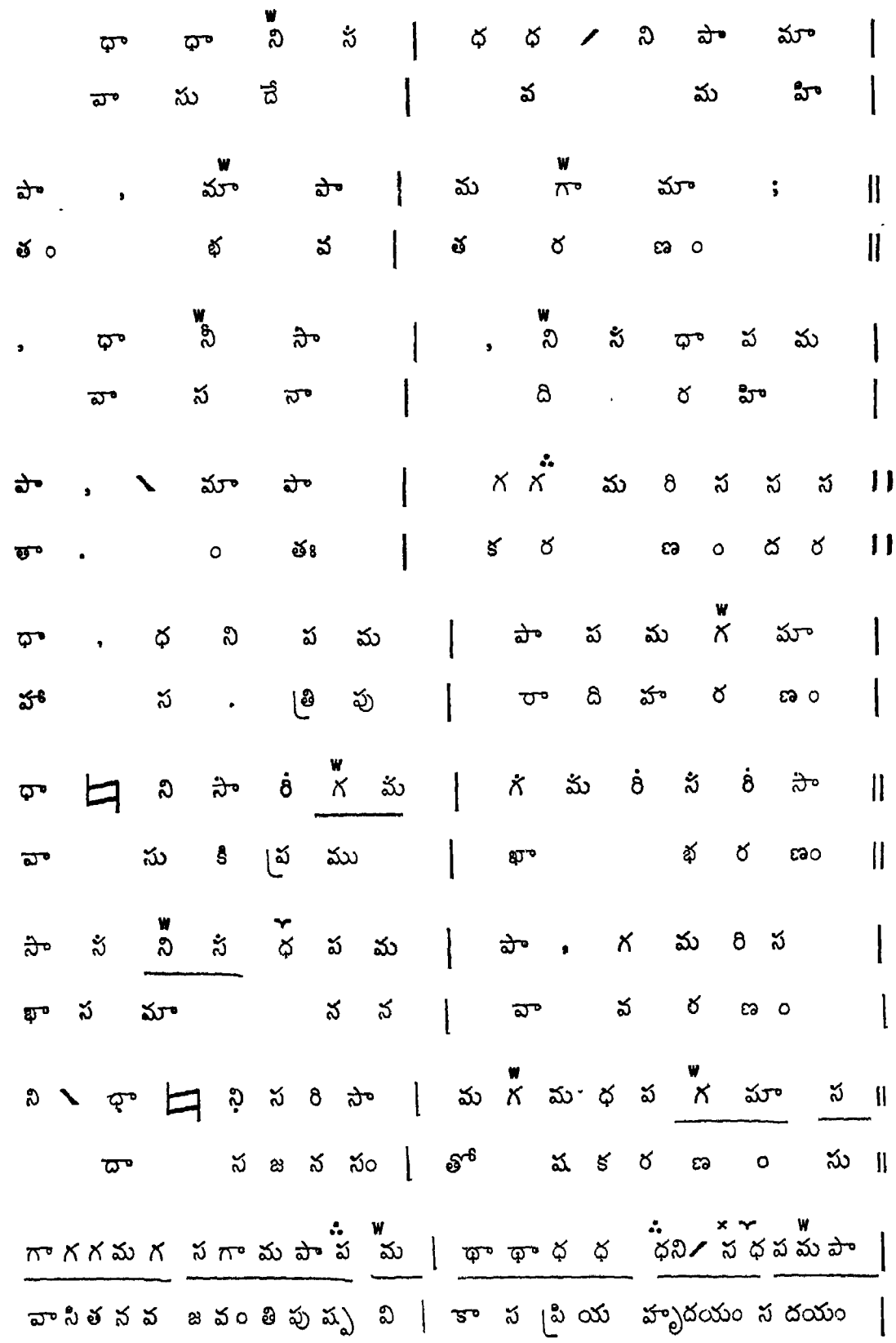
ధా ధా నీ సం | ధ ధ / ని పా మా |
వా సు దే | వ మ హి |
పా , మా పా | మ గా మా ; ||
తం భ వ | త ర ణం ||
, ధా నీ సా | , ని సం ధా ప మ |
వా స నా | ది . ర హి |
పా , \ మా పా | గ గ మ రి స స స ||
తా . ం తః | క ర ణం ద ర ||
ధా , ధ ని ప మ | పా ప మ గ మా |
హా స . త్రి పు | రా ది హ ర ణం |
ధా ని సా రిం గ మ | గ మ రిం సం రిం సా ||
వా సు కి ప్ర ము | ఖా భ ర ణం ||
సా సం ని సం ధ ప మ | పా , గ మ రి స |
ఖా స మా న న | వా వ ర ణం |
ని \ ధా ని సరి సా | మ గ మ ధ ప గ మా స ||
దా స జ న నం | తో ష క ర ణ ం సు ||
గాగగమగ సగామపాప మ | ధా ధా ధ ధ ధని / సధపమపా |
వాసితనవ జవంతిపుష్ప వి | కా స ప్రి య హృదయం స దయం |

మపమ థాధ నీసారిగ మరి | సా స్థాప మా మధవగ మరిస ||
మా స వర్ష వఙోత్సవ విభ | వం స దా శి వం ప రమ శి వం ||

శ్రీ మాత్రే

కీర్తనము 2 - ఆదితాళము – బాలస్వామి దీక్షితులు

ఆర్తిదీర్చి నను బ్రోవవయ్యా

పల్లవి :

, సమగా మపా, పమగమ | ధధనిసనిధప | గమధపగ మరిస ||
ఆ ర్తి దీ ర్చి నను | బ్రో వ | వ య్యా ||
, రిసనిస ధా, నిస నిరిస | , సగమధ | పమ పగమరి సా
అఖి లా ం డే శ్వ రీ | ప్రియత | నయా ఆర్తి

అనుపల్లవి :

, గమ రిసని థా నిస | , సగా | గమపా, పమ మ ||
మూ ర్తివినీ వే | జ గ | త్కా ర ణ ||

, మగ మప ధమప మధా నిసా, | ని సధప మ, ధని |
మున కు గు హా వా | స ద ర |

స నిసస ||
హా , , స ||

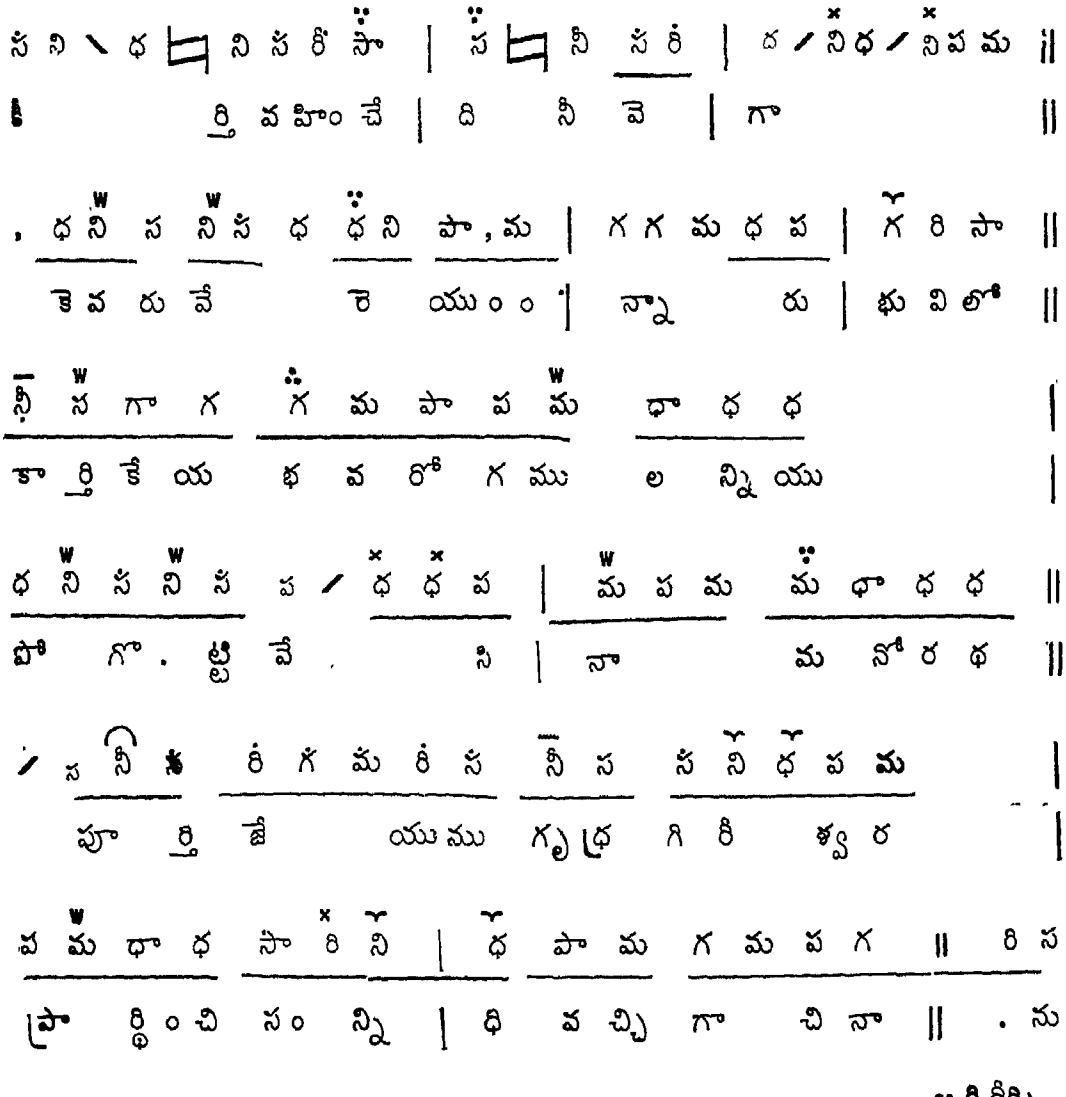
సనిధనిసరిసా | సనిసని | ధనిధనిపమ ||
శ్రీ వహించే | ది నీ వె | గా ||
, ధనిసనిసధధని పా,మ | గగమధప | గరిసా ||
కైవరువే రె యుంం | న్నా రు | భువిలో ||
నీసగాగ గమపాపమ ధాధధ |
కార్తికేయ భవరోగము లన్నియు |
ధనిసనిస పధధప | మపమ మధాధధ ||
పోగొట్టి వే సి | నా మనోరథ ||
/సనీరిగమరిస నీస సనిధపమ |
పూర్తి జే యుము గృధ్ర గిరీశ్వర |
పమధాధ సారినీ | ధపామ గమపగ || రిస
ప్రార్థించి నం న్ని | ధివచ్చి గా చినా || .ను

ఆరిదీర్చి

చరణము :

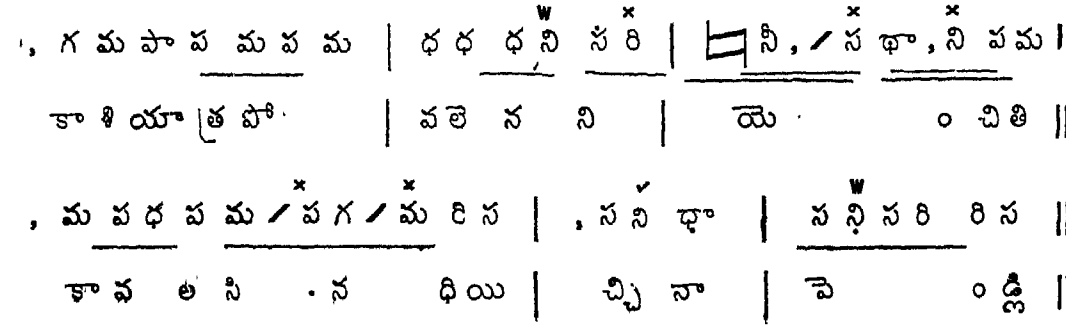
, గమపాపమపమ | ధధధనిసరి | నిసథానిపమ ||
కాశియాత్రపో | వలెన ని | యెం చితి ||
, మపధపమపగమ రిస | , సనిధా | సనిసరి రిస ||
కావలసి .న ధియి | చ్చి నా | వెం డ్లి ||

, ని̇ స గా మ మ̣ ప | గ మా మ̣ ప | గ / మ̽ రీ స ||
జే సి బె ట్టి న (శ్రీ) | కు మా ర | యె ట్లెం ద్ర ||

, స ని \ ధ ధ / ని̇ స రి | ని̇ స గ గమ / ధ̽ ప | మ / ప̽ గ మ̽ రి స ||
(శ్రీ) ప తి మో దము | తో . . | ను . . ||

, మ ధ ప గ మ రి సా | సా , గ మ | పా , / ధ̽ మ̇ ప మ ||
వా సి యో ను పో య్ | ర ం డ ని | రా . . ఱు |

. గ̇ మ పా / ని̽ మ̇ ప మ | , ధ ని సా , రి̽ | స \ ధా ధ ధ ||
చా క్కు జె ప్పి న ది | వి న లే | దా సామి ||

, ధ / స̽ ని స రీ రి స | . , ని ని స̇ / రి̽ | ని̇ / స̽ ధ̆ ప మ ||
గా సి బ డ లే ను | గృ ధ్ర గి | రి శ్వ ర ||

, మ ప మ ధా ధ / స̽ ని̆ | స గ మ ధ ప | గా , మ̽ రి స ||
క న్న డ నే తు రా | వ ల్లీ మ | నో హా ర ||

స్వ ర ము :

పా , స ని ని ని̇ స / గ గా మ ప గ మ రి స | స ని̇ రి సా ని̇ స ధ | , ధ / ని̇ ని̇ స / గ గా ||

గ మ / ప̽ గ / మ̽ రి / ధ̽ ప గ మ ప \ మా ధ ని స | రి సా ధ ని స ధ వ | ,

గ మ వ గ̆ రి ప || , ని̇ అ ర్ధదీర్ఘ

సంచారి - త్రిపుటతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

ని ని స గా గా | గ మ మ ధా ధా | ధ పా మా పా |

గ మా రి సా | రి స ని / స \ ధా ధ | ధ ని స ని స గ గ |

గా మ గ మ ప మ | గ మ ధ / ని ప ధ ధ | ప మ ప \ గా మ / ప |

గ రి స / రి స ని స | ధ / ని ధ ధ ని స స | ధ ని స రి గ / మ రి |

స / ధ ధ ని / స ధ ప | మ / ధ వ మ / ప గ / మ | రి గ మ ప మ ధ ధ |

ధ ని స ని \ ధా ప మ | గ మ / ధ పా గ మ | రి సా ని స గ గ |

మ ధ ని సా ధ ని | స రి గ మ రి రి స | ని స ధా / ని ప \ గా |

మ ధ ప మ ప \ గా | మ / ప గ రి సా స | ని స ని \ ధా ని స |

/ గా గా మా ధ | పా \ గా మ పా | ధ ని సా గ మ / ధ |

పా గ రి సా ని | ధ సా ని రి \ సా ||

జన్యము (భాషాంగము) 3 : ఈళమనోహరి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖ : షడ్జగ్రహోచ సంపూర్ణా భవేదీళమనోహరీ.

మూర్ఛన : ఆరోహణము : సరిగమపధbనిస

అవరోహణము : సbనిధపమగరిసాస.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

భాషాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము. కొన్నిచోట్ల కాకలి నిషాదమును వలుకును. ఎల్లప్పుడును గానముసేయదగును.

గమనిక : ఈ యీళమనోహరీరాగ మూర్ఛనారోహణావరోహణములు వక్ర వర్జ్యములు లేక మన్నవి. ఇటులుండినప్పటికిని ఈ రాగమును స్ఫురింపజేయగల ప్రయోగములను గనుపఱచెద.

సవసా, పనిధపా, సాధనిసా, సధరీసా, పమరిగరిసా,
సగరిమగరిస, పమరిగమరిసా, స ని సా, రి ని సా,
గారి ని రిధారీసా —

ఇవి ధక్క తక్కినవి కైశికి నిషాదములే. మూర్ఛనావరోహణాంతమున, సా స - అని గనుపించియుండుటచేత నీరాగమునకు షడ్జన్యాసములు మిగుల గలవని పూర్వాచార్యుల యభిప్రాయము. తక్కినవి లక్ష్యములచే నెఱుగనగును.

లక్ష్యగీతము - మత్స్య తాళము - వెంకటముఖి

సా స ని స ని ప ని ధా	ప ధ ప ని ధా ప ధ ప మ
పా య ఖు య ప య ప ణ	ప్ప ర య ణ సు జ్జ ఘ ట న
ప ధ మ పా ప మ మ గా	గ మా మ గ రి గా గ రి
క వ చ ణూ ఉ ఉ ఉ రె	ద రా రి గ ద అ అ సి
పా ప మ రీ గ మ ప ధ	ని సా ని ని ధ ప ధ ప మ
భూ స ఇ యక్కరు రె ఎ	ఖి నా య క వా అ అ ణు రె
ప ధ ని స రీ ధ ని స రీ	గ రీ గ మ పా ధ ప మ గ
తి య ఇ య అ య్య ఇ య ఇ	య అ . . రె త్తి య ఇ య
రీ మ గ రీ గ రీ గ రి' రీ స	
అ అ ఇ య ఇ య ఇ య ఇ య	

జావడ:

ప మా ప మ రి గ మ రీ | స ని ని స ని స స రి రి గ |
ర ణ ఖ్ఖ- ది ని ర అ శృ | ప్ప ర ధ ణు య ని కు రె ఎ ఎ |

మ ప ధ ప ని ధ ప ధ ప మ | ప ధ ప మ గ రీ మ గ రి |
సు మ అ అ అ ర శ రి ఇ ఇ | రు రె కు ఉ ది ఇ వ్య ర స |

గ గా రి స రీ స ని స | రి స ధ ని స రి గ మ ప ధ |
క అ ం బ రూ ఉ ఉ రె | వ రి పా లి త గో ఒ పి |

ని స్తా ని ని ధ ప ధ ప మ | ధ మ ప పా మ మ గ గ రి |
న ఆ ధు రె ఎ ఎ ఎ ప ర | మ కృ పా ళు రె ఎ జ య |

స ని ని ధ వ మ మ గ గ రి ||
జ య గో ప అ అ లు రె ఎ ||

సా స ని స ని ప ని ధా ||
పా య ళు య్య ప య్య ప ణా ||

కీర్తనము 1 - త్రిస్రజాతిఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

జగదీశమనోహరి

పల్లవి:

స గ రీ స మ | గా గ్గ రీ , | మ ప ధ \ మ / సా |
జ గ దీ శ మ | నో హా రి | జ య క రు ణా |

మ గ గ రి సా | ని ధ ప మ మ గ | రి సా ధ రీ ||
ర స ల హా రీ | జ య క రి త్రి పు | ర సుం ద రీ ||

ప గ రీ స మ | గా గ రీ , | సా ; : ||
జ గ దీ శ మ | నో హా రీ | ఈ ||

అనుపల్లవి :

రీ గ మా రి స | రి స ధా రి | సా ధ ని ప ధ | \ మా గ గ రి స ||
న గ రా జ ప్రి | య కు మా రీ | నా చాం త వి | హో రి గా . రి ||

రి గ మ రి స | ని రి స ధ ని ప రి | ఫా స ని ధ ని ఫా ని ధ ని స ||
భ గ వ తి హా రి హా ర గు రు గు హా | పా లి ని అ ఖి లాం డే . శ్వ రి ||

వ్వరము :

సా , రి మ మ రి / మ గ రి సా | మ ప ధ ప / ని ధ ప మ గ రి సా |

ని ఫ ని ధ రి సా ని ధ ని సా | సా ని స ప మ రి గ మ రి సా ||

రి మ మ గ రి ప మ రి గ రి సా | ప / ని ధ ప / స స రి గ మ రి సా |

గ రి సా ని ధ ప మ గ రి సా | ధా సా ధ ని సా రి ని స రి |

కీర్తనము 2 - త్రిస్రజాతిఏకతాళము - ముత్తుస్వామి దీక్షితులు

శ్రీ గణనాథం భజరే

పల్లవి:

పా రిగరి | రిగమపా | నిధపమా | గారిసనిసా ;;
శ్రీగణనా | థంభజరే | చిత్తపరా | శక్తియుతం ॥ ఆ . .

అనుపల్లవి:

గాగమామ | పాసనిసా | దనిధనిపా | మాగరిసనిసా ॥
నాగయజ్ఞ | సూత్ర ధరం | నాదలయా | నందకరం ॥ శ్రీ

చరణము:

రిగమారి | గాసరి , | సనిధపగ | రినిసా ॥
అగమాది | సన్నుతం | అఖిలదేవ | పూజితం ॥

నిగరిమ | గావమా . | పాగమారి | గామపా ॥
యోగశాలి | భావితం | భోగిశాయి | సేవితం ॥

పాసానిధాని ధపమ | గమపాధ పధని సనిసా ॥
రాగద్వేషాది రహిత | రమణీయ హృదయము దితం ॥

రీ గ మ రిం గ సా ని ధ పా	ని నీ ధ ప మ గా రి స ని ॥
శ్రీ గు రు గు హ స న్మ్రో ది తం	చి న్మో ల క మ ల స్థి త ం ॥

శ్రీ గణనాథం

నంచారి – మత్యతాళము – సుబ్బరామ దీక్షితులు

సా పా సాం ని ధం పా | ప ధ మ గ రి మా గ రి |

సా ని ని సా సం ని ధ ఫ | గ రి ని సా రి గ మ రి గ |

ప రి గ రి సా రి గ మ ప | ధ ని ధ ప మ గ రి గ రి స |

మ రి గ రి సా సం రి గ మ | రి గ రి రిం సా రి గ మ ప |

రి ప మ ప ని స రి గ స / గ | రి రి / ని ధ ప మం మ గ గ రి |

సా మ ప ధ మ పా మ గ | రి స ధ రి \ సా సం రి స ప |

మ గ రి స రి మ గ రి స ని | ధ ని ఫా ధ ని ఫ ఫ ధ ని |

\ ఫా సా ని నిం సా రి గ | మ ప ధ / ని పా ధ ని ధ ప |

సా ధ స పా ప ని ధా | ని స రిం గ / మ రిం స ని సా |

వ ప ధ ని పా ధ ని స ని | ధ ధం పా మ గ రి / మ మం గ |

ధిం రి సా ధ ధ రి రి | ధ ని స ని సా ని రి సా ॥

జన్యము (భాషాంగము) 4 : సురటి

ల క్ష ణ శ్లో క ము

వెంకటమఖి : సూరటౌరాగ ఆరోహే గ ధైత్యక్ష్వా ప్రగీయతే.

మూర్ఛన : { ఆ రో హ ణ ము : ని స రి మ ప ♭ నీ స్సా
అవరోహణము : స ♭ నీ ధ ప మా గ రీ స్సా .

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము; షడ్జగ్రహము : ఆరోహణమందు గాంధార ధైవతవర్జ్యము; దేశీయ రాగము. ఎల్లప్పుడును గానముసేయదగును.

గ మ ని క : ఈ సురటిరాగమునకు నిషాదమధ్యమ ఋషభములు మిగుల రంజనముల గలిగించెడి జీవస్వరములు గనుక పూర్వాచార్యులు మూర్ఛనారోహణమున నిషాదమునకు దీర్ఘమును, మూర్ఛనావరోహణమున నిషాద మధ్యమ ఋషభములకు దీర్ఘములును గనుపించియున్నారు. కొన్ని ప్రయోగములను గనుపించెద.

స్ని స్ని స్ని , ని ధ పా పా , మా మా మా , మ గ \ రి రి ,

రి \ స్నీ సా , రి స్ని సా సా , సా స్నీ ధా పా , స \ ని ధ పా ,

స ని \ ధ పా , స ని ద \ పా , \ రి / మ / పా , రి మ / పా ,

మా గ \ రి , / ప మా \ గ \ రి , / ప మ గ రి , ప మ గ \ రి ,

ప మ గ / ప మ గ \ రి , ప మ గ మ గ \ రి , రి / మ రి / మ రి సా ,

సా స్నీ ధా ప స్నీ ధా , రిం స ని ధ / స ని ధ పా , ప ధ ని ధ పా ,

స ని ధ ని సా — ఇటులను ప్రయోగములున్నవి తారస్థాయిలో మాత్రము నొకానొకచోట స్ గ రిం b గ రిం స , పా b గ రిం స - యని సాధారణ గాంధార ప్రయోగములు గలవు. పంచమమునకు క్రిందిగల ఋషభమునకును పంచమమునకు పైని గల షడ్జమునకును గల సంబంధము మిక్కిలి రంజింపును గలుగజేసును.

ఈ రాగమందు మంద్రస్థాయి నిషాదమునకు క్రింది సంచరింపులు మిగుల లేవుగనుక మూర్ఛనారోహణాదిని నిషాదమే యొత్తబడినది. గ్రంథ విస్తరభీతిచే విస్తరించి దెలుపుటను మానుకొంటిని. తక్కినవి పూర్వీక సంప్రదాయజ్ఞుల లక్ష్యములచే స్పష్టమవును.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

స్ని ధ ప మ ప ధ	మా గ రి రి స	రి మా పా మ ప
ల క్ష్మి న్న సి ం హా	దే ప దే ఎ వ	అ య స్తం ం ం

నీ ధ ప ధ మ ప | నీ స రీ రిం స | ని స రిం ని ధ ప ధ |
భాం త రా అ ళ | మా ర్ము అ ఆ రి | క ట క టి త రె ఎ |

మ ప ని నీ స స | రిం రిం రిం మ గ రిం స | నీ ధ ప మ ప ధ |
వి క ట దం ం త | క ష ణ క ర వు ని | భే ద నం ం తి |

మా గ రీ రి స ||
యా ఇ ఐ య ఇ ||

ఝావడ ;

స సా రిం మ పా |
అ రె క్క న క |

వ ని స రీ స రిం | నీ ధ ప ధ మ ప | నీ స రీ రీ |
భ ం జ న క్క ర | వుం ని రె ఎ య అ | ఐ య ఐ యై |

మా గ రిం గ స రిం | మ మ ప మ ప నిం నిం | స్సా ; |
యై య తి య అ ఇ | అ . . . . . అ | రే |

ధ ధ ధ పా మ ప | రీ పి మ గ రిం స | రిం రీ స ని స రి |
ర్మొం కి లె ప్ర వా | లా ద పా లి త | అ హో బ ల న ర |

వీ ధ వ మ ప ధ | మా ; గ రి స ||
సిం హా మా ం ం | తా హి రె ఎ ||

కీర్తనము 1 - అదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

(శ్రీ) వాంఛ నాథం భజేహం

పల్లవి :

ని/సా, సనిధ సనిధ | /రిసనిధపమ నిధ | పమ పమగమగ\రి ||
(శ్రీ) వాం ఛనా | థం ం భ | జె . . హం ||

నిసరిమ గమ పమ గమ గరి, /గ రిగ | రిగ\సా, , ని సా |
(శ్రీ) మం గళా ం | జా సా |

రి, /మ రిమ పా/ని పని || నీ, నీ సా
మే తం ం || (శ్రీ)

అనుపల్లవి :

రి, మమ రిమ పా, పమ పధా ధప సనిని | ధప మమ గరి | పపమ పా ||
(శ్రీ) వా ణీ శా | ది పూ జి | త ప దం ||

సని సరీ, స/రిస\ని/సని ధా/నిధ | ప/నిధ/ని ప/నిమ | ప/ని సా ||
(శ్రీ) క రా కా శ్యా | ధి క ధ ల | ప్ర దం ||

రీ, /మా గ రిసా నీ రిస నిధపా | పస సని నిప\పాసని |
జీ వే శ జగ దేక దా పహం | జీ వ న్ముక్తి వి |

ధ/పా మ రిమ రిమ ప/నిపని/ ||
దే హా ము క్తి దం || (శ్రీ)

చరణము :

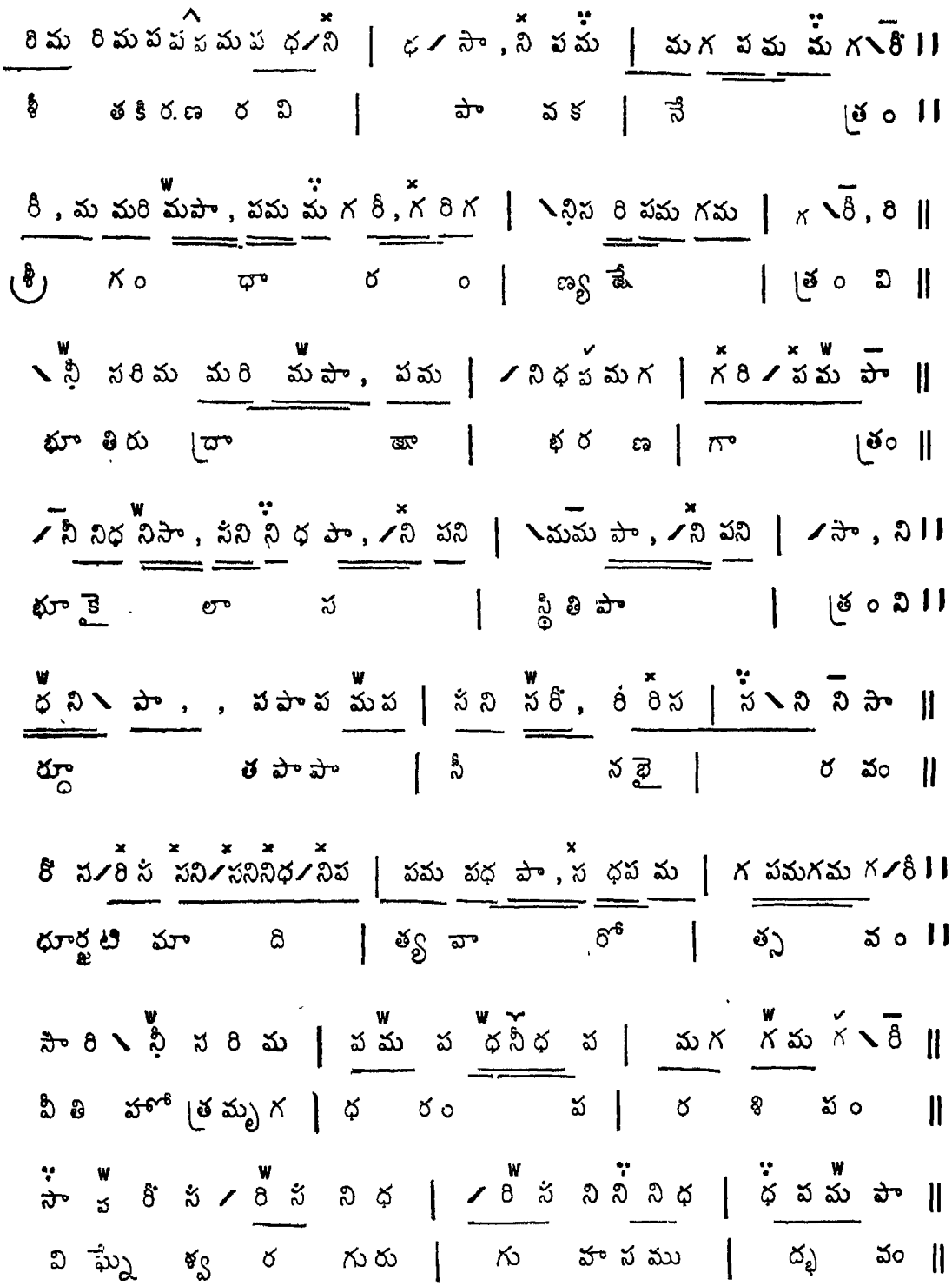
రిమ రిమపపపమప ధ/ని | ధ/సా,ని పమ | మగ పమ మ గ\రి ||
శీ తకిరణ రవి | పా వక | నే త్రం ||
రి,మ మరి మపా,పమ మ గ రి,గ రిగ | \నిస రిపమ గమ | గ\రి,రి ||
శ్రీ గం ధా ర ం | ణ్య శే | త్రం వి ||
\నీ సరిమ మరి మపా, పమ | /నిధపమగ | గరి/పమ పా ||
భూ తిరు ద్రా క్షా | ళ్ళర ణ | గా త్రం ||
/నీ నిధ నిసా,సని నిధ పా,/ని పని | \మమ పా,/ని పని | /సా,ని ||
భూ కై లా స | స్థితి పా | త్రం వి ||
ధ ని\ పా , , పపాప మప | సని సరి, రి రిస | స\ని నిసా ||
ర్వా తపాపా | సీ నభై | ర వం ||
రి స/రి స సని/సనినిధ/నిప | పమ పధ పా,స ధప మ | గ పమగమ గ/రి ||
ధూర్జటి మా ది | త్య వా రో | త్స వం ||
సా రి\నీ సరిమ | పమ ప ధనీధ ప | మగ గమ గ\రి ||
పి తి హో త్రమృగ | ధ రం ప | ర శి పం ||
సా ప రి స/రి స ని ధ | /రి స నినీ నిధ | ధ పమ పా ||
వి ఘ్నే శ్వ ర గురు | గు హా సము | ద్భ వం ||

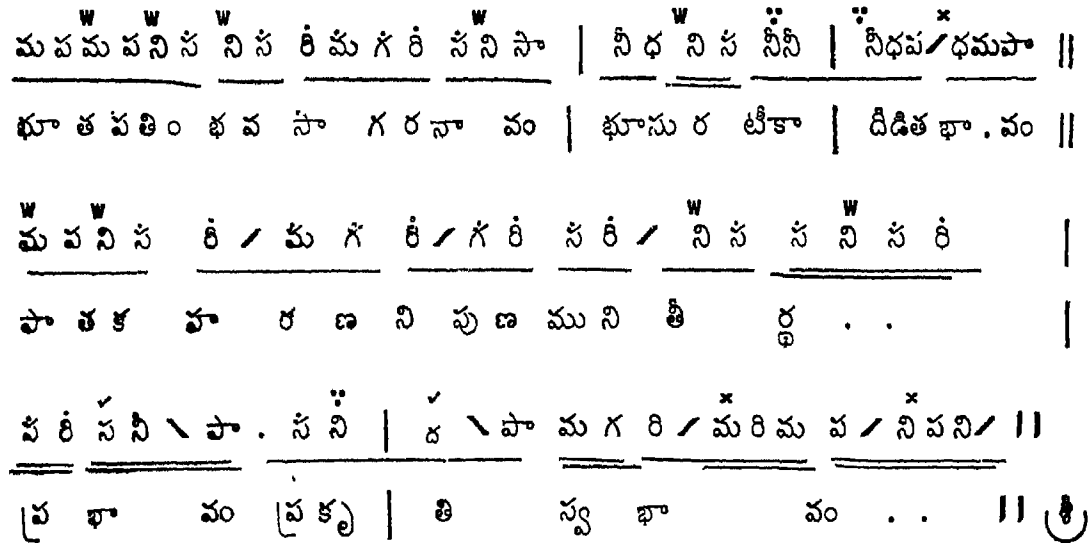

కీర్తనము 2 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శ్రీ వెంకట గిరీశమాలోకయె

పల్లవి:

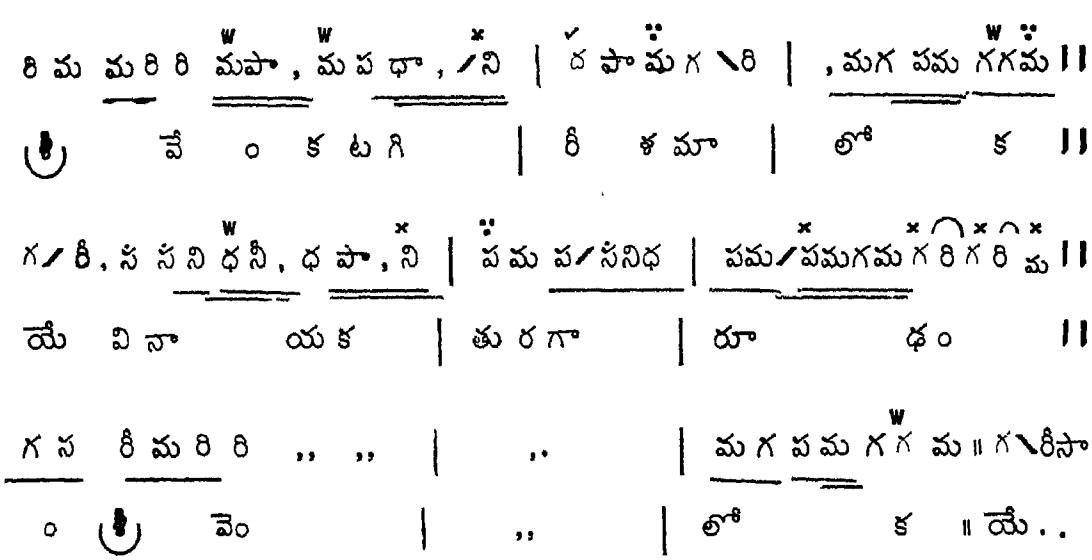

అనుపల్లవి :

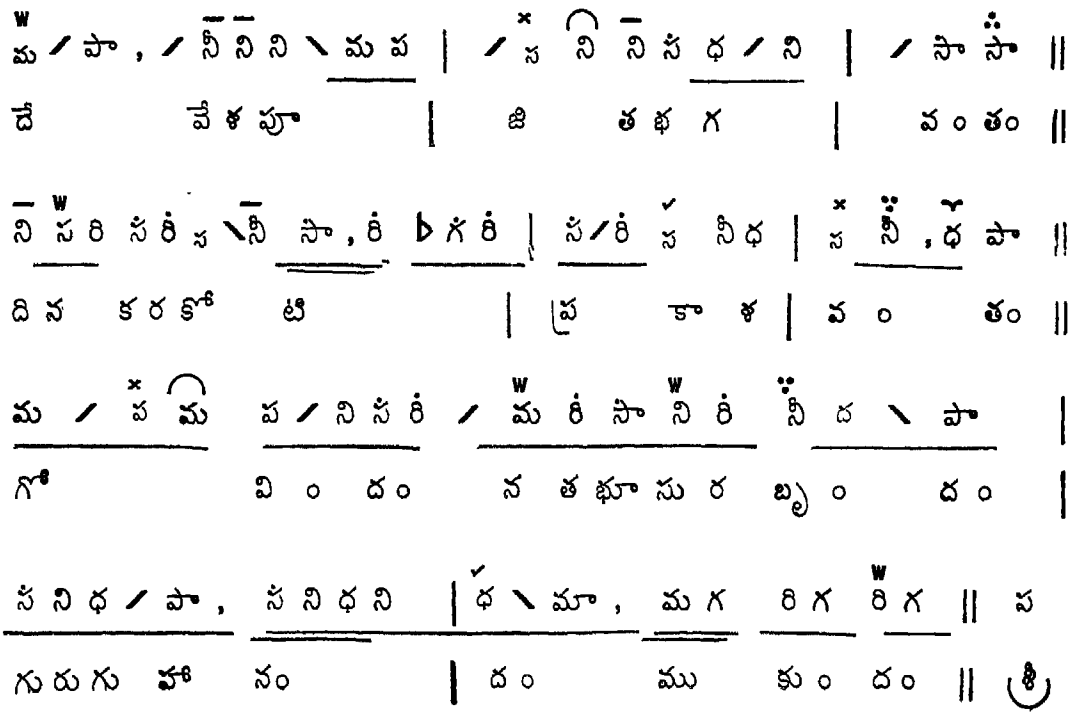
మ / పా , / నీ ని ని \ మ ప | / స ని ని స ధ / ని | / సా సా ||
దే వే శ పూ | జి త భ గ | వం తం ||
ని సరి సరి స \ నీ సా , రి గరి | స / రి స నిధ | స నీ , ధ పా ||
దిన కర కో టి | ప్ర కా శ | వం తం ||
మ / ప మ పనిసరి / మరి సా నిరి నీ ద \ పా |
గో వి ం దం న త భూ సు ర బృ ం దం |
సనిధ / పా , సనిధని | ధ \ మా , మగ రిగ రిగ || ప
గురుగు హో నం | దం ము కుం దం || శ్రీ

చరణము :

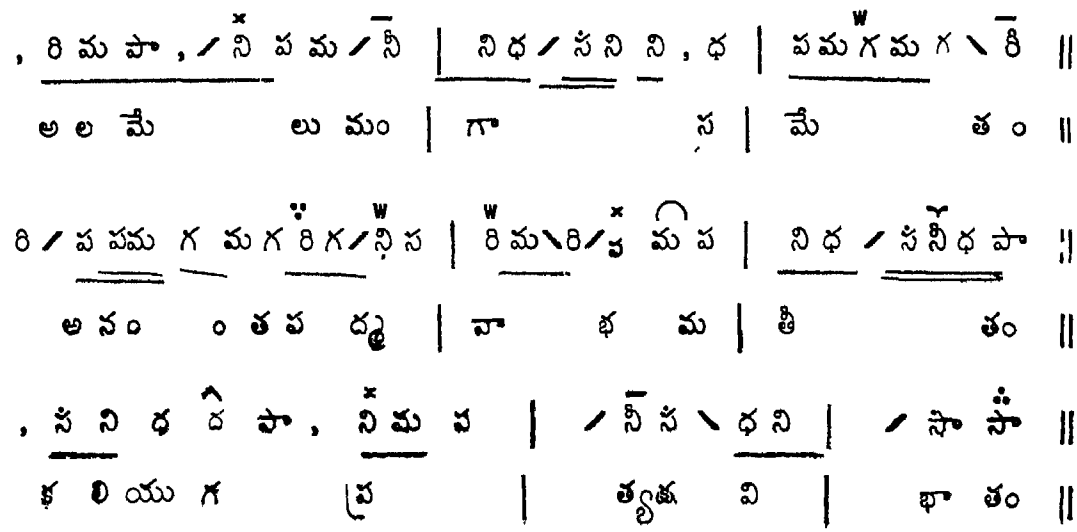
, రిమపా , / ని పమ / నీ | నిధ / సని ని , ధ | పమ గమ గ \ రీ ||
అల మే లు మం | గా స | మే తం ||
రి / ప పమ గ మగ రిగ / ని స | రిమ \ రి / స మ ప | నిధ / సనీ ధపా ||
అనం ం తప ద్మ | వా భ మ | తి తం ||
, సని ధ ద పా , ని మ ప | / నీ స \ ధని | / సా సా ||
ళ లి యు గ ప్ర | త్యక్ష వి | భా తం ||

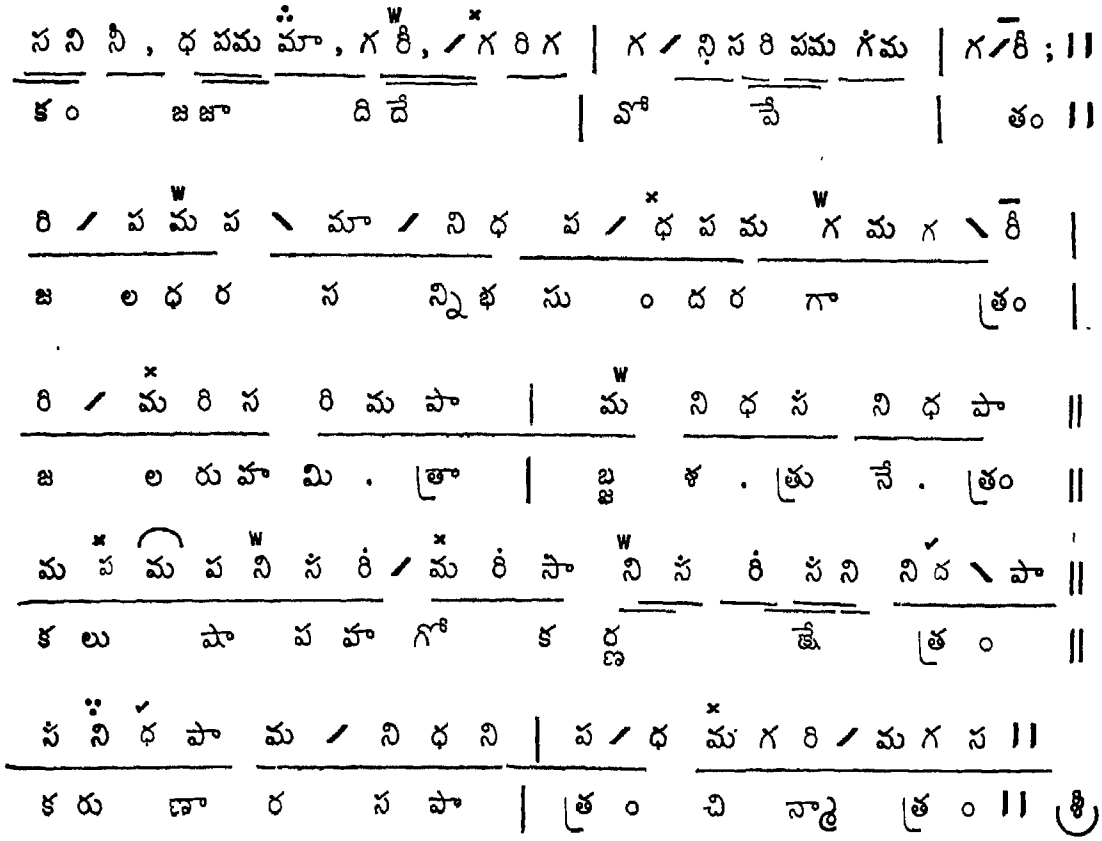

కీర్తనము 3 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

బాలసుబ్రహ్మణ్యం భజేహం

పల్లవి:

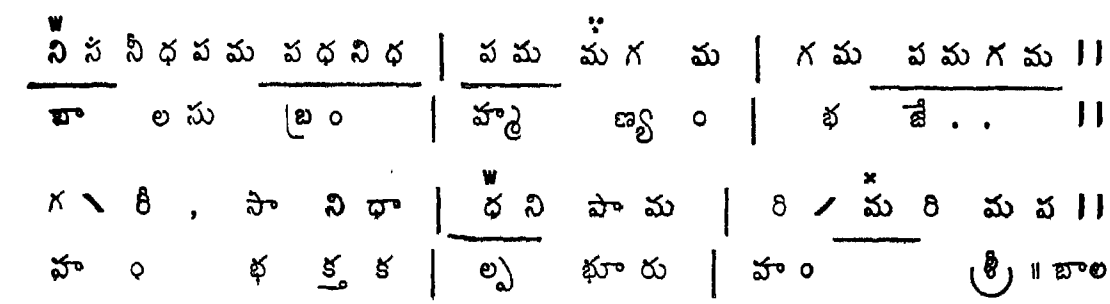

అనుపల్లవి :

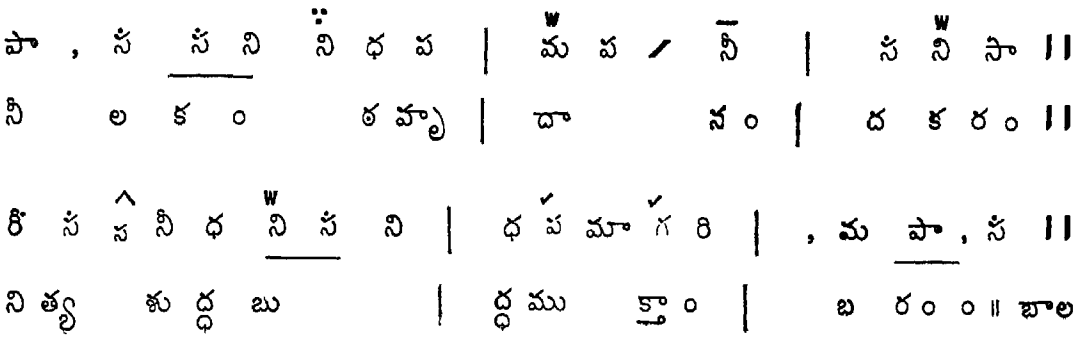
పా , స స ని ని ధ ప | మ ప / నీ | స ని సా ||
ని ల క ం ఠ హృ | దా న ం | ద క ర ం ||
రీ స స ని ధ ని స ని | ధ ప మా గ రి | , మ పా , స ||
ని త్య శు ద్ధ బు | ద్ధ ము క్తా ం | బ ర ం ం ॥ శూల

చరణము :
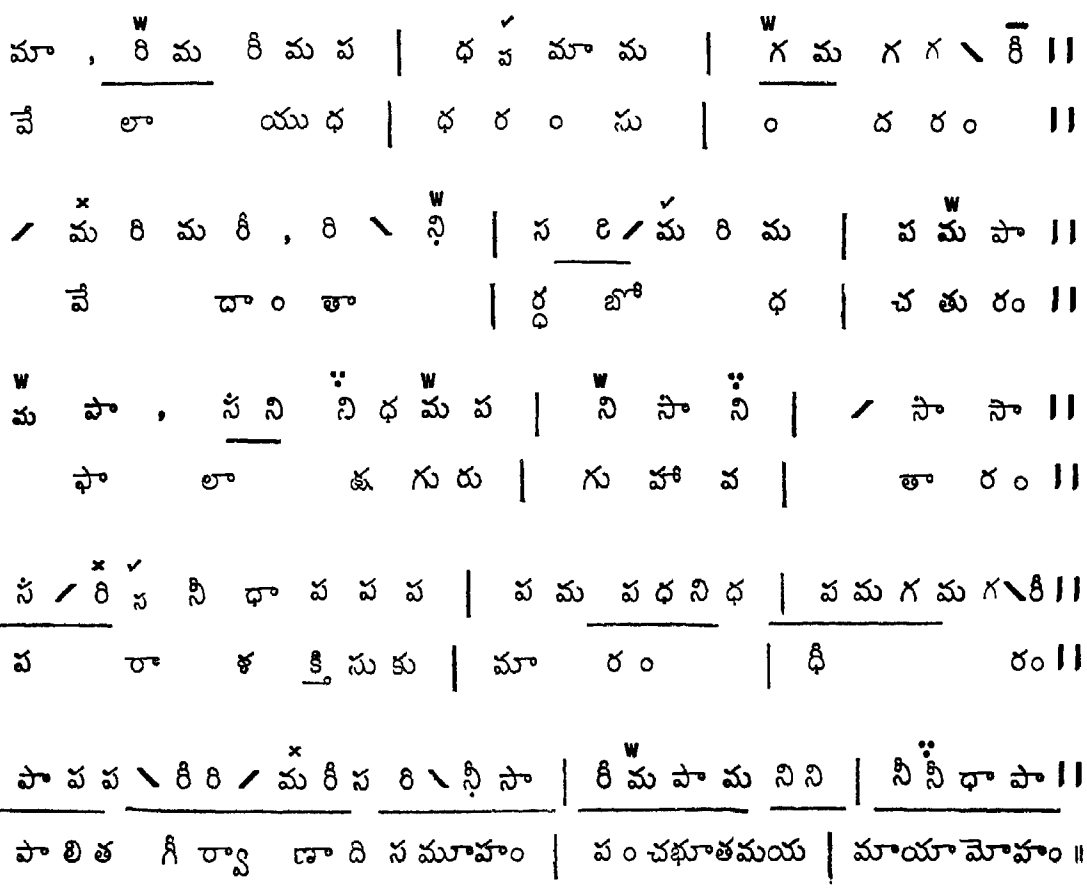
మా , రి మ రి మ ప | ధ ప మా మ | గ మ గ గ \ రీ ||
వే లా యు ధ | ధ ర ం సు | ం ద ర ం ||
/ మ రి మ రీ , రి \ ని | స రి / మ రి మ | ప మ పా ||
వే దా ం తా | ర్థ బో ధ | చ తు ర ం ||
మ పా , స ని ని ధ మ ప | ని సా ని | / సా సా ||
ఫా లా క్ష గు రు | గు హో వ | తా ర ం ||
స / రి స ని ధా ప ప ప | ప మ ప ధ ని ధ | ప మ గ మ గ \ రీ ||
ప రా శ క్తి సు కు | మా ర ం | ధీ ర ం ||
పా ప ప \ రి రి / మ రి స రి \ ని సా | రీ మ పా మ ని ని | నీ నీ ధా పా ||
పా లి త గీ ర్వా ణా ది స మూహం | పం చభూతమయ | మాయా మోహం ॥

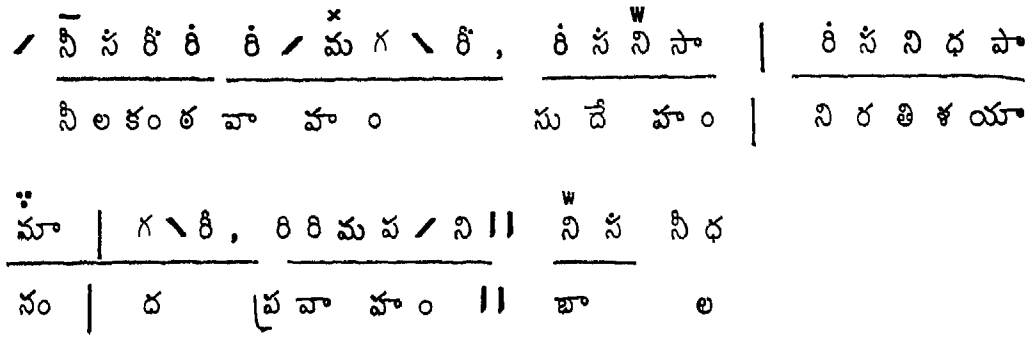

కీర్తనము 4 - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

అంగారక మాశ్రయామ్యహం

పల్లవి:

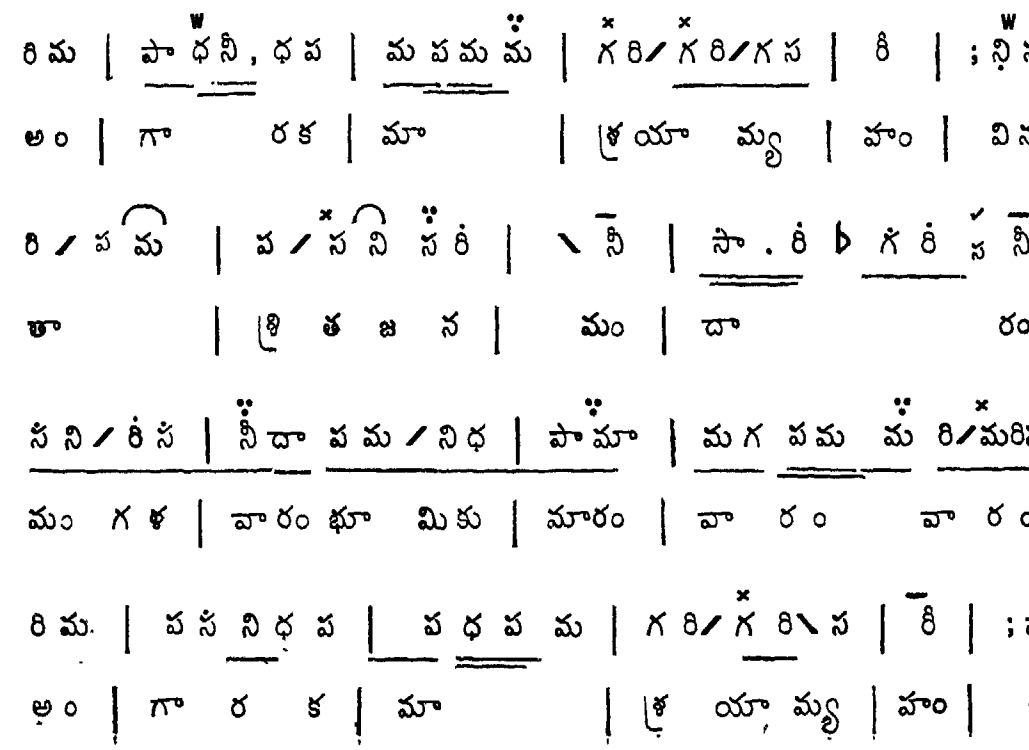

అనుపల్లవి:

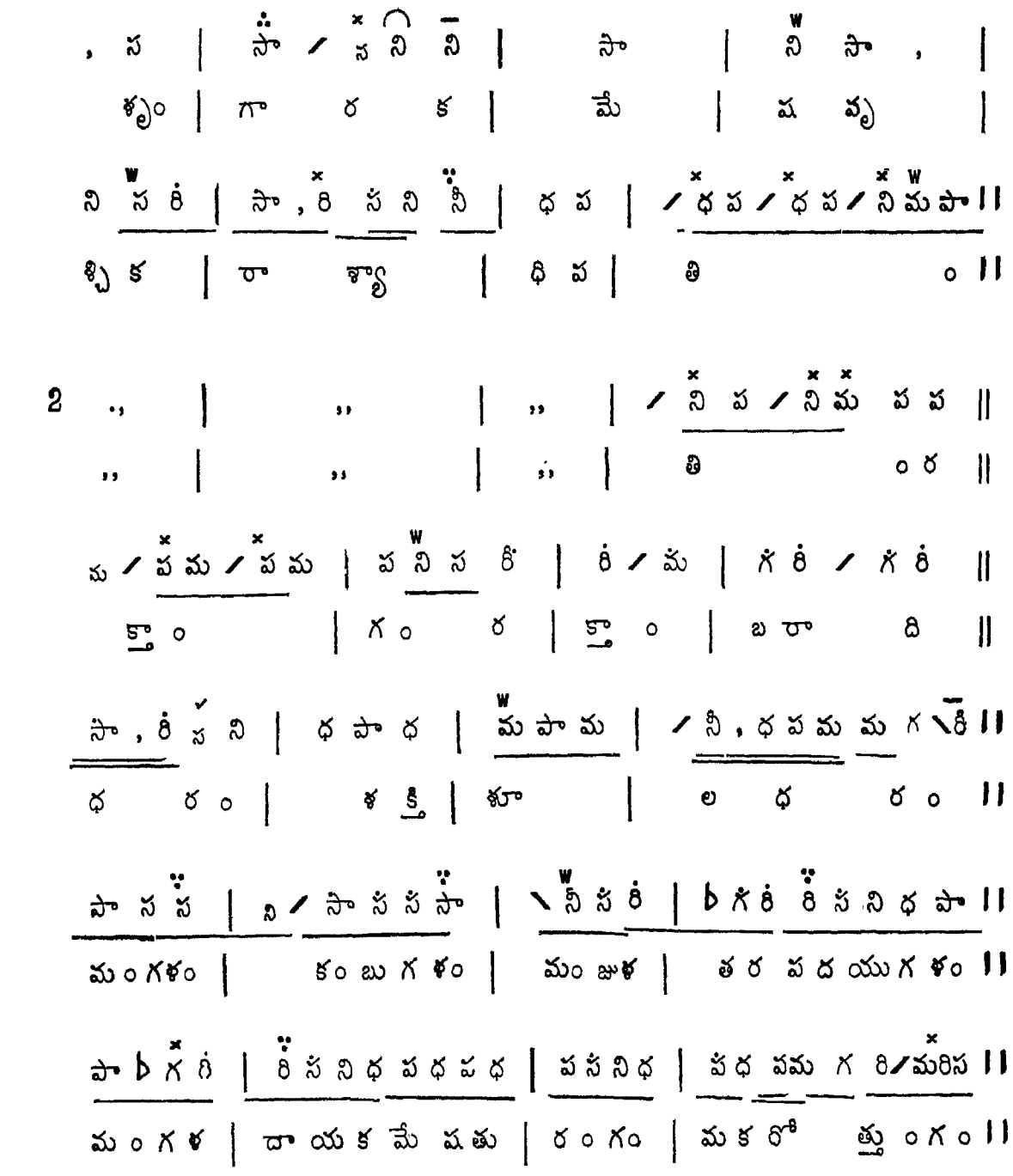
, స | సా / స నీ నీ | సా | నీ సా , |
శృం | గా ర క | మే | ష వృ |
ని సరి | సా , రి స ని నీ | ధ ప | / ధ ప / ధ ప / నీ మ పా ||
శ్చి క | రా శ్యా | ధి ప | తి ం ||
2 ., | ,, | ,, | / నీ ప / నీ మ ప ప ||
,, | ,, | ,, | తి ం ర ||
మ / ప మ / ప మ | ప నీ స రీ | రి / మ | గ రి / గ రి ||
క్తా ం | గ ం ర | క్తా ం | బ రా ది ||
సా , రి స ని | ధ పా ధ | మ పా మ | / నీ , ధ ప మ మ గ రీ ||
ధ ర ం | శ క్తి | భూ | ల ధ ర ం ||
పా స స | ని / సా స స సా | \ నీ స రి | ధ గ రి రి స ని ధ పా ||
మం గ ళం | కం బు గ ళం | మం జు ళ | త ర ప ద యు గ ళం ||
పా ధ గ రి | రి స ని ధ ప ధ ప ధ | ప స ని ధ | ప ధ ప మ గ రి / మ రి స ||
మం గ ళ | దా య క మే ష తు | ర ం గం | మ క రో త్తు ం గ ం ||

అంగారకం.

చ ర ణ ము :

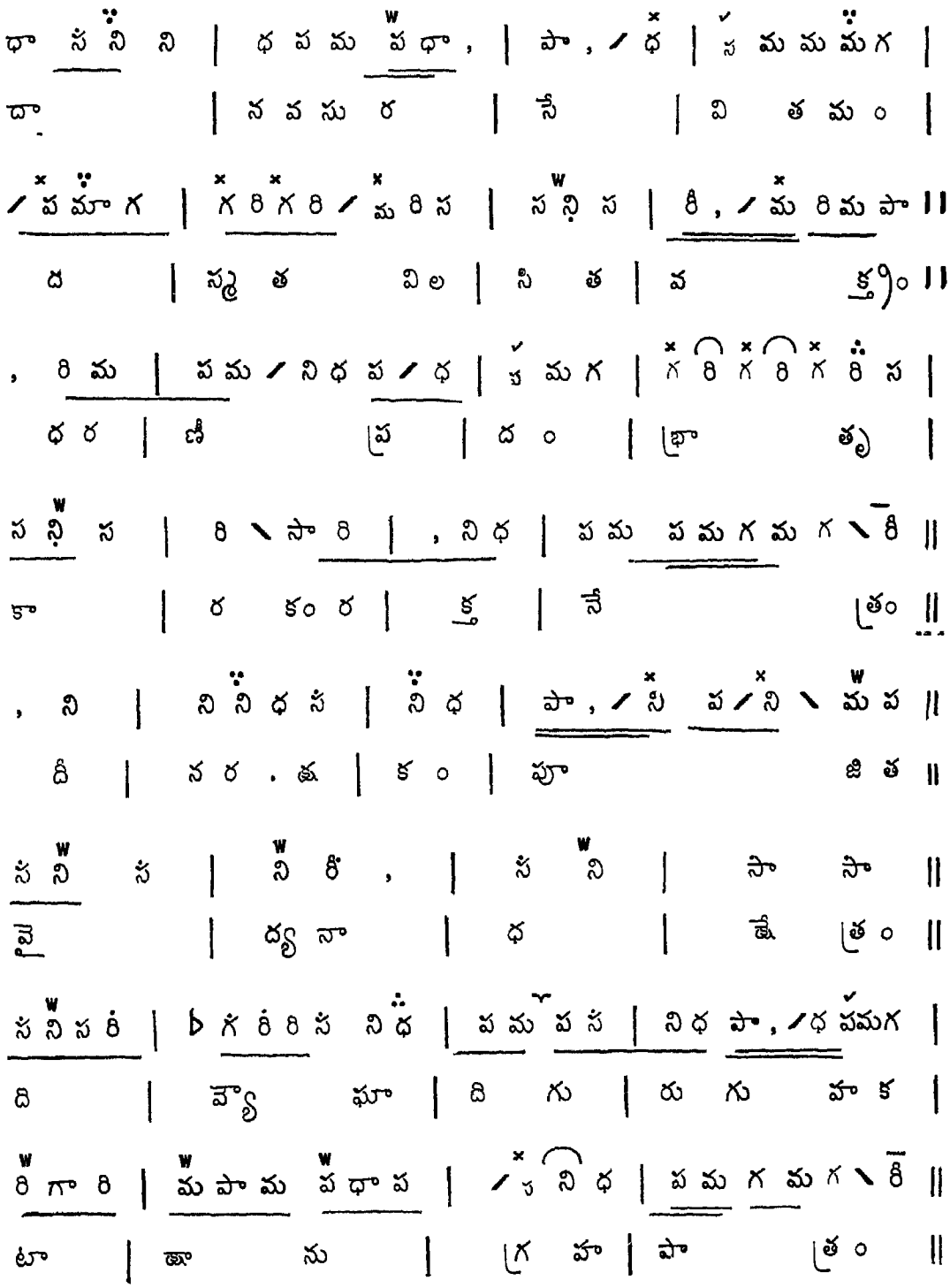
ధా సనిస నిధపమపధా, పా,/ధ సమమమగ
దా నవసుర నేవి తమం
/పమాగ గరిగరి/మరిస సనిస రి,/మరిమపా
ద స్మిత విల సిత వక్త్రిం
, రిమ పమ/నిధప/ధ సమగ గరిగరిగరిస
ధర ణీ ప్ర దం భ్రా త్రు
సనిస రిసారి, నిధ పమపమగమగరీ
కా రకంర క్ష నేత్రం
, ని నినిధస నిధ పా,/సి ప/ని మప
దీ నర.ఋ కం పూ జిత
సనిస నిరీ, సనిస సాసా
మై ద్యనా ధ ఖేత్రం
సనిసరీ గరిరిస నిధ పమపస నిధపా,/ధపమగ
ది వ్యా ఘూ ది గు రు గు హా క
రిగారి మపామ పధాప /సనిధ పమగమగరీ
టా ఖా ను గ్ర హా పా త్రం

సా / రిం స | , రిం ని / సం నిం ధా | పా / నిం ధ | / నిం ప మ ప / ప నీం సా ||
భా ను చం | ద్ర గు రు మిత్రం | భా సమా | న సుక ళ త్రం ||

సం నీం సా | రిం సా స ని ధ పా | ప \ మా ని | ధ ప మ గ రి / మరిస ||
జా ను | స్థ హా స్తు చి త్రం | చ తు ర్భు | జ మ తి వి చి త్రం ||

అంగారక మాత్రయే.

ఈ కీర్తనము నవగ్రహకీర్తనములలో మూడవది.

(భాషాంగము) 4 : సురటిరాగము

కీర్తనము 5 - ఆదితాళము - కుమారయెట్టప్ప మహారాజుగారు

శివానందరాజయోగప్రకాశ.

పల్లవి :

ని సా స ని నిం ధ ధ వ | ప మ / ని ధ ప | మ గ పమమగ రిమపని ||
శి వా న ం ద రా జ | యో గ ప్ర | కా శ ||

2 ,, ,, | ,, | మ గ పమ మ గ \ రీ ||
,, ,, | ,, | కా శ ||

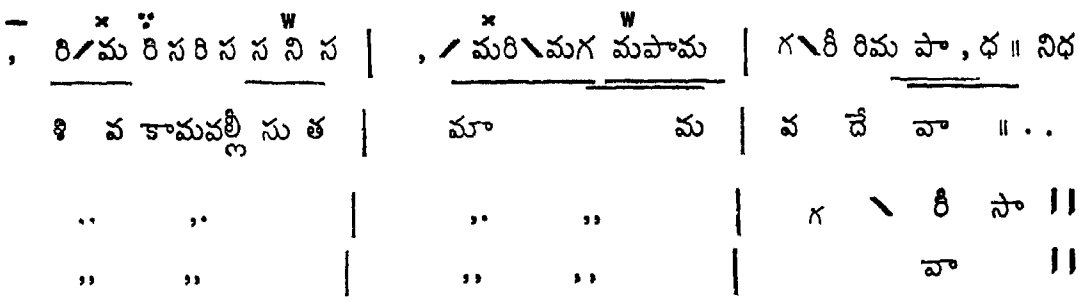

అనుపల్లవి :

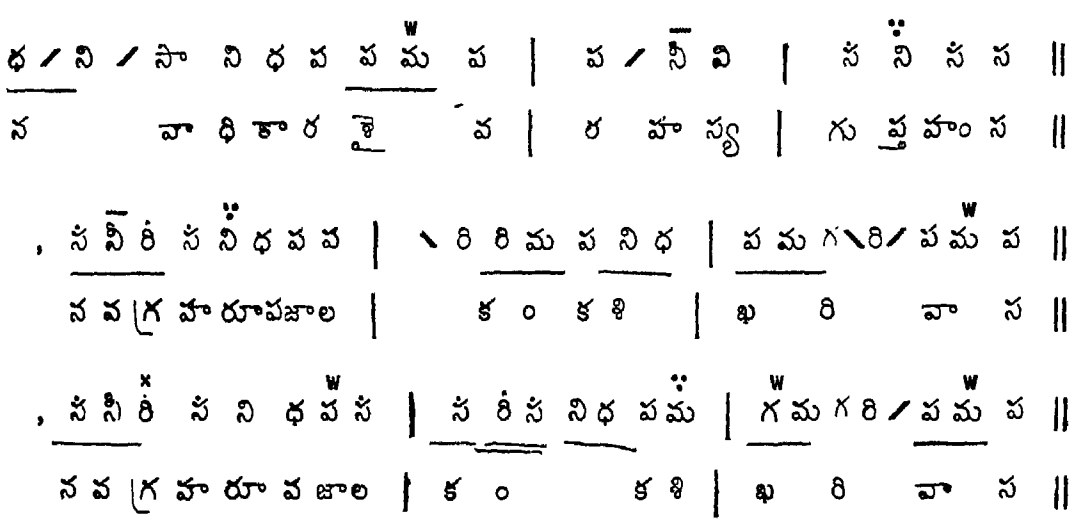

శివానంద

చరణము :

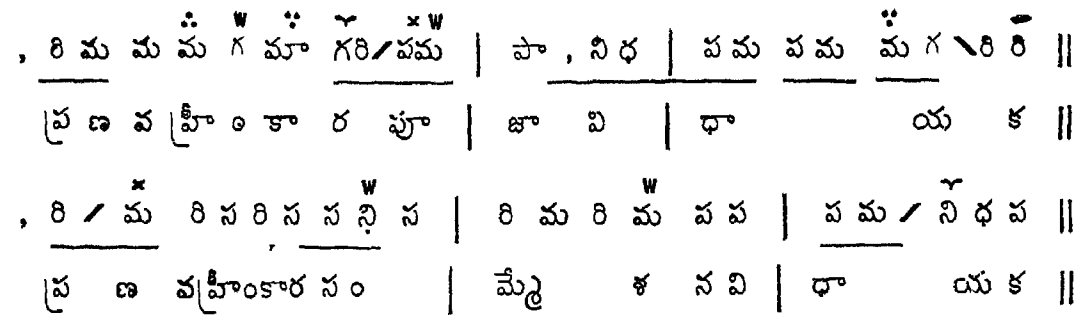

, ప ని ధ ప పా , / ని \ మ ప | / స నీ స ని | స ని స స ||
ప్ర ణ వ హ్రీం కా ర | స్తో త్ర వి | ధా య క ||

. స ని / రి స ని ధ ప ప స | స రి స ని ధ ప మ | రి మ రి మ ప ||
ప్ర ణ వ హ్రీం కార ప ర మ | త త్వ వి | ధా య క ||

స్వరము :

/ సా , రి స స ని ని ధ ప మ ని ధ | పా , రి మ | ప స ని ధ ప మా గ ||

రీ , రి / మ రి సా రి ని స ని రి | \ సా . ని స | / రి రి / మ మ / ప ప / ని ని ||

/ సనిధపామ / నిధపమాగ రి / మ రి స | ని సా రి స / మ \ రి | మ పా స ని స రీ ||

స రీ / మ మా \ గ రీ / గ రి స ని స ని రి | స / రి స నీ ధ ప / ధ ప మ | , గ రి ని స రి మ ప ||

శివానంద

6 తిల్లాన - దరు - ఏకతాళము - కృష్ణస్వామి అయ్య

రి / మ రి స సా ని స | రి మ గ ప మ గ \ రీ ; ||
నా ది రి చా ని తొం ది చా ని | ద ర ద ర నా ||

రి మ రి మ ప ప ప ప | ప స నిఁ ద ప మఁ గ ౱ రి ||
త నం త ం దిరిదిరితం దిరి | తి ల్లిల్లాం తి ల్లిల్లాం ||

మ పా ని స ని స స | స ని రిఁ స స ని ధ స ని ధ ప ||
త నం త ద ర చా ని | నా దిరి తోం దిరి నా దిరి తోం దిరి ||

ని స రీ స నిఁ ధ ౱ పా మ ప ధా | ప మఁ గ ౱ రి రి / మ రి స ||
దిరి ది త్తిల్లా నా దిరి ది | త్తిల్లా నా దిరి తిల్లా న ||

పల్లవి:

రి / మ రి స సా ని స | రి మ గ ప మ గ ౱ రీ ; ||
పా ల య మాం శి వ | శం క రీ ||

రి మ రి మ పా , స | ని ధ ప మ గ మ ప మ గ ౱ రీ ||
భ క్త జ నా | నం . ద క రీ ||

అనుపల్లవి:

ప మ ప ని స ని సా | ధా , ని స ని సా స స ||
బా ల చం ద్ర శే | ఖ రే అం బ ||

ప / రిఁ స నీ ధ స ని ధ | ని స ని నిఁ ధ పా ; ||
ప ర మే శ్వ రి రా | జే శ్వ రీ ||

౱ మా ప ప / స ని సా | రిఁ / మ రి స ౱ నీ స రిఁ ||
భూ ల పా ణీ | జ గ న్మోహి ని ||

స ని ధ ప ప̇ స ని ధ | స ని ని̇ ధ ధ̇ ప మ గ రి / గ రి స ||
జ ల జ ద శా యత | లో చ నె ||

పాలయ.

చ ర ణము :

రి మ పా ; మ̱ ప | ప స ని ని̇ ధ ప మ మ̇ గ రి ||
క న కో జ్వ ల | నా యి కె ||

రీ / గ̱ రి రీ̄ స ని̱ స | రి మ గ ప మ గ \ రీ̄ ; ||
క ళ్యా ణ గు ణా త్మి కే ||

ని ని ని ని ధ స ని̇ ధ | పా స ని̇ ని ని ధ ధ̇ మ̱ ప ||
ప న కా ది ము ని | సం ను త ||

ప̱ / ని̱ \ మ మ మ మ ప మ గ రి మ̱ ప || ప మ̱ ప ని ని̇ ని స ని ||
శా ర దె త్ర్యం బి . కే || క న కా ద్రి ని వా ||

ధ̱ ని స ని సా స స | సా , రిం స̆ ని ధ స ని ధ ||
. . సి ని చం డి కె | కా ళ్యా య ని వ ర ||

ని స ని ని̇ ధ పా ; ॥ ప \ మ̱ ప నీ̄ స రిం / గ̱ రిం ||
దా యి కే ॥ జ ని ని (కీ) కృ ||

రీ సా \ నీ స రీ ॥ స ని ధ స స రీ స ని ధ |
ష్ణా ర్చి తె ॥ జ య స ం గీ త |

ప ధ ప మ గ రి / మ రి స ||
పా ర ర ని కె ||

రి మ రి రి మ ప ప ప | ధ ప మా ప మ రి , మ రీ రి స ||
ధీ ం ధి త్తా ం దిరి దిరి | తి ల్లాం తి ల్లాం నా దిరి ||

రిరి మ ప నీ స రీ రీ గ రీ | స ని ని నినిని నినిధ సనిధ ప ||
తందిరి తిల్లి ల్లి ల్లాం దిరి దిరి | తి ల్లా ం ద్రుగ్డు తక ద్రుగ్డు తక దరనా ||

ప ప \ మ ప / ని ని స రీ | రీ / మ రీ స ని ని స రీ |
దిరి దిరి దా ని దిరి దిరి తి ల్లాం | దక్ దక్ దా ం త్క త్క ద్ధి ద్ధి |

ని నీ ని ని ని ధ ని స | నిసరీ సనీ ధ పమ మ గరి / గరిస ||
త వం తన వ ధీ ం | తక ధిద్ధళంగు తక త ధింగి ణతోం ||

పాలయమాం.

7 చౌకవర్ణము - రూపకతాళము - నుబ్బరామదీక్షితులు

సామి యెంతని దెల్పుదురా

వల్లి:

సా , రీ స ని నీ ధ ప / ధ పా , | ప మ ప ధ ని ధ ప మ మ గ మ గ మ ప మ మ |
సా మీ యెం | త ని దె ల్పు దు . . |

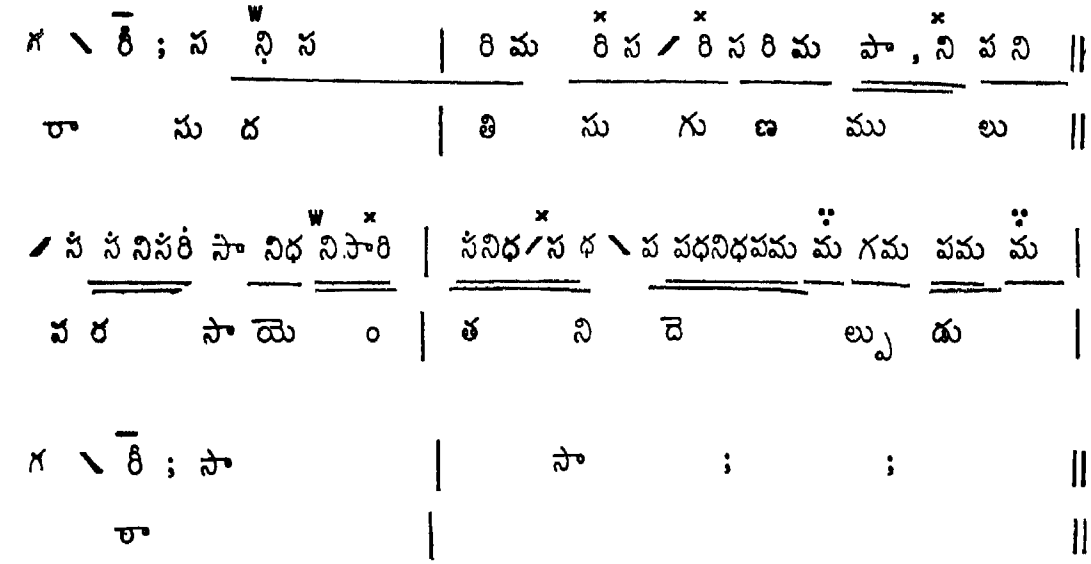
గ \ రీ ; స ని స | రిమ రిస / రిసరిమ పా , ని పని ||
రా ను ద | తి సు గు ణ ము లు ||
/ సి స నిసరి సా నిధ నిసారి | సనిధ / స ధ \ ప పధనిధపమ మ గమ పమ మ |
వ ర సా యె ం | త ని దె ల్పు డు |
గ \ రీ ; సా | సా ; ; ||
రా | ||

అనుపల్లవి :

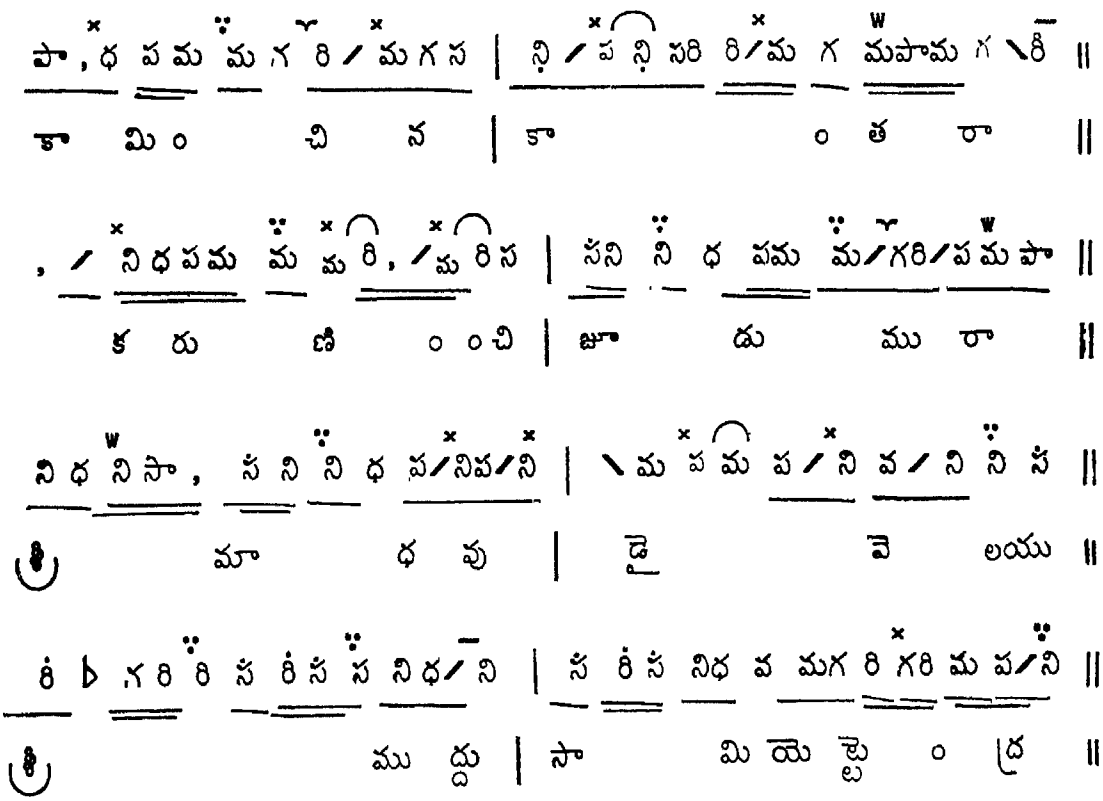
పా , ధ పమ మ గ రి / మ గస | ని / ప ని సరి రి / మ గ మపామ గ \ రీ ||
కా మిం చి న | కా ం త రా ||
, / నిధపమ మ మ రి , / మ రిస | సని ని ధ పమ మ / గరి / పమ పా ||
క రు ణి ం ంచి | జూ డు ము రా ||
నిధ నిసా , స ని ని ధ ప / నిప / ని | \ మ ప మ ప / ని వ / ని ని స ||
మా ధ వు | డై వె లయు ||
రి ధ గరి రి స రి స స నిధ / ని | స రి స నిధ వ మగ రి గరి మ ప / ని ||
ము ద్దు | సా మి యె ల్పె ం ద్ర ||

స్వరము, పాహిత్యము :

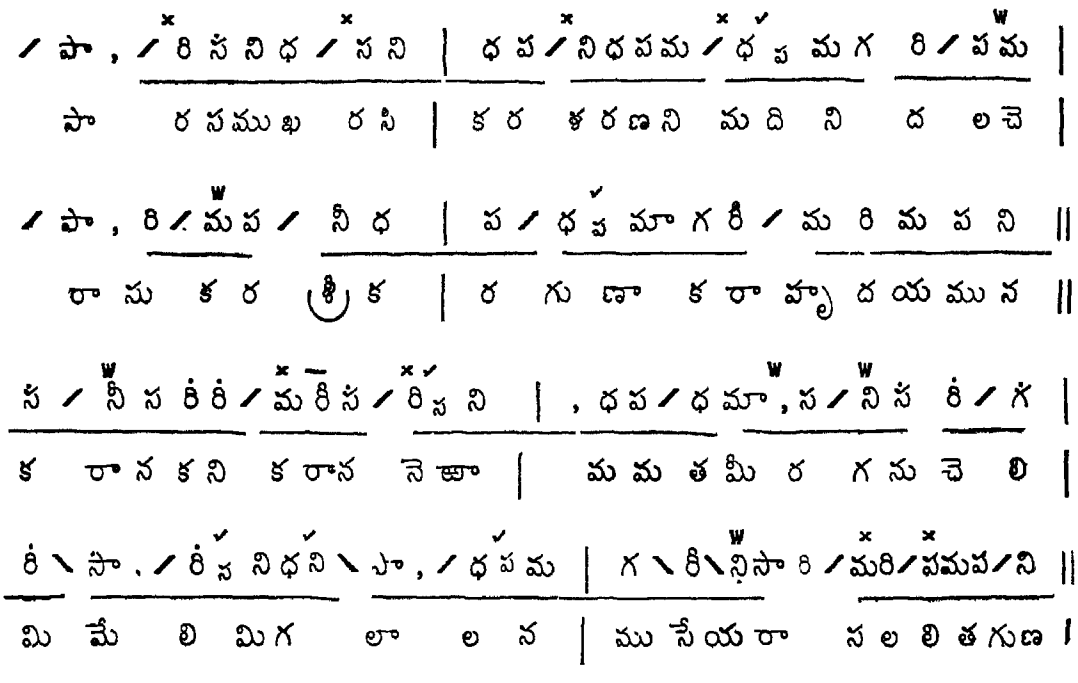

చరణము :

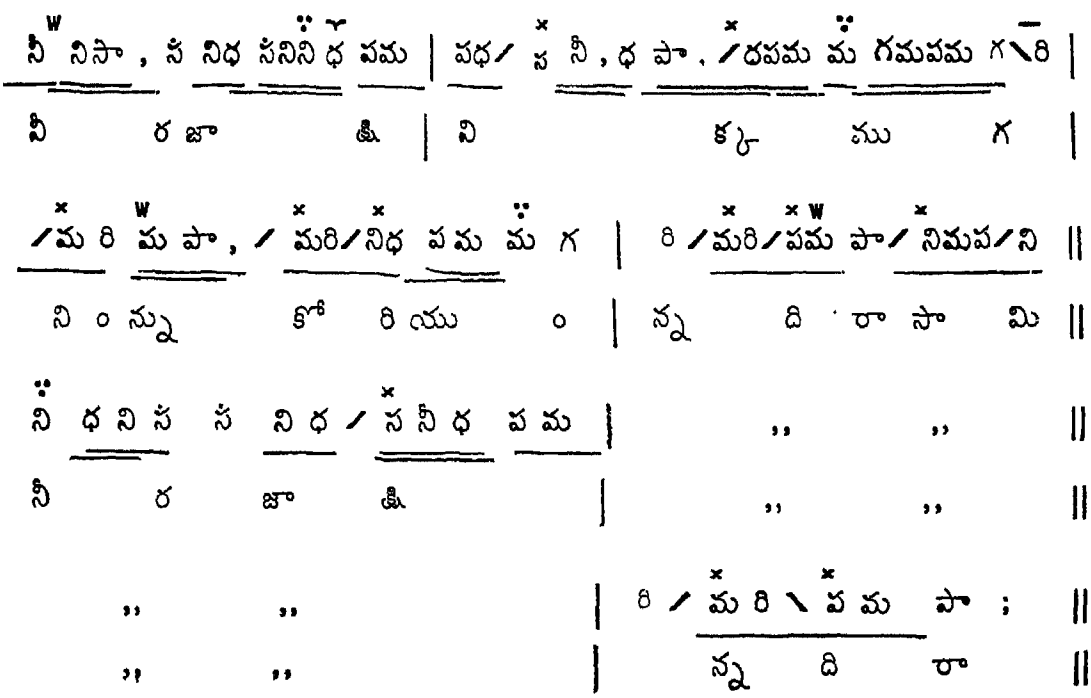

స్వ ర ము లు :

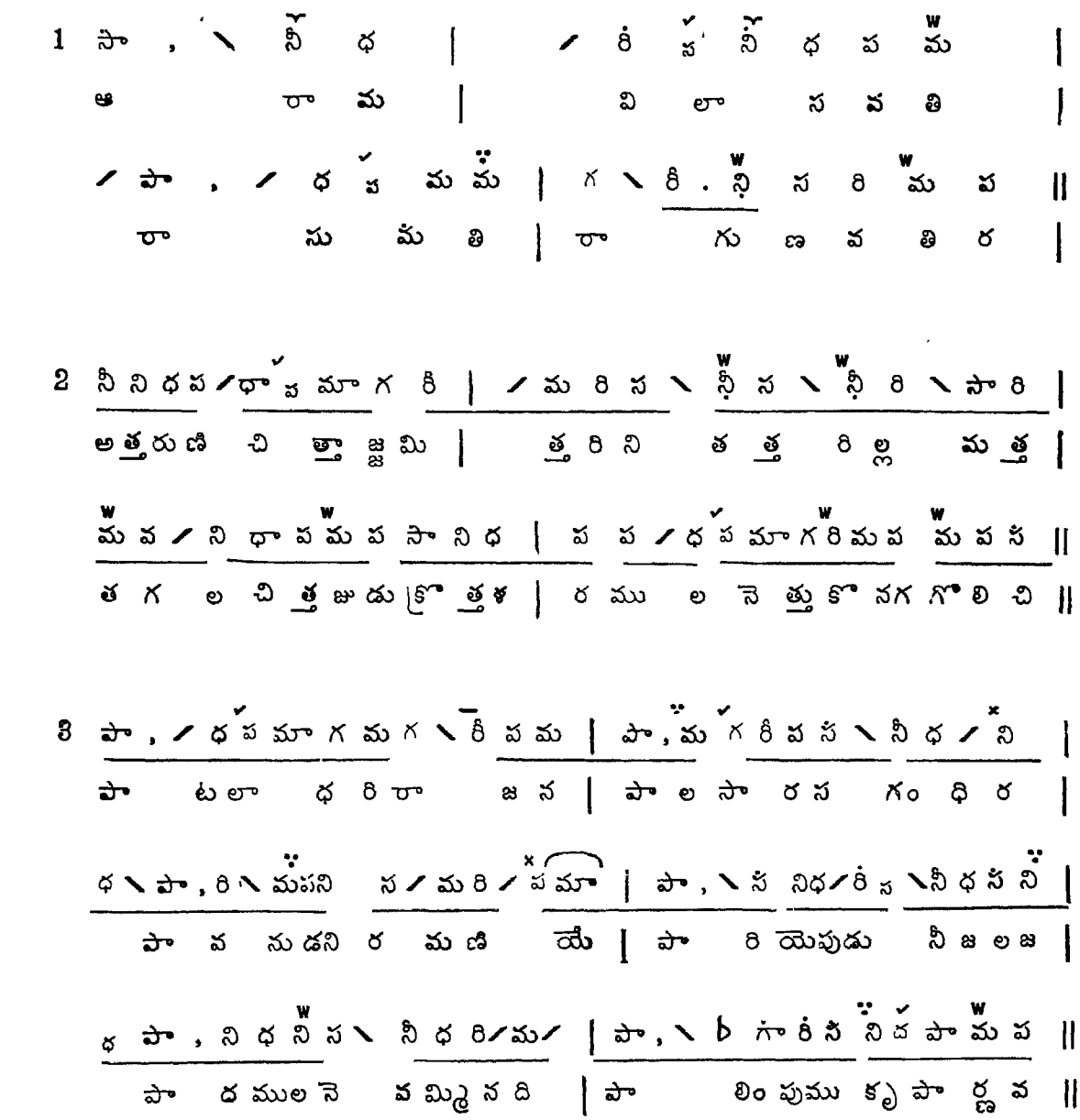
1 సా , ‘ నీ ధ | ‘ రి ప నీ ధ ప మ |
ఆ రా మ | వి లా స వ తి |
‘ పా , ‘ ధ ప మ మ | గ ‘ రి . నీ స రి మ ప ||
రా సు మ తి | రా గు ణ వ తి ర |
2 సా ని ధ ప ‘ధా ప మా గ రి | ‘ మ రి స ‘ నీ స ‘ నీ రి ‘ సా రి |
అ త్త రు ణి చి త్తా జ్ఞ మి | త్త రి ని త త్త రి ల్ల మ త్త |
మ వ ‘ ని ధా ప మ ప సా ని ధ | ప ప ‘ ధ ప మా గ రి మ ప మ ప స ||
త గ ల చి త్త ము డు క్రొ త్త ళ | ర ము ల నె త్తు కొ నగ గొ లి చి ||
3 పా , ‘ ధ ప మా గ మ గ ‘ రీ ప మ | పా , మ ‘ గ రీ ప స ‘ నీ ధ ‘ ని |
పా ట లా ధ రి రా జ న | పా ల సా ర స గం ధి ర |
ధ ‘ పా , రి ‘ మ పని స ‘ మ రి ‘ ప మా | పా , ‘ స నిధ ‘ రి స ‘ నీ ధ స ని |
పా వ ను డని ర మ ణి యే | పా రి యెపుడు నీ జ ల జ |
ధ పా , ని ధ నీ స ‘ నీ ధ రి ‘ మ ‘ | పా , ‘ ఽ గా రీ సి నిద పా మ ప ||
పా ద ము ల నె వ మ్మి న ది | పా లిం పు ము కృ పా ర్ణ వ ||

4 ప / నీ , ధప మా గ \ రిమప | / నీ , ధప మా గ రి / మరిస |
వీ రజ వైరి వెన్నెల | నీ తరిగల్గు శ్రీ మమున |

\ సా , రిసరిసా సరిరి / మప | / నీ , ధా ప మ గ రీ మ ప స |
వీ టుపగలు దలచి యవ | నీ పా ల శి ఖా . మ ణి |

\ సనీ , ధని సనీ సరిసని / రిం | సం \ నీ , / రిం సనీధ / నిధ \ పామప ||
వీ వితరణ గుణము ల ను | నీ ల నీ ర దశు ంత ల ||

5 సా , నిస / రిం సనీధ | పమ పధ పమా గమ గ \ రిప / మ |
స్వాం తమున యిం తి | కివి రహా మెం త రత్యా గ వ |

పా , మ / ని ధ \ పా . రిమప | సనీధ వమా గ రిమా ప |
పం తు డ ని తాం తముగ | లతాంతని శాం త లసం తి |

నిధా నిస సరిం \ నీ సస స | రిం / మా గ / రీ / మరిస నిసరిం |
నిరంతరము వ సంతమున | ను కంతు రంతు లనుమిగుల |

సం నీధ మపధ పమా గ \ రిం మ | రిసా నిధని ధ పామ రిమప |
చింత గలిగి తాం తి జెం దె | నురాసదయ సంతతమును |

విధని సస నిధ సనినిధ పమ | ,, ,, |
నీ రజా క్షీ . | ,, ,, |

,, ,, | గమ పమ గమ గ \ రి \ సా ||
,, ,, | స్న . ది . . . రా ||

రి మరిస సనిసని స రి మమ | మగమప ధప మగమగ రిరి |
నె న రు ంచి | స ర స ము. గ ను |

, రిమపధ సనినిధ పా, ధ ప మగ | మ పమగమ గరి రిగ రిసా ||
నె ల త ను గూ | డు ము రా అ ఆ ||

● ధీ ర బృ ం ద మ ం చా ర | ది వ్య హా ర ళు భ ళ రీ ర |
శ్రీ రా జా ధి రా జ | శ్రీ ము ద్దు సా మి యె ట్టే ం ద్ర |

● ఈ సాహిత్యమును అనుపల్లవి వర్ణమెట్టున పాడి ముక్తాయి స్వరసాహిత్యములను పాడుకొని, పల్లవిని యెత్తి నిలుపవలెను.

సంచారి - తిస్రజాతి ఏకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సి సి సి సి / స ని ధ పా | రి / మ / పా పా మా మా మా |
ని ధ వ మ గ రి / ప మ గ రి రి | రి / మ రి రి సా ని స ని రి సా |
ని స రి / మ మా మ గ / ప మ గ రి | / గ రి / వ మ పా మ ప ని ధ పా |
మ / ని ధ ప మా ప / ధ ప మా గ రి | / ప మా గ రి / మ రి సా సా |
ని రి సా రి రి రి / ప మా గ రి | / ని ధ పా రి మ రి మ / సా పా |

ప మ నిధపామ / నిధాపమ | ప / నిధపమాగ \ రి / పమపా |

రి / మ రిరిసనిరిరిసా | నిసనిరిసపమ / నిధాపా |

మ పనినిసాధని / సాసా | రిసనీధాసనిధాపా |

నిధపామాధపమాగ \ రి | నిస / రిరి / మమ రిరి / మమ పా |

రిమపసనిధని / సనిధపా | ధనిధపమ \ గరి / పమమ \ గరి |

/ నిధపమపా / ససనిధపా | సనిధపమగ \ రిరిమపస |

\ నిధనిపసని / రిస / రిసనీ | ధ / సనీధా / నిధపా \ రి |

రిమ / పా రిమపసనీధా | నినిసాసాధని / సాసా |

నిధని / సనిధ / రిసనిధ / ధగరి | సానిధమపధపమాగ \ రి |

రిమపపసస నిస నిరిసరి | నిని / ససనిధ / నిధప |

మపసామపనిసరి / మాగ | \ రి / మరిని / రినీ / సనిధా |

మ / ధమ / పరిపరి / మమాగా | రి / మరిస \ నిరిరినీ \ సా |

నిసరిమపనిస / రిసనిధప | మ / ధపమా \ గరి / పమగరిసా |

సానిధాపా \ రిమా | / పాపా \ మా / నిధాపా |

మాగా \ పమగరిరి / పమ | గమగ \ రిరి \ నిసా ; ||

జన్యము (భాషాంగము) 5 : ఎరుకులకాంభోజి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : ఆరోహేగ నిపర్జళ్చ సగ్రహస్సార్వకాలికః
స్యా దేరుకులకాంభోజీరాగ ఇత్యుచ్యతేబుధైః.

మూర్ఛన : { ఆరోహణము : స రి మ ప ధ ♭ని ధ ప ధ సా
అవరోహణము : సా ♭ని ధ ప మ గ రి సా .

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము : షడ్జగ్రహము ; అరోహణమందు గాంధార నిషాద వర్జ్యము ; రక్తిరాగము : ఎల్లప్పుడును గానముసేయదగును.

మధ్యమ, ధైవత గాంధార ఋషభములు ఈ యెరుకులకాంభోజిని మిగుల స్ఫురింప జేయు జీవస్వరములు. కొన్ని ప్రయోగముల నిరూపించెద.

స రి మా మ మ , స రి / ప మా మా , గ మ ప \ మా మా , గ మ ప ధా ,

మ ప ధా , స రి మ ప / ధా , ప \ మ గా , రి / మ గా , స రి గా ,

స రి / ప మా గా , మ / ప మ గ \ రి , రి / మ గ \ రి , ఫ ధ స రి ,

గ రి / గ \ సా , ఫ ధ సా , \ఫా ధ సా , ప ధ సా ధ పా మ గ రి/గ రి\సా ,

స ని స , స \ ని స .

ఈ ప్రయోగములందు కాకలీ నిషాదము బలుకుచున్నది కొన్నిచోట్ల కైశికి నిషాదమును బలుకును. ఒకచోటమాత్రము స ని ప ధ సా — అని కాకలి నిషాద ప్రయోగము గనబడుచున్నది, సా \ ఫా ధ సా . ఈ ప్రయోగము ఈ రాగమునకు మిగుల రంజనమును గలిగించుచున్నది. పైన గనుపించిన ప్రయోగములును తక్కిన ప్రయోగ ములును ప్రాచీనుల గీత, కీర్తన, పదముల నూహించిచే వివరముగ తెలుయును.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము :

ధ ప | మ గ రి ప మ గ రి | మ గ రి గ రి స రి |
అ ఆ | రె ఎ రె గ జ ప న | వ అ స వ అ ఆ స |

పా ధ సా రి రి | సా రి మ మ మా | మ ప ని ధ ధ పా |
వా ది సం ను త | చా వ జ న చిం | త అ మ ణి ఇ రే |

నీ ధ ప మ గ గ రీ | స రీ గ సా ప ధ | సా స ప ధ ని ప |
మ ర ద హ స నో ఒ | ల్ల అ సు రే ప ర | మే ళ గ గ న కె |

ధ ప మ గ గ రీ |
ఎ ఎ ళ ఇ ఇ శా |

అంతరి:

సా స సా ని స | రీ రీ ప మ మ గ రీ | స రీ మ గ రీ రీ గ |
ఆ రె జం ం బు | న అ అ అ అ అ ధ | లో క నా . ఆ |

రీ సా ; ; |
ధ ఆ |

ఖావడ:

పా ధ సా సా | స రీ మ గ గ రీ | సా రీ మా మ మ |
ఆ ప్పు లిం గ | క ర కు ర ం గా | అ ద్భు తా గ మ |

మ ప ధ పా ; | మ ప ధ మా గ రీ | స రీ ప మ గ రీ |
తు ర గ రే | గ ం ం గా ధ ర | జ టి అ భ ం గా |

మ గ మ గ గ రీ | రీ సా సా స స | ప ధ స ప ధ సా |
అ అ ర్ధ నా రీ | శ రీ ఈ శ్వ ర | ఉ భ య కా వే |

ప ధ ప మ గ గ రి | స రి మ మా మా | మ ప ధ పా ; |
ఎ ఎ రి మ ఆ అ ర్ధ్య | ఖా స రే రే | య్య అ ఇ యే |

ప ధ స రిం మ గ రిం	మ ప ధ ప ధ సా	ధ పా మ గ రీ
అ . . . . . అ	అ అ . . . ఆ	అ . . . ఆ
స రిం గ సా ప ధ	సా స ప ధ ని ప	ధ ప మ గ గ రీ ‖
అ ఖి య రే అ ఖి	లాం డ దే . ఎ వి	ధ వు ఉ రె ఎ రే ‖
సా స సా ని స	రిం రిం ప మ మ గ రిం	స్ రిం మ గ రిం రిం గ
ఆ రె జం ం బు	నా . . . . . ధ	లో క నా . . ఆ
రిం సా ; ; ‖		
ధ ఆ . . ‖		

కీర్తనము 1 - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

త్యాగరాజం భజరే

పల్లవి:

ధా , ని ధ ప ప మ ప ధ	ప / ధ ప మా గా / మ గా రి	
త్యా గ రా	జ ం భ జ	
రీ ; , సా రి గ	రి గా రి స స రి మ ప	‖
రే రె	చి . . త్త	‖
2 ,, ,,	,, సా సా	‖
,, ,,	,, చి త్త	‖

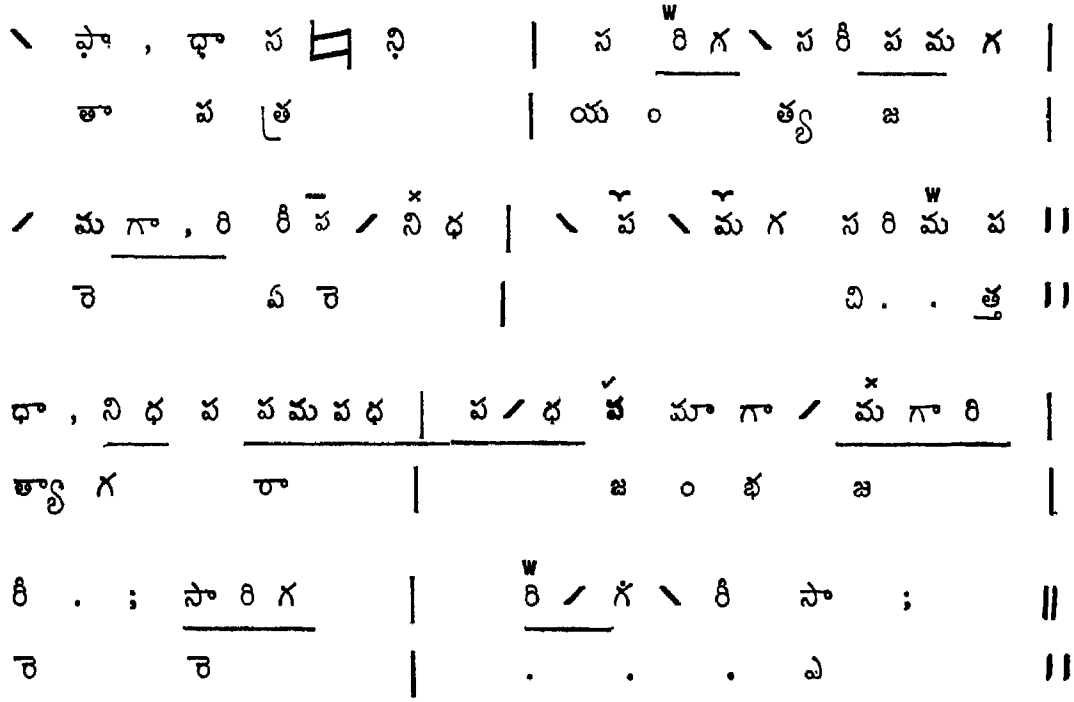
ఫా , ధా స నీ | స రిగ సరి పమ గ |
తా ప త్ర | య ం త్య జ |
మ గా , రి రి ప సని ధ | ప మ గ స రి మ ప ||
రె ఏ రె | చి . . త్త ||
ధా , ని ధ ప పమపధ | ప ధ మా గా మ గా రి |
త్యా గ రా | జ ం భ జ |
రి . ; సా రి గ | రి గ రి సా ; ||
రె రె | . . . ఎ ||

అనుపల్లవి:

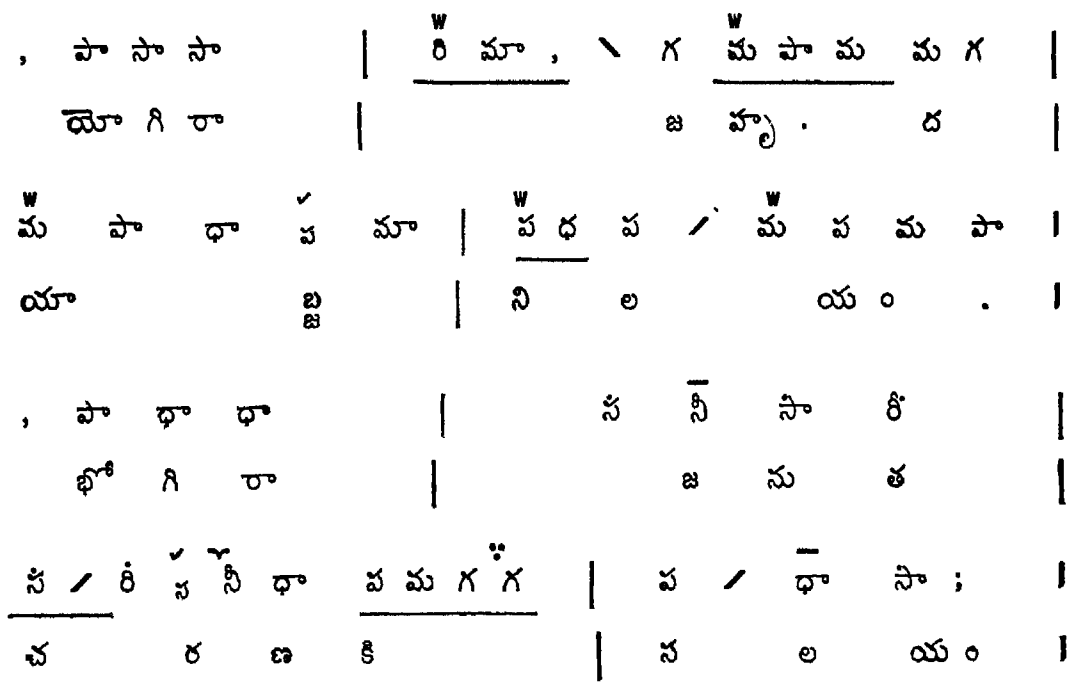
, పా సా సా | రి మా , గ మ పా మ మ గ |
యో గి రా | జ హ్నై . ద |
మ పా ధా ప మా | పధ ప మ పమ పా ||
యా జ్ఞ | ని ల య ం . ||
, పా ధా ధా | స నీ సా రీ |
భో గి రా | జ ను త |
సరి ప నీ ధా పమ గ గ | ప ధా సా ; ||
చ ర ణ కి | న ల య ం ||

రీ రి / మ గ రి స | రి / గ రి / రి సా ప ధ |
నా గ రా జ మ | ణి వ ల య ం ర జ |

సా స ప మ / ప మ ప ధ / స | ధ ప మ గ రి స రి మ ప ||
త్యా గ రా జం | ము ఖ కు వ ల య ం . . ||

త్యాగరాజం.

చరణము :

మ పా , మ గ రి | గ రి గ రి గ \ సా |
పా . లో మి | శా ది ది |

\ ఫా , ధా స ని | స రీ గా రీ ||
కా ల పూ | జి త గా త్ర ం ||

మా , గా రీ | గ రి గ రి గ \ పా |
నీ లో త్ప | లా ం బా . ను |

సా , రి మ గా / ప మా | ప \ మా ధా పా ||
కూ ల త | ర క ళ త్ర ం ||

, మా పా ధ ప | / ని ధా పా ధా |
తై లో క్య | గు రు గు హా |

పా , మ గ స రి | మ పా ధా ; ||
తా త ం త్రి | ణే త్ర ం ||

సా , పా ప ధ స | ని ధా పా ప మ ప |
సా లో కా | ది నై |
ధా , ని ధ ప ప మ ప ధ | ప / ధ ప మా మ / గా , \ రీ ॥
వ ల్య ప్ర ద | చ రి త్ర ం . ం ॥

రీ రి / మ్ గా , రీ రీ | రి / గ్ రి రి స రి / గ్ రీ సా ॥
నీ ల కం ఠ మ | నే క ఫ ల ద ం ॥

\ ఫా ధ సా రి మ | మ గా రి మ ప ధా ॥
భూ ల పా ణి మ | ళో క ళు భ ద ం ॥
పా ధ సా ప ధ | సా రీ / మ గ రీ ॥
మూ ల భూ త మ | మూ ల్య ప ర ద ం ॥

సా స సా రీ స | \ నీ ధ ధ ప ప మ ప ధ ॥
కా ల కా ల మ | ఖ ం డ సు ఖ ద ం . . ॥

త్యాగరాజం భజరే

కీర్తనము 2 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

దివాకర తనూజం శనైశ్చరం

నవగ్రహ విషయములలో నేడవ కీర్తనము

పల్లవి:

సధాధ / సధ / నిప పమ పధా , | పనిధప పపమ | / ప \ మ గ / మగ / మరి ॥
దివా క ర త నూ | జం శనై | శ్చ ర ం . : ॥

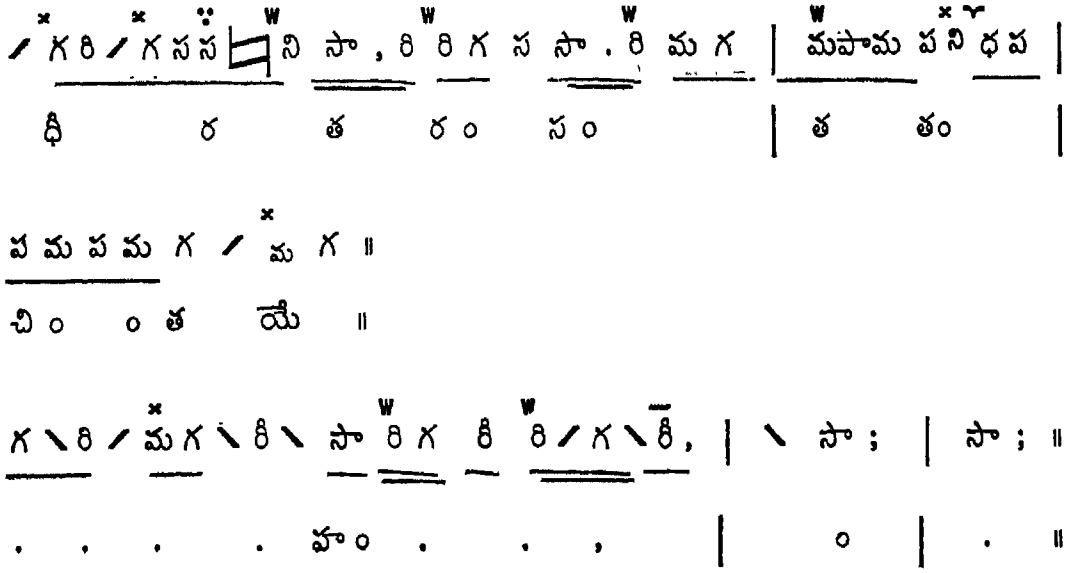
ధీ ర త రం సం | త తం |
చిం ం త యే ॥
. . . . హం . . , | ం | . ॥

అనుపల్లవి॥

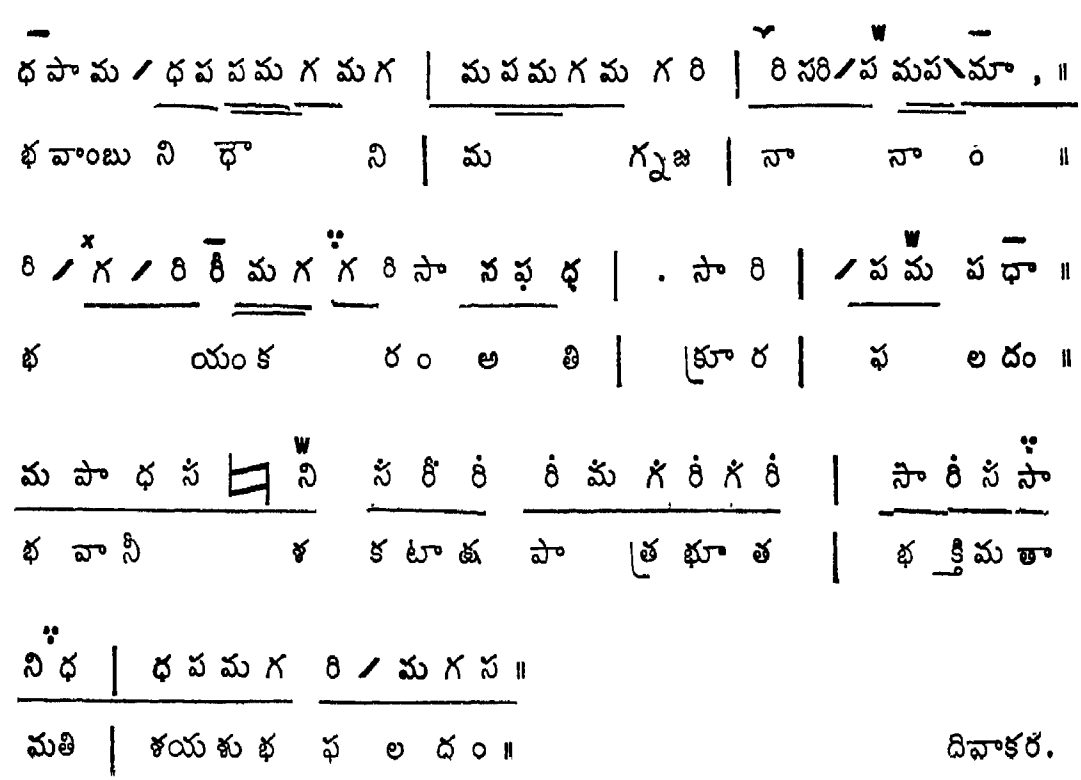
భవాంబు ని ధౌ ని | మ గ్నజ | నా నా ం ॥
భ యంక రం అ తి | క్రూ ర | ఫ లదం ॥
భ వా నీ శ కటా క్ష పా త్ర భూ త | భ క్తిమ తా
మతి | శయశు భ ఫ ల ద ం ॥

దివాకర.

చరణము :

సా/రిస రి\ ప మ ప ధ/స నిధ/నిప | ప పమ/పమ గ | /మగారి/మగ\రి ॥
కా లా ం జ న కా ం | తి యు క్త | దే హం ॥

, రిరిరి/ మగారి రి గరి స | , \ ఫా ధ | సరిరిప ప మా ॥
కాలస హో ద రం | కా క | వా హం ॥

, గ/ప మా ప ధ/నిధ/నిని | ధ పా మగ | గరి మ వ ధ ॥
నీ లాంశుక పు | ష్పమా లా | వృ తం ॥

, పధసా స సద/స\ని | ధపా,నిధప పా,మ | గరి/మ గస ॥
నీ ల ర త్న భూ | ష ణా ల ం | ం కృ త ం ॥

పా ప/నిధప మగరిగస | స రిమా, మ.గ గరి | మ పధా,పా ॥
మా లి నీ వి ను త | గు రు గు హా | ము ది త ం ॥

, పధప సా స ని సా రిగా, | గ\రి రిరి | స ని సస ॥
మ క ర కుం భ రా | శి నా | ధ . ం తి ల ॥

ధీ రి సా స నీ | నిధా ప | మ ప / ధా ॥
తై ల మి శ్రి తా | న్న ది ప | . ప్రి య ం ॥

ప / ధా / రి సా మ పధ / స | నిధ\పా పమ | గరి/మ గ స ॥
ద యా సు ధా సా | గ రం ని | ర్భ య ం ॥

సా రి / ×ప మా గ wప ధ పా ధ ప మ గ రీ | ×ప మా ప ధా ధ \ wప ధ | స
కా ల ద ం డ ప రి పీ డి త జా నుం | కా మి తా ర్థ ఫ ల | ద

wస్ని స రీ రీ ॥
కా మ ధే నుం ॥

రీ / మ గా రీ రి గ రీ స wని ప ధా సా | పా ధ / రీ స \ నీ ధా |
కా ల చ క్ర భే ద చి . త్ర భా నుం | క ల్పి త ఛా యా |

\ పా మ గ రి / మ గ స ॥
దే వీ సూ . నుం ॥

3 స్వరజతి - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - శ్యామశాస్త్రులు

కా మా క్షీ

పల్లవి :

సా ; , \ ఫా | ఫా , ; / ధా | . / సా ; రి / ప |
కా మా | క్షీ | నీ ప ద |

మ గ స రి / మ గ గ | \ రి ; , \ ఫా | ధ సా రి wమ ప |
యు గ మె ష్టి ర మ ని | నే సం | మ్మి యు న్నా నునా |

, ధా స \ నీ ధ | . ప \ మా గా రి ||
చిం త లే ల్ల | ను దీ ర్చ మ్మ ||

సా ; , \ పా | ఫా , ; / ధా | , / సా ; ; ||
కా మా | . . . ఓ | ని ||

1 సా రి స రి / మా | గ స రి / మ గ గ రి | స / రీ ; , ఫ ఫ |
అం బ న ను బ్రో | వ స మ య ము వి ను | మా ప తి |

ధ ధా , స రి గ \ ||
త పా వ ని గ ||

2 స రి / ప మ గ స రి | / మ గ రి స స / రి | రి ఫ ఫ / ధా ధ / ధ |
అ ను ది న ము ళ ర | ణ మ ని ని ను వే | డు కొ ని యు న్న ను |

ప \ మా గ రి / మ గ \ ||
తు డ మ్మ స ద య ||

3 రి స రి పా మ గ | స రీ స ని ధ ఫ | ధా ; , ధా |
స ర సి జా స న | మా రి ళ వి న త | పా దా |

పా \ మా గా రి \ ||
నా తో వా ద ||

4 రి స రి / ప మ మ గ | గ రి రి స ని ధ ఫ | ధ ధా ; ధ ధ |
క మ ల ద ళ స మ | న య న క చ ఱి త | ఘ నా ళ ళ |

ప ప మ మ గ గ రి ||
ధ ర ని భ వ ద న ||

5 ప మా ప / ని ధ మ ప | ధ \ పా మ గ రి గ | \ సా రి స రి / మా |
మా న వ తి ని ను | స ర్వా ద ల చి న | మా న వు ల కె |

గ రి / మ గ గ \ రీ | స స రి స స / రీ | . ఫ ఫ ధ ధ సా |
ల్లి ఫ ల మొ స గే | బి రు దు గ ల దే | వ త యని నే |

. ప ప ధ ధ / సా | , ని ధ ప మ గ రి \ ||
వి న బ డి నీ | వె గ తి య ను చు ||

6 ఫా = , మ ప | / ని ధ ప మ గ రి / గ | \ రీ ; , సా |
పా వ ని | వు ర హ రు ని ర మ | ణీ పా |

రి / ప మ గ స రి / గ | \ సా ; \ ఫా | ధ స రి మ ప ధ ధ |
ర్వ తి స క ల జ న | నీ పా | త క ము ల ను వ డి |

/ సా ; , సా | రీ స ని ధ ప మ గ \ ||
గా దీ | ర్చి వ ర మొ స గు ము ||

7 ప మ ప / ని ధ మ వ | / ని ధ ప మ గ రి గ | స స రి స రి / ప ప |
క న క గి రి స ద | న ని ను గొ లి చి న | జ న ము ల కు ది న |

మ గ స / ధ ప మ గ | \ రీ ; , ఫ ఫ | ధ ధ స స రి మ ప |
ది న ము శు భ మొ స | గే వ ని | శ్రు తు లు మొ ర లి డ |

/ ధా ; , ప ధ | / రీ స ని ధ ప మ గ \ ||
గా మొ అ | లు వి ని వి ని వి ని ||

8 పా ధ ధ స ప ధ | / స ని ని ధ ధ ప మ | పా / ని ని ధ మ ప |
బా ల కి స ల య | చ ర ణ ని మి ష ము | తా ళ ని క వి ను |

/ ని ధ ధ ప మ గ రి | \ సా రి స రి / ఙ మా | ప మ ప / ధా ప ధ |
మ ద గ జ గ మ న | తా మ స ము సే | య క నె న న్నిపు |

/ రీ \ సా ; మ ప | / ధ \ పా ; మ గ \ ||
డు బ్రో వు ము | ప రా త్ప రి ||

9 / ధా ప మ గ రి / మ | గా ; , స రి | / మా గ రి స ని ధ |
కుం ద ము కు ళ ర | దా సు ర | బృం ద వి ను త స |

\ ఫా ; , ధ ధ | స ఫ ధ సా ; | , రి మ ప ధ / సా |
దా ళు వి | లో వ ర దా | య కి గ ద నా |

/ గ రీ స ని ధ ప మ | గ రి స ని ధ ఫ ధ ||
మొ ఱు లు చె వు ల కు | వి న ద గి రి సు త ||

10 స రీ గ \ సా / గ రీ | స ని ధ \ పా ధ ధ | / సా ; , ప / రీ |
క మ ల స ం భ వ | సు ర ము నీం ద్రుల | చే త ను |

స ని ధ ప మ గ రి | స రి / మా మ గ మ | / పా ప మ ప / ధా |
ని ను పొ గ డు ట కు | త ర మ మ్మ ళు భ | మి మ్మ ని ను న ం |

ధ ప ధ \ సా , స | రీ గ \ సా / మ గ | రీ స ని ధ ప మ గ |
మ్మ తి ని శ్యా మ | కృ ష్ణ సో ద రి | దు ర ము గ ను క రు |

రి స ని ధ ఫ / గ రి \ ||
ణ స లు పు మి క ను || కామాక్షి.

కీర్తనము 4 - ఆదితాళము - కుమారయెట్టుప్పమహారాజుగారు

కరుణారసలహరి

పల్లవి:

స స రి ∖ ×ప మ wమ గ గ ∖ ప మ పా మ ప | ధా , స ధ ప ప ∖ మ | ∖ ప మ
కరుణా ర స లహా | రి క టా |

గ రి గ ∖ రి రి ॥
ఖే ణ ॥

wని స ∖ ఫ ధ ధ స wని స wరిగా ∖ రి | wస రి రి | ప ∖ మ గ / మగారి ॥
కా ర్తి కే యే న | కృ తార్థో | స్మ్యా హం ॥

రి ; స wరి గ రి wరి / గ ∖ రి , | ∖ సా ; | సా ; ॥
ం | | ॥

అనుపల్లవి:

, పప / ధధ ×నిపధ / సా సా | , ధ ధ wసా ని ధ | wనిధా వ / wధపా మ ॥
పర మా నం ద | ర హా | స్వే న ॥

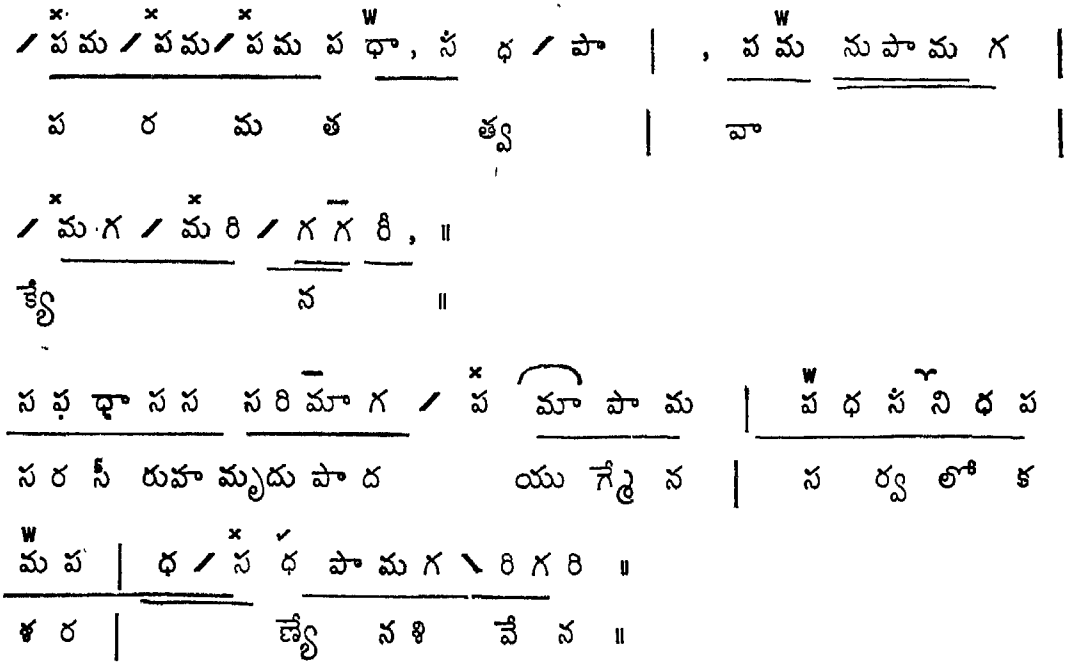
/ పమ / పమ / పమ పధా, సధ / పా | , పమ నుపామగ |
పరమతత్వ | వా |
/ మగ / మరి / గగరి, ॥
క్ష్యే న ॥
సఫధాసస సరిమాగ / పమాపామ | పధసనిధప
సరసీరుహా మృదుపాద యుగ్మే న | సర్వలోక
మప | ధ / సధపామగ \ రిగరి ॥
శర | క్ష్యే నశి వే న ॥

స్వరము :

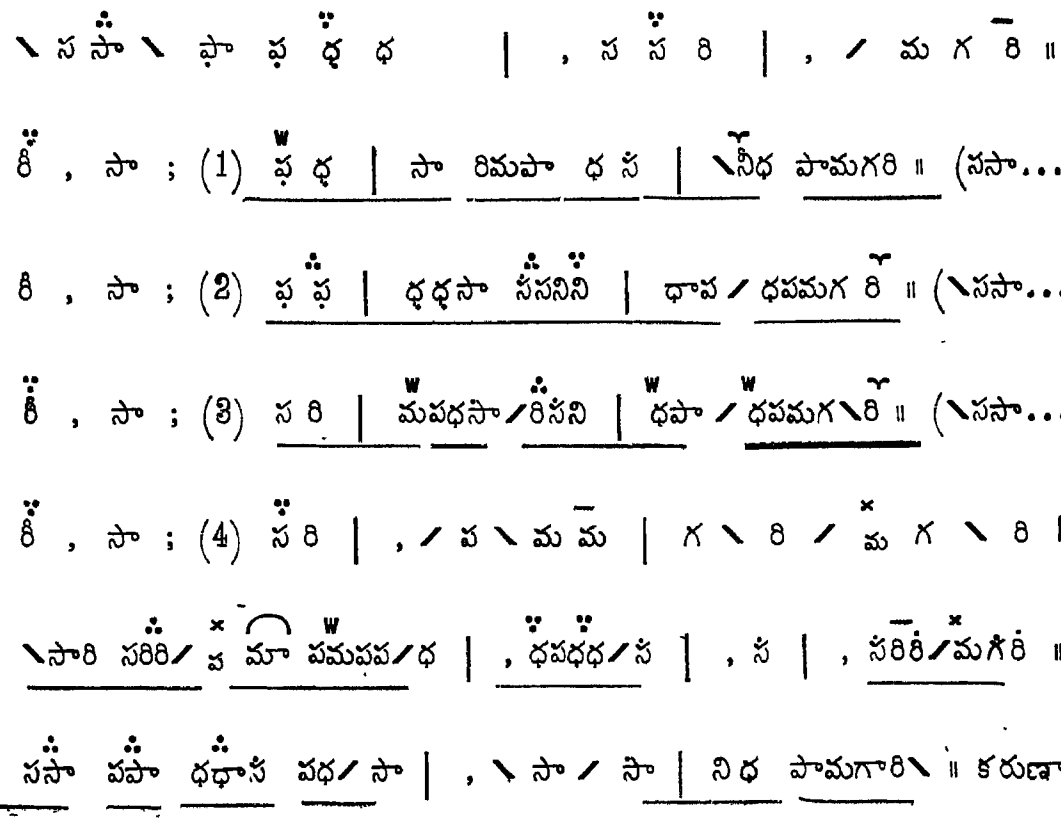
\ ససా \ ఫా ఫ ధ ధ | , స స రి | , / మ గ రి ॥
రి , సా ; (1) ఫ ధ | సా రిమపా ధ స | \ నీధ పామగరి ॥ (ససా...)
రి , సా ; (2) ఫ ఫ | ధధసా ససనిని | ధప / ధపమగ రి ॥ (\ససా...)
రి , సా ; (3) స రి | మపధసా / రిసని | ధపా / ధపమగ \ రి ॥ (\ససా...)
రి , సా ; (4) స రి | , / ప \ మ మ | గ \ రి / మ గ \ రి ||
\సారి సరిరి / ప మా పమపప / ధ | , ధపధధ / స | , స | , సరిరి / మగరి ॥
ససా పపా ధధాస పధ / సా | , \ సా / సా | నిధ పామగారి \ ॥ కరుణా

చరణము :

పా/ నిధ నిప/ ధమ గరి/ మగ | గస సరి మ గమ | పా , ప ॥
స్కంద నా మము వ | న రం జ | నే న ॥

పా , ప\ మగరి\ స | , \ ఫధస | , సరిమ ॥ స్కందనామ

మ పధా ధధధధ | , ధ/ నిధ/ నిప | ప/ ధప/ ధమగ ॥
స న కా ది ము ని బృం | ద సం | న్ను తే న ॥

పామప/ ధధ/ నినిచా ప/ నిధధపమ | పమపధసా సని | ధప పమగరి సరి ॥ సనకాది.

పా ధ/ సా , స స | స ధ/ స\ ని ధ/ ని ప | ప/ ధప/ ధమ గ ॥
కుం ద కు ట్మ్ల ల | మం జు ర | ద నే న ॥

పా ధ ధ సా స ని ని ధ పా ప మ | పా/ ని ని ధా | ప/ ధప మ గ రి సా ॥

సఫ ధ ధ సస రి మ మ పప ధ ధ స ప | ధ/ రి\ సానిధ పధ | సని నిధా ధపమ ॥

కుందకుట్మ్ల.

పమ/ పమ ప ధస నిధ | నిప\ మమ | పధదస ధ ప ప మ | పమ గరిగరి రి ॥
గు రు నవ ర స దర | మం ద హో | నే న ॥

సాసరిరిమామపామపపా | పమాపధాదధా | ధ/నిధప/దపా, మ ॥
వందనాది పూజితేనగుపోన | వాగ్విలాసయో | గపణుఖేన ॥

పాధధసాస ధసనిధప/ధపామ | పా/స ధధప మప | ధ/స ధపామ గరిగరి ॥
సౌందర్య చారునాట్యజాలే న | సాంఘ్రాజ్య వై | భవే నశివే.న ॥

సా, సరి రిమమపా, పమపధధ | /ని నిధపామ ప/ని | ధధప మమగగరి ॥

సఫాధసా ఫధసా, సరిసరిరి | /పమ మా పమపధధ | , సనినిధధపమ ॥

పమప/ధాధ/పధధ/సాస పధసా | రిసస నీద సని | నిదావ పమగరి ॥

ససరిరి/మమ/పప/ధధ/ససరిరి/మమ | గగరిసా సనిధ | పా,/ధపమగరి ॥

కరుణారస.

ఉపాంగము (భాషాంగము) 5 : ఎరుకల కాంభోజిరాగము

కీర్తనము 5 - ఆదితాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

పార్థసారథిని సేవింపని

పల్లవి :

, ప ధ స సని ధ నిధ ప ప / ధప పమ | పమ / పమ పధ ప మ ప మ పధ / స | ధ \ ప / ధపమగ గ రి గ రి మ గ ॥
పార్థసా ర థి ని | నే ఎ | నిం ప . . ని . . . శీ ॥

స - పధ స పధ స సని ధ నిధప / ధ ప \ మ | / ప మ / ప మ పధ సరిమపధసా | ధ ప / ధపమగ రి , గ \ స ॥
సార్థసా ర థి ని | నే ఎ | వింప ని య ॥

/ ఫా ధ ధ స స ని సరి | స రి స రి / ప మ గ మ గ రి | / గ గ రి , సా , స ॥
పా ర్థ సా ర దీ | యే ఎ | లా . . అ ॥

/ ఫా ధ ధ స స ని స రి | సరిమపధ / నిధప మ మ గ రి | / గ గ రి , సా , మ ॥
పా ర్థ సా ర ధీ | యే ఎ | లా ఆ కు ॥

మ / ప̂మ / ధప / ప̂ధ \ రి̂స / గరి / మగ రిస రి | పధ ṡ̂రి̂గ మా ప | / స̆̂ధపమగస రిమ ॥
గురు గుహా బుధ కవి గురు నుత శుభ భా | గురు ఫలద మూల | గురువుగ దా శ్రీ ॥

సొల్లుకట్టు స్వరము :

ఫ్ , ధ్ా స పధ / రిసని ధ ప / ధ̆ \ పా | మా , గా రి / పమ | మ̇గ రి / గ \ సా రిస ॥
తా ధెయ్య తక తక ఝుం | తక | ఝుణు తక ॥

ఫ్ . ధ్ా స ఫఫ / ధధ̇ సరిమ గమప | \ మా , పా ధ మప | ధధ / నిధపమపధ ॥
ఝుం తా రి తధిమి తకిట | తధ | ణత ॥

ఫ్ ధ్ా స సస̇రి / రి̇ / మగామ మపామ | / పమ / ధప / ధధ̇ మప | / ధధ̇ పధ / రిసరిరి ॥
తధీను తఝుంత | తక తక దిగి | తధ్రిమి తకిణ ॥

సరి / మగ రి / గరిసా / రి̇ సనిధపా / ధ | పమగ రిగ రిసా ప / గ | రిసని ధపమగస ॥ రిమ
. తకిట ఝుంత కుంత | తధిన్నం | . . . తక తధింగి ॥ ణతోం

పార్థసారథిని

6 తానవర్ణము - ఆటతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

TANAVARNA Composed at the request of Raja Varaguna Rama Sangili Virappa Pandian Avergal, Zemindar of Sivaganga.

(శివగంగ జమీన్‌దారగు రాజా వరగుణ రామ శంగిలి వీరప్ప పాండియన్ గారి ప్రార్థనచే రచింపబడిన తానవర్ణము)

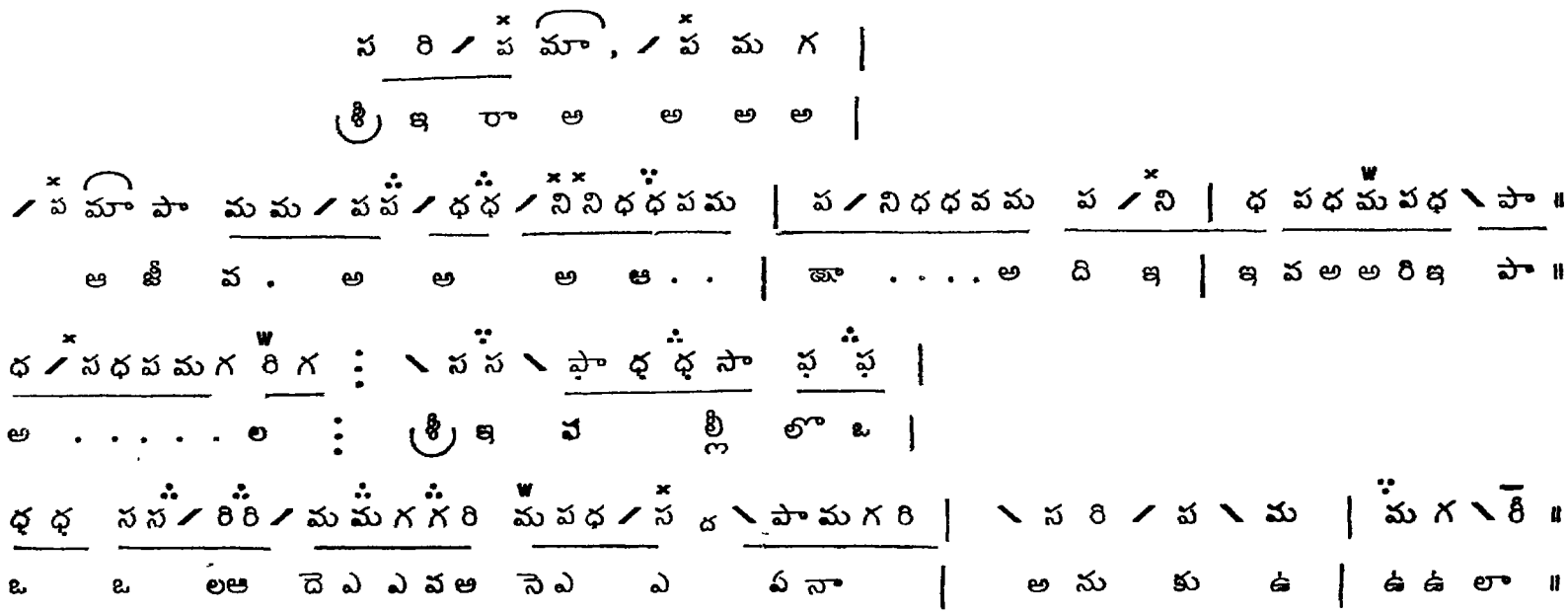

ముద్రాయి స్వరసాహిత్యములు :

| | | |

(42) చరణము :

| | | |

స ప॒ధసరీ॒గ\సరిరి/మగారి సరిగసరి\స | , స పధసప/ధ\ప | , ప మగరి॒గ\సా ॥
ద పిలువరాదకనిక రమింత నెదకలుగరా | ద పణతిపయివా | ద విలసిత మే ॥

స ని/గరిసనిధ॒ప ॥
ద ని గదితఫలద ॥ దాస్యం.

రి ధా , సా , \పాధ/రి సనిధ ధ॒పప॒మ గ॒/ప మా |
రా రా పోర్వదుచలమువలదుర దయా |

\పా , పా , \మా॒పధ/స॒ధ పప॒మ మ॒గరి/గా | \రి , రి , రి/మ | గరి/గ॒గరి॒సరీ ॥
పా రా వారదయిత నిటుల నలచు మే | రా మిగు | లక లగినదిరా ॥

\సా , సా , \ఫా ధస ఫఫ/ధ॒ధ॒/స॒ సరి॒సరీ |
సా రా సారములనె టిగి నసరసుడి |

\గా , గా , రి/మగ సరిమ\గాగ పమ॒ప/ధా | \పా , \మా॒ , గా | రి/గ\సారిమపా ॥
వే రా పలుక నలవి గాదువెలది వే | రా రా రా | ని ను రమ్మనెరా ॥

ధ/స॒ధ॒ధవమ ప/ధపప॒మగ మ/పమమ॒గగ॒ రి/మ |
పలుకులచెలివ లెమెయివిల సి లిసొలనెర వెత |

:: మమ | మమగా | మ/పమ:గా | ఠ/మగరిరి | / ఠ : | ఠ నఠ/గఠ ||
ఐ ఐ | ఐ ఐ | ఐ ఐ ఐ ఐ | ఐ ఐ ఐ ఐ | ఐ | , ఒ . ఒ . !
ఐ | ఐ | ఐ ఐ ఐ ఐ | ఐ ఐ ఐ ఐ | ఐ | |
/ సా :
ధ

అనుపల్లవిని పాడుకొని ముక్తాయి స్వరసాహిత్యములను పాడి పల్లవిని మరొక్కసారి నిలుపవలెను.

గమనిక : ఈ ఛాయవర్ణ చరణస్వరములలో మూడవస్వరము ధైవతస్వరాదర్శంతమును, నాలవస్వరము సరస్వతీ లక్ష్మునుగా రచింపబడినది.

7 దరు - ఆదితాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

శ్రీకరుడని నినుకోరి వచ్చితి

పల్లవి :

పా ధసా , ద పధ రిసా పమ | పమ పధ సధ పమ గ | రి/గ\సరిమ ॥
శ్రీ కరుడ ని ని | నుకో | రి వచ్చితి ॥

, గ గ గా గా /మ గ | గ\రి ళిస/రిసరిమ | మగగరి/గగ రిరీ\సా ॥
చింత లె ల్ల ది | ర్చు ము సా | మీ ॥

అనుపల్లవి :

, ప ధ పా\మ మ/ప\మ గ | , సరి మప | ధ నిధ ప ప/ధప ప\మ ॥
శ్రీ కటా క్షు ము న | స్థిర సంప | ద వె ల యు ॥

, ప ధ/సస\నిధప/ని ధప | /మ మప ధ పమ పమ | ప/ధ/ని ద పమగరిపమ ॥
శ్రీ వర గుణా | మ ధూ | పా . . ల ॥

శ్రీకరుడని.

చరణము :

, ధధధద నిధ ప ప/ధప ప\మ | , మ ప ధప | /ధపపమ మగ\రి ॥
అప్పునము ని గి న | య వ ని నె | త్తి గా చు ॥

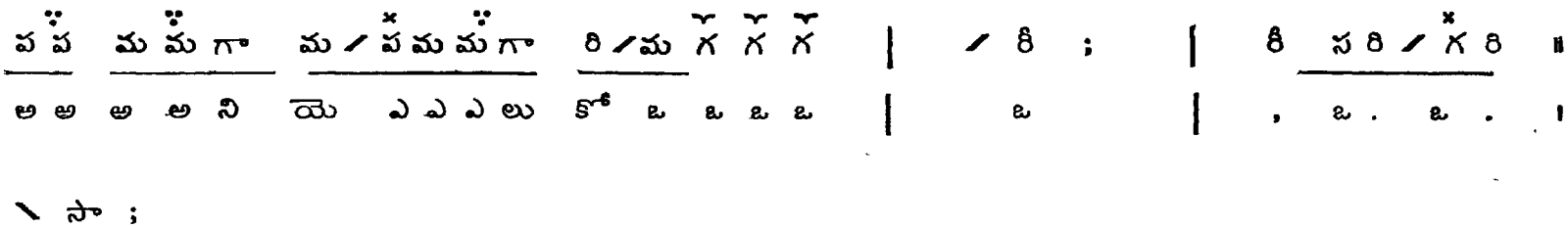

అనుపల్లవిని పాడుకొని ముక్తాయి స్వరసాహిత్యములను పాడి పల్లవిని యెత్తి నిలుపవలెను.

గమనిక : ఈ తానవర్ణ చరణస్వరములలో మూడవస్వరము ధైవతస్వరాద్యంతమును, నాల్గవస్వరము సర్వ లఘువునుగా రచింపబడినది.

7 దరు - ఆదితాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

శ్రీ కరుడని నినుకోరి వచ్చితి

పల్లవి :

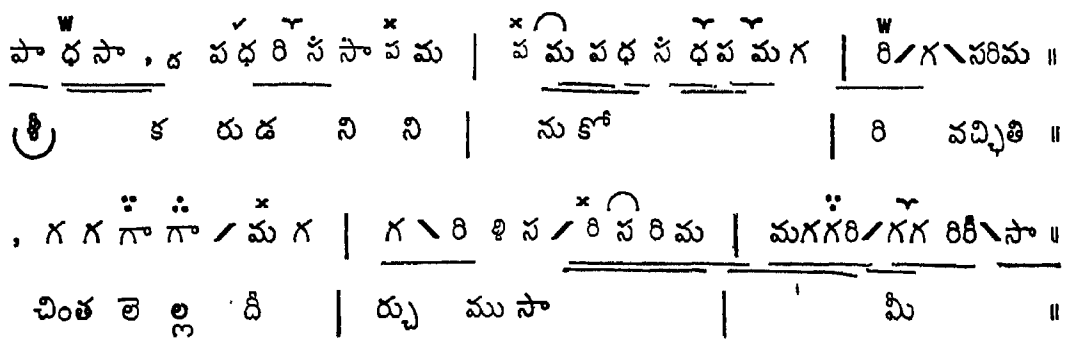

అనుపల్లవి :

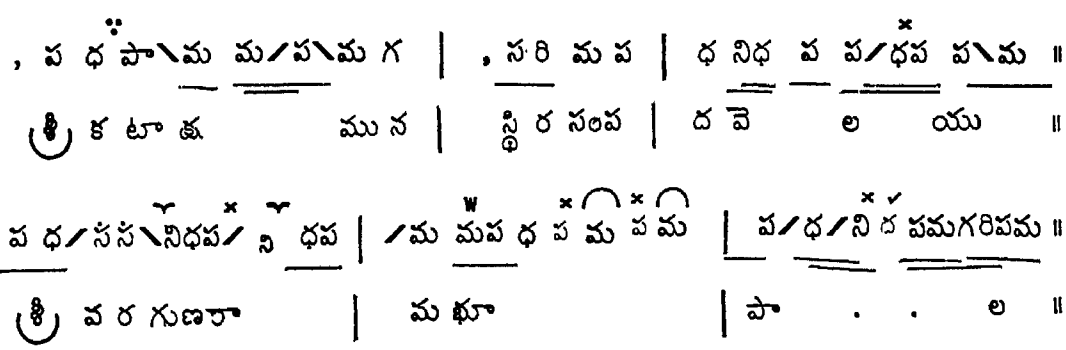

శ్రీకరుడని.

చరణము :

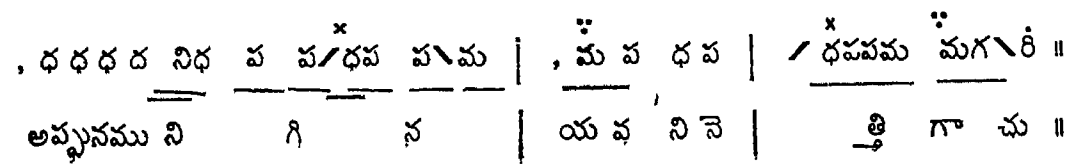

,రిరి రీ/మగరి/గరి సా | ధా స నీ సరి | రి మగ రి/ గగ రి స ॥
నల గో త్రో | ద్ధా ర కు | డీ వే ॥

, ధప మా, /ప పమ గా సరి | /మపధా | నిధ ప ప/ధపమ ॥
చెప్ప త గ ని వి ము | ధు లా | ధ లె ల్లి ॥

, మప ధపమగ రి/మ గ | స సరి మప | ధ నిధ ప/ ధధ పా, ॥
చె డ న ణ చి న న ల | స ర్వ జ్ఞు | డీ వే ॥

, ధ ప పమ పపా పమ | ప ధ/ నిదపా మగ | , రి మ ప ॥
త ప్పు లే క వి | ప్రు ల ం దు | వి ద్య ల ॥

, ధధ ధ ధా ధ ధ ధా నిధ | ప పమాప ధ | పధ/ సా ॥
ద న ర జే యు చ తు | రా న ను | డీ వే ॥

, నిధ స రి రి రి రి/ గ | రి సా రి | /మా గ రి ॥
యె వ్వ డు నె డ తె గ | ని స త్ర | శా ల ॥

, స పధ స స రి మ | పా, ధ స ధప | పమ గరిమ ॥
నే ర్ప ర చి న పు రు | షా ర్ధ ప | రు డీ వె ॥

పా ధసా పధసా /రిసనిధపమ | పా ధా ధా మప | ధా/ సధ పమమగ ॥
తర్ప్యుంయ్యుంతకర్యుం | త ద్ది న్నం తధ | ణం ॥

రి గా రి సా రి సరి/మగరిగ | సా రీసా ధ ధ | సా సరి/మాగమ ॥
త ర్ప్యుంత్తా రి త్తా | తథై య్యాతరిగుడు | ర్యుం ॥

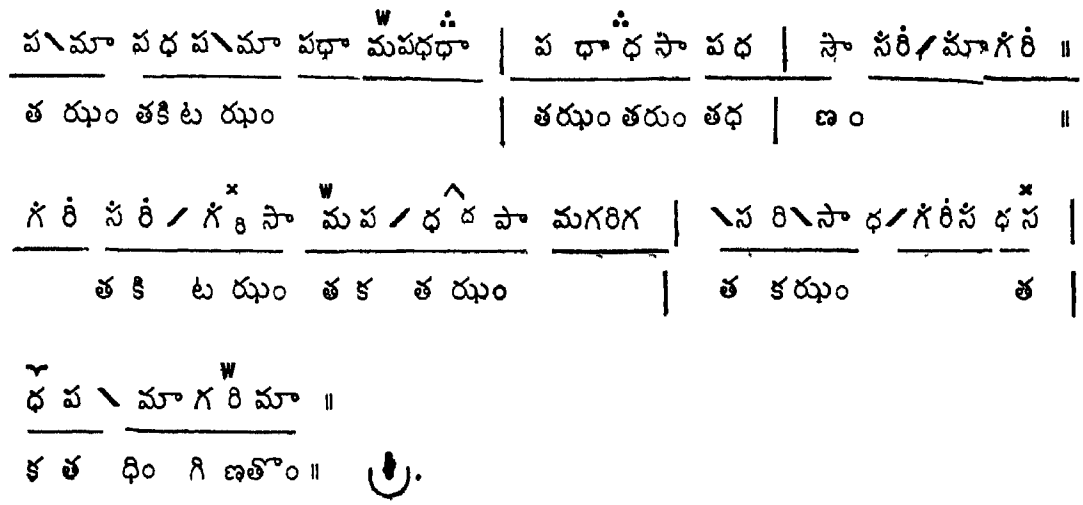

సంచారి – మత్యతాళము – సుబ్బరామ దీక్షితులు

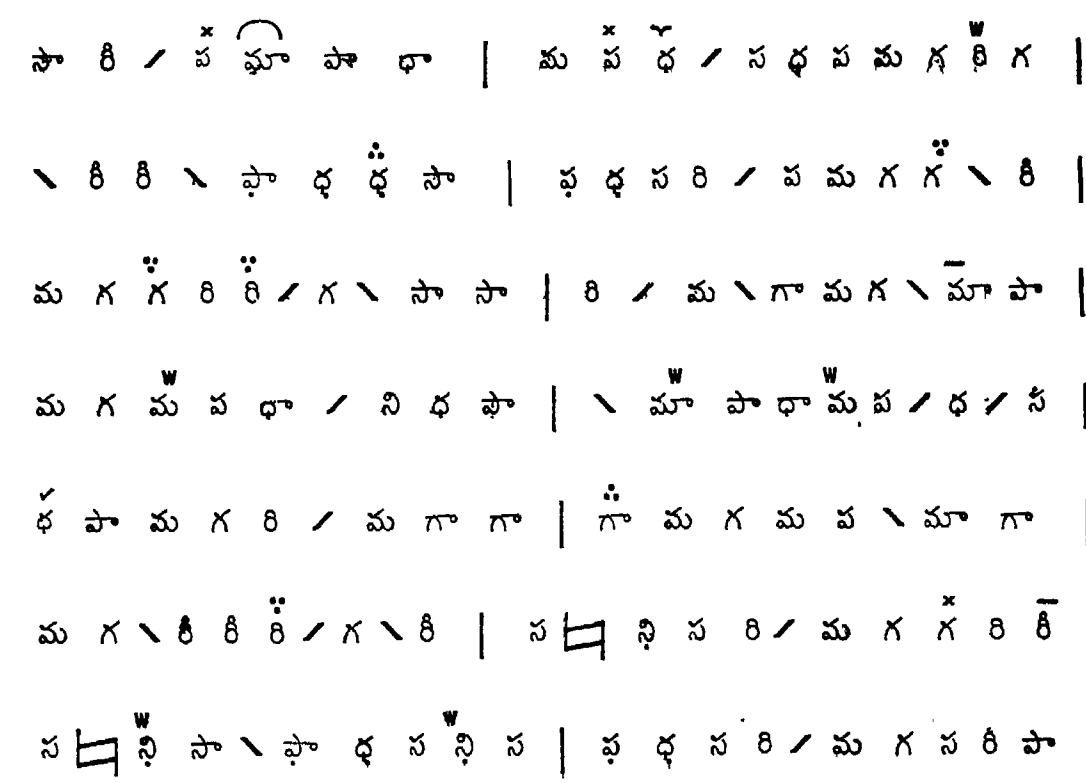

మ గ రి స ని ధా / ధ ప మ | గా \ రీ / మ గ రి / గ \ సా |

రి మ ప ధా ప మా / గా | మ / ప మ గా రి / మ గ \ రీ |

\ సా రి మ మ స రీ మ మ | గ మ పా మ మ ప వ ధా |

మ ప / ధ ధ పా మ ప ధా | మ ప ధ / స ధ పా \ మా గా |

\ రీ గ స రీ / మ గ \ రీ | \ పా ధ స రి మ ప ప ధా |

రి మ ప / ని ధ ప ధా ధా | \ రీ మ ప ధ / స ధ ధ పా |

మ ప ధ స \ పా ధ ధ సా | ప ప / ధ ధ / స స / రీ రీ |

ప ధ స రీ / మ మ \ రీ రీ | స రీ / గ \ సా స / గ రీ సా |

/ గ రీ స ని ధ ప ధా సా | ధ / స ధ పా మ గ స / గ రీ సా |

స రి మ మ మా గ మ ప ప | మ ప ధ ధ ధా ప మ ప ప |

మ ప ధ స రి మ ప ధ సా | స రి మ ప ధ ని ధా సా |

ధ స రీ మ గ రీ / గా \ సా | రీ గ / సా రీ రీ / మ రీ / గ స |

/ రి ధ / స ని ధ ప / ని ధ సా | పా \ మా గా \ రీ గ స |

/ గ రీ స ని ధ ప మ గ రి స | ఫ ధ స రి / పా మా గా |

\ రీ ; ; స రి / గ రి | \ సా ; : ; ; ||

రి గు మ ప ధి ని] మేళము 28 : హరికేదారగౌళ [భాణ. భూ. చక్రము

జన్యము 6 (భాషాంగము) : అభాణా

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటముఖి : అభాణారాగస్సంపూర్ణస్సగ్రహస్సార్వకాలికః

మూర్ఛన : { ఆరోహణము : స రి గ మ ప ధా ని స
అవరోహణము : స ని ధా ప మ గా రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

భాషాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము. దేశీయరాగము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

జన్యము : ఈ రాగములో వ్యవస్థ లేక కైశికి నిషాదమును కాకలీ నిషాదమును కలసివచ్చుటచేత నవీనసంప్రదాయకులు (29) ధీరశంకరాభరణ జన్యముగా జేర్చియున్నారు. ఈ రాగమునకు జీవస్వరమైన ధైవతము యెప్పుడును కైశికినిషాదము నంటుకొనియే వచ్చుట చేత నీ రాగము స్ఫురించుచున్నది. గనుక, ప్రాచీన సంప్రదాయజ్ఞులకు మూలగురువైన వేంకటముఖి కైశికినే లక్షణ స్వరముగా (గుఱుతుస్వరముగా) గైకొని (28) హరికేదారగౌళ జన్యముగా నమర్చియున్నారు

మూర్ఛన : శ్లోకమున జెప్పినప్రకారమే పలుస్వరములు పలువిధములుగా గలసుకొని వచ్చుటచేత నీజన్యరాగమును సంపూర్ణముగానే యెంచవలెను. వేంకటమఖి విరచించిన గీత మందు మొట్టమొదట 'గ ప ధ స' యని మొదలుపెట్టియున్నారు. ఈ ప్రయోగము యీ కాలమందు వ్యత్యస్తమై మారుపాటుజెందియున్నది, వాడుకయందు 'రి మ ప ని' అనెడు వర్జ్యసంచారమే ఆరోహణమందు విశేషముగా కనుబడుచున్నది. అవరోహణములో పలువిధము లైన వక్రసంచారములు కలసిపచ్చుచున్నవి. అయితే 'ధ ప' అనునది ధ నిˣ ప అనియును, 'గ రి' అనునది 'గ మˣ రి' అనియును పలుకుచున్నది.

జీవస్వరములు : ఈ రాగ మూర్ఛనారోహణమున ధైవతమునకు దీర్ఘమును, అపరో హణమున ధైవత గాంధారములకు దీర్ఘములును గనుపించియుండుటచేత ఈ రాగమునకు ధైవత మును, గాంధారమును జీవస్వరములుగా నుండుటయు దక్క యీ రెండు స్వరములయందును 'వళి' యను గమక విశేషము ప్రకాశిల్లుచున్నది.

గాంధారము : ఈ స్వరము కొన్ని సమయములలో సాధారణ గాంధారముగాను, కొన్నిసమయముల అంతరగాంధారముగాను, కొన్ని సమయములందు అంతరము వలుకు నంటను కరవైతముతోను పలుకును $\frac{\overset{\frown}{\text{గా}}}{\text{రి మˣ రి మˣ రి స}}$ అట్లు పలుకునపుడు 'ఽ' ఈగుఱుతు వేయబడును

వీణలో పంచశ్రుతి ఋషభస్థానమందే తంతిని కొంచెముతోసి యొడ్చిపట్టి ఋషభము నకు దిగవలెను. ఽ $\bar{\text{గా}}$ – మˣ $\sqsubset\!\!\overset{\frown}{\text{గా}}$ మˣ రి స .

ధైవతము : ఈ స్వరము యీ రాగమునకు ముఖ్యమైన జీవాధారముగా నుండుటతో సయితము నిజముగా బలుకక కైశికిని ఆంటుకొనియే యెల్లప్పుడును నిలుచును

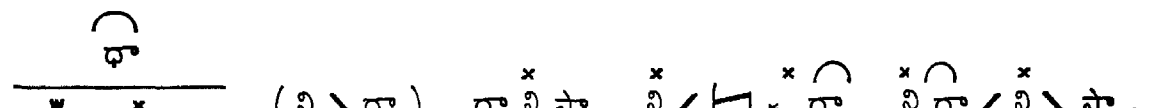

ప ని ధా ని పా - పాటయందు 'ధా ధా' యని ఉచ్చరించినప్పటికిని గమకములు కలిసి స్వరూపముగానే, పైని జెప్పినట్లు పలుకును. ఇవియన్నియు వీణలో పంచశ్రుతి ధైవత స్థానమందే వాయించవలెను. సందర్భానుసారముగా, గాంధార ధైవతములను వాయించు చున్నారు.

నిషాదము : పై జెప్పినట్లు ధైవతముతో నంటిన కైశికి నిషాదమే విశేష రంజన మును కలిగించును. మీది షడ్జమున కెక్కక 'మ ప ధ' యనెడు క్రింది స్వరములతో కలసి వచ్చునప్పుడున్ను, మంద్రస్థాయియందు వచ్చునపుడున్ను కైశికియే పలుకును. ప ని స, ధ ని స – యని పై కెక్కునపుడును స ని ప - యని దిగునపుడును కాకలియే స్ఫురించును. నిషాదమందు విశేషముగా నొక నొక్కు కలుగును. ని స రి, రి మ ప, మ ప ని -- యని వచ్చునపుడు మొదటి స్వరమందు నొక్కు కలుగును.

'ప ధ ని స' – యని కాకలి నిషాదముతో నెక్కునపుడు ఒక స్వరమునుండి ఒక స్వరము (రాచుకొని) జారుగా పై నెక్కవలెను. పంచమమునసుండి ధైవతమును నదుముకొని పై స్వరమున కెక్కినట్లయితే శంకరాభరణమౌను. 'ప ధ ని స' - యని కైశికి నిషాదముతో నెక్కునపుడు షడ్జము నిషాదస్థానమందేపట్టబడి కొంచెము తక్కువగానే పలుకును. 'స ధ ప మ' - యని దిగునపుడు నిజముగా దిగితే దేవక్రియ అవును.

ధైవతమును 'ధినిప' యనుటవలెనే కొంచెము తోసి వాయించి తేనే రాగము స్ఫురించును. క్రింద జూపింపబడెడు లక్ష్యములచేత నన్నియు నెఱుగనగును.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుట తాళము - వెంకటముఖి

ద్రువము :

గ ప థ స	సా ని ధ ధ థ ప	ప మ ప గా మ ధ
అ తు లి త	రే రె ప ఉ ర భ	శ్రీ ం ం గా . ర
ధా ప గ గ మ ప	గ రి ప సా స ధ	ధ పా మా ప మ
రూ ప ర ఘు కు ల	ది ఇ ప శ్రీ ధ రు	రె ఏ తా ట క
ప మ ప ని స రీ స	మ గ రీ సా స ని	నీ స ధ ధ ప మ
హా ర ణ క వు శి క	యా గ ర క్షు కు	రే రె య అ ఇ య
గ రి స		
య ఇ య		

జావడ :

సా సా	గా మ పా ప మ	గా మ ధ ధ థ ప
ఆ రే	ఉ గ్ర కో ద ం	డ ఆ ఖ ం డ న
ప మ ప గా , మ	మా ధ ధా పా	ప ధ ని ప మ మ మ
వ అ ం డి త్య	జా ణు రే రే	సి ఇ ఇ తా అ ప

గ రి స ప స గ గ	రి సా ని ధ ధ ప	గా మ ధ ధ పా
తె ఎ ఎ సి ం ం ధు	బ ం ం ం ధ న	దీ న స ం ర
గ రి స ధ ధ ధ ప	గా మ ప ప సం సం	రిం సం సం మ గ రిం సం
ఋ ణ అ ర అ వ ం	ం ణ కు ం ం భ	క ర న ఖ ం డ న
గ మ పి ప సం సా	సా ని ధ ధ పి మ	గ రిం సం సం గ గ
శ్రీ . . రా . మా	రా మ భ అ అ ద్రి	ప అ అ ట్టా అ భి
రిం సం ని ధ ధ ప మ ॥	గ రి స గ ప ద స	సా ॥
రా మ మా ం ం ం ॥	పా . హి అ తు లి త	రే ॥

కీర్తనము 1 - తిస్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

త్యాగరాజో విరాజితే

పల్లవి:

సం ని సం ప ధ ని ∖ పా	ప మ రి , మ రి మ ప ∕ ని ప ∕ ని ప	
త్యా గ రా	జో వి రా జ	
∕ ని ధా ∖ ని ప మ ప గ రి , మ రి స	ని స రి మ ప ∕ ధా , ని స రిం ॥	
తే మ హా	రా జ రా జ శ్రీ . ॥	
సం రిం సం ని ప ప ధ ని ∖ పా	ప మ గ మ ∖ గ మ ప ని , ప	
త్యా గ రా	జో ఖి రా . . జ	

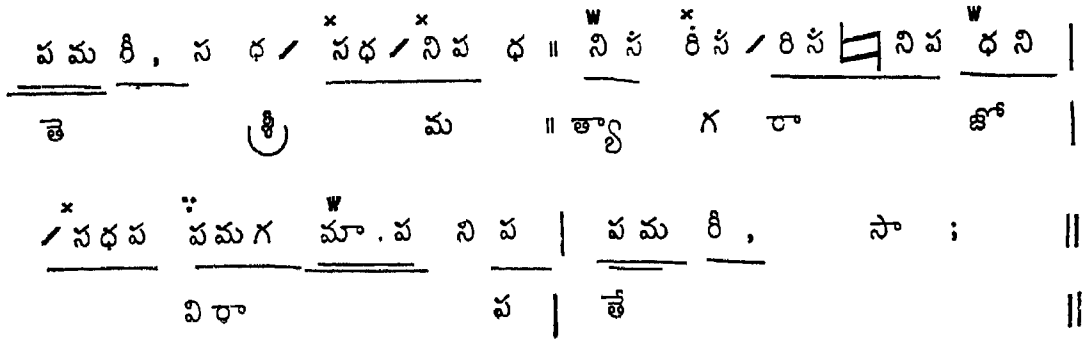
పమరీ, సధ/ సధ/ నిప ధ ॥ నిస రిస/ రిస నిప ధని |
తె శ్రీ మ ॥ శ్యా గ రా జో |
/ సధప పమగ మా.ప నిప | పమరీ, సా ; ||
విరా ప | తే ||

అనుపల్లవి :

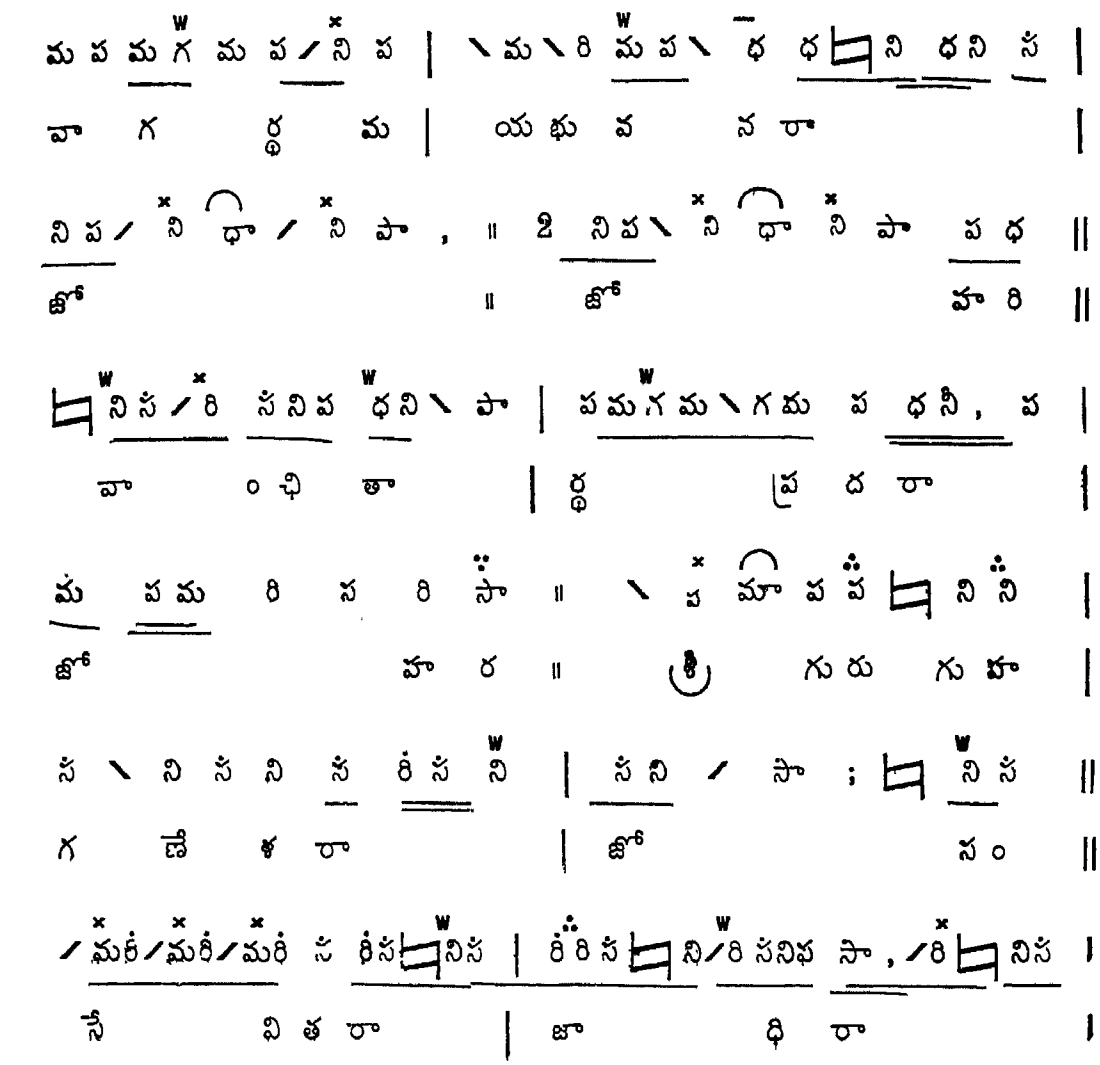
మపమగ మప/ నిప | \మ\రి మప\ ధ ధ నిధని స |
వా గ ర్థ మ | య భు వ న రా |
నిప/ ని ధా/ ని పా , ॥ 2 నిప\ ని ధా ని పా పధ ||
జో ॥ జో హా రి ||
నిస/ రి సనిప ధని\ పా | పమగమ\గమ పధనీ, ప |
వా ంచి తా | ర్థ ప్ర ద రా |
మ పమ రి ప రి సా ॥ \ ప మా పప నిని |
జో హా ర ॥ శ్రీ గురు గుహా |
స \ ని స ని స రిస ని | సని / సా ; నిస ||
గ ణే శ రా | జో సం ||
/ మరీ/ మరీ/ మరీ స రిస నిస | రిరిస ని/ రిసనిప సా , / ని నిస ||
నే వి త రా | జా ధి రా ||

పా , / ని మప \ రి / ధ గ / మ రి స ||
జో అ జో ||

సపమప పసస నిస నిసా | \ నీరిరి సారిసి రిస నిసా ||
నా గ ర ఖం డా ఖ్య పు రా | ణ ప్రతి పా ది త రా జో ||

నిసని / రిసా / రిస ద / స ధా / స ధా | పమప సనిస గా , / మ రీసరి ||
యో గి నీ గ ణ రా జో | యో గి రా జ రా జ (శ్రీ) ||

త్యాగరాజో.

చ ర ణ ము :

ధ / నిధ / నిధ ధ / ని \ ప సని \ పా | మ / ధప \ గ మప పా , ధనీ , / స |
క లి రా హి | త్య న గర వా |

ధ ని \ పా ; ; , పధనిస ||
సో ||

2 ని / స నినిప / నిధాప / ధపామ | మ / ధప \ గ మప పా , ధనీ , / స |
క లి రా హి . . | త్య న గర వా . . |

ధ ని \ పాప / నిపపమ | ప ధ / స ధని ప మ / ధపమ |
సో ని లో | త్ప ల నా యి కా |

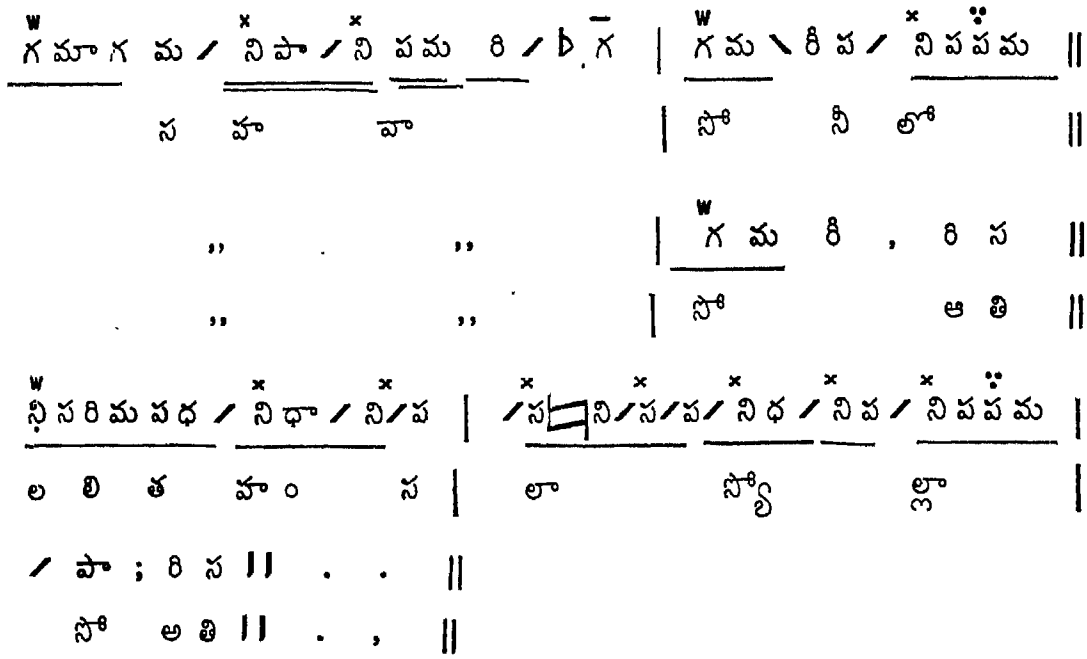
గమాగమ / నిపా / నిపమ రి / ధ గ | గమ \ రిప / నిపపమ ||
స హా వా | సో ని లో ||
,, ,, | గమ రి , రిస ||
,, ,, | సో ఆ తి ||
నిసరిమపధ / నిధా / ని / ప | / సనిస / ప / నిధ / నిప / నిపపమ |
ల లి త హం స | లా స్యో ల్లా |
/ పా ; రిస || . . ||
సో అ తి || . , ||

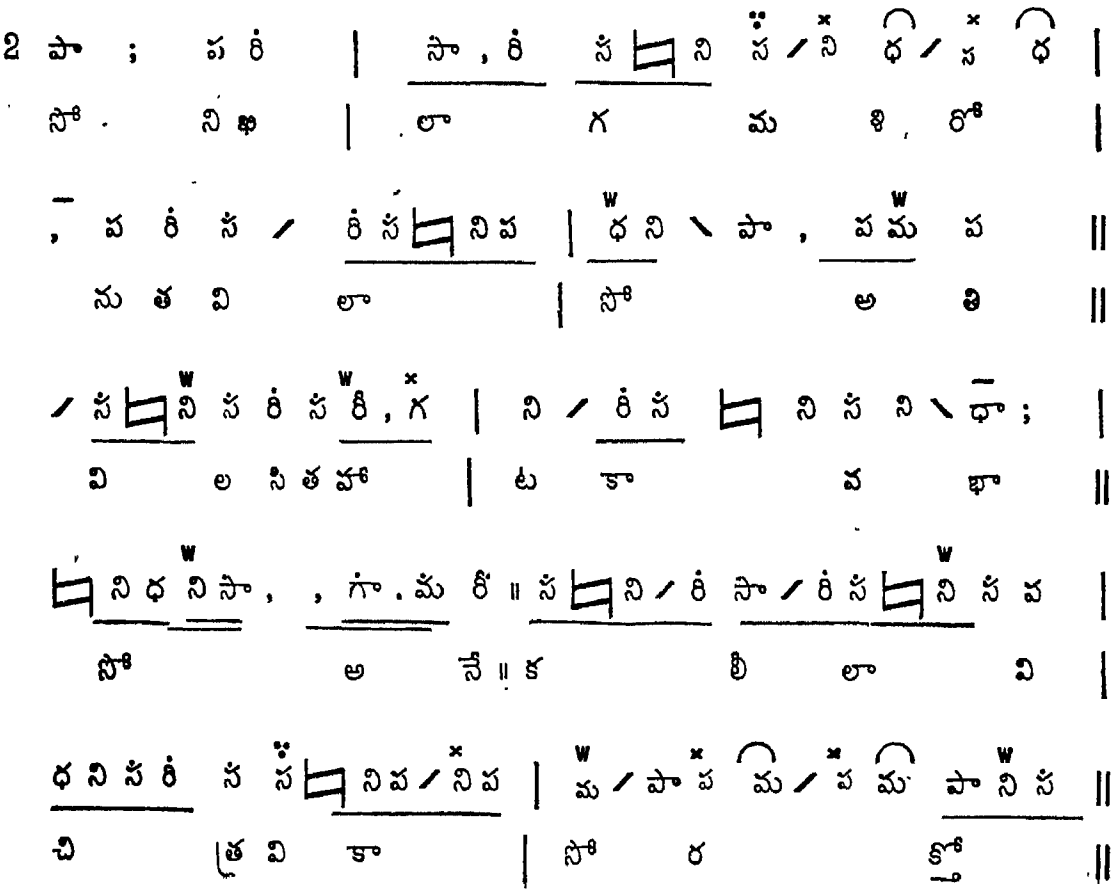
ని పా ; ప రిం | సా , రిం | సనిస / ని ధ / స ధ |
సో . ని ఖ | లా గ మ ళి రో |
, ప రిం స / రిం సనిప | ధని \ పా , పమ ప ||
ను త వి లా | సో అ తి ||
/ సనిసరిం సరి , గ | ని / రిం స నిసని \ ధా ; |
వి ల సి త హా | ట కా వ ళా ||
నిధనిసా , , గా . మ రీ ॥ సనిస / రిం సా / రిం సనిసని సప |
సో అ నే ॥ క లీ లా వి |
ధనిసరిం స సనిప / నిప | మ / పా ప మ / ప మ పా నిస ||
చి త్ర వి కా | సో ర త్నో ||
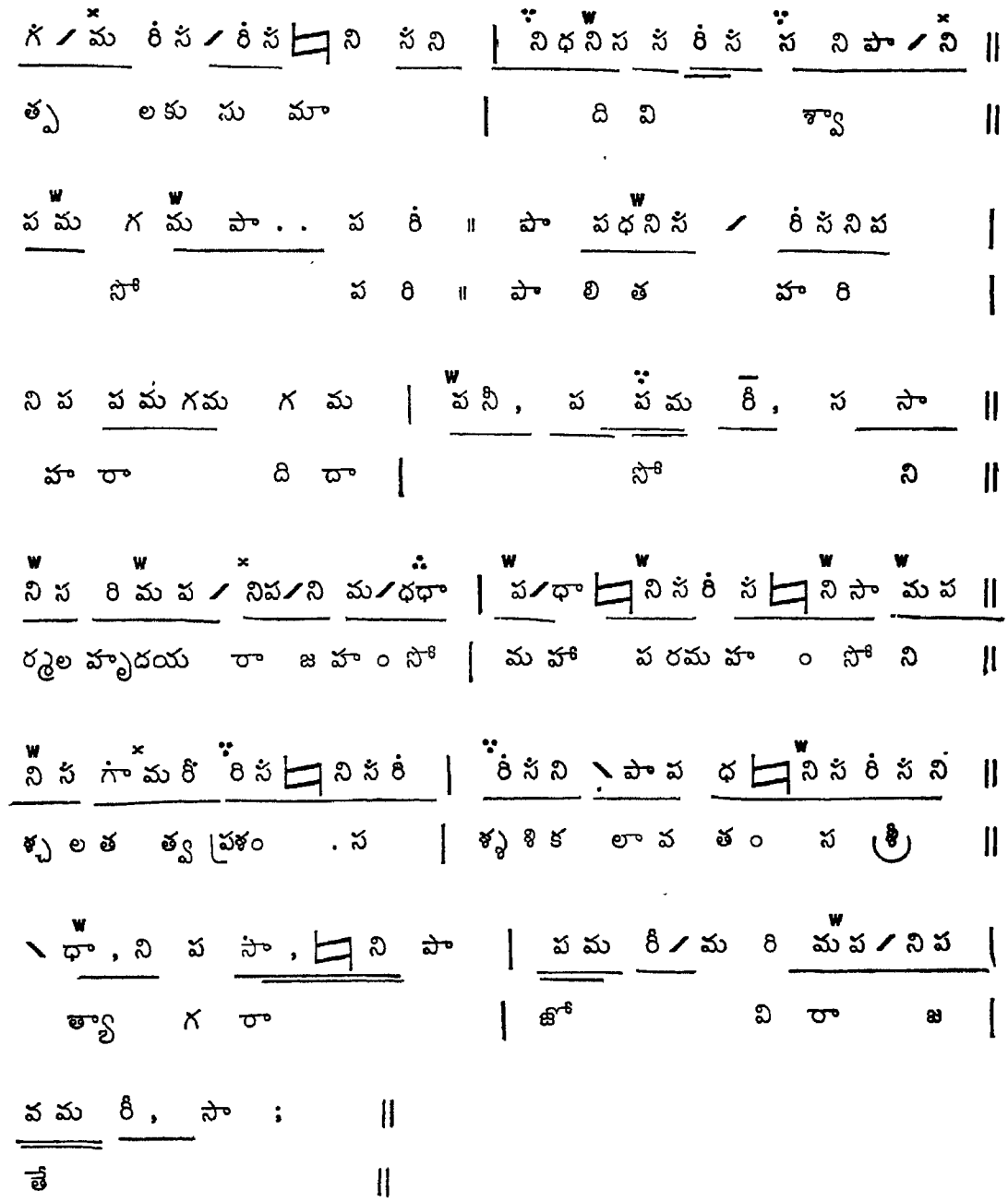
గ / మ రిస / రిస ని సని | నిధనిస స రిస స నిపా / ని ||
త్ప లకు సు మా | ది వి శ్వా ||
పమ గమ పా . . ప రీ ॥ పా పధనిస / రిసనిప |
సో ప రి ॥ పా లి త హా రి |
నిప పమగమ గ మ | పని, ప పమ రీ, స సా ||
హా రా ది దా | సో ని ||
నిస రిమప / నిప / ని మ / ధధా | ప / ధా నిసరీ స నిసా మప ||
ర్మిల హృదయ రా జ హం సో | మ హో ప రమ హం సో ని ||
నిస గమరీ రిస నిసరీ | రిసని పాప ధ నిసరీసని ||
శ్చ లత త్వ ప్రళం . స | శ్శి క లా వ తం స శ్రీ ||
ధా, ని ప సా, ని పా | పమ రీ / మ రి మప / నిప |
శ్యా గ రా | ఓ వి రా జ |
వమ రీ, సా : ||
తే ||

నవగ్రహ కీర్తనములలో నిది బృహస్పతి విషయమైన గురువార కీర్తనము

కీర్తనము 2 - త్రిపుటతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

బృహస్పతె తారాపతె.

పల్లవి :

రిసా సరిస నిస | పపనిప నిప | నిపనిప సధపమ ||
బృహస్ప తే | తా రా | ప తే ||

పా సధపమ పధపమప | మగగగగమ | పమ పధని సని ||
బ్రహ్మజా | తే నమో | స్తు తే . . ||

2 ,, ,, ,, | ,, గమ | పని ప పమ రి , ||
,, ,, ,, | ,, మో | స్తు తే . . ||

అనుపల్లవి :

మ పా ని స ని | సా స ని ధ | ని స ని సా ||
మ హా బ ల వి | భో గి | ష్ప తే ||

ని స ని రి సా | రిస రిని సని సప | నిప నిప ని ధప ||
మం జు ధ ను | ర్మ్మ నా | ధి ప తె ||

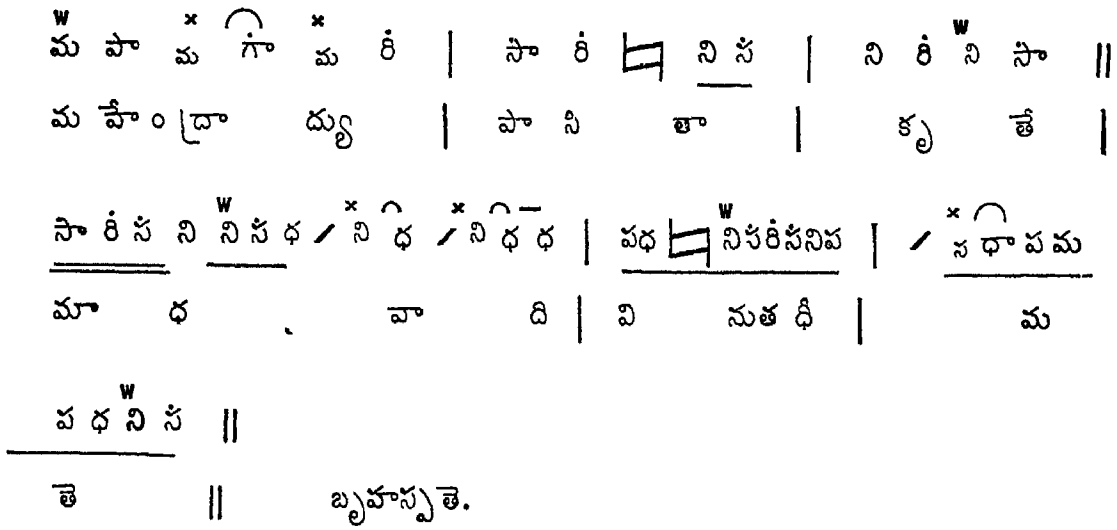
మ పా మ గా మ రిం | సా రిం నిస | ని రిం ని సా ||
మ హేం ద్రా ద్యు | పా ని తా | కృ తే |
సా రిస ని నిసధ / ని ధ / ని ధధ | పధ నిసరిసనిప | / సధా పమ
మా ధ వా ది | వి నుత ధీ | మ
పధ నిస ||
తె || బృహస్పతె.

చరణము :

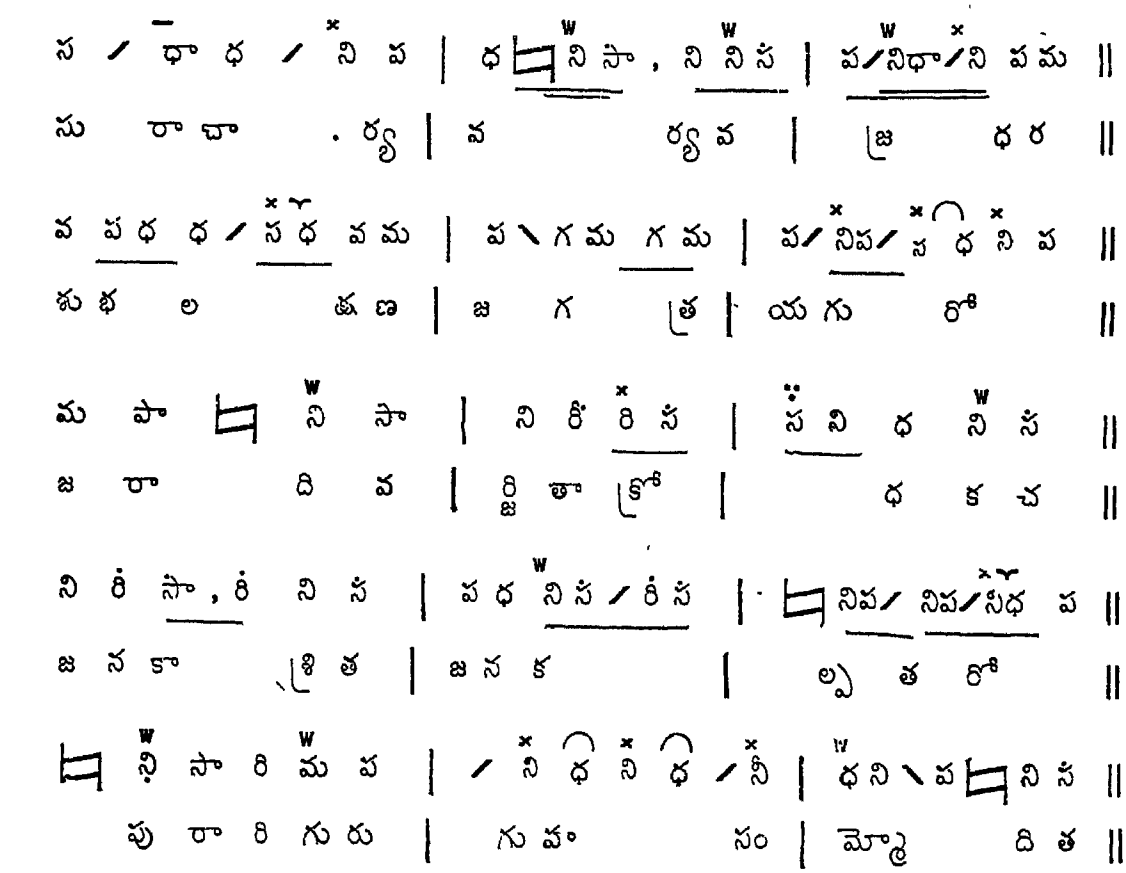
స / ధా ధ / ని ప | ధ నిసా , ని నిస | ప నిధా / ని పమ ||
సు రా చా . ర్య | వ ర్య వ | ర్ర్య ధర ||
వ పధ ధ / సధ వమ | ప \ గమ గమ | ప / నిప / సధ నిప ||
శు భ ల క్షణ | జ గ త్ర | యగు రో ||
మ పా నిసా | ని రిం రిస | సని ధ నిస ||
జ రా ది వ | ర్జి తా క్రో | ధ క చ ||
ని రిం సా , రిం ని స | ప ధ నిస / రిస | నిప / నిప / సిధ ప ||
జ న కా ర్చి త | జ న క | ల్ప త రో ||
నిసా రి మ ప | / ని ధ ని ధ / నీ | ధని \ ప నిస ||
పు రా రి గురు | గు వం సం | మో ద్భ ది త ||

మ గా మ రిస రిస నిస | ని \ దా , నీ , సా , \ రి | సని ప / నిప / సధప ||
పు త్ర కా ర | కా దీ న | బం ధో ||

ప మ రీ మ రిం సా | / గ రీ గ స ని స | ని రిం సా ||
ప రా ది చ | త్వా రి వా | క్స్వ రూ ||

స రిస ని ని స ని \ ధా ధ | పధనిస / రిస నిస | ప / థ మప రి / మరిస ||
ప ప్ర కాళ | క ద యా | సిం ధో ||

ని సా రి మా ప / నిధప మమ / | ధా పధా నిసరిం | స నిస పా సా ||
ని రామయాయనీ తి క | ర్తే ని రంకుశా | య విశ్వ భ ర్తే ||

ని సా గ / మ రీస రిసరి నిస | సనిసరినిరి నిసని \ ధాధ | ధధాధ పధనిస ||
ని రం జ నాయ భువన భో | ర్తే ని రం శాయ | ముఖప్ర దా త్రో ||

బృహస్పతే.

కీర్తనము 3 - ఆదితాళము - కుమారయెట్టప్ప మహారాజుగారు

సా ర స ద ళ నేత్ర స్వామి నా థ

పల్లవి:

సా , రిస ని సని / సధ ధ ధనిసరిం | సని నిప \ పా , స | / నిధ / నిధా ని పమ / పా , రిం ||
సా ర స ద ళ నే | త్ర స్వా మి | నా థ ||

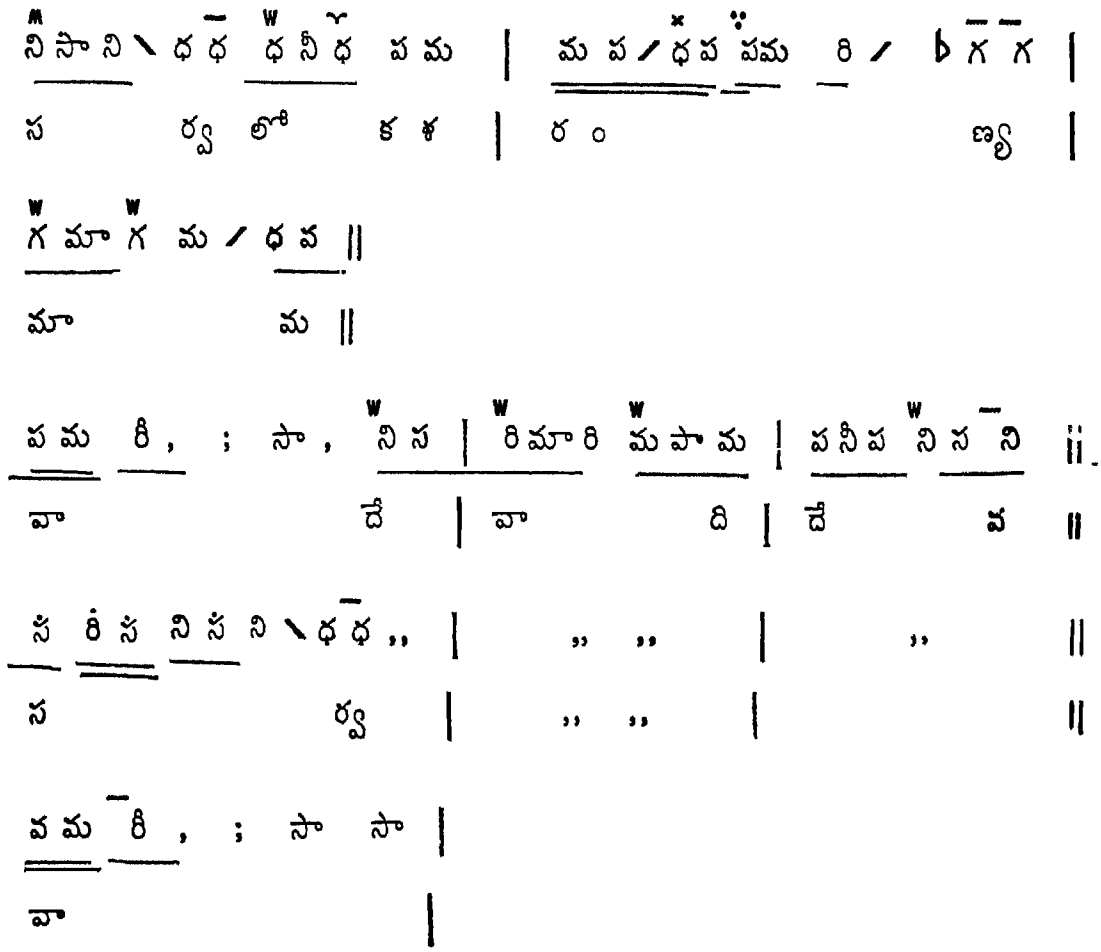
నిసాని ధధ ధనిధ పమ | మప ధపపమ రి గగ |
స ర్వ లో క ళ | ర ం ణ్య |
గమాగ మ ధవ ||
మా మ ||
పమ రి, ; సా, నిస | రిమారి మపామ | పనిప నిస ని ||
వా దే | వా ది | దే వ ||
2 సరిస నిస ని ధధ,, | ,, ,, | ,, ||
స ర్వ | ,, ,, | ||
వమ రి, ; సా సా |
వా |

అనుపల్లవి:

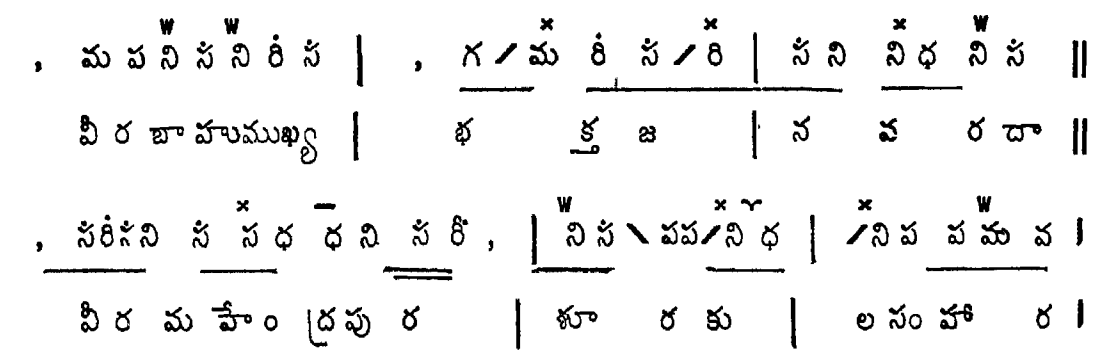
, మపనిసనిరిస | , గమరిస రి | సని నిధ నిస ||
వీ ర బా హుముఖ్య | భ క్త జ | న వ ర దా ||
, సరిసని స సధ ధని సరి, | నిస పప నిధ | నిప పమ వ ||
వీ ర మ హేం ద్రపు ర | భూ ర కు | ల సం హా ర ||

సాధస,

చరణము :

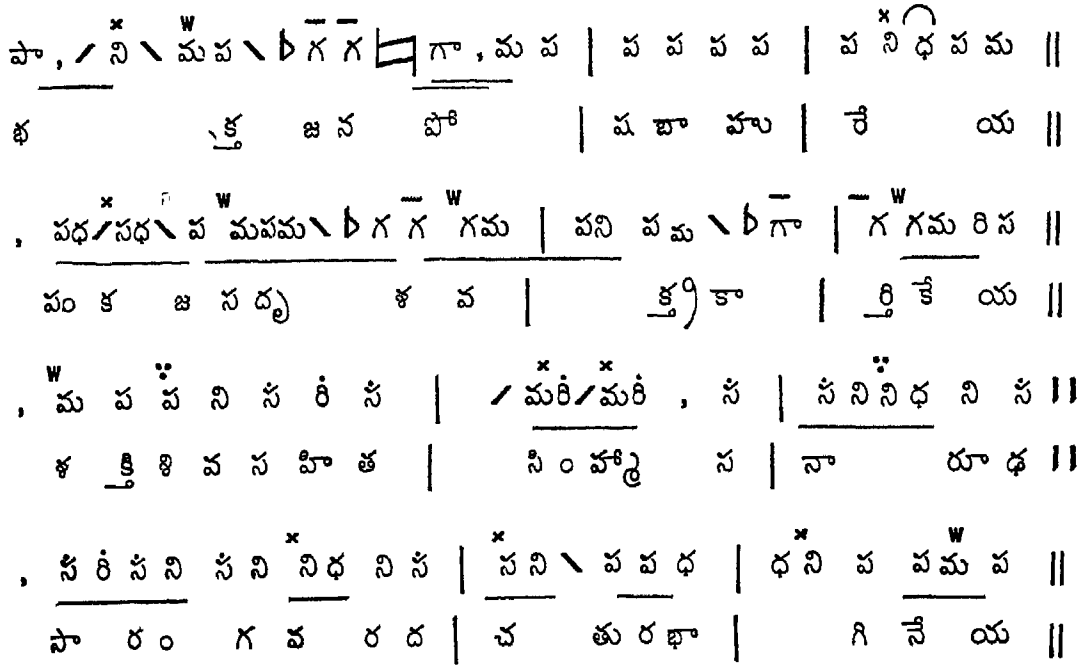

స్వరము :

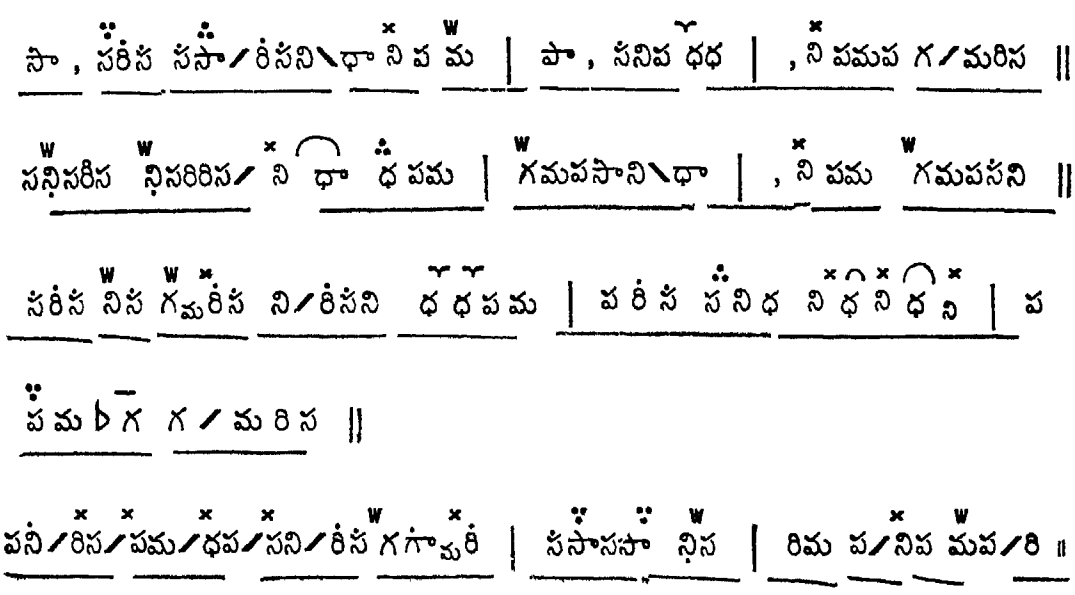

సారనదళ.

ఉపాంగము (భాషాంగము) 6 అఠాణారాగము

A Tana Varna in Honour of Venkatesvara Ettendra Pandiya, Paternal uncle of Rajah of Ettayapuram.

(ఎట్టయపురం రాజాగారి పితృవ్యులగు శ్రీ వెంకటేశ్వర యెట్టేంద్రులను ప్రశంసించుచు రచించిన తానవర్ణము)

4 తానవర్ణము - అటతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

పల్లవి:

స సా ని స రి / మ ప : ని ధ ని ధ పా మ ప \ గా మా |
శ్రీ . ఇ . . . . : శ్రీ ఇ ఈ మ అ హా |

పా పా మమ్ / పస్ / | నిని / సస్ నిసరిస | | ని / సని / స ధ / నిధ / స | | ని / రిని / స ప / రిసని ||
రా జా శ్రి త క వి భో . | ఒ . . ఒ ఒ ఒ | ఒ . . ఒ ఒ . . ఒ ||

| ప / ధనిస / రిస్ నిప : పధ / సధపమ / ధ పమ / పమ ♭ గ |
| ఒ ఒ ఒ : చిఇ . . . . ఇం తి ఇ త ఆ |

| | | |

ఆ ఋష్ణ్ణా ంతము :

ని ధీ ం స | ప్రనిసం ం నా ని/గం ం నా ని ం నా | ||
మంఋుళ | నసనర నా మ్ల తనహూనా ఋుళ నా ||

ం నా | ప్రనినా పథానినా ం మునప్రనినా ని నా | , ం మునప్ర/ నాసినిస | , గం నినా ప్ర/ని ||
ర ప | ర్ణనా ర్ణ ఘ్నమునా ఘు ని న మా నా ధ్ణనా | నహూ ర నాహూనాం | కమున నా ర గ ||

మనా/ నసా ని ం ::
సునా రా నాఁకు :: నామజ.

ఋ ఋష్ణ్ణా ధ్ణ ంతము :

4 ధ ని థా ని ధ ప్రనిస నిస/ం నిని/స మనిప్ర/స | |
థా ర ణి ని ళ రణమును త రుణి ని కరుణను ర | |

ం స ప్రనిసని\థా, పథనిసనిసం స నిస ని\ధా, /గ | ం స నిస ని\థా, /మ | \ం నిసని స ని/థా ం ||
నుప నల ధా మణిమలినిల గల ధా మ | నుప పగ ధా యు | గాదురమ ధా క ||

మప\ని ధ ని థా ధ ని ం ::
రత మి ధా ధ దుర :: నామజ.

సర్వలఘు స్వరము :

5 ప ప̇ / ని ṅ / స స | ŵ ని స / రి స స ని | రి స స ని | ŵ ధ ని స ని |
మరు నిశ రము లుర గులవ లె నురమున నె అయగ |

ప / ని ప / రి స | ప / ని ప స ని | ప / రి స / రి స | ప / స ని / స ṅ ని | ప ధ ని స / రి స ని ప | ప / ధ̄ ధ̄ ప | ప మ ŵ గ మ ||
త నుమఅచి ని సుదలచి మ రువ వ ని మ రులుకొ ని | పలుమరు పలుక గ | బ డలిక న డర గ ||

ప ప / స ని స | ప ప / రి స రి | ప ధ ని స / రి̇ రి̇ | రి̇ / మ మ̇ |
ప డ తి వి రి ప డ క బ డి యద రి బె ద రి యు సు రు సు |

/ ప̇ ప / స స | ŵ ని స రి రి | గ గ / మ రి | రి స | ని / రి స / రి స ని | ప / ×ధ ప / ×ధ ప మ | ప మ | ♭గ̄ | గ̄ / ×మ̈ రి రి స | ŵ ని̇ ప ||
రనె నుర నిరతము దొర త న మగు నె అత నమున | నె నరు దలచి పిలు | వ స మయమిది నిర ||

/ రి̇ రి̇ స / ×ప మ / ×ధ ప / రి ...
తి శయ సుఖ ఫల ధ : సామజ,

రి ప / ×ప̇ థా , పా మ \ ŵ గా , మా ప \ ŵ గా మ ప \ ŵ మా ప ని |
ఆ రామ యా రామ సీ మను మా ప ని |

| | | |

(శ్రీ)

, సా స్ రిస / ప మ / నిపస ఫ / నిఫ / స నిరిస / ధప | మ గామ గమపస | . ని ధా, ధపమ ||
శి స ద న ము న కు జ ని త ల చ ని, త ల పు నె ద | ను బూ ని పలుక రా | ని మే ని దయి ||

గ గమ గమప / సని సరిస నిస / రిరిస ని / రినిప |
ఇ రులు గొ ను త నదు కు రు ల కను గొ నగ క ను గొన |

ప / నిపస రి / మ రి / పమ / ని పసప / రిస రిమప నిస | రి / మ మరి / పపమ / ని | నిప సా నిరి సా ||
కనుగొని యిది త గ ద ని వదరి ళుభ మిదుగొ క లు | గు న నుచు పలికి పి | లువ వచ్చి తి రా ||

మపసనిసరి గగ / మరి నిస / రిరి ప / ధ ధ నిసరి |
నె ల నె ల నె ల ఖ ర క రు ని క ల సి జ లి సి య నలు |

మపసనిసరి మ గా, మరిస నిరిస ని / సని ధా | , ధపమ / ధపమప | మ గా / మ రిస / గ రి ||
ద యిమెలగను పా టీర గిరిను ర గుల కూ | టమిని పవనుని | ధా టి మిఱు న టం ||

, స ని / సని ధాప / రి :
చు ప ల వి ం చె ర : (సామజ)

చరణము రెండవది : ఆనుఖండము :

తరువాత ముక్తాయి స్వరసాహిత్యములను పాడి పల్లవి ముగించవలెను.

5 తానవర్ణము - ఆటతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

A Tana Varna In Honour Of His Highness Raja Jagavira Rama Venkatesvara Ettiappa Pandiya, Rajah of Ettayapuram.

(ఎట్టయపురం రాజాగారగు మహారాజ శ్రీ జగవీరరామ వేంకటేశ్వర యెట్టప్ప పాండియ గారి గౌరవార్థము రచింపబడిన తానవర్ణము,)

5 తానవర్ణము - ఆటతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

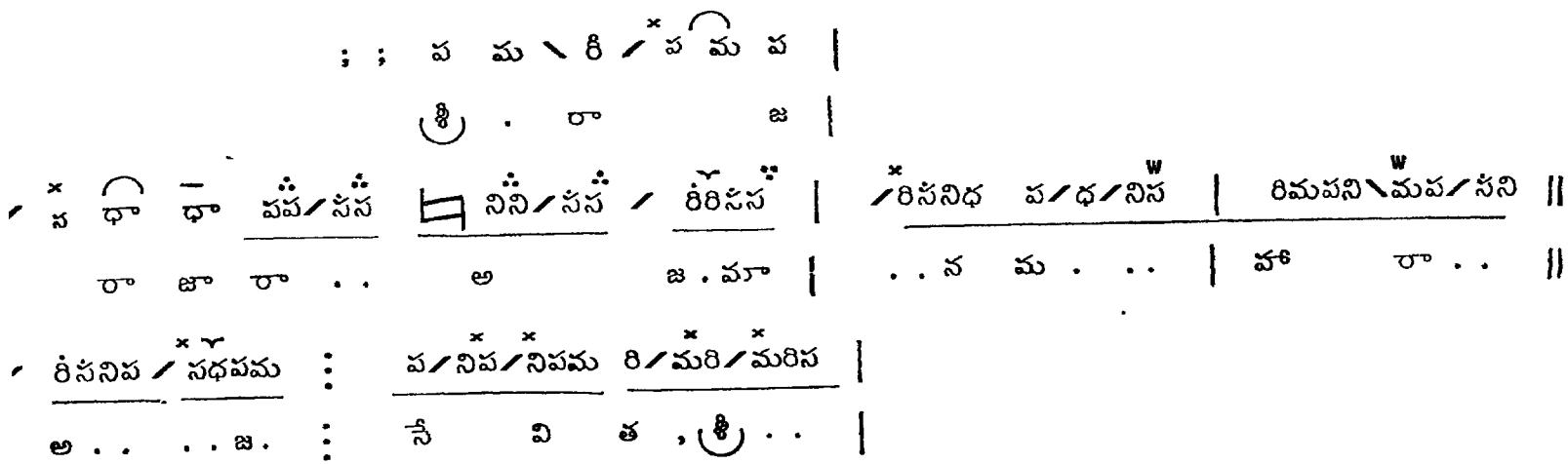

ముక్తాయి స్వరము - సాహిత్యములు :

స్థరణము :

| | | |

(47)

4 మా/ధపమప \ గామ గమప/ నిధా ధా పధనిస |

మా రు బలుక రా ద క రుణ లే దా శ్ర ణని |

నిం\ధా పమ\రిమప/ నిధా మపసని\ధా ని/గరిస | ని/రిని/సని\ధా మ/ధ | పమ♭గా గమరిరి ||

నం మ్మిన కొమ్మగ దా త మితగ దా త(ద)నుపుట | కి ది త రి రా స ర | సకు రా మ ర వకు ||

సా రిమపసనిరిం :

రా చెలువలరగ : సారసాక్ష.

సర్వలఘువు :

5 సనిపప/ధధపప మపమగ గమపని ప/సనిని |

ప లుమరు మరు విరి శ్ర రముల చి లుక ల వ లుకు ల |

పసస/రిరిసస/రిసనిసని ప/సని వ/ధపమగ | గ/మరి నిసరి/నిప | స నిసస గమరిస ని ||

వగల కలువల దొరతళుకు నె గ ల వ గమిగుల | న దరి బెదరి య ల | సి సొ లసి ద ల చి వ ||

/రిసనిస ధధపరిం :

ల చితిర యబ లర : సారసాక్ష.

6 సా , / ధ ధ ప ప ప \ మా ప / ధ ప ప \ మా గ మ ప / స
ఆ నె ల త న త మా యు ల మ టు మా యు ల మ ది

ని / ప ప / ధ మ / ధ ప ప \ మా ది / మ ని \ ప \ మా ప / ని మ ప | \ మా ా / స ని స ధ ధ | ప ప \ మా / ధ ధ ప మ ||
ని లు పు టు నె అ త న మా ము ను బ తి మా ది న ను | మా ది మి మగు ల ద | ల చు మా ని ర తము ||

సా / ధ్ప మ సా మ ని / మా ది స ని స ది ప
బా యు న ను ను బ్ల్ల్ల్ ల ను నె ద ను ం చ ర

స / న ా ా ా ప మ ప్ప \ నీ స ని / ది ప్ప ని / ది | \ సా స మ / ధ \ సా ప | స ని ధ / న ధా / గ మ ది ||
ల క్ల్ల్ ది ల న లె మొ లం గ ను ను గా ది క న ళు | క్ల్ల్ ం ది ము ది గు ం ది | తి గ ధా గా ర వి ం ||

, ని ద / ని ధా / ని ధా ప ది ::
చి లా ది ం చ ర :: సారసాక్ష.

7 సా , / ని ధా ధ మ సా ప మ \ ది మ సా \ నీ ప
ఈ లా గు న ను నే చు టు జా గ యి లా రా రా

, ది / ని ధా ప మ / ని ధా ప మ సా గ మ సా ప ని | సా ని ప \ ధ సా ధ | ని ప ని ప \ ధ సా మ ||
ప్ర ళ జా ల జా ల ము చా లి ర గో ల ర | మో లు గ లా డా ని | గ ల ల ప ణ లె ||

సా/ని (ధా) పా మా గా మా రి సా ని/ధ పా మా మా పా |
ప రా గము, గ ళ మ నియూఢిన సుడుపు ల మ ర చి |

ని ప ధ/పా మ ని/ధ నిసిమిమని సా / రి / గ రీ | స/ గ్రహ మం సా/ని ధ ప్ర క్రో గ | సా గ మా ధా ప |
తొ ణ ఖ చిత్రో పరిం పగిన చెలువు త్రి ణా | చు ట్రో రి ఖ ప్ర క్రో గ | సా గ మా ధా ప |

రీ స / రి మ ప ని :
రాము నియ్య ర : సారసాక్ష

ని . సా ని దీ రి పా ని / మ , / రి |
మి రా క ణా దరగోచర ణా ప రు ప మి | ణా |

: సా ని ప ని / మి పా మి సా | / సా ని ప | / మి సా ం రి : రి ప ని |
ఆ శ్ర సు శ అంఘ్రి ణా లు | గం టి ణా | సూ మం శ్ర ప ల చు |

ప ప/ం రి పా ప ని / ప/రిని/పా ని / మా ని/గ |
ప ల చు ప శ్ర గ రా ప కు మ కు రా యి ని |

ం ప ని ని/సా. పని/సా ధ ని ప ని / సా పా / ం ప ని ని | థ ణ మ ము గ / మ రి ప |
ప ల చు ప రా ణా ప్ర ణ మ ని డ రా | గా రా తమిగ ల | రా శ్ర ల ప ల చి |

సని/ 88\సా / మమ/ధధ\పా మమ/సని/ఠఠ\సా

చెలి యలవా డు ల కరు రా చల ముని డుప వా

ఠ/మ/పా ని/సని/మ/పా మ/మ/సని/ఠస గమమ/స

ని స రా యిడి రు రా మది మర మక గయిలోన

మ స ని ఠ స గ ఠ ని ఠ స ధధమ మ ఠ గ / మ ఠ ఠ స

గ ర గ ఠ క గ ల డియని క ల క తొలగ క లయిర్

ం/మఠ/మమ ప/ఠ: ఠమమ/ఠనిస ప/ఠ సఠ గాగమ | ఠని సాధధాని ప | మపా/ధ గా/మ\ఠ ||

మజిమజి చె లగ క నిక్ రమున మము పుము హా రా | నను జాగుచె ప్పి | కురా మో ని ని ||

\సా పా సా\ని ఠ :

రా గౌర రారా : సారసాక్ష.

చరణముయొక్క అనుబంధము :

స ని / స మ ధధపా మ ఠ మూ |

సా . . . . ర సా . ని |

త్రి	స	త్రి	స	మ	ప	ని	స
ని	ధ	ప	మ	గ	మ	రి	స
ప	మ	గ	రి	స	ని	ధ	ప
మ	గ	మ	ప	ని	ధ	ని	స

తరువాత ముక్తాయి స్వరసాహిత్యములను పాడి పల్లవి ముగించవలెను.

కీర్తనము 6 - ఏకతాళము - కృష్ణస్వామి అయ్యా

పాలయపరమేశ్వరి

పల్లవి:

నిపా , మరిమప నిమపరిమ	స / నిధా , పమపనిస / రిసనిపనిధాపమ ॥
పా లయప ర మేశ్వ	రీ భువ నేశ్వ రి ॥
రిమరిమరిస నిసరిమ రిమపనిపని	సరీ నిసధా నిపమ ॥
భ . క్త జ . న వళం . .	. . ం క రి ॥
రిమరిమ ప / నిపమ రిమ	పధా , ధ ని \ పా ✺ ॥
పా లయప ర మేశ్వ	రీ . ఇ ఈ ॥

అనుపల్లవి:

రిమా రి రిపా మ పనిసస	, రీ / మరిస సని \ ధనిస ॥
బా లె ం దుశేఖరి	భా గ్యో ద యక రి ॥
, సస సా సని రిస	, \ ధా ధా ✺ ॥
బా ల కృ ష్ణ సో ద	రీ ॥
స సా స సా స స / స	సమా / గ రిసనిస \ ధా ; ॥
బా ల కృ ష్ణ సో ద	రీ . . . . ॥
రీ మరిస సనిధా నిసస	పధ నిస / రిసనిప / ధధపమ ॥ రిమరి
బా లకృష్ణ సో ధరి	బహు వర దే గౌరి ॥ పాలయ

చ వ ణ ము :

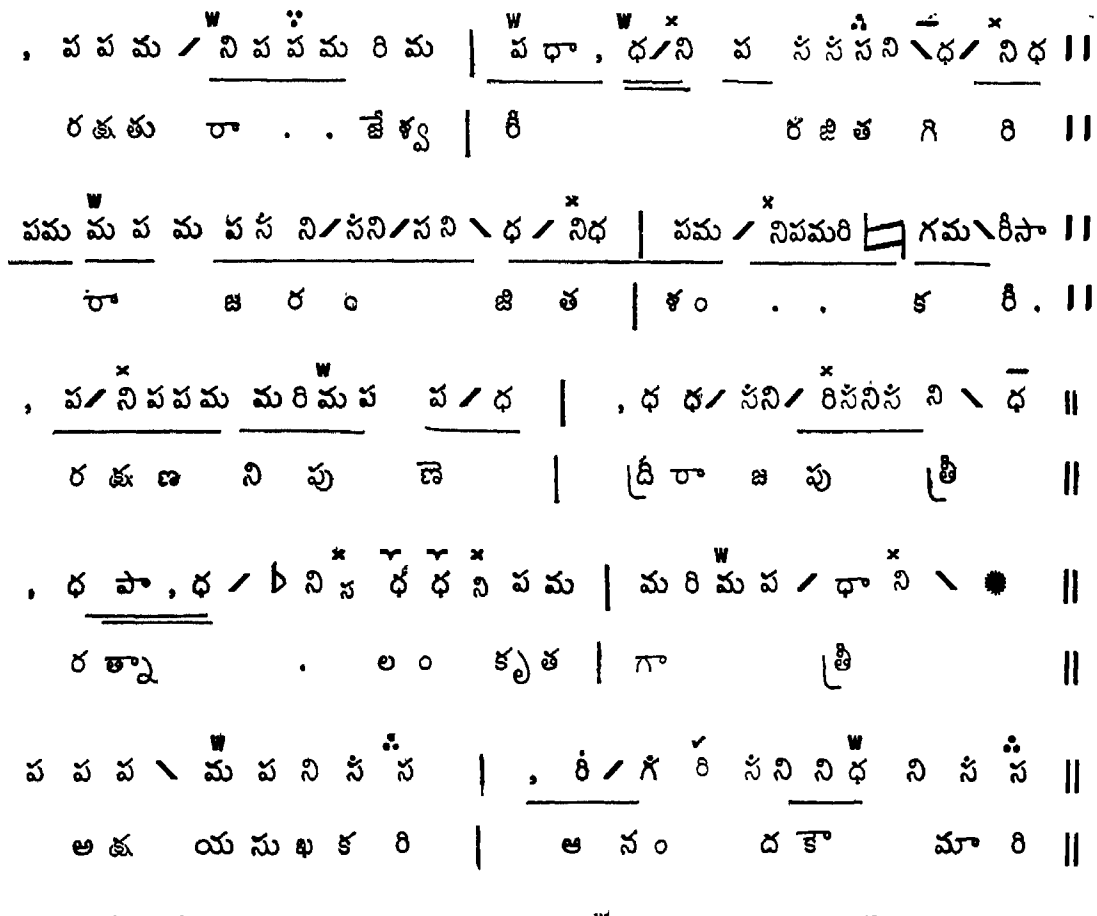
, ప ప మ / నిప పమ రిమ | పధా , ధ/ని ప సస సని ధ/ నిధ ||
రఘు రా . . జేశ్వ | రీ రంజిత గి రి ||
పమ మప మ పస ని/సని/సని ధ/ నిధ | పమ/ నిపమరి గమ రీసా ||
రా జ ర ం జి త | శం . . క రీ. ||
, ప/ నిపపమ మరిమప ప/ధ | , ధ ధ/ సని/ రిసనిస ని ధ ||
ర ఘు ణ ని పు ణె | ద్రీ రా జ పు త్రీ ||
, ధ పా , ధ/ నిస ధీ ధ నిపమ | మరిమప/ ధా ని ● ||
ర త్నా . లం కృత | గా త్రీ ||
ప ప ప మ పని సస | , రీ/ గ రీ సని నిధ ని స స ||
అ ఘ య సు ఖ క రి | ఆ నం ద కౌ మా రి ||
, సస సని రిస ని ధ | పధనిస/ రిసనిప పధ ని , స ధ నిపమ ||
అ ఘ రిప కా . ఘ రి | అమి త కా మే శ్వ రి ||

తి ల్లా న :

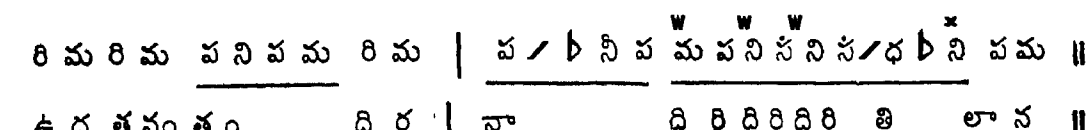
రిమరిమ పనిపమ రిమ | ప/ నిప మపనిసనిస/ధ నిపమ ||
ఉ ద త్తనం తం దిర | నా ధి రి దిరి దిరి తి ల్లా న ||

రి మ రి మ ప/ని పమ రి మ | ప ధ నీ ప పా ✹ ||
ఉ ద త్త నం తం దిర | నా ఆ ||

రిమరిమప నిమాపప నీససస | నిసరీరీసా నిసనీరీసా ||
నా దిరిది రి తందిరినాదిరిదిరి | దిరితిల్లి ల్లాం దిరి తిల్లి ల్లాం ||

మపనిసరి/మరిస నిసరిసనిసని ధా | మపసని ధానిపమ మరిగమరీస ||
దిరిదిరిదిరిదిరి ధిఇత్తిఇల్లి అ నా | ధిఇత్తిఇల్లా నఅ దిరితిఇల్లానన ||

ని పా, మ రి మ ప/నిపమ రి మ | పధా/ని/పా, ✹ ||
పా లయ ప .ర. మేళ్వ | రీ ఈ ||

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ధ ధ నిపమ పా/గమ పా | గమప/సని/సప/ని/పా |
/ధధపమ/ధపమప/గా | గమప/ సస నీ ధధ పా |
/ధపమ/ప ధ గగ/మరిసా | రినిసరిసపమ/నిపా |

✹ ఈ గుర్తులు గల ఆవర్తములలో మాత్రల సంఖ్య తక్కువగా మూల ముద్రణమం దున్నది. ఐదుచోట్ల ఇట్లుండుట అచ్చు తప్పని భావింపరేము. గనుక సవరింప లేదు. (రా. అ.)

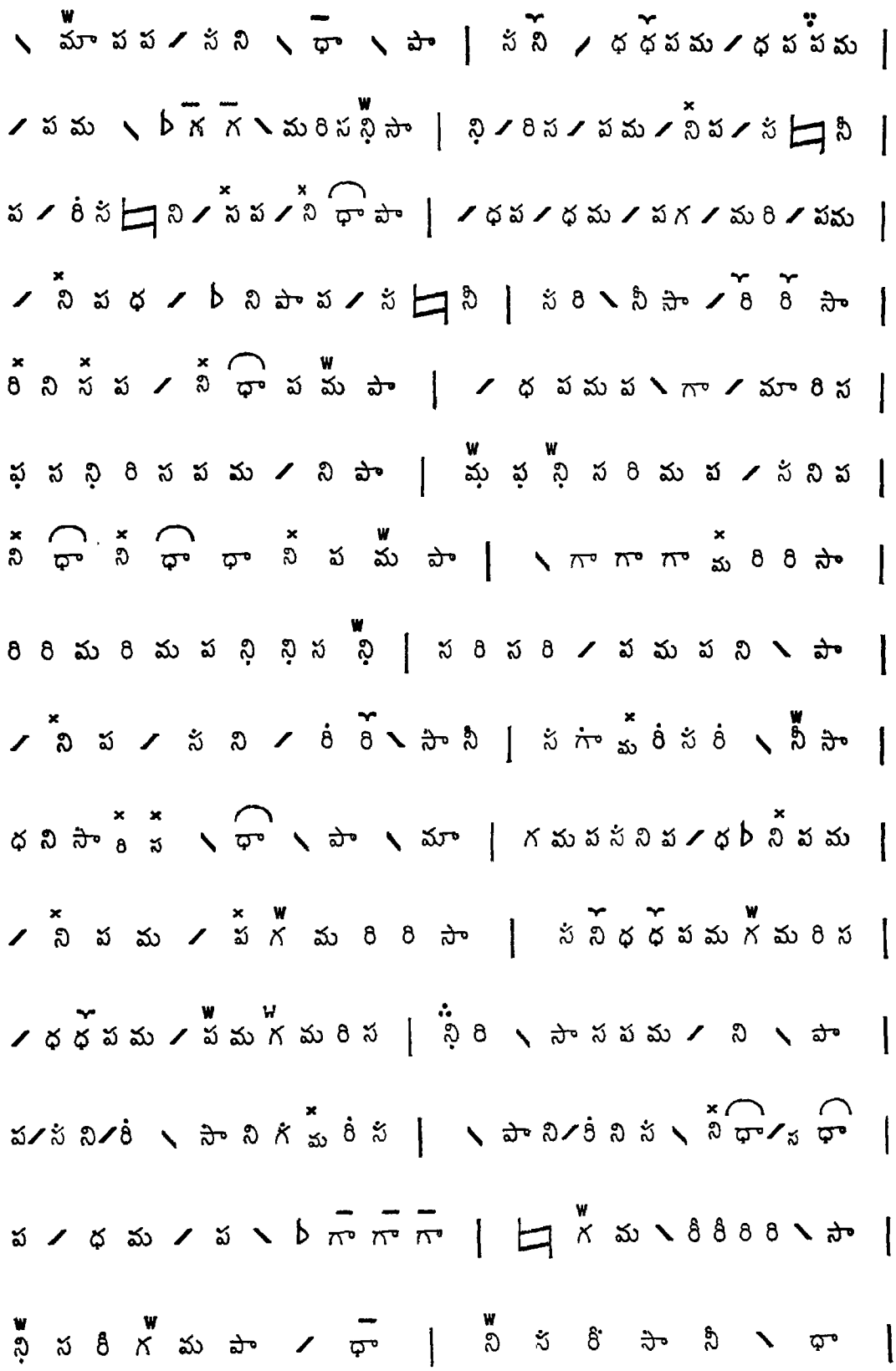

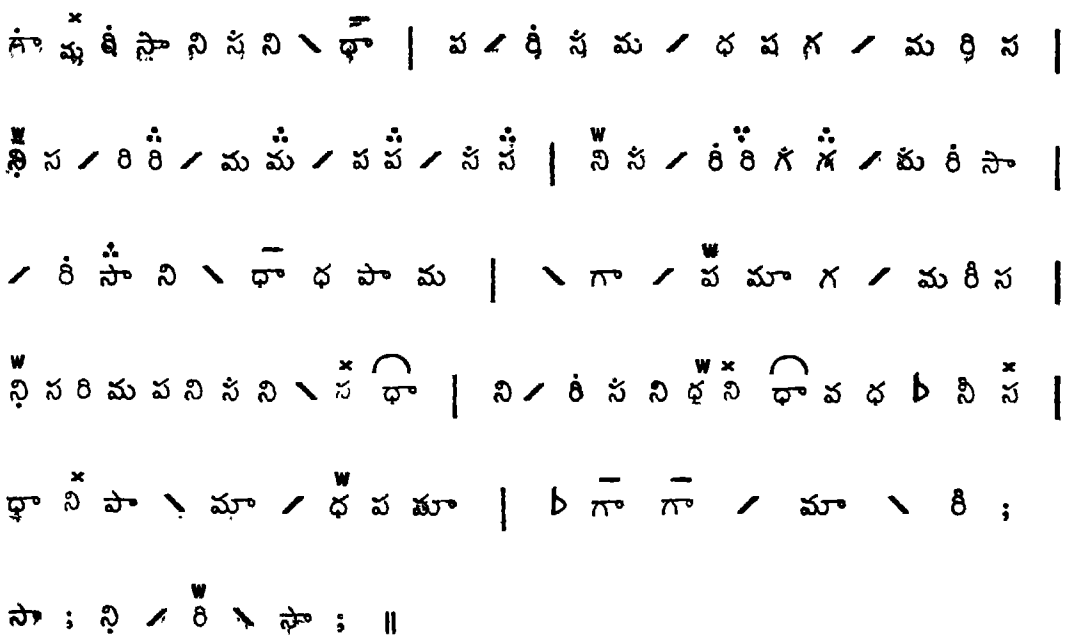

శ్రీ గు మ ప ధ ని] మేళము 28 : హరికేదారగౌళ [బాణ. భూ. చక్రము

జన్యము 7 : నాటకురంజి

లక్షణ శ్లోకము

వెసకటమఖ : పరి వర్జ్యావరోహేతు రాగో నాటకురంజికా
షడ్జగ్రహ సమాయుక్తా గీయతే లక్ష్యవేదిభిః.

మూర్ఛన : { ఆరోహణము : సా రి గ మ ప ధ ని సా
అవరోహణము : స ని ధ మ గ సా .

లక్షణ వివరణము - ముద్దురామదీక్షితులు

భాషాంగము ; సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము ; రక్తిరాగము ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

ఈ నాటకురంజియొక్క మూర్ఛనారోహణావరోహణములు పైన గనుపించియుండుటయు గాక లక్షణ శ్లోకమున 'గీయతే లక్ష్యవేదిభిః' అని యుండుటవలన లక్ష్యములైన గీత కీర్తన ప్రయోగముల గన్నట్లు సంచరింపుల నెఱిగి గానము చేయవలెనని తాత్పర్య మగుచున్నది. అయినప్పటికిని రంజింపుగల కొన్ని ప్రయోగముల నిరూపించెద.

గ స ||

యు రె ||

ని ధ ని ప సా ని స గ గి | మ మా మ ప ప | మా గ స ని ధ |

స హా మహారా . . . జ | ర ఆ జ క వి | భో . . . జ |

ని స రి గ సా ||

ర వి తే ఎ జా ||

నవగ్రహ కీర్తనములలో నిది నాలుగవ కీర్తనము

కీర్తనము 1 - రుంపతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

పల్లవి :

మ గ / ప మా ప మ గ / మ రి | స ని ధ / ని ||

ఋ ధ మా శ్ర యా | మి స త ||

సా స ని స / రి \ సా స ని స ని | ధ / ని స రి గ ||

తం సు ర వి ను తం చం ద్ర శా | శా సు తం ||

2 / మ గ మ మ ని ప మ గ / మ రి | స \ ని ధ / ని || సా

ఋ ధ మా శ్ర యా | మి స త || తం

అనుపల్లవి :

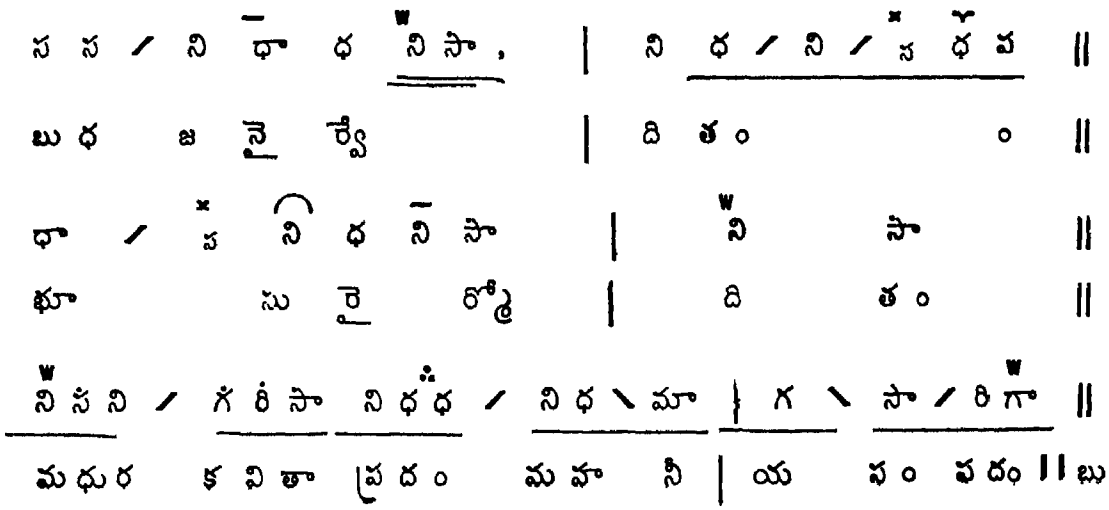
స స / ని ధా ధ నిసా , | ని ధ / ని / స ధ ప ||
ఋ ధ జ నై ర్వే | ది తం ం ||
ధా / ప ని ధ ని సా | నిసా ||
ఖూ సు నై రో | ది తం ||
నిసని / గరిసా నిధధ / నిధ \ మా | గ \ సా / రిగా ||
మధుర కవితా ప్రదం మహా ని | య పం పదం ||ఋ

చరణము :

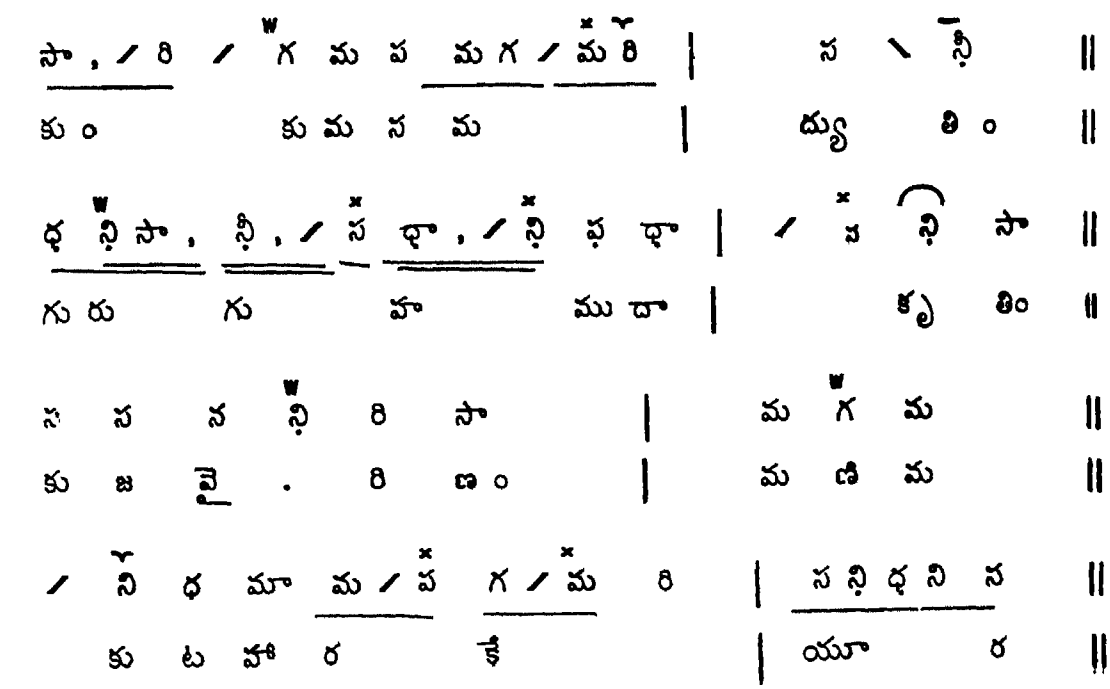
సా , / రి / గ మ ప మగ / మరి | స \ నీ ||
కు ం కు మ న మ | ద్యు తి ం ||
ధ నిసా , నీ , / స ధా , / నీ ప ధా | / ప ని సా ||
గు రు గు హా ము దా | కృ తిం ||
స స న నీ రి సా | మ గ మ ||
కు జ నై . రి ణం | మ ణి మ ||
/ నీ ధ మా మ / ప గ / మ రి | సనిధని స ||
కు టు మా ర శే | యూ ర ||

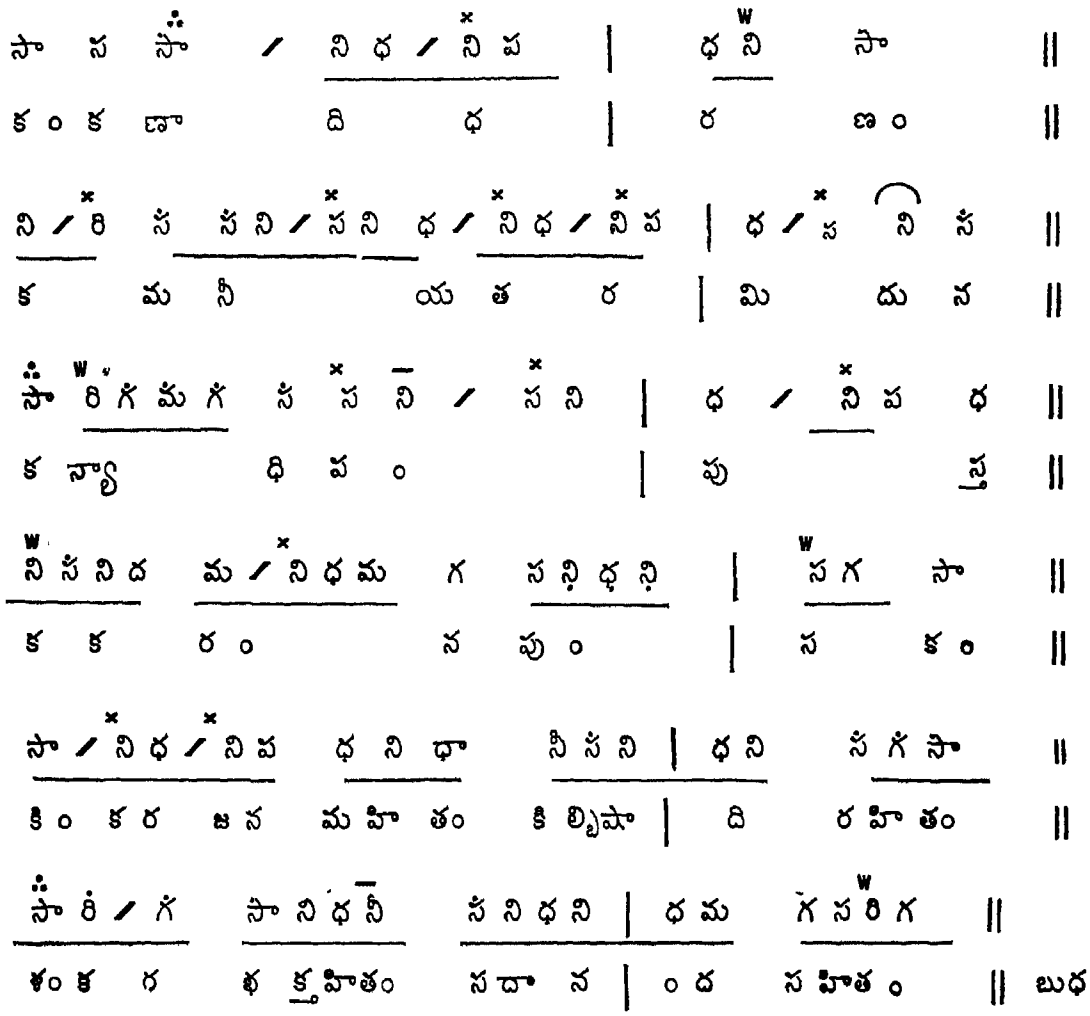

కీర్తనము 2 - రూపకతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

త్రిపురసుందరీ

పల్లవి :

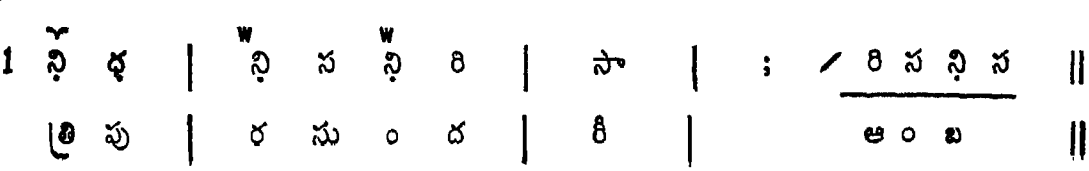

2 ని ధ | ని స ని రి | సా | సా , మ మ గ స ||
త్రిపు | ర సు ం ద | రీ | . . . అ ం బ ||

3 ని ధ | ని స ని రి | సా | స / గ గ మ గ స ||
త్రిపు | ర సు ం ద | రీ | . , . అ ం బ ||

4 ని ధ | ని ని సా ని గ | సా | గ మ / ప గ / మ రి / గ స ||
త్రిపు | ర సు ం ద | రీ | . . . . అ ం బ ||

5 ని ధ | ని స ని గ | సా , / ని | ని ద మ మ గ స ||
త్రిపు | ర సు ం ద | రీ | అ ం బ ||

6 ని ధ | ని / రి సా ని ధ ని | సా ని ధ | మ / ని ద మ మ గ స ||
త్రిపు | ర సు ం ద | రీ | అ ం బ ||

7 ని ధ | ని / రి సా ని ధ ని | / రి స ని ధ | మ / ని ధ మ మ గ స ||
త్రిపు | ర సు ం ద | రీ | . . అ ం బ ||

8 ని ధ | ని / రి సా ని ధ ని | / రి రి సా | మ / ధ ద మా స గ గ సా ||
త్రిపు | ర సు ం ద | రీ | ఇ ఈ అ ం . బ ||

9 ని ధ | ని / రి సా ని ధ ని | ప ధ ని \ స | ధ / ని ప మ / ప గ రి స ||
త్రిపు | ర సు ం ద | రీ | ఇ . అ ం బ ||

10 ని̇ ధ | ని / రిం సా ని ధ ని | సా రిం స ని̇ స ని | ధా ని ధ మా మ̈ గ ప ||
త్రిపు | ర సుం ద | రీ | అం బ ||

ని̇ ధ | ని స ని̇ గ | \ సా | ; ; ||
త్రి పు | ర సు ం ద | రీ | . . ||

అనుపల్లవి :

స స | మ̈ సా , / ని̂ ని ధా | \ గ మ / నీ | ని / స̆ ధ ప ధ̄ ని ||
త్రిపు | రా ద్యా | గ మ | వే ద్య అ ||

/ రిం సం స | \ ని నీ స ని ధా ని ధ | ధ థ ని | ప ధా , నీ స స ||
త్రి పు | రు కు ఖ్నా | . ద్యా | రా ద్య ||

నీ̆ స ని సం | , రి గ̆ రి సా , ని ధ ని \ ప ధ | ని స̆ ని̂ | ధ / నిం ధ మ మ̈ గా స ||
త్రిపుర వై | రి మో హి త గా | త్రిపు రా | కృతా ఘ విదాత్రి ||

త్రిపురసుందరీ.

చరణము :

రీ̆ గ | / మా మ మ / పం | గ గ / మం | రి రి / గ రీ̆ స స ||
వ ల | రా జు చె | లు వ | ల రి కలు ||

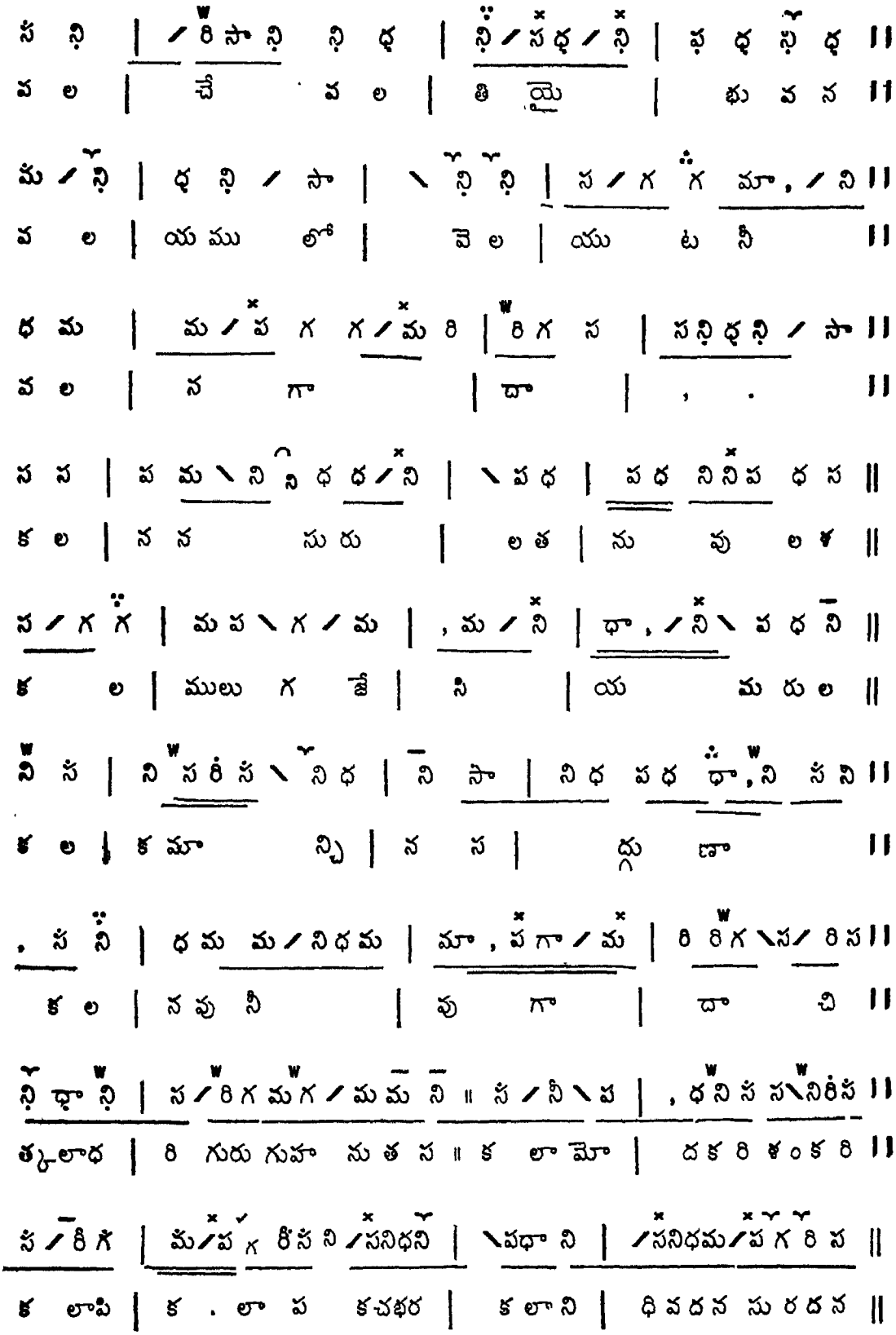
స ని | ్రిసా ని ని ధ | ని్ స ధ ని | ప ధ ని్ ధ ||
వ ల | చే వ ల | తి యై | భు వ న ||
మ ్ని్ | ధ ని ్ సా | ని్ ని్ | స ్గ గ మా, ్ని ||
వ ల | యము లో | వె ల | యు ట నీ ||
ధ మ | మ ్ప గ గ ్మ రి | ్రిగ స | సనిధని ్ సా ||
వ ల | న గా | చా | , . ||
స స | ప మ ని ధ ధ ్ని | పధ | పధ నిని ప ధ స ||
క ల | న న సు రు | ల త | ను వు ల ళ ||
స ్గ గ | మ ప ్గ ్మ | , మ ్ని | ధా, ్ని ప ధ ని ||
క ల | ములు గ జే | ని | య మ రు ల ||
ని స | ని ్సరిస ని ధ | ని సా | ని ధ ప ధ ధా, ్ని స ని ||
క ల | క మా ని | న స | ద్ధు ణా ||
. స ని | ధ మ మ ్ని ధ మ | మా, ప గా ్మ | రి ్రిగ ్స ్రి స ||
క ల | న వు నీ | వు గా | చా చి ||
ని ధా ని | స ్రిగ మ ్గ ్మ మ ని ॥ స ్ని ప | , ధ ్ని స స ్ని రిస ||
త్కలాధ | రి గురు గుహా నుత స ॥ క లా మో | ద క రి శం క రి ||
స ్రిగ | మ ్ప ్గ రిస ని ్సనిధని | ప ధా ని | ్సనిధమ ్ప గ రి స ||
క లాపి | క . లా ప కచభర | క లా ని | ధి వ ద న సు ర ద న ||

సొల్లుకట్టు స్వ సాహిత్యములు :

ని̇ , ధ	, ని̇ సా రి గ మ గ	మా , ప	గా మ రీ గ సా
త ర్ఝుం	తఝుం తక ణక	ఝుం	. . . . .
కా ళ్యా	య ని క లి కలు	పా వ ‖	నో ది నీ ప్ర మో

రి గ మ ప	గ మ రి గ స రి సా	గ రిసా	రిసా మ పగ రిస ‖
త రి కి ట	త క ధి మి త క ఝుం	. . .	. . . . . ‖
ది ని సక	ల భువ న జ న నీ	వ రచా	యి నీ మ దళమని ‖

ని̇ సా స	నిధా ని పధనిస	నిసని రీ	, స నిధని పాధ
త ఝుంత		త రి త ధోం	కు . . . , .
క దంబ	వ నీ వి హా రి ణి	భు జ గ వే	ణి మ ధు ర వా ణి

నిసరి గ	మ పరీ సనీధ	పధని స	ధప మ పగ రిసా ‖
. . . .	త ద్దీను . . .	తకది గి	తక త ధిం గిణతోం ‖
స్మరహరు	ని రా ణి పురాణి	న త జ న	న ళి న ది న మ ణీ ‖

త్రిపురసుందరీ.

కీర్తనము 3 - ఆదితాళము – పల్లవి గోపాలయ్య

నీదుమూర్తి కనుగొని

పల్లవి:

సా సా | సనిధప ధనిధమ మనిధనిస | సనీనిధమ మగ | స
నీదు మూర్తిని కనుగొని నె మ్మది | ని నే వించి నే | ను

నిధనిస రిగమప ||
ధన్యుడ నైతి ||

గామ రి, గ సా ; | సా ; | ; ; ||
నీ . . | | ||

అనుపల్లవి:

మనిధ మగస మగమ నిధని సరిగమ | మగసనిధని
వే ద వే ధాంత విదితు డైన | వేంకటేశ

రిస | నిసనిధ మనిధని ||
సక | ల జగ న్నివాస || నీదుమూర్తి

చరణములు :

1 మా / ని ద మ / ప మ గ / మ గ \ సా ని ధ ని స | రి గ మా మ
మం ద ర గి రి ధ ర స న కా ది ము ని మా | న సా జ్ఞ

మ / ని ధ | / ని ధ ప ధ ని సా స ||
భృం గ | ధృ త శు భాం గ ||

సా / గా గ రి స ని / రి స ని / స ని ధ \ ప ధ ని | / స ని ధ /
యిం ది రా . ర మ ణ గు ణా భ ర ణ | యీ శ

ని ధ మ మ గ | స / స ని ధ మ ని ధ ని ||
విన్న త నా | మ ప ర ం ధా . మ ||

నీదు.

2 మా / ని ధ మ / ప మ గ / మ గ \ సా ని ధ ని స | / మ గ
పం క జ భ వా ది ము ఖ సం న్నుత ప్ర ప | న్న

మా మ మ / ని ధ | / ని \ పా ధ ని స స స ||
వ త్స ల ప తి | త పా వ న బి రు దా ||

, / గా గ రి స ని / రి స స ని ధ / ని ధ \ ప ధ ని | / స ని ధ
ం క శే . . పా ం క (శ్రీ) ని ధే వ | శ్యాం క

/ ని ధ మ మ గ | స / స ని ధ మ ని ధ ని ||
ని ష్క ళం | క గ రు డ తు రం గ ||

స్వ ర ము ;

స / రిసనిధ ని / సనిధమ మమగస | స / గసనిధని సని | స / మమ గమ / నిధని ॥

పరిగ / మరిస ని / రి స ని / సనిధ పధని | / సధపమ గమ / పగ | రిస

మ గమ / ని ధ ని ✺ ॥ నీడుమూర్తి

✺ ఈ కీర్తనకు ఈ క్రిందిది రెండవ చరణము గలదు.

మా ; ని ధ మ ప మ గ మ గ సా ని ధ ని | సా , స మా , గ | మ ధ ని ప ధ ని స ని స ॥
మా ధ వ ము కు ం ద మ ధు సూ ద న త | మా ల ప ల్ల | వ స ద్భ ళ భా స ॥

సా , గ రి స ని రి స స ని ధ ని ప ధ ని | సా , ని ధ మ మ గ | స స ని ధ మ ని ధ ని ॥
శ్రీ ధ ర పు రా ణ పు రు ష న వ తుల | సీ చా మ భూ | ష అతులిత వేష ॥

పై రెండు చరణములందును సాహిత్యాక్షరముల విన్యాసము ఈ చరణము వలెనే యుండదగును. ఆనగా 'మందర - పంకజ' అనుచోట్ల మొదటి యక్షరములు మూడు మూడు మాత్రలుగా నుండి, 'మానసాబ్జ' యనుచో 'మా' అను నక్షరమును 'ప్రసన్నవత్సల' యనుచోట 'ప' యనునదియు ఆవర్తము రెండవ యర్ధము మొదటిదిగా నిలిచి యతిని సమకూర్చ వలెను. చతురశ్రపు తాళగతిలో సాహిత్యాక్షరములను త్రిశ్ర మిశ్రఖండములుగా కూర్చుట పల్లవి గోపాలయ్యగారి రచనలలోని విశేషము. యతిని తప్పక నిర్వహించుటయందాతని అభినివేశము గొప్పది. (రా. అ.)

4 పదము - త్రిపుటతాళము - ప్రాచీన పదము

నాతిరోనిను నెఅనమ్మితి

పల్లవి:

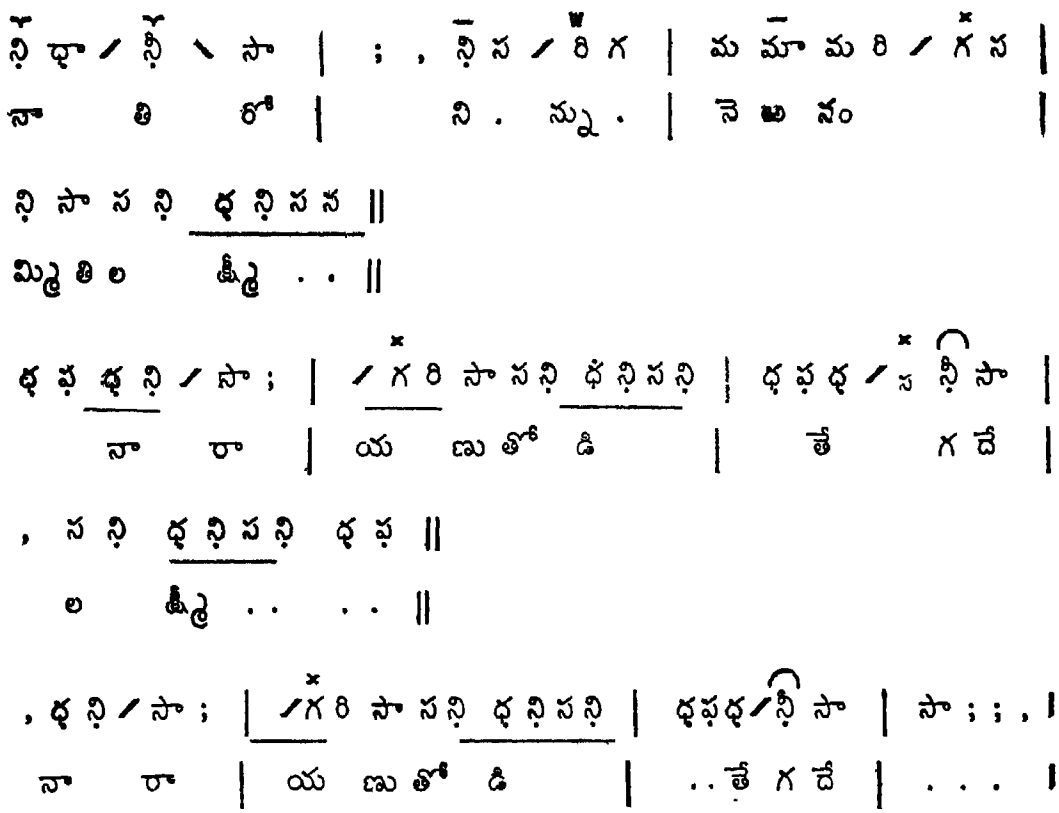

అనుపల్లవి:

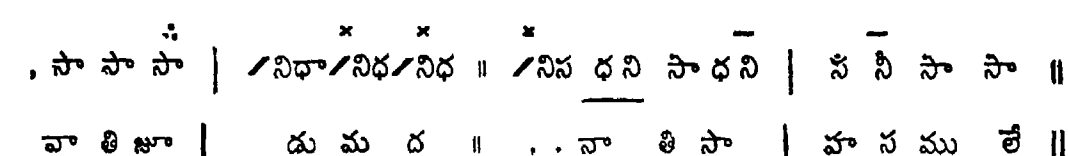

సా ని స / రి గ మ / ప | గ / మ రి స \ నీ ధ ని ॥ సా స ని ధ మ |
రా తి రై న ను | గూ ర్చి తే గు జ ॥ రా తి కెం పున ల |
మ / ప మ గ / మ రి / గ స ||
క డె ము లొ స గు దు || నాతిరో.

చరణము:

, ధ ని ధా / నీ | సా , సా సా | , స స రి గ మా | గ / మ రి / గ స \ నీ ॥
క న కాం గి | నే వా ని | గ న క అ ని | మి ష మో ర్వ ॥

, ధ ని సా స నీ | / రి సా స ని ని ధ ధ | , ప ని ధా / నీ | స న ని ధ / నీ సా ॥
గ న క యీ | వే ళ జా | గ న క రం | మ్మున. వే ॥

, స స సా సా | రి గ \ సా ని స రి గ | మ మా మ రి / గ స ని స | రి గ
త న కా సిం | చి యి ం | ద న క ప్రా | ణ

\ సా స / ని ని ధ ధ ॥
మో ర్వ వే ॥

, ధ ని సా ని / ప | ధ / ని \ ఫ ధా / నీ | సా ; ; . ॥
త న క తా | ళి త న | వే ॥

స స స సా స / ని | ధ ని ప ధా / నీ | సా ; స ని | / గ రి స ని స రి గ |
కనుగొన ని | దే . . ప ద | వే వో | యి ం తి యి ం |

మ మా మ్‌ గ / మ్‌ రి | రి గ స స స్‌ ని సా . గ్‌ | / మ్‌ రి / గ్‌ స స \ ని |
క ను నే ని | సొ మ్ము గ ద | వే యి |

/ రి స స ని ధ / ని్‌ \ ప ధా |
దే టి ప ద వే |

ని ధ్‌ ని సా ్‌ ని స | స / రి రి స ని స్‌ రి గ | మా ; , మ గ | మా మ / నీ ధా |
వ న రు వో తు ని | కా గి లీ గ ద | వే వ లు | మా రు ని తో |

ధ ని స సా ని ధ | ని స ని ధ ధ్‌ మ గ మ్‌ ప | మ్‌ వ \ మా మా్‌ మ గ |
వ న రు చే యి క | ని దు ద య గ ధ . | వే . . ఏ య ది |

మ్‌ ప మ గ గ / మ్‌ రి / గ్‌ స ||
వ చ్చె గ ద వే ||

స స స / ని్‌ ధ / ని్‌ ధ | / ని్‌ ధ ప ధ్‌ ని స స | ని స ని్‌ స రి గ
ద న రు ళు క పి క | ని క ర మ రు ద న | ద న రు తుం మ్మె

మ్‌ / ప్‌ | గ / మ్‌ రి స స్‌ ని ధ ప |
ద | మ ల య ప వ న ము |

ధ ని స సా గ మ | ని ధా / ని్‌ ప ధా | / స ని ధ / నీ ధ మ | / ప మ గ / మ్‌ రి / గ్‌ ప ॥
ఘ న ము గా మ న | ము గా సి ల లా | వ న ము సే యు ము | య ను ది న మ్ము లు ॥

నాతిరో.

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ని̇ ధా / ని̇ సా ధ ని | సా ని̇ స / రి గ / మా మా |
గ మ / ప గ / మ రి / గ స / రి ని̇ | / ప ని̇ ధ ఫ ధ ని̇ సా సా |
ని̇ ధ ని̇ స రి గ \ సా సా | / గ రి సా ని̇ ధ ని̇ \ ఫా |
\ మా ని̇ ధ ని̇ స ధ ని̇ సా | మ ని̇ ధ ని̇ స స / స / గ గ |
మ ప \ గా / మ రి స ని̇ సా | / రి స ని ధా ధ / ని̇ \ ఫా ధ |
ఫ ధ ని̇ స రి గ \ సా ని̇ ధ | / రి స ని̇ ధ మ ని̇ ధ ని̇ సా |
ఫ ఫ / ధ ధ / ని̇ ని̇ / స స / గ గ | \ ఫా ధ ని̇ స రి గ మా మ |
\ సా రి గ మ / ప గ రి సా | ని̇ / రి \ సా ధ ధ / ని̇ ని̇ |
\ స ని̇ ధ ఫ ధ ని̇ స / రి \ సా | మ గ మా / ని ధ \ మా గా |
మ / ని ద మ గా / మ రి సా | / గ రి స గ మ ప గ రి స |
ని̇ ధా స స రి గ మా గ | మ / ని ధా \ ని̇ ప / ధ మ / ప గ |
/ మ రి / గ సా స ని̇ ధ ని̇ స | స స / ని ధా ద / ని \ సా |
ధ ని సా ప ప ధ ని సా | సా ధ ని̇ స / గ రి సా స |

\ గ రి సా ని స \ నీ ధా | / ని ధ / ని \ పా ద ప ధ ని స |

స / రి గ మ ప ధ ని స ని ధ | ప ధ ని ద \ మా గా \ సా |

/ గ రి స ని ధా / రి స ని ధ | / ని ప ధ ని స / గ రి స ని ధ |

మ గ / మ రి / గ స / రి స ని ధ | / ని ధ \ మా గ మ / ప గ రి స |

నీ ధ \ ఫా ధ ని / ప సా / గ | గా / మ మా / ని ధా ని స |

ని స రి గ / మ రి స / రి \ సా | ని స \ ని ధా / ని ద \ మా |

గ మ \ ప \ గా / మ \ రి \ సా | / ని ని ద / ని ప ధ ని సా |

ని స రి గా / మ రి / గ \ సా | \ ని ని ద \ మా \ గా / ని ధ |

\ మా గ మ / ప గ / మ రి సా | రి గా మ / ని ధా ని సా |

\ పా ధ ని స రి గ / మ రి స | / రి సా స ని ధా ప ధ ని |

ధ మా గ రి గ / మ రి సా | / సా \ నీ ధా \ మా గా |

రి గ మ / ప గ రి సా నీ | ధా / నీ \ ఫా ధ ని సా |

/ గ రి \ సా ; ; ; ||

జన్యము (భాషాంగము) 6 : జుజావంతి

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి : జుజావంత్యాఖ్య రాగశ్చ సంపూర్ణ స్సగ్రహాన్వితః
లక్ష్యమార్గానుసారేణ గీయతే గానవేదిభిః,

మూర్ఛన : ఆరోహణము : రిగమపధసా | ధనిధనిసా .
అవరోహణము : ధనిధపమమగరిస | రిమగరిస .

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

భాషాంగము : సంపూర్ణము , షడ్జగ్రహము ; దేశీయరాగము ; ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

గమనిక : ఈ జుజావంతి రాగము సంపూర్ణముగా నుండినప్పటికిని లక్ష్యమార్గముల ననుసరించియే గానము చెయవలెనని లక్షణ శ్లోకార్థముయొక్క తాత్పర్యము. ఈ రాగమునకు రంజనముగల జీవస్వరములు ఋషభ మధ్యములు

సి సి సి , సి / మ ♭ గా సి ♭ గ సి సా , మా మా మా ,

మ గ మ ప ధా , మ ప ధ / స ద పా \ మా గా ,

సి / మ \ ♭ గా సి , స సి స ని ధా / ని సా |

ఈ ప్రయోగములే యీ రాగమును మిక్కిలి స్ఫురింప జేయుచున్నవి.

సి / మ \ ♭ గా సి ♭ గ సి సా —

ఈ ప్రయోగమున గల గాంధారములు సాధారణములే. ఈ ప్రయోగమును మాటిమాటికి సంచరింపుల గనుపించి తేదా రాగము విశేషముగా స్ఫురించును.

సి ♭ గ మ ♭ గ సి —

ఈ ప్రయోగమున గల గాంధారములు కొన్నిచోట్ల అంతరమునుగా నుండును, సాధారణగాంధారము పలుకునెడల ' ♭ ' ఈ గుఱుతు వేయబడును. తక్కినవి కీర్తన సంచారులచే విశదమౌను.

కీర్తనము - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

చేత శ్రీ బాలకృష్ణం

పల్లవి :

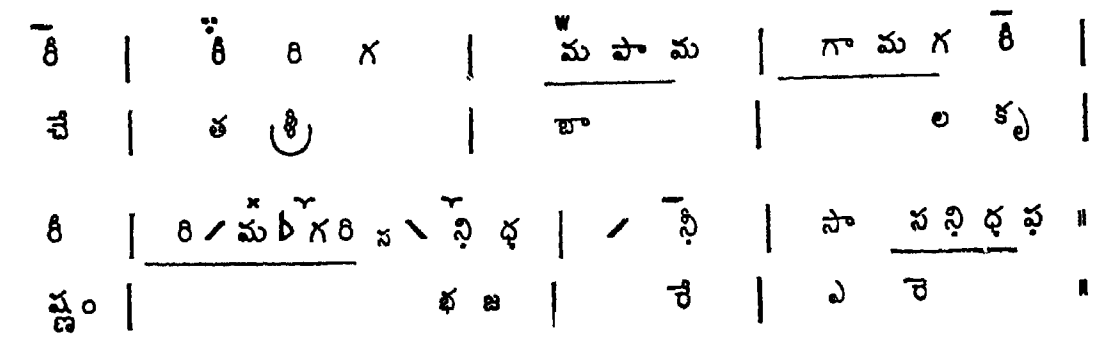

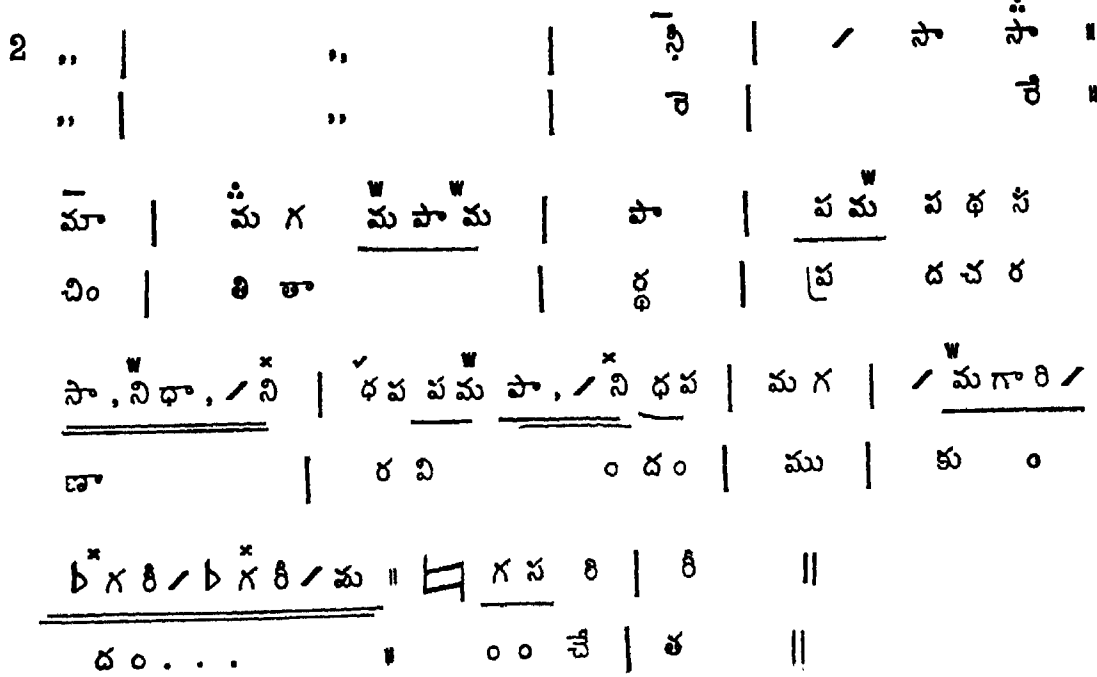

అనుపల్లవి :

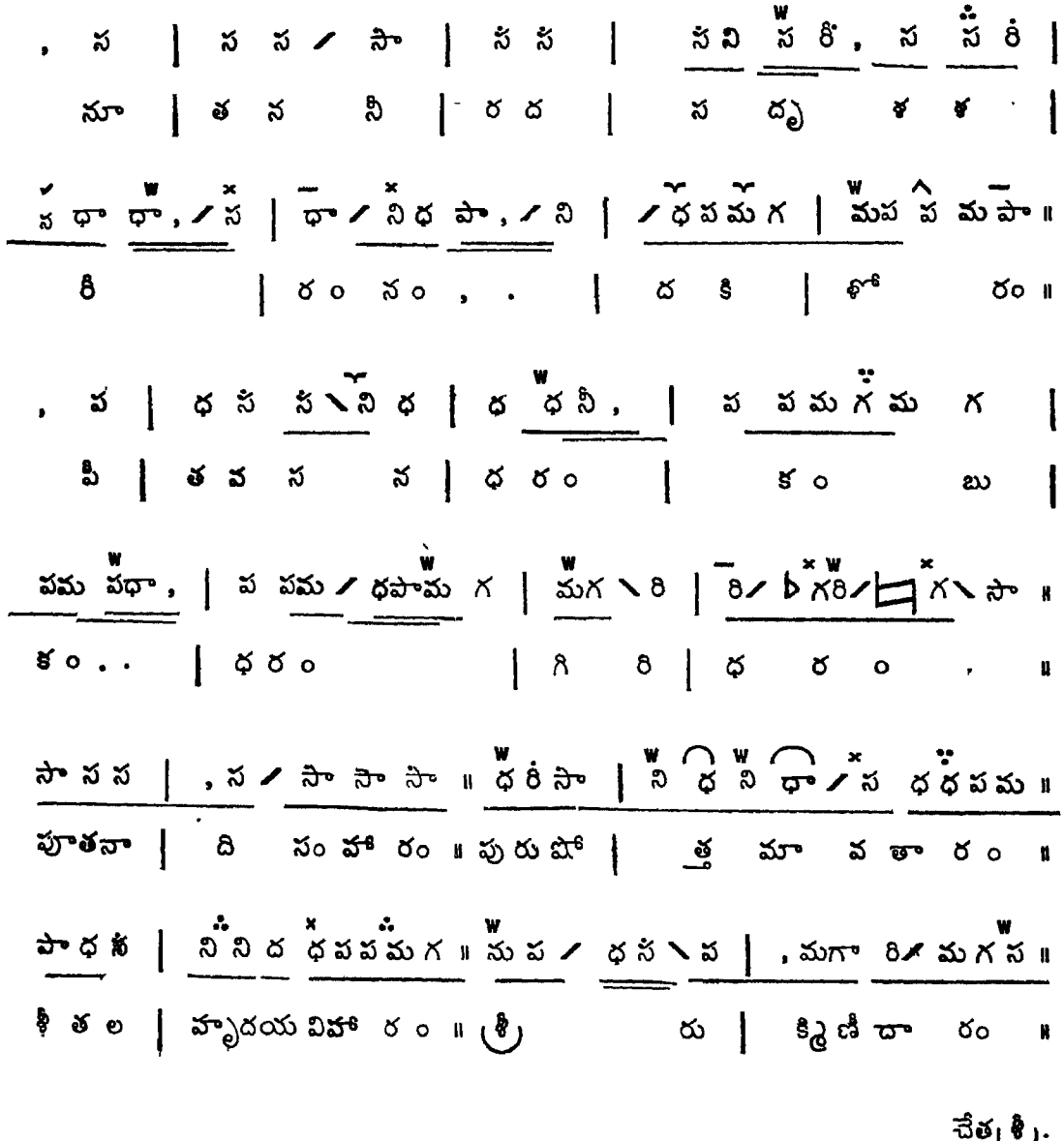
, స | స స / సా | స స | సని సరీ, స సరీ |
నూ | త న ని | ర ద | స దృ శ శ |
సధా ధా, / స | ధా / నిధ పా, / ని | / ధపమగ | మప పమపా ॥
రీ | ర ం న ం , . | ద కి | ళో రం ॥
, ప | ధస స / నిధ | ధ ధనీ, | ప పమగమ గ |
పి | త వ స న | ధ ర ం | క ం బు |
పమ పధా, | ప పమ / ధపామ గ | మగ / రి | రి / గరి / గ / సా ॥
క ం . . | ధ ర ం | గి రి | ధ ర ం , ॥
సా సప | , స / సా సా సా ॥ ధరిసా | ని ధ ని ధా / స ధధపమ ॥
పూతనా | ది సం హా రం ॥ పురు షో | త్త మా వ తా ర ం ॥
పా ధస | నిని ద ధపపమగ ॥ నుప / ధస / ప | , మగా రి / మగ స ॥
శీ త ల | హృదయ విహా ర ం ॥ శ్రీ రు | క్మిణీ రా ం ॥

చేత శ్రీ.

చరణము :

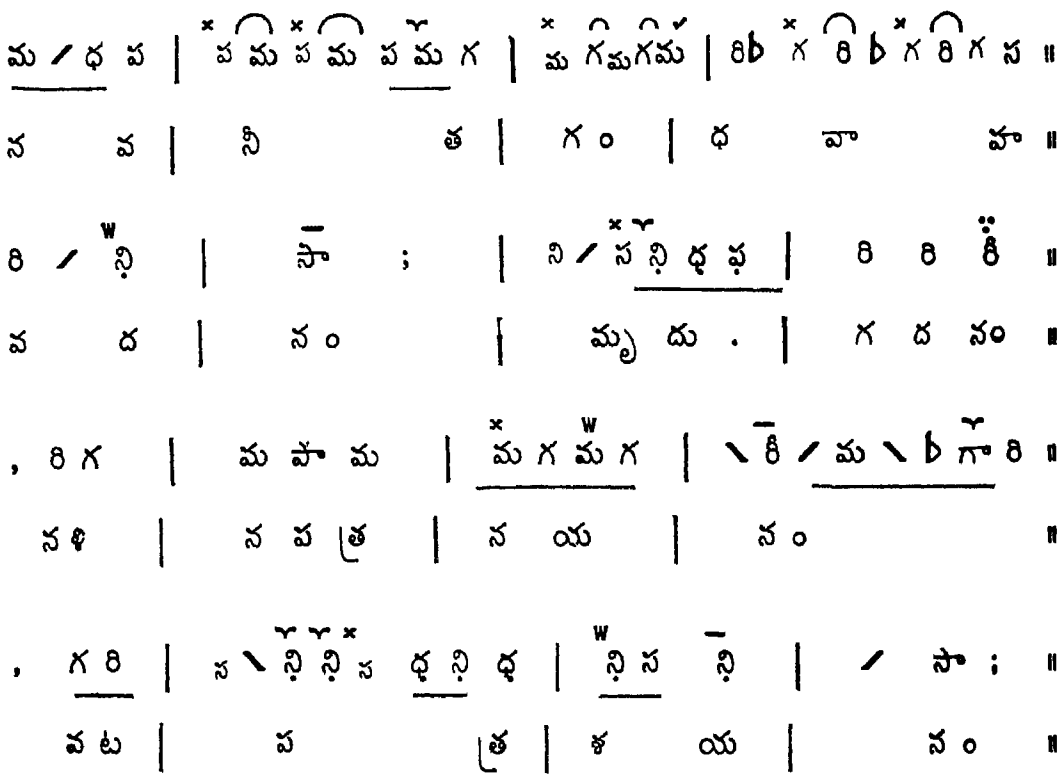
మ / ధ ప | ప మ ప మ ప మ గ | మ గ మ గ మ | రి గ రి గ రి గ స ||
న వ | ని త | గం | ధ వా హ ||
రి / ని | సా ; | ని / స ని ధ ప | రి రి రీ ||
వ ద | నం | మృ దు . | గ ద నం ||
, రి గ | మ పా మ | మ గ మ గ | \ రీ / మ \ గా రి ||
న ళి | న ప త్ర | న య | నం ||
, గ రి | స \ ని ని స ధ ని ధ | ని స ని | / సా ; ||
వ ట | ప త్ర | శ య | నం ||
2 , రి గ | మ ప ధ ని ధ / ని ధ ప | ప \ మ గ | \ రీ రి / మ గా రి |
న ళి | న ప త్ర | న య | నం ం |
, గ రి | స \ ని ని స ధ ని ధ | ని స ని | సా ; ||
వ ట | ప త్ర | శ య | నం ||
, న స | రీ రి రి | రి , గ మ | గ రి రి గా , సా |
న వ | చం ప క | నా | సి కం ం |

, ♭గ రి | స్ నీ సా , / ♭గ రి | స ని స ని | ధ ధ ని సా ॥
అ త | సీ సు మ | భా | స క ం ॥

రి స | , సని ధని , ధ | పా | ధ / స ధ పా మ గ |
న తే | ం ద్రా ది | లో | క పా ల |

రి గ మ ప | / నిధ ధ పప మ గ | గ రి స నీ | సా ; ॥
క ం . . | మృ గ మ ద | తి ల | క ం ॥

రి గ మ ప | ధా / నిధ పమ గా | రి / మ ♭గ | , రి సని సా సా ॥
న వ తు ల | సీ వ న మా ల ం | నా ర ధా | ది ము ని జా లం ॥

ప స ని స | , నిధ ప రీ రీ | రి స నిధ | / నిప పమ మ / థ పమ గ స ॥
కు వ లయా | ది ప రి పా లం | గు రు గు వా | ను త గో పా ల ం ॥

చేత శ్రీ బాలకృష్ణ.

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రి రి రి రి రి | రీ గ మ పా \ మా మా |
గా గా రి ♭గ రి సా | \ నీ ధా నీ సా ; |
స నీ ధ ఫ రి రి రి | రి గ మ పా మ గా మ గ |

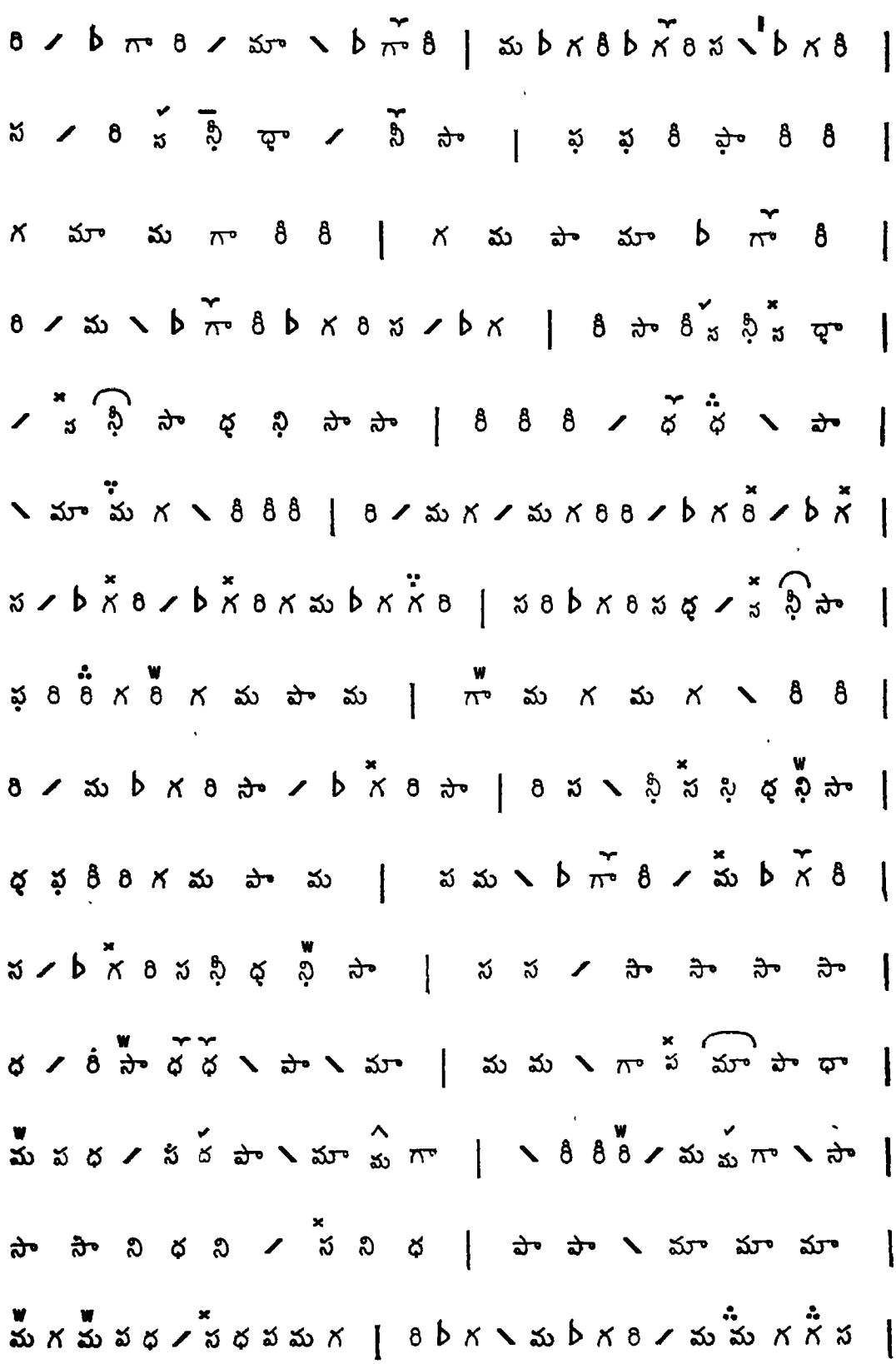

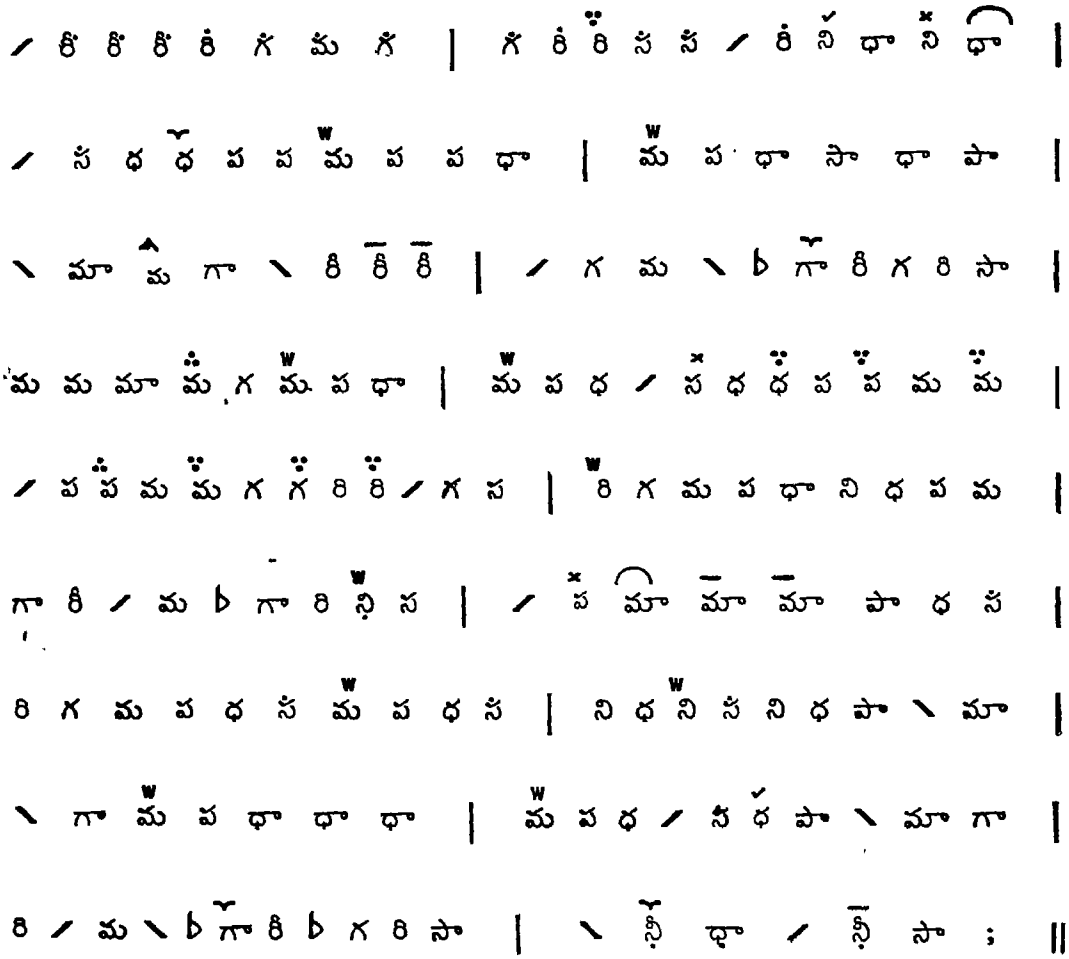

ఈ జుజావంతియైనది తన ఛాయయు గాక, ఎరుకలకాంభోజి, దరుబార్, సహన, భైరవి, ఈ రాగచ్ఛాయల కలసుకొని ప్రకాశిల్లుచున్నది.

జన్యము (భాషాంగము) : కమాన్

మూర్ఛన : { ఆరోహణము : సా రి గ మ ప ధ ఽ ని సా
అవరోహణము : స ఽ ని ధ ప మ గ రి సా .

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; దేశీయరాగము. ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

గమనిక : ఈ రాగ మూర్ఛన యిటులుండినప్పటికిని,

సా గ మ ప ధ ని సా , స మ గ మ ప ధ ని సా , స మ గమ ని ధ ని సా ,

స ని ధ ప మ గ సా — ఇటుల నారోహణావరోహణ ప్రయోగములు గలవు. ఈ రాగమునకు మధ్యమ ధైవతములు మిగుల రంజనముల గలిగించు జీవస్వరములు.

ధా ధా , పా ధ ని ధ ప , మా మా , గా మ ని ధ ని ప ని ధ ప ప̂ మా మా ,

/ నీ ధా ని పా ధ వ మా మా గ \ సా . ధా ప మా , గా రి సా —

ఇవి రంజనములు గల ప్రయోగములు.

స రి / ♭ గా రి స , స రి ♭ గ రి స —

తారస్థాయిలో ఈ ప్రయోగములలో మాత్రము సాధారణ గాంధారము గనుబడు చున్నది. లక్ష్యములందు మంద్ర స్థాయి నిషాదమునకు క్రింద సంచరింపులు కనుపడలేవు. ఈ రాగము కొన్ని సంవత్సరములకు మునుపు ఉత్తరదేశమున నుండి వచ్చి ప్రసిద్ధి కెందినదిగా తెలియబడుచున్నది. దేశీయ రాగములలోపల నిది మిగుల రంజనము గల రాగము, తక్కినవి లక్ష్యముల జూడుడు.

కీర్తనము 1 - ఆదితాళము - మళయాళపు తులశేఖర మహారాజు

సారస సముఖ పరమవ

పల్లవి:

సా , స నీ ని ధ ధ వ / ధ ప మ గ	మా ;	స ని ధ ని ప ధ ప రి ‖
సా ర స స మ ముఖ ప ర మ వ	మా	స న క ముఖ వి ను త

2 సా , / రి ని ,, ,,	,,	గా , రి సా
సా ర స ,, ,,	,,	. . .

ఆమపల్లవి :

\ మా గ మ వ ప గ మ / ని ద ని స పి ని ప | / రిం రిం స సాం ని ధ ప |
పా ర రహిత ధ వ ఘోరక రక లుష | వా రి రా శి పరి |

/ ధ ప మ గ మ ప ధ ని ||
ప రి త మ యి సదయ || సారస.

చరణములు :

1 ధధధ ధధధధధ ధధధధ ధపధని | నినిని; సా | సనినిధధపపమ
కుటిల భుజగవర ధణకృత సురుచిర | నటని దే | వ . . . . . .

2 మదన జ నక నవ మదిమయ సులలిత | భో రి శా | రె . . . . . .

3 సకల భువన భయహరణ పటు చరిత | జా లా మే | య , ...

సా సనినిధ / ని ప \ మా గమ \ రిగమ | ధపమ గా / మరి | రిగ / సా ; ||

1 గోకుల కల శ ప యోనిధి పూర్ణశ | శాం . క .. | .. . ||

2 మంజులవచ న వి మోహిత విబుధని | కా యా | . . . . ||

3 సంతతంవిహార మేమ నసీహద | యా శో | . . . . ||

సమగ మపపగమ మనిధని ససనిస | రిరిస సానిధ ప | ధపమ గమపధని ॥

1 నిటల తటలసిత మృగమద తిలకసు | నీ ల వారిద శ | రీ ర యదుతిలక ॥

2 పదనిత నిఖిలమనో ర ధదాయక | సా వజా లగిరి | కులిశ సరనతర ॥

3 ప్రకటబలదనుప భేద న లోలుప | ప ద్మనాభ భుజ | గా ధిపతిశయన ॥

సారన.

2 పద వర్ణము - తిశ్రజాతి ఏకతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

ఎంతని నే దెలుపుదురా

పల్లవి:

సస స నీ, ధ ప | మగ గరి పమ మా , ; ||
ఎంతని నే దె లు | పు దు రా ||

, మధ ద వధధ | , పధనిస స ని సని ధప ||
యేలా , , గు | తా ళు దు రా ||

అనుపల్లవి :

ధ ధ ధ ప స ని ధ ప మ | ని గ మ ధ ప ధ ని, ధ ధ ||
మంతుకె క్కు | వీ . . . . ర వ ||

ధ స ని సా గా, రి స ని | ధ ప మ గ మా ప ధ ని ||
నం త ల్యా గ రా | జ నా సా మి ||

స్వరసాహిత్యము :

సా, రి స ని ధ ని స రి స స | నీ, స ని ధ ని స ని ని ధ ప —
సా రగుణ బలిమి గ నల | ని రజసుమ శ రములన |

పా, ధ ప మ ప ధ ప ప మ గ | మా, గ రి స మ గ మ ప ధ ని ||
పా రముగత మిమిగులగ | మా రుడు బ రపె శ్రిత జన ||

స రి సా ని ధ స ని ధ ప ని | ధా ప మ ధ పా మ గా, మ |
సు ర సా ల యి క తాళ ను ర | బా ల చ ల మే ల కా మా ం |

, ప ధ ప మా ని ధ ప మా సా | ని ధ ప మా గా మా ప ధ ని ||
త క మా ని త ర మా కాం | త వి ను మా బ్రహ్మా ది నుత ||

ఎంతనినే.

చరణము :

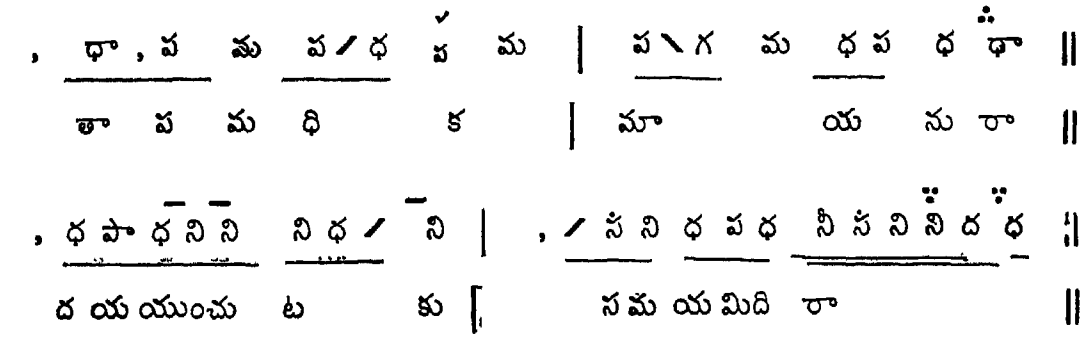

స్వర సాహిత్యము :

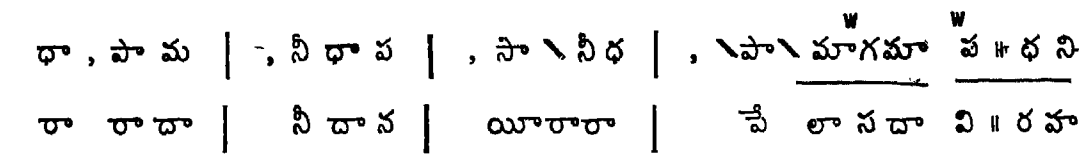

తాపమ ... మిడిరా.

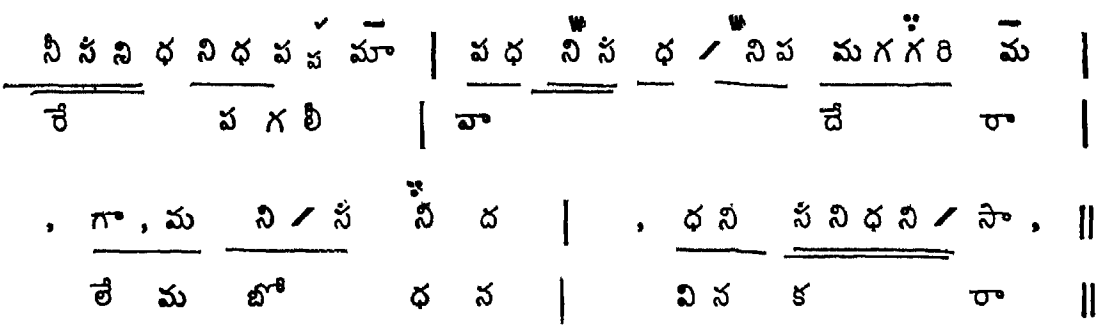

స్వర సాహిత్యము :

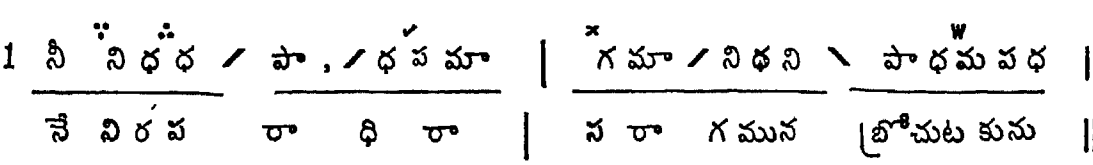

రేపగ – వినకరా.

2 నీ , ని ధ ప మ ప ధ ని ని ధా | , \ పా , \ మా , గా , మా |
నీ సు గుణ ములు వి ని దా | నే నీ సా మి |

, గ మ ప \ మా ప ప ధ ని \ ధా | ని / రిం సా ని ధ పా మా ధ ప ॥ . ధ
ప్య మున జే రి వ ల పు మీ | రి యీ దా రి నే కో రి తో ॥ రి

నీ సం ని ధ ని ధ ప ప మా ... ... ధ ని సం ని ధ ని / సా , ||
రే ప గ లీ వి న క రా ||

, ధ ప ప మ గ మ గ | స మ గ మ ని ని ధ ధ |
కో ప మే ర | క వు గి లీ రా |

, ధ / ని సం సం \ ని | ని ధ ని సం ని సా , ||
కో రి న వ ర | ము లీ రా ||

స్వ ర సా హి త్య ము :

1 ధ పా / ధ ప మ గ మ ప మా / ని | ధ ని ప ధ మ పా సా ని ధ ప ||
దు రా గ తము త గ దు రా మ | ర వ వ ల దు రా వి ం త గ యి ం ||

, మ : కో ప మే రా . . . . . వ ర ము లీ రా .
త :

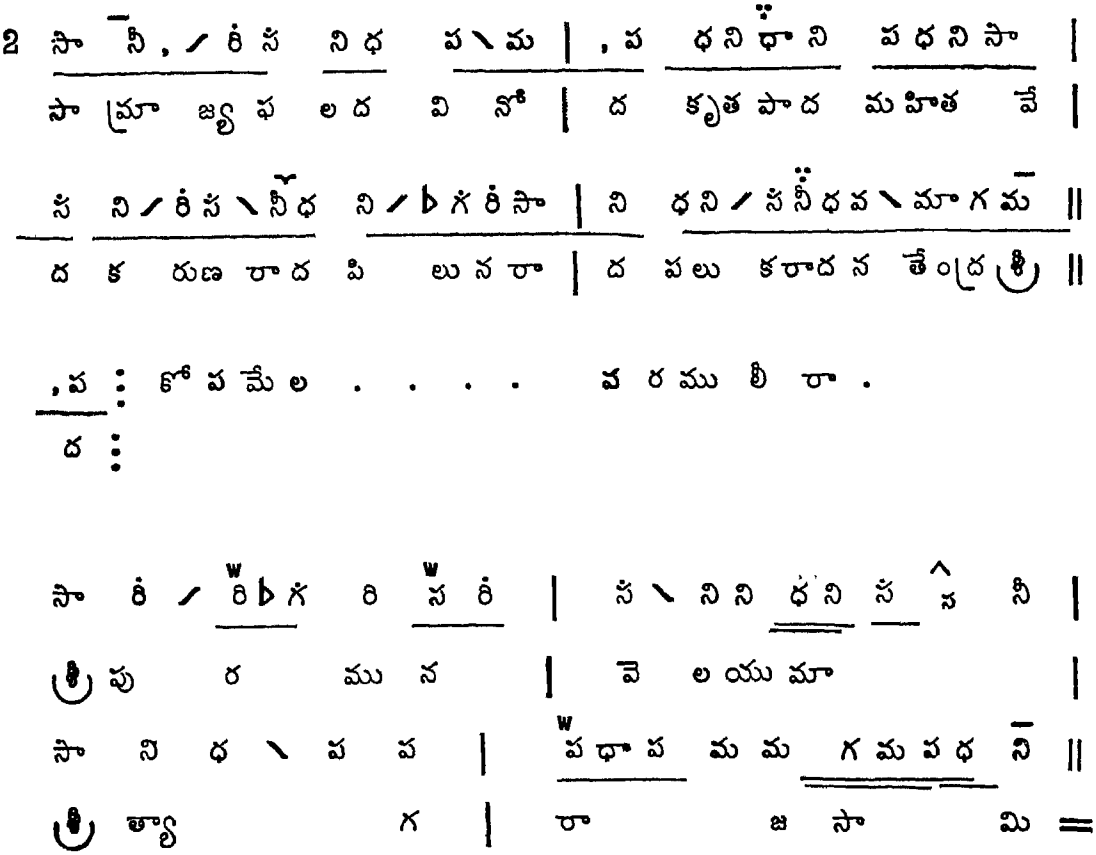
2 సా నీ , ‖ రిం స ని ధ ప ‖ మ | , ప ధ ని ధా ని ప ధ ని సా |
సా మ్రా జ్య ఫ ల ద వి నో | ద కృత పాద మహిత వే |
స ని ‖ రిం స ‖ నీ ధ ని ‖ b గ రిం సా | ని ధ ని ‖ స నీ ధ వ ‖ మా గ మ ||
ద క రుణ రా ద పి లు న రా | ద పలు కరాద న తే ంద్ర శ్రీ ||
, ప : కో ప మే ల . . . . వ ర ము లీ రా .
ద :
సా రిం ‖ w రి b గ రి w స రిం | స ‖ ని ని ధ ని స ^ స ని |
శ్రీ పు ర ము న | వె ల యు మా |
సా ని ధ ‖ ప ప | w ప ధా ప మ మ గ మ ప ధ ని ||
శ్రీ త్యా గ | రా జ సా మి =

స్వ ర సా హి త్య ము :

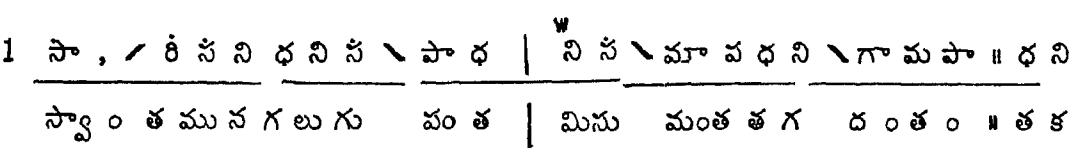
1 సా , ‖ రిం స ని ధ ని స ‖ పా ధ | w ని స ‖ మా ప ధ ని ‖ గా మ పా ॥ ధ ని
స్వా ం త ము న గ లు గు పం త | మిను మంత త గ ద ం త ం ॥ త క

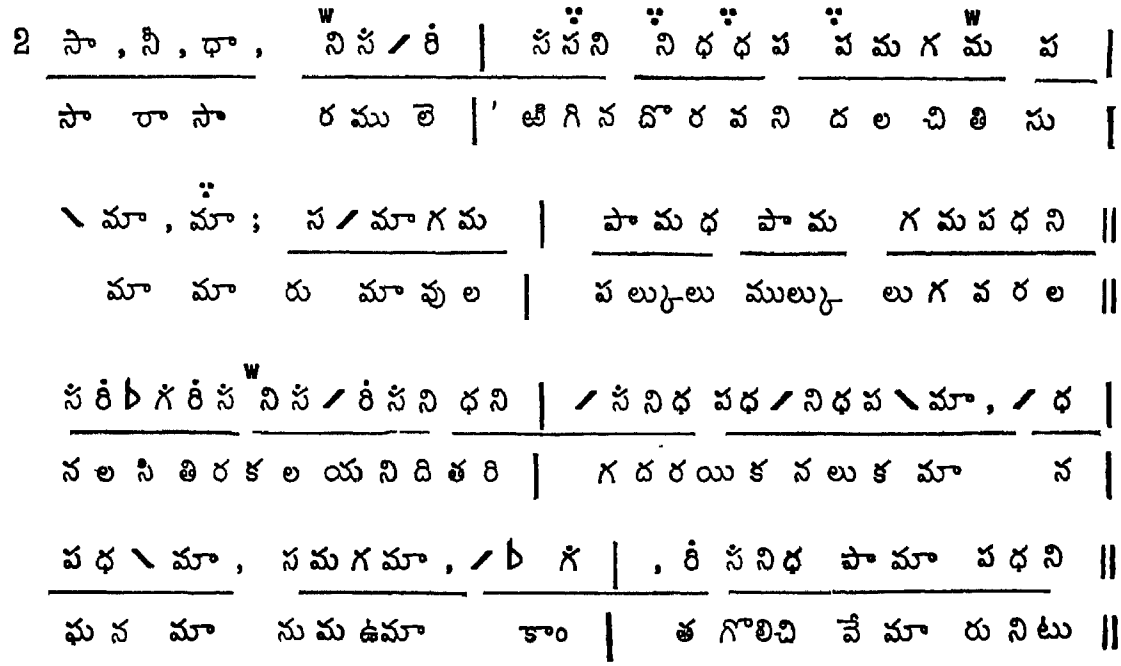

ససప
లెంతని.

కీర్తనము 3 - మిశ్రజాతి ఏకతాళము

ఎట్టయాపురం మహారాజు రచించినది.

Composed by His Highness The Rajah of Ettayapuram

మురుగా తరుకిలయా

పల్లవి:

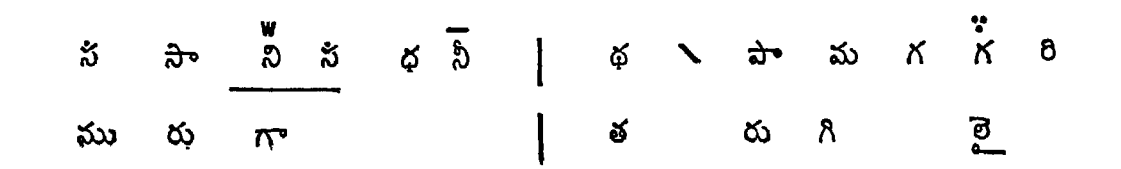

మా , ; మ్ గ | మ ని ధా ని |
యా ఉ న | తి రు పా ద |

పా ని ధా నీ ‖
నే వై శ య్యా ‖

శి స పా / సి శి నీ ; | ధ ఽ పా మ గ గా |
ము రు గా | త రు గి . లై |

మా , ; మ్ గ | ని ధా పా ధా |
యా ఉ న | తి రు పా ద |

నీ పా , ని ధా నీ ‖
నే వై శె య్యా ‖

శి స పా నిసిరిగరిస ని | ధ ఽ పా మ గ గ రి |
ము రు గా | త రు గి లై |

మా , ; మ్ గ | ని ధా సనినిధధప మ |
యా ఉ న | తి రు పా ద |

మనిధనిపధ గమపధనిస నీ ‖
నే వై శె య్యా ‖

4 స సా ని స రి గ రి స ని | ధ ∖ పా మ గ గ రి |
ము రు గా | త రు గి లై |

మా , ; మ్ గ | / ని ధా స ని ధ ప ను గ రి స |
యా ఉ న | తి రు పా ద |

స మ గ మ ప ధ ∖ స ని ధ ప ధ ని ||
నే లై శే య్య ||

5 స సా ని గ రి స స ని ని ధ | ధ ∖ పా మ గ గ రి —
ము రు గా | త రు గి లై |

మా , ; మ్ గ | / ని ధా స ని ధ ప మ గ రి స |
యా ఉ న | తి రు పా ద |

స మ గ మ ప ధ ∖ స ని ధ ప ధ / ని ||
నే లై శే య్య ||

6 స సా మా గ రి స ని | ధ ∖ పా మ గ గ రి |
ము రు గా | త రు గి లై |

మా , ; మ్ గ | / ని ధా సా ని ధ |
యా ఉ న | ది రు పా ద |

— స ని ధ ప మ మ ని ధ ని ప ధ ని ||
థే లై శే య్య ||

7 స సా రిసస నిసనిధ | ధ ∖ పా మ గ గా |
ము రు గా | త రు ఉ గి లై |

మపా ; ∖మ ; స ని | స మా గమపా మపధా |
యా ఉ న | తి రు పా ద |

పధనిధని సనిధప ధని ||
సే వై శె య్య ||

8 స సా నిస ని , | ధ ∖ పా మ గ గా |
ము రు గా | ద రు గి లై |

మపా , ∖మ మా ; | మ గ గ రి ∕ గ ∕ సా |
యా | అ . . . . |

సా , : ; ||
ఆ ||

అనుపల్లవి:

మ ని ^ని ధా ని | సని ధ ∕ ని ∕ సా సా |
గు రు వా య్ | ము . . నో రు |

స స ∖ ని ని సా , | ని ధా పధనిసనిధ ప |
ళు ఱు ము ని | క్క రుఖ్ మా . . |

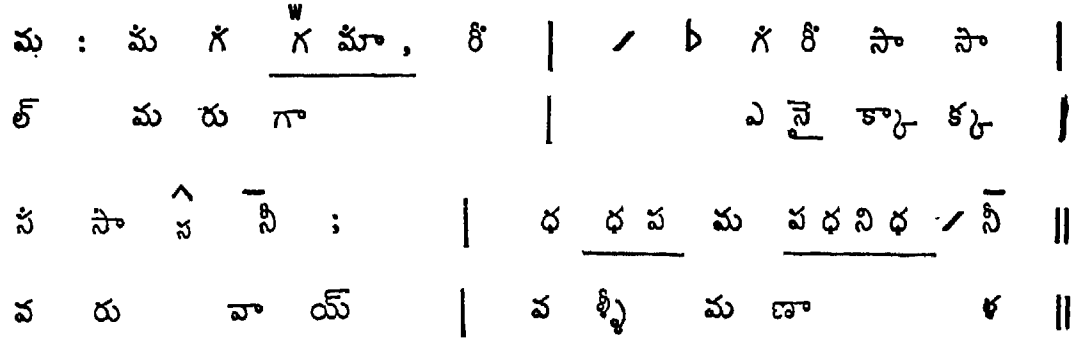
మ : మ గ గమా, రీ | గరీ సా సా |
ల్ మ రు గా | ఎ నై క్కా క్క |
స సా సనీ ; | ధ ధప మ పధనిధ నీ ||
వ రు వా య్ | వ ళ్ళి మ ణా ళ ||

మురుగా.

చ ర ణ ము :

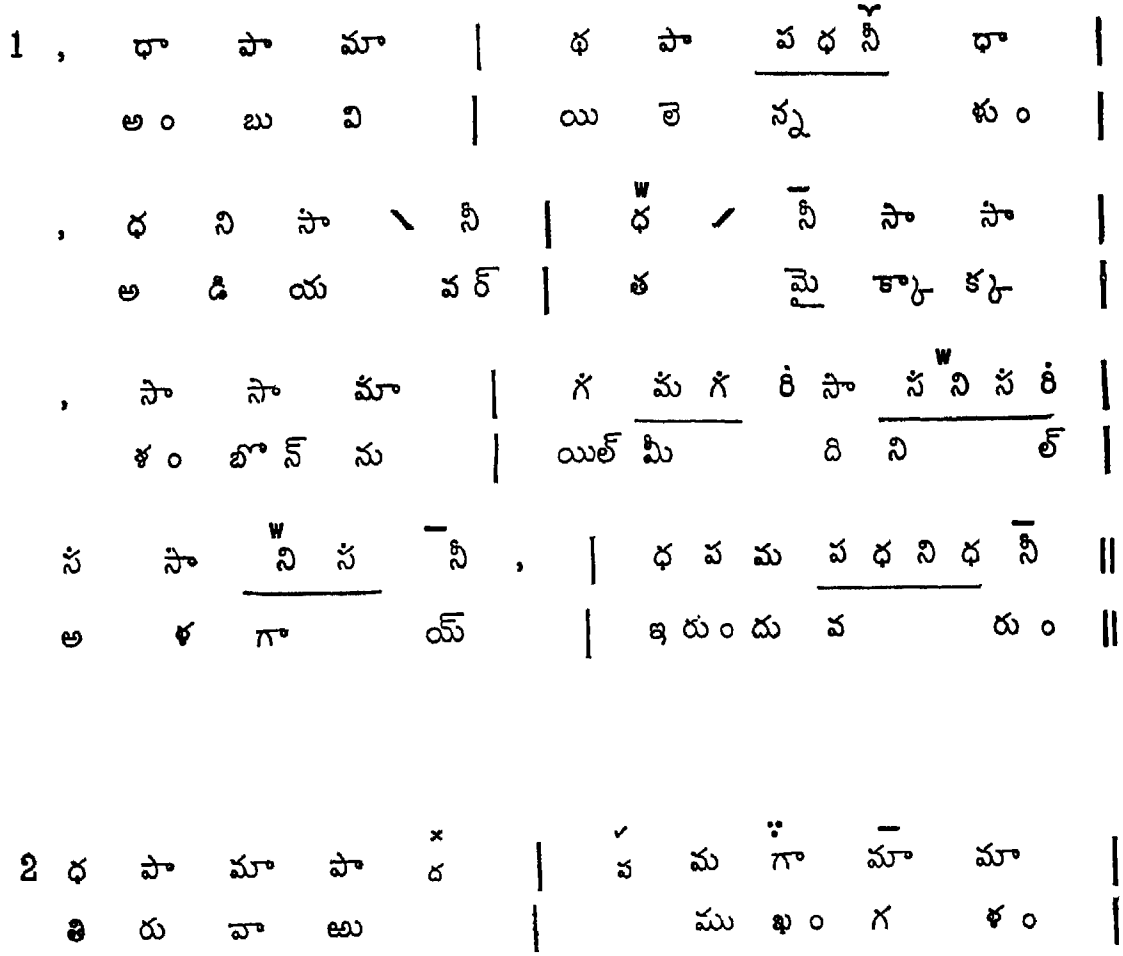
1, ధా పా మా | ధ పా పధనీ ధా |
అం బు వి | యి లె న్న ళు ం |
, ధ ని సా నీ | ధ నీ సా సా |
అ డి య వర్ | త మై క్కా క్క |
, సా సా మా | గ మగ రి సా సనిసరి |
ళం బొ న్ ను | యిల్ మీ ది ని ల్ |
స సా నిస నీ , | ధ ప మ పధని ధ నీ ||
అ ళ గా య్ | ఇరుం దు వ రు ం ||
2 ధ పా మా పా ద | ప మ గా మా మా |
తి రు వా ఱు | ము ఖం గ ళం |

, ధ ధ ధా \ పా | / నీ నీ ధా పా |
తి ర ం డ ప | న్ని రు గై యుం |
, మ మ మా గా | మా ప ధా పా |
మ లై మ లర్ | ఏ న్ ది య ప |

ని ధా పా మా | ప పా , / ధ ప్ మా ; |
న్ని రు వి ళి | పొ ళి . యు ం |

మ మా గా మా | ప ధా నీ నీ సా |
క రు ణై యు ం | తి గ్ క ళు వు |

/ మా , గా రీ | సా , స ని స రీ , |
మా మ లై | క న్ దా |

స సా రీ స ని | ధ ని / స ని ధ పా |
క రు ణై యు ం | తి గ ళ్ క ళు కొ |

మా , మా మా | గ మా పా , ధ / నీ ‖
మా మ లై | క న్ దా ‖

స్వరము :

సా , ; సా రీ స ని | / స ని ధ ని ధ ప ధ ప మ గ |

మా , ; స స మ | గ మ ప మ ప ధ ప ధ ని ధ ని ‖

స రి / ♭గ రి స నీ ధ ని / రీ స ని | ధా ప ధ / నీ ధ ప మా గా , మ |

పా , మ ధా , ప మా గ ♭ రి | సా ని ధ ప మా , గా మ ప ధ ని ||

4 స్వరజతి - రూపకతాళము

(ధాతు) సుబ్బరామ దీక్షితులు – (మాతు) కడిగై నమళ్వివాయప్పులవర్

మా మో హా ల హి రి మీ ఉ దె.

పల్లవి :

మా | , పా ధ | ని ధ | ప మ గ రి ప |

మా | మో హ | ల హి | రి మీ ఉ |

\ మా | ; . స ని | స స రి స | ని ధ ప మ గ గ రి ||

దే | ఎ | న్న నై | . . గు వే న్ ||

మా | , గ మ వ ధ ని స | స రి స ని ధ | ప మా గ రి ప |

మా | మో హ | ల హి | రి మి ఉ |

ప మా | ; , స ని | / రి స / రి ని | ద ప మ గ గ ||

దే | ఎ | న్న నై | గు . వే న్ ||

మ గ | మ ప / ధ ప మా | పా , ధ ని | ధా ని స ధ / ని ప మ |

వ లి | య హ నా | లు ం | పో యె వ ర |

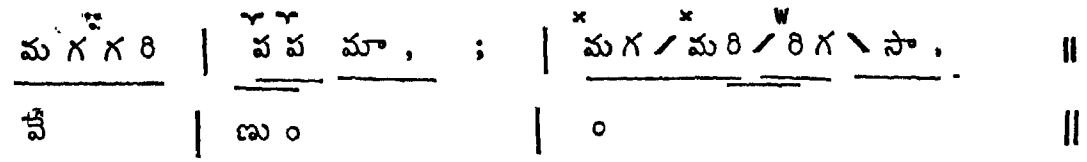

అనుపల్లవి:

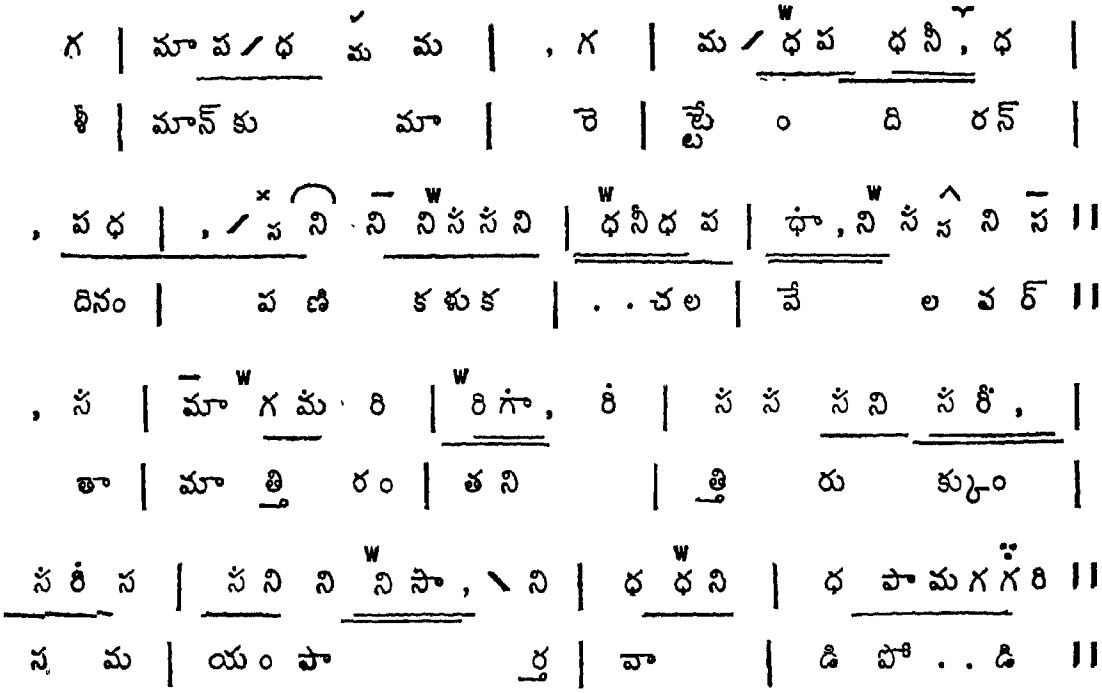

స్వర సాహిత్యము:

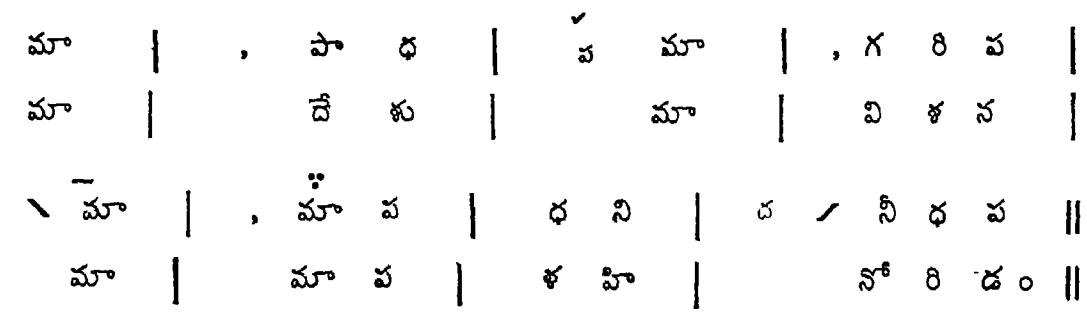

మా , ప | , ధ ప మా , గ రి ప | / మా , మ | , ప ధ ని ద / నీ ద ప |
మా దే | శు మా వి శ న | మా మా | ప ళ హి నో రి డం |

మా , ప | ధ ని స ని ధ ప మ గ | మా , ప | ధ ని ప / నీ ధ ధ ప ప |
మా లై | వ రుము న ది పి రి య | మా గ | ళ రు గి అ వ రి వి ధ |

\ మా , గ | రి స మ గ మ ప ధ ప | మా , ప | స ని ధ ధ ప ప మ గ |
మా న | దె న అ ద రి యమున | మా ర | పు రు వి లి వెగు శా |

మా , / రీ | స ని ధ ని / స ని ధ ప | మా , / ♭ గ | రి స ని ధ ప మా గ ||
మా రి | యె నై వు రు విలి య వ | మా రి | వి డ అ ద ని మా గ ||

మా | , గ మ ప ధ ని స ||
మా | మో హా ||

చరణము యొక్క యెడుపు :

ధా | ధా ధా | పా ధా | నీ ని ధా వ మ గ |
ఓ | హో హో | మా నే | ని రా శై సు ఖ |

మ పా ధ | , ని ధ ప మ గ మ ప | మా | గ మ ప / ని ధ ధ ప మ ||
మ డి యా | డ వ రు అ వు ళ త | మా | యె ణు వ దు పి ళ మా డి ||

ధా | ధా ధా ||
ఓ | హో హో ||

స్వరసాహిత్యములు :

1 మపమగ | ,మగపపమా | ; పా | ధా పనిధధపమ ॥ ధా
ఒరువరా | నీ పెరిదాయ్ | నా | మేలై వదిలెన ॥ ఒహో

2 పమగమ | ,మగమపదనిధ | ధధపమ | సనిధప నిధపమ ॥
పరువమా | మునవరువిఇలా | దపయిల్ | పణియవరవరడి ॥ ఒహో

3 ధాసమ | ,గ మపధపమా, | పాధని | ,ధ ధపమా | పా , స | నిధపా , నిధప | మగామ | , ప విధాధపమ ॥
తాపమా | గఇళనిలా | మాలైవా | డై వరుదే | పాళ | వలైపాళవలై | మహామా | యైపొలాదదడి ॥ ఓహో

4 సా | సా సా | నిధా | నిసనిధాపమ |
ఆ | రా లె | శూదో | ఇదుపోదాకియం |
పా , ధ | ,ని సాధనిసని | సా | సా సా ||
వారా | దతామదమెన | వే | ఔనో ||
మామగ | ,మపాధధని | పధాని | సనిధాపమా |
ఘూరవే | నీయేసినదా | లెదావ | దిదాలాపమా |

ప ధ ని స	, స ని ధ ప మా మ	/ b గ రీ స	, ని / స ని ధ ప మ ‖
ఇ దెన దే	ళ్ళె మ దియి నా లె	ము నేకూ	డి య కా ల బలం ‖
ధా	ధా ధా		
ఓ	హో హో ‖		

నంచారి – మత్యతాళము – సుబ్బరామ దీక్షితులు

స ని ధ ప మ గ మా మా | గ మ ప ధ ని స ని ని ధ ధ |

ప ప మ మ గ గ మ ప ధ ప | \ మా మా మా మ గ \ సా |

మ గ మా ని ధ ని \ పా | ధ ని సా \ ధా ని ని సా |

ధ ని స రి స ని ధా పా | సా ని ధా ని / స ని ధ |

పా ధా ప మా గ గ మా | గ మ ని ధ ని ప ధ ని సా |

\ ధా ని సా రి రి సా | ని ధ ని స రి స ని ధా |

ప ధ ని / స ని ధ పా మా | గ మ ని ధ ని \ పా ధా |

ప ధ ని స రి రి స ని ధా | ప ధ ని స ని ధ ప మ గా |

మ ని ధా \ మ ధ పా \ గ ప | మా \ రి మ గా \ స రి సా |

స స \ ని ని ధా ధా ధా | స స / ధ ధ పా పా పా |

స స / ప ప \ మా మా మా | స స / ని ని ధా స స / ప ప |

మా ప ని ధ ని ధ ప ధా | స ధ ప ధ ప మ గ గ మా |

స / ని ధా ధ / ని పా స / ప | \ మా / ప మ గా / మ రి సా |

గ గ మ మ ప ని ధ ని సా | \ గా మ ప ధ ని సా సా |

\ ధా ని స రి రి సా ని | \ ధా ని / స ని ధ పా పా |

ధా ని ప ధ ని / స ని ధా | ధా ని ప ధ ప మా మా |

సా మా సా ధా పా | సా ని సా సా ని |

ధా ♭ గ రి సా ని ధ పా | ధా ని స ♭ గ రి స ని ధా |

ని స రి / ♭ గా రి స ని ధా | ని స \ ని ధా ని ని సా |

ని / ♭ గ రి స ని \ రి స ని ధా | ప ధ ని స మ గ మ రి సా |

మ గ రి సా ♭ గ రి సా | స ని ధ ప మా గ రి సా |

ని స మ గ మ ప ధ ని సా | గ మ ప ధ ని స రి ♭ గ రి స |

/ మ గ రి సా ని ధ ప మా | ప / ధ ప మా గ రి పా మా |

సా \ ని ధా పా మా | స ని ధ ప మా గా రి |

/ గా \ సా ; ; ; ||

ఇరువై యొనిమిదవ మేళము సంపూర్ణము.

మూడవ సంపుటము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

నాలుగవ సంపుటము

శ్రీ సరిగమప ముద్రాంకిత కృతివక్తలైన
ముద్దుస్వామి దీక్షితులవారి పుత్రులును,
ఎట్టయపురం సంస్థానం
సంగీత సాహిత్య విద్వాంసులు నైన
బ్రహ్మశ్రీ సుబ్బరామదీక్షితులవారిచే
రచింపబడినది.

ద్వితీయ ముద్రణ

సంపాదకులు : ఆచార్య నోరి నాగభూషణం

ప్రచురణకర్తలు : గాయకసార్వభౌమ రాప్తాడు అనంతకృష్ణశర్మ

ఆంధ్రప్రదేశ్ సంగీత నాటక అకాడమీ ప్రచురణ

నె॥	మేళం	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత
29	ధీరశంకరాభరణము	పూర్ణచంద్రిక	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి
			శంకచక్రగదాపాణిం	ము. దీ
			చౌకవర్ణం	రామస్వామిదీక్షితులు
			తానవర్ణం	సుబ్బరామదీక్షితులు
		సరస్వతీమనోహరి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి
			సరస్వతీమనోహరి	ము. దీ.
		కేదారం	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి
			ఆనందనటప్రకాశం	ము. దీ.
		నవరోజు	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి
			హస్తివదనాయ	ము దీ.
		నీలాంబరి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి
			అంబనీలాయతాక్షీ	ము. దీ
			సిద్ధీశ్వరాయనమస్తే	ము దీ.
			త్యాగరాజం భజేహం	ము దీ.
			కరుణానంద	కుమారయెట్టప్ప
		దేవగాంధారి	రాగలక్షణం	సుబ్బరామదీక్షితులు
			క్షితిజారమణం	ము దీ.
			స్మరతుచేచరణ	గురుమూర్తి శాస్త్రులు
			గోపికారమణాభజ	కృష్ణస్వామి అయ్య
30	నాగాభరణ		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి
			నాగాభరణం	ము దీ

సం.	మేళం	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
80.	నాగాభరణ	సామంత	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	192
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	193
81.	కలావతి		రాగలక్షణ	వెంకటముఖి	196
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	197
			కలావతీ	ము దీ	200
82.	రాగచూడామణి		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	204
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	205
			శ్వేతగణపతిం	ము. దీ.	207
83.	గంగాతరంగిణి		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	211
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	212
			వరదరాజా	ము. దీ	215
		మనోహరి	రాగలక్షణము	సుబ్బరామదీక్షితులు	218
			కంజదళాయతాక్షీ	ము దీ.	218
			శంకరమఖిశామీ	ము. దీ.	220
84	భోగచ్ఛాయనాట		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	228
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	224
			భోగచ్ఛాయా నాటకప్రియే	ము దీ.	226
85.	శైల దేశాక్షి		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	280
			లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	281
			శ్రీ శూలినీం	ము. దీ.	288
86.	చలనాట		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	287
			ప్రబంధము	వెంకటముఖి	289
			స్వామినాథ పరిపాలయ	ము. దీ	242
			పవనాత్మజాగచ్ఛ	ము. దీ.	248
			ఇహపరసాధన	కుమార యెట్టప్ప	245
			పర్వతరాజకుమారి	కృష్ణస్వామిఅయ్య	246
			వర్ణం శ్రీ రాజాధిరాజ	బాలస్వామిదీక్షితులు	249

నెం.	మేళం	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
37.	సొగంధిని		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	257
			లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	258
			కామకోటిపీఠవాసిని	ము, దీ.	260
38	జగన్మోహన		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	264
			లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	265
			శ్రీ విద్యారాజగోపాలం	ము. దీ.	267
39.	ధాలివరాళి		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	271
			లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	272
			మామవమీనాక్షి	ము. దీ	275
			శేషాచల నాయకం	ము. దీ	277
40.	నభోమణి		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	281
			లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	282
			నభోమణిచంద్రాగ్ని	ము దీ.	285
41.	కుంభినీ		రాగలక్షణం	వెంకటమిఖి	288
			లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	289
			సచ్చిదానందమయ	ము. దీ.	291
42.	రవిక్రియా		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	294
			లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	295
			హిమగిరి కుమారి	ము. దీ.	297
43.	గీర్వాణీ		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	300
			లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	301
			నమోనమస్తే	ము దీ.	303
44	భవాని		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	306
			లక్ష్యగీతము	వెంటముఖి	307
			జయతిజయతి	ము. దీ	309
45	శివపంతువరాళి		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	31.
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	31

నెం	మేళం	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
		సింధురామక్రియ	రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	816
			లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	816
46	స్తవరాజ		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	820
			లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	821
			స్తవరాజాదినుత	ము. దీ.	822
47.	సౌవీర		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	825
			లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	826
			సరససౌవీర	ము దీ	827
48.	జీవంతికా		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	830
			లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	831
			బృహదీశకటాక్షేణా	ము దీ	832
49.	ధవళాంగ		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	835
			లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	836
			శృంగారాది	ము. దీ.	837
50.	నామదేవి		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	840
			లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	841
			నర్మదాకావేరి	ము దీ.	842
51.	కాశిరామక్రియా		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	845
			లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	846
			ఉచ్చిష్టగణపతే	ము. దీ.	848
			సూళాది	పురందరదాసు	850
			తానవర్ణం	సుబ్బరామదీక్షితులు	858
		దీపకం			869
		కుముదక్రియ	రాగలక్షణం	సుబ్బరామదీక్షితులు	

నెం	మేళం	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
52	రమామనోహారి		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	366
			లక్ష్యగీతం	వెంకటముఖి	366
			శ్రీ రాజరాజేశ్వరి	పొన్నయ్య	367
53	గమకక్రియ		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	371
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	372
			మీనాక్షి మేముదందేహి	ము. దీ.	373
			నిన్నుకోరి (వర్ణం)	సొంఠి వెంకటసుబ్బయ్య	375
54	వంకవతి		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	384
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	385
			వంకవతీశ్రీయువతీ	ము దీ,	386
			భక్తవత్సల	ము, దీ,	387
55.	శ్యామల		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	39.
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	392
			శ్యామశ్యాంగి మాతంగి	ము. దీ.	393
56.	చామర		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	396
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	397
			సారెకునీ పాదములే	పొన్నయ్య	398
57.	సుమద్యుతి		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	40
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	40.
			పామరజనపాలినీ	ము, దీ.	40
58.	దేశసింహారవ		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	40
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	40
			హరియువతీం	ము. దీ.	40
59.	ధామవతి		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	41
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	41
			ధరంధామవతీ	ము, దీ.	41

నెం	మేళం	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
60.	నిషధ		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	41
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	41
			నిషధాది	ము. దీ	41
61.	కుంతల		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	42
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	42
			శ్రీసుగంధి	ము దీ	42
62.	రతిప్రియ		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	42
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	42
			మారరతిప్రియం	ము దీ.	42
63.	గీతప్రియ		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	43
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	43
			సాధుజన వినుతం	ము. దీ.	43
64.	భూషావతి		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	43
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	43
			భూషావతీం	ము. దీ.	43
65	శాంతకల్యాణి		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	4
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	4
			భజరేచిత్త బాలాంబికం	ము దీ	4
			కమలాంబాంభజరే	ము. దీ.	4
			శ్రీ మంగళాంబికే	ము. దీ.	4
			కాంతిమతికరుణమీర	సుబ్బారామదీక్షితులు	4
			(స్వరస్థానపదం)దానిప్రాయము	సారంగపాణి	4
			వనజాక్షి (వర్ణం)	పల్లనిగోపాలయ్య	4
			వేణుగోపాలంభజే	కృష్ణస్వామిఅయ్య	4
			స్వరస్థానపదం	సుబ్బరామదీక్షితులు	4

నెం.	మేళం	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
		యమునా కల్యాణి	రాగలక్షణము	సుబ్బరామదీక్షితులు	466
			కఫాయ్ (ప్రబంధము)	పూర్వీకులు	467
			జంబూపతెమాంపాహి	ము దీ.	469
			చింతయ జానకీరమణం	కృష్ణస్వామి అయ్య	471
			జతిస్వరము	సుబ్బరామదీక్షితులు	473
		మోహన	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	476
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	476
			నరసింహ్మాగచ్ఛ	ము. దీ.	477
			రమావరాయ	త్యాగరాజ	479
			ఇంతిచక్కదన (పదం)	కవిమాతృభూతయ్య	481
			శ్రావవర్ణము	గోవిందసామి	482
			వర్ణము (ఆటతాళం)	వీణకుప్పయ్య	488
		వాచీరు	రాగలక్షణము	సుబ్బరామదీక్షితులు	494
			పరిమళరంగనాథం	ము. దీ	494
		సారంగ	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	498
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	499
			అరుణాచలనాథం	ము దీ.	500
			త్యాగరాజ	ము దీ.	503
			శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యస్వామీ	కాలస్వామిదీక్షితులు	505
66.	చతురంగిణి		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	509
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	510
			గురుగుహభవాంత	ము దీ.	511

నెం.	మేళం	జన్యరాగం	విషయము	రచయిత	పుట
		అమృతవర్షిణి	రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	514
			ఆనందామృతవర్షిణి	ము. దీ.	514
67	సంతాన మంజరి		రాగలక్షణం	వెంకటముఖి	518
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	519
			సంతానమంజరీ	ము. దీ	520
68.	జ్యోతి		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	522
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	523
			పరంజ్యోతిస్మితీపార్వతీ	ము. దీ	524
69	ధౌతపంచమ		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	527
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	528
			మాతంగీమరకతాంగి	ము. దీ.	529
70.	నాసామణి		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	532
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	533
			శ్రీరమాసరస్వతీసేవితాం	ము. దీ.	534
71.	కుసుమాకరి		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	537
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	538
			కుసుమాకళళోభిత శ్రీ	ము. దీ.	539
72.	రసమంజరి		రాగలక్షణము	వెంకటముఖి	542
			లక్ష్యగీతము	వెంకటముఖి	543
			శృంగార రసమంజరిం	ము. దీ.	545

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

నాల్గవ సంపుటము

చక్రము 5 :

రాగాంగ రాగము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి , శంకరాభరణం పూర్ణం సాయం గేయంచ సంగ్రహం.

మూర్ఛన : { ఆరోహణము : స రి గ మ ప ధ ని స.

అవరోహణము : స ని ధ ప మ గ రి స.

లక్షణ వివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము : సంపూర్ణము , షడ్జగ్రహము ; రక్తిరాగము , సాయంకాలమున గానము సేయదగును.

గమనిక : ఈ శంకరాభరణము సకలరాగములకును శ్రేష్ఠతరమైన రాగమని పూర్వాచార్యులు నుడివియుండుటచేత నీ రాగమునకు షడ్జము గ్రహాంశన్యాసములుగా నున్నప్పటికిని, అన్ని స్వరములును రంజనములు గలవియే. వీనిలో ముఖ్యమైన జీవస్వరములు నిషాద, గాంధార మధ్యమ, పంచములు. ఇవిగాక,

స రి^{W} గ మ ప ధ ని^{W} స అనుటలో రెక్కు జారులు గల ఋషభ దైవతముల కవతల కొట్టు నొక్కులలోనున్న గాంధార నిషాధములును, స రి^{W} గ మ ప^{W} ధ ని స అనుటలో నొక్కులు

గల ఋషభధైవతములును, స ని ధ ప మ గ రి స అనుటలో షడ్జ, పంచమ షడ్జములు దక్కి నొదుగింపులు గల స్వరములును స \ ధ ప \ మ గ \ రి స - అనుటలో షడ్జ, వంచమ షడ్జములు దక్కి దిగుజారులు నొదిగింపులు గల స్వరములును,

స ని ద పా స ధ పా మ / పా గ రి స - అనుటలో పైన ఖండింపులైయున్న చిఱు దైవత గాంధారములుగల వంచమ ఋషభములును, గల ఈ అయిదు ప్రయోగములును ఈ రాగమునకు విశేష రంజనాస్పదములు; వీనిలో నాలుగవ ప్రయోగమున మధ్యమమందుండి దిగుజారు గాంధారమునకు లేదు.

స \ ని స \ ధ నీ, మ గ మ ఫ / ధ నీ, స / గ రి స నీ,
ని స రి గా, మ మ గా, మ \ రి గా, స రి గా,

\ సా / గ రీ గా, / మా మ గ \ మా మ, రి గ / మా మ,
\ రి గ / ప మా, ప / స ధ \ పా, మ ప / ధ \ పా,
/ ధ ధ పా, \ స ధా పా, మ ప / ధ నీ, ప / ధ నీ,
స ని \ ధ ప ధ ని / సా, / గ రి సా, స ని ధ ప \ మ గ రి స,
/ సా \ ధ ప \ మ గ రి స, / ధ ప మ / ప గ రి స,
రి గ మ ప ధ ని స, స / రి గ మ ప / ధ ని స,
రీ గీ / మ రీ / గ స, / రీ ని / స ధ / ని వ, మ గ మ ప ధ ని సా,
స ని ధ పా స ద పా, మ గ మ / పా, గ రి సా,
స ని / రి ని / స ధ / ని \ పా, ధ ని ప ని ని ధ / సా -

గ్రంథ విస్తర భీతిచే కొన్ని ప్రయోగములు జూపించితి. తక్కినవి లక్ష్యములచే నెఱుగదగును,

లక్ష్యగీతము - మత్యతాళము - వెంకటముఖి

ద్రువము :

రిం గ మ ప ధ ప ప మ గా	గ గ గ రిం ప మ గ రిం స ని
రి పు బ ల ఖ ం డ ను రే	గు ణ గ ణ అ అ క రు రె ఎ
మా గ్గ మ రిం గ స రిం స నిం	ప ధ ని స రిం గ మ ప మ గ
మా య అ తి ఇ . . . త	ప . . ద పూ జి తు రె ఎ
ధ ప మ ప మ గ ప గ రిం స	ని స ధ ప మ ప మ గ రి స
ధి ఇ బు ధ ర అ ఖ ణు రె ఎ	ను త జ న మ ం ద అ రు రె

అంతరి :

సా ; సా ని ద ప	మ గ మ ప ధ ప స ని ని ధ
కుం భే ఏ శ్వ ర	జం భా రి సం ను త
సా ; ; ; ;	
రే	

జావడ :

మ మ మ గ రిం గ మ రిం స ని	స ని గ రీ గ రి స ని
రా గా ం గ ధీ . . ర	శం క రా భ ర ణం
రిం సా స ని స ధ ప మ గ	మ ప ధ ని ధ ప మ గ రి స
ఉ పా ం ం గ కు ర ం ం జి	నా రా య ణి అ. ర భి
స మ గ మ ప ధ ని స రిం గ	ప మ గ మ ప ప ధ ని సా
శు . . ద్ధ వ స ం ం ం త	నా రా య ణ దే . శా

పధధపసనిధపమగ | ధపమపమగపగిస |
ఓం సామపూర్వగో.ళ | నాగ.ధ్వని బా. ణ |
నిసధపమపమగరిస ||
మఅచఅక్రంనఅగరు ||

సా ; సా నీ ధ ప | మగమపధపసనినిధ |
కుం భే ఏశ్వ ర | జం భా.రి సంనుత |
సా ; ; ; ; ||
రే . . . . ||

సా ; సా నీధప | మపధనిధపమగరిస |
భా షా ఆంగ | బిలఅ అహా రి బే. గడ |
సా సా రిసనిసధప | మపధనిధపమగరిస |
పూర్ణచం . . ద్రిక | సరఅ అస్వతిమ నో హా రి |
మా గా మా పధని | సా నీ స రిగా మ రిం |
కే దా ఆ . . రా | రా గా న వ రో . ఱు |
రిసనిసధపమగరిస ||
రాగంనఅగరు రెఎ ||

సా ; సా నీధప | మగమపధపసనినిధ |
కుం భేఏశ్వర | జంభారి . సంనుత |
సా ; ; ; ; ||
రే ; ; ; ; ||

కీర్తనము 1. - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు.

సదాశివముపాస్మహే

పల్లవి:

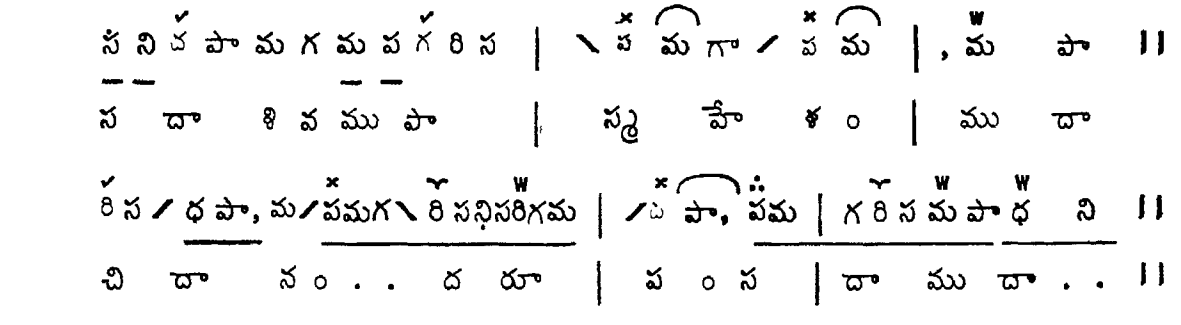

అనుపల్లవి:

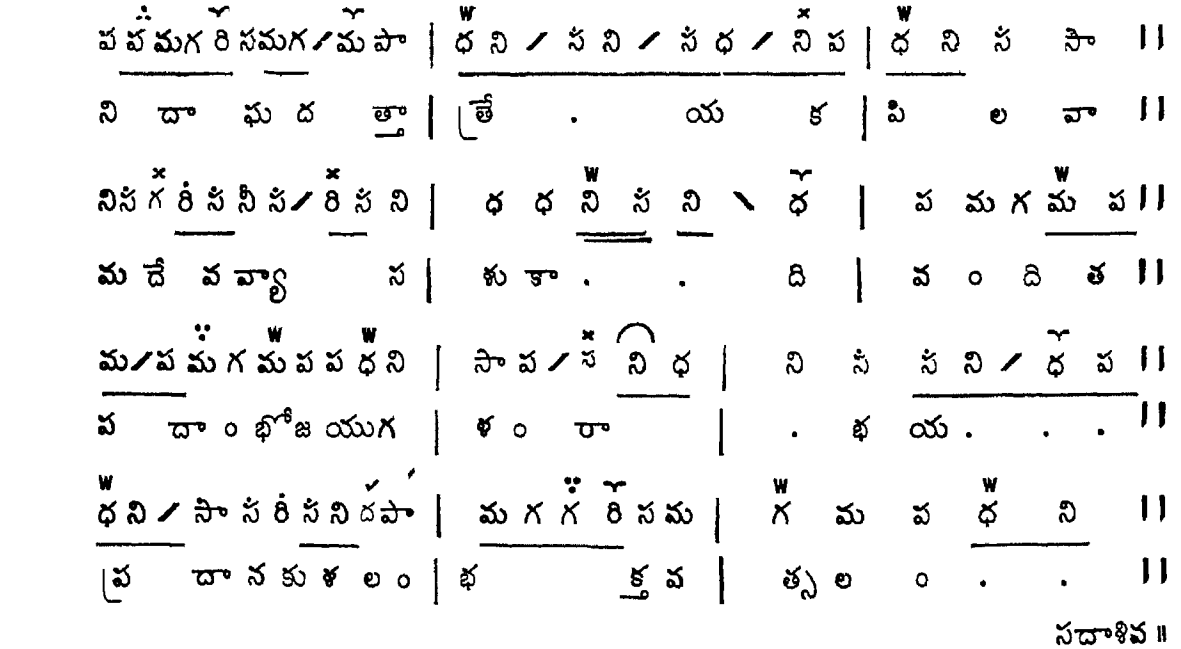

చరణము:

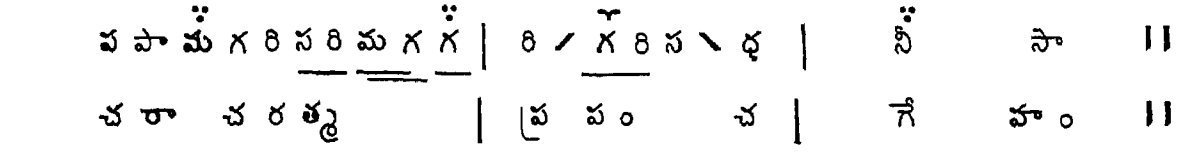

స సాా మ మ గ మ ప గ / మ రి | గ మ ప \ గ మ | \ పా పా ||
సురా సు ర సే వి | త వృ ష భ | వా హం ||

స సా రీ రి / గ రి స | వీ, స రి సా, / రి ని ధ | \ నీ సా ||
ము రా రీ ప్ర భృ తి | దే వ స | మూ హ ం ||

ప సా ని ధ / స ని ధ ప మ ప | సా \ ధ ప | మ / ధ ప గ / మ రి స ||
ప రా శ క్తి స ం | మ్మో హ న | మో హ ం . . ||

స సా స స స / సా స సా సా స ని | స / గ రి స స ని స / రి | ని / స ధ ప ధ ని సా ||
పురాణపురుషం పు రా ం త క ం శ ం | క రా భ ర ణ భా | స మా న దే హం ||

స రీ మ గ రి సా రి / గ రి సా ని ధ ని సా | ప / సా ని ధ పా గ / మ రి | స మ గ మ గ మ ప \ ధ నీ ||
ని రా మ య ం నిఖిలశోకాపహం | ప రా త్ప ర ం ప ర | మ గు రు గు హా యహం ||

(సదాశివము పాస్మహే)

కీర్తనము - 2. మిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

అక్షయ లింగవిభో

పల్లవి:

1. , పా మ గ / మా | పా, మ ప ధ ని |
అ క్ష య | లిం గ వి |

/ సా, స ని ధ ప స | ధ పా \ మ మ గ మ / ప గ రి ||
భో స్వ | యం భో . .

2 స : ,, ,, | ద పా. మ మ గ మ ప గ మ ||
,, ,, | య ం ం భో . . ||

రి ప మ గ రి గ మ గ / మ రి | / గ రి \ ని స రి గ మ ధ ప |
అ భి లా ం డ | కో టి ప్ర |

గ రి. సా పా || మ గ రి స ని స రి గ మ ||
భో పా || హి శ ం భో ||

పా మ గ మా ||
అ ఖ య ||

2 పమగరిగమగమగరి || సని. రిస \ ధ / స ని |
అ ఖి లా ం డ || కో టి ప్ర |

సా ; ; ; ||
భో ||

అనుపల్లవి:

, పా దా ధ పమ | / పమ గ ప మా పా |
అ ఖ ర | స్వ రూ ప |

, ధ ధ / స ని \ పా | ధ ని స ని / స ధ ని స ని సా ||
అ మి త ప్ర | తా ప ||

, ని స రీ గ రి | స సా ని / రి స స ని ని ధ |
ఆ రూ ఢ | వృ ష వా . . . |

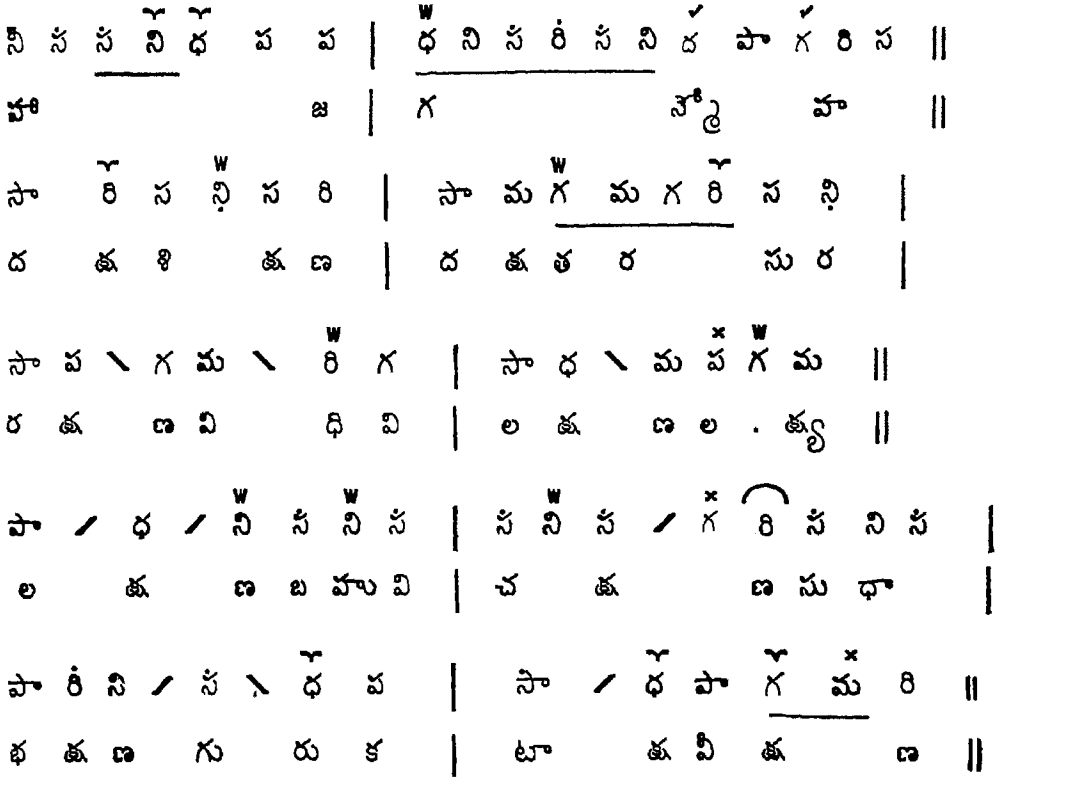

చ ర ణ ము :

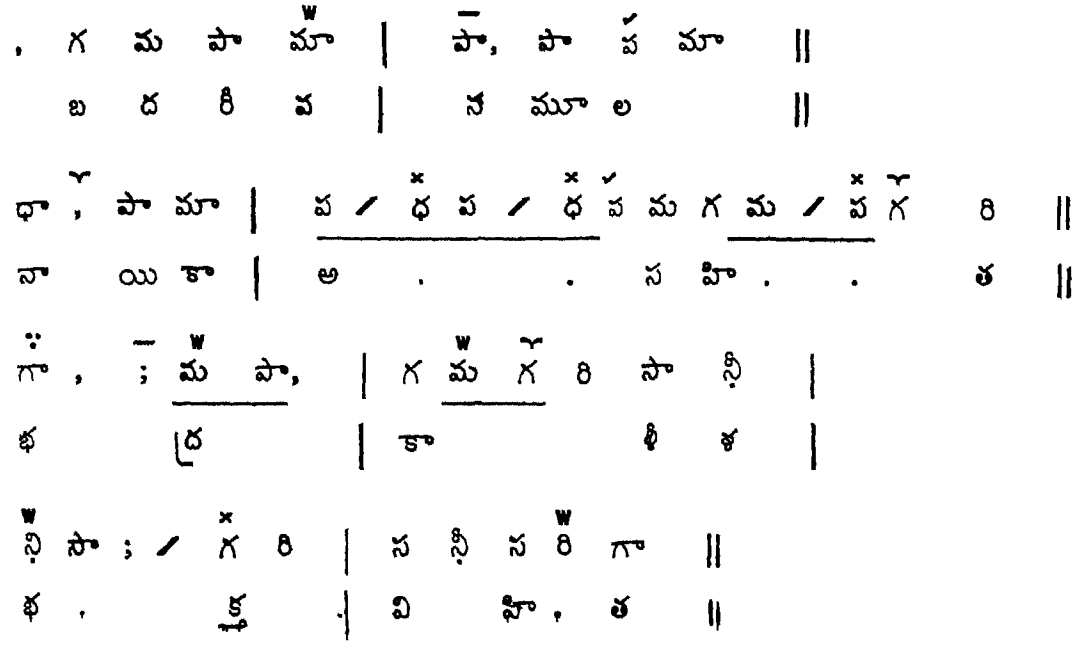

, మ ప మ గ రి | గ గ / మ \ రి సా ని |
మ ద న . జ | న కా ది |

ని సా, ; / ధ పా, | మ గ రి గ మ పా |
దే వ | మ . . హి . త |

, మా గా / ప మా | పా, / ని ధ ని |
మా యా | కా ర్య |

స \ ధ ప ప మ \ ధ ప | , మ గ రి గా, సా ||
క ల నా | ర హి త ||

స / ని ధ ధ ప ప మ | / ధ పా మ గ రి గ |
స ద య గు | రు గు హా |

\ సా, మా గ గ మ | పా, ధ ని సా |
తా త గు | ణా తీ త |

, సా ని సా | రీ, సా ని |
సా ధు జ | నో పే త |

, సా రి గ స సా | స / రి స ని ధ ని సా ||
శం క ర | న వ ని త ||

, స రి / గ \ రి రీ | \ సా రి రీ రీ |
హృ ద య వి | భా త |

మ గ రి సా స ని | \ ధ పా ధ ని సా ||
తు ం బు రు ప ం | గీ త ||

(2)

, పా సా సా | ని స ని ధ పా మా |
హ్రీం కా ర | సం ం భూ త |

పా, \ స ధ ధ ప | మ గ మ పా, గ రి సా |
హే మ గి | రి నా ధ |

స / ని ధా ప మ గా | మ మ ప గ / మ రి స |
స దా శ్రి త క | ల్ప క మ హీ రు హ |

ని \ ధా ని స / మ గ | \ రి స ని స రి గ మ ||
ప దాం బు జ ళ ప | ర థ గ జ తు ర గ

ప / ని ధా ని సా రిం | గ రిం స ని ధ ని స |
ప దా ది సం యు | త చై . త్రో త్స వ |

స స ని ధ ప మ మ గ రి | స ని స మ గ మ ||
స దా శి వ స | చ్చి దా నం ద మ య ||

అఖండ లింగవిభో

కీర్తనము 3. రుంపతాళము. ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

(శ్రీ) దక్షిణామూర్తే

పల్లవి:

రి గ మ మ గ. గ రి స ని | స స సం ||
ద . క్షి ణా మూ | ర్తే . వి ||

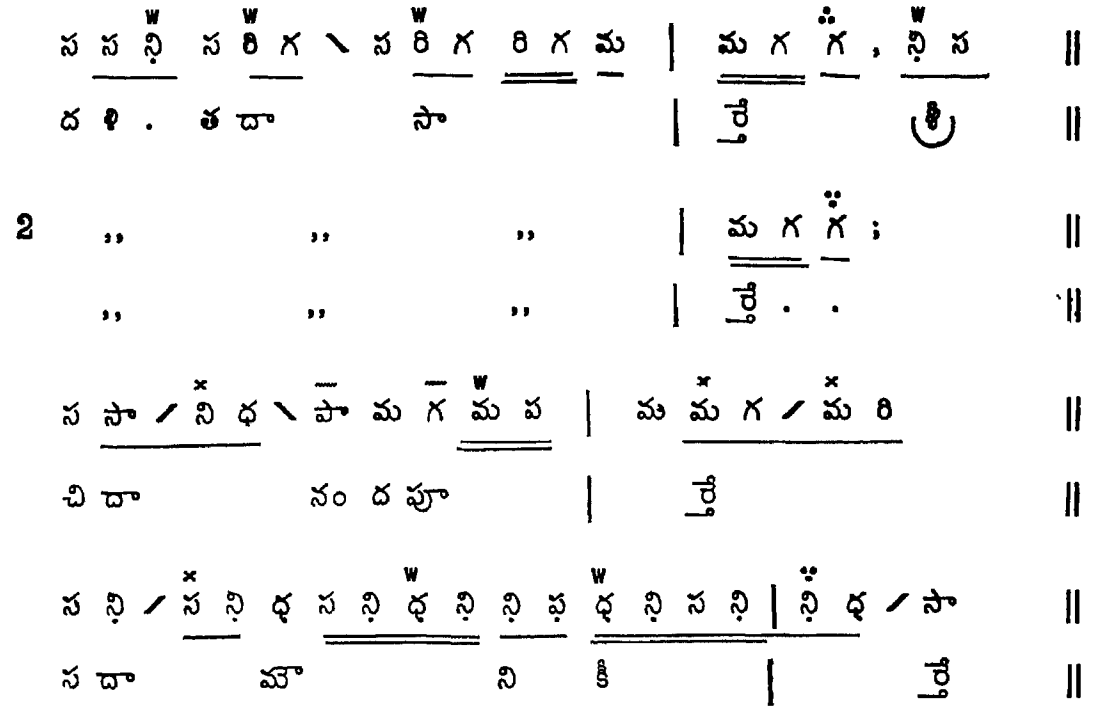
స స ని స రి గ ∣ స రి గ రి గ మ ∣ మ గ గ , ని స ‖
ద ళి . త ధా సా ∣ రే ళీ ‖
2 ,, ,, ,, ∣ మ గ గ ; ‖
,, ,, ,, ∣ రే . . ‖
స సా ∣ ని ధ ∣ పా మ గ మ ప ∣ మ మ గ ∣ మ రి ‖
చి ధా నం ద పూ ∣ రే ‖
స ని ∣ స ని ధ స ని ధ ని ని ధ ధ ని స ని ∣ ని ధ ∣ సా ‖
స ధా మా ని కీ ∣ రే ‖
దక్షిణా

అనుపల్లవి:

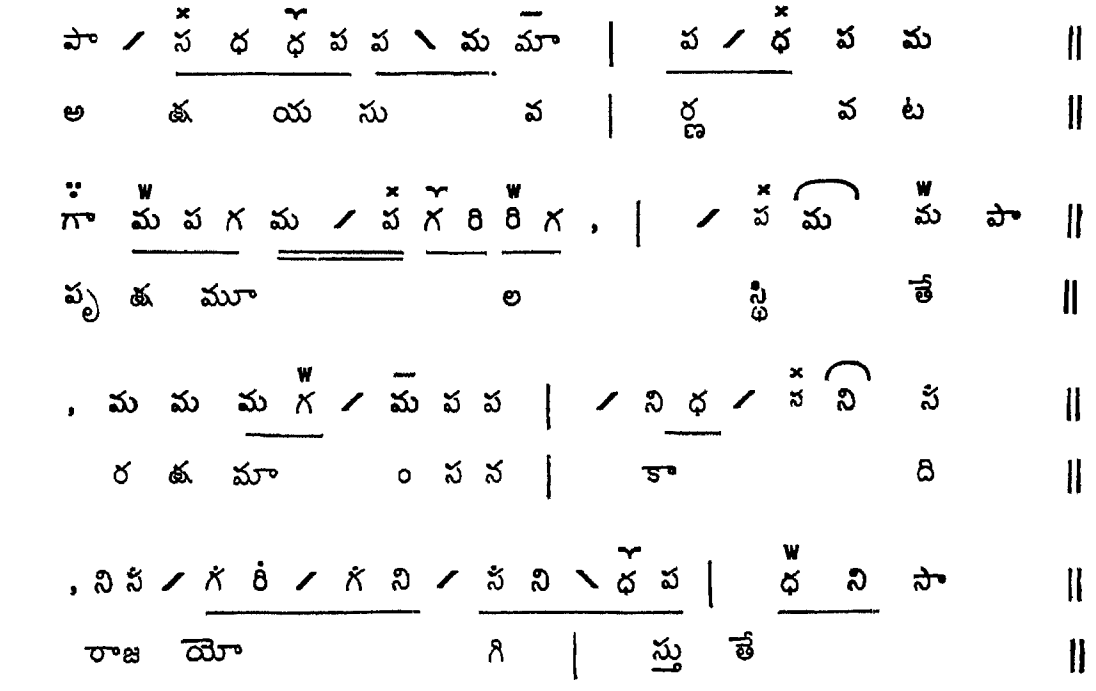
పా ∣ స ధ ధ ప ప ∣ మ మా ∣ ప ∣ ధ ప మ ‖
అ ఖ య సు వ ∣ ర్ణ వ ట ‖
గా మ ప గ మ ∣ ప గ రి రి గ , ∣ ∣ ప మ మ పా ‖
పృ థ్వీ మా ల ∣ ఱి తే ‖
, మ మ మ గ ∣ మ ప ప ∣ ∣ ని ధ ∣ స ని స ‖
ర ఖ మా ం స న ∣ కా ది ‖
, ని స ∣ గ రి ∣ గ ని ∣ స ని ∣ ధ ప ∣ ధ ని సా ‖
రా జ ధో గి ∣ స్తు తే ‖

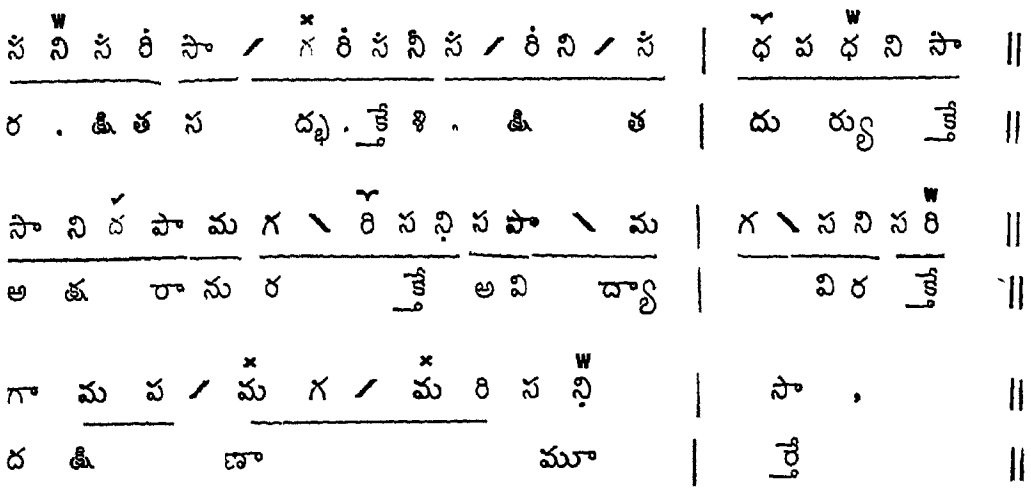
సరిసాస్ / గరిసనిస / రినిస | ధపధనిసా ||
రా . మిత సదా . మిత | దుర్యా మ్మే ||
సానిదపామగ / రిసనిసపా / మ | గ / సనిసరి ||
అ మ్మ రానుర మ్మే అవిద్యా | విర మ్మే ||
గామప / మగ / మరిసని | సా , ||
దమీ ణా మూ | మ్మే ||

చ ర ణ ము :
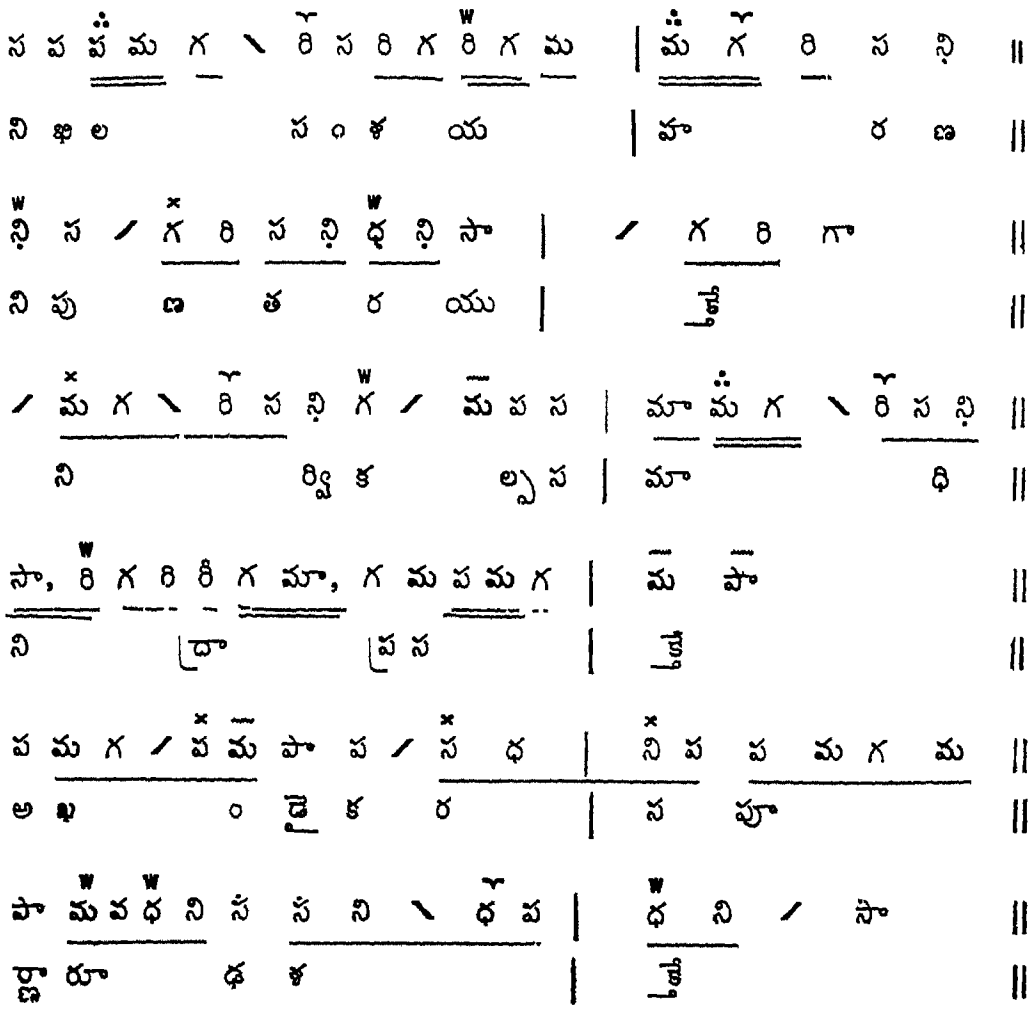
సపపమగ / రిసరిగరిగమ | మగరిసని ||
నిఖిల సంశ యా | హా ర ణ ||
నిసగరిసనిధనిసా | / గరిగా ||
నిపు ణ తరయు | మ్మే ||
/ మగ / రిసనిగ / మపస | మామగ / రిసని ||
ని ర్వి కల్ప స | మా ధి ||
సా, రిగరిరిగమా, గమపమగ | మపా ||
నిద్రా ప్రప స | మ్మే ||
పమగ / పమపా ప / సధ | నిప పమగమ ||
అ ళ ం డై క ర | ప పూ ||
పామవధనిస సని / ధప | ధని / సా ||
ర్ణా రూ ఢ శ | మ్మే ||
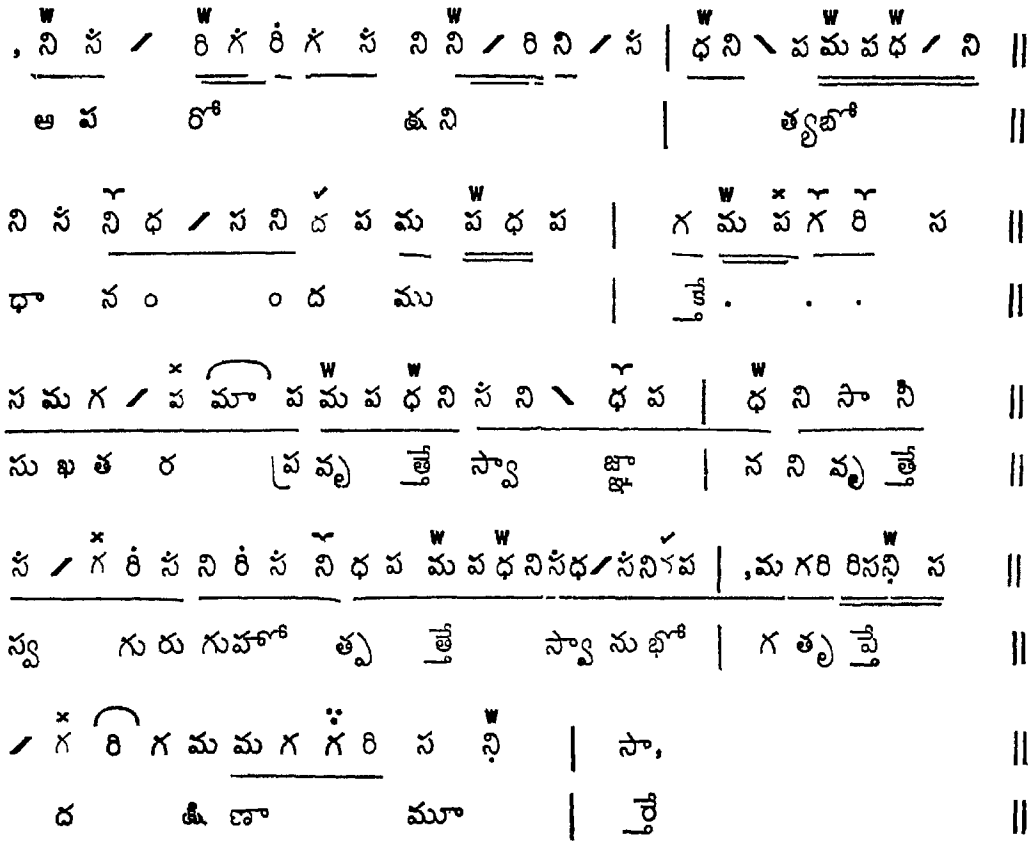
కీర్తనము 4. ఆదితాళము ముద్దు స్వామి దీక్షితులు

నాగలింగం భజేహం

పల్లవి.

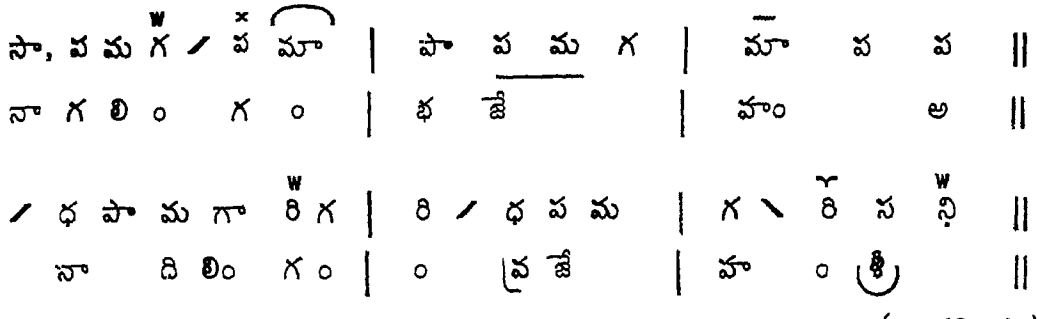

(నాగలింగం)

అ ను ప ల్ల వి :

పా, / ధ పా ప మ గ	మ ప ప మ గ	మా పా	
నా గ వ ల్లీ	ప్ర స ం	గం .	
ప మ ప / ధ నీ సా	/ గ రి స ని	ధ ని సా	
న గ జా ర్ధాం గం	న ం ది తు	రం గ ం	
ని స రి రీ స / గ	రీ ని స	ధ ని సా	
ఆ గ మ శా స్త్ర పు	రా ణ ప్ర	స ం గం	
ప స సా మ ప ధ ని	స \ ధ ప \ మ	గ \ రి స ని	
అ వి ద్యా భ ం గ ం	అ తి ధ వ	శా ం గ ం	

(సాగలింగం)

చ ర ణ ము :

రి ప మ గ మ రి	గ మ గా రి	సా / రి స స ని నీ	
శ్లో ల సూ క్ష్మ కా	ర ణా త్మ	లిం గం .	
స ని \ ధ ఫ స / మ గ మ	రి / ప మ మ గ రి	స ని సా	
సు ఖ ప్రదా యక	సు ం ద ర	లి ం గం	
గా మ పా మ ధా, / స	ద పా మ ప రి	గ మ పా	
మూ ల భూ త మ	ప్రా కృ త	లి ం గం	
ప స ని \ ధా ప ధ ని	సా \ ధ ప	గ / మ రి స	
ముని గ ణా ష్ట నా	గా ర్చిత	లి ం గ ం	

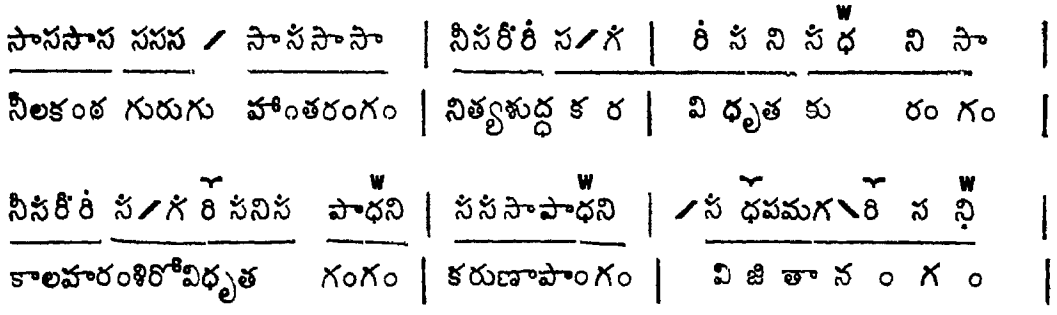

నాగలింగం భజేహం

కీర్తనము 5. రూపకతాళము ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శ్రీ కమలాంబికయా

నవావరణ పూజాక్రమములలోనిది మూడవ కీర్తనము

పల్లవి :

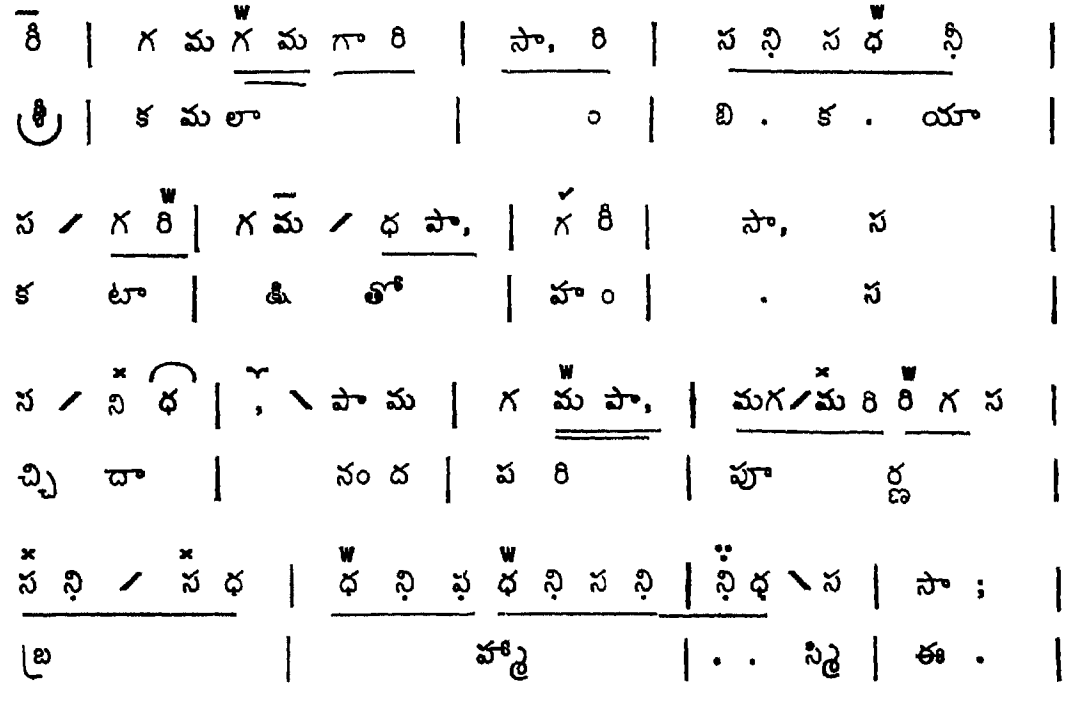

శ్రీ కమలా

అనుపల్లవి :

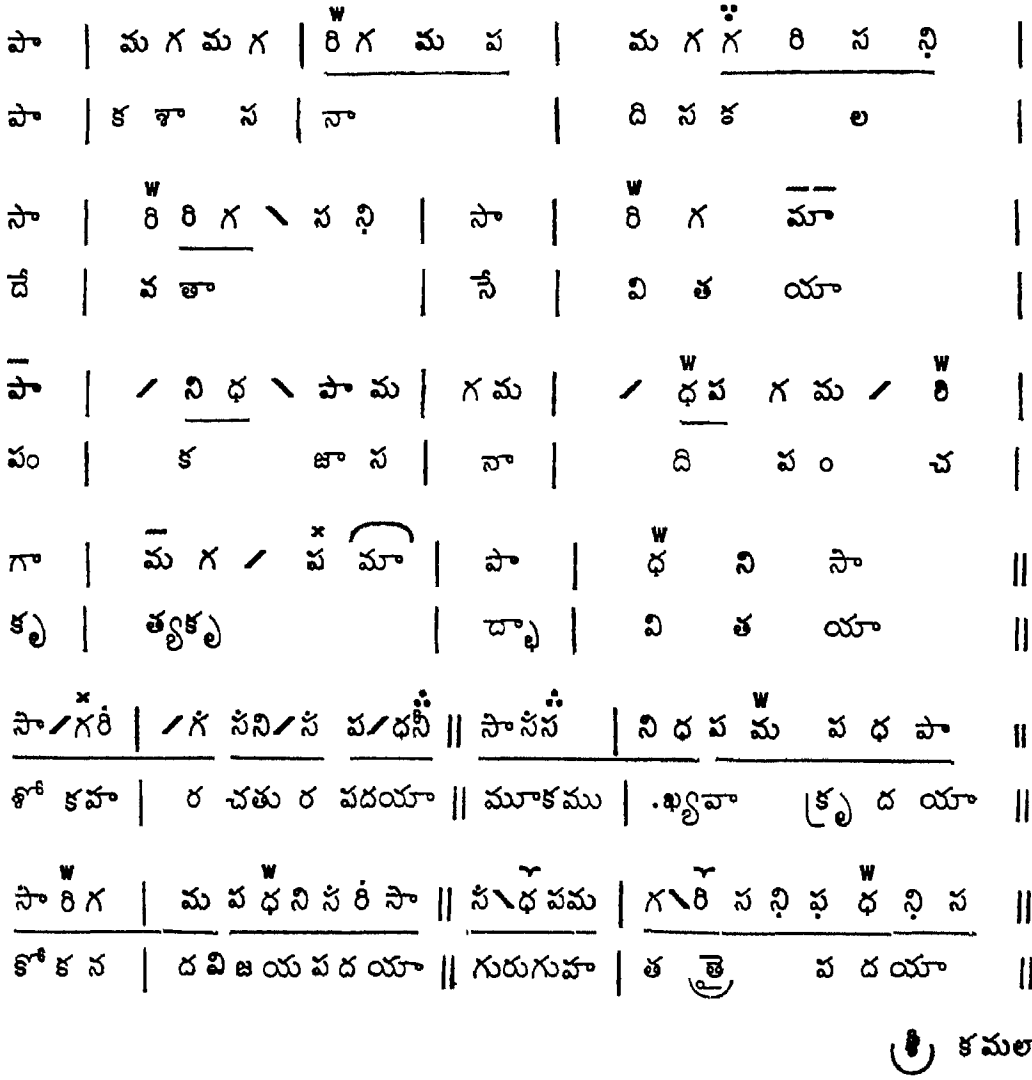
పా | మగమగ | రిగ మప | మగగ రిసని |
పా | కశా స | నా | దిసక ల |
సా | రిరిగ ప ని | సా | రిగ మా |
దే | వతా | నే | వితయా |
పా | నిధ పామ | గమ | ధపగమరి |
పం | కజా స | నా | దిపంచ |
గా | మగ పమా | పా | ధని సా ||
కృ | త్యకృ | ద్భా | వితయా ||
సా గరి | గ సని స పధని | సాసస | నిధపమ పధపా ||
శో కహా | రచతుర పదయా | మూకము | ఖ్యవా క్రృదయా ||
సారిగ | మపధనిసరిసా | సిధపమ | గరిసనిపధనిస ||
కోకన | దవిజయపదయా | గురుగుహా | తత్రె పదయా ||
శ్రీ కమలా

చరణము :

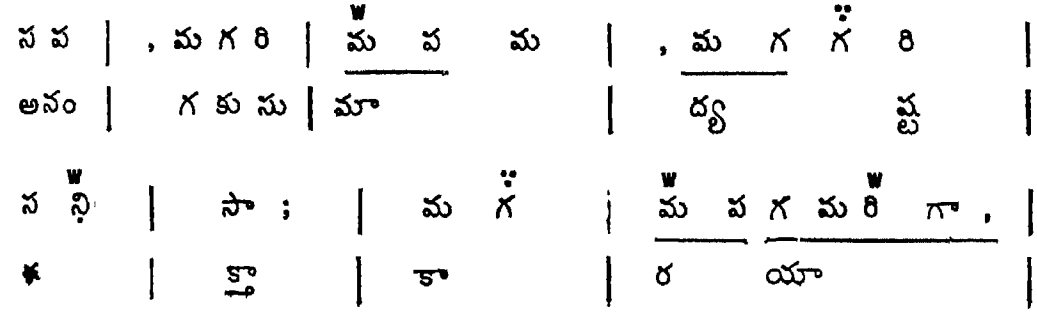
సప | ,మగరి | మప మ | ,మగగరి |
అనం | గకుసు | మా | ద్యష్ట |
సని | సా ; | మగ | మపగమరి గా , |
ఈ | క్తా | కా | రయా |

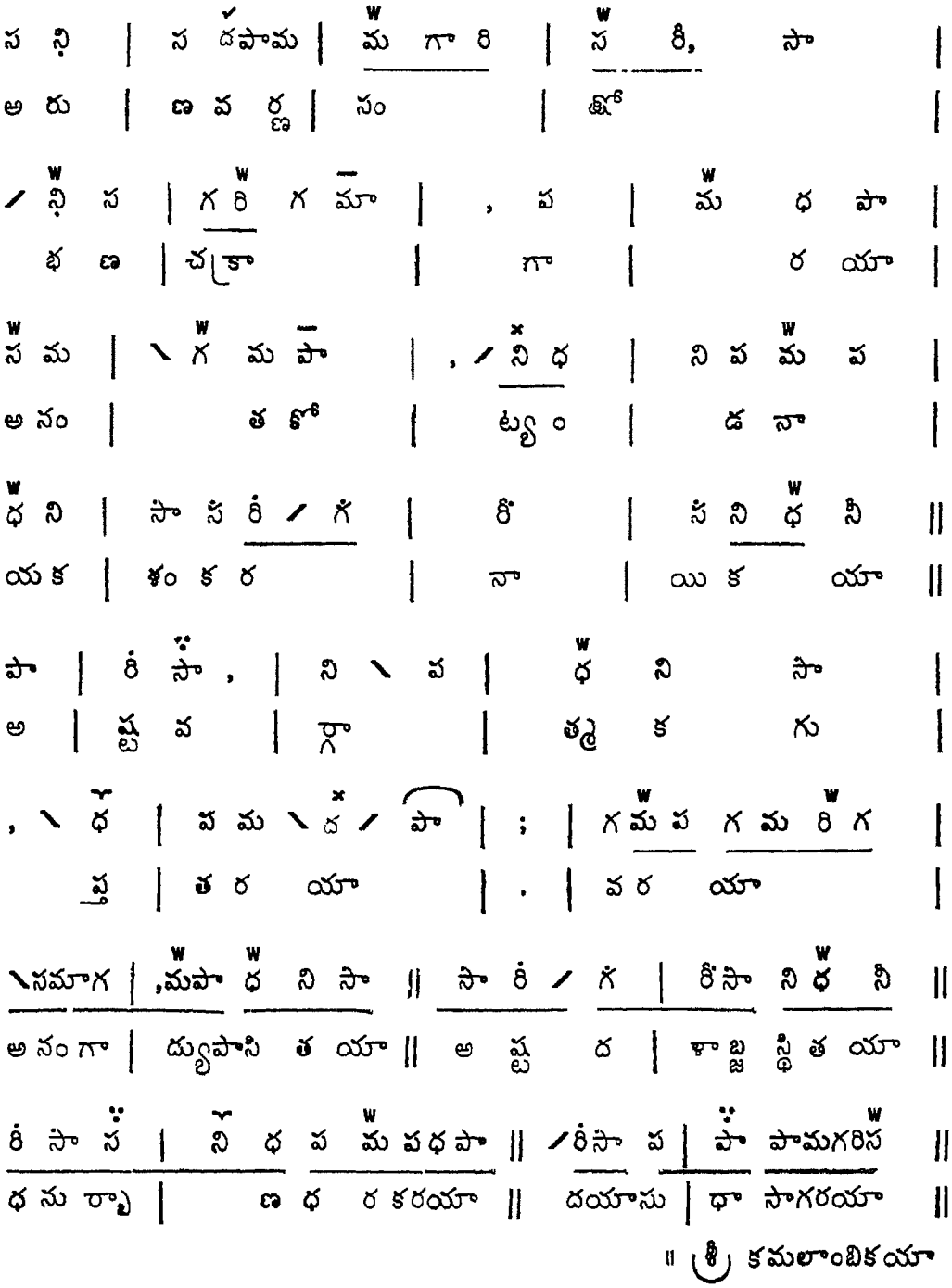
సనిసదపామమగారిసరిసా
అరుణవర్ణసంశో
నిసగరిగమా,పమధపా
భణచక్రాగారయా
సమగమపా,నిధనిపమప
అనంతకోట్యండనా
ధనిసారిగరీసనిధనీ
యకశంకరనాయికయా
పారిసా,నిపధనిసా
అష్టవర్గాత్మకగు
,ధపమదపా;గమపగమరిగ
ష్టతరయా.వరయా
సమాగ,మపాధనిసా సారిగరీసానిధనీ
అనంగాద్యుపాసితయా అష్టదళాబ్జస్థితయా
రిసాసనిధపమపధపా రిసాపపామగరిస
ధనుర్బాణధరకరయా దయాసుధాసాగరయా
శ్రీ కమలాంబికయా

శ్రీ రసము శ్రీ. - ఆదితాళము - శంకరాచార్యం - సుబ్బరాయ దీక్షితులు

చరణము

కీర్తనము : - రూపకతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

పరాశక్తి పరాకేల

పల్లవి.

ప స	, ని గ ప మ గ	ప / ద \ ప	, మ / ప / మరిసని	‖
ప రా	శ క్తి	ప రా	కే . . ల	‖
ఫ / ని ధ	ని స రి గ స రి	స స \ ధ	ప మ / ధ పా ; ప	‖
ప రా	త్పరి కృ	ప రా	దా అ	‖
మ పా మ ప	మ గ రి స మ ప ధ ని	సం / రిం ని / సం	ధ / నిపమ / ప మ గ రి గ	‖
ప రా ధ	ము ల ను స హిం .	ప రా దా	నా తో వా దా	‖
2 రి స సం	ని ద ప మ గ	మ ప	, గ / మ ప గ రి స ని	‖
ప రా	సం క్తి	ప రా	కే ల	‖
ప స ధ	ని స రి గ \ స	సా	సా ;	‖
ప రా	త్ప రి	ఈ		‖

ఆనుపల్లవి.

ప గ / ప	మ రి / మ గ రి స	స ప \ మ	, గ మ ప మ	‖
చ రా	ది ప్ర పం	చ రా	శి హిత	‖

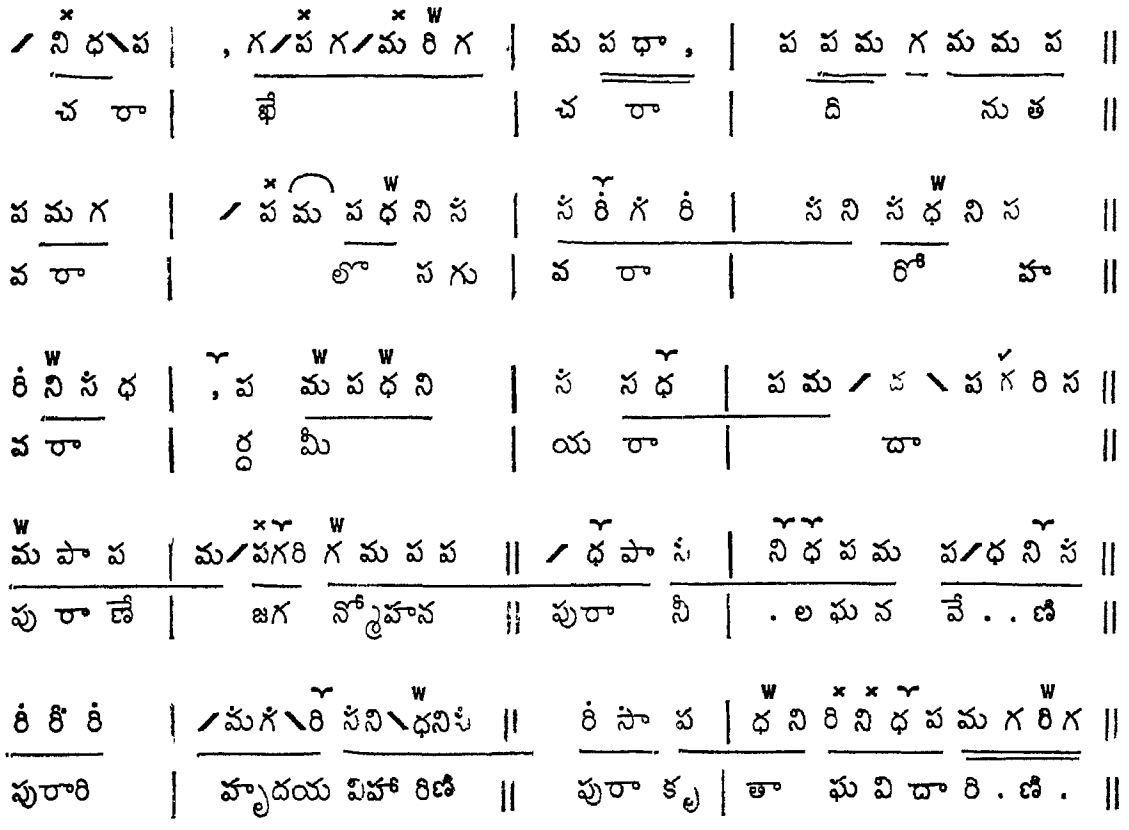

రి స

పరాశక్తి

చరణము.

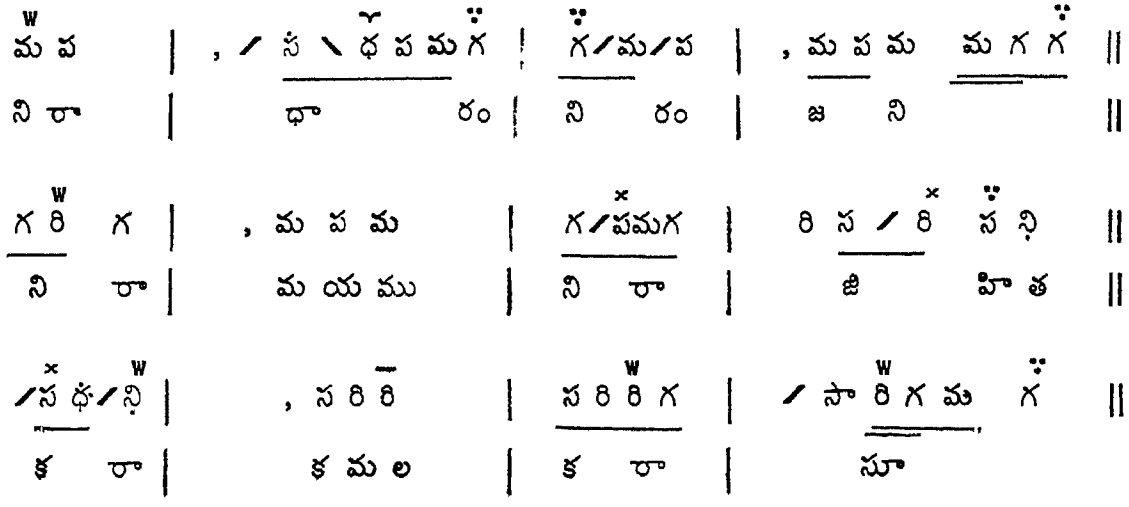

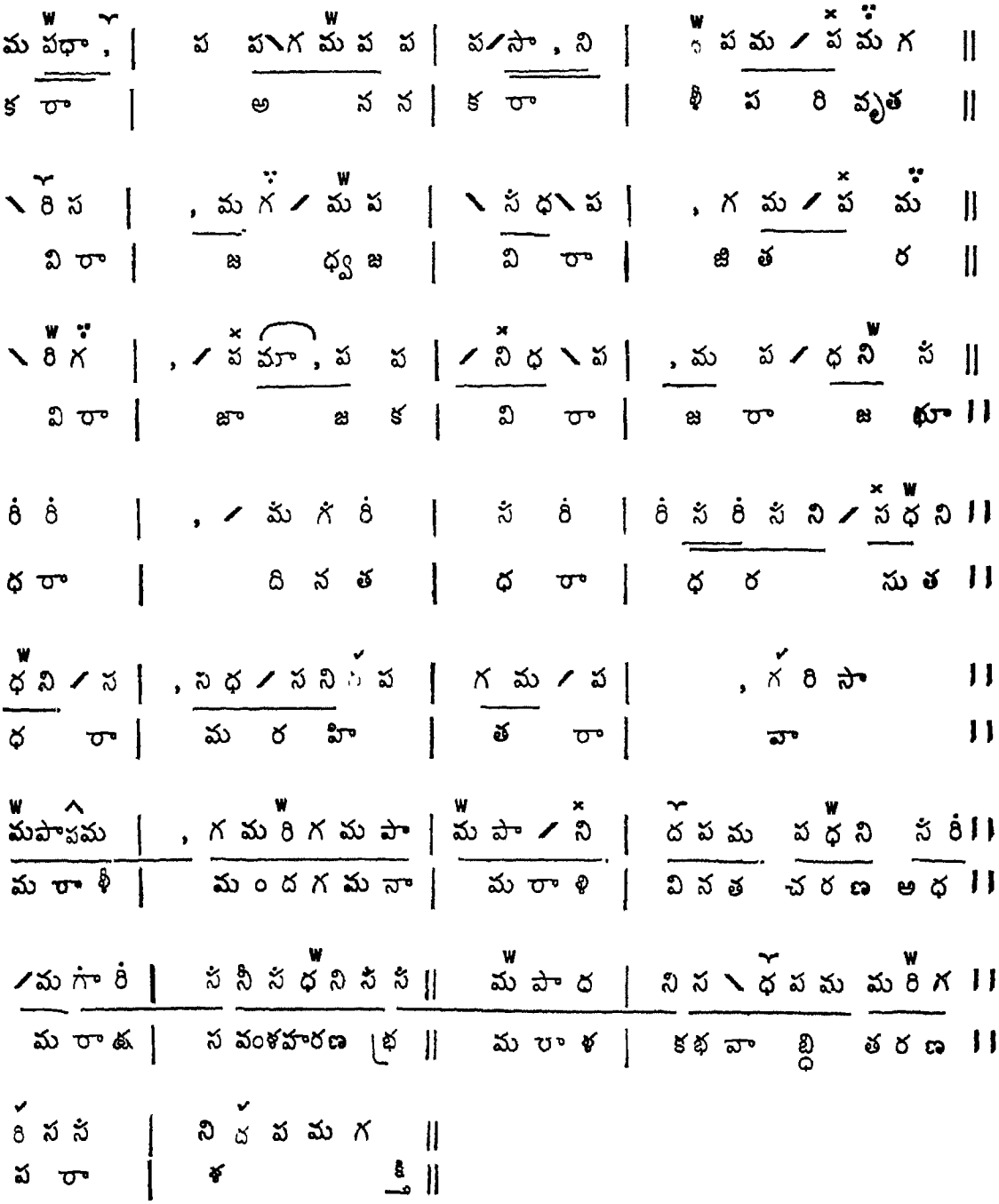
మ పధా , | ప పగ మ పప | పసా , ని | పమ పమగ ||
క రా | అ న న | క రా | శి ప రి వృత ||
రిస | , మగ మప | సధప | , గమ పమ ||
వి రా | జ ధ్వ జ | వి రా | జి త ర ||
రిగ | , పమా , ప ప | నిధ ప | , మ ప ధని స ||
వి రా | జా జ క | వి రా | జ రా జ ధూ ||
రిరి | , మగరి | సరి | రిసరిసనిసధని ||
ధ రా | ది న త | ధ రా | ధ ర సు త ||
ధని స | , నిధ సని ప | గమ ప | , గరిసా ||
ధ రా | మ ర హి | త రా | వా ||
మపపమ | , గమ రిగమపా | మపా ని | దపమ పధని సరి ||
మ రా శి | మ ం ద గ మ నా | మ రా శి | వి న త చ ర ణ అ ధ ||
మగరి | సనిసధనిసిసి || మపా ద | నిస ధప మ రిగ ||
మ రా ఱు | స వంళహారణ భ్ర || మ రా శ | కళ వా బ్ధి త ర ణ ||
రిసస | నిదపమగ ||
ప రా | శ ||

కీర్తనము 8 - ఆదితాళము - కుమార యెట్టప్ప మహారాజుగారు

అష్టాంగయోగ ప్రభావ

పల్లవి.

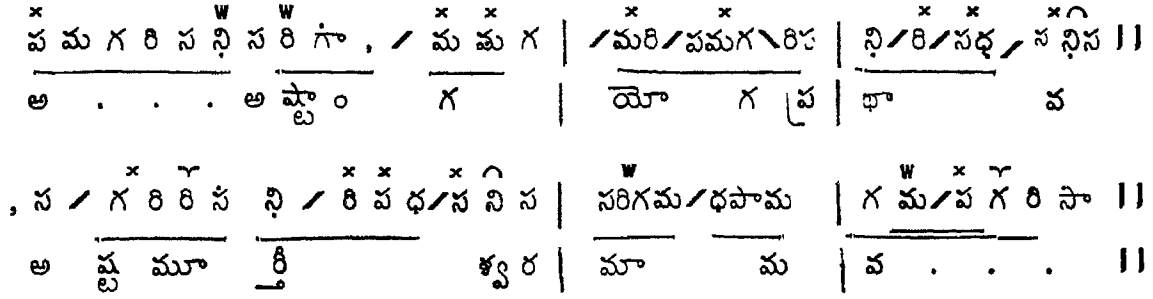

అనుపల్లవి.

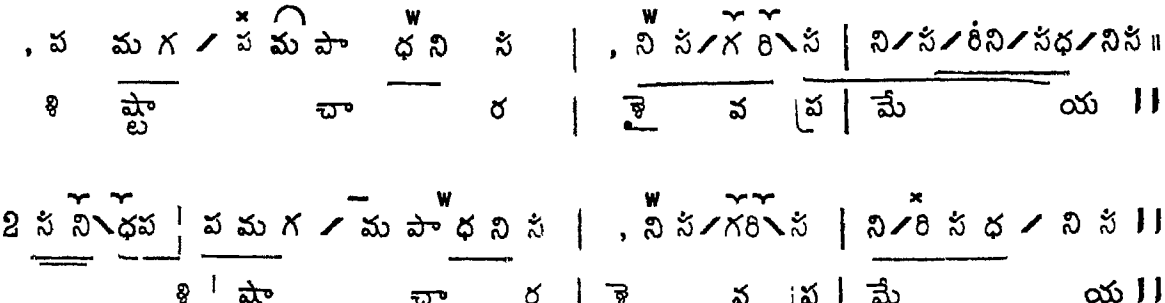

చరణము.

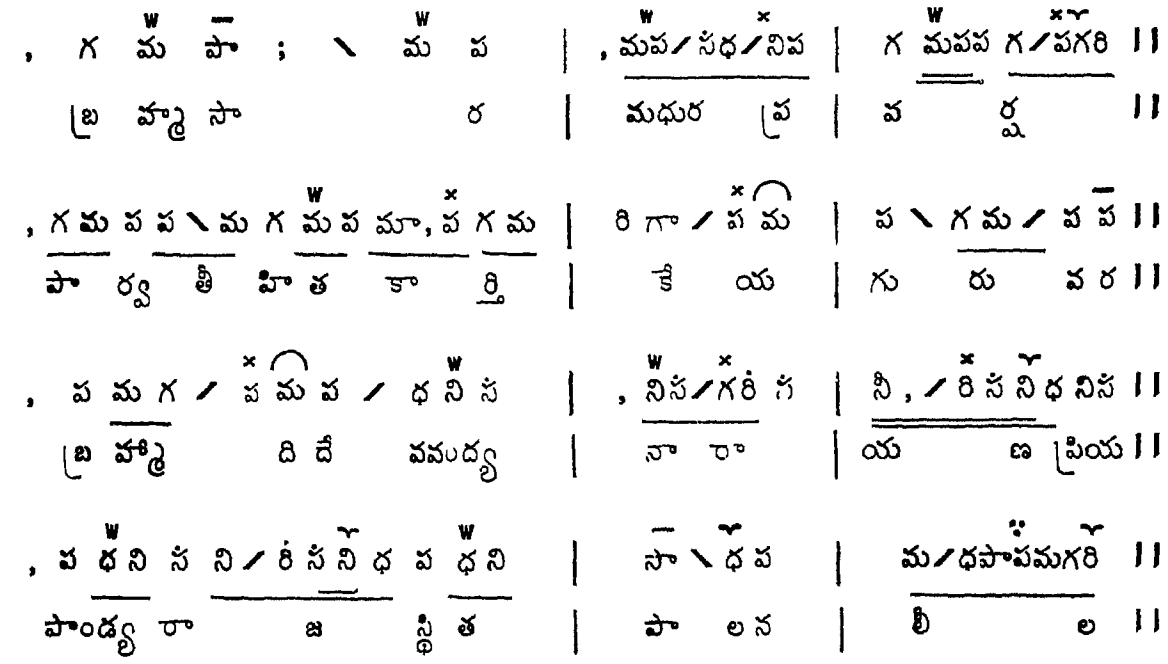
, గ మ పా ; \ మ ప | , మప/సధ/నిప | గ మపప గ/పగరి ||
బ్ర హ్మ సా ర | మధుర ప్ర | వ ర్ష ||
, గమ పప\మ గ మప మా, ప గమ | రి గా/ప మ | ప \ గమ/ప ప ||
పా ర్వ తీ హి త కా ర్తి | కే య | గు రు వ ర ||
, ప మ గ/ప మ ప/ధ ని స | , నిస/గరి స | ని , /రి స ని ధ నిస ||
బ్ర హ్మ ది దే వవంద్య | నా రా | య ణ ప్రియ ||
, ప ధ ని స ని/రి స ని ధ ప ధ ని | సా \ ధ ప | మ/ధపాపమగరి ||
పాండ్య రా జ ష్ఠి త | పా ల న | లీ ల ||

స్వరము.

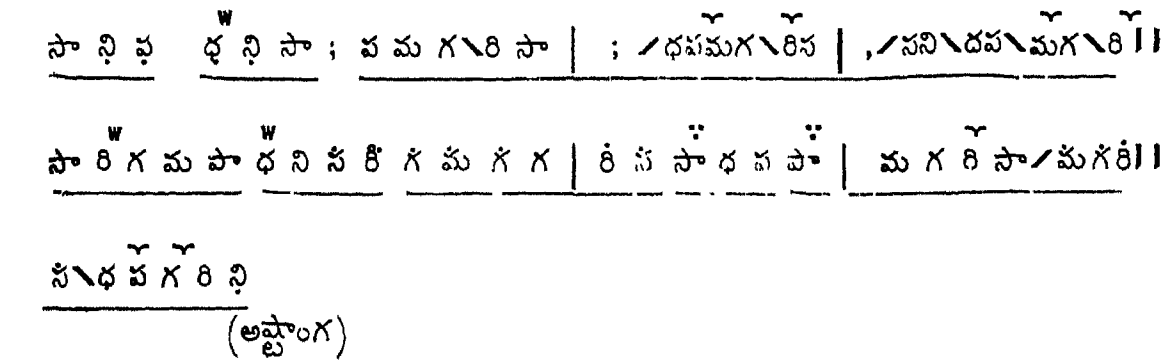
సా ని ప ధ ని సా ; ప మ గ\రి సా | ; /ధపమగ\రిస | ,/సని\దప\మగ\రి ||
సా రి గ మ పా ధ ని స రీ గ మ గ గ | రి స సా ధ ప పా | మ గ రి సా/మగరి ||
స\ధ ప గ రి ని
(అష్టాంగ)

కీర్తనము 9 - తిస్రజాతి ఏకతాళము* - కృష్ణస్వామి అయ్యా.

శారదే సదాశ్రయె

పల్లవి.

సా	ని ధ పా స	∖ ధ ప	∖ మ గ ∖ రి స ‖
శా	ర దే స	దా	శ్ర యె ‖
స ∕ రి ని ధ	∕ స ని సా ధ ప	మ గ	∕ ప మ ప ధ ని ‖
స ర	సి జా స	న	ప్రి యె ‖
2 స ధ ∕ రి	స ని పా స	ని ధ ప మ	గ రి స ని సా ‖
శా	ర దే	దా	శ్ర యే ‖

అనుపల్లవి.

పా	మ ∕ ప మ గ ∖ రి స ని	స మ	∖ గ మ పా ‖
నా	ర దా ది	సే	వి తే ‖
మా	గ మ ప ప	∕ ధ ని	స రి ∖ సా ‖
నా	మ రూ ప	శో	భి తే ‖

---

* రూపక తాళము 2 యుండగును మాత్రాకాల ప్రమాణమును రెంటికిని భేదము లేదుగా; మాత్రా విన్యాసమందు భేదమున్న్ది. ఇక్కడ 2-4 మాత్రలుగా పల్లవియుండుట స్పష్టమే. (రా అ)

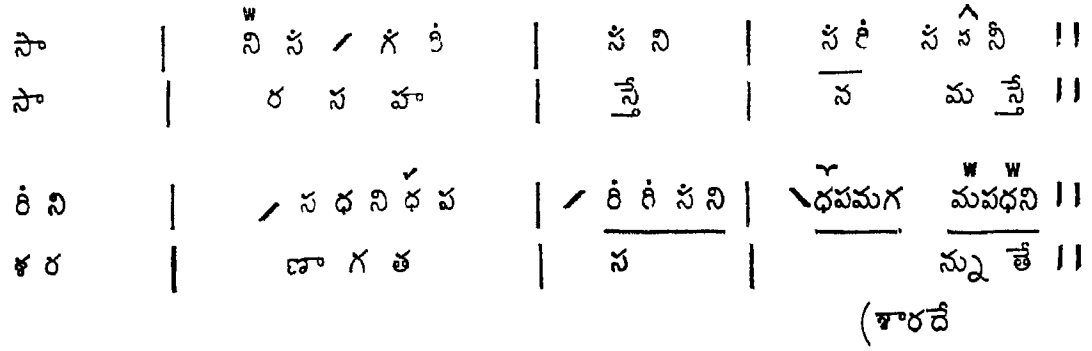

చరణము.

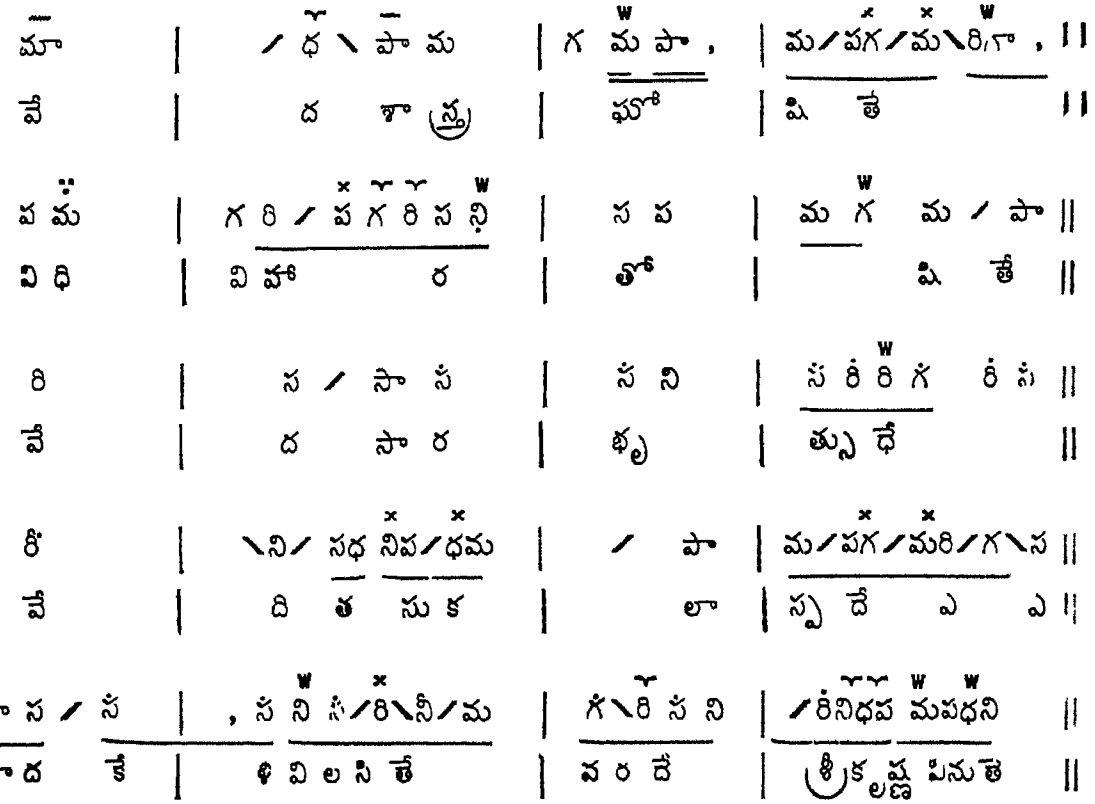

స్వర సాహిత్యము.

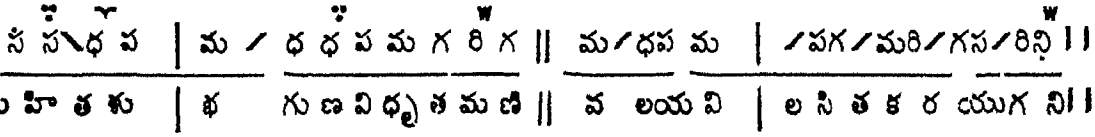

/ ప ధ ని ప | ధ ని స రి గ మ స రి || స / ధ ప స | \ధప\మగ మపధని ||
రతిశ య | సకల విమల మతి || సుకృత ను | తిశత ముదితముఖి ||

స రి స / గ | రి స ని / రి ని స ధ ని || స పధ ని | స మగ మపధనిస ||
కుటిల వి | పుల ఘనసమ చికు || ర వికసి | తసుర భిశ కుసుమ ||

రి గ మ గ | \రి స ని / రి స స ధ ప || మ / ధ ప ప | మ గ రి స / ధ ప ధ ని ||
కటివిభు టిత రుచిర రశన || బహుమత | నిధిమతి జయజయ ||
శారదే

కీర్తనము 10 -ఏకతాళము - కృష్ణస్వామి అయ్య

, , , గ | మ పా గ | మ పా ధ ని | స సనినిధ ప | / ధపమగరిస స ||
శం | కరా భ | రణ శు | భచ క్ర | ధర శం ||

ని సరిగమ ప | ధనిసరి నిసధని | ద పా,మగరి గ | మ / ధ \పా , |
కరా భ | రణ శ | యన శం | కరా |

గరిసా ||
ఆ

అనుపల్లవి.

, , , రి | రిరి సరి / గరి | రిస సని నిరి | నిసధ / సని | ధప పా మ ||
వెం | కటవ ర | దనా సం | కటము ల | సువే ||

గమప ధని	సరిసధని / రిస	సని / సదపమమధ	\ పా , మగరి	|| గ
గముగ దీ	ర్పు ము వే	ణు గో పా	ల	||

(శంకరా)

చరణము.

, , , గమ	పప పమ గ	మపా ధని	స సని నిధ ప	పామగరిస పని
సర	సిజ నా	భనీ సర	స గు ణ ము	వి ని ... హారి
సరిగమ పమ	పా , ధని	స సనినిధప	పమగరిస రిరి	||
(శ్రీ . . కృష్ణ	ని పర	మ దా సు	డైతి ని పర	||
రిరిరి సరి	గరిరిస నిరి	ని సధ సని	ధపా మమ	
మదయా క	ఉడ నిభ	క్ష వత్స లు	డని చిర	
గమప ధని	సరి \ ధని / రిస	సని సధపమమ / ధ	\ పా . మగరి	
కా లము గా	నుని సే	వ గో రి	తి ని	

స్వరసాహిత్యము.

గ మ	పధనిస / రిసనిధ	పమగరిసని స / రి	
యదు	కులనృప మధుమురా	సురరిపు జనహా రా	
	/ గామప / ధాపమ	గరిసని సరి | గమ	||
	దాదధి జాతగు	రువిభవ కరి | వర	||
	పా \ సారిగమప	ధనిసరి / గరి \ సా	
	చా కామజనక	కులగిరి ధర గా	
	; ధపమ / ధ \ పా	; మగరిస	గ |
	నతచర ణా	వనచణ	శ | (కరా)

కీర్తనము 11 - ఆదితాళము - రామస్వామిదీక్షితులు

శంభోజగదీశ పాహిమాం

, స మ̆ పా , మ గ	రి గ మ / ప̆ గ̆ రి	స ని̇ స ధ̆ ని̇ ‖
శంభో జ గ	దీ శ	పా హి ‖
సా ; స ని̇ స రి̆	గ మ / ధ̆ \ పా	, మ / ప̆ గ̆ రి ‖
మాం (శ్రీ) క న	క న భే	శ ‖
స̲ని̇̆ స మ̆ పా , ‖		
శం భో ‖		

అనుపల్లవి.

, ప మ గ మ \ రి గ మ	పా ధ̆ ని	స ని ధ̆ ని స ‖
జం భ వై రి వి ను	తా ం భో	రు హా ప ద ‖
, స స స̲ని ధ̲ ప ధ̲ని సా	\ధ̆ ప \ మ / ప	, \ మ గ రి̆ స ని̇̆ ‖
శాం భ వీ శి వ కా	మ సుం ద రి	శ శి వ ‖ (శంభో)

చరణములు.

1 , వ పా మ గ \ రి గ	మా , / ధ̆ పా , మ	గ \ రి̆ స ని ‖
పం చా న న జ య	పం చా	ఉ ర మ య ‖

	సపమగరిససని	సమగమ	పాపా	
	పంచశ రదళన	పంచస	భేళ	
	,మగమపదనిస	నిసగరిస	నిధనిస	
	పంచపా పహార	పం చళి	ం గశివ	
	,సస సనిధని	సాధప	మగరిసని	
	కుంచితపా దప్ర	పు చా	త్మకశి వ	(శంభో)
2	గంగా ధరశివ	గంగా	తటచర	
	శృంగార వృషతు	రంగా	రూధ	
	భృంగీస నుతఖు	జంగవి	భూషణ	
	సంగీత ప్రియ	సంగర	హితశివ	(శంభో)
3	అరుణాదవభవ(?)	దరుణాం	బుజపద	
	శరణాగత సం	భరణా	మోద	
	కరుణాద్భుతరస	వరుణా	లయజయ	
	అరుణాంశుజటా	భరణస	ధాశివ	(శంభో)
4	కుంజరదానవ	భంజన	దేవప	
	తంజలివ్యాఘ్రప	దాంజలి	పాత్ర	
	కంజనాభసఖ	కంజ	ముఖసుర	
	పుంజసురంజిత	మంజుళ	నటశివ	(శంభో)
5	దీనావనవర	ధానాం	చ్ఛిత్రశ్రుతి	
	గానామృతరస	పానా	వ్లోద	

	శ్రీ నా థా మ ర	నే నా	న త గి రి		
	జా నా య క సు	జ్ఞా నా	స్ప ద శి వ	(శంభో)	
6	శూ లా యు ధ శా	ర్ద్రూ లా	జి న వ ర		
	చే ల దు ర్మ ద	కా లా	ఖి ల		
	హా లా హ ల వి ష	కో లా	హ ల జి త		
	శి ల స్మ ర హ ర	ఫా లా	ఋ శి వ	(శంభో)	
7	హ స న జి త త్రి పు ర	అ మి త ప	రా క్ర మ		
	భ స తో ద్భూ ళ న	ప ర మ ప	వి త్ర		
	ర సి కా గ్ర శి ఖా	రా జి త	సు ం ద ర		
	త్రి స హ స్ర	దే వ ఫ	ణి త శి వ	(శంభో)	

12 కానడగౌళ

అనుకాళము

రామస్వామి దీక్షితులు

రారాజు సీయక్క

అనుపల్లవి

చరణము.

మా క ఠ గా | × w క స ఠ |
మా ధ . . | |

ఠ క / మ ఁ మ క ఠ | స / మ × స ఠ క | ' స ఠ క స ఠ |
ధ . . . | . . ని . . | ధ | ని . . |

మ క ఠ స | w స ఠ క | ... |
ఠ . . . | . . . | . . . |

2

స / ఠ × ఠ	ఠ / క × ఠ / క
మా	

' ఠ స ఠ స
—

స్వరములు.

1 సా . ని ధ / పా |

/ ని. స | w స. సా ఠ | క / మ ఁ మ |

, ఠ / క స | w స. స ఠ క : : (మూరుడు)

2 స / మ గా ఠ / × ఠ స | స ఠ \ సా | w w స్ని ద్ని | × స / క. ఠ స |

గా / మా \ w ఠ	క మా మ w ఠ క \ స ఉ

చరణము యొక్క అనుబంధము.

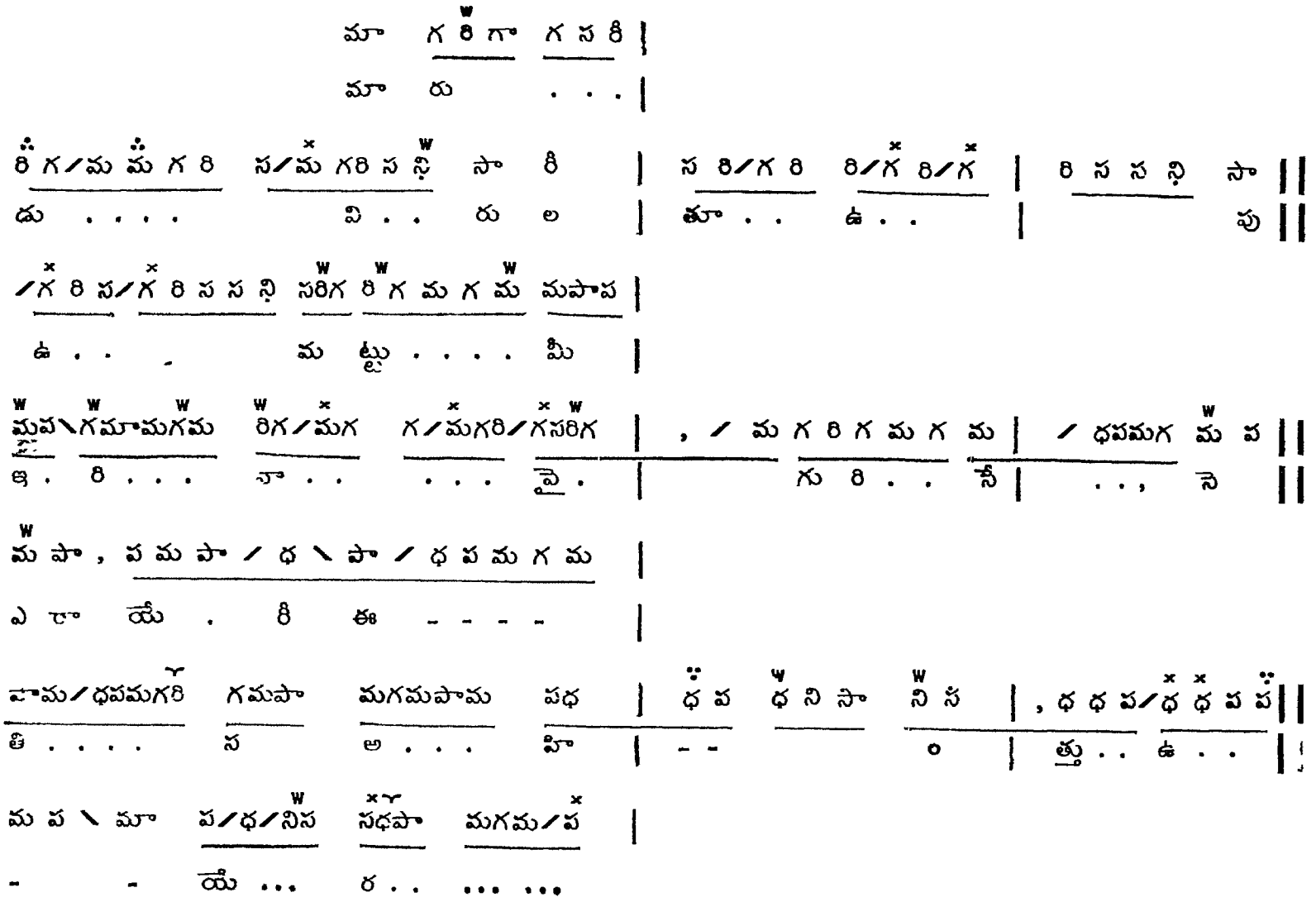

శకిశ్ర అనుపల్లవిని పాడి ముక్తాయి స్వరమును పాడుటాని పల్లవిని రెండవ ముగింపవలెను

కీర్తనము 13 - ఆదితాళము - ఎట్టియాపురం రాజు

వావానివళ్ళిమణాళా

పల్లవి.

స ‖ ధ స ని స పా	గా , మ ప	గ రి స ‖
వా వా	వా	ని ఱ ‖
‖ ప మ గ ‖ ప మ ప	ధ ని ‖ ప	మ ప ధ ని ‖
వ ళ్ళి మ ణా	ళా	యెన్ మున్ ‖
స ‖ ధ స ని ద పా	గా , మ ప	రి రి స ‖
వా వా	వా	‖

అనుపల్లవి:

, ని స రి ‖ గ రి	స ని ‖ రి	స ధ ని ‖
దే వా .	ది దే	. . వా ‖
, రి ని స ధ	స ని గ ప	మ ప ధ ని ‖
తి రు వరుళ్	పు రి య	యెన్ మున్ ‖

చరణము.

, గ మా ప ‖ మ	గ మ	ప థా , ప ‖
శ క్తి వ ది	వే ల	వా ని న్ ‖

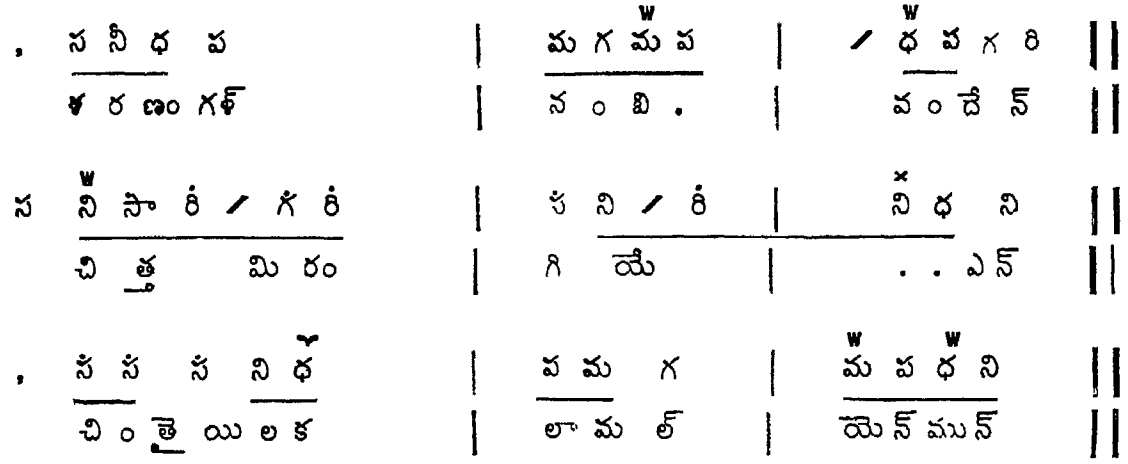

స్వరము.

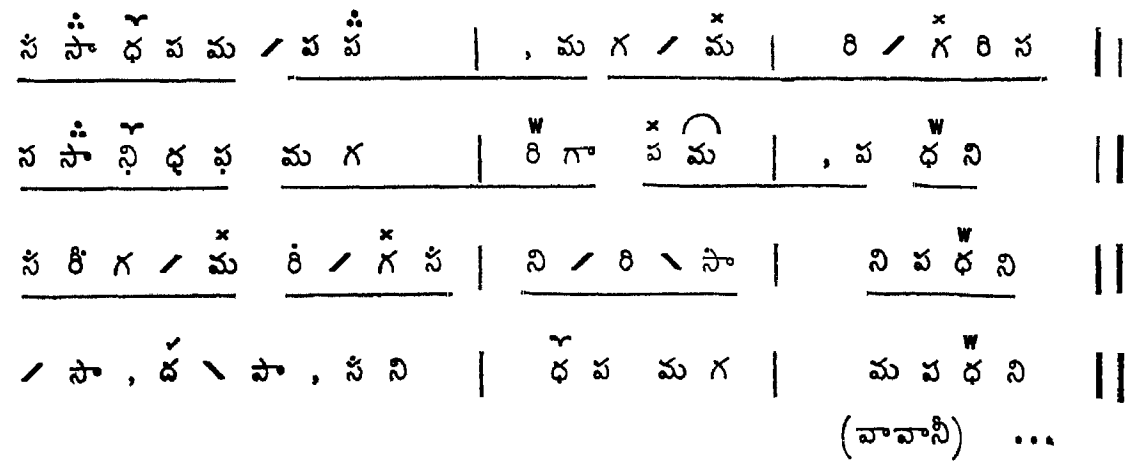

సంచారి - ర గ ణ మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

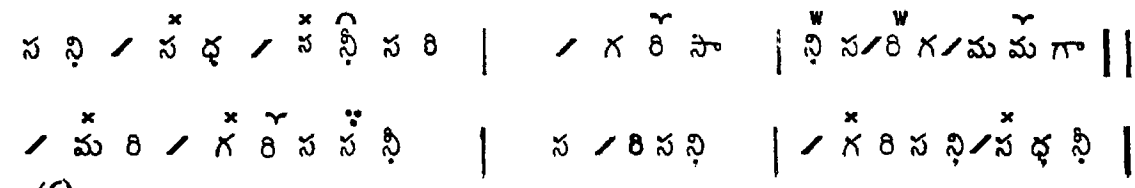

(6)

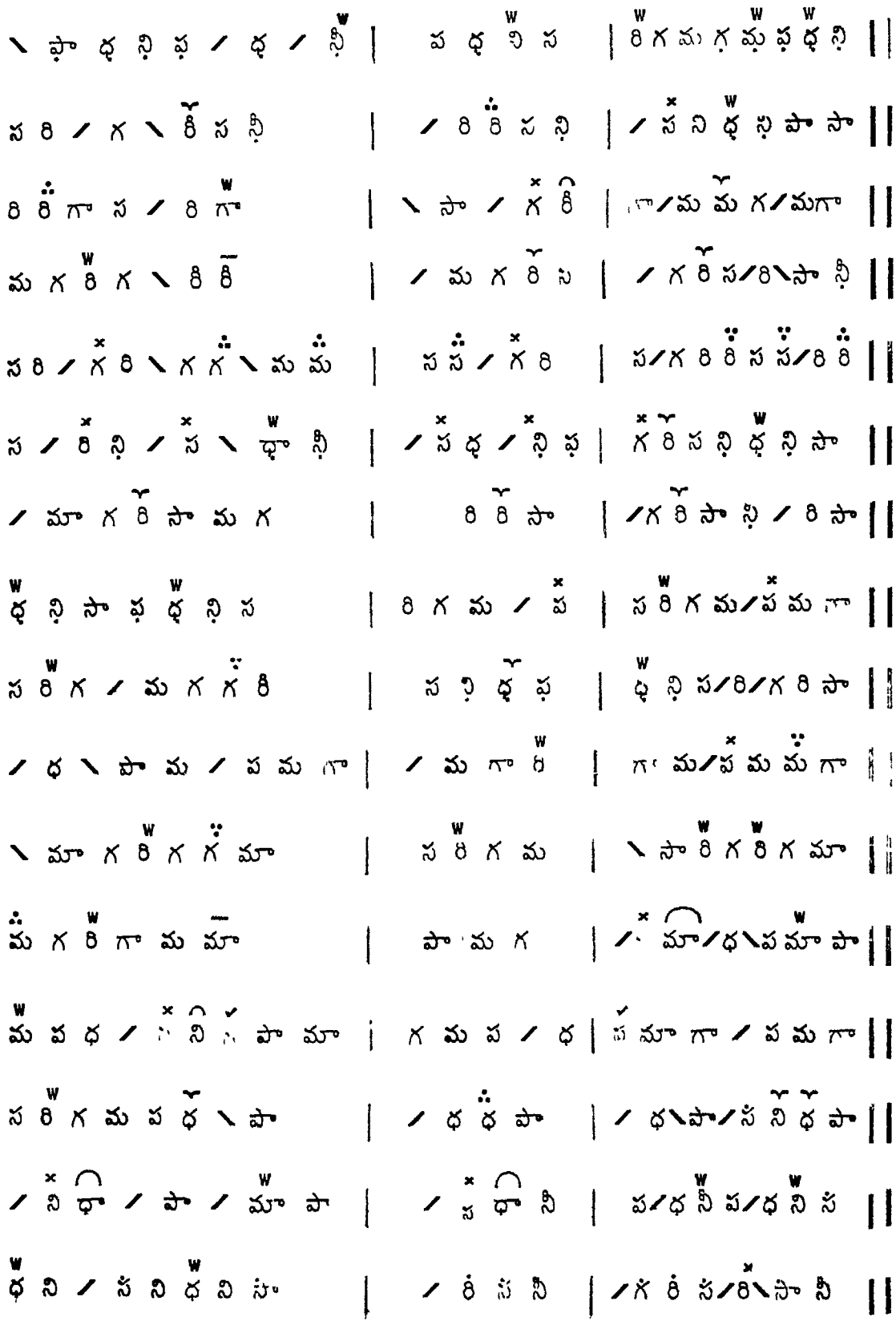

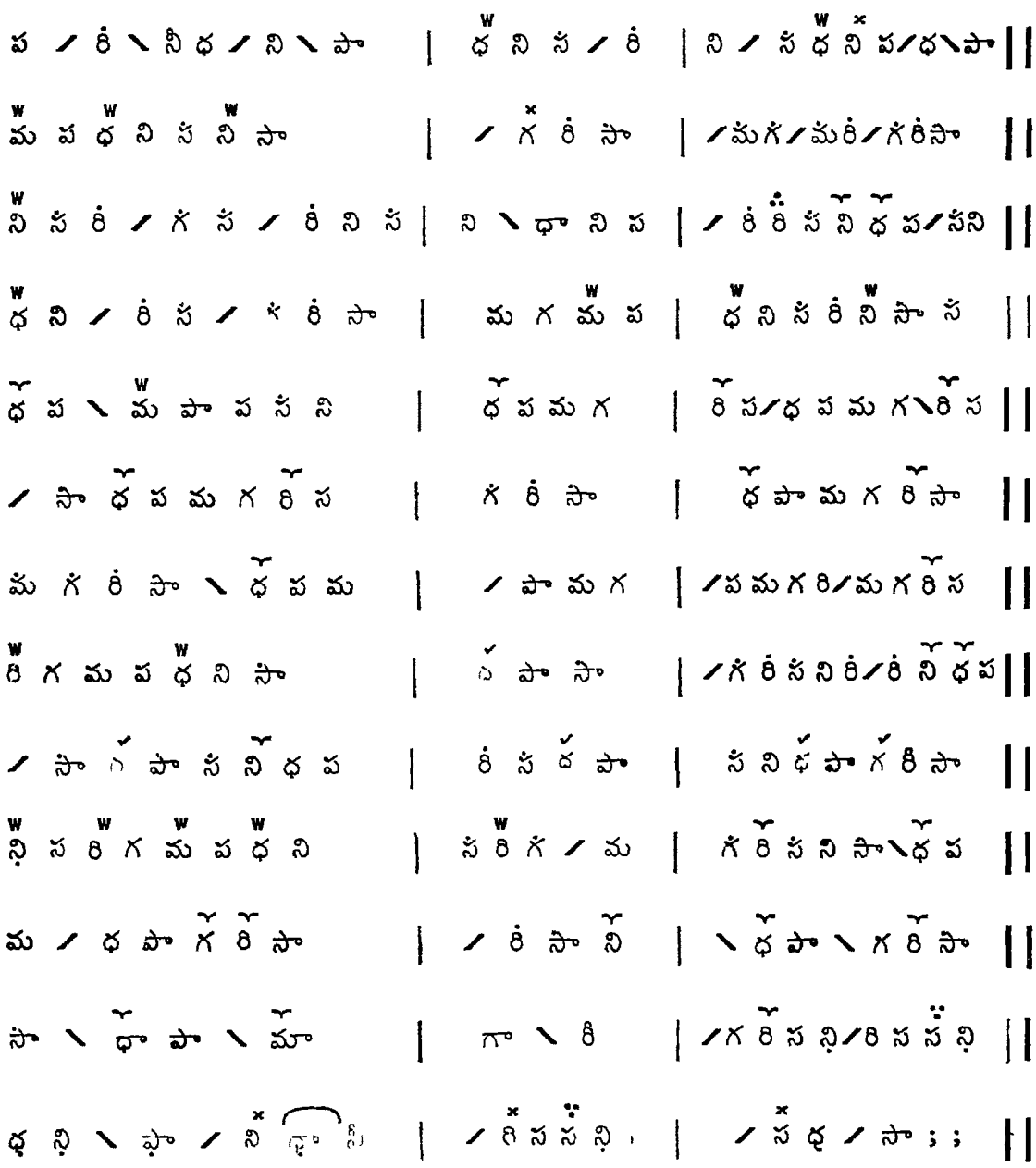
ప / రిం \ నీ ధ / ని \ పా | ధ్ ని స / రిం | ని / స ధ్ ని ప్ / ధ \ పా ||
మ ప ధ్ ని స ని సా | / గ్ రిం సా | / మగ / మరిం / గరిం సా ||
ని స రిం / గ స / రిం ని స | ని \ ధా ని స | / రిం రిం స ని ధ ప / సని ||
ధ ని / రిం స / గ రిం సా | మ గ మ ప | ధ్ ని స రిం ని సా స ||
ధ ప \ మ పా ప స ని | ధ ప మ గ | రి స / ధ ప మ గ \ రి స ||
/ సా ధ ప మ గ రి స | గ రిం సా | ధ పా మ గ రి సా ||
మ గ రిం సా \ ధ ప మ | / పా మ గ | / పమగరి / మగరి స ||
రి గ మ ప ధ్ ని సా | ం పా సా | / గ రిం స ని రిం / రిం ని ధ ప ||
/ సా ం పా స ని ధ ప | రిం స ం పా | స ని ధ పా గ రీ సా ||
ని స రి గ మ ప ధ ని | స రి గ / మ | గ రి స ని సా \ ధ ప ||
మ / ధ పా గ రి సా | / రిం సా ని | \ ధ పా \ గ రి సా ||
సా \ ధా పా \ మా | గా \ రి | / గ రి స ని / రి స స ని ||
ధ ని \ పా / ని ( ) | / రి స స ని . | / స ధ / సా ; ; ||

రి గు మ ప ధి ను] చక్రము 5 . మేళము 29 : ధీరశంకరాభరణము [బాణ.మా.చ.

జన్యము (ఉపాంగము) 1 : కురంజి

ల క్ష ణ శ్లో క ము

వేంకటమఖి : కురంజిరాగస్సంపూర్ణ ఆరోహేతు ధ వ ర్జి త ః
అవరోహే ధ వక్రస్స్యాత్సర్వకాలేషుగీయతే.

మూర్ఛన :— { ఆరోహణము : సా రి గ మ గ మ ప ని నీ , సా
అవరోహణము : స ని ప ని ధ ధ ప మ గ రి సా .

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

ఉపాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము, ఆరోహణమందు ధైవత వర్జ్యము ; అవరోహణమందు ధైవత వక్రము. ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

గమనిక :- ఈ కురంజి రాగమునకు మిగుల రంజనముల గలిగించు జీవస్వర న్యాస స్వరములు నిషాదము గనుక పూర్వాచార్యులే, మూర్ఛనారోహణములో 'ప ని నీ' అను జంట స్వరముగా నిషాదమును గనుపించియున్నారు వీని ప్రయోగములు గీత కీర్తనాదుల పరిశీలించినచే స్పష్టమగును. గనుక విశేషముగా వ్రాయబడలేదు. వేంకటముఖి ఈ రాగ గీతములో రెండు స్థాయిలు సంచరించినదిగాక క్రింది నిషాదమును గనుపించియున్నారు. వీరికి వెనుక కలిగినవారు 'నీ స రి గ మ ప ధ' అని మంద్ర నిషాదము మొదలుపెట్టి, మధ్య ధైవతము వరకు సంచరించి యున్నారు. ఇదిగాక యేకదేశముగా కీర్తనాదులలో 'నీ \ ఫా స స' అని మంద్ర నిషాదము నిండి మంద్ర పంచమమునకు వచ్చి మధ్య షడ్జమమున కెక్కి సంచరించి యున్నారు శంకరాభరణ లక్షణ గీతమందు ఉపాంగ రాగములలో యీ కురంజిని మొదటి రాగముగా జెప్పియుండుటచేత నీ రాగమును మధ్యరాగమని భ్రమించతగదు.

లక్ష్య గీతము. ఏక తాళము. వెంకటముఖి

ధ్రువము.

మ మ గా గ రి సా	రి గ రి స ని ని నీ	స రి మ గ మ ప మ గ
మ ధు ర స్వ ర వి	శ్రు త ము ర ళి ఇ ఈ	స్వ న గ రి మ వి మొ ఒ
రి మ గా గ రి స ని	స రి ప మ మ గ గ రి	స గ రి స స ని నీ
హి త ఆ ఖ ల భ వ	స ఖ గ మ్మ గ న గ రి	గు ణ మ ణి ఖ ణి రే

అంతరి.

పా సా సా ;	ని స రి స స ని నీ	స రి స రి గ రి స రి సా ;
శ్రీ మ ద్గో	పీ నా . . థు రే	శ్రు తి ళి ఖ అ అ ను తు రే

జావడ.

రీ రీ మా మా	గ మ ప మ మ గ గ రి	సా రి గ రి స రి గ
ధీ , మ న్మా	న్య మ హా అ ... బ ల	కా ళి య ఖూ . లి
స గ రి స స ని ని స	మా మా గ మ ప మ	ప ని ధ ధ పా మ మ
లి ఖ . . హా ఎ . ళి	తే జ స్సు తు అ అ	న భ అ వి రా జ తు
గ రి స ని సా రీ	ప మ మ గ గ రి స ని	సా సా ; స ని
రె ఎ భో . జా ధీ	శ్వ ర కు మా . రి క	అ ప్రా ణ న

ప ని ధ ధ ప మ మ గ	రి గ రి స స ని ని స	ప మ గ మ ప ని ని స
అ . య కు రె . ను మ	స అ . . య క గు రు	రె ఎ న త జ న వా ం
రి స స ని స మ గ మ	ప మ గ మ ప ని ని	సా ;
ఛి త ఫ ల దు రె . .	బ ల ర వ ము ఉ ధి	వ్యా
స ని పా ప మ మ గ	రి గ రి స రి గ రి స	స ని ని ‖
శ్ర మ రె శ్ర మ వి ర	హి తు రె ఎ వి జ య స	చి వు రే ‖
పా సా సా ;	ని స రి స స ని ని	స రి స రి గ రి స రి సా ; ‖
శ్రీ మ ద్గో	పి నా . ధు రే	శ్రు తి శి ఖ అ అ ను తు రే ‖

కీర్తనము 1. ఝంపతాళము. ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

శ్రీ వేణుగోపాల

పల్లవి:

1 రీ గా మ / మ గా రి		రి స రి స ని ‖
శ్రీ వే ణు గో		పా ల ‖
సా ని , స రి స ని ని స ని స రి		రీ రి ‖
శ్రీ రు క్మి ణీ		లో ల ‖
గా మ పా ప మ గ		గ రి రి స రి స ‖
దే వ నా య క		శ్రీ యం - - ‖

ని ∖ పా స గ్ / మ గా రి రి స		మ గ మ రి గ స	‖
దే హి దే హి		మ ధు ము ర హా ర	‖
2 రి గా మ ,, ,,		,, ,,	‖
(శ్రీ) వే ణు ,, ,,		,, - ,,	‖
పా స / మ గా రి రి స		సా ,	‖
దే హి దే హి			‖

అనుపల్లవి.

సా రి సా మ గ		మ రి గ మ	‖
దే వ కీ సు కు		మా ర	‖
పా మ ప మ గ గ రి / ప మ		మ గ గ రి స ని	‖
దీ న జ న మం ం		దా ర	‖
సా , మ మ గా ∖ రి రి రి స రి గా		∖ రి స ని	‖
గో వ ర్ధ నో		ద్ధా ర	‖
సా ప మ గ రి		ప / ధ ప మ ∖ రి స	‖
గో ప యు వ తి		జా ర	‖ (శ్రీ)

చరణము.

సా ప ∖ ని స స		∖ ని స	‖
గో కు లాం బు ధి		సో మ	‖

, ని స రి రి గ మ గ | గ / గ రి స ని ||
గో వి ం ద న త | భౌ మ ||

సా మ గా మ ప | మ గ గ రి స ని ||
శ్రీ కు రం జి త | కా మ ||

స / మ మ గా \ రి రి స ని స రి, | రి \ సా ||
శ్రీ త స త్య భా | మా ||

సా మ గ మ ప ధ | పా మ ||
శో క న ద ప ద | సో మ ||

గ మ పా, మ గ రి/గ రి స ని స ని స రి | రీ రి ||
గు రు గు హ హి త | శ్యా మ ||

సా ని స రి గ మ | పా మ ||
శ్రీ క ర త పో | హో మ ||

మ ప \ మ గ \ రి స ని | స రి \ స స ||
శ్రీ జ య ం తీ | నా మ ||

సా సా ని స రి \ సా ని సా మ గ | . రి గ మా మ ||
ప్రా క ట్య ర ణ భీ మ పా లి తా | ర్జు న భీ మ ||

పా / ధ ప మ గ మ పా ప మా గ రి | గ మ గ గ రి స ||
పా క రి పు ను త నా మ భ క్త యో | . గ . ఱే మ || శ్రీ

2 వ పదము - ఆదితాళము

పాండ్యమధుర నేలిన విజయరంగచొక్కప్పనాయనిగారి మంత్రియైన **ఘనం సీనయ్య**

శివదీఱాపరు

పల్లవి.

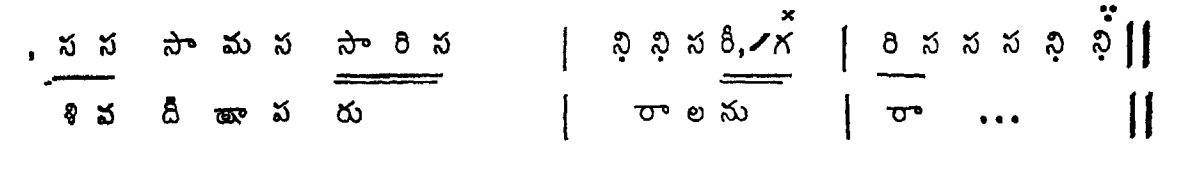

ఆనుపల్లవి.

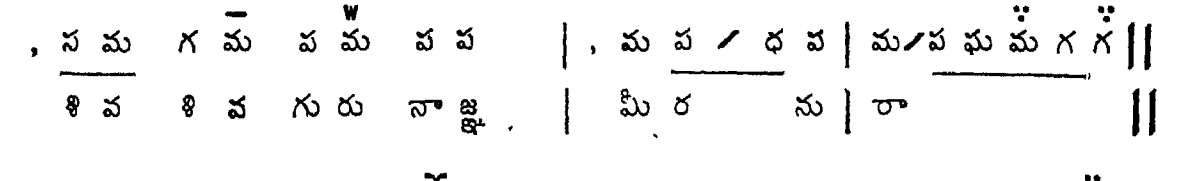

చరణములు.

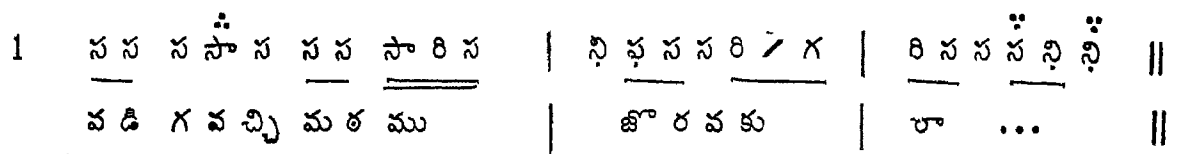

, ని̣ సమ మ̂ గరిగరిగగ/మగ	గరిఫససరిగ	రిసస̣సస̣ని̣ని̣ ‖
శివార్చన వేళతలుపు	దరువకు	రా ... ‖
, సమ గమ̂ పమ̂ పప ప	, మప/ధప	పమ/పమమగ గ̣ ‖
మడుగుకా బి చెరగు	దీయకు	రా ...నన్ను ‖
, సమ గ గగరిగ/మమ	గరిససరి/గ	రిస స̣ సని̣ని̣	ని
మాటి మాటికి నోరు	మూయకు	రా ...

(శివ)

2 పంచాక్షరీ జప	శీలను	రా కూకి	‖
పలుకులు విన	జాలను	రా	‖
కొంచపువగలు నే	నెంచను	రా మ్రొ	‖
క్కుదురుద్రాక్షసరులు	తెంచకు	రా	‖ ,,

(శివ)

3 అజ్జజూచి చన్ను	లదుమకు	రా నా	‖
సజ్జగొలుసు బట్టి	గదియకు	రా	‖
బుజ్జగిచను పసి	గోలను	రా కెం	‖
మోవి నొక్కుదు భక్తు	రాలను	రా	‖ ,శివ

4 మోము మోము బట్టి	జేర్చకు	రా ని	‖
నామము తోడ బూది	గూర్చకు	రా	‖
వేమరు తొడ భిక్ష	నేడగు	రా పో పో	‖
రామన్నారురంగమ.	ల్లాడకు	రా	‖ ,శివ

నంచారి - ఏకతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

సా స̣ ని̣ ని̣ ,	స ని̣ స రి \ సా;	స ని̣ స రి రీ̣ గ రి
సా / రి స స ని̣ నీ	స మ గా గ̣ రి స ని̣	స /గ\ రి̣ స స̣ ని̣
ని̣ ని̣ సా స స̣ రీ	స రి̣ గా రి గ / మా	మ గ గ̣ా గ రి రీ̣
గ రి సా రీ̣ స ని̣	స రి స ప \ మ మా	స రి స/మ మ̂ గా :
స రి స / గ ^ రీ ;	/ గ స రి \ స స̣ ని̣ ని̣	ని̣ ని̣ స స̣ రి రీ̣ గ గ̣
ని̣ స రి గ/మ̇ గ/మ̇ రి	/గ̇ రి / గ̇ ప స/రి స ని̣	స / మ గా గ̣ా మ గ
స / గ రీ రీ̣ గ రి	గ స / రీ \ సా ని̣	ఫా సా సా ని̣ ని̣
ఫ ప సా̣ ని̣ ని̣ సా	గ రి స ని̣ ని̣ స రి స	స ప మ మ స రి స మ
గ మ స / ప ప̣ మ గ రి	స ని̣ స / మా మా మ̣ గ	రీ మా గా రి
గ మ ప మ మ̣ గ గ̣ రి	సా రీ̣ గ ని̣ స గ రి	సా ని̣ సా ప మ
గ మ మ̣ ప ని̣ ని̣ స స̣	రి రీ̣ స / గ రి స స̣ రి	గ మ గ రి స ని̣ సా
సా పా ధ ధ̣ ప ప̣	మ మ̣ పా ధ ప ప̣ మ	ప మ గ రి మ గ రి
గ రి సా మా మా̣	గా గ̣ా రి సా	/ మ మ̣ గ గ̣ రి రీ̣ సా

ని̣ ని̣̈ సా ; | ధ ప మ గ రి రి̈ స స̈ | గ రి రి̈ స ని ని̈ సా |

స ప ప̇ మా మ స మ | మ̇ గా గ స గ̈ గ రి | , రి స రి ని̣ సా స |

ధ ధ ప పా̈ మ ప ప̇ | మ మా̈ గ మ మ̇ గా | గ గ \ రి రి̈ / ప మ |

మా గ గ̈ రి రి̈ సా | మ గ గా̈ రి రి̈ సా | మ గ / మ̆ రి స రి సా |

స రి గ మ ప ధ ధ̇ ప | మ గ గ̇ రి స స / రి స | స ని ని̣ \ పా సా̇ |

స మ గ మ ప మ గ మ | ప ని ని̣̈ ని ని̣̈ సా | స ని ప / ని ధ ధ ప̈ మ |

/ ప మ గ రి స ని̣ సా | పా ని̣ ధ ధ̇ పా ని̣ ని̣̈ | సా రి గ మ గ మ ప |

ని ని̣̈ సా స ని ప ప̈ | మ మ̇ గ గ̈ రి/గ రి స | స ని̣ ని̣̈ సా ; ||

రిగుమపధిను] మేళము 29. ధీరశంకరాభరణము భాణ. మా చక్రము

జన్యము (ఉపాంగము) 2 : నారాయణి

లక్షణశ్లోకము.

వెంకటముఖి : పూర్ణో నారాయణీరాగో గగ్రహాః ప్రాతరిష్యతే.

మూర్ఛన :
- ఆరోహణము : సా రి మ గ రి గ మ ప ధ సా
- అవరోహణము : స ని ప ని ధ ప ధ మ ప మ గ రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

ఉపాంగము : సంపూర్ణము : గాంధారగ్రహము ; ప్రాతఃకాలమున గానము సేయదగును.

గాంధారగ్రహముగల యీ నారాయణీరాగమునకు గాంధారమే మిగుల రంజనము నీయగల జీవస్వర, న్యాసస్వరములు. స ని పా మ గా , ప ధ స ని ప ని ధ ప మ గా , మ రి గా \ సా , ప రి మ గా , ధ ప మ గా , ప ధ సా గా ప ధ సా , ని ప ని ధ ప మ గా రి గ \ సా , గా ప ధ మ ప మ గా రి సా , స రి మ గా ధ ప మ గా ప ధ సా , గా ప ధ సా ని ప ని ధ

ప మ గ గ\ సా , స రి మ ప ని ధ స మ గా పా , ధ ప మ గా రి సా , రీ మా ప ధ స ని పా , మ గ రి గ స రి సా , స ని పా మ గ రి గ \ సా , ప / ధ మ గ రి సా , / గ రి స ని ధ / సా , స ని ఫ ధ ధ / సా — ఇవి యీ రాగమును స్ఫురింపజేయు ప్రయోగములు. తక్కినవి లక్ష్యములచే నెఱుగవలెను.

లక్ష్యగీతము - ఏకతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము

స ని పా ధ స స రి	మ మ ప ప నీ ధ పా	నీ ధ ప ధ మ ప మ గ
శే ఎ షా భో . . గ	అ . . . . . చె	భ . . ర హాం తి

రిం స రిం గ స రిం స ని
త్య . క ర ణె . . .

అంతరి.

పా చా రిం స స ని	పా ధ స సా ;
ని ద్రా ము . ద్ర	చం డి ఇ జే

జావడ.

సా రీ మ గ రీ	మ మ పా సా సా	సా ధ ధ ప మ ప ధ
అం భో జా ఖా	ఖ ం డ ఖ్యా చే	(శీ) ఇ . . . ఖి

మ గీ రిం గీ స రిం సా | స ని పా ధా ధ స | స ని పా ధ ధ ప మ |
ఇ . . మి ర ం ం | వ ల్ లె స్సం ధ్య అ | క అ ల ర్ఘుల్ తి ఎ |

గా పా ధా సా | రీ మా పా మ ప | ధ స్ని ప ప మ గ రిం |
ఆ . ది త్య | త్తే జం మం డ లి | ప స రి ం న లె యయ |

మ గీ రిం గీ స రిం స ని ||
ది ఖ ది ఖ రె ఎ రె ఎ ||

పా ధా రిం స స ని | పా ధ స సా ; ||
ని ద్రా ము . ద్ర | చం డి ఇ జే ||

కీర్తనము - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు.

మహిషాసురమర్దినీ.

పల్లవి.

స ని పా ; | మ గా రి మ గ | \ సా , సా రి | మా , గ ప ధ రిం ||
మ హి షా | సు ర మ ర్ది | నీం . న | మా మి ||

స ని పా ; | మ గా రీ గా | రిం సా ; , సా | ని \ ఫా ధా రీ ||
మ హి షా | సు ర మ ర్ది | నీం | న మా మి ||

మ గా రి గ \ సా | ని ఫా ని ధ ఫ | సా , ; : ||
మ హా ని | య క వ ర్ది | నీం

అనుపల్లవి.

రి మ గ పా ప ప	ధ ధ ప / స నినిప	దా రి రీ ;	రీ గ రీ సా ; ॥
మహి ష మ ర్ద క	నటన భే దవి	నో ది నిం	మో ది నిం ॥
ని ప ధా ;	ధా ని పా ,	స నిప నిధ పా	గ రి మ గ ప ధ రి ॥
మా లి నిం	మా ని నిం	ప్రణ త జన సౌ	భా గ్య జ న నీ ం ॥

మహిపా

చరణము.

గా , పా ధా	, ని పా ;	మా , గా గా	పా , పా ; ॥
శం ఖ చ	క్ర ధ	లాం కు శ	పా ణిం ॥
రి , మ గ పా	; , సా ;	ని , ని ధా	రి , రి ; ॥
శ క్తి	నే	నాం	మ ధు ర	వా ణిం ॥
పా మ గ సా	మ గా రీ సా ;	ప మా గ మ పా	ధ / సా ని ; ॥
పం క జ	న య నాం	ప న్న గ	వే ణిం ॥
పా , ధా ని	ధ పా మ గ రి గ	స సా స ని ని ధ	సా ; ; , ॥
పా లి త	గు రు గు హో	ం పు రా	ణిం ॥
సా స స ని ని ప	ధా రి రీ ;	స మా గ పా ప	ధా ధా ని పా ॥
శం క రా ర్ధ శ	రీ రి ణీ	స మ స్త దే వ	తా రూ పి ణిం ॥
గా ప ధా సా	రి గా మ గ సా	సా ని ప ధా	గా పా ధ రి ॥
కం క ణా లం	కృ తా బ్జ క రాం	కా ర్యా ణ యనీ	నా రా య ణిం ॥

[మహిషాసురమర్దనీం]

✹ సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

స ని ∖ ఫ ధ ధ̣ / సా సా	రి̆ గ ∖ సా రి / మ గ రి సా
రి / మ గా స రి గా పా	ధా ప మ గా సా రి స
ని̣ ఫ ధ ధ̣ రి రి̣ సా	ధా గ రి గా సా రి గ
స రి / మా గా పా పా	స రి మ గ రి గ స రి గా
రి / గ స ని ∖ ఫ ధా సా	పా మ గా రి గ ష రి స
స ని ధ̆ సా స రి స ని ధ	సా స రీ రి ష రి గా
రి ప మ గ రి మ గ గ రి	స రి గ ∖ సా స̈ ని ఫ ధా
స స రి రీ మ గా పా	ధ మ పా మ గ గా̈ రి స
ధా ప మ గా రి గ సా	ష రి మ గ రీ గా గా
స రి సా ధ మ ప మ గా	రి మ గ గ̈ ∖ సా రి గ పా
రి / మ గ గా̈ రి స రి స గ స	స ని ఫ ధ రీ ఫ ధ గా
రీ మా గా పా దా	మా పా ధ మ గా సా
స రి మ గా రి గా గా	స రి మ గ రి గ మ మ̣ గా

(8)

ధ స ని ఫ ధ ధ స రిఁ గా	సా ధ ప మ గ పా ధా
సా ని ప ధ మ గా ప ధ	స ని పా ధ ధ ప మ గా
రి మ గా ప ధ సా̂ సా	స ని ప ధ స ని ధ ధఁ సా
గా పా ధా సా రీ	/ మూ గ గఁ రీ మ గ రీ
/ గా సా ని ప ధ ధ పా	రీ స ని ప ని ధ ప మ గ రి
ప రి గ రి సా రీ సా	రి మ గ స ధ ప గ ప ధ నీ
రీ / మ గ \ సా స ని పా ప	ధ పా మ గా రి గ సా
ధ ప ధ స ని పా మ గా	స సా ని ఫా ఘ గా ఫ ధ
స ని ధఁ ధ స రి గ \ సా , ‖	

✹ ఈ నారాయణికి ఆరోహణమందు నిషాదవర్జ్యము

జన్యము (ఉపాంగము) 3 : ఆరభి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : ఆరభిస్స్యాదాగేయ ఆరోహేగనివర్జితః
క్వచిదారోహ సంయుక్త నిషాదోగ్రహోభవేత్.

మూర్ఛన :
ఆరోహణము : స రి మ ప ధ స
అవరోహణము : స ని ధ ప మ గ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; 'ఆరోహణమందు గాంధారనిషాద వర్జ్యము. కొన్నిచోట్ల ఆరోహణమందు నిషాదము వచ్చును. ఘనరాగము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయ దగును ఈ ఆరభిరాగమునకు ఋషభము మిగుల రంజకము సీయగల జీవస్వర న్యాసస్వరముగా నున్నదిగాక 'స ని ధ ప మ గ రి స —' ఈ అవరోహణ ప్రయోగమునగల నిషాద గాంధారములు ఒదుగింపులు గలవిగా ప్రయోగించుటయే సంప్రదాయముగా నున్నది. 'స ∖ ని ధ ప మ ∖ గ రి స —' ఇటుల నిషాదగాంధారమును డిగుజారులు నొదుగింపులు కొంచెపుకొట్టు నొక్కులు గలవిగా ప్రయోగించుటయు గలదు అవరోహణమున నీపాద గాంధారములు ఒదుగింపులు లేక ప్రయోగింపరు. ఇవి ఈ రాగమును స్ఫురింపజేయు ప్రయోగములు :-
రి రి . ధ ధ / స స̇ / రి రి , మ గ రి రి , / ధ ధ పా మ ∖ గ రి రి . స రి / మా ∖

గ్గరిరి, సనిధాపామ \ గ్గరిరి. రిసనిధపమగ్గరి, సాణి \ ధా / రిసా—

ఏకదేశమున ధ ని సా, — ప్రయోగమును గలదు. తక్కిన ప్రయోగములు లక్ష్యముల నెరుగదగును. ఈ రాగమును షడ్జగ్రహముగల రాగములతో జేర్చి చతుర్దండి ప్రకాశికలో జెప్పియున్నది. ఈ రాగలక్షణశ్లోకమున నిషాదగ్రహముగా జెప్పినదిగాక లక్ష్యముగా గనుపించి యున్న గీతములోన నిషాదగ్రహమని నిరూపించియున్నది.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువరూపకతాళము

ధ్రువము :

ధ స స రి ధ స స ని ధ ధ	పా ధ స స రి	మ గ రి రి స స	
ము ని జ న వి ఇ రం మ అ	అ . . న స	మ . . . న స	
ధ స సా సా	మ గ రి సు మ ప	మ గ రి రి స స	ధ స స రి మ గ
ప ర హం స	చ ర ణ క మ ల	క ట క అ య త	భో ఒ ఒ జ రా -
రి రి స స ధ స	సా సా సా	ధ ధ ప ప ను గ	రి స
జ చ ం . . .	ద్ర రే	ఖా వి భూ ష	ణ అ

జావడ.

వ ప మ గ రి రి స స ధా	పా పా రీ	మ గ రి రి స స	ధ స స ధ స స
ళు భ అ ... ... లో	ఓ కం న	ప ర అ . జి త	చ ం ద ర ...
పా మ గ రి రి	స ని ధ స స రి	స ని ధ స సా	ధ ధ ప ప మ ప
భ క్త లో క	చి ం తా మ ణి	స క ల సు గా	సు ర మ అ ణి ఇ
ధ స ధ స స రి	మ గ రీ మ మ	ప వ ధ ధ ప ప	మ గ రి రి స స
ఇ ... ... క్య	మ ణి ఈ కి ర	ణ వి ల సి త	ప ద అ . . అం
ధ స సా సా	ధ ప మ గ రిరి	స ని	‖
భో ఒ జ	ప్ప మ గ రి స స	ని ధ	‖
ధ స సి రి ధ స ధా ; ‖			
ము ని జ న వి ఇ రం ‖			

కీర్తనము 1 – రూపకతాళము – సుబ్బరామ దీక్షితులు

(శ్రీ) సరస్వతి నమోస్తుతే

పల్లవి :

సా	మ ప మ ∖ గ రి	రీ:	స స ∖ ని ధ రి స	
(శ్రీ)	స ర స్వ	తి	న మో స్తు	
రి	రీ: ధ స స: రి	‖		
తే	ఏ వ ర దే	‖		
2 సా	మ ప మ ∖ గ రి	రీ:	స స ∖ ని: ధ రి స	
(శ్రీ)	స ర స్వ	తి	న మో స్తు	
రి	రి ప ప	మా	∖ ద రి స రి	‖
తే	ఏ ప ర	దే	వ తే	‖
సా ∖ ని ధ	మ గ రీ ∕ ప మ గ రి	మ ప ధ ∕ స	సా: ధ ప మ గ రి ∕ ప	‖
(శ్రీ) ప తి	గో రి ప తి గు రు	గు వం వి ను	తే వి ధి యు వ తే	‖
సా:	మ ప మ ∖ గ రి	రీ:	స ప ∖ ని ధ రి స	
(శ్రీ)	స ర స్వ	తి	న మో స్తు	
రి	సా	‖		
తే		‖		

అనుపల్లవి.

రీ	సఃనీ ∖ ధా స	సఃరి	సా ∖ నిఁ ధ
వా	స నా త్ర	య వి	వ ర్జి త
రిస	మ ∖ గఁ రి	∕ పఁ మ మ	పధ ∕ సఁ ధఁ ప ‖
వర	ము ని భా	వి త	మూ ర్తే ఎ ‖
ధా	స సాఃరి	రిమగఁ	రీ రిఃస
వా	స వా ద్య	ఖ ల	ని ర్జ ర
ధరి	స సఃధ ప	wమ ప	మ మ ∖ గఁ రి ధ ధఁ ‖
వర	వి త ర ణ	బ హు	కీ ర్తే ద ర ‖

ఫా స ∖ నిఁ	ధ రి సా మ గఁ రి	పా మ ప	∕ ధ ధఁ ∖ పా ధ ∕ స సాఃం
wహా స యు	త ముఖాంబురుహో	అ ద్భు త	చ ర ణా ం బు రు హో ‖
రీ ∕ మా	∖ గఁ రీ స ∖ నిఁ ధ రీ	స ని ధ వ	, మా ∖ గఁ రి స రి ∕ ప
సం సా	∖ ర భీ ర్యా ప హో	స కల మం	త్రా ఋ ర స హో ‖

స్వరము :

పా , ∕ ధ	ప మ గఁ రి ప మ గఁ రి	మ ∖ గఁ రి స	రి ఞ రి ఞ ధ రి ప ధ
రి wధ రి స	రి , ∕ ధ ప సూ ∖ గఁ	రి ధా	ధా ప మ ∖ గఁ రి స రి
స ధా రి స	wరి మ ∖ గఁ రి wమ ప ధ	స ని ∕ ధా ∖ రి	సా రి ∕ మా ∖ గఁ రీ
స రీ ధ	∕ రీ రి ∖ రీ , మ ప	ధ ∕ రి స సాఃం	; ∖ నిఁ ధ ప మ ∖ గఁ రి ‖

(శ్రీ) సరస్వతీ.

కీర్తనము 2 - ఝంపతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

మారకోటి కోటిలావణ్య.

పల్లవి.

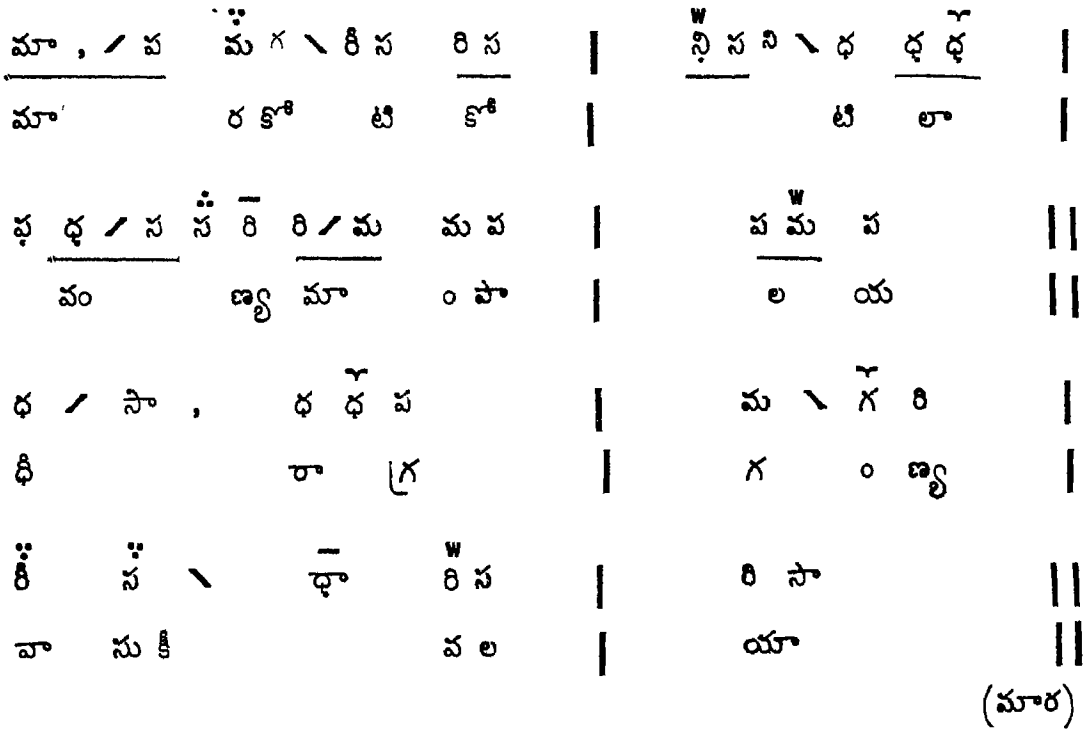

అనుపల్లవి.

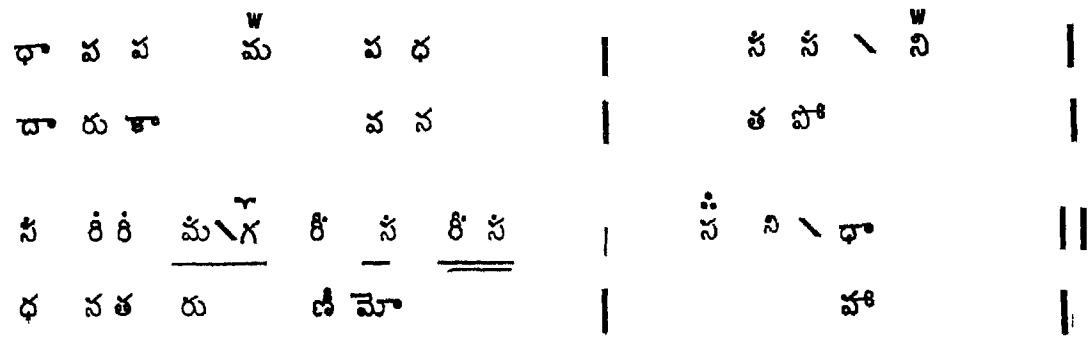

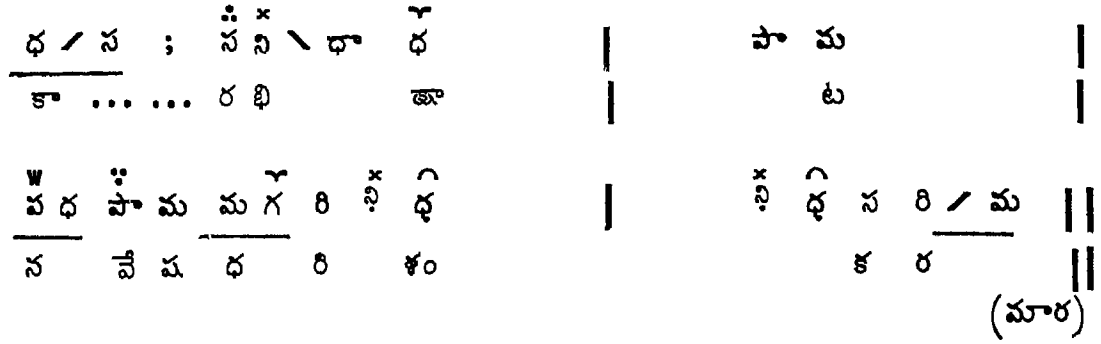
ధ / స ; సఃని / ధా ధ
కా ... ... ర ఖి ఱూ
ప మ
ట
ప ధ పా మ మ గ రి ని ధ
న మే ప ధ రి శం
ని ధ స రి / మ
క ర
(మార)

చరణము.

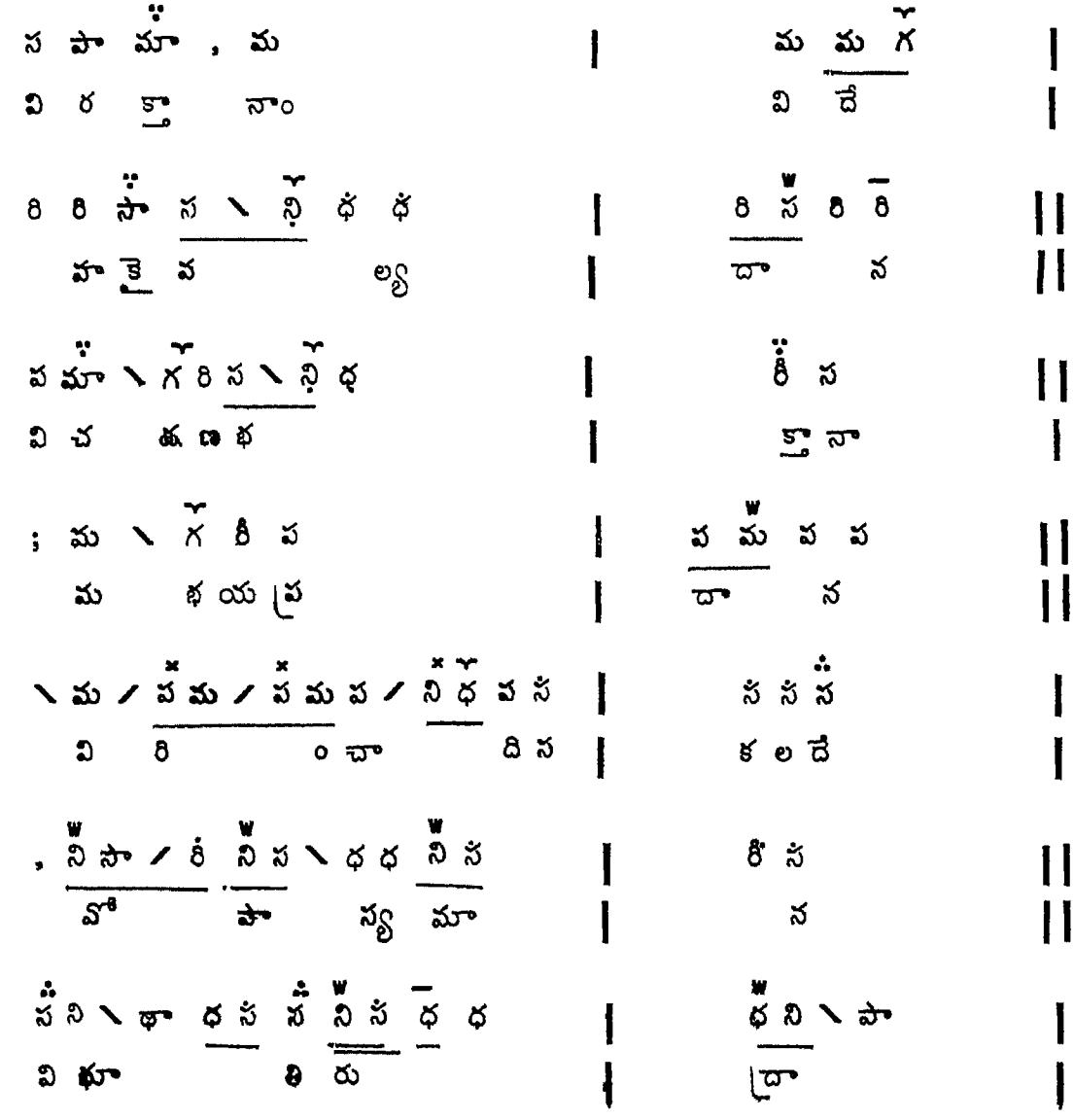
స పా మా , మ
వి ర క్తా నాం
మ మ గ
వి దే
రి రి సా స / ని ధ ధ
హా కై వ ల్య
రి స రి రి
ధా న
ప మా / గ రి స / ని ధ
వి చ ఱు ణ భ
రీ స
క్తా నా
; మ / గ రీ ప
మ భ య ప్ర
ప మ ప ప
ధా న
/ మ / ప మ / ప మ ప / ని ధ ప స
వి రి ం చా ది స
స స సఃస
క ల దే
, ని సా / రీ ని స / ధ ధ ని స
మో పా స్య మా
రీ స
న
సఃని / ధా ధ స స ని స ధ ధ
వి భూ తి రు
ధ ని / పా
ద్రా

; మ ప మ మా మ \ గ రి | స రి \ సా ||
ఱూ భి మా | న ||

ప మ \ గ రి రి మ \ గ రి మ పా ప మ \ గ రి | స రి / ధ ధా ధ ||
వ ర ఋమృగా గ్ని కపా ల డ మరు | క ం ద ధా న ||

ప ప \ మా ధా ధ / సా , సా స \ ని | ధ / స స రీ రి ||
వ ర మా ద్వైత తా త్పర్యా | ను స ం ధాన ||

స \ ని ధ ధ ప పా మ \ గ రి స \ ని ధ / రి | రీ / మ మా ప ||
ప ర ధామ దే వా ది స క ల వి | రా జ మా న ||

ధ / స సా రి రి మ \ గ రి స ధ / రి స | సా ని ధ ధ ప ||
ప ర మేశ్వ ర గు రుగుహా స మాన | భా స మా న ||
(మార)

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

రి రి సా రీ / మా \ గ రి | స స రి ని \ ధా / సా సా |
రి మ గ రి / మ మ / పా పా | రి / ప మా \ గ రి స రి సా |
ధా సా ధ ధ / స స రీ | ధ / ని సా రి రి మ గ రీ |
రి / ప పా మా మ \ గ రి | ధ ధ ప ప మ గ రి రి సా |
ధ పా మ గ రి / ప మా గ | రి \ సా రి ప \ ని ధా సా |

ధ స స్ రి ఛా సా రి | స ∖ ని ఛా స స / రీ రీ |
స రి మ్ప / ధ ధ్ ప ప్ మ గ | రి స / రి రి ని ∖ ఛా ఛా సా |
రి రి మ గ్ రి రి / మ మ్ పా | / ధా ∖ పా మా ∖ గా రీ |
ధ ప మ గ్ రీ స రి సా | ఫ ధ స రి మ గ్ రి మ / ప్ |
రి మ ప / ధ ప మ ∖ గ్ రి సా | రీ రీ ధ స రి మ గ్ రి |
మ్ప / ధ ధ్ పా ∖ మ్ పా | ధ / స ని ధ పా మ గ్ రి |
/ పా పా మ గ్ రీ రీ | స రి / మా ∖ గ్ రి ధ రి సా |
పా / ధ్ ధ ప ప్ మ గ్ రి | స రి మ్ప ధ రి మ ప ధా |
స ని ∖ ధా / రి రి స ని ధా | మ్ప ధ స ని ఛా ప మా |
గ్ రి / ధ ∖ పా మా గ్ రి రి | ధ / స సా ధ్ ప మ గ్ రి ని |
ధ స ధ రి స రి మ గ్ రి మ | స రి మ్ప ధ స ∖ ధా ధా |
పా ధ స ప ధ / రి రి సా | రి స ∖ ని ఛా ప మ గ్ రి రి |
స రి మ్ప రి మ ప మ్ప ప ధ | ప ధ రి ధ స రి మ గ్ రి రి |
స రి సా ∖ ని ధ ప ధ పా | మ ∖ గ్ రి సా రి మ గ రీ |
ధ / రి రి ∖ ధా స ప / ధ ధ మ | , స రి / ప మ ∖ గా రి సా |
మ ∖ గ్ రి సా ∖ ని ధ ప మా | గ్ రి సా ధ రి స రి మ్ప |
ధ స ని ∖ ధా / రి స ని ధా ప | మ గ రి గి / పా మ గ్ రీ |
మ ∖ గ్ రి ని ఛా / రి రి | / రీ స / ని ధ ప మ ∖ గ్ రి |
ఛా రీ సా ; ; ‖ | |

జన్యము (ఉపాంగము) 4 శుద్ధవసంతము

ల క్ష ణ శ్లో క ము

వెంకటమఖి :- శుద్ధోవసంతరాగోయం సంపూర్ణస్సార్వకాలికః.

మూర్చన :-
- ఆరోహణము :- స రి గ మ ప ధ ని స
- అవరోహణము :- స ని ధ ప మ గ రి వ

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; సంపూర్ణము; షడ్గ్రహము; ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

ఈ శుద్ధ వసంతరాగ మూర్చనారోహణావరోహణములు వర్జ్యవక్రములు లేక చేయున్నవి.

స రి గ మ పా, స రి మ మ పా, స మ మ గ మ మ పా, స మ మా, సా గ మ ధ ప మా, పా ధ ని సా, పా సీ ధ ప ని ధ సా, స మ మా ధ ని సా, స రి గ మ ప \ మా ధ ని సా, స రి గ మ ధ ని సా, గ మ ప మ ధ మ ధ సా సా, రి మ గ మ ని ధ సా, మ ని ధ ప ధ స సా, గా మా ధా సా, ధా రీ స ని ధ ప మ గ రి స, ధ రీ రీ స ధ ధ ప మ గ రి స, ధ ప మ గ స మ గ రి సా, ధ ని స రి గా సా, గా రీ స ని ధా సా సా, స ని ధ ని సా — ఇవి ఈ రాగములు స్ఫురింపజేయు విశేష ప్రయోగములు.

లక్ష్యగీతము - ఝంప తాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము:

స ని ధ స స సా రీ స రీ	మ గ రీ రీ స ని ధ రీ స ని
వ ర ద రా జా వి బు ధ	వ ఇ రి వి చా ... అ
ధ ప ప మ గ మా స స రీ	స ని ధ సా ని ప మ గ రి
అ అ ర ణా వ ఇ న	తే . య వా . హ . . అ
సా మ మ ధ ధ ప ప మ మ	మా ధా మ ధ స సా స
నా వ అ రి జ అ . . అ	య శ్రో భి నా భి పం
స గ రీ సా మా మ ప మ	మ గ రీ స ని ధా స సా
కే ఎ రు హో వా రి జ అ	అ . . ల య ఆ శ రా
స స మ గ రీ స ధ స స రీ	స ని ధ ప ప మ గ రి సా
వ ద న రు చి జి త వ అ ది	జ య రి ఇ వ ఇ ఇ భ వా

జావడ.

మ గ రీ మ మ పా ధ ధ ప	ప మ మ గ రి సా మ గ రి
వ ర ద రా జా వ ం ది	త అ శే . ష బృం చా ర
సా మ మ ప మ గ రి స ని	ధా స స స రీ స ధ స స
కా ద్వా ర కా ధీ శ	వం చా రు మం చా రు
ను గ రీ ప ప మ గ రీ రీ స	స ధ ప మ ధ ప మ గ మా
త అ . ర ణ అ అ రీ ఇ న	ఖా ... అ . ర ణా
ధ మ ధ స స రీ రీ స స రీ	పా ని ధ ప ధ ధ ప ప మ
వ అ ప ర అ అ అ జ అ వ	ఉ ళ్ళ వె ఎ ఇ న ఉ ళ వ

గ మా మ గ రి సా ధ ధ	ప ప మ మ మ ధ మ ధ స స
శ రా వ ఉ ల భా వ అ	సు దే ... ఎ ఱ అ రి ధి
రి స రి గ మ పా ప మ గ	రి సా గ మ ప ధ స̈ స̈ స̈
ఇ శ్ళ న వ ఇ కుం ఠ న అ	య కా అ ... అ ఇ
మ మ ప మ గ రి స ని ధ రి	స స ని ధ ప ప మ గ రి స
య ఇ య ఎ ఎ ఎ య ఇ య	ం వ ఇ య అ ఇ య ఇ ఇ య
స ని ధ స స సా ‖	
వ ర ద రా జా ‖	

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సా స ని̇ ధా స స సా	రి స రి రి మ గ రి రి
స ని̇ ధా రి స ని̇ ని̇	స ధ ధ̣ ప ప̣ మ మ గ మా
స స రి రి ధ ధ ప మ	గ రి సా మ గ రి రి పా
మా మా ప మ స స మ గ	రి రి స స ధ ధ / రి రి మ గ
రి / మ మ ప ధ ధ ప మ గ రి	స ని̇ ధ ని̇ స రి రి ధ స రి
ధ స సా ధ ని̇ సా స̣ా	మ గ రి ప ప̣ మ గ రి రి̈ స
సా ధా ధా̄ పా పా	మ ధ పా మ గ మా పా
మా ధా ని̇ా ధా రీ	గ మ ప ధ ని స రీ ధ ధ
రీ గ మ గ రి సా ధ రి	సా నీ ధ ధ పా పా
గ మ ప ధ సా మ ప మా	గ రి సా ధ రి స ని ధ ప
ప̈ మ గ రి సా పా నీ	ధ ధ ప మ గ గ మా ధ ప
మ గ మ ప ధ ని సా రి గ	మ ప ధ ని సా మ గ రి మ

గ రి సా స ని ధ ప ప మ	గ రి స ని ధా రి సా
సా రి గ మ ధా పా	మా గ స మ మ ప ప ధా
సా స ని ధ ప మ ని ధ ప	ప ధ మా మా గ రి రి స
నీ గ రి స ధ ని స రీ	మా గా రి స ధ రి స రి
మా మా గ రి స రి స ని	సా పా ప మ గ రి సా
ప రి గ మ ప మ గ మ ధా	ని ధ ప మ గ మ ధ ని సా
మ గ మా ధ ధ రీ రీ	స ని ధ ప మ ధ ని స రీ
గ రి స ని ధ ధ ప ప మ మ	ధ ని స రి రి స నీ సా
గ మ ప మ గ మ ధా సా	స ని ధ పా మ ప మ గ మ
మ మ గా మా ధా స స	ని ధ ప మ గ మ ధ ని సా
స రి గ మ రి రి స ధ నీ	ధ ప మ గ మా గ స రి రి
ధ ని స రి స మ గ మ ప ప	మ గ రి స ధా మ మ ప మ
గ రి స ధా మ మ పా ప	ధ ధ ప ప మా మ గ రి స
మా గ స మ మ వ ప ధా	సా స ని ధ ప మ ని ధ ప
స ని ధ రి సా ని ధ ప మ	సా గ మ ధ ధ పా ప మ
ప ధ ని స ధ ని స ని ధ ప	ధ రి స రి మ గ రి రి స ని
ధ / రి రి స స ధ ప మ ధ ధ	పా మ గ స మ గ రి రి స
స మ మ ధ ని స ధ రి సా	ని ధ రి రి స ధ ప మ గా
స రి గ మ ప ధ ని స రి గ	సా రి మ గ మ ని ద స
స మ మా గ మ ధ స సా	స రి గ మ ప మ ధ ని సా
మ గ రి స ని ధ సా సా	ధ రి స ని ధ ప మ గ రి స
ని ధ ఫ మ గా మా ధా	రీ ధా సా రీ గా
మా గా సా రి ప నీ	ధ స ధ రి స ని సా ;

జన్యము (ఉపాంగము) 5 : నారాయణదేశాక్షి.

లక్షణశ్లోకము

వెంకటముఖ : సంపూర్ణస్సగ్రహో నారాయణదేశాక్షిరాగకః.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స రి గ మ ప ధ ని స

అవరోహణము: స ని ధ ప మ గ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

ఉపాంగము, సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము; ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును. ఈ ఈ నారాయణదేశాక్షిరాగ మూర్ఛనారోహణావరోహణములు వర్జ్యవక్రములు లేక సంపూర్ణముగానే యున్నవి.

స ధ స రి మ గ రి, స ని ధ ని స రి, స ధ ఫా ధ ని సా, రి మ గ రి గ మ పా, ని ధ ప ధా రి స, స ని ధా ధ పా, ధా ధ ధ రి రి సా, స ధ స ని ధ ప, మ గ ధ ధ ధా ప ధ ని స, రి గ మ ప మ గ రి మ గ రి, గ మ ప ధ సా, ని ధ ని స రి మ గ రి సా, ధ ధ పా మ గ మ ధ సా, స ని ధ ప మ గ రి స, స ని ధ ధ ధా ఫ ధ రి రి సా, స రి మ గా రి సా, స ధ / సా, స ధ నీ సా – ఇవి ఈ రాగమును స్ఫురింపజేయు విశేషప్రయోగములు.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువరూపకతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము.

రిసస నిధని సరిసా	సనిధధధధ	పధరిరిసని	
జయజయరఘునం .	దనవందిత	గుణబృం . దు	
సాసా ;	సరిమగరిస	సరిసాసధ	రిరిసరిసని
రే రే	దినకరకుల	మణిదీ . ప	కఉళికుముఖ
సనిధధపమ	గరిగమపధ	నిసరిగమప	పాధధపప
పరిపాలక	నిజ బా .వు	దం . . . డ	ఖండితహార
మగరిససని	ధనిసరిసధ	సనిధపమగ	రిస
కో దం.డ	కఅ . . అండ	తియఇయఇయ	ఇయ

జావడ.

సాసనిధనిసరిగమ	పామగరీ	ససధనిసరి	
జానకిపా . తిగవా	నంమయఅ	శగరఅవయ	
సనిధపమప	ధసాసనిధ	రీరిసాస	సనిధాసా
అ . . అ	ఖరత్రిమఖ	ముఖ్ఖరఖ్ఖ	నఖదం ం
సారీగమ	ధపాపమగ	రిగమపమగ	రిసనిధనిస
ంంబక	సుచిఖ్ఖణఅ	విశా . రద	జలధిబంం
నిధపమగరి	గమపమగరి	గమపదనిస	సరిమగరిస
ధవజా . గ	రూ . . . క	కపిసే . . న	పరిపాలిత
రిగమపమగ	ధధధధపధ	సిసాసిధధ	పపాపమగ
దశముఖముఖ	నిఖలనిశఅ	అ . చరణ	ప్రతర్దనఅ

రిసానిధ	సనిధపమగ	రిస	‖
వినిర్దయఅ	తియఇయ ఇయ	ఇయ	‖

రిసస నిధ నిసరిసా	సనిధధధధ	పధరిరిసని
జయజయ రఘునం .	దనవందిత	గుణబృం.దు

సా సా ‖
రే రే ‖

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

సా సా గరిసని ధా	నిసరిరిసా సని ధా
ఫధరిరిసని సా సా	గమపా ధధపా మగ
రిసధా పా ధని సా	మగరిరిసని ధని సా
ధరిసరిని ధపమగరి	సస పా మప \ మా మా
పా ధధపా.మగరిస	ని ధరిరిసస సా సని
సధపా పమగమపా	మగరి / మా గరిరిరీ
సా రిసరీగమపా	మగరిసమగరీగమ
పధసనిధని.సరిసని	ధనిసామగరీసా
సనిధానీ సా ధధ	సనిధనిసరిమా గరీ
గమగరిసరీగరిసగ	రీసస నిధనిధసా స
నిధరీరీసస నిధా	సా సనిధపధసనిధ
పానిధపమగారి	గమపధనిసరిమపధ
మపధసధరీసనిధని	సనిధధపా పా సని

ధ ప రి గ మ ప ధ ధ ధ ధ | ప ధ ని సా ధ రి ధ సా |

ని ధ ని ప సా ని ధ పా | స ని ధ ప మ గ రి గ రి మ |

రి గ మ మ గ రి సా ని ధ | సా సా ఫా ధ ధ స ని |

రి స స ని ధ ని స రీ రి | మ గ రి గ మ ప ధ ధ పా |

మ గ రి స ని స రి మ గ రి | గ మ ప ధ ప మ గ రి రీ |

మా మ గ రీ మ గ రీ | స ని స ధ ని స రి గ మ ప

ధ ధ పా మ గ రి స ధా | ఫా ధ ని సా ధ ని స రి |

మ గ రి రి స ని ధ ని సా | ధ రి స ని ధ ఫ మ గ రి స |

పా మ ప మ గ రి స ని | స ధ ని స రీ మ గ రి గ |

మ ప ధ స ని ధ ని స రి మ | మ గ రీ స ని ధ ని సా |

ప ధ రీ స స స ధ రీ స ని | ధ ప మ ప ధ స ని ధ ధ ప |

/ సా స్ ని ధ ధ్ పా పా | మా గ రి మ గ రీ సా |

ధా రి సా రి మ గ మా | గ రి స ధ ప ధ ప మ ప మ |

ధ మ ధ స స్ రి రి స నీ | స ని ధ ప ప్ మ గ రి సా |

మ గ రీ మ మ పా ధ ధ | స స రి రి మ గ రీ రి సా |

రి గ మ గ రి స ధ రీ స | పా మా గా రీ సా |

ఫ ధ సా ధ ని సా ; ||

రిగుమపధిను] 29 ధీరశంకరాభరణము [బాణ. మూ. చ.

జన్యము (ఉపాంగము) 6 : సామ

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి :- షడ్జగ్రహోని వర్జన్యాస్య దారోహేచ గవర్జిత ఃసామరాగ ఇతిఖ్యాతస్సర్వకాలేషు గీయతే.

మూర్ఛన :-
ఆరోహణము :- సా రి గ స రి ప మ ధ ధా సా
అవరోహణము :- స ధ ప మ గ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

ఉపాంగము ; షాడవము ; షడ్జగ్రహము ; ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును.

ఈ సామరాగమునకు మధ్యము, ధైవత, ఋషభములు మిగుల రంజనాస్పదములైన జీవస్వరన్యాస స్వరములు. వీని ప్రయోగములు.

మ మ మా గ రి గ స, రి మ గా మా, స ధి స రి ప పే ా మా మా, ధా ధా, వ మ ధ ధ ధా, స రి ప మ ధా, పే ా ధా ధా, ప మ ధ సా, మ ధ సా, స ధ ప మ గ గ రీ రీ, రి / మ మే గ గే రి రీ రీ, ధా స రి / ప పా మ గ ా రీ రీ, ధ స రి / మ గ రి స రి / గ స, స రి / మ మే / ధ ధే / సా సా, ధ పా మ గ రి, స రి / ప ా మా గ రి, స రి మ గా రి, స రి రీ రీ, ధా సా.

లక్ష్యగీతము — ఝంపతాళము — వెంకటముఖి

ధ్రువము.

మ మా	మ గ రి గ రి స స రీ రి	ధ ప ధ ప ధ సా ధ స రి
ల ఖం	డ బ్ర ం హ్మో ల్ల . అ ం డ	మ ం డ ప వి చం డ త ం

రి మ మా గ రీ గ రి రి	ధా స రీ స రి మ గ రి
భ అ ఆ ఇ ఇ త్త చ తు	రా య త బ్భు జ ద ం డ

ప పా మా మా గ రి గ	స రి మ మా మా
న ఆ రా య ణ్ణ గ రు	డ వ అ హం న

అంతరి.

ధ ప ధ	సా స రీ రీ స రీ	రీ మ గ రి గ రి రి ధా
స క ల	లో క మో హా న్న నా	శీ క ద శ లో చ నా

సా ; ; స
రే రె

జావడ.

ప పా	ధ ప మ ప ప మ మ గ రి గ
స మి	ద్ధ ర ణి ధు ర ణి ఇ ర మ ణ

స రి మ గా రీ గ రి స	గ రి స రీ రీ ధ సా
త ర ణి భూ త గ్గ జ అ	అ సు ర మ ర్ద ం నా

సా ధా రి స రి మ గ రి	పా ప మా మా గా రి
ఆ ... ... అ	ఆ అ రి ణా శా ద

స రి మ మ ప మ రి మ గ రి	సా స రీ ; ధ ప ధ
పా ద భ య అ న క గు ణ	పా వ నా కృ పా
స స రి సి రి మ గ రి స రి	ధ పా పా మా మ గ రి
వ ణ ధి ర అ ప ణ అ అ ది	వి భే దా పా వ న అ
స రి మ మ ధ ప ధ సా	ధ ప ధ ప మి గ రి గ రి స
హా అ ఇ మ ం ప అ హీ	క న క చ ఇ రు ఉ చే . ల
రి రి మ మా మా	
గో ఒ పా ల	
ధ ప ధ	సా స రీ రీ స రీ
న క ల	లో క మోహన్న నా
రీ మ గ రి గ రి రి ధా	సా ; ; స
శీ క ద శ లో . చ నూ	రే రె

కీర్తనము 1 - ఆదితాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

గురుసహాయ

గురు విషయములో చతుర్థీవిభక్తిగల కీర్తనము.

పల్లవి.

థ ప ప / మా మ మా	గా రి	స రి రి	‖
గు రు గు హా య థ	క్తా ను	గ్రహాయ	‖
ధ సా రి / మ గ గ రి	, న స ధ రి స	రీ సా	‖
కు మా రా య న మో	న మ	స్తే ఎ	‖

గురు

అనుపల్లవి.

స రి మ పా ప ధా	| పా మా	| గ రి గ	||
గు రు గు హో య ళ	| క్ష్మా ను	| గ్రహోయ	||
రి స స ధా సా రి రి	| / ధా ప మ	| గ రి రి స	||
గు ణా తీ తా య	| రూ ప ర	| హి తా య	||
స రి మ ప ధ పా ధ	| ప మా ధా	| ధ సా స	||
హా రి హా ర వి రిం చి	| రూ పా	| య స చ్చి	||
ధా సా స ధా ప ప మ	| , ప గా రి	| స రి మ మ	||
దా నం ద స్వ రూ	| పా య	| శి వా య	||

గురు

చరణము.

స ధ సా రి / మ గా	| రి సా ధ	| , రి రి	||
స కా లా గ మ మం	| త్ర సా ర	| జ్ఞా య	||
సా రి మ గ గా రి	| స రి / మా	| / పా , ప	||
స త్సం ప్ర దా య	| స ర్వ	| జ్ఞా య	||
ధ ప ధ ప మా ధ ధా	| ప పా మ	| / ధ ప ధ , ధ	||
స కా ల ని ష్క ళ	| ప్ర కా శ	| కా య	||
సా ధ పా మ మా	| గ గా రి	| రి రి	||
సా మ ర స్య సం	| ప్ర దా య	| కా య	||

స ధ రీ రి రి మా మా మ ధా పా మ | మ గా రి సా రి | మ పా ప మా ధా ధ ||
వి క ళే బ ర కై వ ల్య దా నా య | ప క ల్ప హీ నా | య వి జ్ఞా నా య ||

స ధ సా రి రి/మ గ రీ స రి గ రీ రి | సధపామ మాగ | రీ గ \ సా రి మ ||
శు క వా మ దే . వ వందిత ప దా య | శుకవామ దేవ | ముక్తి భే దా య ||

స్వరము.

/ధపామగగరిస స\ధాసరిరి / మగ | రిసా పమధధా | స ధ స రి సా సి ధ ||
ప మ ధ ధా / ససారిరీ / మమగగరి | సధసాధప మగ | . రి స ధా స రి మ / ||

గురుసహాయ

ద్రావిడపదము త్రిపుటతాళము ధాతు : బాలస్వామిదీక్షితులు
మాతు: ముత్తుస్వామిపులవరు

న ర - స దు రై

పల్లవి.

స స స ధ ప మ / ధ | ప మ ప మ గ రి గ రి రి ||
స ర స దు రై ఉ నై నె | అ రై . తు వ ర చ్చొన్నార్ ||

స ధ స రి రి ప మ | గ రి గ రి స స రి గ రి స ||
స మ యమిదున . ల్ల | స మ య మ డి మా ||

రి , సా ; ||
నే ఏ ||

అనుపల్లవి.

ప ప ప \ మా మ మ		గ మ గ రి గ రి స	‖
ధ ర ణి మాం ద ర్క్		తా అ య్తెపోఒ లేస	‖
సా స \ ధా ధ ప		\ మా గ స రి మ̇ మ̇ ధ̇ ధ̇	‖
మా న మా న కు		మా రె . శ్రీం . ద్ర	‖ (సరస

చరణములు.

1 మా మ̇ మ̇ ప మా		గ రి స స̈ రి రి	‖
మా నె మ హ రా		జన్ స ము ఖం తే డి	‖
ధా స రి మ మ̇		ప ప మ̇ ధా , ధ	‖
వం ది రు ప్ప వ		ర నం తం కో . డి	‖
ధా స రి / మ గ గ̇		రి స స / రీ , రి	‖
యే నో వు న క్కిం ద		రా జ మో డి	‖
స స స స \ ధ ప మ		గ స రి మ మ̇ ధ ధ̇	‖
ఇ ది ల్లాంస రియల్లి		పో . డి పో . . డి	‖
2 అ మ్మ మ్మా ఉ న్నై		పో్ల లె మా దు	|
అ వ ర్కు కి డ యా దో		ఇ దె న్న ఱూ దు	‖
ళో ల్ల పో్ రు క్కా ద		కో ప మే దు	‖
ళో న్న వ డి స ళు మ్మా		కే శి పో్ దు	‖ సరస
3 యె ట్ట య్యా పు ర		రా జ న్న ర ప తి	‖
ఎం ద ఉ ల కు ం పి ర		సి ద్ధ ధ న ప తి	‖
తొ ట్ట యో గ త్తి ల్		ఉ య ర్ ం ద మ ను ప తి	‖
దు రై క్కు మా రె		శ్రీ ం ద్ర జ య ప తి	‖ (సరస)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

సా రి గ స స రీ రీ	మా మా మ̣ గ గ̇ రి సా
మ̣ ధ ప మ గ గ రీ రీ	ధ రి స రి ధ స రి రి సా
ఽమ మ̣ఽధ ధ̣ ప ప̣ మ గ రి గ	ధ స రి గ \ సా ధ స రీ
ఽ ప ప̣ మ గ రి రి̣ స ధ స స	రి రి ధ సా రి ఽ మ గ గ̣ రి
మ ధా ప ప̇ మ గ రి స రి	మ మ̣ మ మ స రి ప మ̣ ప ధ
ఫ మ̣ ధ ధ̣ స స̣ రి రి̣ స రి	గ సా రి ధ పా ప̇ మ̣ మ
గ రి స రి గ రి ప మ ఽ ధ ధ̣	ప ప మ ధ ప \ మా ధ పా
మ ఽ ధ ప̣ మా గ రి సా రి గ	ఽసా ఫ మ̣ ధ ధ̣ఽస స̣ఽరి రి̇
ఽమ మ̣ఽధ ధ̣ ప మ̣ ధ స ధా	ఽస ధ ప మ ప మ మ̣ గ గ̣ రి
స రి మ మ ధ ధ స స̣ రి రి̣	ఽ మ మ̣ గ రి̣ఽమగరి̣రిసధ
సా ధ ప మ̣ ధ సా రి రి	మ గ రి రి̇ స స̇ ధ ప ప̇ మ
ప మ మ̣ గ గ̇ రి స ధ ప మ	గ రి స ధ సా గా రి
స రి సా ధా ఫ మ̣ ధా	ఫ మ మ̣ ధ స స̣ రి రి̣ మా
రి ప \ మా మ̣ గ రి గా రి	స ఽ ధ ధా̇ ధ̇ ప మా మా

స రి ప మ మా మ మ̈ గా	స రి / మా మా మ̈ గ గ̈ా
స రి / గా స స̈ / రి రి	ధ పా మ గ రి ప / మ మా
మా ధా మ మ ధా సా	మ ధ సా స రి ప మ ధ స̇
రి ప \ మా మా ధా ధా	రి ప మ ధ స రి/మ మ̈ ధ స̇
స రి / ప ప \ మా̈/ధ ధ సా	ధ స̇ రి గి సా రి / మ మా̈
మ గ రి గ సా రి రి	ధ సా ధ̆ ప మ గ రి గా
స రి / మ మ̈ / ధ ధ̈ / సా ;	ధ̆ పా మ గ రి స రి / ప మ
స రి ప మ గా రి స రి	/ మా గా రి స రి / గ రి
స రి \ సా \ ధా సా ;	

జన్యము (ఉపాంగము) 7 : పూర్వగౌళ

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : ఆరోహే పూర్వగౌళస్తు గవర్జ్యస్సార్వకాలిక ఃI

మూర్ఛన :—
ఆరోహణము : స గ రి గ స స రి మ ప ధ ని స
అవరోహణము : స ని ధ ప మ గ రి స .

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

ఉపాంగము, సంపూర్ణము, నిషాదగ్రహము ; ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

ఈ పూర్వగౌళకు మూర్ఛనారోహావరోహావరోహణములు పై గనుపించి యుండినట్లుండు టయుగాక — స ధ సా , రి స రి ధ ప మ గ రీ , మా గ మ రి గ స , స ధ ప మ ధ ని స, సా ధ ప మ ధ ధ ని స, స పా మ గ రి స, స మ గ మా మా, స రి స రి మ గ రి స గ రి స ధ సా, ని ధ ప మ ధ ని సా — ఇవి విశేష ప్రయోగములు.

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటమఖి

ధ్రువము.

మ మా	మ గ రి సా గ రి స ని ధ	ప ధ ని సా సా రీ రీ స
తు ఝు	ప్ప అ ణె కు మ . . ళ	ప స వు నీ రె స్సు రి త

రి మ మ ప మ మ గ రి సా	మా గ మా మా ; ,
ద . . . న థ అ రె యా	అ అ రే రే

అంతరి.

సా రి స రి స రి రి మ గ	రి గ రి రి స సా ని ధా
ఘుం మ ఘుమ ఘుమ ఘు మి త	తా ర ం గ జృంభి త
పా మా ధ ధా స స స	సా ; ; ; సా ‖
ప్పా అ ణె న బ్భ రి త	రే రే ‖

జావడ.

ధా స స స రీ రి సా	రి స రి ధ ధ ప ప మ గ రి
అ అ అ రె స్స ప్ప త	స్సము ద్రు గు ణ సం ముం ద్రు
మా గ మా రి రి గ రి స	సా ని సా ధా థ ప మ
ధూ రు జ ట్టి ఖ భ ట అ	అం మృ త బ్భా అ అ వు
ధ ధ ని సా సా రి సా	పా మ గ రి స స గ రి స
భా వు రే రె త్తి య్యె	యా . . . . . అ
రి రి స ని ధ ప మ ధ ని స	రి మ మ ప ప మ గ రి సా
అ . . . . . అ	మ ం న్య క ం ఠి ఖ ర వు
మా గ మా మా ; ,	
మ్మ్మం డ లా చే	
పా రి స రి స రి రి మ గ	రి గ రి రి స సా ని ధా
ఘుంమఘు మ ఘు మ ఘు మి త	తా ర ం గ జృం భి త
పా మా ధ ధా స స స	సా ; ; స
ప్పా అ ణ్ణె న బ్భ రి త	రే రె

సంచారి - త్రిపుటతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సా రి స రి రి మ	గ రి / గ రి రి సా	సా ని ధ ఫ	మ ధ ధ సా సా
ధా స సా రి	స రి స ధ ధ ప మ	గ రి మా గ మా	రి గ రి స సా
ని సా ధ ధ ని స	పా మ గ రి స స	గ రి సా రి మ	ప మ గ రి సా
మా గ / మా మా	సా ని సా సా	ధా స రి స రి	రి రి స రి మా మ
మ గ రి రి సా రి	స రి మ గ రి / మా	మా మ \ సా రి	సరి / మగరి / మమ
స స రి స స ధ ఫ	మ ధ స స ని స	రి మ మ ప మ గ రి	సఫనిధఫమధధ
ని ని సా రి స స	ధ ఫ మ ధ ధ స స	ధ స రి స ని స ధ	ని స రి మ గ రి మ
గ రి మ గ రి స గ	రి గా స గ రి	స స స ప ధ ప మ	మ ప మ గ రి మ గ
స స రి సా రి	స రి మ గ రి గ స	ధ ప మ ప ప ధా	ని సా సా రి మ
మ ప ధ ధ ప సా	ధ ధ ప ప మ మ గ	గ రి సా సా	స ని ధ ప మ గ రి
రి మ మ ప ప ధ ని	ధ ని ని స రి స స	ధ ప ప మ ధ స స	రి మ మ ప మ గ రి
రి స రి మా మా	మ గ రి సా రి	స రి మ గ రి మ మ	స రి స మ ధ ధ
స రి స ని ధ పా	మ ధ ధ సా సా	రి స రి మ గ రి	స రి స ని ధ సా
ని ని ని ని సా స	రి స రి స ని ధ ధ	ని ధ ప మ ధ సా	ని ధ స ని ధ ప మ
సా ని ధ స ని ధ	స రి స ధ ప పా	ధా ధ ప ప ప మ	గ రి సా రి స
ని ధా సా మా	మ మా మా మ గ	రి స రి స ని ధ ఫ	మ ధ సా ధ ని
సా స రి మా	సా స రి స స రి	స స రి రి ప మ మ	ప మ ప ధ స స రి
స స రి రి మ గ రి	మ రి రి సా ని ధ	పా మ ధ ని సా	ని ధ ప మ గ రి స
స ధ ఫ మ ధ సా	ధా ని సా ;		

జన్యము (ఉపాంగము) 8 : నాగధ్వని

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : అరోహేవక్రరిషభో ధరివక్రోఽవరోహణే
నాగధ్వన్యాఖ్యరాగోయం సగ్రహాన్యాస్సర్వకాలిక ః.

మూర్ఛన :
ఆరోహణము : స రి గ స మ గ మ ప ధ ని స
అవరోహణము : స ని ధ ని ప మ గ రి గ స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము ; సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము ; ఆరోహణమందు ఋషభము వక్రము ; అవరోహణమందు వక్రధైవత ఋషభములు ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

గమనిక : ఈ నాగధ్వని మిక్కిలి వక్రముగల రాగము. ఈ రాగ మూర్ఛనారోహణ మందు 'ప ధ ని స' యని యుండినప్పటికిని, స మ గ మ ప ని ధ ని స, స ని ధ ని ప మ గ మ రి గ స, స ని ని సా, యని యుండు ఆరోహణావరోహణములవలె ప్రయోగములు మిగుల గనుబడుచున్నవి. ఈ రాగ గీత సంచారుల పరిశీలించితే ప్రయోగములు స్పష్టమౌను.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము.

మ మ	గ మా రి గ సా	స ని ని స మ గ మ	పా ప మ ప ని ధ
అ రె	జ గ త్ర యి ఈ	ఖ ం డ నే . . ప్ర	వీ ణ ద శ క ం
ని పా ధ మ ప మ	గా మ రి గ సా	ని సా మా మ గ	
ం భ క్కూ ం ం భ	భే . . ద నా	ప్ర వృ త్తా . .	
మ ప మ గ మ రి గ	స రి గ సా ని ని	సా స ని ధ ని స	
అ . . . . అ	అ తి వ హో . అ	దో ర్బ ల కి రి టి	
ధ మా గ మ రి గ			
భ ఆ సు ర రె ఎ			

అంతరి.

ప సా స వీ	స రీ గ స ని స	మా మ గ మ రి గ
జ య శ్రీ మ	ద్ర ఘు ప్ర వి ఇ ణ	తు ర్ఘు స ం మ ణు
స ని ని సా ;		
కొ ఒ ణు రే		

జావడ :

రి గ స ని ధ ని ప	ని ధ ని సా ని స	రి గా స మ గ మ
స మ ర బ లి ఇ ష్ఠ	వ ళి ఇ ం మ్మో ఖ	దు ఉ ష్ఫు ట బ ళ
ప మా ప మ గ మ	ప ని ధ ని పా	ధ మ గ మ రి గా
సు ఉ బ్భ ట య య	వి శ్వం భ ల ఖ	ఖ్ఖ ళ అ అ ర వా

నీ ధ నీ ప ప మ గ | గ రీ గ స ని ధ ని | స సా ని ని ధ ని |
పు ఉ రి త అ ఖి ల | వి శ్వం క ణు రె ఎ | అ ఈ య ఇ య ఇ |

ప ధ మ గ మ రి గ | స మ మ గ మ ప ప | మ గ మ ప ధ ని స |
యఇయ అ ఇ యె ఎ | అ . . . . . అ | అ . . . . . అ |

స ని స రీ స స ని | స మ గ మ రీ గ స | ని ధ ని స రీ గ మ |
అ . . . . . అ | అ . . . . . అ | అ . . . . . అ |

ప పా ని ని ధ ని | సఁ సాఁ ని ని ధ ని | ప ధ మ గ మ రీ గ |
అ ఇ య్యా ఇ య ఇ | అ ఈ య ఇ య ఇ | యఇయ అ ఇ యె ఎ |

సా స మ గ మ రీ | గ సా ని ధ ని ప | సా స ని ధ ని ప |
సు ప్ప అ అ ది య | ని ఙ ప్ప డి ఇ ఇ | ప ట్కి ర థ వ ర |

ధ మా గ మ రి గ ||
న ం ధ ను రె ఎ ||

స సా సా ని | స రీ గ స ని స | మా మ గ మ రీ గ | స ని ని సా |
జ య శ్రీ మ | ద్రఘు ప్ర వీ . ణ | తు ర్ష్ణు స ం మ ణు | కో ఒ ణు రే |

సంచారి - వీక తాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సా సా స ని నీ | ని ధ నీ ఫ ని ధ ని | స ని స రి గ స సఁ ని |
ధ ని పా స ని సా | రి రి గ స మ గ మా | మా గ మ ప మ మ గ |
రి రి గ స స ని నీ ప | ప పఁ మ మఁ మ గ గఁ మ మ | రి గ స ని ధ ని సా |
ఫా ని ధ నీ స రి గ | సా మ మ గ గ మా | పా గ మ రి గ సా |

స ని॑ ని॑ స మ గ గ॑ మ	ప ని ధా ని పా	ధా ప మ ప మ గా
మా రి గా సా	స మ॑ మ॑ గ మా రి రి॑	గ గ సా రి రి సా
ప॑ ని॑ ధ ని॑ స ని॑ సా	ఫా సా రి గ సా	మ మ గా మ మ రి
గ స ఫ ని॑ ధ ని॑ సా	మ గ మ రి గ ప ని స	స ని॑ ధ ని॑ ని॑ ధ ని॑
ఫా ని॑ ధ్w ని॑ సా	ఫ ధ ని॑ ని॑ ధ ని॑	సా మా మ గ మా
మ ప ధ ని ప ధ మ గ	మా మా గ మ పా	ధ ప మ గ మ గ మ్w రి
గా గా సా రి స	మా గా మ్w గ మా	గ రి గా స రి సా
స స మ్w గ మా మా	స స ఫ ఫ ని॑ ధ ధ ని॑	ఫ ని॑ ధ ని॑ సా సా
మ గ మ ప ని ధ ని ని	స॑ స॑ ని స రి॑ స॑ స॑ ని	ని॑ ధ ని స రి॑ గ స ని
ధ ని ప ని ధ ని సా	ని్w స మ గ ని్w స గ రి	ని్w స రి॑ గ స మ మ॑ గ
స గ గ॑ రి॑ గ స స॑ ని	సా పా సా రి॑ గ	స ని ని॑ స ని ధ ని స
రి॑ గ మ రి॑ గ రి॑ గ స	రి॑ స ని ని॑ సా సా	స ని ధ ని పా సా
స ని ధ ని ధ ని ప	మ మ గ మ రి గ సా	ప ని ధ మ్w పా ని ని
ని ధ ని ప ని ధ సా	ని ధ మ ప ని ధ ని స	ని ధ ని ప మ పా
మా ప ధ మా గ మ	రి గా సా సా	స ని ధ ని స మ గ మ
రి॑ గ స ని ధ ని సా	స రి॑ గ గ స మ గ మ	ప ని ధ ని ప స సా
స ని ధ ని ప మ్w పా	ప మ గ మ రి గ సా	రి॑ గ స ని ధ ని పా

(12)

మ గ మా రి గ సా	స మ మా రి గ గా	స మా గ మ రి గ స
రి గా స ని ధా ని	స రి గా స మ గా	సా రి గ స రి సా
ని స రి గ స ని ని స	మ ప ని ధ ని పా	ప మ గా మ రి గా
మ గ రి గ స మ గ రి	గ సా స మ మా ప	మ ప ని ధా ని స
ప ధ ని స మ ప ని ధ	ని ప ధ ని స రి గ స	మ మ మ గ రి రి గ స
స స స ని ధ ని ప ప	మ మ మ గ రి రి గ స	సా నీ ధ ని పా
మా గా మ రి గా	సా రీ స ని ధ ని	ఫా ని ధ ని సా
రి గ సా స ని ని	సా ; ; ;	‖

జన్యము (ఉపాంగము) 9 : హంసధ్వని

మూర్ఛన :-

ఆరోహణము : స రి గ ప ని స

అవరోహణము : స ని ప గ రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; ఔడవము; మధ్యమ ధైవత వర్జ్యము; షడ్జగ్రహము. ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

ఈ హంసధ్వని రాగమునకు మిగుల రంజనములు గల జీవ స్వరములు గాంధార నిషాధములు. ఇవిగాక ఈ రాగము దాటుస్వరములుగల ప్రయోగములచే మిక్కిలి రంజనముల గలిగించును. ఇ క్రింద జూపింపబడెడు ప్రబంధాదుల గమనించితే స్పష్టమగును. ఈ రాగము రామస్వామదీక్షితులవారిచే కల్పింపబడినది.

లక్ష్యము ప్రబంధము • మర్యాదాగీతము - రామస్వామిదీక్షితులు

సా , స ని ప ప రి స రి	రీ గ రి ని రి ని గ రి స
చం ద మె ఎ ఎ ఎ య ళ	రుం డ మ అ అ అ ల ధ ర
పా గ రి స ని స రి స ని	పా గ రి స ని స రి సా
పం న గ అ అ ల బ ళ న	భ క్త జ నా వ ళు రే

• దీని పేరు 'శ్రీరంగ ప్రబంధ' మని యిందే కలదు (రా అ)

రీ ఫా గ రిం స ని స రిం | గ ప రిం గ స రిం స ని రిం స |
బ మ్మా అ ది సే ఎ వి త | త్రి పు ర అ ం ం ం ం త క |

రిం రిం గా స స రిం ని స స | సా ని స ని పా ని స |
కిటు త్క ఝొం డ్క త్క ఝొం ఝొ ం | ఝొ ఝొ కి ణ ఝుం కి ఱ |

ప ప రిం రిం ప ప రి రి ని స | పం పం స స పం నిం పం నిం పా |
టక ణక ణక ణక ణక ణక ణక ణక ణక ణక | క్కత్క ద్ధి ద్ధి ఝొం త రి ఝొం |

పా నిం పం పా గ రిం స రిం | గా గ రిం స రిం ని రిం సా |
ని రీ రిం ని ం ని సా స | రీ స ని ప ని ప రిం సా |

స ని స రిం గ రిం స ని స ప | గ రి స ని స రిం గ పా పం |
తె ఎ న ం తె న తె న త న | తె ఎ న ం తె న తె నం న |

నీ ప నిం పా గ రిం స ని | పా ని స పా గ రిం స ని |
వేం క ట కృ ష్ . . ణ్ణ | పూ జి త పా దా ం బు ఱ |

రీ ; ప స స ని ని స | గా రీ స రిం స ని స రిం |
రే ఉ ప అ అ అం గ | హాం స ధ్వ ని ఱ ఱ కృ త |

సా పా నీ పం గ రిం స | గా రీ ని గ రీ రీ |
శ్రీ రం గ ప్ర ఖ ం ధ | గా న ప్రి యు రే రే |

స పా గ రిం ని సా సా | స రిం గా ప పా నిం సా |
చి దం బ ర ని వా సా | శి వ కా మ సుం ద రీ |

పా సం నిం ప గ రీ స ని | పా ని స ప ని ప గ రి స ‖
ప్రా ణే . శ్వ ర చే . శ్వ | పా హి పా . హి రే . ‖
సా , స ని ప ప రిం స రిం ‖
చం ద నె ఎ . . య శ్వ ‖

కీర్తనము ఆదితాళము. ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

వాతాపి గణపతిం భజేహం.

పల్లవి.

గా , రి రిసని	ప రి ని	రి స నిసరి ‖
వా తాపి గణ	ప తిం భ	జే హం . o ‖
ని ,, ,,	,, ని	రి సా ‖
. .,	,, భ	జే హం ‖
రిగపా , ని	పగా గ	రి స నిసరి ‖
వారణా స్యం	వర ప్ర	దంశ్రీ. . . ‖

అనుపల్లవి.

పా , గా రి సా	రి ని స	రి గ పా ‖
భూ తా ది సం	సేవి త	చ ర ణం ‖
ని స. రీ స స ని	ప పా గ	రి గ రి ‖
భూప భౌ తి క	ప్రపం చ	భ ర ణం ‖
నిగరిని పా గరిసనిరిసా	రీ స్ని పా ని గా	పా గ్రి నిగరి ‖
వీ త రా గి ణం వి వ త యోగి నం	వి శ్వ కా ర ణం	వి ఘ్నవా ర ణం ‖

చరణము.

గ పా గా రి సా̇	ని̇ ఫ రి ని̇	గ రి గ ‖
పు రా కుం భ సం	భ వ ము ని	వ ర ప్ర ‖
పా గ రీ̄ , స ని̇	, స రి	గ ᵂస రి ‖
పూ జి తం త్రి కో	ణ మ	ధ్యా గ తం ‖
ఫ ఫా̇ రీ̄ , గ రి	సా̇ ని ఫ	, గ రి ‖
ము రా రి ప్ర ము	ఖా ద్యు పా	సి తం ‖
గా పా గా రి	సా̇ ని̇ స	ᵂని̇ రి సా ‖
మూలా ధా ర	క్షే త్ర	స్థి తం ‖
ఫ స ని̇ స రి గా	ᵂరి పా గ	, ᵂని పా ‖
వ రా . ది చ త్వా	రి వా గా	త్మ కం ‖
ని స నీ̄ , ᵂప ని	ᵂప రీ̇ రి	ᵂస ని సా ‖
ప్ర ణ వ స్వ రూ	ప వ క్ర	తు ం డం ‖
ᵂని రీ గ రి ᵂని స	రి̇ \ పా ని	/ సా ని ‖
ని రం త రం ని టి	ల చం ద్ర	ఖం డం ‖
ప ని \ పా గ రి స ని̇	ప గా రి	ᵂస రి \ సా ‖
ని జ వా మ క ర వి	ధృ తే ఱు	ద ం డం ‖
రి రి గ రి స ని̇ ఫ రి స ᵂని̇ సా రి	గ గ̇ ప ᵂగ ని పా	ని రీ స ᵂని సా ‖
క రాం బు జ పా శ బీ జా పూ ర ం	క లు ష వి దూ ర ం	భూ తా కా ర ం ‖
రి̇ గా రి̇ స రి̇ ని స పా ᵂని స రీ రీ	సా సా̇ రి̇ ని పా	గ రి స ని̇ ఫ ని̇ స రి ‖
హా రా ది గు రు గు హ తో షి త బి ం బ ం	హం స ధ్వ ని భూ	షి త హే రం బ ం ‖

(వాతాపి

సంచారి - మత్స్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

సా ని ఫ w గ రి గా గా	స రి గ రి స ని w రి రి
ని రి ని గ రి గ ని రి సా	ఫ ని ం ని స రి గ రి సా
పా ని రి గా గా	ఫ ని స రి ఫ స ని w స రి గ
ఫ ని సా రి గా	ఫ ని స రి గ ప రి ం గా
గ ని ప గ రి ప గ రి ని రి	గ ని పా గ రి సా సా
ప రి గా ని w రి గా రి	ని రి ని ఫ గ రి సా
ని ఫ ని ప రి గ పా పా	గా ని గా పా రి
గ ని ప ని ప గ రి గ రి	ప ని గ రి ప ని రి ప ని
రి ప ని ఫ గ రి ప గ రి	ని ప గ రి ని రి సా
ని ఫ గా రి పా ని	ని ఫ గ రి ప గ ని ప ని
రి గ ప ం గ ం గ ప ం ని	గా ప ం రి గ ం సా
రి గ పా గా పా పా	గ ని \ గా పా రి గ పా
రి గ ప ని ప గ రి ప రి	గ ం గ పా \ రి గా పా
గా ప ని ప గా రి పా	ని ని ని ం ప గా గా
పా పా ం గ రి రి	గా గా గ ం రి సా సా
గ ని పా ప ని \ పా గా	రి ప గా గ / ప \ రి రి
ని గ రి ని రి \ సా సా	ఫ ని స రి గా గ ం ప ని

గ ని ప ని గా పా రి	స గ రి గ స్ రి సా
స్ గ రి ని గ ని ప ని పా	గ ప ని \ గా ప \ రి గా
\ స్ రి \ స్ గ రి పా	గా ని గ ప రి గ ని పా
ని గ ప రి గ ప స్ ని రి గా	స రి స ప స ని గా ని ప
స్ రి సా ని పా గా	రి ని స ప ని గ ప రి గా
పా సా సా ప రి ని స	ప ప్ / ని స్ గ గ / ప ప్ రి రి
/ గ స స / రి స స స్ రి గ గ	/ ప గ రి / ని ప గ / రి స ని ప
స ని స గ ప ని \ గా ప ని	గ ని ప ని ప స ని స రి రి
ప ని స రి గా రి రి సా	గ రి స ని రి ని ప గ రి
గ ప ని స రి ని గ రి సా	పా రి పా గా రి
పా ని గ రి ని రి సా	ప ని ప స ప ని ప రి స రి
ప ని స రి గ రి ని పా	రి రి సా ని ని పా గా
స ని సా ప ప్ గా గ్	ని ని ప ప్ గ గ్ రి రి సా
ఫ స్ స రి గా ప ని సా	ప ని స రి గ ప ని స రి గ
స రి ని స ప ని గ ప రి గ	స రి స్ స ఫ స్ గ రి సా
ఫ స స్ రి ప గ రి గ పా	గ / ని గ స ని ప గా రి
గా ని పా ని పా సా	సా రి గ రి ని ప గా
గా రి సా ని పా గా	గ రి స ని ప గ రి గా
పా ని రి ని పా	స్ గా రి ని పా
గా రి స ని ప గ రి సా	సా సా \ పా \ గా \ రి
స రి గ రి స స్ \ ఫ రి	/ గ రి స స్ రి సా ;

చక్రము 5: మేళము 29.

రి గు మ ప ధి ను] రాగాంగరాగము 29 : ధీరశంకరాభరణము [బాణ.మా.చక్ర.

జన్యము (భాషాంగము) 1 : బిలహరి

లక్షణశ్లోకము.

వెంకటమఖి : ఆరోహేమధ్యమోవక్రః క్వచిద్యోగోనిషాదకః
బిలాహరీరాగగత్యా సర్వకాలేషుగీయతే.

మూర్ఛన :
- ఆరోహణము : స రి మ గ ప ధ సా.
- అవరోహణము : స ని ధ ప మ గ రి స

లక్షణవివరణము సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము : సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము ; రక్తిరాగము ; ఆరోహణమందు మధ్యమము వక్రము ; ఏకదేశముగా ఆరోహణమందు నిషాదప్రయోగమును గలదు ; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

స రి గా, ని ధ స రి గా, మ గ రి గా, రి గ / ప మ గా, రి గ/ధ ధ̆ ప\మ̆ గా, స ని \ ధ̆ ప \ మ̆ గా, రి / మ గ పా, రి గ పా, మ గ పా, మ గ / ధ \ పా,

మగధపధా, మగపధనిపా, మగపధసనిపా, మగపధసనిధా, /రిసనిధా, /గరిసనిధా, మగధా, పధసా, గపధసా, సనిధపమగరి, /నిధాపమగరి, /గరిసనిధా ఫధసా — ఇవి ఈ రాగమునకు మిగుల రంజనముల గలిగించు జీవస్వర ప్రయోగములు.

గపధ♭నిధపమగా, ప♭నిధపమగరి, గ/♭నిధపమగరి, స/♭నిధపమగ, రి♭నిధప — ఈ ప్రయోగములగల నిషాదములు కైశికిగా బలుకుచున్నవి. ప♭ నిధపా, ఈ ప్రయోగమందుగల నిషాదము ప్రయోగ సందర్భము తగినట్లు కైశికియును, కాకలియునుగా పలుకుచున్నవి. 'సని ధ♭ నిధపా' — ఈ ప్రయోగమందు కాకలియె బలుకును. మగధధనిసా, పధనిసా, ఇవి ఆరోహణ నిషాద ప్రయోగములు. ఇవియన్నియు లక్ష్యముల జూడుడు.

లక్ష్యగీతము - రూపకతాళము - వెంకటముఖి

సరీగపా	ధపధనిధప	మగగారిస	రిసనిసధప
అరుంధతీ	కిఇరితియం	బుధితే ఎఎ	నిరుంధతిఇ
మగపాపా	ధపదాసా	రిసరీగా	ధపమగరిస
యఅరేరే	సరువత్తో	ముఖముఖ్యా	క్రతుపావని

ని ధ

ఇ ఇ

అంతరి.

సారీగారీససా ;

నాగంభాఅఅరే

జావడ :

సనిసరి	గరిసనిధా	సనిధపధప	ధనిధపమగ
నఅరఅ	యణమఖఇ	ప్రాలే.యఅ	చల పసవుఉ

ధపధపమగ	రిగారి	సారిగా	గగపా ;
సంజాతఅ	చిన్నంవ	ప్పార్వతీ	ద్దెఎవీ

గపధసనిధ	సారిసరిగ	గపధసనిధ	సాసనిధప
శంకరావ	తాఅ . . రు	గోవిందఅ	అధ్వరిఇఇ

ధపమగరిస	నిధ ‖
రఅ	అణి

సారిగరిససా ;	‖
నాగంపాఅఅరే	‖

కీర్తనము 1 - త్రిస్రజాతి ఏకతాళము. - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

హాటకేశ్వర సంరక్షమాం.

పల్లవి:

♭నిధా , / ♭నిపపమగమగ	రిరిగసస నిధ		
హా టకే శ్వ	రసం ర క్ష		

/ సా , / గరిరిగ	‖ సారిగ / ♭నిధ / ♭నిప		
మాం త ప్ర	‖ హా టక మ య		

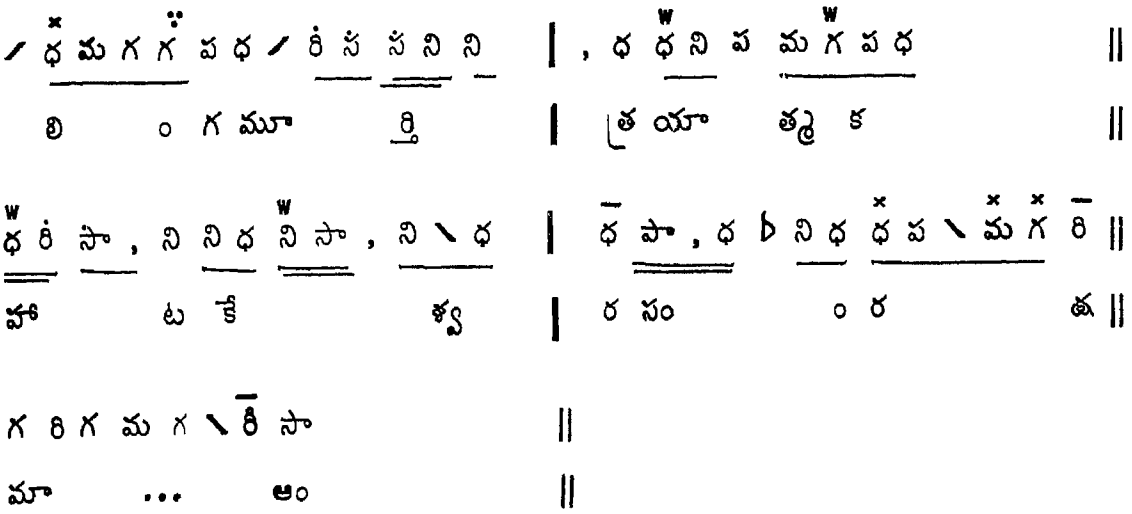
/ ధ మ గ గ ప ధ / రి స స ని ని | , ధ ధ ని ప మ గ ప ధ ||
శి ం గ మూ ర్తి | త్ర యా త్మ క ||
ధ రి సా , ని ని ధ ని సా , ని \ ధ | ధ పా , ధ ని ధ ధ ప \ మ గ రి ||
హా ట కే శ్వ | ర సం ం ర ఱ ||
గ రి గ మ గ \ రి సా ||
మా ... ఆం ||

అనుపల్లవి:

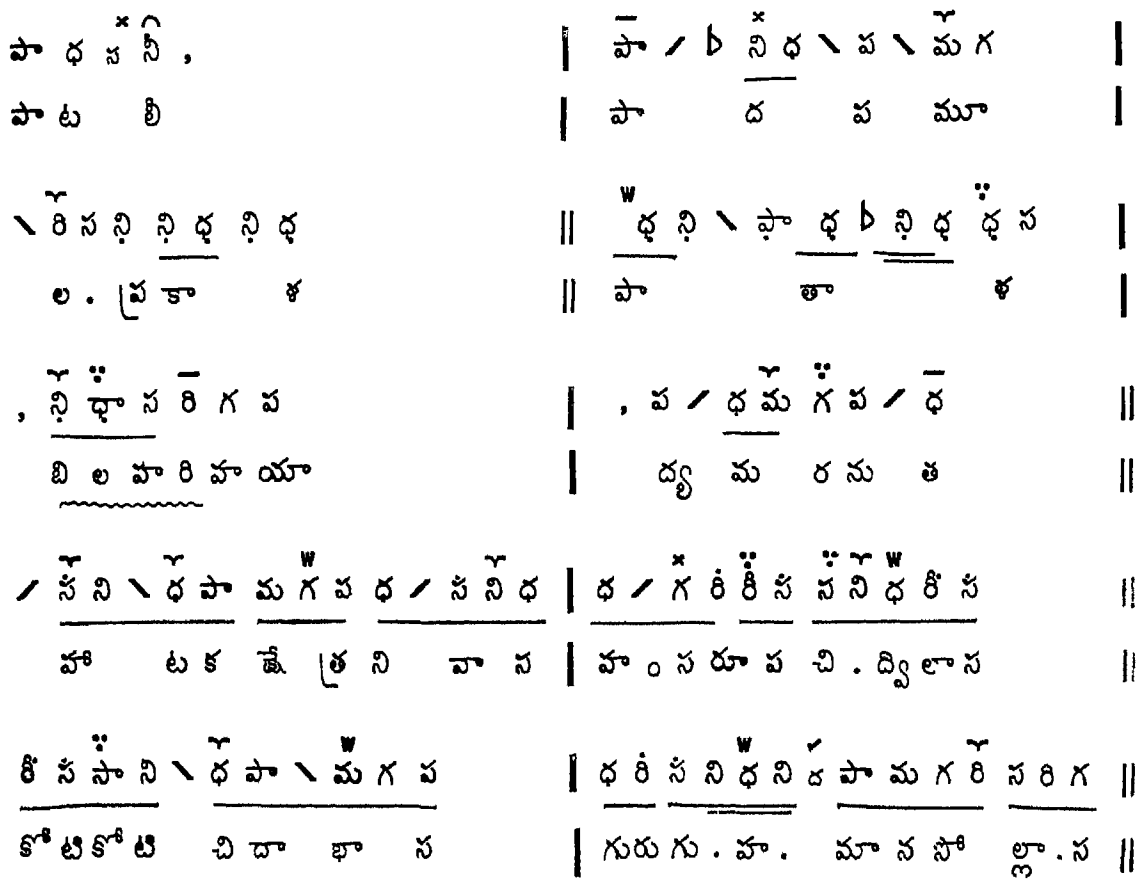
పా ధ స నీ , | పా / ని ధ \ ప \ మ గ |
పా ట లీ | పా ద ప మూ |
\ రి స ని ని ధ ని ధ ||
ల . ప్ర కా శ ||
ధ ని \ ఫా ధ ని ధ ధ స |
పా తా శ |
, ని ధా స రి గ ప
ఖి ల హా రి హా యా
, ప / ధ మ గ ప / ధ ||
ద్య మ ర ను త ||
/ స ని \ ధ పా మ గ ప ధ / స ని ధ
హా ట క ఖే త్ర ని వా స
ధ / గ రి రి స స ని ధ రి స ||
హం స రూ ప చి . ద్వి లా స ||
రి స సా ని \ ధ పా \ మ గ ప
కో టి కో టి చి దా భా స
ధ రి స ని ధ ని ద పా మ గ రి స రి గ ||
గురు గు . హ . మా న సో ల్లా . స ||

చరణము.

ధా ని పా పఁ మ | గా రి రి రిఁ గ \ స |
దా రు ణా వ | న స్థి త బో |

/ మఁ గ \ రీ స ని నిఁ ధ | రి సాఁ గ రి |
ధ నా ద్యు గ్ర | త పః ప్ర భా |

/ మ గఁ రి స ని నిఁ ధ | రీ సాఁ ; ||
వ సం భ వ | మూ ర్తే |

రి సఁ రీ గ | పా పాఁ మ గ |
మేరు శృంగ | మ ధ్య స్థి త |

\ రి గ / మ రి గ || \ సా / గఁ రి స స ని నిఁ ధ |
శ్రీ న గ ర వి || వా ర ప రా |

సా రి గ ధ ప | / ధఁ మ గ గఁ / పా ; ||
శ క్తి స హి త | ఓ ర్తే ||

/ మా గ రి రిఁ గ \ స | ధా ధ / ధ నిఁ ధ / ధ నిఁ ప |
మా రు తి నం | ద్య ర్జు నా ది |

/ ధఁ మ గ గఁ / పా ధా , / రీ || స రి స ని నిఁ ధ ని సా , ని |
భ ర ణా చా || ర్యా ర వే ది |

ధ ధఁ ని ప ప \ ధఁ \ మఁ గ గఁ | / పా , ధ / సా ; ||
త న ర్త న | స్తూ ర్తే ||

గా , / మ గ రి స రి గ	రి స రి స ని స ప ధ / స ని ద
చా రు స్మి త	ముఖా ం భో జ
రి స ని ని ధ స ని	‖ ద పా / ధ మ గ గ ధ ధ
శ శి . ధ ర స ర	‖ సీ రు మా ప ద
ని స ని \ ధ ప ప \ మ గ	గ రి గ / ప గ \ రి ; ‖
వి ద శి త భ	క్తా లే ‖
గా రి / గ సా స ని ని ధా	‖ గా గా ధ ప మ గా ప పా ‖
గౌ రి ప తే ప శు ప తే	‖ గం గా ధ ర జ గ త్ప తే ‖
సా / రి స ని ధ పా ధ / ని ధా	‖ / సా ని ధ పా మ గ రి స రి గ ‖
శా రి వి ను త భూ త ప తే	‖ శం క ర కై లా స ప తి ‖
♭ని ధా , ♭ని ప ప మ గ మ	రి
హా ట కే శ్వ	ర

కీర్తనము 2 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

కామాక్షీ వరలక్ష్మి

పల్లవి.

సా స ని ని ధ పా ప \ మ గ	రి గ / ప గ రి స	ప ని ని ధ / సా ‖
కా మా క్షీ	వ ర	ల క్ష్మీ ‖

ప \ మ గ రి స రి గ రి గ రి సా	/ స ని \ ద ప	\ మ, గ గ ప ధ / రి ‖
క మ లా ఖీ	జ య ల	ఖీ మ్మ శ్రీ ‖
		(కామాఖీ

అనుపల్లవి.

గా / మ గ \ రి గ పా	ఫ ప ధా , రి	స ని \ ధ ప ‖
కా మ జ న క పూ	ర్ణ ఫ లే	స క లే ‖
ధా స రి / మ గ \ రి	స ని \ ధ ప	/ ధ మ గ ప ధ ‖
కా మి తా ర్థ దా	యినీ	శ్రీ ఫ లె ‖
సా ని ధ పా ప మ గా గరి సరి \ సా	సా / ప మ గా ప ధ ప	ధ / రిసని గపధ / రి ‖
కా మ క ళే వి మ లే క రక మ లే	కా మ కో టి బి ల	హరినుత కమలె ‖
		కామాఖీ

చరణము.

ప ధ / స ని \ ధ \ పా ప \ మ గ	ప \ మా గ	రి గ మ గా, ప గ రి ‖
ది న క ర కో టి	ప్ర కా శ	కా యే ‖
సా ప ని ని ధ ప మ గ రి	ప \ మ గా	ధ ధ / ♭ని ద పా ‖
దే ది ప్య మా న	ది వ్య	చ్ఛా యే ‖
\ మ గ ప ధ స / రి గ	స రి / గ రి స	ని ప ధ రి ‖
వ న జా స నా ది	వం ది త	మా యె ‖
సా / రి స ని ధ ప ధ	స ని ద పా మ గ	రి గ మ గ ప గ రి ‖
వా సు దే వ ప ర	బ్రం హ్మ	జా యే ‖

మగగరి సనిధ ధసరిగ గ/ధ\పా	మ గ పా ధ సా / గ	రి స ని ప ధా / రి ‖
మ న న ధ్యా న ధ్యాత్మ ధ్యే యే	మ హా నీ య సాం ప్రా	జ్య . ప్ర దా యే ‖
సరి/గరిసాని\ధాపమగ పా/ధా	స ని\ధా ప మ గ గ	రిరిస సని\ధాధ/రి ‖
స వ క స న ం ద నా ది ఖ జ్జే యే	స ద యే స ర స గు	రు గు వా స వా యే ‖

స్వరము.

సాని\ధపామగ రిగధపమగగరి	సాని\ధప్రా ధ/రి	పరి గ/పమగపధ ‖
సానిధరీ స/గరిసనిధ పధ/రిరి	సా ని ధ ప \ మా గ	రిస రిగాపధరీ ‖

(కామాక్షీ

కీర్తనము 3 - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

(శ్రీ బాలసుబ్రహ్మణ్యాగచ్ఛ)

పల్లవి.

సా , రి గా	పా , ధా రీ	సా , స ని ధ ♭ ని ధ	ప మ గ రి గా ‖
(శ్రీ) బా ల	సు బ్ర హ్మ	ణ్యా గ చ్ఛా	గ్ర . గ ణ్య ‖
/ పా , : ప మ	గ\రిసరి/పమగ	రి గ రి స ని ధ	సా , స రి గ ధ ‖
(శ్రీ) చి	ద్రా న ం ద	నా ధ వ	రే ణ్య ‖
2 ,,	,,	,, ని ధ	సా , సా ; ‖
,,	,,	,, ప	రే ణ్య ‖

ఆనువల్లవి.

గా , పా ధా	సా , సనిని ధ	/రిసానిధాధ/స	నిధాపాþనిధపధ ॥
ఆ బా ల	గో ప	విదిత దీ	నళర ణ్య ॥
2 మగా ,,	,,	,,	ని ధా పా ధా ॥
ఆ ,,	,,	,,	న ళ ర ణ్య ॥
గా / మ్గ రీ సా	సనిధ్ధ్పధ/రీ	సా , నిధనీ	ధ్ పా,మగరిగ ॥
ఆ త్మ ప్ర	కా శ	లా వ ణ్య	కా రు ణ్య ॥
			(శ్రీ)బాల

చరణము.

మ గా రీ మ గ	రీ సా, సనీ నీ ధా	సా , రీ గా	/ పా , , పా ॥
స న కా ది	సం న్న త	స్వా మి	నా థ ॥
గా పా ధా	/ సనీ ధా / సా	నీ , / స ధ పా	మ/పమగ\రీగా ॥
స్వామి శై	ల స్థి త	సో మ	తా త ॥
þ ని ధా పా þ ని ధ	ప్ మా , మ గ గా	ప ధా స నీ ని ధ	/ సా , ; సా ॥
క న క వ	ల్లి చే వ	నే నో	చే త ॥
, ప ధ ధ/రీ స ని	\ధ్ పా పా þ ని ధ	ప/ధ\మగ\రిసా	ని నీ ధా సా;॥
శై వ ళ్య	దా త	స కృ ద్వి	భా త ॥

సరిగ / పమగ	పధపా మ్గ రిస ॥	సని \ ధా నస	సా పమ గా ధప ॥
వన జ వద న	పద పం జే . రుహా ॥	వర దా శ్రిత	కల్ప మహి రుహా ॥
మగపధస ని	ధా / రీ సా ని ధ్ప ॥	\మా గ\రి గ ధ/స ని ధ్ప	మ్గ రి గ\॥
మ న సి జ స న	కా ది నే వి త కు ॥	మా ర ధీ ర	త ర హ ర గురుగుహా ॥

(శ్రీ)బాలసుబ్రహ్మణ్యాగచ్ఛా.

4 తానవర్ణము - ఆదితాళము - వాగ్గేయకారక సంప్రదాయక్షుల్లో [కోపథముల్] వెలసిన
సొంతి వెంక టసుబ్బయ్యది

పల్లవి.

:: : స రి / గా — మ రి గా
:: : నిస మ ప ధం
:: సా సా | స ని / ధ ని ధ / ప మ / ప ధ / ని ధ | స ధ / ప మ / ప మ గ | మ ప ద ప మ గ ::
ధ - ధ్యే... ... ... | ... ... | ... ... | ... ... |
, / ధ ని / ధ ని మ గ రి :: / ని మ గ మ :: సా / ధా
ధ ... ... | ... ... నిస ప |
ధ / రిని ని / నిధ ప ధ ని / ధ మ గ రి / మ రి | / గ రిని ధ / గ రి ధ ప | సా రి గ / మ గ రి
నం మిత్ర ధా | ప ... ... | ప ... ...
1 గ / మ గ / మ రి :: రి స రి గ మ రి గా రి | సా రి స ని ధ / ప ... ... |
ధి ... ... | ప ... ...

ముక్తాయిస్వరము

చరణము.

ఠ ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స ‖
ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స ‖
ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స ‖
ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స ‖
ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స ‖
ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స ‖
ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స ‖
ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స ‖

చరణము యొక్క అనుబంధము

ధా ని ధ ని ప మ			
ని ధ ని			
ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స ‖
ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స	ని ధ ని ప మ గ రి స ‖

అను పల్లవిని పాడుకొని, ముక్తాయిస్వరమును పాడి పల్లవిని ముగించవలెను.

* మీ కెందుకు ఇన్ని గమనగమక సాధనాలు — 'చిత్తము రసదుర్వారము' అనునవి అన్వయింపకున్నవి. (రా. ఆ.

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

సా రీ గా పా పా	ప ధి గ ప ధ / రీ సం ని ధ ప
మ గ రీ గా రీ రీ	/ గ రీ స ని ∖ ధా సా సా
ఫ ధ స రి గా పా పా	గా ధా ప మ గ రి సా
రి గ పా మ గ ∖ రీ రీ	గ ♭ ని ధ ప మ గ రి గా
సా రీ గ / ధ ప మ గా	రి / మ గా రి స ని ధ సా
రి/మ గ రి / గ ని ఫ ధ స	ఫ ధ స రి గ ప మ గ పా
మ గ ధ ప మ గ రి రీ గా	స రి స / గ రి స ని ధ సా
ని ధ గ రి గ /ధ∖ పా మ గ	రి గ ప / ధ మ గ రి గ పా
మ గ ధా మ గ / ధ ధ పా	మ గ ప ధ / ♭ ని ప మ గ రీ
మ గ / ధ మ గ / ప మ గ రి	స రి / గ స / గ రి / ధ ప మ గ
రీ గా ధా ని ధ పా	రి గా పా మ గ రి
రీ గ ప ధ ♭ ని ధ ప మ గ రి	గ ♭ ని ధ ప మ గ రి రీ
గ గ పా స రి గ గ పా	మ గ రి గా ప / ధా సా
పా ధ / సం ని ధ పా ధా	ప / ♭ ని ధ ప మ గ రి గా
పా ధ ♭ ని ధ ప మ గా గ	పా ద ⊟ ని ∖ పా మ గ రి గ
ప ప / ధ ధ / సం ని ధ ధ సా	ధ ని ప ధ మ గ ధా ధా
ప / ధ మ గ / ని ధ / సం ని ధా	/ రీ సం ని ∖ ధా ప మ గ ధా

(15)

సనిధపమగపధసా	రిమగ/పగపధసా
గపధసనిధపధసా	రిమగపధసగపధస
గbనిధరిమగధపమగ	రిగపధపమగరిసా
bనిధ/bనిప/ధమగరిసా	రిగ/ధదరిగ/పపమగ
రిగ/సనిధపమ/గరిస	రిగధమగపధనిసా
bనిధమగధధనినిసా	మగపధసనిపధసా
నిధ/గ/రీసనిధసా	/రిసని/ధా/గగరిసని
/ధానిసధ/నిపధ/పా	మగధసనిధ/రిసనిధ
/గరిసనిధ/సనిధపా	/గరి/గస/రిస/రినిసధ
/నిధ/నిప/ధప/ధమగరి	గపధసామగపధస
/గరిసానిధపామగ	రిగపాధాసాగప
ధాసా/రిసనిధపమ	గరిసనిధపమగ/రి
/మగ/రిగరిరిసస	ధ/రి/సానిధ/సా;

రిగుమపధిను] మేళకర్త 29. ధీరశంకరాభరణము భాణ. మా. చక్రము

జన్యము (భాషాంగము) 2 : బేగడ

లక్షణశ్లోకము.

వెంకటముఖి : రివర్జ్యాఽరోహసంపూర్ణా బేగడా సార్వకాలికీ

మూర్చన : ఆరోహణము : స గ మ ప ని నీ , సా
అవరోహణము : స ని ధ ప మ గ రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

భాషాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; రక్తిరాగము; ఆరోహణమందు ఋషభ వర్జ్యము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును

ఈ బేగడ రాగమునను మధ్యమనిషాదములు మిగుల రంజనముల గలిగించెడి జీవస్వరములు. గ / ప మా ప అను యీ ఆరోహణ ప్రయోగమునగల మధ్యమను గాంధారమందుండి యెక్కుజారుతో తన స్థానమున కేగినతోడనే అల్పమగ పంచమమును గనుపించుకొని తన

స్థానమందే కంపముతో నిలుచునప్పుడు శుద్ధమధ్యమమును ప్రతిమధ్యమమును గాక బలుకును. మా ప గా, అను యీ అవరోహణ ప్రయోగమునగల మధ్యమము కంపముతో నిలుచునప్పుడు పై దెప్పినట్లు శుద్ధమధ్యమమును ప్రతిమధ్యమమును లేక నుండుటయుగాక తన కొనయందు అల్పముగా పంచమమును గనుపించుకొని క్రింది స్వరమునకు దిగును. నీ స ధ ప, అను ఈ అవరోహణ ప్రయోగమునగల కాకలీ నిషాదము నొక్కుతోడఁబట్టబడి తన తుదయందు అల్పముగ షడ్జమును గనుపించుకొని క్రింది స్వరమునకు దిగును 'గ రి గ మ ప ధ ఫ నీ స ధ ప', ప ఫ నీ స ధ ప, అను ఈ ప్రయోగములగల కైశికి నిషాదము నొక్కుతోఁబట్టఁబడి తనకు తుదయందు అల్పముగ షడ్జమును గనుపించుకొని క్రింది స్వరమునకు దిగును. ఈ ప్రయోగములగల 'నిషాదము' కొన్నిచోట్ల కైశికియును, కొన్నిసమయముల కాకలియును, కొన్నియెడల కైశికి కాకలి లేకను పలుకును. శుద్ధనిషాదమే పలుకదు. పై దెప్పిన మధ్యమ నిషాదములు ఈ రాగమును విశేషముగా స్ఫురింపజేయుచున్నవి. కొన్ని ప్రయోగముల జూపించెద.

గా / ప మా మ పా, గ మ ప ధ ఫ నీ స ధ పా, మ గ మ ప ధ ప \ మా, ప ఫ నీ స ధ ప \ మా, ఫ ని ధ ప \ మా, ప ధ ప మా, ప ధ ప మా, గ / ప మా ప గ రి సా, మ గ రి గ మ ప ధ నీ స ధ ప \ మా, ప ఫ నీ స ధ ప \ మా / ప గ రి సా, గ మ ప ధ ప ని సా, / రి నీ స ధ ప, సా రి నీ స ధ ప, మా ప గ రి స, ఫ ని ధ ప మ గ రి స, ని స ధ ప మ గ రి స, సా ని ధ ప మ గ రి సా, స / రి స / ప మ / ధ ప స ని / రి స / మ గ రి స, ప / రి నీ స ధ ప, ప ధ మా గ రి స, స ని ధ ప మ గ రి స, ధ ప స ని రి సా,

తక్కిన ప్రయోగములను లక్ష్యముల జూడుడు.

1. సా గ మ ప ధ / నీ స ధ ప ని సా

2. స ని ధ ని / సా

3. నీ స ని ధా రి సా —

ఇటుల ప్రాచీనుల ప్రయోగములు గనబడు-చున్నవి. ఈ రాగ మూర్ఛనాశ్లోక వాక్యమున ఆరోహణమందు ఋషభ వర్జ్యమని మాత్రము జెప్పియుండుటయే పై గనుపించిన మూడు ప్రయోగములకు ఆధారముగా నున్నది.

లక్ష్యగీతము - రూపకధ్రువతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

స ని నీ సా	మ గ మా ప ప	సా ని ధ ప మ	గామా ;
చ తు ర గ	బ్ధ ళ నం కు ల	సం గ్రా . మ	భుంమ్మి
పా నీ స స	నీ సా . స	పా ధ ధ ప మ	గాగాగా రి స
జు ర్ము త్తె ణె	జు ర్ము రు	కా వ ణు ర పు	హొంతీరే రె ఎ

అంతరి.

పా నీ సా మ మ గ రి సా	ని ని సా ; ;
దా న ఖా త్ర అ . . ధీ	స రు రే

జావడ.

స స సా సా	స ని నీ సా	మ గ మా పా	పాపా,
జ య దా టి	ఘ్ఘో . ఓ టి	కో్కో. ఓ టి	కో టి
స రీ సా స ని	నీ స సా రి	సా ని ధ ని స	నీపపపమగ
ఖు ర ఘ ట్ట న	ఘ ట్టి కా రి	అ ప్ర తి మ ళు	జగజటిఇఇ
మా ; ;	స ని నీ సా	మ గ మా పా	పనీనీసనీనీ
రే ఏ	జ ల రా శి	గ ం భీ ర	త్తియఇయఇయ

పా ని ని సాం | మ గ మ ప మ ధ | ధ ప మ గ రి స | స ని ని సా |
ఆ ఇ య రే | స ం చ ర ద మ | ర అ ధి ప త రు | క రు ణా వ |

ప ధ ధ ప మ గ | రి స ||
త్త అ రు ఉ రె ఏ | రె ఎ ||

పా ని సా మ మ గ రి సా | ని ని సా ; ; ; ||
దా న ఱూ త్ర అ . . ధీ | స రు రే ||

కీర్తనము - 1 ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు.

శ్రీమాతశ్శివవామాంకే.

పల్లవి.

1. గా, / పమా, పా, ధ | /bనిసధ ధప ధbనీ, | ,స ధపమ/ప గ/మరిస ||
శ్రీ మా త | శ్శి వ వా | మాం ం కే ||

2. ,, ,, | ,, ,, | ధపమ/ప గ/మరిగ ||
,, ,, | ,, ,, | మాం ం కే ||

గా, / మ రిధ పా, / ధ మప గమ రి సరి స |
శ్రీ చ క్ర రూ ప |

మ గ మ ప ధ ప ప ధ bని | , స ధ ప మ ప గ మ రి స ||
తా టుం కే | మా మ వ ||

గా, / మా, పా | మ/ప మ రి సా | ; . ; ||
శ్రీ మా త | | ||

అనుపల్లవి.

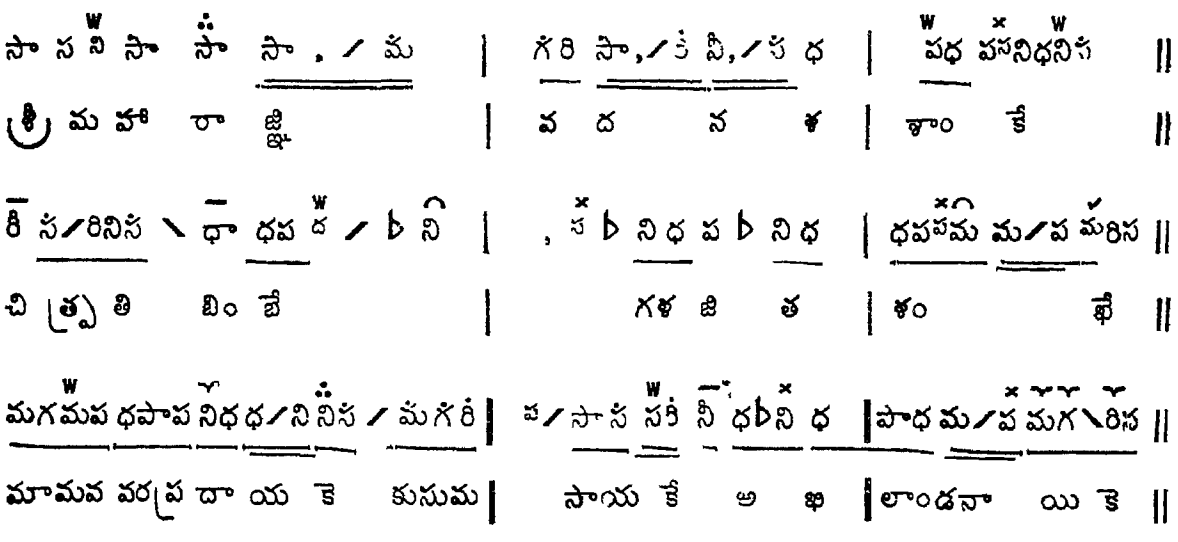

చరణము.

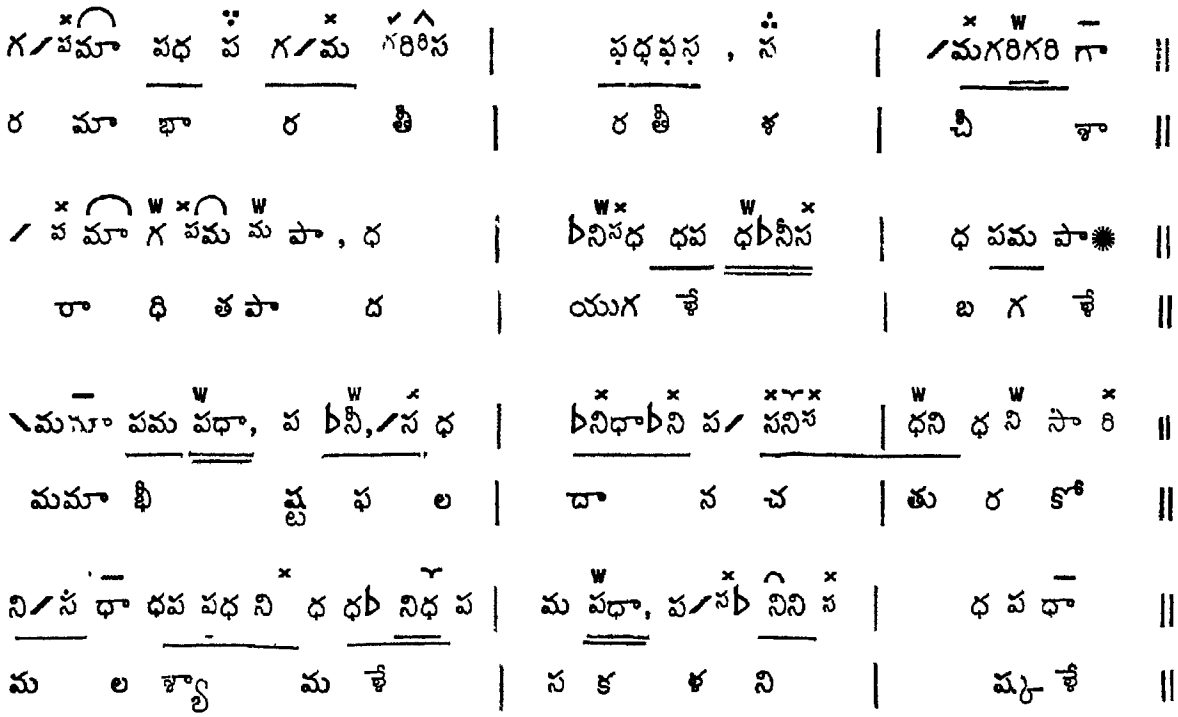

---

* 'బిగశే' అనునది బేగడ రాగముద్రను సూచించును. (రా అ)

పపమా పా సస్	స్ / నిధ / నిధ	, ధ్ ప ‖
ప్ర మా తృ ప్ర మా	ణ ప్ర మే	య ప్ర ‖
నిసాస్ గ / మ గ \ రి సరి	ని / స ధ ధప ధ	ధప / స నిసా ‖
పంచ ప్ర కా శ	క ర త ల	వి ర శే ‖
పధ పమా పగరి సరి సగ	/ పమ పా గమ	ప / సని ధధరి ‖
స మా నా ధి కర	హి తే స్వ	పూ జిత ‖
సా,రినిస ధ పదాప సా,ధ నిస	ధని ధప మ / ప	గ రి సా ‖
సా ధు జ నా నా	మ తిస ర	శే ‖
ప / ధ \ మా పగ రిసరిస	మగమ పధప సా , మ	
య మా ద్య ష్టా ంగ యో గ	నిరత సం	
గరిసా , రి నిసధ ధా	ధపధా ధప / స స్	‖
య మి ధ్యే య హ్మా	త్కమలే వి మ లే	‖
స / మగ గ / మ గరిరిస ని \ నిస ధపమ గ		
హి మా ద్రి జామాతృ జం బూ పతి స		
\ రిసా గ / పమ పధప	/ నిసధప / నిస ధపమ / పగరి స	‖
హితే కు శ లే గు	రు గు హా వ తన్న లే	‖

స్వరము.

నిస / రినిధఫ మగరి / పమ / ధపమ గమ	పధ పసనిస పధ	పనిసధమ / పమగరి ‖
స / రిస / పమ / ధపసని / రి స / మగరి సరి	సా,రినిపధ నధ	/ నిసధమా పగరిస

శ్రీమాత.

కీర్తనము 2 - రుంపతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

త్యాగరాజాయ నమస్తే

పల్లవి :

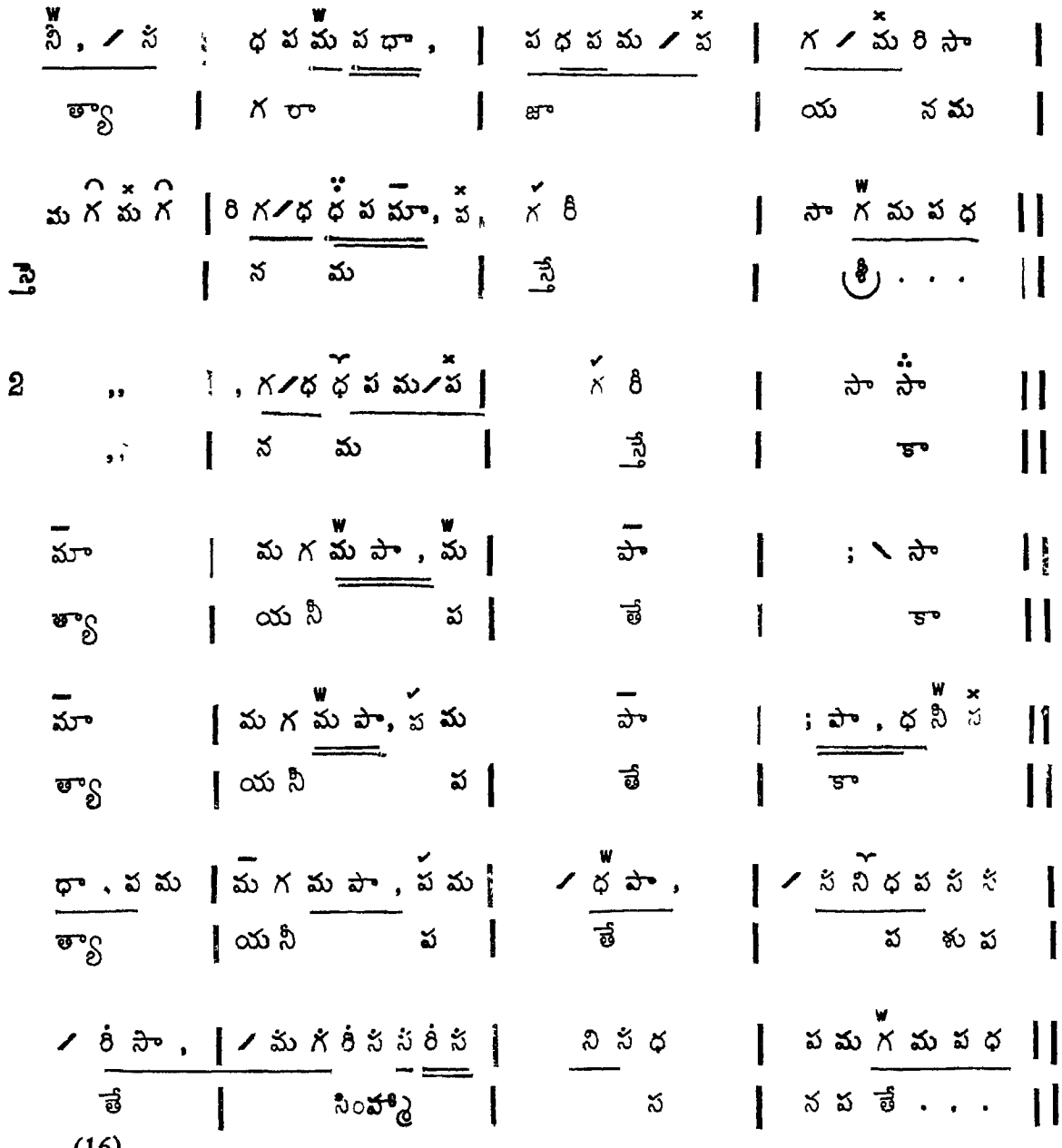

ధ నీ , / స ధ |
త్యా గ | (రాజాయ నమస్తే)

అనుపల్లవి.

నీ , స ధ	ధ నిధ ప పమ పథా,	ప / ధ మ / ప	గ / మ గ రి స	
వా	గీ శా	ద్య ఖి	ల దే వ	
సా	మ గ గ రి	గ మ పా ,	మ పా ధ	‖
వం	ది త ప ద	ప ం	క జా య	‖
2 నీ స ధ	ధ ని ధ ప ,	,, గ మ పా .	మ పా ప / ధ	‖
వా	గీ ,,	,, ప ం	క జా య	‖
ప మ గ	ప మా ప మ	ధా	ధ ప ని సా , మ	
యో	గీ శ్వ ర	మా	న స స ం	
గ రి స	ని స / రి / ని / స ధ	ప ధ	ప మ ధ ని, స ధ	‖
యు	క్త వ ర న	హా	రి జా య	‖
పా ధ \ మ	, ప గా / గ మ రి స	మ గ మ ప	ధ ప ధ ప / స సా స	‖
భో గ మో	హు దా స ✺ నామ,	భా గ	స్థి త శై ల జాయ	‖
స మ గ రి	స రి ని : ధా రి	ని స ధా	ప / ధ ప మా గ మ పా ధ	‖
యో గ గు	రు గుహోత్మజాయ	త్యా గ	ధ్వ జాయఅజాయ	‖

(త్యాగరాజాయ

✺ 'మోహదాయ' అని పాఠము కాంబోలును (రా అ)

చరణము.

ధ ప	, మ ప మ ధ	మ ధ ప మ	గ రి సా
ముకుం	దా ది	పూ	జి త సో
సా	సా, / మగ / మరిగరి	గా మ పా ,	ప మ పా మ
మా	స్కం ద	మూ	ర్త యే
గ మ	పధాప పా, ధనిస	ధ ప ధ ప	మ / ప గా, / మ రిస
ము చు	కు ం దా	ది భ	క్త జన
నిసనిధ	మ గ రి గ రి	గ మ ప ధ	\ మా ధపమప గరిస
ము నో	ర థ	పూ	ర్త . . యే
1 ధనిసధ	ప మ గ గ	/ ప మా	గ మ ప మ
ము కు	ర బి ం ం	బ	ప్ర తి బి ం
ధ ప	ప ప ధ ప	/ నీ :	ధ నిస రిస / రి
బి త	ముఖ	స్నూ	ర్త యే
2 ని / స ధ / ధని	ప ,, ,,	,,	ధ నిస రిస
ము కు	ర ,, ,,	,,	ర్త యే . .
పనిపని	పమ గ రి స / ని	సని \ ధ	, ప మ ప / స స
ము ని	ప ఱి మ్మ	గ కీ	టా ది

✺ 'ముకుందబింబ – [illegible] – ముఖసూ్ఫర్తయే' అని సాహిత్యోద్ధరములు పంచి ధాతువును సవరింపబడును. అప్పుడు ఈ కీర్తనలో సంప్రదాయుండు యిట్లను సాధించినట్లగును. (రా అ)

మ గ మ ప	ప ధా ప ప / రి స	ప మ ప ధ	\ మ ధ ప ప మ రి స
ను	క్తి ప్ర ద	కి	ర్త . యే
స స మా	గ మ పా మ ధా ప	మా పా	మ గ మ \ రీ గ మా
స కా లా	గ మ మంత్రతంత్ర	సా ర	జ్ఞా ను ర క్త యే
గ మ పా	ధాప / ధపమా, పమరీస	సా / మ గ	\ రీ గ / మా ప ప మా
అ క థా ✺	ది వ్రి రే ఖా త్మ్ర	కా ధా	ర ప్ర వృ త్త యే
ప ధ ప / ని	, స ధ పా / స సా స	గా రీ	స రి స ధా రి సా
స కా ల ని	ష్క ళ స్వరూప	స చ్చి	త్సు ఖ వ్యా ప్త యే
రి ని స	ధా ని మా / పగా	మ పా మ	ధా ప సా ని రీ
వి క ల్ప	భే ద యు క్త యే	వి టం క	రూ ప శ క్త యే

స్వరము.

ని స ధ ప	పధ \ మా / ప గ రి స	సా / రి ని	ధ ప / స స / మ గ రి స
మ గ మ ప	ధప / ని ని ధపప / ధ	ప మ గ రి	గ మ ప ధ ప / స సా
రి స మ గ	రి స స రి స ని ధ	ప ధ ప స	, స మ గ మ పా ధ
ప సా రి ని	ధవ ధ ప మా ప గరిస	రి సా మ	గ మ ప ధ ప స ప రి

(త్యాగరాజాయ

✺ 'ఆకథాది' అని యుండుటను శాస్త్రతాత్త్రిక యోగసాధనలో శిక్షుప్పనము లి మాస్రావ క మును, దాని దుద్దునందు ద్వా; శార్ణభములమిగొకటిని భావించి, అందు త్రికోణాకారవ మూడు రేఖలుగూర్చి. వాటిలో ఒక దానియందు అకారమునుండి విసర్గముదాక కల రెండవ రేఖయందు కకారము మొదలు తకారము వరకు గల ంట, మూడవ గీటునథకా మొదలు నకారము వరకు గల ంట అక్షరములకు న్యాసము చేయుదురు. (చూ. శివవ్రి పాదుకా పంచకము ప. 3) అది శక్త్యాలయమందురు. (రా. అ.)

నంచారి - మశ్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

సా / రి స / రి ని ధ ఫ సా	రి సా మ గ రి గ / ప మా
మా ప గా మరీ గ మ ప ధ	ప / ని స ధ ప మ గ \ రీ గా
/ ప మా మ పా ధా ప మా ప గ రి	గ మ ప ధ ప మ గ రి సా
గా మ గా మ రీ గా / ప మా	ప ధ ప మా ప గ రి సా
గా మ ప ధ \ మా / ప గా	రి గ మ ప ధ ♭ నీ స ధ ప \ మ
గా మ ప ధ \ మా ప \ మా	గా మ ప / ధ మ / ప గ రి స
ని స గా / ప మా / ధా పా	ని స / మ గ / ప మ \ గా మ ప
గ మ ప ధా ధ̣ \ మా ప \ గ	, మ \ రీ గ మ ప ధ పా
నీ స నీ స ధ ప \ మా పా	ధ ♭ నీ స ధ ప \ మా / ప మ గ
మ ప / ధ మ / ప మ గ రి సా	/ ధ ప మ గ రి స ధ ఫ సా
ని స ధ ప మ గ రి స ని ధ ఫ	సా గా \ రీ గా / ప మా
పా ధా పా మా పా	మ గ మ ప ధ ప \ మా మా
పా నీ స ధ ప / మా మా	ప / ధ మ గ మ పా / ధ ప మా
ప ధ ♭ నీ స ధ పా / ధ ప మా	గ మ ప ధ ప స \ నీ ధ ప
\ మా గ \ రి గా మ పా ధ	గ మ ప ధ \ రి గా మ ప ధ

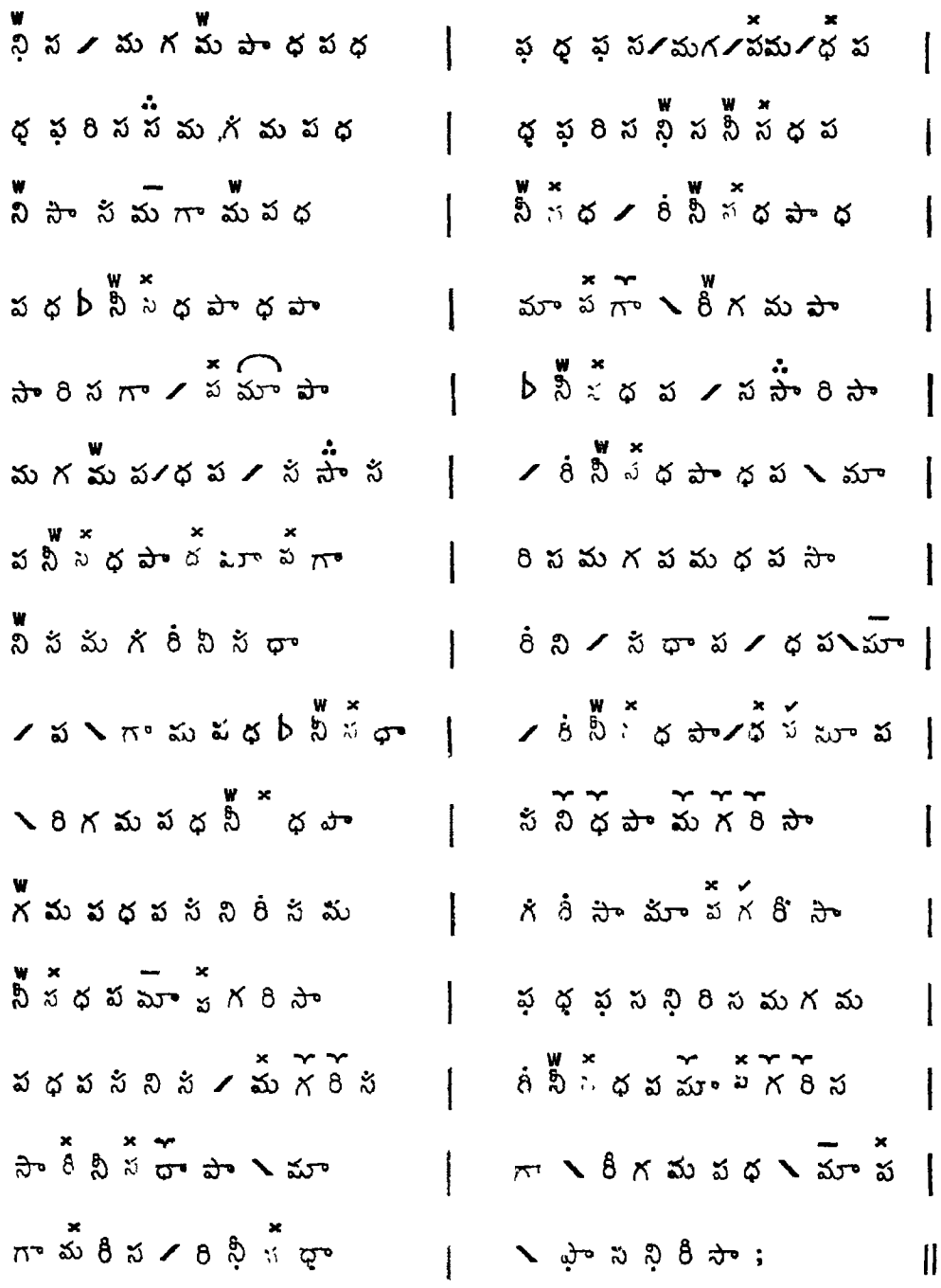

జన్యము (భాషాంగము) 3 : పూర్ణచంద్రిక

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖ : సంపూర్ణ స్సగ్రహోపేతో రాగోయం పూర్ణచంద్రికా
అవరోహే ధవర్జ్యస్సా న్యోద్గ వక్రస్సార్వకాలికః

మూర్ఛన :
- ఆరోహణము : స రి గ మ ప ధ ని స
- అవరోహణము : స ని ప మ గ మ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; అవరోహణమందు ధైవత వర్జ్యవ గాంధారము వక్రము. ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

సా ని ఫ ధ ధ రీ రీ, స రి గ మ ప మ రీ ధా రీ, సా ధ ని రీ, మంద్రస్థాయిధైవత నకును మధ్యస్థాయి ఋషభమునకు నే సంబంధములుగల ఱటువంటి ప్రయోగములు యీ ర మున గనుబడుచున్నవి ప మ రి గ మ రీ ధ ని స రి గా 'ధ ని స రి' ప్రయోగమును చెప్పినటులనే పై గనుపించిన ప్రయోగములను కీర్తనము మొదలైన లక్ష్యములందు జూడు

స ని ఫా రీ రీ, గ మ పా ధ ప మ గ మ రి సా, ప ధ ప మ రి గ మ రి స
న స̣ పా ప / స̣ సా, స̣ ని ప మ రి గ మ రి స ని ఫా ఫా రి రి సా, రి గ మ గ మ రి స

ధా రి రి సా — పై గనుపించినవియన్నియు యీ పూర్ణచంద్రికను స్ఫురింప జేయు ప్రయోగములు.

రి గ మ ప ని ప మ రి సా, ని ప ధ ప మ రి సా — ఇవి విశేష ప్రయోగములు. ప ♭ ని పా, సా ధ ♭ ని పా — ఇవి కైశికి నిషాద ప్రయోగములు. తక్కినచోట్ల కాకలీ నిషాదమే బలుకును.

లక్ష్యగీతము — ధ్రువరూపక తాళము — వెంకటముఖి

ధ్రువము.

పా సా ధ ని స రి గ మ	రీ స ని ధ ప	రి రి సా సా	
కీ ర జ్జ ల ని ధి సు త	అ త్త ట న ట	ల స మా న	
రి స రి గ మ రి	పా ప మ రీ	గ గ మ రీ రి	స ని ప ధ ధా
ప్ర క ట వ ర యు	తా య క వో	ఒ . . ర ప్ర	ళ ము ర అ రి
రి సా స ని ప	ని ప మా ప మ	గ మ రీ , రి	స రి గ మ ప ధ
ప్రి యా సొ ఒ ఒ	ద రి క ల్ప ల	త సి ం . హా	చ రి ళు భ క రి
రి స రి గ మ రి	స ని ప మ గ మ	రి స	
చ మ రి ఇ కు ట	వి ల సి త క బ	రి ఇ	

జావడ.

రి స రీ గ గ మ రి గ మ	పా ని ప మా	ప పా మ మ రి	
న య న ద్వ య జ త ళ ఫ	రి ప్ర ణు త	ప్ర మో ధు రి ఇ	
గ మ రీ , రి	ధ ధ రి రి సా	ప మ రీ గ మ	రీ ధ ని స రి
ణ సు రీ వ	జ న మ హి ఈ	తి స మ గ్గ ళ	రీ రి ణి మ హి

నిరిసరినిస	ధనిపమపా	సరిసరిసప	పధపసనిప
పా సుర	మరిది ఇనీ	అ ...	అ ...
దానిసరిగ	మపధపమరి	పాపపాప	ససాసనిప
ఆ అ	ఆ	భావయామి	తువాచరణ
పామరీరి	గమపనిపమ	రిసధధరిస	నిపధపమరి
నీ రజాత	జగళమఖిల	సుఖఫలవర	దాయినిజయ

రిస

జయ

పైవలె

పాసాధనిసరిగమ	రీసనిధప	రిరిసాసా ‖
కిరజ్జలనిధిసుత	అత్తిటనటు	లసమాన ‖

కీర్తనము 1 – రూపకతాళము – ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

శంఖచక్రగదాపాణిం.

పల్లవి.

పా	ṗధ ḍపమగ	రిగ	మప పమ గ
శం	ఖచ క్ర	గదా	.పా . . ణి
రిమగరి	ṙిస ṡని ṅిఫ	ధరిస	రిసరిగమ ‖
మ	హం . .	వం . .	దే (శ్రీ) ‖

2.	,,	,, ,,	ధ రి స	రీ సా	‖
	,,	,, ,,	వ ం	దే శ్రీ	‖
	సా	స సీ స ని	ప మ	w మ పా మ మ	
	శా	ర్జ నం ం	ద క	కా స్తు భ	
	రీ	w గ మ రి స ని	ఫ రి స	రీ సా	‖
	ధా	రి ణం	వం ం	దే	‖

అనుపల్లవి.

	పా	పా మ రి	గ మ	రీ ;	
	పం	కే రు హా	చ ర	ణం	
	సా	ని ఫా ధ	రీ	గ మ రీ	‖
	ప	ద్మా వ	తీ	ర మణం	‖
	సా	స పా ప	ధ ప	సా ;	
	సం	క టా ప	హా ర	ణం	
	స ని	, పా మ	గ మ	రీ ;	‖
	స దా	భ క్త	భ ర	ణం	‖
	సా స స	సా రీ రీ రీ సా	రీ రి గ	మ రీ స w ని రీ సా	
	కుంకుమ	పం కి ల గా త్రం	ప ం క జ	వి శా ల నే త్రం	
	రీ స ని	పని పమ w రిగమరి	సా ని ప	రి ని సా స రి గ w మ	‖
	శంక ర	సన్నుతి పాత్రం	వె ం క ట	వ ర ద శే . త్రం	‖

చరణము.

గ గ	మ రి సా	ని ఫ	ధ రి ,
గ జ్ఞే	ంత్ర సం	ర	ణు ణం
గ మ	రి సా స	రి గ	, మ పా
గ రు	డవాహా	వి చ	ణు ణం
స స	, పా ప	ధ ప	, ప సా
అ జ్ఞేం	ద్రా ది	ని ల	ణు ణం
ని స	ని పా మ	రి గ	మ రి ,
అమృ	త సా ర	భ	ణు ణం
స స	, ప పా	ధ ప	, స సా
అజా	మి ళ	ప్రభృ	త్యనే
స ని	, పా మ	రీ	గ మ రి
కదా	సా శి	సం	త ర ణం
స స	. ని స ని	ప ని	ప మ గ మ
భ జ్ఞే	పూ ర్ణ	చ ం	ద్రికాం గ
రి గ	మ / ఁ పా ,	మ రి	గ మ రి
గురు	గు హో ఁ	తః	క ర ణం
స ని ఫ ధ	, రి గ మ రి గ	మ పా ధ	పా మ గా మ రి
కు జా ది	గ్రహావిహితం ని	ర జా న	దీ త ట స్థి తం
స సా స	, సా ప స / స సా	ని పా మ	గ మ రి స రి గ మ
స జా తీ	యాది ర హి త ం	ని జా నం	ం ద బో ధ హి తం

(శంఖచక్ర)

2 చౌకవర్ణము - రూపకతాళము - రామస్వామి దీక్షితులు

ఏలనంన్నే చేవు

పల్లవి.

సా	సా ప మ గ	మ గ మ రి	గా మ పా, గ మ రి స	‖
ఏ	ల	న ం . .	న్నే చే . . వు	‖
రి	గ గ మ రి స ని ప	ధా రి స	రి సా	‖
ఏ	రా మ్రొ	క్కే . .	రా	‖

అనుపల్లవి

పా	ధ ప మ గ గ మ రి రి	గ మ రి స	రి గ గ మ మ ప	‖
జా	ల మే ల	రా	నా తో	‖
సా	స ని ప ప మ గ మ	రి గ మ ప	స ని ప మ రి గ మ రి	‖
సా	మి శ్రీ	త్యా	గే . . . శ	‖

ముక్తాయి స్వరము.

సా ని ప	ధ ధ రి రి సా స రి	గ మ \ రి	గా మ ప ప స సా	‖
సా ర స	వ ద న ల బో ధ న	వి ని నీ	మా న స ము న నే	‖
సా ని ప	, మ పా పా మ గ	, మ రి గ	మ పా మ గా మ రి	‖
మే మొ వే	రు గా మా లి మెం	చ క ను	యి దే ర సా మి గ	‖

ఏలనిం న్నే చేవు.

చరణము.

పా	ధపమగరిసనిఫ	రీ	గమపగమరిస	‖
మా	రు బా రి	తా	ళ లే ను	‖

స్వర సాహిత్యములు.

1	రి	రిగమపామగమ	రిగమరి	సా , సా రిగమ	‖	
	రే	పగలు నే నిటు ల	భ్రమగొన	రా రా పుగొని	‖	మారు
2	సా , స	నిపధ ధా రిరీ	గగా మ	పమగమరిగమ	‖	
	రా చి	లుక లుదాయలై	సదా వి	కటముగ బల్కగ	‖	మారు
3	మాపమ	గమ \ రిరిగ	మపామ	గమ \ రిగమ	‖	
	మా న క	వెదు రైయిదె	మదా ళి	గము లీత రి	‖	
	రిగమప	∕సా సనిపప	నిపనిప	మపమగమరిగమ	‖	
	తఱు చుగ	మోయగపిక	ములొకట	చలమున నుబలుక	‖	మారు
4	పా , ప	, మగమపామగ	మరిస	రి , రిసనిఫ	‖	
	పా పా	త్ముటగు పా లవె	ల్లి సుతు	డే పారిక ల	‖	
	ధారిస	రిరిసనిఫ	ధరిసరి	రిగమ\రిగమప	‖	
	కా కల	బల్చురుకగు	కిరణము	లొరయగా బరప	‖	
	పధపస	,సనిప సనిపప	, మపమ	గ\రిరిసరిగమ	‖	
	విరహవే	దనల కరగసే	యసొల	సినా నుమరిమరి	‖	

(మారుబారితాళలేను)

29. ధీరశంకరము - అనుకూలము - సుబ్బరామదీక్షితులు

: : : : సమరిగమ

(ధీర్ఘ రూ . ఙ

ఠ సౌ ధుధు / ఠఠ నిని / ఠ ఠ / గగ / మ ఠ | / నిని మమ గ / మ ఠ గ / మ | ఠఠ నిని. నిని. ధుధు ఠ ||

రాఙ్ఞి రా . . . . . | . . . ని | మ | మ | రాఙ్ఞి రా . . ||

ధు / ఠనిఠ నిఠగమ ... / పమ / ధపమఠ గగ / మఠనిని.

. . . . . ఙ . ... ని . ... ఠ . ధ (ధీ)

సగ . మ . ధుధు ని . ఠ / ధుధు ఠనిని / ఠ ఠ / నిని | . ఠ | - - | నిని / ధ సౌ మ | - | ఠగ / మ ఠనిని. సౌ. ||

సగ . . ఱిఐ ని . ఠ ని . . . సౌ . . . ధ్ధ్ధ్ | - - | ని . ఙ . ధ్ధ్ధ్ | - | గ ఠ ఱిసౌ - ||

ధు ఠ నిని / సౌ ... | ... ||

ఱ . . . ఙ | . . . ||

అనుపల్లవి.

సా / ధ̇ ప మ రి	గా / మ మ̇ రి రి̇		
(శ్రీ) . .	రా . . .		
సా / రి̇ స ని̇ ఫ	ధా రి స రి రి ని \	ఫా ధ ని̇ స రి \ సా	
జా న్వ . వా	య ప యో .	ధి	
స రి గ మ \ రీ గా		మ రి̇ గ మ స రి గ మ	॥
పు . .		. . ర్ణ - చ ం . ం	॥

ప ధ పా సా సా	: ప స రి రి̇ / గ గ̇ / మ̇ రి		
- . - ద్రా	: (శ్రీ) వెం ఎ క . టే .		
స ని ప ప̇ ధ ప మ గ /	మ మ̇ రి రి̇ స ని̇	స స̇ / రి రి̇ / గ గ̇	/ మ మ̇ / ప ప̇ / ధ ప̇ / స స̇
- . . శ్వ ర యె .		ల్లె . .	- . - . - ం ద్ర -
/ రి స ని వ / ధ ప మ గ	॥		
వి . భ వ . సా	॥		

/ మరిసని̇ సరిగమ :
- . . . - ం ద్రఅ :

ముక్తాయిస్వరసాహిత్యములు

పా, / ధ̇ ప మ \ రీ గా, / మ	
పా వ న గు ణో దా రా	

,రిసని\ఫా,	ధా రి	ధరిసరి\సా రి	గా గా మ రి గా	మ సరిగమ ఫధ ‖
శ్రీత జ నా	ధారా ముదాకర	సొంద	ర్యాకా ర విరో	ధి సరోరుహ హిమ ‖

నిస ధరిసరిగమ	: పపా\గా మా రి	పా ధప	
కర హితసుఖకర	: సదా సామంత	రాజమ	

మగమరి\సాస/	సాసరి రిగామ	రిసా/స	,ని పా మ రి గా	మ రి సా సనిప ‖
కుట మణీ రాజి	రాజిత పదాబ్జ	వీరా గా	న మా న స రా	జ హంసా కవికు ‖

మ గమరిస రిగమ	:	
ల జలరుహాతరణి	: శ్రీరాజరాజ.	

చరణము.

	1 సనిపమ గమరి సనిఫా			
	సా - - - - రసా -			
ధరిసరి\సా	సస/రిరి గగమమ	సరిగమపధ	పసనిప/ధపమగ	/మరిసరి గమపా ‖
- . . ఱా	ని . . - - న్నె .	కో . . .	- - - రి నా	- . నురా ‖
మగమరి గమపరి	: 2 ,, ,, ,,		,, ,,	మరిసరి గమపా ‖
- - - -	: ,, ,, ,,		,, ,,	అ . . . నురా ‖

స్వరసాహిత్యములు.

1 సా , ని , పా మా గ / మా , రి |
సా మీ శ్రీ మీ ర రా వే |

, స స ని \ ఫ , ధ ని సా , రి గా , మ | పా , స సా , ఁ | గా , మ రి స ||
మీ ర మిం చు మీ మా రు ఱా రి | కో ర్వ లే ర | కా గి లీ రా ||

, ని పా , ధ ప రి :
వి రా ళి గొ ని : (సారసాక్ష)

2 స ని పా మ గ మ రి రి / స ని పా ప మ / ప పా |
ళ ళి నే త్ర వసుచం ద్ర శకాబ్దం బున వి కా |

గ / మ మా గ / మ రీ రి సా ని ఫ రి గా గా మ ప | , ప మ రి గ మ ప | మ గా గ / మ రి సా ||
రి మా ర్గ వ లా రి భం బున రా జ్య శ్రీ ని గై | కొ ని యీ తులు తొ | ల గం గ ని ల నే ||

స / సా సా స రి రి :
లు పుణ్యా త్ముడగు : (సారసాక్ష)

3 షడ్జస్వరాంతము.

పా , ధ ప మ గ గ / మ మ రి రి \ సా రి స ని ఫ ఫ |
పాం చ పుర గ హా న ద వాన సా ధు జన సము |

ధ ధ రిరి\సా ధ ని సరి\సా రిగ/మరి\సా పమ | గమరి\సా ధపగ . | మరీరీ సా , నిప ||
దయ సురసా లమధురసా లస దృశ సా రవ | చనర సా స్పదహి | త సరసా కృపా ||

,మగ మరీసారీ :
కర మనసార : (సారసాము)

4 మా పమగమ \ రిగ మపమ\రిరి గమరిస |
మా రుబలుక రాద కరుణ లేదా శరణని |

సా ని ఫ ధా రిసరి గ్మ పధపా సస రీరీ | గగ మరిసా సస | నినీపా మగమరి ||
నమ్మిన కొమ్మగదా తమితగ దా తనువుట | కిదతరిరా సర | సకురా మరవకు ||

సా రిరీగగమప :
రా చెలువలరగ : (సారసాము)

5 సర్వలఘుస్వరము.

సనిపమ గగమరి సనిఫఫ ధధరిరి ససరిరి |
పలుమారు మదువిరి శరముల చిలుకల పలుకుల |

గగమ సరిగమపమ గమరి పపధ పససరిరి | గగమ రిసని పప | ధపమగ మరిస నిి ||
నదరి బెదరి యల | సిసొలసి దలచి వ ||

| | | |

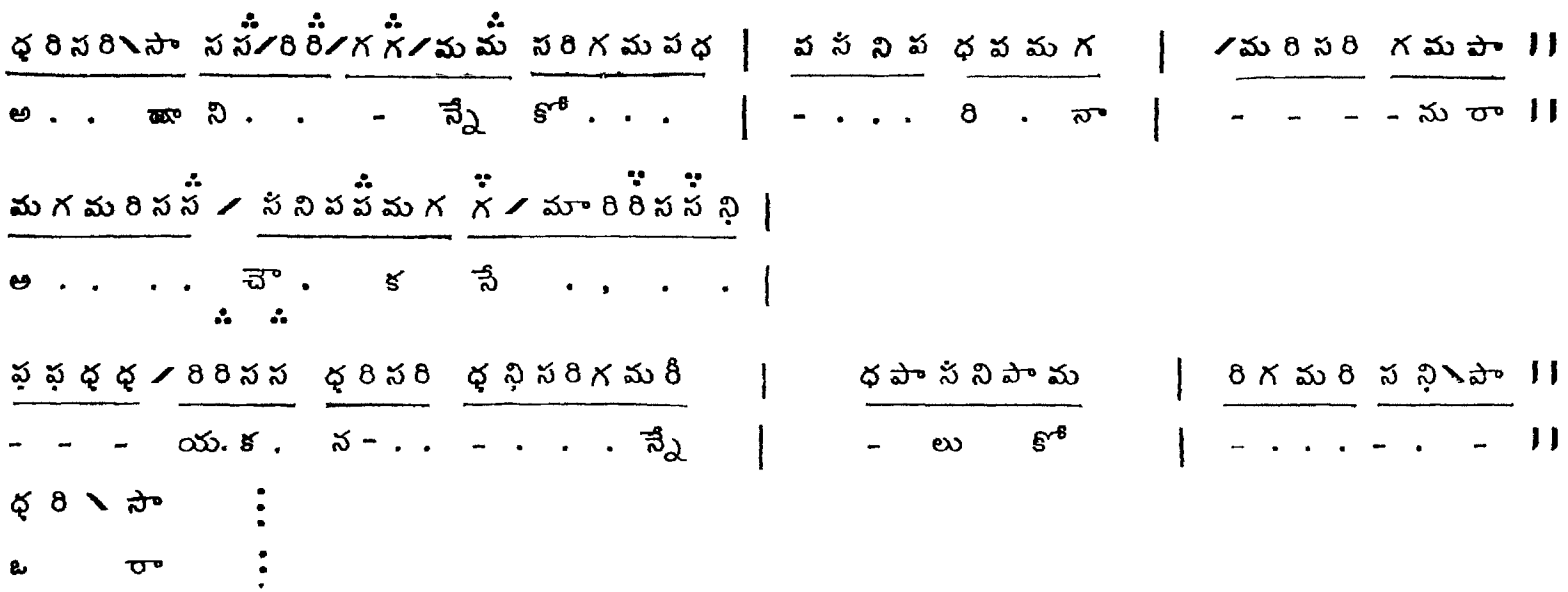

అనుపల్లవిని పాడి ముక్తాయి స్వరసాహిత్యములను పాడుకొని వల్లవినియెత్తి ముగించవలెను.

గమనిక : ఈ పూర్ణచంద్రికవర్ణమున కేర్పరచియున్న ధాతురితి దప్పక ఈ మాతువును అఠాణా రాగమున నేర్పరచి పాడవలెనని మహారాజువారు నెలవిచ్చిన ప్రకారము రచించిన అఠాణా వర్ణమును ( ) పొరటలో జూడుడు

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

స / ప పా ధ ప స ని పా | ధ ప మా గ మ ప మ రి |
రీ గా మా ప మ రి | స రి గ మ ప ధ ప మ రి గ |
మ రి స ని ఫా ధ రి సా | ఢా రీ స రి గ మ పా |
ధ ని స రి గా మా రి | గ మ రీ స రి స ని ఫా |
ఫా ధ రి స రి సా సా | రి గ మ ప మ గ మ రి రీ |
గా / మ మ ప ని ప మ రి | స రి గ మ ప ని ప మ గా |
మ పా మ గా మ రి సా | ధ రి ధ ని స రి గ మ పా |
స రి గ మ రి రి స రి సా | ని ఫ ఢా రీ ధ ధ రి రీ |
స స రి రీ సా ని ఫ ఢా | రీ ధ రి స రి ఫా ధ రి |
ఫ ధ ని స ధ ని స రి గ మ | స రి గ మ రి గ మా రీ |
గా మ ప ధ ప మా రి | గ మ రి ధ ప మ గ మ రి |
గ గ మ స స రి గ మ రి | ప ప \ గా మ రి గా మ ప |
ప మ పా స స / ప ప స / ప | పా ధ ప మ రి ని పా మ |
గా మ రి గా మా పా | సా స పా ప స ని పా |
స ని పా మ గ మ రి గ మ | స ని ప ధ ప మ రి గ మ రి |
స రి గ మ ధ ని స రి గ మ | రీ సా ధ ధ పా ధ ప |

మ రి గ గ̇ మ రి స స̈ ధ ధ̈ | రి స రీ రి ఘా ధ ని |

స రి \ సా రి గ / మ రి సా | సా పా పా̇ ధ ప సా |

ప ధ ప స ని ప ధ ప మ గ | మ రి గ మ పా మా గ మ |

రి గ గ̇ మ రీ ధ రి స రి | ప రి గ మ పా పా ప̇ ధ |

పా ప̇ స సా̇ ని ప మ గ | మ రి రీ స ని ఘ ధ ధ రి రీ |

సా రీ w స రి గ మ ప ప̇ | / సా నీ పా స స రి |

స రీ గా మా రీ రీ | స ని పా ధా రీ రీ |

స ని ప మ గ మ రీ రీ | సా సా̈ రి రీ గ గ̇ మ మ̇ |

ప ప̇ రి స రి గ మ ప ధ ప | / స̇ స̇ w ని స రీ గ మ రీ w గ మ |

రీ స ని పా ప̇ / స సా̇ | w ని స ని ప నీ ప మ రీ |

స రి గ మ రి గ మ ప ధ ప | స ని ప ధ ప మ గ మ రీ |

స సా స / పా ప̇ / స సా̇ | ని స నీ ప ధ పా స ని |

ప మ గ మ రి స ని ఘ ధ ధ̇ | రి రీ స స̇ w స రి గ మ ప ధ |

ప మ రి సా స w ప సా స | స̇ ని ప పా̇ మ రీ రి |

గ మ ప ని ప మ రి స ధ̇ ధ | రి స ఘ ధ ప మ రి సా |

సా సా ధ రీ స రీ గ మ | సా రీ గ మ రీ స ని పా |

రీ స ని ప ధ పా మ గ మ | రి సా ని ఘ ధా రి స |

ధ ని ప̇ రి గ మ రి రి | ప మ రి గ మ రి సా |

ని ఘ ధా రి రి \ సా ‖

జన్యము (భాషాంగము) 4 : సరస్వతీమనోహరి

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి : త్యక్తపంచమచాఽఽరోహే సారస్వతమనోహరీ।
అవరోహే రివక్రాస్యాత్సగ్రహాసార్వకాలికీ.

మూర్ఛన : { ఆరోహణము : స రి గ మ ధ ధ ని స
అవరోహణము : స ని ధ ప మ గ రి గ స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు పంచమవర్జ్యము; అవరోహణమందు ఋషభవక్రము; ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

ఈ సరస్వతీమనోహరీ రాగమునకు ధైవతము, మిగుల రంజనములగ గలిగించు జీవస్వరము. మూర్ఛనారోహణమున గనుపించియున్నట్లు 'ధనిస' ప్రయోగములు గీత తాన కీర్తనములందు గనుబడుటలేదు. స రి గ మ ధ ప మ ధ స, స రి గ మ ధ ని ధ స, మ గ మ ధ స, ఇటులనే ఆరోహణ ప్రయోగములున్నవి. ని ధ ప మ గ మ రి సా, స ని ధ ని ప మ గ మ రి సా – ఇటుల అవరోహణ ప్రయోగములున్నవి. తక్కినవి లక్ష్యములు జూడుడు.

లక్ష్యగీతము - రుంపతాళము - వెంకటుమఖి

ధ్రువము.

ప పా	ప ని ధ ధ ని ధ పప మ ప	ప మ ధ ద స ని ధ సా ,
జ య	జ్జ య ర ఘు ఉ కు ల సిం ధు	ర మ ణసు ర మ ణ శే

రీ స రీ సా స ని ధ	సా ని ధా ధ ని ధ ప మ
ని ర్జ రా జ య్య క ర	సం గ రా ప్ర భ అ అ వ
ప మ గ మ ధ స స రి స రీ	గ గ మ రి స స ని ధ ద ని
ద శ ర థ ర అ యసుతు రె	అ తి వి త ర ణ అగుణు రె

ప మ గ మ రి గ గ మ రి స
గుణ ర ణ న చ ర ణు రె ఎ

అంతరి.

ధా ద ప మ పా ప మ మ	ధా ద స ని ధ ధ సా ,
భ క్తు భ క ల్ప కు రె	భ ర్గ ధ నుహా రు రే

ఝావడ.

ధ స స రీ స రీ రి గ గ మ	రీ గ గ మ రి స స ని ధ ధ
ఈ మ అ కు మ అ . . . రి	న య న చ కో ఒ ఒ రి ఇ వి
స ని ధ ధ ని ప మ గ మా	ధ ధ స ని ధ సా స రీ
భ అ వు రి ఇ . . ళు రే	ప్ప తి భ అ వి హా అ ర
స ని ధ స ని ధ ధ ని ప మ	గ మ ధ ప మ గ గ మ రి స
ద్దు హిణ స మ రె . , ను రె	ప ర శు ర అ . . మ మ ద

స రి గ మ ధ ప మ ధ ధ స	రి స రి గ గ మ రి గ మ ధ
వి ద శ న స అ య కు రె ఎ	తి య ం వ ఇ య ఇ య ఇ య
ధ ని ధ ప మ ప మ ధ ధా	సా ; , స ని ధ ధ ని
అ ఇ య ఇ య ఇ య ఇ యా	రే ప్ర క ట మ తి
ప ప గ మ రి గ గ మ రి స	స ని ధ ప మ గ గ మ రి స ‖
ప టి మ వి ధ అ . య కు రె	జ య ర ఘు ఉ నా య కు రె ‖
ధా ధ ప మ పా ప మ మ	ధా ధ స ని ధ ధ సా , ‖
భ క్త కు భ క ల్ప కు రె	భ ర్గ ధ నువా రు రే ‖

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

సరస్వతీ మనోహరి శంకరి.

పల్లవి.

స ని ధ పా మ గ మ	ధ ధ రీ	స రి గ గా మ రి	‖
స ర స్వ తీ మ నో	. హ రీ	శం క రి	‖
స ని ధా స ని ప మ గ గ మ	రి స ధ రి స రి	గ మ ధ ధా ధ రి	‖
స దా నం ద ల హ రీ	రి గా . రి	శం . క రి	‖
2 ,, ,, ,,	రి స ధ రి స	రి సా	‖
,, ,, ,	రి గా	రి ఈ	‖

అనుపల్లవి.

స రి సా ని ధా రి	స రి గ	మ మ ధ ప ‖
స ర సీ రు వా ఱి	స దా శి	వ సా . ఱి ‖
మ గ మా ధ ధా స ని	ద పా మ గ	, / మా రి ‖
క రు ణా క టా ఱి	పా హి కా	పూ ఱి ‖
గ గ్గ మ రి సానిధ రి రి గా మా రి	గా గ మా మ్మ ధా	ధ్ధ గ రి సా ని ధ రి ‖
మురహర సోదరి ముఖ్యకౌమారి	మూకవాక్ప్రదా	న క రి మోదక రి

(సరస్వతీమనో)

చరణము.

స ధా ధ్ధ ని పా మా	ప ప మా ప	మ గ మ మ్మ
అ కా రా ద్య	ఉ ర స్వ	రూ పి ణి
రి గా గ్గ మ రి రి	, స ని ధ	గా గ మ రి
అంతఃక రణ రూ	పే ఱు	చా పి ని
స ప మ ప మ గ మా	ధా ధ్ధ స	ని ధ పా
ప్రకా శ ప ర మా	ద్వైత రూ	పి ణీ
ప్ప మ గ గ్గ / మ రి స ని	ధ రి స	ని ధ ఫా
ప రే త్రి పు ర సుం	ద రీ తా	పి ని

మోపకరి, పాఠాంతరము సోపవారి.

సనీ̇ధ̇సా ధపామా పగామరి	గగ̣మ ధధ̣సని	ధసని పామధా ‖
ప్రకల్పిత ప్రపంచ ప్రకాశిని	ప్రసిద్ధ గురుగుహా	జనని పాశినీ ‖
రిరీరిగమరి సానిధాపామగ	రిగమరీ, సా	రిగమ నిధా ధ̣రి ‖
వికల్పజటిల విశ్వవిశ్వాసిని	విజయకాంచీ	నగర నివాసిని ‖

(సరస్వతీ)

సంచారి - ఏకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

సరిసనిధధరిరి	గగమరిసాసా	సనిదపామాగా
మాధ̣ధ̣సనిపమ	గమరిరిసరిసా	ధధ̣రిగ̇గ̇మా
సరిగమధధపమ	పమగ̇గమగమా	ధాధాధ̣రిసరి
సనిధాపామా	గామారిరి	రి̇సరిసనిధా
రిరి̇సారి̇రి̇గా	మపమగమాధ̣ధ̣	పమగమమ̣ధ̣ధ̣రి
రి̣సస̣నిధధ̇నిప	మగమరిగమరిస	ధఫఫధరిరిసా
రిగగ̣మరిరిసా	ధారిసారి	గామాధా ధ̣స
ధసస̣రిరి̣గగ̇మ	రిగమరిసనిధ	ధపమపామధా
సనిధానిపమగ	మధనిధపగమా	ధధసనిధధ̇పా

సూ మాఁ ధా ధా	నిW స నీ ధా పా	ధ ధ రిఁ రిఁ స ని ధా
స ని చఁ పా ధ ప మా	స ని ధ ప మ గ మ రి	సా ధా ప మ పా
మా ధా స ని ధా	రీ సా ని ధ పా	గ మ ధ స రిఁ గ మ రిఁ
సా రీ సా నీ	స ని ధ ప మ గ మా	రిW గ మా రి రిఁ గ మ
ధ ధఁ నిఁ ని ధ రిఁ స ని	ధ ధఁ రి రిఁ ధW స నీ	ధ ప ధ ధఁ ప మ గా
మా మఁ రి గ గఁ మ రి	సా గ మ ధ ధఁ ప మ	రి గ గఁ మ రి సా
స నీ ధ ధఁ నీ ధ ధఁ ఫ	ఘ ధ ఛా రి ప నీ ధ	సా సఁ మా ధ ధఁ
మ ప గా మా మా	ధా ధఁ ధ ధఁ రిఁ రిఁ	ధా స ని ధా పా
స ని ధఁ ధ ని ధ సా	ధ ని ధ పW మ ప మ గ	మW రి గ గ మ రి సా
ధ ప మ ప మ గ మా	రి గ మ రి స నీ ధ స	ప మ గ మా మ ధ ప
మ గా గఁ మా రి రి	స రి సా స నీ ధ ధ	రి రి స నీ ధ రి రిఁ స
రి రిఁ గ గఁ మ మఁ స రి	గ గఁ మ ధ ని ధ సా	మ గ మ రిఁ రిఁ స ని ధ
ని ధ ప మ ధ ధఁ సా	రిఁ స ని ధ ధఁ ని ధ ప	మ ధ ని ధ స ని ధ స
గ మ ధ ధఁ స ని ధా	ధ ధఁ రీ రీ స రిఁ	గ గఁ మ రిఁ స ని ధా
రిఁ రిఁ సా వీ ధ ప	మ గ మ ధ ధఁ స ని	ధ స ని ధ ధఁ ని ధ ప

గ̇మధాపమగా | గ̇మరిసస̇పా | మపమగమధనిధ |

పమధసనిధనిప | మధధ̇నిధసా స | గమధా రీ రీ |

గాగా̇ మా రీ | గమరిరి̇సనిధధ̇ | సనిధాపమనిధ |

రీ సా రిగ మా | రీ గమరిసనిధ | పమగమరిసని̇ధ |

పా మా ధా రీ | రీ̇ గమరీ సరి | రీ̇సనిధనిధపమ |

పమగగ̇మరిసా | సరిగమధనిధస | నిధపా మా గా |

మా రీ గమరిస | గమరిసనిధపా | మగమరిసని̇ధా |

రిరిసా ; ||

జన్యము (భాషాంగము) 5 : కేదారం

లక్షణశ్లోకము.

వెంకటముఖి : కేదారష్షాడవోరాగోధైవతస్సవర్జితః
ఆరోహేవక్రగాంధారష్షడ్జగ్రహసమన్వితః.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స మ గ మ ప ని నీ , సా

అవరోహణము : స ని ప మ మా గ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

భాషాంగము; షాడవము; ధైవతవర్జ్యము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు వక్ర గాంధారము ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును.

ఈ కేదారరాగమునకు నిషాదమధ్యమములు మిగుల రంజనముల గలిగించు జీవ స్వరములు.

నీ \ ఫా సా , / మా గ / మా పా , మ పా / ని \ మా , ప \ మా గ రి \ సా , మ గ మ ప / స సా , ప / ని \ మా గ \ రి సా , సా ని ప \ మా గ రి సా , ని \ ఫా స / మ గా రిస రి \ సా — ఇవి ఈ రాగమును స్ఫురింపఁజేయు ప్రయోగములు. తక్కినవి లక్ష్యములఁ జూడుడు 'స గ మ ప మ గ రి గ రి / మా గ రి స' ఈ ప్రయోగము ఈ రాగలక్ష్యగీతమందు గనుబడుచున్నవి.

లక్ష్యగీతము - రుంపతాళము - వెంకటమఖి

పా స నీ స స రీ స ని	సా మ గ మ ప ప పా నీ |
సం త త భృ వ ఘో ఒ ర |	గం భీ . ర త ర సిం ధు |
మ గ మ పా నీ నీ మా |	గ మ ప ప మ గా ; , |
త అ ర ణో పా . యా |	రా మ నే . తూ |
ప ని స మ గ మ ప మ గ రీ |	స స రీ సా స స సా ని |
త్యఅ . . . . . చె |	అ రు ళ న క్క్ర వుం ని |
పా ప ని ప మ గ రి సా	
మ చ్చ స ం ర అ గి జా |	

అంతరి.

మా గా మ పా పా ని |	ప ప స నీ స స రీ స ని |
యో . గ సా రం గ |	వి ద ళి తా అ - న ం గ |
సా స ని స మ గ రీ స ని |	సా ; ; ,
బ్ర, హ్మో ది దే వ తు ం |	గా

జావడ.

స ని స |	గ మ ప ప మ గా మ గ రీ |
ను వ రి |	య న వ ర త మా ధు రి రె |
రీ గ రీ మా గ రీ రీ స ని |	ప ప స నీ స స రీ స ని |
గ ం గా ళి షే . . క |	క ర వు ని బ్ధి ని ం లె |

మ గ మ పా పా స స ని	ప స ని ప ని ప ని ప స ని
ర అ మ లిం గా తి య ఇ	అ ఇ య అ ఇ య ఇ య ఇ య
ప స స మ గ మ పా ని ని	సా ; , సా మ గ మ
అ . . . . . అ	రే రే ప్ర ణ త
పా స ని ప మ గ రి స ని	ప ప స ని ప మ గ రి స స ‖
ర క్ష ణ అ ల ం కా ర	జి త వ ఇ రి య ం కా ర ‖
మా గా మ పా పా ని	ప ప స ని స స రి స ని
యో - గ సా రం గ	వి ద ళి తా - - న ం గ
సా స ని స మ గ రి స ని	సా ; ; , ‖
బ్రం హ్మా ది దే - వ తు ం	గా ‖

కీర్తనము - మిశ్రజాతిఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు.

ఆనందనట ప్రకాశం.

పల్లవి.

ని ∖ పా , సా సా	మ గా రి గ రి	∖ ని , సా ని	సరి సరి సా ని ‖
ఆ నం ద	న ట న ప్ర	కా శం చి	త్స భే శం ‖
సా , సా మ ప మ	గరి సారిసనిని	పా , సా సా	∕మగా,రి సరి,∖సా ‖
ఆ శ్ర యా	మి శి వ	కా మ వ	ల్లీ శం . ‖

అనుపల్లవి.

మ గా ∕ ప మా పా	, పా పా , స	సా , సా స ని ని	ని స ∕ రి స ∕ రి సా స ని ని ‖
భా ను కో	టి కో	టి ప్ర	కా శం ‖

, పా సా ని | స ని ప \ మ మా | గమాపా/ నిని మ | గా రి స రి రి స స ||
భ క్తి ము | క్తి ప్ర ద | దవా రా | కా శం . . ||

మ గ మ ప స సా , మ | గ గ రి స స ని ప |
దీ న జ న సం | ర క్ష ణ చ ణం |

సా స ప / సా స స \ గా మ పా ప | \మాప/ని పామగారి స/రిస\ని\ ||
ది వ్య ప దం జ లి | వ్యాఘ్రపా ద | ద ర్శి త కుంచితాఙ్ఘ్రి చ ర ణం ||

(ఆనందనటన)

చరణము.

పా , ప మ మ గ | \రీ / మా గా | రీ సా , ; ఫా | స సా గా రీ ||
శ్రీ కాం . క్షు | గం గా ధ | ర ం ని | ల కం ధ రం ||

, గ మ పా/ని నీ మ | \గా రి సా ని | ని ఫ సా , మ | మ గా రి రీ సా ||
శ్రీ కే | దా రా ది | క్షే త్రా | ధా రం ||

మ గా మా పా | పా సా స సా | \నీ రీ\సా , స | నీ రీ సా స ని నీ ||
భూ తే శం | ర్ధూ ల చ | ర్మాంబరం చి | ద ం బ ర ం ||

సా మ గా గ రీ | సా ని ప/నీ\మ | / పా , ; ప మ | గా రి సా స స ||
భూ సు ర త్రి స | హా ప్ర ముని శ్వ | ర ం వి | శ్వే శ్వ ర ం న వ ||

సా మ గ రి సా | స మ గ మ ప/ని ప | / సా ని\మా పా | \మా గ \రీ స ని ||
ని త మ్హృ ద యం | స ద య గు రు గు హా | తా త మాద్యం | వే ద వే ద్యం ||

సా స / మా మ్ గ | మా ప \ మా గా | మా , పా స ని | పా , సా ని పా
వీ త రా గి ణ | మ ప్ర మే యా | ద్వై త ప్ర తి | పా ద్యం సం

సా స సా స మ | గ రి స సా ని ప | పా మ గ మ ప ని | \ మా గ గ రి స ని
గీ త వా ద్య వి | నోద తాం డ వ | జా త బహుత ర | భే ద చో ద్య ం

స్వరము.

\ ఫా ని ని స / మ మ్ | గ గ రి స ని ని | సా మ గ రి స మ | గ మ పా / ని మ గ
త క | ఝణుత | ఝుం త రిత |

రి స రి స స మ గ | మ మ్ ప స ని ని | స సా ని ప పా | మ గ రి స / రి స ని \
త ధ ణ త క | | తఝుంతరి | తధింగిణతొం

ఆనందనటనప్రకాశం

నంచారి - మత్యతాళము - నుబ్బరామదీక్షితులు

స ని \ ఫా ని ని / సా సా | ని ఫ / స స / మ మ్ గ రి సా |
మ గ మ ప / ని \ మా గ రి స | ఫ స స మ గ రి స రి \ సా |
మ గ మా ప / ని \ మా గా | గ మ ప / ని మ / ప మ గ రి స |
మ గ గ రి స రి \ సా ని | మ గ \ రి స ని / రి స ని |
\ ఫా స \ ని స / మ మ గా | ఫ ని స మ గ రి స మ గా |

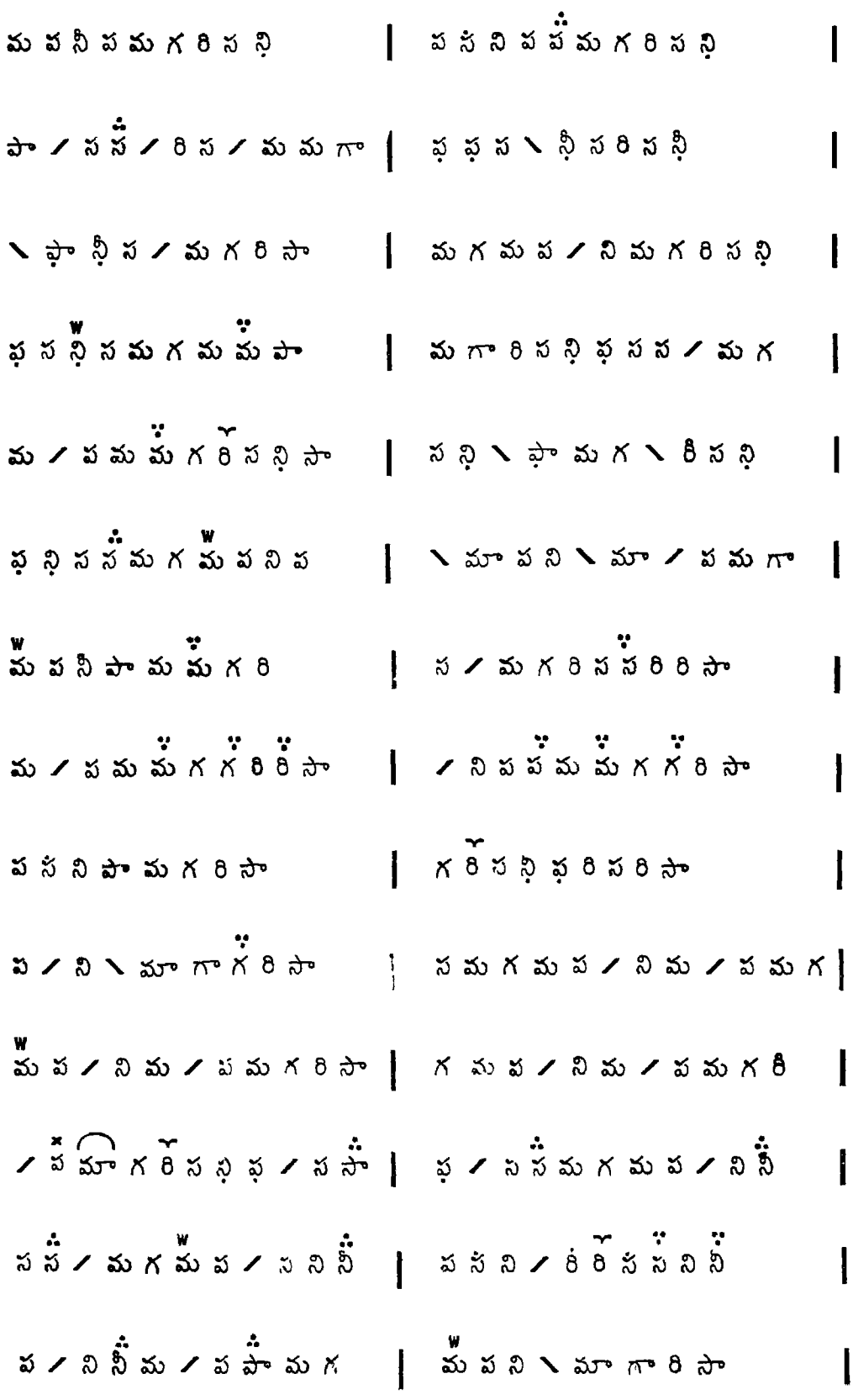
మ ప ని ప మ గ రి స ని | ప స ని ప ప మ గ రి స ని |
పా / స స / రి స / మ మ గా | ఫ ఫ స \ ని స రి స ని |
\ ఫా ని ప / మ గ రి సా | మ గ మ ప / ని మ గ రి స ని |
ఫ స ని స మ గ మ మ పా | మ గా రి స ని ఫ స స / మ గ |
మ / ప మ మ గ రి స ని సా | స ని \ ఫా మ గ \ రి స ని |
ఫ ని స స మ గ మ ప ని ప | \ మా ప ని \ మా / ప మ గా |
మ ప ని పా మ మ గ రి | స / మ గ రి స స రి రి సా |
మ / ప మ మ గ గ రి రి సా | / ని ప ప మ మ గ గ రి సా |
ప స ని పా మ గ రి సా | గ రి స ని ఫ రి స రి సా |
ప / ని \ మా గా గ రి సా | స మ గ మ ప / ని మ / ప మ గ |
మ ప / ని మ / ప మ గ రి సా | గ మ ప / ని మ / ప మ గ రి |
/ ప మా గ రి స ని ఫ / స సా | ఫ / స స మ గ మ ప / ని నీ |
స స / మ గ మ ప / స ని నీ | ప స ని / రి రి స స ని నీ |
ప / ని నీ మ / ప పా మ గ | మ ప ని \ మా గా రి సా |

ఫ సా మ మ గా మ ప ని | గ మ ప ని ప / సా / రిం సం ని |

ప / స సా / మ గ రి స ని | స / మ గా రిం స / రిం \ సా ని

ప /స\ ని ప మ /ప\ మా గ | రి / మ గా రి స రి \ సా ని |

\ ఫా / స సా మ \ గా మ ప | , ప పా / స సా మ గ రిం |

గ రిం \ సా , ని ప / ని \ మా | , గ \ రి సా మ గ రిం సం ని |

ప / ని మ / ప మ గ రి సా మ | గ రిం సా ; ప / ని మ ప |

\ మా ; గ రి సా ; | / సా ని పా మ గ రి సా |

ఫ స సం మ గ మ ప ని ప స | మ గ మ ప ని సా మ గ రిం |

/ గ రిం సా ; మ ప \ మా | ; గ రి ప రి \ సా ; |

సం నీ స మ గా రి సా | మ గ రిం స ని ప మ గ రి స |

నీ ప స నీ స ప \ మా గా | \ రి ; స రి \ సా , ||

జన్యము (షడ్జాంగము) 6 : నవరోజు

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : నవరోజుః పూర్ణరాగష్షడ్జగ్రహ సమన్వితః
ఫపయోరంతరేబుద్ధ్యాగాతవ్యో లక్ష్యకోవిదైః

మూర్ఛన :-
ఆరోహణము :- ఫ ధ ని స రి గ మ ఫ
అవరోహణము :- ప మ గ రి స ని ధ ఫ

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము : సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము ; రక్తిరాగము ; లక్ష్యము లెఱిగిన పండితులచే క్రింది పంచమము మొదలు మధ్యస్థాయి పంచమము వరకు గానము చేయబడును (మధ్యరాగము). ఈ నవరోజు రాగమునకు ధైవత గాంధార ఋషభములు మిగుల రంజనములు గల జీవస్వరన్యాస స్వరములు. కొన్ని ప్రయోగముల నిరూపించెద.

ఫ్లా / స్ని సా, ధ ని సా రీ, ఫా ధా ని స రీ, ఫ ధ ని స రి గా, ధా గా, ధా గ రి గా, ధా రీ, ధా గా రీ, ధా రి స ని ధా, సా రి ని ధ ఫా, ధ / స ని / ప ధ / ని \ ఫా, గా / మ గ \ రీ, సా / గ రి స ని \ ధా, గ మ గ \ రీ, గ / మ గ \ రీ,

/ గ రి స ని ధ ఫ ధా రీ సా — తక్కినవి లక్ష్యముల జూడుడు. క్రిందిస్థాయి పంచమము మొదలుకొని మీదిస్థాయి పంచమమువరకు సంచరింపవచ్చునని లక్షణశ్లోకమందు జెప్పబడి యుండుటవలె లక్ష్యములైన గీతకీర్తనములందు గనుబడలేదు. క్రిందిస్థాయి పంచమము మొదలుకొని మీది మధ్యమము చాక చా సంచరింపులు గనుబడుచున్నవి. మీది పంచమమును అల్పముగా గనుపింపవచ్చునని పూర్వాచార్యుల అభిప్రాయము,

లక్ష్యగీతము - ధ్రువతాళము - వెంకటముఖి.

గ రి స ని ధా నీ ధ ఫా సా స	ధా ని స రి గా మ గ గా. రి స
క ఉ వ ణ ర ఖ్ణం ం ణా తా ఇ	తుం మ న మ ను క్కొ ఒ ణూ ఉ ఉ
నీ సా రీ గా మ మ గ గ రీ	సా గ రీ గ సా గ రి సా స ని
కెం ణా ఆ ళం ణ అ ళ ం తీ	ఘుంమఘుంమి త త్తు ఝు వి జ్జ య
ధా ని నీ స రీ స గ రీ స రి	స రి రి గ గ మ గ గ రి రి స ని ని ధ
కా హా ళా మ ని స్స ళు ని ప్ప ళ	అ అ హితతు ఝు భ క త దు రి త యయ
ధ ఫ సా సా ని ధ గా మ గ రీ	గా మ మ మ మ గ గా రి గ గ మ రి
లో ఒ కా ళి న్న అ గ బ్భ అ వు	ప్ప క్క అ . . అ శ క్కు ర తి ఇ ఇ
సా గ రీ గ సా గ రి సా స ని	ధా ని నీ స ని ధ ని ధ ధ ధ ఫా
సు వ్వ ణంరి ఝు స్స మ దు ఖ్ణ ణ	వి బ్బు తి ప్పర క అ . . ళు రే
ఫ ఫ ధ ధ ని ని ధ ధ ని ని స ప రి రి	ని ని స స రి రి స స స రి గ గ రి రి
అ	అ ... ...
గా మ మ గ రి గా రి స రి స ని ధ	గా రి స ని ధ సా ని ధ ని ని ధ ఫ ‖
ధీ శ ఉ మా ఆ మ హే ఏ . . శ	మా హే శ్వ ర ని ం వా అ . అ స ‖
గ రి స ని ధా నీ ధ ఫా సా స ‖	
క ఉ వ ణ ర ఖ్ణం ం ణా తా ఇ ‖	

కీర్తనము - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

హస్తివదనాయ నమస్తుభ్యం.

పల్లవి.

గా ; , గ మ	గ రి స ని స రి	∖సా ; , ధా	∕ స ని ధ ∕స ని స రి ‖
హ స్తి	వ ద నా	య న	మ స్తు భ్యం ‖
గా , ; గ రి గ మ	గ మగ రి స ని సరీ,	∖సా ; , ని ధా	ధ ని స రి స ని ధ ఫ ధ ని స రి ‖
హ స్తి ...	వ ద నా	య న	మ ... స్తు భ్యం ‖
∖ని , సా రి	గ మ గ రి ∖సా గ రి	గ గ రి ధా ని సరి	ని ధా ని సా రి ‖
హా ట క	మ య మం ట	పే సిం హ్మో .	స న స్థి తా య ‖
2 ,,	,, ,,	,, రి ∕ప గ మ రి	స ని ధా ని సా రి ‖
,,	,, ,,	సిం హ్మో	స న స్థి తా య ‖
గా , ; రి గ మ	గ ∕ప గ రి స ని సరీ,	∖ సా , ; ;	... ... ‖
హ స్తి	వ ద నా	య	‖

అనుపల్లవి

ని సా ∕ గ రి సా	ని సా ధా ∕స ని	∖ఫా , ధా ∕స ని	, సా రి రి ∕ గ ‖
హ స్తి కృ	త్తి వ స	న ధ రా	ర్చి త మ ‖
రి స ని సా రి	రి గా గా రి మ గ	గ రి స ని సరీ,	రి స రీ ; రి ‖
హా గ ణ	పా యత	త్వ్వరూ	పా య ‖

2	,,	,, ,,	,,	రిసరిరిసా ‖
	,,	,, .	.,	పా యస ‖
	నిసనిధా/సనిపా	ధాపా/గరిసా	మగ/మరి/గసనిస	ధాగరి,రి ‖
	మస్తక	నుగ్రహాయ	మాయావిలింగిత	విగ్రహాయ ‖

(హస్తివదనాయ.

చరణము.

ధనీ/సా;రి	నిధా/సనిపా	ధా,/సనీసా	రి,/మగ/మరి ‖
కమలో	త్పలపా	శాళంఖ	చక్రేము ‖
సా,నీసా	ధా,/మగరి	గగమగరి,రి	సనిసా; ‖
శార్ఙ్గకౌ	మోదా	గ్రగదానీ	జవిపా ‖
గా,గరిగమా,	గమగరిసానీ	ధా,నిపా	పనిరిసా ‖
ఉమా	తులుం	రత్నక	లళధర ‖
,ధరినీ,స	ధా,/సనీనీ	పధా/సనీసా	రిసరిరిరి ‖
ణకకొంబు	జాయ	పదపంక	జాయ ‖
గ/మాగమరి	,గారిసా:	రినిసారి	గసాగారి ‖
విమలా	యవి	ళ్వీతృ	ప్తిస్థితి ‖
ధరిసా;	నిధా/సనిపా	ధనినిధనీ	సరి,నసా; ‖
విలయా	యకృతు	ణాల	యాయ ‖

ధనీస	రిగరిగమ	గాగరి	
హిమాద్రి	తనయానన	శుంశజ	

ṅi sā ṅi	ri sā ṅi	dha dha / ṅi \ pā	‖	
hi ra ṇya	ga rbhā ya	su ma na	sē	‖
dha sa ṅi sa sa sa / ma gā ma	ri ga ma / pa			
u mā ra ma ṇa	ku mā ra	gu ru gu	hā	
ma gā ga	ri sā ṅi dhā	dha ṅi sa ṅi	‖	
sa mā na	va rō ja sē	ma hā sē ṇa	‖	hā stivadanāya.

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

dhā / pa ṅi sā dha ṅi sā	| ri ri ga / ma ga ri sā |
ṅi dhā pa ṅi \ pā pā	| ga ri / ma gā ma gā \ ri ri |
dha / ga \ ri sa ṅi \ dhā dha / sa	| ṅi \ pā dha ṅi sā sā |
dha dha / ga ri sā dha dha / ri sa	| ṅi dha dha dha ṅi \ pā dha ṅi |
sa ri / ga ri sa ṅi \ dhā ṅi sa	| / ri ri sa ṅi \ dhā / ga ri gā |
gā ṅi sa ri ga / ma ga / ma ri	| / ga ri / ga sa / ri sa / ri ṅi / sa dha |
/ ṅi ha dhā ga ri / ma gā \ ri	| dhā ri sa / ga ri \ sā ; |
dha ṅi sa ri ga ga / ma ma ga ga	| dha ṅi sa ri / ga ri sa ṅi dha pa |
dha ṅi sā ga ri gā dha ṅi	| pā ri sa ri dha / ṅi dha / sa |

ని/స ని/రి ని/గ రి/గ ని/రి | స/రి ధ/ని ధ/ప ని ధ/రి రి |

ప ప ని ధ ధ / ని ఫ ధ ని ప | ఫ ధ ని ప రి రి గా గా |

ఫ ధ ని ప రి ప రి రి | ఫ ధ ని ప రి రి \ సా సా |

ఫ / ధ ఫ / ప ని ప ఫ / ధ ఫ రి | ప రి ప ధ ఫ / గ రి / గ ప రి |

ఫ ధ ని ప రి గ / మ మ గ రి | ప ని ధా / ప ని \ ఫా ధా |

/ ని సా ధ రి ప రి \ సా | ధ / ప ని / ప ని \ ధా ని |

ధా గా ధా రి ధా | ప ని ధా \ రి రి ప ని ధా |

/ గ రి ప ని \ ధా గ / మ గ రి | ప / గ \ రి ప / రి \ సా ని ధా |

/ ప ని రి ప ధా / గ రి సా | రి గా / మ గ రి ప ని ధా |

ప రి / గ రి ప ని ధ ఫా | ధా ని ధా ప \ ని రి \ ప |

, గ \ రి గ / మా గ రి ప | / మ గ రి ప ని ధ / ప ని ఫా |

ఫ ఫ / ధ ధ / ని ని / ప ప రి | ధ ధ / ని ని / ప ప / రి రి గా |

ధ ని ప రి / గ \ రి ప ని ధ | / గ రి ప ని ధా / ని ని |

ధా ఫా సా ధా ని ప | రి గా / మ గ రి ప ని ధా |

సా / గ రి సా ప ని ధా | గా మ రి ప ని ధ / సా రి ని ధ |

/గ\రి ప ని ధ / రి \ సా ని | ధ ధ ని ని ప రి ప ని సా |

మ గా మ రి గా రి ప ని | గ రి గ ని సా / రి ని ధ |

/ మ గ రి / గ రి స / రి స ని ధ | / మ గ \ రి \ సా ని \ ధా |

/ మ గ రి స ని ధ ని ఫ ధ ని | మ గా రి స ని ధ ని ప |

/ గా రి స ని ధ ని ఫ ధా | ఫా ధ ని స రి / గ రి సా |

గ / మ \ రి స ని \ గా ని | / గా రి స ని ధ ని ఫా ధ |

గా మ రి స ని ధ / స ని సా | ధా ని స / రి స ని ధ ఫా |

ధ ని స రి ని ని స రి సా | స ని ధా గా మ గ రి |

గ / మ రి స / గ రి స / గ రి స | స ని ధ / ని ధ ధ / ని ధ ఫ ఫ |

ధ / స బి స స స రి గా మ | గ రి గ / మ గ రి స ని ధ ఫ |

సా ఠ ని స ధా ఖ ఫా ధ ని | సా ఫా ధ ని స రి గా |

/ షా గా \ రి స ని \ ధా | / గా \ రి గ / మ \ రి ; |

ధా ని రి సా ;

జన్యము (భాషాంగము) 7 : నీలాంబరి

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : నీలాంబర్యాఖ్యరాగస్తు సంపూర్ణోవక్రధైవతః
అవరోహేవి వక్రశ్చగీయతే లక్ష్యవేదిభిః.

మూర్ఛన :
- ఆరోహణము : సా రి గ మ మా ప ధ ప ని ని సా ని ధ ని సా
- అవరోహణము : సా ని ప మా గ రి గ సా.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; రక్తిరాగము; వక్రధైవతము; అవరోహణమందు ఋషభవక్రము; సాయంకాలమున గానము చేయదగును.

ఈ నీలాంబరీ రాగమునకు మధ్యమము మిగుల రంజనముల గలిగించు జీవస్వరము. సా / రి స ని స / రి గ / మా మా, రి గ మ ప \ మా మా మా, గ మ ప / ధ ప \ మా మా, గ మ / ప \ మా గ, రి గ రి / మా గ \ సా, \ ని ని ని, ని స రి గ మా మ, గ మ ప సా స, ని పా \ మా మ, గ మ ప / ని నీ / సా, ని ని ధ ని / సా, ని \ పా \ మా గ రి గ \ సా, స స / ప ప / స స / రి సా ని ధ ని సా.

వైశికీ నిషాదప్రయోగములు గ మ ప / ♭ని̇ ధ / ని̇, పా ♭ని ధా ♭ని,

ప / ధ ప / మా గ రి̈ గ \ సా, స ని ధ̈ ని సా నీ \ పా \ మా గ \ సా,
రి̈ గ మ / ప̇ మ గ రి̈ గ మ గ రి / మ గ రి̈ / గ \ సా, / రి స \ నీ̤ నీ̤ / సా —
ఇవి ఈ రాగమును స్ఫురింపజేయగల ప్రయోగములు తక్కినవి లక్ష్యముల జూడుడు. లక్షణ శ్లోకమున జెప్పినట్లు ఈ రాగమును లక్ష్యములచే నెటిఁగి గానముసేయవలెను. మంద్రస్థాయి నిషాదమునకు క్రింది సంచరింపులు లక్ష్యములఁ గనుబడుటలేదు. రి గ మ ప ధ ♭ని ప మ గ, ఈ ప్రయోగమును కొన్నిచోట్ల గనుబడుచున్నది.

కీర్తనము 1 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

అంబా నీలాయతాక్షీ.

పల్లవి.

సా , రి̈ గ మ̇ గ / మా మ గ గ̈ గ మ	/ పా ప మ̇ గ	మ ప / ధ̇ ప మ / ప మ̇ గ
అం బా నీ	లా య	తా ... ...
		గ̇ రి̈ గ రి / ప ‖
		... ‖
\ మా ; మ గ గ̈ ; మ గ	మ / ని ప \ మ̇ గ	రిగరిగమ మగగ̈ \ స ‖
క్షీ క రు	ణా క	టా క్షీ ‖
స స \ ని̤ నీ̤ స / రి̈ గ మ̇ గ రి గ రి̈ గ మ	గ \ సా స̈	పా మ / ప̇ మ గ రి̈ గ ‖
అ ఖి ల లో క సా	క్షీ క	టా క్షీ ... ‖

\నీ స రి గ మ ప \ మా మ గ గ గ | మ ప \ మ గ | మ/ధపమ/పమగరి/ప ||
అం ఖా ని | లా ళ్ళు | తా . . . . ||

\ మా ; మ గ గా , , సా , మ | గా,మ గమరిగ రిగమ | మ గ గా , \ సా ||
శ్రీ క | టా | శ్రీ . . . ||

అనుపల్లవి.

, మ గ మ పా , , ప ప ర్ సా | స స ని సా , ని | ధనిధనిస నిపప\మ ||
ఖింఖా ధ రి చి . | త్వ్వతి ఖిం | ఖా ధ రి ||

మ | గ మ ప పా / ♭ ని ప ప మ మ గ | మప/ధపమ/పమగగరి | గా,మ ప\మ మమ ||
ఖి ం దు నా ద వ | శం క రి | శం క రి ||

పాప ప/ని ప మగమ మ/పమగ రిగ మగస | ని/సని స/గ గ మా/పమ ప సని | పప/
అంబుజా రమణ సో ద రి ఆ దరి | అం బ రి కా ద ం | బరి

నిపమగరి రిగ\ ||
ని లాంఖ రి . || అంఖా

చరణము.

, స\ని సా , / గ గమ పమ పని , | \పా,మ గ మపా, | మ గ/మ గ/మ రి ప ||
శి వ రా జ ధా | నీ జే | త్ర వా సి ||

\ మా ; మ గ గా , , గ మ | ప/నిపపమగా/మగమ | రిగ రిగ మ మగ గ\స ||
నీ శ్రీ త | జ న వి | శ్వా సి ని ||

స స సరి సా ని నీ సా , గ | గ గ మ పామ గ | / మ గ రి గ రి ప ||
శి వ కా యా రో | వాణే శో | ల్లా సి ||

ప మా ; మ గ గా , గ మ | పా , ని ప మా , ని | ప మ ప మ గ ||
ని చి | ద్రూ ప వి | లా సి సి ||

, వ ప ప / ని \ పా మ ప ని | ని సా , నీ / స ని స | ని ప ప మ గ మ ప ని ||
న వ యో గి నీ | చ | క్ర వి కా ||

\ ప సి స నీ ; స రి ప ని | ని సనివ ప ధపమ | గ మ గ మ పా ప ప ||
సి నీ న వ | ర స ద ర | హా సి ని ||

ప పా ప సి స నీ , / స ని స | నిపమ/నిపమ/ని | పమ/పగ/మగ/మ ||
సు వ ర్ణ మ యవి | గ్ర హా ప్ర | కా శి ||

పా ; ; గ మ ప ధ ని | ధ / ని ప మ గ | రిగరిగమ మగగస ||
ని సు వ | ర్ణ మ య | హా సి ని ||

ప స రి గ ప ప స నీ నీ | స మ గ మ రి పా మ గ |
భు వ నో ద య | స్థి తి ల య వి నో ది ని |

గ మ పా ని ధ \ పా స | సా స సా స ని ||
భు వ నే శ్వ రి | ప్ర ప్ర సా ది ని ||

స మ గ మ రి గ రి రి / మ గ సా సా ని ప |
న వ మా ణి క్య వ ల్ల కీ వా ది ని |

గ మ, వ ని ధ ని ప స | ని ప మ గ రి గ మ / ప మ గ రి గ \ ||
భ వ గు రు గు హ వే | ది ని స ం మో ది ని ||

(అంబానీలాయతాళీ)

కీర్తనము 2 - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

సిద్ధీశ్వరాయ నమస్తే.

పల్లవి.

సా , పా సా	ని నినిసా, నిపపమ	మగమ\రిగ రిగ మ	మగగస సరి/గససని ‖
సి ద్ధీ శ్వ	రా యన	మ స్తే . .	. . జ గత్ర్ప. ‖
నిసా/గ గా మా	గ మపా./దనిపపమ	మగమ\రిగ రిగ మ	మ గ గా \ సా ;
సి ద్ధే శ్వ	రా యన	మ స్తై	ఎ ఎ ‖

(సిద్ధీ)

అనుపల్లవి.

, సా సా సా	స/గ స\సనీ,ని	సా / గ గా మా	పమమగరిగ/మా; ‖
బు ద్ధే శ్వ	రా యప	రా యవ	రా య ‖
, గ మ ప పా మప	స సా సనీ ప ప మ	పదనిధాప/ధపామమగ	మ ప మ గ గ రి గ
భు క్తిము	క్తి ప్ర ద	చ తు ర త	ర క రా
			మ పా / మ మ ‖
			య ‖

పా నిధ\పా మప	సా\ని ని నిసనిప
శు ద్ధ స త్వగు	ణా కరా యవి

సా సనిప సనిపా మగా స	సససస/గగా మ రిగరి/మా గగ ‖
శు ద్ధి చక్ర ని లయాయనిత్య	సుఖ తర కరాయ శంక రాయ ‖

(సిద్ధీశ్వరాయ)

చరణము.

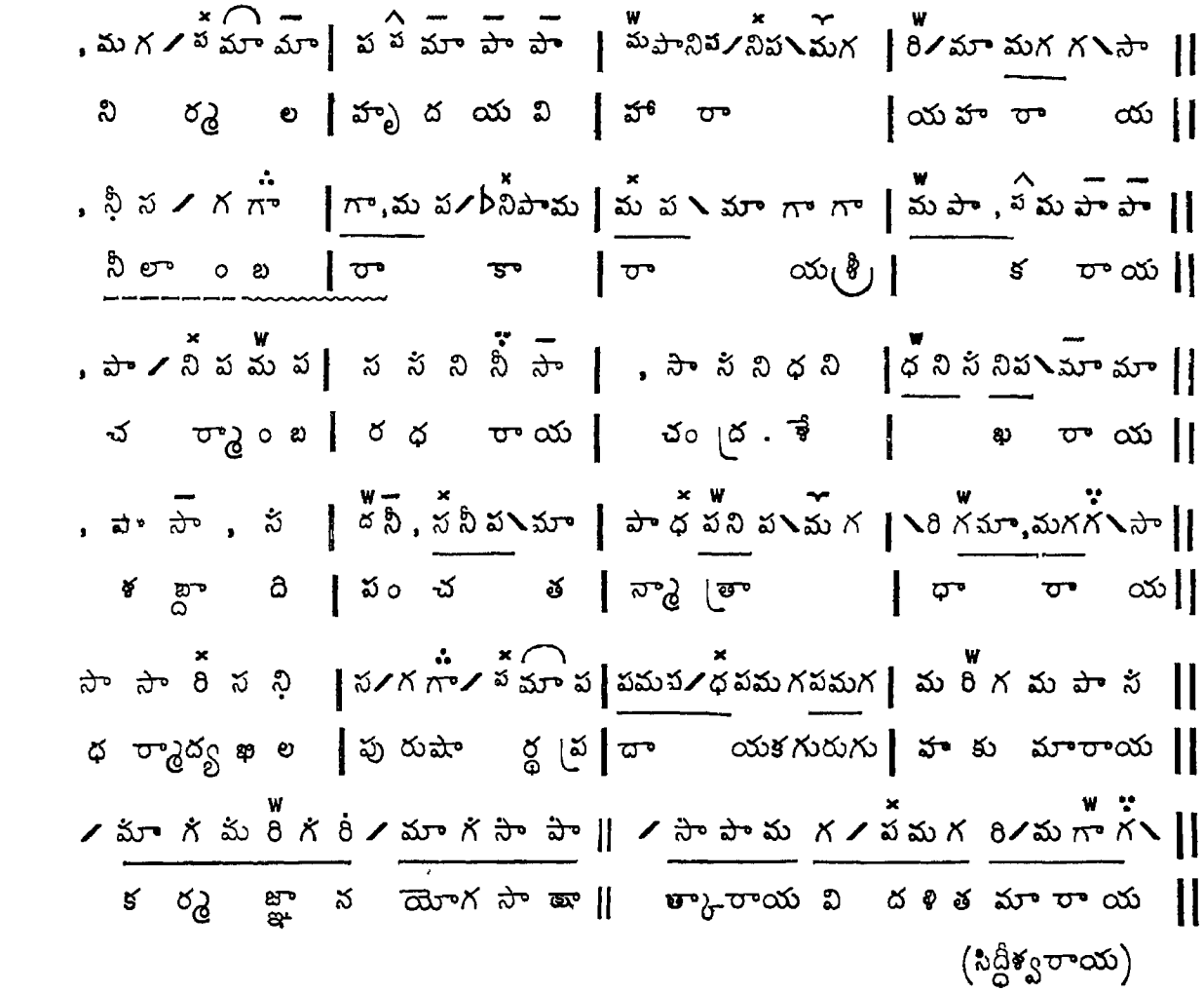
, మ గ / ప మా మా | ప ప మా పా పా | మపానిప / నిప \ మగ | రి / మా మగ గ \ సా ||
ని ర్మ ల | హృ ద య వి | హా రా | య హ రా య ||
, నిసగ గా | గా, మప / దనిపామ | మ ప \ మా గా గా | మపా, పమ పా పా ||
నీ లా ం బ | రా కా | రా య శ్రీ | క రా య ||
, పా / నిపమప | స స ని నీ సా | , సా స ని ధ ని | ధనిసనిప \ మా మా ||
చ ర్మాం బ | ర ధ రా య | చం ద్ర . శే | ఖ రా య ||
, పా సా , స | దనీ, సనిప \ మా | పా ధ పని ప \ మ గ | \ రి గమా, మగగ \ సా ||
శ ఙ్ఖా ది | ప ం చ త | న్మా త్రా | ధా రా య ||
సా సా రి స ని | స / గ గా / ప మా ప | పమప / ధపమగపమగ | మ రి గ మ పా స ||
ధ ర్మాద్య ఖి ల | పు రుషా ర్థ ప్ర | దా యకగురుగు | హా కు మారాయ ||
/ మా గ మ రి గ రి / మా గ సా పా || / సా పా మ గ / ప మ గ రి / మ గా గ \ ||
క ర్మ జ్ఞా న యోగ సా ఙ్ఞా || త్యాగరాయ వి దళి త మా రా య ||
(సిద్ధీశ్వరాయ)

కీర్తనము 3 – రూపకతాళము – ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

త్యాగరాజం భజేహం.

పల్లవి.

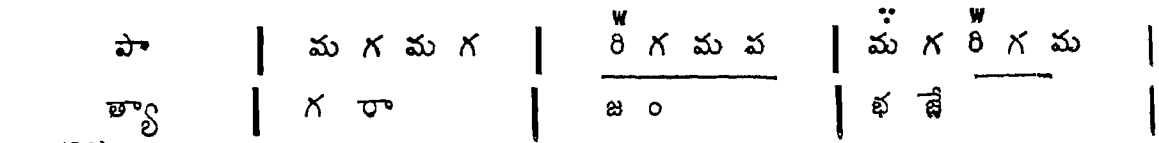

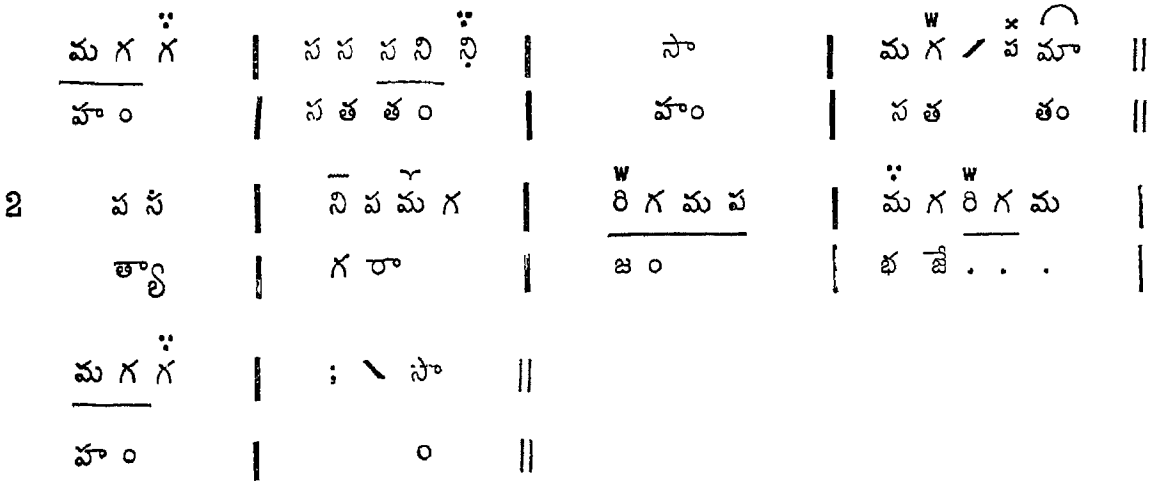
మ గ గ | స స స ని ని | సా | మ గ / ప మా ||
హం | స త త ం | హాం | స త తం ||
2 ప స | ని ప మ గ | రి గ మ ప | మ గ రి గ మ |
త్యా | గ రా | జ ం | భ జే . . . |
మ గ గ | : \ సా ||
హ ం | ం ||

అనుపల్లవి.

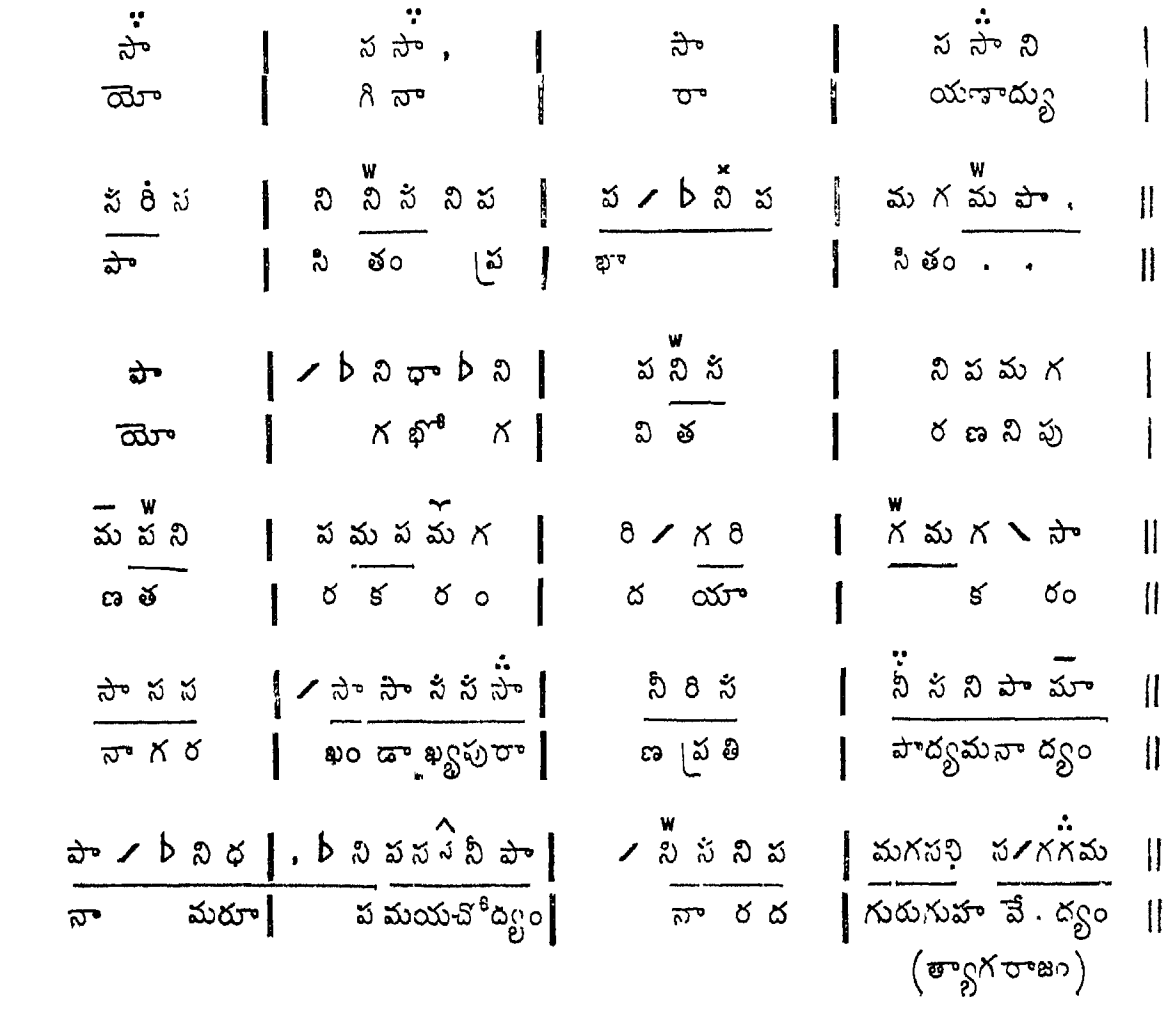
సా | స సా , | సా | స సా ని |
యో | గి నా | రా | యణాద్యు |
స రి స | ని ని స ని ప | ప / ధ ని ప | మ గ మ పా , ||
పా | సి తం ప్ర | భా | సి తం . . ||
పా | / ధ ని ధా ధ ని | ప ని స | ని ప మ గ |
యో | గ భో గ | వి త | ర ణ ని పు |
మ ప ని | ప మ ప మ గ | రి / గ రి | గ మ గ \ సా ||
ణ త | ర క ర ం | ద యా | క రం ||
సా స ప | / సా సా స స సా | ని రి స | ని స ని పా మా ||
నా గ ర | ఖం డా ఖ్యపురా | ణ ప్రతి | పాద్యమనా ద్యం ||
పా / ధ ని ధ | , ధ ని ప స స ని పా | / ని స ని ప | మగసని స / గ గమ ||
నా మరూ | ప మయచోద్యం | నా ర ద | గురుగుహ పే . ద్యం ||
(త్యాగరాజు)

కీర్తనము 4 - ఆదితాళము - కుమార యెట్టప్ప మహారాజుగారు

పల్లవి

1 , స ని సా , / గ గా మ ప | / ని ప ప మ మ ప మ | గ గ / మ గ స ||
కరుణా నం ద చ తు ర స హా | స్ర ద శ ||

, స \ ని ని సా రిగ మగ / మ | రి గ \ రి ప | మప \ మా, మగ రిగ మప ||
క మ ల వా సి తే | క ళా ధ | రే . . అం బా . ||

2 మగగ \ స ని సా రిగ మగ / మ | రి గ \ రి ప | మప \ మా, మగ గ \ సా ||
కమ ల వా సి తే | క ళా ధ | రే . ఏ ||

మగమపాప మసస సాసనిపమ | మపా / సనిపమప | మప / ♭ని పమప మగరిగ \ ||
కార్తికేయ జనని చిద్విలాసిని | కృపా కటా క్షి | శివే మామవ ||
(కరుణానంద)

అనుపల్లవి.

, స స స / సా స స / రి స | స ని స / రి స \ ని | ద ని ధ ని స స ని ని \ ప ||
అరుణ కాంతి స దృ | శ తి ల క | యో గే ||

మ గ మ ప ప / ధపపమ గమ | ప / నిపపమ మగ | రి / గ రిగ మ మగ గ \ స ||
అ ఖ లఘు వ. న రూ | ప మో హా | నా ం గి ||

స స స / స స స | స / రి సా ని స | ని ప ప మ |
వరు ణ వి నుత | మ ధు రా మృత | వ ర్షి ణి |

గ మ̆ప ని | ప / స̇ సా̇ | ని ప మ గ | రి / మ̆ గ గ̇ \ ||
వ ర్షి ణీ | అ మృ తం | వ ర్షి ణీ | వ . ర్షి ణీ || కరుణా

చరణము.

, స స ని̇ స రి̆ గ మ గ మ | ప ప / ధ̆ వ ప మ | / పమ̆ గ \ రి ప ||
స కల దే వ వం | ది త న ళి | న ప దము ||

ఏ మా ; మ గ గా̇ , గ̆ మ | ప / స̇ ని ప మ మ గ | రి గ రి గ మ మ గ గ̇ స ||
గే ని గ | మా గ మ | సా రే . . ||

సా , ని̆ ని̇ సా , / గ గ̇ మ̆ గ మ | ప ప / ని̆ పా మ | మ మ గ గ̇ రి ప ||
సా రం గ వ ర ద | స హా జే . . | కృ పా ని ||

\ మా ; మ గ గా . గ̆ గ మ | ప / స̇ ని ప \ మ మ గ | గ రి / మ గ \ సా ||
భే ప కు ం | ద ము కు ళ | ర ద నే ||

స / రి̆ స స | స స స ని̇ | స / మ గ గ̇ / | మా మా |
వి క సి త | భ వహృ ద | యా ం బు జ | వా సే |

మ̇ గ | మ ప ప | పా̇ ప | మ̆ ప ధ ప పి̇ | మ గ గా̇ ||
వి ధు ళ క ల | తు ల్య | వి భూ తి | ని టి లె ||

స స సా̇ స స / | సా̇ స స | ని̆ స̇ ని ప ప మ |
శు క నా ర ద | సం ను త | సు చ రి . త్రే . |

గ మ ప / b ని ధ b ని | ప స̇ | ని ప | మ గ | రి̆ గ మ గ గ̇ ||
శు క శ్యా . మ ళ మం | ఖు ళ త మ | గా | త్రే ||

స్వరము.

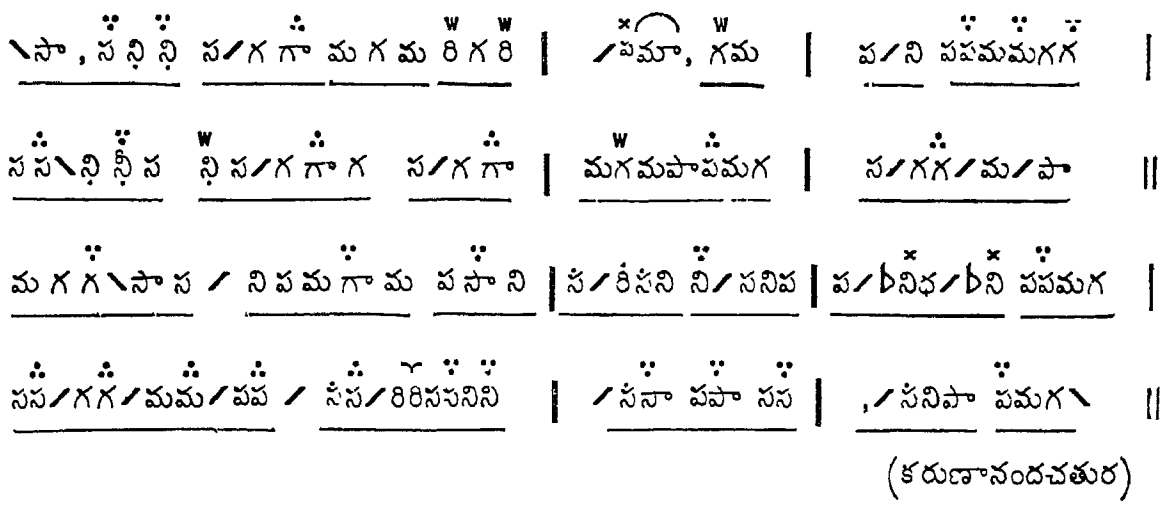

(కరుణానందచతుర)

సంచారి - మర్యాతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

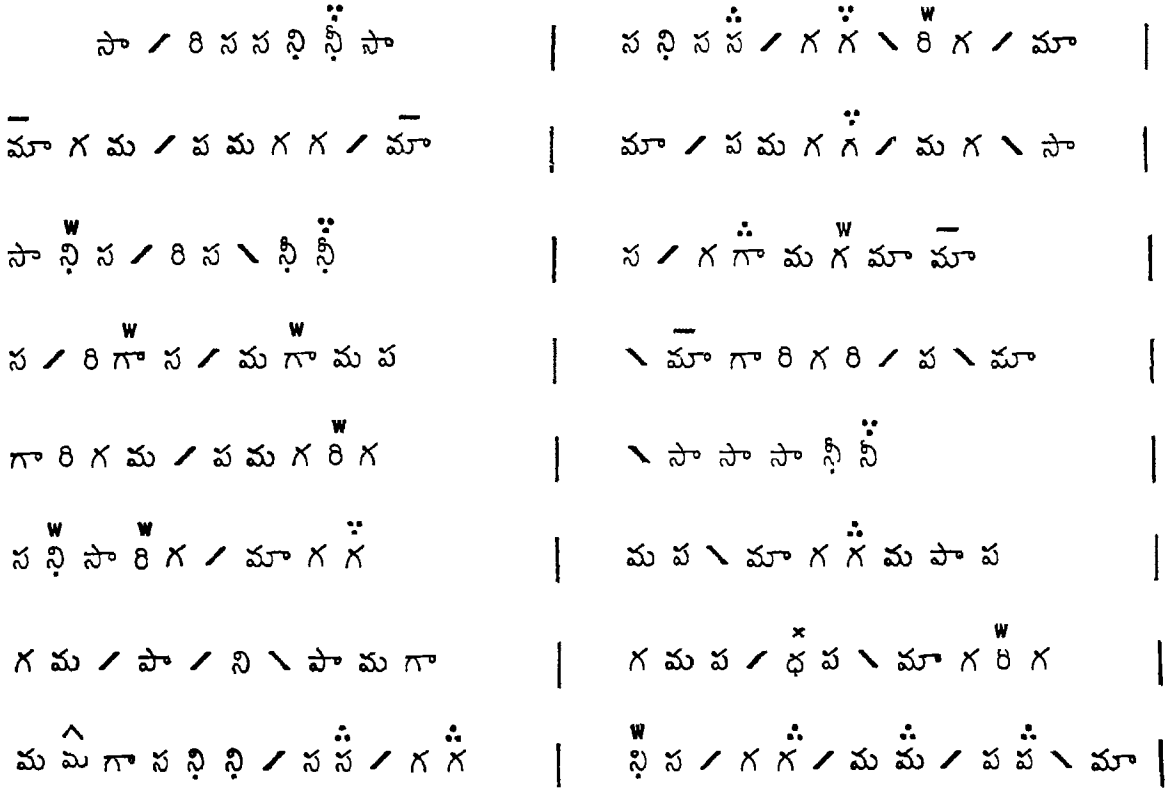

ప / నీ / పా \ మా గా మ	గ మా ప / ని ప \ మా మా
గ మ / ప మ గ గ మ గ / మా	రి గ రి / మా గ రి గ \ సా
ని స రి గ మ ప / ని పా మ	గ మా / ప మ గ రి గ / మా
పా / ƀ ని ధ / ƀ ని పా మ గా	గ మ ప / ƀ ని ధ / ƀ ని ప మ గా
/ మా గ రి గ రి / మ గ \ సా	స / గా స ని స స ని సా
/ గా గా స / గ గ / మా మ	\ సా / గ గా మ రి గ మా
స / మ మా గ రి / మా గ స	ని స / ప ప ని స రి గ మా
స ప \ మా గా మా పా	ని స రి గ మ ప \ మా మా
గ మ ప / ƀ ని ధ / ƀ ని పా \ మా	గ మ / ని ప \ మా మా మా
గ మ / ప మ గా రి గ రి / మ	, గ \ సా / రీ సా నీ
స స / గ గ / మ మ / ప వా ప	/ స సా స స నీ ప మ గ
రి గ మ ప ధ / ƀ ని ప మ గా	మ ప / ని ప మ / ని ప మ గా
మ ప \ మా గా రి / ప \ మా	మా ప / ని స స ని ధ ని
/ సా / రీ స స ని ధ ని స ని	/ పా వా ప / ƀ ని ధ / ƀ ని పా

మ ప / సా ని ప \ మా గా	రి గ మ ప / సా ని ప \ మా
గ మ ప మా గ రి గ \ సా	సా సా / రి రి స స ని ధ ని
స ని పా ప ♭ ని ధ ♭ ని ప / స	స ని ప స ని ప మ గ మ
రి గ మ గ రి / మ మ గ సా	స స / ప పా ప / స సా స
మ గ మ రి గ రి / మా గ స	/ రి స ని ప ♭ ని ధ ♭ ని పా మ
గ మ ప \ మా గ రి గ సా	/ సా ని ప \ మా మ గ \ సా
స \ నీ ప \ మా మ గా స	/ రి సా ని పా \ మా మ గ
రి గ మ / ప మ గ రి / మ మ గా	రి / గ \ సా / రి స స ని నీ
నీ నీ / సా ; ;	

జన్యము (భాషాంగము) 8 : దేవగాంధారి

మూర్ఛన :-

ఆరోహణము :- సా రి మ ప ధ ధా స్సా

అవరోహణము - స ని ధ ప మ గ రీ స రి గ రీ సా

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

భాషాంగము ; సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము ; దేశీయరాగము ; కొన్నిచోట్ల కైశికి నిషాదమును పలుకును. కొన్నిచోట్ల ఆరోహణమందు గాంధారమును నిషాదమును పలుకును. ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

ఈ దేశీయ దేవ గాంధారికి ధైవత ఋషభములు మిగుల రంజనమును గల జీవస్వరములు.

ధ / రిస ని \ ధా, / రి స ని ధా, ని స ని \ ధా, స రి గ రీ స ని \ ధా, ప ధ ♭ ని ప ధ ప మ గ రీ, రి మ గ \ రీ, మ ప / ధ ప / ధా, / రి స ని \ ధా / సా, పా ధ / ♭ ని ధ పా మ గ రీ, స రి గ మ గ \ రీ, స ని ధ ప మ గ రీ, స రి మ గ \ రీ, స రి గ రీ, రి స ని \ ధా, సా రి గ రీ సా — ఇవి ఈ రాగమును స్ఫురింపజేయు ప్రయోగములు. తక్కినవి లక్ష్యములందు జూడుడు ఈ రాగమును దేశీయ దేవగాంధారి యందురు

గాంధారము మధ్యమముననుండి దిగుజారు లేక ఒదుగింపుతో పలుకును.

కీర్తనము 1 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు.

పల్లవి :

, ధ/రిం సాం నిం ధా ṗ నిం పం మం గ\రి రి సరిం గా, | రీం సాం రి నిం ధ | పం మం గ రి మం పం ధ ||
క్షి తి జా ర మ ణం చి ం త | యే శ్రీ రా | మం భ వ త రణం ||

రిం స/రి సాం ṗ నిం ధా నిం పం మం గ మ ప మ గ రి స రి గా, | రీం సాం ||
ం క్షీ తి జా ర మ ణం చిం త | యే ఫ ||

అనుపల్లవి.

, మం రి మం పా / ధం ప / ధం ప / ధం ప / ధం | , ధ సా స స | స స ని సం రిం స ని \ ధ ||
క్షి తి ప తి న త చర ణం | నే . వి త | వి భీ ష ణ ం ||

, ధ సా రిం గ మ గ \ రీ స రిం / గ రిం స సం | , ṗ నిం ధ ṗ నిం ప | మ / పమ గ రి మ ప ద ||రి
క్షి తి భ ర ణం శ్రీ త | చిం త్తా | మ ణిమ ఘు హా ర ణ ం
(క్షితిజారమణం

చరణము.

ధ ధ / ṗ నిం ప ప | పమ ప / ధం | ప పం మ గం | రి స రి గ / మ |
స క లసుర మహిత | స ర సి జ ప ద యు గ |

గ \ రీం , రి | సాం నిం ధ మ గం రి ||
ళం ళాం | తం అ తి కు ళ ళ్ళ ||

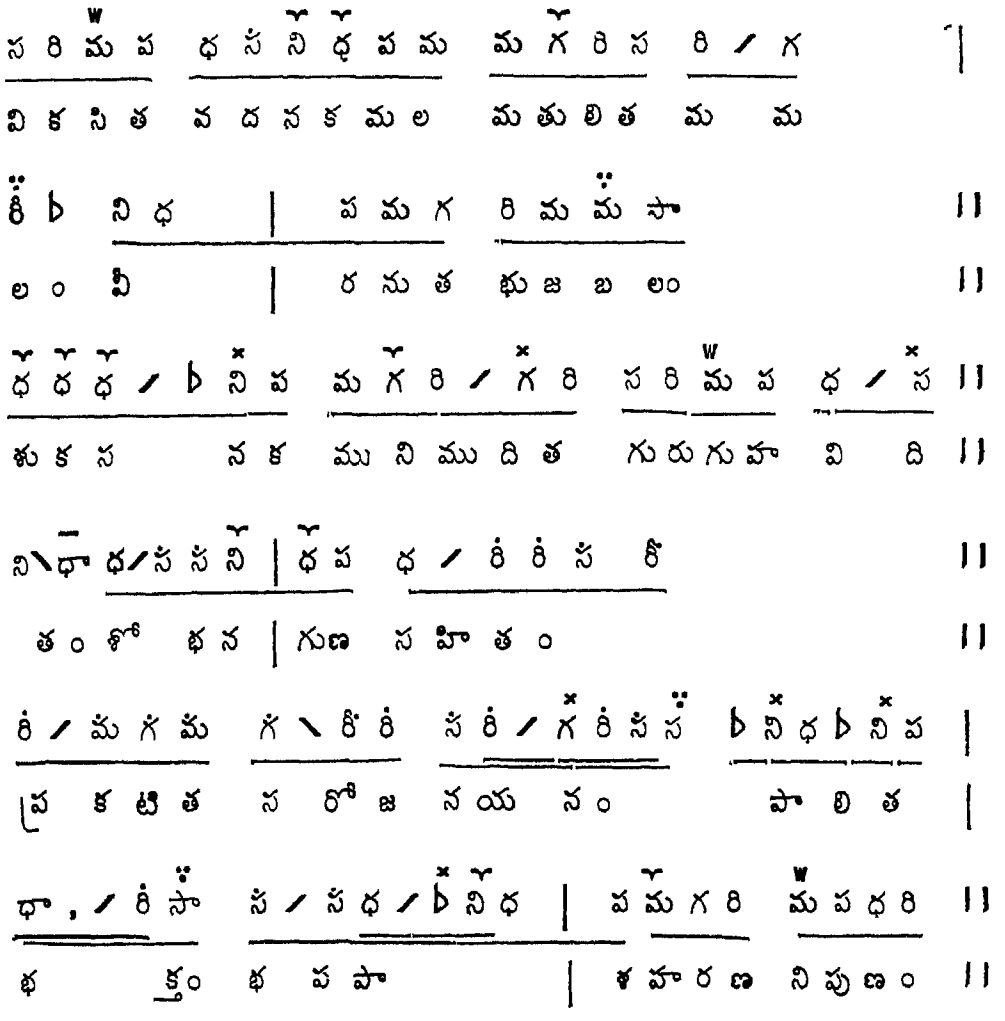
స రి మ ప ధ స ని ధ ప మ మ గ రి స రి / గ |
విక సిత వదన కమల మతుల్లిత మమ
రీ ధ ని ధ | ప మ గ రి మ మ పా ||
లం బీ | రను త భుజ బ లం ||
ధ ధ ధ / ధ ని ప మ గ రి / గ రి స రి మ ప ధ / స ||
శుక స నక ము ని ము ది త గురు గుహా వి ది ||
ని ధా ధ / స స ని | ధ ప ధ / రీ రీ స రీ ||
తం శో భన | గుణ స హి తం ||
రీ / మ గ మ గ \ రీ రీ స రీ / గ రీ స స ధ ని ధ ని ప |
ప్ర కటి త స రో జ నయ నం పా లి త |
ధా , / రీ పా స / స ధ / ధ ని ధ | ప మ గ రి మ ప ధ రి ||
భ క్తం భ ప పా | శ హా ర ణ నిపు ణం ||

స్వరము.

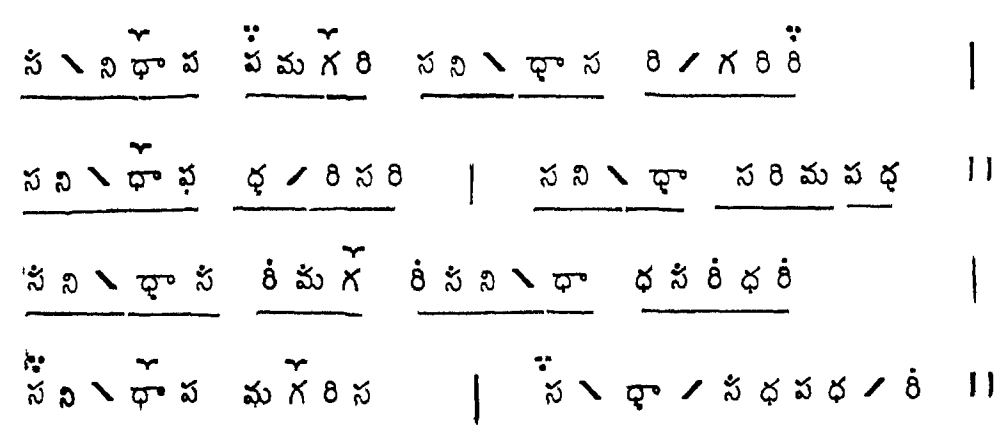
స \ ని ధా ప ప మ గ రి స ని \ ధా స రి / గ రి రీ |
స ని \ ధా ప ధ / రి స రి | స ని \ ధా స రి మ ప ధ ||
స ని \ ధా స రీ మ గ రి స ని \ ధా ధ స రీ ధ రీ |
స ని \ ధా ప మ గ రి స | స \ ధా / స ధ ప ధ / రీ || స రీ

కీర్తనము 2 : - ఆదితాళము - గురుమూర్తిశాస్త్రిలు

పల్లవి :

ధ / రి స̇ ని ధా̇ | ప ధ ♭ని ప ధ ప మ గ̇ రి̇ | స రి స ని ∖ ధా, స రి | రి ప మ గ మ
స్మ్ఱ ర తు తే | చ ర ణ న ళి న యు గ భం | ళి ర స మే (శ్రీ) | కృ

గ ∖ రి స రి గ ||
ష్ణా ||

2 స రి స ని ∖ ధా , గ / రి సా | ||
ళి ర సి మే కృ ష్ణా | ||

అనుపల్లవి

ప̇ప మ̇ ప మ̇ మ̇ ధ ధ̇ స̇ ని̇ ధ̇ / రి̇ సా రి̇ | రి̇ గ̇ మ̇ గ / రీ̇ స̇ రి స ని ∖ ధా |
ద ర వో స వా స నా ది సు ర బృం ద | వ ర వం ది త నం |

ధ̇ / ♭ని ప మ గ̇ రి̇ మ̇ ప ధ ||
ది త ముచుకుంద ||

(స్మ్ఱరతు

చరణములు.

1 స / ధ ధ̇ ప̇ ప̇ మ̇ రి గ రి̇ మ̇ ప ధ ప̇ మ̇ ధా ధ |
న వ జ ల ద నీ ల దే హా ఖ గ వా హా |

2 కలుష హర మాం పాలయ కృపాలయ |

3 గురుమూర్తి కవికృతిం సువినుతిం |

	మ ప మ ధా ,	ధ స	ని ధ ప	ధ / గ రి స స ‖
1	న త జ నా	ను	గ్రహ త	ను గ్రహ ‖
2	క లి భ యం	భం	జ య సు ర ం జ య	‖
3	గు ణ త తిం	సం	ప్ర తి ర స ం ప్ర తి	‖

	ధ స రీ గ రి	స / గా , రి స	ని \ ధా ధ ప	
1	స ప ని గ్ర హ	దు రా గ్ర హ	వి గ్రహ	
2	వి లు ళి త హా	రి వ ర్గ మ తి సు ర ం జ య		
3	గు రు వ ర	ప్రీ తి . మ పి	సు త తిం	

	ధ / రి స	ధ ధ / ఽ ని ధ ప	ధ ప మ గ రి	మ ప ధ ‖
1	స క ల	ద ను జ స ం	గ్ర హ వి ని	గ్ర హ ‖
2	వి మ ల	వే ణు మ పి	మ ం జు ర ం	జ య ‖
3	గు రు త	ర ం క ల	య స ద ల ం	కృ తిం ‖

(స్ఫురతు తే

కీర్తనము 3 - అదితాళము - కృష్ణస్వామి అయ్యా

గోపికారమణంభజ

పల్లవి.

ధ / రి స ని \ ధా ,	/ రి స ని \ ధా / ఽ ని ధ ప	/ ధ ప మ	మ గ రి		
గో పి కా	ర మ ణ ం	భ జ	మా	న స	

రిస సా ని ధ ధ | ని స రి రి మ ప ధ ప / ధా ||
కో మ లాంగ ధృ త | కా స్తు భ భ ర ణం ||

2 ధ / రిస ని \ ధా , / రిస ని \ ధా / ♭ని ద ప / ధ ప మ గ రి రి |
గో పి కా భ జ మా న స |

గ మ గ \ రి ; | సా ; ||
హి | ఆ ||

అనుపల్లవి.

ధ / స ధ ధ ప / స స / రి రి / మా మ మ మ గ రీ |
గో కు ల జ ల ధి సు ధా మ య కి ర ణం |

స / రి / గ రి స స / రి రి | స రి గ రి స రి సా ||
కు ం . జ ర రి పు భ య | భ ం జ న ని పు ణం ||

ని \ ధా ధ స స స రి రి స రి గ రి స / రి స ని ధా |
కుం ద మృ దు హా స న వి ల సి త ర ద నం |

ధ / రి స స ధ ధ ♭ని ధ ప | ధ ప మ గ రి స రి సా ||
కు వ ల య ద ళ స దృ | శా య త న య నం ||

సా స స / స స రి రి రి / మ గ రి సా రి / గ రి స సా |
కుం డ లి వ ర సు ఘ డా కృ త శ య న ం |

ధ ∖ రిం సం సం ధ ♭ నిం ధ పా | పా ధ పమ గ రీ సు పధ ప ∕ ధా ||
కు వ లయ జ న వి | శ్వా సి త భ జ నం ||

గో పి కా

చరణము.

పా ప ప ప ప పా మ్ప పధ ప మ్గ గ రీ |
ఆ న న ళ శి మ ధ్వ . స్థి త తి ల కం |

స రి ∕ మ గ్ గ రీ సా | సాం నిం ధ ∕ రి స్ రీ ||
అ ఖి ల జ నా నం | రా మ్మృత జ న కం ||

ధా ధ ∕ సం సాం సాం ధ ధ్ నిం ధ ప ధ ప మ గ్ గ రి |
గా న ర సా స్వా ద చ ర సి కా . త్మ్మకం |

స రి ∕ మ గ్ గ రీ స ం | పాం సం ధ నిం స రి స రి రి ||
జ్ఞా న సు ధా బ్ధిం | త స్థి త మో క్షి కం ||

∕ ధా ధ ధ సం సం రిం రిం సం గిం మ్ము మ్ము మ్ము గ్ గ రీ |
ధా న వ రి ల జ సం ధ్వ . . . మో రి ణ చ ణం |

సం రిం ∕ గ రిం సం సం రిం రిం | సం రిం ∕ గ రిం సం రిం ∕ గ మ్ సాం ||
ద ళ మృదు చ ర ణ వి | న త దే వ గ ణం ||

♭ నిం ధ ధ ధ ∕ సాం సం సం రీ ∕ గ్ గ ర సం రి సం నిం ∖ ధా |
మా ను ష వే ష ధ రిం భ వ త ర ణం |

ధ / రిం సం సం ధ పం నిం ధ ప మ | ధ ప మ గ రి సా ||
మ న సి జ కో టి ల | సు త్రను కి రణం ||

సా స స / సం సం రీం సం రిం / మ గ రిం సం రిం రిం సం సం |
కా న న కృత విస్తృత సం చ ర ణం |

ద / రిం సం ధ ధ నిం ధ పా | ధ ప మ గ రి మ ప ధ ప / ధా ||
క లు ష హా ర ం కృ | ష్ణా ను త చ ర ణం ||

స్వరము.

ధ / రిం సం సం ధ ప మ / ధ ప పం మ గ రి స రి / గ |
మ హి త భ ర త కు ల జ హి త వ చ న ల హా |

రి ; ధ ధం | / రి స రి స సం రి మ ప ||
రి వి శ | ద మ తి కృత భ జ న ||

మ మ / ప పం ధ ప ధ / రిం సం రిం మ గ రిం సం రిం గ |
ఈ శ ఫ ల ద ని గ మ కృ త వి మ ల క మ ల |

\ రీం రిం \ ధా ధం / రి సం | ని ధ ప మ గ రి మ ప ||
నా భ తా ర క పు | రు ష మ జ మ ధి గ త ||

(గోపికారమణం)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

ధా / రిం సని \ ధా / సా సా | పా ధ / ని ద పా మ గ రి |

సా రి గ రి స రి సా | ని / ధా / రి స రి మ ప / ధా |

ధ స రి మ ప ధ స ని \ ధా ధ | / రీ సా మ ప ధ / ని ద పా |

మ గ రి స రి / గ రి రి | స రి సా ని \ ధా సా సా |

రి గ రి మ మ ప / ధా ధా | మ ప ధ స ని ధ ప మ గ రి |

ప రి గ రీ రి / ని ధా ధ ప | \ మా పా ధ స ని ధ ప మ |

గ / మ గ \ రీ స రి గ రిం రి | ని ధ / రి స రి / ప మ పా |

గ రి మ ప ధా రి మ ప ధ | \ మా / ధ పా మ గ మ గ \ రి |

సా రి గ రి ని ధా రి స | ధ స రి మ ప స రి మ ప ధ |

రి మ గ రి / ధ ప / ధా ధా | మ ప ధ \ సా రి మ ప మ ధ |

మ ప ధ / సా ని ధ ప మ గ | రి మ గ \ రి / గ \ రి ధ రి |

ప రి గ స రి ధ రి సా | ని ధ / రి \ సా స రి / గ రి / ప \ మ |

, మ / ధ ప / స ని \ ధా ధ / రిం సం | / గ \ రీ రిం సం రిం గ \ రీ రిం |

ధ ధ స ని ధా రిం సం ని \ ధా | మ గ \ రీ ధ / రిం సం ని \ ధా |

సనిసని\ధాపధ♭నిపా	/ధపమగరిగరిరి
సరిమపధసరిమపధ	మ్ఫఫధసరిరిమపధా
మపధసరిమగరిరి	సరిగరిరినిధా
మగ\రిరిమగ\రిరి	/గరిరిసరిగరిస
నిధాధ/రిసానిధపమ	మ్గ\రిరిసస్ని/ధానిస
ధ/రిసరి/ధధ్పప\మ/ధధ్	పధ/సస్రిధ/రిసరి
ధసారిగరిసనిధా	పధా♭నిధపామగరి
సరిగర్సారిస్ని ధా	ఫధస/గ్రిమప/నిధ్ద
/సారిరిరిగరి	ధధ్సరిగ/మగ\రిరి
గమగ\రి/గరిరిసా	\రిసనిధపమగరిరి
సాసారినిధపమ్గరి	సరిగరిధధా రి
సరి/పమగగ్మగ/రి,	సరి/గరిరిసా ; ‖

ఇరువై తొమ్మిదవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగరాగము : 30 - నాగాభరణ రాగము.

ల క్ష ణ శ్లో క ము

వెంకటమఖి : నాగాభరణరాగోయమారోహేవక్రధైవతః
అవరోహేధవర్జస్స్యాత్సగ్రహస్సార్వకాలికః.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స రి గ మ ప ని ## ధ ని స

అవరోహణము : స ని ప మ గ మ రి స మ్ గ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము. షడ్జగ్రహము; ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

గమనిక : ఈ నాగాభరణ రాగమునకు ఋషభము మిగుల రంజనముగల జీవస్వరము. జీవస్వర ప్రయోగములు లక్ష్యములందు గమనించితే స్పష్టమౌను.

లక్ష్యగీతము - రగణమత్యతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము.

సా సా నీ స ని ధ ని పా ప మ గ మ రీ ·
శ్రీ రం గ ద్ద అ మ అ ం చ్చి త గొ ఒ లా ం

సా ; పా ; మా ; స ని ధ ని సా ;
గూ లా ధీ శ్వ ర ప్రే ఎ మా

మ ప మ మ రీ గ మ రి రి స రి సా ; స ని ధ ని
మ ణి మ యకుం డ ల భూ - ష ణా మా - ం

అంతరి.

పా ; ని ధ నీ సా మ మ గ రీ సా ; ;
పా అ హి పా హి ప్పా వ ను రే

జావడ.

మ మ పా మ మ రీ స ని ధ ని సా స ని ధ ని ప మ
ధూ మ ధ్వ జ లో చ న స ం శ్లా ఘ న లో లు రె

పా మా రీ గ మ రీ సా స ని ధ ని ధ ని ప మ
నూ తో ట న్మ అ తే ప్రా ర అ అ తి ప్రభు కు ల

రి మ మ ప ని ధ ని స ప మ రీ గ మ రి స స ని ధ ని ||
అ అ అ . . . . . అ ం వో ఇ య ఇ య ఇ య ఇ య ||

పా ; ని ధ నీ సా మ మ గ రీ సా ; ; ||

పా - హి పా హి పా - వ ను రే

సా సా నీ స ని ధ ని పా ప మ గ మ రీ , , |

రా గాం గ న్న అ గ అ భ ర ణ ఉ పాం |

సా ; పా ; మా మా స ని ధ ని సా ; |

గా సా మం త రా - - గా

మ ప మ మ రీ గ మ రి రి స రి సా ; స ని ధ ని ||

ఖా . ణ పా . . చ . . . క్రాం నా . గ రు ||

పా ; ని ధ నీ సా మ మ గ రీ సా ; ; ||

పా - హి పా హి పా వ ను రే ||

ఖానము - వెంకటముఖి.

1 స ని ధ ని స | స ని ధ ని | ఫ స ని ని స | ని ధ ని |

ఫ ని ధ ని స | ని ఫ ఫ మ | స ని ధ ని ఫ | మ మ ఫ |

మ ఫ మ మ రి | గ మ రి స | ఫ మ మ మ ఫ | గ మ రి |

స ఫ మ మ ఫ | స ని ధ ని | ఫ ఫ స ని ఫ | ఫ మ ఫ |

స ని ధ ని ఫ | స ని ని స | మ మ ప మ ని | ప ప మ |
మ ప మ మ ప | మ రి గ మ | రి స ప మ రి | గ మ రి |
రి స స ని స | స ని ధ ని | ఫ స ని ఫ స | ని ఫ మ |
ఫ మ ఫ మ మ | రి రి గ మ | రి గ మ రి స | మ రి స |
రి రి గ మ ఫ | ని ధ ని స | ప మ రి గ మ | రి రి స |
రి స | ని , సా , ||

2 సా స స ని | స ని ధ ని | ఫ స ని సా | ని ఫ ని | సా స ని ఫా |
ఫ మ గ మ | స ఫ మ రి | గ మ రి | సా స ని ధ ని | ఫా ని ధ ని |
స మ గ రి | ప మ గ రి | గ మ రి | సా ప మ మ స ని ధ ని |
ఫ ఫ ని ని | స ని ఫా | ఫా స ని ధ ని | ఫా స ని ఫా |
ని ఫ స ని | ఫ స ని ఫా | స ని పా | రి గ మ రి | రి రి స రి |
స ఫ మ రి | గ మ రి | సా ఫ మ గ మ | రి గ మ రి | ఫ మ గ మ |
రి స ఫ మా | ని ధ ని | పా స ని సా | స ని ధ ని | ఫ ఫ స ని |
ధ ని ఫ మ | ఫ ఫ మ రి | గ మ రి | సా ఫ మ గ మ |
సా ఫ మ రి | గ మ రి స | స ని ధ ని | ఫ మ ఫా |
మ గ మ ఫా | ని ధ ని స | ఫ స ని ని స | ని ని ని , |
సా ; ||

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామి దీక్షితులు.

నాగాభరణం నగజాభరణం.

పల్లవి.

రిగామరిసా	/ గరిసా	\ ధనిసా
నాగాభరణం	నగజా	భరణం
పరిరిగమప	రిపనీ	ధనిసా
నమామిభయహార	ణంభవ	తరణం

(నాగాభరణం)

అనుపల్లవి.

సాసపాపమగ	మరిపమ	గరిసా
భోగిరాజశయ	నార్చిత	చరణం
సారి / పమా, గమ	పాసా	నిధనీ
భుక్తి ముక్తిద	పంచా	భరణం
సానిపాప నిపపమా మగగరీ	సారిగామపా	పామగగరిసా
యోగిరాజ గురుగుహ ప్రకాశం	త్యాగరాజ రూ	పం బృహదీశం

స్వరము.

రీ, \ సాస / పపామగా మరి / పమ	గరిసా రిపనీ	ధనీ \ పా రీగమ
సరిసమ పాప సరిగమ పనిధనిసా	రీగమరీస నిప	మగామరిసమగ

(నాగాభరణం)

సంచారి - మధ్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

పా పా̣ ప మ గ మ రి | సా రి స ని̣ ధ̣ ని̣ సా |
స రి గ మ పా మ గ మ రి | స రి గా రి స ని̣ ధ̣ ని̣ |
స ని̣ ఫా ని̣ ధ̣ నీ̣ సా | రి రి స రి గ మ రి |
ఫా స ని̣ ధ̣ ని̣ పా స ని̣ | ఫ ని̣ ధ̣ ని̣ సా రి రి సా |
ప ప̣ మ మ̣ గ మ రి పా | మ గ రి స రీ స ని̣ సా |
పా మా మ̣ ప మ మ̣ రి | గ మ రి రి̤ సా ని̣ ధ̣ ని̣ స |
స మ గ రి ప మ గ మ రీ | స ని̣ ధ̣ ని̣ ఫ స ని̣ ని̣̤ సా |
స ప మ పా స̤ మ గ మా | రి గ మ రీ రి̤ స ని̣ సా |
రి రి̣ మ మ̣ రి గ మ ప మ రి | ప మ గ మ రి స ని̣̂ స రి స |
మ గ రి స మ రి గ మ రి స | ప మ గ̂ మ రి గ మ ప ని నీ̣ |
ప ని ధ̣ ని ప స̣ స̣ ని ధ̣ ని | ప మ గ గ̤ మ రి స రి స ని̣ |
ఫ స ఫ̣ రి స రి గ మ ప ని | గ మ ప ని ధ̣ ని స రి̣ సా |
రి̣ స స̤ ని స ని పా స ని | ధ̣ ని స రి̣ గ గ̤ మ రి̣ సా |
మ గ రి̣ స̤ స ని ధ̣ ని సా | మ గ మ రి̣ గ రి̣ స రి̣ సా |
రి̣ స స̤ ని ధ̣ ని ధ̣ ని ప మ | రి మ మ̤ ప ని ధ̣ నీ̣ సా |
ప మ రీ గ మ రీ సా | స రి గ మ ప ని ధ̣ ని సా |
సా ని ప మ గ మ రీ సా | స ని̣ ఫా ని̣ ధ నీ̣ సా |
మ మ̣ గ రి స రి సా ; ||

జన్యము (ఉపాంగము) 9 : సామంత

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : సామంతరాగస్య పూర్ణ ఆరోహేవక్రధైవతః
షడ్జగ్రహస్సమాయుక్తస్సర్వకాలేషుగీయతే

మూర్ఛన : ఆరోహణము : స రి గ మ ప # ధ ని స
అవరోహణము: స ని # ద ప మ గ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

ఉపాంగము ; సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము ; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

ఈ సామంతరాగ మూర్ఛనావరోహణము వర్జ్య, వక్రములు లేక సంపూర్ణముగా నున్నది. 'స ని ధ ప' యని యీ రాగమువలె అవరోహణమందు క్రమముగా దిగుట షట్శ్రుతి ధైవతములు కలిసిన తక్కిన యేరాగములయొక్క అవరోహణములందును కనుబడలేదు. షట్శ్రుతిధైవతముతో 'స ని ధ ప' అని గాత్రమందు బట్టుట దుర్లభము. వీణయందు బట్టుట సులభము.

ప ని ని̇ స, ని ప ని ని̇ సా, మ గ మ ప ని సా, ని స గ ప మ గ రి సా, స మ గ రి గ ధ ప మ గ రి సా, గ మ ని ధ ప స ప ని ని సా, స ధ̱ ని సా, మ ప మ గ రి గా స్ ధ̱ ని సా—ఇవి విశేష ప్రయోగములు. ఈ రాగమందు పూర్వీకుల తానములు మిగులనున్నవి.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువ తాళము - వెంకటమఖి

స ని ధ ని సా స ని ధ ప మ మ గ గ	ప ని ని స ని ని ని ప ని ని సా సా
అ తు లి త ప్ర తా ప ం మ ం డ లి	వి ద శి త అ రి సా . . . మ్రొ త
స ని స రి గా మ మ గ రి స ని ధ ని	సా రి స ని ని స ని ధ ప మ ప మ గ
భూ పా ల ధ్రు వ కీ . రి తి య-చు	వ త్తు ళ అ లె మిర అం ప లె య్య య
మ ప ని ని సా స ని స రి గా గా	మ ప ని స గ గ ప మ గ రి స ని ధ ని
అ . . . జి ద్ద ర ణి ం మా ఘ	బ్భు ఉ . . . . ది ఇ వ ం వ రి న లె
స ని ధ ప మ గ రి గ మా గ రి పా	
ఉ ది ం ం న లె వ ర ఆ క్ర ము రే	

జావడ.

స ని ధ ని స మ మ గ రి గా గ	ధ ధ ప ప మ గ గ మ గ రి స ని ధ ని
అ తు ల్లి త ప్ర తా . . . . ప	మం డ ల ం వి న త జ న పా . ల న
రి స సా ని పా ని స రి గా	మ మ ప మ గ రి మ మ గ రి స ని ధ ని
ది ఇ ఈ న పా . . . ణి	ల్రా . ణు రే . రె వ ం ద . . . . ణు
ని పా వ మ మ మ మ గ రి గా , గ	మ మ మ ని ధ ప స ప ని ని సా ;
వ రి ప్ప ర ం వి ఇ ఇ య మ్రొ న	ప్ర ఉ ధి భ అ వ య త అ అ రే
స మ మ మ మ మ ప మ గ రి స ధ ని	స రి స స ని ని ని ప ధ ని స ని ధ ప
తి య ఇ య ఇ య ఇ య ఇ య ఇ య ఇ య	ఇ య ఇ య ఇ య అ ఇ య ఇ య ఇ య ఎ
మా మా మ గ మ ప మ మ గా ;	ప ని ని స ని ధ ప మ మ గ రి స ధ ని
ఐ య త్తి య ఇ య్య అ అ రే	అ . . . . .

సనిధపమగరిగమగగరిసా ||
దినమణి కిఇరంబుధి రెఎ రే ||

సనిధనీ ససనిధపమ మగగ	పనినిసనినినిపనినిసా సా
అతులిత ప్రతా పంమం డలి	విదళితసా . . . . . మంతా

నంచారి - మశ్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

సారిసస నిధ నిసా	మపమా మగరిగా
సనిసా ధ నిసారీ	గమ మగరిసరిసా
సనిధ నిసానీసరి	గమా మగరిగారీ
సమ మపసరిసస ధ నిసా	సనీధపమగారీ
గమమగా గరిరీ	గరిసానీపధ నిస
రిగమపమ మగరిగా	సానిధా నిసారీ
గమా గరిమా పమా	రిగమపమ మగరిసా
ధా నీసా సనీధస	నిధ నిసస సనినీధప
నినీ సస రిగమగరిస	మపమగరిగా సద నిసా
సరిగమ మపమా గా	మపధనిపసనిధపా
మగమపనినీ సనిపా	సనిధనిసా ధానీ
సనిధపమగమపనీ స	నిధానిపనినీ సా

పధనిసరిసానిధని	రిగమపమమగరిగమ
మమగాగరిరిససా	గమనిధపసపనినిస
రిగమపధనిసరిసా	నిధనిసరిరిసా
సనిధనిసమమగరిగ	ధనిపాపమమగరి
గమపమగమషనిసిస	రిగాగనిసగగరిస
రినిసధనిపసా స	మగపనినిసనిపనిస
నిసనిధపమగరిగమ	మగరిగారిసనిసా
పనిసిసపసధనిసా	ధనిసరిగమగరిసా
రిసానిధనిసని ఽధా	నిపామనిధపామగ
రిగామగాగరిసా	సారిగమగరిసా
నిసగగ ఽ పమగరిసా	సనిసాధని ఽ సా , ‖

ముప్పదవ మేళము సంపూర్ణము.

తొగొంగ రాగము 31 : కలావతి రాగము

లక్షణశ్లోకము.

వెంకటమఖి : పూర్ణ కలావతీరాగ ఆరోహేతు నివర్జితః
అవరోహేగ వక్రేస్వ్యన్యైయోగాయక సత్తమైః

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : సా # రి గ మ ప ♭ ధ ♭♭ ని ♭ ధ ప ♭ ధ సా

అవరోహణము : సా ♭♭ ని ధ ప మ # రి గ మ # రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

రాగాంగము ; సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము ; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

ఈ కలావతీ రాగ మూర్ఛనారోహణమందు 'ప ధ ని ధ ప' అవరోహణమందు 'సా ని ధ ప' అని గనుపించియున్న ప్రయోగములే ఈ రాగమును మిగుల స్ఫురింపజేయు చున్నవి. తక్కినవి లక్ష్యములఁ జూడుడు.

లక్ష్యగీతము - రుంపతాళము - వెంకటమఖి

ధ్రువము.

మ మా | మ రి స మ గ మ ప ని ధ ప |	ప మ ప గ మ పా స̈ సా̈ |
అ రె | క్రూ ర ద అ అ న వ అ చి |	గు ణ చ అ అ ప ప్ప రీ |
మ మ మా మ రి గ మ రి స |	ని ధ ధ ప మ పా పా , |
మ ర ద ం న పా రి . ణ |	ప ర తా పు రే రే |
సా మ గ మ ని ధ సా స |	ప స స మ గ మ ప మ మ రి |
ధ ర్మ మ అ ర గ తా ఇ |	న ం ద న ం ద న దే . వ |

అంతరి.

సా ; మ గ మ పా ప |	మ మ ప మ గ రి గ మ రి |
రే రె సు ర రా జ |	స ం నుత అ . . ఇ యా |
సా ; ; , స స |	
రె రె |	

జావడ.

సా రీ గ మా మ రి స |	సా మ గ మ పా ని ధ ప |
కా రు ణ్య సా గ ర అ |	వి ఖ్యా త ప్ర బ్భా వ |
ప మ ప గ మ ప మ పా , |	సా స రి గ మ రి సా స |
ద క్ష వి ధ అ కృ తి రే |	ది న జ న మ. ం దా ర |

నిధధసమపాహా , | ససమగమపధనిధప |
మందరోద్ధారా | గజరాజపరిపాల |

పససమగమపధనిధ | పధనిధపధససా , |
బాలగో . . పాల | రఅఅగంంంగా |

పధనిధపపమరిగమ | ససరిగమమరిసాస |
కలఅఅవతిఇరాగ | ఋతుపా . అఅచక్ర |

ధనిధపమరిగమరిస ||
నాగరు . రె . యారె ||

సా ; నుగమపాప | మమపమగరిగమరీ |
రే రెసురరాజ | సంనుతఅ . . ఇయా |

సా ; ; ; సా |
రె రె |

తానము.

1 పసస	ధసనిధ	ఫసనిధ	ఫనిధధ	
ఫధఫధ	ఫమఫా	ధఫనిధ	ఫధనిధ	
ఫఫగమ	ఫసస స	మమపా	సమమగ	
రిగమరి	సరిసమ	సపమప	మమమా	
రిగమరి	సరిగమ	రిగమరి	సరిసరి	
సససా	మగమప	మరిసప	మరిసరి	
సపమప	మమపా	ఫమఫధ	ఫధఫని	
ధఫనిధ	ఫధసధ	ఫనిధా	ఫసనిధ	
ఫధఫస	నిధఫధ	ఫసస స	మగమా	

రి గ మ రి | ప రి గ మ | స రి స స | స ప మ ప |
గ మ పా | మ మ రి గ | మ రి స రి | గ మ స రి |
స ప మ ప | ని ధ పా | ధ ప ని ధ | ప ధ ప ని |
ధ ప ని ధ | ప ని ధ ప | స ని ధా | ప ధ ప ని |
ధ ప ని ధ | ప ని ధ ప | ప మ ప గ | మ ప మ ప |
సా రి గ మ రి | - స రి | స మ రి రి స | రీ స | సా , సా ||

2 స స ప మ రి స | రి గ మ | పా స స స | ధ ప ని ధ ప | మ పా ప ని ధ |
ప ని ధ | పా స ని ధ | ప ని ధ ప ధ | ప ని ధా ప ధ | ని ధ ప |
సా ని ద ప | ప ధ ప ని ధ | ప మ పా మీ మ ప | మ మ రి |
సా రి గ మ | ప మ రి రి స | రి స రీ స స రి | స మ రి | సా రి గ మ |
స రి గ మ ప | మ మీ రి | స మ గ మ ప మ | మా రి గ మ |
ప ధ ని ధ ప | ప మ పా గ మ ప | స స స | సా రి గ మ |
స స మ రి స | మ రి సా రి స మ | రి గ మ | సా ప మ ప |
ఎ ఎ ం గ- ఎ | ప మ రీ స స స | మ గ మ | పా ని ధ ప |
మ మ ప మ ప | ని ధ పా సా ని ధ | ప ని ధ | పా సా ని ధ |
ప ని ధ ప ధ | ప మ పా మ మ ప | మ మ రి | సా ప మ రి |
స మ రి రి స | మ మ మా మ రి గ | మ రి స | స స మ రి స |
రి స | సా , సా ; ||

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

కలావతీ కమలాసన యువతీ

పల్లవి.

ప ధా / ని ధా ప ధ ప	మ ప మ మ గ	మ ప మ ప ప మ ‖
క లా వ తీ క మ	లా స న	యు వ తీ ‖
2 ,,	,,	మ మ పా ‖
,,	,,	యు వ తీ ‖
మా రీ సా \ ని ధ	ఫ ధ స స	, మ రి స / మ మ ‖
క ల్యా ణం క ల	యతు స ర	స్వ తీ . . ‖
ప ధా/ని ని ధ ధా , ప ధ ప	మ ప మ మ గ	మ ప మ ప ప మ ‖
క లా వ తీ క క మ	లా స న	యు వ తీ ‖
2 మా రీ సా \ ని ధ	ఫ ధ స స	, మ రీ | \ సా ; ‖
క ల్యా ణం క ల	యతు స ర	స్వ తీ |

అనుపల్లవి,

స మా \ రి గా మా	పా మ \ రి	గ మ రీ ‖
బ లా బ లా మం	త్రా ర్ణ రూ	పి ణీ ‖
సా వ పా ధా / ని	ని ధా ప ధ	, ధ సా ‖
భా ర్గ వ మా తృ	కా శ కీ	రి ణీ ‖

పధా/ని ధపామరిగ మమరీసా	మ గ మ ప ధా ధా	/నీధా పధనిధధపమ ॥
మ రా ళి విధా రిణీ వాగ్ధాణీ	మధు క ర వే ణీ	వీణా పా అ...ణీ ॥

కలావతీ

చరణము.

మ మా రీ , పా	మా గా	/ మా పా ॥
శ ర జ్యో త్నా ని	శు భ్రా	కా రా ॥
ధ ని ధ ధ పా సా	మా \ రి గ	మా రీ ॥
శ శి వ ద నా కా	శ్మీ ర ని	వా రా ॥
స సా పా పా ధా	/ ని ధా ప	ధ ధ సా ॥
వ రా శా ర దా	ప రాంకు	శ ధ రా ॥
స \ ని ధా ధ ప పా	మ \ రి గ మ	రి రి \ సా ॥
వ ర దా భ య పా	శ పు . స్త	క క రా ॥
సమాగమ పధా/నిధా పాధసా	సా స రి గ మ రీ	స సా ధ ని ధ పా ॥
సు రార్చిత పదాంబుజా శోభనా	శ్వే త ప ం క జా	స నా సు ర ద నా
మగామ రిగమమ మరిస ఫధని ధా	ఫ ఫా సా మ మా	గా మ పా గ మా ॥
పు రా రి గురుగుహాహృదయరంజనీ	మురా రి న్ను షా	కా ని ర ం జ నీ ॥

(కలావతీ)

సంచారి - మత్యతాళము - నుబ్బరామదీక్షితులు

సా మ రి గా మా రీ | సా గ మ పా ధ ని ధా |
పా ని ధ పా ధ ప మా | పా మ గ మ ప మా పా |
ధ ప మా ప మ రి గ మ రి | \ సా సా \ నీ ధా ఫా |
/ నీ ధ ఫా నీ ధ సా సా | ఫ స స మ రి గ మా రీ |
స ప మ ప మ రి గ మ పా | సా మ గ మ ప ధ ని ధా |
ప / ని ధ ప ధ మ పా పా | ప ని ధ ప ధ ప మ ప గ మ |
పా స స రి గ మ రి సా | ప ధ ని ధ ప మ పా పా |
సా మా మ మ మ రి గా | మ రి సా ని ధ ప మ పా |
సా మ గ మా నీ ధ సా | ఫా స స మ గ మ ప గ మ |
ప స స మ గ మ ప ప ని ధ | ప ధ ప ని ధ ప ధ ప మ మ |
ప మ గ మ రి స ని ధ ప మ | ప ధ ప మ ప గ మ ప మ మ |
స మ గ మ ప ధ ని ధ ప మ | ప ని ధ ప ధ ప మ ప గ మ |
పా పా స రి గ మ రి స | పా మ గ \ రి గ మ పా |
సా సా పా ధ ని ధ ప | ని ధ పా \ మా పా సా |
ప ధా ని ధ ప మ మ గా | ధ ప మ గ రి గ మ రి సా |
పా మ గ మ రి గ మ పా | మ గ మ ప ధా ధ ని ధా |

పా / ని ధా ప ధ స̇ స̇	మ గ మ ప ధ ని ధ ప / స̇ స̇
స మ మ రి గ ము ప ధ ని ధ	ప స స̇ మ గ మ ప ధ ని ధ
ప మ గా మా రీ సా	స పా ప̇ ధా ని ధ పా
ని ధా ప ధా సా సా̇	స మ గ మ పా ని ధ ప ధ
ప ధ ని ధ ప ధ ప స సా̇	ప ధ ని ధ ప మ ధ ప మ ప
గ మ ప మ రి గ మ రి సా	ఫ ప స̇ మ గ మ ప ధ ని ధ
ప ధ స స̇ మ గ మ ప ధ ని	ప ధ స స̇ రి గ మ రీ సా
మ రీ సా ప ధ ని ధ పా	ని ధ ప మ రి గ మ రి సా
ని ధ సా ని ధ పా స స̇	ప స స̇ రి ళ మ రీ సా
ని ధ పా మా రి సా	సా రి గ మ ప ధ ని ధ ప
ధ సా సా \ ని ధ ప మ	ధ ప మ రి గ మ రీ సా
ప మ గ మ రీ \ సా ;	॥

ముప్పదొకటవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగరాగము 32 · రాగచూడామణి

ల క్ష ణ శ్లో క ము

వెంకటమఖి : ఆరోహేత్యక్త గాంధారోధ వర్జ్యశ్చావరోహణే
గవర్జ్యస్సగ్రహో రాగచూడామణి రితీష్యతే.

మూర్ఛన :
ఆరోహణము : సా మ ♯ రి గ మ ప ప ♭ ని నీ , సా
అవరోహణము: సా ♭ ని ♭ ధ ప మ మ ♯ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

రాగాంగము ; సంపూర్ణము ; షడ్జగ్రహము ; ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును.

ఈ రాగచూడామణి రాగమునకు క్రమముగా నిషాద మధ్యమములు మిగుల రంజనవ గలిగించు జీవస్వరములని దెలుపుటకై పూర్వాచార్యులు మూర్ఛనారోహణములో✹ నిష మధ్యమములను జంటస్వరములుగా గనుపించి యున్నారు. లక్ష్యములగల ప్రయోగము దూహించి యెఱుగుకొనవలెను.

✹ 'మూర్ఛనారోహణావరోహణములలో' అని యుండదగును క్రమముగా ఆరోహణమున నిషాదఃఅవరోహణమందు మధ్యమమును జఁటలుగా మీది మూర్ఛనలో నున్నది. (రా. అ)

లక్ష్యగీతము - రగణమత్యతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము.

పా ; మా ధ ధ ప మ పా మ గ మా ; గా |
రూ ప క్కలు పి త గో . . పి |

సా ; మ మ మ మ రి గ మ ప ధ ప మ ప మ మ రి స |
గూ ధ గ ం భీ . . ర మా . . న సు రే |

అంతరి

సా ; ధా పా మ మ పా మ మ రి స స ని నీ |
మా ణి క్య (శ్రీ) . ఈ మ ం జు ళ క లా |

సా ; , ; ;
పా

జావడ.

ప మ మ రి సా స ని ని స |
అ . రే . రే (శ్రీ) . . . |

స మ మ మ మ గ మ ప ధ ధ ధ ప మ మ పా ధ ధ ధ ప |
ధ . ర . . . శ్రి త పా ల ను రే - రే య అ ఇ య |

ఫా మూ గ మ పా మ మ రి స స ని నీ సా . స |
ని ర్దూ . . తా ని క ర అ సు ర రే యా రె |

సా ని ని స ని నీ సా మ గ మ పా ప ధ ధ ధ ప |
అ ఇ య ర అ గాం గా రా - - - గ చూ - డ - |

స్ సా స్ ప ధ ధ ప మ మ పా మ్ మ రీ స స ని నీ ||
మ ణి - ర అ అ గ ఋతు శ్రీ చ క్ర నా గ రు రే ||

సా ; ఛా పా మ మ పా మ మ రీ స స ని నీ || సా
మా ణి క్య శ్రీ . ఈ మ ం జు ళ క లా - || పా

తానము - వెంకటముఖి.

1. స ని ని స | ని ని స ని స | ఫా ని ని స | మ మ ప మ ప |
ప మ మ రి | స మ మ రి స | పా మ మ ప | మ మ రి గ మ |
రి స మ రి | స మ రి రి స | ఫా ని ని స | మ రి స మ రి |
స మ గ మ | స ప మ మ ప | సా మ గ మ | గ మ రి గ మ |
స ప మ ప | ప ధ ప మ ప | సా ధ ధ ఫ | స ని ని ని స |
ని ని స ని | ఫ స ని ని స | సా మ గ మ | రి గ మ రి స |
స స రి రి | స మ గ మ ప | సా ప మ ప | ప మ మ మ రి |
స స రి స | ప మ మ మ ప | సా ధ ప మ | ప మ మ రి స |
ధ ధ ఫ ని | ని స ని స పా ధ ధ ఫ | స ని ని ని స | మ మ ప మ |
మ మ ప మ ధ | మా ప మ ప | స ని ఫ ధ ఫ | ని రి స ని | మ మ ప మ ప |
సా ధ ప మ | ప మ మ రి స | ప మ మ రి | స మ మ రి స | ని ని స | ని ని నీ , |

సా ; ||

2. స ని̇ ని̇ స స	మ గ మ	సా ప మ ప	స స రి గ మ
స స రి స రి	స మ రి	ఫా ని̇ ని̇ స	రి గ మ రి స
ప మ మ మ ప	స స రి	సా మ గ మ	స ప మ మ ప
ధ ధ ధ ప ధ	ప మ ప	సా ధ ధ ప	ప మ మ రి స
స మ మ గ మ	గ మ ప	ధా ఫ ని̇ ని̇	ఫ స ని̇ ని̇ స
ధ ఫ ని̇ ని̇ స	ని̇ ని̇ స	సా మ మ రి	ని̇ ని̇ స ని̇ స
రి గ మ రి స	మ గ మ	సా రి గ మ	స స రి స ప
మ మ మ గ మ	రి గ మ	సా రి రి స	మ రి స ప మ
ధ ప మ ప	మ రి స	సా ధ ప మ	ప మ మ మ ప
మ మ రి స స	ని̇ ని̇ స	మా గ మ ప	మ ప మ ప
మ మ ధ ప ధ	ప మ ప	సా ధ ధ ప	స ని ని ని స
మ్ఞ గ్ మ్ఞ ప ప	ధ ధ ప	మా ప మ ప	సం సం మ రి స
రి గ మ .	ఫా ని̇_ని̇ స	ని̇ ని̇ ని̇ ,	సా ; ‖

కీర్తనము — త్రిపుటతాళము — ముద్దుస్వామి దీక్షితులు

శ్వేతగణపతిం

పల్లవి.

సా మ w గ మ రి	పా సం ప	, మ రి
శ్వే త గ ణ ప	తి ం వా	మ దే

సనిధ్ధపా	సమగా	/మరిసా ‖
వ ప్రతిపా	ద్యమనా	ద్యం ‖

అనుపల్లవి.

పామగమా	రిసాప	,పధా
భూత గణా	దిసంసే	వితం
పాధపనినీ	ససాప	,దపా ‖
బుద్ధగు రుగు	వాసంభా	వితం ‖
పాధవనిసా మామరి	,సనీధ ధపా	మపామామరీ ‖
మాతంగముఖం వల్లభా	సమేత విరా	గచూడా మణిం ‖

స్వరము.

\సామరిగమపా పనినీ	నిధపాధపమా	పమగా/మమరిరి
సానిధ్ధపా నినిసా	నిధఫనిసస నిస	రిస/మమ\రిరి ‖
\సామమరిగామ పా/ధమ	ప/నినీధపామ	పమా\రిగమప
\సాస/సాస రిగమరిసా	సాని నీధధప	పామ ప\మామరి ‖

(శ్వేతగణపతిం)

నంచారి - ధ్రువతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

పా మ ధ ధ̣ ప ప మ మ̣ా మ మ̣ రీ | స ప మా రి స / మ మ̣ా రి గ మ ప |

సా మ గ మ రి గ మ ప ప/ధ ధ̣ పా | ధ ప మ మ̣ పా ప మ మ̣ రి స ని̣ ని̣̄ |

స స̣ పా ని ని̣̄ స స̣ మ మ̣ రి స | ని̣ ని̣ స స̣ మ రి స మ గ మ స ప మ మ̣ |

పా మ గ మ మ̣ గ మ రి గ మ మ̣ రీ | సా ధ ధ̣ పా మ మ̣ పా మ ప ధ ప |

ధ ప మ ప మ రి స ప మ మ̣ రి రి సా | పా మ మ̣ రి స రీ స ని̣ ని̣̄ సా |

ఫ స ని̣ ని̣ సా మ రి గా మా పా | ప ని ని̣̄ ధ ప ధ ప మ రి గా మా |

ప మ పా ధ ప ప̣ ధ ప మ రీ సా | ని̣ ని̣ సా ఫ ని̣ ని̣ సా ని̣ ని̣ సా |

ఫ ధ ఫా ని̣ ని సా మ రి సా స̣ | ప మ పా ధ ధ̣ పా స ప \ మా మ మ̣ |

స రి \ సా స స ప మ మ̣ ప ధ ధ̣ పా | ధ మ ప మ మ̣ రి స/మ మ̣ రి స\ని̣ ని̣̄ |

ప మ మ మ గ మ ప ధ ధ ధ̣ ప మ పా | ధ ధ̣ పా మా గ మ పా మ మ̣ రి స |

రి స ని̣ ని̣ సా ధ ప మా మా రి | స స̣ రి రి̣ స ప మ మ̣ మ ప పా ధ ప |

ధ ధ̣ ప ని ని̣̄ ని̣ స̣ ని స ప ధ ధ̣ ప | మ మ̣ ప మ మ మ̣ మ ప మ ధ మా పా |

ధ ప / స సా స̣ ప ధ ధ̣ ప మ మ̣ రి రి̣ | సా రి రి స మ రి స ప ప మ మ̣ ప ప̣ |

మ మ̣ ప మ గ మ ప ప̣ మ గ మ ప ధ ప	మ ధ ప ప̈ మ గా గ మ ప మ రి సా
సా ధా పా ధ ధ̣ పా ప మ̆ పా	నీ̄ నీ̄ నీ̄ ధ ధ̣ పా మ రి సా
మ గ మ ప ధ ప ని నీ ధ ప మ̆ పా	పా ని నీ̆ ధ ప స ని̈ నీ స రి̇ రి̈ సా
స మ రి̆ గ మ రి సా ని ధ ప మ రి	స మ గా సా మ మ రి̆ గ మా పా
ఫా ని̤ ని̤ ని̤ నీ̤ స స̣ ని̤ నీ̤̈ సా	మ గ మ పా ప ధ ధ ధ̣̈ ప / సా స̣
ని నీ̆ సా మా గ మ రి̇ గ మ రి సా	స స సా̣ పా ధ ధ̣ ప మ మ మ̣̈ రి
సా మ రి̆ గ మ పా ప ని నీ̣ సా	మా రీ సా నీ̆ ధా పా మా
మ మ̣ రి స̣̈ ని̤ నీ̤ ; సా . ‖	

ముప్పది రెండవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రు గు మ ప ధ ను]　　చక్రము : 6 మేళము 33　　[ఋతు. గో. చక్రము

రాగాంగము 33 : గంగాతరంగిణి రాగము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖ : గంగాతరంగిణీరాగోధరి వక్రోవరోహణే.

మూర్ఛన .-

ఆరోహణము :- స # రి గ మా ప b ధ ని సా.

అవరోహణము - స ని ప b ధ మ మ గ మ # రి సా.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

రాగాంగము, సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; అవరోహణమందు దైవత ఋషభములు వక్రములు ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

ఈ గంగా తరంగిణీ రాగమునకు మిక్కిలి రంజనముల గలిగించు జీవస్వరములు మధ్యమ ఋషభములు. ప్రయోగములు లక్ష్యములనే నెఱుగదగును.

లక్ష్యగీతము - రుంప తాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము.

స సా	స స మ మ రి సా స ని ప	ధ ధ మా ప ప ధ ని సా
అ రే	రు కు మ చే - ల ద్దే - వ	గూ - - ఢా - ఘ్ర ళా
మా మ మ మ గ మ ప పా		ధ ధ ప పా , ప
మా న రే - రే - య రే		ప్ప దు మ నా భ

అంతరి.

ధ ధ ప	సా ; ధ ధ ధ సా ప	ధ ప మా మ మ ధ ఢా ధ
స ఱ ఱ	ధా వ వ ం చం న	నుగు ం ణ చ అ రి త్ర
ప ధ ని సా మ గ మ పా		ధ ధ ప మ గ మ ప మ గ మ
స ం త త శ్రి త జ న		మ్మం దా - రు గో వి ం ద

రో , సా ;
రే రే

జావడ .

స సా	స మ మా మ గ మ పా ప	ధ ధ ధ ఢా మ ప మా మ
హా ర	కో - దం డ ఖ ం డం న	చ ం డ వి క్రము రే రే
మా ధ ధ మ ప మ మ రి స	సా మ రీ స రి స స ని	
న క్ర ఖ ం డ న దీ . న	ర ఖ్ఖ ణ బ్బి రు ద అ రె	

పా స ని ప ధ మ పా స	సా రీ గ మా ప ప మ
రా గ ం గ శే ఎ యా రె	గం గా త రం గి ణి ఇ
పా ; ప్ప స్స స్స స ధ ప	ధ మ గ మ ప మ గ మ రి స
రా అ అ . . అ గ	ముక్తి ఉ గో ఒ . . చ . క్ర
స ని ప ధ మ ప ధ ని సా	మా మ రి గ మ ప | ధ ధ ప
నా గ రు . రె ఎ ఇ యై	యై య రె ఎ రె ఎ | స ఇ ఇ
సా ; ధ ధ ధ పా ప	ధ ప మా మ మ ధ ఫా ధ
ధా వ వ ం చం న	సు గు ం ణ చా రి త్ర
ప ధ ని సా మ గ మ పా	ధ ధ ప మ గ మ ప మ గ మ
స ం త త శ్రి త జ న	మ్మిం దా - రు గో వి ం ద
రీ , సా ; ; ;	‖
రే రే	‖

తానము - వెంకటముఖి.

1. సనిఫాధధ | ఫమప | మ్మమఫమఫ | సనిఫధఫ
ఫమఫ | ఫధఫామఫమ | ఫధమ | మ్మగమరిఫ | మ్మరిగమఫ
మ్మగమ | రిసరిసస | సనిఫ | ఫమ్మమరిస | స్సస్రీగమ
గమఫ | మ్మగమ్మాఫమ్మ | మ్మమఫ | ధధఫమగ
మ్మఫమ్మగమ్మ | మ్మరిస | రిరిసాఫమ్మ | ఫధఫ | సనిఫమ్మఫ

ని ని స ని ప | ని ని స | నిపసనిప | స ని ప | మ్ప ప స ని ప |
రి స మ రి స | స మ రి | రిరిసమరి | స మ రి | స మ రి రి స |
రి స రీ గ మ | గ మ ప | సరిగమప | మ మ పా | ధ ధ ప ని ధ |
మ మ ప మ ధ | ప ప మ | ధధధాధధ | ప మ ప | మ మ ప స ని |
ని ని స ని స | స ని ప | మమపామప | ని ని స | మ మ ప మ ప |
ని స ని స | ప ప ని | పధమాపమ | మ రి స | రి గ మ రి స |
స స రి స రి | స మ రి రి స | రీ స | నీ , సా ; ||

2. స స సా స ని ప | స ని ప ధ ధ | ప ధ మ్ప ప | ధ ని స |
ధ ధ ఫా స ఫ ధ | స్ఫమ్ఫామ్ఫ | గ సు ప | ధ ధ పా మ ప |
మ మ ప మ ప | ధ ప మా ప | మ గ మ | ప మ పా ప మ మ |
రి గ మ రి ప | స ని సా రి | స మ రి | స రి సా మ స రి |
స ప మ మ ప | ధ ని సా స | ధ ధ ప | ధ ని సా మ గ మ |
రి గ మ రి స | మ మ రీ స | రి స రి | స స సా స మ మ |
మ గ మ ప మ | ధ ధ పా మ | ధ ప ధ | స స రీ స ప మ |
ప స రి గ మ | గ మ పా మ | ధ ధ ప | సం ని పా ధ ప ధ |
మ మ ప మ ప | మ మ మా ప | ధ ని స | ని ని సా ఫ ఫ ని |
ఫ ని స ని స | స ని ఫా ని | ఫ ఫ ని | ఫ ని సా స ని స |

ఫ ఫ స ని ఫ | మ్మఫాఫ | ధ ధ ఫ | పపమపమమ |
రి గ మ రి స | సనిఫా ని | స స రి | సమరిరిస |
రీ స | నీ , సా ; ||

కీర్తనము - తిస్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు.

వరదరాజా వావా

పల్లవి.

మ రి స రీ , | సా , ని నీ\ఫా | ధా\మ్మ ఫా ధ | ని స రి స/ప |
వ ర ద రా | జా వా వా | వాంఛి తా ధి | క ఫ ల ప్రధ |

మ రి స రీ , | \ సా ; ; ||
వ ర ద రా | జా ||

అనుపల్లవి,

ధ మ గ మ రి స | నిసమ పా మ రి | స పా ధ మ ప | ప రీ సా ని ధ ప ||
ద్వి ర ద రా జ | ప రి పా ల న | ద్వి జాద్య మ ర | పరి పో ష . ణ ||

మ రి స ని ధా ఫ సా స సా | పా స నీ ని ధ పా పా మ ||
గ రు డ తు రం గ స ం గ గం | గా త రం గ ద యాపాం గ ||

గ మ ప ధా ని సా స రీ సా | ని మ రి సా ని సా, ని ధ ప ||
గు రు గు హాం త రం గ భు జం | గ భ రి తాం గ శ్రీ ర ం గ ||

స్వరము.

మ రి రి సా / మ మ రి రి స స | /ధ పా/ధ మా గ గ/మ మ రి రి |

స/రీ స నీ ఫ స నీ ధ ఫా | ధ నీ సా రి స రి గ మ రి గ ||

/మ రీ స ప మా ప/ధా\మా | గ మ పా ధ ని సా రి గా మ |

రీ సా స ని పా / ధ మ గా | మ రి సా ని ధ పా / ధ మా గ ||

(వరదరాజా)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

సా మ మ మ గ మ ప పా | ధ ధ ధా మ ప \ మా మా |

/ ధ ధ \ మా / ప మ మ రి సా | మ గ మ సా స స ని సా |

ప ధ \ మా మా గ మ రి స | మ రి గ మ మ గ మ రి సా |

రి స ని ధ ఫా ధ ని సా | స స రి గ మా గ మ పా |

మ గ మ పా మ ప ధ పా | ధ ధ ప మ గా మ ప మ గ |

మ మ రి స రి రి స ప మ | ప ధ ప ధ ని ధ ప ధ మ గ |

మ రి సా ద ధ ప పా ప | ధ ప మా మ మ ధా ధ ధ |

ప ధ ని ప మ గ మ ప ధ ధ | ప మ గ మ ప ధ మ ప మా |

ప ధ మా ప మ మ రి సా	స రి స ని ఫ ధ ఫా ధ ని
సా మా మ మ గ మ పా	/ ధ ధ పా ప మ పా మ మ
ప స నీ ప ధ మ మ గ మ	ధ ధ మ ప మ మ రి సా
సా మ రి సా రి స స ని	ఫ ధ మ ఫ ధ ని సా రి స
రి స స / ధా ధ ధ ప మ	మ / ధ ధా పా ధ ప మ గ
మ ప/ధ మ గ మ/ప మ గ మ	ప మ ప ప మ రి గ మ రి స
స ప మ మ పా ధ ని సా	ధ ధ పా ధ ని స రి సా
పా స ని ప ధ మ ప సా	ప ధ ని స పా స స ధ ప
ధ మ గా మ పా మ గ మ	ప ధ మ గ మ ప మ రి సా
/ రీ గ మ పా మ మ పా	స స ధా పా / ధ మ గా
మ రి స ని ఫ ధ నీ సా	పా స ని ని ధ ని స రి స
రి గ మ రి సా రి స స ని	స ని ప ధ మ ప ధ ని సా
/ మా మ రి స స రి స స ని	ప ధ మ పా ధ ని స రి స
మ రి స ని ప ధ మ మ గ మ	సా ప ని ప ధ మా గ మ
రి రి సా ప మ పా ధ ని	సా ని రి సా మ రి సా
రి గ మ రి సా నీ సా	ధ మ మా గ మ రి సా
సా / రీ గ మా ప ధ ని	సా ని రి సా ని ప ధ మ
గ మ ప మ గ మ రి,	ప/ధ మ గ/మ రి\సా ; ॥

జన్యము 1 : మనోహరి

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : సా గ మ ప ని సా.

అవరోహణము: ప ని ♭ ధ ప మ గ సా.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

ఉపాంగము; షాడవము; షడ్జగ్రహము; ఋషభ వర్జ్యము; ఆరోహణమందు ధైవత వర్జ్యము. ఎల్లప్పుడును గానము సేయగగును. ఈ మనోహరి రాగమునకు గాంధారము మిగుల రంజనముగల స్వరము. లక్ష్యములచే నెఱుగవలెను.

లక్ష్యగీతము - వెంకటముఖి.

కీర్తనము 1 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు.

కంజదళాయతాక్షి.

పల్లవి.

1. నిసా సని ధపామగ	పమగమ గస సని	సగమ పని /	‖
కం జ ద ళా య తా	. . . క్షి కా	మా క్షి	‖
నిధప/ధప/ధమగమ పమగము	గ స ధ ప ధ మ ప	/గ మ ప ని స గా	‖
క మ లా మనో హ	రి త్రి పు ర	సు ం . . ద రి	‖

2. సా సని ,, | ,, | ,, |
కం జ ,, | ,, | ,, |

నిధప/ధప/దమ గమ పమగమ | గా \ సా ||
క మ లా మనో హా | రి ||

అనుపల్లవి.

1. \ నీ సగ స/గ గా మా గ మ పా ధప | పా ధప నినిసా | , నిధప మగస ||
కుంజర గ మ నే మణిమండిత | మంజు ళ చర ణే | ఎ . . . ||

2. ,, ,, | ,, ,, | ;\ నీ స గ స గ ||
,, ,, | ,, ,, | మామవ శి వ ||

గా మ గ సని సా నిధప మ గ మ పని | నిసానిధ ప/నిధప | ధపమ మగమపని/ ||
పం జ రళు కి పం క జముఖి గురుగుహా | రంజని దురితభం | .జని నిరం జని ||
(కంజదళాయతాక్షి)

చరణము.

పా/ధపధమ మ గమగ మప మ | గా \ స ని | సగగ గ మ ||
రా కా శ శి వ ద | నే సు | ర ద నె . . ||

గ మా గ స ని ధ ప నీ | , సా గ | సగగమ గ మప ||
ర క్షి తమ ద నే | ర త్న | సదనే . . . ||

గ మా ప ని ని ద ధ | పా , గ | మ ప నీ ||
(శ్రీ) కాం చన వ స | నే సు | ర స నే ||

సా , గా సా ని ధ | ప ధప ధమ మ | గ పమ మ గస ||
శృం గా రా ర్ర | యమం . ద | హా స నే ||

నీ సా ని ధ ఫా ని ని సస గా మ ప | పధపమ మపమా | గమ గస గమపప ||
ఏ కా నే కా ఉ రి భువ నే శ్వ రి | ఏ కా నం దా | మృతఝరి భాస్వరి ||

ప ధ పా ని నీ సా గ గ స గ సా స ని | సా ని ధ పధప మ | గమగస గమపని ||
ఏ కా గ్ర మనో లయ క రి శ్రీ క రి | ఏ కాం బ్రమే ళగృ | హేశ్వరి శంకరి ||

స్వరము.

సా , సనిధపమ గమపనిధపమగ | సా , సనిధఫని | సస గ సగమపని ||

సా , సనిసగస మగసని ధపనిని | సా , సనిధపమ | గస నిసగమపని ||

(కంజదళాయతాక్షీ)

కీర్తనము 2 - త్రిస్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పల్లవి.

సా సని ధప | పా పమ గస | గా , మ గమ పని ||
శంకరమఖి | రా మీ మ | నో హర ం . ం ||

సస నిని ధధ | పమపమగ పమ మగ | స ధ పధప మగస ||
శశిధరమమృ | తఘు . ఝే శ్వ ర | ంభ జే . హం ||

నీ ని సా ని ధా ప నీ సా | సా ని ధా పా మ గ మ ప ని ||
శంబా ఖి షే క గా త్రం | స చ్చి దా నం ద మా త్రం ||

(శంకరమఖి)

అనుపల్లవి.

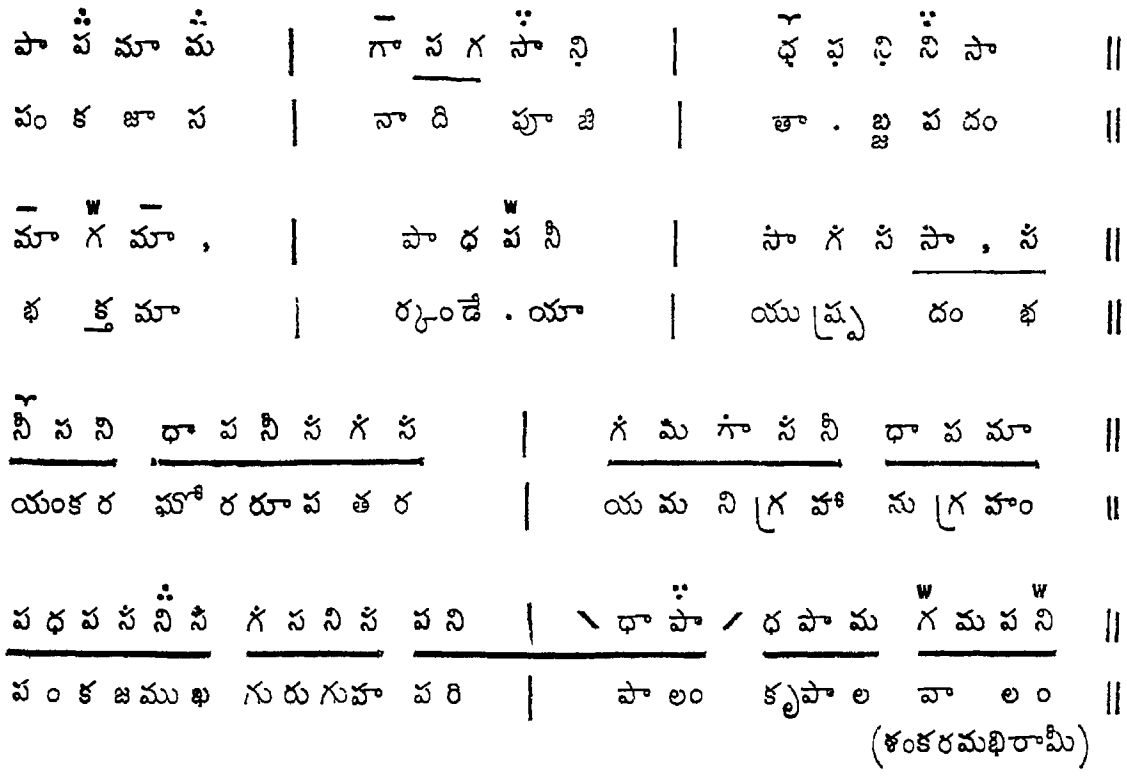

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

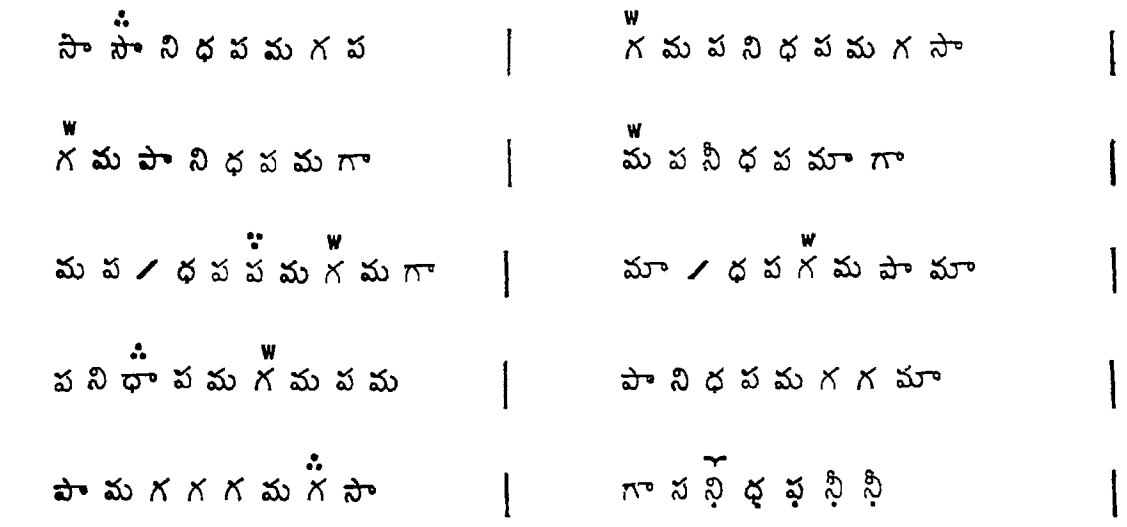

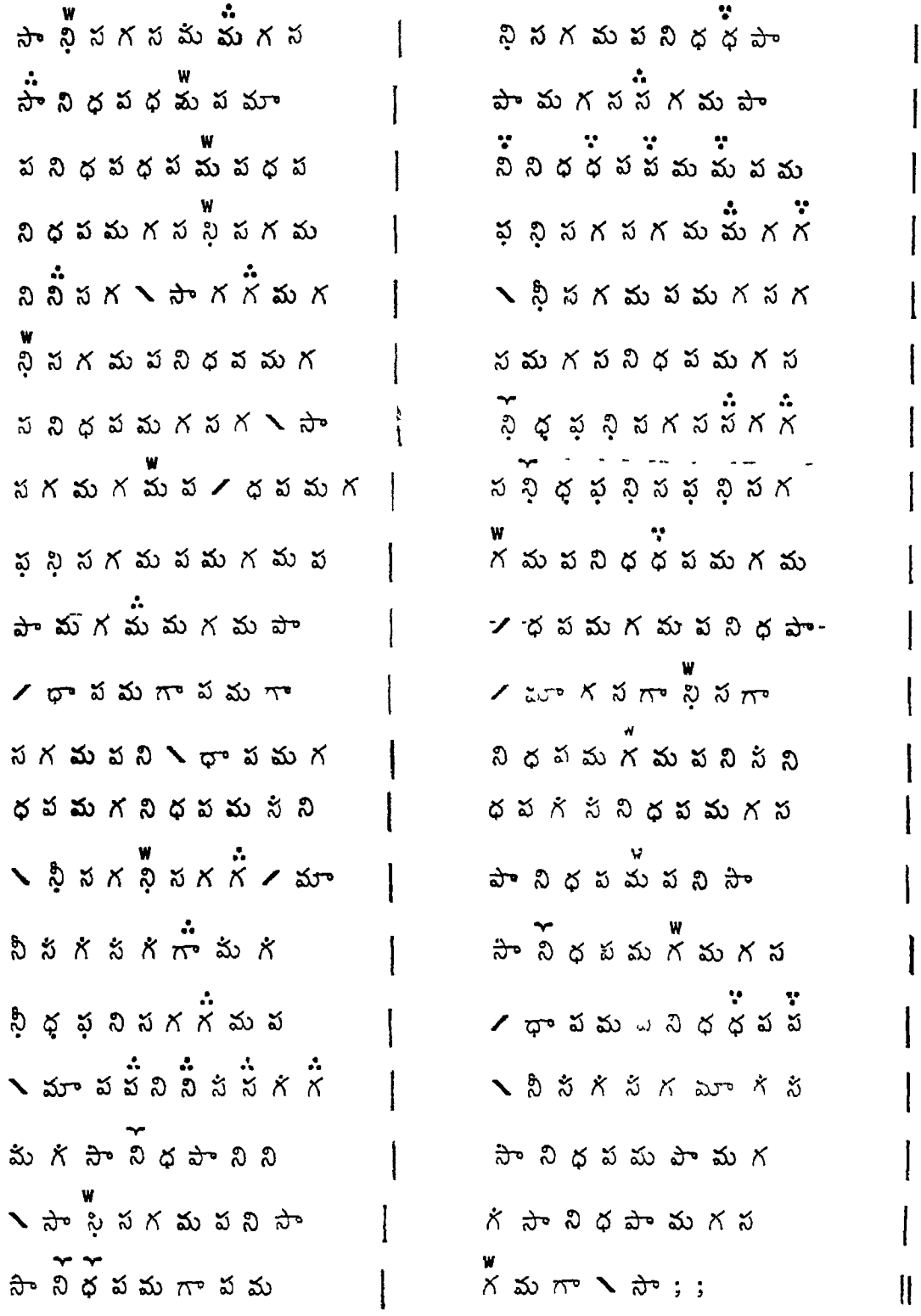

ముప్పది మూడవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగరాగము : 34 - భోగచ్ఛాయానాట రాగము.

ల క్ష ణ శ్లో క ము

వెంకటమఖి : త్యక్తధైవత ఆరోహే ధవక్రశ్చావరోహణే
గవర్జ్యస్సగ్రహఃపూర్ణశ్ఛాయానాటోహిగీయతే.

మూర్ఛన :
ఆరోహణము : సా # రి గ రి గ మ ప ధ ని నీ సా.
అవరోహణము : స ధ ని ధ ని ప స ని ప మ మ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

నాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు ధైవత వర్జ్యము; అవరోహణ మందు ధైవత వక్రము ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును

ఈ ఛాయానాట రాగమునకు విశేషరంజనముల గలిగించు స్వరములు నిషాద మధ్యమములు గావున నిషాద మధ్యమములను మూర్ఛనారోహణావరోహణములందు క్రమమున జంట స్వర ములుగా గనుపించి యున్నారు.

లక్ష్యగీతము - ఏకతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము.

మ మ రిం స స ని ధ ని	ప ని ని సిం మ మ రిం స	గ మ పా మ మ రిం స
రు చి ర ం బ ర ధ ర	గు ణ సా . . గ ర	మ ధు కై ట భ హా ర

స మ రిం స స ని ధ ని	ప ధ ని ధ ప మ పా	ప స సా మ మ రిం స
ప శు ప తి స ం నుత	ధీ . . ర నఉ వా	నీ . లాం బు ద ని భ

స ని ధ ని ప స ని ప	మ మ రి స
సు ర వ ర నుత సుచ	రి తు రై ఎ

అంతరి.

సా ;	ని ప ధ ని	పా ప మ ప ని ని సిం
ఆ	రై ఎ య అ	నం - ద క ం ద ళ

ని ని స సిం మ మ రిం స సా ;
కి ఇ రి తి స ం ప్ర ణు రే

జావడ.

మ మ ప మ మ మ రిం స	రిం గ సా స ని ధ ని	ప ని ని సిం మ మ రిం స
అ . . . రై . య .	నా - ది బ్ర ం - హ్మా	చా - రి - రే - య -

స ని ధ ని ప ద ని ప	ప మ పా	ప ని ని స ని ని సా
ఇ య ఇ య అ చ రి జు	చ రి ష్టా	రి పు బ ల ద ళి ష్టా

రిగమపపస్ సా | పపస్నిధనిపా | పమరిససనిధని |
అంగగభో - గా | ఛాయా నా టా | ఋతు భూ చ . . క్ర |

పసనిపమమరిస ||
నా - గరు - డే - ||

సా ; | నిపధని | పాపమపనినిస | నినిససమమరిససా; |
ఆ | రె ఎ అయ | నం - దక ందళ | కీ - రి తి స ంప్రణు రే |

తానము - వెంకటముఖి

1. సనిధనిఫ | సనిస | నిఫధని | ఫాఫమఫని | నిసనిధని |
పసని | ధనిఫస | ఫాఫసనినిని | ఫసనిఫమ | ఫమఫ |
మమరిస | ఫామమరిస | సనిధనిస | నినిస | మమరిస |
ఫామమరి | సరిగసఫ | మమఫ | సనిధని | ఫాఫధనిధ |
ఫసనిధఫ | నిధని | ఫసనిధ | ఫాఫని-నిస | నినిసనిస |
మమరి | సరిస | సామమరిస | మమపమమ | రిగస |
సాసమరి | సపమమప | ససరి | సనిధని | సాపమమప |
నిధనిసని | నినిస | ధధని | పాసనిపమ | మమపమప |
సనిప | సనిపప | నినిసనిని | పపసనిప | మమప |
మమరిస | పామమపమ | రిరిసస | నినిస | మమరిరిస |
నినిస | నినిని, | సా; ||

2. సస నిని స	ని ధ ని	ఫ సని నిస	మ రి స	సని ధని ఫ	
ని ధ ని	ఫ ధ ని ధ ఫ	మ మ ఫ	ఫు మ మ రి స	ఫ మ మ	
రి గ స ఫ మ	మ మ ఫ	సస నిని స	మ రి స	పమ మమప	
స ని ప	సని ధని ఫ	ని ధ ని	ఫ ని ని స	మ రి స	
మ మ ప మ మ	రి గ స	సని ధని ఫ	ని ని స	మ మ రి	
సపమమపప	ని ధ ప ని ధ	ని ని స	ప ధ ని ధ ప	స ని ధ	
ప ప స ని ప	ని ధ ని	ప ప ని ధ ప	స ని ధ	మమపమప	
స స రి	స స రి గ	స రి గ	మ రి స	సమరిసమ	
రి రి స	స స రి స రి	ని ని స	ని ఫ స ని ఫ	మ మ ఫ	
మ ఫ ని ని స	ని ధ ని ఫ సని ని స	మ మ రి	ని ఫ ని స	ని ని ని	సా ; ‖

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

భోగచ్ఛాయానాటకప్రియే

పల్లవి :

సా గా సా మా	పా ప మ	, మ రి ‖
భో గ చ్ఛా యా	నా ట క	ప్రి యే ‖
ని ప ధ ని పా మ ప	ప మా మ	గ మ ప మ మ రి స ‖
భో ధం దే హి బృ	హ దీ శ	జా . . యే ‖

(భోగ)

అనుపల్లవి.

సా ని ప ధ ని ప స	స స ని ప	/ ని ని సా ‖
శ్రీ గురు గుహా జ స	నీ ని ర ం	. జ నీ ‖
స రీ స రీ స ఽ ధ ని	ప స స ని	ప మ రి స ‖
ప్రీ త జ న ర . క్ష ణి	ి వ స ం	తో షి ణీ ‖
మాగమాస రిగమప మపనినిసా	సా సనీ నీ స ని ధ	ని ప పమరి పమరి ‖
భోగమోక్ష వితరణ నిపుణతరే	భూసురాది స ం	నుత కమల క . రే ‖

స్వరము.

\సా,రిగ\సా/మమరి\సా నిదనిప	సనిసా పనిధిస	, పసా రిగమరి ‖
\సాసపాప నినిసా నిధనిపసా	రీసామరిసాని	పసనిపమరిసని ‖
		(భోగచ్ఛాయా)

సంచారి - మధ్యకాలము - సుబ్బరాము దీక్షితులు

ప / స సా ని ని సా సా	ని ని సా స ని ధ ని పా
స ని ధ ని ప ని ని స ని ప	స ని ప మ మ మ రి రి సా
రి గ సా స ని ధ ని ఫ ని	ని స రి గ స రి గ మ రి స
ని ధ ని ఫ / ని ని స స / మ మ	రి స గ మ పా మ మ రి స

ని ధ ని ప ని ధ ప మ పా	ని ప ధ ని పా ప మ రి స
మ మా రి స రి స మ రి స	స ని ధ ని ధ ని ని స రీ
స స రి స ని ని స రి స	రి గ మా పా మ మా రి
రి గ మ ప మ మ రి స స ని	ధ ని ని ధ స ని ని ని సా
రి స రి గ మ ప మ మ రి స	గ మ పా మ మ ప \ మా రి
గ మ ప మ రి గ మ ప మ మ	ప ని ధ ని ప మ ప ప మ మ
ప పా ని ధ ని ప మ పా	ప ని ధ ని ప మ ప మ రీ
స రి స ప మ మ స రి గ మ	\ సా రి గ రి గ మ ప / ని ని
ధ ధా / ని ప మ ప స ని ప	మ ప ని ని సా ని ధ ని ప
ని ప మ మ పా మ మ రి స	ని ధ ని ధ స స మ గ మా
రి స రి గ మ ప ని ని సా	ని స ని ధ ని ప స ని పా
స ని ధ ని ప ధ ని ప ప మ	పా ప ని ని స ని ని సా
స ని ప ధ ని ప ని ని పా	రి స / మ మ రి స స స ని ధ
ని ప మ ప ని ని స మ రి స	రి గ మ రి స ని ధ ని పా
ప మ ప ద ని ప మ ప ని ని	స స రి స ని ధ ని ప ని ధ

ప మ పా మ మ రీ సా	స రి గ మ ప ధ ని ప స ని
ధ ని ప పా మ రి గ మ ప	మ ప మ మ ప మ రి రీ సా
ఫ ప సా రి గ రి గ మ ప	మ ప ని నీ సా రి గ సా
ని ధ నీ పా స ని పా	మ రి స / సా సం ని ప ధ ని ప /
సా సం ని పా ని ధ నీ	ప స ని ప మ ప ని నీ సా
ని ధ ని ప స సం ని నీ సా	రీ సా రి గ మ రి సా
స ని ధ ని పా ధ ని ధ ప	మ పా స సా మ మ రి స
స ని ధ ని ప స ని ప మ మ	రి రి స ని ఫ ధ ని ఫ ఫ ఫ
స మ మ రి రి \ సా ;	

ముప్పది నాలుగవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 35 : శైలదేశాక్షి రాగము

లక్షణశ్లోకము.

వెంకటమఖి : శైలదేశాక్షిరాగస్యా దారోహేరిని వర్జితః
అవరోహేగ వర్జ్యశ్చ ప్రాతఃకాలే ప్రగీయతే.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స మ గ ప ధ స

అవరోహణము : స ని ధ స ని ప మ # రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

రాగాంగము; సంపూర్ణము; గాంధారగ్రహము; ఆరోహణమందు ఋషభ నిషాద వర్జ్యము; అవరోహణమందు గాంధార వర్జ్యము. ప్రాతఃకాలమున గానము సేయదగును.

ఈ శైలదేశాక్షి రాగమునకు అవరోహణమందు 'స ని ధ స ని ప' ఈ ప్రయోగము గీతమున మాత్రము గనుబడుచున్నది. తక్కినవి లక్ష్యములచే నెఱుగదగును.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువ తాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము.

గ ప ధ స సా స స స రి స స స నీ ప	స ని పా ధ ధ రి స ని ధ సా ;
రు మ . . కాం త . ప తి శ రంణ్య	గు పు త ప్ప ద శ య - ను రే
మ మ మా గా ప మ మ రి స ని ధా	సా నీ ధా సా ని ప ధ ప మ గ
మా - రీ చ - మ్మ ర ద న చణు రే	పా రా వా ర బ్బు ం ధ న అ ధ
ప మ రి స ని స ప ప ధ ధ ధ స ని ప	ధా సా ని ప రి స స ని ప మ రి స
ధి ఇ రి త ర అ క స కు శ భ వ ధ ం	ను బ్భం జ న అ . . . . . రె ఎ

జావడ.

మ మ ప మ మ రి స స మ రి స సా ని	స ని ధా సా ని ప ప మ మ మ రీ
అ అ రే - రే - నీ - తా - ర మ ణ	శ్రి త చిం తా మ ణి - - రే - రే
పా ప మ గ మ ధ ధ స ని ప ధా ధ	సా మా మ గ ప ప ధ ధ సా ;
ఆ జ లె తు మ స మ అ నుకొ ం ణు	రా గాం - గ శ ఇ ఇ ల దే
ప మ గ పా ధ ని పా , మ మ గా	రి స ని ధ సా ని పా మ మ మ రి స ‖
శ అ ఱి రా గ స రి . పు ణు రే	ఋతుమ అ చ క్ర - - నా - గరు ‖
గ ప ధ స సా స స రి స స స ని ప	స ని పా ధ ధ రి స ని ధ సా ; ‖
ధుమా-కా ం త . ప తి భ ర ం ణ్య	గు పు త ప్ప ద శ య - ను రే ‖

తానము - వెంకటముఖి

1. స ని ఫా ధ ధ | ఫ స ని ధ | స ని ధ ధ ఫ | మ గ ఫా ధ ధ |
ఫ స ని ధ | ఫ స స ని ధ | ఫ మ ఫా మ మ | ఫ ధ ఫ మ |
ఫ మ మ ఘ ప | మ మ రీ స రి | స ఫ మ మ | స ని ఫ | రి స నీ స స |
ని ఫ ధ ధ | స ని ధ ధ స | మ మ గా ఫ మ | మ మ రి స |
స ఫ మ రి స | రి గ సా ఫ మ | ఫ స ని ఫ | ధ ధ ఫ స ని |
స ఫ ఛా ఫ స | ధ ఫ స స | రి స స ని ధ | మ మ మా మ గ |
ప మ మ మ | రి స మ మ రి | స ని సా ఫ మ | ధ మ మ ఫ |
మ మ ఫ మ మ | గ ఫ ఛా స ని | ఫ ధ ఫ స | ని ధ స ని స |
ని ప పా మ మ | ప మ మ రి | స మ రి రి స | ప మ రీ స స |
మ రి స రి | స ప మ మ ప | స స రీ స మ | స ప మ మ |
గ ప ధ సం ని | ధ సం నీ ప ప | మ మ రి స | స ని ఫ రి స |
మ మ రి రి స | రి స ' సా , సా ; ||

2 స ని ధ ధ ఫ | మ మ ఫ | ధ ఫ స ని | ఫ ధ ఫ ని ని ధ |
ధ ధ ఫ మ ఫ | ఘ మ ధ | ఫ స ని ధ | స ని ధ ధ ఫ |
స ని ఫ ధ ఫ | మ మ ప | మ మ రి స | స ని ధ ఫ రి స |
మ మ గ ప మ | మ రి స | మ మ ప మ | ఫ స ని ఫ స ని |

ఫ మ్ఫ ధ ఫ	స ని ఫ	మ మ రి స	ప మ మ రి స ని
స ని ఫ స ని	ఫ రి స	ని ఫ స ని	ఫ స ని ని ఫ మ్
ధ ఫ స స రి	స మ రి	స ప మ మ	గ ప మ మ రి స
ప ప మ మ ప	మ మ ధ	మ మ ప మ	మ రి స ని ఫ
స ని ధ స ని	ధ ఫ స	మ మ రి స	ప మ మ మ ప మ
గ ప ధ సం సం	ప ప ధ	మ మ ప మ	ధ ప మ మ ప ధ
సం ని ప మ మ	ప మ ప	మ మ ప మ	సం ని ప | ధ ధ ప
మ మ ప మ ధ	మ మ ప	మ మ రి స	స స ని ఫ | మ్ఫ ఫ ధ స
స ని ధ	పా ప మ	మ రి స | ప ని ఫ	రి స | సా , సా ; ‖

కీర్తనము - అదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

(శ్రీ) శూలినిం శ్రితపాలినిం

వల్లవి.

సా , మ గ ప / ధా	స ని \ పా	ధ స నీ	‖
(శ్రీ) శూ లి నిం	శ్రిత పా	లినిం	‖
పా , ప మ గ ప మ ప మ	రి \ సా ని	ధ సా ,	‖
జీ వే . శ్వ రై	క్య శా లి	నిం	‖
2. ,. ,,	,,	ధ స గ స	‖
,, ,,	,,	ని ంస్మ ర	‖

మగపధ సనిధ ని\పా,స\ని ధస	మరి\సా,రి\ని	ధస నిపపమమరి\ ‖
చిత్త బ్రహ్మ క పాలినిం శివ	చి న్మాలి నిం	భవ ఖే లి నిం ‖

(శ్రీ శూలినిం)

అనుపల్లవి.

పా స మా , గ ప	ధ ప స ని	ప ధ/రి సా ని ‖
పా శి నిం శ ర	భే శ్వ ర	హృద యా
పా మ రీ , స ని	బ ధా స ని	బ ఫా ధ స
వే శి నిం అ	జ్ఞా న	ధ్వాం త వి
రీ స నీ , రి స	మ గ ప ధ	, స ని ప
నా శి నిం ర వి	చ ం ద్ర తే	జ ఃప్ర
ధ స మ రీ , స ని	ధ ని పా	మ రి స
కా శి నిం వి ం	ధ్య ని పా	సి నీ ం
పా , మ రి రి స సి సా గా , మ రీ	మా గ పా మ రి స	మ గ ప / ధా స నీ
ఈ శ గురుగువా విశ్వా సినీం	ఈ శ్వ రిం భ క్త	మ నో ల్లా సి నీం
రీ స మ రీ మ రి స ని ధా స రీ	స ని మ పా మ రి స	స ని ధ స ని ప మ రి\
శ్రీశ నుతాం భ వ భయ ధ్వంసినీం	సిం హా వా హి నిం	జ గ న్మో హినీం

(శ్రీ శూలినిం)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

మ గ పా / ధా సా సా	ని ధ సా ని ధ స ని పా
మ గ ప ధ స ధ స ని పా	మ గ పా మ మ రీ రీ
స మ గా పా మ రి సా	మ రి స ని ధా స ధ రి
సా ని ఫ ధ ధ సా సా	మ మ గా ప మ మ రి సా
మ గ ప మ గ ప మ మ మ రి	స ని ఫ ధ స ని \ ఫా రి స
పా ప గ ప మ రీ సా	మ మ గా ప మ రి స మ రి
సా ని ధ సా ని ఫ ధ రి	స మ గా ప మ గా ప ప
మా రి రి స మ గ మ రి	స మ గ మ రి స ని ఫ ధ స
స మ గ ప మ గ ప ప ధ ధ	\ పా ధ ధ స ని ప ప ధ ధ
స ని ప మ గ గ పా ధ ధ	స ని పా ధ ధ రీ రీ స ని
ధ సా మ గ ప ధ ధ సా	ని ప ధా ధా సా సా
రీ స ని ప ధ స ని ప మ గ	మ మ ధ ధ సా ని ప ధ స
మ గ ప మ మ మ రి రి సా	రి గ సా మ గ పా మ గ
పా ధ ని పా మ మ గా	ప మ రి సా ని ధా సా
ని పా మ మ మ రీ రీ	సా మ మా గ పా మ రి

స స̣ మ రి స ని̣ ధా సా | ధా సా ని ప మ గ ప మ |

రి స ని̣ స ప ప̣ ధ ధ̣ స ని | పా ధ సా రి̇ స ని ధ రి̇ |

సా స̣ ని ప ధ ని ప ప̣ మ | గ̣ పా ప̣ ధా ధ̣ సా స |

రి గ సా స ని పా ధా | ధ సా స̣ ధ రి̇ స స̣ ని ప |

ధ సా ని ప ధ ని పా ప̣ | మ రి స మ గ ప ధ ధ̣ ప ప̣ |

ధ రి̇ సా̣ ని ప ధ ధ̣ సా | ధ స నీ పా మ మ̣ రి స |

మ గ ప ధ సా ప ధ సా | ధ ని ∖ పా మ గ పా పా |

ప̣ ధ రి̇ స ని ∖ పా మ రి స | ధ స రి స మ మ̣ గ గ̣ ప ప̣ |

ధ ధ̣ / రి̇ రి̣̇ స స / రి̇ రి̇ సా | రి̇ స స̣ ని ప స ని ప ధ ధ̣ |

ప ధ ధ̣ రి̇ స ని ప ధ సా | మ మ రీ స నీ ధా సా |

నీ ధా సా ని ప ధ ప | మ గ ప మ రి స ని̣ సా |

సా̣ మా మ̣ గ ప ధ సా | ప మ గా̈ పా ధ ధ̣ సా |

ధ ధ̣ / రీ సా మ̣ మ రీ | స రి̇ సా ని ధ స ని పా |

మా గా ప మ రి సా | మ రి̇ సా ని ధ స ని పా |

మ గ పా ధ స నీ ∖ పా | రి̇ స స̣ ని ప ప̣ మ రి సా |

రి స స ని̣ ప ధ ధ / సా , ||

ముప్పది ఐదవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగరాగము 36 : చలనాటరాగము

ల క్ష ణ శ్లో క ము

వెంకటముఖి : నాటాషడ్జగ్రహోపేతోఽవరోహేగధవర్జితః.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : సా # రి గ మ ప # ధ ని స

అవరోహణము : స ని ప మ మ # రి స్సా.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

రాగాంగము; సంపూర్ణము;షడ్జగ్రహము; అవరోహణమందు ధైవత గాంధార వర్జ్యము; ఘనరాగము. సాయంకాలమున గానము నేయబడును.

ఈ నాటరాగమునకు మూర్ఛనావరోహణమున గనుపించియున్నట్లు మధ్యమ ఋషభ ములు మిగుల రంజనముల గలిగించు జీవస్వరములు. ఇవిగాక ఋషభ ధైవతములు నొక్కుతోనే వలుకును.

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము.

మ పా	సా స స స ని ని స ని ప	ప ప స ని ప రి స స రీ
అ రే	రు ప్పగి రి వా . . స	గువాజ న క ర అ వు రే
సా ; మ మ మ మ మ రి		స స రి స స రి స స స ని
మా రు క ం డే . య		ప రి పా ల గ గ - ం న
ప ప స ని ప మ గ మ పా		మ మ మ మ మ రి స ప మ మ
ధ్రు ని ఘ టి త జ టా - -		ను త చ రి తు రె ఎయ - -
రీ ; , సా ; ,		స మ మ మా మ గ మ పా
రే యా		పా - వ క న్న య - న్నా
ప ప స ని ప రి స స రీ		ప స స మ రి స రి స ని
ప - న్న గా - భ ర - ణ్ణ		పా ర్వ తి ర మ - ణ్ణ
ప ప స ని ప మ మ రి సా		
ప్పా - వ - న్న నా ము రే		

జావడ.

సా స మ మ రి స మ మ రి	స స రి స స రి స స స ని
ఆ రె ప ర మో దా ర	ప్ర ప ం చా - - - ధా ర
ప స స మ గ మ ప ని పా	మ మ ప మ మ రి స స ని ప
ప ర శు ల స - - త్క ర	ప్ర ళ య కా - ల - రు . ద్ర

ధా నీ స ని స స ని ప | ని ప మ మ ప మ మ మ రి స |
రా ఆ మ లి ం గే . ళ | వ్యో . . . మ కే . . . ళ |

మ మ రి సా ప మ మ రి | గ మ ప మ ప మ ప స స రి |
అ అ ఇ య య్యఅ ఇయా | రా . గా . - - - ం గ |

ప స స మ గ మ ప స̈ సా̈ | ప ప స̈ ని ప మ మ మ రి స |
చ ల నా - - - - - టా | రా గ ఋతు పా చ క్ర, |

స ని ప మ మ రి స ||
నా - గ రు - శే - ||

మ పా | సా స స స ని ని స ని ప | ప ప స ని ప రి స స రీ ||
అ శే | రు ప్ప గి రి వా . . స | గు హా జ న క ర అ వు శే ||

సా ;
ఆ

ప్రబంధము - రూపకతాళము - వెంకటముఖి.

ప ప | సా | సా ని ప | సా సా ని స | స స రి స రి రి |
ద్రిగ్డు | ధీం | ధీం త త్త | ధీం ధీం త త్త | త త్త రి త్త డి డ్డి |

ప స స స స స | ని ప స ని పా | మమమమమమ | మ ప మ మ మ రి |
త ధి ం ధి ం కు | ధ ణ కు ఝుపం | జ్జి జ్జి జ్జి జ్జి జ్జి జ్జి | ఝు త రి త్త రి క్కి |

స స స మ రి స | రి స స స రి స | స స స స స ని | పా స స రీ |
తొ ద్ది ద్ది డ త్త క్కి | ణ ం ం ం జ్జి జ్జి | ఝుం త్రఝుం త్ర | తొం త్త రి తోం |

మా పా పా | మరిసస నిప | పపపపపప | సస సస సస |
తా ఆ ఆం | ఝుంత్రధిమికిట | తోద్ధిద్ధితోద్ధిద్ధి | ధా ద్ధు ద్ధు ధా ద్ధు ద్ధు |

పపపపసప | సస సస సస | మా పా పా | మరిసరిగమ |
తోథోద్ధిథోథోద్ధి | ధాధాద్ధుధాధాద్ధు | తా ఆ ఆం | తుత్తురుత్తుత్తురు |

మరిసస నిప | సస సస సస | సనిపసనీ | పపధధనిని |
ఝుంతరిత్తరికిట | తోద్ధితత్తాద్ధిద్ధి | ధణకకుఝుం | ట్టుణ్ణుణ్ణుణ్ణుణ్ణు |

సస సా సనిని | సస సా సనిని | సమమా మరీ | సపమపమమ |
ణ్ణుణ్ణుణాంణ్ణంగి | త్కుణ్ణుణాంణంగి | ణ్ణుణ్ణుణాంణ్ణంగి | కిణ్ణంతరితత్త |

మరీసరీసస | నిపాపమమ | రీసనిప ‖
రిత్తధరికిట | ధళాంగుట | ఝుంత్రకిట ‖

పప సా ‖
ద్రిగ్గుధీం ‖

తానము - వెంకటముఖి.

1. మమ్మఫనిఫా సస ని | ఫా సనీ సని సస | నిఫమ్మరిసస నిస |
మరిససా రిస | రిరిసపసా మగమ | సారిగా మగమప |
రిసనిఫమ్మనిఫమ్మ | సనిఫఫా నిఫ | ధనిఫా రిఫా సనిస |
ఫా ధనీ సరిసరి | సనిఫమ్మఫసనిస | రిరిససా నిఫ |
మరిసా రిసా పమప | సా మరీ సరిగమ | పమరిసపసనిప |
మ్మ మరిఫా ధనిని | సరిసా పసా రిగమ | సా మ్మ గా మ్మ గ మ్మ ప |

స మ రి స ని ఫ స ని | రి స మ సా ప మ | స స సా రి సా మ గ మ |
సా ప మా ప మ మ ప | ప స ఫ మ్ ని ఫ ఫ మ్ | స్ ని ఫ పా ని ఫ |
ఫ మ్ నీ ఫ సా స ని స | ని ప ని ప స ని స | ని స స ని స స ని స |
స ని ఫ నీ స ని | స ని సా స పా స ని ఫ | నీ ఫ నీ ఫ ని స |
ని ని స ని స ని స ని | ఫ మ్ ఫ నీ స ని | ఫ స నీ స ఫా ని ని స |
ఫా స నీ స స ని ఫ | స ని ఫ ఫ ని ఫ మ్ ఫ | మ్ రి ఫా ఫ మ్ |
స స రీ స నీ ఫ మ్ ఫ | రి ఫ స స ని ఫ మ్ | గ మ్ ఫ ధ ని స రి స |
మ రి స నీ స నీ | సా సా ||

2. స స సా రి | ఫ ని ఫ రీ | ఫా ని | ఫా రి స ని ఫ | మ్ మ్ ఫా నీ |
ఫా స ని ఫా | సా ని | ఫా స ని ఫ మ్ | ఫ రి ఫా స |
ఫా ని ధ నీ | ఫా స | సా స ప మ రి | స రి సా ప |
సా మ గ మా | సా రి | సా ప మ గ మ | ఫ ని ఫా రి |
ఫా స ని సా | సా రి | సా మ రి స ని | స రి ని స |
ఫా స ని ఫా | ని స | ఫా ధ ని స రి | స మ రీ స |
పా మ గ మా | సా రి | సా ప మ రి స | మ రి సా రి |
సా ప మ పా | మా ని | పా స ని ధ ని | స ని పా ని |
పా స ని సా | పా ని | పా స ని ధ ని | స ని పా ని |
మా ప మ పా | మా ని | పా ని స ని ని | ప ని పా స |

మా ప మ పా	పా రి	సా రి గ మా	స రి సా ప
పా స ని పా	పా ని	ఫ్ స ని స రి	స మ రీ స
స ని ఫ్ రి	ఫ్ ని ని స	ని స నీ ,	సా సా ‖

కీర్తనము 1 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పల్లవి.

సా రి గా మ ప ని	పా మ మ	, రి స నీ ‖
స్వామి నా ధ ప రి	పా ల యా	శుమాం ‖
సా ప రీ స మ మ	పా , ప ధ ని స ని	పా ప మా మ రి స ‖
స్వ ప్ర కా శ వ	ల్లీ శ గురుగుహా	దే వ సే నే శ ‖
2. సా రి గా మ ప ని	పా మ మ	, రి \ సా ‖
స్వామి నా ధ ప రి	పా ల యా	శు మాం ‖

అనుపల్లవి

పా మ ప మ రి \ సా	ని \ ఫ్ మ	\ రీ రీ స ‖
కా మ జ న క భా	ర తీ శ	సే వి త ‖
సా రి సా మ రీ	స పా మ	\ ని \ మ ప ‖
కా ర్తి కే య నా	ర ధా ధి	భా వి త ‖

గా మ మా ప పా | ప సా స | రి సా ని ||
వా మ దే వ పా | ర్వ తీ సు | కు మా ర ||

సా రి సా ని సా | నీ ∖ మ ప | , మ రి స ||
వా రి జా స్త్ర సం | మ్మో హి తా | కా . ర ||

నిఫమాఫ ధనిసరి నిసరిగమప | సాస పాపసా | నీరీససనిప ||
కామి తార్థ వి త ర ణ ని పుణచ ర ణ | కావ్య నాటకా | లం కార భరణ ||

పానిప/రీరిసాని ప/సస/మమరి | రీనిసాప నీ | పామమరి ససని ||
భూమిజలాగ్నివాయు గ గన కి ర ణ | బోధ రూప ని | త్యానంద కరణ ||

(స్వామినాథ)

కీర్తనము 2 – ఝంపతాళము – ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పవనాత్మజాగచ్ఛ.

పల్లవి.

ప మ మా ప స మ | రీ స | ఫ రి ∖ నీ , స ని | స రి గ మ ||
ప వ నా త్మ జా | గచ్ఛ | ప రి పూ ర్ణ | స్వ. . చ్ఛ ||

పప/నినిమా పమ | రీ స | ని∖ఫా/ధనిస నిసరిగ | మ రీ |
ప రి మా త్మ | పు చ్ఛ | పా హిమాం జ . య | జ యా ||

∖సా ; , / పమగస | నిఫ నిసగమ ||
ఆ న వ న వ | న వజయజయ | (పవనాత్మజా)

అనుపల్లవి.

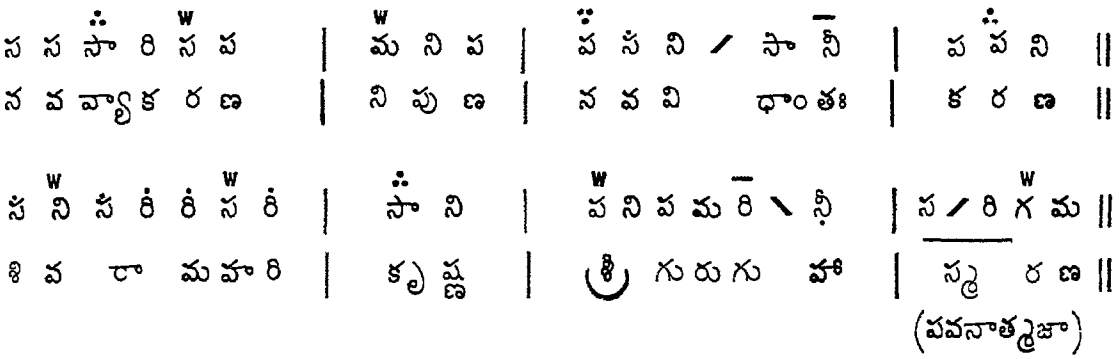
స స సా రి స ప | మ ని ప | ప స ని / సా నీ | ప ప ని ||
న వ వ్యా క ర ణ | ని పు ణ | న వ వి ధాంతఃకర ణ ||
స ని సి రిం రిం సరిం | సా ని | పనిపమరి \ నీ | స / రి గ మ ||
శి వ రా మవా రి | కృ ష్ణ | శ్రీ గురుగు హా | స్మ ర ణ ||
(పవనాత్మజా)

చరణము.

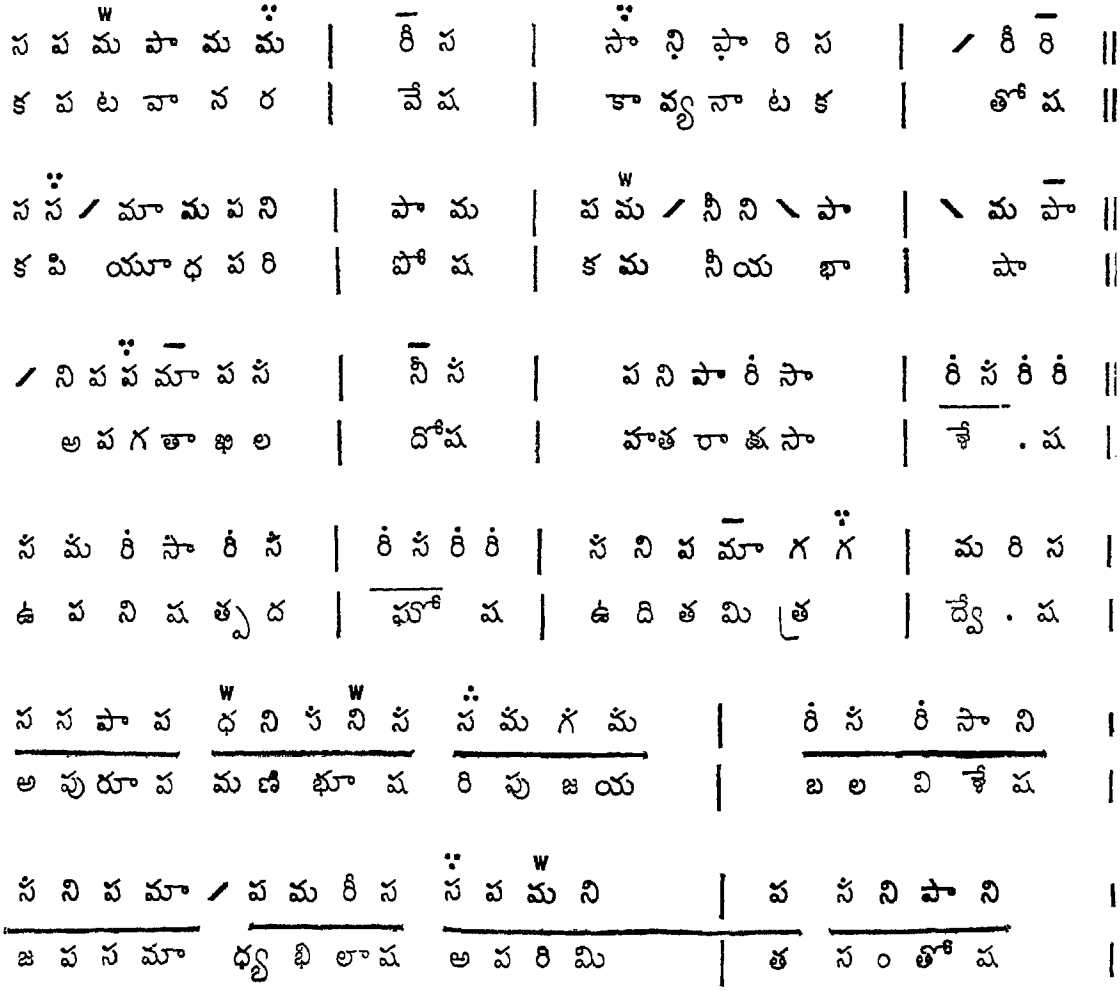
స ప మ పా మ మ | రీ స | సా ని ఫా రి స | / రీ రి ||
క ప ట వా న ర | వే ష | కా వ్య నా ట క | తో ష ||
స స / మా మ ప ని | పా మ | ప మ / నీ ని \ పా | \ మ పా ||
క పి యూ ధ ప రి | పో ష | క మ నీ య భా | షా ||
/ ని ప ప మా ప స | నీ స | ప ని పా రి సా | రిం సరిం రిం ||
అ ప గ తా ఖి ల | దోష | హా త రా ఙ సా | శే . ష |
స మ రిం సా రిం సి | రిం సరిం రిం | స ని ప మా గ గ | మ రి స |
ఉ ప ని ష త్ప ద | ఘో ష | ఉ ది త మి త్ర | ద్వే . ష |
స స పా ప ధ ని సం ని సం సం మ గ మ | రిం స రిం సా ని |
అ పు రూ ప మ ణి భూ ష రి పు జ య | బ ల వి శే ష |
సం ని ప మా / ప మ రి స సం ప మ ని | ప స ని పా ని |
జ ప స మా ధ్య భి లా ష అ ప రి మి | త సం తో ష |
(పవనాత్మజాగచ్ఛ)

కీర్తనము 3 - ఆదితాళము - కుమార యెట్టప్ప మహారాజుగారు

ఇహపరసాధన.

పల్లవి.

ని స ని ప మ గ మ రి స̇ ని̇	సా రి రి స	మ గ మ ప ని ‖
ఇ హ ప ర సా ధ న	కా ర్తి కే	యా ‖
ని స ని ప మ గ ప మ మ రి స̇ స̇	ని̇ ఫ సా	/ ప మ రి స ‖
ని త ర దై వం న	-జా నా	మం హం ‖
		(ఇహపర)

అనుపల్లవి.

ప ని ప మ ప మా రి స	మ గా మ	గ మ ప ని ‖
గు హ ర హ స్యా త్	గు ణా ర్ణ	వా . . త్ ‖
స రి స నీ పా మ	స స̇ ని ప మ	గ ప మ గ మ రి స ‖
గు రు క టా క్షా త్	కు మా	రా . . త్ ‖
స నీ̇ స రి రి\సా మా మ గ మ పా	/స̇సాసనిప/సని	ప మ రి స గ మ ప ని ‖
సహ స్రనామ యోగ ప్ర భా వాత్	సహ స్రార కమ	ల ని వా సా ‖
		(దివపర)

చరణము.

పా మ రీ స ని̇ ఫ	సా రి స	, రి స గ మ ‖
నా ట కా ది వి	ద్యా ప్ర సం	. గా త్ ‖

పమ పనీ, పమగ మపా, మరీ	సమ గమ	పా, ప ‖
నా ట్యగా నమో	హరం జ	నాత్ ‖
పా నిపసనిపా	నిపనీ	సరిసరిరి ‖
హాటకమయర	త్నవిభూ	షణాత్ ‖
సరీసా, సని	పసనిప	మగపమ మరిస ‖
హరిబ్రం హ్మో	దిసంన్ను	తాత్ ‖
సారిసమరి సరిసమ గమపా, ప	సానిప పామ మ	రిస గమపా, ప ‖
ఘోటగమన జయిశిఖి వాహాత్	కుంకుమవర్ణ కో	మళాంగాత్ ‖
పానిపసని సమారిస సరీ, రి	సరిసా సనిపస	నిప మగగమప/ని ‖
పాటలాది సుమార్చిత పదాత్	పరమా నందసా	.రసౌభ్యాత్ ‖

స్వరము.

/సానిప పామరి సానిప ధనిసరి	సానిస/పమమరి	సానిస రిగమప ‖
సానిస పామప సానిస/మమరిస	సానిస/రిసనిప	సానిప మపధని ‖
		(ఇవాపర)

కీర్తనము 4 - రూపకతాళము - కృష్ణస్వామిఅయ్య.

పర్వతరాజకుమారి.

పల్లవి.

పా	మగ మపని	పని	సరిసనిపమగమ ‖
ప	ర్వతరా	జకు	మారి ‖

ప మ	పనిపమరిస గమ	/ పా	, సనిపమ గమ	‖
భ	క్తజనవ	ళం	కరి	‖
పా/ని\మ	మా పమ గమరి	సా / పప	; స నిపమ గము	‖
పాహిమాం	. శ్రీ గౌరి	ప ద్మనా	భ సహో దరి	‖
పా	మగ మపని	పమ	రీ \ సా	‖
ప	ర్వ తరా	జకు	మా రీ	‖

అనుపల్లవి.

పా	/నినీ మమ పమ	గమరి	స ని ఫరి	‖
పా	ల యళం	కరి	సుం దరి	‖
స / రి గ	మప ప / ధని	సా,రిసనిప	మప ని నిస రీ	‖
ప్ర ణతా	ర్తి హా రా	నం	దక రి	‖
పా పమ	గమపస సనిరీ	పా/మరిరి	, స నిపపమా గమ	‖
పా వన	భువనసుధా . త్రి	ప ద్మరా	గస మగా త్రి .	‖

(పర్వతరాజ)

చరణము.

గ మ	పా పమ ప	/సనిపమ	/నిపమగ / పమరిస	‖
హి మ	ప ర్వ త	త ట	వా సి ని	‖
/ రి \ నిస	మ మరి సప	పమ గ	/ పమగసామ రీ	‖
హే	మ హా త్త	పో	వి లా సి నీ	‖

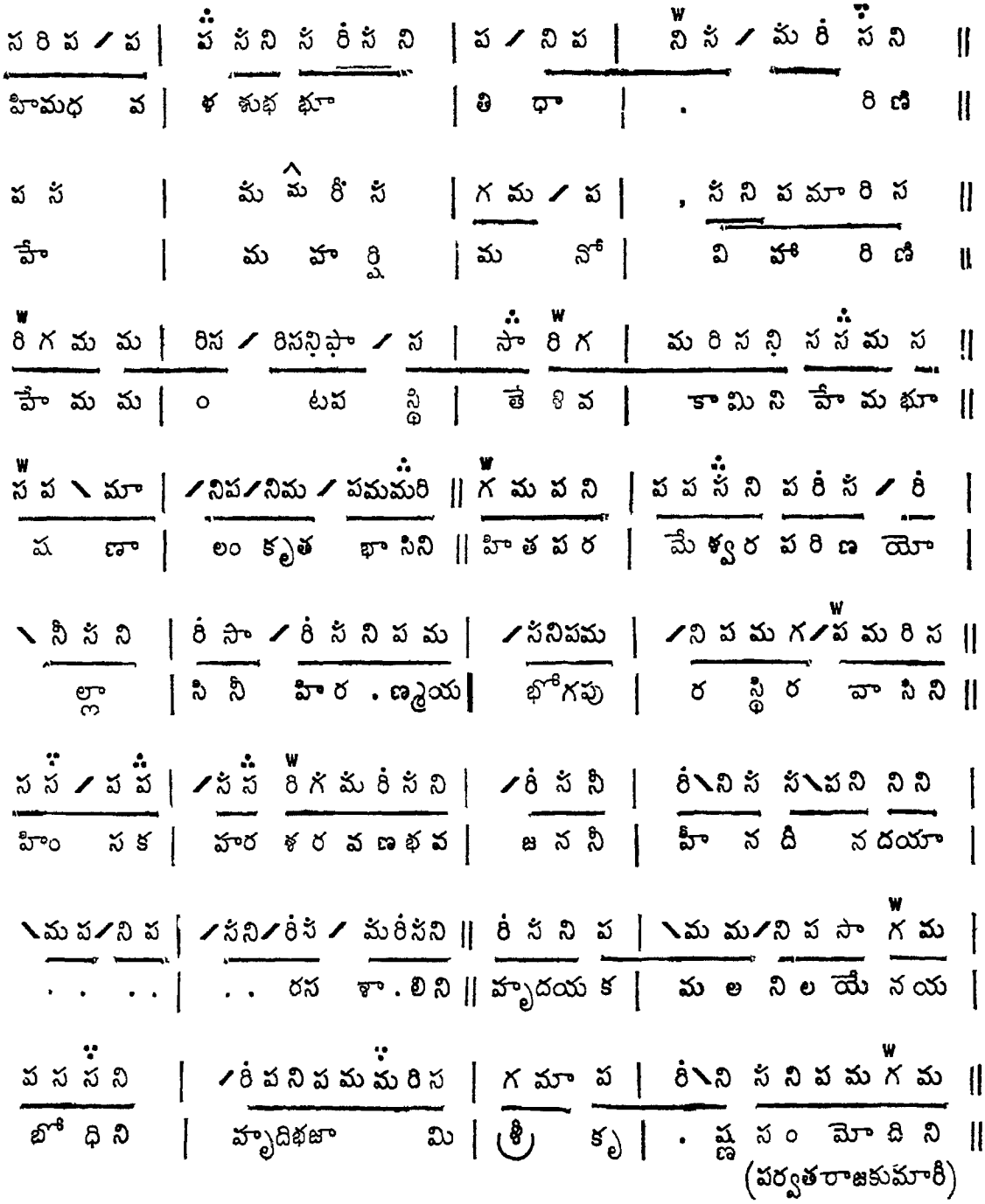
సరిప/ప | పసనిసరిసని | ప/నిప | నిస/మరిసని ||
హిమధవ | ళఋభభూ | తిధా | . రిణి ||
పస | మమరీసి | గమ/ప | ,సనిపమారిస ||
హే | మహర్షి | మనో | వివోరిణి ||
రిగమమ | రిస/రిసనిఫా/స | సారిగ | మరిసనిససమస ||
హేమమ | ంటప స్థి | తేశివ | కామినిహేమభూ ||
సప\మా | /నిప/నిమ/పమమరి || గమపని | పపసనిపరిస/రిం |
షణా | లంకృత భాసిని || హితపర | మేశ్వరపరిణయో |
\నీసని | రిసా/రిసనిపమ | /సనిపమ | /నిపమగ/పమరిస ||
ల్లా | సినీహిర.ణ్మయ | భోగపు | రస్థిరవాసిని ||
సస/పప | /ససరిగమరిసని | /రిసనీ | రిం\నిస స\పని నిని |
హిం సక | హరశరవణభవ | జననీ | హీనదీనదయా |
\మప/నిప | /సని/రిస/మరిసని || రిసనిప | \మమ/నిపసా గమ |
.. .. | .. రస శా.లిని || హృదయక | మలనిలయే నయ |
పసని | /రిపనిపమమరిస | గమాప | రిం\ని సనిపమ గమ ||
బోధిని | హృదిభజా మి | (శ్రీ) కృ | . ష్ణసం మోదిని ||

(పర్వతరాజకుమారీ)

తానవర్ణము - ఆతుతాళము - బాలసాళిమిడిఱుతులు

శ్రీరాజాధిరాజ.

| | | |

అనుపల్లవి.

ముక్తాయి స్వరము.

2. మ̱ పనీ పప̣మరి \ సా , నిఫధ̱ని సా |

, రి \ సా , మరి \ సా / పమరి \ సా / నిపమరిసా | సనిపమరిస మరి | సా̣నిప పా̣మరి |

\ సా̱ రిగమపధని : (సకల)

3. సర్వాలఘు స్వరము

పరిసనిస ధ̱నిస సనిపమ మ̱రిసని స̱రిగమ |

ఫధ̱నిస / రిసమమ̣ రిస / పప̣ పమ / నిని̣ ప / సస̣ని | ̱రిసనిప / సని / రిస | పమ / నిప మరిస̣స || |

/ పప̣సస̣ పఫ / రిరి̣ స / రిస / మ స / రిసప ప / సస̣రి |

స̱మ రి̱గమ మగ̣స / రిని / స ప / నిమ / పస ఫ / రిసని | సరిగమ పధ̱నిస | / రిసని / రిసని పమ ||

రిస గ̱గమపధ̱ని : (సకల)

4. మా , మా మ̱గ / మా , రి̱గమా స |

రిగమా ని̱సరిగమా ధ̱నిసరిగమా ఫధ̱ని | సరిగమా ప / మా | , / నిప \ మా సనిప ||

\ మా , మా / ని \ మా , మా̣ / పమరి సా̣ని̣ ఫ / రిరి |

ససా̣ మమా̣ రిగా̣మమా̣ , పపా̣ , ససా̣ | / మమ̣రి \ సా , సస̣ | ని \ పా , మమ̣రి \ స ||

సా̱ రిగమపధ̱ని : (సకల)

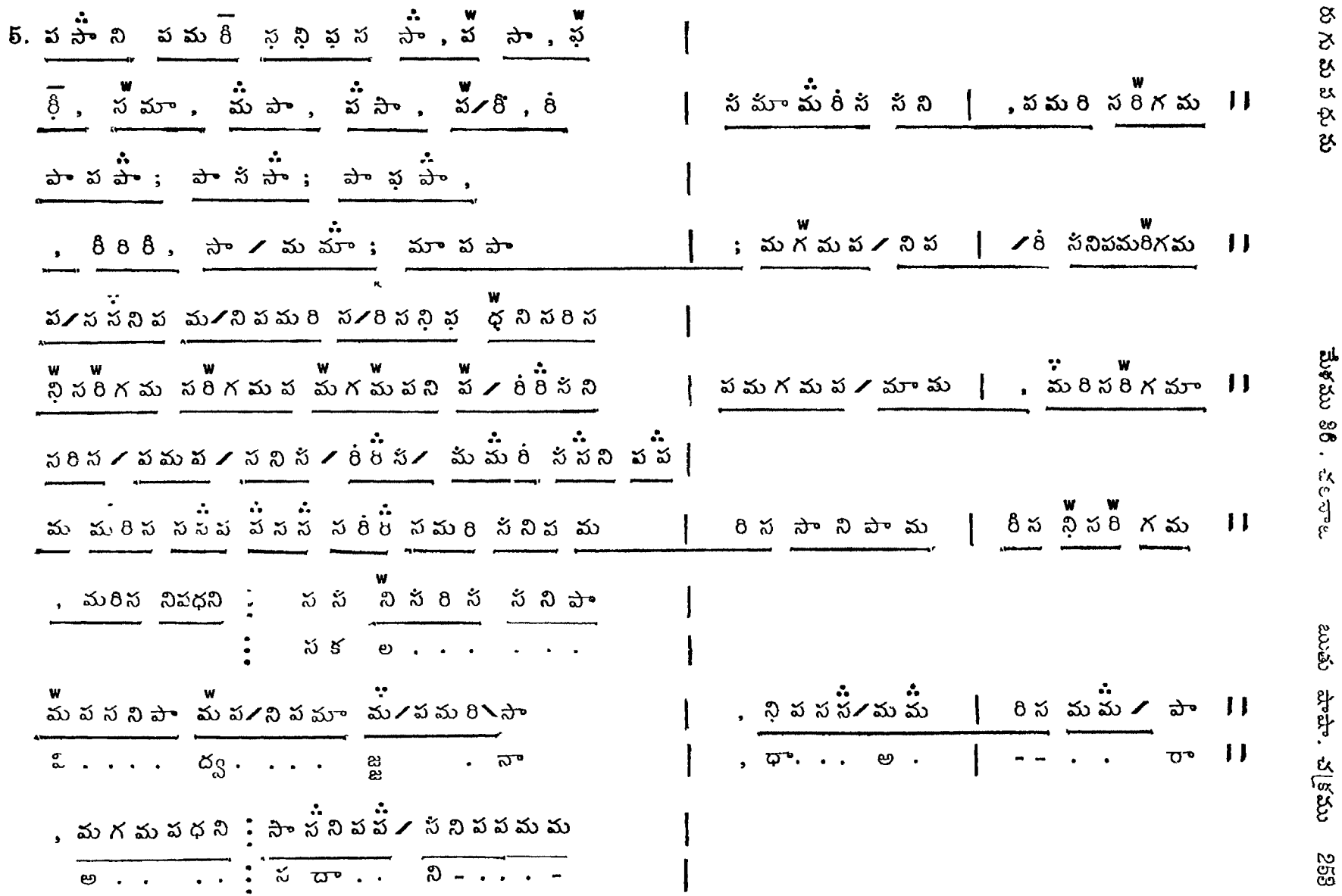
5. ప సా ని ప మ రి స ని ఫ స సా , ప సా , ఫ
రి , స మా , మ పా , ప సా , ప / రి , రి
పా ప పా ; పా స సా ; పా ఫ పా ,
, రి రి రి , సా / మ మా ; మా ప పా ; మ గ మ ప / ని ప / రి స ని ప మ రి గ మ
ప / స స ని ప మ / ని ప మ రి స / రి స ని ఫ ధ ని స రి స
ని స రి గ మ స రి గ మ ప మ గ మ ప ని ప / రి రి స ని ప మ గ మ ప / మా మ . మ రి స రి గ మా
స రి స / ప మ ప / స ని స / రి రి స / మ మ రి స స ని ప ప
మ మ రి స స స ప ప స స స రి రి స మ రి స ని ప మ రి స సా ని పా మ రి స ని స రి గ మ
, మ రి స ని ప ధ ని : స స ని స రి స స ని పా
: స క ల . . . . . .
మ ప స ని పా మ ప / ని ప మా మ / ప మ రి \ సా , ని ప స స / మ మ రి స మ మ / పా
పి . . . . ద్వ . . . జ్జ . నా , ధా . . . అ . - - . . రా
, మ గ మ ప ధ ని : సా స ని ప ప / స ని ప ప మ మ
అ . . . . : స దా . . ని - . . . -

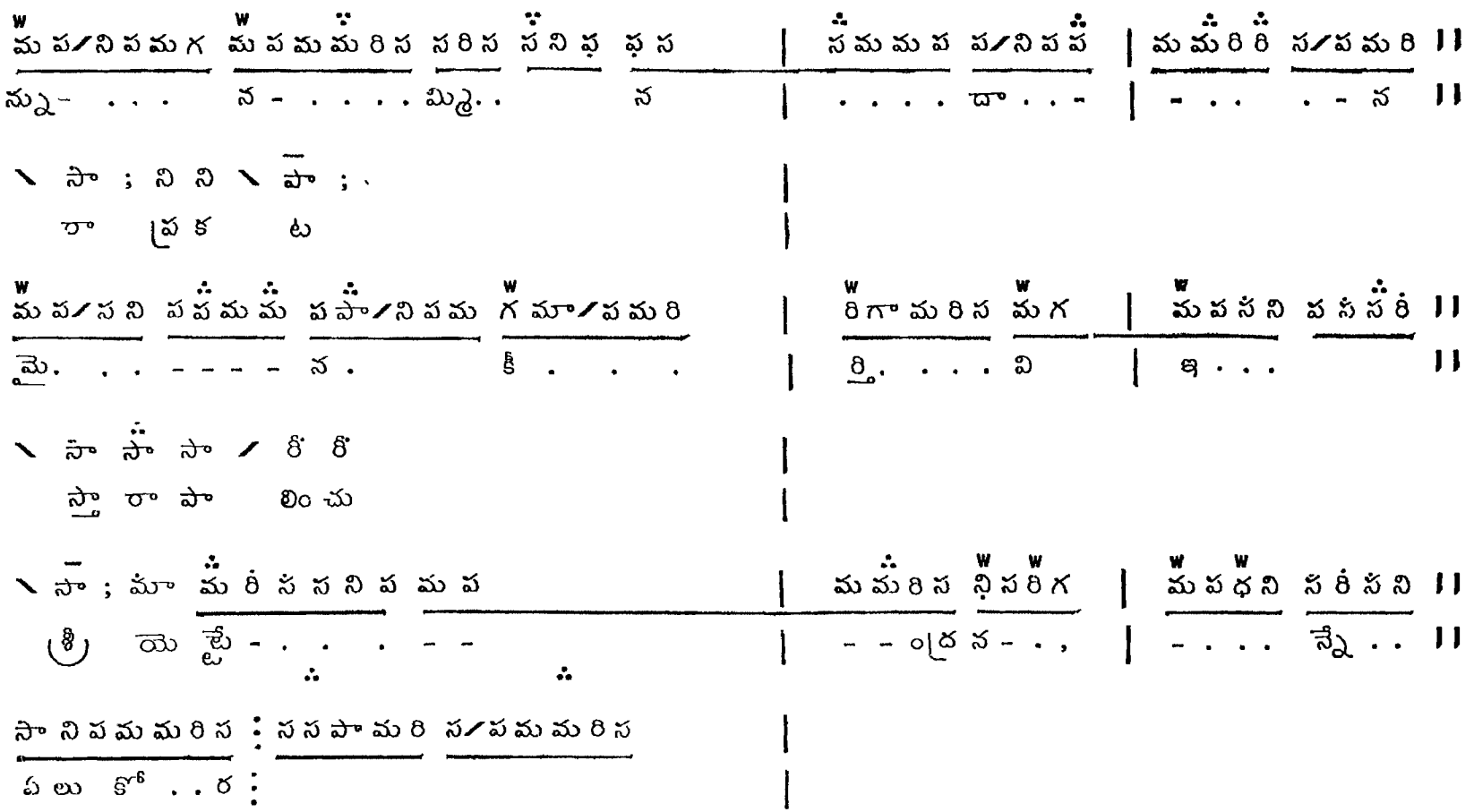

ఈ ముక్తాయి స్వరమును పాడుకొని పల్లవిని యెత్తి ముగించవలెను.

సంచారి - త్రిపుటతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

మ పా ప ప స స | స స స రి రి స స | రి స స రి స స రి |
స స రి స స రి స | స రి స స రి స స | ని ని స ని ని స స |
ని ని స ని స ని ని | స ని ని స ని ప ని | ప ని ని ప ప ని ని |
ప ప ని ప ని ప ప | మ ప ని ప ని ప ప | మ మ ప మ మ గ మ |
ప ప మ ప మ గ మ | ప ప ని ప ని ప మ | ని ప మ ప మ గ మ |
ప మ మ మ మ రి రి | ప మ గ మ మ రి రి | స రి స మ మ రి రి |
\ పా ; ప మ ప స | ప మ ప రి స ని ప | ధ ని స స స ని ప |
స ని ప ని ప మ ప | రి గ మ ప ప మ ప | పా ని ప స ని ని |
పా మ రి గ మ ప | గ మ ప ని ప ప ని | ప ప ని \ పా \ మా |
మ మ రి \ సా సా | / పా ప ప మ పా | / సా స స ని సా |
ప \ మా ని ప స ని | స / రీ స ని ప మ | ప \ మా రీ \ సా |
ధ ని స రి గ మ ప | ని సా రి గ మ ప | \ సా స మ గ మ ప |
ప ధ ని స రి గ మ | స / మా \ గా మ ప | \ గా మ ప ని ప మ |
\ గా మ ప స ని ప | \ మా ని \ పా పా | స ని స / రీ స ని |

ప ని స / రీ రీ | ప ధ ని స స రి రి | స రి గ మ మ రి రి |

/ మా రి స రి సా | స ని స రి స రి రి | స స రి స స రి రి |

స రి స ని స రి రి | స మ రి స స రి రి | స రి స స ని ప మ |

ప ని ప ప మ గ మ | ప మ మ రి గ మ మ | స రి స ప మ గ మ |

స రి స ని ప మ మ | రి గ మ పా \ మా | రి గ మ ప మ రీ |

\ సా రి స ప మ ని | పా మ గ మ ప ని | పా స స రి స రి |

మా మ మ రీ స ని | పా మ మ రి సా | స స / ప ప / స స రి |

స మ రి గ మ రి స | మ \ రీ గ మ రి స | మ మ రి \ సా స స |

ని \ పా మ మ రి స | ఫ రి స రి గ మ ప | ధ ని స రి గ మ రి |

సా స ని \ పా | ప \ మా \ రీ \ సా | ని \ పా మా \ రీ |

\ సా ని \ ఫా ధ ని | స రి గ మ మ రి రి | స స / రి రీ ; |

\ సా ; సా , ||

ముప్పది ఆఱవ మేళము సంపూర్ణము.

ఆఱవ చక్రము ముగిసెను.

పూర్వమేళములు సమాప్తము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

ఉత్తర మేళములు

రగమిపధన] చక్రము : 7 మేళము 37 [ముఖి: పా. చక్రము

రాగాంగ రాగము 37. సౌగంధిని రాగము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటముఖి : సౌగంధినీతు సంపూర్ణా చారోహేగనివర్జితా.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స ♭ రి మ ప ♭ ధ స

అవరోహణము : స ♭♭ ని ♭ ధ ప ♯ మ ♭♭ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు గాంధార నిషాద వర్జ్యము; ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము.

నీ ధా పా ధ ధ ప మ పా , ప	ధా ధా సా రిం రిం రిం రిం సా సం
రామా శ్రీరా- . . .ఆ మ	గం భీ ర ప్ప రం . . ధా మ
గ రిం స ని ధ వ ప ని ధ ప ధ ప మ వ	సా నీ ధా ప మ పా మ గ రి స
మి హి ర సం -మా. . న ధా . మ	పా లి త మ్మ్మ ర సం గ్రా . మ

జావడ.

ధ వ ధా సా ధ ధ రిం స సా , రిం	సా రిం సా రిం ప మ పా గ రిం సా
ధ రు మ గ్గ ప్పా. ల న తుం గ	నం గ తా త క్కృ వ ఆ పాం గా
గ రిం సా రిం స ని ధ వ ధ మ వ ధ స	నీ ధ ప మ ని ధా ప మ ప గ రి స
అ త సీ సు మ ని భ శు భా- - - -ంగ	ఆ రూ .ఢ వి హాం గ తు ర ం గ
గ రి స గ రి స స స పా ప మ వ ధ	వ ధ సా సా స స పా పా మ ప
అ ఇ యతి ఇయ అ ఇయా ఇ య ఇయ	రా గాంగ సౌ - గం - ధి ని
ధ ప నీ ధ ప ధ మ ప ధ వ గ రిం సా	గా రిం స, రిం స ని ధ వ మ వ గ రి స ‖
రా గ ఋషి . పా . . చ . క్ర,	నా గ రు శే -యఅ . . . . . రె ‖
నీ ధా పా ధ ధ ప మ పా , ప	ధా ధా సా రిం రిం రిం రిం సా సం ‖
రామా శ్రీరా. . . . . మ	గం భీ ర ప్ప రం . . ధా మ ‖

తానము - వెంకటమఖి

1 ససరిసరి | ససస | నినిధ | ఫనిధఫధ | ఫమఫ |
గరిగ | రిరిసరిస | ససరి | ధఫస | ధఫగరిగ |
రిరిససరి | సగరిరిగ | రిరిస | పమగరి | మగరి |
గరిరిగరి | సస గ | రిసరి | ససనిధ | ససనిధ |
ఫనిధధఫ | ధఫ | ఫమఫధ | మఫధఫధ |
ఫఫధఫమ | ధఫమఫమ | గరి | పమగరి | మగరి |
సగరిరిగ | రిరిగరిగ | రిగరిరిస | గరిస | రిసా |
సరిసఽమప | గరిస | నిధప | మప | ధపస |
ధఫరిసరి | సగరిస | పమగగరి | సధపపధ |
పమప | పమపధ | మపధధప | పధపమ | గరిస |
నిధపపధ | పమగరిస | గరిసగరి | సరిసప |
ధఫగరిప | ధఫస | ధఫనిధప | ఫమఫధఫ |
నిధఫ | గరిసా | ధ | ఫమఫ | ధఫ | గ | రిసరి |
సస ధ | ఫమప | గగరి | సగరిరిస | రిస | సా సా ||

2 రిరిసా ససనిధ | ఫనిధా పధఫమఫా | నిధఫా సనిధఫ |
పఫధాఫమగరిసా | రిఫసా రిసగరి | సఫఫా ఫఫఫమఫా |

మ ఫ ధా ఫ ని ధ ఫ | ని ధ ఫా ధ ఫ మ ఫ ధా | ఫ ధ సా ధ స రి స |
స రి సా ప మ గ రి సా | గ రి సా రి స ని ధ | ఫ మ ఫా ఫ మ గ రి సా |
రి స రి ష ఫ మ ఫ | ఫ మ ఫా ధ ఫ ని ని ఫా | గ రి సా ఫ మ గ రి |
ని ధ ఫా ష ని ధ ఫ | ఫ ఫ ధా ఫ మ గ రి సా | రి స సా రి స గ రి |
ష ఫ ఫా ఫ ఫ ఫ మ ఫా | మ ఫ ధా ఫ ని ధ ఫ | ని ధ ఫా ధ ఫ మ ఫ ధా |
ఫ ధ సా ధ ధ రి స | స రి సా ప మ గ రి సా | గ రి సా రి స ని ధ |
ప మ పా ప మ గ రి సా | రి స రీ స ప మ ప | ప మ పా ధ ప ని ధ పా |
గ రి సా ప మ గ రి | ని ధ పా ధ ప మ ప ధా | ప మ ఫా ప మ గ రి |
స రి సా ప మ ప ధ సా | ని ధ పా స ని ధ ప | మ ప ధా ప మ గ రి సా |
గ రి స గ రి రి గ | రి రి స | రి స గ | సా , సా ; ||

కీర్తనము — ఆదితాళము — ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

కామకోటిపీఠవాసిని.

పల్లవి.

పా మ \ గ రి స సా | \ ని ధ ఫ ధ | / సా / గ రి ||
కా మ కో టి పీ | ఠ వా . సి | ని సౌ ||

గమ ప మగరి మ/ధ పమ\గగ | రి స ని ధ / గ | రి గ/మ/ప/ధ\మ ||
గం ధి ని మా మవ గురు | గుహా జ న | ని రం జ ని ||

/ పా మ \ గ రి స సా | \ ని ధ ఫ ధ | / సా ; ||
కా మ కో టి పీ | ఠ వా సి | నీ ||

ఆనువల్లి.

సా/మ\గరి/మ పధ ధప మ	/ పా / నిధ	/ సా సా ‖
సా మ గా న లో	లే (శ్రీ)	బా లే ‖
రీ / గ రీ సా \ నీ	ధ పా మ	\ గా , రి సా ‖
ప ద్మ ణ భీ · లే	కృ పా ల	వా . లే ‖
పాధపామ పాధ/నీధ ధపసా	సా\నిధ/నిధప/ధప	మ/పగరి సగరిమ/ ‖
శ్యామళేతి కోమళేతి లలి తే	స కల భువన జన	ని దురిత భంజని ‖

స్వరము

పామగరి/గరిస సా\నిధ ఫధసా	ధ/గరిగా/మ/పా	/ధ\మా గరి గమ ‖
పధా/నిధా పధా సస సా\నీధప	/గరిసా ధ/నిధప	, మగరిసా రిమ ‖

(కామకోటి)

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

సా సా స స పా పా	మ ప ధ ప / నిధ ప / ధ మ ప
ధ ప \ మా / పా గ రి సా	ప గ రి స / గ రి స రి సా
మ / పా మ గ రి స / ధా ప మ	ప ధ / నిధ ప / ధ మ / ప గ రి
ధ ప ధ / నిధ ప మ గ రి స	/ నీ ధా పా ధ ధ ప మ

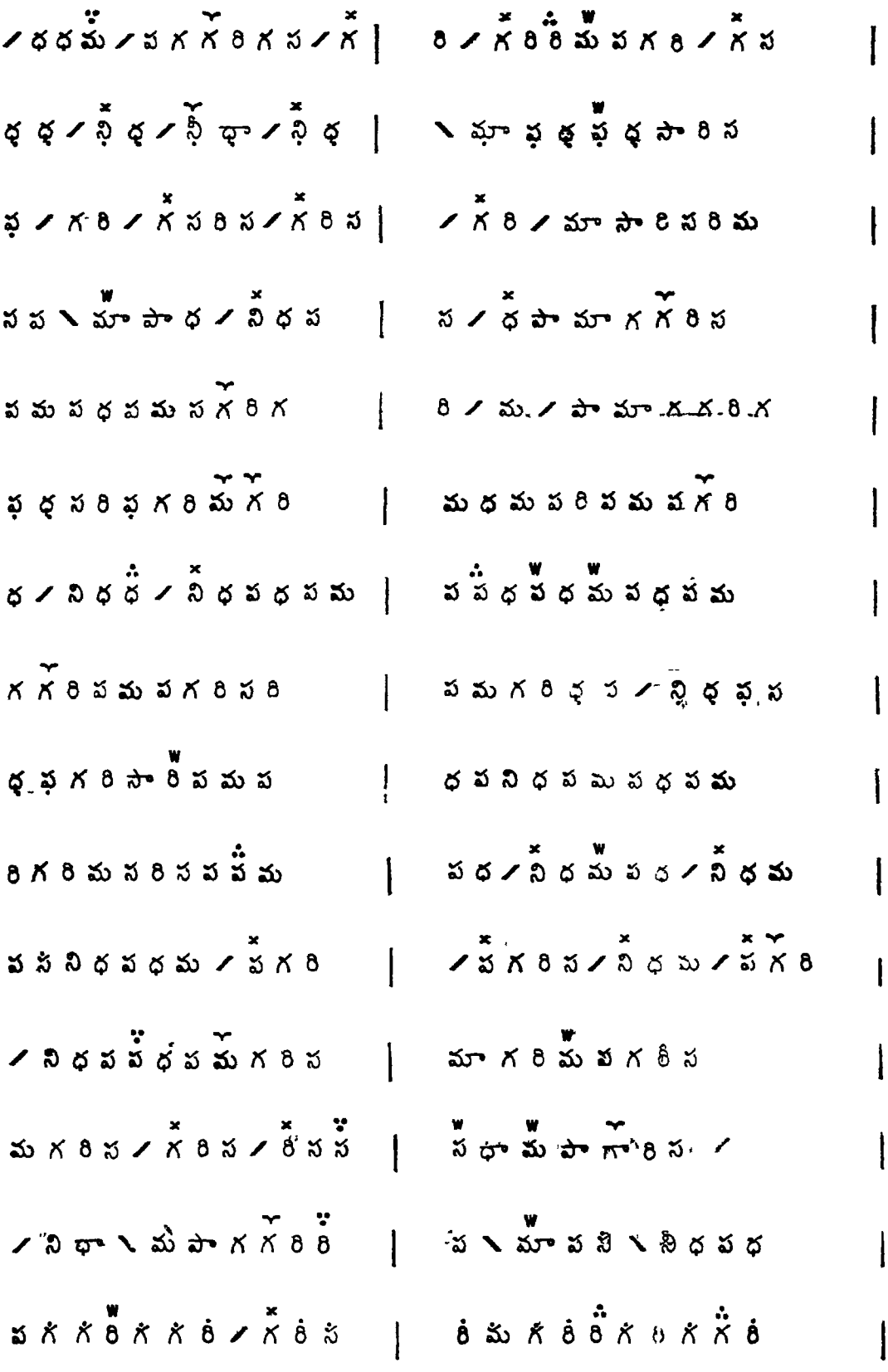

సరిసస్ధనిధధ్పస | పరిసరిపగరిగగ్రి |

సస్ధపమపగగ్రిస | ఫధనిధఫధసప్రిస |

ధ/నిధధ్పధపగరిస | ఫధసరిమ్పధ/నిధప |

సరిమపధనిధపధస | పధసరి/గగ్రిసారి |

స\సిదపమ/పగ్రిస | గ్రిసారిస్నిధప |

ధనిధపధధ్\మాపా | గగ్రిపమ్గ్రిసా |

ఫధ/నిధఫాధాసా | రిగగ్రి/గ్రిసా |

రిపమా\గ్రీసా | /గరిసరిసా;; ||

ముప్పది యేడవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 38 : జగన్మోహన రాగము

లక్షణశ్లోకము.

వెంకటముఖ : జగన్మోహనరాగోయం సగ్రహస్సర్వకాలికః.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : సా ♭♭ గ మ ప ♭ ధ ధ ♭ ని స

అవరోహణము : స ♭ ని ♭ ధ ప మ ♭♭ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

రాగాంగము; సంపూర్ణము;షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు ఋషభ వర్జము; ఎల్లప్పుడును గానము నేయగగును

ఈ జగన్మోహన రాగ మూర్ఛనారోహణము 'సా గ మ ప ధ ధ ని స' అని యుండుటయు గాక, స రి గ రి స, ప ని నీ సా, మ ప ధ సా, సా గ గ వ ప ధ ధ సా, ప ధా నీ ధ ప మా, ప గా రి సా – అను ప్రయోగములు లక్ష్యములందు గనుబడుచున్నవి.

లక్ష్యగీతము - ఏక తాళము - వెంకటముఖి

సా ధ ధ ధ ని ధ ప	ధా ప ధ మ ప ధ స	సా ధ ధ సా స స
ర క్క సమ ర ద న	గాండి ఇ వి త వ ం	మీ అ తి లో లు ప
ని ని ధ ప ధ ప మ ప	ద ధ పా ; ;	గ రి గ మ పా ;
పా- - రి జా . త	ధ ర ణీ	ని ర తి మ ణీ
ధ ధ గా ; రిం స	ని ని ధ ప మ ప గా	రి స సా ; ;
వ న ధిం వ రి	డొం గ రు త ర ం	గి తె రే

అంతరి

స ధ ధా ; , ధ	ని ధ పా ధ ప మా	పా ;
అ అ రే రె	న ం దా న ం ద ం	నా
ధ ధ సా ; స స	రిం రిం రి స స గ రిం స సా ;	
య శో ఓ ఒ ద	హృ ద యా న ం ద ం నా	

జావడ

ధా ధ ధ స ని ధ ప	మా పా	గ గ రి గ గ మ పా ‖
మం ద ర గి రి స మ	ధీ రా	జ ల ధి గ ఖీ - రా ‖
సా రిం రిం ని ధ ప మ గా రి స	స గ గ గ రి రి సా	
ఆ - జి హ్వం . . వి . ర	శ్రీ త మ ం చా రా	
ప మ గ రి ప మ గ రి	ధ ధ ని ధ ప ధ మ ప	ధా ధా సా సా
అ . . . . . అ	అ . . . . . అ	ఆ ఆ అం వో

గా గా పా పా పా	ధా ధా ధా సా ;	నీ నీ నీ నీ ధా పా మా పా
రా - గా ం గా	జ గ ం న్మో	హ న రా - . . . గ
గ గ రి స	ని ని ని ని ధ ప మ ప	గా రి ని ‖
ఋషి - -	శ్రీ . . చ . . క్ర	నా గ రు ‖
స ధ ధా ; , ధ	ని ధ పా ధ ప మా	పా ;
అ అ రే రే	న ం దా న ం దం	నా
ధ ధ సా ; స స	రీ రీ రీ స స గ రీ స సా ; ‖	
యశో - - ధ	హృ ద యా న ం ద ం నా ‖	

తానము - వెంకటముఖి.

1. స స సా	ధ ధ ఫ	నీ ధ ఫ ధా ఫ	ఫ మ ఫా		
ధ ధ సా	నీ ధ ఫ	ధ ధ నీ ఫా ధ	ఫ నీ ధా	ఫ మ ఫా	
ధ ఫ ధ	ఫ నీ ధ ధా ఫ	ధ ఫ మా	ఫ మ గా	రి రీ స	
ధ ఫ మ ఫా ధ	ఫ నీ ధా	ఫ ధ మా	ఫ ధ ఫ	స నీ ధ ఫా ధ	
ఫ రి సా	స స రీ	ధ ఫ స	ధ ఫ గ రీ స	గ గ రీ	
ధ ధ గా	రి రి స	నీ నీ నీ ధా ఫ	రి స సా	గ రి రీ	
స స రి	స స గ రి గ	రి స రీ	స ప పా	ధ ధ ప	
మ ప ధ ని సా	ని ని నీ	ని ధ ప	ప మ గా గ రి స		
స నీ నీ స	నీ నీ నీ ,	సా ; ‖			

2 ధ ధ ప ధ ప	ప మ ప	ధ ప ని ధ ప ధ	ప స ని స	
ధ ప ని ధ ప	ప మ ప	గ రి రి గ రి స	గ రి స రి	స స స ని స
ధ ధ ఫ	ఫ మ ఫ ధ ఫ మ	ఫ మ మ ఫ	ఫ మ గ రి స	
రి స రి	స గ రి రి గ రి	స ఫ మ ఫ	ఫ మ గ రి స	
గ రి స	గ రి గ మ ఫ ధ	మ ధ ఫ ధ	ఫ స స ని స	
రి స రి	ధ ధ ఫ స ని స	గ రి స రి	స స స ని స	
ప మ ప	ప మ గ రి రి రి	రి స ని స	రి స గ రి స	
ప మ ప	గ మ ప ధ ప మ	ధ ప మ ప	ధ ప ని ధ ప	
స ధ ధ ప రి స	స ని ని ధ	ధ ధ ని ధ ని	ధ ధ ఫ	
ఫ మ ధ స సా	ని ని ధ ని	ధ ధ ఫ మ ఫ	ఫ మ ఫ	
ప మ గ రి స రి	స గ రి స	రీ స	ని , సా ;	‖

కీర్తనము - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శ్రీవిద్యారాజగోపాలం.

పల్లవి.

రీ / గ్ రీ , గ రీ రీ		సా సా స ని ని ధ ధ ప ప మ	
శ్రీ వి		ద్యా రా జ గో . .	
/ పా మ / ధ్ మ గ గ / ధ ప		, మ గ్ రీ స స ని సా	‖
పా లం భ జే		హం	‖

ధా పా ని నీ̇ | సా ధ పా̇ | మా ప ధ ప ధా స రి స̱ని స ||
శ్రీ రు క్మి ణీ స త్య భా | మా స హి త ది వ్య దే హం ||

శ్రీ

అనుపల్లవి.

ధా పా మ \ గ | రి రి̇ స ని̇ | ; ధా ఫా | ధ ఫ ధ ని̇ సా ||
జీ వే శ జ | గన్మోహ న | రూ పం | న త గో పం ||

ధ గ రి గ మ̱ప ధ | పా ధ ప స̱ని̱ | సా స̱ని ధా ప | , మ / ప̂ గ రి స ||
శ్రి తమం దా | రం ధా త్రం | శ స్వ రూపా | వ తా రం ||

ధా పా ని నీ̇ స | రి / గ రి | స గ మ ప / ధ ధ̇ | ని̱ స ప ని నీ̇ ||
గో వి ం ద ముఁదు | వ ద నం | గు రు గు హా | ను త మృదు గ దనం ||

సా / గ గా̇ | రి / గ రి̇ రి̇ స̱ని స | సా̇ ని ధ ప మ / ధ ధ ప / స̱ని స ||
దే వ కీ | న ం ద న ం వ సు | దే వహృదయ | చం ద న ం . ||

స్వరము

రీ , / గ \ రీ / గ̂ రి | స / గ̂ రి రి̇ | సా , / రి \ సా | ని ని ని̄ ధ ధ̇ |
పా , మా | ప ధ ప మ / ప̂ గ గ̆ | \రీ , సా | ని నీ̇ ధ ఫ సా ||
గ మా | మ̇ పా / ధ ధ̇ ప ప̇ మా | ధ పా ని̱ సా | పా ధ ధ̇ | స / స̇ |
/ సా రి సా | ని నీ̇ ధ ప మా | గా రి సా | స నీ̆ ధ | ప స̱ని̱ స ||

శ్రీ విద్యా

సంచారి - మర్మతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ప మ పా ధ ధ̇ సా సా̇	ధ స సా̇ నీ ధా మా
పా ధ ధ̇ పా ధ ధ̇ ప మ	గా రి రి̈ గ రి సా సా̇
ని ని ధా ధ ప మ ప గా	రి స గా̄ / మా గ̆ రి సా
ధా ధా̇ ధ ధ̇ ప మ పా	నీ̄ నీ̄ నీ̇ ధ మ̏ ప ధా
పా పా̇ గ గ మ ప గ గ̆	రి ప గ రి ప మ / ప గ రి స
గా మా గా రి రి̈ సా	ధ మ ప గ మ ప గ / మ / పా̏
నీ ధా మ ప గ / మ పా̈	గ రి రి̈ గ ధ గ రి రి̈ సా
నీ̄ ధా నీ̄ సా రీ̄	ధ స ని ధ ఫా ధ̇ / స సా̈
ధ స రి స గ మ పా ధ మ	పా గా మా గా̆ రీ
సా గా మ̏ ప గ రి సా	సా రి రి / ని ధ ప మ̆ గా
మా స గ గ̆ రి స రి సా	మా / పా \ సా గా మా
స గ మా ప ధ ప మ̏ పా	ధా ని ధ ధ̇ ని ప ధ
మ ధ ప ధ సా ని ధ మ̏ ప	మా ధ ప స̆ ని ధ పా ధ

ప గ̀ రి స గ రి ఫ మ	స గ మ̂ప గ గ మ̂ప ధ ధ̇
స ని ధ మ స̇ ధ̀ ప మ గ̀ రి	స ప ∖మా ధ గ̀ రి రి సా
ధా గా రి స గ మ పా	ధ ధ̇ మ ప ధ ధ̇ ని ని̇ ధ ధ̇
ని ధ పా ధ ప మా పా	ధ ధ̇ సా ని̂ స రి̇ రి̇ స స̇
గ గ̇ రి రి̇ స స̇ రి రి̇ సా	ధ ధ̇ స ని ధ ధా̇ మ̂ పా
గ రి స గ మ̂ ప గ రి సా	గా గా̇ ప పా̇ ధ సా
ప మ మ ధ సా ధ ని సా	ధ గ రి̇ స ని ని నీ̄ ధ ధ
నీ̄ ధ ధ̇ ప మ ∕ప̀ గ̀ రి స	ప ని నీ̄ ధ స ని ధ ప మ
స ప పా̇ ధ ప మ̂ ప ధ స	ని ని నీ̄ గ̂ రి̇ స ని ధా
సా ని ధ ∕ గా రి̇ స ని ధ	రి̇ సా ని ధ పా మ ∖గా̄
మ̂ పా మ ∖గా̀ రి రి ని̇ సా	గా మ̂ సా ధా ని̂ సా
ని ధ ప మ గా̀ రి సా	ధా స రి స స̇ రి రి̇ గ రి
ప మా గా̀ రి సా గ రి	స రి గ రి స రి సా ;· ‖

ముప్పదెనిమిదవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 39 : ధాలివరాళి రాగము

లక్షణశ్లోకము.

వెంకటమఖి : పూర్ణావరాళీ సతతం గీయతే సగ్రహాన్వితా.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స ♭♭ గ ♭ ఠ గ ♯ మ ప ♭ ధ ని స

అవరోహణము : స ని ♭ ధ ప ♯ మ ♭♭ గ గ ♭ ఠ స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఘనరాగము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

స గ̆ ఠ గ మ̆ప, ప మ గ గ̆ ఠ స — ఇవి ఈ వరాళీ రాగమునకు మిగుల రంజనముల గలిగించు ప్రయోగములు. గనుక మూర్ఛనారోహణావరోహణములందే గనుపించియున్నారు. ఇదియుగాక గాంధారము ఈ రాగమునకు విశేష రంజనముగల జీవస్వరము గనుక మూర్ఛనావరోహణమున గాంధారమును జఁటగా గనుపించియున్నారు. గీత తానములందు 'స గ ఠ గ మ' అను ప్రయోగమే గనుబడుచున్నది. కీర్తనములందు 'స ఠ గ మ' ప్రయోగమును గనుబడుచున్నది. పైఁజెప్పినవన్నియు లక్ష్యములందు జూడుడు.

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము.

స సా	ధ ఫ ధ ఫ ఘు గ్ర రి గ్ర రి స
స ం	గ్ర అ మ భు ఉ మ అ ర్ధు అ రి
గా రీ గ రి స రి స స	ధ స సా స గ రి రి స ని
గా ఆ ధ ర ణ భ ట ం	మి ళ పు ం ని స అ జం త
ధ ధ ని ధ ధ ప మ గ రి స	
ప ర బ లో - న్న తి హా ం త	

అంతరి

గ రి గ గ మ పా ధ ధ ని	ధా గ రి గ రి స రి స ని
ధ వ ళ ళ ం ఖ ల్లే ఎ జ	ను గ్గ త అ త్రి పు ర హా ర
సా ; ; స	
రే రె	

జావడ

ప పా	ధా ని ధ ధ పా ధ ప మ
కి ఈ	రి త్తి రె ఎ రె మ్మ కు ట
గ రి ధ ప మ గ రి గ రి స	ని స గ రి గ రి స ని సా
త ట ఘ టి త చ ం ద్ర క ఇ	త వ తె ణె రె య అ ఇ యా
ధా ని గ రీ రి స ని	ధ ని ధ ప మ గ రి గ రి స
ళ ం జా పు రి వా స	బృ హా ది . ళ సా ఖ్యి జ య

స ప ప ధ ప ధ ని ధ ని స	గ రి గ మ ప ధ ని ధ ప మ
అ . . అ	రా - . గా - - - ం గ
వా ధ ప మ గ రి గ రి స	గా రీ గ రి స రి స స
ధా లి వ రా ళి	రా గ ఋషి గో
ధ ధ ని ధ ధ ప మ గ రి స	
చ క్ర ం - గ ము రె ఎ రె	
గ రి గ గ మ పా ధ ధ ని	ధా గ రి గ రి స రి స ని
ధ వ ళ శ ం ఖ శ్రే జ	ము గ్ధ త అ క్షి పు ర హా ర
స్వా ; స	
రే రె	

తానము - వెంకటముఖి

1 స ని స రి	ని స రి స రి	గ రి రి గ	రి స రి గ	ని స గ రి	
రి గ రి స రి	స ని స రి	స ని స	ధ ఫ ని ధ	ఫ స ని ధ ఫ	
ని ధ ఫ ధ	ఫ మ ఫ	ఫ మ గ రి	స గ రి రి	రి స గ రి	
స గ రి	స ధ ఫ మ	ఫ ధ మ ప ధ	ఫ మ గ రి	మ గ రి	
స గ రి రి ఫ	రీ స్వా	స ధ ప మ	ఫ ధ మ ఫ ధ		
ఫ మ ఫ ధ	ఫ ని ధ	ఫ రి స ని	స రి ని స రి స		
మ మ ప	ధ ప మ	ప మ గ రి	రి రి గ రి గ	రి రి స గ	

రిపరి | సనిసరి | నిసగరిస | పమపధ | పమప |

ధపపమ | పధపమప | పమగరి | మగరి | గరిరిగ |

రిసరిసని | సరినిస | రిసరి | సగరిరిస | రిస | నీ, సా; ||

2. ధధఫా | ఫమఫ | ధఫస | ఫధ | ఫసనిస |

ధఫరీ | సని | రిసరి | సని | సరిసరి | ధనిఫా |

ధఫస | ఫధఫ | ఫమ | ఫధఫధ | ఫమఫా |

ధఫధ | ఫమఫ | ధఫ | నీధఫధ | పమపా |

గరిస | ఫమఫ | గరి | మగరిగ | రిసరీ | సగరి |

గరిస | రిస | ధఫమఫ | ధఫసా | ధఫగ |

రిసరి | సని | సపమప | రిరిగా | రిసధ |

పమప | సరి | సపమమ | పమప | గరిస | ధపమ |

పధపనిధని | ధపరీ | సనిసం | ధపసం | పధమపపమ |

పమగరి | రిగరిసరి | సనిం | సగరిరిగ | రిరిగరిస |

రిప | నీ, సా స్ా ||

కీర్తనము 1 – మిశ్రజాతి ఏకతాళము – ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

మామవమీనాక్షీ

మా ; మ / ని̇ ధ ప మ	మ ప \ రి గ రి స ని̇ \
మా మ వ	మీ నా . . .
/ సా , స ని̇ ధా	/ గ రి గ మ ప ధ ‖
క్షీ రా	జ మా త ం గి ‖
\ మా మ పా మ గ రి	గ / ప మా / పా ధా
మా ణి క్య వ	ల్లి కీ పా ణి
ని ధ మ గా రి / గ	రి ని ధ గ రి గ ‖
మధు ర వా ణి వ	రా ళి వే . ణి ‖
2 మా ; మ / ని̇ ధ ప మ	గా , రి రి స ని̇
మా మ వ	మీ నా
/ సా , , సి ధ	గ రి గ మ ప ధ ‖
క్షీ రా	జ మా త ం గి ‖
మా / పా మ గ రి	గ మా పా ధా
మా ణి క్య వ	ల్లి కీ పా ణి
ని ధ మ గా రి / గ రి ని ధ గ రి గ / ‖	
మధు ర వా ణి ఎ రా ళి వే . ణి , ‖	మామవమీనాక్షీ

అనుపల్లవి

మ / పా , ని̇ ధప మగ గ̆	రిసరి గ̆రిసా̇
నో మ సుం	దరే శ్వర
ని̇ సా పా̆ ధా / గా	గరిస ని̇ సా
సుఖ స్థూ ర్తి	రూ పి ణి
/ రీ̆ , ప̆ మా̆ పా	ధ / స̆ నీ̆ సా రీ
శ్యా మే శం	కరీ దిగ్వి
రీ̇ , / గ̆ రీ సా	/ రి̆ నీ సరీ̆ సా
జ య ప్ర	తా పి ని
ధా̆ గరీ సని̆	రపమ పధ ని̇ స
హే మ రత్నా	భర ణ-ధా . రి ణి
/ రి నిధప మ̆-గ̆-రి̇	స̇ \ ధగ రి̇-రి-స
ఈ శ గురు గుహ	వ్వా చా గారి ణి
పి \ ధా̆ గరిగ మ̇ప / ధమ / పా̇ ధని	నిధప మగా̇ మప ధస̇ సా / గం
కామితార్థ వి త ర ణ ధోరణి	కా రు ణ్యామృత పరిపూ ర ణ
సరి / మా̆ గా̆ రీ̆ స సి \ నిరిస	నిధా̆ మ̆ గారిస ధ / గా̆ రి̇ గా̆ /
కా మ క్రోధాది ని వారణి	కదం బ కానన వి హారిణీ

(మామవ మీనాక్షీ)

కీర్తనము 2 - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శేషాచలనాయకంభజామి

పల్లవి.

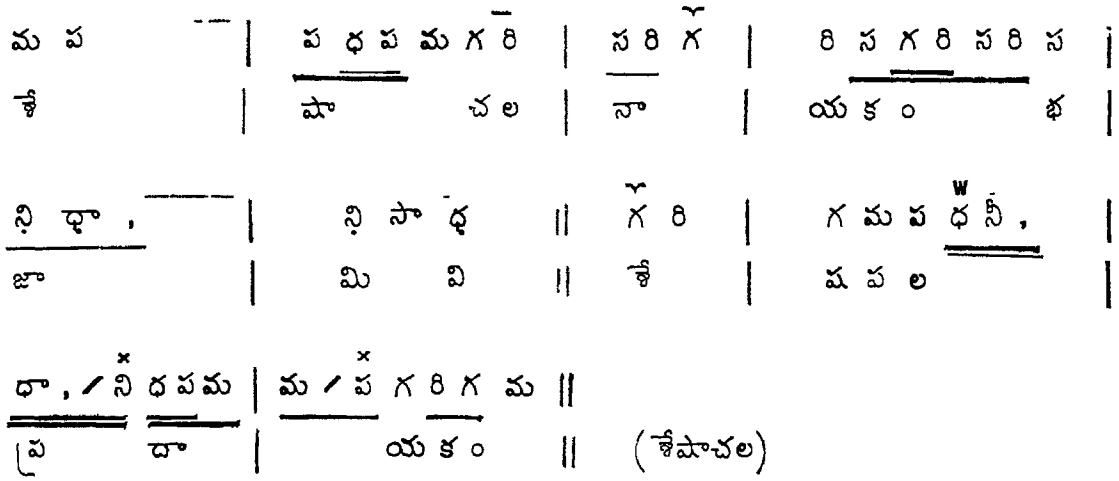

అనుపల్లవి

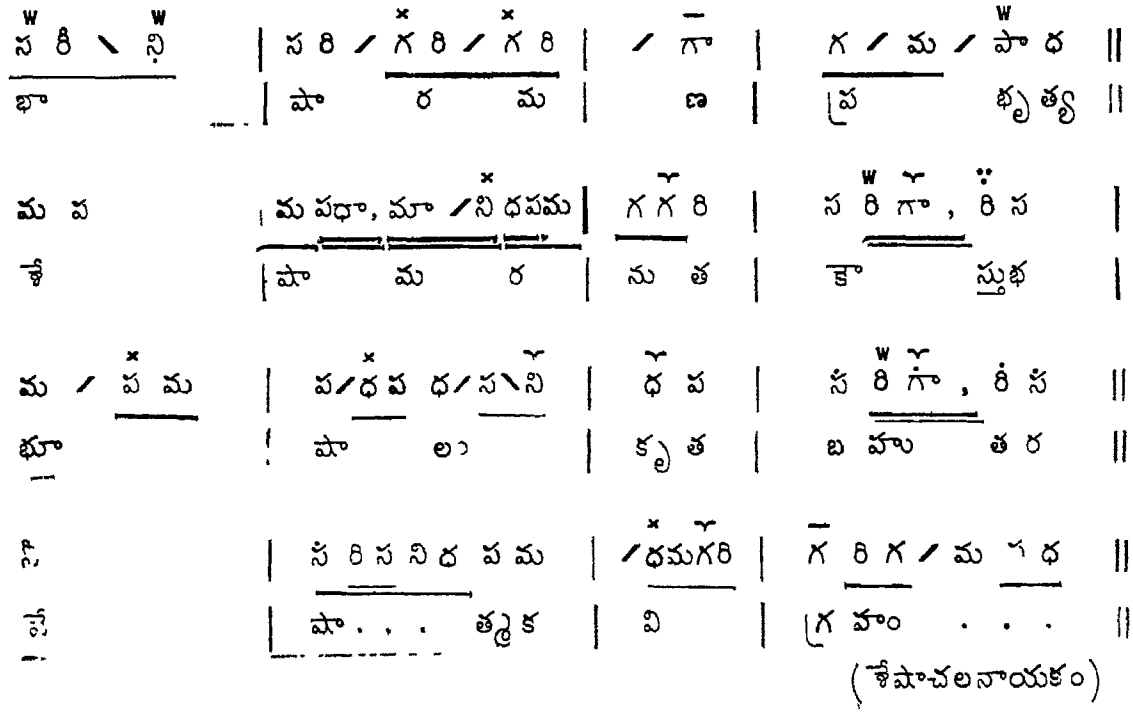

చరణము

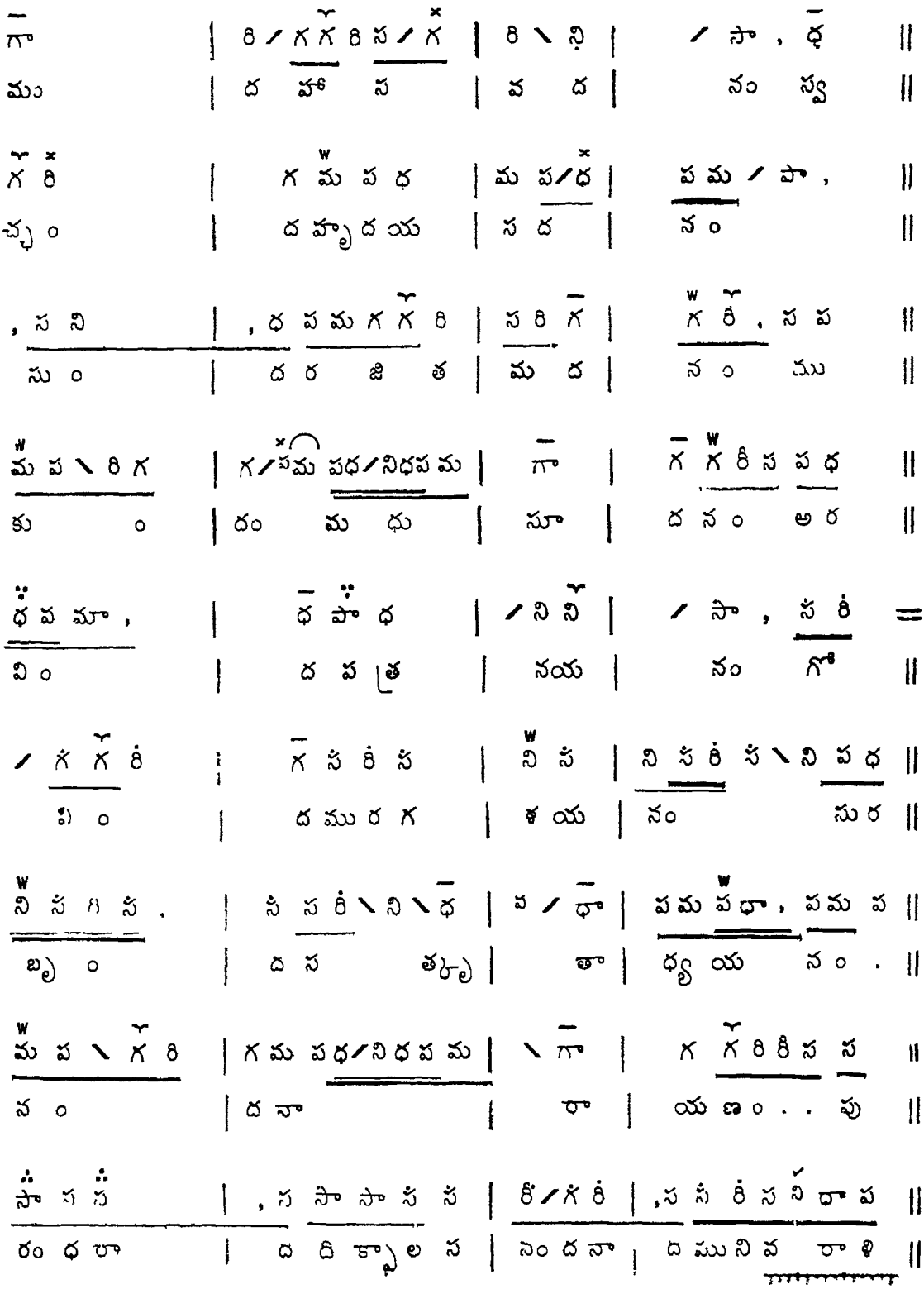
గా | రి / గ గ రి స / గ | రి \ ని | / సా , ధ ||
ము | ద హో స | వ ద | నం స్వ ||
గ రి | గ మ ప ధ | మ ప / ధ | ప మ / పా , ||
చ్చ ం | ద హృ ద య | స ద | న ం ||
, స ని | , ధ ప మ గ గ రి | స రి గ | గ రి , స ప ||
సు ం | ద ర జి త | మ ద | న ం ము ||
మ ప \ రి గ | గ / ప మ ప ధ / ని ధ ప మ | గా | గ గ రి స ప ధ ||
కు ం | ద ం మ ధు | సూ | ద న ం అ ర ||
ధ ప మా , | ధ పా ధ | / ని ని | / సా , స రి ||
వి ం | ద ప త్ర | న య | న ం గో ||
/ గ గ రి | గ స రి స | ని స | ని స రి స \ ని ప ధ ||
వి ం | ద ము ర గ | ళ య | న ం సు ర ||
ని స గ స . | స స రి \ ని \ ధ | ప / ధా | ప మ ప ధా , ప మ ప ||
బృ ం | ద స త్కృ | తా | ధ్య య న ం . ||
మ ప \ గ రి | గ మ ప ధ / ని ధ ప మ | \ గా | గ గ రి రి స ప ||
న ం | ద నా | రా | య ణ ం . . పు ||
పా స స | , స సా సా స స | రీ / గ రి | , స స రి స ని ధా ప ||
రం ధ రా | ద ది క్పా ల స | నం ద నా | ద ము ని వ రా ళి ||

ప ధ ని స	‖ ‖గరిసని ధ‖నిధమ	గరిగమ	‖ధపామ గరిగమ ‖
వం ది త	‖ మభినవ గురుగుహా	సం ది త	‖ మనంత కీ . ర్తి ం ‖

(శేషాచలనాయకం)

సంచారి - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

సా , ‖ పా మ ‖ పా	మ పా ధ ‖ ని ధ ప	‖ ని ధా పా మా
‖ ధ \ మా \ గా రి	ప మా \ గా రి	‖ గ రి సా రి రి
సా ‖ గ రి సా	ఎ \ ధా గ రి గ మ	పా ‖ ధ మ గ రి గ
మ పా ‖ ధ మ గ రి	ప ‖ నీ ధ మ గ రి గ	ప ‖ మా గ రి గ మ ప
‖ ధా మ గ రి మ ‖ ప	మ గ రి స ‖ గ రి స	నీ ధా ‖ గా రి
గ ప మా పా ధా	మ పా ధ ‖ ని ధ ప	మ ‖ ని ధ మ ‖ ప రి గ
‖మ‖ప గ‖మ‖ప రి గ	‖మ‖ప ధ ప రి స గ	రి గ స ‖ గ రి గ మ —
ఫ ధ ని స ‖ గ రి గ	ధ గ రి స ‖ మ గ రి	స రి స ప మ ‖ ధ మ
‖ ప రి గ మ ప గ మ	ప ధ గ రి గ మ ప	‖ధ\మా గ‖మ మ పా
ధ ప ‖ నీ ధ మా \ గ	గ రి ప మా \ గ	, రి ప ‖ మా గ రి
‖ మ గా రి ప మ	గ రి మ గ రి ‖ ధ మ	గ రి ని ధ మ గ రి

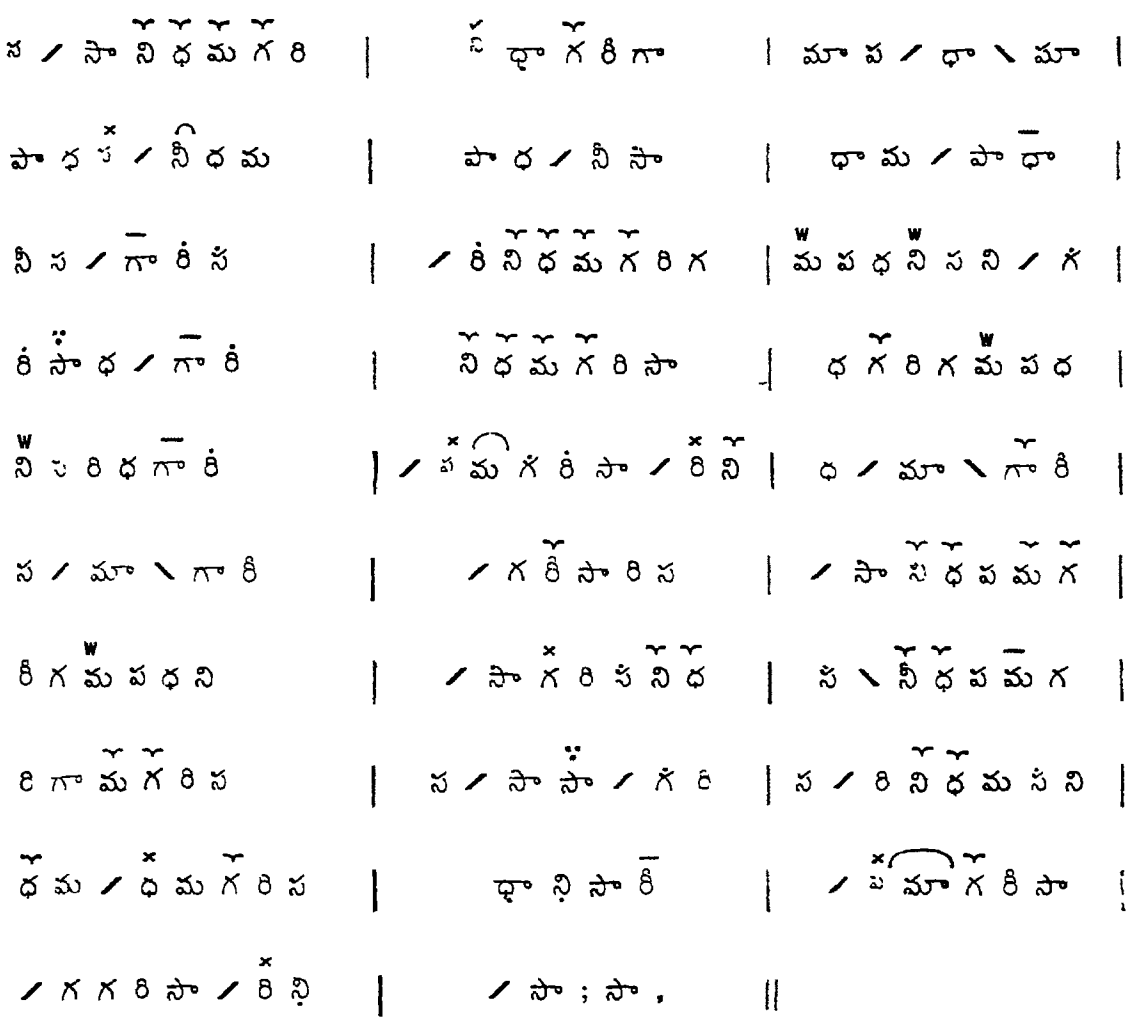

ముప్పది తొమ్మిదవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 40 : నభోమణి రాగము

లక్షణశ్లోకము.

వెంకటమఖి : నభోమణిస్తు సంపూర్ణాచారోహేరిధవక్రితా.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : పా ♭♭ గ ♭ రి ♯ మ ప ధ ♭ ని స

అవరోహణము : స ♭ ని ధ ప ♯ మ ♭♭ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఎల్లప్పుడును గానము నేయదగును.

ఈ నభోమణిరాగ మూర్ఛనారోహణములో 'ప ధ ప ని స' — అని గనియుండుటయుగాక 'ప ని ధ ని స' అను ప్రయోగమును గనుబడుచున్నది. లక్ష్యములందు శోధింపుము.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

ని ని సా	ని ధ ప ని సా	గ రి గ రి రి స్సా
హే ఎ	రం బ చా నా	గ ం ధ స ం ం
స ని ధ ధ ప మ ప	గా రి సా ప ప	పా ప స ని ధ ప
మి ఇ ర స ం త త	పా వ నన్ను త	ధీ జ నా వ న
ని స గా రి స	సా స ప మ గ రి	స ని రి స ని ధ ప
ని ర ద ం ని భ	భూ ర్ప క ం ం న	ద్వి ర ద వ ద ం న
ప మ ప గా రి స		
ర అ వు రే రె ఎ		

అంతరి

సా ప పా ని ధ	ని స స ని ధ ప	ని స గా రి స
అ అ రె త్తు ఱు	సం మ అ . . ణు	కో ణు జా అ ణు
ని ని స ప ప ని ని	సా ; స	
శ్రీ. . గ ణ ప తి	రే రే	

జావడ

స స	ప ప ధ మ ప గ రి	గ రి స ని ని సా
అ రె	వ ఇ రి స ం గ ర	వి ఇ ర రే ఎ రే
స ని ధ ప ని ని	ని ధ మ పా , ప	సా స పా ని ధ
ని ఘ న శ ఇ లా	వి ద శి శా రె	అ అ రె త్తి య

నీ సం గా రిం సం	గం రిం సం నీ సం రిం	పం మం పం గం రిం మ.పం
ఐ యం ఐ యం ఇ	అ ఇ యం ఐ యం.ఇ	వి నా యం క రె ఎ
ధం ధం పం సం సం సం	సాం , . ,	ధం ధం పం నిం నీం సాం
రా . గాం .	గా	న భో మ ణి రా
సం సీం ఛా పా	మం పం ధం మం పం గం రిం	సం నిం ధం పం మం గం రి ‖
. . . గా	ఋషి ఇ భూ చక్ర	నా గ రూ రె ఎ ‖
సా స పా ని ధ	నీ సం సం నిం ధం పం	నీ సం గా రిం సం
ఆ అ రె త్తురు	స ం మ అ . ణు	కో ణు జా . ణు
ని ని సం పం పం ని ని	సాం , ‖	
శ్రీ . . గ ణ ప తి	రే ‖	

తానము - వెంకటముఖి

1. సం ని ని. సం సా	సం ని ధ ఫ	ని ని స స	ఫ ని ని స
ని ధ | ఫ ని ధ ఫ	ఫ ధ ఫ మ ఫా	ప మ ఫా	ఫ మ గ రి సా
గ రి స ఫ ఫ మ	ఫ మ గ రి	ఫ మ గ రి సా	మ గ రి స
ధ ఫ ఫ మ ఫా	ఫ మ గా రి స	స రి గ ఫ మ ఫ	గ రి ఫ ధ ధా
ఫ మ గ రి స ఫ	సా ఫ సా ఫ	ని ధ ఫ ని ధా	ఫ మ ఫ స
నినినీ | స గ రి	మ ప ధా	ప మ గ రి	ప మ గ రి నా
నిసరిస | మగరిగరి	స ని ని స	ని ని సా	ప మ గ రి

మపధా | పమపా | నిధనిసాస | నినిధప | సనినిధ |

పనిధధ | పధపమపా | పమగారిససా | పమగరి | సాగారి |

సగరిస | సనిని సాస | ఫానిధనిస | నినిస |

నినినీ | సాసా ||

2. ససనినిస | నినిధ | ఫానినినిస | నిధప | సనినిసాస |

గగరిస | గరిస | సానినిధ | పనిధ | పసనిధాప |

సనిధపప | పమప | గారిరిస | గరిస | ససపమప |

సనిధపప | నిధని | ఫానినినిస | నినిస | గరిగసాస |

నిధధధ | పధప | ఫానిధని | సనిస | ససపమాప |

గరిమపప | ధధప | ఫానిధప | పమప | నిధపసాస |

నిధధపప | పమప | సాపమప | గరిస | గరిసరిరి |

సపమప | ససరి | సాగరిస | ససరి | సగరిసారి |

నినిస | నిధప | పమప | గరిస | సనిధపమ |

గరిస | గరిమప | ధపనిస | గరిసగ | రిరిస | నినిస |

నినినీ, | సా ; ||

కీర్తనము - త్రిపుట తాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

నభోమణిచంద్రాగ్నినయనం.

పల్లవి.

గరిమగరి	సానిధనిసా	ధగరిసపమ	ధమపామగరి
నభోమణిచం	ద్రాగ్నినయనం	నగజాసహిత	బృహదీశ్వరం

సమాగరిస	ధధసధపమ
నమామ్యహంస	తతంసతతం నభోమణి

అనుపల్లవి

పసానిధనిస	నినిధపమపధప	నీసాగగరి	సానీధాప
శుభోదయకర	ణనిపుణాంఘ్రిం	శుద్ధస్ఫటిక	సంకాశంశ

రీసానిధాప	నినిసనిధపా	పామగరిస	నిధనినిసా
రజేంద్రసంసె	వితచరణం	రాజశేఖరం	భయహరణం

గరిపమప నినిధానినిసా	సనిధని ధపధ పధమ గగరిరి
ముఖప్రభృతి మునిహృత్సదనం	త్రిభువనకరణ మదనమథనం

స్వరము

గరిమగారిసా నిధనిసా	ఫానీధనిపనిధప నీనిసా
ధనిసాధగరి మాగరిరిసా	నిధాపమా పమగగరిరిసా

స స̇/ప పా̇ ధ ని ధ మ/ప గ రి సా | ని ని̇ సా ప ప̇ -- ని ధ/నీ̄ సా |

/గ రి సా ని ధా ధ̇ ని ధా ప మా | ప మా గా̆ రి సా సా ని ధ ప మ ||

(నభోమణి)

సంచారి - మత్స్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సా ప ప̇ ధ ప మ మ̇ పా | ధా ప ప̇ మ ప ధ ధ̇ పా |

ని ధ ప ని సా ని ని̇ సా | ప/ స సా̇ ని ని̇ ధ ధ̇ ప మ |

ప ధ ప ని ధ ధ̇ ప ధ ప మ | ప ప̇ ని ధ ప మ ప గ̆ రి స |

ప మ పా గా̄ రి రి̇ సా | సా పా పా̇ ని ధ నీ̄ |

ధా పా ధా \ మా పా | మ మ̇ గ̆ రి నూ గ గ̇ రి రి̇ |

స గా రి మా పా ధ మ̆ | పా నీ̄ ధా సా మా |

పా ని ధ ప ధ మ̆ ప ధ మ | పా ని ని̇ ధా పా పా̇ |

మా పా గా̄ రి గ రి | సా/ గ̆ రి సా/ రి̆ స ని ని̇ |

/రి̆ స ని ధా ఫ/ నీ̇ ధా | ని̆ స/ గ̆ రి సా మ \ గ̆ రి స |

ని ధ ఫ ని నీ̇ ధ ధ̇ ఫ స | ని̆ స గ రి మ̆ ప ధ ప మా |

ప ధ ప ని సి ధ ధి ప మ	ప స సి ధా ని ధ ప మ
ప ని ధా ప స ని ధ ని ధ	ప ని సి ధ ప ప ధ ప మ ప
ధ మ ప గ రి గ రి స ని స	ని స గ రి ని స రి స
గ రి మ ప ని సి ధా	ప ని సా గ రి స రి సా
స ని ధ ప మ స గా రి స	స స పా పా స ని ధ ప
ని స గా రి సా సా	పా ని ధ ని స గ రి సా
స ని స ప ని స స స ప ప	స ని ధ మ ప మ ప గ రి స
ని స ని ధ ఫ ని స గ రి స	స గ రి మ పా ధ ప ని స
రి స ప మ పా స ప పా	స ధా ప ని స గ రి స
సా స ప మా గ రి సా	ని స ని ధ ప మ గ రి ప
స ని ధా పా మ ప ధ	ప ని స రి సా ధ ప ని స
ప గ రి స సా ని ధా	ప మా ప గా రి సా
ని ధ ఫ ని ని స ఫ ఫ సా	ని ని సా సా ; ;

నలువదవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 41 : కుంభినీ రాగము

ల క్ష ణ శ్లో క ము

వెంకటమఖ : ఆరోహేరిధవక్రస్స్యాదవరోహేధవర్జితః
సంపూర్ణః కుంభినీరాగ సర్వకాలేషు గీయతే.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స ♭♭ గ ♭ ఠి గ ♯ మ ప ని ధ ని స

అవరోహణము : సా ని ప ♯ మ ♭♭ గ ♭ ఠి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు ఋషభ ధైవత వక్రము, అవరోహణమందు ధైవత వర్జ్యము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

ఈ కుంభినీరాగ మూర్ఛనారోహణమందు 'స గ ఠి గ మ' అని యుండుటయుఁగాక లక్ష్యములందు 'స ఠి గ ఠి స' అను ప్రయోగము గనుపడుచున్నది.

లక్ష్యగీతము - రుంపతాళము - పెంకటుమఖి.

ధ్రువము

పా ని ధ ని రిం సం ని సా	రీ ప మ ప రీ గ రిం స
ర త్న సిం హా స నా	గా న . ప్ర వీ ణ - -
సా గ రిం గ రిం స ని సా	పా ని నీ ప ప మ పా
మీ న లో చ ను రె ఏ	పా ర్వ తీ సు గు ణ బం
రి రి గ గ గ రీ గ గ గ	రి గ రీ ; రి సా ,
ధి ని దే . వి శో భ న అ	ను గు ణా . రే
స ప పా ప ని ధ నీ సం	సా ; రిం ప మ గ రిం స ‖
ఉ ద్ధు ళి త్త తి ది ఇ ళ	సం ఘ బో ష ణి ఇ ‖

అంతరి

సా ; రిం సం రిం గ రిం స	ని స గ రిం రిం సా ‖
రే రె శ రు వా ణి	అం బు జ పా ణీ ‖

జావడ

ప పా	రిం రిం రిం రిం రీ గ రిం సా
అ రె	ప్పుం డ్యా జ నా న ం ద
ని స గ రిం గ రిం స రిం స ప	పా , ని ధ ని రిం సం ని స
మ్మో డ ద ం డి త దో . ఒ	ర్ధం డ వి ఇ క్రము రె ఎ

పా రిం రిం రిం సం రిం రిం సం సం	పప సం సం సం పప సం సం సం
ఆ ఇ య ఇ య ఇ య ఇ య	అ . . . . . అ
పం మం పం మం పం రీం గం రిం సం	పా పని ధని సం రిం సం సం
అ ఇ య అ ఇ య్యై య ఇ య	ఆ రే పా వ క నే . త్రి
పా పం పం మం పా నిం ధం నిం	సా ; , , పం మం పం
దు ర్గ ఖా ల్ - ం బి	కే అం గ
పం పం సం నిం పం పం మం పా పం	గం రిం సం గం రిం పం మం గం రిం సం ‖
కు ం భి నీ . రా . గ	ఋషి ఇ మా చ . క్ర ప్ర భు ‖
సా ; రిం సం రిం గం రిం సం	ని సం గం రిం రిం సా ; , ‖
రే రె ళ రు వా ణి	అం బు జ పా ణీ ‖

తానము - వెంకటముఖి.

1. స స సా రి స రి	గ రి రి గ	రి స రి	స గ రి రి	స రి స రి	
స గ రి స రి	స ని స	ఫ ని ధ ని రి	స ని సా	ఫ ఫ ఫ	
మ ఫ ఫ మ	గ రి స	రి రి గ గ	రి రి గ రి	రి స గ గ	
రిం రిం	స ఫ ఫ మ	ఫ ని ధ ని సా	స స రి స రి	ప మ గ రి స	
సా , రి	స రి గ గ రి	స గ రి రి స	ఫ మ ఫ	ని ధ ని స	
ప ప ప మ ప	స ని ప	ఫ ఫ మ ఫ	గ రి స	గ రి రి రి గ	
రి రి స గ రి	స ప మ ప	స ని ధ ని స	ఫ ఫ స ని ఫ		

ప మ గ రి స | స స రి స స | ఫ ఫ ఫ మ్ ఫ | గ రి స | స రి స |

ఫ మ్ ఫ | స ని ధ ని స రి | స గ రి రి గ రి | రి గ రి రి స | గ రి స రీ స |

ని సా సా ||

2. ఫా ని ని స | ని ధ ని | ఫ ని ధ ని రి | స ని స | సా ప మ ప |

రీ గ రి స | స స గ రి | స రి రి స | ఫా ని ధ ని | రి స ని |

స స స ని స | స స స | ఫా ఫ మ్ ఫ | రీ గ రి రి | స గ రి రి స |

గ రి స | పా రి ప మ | గ రి స | ని స గ రి స | ఫ మ్ ఫ |

ఫా ని ధ ని | సా ప మ ప | గ రి స రి | స గ రి | రి గ రి స |

గ రి స | గ రి స గ రి | స ప మ | పా ని ధ ని | సా ప ప ప |

స ని ప మ ప | గ రి స | ఫా ని ని | ప ప మ పా | రి గ రి రి గ |

రి స రి | సా గ రి స | రీ స స రి | రి స రి | సరిరీ | సాపమ

గ రి | స స రి | సా గ రి స రి | స స స | పా ప మ గ రీ | స గ రి |

సాఫమ్ఫనిధని | సా గ రి | గ రి రి స | రి స | ని సా సా ||

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

సచ్చిదానందమయ

పల్లవి.

సా ని ధ ని \ మా ధ | మ గ రి స రి | \ గ రి సా ||

స చ్చి దా నం ద | మ యి వి జృం | భి ణీం ||

స నీ రి సా సం ప	మ ధ ∖ మ పమ	గ రి / గ రి స ‖
స్మరామ్యహం స్త న	క న క కు	ం భి నీం ‖
		(సచ్చిదా)

అనుపల్లవి.

మా ధా పా మా	గ రి స నీ	రి సా ‖
మ చ్చి త్తాం భో	రు హా వి హా	రి ణీం ‖
మ గ రీ గ మ / ం	ని ధ ని స ని ప	పం మ గ గ రి ‖
మ ణి హా రి ణీ ం	బృ హా న్నా	యకీ ం ‖
సా ని ధ ని స గ రి ప మా ధా ప నీ	రీ గ రీ రి స నీ	పా మ పా / స నీ ‖
✹వి చ్చి త్రా. త్మ్మక జ గద్వ్యాపినీం	శ్రీ గు రుగు హా చి	త్త స్వ రూ పిణీం ‖

స్వరము

సా , గ రీ గ రీ రి స ని సా పా ని నీ	, ప పం మ / పా , రి ‖ రీ గ రి గ గ రి సా ‖
నీ సా / ప పా ని ధ ని ప / రీ రి ని రీ సా	/ గ రీ సా ని పా మ ‖ పా ని ధా ని స రీ ‖

నంచారి - ఏకతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

ప మ పా ని నీ ధా	ని నీ పా స ని ప మ	గ గ రి రి సా సా
ఫా నీ ధ ని స రి	ప మ ప రీ / గ రి స	స గ రి గ రి స ఫ ని

✹ 'విచ్చిత్రా' అను పారము అచ్చుతప్పు కాదగును. తరువాతి ఆవర్తపు యతి స్థానము గమనించితే "చిచ్చిత్రా" అని సవరింపవచ్చును (రా అ)

ధ ని సా స ని సా	పా నీ ప మ పా	రి రి గ గ రి గ గ
రి గ రి సా రి స	పా ప ప మా ప ప	ని ధ నీ పా ప మ
ప ని ధ ని స మ పా	ప గ రి స గ రి ప మ	గ గ రి రి స గ రి రి
ప ని ఫా సా గా	రి గ మ ప స గ రి ప	మ గ రి గ గ రి గ
రి స రి స ఫా ని ధ	ని రి స ని ఫా రి రి	స ని ఫ స గ రి గ మ
పా ని ని ధ ని పా	సా ని ని ప ప మ మ	ప ని ధ ని పా మ మ
పా గ గ రి ని సా	ప పా ప స పా స	గ గా రి గా మ ప
నీ ని ధ నీ సా స	ని స పా స స ని ని	పా సా ని పా మ ప
ని ని ధ ధ ని ని సా	రి రి సా గ రి గ రి	సా సా మ గ రి స
గ రి సా సా రి స	సా ని ప పా మ గ	రి గ రి స గ రి ప
ని స గ రి గ గ మ ప	ని ని ధ ని ప ప ని ధ	ని ని ప ప ని ని ధ ధ
ని ని స స ని స గ రి	సా గ రి స గ రీ	గ రి రి స ని స రి స
ని రి ని స ప స స స	స ని ప ప ప మ గ గ	గ రి రి స ఫ ని ధ ని
స గ రి గ మ ప ని ధ	ని స గ రి సా ని ప	, మ గా రి గ మ ప
రి పా మ గా రి స	గ రి స ని స గ రి రి	సా రి రి ఫ రి సా ‖

నలువదియొక మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగరాగము 42 : రవిక్రియా రాగము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి . ఆరోహేరిధవక్రశ్చ ధవర్జ్యశ్చావరోహణే
రవిక్రియారాగ పూర్ణోస్సగ్రహస్సార్వకాలికః

మూర్ఛన :
- ఆరోహణము : స ♭♭ గ ♭ రి గ ♯ మ ప ని ♯ ధ ని స
- అవరోహణము : స ని ప ప ♯ మ ♭♭ గా ♭ రి రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాంగాగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు ఋషభ ధైవత వక్రము; అవరోహణమందు ధైవత వర్జ్యము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

ఈ రవిక్రియా రాగమునకున్ను, మూర్ఛనారోహణమందు 'స గ రి గ మ' అని యుండుటయుగాక, గీతమందు 'స రి గ రి స' అను ప్రయోగము గనుబడుచున్నది

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము

మ పా	స ని స రీ స రిం గ రిం స
అ రే	ర ం గ నా య క ద ఇ త్య
స ని స ప ని నీ నీ ని	సా ని ప ప మ ప స సా
గ రు వ మ ద భం జం న	మీ నాం క జ న క రే
ప మ గా రి రి రి స ని స	
ప ర వా సు దే . . . వ	

అంతరి

సా ప పా ప స ని ని స	గా రీ రిం సా
దూ రు భో గి శ్న్ య అ	నూ మా ధ వా

జావడ

స ని స	ప ప ని నీ స ని సా స
ఉ భ య	శు భ క రా న్వి త ది వ్య
గ రిం గ రిం స ధ ని సా స	పా స ని ప మ పా ప
కా వే రి మ అ ర్ధూ రి	యో గ ని ద్రా ము ద్ర
సా ప పా పా మ పా	సా గ రిం స ప మ పా ప
శా శ్వ క్షుం భాం భ రా	ఢ్ం భ ధా రే . శుం గ

మ ప ప ప మ పా ; ,	సా ; స మ ప ని సా
రా గా ం గా	రే రె ర వి క్రి యా
ప మ గా రి రి రి స ని స	పా స ని ప మ ప గ రి స ‖
రా . గ ఋషి షా .	చ క్ర నా గ రు రె ఎ రె ‖
పా ప పా పా స ని స	గా రీ రి సా ‖
ధూ రు భో గి శ్న య అ	నూ మా ధ వా ‖

తానము - వెంకటముఖి

1. స స స రి | ని స రి స రి | గ రి రి గ | రి స రి స ని | ధ ని ఫ ని |
ఫ స ని ని ఫ | ప ప ప మ | గా రి రి స | స గ రి గ | మ ఫ ని ధ ని |
ఫ స ని స | ధ ని ఫ ప ని | ఫ స ని ఫ మ | ఫ స ని ని స |
సా ప పా | ని ధ ని సా | గ రి స ప మ | పా ప మ ప |
ప మ గ రి స | గ రి రి రి | స గ రి రి స | స ఫ ధ ని |
ఫ సా ని ని ఫ | ఫా ఫ మ ఫ | ని ధ ని | ఫ సా స ని ఫ |
ని ధ ని | ఫా స ని ఫ | ఫ మ గ రి స | గ రి గ మ ఫ |
స స రి ప రి | స గ రి రి స | స స స | స ఫ స ధ ని ఫ |
గ రి స | సా ఫ మ ఫ | ని ధ ని | ఫా స ని ఫ | ప మ గ రి స |
సా గ రి గ | రి రి | స గ రి రి స | రి స ని స | ని ని నీ సా సా |

2. సస సా రి | సగరిసరి | సరిగ | రిసరి | ససగరి |
రిగరిసని | సససనిఫ | సనిఫ | ఫా నినిఫ | ధని |
ఫసనినిఫ | నినినీస | ఫా సనీఫ | పపప |
పాపమగరిస | నిసగరిస | పమప | ససగరి |
ఫఫమఫ | మఫఫ | సస సా రి | సగరిసరి | సనిగ |
రిసరిససగరి | రిగరిసరి | సససనిఫ | సఫఫా నినిఫ |
ధని | ఫసనినిఫ | నినినీని | ఫా సనిఫ | ఫఫఫ |
పాపమప | గరిస | నిసగరిస | పమప | ససగరి |
సపమప | మఫఫ | నిధనీ | ఫా సస స | ససగరి |
సాపమప | గరిసగరి | సపపమప | నిధని | పపసనిప |
పమప | పమగరి | సగరిసరి | సస సరి | గగరి |
సగరిరిస | సనిధని | ఫామఫసనినిస | నినినీ | సాసా ||

కీర్తనము –ఆదితాళము – ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

హిమగిరి కుమారి

పల్లవి

పమగరిరి / గరిప | సని ధని | సా ; ||
హిమ గిరి కు మా రి | ఈ శ్వ | రీ ||

సా మా గ రి / గ రి | రి ప ని స | గ రి గ మ ||
హేమాం బ రి హా రి | సో ద రి | సుం ద రి ||

(హిమగిరి)

అనుపల్లవి

స ని ధ ని సా / రి స | ని ప ప మ | పా ని స ||
క మ ల భ వా ది వి | ను త బృ హ | ది శ్వ రి ||

గ మ రీ రి / గ రి స | ని ప మ గ | గ రి స స ని స ||
క మ నీ య త ర గు | రు గు హా వి | భా స్వ రి ||

స ని ఫ ని ని స ప మప స నీ స / గ రీ | స రి సా ని ప మా | గ రి స / గ రి గ మ ||
విమలహృదయ కమలవి కాస కరీ | విధువహ్ని ర వి | క్రియా శ క్తికరి ||

స్వరము

ప మా గ రీ రి / గ రి రి స స ని ఫా | స స ఫ ని ధ ని స | ని ఫ రి స గ రి గ మ ||
ప పా స సా ప / ని నీ ని నీ సా / గ రి | , రి సా స ని ప మ | పా స గ రి గా మ ||

(హిమగిరి కుమారి)

సంచారి - రూపకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ని ధ ని సా | స ని పా మా | ప స ని ని నీ స | ధ ని స ని ప మ |
స ని ప మ ప మ | గా రి రి సా | గ రి సా ని నీ | నీ స రి రి సా |

ఫనినిసరి | సపమగరి | సనిధనిసా | నిపపమపా |
నినినిసా | మఫనిఫనిస | రిసపమగరి | సగరిగగ |
మమపామప | మపసనిపప | మాపాగరి | సమగరిగరి |
సాసపాప | సమాగరిగ | సగారిగరి | రిసపమపా |
మపనినిసా | పపమమప | సాసమపని | పమగారిరి |
సనిసరిస | గగరిసనిస | పనినిసా | సానిపమప |
ససాపమా | గారిరిసా | నిసపాపస | నిసగారిస |
సనిసానినిని | నిసనిసని | సాసగరిగ | సాసపమప |
నిసపమనిప | సాపమాప | సాగరిస | మపాపమప |
గారిగమప | పాపసాస | మపనిినిపమ | పసనిసగరి |
గరిగరిసగ | రిగసరినిస | నిపసనిపస | గరిగమగరి |
సనిపనిధని | పసానిపమ | గారిరినిస | నిఫనినిసని |
సగరిరిసస | పమపనిస | పసాగరిస | పసానిపమ |
సపామగరి | ఫసానినిస | పాఫసనిస | గారిరిపా |
నిసా ; ‖

నలువది రెండవ మేళము సంపూర్ణము.

ఏడవ చక్రము ముగిసెను.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగరాగము 43 . గీర్వాణీ రాగము

ల క్ష ణ శ్లో క ము

వెంకటమఖి : నివర్జ్యారోహణేపూర్ణాగీర్వాణీసార్వకాలికీ.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స ♭ రి ♭ గ ♯ మ ప ♭ ధ ♭♭ ని ధ ప ధా సా

అవరోహణము : స ♭♭ ని ♭ ధ ప ♯ మ ♭ గ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు నిషాదవర్జ్యము, ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

నిధపధసా గగగరిమగరిస	రిగరిరిసారిససారీ ;
ప్రతిభట రెబ్బం జన అరుఉణ	గిరి రెఎ రెస ంపూర్ణా
ఘారిరిసధపమపధనిధపా	గగగపాపధరిరిసధధపప
మిత్త రూపమ్మగడమరుగ రే	పరభూల ధా రణఅం--
గగరిరిగగరిరిసరిసా ;	
ధకా- -సురమరదను రే	

జావడ

పాధససారిగగగరిరిసా	రీసారీగమపమగరిసా
నాగాధిప్పతి భూషణు రే	భూతేశాశ్రితరా - ఋకు రే
సరిసధపధనిధపధపా ;	సాపపాపనిధపధససరిరి
అ . . . . . అంవో	ఐయరే రెవిధి కో . . .టి
పపపధధధపధపధసా ;	ధధసఘాపమపనిధపమపధ
రుండ భూల ధా -రు రే	అంగగీ ఇర్వా అణిరా . . గ
పమగగరిసనిధపమగగరిస	
వసు పా . . చ . . క్రనా గరు	
నిధపధసా గగగరిమగరిస	రిగరిరిసారిససాసా ; ‖
ప్రతిభట రెబ్బం జన అరుఉణ	గిరి రెఎ రేస ంపూర్ణా ‖

తానము - వెంకటముఖి

1. సస సా రి | సస రి | సస రిస రి | సస రిరి గగ రిరి | సరి సరి |
సస సా స | ని ధ స | ఫ స ని ధ ఫ | ని ధ | ఫ ధ ఫ ధ | ఫ మ ఫా ధ |
ఫ మ ఫ | గ గ రిరి గ | రి రి స గ రి | ధా గ రి స రి | ఫ ధ సా రి |
స గ రి | సరి గ మ ప | గ గ రిరి స | ధ ఫ | మ ఫ మ ఫ | ఫ మ ఫా ధ |
ఫ ని ధ | ఫ ధ ఫ రి స | ధ ఫ గ రి స | ధ ఫ | గ రి స రి | స ప పా ధ |
ప మ ప | ప మ గ రి స | ధ ఫ గ గ రి రి గ | రి రి | స ప మ ప |
స స రి స | గ గ రి | గ మ ప మ ప | ప మ గ రి స | ఫ మ |
ఫ ధ ఫ ధ | ఫ ని ధా స | స ని ధ | ఫ స ని ధ ఫ | ని ధ ఫ ధ ఫ |
ప ప | మ ప మ మ | గ మ గ గ రి | స స రి గ రి | రి స |
సా సా సా ||

2. ధ ధ ఫ స | ఫ ధ ఫ ని ధ ధ | ఫ ధ ఫ మ ఫ | గ గ రి రి |
స ప మ ప ప మ | గ మ ప మ ప | ప గ రి రి | స రి స ని ధ |
ఫ స ఫి ధ ఫ | గ రి స రి | స ధ ప మ ప ధ | మ ప ప మ ప |
మ గ రి స | ధ ఫ రి స ధ ఫ | ఫ మ ఫ ధ స | ధ ఫ గ రి |
స ధ ప మ ప ధ | ప మ గ గ రి | ప మ ప | ధ ని ధ ప |
ధ రి స స | ని ధ ప ధ మ ప | ధ రి స స రి | ప మ ప ధ |
గ గ రి స రి | స స రి స రి | స స ఫ ధ | ఫ రి ఫ స రి స |
గ రి స గ రి | స గ రి | రి స | సా సా సా ||

కీర్తనము - త్రిపుటతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

నమోనమస్తే గీర్వాణి

పల్లవి

గ రి గ/మా/ప	, ధా ,/ని̇ ధా పా	మా గ గా రి స	\ స్ని̇ ధ/గా రి గ రి స ‖
నమోన మ స్తే	గీ ర్వాణీ	నా దబిందుక	ళా శ్రే ణీ. ‖
			(నమో)

అనుపల్లవి

ప మ మ̇ ప ధ పా ధ	/ ని̇ ధా పా మా	గ రి ప మ ధ ప	, / ని ధ ప ధ సా ‖
సుమ నో - పా సి	త క ళ్యా ణీ	సురాసురనుతే	బ్ర - హ్మ్మా ణీ ‖
రి గా గ̇ రి	స / రి̇ రి స	ని ధ పా	ప మా ప గ గ రి స	సా ధ ప మా ‖
ఉ మా ప తి	ర మా ప తి	వి ది తే	కు మా ర గురుగుహ	న మ్మ్రో ది తే ‖

స్వరము

గా . గా రి గా	మా గ రి	ప \ మ	, గా రి గా	ధ గా రి	/ గా రి ప
\ స్ని̇ , ధా ఫ ధ ని̇ ధా	ఫ̇ ధ సా	గ గ̇ రి రి గా	గ̇ రి మ మ̇	గ రి స రి ‖
ధా రి రి	స / ధ ప మ̇ పా	ధ / ని ధ ప	గ గ/పా పా̇	ధ/రి̇ స/రి̇ స ధ పా
ధ గా గా̇ రి	రి̇ సా	ధ / ని ధ ప	ధ/సా స	ధ ప మ గా	రి సా	ప మ ‖
			(నమోనమస్తే)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

గ గ రి రి స స రి రి సా	రి గా మ ప ధ / ని ధ పా
మా గ గా , రి రి సా	రి సా రి గా మా
గ మ ప మ గా గ రి సా	రి రి ఢా రి రి సా
ప మ ప ధ / ని ధ ప పా గా	గ గ / పా పా ధ రి సా
ఫ ధ / ని ధ ఫ ఫ ధ రి స రి	గ గ రి రి గా రి స ని ధ
ఫ / ని ధ ఫ మ ఫ ధ / ని ధ ఫ	ధ / స సా ధ / రి సా సా
రి గా మ పా ధ / నీ ధ	పా ధ / ని ధ ప గ గ సా
ధ రి రి స / ధ ధ పా గ రి	స రి గా మ వ ధ గ రి రి
సా రి స రి గ మ పా	మా గా రి గ ప మ గ గ
రి రి సా రి స ధ ధ ఫ ఫ	ధ / ని ధ ధ / ని ధ ఫ ధ సా
స / ప పా ప / ని ధ ప / ధ ప	ధ / స సా రి రి ప ప / ధ ధ
ప ధ ప ధ స స పా ధ ప	ధ పా మ ప / ని ధ ప మ ప
ధ / రి స ధ స ధ ప ప గ గ	రి రి గ రి సా పా ధ స
ప ధ స ప రి రి ప ధ స స	గ గ ప ప ధ ధ రి రి సా

మ ప ధ / ని ధ ధ̣ ప ధ స̣ స̣ | ధ ధ̣ స ధా ప మ ప ని ధ |

ప మ ప / ధా ప మ గ గ̆ రి | స ప ధ ప / ని̽ ధ ప ధ రి స |

రి స గా̄ రి గ స రి సా | ప పా ప̣ / ని̽ ధ మ̆ ప ధ స |

ప ధ / ని̽ ధ పా మ ప గ గ̄ | రి గ మ̆ ప ధ ప ధ / ని ధ ప |

ధ సా రి గా̄ రి రి స ధ | ప ధా గ గా̄ రి రి స స̤ |

మ గ రి స ప ధ ని ధ ప మ | ధ / ని̽ ధ ప ప̤ మ గ గ̤ రి ప |

రి గ మ ప ప̤ ధ / ని ధ ప ప | స ధ ప ప̤ గ గ̄ రి గ రి స |

/ ధా ప మ గా̄ రి గ గ̣ రి | స రి గ గ̣ రి రి̤ సా ; ||

నలువది మూడవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 44 : భవానీ రాగము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి : ధవక్రాఽఽరోహణేపూర్ణా భవానీ సార్వకాలికీ.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స ♭ రి ♭ గ ♯ మ ప ♭ ధ ప ♭ ని స

అవరోహణము : సా ♭ ని ♭ ధ ప ♯ మ ♭ గా ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు ధైవతవక్రము. ఎల్లప్పుడు గానము సేయదగును

ఈ భవానీ రాగమునకు గాంధార నిషాధములు మిగుల రంజనములుగల జీవస్వరములు.

స రి గ ప ధ ప మ ప , గా ధ ప మ గా గా . రి స ని ని నీ ధ ఫ నీ సా - ।

విశేష ప్రయోగములు,

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

గ గ గ రి స స రి గ ప ప	ధ ధ ప మ ప గ గ గ రి స
ప్ర ణ త జ న మ o దా ర	గి రి వ రో - ద్ధా - ర - -
గ గ గ రి స ని ని ని ధ ప	ని ని సా రి గ గ గ రి స
మి హి ర శ త స o కా శ	ప ద్మా ప్త ప ర మే . శ
స రి గ ప ప ధ ప మ పా	గా ధ ప మ గా గ రి స
ధ ర ణి o మ ధ్య - రి రే	ని చ్ఛ శ - ళ్యా - - ణ

అంతరి

ని ని ని ధ ప నీ సా రి	గ గి గ రి స ప వ మ గా
జా . . ర చో . ర	శి ఖా . . . . మ ణీ
రి సా ; , స	
రే ఏ రె	

జావడ

ప పా	ధ ధ ప మ ప గ గ గ రి స
అ రే	ప్పా - వ o న ము - ద్ధ తి -
మ గ గ రి స ని ని ని ధ ప	మా ప ధ ప ని సా ;
భా ర తి . దే . . . వి	నా థ స o ను తా

గ గ గ రిం స రిం స నీ ని	సా రిం స రిం స రిం గ గ గ
అ ఇ య తి య అ ఇ ఐ య	ఐ య తి య ఇ ఇ య ఇ య
గ ప ప ధ ప ధ ప మ పా	సా ; స నీ నీ నీ ధ ప
అ . . . . . రే	రా అ గా ం . గ
ప మ పా ప మ గ గ రిం స	మ గ గ రిం స రిం రిం రిం స ‖
భ వా - ని రా . . . గ	వ సు . శ్రీ . చ . క్ర ప్ర భు ‖
ని ని ని ధ ప నీ సా రిం	గ గ గ రిం స ప ప మ గా ‖
జా . రచో . ర	శి ఖా - - . . మ ణీ ‖
రిం సా ; , స ‖	
రే రె ‖	

తానము - వెంకటముఖి

1. సనసారిరిస	ససరిసరి	ఫసనిఫనిస	ధఫ	సఫఫా	
ధఫస	ధఫనిధఫ	ధఫ	ఫఫఫమఫ	ఫమఫా	
గరిస	గగరిసరి	సనిఫ	సరిసగరి	సధఫా	
ఫమఫ	మగరిఫస	గరిఫ	ఫరిగమఫ	గమఫ	
ఫమఫ	ధఫఫమఫ	ఫమ	ఫనిధఫధఫ	ఫమఫా	
ధఫస	ధఫగరిస	రిరిసరిగమప	ధపమా	గరిస	
రిగమపధ పమ	పధపమప	పమగా	రిసరి	సగరిరిగ	
రిరి సనపమప	ధపమా	ధపధ	పనిధపధ	పమ	

ధ పనినిస | ధధపా | సనిస | ధధపనిధ | పధ | పపపమప |
పమగా | రిరిస | సరిసరి | సస | ధఫగరిస | ససరి |
ధఫగ | ధఫసినిస | నినిసీ, | సా సా ||

2 రిరిససరి | సపనినిసనిస | నినిధఫ | నిధఫ |
ధధఫమఫ | ధఫసనినినిస | ధఫమఫ | ఫమఫ |
గగగరిస | ససరిసఫమఫ | సరిగమ | ధధఫ |
నినిసనిస | ధఫరిసగగరి | సగరిస | పసరి |
ధఫనినిస | ధఫగరిసగరి | సపమపపమప |
పసరిస | గరిస | ధపమపధ | పపపమగరిస |
పమగరి | సరిగ | మఫధఫని | ధధఫసనినిస |
ధధఫని | ధధఫ | ఫఫఫమఫ | గగరిరిసగరి |
సగరిస | ససరి | నినిసనిస | నినిసీ, | సా సా ||

కీర్తనము - తిస్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

జయతి శివాభవానీ

పల్లవి

గ̄ గ̄ w మ̄ పమా | గ̄ రిసా నీ̄ | గా̄ రిస నీ̄ | నీ̄ సరిగరిసా ||
జయతి శివా | భవానీ జ | గజ్జననీ | నిరంజనీ ||

(జయతి)

అనుపల్లవి

ధ పా రీ సా	ని ధా ప మా	గా మ పా గ	గ రీ స నీ ‖
ద యా ర స	ప్ర వాహి ని	దం డి తా సు	ర వాహినీ ‖

ప ప మా గా గ రి స నీ ‖	రి స మా గ / ధ పా ని నీ |
భ య కృ ద్భం డ మ ర్ది నీ ‖	భా స మా న క ప ర్ది నీ |
స రీ గ గ రీ స సా ని నీ ధ ‖	ప పా మ గా గ రి స నీ ‖
జ య గు రు గు హా రం జ నీ జ ‖	న నా ది ఖే ద భం జ నీ ‖

స్వరము

గ గా గ రీ రి సా స రి |	గ పా ప ధా ధ పమ / ప గ గ |
రి స నీ ని ని ధా ధ ధ ఫ ని |	ప రి గా / ధ పా గా / ధ ప మ ‖
గా గా ని ని నీ ధ ప నీ |	ధ ప సా రీ రీ గా గ రీ నీ |
గ రి ని ధ \ మా గా మ ప / ధ ప |	ని సా ధ పా మా గా రి ని ‖

(జయతి శివా)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

గా రి స ని ని నీ ధా |	ఫ ని సా రి గ గ రి సా |
మ ప గ ప మా గా రి |	గా ధ ప మ గా రి సా |

ని ని ధా ఫా ని ని సా	రి గ గా రి స ప మ గా
రి గ వ పఁ ధ ప పఁ మ గ గ	మ గా రి సా ని ని ధ ఫ
మ ఫ నీ స రి గా రి రిఁ	స గ గ రి రిఁ స సఁ ని నీ
సా రి స రి గ గ గా	స రి గా మ ప గ గ గా
గఁ ప పఁ ధ ప ధ ప మ గా	రి ప నీ స సఁ రి రిఁ గా
ధ ఫ నీ / రి స / గ రి గా	w మ ప గా మా గా రి గ
w మ పా ధ ప నీ ధ పా	w మ ప ధ ప ని ధా w మ పా
మ గ గా ప మ గా w మ ప	ధ ప నీ నీ ధ ప మా
ప / ని ధా ప పఁ మా పా	మ ప ధ ప ని స ని ని ధ ప
ని నిఁ ధ ప మా మాఁ	ని ధ ప మ గా గా రి స
ధ ప గ ప మ ప ధ ప ని ని	ధ మ గ ప మ ధ ప స ని నిఁ
ధ ప ని ని w మ ప ధ ప స ని	ధ మ గ గ రి గ w మ ప ధ ప
ని నీ స రిఁ గా రిఁ సా	గా గా రిఁ స ని ని నిఁ
గ రిఁ స ని ధ ప నీ నిఁ	స ని ధ ప మ ప గా గా
ధ ప మ ప గా గా రి స	నీ సా రి గ w మ ప ధ ప
నీ సా రిఁ రిఁ గ గఁ రిఁ స	నీ నీ ధ ధఁ ప మ గ గ
/ ని నిఁ ధ ధఁ ప మ గ గఁ రి స	మ గా రిఁ స నీ ధ పా
నీ సా w ని స ని ధ ప మ	సా రిఁ స ని ధా ప మా
సా నీ ధ ప మా గా	ప మ గ గ రి రిఁ సా గ రి
సా రి స ని ధ ఫ ని స రి	గ గ ప మ గ రి సా ; ‖

నల్వది నాలుగవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 45 : శివపంతువరాళి రాగము

లక్షణశ్లోకము.

వెంకటముఖి : పూర్ణాపంతువరాళ్యాఖ్యాషడ్జగ్రహసమన్వితా.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స ♭ రి ♭ గ ♯ మ ప ♭ ధ ని స

అవరోహణము : స ని ♭ ధ ప ♯ మ ♭ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

ఈ పంతువరాళి రాగమును అంతర గాంధారముగానే పాడుచున్నారు. సంప్రదాయజ్ఞులు సాధారణ గాంధారముగానే పాడుదురు.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

ధ ప ధ ని	స ం స ని ధ ప ధ	ని ధ ప ధ ని సా
గో . వ	ర ద - - - - న్న	గి రి ధ రు . రే
గ మ ప ధ ప మ గ	రి స రి గా ;	ధ నీ గ రి స ని
మి,హి ర క - న్యా -	ప తి . రే	ధ ం మ జ అ ఌ
స రి స ని ధ ప మ	ప ధ ప మ గ రి స	
ను త జ గ . త్రయ	ధ ణి ఫ ణి - రే -	

అంతరి

పా ధ ప ని ధ ప	ధ మా , గ మ ప	ధా గ రి రి స ని
బా ల రా . జ	గో ట పా ల	చి త్త భ వ గు రు

సా ,
రే

జావడ

గ రి గ మ	ప మ గ గ గ ం స	సా రి ని ధ ని స
అ . . .	రె - రె కం చన	కా . న న న ం
ధా ప మా పా	ధా ప మ గ మ ప	గా రి రి సా ,
చా - - రా	వా సు దే . . వ	దే - - వా

సారిగమగమ	పాధనిసరిగ	మాపధపధని
రాగా - ంగ	శైవపంతువ	రాళిఉపాంం
సా ; ; ,	ధధనిధధపమ	గరిగమగరిస
గా	సింధురా . మ	క్రియారా . . గ
సరిసనిధపమ	పధపమగరిస	
వసు- గో . .	చ . క్ర నాగరు	
పాపధనిధప	ధమా , గమప	ధాగరిరిసని | సా , ‖
బాలరా జ	గోట పాల	చిత్తభవగురు | రే ‖

సంచారి - త్రిపుటతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సాధధపమప	ధధపపమగా	గా నిధధపా
మగా మాపా	ధాపపమగా	గమపమగరిస
గగరిసారిస	నినిధానీ	ససరిసరిగా
గమగరీగరి	ససరిసనిసా	రిరిగమగా
రీగసారి	గామగారి	గారినిరిసా
నీధనీసరిగ	మాగారిరిగ	గానిధపమగ
ధామగాపమ	గామగారిస	గారిసానీ
గరిసనీధా	ధనిధనీనీ	ధాపధానీ

ధ ధ̣ ని̣ సా రీ̄ | స రి గ గ̆ రి సా | స ధా ధ̣ా పా |

ప మ ప ధ ధ̣ పా | మ / ధ ప మ̆ప ధ ప | \ నూ̆ గ మ / ప మ గ |

గ గ / ధ పా మ̆ గ | మ̆ గ మ ప ధ ని̆ ధ | ని̆ ధ / ని ధ ని̆ ధ ధ̣ |

/ ని ధ̣ ధ ని ధ ప మ | ప ధ / ని ద ధ̣ ప మ | ప ద / ని ప ధ / ని ధ |

మ̆ ప ధ నీ̆ స̆ ని̆ ధ | / ని ధ ప గ మ̆ ప ధ | గ / ని ధ గ / ధ ప మ |

గ / ధ మ గ/మ గ గ̆ | రి గ మ̆ గ గ̆ రి స | ధ నీ̆ స రి గ మ̆ ప |

స రి గ మ̆ ప ధ ని | రి గ మ ప ధ నీ̆ స | గ మ ప ధ ని̆ స̆ రి̇ |

/ గ రి స నీ ధా | నీ̆ స ని ధా పా | / ధా ప మ̆ూ గ̆ |

/ మ̆ూ గ మ̆ ప మ̆ూ | గ̄ా / మ గ̆ రి సా | ని̆ ధ ని̆ స రి గ మ |

\ సా రి గ̄ా సూ | \ గ̄ా మ ప ధ ని స | సా రి గ మ ప ధ |

నీ̆ స రి̇ / గ రి̇ సా | ని ధ మ̆ / పా మా | \ గ̄ా రి సా నీ̇ |

ధా ని̆ స రి గ̆ రి | స / గ రి సా ; ||

జన్యము : సింధురామక్రియ

లక్షణశ్లోకము

వెంకటముఖి : సింధురామక్రియారాగోహ్యవరోహేవక్రతః

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స ♭ రి ♭ గ # మ ప ♭ ధ ధ ♭ ని సా

అవరోహణము : స ♭ ని ♭ ధ ప # మ ♭ గ ♭ రి గ స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; అవరోహణమందు ఋషభవక్రము ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

ఈ సింధురామక్రియారాగ మూర్ఛనారోహణము సంపూర్ణముగా నుండుట చుఁగాక 'స రి గ మ ధ మ ధ ధ ని స' - ఇటువంటి ప్రయోగములు మిగులనున్నవి. ఈ రాగమునకు ధైవత నిషాదములు మిగుల రంజనములుగల జీవస్వరములు.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

సా సా	స ని ధ ధ ప ధ మా ధ ధ ని సా
శా ర	క్ష్మి తి ధ ర శి ఖ ర ద్రా - - మా

ధపధనిసారిగసరిసా, స	గగసరిగమారిగసరిని
వ్వా - సురే క్కా . . త్యా అ	. . యన్నిపా - ణన్నాపురె
సారినిసధపధమాపా;	గసరిగమమదధవధధనిపిస
మచ్చరమయపహామాణాం	గయదహాం ంచణదుంనిదఅల
రిసరిగగమరిగసరిసపధప	పనిధపమధపగమరిరిగసా
అ . . . . సఅ . య	కవణకళఅపరవితిఇుురే

జావడ

ససరీసరిగగమమపా;	మాధపాధమాపామగరిరి
జయదళఅఅయణిఅవా	మత్తనూవిభూ - షణురే
గసారినిసధపమధనినిసా	రిరిగామాపధమపినమరిగ
అపారకృపఅఅమిళఅసపా	వినితస్నగ్గమనుయవఅ ఆత
మమపాపారిగసరినిసధప	మాధమాపరిగసరిమమధధ
అ . లా దిప్రపంఅచరెపం	చప్రకాళమఅణవవదణురె
మధధనినిసరిగసరిగగమప	ధధమమధధనిధనినిసా
తియంవఇయఅ ఇయఅఇయ ఇయ	అ . . . . . ఆ
సనిధపమధపమమపగసరిని	సనిధమాపగసరిరి | సాసా ‖
ఈపా.కరరే. ళఅఅనెఎళ	రేఎపురాసురహరురె | తారా ‖
సనిధధపధమాధధనిసా ‖	
ళతిధరళిళ రద్దఅఆమా ‖	

సంచారి - మర్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

ధ ధ̣ ప ధ మా ధ ధ̣ నీ	స రి̇ ని̇ స̇ ధ ప ధ̇ మ గా
మ మ̣ ప మ గా / పా పా̣	రి గ గ̣ మ పా రి గ స రి
గ̆ పా స రి̇ ని̇ స̇ ధ ధా̤	ఫ ధ ని̇ స రి గ స రి సా
ప గ గా̄ స రి గ మ రి గ	సా / రి̇ ని̇ స / ధ ప ధ \ మా
/ పా మ ధ మ ధ ధ̣ / ని నీ̣	స రి గ గ̆ / మ మ̆ రి̆ గ సా
ధ ఫ ధ ని̇ సా రి రి̣ గ మ	స రి గ మ రి గ స రి ని̇ స
రి̣ రి / గ గ̣ / మ మ̣ / పా పా̣	మా ధ పా ధ మా పా
మ̆ గ రి రి̣ గ స / రి̇ ని̇ / స̇ ధ	ని̇ᵂ స రి గ \ సా రి రి̣ / గ గ̣
/ మ̣ మ / పా ప̣ రి గ స రి ని̇	స ధ ప మ ధ మ / ప̇ రి / గ̇ స
రి రి̣ గ గ̣ మ ధ మ మ̣ ధ ధ̣	మా ధా ధ̣ ని నీ̣ ధా
ధ̣ ప ధ ని / సా రి గ మ మ̣	ధ ప మ ప / ధ̇ మ / ధ ధ̣ / ని నీ̣
స రి̣ / గ̇ స / రి̇ ని / స̇ ధ / ని ప	మ / ధ̣ ధా̤ ధ ప గ రి గ మ
మ̣ పᵂ మ̆ ధ ని̆ ధ రి రి̣ గ స	ని̇ ధ స ని̇ గ రి ప మ ధ ప

గ రి గ స రి గ మ̱ ప ధ ధ̣	మ ధ ధ̣ ప̱ ధ ని స̱ రి గ మ
స రి గ మ ప ధ మ ధ ని స	రి గ సా / రి̆ ని̆ ధా / ని నీ̣
ధ ఫా / ధ̆ మ గ రి / గ̆ సా	ని̆ ధ ని̱ స రి గ గ గ̆ మ̱ ప
గ మ ప ధ మ ధ మ ప ధ ని	మ మ̣ ధ ధ̣ ని నీ̣ స స̣ రి రీ̣
స రీ / గ సా రి ని̱ స ని̆ ధ	ప మ ధ ని స రీ గ \ సా స
రీ గ స ని ధ ని ధ పా ప̣	స ని̆ ధ ప̣ మ̆ గ రి గ సా
రి గ మ̱ ప ధ ని స రీ గ స	రీ ని ధ ప మా ధ ని స రీ
/ గ సా ధ పా రి గ సా	ని̆ ధ̆ ప మ గ̆ రి / గ స ని ధ
ని̱ స రి గ స రి \ సా :	‖

నలువదై దవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగరాగము 46 : స్తవరాజ రాగము

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి . ఆరోహేగనివర్జ్యశ్చ పరిహీనోఽవరోహణే
సంపూర్ణ స్తవరాజోఽయం సర్వకాలేప్రగీయతే.

మూర్ఛన

ఆరోహణము : స ♭ రి ♯ మ ప ధ సా

అవరోహణము . సా ♭ ని ధ ♯ మ ♭ గ స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము, సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు గాంధార నిషాద వర్జ్యము ;* ఎల్లప్పుడును గానము నేయదగును.

---

* ఈ మూర్ఛనాని మములు ఇచ్చిన లక్ష్యము లంతగా పాటింపబడలేదు గమనింపవచ్చును. (రా అ)

లక్ష్యగీతము - రూపకతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము

ధ మ గ స	స ని ని స ని ప	ధ ధ సా ;	స రి ప మ గ స
ర వి స ం	ని భ వా . .	గీ శా	మి త స ం ను త
స ని ని స ని ప	ప ని ని ధ ప ప	ప మ పా ;	గ గ రి స్ని ని స్
ప అ వి త ముఖ	ధి ఇ మం న తి	ని ర తా	ఇ య ఇ య ఇ య
ప స ని స ని ప	ని ని ధ ప మ	గ స	
అ . . . . అ	అం మో ఓ ఇ య	ఇ య	

జావడ

పా పా ప ని ని ధ ప మ	ప మ పా ;	ధ మ గ స ని ప	
ఆ రె క్కి . ర ం ము ధి	శ య నా	అ	
స ని ని , స	స రి మ ప ధ మ	గ స ని స ని ప	ప ని ని ధ ప మ
అ . ఆ రె	అ . . . . అ	అ . . . రె	రా గా ం గ
ప ప సా , స	మ ప ధ మ గ స	ని ప మ ప స్ స్	ప ప ‖
స్తవ రా జ	రా . గ అ వసు	భు . . . చక్ర	ప్ర భు ‖
ధ మ గ స	స ని ని స ని ప	ధ ధ సా ; ‖	
ర వి స ం	ని భ వా . .	గీ శా ‖	

కీర్తనము - త్రిపుట తాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

స్తవరాజాదినుత

పల్లవి.

ధ\మ గా సా ని | స ని ని ఫ ధా స | పా ని ధా ప మ | , ధ ప మా గ\సా ||
స్త వ రా జా ది | నుతబృ హ దీ శ | తా రయాశు మా | ం ద యాని ధే ||

(స్తవరాజ)

అనుపల్లవి

ప మ/పా ప మా | గ సనిధ మ గస | పా ని ధా/రి స | , సా ని ధ స స ||
భ వ పా శ మో | చ ననిపు ణత ర | పా ర్వ తీ శ భ | క్త ప్రియ క ర ||

రి మ గ స రి స ని ధ ప ప స ని ధ\మ | పా స ని ధ/రి స ని ధ/ స ని ధ ప ||
భ వగు రు గుహాజ నక త్రిపురహా ర | భ క్తిముక్తి వి త ర ణ చతు ర ||

స్వరము

ధ మ గా సా / రి స ని/స ని ని స ని | ఫా ధ ధ సా రి/ప మా గా సా |
ప మ పా ని ని ధా ప ప\మా పా | ధ ధ ని ధ పా మ గ గ రి మ పా ||
గ గా స సా ప సా ని సా ని ప | ని ని ధ ప మ ప / ని ని ధ ప మ పా |
/ ధ మ గ స స ని నీ సా రి / గా స | సా ప పా ని ధ మా గ స స ని ||

(స్తవరాజాది)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

స రి మ మ పా ధ ధ \ మా	గ గ సా రి స మ గ పా
స ని స ప ని ధ ఫ ఫ సా	ప మ పా గ గ స రి ని స
ని ని ధ ఫ ఫ ధ ధ సా	స స రి మ పా ప మ గ గ
స ని స మ గ గ / ధ మ గ స	ప మ పా ప ధ \ మ గ స ని
స ని ని స రి మ ప ధ మ	ప ని ని ధ మ ప మ ప పా
ప సి సా మ ప ధ మ గ స	ని ప మా పా గ గ సా
ని ప ధ మ ప మ ధ \ మ గ స	నీ ధా ప ప / ధ ధ మ ప
ధ ధ మ ప ధ ధ ని ధ మ గ	మ ప ధ ధ రి మ ప ధ ని ధ
ప ని ధ ధ మ మ ప ప ధ ధ	ప మ ని ని ధ ధ ని ని ధ మ
గ స రి మ ప ధ మ ప / ధ ధ	/ స ని ని ధ ప ధ ప స ని ధ
స రి గ గ సా రి గ సా	గా గ స రి / గ స రి సా
గ రి స ని స ప స ని ప ప	/ నీ ని ధ ప ధ మ పా మ
గా గ స స ని ధ ధ సా	ఫ ధ సా స రి / గ స సా
రి మ పా మ మ ధ మ సా	స ని ని సా ప ధ మ ప

ధ ధ̣ మ ప ని ధ స / రి̇ నీ ధ | మ ప ధ ధ̣ సా ని ప సా |

స ని స రి మ ప ధ మ గ స | స ప స ని ధ ప మ ప సా |

స స ప ప̣ ధ మ ప స నీ స | రి̇ రి̇ గ గ̄ స స̣ రి̇ గ స రి̇ |

మా గ గ సా నీ ని̣ ధ | ధ̣ా మా గ గ గ స సా̣ |

స̣ రి ప మ గ స ప ని ని̣ ధ | మ̆ ప / స స̣ సా̣ మ̆ ప స స |

సా̣ ని ధ మా గ గ సా | స రి మ̆ ప మ̆ ప ధ ధ̣ సా |

స ని ధ మ గ స మ గ సా | గ̄ా సా ని̣ ధ సా సా̣ ‖

నలువదాఱవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

[రగిమిపధిను]　　చక్రము : 8 మేళము 47　　[వసు మూ. చక్రము

రాగాంగ రాగము 47 : సౌవీర రాగము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి . సౌవీర స్త్వవరోహేహిప వర్జ్యస్సార్వకాలికః.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స ♭ రి ♭ గ # మ ప ధ ని స

అవరోహణము : స ని ధ # మ ♭ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; అవరోహణమందు పంచమవర్జ్యము, ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము

సా	స ని ధ ని ధ మా	పా ధ ని స రిం స
ధా	ర అ ధ రి ఇ వా	గీ త ప ం గ తి
గ రిం గ రిం రిం స ని	సా ; , గ గ	సా రిం గ ధ మా
మి ర ం వ లెయ అ	పా ప్ర తి	ధీ ర వి ళ వా
గ రిం స రిం స ని ధ	సా స ని ధ ని ధ	మ ప ధ మ గ రి స
ను భ వ స అ వి ఇ	ఇ య అ ఇ యఇ	ఇ య ఇ య రె ఎ రె

అంతరి

పా ప ధ మ ప ధ	సా ని ధ ని ధ మ	ప ధ ని సా రిం రిం
ఆ రె ళ ం క ర	లో క ళ ం క ర	ప్ర ం ఖి త ళ్ళ ళ
గ గ గ రిం గ గ రిం	సా ; ,	
అ ం క బి రు ద ం	కా	

జావడ

గ గ	రిం స రిం ధ ప ప ధ	గ రిం స గ రిం సా
వి ధి	కో . టి కో . . టి	రు ం డ మా లా
స ధా గ రిం ,	సా రిం ని ధ ప	ధ మా పా ;
ద్ద రూ ఉ రే	ఉ ద్ద త త్త ం	డ వా రే
ధ్ర మా ప ధ ని స	ఋ రిం స ధ ష్ట్ర గ రిం	ష్ట్ర ని ధ ని ధ మ్ల గ
అ . . . . అ	రె ఎ రె తి య ఇ య	అ ఇ య అ ఇ య ఇ

గ రి స మ ప ధ ని	మ పా ధ ని సా గి	స రీ గ ధ మ ప ధ
య ఇ య అ ఇ య అ	ఇ య త్తి య ఇ య	రా . గా ం ం గ
సా . ధ ధ నీ ధ	నీ ధ మ గ గ రీ స	ని ధ ని ధ మ గ స ‖
రే స ఉ వి ఇ	ఇ ఇ ర రా అ గ	వ సు ఉ మా చ క్ర ‖
పా ప ధ మ ప ధ	సా ని ధ ని ధ మ	ప ధ ని సా రీ రీ
ఆ రె శ ం క ర	లో క శ ం క ర	పృ ం ఛ త శ్శ శ
గ గ గ రీ గ గ రీ	సా ; ,	
అ ం క ని రు ద ం	కా	

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

సరససౌవీర

పల్లవి

స ని ధ సా గా గ	మ్మ ప ధా	ధ్ / స ని ధ ‖
స ర స సౌ వీ ర	ర స వా	ద క ర ణ ‖
స నీ ధ మ ధ \ మా	ప ధ మ్మ గా	మ \ గ్గ రి స ‖
స మ స్త ర పు	ష్ప వ నా	ధి ప తే ‖
		(సరస)

అనుపల్లవి

మ గ్గ రి గా , ర్మ సా	మ్మ పా పా	ధా ని స
హ రి బ్ర హ్మా ం	ద్రా ద్యా	రా ధి త

గా రీ స నీ ధ	\ మా ధ మ	\ గా గా
హా లా స్యసుం ద	రే శ్వ ర	మూ ర్తే

స స̇ / రి రి̇ / గ గ̇ / మ మ̇		ప ధ ని ని̇ \ ధా సా
గురు గుహా	భ వ త ర	బహుత ర మూ ర్తే

ధ ని స ని ధ / గ రి	సా ని̇ ధ	మ \ గా రి ‖
గుణ త్ర య గ హి త	శ క్తి	స్వా . ర్తే ‖

స్వరము

సా స̇ ని̇ ధా ని̇స / గ̇రి స / గ రి రి̇ సా | రి గ ధ \ మా గ రి స | / రి స ని̇ ధా / సా స ‖

/ గ గ̇ రి సా̇ రి సా / ధా / గ రీ సా రి | \ ని̇ ధా \ మా ధ ప | సా ని ధ మ̇ \ గా రి ‖

(సరససౌవీర)

సంచారి - ఏకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

గ గ̇ రి స రి రి̇ సా	ధ ఫ ఫ̇ ధ గ రి స గ	రి రి̇ సా రి రి గ గ̇
గా మ మ / పా \ గా	సా రి గ ధ మ̇ గ̇ రి	సా సా̇ ధా గా
రి సా / రీ నీ	ధా ఫా ధ ని̇ సా	ఫ ధ ని̇ స గ̇ రి సా
రి రి గ గ̇ గ గ̇ రి గ	స రి గ మ పా ధ మ	ని̇ ధ̇ మ̇ గా ప మా
/ ధ మ̇ గ గ̇ రీ గా	గ̇ రి స ని̇ సా గ గ	సా రి గ ధ మ̇ గ రి

స / గ రి ని̇ సా స̈ | ని̇ ధ ని̇ స రి గ మ ప | గ మ ప ధ మ̆ గా రి |
సా స̈ ని̇ స రి గ గ̈ | మ మ̈ ప ప̈ గ గ̆ / ధ ప | ధ ధ మ̆ గ ధ ప ప̈ ధ |
గ స రి గ ధ గ ధ రి | స రి సా ని̇ స గ రి | స ధ ధ̈ మ మ̈ గ గ̈ రి |
స రి గ మ ప ధ మ గ | w మ ప ధ ని ప ధ ని స | రి గ రి స ని రి ని స |
ధ మ̆ గ రి స ని ధ ని | ధ / గ రి స స̈ ని ధ మ | రి స ని ధ ని ధ మ గ |
గ గ̆ రి స w మ̆ ప ధ ని | ప ధ ని స రి / గా రి | / గ రి స ని ధా ని ని |
ధా గ రి ని గ రి | స రి స ని ధా స ని | ధా ధ̈ మ \ గా గ̈ రి |
గా రి ని̇ ధా స ని̇ | గా మ గ రి గ మ | ప ధ ని స మ ప ధా |
ని ని̈ సా స రి గా | మ మ̆ పా గ మ ప ప̈ | ధ మ పా ధ ధ̈ మ ప |
ధ ధ̈ ని ని̈ స స̈ రి రి̈ | గా రి స గ రి సా | ని ధ \ మా గ రి సా |
సా ని ధ మ̆ గ గ̆ | రి గ ప మ గ ని̆ ధ మ | గ గ̆ రి గ స గ రి స |
పా పా̈ ధ మ ప ధ | పా సా ని̆ ధ̆ మ̆ గ | రి స ని̇ ధ ఫ ధ ని̇ స |
రి రి రి గ గ̆ గ గ̆ | రి గ గ̈ రి సా ; ‖ |

నలువది యేడవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 48 : జీవంతికా రాగము

లక్షణ శ్లోకము.

వెంకటమఖ : జీవంతికావరోహేతుధవర్జ్యాసార్వకాలికీ.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స ♭ రి ♭ గ # మ ప ♭ ధ ని స

అవరోహణము : స ని ప # మ ♭ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; అవరోహణమందు ధైవతవర్జ్యము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును,

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

స స	ప మ ప ని ధ నీ	స ని స రీ స రీ
శ్రీ ఇ	ర అ బ్ధి క ం న్యే	గి ఇ ర్తు నే ల అ
గ రీ మ గ రీ స	గ రీ గ రీ రీ సా	రీ స రీ నీ సా
శ్రీ ఈ దే . . వి	ప అ వ ని ఇ సా	ధు ఉ ద్ధ రం నా
రీ రీ ని ధ ని స	పా ని ధ ని ప స	సా స ని ప మ ప
ను గ్గ త మ న అ	పా లి కె ఎ సు వ	అ ం ర్ణ వ - ర్ణ
పా ని మా పా	ప మ ప మ గ రి స	
మూ రు తీ రే	భా ర్గ వి - రె ఎ	

అంతరి

ని పా ప మ పా	పా ప నీ స రీ	గ రీ గ రీ రీ స ని
అ ఆ రె ఎ రే	చ క్ర పా ణి -	రా ణి ళు భ వా -

సా ; ,
ణీ

జావడ

స ప	పా ప మ గ రి రి	ధా , నీ సా
అ అ	రే రె య అ ఇ య	చం ద్ర స
రీ ; ; ,	గ రీ గ రీ రీ సా	ని స రీ స ని సా
హా	ద రి - రె - రే	లో . క జ న ర

పమపపమపా	గరిససగరిగ	మపానిధనిసం
ఈకిఇసుగుణ	పూణివిజయజయ	రాగాం.గ
గరీమగరిస	పమపమగరిస	గరిగరిరిసని
జీవం-తి	రా.గవసు..	షా-చ.క్ర

పమపమగరిస ||
నాగరు-రే- ||

నిపాపమపా	పాపనిసరిం	గరిగరిరిసని
అఆరే-రే	చక్రపాణి-	రాణిశుభవా

సా ; , ||
ణీ ||

కీర్తనము - తిస్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

బృహదీశకటాక్షేణ

పల్లవి

సఫసాసగ	సాపామా	పానిపా,	సా రి సనిధనిసా ‖
బృహదీశక	టాక్షేణ	ప్రాణినో	జీవం..తి ‖

పపమమ నిసాని ‖
అహమహ మిథ్యాత్మరూప ‖ (బృహదీశ)

అనుపల్లవి

మపసానీ	పనిపామ	మాగరిస	నిసానిధనిస ‖
మహదాది	ప్రవర్తేన	మాయికాది	నివృత్తే.న ‖

స	రి	గా	మ	ప	మా	పనీ	స
పవా	జా	న	ం	ద	ఖిలే	న	

సా	ని	ధ	ని	ప	సా	మ	గా	రి
స	ద్గురు	గు	వా		ప	న్ను	లే	న

స్వరము

స	స̇	ఫా	సా	ఫా	గ	రి	సా	
				రి	రి	సా	ని	స

ని	ధా	నీ	సా		గ	గ	రి	రి̇
ఫా	ని	ధ	ని	ఫ	సా	ప	మ	గ

స	రి	గ	మా	మ	ప	ని	ధ	నీ
ప	సా	స	ప	రీ	రి̇	ధ	ని	స

గ	రీ	మ	గ	రి̇	స	ని	స	రి̇
ప	మ	పా	గ	రి	సా		రి	స̇

(బ్రహ్మాదీశ)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

స	స	ప	మ	ప	ని	ధ	ని సా
స	ని	ప	మ	ప	మ	గా	రి స

ప	ని	ఫ	స	రి	రి̇	గ	గ̇	రి స
ని	ఫ	ని	ని̇	ఫా	ధ	ని	సా	

ని	స	ప	ప̇	మా	గ	రి	సా	
మా	గా	రి	మ	గ	రి	స		

స	స̇	రి	రి̇	ఫ	స	ని	రి	సా
ని	రి	ని	గ	రి	ప	మా	గా	

స	రి	గ	మ	గా	రి	స	ని	
ఫ	స	ని	స	రి	గ	మా	మా̇	

స	రి	స	ప	మ	ని	ప	మ	గ రి
స	మ	గా	రీ	గ	రి	ని	స	

ప ప నీ ప ధ నీ ప మ	మా ని పా ని ప మ గ రి
స రి గ / మ / పా గ / మ పా	మా నీ మ ని ప మ గ గ
రి రి గా / మా రి / గ సా	స ని రి స గ రి ప మ ని ప
మ ప ధ ని ప ధ ని స ని ప	ని స నీ ప మ గా గా
ప మ గ గ రి మ గ రి	ప మ మ ప మ గ రి రి సా
స రి గ మ ప గ మా ప ని	ప స ని ధ నీ స ని పా
/ స స మ ప స ని ధ ని పా	రి రి-సా రి స ని ధ నీ
స ని ప మ ప ని ప మ గ గ	రి గ మ ప స రి గ మ ప ని
గ మ ప ని ప స ని ధ ని స	రి గ గ గ రి స స ని ప మ
ప ని \ మా గ గ / మా గ గ	రి గ / మ మ రి / గ రి రి స స
ఫ స ని ధ ని స రి గ మ ప	స రి గ గ మ ప ధ ని సా
స ని ప మ ప ప స స ని స	రి రి గ గ మ, మ గా రి స
రి ని స ప ని మ గ రి సా	సా ని ప మా గ గ రి
సా ని ఫ ధ ని స రి గ గ	రి రి స ని సా ; ; ‖

నలువదెనిమిదవ మేళము సంపూర్ణము

ఎనిమిదవ చక్రము ముగిసెను.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 49 : ధవళాంగ రాగము

ల క్ష ణ శ్లో క ము

వెంకటమఖి : ఆరోహేధవళాంగస్తునివర్జ్యస్సార్వకాలికః.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స ♭ రి ♭ గ ♯ మ ప ♭ ధ స

అవరోహణము : స ♭♭ ని ♭ ధ ప ♯ మ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు నిషాధవర్జ్యము ; ఎల్లప్పుడును గానము సేయుటకర్హమును.

లక్ష్యగీతము - ఏకతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

సపపా ; ధప	మపధపమగగరి	సారీగామమ
రా - ధా ఋభ	గుణగణ విదురె ఎ	మి . త్రస్సుత
గగరిసధరిరీ	గరిరిగరిరిసా	రిసనీ ; ధప
పా లిత లోకా	ధా - రు రే రే	నవనీ - త
మపధపపా ;	సా ;	
చో . రు రే	రే	

అంతరి

నీ ధా పా ధా	మపధధసా ;	ధాగా ; గరి
మూ - ణి క్యం	మయ పి రే	మధ్యా - -
రిగగరిసా ,		
నీ . . ను రే		

జావడ

రిరిరిససా ;	ధధధపపపమగ	మపధపధనీధప
అ . . . రే	అ . . . . . అ	అ . . . . . అ
సారీగామా	గా ; ; రిస	ధరిరిరిగరిరిగ
ఆ ఆ అం వో	ఐ య అ	అ ఇయఅ ఇయ ఇయ
రిరిసా ; ;	నిధాపమపా	ధపధససా ;
ఇయ రే . .	గోట పా ,	. . . ళా

నీ ధా ప మ పా	ధ మ గ రి సా ;	నీ ధా ప మ పా
గో . వ ర ధా	నో ఒ ధ రు రే	గో - పా -
ధ ప ధ ప సా ;	ధ గ గా ; రి స	మ ప ధ ప ధ నీ ధ ప
- - ం గ నా	ప రి వే ష్టి త	అ . . . . . అ
మ ప ధ ప సా ;	నీ ధా ప మ పా	ధ మ గ రి సా ;
అ . . . రే	రా - గా ం గా	ధ వ ళాం గా
రి రి రి స సా ;	నీ ధ ప మ ప ధ ప	మ గ రి స ‖
రా . గ బ్రం	హ్మ పా చ - క్ర ం	నా - గ రు ‖
నీ దా పా ధా	మ ప ధ ధ సా ;	ధా గా ; గ రి
మా - ణి క్యం	మ య పీ - రే	మ ధ్యా - -
రి గ రి రి సా ; ‖		
నీ . . ను రే ‖		

కీర్తనము - ఖండజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శృంగారాది.

పల్లవి

రీ గా / మా ప ధ / ని ధ	సా \ నీ ధ / ని ధా పా ‖
శృం గా రా ది న వ ర	సాం గీ బృ హ దం బా ‖
మా గ రి / గా రి స ధ స	\ నీ ధ ప ధా / రి సా ‖
లిం గి త పుం గ వ ధ వ	ళాం గ శ్రి యం దే హి ‖

(శృంగా)

అనుపల్లవి

మా గా \ రి సా స ప మ | / పా ధ ప / ని ధ ధా సా ||
అం గా ర కా ది సి ను | తాం గ జ త్రి పు రా రే ||

గా గా రి గ మ గ రి స రి గ \ సా / రీ సి ప ధ ||
గం గా ధ ర వృ ష భ తు రం గ స త్సం గ భయ

/ ని ధ ప ధ ప పా మ గా గ \ రి స / పా మా గ \ ||
భం గ గు రు గు హాం త రం గ శ్రీ మ హా లిం గ

స్వరము

రి , గా మా ప రి గ మ ప స / ప పా ధ ప మ ప |

/ ని ధ ప / ధా , మా ధ ప గా , రి ధ గా రి స |

\ ని , ధా ప / ని ధ సా ప ధ / ని ధ / రి గ రి సా ||

ధ సా రి గ మా ప ధ / ని ధ పా ధ ప / ధ మ గ రి |

సా ధ రి రి గ రి గ మ ప ధ / ని ధ పా ధ / స స ధ / గ |

గా రి సా \ ని ధా / రి సా ధ పా మ గా రి స || (శృంగా)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ద / రి రి స స ప ప ధ / ని ధ ప | / ధ ప మ మ గా గ రి సా |
స / ధ ధ ప ప గ మ మ పా | మ గ రి రి సా రి గా |

మ̱ప మ గ రి రి̇ గ రి సా	రి స ∖ ని̇̆ ధ̣ ధ̣ ఫ̣ ఫ̣ ధ̣ ధ̣̇
/ ని̇* ధ̣ ఫ̣ ధ̣ ఫ̣ ఫ̣̇ సా సా̇	గ గ̇ రి రి̇ స స̇ ధ̣ / రి రి̇
గ రి రి̇ గ రి రి̇ స / ని̇̆ ధ̣	ధ̣ రి స రి ధ̣ గ రి రి̇ సా
ధ్రా గా గ̇ రి రి̇ గ సా	ధ̣ పా మ̆ గ / మ̆ గ రి సా
ధ̣ ధ̣̇ / రి రి̇ స స̇ రి రి̇ గా	మా గా̆ రి స ధ̣ / రి రి̇
రి రి̇ గ రి రి̇ గ స రి గ̆ రి	/ ధ̣ ధ̣̇ ప ప̇ మ ప మ మ̇ గ గ̇
మ ప ధ̣ ప / ని̆ ధ̣ ధ̣̇ ప మ	గా రి స రి గ మ̱ పా
ధ̣ స ∖ ని̆ ధ̣ ప మ గా రి	ధ̣ / స సా̇ ధ̣ / ని* ధ్రా పా
/ ధ̣ మ̆ గ̆ రి స / ని ధ̣ ప ప̇ మ	పా ధ̣ ప ధ̣ స ధ̣ / గ రి స
/ గా రి స మ̱ ప ధ̣ ని ధ̣ ప	గ రి సా మ̱ ప ధ̣ / రి సా
మ ప ధ̣ / స సా̇ ∖ ని̆ ధ్రా	పా / ధ̣* మ ప / ధ̣ మ̱ ప / ధ̣ మ
ప / ని* ధ̣ / ని* ధ̣ / ని* ధ̣ ధ̣̇ ప మ	ప / ధ̣* ప / ధ̣* ప మ గ గ̇ రి స
ధ్ర రి రి̇ గ రి̱ గ మ మ̇ గ గ̇	మ మ̇ ప ప̇ గ మ ప ధ̣ సా
మ̱ గ మ ప ధ̣ స రి / గ రి̆ సా	∖ ని ధ̣ / గ ∖ రి / గ రి సా
ధ̣ గ̆ ∖ రి̆ సా ∖ ని̆ ధ̣ ప	ధ̣ / ని* ధ̣ ప మ / ప̇* మ గ రి స
/ ని ధ̣ ప మ̱ ప మ̆ గ̆ రి స	/ గ రి సా ధ్రా గా రి రి
మ̆ గ̆ రి స రి రి సా ;	‖

నలువది తొమ్మిదవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగరాగము 50 : నామదేశి రాగము

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : సంపూర్ణోనామదేశ్యాఖ్యః షడ్జగ్రహసమన్వితః

మూర్ఛన :
- ఆరోహణము : స ♭ రి గ # మ ప ♭ ధ ♭ ని స
- అవరోహణము : స ♭ ని ♭ ధ ప # మ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

ఈ నామదేశిరాగమును నర్మద యందురు. సా రి గ ప ధ సా , ప ని నీ సా , స ధ ప మ గ ధ ప మ గ రి సా - ఇవి విశేష ప్రయోగములు.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

ధ ధ	ప మ గ మ గ రి స	రి స రి గా గా
అ అ	ర అ త ర అ ఱు క	గు ణ సముం ద్రు
మ గా రి రి సా	ధ ధ రి రి రి రి రి	గ రి గ రి రి నీ
స్మి తా న ం చా	పా ర్వ తీ . . .	ధ వు - రే రే
సా రి స రి గ గ	ధ ప మా గా రి స	
నీ ల క ం - ఠ	తి య ం పై ఇ య	

అంతరి

గ రి గ రి రి స ని	సా రి స రి గ రి	గ రి గ రి గ రి రి
ఇ న ళ శా - ం క	పా వ క ం బ క	భో గి భూ ష ం
సా ; ; ,		
ణా		

జావడ

పా ని సా సా	రి రి గ రి గ ధ ధ	ధా ప మ గ మ గ
కృ త్తి వా సా	ర జ త గి రి ని వ	ఆ స వా . . స
గా గ రి రి స ని	రీ రి రి రి రి రి	గ రి గ రి రి సా
వా ది స ం ను త	ఆ ఇ య ఇ య అ	య ఇ య ఇ య ఐ
రీ స ని స రి	సా స ధ ప ధ ని	ధా ప ప మ గ రి
ఆ ఇ య త్తి య	ఐ య అ ఇ య ఇ	ఐ య అ ఇ య ఇ

సా రి గ ప ధ స	రి రి గ ధ ప మ గ	రి రి గ రి రి స ని
ఆ ఇ య ఇ య ఇ	అ ం గ నా . మ	దే . శి రా . గ

సా రి స రి గా	ధ ప మ గా రి స ‖
బ్రహ్మశ్రీ . ఈ	చ - క్ర నా గ రు ‖

గ రి గ రి రి స ని	సా రి స రి గ రి	గ రి గ రి గ గ రి
ఇ న శ శా ం క	పా వ క ం బ క	భో గి భూ ష ం

సా ; ,	‖
ణా	‖

కీర్తనము – త్రిపుటతాళము – ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

నర్మదాకావేరి

పల్లవి

పా మ/ధా\గా	/మా రి రీ స ని	ని సా , ; మ గ	మ గ రి /గ \రీ స ని స రి గ మ	‖
న ర్మ ద కా	వే రి తీ ర ని	ల యే మ ణి	వ ల యే . క ల యే . .	‖

(నర్మదా)

అనుపల్లవి

గా మ సా/పా	ధ ని ధ ని ని	స రి గ సా ని ధ	ప మా గ రి సా ‖
ధ ర్మ సం వ	ర్ధ ని ధ ని ని	ద నుజ సం మ	ర్ది ని జ న ని ‖

సా మ గ మ రి గ స రి సా ని ని	ధా ధ ఫ ధ గ రి మ గ ప \మా/ప ద ‖
ని ర్మ ద గు రు గు హా వి శ్వా సి ని	ని ర్మ ల హృ ద యా బ్జ ని వా సి ని ‖

ధా ఫ్ నీ నిఁ సా గ రిఁ రి సఁ ని | ధా ∖ మా గ మ రి గా రి స రి గ మ ||
క ర్మ జ్ఞా న యో గ రూ పి ణి | ధ ర్మా ది పు రు షా ర్థ దా యి ని ||

స్వరము

పా , మ ధా గ మా రి గా స రి | గ గా ని నీ ధ ధా గ ∖ రి రి గ |
మా , / పా మ గ మ ప ధ నీ ధ మ | ప పా / ధ ధా స రి గ / మా ప ధా ||
నీ స రి / గా రి రి సా / రి స నీ | ధా ప మ గా రి సా రి గా గ మ ||
(నర్మదా)

సంచారి - ఏకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

స రి గా / ధ ప మా | గా రి స / గ రి గ రి | సా సా స రి గ రి |
గ / ధ ధా ప మ గా | మ ప ధ ధ నీ నీ | పా ధ ప / ధా ప మ |
గ మ గా మా గ రి | ని ని సా ఫా నీ | సా సా రి రి గ రి |
గా ధ ధ ప మ గ / మ | గా రి రి స ని నీ | నీ రి స రి నీ స రి |
నీ స సా ధ ని నీ | ధ ని సా రి స నీ | స రి సా స / ధ ప ధ |
ధ ని నీ ప మ ప ప | / ధా ని నీ గ మ ప ధ | మ ప ధ ని ప ధ నీ |
ధ ప మ గ రి స ని | నీ స రి సా స / ధ | పా మ గ రి స రి |

గపధసమగమప | గ/ధ\పామగరిగ | రిసా/ధాపప |

మమ్గగ్మాగగ్ | రిరిగగ్రిరిసరి | గగ్పాగమపా |

నినిధాపప్మా | నిధపమగరిమ్గ | పమ్గరిసరిసప్ |

ధపధాసానిని | ధామానిధమా | ప/నిధమగరిరిరి్ |

గగ్/ధధ్గగ్/పప్ | సప్రిగధసరిగ | మ/ధపమపధ/నిప |

మగపధస/రిసధ | పమ్మపగమపగ | /ధపమ్గరిసధ్పప |

సపధనినిధపా | పధనిధనిసా | పధనిసమపధని |

సరిగధపమగధ | పమగపరిగపమ | రిగపధపధసా |

రినినిని/సస్/రిరి్ | నిసరిగారిస | గరిసినినిధప |

సనిధపగమపధ | నిసాధాగా | రిసనిధసానిని |

ధపమపసరిగగ్ | /ధపమాగాగగ | గ్రిసరిసనినిని |

సారిరిసా ; ||

ఏబదవ మేళము సంపూర్ణము.

రాగాంగ రాగము 51 : కాశిరామక్రియా రాగము

ల క్ష ణ శ్లో క ము

వెంకటముఖి : కాశిరామక్రియారాగాస్సంపూర్ణస్సగ్రహాన్వితః
మధ్యాహ్నకాలేగాతవ్యఆరోహేతుర్ధవక్రితః.

మూర్ఛన :
ఆరోహణము : స గ ♭ ర గ ♯ మ ప ♭ ధ ని స.
అవరోహణము : స ని ♭ ధ ప ♯ మ గ ♭ ర స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు ఋషభవక్రము; మధ్యాహ్న కాలమున గానము సేయదగున్ను,

గమనిక : ఈ రామక్రియా రాగమునకు మిగుల రంజనములుగల జీవస్వరములు గాంధార ధైవత మధ్యమ పంచమములు.

సా గ రి గా, గా / ధా ప \ మ గా, గా ప / ధా, గా / ని \ ధా, ధా ప మ గా, / మా గా, మ మ గా, / ధ ధ \ మా, గ / మ / పా, గ / ప పా, గ / ధ పా మా గా \ రీ సా, ఇవి ప్రయోగములు.

స గ రి గా పా ధ పా, గ ప ధ సా, ధ ప గ ని ధ పా గా, రీ సా ధ పా గ / ప గ రి సా, గ ని ధ ప మ గ రి సా, గా ప గా పా, గ ప ధ / గ రి స ని ధ ప మ గ రి సా - ఇవి విశేష ప్రయోగములు. తక్కినవి గీతము మొదలైన లక్ష్యములందు గమనింపుడు.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము

గ రీ గ	గా ప ప ప ధ ప మ పా
అ ర రె	రా వ ం ణ ద ళ న వా
గా ని ధా ప ప మ మ గ	గా గ రీ గ మ గ రీ రీ స
గ్గుం భ సం భ ర ణ ర త	మి త్ర కు ల స ం జా త
సా ; స ని ధ ని ధ ప	ని ధ ధ ప మ పా ; ,
పా వ న ం నా మ	ధ రు మ సీ మా
గా గ రి గ మ గ మ పా	స ని ధ ప మ గ మ పా ,
ను గ్గ త అ ల్ల అ త్మ్మ ణా	భా ర్గ వ శి - ఖ ణా

అంతరి

ధా ధ ప ధ ని స గ రి స	సా స ని ధ ప ధ ని స రి
భ క్త సం ర - క్ష ణ -	రే రె అ ఇ య అ ఇ య ఇ

సా ; ; ,
యే

జావడ

గ రి గ	గా ప ఫా ప ప ధ ప ధ
వి మ త	ని త్య మ త్త త ర ఖ ర
ధా ; ప ప మ గ రి స	రి స రి గ గ గా ; ,
దూ ష ణ - ప్ర ము ఖ	స ం హా ర ం డా
ధ ధ గ రి స స రి స ని ధ	ధ ధ ని ధ ప మ గ రి సా
అ ఇ య అ ఇ య ఇ య ఇ య	అ . . . . . రే
పా ప ద ప ధ ని ధ ని స	గ రి గ మ ప ధ ని ధ ని స
రా - గా - - - ం గ	కా శి రా మ . క్రి యా
ధ ధ ని ధ ప మ గ రి సా	గ గ రి స రి గ గ రి సా
ఓ పా ం గ దీ . ప క	క్ష్మ ద క్రి య అ బ్ర హ్మ
స రి స ని ధ ప మ గ రి స	‖
గ్రో . చ . క్ర నా గ రు .	‖
ధా ధ ప ధ ని స గ రి స	సా స ని ధ ప ధ ని స రి
భ క్త సం ర - క్ష ణ -	రే రె అ అ ఇ య అ ఇ య
సా ; ; ; ;	‖
యే	‖

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

ఉచ్ఛిష్టగణపతౌ.

పల్లవి

సా గరి గరిసగ/పమప | ధ/సని ధపధ | పమ/పమగా ||
ఉ చ్ఛి ష్ట గ ణ ప | తౌ . . భ | క్తి ం కృ ||

గరిగ/ధప పమ/మపగా | గరిగ/మగ గరి/మగ | గరి సా,/గరిస ని ||
త్వో న్నత ప ద వీం | వ్రజ శే | శే హ్మృ ద . . ||

2. ,, ,, ,, | ,, ,, | గరిసా ||
యోచ్ఛి ,, ,, | ,, ,, | శే . . సా ||

అనుపల్లవి

సా,/ధప ధధప మా | /పా,/ధ | పా పమ గ ||
స చ్ఛ బ్ద వా | చా స్వ | రూ పి ణి ||

గరి గ/మమ మప మగా గరి | గమ మ మప | మగా గరి రి గగ ||
శ బ ళీ కృ త బ్ర | -హ్మ స్య | రూ . . పి ణి ||

గా/పమాపా ధా,నీ ధ/సాసని || ధ/సనిధప పమ గా | ,రి గరిస ధస ||
చి చ్ఛ క్తి స్ఫూ ర్తిస్వరూ పి ణి || చి దా నం ద నా | ధా స్వరూ పి ణి ||

(ఉచ్ఛిష్ట)

చరణము

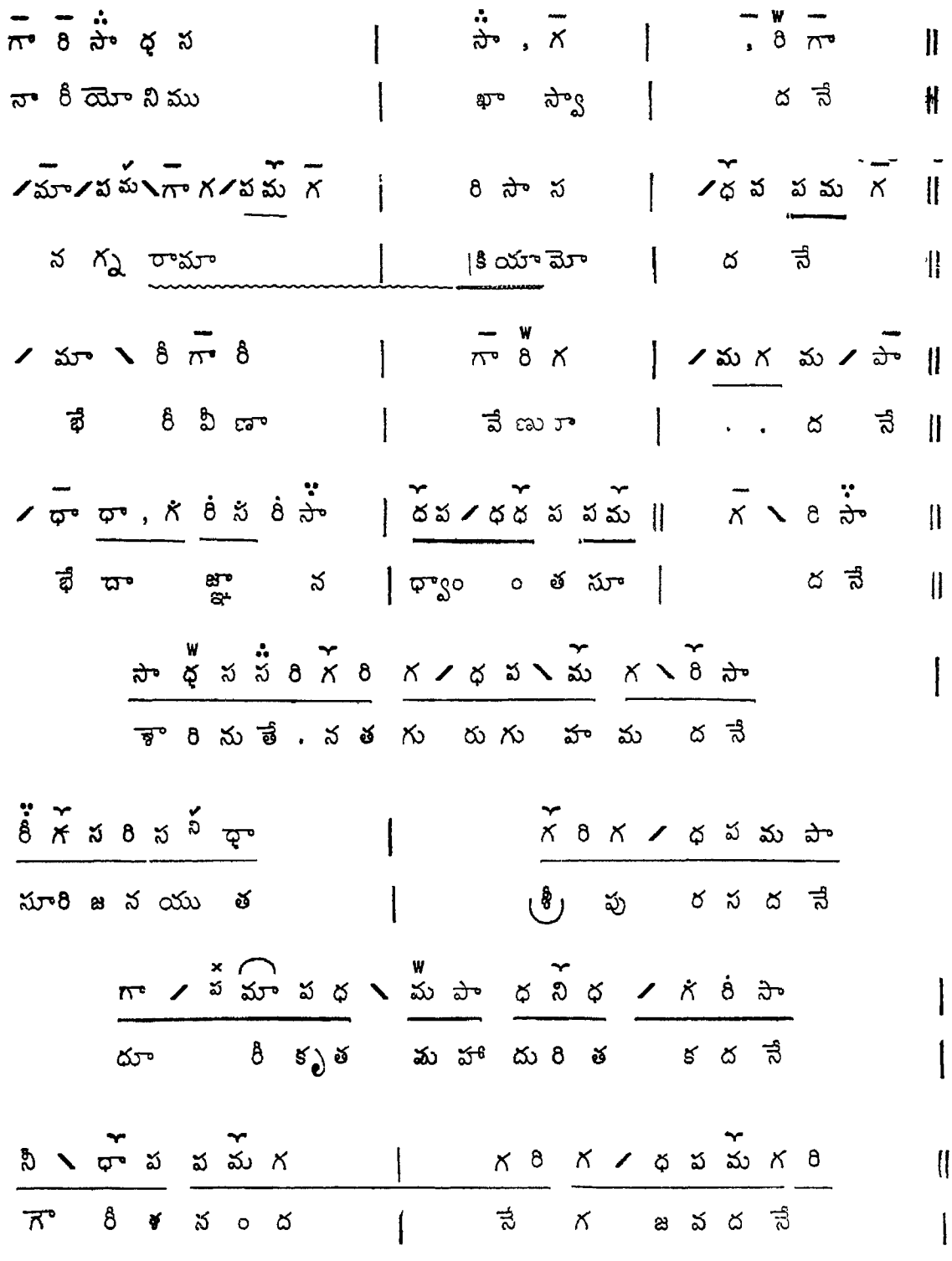
గా రి సా ధ స | సా , గ | , రి గా ||
నా రి యో ని ము | ఖా స్వా | ద నే ||
/మా /ప మ గా గ /ప మ గ | రి సా స | /ధ వ ప మ గ ||
న గ్న రా మా | కి యా మో | ద నే ||
/ మా \ రి గా రి | గా రి గ | /మ గ మ / పా ||
భే రీ వీ ణా | వే ణు గా | . . ద నే ||
/ ధా ధా , గ రి స రి సా | దప / ధ ధ ప ప మ || గ \ రి సా ||
భే దా జ్ఞా న | ధ్వాం ం త సూ | ద నే ||
సా ధ స స రి గ రి | గ / ధ ప \ మ గ \ రి సా |
శా రి ను తే . న త | గు రు గు హా మ | ద నే |
రి గ స రి స ని ధా | గ రి గ / ధ ప మ పా |
సూ రి జ న యు త | శ్రీ పు ర స | ద నే |
గా / ప మా ప ధ \ మ పా | ధ ని ధ / గ రి సా |
దూ రీ కృ త | మ హా దు రి త | క ద నే |
ని \ ధ ప | ప మ గ | గ రి గ / ధ ప మ గ రి ||
గా రి శ | న ం ద | నే గ | జ వ ద నే |

(ఉచ్ఛిష్ట)

సూళాది - 1 ఝంపతాళము - పురందరవిఠలదాసులు

● సా గ రి గ ప ప	ప ప̇ ధ	⁄ ని ధ ప గ ⁄ ధ ప̇ మ̇	గ రి స
1. అ చ్యు తా నం	త గో	వి ం దము -కు ం	ద వా
2. స చ్చి దా నం	ద స్వ	రూ ప గో పా	ల పు రు

● ఈ క్రిందిది లభించిన యీ సూళాది శుద్ధ పాఠము :—

౧) ఝంపెతాళము

అచ్యుతానంతగో - వింద ముకుంద వా-మన వాసుదేవ నారాయణా
సచ్చిదానందస్వ- రూప గోపాలపురు-షో త్తమ పరంధామ నారాయణా.
మత్స్య కూర్మ వరాహ నరసింహ వా-మన భార్గవ రాఘవ కృష్ణ
బుద్ధ కల్కియవతార హరే-అనంతావతార నారాయణ హరే...
అపారమహిమ నారాయణ - సర్పళయన నారాయణ
శ్రీపురందర విఠల విబుధేళ తిరువేంగళప్పయెన్నప్పనే - నారాయణ హరే.

౨) మత్యతాళము

మంగళాంగవటదల్లి సంగసుఖదల్లిరె ! అంగనెలకుమవ్వె తుంబుటదొళ్పువ్వె
భంగారవాదళవ్వె శృంగారవాదళవ్వె । రంగపురందర విఠల తిరువేంగళప్ప యెన్నప్పనె''

౩) ధ్రువతాళము

ఉట్ట దట్టి పట్టదకరారి - తొట్టంబు తొడరు తోమర
మేట్టివ కడగద హొన్నగెజ్జె - సృష్టిసి రక్షిప్ప
పురందర విఠల తిరువేంగళప్పనె యెన్నప్పనాద

౪) అటతాళము

ఇదె దనుజమర్దన చక్రహస్త - ఇదె వేదమయ శంఖహస్త
ఇదె వైకుంఠవెందు తోరువహస్త - ఇదె గగనదొళిప్ప అమృతహస్త
ఇదె పురందరవిఠలన యిరవు- ఇదె తిరువెంగళప్పన మూరుతి

సాగరిగ/ధప	మమగ	/పమగరి\సా	సా, ‖
1. మన్న వా సుఉ	దే వ	నా . రా య ణా	ఆ, ‖
2. మోత్తు మ్మ నర	సిం హా	నా . రా య ణా	ఆ, ‖

ధా పపధ సా	సరి/గ	రిసనిధధప	మపా
మత్స్య కూ రు	మ్మవ ర	హం నన రసిం	హా వా

\గా పపధ/నిధ	ధపప	గా పగా పా	పా, ‖
మన్న భా ర్గ -	వ్వ రా	ఘ వ్వ కృ ష్ణా	ఆ ‖

ధా సనిధపగ	మపధ	ధపగగరిసా	సని
బు ద్ధ . . క అ	ల్కి - -	య - వ్వ తా రా	హా రే

ససారిగపధ	ససా	/రిసధపగ/పగ	గరిస ‖
అ నం తా వ త	అ రా	నా రా.య ణ -	హా రీ ‖

---

౫) ఏకతాళము

కిరీటకుండల ధరన్నకండెను - వరమణి విభూషకొన్న కండెను
సిరియప్ప వక్షస్థలన్న కండెను - పరమపదన కండె
వరదేవన కండె - తిరుమల గిరియలి
పురందర విఠల చెలువరేయన
తిరువెంగళప్పన - ఇరవ కండెను.

౬) జంపెతాళము (జతె)

(1) పురందర విఠల - విబుధేళ తిరువెంగ
ళప్ప యెన్నప్పనే - నారాయణ హారే

ఇందుగూడ సందిగ్ధ పాదములు రెండు మూడు లేకపోలేదు. క్రింద గీత గీచిన పాదము "జగవ ధరిళ్ళ" అనియుండ్డదగునేమో! (రా అ.)

ధా సని ధప గ	పప ధ	ధపగ గరిసా	సా ,
అప్పరమమహి	మ - -	నా రా యణా	ఆ
నర్పళయ - -	న్న - -	నా రా యణా	ఆ ‖
ధపగ సా పప	పప ధ	ధ సస్సా సని ధ	ధా ప
శ్రీ. పురం దర	విఠల	విబుధే శతిరు	వెం గ
ధా గరి సని ధ	/ స స్సా	ధపగ / నిధప ప	మగరి ‖
ళప్పు యెన్న -	ప్పనే	నా రా యణా	హా రి ‖

2 మత్యతాళము

ధపమగ	రిగ	పపప ధ	/ నిధపగ	రిగ	/ పగరిస
మంగళం	గవ	టద - ల్లి	సంగసుక	లిదె	ఎనలెఎ
స / గరిస	రిగ	ధపమ్మగ	/ ధపమ్మగ	రిగ	మ్మగరిస ‖
అం గనెయ	లకు	మఉవెఎ	తుంగ రవ	ళివే	ఎనఉవె ‖
ధపప ధ	పగ	రిగపప	/ నిధప / ధ	పగ	/ పగరిస ‖
భంగళఉ	వద	ళపువెఎ	శింగళ ఉ	వద	ళఉవెఎ ‖
సగరిస	,,	,,	,,	,,	/ పగరిస ‖
అంగనెయ	,,	,,	,,	,,	ళఉవెఎ ‖
ధపమ్మగ	రిగ	పపప ధ	/ నిధపగ	/ పగ	గరిస ‖
రంగపురం	దర	వి - ఠల	తిరువెంగ	ళప్ప	నెన్నప్పనె ‖

3 ధ్రువతాళము

ధా ప ప మ గ	గ రి గ ప	ప పా ,	ధా నీ సా	రీ స ని స	ధ ప మ ప ‖
ఉ ట్ట . .	ద - -	- ట్ట	క ట్టి ద	క్కు టా .	- . . రీ ‖
ధా / గా రీ	సా ని \ ధా	/ నీ సా	ధా పమ / నిధ	ప ప మ గ	మ గా రి ‖
తొ ట్టం బు	త్తో రాం	గా ర	తో-- మ-	ర - - -	- - - ‖
సా గ రి గా	/ ధ ప మా	/ పమగా	రిగ / ధపమ గ	రి రి స ని	/ సా సా ‖
మె ట్టి - డా	క ట ఈ	గర ఆ	ఇన అ యె ఎ	జ యఅ అ	ది ం డా ‖
ధా ప పమ గ	రి గా	ప ప పా	ధా నీ సా	/ రి స నిధ	ధ ప మ ప ‖
సృ ష్టి - . .	రే -	రే - పు	రం ద ర	వి ర ల-	తి - రు - ‖
ధా / గా రీ	సా \ ధా	/ నీ సా	పా ధ ధపమ	/ నిధపమ	మ గా రి ‖
వేం గ ళ	ప్ప నే	యె -	న్న ప్ప-న-	ల్లో ..	- - - ‖

4 అటతాళము

ధధాపా	మ \ గామమా	/ పా	పా ‖	ధ / సనీ,స	సాసధప	మా	/ పా ‖
ఇదే -	- దను	జ	మ ‖	ర్ద నా	చక్రవా-	స్తా	ఆ ‖
ధ / గా ;	రీ సా ని	ధ ని	, స ‖	ధా , పా	మా / ధపమ	గా	\ రీ ‖
ఇ దే	- - వే	- ద	మ్మ ‖	యా శం	ఖా హా--	స్తా	ఆ ‖
సగామా	/ పా ప ధ ప	వ సా	గా ‖	ప ధ ప పమ	\ గారిసని	సా	సా ‖
ఇదే ఏ	ఏ వై ఇ ఇ	కు ం	ఠా ‖	వెపాందు-	తోరువ-	వా	స్తా ‖

గమా/పా	/ధాపమ్గా	రి	గా	/నిధాపా	మా/ధపమ	మ్మగ	గ్రి
ఇదే జ	ఘన ధా	రి	ఈ	పమి రి	దా వా--	స్త -	- -

సగా/మా	పాప్ధప	మమ్	గా	గధపపమ	గారిసని	సా	సా
ఇదే ఏ	ఏవై ఇఇ	కుం	ఠా	వెఎందుఉ	తోరువఅ	వా	స్తా

ధధాపా	మ్గామమా	/పా	పా	ధ/సనీ/సా	ని\ధాధధప	మా	పా
ఇదే -	- పురం	ద	ర	వి ర లా	నాఇరఅ	ఆ	వూ

ధ/గా\రీ	\నిధధా	నీ	సా	ధా , పా	మా/ధపమ	గా	రి
ఇ దే -	- తి రు	వేం	గ	ళ ప్పా	న మూ	రు	తీ

సగా/మా	పాప్ధప	మమ్	గా	గధపపమ	గారిసని	సా	సా
ఇదే -	- వై . .	కుం	ఠా	వెఎందు.	తోరువ -	వా	స్తా

5 ఏకతాళము

ససస స	స్తారి/గ	రిసనిధ	ధ్పమప
కిరిట	కుండల	ధరంన	కండెను

ధనిసరీ	సనిధప	గప్గధ	పగరిస
వరంబు	విఇళుఉ	షణ - న్న	కండెను

సరిసగ	/ధపమ్గ	రిగ/ప్గ	గ్రిరిస
శిరిఇష	వ - ఱు -	ద్ధళ - న్న	కండెను

గ ప ప̇ ధ	ప గ రి గ	గ ప ప̇ ధ	ప గ రి గ
వ రం ం వ	ద నె కం డె	వ ర దె -	వ న కం డె

స / గ రి స	ని̇ ధ ని̇ స ‖
అ . . .	అ . . ‖

ధ ధ̣ ప గ	/ ప̆ గ రి స	స స సు స	సా రిం గ
తి రు మ ల	గి రి య లి	పు రం ద ర	వి ర్ర ల

రిం స ని̇ ధ	ధ̣ ప మ ప	ధ ని̇ స రిం	స ని̇ ధ ప
చె లు - వ	రే య న	తి రు వెం గ	ళ అ ప్ప న

గ ప ప̇ ధ	ప గ రి స ‖	స రి స గ	/ ధ ప మ గ
ఇ ర అ వ	కం డె ను ‖	శి రి ఇ ష	వ - ఋ -

రి గ / ప̆ గ	గ̣ రి రి స ‖
ద్ధ ళ ం ం న	కం డె ను ‖

కానవరము - అతుకాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

(శ్రీ) కంచికామకోటి

అనుపల్లవి

ముక్తాయి స్వరము

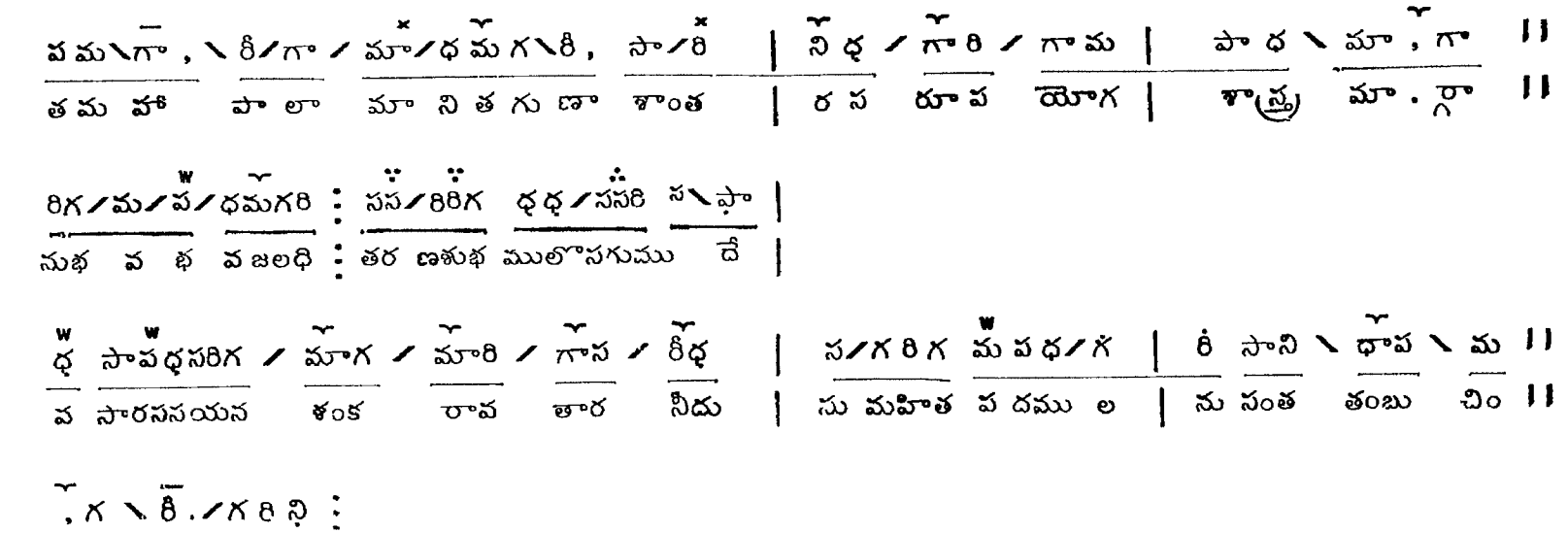
పమ\గా , \ రీ/గా / మా/ధమ గ\రి, సా/రి | నిధ / గారి / గామ | పా ధ \ మా . గా ||
తమ హో పా లా మా ని త గు ణా శాంత | ర స రూ ప యోగ | శా స్త్ర మా . ర్గా ||
రిగ/మ/ప/ధమగరి : సస/రిరిగ ధధ/ససరి స\ఫా |
నుభ వ భ వజలధి : తర ణిశుభ ములొసగుము దే |
ధ సావధసరిగ / మాగ / మారి / గాస / రీధ | స/గరిగ మపధ/గ | రీ సాని \ ధాప \ మ ||
వ సారససయన శంక రావ తార నీదు | సు మహిత ప దము ల | ను సంత తంబు చిం ||
. గ \ రీ./గరిని :
త జే నెదను : (శ్రీ కంచి)

చరణము

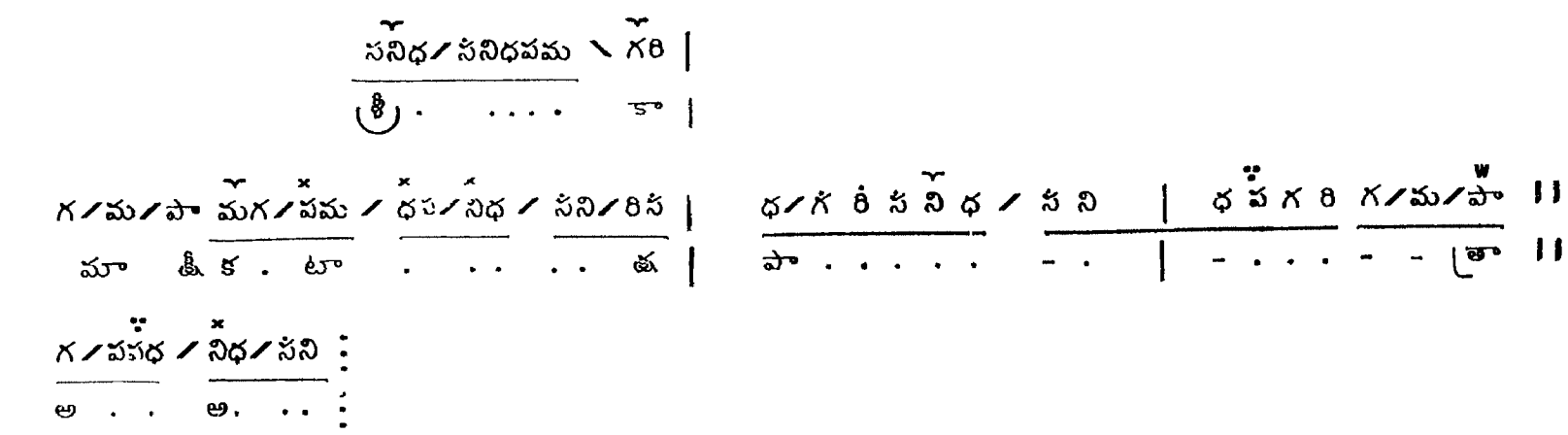
సనిధ/సనిధపమ \ గరి |
(శ్రీ . . . . కా |
గ/మ/పా మగ/పమ / ధస/నిధ / సని/రిస | ధ/గ రి స ని ధ / స ని | ధ పగరి గ/మ/పా ||
మా కీ క . టా . . . . . ఱు | పా . . . . . | - . . . - - త్రా ||
గ/పధ / నిధ/సని :
అ . . అ. . . :

2. . . . సనిధ/సనిధపమ ,, ,, | ,, ,, ,, ,, | ,, ,, గ/మ/పా ||
శ్రీ ..... ,, ,, | ,, ,, ,, ,, | ,, ,, అ . త్రా ||

స్వరములు

1. / ధా , పా / ధ ప మ గా / ప |

ప \ రి గ / మ \ రి / గా \ సా | రి ధ / గా | రి గా మ ||

మ పా ధ : శ్రీ (కామాక్షీ)

2. పా , / ధ ప మ \ గా , / ధ ప మ గా , రీ / గా / మ |

, రి గా మా స గ రి గా మా గ / ధ మ గ / మా ప | , ధ ప ధ / సా ని ధ | పా మ \ గా రి గా ||

ధ గ రి గా మ ప ధ : (శ్రీ కామాక్షీ)

3 / స పా / ధ ప మ గ గా / ప మ గ / మ గా రి గ రి ధ / గ |

, రి గా స గ రి గా మా ప గ / మ / పా ప గ / ప ప | , ధ ప ధ / సా స ధ | / గ రి సా ని ధ / సా ని ||

ధా ప మ గా ప ధ / రి : (శ్రీ కామాక్షీ)

4. వధుముగ / ధపమగ/పమగ మగరి/గగస/రిరి |
ధ గరి నిగరి/గ ప ధ ప/ధపమ గ | ప ధ ప/ధపమ గరి/ గ గ | రిసని ధపమగ ||
/పగదప / ధప/గరి :: (1కి) కామూర్తి)

5. గ , రి , సా ధ సా గ రిరిగా మూ , గ |
, మ/ధపమమగా / మగారిగా సరిధప | ప్ర ధ ప గరిగా |
\గాగ/సాపా గ/మ/సా దధసా నిధ/సా/గరి |
స/సానిధపా / పనిధప గ/మ/సా మగరిసా ధ | / గ రి సా ధ/ని |
\గారిసా ధ/గరి :: (1కి) కామూర్తి కటూర్తిసా(ఇ్రా...స్వరణము అంతయు పాడి)
గ/పధ/నిధ/నిని :: ధనిస / రిసనిధప / గరిసని |
ని . . ని . . . :: (కి) ని . . . స . . . |
ధప గగ/మమ / పప/ధధ/నిని :: పధనిస ధ/గరిస | ని ధ / రి ధపమ గమ | పమ \ గా . | |
- - క్రో - - - - . . - - . . . | ద్రో . . . | - | ర . . . - - | - - ద్రా | |
\రి సా . . . . . |
ని ని

అనుపల్లవిని పాడి ముక్తాయి స్వర సాహిత్యములను పాడుకొని పల్లవిని మొత్తి ముగించవలెను.

సంచారి - మధ్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సా గ రి గ గ మ పధప	గా ధ ధ పమగ / మగరి
సా గ గ రి గ మ మ గరి	సా గ రి స / గ రి రి సా
ధా సా ని ధ పమ గ రి	సా గా రి గ మ మ గ గ
రి గా రి సా సా	ధా / ని ధ ప ప మ గా
/ ధా పా / ధ మ గ గ రి	ధ ప గ రి గ మ మ గ రి రి
ధ గ రి రి సా ధ ని సా	ధా ధా పా గా మా
పా గ / మ / పా ధ / ని ధ ప	గ / ధ పా మా గా రి
గా / ని ధ ప మ గ రి రి	గా / మా గ గ రి సా
సా ధ పా ధ పా మ గ	ధా ధ పా మ గ / ప మ గ
రి గ మా గ రి / గ రి రి	సా గ రి స స / గ రి రి
సా గ రి స ధ / గ రి సా	ఫ ధ ని \ ధా ని ని సా
ధా గ రి స గ రి గ మ ప	ధా / ని ధ / స ని ధ ప ఘ గ
/ ధా ప మ గ / ని ధ ప మ గ	/ ని ధ ప మ ప మ గ / మ గ గ

పా పఁ గ పా పఁ ధ ప | మా పా పఁ ధ ప గ పా |

ధా సా రిఁ స నిఁ ధ స నిఁ | ధ నిఁ సా ధ ని గ / ధ పా |

ధ గఁ రిఁ స నీ ధా సా | ధ / గ రిఁ స నిఁ ధ / స నిఁ ధ ప |

ధ / సా నిఁ ధఁ ప గ / ధ ప \ మఁ | గా / ధ పా \ మఁ గా గఁ రి |

స గ రి గ మఁ ప ధ గఁ రి గ | గ / ధ ప గ మఁ ప ధ ధఁ ని నిఁ |

ప ధ నిఁ ధ / గా \ రిఁ సా ని | ధ / ని / సా ధ ప గ / ధ ధా |

ప \ మఁ గ / ప పా మఁ గఁ రి స | గ రి గ మ ప ధ ని సఁ రిఁ స |

ధ / సఁ / సా ధ ధఁ / గా రిఁ స | ధ / సఁ సా ధ ధ పా గ గఁ |

/ నిఁ ధఁ \ మఁ గ గఁ రి రిఁ సా | స నిఁ ధఁ ప మఁ గ రి / గ రి రిఁ |

స / గ రి రి / గ రిఁ సా ; ||

1 జన్యరాగము - దీపకము.

ఈ దీపకరాగ మూర్ఛనాగీతములు మాతృక పుస్తకమందు లేవు.

2 జన్యరాగము - కుముదక్రియా.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స ♭ రి గ ♯ మ ధ ♭ ధ సా

అవరోహణము : స ని ♭ ధ ♯ మ గ మ గ ♭ రి సా.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

ఉపాంగము; షాడవము; షడ్జగ్రహము; పంచమ వర్జ్యము. ఆరోహణమందు నిషాద వర్జ్యము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

స రి గ రి గ మ ధ ని ధ ధ̇	స̇ ని̄ ధ / ని ధ̄ మ̄ గా రి ని̇
ధ ధ̇ సా ధ స రి గ మ మ̄	/ ధ̇ ధ̄ మ గ̆ మ ధ ని ‾ ధా
‾ మ̄ గా రి గ మ̄ గ రి రి̇ ని̇	రి స రి గా రి రి̇
ని̄ ధ / రి̇ రి స రి రి̇ గ రి గ	మ̄ గ రి గ మా / ధా ‾ మా
గ మ ధ ని ధ ధ̇ ‾ మా గా	గ మ̄ గ గ̄ రి గ మ మ̄ గా
మా ధ మ̄ గ రి రి̇ గ మ̄ గ	/ ధా ధ̇ ‾ మ̄ గా రి గ గ̄ రి
ని̄ ధ ధ̇ సా స̇ రి రి̇ గ రి	/ గ గ̇ మా గ మ ధ ని̄ ధ మ
/ ని ధా ధ̇ / ని ధ మ̄ గ మ	గ మ / ధ ధ̇ మ̄ గ రి / గ రి స̇

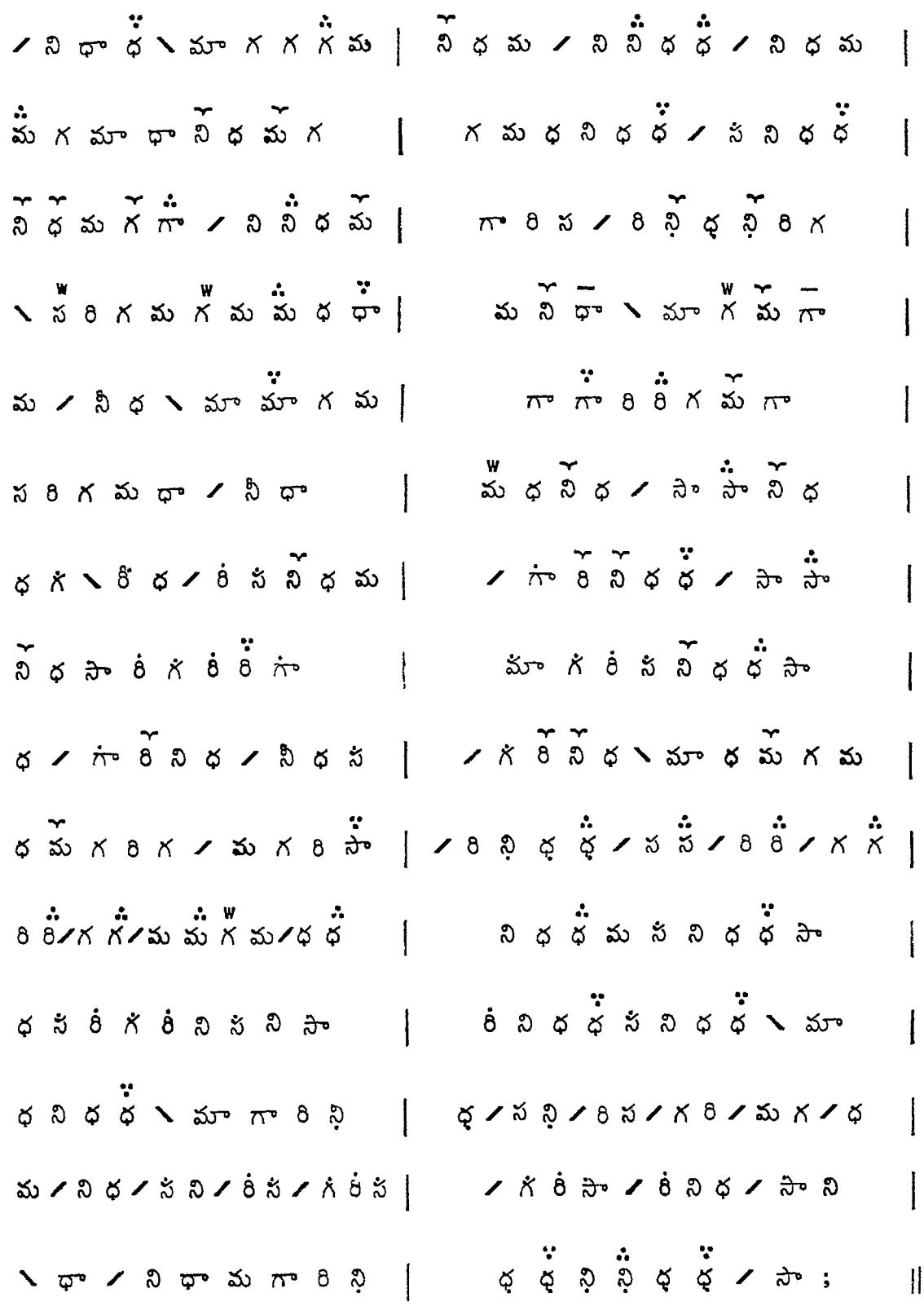
ఏబదొకటవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 52 . రమామనోహరి రాగము

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖ : రమామనోహరిపూర్ణా సర్వకాలేషు గీయతే.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స ♭ రి గ # మ ప ధ ♭ ని స

అవరోహణము : స ♭ ని ధ ప # మ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము ; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును.

ప మ ప ధ సా , పా ని ని స , ధ గ రి స , ఫ రి స ని స | స ని ప మ గ రి సా , ని ధ ని సా , స గ రి సా - ఇవి ఈ రమామనోహరీ రాగమునకు విశేష ప్రయోగములు.

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

ప పా	స స స స స ని ని స ని ప
అ రే	ర ణ వీ . ర గ ం భీ . ర
ప ప రిం రిం స ని ని సా ,	సా గ గ గ రిం స రిం స ని
గు పు త మ ఉ న సు రే	మి త్ర వి ం దా ర మ ణ
స స ని ని ప ప ప స స ని	పా మ గ రి ప మ గ రి స
ప దు . . మ నా . . భ	ధీ రు రె య . రె ఎ య
రి రి స ని ని సా ; ,	రి రి రీ రి గ రి గా గ
నీ . ల ని ఖు రే	భూ దా ర భూ దా ర
సా ప మ ప ధ ధ సా స	గ గ గ రిం స రిం స నీ ని
భో గి శ య - ను రే రె	అ ఇ య తి య అ ఇ య్యై య
సా రిం స రిం గ రిం గా గ	ప మ గ రిం స ని ని స ని స
ఐ య అ ఇ య ఇ య్యై య	శీ . . . ల కు మీ శ
ప మ గ రిం స ప మ గ రి స ‖	
శి తి క ం ఠ స ం ను తు రె ‖	

అంతరి

సా ; స ని ని స ని ప	ప ప రిం రిం స ని ని సా ‖
వై . కు ం . . ఠ	వా . . . సు రె . రే ‖

జావడ

ప మ గ రి రి సా ని ని స	రీ రీ రీ గ రి గా గ
అ . ది దే - వ ప్ప ర ం	మే - శ రు - రే రె
పా మా గ రీ రి స ని	పా ని ని సా రి రి స
అ ం బు జ వ . ల్లి	నా . . థ శ్వే - త
గ రి గ రి రి నీ సా రి	ధ గ రి రి స ని ని స ని ప
వ ర హా . . వ త్తా ర	క ర వు ం ని వ సు క శి పు
మ ప ధ మ ప మ గ రి రి స	గ రి గ మ ప ధ ని ధ ని స
వి ద శి త అ . . రా తి	రా . గా - . . అ ం గ
ధ ధ గ గ గ రి గ గ రి స	ప మ ప మ గ గా రి రి నీ
ర మా . . . . మ నో -	హ రి రా గ బ్ర . . హ్మ
రీ రీ స ని ని స ని ప	పా మ గ రి ప మ గ రి స ‖
ఝూ . - చ . . . క్ర	నా గ రు - రే - య అ రె ‖
సా ; , ని ని స ని ప	ప ప రి రి స ని ని సా , ‖
వై కు ం . . ఠ	వా . . సు రె . రే ‖

కీర్తనము - ఆదితాళము - పొన్నయ్య

శ్రీ రాజరాజేశ్వరీ

పల్లవి

నీ సరి గా మ / పా	ప ధ \ మా గ మ	గ \ రి సా ‖
శ్రీ రా జ రా	జే . .	శ్వ రీ ‖

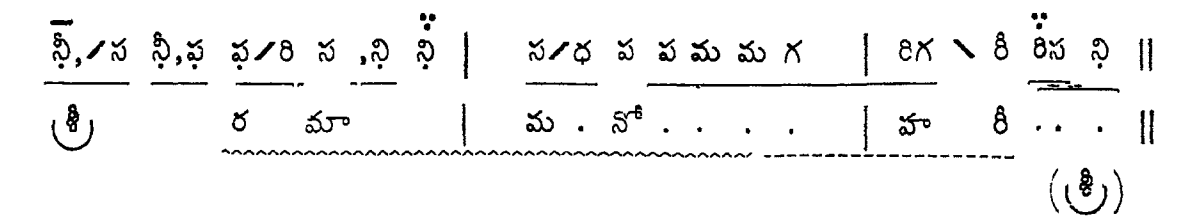
ని,/స ని,ప ప/రి స ,ని ని | స/ధ ప ప మ మ గ | రిగ \ రి రిస ని ||
శ్రీ | రమా | మ . నో . . . . | హ రి . . . ||
(శ్రీ)

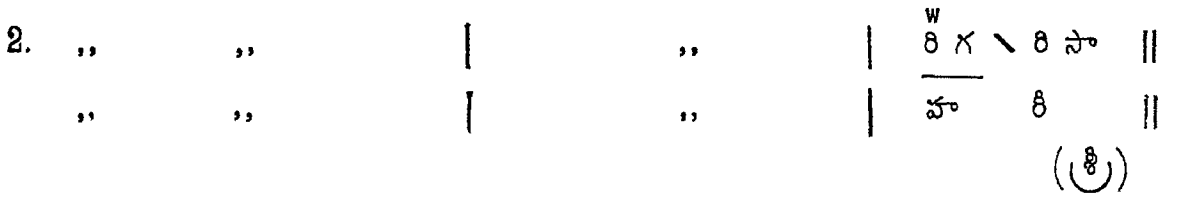
2. ,, ,, | ,, | రిగ \ రిసా ||
,, ,, | ,, | హ రి ||
(శ్రీ)

అనుపల్లవి

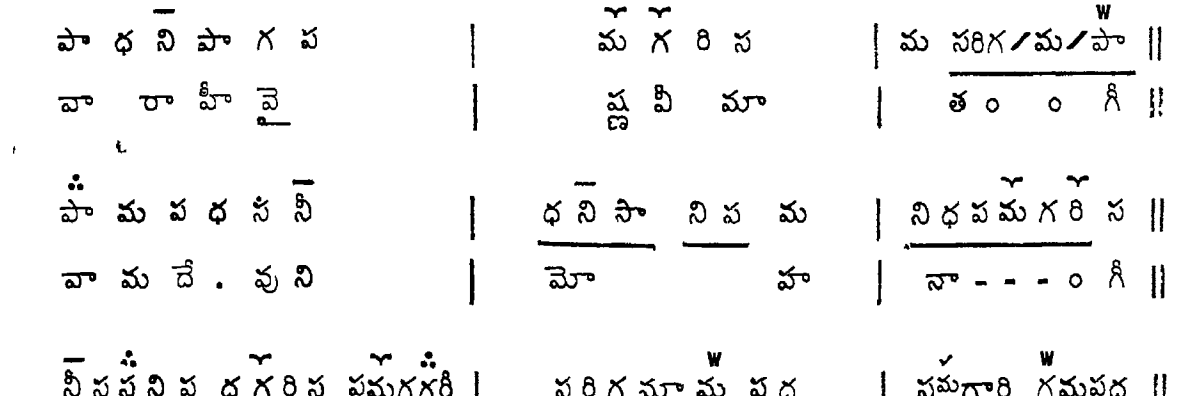
పా ధ ని పా గ ప | మ గ రి స | మ సరిగ/మ/పా ||
వా రా హీ వై | ష్ణ వీ మా | త ం ం గీ ||
పా మ ప ధ స ని | ధ ని సా ని ప మ | ని ధ ప మ గ రి స ||
వా మ దే . వు ని | మో హ | నా - - - ం గీ ||
ని సస ని ప ధ గ రి స పమగగరి | సరిగ మా మ పధ | పమగారి గమపధ ||
ధీరుడై . న గురుగుహదాసుడని | గా ర వించి కా | మితార్థ మిచ్చే. ||
సా \ ధ/ని, సా రి ని ధ/ని సా | సా మ గా రి సా | పామ గ రిసని ప ||
సా ర సా ణీ శ్రీబృహదంబా | స న్నుతిం చెదన్ | సారే సారెకును ||

స్వరము

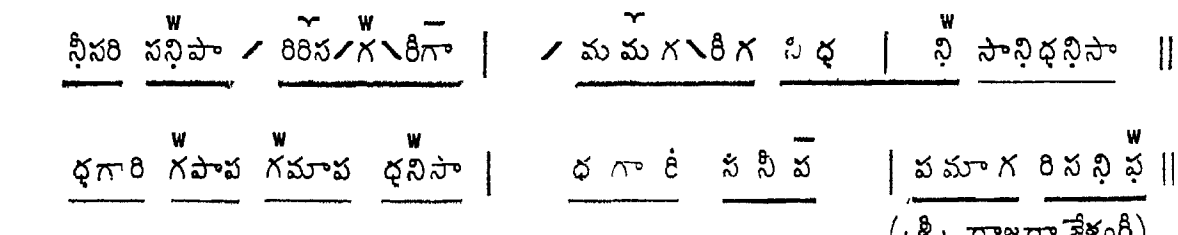
నిసరి సనిపా / రిరిస/గ \ రిగా | / మ మ గ \ రి గ ని ధ | ని సానిధనిసా ||
ధగారి గపాప గమాప ధనిసా | ధ గా రి స నిప | పమా గ రిసని ప ||
(శ్రీ రాజరాజేశ్వరి)

సంచారి - త్రిపుటతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

స స స ని ని సా	ప ని ని పా మ గ	రి ప మ గ రి సా
ఽ ఫా ని ని సా	ఫ ఫ ఫ ని ధ ని స	ఫా రి సా ని స
పా మ గ రి స ని	రి రి స ఽ రి స ని	ని ప ని ఫా ఫా
మ గ రి ప మ గ రి	ఫ రి స ని ధ ని ని	ధ గ రి గ గ రి స
ని ని స ని స రి గ	ప మ గ మ గ రి స	ప మ ప రి గ గా
మ గ గ మ రి సా	రి సా ని స రి రి	ని ని ఫ ధ ని సా
ధ ఽ గా రీ గా	రి సా పా మా	పా ధ ని పా మ
గ రి స స రి రి గ	సా ప మ ప ధ ధ	ప ఽ ని ని ఽ పా పా
ప ధ ని పా మ గ	మ ప ధ ని ధ పా	మ ప ని ని ప మ
ప ధ ని ప ప మ మ	ప ధ ని పా ప మ	గ మా ప ధ పా
ప ఽ రీ రి స ని స	ప సా స ని ని	ధా ని ధ ధ ప మ
ధ ని ధ ప మ పా	ధ ని ధ ప మ గా	ఽ ని ధా పా మ గ
మా ప స స ని ని	ప రి పి ప ప ఽ స స	ఫ స ని ధ ఫ ఘా

పా ని ధ ని ప మ | ప రీ స ని ధ ని | ప మ ప ధ గ రీ స |

ధా రీ స ని ధా | ధా ని ధ ప మా | పా మ గ రి సా |

స పా మ ప ని ని | ప రీ స స ని ని | ధా ని సా ని ధ |

సా ని ని ప మ గ | పా మ గ రి సా | రి గ మ ప ప ధ ని |

పా ని నీ స స | ప / రీ రీ స సా ని | ప సా మ గ రి స |

ఫ రి స ని ని ని | ఫ రి స ని ని / సా ||

ఏబది రెండవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

[గు మి ప ధి ను చక్రము 9 : మేళము 53 [బ్రహ్మ. మా. చక్రము

రాగాంగరాగము 53 . గమకక్రియ రాగము

ల క్ష ణ శ్లో క ము

మెకటమఖ : గమకక్రియరాగోయం సర్వకాలేప్రగీయతే.

మూర్ఛన

ఆరోహణము : స ♭ రి గ ♯ మ ప ధ స

అవరోహణము : స ని ధ ప ♯ మ గ ♭ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; రక్తిరాగము; దేశీయరాగము; ఆరోహణమందు నిషాధవర్జ్యము. ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

ఈ గమకక్రియ రాగమును పూర్వ్యాకళ్యాణి యందురు. ఈ రాగమునకు మిగుల రంజన ముల గలిగించు జీవస్వరము గాంధారము. గా గా, రి రి గా గా, రి గా ప మా గా, రి గ ధ ∖ మా గా, రి గా ని ధ ∖ మ గా, రి ∕ గ స ∕ రి ధ ∕ స ఫ ధ స రి గా, రి గ మ మ గా, రి గ ∖ రి, గ ∕ మ ∖ రి సా — తక్కిన ప్రయోగములను లక్ష్యము లచే నెఱుగవలెను.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

ఫా పా	ధ మ గ రి గా మ మ గ మ గ రి సా
బృం దా	ర క స ం ఘ ప్పా ల ను రె - రే
రి రి గా గా రి స రి స ధ ని ధా	సా ; స రి గా రి గ మ గ రి స
గురు చా ప ద్ధ - - రు రె - రే	మీ న ం క మ్మర ద ను రె -
స రి గ రి గ ధ మా గ రి గ ప ప ధ	స్ని ధ ప ప మ గ గ రి గ గ మ రి స
ప ర ం జో - - . తి సు ధ అ అ	ధీ - శ మ ణీ ఘ టి త జ టా స ం

అంతరి

సా ; సా రి స రి స ధ స ప ధ	స రి గ గ రి గ మ మ గ గ మ రి సా
నూ ధ ప్పరా - - క్ర ము రె -	కా మి త ఫ ల దా య కు రే రే

జావడ

స ధ మా గ రి గ మ మ గ గ గ రి స	రీ రీ గా మ గ రి స ని ధ ధా
త్రిపు రా ం తక త్రి లో - చ ను రె	త్రిశ్శూ ల ద్ధి ఇ ఇ రు రె ఎ రే

సా ; సా రి స రి ని ధ ప ధా	స స స గ రి స రి గ స ధ మా గ రి
యా రె త్తి యఇయ అ ఇ యై	అ . . . . . అం వో ఇ య
సా రీ గా మ మ గ మ ప ధ సా	స్ని ధ ని ధ మ గ రి రి గ మ గ రి స
రా గాం గ త్తి య ఇ య ఇ య రే	గమక . క్రి య రా . . . . . గ
సా మ గ రి స స ని ధ ని ధ మ గ రి	‖
బ్రం . . హ్మా. అచ క్ర అ ప్రభు	‖
సా ; సా రి స రి స ధ ని ప ధ	‖ స రి గ గ రి గ మ మ గ గ మ రి సా
నూ ధ ప్ప ర - - క్రమురె ఎ	‖ కా మి త ఫ ల దా య కు రే . రే

కీర్తనము -ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

మీనాక్షి మేముదందేహి

పల్లవి

సా , రి స స ధ సా రి గ గ రి గ	ప మ మా , ప గ గ	ధ మ గ మ గ రి స ‖
మీ నా క్షి	మే ముదం	దే హి ‖
సా, రి స ని ధ ని ధా,స స ప ధ	సా , రి గ గ	మ రి గ మ మ ‖
మే చ కా ం గి	రా జ	మా తం ‖
మ ప గా , ; రి ;	సా ;	సా ; ‖
గీ	.	. . ‖

అనుపల్లవి

మపమ ధమగరి గ గ పమ	మప గరి రిస స్ధ	సరిగమ పా ‖
మా న మా .. తృమే	యే	మా యే ‖

మ ధప మ గమపధ ; ధ సని | ధ ప , ధ ప | సా సా ||
మ ర క త చ్ఛా | యే శి వ | జా యే ||

సాస సా/రిసని ధాధ/సనిధపా | మపమగా రిగా | ధపమ గమగరిసధ ||
మీ న లో చ ని పాళ మోచని | మా ని ని కదం | ం బ వ న వా సి ని ||

(మీనాక్షి)

చరణము

స ధ సా స రిస ధ సరి | గరి గగ/పమ | గ రి గా ||
మ ధు రాపు రి ని ల | యే మ ణి. | వ ల యే ||

గధ\మా గ/పమ/పా | మ గ/ధ\మ గ | మ గ/మ గరిస ||
మ ల య ధ్వ జ పాం | డ్యరా జ | త న యే ||

గమ పధా సని ధప | స స ని ధా | స రి గా ||
వి ధు వి డం బ న | వ ద నే | వి జ యే ||

సా సా రిస నిధా పమ గ | మ ధ \ మ గ | \ ప సా ||
వీ ణా గా న వ | ళ గ మ క | కి యే ||

స/రిస ధ సా రిగ/పమగా గరిసా | స రి గ ప మ గ ధ | \మ గ/మపాధపా ||
మ ధుమధ మోదితహృదయే సదయే | మహా దే . వ సుం | ద రె . శ్వ రి యే ||

సరి/గరిసధ సా ధ/రి సా నీ ధ ధ | /రినిధ ధ/నిధమ గ | .ధ\మా గ/మగ\రి ||
మధు మురరిపు సో ద రి శాతో దరి | విధిగురు గుహావళం | క రీ ళం . క రి ||

(మీనాక్షి)

2 తానవర్ణము - ఆతుతాళము - నొంది వెంకటసుబ్బయ్య

నిన్నుకోరి.

| | | |

అనుపల్లవి

| | | |

,సరిసని	:: w రిగరిగా గా , /	సమా గా రిగ	:: w గా రి / గ రిస ని ‖
సగ శివము	పియమునగా	స రాజా మో రుద్రు	గ మూటి మూ టి శ్రీ	:: మూ ధ \ మూ గ / ము	:: గ	శివ యమిరగ ‖
,సరిగా	:: గరిగ / x సమూ ము	గగరి :: రిస ని	:: గ రి / ధ ప మ గ	:: w ధ ప / ధ ప మ	:: గ / ము గ	గా రి స ని ‖
వై సరుగా	జి జి ని	సయూ స	వై జి పి వైయగను	మ	సులు మూ యొడగు ‖
గ గ / స మో గరిగ /	ధ పా ము గరి	సరిగరిగ	:: w ధ ప / ధ ప మ	:: స మూ	:: గ / ము గ	గా రి స ని ‖
స ని	ని వై సోదుడు	వైజ్ఞాము మంత్ర	మురి వైలు గ	ము జి	ల్లలు వ వ ళ	మ	సులు మూ యొడగు ‖
w సని గ పా ము	గ ము ప ధ ధ ని /	w మ గా w ప ని పా :: ని					
ధ్రు ణ తో ధ	ము సు పుముంగ	ప రా కు టు జె ల					
:: రి / గ ధ్రు ని	పే / గ సని	:: w ధ ని ప ధ పా ము		గ ము	రి గ మ ప ధ ని		:: మ ధ ం గ పా ‖
ని రి	ఓ ము వము	గ దియగ	వైగగాని రొయగా	ము గ	వ గయుడవని		వ మ పని ‖
రి గ ని / ం ని ధ ధా /	x ని ప ధ \ మూ / ధ ము గ ని						
వ రము జె	లాని వై	మల్లిదు చా	ము దమునను				
w రి గ ప ము గ రి	గ / ధ ము గ రి	ని ధ \ ము గ రి /	స ని ధ ము	గ /	రీ ని ధ ము గ /	ం ని ధ ‖
శ్రీము కముగదు	ర సు ము ళరు	ఢమి వ ము	ని రి వ ర	ము	లెదను తోడుమగ	వ రి కు	వ రి ‖

| | | |

/ స మ గ గ మ గ గా ం ం ం

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సా రి స / రి స ధ స ఫ ధ	స రి గ రి / గా గా గా
గ ధ \ మా గ / మ గా \ రి	గ మ / ధ మ గ రి సా సా
ప ప / ధ మ గ రి / ప మ గ రి	మ గ రి గ / ని ధ \ మా గ రి
గ ప \ మా గ మ గా రి	ధ / ని ప / ధ ప మ గ / మ గ రి
స రి గ మ ప ధ ప మ గ రి	మా గ రి / గా రి రి సా
గ మ ప ధ / ని ధ / ని ప / ధ మ	గ ని ధ గ ధ మ గ ప మ గ
రి గ ని ధ గ మ ధ మ గ రి	స ని ధ / ని ప మ ని ధ మ గ
/ స ని ధ మ గ రి గ ప మ గ	రి గ ని ధ ప మ / ధ మ గ రి
గ ని గ ధ రి గ ని ధ మ గ	మ రి గ రి సా రి రి సా
ధ ని ఫ ధ స స రి రి గ గ	\ సా రి గ రి గ మ మ గ గ
మ మ రి గ గ సా రి గ	స రి గ మ ప ధ ని ధ మ గ
రి / ప మ గ రి / గ స రి సా	గ / మ గ రి సా / గ రి స ధ
/ రి స ఢా స స రి రి గా	ధ స రి గ / ధ ధ మ / ప గ రి
మ మ గ రి మ గ రి గ రి	సా రి గ మ ప ధ మ గ రి

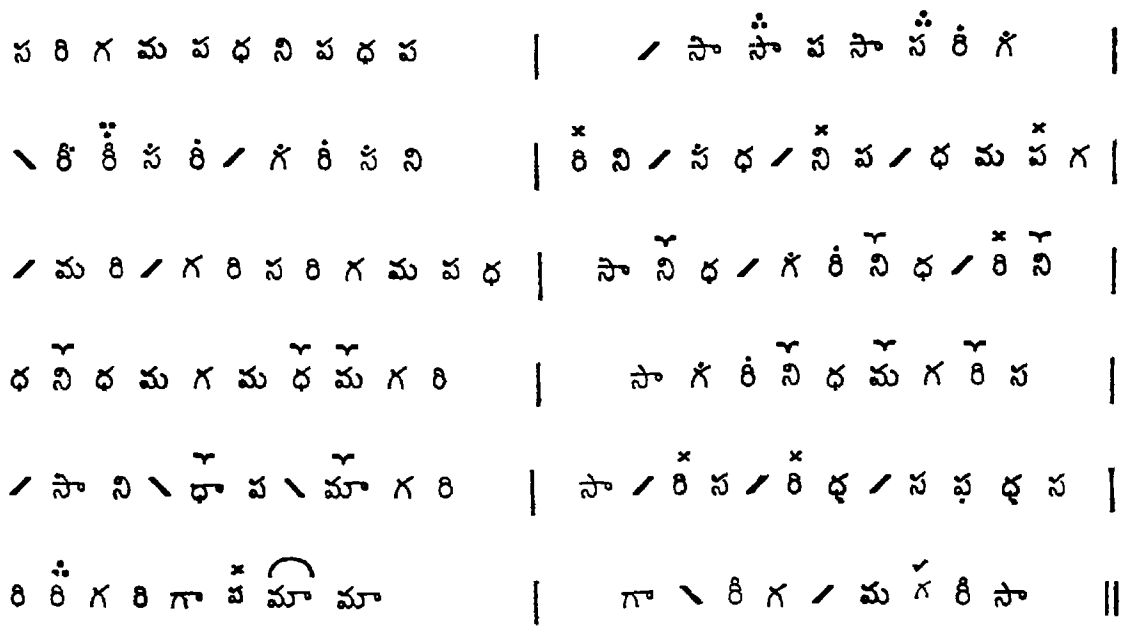

ఏఁబది మూడవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రగు మి వ ధు ను] చక్రము 9 : మేళము 54 [బ్రహ్మా. షా చక్రము

రాగాంగరాగము 54 : వంశవతి రాగము

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : పూర్ణోవంశవతీరాగస్త్వవరోహేధవర్జితః.

మూర్ఛన
- ఆరోహణము : స ♭ రి గ # మ ప # ధ ని స
- అవరోహణము : స ని ప # మ గ ♭ రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము; అవరోహణమందు ధైవతవర్జ్యము. ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

ఈ వంశవతికి ని $\overset{w}{ధ}$ ని స , ప ని స , ప రి స – ఇవి విశేష ప్రయోగములు.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

ప ప	ధ ని స నీ పా	ని పా ని స రిం సం
స అ	ర ం గ పా ణీ	గు డా కే . శ .
ని సా రీ రీ	గ గా రిం రిం సా	సం ని ప ధ ని సం ని
మి త ప్రే మ	ప్ప రా ప ర వి	ధు శి ఖా - మ ణి
నీ ప మా పా	మ గ రి సా రి రి	సా ; స
నూపు రే తా	శే . ష ప న్నగ	రే

అంతరి

ని ప	ప మ ప ధా ని సం	గ రిం రిం సా ;
అ రె	న త వ శం క ర	శ ం క రా

జావడ

ప పా నీ సం రిం	మ పా మ గ రిం సం	రీ సం నీ సా
జ గత్రా . ణ	వి - ర - - -	లా ప దా ఱా
పా ప ధా ని సం	పా ప మ గ రిం సం	రీ సం నీ సా
ద ళ యా - గ	శి ఖ ణి . రే .	ద క్షి ణా మూ
మా ప దా ని ని	సా ; , సం సం	మ పా మ గ రిం సం
రు త్తి రా గ ం	గా అ రె	వ ం శ వ తీ -
మ గా రిం రిం సా	సం ని ప ప మ ప ప	మ గ రి సా || ని ప
రా . . . గా	బ్రం హ్మా షా. చక్ర	నా - గ రూ || అ రె
ప మ ప ధా ని సం	గ రిం రిం సా ; ||	
న త వ శం క ర	శ ం క రా ||	

కీర్తనము 1 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

వంశవతీ శివయువతీ

1. పా సని \ పా సని	\ ధని సా	పా ని ప	‖
వం శ వ తి శి వ	యు వ తి	పా ల య	‖
మా గా \ రి స సరి	స ని \ ధ ని	/ సా సరిగమ	‖
మాంశాం భ వి బహు	త ర మ హి	మా శీ. . .	‖
2. ,, ,, సరి	స ని \ ధ ని	సా పా	‖
,, ,, బహు	త ర మ హి	మా ద్వా	‖

అనుపల్లవి

/ రీ సా రి గా ప	మా ప ని	, \ ధ ని స	‖
వి శ్వ ప్రభు తి స్వ	ర స్వ రూ	పి ణి	‖
ప నీ ప / రీ స \ ధ ని	స నీ స	మా ప ప	‖
వి నో ద క ర గు రు	గు హా స్థ	రూ పి ణి	‖
హా సా రీ గ మ పా ప సీ ధ ని	సా రీ గ స గా	రీ సా రీ స ని ధ ని	‖
ఆ నం దా మృ స్వ రూప ప్ర కా శి ని	హం సి ని ము ని త	ధ్వం సి ని జ న ని	‖

స్వరము

పా, సా, ప స ని ప మ గ రి స ని	\ సా, / రీ రి స రి	గ మా ప ని ని ధ ని ‖

ప/సాసరిరి/గరిప/రీరిసనిధ్వని	ప/ ... సీ పమ్మగరి	.సా నిసనిపమ్	‖

(వంకవంకే

కీర్తనము 2 – ఆదితాళము – ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

భక్తవత్సలమభిషేకవల్లీ

పల్లవి

పా ని ∖ మ ప మ గ మ	ప మా గ మ	గ ∖ రి రి స నీ,	‖
భ క్త వ త్స ల మ	భి షే క	వ ల్లీ	‖
ఫరి సా,రి గ మప మా గమ	గ ∖ రి రి స ని	ని ఫ/ రి సా	‖
యు క్తం - భ జే	హం	ని త్యం	‖

అనుపల్లవి

పమగ/పమ/పా,మ గరి	రిస నిఫరి	సా రిసరి,గ మ	‖
భ క్తి మ తాం చి	త్త ప్ర	త్యక్ష ము	
పా ని పని స/రిరి	సా/రి స	∖ ధ ని సా	
పా క శా స నా	ది ...	... క్ష ము	
పారిరిరిరి రి/గరిస నీనీ	∖ పా ప మ మ	మ్మగ రిసస రిగమ	
భుక్తిముక్తిప్రదా యక దక్షు	భూసురా ర్చ్యాం ఘ్రి ల	జ న సం ర ...	

భక్తవత్సల

చరణము

స పా ని పా మా	ప మా గ	\ రీ సా ‖
ద శా కృ తిం కృ	ష్ణ మం గ	ళ ఖే ‖
రి రీ గా రీ సా	ని నీ \ ఫ	, / రి సా ‖
త్రప తిం ల జ్మీ	వి వా హో	త్సవం ‖
రి గా / మ \ గా రి స	, గ రి గ	, / మ / పా ‖
వి శా ల వే ద సా	గ రమం	ట పం ‖
మ గా \ రీ స మ ప	, ని ప మ	, గ \ రీ ‖
వి రా జ స్య మహా	వి భ వ	ప్ర దం ‖
స రీ గా , గా	గా మ రి	గా మ ప ‖
వి శి ష్టా ద్వై	త ప్ర తి	పా ద్య ం ‖
స నీ పా మ గ / మ	ప ని / సా	ని ధ ని సా ‖
వి రూ పా క్ష గు రు	గు హా సం	బే ద్య ం ‖
ప / రీ రీ రీ గా రీ	సా స రీ	/ గ రి స ని ‖
వి శే ష ఫ ల ప్ర	దం వి ధి	దు రి త ని ‖
నీ స ని పా స ని	స మా గ	\ రి స ని సా ‖
వృ త్తి క రం ము ని	జ న ప్రి	య క రం ‖
ఫ \ రీరి గరిగమప నిపమగరి సా	రి గా మ ప నీ ని	ని పా / రి రి సా స ‖
శశాంక గురుత ల్ప దోషహర ద	ర్శపుష్క ర ణీత	ట ప శ్చిమభా గ ‖

ప/రిరిరి	రిగారిస	నిధనిసా	/ రిరిసిసనిప \ మా		గ \ రి \ సారిగమ		‖
సుశోభితో	త్పలావత	కస్థితం	సురమయమధు	మ	ఖీ కా	రా ధి త ం	‖

(భక్తవత్సలం)

సంచారి - రూపకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

స స / పా పా	మ ప / ని ప మా	గ మ ప స ని స	స ని ధ ని ప మ
ప ప స ని ధ ని	సా ని ప మా	స ని ప ప మ మ	ప మ గ రి సా
పా స ని ధ ని	ప రి స ని ప మ	ప ప మ మ గ గ	/ మా గ రి సా
ప మ గ రి స ని	స ని ఫ ఫ / రి రి	ధ ని స రి గ మ	స రి గ / మ / పా
గ మ ప ని \ పా	\ మా ప స ని ప	/ నీ ప ప మ మ	/ పా మ మ గ గ
/ మా గ గ రి రి	స ని ని స రి రి	గ గ రి స రి రి	ఫ రి స రి గ మ
ఫ స ని స రి గ	ని స రి గ మ ప	స స నీ పా	ధ ని స ని పా
/ రీ రీ స ని	రి స ని ప ని ప	మా ప స ని ప	పా మా గ రి
ప మ గ రి సా	ధ ని స స / రి రి	స రి గ మ ప ప	ని ప ధ ని స ప
రి రి / గ రి స ని	ధ ని సా సా	పా రీ గా	స రి / గ రి సా
స ని ప / రి రి స	రి / గ రి రి సా	/ గ రి సా నీ	స ని పా మా

ప॑ప॑మ॑మ॑గా | సనిపమగరి | ⁄గగరిరిసా | నిఫ⁄రిరిగగ |

మమ॑⁄పప॑⁄సప॑ | ⁄రిరిరి⁄గరిస | ధనిసా రిరి | ⁄గరిసా నిప |

సనిపా మగ | ⁄మగ⁄రిసా | గరిసనిపమ | గరిపని⁄ఫా |

ధనిస⁄రిసని | నిసా ; ||

ఏబది నాలుగవ మేళము సంపూర్ణము

తొమ్మిదవ చక్రము ముగిసెను.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 55 : శ్యామల రాగము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి : నివర్జ్యారోహణే పూర్ణా శామళా✺ సార్వకాలికీ

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : సా రి ♭ గ ♯ మ ప ♭ ధ స.

అవరోహణము : స ♭♭ ని ♭ ధ ప ♯ మ ♭ గ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; పడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు నిషాదవర్జ్యము; ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

✺ 'శ్యామలా' సరియైన రూపము కాని దానికి కటపయాది సంకేత ప్రకారము సంఖ్య ౫౧ అగును కాని కావలసిన ౫౫ కాదు 'కనకాంగి' పట్టికలో ఇది 'శ్యామలాంగి'. అక్కట 'చక్రవాక' మున్నగు పేళ్ళలో సంయుక్తాక్షరములలో లెక్కకు మొదటిదానినే గ్రహించినాము గనుక సరిపుచ్చు కొనవచ్చును ఇక్కడ ఆ పద్ధతి లేదు. కనుకనే ఛాయాత్తును లక్షణ శ్లోకములో తొలగించినారు పేళ్ళ విషయమున 'ననామ్ని విప్రతిపత్తిః' అను సంప్రదాయమున్నది కాని కర్ణనలోను 'శామళ' అనియే నిలుపుట వింత ! (రా అ)

లక్ష్యగీతము - రుంపతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము

ప పా	మ ప ధ ప మ గ రి గ రి స
అ రె	శ్రీ . దే . వి భూ . దే . వి
సా గ రి గ రీ రి స స	సా ; స ప ధ ధ ప మ
గి య్యమ . నగ్గు ణ తు	మ్రొ రె స ంగ్రా . మ
పా ; మ గ రి గ రి స	
పం డి తు . రె - రె	

అంతరి

నీ ధా ప మ ప ధ ధా	సా ; , ,
ధం న్యా మ ధు మ ధ .	న్నా

జావడ

ప పా	మ ప ధ మ ప గా , గ రి
అ రె	భూ - భ ర ం - . . ణ
స స గ రి గ స రి స గ రి	సా ; స పా ని ధ ప
గ రు డ వా హం న . .	ఆ రె ఆ ఇ యఇ
మ ప ని ధ ప మ ప గా రి	స స గ రి గ రి రి రి సా
అ ఇ యఇ యఅ ఇ ఐ య	అ ఇ యఇ యఅ ఇయె ఎ
స స ప ప ప ప ప ని ధ ప	మ ప ధ స స రి రి గ రి స
అ . , , ... , అ	అ . . , , . . . , అ

ప మ ప గ రి గ మ పా ,	మ ప ని ధ ప మ ప గా రి
రా . గా . - ం గా	శా మ లా రా - గ
స స గ రి గ రీ రి స స	పా ని ధ ప మ ప గ రి ప ‖
ది శి పా . చా . . క్ర	నా గ రూ రె ఎ వా రె ఎ ‖
ని ధా ప మ ప ధ ధా	సా ; ; ,
ధ న్యా మ ధు మ ధ -	న్నా

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శామళాంగిమాతంగి

పల్లవి

సా మ గా రి మా మ ప	ధా పా	ప / ని ధా ‖
శా మ ళాం గి మా	తం గీ	న మ స్తే ‖
సా \ ని ధ ప \ మా ప	మ \ గా . ;	గ రి సా ‖
శం క రి స ర స్వ	తీ	వి ను తే ‖

(శామళాంగి)

అనుపల్లవి

పా మ ధా పా స	పా స \ ని	ధా ప మ ‖
నా మ రూ ప ప్ర	పం చ వి	హా రి ణి ‖
/ పా గ రి రి స \ ని	ధా సా	రి గ రి ‖
నా ర ధా ది ము ని	హృ త్స్థం	భా రి ణి ‖

సా॒॒ మ॒గా॒ గరీస పమాపాధ/ని | ధా దరీ/గా॒ గరీ | సని॒ధపమగ॒గరి ||
సోమసుం దరేశ మ నోరంజ ని | సుందరి మీనా | క్షి గురుగుహా జనని ||

స్వరము

సాగరీగమప గమ/పా ధధ/నీ | ధా పా ధపమా | పమ॒గా రి సరి॒గరి ||

ధసా॒గరి పమా ధపా/నిధప | ,ధ సరీ/గా॒గరి | , సని॒ధపమ॒గరి ||

(శామళాంగి)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

రి స సా మ ప గా రి | స రి / గ రి స / గ రి రి సా |

ప మ ప / ని ధ ధ ప మ పా | మ ప / ధ మ / ప గా గ రి రి |

సా స పా / ని ధ ప మా | ప / ని ధ ప ప మ / ప గ గా |

రి సా / గ రి / గ రి రి స | / గ రి సా \ నీ ధ ఫ ధ స |

\ నీ ధా ఫ ధ ధ / సా సా | ప ప మా పా గ రి గ గ |

మా॒ గ రి గా రి రి గ గ | రి స గ రి పా ప మ పా |

ప / ని ధ ధ ప మ ప ధ పా | ధ ప మ॒ గ రి గ రి స షా |

స ప / ధ ధ ఫ మ ఫ ఫ॒ గ॒ రి | సా ఫ ఫ ఫు ప ధ / ని ధ ఫ |

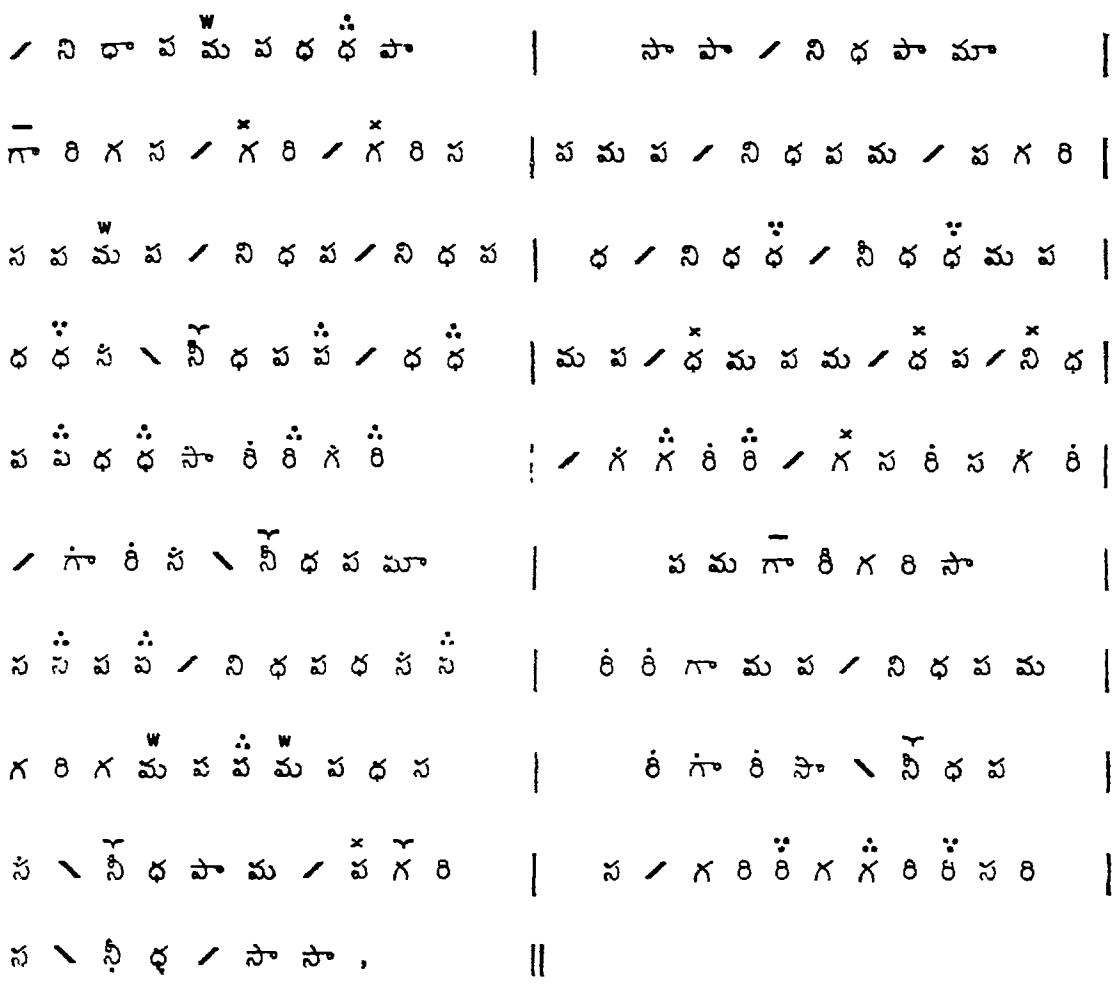

ఏబది యైదవ మేళము సంపూర్ణము

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 56 . చామర రాగము

ల క్ష ణ శ్లో క ము

వెంకటమఖి : చామరా పూర్ణరాగస్యాత్సగ్రహా సార్వకాలికీ

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స రి ♭ గ ♯ మ ప ♭ ధ ♭ ని స

అవరోహణము : స ♭ ని ♭ ధ ప ♯ మ ♭ గ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

ఈ చామర రాగమునకు స గ రి గ మ ప , మ ప ధ ని ధ సి , ధ ప ధ స , సా మ ప ని సా , మ ప గ రి సా – ఇవి విశేష ప్రయోగములు.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువ రూపకతాళము - వెంకటమఖి.

ధ్రువము

	ధ ప ధ ప పా పా ధ స	ధ సా స గ రి	స రి స ని ని స
	శ్రీ రఘురామ ప్రభు	గి రీ శ శుభ	మి త్ర కుల
సా ; ;	రీ ప మ గ రి	రీ స రి స ని	రీ స రి స ని
పా	ధా రా . ధ ర	నీ . ల తను	హాట క మయ
రీ స ని ధ ప	ధా ని ని ధ ధ	ప మ పా ;	సా , మా ప
హాట క మయ	ని ర్మి త పటు	చే ఎ లా	ఆ ది త్య
నీ సా , స	ని ధ ప మ ప గ	రి స ‖	
కో ట టి	ప్ర తా పు రే ఎ	రె ఎ ‖	

జావడ

సా పా ప మ గ రి గి గ	రి గ మ ప ధా	పా ప మ గ రి	ప మ గ గ రి స
ఆ రె ప్ప ణి పతి శ య	అ న భు వ నా	ఆ ధా - ర	అ వే-దజ య
సా గ రి స స	స గ రి గ స రి	ని ని ని ధ ప ప	మ ప గా రి స
అ ం బు రా శి	న ఉ వ ం - ణ	న యం - - ణ	స ం హా ర క
గ గ రి గ మ ప	ధా పా మ ప	ధ స ధ స సా	ని స గ గి రి గ
రె ఎ య అ ఇ య	ఐ యా ఇ య	ఇ య ఇ య రే	ఎ . . . . అ
మా పా ధా	మ ప ధ ని ధ స̈	ధ స̈ సా̈ ;	మ ప ధ ని ధ ప
అ ఆ రే	రా గా - - -	అ ం గ*	చామర రా

మ ప గ రి రి స | ని ధ ప మ ప గ | రి స ||
అ . . గ ది శి | శ్రీ చ క్ర ధ పు | రె ఎ ||

ధ ధ ధ ప పా పా ధ స ||
శ్రీ రఘురా మ ప్ర భు ||

కీర్తనము - తిశ్రజాతి ఏకతాళము - పొన్నయ్య

పల్లవి

సా గ రి మా | పా / ధ ప మా | గ రి మ గ రి గ రి ||
సా రె కు ని | పా ద ము లే | గ తి య ని న మ్మి ||

సరిగా గ రి సనీ | పధపనీస / పమ గ రి సనీ ||
మే న మ్మి | ళ ర ణు జొచ్చి నా న మ్మ ||

2. సా గ రి మా | ,, .. గ రి సనీ | సా : , ||
సా రె కు ని | ,, ,, న మ్మి | ఆ ||

అనుపల్లవి

పా ని ధా స | నీ ధ ప మా | పధనీ పధని ధ ధ ప మ | పధనినీ సా ||
కో రి యున్న | కో రి క లు | కొ. న సా . . గి ం | చుముయిపు డు ||

సా / గ రీ గ | రీ సా రి స నీ , | ధా ని ప ప మ | గా,రి గరిసనీ సా ||
శ్రీ రమా స | ర స్వతుల్ | చా మ ర ము లు | వీ వ దనరుత ల్లి ||

ని ని స / గ	రి స ప మ గ గ రి	ప ధ ప ధ ని ధ	ప ని ధ ధ సా	‖
స ర గు	న వ ర ము లొ	స గ వే	అ ర మ ర లి క	త గ ద న వే ‖
స గ రి స	రి స ని ధ	ని ధ ధ ప	మ ప ధ \ మా , గా	రి స ని ‖
గు రు గు హా	స . ధ్య	క్తు డ న వె	గి రి కు	మా రీ శం క రి ‖

స్వరము

సా / ధ ధా	పా మ గ గ రి	/ ప \ మా గా రి	ధ సా ని గ రి	
స గ రి గా	స రి ని ని ధా	గా రి / పా మ	స / గ రి / గ స రి	‖
ధ పా మ ప మ గా రి	గ మ పా	ధ ని నీ	ధ ధ \ మా	ప పా ధ
/ ని ని దా	గ గా	స / రీ సా	సా ని ధ ప	మా గ రి స ని ‖

(సారెకు నీ)

నంచారి - ఏకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ధా సా ని ని ధా	పా మా పా గా	రి రి స / ధా పా	
మా గా రి రి	స రి సా ని ధా	సా ని సా సా	
రి రి గా రి గ గ	మ మ పా గ మ పా	/ ధా ధా పా ధా	
ని ని ప ధ ని	ధ ని పా ఘ / ఘ మా	గ గ గ రి స ధ సా	

ప పా మ ప ధ మ ప	గా గ రి గ / మ / పా	/ ధా పా ప మ గ రి
స రి ప ని ని స సా	రి ప ప మ మ గ రి	రి స రి ని స రి
స రి సా ని రి స	రి రి / గ గ ని రి సా	స స / ధ ధ ప ప / ధా
ని ని ధ ధ పా మ ప	సా మా పా ధా	ప ప ధ ధ ప ధ మ ప
స స సా ని ని ధా	ప మా ప గా గా	ప మ / ప గ రి స ప మ
గ గ రి గ / మా / ధ ప	, ప మా గ రి ప మ	, గ గ రి సా గ రి
, స ని రి ని సా గ	రి గ మ ప మ ప ధా	మ ప ధ ని ధ సా రి
గ గ గ రి స / గ గ రి	ధ / స సా మ ప ధ ని	మ ప ధ ప ధ ని ధ ప
/ గ గ రి స స ప ప మ	ప స స ని ధ ప ధ స	ధ ని ని స స రి గ రి
స / గ రి స మ ప ధ స	ప ధ ధా సా సా	ని స గా రి గా
సా రి ప ని ధా	పా సా ప రి గ రి	సా రి స ప స రి స
ధా ని ధ మ ప ధ ప	గా గ రి స రి గ రి	సా రి స మ ప ధ ని
స ధ సా ని ధ ప	మ ప మ గా రి గ రి	స రి సా ; ; ‖

ఏబది ఆఱవ మేళము సంపూర్ణము.

రాగాంగ రాగము 57 సుమద్యుతి రాగము

లక్షణ శ్లోకము.

వెంకటమఖ : సగ్రహో సర్వకాలేషుగాతవ్యాచ సుమద్యుతిః.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స రి ♭ గ ♯ మ ప ♭ ధ ని స

అవరోహణము : స ని ♭ ధ ప ♯ మ ♭ గ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

రాగంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము. ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

ఈ సుమద్యుతికి 'సీమంతిని' యని ప్రతినామము గలదు సుమద్యుతి రాగమందు మ ప ధ స్ అను ప్రయోగములే యున్నవి

లక్ష్యగీతము - రూపకతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము

స ప పా పా	ప మ పా , ధ	ప ధ ప మ గ రి	మ గ రి గ రి
శ్రీ . కృ ష్ణ	గి . తా .	మి త్రా . . మ	పా వను రే
స గ గ రి గ మ	పా ప మ గ రి	ని ధ ప ధ ప మ	
ధ ర ణీ . ధ ర	నూ తం ం అ న	చ ం ద న ప్రి య	

అంతరి

గ మ ప ధ ప మ	ప ధ ప మ గ రి	మ గ రి గ రి	సా ; ;
ముని మా న స	మా . . న స	హా ం - స రే	రే

జావడ

ప ప గా రీ	గ గ రీ సా	గ గ రీ గ గ	రి స రీ రీ
న ం - దా	న ం దా కం	ద - గో వి ం	దు ఉ రే రే
గా రి గ రి స	రి స ధ స సా	ధ స̈ స̈ ధ స స	ధ ని ధ ధ ప మ
మం ద ర ధ ర	ము కు ం . దా	అ . . . . అ	అ . . . . అ
ప ధ మా గ రి	మ గ రి గ రి	గ మ గ మ ప ధ	స ని ధ ప ధ స
అ ం వో ఇ య	జ య జ య రే	రా గా ం గ	సుమ . . ద్యుతి
గ రి గ మ పా	ధ ప ధ స̈ సా̈	ధ ని ధ ధ ప మ ‖	
రా గా ది	ది శి గో . ట	చ అ క్ర మ్మో ని ‖	
గ మ ప ధ ప మ	ప ధ ప మ గ రి	మ గ రి గ రీ	సా ; ; ‖
మా . . న స	మా . . న స	హా ం - స రే	రే

కీర్తనము - తిస్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పామరజనపాలినీ

పల్లవి

పా మ/ధ ప ని | ధా స నీ , | పా మ గ రి | స ని రి సా , ||
పా మ ర జ న | పా లి నీ | పా హి బృ హా | న్నా య కీ ||

(పామర)

అనుపల్లవి

గా మ పా ధ | ప మ ధా స ని | సా రీ సరి/గా | రి రి సా రిస ని ||
కా మి తా ర్థ | ఫ ల ధా యి ని | కారు ణ్యా | మృతవా హి ని ||

సా ని ద ప ధ ప మ పా ధ ని | ప/ధ మ ప మ గా గ రి రి స |
కో మ ల హృద య ని వా సి ని | గు రు గు హా మ తి ప్ర కా శి ని |

నీ సా గ రి గ ప \ మా / ధ ప | / సా ని ధా పా మ గ రి గ మ ||
సీ మం తి ని న త మం త్రి ణి | శ్రీ మ హా దే వ ర ం జ ని ||

స్వరము

పా మ ధా ధ ప / ని ధా ప మ | \ గా , రి గ గ రి స ని ధ ని |
ధ/స సా/రి రి స/గ గా రి గ | మా , గా మ ప మ గ గ రి స |
/ ప పా గ రి గ గ రి రి సా | మ గ రి ని ధ ప ధ ప ప మ గ రి |
\ సా స/సా స రి రి/గ గ రి | స ని ధా ప మ గా రి గ మ ||

(పామరజనపాలినీ)

సంచారి - త్రిపుటతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

స ప ప ప̇ మ పా	ధ ధ̇ ప ప̇ మ పా	గ రి మ గ రి రి̇
స / గ గ̇ రి గ గా	మ పా ప̇ మ గ రి	నీ ధ ప ధ ప మ
పా ప̇ మ గ రి	మ గ రి గ రి సా	రి గ గ̇ రి సా
ప ప̇ గ రి రి̇ గ గ	రి స రి రి̇ రి	/ గా రి / గ రి సా
ప ప̇ మ / పా గ రి	రి̇ స ఛా సా	ధ / నీ ధ ధ̇ ప మ
ప / ధా మ గ రి	మ గ రి / గా గా	రి గ మ గ రి / గ గ̇
రి నీ̇ సా సా̇	రి మ మ గ గ రి గ	రి గ గ రి రి̇ సా
ఫ ధ ఫ స రి గ రి	మ గ రి మ గ రి స	/ గ గ రి స గ రి
స ధ స ధ స సా̇	స ని ధ ఫ ధ స స̇	రి గ రి రి̇ మా
గ రి గ మ మ̇ ప మ	గా రి / గ గ సా	స గ రి గ గ రి
గా మ ప / ధ ప మ	ప / ధ ప ప̇ గ రి	మ గ మ గ రి మ మ
స రి / గా మ / పా	మ రి / గా మ పా	ధా ని ధా ప మ
పా ధ పా ప̇ మ	ప ధ ని నీ̇ ధ స	సా̇ రి గ రి రి̇

మ గ రి గ రి సా | గ గ రి సా ని ధ | సా ని ధ ప మా |

గ గ రి గ రి సా | గ రి గ మ పా ధ | ధ ప ధ సా ధ ని |

ధ ధ ప మ మ గ గ | రి మ గ రి రి సా | ప ధ ని సా రీ |

/ గా రి గ రి సా | మా ప ద ధ ని | ధా స స ని సా |

రి / గ సా ని ధా | ని స స ధ ని ధ ధ | ప ప ప ప మ గ గ |

రి గ గ రి రి సా | ప ధ ప మ గ రి మ | గ రి గ రి సా |

ధా స సా ; ||

ఏబది యేడవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగరాగము 58 దేశిసింహారవ రాగము

ల క్ష ణ శ్లో క ము

వెంకటమఖి : దేశిసింహారవః పూర్ణస్సర్వకాలేప్రగీయతే✺.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స రి ♭ గ ♯ మ ప ధ ♭ ని స

అవరోహణము : స ♭ ని ధ ప ♯ మ ♭ గ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము. ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

ఈ సింహారవ రాగమునకు 'హేమవతి' యని ప్రతినామము గలదు. ఈ సింహారవ రాగమునకు, ధ ప మ ప ని ని సా , ప ని ధ ని సా – ఇవి విశేషప్రయోగములు.

✺ ఈ రాగము వేంకటమఖి కల్పించినదట చూ చతుర్దండీ ప్రకాశిక, మేళప్ర; శ్లో ౧౬౨. (రా ల)

లక్ష్యగీతము - ఏకతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

స ని ధ ప మా ప ప	ని ని సా ; స స	గ గ రి రి సా రి స
శ్రీ . . . వెం క ట	గి రి వా స	మి నా ం క ప్రి య

ని ధ నీ సా ;	పా ధ ధ ప మ మా	గ రి గ రి సా ;
పా వ న్నా	ధీ జ న భా గా	ని ధి రె . రే

అంతరి

స గ గ రి గ మ గ మ	ప ధ మ ప ని ధ ని స	గ గ రి రి సా
అ . . . . . అ	అ . . . . . అ	జ గ దీ . శా

జావడ

మ మ మ మ పా పా	స గ రి స సా గా	రీ స రి సా ;
అ . . . ర త్త	జ్జ - - న్నసం భ్రా	ణ చ్చ ణ రే

గ రి గ మ మ మ గా	మ మ మ మ సా̈ ;	సా̈ ; ని ని ధా
రా గా ం గ దే	ఎ . . . శి	సిం - - మా

పా ధా మా పా	ప మ గ రి స ని ధ ప	ప మ గ రి ‖
ర వ్వా రా గా	ది శి భూ చ . . క్ర	నా గ రు ‖

స గ గ రి గ మ గ మ	ప ధ మ ప ని ధ ని స	గ గ రి రి సా ; ‖
అ . . . . . అ	అ . . . . . అ	జ గ దీ . శా

కీర్తనము - తిస్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

హరియువతీం హైమవతీం

పల్లవి.

గ రి మ గ రి	నీ ధ ని సా	సా పా ధ ప	, మ గ రి గ రి స ‖
హ రి యు వ తీం	హై మ వ తీ	మా రా ధ యా	మి స త తం . ‖

గ రి స ని ధా ని	స రి సా ని స ‖
అ ఖి ల లో క	జ న నీం శ్రీ. ‖

అనుపల్లవి

స రి / గ రి / గ స	రి ని సా స ని	మ పా మ దా ప	, స నీ ధ ని ‖
న ర హరి హృ ద	య ని వా సి ని	నా మ రూ ప	ప్ర కా శి ని ‖

స రి గ రి	మా గ రి / గా రి స	ని ని ధ ధ ప పా	మ గ రి స ని ‖
గురు గుహ	మా న స	రం జ ని	గు ణ జ న ను తే	ని ర ం జ ని ‖

స్వరము

సా , పా \ మా	ధ ప ని ధా	ప ప ని ధా	పా \ మా పా ప
ని ధా / ని ప	మ ప \ మా గా రి	సా / గ రి రి	స రి \ సా గ రి ‖
స / పా పా ప	రి గ మ ప	ప ని	ధా ని స రి రి	స గ రి \ స
, ప	స / పా \ మా	ప / ని ని ధ ని	/ గ రి సా	ప మ పా	గ రి స ని ‖

(హరియువతీం)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

స ప మ ప స నిధ పమా	ప ని సాని సా ని ధ ని స
మ ప ధా ప మా పా పం	ని ని నీ ధ ప మా పా
ని సా గరి రి సా	ని సా పా ధ ధం ప మ
ప మ మా ప మ గ గ రి స	ఫ ని ధ ని సా గ రి సా
మ మం పా పా సా గ రి	గ రి / గ గ / మ మ గా గా
రి గ మా ప మ గ గ రి	రి గ / ప పా సా గా
రీ సా గ రి గ గ మా	సా పా ధా మా పా
ని ధ పా మ ప ని ధ ప మ	ప పం ని నిం ధ ప మ గ రి
రి గ రి రి రీ సా ని స	గ రి గ గం మ మం సా సా
ని నిం ధా ప ధ ప ధ \ మా	/ పా ని ని ధా ప ని ధా
ప ధ ధం మ ప సం ప పం ధ ధం	మ ప ని నిం స సం ని నిం సా
ని ధ ని సా స ని ధ ప మ	, ప గ రి గ ప మా గ రి
గ రి సా ఫ ని సా సా	గ రి గ మ ప ధ మ ప మా

సా / సా సా̇ ని ధా ని | ధ పా ని ధా ̱ని సి గ రి |

ప ని ని̇ స గ రి సా సా | సా̇ ని ధా ని ధ ప మా |

పా మ గా̄ రి గ రి సా | స గ గ̇ రి గ మ ప ధ మ ప |

ని ధ ని̱ స గ రి సా రి స | గ రి సా ధ ని ధ ప మా |

ప మా గా̆ రి గ రి సా | ఫ ని̣ ని̣̇ స గ రి గ మ̱ ప ని |

ధ ని సా ని ధ ప ప̇ మా | గ గా̆ రి మ̱ ఫ ని̣ ధ ని̣ స |

/ గ గా̆ రి రి̇ గ రి సా ; ||

ఏబది ఎనిమిదవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 59 : ధామవతి రాగము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి : ధామవత్సర్థసంపూర్ణాసగ్రహాసార్వకాలికీ.

మూర్ఛన : { ఆరోహణము : స రి ♭ గ ♯ మ ప ధ ని స

అవరోహణము : స ని ధ ప ♯ మ ♭ గ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

ఈ ధామవతి రాగమునకు స గ్గ రి గ మ ప , ధ ప మ ప ధ స ధా గ రి స , స ధ ప మ ప గ రి స – ఇవి విశేష ప్రయోగములు.

లక్ష్యగీతము - రూపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

స ని స	సా గ రి గ రి స గ రి స
హి మ గి	రిం ద్రా . త్మ్మ జే స - మ్ర
సా , ప ప గ రి గ రి స	ని స గ రి గ రి స గ రీ
గీ ర్వ అ . . . . ణి	స్మి త వ ద న శో . భే ఏ
ధా గ గ రి సా	
పా వ ని . రే	

జావడ

ప పా	పా ధ ప ధ ప్ ని ధ ప మ
జ ల	ద్ధీ షు ధి ఇ సా . ధ్వి కే -
మ ప ధ ప మ గ రి గ రి స	సా గ రి గ రి స గ రీ
ను త సు రే ం ద్రా - ది కె ఎ	సం గీ . త ర సి కే -
ధా ధ ధ గ రి స సా ,	గ రి స ని ధ ప మ గ రి ప
మూకా - అ ం బి కే	స రు వ మా యా త్మ్మి కే -
సా గ రి గ మ గ మ పా	మ ప ధా ధ ప ధ సా స
ఇ ష్ట దా య కె ఘ నా	దై - - త్య స ం హా ర
మ ప ధా ప మ ప గ రి స	సా రి రీ రీ ధ ధా
కు చో - న్న తే . గౌ - రి	రా - గాం గ త్తి యై
గా గ రి స రీ రి స స	ధ ధ ప మ ప గ రి ‖
ధా మ వ తి రా . . గ	ది శి మా - చ - క్ర

సనిస	సాగరిగరిసగరిస
హిమగి	రీంద్రా - - - త్మ్మ జే - మ్ర
సాం , పపగరిగరిస	‖
గీ ర్వా- . . . . ణి	‖

కీర్తనము – తిస్రజాతి ఏకతాళము – ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పరంధామవతీజయతి

పల్లవి

ప/నీ\ధా\మ	/పగారి/గస	ఫాధసాపమ	గాసగరిని
పరం ధా మ	వతీ జ యతి	పార్వతీ పర	మేళయువతి
/సా ; ;	‖		
ఈ	‖		

అనుపల్లవి

పధారీస	నిసాధనీ	పధ\మాపా	గరీసనీ ‖
పరం జ్యోతి	విశాసినీ	పర మాత్మ	ప్రకాశినీ ‖
రిసాధపా ధరీసరీనిస		నీ సగరీస	పాధ\మా ‖
నిరంతరం గురుగుహాజన		నీ బృహదీశ	రంజనీ ‖

స్వరము

పా,ధా ధపధ సనిధధ	\మా , మా పగగరిగరి
ధా , సాస ధగారిగగ	/మా , గారి పమగరిగమ ‖

పధానిధ సనిరిరిస	ధగారి ధగరి సగగరి
సానిధాపామ పగారి	సగారిసా పాధపమ ॥

(పరంధామ)

సంచారి - రూపకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

నిససాగరి	గరిసనిసా	గరిసగరి	సపపగారి
నిసగరిసా	ధా/గగరి	సాపపధప	ధపమగరిస
రిస/గరిసా	నిసపధగరి	సగరిససా	ధఫధసాస
నిసధఫధా	/సగరిగమగ	ధపమపగరి	ఫసరిరిధధ
/గాగరిసస	సాగరిగ	మగగమామ	పామపధప
ధపధసనిధ	సనిసగరిగ	గరీసగరి	ధా/గారిగ
\సాపపపా	పధనిధపా	సపపాధప	మపధాపమ
గరిససగరి	నిసనిరిసా	గరిసారిస	రిసనిసగరి
గరిగమపమ	పపమమపధ	పపమగరిరి	ససపపధప
మపధపసస	మపధపపమ	గరిగగరిగ	స/పపధపధ
ససగగరిగ	సనిసగరిగ	గరిసాపప	[illegible]
రిసగరీస	రిరీధా	గారిసగరి	పధసానిధ
పమమపధప	పమగారిగ	రిసాగరిస	సనిధపమప
ధపమగరిగ	నిస/గగరి	ధ/గగగరి	సాధగరిగ
గరిసాసని	ధనిసాగరి	ధగరిరిసా ॥	

ఏబది తొమ్మిదవ మేళము సంపూర్ణము

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 60 . నిషధ రాగము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి : అవరోహేధవర్జ్యస్సనిషధోరాగఇష్యతే.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స రి ♭ గ ♯ మ ప ♯ ధ ని స

అవరోహణము : స ని ప ♯ మ ♭ గ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును.

ఈ నిషధ రాగమునకు స గ రి గ ప ప ని ని సా , స ని స ఫ మ ప గ రి గ స , ఫ ని ని స ని ధ ని సా –ఇవి విశేష ప్రయోగములు.

లక్ష్యగీతము - ఏకతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

స ని ధ ని సా , స	గ గ రీ సా రీ	ప మ పా గ రి గ స
త్రి న య న దే వ	గి రి ఈ - శా	మి త ర త్త అ ర అ
గా రీ గ రి స	స ని సా ప మ ప వ	గ రి గ స
పా ల చ్చ . క్ర	ధు ఉ మ ధ్వ జ న య	ను . రె ఎ

అంతరి

పా , ప	సా స స సా ని ప	ప ని నీ స ని ధ ని
లో క	క ర్క శ చా న వ	త్రి పు ర మ్మ ర ద ను

సా ;
రే

జావడ

స ప పా ; ;	గ రి గ స	సగగాసా;	స ని ధ ని	సా ;
న త దే	వేం ద్రుడు	గం గా .	చం - -	ద్రూ
ప ని సా స ని నీ	సా ;	రి స నీ స స స స		
గు ణ స మ్మో ం .	ద్రూ	జ టం మ్మ కు ఉ ట		
ప ని ధ ని ప స ని ప	ప మ పా గ రి గ స	స గ రి గ ప వ పా		
త్య . . చి ఖా ము ర	జ అ వు రె ఎ రె ఎ	అ అ ఇ య్య అ ఇ య		
ప ని ని వి పా :	గా గా తీ ర స్థ	ప మ పా		
శి య ఇ య రే	ఆ ఇ రె శి య్య	అ అ రే		

నీ ధ నీ సా ;	ప నీ ధ నీ సా పా	ప మ పా గ రీ గ స
రా గాంగా .	ని ష ధ ని - - గా	ది శి షా చ . క్ర .
గా రీ గ సి రీ స	స ని ని ం ప మ పా	గ రి గ స ॥
నా ఆ గ రు రె ఎ	చ ణ రే ప్ర వ ధా	ధి పు రె ఎ ॥
పా . ప	ం స స ం ం ం	ప ని నీ స ని ధ ని
లో క	క ర్త్రు శ్ర ా ం ఏ	త్రి పు ర మ్మో ర ద ను
సా ;	॥	
రే	॥	

కీర్తనము - త్రిపుటతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

నిషధాది

పల్లవి

ని ధ్ ని సా రి / గ రి / గ స	రి న ప మ గ రి ॥
ని ష ధా ది దే	శా ధి ప తి ను త ॥
ని ధ్ ని / సా స ని ప	మ / పా , మ గ గ రి రి సా ॥
ని ల కం రే	శ పా ల య మాం ॥

(నిషధాది)

అనుపల్లవి

గ గ మ గా గ రి	పా ని / సా ని ప మ ॥
వృ ష భ వా హ న	వి శ్వ మో హ . న ॥

ప	ప̣	మ	పా	స	గా	గ̣	రి	రి̣	రి	స	సా̣	గ	రి	స	ని	స	ని	ప	మ	గ	రి /	గ	స ‖
వి	ష	య	వా	స	నా	ది	వి	ధా	ర	ణ	వి	ర	గు	రు	గు	హో	దయ	కా	.	ర	ణ ‖		

స్వరము

ని̣	ధ̣	ని̣	సా	రి	స	గ	రి̣	రి̣ /	గ	సా	స	ని̣	స	పా	మ /	ప̆	గ̆	రి /	గ	గ̆	సా		
ప̣	ని	ని̣̇	సా	స	ధ̣	ని̣	సా /	గ	రి	సా	స /	పా	మ	పా \	గా		స /	గ	రి	సా ‖			
ని̣	ధ	ని \	ఫా	ఫ /	సా	స /	గా	గ̆	రి	గ	ప	మా /	ప̆	గ̆	రి /	గా	గ	గ̆	స /	రి	స	ని̣	
స	సా̣ /	ప	సా̣	మ̣	పా	సి	ని	ధ̣	ని		సా	గి	రి	సా	ని	పా	గ̆	రి /	గా	స			

(నిషధాది)

సంచారి - ఏకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

గా	గా	గ	రి	సా	పా	మ	పా	గ	రి	గా	స	రి	సా	స	ని̣	సా
ని̣	ధ̣	ని̣	స	ఫ	ఫ̣	ని̣	ని̣	సా	సా̣ /	గా	గా	రి	స	ని̣̇	ధ̣	ని̣	సా
స	రి	ని̣	ఫ	ఫ	స	రి	గ	రి	సా	ప	మ	ప	ప̣	స	ని̣	ని̣̇	స /	గ̆	రి /	గ̆	స
స /	గ̆	రి	గ	స	స̣	ప	మ	/	ప	ప̣	మ	ప	స	/	ప	ప̣	మ	ప	ప̣	గ	రి /	గ	గ̆	స	రి
స	ని̣	ధ̣	ని̣	స /	గ	గా	\	సా	రి	స	ని̣	స	స̣	ఫ	ని̣	సా	ని̣	రి	స
ఫ	ని	ధ̣	ని̣	ఫ	ఫ̣	స	స̣	పా	పా̣	గ	రి	గా	\	సా̣	సా	రి	స	రి

ని స సా ప మ పా	ధ ని పా స ని పా	మా పా స ని నీ
ప మ పా రి గ గా	ధ ని సా ఫా సా	రి గ రీ పా మా
ప ని పా మా పా	సా ని ధ నీ పా	గ గ గా స రి సా
గ రి గ స రీ స రీ ని	ప మ ప ని ప మ పా	సా ని స గ రి గా
ప మ పా స ధ నీ	సా రి స రీ రీ సా	సం ని పా ధ ని సా
సం ని పా సా స ని	\ మా పా స స సం ని	ధ ని స ని ప మ ప గ
రీ గ స గ రి గ / ప	పా ప ప ని ని నీ ప	ని ని ధ ని స ప ని ధ
ని స ని ప సా సా	మ పా గ రి గ సా	స సం ప పం స స సం ని
ధ ని సా ని ప స స	సం గ రీ గ స గా రీ	స రీ సా ప స ని స
ప నీ నీ ప మ పా	గ గ రి గ స గ రి రీ	స రి సా ప సా ని
పా పం మ ప గా రి	/ గా గం రి స గ రీ	స ని ధ ని సా , ‖

ఆఱువగవ మేళము సంపూర్ణము.

పదియవ చక్రము ముగిసెను.

రిగుమిపధస]　　చక్రము 11 : మేళము 61　　[రుద్ర. పా. చక్రము

రాగాంగ రాగము 61 : కుంతల రాగము

లక్షణశ్లోకము

మొకటుమఖ : నిషాదవర్జ్య ఆరోహే కుంతలస్స్యాద్గ్రహాన్వితః.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స రి గ # మ ప ♭ ధ స

అవరోహణము : స ♭ ని ప ♭ ధ ప # మ గ రి స.

లక్షణసమన్వయము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగ [illegible] ; షడ్జగ్రహ [illegible] ; ఆరోహణమందు నిషాదవర్జ్యము; ఎల్లప్పుడును గానము చేయుచుండవలెను

ఈ కుంతల రాగమునకు మ ప గ రి గ స , మ ప గ రి గ సా , ప ధ మ ప రీ రి సా , ధ ప సా — ఇవి విశేష ప్రయోగములు

లక్ష్యగీతము - రుంపతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము

గ రి గ	మ ప ధ ని ధ ప మ పా ప
అ మ ర	రి పు స ం ఘ మ ర ద ం న
ప ధ ప ధ ప గ మ గ మ గ	గ రి గ గ మ పా ; ,
గు ం - - జ దా మ - -	మి త సు ప్రే మా
గ రి గ సా రి గ సా స	రి స రి ని ధ ప ని ధా ,
ప ర మ పా వ న నా మ	ధ ర ణి ధ ర నె - మా
మ ప ధ మ ప మ గ మ మ గ	సా ; ; ,
న ర కా - సు ర భీ . మ	రే

అంతరి

ప పా	ధా ని ధ ప సా ధ ప ధ
అ రె	ధో ర ం ధ రా న ం త
రీ రీ రీ స స గ రి	సా ; ; ,
యా . ప ళ్ళ ం ం త	రే

జావడ

గ రి గ	ప స గ గ రి రి స రీ రి
క లి త	శ గ ఁ ం సు ం అవాంత
మ ప ని ధ ప మ ప గ రి స	రీ గ సా సా ప ధా
శ్రీ . కా ం త కా - ం త	రే ఎ ఆ రె త్తి యై

పధపధపపాధధధ	మపధమపరీరీరి
అఇయఇయఐయఇయ	అఇయఅఇయ్యెయ్యెయ
సాగరిగమపధధసం	గరిగమపధధపా
అ . . . . . అ	అ . . . . . రే
సా ; సపమపాప	మపనిధపమపగరిస
రా గా - - ఆంగ	కుంతల . రా . గ
రిగసాసనిధపధధ	మపధమపగరి ‖
ర్ర . - ద్ర పా చ . క్ర	నా - గరు - శే - ‖
పపా	ధానిధపసాధపధ
అరె	ద్దేరంధరానంత
రీరీరీససగరి	సా , , , ‖
రూ . పళ్ళ - - త	రె ‖

కీర్తనము - తిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శ్రీసుగంధి కుంతలాంబికే

పల్లవి

రిగ/మ గ/పమ	ధా/నిధాప	ధాపమ/పా	మగరి,స\నిధధ ‖
శ్రీసు గం ధి	కుం తలాంబి	కే జగదం	బికే పాహి ‖
సా/ప\మా	ధమగరిగ	రిస ‖	
చిం త యే	హమనిశం	త్వాం ‖	

2. రి గ/మ గ/పమ | ,, ,, ,, | మ గ రి సా , ||
(శ్రీ)సు గ ంధి | ,, ,, ,, | బి కే ||

అనుపల్లవి

పా ధ / నీ ధ | స\నీ ధ ధ సా | పా ధ ప పా | మ గ / ప గ రి స ||
భూ సు రా ద్య | ఖ ల జ న సం | పూ జి త పం | క జ చ ర ణే . ||

సా గ రి గ పా ధ / నీ ధ ప | ధ / నీ ధ సా రి | గా రీ స రి ||
వా సు దే వ (శ్రీ)గు రు గు హా | వ ర ద రా జ రా జే శ్వ రి ||

సా ప ధ / నీ ధా ప పా మ | స రి గ / మా గ రి గా స రి ||
వా సు కి కర్కో టకా ది | వ ల య మా తృ భూ తే శ్వ రి ||

స్వరము

సా రి గా మా గ ప మా | ప ధా / నీ ధ ప మ పా మ గా |
పా \ రి \ సా గ రి గ / మ / పా | ధ స గ రి గ మ ప / ధ ప మ గ రి ||
స \ నీ ధ సా గ రి గ మా ప | స / గ రి గ గ మా ప ధా ప |
/ నీ ధా ధ పా గ రి రి సా | స \ నీ ధ పా పా మ గ రి స ||

(శ్రీ)సుగంధి)

సంచారి - మర్యాదాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

మ / ప పా ప ధ / నీ ధ పా | ప / ధ ప / ధ ప గ / మ గ మా |
గ మ \ గా రి గ మా పా | గ / మ గ గ రి గ \ సా రి గ |

స రి గ మ̆ గ రి \ సా సా̤	రి̆ స రి గ̆ రి ప రి గా̆
స రి గ̆ రి గ గ రి గ సా	సా̤ రి ని̇ ధ ఫ / ని̇ ధా
ఫ ఫ ధ రి సా రి రి̤ గ గ̆	ప మ̆ గ గ̆ రి స రి రి̤
ఫా ధ / ని̇ ధ ఫ ధ ధ̤ సా	రి రి̤ గ రి రి̤ స రి గా
సా గ̆ రి గ w మ ప ధ పా	గ / మ గ / మ గా రి గా
సా రి గ / మ గ̆ రి సా	గ రి గా ప మ̆ గ గ̆ రి
w మ ప / ని ధ మ / ప పా̤ గ̆ రి	స రి గ స సా̤ ప ప̤ ధా
ప ప̤ ధ ప ధా ధ̤ ప మ ప	ధ ధ̤ ని ధ ప ధ ప w మ పా
గ̆ రి స రి గా \ సా సా̤	మ ప మ ప గ̆ రి స రి గా
స గ రి గ స రి గ రి స రి	స ప ధ ప ధ ని ధ ప మ ప
స̤ ప̤ ధ ప ధ స̤ w ప̤ ధా ప	ధ మ ప ద w మ ప రి రి̤
రి̤ స గ̆ రి గ w మ ప ధ ధ̤ స	గా మ ప గ గ̤ మ ప ధ స̤
గ̆ రి గ మ ప ధ / ని̆ ధ ప ప	ప ధ ధా̤ పా ధా సా
ప w మ పా w పు ప / ని ధ పా	ధ ని ధా స \ నీ ధ పా
ఘ ప ని ధ w మ ప గా̆ రి గ	స గ̆ రి గ w ఘ ప మ మ̤ గ గ̤

సగరిగ \ సారిరిసస	పధసగరిగసరిగమ
సగరిగమప / నిధా	పధసారిగసరిగా
సరిగగరిసారి	రిగసాసరిస \ నిధా
ప / నిధామప / ధమగరి	సరిసామప / ధమగా
పమగాగమమగసా	గరిగమపపధధసా
గరిగ \ సాసపధ / నిధ	పపమగాగరిగసా
సారిగసగరిగామ	పాధ / నిపధమపాధ
సారిగసగరిసారి	స \ నిధపామగరి
సారిగపమగారి	స / గగరి \ సా ; ; ‖

అయివదొకటవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగరాగము 62 · రతిప్రియ రాగము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి : రతిప్రియాచ సంపూర్ణా సగ్రహాసార్వకాలికీ.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స రి ♭ గ ♯ మ ప ధ ♭ ని స

అవరోహణము : స ♭ ని ధ ప ♯ మ ♭ గ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము, సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము ; ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

ఈ రతిప్రియా రాగమునకు స ధ ప మ ప ధ స , స రి గ స , ధ ప రి గ స , పా : రి గ స – ఇవి విశేష ప్రయోగములు.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము

ధ ధ ధ ప	మ ప ధ మ ప ధ ని	ధ ప మ ప ప ధ ధ
కృ ప క రి	ప్రీ . ణి తా న ం	గు . . లి త త ప

పా ధ ప ని ధ ధ	పా ధ ప మ రి గ	సా రి రి రి రి రి
మి పి త అ మ ర	పా ర దు . . ర	ధా ర అ అ ఇ త

స స స ప ధ మ ప	ధ ధ ప మ ప ధ ప	పా మ రీ గ స
ని ఇ ర ద క చో ఒ	ద అ ర న వ సు మ	హా ర ధా అ రు

రి స రి సా ;

రె ఎ రె ఏ

అంతరి

ధ ధ ప మ ప ధ స	సా స రి రి గ స	రి సా ;
మో ని మా న న	లా జ హా ం - స	రె ఏ

జావడ

స స	రీ రి గ రి రి స	సా స రి గ రి స
ల ము	- మ్మి డే . . చి	ఘా గ్య దా యి ని

రి స స రి స స రి	స స రి స స రి రి	స స స ని స ప ధ
లో క ము స ని	అ ఇ య అ ఇ య ఇ	య ఇ య అ ఇ య ఇ

మ పా ధ ధ ధ ప	వా మ రి రి గ స	సా , ధ ధ ధ ప
అ రె త్తి య ఇ య	ఐ య అ అ అ అ	రే తి య ఇ య

మ ప ధ మ ప ధ స	రి రి గ స రి ధ ప	మ ప ధ మ ప ధ స
అ ఇ య అ ఇ య ఇ	అ . . . . . రె	రా . గా . అ ం
సా ; ; ,	ధ పా మ ప ధ ప	రి రి గ సా రి సా
గా	ర తి ప్రి య రా	అ . . . . గా
స స స ప ధ మ ప	రి రి గ సా ;	‖
రు . ద్ర శ్రీ చ .	క్రా . ధి పా	‖
ధ ధ ప మ ప ధ స	సా స రి రి గ స	రి సా ; ‖
మౌ ని మా న స	రా జ హం - స	రె ఎ ‖

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పల్లవి

మా ప ధ పా స ని స	, సా ప	, ధ పా ‖
మా ర ర తి ప్రి యం	భ క్త	ప్రియం ‖
మా ధ \ మ / పా గ రి	, / గ స ని	, ని సా ‖
మం గ ళ దే వ తే	శ ం భా	వ యే ‖

(మారరతి)

అనుపల్లవి

పా మ ని ప ధ స	సా ధ రి	గ రి సా ‖
భా ర తీ శ జ న	కం న త	జ న కం ‖

పా ధ \ మా \ ప మ గా | రీ స ని | , రి సా ||
భా వ రా గ తా | ళ స్వ రూ | ప కం ||

సా రి గా మ ప ధ ధ నీ నీ ధ సా | పా ప ధా నీ మ | /ధ ప స గ స రి రి గ ||
జా ర చో ర చతు ర గోవిం ద రా | జం ప దాబ్జం గు | రుగుహా నుతమజం ||

స్వరము

మా , ప ధ ధ మ ప ధ ధ ప ప ధ ధ నీ | ప ధా మ/ధ ధ ప మ | /పా మ రి గ స రి స ||

రి గ మా ప ధా నీ ధ ధ సా రీ | గ సా రి స నీ ధ | ప మా గ రి స రి గ ||

(మారరతిప్రియం)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

స స స ని సా ప ధ మ ప | ధ ధ ధ ప పా మ రి గ స |

రి రి గా మా \ రీ గ స | స ని ధా / సా సా రి రీ |

గ మ గా రి స రి రి గా | సా రి రీ గ స రి స సా |

రి స రి గా స ని స రీ | స ని సా ప ధ మ ప మం |

రి రి గ స సా / ధ ధ పా | మ ప / ధ మ ప ధ స రి గ స |

రి రి గ స రి రి / ధ ప ప మ | ప ధ పా మ రి గ స రి స |

/ ని నీ ధా ని ధ ప మ / ప ప̣ | మ̅ ప మా ప మ రి గ గ̣ రి
ప మ̅ గ రి రి̣ గ స రి సా | ని̣ ని̣ స స̣ ఫ ధ ఫ ఫ̣ స స̣
ని̅ స రి రి సా రి̅ గ రి స | గ స రి స రి గ రి మ రి గ
ఫ ధ సా రి రి̣ గ స రి | ధ ప మ ప ధ మ / పా పా̣
రి రి̣ గా గ̣ా స రి సా | ధ / ని̄ ధ స ని̅ సా సా̣
ధ స రి గ సా స̣ రి రి రి | ధ ని సా ప ధ రి రి̣ గ స
సా స రి గ రి స̣ స రి | ధా ధ̅ ని ధ ని స స సా̣
రి రి̣ గ స రి / ధ ధ̣ ప ప̣ | గ ప / ధ మ ప ధ మ̅ ప ధ ప
ధ స̣ ప ధ ప ధ ని ని నీ̄ | ధ ని ప ధ మ ప / ధ ధ̀ మా
స స̣ ని నీ̣ ధ ధ̣ మ̅ ఒ ద ప | ధ రీ స నీ̄ ధ ప మ ప
ధ గ̀ రీ సా ని నీ̀ ధా | ప ధ ని̅ సా ని̀ ధ ప మ̅ ప
మ̀ గ̀ రి గా స̅ రి గ \ సా | సా / నీ నీ̄ ధ ప మా
గా̀ రి గ స సా̣ రి | గ స రి స రి సా ;

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 63 . గీతప్రియ రాగము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి : గీతప్రియా సుసంపూర్ణా సగ్రహాసార్వకాలికీ.

మూర్ఛన :
- ఆరోహణము : స రి గ # మ ప ధ ని స
- అవరోహణము : స ని ధ ప # మ గ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము ; ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును.

ఈ గీతప్రియ రాగమునకు ప మ రి గ రి స , ప మ ప రి గ రి స , స ప ధ ప ధ ని స సప ధ ప మ ప ధ స , ధ ప మ రి గ రి సా – ఇవి విశేష ప్రయోగములు

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

ధ ధ	ప మ రి గా రి స	స ని ధ సా సా
గ ఉ	రీ . మ నో హా ర	గు హా గు రో సా
రి రి గ సా సా	స ని ధ ప ధ ని స	ధ ప ధ మా పా
మి - - రే రే	ప ర ం మే . . శ	ధ న ద మి త్రా
రి రి గా రి స	పా ప ధ ప ప ధ	స ని ధ ప ధ ని స
ను ంనపా . ప	ఐ య ఇ య ఇ య	అ . . . . . అ
రీ గ సా ప ప	సా స ని ధ ప మ	రి గ గా రి స
ఆ అ రె త్తి య	ఐ య ఇ య ఇ య	ఆ ఇ యా రె ఎ

అంతరి

పా ప ధ ప మ ప	ధ సా ధ ని సా	రి రి గ సా స ని
ఆ రె శ్వ ర ణ .	గ త త్రా ణా	బి రు ద రే హా ర
ధ ప ధ మ ప ధ స	సా	
మ ఁ న మ ద హా ర	రే	

జావళి

ప ప	పా ప ధ ధ ధ ధ	ప మ ప రీ గ గ
అ ఁ అ	రే రె త్రి శూ ల	డ మ రు చా . ప
రీ రి గ రి స రి	సా ని ధా స స	రి స రి స ని ధ ప
భ్రా ణ క పా -	- ళ ము ద్ధ ర	తో మ్మ రా . సి

సా స ని ధ ప మ	రీ గ గా రి స	సా స ప ప ధ ధ
చ ర్మ ఘ న మ్మృ గ	ధా రు రే రే -	ఆ రె అ ఖి య ఖి
పా ప ధ ని ధ ని	ధ ని స ధ ని సా	సా ; ; ,
ఖి య అ ఖి ము ఖ	య ఖి య అ ఖి యై	యా
ధ ప మ ప ధ ని స	సా స మ ప ధ ప	మ ప ధ మ ప ధ స
ల . . . . అ	ఆ ల . . రె	రా . గా . అం
సా , ని ధ పా	మ ప ధ ప మ గ రి	గ గ రి రి రి స స
గా గీ . త	ప్రి య రా . . గ	ము . ద్ర గో . .
ధ స స ధ ధ ప మ	రీ గ గా రి స ‖	
చ . క్ర వా గ రు	అ ఖి మూ రె ఎ ‖	
పా ప ధ ప మ ప	ధ సా ధ ని సా	రి రి గ సా స ని
ఆ రె శ ర ణా	గ త ప్రా ణా	ఖి రు ద రే హా ర
ధ ప ధ మ ప ధ స	సా ; , ‖	
మ ద న మ ద హా ర	రే ‖	

కీర్తనము - త్రిపుటతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పల్లవి

సా ధ ని స రి గ	మా ధ ద ధ పా ‖	సా ఽ ధా ధ ప మ గ	ఽ రి ని స రి గ రీ ప ‖
సా ధు జ న వి ను	త ము గు గు హా ‖	సు గీ త ప్రి	య ంభ జే హాం ‖

(సాధు)

అనుపల్లవి

మా గా రి గ స | ,ని ధా ని సా || మా ని ధా సా | రి గా రి సా , ||
మా ధు ర్య రసా ! ది భ క్తు ణం || మ త్త భూ రా | ది శి క్తు ణం ||

ని ధ ధా ప పా మ గా గ రీ | సా రి గా గ స రి గ రి రీ స ని ||
మాధవా ది చే వ ర క్తు ణం | మా ర కో టి వి జయ లక్తు ణం ||

స్వరము

సా ని ధా ని సరిగా గరిగా | పమా గమ రి గ సా రిగసా |
స నీ ధ ఫా ధ ధీ సా ని ధ రీ | ధ నీ స రి గ మ రి గ రి స రి ||
స సా ప పా / ధ ధ పా / ధ పమా | ప రి గ మా రి గ మ ప ధ ధ సా |
ధ ధ ని సా రి గ మా గ రి గ రీ | స రి సా ని ధా ప మా రి గ మ రి ||

(సాధు)

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామ దీక్షితులు

గ రి సా రి రి రి | / ధ ధ పా మా పా పా |
రి రీ గా రి స గ రి సా | సా పా ప ధ ప మ పా |
రి రి గా గ ప్ప పా పా | మ ప ధా స ని ధ ప ధా |
ప మ రి గ గ గా రి స | సా పా ప ప ధ ధ ప మ |

స ప మ ప ద ప స ధ మ ప	రీ గ గా రి గ స పా
ప ధా మ పా ధ స నీ	పా ధ స నీ ధ ప మా
ధ ధ ధా ప మ ప గ రీ	రి గ స స నీ స ధ నీ
ధ / స సా ధ ని సా రీ	సా ని ధ స స రి స రి
స ని ధ ఛ ఫ ధ ధ రి సా	పా సా స ని ధ ప మా
రీ గా మ రి గ స రి స	ప ప / ధ ధ పా ప ధ ని ని
ధ సా స రీ స రీ స ని	ధ ప సా ని ధ ప మ రి
గ గ రి సా స స ప ప ధ	పా ప ప ధా ని ని ధ ధ
ప మ ప ధ ని ని సా సా	రీ స రీ గ సా రీ స స
ధ ప మ ప ధ ని సా స స	మ ప ద ధ ప మ ప ధ ధ మ
పా / ధ ధ మ ప ధ / స సా	గ గ రీ రీ రీ స సా ధ స
ధ ప మ ప ధ ని సా ని ధ	గ రీ సా ని ధ పా మా
ప ధ ప మ గ గ రి రి స స	గ రీ స ని ధ ప మ ప ధా
/ సా ని ధ ప మ గా రి	ధ / స స ధ ధ ప మ రి గ గ
/ ధ ధ ప ప / ధ ధ స ని ధ ని	గా రీ గ రి సా ని
ధా పా ధ ప మా గా	రీ గా రి సా ని
ధ స ధా ని సా రి రీ	గ స స ని ధ ధ / సా ;

ఆఱువది మూడవ మేళము సంపూర్ణము.

రాగాంగ రాగము 64 భూషావతి రాగము

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖ : భూషావతీ సదా గేయా సగ్రహాంశకోత్తమైః

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స రి గ # మ ప ధ b ని స

అవరోహణము : స b ని ధ ప # మ గ రి స

*2.

ఆరోహణము : స రి గ స | స రి ప మ ప ధ సా

అవరోహణము : సా ధ ప | ధ ని ప గ రి సా.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

---

* రెండవ మూర్ఛనారోహణావరోహణములచేత ఈ భూషావతీ రాగములో గల విశేష ప్రయోగములు జూపింపబడినవి.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము

మపధధఁపమపమగగగరి | గరిగరిసస సధపధరీ సా
శ్రీ. రమణీ కుచతట చందన | గురుతరపరిమళలహరీ ఈ

గగగగగరిపమపమగాగరి | సరిగసా సపధనిపగగరిస
మిళితవిశాలనిచో. ళస్థళ | పవనభోజిళయానురే - రే -

అంతరి

సా ; సా ధపధస సరీ రి | పరిగగరిగపమగరిగరిసా
ధీ రద్దళరథరా. మ | నిరుపమగుణఅ . . ఖిరమా

జావడ

పమపమగాధపపమగగరీ | ధధనిపమగపమపగరిమగరి
అ . . . రెత్తియఇయఇయరే | అఇయఆఇయఅఇయఇయఅఇయ

సారీగాసధపధనిపగరి | సరిసపమపధనిపధసస రిరి
ఆ ఆ రెత్తియఇయఇయఇయ | అ . . . . . ఆ

సరిసపమపధనిపధసస సా | ధధసా ; పధనిపగగరీ
అ . . . . రెరా గా - ంగా | భూ - షా వతి రా . . గా

సరిగసాసపధనిపగగరిస ||
రు. ద్రభూ. చ. . క్ర నా గరు ||

సా ; సా ధపధస సరీ రి | సరిగగరిగపమగరిగరిసా
ధీ రద్దళరథరా. మ | నిరుపమగుణా. . . ఖిరా. మా

కీర్తనము – తిస్రజాతి ఏకతాళము – ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

భూషావతీం మంజుభాషావతీం.

పల్లవి

సా , రి గ	ధా , ధ ప మ	పా ధా ని ప	, ధ ప ప గ రి సా ‖
భూ షా వ	తీం మ ం జు	భా షా వ తీం	భ . జే . . హం ‖

(భూషావతీం)

అనుపల్లవి

స నీ ధా ని ధ ప	ప ధ నీ ధ సా	సా నీ ని ధ ప	గా గ ‌ రి సా ‖
దో షా క ర	శే ఖ రీం	దు ర్గాం బ హ	న్నా య కీం ‖
రి గా పా ధ / నీ ధ రీ		స ని ధ ని ద పా మ / ప గ రీ ‖	
శే షా ద్రీ శ	సో ద రీం	శి వ గు రు గు హ ప్రి	య కరీం ‖

స్వరము

సా , రి గ ‌ సా స ప ధ / ని ప	గ రి సా రి గ ప మ గ గ రీ		
/ గ రి స ధా స ధ / ని ప ప గ రి	ధ ధ ని ప మ గ / ప పా మ గ రి ‖		
ప రి స పా మ ప ధ ని పా ధ	ని పా మ / ప గా రి ధ / ని ప ధ		
/ స సా రీ స రీ గ సా స ప ధ	ని పా ప గ రి సా ప మ గ రి ‌ ‖		

(భూషావతీం)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

మ మ̣ పా ధా ధ̣ ప మ ప	మ̆ ప గ గ̆ రి స రి గ రి
గ గ̆ రి ప మ ప మ̆ గ̆ రీ	గ రి సా స ధ ఫా ధ రి
సా గ గ గ గ̆ రి గ రి	స స ప ధ ని ప గ గ̆ రి స
రీ రి స̆ రి స గ̆ రి గా	సా ధ ప ధ ని పా గా
ధ ప ప̣ మ గ గ̆ రి రి̣ ప మ	ధ ని ప గ రి / ప̆ మ / ప̆ గ̆ రి
న రి గ \ స సా̣ ఫ ధ ని̣ ఫ	గ గ̣ రి స ధ ని̣ ఫ ధ సా
ప మ పా మ̆ గ ధా పా	ధా ని ప గ రి ప మ పా
స ధ ప ధ ని ప గ రి స రి	స స̣ / ప ప̣ మ̆ ప ధ ని పా
గ గ̆ రి స̣ స రి గ సా	ధ ప ధా ని ప గ రి̆ గా
రి రి స స̣ / ప ప̣ ధ ధ̣ ని ప	రి ప మ ప మ̆ గ రి గ గ̆ స
రి స రి గ స రి / గ గ̣ స స̣	ధ ఫ ధ స స స̣ రి రి̣ గ రి
స రి గా రి గ ప మ̆ గ̆ రి	స గ రీ స రి గ రి సా
ధ ధ ధ̣ ప ధ ని ప ధ పా	ధ ని ప ప̣ గ రి స రి సా
ప ఘ పా ధ ని పా ధా	సా ధ స̆ ప ధ నీ సా

గా రి గ పా మ ప గా	గ గ̈ రి గ స ప గ̆ రి సా
మ̆ గ రి గ రి స గ̆ రి సా	ప ప̇ మ ప ధ ధ̇ ని ని̇ ప ప̇
ధ ని ప గ రి రి̈ గ రి సా	స రి స ప మ ప ధ ని ప ధ
స స సా̇ రి̇ రి̇ సా గ రి	స ప మ ప ధ ని ప ధ సా
గ రి సా ప ధ ధ̇ ని పా	గ రి గ ప మ̆ గ రి గ సా
సా పా మ ప ధ ని పా	ధా సా ప ధ గి రి సా
పా ధా ధ̇ ని ప ధ సా	గా రి స సా̇ పా ధ ని
పా గ గ̈ ప మ̆ గ̆ రి సా	సా సా ధ ప ధ / స సా̇
రీ రీ స రి గ రి సా	ధ ని ప గ రి గ ప గ̆ రి
గ ప మ̆ గ రి గ ప మ̆ గ̆ రి	గ రి స రి సా ; ; !!

అయివది నాలుగవ మేళము సంపూర్ణము.

రాగాంగ రాగము 65 : శాంతకల్యాణి రాగము

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి శాంతకల్యాణి రాగశ్చ సర్వకాలే ప్రగీయతే

మూర్చన :

ఆరోహణము : స రి గ # మ ప ధ ని స

అవరోహణము : స ని ధ ప # మ గ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

ఈ కల్యాణి రాగమునకు గాంధార ఋషభములు మిగుల రంజనముల గల్గింపెడి జీవస్వరన్యాస స్వరములుగా నున్నవి.

గా నీ , గా ధా , రి గా , ధా రి , ధా గా , నీ గా , నీ రి సా , ఇటువంటి చాట స్వర ప్రయోగములును, గ మ / ధ మ గ రి , నీ ధ మ గ రి , ధ / గ రి ని ధ మ గ రి ధ రి సా — ఇటువంటి ఒరికగల స్వరప్రయోగములును ఈ కల్యాణి రాగమునకు మిగుల రంజిమ్ముల నిచ్చుచున్నవి. తక్కినవి లక్ష్యముల జూడుడు.

లక్ష్యగీతము - త్రిపుటతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

గ గ ధ ప	ప మ గ గా రి మ	గ రి స రి గ రి స
రే - రే -	త్రి భూ . ల ని	గు ణ వ తి . రే -
స ని ధ ప మ గ మ	ప ధ ప మ గ రి స	గ మ ప గ మ ప ధ
మ్మి . . నా . . ఖి	పా ండ్య దే . శా .	ధీ . శ సు తే . .
స స స గ గ గ రి	గ మ ప మ గ రి స	ని ధ ప మ గ రి స
నూ పు ర . ధ్వ య	శో భి తే . . .	అ . . . . . రె

అంతరి

పా ప ధ ప మ ప	సా స గ గ రీ	గా ప మ గ గా
ద ళ యా . గ	ని ఖి ణీ . .	భ క్త జ న సం

రి స రి సా
ర ఖి ణీ

జావడ

ధ ఫ	ప మ గ గా రి మ	గ రి స రీ రీ
అ -	రే - రె చొ క్క నా	- . థ రా ణీ

గ రి స రి గ రి స	ని ధ ప మా గ మ	పా , సా ;
శు క వా . . . ణి	ప - ల్ల వ ప్పా -	ణీ రే
సా స గా రి గ	మా ప ని ధ ప మ	గ మ ప ధ ధ ని ధ
అం గ శాం త	క ల్యా . . ణి	భా . షా - ం గ
సా స గ రి గ మ	పా ప ని ధ ప మ	గ మ ప ధ ధ ని ని
ఇ మ్మ్ను క . ల్య .	ఆ ణి మో హ న	రా . . . . . గ
సా ; ; ,	సా , ని ధ ప మ	ని ధ ప మ గ రి స
రే	రు . . . ద్ర	మా . . . . .
స స గ రి స ని ధ	ప ధ ప మ గ రి స ‖	
చ - . . . - క్ర	నా గ రు . రె ఎ ‖	
పా ప ధ ప మ ప	సా స గ గ రీ	గా ప మ గ గా
ద ఱు యా . గ	శి ఱి ణి . ఈ	భ క్త జ న సం
రి స రి సా ‖		
ర ఱి ణీ ‖		

ఈ కల్యాణి రక్తి రాగములలో శ్రేష్టమైన రాగము.

కీర్తనము 1 - తిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

భజరేరేచిత్తబాలాంబికాం.

పల్లవి

గ మా / పా ;	మ ప గా రి సా	/ రి రి నీ స ని సా	, రి గా / మ గ రి రి
భ జ రే	రే చి త్త	బా లా	ంబి కా . . . ం

2. గ/ప̣ మ/పా ; | ,, | ,, | ,రీ గా గ రి రీ ||
భ జ రే | ,, | ,, | ం బి కా ం ||

ససా̣ ని̣ రిస ని̣ స | ధ ని̣\ధ/ని̣ సా | రీ , రీ గా | ,రిగ/ధ మ̣ మ̣ గ |
భ జ రే | రే . చి త్త | భ క్త క | ల్ప ల తి |

గా రి స ని̣ స రి |
కా ంకా ం |

2. గా రి రి సా ||
కా ం ||

(భజరే)

అనుపల్లవి

ని స ని ధా\ప ధ | ధని\పా పమ̣ మగ | మ పా ధా / స ని | ధ / స̣ నీ / సా ; ||
ని జరూ ప | దా న | ద ఱు | చ ర ణా ం ||

,ని ధ నిస రీ సా | , రీ సా ; | సని ధా పా మా | పా , ధ నీ ; ప మ |
అరు ణా ం ం | నిత్యాం | క ల్యా | ణీ ం శ |

/ధపమగ/పమరి ||
ర్వా ణీ ం ||

(భజరే)

చరణము

గా , గా గ గ | గా గ గా గ రి | గపమప ధ/నిధప ప | గ ధ పా మ గా రి ||
(శ్రీ) . వా గ్భ వ | కూ ట జా త చ | తుర్వే ద | స్వరూ. పి ణీం ||

రీ గ/మ గరిసని̣ | రిసా ధ ని̣ ధ ని̣ స | రిగ గ గా\రిగ | గ మ పమ గ రీ సా ||
శృంగా రకా | మరా జో ర్భవ | సకల వి శ్వ | వ్యా పి నీం ||

గా , / పమా గా	మపా ధా ని ప	ధా / ని / సా సని	ధా / రీ సరీ , సా
దే వీం భ	క్తి బీ జోద్భ వ	మా తృ కా ర్ణ	రి రి ణీ ం
సా నిసరిని సరి	నిస ధపమప ధనిసరి	ని ధ ప గ గ గ రి	గమప / ధపమ గరిసా
దే వమ తభ వ	రో గహారవై .	ద్యప తివ్మా దయ	హా . .రి ణీం
నీ సరీ రి	గా గ మా ప ధా	సా నీ సా నీ	ధ ని స ని సా
భా వరా గ	తా ళ మో ది నీం	భ క్తా భీ ష్ట	ప్ర దా యి నీం
సా నిసరిస	స / రినిసధ / నిపధ	నిసనిధపమ	ధ \ మా గ / పమగరి
సే వక జన పా	లనగు రుగువా	రూ పముద్దు	కు మా ర	జ ననీం

(భజరే)

నవావరణ పూజాక్రమములో నిది ద్వితీయావరణ కీర్తనము.

కీర్తనము 2 - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

కమలాంబాంభజరే.

పల్లవి

గ మ / పా ధా ధ రీ	సా ని స స ని ధ	ప మ \ గ రి స
క మ లాం బాం భ జ	రే రే . .	మా న స
మపా మగమప / ధమమగ గగ రి	స ని ధ రి రి గ గ ప	\ మ గ రి స రీ
క ల్పి త. మా యా	కా ర్య	ం త్య జ రే

(కమలాంబాంభజరే)

అనుపల్లవి

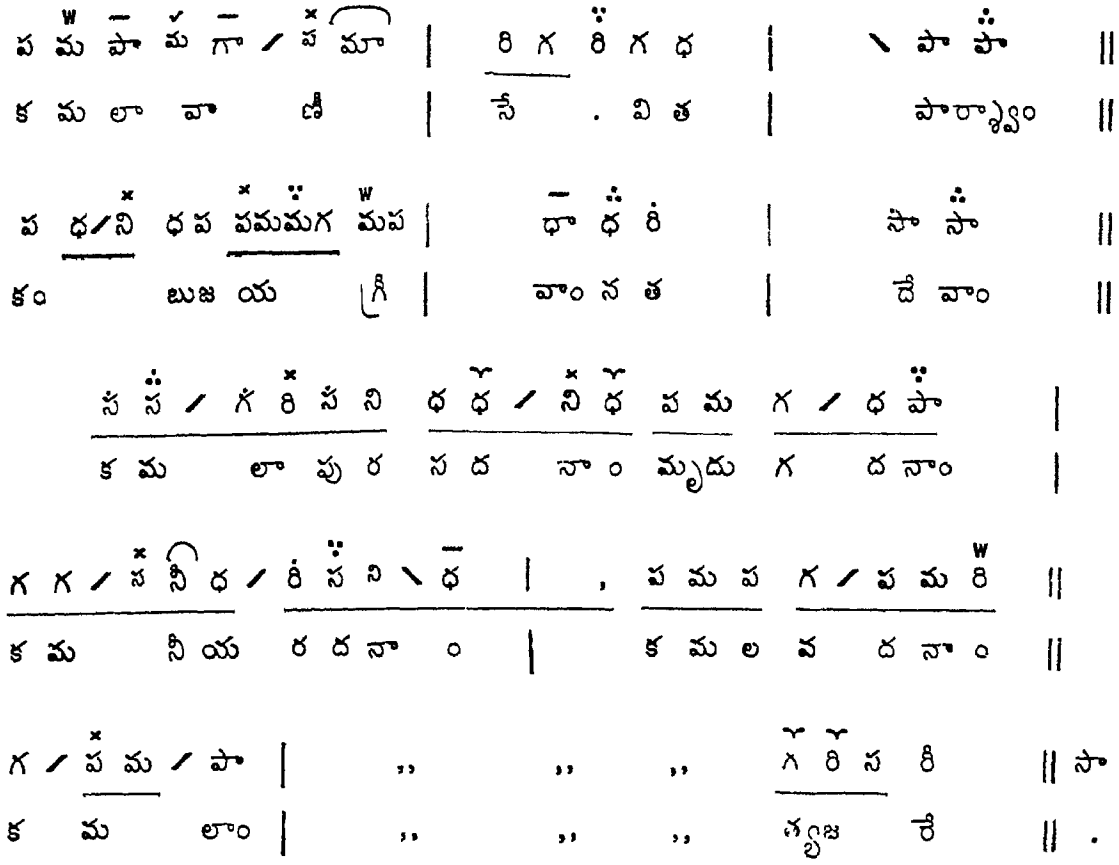
పమ పా మగా / పమా | రిగ రిగధ | ా పా పా ||
కమలా వా ణీ | సే . వి త | పార్శ్వం ||
పధ / నిధప పమమగ మప | ధా ధ రి | సా సా ||
కం బుజ యగ్రీ | వాం న త | దే వాం ||
సస / గరి సని ధధ / నిధ పమ గ / ధపా |
కమ లా పుర సద నాం ముదు గ దనాం |
గగ / సనిధ / రిసని ా ధ | , పమప గ / పమరి ||
కమ నీయ రదనా ం | కమల వ దనా ం ||
గ / పమ / పా | ,, ,, ,, గరిసరి || సా
కమ లాం | ,, ,, ,, వ్యజ రే || .

చరణము

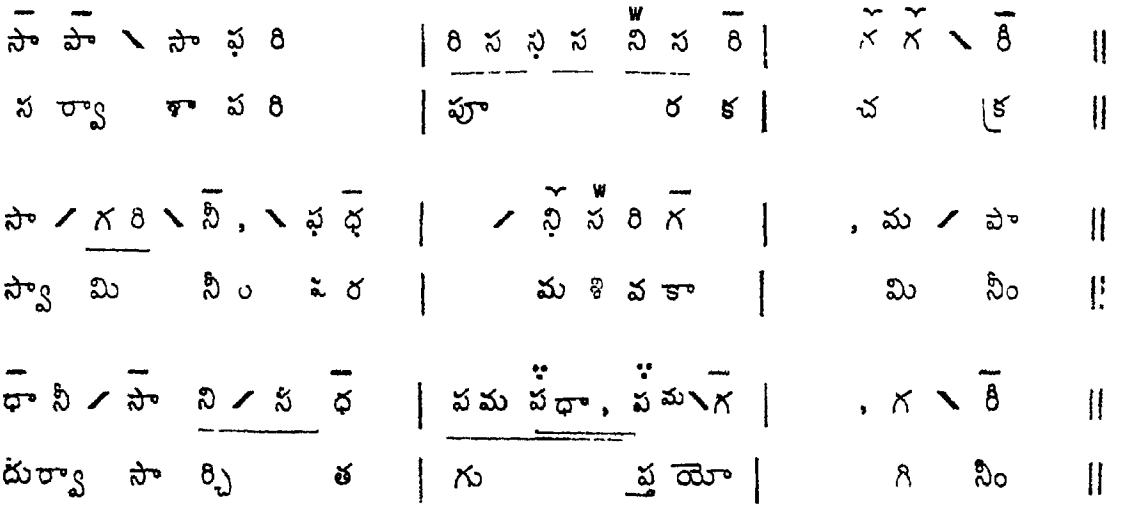
సా పా ా సా ఫరి | రిసనిస నిసరి | గ గ ా రి ||
సర్వా శా పరి | పూ ర క | చ క్ర ||
సా / గరి ా ని , ా ఫధ | / నిసరిగ | , మ / పా ||
స్వా మి నీం ి ర | మ ి వ కా | మి నీం ||
ధా నీ / సా ని / స ధ | పమ పధా , పమ ా గ | , గ ా రి ||
దుర్వా సా ర్చి త | గు ప్త యో | గి నీం ||

సా స ని̣ స రి గ గ	రి గ మ ప ధ ప̣	మ గ రి సా
దుఃఖ ధ్వం సి నీ	ం హం ం . . సి	సి - - ం
నీ ని ధ / ని ధ ప మ గ మ ప	ధా ప / ప నీ	\ ధ ని సా
ని ర్వా ణ ని జ సు	ఖ ప్ర దా	. యినీం
ధా గ రీ రి స రి గ రి స	, సా / రి స	స ని ధ నీ
ని త్య క ల్యా ణీం	కా ఙ్యా	యనీం
సా పా మా ప ధ	ప రి స ని స	రి రీ
శ ర్వా ణీం మ ధు	ప వి జ య	వే ణీం
సా స ని ని ధ ప మ ప మ గ గ	గ గ రి స ని స	రి గా , స రి స
స ద్గు రు గు హా జ న	నీ ం ని రం	- జ నీ ం
గా గ రి రి స / రి స ని ధ / నీ స రి,	గా / ప మా పా ధా	నీ స ధ రి స నీ
గ ర్వి త భం డా సు ర భం జ నీం	కా మా క ర్ష	ణ్యా ది ర ం జ నీం
ధా / గ రీ గ స రి రి స ని ని ధ / రి రీ	సా స ని ధ ప ప మ	/ ధ ప మ \ గా / ప మ రి
ని ర్వి శేష చై తన్య రూ పిణీ	ము ర్వి త . త్వా	ది.స్వ రూ పి ణీం

స్వరము

సరిగమధని రిగపధ మధనిగసరి	నిరిగ నిసని రిస	నీ ని ధా ధ పా
పాధధానినీ సటనిస నిగరి ని	రిస గనిధ మధప	గరినిధ మగరిస

(కమలాంబాం)

ఈ స్వరము 'వికటకవి' శబ్దవఎవలెనే అనులోమ విలోమముగా నున్నది.

ఇటువంటి స్వరమే ఇంకొకటి మోహనరాగము చలి 'నరసింహాగచ్ఛ' అను కీర్తనములున్నది ముం చూడుడు (రా. అ)

కీర్తనము 3 - అటతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

(శ్రీ)మంగళాంబికే

పల్లవి.

సా , సనిసనిధ	/నిదపధమగరి,	గ/పమపధ	/నిస్
(శ్రీ) మం	గ ళా ం	బి	కే
ధా/మపమ	, పప/రిగ	గమ గమ ప	మగరి
(శ్రీ) వాం ఛి	ళా యి	- - . . .	కే
; సరిసస నిసా	నిధ నిససా	రి	/గా
చిం తి . . .	తా ర్థ దా	యి	కే
/మగ/మగ మప మరి	సనిసా, రిగాస	రి	సా
(శ్రీ) శి వే	సం ర ఋ	మా	అం

అనుపల్లవి

మ/పా , మా	మగ/మగ మప/ధమ గ	రి	గరిగ/ము
సో మ	వి డం	బ	న .. -
2 ,,	,,	రి	సం
,,	,,	బ	న
నీ , సా	రిగ/పమ	గరి	గరి
సుం ద	ర వ ద	నే	. .
నఛ్ఛా/రి	రిగ/పమ గ	పమ పధా,	/పా
స్ఫు ర వ	ర ము ని	గ -	- ణ

నిధ పా మప పమ గ	రిగ / పమ గ	పమ పధా,	\ పా ‖
సు ఖ ఈ	ఎన య	నే	‖
ధా , \ప ధనీ,	నిద ప / ధప / మ గ	గపు గమ ప	పా ‖
కో మ	ళ ఉ ర	గు . .	రు ‖
ధ ధా / సనీ	పధ పనిస ం \ ధా	సనిసరీ,	సా ‖
గు హా ను	త చ ర	ణే . .	ఏ ‖
గరి గారిస రిగా,	రి / గరి స / రిస ని	ధ / నిధ	/ నిస ‖
కో టి	సూ ర్య ప్ర	కా	శ ‖
రిసా నిధ / సని	ధపనుప మ \ గా మప మ ధప ప	గ / మ / పా	మగ.రి ‖
కో . టి . .	రా ద్యా భ .	ర	ణే ‖
/ పా మ గరి	సనిసరగ	సరి	ంసని ‖
శ్యా మ లా	కో ల వ ద	నా	ది ‖
\ ధా నిసరి	గరిగగరి	గ / మ	/ పా ‖
శ క్తి స ం	యుత చ . క్ర	భ ర	ణే ‖
ధా/నిసరి/గరినిధ	నిసరీ సనిధపమ గ	మపధని	సధని ‖
కా మేశ్వరి క చనిజి	తఘనే కల్యా ణి చి	దా న ం	ద ఘనే ‖

స/ధమగరిసనిసరి	గసరి సరిగమపధ	/సనిధ స/ని	, సరీ ‖
కామకళేకంబుజ	యుగళే కరకమలె ఎ	సకల ని	ష్కళే ‖

(ని/సా సనిసధ)
(శి మం - -)

కీర్తనము 4 - రూపకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

కాంతిమతీ కరుణామీర

పల్లవి

గా	మపమపా	ధనిస	నిధ/నిధప	మ ‖
కాం	తిమతీ	కరు	ణామీ	ర ‖
గమగా,	మపమధప	స/రినిధ	పపా, ధమగరిస	‖
కాం	తిమతినో	సగు	మ - -	మ్మ. . . ‖

(కాంతి)

అనుపల్లవి

గా	మపధప	ధసానిధ	ధని/సని	‖
శాం	తరూప	మే	హృదయని	‖
సారీసనిస	నిధ/సని ని	\మప	/నిధ/సని సస	‖
శా ం	తమున భా	. .	వి ం చెద	‖

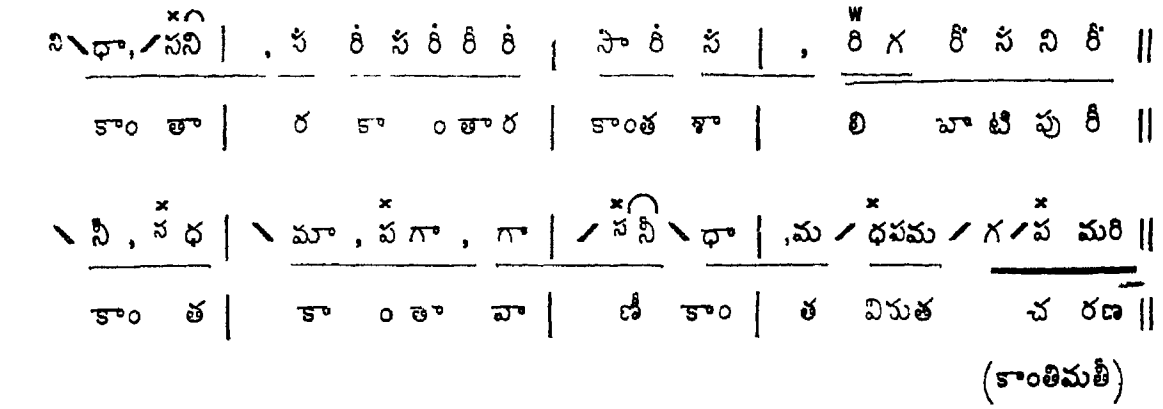
ని ధా, సని | , ప రి స రి రి రి | సా రి స | , రి గ రి స ని రి ||
కాం తా | ర కా ం తా ర | కాంత శా | లి భా టి పు రీ ||
ని , స ధ | మా , ప గా , గా | సని ధా | ,మ ధపమ గ ప మరి ||
కాం త | కా ం తా వా | ణీ కాం | త విమత చ రణ ||
(కాంతిమతీ)

చరణము

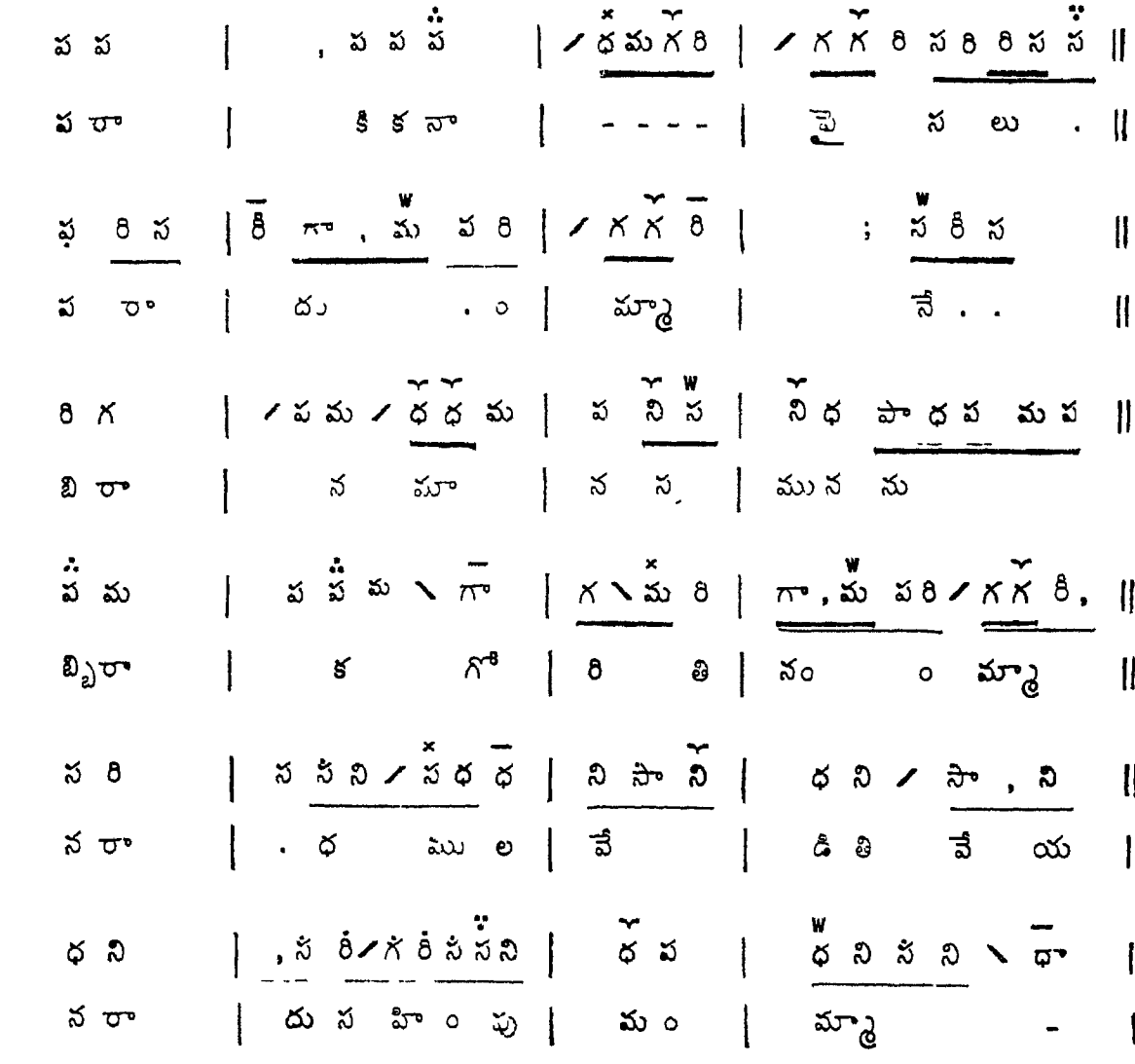
ప ప | , ప ప ప | ధమగరి | గగ రి సరిరిస స ||
ప చా | కి క నా | - - - - | లే స లు . ||
ప రి స | రి గా , మ ప రి | గగ రి | ; స రి స ||
ప రా | దు . ం | మ్మా | నే . . ||
రి గ | పమ ధధ మ | ప ని స | ని ధ పా ధప మప ||
బి రా | న మూ | న స | మున ను
ప మ | ప ప మ గా | గ మ రి | గా , మ పరి గగ రి , ||
బ్బిరా | క గో | రి తి | నం ం మ్మా ||
ప రి | స సని పధ ధ | ని సా ని | ధ ని పా , ని ||
న రా | . ధ ము ల | మే | డి తి వే య ||
ధ ని | , స రి గరి సస ని | ధ ప | ధ ని స ని ధా ||
న రా | దు స హి ం పు | మం | మ్మా - ||

ధ / ప్ ని	, ప రి స రి	రి / గ రి	స స ధ్ ని స ‖
క రాం	బు జ ము ల	గూ	ర్చి గో లె ద ‖
రి \ ని	, ధ గ / మ్ ప / ధ్	మ్ గ్ రి	మ్ గ్ రి సా ‖
క రా	న వ ర ము	లి ం	మ్మా . . ‖
స్ రి గ్	మా ప్ ధా ప ధా	ధ్ నీ స	రీ రి రి నీ ప్ ధా
ము రా సు	రా రి సో ద రీ	మొ రా ల	గి ం చ రా దా
ధ నీ స	ధ రి ని గ్ మ్ గ్ రి స	ధ / రీ \ ధ్	; / స ని ధ్ మ్ గ్ రి ‖
ధ రా	ధ ర సు త మ ధు రా	ధ రా ధా	రా ధ ర క చ ‖

(కాంతిమతీ)

5 స్వరస్థానపదము - ఆదితాళము - సారంగపాణి

దానిప్రాయము పదాజోడ్లు

పల్లవి

ధా ని \ పా , ప్ మ	ప్ / ధా ,	పా , ధ మ్ గ్ రి ని ‖
దా ని ప్రా య ము	ప దా	జో ం డ్లు ని ‖
ధా ని గా / గ్ గ రి గ	/ మ్ మ గ ధ మ్ గ	రి సా ‖
దా ని గా యే లు	కో రా	ఆ ఆ ‖

(దాని)

అనుపల్లవి

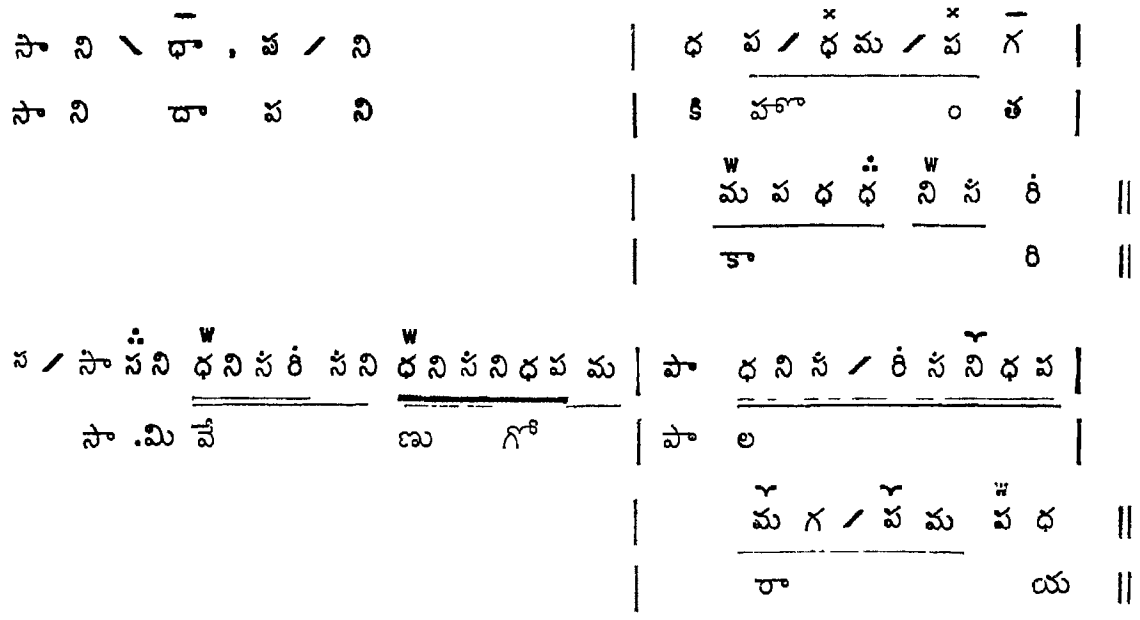

స్వరము

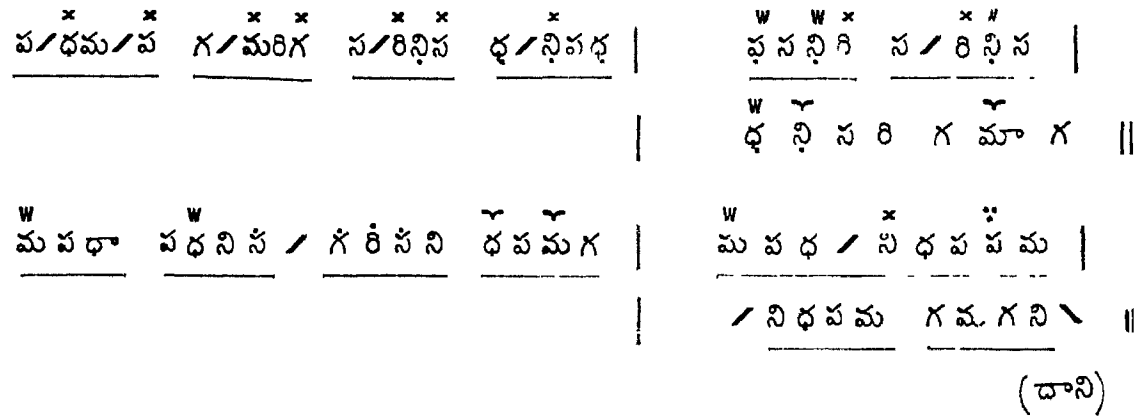

(దాని)

చరణము

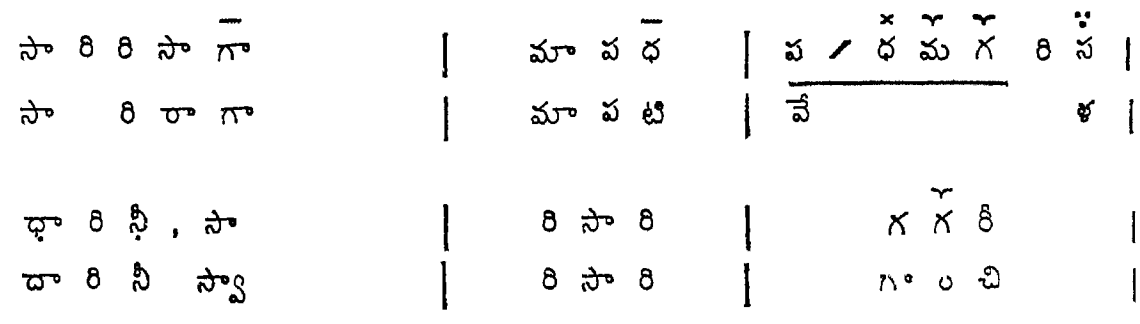

ని , గ మ ప మ ని	ధ పా , ధ మ గ	/ ధమ / పగ గ \ రి రి ‖
ని రూ ప మ ని	శ ము మ ది	ద ల చు చు ‖
, ని స రి గ గ రి గ గ / ప మ	గ రి ;	ప మ గ మ ప ధ మ గ రి ‖
ని దుర గా న దు	రా	క ం . . ం టి కి ‖
ప ని స రి గ గ రి గ గ / ప మ	గ రి ;	సా ; ‖
ని దుర గా న దు	రా	ఆ ‖
ని , ధ ప ధ ని ధ ధ ప	సా స ని రి	స ని ని ధ ‖
ని రా క	కో రి	స న్ని ధి ‖
ని , రి స గా	రి గ గ రి	స ని రి ని స \ ధా ‖
ని రి తి గా	ను గా ం చి	న ది రా ‖
ధా రి గా , మ మ	గ గ రి స	ని ని ధ ప ‖
దా రి గా మా	టా డ పు	నీ . ద య ‖
ధా ని ధ ప మ ప మ మ గ	/ నిని ధ ప మ గ మ	గ ను ప మ ప ధ ‖
దా ని యే చుట	నీ తి గా	ది అ ల ‖

స్వరము

ప / ధమపగ / మరిగ	స / రినిసధ / నిపధ	పసనిరిస / రనిస	ధనిసరిగ / మాగ	
మపధాపధనిస / గరిసనిధపమగ \	మపధ / నిధపపమ /	నిధపమగమగ / ని		‖ /

(దాని)

6 తానవర్ణము - అటతాళము - పల్లవి దోసాలయ్యి

పనజాతి

; ; ; ; ... ×/ధమ/పమగా, ఠ ఠ ||
... సఖ స ఱా -

×/మపధప పా/నిధ |/ని ×/పాధమగా/నిధమ ||
శ్రీ... క్రో | . ....ఠ.. ||

×/మపధప పా/నిధ |/ని ×/పాధమగా/నిధమ ||
శ్రీ... క్రో | . ....ఠ.. ||

×ఠసనిధపా/ధమ ×/స | మగఠ\సా ధఠస ||
... . | ....ం సృతి- ||

1. ఠ. ధనిసఠగ ... ...
ధ - . .

2 ఠ సా -

అనుపల్లవి

| | | |

| × | ~ | w w | | |

స్వరములు

1. రీ , సా , రిం స ని ధ

మ ప ధ ని : (చిరున)

2. మ/నిధ మప గపమ/పాద మగ/ధమగరిస ధ

గనిధ గమపధని : (చిరున)

3 దాపమప గ/సమాప గ/ధమగరి /పమాగరి ని

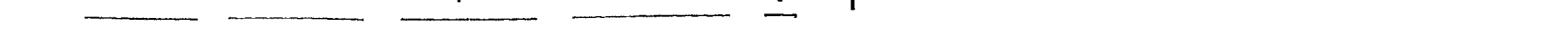

;నిధని పధని : (చిరున)

4. నిధధా ; మగరి రీ,మగరినిధ పమగధ

4. గమ/ధమగరి నిధా/ధపధ/ సరిని ధ/స | నిధమ గధా మ | గరిస / సరిస ని ||
సనిధమ గమపధని :: (చిరుగ)

5. — ధా,నిధమగ ధమగరి మగరిని ధా గరిమ | స ధనిసనిధ మధ | \మగరి నిరినిస ధ ||
స ని స గమపధని ప/ధమగధ గ/పమ | నిధ/పని | స ధనిసనిధ మధ | \మగరి నిరినిస ధ ||
సనిస గమపధని :: (చిరుగ)

6. మగ\గాగరి రిగరి, సినిరి / నిధమ గరి | మూప సరినిధ క | మపధనిసా రిగ ||
\సా, ధగరిని ధరిరి ధరిరి ధగరి పమ | మపధని\ధాధ మపధని | \సా, రి\నిధ ధ ||
/మ\రి గమపధ\గా మపధని\ధాధ | /స ధ/ని ప/ధమ గరి | \సా, రి\నిధ ధ ||
స ధగరినిధ సరిరి మగరిస/ సరిస/ రినిధ / రిని | /స ధ/ని ప/ధమ గరి | \సా, రి\నిధ ధ ||
\మూగ్గ/పమూప ధని :: (చిరుగ)

7 కీర్తనము - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - కృష్ణస్వామిఅయ్య

వేణుగోపాలంభజే

పల్లవి

ధా , నిస నీ	పధని ధపమగమ	పా , : నిధ	నిసా,రి నిధ\మప ‖
వే ణు గో	పా ల ం భ	జే భ	జే. భ. జే ‖
ధా ధ/రి సా నీ	పధని ధపమగమ	పా ; , సని	ధ పా గా రీ ‖
వే ణుగో	పా.. ల ం భ	జే వి	న త జ న ‖
,రిగరిసనిస	రీ , గా / ధప	మ \ గా , రీ ;	సా , ; ; ‖
వై భ వ	మూ లం భ	జే	‖

అనుపల్లవి

, గా గా/గ/ప	మరిగమపా	ధధా ధా సని	ధపా ధని సా ‖
వే ణు గా	న లో లం	వి వి ధ సు	గు ణ జా . లు ‖
, ధా ధా సా	రి స ని ధ ని సా	ధ/రి సాసిధా,ధ	/సని ధ/రి నిధమప ‖
వే ద వి	ది త శి , లం	వి వి ధా వ	తా ర లీ.లం ‖

(వేణుగోపాలం)

చరణము

, గా గా\గా	/ప మా,రి గమపా	మపా/నిధపా	గ మపా, మగరీ ‖
శ్రీ క మ	లా నా థం	శ్రిత జ. నా	ర్చి త పాదం ‖

రి గ మ గ రి | ని రి / గ రి ని సా | గా, / పమాపా | ధప / ని \ ధా \ మప ||
శ్రీ రు క్మి | ణీ స . త్య | భా మా స | మే తం ||

పా , ధా పా | ని ధా ని సా | ని సా రీ సా | ని స ని ధ నీ సా ||
కీ రా ట్ధి | శా యి నం | స్థి ర సు ఖ | దా యినం ||

, ధా గా రీ | సా / రి ని ధ పా | పమగ / సనిధా | / గగరినిధ \ మప ||
శృం గా రా | లీ . లా ది | రా . జి.తం | శ్రీ . . కృ ష్ణం ||

స్వరము

ధ ని స రి స ని స | ని / గ రి ని / రి ని స | ధనిసమధనిరి | సా / గ రి ని ధ మ ||
స కలము నిజన | వి నుతప దయుగ | మమరపతికలి | తా హి తహా రణ ||

పధ నిగమపధ | రిగమపధని స | / గా రి సా ని ధ | / సనిధమగమప ||
నిపు ణమతులిత | శుభ ఫ లనికర | మాశ్రితా ఖిల | పా లక మమల ||

(వేణుగోపాలంభజె)

8 స్వరస్థానపదము - మిశ్రజాతి ఏకతాళము (ధాతు) - సుబ్బరామదీక్షితులు

(మాతు) యెట్టయపురీ సంస్థానపు ద్రావిడ విద్వాన్ నారాయణసామిఅయ్య

పల్లవి

పా \ రి / గా ని | స / ని ధా , మా , / పా | స గ గ రి ప \ రి ||
✺పా రి క్క న్ని | స దా మా పా | శ . ర్క రి ప రి ||

✺ ఈమిశ్రమున పరుషములను శషములను అల్పప్రమాణముగాను వాడి ఉచ్చరించుట చిక్కు- ఈ స్వస్థాన వరుస యొక్క అవరోహణను, అర్థమును ఏమిశ్ర విద్వాంసులతో సంప్రదించి నిర్ణయించ దగును. (రా అ.)

మ / పా మ్ గ గా రి	/ ని ∖ ధా ని ∖ మా	ధ ని గా రి స ‖
భా గ క్కా రి	ని ధా ని మా	ద ని గా అ అ ‖

అనుపల్లవి

పా ∖ రి / గా ని	గ రి ఫా రి ని	నీ స ధా ధా ‖
పా రి గా ని	క రి ప్పా రి ని	నీ తా తా ‖
పా ని ధ ∖ మా	ధ రి గ ధా ,	గ స నీ స ధా , ‖
పా ని ధ మా	ధ రి క్క త్తా	క్క నీ ధా ‖
గా రీ స / రి	, రి మ / ధా ∖ మ	, స ధ మ గా ‖
గా రి స రి	రి మ ధా మా	స ద మ గా ‖
గా మ ని రి స	ని ∖ ధా గ ∖ నీ స	నిధమగగ రి నిరిగమ ‖
గా మ ని ళ శై	వెం క టే శ్వ	రె ట్టె ఎ ఎంద్ర ‖

(పారి)

చరణము

గా / ని ∖ ధా	మ ధ ∖ మా గా	ద మ మా మా ‖
గా ని ధా	మ ద మా గా	ద మ మా మా ‖
గా / ప మ మా స	మ రి ని ధ స రి	ఫ ధ రి గ ధ రి ‖
గా మ మా స	మ రి ని ద స రి	ప ద రి క్క ద రి ‖
ధా ని ద	ప మా ధ / స నీ	ధ ∖ మా మా , ‖
ధా ని ద్ధా	ప మా ద ని	ద మా మా ‖

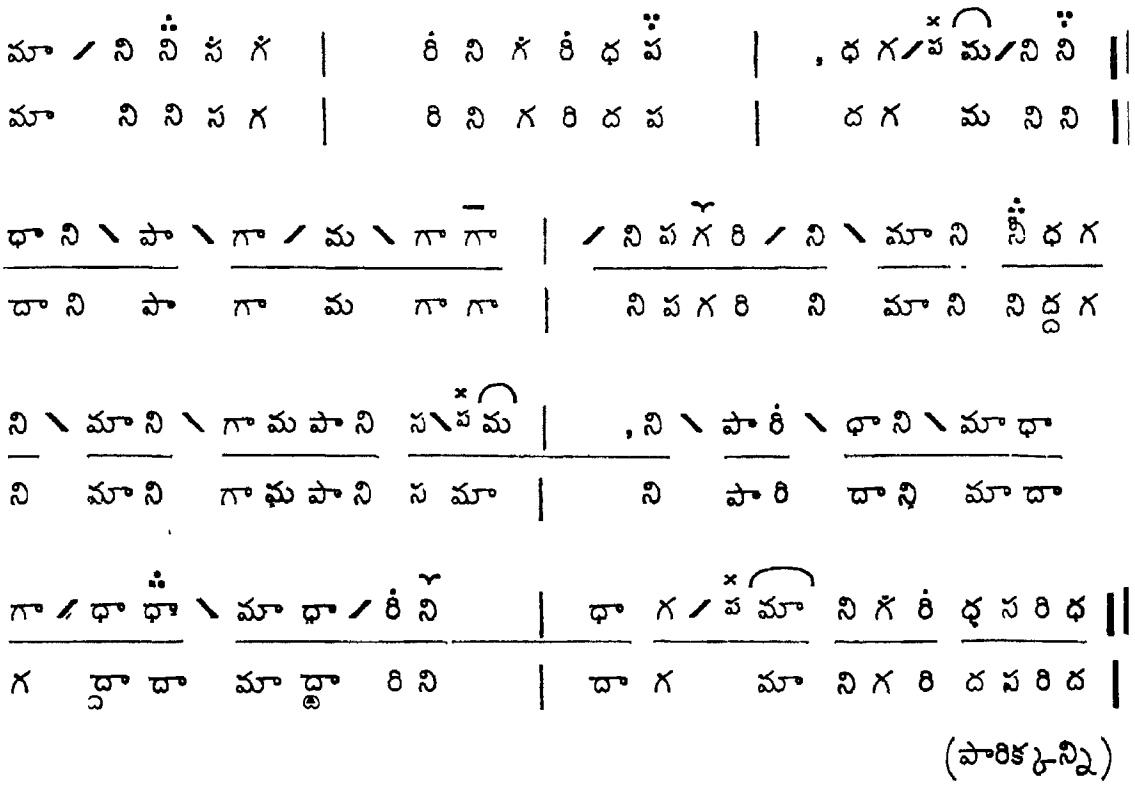

(పారిక్కన్ని)

నంచారి - రగణ మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

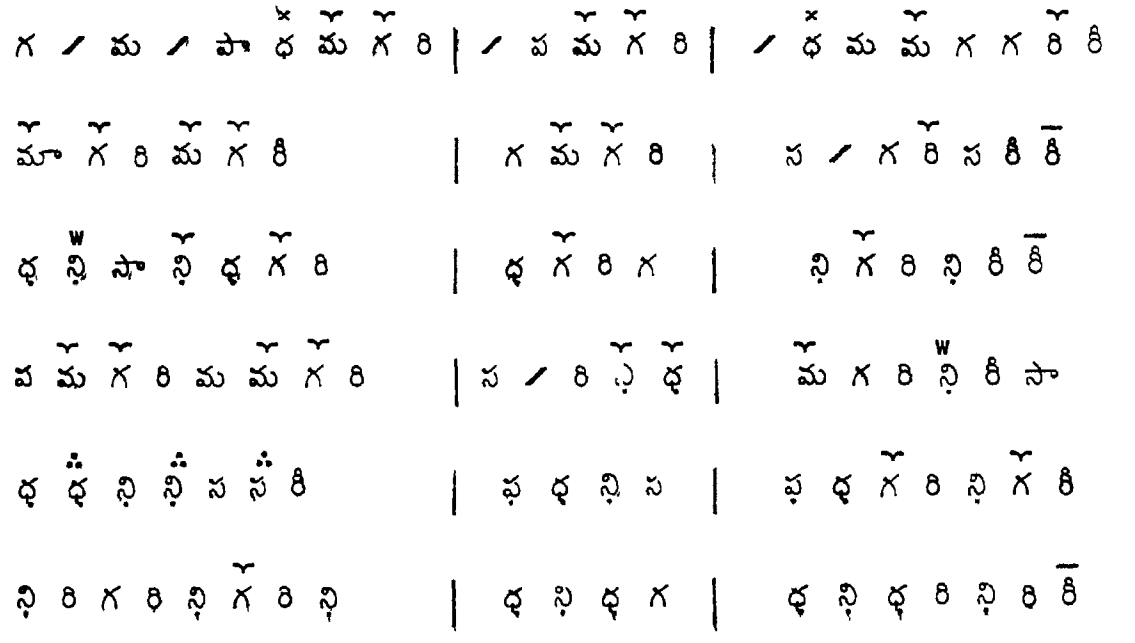

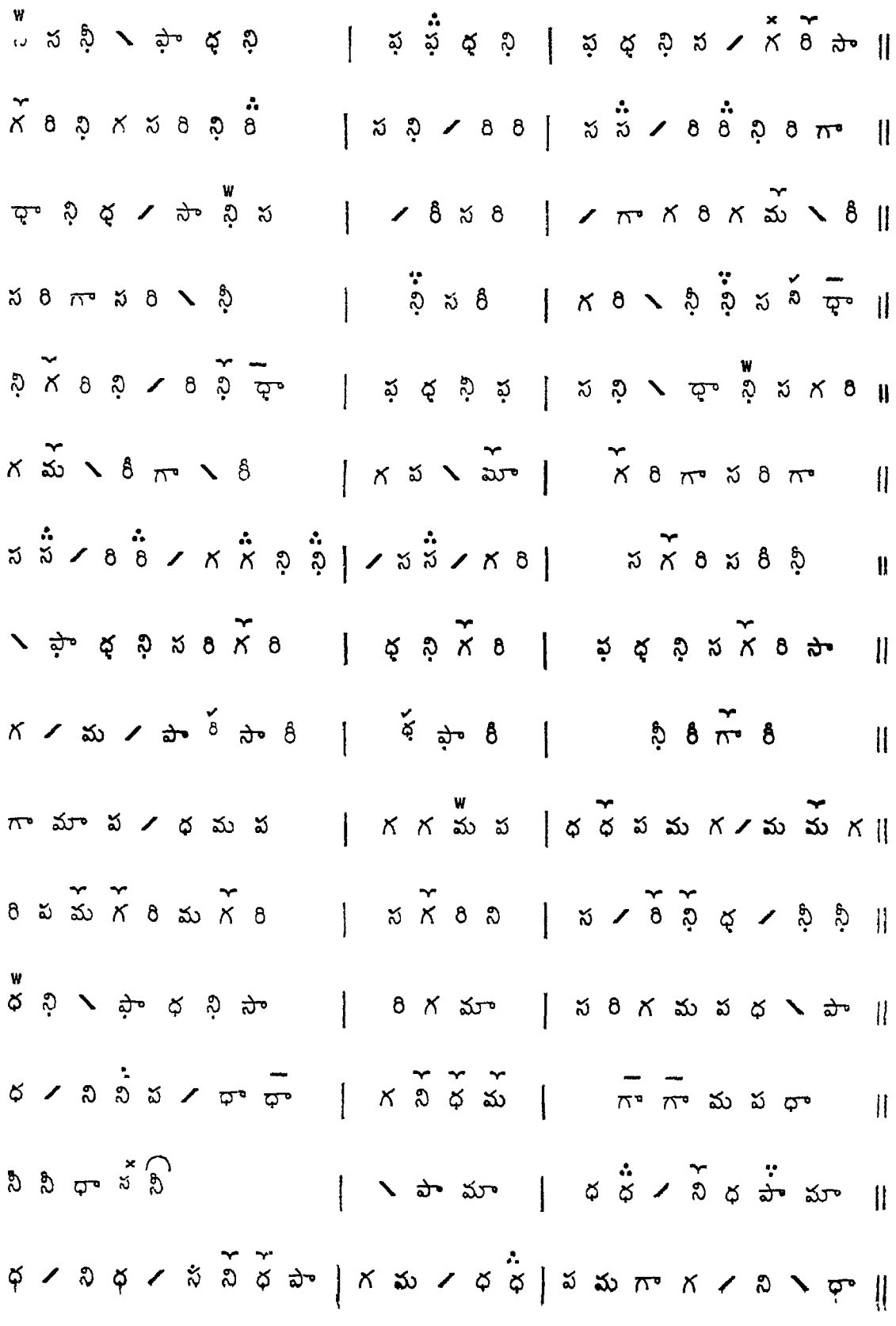

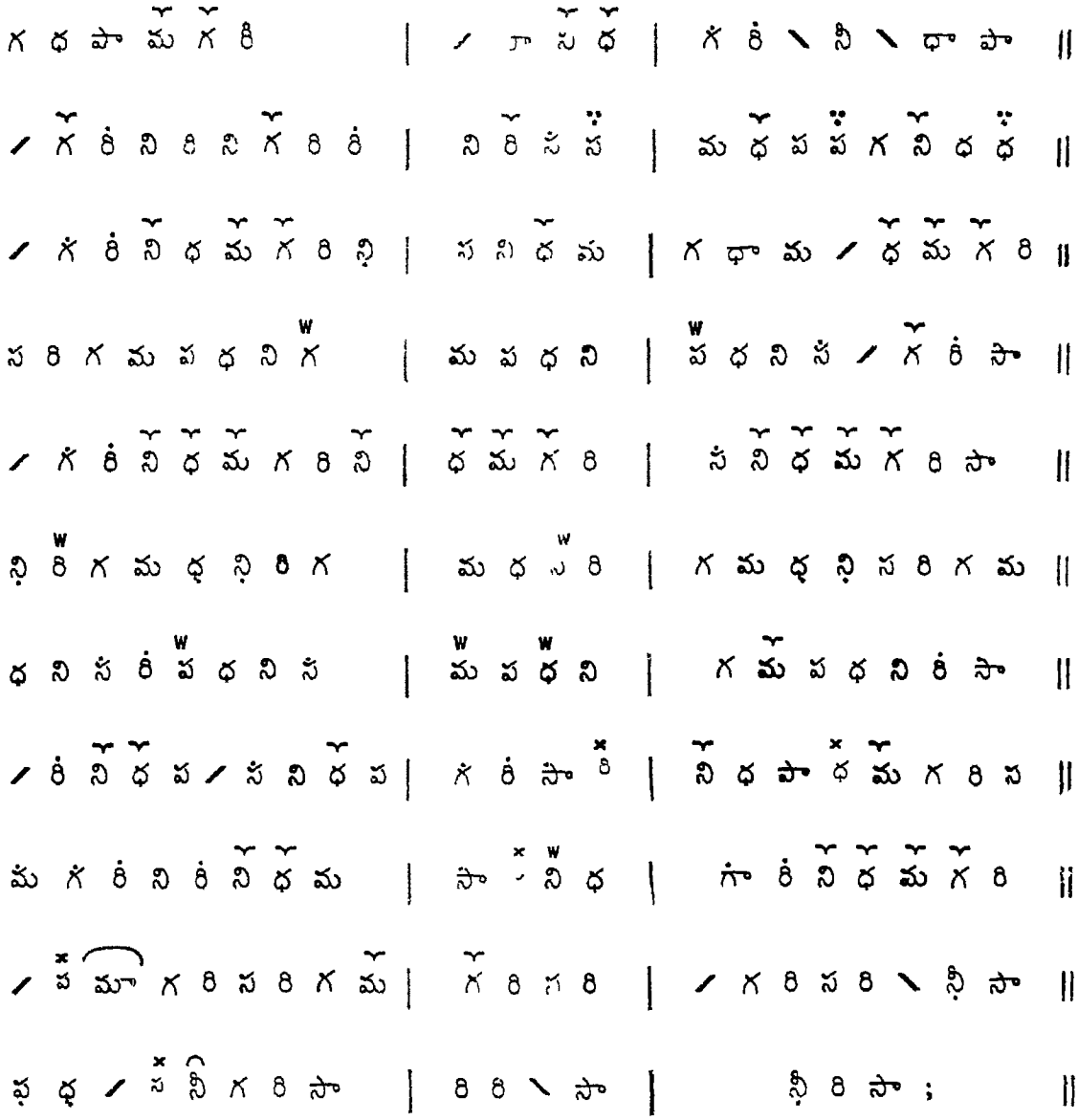

రి గు మి ప ధి ను] చక్రము 11 : మేళము 65 [రుద్ర. మా చక్రము

జన్యము (ఉపాంగము) 1 : యమునాకల్యాణి* - వెంకటముఖి

మూర్ఛన :
ఆరోహణము : స రి గ # మ ప ధ ని సా
అవరోహణము : సా ని ధా ప # మ గా రి సా.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; దేశీయరాగము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

గమనిక ఈ యమునాకల్యాణి రాగమూర్ఛన ఇటులుండినప్పటికిని, స రి గ ప ధ సా , స రి గ ప మ ప ధ స , స ని ధ ప గ రి సా స ధ ప గా మ రి సా – ఇటుల ఆరోహణావరోహణ ప్రయోగములు గలవు. ఈ రాగమునకు గాంధార ధైవత ఋషభములు మిగుల రంజనముల గలిగించు జీవస్వరములు. మ గా / మ గా గా , ని ధా / ని ధా ధా , గ ప ని రి రి , గ / మ / ప ని గా గా , గ మ ప ని రి , గ / మ ప / ధా ధా గ మ ప మ గ రి , గ ప ని రి , స రి / గ రి స ని ధా , స రి / గ రి / గా గా గ ప ధ / సా రి ని ధ ప గ మ గ రి సా , రి గ ప # మ గ రి సా–ఇవి ప్రయోగములు గా మ రి , గ మ గ రి సా – ఇవి శుద్ధ మధ్యమ ప్రయోగములు. తక్కినవి లక్ష్యము లందు గమనింపవలెను. ఈ యమునాకల్యాణిని యమునా అని చెప్పుటయు వాడుకగా నున్నది

---

* "యమునాకల్యాణిరాగః సంపూర్ణస్సప్తగ్రహోనిత్యశ్చ" అని చతుర్దండి ప్రకాశిక. అనుబంధము (పుట 66) దీని లక్షణమున్నది (రా. అ)

కఫాయ్ అను దేశీయ ప్రబంధము - ఆదితాళము - పూర్వీకులు

గా గా గా \ రి	; గ ప	\ గా రి ‖
తా ధై ధై య్యా	ధై ఇ	ధై య్యా ‖
; గ / పగ రి స రి	/ గా రి / గ	రి స స స ‖
ధై ఇ ధై ఇయ్యా	ద త్త -	త - ద్రి గ్డు ‖
ఫా ధ ఫ సా సా	స సరి స	గ రి రి ‖
త క్కతో ధి న్నం	త ధి కతో	ధి -న్నం ‖
గమ / పా మ \ గా గమ పా	, గా గ	రి గ స రి ‖
త థోం థోం గ థోం	ంథోం గ	ద - ద్రి గ్డు ‖
గా గ పా ప పా	ధ ధ ప ధ	స సా స ‖
త క్కు ధి క్కు త	త్త త కి ట	ధ ళం గు ‖
సరి / గరి స సధ స	ధ సా స	ధ ధ ప ధ ‖
ద్రీ - ంద్రీ - ంధా -	ం ధా ణు	త క త క ‖
ప ధ ప / స ధ ప పగ	గా , రి	/ గ రి స రి ‖
త ధి - న్నా - నుఝు కి	ణా ం ఝు	కి ణ ద్రి గ్డు ‖
గా గా గా \ రి	; గ / ప	\ గా \ రి ‖
తా ధై ధై య్యా	ధై ఇ	ధై య్యా ‖
గ పా ధ స స స రి	స స రి గ రి	స స సా ‖
త ధై ధై - య్యథా -	- ధై - - ధై	- య్యథా ‖

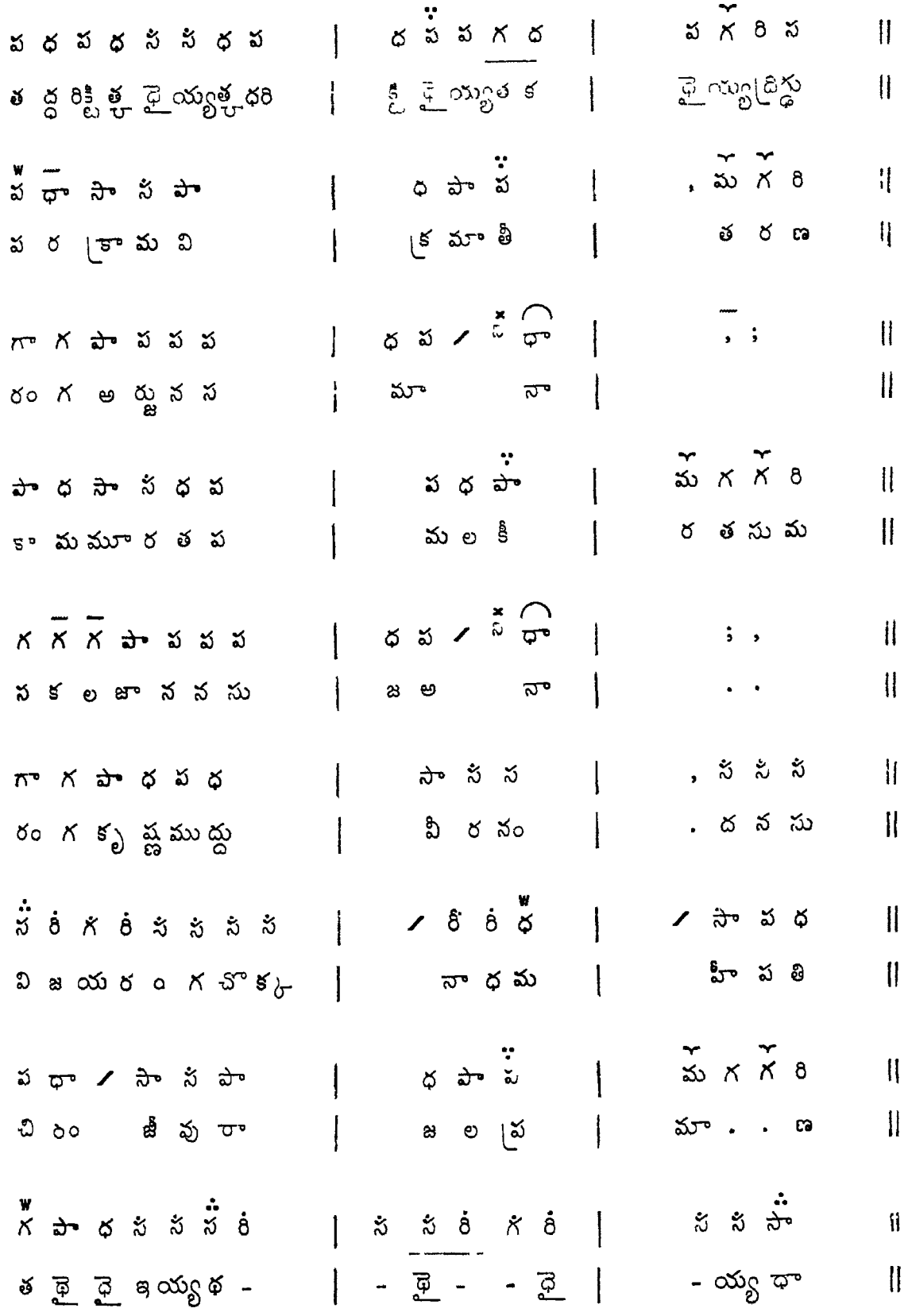
పధపధససధప | ధపపగద | పగరిస ||
తద్దరిత్తకధైయ్యాత్తధరి | ధైయ్యాతక | ధైయ్యాద్ధిస్తు ||
పధాసాసపా | ధపాపా | మగగరి ||
పరక్రామవి | క్రమాతి | తరణ ||
గాగపాపపప | ధప/ధా | ; ; ||
రంగఅర్జునస | మా నా | ||
పాధసాసధప | పధపా | మగగరి ||
కామమూరతప | మలకి | రతసుమ ||
గగగపాపపప | ధప/ధా | ; , ||
సకలజానసు | జఅనా | . . ||
గాగపాధపధ | సాసస | , ససస ||
రంగకృష్ణముద్దు | బిరనం | . దనసు ||
సరిగరిససస | /రిరిధ | /సాపధ ||
విజయరంగచొక్క | నాధమ | హీపతి ||
పధా/సాసపా | ధపాప | మగగరి ||
చిరం జీవురా | జలప్ర | మా . . ణ ||
గపాధసస సరి | సస రిగరి | సస సా ||
తధైధైకియ్యథ - | - ధై - ధై | - య్యధా ||

ప ధ ప ధ సి స ద సి	ధ ప ప గ ధ	ప గ రి స
త ద్ధరి కిట తక ధైయ్యత్తధరి	కిట ధైయ్యత క	ధైయ్యద్ధిగ్గు
గా గా గా \ రి	రి ;	\ సా ;
తా ధై ధై య్యా	.	.

కీర్తనము 1 - తిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

జంబూపతెమాంపాహి.

పల్లవి

గా ప మ పధా , ప	గరి మగ రి స	నిసగరి గ పరిగరిసరి
జంబూ . ప	తె . మా ం	పా హి . . . ని .
సా/మమ గ/ఘ పా	ధరి సా , రి నిస ధ	ధని పమ/ధపపమగరి
జా న ం - - దా	మృత బో ధ ం -	దే . హి . . . . .
/గా మప మ పధ ప	గరి/ గగ రిసా ‖	
జం బూ ప	తె . మా - ం ‖	

అనుపల్లవి

గా మ ప ధని , ధ	సా రి స రి స	ని/సనిధ/నిధప
అం బు జా స	నా ది స క ల	దే వ న మ న
సనిధ/నిధ పమ	పధ ప పమ గరి ,	మపరిగ మరి సరిస
తుంబు రు నుత	హృ ద య తా	పో ప ళమ. న

సా / స స̇ గా	రీ రీ̇ సా̇	రిస స̇ ధా ధ ప / స స̇ ‖
అం బు ధి గం	గా కా వే	రీ య - ము నా ‖
రీ స నీ స ధ ;	ప / ధ ప మ గ రీ నీ స	గ / ప గ రీ నీ స రి ‖
కం బు కం -	ర్య ఖ లాం డే .	శ్వ రీ ర మ ణ ‖

(జంబూపతే)

చరణము

పా ప పీ̇ ప పీ̇	ప ధ ప మ ప మ గ / గ మ రి	గా మ ప \ రి / గ గ రీ ‖
ప ర్వ త జా	ప్రా ర్థి తా ప్పు	లిం గ వి భో . . ‖
\ నీ స / మ మ గ గ	గ / మ / పా ద / ని ధ పా మ	గ ప గ గ గ మ రీ ‖
పం చ భూ త	మ య ప్ర పం -	చ ప్ర భో . ‖
గా గ / ప గ రీ ,	స రి రి స స ధ ధ / స స \ ఫ ధ	గ రి / గ గ రి ; ‖
స ర్వ జీ	వ ద యా క ర	ళ ం భో . ‖
ధా ధ ధ ని ప మ	/ ధ పా మ \ గ గ గ రి గ	మ ప \ రీ గ రీ ‖
సా మ జా ట	వీ ని లయ	స్వ యం భో ‖
గ ప గా ప ధ ని	ధా , ధ రీ సా	ని స ధ ధ ని \ పా , ‖
శ ర్వ క రు	ణా సు ధా	సి ం ధో . . ‖
స పీ̇ పా గ / ని ధ	ధ ప మ ప మ గ మ గ /	ని ధ ప మ / పా ; ‖
శ ర ణా గ త	వ... త్స లా ర్త	బం - ధో . ‖

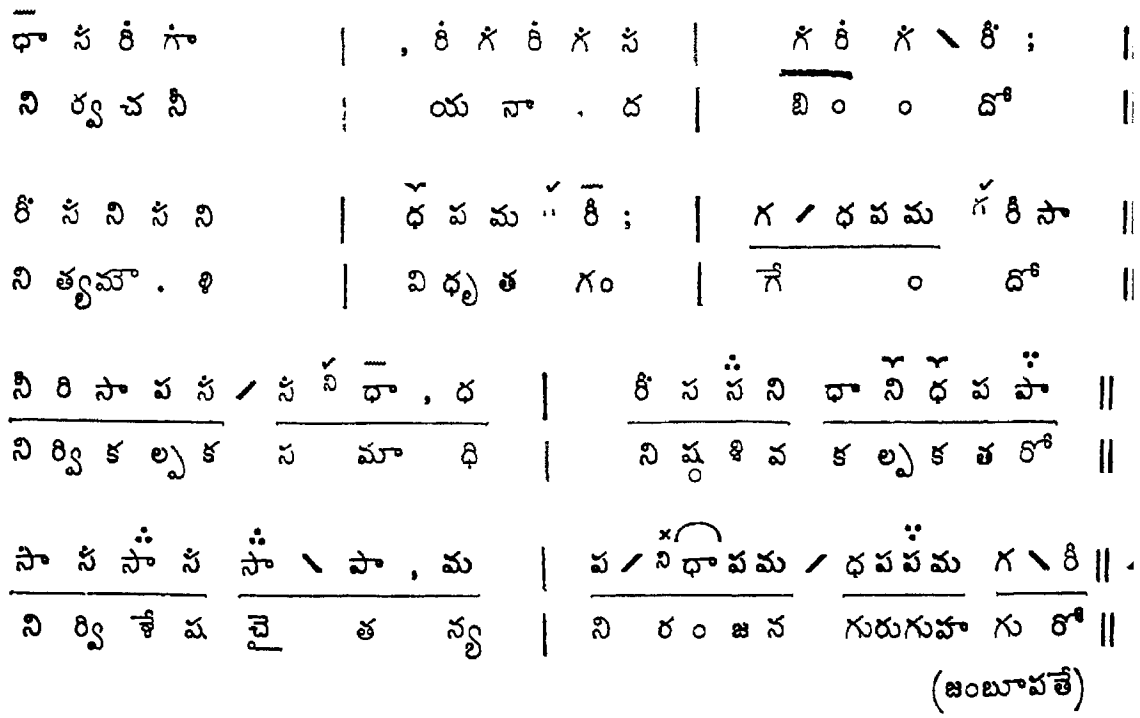

కీర్తనము 2 - ఆదితాళము - కృష్ణస్వామి అయ్యా

చింతయజానకీరమణం.

పల్లవి

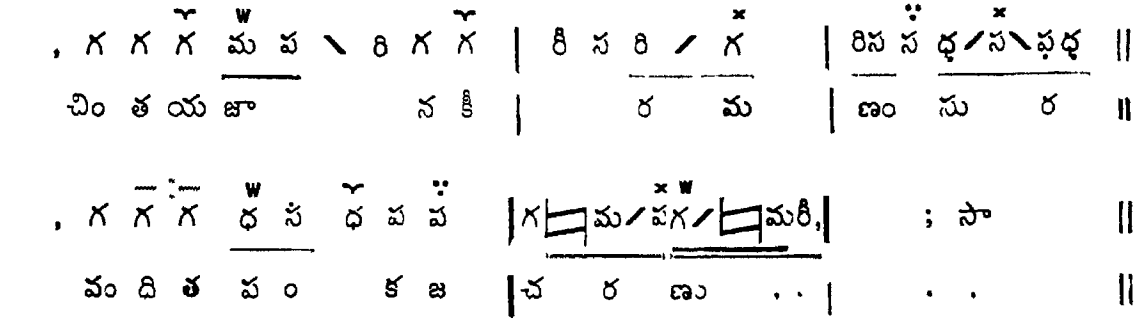

అనుపల్లవి

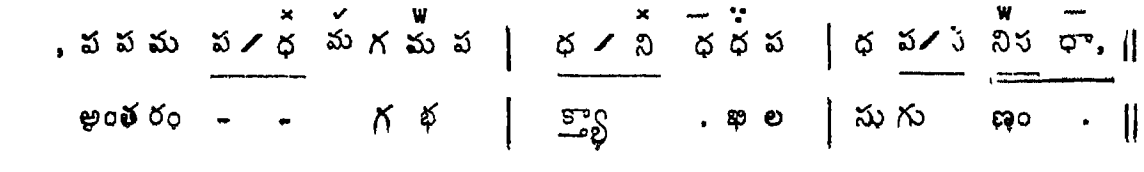

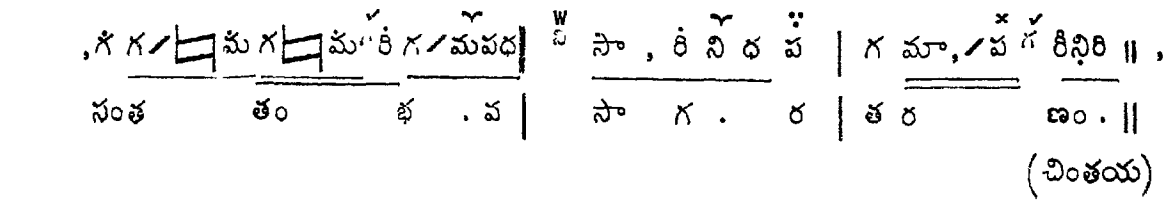
,గ గ/మ గ మ రి గ/మ పధ | సా , రి ని ధ ప | గ మా,/ప గ రిసిరి ||
సంత తం భ . వ | సా గ . ర | త ర ణం . ||
(చింతయ)

చరణములు

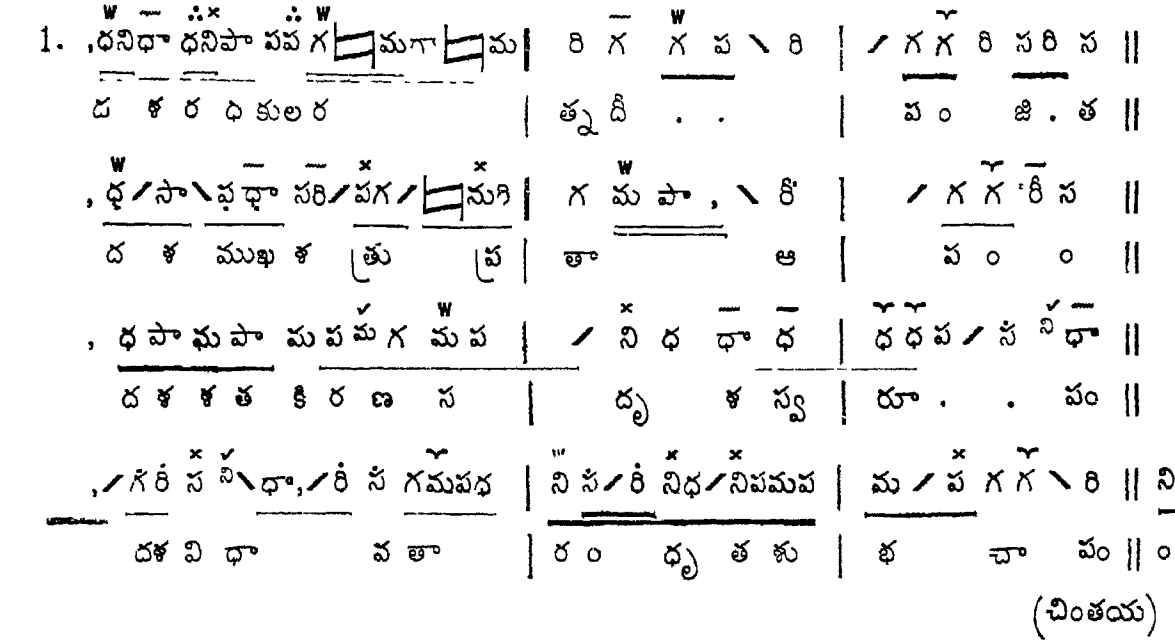
1. ,ధనిధా ధనిపా పప గ మగా మ | రి గ గ ప ∖ రి | /గ గ రి సరి స ||
ద శ ర ధ కుల ర | త్నా దీ . . | పం జి . త ||
, ధ/సా∖పధా సరి/పగ/నుగి | గ మ పా , ∖ రి | /గ గ రిస ||
ద శ ముఖ శ త్రు ప్ర | తా ఆ | పం ం ||
, ధపా మపా మపమ గ మప | / ని ధ ధా ధ | ధ ధప/స నిధా ||
ద శ శత కి ర ణ స | ధృ శ స్వ | రూ . . పం ||
,/గరి సని∖ధా,/రి స గమపధ | నిసరి నిధ/నిపమప | మ/ప గ గ∖రి || నిరి
ద శ వి ధా వ తా | ర ం ధృ త ళు | భ చా పం || ం-
(చింతయ)

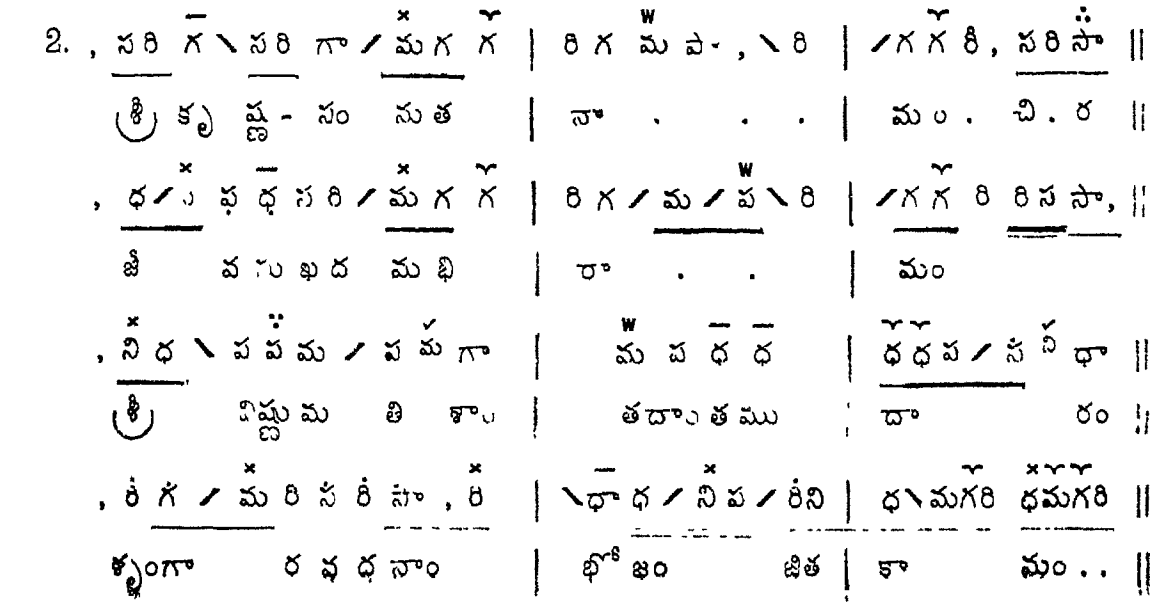
2. , సరి గ∖సరి గా/మ గ గ | రి గ మ పా , ∖ రి | /గ గ రి, సరిసా ||
శ్రీ కృ ష్ణ - సం సుత | నా . . . | మం . చి . ర ||
, ధ/ని ఫ ధ సరి/మ గ గ | రి గ/మ/ప∖రి | /గ గ రి రిస సా, ||
జీ వ సు ఖద మ భి | రా . . | మం
, ని ధ∖ప పమ/ప మ గా | మ ప ధ ధ | ధ ధప/స నిధా ||
శ్రీ విష్ణుమ తి శా | తదాం తము | దా రం ||
, రి గ/మ రి స రి సా , రి | ∖ధా ధ/ని ప/రిని | ధ∖మగరి ధమగరి ||
శృంగా ర ఫ ధ నాం | భో ఙం జిత | కా మం . . ||

స్వరము

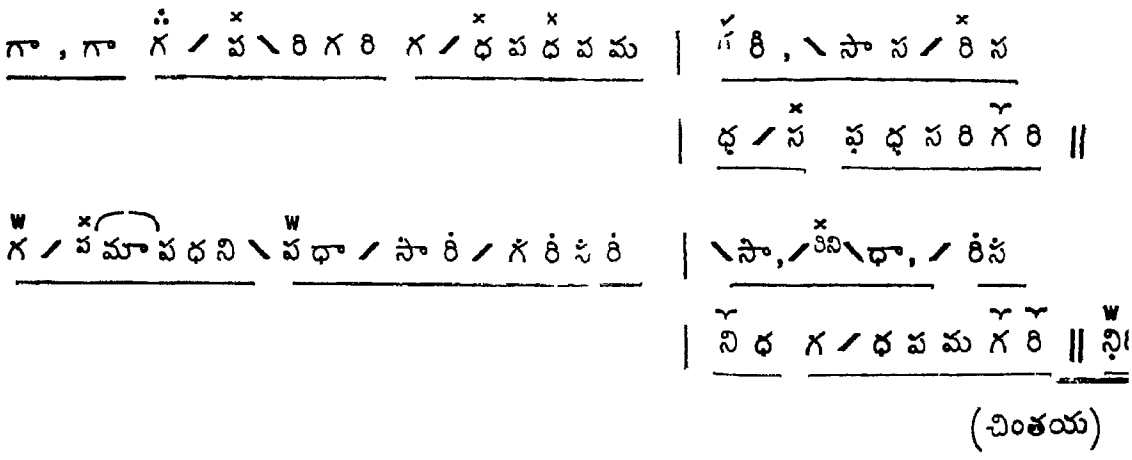

(చింతయ)

✺ జతిస్వరము - ఆదితాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

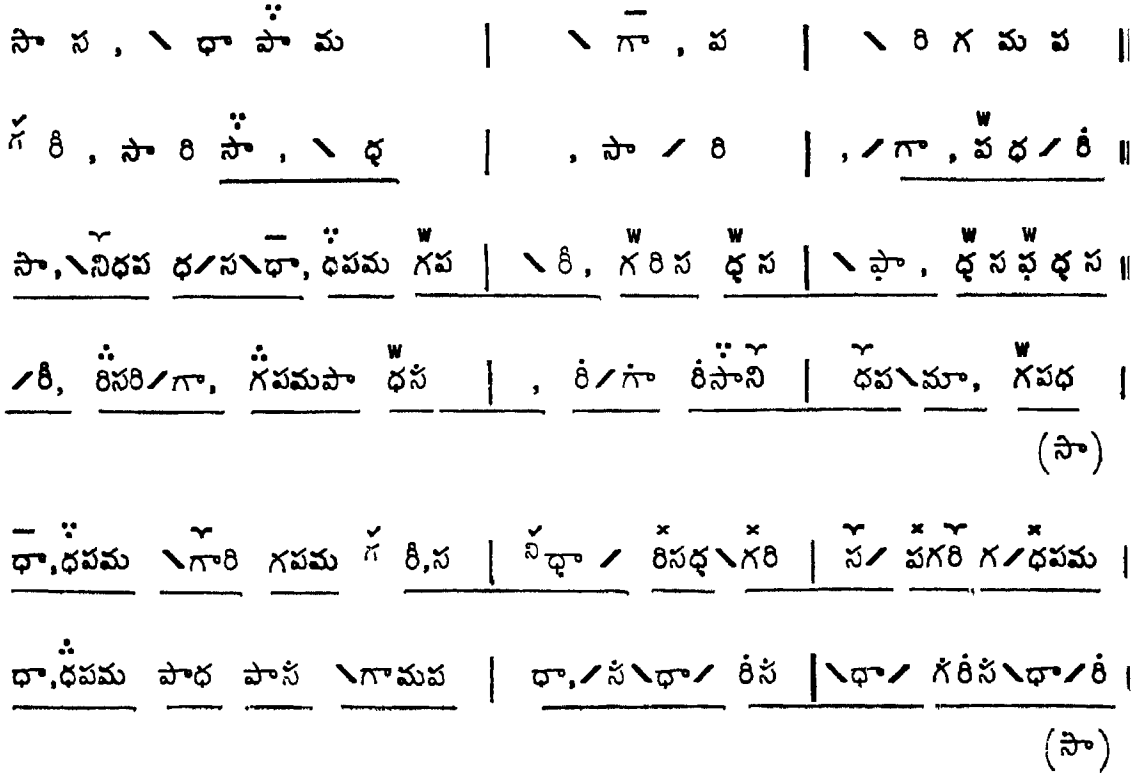

✺ ఈ జతిస్వరములో మూడవ స్వరమందు ప్రథమ, ద్వితీయ, తృతీయ కాలములు సూచింపబడిన గమనించి పాడుదురు.

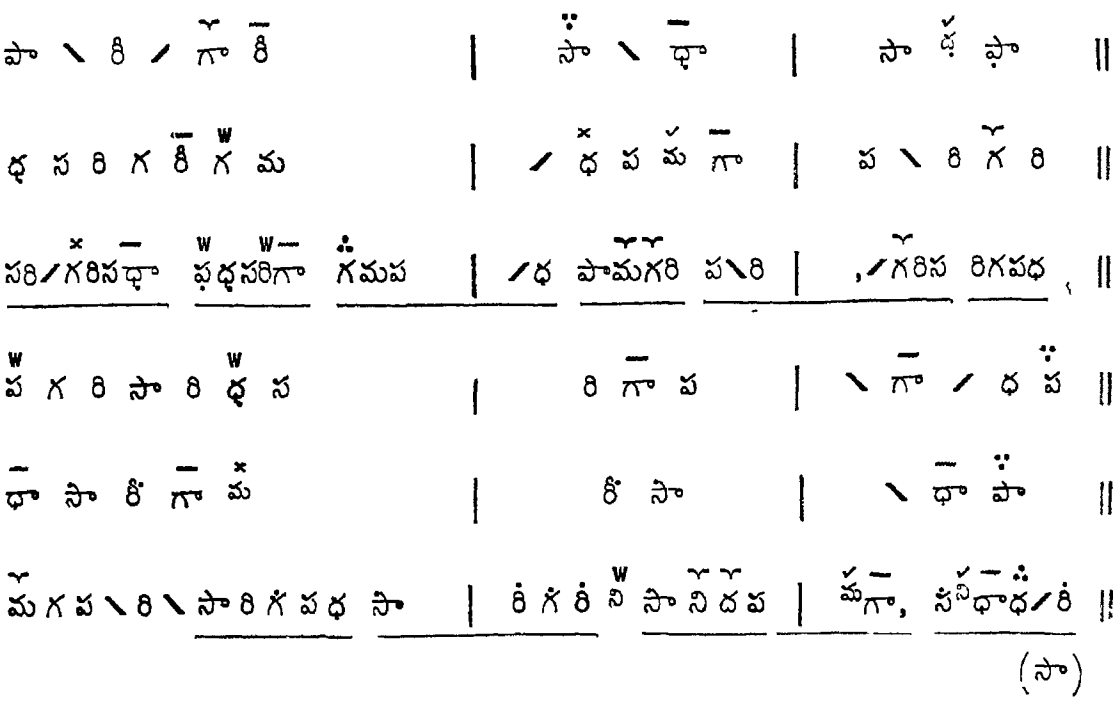

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

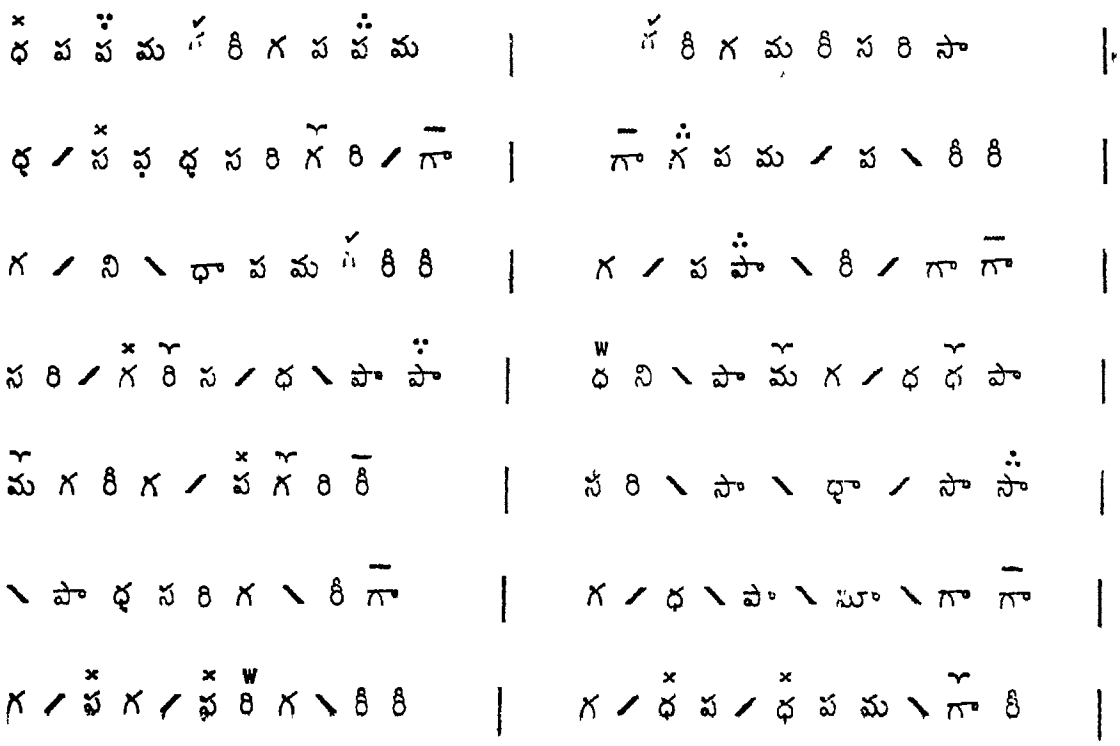

స రి / గ రి స / రి స / రి ధ స	ఫ ధ ఫ ధ స రి గా గా
సా గ రి గా / ధ ప మ గ	రి గ / ధ ప గ / ప మ \ గా
\ రి గ ప \ రి గ రి గా	/ ధ ధ పా గ ప \ రి గా
సా రి గ ప / ధ ప మ గా	/ పా మ రి గ ప మా గ రి
గ గా రి స రి గ / ని ధ పా	ధ పా మ గ రి స రి సా
ధా ధా ధా ధ ని \ పా	/ ధ ధ పా ధ ని \ పా \ గా
/ పా \ రి గ ప / ధా ధా	గ ప ధ సా ప ధ / స సా
స రి గ రి స స \ ధా ధా	మ గ గ / పా మ మ గ పా
గ గ గా రి రి రి రి	స స సా / ధ ధ ధా పా
పా ధ ప ధ ప సా సా	గా గా రి స రి రి
ధ స సా ధ స \ పా ధా	ప మ ప మ గ రి గ ప మా
గ రి స రి గా రి స సా	ధా స \ ఫా ధ స రి గా
\ సా రి గా ప మ ప ధా	స రి గ పా ధ సా సా
\ గా ప ధా ని \ పా ధా	గ ప ధ సా రి గ రి సా
స ని \ ధా ధా ధ ని పా	స ని ధ ప మ గ రి రి
గ ప ధ / స ధ స మ గ \ రి	రి సా / ధా \ పా \ మా
\ గా \ రి గ ప \ రి గ రి	స రి / గ రి స రి \ సా ;

జన్యము (భాషాంగము) 2 : మోహనరాగము

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : పొడువో మోహనోరాగస్సగ్రహస్సార్వాలికః.

మూర్ఛన : ఆరోహణము : స రి గ ప ధ స

అవరోహణము : స ధ ప గ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము; పొడవము; మధ్యమ నిషాదవర్జ్యము; షడ్జగ్రహము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును.

గమనిక : ఈ మోహనరాగమునకు గాంధార ధైవత ఋషభములు మిగుల రంజనములు గల జీవస్వరన్యాసస్వరములు. లక్ష్యములచే స్పష్టమగును.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువ రూపక తాళము - వెంకటమఖి.

ధ్రువము

సా ధ ప గ ప ధా స ధ	రీ రీ సా సా	స రీ గ స ఠీ
శ్రీ క లి యు గ వెం క టే	- ళు రే రే	శే - ష గి రీ

సరిసధపధ	గపధసరిగ	పగధపగరి	గాగరిసరి
హా - . . . స	మంజు హాస	శ్రీ. నివాస	చిద్విలాస

సధపధపగ	రిస
సంతల్లో	అస

జావడ

గారిగపాగధపా	గపగగరీ	గగరిసారి	
దామసుధామముదా	ద - నసదా	గానధుర్య	
సరిసాసధ	సరిగసరిగ	పగరిగాగ	రిరీసధా
గోవర్ధన	ధరయాదవ	రాజవంశ	సముద్రము
రిసధసాస	పగపధసరి	సరిగపగధ	పాధధసా
ద్రితపురీంద్ర	పాంచా . లి	మా. నసం	రఘుకులే
ధసాధపధ	సధపధపగ	ధధపగరిగ	రిరిసధపగ రిస ‖
కిరిటిరథ	సారథియఅ	అఅఇయఇయ	సమా.దరు రెఎ ‖

సాధపగపధాసధ	రిరిసాసా ‖
శ్రీకళియుగవెంకటే	-శురే రే ‖

కీర్తనము 1 - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

నరసింహ్మొగచ్చ

పల్లవి

గపాధాసా	ధపాగారీ	సధాసారీ	గధపపగారి ‖
నరసింహ	గచ్చ	పరబ్రహ్మ	పు . . చ్చ ‖

; , ; గ / ధ̇ | పగాగ̇గ̇పధ̇/రి̇ || సి̇సా\గా పధస | ధపాగ̇రి ||
స్వో | చ్ఛస్వచ్ఛ . . || నర సిం హా | . . గచ్ఛ ||

సధాసారి | గ/ధపగపగ̇,రి | రి̇ , సా ; ||
పర బ్రహ్మ | పు చ్ఛ | ఆ ||

అనుపల్లవి

గగా̇పాధా̇ | సి̇ధా̇సా ; | సారిగా, రీసా | ధ̇wసా\పాధా̇ ||
హరిహర | బ్ర హ్మాం | డ్రా దిపూ | జితా త్యచ్ఛ ||

పధా̇/రీ̇సా̇ | , ధా̇పాధా̇ | సా̇ , ధా̇పా̇ | గధప పగ̇రి̇ ||
పర మభా | గవత | ప్ర హ్లో ద | భ క్తేచ్ఛ ||
(నరసింహా)

చరణము

గాగగ̇గ̇wగప | \రిwగపగwరిగరిస | గ/పగ̇గరిసని̇ | గగగ రిగ పపప ||
ధీరతరఘటి | కాచలే శ్వ | సా ర తరహే | ము కో టీ .శ్వర ||

గాపధ̇సా | ధపwని̇గ/పగ̇రి | గ/ధపగరిసరి | గగగ/పాపమ ||
వీ రవరమో | హనవి భాస్వర | మా రవరమా | నవహా రీశ్వర ||

గగగగ పపపప పపపపపని̇ | ధధధ̇ధపధ సనిసనిస̇ నిధపధ ||
మురహార సగధర సరనిజకర | పరపురుష పవనజ భుఫకర ||

ధ/గగ̇రి̇ ధ/గరిస సగ/రిసని ధసధ | సనిస ధపధ/స ధపధ పగరిస ||
సురుచిర కరిగిరి వరద విచర | సర స గురుగు హాహృదయ సహాచర ||

స్వరము✺

సరిగ/పగ/ధప ధ/సప/ధపగప | ధరిస/గరిసధ పగప పధపస ||

సపధ పపగప ధసరిగసరిధ | పగపధ పసధ పధగ పగరిస ||

(నరసింహా)

పై స్వరములో విశేషము. 'ఓకటకవి'వలె మొదటి పంక్తిని వెనుకకు త్రిప్పి పాడి మొదటికి జేరిన; రెండవ పంక్తి యగును.

కీర్తనము 2 - ఆదితాళము - లక్ష్మీకాంత మహారాజు

రమావరాయ

పల్లవి

గపప/ధధపధ పగ	గరీ	సా ; ‖
రమావ రా యా	- . -	- ‖

అనుపల్లవి

గగా గపా పా పా ధ ధ ధా పధ	సాస ధా పగప	ధ/రీ స ధపగరిస ‖
రమా వ రా య రత్న విభూషణ	రరు కి రా యనమో	రఘు ... ధా రు ‖

(రమావరాయ)

✺ ఈ విశేషముగూడ భారతీయ లాక్షణికులు గాని స్వరకర్తలు గాని ప్రస్తావించలేదు. అనుదారి ఇది సులభమనే నేను లోకమలోకోపయోగమునకై నా డుపయోగించుకొన్నాను (కా. అ)

చరణములు

గా గగా గ రిగపాప / ధపగగరి | /గగరి/గరిస సస | గాగ / పగారిస ||

1. కాయజాత జనకాయ విధృత లో | కాయ కౌస్తుభాం | కాయ మురాసుర ||

2. జాయమూన వనజాయ తనా వూ | జాయ నిహతదను | జాయ విదృతకం ||

3. దాయకజన శుభదాయ విబుధసము | దాయ సేవిత ప | దాయ శ్రితముకుం ||

గాగ పాపగప / ధా, / సధపధా | ధసధ ధపగపధ | సా, ధసాసా ||

1. కాయ భేద కా య జిత బకా | యా నతశు కా | యా హిపర్యం ||

2. జాయ నంద జా య అతిభు జా | యా దృతగ జా | య బలావర ||

3. దాయ దైత్యదా య గతమ దా | యా ద్భుతప దా | య సదామో ||

గా, గ గరిరిసరి, రిసరిధస | సా, స పధధప | ధా, ధ పగపధ ||

1 కా య నృపతిలకా యహతనర | కా యని.శ్శం | కా య గతపం ||

2 జా య నతదివిజా యయదురా | జా య భరితా | జా య గదాగ్ర ||

3 దా య గో విం దా యనిభృతగ | దా య మురవర | దా య కుందర ||

/గగరి/గ రిసరి/గరిస సిధాపధ | సాస సిధాపధ | /పధప/ధపగరిస ||

1. కాయ మహారథి కాయ నమత్సన | కాయల సద్రుచి | రాయతనాయ ||

2. జాయ కపటమను జాయ పురందర | జాయ వి తీర్ణ ని | జాయజాయాయ ||

3 దాయ విని.ర్గత దాయ సురద్విర | దాయసుగుణబృం | దాయహితాయ ||
(రమావరాయ)

3 పదము - ఆదితాళము - కవి మాతృభూతయ్య.

పల్లవి

గా/ప గరిసధప ధాసా రిగగ	గా/ఙరిగరి సరి	/గా,రి రిస ‖
ఇం తి చక్కదన మి తింత యనుచు	యెన్నతర గాదు	రా . -- ‖

(ఇంతి)

అనుపల్లవి

గాగపాప పధస ధసస సధపగ	పధస\ధా, పధ	స పధప పధపగరి ‖
మంతుకెక్కు త్రిశిర గిరి నివెలసిన	మాతృ భూ తే	శ గుణని వే . శ ‖

(ఇంతి)

చరణములు

సరిగగాగగగ గరిగ/ధపగరి	గ/పగరిసస రిస	రిగరిగపాపా ‖
1 అతివ వల్వరుస వ . ఙ్ర పుబంతి	అ లతొలకరిమెఱు	పు మే ని కాంతి ‖
గగగ పాధపధ పధ/సధపగరి	గ/పగరి ససగరి	గా, రిరి, స ‖
ర తిర హస్యములు తెలి సినపొలఁతి	ర మణుల మేల్బం	తి . . . ‖
గగగ పపపప గపధధ/సధధప	పధసస\ధాపగ	పధసధసా సా ‖
శ్రుతికూడినయెడ కిన్నెర తంతి.	సుదతి కరీరము	వల్లరివంతి ‖
గగగాగరి సరిగ/పగరిస సధధప	పధ/రిసస\ధపధ	సాధపప ధపగరి ‖
ప్రతిలేదిక నడలమాత్రదంతి	వితమన వచ్చునే	విద్యలదొం తి ‖

(ఇంతి)

2. కులుకులాడిమెఱుగుపాలిండ్లు | గొప్పలయిన | గారుగిండ్లు ||
చెలియకనుబొమలు మారునివిండ్లు | చేరెడేసికం | డ్లు . . . ||
కలికి ఘన జఘనములు తేర్చుండ్లు | గగనమధ్యచే | తులు తమ్మితూండ్లు ||
నిలవరముగ వయసు వనిరెండేండ్లు | నెలత యీడు మీ | రినెల్లాండ్లు ||
(ఇంతి)

3. నారీమణి చక్కని మూగారు | నల్లని చీమల | బారుతీరు ||
కీరవాణియల నారిపేరు | కూరిమి మవి గో | రు . . . . ||
తారకములధిక్కరించు గోరు | లూరులరటి స్తం | భములనుగేరు ||
సారెకురతినేలుటకిది సౌరు | చానకునరిసా | లెవ్వరులేరు ||
(ఇంతిచక్కదనము)

4 తానవర్ణము - ఆదితాళము - గోవిందసామి

పల్లవి

; సరిగా గరిగ | పాపా | గగ/ధప గగరి ||
సరిగా - . . | దా | ని . . .ఈ ||

సస/రిరి/గరిరిస సగగరి సరిరిస | సరిరిస సరిగ/ప | గగరిగ\రీ ||
పై . . . . . నె . న. రు . . . | - . ంచి . . | - . . - ||

/ధప గగ/ధప గగరిగ\రీ | సరి/గరి సధపధ | , గగపగా, గ ||రీ
సరస . కు . . - | రం . . . . - | మ్మనె. రా - ||రా

గారి ||రిసా
రా . ||ఆ

అనుపల్లవి

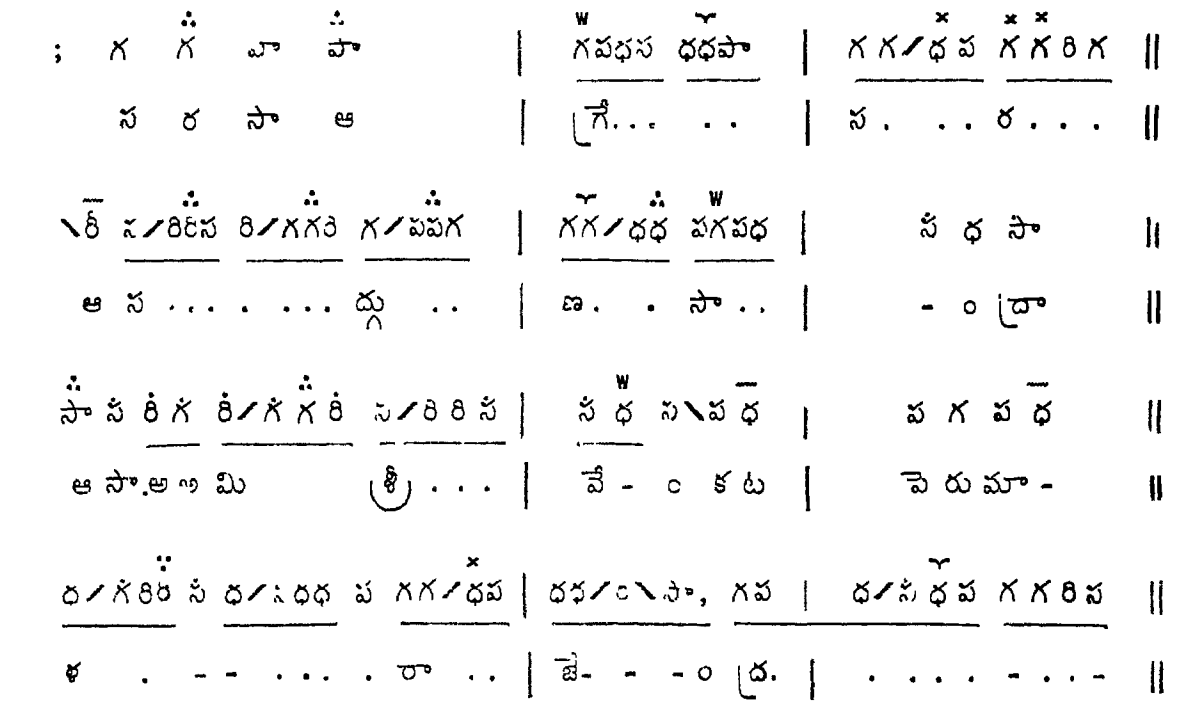

స్వరసాహిత్యములు

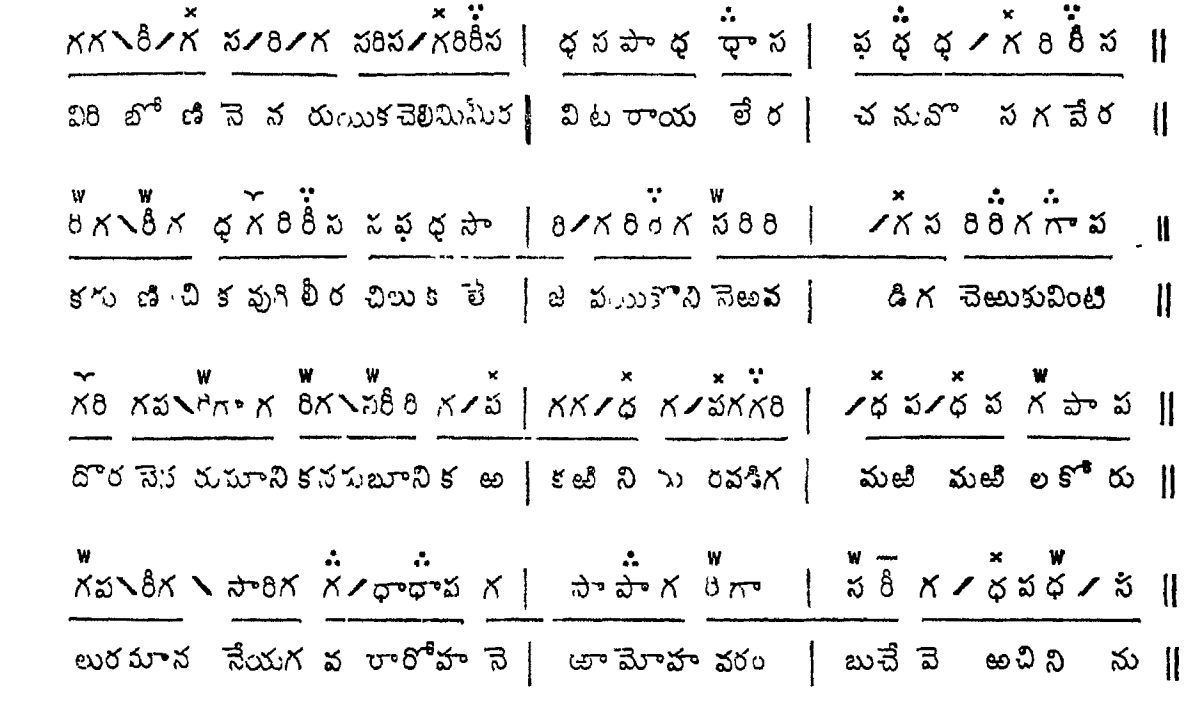

పగపధస పధాసారి సరిగ\రీ | రిసధపగరిగప | ధ/గ\రీస/రీస ||
శరణనిన విచారిం పవపురయొ | తొబిలిచినపలు | క వ దేమి సామి ||

స/రిసస\దా ధ/సధధపా ధధ/ధ | ధ/రి ధ/గరి/గరిస | /రీ ,రి స ధ ప ధ ||
నె ఆతనమాదొ రతనమా అలు క వ | లదుచ లము తగదు | నీ యెడ ల న ది ||

/గరిససాధసా స\పా ధ\గాగప | . పగరిసధా/ గ | రిసధా/ రిసధా ||
నిరవరాధరా ధ రా పురుదరా | సరసకరా ర | సకరా సకరా ||

స\ధా పధాసారి గపధస సా/గ | సధప పధ/రిసరి | ధసపధగపగధ ||
క రా పరాకేమి దెలుపర వల పు | నిలుప యిది సమయ | మి క చెలు వుడమును ||

పసధపగరి || సరిగా
పటివలె నెఏ సరిగా

చరణము

; ; ; గా | గ/పగ/ధప గగ | రి రి గ గ/ప గగ ||
గా | ర ని- -ం చి. | - డా . . ని - ||

రీ సరిగ/పగగరి స/గరి గా,రి | రీ ; | సా ; ||
- యే.. -లు . . కో రా | ఆ - | ఆ ||

స్వరసాహిత్యములు

1. గా\రీ, \ సారిగ\రీ స/గ\రీ | సరి/గ సరీస | గగ/పగారి సరి ||
రా రా ఆరడి గా వ డి గా | వరా ళి మరాళి | మరు శరా ళి చెలి ||

గ పా ప గ / ధా ప గ రి స రి / ||
కి ఖా ళి వి రా ళి జె . సెను || (గారవించి)

2. గా గ రి రి స రి రి స ధ ఫ ధ సా స | రి స రి గ \ సా స స | \ ధా ధ / గ \ రి స రి ||
వే మరు మడిలో మరుల ణ ప జా ల | ద ళికు ల వే ణ ల | వె న్నె ల వే ద న ||

గా గ ప \ గా రి స / గ రి స రి / ||
వే డి మి వే గమె స యిచదు || (గారవించి)

3. గ రి గ స రి గ \ సా రి స రి గ ప స రి గ | ప స రి గ ప ధ ప స రి | గ ప ధ ప స \ సా రి గ ||
మిగుల తొగల సో గలవ గ ల నగగ | ల మిగులత గి సొగ | సుగులుకు నీ దు క ||

స ధ స రి రి స ధ ప గ రి స రి / ||
నుగ వ ను మ గు వ ను క నుగొని || (గారవించి)

4 సా రి రి గ ధ / గ \ రి స \ ధా స \ పా | ధా స సా , రి | గ గా ప గ రి రి గ ||
ఇంచుబో ణి నలయించ మేర గా | దం చు నే వి | న్నవిం చి న ను ప లు ||

\ సా గ \ రి ప \ గా / ధా ప గ రి గ \ సా | రి గ పా , పా | \ గా ప ధా , ధ ధ ||
కించుకై న లా లించి వినవు మ | న్నించరా లా | లిం చ రా నే న ||

\ పా ధ సా , గా \ రి స రి స ధ పా | ధా స సా రి ధ / గ | \ రి స \ ధా ప సా ||
రుంచరా నీ వంచన నికచా | లించు మంచిదొర | వంచు నిన్ను కా

\ ధా ప ధ ప గ ప ధ సా రి స స ధ ప ధ | గా రి రి స సా | సా రి స స ధ ప గ ||
మించిన చెలినిరసించుట తగదల | చం చలాఁ బో | ధించు నుడులు ని జ ||

/ధాపధస\ధాపగరిసరి/ ||
మంచుమది నెుచవలదుర || (కారవించి)

5 ససరి/గరిస రిస/గ\రిసధా | ని/గ\రిసరి గా | గా, పగారిస ||
దినదినమునుమానముమానవు మా | న వ మానితమా | బా లి కామణి ||

రిగ\సారిస రిగరి గాపగ | పా, గ/ధ | ధా, గగ ||
తేనె వా తెర సారది చక్కన | రా క న | రా విన ||

పా గరిగాధప ధ/గగా,రి | సరిరి, స సా | ,స\ధాధ/గ\రీ ||
రా అలమాటికి చ లమే టి | క లలో టి మా | ట నింత గు రా ||

స/గ\రీ సరీధసా ధద/గగరిస | రిరిసస/రిసధప | /సా, సధప/ధా ||
త గు రా ధరావరా నిను విడవని | మునుచెలి కొసగిన | న మ్మికలు నీ

ధా, పధప\గా గరిసరి/ ||
కీ తగును రా చెలువురు || (గారవించి)

6. గా, గా పగరి | గారిగరి ససరి | సరిసా ధధ ||
| తారిధణంత ధ | ణంతకధు .. ||
ఆ నా టి వ లె | మోహ వతీ మణి | పై కరుణిం పుము ||

గా, గా పగప | గాధప గారిస | సారిగపా గ/ధ ||
| తాధణ తాహత | తారిధణం త క ||
మే, నో ల్గొని | యాడెద రాధ్రు చె | రా గదరా చె లి ||

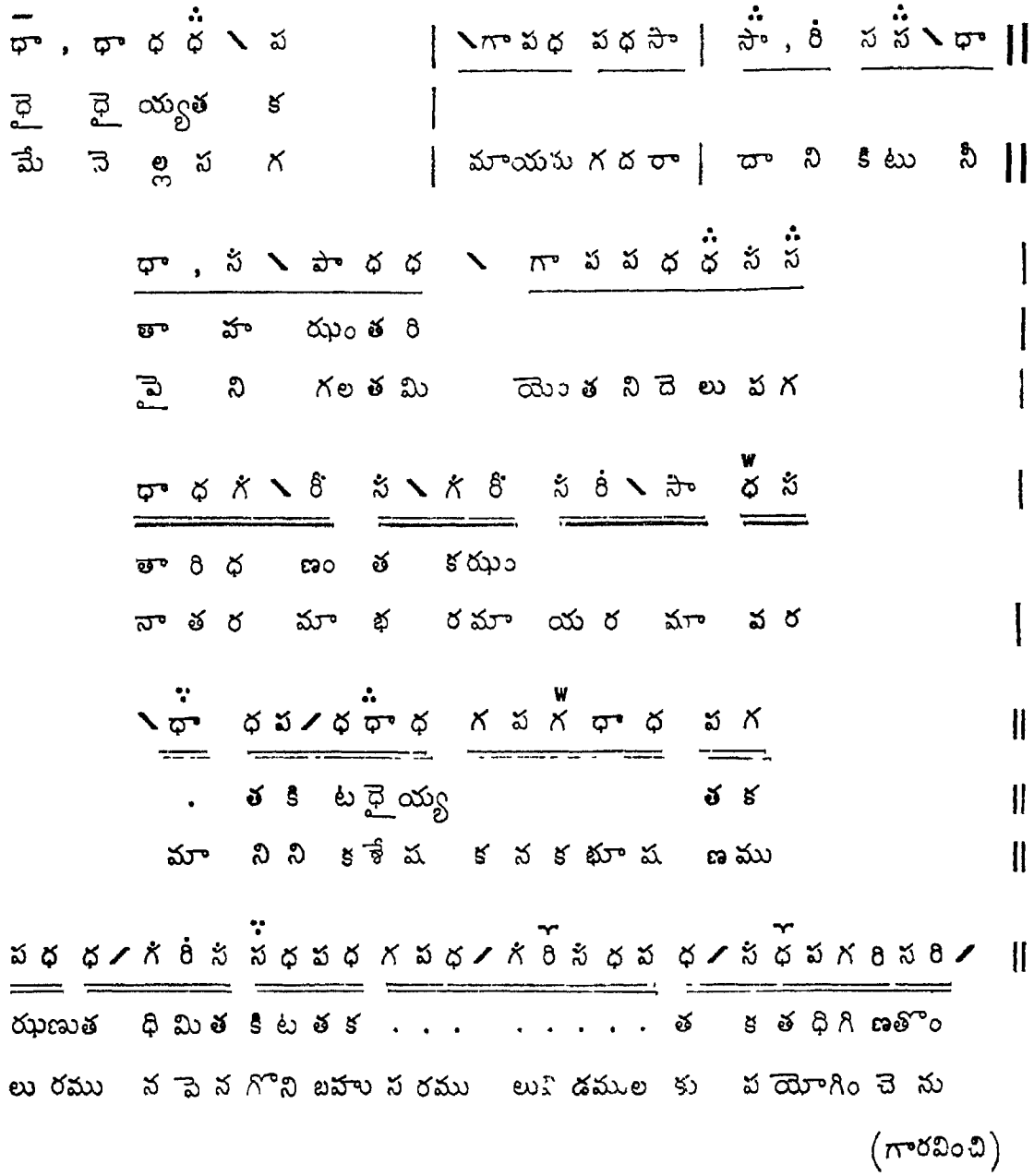

గమనిక : ఈ ఆఱవ స్వరస్థలో కడపట నాలుగవ కాలమునగా నమర్చియుండుట నెంచునప్పుడు, ఈ వర్ణము మధ్యమకాలమునందే పాడవలెను; ఈ మోహనరాగ తానవర్ణమును రచించిన మహానుభావులైన గోవిందసామిఅయ్య తానవర్ణ మార్గదర్శియైన ఆదియప్పయ్యకు మునుపటి వారని తెలియవచ్చుచున్నది

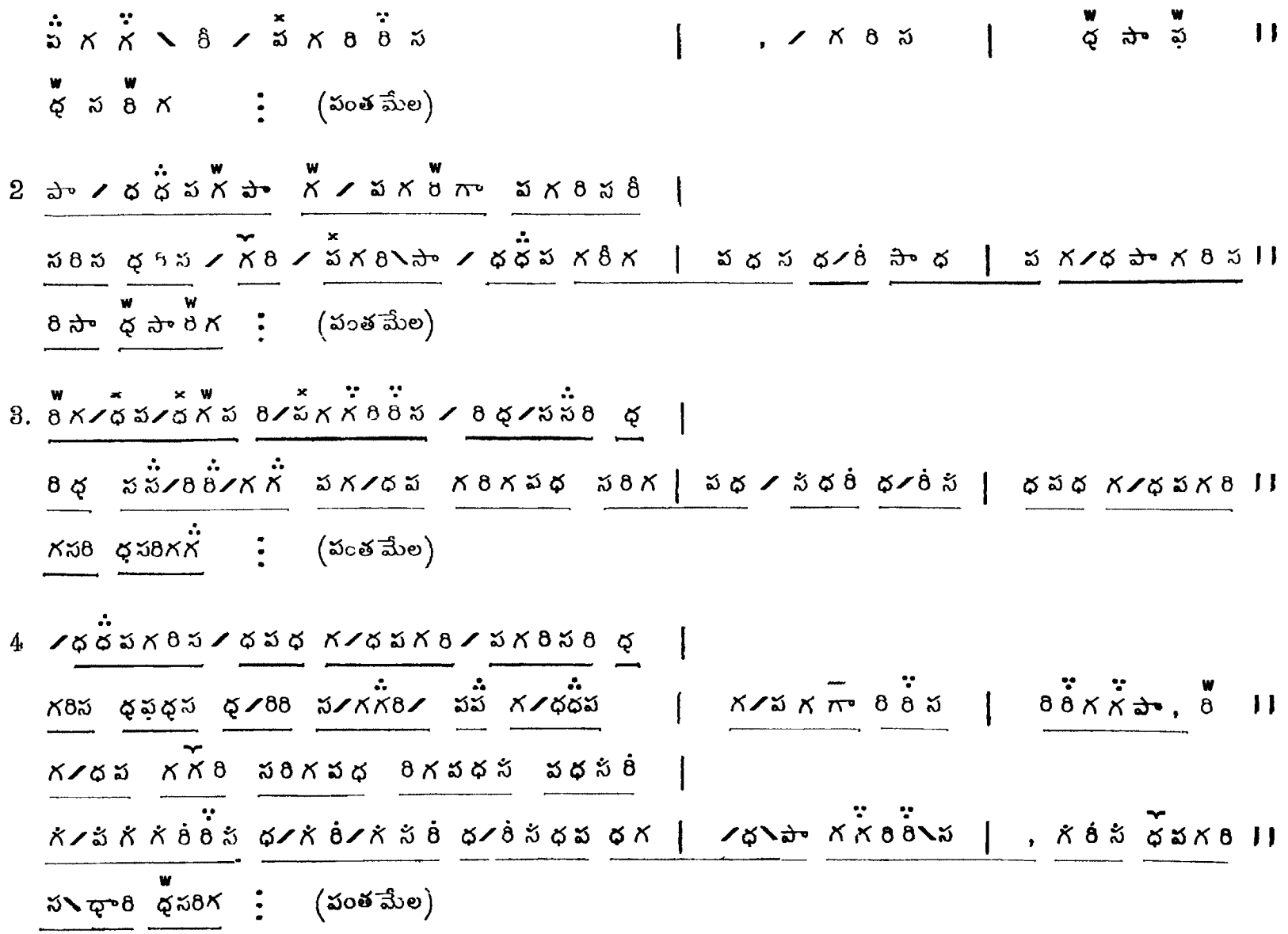
(పంతమేల)
(పంతమేల)
(పంతమేల)
(పంతమేల)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

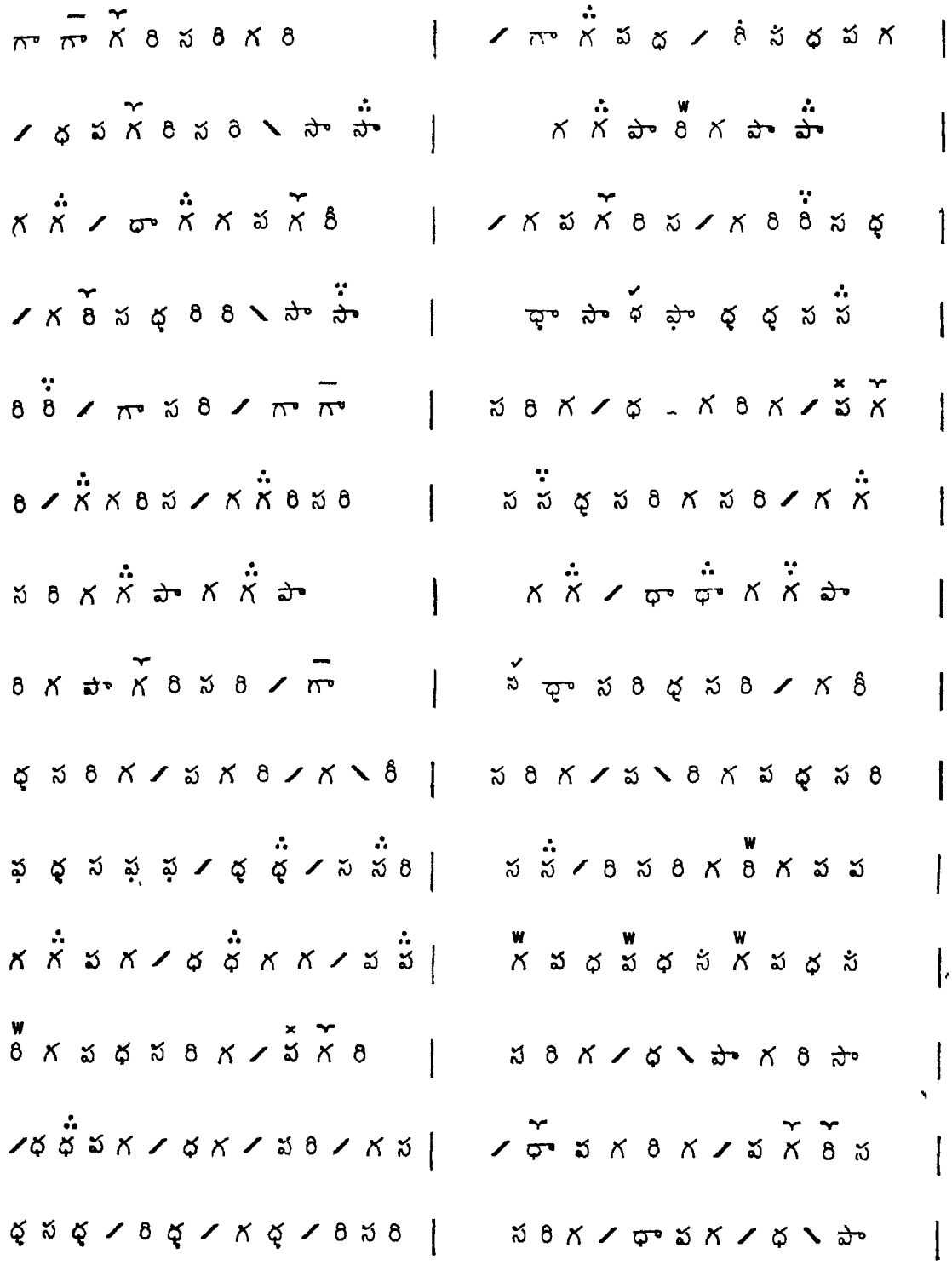

గ గ̇ / ప ప̇ / ధ ధ̇ ప ధ / స స̇	గ / ధ ప ద / స స̇ \ గా ప ధ
స రి / గ రి స / రి స ధ / రి స	ధ / రి ధ / గ రి ధ / స ధ / రి స
ధ / గ రి స ధ̆ ప గ̆ రి స ధ	ఫ ధ ప రి గ ప ధ / రి సా
ధ ప గ / ధ \ పా గ రి పా	గ రి / గ స / రి ధ / స ప ధ గ
ప ధ సా ధ ప గ̆ రి̆ సా	గా రి సా ధ పా గ రి
, ప ధా ప రి గ̆ రి గా	/ ధ ప̇ \ గా \ రి స రి గ / ప
గ రి స రి / గ రి గా ;	రి ; \ సా ; ; ‖

జన్యము (భాషాంగము) 3 : హంపీరు

వెంకటమఖి

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స రి గ # మ ప ధ ని స

అవరోహణము : స ని ధ ప # మ గ రి స

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము; సంపూర్ణము, షడ్జగ్రహము; దేశీయరాగము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును.

గమనిక : ఈ హంపీరు రాగమునకు గాంధార ధైవత ఋషభములు జీవస్వరములు. ఇదిగాక శుద్ధ మధ్యమములతో గలసిన గ మ గ మ ప గ రి, ఇటువంటి ప్రయోగములచేతను, స రి స మ గ ధ ప స, స ప మ ప ధ ప ని సా, స గ గా ని ధ ధా రి సా, ని ధ ప మ గ మ గ మ ప గ రి సా – ఈ ప్రయోగముల చేతను, ఈ రాగము మిగుల స్ఫురింపబడుచున్నది ఈ హంపీరును హమీరందురు. తక్కినవి కీర్తన సంచారుల గమనింపవలెను.

కీర్తనము - రూపకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పల్లవి.

గ ప	మ ప గ మ	గ గ ప	పా ధ స ధ ‖
ప రి	మ ళ ర ం	- గ	నా థ ం

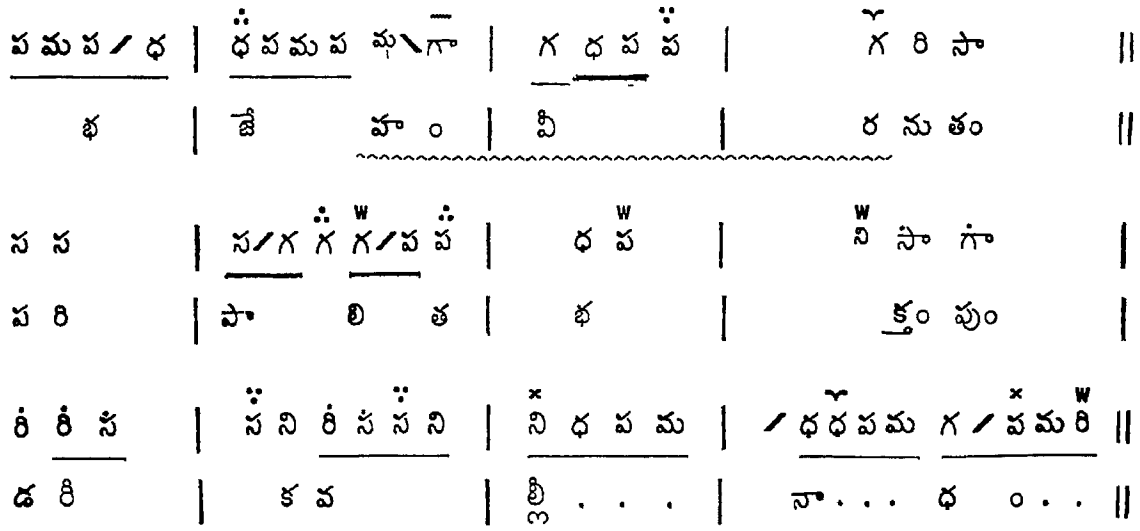

(పరిమళరంగనాథం)

అనుపల్లవి
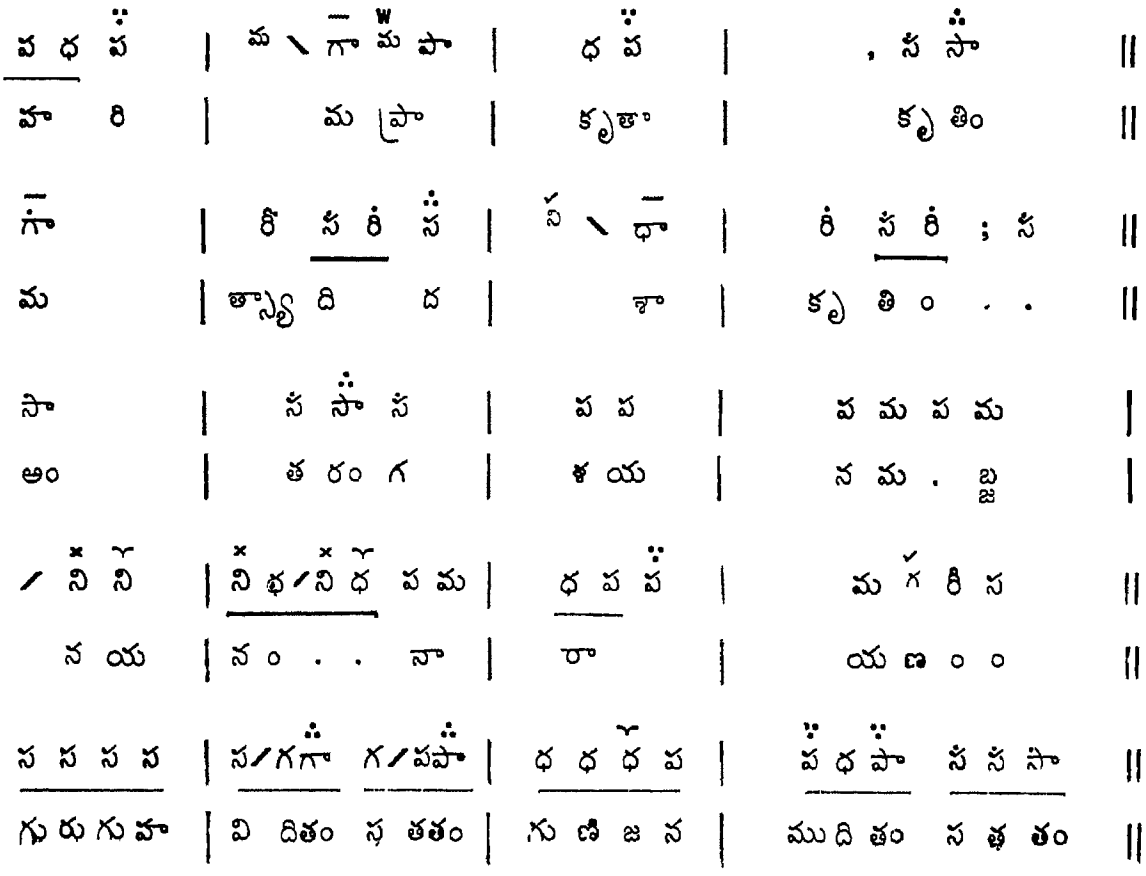
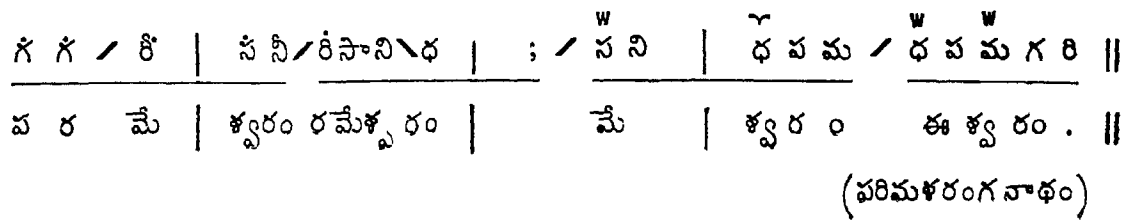

(పరిమళరంగనాథం)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

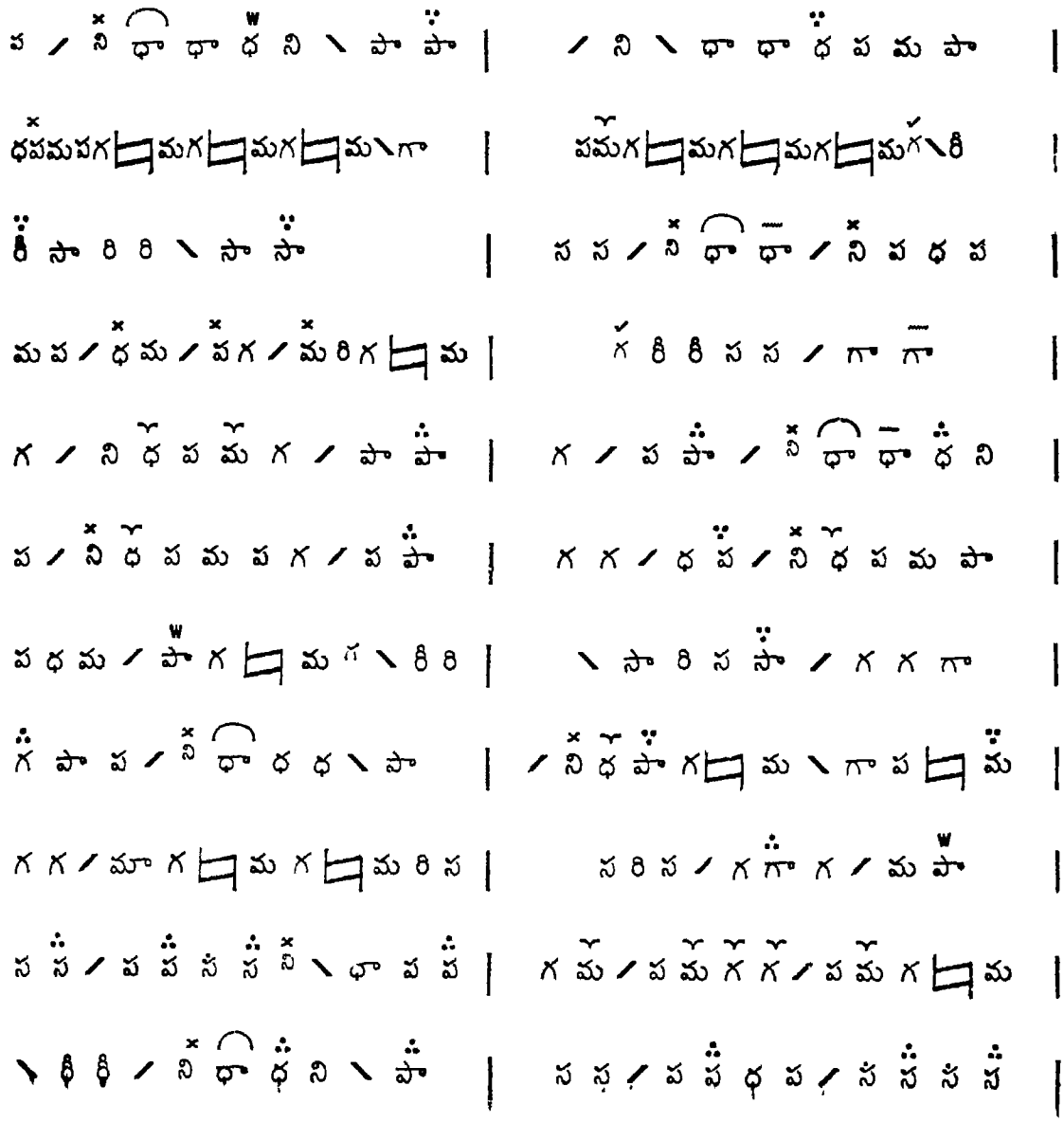

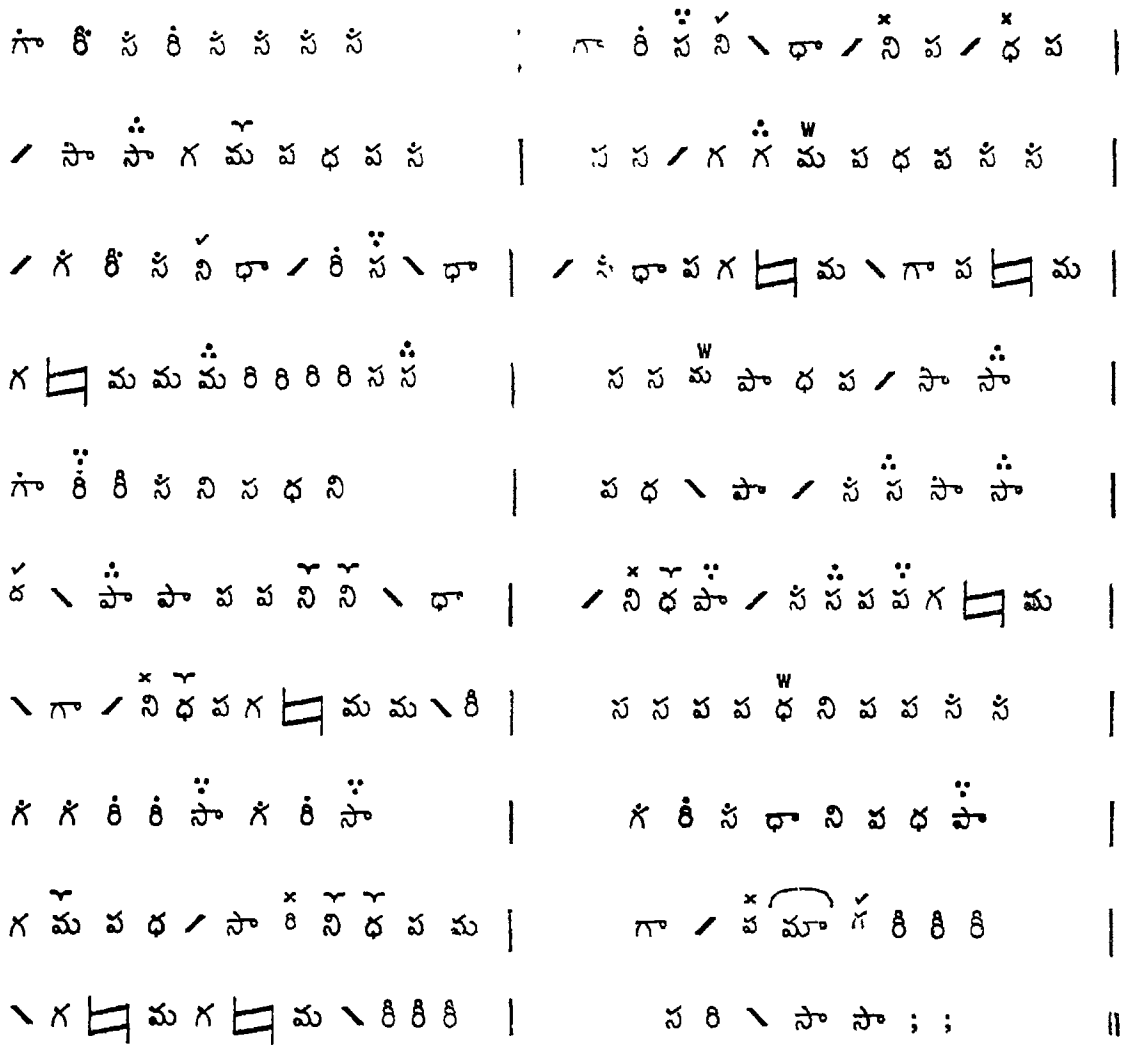
గా రీ స రి స స స స | గా రి స ని ఢా / ని ప / ధ ప |
/ సా సా గ మ ప ధ ప స | స స / గ గ మ ప ధ ప స స |
/ గ రీ స ని ఢా / రి స ఢా | / స ఢా ప గ మ గా ప మ |
గ మ మ మ రి రి రి రి స స | స స మ పా ధ ప / సా సా |
గా రి రి స ని స ధ ని | ప ధ పా / స స సా సా |
ద పా పా ప ప ని ని ఢా | / ని ధ పా / స స ప ప గ మ |
గా / ని ధ ప గ మ మ రి | స స ప ప ధ ని ప ప స స |
గ గ రి రి సా గ రి సా | గ రి స ఢా ని ప ధ పా |
గ మ ప ధ / సా రి ని ధ ప మ | గా / ప మా గ రి రి రి |
గ మ గ మ రి రి రి | స రి సా సా ; ; |

జన్యము (భాషాంగము) 4 : సారంగ

లక్షణశ్లోకము

వెంకటమఖి : *శుద్ధమధ్యమగాంధారం కృత్వాగేయోదినాత్యయే.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స రి గ # మ ప ధ ని స

అవరోహణము : స ని ధ ప # మ గా రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

భాషాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; రక్తిరాగము, సాయంకాలమున గానము సేయఁదగును.

గమనిక : ఈ సారంగ రాగమునకు ఋషభ, గాంధార, ధైవతములు విశేష రంజనము గలిగించెడి జీవస్వరములు రీ గా / ని ధా పా మా \ రీ గ రి సా , సా పా మ / ని \ ధా పా రీ రీ గ మ పా పా , ని ధా ని ధా పా మా , \ రీ / గా గా , గా / ని ద ప మ రి రి / గ రి సా సా , స ని రి స ప మ ధ ప స ని రీ స , / గ రి స ని ధ ప మా , ప ధ ని స రీ ; స ధ ప మ , రీ గ మ ప ధ ని సా రీ , \ ధా పా మా , \ రీ గ మ \ రీ రీ స రి \ సా సా , ప మ రి స రీ / ప ప ధ ప మా , స ధ ప మ రి స , సా ని ధ ప మ రి గ మ రి \ సా—ఇ

---

* "సాయంగేయస్తు సారంగ శుద్ధమధ్యమగాన్వితః" అని చతుర్దండి ప్రకాశికానుబంధమున లక్షణము చానియఁదు రాగము పేరున్నది ఇక్కడిదానిలో అదే లేదు (రా అ)

ఈ రాగమును స్ఫురింపజేయగల ప్రయోగములు, ప # మరిగ ♮ మరిస, రిగ ♮ మరి, ఇవిదక్క, తక్కినచోట శుద్ధ మధ్యమము పలుకదు. ఈ రాగ కీర్తనములు మొదలైన లక్ష్యము లందు మంద్రస్థాయి నిషాదమునకు క్రిందను, తారస్థాయి గాంధారమునకు పైనను సంచరింపులు లేవు. ప మ గ రి స — ఈ ప్రయోగము గీతమందు గనుబడుచున్నది. తక్కిన ప్రయోగములు లక్ష్యములచేత నెఱుగబడును.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువ తాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము

ప మ గ గ రీ గ గ రి స రి స ని స	సా రి గా మ పా మ ధ ధ ప మా
రి పు ఖ ం డె క్కి ఇ రా - - ం బు ధి	గే వా రే రె యా ఇ య స ం -
పా మా గ రి గ మ ప మ గ రీ స	స స రి గా మ పా ప ధ ధ ప మా
మీ - రా అ . ళ న ళ యం న	ప దు మ నా భ గో ఖు ర తె డె రే
పా , మా గ రి గ గ రి రీ , స	రి స ని ని ధ ప ధ ప మ ప గ రి సా
ధూ ళి ద్ధూ . స ర శు భాం గ	ను త సు చ రి తు రె ఎ రె ఎ య అ రే

అంతరి

సా పా పా ధ ధ ప మ ప ధ ని స	సా రి గా మ ప మ రి గ రీ సా
ఆ రే రే ద్ద ఉ ర ం - - ధ ర	ధ న్య మూ . ర్ద న్య రే ఏ

జావడ

రీ స నీ స రీ గ మ పా ప మ	ధా ప మూ ప ధా ప ని ధ ప మా
మి త్తదై త్య మండ ల ఖం డ న	భ క్త జం న ర క్ష ణ చణు రే
పా మ రీ స రీ ప ప ధ ప మా	ప మ రి గ రి సా , ని స ధ ప మ ప
రు క్కు మణ్ని స త్య భా . మా	ధ వు రే ఎ రె యా ఇ య ఇ య ఇ య

పా ధ ధ ప మ ధ ప మ ప గ రి సా	స రి స రి గ గ రి గ మ ప ధ ధ ప మ
ఐ యతి ఇయ అ ఇయ ఇ యఅ రే	అ . . . . . అ . . . . . అ
ప ధ ని స రి స గ మ ప ధ ధ ప మా	సా సి ధ ప పా ధ ధ ప మ గ మ
అ . . . . . అ . రే	భా షాం గ సా ర ం - - - గ
ప మ రి గ రి స స స రి స ని ధ ప మ ‖	పా ధ ధ ప మ ధ ప మ ప గ రి సా ‖
రా . . గ నా . . గ రు- - ‖	ఆ ఇయఇయ అ ఇయ ఇయఅ రే ‖
సా పా పా ధ ధ ప మ ప ధ ని స	సా రి గా మ ప మ రి గ రీ సా ‖
ఆ రె రే ద్ద ఉ ర ం - - ధ ర	ధ న్యమూ ఉ ర్ధ న్యరే ఏ ‖

కీర్తనము 1 - తిస్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

అరుణాచలనాథం.

పల్లవి

రి రి గ మ ప మ ప ప	/ ని ధ ని సా రి ని స ధ ధ ని \ ప
అరు ణా చ ల	నా థ ం
	మ \ రి గ మ రి సా ‖
	స్మ రా . . మి ‖
రి స రి స మ / పా	ప మ ప ధ స ధ ప మ
అ ని శ మ హి	త కి చా అం బా
	ప ని స ని ప మ రి గ మ రి స ‖
	. స మే . . త ం . . ‖

(అరుణాచల)

అనుపల్లవి

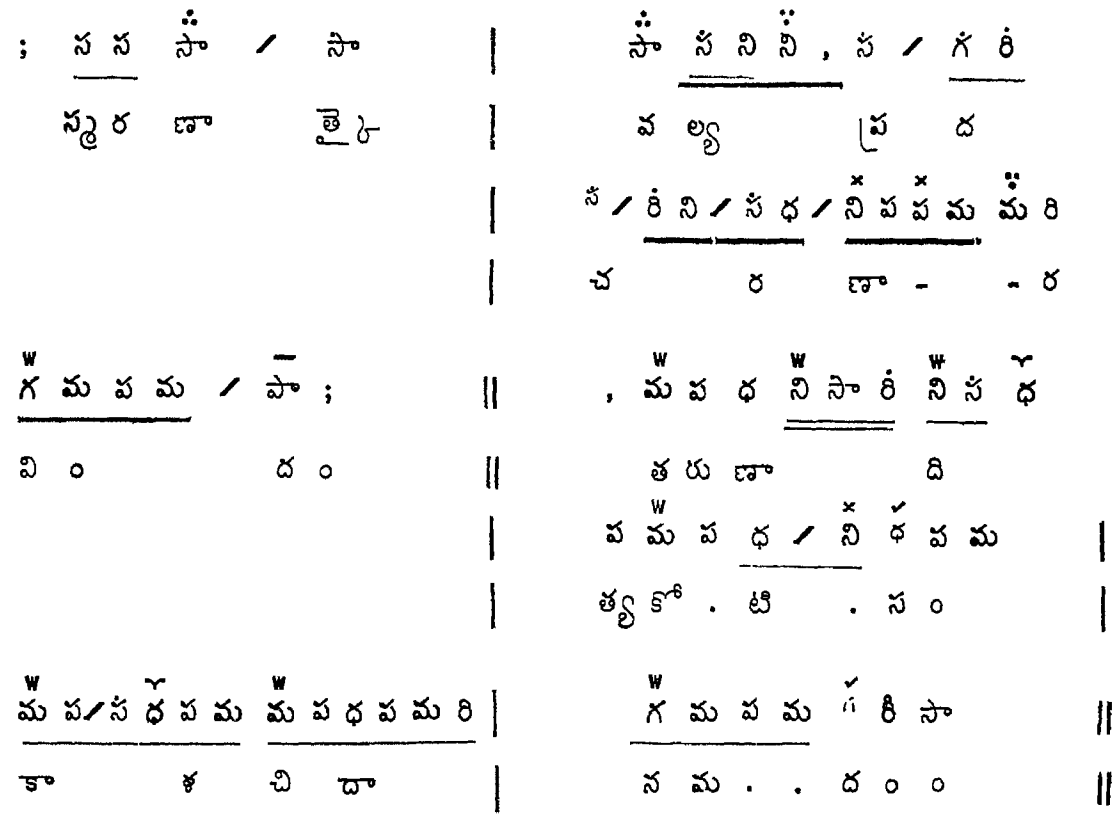

ఈ అనుపల్లవి రెండేసి ఆవర్తములు ఒక పుక్తివేస్తే 4 పంక్తులలో సరిపోవును.

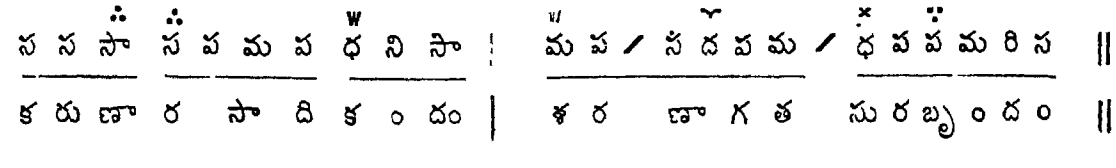

(అరుణాచల)

చరణము

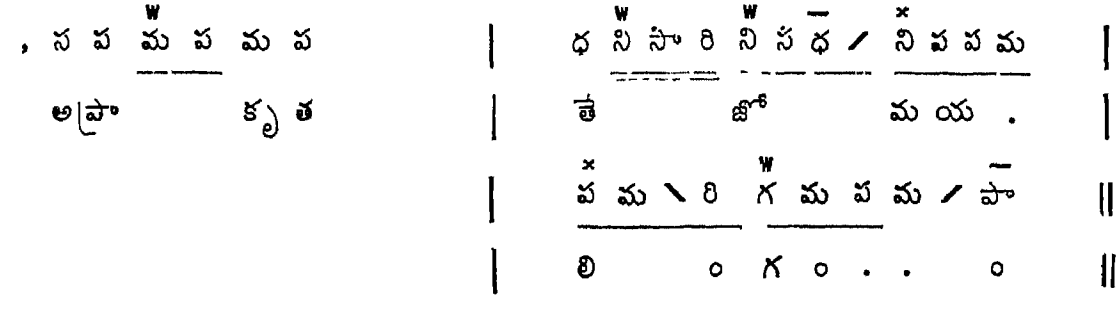

, మ ప ధ / ని ధ ప మ
అ త్యు ద్భు . త .

ప ధ ప మ మ రి సా
క ర ధృ త సా
ప మ రి గ మ గ మా , రి సా ||
ర ం గ ం . . ||

, రి స ప మ ప మ
అ ప్ర మే య

మ ప ధ ని ప ప మ మ ప
మ ప ర్ణ జ్జి
ధ ని ధ స ని స రి , సా ||
భృం - గ ం - . - - ||

ా ధా / స ని స రి , సా , రి
ఆ రూ ఢో

ని స ధ ప మ ప / స ద ప ప మ
త్తుం గ . వృ ష తు .
ా మ రి గ మ రి సా ||
ర ం . . గ ం ||

సా సా స స స / పా ా మా ప
వి ప్రో త్తమ వి శే షాం త

ధ ని సా సా , గ రి స స ని స రి
ర ం గం వీ ర గురు గుహా
ని స ధ ప మ ప గ మ పా ; ||
తా . ర ప్ర స ం గ ం ||

పా / ధ నీ స / రి రి స / గ రి స
స్వ ప్రదీ ప మౌ . ళి విధృ త

ని ధ ప మ పా / ధ నీ స రి స
గ ం గ ం స్వ ప్ర కా శ జి త
సా రి ని స ధా ప మ ధ ప మ రి స ||
సో . మా గ్ని ప త ం గ ం ||

(అరుణాచలనాథంస్మరామి)

కీర్తనము 2 - రుంపతాళము - ముద్దుసాస్వామిదీక్షితులు

త్యాగరాజే

పల్లవి

రి గ మ / పా పా	/ ధ ప ప మ మ ‖
త్యాగ రా జే	కృ . . . ‖
పా , స ని స ధ ప ప మ \ రి	గ గ / ధ ప మ ‖
త్యా కృ త్య మ	ర్చ యా . . ‖
గ రి స స ప మ ప సా , రి ని స ధ ప మ	ప మ రి గ మ రి స ‖
మి వి దే . హా కై వ ల్యం	యా మి . . . . ‖
2. రి గ మ / పా పా ‖ ,, ప మ \ రి	గ గ / ధ ప మ ‖ గ రి సా
త్యాగ రా జె ‖ ,, అ	ర్చ యా . . ‖ మీ .

అనుపల్లవి

మ పా మ \ రి గ మ ప మ రి	స రి ప ని స ‖
బో గ యో గా	త్మ కే . . ‖
రి రి / గ మ ప ధ / ని ధ	ప మా ‖
భు క్తి ము క్త్యా . .	త్మ కే ‖
పా ధ ని స రి స	/ రి స ని ‖
త్యా గ రా గా	త్మ కే ‖

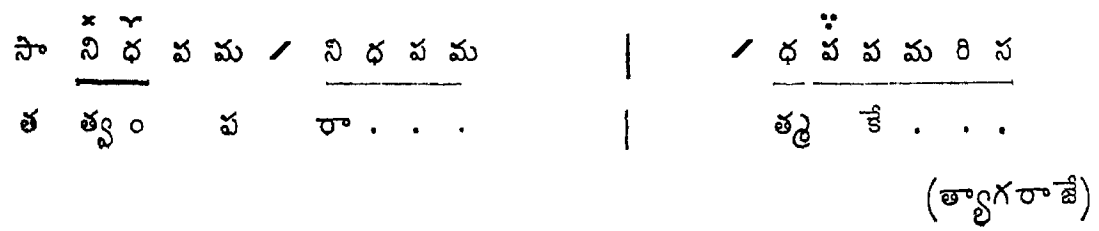
సా నిధ పమ / నిధపమ | / ధపపమరిస ||
త త్వం ప రా . . . | త్మ్మ మే . . . ||

(త్యాగరాజు)

చరణము
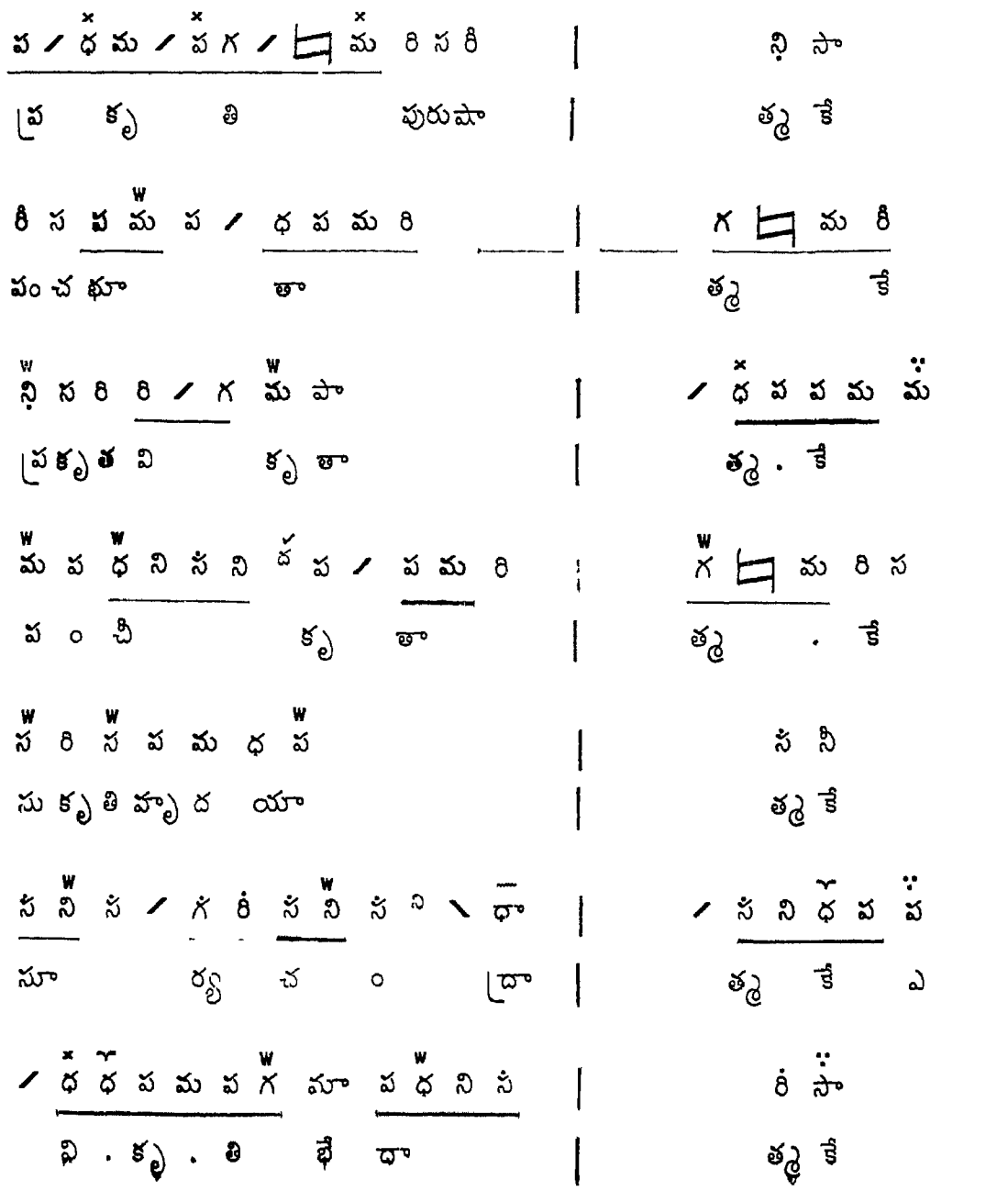
ప / ధమ / పగ / మ రిసరి | నిసా ||
ప్ర కృ తి పురుషా | త్మ్మ మే ||
రిస పమ పధపమరి | గమరి ||
పంచ భూ తా | త్మ్మ మే ||
నిసరిరి / గమపా | / ధపపమ ||
ప్రకృత వి కృ తా | త్మ్మ . మే ||
మపధనిసని పప / పమరి | గమరిస ||
పం చీ కృ తా | త్మ్మ . మే ||
సరిసపమధప | సనిసా ||
సుకృతిహృదయా | త్మ్మ మే ||
సనిస / గరిసనిసని \ ధా | / సనిధప ప ||
సూ ర్య చం ద్రా | త్మ్మ మే ఎ ||
/ ధధపమపగ మా పధనిస | రిసా ||
వి . కృ . తి భే దా | త్మ్మ మే ||

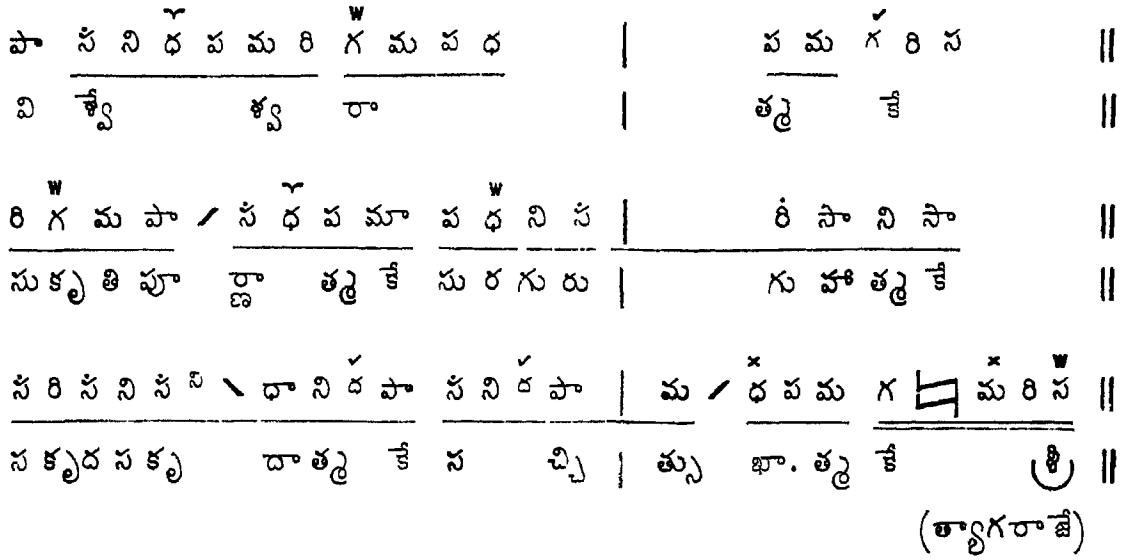

కీర్తనము 3 - మిశ్రజాతి ఏకతాళము - బాలస్వామిదీక్షితులు

(శ్రీ) సుబ్రహ్మణ్యసామి

పల్లవి

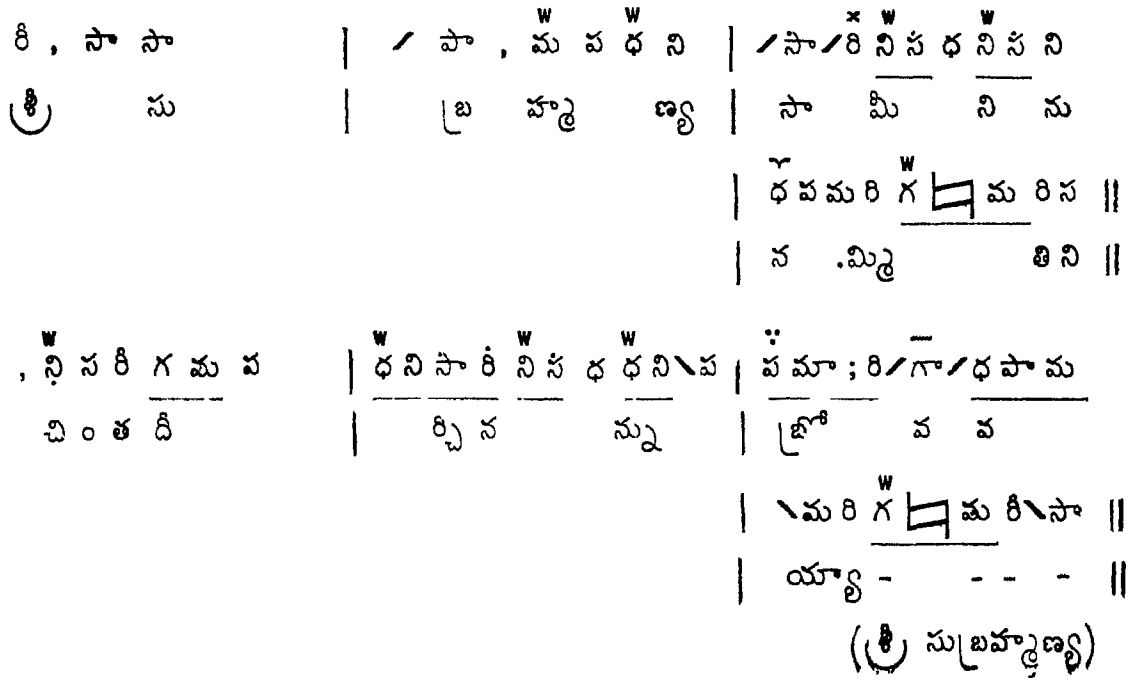

అనుపల్లవి

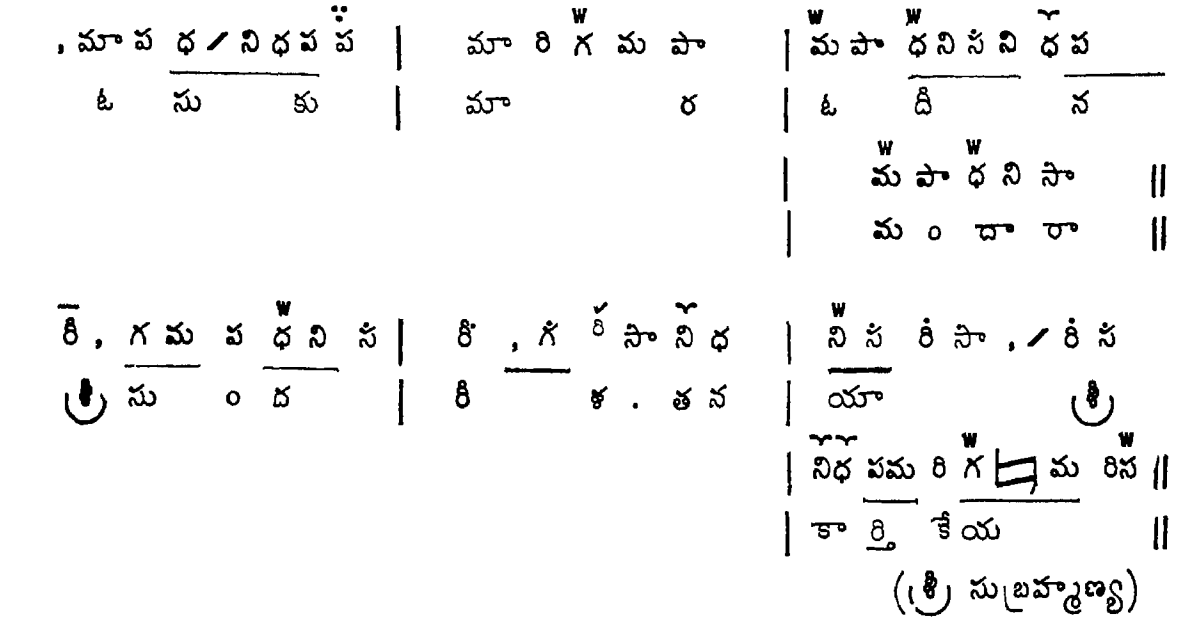
, మా ప ధ / ని ధ ప ప | మా రి గ మ పా | మ పా ధ ని స ని ధ ప
ఓ సు కు | మా ర | ఓ దీ న
మ పా ధ ని సా ||
మ ం దా రా ||
రీ , గ మ ప ధ ని స | రీ , గ రీ సా ని ధ | ని స రి సా , / రి స
(శ్రీ) సు ం ద | రి ళ . త న | యా (శ్రీ)
ని ధ ప మ రి గ మ రి స ||
కా ర్తి కే య ||
(శ్రీ సుబ్రహ్మణ్య)

చరణము

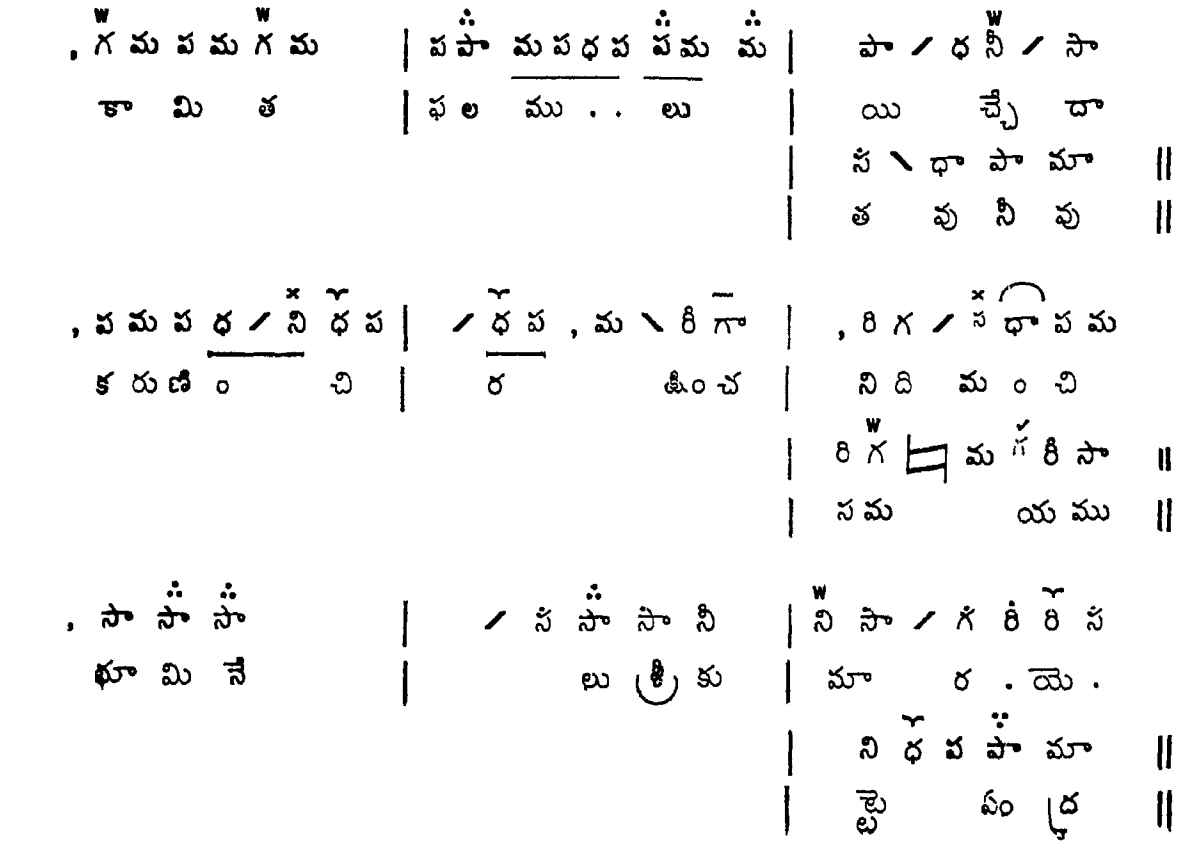
, గ మ ప మ గ మ | ప పా మ ప ధ ప పమ మ | పా / ధ నీ / సా
కా మి త | ఫ ల ము . . లు | యి చ్చే దా
స / ధా పా మా ||
త వు నీ వు ||
, ప మ ప ధ / ని ధ ప | / ధ ప , మ / రీ గా | , రి గ / స ధా ప మ
క రు ణి ం చి | ర ఖిం చ | ని ది మ ం చి
రి గ మ గ రి సా ||
ప మ య ము ||
, సా సా సా | / స సా సా ని | ని సా / గ రి రి స
ఖా మి నే | లు (శ్రీ) కు | మా ర . యె .
ని ధ ప పా మా ||
ట్టై ఏం ద్ర ||

, పా / ధ్ ని సా	ని స ని ధ ని ప ధ్ ని	సా , ని ధ ప మ
భూ ప తి	కి మ . నో	భీ ష్ట . ము

/ ధ ప మ రి గ మ రి స ‖
లి . . చ్చి న . ‖

స్వరము

రిసనిసరిస	పమ / ధపమరిగ	మపామపధ/ని	ధపమరిగమరి
సనిసరిరిస/ప	మపధధపసని	రిస/గరిసనిధ	పమరిగమపధ
నిసరిరీ/గరి	సస నిధపమ	పధనిసనిధ/రి	సనిధపమరిగ
మరిసరిసపమ	/ధపసనిరిస/గ	రిరి\సా నిధధ	\పామరిగమరి ‖

(శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యస్వామీ)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రి రి గ మ ప మ పా	రి గ మ ప ధ / ని ధ ధ ప మ
ప / ని \ ధా ప మ ప ధ ప మ	రి గ మ ప ధ ప పా మా రి
గ మ రి రి స రి \ సా సా	రి స / పా పా మ ప / ధ ధ
ప / ని ధ ధ ప / ధ ప మ రి గ	మ ప ధ ప \ మా \ రీ / గా
/ పా మా \ రి గ / మ రి సా	ని స / ధ ధ ప మ / ధ ప మా

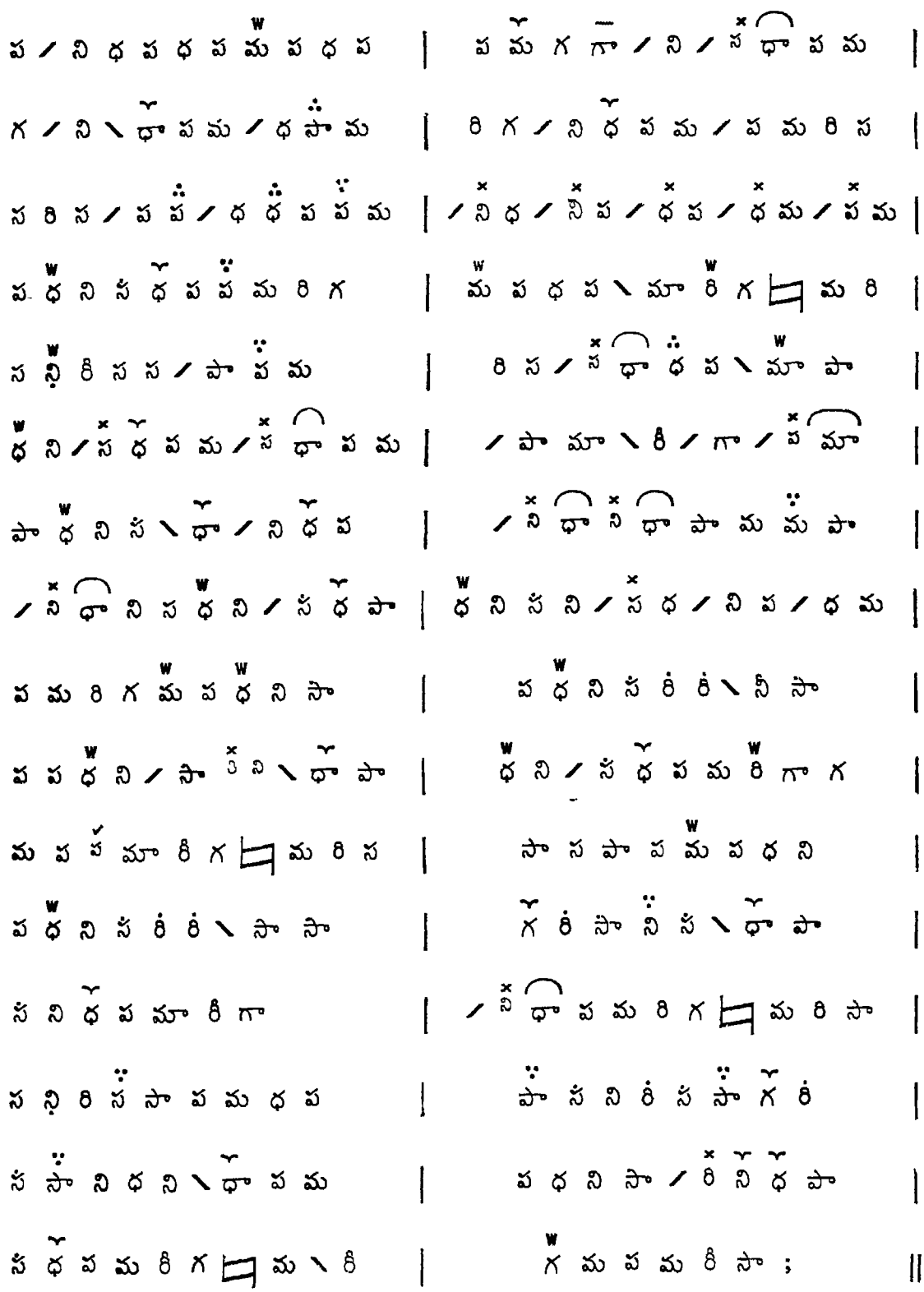

అఱువదైదవ మేళము సంపూర్ణము

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగరాగము 66 : చతురంగిణి రాగము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి : చతురంగిణి రాగస్స్యాదవరోహేధవవర్జితః.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స రి గ # మ ప # ధ ని స

అవరోహణము : స ని ప # మ గ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; అవరోహణమందు ధైవత వర్జ్యము. ఎల్లప్పుడును గానము నేయదగును.

గమనిక : ఈ చతురంగిణి రాగమునకు స రి రి ప మ ప ని ని స , స ని ప మ ప రి గ స , ని ప స ని ప మ ప రి స , స రి ప మ రి గ స , ని ప మ ప రి గ రి సా – ఇవి విశేష ప్రయోగములు.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువ రూపక తాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము

స ని ధ ని ప ని నీ సా	ని స రిం రిం రీ	స ని ధ ని సా	
శ్రీ . క ర ర మ ణీ య	గు ణ ధా మా	స్మి త సు ష మా	

స గ రిం గ స రిం	ప మ రీ గ స	సా స రీ రిం	స ని ప స ని ప
స్ప ద శ - వ్య మ	ధు రా - ధ ర	ను న్న శో క	సు ర పా ల క

ప స ని ప మ ప	రి స
ముకు త - ద అ	- మ

జావడ

సా ప ప మ ప రీ రిం గ	రిం స రీ రీ	రిం రిం రిం స ని స	
భూ ష ణ ప రి భీ ష ణ	రె ఎ యా రే	ప్ప ర ం జో . తి	

స ని ప స ని ప	ప స సా ;	ప రిం రీ రిం స	ని స ప స ని ప
స్వ రూ . . ప	అ అ రే	అ అ రె త్తి య	అ ఇ య ఇ య అ

మ ప రీ గ స	స ప మ ప స ని	ప స సా రిం రిం	ప మ ప నీ నీ
అ ఇ యై య ఇ	అ	అ ఇ యా ఇ య	రా . . గా ం

సా ; ;	సా ని ప సా ని ప	ప మ పా రీ	గ గ రిం స రీ
గా	చ తు ర ం గి ణి	రా - గా రు	- - - - ద్రా

సా ప స ని ప	మ ప రీ గ స	సా ‖
పా చ . . క్ర	నా - - గ రు	రే

స ని ధ ని ప ని నీ సా ‖
శ్రీ . క ర ర మ ణీ యా ‖

కీర్తనము - త్రిపుటతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

గురుగుహభవాంతరంగిణీ

పల్లవి.

స రి గ ప మ̆ గా | స రి గ స ని̇ ˎ ధ̇ | ని̇ సా ప మా గ | ˎసా రి ˎని̇ /సా ||
గురుగుహా భ వాం | తరంగిణీ ం చ | తు రం గి ణీం వి | చిం త యేహాం ||

ని̇ ˎధ̇ ని̇ స రి స స̣ | ప మ ప మ̆ గ /మా | ప ని̇ ˎధ̇ ని̇ స రి | గ రి̣ రి̣ స ని సా ||
అ రు ణ కి ర ణసు | చ ర ణయుగ ళాం | హా రి హయాదిను | త కం బు గ ళాం ||

గ స ని స ని ప ని̇ స గ ప మ పా | స ని పా మ̆ గా స ని̇ ఫా స ని̇ ||
గ రు డ గ మ నపూ జి త బ గ ళాం | క రు ణా క రీం శు భ మం గ ళాం ||

స్వరము

సా , ని̇ స రి̣ , గ ˎ సా ని̇ | ధ ని̇ ˎ ఫా , గ రి గ ˎ సా , రి స రి |
/పా , మా ఫ /రి రి ప మ̆ గ రి | స /పా̣ మ పా మ ప ˎ రి గ గ రి ||
స రి స ని̇ ధ̇ ని సా స̣ ని̇ ప /స | సా̣ స ప మా ప ˎ రి గ మ ప ధ ని |
ప స̣ ని̇ సా స రి̣ గ రీ సా గ రి̣ | గ సా ని పా మా రి గ సా ని̇ ||

(గురుగుహా)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రి గ గ̇ రి స రి సా	ని స రి రి̇ ప ని ధ̱ ని సా
ప ప̇ మ ప రి గ గ̇ రి	గ రి రి̈ స రి రి̇ స ని స
స ని ఫ / స సా̇ ఫ / రి రి̇	సా స̇ రి రి̇ స ని ఫ స
ప మ ప రి̱ గా రి రి̈ సా	పా మ రి̱ గా స రి సా
స గ రి గ స రి సా స̇ రి	ఫా స ని ధ̱ ని ఫ స ని స
ప సా̇ ప పా̇ మ̱ ప రి	గా గ స̱ రి రి̈ ఫ రి రి̇
పా మ రి గ గ̈ సా రి స	ప మ పా ని ప మ̱ ప రి
ని ని̈ ప మ ప ప̇ రి రి̇ గ గ̇	స రి స ప స ని ప మ పా
ని ని̇ ప ప̇ స̇ ని ప మ̱ ప ప̇	ధ̱ ని స̇ ని ప స̇ ని ప మ ప
మ మ̇ ప ప̇ స̇ స̇ ని స̇ ని ని̈	ధ̱ ని స̇ ని ప ని సా ని స̇
రి̇ రి̇ రి̇̈ ప స̇ ని ని̇ సా	రి̈ రి̇ స̇ ని ప స̇ ని ప ప̈
/ స సా̇ స̇ ప / రి̇ రి̇̈ రి̇ స̇	ని̱ స̇ సా̇ ప మ ప స̇ సా̇
ప మ ప / ని ని̇̈ ధ̱ ని సా	ప మ రి రి̇ గ గ̇ స స̇ రి
స̇ ని ప స̇ ని ప మ ప రి స	ప రి̇ రి̇ స̇ ని స̇ ప స̇ ని ప

జన్యము (ఉపాంగము) 1 : *అమృతవర్షిణి

లక్షణము✺ వెంకటముఖి.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స గ ## మ ప ని స

అవరోహణము : స ని ప ## మ గ స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ఉపాంగము; ఔడవము; ఋషభ ధైవతవర్జ్యము షడ్జగ్రహము; ఎల్లప్పుడును గానము నేయదగును.

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

ఆనందామృతకర్షిణి

పల్లవి

సా	,	గా	,	మా	|	ప	మా	గ	|	,	స	ని	‖
ఆ		నం		దా	|	మృ	తా	క	|		ర్షి	ణి	‖

---

* ముద్దుస్వామి దీక్షితులవారు ఎట్టయపురమునకు వచ్చినప్పుడు [illegible] గు వానలేక మిగుల వాడుకొనియున్న పైరుల జూచి కనికరముకలిగి అమృతేశ్వరీ విషయమై అమృతవర్షిణి రాగములో ఈ కీర్తనమును రచించి తోడవచ్చెడి శిష్యుడైన సుబ్రహ్మణ్యయ్యకు చెప్పివెట్టినప్పుడే వర్ణము గురిసినను.

✺ చతు ప్రకా అనుబంధమున దీని లక్షణ శ్లోక మిట్లున్నది. "రిధవర్జ్యాబ్ధిగాతవ్యాప్తషాడవమృత వర్షిణీ" (పు. 17) (రా. అ)

ఫ ని స \ నీ స గా	మ పా నీ పా ప మ	, మ గా గ సా ని ‖
అ మృత వ ర్షి ణీ	హ రా ది పూ జి తే	శి వే భ వా ని ‖
2. ,, ,,	,, ,,	,, ,, ‖
ఫ ని స \ నీ స గా	\ సా ;	; ; ‖
అ మృ త వ ర్షి ణీ	-	‖

అనుపల్లవి

మ / పా , నీ ప మా	ప సా ని	, ని సా ‖
(శ్రీ) నం ద నా	ది సం ర	క్షి ణీ ‖
గా ని స ని స ప స	నీ ప మ	గా స ని ‖
(శ్రీ) గు రు గు హ జ న	నీ చి .	ద్రూ పి ణి ‖
సానిఫని సనిస గసగా గమపా	పా నీ స గా స	నీ , ప మా పా ‖
సానందహృదయనిలయేసదయే	స ద్య స్సువృ ష్టి	హే త వే శ్వాం ‖
సానిపా నీపమా పమగాసగ	స స సా ప మ గ స	సనిపప మమగగ ‖
సంతతం చింతయే అమృతేశ్వరి	స లి లం వ . ర్ష య	వ ర్ష య వ . ర్ష య ‖

స్వరము

\సా,గా, మపనిస నిపమమగగ	\ సా , నీ ఫ ని నీ	సనిసగ మపమగ ‖
సగామపా గమాపనీ పనిసగ	\ సా , ని ప మ మ గ	, సా సనిపమగ\ ‖

(ఆనందామృతా)

సంచారి - రూపకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సా గా మా	గ మ / పా పా	గ మ ప ని \ పా
మ̇ ప మ మ̇ \ గా	/ ప మ గ / మ గ గ̈	/ మ గ \ సా సా̈
స ని̇ \ ఫా ని̇	స స̇ / గా గా̇	ఫ ని̇ స గ మా
సా గ మ ప మ	ʷగ మ ప ని̇ ప మ	ʷగ మ / ని పా మ
గ̈ / మ గ గ̈ సా	/ ని ప మ గ / ప మ	గ మ / ని ప మ గ
ʷగ / మ మ̇ గ ప మ	ప ని ప మా గ	/ ని ప మా గా
ప మ ని ప మ గ	/ పా మ గ / మ̇ మ	స స̇ / గ గ̇ / మ మ̇
\ సా / గ గ̇ / మ మ̇	/ ప మ మ̈ గ \ మ గ	స / పా మ̆ గ మ
\ గా గా స ప̈	/ గ గ̇ ʷమ ప మా	గా / ని ప మా
గా స ని ప మ	గా / మ గ సా	గా మా పా
గ గ̇ మ మ̇ పా	గ మ పా ని ప	ʷని స ని ప మ
/ ని ప̇ ప మ \ గా	/ ని ని̇ ప ప̇ మ	గ మ గ / ని ప మ
గా ʷమ ప ని̇	పా స ని ప మ	ని ప మా గ స
ప ని ఫ ఫ̇ ని̇ ని̇	ఫ ని̇ స గ మ̆ గ	ఫ ప ʷని̇ స గ మ

ఫ ని స గ మ ప | గ మ ప ప̣ ని ప | మా ని పా ని |

\ మా ప / సం సం ని | \ పా నిW సం / గం గ̣ | ప సం ప ని ప మ̆ |

గా మW పా మ | గా మW ప ని ప | / సా నిW సం గ గ̣ |

పా సం ని సం గ | / మా గ గ̈ సా | గ సా̈ ని ప మ |

ని పా̣ మ గ స | ఫ ని స గ మW ప | గ మ ప ని సం గ |

\ సా ని ప మా | గా / సా సం ని | పా మ̆ గ సా |

నీ ఫ మ ఫ ని | స గ మా గ̈ గ | / మ గ గా మ గ |

, \ సా ని / సా ||

అఖువదాఅవ మేళము సంపూర్ణము.

పదియొకటవ చక్రము ముగిసెను.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 67 . సంతానమంజరీ రాగము

ల క్ష ణ శ్లో క ము

వెంకటమఖి : నిషర్జ్యాఽరోహణే గేయా హ్యవరోహేగవర్జితా
సంతానమంజరీనామ సర్వకాలేప్రగీయతే.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స ♯ రి గ ♯ మ ప ♭ ధ స

అవరోహణము : స ♭♭ ని ♭ ధ ప ♯ మ ♯ రి స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; ఆరోహణమందు నిషాదవర్జ్యము; అవరోహణ మందు గాంధార వర్జ్యము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయఁదగును.

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

స సా	రీ రీ రీ సా రీ రీ
అ రే	రుద్రా వ తా . ర
మ ప ధ పా ని ధ ధ ప మ	స స రీ స రీ స స రీ
గు ణ గ ణా ల ం కా ర	మి హి రా జ్ఞ శి - ఖా -
ప ప ని ధ ప పా ; ,	సా ప పా ప ప పా ప
పా వ కా ఖా	ధ ర్మమా ర గ తా ఇ
ని ధ ధా ప సా రీ రీ రీ	సా ; ; స
న గ జా ధి నా థ రె ఎ	యా రె

జావడ

ప పా	ని ధ ధ ప మ ప ప సా స
తి యై	య ఇ య ఇ య అ ఇ యై య
స స రీ గా సా స స స	ప ప స స స రీ స ప పా
రా . . గా - ం గ	స ం - - తా . . న
ని ధ ధ ప ధ ప ధ సా	మ ప ని ధ ప మ ప సా స
మ ం జ రి . రా గా	ఆ . ది . త్య పా చ క్ర
పా ప ప స ప ప	స సా ‖
నా గ రు . రె ఎ	అ రే ‖

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

సంతానమంజరీశంకరీ

పల్లవి

సా , రి స మా	ప / ధా స	, \ ని ధా ‖
సం తా న మం	జ రీ శం	క రీ ‖
వా ధ \ మా / పా గ	/ మా రి స	\ ఫా ధ / రి ‖
సం త తం పా తు	మాం బృహ	దీ శ్వ రీ ‖
2. ,, ,,	,	‖ \ సా .
,, ,,	,,	‖ ఈ
మా / పా మ రి స రి	సా ప ప	మ మ గా ‖
చిం తా మ ణి స ద	నా శ్ర యీ	వ ద నా ‖
ప/ధా ప/ని ధ ప/ధ పమ	/ పా మ ప	ధ ధ సా ‖
చి దా న ం ద ఘ	నా మృ దు	గ ద నా ‖
/రిరిసా ప/నినిధా \మాపధా	ప స ప / ని ధ ధ ప ధ	\మారిస మసరి\ ‖
చింతితా ర్థ దాయకీ శీకరీ	శీ . గు రు గుహ గ ణ	నాయక జననీ ‖

స్వరము

సా,/రిరి ససమా పధపా/నిధ	ప మా / ధ ధ ప మా	మరిరి సస ఫఫ ‖
/ససాస/రిరిరి సరిగమ పధ/నిధ	/ సా స / రీ రి \ సా	\నీ ధ పా మా రి ‖

(సంతానమంజరీ)

సంచారి - త్రిపుటతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

స స స రి రి సా	/ రి రి స / రీ రీ	మ పధపప / నిధ
పమమ్ స స్ / రి రి	స స్ పప్ / నిధప	పధప / నిధపా
ప \ సా స స్ / ప ప్	ధపమ స స్ / రి రి	స \ ఘా / నిధధ్ధా
ఫ సా రి రి రి స	ప / నిధప మ పా	మమ్ప మ పస స్
/ రి గా \ సా సా	స స్ రి ఎ / ప ప్పా	నిధధ్ పా ధప
పనిధ / నిధప ప్	మ ప / నిధప మ ప	స స్ / ప ప్పా స స్
పప మ్ పరి రి రి	సరి రి సపధప	మ ప ప్ రి రి రీ
మా మ సరి రీ	స స రి గ స / రి రి	సా రి స ఫ / నిధ
ఫఫ / స స్ / రి సప	ప / నిధ ధ్ పమప	మమ్ పప్ మ పా
పధప సపనిధ	పా ప్ స స్ ప ప్	నిధప మ మ్ ప ప్
ధసమ పనిధప	స స్ ప మ్ పనిధ	ప మ్ ప / సా సా
రీ రి సీ ధపనిధ	మ ప రి రి రి సా	సా రి గ సపమ
రి రి స / ప ప్ / నిధ	మ ప / నిధ ధ్ పధ	సా స్ రి గ సా
పధ / నిమ ప / ధ ధ్	/ స స్ / రి రి సా	మప / నిధప మ ప
/ సా స్ \ పా పా	/ స స్ పప్ మా	రి రి సా సా
స స్ పమ ప / నిధ	సా పధపమప	రి రి రి రి \ సా
\ ఘా స / మ మ్ రి రి	సా ; ; ,	‖

అఖువదేడవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 68 : జోతి రాగము*

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటమఖి :జోతిరాగశ్చావరోహే రివర్జస్సార్వకాలికః.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స # రి గ # మ ప ♭ ధ ♭ ని స

అవరోహణము : స ♭ ని ♭ ధ ప # మ గ స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; అవరోహణమందు ఋషభవర్జ్యము; ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును.

స ప మ ప స ని స , స ని ప ని స , ప ధ ని ప మ ప స , ప ధ ని ప మ రి సా – ఇవి యీ జోతి రాగమునకు విశేష ప్రయోగములు

---

* వెనుక 'శ్యామల' 'శామల'యైనట్లు ఇక్కడను 'జ్యోతి' 'జోతి'గా మాన్పుచెంది కటపయాది సంఖ్యా సంకేతమును నిర్వహించినది. కాని కీర్తనలోను 'జోతి' అనియే యుండగలదు (రా అ)

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

రిం సాం	ని ని ని ని ప ని ని సాం సం
అ అ	క్రూ ర ర - ఖ ణు రే రె
సం సం రిం సాం ని ని సం ని ని	ప ప సం సం సం ని ప ని ని
గు డా . - కే . ళ రె ఎ	మి ళ వు ం ని వ సు మ తీ
ప ధ ని పా ప మ పా ప	పా స సం సం రిం సం సం రీ
వ రి పా ల కు రే రె	ధ ర్మ సం స్థా ప నా
సం సం ని పా మ ప సాం సం	
ని గ మ గో చ రు రే రె	

అంతరి

సా ప మా పా సం ని ని	సా సం సం సం రిం రిం సా ,
అ త్తి ర త్తి ద్దీ . ర	పా ర్థ సా ర థి ఈ
సా ; ; సం	
రే రె	

భావడ

ప పాం	ప ధ స పా ప మ పా ప
అ రే	య మ ర వం ది త పా ద
సా రిం రీం గా సం ని ని	సా సం ని ని సా ని ప ప
అం శు మా లి త్తే - జ	ప్ర భ్యా . త ప్ర భా వ

పా ని నీ సా రీ సా	సా ప మ ప స రీ సా ,
దీ న బం ధు త్రి యం	ఐ య అ ఇ య ఇ యే
స స స స ప ని ప ని ని ని	ప ధ ని సా మ ప సా స
అ . . . . . అ	అ . . . అ . . అ
ప మ పా ప స్ ని ని సా	ప ధ ని పా ప మ పా ఫ
రా గాం గ జో . . తీ	రా గ అ ది - - త్య
సా రీ రి స ని ని సా	పా ని ని ప మ ప పా స ‖
శ్రీ చ క్ర గ్ర వా గ రూ	ఆ . . . . . రె ‖
సా ప మా పా స ని ని	పా స స స రీ రీ సా , ‖
అ త్తి ర త్తి ద్ది ఇ ర	పా ర్థ సా ర థి ఈ ‖

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

పరంజోతిష్మతి పార్వతీ

పల్లవి

స / రి గా మా ప	/ ధా , ప	, మ గా ‖
ప రం జో తి ష్మ	తీ పా	ర్వ తీ ‖
/ ప మ మా గ స స ఫ	రి స / పా	/ ధ మ గ స ‖
ప ర మే శ్వ రియు వ	తి మ హా	భ గ వ తి ‖

(పరంజోతి)

అనుపల్లవి

ప సా ని నీ ని ధ	ప మా ప	ప స నీ	‖
ని రం జ నీ ని ఖి	ల లో క	జ న నీ	‖
స / రీ రి స స పా	మా గ స	, ఫ నీ	‖
ని రం కు శ కృ పా	ద్భా తి(?)రం	జ నీ	‖
సరీ సరీ సపమప సానీధని	స/రీనిసా ప/ధ	, పమ స / రి స ని	‖
నిరంతరం గురుగుహా సంరక్షణి	ని రంశత త్వ ల	క్షణి వి చక్షణి	‖

స్వరము

సా,పా సస/రిరీ సనినిసా	ఫ/నినిఫాస/రిరీ	స/పమప సరిసా	‖
పపా / నినీధా నిసా ప/ససా	/ రి రి ని ని ధ ప	మ పా మ గా స ని	‖

(పరంజోతి)

సంచారి - రూపకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

సా సా ని ని	సా ని ఫ సా	ఫ స ని నిసరి	స ని సా సా
సా ప మ పా	స ని నిసరి రి	స రి గా సా	స ప ధ ప మ ప
ప ధ నీ పా	మ మ పా పా	స స రి రి	ఫ స స రి స స
ప మ ప స రి స	ప పమ ప ధ ని	నిపమ మ ప ప	మా పా స స

రి రి̇ స రి̆ గ స | ని̇ ని̇ సా ని ఫ | ⁄ ని ని̇ ప ధ ని̆ ని̆ | మ మ ⁄ ప ప̇ గ స |

⁄ ని ప మ̆ పా | \ సా సా̇ రి రి | స రి̆ గా సా | సా ప మ ప స |

రి \ సా స సా̇ | ప మ ప \ సా స | ని̇ ని̇ స స̇ మ̆ ప | ని̆ స ని̆ రి సా |

స ప ధ ని పా | మా ప ప పా̇ | సా రి̇ రి సా | రి̆ గ మ గ స స̇ |

గా మ ప మ ప | సా రి స రి స | ప పా ధ ని ప | మ̇ మా ప గ̆ మ |

ప ధ నీ̄ పా | సా రి రి రి̄ | సా రి̆ గా స | ప మ పా పి̇ స |

ని ని సా స స̇ | మ ప ధా ని ని | ప ⁄ స స̇ ⁄ రి̇ రి̇ స | సా ⁄ రి̇ రి̇ స ని |

నీ̄ స రి̇ స ని | పా స ప పి̇ స | ని నీ̆ ప మ̆ ప స | రి̆ గ స స̇ నీ̄ |

సా ని ప మ ప | స స̇ ప ధ సా | ని పా మ పా | సా ⁄ రి̇ రి \ సా |

\ పా ని ని \ పా | \ మా ప పి̇ సా | ప స స రి̆ గ స | స ప పి̇ ధ ని ప |

మ మ̇ ప ⁄ స స̇ స̇ | ప స స̇ రి̇ స స̇ | మ మ̇ ప ధ ని ప | సా ప మ పా |

మ ప సా స స̇ | స ప మ ప స స̇ | స̇ రి̇ రి̄ ; | \ సా ; ; ‖

అఱువదెనిమిదవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రు గు మి ప ధ ను]　　చక్రము : 12 మేళము 69　　[ఆదిత్య గో. చక్రవ

రాగాంగ రాగము 69 · ధౌతపంచమ రాగము

లక్షణశ్లోకము.

వెంకటమఖ : ధౌతపంచమరాగఃస్యాదవరోహేఽవక్రితః.

మూర్ఛన

ఆరోహణము : స ♯ రి గ ♯ మ ప ♭ ధ ని స

అవరోహణము : స ని ♭ ధ ప ♯ మ ♯ రి గ స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; అవరోహణమందు ఋషభవక్రము; ఎల్లప డును గానము సేయఁదగును.

గమనిక : ఈ ధౌతపంచమ రాగమందు మ ప ధ సా , ని ప ని సా , స ని ప మ ప ధ ఫ మ ప , రి గ సా – ఈ ప్రయోగములే గనుబడుచున్నవి

లక్ష్యగీతము - ధ్రువ రూపకతాళము - వెంకటముఖి.

ధ్రువము

ధ ధ ధ ప మా పా ధ స	ధ స రీ , రిం	స ని పా మ ప
రు ద్రకు మా ర చ్చణ	గు హా శే . రె	మి . త్ర ప్ర భు

ధ ప ధ స రిం గ	స రిం స స ని ప	ని స ప మ పా	రి గ సా ;
ప ర వి భా - ళు	ధ ణం ధ ణి త	ను త భే . రి	సు వ నా

సా .

ఆ

జావడ

సా రి గా గ మ ప ధ స	సా రీ స స	, ని ధ సా స	
ఐ ఖు నీ రె తు మ అ చె	రే వై రి దై	త్య వ ళా లె	

రిం గ సా స ని	సా రిం గా గ	మ ప ధ ప సా	స ని ప ధ ప ధ
మహి నో ధు ని	ఆ అ శే రె	అ . . . శే	రా గా ం గ

మ ప సా స స	రిం గా , గ గ	సా రిం స స ని	స స ని ప ప
ధా - ఢీ . త	ప ం చ మ	రా . . . గ	ఆ . ది . త్య

మ ప ధ ప మ ప	రి గ సా ;	ని స ‖
గో . చ . క్ర	నా . .	గ రు ‖

ధ ధ ధ ప మా పా ధ స	ధ స రీ , రిం	‖
ధ్రు . ద్రకు మా ర చ్చణ	గు హా శే రె	‖

కీర్తనము - తిశ్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

మాత గీ మరకతాంగి

పల్లవి

మా / పా మా	మ̇ ప మ̱ / ధ̇ా ప	మా / పా ధ ని	\మ/పా రి̱గ \సా ‖
మా తం గీ	మ ర క తా ం గి	మాం పా ల య	కృ పా ల యే ‖

(మాతంగీ)

అనుపల్లవి

/ ధా మ / పా ప̇	మా \రి గ / మా	\ గా మ̱ ప మా	ప ధ ని̱ ధ సా ‖
ధా త పం చ	మ ప్రి యే	త్ర్యం బ క మో	ది తహృ్ద యే ‖
రీ సా ని̇ ధ̇ పా	గ మ̱ పా	రి̇ స̇ ని̇	ధ ప మ ప రి̱ గ సా ‖
శి తా ద్రి సు తే	ల లి తే	(శ్రీ) శి వ గు రు మ హా	వి ను తే ‖
సా ప మ \ రి̱ గా	ని̇ ధ̇ ప సా	/ రి̇ స̇ సా̇ ధా ప	మా / ప̱ గా ‖
పూ త చ రి తే	బు ధ హి తె	పు రుహూ తా ది	నే వి తే ‖

స్వరము

మా , పా ప	మ̱ప / ధ ధ̇ / ని ధ	పా , మా మ̇ / పా \ రి̱ గా గ	
\సా / రీ రి స / రి స	ని̇ ధ / స ని̇	స \ పా / రి రీ̇	ధ ని̇ స రి స స̇ ‖
ధ స / రి రీ̇	ని̱ స ప̇ ప	మ̱ పా రి̱ గ సా	ప మ̱ పా ధ ధ̇ సా
/ రి̇ రీ̇ స /	మ మ̇ా \ రి̱ గ \ సా స	/ రి̇ సా ని ధ పా మ	రి̱ గ̱ స ప ‖

(మాతంగీ)

సంచారి - రూపకతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

ధ ధ̇ ప మ పా	ధ స సా సా̇	రీ రి̇ స స̈
ని ప మ ప ధ ప	/ ధా ధా̇ ధ̇ ప	స రి̇ స స̈ ని ప
స ని పా మ ప	గ / మ / పా ని ని	ధ ధ̇ పా మ ప
స రి̇ సా ని ప	మ ప స ని ప మ	పా \ రి గ \ సా
సా̇ రి గ మ ప	ధ / స సా̇ రీ	సా సా̇ ని ధ
స ని ధా ప మ	ప ధ ప ప̇ మ ప	/ ధ ధ̇ ప / ధ మ ప
/ సా స స̇ ని స	మ ప / స స̇ రీ	రి̇ సా రి̇ స స̈
స̇ ని ప మ ప ధ	పా ప ధ ప మ	ప ప̇ స ధ ప మ
పా ధ ప మ ప	/ సా స స̇ రి̇ స	రి గా స రి̇ స
స ని ధ పా	ధ పా మ పా	ధ ప మ ప రి గ
\ సా రి స స̇ ని̇	ప ని̇ స ప మ ప	సా ని̇ ధ సా
ని̇ స / రి గా గ	మ మ̇ పా ధ ప	మ ధ ధ̇ పా ప̇
ని ధా ప ధ	మ ప సా స̇ రి̇	సా రి̇ స ని ప
ధా మ ప ధ ప	మా ప ప̇ \ రి గ	\ సా ని̇ స ప స

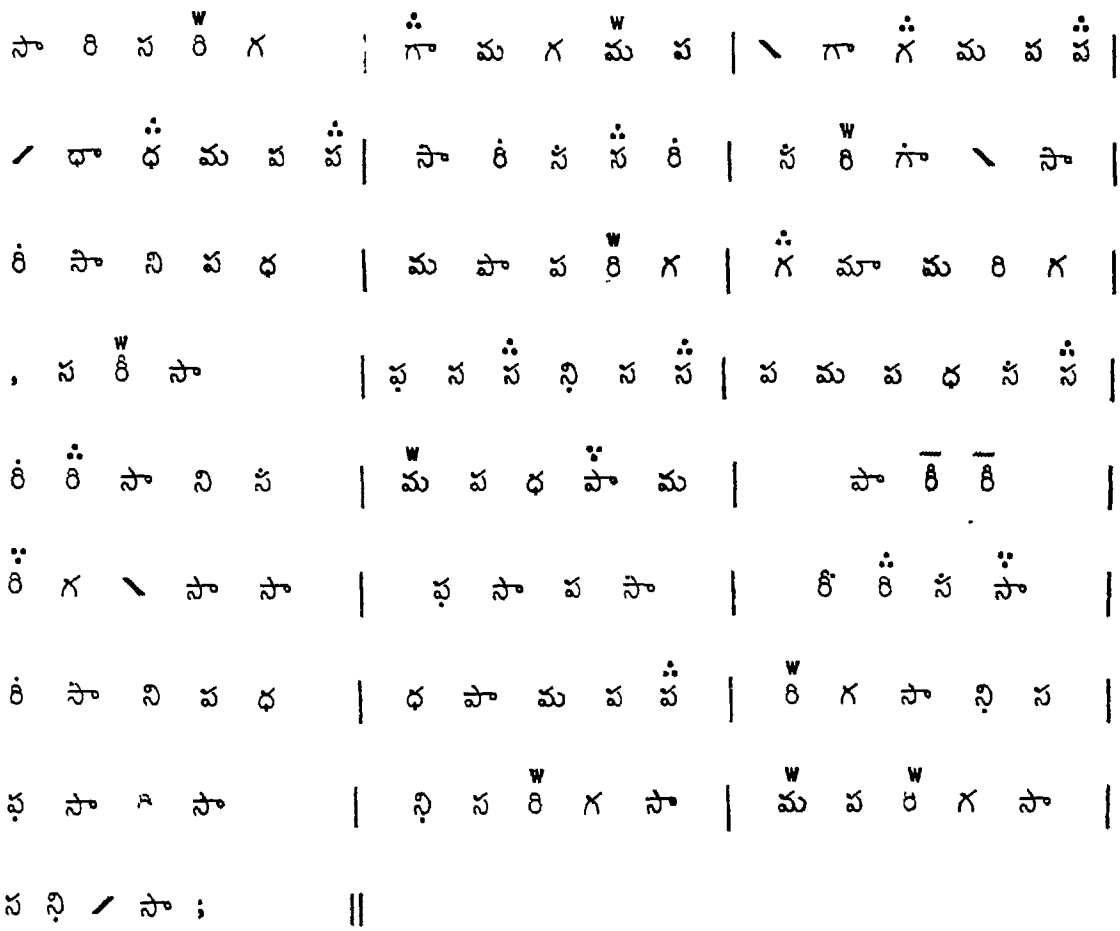

అఱువది తొమ్మిదవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 70 . నాసామణి రాగము

ల క్ష ణ శ్లో క ము

వెంకటమఖి : అవరోహే రివక్రాస్యాద్గేయా నాసామణీసదా.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స ♯ రి గ ♯ మ ప ధ ♭ ని స

అవరోహణము : స ♭ ని ధ ప ♯ మ ♯ రి గ స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము, అవరోహణమందు ఋషభవక్రము; ఎల్లప్పుడును గానము చేయదగును.

ప ని ధ సా , ప ని ధ ని సా , ప మ ప స రి గ సా — ఇవి ఈ నాసామణి రాగమునకు విశేష ప్రయోగములు

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

రిం సం సం	నిం ధం నిం సం నిం ధం పం పం మం పం
మా - -	రు తి సీ . తా - - చిం తం
నిం ధం నిం సాం సాం రిం సాం	పాం పం పం మం పాం ; ,
గు ం తం నా చి త్త కా	మి త్త ఫ లం దా
సాం రిం గాం సం నిం నీం సం	నిం ధం నిం పం నిం ధాం ; ,
పా ప రం క్క సహాం త	ధీ . . మం ం తా
సం సం రీం సం పం మం పాం పం	సం నిం నిం సాం సాం రిం సం సం
ని తహాం త రం ణ హాం త	హా నూ మం త ద్ధీ . రు

రీం రీం , సాం ; ,
రే రే

జావడ

సం సం సం రిం గం పాం పం మం పం	సం సం రీం రిం సం సం నిం సాం
అం ం - జం నం ద్దే . బి	సు త రే రె రా వ ణ
పాం నిం ధం నిం సం నిం నిం సాం	సం సం సం రిం గం సాం ; ,
ధ్వం ం - సం కా - రం ణ	స్సిం ంధు త రం ణా
పం ధం పం ధా నిం ధం పం నిం ధం	సాం సం నిం ధం నిం సం రిం గం సం
అ ఇ య ఐ య ఇ య ఇ య	ఆ అ . . అ . . . రె

సా స నీ నీ నీ ధ నీ సా	ప ధ ప ధా నీ ధ ప మ ప
రా - గా - - . ం గా	నా . సా మ ణి రా గ
సా రీ రీ స ని సా స	పా ప మ ప సా ‖
అ దిత్య భూ చ క్ర	నా గ రు - రే ‖
రీ స స	ని ధ ని స ని ధ ప ప మ ప
మా - -	రు తి సీ . తా - - చి ం త
ని ధ ని సా సా ; , ‖	
గు ం ఠ నా - ‖	

కీర్తనము - ఆదితాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

శ్రీరమాసరస్వతీ సేవితాం

పల్లవి

రీ స మా స పా	స నీ ధ	, నీ సా ‖
శ్రీ ర మా స ర	స్వ తీ సే	వి తాం ‖
తీ స ని ధా ని ధ ధ	ప మ రి గ \ స	సా ; ‖
శ్రీ ల లి తాం త్వా ం	భా . వ యే	- ‖
		(శ్రీరమా)

అనుపల్లవి

సా రీ స నీ ధ నీ	సా మ రి గ	స పా నీ ‖
తా ర స దృ శ నా	సా మ ణి	వి రా జి ‖

ధా ని ధ ధ సా పా | స రీ స | , \ నీ ధా
తా ం సం ప | త్క రి సే | వి తాం

ప/నిధా \ మాపా/నీధ పరినిసా | సా ని నిధధప మ | రి గా స / రి రి సా
తా రా మంత్రిణ్యాధిపరివృతాం | ధీ ర గురుగుహ వి | నతాం శి వయుతాం

స్వరము

నీనిధా నిసా/రిరిసా రిగమా | ప/ని ధధ/నీధా | పమగ/మ రిగసా |
స/నీధా నిసస పరీరి నిసాస | రిగసా పనిధా | నిధపమ రిగనిస |
(శ్రీరమా)

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

పా ని ధ ని నీ సా సా | ధ ని సా ని ధ ప మ పా
ధ ని సా / రి రీ స ని సా | ని ధ ని ప / నీ ధా పా |
మ మ పా స ని నీ స రి స | రి రి స ప మా పా
స ని నీ సా స రి రీ సా | స స రి గ సా ప మ పా |
పా ని ధా ప ని ధ పా | మ మ ప సా స ని ధ ని స |
రి గ సా ని నీ ధ ని సా | ళ ప ని ధ మ ప ధ ప ధా

ని ధ ప మ̱ ప ని ధా పా	సం నిం సా పా మ̱ ప సా
ధ ని̇ స ని̇ ని̇ స స సం రి̱ గ	\ సా రి̱ గ స సం ప మ పా
నిని̱ ధా పా ధ ప మ ప	ని ధ ని ప ధా ప మ̱ పా
ధా ని ధ ప ని ధ / సం సా	ని ధ ని సం రి̱ గ \ సా సా
ని ని నీం నీ ధ నీ̄ సా	ప ధ ప మ̱ ప ధ సా ని̱ సం
రీ సం రి̱ గా \ సా ని ధ	సం రి̱ గ సం ప మ / ప పం / సం సం
సం ని నీ̇ స ప ని ధ ని స సం	సా సం రి̱ గా \ సా రీ
సం ని ధా ని ధ పా మ̱ ప	ని ధ ప మ ప పం రి̱ గ సా
స ని̇ ధ ని స సం ని̱̇ స రి స	రీ రి స / రీ̄ \ సా సా
రి̱ గ సా స ప మ మ̱ పా	స సం ని ధ ని̱ సం ని నీ̇ ధ ధ
ప ని ధ ని సం సం రి̇ రి̇ సా	రి̱ గ సం సం ని నీ̇ ధా ధా
ధ̱ ని సా ధ ధ̇ ప ధ ధా̇	సం ని ధా ప మ̱ పా సా
/ రీ రీ̄ స రి̱ గా సా	మా మా ప ధ ని పా
సా సా స రి̱ గా సా	సా ని ధ ప మ పా̇ మా
స సం రి̱ గ సా రి స సా̇	ధ ని̇ సా ని̱̇ ని స స సా̇
రి̱ గ \ సా రి రి \ సా ;	‖

డెబ్బదవ మేళము సంపూర్ణము.

రాగాంగ రాగము 71 · కుసుమాకర రాగము

లక్షణ శ్లోకము

వెంకటముఖి అవరోహే రివక్రస్స్యాత్సగ్రహాః కుసుమాకరః.

మూర్ఛన :

ఆరోహణము : స ## రి గ ## మ ప ధ ని స

అవరోహణము : స ని ధ ప ## మ ## రి గ స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; అవరోహణమందు ఋషభవక్రము; డును గానము చేయదగును.

గమనిక : ఈ కుసుమాకర రాగ మూర్ఛనారోహణములో ' ప ధ ని స ' అని కని ప్పటికిని గీతమందు ' ప ధ స ' అను ప్రయోగమే కనుబడుచున్నది.

లక్ష్యగీతము - ధ్రువ రూపక తాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

స స రీ స ని ధా సా స	సా సప ధ ధ ప	ప మ పా పా	
ధ్రు వ ర ఋ కు రె వ్వ ర	గు ణా . క ర	మి థి లా ధి	
ధ ధ సా సా	రి స స స నీ	రీ గ సా రీ	సా స ని ధా
ప తి సూ ను	ద్వి సు ర అ -	న్ను త సీ తా	ఆ ప తి రే
సా ప ధ ధ ప	మ ప సా ;	సా	
పా ల యమా ం	రె ఎ యా	.	

జావడ

సా పా మ ప స స ప ప	పా స రీ సా	నీ సా నీ	
అ త్య ద్భు త ద శ వి ధ	ఆ కృ తి రే	రె మ్మో -	
ధా సా ప ధ	ధ ప మ ప ధ ధ	ధా రీ స ని ధ	సా స ని ధ ప
ఘ ట్యా మ ల	అ అ ని భ రే -	రే ఫ ణి రా -	జా శ య ం న
మ ప సా ;	స స పా పా	స ని ధా స స	ప మ పా , ప
రే - యా	రా గా ం గా	కు సు మా క ర	రా . . గ
స్ సా నీ సా	పా పి ధ ధ ప	మ ప సా స స	ప ధ ధ ప మ ప
అ . ది ర్యా	ఆ మా - - -	చ - క్రం నా -	- - గ రు రె ఎ

స స ||
య . ||

స స రీ స ని ధా సా ||
ధ్రు వ ర ఋ కు రే ఏ ||

కీర్తనము - త్రిస్రజాతి ఏకతాళము - ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

కుసుమాకర శోభితశ్రీ.

పల్లవి

స ప మా ధ ప	సా , ని ధ ప ప మ	ధ ప గ మ పా
కు సు మా క ర	శో భి త శ్రీ	పు ర గే . హం
ధా ప మ రి గ	స స ని ధా ఫ	, ధ రి సా ‖
కుం భ జ గు రు	గు హ న తం భా	వ యేహం ‖
స స ధ ప మా	రి గ స మ ప ధ	ధ ధ ప ని ధా ‖
హా స న జి త	త్రి పు ర మ వ న	త ము ర హా రం ‖
పా స రి రి	సా ని ధ పా	ప మా రి గ సా ‖
అ జ్జ శే ఖ	రం క రు ణా	క రం హా రం ‖
ఫ స సా రి గ మ గ	ప మ పా	పా మ గ మ ప ధా	స స ని ‖
భ సి తో ద్భూ ళ న	భ ర ణం	ప న్న గ వ లయా	భ ర ణం ‖
రి స మా రి గా స	ని ధ సా	రి గ సా ని ధ మా	ప మ రి గ ‖
అ స మా స్త్ర గ ర్వ హా	ర ణం	అ గ రా జ సు తా	ర మ ణం ‖

స్వరము

సా , రి రి సా రి గ మా	పా మ గ మ పా ప గా మ ప
గా , మా ను రి , రి రి	గా , సా ప ని ధా రి ‖

\సా , ఫ్ ధ స సా \ రి రీ \ స | , / రి గా మ గ మా ప ధ ధ ని | ధ సా ని రీ స మా రి గ స | ప సా ని ధ పా మ ని స / రి గ ||

(కుసుమాకర)

సంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు

సా రీ సా ని ధ సా | సా పా ధ ధ్ ప మ పా |

ని ధ్ సా రి రీ స ని సా | రీ స రి సా రి గ సా |

ప మ మ మ్ ప ప్ స స్ ప ప్ | స రి సా ని సా ని ధ |

స స్ రి స స్ రి స ప మ ప | సా ప ధ ధ్ ప మ ప ధ ధ్ |

ధ్ ప మ ప \ సా స పా ప్ | స స్ పా మ్ ప ధ ధ్ పా |

సా ప మా ప ధ ని ధా | ప మ ప ధ ధ ధ్ ప మ పా |

ధా సా ధా రీ రీ | ధ స ని ధ ప మ గ మ్ పా |

సా పా ధ / రీ స ని ధ | / సా స్ ని ధ ప మ్ ప సా |

రీ రీ రీ సా సా | రి రి సా రి గ \ సా సా |

స / ప ప్ ధ మ్ ఫ స ప్ ధా | / రీ స ని ధా స స / రి రి |

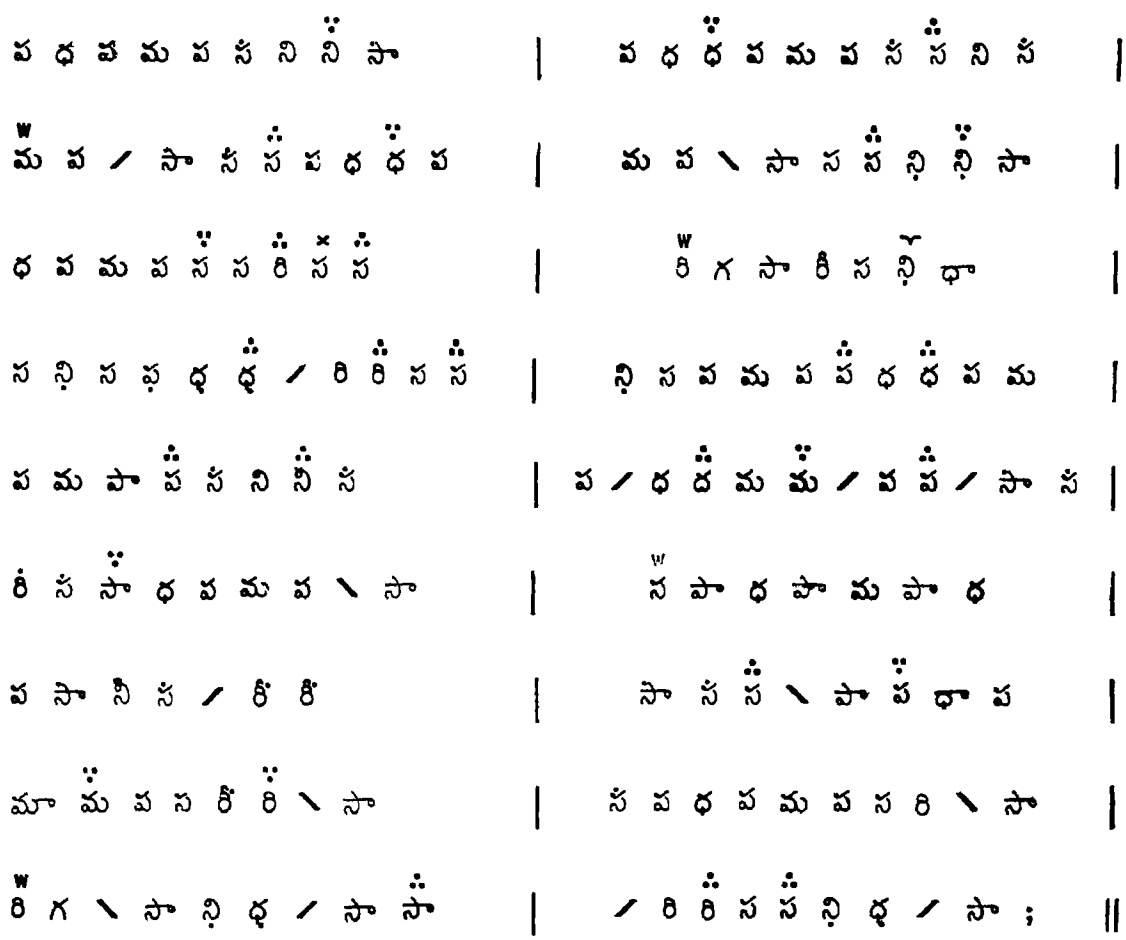

డెబ్బది యొకటవ మేళము సంపూర్ణము.

సంగీత సంప్రదాయ ప్రదర్శిని

రాగాంగ రాగము 72. రసమంజరి రాగము

లక్షణ శ్లోకము.

వైకటమఖి : ✹అవరోహే రిధౌవర్జ్యారాగాంగోరసమంజరీ

మూర్ఛన
- ఆరోహణము : స ## రి గ స ప ## మ ప ని ## ధ ని సా
- అవరోహణము : స ని ## ధ ని ప ప ## మ ప ## రి గ స.

లక్షణవివరణము - సుబ్బరామదీక్షితులు

రాగాంగము; సంపూర్ణము; షడ్జగ్రహము; అవరోహణమందు ఋషభధైవతములు వర్జ్యము. ఎల్లప్పుడును గానము సేయదగును

✹ "రిదవర్జ్యావరోహే తు రాగాంగో రసమంజరీ" అని చతుర్దండి ప్రకాశికానుసారముగా నుంగిని పారము (పు 17) అందలి 'తు' అను పదము సాభిప్రాయమై గాంధారమునకు ఒద్దికగామాత్రము ఋషభమును నిషాదమునకు ఒద్దికగామాత్రము ధైవతమును ప్రయోగించవచ్చునని సూచించినట్లు లక్ష్యములలో ఆ రెండు స్వరముల వక్రగతి కిదే ఆధారము రెండును దుర్బలస్వరములై నిషధము ధైవతముకంటె కొంచెము ప్రబలముగా కనబడుచున్నది (రా అ)

లక్ష్యగీతము - ఝంపతాళము - వెంకటముఖి

ధ్రువము

స స స ని స రిం రిం స ని	స స ప మ ప రిం గ సా స
శ్రుతి ద్వా - వి ం ళ తీ	గు ణ వి ది త ప్ర భు రే రె
రీం రిం స స రిం స సా రిం	స ని ధ ని రిం స ని ధ నీ
మి త్ర ళ శి నే - - త్ర	ప అ అ అ ప ళ అ శి నీ
స ని ధ ని ప మ ప రిం గ స	
ధు . ర్జ ట . జ గ బ ం ధ	

అంతరి

స రి గ స ప మ ప ని ధ ని	సా ; ; స
ను . రె ప్ర మ థా - ధీ - శు	రే రె

జావడ

స సా	రిం గ సా స ప మ పా ప
తు ఝు	జ్జ ట ఘూ త స ం జా త
సా ; రిం రిం స స ని	ధా ని స సా సా స
వీ ర భ -ద్రా -	భ ద్రా వ తా . ర
పా ని ధ ని స ని ధ ని	పా ని ప మ పా రి గ స
శ్రు త్తి వా . . . సా	వి త్ర న అ థ బ్బ ం ధు
సా ప మ ప ని ధ ని సా	సా స ప మ పా సం సం సం
మ త్త దా న వ హా రా	అం గ ర స మం జ రీ -

సా ; , సా ప పా	ధ ని పా ప మ ప రి గ స
రా గా - ఆ	ది . త్య పా చ . క్ర

ధ ని రి స ని ధ ని ప మ ప ||
నా గ రూ జ గ ఖ ం ధ ||

స రి గ స ప మ ప ని ధ ని	సా ; ; స ‖
ను . రె ప్ర మ థా ధీ . శు	రే రె ‖

కీర్తనము – తిస్రజాతి ఏకతాళము – ముద్దుస్వామిదీక్షితులు

సా పా మ ప	స మా ప రి	రిగసా/పమ	/పా \ రి రి ‖
శృం గా ర ర	స మం జ రిం	శి కా మా	ణిం గౌరిం ‖

రిగసని \ ధ ని	ఫ సా స రి	సపమ/పమప	రి గ \ సా ; ‖
శ్రిత జన క	ల్ప వ ల్లరిం	చిం తయే.	హం ‖

(శృంగార)

అనుపల్లవి

స/రి గా స/ప	; మా గ మ	పా సని ని \ ధ	ని స రి రి మ
అ ంగా ర కా	ది గ్ర హ	దో ష ని వా	ర ణ క రి మ ‖

\ రి గ స స ప మ	, ప సా ని	ధ ని స రీ రి గ	\ సా ప రి సా
న ం గకుసుమా	ది శ క్తి	ప్రియ క రిం ద్వి.	స ప్త తి రా

గా గ	మా ప	నీ ధ నీ	మ	/పా గ	పమప సా రి గ సా ‖
గాంగ	రా గ	మోదినీం	మ	తం గ	భ ర త వే దినీం ‖

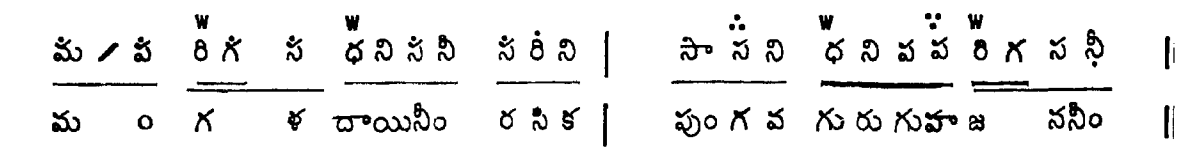

స్వరము

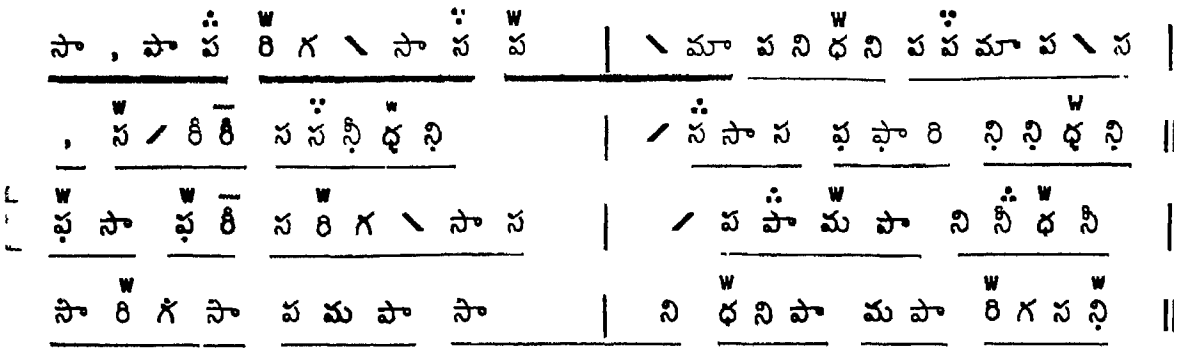

(శృంగారరసమంజరీం)

నంచారి - మత్యతాళము - సుబ్బరామదీక్షితులు.

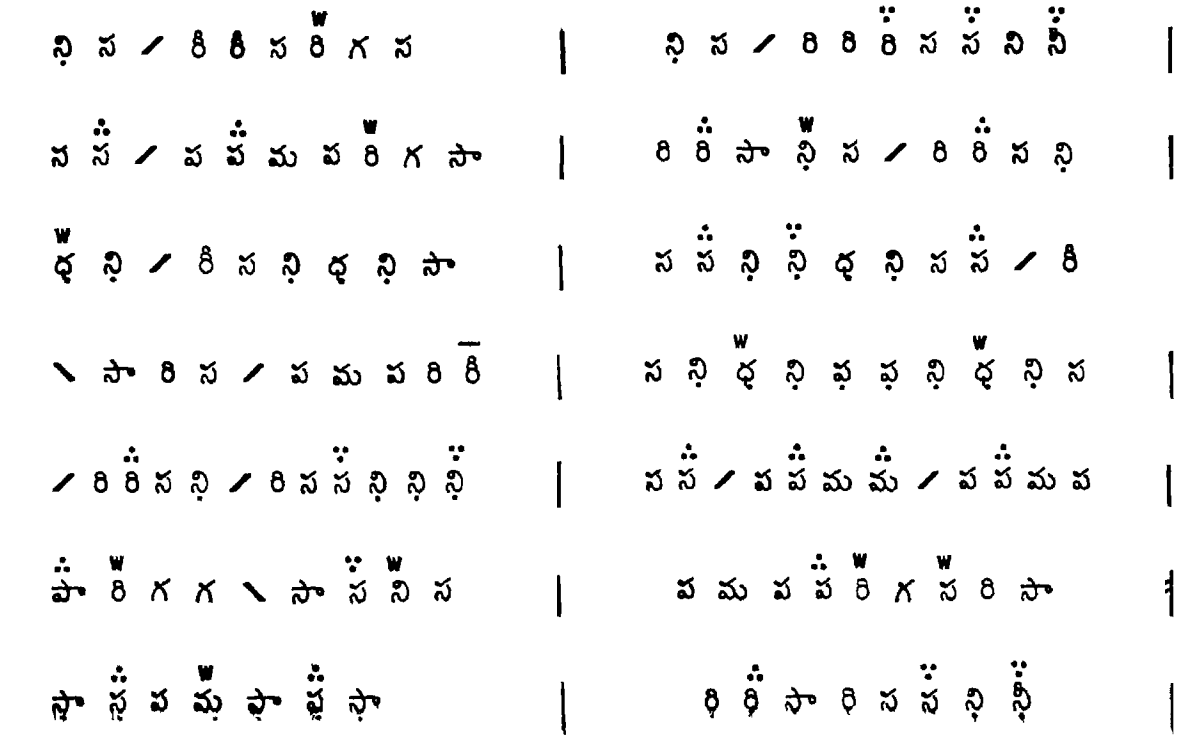

ధ నీ స సా సం / ప పా	ని ధ నీ పా ని ప మ ప
ప మ పా రి గ స రి సా	సా ప మ పా ని ధ ని స
సం ని ధ ని ప మ ప ని ధ ని	స ప మ ప పం మ ప పం మ ప
మ ప రి గ స రి స సం రి స	ని ధ ని రి స సం ప మ పా
రి గా గా గ ని స సా	నీ స సా రి గా సా
స సం / రి రిం ని స ని / రి స సం	రి గ స సం ని స / రి రిం స సం
ని రి ని స ఫ ని ధ ని స రి	స ప మ ప ని ధ నీ ప మ
ని ధ ని ప మ ప రి గ ని స	రి రి రీ ని రి సా సా
సం ప మ పా సం ని నిం సా	పా సం ని ధ ని ప మ పా
ని ధ ని సం సం ని ధ ని పా	మ ప ని ధ ని సం రి గ సా
/ రీ రి ని స రి గ సా	/ రీ రీ ప మ ప స ని స
/ రిం రి సం సం ని స రి గ ని స	సం ని ధ ని ప మ ప రి గ స
స సం ప పం మ ప ని ధ ని స	సా రి గ సా ని ధ నీ
సా ని ధ ని ప పా మ ప	ధ ని ప పం మ ప రి గ సా
స రి గ స ప మ ప ని ధ ని	స రి గ స ని ధ ని ప మ ప
రి గ స ని ధ ని సా ;	

డెబ్బది రెండు మేళము సంపూర్ణము.

ఇది రెండవ చక్రము ముగిసెను.